UVA. BHSC. IyR_213

I. Neq; enim:ratio est quare non esset opus longior Virtus tua: magnitudo animi atq; despicientia
m humanarum. Ea:talis & prospera siue causa siue na:ut alios cõsolari possem:quũ mihi omnia de Breuis
& aliorum cõsolatione indigeam. Cui ipsi.s.mihi. rũ:te Torquatũ. Breuior:q̃ fuimus in supio/
s litteris breuis:& item longus tam ad oratorẽ:q̃ ad oratione referri possunt. Flaccus breuis esse laboro:
urus fio:& quicqd præceperis:esto breuis.Ci.ad Herennium. Nunc ne nimium longa nostra sumat̃ oratio
dicere incipiemus.Id est ut breui oratiõe cõplectar. Qualia sint de breuitate præcepta.Cicero & Quin
nus ostendunt. Siue:dilemma est ... colligitur. Nam et si:Confutatio obiectiõis:quã
re potuisset Torquatus. Tum o s:& est sensus:si nõ fuit opus multis tũc uer Tum
cribere:minime est tunc opus his us fuit longis uerbis scribere:non amplius Tunc
opus scribere:quum illud satis sit q i:quũ maius malum euenire nõ posset q̃ qd̃
it.& id quotidie ad te preferri exist erius id scripsi. Summa eadẽ: cõclusio ea/
.& idem finis. Earum rerum:ca Video animo:oculis cernimus. Videre pro/ Video
animorum est.cernere oculoꝝ. V tur ulli.& nati coram me cernere lætũ feci/
Certo scio:melius q̃ certe scio. belli finem intelligit. Hoc quidẽ certe sup Cerno
uideo hoc uidelicet qualis futura tura est misera:ut in alia ad Torquatũ. Si
r causas amoꝝ aliquantulũ inter multũ interfuturũ. Alteros ꝓpe modũ iam
us experti:de altero nemo est.qn atus uictos armatus. Hæc:põpeii. Illa:cæ
s. Idq;:refert se tandẽ ad mortẽ liberare. Ante acciderit:ut moriamur:& di
d.s.qualis futura sit uictoria:uel tale futurũ. Si id quod ꝓponit̃ ad timorẽ.s.
s hæc.n.sola uobis proponitur a faciendum nos. Ita enim uiuere miserrimũ
hoc est uita omnium hominum e ta & libera:& in timore malorum est. Vt:tũ
iuendũ:quũ in timore malorum fueris:neq; expectetur libere posse uiuere & quando omnia nobis patriæ
amenta defuerint. Ne beato quidem:non modo infœlici:sed ne beato quibem miserum est mori. Bea/ Beatus
uero ille dicitur proprie:qui multa possidet bona ab habendo est appellatus.

BIBLIOTECA
DE LA UNIVERSIDAD DE VALLADOLID.
Estante n.º 111
Tabla 1
Número 5888

UVA. BHSC. LyR_213

cus si dominus haberet probationes quanti
feudi, quod retinet vasallus ab eo, sed ipsu
explorare an neget feudum, & dicat feuda
cui non potest cadere ignorantia, ostende f
pro quo seruis, & ille ostendat feudum, qu
portionetur seruitio, tunc poterit dominu
dem conuincere de mendacio & priuare fe
vasallus si feudum, si de feudo fue. contr
dom. & agna. admonet tamē ibi Affl. post l
dominum, quòd sit cautus vt per scripturar
fines feudi, & non petat illas sibi doceri à v
3 quia † qui debet esse doctus, nō debet ab alii
ri. §. 1. in auth. de sanctiſ. epiſ. coll. 9. & cum
pertranſit Boſ. in tract. crim. in tit. de Princ
257. Hoc igitur ſic præmiſſo, quod obliui
dendum non eſt, pro reſolutione ipſius pūc
* mihi aſſumo concluſiones * frequentiori
4 receptas: quarum prima eſt, † quòd ſi feud
confitetur ſe vaſallum domini ipſum inter
tis ad indicandum & demonſtrandum bon
lia, quæ ab ipſo tenet, quòd id facere teneti
ſtien. in ſumma de feud. §. quibus modis, v
5 quid ſi vaſallus confiteatur, vbi concludi
ſi vaſallus confiteatur ſe vaſallum dom
vult oſtendere feudum, quòd omnia bona
mūtur feudalia. ſequitur Chaſſan. in cōſu
gen. colum. 430. in princ. verſi. quid autem.
l. inſtrumenta, col. j. verſic. quæro an feuda
C. de fideicom. Io. Blanc. in ſumma feudor
contentione feudi, verſi. pone quòd domin
cob. de Beluiſo in cap. j. §. vaſallus ſi de feu
contro. inter dom. & agna. Iacob. de S. Ge
inueſtitura ſua, in verb. Deníque vaſalli

cons. 241. column. ij. vol. vj. vbi plus voluit, †quod ipse et capto indebite licuisset propria authoritate recedere & aufugere, vt notat Barto. in aliquibus lecturis in l. vis eius, C. de probatio. Neuiza. in cons. 52. numer. 11. Paris. in consi. 101. col. ij. in fin. cum seq. volum. iij. †Caueant iudices ne ad capturas personarum procedant ita leuiter, ne ignorantia ipsis attribuatur, vt inquit Neuiza. in d. consil. 52. nu. 25.

DEO.

CONSILII LXVI.

Dominus vasallum cogere potest vt sibi ostendat per scripturam feudum, quod dixit in voce se ab eo tenere, non autem inuestituram.

Inuestitura potest probari per testes.

Item & ex longinqua possessione cum præstatione seruitii.

Nouus vasallus non tenetur primam concessionem seu infeudationem factam prædecessoribus, & authoribus demonstrare.

Possessor in regno vel in ducatu, quando habet confirmatum vasallum, non habet necesse feudatarius primam concessionem sibi ostendere.

Dominus si agit contra vasallum vt indicet bona feudalia, si neget se illa possidere, domino incũbit probatio bonorum feudalium: qua probatione facta vasallus feudo priuatur.

Sed declara procedere si feudatarius scienter neget feudum, secus si ignoranter.

Vasallus ductus iusta ignorantia si dominum in ser-

Vlterius dicitur, quòd dato quòd proximè dicta sunt vera, tamen istud habet locum cum hoc quòd posteà eum consignet iudici competenti, sicut quando creditor propria authoritate capit & non aliter. vt per Bart. in d. §. debitorem, Bologn. vbi suprà col. ij. versic. prætereà. vbi ait quòd vbicunque aliquis ratione fugæ potest capi, non attenditur competentia, vel incompetentia iudicis, quia dato quòd sit incompetens debet ad aliũ iudicem

LAVS

SVMMARIVM

1 *Domini directi cauti esse debent, ne cogant vasallos ad demonstrandum feuda, pro quibus seruitia præstant.*
2 *Ratio ponitur.*
3 *Doctus qui esse debet, non debet ab aliis doceri.*
4 *Feudatarius qui fatetur se vasallum, tenetur domino indicare bona feudalia, quæ ab ipso tenet.*
5 *Et si non vult ostendere, omnia bona sua præsumuntur feudalia.*
6 *Fictabilem meum si interpello vt mihi designet possessiones pro quibus præstat affictum, eas consignare tenetur.*
7 *Vasallus ostendens bona feudalia quorũ valor proportionetur seruitio vlterius grauari non potest.*
8 *Vasallus ductus iusta causa ignorãtiæ, vt quia successit in ius alterius, ad indicationem bonorũ feudalium non tenetur.*
9 *Vasallus si feudum est paternum vel antiquum, non tenetur illud demonstrare, secus si sit recens.*

vt per Iser. in dicto §.illud,& in cap.j. de contro. inter mas. & fœm. aliàs (vt dictum est) præsumuntur omnia bona feudalia. Et ideo dicit Afflic. in d.§.illud,numer.22.quòd si seruitium esset decem ducatorum & vasallus vellet ostendere territorium, quòd esset fructus decem ducatorum,non liberaretur,cum non proportionetur seruitio, & quòd dominus isto in casu posset dicere quòd omnia bona stabilia,quæ possidet vasallus sunt feudalia.arg.l.pluribus,in princi.ff. de verbo.obligatio. & quia demonstrando vasallus cespitem non proportionabilem seruitio est in mendacio,& ratione ipsius mend. j præsumitur, quòd pro omnibus bonis præstat seruitium, nisi ostendat quòd illa bona sint allodialia,vel burgensatica, vel quòd ab alio domino teneat, est enim necesse vt bona feudalia sint proportionabilia seruitio decem vnciarum, quòd vasallus demonstret prædium reditus annuatim viginti vnciarum. Affl.in c.j.numer. 30. versicu.secunda conclusio,de contro. inter mas.& fœm. Et de præmissis cõclusionibus nullatenus dubitandum est. Verum etenim erit dicere prout cõ
* cluditur * communi calculo scribentium, † quòd
8 si requisitus à domino habuerit iustam causam ignorantiæ,vt quia successit in ius alterius, ad prædictam indicationẽ non tenebitur: ita Ioan. Blanchi vbi suprà, dicens quòd propter ignorantiam excusatur,quia si vellet ostendere non posset. sub-
9 dens † quòd præcipuè datur iusta causa ignorãtiæ,si feudũ est paternum vel antiquum: quia in alterius locum succedit iustam habet ignorãtiæ causam. l. fi.ff.pro suo.l.qui in alterius.ff.de reg. iur.l. qui cũ alio.eo.tit.Spec.in tit.de loca.§.nunc aliqua,versi.

del P.e Lic.do hier.o de paredes.

SVMMA ANGELICA

REVERENDI patris fratris Angeli de Clauasio Summa Angelica nuper emendata, & Adnotationibus prefixarum hunc in modum manuum, & Rubricis Vtriusq; Iuris, necnon Tabulis tribus locupletata.

1541

es de La Casa profesa de Valto y su libreria.

UVA. BHSC. IyR_213

Esta conforme con el Expurg.º
del año de 1707
por Comission del S.to
Officio.

Ldo.
Diego de Aryste

UVA. BHSC. IyR_213

¶ Epistola. F. Hieronymi tormeli lectoris. Ad. R. P. F. Angelū de clauasio p̄sentis operis auctorem: in quo orat eius reuerētiam vt ipsum opus imprimi faciat: propter talem ⁊ tantam dicti operis excellentiam ⁊ vtilitatem.

Pluribus retroactis tēporibus: Reuerende ac mi cordialissime pr̄ ad lecturā casuū ꝯscie promotus oi cura ⁊ diligētia operam dedi vt veritatē cōfratrib⁹ audiētib⁹ miro mō hicinde dispsaꝫ vt ꝑ diuersa libroꝝ volumia q̄n poti⁹ ꝑ varias doctrinaꝝ facultates vagātē enucleatā traderē. ad qd̄ parageñ. quib⁹ vigilijs q̄busue oporteat curis insudare reuerētia tua plenius edocta dilucide ꝓspicit. Nō em̄ talis lect. vnica cōtentatur scientia vnico ve studio lꝫ magnis voluminibus conclusio subsistat. Exigit nāq; vera iuris ciuilis fundamēta. In quib⁹ pene cōtractuū tota decisio terminat̄ qd̄i q̄dē ius quoniā ꝑ summoꝝ iura Pōtificū in multis rectificat̄ ꝑficitur ac suppleť. precipue in cēsuris p̄bēdis ⁊ alijs ecclīasticis eiusdē sacri pōtificij iuris ignorātiā talis casuū penit⁹ abhorret doctrina. Ueꝝ cū i p̄dictis quādoq; ꝓpter communē pacē oculus maiestatē aliqualr̄ obscureť q̄ lumine sacre theologie illustrari quam maxime hꝫ necesse: nō modicam ipsius casuū studij partē sibi sacre pagine lucidi doctores iure merito vēdicarūt. Itē si experiētia teste phil. facit artem in ipsa casuū doctrina magistrā pene cūcta limitātē fateri nō incassum cōpellimur. Cū igit̄ vitā breuē. artē v̄o lōgā alt⁹ hippocrates affirmet. Et in vnaquaq; arte tanta ducamur cecitatis caligine: vt teste mercurio trimegisto. maxima ꝑs eorū que scimus sit minima eorū que ignoram⁹: quis nisi insani penitus capitis dicere audebit hoiem ad talis studij apicem nisi diuina preuētum peculiari virtute posse deuenire. Ut tanq̄ alter Justinianus opus desperatū quasi ꝑ mediū transiēs profundum vnā educat cōsonantiam. Forsitā aliq̄s dicet v̄a fateor q̄ scribis nisi talis tantusq; labor ac difficultas a summistis tractatorib⁹ exilis data fuisset. Qui oēs in vnū facultates colligētes fasciculos casuū cōtexuerūt ad quē ego hoc admitterē si dictos vt asseris tractatores ipsis in facultatibus pene noscere ephebos non dicā balbutiētes neq; ꝑfectos: ex his nāq; alij pictores de alienis codicib⁹ non libros: sꝫ quedam potius exemplaria cōponētes. alij more balbutiētiū q̄ audierint ⁊ viderint fari gestiūt. Quos tamen pia excusat intētio ne tanq̄ serui inutiles ex talētis q̄cquā in principis erariū nō inferētes repulsam patiātur pariter ⁊ penā. verum si eos intentio reddit innoxios mihi tamen alijsq; in huiuscemodi palestra militātibus labores non auferunt. sꝫ incertiores sumus atq; dudū eramus. tenuit ergo me cōtinuū desiderium sedulaq; anxietas vt sator ille rerum eternus increataq; veritas ac lucis eterne cādor irradiās qui solus res penitus desperatas ad optatū finē deducit. iuxta. l. j. ad fi. prime col. C. de veteri iure enucle. qui omnium auctor est sciētiarum. §. deniq;. xxvij. di. Qui omnium est gratiarum elargitor. c. reuertimini. xvij. q. j. a quo insup est oē datū optimū. Jac. j. ⁊ c. in scripturis. viij. q. j. Qui totius insuper est boni operis fundamentum. c. cū paulus. j. q. j. hoiem produceret in lucem talibus insignitum gratijs ac virtutibus. Cuius medio ⁊ salubri doctrina lectoribus ipsis tātus queritādi labor. Uariosq; volūtati Codices adimeretur. Et discipulus cōfessoribus quoq; presertim fratribus nr̄is quibus in diuinis ⁊ alijs nostri ordinis laboribus occupatis: paulisper ocij suppeditare noscit̄ clara innotesceret veritas. Dum igitur pluribus iam annis elapsis talib⁹ estuarē desiderijs: communemq; omnium vitilitatem flagitans: ⁊ ex anhelanti corde gemebunda pene suspiria ad indeficiētē diuine largitatis dulcedinem emitterem.

UVA. BHSC. IyR_213

Apparuit occulis meis quasi caligãtib⁹ Liber summule a reuerẽtia tua cõpositꝰ quẽ clara luce conspiciens ⁊ diligentius peruoluens dum placere cepit vltra progrediens nec tota quidẽ nõ visum preterũ. Et sepius admirãs in tractatib⁹ singulis plenitudinẽ perstrictã. In decisionib⁹ vtriusq; iuris vera fundamenta. In fundamentis allegationes fidas pariter ⁊ abundantes: Theologorũq; veritatis lucide enucleatas autoris quoq; qđ paternitas tua a iactantia aliena me pro veritate dicere patiatur ingenium pene diuinũ vt merito re ⁊ noie Angelus dicaris: experientiã quoq; tanto tempore probatissimã vt pote ꝺ tali ac tanto tpe annis fere vicẽnis digne ac laudabiliter talẽ ac tantã fratrũ oĩm cismõtanorũ familiam direxeris ꝓbo pariter ⁊ exemplo. nec nõ in pluribus sedis apostolice arduis periclitantibusq; causis solitudine ac ingenij tui subtilissimo ꝓpice ad optatũ finẽ deductis ista inquam omnia conspiciẽs ⁊ letus mẽte peruolues pregaudio exiliẽs clamaui. Ecce qđ ꝓcupiuiã video: qđ q̃siui iã teneo: margaritã diutinis flagitatã suspirijs possideo: connocaui amicos pariter ⁊ familiares ad tã pingues nuptias salubrẽq; doctrinã dicẽs. Uenite o pr̃es lectores possidere summulã Angelicis manibus vobis ꝓparatã p quã onus q̃ maximũ ab imbecillis extat scapulis vestris ablatum. Nõ amplius per varios vobis codices vagari libeat quicq̃d alibi difficulter queritur ⁊ inuolutũ hic faciliter ⁊ enucleatũ inueniẽ. Uenite oẽs vtriusq; iuris veri professores ⁊ doc. Uobis em̃ liber iste fidissima est clauis q̃ veri apiunẽ intellectꝰ lataq; dat plura inueniẽdi copia. vt quasi reptoriũ decisiuũ videat. Uenite ⁊ vos pariter cõfessores ateq; discipuli q̃ iã diu sarcina librorũ ꝓgrauati. isup ⁊ glossis varijs defessi põdus eijcite hoc solo lib. depascamini. Hic totũ versẽt ingeniũ oisq; solicitudo ateq; doctrina. Si boni eritis angelici pariter ⁊ optimi ꝓfessores: hic em̃ Ictus plenissime habeẽ vsure lucidissime: interrogatoriũ enucleatũ matrimonia predicta honestate simul ac veritate. Restitutiões amplissime censure quoq; perfectissime. Quid plura? Quid desit nõ video nisi forsitã ex transcriptorũ tarditate paucis innotescat. Sed ⁊ hec diuina abstulit bonitas dñs nobis artem miro inuentam studio impressorum in lucẽ ꝓduxit. Reliquum igit̃ est Reuerẽde pr̃ne reuerẽtia tua existimet hoc sibi dũtaxat condonatum. quin potius cum superne bonitati cõnaturalis sit cõicatio idiõ tãq; celeste munꝰ largiflue cõicãdũ sibi psuadeat volo. Supplices igit̃ nos oẽs. Et ego vice oĩm pedibus Reuerẽtie tue hũiliter ꝓstrati deprecamur: vt tale ⁊ tm̃ p̃ scriã nõ depereat opus: verum citissime supradicte artis impressoribus peritis tradat: quo sitis q̃ maxima: esurieq; q̃ plurũ ꝺcipue nostra refocileẽ. Hoc enim deo ad honorẽ magnũ primis ad salutẽ. P̃nitati quoq;. T. ad maximũ cedit meritũ: ⁊ si qđ absit ꝓfata Reuerentia tua his agitata stimulis vel recalcitraret aut saltẽ tardior incederet nõ dubito magnum eius capiti iudiciũ imminere. Noli igit̃ qui fuisti semper pius ac dulcis nobis ⁊ Reuerẽtie tue hac i re esse crudelis. Qõ ne fiat etiã ateq; etiam supplices deprecamur: valeat in dño prefata paternitas quã dñs pro oĩm salute conseruare digneẽ. Amen.

¶ Rñsio veneradi patris Fratris Angeli ad fratrẽ Hieronymũ suprascriptum.

¶ Angelicam summã pro vtilitate confessorũ ⁊ eorũ: q̃ cupiũt laudabiliter viuere nuper a me diuina opitulante gratia compilatam mi. Hieronyme frater suades vt arti imprimentium tribuam. Tarditusculo quoq; ⁊ pigritanti animo minarum dulcia figis calcaria. Quã ex quo vltra meã opinio. tot laudibus extollis vt tuis votis morem geram imprimendam transmitto. Uale in domino et ora pro me.

In nomie dñi nostri Iesu christi amẽ. Incipit prologus in summa angelica de casib⁹ cõscie per fratrẽ Angelũ de clauasio ordis minoꝝ vicariũ gene

UVA. BHSC. IyR_213

ralem cismontanorum fratrum obseruantie compilata cui premittitur primo prologus de inde subnectitur tabula contentorum in ipsa declaratiua. Incipit prologus.

Angelici spiritus ⁊ diuine cōtēplationi semper intēdāt: ex charitate tamē q̄ omnes hominescōplectūtur diuina pietate sic disponēte salutem nostram procurare solicite non desistunt. Nos defendando ab inimicis: solicitando ad bonum et dirigendo in viam salutis. hoc ꝓppe ipsa dei bonitas nobis insinuare voluit in scala Jacob ostensa. Gen. xxviij. c. in qua angelos descendentes ⁊ ascendentes vidit vt sic intelligeremus ꝯto feruore deuotionis teneamur beatos angelos prosequi. Quod ego frater Angelus de clauasio ordinis minorum minimus attendens: vt nomen meum sit consequens rei sicut debet. vt insti. de dona. §. est ⁊ aliud. ⁊ decernim⁹. C. de epi. ⁊ cle. ⁊. l. j. C. de offic. pfe. vr. ⁊ p sanctoꝝ angeloꝝ imitationē puenire merear ad coꝝ contēplationē aiaꝝ salutē pcurādo quo nihil deo est carius. viij. q. j. sciēdū. Cōspiciēs etiā multitudinē summularum de casibus conscientialibus nō bene satisfacere pauperibus cōfessoribus. ⁊ simplicibus propter prolixitatem aliquarum ⁊ aliaꝝ nimiam breuitatem multorum confratrum meorum charitatiua requisitione compulsus: attendens etiam q̄ diuisiones gratiarum sunt ⁊ donorum ⁊ vnicuique datur manifestatio spiritus ad vtilitatem. j. ad coꝝ. xij. c. Decreui hanc summam compendiosam ordinare dei adiutorio inuocato fm illud. l. j. in principi. C. de vete. iur. enu. Quam ⁊ angelicam nominabo in qua mediocritate seruata iuxta illud instituta. de rerum diui. §. cum quis ⁊ in autenti. de consuli. §. igitur. ⁊ post quicunq; eam perlegerit inueniet quicquid in aliis summulis continetur quod pertineat ad confessores presertim in summa dicta Pisanela ac eius supplemento cuius casus conscientiales hic omnes inserui. licet aliquando peralia verba: aut alio ordine. Et vltra predicta reperiet in. c. quod incipit. Interrogationes quecūq; pertinent ad confessorem vel confiteri volentem circa quecunq; peccata mortalia cognoscenda dirigetur etiam ad multa consilia danda ac ad inueniendum doctores ⁊ iura vbi de talibus diffuse tractatur. Ita q̄ hec angelica summa erit vtilis non solum confessoribus verum etiam scholaribus vtriusq; iuris ⁊ aliis quibuscunque fm deum ⁊ rectam ciuilitatem viuere cupientibus. Cuius ordinem infrascripta tabula demonstrabit. Rogo ergo vos lectores. vt hanc vltimam ⁊ Angelicam summam ea charitate suscipiatis qua vobis offertur. Nec faciliter ad hmōi operis iudicia procedatis quando quidem quod diutine summisq; vigiliis ac laboribus digestum non est leuiter vnico perscrutatur intuitu. Et quīs in ea nihil sit dictum quod non arbitratus fuerim conuenire iustitie ⁊ veritati presertim in foro conscientie cui satisfaciendum magis cēsui q̄ ad forum contentiosum: propterea nō sum secutus aliquando communem opi. doctorum presertim canonistarum ⁊ legistarū quia cōscientiali ⁊ theologice veritati nō mihi visa fuit cōuenire. Tamen iudicio sancte matris ecclesie ⁊ cuilibet melius sapientis corrigendam submitto vt sit ad laudē dñi nostri iesu christi ⁊ ei⁹ gloriosissime matris Marie ac seraphici patris mei Francisci in secula seculorum. Amen.

¶ Explicit prologus.

UVA. BHSC. IyR_213

Incipit Tabula declaratoria ordis cõtentorũ in predicta summa.

Et qr hec Angelica summa principaliter edita est p simplicibus confessoribus non habentib⁹ peritiam vniuersalem iuris. ideo hanc tabulam ei ppono: que tria demonstrabit. Primo ordinem libri qui sic distinguitur. vcz per literas Alphabeti. z quelibet litera per capitula diuersa. quodlibet vero capitulum suos habet pagraphos. exceptis q̃tuor capitulis q̃ statim non subdiuidunt p. ℌ. sz aliter. Nam capitulum excõicatio. v. z. vij. subdiuidit per casus et casus in ℌ. subsistunt. Item capitulum matrimonium. iij. distinguitur per impedimenta. z quodlibet impedimentum congruos habet. ℌ. Item capitulum restitutio. j. vbi ponuntur qui sunt ad restitutionem obnoxij. quinq; cum sint varij: z quam plures: vt ocius pateant oculis per alphabeti literas describuntur. z iuxta subsistentem materiam litere ℌ. continent. Quorum capitulorum principia sunt que subsequuntur.

Abbas folio. j.
Abbatissa. j.
Aborsum. ij.
Abrogatio. ij.
Absens. ij.
Absolutio. ij.
Acceptio. v.
Accidia. vj.
Act-ones. eodem.
Acoliti. vij.
Accommodatio. eodem.
Actus. eodem.
Accusatio eodem.
Aduratio. viij.
Administratio. ix.
Admonitio eodem.
Adoptio. eodem.
Adoratio. eodem.
Adulatio. x.
Adulterium. xj.
Aduocatus. xij.
Affinitas. xiij.
Agnati. eodem.
Alchimia. eodem.
Alea. xiiij.
Alienatio. eodem.
Alimenta. xvj.
Altare. eodem.
Alternatius. xvij.
Ambitio. eodem.
Amicitia. eodem.
Amor sui. eodē.
Amor seculi. eodem.
Angaria. eodem.
Appellatio. xviij.
Apostasia. xix.
Aqua benedicta. eodē.
Arbiter. xx.
Archidiaconus. xxj.
Archiepiscopus. eo.
Archipresbyter. eodē.
Argumentatio. xxij.
Arra. eodem.
Arrogantia. eodem.
Arrogatio. eodem.
Ars balistę. eodem.
Ascismus. xxiij.
Astrologia. eodem:
Astutia. eodem.
Auaritia. eodem.
Audacia. xxiiij.
Augere. eodem.
Augurium. eodem.
Austeritas. eodem.

Balistariorũ folio. eodem.
ars.

Balneum. eodem.
Bannum eodem.
Baptismus. xxv.
Bellum. xxix.
Benedictio xxxj.
Benefacere xxxij.
Beneficium. eodem.
Bigamia. xxxv.
Bissertus. xxxvj.
Blasphemia. eodem.

Capella. fo. xxx vij.
Calix. eodem.
Calũniator. eodem
Canonica portio. eodē
Canonicus. xxxix.
Canonizatio. eodem.
Cantus. eodem.
Capitulum eodē.
Character xl.
Carcer. eodem.
Charitas. eodem.
Castitas. xlj.
Castratus. xlij.
Casus episcopi. eodem.
Casus fortuitus. eodem.
Cathecismus. xliij.
Causa. eodem.
Cautio. xliiij.
Cecitas mentis. eodem.
Cedere bonis. eodem.
Celare eodem.
Censure. eodem.
Census eodem.
Certum. xlv
Cessatio. eodem.
Cessio. eodem.
Cimiterium. xlvij.

UVA. BHSC. IyR_213

Circũſtantia. eo.
Citatio. eo.
Citariſta. eo.
Ciuitas. xlvij.
Cinis. eod.
Clamor. eo.
Clandeſtinuz.. eo.
Claues. xlviij.
Clauſula. eo.
Clericus. eod.
Coactio. lvj.
Coadiutor. eodẽ.
Cogitatio. eo.
Cognatio. lvij.
Collegium. eo.
Colluſio. eod.
Colonus. eodem.
Comenda. lviij.
Commiſſio. eod.
Comendatum. eo.
Compaternitas. lix.
Compenſatio. eo.
Compoſitio. eod.
Compromiſſum. eodẽ.
Cõmunicare. eod.
Commutare. eodez.
Conſenſum. eodẽ.
Concilium. eodez.
Concubinatus. lx.
Concuſſionis crimẽ. eodẽ.
Condẽnatus. eo.
Conditio. eod.
Conductor. lxj.
Confeſſio. eodem.
Confeſſio ſacramẽtal'. lxij.
Cõfirmatio ꝓlator. lxxvj.
Cõfirmatio facti. eod.
Cõfirmatio pape. xxlvij.
Confraternitas. eo.
Cõiuratio. eodez
Conſanguinitas eodez.
Conſcientia. eodez.
Cõſecratio eꝝ or. lxxviij.
Cõſecratio eccliar. eo.
Conſecratio altaris. lxxix.
Coſecratio cimiterij. eo.
Cõſecratio. p amẽtor. eod.
Conſecratio ẽginũ eodẽ.
Conſentire. eo.
Conſeruator. lxxxj.
Conſilium. eodez.
Conſpiratio. lxxxij.
Conſtellatio. eod.
Conſtitutio. eodẽ.
Conſuetudo. eod.
Contẽptus. lxxxiij.
Contentio. eodez.
Continuus. lxxxv.
Contractus. eodẽ.
Contritio. eodem.
Contumacia. lxxxvj.
Contumelia. eod.
Cozrear. eo.
Cozrectio ꝓlator.. lxxxvij.
Cozrectio fraterna. eo.
Cozporalia. lexxxviij.
Cozpora ſanctorũ. eod.
Cozpore vitiat'. eo.
Cozpus xp̃i. eodez.
Crapula. eodem.
Credere. lxxxix.
Credulitas. eod.
Creſcere. eo.
Crimen. eo.
Culpa. eod.
Criſma. eo.
Curaanimarum. xc.
Cupiditas. eod.
Curialitas. eod.
Curioſitas. eodem.
Cuſtos. eod.

Dãnatus.

ſolio xc.
Dammificatus. xcj.
Debitũ ꝓugale. eo.
Decanus. xciij.
Decima. eodẽ.
Defenſio. xcv.
Defunct'. eodez.
Degradat'o. eodẽ.
Delectatio. xcvj.
Delegatus. xcxj.
Dementia. xcvij.
Demoniacus. xcviij.
Denunciatio. eo.
Depoſitum. xcix.
Deriſio. c.
Deſperatio. eod.
Detractio. eodẽ.
Diaconus. ej.
Dialectica. eod.
Dies feſtus. eodẽ.
Diffamatio. cij.
Diffidatus. eod.
Dignitas. eo.
Dilapidator. eod.
Dligere. eodez.
Diligentia. ciiij.
Dioceſis. eo.
Diſcere. eo.
Diſciplina. eod.
Diſcordia. eo.
Diſcretio. eo.
Diſpenſatio. eod.
Diſputare. cv.
Diuinatio. cvj.
Diuortium. eod.
Diuturnitas. eo.
Doctor. eo.
Dolus. eo.
Domeſticus. cvij.
Domicilium. eo.
Dominica dies. cviij.
Dominium. eod.
Dominus. eo.
Donatio. cxx.
Dos. cxiiij.
Dubium. cxvj.
Duellum. eodẽ.

Ebrietas.

ſolio. cxviij.
Eccleſia. eo.
Electio. cxix.
Eleemoſyna. cxxiij.
Emancipatio. cxxij.
Emphitheoſis. eo.
Emptio. cxxvj.
Emunitas. cxxix.
Enormis. eodem.
Epiſcopus. eo.
Errare. cxxxj.

UVA. BHSC. IyR_213

Erubescere. eo.
Etas. eo.
Euagatio. cxxxij.
Euangelium. eo.
Eucharistia. eoō.
Eunuchus. cxxxix.
Exactio. eo.
Exaltatio. eo.
Examinatio. eo.
Excepta. eo.
Exceptio eod.
Excommunicatio. eo.
Excusatio. clxj.
Executor. eod.
Exemptus. clxiij.
Exemplum. clxv.
Exequie. eo.
Exheredatio. eod.
Exorbitantia. clxvj.
Exorcista. eod.
Exorcismus. eo.
Expense. eodē.
Experientia. clxvij.
Expositio. eo.
Expositus. eod.
Expressio. eod.
Extensio. eod.
Extimatio. eo.
Extrema vnctio. clxviij.

Fabule. folio. clxviij.

Facilitas. eo.
Facultas. eo.
Factum. eo.
Falcidia. eo.
Falsarius. eo.
Fama. clxix.
Familia, clxx.
Familiaris. eo.
Familiaritas. clxxj.
Fatum. eo.
Fanere. eo.
Fautor. eo.
Femina. eo
Fenus. eodez.
Ferie. eo.
Feudum clxxiij.
Fictio. clxxv
Fideicōmissum. eo.
Fideiussor. eod.
Fides. clxxvij.
Filius. clxxix.
Finis. clxxxij.
Fiscus. eodem.
Flagella. eod.
Fletus. eo.
Fomes. eod.
Forma. eod.
Fornicatio. eod.
Fortitudo. eodem.
Fœnus. eo.
Fratres eo.
Fraus. eo.
Frigiditas. eod.
Fructus. eod.
Fugere. clxxxiij.
Funus. eo.
Furiosus. eod.
Furtum. eod.

Generalis

clausula. fol. clxxxvij.
Gladius. eo.
Gloria. eodem.
Gratia. eod
Gradus. eod.
Guerra. eodem.
Gula. eo.

Habitus clxxxix.

Hebetudo. eo.
Edificans. eo.
Hereditas. eodē.
Heres. cxc.
Eremita. eo.
Hereticus. cxciij.
Hermafroditus. cxcv.
Ironia. eo.
Histrio. eodem.
Homagium. cxcvj.
Homicidium. eodē.
Homo. cxcj.
Honestas. eo.
Honor. eo.
Hora canonica. ccij.
Horror future vite. cciij
Hospitale. eō.
Hospitalis . eo.
Hostiarius. eo.
Hostis. eo.
Humanitas. eo.

Iactātia.

folio. ccv.
Economus. eo.
Idulia. eo.
Ieiunium. eo.
Ignorantia. ccvij.
Illegitimus. ccix.
Imagines sctōx. eodem.
Immisericordia. eo.
Immunditia. eodem.
Immunitas. eo.
Impedimentum. ccxiij.
Imperiū mex. eo.
Impossibile. eod.
Impubes. eod.
Incantatio. eo.
Incarceratio. eo.
Incendiarius. eō.
Incertox restō. ccxv.
Incestus. eo.
Incōsideratio eod.
Inconstātia. eo.
Indicium. eod.
Indignatio. ccxvj.
Indulgentia. eod.
Inepta letitia. ccxix.
Infamia. eo.
Infidelitas. ccxx.
Infirmus famulus. ccxxj
Ingratitudo. eo.
Iniuria. eod.
Iniustitia. ccxxij.
Inobedientia. ccxxiij.
Inquietudo eo.
Inquisitio. eo.
Inquisitor hereticorum. folio. ccxxiiij.
Insignia. ccxxv.
Inscriptio. ccxxvj.
Institutio. eod.
Intentio. eo.
Interdictum. ccxxvij.

UVA. BHSC. IyR_213

Interesse ccxxxiij.
Interpretatio. eo.
Interrogationes. in confor. ccxxxiiij
Intestatus. ccxlvj.
Intimiditas. eo.
Intrusus. eodē.
Inuenta. eod.
Inuestitura. ccxlvij.
Inuidia. eo.
Hypochrisis. eodez.
Hypotheca. eod.
Irra. eo.
Iregularitas. ccxlviij.
Irrisio. cclij.
Ironia. eo.
Istrio. eo.
Judeus. eodem.
Judex. ccliiij.
Judicare. cclvj.
Judicium. cclviij.
Juramentum. cclix.
Jurisditio. cclxviij.
Jus. eodē.
Juspatronatus. eo.
Justitia. cclxx.
Justificatio. imperij. eod.

Laicus. folio. eod.

Latria. cclxxj.
Latro. eo.
Laudemium. eo.
Lectoris officiū. eo.
Legatum. eodez.
Legatus. cclxxviij.
Legitiatio filioꝝ. cclxxx.
Legitima portio. cclxxx.
Legitimꝰ filius. cclxxxij.
Leno. eo.
Leprosus. eo.
Lex. eo.
Libellariꝰ ꝯctꝰ. cclxxxvj.
Libellus famosus. eo.
Liber. eo.
Libertus. eodem.
Litigiosa res. eodem.
Litigiosus. eodez.
Loca. eodem.
Locatio. cclxxxvij.
Lucrum. cclxxxix.
Ludus. eo.
Luxuria. ccxcj.

Magister. f. ccxcij

Maioritas. ccxciij.
Maledictio. eo.
Maleficium. eod.
Malitia. eo.
Mandatum. eodez.
Manifestuz. ccxciij.
Manumissio. eo.
Mathematici. ccxcv.
Matrimoniū. eo.
Medicus. cccxiij.
Membruz cccxiiij.
Mendacium. eo.
Mensa. eodē.
Mensuras. eod.
Mercator. cccxv.
Meretrix. eodem.
Meritum. eodē.
Metus. eo.
Milites. cccxvj.
Minor. eo.
Miserabilis persona. folio. cccxvij.
Missa. eo.
Misericordia. cccxxj.
Moderamen. cccxxij.
Modestia. eodem.
Mollities. eodem.
Monachus. eodē.
Monasterium. cccxxiij.
Monialis. cccxxiiij.
Moneta eo.
Mora. eodē.
Mors. eo.
Mulier. cccxxv.
Multiloquiū. eo.
Munus. eo.
Murmuratio. eodē
Mutilatio. eod.
Mutus. eodē.
Mutuum. eo.

naufragiū. cccxxxvj.

Nauta. eod.
Necessitas. eodez.
Negligētia. cccxxvij.
Negocium eodem.
Neophitus. cccxxviij.
Nigromātia. eode.
Nominatim. eodem.
Notarius eodez.
Notorium. eodez.
Nouale. eodem.
Nouitius. eodez.
Nuptie. cccxxxj.
Nūciatio no. opis. eodē.

Obedientia. folio. cccxxxj.

Oblatio. cccxxxij.
Obligatio. cccxxxiij.
Obses. cccxxxiiij.
Obstinatio. eodem.
Occasio. eod.
Occultū. eo.
Odium. eo.
Officium. eodem.
Oleum sctm̄. cccxxxv.
Opinio. eo.
Oratio. cccxxxvj.
Oratorium. cccxxxviij.
Ordo. cccxxxix.
Ornatus. cccxlij.
Ociositas. cccxliiij.

Pactū. folio. cccxliiij.

Pala. cccxlvj.
Palium. eo.
Papa. eodē.
Parapherna. cccxlvij.
Parētis appell. eo.
Paricida. eodem.
Parochia. eodem.
Partis appellatiōe. folio. cccxlviij.
Patientia. eo.
Patria. eodem.
Patriarcha. eodem
Patronus. eodez.
Peccatum. eodez.
Peculium. ccclxix.
Pecunia. ccclx.

UVA. BHSC. IyR 213

pedagium. eodez.
Pena. eccly.
Penitentia. eccclviij.
Percussio. eccclix.
Peregrinus. eo.
Periculum. eodez.
Periurium. eodez.
Permissio. eccclxj.
Permutatio. eodē.
Perplexitas. eod.
Pertinax. eccclxij.
Perseuerantia. eod.
Persona miserabil'. eod.
Personatus. eod.
Pietas. eo.
Pignus. eod.
Pigritia. eccclxiij.
Pirata. eod.
Placere. eo.
Pollicitatio. eccclxiij.
Pollutio. eo.
Portio canonica. eo.
Possessor bo. fi. eo.
Postulatio. eodez.
Posthumus. eodē.
Prebenda. eodez.
Precarium. eodem.
Precaria. eccclv.
Preceptum. eodez.
Predicare. eccclxviij.
Preces. eod.
Precedentia. eodez.
Precios'um. eodez.
Precipitatio. eodez.
Predia vbana. eccclxjx.
Predo. eo.
Prefatio. eo.
Prelatus eodem.
Preseriptio. eodē.
Presumptio eccclxxv.
Primas. eccclxxvj.
Primitia eo.
Princeps. eodem.
Priuilegium. eodē.
Probatio. eccclxxvij.
Procurator. eo.
Proditio. eodem.
Podigalitas. eodē.
Professio. eodem.
Promissio. eccclxxviij.
Proprietas. eodē.
Prosoneta. eodē.
Protestatio. eodē.
Prouincia. eodez.
Prudentia. eodem.
Pubes. eccclxix.
Publicum. eodē.
Pudicus. eo.
Pudicitia. eo.
Punitio. eo.
Purgatio. eodē.
Purgatorium. eo.
Purifica. post partum eodem.
Pusilanimitas eo.

Quadragesi-

ma folio eo.
Quarta trebellia. eo.
Questuarij. eo.
Questus. eccclxxx.

Rancor.

folio. eodē.
Ratio. eodem.
Ratiocinia. eodē.
Raptor. eodem.
Rapina. eo.
Ratihabitio. eccclxxxj.
Recōpensatio. eo.
Recusari eodem.
Regularis. eo.
Religiosus. eo.
Religios' loc'. eccclxxxviij.
Reliquie. eccclxxxix.
Remissio. eodem.
Remittere. eodem.
Renunciatio. eodem.
Repzesalia. eccxc.
Residere. eccxcj.
Rescriptū. eodē.
Res. eodē.
Restitutio. eodē.
Resuscitatus. eccciij.
Reuelare. eodem.
Reuerentia. eodē.
Rigor. eodem.
Risus. eodē.
Rixa. eod.
Rogationū dies. eccciij.

Sacerdos

fo. cc. cciij.
Sacramentum. eodē.
Sacrilegium. ccccv.
Sacrista. eodem.
Sagittarius. eodez.
Salarium. eodez.
Sanctus. eo.
Saracen'. eo.
Satisfcatio. eo.
Scandalum. ccccvj.
Scientia. ccccvij.
Scisma. eo.
Scriptura. ccccviij.
Scurrilitas. eodez.
Secretum. eo.
Seditio. eodē.
Sensualitas. eod.
Sententia. eodez.
Sepultura. cccix.
Seruitus. ccccxij.
Sigillum. ccccxij.
Simonia. eodē.
Simplicitas. ccccxxj.
Simulatio. eo.
Sobrietas. ccccxxij.
Societas. eodez.
Sodomia. ccccxxv.
Solicitudo. eodē.
Solutio eodē.
Sors. ccccxxvj.
Spectacula. ccccxxvij.
Sponsalia. eodez.
Statutuz. ccccxxxj.
Stipulatio. ccccxxxij.
Stola. eod.
Studium. eodem.
Stultitia. eod.
Stultus. eo.
Stuprum. eodem.
Suspitio. ccccxxxiij.
Subarratio. eodē.
Subdelegare. eo.
Subditus. eodez.
Subdiaconus. eod.

UVA. BHSC. IyR_213

Subornatio. eodem.
Subsannatio. eo.
Substitutio. eodem.
Subtilitas. cccexxxvij.
Successio. eodē.
Successor. eodē.
Suffragia. eod.
Superbia. eodē.
Superstitio. cccexxxviij.
Suspensio. ccccxxxix.
Suspitio. ccccxlij.
Susurratio. eo.

Tabellio.

fo. eodem.
Taciturnitas. ccccxliij.
Tallium. eodem.
Tantum. ccccxliiij.
Temperantia. eod.
Temere. eodē.
Temeritas. eodē.
Tempus. eodē.
Tergiuersator. eodem.
Tentare. eodē.
Testamentum. eodem.
Testes. ccccxlvij.
Thesaurus. ceccl.
Timor. eodem.
Tollerantia. eod.
Tonsura. eodem.
Torneamentum. eo.
Torpor. cccclj.
Tortura. eodem.
Transactio. eod.
Transitus. ccclij.
Treuga. eodem.
Tributum. eod.
Tristitia. eodem.
Tribulatio .eodē.
Turpe lucrum. eo.
Tumor. eodem.
Tutela. eodem

Vana gloria.

folio. cccclij.
Vasa sacra. eod.
Vasallus. eodē.
Vectigal. eodem.
Violatio virginum. eod.
Venatio. eodem.
Venditio. eodem.
Veneficium. eo.
Veniale peccatum. eodē.
Verberatio. eodem.
Vestis. eodem.
Vicarius. ccccliiij.
Vidua. eodem.
Villicus. eodē.
Vendicatio. eo.
Violentia. eodē.
Virginitas. eo.
Virtus. ccccly.
Vis. eodem.
Visitatio eodem.
Vitiatus corpore .eodē.
Vitium. eodem.
Vnanimiter. eo.
Vniuersitas. ccccly j.
Vnctio extrema. eo.
Voluntas. eodem.
Votum. ccccly ij.
Vsucapio. ccccly xij.
Vsura. ccccxliij.
Vsus clauium. ccccly xvij.
Vsus. eodem.
Vsusfructus. eo.
Vxor. ccccly xix.

Hypocrisis.

folio. ccccly xxx.
Hypotheca. eodem.
Yconia. eodem.
Ystrio. eodem.

Zelus.

fo. ccccly xxx.

Explicit prima tabula.

UVA. BHSC. IyR_213

Secūdo pñs tabula

noīa doctorū sacre theologie ⁊ vtriusq; iuris q̄ sūt cōtēti i p̄fata summa auriga. ⁊ fidelissimi duces īdicabit. ⁊ in allegādo eoꝝ abreuiatiēes q̄ sunt īfra scripta ordine ablphabeti ordinata nō ꝑm eoꝝ antiq̄tatem vl excellētiā adnotata: vz in sacra scriptura seu Theologia.

Albertus magnus ordinis p̄dicatorū.
Alexāder. scz de ales ordinis minorum.
Alexāder lōbar. de ale ādria ordi. mi.
Ambrosius doctor eccexsie Sanctus.
Anselmus cartuariēsis archiep̄s sctūs.
Augustinus doctor ecclesie sanctus.
Aureolus. s. petr⁹ aureolus ordi. mino.

¶ In iure Canonico vel Ciuili.

Abbas Alanus.
Arberic⁹ de rosate. Albertus Papieñ.
Alexander de imola.
Alexāder neno vincētius.
Andreas barbatius siculus,
Angelus: scilicet de perusio.
Angelus aretinus seu de aretio.
Antonius de butrio.
Archidiaconus.
Azo.

¶ Summiste.

Aluarus ordinis minorum.
Archiep̄s Florentin⁹ ordinis p̄dicatoꝝ.
Astensis ordinis minorum.
Augustinus de anconia.

¶ In sacra scrptura seu theolo.

Beda.
Bernardus Sanctus.
Bonauentura ordinis mino. sanctus.

¶ In iure canonico vel ciuili.

Baldus. s. de Perusio.
Bartolus videlicet de saxo ferrato.
Bernardus glossator decretalium
Bartholomeus Brixiensis
Bartolomeus cepola veronensis.
Bonagratia.
Butrigarius. s. Jacobus butrigarij.

¶ Summiste.

Bernardinus de senis or. mi. sanctus.
Bernardinus cardinalis ordinis mi.

¶ In sacra scriptura seu theo.

Cassianus.
Ciprianus martyr.

¶ In iure canonico seu ciuili.

Calderinus qui fuit Joānes calderini.
Cardinalis. s. Frāciscus de zabarellis.
Cynus.
Collectarius.
Cōpostelanus cui nomen Bernardus.
Clarus ordinis minorum summista.

¶ In sacra scriptura seu theo.

Damascenus.
Dionisius.
Dynus. vtriusq; iuris doctor.
Dñicus de sancto georgi. canonist.

¶ Summiste.

Directoriū iuris qui fuit Petrus casuele ordinis minorum.

¶ In sacra scriptura seu theolo.

Egidius ordinis eremitarum.
Frā. s. Frāciscus de mayronis or. min.
Franciscus de ampulis ordi. minorum.

¶ In iure canonico vel ciuili.

Federicus de senis.
Florianus.
Franciscus vercellensis.
Franciscus de ramponibus.
Franciscus de albertarijs.
Franciscus tigni de pisis
Franciscus de aretio seu aretinus.
Fulgosius. i. Raphael fulgosius.

¶ In sacra scriptura seu theot.

Gilbertus.
Grego. i. sanct⁹ Gregori⁹ doctor eccl̄ie.
Gullelmus de marta or. minorum.

In iure canonico vel ciui li.

Gabriel de osseletis mutinensis.
Garsias.
Gaspar de calderinis.
Gemi. i. Domicus de de sancto geminia
Girardus de senis.
Gofredus.
Gratianus compilator decreti.
Guido de suz aria.
Guido episcopus concordiensis.
Gullelmus de cuneo.
Gullelmus nasou.
Gullelm⁹ de mōte laudun o qui scripsit sup clementinas ⁊ allegat̄ sic laudum⁹.
Gullelmus durandi qui fecit speculum.

¶ Summiste.

UVA. BHSC. IyR_213

Girardus obdonis ordi. minorum.
Gregorius de arimino.
Gualdensis.
Gualterius eps pictauiensis or. mino.
¶In sacra scriptura seu theo.
Henricus de gandano.
Hieronymus doctor ecclesie sanctus.
Hugo de sancto victore.
¶In iure canonico vel ciuili.
Henricus boych.
Hermanus magnus legista.
Hostiensis lumen iuris canonici.
Hug. qui fecit multas glosias super decretum.
Hugo vercellensis.
Hugolinꝰ dela fontana glossator iuris ciuilis.
¶In sacra scriptura seu theo.
Joānes scoti ordinis minorum q allegat sic scotus.
Joannes de noto ordinis mino. siculus.
Joānes de neapoli ordinis pdicatorum.
Joannes de ripolis.
¶In iure canonico vel ciuili.
Jacobus butrigarius q allegatur butrigarius.
Jacobus lotharius.
Jacobus de beluisio.
Jacobus de rauena.
Jacobus de arena.
Innocentius papa splendor canonistarum.
Joannes theutonicus glossator decreti.
Joannes fauentinus.
Joannes de faucona.
Joannes de deo hispanus.
Joannes monachus cardinalis.
Joannes andree irradiator iuris can.
Joannes de anania.
Joannes plagiarius de senis.
Joannes de montemerio.
Joannes de sancto georgio bononien.
Joannes calderinus qui allegatur calderinus.
Joannes de lignano.
Joannes de imola qui allegatur imola.
Joannes de platea bononiensis.
Joānes antoniꝰ de sancto georgio nunc episcopus alexādrinus mediolanensis
¶Summiste.
Jacobus de laude ordinis mi.
Joannes de saxonia ordinis mino.
Joannes de anconia.
Joannes or. predicatorū qui fecit summam confessorum.
¶In sacra theologia.
Landulphus ordinis minorum.
¶In iure canonico vel ciuili.
Lappus de castellione abbas.
Laurentius de pium.
Laudunꝰ vide. s. gullelmꝰ de mōte ꝛc.
Laurentius de rodulphis florentinus.
Ludouicus de roma.
Lucas de garsijs.
Magister sententiarum. s. petrus lombardus. princeps theologorum.
¶In iure canonico vel ciuili.
Martinus silimani.
Marsilius.
Matthеus romanus.
Matthens de matheolosijs.
Nicolaus de lira ordinis minorū totius biblie subtilissimus expositor.
¶In iure canonico vel ciuili.
Nicolaus de metharelis.
Nicolaus de neapoli.
Odoardus.
Odofredus.
Oldradus de ponte legista.
Oldradus de laude canonista qui fecit multa consilia.
¶In theologia.
Petrus. ideſt de tarantasio ordinis predicatorum.
Petrus aureolus ordinis minorum.
Petrus de palude ordinis predicatorꝝ.
¶In iure canonico vel ciuili.
Panormita. s. nicolaus abbas siculus episcopus panormitanus.
Paulus de castro.
Paulus de liazarijs.
Petrus. i. de bella pertica.
Petrus helie.
Petrus de stagno.
Petrus de ancharano.
Pileus.
Philippus.
Philippus de perusio.

UVA. BHSC. IyR_213

placentinus.
petrus casuel.i.directorium.vt.s.
¶In sacra scriptura z theolo.
Rabanus.
Ricardus.s.de mediauilla.or.mino.
Ricardus anglicus ordinis mino.vnus ex quatuor expositoribus regule nre.
Ricardus de sancto victore.
¶In iure canonico vel ciuili.
Raynerius de forliuio.
Raphael fulgosius.
Ricardus malubra.
Rofredus beneuentanus.
¶Summiste.
Raymundus ordinis predicatorum.
Rodonesis guillelmus nole glossator.
Raymundus ordinis predicatorum.
Rogerius.
Scotus.i. ioannes scotꝰ ordinis mino.
¶In iure canonico vel ciuili.
Salycetus.
Stephanus pronincialis.
Signorolus de homodeis.
¶Summiste.
Speculator.s.gullelmus durandi.
Summa confessorū ordinis p̄dicatorꝝ.
¶In theologia.
Thomas de aq̄no ordinis p̄dic.sanctꝰ.
Tancredus doctor iuris canonici.
¶In theologia
Ugo de castro nouo ordinis minorum.
Ubaldus de perusio.
Ubertus de bobio.
Umcentius.
Uldericus.
Isydorus sanctus.
Imola.i.Joānes de Imola.
Zenselinus doctor iuris canonici.

¶Explicit secunda tabula.

UVA. BHSC. IyR_213

Tertio hec tabula p simplicib⁹ declarat modū allegandi tā theologos q̄ iura canonica et ciuilia ac aliquas abbreuiatiōes doc.n.theologi allegantur vel in quolibetis vel.s.magistrum sententiarum sic vcz Bo.in.j.vel ij.vel.iij.aut.iiij. subaudi supra magistrum sententiarum postea ponitur di. ꝛ post ponitur ar.j.vel.ij.ꝛc. Aliquando addit⁹ prime vel secūde partis subintelligе eiusdem distinctionis. aliquando allegātur sic vcz.Bo.in.j.vel.ij.ꝛc. super literam.s.predicti magistri sententiarum sunt duo luminosi doc.qui aliter allegantur vcz ale.ꝛ.S.Tho. Nam quia fecerunt summam super magistruz sententiaruz quaruz vna habet quatuor partes.scz illa ale.altera tantum tres q̄ videtur.ꝛ.ij.pars amborum diuiditur in duas partes. Ideo allegātur sic. fieſt in prima parte vel.iij.aut.iij.ale. in prima.vel.iij.aut iiij.s.parte summe predicte tractatude potentia dei vel de superbia ꝛ huiusmodi.q.j.vel.ij.ꝛc.tho. vero allegat similiter in prima vel tertia.s.parte.q.tali.ac tali. Cuz vero id q̄ allegatur est in.ij.parte summe ipsorum allegatur sic in prima Secunde vel in secunda secunde scilicet in prima parte secunde partis predicte summe.vel i secūda parte predicte secūde partis principalis summe. iura vero canonica allegantur diuersimode. Nam decretum: qz habet tres partes principales ꝛ secūda pars habet aliam partem. subdistinctam ideo si allegatur quod est in prima parte notatur per distin.ꝛ.c.vl.s.solummodo.ꝛ habet centum vnam distin. si vero allegatur quod est in.ij.parte principali sic quotatur prima vel secūda aut.iij. ꝛ c. vsq; ad tringintasex ꝛ subaudi causa qz habet tringinta sex causas post sub infertur.q.j.vel.ij.ꝛc.quia quelibet causa habet suas q̄. postea.c.ꝛ.s.si autez q̄ allegatur est in.ij.parte subdistincta sic quotat de penitentia di.j.vel.ij.vsq; ad vij.q.habet.vij.distinctiōes ille tractatus de penitētia q̄ ponitur.33.cā sub.q. iij.eiusdē cause: postea addit⁹.c.vl.s.tertie vero partis cōtēta allegantur sic.de conse.di.j.vel.ij.vsq; ad.v.quia tantum quinq; di.habet cuz suis.c.ꝛ.s.decretales autem allegantur per rubricas suas ꝛ.c.ꝛ.s.Similiter sextus liber ꝛ clementine quibus rubricis, additur.li.vj.vel in cle.vt apareat non esse in decretalibus quod allegatur sz in altero istorum aduerte etiaz q̄ non semper quotatur.c. et tunc id quod sequitur immediate ad rubricam est principium capli.similiter quando est in cle.loco.c.ponitur cle.j.vl secunda aut principium ipsius capituli. ꝛ sic allegat vz cle.si gratiose de rescri. ꝛ hmōi. Jus vero ciuile allegatur cōmuniter p.l.ꝛ.s.sub suis rubricis ꝛ ſſ est in codice proponūtur Rubri.C.eleuatuz.si ē in digestis p̄ponūtur duo.ff.Si ꝑo est in libro institutionū prepōitur sic insti.q̄ solum post Ru.s.habet non leges. Fallunt ab hac regula tres libri. Primus est codex in quo quia sunt multe autentice quando talis autentica allegatur quotatur sic aut.vcz ad hoc.C.de vsu.vl aut.cassa.C.ō sa.san.ecc. Naz talis aut. est posita sub tali Rub.ꝛsic incipit vt sequitur ad istud auten. alius liber autenticorum in quo allegatur sic in auten. sub Ru.sua.s.solum aliquando ponitur collatione prima vel secunda vsq; ad nouē quia habet collationes nouem.

¶ Tertius liber est de vsibus feudorum qui allegatur p rubricas suas.ꝛ.c.ꝛ.s. vnum tamen notabis qō licet aliquando ca.vel.l.preponantur Ru.vel postponantur nihil est.summiste vero allegantur aliq̄ p titulos aliq̄ p Ru. quidam per libros ꝛ hmōi. Et aduerte qō q̄ ñ allegatur Hosti.vl Sof. sine Ru.cōiter tale dictum in sua summa sub t.itu.de tali materia.ꝛ ne propter abbreuiationes inultas qui erret in fine huius summe ponā omnes Ru.tam inris canonici quam ciuilis ex q̄bus poterit intelligere eaz abbreuiationes. silr hic iferā aliquas abbreuiatiōes quib⁹ sepiꝰ vtor in hac summa aliq̄ ponitur sub Ru.codicis dicitur autentica q̄ non ponitur in codice dicitur

UVA. BHSC. IyR_213

autẽtico qnod quidem est liber autenticorum ⁊ sequitur ad eum. Ru. sua.
C. si est eleustũ dicit Codice: si nõ est elenatum dicitur capitulo.
cle. i. clementina.
Cõcor. i. cõcordat vel cum cõcordantijs.
d. i. dicto. vel dicta vel dictis.
di. i. distinctione.
Eo. i. eodẽ titulo vel capitulo. ⁊ hmõi.
Ea. i. eadem di. vel causa vel .q.
Fi. i. finali. vel in fine.
glos. i. glossa.
li. i. libro.
Not. i. nota. vel notatur vel notata.
Ob. i. obstat.
Opi. i. opinio.
Opo. i. opponitur.
q. i. questione.
Rñ. i. respondeo vel respondet.
Rub. i. rubrica.
ti. i. titulo.
tex. i. textus
ỹ. i. verbo vel versiculo.
Æya ergo pres ⁊ fratres pperate ⁊ curite ⁊ vt peritiam casuum cõsciẽtialium possitis habere hanc angelicã summã perlegite quã si more mũdorum animalium ruminabitis in casibus conscientie non errabitis.

Explicit tertia Tabula.

UVA. BHSC. IyR_213

Rubrice iuris ciuilis et canonici et primo Rub.ffor.ꝛ pmo.ff. veteris cōtinentis. xxiiij. libros partia les designatos per numerum, infra po situm a latere sinistro.

1 Adoptionibus.
4 Alienatione iudicij mutādi causa facta.
Ad legem aquiliam.
9 Ad exhibendum.
10 Aleatoribus.
11 Ad legem rhodiam de iactu.
14 Ad senatuscōsultum macedonianum.
14 Ad velleianum.
16 Actionibus empti ꝛ venditi.
19 Arbitris.
4 Quorum possessionibus.
12 Constitutionibus principum.
1 Calumniatoribus.
3 Capitis diminutione.
13 Communia prediorum.
8 Cōmuni diuidundo iudicio.
10 Conditione causa data.
12 Conditione ob turpem causam.
12 Conditione indebiti.
12 Conditione sine causa.
12 Conditione furtiua.
13 Conditione ex lege.
13 Conditione triticaria.
13 Constituta pecunia.
13 Commodati vel econtra.
13 Conpensationibus.
16 Contrahenda emptione.
1 Diuisione rerum.
18 Dolo malo.
4 Depositi vel econtra.
16 Distractione pignorum.
10 Donationibus inter virum ꝛ vxorem.
24 Diuortijs.
24 Eo per quem factum est.
2 Edendo.
2 Eo quod metus causa.
4 Ex quibus causis maiores.
4 Eo quod certo loco.
13 Exercitoria ratione.
14 Estimatoria actione.
16 Edilicio edicto ꝛ d redhibitoria actiōe.
21 Euictionibus ꝛ dupli stipulationibus.
21 Exceptione rei tradite.
21 Herijs ꝛ dilationibus.
2 Fideicommissaria hereditatis
5 petitione.
Finium regundorum.
Familie herciscunde.
10 Fide instrumentorum.
10 Fundo dotali.
12 Fugitiuis seruis.
22 His q̄ sunt sui vel alieni iuris.
11 His qui notantur infamia.
2 His q̄ deiecerūt vel effuderūt.
3 Hereditate vel actione vendita.
9 Iustitia ꝛ iure.
18 Iurisdictione omniuz iudicum.
1 In ius vocando.
2 In ius vocati vt eant.
2 In integrum restitutionibus.
4 Iudicijs.
5 Inofficioso testamento.
5 Interrogatorijs actionibus.
11 Iureiurando.
12 In litem iurando.
12 Institoria actione.
14 In rem verso.
15 In diem adiectione.
18 In quibus causis pignus tacite contrahatur.
20 Iuris ꝛ facti ignorantia.
22 Iure dotium.
23 Legibus ꝛ senatuscōsultis ꝛ lōga consuetudine.
1 Lege cōmissoria.
18 Lege rhodia de iactu.
3 Locati ꝛ conducti.
19 Minoribꝰ vigintiquinq; annis.
4 Mandatis principum.
7 Mortuo inferendo.
11 Mandati velecontra.
17 Ne quis eū qui in ius vocatus est vi eximat.
2 Negotijs gestis.
4 Naute caupones stabularij.
4 Noxalibus actionibus.
9 Nautico fenore.
22 Origine iuris.
1 Officio consulis.
1 Officio prefecti pretoris.

UVA. BHSC. IyR_213

Rubrice. ff. veteris.

1 Officio prefecti vrbis.
1 Officio questorum.
1 Officio pretorum.
1 Officio prefecti vigilum.
1 Officio proconsulis ⁊ legati.
1 Officio prefecti augustalis.
1 Officio presidis prouincie.
1 Officio procuratoris cesaris.
1 Officio iudicis.
1 Officio eius cui mandata est iurisditio.
1 Officio assessorum.
7 Operis seruorum.
2 Actis.
3 Postulando.
3 Procuratoribus.
5 Petitione hereditatis.
5 Possessoria hereditatꝫ petitione.
6 Publiciana in rem actione.
3 Pignorantitia actione.
15 Peculio.
17 Pro socio.
18 Periculo ⁊ commodo rei vendite.
19 Prescriptis verbis.
20 Pignoribus ⁊ hypothecis.
22 Probationibus.
23 Pactis dotalibus.
2 Quod quisq; iuris in alteruꝫ statuerit.
2 Qui satisdare cogãtur.
3 Qui notantur infamia.
3 Quod cuiusq; vniuersitatis nomine.
4 Quibus ex causis maiores.
4 Quod metus causa.
7 Quãdo dies vsusfructus legati cedat.
7 Quibus modis vsusfructus amittatur.
7 Quemadmodum vsusfructuarius caueat.
8 Quemadmodum seruitus amittatur.
11 Quibus rebus ad eundem iudicem eatur.
14 Quod cum eo qui in aliena potestate est negocium.
Quando actio de peculo est annalis.
15 Quod iussu.
15 Quibus modis pignus tacite contrahitur.
20 Que res pignori obligari non pñt.
20 Qui potiores in pignoribus habeant.
20 Quib⁹ modis pignus vel hypotheca soluitur.
11 Rerum diuisione et qualitate.
4 Receptꝫ arbitriis ⁊ q̃ arbitriũ.
6 Rei vendicatione.
11 Religiosis ⁊ sumptibus funerum.
12 Rebus creditis ⁊ si certũ petatur.
18 Rescindenda venditione.
19 Rerum permutatione.
13 Ritu nuptiarum.
24 Repudijs ⁊ diuortijs.
1 Statu hominum.
1 Senatoribus.
2 Si q̃s i⁹ dicẽti nõ obtẽpauerit.
2 Si quis in ius vocatus nõ ierit.
2 Si ex noxali causa agatur.
2 Si quis cautionibus iudicio sistendi.
5 Si pars hereditatis petatur.
6 Si ager vectigalꝫ vl̃ ẽphyteoticari⁹ pe.
7 Si vsufruct⁹ pe. vl̃ ad aliũ ꝑtiere neget.
8 Seruitus.
8 Seruitutibus rusticorũ prediorum.
8 Seruitutibus vrbanorum prediorum.
8 Si seruitijs vendicetur vel ad alium pertinere negetur.
9 Si quadrupes pauperiẽ fecisse dicat.
11 Sepulchro violato.
2 Sponsalibus.
11 Seruo corrupto.
11 Seruis fugitiuis.
11 Si mensor falsum modum dixerit.
22 Si certum petatur.
18 Seruis exportandis.
2 Transactionibus.
13 Triticaria.
14 Tributoria actione.
22 Testibus.
22 Tralectitia pecunia.
6 Vsufructu ⁊ quẽadmodũ q̃s vsufructu vtatur.
7 Vsufructu accrescẽdo.
7 Vsufructu eaꝝ rerũ q̃ vsu ꝯsumuntur.
7 Vsu ⁊ habitatione.
7 Vsufructuarius quẽadmodũ caueat.

UVA. BHSC. IyR_213

22 Usuris ⁊ fructibus.

Rubrice Infortiati ꝓncipijs ꝯ nouē decij libros pariales repꝛesentatos per numerū infrascriptum a latere sinistro.

1 Actione rerum amotarū.
2 Administratiõe ⁊ periculo tutorum.
5 Autoritate ⁊ cõsensu tutorum.
3 Acquirenda vl̃ admi. hereditate.
5 Ad senatusconsultū silanianū.
6 Annuis legatis ⁊ fideicõmissis.
10 Alimentis ⁊ cibarijs legatis.
10 Auro ⁊ argento legato.
10 Admendis ⁊ transferẽdis legatis.
12 Ad legem falcidiam.
14 Ad senatusconsultum trebellianum.
14 Assignandis libertis.
14 Ad̃ senatusconsultum tertullianū.
1 Agnoscendis vel alendis liberis.
15 Onerū possessione furioso mato.
13 Bonorum possessione ꝓtra tabulas.
13 Bonorū possessione secundum tabulas.
13 Bonorum possessio. ex testamento militis.
13 Bonis libertorum.
1 Oncubinis.
2 Confirmando tutore vel curatore.
5 Contrario iudicio tutele et vtili actione.
5 Curatoribus furiosis.
4 Conditionibꝫ institutionū.
11 Cõditionibꝫ demonstrationibꝫ.
14 Contra tabulas.
14 Collatione bonorum.
13 conũgendis cum emancipato liberis eius.
14 Cardoniano edicto.
9 D Ote prelegata.
13 Dotis collatione.
E Xcusationibus et temporibus earum.
5 Excusatione tutorum.
3 Eo qui pro tutore vl̃ curatore negocia gesserit.
3 Hdeiussorib⁹ ⁊ nominatorib⁹ et hereditb⁹ tutorum et curatorum.
9 Fundo instructo et instrumento legato.
14 g Radibus ⁊ affinitatibus ⁊ nominibus eorum.
5 Hꝭ quem testamẽto delentur.
5 Heredibus instituendis.
11 Hꝭ que pene causam in testamento relinquuntur.
11 Hꝭ que pro non scriptis habentur.
11 Hꝭ quibus vt indignis.
2 Impensis in rebus dotalibus factis.
5 Iniusto rupto et irrito testamento.
5 Iure deliberandi.
6 Iure codicillorum.
14 Iure patronatus.
1 Liberis agnoscendis.
2 Legitimis tutoribus.
4 Liberis ⁊ posthumis.
6 Legatis ⁊ fideicomm̃issis ꝭ.
7 Legatis ⁊ fideicõmissis.ij.
8 Legatis ⁊ fideicõmissis.iij.
11 Liberatione legata.
13 Legatis prestandis cõtra tabulas bonorum possessione petitis.
14 Liberis vniuersitatum.
4 m Magistratibus conuenien dis.
9 Militari testamento
10 Ptume ⁊ electione legata.
14 Obsequijs a liberis ⁊ libertis.
14 Operis libertorum.
10 p Eculio legato.
Pena legata.
3 Qui pesẽt tutores vel curatores.
3 Quãdo ex facto tutoꝝ. vl̃ curatorum.
4 Quod cum falso tutore.
6 Quemadmodũ testamẽta aperiantur.
13 Quando dies legatorum cedit
14 Quibus nõ cõpetit bonorũ possessio.
14 Quis ordo in bonorum possessiõe seruetur.

UVA. BHSC. IyR_213

4 Ebꝰ eoꝝ q̄ sub tutela vel cura sunt sine decreto nō alienādis vel supponendis.
11 Rebus dubijs.
11 Regula cathoniana.
1 Solūto matrimonio ꝛ quēadmodum dos petatur.
2 Si mulier ventris noie in possessionē mittatur.
2 Si mulier vētris noie calumnie causa.
3 Suspectis tutoribus ac curatoribus.
6 Si omissa causa testamēti.
6 Si quis aliquem testari prohibuerit.
10 Seruitute legata.
10 Supellectili legata.
2 Si cui plusq̄ per.l.falcidiam.
14 Si tabule testamēti extabant.
14 Si a parente quis fuerit manumissus.
14 Si quid in fraudem patroni factum sit.
14 Si tabule testamenti nulle extabunt.
14 Successoꝝ edicto.
14 Suis ꝛ legitimis heredibus.
3 Utelis.
5 Testamentaria tutela.
5 Tutoribus ꝛ curatoribꝰ datis, ab hijs.
4 Tutelis ꝛ rationibus distrahendis.
5 Tutis et cui testamenta facere possint.
10 Triti co vino ꝛ oleo legato.
2 Uentre inspiciendo.
4 Ubi pupillꝰ e ducari vl morari debeat.
5 Ulgari ꝛ pupillari substitutione.
10 Usu ꝛ vsufructu legato.
13 Ut legatorum cā caueatur.
5 Ut in possessione legatoꝝ.
14 Uentre in possessione mittendo ꝛ curatore eius.
14 Unde legitimi.
14 Unde liberi cognati.
14 Unde vir ꝛ vxor.
14 Ueteranoꝝ ꝛ militū successione.
14 Ut ex legibꝰ ꝛ senatusc̄ōsultis bonorum possessio detur.

¶Rubrice.ff.noui cōtinētis.xij.libros partiales denotatos per numerū infra positum a latere sinistro.

1 Aqua pluuiali arcenda.
2 Ademptione libertatis.
3 Acquirendo rerum dominio.
3 Acquirenda possessione.
5 Aqua quotidiana ꝛ estiua.
5 Arboribus cedendis.
6 Actionibus ꝛ obligationibus.
8 Acceptilationibus.
9 Arborum furtim cesarum.
9 Abigeis.
10 Accusationibus ꝛ inscriptionibus.
10 Ad legem iuliam maiestatis.
10 Ad legem iuliam de adulterijs
10 Ad legem iuliam de vi publica.
10 Ad legē corneliam de sicarijs.
10 Ad legem corneliam de falsis.
10 Ad legem pompeiā de parricidijs.
10 Ad legem iuliam repetundarum.
10 Ad legē iuliam de annona.
10 Ad legem iuliā de vi priuata.
10 Ad legē iuliā peculatus.
10 Ad legem iuliam ambitus.
10 Ad legem fauiā de plagiarijs.
10 Ad senatusconsultum turpillianum.
11 Appellationibus ꝛ relationibus.
11 A quibus appellare non licet.
11 Appellationibus recipiendis.
11 An per alium cā appellationis.
12 An eum a quo appellatur aliam causam.
12 Ad municipales ꝛ de incolis.
12 Albo scribendo.
12 Administratione rerum ad ciuitatem pertinentium.
4 Bonis iudicis autoritate possidendis.
10 Bonis damnatorum.
10 Bonis eoꝝ qui ante sententiam mortem sibi conscinerunt.
2 Collusione detegenda.
4 Confessis.
4 Cessione bonorum.
4 Curatore bonis dādo.
5 Cloacis.
9 Concussionibus.
9 Crimine expillate hereditatis.
9 Crimine stellionatus.
9 Collegijs illicitis ꝛ corporibus.

UVA. BHSC. IyR_213

10 Custodia reorum ⁊ exhibitione.
10 Cadaueribus punitorum.
11 Captiuis ⁊ postliminio reuer.
12 Castrensi peculio.
12 Censibus.
1 Damno infecto.
1 Donationibus.
1 Donatione causa mortis.
9 Diuersis ⁊ tẽporalibus prescriptio.
9 Doli mali exceptione.
7 Duobus reis constituendis.
12 Decurionibus ⁊ eorum filijs.
12 Decretis ab ordine faciendis.
12 Euictione libertatis.
4 Ex quib⁹ causis in possessionẽ eatur.
6 Exceptionibus ⁊ prescriptionibus.
6 Exceptione rei iudicate.
6 Exceptione doli mali.
9 Extraordinarijs criminibus.
9 Effractoribus ⁊ expilatoribus.
11 Eum qui appellauerat in prouincia.
12 Extraordinarijs cognitionibus.
2 Fideicõmissarijs libertatib⁹.
5 Fluminibus ⁊ ne quid in flumine publico ripa ve eius fiat
5 Fonte.
8 Fideiussoribus ⁊ mandatoribus heredibus tutorum ⁊ curatorum.
9 Furtis.
9 Furti aduersus nautas.
5 Furibus balnearijs.
5 g Lande legenda.
2 Iure aureorum annulorum.
5 Interdictis seu extraordinarijs actionibus.
5 Itinere actuq; priuato.
9 Iudicatum solui.
9 Incendio ruina naufragio.
8 Iniurijs ⁊ famosis libellis.
10 Interdictis ⁊ relegatis ⁊ deportatis
1 Iure fisci.
2 Iure immunitatis.
12 Liberali causa.
15 Locis ⁊ itineribus publicis.
5 Loca publico fruendo.
5 Libero homine exhibendo.
5 Liberis exhibendis deducendis.
5 Litigiosis.
11 Libellis dimissorijs.
12 Legationibus.
2 Manumissionibus.
2 Manumissis vindicta.
2 Manumissionib⁹ q̃ seruis.
2 Manumissis testamento.
21 Muneribus ⁊ honoribus.
2 Natalibus restituendis.
2 Ne eo statu defunctorũ post quinquennium queratur.
5 Ne vis fiat ei qui in possessionem missus est.
5 Ne quid in loco sacro fiat.
5 Ne quid in loco publico vel itinere fiat.
5 Ne quid i flumine publico ripa ve ei⁹ fiat quo aliter aqua fluat.
8 Nouationibus ⁊ delegationibus.
12 Nil innouari appellatione pendente.
12 Nundinis.
1 o Peris noui nunciatione.
12 Operibus publicis.
1 Publicanis ⁊ vectigalibus.
3 Pro soluto.
3 Pro emptore.
3 Pro herede.
3 Pro donato.
3 Pro derelicto.
3 Pro legato.
3 Pro dote.
3 Pro suo.
4 Priuilegijs creditorum.
5 Precario.
8 Pactis inter emptorem ⁊ venditorem.
8 Pretorijs stipulationibus.
9 Priuatis delictis.
9 Preuaricationibus.
9 Popularibus actionibus.
10 Publicis iudicijs.
10 Penis.
11 Priuilegijs veteranorum.
12 Pollicitationibus.
12 Prosonetis.
2 Qui sine manumissione.
2 Qui ⁊ a quibus manumissi.
2 Quibus ad libertatem ꝓcia mare non licet.
4 Quibus ex causis in possessionem.

UVA. BHSC. IyR_213

eatur.
4 Que in fraudem creditorum facta sunt.
5 Quorum bonorum.
5 Quorum legatorum.
5 Quod vi aut clam.
6 Quarum rerum actio non datur.
10 Questionibus.
11 Quis & a quo appellatur.
11 Quando appellandum sit.
11 Que sententie sine appellatione rescindantur.
4 Re iudicata & de effectu sententiarum.
4 Rebus auctoritate iudicis possidendis.
5 Ripa munienda.
5 Remissionibus.
8 Rem pupilli saluam fore.
8 Rem ratam habere et de ratihabitione.
9 Receptatoribus.
10 Requirēdis reis.
11 Re militari.
12 Regulis iuris.
2 Statu liberis.
2 Si libertinus ingenuus esse dicatur.
2 Statu defunctorum.
4 Separationibus.
5 Superficiebus.
5 Si arbor vicine edibus impendeat.
5 Saluiano interdicto.
7 Stipulatione seruorum.
9 Solutionibus & liberationibus.
9 Si quis in testamento liber esse iussus fuerit.
9 Si familia furtum fecisse dicatur.
9 Sepulchro violato.
10 Sententiam passis restitutis.
1 Si tutor vel curator vel magistratus.
11 Si pendente appellatione.
5 Tabulis exhibendis.
9 Termino moto.
6 Tigno immisto.
3 Usucapionibus & vsurpationibus.
5 Via publica & si quid in ea.
5 Ut in flumine publico nauigare liceat.
5 Uia publica & itinere reficiendo.
5 Ui & vi armata.
5 Uti possidetis.
5 Utrobi.
7 Uerborum obligationibus.
9 Ui bonorum raptorum.
12 Uacatione & excusatione munerum.
12 Uarijs et extraordinarijs cognitionibus.
12 Uerborum & rerum significatione.

Rubrice codicis cōtinētis. xij. libros partiales repsentatos per numerū positū a latere sinistro. Et vltimi tres libri longe post primos nouem compositi sunt. et rubrice eorū seorsum ponuntur in sequētibus.

1 Apostatis.
1 Accessoribus & domesticis.
1 Annonis.
2 Aduocatis diuersorum iudiciorum.
2 Aduocatis diuersorum iudicum.
2 Aduocatis fisci.
3 Alienatione iudicij mutandi causa facta.
3 Ad exhibēdum.
3 Alee vsu & aleatoribus.
4 Actionibus & obligationibus.
4 An seruus ex suo facto post manumissionem.
4 Actionibus hereditarijs.
4 Actionibus empti & venditi.
4 Ad senatus consultum macedonianum.
4 Ad senatus consultum velleianum.
5 Aliendis liberis.
5 Administratione tutorum et curatorum.
5 Alimentis pupillo prestandis.
5 Arbitrium tutele.
5 Auctoritate prestanda.
5 Actore tutore seu curatore.
6 Ad senatusconsultum trebellianum.
6 Ad legem falcidiam.
6 Ad senatusconsultum tertullianum.
6 Ad senatusconsultum orphicianum.
7 Assertione tollenda.
7 Acquirenda vel retinenda possessione.

UVA. BHSC. IyR_213

7 Aduersus creditorem
7 Annali exceptione italici contractus.
7 Alluuionibus ⁊ paludib⁹ pascuis ⁊c.
7 Appellationib⁹ ⁊ relationibus.
8 Acceptilationibus.
8 Adoptionibus.
9 Accusationibus.
9 Ad legem iuliam maiestatis.
9 Ad legez iuliã de adulteriis ⁊ stupro.
9 Ad legẽ iuliã de vi publica ⁊ priuata.
9 Ad legem corneliã de sicariis.
9 Ad legem faniã de plagiariis.
9 Ad legem vicelliam.
9 Ad legem corneliam de falsis.
8 Ad legem iuliam reputundarũ.
9 Ad legẽ iuliã abolitionibus.
9 Abigeis.
9 Abolitionibus.
9 Ad senatusconsultũ turpillianuz.
6 Bonis libertorum ⁊ iure patronatus.
6 Bonoꝝ possessione ꝛ tabulas.
6 Bonorum possessione cõtra tabulas.
6 Bonoꝝ possessione ꝛ tabulas liberti.
6 Bonis maternis.
6 Bonis que liberis in potestate constitutis.
7 Bonis auctoritate iudicis possidẽdis.
9 Bonis eorum qui sibi mortem consciuerunt.
9 Bonis prescriptorum seu damnatorũ.
1 Comitibus rei familiaris.
1 Contractibus iudicum ⁊ eorum
1 qui seruit circa eos.
2 Causis in quibus infamia irrogat.
3 Communi diuidundo.
3 Communia vtriusq; iudicij.
3 Consortibus eiusdem litis.
4 Conditione indebiti.
4 Conditione ob causam datorum.
4 Conditione furtiua.
4 Conditiõe ab turpem causam.
4 Conditione ex lege sine causa.
4 Constituta pecunia.
4 Commodati.
4 Compensationibus.
4 Contrahenda emptione.
4 Communium rerum alienatione.
4 Commertijs ⁊ mercatoribus.
5 Concubinis.
5 Confirmãdo tutore.
5 Contrario iudicio tutele.
5 Curatores furiosi ⁊ prodigi.
6 Carbonano edicto.
6 Collationibus.
6 Codicillis.
6 Cõmunia delegatis vel fideicõmissis.
6 Cõditionibus incertis tã in legatis ℔ infideicommissis.
6 Caducis tollendis.
6 Communia de successionib⁹.
7 Communi seruo manumisso.
7 Communia de manumissionib⁹.
7 Communia de vsucapionibus.
7 Collusione detegenda.
7 Cõminationes vel epistolas.
7 Confessis.
7 Cũ de momentanea possessione fuerit appellatum.
8 Contrahẽda ⁊ omittẽda stipulatione.
8 Conditorem euictione pignoris ⁊ non debere
9 Custodia reorum.
9 Crimine peculatus.
9 Crimine sacrilegij.
9 Crimine expilate hereditatis.
9 Crimine stellionatus.
9 Calumniatoribus.
1 Diuersis rescriptis ⁊ pragmaticis sanctionibus.
1 De fensoribus ciuitatum.
2 Dolo malo.
3 Dilationibus.
4 Delictis defunctorum inctum ⁊ in quibus heredes conueniãtur.
4 Depositi.
5 Donationibus ante nuptias.
5 Dotis promissiõe vl nuda pollicitatiõe.
5 Dote causa pecunia nõ numerata.
5 Donationibus inter virum ⁊ vxorem.
5 Diuortio facto apõ quẽ liberi educent.
5 diuidenda tutela.
7 Deditiã libertate tollenda.
8 Distractione pignoris.
8 Debitorem venditionem pignoris impedire nõ posse.

UVA. BHSC. IyR_213

8 Duob⁹ reis stipulandi ⁊ promittendi.
8 Donationibus.
8 Donationibus causa mortis.
8 Donatione sub mō vel sub cōditione.
1 Episcopis ⁊ clericis.
2 Episcopali audientia diuersis capitulis.
2 Edendo.
2 Errore calculi.
2 Errore aduocatorum.
2 Etiam per procuratorem integrum restitutione agi pos.
4 Eunuchis.
4 Ex delictis defunctoꝝ.
4 Exercitoria ⁊ institoria actione.
4 Edilitijs actionibus.
5 Eo qui pro tutore negocia gerit.
5 Excusationibus ⁊ tēporibus eoꝝ.
5 Excusatione veteranorum.
6 Edicto diui. adriani tollendo.
7 Excusatio rei iudicate.
8 Edilitijs priuatis.
8 Etiaz ob chirographariā pecuniaz pignus teneri.
8 Exceptionibus seu prescriptionibus.
8 Euictionibus.
8 Emancipationibus liberoꝝ.
9 Exhibendis vel transferēdis reis.
9 Emendatione seruoꝝ.
9 Emendatione propinquoꝝ.
2 Filiosfamilias minore.
2 Fideiussoribus minoꝝ.
2 Famulis ⁊ impetratione actionum sublatis.
3 Ferijs.
3 Familie herciscunde.
4 Finiuz regundorum
5 Fide instrumentorū ⁊ amissiōē eorum.
5 Fundo dotali.
5 Fideiussorib⁹ tutorū. ⁊ curatorū.
6 Furtis ⁊ seruo corrupto.
6 Fideicommissis.
6 Falsa causa adiecta legato vel fideicōmis.
4 Fideicommissarijs libertatibus.
7 Fructibus ⁊ litis expensis.
8 Fideiussoribus ⁊ mandatoribus.
9 Falsa moneta.
9 Famosis libellis.
1 Generali absolutione.
1 Hereticis ⁊ manicheis
1 his qui in ecclesia ꝯfugiunt
1 his qui in ecclsia manumittuntur.
2 his qui ad statuas confugiūt.
2 his qui potentiorum nomine.
2 his que vi metus ve causa fiūt.
4 his que veniā etatis impetrauerunt
5 hereditate vel actione vēdita.
6 heredibus tutorum.
6 heredibus instituendis.
6 his quibus vt indignis.
6 his que pene nomine relinquuntur.
9 his que sub modo legati seu fideicommissi relinquuntur.
6 his qui ante apertas tabulas.
6 heredibus decurionū
7 his qui nō a dño manumissi sunt.
7 his qui per metum iudicis non appellauerunt.
8 his q̄ i prioꝝ creditoꝝ loco succedūt.
9 his q̄ parentes vel liberos occiderunt
9 his qui sibi ascribunt i testamēto.
9 his qui latrones vel alijs criminibus reos occultant.
1 Iustiniano codice confirmando.
1 Iustiniano codice emendando.
1 Iudeis.
1 Iuris ⁊ facti ignorantia.
2 In ius vocando.
2 In integrum restitutione minorum:
2 In quibus causis in integrū restitutio necessaria non est.
2 In integrum restitutione postulata ne quid noui innouetur.
2 Iureiurando propter calumniam.
3 Iudicijs.
3 Iurisditione omnium iudicum ⁊ de foro competenti.
3 In quibus casibus militantes fori prescriptione vti non possunt.
3 Inofficioso testamento.
3 Inofficiosis donationibus.
3 Inofficiosis dotibus.
4 Iure emphiteotico.
5 Incestis ⁊ inutilibus nuptijs.

UVA. BHSC. IyR_213

5 Interdicto matrimonio inter pupillum ⁊ tutorem ⁊ curatorem.
5 Jure dotium.
5 In quibus causis tutorem habenti tutor vel curator dari non potest.
5 In litem iurando
6 In litē dando tutore vel curatore.
6 Jure aureorum anulorum.
6 Institutionibus ⁊ substitutiōibus vel restitutionibus sub conditione factis.
6 Impuberū ⁊ aliis substitutionibus.
6 Jure deliberandi ⁊ adeunda vel acquirenda hereditate.
6 Indicta viduitate tollenda.
7 Ingenuis et manumissis.
7 Indicta libertate.
7 In quibus causis cessat longi temporis prescriptio.
8 Interdictis.
8 In quibus causis pignus tacite cōtrahitur.
8 Jure dominij impetrando.
8 Inutilibus stipulationibus
8 Ingratis liberis.
8 Infantibus expositis liberis ⁊ seruis.
8 Infirmandis penis celibatus et orbatus.
8 Jure libertorum.
9 Iniurijs
1 Legibus et constitutionibus principum.
3 Litis contestatione.
3 Lege aquilia.
4 Locato ⁊ conducto.
5 Legitima tutela.
9 Libertinis ⁊ eorum filijs.
6 Libertis preteritis ⁊ exheredatis.
6 Legatis.
6 Legitimis heredibus.
7 Lege fusia canina tollenda.
7 Latina libertate tollenda.
7 Liberali causa.
7 Longi temporis prescriptione.
8 Litigiosis.
8 Luitione pignoris.
9 Liberis exhibendis seu deducendis.
1 Mandatis principum.
1 Modo multarum.
1 Magistratibus municipalium.
4 Mandati vel econtra.
4 Monopolis et conuentu negociatorum.
5 Magistratibus conueniendis.
8 Manumissione pignoris.
8 Mortis causa donationis.
9 Mulieribus que seruis proprie se iunxerunt.
9 Mutatione nominis.
9 Maleficis et mathematicis.
1 Quo codice componendo.
1 Nona constitutio Federici.
1 Nec sanctū baptisma iteretur.
1 Nemini licere signum saluatoris
1 Ne in deis christianum mancipium
2 Nemini liceat potentioribus.
2 Nec fiscus vel respublica.
2 Negocijs gestis.
3 Ne quis in sua causa iudicet.
3 Noxalibus actionibus.
4 Ne uxor pro marito vel econtra conueniatur.
4 Ne filius pro patre vel pater pro filio.
4 Non numerata pecunia.
4 Nautico fenore.
4 Nundinis et nouis mercationibus
4 Nona vectigalia institui non posse.
5 Nuptijs.
5 Ne fidemissores dotium detur.
5 Ne pro dote mulieris.
5 Naturalibus liberis et matribus eorum.
5 Ne tutor vel curator vectigalia conducunt.
6 Necessarijs seruis heredibus instituēdis vel substituendis.
7 Ne de statu defunctorum post quinquennium queratur
7 Nullo iure quiritum tollendo.
7 Nec rei dominice vel templorum vendicatio temporis exceptiōe submouetur.
7 Ne liceat in vna eademq causa tertio pronocare.
9 Nouationibus ⁊ delegationibus.
9 Nili aggeribus non rumpendis.

UVA. BHSC. IyR_213

9 Ne sine iussu principis.
1 Officio prefecti pretorio.
1 Officio prefecti pretorio affrica.
1 Officio prefecti vrbis.
1 Officio magistri militum
1 Officio prefecti questoris.
1 Officio magistri officiorum.
1 Officio comitis sacrarū largitionum.
1 Officio comitis rerum priuatarum.
1 Officio comitis sacri patrimonij.
1 Officio proconsulis ⁊ legati.
1 Officio comitis orientis.
1 Officio prefecti augustalis.
1 Officio vicarij ⁊ prefecti.
1 Officio pretorum.
1 Officio rectoris prouincie.
1 Officio prefecti vigilum.
1 Officio ciuilium iudicum.
1 Officio militarium iudicum.
1 Officio diuersorum iudicum.
1 Officio eius qui vicem alicuius iudicis obtinet.
1 Officio iudicis alexandrie.
3 Ordine iudiciorum.
6 Operis libertorum.
6 Obsequijs patrono prestandis
7 Ordine cognitionum.
8 Operis noui nunciatione.
8 Operibus publicis.
1 Paganis sacrificijs ⁊ templis.
1 Precibus imperatori offerendis.
2 Pactis.
2 Postulando.
2 Procuratoribus.
3 Pedaneis iudicibus
3 Plus petitionibus.
3 Petitione hereditatis.
4 Prohibita sequestratione pecunie.
4 Probationibus.
4 Plus valere quod agit̄ ꝙ simulate concipitur.
4 Pignoraticia actione.
4 Per quas personas nobis acquiritur.
4 Pro socio.
4 Patribus qui filios distraxerunt.
4 Periculo ⁊ commodato rei vendite.
4 Pactis inter venditorem.
1 Pactis conuentis tam super dote q̄ super donatione
5 Periculo tutorum ⁊ curatorum.
5 Predijs vel alijs rebus minorum non alie.
6 Posthumis heredibus instituēdis vel exheredādis vel preteritis.
7 Periculo eⁱ⁹ qui libertatē meruit.
7 Pro donato.
7 Prescriptione longi tēporis.x. vel.xx. annorum.
7 Prescriptione.xxx.vel.xl.annorum.
7 Pena iudicis qui male iudicauit.
7 Priuilegio fisci.
7 Priuilegio dotis.
7 Precario saluiano interdicto.
8 Pignoribus.
8 Publicis operibus.
8 Pretorio pignore.vt i actionibus.
8 Partu pignorum ⁊ omni causa.
8 Pactis pignorum ⁊ de commissaria lege rescindenda.
8 Patria potestate.
8 Postliminio reuersis et redemptis ab hostibus.
9 Priuatis carceribus.
9 Penis.
1 Quando libellus principi datus litis contestationem facit.
2 Quibus causis infamia irrogatur.
2 Qui et aduersus quos in integrum restitutio postulatur.
2 Quibus ex causis in integrum restitutio maioribus datur.
2 Qui pro sua iurisdictione iudices dare dari ve possunt.
3 Qui legitimam personam habēt in iudicio.
3 Qñ imperator inter pupillos ⁊ vidnas
4 Quando licet vnicuiq; se sine iudice vēdicare.
4 Qñ fiscus vel priuatus debitores.
4 Quod cum eo qui in aliena iurisdictione vel potestate est.
6 Que res vendi non possunt: ⁊ que vendere vel emere vetantur.
4 Que res exportari non possunt vel nō debent.
4 Quando liceat ab emptore discedere.

UVA. BHSC. IyR_213

5 Qui petant tutores vel curatores.
5 Qui dare ⁊ dari tutores possunt.
5 Qñ mulier officio tutele fungi pōt.
5 Qñ ex facto tutoris vel curatoris.
5 Qñ tutores ⁊ curatores eē desinūt.
5 Qui numero liberoruz se excusant.
5 Qui morbo se excusant.
5 Qui etate se excusant.
5 Qui numero tutelarū.
5 Qñ decreto opus non est.
6 Quādo dies legati vel fidei commissi cedant.
6 Qui admitti ad bonorū possessionem possunt.
6 Quando non petentium partes petentibus acrescant.
6 Qui testamēta facere possunt vl' nō.
6 Quēadmodū testamēta aperiātur.
7 Quibus causis serui accipiunt premiū libertatis.
7 Qui manumitti non possunt.
7 Qui nō possūt ad libertatē peruenire.
7 Quibus ad libertatē ꝓclamare non lz
7 Quib⁹ nō obliget lōgi tpis p̄scriptio.
7 Quadriennij prescriptione.
7 Qūo ⁊ qñ iudex sentētiā ꝓferre debet
7 Quibus res iudicata non nocet.
7 Quando prouocare non est necesse.
7 Quorū appellationes non recipiātur.
7 Qui bonis cedere possunt.
8 Quorum bonorū.
8 Quorum legatorum.
8 Que res pignori obligari possunt.
8 Qui potiores in pignoribus habeant.
8 Que sit longa consuetudo.
9 Qui accusare non possunt.
9 Qñ ciuilis actio preiudicet criminali.
9 Questionibus.
2 Reputationibus q̄ fiūt in iudicio. Restitutione militū ⁊ eorū que reipublice.
2 Receptis arbitris.
2 Rescriptis.
3 Rei vendicatione.
3 Reliquijs ⁊ sumptibus funerum.
4 Rebus creditis ⁊ iureiurando.
4 Rescindenda venditione.
4 Rebus alienis non alienandis.
4 Rem alienaz gerētibus non interdici.
4 Rerum ꝑmutatiōe ⁊ de p̄scriptis ꝟbis.
5 Rei vxorie actione in stipulatu actione transfusa.
5 Repudijs ⁊ iuditio de maioribus sublata.
5 Rerum amotarum.
6 Repudienda bonorum possessione.
6 Repudienda vel abstinenda hr̄ditate.
7 Re iudicata.
7 Res inter alios acta vel iudicata.
7 Relationibus.
8 Reuocādz his q̄ fiūt ī fraudē creditoꝝ.
8 Ratiocinijs operū publicorum.
8 Remissione pignorum
8 Reuocandis donationibus.
9 Raptu virginum honestarum seu viduarum.
9 Requirendis reis
1 Summa trinitate ⁊ fide catholica.
1 Senatusconsultis.
1 Sacrosanctis ecclesijs ꝓuilegijs earū.
1 Si contra ius vel vtilitatem publicam.
1 Statuis ⁊ imaginibus.
2 Si tutor vel curator interuenerit.
2 Si in coni eademq; causa in integrum restitutio postuletur.
2 Si aduersus rem iudicatam.
2 Si aduersus venditionem.
2 Si aduersus venditionem pignoris.
2 Si aduersus libertatem.
2 Si aduersus donationem.
2 Si aduersus transactionem.
2 Si aduersus solutionem.
2 Si aduersus dotem.
2 Si aduersus delictum.
2 Si aduersus vsucapionem.
2 Si aduersus fiscum.
2 Si aduersus creditorem.
2 Si vt se ab hereditate abstineant.
2 Si vt omissa hereditate vel bonorum possessione vel aliquid aliud.
2 Si minor se maiorem dixerit.
2 Si sepius in integrum restitutio postuletur.
2 Si maior factus ratum habuerit.
2 Satisdando.
5 Sportulis ⁊ sumptibus.

UVA. BHSC. IyR_213

5 Seruitutibus ꝛ aqua.
4 Si certum petatur.
4 Suffragio.
4 Si seruus extero se emi mandauerit.
4 Si propter publicas prestationes venditio facta non fuerit celebrata.
4 Si sine censu vel reliquijs fundum cō parari.
4 Si q̄s alteri vel sibi sub alterius noīe.
4 Si seruus exportandus veniat.
4 Si mācipiū ita veniat ne restituatur.
4 Si mācipiū ita fuerit alienatum vt manumittatur
5 Spōsalibus ꝛ arris sponsalitijs.
5 Si rector puincie vel ad eā ptinentes.
5 Si quacūq; predictus potest vel ad eum pertinentes.
5 Si nuptie ex rescripto principis petāt.
5 Secundis nuptijs
5 Si secundo nupserit mulier.
5 Soluto matrimonio ꝛ quēadmodum dos petatur.
5 Si constāte matrimonio dos soluitur
5 Si ex plurib⁹ tutozib⁹ vel curatozib⁹
5 Suspectis tutozibus
5 Suspectis tutozibus.
5 Si mater indemnitatem promisit.
5 Si contra matris voluntatem.
5 Si tutor non gesserit.
5 Si ex falsis allegationibus.
5 Si quis ignorans rem minoris.
5 Si tutor rei publice cā obierit.
5 Si maior factus ratum habuerit alie.
6 Seruis fugitiuis.
6 Sucessorio edicto.
6 Si in frandem patroni.
6 Si quis aliquem testari prohibuerit.
6 Si omissa cā testamēti.
6 Suis ꝛ legitimis heredib⁹ ꝛ ex filia nepotibus.
7 Senatusc̄o sulto claudiano tollendo.
7 Seruo pignori dato manumisso.
7 Seruo cōi manumisso.
7 Seruis reipublici manumittendis.
7 Sententijs prefectorum.
7 Sentētijs prefectorum pretorio.
7 Sententijs ex piculo remittādis.
7 Sentētijs ꝛ interlocutionibus omniū iudicum.
7 Snia que sine certa quantitate.
7 Sētentijs q̄ p eo quod interest proferr.
7 Si a non competente iudice.
7 Sniam rescindi posse.
7 Si plures simul vna sententia fuerint condemnati.
7 Si ex falsis instrumentis.
7 Si pendēte appellatione mors interuenerit.
4 Si vnus ex pluribus appellauerit.
7 Si de momentanea possessione fuerit appellatum.
8 Si per vim vel alio modo perturbata absentis sit possessio.
8 Saluiano interdicto.
8 Si res aliena pignori data sit.
8 Si res antiquior creditor pignus vendiderit.
8 Si cā indicata pignus captum sit.
8 Si cōis res pignori data sit.
8 Si pignus pignori datum sit.
8 Si vendito pignore agatur.
8 Si vnus ex pluribus heredibus creditoꝛes.
8 Si pignoris conuentione.
8 Solutionibus ꝛ liberationibus.
9 Si reus vel accusator mortuus fuerit.
9 Si quis imperatori maledixerit.
9 Si quis eam cuius tutor fuerit corruperit.
9 Sepulchro violato.
9 Seditiosis ꝛ his qui plebem.
9 Sniam passis ꝛ restitutis.
2 Transactionibus.
2 Temporibus in integrū restitutionis.
4 Testibus.
5 Testamentaria tutela.
5 Tutoribus vel curatoribus illustrium personarum.
5 Tutore vel curatore q̄ non satisdedit.
5 Tutoribus suspectis.
6 Testamento militis.
6 Testamentis ꝛ quēadmodum testamēta ordinentur.
7 Testamentaria manumissione.
7 Tpibus ꝛ reparatiōib⁹ appellationuꝫ
7 Tabulis exhibēdis.

UVA. BHSC. IyR_213

Veteri iure enucleando.
1 Ut lite pendente vel post.
1 Ut omnes tã ciuiles q̃ militares post administrationem.
2 Ut nemo priuatus titulos predijs.
2 Ut que desunt aduocatis partium iudex suppleat.
2 Ut nemini liceat sine iudicis autoritate.
2 Ut nemini liceat sine iudice se vindicare.
2 Ubi ⁊ apud quem cognitio restitutõiis.
2 Uxoribus militum ⁊ eorum.
2 Ut nemo inuitus agere cogatur vel accusare.
3 Ubi in rem actio.
3 Ubi de ratiocinijs agi oportet.
3 Ubi de passione agi oportet.
3 Ubi quis de curiali vel cohartali.
3 Ubi causa fiscalis agitur.
3 Ubi de fideicõmisso agi oportet.
3 Ubi de crimine agi oportet.
3 Ubi de hereditate agatur.
3 Ubi cõueniatur q̃ certo loco promisit.
3 Ubi de causa status agi oportet.
3 Ubi senatores vel clarissimi viri.
3 Usufructu ⁊ habitatione.
4 Ut actiones ab heredibus ⁊ contra heredes incipiant.
4 Usuris.
4 Uectigalibus ⁊ commissis.
5 Ut mulier si ante annuale spaciũ se marito coniunxit.
5 Ubi petat̃ tutor vel curator.
5 Ubi pupilli educantur.
5 Usuris pupillaribus.
5 Ubi cause post pubertatem.
6 Unde legitimi ⁊ vnde cognati.
6 Unde liberi.
6 Unde vir ⁊ vxor.
6 Uerborũ ⁊ rerũ significatione.
6 Usuris ⁊ fructibus legatorum.
6 Ut inpossessione fidei cõmissariorũ vel legatorum seruãdorũ causa mittendi.
7 Uenditione libertatis.
7 Usucapione pro emptore.
7 Usucapione pro donato.
7 Usucapione pro dote.
7 Usucapione pro herede.
7 Usucapione transformanda.
7 Usuris rei iudicate.
8 Unde vi.
8 Uti possidetis.
9 Ui infra certũ tempus criminalis questio terminetur.
9 Ui bonorum raptorum.

Rubrice autẽticorũ cõtinẽtiũ nouẽ collocatiões: q̃s rep̃sentat numerus infra scriptus positus a latere sinistro

3 Administrationibus officia in sacris appellationibus
4 Appellationibus ⁊ intra que tempora debet appellari.
6 Apud quos opz cãz dicere monachos.
6 Armis.
7 Administrationibus.
8 Appellationibus.
9 Alienatione. ⁊ emphiteosi.
1 Constitutio iustiniani ad prefectum pretorio.
4 Consulibus.
5 Cõstitutio qui ex ascriptitio ⁊ libera natos.
6 Consanguineis ⁊ vterinis fratribus.
6 Constitutio que de dignitatibus ⁊ episcopatu.
8 Constitutio innouat legem.
9 Collatoribus ⁊ alijs capitulis.
3 Defensoribus ciuitatum.
7 Depositionibus ⁊ denunciationibus inquilinorum.
7 Duobus reis.
5 Ecclesiasticarum rerum immobiliũ alienatione.
5 Exhibendis ⁊ introducendis reis.
7 Equalitate dotis.
7 Executoribus ⁊ qui conueniuntur.
9 Ecclesiasticis titulis.
1 Fideiussoribus ⁊ mandatoribus. solutionibus.
3 Filijs ante dotalia instrumenta natis.
1 Heredibus ⁊ falcidia.
5 his qui ingrediuntur ad appel.
6 his qui ingrediuntur monasteria.
6 hec constitutio interpretatur priorem.

UVA. BHSC. IyR_213

8 Hec cõstitutio innouat cõstitutionẽ et
prescriptionem.c.annorum.
6 Heredibus ab intestato venientibus.
2 Usurãdum qõ prestatur ab his
qui administrationem accipiunt.
3 Incestis ꝛ inutilibus nuptijs.
5 Iureiurãdo a moriente prestito.
6 Instrumentorũ cautela ꝛ fide.
6 Judicibus.
7 In mensis donationibus in filios fac-
tis.
8 In medio litis nõ fieri sacras formas.
9 Interdictis collegijs hereticorum.
3 Enonibus.
8 Litigiosis ꝛ decima parte litis.
Monachus.
5 Mensura ordinandorum cleri-
corum.
5 Mandatis principum.
1 Non eligendo secundo nubẽtes.
2 Non alienandis aut permutãdis
rebus ecclesie.
4 Nullum credentes agricole traditione
tenere illius terram.
4 Nuptijs.
5 Noui operis nuntiatio.
8 Neqꝫ virum quod ex dote est.
8 Riuilegijs dotis.
9 Priuilegijs archiepiscopi.
1 Quomodo oporteat eos et alios
clericos ad ordinationem per-
duci.
6 Questore.
6 Quibus modis naturales efficiuntur
legitimi.
7 Quibus modis naturales efficiuntur
sui.
2 Referendarijs palatij sacri.
4 Restitutionibus ꝛ ea que parit in
xi. mense post mortem viri.
7 Reis promittendis.
8 Restitutionibus.
9 Restitutionibus fidei commissi.
9 Raptis mulieribus que raptoribus
nubunt.
5 Scriptum exemplar.
Scientes non solum si fideiussore
prestant.
9 Sanctissimis episcopis.
2 Tabulario vise consulis.
3 Triente ꝛ semisse.
4 Tabellionibus.
7 Testibus.
7 Tempore non solute pecunie super
dote.
8 Testamẽtis imperfectis.
1 Ut determinatus sit numerus clerico-
rum.
2 Tindices sine quoquo suffra-
gio.
2 Ut ecclesia romana.C.ãnorum prescri
ptione gaudeat.
4 Ut nullus mutuãs agricole teneat ei
terram.
4 Ut protocola dividantur in chartis.
5 Ut preponatur nomen imperatoris.
5 Ut non fiant pignorationes pro alijs
personis.
5 Ut de cetero commutationes ecclesia
sticarum rerum.
5 Ut ea que vocãtur insinuata super cle
ricis.
5 Ut clerici q̃ recedũt ꝛ alijs pro eis sur
rogatis.
5 Ut in priuatis domibus sacra misteria
non fiant.
5 Ut immobilia ante nuptialem dona-
tionem.
5 Ut facte none constitutiones.
5 Ut clerico sacra de expensis.
5 Ut nullꝰ fabricet oratorij domũ p̃ter
voluntatem episcopi.
5 Ut ab illustribus ꝛ qui super eã digni
tatem sunt.
5 Ut defuncti seu funera eorum nõ inju
rientur a creditoribus.
5 Ut vrbane ordinarie prefecture.
5 Ut omnes obediant iudicibus prouin
ciarum.
6 Ut hi qui obligatas res habere phi
bent minorum.
6 Ut nõ luxurietur contra naturam.
6 Ut liberti de cetero auro non egeãt.
6 Ut clerici apud ꝓprios episcopos cõ
uentantur.
7 Ut sine phibitione matres debitrices

UVA. BHSC. IyR_213

z creditrices tutelam gerant minorum 3
7 Ut exactione instante dotis. 3
8 Ut nec miles nec federatus. 2
8 Ut amisse visiones prescriptiones habeantur. 2
8 Uteum de appellatione cognoscitur. 2
8 Ut liceat matri z auie. 2
8 Ut diuine iussiones. 2
9 Ut sponsalia largitas sit spiritualis cōtractus. 1
9 Ut litigantes iurent. 1
9 Ut iudices non expectant sacras iussiones. 1
9 Ut nulli iudicū liceat habere loci senatores. 2
9 Ut fratrum filij succedant. 3
9 Ut differentes iudices. 4
9 Usuris nauticis. 4
1 Rubrice institutionū ptinētiū. iiij. libr. partiales qs representat numerus. j. positus. a latere sinistro. 1
1 ADoptionibus. 1
1 Attiliano tutore. 1
1 Autoritate tutorum. 1
2 Ademptione legatorum z translatorū fideicommissorum. 1
3 Assignatione libertorum. 1
3 Acquisitione per arrogationem. 2
4 Acceptilationibus. 2
4 Actionibus. 2
3 Bonorum possessione. 3
1 CApitis diminutione. 4
1 Curatoribus. 4
2 Codicillis 4
3 Contrahenda emptione. 4
2 DOnationibus. 4
3 Consensu et obligatione. 4
3 Duobus reisstipulandi z promittēdi. 4
3 Diuisione stipulationum. 4
2 EXcusationibus tutorum. 1
1 Exheredatione liberorum. 1
3 Eo cui libertatis causa bona adiudicantur. 2
3 Emptione z venditione. 2
4 Exceptionibus. 2
1 HIuciaria tutela. 2
2 Fideicōmissariis hereditatibus. 3
Fideiussoribus. 3
GRadibus cognationum 3
Is q̄ sui vel alieni iuris sunt. 2
HEredibus instituendis. 2
heredibus qualitate z differentia. 2
Hereditatibus que ab intestato defferuntur. 1
IUstitia z iure. 1
Iure naturali gentium z ciuili. 1
Iure personaum. 1
Ingenuis libertinis. 1
Inofficioso testamento. 2
Iure codicillorum. 2
Inutilibus stipulationibus. 3
Iniurijs. 4
Interdictis. 4
Ibertinis. 1
LEge fusia canina tollenda. 1
Legitima agnatorum tutela. 1
Legitima parentum tutela. 1
Legitima patronorum tutela. 1
Lege falcidia. 2
Legatis. 2
Legitima agnatorum successione. 3
Literarum obligationibus. 3
Locatione z conductione. 3
Lege aquilia. 4
MIlitari testamento. 2
Mandati. 3
NUptijs. 1
Noxalibus actionibus. 4
OBligationibus. 3
Obligationibus que ex quasi contractu nascuntur. 3
Obligationibus ex consensu. 3
Obligationibus que ex delicto nascūtur. 4
Obligationibus que ex quasi delicto nascuntur. 4
Officio iudicis. 4
PAtria potestate 1
Pupillari substitutione. 2
per quas personas nobis acquiritur. 2
perquas psonas obligatio nobis acq̄ritur. 3
perpetuis et temporalibus actionibus. 4

UVA. BHSC. IyR_213

4 Pena temere litigantium.
4 Publicis iudicijs.
1 Quibus ex causis manumittere nō lz.
Quibus modis ius patrie potestas solvitur.
1 Qui dari tutores in testamēto possunt.
1 Quibus modis tutela finitur.
2 Quibus alienare licet vel non.
2 Quibus non est permissum facere testamentum.
3 Quibus modis testamēta infirmātur
3 Quibus modis re cōtrahit obligatio.
4 Quibus modis obligatio tollitur.
2 Quod cum eo qui in aliena potestate.
2 Berum diuisione.
4 Rebus corporalib⁹ ⁊ incorporalibus.
1 Replicationibus.
1 Satisdatione tutorū et curatorū.
2 Suspectis tutoribus et curatoribus.
3 Seruitutibus prediorum rusticorum.
3 Singulis rebus per fideicommissum relictis.
3 Senatusconsulto tertuliano.
3 Senatusconsulto orphiciano.
3 Successione cognatorum.
3 Seruili cognatione.
3 Successione libertorum.
3 Successionibus sublatis.
3 Stipulatione seruorum.
4 Societate.
4 Si quadrupes pauperiem fecisse dicatur.
1 Satisdationibus.
2 Tutelis.
2 Testamentis ordinandis.
2 Testamento militari.
2 Sufructu.
2 Usu ⁊ habitatione.
2 Usucapionib⁹ ⁊ longi tpis p̄scrip.
2 Vulgari substitutione.
5 Verborum obligationibus.
4 Vi bonorum raptorum.

Rubrice trīū librorū. C. ſ. decimi vndecimi. ⁊ duodecimi q̄ designantur p̄ numerū a late re sinistro.

10 Annonis ⁊ tributis.
10 Apothecis publicis.
10 Athelis.
10 Auri puplici persecutoribus.
10 Argenti p̄tio quod thesauris infertur.
10 Auro coronario.
11 Annonis ciuilis.
11 Administratione rerum publicarum
11 Aqueductu.
11 Alexandrie primatibus.
11 Armorum vsus inscio principe interdictus sit.
11 Agricolis censitis ⁊ colonis.
11 Agricolis ⁊ mancipijs dominicis vel fiscalibus.
12 Agentibus in rebus.
12 Apparitoribus prefectorum pretorio.
12 Apparitoribus p̄fecti vrbis.
12 Apparitoribus magistrorum militum.
12 Apparitoribus pro consulis et legati.
12 Apparitoribus comitis orientis.
12 Apparitoribus prefectis annone.
10 Bonis vacantibus incorporatione.
10 Conueniendis fisci debitoribus
10 Capiēdis ⁊ distrahēdis pignoribus causa tributorum.
10 Canone largitionalium titulorum.
10 Conditis in publicis horreis.
10 Collatione donatorū vel reuelatorum.
10 Collatione eris.
11 Classibus.
11 Curialibus vrbis romane.
11 Collegiatis.
11 Canone frumentario vrbis romane.
11 Capitatione ciuīū censibus eximenda.
11 Colonis palestinis.
11 Colonis tracensibus.
11 Colonis illyricianis.
11 Censibus: censitoribus: perequatoribus ⁊ inspectoribus.
11 Collatione fundorum patrimonialium ⁊ emphiteoticorum.
11 Conductoribus ⁊ procuratoribus prediorum fiscalium.
11 Collatione fundorum fiscalium vel rei priuate.

UVA. BHSC. IyR_213

11 Cypressis ex lucro cānēsi vel perseis.
12 Consulibus ꝛ non spargendis ab his pecunijs.
12 Consistorianis militibus.
Comitibus ꝛ tribunis scholarinꝫ.
12 Comitibus rei militaris.
12 Comitibus ꝛ archiatris sacri palatij.
12 Comitibus qui procurationeꝫ petunt.
12 Curiosis.
12 Comitibus consistorianis.
12 Castrēsi olim palatinoꝝ peculio.
12 Castrēsi peculio militum.
12 Castrēsiarijs ministerarijs.
12 Commeatu.
12 Comitibus qui prouinciam regūt
12 Cursu publico ꝛ ägarijs ꝛ pangarijs.
12 Cohartalibꝫ principibꝫ.

12 Delatoribus.
00 Defensoribus.
10 discussoribus.
10 Decretis decurionum.
10 Decurionibus ꝛ filijs eorū.
10 Decurionibꝫ ciuitatum.
10 Diuersis predijs.
12 Dignitatibus.
12 Domesticis ꝛ protectoribꝫ.
12 Decanis.
12 Desertoribꝫ ꝛ occultatoribꝫ.
12 Diuersis officijs ꝛ apparitoribꝫ iudicum.

10 Exactionibꝫ tributorū.
10 Excusationibus munerū.
10 Excusationibꝫ artificum.
11 Expēsis ludorum.
12 Equestri dignitate
12 Exactione ꝛ translatione militiarum annonarum.
12 Executoribꝫ vel exactoribꝫ.
12 Erogatione militaris annone.

10 Hide instroꝝ ꝛ ure haste fiscal.
10 Fiscalibꝫ vsuris.
10 Filiusfamilias ꝛ quēadmodū pater pro his tenetur.
11 Frumento vbis constantini.
11 Frumēto alexādrino.
11 Fabricensibus.
11 Fundis limitosis et terris et paludibus ꝛ pascuis.
11 Fundis patrimonialibus.
11 Fugitiuis colonis patrimonialibus et emphyteoticis.
11 Fundis rei publice.
11 Fundis ꝛ saltibus.
12 Filijs officialium militarū qui in bello mori.

11 § Gladiatoribus
11 Grege dominico.

10 His qui ex publicis rationibꝫ mutuam pecuniam fenebrem acceperunt.
10 His qui se defendunt
10 Honoribus non continuendis.
10 His qui sponte munera publica suscipiunt.
10 His ꝙa principe vacationē acceperūt.
10 His qui numero liberorum vel paupertate excusationem meruerūt.
10 His qui non impletis stipēdijs.
10 His qui exilio, dati vel in ordine sunt amoti.
10 His qui ex publica collatione illata sunt non vsur.
11 Honoratorum vehiculis.
11 His qui ex officio quod administrauerunt conueniant.
11 His qui in sacro palatio.

10 Iure fisci
10 Inditionibus.
10 Imponenda lucrationum descriptione.
10 Incolis ꝛ vbi domicilium habere videantur ꝛ his qui studiorum causa in alia ciuitate degunt.
10 Infamibus.
10 Irenarchis.
10 Immunitate nemini concedenda.
11 Iure reipublice.
11 In quibus causis coloni censiti dominos accusare possunt.

10 Ibertinis.
10 Legationibus.
10 Lustralis auri collatione.
11 Locatione predioꝝ ciuium vel fiscalium.
12 Locorum ꝛ itinerū custodia.
12 Lucris aduocatorum.

UVA. BHSC. IyR_213

Rubrice trium librorum Codicis.

10 Municipib⁹ ⁊ originarijs.
10 Muneribꝰ patrimoniorum.
10 Mulieribus in quo munera sexui congruentia.
11 Metallarijs ⁊ metallis et procuratoribus metallorum.
11 Murilegulis ⁊ genetiarijs.
11 Metropoli berito.
11 Medicantibus validis.
11 Mamma.
11 Mācipijs ⁊ colonis patrimonialiū.
12 Magistris scriniorū.
12 Militari veste.
12 Messoribus.
12 Metatis ⁊ epidometicis.
10 Ne fiscus rē quā vēdidit eulcat
10 Ne ope a collatoribus exigāt
11 Nauicularijs.
11 Nauibus non excusandis.
11 Ne quid oneri publico imponatur.
11 Naufragijs.
11 Nulli licere in frenis ⁊ fellis margaritas ⁊ smaragdos.
11 Nautis tyberinis.
11 Ne quis liber inuitus actum reipublice agere cogatur.
11 Ne rusticani ad vllū obsequium deuocentur.
11 Non licere arbitratoribus.
11 Negociatores ne militent.
11 Numerarijs ⁊ adiutoribus scriniarijs.
11 Omni agro deserto.
12 Obligatione votorum.
12 Officio prefecti vrbis.
10 Petitionibus bonorū sublatis.
10 Penis fiscalib⁹ credito. p̄ferri.
10 Predijs curialium ⁊ decu. sine decreto non alie.
01 Prebendo salario.
10 Professoribus ⁊ medicis.
10 Periculo successorū parētis.
10 ponderatoribus ⁊ auri illatione.
10 Portitorib⁹ admunera nominādis.
11 Predijs ⁊ omnibus rebus nauicularioꝝ.
11 Priuilegijs corporatorū vrbis rome.
11 Periculo nominatorum.
11 Pistoribus.
11 Priuilegijs constantinopolis vrbis.
11 Pascuis publicis priuatis.
11 Periculis eorum qui pro magistratib⁹ interuenerunt.
11 Predijs damnatorum.
11 Priuilegijs domus auguste.
11 Palatinis ⁊ domibus dominicis.
12 Prefectis pretorijs sacre vrbis.
12 Pretoribus ⁊ honore prefecture.
12 Prepositis sacri cubiculi.
12 Primeserio.
12 Prepositis librarum.
12 Publice letitie.
12 Professorib⁹ q̄ in vrbe constanti.
12 Propositis sacrorum scrineorum.
12 Principibus agentib⁹ in rebus.
12 Primipilo.
12 Priuilegijs eorum qui in sacro palatio militant.
12 Priuilegijs scholarium.
12 Prefectissimatus dignitate.
12 Prepositis ⁊ tribunis scholarium.
12 Prefecto pretorio.
12 Palatinis sacrarum largitionum.
22 Palatinis.
22 Publice letitie vel consulum nunciationes.
12 Perfectissima dignitate.
21 Primipilo.
10 Quando ⁊ quib⁹ quarta pars debetur ex bonis.
10 Quēadmodū ciuilia munera vendicantur.
10 Quibus muneribus excusantur hi qui post impletam mili.
10 Qui etate.
10 Qui morbo se excusant.
11 Quibus ad conductionem rerum fiscalium. non licet accedere.
11 Quo quisq; ordine conueniatur.
12 Questoribus.
12 Qui militare possunt vel non.
10 r Eis postulatis.
12 Re militari.
10 s Ententijs aduersus fiscū latis retractandis.
10 Super iudicio.
10 Libertatis imperialis.

UVA. BHSC. IyR_213

10 Si seruus aut libertus ad decurionatum aspirauerit.
10 Si curialis relicta ciuitate rus habitare maluerit.
10 Si propter inimicitiam creatio facta sit.
10 Sumptuum recuperatione.
10, Susceptoribus & archariis ppositis
11 Suariis & susceptoribus et ceteris corporibus.
11 Studiis liberalibus vbis rome et constantinopolitane.
11 Sumptus immuncti muneris ad omnes pertinere collegas.
11 Spectaculis & scenicis & lenonib⁹.
11 Solutionibus debitorum.
11 Silentiariis & decurionibus eoruꝫ.
12 Stratoribus.
12 Salgamo hospitibus non prebendo.
12 Saltorum & itinerum cu.
10 Thesauris.
Tabulariis scribis & ographis.
10 Tyronibus.
12 Tutoriis.
10 Traditione rerum fiscalium.
10 Ut nemini liceat in cōparatione specierum se excusare.
10 Uocatione publici numeris.
11 Uestibus oloberis & auratis.
11 Ueteris numismatis potestatis.
11 Uendendis rebus ciuitatis.
11 Uenatione ferarum.
11 Ut nemo ad suum patrocinium suscipiat vices.
11 Ut nullus ex vicariis pro alienis vtiis debitis pregra.
12 Ut dignitatum ordo seruetur.
12 Ueteranis.
31 Ut rusticani ad nullum deputentur officium.

Rubrice de vsibus feudorū.

Alienatione feudi.
An marit⁹ succedat vxori in beneficio.
Apud quē vel quos cōtrouersia feudi
An remoueri debeant testes.
An mutus vel alius imperfectus.
Allodijs.
An ille qui interficit fratrem domini sui.
Alienatione feudi paterni.
An agnatus vel filium defuncti.
An apud iudicem questio feudi terminari debeat.
b Beneficio fratris & quiter frater.
Beneficio femine.
Controuersia inuestiture.
Contentione inter me & dominum & vasallum.
Contentione inter dñm & fidelem.
Contentione inter me & dominum.
Contentiones domini Lotharij feudorum.
Controuersia feudi inter pares termi.
Cōtrouersia inter dominum emphy. & vasal.
Consuetudine recti feudi.
Clerico qui inuestituram facit.
Capitulis contradi.
Controuersia inter masculū & feminā.
Controuersia inter dominum & emptorem.
Capitaneo qui curtem vendidit.
Controuersia inter vas. & alium de beneficio.
Constitutione dñi Federici.
Controuersia inter ep̄m & vasallum.
Clerico violatore pacis.
b Uobus fratribus a capitaneo inuestitis.
Episcopum vel abbatem vel abbatissam vel dñm plebis feudum dare non posse.
Eo qui finem fecit agnato. de feu. pa.
Eo q̄ sibi ex heredib⁹ suis masculinis et feminis inuestituram acceperit.
Feudo guardie & castaldie.
Feudo marchie ducat⁹ & comit.
Feudo sine culpa nō amittēdo.
Feudo dato in vicem legis cōmissorie.
Feudi cognitione.
Forma fidelitatis.
Filijs natis de matrimonio.
Feudo non habēte propriam feudi naturam.
Fratribus de nouo feudo inuestitis.

UVA. BHSC. IyR_213

h Ic finitur lex: deinde consuetudines regni incipiunt.
Imperator Lotharius.
Inuestitura feudi.
Inuestitura inter dñm ⁊ vasallū.
Illis qui inuestiti sunt de duellatu.
Inuestitura de re aliena facta.
Inuestitura quā titul⁹ cepit a sēptronio.
Inuestitura in maritum facta.
Inuestitura apud pares curie termi.
In quibus causis feudū amittatur.
l Ege Conradi.
m Ilite vasallo qui contumax est.
Minimis valuasoribus.
Mutus vel alius imperfectus feudum retineat.
Natura feudi
Nona forma fidelitatis.
Natura successionis feudi.
Notis feudorum.
Pace iuramēto firmanda.
Per quos fiet inuestitura.
Pace tenēda ⁊ eā violatoribꝰ.
Pignore dato quid iuris sit.
Prohibita alienatiōe feudi p lotharium.
Prohibita feudi alienatiōe p Fredericū.
Pugna.
Qui feudum dare possunt.
Qui successores feudum.
Quo tpe miles inuestituram petere debeat.
Quibus modis feudum amittatur.
Qui successores teneantur.
Quemadmodū feudum ad filium pertineat.
Quibus modis feudum cōstituī pōt.
Quid sit inuestitura feudi.
Quid precedere debat inuestitura an fidelitas.
Qualr vasallꝰ iurare debeat fidelitatē.
Qualr olim feudū poterat alienari.
Quis dicatur durmarchio.
Que sit prima causa bñficij amittēdi.
Qui testes fūt necessarij ad pbāda nouam inuestituram.
Quid iuris sit si post alienationē feudi.
Qualiter dñs de proprietate pinet.
Que sunt regalia.
Quot testes fūt necessarij ad pbandū.
Successione feudi.
Ingratitudinem feudi.
Si de inuestitura facta dominum peniteat.
Si ptroversia fuerit i inuestitura.
Si de feudo defuncti.
Si eps vel abbas vel abbatissa.
Successione fratrum.
Si de inuestitura inter dñm ⁊ vasallum lis oriatur.
Si de feudo controuersia fuerit.
Si de feudo vasallꝰ ad aliquo interpellatus fuerit.
Si negatū fuerit beneficiū a vasallo.
Si vasallꝰ feudo pnat cui ꝺbeat deferri.
Si vasallus feudi conditionē neglexerit ex certa scientia.
Vasallo decrepite etatis q̄ feudum refutauit.
Vasallo q̄ ꝓ cōstitutionē lotharij feudum alienauerit.
Vasallo multe q̄ arma bellica deposuit.

Rubrice iuris canonici.

Chic prio sciendū q̄ decretū nō distinguit p rubricas: sz i tres pncipales partes. quarum prima continet centum ⁊ vnam distinctiones: ⁊ sub qualibet distinctione capitula. Scda ps cōtinet. xxvj. causas ⁊ sub qualibet causa questiōes ⁊ sub questionibus capitula. Et. xxxiij. causas. ⁊. q. iij. vsq; ad. iiij. interponitur tractatus de pnia que diuiditur. in. vij. distinctiones. ⁊ sub qualibet dist. capitula. Tertia pars est de cōsecratione q̄ diuiditur in. v. distinctiōes. ⁊ sub qualibet distictione capitula. Alij ꝓo libri iuris canonici continent rubricas que sequuntur.
Rubrice decretaliū cōtinentiū. v. lib. partiales q̄ repsentantur per numerum infra positum a latere sinistro.
5 Accusatiōibus. inquisitionibus ⁊ denunciationibꝰ.
Adulterio ⁊ stupro.
1 Alienatione iudicij mutandi cā fa.
5 Apostatis.
2 Appellatiōibꝰ ⁊ recusationibꝰ ⁊ rele

UVA. BHSC. IyR_213

tionibus.
1 Arbitris.
1 Autozitate ꝛ vſupallij.
3 b Aptiſmo ꝛ eius effectu.
1 Bigamis ordinandis vel nō.
5 Alumniatozibus.
3 Capellis monachozum ꝛ alio-
rum religioſozum.
2 Cauſa poſſeſſionis ꝛ proprietatis.
5 Celebratione miſſarum ꝛ ſacramento-
rum euchariſtie ꝛ diuinis officijs.
3 Cenſibus exactionibus et procuratio-
nibus.
5 Cohabitatione clericozum et mulie-
rum.
4 Clandeſtina deſponſatione.
5 Clericis coniugatis.
5 Clericis non reſidentibus.
3 Clerico egrotante.
5 Clericis pugnantibus in duello.
1 Clericis peregrinis non admitten-
dis.
2 Clericis peregrinātibus.
5 Clerico venatore.
5 Clerico percuſſore.
5 Clerico non ordinato miniſtrante.
5 Clerico excōmunicato depoſito vel in
terdicto miniſtrante.
5 Clerico per ſaltum promoto.
5 Clerico qui ordines furtiue ſuſcepit.
4 Cognatione ſpirituali.
4 Cognatione legali.
5 Colluſione detegenda.
3 Cōmodato.
3 Conceſſione prebende ꝛ eccleſie nō va
cantis.
4 Conditionibus appoſitis in matrimo
nio.
2 Confeſſio.
2 Confirmatione vtili vel inutili.
1 Conſtitutionibus.
1 Conſuetudine.
1 Corpore vitiatis non ordinandis.
4 Coniugio leproſozum.
4 Coniugio ſeruozum.
4 Conſanguinitate ꝛ affinitate.
5 Conſecratione eccleſie vel altaris.
5 Conuerſione coniugatozum.
5 Conuerſione infidelium.
5 Crimine falſi.
3 Cuſtodia euchariſtie chriſmatis ꝛ alio
rum ſacramentozum.
3 Decimis primitijs et oblation
bus.
5 Delictis puerozum.
3 Depoſito.
3 Deſponſatione impuberum.
2 Dilationibus.
4 Dinorcijs.
2 Dolo ꝛ contumacia.
3 Donationibus.
4 Donationibus inter virum et vxo-
rem: et de dote poſt dinorcium reſti
tuenda.
5 Eo q̄ ordines furtiue ſuſcepit.
3 Eccleſijs edificandis vel repa
randis.
1 Electione ꝛ electi poteſtate.
3 Emptione ꝛ venditione.
4 Eo qui cognouit conſanguineam vxo
ris ſue.
4 Eo qui duxit in matrimoniū quā m pol
luit per adulterium.
1 Eo qui mittitur i poſſeſſionem cauſa
rei ſeruande.
2 Etate et qualitate et ordine preficien-
dozum.
2 Exceptiombus.
5 Exceſſibus prelatozum.
2 Erijs.
3 Feudis.
2 Fide inſtrumentozum.
3 Fideiuſſozibus.
1 Filijs preſbyterozum.
2 Foro competenti.
4 Frigidis ꝛ maleficiatis.
5 Furtis.
5 Hereticis.
5 Homicidio voluntario vel ca-
ſuali.
5 His qui proprios filios occiderunt.
5 His que vi metus ve cauſa fiunt.
1 His que fiunt a prelatis ſine conſenſu
capituli.
5 His que fiunt a maiori parte capi-
tuli.
5 Iudeis ꝛ ſaracenis.
Immunitate eccleſiarum.

UVA. BHSC. IyR_213

5 Infantibus ⁊ languidis expositis.
1 In integrum restitutione.
5 Iniurijs ⁊ damno dato.
2 Iudicijs.
2 Iureiurãdo.
2 Iuramento calumnie.
3 Iure patronatus.
3 Institutionibus.
2 Litis contestatione.
2 Libelli oblatione.
5 Lite pendẽte nihil innouetur.
3 Locato ⁊ cõducto.
5 Magistris ⁊ ne aliquid exigant pro docendo.
1 Maioritate ⁊ obedientia.
5 Maledicis clericis.
4 matrimonio contracto contra interdictum ecclesie.
2 Mutuis petitionibus.
4 Natis ex libero ventre.
3 Nec clerici vel monachi seculariby s negotijs se immisceant.
5 Neprelati vices suas.
3 Ne cede vacante aliquid innouetur.
5 Non ordinato ministrante clerico
5 Noui operis nunciatione.
2 Oblatione libelli.
1 Oblatis ad ratiocinia.
5 Obseruatione ieiuniorum.
1 Officio archidiaconi.
1 Officio archipresbyteri.
1 Officio primicerij.
1 Officio sacriste.
1 Officio custodis.
1 Officio vicarij.
1 Officio et potestate iudicis delegati.
1 Officio legati.
1 Officio iudicis.
1 Officio iudicis ordinarij.
11 Ordinatis ab episcopo qui renunciauit episcopatui.
13 Ordine cognitionum.
1 Pactis.
2 Parochijs et alienis parochianis.
3 Peculio clericorum
5 Penis.
5 Penitentijs ⁊ remissionibus.
5 Pignoribus et alijs cautionibus.
2 Plus petitionibs.
1 Postulatione prelatorum.
3 Postulando
8 Prebendis ⁊ dignitatibus.
3 Precarijs.
3 Presbitero non baptisato.
2 Prescriptionibus.
5 Priuilegijs et excessibus priuilegiatorum.
2 Presumptionibus.
2 Probationibus.
1 Procurationibus.
5 Purgatione canonica.
5 Purgatione vulgari.
3 Purificatione post partum.
4 Qui clerici vl' vouẽtes mr̃imonium contrahere possunt.
4 Qui filijs sunt legitimi.
4 Qui matrimonium accusare possint.
5 Raptoribus incendiarijs et violatoribus ecclesiarum.
3 Rebus ecclesie alienandis vel non.
1 Renuntiatione.
3 Regularibus ⁊ transeuntibus ad religionem.
5 Regulis iuris.
3 Religiosis domibus vt episcopo sint subiecte.
3 Reliquijs ⁊ veneratione sanctorum.
3 Rerum permutatione.
1 Rescriptis et eorum participationibus.
2 Restitutione spoliatorum.
1 Sacra vnctione.
1 Sacramẽtis iterandis vel non.
5 Sagittarijs.
5 Schismaticis.
1 Scrutinio in ordine faciẽdo.
4 Secundis nuptijs.
2 Sententia ⁊ re iudicata.
5 Sententia excommunicationis.
3 Sepulturis.
2 Sequestratione possessionum.
1 Seruis non ordinandis ⁊ eorum manumissione.

UVA. BHSC. IyR_213

5 Simonia ⁊ ne aliquid pro spiritualibus exigatur vel promittatur.
1 Syndico ⁊ actore.
3 Solutionibus.
5 Sortilegijs.
4 Sponsalibus ⁊ matrimonio.
4 Sponsa duorum.
Statu monachorum et canonicorum. regularium.
3 Successionibus ab intestato.
1 Summa trinitate ⁊ fide catholica.
1 Supplenda negligentia prelatorum.
3 Temporib⁹ ordinationū ⁊ qualitate ordinandorum.
3 Testamentis ⁊ vltimis voluntatibus.
2 Testibus ⁊ attestationibus.
2 Testibus cogendis vel non.
5 Torneamentis.
1 Transactionibus.
1 Translatione prelatorum.
1 Treuga ⁊ pace.
5 Verborum significatione.
3 Vita ⁊ honestate clericorum.
3 Voto ⁊ voti redemptione.
1 Usuris.
2 Ut lite non contestata.
3 Ut ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur.
2 Ut lite pendente nil innouetur.

¶ Sequit̄ diuisio decretalis.
¶ Versus.

¶ Prīa creat clīcos officia p̄parat inde.
Altera iudiciū cū requisitis appellat.
Tertia d̄ vita ꝯtractibus testaq; mitis.
Nubere q̄rta docet ⁊ q̄ spectāt ad illd̄.
Ultimā criminib⁹ penas illūgere curat

Rubrice libri texti Decretalium.

Arbitris.
Appellationibus.
Accusationibus inquisitionibus denunciationibus.
b Igamis.
Constitutionibus.
Consuetudine.
Confessis.
Clericis coniugatis.
Clericis non residentibus.
Clerico egrotante vl̄ debilitato.
Concessiōe ecclīe ⁊ p̄bēde non vacātis.
Capellis monachorū.
Censibus ⁊ exactionibus.
Cōsecratione ecclesie vel altaris.
Cognatione spirituali.
2 Dolo ⁊ contumacia.
Decimis
Desponsatione impuberū.
Electione ⁊ electi potestate.
Etate ⁊ qualitate ⁊ ordine prestiendorum.
Eo q̄ mittit̄ i possessiōe causa rei fuāde
Exceptionibus.
Excessibus prelatoꝝ ⁊ subditorum
Filijs p̄sbyteroꝝ ⁊ alijs illegitime natis.
Foro competenti.
His qui vi metusve causa fiunt.
Hereticis.
Homicidio.
In integrum restitutione.
Iudicis.
Iuramento calumnie
Iure iurando.
Institutionibus.
Iure patronatus.
Immunitate ecclesiarum.
I iurijs a damno dato.
l Itis contestatione.
m Aioritate ⁊ obedientia.
n E sede vacāte aliq̄d innouetur.
Ne clerici vel monachi.
Officio vicarij.
Officio ⁊ ptāte iudicis delegati.
Officio legati.
Officio ordinarij.
2 Postulatione prelatorum.
Pactis.
Procuratoribus.

UVA. BHSC. IyR_213

Prescriptionibus.
Prebendis.
Priuilegijs.
Penis.
Penitentijs ꝛ remissionibus.
Escriptis.
Renunciatione.
Restitutione spoliatorū.
Rebus ecclesie non alienandis.
Rerum permutatione.
Regularibus.
Religiosis domibus.
Reliquijs ꝛ veneratione sanctorum.
Regulis iuris.
Summa trinitate ꝛ fide catholica
Supplenda negligentia platorū
Sententia ꝛ re iudicata.
Sepulturis.
Statu regularium.
Sponsalibus ꝛ matrimonijs.
Schismaticis.
Sententia excōmunicationis.
Emptoribus ordinationum.
Testibus.
Testamentis.
Tlite pēdēte nihil innouetur
Uita ꝛ honestate clericorum.
Uoto ꝛ voti redemptione.
Usuris.
Uerborum significatione.

Rubrice clementinarum.

a Ppellationibus.
b Aptismo.
Ausa possessionis ꝛ ppietatis.
Concessione prebende.
Censibus.
Celebratione missarum.
Consanguinitate ꝛ affinitate.
d Oloꝛ contumacia.
Decimis.
Lectione.
Etate ꝛ qualitate.
Exceptionibus.
Excessibus prelatorum.
f Ozo competenti.
h Ereticis.
Homicidio.
In integrum restitutione.
Judicijs.
Jureiurando.
Immunitate ecclesiarum.
Judeis ꝛ saracenis.
m Agistris.
Fficio vicarij.
Officio delegati.
Officio ordinarij.
Robationibus.
Prebendis ꝛ dignitatibus.
Priuilegijs.
Penis.
Procuratoribus
Penitentijs ꝛ remissionibus.
Escriptis.
Renunciatione.
Rebus ecclesie non alienandis.
Rerum permutatione.
Regularibus.
Religiosis domibus.
Reliquijs ꝛ veneratione sanctorum.
Summa trinitate.
Supplenda negligētia platoꝝ.
Sequestratione possessionis.
Sententia ꝛ re iudicata.
Sepulturis.
Statu monachorum.
Sententia excommunicationis.
t Estibus.
Testamentis.
Tlite pendente.
Uita ꝛ honestate clericorum.
Usuris.
Uerborum significatione.

Finis.

UVA. BHSC. IyR_213

¶ Incipit Sūma Angelica correcta ꝟm primum exemplar. ipsius Reuerendi patris Fratris Angeli de Clauasio.

☞ De Abbate an dicatur spōsus sui monasterij. not. Barto. in. l. si ita q̄s. §. is cui. col. ij. ꝟsi. quarto inter mōasteriū. ff. de leg. ij. ⁊ an abbas monasterij exēpti habeat̄ pro ep̄o. no. Bal. in aut̄. causa q̄. col. fi. ꝟsi. q̄d si est. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ in sua marg. in. ꝟ. abbas. ꝟ. vij. ⁊ an dignitatē habeat. not. Car. i cle. j. in p̄n. ⁊ ibi i apostil. Celsi i ꝟ. sit nomē dignitatis: de rescrip. Panor. in. c. exposuisti. ⁊ ibi in apostil. eiusdē. Celsi in ꝟsi. vitiū. de cor. vic. Fely. post Sicu. in. c. decernimus. de iudi. ⁊ in. c. pastoralis. co. iiij. ꝟ. vtrū ergo abbatis. de offi. dele. ⁊ Semi. in. c. ij. nu. ix. i ꝟ. abbatia vbi etiam per Philip. fran. nu. v. in ꝟsi. appellatione dignitatis abbatiam nō contineri. de preben. lib. vj.

Abbas debet eē pbr̄. c. j. d̄ etate ⁊ q̄li. ⁊ etatis annoꝝ. xxv. vt. j. etas

1 ¶ Abbas a q̄ dz eligi? Rñ. a mōasterio cui prefici. dz. xviij. q. ij. c. abbatem.

2 ¶ De cui⁹ mōasterio. debet eligi. Rñ. ꝙ de proprio: nisi qñ idoneam personam non haberet: qꝛ tunc de alio monasterio eligi pōt. xviij. q. ij. c. q̄ꝫ sit.

3 ¶ A quo debet confirmari. vide. j. cōfirmatio. §. iiij.

4 ¶ A quo debet bñdici? rñ. ꝙ ab ep̄o diocesano: per quā benedictionē intelgitur ei dare curā monasterij ꝟz Inn. in. c. j. de sup. neg. p̄la. Nec anteq̄ꝫ sit benedictus debet exercere que ꝑtinēt ad eius officiū ꝟz gl. in. d. c. j. Quod limito ꝟz Lau. in clemē. attēdentes de sta. mona. qñ est cōsuetudo i monasterio ꝙ bñdicat̄ alias nō. Et sic intelligo. d. c. j.

5 ¶ Sed quid si ep̄s recuset eū benedicere? Rñ. ꝙ si tertio requisit⁹ cū humilitate ⁊ deuotiōe vt cōgruit recusauerit eum benedicere: tūc pōt et monachos suos benedicere ⁊ alia q̄ ad ei⁹ officium pertinēt exercere: vt in. d. c. j.

6 ¶ Quo die dz benedici? Rñ. ꝙ solūmodo in dieb⁹ in q̄bus ordines minores possunt cōferri ꝟm cōem opi. doc. vt no. gl. i. d. cle. attendētes ⁊. Pa. in. c. cum sis de conces. eccle. vel alta.

7 ¶ Utrū possit aliquid exigi ꝑ tali benedictione? Rñ. ꝙ nō aliter esset simonia tex. est in. c. sicut. el. iij. de simo.

8 ¶ Utrum vn⁹ abbas possit p̄esse duobus monasterijs seu duab⁹ ecclesijs curā aiarꝝ habentib⁹? Rñ. ꝙ nō sine dispēsatiōe pape: nisi vnū monasteriū aut eccl̄ia depēdeat ex alia vel ad inuicē sunt annexa vt i. c. vl i fi. j. d̄ re. do.

9 ¶ Utruz abbas possit solēniter populo bñdictionē. dare? Rñ. ꝙ in ecclesijs que ei pleno iure pertinēt poterit post missarum vesperorū ⁊ matutinarum officia Alibi aūt publice ac ꝑ vias nō potest nisi ex spāli priuilegio ei concedatur. vt in. c. abbates de priui. lib. vj.

10 ¶ Utrum possit benedicere paramenta ⁊ que vide. j. benedictio. §. j. ⁊. ij.

11 ¶ Utrum possit ordines cōferre vide j. ordo. ij. in princ.

12 ¶ Utrū abbas possit absoluere suos monachos? Rñ. ꝙ sic ab o b⁹ pctis ⁊ cēsuris: nisi specialr̄ alteri a iure reseruent̄. Et lz Pa. i. c. monachi. de sen. excom. teneat ꝙ non pōt absoluere. nisi ab excōmunicatione ꝑ iniectione manuum in personā ecclesiasticā: tu tñ tene ꝙ potest vt. j. absolutio. j. §. ij.

13 ¶ Utrum possit prohibere suo monacho ne cōfiteatur episcopo vel ei⁹ penitētiario? Rñ. ꝟz Ja. de lau. in sum. ꝙ non. Quod limito nisi sit exēptus vel aliud habeat per priuilegiuz a papa.

14 ¶ Utrū abbas possit dispēsare cū monachis sup irregl̄aritate? Rñ. ꝙ sic sup irregularitate quā cōtraxerūt recipiēdo ordines in excōicatiōe facti. tñ memoriā vel iuris peritiā nō habētes

UVA. BHSC. IyR_213

Et hoc qñ graue ⁊ notabile factũ nõ fuit: siue hãc irregularitatem incurrerũt ante ingressuꝫ religionis siue post ꝟm cõiter doc. i. c. cũ illoꝝ de sen. excõ. In alijs aũt irregularitatibus nõ põt de iure cõi. vt no. Host. ⁊ Pa. in. d. c. cũ illoꝝ facit regula q̃ a iure cõi de reg. iur. li. vj. nisi vbi ius exp̃sse ei cõcedat.

15 ¶ Utrũ possit dispẽsare cũ monachis in votis factis añ ingressuꝫ religiõis? Rñ ꝙ sic vt no. gl. i. c. nouit. xxxiij. q. v. de votis in religione factis vide. j. votum. ij. §. iij.

16 ¶ Utrũ possit dispẽsare cũ monachis in regula vide. j. Dispensatio. §. v. iij.

17 ¶ Utrũ possit cõcedere mõachis vsuꝫ alicuius rei vel eius administrationẽ? Rñ. ꝟm Inn. i. c. fi. q̃ cle. vel vo. ꝙ põt concedere certos redditus monacho vñ viuat. Et dicit Jo. an. in regula nõ est obligatoriũ. de re iur. li. vj. valere statutũ monasterij vt ꝓ indumẽtis et alijs necessarijs q̃sq; monachorũ recipiat certũ q̃d: sꝫ vt possit dispẽsare ad libitũ ⁊ disponere nõ potest Simil'r ne possit ei auferri qñ suo supiori placuerit nõ põt cõcedere etiã cũ licentia pape. c. cuꝫ ad monasteriũ. de sta. mona.

18 ¶ Utrum possit expellere monachos suos? Rñ. ꝙ nõ ꝟm Pa. i. c. cũ ad monasteriũ ⁊. c. fi. de regula. qđ vult vt fugitiuos req̃rat ⁊ cogat eos ad suũ redire mõasteriũ si põt eos tener̃ absq; graui scãdalo: vl' saltẽ ꝓuideat̃ eis de alio loco religioso eiusdem ordis vbi ad agendam penitentiam deputent̃ ⁊ necessaria eis ministrentur.

19 ¶ Utrum possit licentiare ad aliaꝫ religionẽ vide. j. religiosus. §. xxxiiij.

20 ¶ Quid de bõis illi⁹ mõachi quẽ abbas de fctõ expulit vide. j. monasterium. §. vj.

21 ¶ Utrum possit dare licentiam monacho stãdi sepate i aliqua cella? Rñ. ꝙ sic dũmodo ex iusta cã ⁊. j. septa monasterij. sꝫ nõ extra. vt i. c. vlt. xx. q. iiij

22 ¶ Utruꝫ possit corrigere monachos suos rñ ꝙ sic nec tenet̃ i hoc req̃rere consiliũ sui capl'i ꝟꝫ Pa. i. c. Jo. đ regl'a

¶ Ad q̃ obligat̃ abbas? Rñ. ꝙ vltra alios monachos obligat̃ ad curã aiaruꝫ sibi subiectarũ ⁊ monasterij ac rerum ipsius ⁊ magna negligentia est pctm̃ mortale. vt. j. negligentia. §. j. 23

¶ Utrũ liget̃ suo statuto ẽt cũ ꝯuẽtu facto? Rñ. ꝟꝫ Pa. i. d. c. cũ ad monasteriũ ꝙ nõ. Et dicit Jo. an. i. d. regl'a nõ est obligatoriũ ꝙ etiã si iurasset seruare tꝫ reuocatio: lꝫ sit periur⁹. Ex q̃ ptꝫ ꝙ lꝫ istituerit p̃orẽ cũ conuẽtuant aliũ officialẽ põt reuocare: qꝛ abbas mõacho suo i aliq̃ ñ põt obligari sicut nec dñs ꝟuo. l. iterpositas. i. fi. C. đ trãsa. 24

¶ Utrũ teneat̃ ire ad synodũ? Rñ. ꝙ sic si hꝫ ppl'm vel capellas hñtes populũ ẽt si ipse sit exẽptus dũmodo capelle seu popul⁹ nõ sit exẽpt⁹ al's nõ. c. qđ sup his. de ma. ⁊ obe. ⁊ qđ ibi no. 25

¶ Utrũ possit prioratib⁹ eccl'ijs: administrationib⁹ aut q̃buslibet alijs beneficijs nouas pẽsiones imponere: aut veteres augere aut ad mẽsaꝫ suã p̃dicta applicare? Rñ. ꝙ nõ nec q̃lꝫ ei⁹ p̃lat⁹ regl'aris cle. vnica. đ sup. neg. p̃la. 26

¶ Utrũ possit presentare clericos in ecclesijs in quib⁹ hꝫ ius patronatus? Rñ. ꝙ nõ sine ꝯsensu capituli. c. ea nocitur. de his que fi. a prela. 27

Additio nisi ex approbata cõsuetudine vel priuilegio aliud habeatur. vt ibi.

☞ De abbatissa an habeat dignitatẽ. legiste habẽt tex. i. l. gñali. C. de sac. sanc. ecc. ⁊ an bastarda possit eligi in abbatissaꝫ. no. Co. post collectariũ i. c. bone. nu. xv. in ꝟsi. patiẽs defectũ i natalib⁹. ex̃ depostu. p̃la. Fely. i. c. meminim⁹ co. ij. ꝟ q̃ro nũq̃d de accu. ⁊ vtrũ donare ⁊ testari possit. no. i. l. diu⁹ seuer⁹. ff. de iure cod. vbi ꝙ nõ. ⁊ i. c. iij. de test. ⁊ an habeat p̃lationẽ ordiariã no. s̃. Tho ꝙ nõ i. iiij. distin. xxv. ar. iij.

Abbatissa debet eligi a mouasterio in quo p̃ficiẽda est: i q̃ electiõe nulla dꝫ admitti nisi cõpleuerit. xij. annũ. et si ꝓfessa

UVA. BHSC. IyR_213

tacite vel expresse ⁊ eligēda dz cōpleuisse:xxx.annuz:et esse ꝓfessa expresse ordinez regularē. Idē dic de priorissa per quā monasteriū regit:cui⁹ electio si due partes cōuētus ad eā accedūt qñ ꝑ scrutinium ꝓcedit:nulla exceptione aut appellatiōe admissa est confirmāda. Si vero nulla ad duas partes accessit tūc nō obstante publicatione scrutinij ⁊ electione pñt alie accedere ad eā q̄ hz maiorē ꝑtē toti⁹ capituli: q̄ si ad duas ꝑtes accedit nō obstāte quocunqz cōfirmet ⁊ q̄ vocant ad eas dirigēdas i hmōi electiōib⁹.nisi se abstineāt ab his ꝑ q̄ discordia pōt exoriri vel exorta nutriri sunt excōicati ipso facto. Et hec locū habēt nedū i monasterijs religionis approbate verū etiā in mulierib⁹:que ꝑm quarūdā patriarum ꝯsuetudines:nec ꝓprijs renūtiāt nec ꝓfessionē faciūt regularē.sz viuūt vt in eccl'ijs scl'arib⁹ cāonici regl'ares hec no.i.c.idēnitatib⁹.de elec.li.vj. de quo habes.j.Excōicatio.vij.casu.xvj

1 ¶A quo dz confirmari vide.j.cōfirmatio.§.iiij.

2 ¶Utrū ebeat bñdici?Rñ.ꝙ sic:vbi ē ꝯsuetudo:ꝙ si nō faciat se bñdici infra annūa sua cōfirmatiōe cōputādū vbi est ꝯsuetudo ꝙ bñdicat:nisi causa rōnabilis subsit cadit ipso facto a iure suo.cle.attēdētes.de sta.mona.

3 ¶Utrū possit q̄cunqz die bñdici?Rñ. ꝑm gl.in.d.cle.attendentes ꝙ sic.

4 ¶Utrū abbatissa possit ecclesias conferre ⁊ bñficia ⁊ instituere clericos in eccl'ijs sui monasterij?Rñ.gl.i.d.c.delicta de maio.⁊ obe.ꝙ sic de ꝯsensu sui capituli post suam confirmationem.

5 ¶Utrū possit abbatissa excōicare ab offō suspēdere vl' iterdicere?Rñ.ꝙ nō ꝑm glo.in.d.c.dilecta.nec ꝑtinent ad claues.c.tātade exces.p̄la.Pōt tñ a beneficio ⁊ ab offō monachos ⁊ clericos suspēdere ⁊ ꝓhibere ne celebrēt i.ei⁹ eccl'ijs.sz talz supēsio nō ē ꝓpe' suspēsio ꝑz Pa.i.d.c.dilecta qz si celebrarēt nō eēt irregulares clerici celebrātes

¶Utrū possint p̄dicare moniales benedicere:cōfessiones audire ⁊ hmōi? Rñ.ꝙ nō pōt aliq̄d facere quod pertineat ad aliquē ordinē:vt pz i.c.noua d pe.⁊ re.Pōt tñ in matutinis euāgelium legere:Uñ etiā diaconisse appellant.xxvij.q.j.diaconissaz ⁊ ēt moniales seu subditas monere ⁊ exhortari. 6

¶Utrū abbatissa volēs loq̄ cū aliquo debeat eē associata?Rñ.ꝙ sic saltē ꝑ vetulā mōachā.xviij.q.ij.diffinim⁹.⁊.c.x.ea.q.dr ꝙ due vel tres debēt esse. 7

¶Quō abbatissa pōt exire ꝓ homagio faciendo.habes.j.moniales.§.iij. 8

☞Not.Bal.de pena ꝓcurantis abortiuū fieri i tract.schisma.col.xvij.q̄ ponit in rub.C. si q̄s aliquē testa.ꝓhi.in lectu.Bar.in.l.necare.nu.j.⁊ ibi i apostil.Cel in ꝟ.q̄ partū p̄ferat.ff.de libe. agno.glo.⁊ Bar.i.l.diu⁹ ⁊ ibi Alex.i.j.col.in.fi.ff.de libe.⁊ posthu.⁊ Pa.in.c sicut el.ij.nu.iij:in.ij.no.vbi etiā apostil.Cel.in.ꝟ.infusio aie extra de homi·

Aborsum ꝓcurās hōicida ē ⁊ q̄ sterilitatis venena procurat peccat mortal'r.c.aliqñ ⁊.c.seq.xxij.q.ij.Et si aiat⁹ erat fet⁹ dz puniri capite qz:ver⁹ homicida.Si ꝟo inaiat⁹ erat si nobilis hoc facit ꝑte bonoꝝ amissa relegat.Si ꝟo ignobilis damnatur in metallū.ff.de pe.l. si quis aliquid.§.qui abortionis.

Abrogatio legū vel ꝯstitutionū fit trib⁹ de causis.Prio ꝓpter ꝯsuetudinē ꝯriā xxxj.dist.añ triēniū insti.de test.§.iiij. Scda ꝓpter disparē successionē tēporum.xxxiiij.di.c.fraternitatis tue.vbi tex.Defect⁹ nostri tēpis q̄b⁹ nō soluz merita sz corpa ipa defecerīt districtionis illi⁹ nō patit manere cēsurā.Tertia ꝓpter emergentia mala.lxiij.dis.§. verum in fi.vbi exemplum de serpente eneo quē moyses bona fecit intētione Ezechias bona intētiōe destruxit.

Absens cā reipub.vt ambasiatores ⁊ hmōi multa habēt priuilegia.j

UVA. BHSC. IyR_213

4 Sed nūq̄d illi q̄ data opa ꝛ affecta re etiā cā reipu. sunt absentes gaudēt illis ꝓuilegijs? Rñ. q̄ nō. vt. l. ꝛ q̄ data. ff. ex q̄. cau. maio. ꝛ. l. pe. C. quō ꝛ qñ tu. ꝛ. l. vniuersi. C. de lega. ſm vnā lectu. Et aduerte q̄ ille q̄ in officio modici valoris absens est causa reipu. ꝓſumit affectare ꝛ data opa abeē. ter. ē ſing. i. l. ſpadonē. ℊ. fi. ff. de excu. tu. Se quit hoc ludo de ro. in vo. Et facit cō tra clericos absentes q̄ vtāpliores obtineāt dignitates cū cardinalib⁹. Et ābasiatores tenēt restituere lexpēſas cōitati qñ ſtāt plus cōpediat doloſe vel volūtate ſua. vti. d. l. ꝛ q̄ data.

De absolutione ab excommunicatiōe irrogata ipo iure an poſſit per quē lz ordinariū cōcedi. no. Balq̄ ſic: i ſua marg. iver. absolutio. ℣ſi. ix. Bal. ꝛ Pan. de caſt. in. l. peto. ℊ. mater. ff. ō leg. ij. Bar. i. l. q̄ liberis. ℊ. hec ℣ba. col. j. ℣. vlti. hāc legē. ꝛ ibi Pan. ō ca. ꝛ Alex. col. iij. ℣. extra gl. tetigit. ff. de vul. ꝛ pu. Inn. in. c. pruđētiā i glo. ſua in ℣. delegatis ꝛ i ver. aſtrictū de offi. de leg. et oino p Card. in cle. j. ℊ. j. q. iiij. v. vj.. ꝛ vij. de reb. eccle. non alie.

Absolutio.j.

Ab excōicatione vtrū poſſit ipēdi a nō ſacerdote? Rñ. ſm Mōa. ti. excōicatio. q̄ duplex est ipſi⁹ absolutio. vna q̄ ꝑtinet ad fozū penitētiale. Et hec ſolū a ſacerdotib⁹ pōt impēdi: vt i. c. canonica. de ſen. excō. Et ſic intelligo. Inn. in. c. quāto de cōſue. Alia est q̄ ꝑtinet mere ad fozū cōtētioſum. Et ḥmōi absolutio pōt cōmitti diacono ꝛ iferioribus clericis. vde hac intellige glo. i. c. paſtoralis de offi. oz. q̄ vult vt etiā laic⁹ absoluat de quo dic vt. j. absolutio. iij. ℊ. xvij. ita tñ q̄ absolutus a talibus opz q̄ poſtea absoluat iterū a ſacerdote de ꝑma absolutione rōne mortalis pcti ꝓpter q̄ fuit excōicat⁹. rō ſm Inno. in. d. c. quāto ꝛ in. c. fi. de excel. ꝓla. qz ꝑtinet ad ptātē clauiū q̄ ſolus ſacerdotib⁹ date ſunt. xx. di. ℊ. j. xcvj. di. ℊ. illō aūt. ꝛ. c. bene. de pe. ꝛ re. nouā

Utrū ois ſacerdos poſſit absoluere ab excōicatione minor a iure quā ꝺs icurrit ꝑticipādo locutiōe ḥmōi. Rñ. q̄ nō: lz ſolū ꝓpri⁹ epūs vel curat⁹ vel habēs iicētiā ab eis vel a papa. ar. c. nuper. ℊ. in ſeāde ſen. excō. etiā archiepō i ꝓuincia: ſed extra ſuā dioceſim declarat nō licere itellige niſi dū viſitat vt in. c. ꝓpetuo. de cēſi. lib. vj. ergo multomin⁹ alijs cōcor. Inno. ꝛ Hoſt. in. d. c. nuper. 1

Utrū propri⁹ epūs vel curatus poſſit absoluere ab oi excōicatiōe maiori lata a iure? Rñ. ſm Inno. in. d. c. nup q̄ tā a maiori q̄ a minori pōt absoluere q̄ ꝓprius epūs vel ꝓpri⁹ ſacerdos niſi in caſib⁹ in q̄bus cōditor canonis ſibi absolutionē reſeruauerit. vel alteri. ꝛ cū ipſo cōcor. Hoſt. ibidēvbi eſtēſi tex. expōſſus. Et hāc opi. tenēt theologi vt in Dir. lib. iij. tit. iiij. Inter quos est ſan. Boñ. in. iij. di. xviij. q. vl. ꝛ ſanctus Tho. ea. di. ar. vl. q. j. Silr ſummiſte. vt Mona. ti. excōicatio ꝛ ſumma confeſ. ti. xxx. ℊ. xxv. lib. iij. ꝛ Jo. de ſaxonia i ſua ſumma ti. absolutio cōtrariū tenet. Pa. i. c. mōachi. ꝛ. c. mulieres de ſen. excō. ꝛ gl. i. c. ſi epūs. de pe. ꝛ re. quā ſequitur. Se. ibidē ꝛ etiā glo. videt in cle. attendētes. de ſta. reg. ꝛ in cle. vni. de cōſan. ꝛ affi. et Fed. cōſi. xliij. Ego conſulo q̄ ſacerdos ꝓprius tā epi. ſequat̄ q̄ ſibi videt in illo caſu magis expedire ſaluti ipſius penitentis vel cōitati fidelium: qz vtrāq̄ pōt tenere. Et ꝓpria de ſubtilitate iuris mihi videt verior. ꝛ intellige niſi epūs ſibi absolutionem a tali excōicatione reſeruaſſet ſpecialiter qz tunc ꝓprius ſacerdos nō poſſet absoluere: vt lati⁹ dicam. j.

Caſus Aduerte etiā q̄ epūs ſolis concedatur absolutio ab excōmunicatione ꝓ violēta iniectione manū in perſonam eccleſiaſticam: vt. d. c. mulieres. c. ea. noſcit. ꝛ. c. peruenit quando iniuria est lenis vel qñ adire non poteſt papam et ſic inferior nō absoluit ab ea: niſi cui ſpecialiter conceditur vt abbati ꝛ ḥmōi

UVA. BHSC. IyR_213

de quo.ſ.excommunicatio.v.caſu.j.ℌ. xxxviij.cum ſeq.

3 Utrū idē ſit dicendū de excōicatiōe ſtatutorū,puincialū cōſilioꝝ aut ſyno daliū ſeu q̄ faciūt legati i ſuis legatōi bꝰ.ℨRñ. Dic.vbi.ſ.q̄ Guil.dicit q̄ ſic. ℨ ē verū ſicut vult Pa.in.c. graue. de p̄ben.in gl.ℨloquit ipſe de epō: qz tenet q̄ ptinet ad eūm abſolutio.Et ad dit etiā ſi incurrat in aliena dioceſi a ſubdito ſuo.ℨ etiā ſi ſtatutū eſſet p̄ matū p papā ℞z Jo.and.i.c.ex frequē tibꝰ.de inſti.ℨ ibi Pa. p rationē:qz ex q̄ cōditoꝛes nō ſibi nec alijs reſerua rūt videt alijs cōceſſiſſe.Guil.aūt itelli git etiā de ꝓprijs ſacerdotibꝰ ex quo recipit religioſos quibꝰ eſt p̄hibitū a talibus ſententijs,puincialibꝰ aut ſy nodalibꝰ abſoluere.cle.religioſi.de p̄ uile.Et ſic tenet ℞zqō dixi i p̄cedēti.q.

Utrū idem dicēdū de ſuſpēſione aut interdicto qō imponit a iure aut ſtatuta,puincialia ſynodalia vl̄ lega torū.Rñ.glo.in.d.c.graue. q̄ ſic ex q̄ cōditoꝛ canōis nō reſeruauit.facit gl. in.d.c.ſi q̄s.el.j.xvj.q.vij.gl.tñ in cle. j.de ℌere.limitat verū.qñ luſpēſio nō ℌz tēpus determinatū. qz qñ ℌz tēp⁹ determinatū nullꝰ interior abſoluere pōt et eā ſequit Car.ibi.ℨ Pa.i.c.tam lr̄is de teſti.de quo dic.vt.ſ. ſuſpēſio. iiij.ℌ.j. ℨz que ſunt in iure reſeruata pape.vide.ſ.excōmunicatio.v.queaūt epō.vide excōmunicatio.vj.ℨ a quibꝰ alij ꝑñt abſoluere. Excōicatio.vij.

5 Utrum in articulo mortis conſti tutus poſſit abſolui ab excōmunica tiōe vel impeditꝰ ℨ quis poteſt abſol uere.vide.ſ.abſolutio.iij.ℌ.xvj.xxvij.

6 Quis abſoluat exemptū ab excom municatione.vide.ſ.exemptus.ℌ.vj.

7 Utrū ille q̄ incurrit excōicationē in vna dioceſi ibi ℌs domiciliū poſtea trāſfert ſe ad aliā dioceſim poſſit ab ſolui a p̄fata excōicatione ab epō vel curato illiꝰ dioceſis ad quā ſe trāſtu lit.Rñ.℞z Ri.i.iiij.di.xvij.ar.ix.q.v. q̄ ſic ſi excōicatio ē a iure vel p ſtatuta q̄ rūcūqz.ℨ nō ſit reſeruata p cōditoꝛē. ar.d.c.nup.qō nō diſtiguit.an ſit ℨcta in dioceſi vel alibi ſecꝰ ſi eſſent ab hoie vel ſi cōditoꝛ canonis ſibi reſeruaſſet. qz tūc nō poſſet.hoc idē tenet.Jo.an. ℨ Pa.in.d.c.ex frequētibꝰ q̄ ad epos. ℨ De notat ℨz dictꝫ i.hoc ℞ſi.no.Pau de caſt.i.l.tale pactū.ℌ.fi.ff.de pact. ℨ in.l.ſi decē.ff.de ℞bo.obl.ℨ qō poſiti. ℌ.℞ſi.pxi.ℨ Fede.de ſenis cōſi.cxciij.

Absolutio.ij. Ab excōi catiōe q̄ ē ab hoie ſen iudice a quo p̄ot impedi ri.Rñ.qr̄liter pōt ab illo q̄ eā tulit: qz r̄liter q̄ pōt ſoluere pōt ℨ ligare ecōtrario.xxiij.q.j.ſi petrꝰ ℨ.xxj.di.in ferior ff.de re md.l.q̄ pdēnare.ff.de re iud.l.nemo.la.j.de pe.di.j.℞bū. Fallit regula hec i ſex.caſibꝰ. Primus i dele gato pape q̄ inobedientē ſue ſnie pōt excōicare ſed poſt annū a ſua ſnia dif finitiua nō pōt abſoluere.vt de of. de lega.c.q̄rēti.Et ibi dicit Jnn.q̄ ſi excōi cat delegatꝰ pape ante diffinitiuā ſnia ſemperveſcꝫ ad diffinitiuā ſniam.ℨ etiā poſt veſcꝫ ad annum abſoluere pote rit.q̄a ꝓpetua eſt iuriſdictio ſua.vt in.c. gratū.ℨ.c.licet.eo.ti.qz ea q̄ne ad ius reſcribūt debēt eſſe ꝓpetua.C.de di.l. falſo.Et hoc idē tenet gloſa.in.d.c.q̄ rēti.Secūdus in eo qui poſt excōica uit incidit ipſe in maiorē excōmunica tionē.xxiij.q.j.audnim.de hoc vide ſ.excōicatio.vel Secus ſi in maiorē:qz poſſet de ſen.excō.duobꝰ.decle.ex.mi. ſi celebrat.Tertiꝰ icēdiario.vide.ſ.Ex cōmunicatio.v.caſu.v.Quart in ſnia lata ab iferiore:ſed cōfirmata ex certa ſciētia p papā.qō itellige de ſnia q̄ eſt ab hoie ſm Jo.an.c.ex frequētibꝰ de i ſti.Ratio qz oia noſtra facimꝰ quibꝰ au toꝛitatē impartimur:c.ſi a poſtolice.de p̄bē.li.vj.C.deve.mr.enu.l.j..ℌ.oia.Se cꝰ ſi ſine certa ſciētia aut cauſe cogni tiōe confirmat.vel ſi ſnia eſſet p ſtatutū qz quātūcunqz cōfirmatū poterit infe rior abſoluere niſi papa in cōfirmatio ne ſibi vel alij reſeruaſſet ſicut de alijs

UVA. BHSC. IyR_213

que sunt a iure. vt. s. dictū est in prece c. §. iij. Quint⁹ de illo q̄ excōicauit. ⁊ tñ nō est sacerdos q̄ lz possit absoluere de absolutione q̄ ꝑtinet ad forū contē tiosum nō tñ de illa q̄ ꝑtinet ad forū penitētiale. de quo dic vt. s. absolutio. j. Sext⁹ est in illo cui papa mādat vt aliquē excōicet sine aliqua cause cognitiōe: qꝛ talis est merus executor. ⁊ ideo absoluere nō poterit. ar. c. fi. sup questionū. ⁊ c. de offi. deleg. Sec⁹ si mādasset cause cognitionē: qꝛ tūc posset absoluere. ar. c. verbū. de pe. dis. j. hoc no. Jo. ⁊ Arch. xxj. dist. inferior. ⁊ host. ⁊ Bar. in. c. cum inferior. de ma, et obe.

1 ¶ Sz q̄d si papa mandat simpliciter vt sniam excōicationis in aliquē ferat Rñ. Inno. in. d. c. fi. ꝙ nō dz eā ferre nisi cū cause cognitiōe monitiōe p̄missa. ij. q. j. nemo. ⁊ c. sacro. de sen. excōi. ⁊ facit gl. i. d. c. fi. Addit tñ ꝙ si cōstat papā cognouisse de causa: ꝙ tunc ad ei⁹ mādatū sine alia cognitione dz ferre sniaz. l. de qua re. ff. de iudi. et similiter dicēdū est de snia quā alij pñt p̄ aliū ferre. host tñ ⁊ Jo. an. ⁊ Pau. i. d. c. fi. tenēt ꝙ ꝑ tale mādatū simplr factū nō ꝯcedit accessorie iurisditio q̄uis Pau. dicat ꝙ opi. Uin. q̄ dicit ꝙ dat iurisditio cū papa mādat aliqd̄ spūale extra curiā puta vt excōicet: ē valde eq̄. ego credo ꝙ ⁊ si sit eq̄. tñ sit verior pria. ⁊ iō ad intētionē pape sit recurrēdū q̄ ꝑ ꝟba mādati pōt deprehēdi. Et sit cñ cause cognitiōe mādet: vt puta: qꝛ dicit Intelleximꝰ ꝙ talis ⁊c. q̄re mādamꝰ ꝟitate cognita. vt excōices ⁊c. tūc absoluere poterit. sec⁹ si dicat: qꝛ certificati sumꝰ ꝙ talis ⁊c. ⁊ iō mādamꝰ q̄tenꝰ excōices ⁊c. tunc a tali non poterit absoluere.

2 ¶ Utrum archiep̄s possit absoluere a snia excōnicationis ep̄i sui suffraganei. aut alioꝝ inferiorū q̄ q̄uis sint de sua ꝓuincia nō tñ sunt de sua diocesi? Rñ. ꝙ nō. c. romana. ⁊ c. venerabilib⁹ de sent. exc. li. vj. nisi qñ hochz cōsuetudo vel ad eā appellatū est de quo dic: vt i. d. c. ⁊ in. c. ad reprimēdā de. off. ord. ⁊ c. per tuas de sen. excō.

3 ¶ Utrū episcop⁹ possit absoluere excommunicatū a suo inferiore puta archidiacono ⁊ huiusmodi? Rñ. ꝑz Inn. in. c. cū ab ecclesiaꝝ. de offi. ordi. ꝙ sic etiā nō premissa satisfactione: qꝛ ordinarius est totius diocesis: vt in. c. j. de offi. ordi. C. de iuris. om. iu. l. fi. Item qꝛ tales officiales dicūt vicarij episcoporū de offi. archi. c. j. lxxx. di. nō debere. Malefacit tñ episcopus: qꝛ iurisditionē nō seruat suis subditis de exces. p̄la. c. ij. de offi. ordin. c. quāto. Quod intellige verū nisi ex cōsuetudine haberent vt nō possit ab episcopo absolui qꝛ tūc nō posset. de offi. arci. c. dilecto: ⁊ hec opi. Inno. est cōis doctorū q̄uis alij cōtradicāt: vt not. Panor. in. d. c. cū ab ecclesiarum. Et hanc teneas.

4 ¶ Quid si ep̄s committit alicui vices suas an tale valeat absoluere supradictos i. §. p̄cedēti sicut ep̄s pōt? rñ. Dir. li. iij. ti. v. ꝙ nō nisi hoc exp̄sse cōcedat. ar. de pe. ⁊ remis. si ep̄s. li. vj. de ꝓcu. q̄ ad agēdū li. vj. etiā si diceret. Cōmittimus vobis vices nr̄as etiā i his q̄ speciale mādatū exigūt: qꝛ in tali mādato maiora ⁊ grauiora nō veniunt q̄ in cōmissiōe sunt expressa cle. nō pōt. de ꝓcu. qꝛ istud ē mai⁹ q̄ absoluere simpliciter: qꝛ fit cum iniuria inferioris.

5 ¶ Utrum ep̄s extra territorium suum possit excōicatos a se vel a suis iferioribus absoluere? Rñ. ꝙ nō in his q̄ requirūt cause cognitionē qꝛ vt dicit. Jñ. i. c. nouit de offi. le. decā cognoscere nō pōt: nisi sedens ꝓ tribunali. ar. ij. q. iij. abolitio sz hoc in aliēa diocesi nō pōt facere. ix. q. iij. c. episcopū ⁊ alijs pluribus. c. eiusdē. q. Et hoc verum nisi habeat licētiā ep̄i diocesani: vt i eisdē. c. dicit. fallit hoc in episcopo expulso: q̄ petita licētia q̄uis nō obtēta ab ep̄o in cuius diocesi est pōt sedere ꝓ tribunali ⁊ exercere iurisditionē supra suos subditos dūmodo nō trahat eos vltra duas dietas a fine sue diocesis qui nō fuerūt expulsores seu fautores aut cō

UVA. BHSC. IyR_213

filiatores cle.vnica.de fo.cõpet.In his aũt q̃ nõ requirũt cause cognitionem poteſt:qz que ſunt volũtarie iuriſditionis poſſunt vbiq; exerceri.ar.l.oẽs.p.cõ.ff.de offi.pco.z.l.Legatus aũt a latere an poſſit dic vt in.c.nouit.et.c.excõicatus de offi.le.qz nõ me ertẽdo cũ hodie multa habeãt a papa q̃b⁹ credi tur qñ nulli fit preiudiciũ vt.j.legatus.G.iiij.z.v.

6 Utrũ mortuo vel amoto ab excommunicatore capitulũ ſucceſſor:aut ille ad quẽ eius pertinet iuriſditio poſſit abſoluere quos prædeceſſor potuiſſet? Rñ.q; ſic.ter.eſt i.c.ſi epiſcop⁹.el.ij.rj: q.iij.z in.c.vnico de ma.z obe.lib.vj:

7 Utrum participãs in crimine crimi noſo ſit abſoluẽdus ab excommunicatore illius cui pticipãdo incurrit maiorem excommunicationem? Rñ.q; ſic.c. nm per.de ſen.excom.de qno dic vt.j.ex communicatio.viij.G.j.

8 Abſoluere q̃ põt ex officio in certis caſibus illos qui propter violentiam manuum iniectionem in perſonam ecclesiaſticam excõmunicati ſunt:poteſt aliꝰ committere abſolutionẽ ſi videbit expedire. c.ſi.de offi.ord.Idẽ dicde quocũq; qui ex officio ordinarie potestatis põt abſoluere.Similiter dic de illo cui eſt commiſſum a papa rõe dignitatis.Secus ſi rõne pſone vt in.d. c.ſi.no.glo.

De materia huiꝰ verſi.ſcz abſolutione cõditionali an valeat z an poſſit peti.p̃ pcuratorẽ.not.Bal.z Alex.i.l. poſt mortẽ.G.ſi.ff.de adop:vbi tenẽt q; nõ niſi in cã neceſſitatis.Cy.z Angel. in.l.ſi qs mihi bona.G.ſed vtruz.ff.de acqui.here.Idẽ Bal.in addi.ad Spe. verſi.p̃ pcuratorẽ Inno.in.c.cũ deſide res in gl.ſua in ver.abſolutus de ſen. excom.contra Hoſti.in.d.c.cũ deſideres.q̃ tenet q; nunq; z poteſt concedi ſine partis citatione ſi fuit excommunicatꝰ ex officio ſecus ſi ad inſtantiaz partis.vt not.glo.rj.q.iij.c.excommunicatos.In verſi.vtriuſq; Innoc.in. c. ab excommunicato i gl.ſua in ver. obtentis extra de reſcrip.z Philip.frã.c. qua fronte.q.j.de appel.

Abſolutio.iij.

modum abſoluẽdi ab excõicatiõe dic q; non dz eẽ cõditiõalis aliter nõ valeret.c.actꝰ de regu.iu.li.vj.ergo fiat abſoluta.

Utrũ teneatur quis ſeruare certaz formã in abſoluẽdo? Rñ.q; ſic i.v.Primum q; faciat illum iurare q; parebit mãdatis ipſius abſoluentis.c.ex tenore de ſen.excõ.Limitat hoc hug.in crimiꝰ hozrendis nõ in leuibus z placet.Secũdũ q; anteq; abſoluat ſufficiẽtez preſtet emẽdã leſis iuxta pprias facultates.c.porro.et.c.parrochianos de ſenten.excom.de quo dic vt.j.G.ix.z xx.Tertiũ vt abſoluatur cũ pſalmo z oratione dominica z aliꝭ cõſuetis ſcilicet abſolutione cõſueta vt in.c.a nobis el.ij.de ſen.excõ.Quartũ q; precipiat ei ne vnq; faciat cõtra illũ canonẽ cõtra quẽ faciendo incurrit excõicatiõẽ.d.c. ex tenore Intellige niſi in caſibus pceſſis a iure qz nemini bñficiũ iuris eſt auferẽdũ.vt in aũtẽ.de nup.G.ſz hoc qõ.z.ff.de re in di.l.iiij.§ ſi qs cõdẽnatus.Et ita q̃ pcuſſit clericũ iniũgendũ eſt ne vnq; clericũ percutiat:niſi de mãdato ſlati vel cauſa defenſionis et hmõi cõſuetudo etiã hz vt verberet:q; ſeruãda eſt i maſculis:ſz nõ i feminis:nec in multis iuuenib⁹ pſertim in nndo.Quintũ q; vtaꝰ verbo abſolutionis vel.relaxationis vñ cõiter obſeruaꝰ iſte modꝰ.Primo dicat aliqnẽ pſalmũ vel orationẽ dñicaz.Scõo dicat Saluum fac ſeruũ tuũ deus meꝰ ſperantẽ in te. ver.Dñe exaudi orationẽ meã.Rñ.Et cla.meꝰ ad te.veni.verſus Dominꝰ vobiſcũ.Rñ.Et cũ ſpũ tuo.oratio.Deus cui pprũ eſt miſereri ſemp z parcere ſuſcipe deprecationẽ noſtraz:vt hunc famulũ tuũ quẽ excõicatiõis cathena cõſtringit miſeratio tue pietatis abſoluatur xp̃m dñm noſtrũ.Amen.Deinde dicat.Ego te abſoluo a vinculo excom

UVA. BHSC. IyR_213

municatiōis quā incurristi ꝓpter tale factū ⁊ restituo te sacr̄is eccl̄ie. In noie patris ⁊c.

2 ¶ Utrū absolutio teneat si nō seruet̄ p̄fata forma. Videt̄ ꝙ nō: qꝛ forma rescripti exacta diligētia seruāda est ita nec ordo p̄posteret̄. c. cū dilecta. de rescrip. ⁊ alijs i gl. all̄. ibidē. Sꝫ ego dico distinguēdo ꝙ si absolutio fit ab hoie alicui cōmissa sub tali forma nō valet. nisi forma teneat̄ facit. c. fi. ⁊ qñ ibi. nō dep̄. ⁊. c. prudētia. j. rñ. de offi. dele. Rō qꝛ qñ omittit̄ forma data ab hoie nulla ꝯpetit iurisditio. Et ꝓpterea nō valeat actus deficiēte ptāte. Si vero absolutio ꝯpetat alicui de iure vel simpl'r ꝯmittat̄ tenet q̄dē q̄uis nō sit seruata forma p̄fata. dūmodo vtat̄ aliq̄ verbo absolutiōis vl' relaxatiōis vt. s̄. dictū ē Ratio qꝛ in absolutiōe ab excōmunicatione sicut ⁊ in excōicatione nulla est forma substātialis a iure vt no. in. c. j. de sen. ex. li. vj. ⁊ in. c. j. de iudi. facit. x. q. iij. c. j. Ita tenet Gof. vt no. Pa. i. c. fi. d̄ re. spo. Et idē tꝫ Inn. d. c. cū dilecta. Et sic ptꝫ qñ absolutio solo v̄bo facta tꝫ. Et sic itellige dictā distictionē scd̄m Jo. et arch. i. c. cōperim⁹. xxiiij. q. iij. Inno. ⁊ Hostiē. i. c. cū desideres. de sen. ex. q̄ tenēt ꝙ absolutio ab excōicatiōe solo v̄bo facta tꝫ sꝫ peccat q̄ ea nō seruat q̄ p̄dixi nisi ex rōnabili cā omittat. Similiter absolutio ab excōmunicatiōe sine iiusta sine iusta tꝫ quo ad ecclesiā militātē. c. oīs. de reg. iu. Qꝛ iura sunt prōptiora ad absoluēdum q̄ adligādū. ca. pōderet. j. di. ⁊ no. in. d. c. cū desideres ⁊. c. ex literis de proba.

3 ¶ Utrū papa salutāte vel ad osculū recipiēte excōicatū absoluat ab excōicatiōe. Rñ. ꝙ nō nisi sic faciēdo itēdat absoluere. cle. si summ⁹ pōtifex. de sen. excō. ⁊ nisi exprimat nō dꝫ reputari absolut⁹ ꝫ Inno. i. c. cū oli essem⁹. de priui.

4 ¶ An ep̄s vel ali⁹ iferior a papa possit absoluere excōicatū recipiedo euꝫ ad osculū vel salutādo. Rñ. Inn. i. d. c. cū oliꝫ essem⁹ ꝙ nō. sꝫ oꝫ ꝙ vtat̄ aliq̄ v̄bo denotāte absolutionē. ꝯcor. glo. in. d. e. cū desideres. in. §. fi. ⁊ est cōis opi. doc. in. d. c. cū desideres ⁊ i. d. cle. si summ⁹. ⁊ iō dicat. Ego absoluo te a tali excōicatione. ⁊ restituo te sacramētis ecclesie. In nomine patris ⁊c.

5 ¶ Utruꝫ absens p lr̄as possit absolui Rñ. Ric. in. iiij. di. xviij. ar. x. q. ij. ꝙ sic. tex. ē. i. c. quāto. ij. q. v. ⁊ ibi gl. ⁊ i. c. de manifesta. ij. q. j. Sꝫ qñ erit absolut⁹: qñ receperit literas: nisi aliud constet de mente.

6 ¶ Utrū absens possit absolui p ꝓcuratorē? Rñ. Jo. an. i. c. q̄ ad agēdū de ꝓcu. li. vj. ⁊. Archi. i. c. eos q̄. de sen. exc li. vj. ⁊ Spe. ti. de ꝓcu. tenēt ꝙ sic. Sꝫ ego credo verū ꝑm Inno. in d. c. cū desideres quādo subest iusta causa. al's nō: vt satis patet in. d. c. cū desideres. de sen. excom.

7 ¶ Utrū inuit⁹ possit absolui ab excōicatiōe? Rñ. ꝙ fuerūt mlte opi. tā theologorū in. iiij. dist. xviij. ⁊ canonistaruꝫ in ca. ab excōmunicato de rescrip. ⁊. c. significasti. de eo q̄ du. i. vxo. quā pol. p adul. ⁊. c. j. de sen. excō. li. vj. Sed mihi placet opi. q̄ dicit ꝙ pōt. ex cā rōnabiliq̄ ē qñ videt ꝙ excōicatio nō ꝓdest excōicato ⁊ nocet cōicari ꝓpter ꝑticipationē. ⁊ hoc no. Panor. i. c. ad apostolice. de excep. qui dicit ꝙ vbi imminet vtilitas ecclesiastica ex absolutiōe seu impedit̄ ordinatio eccl̄ie si nō absoluit̄ tūc est absoluēd⁹: etiā inuit⁹. facit ca. veniēs. el. ij. de test. Si tñ absoluit sine cā etiā tenet absolutio: qꝛ sicut in ptāte p̄lati fuit excōicare etiā inuitū sic ⁊ reuocare. par em̄ ius est ligādi ⁊ absoluendi. de pe. dist. j. verbum.

8 ¶ Utrum excōicat⁹ possit aliun absoluere vide excommunicatio. vlti. §. xix.

9 ¶ Utrū excōicat⁹ qui offert se ad iusticiā debeat absolui: Rñ. ꝙ sic. si ꝯpetēs cautio de parēdo iuri p̄stet̄ nō obst. ꝯtradictiōe vel appellatiōe aduersarij. de appel. c. qua fronte. Fallit hoc in casu qñ excomunicat⁹ dicit excōicationis sniam esse nullaꝫ: tamen petit ab-

UVA. BHSC. IyR_213

solui ad cautelā: qꝛ tūc si aduersariꝰ dicat eū excōmunicatū ꝑ manifesta offensa: ⁊ ꝓbet infra terminū. viij. dierū: tūc nō pōt absolui nisi prius sufficiētē ꝑstet emendā. vt in. c. solet de sent. excō. li. vj. facit. c. odoardꝰ. de solu. ⁊ qđ ibi no.

10 ¶ Utrū ligatꝰ pluribꝰ excōicatiōibus teneat oēs causas exp̄mere? Rñ. Pa. i c. cū ꝑ cā de sen. ex. Aut q̄libet cā de ꝑ se sufficiebat ad excōicationē. Exē plū de eo q̄ facit rapinā cū effractiōe ecclesie q̄ ē excōicatꝰ statuto ep̄i ⁊ canonis: statuto ꝑꝑ rapinam. a canone propter effractionē: ⁊ sic q̄lbet videt p̄ncpal'r cōsiderata: ⁊ sic nō tꝫ absolutio oibꝰ nō exp̄ssis qꝛ supior nō intēdebat absoluere nisi ꝑ causa. exp̄ssa. ar. optimū. i. c. officij. eo. ti. ⁊ i. c. ex pte de offi. ordi.

Additio. Nisi petijsset gñaliter absolutionē ab oibꝰ excōicationibꝰ ⁊ gñal'r fuisset cōcessa: qꝛ lꝫ nō debeat nisi spāliter exp̄mat: tñ fctā tꝫ. Si ꝟo fuit excōicatꝰ solū vna excōicatione: sꝫ ꝓpter plures cās tūc dicēdū Aut vna cā de ꝑ se sufficit: ⁊ tūc exp̄ssit cāꝫ sufficiētē tenet absolutio. ar. c. sup lr̄is: de rescri. aut oēs de ꝑ se nō sufficiūt: sꝫ siml'iūcte sic ⁊ tūc nō tenet absolutio: nisi i oibꝰ exp̄ssis.

11 ¶ Utrū ligatꝰ a pluribus iudicibꝰ debeat ob oibꝰ absolui? Rñ. ꝙ sic. ⁊ semp dꝫ vitari donec ab oibꝰ sit absolutus aut vni oēs ꝯmittat absolutionē. Ita no. doc. i. c. cū ꝑ cā. nisi sit supior iudiciū ꝟm Ric. in. iiij. dist. xviij.

12 ¶ Utrū absolutio obtēta ex falsa causa valeat? Rñ. ꝙ ꝟm. Inn. i. c. ex pte. de off. or. ꝙ nō. j. q. iij. c. ij. Rō qꝛ talis non descēdit absoluere: facit gl. i. c. qđ sup his. de fi. instru. ⁊. d. c. cū pro causa..

13 ¶ Utrū dubitās de excōicatiōe debeat petere absolutionē: Rñ. ꝙ si hꝫ cōmoditatē absoluentis: ⁊ nullū sibi imminet p̄iudiciū dꝫ qꝛ i dubijs tutior ꝑs ē eligēda. c. iuuenis. de spon. si vero non hꝫ cōmoditatē talē tūc aut dubitatio hec ꝓueuit ex ꝓbabili cā. ⁊ sic petere tenet: aut ꝓuenit ex leui: ⁊ sic dr̄ deponere dubiū nec tenet petere ar. in. c. inquisitioni de sent. excō. ꝙ si nō potest deponere dubiū: tūc dꝫ petere absolutionem ratione iam dicta.

¶ Utrū mortuꝰ q̄ signa ꝯtritiōis ostēdit sit absoluendꝰ? R. ꝙ sic. c. a nobis. el. ij. de sen. exc. ⁊ nō nisi ab eo q̄ de iure poterat vel de eiꝰ mādato. vt. i. d. c. Sꝫ nunquid exhumabit corpꝰ? Rñ. ꝙ nō: si ē sepultū in ecclesia al's sic ⁊ sepeliet: in eccl'ia: ⁊ de ista materia vide in d. c. a nobis. el. ij. per doc. 14

¶ Quomodo teneant heredes. vide. j. heres. §. iiij. 15

¶ Quomodo absoluet ille q̄ legitimo tenet ipedimēto ne possit adire eū qui de iure poterat eū absoluere: vt papā ep̄ꝫ ⁊ hmōi? Rñ. ꝙ dꝫ ei iniūgi ꝙ cessāte tali ipedimēto q̄ꝫ p̄mū cōmode poterit adibit euꝫ q̄ illū poterat absoluere offerēdo se eiꝰ parere mādatis. itellige nisi ipedimētū sit ꝑpetuū ꝟꝫ Inn. in. c. q̄uis de sen. excō. ꝙ si non fecerit iterꝫ i eādē reicidet excōicationem sil'r ⁊ illi q̄ absoluti fuerūt a sede apl'ica. vl' legatis qñ mādat eis vt aliq̄bꝰ se pñtēt: ⁊ passis iniuriā satisfaciāt. c. eos q̄. de. sen. exc. li. vj. ⁊ Jo. an. ibidē. vt recitat Pa. i. c. porro. đ sen. exc. extēdit hec ad quēcūqꝫ q̄ absoluit cū onere pñtādi se vl' satisfaciēdi alicui ꝙ re incidit si nō facit q̄ꝫ p̄mū comode poterit Sꝫ ego nō credo verū ꝟm Jo. mo. Uñ dñi de ro. ꝓpter dictū Jo. mo. dicūt ꝙ absolutꝰ ab auditore si se nō repñtat nō est absol. sed excommunicandus. 16 17

¶ Sꝫ ex hoc dubitat q̄s pōt absoluer excōicatū detētū tali ipedimento? Rñ. ꝙ si ē i ꝑiculo mortis q̄lꝫ sacerdos pōt ꝟm Inn. i. c. a nobis el. ij. ⁊. c. sacris de sen. exc. ⁊ Pa. i. d. c. a. nobis tꝫ ꝙ ētlaicꝰ pōt absoluere talē ab excōicatiōe: ⁊ est gl. ibidē. in. c. pastoralis in. §. p̄terea. de of. or. Et iura q̄ vident contraria dicit itelligēda de pctis nō de excōicatiōe: Et hoc verū nisi ep̄i vl' ꝓprij sacerdotis: aut alteriꝰ pñtia haberi nō pos

UVA. BHSC. IyR_213

sit. Si ꝙ detineat aliquo legitimo impedimẽto alio a periculo mortis eꝑs ẽ requirẽd⁹. vt no. Inn. ⁊ sequit. Pan. i. d.c. de cetero de sen. exc. Et si ad eum mittere nõ põt ꝓm Inno. in. c. j. de sen. excõ. sacerdos ꝓpri⁹ absoluet. Et hec locũ habẽt tã in excõicatione iuris ꝯ hominis. d.c. ad eos.

18 ¶ Quid aũt sit impedimẽtũ legitimũ vide. j. excõicatio. v. casu. j. §. j. Et ꝺs sit in periculo mortis. vide. j. mors. §. vj.

19 ¶ Utrũ absolutio ꝓ vnũ vl̃ metũ exor ta valeat: Rñ. ꝙ nõ vide. j. excõicatiovũ. casu. xviij. De absolutione a peccatis vide. j. cõfessio i prin. ⁊. j. interrogationes. in fi.

20 ¶ Sed nunqd excõicat⁹ ꝓpter dãnũ dz pri⁹ satisfacere añ ꝙ absoluat: Rñ. ꝙ sic si põt: si ꝙ nõ põt dz ꝓstare idoneã cautionẽ ꝙ satisfaciet cũ ad pinguiorẽ veniet fortunã. vt i. c. ex pte. el. de ꝓb. §. g. ⁊. d. c. odoard⁹ aliter peccat q̃ absoluit. Sunt etiã casus in qb⁹ nõ valet absolutio añ satisfactionẽ de q̃ b⁹. j. excõmunicatio. vij. casu. vlt. §. ij.

21 ¶ Utruz talis q̃ nõ põt satisfacere teneat cedere bonis añ ꝙ absoluat: Rñ. ꝙ de rigore iuris sic: si aduersari⁹ exigit vt no. i. d. c. odoard⁹. In conscietia dico ꝙ nõ sz sufficit ꝙ restituat ꝓm qõ

22 tenetur dic vt. j. Restitutio. iij. p totũ.

¶ Cui applicabit satisfactio pecunia p iniectione in ecclesiasticũ: Rñ. ꝙ si fuit in religiosum applicabit monasterio. arg. xij. q. j. nõdicatis de sta. mo. c. cũ ad monasteriũ. j. rñ. Si ꝙ fuit in clericũ ipsi clerico applicabit nisi fecisset iniuriã ecclesie ꝓpulsatus: ⁊ tunc etiã eccla poterit agere p iniuria. insti tuta. de inin. §. si cõi seruo: ⁊ sic etiã ecclesiesatisfiet.

¶ De acceptione personarũ ꝙ nõ sit apud deũ. no. Bar. ⁊ doc. post gl. in. l. j. i pn. ff. de postu. Dy. i reg. i in dicijs de reg. iur. li. vj. ⁊ cano. in. c. nouit de ind.

Acceptio ꝓsonarũ

ꝓm Alex. ij. ij. trac. de acceptatiõe ꝓsonarũ ẽ iniusticia qua ꝓsona ꝓsone ꝓfert icõferẽdo ei aliqd qd̃ ex debito iusticie alteri est ꝓferẽdũ rõne alicui⁹ ꝙditionis trãsitorie nõ ꝙruẽtis ad ipaz ẽ existẽtis circa personã puta diuitiaz ptãz terrene vel cognatiõis carnalis: ⁊ nõ ob meritũ ei⁹ ad ipaz rẽ. Et sic p⁹ vt sic acceptatio ꝓsone qõ opz. Prio illud qõ ꝓfert sit ex debito ꝓferẽdũ qz si nõ esset ex debito posset esse acceptio ꝓsonarũ: qz tali ꝺz an nõ izmihi faceꝛ qõ volo. s. de meo qõ non teneoz dare alicui. Scõo opz ꝙ nõ attẽdat ad meritũ ⁊ ꝙuenietia illi⁹ cui dat ꝙuenietẽ rei q̃ dat sz solũ ad alia nõ cõgruẽtia ad ipsaz rẽ puta parẽtelã potẽtiam diuitias ⁊ hmõi.

¶ Utrũ sit apõ deũ: Rñ. ꝙ nõ ar. xxxij. q. iiij. sicut sanctis de cõse. di. iij. nec quẽq̃ de in di. nouit. de ꝓbẽ. venerabilis vbi dicit nõ gñis nobilitas: sed virtutũ viteq̃ honestas gratũ deo facit. 1

¶ Utrũ dẽat eẽ apõ hoies: Rñ. ꝙ nõ. xxx. di. vl. l. xij. di. sacroꝛ. ij. q. v. si qs põr. xj. q. iij. sumope. ⁊. d. c. vñrabilis. 2

¶ In quib⁹ phibẽt acceptio ꝓsonarũ Rñ. ꝙ i. viij. Prio si ꝓnie ipositiõe. xxvj. q. vj. sacerdos. Scõo i suie diffinitione. iij. q. ix. necesse. Tertio si his q̃ sunt fidei. xxix. q. ij. §. j. Quarto in hospitũ receptiõe. xlij. di. qescam⁹. Quinto in elemosynaꝛ largitione. xvj. q. j. si cupis. Sexto i iudicijs de re. iur. i ind. li. vj. Septio in ꝓmotiõe dignitatũ. d. c. venerabilis. ⁊. xl. dist. nõ loca. ⁊. c. multi. Octauo in exhibitione honoris. 3

¶ Utrũ ꝓmouere aliquez ad dignitatẽ ꝓpter ꝙsanguinitatẽ sit acceptio ꝓsonarũ: Rñ. ꝗ Alex. vbi. §. ꝙ sunt bñficia tpalia ⁊ spualia in collatiõe bñficij tpalis cui non est annexũ spuale. Iz illud cõferre intuitu cõsanguinitatis si bon⁹ est: qz cõsanguinitas est bona cõditio facies ad negociũ circa dispẽsatiões pimoniaꝛ. Si ꝙ est annexũ spuali puta qz sũt res eccle vl̃ q̃ pauperib⁹ sunt dispẽsanda. Si Ir. Iz. ei ꝓferre nõ ex ratione cõsanguinitatis pun- 4

UVA. BHSC. IyR_213

cipali: sed secūdaria vt nō egeat: sz nō ita vt luxurieť. Si ꝟo ē spūale bñficiū nō ē attēdēda rō ꝯsāguinitatis vl' carnis: qꝛ spūalia nō dant iure sanguinis: sz diuino munere: sz attēdi dz rō spūalis q̄ est vt deť iustiori ⁊ meliori nō simpl'r: sz ad illd regimē. vt i. c. lz. viij. q. j. ꝙ si cōditiōes sint pares pōt ex illis cōditionib⁹ moueri ad dādū cōsanguineo dūmodo nō sit scādalū ex respectu cōsanguinitatis: qꝛ ꝑꝑ scādalū multa dimittēda sūt ergo ē acceptio ꝑsonarū in ꝓmotionib⁹ ad dinitates ⁊ officia qñ bñficium spūale dať ꝓpter ꝯsanguinitatē ꝑncipaliter facit c. moyses. viij. q. j. vel qñ. nō dať meliori ad illud regimē. vt i. d. c. lz. qꝛ talis īfideliť agit negociū dñi nō meliorās cū pōt vel quādo quodcūq; officiū dať idigno. cōcor. To. i q̄li. ⁊ iij. ij. q. lxiij.

5 ¶ Utrū cū ꝯditiōes sūt i neq̄les excedētes ⁊ excesse puta lr̄atus sed ignobilis alter nobilis: sz illiteratus sit acceptio personarum si preponať nobilis? rñ. Alex. vbi. s. ꝙ lz lr̄atura sit simpl'r p̄ferēda nobilitati. vt in. c. venerabilis. de p̄bē. qꝛ est necessaria in regimine ecclesie. tñ in casu pōt p̄ferri nobilitas vt arceanť lupi per potētiā: ⁊ i casu vt sint diuisa membra in corpore ecclesie quib⁹ pax ei⁹ ꝯseruet ⁊ sic nobiles possunt ꝓmoueri dūmodo morum honestas eis suffragetur.

6 ¶ Utrū si p̄ferať min⁹ bon⁹ vir magis bono sit acceptio ꝑsonaꝝ? Rñ. Alexā. vbi. s. ꝙ aliud ē i maiori dignitate aliđ est in minorib⁹ bñficijs: aliud cū eligiť de gremio illi⁹ eccl'i. aliud cū postulať de alteri⁹ gremio. Cū ergo electio ē faciēda ad maiores dignitates req̄riť sz ꝯsciaz: vt eligať vtilior regimini: dūmodo sit bon⁹: qꝛ s̄m Alb. magnū peccat mortal'r q̄ ꝓmouet malū q̄uis sit ml'tū ꝓfutur⁹: qꝛ q̄ sibi nequā ē alteri nō poterit esse bon⁹: ⁊ q̄ sibi nō parcit multo min⁹ alijs parcet. ff. de his q̄ añ sētē. l. si nec excusat sz eñ paucitas ministroꝝ eccl'ei. In minori ꝟbo bñficio sufficit ꝙ bon⁹ sit. si ꝟo fiat postulatio req̄riť. vt sz ꝯsciētiā suā eligat vtiliorē ⁊ meliorē.

¶ Utrū pauper possit p̄poni diuiti in iudicio? Rñ. Ale. vbi s. ꝙ non: sz equitas dz seruari. Et illđ eccl'. iiij. c. In iudicādo esto misericors pupill'. ⁊ Esa. j. Subuenite op̄sso: iudicate pupillo: ⁊ sil'es intelligunť vt iudex tueať miserabiles ꝑsonas ab oppressione potētū et si timore vel amore defecerit ꝑsone necessarie ad instructionē suaꝝ causarum iudex ei subuenire. In veritate autem sententie nulli parti parcere. 7

¶ Utrū exhibitio honoris q̄ fit a p̄lato malo inducat acceptionē ꝑsonaꝝ? Rñ. q̄ s. ibidem ꝙ p̄latus spūalis siue tꝑalis dz honorari rōne potestatis a deo accepte. Cum quis autē honorat peccatorem amore indebito a quo deberet corrigi. tunc peccatum est. 8

¶ Utrū exhibitio honoris ꝓpter diuitias sit acceptio ꝑsonaꝝ? Rñ. Ale. vbi s. ꝙ si tantū hr̄ respect⁹ ad diuitias vt tanto melior q̄to ditior videať pctm̄ est: similiter si de exhibitione honoris ecclesiastici. hoc intelligiť. si vero hoc fiat ꝓ euitatione scandali: ita tamē ꝙ pauper non contineatur vel diues in peccato non foueať non erit peccatū. 9

¶ Utrū acceptio ꝑsonarū sit pctm̄ mortale. Rñ. An. de anch. lib. de ꝑtāte papeꝙ pctm̄ mortale tollit nobis xp̄z q̄ ē vita nr̄a. ad. Co. iij. c. X p̄s āt trib⁹ modis i nobis est. s. ꝑ iusticie equitatez: ꝑ doctrine ꝟitatē: ꝑ vite stitatē. Jo. xiij. Ego sum via. s. iusticie: ꝟtas: s. doctrie ⁊ vita. s. exēpli. Qñ aūt acceptio ꝑsonarū repugnat iustitie: puta nō reddēs iusticiā cui debem⁹: vel faciē: ꝯtra amorē amicitie pecunie ⁊ hmōi sic mortale. Qñ ꝟo repugnat doctrine puta determinādo vel declarādo ex cōplacētia cōtra sāctā doctrinā sic ē mortale. Qñ ꝟo repugnat vite puta cū p̄ferť mali⁹ bono idign⁹ digno ꝓpter cōsanguinitatē ⁊ hmōi nō cōgruētia ad ipsā rē q̄ dať. sic ē mortale. Adde etiā ꝙ ē mortale qñ melior ad dignitatē ecclesiasticā 10

UVA. BHSC. IyR_213

nõ p̃ferr̃ saltẽ in maioribꝰ dignitatibꝰ vt pz ꝑ ea q̃ not.j.de electio.§.xxi. iũcto quod dixi.s̃.hic.§.vj.

Accidia ſm Ric. de sancto vic. est torpor mentis bona inchoare negligẽtis vel ſm Dam̃.ẽ tristicia aggrauãs mẽtẽ nichil bonũ ei agere libeat. Et hec ẽ diffinitio essentialis.ſz Alexã.in tractatu de accidia.alie sunt ꝑ effectꝰ et differt ab inuidia ſz Ale. ibidẽ qꝛ inuidia ẽ ꝺ bõo aliẽo.accidia ꝟo de ꝓprio.

1 ¶Utrum accidia sit contra aliquod preceptum decalogi? Rñ. Alex.vbi s̃.ꝙ ẽ specialiter ⁊ explicite ꝯ illꝺ.Eccl'e..xxxviij.Nec dederis i tristiciã cor tuũ:ſz repelle eã a te ⁊.xx.Tristiciã lõge repelle a te multos em̃ occidit: ⁊ nõ est vtilitas i illa. Implicite ẽ ꝟo cõtra illꝺ.memẽto: vt diẽ sabbati sanctifices.Exo.xx.In accidia ẽ tristicia de spũali bono ⁊ laborioso cũ amore q̃etis carnalis.In illo ꝟo p̃cepto ẽ amor sancte q̃etis q̃ cũ gaudio est in bono spũali:lz sit laboriosum vñ lz p̃cipiat̃ ibi abstinere ab ope seruili in quo est labor nõ tñ prohibet̃ bonũ spũale: vt orare p̃dicare ⁊ hmõi que sunt bona spũalia.lz laboriosa. Et ex istis ptz ꝙ de sua ratiõe accidia est mortale peccatũ.Uñ.ij.ad Coꝝ.vij.Tristicia huiꝰ seculi mortẽ operat̃. Et vt aduertere possis qñ accidia hz ꝓpriã rõnẽ: ⁊ est mortale peccatũ.Attẽde ꝙ talis tristicia boni cõsistit i omissiõe necessarioꝝ ad salutẽ ⁊ sicẽ mortalis:aut i omissione eoꝝ q̃ nõ sunt necessaria ⁊ sic est veniale pctm̃ : aut deducit ad aliquod mortale.vt puta desperationẽ: ⁊ sic ẽ mortale peccatũ. Et ex hoc ptz q̃d dicẽdũ de eo q̃ attediatꝰ abhominat̃ diuina ⁊ spũalia:qꝛ nisi sint necessaria ad salutẽ ⁊ ea dimittat vel deliberate dispõat dimittere nõ peccat mortaliter Similiter de eo q̃ ꝓpter alicuius mortem disponit nõ bene facere ⁊ de necessarijs:ꝙ peccat mortaliter idẽ de eo q̃ ꝓpter hoc nollet esse creatꝰ a deo vel vellet esse irrõnale aial qꝛ est mortale si deliberate.idẽ similiter de illo q̃ ꝓpter tristiciã icurrit grauẽ ĩfirmitatẽ. aut notabile corpis nocumẽtũ qꝛ mortale est si põt se iuuare ⁊ hmõi Et ſm predicta intellige Tho. ij.ij.q.xxxv.

¶Utrũ accidia sit grauissimũ pctorũ 2
Rñ.ſm Alex.vbi.s̃.ꝙ ẽ loq̃ de accidia multipliciter.Uno mõ ſz ꝙ terminat̃ ⁊ cõsumat̃ in desperationẽ. Et sic est grauissimũ pctõꝝ rõne desperatiõis adiũcte in qua terminat̃. Aut loquimur de accidia rõne ociositatis sibi adiuncte.Et hec ociositas est occasio multoꝝ maloꝝ:qꝛ aĩa nisi in bonis occupet̃ in malis:defluit ⁊ sic est magnũ malũ:verũtñ rõne gñis peccati nõ est maximũ peccatoꝝ. qꝛ maius est infidelitas supbia ⁊ huiusmodi.

¶Que sunt filie accidie? Rñ.ſz Greg. 3
xxxj.moral'.ꝙ sũt.vj.Pria desperatio. Scda pusillanimitas respectu ꝯsiliorũ. Tertia ociositas.Quarta torpor seu pigritia circa p̃cepta.Quinta ẽ vagatio mentis illicita.Sexta malicia q̃ quis detestat̃ bona spũalia de quibꝰ dicet̃ in loco suo de qualibet.

☞De actionibꝰ ⁊ qꝺ sint de iure ciuili lz obligatiões sint de iure gentiũ.l. ex hoc iure.⁊ ibi Bar.in fi.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ de actiõe ꝑsonali ꝙ nõ possit ab ossibꝰ separi.no.in.l.q̃s ergo casus.ff. de pecu. de reali.⁊ qñ oriat̃.no.in.l.cũ lõge.C.de lon.tẽp.p̃scrip:de alijs vero ꝑ institutarijs i sti.de act..§. oim aũt.

Actiões A iure ciuili ortũ habẽt ſm Inn.de cõsti. c.q̃ i ecclesiaꝝ ⁊ de spũalibꝰ gñalibꝰ ⁊ vl'ibꝰ q̃les sint ⁊ qual'r forment̃ vide Inn.de offi.or.cõq̃rẽti de libel.obla.c. ij.de cã pos.⁊ ꝓprie.cũ eccl'ia de sepul. certificari.qꝛ ꝑtinẽt ad forũ cõtẽtiosũ.

¶Que dicunt̃ actiões bonefidei hr̃ 1
insti.de act.i.§.actionũ.⁊ i gl.c.cũ venerabilis de exc.Et sunt.xv.ex vẽdito:ex empto: locato:⁊ cõducto:negocioꝝ gestio.mãdati depositi.ꝓsocio:tutele:cõ

UVA. BHSC. IyR_213

modati. pignoratitia. famile herciscũ de: cõi diuidũdo: pscript ꝫ vbis. q de ẽ mato ꝓponĩ ꝓmutatio hereditaꝫ petitio. Nec dñr bonefidei: qr solũ i his vt seruãda bonefides: ſ qr i hismodi gis exuberat in dicis officiũ ꝯ i alijs.

2 ¶Que dñr stricti iuris: Rñ. tex. insti. vbi. ſ. q fũt alie ab his vt actio ex mutuo ⁊ arbitriũ ⁊ his similia. et dñr stricti iuris: qr nõ venit i eis nisi q̃ stricte exigit actionis natura. Et de ipsis vide gl. in. d. c. cum venerabilis.

3 ¶Que dñr actiões psonales: Rñ. Frã. verce. vt refert Se. in. c. diſpẽdia. de rescrip. li. vj. q̃ sunt q̃ psonas tenẽt obligatas ex cõtractu: vt mutua locatione ⁊c. vel quasi ex tractu vt negotiorũ gestio tutela ⁊ hmõi: aut maleficio vt i furti dãni illectiuel quasi maleficio vt in dice male iudicãte ex iperitia ⁊ pũciẽte de cenaculo qõ nocuit. vt insti. de obli. ⁊ in rubricis sequentibus.

4 ¶Que fũt actiões reales: Rñ. Se. vbi ſ. q̃ sunt q̃ sequũt rẽ nõ psonã: nec pe eas dicit psona obligata: vt rei vendicatio publiciana ⁊ similes Fꝫ Jo. ẽ imo.

5 ¶Utrũ in actionib⁹ psonalib⁹ currat prescriptio contra ecclesiam ⁊ allos vide. j. prescri. G. xxxiij.

6 ¶Actio est inanis creditoris quã excudit inopia debitoris. c. olim nobis de resti. spo. ff. de dol. l. nã hiꝫ q̃ nihil hꝫ ei⁹ periculo nihil est. ff. de fur. l. ita q̃ fusio. G. j. ⁊ extra de vsu. cum. tu.

Accoliti Grece ceroferarij latine. xxj. dist. c. clericos i fi. vñ ei⁹ officiũ ẽ pparare luminaria ⁊ ipsa portare corã ministris ad alta. xxv. di. plec. xxxiij. di. G. deseruiẽtes

Accõmodatio vide. j. cõmodatũ.

Actus Regrit tria regulariter vt i. c. magne de voto ⁊ arg. ij. q. j. aliud. Primũ q̃d liceat sm eãtatẽ. eãtas ꝫa est insti. dulcore mie tpata sm Cyp. Scõm q̃d deceat sm honestatẽ ⁊ ẽ diuersũ a ꝫbo licet qr multa licẽt q̃ nõ decent. Tertium q̃ expediat sm vtilitatẽ. vnde filie sine cõsensu pris ꝙtrahere matrimoniũ licet: vt i. c. sufficiat. xxvij. q. ij. sed nõ decet: vt i. c. j. de spõ. impu. nec expedit dum mulieres sepe laborẽt contra propria cõmoda. l. si pater. in fi. C. de spon.

¶Quõ cognoscet si act⁹ ẽ valid⁹: Rñ. ꝑq. in. c. cũ olim. de cle. cõiu. q̃ recurrẽdũ est ꝓto ad cõsuetudinẽ loci vbi q̃ oriund⁹ fuit vel vbi act⁹ est gest⁹ ⁊ nõ ad cõsuetudinẽ loci alteri⁹ vbi actus est applicãd⁹. Exm̃ nat⁹ de pre sacerdote ecclie oriẽtalis q̃ ꝺrit sm eorũ ritũ ẽ legitim⁹ vbiq; tiõ põt eligi i ecclia occidẽtali. p plato. fac. iar. ad hoc. l. j. C. de ẽcu. ẽno. p bar. i. l. oẽs pplẽ. ff. de iu. iur. ⁊ l. cũctos populos. C. de sum. tri. ⁊ facit ad. q. vtrũ testm̃ fact⁹ Senis cũ tribus testibus sm eorũ statuta valeat quo ad bona alibi existentia. 1

¶Jtẽ act⁹ gest⁹ ab ignãte duplicẽ ptãtem sp in dubio ꝓsumit gestus sm eã ptãtẽ ꝫ quã act⁹ tolerari possit vt valeat. vt no. ꝑa. i. c. nisi essent. de ꝓb. facit. c. q̃ sicut. de elec. vbi ꝓsumit act⁹ fact⁹ respectu maioris ptãtis ab eo q̃ duplicẽ ptãtẽ hꝫ facit. l. iij. ff. de mi. tes. 2

¶Act⁹ legit. est ille q̃ obuenit vel fit mar a lege. ff. de ꝓb. si. l. lege obue. ⁊ ẽmãci. accep. additio hr̃e de ꝙtract. mutuo. datio hmõi ꝫ vero ord. minor est regere ꝓdicare ⁊c. q̃ oẽs intelligũt solũ nomine actuũ legit ⁊ non alij. 3

¶De accusatiõe p q̃s fieri possit no. in. l. ij. ff. de accu. ẽm. l. de crimine. ⁊ i. l. vxor. C. q̃ accu. nõ pos. Jn. i. c. nõnulli. i gl. sua i ꝫ fi. mãdato: de rescrip. ⁊ ibi panor. G. sunt alij. ad fi. tan accusatio abolita possit p iudicẽ psequi. bar. i. l. libellorũ. G. fi. ff. de accu. q̃ sit ex officio ⁊ idẽ si nõ sit abolita q̃n accusa. dixerit vt ibi p alex. vde accusãte vltra hic deducta ⁊ q̃ ꝺz stare i carcerib⁹ donec discutiat de crie. q̃ sic. l. fi. C. ꝺ ac. maxime si accusat⁹ sit icarcerat⁹ p. l. j. de cu. reo. est tñ relaxãd⁹ liq̃dato delicto etiã añ fniã. Sali i. l. nullo i fi. C. de ex hi. re. ⁊ qualr nõ psequẽs puniat. not. 4

UVA. BHSC. IyR_213

Bar. in.l.iij.§.j.ff.de ꝓuari.ꝛ in.l.j.§. si q̃s ut.ff.ad turp.l.ꝛ q̃ accusatus de crimine nō pōt hr̃e honores vl̃ dignitates.l.reꝰ.ꝛ ibi. Bar.ff.de mu.ꝛ honor.ꝛ plenissime ꝑ Ro.singu.ccccxl.ici. accusatus de crimine.

Accusatio est aliquē i libello reū de crimie deferre ad vindictā ꝑm Azo.in sum.in rub.C.de accu.circa quē q̃rēda sunt infra scripta.

¶Utrū accusationē debeat p̄cedere monitio:ꝛRñ.q̃ nō de necessitate.ar.c. ij.ꝛ.c.q̃liter.ꝛ q̃n.el.ij.de accu.ꝛ gl.ij. q.vlti.§.j.Nō qꝛ sit solū ad penā ipponendā:ꝛ vt in gl.in.c.licet de.simo.

2 ¶Utrū alios teneaꝫ accusare:ꝛRñ.ex gl.i.c.quappter.ij.q.vij.q̃ nemo facit ter.in.l.vnica.C.vt nemo inuitꝰ.ꝛ.c.si ꝓlatos.v.q.ij.ꝛ.gl.in.c.licet.in fi.de accu:Bar.i.l.i eū.ff.de accu.dicit verū nisi in homicidio q̃n heredes tenent accusare.ar.l.p̄tor.§.j.ff.de iniur. alꝫ perderēt hereditatē.vt.l.j.ff.de his q̃. vt indig.Sed ꝟūū vr̃ tenere gl.in.l.si quis homicidij.C.de accu.ꝛ Cy.Bal. Sali.Ange.ꝛ Raph.in.d.l.in eum.§.q̃ nō tenent accusare.Et iura q̃ vident cōtraria nō loquunt de accusatiōe ꝓprie:ex de denūtiatione de qua dicā in ti.suo.ꝛ i q̃ differt ab accusatiōe imo vr̃ q̃ accusare sit ex ꝓceptū diuinū dū dicit Dimitte nob debita nr̃a gl.ē i.l. furti.§.partꝰ.ff.de his qui no.infa.de quo dic vt.i.§.iiij.

5 ¶Quis pōt accusare:ꝛRñ.aut crimē est ꝓuatꝫ aut publicū.Si ꝓuatū regulariter nō admittit nisi cuꝰ interest:vt videt velle gl.i.l.ff.de ꝓb.deli.Qō limitat nisi sit tale delictū ꝓuatꝫ ex q̃ pena pecuniaria applicāda fisco debeat imponi:qꝛ tūc quilibet de pplo admittit ad accusandū ꝓ illa pena.ita vult gl.sing.Dy.ꝛBar.i rub.ff.de poact.ex Bal.teneat ex.in.l.aduersus.C.de fur. Si ex est crimē publicū q̃libet admittit q̃ nō phibet spāliter lege vel statuto aut ꝯsuetudine.Et q̃ phibeantur habes.ij.q.vij.ꝛ.iij.cā.ꝑ totū de ac.ꝛ in mittis.c.ꝛ in.l.q̃ accusare cū plurib⁹ legib⁹ sequētib⁹.ff.de accu.sicut sunt infames minores paupes et multi q̃s omitto:qꝛ nō ꝓtinet ad nos ꝛ hoc verū nisi i duob⁹ casib⁹.ꝓim⁹ q̃n suā vel suoꝝ iniuriā ꝓsequunt.vt no.in.l. fi.ff.de ꝓua.deli.ꝛ in.l.fi.ff.de iniur.facit gl.i.l.cū emācipati filij.§.emācipatus.ff.de col.bo.Scōs q̃n delictū non est ꝓmissuꝫ ex ꝑsonā puta statuto cauetur.vt q̃ blasphemauerit vl̃ iuerit de nocte puniat in.x.tūc q̃libet ad accusandū talē admittit.vt no.Bar.ꝛ Jo. de imo.i.l.j.ff.de pu.iudi.ꝛ bar.i.l.lex com.§.si q̃s libellū.ff.de iiur. Reꝗrūt tñ multas limitatiōes ꝛ districtiōes q̃s dimitto qꝛ ad nos nō pertinēt.Vide. ij.q.j.phibētur vbi de hoc clericus tñ ad vindictā publicā accusare non debet:etiā si pēa sanguinis nō venit imponenda:facit.c. sicut sacerdotes. ij. q. vij. qꝛ hmōi odiosis nō dꝛ se imiscere ex.Panor.in.c.cū.ꝑ de accu.ex si ꝓsequit iniuriā suā pōt:ēt si venit imponēda pēa sanguinis ex Pañ.vbi.ex. dūmō dicat q̃ nō intēdit accusare:vt pena imponaꝫ.tex.est clarꝰ in.c.ꝓlatis de homi.li. vj.facit.c.cū sit gñale de fo.cōpe.ꝛ.c.olim de iniu.

¶Qua itētiōe dꝫ q̃s accusare:vt sit si ne petō accusatio:ꝛRñ q̃ ꝓp bonū cōe 4
ſ.vt ceteri q̃ete viuāt.xxij.q.v. nō fru
stra vel ꝓpter suū itereſſe.alꝫ tale erit
petīō qualis inordinatio intētionis.i.
mortale si ex odio venniale si aliq̃ pas
ſio fragilitatꝫ i misceaꝫ.ar.c.accusasti.
de accusa.ꝛ.ij.q.vij.si q̃ sunt.ꝛ.d.c.q̃
liter.ꝛ q̃ nō tñ teneꝫ ad aliquē restitu
tionē ꝓpter hoc sed solum ad penitē
tiam de peccato.

¶Quis modus sit seruādus i accusa 5
tione vide.ij.q.viij.per totum.

¶Utrū pactū seu iuramētū de nō accusando valeat:ꝛRñ.ꝑm gl.in.c. quēadmodū:de iurein.q̃ nō tꝫ de crimie ꝓpetrādo.ff.de pac.l.si vnꝰ.§.pēā ꝛ.§. seq.Et peccat mortaliꝛ si ꝯ hoc iurat:vt

UVA. BHSC. IyR_213

ptz.j.Juramentū.ij.§.vij.de pacto ꝟo cōmissio valet dicto.§.pacta ⁊ i tex. d. c.quēadmodū ibi nō solū septies.Si tñ pecuniā reciperet turpiter accipit. ⁊ restituere tenet̄ de bono ꝯsilio.Rñ. qꝛ ꝓpter charitatē ꝓximi excōpassio ne debet moneri credens ꝙ si emēda bit:⁊ nō ꝓpter pecuniā multo fortius deberet restituere si recepisset ꝑ nō ac cusando de pctō . ꝑpetrādo vel ꝑ ac cusando calūniose.j.q.j. iubemus.

7 ¶ Utrū q̄s possit desistere ab accusa tiōe incepta?Rñ.ꝙ si videt eū q̄ accu sauit innocentē tenet̄ oīmodo quo po test desistere.ij.q.iij.siquē: aut ꝑaboli tionē.Si ꝟo nō cognoscit innocētē eū esse pōt desistere si vult quo ad cōsciē tiā ex charitate :sz non ex p̄mio:vt no. gl.i.c.j.de collu.sz q̄ ad impunitatē fo ri ꝯtētiosi nō pōt nisi in certis casib⁹. De quib⁹ vide Bar.in.l.quesitū.ff.ad turpi.⁊ Pano.in.c. licet de accusa.

1 ¶ Quot mōis accusatio reddit̄ vitio sa?Rñ.ꝙ tribus modis sz. Gratianū. ij.q.iij ⁊ i.§.notandū.⁊. l.j.ff.de aboli. scilicet prio calūniādo:⁊ tūc est qñ fal sum crimē imponit ⁊ talis tenetur de omni dāno dato ꝓximo.c. vl. de calū. ⁊ peccat mortaliter.xxij.q.ij.p̄mū.Se cūdo tergiuersando.⁊ tūc ē tergiuer sator quādo in totū a lite recedit sine licentia iudicis. Hoc intellige quo ad consciētiā si ex aliq̄ malo finē facit:qꝛ si ex cōpassione ꝓximi quo ad cōscien tiā licet quo ad forū cōtētiosum puni tur in.v. libris auri.l.iij . ff.de p̄uari. Tertio preuaricādo.⁊ tūc est qñ col ludit cū reo falsas ꝓbatiōes ⁊ varias simulādo.⁊ talis punit̄ arbitrio iudi cis vt.l.j.⁊.ij.ff.de p̄uari.sz in cōsciētia credo nō peccet.nisi talis falsitate vel mēdatio vtat̄ ⁊ hmōi ꝓhibit⁹ vl̄ ex ali quo malo fine de istis habes in.l. j.ff. de aboli.⁊ in.l.j.ff.ad turpilia.

9 ¶ Utrū post peractā pniam de pctō possit q̄s sine pctō accusare.talē?Rñ. ꝟm Inn.in.c.de his de accu. ꝙ sic.⁊ te net glo.similiter.ibidez.Ratio: qꝛ per penitētiam satisfit deo sz ꝑ punitionē que imponitur in iudicio satisfit reipu blice vt ceteri timeāt ⁊ quieti⁹ viuant. C.de apostil.hi qui cum suis cōcor.

¶ Utrū seml̄ accusat⁹ possit de eodē. 10
itez accusari?Rñ. ꝙ nō.c.de his d̄ ac. qꝛ delictū vni⁹ hois sepi⁹ queri nō dz ff.nau.cau.sta.l.lz.§.viti.xxiij.q.ix. veniā.Fallit in duob⁹ casib⁹.Primus si scd̄s accusator doceat p̄mū p̄uaricas se.ff.de p̄uari.l.iij.Secūdus si suū do lorē ꝓsequēs ignoret accusationē ab alio institutā.i.l. si cui.ff.de accu. vide in glo.d.c. de his.

¶ Utrū accusatus possit sine pctō ali 11
quid dare accusatori vt desistat ab ac cusatione?Rñ.Inn.in.c.crimia.de col lu.ꝙ q̄dā est cā crimialis ⁊ in hac añ inchoatā accusationē ꝑ gr̄az desistere pōt.vt.ff.de his q̄ no.infa.l.furti.§. pa ctus ⁊.ff.ad turpilia.l.mulier.⁊.l.que situm post nō licet:nisi vt habet̄.C. de abo.l.ij.⁊.iij.⁊.v.q.j. q̄dā. ⁊ trāsigere aliquo dato vl̄ retēto in crimine publi co nō lz Et si fiat trāsactio nulla est ⁊ accusat⁹ habet̄ ꝑ cōfesso.C.de trāsac. l.trāsigere.ff.de p̄uari.l.i oib⁹. Ubi āt est tale crimē quod irrogat penā san guinis:lz vnicuiq̄ sanguinē suū redi mere qual̄rcūq̄. ff.de bo.eo.l.j. vel pe nā detrusionis ꝑpetue ꝟm Panor. in c.j.de coll. qꝛ lz tūc nisi i adulterio.d. l.trāsigere.In alijs aūt vbi pena san guinis nō irrogat̄ trāsigere nō lz nisi in crimie falsi:vt i d.l.trāsigere.In cri mine vero priuato trāsigere lz ꝟm gl. in.d.l.trāsigere.¶ Et not.ꝙ ꝟm cano nes oē crimen dicit̄ publicū . Et ideo trāsigere non licet: vt de collu.ꝑ totū: qꝛ ecclesia pro nullo crimine imponit penā sanguinis.C. señ.sang.ne cleri. vel mona. Excepto vbi imponēda est pena detrusiōis ꝑpetuo vt dictū . est. Et que dicātur criminapublica de iu re ciui.habes infra crimen.§.vij.

¶ Utrū accusatus teneatur respon 12
dere veritatem.dic. vt. infra confessio delicti in prin.

UVA. BHSC. IyR_213

13 ¶ Utrum liceat accusato calũniose se defẽdere? Rñ. ꝙ nõ etiã si iniuste accusaretur qꝛ hoc esset genꝰ vindicte que sine peccato fieri nõ põt: imo post iuramentũ de calũnia receptũ esset periurus. Quãdo etiã iuste accusatur defendẽdo se ꝟm iuris ordinem semꝑ dꝫ ꝓ posse accusatorẽ accusare nec peccat se defendẽdo ꝟm ordinẽ iuris ẽt si accusator remaneret infamatus ꝟm Scot. i. iiij. disti. xv. qꝛ nõ tenet̃ se ꝓdere vñ potest quascũq; exceptiões cõpetẽtes ꝓponere ⁊ appellare ⁊ alia iuridica facere nõ tamẽ mẽdaciũ dicere: qꝛ peccaret mortaliter ꝟm Sco. vbi s̃. Appellare aũt i causa more afferẽde: ne cõtra eũ iusta sentẽtia detur non lꝫ qꝛ calũnia est. cõcor. Tho. ij. ij. q. lxix. arti. ij. ⁊ Ric. in. iiij. dist. xv. arti. v. q. iij.

14 ¶ Utrũ accusator teneat̃ se inscribere ad penã taliõis: vide. j. inscriptio. §. j.

15 ¶ Ad q̃d tẽdit accusatio? Rñ. Panor. in. c. sup his. de accusa. quod tẽdit ad depositionẽ ab officio. ⁊ beneficio. Et si crimẽ sit enorme ad perpetuũ carcerẽ vt i. c. tue de pe. ⁊ hoc de iure canonico: sed de iure ciuili tẽdit vt puniat̃ debita pena. Denũciatio vero tẽdit ad correctionẽ nõ ad puniendũ peccatũ pena cõdigna: sed vt desistat a pctõ ⁊ hoc procedit tã in denunciatione euãgelica q̃ canonica: tam iudiciali q̃ extraiudiciali.

Adiuratio creaturarũ q̃dẽ? Rñ. ric. i. iiij. d. xxxv. ar. iiij. q. ij. est ꝓ inuocatiõe diuinnois vl' alteriꝰ rei sacre obsecrãdo vel ipetrãdo inclinare eas ꝟꝫ se: vl' i cõparatione ad eas ad aliquid agendum vel patiendum.

1 ¶ Utrũ adiuratio hois sit licita? Rñ. q̃. s̃. ibidẽ ꝙ aut adiurãs intẽdit eos inclinare ad bonũ aut malũ culpe. Primo mõ aut adiurat obsecrando. ⁊ sic nõ accepit nomẽ dei inuanũ. Sic enim adiurauit paulꝰ Ro. xij. Obsecro vos per miam dei vt exhibeatis corpora vr̃a. ⁊c. Aut adiurat imprecãdo ⁊ tũc subdistingue: aut adiurat eũ q̃ sibi tenet̃ obedire. ⁊ sic lꝫ. Aut adiurat eum in quẽ nullaꝫ hꝫ ptãtem: ⁊ sic assumit nomẽ dei inuanũ: qꝛ vsurpat potestatẽ in aliũ quã nõ hꝫ quãtũ in se est. Et peccat mortaliter. Si autẽ adiurãs intẽdit inclinare illũ quẽ adiurat ad malũ culpe. sic nomẽ dei in vanũ assumit.

¶ Utrũ adiuratio demonũ sit licita? 2
Rñ. q̃. s̃. ibidẽ aut adiurat imprecãdo aut obseruãdo. prio mõ aut vt xp̃ꝫ doceãt vel obsequiũ aliq̃d faciãt: ⁊ sic licitũ est: qꝛ pertinet ad quãdaꝫ familiaritatẽ vl' societatẽ: licitũ tñ est aliqñ. s. eũ aliq̃ sancti viri ex spãli instinctu spiritussancti vl' reuelatiõe diuina vtunt̃ ministerio demonum ad aliq̃s effectꝰ. Aut eos adiurat vt a se ⁊ a proximis expellat: ⁊ hoc lꝫ: qꝛ sunt aduersarij nostri obstinati. Et sic intelligit̃ illud Mar. vlti. In noie meo demonia eijcient ⁊c. Adiurare autẽ eos obsecrãdo semper illicitũ est: qꝛ sic quoddaꝫ signũ familiaritatis importat.

¶ Utrũ adiuratio creaturarũ irrationabiliũ liceat? Rñ. ric. vbi. s̃. ꝙ aut adiurat̃ ꝟꝫ se ⁊ absolute. ⁊ q̃ sic eas adiurat nomẽ dei assumit inuanũ: qꝛ nõ intelligũt adiurationẽ illã. Aut adiurãtur in relationẽ ad aliũ: ⁊ hoc dupl'r. Aut in relatione ad deũ. vt cuꝫ aliqui scti ad infideliũ cõuersionẽ ⁊ in firmorũ in fidei cõfirmationẽ inuocant nomẽ dei ad hoc vt eiꝰ virtute ipse creature irrationabiles adiurate aliq̃ motu mouent̃: q̃ nõ est per earũ virtutẽ naturalẽ: ⁊ sic lꝫ. Aut adiurant̃ in relatiõe ad diabolũ ad hoc: vt diabolꝰ ab eis repellat̃ nec eis vtat̃ vt instrumento ad nocẽdũ. ⁊ sic adiurant̃ ab exorcistis ecclesie ⁊ sic etiam licet. 3

¶ Utrum adiuratio illicita sit pctũꝫ mortale? Rñ. vt colligo ex ꝟbis prefati. Ric. vbi. s̃. ꝙ sic ex se: qꝛ sic est directe cõtra scd̃m preceptum. Non assumes nomen dei tui in vanuꝫ. Exo. xx. 4

☞ De administratore legitimo an intelligatur semꝑ liberũ mãdatũ. no. ꝙ satis. l.

UVA. BHSC. IyR_213

satis.l.quod si forte.§.sunt quidaz per Bar.ibi.q.iiij.ff.de solu.

Administratio legitima ⁊ libera est qñ qs potest in iudicio agere ⁊ cõueniri: ⁊ etiam extra iudicium de aliqua re disponere.facit.c. ex literis de proba.⁊ ibi Innoc. allegat. l. ij.in.§.ij.C.de iura.calum.

1 ¶ Utrum administrator teneatur de mala administratione satisfacere? Rñ. ſm.Inno.in.c.ex p̃sentiũ.de pig. ꝙ sic. ⁊ ille cui⁹ est administrator hz actionẽ negotiorũ gestoꝝ cõtra eũ q̃ male administrauit.ff.de neg. gest.l.iij.§.vi.xij. q.ij.si qua de rebus.⁊.c.si qs qualibet cõditione. Unde aduerte ꝙ tenet̃ administrator ſm gl.in.l.cũ ostẽdimus.ff.de fideiu.tu.d̃ dolo.vt ibi ⁊ lata culpa.vt. l.curatoris.C. d̃ neg.gest.⁊ ẽt leui.vt.l. quicquid.C.arb.tu. De dolo solũ tenet̃ ſm gl.in.l.j.ff.de neg.gest.qñ mea affectione duct⁹ solũ administrauit et lata culpa qui eq̃parat̃ dolo.vt.l. qd̃ nerua ff.depositi. De leui vero tenet̃ vt cõiter vt in.d.l.quicquid Aliqñ etiã de leuissima vt qñ diligẽtissimus erat gestur⁹. l.si pupilli.§.videamus.ff.de neg. gest. Aliqñ de casu: vt in casib⁹.v. positis in l.si negotia.ff.de neg.gest. Prim⁹ si accessit aĩo depredãdi. Secundus si noua negotia ⁊ insolita fecit. Tertius si culpa precessit. Quart⁹ si fuit in mora. Quintus si casum recepit. Nota etiã ꝙ administratus nõ solũ hz actionẽ ꝯtra administratorẽ sed etiã cõtra heredes. ⁊ intelligit Inn. vbi. s̃. qñ dolo.vl' lata culpa aliq̃d gessit ad quod heredes tenent̃. Si vero ex leui culpa non tenent̃ heredes nisi in casibus.iiij.quorũ tres ponunt̃ in.l.j.C.de here. tuto. Primus silis fuerit ichoata cõtra tutorẽ. Secũdus si aliquid ab eo peruenit de reb⁹ administrati. Terti⁹ de bonis administrati.alijs ex gr̃a cõcessit.qr. ff.de furtis.l.si pignore d̃r species lucri ẽ ex alieno largiri ex bñficio sibi debitore acq̃rere. Quartus ponit̃ in gl.d.l. cũ oñdimus.l.si non explicet inchoata per defunctũ: qr tenetur de leui etiam.l. quicquid.C.arbi.tute.

¶ Utrũ icienter cõmittẽs administrationẽ indigno teneat̃ ipe de mala administratione? Rñ ꝙ sic ſm Innoc.in.c.ex rõne de eta.⁊ quali.alleg.ff.de mune.l. lucius.§. imperator. ff.de ma.cõuẽ.l.j. in prin.per totum.⁊ peccat mortaliter. 2

☞ De monitione ⁊ ꝙ trina requirat̃ ⁊ ꝙ non possint p̃ iudicem breuiari ad incurrẽdum penam gl. in cle.j.de vi.⁊ ho.cle.in.c.j.de mil.vasal.qui cõtu. est. nec sufficit vna perẽptoria. vt in.d. cle. j.⁊ in.l.ij.C.quomodo ⁊ qñ iud.

Admonitio an debeat fieri añ denũciationem? Rñ. ꝙ sic est gl.in.c.qualr.⁊ qñ el.ij.de accu.⁊ not.gl.i.c. lz hely. de simo.vid̃ d̃ hoc.j. Denũcio i p̃n.⁊.§.ij.⁊.x.

¶ Utruz ante admonitionẽ ꝯstituat̃ in mora qui est obligatus ad aliquid dãdum vel faciẽdum sine determinatione temporis.vide.j.Mora.§.j. 1

☞ De adoptione ꝙ debeat fieri i scriptis gl.⁊ doc.in.l.emãcipatione.C.de fide instr.⁊ ier p̃ntes.l.fi.C.de adop.⁊ ꝙ possit fieri p̃ ꝓcuratorẽ.l.ita aũt.§.gesse.⁊ ibi Barto.ad.fi.ff.de admi.tuto.⁊ i l.post mortez.§.neqz in.j.q. ff.de adop.

Adoptio est legitimus act⁹ p̃ quẽ q̃ filius non est pro filio habet̃ pene naturam imitans insti.de adop.in gl. Diuidit̃ aũt vt habet̃ i.l.j.⁊.ij.ff.de adop.qr vna dicit̃ arrogatio.qr rogat̃.i.iterrogat̃ qs an velit istum habere in patrẽ ⁊ pater istum in filium. Alia stat i noie generali ⁊ supponit hic pro specie: sicut in hoc nomine creditor.ff.si.cer.pe.l.j.⁊.ij.§.mutui. 1

¶ Utrũ adoptio ⁊ arrogatio in oĩbus cõueniãt? Rñ. ꝙ sic nisi in aliquib⁹ specialib⁹ que sunt.v. Primũ qr adoptio fit cuiuslibet magistratus cõpetẽtis auctoritate.dum tamen apud eum plena sit actio. s. merũ et mixtum imperium. C.de adop.l.j. Arrogatio aũt tantũ fit autoritate principis insti.eo. in princi. Scd̃m in arrogatione requirit̃ vtriusqz verbũ expressum in adoptione.nõ Un-

UVA. BHSC. IyR_213

de infans nõ põt arrogari sed adoptari. sic. ff. de adop. l. j. ⁊. ij. ⁊. l. in adoptiõibus hec ꝓbantur. Tertiũ ꝙ arrogatio statim arrogatum ⁊ res suas ⁊ liberas qui erãt in sua ptãte subijcit potestati arrogatoris. ff. de adop. l. ij. §. vlti. Adoptio vero nõ nisi i casu qñ. s. datur auo materno vel si post emãcipationez genuit filiũ ⁊ auo paterno dederit. instituta. de adop. §. si vo. Arrogat⁹ ergo q̃ est sui iuris. Adoptatur vero. existẽs in aliena ptãte Quartũ ꝙ arrogator tenetur satisdare de restituẽdis illis bonis ꝑsonis ad quas essent vẽturasi arrogatus ꝑmansisset in statu suo. ff. de adop. l. nec eni. §. fi. quitũ ꝙ si arrogator emãcipauit euz vel exheredauerit sine causa tenetur ei relinquere quartã partẽ suorum bonorum etiam. s. que habitur⁹ fuisset ab intestato ꝟm glo. in. l. si arrogator. ff. eo. que quarta non est augmentata. ⁊ aut̃. de triẽ. ⁊ se. ꝟm Bar. ibi. ⁊ insti. de adop. §. cum autẽ impubes. Adoptiuo vero nihil tenetur de necessitate relinquere. C. eo. l. j. ⁊. ij. Si tñ moriatur adoptator sine testamento succedit in bonis. eius. l. pe. C. de adop. post medium: nisi sit legitime emãcipatus.

3 ¶ Utrum arrogat⁹ in filium filij sui acquirat quartã partẽ bonorũ sicut arrogat⁹ simplr̃? Rñ. Azo. in sũ. instit. de adop. ꝙ si pater adoptat aliquẽ loco nepotis si fili⁹ ꝯsentit mortuo suo patre hic arrogatus in ptãtez filij cui arrogatus fuit trãsit. nec agnoscit̃ auo suo heres. Si aũt filius nõ cõsenserit mortuo patre nõ reincidit in ptãtẽ: sz agnoscetur auo su⁹ heres vel tanq̃ nepos: lz in filiũ nõ adoptauerit vel tãq̃. eũ quẽ videt̃ su⁹ au⁹ voluisse eẽ sibi heredẽ. Idẽ de adoptato in nepotẽ: vl̃ deinceps qd̃ põt fieri. vt isti. de adop. §. lz. excepto ꝙ nõ trãsit in ptãtẽ patris adoptãtis. Et quod dixit de masculo dic de feminis.

3 ¶ Utrũ fiat adoptio si quis dicat corã multis accipio te in meũ filiũ? Rñ. Pa. in c. vnico. de cogna. le. ꝙ nõ. l. nõ nudis. C. de ꝓba. nisi seruet̃ forma de qua s̃. scz ꝙ fiat autoritate magistrat⁹ vel principis qd̃ est de substantia adoptionis et verbum in arrogatione: vt dictũ est in princi.

¶ Quis possit adoptari? Rñ. ꝙ quilibet taz masculus q̃ femina. ff. de adopt. l. adoptio. dummodo sit presens. l. neq̃ absens. ff. eo. nec per procuratorem fieri potest. l. post mortẽ. §. neq̃. ff. eodem. Rationem huius habes per Bart. in. l. galius. §. forsitan. ff. de libe. ⁊ posthu. 4

¶ Utrum q̃s possit adoptari in fratrez vel sororẽ? Rñ. ꝙ non: vt. l. nec apud. C. de here. insti. ⁊ ibi Ange. ita ꝙ nec etiã in patrem quia contra naturam. 5

¶ Quis autem non põt adoptare? Rñ. ꝙ castrati. Et dicũtur castrati q̃ sic nati sunt: vt nũq̃ generare possint: spadones sic. Et dicunt̃ hi quib⁹ abscisi sũt testes cũ spada vel cultello. Itẽ nec femine nisi ex rescripto p̃ncipis in solatio filioꝝ amissoꝝ. Itẽ qui nõ p̃cedit ꝑ. xvij. annos euz quẽ vult adoptare vel arrogare. hec habẽtur insti: de adop. Item qui non habet: xl. annos non potest arrogare: licet adoptare possit: nisi iusta causa interueniente. l. si patet. §. vlti. ff. de adop. Et iusta causa est morb⁹ aut coniunctio persone: alias debet intendere generationi: vt in. d. §. vlti. 6

¶ Utrum ĩpediat matrimoniũ: vide. j. matrimoniũ. iij. ⁊ x. impedimento. 7

Adoratio q̃ idẽ ẽ quod veneratio vtrũ req̃rat actũ corꝑalẽ? Rñ. ꝙ sic. Dicit em̃ damasce. iiij. li. ꝙ qꝛ conditi sum⁹ ex duplici substãtia. s. itellectuali ⁊ sẽsibili. ita deo duplicẽ adorationẽ debem⁹. s. i anima q̃ cõsistit in interiori motu aĩe ⁊ corporalẽ q̃ cõsistit in exteriori motu corporis. Et qꝛ in oibus actib⁹ latrie illud qd̃ est exterius refertur ad illd̃ quod est interi⁹ sicut ad principali⁹. ideo exterior adoratio fit ꝓpter interiorẽ vt scz ꝓpter signa humilitatis que corporaliter exhibemus excitetur affect⁹ noster qui procedit per sensibilia ad itelligibilia. Uñ genu flexiones signant nostrã. infirmitatẽ respectu dei. ⁊ prosternimus nos quasi nihil nos esse ex nobis ꝓfitentes.

UVA. BHSC. IyR_213

1 ¶ Utrũ adoratio reqrat locũ determinatũ? Rñ. ꝙ non principaliter quasi sit de necessitate eiꝰ: sz bñ requirit ꝑm cõdescẽtiã sicut ⁊ alia signa corpalia ꝑm illud Jo.ij. Domꝰ mea domus orationis vocabitur. Et iõ Jo.iiij. Uenit hora in qua veri adoratores adorabũt in spiritu q̃ est principalis actus adorationis vt dictuz est. Locus tñ requirit nõ ꝓpter eũ qui adorat: sz ꝓpter adorantes. Primo ꝓpter loci cõsideratione ex qua specialẽ deuotionẽ cõcipiũt adorãtes vt exaudiant: vt pz.iij. Reg. viij. Scdo ꝓpter sacra mysteria et alia sanctitatis signa q̃ ibi ꝯtinent. Tertio ꝓpter concursum multorum adorantiũ: ex quo oratio fit magis exaudibilis ꝑm illud Math.xviij. Ubi duo vel tres ⁊c.

2 ¶ Utũ tres ꝑsone in deo adorent vna adoratione? Rñ. ꝙ sic. qꝛ sicut in eis est vna essentia substantia ⁊ excellẽtia: ita vnus honor ⁊ reuerentia eis debet: ⁊ ꝑ consequens vna adoratio.

3 ¶ Utruz aliqua creatura sit adorãda Rñ. ꝙ sic. ꝓpter quãdã dei excellẽtiaz qua deo debet reuerẽtia: quã q̃dã creature ꝑticipãt non ꝑm qualitatẽ sed vt dixi ꝑm quandã ꝑticipationẽ. Et ideo alia veneratiõe veneramur deũ qd ꝑtinet ad latriã. Alia veneratiõe veneramur creaturas quasdã excellents: qd ꝑtinet ad duliaz. ꝓpterea cũ ea que exterius agunt sint signa iterioris reuerẽtie. quedã exteriora ad reuerentiam pertinẽtia exhibent excellentibꝰ creaturis inter que maximũ est adoratio. Sed aliquid est qd soli deo debet qd est sacrificium. Hoc elicit ex Aug.x. de ciui. dei ꝑm ergo reuerentiã excellenti creature debitã nathan adorauit Dauid.iij. Reg.j. ꝑm vero excellẽtiã q̃ deo debet Mardocheus noluit adorare amã: timens ne dei honorẽ trãsferret ad hominem: vt dicitur Hester.xiij.

4 ¶ Utrũ humanitas xp̃i sit adoranda cultu latrie? Rñ. ꝙ habẽdo respectum ad hũanitatẽ xp̃i in se: ⁊ sic non est adorãda latria cũ sit creatura: sed solũ illa que dulia dignior est ꝑz gl. super illud ps. Adorate scabellum pedũ eius. Habendo tñ respectũ ad verbũ cũ quo est vnita hypostatice: sic debetur ei latria qꝛ vna adoratiõe adoratur suppositũ ⁊ natura: ita ꝙ natura adorat ꝑ suppositum christus autem est nomen persone in duabus naturis hec ex Richar. i iij. dist.ix.

¶ Utrũ imago xp̃i sit adorãda latria? 5
Rñ. ꝙ considerãdo eã ꝓut est quedã res: sic nullꝰ honor ei debetur sicut nec alicui lapidi vel ligno sed cõsiderãdo ꝓut est imago xp̃i: tũc qꝛ idẽ motus q̃ est in imagine est in imaginato: ideo vnus honor debet imagini et imaginato: ⁊ ꝓpterea cũ christus latria adoretur: sic eius imago: qꝛ vt dicit Dam̃. iij li.c.viij. Honor imaginis ꝓuenit ad prothotipuz. i. imaginatũ de hoc ẽ tex. in.c. venerabiles. de cõse. dist.iij. Nec ob. Exo.xxvj. Nõ facias tibi imaginez ⁊c. qꝛ illud ꝓhibitũ fuit pro eo tempore quo deus naturam humanam non assumpserat: quia tunc figurari nõ poterat. Secus in humanitate assumpta propterea imagines sunt libri simplicium ad eorum instructionem recte a sanctis inuente: vt in.c. perlatum. de. conse. di.iij.

¶ Utrum crux xp̃i sit adorãda latria? 6
Rñ. ꝙ honor siue reuerẽtia non debet nisi rationabili creature. Insensibili vero nõ debet nisi rõne nature rõnalis. Et hoc dupliciter. Primo inquãtuz representat creaturã rõnalẽ. Secundo inquantuz ei cõiungit quocũq; modo. Prio mõ solent hoies venerari imaginẽ regis. Scdo mõ eius vestẽ. Utrũq; aũt venerantur homines eadem veneratione qua regem. Si ergo querat de cruce qua christus fuit crucifixus an sit adoranda? dico ꝙ vtroq; modo est venerãda. Primo qꝛ representat figuraz christi extensi in ea. Secundo ex contractu eius ad christi mẽbra: ⁊ hoc est qꝛ eius sanguine est perfusa. Unde vtroq; modo adoratur adoratiõe eadem cum xp̃o. s. latrie. Et ideo crucem

UVA. BHSC. IyR_213

alloquimur ⁊ deprecamur quasi ipsuz xp̄z. Si vero loq̄mur de cruce xp̄i i alia materia. s. lapidis ⁊ ligni ⁊ hmoi: sic veneramur tantū eā vt xp̄i imaginē quā veneramur adoratione latrie: vt dictū est. Aliqui tñ vt Tho. tenēt. i. iij. q. xxv. ꝙ crux xp̄i in qua pependit nō adorat̄ eadē adoratione. s. latrie cuz verbo cū non pertineat ad personā eius quasi pars eius: sed rōne hyperdulie, in qua est quedā res xp̄i rōne cui⁹ vestes, similiter ⁊ alia q̄ ad humanitatē ei⁹ referūtur hyperdulia adorant̄: sz sanct⁹ Bona. in. iij. di. ix. dicit ꝙ illa crux vt ē res quedā nō dz adorari latria nec dulia sz adoratiōe cuiusdā honoris ⁊ reuerētie tanq̄ instrumētū nostre salutis. Sicut etiā reuerentur sacramēta ꝓ eo ꝙ sunt instrumēta nostre salutis ⁊ quelibet harum ꝑ o test teneri.

7 ¶ Utrū mater xp̄i sit adorāda latria? Rñ. ꝙ nō cū sit pura creatura. qz tamē est mater dei qđ est excellentissimū: ita ꝙ excellēti⁹ pure creature cōuenire nō pōt ideo sibi non tantū cōuenit honor dulie sed etiā hyperdulie q̄ dicit̄ dulia maior ſm glo. here. iiij. c.

8 ¶ Utrū sanctoꝝ reliq̄e aliquo modo sint venerāde? Rñ. ꝙ sic. vt vult' Aug. i. de ciu. dei. quando aliquis afficit̄ ad aliquē: ea que sibi de eo reliquunt̄ post mortē veneratur non tantū corpus et eius partes: sed etiam aliqua exteriora: vt vestes ⁊ hmōi. Manifestū est aūt ꝙ sanctos dei venerari debem⁹ inquātum sunt menbra xp̄i filij ⁊ amici ⁊ intercessores nr̄i. Et ideo reliquias sanctorum qualescunq̄ in eorum memoriā honore congruo venerari debem⁹. Unde ⁊ xp̄s eas honorat i eoꝝ presentia miracula faciēdo.

9 ¶ Quid aūt sit latria. vide. j. Latria ⁊ dulia: in. c. suo.

10 ¶ Utrū aliq̄s possit adorare aduersariū sine peccato? Rñ. ꝙ non etiā si xp̄s fore credat̄: nisi interius vel exterius conditio exprimat̄ actualiter: qz ipsa nouitas rei insolite cōsiderationē ⁊ attentionē actualē requirit sicut dicitur de beata v̄gine: ꝙ cogitabat qualis esset talis salutatio. In adoratione vero hostie sufficit hanc conditionē habere habitualiter scz. si consecratio debita est facta pro eo ꝙ hostie cōsecratio est consueta.

☞ De adulatione ⁊ ꝙ sapientibus et sapiētie amatoribus nō conueniat ponit. Sp. iij. de adula. §. nūc de exordijs. versi. aduocat⁹. igit̄. ⁊ ꝙ adulator possit accusare. not. Ludo. Ro. sing. suis i versi. adulator.

Adulatio q̄d ē? Rñ. ſz Alex. i ij. tractatu de adulatiōe est peccatū ex ſmōe vāe laudis alicui exhibito itētiōe cōplacēdi. Laudare em̄ aliquē de quo nō est laudād⁹ vel plusq̄ est laudād⁹ vel non eo sine quo fieri dz peccatū est. Et de hac. xxv. di. §. alias. vj. q. j. sunt plurimi. xlvj. di. sunt nōnulli. ⁊. xj. q. iij. nemo peritorū.

¶ Utrū adulatio sit peccatū mortale? Rñ. ſm Alex vbi. s. ꝙ triplex est gen⁹ adulatiōis. Primū qđ dicit malū bonū fouēdo peccatorē in peccatis: ⁊ hoc est mortale. Qđ intellige si malū tale esset mortale ſm gl. in. d. c. sunt plurimi p. c. sunt nōnulli. xlvj. dist. Secus si illud malū qđ laudat esse veniale. qz tūc adulatio esset veniale peccatū. xxv. dist. al's et. xlvj. dist. cleric⁹ qui. Scđm gen⁹ adulationis est quod fit intentione nulli nocendi: sz vt alicui ꝓsit vel cōplaceat vel aliā vtilitatē cōsequat̄: ⁊ laudat in illis q̄ non sunt peccata: ⁊ illud est veniale. Si v̄o fit intētione nocēdi alteri: lz alteri ꝓsit, est mortale videt̄ em̄ facere libidine mortali. Tertiū gen⁹ est circa ea q̄ non sunt pctā: ⁊ nec ꝓdest nec obest sz tantū cōtēptū dei gñat: ꝓpter assiduitatē ⁊ est mortale. s. vel in eo cui adulat̄: vt puta qz ꝑ adulationē mortal'r peccat in superbiā vel alio modo vel in eo qui adulat̄ puta non timere deū offēdere ⁊ etiā dat cāz alteri peccandi mortaliter ex adulatiōe laudare aūt aliquem non mendaciter ad finez bonum vitium non est nec adulatio. cōcor. Tho. ij. ij. q. cxv.

UVA. BHSC. IyR_213

2 ¶ Utrũ impetrãs bñficiũ ꝑ adulationẽ teneat̃ resignare? Rñ. Alex. vbi. s̃. ꝙ dz reduci ad mun⁹ ab obsequio. vñ si non seruiret ei i alio nisi in hoc ꝙ sibi adularet̃ credo ꝙ idigne reciperet ⁊ resignare teneret̃ sicut ille q̃ seruit in turpi officio. Turpe aũt officiũ d̃r cui est annexũ peccatũ. hec Ale. Sed tu de hoc dic latius. vt. j. Simonia. v. §. iiij.

3 ¶ Utrũ dare adulatorib⁹ sit peccatũ? Rñ. ꝙ tale pctm̃ est dare q̃lis est adulatio ꝓpter quã dat. Si veniale: veniale, si mortale: mortale. vt pz. lxxxvj. d. c. donare et duobus. c. seq. Et sic intellige. Tho. ij. ij. q. clxviij. Dare tñ adulatori nõ ꝓpter adulationẽ sed ꝓpter pietatẽ ad sustẽtationẽ nature nõ est peccatuz vt in dictis. c. no. idẽ dic de dantibus hystrionibus: vt in dictis. c.

4 ¶ Clericis adulatio prohibet̃ ⁊ si exercent adulationẽ degradãdi sunt. xlvj. d. c. clericus. el. j.

5 ¶ Adulatio fit quatuor modis ꝟz alex. vbi. s̃. Primo laudãdo bonũ qđ nõ habẽt. Secũdo augendo bonũ qđ habẽt plusq̃ sit. Tertio laudãdo malũ quod hñt dicendo bonuz. Quarto minuendo malũ ip̃m. s. dicendo nõ tã graue pctm̃. Primi duo modi sunt venialia pctã nisi immisceat̃ cõtẽptus dei: vel in eo qui laudat vel in eo q̃ laudat̃. tertius et q̃rtus modus est pctm̃ mortale si malum sit mortale. facit. d. §. al's. in glo.

☞ Ad ꝓpositũ eoꝝ q̃ hic dicunt̃. et ꝙ adulter non dicat̃ q̃ adulteriũ mandat. l. j. §. ne autẽ. ⁊ ibi Bar. ꝟ. tu alti⁹ considera. col. j. C. de cadu. tol. ⁊ quõ puniat̃ no. in. l. q̃uis. la. ij. ⁊ ibi Sali. et doct. C. de cad. tol. ⁊ in aut̃. sed hodie. eod. titu. Bar in. l. adulteriũ incestu. in prin. in. j. oppo. ⁊ latius in pe. col. ff. eo. tit. ⁊ ꝙ sit fori eccl'iastici etiã si non agat̃ ad thori separationẽ. no. Ro. sing. d. l. xx. ici. nos sumus in materia. Fely. in. c. cũ sit. col. vij. ꝟ. subdit marianus de consti. Cel. in apostil. ad Bar. in. l. titia. nu. ij. ver. sed dubitatur in apostil. in eo. ꝟ. ff. sol. ma. et in apostil. ad Bal. in. l. quotiens. nu. iij. in. ꝟ. fit accusatio. C. de iudi.

Adulteriũ est aliẽi thori violatio: vñ d̃r adulteriũ q̃si ad alienũ thorũ accessio. xxxvj q. j. §. cum ergo. ⁊ aliqñ est simplex. scz quãdo solũ alter est solut⁹ qñq̃ duplex s. quãdo ambo sunt coniugati.

¶ Quot modis cõmittit̃? Rñ. ꝟz. Alex. ij. ij. tract. de adulterio ꝙ ꝓprie est solũ quãdo q̃s accedit ad alienã vxorẽ. Secũdo esset quãdo cõiugatus peccat cũ soluta Tertio ꝟm quandã iuris interpretationem est quando quis ita ardẽter amat vxorez ꝙ etiã si non esset vxor cubere vellet cũ ea vel ecõtrario vxor virũ. sic intellig. c. origo. xxxij. q. iiij. 1

¶ Utrũ sit maximum mortalium peccatorum? Rñ. qui. s̃. ibidem ꝙ non quo ad deum: sed est grauius incestus vel contra naturam: licet quo ad penaz sit grauissimum 2

¶ Que est pena tã viri q̃ vxoris adulterantis? Rñ. ꝟm Inn. i. c. tue. de ꝓcu. ꝙ olim erat pena capitis. C. de adul. l. castitati. hodie vero pri⁹ verberata retruditur in monasterio. C. de adult. aut̃. sz hodie. Et est alia pena: qz ꝟm Panor. i. c. plerũq̃. de dote post di. re. mulier perdit dotẽ: ⁊ vir donationẽ propter nuptias si matrimoniũ separetur ꝑ sententiã iudicis ecclesiastici: al's non ꝟm. Jo. an. Panor. tñ ibidẽ tenet ꝙ si est notoriũ adulteriũ: quia tũc cũ possit propria autoritate vir expellere vxorem ⁊ econtrario lucratur: qz si petet obstabit ei exceptio adulterij. perdet. etiã mulier donationẽ propter nuptias quaz ex pacto aut statuto debeat lucrari soluto infrimonio. Bona vero parafernalia non ꝑdit ꝟm doct. qz in penis verba debent restringi. regula odia. de regu. iur. lib. vj. q̃uis glo. in. d. c. plerumq̃ teneat qđ perdat. Est et tertia pena quia amittit ius petendi ⁊ debitum. de quo dicã. j. debitũ. §. vij. Si tamen reconciliãtur recuperat omnia: vt in. d. c. plerumq̃. 3

¶ Utrum mulier adultera teneatur reuelare filium quem de adulterio suscepit. et quõ tenetur satisfacere? Rñ. q̃uis diuersi diuersimode hic dixerunt 4

UVA. BHSC. IyR_213

ego credo opi. Panor. in. c. officij. de pe. ⁊ re. iniustissimam. q̄ dicit sic: aut nullū imminet periculū ⁊ verisimiliter vt sibi credet̄ vel pōt ꝓbare. et sic tenet reuelare aut nō pōt probare: nec sibi credetur: ⁊ sic nō tenetur qꝛ induceret sibi scandalū sine aliq̄ vtilitate. ar. ij. q. vij. plerūq; boni. Aut imminet periculum sibi vel alteri. ⁊ sic nō tenet̄: qꝛ in reuelādo imminet periculū animarꝝ in nō reuelando solū periculū rerū. Et inter duo mala minus est eligendū. xij. dist. c. nerui. Satisfaciat ergo de suo quātū pōt dānificatis. sicut sunt qui nutriunt puerū vel priuant̄ hereditate propter ip̄z: ⁊ doleat nō posse plene satisfacere: ⁊ si ip̄a nō pōt satisfacere tenet̄ adulter si scit vel ꝓbabiliter credit ꝙ sit eius filius si modo hoc facere nō pōt sine scādalo. ar. c. fi. de iureiurā. al's nō nec obstat regula qui scandalizauerit. de reg. iur. vbi dr. Utili⁹ em̄ scādalū nasci permittitur q̄ veritas deseratur; qꝛ intelligitur, in iudice ⁊ teste non in denūciatione ſm eundem Panor.

5 ¶ Utrū fili⁹ qui est in possessione filiationis teneat̄ credere matri dicēti eum esse spuriū vel suppositū? Rñ. Pa. in. c. per tuas. de ꝓba. ꝙ nō. Et tenēt. doc. i. l. filiū. ff. de his q̄ sunt sui vel alie. iur. ⁊ l. si vicinis. C. de nup. ⁊ ibi dicūt fatuū fuisse illū q̄ regno renūciauit ꝓpter dictū mr̄is. Et dicit. Pa. vbi. s. etiam. hoc ꝓcedere si ambo parētes negarēt eum filiū vt ꝓbat̄ in. c. trāsmisse. in fi. iuncta glo. in versi. iudicis q̄ fi. sint leg. ⁊ text. cū gl. i. l. j. §. ij. ff. de car. edict. ⁊ l. si posthum⁹. ff. de libe. ⁊ posthu. Et hoc verū nisi ꝓbēt tpe cōceptionis nō cōcubuisse simul: vel ꝓpter absentiaz vel ꝓpter infirmitatē: immo pl⁹ dico etiā si ꝓbaret̄ ꝙ adulterabat̄ cum quodā alio tpe cōceptionis dūmodo vir eius habitaret cū ea censebitur nihilominus talis filius legitimus: vt in. l. miles. §. defuncto. ff. de adul. Ratio qꝛ in dubio debemus fauore filiorum sic interpretari. vt no. Pa. i. c. itellexim⁹. de adul. ⁊ facit. d. l. si vicinis. ⁊ l. qꝛ semp. ff. de in ius vo.

¶ Utrum aūt dictus filius post cōpletam prescriptionem debeat sibi facere cōscientiā de successione in bonis si ꝓbetur vel sibi constet nō fuisse legitime conceptū? Rñ. ꝙ non vt patebit ex his que no. in tit. de prescrip. §. xlvij. Sec⁹ ante cōpletā prescriptione: quia si credit ⁊ ex scrupulosa cōscientia existimat veruz matrē dicere ⁊ se esse illegitimū: sic tenetur abstinere a bonis patris putatiui nisi esset talis cōditionis ꝙ alio modo nō posset viuere: qꝛ sic necessitatem vite posset capere: maxime nō existentibus alijs quibus deberet̄ in tanta necessitate: et ꝓponere satisfacere si ad pinguiorē perueniret fortunā. Uerꝝ est si de cōsumptis bona fide durante nō tenetur ſm Host. ⁊ Ro. ⁊ tūc constituitur in possessione filiationis ⁊ icipit prescribere quādo inceptus est nominari seu reputari pro filio legitimo: vt no. in. d. c. per tuas. 6

¶ Utrū adulteriuz cōmittat̄ sine dolo? Rñ. ꝙ nō ptz. in. l. si ex lege. ff. de adul. vbi errātes in iure excusant̄ a pena incest⁹ ⁊ adulterij. facit. c. lucretiā. al's est sub. c. ꝓposito. xxxij. q. v. Et hoc intellige ſz gl. in. d. c. nō quo ad culpā: qꝛ peccat mortaliter quicūq; eum cōmittit ex metu: siue ex ignorātia vel errore iuris. Secus in ignorātia facti que excusat a culpa puta qꝛ credit virꝝ q̄ erat adult̄. Sil'r qñ cōmittit ex coactione absolute dū tñ in aio nō consentiat. Sed quo ad penā distingue ſz Panor. i. c. ⁊ sic necesse sit de do. post di. re. ꝙ aut loq̄mur de pena corporali: vel pena ꝑditionis proprie substantie vt dotis seu donatiōis ꝓpter nuptias ⁊ si excusat error etiam iuris. vt. d. l. ij. ar. iij. aut̄. icestas nup. C. de incest. ⁊ inuti. nup. Et licet Jo. and. ⁊ communiter doct. in. c. ⁊ si necesse teneant contrariū. s. ꝙ error iuris non excusat a pena tamē Bart. in. l. qui contra. C. de incest. est cum Panor. quia nō est in dolo qui errat. vide. j. dolus. §. j. ⁊ ij. Aut loquimur de pena perditionis lucri: ⁊ sic error non excusat: nisi sit iustus: vt in. l. ne passim. C. de iur. et fac. 7

UVA. BHSC. IyR_213

igno.similiter excusat a dolo mentis etiaz conditionalis;vt i.d.c.proposito.

8 ¶Quõ dicitur.notoriũ adulteriũ.Rñ. Pa.in.c.intelleximus d̃ adulte.publice dicitur adulterata quando stat in domo cum publico concubinario et conuincitur notorie de adulterio quando habet eam in mensa in domo ⁊ in lecto. vt in.c.fi.et in.c.tua de coha.cle.et mu. vnde in.l.furẽ.ff.de fur.et in.l.capite.v. ff.de adulte.No.ꝙ adulterium dicitur notoriũ quando vir ⁊ mulier deprehẽduntur in latebris se osculantes ⁊ huiusmodi artibus propiquis adulterio facit.l.si quis non dicam rapere.C.de epis.⁊ cleri.Item quando passi admittit viros cause adulterij:vt in.l.palam. in prin.ff.de ri.nup.⁊ quod not. in.c.cũ in diocesi.de vsur.

9 ¶Utrũ spurij possint institui heredes ⁊ quomodo succedunt.vide.j.filius.§. j.iij.⁊.iiij.

☞ Inquantum iste dicit prohibitum aduocare posse consulere in camera.cõtrarium vt puto est verius per ea que no.Feli.in rub.de fi.instr.verũ cũ etiam quedã idẽ tenet Cel.in apostil.ad Bar. post eũ.⁊ Alex.in.l.j.§.postulare. nu.j. ver.vlti.iste §.in apostil.in ꝟ.possunt in camera consulere.⁊ ꝙ illiteratus non possit esse aduocatus.no.gl.in.l.ij.C.de postu.licet bene procuratores.l.j.§.aduocatos.ff.de var.⁊ extraor.cogn.licet etiam appellatuz aduocatorũ veniant procuratores largo modo.l.iij.§.j.in fi. ff.quod quisqꝫ iur.

Aduocatus dr̃ ille q̃ i iudicio apud eũ q̃ iurisditioni preest desideriũ suũ vel amici exponit vel alterius desiderio contradicit.l.sciendum.§.j.⁊ ibi per doct.et.l. paulus la.j.⁊ ibi Bar.ff.de le.⁊ ideo cõsulens in camera:non proprie dicitur aduocatus:ita qꝫ prohibitus aduocare non censetur prohibitus in camera cõsulere vel allegationes in scriptis facere ſm Ponor.i ru.de postu.⁊ tenet Bar. in.l.j.ff.de var.⁊ extraor.cog.Et dz esse iurisperitus et studuisse per quinquennium saltem,⁊ iuramento doctorũ probatus.l.nemini.et.C.de adi.iud.et no. Bar in.d.l.j.

¶Sed qui si sunt qui repelluntur ab aduocando?Rñ.ꝙ multi.de q̃bus.iiij. q.vij.infames.et est verius.Non cuicũqꝫ daturꝙ postulet,immo negatur.Additus pene seruꝰ puer actor arene Luminibus carens mulier muliebria passus.et multi alij repelli possunt quos omitto solummodo dicam de his qui sine peccato aduocare nõ possunt:qui sunt in triplici differentia scilicet heretici ⁊ ceteri excommunicati.Secundi clerici.Tertij religiosi.de quibus latiꝰ prosequemur. 1

¶Heretici ⁊ infideles excommunicati propter suspitionẽ heresis nullo modo possunt aduocare.l.nemo.C.de postu.et.l. nemo.la.ij. C.de episco.audi. de pe.distin.j.nemo vel in foro de here.excom.el.j. 2

¶Excõicati etiã repellunt.xj.q.iij.excõicatiões.d̃ excep. c.exceptionẽ ⁊ oẽs supradictos:⁊ quẽlibet ipsoꝝ admittẽs iudex grauit̃ peccat:vt patet i.d.c. nemo vel i foro ⁊ in.d.c.excõicamꝰ.el.j.

¶Utrũ epi et alij superiores possint aduocare pro alijs?Rñ.ꝙ non corã ecclesiastico vel ciuili iudice.vt.xj.q.j.reqdẽ.lxxxviij.di.perlatum. ⁊.c.episcopꝰ xiiij.q.v.deniqꝫ.xxj.q.iij.per totum. 4

¶Utrum sacerdos possit aduocare? Rñ.ꝙ nõ põt;neqꝫ coram ecclesiastico vel ciuili iudice:nisi in.iiij.casibꝰ vt i fi. de posthu.extra de cle.vel monachi.sacerdotibus.xv.q.ij.c.vni.xiiij.q.v. deniqꝫ.Primus casus est ꝑ se.secũdus pro ecclesia sua.tertius ꝑ personis sibi cõiunctis:⁊ hoc intellige qñ non possunt habere aliuz vel ita bonũ.persone aũt cõiũcte sunt in isto casu vsqꝫ ad quartũ g̃dũ.C.de epi.⁊ cle.aut̃.licẽtia.C.de aduo.di.in.l.petitionẽ.q̃rtꝰ casꝰ est ꝑ miserabilibꝰ ꝑsonis:itellige miserabiles ꝑsonas oẽs illas q̃ꝑse ꝓprias cãs nõ pñt ministrar̃ vl̃ eccl̃iastico auxilio idigẽtes lxxxvj.di.c.fi.in fi.⁊.lxxxvij.di.defensionis.C.qñ impe.iter pu.⁊ vi.per tot. 5

UVA. BHSC. IyR_213

In criminali vero corã seculari iudice nullo modo possunt: vt. j. dicam. §. j.

6 ¶ Utrũ diaconi vel subdiaconi beneficiati vel nõ bñficiati possint aduocare Rñ. ꝙ corã seculari iudice nõ pñt. c. j. d postu. nisi pro causa sua: vel ecclesie sue vel miserabiliũ ꝑsonarũ ꝟm Spec. tit. de aduo. alleg. d. c. j. in quo gl. dicit etiã ꝙ pro miserabilibus ꝑsonis lꝫ allegat, d. c. fi. Et sic ptꝫ ꝙ i oĩ casu possunt in quo ⁊ sacerdotes i foro seculari pñt. Coram aũt ecclesiastico pñt ꝟm Inno. in. d. c. j. beneficiati tñ nihil querent ꝓ salario: sꝫ oblata sponte recipere pñt. xv. q. ij. c. vnico sed gl. dicit ꝙ nõ seruat̃ qꝛ nemo iudicat stipẽdijs. c. cũ ex officij. de prescrip.

7 ¶ Utrũ in minoribus ordinibus constituti possunt aduocare? Rñ. ꝙ si sint bñficiati nõ possunt nisi coram eccl̃iastico iudice. c. j. de postu. limita hoc ꝟm Pa. ⁊ Host. qñ hñt sufficiẽs bñficiũ ad eoꝝ sustẽtationẽ: qꝛ si nõ hñt pñt ꝑ aduocationẽ acq̃rere sibi etiã si sũt diaconi vel subdiaconi. Si aũt nõ sunt beneficiati possunt tam corã eccl̃iastico q̃ etiã seculari in causa ciuili. In causa aũt criminali nullo modo possunt coram seculari iudice. ne clem. vel mo. c. sniam. xxiij. q. viij. his a q̃bꝰ. lj. di. aliquãtos. quidã tñ dicũt eos posse ꝓ reis postulare ⁊ appellare ⁊ appellationẽ ꝓseq̃. ar. xxiij. q. v. c. j. ⁊. c. eos Sed tutius est in totum abstinere. d. c. sniam. vt not. d. glo. in. d. c. aliquantos.

8 ¶ Utrũ religiosus possit postulare? Rñ. ꝙ nõ nisi cũ vtilitas monasterij exposceret abbate imperante. c. ex parte. de postu. Et extẽdit̃ etiã ad canonicos regulares vt ibidẽ patet. Et ibi di. Pa. ꝙ opꝫ ꝙ predicta duo sil̃ia cõcurrãt al's nullo modo etiã corã ecclesiastico iudice esse aduocatus vel ꝓcurator põt. Si vero p̃dicta duo concurrant: põt etiam corã iudice seculari. ar. in. c. j. ⁊. c. fi. eo. ti. Intellige in causa ciuili tantum.

9 ¶ Utrũ ꝓpter lucrũ applicãdũ monasterio abbate iperãte possit monachus esse aduocatꝰ vel ꝓcurator? Rñ Inn. in. c. cũ. J. ⁊. A. de sen. ⁊ re. iudi. ꝙ etiam pro laico potest esse aduocatus ⁊ procurator monachus ꝓpter vtilitatẽ monasterij. Et ita d̃r ꝙ do. Lap. seruauit. sed ꝯriũ ꝙ nõ possit tenet. Jo. an. Ego aũt dico cũ Pa. in. d. c. ex parte fore magis honestuꝫ ⁊ equũ vt abstineat ar. c. nõ magno ne cle. vel mo. ⁊. xvj. q. j. alia est cã. aduerte tñ qd̃ clerici ⁊ monachi solũ ꝓhibẽt̃ vt dixi: postulare qñ indifferẽter exercere volunt talia officia ꝟm Inn. in. c. vnico de ob. ad ratio. secus si volunt solũ assumere in vna causa. Et hoc sequitur Archi. in. c. ꝑuenit. lxxxvj. dist. Et placet ⁊ videt̃ equũ licet. Colle. in. c. dilecti. de arbi. teneat ꝙ nec etiã in vna causa: ⁊ forte melius.

10 ¶ Utrũ aduocatꝰ teneat̃ gratis ꝓ impotente aduocare? Rñ. Pa. i. c. i. de offi. iudi. Host. distinguit sic aut est potens ad soluendũ: ⁊ sic est vera opi. Goffre. qui dicit ꝙ nõ tenetur: sed iudex dꝫ sibi cõstituere salariũ ꝟm facũdiã ⁊ ꝓ modo litis ⁊ cõsuetudinis patrie vt. l. j. §. in honorarijs. ff. de va. ⁊ extraor. cog. Aut est ipotẽs ⁊ tenet̃ gratis aduocare lege diuina hoc precipiẽte Matth. xxij. Diliges ꝓximũ tuũ sicut te ipsuꝫ. Et credo ꝙ peccat mortaliter qñ scit talẽ impotẽtẽ incurrere notabile damnũ ex defectu aduocati: si requisitꝰ eũ nõ adiuuat gratis. Secus si leue dãnum qꝛ tunc esset veniale. Et similiter iudex peccat mortaliter vel venialr̃ sicut aduocatꝰ si sciẽs talẽ impotentẽ nõ ꝓuidet sibi de aduocato: precipiẽdo alicui ipsoꝝ ꝙ gratis aduocet ꝓ tali impotẽte. Et si ei nolũt obedire. põt ⁊ dꝫ eis interdicere offm̃ aduocationis. l. ꝓuidendũ. C. de post. ar. l. mortꝫ est. ff. de penis ⁊ in. l. j. ff. de offi. p̃fect. vr. ⁊ in. d. c. j. Et etiã cauere ne potentior offendat aliaꝫ partẽ: vt no. Bar. in. l. illicitas. §. ne potentiores. ff. de offi. presi.

11 ¶ Utrũ aduocare possit quis cõtra eũ a quo recepit bñficia sine vitio ingratitudinis? Rñ. ꝙ non põt: vt ptꝫ in ca. de post. imo posset donatio reuocari. ar d. c. fi. iuncto. c. fi. de dona. Sed aduerte

UVA: BHSC. IyR_213

q̃ beneficiũ datũ pro mercede laboruz ⁊ seruitiorũ nõ ẽ gratuitũ bñficiũ. facit l. aquilius regulas. ff. de dona. ibi donatio facta magistro rõne discipline non est mera donatio ⁊ iõ reuocari non posset ratiõe ingratitudinis sz solũmodo qñ donatio seu beneficiũ est gratuitũ fallit hoc qñ pro se vel ꝓ patre vel matre impotente: aut pro alia miserabili ꝑsona aduocat vt colligit vt specu. in titu. de aduo. qz tunc põt sine vitio ingratitudinis.

12 ¶ Utrũ aduocatus teneat ad restitutionem si per imprudentiã aut negligẽtiã suam admisit causam cliẽtuli? Rñ. Host. vt recitat Spe. in tit. de aduo. ꝙ tenet. ar. l. ibidẽ iuris. ff. ad. l. aquil. Et breuiter tenet ꝑm eundẽ. Host. qualiter cunque eius vitio ꝑdat. ar. l. si vero ideo ꝯ emptorẽ. ff. de euic. Secus si ex qualitate causa: vel defectu probationũ: qz tunc vitiũ est materie non artificis. ff. ad. l. aquil. l. seruus seruum. §. si calicẽ. De quanta aũt vel quali negligẽtia vl' iperitia teneat. vide. j. culpa. §. v. ⁊. vj. Multomagis tenet si dolo suo cliẽtulus amisit causam. ff. de iudi. l. si filiusfa. l. di. sepe.

13 ¶ Utrũ aduocatus sciẽter defendẽs causaz iniustã teneat ad restitutionẽ? Rñ. ꝙ vltra mortale pctm̃ qd cõmisit tenetur ꝙ Monar. tit. resti. ad oẽ qd amisit ille contra quem patrocinium ꝑstabat: siue ꝑ maliciã siue ꝑ ꝑtinaciam vel falsitatẽ: ⁊ etiã cliẽtulo si eũ decipit dãs ei intelligere eũ hr̃e causam iustam: qz aliter non litigasset ar. C. de admi. tu. l. non est ignotum.

14 ¶ Quid si ignorabat iniustã cãm? Rñ. ꝙ si hec ignorãtia ꝓuenit ex culpa sua vt puta qz nõ ẽ peritus in iure: aut qz nõ iq̃siuit a cliẽtulo vt debuit debita merita cause credo quod similiter teneat ad restitutionem: non solum illi contra quem aduocauit verũ etiam clientulo suo si aliter non litigasset ꝑm modum culpe ⁊ regulas de quibus. j. culpa. §. v. Si vero prefata ignorantia prouenit ex qualitate negotij vel falsa informatione vel mala cliẽtuli excusat. Tenet tñ eam dimittere postq̃ cognoscit iniusticiã cause. l. rẽ nõ nouã. §. patroni. C. de iusti. Et salariũ receptũ restituere tenet ꝑm Mona. ti. de aduoca. Qd credo necessariũ qñ ex cl'pa sua ꝓuenit talis ignorãtia: al's nõ credo nisi de cõsilio. Et sic tenet Hostien. his concor. Tho. ij. ij. q. lxxj.

¶ Utrũ aduocatus possit petere salariũ. 15
Rñ. ꝙ cã nõdũ incepta põt petere ꝓut vult nisi i casu vbi alius bonus non inueniretur. arg. eorũ, que no. in. l. j. C. de epi. au. Cã ꝟo incepta vel finita vel qñ alius bonus nõ inueniret: nõ põt petere nisi moderatũ attenta qualitate cause laboris ⁊ consuetudine regionis ⁊ idoneitate aduocati: vt colligit. iij. q. vij. §. arcentur in tex. ⁊ gl. Aduerte hic ꝙ aduocato ⁊ ꝓcuratori: non licet facere pactũ de quota litis neq̃ etiã de certa q̃titate vel re cũ hac cõditione si vincat qz est eadem rõ sicut ⁊ de promissione quote litis q̃ ideo prohibita est: ne per fas ⁊ nephas intendat ad victoriã cause vt possit cõseq̃ ꝓmissum. Sz qñ simplicit ꝓmittit aliq̃d certũ: siue q̃titas siue res ꝓ mercede siue vicat siue perdat: ⁊ etiã si vltra hoc ꝓmittit aliq̃d nomine palmarij qd ẽ modicũ q̃d: non magnũ. sic valet pactũ: qz cessat ratio predicte prohibitionis in isto casu. Et ꝑm hoc cõcor. doc. ⁊ gl. in. l. sũptus. ff. de pac. ⁊. l. j. i verbo. ⁊ si noie palmarij ff. de va. ⁊ extraor. cog. ⁊. l. si q̃. C. de postu. ⁊. l. litẽ. C. de ꝓcu. ⁊. l. salariũ. ff. mã. q̃ multum intricate ⁊ varie loquuntur. Itẽ nota ꝙ aduocatus ⁊ ꝓcurator non põt accipe salariũ qd excedat cẽtũ aureos i vna cã. l. j. §. in honorarijs. ff. de va. ⁊ extraord. cog. ⁊ i gl. j. d. l. salariũ. Item nõ possunt predicti aliquẽ ꝯtractũ facere cã incepta ⁊ nondũ finita cũ clientulo. C. de postu. l. q̃sq̃s. ⁊. iij. q. vij. §. item. si quis.

¶ Utrũ salarius de publico possit aliq̃d 16
petere ab aliq̃ particulariter? Rñ. Pa. l. C. j. de postu. ꝑm Inn. ꝙ nõ ab aliq̃ litigãte: sic nec põt salariatus medicus ab

UVA. BHSC. IyR_213

aliquo cõstituto in infirmitate: ſz a nõ litigantibus vel ſanis licite recipiũt: q̃ ſalaria ſunt cõſtituta talib⁹ ſolum pro litigantibus ⁊ infirmis, probatur in. l. antepe. C. de profeſ. ⁊ me. li. x.

37 Vtrũ ds poſſit aduocare pro vtraq̃ parte? Rñ. Spe. in ti de aduo. q̃ ſic. ar. xl. v. di. diſciplina q̃ſi i fi. ⁊ ibi gl. extra de poſtu. pl. bone memorie. el. j. quaſi i prin. Q̃ verũ credo i caſu dubio: alſ nõ: q̃ q̃dm cã eſt dubia põt aduocat⁹ patrocinari ſine peccato ſm Rod.

38 Vtrũ aduocat⁹ poſſit vti deceptiõe cotra eũ qui habet miniſtã cauſam. dic. vt. j. bellum. Ş. xix.

Affinitas quid ſit et quo impediat matrimonium. vide ſupra matrimonium tertio impedimento. xv.

De affinitate ⁊ per quos incipiat: no. bal. ni. l. affinitatis poſt pri. ff. ⁊ no. q̃ filj⁹. C. eõis ô ſucce. gl. i. l. nõ facile. ff. de gradi. ⁊ ibi Dy. in verſi. non ſunt affines bar. in. l. q̃ ſeruius. ff. de cõdi. ob cauſam vbi que affinitas matrimoniũ impediat.

Agnati ſunt qui p virilis ſexus ꝑſonas cognitione cõiuncti ſunt. nã in agnati cognatis intelligunt vt genus in ſpecie vñ fratres ex eodẽ patre: filius fratris nepos et huiuſmodi agnati ſunt. At q̃ per femini ſexus cognitionẽ iũguntur non agnati: ſed naturali ratione cognati ſunt. ſicut filij ſororis vel amite. ff. de legi. tute. l. ſunt autem.

Agnatorũ appella. qui veniãt. gl. ⁊. bar. in. l. j. Ş. dñi. ff. ad fyll. Bal. i anꝯ. ſucceſſione. ꝑſi. vl. q̃rit. C. de ſuis et legi. ⁊ agnati ⁊ cognati ſint hodie cognati: no. in auꝛẽ. poſt ffes. C. de ſuis ⁊ legi. ⁊ quo ad que Bar. poſt gl. ij Ş. ſi. ꝑſi. an vero hodie. ff. de le. ij.

Alchimia vtrũ licet? Rñ. Oldra. i cõſilijs ſalꝰ tenet q̃ ſic. quo nõ faciãt p artẽ magicã vl ꝑ a lã legibus odioſam vt dicit. l. vnica. C. de theſau. quia tales metallarij ſunt qui laboꝛe ꝓpꝛio ſibi ⁊ reipublice commoda comparãt. C. de metal. lib. xj. Et iura propter publicam vtilitatem que ex eoꝝ officio videt reſultare fanent eis. nã poſſunt inuito dño ingredi fundũ ad metallũ inquirẽdũ. l. ij. ⁊. l. quoſdã. ⁊ ibi no. C. de me. qõ alꝰ non licet. l. vnica. ⁊. ff. de acqui. re. do. l. ij. Rõ. eſt: q̃ vbi dicit in ll. de ꝓpꝛietate rerũ. in. c. de alchimia. omnia metalla procedunt ex eodẽ ꝓncipio. ſ. ex ſulphure ⁊ argẽto vino: ſed ex virtute elemẽtoꝝ q̃ habẽt maiozẽ in fimentiã in vno loco q̃ in alio i vna mineria ſit ſtannũ: i alia argẽtũ. Cũ ergo ars imiteꝛ naturã. ff. de adop. l. adop. nõ ſgĩt eſt peccatũ ſi ꝑ virtutẽ q̃ eſt in elemẽtis aut herbis archimiſte de ſtãno volũt facere argentum: q̃ cũ ſit ex eodẽ ꝓncipio: ⁊ in habẽtib⁹ ſymbolũ facilioꝛ: ſit trãſitus. iſti. q. mo. tol. ob. Ş. j. Cũ mꝛte ſtutes ſint ĩfinite herbis ⁊ lapidib⁹. xxvj. q. v. nec mirũ circa medũ. Sz his nõ obſtãtib⁹ credo q̃ ſit illicita ex multis reſpectib⁹: tũ ꝓmo q̃ nulli⁹ inuenit q̃ habeat veꝝ hmõi artẽ licet dicãt de multis: ſz falſum ex experiẽtia. tũc q̃ videm⁹ q̃ cõiter ipſam facientes cõſumũt ⁊ a cõiter accidẽtib⁹ eſt ſtandũ. Vñ de ipſis dicit. ij. Thim. iij. ſemp addiſcentes ⁊ nunq̃ ad veritatis ſcientiã puenientes: experiẽtias multas faciũt ⁊ nunq̃ ad pfectũ attingunt: tꝫs vitamq̃ cõſumũt: nec id qõ operãt hz veritatẽ cũ auro vel argẽto: ſed ſolũ apparentiã: ideo ſunt ſemper cõdẽnãdi alchimiſte. Et hoc euidẽter probat: q̃ nemo in publico eã vult facere vt appareat q̃ male agũt q̃ odiũt incẽ: ⁊ ſi aliq̃ allegd veri faciũt: aut fit cũ damno cõpntatis expẽſis vel ex alia q̃ deceptione imponendo aurũ verũ vel aliqua diabolica fallacia. q̃ vt eos attendere faciat hmõi facit eis verum aurum ex appoſitione auri veri: occulte aliquando. Cũ ergo ſit tale exercitiũ contra vtilitatem publicam: vt p tz ex cõſumptione rerum: ⁊ q̃ vt communis

UVA. BHSC. IyR_213

ter faciunt ex eis monetā falsam: ideo simpliciter sunt condemnandi eam facientes.

Alea vide.j. Ludus.§.iij. cum sequētibus.

Alienatio quid dicit? Rñ. ꝙ ꝓprie ⁊ stricte est oīs actus ꝑ quē transfert dñium. dicit tex.C.de fun.do.l.j.⁊ ſm glo.in.c. nulli liceat.de reb.ec.nō alie.⁊ eaꝫ sequūtur docto.ibidem. Largissime autē alienatio dr̄ datio i emphiteosim ⁊ locatio ad longum tempus: vt voluit Jac.de bel. in aut.de non alie.§.quia vero. Et quādo sola possessio in alium trāsfertur: vt not.Jnno.de re.ec.nō alie.c.epi.⁊ Albe. in aut.hoc ius por.C.de sa.san.⁊c. Sed cōtra videt tex.in.c.nulli licet. vbi dic. Alienatiōis.aūt verbū cōtinet cōditionē.s.vendere sub cōditiōe. alij habent cōductionē ad longū tp̄s donationeꝫ. vēditionē ꝑmutationē ⁊ emphiteosim ad perpetuū cōtractū.hec tex.sed scdm verbū cōtinet denotat propriam naturā vocabuli: vt dicit Bar.in.l. affinitates alias incipit.l.q̄.eoꝝ.ff.de postu.§. itē pōpo.vbi dicit se dānasse gl.i.l.gallus.§.vt institues.ff.d.lib. ⁊ posthu. Et sic cōsuluisset ꝙ vbi statuto cauetur qd tutela solū venia matri ⁊ auie.ꝙ etiam ꝓprie venit proauus ⁊ noie nurus pronurus: ⁊ noie filij venit nepos ⁊ pronepos: nisi addatur aliq̄d quod faciat determinationē ad certam personā: ita limitat Bar.in.d.§.vt institues ⁊ no. idē in.l.liberorū.ff.de ver.sig.Pa.in.c.nulli liceat. dic ꝙ in materia fauorabili et larga: vt.d.c.nulli est veꝝ: sꝫ in materia odiosa venit nisi quod dixit cōtractus per quē trāsfertur dñium propterea in rebus eccle alienādis accipitur alienatio: vt.d.c.nulli ſm glo.ibidem.

☞ Quid veniat appellatiōe alienationis not.in.l.si.C.de reb.eccle.nō alie.instituarij.§.j. quibus alie.nō liceat.⁊ ad quesitum.iiij.versi.vide.glo.in rub. ca. que sit long.consue.⁊ in.l.si.§.necessitatem. ⁊ ibi Bal.versi.⁊ ex predictis dicimus.iuncto versi.ideo dicit Archi. col. v.C.de bo.que libe.

¶ Alienatio de fratre ad sororē non est ſm Jnno.eo.titu.alleg.C.de fidei com. voluntatis. 2

¶ Que requirūtur in alienatiōe rei ecclesiastice? Rñ. Panor.in.c.cum apostolica.de his que fi. a prela.ꝙ. v. Primo tractatus.s.an expediat vel non. Secūdo consensus capituli. Tertio ꝙ fiat ꝑ vtilitate ecclesie. Quarto autoritas superioris. Quinto subscriptio.⁊ hec ponitur.in.c.tua.de his que fi.a prela.in. ca.j.eod.titu.et.c.nulli de reb. ecclesie. non alie.

¶ Utrū subscriptio requiratur necessario? Rñ. Pa.in.c.j.de his que fi.a p̄la.ꝙ Jnno.dat vnā regulā ꝙ nūq̄ requiratur subscriptio nisi in casibus a iure expressis. Rñ.qꝛ regulariter in qualibet dispositiōe sufficit cōsēsus.nec requiritur scriptura.l.pactū.C.de pac.vide gl. in.c.j.de censi.lib.vj. ⁊ ideo venditionē permutationē: ⁊ donationem prelatus facere nō pōt: nisi de consensu capituli ⁊ subscriptione canonicoꝝ. Albe.in.d. aut.hoc ius.tenet ꝙ subscriptio in alienatione rei eccl̄iastice regulariter nō ē necessaria: nisi in tribus casibus predictis.s.venditione permutatiōe ⁊ donatiōe vt in.d.c. tua.⁊ in casibus no. per Archi.in.c.sine exceptione.xij.q.ij. 3

¶ Que sunt cause legitime alienationis reꝝ ecclesiasticaꝝ. Rñ. Panor.in.d. c.nulli liceat: ꝙ sunt quatuor. Pria necessitas si debita vigent. ⁊ ecclesia non pōt satisfacere de fructibus. Secunda vtilitas.s.vt habeat rem meliorem. et ista ponuntur in aut. hoc ius.C. de sa. sā.ec.⁊.x.q.ij.c hoc ius. Tertia pietas xij.q.ij.aurū.⁊.c.sanctoꝝ. Quarta commoditas: vt quia res est magis damnosa q̄ vtilis ecclesie: vt in.c.terrulas. xij.q.ij.⁊ ibi plene in glo. 4

¶ Utrū oīs alienatio rei eccl̄iastice sit ꝓhibita sine prefata solēnitate vel aliqua de p̄fatis causis? Rñ.ſm doc.in.c. nulli liceat ꝙ nō. sꝫ. immobiliū ⁊ noie immobiliū reꝝ cōprehēdūt ea q̄ seruādo seruari p̄nt.facit.l.tutores la.ij. C. 5

UVA. BHSC. IyR_213

de admi. tu. ꝛ. c. tua. de his q̄ fi. a pla. ſz Albe. in. d. anſ. hoc ius tz q̄ mobilia q̄ etiā ſeruari, pñt alienari poſſunt ſine predicta ſolēnitate vt ones ꝛc. niſi ſint ad diuinū cultū deputate: qz tunc ſeruabitur. auten. propterea. C. de ſa. ſan. ec. ſ. vt non vendantur niſi p̄ neceſſitate ꝛ vtilitate ꝛ placet.

6 Utrū pecunia ſit de his q̄ ſeruando ſeruari pñt. Rñ. pa. i. d. c. nulli liceat. q̄ nō: qz retēta nihil operat. lxxxviij. diſt. ejiciens. ꝛ no. in. c. cū plures in. fi. ff. de admi. tuto. vbi tutor dz pecuniā pupilli ponere in emptiōe p̄dioꝝ. Qō̄ verū credo niſi in dnob⁹ caſib⁹. p̄mo cum pecunia eccle eſſet deputata ad emēda bona immobilia: qz tūc iudicat bonū immobile nec poſſet mutari. tex. eſt ſingu. ꝛ ibi Bal. et. Ludo. de ro. l. ij. §. q̄d ergo. ff. de ꝛ. iudi. tu. ꝛ vtil. actio. Et p̄ hoc tenuit Albe. xxiij. q. iij. pte ſtatu totum. q̄ q̄n ſtatuto caueatur q̄ mulier lucretur dimidiā partē bonoꝝ immobiliū mariti decedētis ſine liberis q̄ lucrabit partē pecunie deputate ad bona immobilia emēda: qz illa pecunia iudicabit vt immobile: ſz Bal. c̄ ꝛ. ius. i. l. cetera. §. fi. ff. de leg. j. ꝛ allegat mirabiles tex. in. l. cū i fundū. §. ſi fundū. ff. de iur. dot. Et iſtud credo verū quo ad dictū ſtatutū: qz iura adducta per Albe. ff. de here. inſti. l. et facto. §. ceteꝝ. la. ij. loquunt̄ in actu fauorabili vltime voluntatis: ſilr et cle. ne romani de elec. Et eū p̄fatū ſtatutū ſit contra cōem diſpoſitionē iuris ergo illa iura ad hoc non debēt allegari. Similiter. l. ſi nō ſūt. ff. de aur. ꝛ arg. le. §. q̄d ergo ponit caſum vbi argentū ceptū fabricari habetur p̄ facto ꝛ nō pro infecto fauore minoris. Scōs caſus eſt quādo pecunia eſſet in magna quantitate facit. c. licet helyz. de ſimo. vbi accuſatur p̄zelat⁹ q̄ male expēdit non modicam pecuniam. ergo non poteſt ea vti ſicut fructib⁹: ſecus ſi q̄. Tet modica quātitas. Et ſic limito dictum p̄anor. ꝛ ita intelligas. d. c. nulli.

7 Quid eſt illud quod ſeruando ſeruari pōt: Rñ. ſm Ange. §. quia parum. in gl. ſing'aris in. l. vnica. C. ſi aduer. vſu. auten. de nupt. q̄ dicit omne illud qō nō conſumitur triennio ꝛ eſt. hoc limito q̄n tale quod ſeruat pōt producere fructū ſic ſeruatū. alīs nō. arg. l. j. §. fuit queſtū. ff. ad trebel. ꝛ ita intellige gl. in d. §. fuit q̄ſitum. ꝛ facit tex. in. l. ariſto. §. fi. cū. l. ſeq. ff. de iur. deli. Et ſic q̄ vſu cō ſumunt̄ nō ſunt de illis que ſeruando ſeruari poſſunt. Fallit in pecunia vt dictum eſt: quia eſt caſus ſpecialis.

Utrū iura actiones ꝛ noīa debitorū 8
cenſeant̄ mobilia vel immobilia? Rñ. pa. i. d. c. nulli q̄ nō p̄prie: qz mobile et immobile clauditur alīq̄ termino: vt. l. momentū. ff. de ꝛb. ſig. Et tō cū ſint q̄d incorporale ſunt i tertia ſpē: vt ptz in. l. a dino p. §. in venditiōe. ff. de re iudi. Iō ꝓſulunt Oldr. q̄ſi p̄ceps relinq̄t bona immobilia diſtribuēda nō veniunt pene nondū exacte. Unū tū no. ſi quis volēs cōpreh̄endere totū p̄monū ſuū facit ſolā mentionē de mobilib⁹ ꝛ immobilib⁹: tūc iura actiōes. ꝛ noīa debitorū ſunt immobilia ſi adherēt immobilib⁹. Si vo adherēt mobilib⁹ ſunt mobilia. et idez de annuis redditib⁹. Et ſic limita cle. exiui. §. cum annui reddit⁹. de ꝛbo. ſig. facit gl. i. c. ij. de reb. ec. nō alie. li. vj. Alienari tū nō p̄ſt ſine debita ſolennitate ꝛ cā: qz ſeruādo ſeruari pñt q̄uis Dy. vt no. Albe. i. d. anſ. hoc ius ꝓſulnerit poſſe alienari: qō poſſet teneri poſt factū vel etiam ante ex magna cauſa. 9

Utrū mobilia p̄ciosa eccle cenſeant̄ immobilia? Rñ. q̄ ſic vt colligit ex. l. lex qui tutores. C. de admi. tu. ꝛ ex glo. in. c. epūs. qui mancipium. xij. q. ij. ſimul iunctis. Idem tenet panor. in. d. c. tua de his que fi. a prela.

Utrū p̄fata forma requiraī in oi alie 10
natione rex immobiliū eccliaꝝ? Rñ. pa. vt refert Semi. i. c. de re. ec. nō ali. li. vj. q̄ſi in fi. q̄ tractat⁹ non requirit niſi in eccl'is cathedralib⁹ nō in eccl'is inferioribus ſz ſuffic it conſenſus ſuperioris. Sed ego credo verum dictū panor. q̄ eccleſie inferiores nō habēt capitū alīs nō. ar. cle. j. de re. ec. nō alie. Cauſa aut

UVA. BHSC. IyR_213

tē legitima.l.vt necessitas.vel vtilitas semp requirit:vt i.d.cle.j.Et lz nō dicat nisi de necessitate vel vtilitate etiā pōt fieri ꝓprietate.Rō qꝛ vbicūq; statutū vl' ꝯstitutio loquit i materia iuris ꝛ aliquos casus excipit nō per hoc firmat regulā in nō enumeratis ꝯtra ius cōe antiquū quinimo in casib⁹ nō exceptis supplet a iure cōi.facit.c.ad audienti.j.cū ibi no.de cle.nō residē.facit gl.ꝛ Bar.in.l.serui.ff.de vsucap.vbi no.volūt ꝙ si vnū ius ponit regulā et excipit aliquos casus cū dictiōe taxatiua ꝙ nihilomin⁹ excipiūtur alij casus q̄ reperiunt a iure excepti in alia ꝑte iuris.facit.c.qm̄ freq̄nter.iūcta gl.j.rñ.vt lit.non contest.facit gl.in.l.j.C.de ꝯdi.inde.q̄ videt velle ꝙ excep.vno casu a regula videntur excipi oēs similes.Satis est em̄ vnū positū exēpli gratia.arg.l.nō possunt.de legi.c.transla.de cōsti.Et qd̄ dicit ꝙ exceptio firmat regulā i nō exceptis:vt in.c. dñs.xxxij.q.vij.ꝛ i.c.qm̄.de cō.lepro.vbi di.dñs. Nō lz dimittere vxorē excepta cā fornicationis:dz itelligi ꝙ firmat regulā in casib⁹ nō similib⁹ ꝛ nō specifice exceptis.facit.l.j.ff.qd̄ vi aut clā.c.cū dilecta.de cōfir.vt.l.Distingue tñ ꝙ si casus cōsimiles non excipiunt specifice alibi tunc in materia fauorabili extendit.ꝛ pia ꝑ idētitatē rationis:vt sentit gl.in.l.j.illud.C.de sa.san.ec.sec⁹ i materia restringibili:vt no.i l.j.C.de pac. qui fi.di.vide qd̄ no.in.c.cū inter alia de immu:ec.ꝛ.d.c.cū dilecta.et.d.c.qm̄ quot nota.quia facit ad multa.

11 ¶Quid si episcopus nō habet capitulū:qꝛ ecclesia est destructa ꝓpter guerras ꝛ hmōi?Rñ.Panor.in.c.j.de his q̄ fi.a prela.dicunt doc.ꝙ loco canonicorū aduocet aliquos clericos honestos ar.lxv.di.si forte.ꝛ.l.vbi absūt.ff.de.tuto.ꝛ cura.da.bon⁹ tex.xvij.q.iiij.nulla res.Et hoc est vtile seruare etiā i alienatione ecclesie inferioris.

12 ¶Utrū necessitate occurrēte q̄ nō patit vt habeat recursus ad supiorē licite possit fieri alienatio sine eiusdē superioris licētia vide.j.iuramētū.iij.§.j.

¶Quis dicat superior:vt ꝓ licētia ad ip̄m recurrāt in cā alienationis rei ecclesiastice?Rñ.ꝙ nō in exēptis est ep̄s ꝓprius.In exēptis est p̄latus ipsorum sub q̄bus sunt,vt abbates in ecclesijs sibi subiectis:ꝛ ministri minorum quo ad monasteria sancte Clare:ꝛ ꝓuinciales p̄dicatoꝝ quo ad sua monasteria. Ita elicit ex no.i clemē.j.ꝛ ꝑ Cardi.in.c.statuimus.de transac.

¶Utrū recipiēs rē eccl'ie sine obseruatiōe solēnitatis teneatur eā restituere. Rñ.ꝙ sic ꝟm Mo.titu.de alie.etiā cum fructib⁹.nec pōt repetere p̄ciū ab ecclesia.xij.q.ij.non liceat.x.q.ij.hoc ius in aut.de non alie.§.j.Limita hoc verū ꝙ nō repetit p̄ciū ab eccl'ia.nisi ꝯuersum fuisset i vtilitatē ecclesie arg.c.j.de deposi.Do.ꝛ aliā limitationē ꝟm.d.Ant. ꝙ qñ cā legitima fuit alienationis licet nō sit seruata forma non tenet in ꝯsciētia:qꝛ solennitates adinuente sunt ad euitandum deceptiōes.Et ideo qñ deceptio nō subest si fuit cā legitima alienandi nō tenet restituere in cōscientia. qd̄ bene not.recitat Pa.i.c.qꝛ plerique de immu.ec.ꝛ est equissimum.

¶Utrū prelatus ecclesie possit renūciare exceptioni competenti eccl'ie aut transigere euidenter in dānū ecclesie? Rñ.Pa.in.c.j.de depo.ꝙ not.ꝟm Inn. ibidē:nisi ex ip̄ali ꝯcessione pape facit. l.preses.C.de trāsac.ꝛ.l.cōtra iuris ciuilis regulas.ff.de pac.Ex quo infert ꝙ nō pōt cedere liti ꝛ cāe aut trāsigere nisi sit cā euidens ꝛ debita solēnitas si actio sit ad rē immobilē:iuxta no.in c.nulli liceat de re.ec.non alie.Si vero sit ad rē mobilē pōt.vt no.gl.i.d.aut. hoc ius.Et hoc ē veri⁹ ꝑ.l.cū hi.§.si cū lis.ff.de trāsa.ꝛ.l.nō solū.C.de premi.q̄uis aliqui teneant indistincte ꝙ transigere potest.vt not.Alb.in.d.aut. hoc ius.

¶Utrū prelatus solus possit repudiare legatū sine solēnitate p̄fata?Rñ.vt colligo et ꝯsi.xj.Pau.de ca.ꝙ nō sz donationem sic.ꝛ dicit ꝓbari ꝛ bene ex.i.

UVA. BHSC. IyR_213

magis puto.§.fundo.ff.de re.ea.q̄ sub tu.Rō diuersitatis est.qꝛ in donatione non acquiritur donatario nisi volenti et non ignoranti:sed in legato sufficit factū testatoris solius acquiritur; enim ignorāti. lꝫ reuocabiliter.l.cū pater.§. surdo.ff.de leg.ij.ꝛ.d.§.fundū.ergo legatū est q̄sitū ipso facto.Et sic intellige no.ꝑ doc.i.c.vt sup̄ de re.ec.nō alie.ꝛ i c.tua de his q̄ fi.a p̄la.Et mihi placet q̄uis Fede.cōsi.j.cōluluerit ꝙ etiā legatū pōt repudiare.Et cū Fed.ē.Inn. in.c.ij.de dona.Bar.in.l.iubemus nullā.C. de sa.san.ec.vbi bene distinguit. ꝛ Pa.in.c.j.de do.ꝛ contu.vbi late posuit.sꝫ eos nō sequor nisi qñ qđ legat̄ esse de his que alienari sine solēnitate possunt ante factū:sꝫ post factū sic si legitima cā subesset.Et idē dic in q̄cunq̄ ꝓhibito alienari sine aliqua solēnitate vel consensu alterius.

17 ¶Utrū iconomus ecclesie cui cōmissa est in aliquo casu alienatio possit illā facere cōsanguineis suis?Rñ. Pa.in c.vt sup̄ de re.ec.nō alie.Legiste tenent ꝑ aut̄.q̄buscūq̄ modis.C.de sa.sanc.ec. positā.x.q.ij.ꝙ nō nec aliꝰ administrator cuiuscūq̄ cōditionis sit:sꝫ Pa.dicit nō esse verū in p̄lato:sed bene in iconomo ꝛ alijs.Ego tñ credo ꝙ in cōsciētia si ex cā legitima facit excuset̄:ꝛ valeat talis alienatio.ar.c.j. đ coha.cle.ꝛ mu. in tex.ꝛ in glo.

18 ¶Quid dict̄ perpetuū?Rñ.glo.x.q.ij. hoc ius.Prio ꝙ durat vsq̄ ad.xxx.annos.isti.de ꝑpe.ꝛ tēp.act.Scđo ꝙ durat q̄diu viuit cui cōcedit̄.ff.ꝑ so.l.j.et c.p̄carie.x.q.ij.Tertio ꝙ durat q̄diu pēsio soluat̄.isti.de loca..§.adeo.Et sic omnis talis cōtractꝰ ꝓhibet̄ sine solennitate et in causis de quibus supra dictum est.

19 ¶Utrū terre inculte date ad culturā cū promissiōe dandi eas in imphitheosim possint dari post culturā ipsarū? Rñ.Pa.in.c.ad aures.de re.ec.nō alie. ꝙ sic extirpantibus siue eoꝝ heredibꝰ alijs non nisi seruata debita solēnitate:qꝛ non sunt ampliꝰ terre siluestres.

¶Utrū sede vacante possint alienari bona ecclesie?Rñ.Pa.in.c.j.ne se.vac. ꝙ aut sunt bona q̄ seruādo seruari nō possunt: tūc in ecclesia ep̄ali iconomꝰ siue capitulum sine alia licētia poterit sicut dicimꝰ in tutore.l.ex q̄bꝰ tutoris C.de adm.tu.ꝛ.l.tutor q̄ repertoriū.ff. eo.Si v̄o bona seruari p̄nt.tūc in ecclesia ep̄ali nō poterūt alienari sine licētia pape solū.ar.d.c.j.ꝛ i.c.j.đ re.ec.nō alie.li.vj.In ecclesia v̄o inferiori tūc si magna vrget necessitas ꝛ ecclesia diu est vacatura:nō pōt cōmode expectari creatio prelati:tūc in istis duobus casibus dicit Inn.ꝙ dabitur curator bonis:ꝛ per illū fiet alienatio:nec prius poterit fieri etiam per archiep̄ꝫ anteq̄ sit datus administrator ecclesie vacāti.vt in.d.c.libr.vj.facit.l.iij.ff.de cura. bo.da.ꝛ.qđ no.in cle.ij.de re.ec.nō alie. ꝛ cōcor.Aug.ꝛ.Hug.similiter nō valet alienatio facta a scismaticis vel intrusis.de scisma.c.j.xij.q.ij.alienationes. Et tenet̄ q̄ eā recipit restituere nō solū rem:sed etiā fructus perceptos et qui ꝑcipi poterunt a iusto possessore. c.grauis de test.spo.Et est excōicatus q̄ innititur talibus alienationibus vt. j. excommunicatio.vij.casu.ix.

¶Utrū prelatus habēs bona distincta a bonis capituli possit illā cōcedere alicui ad vitam ipsius prelati.sine capituli cōsensu alia solennitate?Rñ.Pa.i.d.c. cōtinebat̄.de his q̄ fi.a prela.ꝙ Fed.cōsi.li. tenet ꝙ sic.vide doc.in c. veniens. de transac.ꝛ maxime cā pietatis ꝑ tex. iuncta.gl.xv.q.j:possessiōis.vide archi in.c.j.de reb.ec.non alie.lib.vj.

¶Utrū in alienatiōe rei minoris requiratur aliqua solennitas?Rñ.Inn.in.c. j.de re.ec:non alie.lib.vj.ꝙ sic.s.cause cognitio ꝛ decretum ꝛ causa legitima. C.de pre.mi.l.minorū.ꝛ.l.si minores.ꝛ ff.de re.eo.qui sunt sub tu.l.magis puto.§.non passim.ꝛ.§.si es.et.§.se.ꝛ hoc verū etiā in immobilibus p̄ciosis s̄m eundē ibidē al's habet cōtra possidētē rei vendicationē cōtra tutorem aut curatorem personalē actionē tutele vel

UVA. BHSC. IyR_213

negociorũ gesto. d. §. si ex. ⁊. §. seq. C. de premio. l. si preses. Et dicit ibidẽ Inno. ꝙ decretum est snia ⁊ nõ imponit sine cause cognitione: ⁊ ideo inscriptis ẽ dãdum. C. de sen. ex pe. reci. l. ij. de re. eo. q̃ sunt sub tu. l. j. et. d. §. si es ⁊. d. l. minorum. Sepe tamen in iure decretum vocatur autoritas. l. j. C. de mi. et. l. j. C. qñ decre. opus non est.

23 ¶ De alienatiõe possessionis date sub conditione non alienetur. vide. j. donatio. §. xlvij.

24 ¶ Utrũ valeat alienatio facta per eum qui commisit capitale crimẽ etiam ad piam causam? Rñ. Inno. c. qꝛ propter de elec. ꝙ alienatio tenet dũmodo fiat añ snia. l. post cõtractã. ff. de dona. ⁊. l. si q̃s post hac. C. de bo. dã. q̃ precipit ꝙ bona illius qui capitale commisit crimen publicentur intelligenda est post sniam inuẽta vel ex suspitiõe pene alienata vt. ff. de dona. cau. mor. l. si aliq̃s. Fallit in crimine lese maesta. vt in glo. d. l. post contractum similiter heresis: vt in. c. cum Secũdum de here. li. vj. qꝛ sunt in commissum a die commissi criminis vide. j. hereticus. Idem dic in quocunq̃ crimine qd̃ ipso facto bona ipsum perpetrantis essent confiscata.

25 ¶ Utrũ alienatio i fraudẽ creditorũ vl̃ patrono valeat? Rñ Innoc. vbi. s. ꝙ nõ quia venit reuocanda. vt. ff. de his que in frau. cre. per totuꝫ immo plus q̃uis non sit facta in fraudẽ: si tamen fraus ex ipso facto reuocatur. l. omnes §. lutius. ff. eo. titu.

26 ¶ Utrũ alienatio rei litigiose valeat. vide j. cessio: in principio.

27 ¶ Utrũ alienatio fundi dotalis vel rerum donatarum propter nup. valeat vide. j. dos. §. xj. ⁊. xij.

28 ¶ Qui prohibeantur alienare: vide. j. dona. §. iiij. cum sequẽtibus.

29 ¶ De alienatiõe bonoꝝ mobiliũ q̃ seruãdo seruari non pñt facta ꝑ eccl̃iasticas ꝑsonas vide. j. clericus. j. per totũ

Alimenta alimẽtoꝝ appellatione vestimẽta et calciamẽta intelligunt̃ in legatis. vt. ff. de alimen. ⁊ ciba. leg. Idẽ dico si legatus est victus: vt. ff. de ꝟ. sig. l. ꝟbo. victue. Secus si cibaria sunt relicta. vt. ff. de ali. ⁊ cib. le. l. añ pe. Itẽ noie alimẽtorum veniunt medicine ꝟm Dy. Ang. ⁊ Innoc. in. l. si cum dotẽ. §. si cum maritus. ff. sol. ma. per. l. verbo victus. cum se. vbi est casus. ff. de ver. sig. probatur in. l. legatis. ff. de ali. ⁊ ci. lega. ⁊ Bal. in l. in rebus. ff. commo. q̃uis dixerit contrariũ. in. §. si maritus per copulã que ponit̃ inter diuersa: vt not. gl. in rub. ff. de iur: ⁊ fa. ign. Hoc nõ est verũ qꝛ vbi ponit̃ inter genꝰ ⁊ spẽm: vt in sil̃i no. gl. in. l. j. C. de ser. ⁊ aqua. sed appellatiõe cibarioꝝ nõ veniũt medicine ꝟꝫ Ang. i d. §. si maritꝰ. Sil̃r nomine alimonie veniũt necessaria vite ꝟm Pa. in. c. cũ ꝟm. de prebẽ. ⁊ patet ex. c. nõ liceat. de prebẽ in fl. lr̃e. Et nomẽ vite necessaria importat vestes: cibos: medicias ⁊ hmõi sicut dicimus de alimẽtis legatis i. d. l. legatis ⁊ ibi tenet Bart. ꝙ ille cui debetur alimenta debet habere expensas pro studio necessario sine quo viuere nõ posset ꝟm cõdecentiã persone: puta grãmaticã ⁊ hmõi: secus de expẽsis in studijs: in quibꝰ dicitur militare: sine quibus bene potest viuere ⁊ honeste secundum condecentiam sue persone. Idem not. in. l. de bonis. §. nõ solum. ff. de carbonia. edic.

☞ De materia alimẽtorũ. vide glo. in l. qui pupillũ. ff. vbi pupil. edu. deb. ⁊ in l. de bonis. §. nõ solũ. ibi glos. Barto. ff. de carbo. edic. bar. in. l. legatis. i. ij. oppo. ff. de ali. ⁊ ciba. leg. ⁊ in. l. legatis. in j. q. versi. quero vtrũ. ibi in apo. Celsi post bart. i eo. versi. eo. tit. ⁊ qñ debeãt prestari. ⁊ quo tpe. no. iã Celsus i add. ad preal. bar. in. l. cum hi. §. vult igitur. versi. quero circa me. vt. in eod. versic. ff. de transac.

¶ Quis tenetur ad alimenta prestanda? ꝟm Azo. in sum. C. de alen. liber. et mona. in titu. alimẽta. ꝙ prio parentes liberos ⁊ liberi parentes alere tenẽtur: ⁊ omnia onera inuicẽ sufferre vt ptꝫ. C. e. ꝑ totũ nõ. tñ d̃ ere alieno. vt. ff.

UVA. BHSC. IyR_213

eo.titu.l.si quis.§.parẽs No.tñ ꝙ noie patris hic veniũt ascendẽtes ex linea paterna.ꝛ mr̃is noie ex linea materna. est tñ differẽtia: qꝛ mater non tenet̃ nisi pater vel ascẽdẽtes ex eius linea desierint vel sint egẽtes.vt.l.si q̃s.§.verũ. ꝛ.l.nõ quẽãdmodũ.ff.eo.ti. Fallit hoc ẽt qñ filij pñt sibi sufficere in alimẽtis. vel ex bonis suis vt ex artificio. Limita ꝟm Bar.nisi sit nobilis cui nõ deceat talẽ artem exercere.ꝛ idẽ puto in liberis circa parẽtes suos.ff.e.l. si quis.§. ſz si filiꝰ. Nec distinguo an sit emãcipatꝰ vl̃ ne:an sit legitimꝰ vel ne: qꝛ de iure canonico tã pater q̃ mater tenẽtur alere spurios vt no.Inn.i.c.ij.de reg.ꝛ Pa.i. c.cũ hr̃et.de eo q̃ du.in ma. quã pol.ꝑ adul.Fallit etiã.vt.j.filius.§.xxj.Scdo vir vxorẽ.ꝛ vxor virũ si vir sit inops et vxor locuples. C. vndẽ vir ꝛ vxor.aut̃. preterea.ff.solu.ma. l. si cum dotẽ. ff. ad sylle.l.j.ff. de iur.do.l.mutꝰ.Et hoc verũ nisi vir vel vxor esset i culpa quominus exhiberet debita obseq̃a alteri. at.l.nil.§. offerri.ff.d̃ ac.emp.cũ si.Tertio frater fratrẽ si egeat ꝟm gl.in.l.parentẽ. C. de alen.li.ꝛ d.l.si q̃s a liberis. Et eã approbat Saly.i d. l. parẽtũ.dicẽs esse rõnabile.qꝛ si tenet̃ alere fratrẽ naturalẽ tm̃ vt i aut̃.lz.C.de natura.li. mlto magis naturalẽ ꝛ legitimũ. ar.ff. de admi.tu.l.tutor ꝟz dignitatẽ.§.i solvẽdis.Quarto seruꝰ a dño.ff.de adi.le. l.cũ plures.§.pe.Alioq̃n. fiet qd̃ est i.l. ij.ff.d̃ his q̃ sunt sui vl̃ alie.iur.ꝛ in. l. si sanꝰ.C.de lati.liber.tol.Quito socer nurũ suã.di.l.si q̃s.Sexto tutor matrẽ pupilli ꝛ sororẽ si egẽt.l.si post.in p̃n.ff.de tutel.ꝛ no.ꝙ alimẽta debẽt p̃stari ꝟz cõsuetudinẽ regiõis arbitrio bõi viri.ꝛ ꝟz facultatẽ debẽtꝫ ꝛ dignitatẽ legatarij ꝟz bar.i tractatu d̃ duobꝰ fratribꝰ facit l.alimẽta.ff.de alimẽ ꝛ ciba. leg. ꝛ. l.cũ hi.§.cũ in persona.ff. de transact.

Altare duplex est aliud stabile qd̃ q̃dẽ in eccl̃ia consecrata nõ põt cõstrui nisi qd̃ ep̃s ꝓpriꝰ cõsecrauit vel cõsecrari permisit. s. ab ep̃o.lxviij.d.c. q̃uis ꝛ de cõse. dist. j.c. nullus.el.ij.Aliud aũt d̃r viaticũ.s.i via portãdũ vel portabile ꝟz Jo.an.i.c.qm̃ de priui.li.vj.Et no.ꝙ istud altare portabile aliqñ fit ex tabula ꝛ lapide ita ꝙ lapis est sigillũ ꝛ sepulchrum est in ligno.Aliqñ vero fit ex lapide solũ ita ꝙ in ip̃o lapide est sepulchrũ. Aliqñ cum ligno ꝛ lapide ita tñ ꝙ in lapide est sepulchrum et sigillum ꝛ ponit̃ lignum pro augenda eius latitudine.Aliquando fit in lapide solo sine sepulchro et reliquijs. Et istis quatuor modis solummodo potest fieri ꝛ debet esse latum ꝙ super eo possit stare hostia et calix.arg.c.concedimus de conse.dist.j.

¶ Utrum debeat esse consecratum ab episcopo tam stabile q̃ viaticum? Rñ. ꝙ sic.d.c.nullos.ꝛ di.ca.cõcedimus.et c.ꝙ in dubijs.de conse.ec.vel alt. 1

¶ Quomodo execratur altare? Rñ. ꝟz Pa.in.c.proposuisti.de conse.c. vel alt. ꝙ duobꝰ modis. Primo quãdo mensa altaris est amota.i. quando tabula superior de loco cui cõpaginatur amouetur Scdm Innoc.in rubri.predi.ti.ꝛ Host.in co.j.eo. ti. Et hoc verum in altari stabili.ꝛ lz. in ipsa mensa sit forma cõsecrationis. tñ si remoueat̃ mensa a strictura execrat̃ altare: qꝛ cõsecratio intelligit̃ principal̃r. in cõiunctione lapidis superioris ꝛ stricture inferioris. Secus si totũ trãsferatur cũ sibi coherẽtibus secus in portatili: qꝛ nõ execratur nisi admoueat̃ illud paruũ sigillũ cõtinens cõsecrationẽ qñ factũ est ita ꝙ in lapide fit sepulchruz. Sed qñ lapis est pro sigillo in ligno:tũc ꝟz Jo.an. i.c. ligneis eo.ti.amoto.lapide a ligno ẽ execratuz. Qñ vero est factũ tertio modo: tũc si lapis amoueat̃ a ligno Ab. ꝛ Jo. an.d.c.ligneis.tenẽt ꝙ non execrat̃: qꝛ consecratio est in ipso lapide. Pa.ibidẽ dubitat qꝛ cũ recipiat formã ab ip̃o ligno ꝛ lapide puta qꝛ lapis est ita paruus ꝙ nõ sufficit ad formã altaris viatici sublato ligno.ẽ verũ dicere ꝙ altare patit̃ enormẽ lesionẽ. Tu dicas verũ esse qñ lapis est ita paruus. ꝙ non põt cõtinere calicẽ cũ hostia: eo modo quo debet 2

UVA. BHSC. IyR_213

quo debet sup ipm poni ad celebrādū. alias vera est opi.abb.ꝛ io.an.

2 ¶Scdo mō execrat qñ enormit est fractum.d.c. ligneis.ꝛ ibi dicit pau.q vbi cūq contingat enormis fractura in altari execratur:qz vī pdere formā secus si fractura nō sit enormis.Ito solū modo execrat altare portatile quarto mō dictum ꝛ nō alijs modis:ꝛ no.eundem pau.in gl.i.d.c.j.q enormit frāgitur ꝛ execratur altare stabile si aliqs de lapidib⁹ tāgentib⁹ ipaz cōsecrationē vt sigillūest amot⁹.ꝛ no.qñ sit cōsecratio altaris sit vnū foramen paruum in mensa lapidea altaris vel ante altare:vel in latere dextro.ꝛ post consecrationem clauditur lapide paruo ꝛ dicitur ille lapis sigillum: quia denotat illud consecratum.ꝛ ibi ponuntur reliquie ꝛ nomē episcopi consecrātis.ꝛ sancti ad cuius honorem consecratur.

3 ¶An aūt possit poni corpus xp̄i consecratū p reliquijs.inno.cū cōsilio assistē tiaz.Rñ.q nō.fert tū q leo papa dedit corpozalis.ꝛ corpis xp̄i cōsecratiōe cuiusdā ecclesie.hec pan.in.d.c.p posuisti tenet astē.li. vj.ti.xxxix.q altare portatile pōt cōsecrari:sine reliquijs allegat.c.cōcedim⁹.de conse.di.j.Et in ra q̄ videnī cōtraria dicit q loquuntur in altari stabili.Et q non sint necessarie facit Rica.in missalib⁹ antiqs q̄ dicit q si reliqe nō fuerint omittatur illa pticula illi⁹ oratiōis q̄ dī post cōfessiōnem.s.Otam⁹ te dñe per merita sanctorū tuoīū quoꝝm reliquie hic sunt ꝛc.

4 ¶Utrum execrata eccl̄ia execret altare Rñ.pa.i.d.c.proposuisti.q nō qz ecclesia pōt destrui destrui absq hoc q destruatur altare.Sec⁹ si pol ustur qz tūc etiā pol luitur altare ꝛ indiget reconciliatione. hoc intellige de stabili altari:nō de ytatico seu portatili.

5 ¶Utruz plura altaria possint eadē die in eadē eccl̄esia consecrari.Rñ.q sic sicut ꝛ plures epi eodē die consecrari.c. cum sis. de conse ecclē.vel alta.

6 ¶Utrū altare in eccl̄esia cōsecrata possit dirui sine licentia epi.vī q nō ar.c. placuit.de couse.di.j.secus in non consecrata.arg.a.Ario fm glo.in.c.q̄uis. pāllie.Idē dic ꝺ erectiōe q ꝛ ꝺ diruti̇ōe.

¶Utrū sacerdos possit cōsecrare altare. Rñ.q non.xxvj.q.vj.ministrare.

¶Utrū in altari in quo epūs celebrauit 7 possit p̄sbyter eodez die celebrare.Rñ. q nō.de conse.di.ij.c.fi.nisi de licentia episcopi:aut necessitate cū episcopus nō potest pficere.vj.q.j.nihil hec glo. in dicto.c.fi.

Alternatiua penalis scōz 1 Bar.in.l.vbi cunq.C.de ser.fu.si verba dirigūt iudicē tūc optio est iudicis.puta cum dicit puniatur vel cōdemnet.Si vero dirigūtur reo puta soluat mille vel exhibeat medietatē ꝛ hmōi.tūc optio dat reo.Si vero ꝝba nō dirigunt nec iudicis nec reo:puta dicit statutū sit pena pedis ꝛ hmōi modi:tūc i pēs corpalib⁹ electio est iudicis.l.j.§.expillatores.ff.ꝺ effra. In pecuniarijs vero erit rei.ar.l.plerūq.ff.de iur.do.ꝛ similis distinctio fit in legatis per vy.de reg.iu.li.vj.ꝛ doc.i.l. lucio.ff.de le.ij.Si vero legatū simpliciter fit alternatiue nō magis referendo verba ad heredem q̄ ad lēgatariū. tunc clericō est legatarij:vt puta lego titio fundū vel vsumfructum vendicabit titio quod voluerit vt i.ꝺ.l.lucio.

¶Vide gl.in.l.si is.§.vtrū ita in eo.ff si.ꝛ ibi in apostil. Celsi ad.ꝺ.gl.in.ff si. sufficit vnā esse verā.ꝛ in add.Bar.ibi in ff si sūt propīe.ff.de re.dub.Jo.fab. post gl.ist.de iure pfo.in prin.nu.j.i ff si.diuīctius.ꝛ debitor alternatiue an habeat electionem:not.bal.post glo.in l.cum proponas.nu. iij.in versi.alternatiua.C.de transact.

¶Utrum quādo quis tenetur ad alterū duoꝝm sub alternatione possit dare quocūq̄ voluerit. Rñ.gl.in.c.inter ceteras.de refert.q sic infti.de here.infti. §.pe.C.de cōdi.inde.l.pe.ꝛ.ꝺ.l.plerunq.ff.de le.ij.l.si ita.extra.de prebē.referēte. contra infti.de lega.§.si generaliter.Soluit gl.predicta vera prima iura:nisi eligens fuerit in mora.ff.de op.

2 3

UVA. BHSC. IyR_213

nisi eligens fuerit in mora. ff. de op. leg. l. mancipio. ff. de lega. l. statu. libertum. §. prio. ff. de solu. l. fichum. primo. Rñ. ff. de petit. here. l. ite. §. idē recte ait. Unde talis si loco & tempore debito offerat alterum cui tenebatur & noluit recipere liberatur debitor. Unde si periret vel alio modo alienaret: non propter hoc teneretur ad alterum ex quo solus creditor est in culpa per iura pri mo allegata. Sed si nullus sit in culpa debens duo alternatiue puta fichum aut pamphilum. si perijt periculum pri mi ad venditorem periculum secundi ad emptorem pertinet. l. datio. §. si emptor. ff. de act. emp. & ven.

Ambitio scōm Alexā. secunda secūde tractatu. de auaritia. q. vij. est appetitus potentie potētia aūt pōt appeti prout p illam acquiritur honorificentia et sic reducitur ad superbiam vel prout est apparens sufficientia vel abundantia et sic reducitur ad concupiscentiaz
2 oculorum. Unde Augusti. primo cōfes. auaricia possidere vult multa. & tu dominе possides omnia. potētia vero dicitur in possessione omnium vnde glo. super illud. Cognoui quoniā dominꝰ meus es quoniam bonorum meorum non eges ait. Quantumlibet auarus si mul sufficit tibi deus: & enim auaritia terram querit possidere totam. adde celum: adde quod plus est qui fecit celum et terram. & ideo Augusti. in. libr. de vera religione. Ambitio seculi superbos facit concupiscentiam cruciosos et in li. confes. Iussisti vt continuam concupiscentia carnis concupiscentia oculorum et ambitio seculi.

1 ¶ De ambitione et quale sit peccatum et quā graue not. Bal in. l. si quēquam. C. de episco. et cle. Cardinalis in clementina. j. in. iij. notabi. de regula et in clementina fina. de elect. et quis dicatur ambitio. ibi nota. idem. j. versi. quē etiam de concess preben.

2 ¶ Utrum ambitio sit peccatum mortale Rñ. q non semper: sed primo ratione finis & est tunc quando in tali appetitu constituit finem. s. quia paratus esset quodcunq; mortale commitere pro consequendo potentiam vel honorificentiam: vel secundo ratione rei que appetitur: vt puta que appetitur vel plura beneficia ecclesiastica. ar. c. quia in tantum de preben. nisi in casu licito de quo dic. vt. j. clericus. iij. §. ij. vel aliquod beneficium vel officium seculare vel ecclesiasticum sciens se indignum ratione criminis vel ignorantie & huiusmodi quia tunc mortale. Ratio q vult quod lex prohibet. similiter dico cum appetit beneficium aut dignitatem que habet curam animarum principaliter propter honorē videtur mortale ratione predicta: facit in ar. c. fratuimus. lxj. distin. & c. lz. vij. q. ij. & optime. c. miramur lxj. di. & hoc intelligo si fit deliberatio voluntatis: alias venia le peccatum comminter est.

Amor sui est qñqs nimis diligit seipm querendo delectationes corporis nimis & quietem carnis et procedit ex luxuria que est peccatum mortale solum si propter eum non impleat precepta vel facit contra. Aliter communiter est veniale qui tamem amor sui est ille qui aliquādo cōducit vsq; ad contemptum dei: vt dicit Augusti. & abisto procedit prudentia carnis de qua. j. prudentia.

Amicitia vide infra diligere per totum & . j . placere.

Amor seculi est filia luxurie: de quo vide infra diligere §. iij.

Angaria est opus personale & munꝰ mere psonale. munꝰ aūt mere personale dicitur quod potest labore corporali explerī sine detrimento rerum. vt in lege numerum. la. ij. ff. de mu. & ho. p angaria vero in qui buscunq; consistit. vt vult gl. in. l. nemis

UVA. BHSC. IyR_213

nem.C.de.sa.san.ec.⁊ bene quia dictio perdet vt.l.vrbana.§.puocare.ff.de.v̄. si.⁊ no.in.c.si constiterit de ac.⁊ sic est munus mixtū:sicut angaria mere ꝑsonale est.

Appellatio ē a minore ad maiorē iudicē ꝓuocatio ꝯ Canones.ij.q.vj. omnis oppsus.⁊.c.sequēti.⁊.c.placuit.

☞ De appel.quid sit gl.⁊ Bar.i.l.si minoris.ff.de adm.tu.Baldin.l.eos. §.ne temere.C.de appel.⁊ vbi proprie sint.no.in.l.quod creditor.ff.de appel. ⁊ in.l.j.§.dies.ff.qñ appel.sit.Reliqua hic diffuse examinātur

1 ¶Quando est appellandum.Rñ.ꝙ.j. x.dies a die late snie vt.C.de ap. ant. hodie vero fallit in absente ex probabili:vel notoria causa quia talis infra x.dies a tempore quo sciuit sententiaz lataz potest appellare.vt.C.quomodo et quando in.l.ab eo.ff.quādo appel. sit.l.j.§.fi.⁊ hoc veruz nisi sit cōtumax vere in non comparendo vel veniēdo ad iudicium quia tunc non auditur nisi veniat iudice sedente adhuc pro tribunali. lege diuus.ff.de in integ.resti. secus si fuisset contumax restituendo: quia potest appellare.lege creditor.ff. de appel.

2 ¶Utrum appellatio interposita post excommunicationem vel interdictum vel suspensionem ab officio:vel, ab ingressu ecclesie tollat ipsarum sensurarum effectū.Rñ.ꝙ nō tex.est in.c.is cui de sent.ex.li.vj.et hoc verum quando tales cēsure absolute sunt infinite.Rō quia secum trahunt executionē.c.pastoralis.de app.secus esset si sub conditione forēt posite vt puta si nō solueris hinc ad mensem excommunico te vel suspendo vel si non feceris hoc vel illud:qꝛ tunc si ante conditiōis euētum appellauerit legitime bene suspēdit:vt in.c.preterea.el.ij.de appel.

3 ¶Quid si dicat excōmmunico te si appellaueris.Rñ.Inn.in.d.c. preterea ꝙ appellatio suspendit effectum.sed dubium esset si dicit excōico te si disposueris ad appellandū.⁊ tunc dico ꝙ in casu in quo talis prelatus nō pōt ꝓhibere appellationem non erit excōicatus. alias sic.

¶Utrum excommunicatus post legitimam appellationem sit euitand⁹.Rñ. ꝙ nō.vt no.in.c.licet.de sen.ex.li.vj.et c.pastoralis de appel.Verumtamen si excommunicatus nominatim specialiter ⁊ expresse infra tp̄s a iure vel a iudice determinatum appellationē non fuerit ꝓsecutus vt debuit eo lapso poterit publice excommunicat⁹ denūciari ⁊ tunc erit euitādus tā in iudicio q̄ extra ⁊ ab actibus legitimis remouendus.d.c.licet.⁊ debet reputari ꝑ excōmunicato post talem denunciationem donec sententialiter fuerit declaratum appellationē ante excōicationē fuisse interpositam. 4

¶Sed vtrū talis post denunciationē excōicatiōis ⁊ desertionē appellatiōis celebrās aut ingerēs se diuinis efficiatur irregularis.Rñ.arch.i.d.c.lz ⁊ seq̄tur ibidem Se.ꝙ nō:qꝛ ex quo appellatio legitima fuit ante excōicationē posita ipsam excōicationē suspendit:⁊ licet post desertionem appellationis denuncietur excommunicatus:nō tamen excommunicatur nec vere est excōicatus.vt ibi patet. 5

¶Utrum a qualibet snia vel grauamine possit appellari.Rñ.ꝙ sic est hominis de iure canonico:de iure ciuili nō ab iterlocutoria nisi qñ iudex in criminali vel ciuili negotio questionem per tormenta interlocut⁹ est contra.l.ante sniam.ff.de app.reci.facit gl.in.l.ante snie tp̄s.C.quoruz ap.non re.Realiter aūt non appellatur ab interlocutoria. vt in.l.ij.C.de epi.au.rō qꝛ grauamen quod per eam infertur potest reparari per appellationem a diffinitiua. sed quando nō posset reparari liceret.Quidam tamen tenent ꝙ etiam ab interlocutoria potest appellari semper vt.l. ait pretor.§.quid tñ.ff.de mino.sed primum verius. 6

¶Utrū q̄s possit appellare a declara- 7

UVA. BHSC. IyR_213

toze pene legis videt q nō qz a pene legis nō pōt appellari.l.si qua pene.ff. de ẏ.sig.z l.c.qz nos.z ibi gl.de appel. sed tu dic q a declaratoze poteſt.gl.ē ſing.in.c.cupientes.ſ.q ſi per.xx.dies. de elec.lib.vj.quod no.

8 ¶ Utrū q̄s poſſit appellare a denūciatione aut declaratiōe excōicationis ſeu aſſicu⁹ cēſure.Rn.pa.in.c.peruenit de ap.q ſic qz hec non eſt ĩnia iuris. qua nō licet appellare.c.qz de appel.lz iudicis declarātis.q̄ eſt hois: facit ad hoc gl.no.in.c.cupientes de ele.li.vj.z hoc verū niſi notorius exceſſus: qz notoꝝ criminoſus non auditur appellās: facit quod no.Inn.i.c.ex pte el.j.de ver. ſig.qui dicit q in notoꝝ s nō.requirit propꝛie ſententia: ſed ſit quedaz iuris executio: z tex.i.c.q̄ſ.de filijs preſby. Quod limita verū q̄n exceſſus eſt ita notorius q̄ nulla tergiuerſatione pōt celari.

9 ¶ Quis pōt appellare.Rn.ille cuⁱ⁹ intereſt alias p aliū facta nō valet.l.j.ff. de ap.nō re.c.c.ex oze.de his que fi.a ma.parte.c.niſi q̄n quocaret pro eo q̄ ducitur ad ſupplicium.vt.l.non tantū. ff.de appel.

10 ¶ Utrum religioſus poſſit appellare. Rn.q nō a correctione ſuoꝝ platoꝝ.ſi fiat ẏm ſtatuta ordinis vl regule.c.ad noſtrā.z.c.reprehenſibilis.de appel.et c.cum ſpeciali.eodem titulo.

11 ¶ Utrū appellatio extraiudicialis ſic annullet poſt facta ſicut iudicial.Rn. ẏm Inn.in.c.ex pte el.j.de ver.ſi.q ſic facit.c.ad audientiā.de ap.in hoc tn eſt differentia ẏm eūdē Inn.in.c.j.de his que fi.a ma.pte.c.qz iudex q̄ pcedit in forma iudicij debet audire legitimas exceptiões z niſi audiat iuſte appellat ab eo.ſed ſecus eſt in eo q̄ nō vt iudex lz vt priuata pſona pficit tactū ſuū: qz iſta in forma iudicij nō pcedit nec pro cedere poteſt.z ideo non ditet quin pſi ciat factum ſuper quo appellatur nec reuocabitur niſi probetur veritas cauſe.nec imputabitur ei ſi non audit contradictionē vel appellationē aduerſarij niſi pbet ẏtatē cauſe appellatiōis vt de el.c.c.cū dilectus.z melius.c.cū inter cāonicos.iūcto qō no.i.c.iterpoſita m gl.in.ẏ.ſz etiā de ap.z ſic colligę q̄ appellatio extraiudicialis dz fieri ex cā pbata a iure vel ciuili vel cōſuetudinario vel canonico.

¶ Scōo q̄ tenēt geſta etiā poſt appellationē ipz niſi approbata ẏtate cāe.

¶ Tertio no.q eo ipſo approbat veritas cauſe quo nō pbatur contrarium.

¶ Quarto q ſnia excōicationis non tz poſt appellationē ex cauſis legitimis interpoſitā: etiā ſi nō pbat veritas.qō quartū ē ſpeciale in excōicatione z cōtra.ē.dicta.z eſt rō qz nūq̄ dz q̄s excōicari niſi cā pbetur.ij.q.j.nemo de hoc. vñ Inno.i.c. dilectis filijs de ap.qui in hoc concordat.

¶ Ubi et a quo eſt appellādū.Rn. q a iudice q̄ pnūciauit z vbi ius reddi cōſueuit.nā regit q̄ ad cās agēdas pertinēti in eo loco dicit fieri z agitari.ff.de inter.act.l.voluit.ſ.q ait.z cōtā iudice q̄ ſententiā tulit ſi eius ſit copia nō p vicos vel ortus.ff.q̄n ſit ap.l.j.ſ.dies z ſi nō vult iudex recipe appellationez punitur.l.iudicibus.z.l.quoniam.C.eod. 12

¶ Ad quē eſt appellādū.Rn.ad ſupio rē z gradatim.ff.e.l.iperatores.z.C.e. l.ad dictos.ſi vo a delegato appellat ad delegantez.C.e.l.ꝓpimus.ſ.eoꝝ. ſi nūt a delegato delegati.fuer forma poſita.C.q̄ p ſua iuriſd.l.vnica.i fi.z i gl.ibidē.z ꝓpterea dat cautelaz.Rap. fulg.i.l.eo caſu.C.de ap.q̄ eps vel alⁱ⁹ ordinari⁹ deleget cām: qz ſi appellaret a ſnia denolnetur ad ipſuz q̄ itez deleget cām appellationis qui pōt delegari vt.l.cū poſt ſniaz.C.de appel.no.gl. z Ang.in.l.eos in prin.C.eod.tit.z ſi iterū appellet ad eum reuerteꝛ z cū nō liceat apparet tertio loco nō exibit q̄ de eius officio. 13

¶ Qualiter eſt fienda.Rn.ſi in cōtinēti ſit ſufficit viuaz voce ſine ſcriptis.C. eo.l.litigatoribus ſi ſit incōtinēti tunc dz pꝛrigere libellū appellationū.j.x. dies.C.e.aut.hodie qui libellus debet 14

UVA. BHSC. IyR_213

continere nomen appellantis et eius aduersariū et nomen iudicis a quo et ad quem apellatur. hoc not. l. j. §. fi. ff. eo. forma sic ego titius dico sententiaz nullam quā tulistis domine iudex. B. contra me condēnando me sempronio in. x. libras persoluendas ꝛ si aliqua est ego sentiens me grauatum ad talem iudicem apello in scriptis petēs apostolos ꝛc.

15 ¶ Utrū appellare liceat. Rñ. ꝙ sic quādo sit ex confidentia iuste cause vel ad declinandum in debitum grauamen iudicis. quia hoc fit autoritate iuris. et quod sit iuris autoritate nō hz calūniam. et ꝙ liceat appellare ex causis expressis habetur. in. c. pastoralis de ap. si vero appellet quis causa afferende more: ꝛ animo aggrauādi aduersariuz sic non potest fieri sine peccato mortali si est in notabile detrimentuz proximo ꝛ tenetur ei ad restitutionem quia. q. vj. c. quicunqz. cōcor. Tho. ij. ij. q. lxiij.

16 ¶ Not. ꝙ timens iniuriam inferri sibi ab aliquo iudice ꝛ accipiens iter eundi ad principem precipe illi ne sibi iniuriam inferat per hoc videtur positus sub ꝓtectione principis vt sic istud preceptum cum areptione itineris habeat vim cuiusdam appellationis extraiudicialis facit ꝙ notat Bart. in. l. de pupillo. ff. de no. ope. nunc. ꝛ Inno. ꝛ Joā. an. in. c. vt debit⁹ de ap. facit. c. dilecti. el. j. ꝛ. c. ad audientiā de ap. vbi patet ꝙ arreptio itineris ad superiorē cōstituit eū sub eius ꝓtectiōe ꝛ sic punit̄ iferēs tali iniuria dū ius cōtēnit ꝛ eū sub cuius protectione se posuit. vt not. Pa. in c. in causis de electio.

Apostasia. secūdū Alexā. secūda scde tractatu de apostasia ē temerari⁹ a statu fidei: obediētie ecclesiastice vel religionis recessus. Et sic collige triplicē apostasiā. vt etiam no. gl. in. c. j. de apo. In prima fuit iulianus apostata vt in. c. iulianus. ij. q. iij. ꝛ quicūqz recedit a fide. ij. q. vij. nō potest. Et isti ſm host. in. d. c. j. sunt vere heretici. ꝛ in ipsis hñt locum oīa iura de hereticis ex quo pz ꝙ ipo facto sunt excōicati. c. excōicamus de hereti. el. j. ꝛ scdo ꝛ ita tz Inno. in. d. c. j. nec testamentū facere possunt vt. j. testamētū. §. j. In scda sunt oēs xpiani q̄ nolūt obedire suis p̄latis ecclesiasticis. viij. q. j. sciēdū. sz aduerte ꝙ aut iste inobediens ideo non obedit pape: seu canonibus: qz nō credit ꝙ habeāt potestatē condendi canones ꝛ iste debet puniri vt hereticus. xix. di. nulli fas est. et ibi dicit hu. ꝙ est excōicatus ꝛ hereticus ꝛ scismaticus. c. lz. de ele. c. excōicamus de here. c. j. de scis. ꝛ pa. in. cle. j. de eta. ꝛ quali. dicit ꝙ est infamis ꝛ no. gl. vj. q. j. infames ꝛ. gl. in d. c. gñali. de ele. li. vj. ꝛ ibi Gemi. aut ideo nō obedit non qz non credat eū habere potestatē. sed qz contēnit ꝛ talis grauiter debet puniri. d. c. nulli fas est. si vero nō vult obedire ex quadā cōcupiscētia q̄ ipz tenet. tūc mitius punit̄ de quo vide. j. inobediētia in p̄n. i. iij. sunt large oēs q̄ pdūt deum per peccatū mortale iuxta illud. xxxviij. di. c. fi. ꝛ. Eze. Ecce ego mitto te ad gētes apostatrices ꝛc. Proprie ꝟo i ista tertia ipse sunt apostate illi q̄ recedūt ab ordine suo: siue sumpte religiōis vt in. d. c. j. ꝛ. l. di. c. vlt. de quib⁹ loquit̄ Aug. xlvij. di. c. q̄tūlibet dicēs. Nunq̄ peiores q̄ q̄ in monasterijs defecerūt. Pro cuius declinatione querēda sunt aliqua dubia.

☞ Ad materiam apostasie quis dicat̄ apostata. not. in. l. apostatarū. C. de hereti. gl. i epistola iter claras. C. de sum. trini. Bar. in rub. C. de aposta. ꝛ an possit per papā ad episcopatū vel aliā dignitatē promoueri not. Bart. in. l. barbaris. co. x. versi. sed quid si papa ff. de offi. p̄to. ꝛ an possit creari doc. no. Bar. in. j. consi. C. §. hec q̄ necessario. col. iij. ad fi. versi. quero circa hec.

¶ Utrū clericus in sacris qui dimittit solū habitū sit apostata. Rñ. pa. i. c. tue de apo. ꝙ sic. ar. c. j. de voto. li. vj. secus si esset in minoribus ſm Inno. in. d. c. tue. licet alij contrariū teneant scilicet ꝙ sint apostate tales existentes in mis 1

UVA. BHSC. IyR_213

noribꝰ: sed mihi placet opi. Inn. ꝙ non per rõnez quã facit pa. in. d. c. tue qꝛ in cle. fi. de vit. ⁊ ho. cle. nõ punitur solũ ex desertiõe habitꝰ nisi dimittãt ⁊ tõsurã ⁊ ꝑ oia incedãt vt laici: ⁊ hoc verũ nisi tales existẽtes in minoribꝰ habeãt beneficiũ quia si tenẽt beneficiũ ⁊ dimittunt habitũ sunt apostate. d. c. fi. l. di. ⁊ quod ibi no.

2 ¶ Utrũ peccẽt clerici apostatãtes. Rñ. Alex. vbi. s̃. ꝙ sic i prima vice qꝛ faciũt cõtra illud qđ dixerũt. Dñs pars hereditatis mee ⁊c. nõ tñ postea si sunt i minoribꝰ tãtũ nec credo etiã ꝙ tales peccent mortaliter taliter apostatãdo per c. vlti. de vi. ⁊ ho. cle. ⁊ per. c. Joãnes de cle. cõiu. ⁊ qđ no. gl. in. d. c. tue nisi retinerent beneficium si quod habebant: quia nullum votuz fecerunt nec cõtra aliquod preceptũ faciunt. ⁊ propterea dicit Alex. vbi. s̃. ꝙ nõ efficiũt infames si solũ erãt in minoribus sz alij apostate sic. iij. q. iiij. si q̃sa vero. ij. q. iij. si aũt. Ri. tñ in. iiij. dist. xxiiij. tz ꝙ etiã habẽs primã tonsuram nõ potest eam deserere sine peccato mortali quod limitat verum nason: nisi causa rationalis euz moueat ad dimittẽdũ sed quando solũ ex sola libidine laicandi deserit tunc peccat mortaliter sed ꝙ nõ peccet mortaliter videtur verius per iura prealle. Alij autem qui sunt i sacris. semp sunt in peccato mortali. ⁊ sunt coercendi vt redeant ad sumendum habitum ⁊ tonsuram: vt in. d. c. tue quomodo autẽ si vxorem accepit dispensatur cum eo. vide. j. bigamia. §. viij. ⁊ ix.

3 ¶ Utrũ in minoribus ordinibꝰ exñtes possint renunciare clericatui. Rñ. pa. in d. c. tue ꝙ non verbo vt in. c. si diligẽti de fo. cõpe. sed facto si exercẽdo actum omnino cõtrariũ clericatui. vt not. in. c. j. de aposta. vel quãdo monitꝰ nõ vult resipiscere: ⁊ idem in alijs casibus a iure expressis de quo dic. vt. j. excõmunicatio. v. casu primo. §. xxij. cum seq.

4 ¶ Utrũ religiosus recedẽs in consulto prelato suo: ⁊ non subijciẽs se alterius obedientie sit apostata proprie? Rñ. sz Innocen. in. c. fi. de renunc. ⁊ in. c. intelleximus. de eta. ⁊ qua. ꝙ sic q̃tũcunq̃ retineat habitum ⁊ tonsuram: qꝛ oportet ꝙ ingrediatur monasterium si vult euitare apostasiam de quo not. in. c. ex parte. de tempo. ordi. et in. ca. ioannes de regula.

¶ Utrum religiosus intrans monasterium magis latum sit apostata. Rñ. gl. in. c. fi. de apo. et in capi. ex parte. de tẽpo. ord. ꝙ nõ proprie: an autem large sit apostata vide. j. religio. §. xxxiiij. 5

¶ Utrum recipiens ordinem sacruz in apostasia proprie habeat ipsiꝰ ordinis executionem sine dispensatiõe. Rñ. pa. in. c. fi. de apo. ꝙ non si erat religiosus apostata q̃tumcunq̃ peniteat et solus papa dispensat cum eo: secus si minorem tantum suscepisset quia episcopꝰ posset dispensare: hoc intelligo si nõ sit religiosus exemptus quia super exemptum nullam habet episcopus autoritatem: vt patet. j. exemptus. §. vj. fallit hoc si in tali apostasia dimisisset habitum ⁊ sic suscepisset postmodũ ordines quia cum esset excõmunicatus. c. vt periculosa. ne cler. vl' mo. li. vj. solus papa poterit dispensare. vel melius dic ꝙ habebit locum quod dicitur in. c. cum illorum in fi. de senten. excom. de quo vide. s̃. abbas. §. xiiij.

¶ De clericis vel monachis contrahẽtibus matrimonium. vide. j. bigamia per totum. 7

¶ Utrũ religiosus apostata sit requirẽdus vide. s̃. abbas. §. xvij. ⁊ de eius bonis vide. j. monasterium. §. vj. 8

¶ Utrũ xp̃ianus qui propter timorem mortis facit aliquẽ actuz infidelitatis exterius: puta reuerẽtiã idolo licet interius teneat fidẽ peccet mortaliter? Rñ. ꝙ sic licet ꝓprie nõ sit apostata nec excõmunicatus facit ꝑ hoc. c. sicut sanctiꝰ. xxxij. q. iiij. ⁊ quod ibi not. 9

¶ Utrũ liceat xp̃iano sine apostasia portare habitũ ĩfideliũ vt. j. ĩfidelitas. §. ix.

Aq̃ benedicta aliquãdo fit ad recõciliationẽ ecclesie pollute sanguine vel

UVA. BHSC. IyR_213

femine: ⁊ hec bñdicitur ab episcopo solum cũ vino ⁊ cinere: vt in.c.aqua.et in c.proposuisti.de conse.ec.vel al.aliquã do fit ad aspergendum hoies vel domos.et remouendam sterilitatem rerũ humanarum: ⁊ ad multiplicationẽ ceterorum bonorum: ⁊ ad defensionẽ hominum aduersus insidias atq; versutias diaboli: ⁊ ad delẽda peccata venialia ⁊ hec bñdicitur a sacerdotibus cuz sale vt in.c.aqua.de cõse.di.iij.nec credo ꝙ diaconi possint hanc benedicere. ar.d.c.aquam.⁊ in.c.perlectis.§.ad p̃sbyterum.xxv.di.dr ꝙ benedicere bona dei est officiũ presbyterorum non diaconi: ⁊ mandatur omnib⁹ sacerdotib⁹ vt eam faciant in.d.c.aquam ⁊ consuetudo interpretatur, vt omni die dominico benedicatur.

1 ¶Utrum aqua non sacrata addita sacrate efficiat̃ sacra? Rñ.secunduz regulam glo.in.c.quod in dubijs de conse. ecc.vel al.ꝙ sic quia dicit ꝙ sacrum tãq̃ dignius trahit ad se non sacruz.xiij. q.ij.non existimemus: et alijs concor. qd intellige verum ꝑm pa.in.d.c.qd in dubijs in liquoribus ⁊ in his q̃ mixtione cõfunduntur nec facio casum an sit maior q̃titas aque.non bñdicte quaz bñdicte ratione p̃dicta fallit hoc in sacramẽto sanguinis xp̃i: qz liquor additus nõ miscetur sanguini cuz sit ibi sanguis in venis sed solum cõmiscetur accidentib⁹ illis: ⁊ propterea non efficitur sanguis xp̃i: vt no.in.c.cum Marte de celeb.misse.

2 ¶Utrũ aqua benedicta sit cã remissionis pctõrũ venialiũ sicut cetera sacramẽta? Rñ.ꝑm pe.in.iiij.di.ij.ꝙ non: qz non est sacramentum.sed remissio q̃ fit per ipsam fit per modum meriti non sacramẽti.Aqua enim bñdicta datur ad remouendum prohibẽs remissionem ⁊ disponendum ad deuotionem ⁊ dolorẽ peccatorum.

Arbiter est secundũ Inn.i.c.q̃ntauallis de iureiuran. ille q̃ eligit̃ vt iudex.s.vt procedat: seruato in substantialibus ordine iudicij. ff.de arbi.l.j.⁊.l.qualẽ. Arbitrator est secundum eundem ibidẽ qui eligitur vt aliquid existimet vel quid sibi videatur de aliqua re dicat sine ordine iudiciario vel ea arbitretur.insti.de emp.§.p̃cium.ff.de ꝟ.ob.l.si q̃s arbitratu.ff.de le.iij.l. fideicommissa.§. sic fideicõmissum.In multis differt arbitrator ab arbitrio de quib⁹ no.do.pa.in.d.c.quintauallis q̃ omitto.

☞ De arbitrio et arbitratore quid interest si differant ⁊ in quo conueniant vide.C.⁊.ff.de arbi.Bal. in.l.fi.in ver. itez quia coram.C.de contra.emp.Inn. in.c.quintauallis circa medium ꝟ.item nota differentiam.§.de iureiur.et Spe. in ti.de libel.concep.§.restat versi. sed nunquid.

¶Utrum arbiter permittens transire tẽpus teneatur partibus? Rñ.ꝙ sic facit tex.in.l.j..§.sciendum. in ꝟ.prodesse iuncto.§.p̃cedenti. ff.de ma.conue.facit qd no.in.l.fi.C.de contrahẽ.emp.et in.l.iij.§.tam ⁊ si neminem.ff. de arbi. ⁊ in.l.ij.ff.pro so.glo.insti. de obli.q̃ ex quasi delic.na.in prin.et in aut.decernimus C.de arbi.⁊ in.l.si q̃s in cõscribendo.i.fi.C.d pac.qd limito verũ qñ ex dolo vel lata culpa hoc facit, alias nõ nisi se obtulisset quia tunc teneret etiaz de leui.multo magis tenetur ad restitutionem si iniustam dedit sententiam ex dolo vel lata culpa ⁊ etiam leui quãdo se obtulit. 1

¶Utrũ arbitrator possit die feriata procedere ⁊ in causa sniare? Rñ. Pau.in c.conquestus.de ferijs.ꝙ sic: qz est amicabilis compositor ⁊ pacis mediator facere.c.j.de ferijs.in fi.concor.spe.⁊ no. in.d.c.quintauallis. Sed tamẽ peccat dicit pau.ibidem.si ex suo arbitramento solum habet̃ respectus ad cõplemẽtũ cõtract⁹ sec⁹.si principaliter intẽderet pacẽ vel aliquẽ pium actũ.vt in.d. c.j.⁊ sic intellige Bar.in.l.si de meis.§. fi.ff.de arbi.qui dicit ꝙ potest ꝓcedere etiã die dñica.⁊ sequitur Pau.in.c.cũ dilectus.de arbi. 2

¶Utrum femina possit esse arbitratriz 3

UVA. BHSC. IyR_213

Rñ.ꝙ sic:nõ tñ arbitrix:qꝛ hr̃et ꝓcedere iudicialiter:qđ est offm̃ virile.vt probatur in.c.dilecti.de arbi.ꝛ in.l.fi.C.de arbi.nisi sit femina que ex dignitate haberet iurisditionẽ.vt regina.vide in.d.c.dilecti.in glo.

4 ¶Utrũ monachus possit esse arbitrator?Rñ.ꝙ sic:qꝛ est offm̃ pietatis reducere discordantes.ad cõcordiã.ar.c.iiustũ.ij.q.iij.ff.pro so.l.si societatẽ.la.j.in aut.vt iudi.dif.si nõ.lxxxvj.di.peruenit ꝛ ꝙ possit esse tꝫ Pau.i.cle.ij.de rescrip. reqrit tñ licentiã abbatis ꝛ idẽ ibi Jo. de ligna.Et rõ est qꝛ nõ habet neqꝫ velle neqꝫ nolle.xij.q.j.nõ dicatis.Oldr.tñ tenuit ꝙ etiã sine licentia abbatis. Et credo verũ si abbas scit ꝛ nõ cõtradicit quis videtur cõsentire. et sequitur car. in.d.cle.ij.

5 ¶Utrũ monachus possit esse arbiter?Rñ.ꝙ non:nisi de licẽtia abbatis ꝛ vtilitate monasterij.ar.c.ij.de test.li.vj.vbi non põt esse testi executor sine licentia superioris et vtilitate monasterij licet sit actus fauorabilis:ergo nec arbitrium in se assumere.d.c.non dicatis. hic tenet Bal.in.l.si qui ex consensu.C. de epis.au.

6 ¶Utrũ arbitrator possit ꝓ bono pacis sine pctõ de iure alterius capere ꝛ dare alteri?Rñ. Pa.i.d.c.quintauallis ꝙ sic allegat.l.sꝫ ꝛ si i seruũ.§.si q̃s.et.l.si de meis.§.recepisse.ff.de arbi.et in no.tex. est iũcta gl.in.c.nisi essent.de preben. facit.c.his que.ꝛ ibi pau.de ma.et obe. ꝛ.c.fi.de trãs.ff.ꝓ soc.l.societatẽ.la.ij.§. arbitrorũ.ꝛ nõ solũ i casu dubio:sꝫ etiã i casu scito:ex quo facit ꝓ bono pacis. Bal.tenet ꝙ nõ põt ꝛ furtum cõmittit. de vsi.feu.Et credo verũ dicat qñ facit sine cã.secus pro bono pacis:qꝛ multũ lucratur qui a lite recedit.ar.eorũ que no.in fi.l.lucius.ff.ad treb.ꝛ nisi nimis enormiter lederet partẽ facit quod no. idẽ pau.in.c.fi.de trans.

7 ¶Utrũ arbiter pro recompensatione alicuius spiritualis possit iudicare dãnum tpale?Rñ.Pa.in.c.fi. de re ꝑmu. ꝙ non qꝛ cum arbitrium videatur qui dã cõtractus vt in aut.vt diffe.iud.§.j. Unde qnẽadmodũ per viã cõtractꝰ nõ põt dari aliquid tẽporale, pro spirituali sine symonia.Sic nec per viam arbitrij.vt hic.

¶Utrũ in ecclesiasticis possit compromitti i clericũ ꝛ laicũ.Rñ.ꝙ sic.c.ꝑ tuas de arbi.nõ vt in iudicibus:qꝛ laicus est oĩno incapax.huius iurisditionis vt in c.decernimꝰ.de iud.ꝛ iurisditio competeret cuilibet insolidum ꝛ indiuisibiliter vt no.gl.i.c.prudẽtiã de offi.deleg.ꝛ sic mixturã faceret habitabilẽ. l.pediꝰ.ff. de arbi.et quod no.in.c.cum super.de offi.dele.ꝛ sic qđ esse non põt.d.l.pediꝰ tenet tamen glo.in.c.contingit.de arbi.ꝙ etiam de spiritualibus potest conpromitti in clericum et laicum autoritate superioris. 8

¶Utrũ de rebus temporalibus clerici possint cõpromittere in arbitros laicos Rñ.fm Inn.in.c.cõtingit.de arbi.ꝙ sic. facit.c.dilecti.de arbi. 9

¶Utrũ cũ quis iurauit stare snie arbitratorũ possit sine periurio petere reductionẽ ipsius arbitramenti ad arbitriũ boni viri cũ tale arbitramentum est iniquuꝫ?Rñ.Pau.i.d.c.quintauallis multas opi.recitat:sed in cõscientia colligo ex eiꝰ dictis sic.Aut deceptio iteruenit ex ꝓposito,ꝛ tũc respectu cuiuscũqꝫ lesionis põt peti reductio nõ obstãte quocũqꝫ pacto,Ratio qꝛ sicut expresse non põt renũtiari dolus futurus.l.si vnus. §.illđ nulla.ff.de pac.ita nec tacite sub gñalitate verborũ:ꝛ hoc cõiter sequuntur doc.ꝛ đr dolus ex proposito quãdo sciẽter ꝑ fraudẽ:iram seu odiũ aggrauat partẽ alterã.Aut deceptio interuenit re ip̃a ꝛ sine dolo arbitratoris et tũc si lesio est modica nõ põt peti reductio vt in.l.si demeis.§.recepisse.ff.de arbi. etiã si renuntiatio nõ interuenit:vt patet in.c.nisi essent.de prebẽ.aut lesit non modice.ꝛ cõis opi.est vt possit reduci. Sed hoc credo verũ si nõ interuenit renuntiatio.Si vero interuenit renuntiatio.s.vt possit dare vni ꝛ leuare alteri. qꝛ renũtiatio aliq̃d operatur.ar.c.si pa 10

UVA. BHSC. IyR_213

pa.de priui.li.vj.⁊.c.i his.de priui.⁊ in l. si quādo.C.de inoffi.te. Ideo tūc poterit ratione maxime et enormis lesionis ⁊ non magne: quia ista maxima lesio in dubio videt̄ excepta.arg.l.oēs.§. lucius.ff.de his qui i frau.cre.⁊ ꝙ possit reduci facit.l.si quis cuz aliter.ff.de ver.ob.quia satis ē ꝙ nō fecit sicut bonus vir facere debuisset.l.si libert⁹.ff. de op.li.⁊ ex quo maxima lesio nō fuit expressa non debet trahi. vltra intētionē agentis. Ita sentit Bal.in.l.pe.C.d arbi. et do. Ant.in.d.c.quintauallis,et magna q̄ntitas dicit̄ respectu ꝑsonarū vel cause secundū Bal.alle.l.cum fili⁹. §.heres meus.ff.de leg.ij. vide bonā gl.in.c.fi.de. re iu.lib.vj.Quid si fuisset dctm̄ vt possit alte ⁊ basse in totū vel in partem de iure vnius dare alteri.et sic credo non possit si dolus nō interuenit nisi additum fuisset illi ptāti verbū restrictiuum.s.alte ⁊ basse prout sibi videbitur vel placebit: qꝛ hec verba important arbitrium boni viri.l.thays.§.sorore sua.ff.de fideicō.li.l.j ff.de le.ij.et .l.quisquis.ff.de le.iij.in prin .vide.j.iudicare.§.iij.⁊.v.

11 ¶Qūo debēt pronūtiare arbitri sniaz. Rñ.ꝙ in plurali dicendo. Nos arbitri. pronunciamus ⁊c. Excepto in electione q̄ debet fieri in singulari. vice oim de re iudi.cū ab vno li.vj.⁊ presentib⁹ oibus arbitris secundum pa.in.d.c.sane de arbi. Uerūtñ dicit Bar.in.l.duo ex tribus.ff.de re iu.ꝙ si tertius fuit p̄sens in discrepatione sup meritis cause: ⁊ dixit quicq̄d voluit ⁊ monitus ab alijs duob⁹ nō vult esse presens nec allegat causam legitimā absentie ꝙ tūc possunt duo procedere sine ipso tertio. ⁊ qūo pōt mutare sniaz vel corrigere vide.j.iudex.§.xxv.

12 ¶Cōpromissum est in duos arbitratores ⁊ nō concordāt: nunq̄d pōt cōpelli eligere tertiū: aut iudex possit ip̄e eligere? Rñ.recitat pa.i.d.c.q̄ntauallis.bal. in.c.j.de inues.in ma.fcā dicētē quosdā sapiētes ꝯsuluisse ꝙ nō: ⁊ plz.sec⁹ d arbi.qꝛ cōpellunt̄ eligere.c.iij.cū spāli.de ap.⁊.l.itē si vnus.§. si i duos.ff.d.arb.

13 ¶Arbitrio boni viri qñ dicitur debere reliqui vel stari intelligitur de iudice ordinario loci. no.glo.i.c.statutū. de rescrip.li.vj.⁊ sequit̄ gemi.i.d.c. statutum.Spe.in titu.de arbi.§.j..ver. sed quis.vbi dicit ꝙ bonus vir cuius arbitrio debet stari dicit̄ iudex loci.l. continu⁹.§.cum ita.ff.de verb.obl.cōcor.lap.abbas.

Archidiaconus

mlta pōt d iure. Sed qꝛ ꝑm Innocē.in.c.j.de offi. Archi. cōstitutiones ⁊ cōsuetudines ꝑ diuersa loca p̄ualēt i officijs.de cōsue. cū olim de exces.p̄la.c.ad hec ip̄is stabitur.⁊ ideo in officio suo faciet ꝑz ꝙ cōsuetudo p̄scripta sue eccl̄ie hz. vbi aūt non esset talis consuetudo vel statutū haberent locum capitula toti⁹ istius tituli ꝑm eundem Inno. Et sic post episcopum est vicarius in omnibus ⁊ habet curam in clero: tam in vrbe quam in parochijs habitātes ⁊ ipsos debet de tertio in tertium annū si episcopus non pōt visitare.vt in.d.c.j.⁊.in.d.c.ad hec. Debet auscultare euangeliū ⁊ epistolam ⁊ responsoria: ⁊ nullus ea in ecclesia cantet nisi prius ab eo auscultatus ⁊ de ei⁹ iussu: ⁊ ceroferarios ordinare vt in.c.ij.eo.ti.tenet̄ si aliquid ex sua negligentia vel alterius fraude deperijt de reb⁹ ecclesie: nisi pro posse ꝓuideat.vt in.c.ij.eo. Debet examinare clericos qui sunt ad sacros ordies promouendi.c.ad hoc.⁊.c.ad nostrum. Abbates ⁊ abbatissas ponit in sede sua vt in.d.c.vt nostrum que omnia capitula sunt in.d.ti.de offi.archi.

☞De archidiacono et quis esse pos⁹ sit.no.Inno.in.c. cum olim.in glos.sua in ver.diaconatus ⁊ ibi Host.de re iudi.⁊ an in diuersis ecclesijs no.Panor. c.preterea.de prebē.⁊ an sit maior archipresbytero.no.Cardi.ꝙ sic.c.officiū de offi.archi.⁊ an sit dignitas: no. idē ꝙ sic.cl.fi.de preben.

1 ¶Utrum peccet archidiaconus respōdendo episcopo dicenti. Scis hūc esse

UVA. BHSC. IyR_213

dignum. Scio quantuz humana fragilitas permittit? Rñ. ſm Inno. i. c. vnico de ſcru. mordi. fa. ꝙ ſi talis ordinandus p̄ſētat a ꝓbis pōt ſana cōſciētia reſpondere: dummodo non ſciat aliquid mali de eo. ar. de p̄ſum. dudū. ꝙ ſi ſcit aliquid mali de eo quod eſt ſecretum: debet obtinere a prelato vt eo abſente faciat ordinationem. Et ſi non pōt vel ſi de ſcandalo: tunc etiā pōt ſana conſcientia dicere: quia nō dicit niſi vt miniſter nō vt ipſe: et eccleſia q̄ nihil ſcit de occultis per euz loquit̄: nec dz omittendo talia dicere: indirecte publicare crimē fratris ſecretū. Si vero eſſet publicum tale crimen. tunc peccaret mortaliter talia dicendo. xxij. q. ij. primum ſi modo crimē eſt peccatū mortale qd̄ ſcit. ſecus ſi eſſet veniale. vt. xxv. diſtin. §. criminis.

Archiepiſcopus pōt i tota ſua ꝓuincia exercere iuriſditionē tollēdo prauā cōſuetudinē ⁊ fulminādo ſentētiā excōmunicatiōis i ſeruantes eam ſm Inno. et ſequitur pa. in. c. ex frequentib⁹. de inſti. et ſentit gl. in ſum. ix. q. iij.

1 ¶ Item poteſt in ſua dioceſi exiſtēs ratione notorietatis delicti delinquētes ſuffraganeorum ſuorum ſua ſententia afficere. ⁊ licet tex. i. c. romana. i. §. notoria. de cenſi. lib. vj. loquatur dū viſitat. tamen docto. communiter extendunt in. d. cap. ex frequentibus. etiam dum non viſitat ratione notorietatis delicti.

☞ De acrhiepiſcopo ꝙ ſit ordinari⁹ prouincie no. gl. ix. q. iij. c. ij. ⁊ in. c. ſicut de exceſ. prela. Item dioceſanus in dioceſi ſua non in prouincia idē Car. cle. j. §. j. q. j. de ſup. neg. prela. ⁊ in cle. j. §. j. de priui. et in cle. ij. contra. eo. titu. vbi an ſint idem archiepiſcopus et metropolitanus.

2 ¶ Utrū archiepiſcopus poſſit abſoluere ſubditos ſuffraganeorum ſuorum? Rñ. Gemi. in. c. perpetuo. de cenſi. lib. vj. ꝙ non poteſt ligare vel ſoluere: niſi dum viſitat: vt tex. hic innuit: nec etiam a minori excommunicatione abſoluere: vt in. c. nuper. §. in ſecunda vero de ſententia excōmunicationis. ⁊ hoc verū niſi ꝑ appellationē cauſa ad eū deuoluta ſit vel in caſibus ſibi ſpecialiter a iure permiſſis. de quibus habes in. c. paſtoralis de officio. or. in glo. ⁊ in. c. venerabilibus. de ſententia excom. li. vj. ⁊ in. d. c. perpetuo.

3 ¶ Utrū poſſit ante ſe crucem portari facere? Rñ. ꝙ tranſiens per prouinciā ſuā poteſt benedicere populo ⁊ in pōtificalibus: ⁊ ſine pontificalib⁹ celebrare: ⁊ celebrari facere tam in locis exemptis quam non exēptis. Et etiaz epiſcop⁹ in ſua dioceſi pōt ſimiliter hec. Tamē debent fieri ſine violētia ⁊ grauamine exemptorum. cle. archiepiſcopo. de priui. multa alia que ad forū cōſcientie pertinēt tangentia ſtatū archiepiſcoporum vide. j. prelatus per totū. ⁊ ep̄s per totum.

☞ Et an habeat iuriſditionē no. ſpecu. i tit. de iuriſdi. om. iudi. verſi. ſm ea. ⁊ quod ſit ſuum officiū. not. idē in cle. dudum. §. ſi vero. q. vj. de ſepul. ⁊ quis poſſit eſſe no. lx. di. c. j. ⁊ ij.

Archip̄ſbyter eccl̄ie cathedralis dz habere curā q̄modo alij ſacerdotes diuina officia celebrent debito modo: ⁊ in abſentia epiſcopi: poteſt fontes benedicere alijs ſacerdotib⁹ penitētiā iniūgere. c. ij. de offi. arc. Iſti alio noie dicuntur decani. vt in. c. ad hec de officio archi.

1 ¶ Utrū valeat abſoluere oēs de epiſcopatu? Rñ. ꝙ ſic oēs q̄ ad ip̄m ꝓ penitētia recipienda recurrūt: qz eſt parochialis ſacerdos oīm de ep̄atu. c. officiū. eo. ti. in tex. ⁊ in glo. ⁊ l. di. in capite.

2 ¶ Utrū idem poſſit archipreſbyter ruralis? Rñ. ꝙ non niſi inq̄tuz ep̄s ei dat autoritatē: plebib⁹ em̄ ſolūmodo p̄eſt ⁊ nihil dz facere ſine relatione ep̄i: aut contra eius decreta. c. fi. eo. titulo.

Argumētatio a minori ad mai⁹ vz af

UVA. BHSC. IyR_213

firmatiue.c.si i laicis.xxxviij.di.a maiori ad min⁹ vz negatiue.xxxij.q.v. si paulus.⁊ de hoc in.c.tum in cun.de elec. in glo.cum suis concor.

1 ¶A toto ad partem.valet affirmatiue. xiiij.q.penale est.

2 ¶A parte ad totum vz negatiue.xxxij. q.iiij. meretrices.

3 ¶Ab ethimologia nominis.xvj. q.j. placuit el.j.⁊.ij.sed non valet nisi negatiue ⁊ nomine appellatiuo: quia ꝓpria nomina imponuntur ad placitum. vt not. Bar.in prohemio infortiati super rub. Limito etiam secundum pa.in .c. j. de iudi.verum quando nomen sumitur essentiali natura sua vt mutuum:testamentum:quia hoc verum est.Testamentū est mentis testatio.l.j.ff. d̄ testa. vbi ergo non est testatio mentis nec testamentum similiter mutuum est qd̄ de meo sit tuum.l. ij.ff.si cert.pe. vbi ergo de meo non fit tuum non est mutuum. secus quando imponitur nomen ex eo quod deberet inesse in nominato. Unde imperator dicitur augustus quia augere debet rempub.si nō auget tamen imperator est. vt not.in prohe. ff.veteris.Papa pontifex dicitur qr debet esse pons per exemplaritatem vite. Sed si non facit tamen pontifex est vt in.c.j. de consti.li. vj. Si igitur intellige insti. de tute.in p̄n.ff.de ver.sig.l.bonoꝝ.⁊.l. maluz.C.de defen.ci.l.defensores la .ij. ⁊ insti.de dona.§.est ⁊ alius.C. de fer.l. a nullo.C.d̄ offi.p̄fe.vr.l.j.vbi tex.Sciatis profecto ex ipso noie quid p̄fecto debeatur annone.Ex quibus patet ꝙ argumentum potest sumi ab interpretatione nominis. ⁊ sic limita secūdū bal. de vasallo milite quiarma bellica de posuit illud prouerbium si nomine priueris nec rem habere mereris esse verum si nomen significat substātiam vel qualitatem necessariam inesse alicui subiecto vt.ff. de fidei.li.l.luci⁹. ⁊.ff. de pac. l.tale pactū.§.si secus si significat solā simplicem demonstrationem ff. de re. du.l.si cognatis.⁊ ex hoc pz esse verum ꝙ scholares scholas intrantes nō attēdentes nec studentes non gaudent priuilegio scholarium vt tenet Joan. de lig.in ꝓhemio cle.adducit no.ꝑ glo. in l.vna .C. de studijs.lib.vj.ro.⁊ videtur tex.in.l. si quis.C.de dome.prote.⁊ idē si inhoneste viuunt.C. de curio. et sta. l.agentes alias incipit per id tempus. similiter est veruz ꝙ illi qui sunt de collegio alicuius artis:sed artem illā non exercent non gaudēt priuilegio illius artis: vt not.Bart.in.l.semper.ff.de iu. immu. per illum text.§. negociatores. xvj.q.j. generaliter et hec faciunt tam contra scholares ⁊ artifices quam eorū rectores qui grauant litigantes cū eis ratione priuilegiorum ⁊ ideo si hoc est manifestum credo ꝙ teneantur ad restitutionem rectores omnium in quibus plus sunt grauati.⁊ similiter scholares si tales sunt ꝙ non gaudeant q̄nis non sit manifestum. In nomine autem proprio sepe fit argu.non validū: ⁊ ideo homines querunt bona nomina.⁊ dicebat vxor Joan.an.ꝙ si venderentur deberent emi pro magno bono propterea Jo.an.extollit nomen ꝓpriū in prohemio cle.Similiter accursius in l.facta.§.si in danda.ff.ad treb. interp̄tando nomen suum.⁊ hoc euenit quia ex horrido nomine sepe suspicātur homines sinistrum putantes a prauo euētu impositum:pro hoc vide tex.cū glo. in.d.§.si in danda.

¶Ab autoritate.xxxij.q.j.dicit. 4

¶Ab appositione vel cōtrarijs.viij.q. j.sciendum. 5

¶A simili.ij.q.j.multi. in glo. 6

¶Ab exemplis gentiliū de ver.sig.forus de conse.di.j.c.j.vide.Bal.i.l.cōuēticulam.C.de epi.⁊ cle. quomodo multis alijs modis valeat:omitto propter breuitatem. 7

☞De arris et an sit contractus nominatus not.Bart.et Alexan.in.l. ex empto.§. is qui viua.in vltima opposi.ff. de ac.emptionis.Bal. post gl.in.l.ij. in j.q.C.quando lic.ab emp.dif.dicit ꝙ nō est nominato sed innominatus. idē tenet in.l.cōtractus.ad fi.C.de fi. instru.

UVA. BHSC. IyR_213

Arra non precia, sed pignora dicuntur.

1 ¶ Arrarum donatio est argumentum emptionis vel venditionis: aut alterius cōtractus: qui tñ ꝯctus valeret sine eis l. qđ sepe. in prin. ff. de cōtrahen. emp. ⁊ pōt quis ab emptione et venditione discedere post ipsaꝝ dationem nisi sint date nomine arre et pro parte solutionis: quia cum pars precij sit soluta res non est integra. C. quando li. ab emp. dist. l. vnica. vtrum tamen ille per quē stat ne cōtractus perficiatur: qñ solum sunt dato ꝑ arras ipsas perdit q̄ dedit ⁊ qui recepit restituet in duplum. insti. de empt. ⁊ vend. §. in his. ⁊ idem dic de pignore dummodo non sit datum extimatum nomine partis solutiōis. C. de rei vendi. l. precij.

2 ¶ Utrū possint interuenire in matrimonio et quomodo faciunt matrimonium vide. j. spōsalia. §. xij. cum sequē.

Arrogantia est quedā filia supbie q̄ q̄s multū se existimās ceteros quos infra se videt despicit et quibus non consulendo loqui: sed vix dominādo dignatur. c. j. xl. dist.

1 ¶ Arrogantes dicuntur qui garrulitatem autoritatem putantes humiliter nesciunt inferre quod docent dist. xlvj. §. j. ⁊ c. j. ⁊ di. xlix. c. hinc ⁊ enim. circa medium.

2 ¶ Arrogantia rusticorum nihil impudentius. d. §. j.

3 ¶ Utrum sit mortale peccatum? Rñ. ꝙ sic quando ex tali superbia vel contentione fit que sit mortalis ⁊ ꝓpterea vide. j. supbia ⁊ cōtēptio. al's cōiter pctm̄ veniale erit.

Arrogatio vide su. adop.

Ars balistariorum vtrū liceat? Rñ. ꝙ non immo prohibetur sub pena excōmunicationis inter christianos vt. in. c. vnico. de sagittarijs Quod est verū secūdū glosam. ibidem ⁊ doct. in bello iniusto: secus in iusto: qꝛ data iusticia licituꝫ est quibuscūq; armis vti ⁊ pugnare: immo aduersarium decipere per seditionem parando insidias vt. in. c. dñs. xxiij. q. ij.

☞ De arte sagitādi an ⁊ quibus sit ꝑmissa no. Inno. in. c. sniam. in gl. sua in ver. balistarijs. ne cle. vel mo. ⁊ Bar. in l. qui penum. ff. de penu. leg.

¶ Utruꝫ artifices q̄ inter se cōueniunt ꝙ alios non instruant: aut ꝙ non vendāt nisi certo modo ⁊ hmōi peccēt? Rñ. ſm Inno. in. c. significāte. de app. ꝙ sic si fraudulenter faciunt. Secus si ex priuilegio vel consuetudine. C. de mono. l. vnica intelligit quando fraudulenter faciūt: vel dicit ꝙ locū hꝫ de personis ⁊ rebus: nō de loco vel mō: vel dic ꝙ si faciant ex aliq̄ causa legitima ꝙ licet. Secus si ex auaricia: vel in damnum reipublice. Et sic intellige. d. l. vnica. 1

¶ Utrum artifices facientes que per se vel alio admixto non possunt esse vtilia de quibus dicit. l. quod sepe. §. veneni mali. ff. de contrahen. empt. ꝙ flagitiose rei nec emptio nec mandatuꝫ nec societas valere potest peccent mortaliter? Rñ. ꝙ sic, immo omnia mala eis imputabuntur ex ipsis venientia. ca. fi. de iniur. ⁊ dā. da. ⁊ hoc videtur tenere. Inno. in. c. j. ne cle. vel mo. qui dicit ꝙ in his nullo modo licet negotiari. Sed si posset esse vtile cum aliquo admixto. vt puta pro feris occidēdis. vel si sint forte gladij vel colores: quia possunt esse vtilia ad aliqua si ad defensionem vel ad calorem. hominem vel mulierem in casu licito. ⁊ ꝑ bona causa licita est in his negotiatio secundū eundem. Inn. vbi supra. Et hoc credo veꝝ quando existimat. vel potest existimare. probaliter ꝙ talis emēs vel cui talia dat: vel facit eis vti ad bonū. Alias tale erit peccatum talia facere vel vendere aut donare quale peccatum est tali re vti Et ex hoc patet quid dicenduꝫ de artificibus qui faciunt taxillos cartas: pompas: curiositates: ⁊ huiuscemodi que vt frequētius sunt mortale peccatū illis qui ipsi vtūtur. qꝛ nō possunt absolui nisi a tali arte abstineant. 2

¶ Ars siue exercitium corporale extrin

UVA. BHSC. IyR_213

secum vtrum sit licitū. Rñ. quod sic si hec concurrant.

¶ Primum recta intentio. nam cuius finis bonus est. i. intentio ipm quoq; bonum est in his que de se nō sunt mala. Finis ergo vltimus q̄ dz haberi est deus. j. Cor. x. Omnia quecūq; facitis aut in verbo aut in opere ꝛc. Finis propinquus debet esse aliquod rōnale. vt subuentio proximi. vel sue necessitatis ad ephe. iiij. Operetur manibus suis vt habeat vnde tribuat necessitatem patienti. Qui ergo laborat laboret vt corpus exerceat ne otio torpescat: vel vt lucrū acq̄rat quo se ꝛ suos gubernare possit vel vt alijs subueniat vnde viuere possint virtuose. ꝛ sic ad gloriā perueniant. Si autem alia intentione quis facit artē aliquam tale est peccatū: qualis est intentio praua quam hz.

¶ Scdm opus ipm nō sit ꝓhibitum a deo vel ab ecclesia vl' a legib⁹. sicut est ars vsure ꝛ oia q̄ nō sunt nisi ad peccatum vel malum proximorum.

¶ Tertiū ꝙ fiat modo debito et cum debitis circūstantijs. s. tpe debito nō festiuo. de quo dic vt. j. Ferie p totū. Itez sine fraude vel dolo periurijs: mendacijs: ꝛ hmōi: qꝛ tale peccatum erit ars quare mala circunstantia cuz qua sit.

¶ Quartū qd̄ fiat ab eo q̄ nō est ꝓhibitus. Nam quedā sunt que clericis prohibentur. vt. j. Clericus. ix. per totum.

Ascismus. ꝟm Archid. i. c. pro humani de homi. li. vj. dr̄ a scindo scindis qꝛ scindunt animā a corpe. Isti proprie sunt serui q̄ subsunt dominio alicuius: ꝛ pro pecunia occidunt hoies ad alicuius instantiā secundum predictū Archi. alij volunt qd̄ sint quidaz infideles liberi qui pro pecunia faciliter querunt interficere hoies nō curātes si seipsi interficiant: sed qd̄ sint sub dñio alicuius vel nō fideles vel infideles. dūmodo ꝑ pecunia eis data hoies interficiāt nō refert ꝟm no. de imo. ꝛ sequit̄ Ge. in. d. c. pro humani.

☞ Adde de isto ascismo sine vt veri⁹ dicā: assassino. ꝛ quis dicat̄ Bar. in. l. cicero. de pe. Ang. in. l. q̄ sepulchra. C. de sepul. vio. ꝛ an puniat̄ nō cōsummato delicto. no. idē Ang. qd̄ sic. i. l. itē apud labeonē. §. si curauerit. ff. de iniur. vbi quid in eius mandatore.

¶ Que pena ꝓcurātiū mortē alicui⁹ p tales. Rñ. q̄cūq; princeps. ꝛ q̄tūcūq; magn⁹ p̄latus seu q̄uis alia ꝑsona ecclesiastica vel secularis quēpiam christianorum p p̄dictos occidi fecerit vel mandauerit q̄uis mors non sit secuta aut eos receptauerit vel occultauerit aut defensauerit excōicationis ꝛ depositionis a dignitate: honore ordine: officio: bñficio incurrit snias ipso facto et etiam cū suis bonis mundanis oibus diffidat⁹ a toto xp̄iano populo perpetuo. Nec requirit̄ alia sentētia postq̄ ꝓbabilibus cōstiterit argumētis istud scelus cōmisisse. hec in. d. c. ꝓ humani. 1

¶ Utrum tales diffidati possint interfici impune. Rñ. ang. de pu. cōsi. xiiij. ꝛ sequit̄ Ge. i. d. c. pro humani. qd̄ sic nedū p iudicē: sz ꝛ quēcūq; priuatum. quia idē est bannire: ꝛ diffidare quod statuere. ꝛ precipere vt impune possit occidi. vt no. C. de accusa. l. reos. quod in conscientia licet. ꝛ quando fieret zelo iusticie alias non. 2

¶ Utrum clericus taliter diffidat⁹ sit spoliat⁹ oi priuilegio clericali. Rñ. Ge. ne. in. d. c. pro humani ꝙ sic ꝛ sine alia degradatione pōt occidi vel verberari sine vel alia pena. 3

¶ Utrū bona p̄dictoꝝ sit capiētiū. Rñ. ꝙ sic si sunt bona mūdana. Aduerte tñ hoc ꝟm archi. ibidē ꝙ requirit̄ prius snia iudicis declarantis ipz asasinū vl' fautorē taliū añq̄ liceat ꝯtra tales ꝓcedere in ꝑsonis vel bonis. ꝛ ad tex. d. c. ꝓ humani rñdet nō requiri aliā sniam scz q̄ det licētiā occidēdi ꝛ hmōi: quia sufficit sit declaratus asasinus vel fautor quod no. quia facit ad multa. 4

Astrologia. nihil refert ad salutē: sz poti⁹ mittit in errorem ꝛ iō a q̄libet fideli est postponēda. xxxvij. di. §. sz cōtra. xxvj.

UVA. BHSC. IyR_213

q.ij.illud circa fi.ꝛc.sed ꝛ illud.

☞ De astrologo ꝛ an sit ei credendū no.ꝙ sic in.l.itē apud labeonē.§.si q̄s astrolog⁹.ff.de euic.ꝛ an sit ars ꝑmissa Bar.in.l. geometri.in lec. nyco. de ne apoli.ff.de excu.tut.

Astutia. ꝓprie ꝑm Tho.ij.ij. q.lv.est cū q̄s ad cō seq̄ndū aliquē finē bonū vel malū vtit̄ nō veris medijs sꝫ simulatis ꝛ apparētib⁹ ꝙ q̄dē est ꝯ rōnē ꝛ ꝯ prudētiā ꝛ pactū. Aliqñ tñ dicit̄ prudentia ꝓpter similitudinē:sꝫ ipropꝛie vt ꝓuer. prio vt detur paruulis astutia.

☞ De astutia ꝛ an ꝛ qñ sit ꝓhibita et qñ ꝑmissa vide tex.ꝛ ibi ang.in.aut̄.de testi.§.ꝛ licet.col.ij.ꝛ versi not.de isto. colla.vij.

8 ¶ Astutia large est quedam apparens fictio seu simulatio et potest dupliciter fieri.

¶ Primo ad bonū alterius ꝛ ad illius malū iniuste:ꝛ sic nō est peccatū:vt ptꝫ xxij.q.ij.in.c.vtilem.vbi ponit̄ quomō xp̄s ꝛ dauid ꝛ alij vsi sint simulatiōe ꝛ sanctitate.ꝛ gl.dicit ibidē ꝙ dol⁹ ꝯtra hostē bon⁹ est.xxiiij.q.ij.dñs.ꝛ.xliij.di. in mādatis.ff.de cap.ꝛ postil.re.l. nihil interest.ꝛ.xiiij.q.v.dixit.ꝙ verū credo: dūmodo mēdaciū nō dicat̄.ꝛ hostis sit nobis cōtra iustitiam hostis.

¶ Scdo mō astutia seu simulatio fit ad fallendum proximū.ꝛ sic semꝑ est peccatū.xxvij.dist.ꝙ interrogasti.xij.q. j.certe.Et aliqñ est veniale pctm̄:aliqñ mortale ꝑm nocumētū qđ infert proximo vel intendit inferre ex ea vt puta de re notabili sic est mortale.ar.c.j.xxij q.ij.ꝛ hoc etiā si fieret ꝓpter bonū alterius qꝛ nulli facienda est iniuria pro alterius bono.d.c.primū.ꝛ de hac habes.j.prudentia.§.iiij.

Auaritia. ꝑꝫ Tulliū ē inordinat⁹ amor habēdi.ꝛ dr̄ inordinat⁹ dū q̄s supra moduꝫ mēsure querit vel retinet diuitias.Nā bona exteriora hoīs consistere debent in quadam mensura.s.vt querat habere diuitias prout sunt necessarie ad vitā vel suā conditionē.ꝛ sic auaritia sꝑ est pctm̄ ꝑm Tho.ij.ij.q.cxviij.ꝓ cui⁹ declaratiōe est notādū vt elitio ex sn̄ia Alex.ꝛ Tho.vbi.s̄.ꝙ auaritia ꝯsistit i trib⁹.s.appetendo:i acq̄rendo:ꝛ inr etinendo inordinate res temporales.

¶ Utrū aūt sit pctm̄ mortale auaritia q̄ cōsistit i appetēdo.Rñ.ꝙ sic trib⁹ modis:prio appetēdo aliena illicite volūtate deliberata:ita ꝙ ꝓcederet in op⁹ si esset facultas.ꝛ isto modo ē mortale pctm̄:qꝛ cōtra illud ꝑceptū exo.xc.non cōcupisces rē ꝓximi tui.Posset tñ esse veniale pctm̄ propter modicitatem rei appetite:sicut dicitur de furto.j.furtū. §.xxxiiij. 1

Scdo est mortale pctm̄ cum appetit deliberate illicita q̄ sine peccato mortali teneri nō possunt puta bñficiū ecclesiasticum cum sit indignus.

¶ Tertio posset esse mortale peccatuꝫ qñ appetit suꝑflua appetitu suffocāte totaliter mētē a debita cura sui ꝛ necessaria cōsideratione diuinoꝝ vt ptꝫ i.c. idolatria.xxviij:q.j.ꝛ facit.c.cū oīs auaritia.j.q.j. Suꝑfluo igit̄ amore desiderare diuitias: dūmodo sit.j. deum: vt puta quia nec illicito mō nec illicita vellet:nec propter hoc dimittit necessaria ad salutem communiter est pectum veniale.

¶ Utrū auaritia in acquirēdo sit mortale.Rñ.ꝙ sic duobus modis. 2

¶ Prio si acq̄rit ꝑ illicitū ꝯctū diuina vel hūana lege ꝓhibitū.puta ꝑ vsurā: rapinā:falsum cōtractū ꝛ huiusmodi.

¶ Scdo si acquirit ꝑ opera q̄ sunt peccata mortalia:q̄uis etiā nihil acq̄rant vt adulterari ꝛ similia.si ꝟo talia opera q̄uis illicita:non essent pctm̄ mortale tunc auaritia nō esset mortale:vt puta cū aliq̄s componit verba iocosa ad lucrū:salua tñ honestate:sꝫ esset veniale peccatum:sicut illud per quod querit.

¶ Utrum auaritia in retinendo sit mortale peccatum.Rñ.ꝙ sic tripliciter. 3

¶ Prio cū retinet scienter ea q̄ restituere tenet̄ ꝛ pōt.c.sepe cōtingit.de resti. spo.ꝛ totiens quotiēs pōt restituere ꝛ

UVA. BHSC. IyR_213

disponit non restituere ar.d.c.sepe.
¶Scdo cũ retinet ea q̃ sñt vltra suãne cessitatem et sue familie videns aliquẽ in extrema necessitate: quia tenetur rei de tali superfluo subuenire de p̃cepto vt dicit Ri.in.iiij. distinc.xv.de quo vide.j.eleemosyna.§.j.
1 ¶Tertio cum retinet superflua.ratione cõdecentie sui status: quia de ipsis tenetur facere eleemosynas: etiam nõ existentibus in extrema necessitate: secundum Ric.vbi.s̃.et hoc intelligo cũ retinet amore inordinato.secus si teneret vt loco ⁊ tempore dispensaret: quia non tenetur simul talia superflua dare. In alijs autem casibus communiter est veniale.
4 ¶Que sunt eius filie.Rñ.ꝙ multe.ip̃a est que fecit meũ ⁊ tuũ ꝯ ius naturale qđ oia cõia fecerat.viij.di q̃ iure.xlvij. dist.sicut.xij. q.j. dilectissimis. ⁊.c.duo. in ip̃a in terrenis facit fortes in celestib⁹ debiles.xl.vij. di.oẽs huius seculi. Ipsa excecat rõnem ⁊ grati⁹ facit videre aurũ q̃ solẽ.d.c.sicut.⁊ xxxvij.d.nõne.ip̃a facit idolatrar̃ ⁊ fornicari.xxviij. q.j. idolatriam.⁊.j.q.j.cũ oĩs auaritia. Item facit adulari regibus vt captent alienas hr̃ditates.d.c.nõne.Ip̃a furtũ rapinã: vsuram. fraudem. falsitatẽ in iustitiã. simoniaꝫ. acceptionẽ p̃sonarũ proditionẽ: turpe lucrũ ĩmisericordiã et inq̃etudinẽ parit.de q̃bus vide in titulis suis. Et breuiter ipsa est oĩum malorũ radix.xlvij.di.bonoꝝ auctori.⁊.xxiij. di.his igit̃. Ip̃a maiorẽ reuerẽtiaꝫ exhibet auro q̃ deo. xlvij.disti.sicut. Ipsa excecat mentem. de elec. c.quorundam.li.vj.⁊ in.c.auaritie eo.ti.⁊li. dicatur auaritie cecitas.

Audacia. vtrum sit peccatũ. Rñ.ꝙ sic ꝑꝫ ꝙ dicit excessum passionis q̃ ꝓprie dicit̃ audacia.de qua eccle.viij.cũ audace ne eas. ⁊ opponit̃ fortitudini q̃ ẽ cõtra timores et audacias.

Augere an ꝓhibeat̃ q̃ est prohibit⁹ acq̃rere.Rñ. Semi.in.c.cũ ex. eo. de exces.p̃la.lib.vj.ꝙ non qꝛ prohibitus acquirere nouuꝫ ius in re non dicitur venire cõtra prohibitionẽ licet augmentet pristinum quod habebat ante ꝓhibitionẽ.vt est casus in.c. fina.secundo responso. de conces. prebend.lib.vj.vide.j.loca.§.iij.

Augurium quod fit in cõsideratione auiũ ad scientiam futurorũ est ex traditione malorũ angelorum.xxvj. q.ij.qui sine.
☞De hoc et an sit hec ars permissa. no.saly.⁊ do.in.l.nemo.C.de mal.⁊ mathe.⁊ in.l.ij.C.de sa.paga.⁊ spe.in titu. de accusa.§.ij.versi. Item quod est homicida.
¶Utrum hanc arram exercere sit licitum. Rñ. ꝙ vanitas est et superstitio. xxvj. que.ij.ca. illud Immo est idolatrie cultus augurij superstitionibus implicari.xxvj.q.ij.Sed et illud.et sic patet ꝙ est peccatum mortale ⁊ cofirmatur.hoc.quia in ca.augurijs.xxvj.questi.vj. dicitur ꝙ augurijs seruiens est ab ecclesia separandus.sed de hoc latius vide. infra sortilegium. 1

Austeritas indiscreta in vigilijs ⁊ orationibus reprehenditur. de conse.di.v.non mediocriter.⁊ posset esse mortale peccatum. Uꝫ quãdo notabiliter lederet vitam propriam et scienter vel ex tali indiscretione q̃ prouediret ex lata culpa vt patet ex.d.capitulo nõ mediocriter: quod demonstrat eos communiter rapinam.
¶Austeritas ĩ impetrando est quãdo non cum tranq̃llitate corrigit.sed aspere subditos iflectere festinat.xl vj.dist. hoc habet. 1
¶Austerus nõ debet esse dispensator vbi deus est benign⁹.xxvj.questio.vij. alligant in fine. Melius est per mansuetudinem peccatores ab errore eruere q̃ per austeritatem in foueam perditionis propellere. xlv. distin. recedite.quia austeritas immoderata nec correctionõ iducit nec salutẽ.xlv.di.cũ beat⁹.⁊ sic pꝫ ꝙ nec mlta austeritate ex ulcerãdi sũt subditi.neq̃ nimia benigni 2

UVA. BHSC. IyR_213

tate dissoluendi. xlv. distin. disciplina.

Balistariorũ ars q̃modo ꝓhibet vide. s. ars in principio.

Balneum. Utrum sit intrãdum die dominica. Rñ. ꝑ voluptate aut luxuria omni tpe prohibetur: ꝑ necessitate aũt licet vt est tex. in. c. peruenit de cõse. dist. iij.

☞ De balneo ⁊ in quibus locis ⁊ quibus permittatur. not. Barto. in. l. cum supra. C. de remi. le. li. vij. ⁊ bar. cepo. in tract. serui. vrba. c. xv. i rub. de balneo.

1 ¶ Utrũ liceat clericis vel religiosis balnea intrare. Rñ. ꝙ sic causa necessitatis. vt patet ex tex. xxiiij. q. j. omnis qui.

2 ¶ Utrum liceat balneum intrare cum mulieribus. Rñ. ꝙ non. vt est text. in. c. non oportet. lxxxj. di. immo. dicit gloss. ibidem. Si vir ingreditur balneum cum muliere extranea. donatione propter nuptias priuatur ⁊ mulier dote. si cum viro alieno habuerit balneum. vt. C. de repu. l. vlti. § inter culpas. immo infamis est qui tenet mulieres custodientes balneatorum vestes vt. l. athletas. ff. de his qui nota infami. §. ait pretor.

3 ¶ Utrum liceat balneum intrare cum iudeo. Rñ. ꝙ non vlli christiano. et si clericus est debet deponi clericus excõmunicari qui cum iudeo se balneat. xxvij. q. j. nullus.

Bannum. Qualiter puniat banniens episcopum vide. j. excõmunicatio. v. casu. xiij.

1 ¶ Utrum iniuste banniens aliquem teneatur ad restitutionem de amissis ratione talis bãnitionis. Rñ. ꝙ vltra peccatum mortale quod incurrit tenetur ad restitutionem ſm Inno. i. c. fi. de his que vi me. ve. causa. fi. ff. ꝙ me. causa. l. si cũ exceptiõe. §. pedius: quia bãnitio eius fuit amissionis occasio. d. l. si cum. §. in hac actiõe Nec ob. ff. e. l. metũ. la. iij. in princi. vbi sentiẽs armatos cõtra se venire ⁊ fugiẽs si occupatus fuit fundus quem fugiendo dimisit non tenẽtur armati: quia loquitur quando metus fuit vanus: quia forte cõtra eũ nõ ibant. sed si promisissent ire cõtra eum et huiusmodi bene tenerẽtur de omni damno quod iuraret sibi cõtigisse eorũ accusione. arg. dictarũ. l. ⁊. d. c. fi. ⁊. ij. q. j. in primis. De bãnis que debent fieri in matrimonio. vide. j. clandestinum in princ. de bannitione que est diffidatio. vide. j. diffidatio.

¶ Utrũ bannitus amittat que sunt iuris ciuilis. Rñ Secundum bart. aut est bannitus taliter ꝙ potest impune offẽdi. Et si est bannitus imperij perdit Si vero est bannitus alicuius ciuitatis vel regni: sic non perdit ea que sunt iuris ciuilis ciuium romanorũ sed ea que sunt propria illius ciuitatis vel regni hoc no. bar. in. l. amissione. ff. de capi. di. ⁊ addit ꝙ ad hoc vt sit talis bannitus duo requiruntur. 2

¶ Primum ꝙ sit inobediens ⁊ aufugerit ab imperio cui subest ⁊ sit exbannitus. ¶ Secundum ꝙ in hostium numero se conferat. ⁊ habet eum pro hoste Si autem quis esset bannitus. non tamen haberetur vt hostis. nec posset offendi impune ex forma statuti: tunc talis nõ perdit nisi ea que sunt ciuitatis. Et sic patet quomodo potest facere testamẽtum vel succedere: quia primus non potest. s. bannitus imperij: alius bannitus ciuitatis potest et multo fortius bannitus qui non potest offendi: sed secũdus potest secundum ius commune. secus in successiõe ſm statuta ciuitatis et sic patet ꝙ bannitus ex debito ex quo veniũt bona publicanda non equiparatur deportato q̃ non succedit nec ex testamẽto nec ab intestato. l. j. C. de here. inst. qꝛ talis succedit ⁊ potest acquirere de nouo si remanet liber. ⁊ hoc ſꝫ dispositionẽ iuris comminis: sed non vigore statutorum ciuitatis vel terre de qua est bannitus. 3

¶ Sed quid valet ei cum non possit in dicta ciuitate vel terra agere. Rñ. ꝙ potest cedere alteri iura sua recepto precio. ⁊ nõ obstabit cessionario bannitio. sic no. Bar. in. l. certa forma. C. de iur. fi.

Baptis.

UVA. BHSC. IyR_213

Baptismus primo quotuplex est. Rñ.triplex vt dicit ang.li.iiij. de vnico baptismo.⁊ de cõse.di.iiij.c.baptismi vicẽ.s.fluminis .de hoc Jo.iij.venit iesus in terrã iudee ⁊ baptizabat ⁊ iste ꝓprie dr̃ baptismus. alij aũt methaphorice qꝛ vterq; instar baptismi hz purificare. ⁊ per ꝯñs vicẽ eius implere.

¶ Scd̃s est baptismus sanguinis.Jo. xij.Baptismo hoc habeo baptizari. et iste est baptismus potissimus.de conse. d.iiij.cathecuminum.

¶ Tertius est baptism⁹ flaminis siue spũssancti de quo Act .ij. Uos aũt baptizabimini spũsctõ.⁊ iste est ꝓpositũ suscipiẽdi baptismũ mõ debito si dabitur facultas vñ istud nõ cõgruit nisi adultis habẽtibus vsuz rõnis.d.c.baptismi vicẽ.Jste baptism⁹ nõ eq̃pollet prio: qꝛ nõ remittitur tota pena debita pctis: sicut i prio:sz pl⁹ ⁊ min⁹ ꝟm suã deuotionẽ.itẽ ꝑ istũ nõ ip̃mit̃ character.Itẽ priuat̃ iste ecclesiastica sepultura sicut ⁊ cathecumini. q̃uis ꝓ eis oret eccl̃ia. Itẽ in isto requiritur cõtritio vt saluetur:sed nõ in primo sed solũ attritio.

¶ Scd̃us ꝟo baptismus excedit p̃muz quo ad premiũ accidentale: qd̃ est aureola ⁊ etiã essentiale ꝟm Pe.de pal̃. in iiij.qꝛ plus de gratia cõfert:sicut est ibi maius op⁹ sz nõ imprimit̃ character ꝑ ip̃m sicut ꝑ primũ:. Et iste scd̃us est cõmunis adultis ⁊ paruulis qꝛ si ꝑuuli interficiãtur ꝓ xp̃o: puta in detestatione fidei xp̃i quã tenẽt parẽtes ei⁹ sunt martyres ꝟz theologos:⁊ ꝟz pe.d̃ pal̃. in.iiij etiã si essent in vẽtre: ⁊ in despectũ christi mater percussa arbortiuũ faceret.vel interficeretur.Sz qꝛ hic intendo tractare de baptismo fluminis. iõ videndum est quid sit baptismus fluminis.Rñ.baptismus est exterior hominis ablutio cum certa forma verborum ꝟm Magistrum senten.in. iiij. dist. iij.in quo ꝟm Jnno.in rubri. de baptismo sunt tria sicut i sacramẽto altaris.

¶ Unũ quod est tantum res sacramẽti.s.gratie infusio:pecccati remissio.

¶ Scd̃m qd̃ est tm̃ sacramẽtũ. s. aqua abluẽs ⁊ ablutio passio intelligo cũ debita forma ꝟboꝝ:al'r nõ.j.q.j.detrahe.

¶ Tertiũ qd̃ est sacramẽtũ.⁊ res.s.character.Aqua ergo ꝟbo dñi sanctificata ꝓprie ẽ sacramẽtũ sicut species panis ⁊ character.secundario sicut veruz corpus christi.

☞ De baptismo ⁊ illius materia not. doc.in.l.j.⁊ ꝑ totũ.C.ne sa. bap. iteret̃. ⁊ in.l.nihil.C.de manu.vindi. qd̃ facit ad versi.seq. cum seq.

¶ Utrũ sit de necessitate. Rñ. ꝟm bõauẽ.in.iiij.sen.dia.iij. ⁊ Ric.ibidẽ ꝙ post tp̃s passionis xp̃i ex quo euangeliũ est publicatũ.q̃libet etiã sanctificat⁹ i vtero debitor esse cepit ipsius baptismi ex quo ad eũ institutio peruenit. Uñ aduerte ꝙ nisi aliquo dictoꝝ baptismorũ quis suppleat vicẽ baptismi fluminis dãnabitur nisi eo fuerit batizatus. sed adultus etiã puniet̃ pena sensus extali omissione qꝛ peccat mortaliter nõ suscipiẽdo ex quo ad eũ ꝑuenit istitutio sz paruul⁹ carẽs vsu rõnis solũmodo puniet̃ pena dãni.Sed aduerte ꝙ non potest suppleri baptismus fluminis aliquo modo quando habetur oportunitas ipsum capiendi si non capitur.

Baptismus .ij. Queritur q̃ sit forma baptismi.Rñ ꝟm doc.in.c.j. de baptismo ẽ hec.Ego te baptizo.Jn noie p̃ris ⁊ filij ⁊ spũssancti amen. ponitur ẽt de conse.di.iiij.c.a quodam ⁊.c.multi.

¶ Utrũ ergo sit de substãtia.Rñ. Jnn. in.d.c.j.cũ gl.ꝙ non.⁊ tex.est in.c.retulerãt. de conce. dist. iiij. qd̃ est baptismus.licet omittatur:ego.⁊ ri.i.iiij.dist. iij.ar.ij.q.iij.concordat ꝙ nõ est de substantia Ego.

Quid si dimittatur te Rñ.Jnno.in.d.c. j.ꝙ nihil sit Esset tamen baptismus si pro isto pronomine ei poneretur nomen proprium illius quem baptizat ꝟm Pe.aureolum in.iiij..sen.di. iij. q.ij. peccaret tamen grauiter si sic faceret.

¶ Quid si diceret.Ego te linio i nomine patris ⁊ filij.Rñ.pe.aureol.vbi.s̃. ꝙ

UVA. BHSC. IyR_213

nõ esset baptismus: qꝛ oportet vt exprimat verbũ denotãs ablutionem: sicut baptizo id est abluo te: nõ lineo te ⁊ huiusmodi: quia nihil faceret.

4 ¶ Quid si vnꝰ baptizãs diceret. Nos te baptisamus. Rñ. sctũs bona. i. iiij. distin. v. ꝙ esset baptismus quia cõmuniter dicimus nos. Et hoc verum nisi intẽderet alium sensum inducere: quia tunc non esset baptismus. vnde tenet Sco. in. iiij. di. vj. ꝙ si plures baptizando dicerẽt: nos baptizamus ⁊c. ꝙ non esset baptismus: quia uõ representant xp̃m qui ẽ vnus scd̃m Bon. intẽdit dicere ꝙ est baptismus quando pro nos intẽdit dicere. Ego sicut faciunt dñi.

5 ¶ Quid si quis diceret in plurali. Ego vos baptizo. Rñ. pe. au. vbi. s̃. ꝙ solus debet baptizari ⁊ i singulari. Et faciẽs cõtrariũ grauiter peccat nisi necessitas sibi esset quia tunc liceret vt fecerunt apostoli.

6 ¶ Quid si omittatur in. Rñ. Gualdẽsis ꝙ non est baptismus.

7 ¶ Utrum possit dicere. In nominibus patris ⁊ filij ⁊c. Rñ pe. au. vbi. s̃. ꝙ nõ. sed in singulari scilicet in nomĩe patris ⁊c. quod idem est ac si diceret. In virtute sancte trinitatis scilicet patris

8 et filij ⁊c.

¶ Quid si dicatur. ego te baptizo i nomine xp̃i. Rñ. q̃. s̃. ꝙ nõ eẽt baptizatꝰ lꝫ dispẽsatũ fuerit apl̃is ad gl̃iã nois xp̃i Gio. tñ i. c. a quodã. de conse. di. iiij. ꝙ sic baptizatus per dicitũ. c. Ego credo in dubio iterum baptizandũ scd̃m modũ. vt. j. baptismus. iiij. §. x.

9 ¶ Utꝝ sit baptizatꝰ si dicat̃. In noĩe trinitatis. Rñ ꝙ nõ. ꝟm gl. i. d. c. a quodã facit. c. multi ibidem.

10 ¶ Quid si dicat̃. In nomine genitoris ⁊ geniti ⁊c. Rñ. q̃. s̃. ⁊ cõiter theologi ꝙ nihil fit qꝛ ista nomina p̃ris ⁊ filij. magis nominãtur yposteses q̃ genitor ⁊ genitꝰ Gof. ⁊ Jo. tenẽt ꝙ sit baptizatꝰ. sed primum verius. ⁊ ideo in dubio est baptizandus iterum.

11 ¶ Quid si non dicat̃ copulatiua. ⁊ Rñ. Inno. i. d. c. j. ꝙ valeret si poneret̃ loco eiusq̃ qꝛ nulla ẽ differẽtia inter has copulatiuas ⁊ que alias nõ valeret.

¶ Sed quero vtrũ sit de necessitate ꝙ 12
ꝓferat̃ in latino. Rñ. Aureolus vbi. s̃. ꝙ sic a latino q̃ scit lr̃as: ab eo vero q̃ latinus ẽ sꝫ lr̃as nescit ꝓferant̃ in vulgari. a greco i greco sermõe. Et lꝫ grecꝰ si ꝓferat i latino ⁊ latinꝰ i greco. aut i vulgari sit baptismus. tñ peccat tu aũt dic ꝙ dꝫ proferre in ea lingua in qua melius põt ꝓferre vel literali vel vulgari.

¶ Utrũ requirat̃ ꝯtinuatio in ꝓlatione 13
dicte forme. Rñ. Aug. vbi. s̃. ꝙ sic non interponẽdo historiã. Et credo ꝙ si notabilis esset discõtinuatio. nihil fieret secus i modica discõtinuatiõe. puta tussis vel silẽtij: ⁊ huiusmodi que intẽtionem non discontinuent.

¶ Utrum possit fieri trãspositio in di- 14
ctis verbis. Rñ. Au. vbi. s̃. ꝙ non ⁊ peccat grauiter trãsponẽdo lꝫ baptzatus sit nisi trãspositio mutet sensum vt dicẽdo. Ego te p̃ris ⁊ filij baptizo i nomine spũsancti. vel nisi intẽdat inducere errorem: qꝛ nõ baptizaret.

¶ Quid si proferantur corrupte prefa 15
ta. verba. Rñ au. vbi. s̃. ꝙ si fit ex impotentia nõ est peccatum. Ex loco est peccatũ graue. Tñ baptismus est. Ex mala vero intentione est peccatum grauissimum ⁊ non erit baptizatus. ꝙ sit. baptizatus in duobus primis casibus. pꝫ in. d. c. retulerũt de ꝯse. di. iiij. vbi ille dicebat. Ego te baptizo i noĩe patris ⁊ filia ⁊ spũsctã. Rõ ꝟm gl. ibidẽ qꝛ error sillabe. nõ nocet. vt. ff. d̃ mã. te. l. q̃ hẽbat seruum maxĩe i fine dictiõis. Secꝰ eẽt i p̃ncipio vel medio vñ tenet ꝙ qñ aliq̃ diminutio. vel corruptio iteruenit i forma prefate ꝓlatiõis. nõ ex malitia ꝙ si moritur statim credẽdum est ꝙ deꝰ suppleat ⁊ talis sepeliendus ẽ in cimiterio Si ꝟo supuixerit reiterãdũ ẽ sub cõditiõe nisi in casu qñ certum est ꝙ nõ mutat aliq̃d de essentia p̃fate forme. sicut est error sillabe solum maxime in fi.

¶ Utrũ sit necessaria exp̃ssio vocalis. 16
rñ. sctũs bo. i. iiij. di. iij. ar. j. q. ij. ꝙ sic. vñ sine ꝟbo vocali nulliꝰ ẽ efficatie. fa-

UVA. BHSC. IyR_213

cit.c.detrahe.j.q.j.

17 ¶ Utrũ sit necesse ꝙ ꝓferãtur cũ fide. Rñ.sctũs.bo. vbi.s̃.ar.ij.q.ij.ꝙ nõ qꝛ baptismꝰ nõ est sacramẽtũ singularis ꝑsone.Jõ fides ꝑsone nihil ꝓdest nec obest.sed est sacramẽtum ecclesie christi.vnde quicquid fit de fide cordis ꝑsone baptizantis iudicandũ est scd̃m expressionem oris.

18 ¶ Utrũ grecus qui dicit baptizet̃ de nomine p̃ris ⁊ filij ⁊ spiritꝰ sancti rite baptizet.Rñ.cõis opi.theoloꝝ in.iiij. di.est ꝙ sic:qꝛ in forma baptismi requirit̃ prio de necessitate vnũ ꝑtinẽns ad sanctificationẽ elemẽti quod est inuocatio trinitatis.Aliud ꝑtinens ad determinationẽ intẽtionis ministri.s.expressio actꝰ baptizandi.⁊ circa istud cõcurrũt duo.s.exp̃ssio ipsiꝰ actꝰ et ꝑsone in quã trãsit actꝰ Et ista sunt de necessitate baptismi sꝫ modꝰ exprimẽdi est ex institutione ecclesie.Et iõ peccaret mortaliter latinus sic baptizãs:sꝫ non grecꝰ Securiꝰ credo ꝙ iteꝝ baptizet̃ ꝓpter dubium quia alij contradicunt.

19 ¶ Utrũ aliq̃d addẽs ad p̃dictã formã baptizet.vt si dico.Ego Petrus sacerdos baptizo te:i noie p̃ris ⁊filij ⁊ spũs scti amẽ.⁊ scti Jo.baptiste.⁊c.Rñ.Jnn. i.c.j.de bap.ꝙ si tale additũ intẽdat eẽ de substãtia forme ita ꝙ nõ valeret q̃ si volẽs nouũ ritũ adducere nõ esset baptizatus Si aũt crederet nõ eẽ de substãtia forme sꝫ ex simplictate aut ex deuotiõe aut etiã ex malitia:etiaꝫ si diceret in noie diaboli aut hereticoꝝ.ego te baptizo in noie patris et filij ⁊ spũs scti amẽ:dũmõ hoc nõ credat eẽ de forma ⁊ baptizare intẽdat:erit baptizatꝰ aut dummõ talis additio nõ distrahat intellectũ forme.seu corrũpat:vt puta Jn noie p̃ris maioris:filij minoris.⁊.c. ꝟꝫ.bo.in.iiij.di.iij.ar.ij.q.iij.prime partis:quia non esset baptizatus:

Baptismus. iij.q̃ ad materiam q̃ est debita materia baptismi.Rñ.au.vbi.s̃. ꝙ ẽ aq̃ simplex.naturalis potẽs abluere.Ex quo patet primo ꝙ i nullo alio liquore potest fieri baptismꝰ nisi i aq̃. extra.de bap.c.nõ vt appõeres.

¶ Scd̃o requirit̃ ꝙ puta.vnde nec in brodio vel.i aqua mixta butiro vel pinguedine põt fieri baptismus qñ.s.premixtũ soluit speciez aq̃.sicut si paꝝ aq̃ multũ vinũ misceatur alias potest. 1

¶ Sꝫ nũq̃d sallẽdo impediat.Rñ. q̃.s̃. ꝙ nõ qꝛ non aufert speciẽ aq̃ imo ponit̃ in spera aque.Aqua vero teliquata sale nõ videt̃ materia debita nisi et euaporationẽ ⁊ exalationez reduceret̃ ad dulcedinem. 2

¶ Sed nũq̃d quelibet admixtio aque facta ipediat.Rñ. Ri.i.iiij.di.iij.ar.iij. q.iij.ꝙ aque mixtio põt dupliciter fieri.¶ Uno modo vere ⁊ proprie quãdo ex mixtibilibus constituit̃ aliqd̃ vnũ ꝑ essentiã ⁊ sic impedit:qꝛ nõ est aqua in actu.sꝫ.in potẽtia.¶ Alio modo improprie scd̃m quãdã apparentiã ꝟm q̃ miscent̃ illa quoꝝ minime partes ꝟm sensum sunt iuxta se inuicẽ posite ⁊ actualiter alterate saluis eoꝝ essentijs q̃ dicit̃ ꝓprie cõfusio:⁊ sic nõ ipedit q̃n possit fieri baptissmꝰ:quia manet species aque.Et iõ q̃uis aqua maris sit alterata ꝓpter admixtionẽ grossoꝝ vaporũ terrestiũ adustoꝝ q̃ ꝑmixtio ꝟm phylosophũ.ij.metheoroꝝ est cã saldiis mari:⁊ aq̃ lisciuij ꝓpter sui collationẽ ꝑ cineres:⁊ alie aque ꝓpter eaꝝ trãsitũ ꝑ venas sulphureas:tñ qꝛ in eis manet salua species aque põt fieri baptismꝰ. Dic ergo ꝙ ad cognoscẽdũ aquã debitã sacr̃o isti attẽdi debẽt.¶ Prio origo go.⁊ sic sallua:vrina:aq̃ rosea et hmõi nõ sunt materia debita.¶ Scd̃o ad speciẽ aque.s.vt sit liquida.⁊ tertio vt sapor alicuius liquoris alterius nõ tollat virtutẽ.nã alij.sapores reꝝ nõ liq̃darũ nõ imutant speciem aque si manet liquida:sed bñ sapores rerũ liquidarũ:vt puta vini ⁊ hmõi vnde quãdo plꝰ habet de sapore vini ⁊ huiusmodi. quam aque nõ potest de ea baptizari. 3

¶ Tertio requiritur ꝙ possit lauare:qꝛ aqua in linteo vel in lana nõ est apta lauare nisi exprimatur extra.Simili- 4

UVA. BHSC. IyR_213

ter nec glacies .vel nix vel grando nisi dissol natur.nec lutum.

5 ¶Quarto ꝙ sit materialis nõ artificialis.Et iõ aqua rosea vel ardens non valet:silr nec aq̃ supernatans cruori q̃ dicit flegma:nec aq̃ quã faciũt alchimiste.Aq̃ tñ q̃ exiuit de latere xp̃i fuisset materia debita qꝛ vera aqua fuit.

6 ¶Utrũ vrina possit esse materia debita.Rñ.Ri.vbi.s̃.ꝙ non nec ceruisia debito modo cocta.nec saliua:qꝛ i eis nõ manet salua species aque.

7 ¶Utrũ in aqua paludosa possit fieri. Rñ.vbi.s̃.ꝙ sic qꝛ ibi est species aque. Intellige nisi esset ita cõdensa sicut est aqua in glacie.

Baptismus.

iiij.q̃ admodũ q̃s modus ẽ tenẽd⁹ i baptizãdo.Rñ.Pe.Au. ꝙ p̃mo dꝫ ablui ab eo q̃ baptizat.non fricari.vl̃.tigi.vl̃ submergi.Ex q̃ pꝫ ꝙ ꝓijciẽs puerũ in puteũ nõ habẽs funẽ nõ baptizat.

☞Quantũ ad hunc ver.ꝛ materia de qua hic tangit qꝛ hic dicit ver.ij. ꝙ dꝫ immergi dic ꝙ põt fieri in solo capite absq̃ eo ꝙ lauet totũ corpus.ar.l.si.ex diuersis.ff.de rele.Bolog.in.l.possidere.ꝛ ibi in add.in ver.quamlibet.ff.de acqui.pos.vbi tãgit de not.j.arte. seq. cum alijs sequen.

1 ¶Quid de illo q̃ deponit in canistro ꝑ cordã cũ nõ põt manu ad aquaꝫ attingere extingẽs eũ ꝛ extrahens.Rñ.Ri. vbi.s̃.di.iiij.q.vl.ꝙ sic est baptizatus.

2 ¶Scdo dꝫ immergi vt appeat mortu⁹ cũ xp̃o.Utrũ aũt totũ corp⁹ sit abluẽdũ.Rñ.Rica.vbi.s̃.ꝙ principalr caput seu facies.qꝛ in ea vigent sensus.postea pect⁹ q̃ est sedes cordis.Tẽetur tñ cõtus ꝙ qualitercũq̃ ꝯtigat est baptizatus.ꝛ ꝙ sufficit aspersio quantũcũq̃ modica in casu necessitatis.

3 ¶Tertio dꝫ talis immersio esse trina vbi est cõsuetudo al's nõ:qꝛ est de necessitate sacramẽti sed sufficit vna.de conse.distin.iiij.de trina.

4 ¶Utrũ requirat simultas in ꝓlatiõe verboꝝ ꝛ ablutiõe.Rñ.Luadul.in.iiij di.vj.q.ij.ꝙ sic quanta req̃rit in actib⁹ hũanis.s.quãtũ põt nõ pũctuale q̃ eẽ vix posset vñ ꝟm Sco.ꝛ Ricar.l.iiij di. iij.sufficit qđ ꝓlatio ꝟboꝝ icipiat ante quã ablutio terminetur vel ecõuerso.

5 ¶Utrũ requirat qđ aqua q̃ q̃s baptizat sit sctificata a p̃sbitero prio ꝑ orationẽ.Rñ.ꝟm sctm̃.Bo.in.iiij.di.iij.qđ nõ de necessitate sꝫ de ꝯgruo.Ita tñ qđ nisi necessitas hoc requireret.peccaret mortalr sacerdos baptizãs i aqua nõ santificata eo modo quo dictũ est.s.ꝑ orationẽ sacerdotis

6 ¶Quid si omittãt alie solẽnitates.rñ. doc.i.c.j.de bap.debent suppleri:lꝫ nõ sunt necessarie.Aduerte qđ baptism⁹ dꝫ fieri cũ chrismate illius anni.aliter punit sacerdos si ꝯtra fecerit nisi in necessitate.de cõse.di.iiij.c.si q̃s de alio. De qua.j.oleum.

7 ¶Utrũ adult⁹ baptizãdus possit cõstituere ꝓcuratorẽ ad rñdẽdũ ꝓ eo.vt fit paruulis.Rñ.ꝙ.nõ text.est in.c.cũ pro paruulis.ꝛ de conse.di.iiij.

8 ¶Quid faciẽdũ de eo qui dubitat nõ fuisse baptizat⁹.Rñdeo ꝙ si dubiũ ẽ iuris vt puta qꝛ doctores diuersa opinãt vel si dubiũ ẽ facti ꝓbabile.vt puta qꝛ iuenit puer ꝓiect⁹.nec appet ꝙ fuerit baptizat⁹ tũc baptizãdus est isto mõ. Si tu nõ es baptizat⁹.ego te baptizo. In noie patris ꝛ filij ꝛ spũssctĩ :amẽ.Ex alio aũt dubio nõ dꝫ quis rebaptizari.

9 ¶Qñ dꝫ q̃s baptizari.Rñ.ꝙ aut sunt ꝑuuli.Et si dico ꝙ statiz:tũ ꝓpter ꝑiculũ mortis:de cõse.di.iiij.venerabili.tũ etiã qꝛ demones nõ tantũ pñt sup eos ꝟꝫ Dio.c.vltio celest hierachie.Uñ nõ excuso a pctõ illos q̃ tm̃ differũt ꝑuulorũ baptismũ.Nec credo euadãt pctm̃ mortale.illi q̃ tales pueros baptizãt in domo.nõ seruata debita solẽnitate qñ nulla subest necessitas sꝫ solũ faciũt ꝓpter expectationẽ cõpatrũ aut ꝓpter maiorẽ põpã postea fiẽdã.Et lꝫ postea deferãt ad eccl̃iaꝫ ꝛ suppleant omissa solẽnitas.nõ tñ suscipiẽtes efficiuntur patrini qꝛ nõ tenẽt ad baptismũ.etiaꝫ si iterũ baptizarent:cũ semel sint vere

UVA. BHSC. IyR_213

baptizati. Si vo sunt adulti sic si non iminet periculū mortis q. viij. mēses cathetizati iter cathecuminos debent teneri. z instruiti in fide. vel tpe arbitrario. Et sic intellige. c. in dei cū sequen. de cō secrati. distinc. iiij. Si vero iminet periculum mortis. statim sunt baptizādi fide eis exposita de cōsecrati. distinc. iiij. ne q absit. Et tps proprii talū adultorum qui nō sunt in periculo mortis est pascha z pēthecostes. de consecra. distin. iiij. c. de cathecuminis z. d. c. venerabilis.

Baptismus. v. quo ad ministrum.

Quis ē minister baptismi. Rñ. Aureol⁹ vbi supra. distin. v. q. j. q est viator quilibet vnus personaliter distinctus: potens contingere z verba proferre intēdens. in habitu facere. quod facit ecclesia. vel de quo presumitur quod intendat. Et sex dicit.

¶ Primo q sit viator: qr nec angel⁹. vel sctūs est minister baptismi si tamē baptizaret nō esset rebaptizand⁹. qr crederet q deus dispēsauerit. dūmodo esset cert⁹ q esset angel⁹ vel sanct⁹ paradisi.

1 ¶ Secūdo dicit quilibet scilicet tā fidelis quā infidelis. heretic⁹ excōmunicatus z huiusmodi. siue vir siue mulier vl latinus bonus. vel malus. tñ nō debet baptizare nisi sacerdos z qui nō sit precisus nisi in casu necessitatis. de consecra. distin. iiij. c. in necessitate. cum multis. c. xxx. q. iij. sup dḃ⁹. Aliter peccaret mortaliter. ar. c. j. de cle. nō or. Aduerte q nec presente presbytero clericus simplex. nec presente clerico laicus: nec pſente viro mulier dz baptizare. de consecra. dist. iiij. c. mulier. z. c. romanus. et xxx. q. iij. c. super quib⁹. Unde nō sacerdos baptizans sine necessitate efficit irregularis. c. j. de cleri. nō ordi. min. In necessitate vero solum pōt quilibet. sz tenet baptizare aliter peccaret mortaliter. ar. c. quicūq. de consecra. distin. iiij. Et ideo bonum esset q quilibet addisceret formam baptismi.

2 ¶ Tertio dicit vnus: quia non plures vnde si plures dicerent. Nos baptizamus. non vere baptizarentur. Ricar. vero. in. iiij. distin. iij. dicit q tenet baptismus. Sed primum tutius vt. ſ. dictum est. Si vero quilibet eorū diceret. Ego te. baptizo ꝛc. tūc bene esset baptism⁹.

¶ Quarto dicit personaliter distinctus 3
quia nullus seipsum potest baptizare. c. dubium. de baptismo.

¶ Quinto dicit potens contingere. Ex 4
quo patet q in vtero nullus potest baptizari. qr natiuitas secunda presupponit primam. de quo dic. vt. j. baptism⁹. vj. ſ. j. ij. z. iij.

¶ Utrum nō habens manus possit ba 5
ptizare. Rñ. Aureo. vbi. ſ. q non.

¶ Sexto dicit potens verba proferre 6
quia mutus nō potest baptizare. vnde ꝯuis non habens manus diceret verba: z mut⁹ habēs man⁹ absolueret nō esset baptizat⁹. pe. de pal'. tenet q esset baptizatus. Sed primum verius. vt. ſ. baptismus. ij. ſ. iij.

¶ Septimo subiungit q intendat: vel 7.
saltem appareat q intendat baptizare non lauare tm: vnde ſin Inn. in. c. j. de baptismo. non est necesse quo ad effectum baptismi q sciat quid sit baptismus: scilicet q infundatur gratia. vel q: sit sacramentum nec etiam oportet q credat hoc ipsum: immo si contrarium credit z reputat truffam z deceptionez baptismus tamen habet effectum suū non requiritur tamen quod baptizās sciat quid sit ecclesia. nec q gerat i mēte facere quod facit ecclesie. immo si cōtrarium generet in mente. i. non facere quod facit ecclesia: sed tamē facit. quia formam seruat nihilominus baptizatur dummodo baptizare intendat. Unde si quis in necessitate vadat ad infidelem z dicat ei. Baptiza me docendo ei formam. Si ille baptizat eum scōm intentionem parentis intendens facere. quod alij baptizantes faciunt esset baptismus. Secus si intenderet solum lauare. Laudul. tamen in. iij. distinc. v. q. ij. dicit q si non intendit facere quod facit ecclesia quod non est bapt. smus. Sed opi. Inno. mihi placet. ꝯuis ista

UVA. BHSC. IyR_213

sit magis tuta: qꝛ sicut furiosus ꝛ amēs quia nihil intendere possunt nō baptizant: sic videtur ꝙ intentio baptizādi requiratur saltē. Et hoc potest dici intendere. quod intendit ecclesia. Et sic intellexit landul.

8 ¶ Utrū requirat̄ intētio actualis in baptizāte. Rñ. Landul. in. iiij. di. vj. q. iij. ꝙ nō de necessitate: nec sufficit habitualis precise. qꝛ licet possit exire in actuz: tamē nunq̄ erit. Uirtualiter autē semper est necessaria. Dicitur autē virtualis quādo quis habuit actualem intentionem nudam ministrādi sacramentum. ꝛ ex illa motus est ad ministrandū posito ꝙ actualiter nō cogitet cā ministrat: virtualiter tamen manet intentio prima. ꝛ hec est que mouet: qꝛ volūtas per suum imperium mouet potentias inferiores ad actus suos. vt pedē ad ambulādum ꝛ huiusmodi. Cū ergo volūtas intēdit aliquid exequi mouet potentias ad inferiores ad exequēdū. Et lz esset actualiter intētio volūtatis manet tamē executio potētie actualis. exemplū cum in me sit actualis intentio eūdi ad ecclesiā impero pedes moueri. ꝛ licet in medio motus esset intentio actualis: manet tamē motio pedis. Dicit etiā Ri. ꝙ si baptizans nō sit diligens in applicādo intentionē suā ꝑm ꝙ decet ad ipsum actum: non excusatur a peccato.

9 ¶ Utrū quis debeat potius baptizari a malo sacerdote q̄ bono laico. Rñ. Lādul. vbi. s̄. disti. vj. q. ij. ꝙ. sic qꝛ bonitas ministroꝝ nō tantū spectat ad sacramē eum q̄ autoritas itellige quādo est paratus baptizare. alias non vt. j. §. xij.

10 ¶ Utrū sacerdos existēs in mortali peccet mortaliter baptizando. Rñ. ꝑm ri. in iiij. di. v. ꝙ sic nisi conterat̄ de peccato. vel nisi baptizet̄ i articulo necessitatis quia tunc nō peccat. Limita hoc veruz quando de peccato nō aduertit: neq̄ ꝙ contritionem debeat habere.

11 ¶ Utrū nō sacerdos baptizās in aqua sanctificata ꝯferat sacramētū? Rñ. ri. i iiij. di. v. ar. vlt. q. j. ꝙ sic. sed peccat mortaliter nisi in necessitate quando aliaz habere non potest.

¶ Utrū baptismus sit suscipiendus ab heretico vel excōicato: preciso: suspēso ꝛ huiusmodi. Rñ. Inn. in. c. fraternitati. decle. excō. mi. ꝙ non nisi in necessitate. Et volūtarie suscipiēs sine necessitate ab heretico aut a quocunq̄ ab ecclesia p̄ciso: aut suspēso a iure vel ab hoīe nō recipit gr̄am. j. q. j. multe. ꝛ. c. seq. qꝛ facit cōtra institutionē ecclesie: ꝛ sic peccat mortaliter. In necessitate aūt licet. xxxij. di. §. verū. Si vero nō sit precisus ab ecclesia q̄uis sit i mortali posset q̄s recipere dummodo eū non inducat ad ministrādum etiam si alium posset habere concor. ri. vbi. s̄. 12

¶ Utrum credens baptizare masculuz ꝛ baptizat feminam vere cōferat sacramentum. Rñ. ꝑm hosti. ꝙ si simpliciter baptizat est baptizata. Similiter si intendit baptizare personam cuiuscunq̄ sexus sit. Sed si solū intenderet baptizare masculum tantum. sic nō confert sacramentum ꝛ non esset baptizata. 13

Baptismus vj. q̄ ad eū q̄ baptizād⁹ ē.

¶ Utrum in vtero matris totaliter existens nec ex aliquo apparens ab extra sit baptizandus. Rñ. ꝙ nō. c. qui in maternis de conse. dist. iiij.

¶ Utrū mater sit aperienda. Rñ. ꝙ non si est viua quia non sunt facienda mala vt eueniant bona. Secus si iam est mortua. 2

¶ Sed nunquid si apparet aliquid extra poterit baptizari. Rñ. aureolus vbi s̄. ꝙ sic si est pars principalis. Si vero appareat pes vel manus: tenet ipse ꝙ non Laadul. in. iiij. distin. iiij. q. j. tenet quod si pes vel man⁹ appareat quod debet baptizari tamen natus postea debet iterum baptizari isto modo. Si tu non es baptizatus. ego te baptizo. In nomine patris ꝛc. dominus Card. in cle. fidei. de sum. tri. tenet ꝙ opz vt totus sit natus nisi necessitas imineat. qꝛ in tali necessitate id q̄d apparet dz baptizari propter occultā operationē 3

UVA. BHSC. IyR_213

spūssancti.j.q.j.multi circa mediū gl. in.c.si ad matris.d cōse.di.iiij.tenet ꝙ nō potest baptizari per.c.q̄ in maternis ea.di.Ratio qꝛ qui non est perfecte natus nō pōt dici hō.l..qd certatūē.C. de postu.her.insti.vbi opꝫ sit totus natus vt dicat quis posthum⁹.Alij dicūt ꝙ si caput apparet debet baptizari.l. cū i diuersis.ff.de re.ꝛ sum.fu.facit.c.si baptizata.de cōse.di.iiij.multiplex est alia opi.doc.in hoc sed tu tene opi.Lādul.que est securior ꝛ valde pia.quā tenet tho.ꝛ Ricar.in.iiij.

4 ¶Quid si uascatur cū pelle secundina poterit ne baptiza. Respon. aure. vbi supra ꝙ sic.

5 ¶Utrum monstrū sit baptizandum ꝛ quomodo.Rñ.ꝑm Landul.i.iiij.di.vj. q.ij.ꝙ si ꝑpendatur duas habere aīas vt puta duo hꝫ capita:quatuor pedes duas spinas in dorso ꝛ huiusmodi tūc baptizetur quilibet per se:ꝛ intingatur in loco quilibet per se.Si vero dubitat an sint due anime:vt puta quia habet qnatuor manus ꝛ vnum caput vel duas spinas i dorso:tūc credo ꝙ dēat baptizari principalis absolute:et alius postea sub conditione.s.si tu nō es baptizatus:ego te baptizo ꝛc.nec baptizet intentione vaga:sed determinando se ad vnum alias nihil faciet ꝑm Henri.in quolibet.

6 ¶Utrū requirat consensus baptizati. Rñ.aureo di.iiij.q.j.iiij.sen.ꝙ nō i puero.In adulto vero sicver⁹.vel interpretatiuus vnde vi:vel reclamās si baptizet nec recipit primū effectū:nec scdm baptismi.Sed de habente consensum interpretatiuum est dubium:sicut qui per minas vel penas consentiret.ꝛ licet q̄dā dixerint nō suscipere caracterē baptismi.Alij scientes ꝙ voluntas coacta:voluntas est tenēt ꝑm sctm̄ Bo.in iiij.di.iiij.ar.ij.q.j.ꝙ suscipit:nisi intenderet non suscipere sacramentum.sed solum illudere ꝛ tales penas euadere qꝛ tunc non susciperet.similiter Landul.in.iiij.di.iiij.q.j.tenet ꝙ qui dissetit in corde necessario est rebaptizādus

¶Utrū in adultis requiritur intentio vt recipiant baptismū.Rñ. Ricar.i.iiij. di.vj.ar.ij.q.iij.ꝙ sic:vel in actu. vel in habitu.In actu in illoq̄ pri⁹ habuit intētionē non recipiendi:quia necesse est vt habeat in actu.contrariā.s.recipiendi al's nō expelleret contrariā.ꝛ sic non reciperet sacramētū:similiter quādo aliquis admonetur vt actu consentiat.requiritur consensus actualis:aliter non consentiret nec actu nec habitu qꝛ habitu dispositus dicitur homo quando si actualiter ꝛ deliberate recogitaret de illa re actualiter consentiret in illā:al's sufficit habitualis sicut si quis cathecuminū nudū baptizaret actus non cogitantem de susceptione baptismi:vel furiosum:siue amentem qui ante amētiam habuit intentionem recipiendi: vel nunq̄ habuit contrariam. 7

¶Utrū req̄rat fides i adultis.Rñ.ꝑm tho.in.iiij.di.vj.ꝙ nō quo ad caracterē suscipiēdū.sed bñ quo ad hñdā gr̄am. 8

¶Utrū requirat rectitudo intētionis. Rñ. ꝙ nō ad susceptionē caracteris vñ qui recipit baptismū ꝓpter questū sicut iudei sepe faciūt.verū baptismum recipiunt:licet non fructum baptismi. 9

¶Utrū amentes ꝛ dormientes possint baptizari.Rñ.ꝙ si ante habuerunt cōsensum ꝛ necessitas immineat possunt baptizari.vt in.d.c.maiores.in fi.Si vero añ amentiā vel dormitionē cōtradixerunt presumitur ꝙ ꝓpositum duret. Et iō nō suscipiūt:nec caracterē nec baptismū.vt ibidē.Si ꝟo nō discenserunt tenet aureolus vbi.s̄.ꝙ suscipiūt caracterē.hoc verū ꝑm ricar.vbi.s̄.dummodo aliqñ cōsenserint de adultis loquēdo q̄ habuerūt vsum rōnis.secus i illis q̄ nunq̄ vsum rōnis.habuerunt qꝛ suscipiunt caracterem. 10

¶Utrū pueri iudeorū sint baptizādi? Rñ.ꝙ in hoc fuerūt opi.diuerse:q̄busdam dicentibus ꝙ nō inuitis parentibus.Sed ego dico cū Sco.ꝛ Landul. in.iiij.di.iiij.ꝙ etiā inuitis parentibus sunt baptizandi:non quidem ꝑ priuatas ꝑsonas:sed ꝑ principes auteorum 11

UVA. BHSC. IyR_213

dños ꝛ educãdi religiose caute ne occi
dantur a parẽtib⁹:ꝛ p hoc facit qõ no.
oldra.i cõsi.suis.vbi tenet q̃ indei sũt
serui facti p passionẽ xp̃i.cẽ. de indeis.
c.ꝛ si indeos.ꝛ fuit mãdatũ executioni
p cõstantinũ vt no.host.in.c.cõsuluit.
de indeis.ꝛ hoc dicit archi.xlv.di.qui
sincera.hoc idẽ tenet Tho.in epistola
ad ducissam lotharingie Nã cũ sint ser
ui princeps qui est eorũ dños põt eos vẽ
dere.ar.C.si ser.expor.vene.l.j.ꝛ.ij ꝛ p
istã rationẽ tenet archi.in.c.fraternita
tem.liij.di.q̃ potest eis auferre bona
eorũ cũ nõ habeãt ea nisi vt peculium.
allegat.c.indei.el.ij.de indeis vbi sta
tuit q̃ si cõuertant nõ auferant eis bo
na.ergo si nõ cõuertunt possunt eis au
ferri a contrario sensu.Melius facit.c.
sicut indei.eo.ti.vbi ꝓhibet q̃ sine in
dicio terrene potestatis null⁹ eis aufe
rat bona vel offendat.ergo ex causa le
gitima possent. Preterea sustinent ex
pietate ꝛ gratia.vt dicit i.c.ꝛ si indeos
de indeis ergo nõ dz trahi ad necessita
tem.ff.de offi.procon.l.solent.in fi.ꝛ ex
hoc posset sustineri opi aure.qui cũ lã
dul.ꝛ Sco.ꝓcordat q̃ initis parẽtibus
pñt baptizari p dños ꝛ bñ facerẽt.

¶Utrum indei adulti aut alij adulti
12 sint cõpellendi ad baptismũ:Rñ.de in
deis tenet Sco.vbi.s.q̃ sic p dominos
eorum pro quo facit tex.in.c.maiores.
de bap.vbi comẽdatur ille tex.qui co
git infideles baptizari. Sed contra
est tex.i.c.sicut indeis de indeis.ꝛ.xlv.
di.de indeis:qui prohibet compulsio
nem.Sed ego dico veram opi.Sco.in
telligẽdo de cõpulsione indirecta hoc
est.Ita sunt anguriandi ꝛ inseruitutez
redigendi q̃ eis cuemat voluntas con
uertẽdi.sicut exponit Grego. super il
lud cõpellit itrare.facit.c.vl.xxiij.q.iij.
cũ glo.ꝛ.q.vj.c.iam vero.sed de cõpul
sione directa nõ licet quia deus volun
tarium vult, militem.d.c.de indeis.sil'r
idem dico de alijs infidelibus.

13 ¶Utrum liceat emere aquã vel labo
rem ab eo qui non vult aliter baptiza
re.vide.j.simonia.ij.§.xij.

¶Quid si nõ vult baptizare nisi ꝓmit 14
tat offerens aliq̃ mortale puta adulte
rium? Rñ.laudul.vbi.s.q̃ si ꝓsemon
poteſt baptizare.puta q̃ mancus vel
mutus nullo modo assentiat.q̃ fides
offerentis ꝛ operatio ꝛ deuotio baptis
mum flammis impetrabit:q̃ credẽdũ
est q̃ in talibus necessitatibus diuina
pietas suppliet

¶Utrũ requiratur contritio de pecca 15
tis factis ante baptismũ a baptizãdo.
Rñ.ſm alex.de al'.in scõa scõe q̃ sic de
necessitate de oibus mortalib⁹ q̃ recor
datur etiam de venialibus in genere ꝛ
forte de venialibus maioribus q̃ recor
datur particulariter:aliter nõ suscipit
gratiam baptismalem.s.gratiam ꝛ re
missionem peccatorum.sed bñ suscipit
effectũ baptismi qui est res ꝛ sacramẽ
tum.i.characterẽ.de cõse.di.iiij.c. ostẽ
ditur.Sco.tñ in.iiij.dist.iiij. clarius ex
primendo dicit q̃ licet nõ doleat de ve
niali q̃ nõ tollitur effectus gr̃e bapti ſ
malis:sed tm̃ complementum: qz non
delet illud veniale:de quo non dolet ꝛ
sic dicitur ficte simpliciter:vel ſm quid
ficte simpliciter accedit ad baptismũ
ille qui habet in se mortale peccatũ:de
quo non vult penitere:sed tñ recedẽte
fictione.hoc est adueniente cõtritione
habebit effectũ baptismi.s.remissionẽ
peccatorũ vt in.d.c.oñdit i fi.ꝛ hoc in
tellige quo ad pẽnã peccatorũ precedẽ
tiũ,baptismũ sz nõ quo ad pẽnã sequẽ
tiũ baptismũ.ꝛ ideo penitẽtia est ei in
ungenda de ꝓpetratis post baptismũ
ſm sctm̃ bo.i.iij.di.iij.ar.ij.q.iij. Ficte
scõm quid accedit q̃ nõ dolet,de venia
li:ꝛ iste non habet complementum.Et
aduerte q̃ hic non accipio contritio
nem pro dolore informato a gratia. sz
pro dolore qui excludit actualiter obi
cem mortalis peccati in actu. tenetur
etiam talis postea confiteri peccata an
te baptismum commissa vt patet.j.eõ
fes.ij.§.ij.

Baptismus. vij.q̃ ad effe
ctũ q̃rit vt
p ipz auferãt oia pcta;Rñ.q̃ sic.c. re-

UVA. BHSC. IyR_213

nerante.ꝛ.c.sine penitētia.de conse.di. iiij.Rō qꝛ baptismus est ad regeneran dum institutus.Uñ ibi trāsit homo de ptāte tenebrarū in adoptionē filiorum dei.ꝛ ibi maxime aperit̄ largitas mise ricordie dei in primo aduētu.ꝛ hoc est quod Pau.dicit ad Thi.ij.ꝑ lauacruꝫ regñationis et renouationis spiritus sancti quē effudit in nos abunde.

1 ¶Utrū ꝑ baptismum tollat̄ oīs pena? Rñ.ꝙ sic pena q̄ retardat ꝛ excludit a vita eterna.de ꝯse.di.iiij.sine penitentia.hoc est pena quā q̄s deberet exol uere:aut in hac vita vel in alia ꝓ pctis cōmissis anteq̄ vitam eternam intraret alias autem penas nō tollit.

2 ¶Utrū baptismus tollat cōcupiscētiā? Rñ.ꝙ inquātū hꝫ rationē culpe extinguit̄ ꝑ baptismū: sed inquātū habet rationē vitij siue pene nō tollit̄ vt non fit nisi speciali dono dei et miraculo fiat sed vt non obsit bñ fit ex infusione gratie q̄ ibi fit ex aqua superari pōt.de conse.di.iij.c.ij.

3 ¶Utrū ꝑ baptismū tollat̄ irregularitas.Rñ.ꝙ illa q̄ ꝓuenit ex defectu sacramenti nō tollit̄. vñ bigam⁹ ante baptismū vel post non pōt ꝓmoueri.sil'r corrupta vel añ vl' post nō pōt velari ꝛ de his habet̄.xxvj.di.acuti⁹.Si vero ꝓueniat ex pctō sic tollit̄ ꝑm cōiter doc. irregularitas homicidij:sed si homicidiū sit sine pctō:vt in iudicio ꝛ hmōi: sic ꝑm aliquos irregularitas nō tollit̄ vt no.xxvj.di.c.sed ꝑm sco.in.iiij.disti. xxxiij.irregularitas cuiuscūq̄ homicidij tollit̄ qualitercūq̄ sit cōmissuꝫ.hoc sequit̄ gl.l.di.c.si q̄s viduā.ꝛ.lj.dist.§. ecce.ꝛ hec est verior opi.alia aūt irregularitas que prouenit ex defectu natalium non tollitur.

4 ¶Utrū tollat infamiam? Rñ.ꝙ sic ꝑm glo.in.d.c.sine pnia.Ratio qꝛ ꝑ baptismum tolluntur peccata ꝛ ea q̄ sequuntur ex peccatis sub ratione qua sunt peccata.ꝛ ideo cum infamia consequatur peccatum:ꝛ sub ratione peccati: ideo tollitur.

5 ¶Utrū ꝑ baptismū conferat̄ hōi gr̄a et virtutes? Rñ.ꝙ sic ꝑm gl.in.d.c.ij.

6 ¶Utrū effect⁹ baptismi equaliter cōferat̄ oibus? Rñ.ꝑm sctm̄ Bona.in.iiij. di.iiij.ar.j.q.iij.prime partis ꝙ triplex est effectus baptismi.¶Primus characteris impressio.¶Scd̄s gratie ifusio. ¶Tertius innocētie restō.Quantum ad primum ꝛ tertiū equaliter oēs suscipiunt si nō ficte accedunt sed quantū ad scd̄ꝫ nō:qꝛ gratia habet duplicē actū.s.delere peccatū:ꝛ sic magis delet in eo qui magis cōmisit qꝛ delet oēm culpā. Secūdus actus est habilitare ad bonum ꝛ in hoc maiorē efficaciam habet in eo qui se magis disponit.In paruulis autē equalis est efficacia cōmuniter.

7 ¶Utrū puer cū aufert̄ ad baptismum si occidat̄ saluet̄.Rñ.ꝙ si occiditur ne baptizari possit in odiū baptismi seu xp̄i sic pie credo saluet̄.si vero occidat̄ ex alio respectu:sic damnabitur.

8 ¶Quid si puer moreretur qñ baptizans dicit ego te baptizo in noīe p̄ris anteq̄ cōpleat.Rñ.ri.in.iiij.di.iij.ar.ij. q.iij.pie credēdum est ꝙ deus supplet. Unde ꝛ in cimiterio dꝫ sepeliri sil'r si sacerdos impediret̄ ne totū cōpleret esset baptizādus sic.si non es batizatus ꝛc.

9 ¶Utrū baptismus sit reiterand⁹. Rñ. ꝙ nō imo tam ministrās quā suscipiēs scienter vltimo supplicio plectuntur.l. ij.C.ne sa .bap.ite.ꝛ sūt irregulares vt. j.irregularitas.j.§.xxiiij.

10 ¶Utrū ignorans si facit se baptizari sine ꝯditione sit irregularis si postea inuenit ꝙ si fuerat baptizatus: Rñ.ꝙ irregularis est d̄ cōse. di.iiij.qui.bis.ꝑm cōem intellectū.Pōt tñ ep̄s dispēsare in necessitate magna.

11 ¶Utrū non baptizatus credēs se baptizatum saluetur? Rñ.si de p̄sby.non bap.c.apostolicam.

12 ¶Utrum suscipiat characterē ordinū si ordinetur.Rñ.quod non.de p̄sb.non bap.c.j.ꝛ.c.veniēs.si celebrat tñ ignorans creditur quod cōficiat virtute ecclesie.ꝑm Inn.hoc idē tenet tho.i.iiij. di.xxiiij.ꝛ alb.i summa ꝯfe.li.iij.ti.xxij.

UVA. BHSC. IyR_213

q.viij.⁊ placet.qꝛ virtus spũssancti vegetans ecclesiam suam supplet potentiam in tali ne ecclesia decipiatur.

Baptismus. viij.q̃ ad eũ q̃ tenet. Querit q̃s potest tenere ad baptismũ. Rñ.ꝙ nõ põt tenere abbas: monachꝰ vl' religiosus. de conse.di.iiij.nõ lꝫ el.j.xvj.q.iiij.placuit.el.ij.tñ si tenẽt sũt ꝯpatres

1 ¶ Utrum pater vel mater. Rñ.ꝙ non si sunt in matrimonio intellige. xxx.q.j. ad limina. alias ꝯhent cognationẽ spiritualem: ⁊ etiam baptizando nisi in necessitate baptizarent.

¶ Utrum nõ baptizatus possit tenere ad baptismũ? Rñ.qđ nõ de cõse.di.iiij.c.i baptismare. licet baptizare possit qꝛ baptizãs ẽ de necessitate sacramẽti nõ suscipiens: seu tenẽs ad baptismũ ⁊ si tenet non erit cõpater: sed bñ baptizãs cum sit vere pater spũalis. vide: j.matrimonium.iij.impedimento.vij.§.x.

2 ¶ Quot debent tenere ad baptismum Rñ.qđ vnus tm̃. de cõsec.di.iiij.c.in cathecismo.⁊.c.non plures. sed tñ de consuetudine non seruatur.

3 ¶ Ad q̃d tenẽtur leuãtes de baptismo Rñ.ꝙ tenẽt admonere quos tenuerũt vt castitatẽ custodiãt: iustitiã diligãt ⁊ caritatẽ teneãt: ⁊ añ oia simbolũ ⁊ orationem dñicã debẽt docere. vt in.c.vos ante omnia de conse.dist.iiij.⁊ magister.in.iiij.distin.vt.c.penul.dicit quando exigitur a patrino diligens cura circa eũ pro quo rñ. Quod limita verum secũdum Tho.qñ parentes notabiliter negligunt.

Bellum q̃dẽ duplicit dicit.s. ꝓprie ⁊ imꝓprie. Proprie autẽ bellũ ẽ illud autoritate principis superiorẽ non recognoscẽtis indicitur vt est impator ⁊ papa ſm Hosti. xxiij.q.j.ff de capti.l.hostes.⁊.ff.de ꝟb. sig.l.hostes. Et i isto bello capti.efficiũtur serui ⁊ bona efficiuntur capientiũ: ⁊ sequitur tertium ius.s.postliminij.de quo in.l.postliminium.⁊.l.si quid bello.⁊.l hostes.ff.de capti.⁊ hoc verũ si bellũ sit iustũ. debẽt tñ bona capta assignare capitaneo. vt distribuat vnicuiq̃ secundum merita: secundum Bart. in.d.l.si quid bello licet a principio efficiantur capientium. Et hoc verum credo quod dicit Bartol. nisi consuetudo haberet ꝙ vnusquisq̃ sibi retineret quod cepit quia tunc non tenetur assignare quia illud intelligitur actum quod est consuetum.l.quod si nolit.§.q̃ assidua.ff.de edil.edic. hodie etiã ex consuetudine inter christianos non seruantur iura captiuitatis et postliminij quo ad seruitutem cui standum est vt.l.postliminij.ff.de captiui.et no.Barto. in.d.l.hostes.ff.eo. Quid autem sit postliminium. Rñ.quod est ius amisse rei recipiende ab extraneo in statum pristinum restituende moribus legibusq̃ constitutum dicit tex.in.d.l.postliminium. Unde quo ad res bene ẽ seruandum: vt ille qui aliqua perdidit in iusto bello quo ad eũ integre restituantur. Et ideo non currit prescriptio contra eum secundum glo.in.c.prima accusatione.xvj.q.iij. Arma tamen de rigore non restituuntur.l.ij. ff.de captiuis. sed secundum conscientiã sunt etiã restituenda.

☞ De materia de qua hic vide plene Barto.⁊ docto.in.l.ex hoc iure.ff.de iusti.⁊ iur.versi.quero q̃ sunt bella licita. Alex.in.l.hostes.versi hoc premisso videamus.ff.de captiui.et in.l.si quid in bello eod.titu.et an bellum qđ in fideles fit: sit licitum Bar. quod sic in.l.j. C.de paga.et ꝑ quẽ possit indici not.in d.l.hostes ⁊ in.d.l.ex hoc iure.⁊ quod potest moueri siue diffida. Bal.in aũt nulla.C.de epis.⁊ cle.⁊ in.l.ij.versi. nota ꝙ bellum.C.de serui.

¶ An autem hec locum habeãt in bello iudicio ab his qui de facto superiorẽ non recognoscunt: vt est rex francie: hispanie: ⁊ huiusmodi. Rñ.secundum Inno.in capi. olim.el.j.de rest.spo.⁊ Barto.in.d.l.hostes.ff.de capi.et postliminium reuersis ꝙ sic: quia habent iura principis. 1

¶ Bellum aũt ipropꝛie est illud quod 1

UVA. BHSC. IyR_213

nõ est indictum p principẽ sz p inferiores qui recognoscũt superiore. ⁊ de hoc Pau. de iure iuran. c. sicut. el tertio.

¶ Utrũ bellum in dubio sit presumendũ iustũ. Rñ. Pau. in. d. c. sicut ꝙ in bello idicto a p̃ncipe summo: i dubio p̃sumit̃ iustũ ⁊ legitimã cãm esse in principe. iuxta no. p legistas in. l. p̃scriptiõe. ⁊ l. fi. C. si cõtra ius vel vti. pub. ⁊ p Cano. in. c. q̃ in ecclesiaruz. de consti. sed in bello indicto a recognoscẽte superiorẽ: in dubio p̃sumit̃ iuiustũ ⁊ sic intellige hosti. ⁊ text. d. c. sicut facit. l. vnica. C. de gla. ⁊ capitulo primo de pu. c. cuz suis concor.

4 ¶ Quid req̃rit̃ vt sit iustum. Rñ. pa. vbi s̃. ꝙ in bello ꝓprie oportet ꝙ subsit legitima ⁊ naturalis causa: puta quia cõtumaces ⁊ rebelles sunt imperio vel ecclesie. Adde. ij. vt nõ fiat animo vindicandi sed puniendi dilinquentes. In bello autẽ secundo modo dicto quinq̃ requirunt̃ s̃m glo. xxiiij. q. ij. in summa scz p̃sone vt nõ sit ecclesiasticus: cui nõ licet sanguinẽ fundere. xxiij. q. viij clerici nisi necessitate ineuitabili. possunt tamẽ s̃m Tho. ij. ij. q. xl. inducere alios ad iustum bellum ⁊ eis assistere: vt pugnantibus subueniant Exhortationibus: absolutionibus: ⁊ alijs spiritualib⁹. Nõ tamẽ debẽt hortari vt interficiãt vel mutilẽt. sz vt fidẽ ecclesiasticã: vel patriã liberent. Et lz aliqui interficiant̃: nõ tñ eis imputabit̃ ⁊ multo magis prelati hoc possunt. imo peccarent si nõ facerent. xxiij. q. v. de occidendis. de homi. postulasti. ⁊ c. tua nos. xxiij. q. iij. Maximianus. xxiij. q. j. i summa. ⁊ c. militare. de cle. percu. c. iij. de resti. spo. c. olim. el. j. Innoc. tamen. in. c. quod in dubijs de penis. limitat predictam exhortationẽ nõ posse fieri quãdo sunt in percussiõibus. sed ante sic. ⁊ mihi placet et est securius. ¶ Scdo cã legitima vt pro defensione sua vel suoꝝ aut paternarum legum. xxiij. qõ. viij. si nulla. ¶ Tertio res. s. pro repetitione rerũ ⁊ hmõi. d. c. olim. ¶ Quarto anim⁹ vt nõ ex odio sed vt habeat debituz ⁊ hmõi. xxiij. q. j. quid culpatur. ⁊ c. militare.

¶ Quinto autoritas superioris. d. c. q̃d culpat̃ ⁊ l. vnica. C. armorum vsus i suo prin. lib. xi. Potest etiam fieri autoritate episcopi s̃m host. in sum. precipue quando pugnatur pro fide vel contra eum qui pro peccato mortali excommunicatus non vult parere.

¶ Utrũ si aliq̃d p̃dictoꝝ defuerit teneatur ad restõnẽ tam dãnorũ datorumq̃ et am raptoꝝ bonoꝝ? Rñ. mo. eo. tit. ꝙ si deficit scdm vel tertiũ. Si tamen res subsit ꝙ. s. pro rebus repetendis factũ sit. nõ tenet̃ qui mouit bellũ restituere qd̃ ibi cepit. dũmodo nõ excedat quod hr̃e debebat. Et hoc veꝝ in foro p̃niali vbi habet locũ liq̃di ad nõ liquidũ cõpensatio. Sicut si q̃s cõtineat̃ p furtũ accepisse. x. nõ coget̃ restituere si dz habere alia. x. ab eodẽ. Si v̄o dãnificauit pl⁹ aduersariũ: nõ credo excusatũ nisi cõcurrat simul autoritas. nisi i casu q̃n vim vi repellere lz. sed tenet̃ cõpẽsare dãna data cũ eo qd̃ dz habere ⁊ si plus haberet restituat. c. qui habetis. ⁊ in. c. se. xiiij. q. v. ⁊ in. d. l. hostes. ff. de capiti. ⁊ s̃m quod dicto in. §. se.

¶ Utrũ istis iferiorib⁹ a p̃ncipe liceat facere bellũ. Rñ. Pa. in. d. c. sicut. ꝙ aut his qui facit bellũ habet iurisditionẽ super his quib⁹ guerrã facit. ⁊ illi sunt contumaces ⁊ rebelles. ⁊ sic potest statuere ⁊ concedere ꝙ liceat vnicuiq̃ res eorũ inuadere. ⁊ suas facere. ⁊ liberos hoies rebelles capere ⁊ detinere q̃usq̃ dño rep̃ntare potuerint. c. a nobis el. j. de sen. excõ. Si aũt nullã iurisditionẽ sup eos habẽt nõ p̃nt sine auctoritate principis. nisi essent inuasi. qr tũc p̃nt se ⁊ sua defendere cũ moderamine in culpate tutele. ⁊ hoiem ꝑcutere ⁊ etiaz occidere. vt latius dicam j. Defensio. Nõ põt tñ aduersariũ capere ⁊ nec inuadẽdo res aduersarij suas facere. qd̃ intellige nisi in recõpensationẽ dãnorum suorum ⁊ in satisfactionem expensarum. laborum ⁊ operum etiam ipsuz adiuuantium. di. j. ius gentium. xxiij. q. vij. si de rebus. vel nisi in territorio

UVA. BHSC. IyR_213

suo eos delinquētes inueniret itez qñ talis superiorem nō habet coram quo sua repetere possit: res suas ꝓpria auctoritate repetere posset et recupare. l. iudei. ⁊ nullus. C. de iudeis.

7 ¶ Utrū subditi teneant̄ ire ad bellū iustū dño mandante. Rñ. pa. d. c. sicut. el. iij. ꝙ subditoꝝ q̄dam sunt vasalli proprie vt sunt qui tenēt feudū ab eo. Quidā vasalli ipropie vt sunt subditi rōne originis vel domicilij nihil tñ ab eo detinent. ⁊ tales ꝓprie non sunt vasalli lz ibi habeāt possessiones nec tenent̄ dño p̄stare fidelitatē. Quidā sunt milites veri. vtqui iurāt q̄ ponit gl. i. l. pe. ff. ex q̄. cau. ma. q̄ sunt. j. Miles. Quidā nō veri miles. sz tātū respectu honoris q̄ ista nō ꝓmittūt. sz viuūt vt alij ciues vt p Cy. in. l. j. C. de iu. ⁊ fac. igno. istis p̄missis distinguo. aut dñs vult alios ꝓ libito volūtatz inadere nō fauore rei publice ⁊ nō tenent̄ eū seq̄ etiā vasalli proprie. arg. d. c. de forma. xxij. q. v. nisi aliud habeat ꝯsuetudo vel pactū. Aut dñs inadit̄. ⁊ tūc si timor est. subitaneꝰ ⁊ iprouisus oēs apti ad pugnā seu custodiā tenent̄. fauore reipublice. Nam clerici hoc casu tenent̄ ad custodiā. c. ꝑuenit. ⁊ qd̄ ibi notat̄. de imuni. ec. Facit. c. oī timore. xxiij. q. viij. Aut nō ē tal̄ timor. et tūc vasalli ꝓprie dicti tenent̄. p. d. c. de forma ⁊ milites veri. p. d. l. pe. alij ꝟo nō sunt cōpellēdi dūmodo dñs sufficiat de ꝑ se ex reditibꝰ q̄s habet a loco. Nam ꝓpter hoc honorāt dñm in redditibꝰ: gabellis ⁊ hmōi vt necessitatis tpe eos defendat. ar. xxiij. q. v. pricipes. ⁊. c. regū si ꝟo nō sufficit ꝑ se tūc tenent̄ oēs pro salute dñi. vt patet ex. c. si nulla ⁊. d. c. omni timore. xxiij. q. viij.

8 ¶ Utrū subditi sequētes dñm i iniusto bello excusent̄. Rñ. pa. i. d. c. sicut. ꝙ In. dicit ꝙ nō si sciēter hoc faciūt. nec excusant̄ ex timore amittēdi feudū. vel alia bona. xxij. q. v. ita ne. si ꝟo dubitāt. ⁊ inq̄sierūt quātū potuerūt ꝑitiores: ⁊ semꝑ dubij remāserūt excusant̄ ꝓpter bonū obediētie. c. q̄d culpatur. xxiij. qō. j. aliter nō. argu. c. cum inhibitio. de clā. despō. nō tñ excusantur amici ⁊ cognati ⁊ alij. q̄ volūtarie adiuuāt talē in dubio. imo si erat iniustū de omni damno dato tenet̄ ad restitutionem.

¶ Utrū subditus q̄ in dubio bellādo multa acq̄siuit: teneat̄ ea restituere. cognito qd̄ bellū erat iniustū. Rñ. qd̄ sic oīa q̄ hz ⁊ credo qd̄ etiā consumpta: qz nūq̄ habuit bonā fidē ex quo semꝑ dubiꝰ ꝑmāsit. Et de hoc vide. j. p̄scriptio. §. iiij. ⁊ scd̄m illam distinctionem dic. 9

¶ Utrū oēs existentes in bello iniusto teneant̄ insolidū. Rñ. ſm Mo. ti. re. j. ꝙ sic de oī dānoqd̄ suo auxilio ꝯsilio fauore datū est: qd̄ aliter datū nō fuisset. argu. xvj. q. iiij. oēs ⁊. ij. q. j. notū. i. fi. si ꝟo ꝓbabiliter credit ꝙ ꝓpter suū auxiliū: ꝯsiliū: vel fauorē nō plꝰ fecerint q̄ al's facturi erāt nō tenet̄ nisi de his q̄ ipse habuit: vel damnū dedit: vel aliq̄s de familia sua directe ⁊ occasional'r. argu. de sen. ⁊ re iudi. c. j. de eta. ⁊ quali. or. c. tuā. ⁊ de hoc vide etiā. j. furtum. §. xvj. 10

¶ Sed q̄rit̄ q̄d tenet̄ restituere faciens bellū iniustū. Rñ. Mo. vbi. s̄. ꝙ tenetur de omnibus dānis. q̄ ipse vel sui intulerunt aduersario vel eius hoibus tenetur etiam proprijs hominibꝰ de dānis datis ab aduersarijs. 11

¶ Utrū habēs iustū bellū teneat̄ i aliquo de dāno aduersarij. Rñ. mo. vbi. s̄. ꝙ nō tenet̄ de illis dānis q̄ bona fide itulit. a quibꝰ comeste abstinere. nō poterat ſm ꝯsuetudinem pugne. Si qua tñ aio crassandi ⁊ maliciose itulit cuz al's posset abstinere ⁊ sibi cōsulere tunc tenet̄ compēsare cū damno sibi dato ⁊ si excedunt tenetur eis satisfacere. 12

¶ Utrū habēs iustū bellū teneat̄ de dāno dato subditis aduersarijs. Rñ. q̄. s̄. ꝙ nō immo licite bona capit. nō solum aduersarij. sed etiaz seruoꝝ ⁊ subditorū suoꝝ donec sibi sit satisfactū. subditi tñ aduersarij qui deū timentes nolūt dño suo in bello illicito impendere auxiliū vel cōsiliū nullatenꝰ sunt spoliandi ne pena excedat autores. ar. de his q̄ fi. a ma. par. ca. q̄siuit ⁊. j. q. iiij. c. j. imo ſm. Ric. in. iiij. di. xv. qui scienter tali 13

UVA. BHSC. IyR_213

bus adinferūt dānū tenent innocenti bus restitutionē. Uerū credo nisi dñs eorū directe vel indirecte ex psonis vel reb⁹ eorū iuuaret. Multomagis tenet ad restitutionē q̄ dānificat non subditos aduersarij innocentes scienter: vt sunt ecclesiastici ⁊ hmōi. Sec⁹ aūt esset a casu dānificare hoc nō intendēs nec obligat⁹ intēdere vtputa qr bellās cōtra aduersariū nō valēs eū ipugnare incendit ciuitatē. ⁊ sic cōburunt ecclesie ⁊ bona ipsius ⁊ aliorū innocētiū nātūc nō tenent ⁊ pz q̄ ecclesie incastellate possunt incendi ⁊ bona ibi reposita ex q̄b⁹ sustentabant cōtra hostes in iusto bello possunt capi nō incastellate vero a ꝓposito nec res ecclesie sunt auferende ⁊ cōtrariū facientes tenēt ad restitutionem.

14 ¶ Utrū dñi q̄ habuerūt bellū adinuicē possunt componere simul de dānis. Rñ. Mona. ij. resti. q̄ ille q̄ habuit iniustū bellū nō pōt cōponere in p̄iudicinz hoim suorumquin ipe teneat eis de dānis q̄ passi sunt nisi ⁊ ipi fuerit i culpa. Hoc verū in foro cōsciētie: si ad talem culpā nō venerunt: ex ei⁹ psuasiōe als nō facturi. Ille aūt q̄ habet iustum bellū dz ꝓcurare ꝓ virib⁹ vt satisfiat suis hominibus. Et si nō potest ⁊ ipsi hoies cōtradicunt cōpositiōi ſm Mona. nō pōt de dānis q̄ passi sunt incēdijs ⁊ rapinis cōponere. facit i. ar. l. j. ⁊ l. trāslationis placitū. ⁊ l. p̄ses. C. de transac. c. fi. de ma. ⁊ obe. Sz ego credo q̄ i oib⁹ pōt arg. eoꝝ q̄ notātur i. l. fi. C. si cōtra ius vel vti. pu. ⁊ in. c. q̄ in ecclesiarū. de cōst. vbi pz q̄ ex rationabili causa pōt princeps tollere rē vni⁹ ⁊ dare alteri. et nō pōt esse maior rō q̄ fauor public⁹ carere bello. Et similiter poterūt q̄ habent iura imperialia. Unde Host. tz q̄ qñ duo milites habuerūt iniustū bellū inuicē pace inter eos facta ⁊ damna remissa q̄ hec remissio extendit ad oēs vtriusq̄ partis: licet non cōsentiāt qñ pax aliter haberi nō posset. allegat. l. conuentionum. ff. de pac. concordat Pau. in. c. i nostra. de iniurijs. Aduerte hic scdm eundē Pau. vbi. s. q̄d noie dāni ꝓprie ⁊ restricte venit diminutio p̄imonij ꝑ taliū facta. l. iij. ff. de dā. infe Et iō nō veniūt expense facte ꝓpria voluntate. etiam coacta nomine dāni. Qd no. ꝓ statutis ⁊ similibus odiosis. Itez limita q̄ predicta remissio non valet quo ad dāna data ecclesijs ⁊ ecclesiasticis personis nisi prelati ipsarū consentiant.

¶ Utrū dñs teneatur mādatario de dānis: que in bello est passus. Rñ. ſm Pau. in. d. c. sicut qd sic nisi cā pietatis humanitatis vel parentele bellū fecerit vel nisi ex debito teneretur vel nisi aliquid recipere cōuenerit ꝓ mercede ⁊ vide de hoc. j. mandatum. §. v. ⁊ hoc intellige de dānis q̄ ꝟisimiliter potuit mandans prouidere. 15

¶ Utrū occupata ꝑ p̄ncipes xp̄ianos q̄ hodie iter se bella gerentes ꝓpria temeritate qd vnus q̄ete possedit ab anti q̄ alius violēter de nouo accipit sint restituēda. Rñ. do. Anto. in. c. qd sup his: de voto ſm Host. qd nō videt quō iuste teneāt nec qualiter cōfessores eoꝝ peccata q̄q̄ notoria palpitent. nec qualiter ab eisdē eleemosynas aut possessiones accipiāt: aut eos absoluant. Uñ caueāt ne caternatim ad inferos vadant ⁊ alios secū trahāt. nec credit qd i Italia prescribi talia possint. c. fi. de p̄scri. Et ideo restituere tenentur. 16

¶ Utrū clericus in bello iusto cū dño suo vadēs q̄ lucrat aliqua de bonis aduersariorum teneat ea restituere. Rñ. Mona. ti. rest. qd si ea rapuit: peccauit capiendo: ⁊ restituere tenet eis a q̄bus abstulit qr illā rē capiēdo nō potuit facere suā: qr sicut dñs nō potuit ei dare autoritatem bellandi. sic nec rapiendi posset tñ retinere si guerra durāte domin⁹ vt illā teneat consensit. Si ꝟo nō ipe rapuit. sed sibi ab his q̄b⁹ licuit rapere data sint. rē nō restituere tenetur. Quod verum credo qñ ex cōsuetudine quilibet qd rapuit sibi retinet. alias secus: qr de iure q̄libet tenet capitaneo assignare. vt illa distribuat. vt. l. si quid 17

UVA. BHSC. IyR_213

bello.⁊ ibi.Bar.ff.de cap.ergo sine ei⁹ autoritate tenere non poterit facere c. dicat.xxiij.q.v.nisi vt dixi cõsuetudo sit in contrarium.

18 Utrum liceat oi tpe bellare. Rñ.qđ in bello iusto nõ lz bellare in quadragesima.nec in diebus festiuis nisi necessitas vrgeat meuitabilis.tex.ẽ cũ gl.i.c. si nulla.xxiij.q.viij.Itẽ nec tpe treuge. c.j.de treug.⁊ pace.Qđ intellige in pugnatore.nõ in defensore.vt notat predicta glo.

19 ¶Utrũ in bello iusto liceat vti deceptione dolo:vel insidijs ad vincendũ inimicos.Rñ.ꝙ sic dũmodo mẽdaciũ nõ dicat vel fidẽ ꝓmissaz nõ frãgat.facit.c. vtilẽ similationẽ.xxij.q.ij.c.dñs.q.vij. in summa.xij.q.v.dixit.vide gl.i.c.cupientes.i ver.malignãtiũ de elec.lib.vj.

¶Utrũ locãs arma.equos ⁊ hmõi eũti ad bellũ repetat si amittantur in bello.Rñ. Inn.in.c.sicut.el.iij.de iureiur. ꝙ nõ qꝛ sic ea cõduxit.ff. loca.l.itẽ q̃rit .§.si qs seruũ facit.l.videam⁹.§.ii.eo.

21 ¶Utrũ cõmodãs possit similiter repetere.Rñ.Inn.vbi supra ꝙ non qꝛ non excessit fines cõtractus.ff.cõmo.l.si vt certo.§.sed interdum.

22 ¶Utrũ tenẽte aliquo rẽ meã liceat mihi violenter auferre. Rñ.Paul.in.d.c sicut aut incõtinenti recuperare vult.⁊. lz qꝛ vim vi repellere lz.de quo.j. Defensio.Aut nõ statim ⁊ sic dz ꝑ iudicem eã recuperare si põt ꝙ si nõ põt.sic in defectũ iudicis põt:dñs rẽ suã etiã violenter si aliter nõ põt facere recupare. ar.nullus.C.de iude.in gl.⁊.l.ait ꝑtor. ff.de his q̃ i fran.cre.§.si debitorẽ nota. Inn.i.c.olim.el.j.de resti.spol.⁊ Alex. Ric.⁊ Sco.i.iiij.dist.xv.ꝙ si aliter non possum rẽ meã habere.licet furto eam tollere.de q̃ dic.vt.j.Furtũ.§.lx. Non tamen licet per mendaciũ quia non licet mentiri pro alterius vita.xx.q.ij.ne qui.sic limita gl.in.c.cupientes de cle. lib.vj.

Bñdictio. sup populũ q̃dã solẽnis q̃ fit cũ illa selẽnitate.Adiutorium nr̃m ⁊c.⁊ hãc solũ ep̃i possunt facere in tota sua diocesi.⁊ archiepiscopi i tota ꝓuicia cũ visitant.⁊ legati in terminis sue legatos: ⁊ abbates quibus ex priuilegio concessum est.vt notatur.xxvj.q.vj.ministrare de cõse.di.j.cum ad celebrandas.de exces.prela. accedentibus.de priuileg. abbates lib.vj.Alia simplex. Et hec fit a sacerdotibus in missa absente episcopo.aut de mandato eius cũ pñs est.xl. di.deniq̃.xcv.dist.ecce ego dico.

De vtroq̃ benedict.pauca apud legistas tangit tamen notando velut hic Spec.in ti.de elec.§.j.ve. cõsequenter. ⁊ ibi Jo.an.in addi.ad eum.

¶Utrũ benedictio calicis paramentorum huiusmodi pro missis celebrãdis possit fieri a sacerdote.Rñ.doc.i cle.attẽdẽtes de sta. re. tenent ꝙ non quia sunt potius ordinis episcopalis ⁊ hoc idem in.d.c.abbates.Sed iudicio meo nullo iure eorum dictum ꝓbat.Et credo ꝙ imo possint benedicere paramẽta tali rõne mot⁹ presbyter potest oia facere qui sunt ordinis:nisi sint ordinis episcopalia.vel specialiter interdicta.c.q̃uis.xcviij.di.⁊.d.c.ecce.⁊. lxiiij. di.legimus sed bñdictio paramentoꝝ cũ nõ sit ordinis ep̃alis ptz qꝛ cõpetit abbatibus ex ꝯsuetudine vt tenẽt doc. in.d.c.abbates.⁊.c.cle.attẽdẽtes qđ fieri nõ posset si esset ordinis ep̃alis.arg. eorũ q̃ no.in.c.p.⁊.de cõse.ec.vel al.nec est etiam eis ꝓhibitũ patet qꝛ in hoc.c. q̃uis prohibetur consecratio sacerdotum diaconorum ⁊ subdiaconorum.cõsecratio virginum:consecratio ecclesie vel altaris:conficere criminate frõtes baptismatorum signare: publice penitentem reconciliari.⁊ in.c. ministrare. xxvj.q.vj.additur ꝙ non benedicat publice plebem in ecclesia.Quod intellige vt dixi.s̃.⁊ in.c. consulto de cõse.di. j.ꝙ nec corporalia debet consecrare.ergo vestimenta potest quia in.c.vestimẽta.⁊ in.c.vasa de conse.dist.j.nihil dicit̃ de episcopo:quare credo oia q̃ pertinent ad celebrationem missarum que non fiunt cũ sacra vnctione:vt est ca-

UVA, BHSC. IyR_213

ex ꝛ patena. ꝛ nõ sunt eis spãliter inhibita sicut sunt corporalia q̃ ab epo debent esse benedicta vt i.d.c.cõsul. ꝛ alia hmõi possunt bñdicere. ar.d.c.quãuis ꝛ.c.ecce.nisi eps esset presens qꝛ non liceret.arg.c.deniq̃.xx.dist.

2 ¶Utrũ abbates possint similiter bñdicere Semi.in.d.c.abbates. tenet ꝙ sic omnia quibus sit verbalis solum bñdictio: ꝛ quãdo faciunt ad opus suarũ ecclesiarũ: alias non. Sed ego dubito de benedictiõe corporalium que licet sit verbalis solũ tamẽ vr̃ episcopis reseruata.d.c.cõsulto.nisi dicamus derogatum contrariã consuetudinem cum sit potiꝰ episcopis reseruata ratiõe dignitatis q̃ ordinis. ꝛ iõ abbates possent ex consuetudine arg.d.c.accedẽtibus. Idem dic de benedictione calicis de quo.j.calix.§.j.

3 ¶Utrum vestis debeat iterum benedici quãdo repeciatur. Rñ. ꝙ nõ. nisi quãdo sit talis repeciatio ꝙ sine ipa cũ dicta veste nõ posset celebrari puta totiꝰ mãice ꝛ hmõi qꝛ cũ amittat formam dz iterũ bñdici ar.eoꝝ q̃ no.i.c.j.de ꝯsec. eccle vl̃.alta. Secus dico si manipulus Uel de manipulo stola: qꝛ nõ videt̃ alia forma. nisi ꝙ vnum ẽ breuius altero q̃ quidem breuitas non mutat formam.

4 ¶Utrum sponsa que non est virgo debeat benedici Rñ. ꝙ non.xxxij.di.seriatim immo benedicens secundas nuptias ab officio ꝛ beneficio suspensus debet mitti ad papam.c.j.de secũ.nup.

5 ¶Utrum diaconus possit benedicere mẽsam. Rñ. ꝙ non presente presbytero nisi esset diaconus cardinalis: sed absente presbytero potest ꝑm no.in.c.legimus.xciij.di.

6 ¶Utrum recipere pecuniam pro benedictione nubentiuz sit simonia. Rñ. ꝙ sic.tex.est in.capi.cum in ecclesie.de simo.

7 Utrum mulier possit benedicere. Rñ. ꝙ nõ. nisi vt potest quilibet bonus christianus.c.noua.de pe. ꝛ remis.qꝛ.q̃ sũt ordinis nõ cadũt i mulierẽ.d.c.noua.

8 ¶Utrum benedictio mense ꝛ aque sit certi ordinis. Rñ. secũdum Inno.in.c.j. de exces.prela.li.vj. ꝙ bñdictio aq̃ sic. ꝛ ideo esset irregularis: excommunicatus vel suspensus ipsam benedicẽdo. secus de benedictione mense que non est ordinis.

¶Utrum libri ecclesiastici sint benedicendi. Rñ. secundum gloss.in cap. j. de pigno. ꝙ non.

Bñfacere ex timore ꝛ non ex amore non reputat̃ bñfacere. sz pro nõ facere xxxiij. questi.v.ad finẽ.xxxij.questiõe.v.sicut enim de cõsec.dist.v.quicquid. lxxxvj. distinctio.nõ satis.de regulis iuris qui ex timore.

Beneficium est quedam beniuola actio gaudiũ tribuẽs capienti in li. feu c.j.ex.q̃ causis feu.amit ꝛ Pa.in.c. vnico.de como. ꝛ in.c.ad audientiã.de prescri.hec diffinitio cõprehẽdit quodcũq̃ ꝙ dicitur beneficiũ. Sed hic de ecclesiastico solum dicendum est.

☞ De multiplici bñficio ꝛ an illiꝰ appellatione veniat prebenda. Nota. Barto. quod si largo modo. in.l.quia tale in patre ibi beneficium. ff. soluma. ꝛ an absenti possit conferri. Bald. ꝙ sic in.l.sancimus.§. sed ꝛ si quis. C. de late libe.tol.computatus in.legitima filio clerico.not. Guil.de cug. Bartolus. Bald. ꝛ saly.in. l. omnimoda.§. imputari.C.de inoffi.testa.

¶Quotuplex est beneficium ecclesiasticuz. Rñ. ꝙ aliud est religiosum aliud seculare. Religiosum aliud simplex vt canonicatus: regularis. Aliud duplex vt abbatia. Prioratus: vel aliud habens iurisditionem. Seculare vero. Aliud summum vt papatus. Aliud maius vt episcopatus. Aliud mediocre seu duplex vt dignitas vel personatus: vel aliud habens curam animarum. Aliud minus seu simplex vt canonia cappellania aduocatoria et huiusmodi. Aliud non habens administrationem: ꝛ isto modo dicitur large beneficium. Et est quan-

UVA. BHSC. IyR_213

do q̃s hz beneficium non in titulum vt sunt capellania ad nutum ammouibiles: sed quando hz in titulum aliquod beneficium. cui est assignata dos quãtuncumq; sit simplex dr̃ habere bñficium cum administratione. Secundũ Ge. in. c. p̃senti. de offi. ordi. lib. vj.

¶ Utrũ p̃bẽda sit quid spirituale. Rñ. Pau. in. c. dilecto. de p̃bẽ. ꝙ si est annexa iuri canonie partim ẽ. spũale ⁊ ꝑtim tꝑale. Si ꝟo nõ est annexa canonie. vt puta qꝛ ecclesia nõ sunt p̃bẽde distincte sz oia cõia: ⁊ ꝑ capl'm assignat̃ isti vnũ p̃diũ i p̃bẽda. ⁊ alteri aliud. vl' q̃d simile. Ul' etiã si sũt distincte. tñ nõ sunt canonicatib⁹ annexe. qꝛ uõ est ibi numerus canonicoꝝ. tũc ẽ mere tꝑale ⁊ p̃t cõcedi etiã laico ad ipsius sustẽtationẽ.

3 ¶ Utrũ altaria q̃ dant̃ in titulũ ꝑpetuũ dicant̃ bñficia. Rñ. ꝟz gl. i. cle. j. de decimis. ⁊ sequit̃ Ge. in. c. j. de cõsue li. vj. ꝙ sic ⁊ appellatiõe officij altaria p̃dicta intelligũtur. facit. c. ij. de conces. p̃ben. Secus si nõ dantur in tituluz qꝛ beneficium non dicuntur proprie.

4 ¶ A q̃ dz dari bñficium eccl'iasticũ. Rñ. ꝙ regul'r ꝑ ordinariũ nisi ex speciali statuto vel consuetudine ad alium pertineat. vt. j. dicam.

5 ¶ Utrũ capl'z sede vacante possit conferre. Rñ. quod nõ illa bñficia q̃ ad ep̃i collationẽ ꝑtinẽt Sz bñ põt ꝯferre illa q̃ ad ep̃z ⁊ ip̃z capl'm cõiter ꝑtinẽt. Similiter alia bñficia põt cõferre qñ ep̃s ẽ suspẽs⁹ a collatõe bñficioꝝ etiã si episcopus hẽret interesse in tali collatione tanq̃ prelatus. ⁊ idez põt ep̃s qñ capitulũ esset excõicatũ. seu maior pars maiori excõicatiõe vl' suspẽsuz. c. si ad ep̃z. ne sede vacã. li. vj. Si ꝟo ꝑtinet ad ep̃z collatio cũ cõsilio capituli. vl' assẽsu nõ posset capl'z intromittere nisi suspensus esset in mora petẽde relaxationis. Si ꝟo capl'm vel alius de consuetudine vel statuto deberet conferre de consilio ep̃i: defuncto ep̃o vel in remotis agente. ita ꝙ in breui eius p̃sentia nõ possit haberi. non propterea debet differri collatio. vt in. d. c. si ad episcopuz.

¶ Quid de bñficijs vacãtib⁹ in curia. Rñ. ꝙ oia bñficia: dignitates ⁊ ꝑsonatus vacãtes i curia romana nõ possũt cõferri nisi ꝑ papã. Sil'iter bñficia dignitates vel ꝑsonatus curialiũ vl' excedẽtiũ seu redeũtiũ. de curia si decedũt in locis vicinis curie. ad duas dietas legales. q̃ faciũt. xx. miliaria ꝑ die. l. j. ff. si quis cau. ⁊ nota. gl. in. c. presẽti. de p̃bẽ. lib. vj. Unde si distarẽt per. lxj. miliare non includerẽt. ff. de ver. sig. l. iij. limita nisi p̃dicti morarent̃ i loco proprij domicilij: vl' ꝓprie dom⁹: qꝛ tũc nõ reseruatur pape nisi esset talis curialis q̃ lz haberet ibi ꝓpriũ domiciliũ tñ ibi morabatur solũ ꝓpter curiã: qꝛ tũc reseruantur. Similiter reseruat̃ qñ ẽ curialis qui moritur in loco vnde recedit curia: vl' in itinere dum curiã seq̃retur quãtũcũq; vbi decedit sit remotus ab ipsa curia. Uerũ ẽ ꝙ post mẽsem si non fuerint collata bñficia p̃dictoꝝ ꝯferre possũt illi ad quos ꝑtinet eoꝝ collatio ꝑ seipsos tm̃ vl' ipsis agẽtibus in remotis ꝑ suos vicarios gñales: q̃bus id cõmissum fuerit in eoꝝ diocesis existẽtia nisi essẽt parochiales eccl'ie: ⁊ vacarẽt sede apostolica vacante. vel si anteq̃ papa ea cõferret mortuus ẽ hec notantur in. c. licet. el. j. c. statutũ. c. p̃senti. ⁊. c. si. apl'ica. de p̃bẽ. li. vj. Aduerte etiã circa hec ad regulas cãcellarie ⁊ reseruatiões qui faciunt communiter pontifices in sua creatione. qꝛ non semper se hñt vno modo. Jõ non pono hec.

¶ Quid de presẽtatis a patronis sede vacante. Rñ. ꝙ capitulum põt eos admittere ⁊ instituere in bñficijs licet ad episcopum si viueret pertinuisset. c. ⁊ si capitulum. de insti. lib. vj.

¶ Quid si ep̃s conferat bñficium absenti. Rñ. ꝙ licet nõ fiat suũ donec consentiat tamẽ ep̃s nõ poterit alteri ꝯferre donec ille recuset: nec valet collatio si conferat nisi ep̃s assignasset terminum competentem cõsentiendi infra q̃d non. consentit si tñ post terminũ iterũ cõsentire anteq̃ alteri esset collatũ valeret. c. si tibi absẽti. de prebẽ. lib. vj.

vtrum

UVA. BHSC. IyR_213

9 ¶Utrũ eps vel alius cui mãdabatur de bñficio ꝓuideri pauꝑi clerico teneat̃ iterꝫ ꝓuidere si ille clericꝰ aliud ẽ cõsecutꝰ. Rñ.ꝙ nõ.c.si pauꝑ d̃ prebẽ.li.vj.

10 ¶Utrũ eps teneat̃ ordinatis ꝑ ipꝫ ꝓuidere de bñficio. Rñ.ꝙ sic si ẽ i sacris ordinatꝰ. c.cũ ꝯ.de prebẽ. Idẽ qñ cõmisit ꝙ ordinet̃ ꝑ aliũ. c. si eps.de prebẽ.li.vj. Et hoc verꝫ nisi habeat suã vl̃ paternã hereditat ẽ vnde possit sustẽtari ꝯm glos.in.d.c.si episcopus.

11 ¶Utrũ promittẽs alicui prouidere de beneficio ecclesiastico non vacante: vel qualitercũqꝫ promittat cum potuerit teneatur. Rñ.ꝙ non qꝛ talis promissio est nulla.cap.detestanda. de concessio. preben.lib.vj.

12 ¶Utrũ recipiens bñficiũ ecclesiasticũ de manu laici cadat in aliquã penam. Rñ.Inn.in.c.q̃sq̃s. de elec. ꝙ sic qꝛ est intelligibilis ipso iure de iu.pr̃o.preterea tñ eps posset cũ eo dispensare ꝯm eundem.ar.c.nuper.de sen.ex.

13 ¶Utrũ quis possit renũciare suo beneficio vt alij ꝓuideatur. Rñ.pau.i.c.dilecto.de p̃ben.ꝙ sic dũmodo in actu. renũciatiõis nõ deducat i pactũ. sꝫ ipam renũciationẽ faciat pure ꝛ libere alias esset simoniacũ.vt vult glo. in. d. c.dilecto.ꝛ gl.in.c.ex parte.el.j. de offi.dele. Si tñ in animo gereret vt alteri cõcederet̃. nõ esset simonia: dummodo pactũ non faciat licet peccet vt est clara.glos. in.c.ordinationes j. q.j.

14 ¶Cui põt dari beneficium ecclesiasticũ. Rñ.ꝙ solis clericis non cõiugatis ꝛ habentibus etatẽ debitam. ꝛ q̃ sit etas debita.vide.j.Etas.ꝛ quis ordo requiratur vide.j.clericus vij.§.v.

15 ¶Utrũ clericus cõiugatꝰ possit hr̃e beneficia ecclesiastica. Rñ. pau.i.c. sane. de cle.coniu.ꝙ non.Sꝫ nec etiã administrationes ecclesiasticas.Et per hoc puto ꝙ non possit esse vicariꝰ epi. ꝙ tenẽt doc.in.c.vno.e.tit.lib.vj.ꝛ in.c.Joã.Itẽ pau.eo.ti.tenẽt ꝙ nec etiã potest dispẽsari cũ eis vt habeãt beneficiũ simplex licꝫ alij ꝯriũ teneãt.ꝛ põt saluari dictũ eorꝫ.vt valeat dispẽsatio si fiat a papa. ꝛ pau.itelligat nõ valere si fiat ab inferioribus pape.

16 ¶Utrũ filius sacerdotis possit obtinere bñficiũ in ecclesia patris. Rñ. qd̃ sic si alias est legitimꝰ.c.ad hec.de fi.presby. dũmodo nõ ad illas dignitates vel prebẽdas quas imediate pater eiꝰ habuit ꝓmoueat̃.c.constitutus de fi. presby.Et noie filiorꝫ in hoc veniũt etiã nepotes de iure i hereditate succedẽtes. vt sũt ꝑ rectã lineã descẽdẽtes nepotes ar.insti.de hr̃.q̃li.ꝛ di.§.sui ꝯm hosti. et bar.i.c.ad extirpãdas de fi.p̃sby.Secꝰ in collateralibꝰ in q̃bus successio locuꝫ nõ hꝫ ar. de offi.dele.c. ex parte.Itẽ ꝯꝫ host.nepos põt poni imediate in eccl̃ia q̃uis auus eiꝰ habuit patre eiꝰ viuẽte: sꝫ pr̃e mortuo nõ põt:qꝛ cessat rõ in p̃mo casu successionis:sed nõ in scd̃o.Itẽ aduerte qd̃ si pater habuit personatũ immediate nõ poterit filius in eadẽ ecclesia:hr̃e vicariã vt in.c.michael de fi. presby.vel eꝯrio.si pater habuit vicariam perpetuam filius immediate nõ poterit habere personatum; vt in.c.cõstitutus de fi.presby.

17 ¶Quis põt dispensare cũ illegitimis vt obtineãt beneficium ecclesiasticum Rñ qd̃ eps in beneficio simplici cui nõ iminet cura animarꝫ vt in.c.is qui.de fi. presby.li.vj.nec distinguo ꝯꝫ gl.ibidem an sit spuriꝰ adulterinus.vl̃ naturalis lꝫ q̃ ad successiones distinguant̃ ꝛ.i. difficultate dispẽsandi.i alijs aũt solꝰ papa

18 ¶Sed nunquid poterit eps dispensare cum talibꝰ in ꝑsonatu vel dignitate siue cura Rñ.gl.in.d.c.is q̃ qd̃ non sed solus papa.et eã sequũtur cõiter doct. etiam si efficeretur religiosus.

19 ¶Utrũ eps possit cũ predictis dispẽsare in canonicatu ecclesie cathedralis. Rñ.ꝯm Archi.in.d.c.is q̃.qd̃ sic ex quo nõ inuenitur ꝓhibitũ. Et cũ eo concordat Ge.in.d.c.is qui.lꝫ Jo.mo.ꝛ. alij teneant qd̃ non põt.Quod nõ placet.

20 ¶Utrũ episcopus cum predictis possit dispensare in rectoria.Rñ.qd̃ sic in omni beneficio dummodo non in nomen dignitatis vel personatus.vel ha

UVA. BHSC. IyR_213

beat curaz aiaꝝ. Et hoc tene lz q̃daz te
neant ẽ ꝫ vt no. Se. in. d. c. is q̃. Et rõ
potissima est qz ptãs dispẽsandi concess
su alicui cui effect nõ in ipm sz in aliũ
derivat dz late iterp̃tari. vt no. Joa. an
t. c. fi. de ver. sig. z se. Jo. de imo. z gemi.
in. d. c. is qui. Et maxie qñ interpretatio
fit ẽ ipz cõcedẽtẽ iuxta. no. de pnit. c. qz
circa. Et iõ iura q̃videnꝫ ẽ ꝫ intelligẽ
z limita qõ loquũtur in dispẽsatiõe ali
cui cõcessa cuius effectus in ipsum de
rivatur que stricte interpretanda est.
Quod nota.

21 ¶Quid si bñficiũ simplex habeat curã
animaꝝ annexã. nũquid ẽ potent disp
pensare cũ predictis. Rñ fz Archi. in. d.
c. is q̃ qõ sic. qz talis nõ dr hre curã ani
maꝝ. vt pbat tex. in. c. sup eo. de prebẽ.
li. vj. Nã vt ibi pz põt q̃s hre prebẽdã
z dignitatẽ: cui annexa est parochialis
eccl̃ia. z tñ nõ posset quis hre simul di
gnitatẽ z eccl̃iaz curatã. c. de multa. de
prebẽ. Lapꝰ abbas limitat hoc verũ qñ
eccl̃ia curata hz vicarium aliuz ab isto.
als nõ. elij doc. idiffincte tenẽt qõ nul
lo mõ eps põt dispẽsare. vide Semi. in
d. c. is q̃. mihi placet prime. opi. cũ pre
dicta limitatione domini lapi.

22 ¶Pone qõ in eccl̃ia est statutũ inratũ
z p papã approbatũ q̃ nullus illegiti
mꝰ ibi ꝓmoueat an eps possit dispẽsa
re. Rñ. Jo. mo. z sequit ge. i. d. c. is q̃. qõ
nõ. ex quo tale statutũ est inratũ vel cõ
firmatũ. Secꝰ esset si solũ esset statutũ
non inratũ vel cõfirmatũ. qz tũc posset
eps dispẽsare ẽ ppzĩũ statutum. iuxta
no. de elec. c. sed canũ. lib. vj. Limita p
dicta oia qõ eps põt dispẽsare cũ ille
gitimo i bñficio simplici. vex. nili aliũ
impedimẽtũ canoni cũ obstet ẽ illegi
timitas z sup ẽ eps non possit dispen
sare vt in. d. c. is qui.

22 ¶Utrũ dispensatus vt ꝓmoueatur ad
ordines sacros p papã. per hoc videa
tur talis illegitimꝰ dispensatꝰ vt possit
obtinere bñficiũ cũ cura. Rñ. q̃ non qz
dispẽsatio nõ trahit ad cõsecutiua eiꝰ
sup q̃ dispẽsat qñ dispensatio impmit
effectũ validũ sup actu in q̃ dispẽsatur
absq̃ eo q̃ extendatur ad illud consẽ
cutiuũ ẽm Semi. in dicto. c. is qui.

¶Utrũ ꝑfatus illegitimus dispẽsat 24
vt possit obtinere bñficiũ. eccl̃iasticũ
possit post ꝓmũ post ea aliud obtinere
ẽtute dispẽsatiõis. Rñ. Se. i. d. c. is q̃. q̃
paulus hoc distinguit q̃ aut dispẽsa
tio fuit facta sup certo bñficio. z tunc si
fuit in culpa illõ nõ hẽret. sic aliud non
poterit hẽre. Si ẽo nõ fuit i culpa: vel
dispensatio sup incerto bñficio fuit. sic
poterit post ꝓmũ aliũ hẽre. Et pz mi
hi lz Se. ibi videat tenere opi. do. Lapi. qui aliter distinguit. Sed mihi non
pz. Vide eum ibi si placet.

¶Utrũ ꝑfatꝰ dispẽsatꝰ vt possit habe 25
re bñficiũ curatũ possit p hoc obtinere
dignitatem. Rñ Se. in. c. fi. de fi. presq̃
nõ qz ista ponuntur vt diuersa in. d. c.
fi. ergo vno concesso non veniet aliud
Unde in dispensatiõe nõ ꝓcedit argu
mẽtũ a ma. ozi nec a sili vt ibi no. Se.

¶Utrũ illegitimꝰ vel irregularis dis- 26
pẽsatꝰ i ozdine z bñficio aliq̃ ꝓmotus
possit poslea impetrare dispensationez
super pluralitate nõ facta mẽtione de
defectu illegitimitatis vel irregulari
tatis. Rñ. fm Semi in. d. c. fi. q̃ non. tex.
est in. d. c. fi.

¶Utrũ eps possit dispensare cum pre 27
dictis illegitimis vt possint plura bene
ficia simplicia retinere simul. Rñ. Se.
vbi. s. q̃ nõ facit. c. is cui primo. Rñ. de
pbẽ. li. vi. vbi qñ cõcedit alicui vt possit
beneficiũ alteri cõferre intelligitur de
vno non de pluribus.

¶Utrum eps possit dispensare cum il- 28
legitimis vt habeãt simplex beneficiũ
seu pbẽdaz in eccl̃isijs suoꝝ patrum q̃
sunt sacerdotes. Rñ. q̃ non ipsis mẽ
tibus. c. cum decorẽ. de fi. presq̃. Multo
minus in canonicatu. c. cũ ad abolen
dam. de. fi. pbẽ. Sed ipsis mortuis sic
dummodo non dispenset super benefi
cio seu prebenda quam eius pater te
nebat imediate. sec⁹ si mediate. Sofre.
tũ tenet q̃ nũq̃ canonicatũ in eadẽ ec
clesia poterit hẽre. ex dispẽsatione epi.
Sz cõtrariũ credo verius. vt no. in. d. c.

UVA. BHSC. IyR_213

29 ¶ Pone papa dispensauit cuz illigitimo. vt possit ꝓmoueri ad bñficiũ etiã curã habẽs nunqd ꝑ istã dispẽsationẽ poterit ꝓmoueri ad bñficiũ cui ꝑficiẽdus est ꝑ electionẽ eligẽdꝰ. Rñ. ꝟm Se. in. d. c. is q. ꝙ sic. qm̃ qñ viciũ tolilr̃ ex toto vt in casu ꝑdicto põt, eligi vt in. c. cũ vitomense. de elec. etiã si esset dubiũ an verba dispensationis tollant ex toto vicium. ⁊ hoc tene. licet alij dicant ꝙ non potest eligi.

30 ¶ Infra qd̃ tp̃s dz bñficiũ vacãs cõcedi. Rñ. ꝙ. in cathedrali ⁊ regulari ecclesia vacãte ꝑlato infra tres mẽses eligere tenẽt̃. c. ne ꝓ defectu de cle. nisi eẽnt ꝑuilegiati vt minores. Alia aũt bñficia ecclesiastica infra sex mẽses. c. nulla de cõces. ꝑbẽ. Alias colatio seu ꝓuisio deuoluit̃ ad eũ q̃ ꝓximo preesse dignoscit̃ nisi in casu in quo ꝓuisio ꝑtinet ad capitulũ deuoluit̃ ad epm̃. ⁊ ecõtrario. et post ad metropolitanum ⁊ post ad papam. hoc est verũ nisi legitimo impedimento essent impediti ⁊ incipit currere dictũ tp̃s a die sciẽtie nõ vacationis. c. qꝛ diuersitatẽ de ꝯses. ꝑbẽ. Et intelligit̃ legitimũ impedimẽtũ peregrinatio vel suspẽsio etiã ex culpa nisi eẽt in mora petende absolutiõis. d. c. qꝛ diuersitatẽ. et si bñficia ꝑtinerẽt ad regulares exẽptos epi ꝓuidebũt nõ obstãte exẽptiõe cle. quia regulares. de sup. neg. prela.

31 ¶ Utrũ prefatũ tp̃s habeat locũ in habẽte instituere pñtatũ ꝑ patronũ. Rñ. dñi de rota tenent qd̃. nõ. qꝛ. d. c. nulla nõ extẽdit̃ ad eũ q̃ hz instituere. sed ad eũ qui habet conferre.

32 ¶ Utrũ liceat alicui sibi ꝓcurare beneficiũ. Rñ. Tho. ⁊ ray. qd̃ beneficium cũ cura animaruz nõ licet. qꝛ idonee non põt administrare sine gr̃a seu charitate. quam nullus se habere scire potest. Secꝰ esset de alijs bñficijs. qꝛ possunt ꝓcurari. aug. de ancho. li. de potestate pape. tz generalr̃ nõ posse sine pctõ. qd̃ verũ credo qñ principaliter ꝓcurat. vt habeat beneficiũ. secus qñ principaliter procuraret vt posset prodesse.

33 ¶ Utrũ occupãs bñficiũ viuẽtis sciẽter faciẽs se institui sit ifamis. Rñ. pa. i. c. i. de cõces. prebẽ. ꝙ sic. iij. q. ij. audiuimus ⁊ solꝰ papa dispẽsat cũ eo: sicut cũ illo q̃ viuẽte vx ore aliã accepit vt in. c. fi. de eo q̃ dux. i vx. quã pol. ꝑ. adul. ex q̃ concludit pa. ibidẽ ꝙ lz cũ vacaret fecerit se institui vel sibi cõferri a papa nõ habita mentiõe de occupatione postea nõ valet: ⁊ est subrepticia: qꝛ nõ sic faciliter obtinuisset facit. c. postulasti. de rescri. Similiter dicit de eis qui de facto occupant vel per brachiũ seculare se in vacãtibꝰ bñficijs intrudũt si nõ faciũt mẽtionẽ in impetratiõe de tali occupatiõe: qꝛ omne id ex quo nõ ita faciliter obtinerẽt tacitã inducit surreptionem per. d. c. postulasti cum si.

34 ¶ Quod bñficia põt q̃s habere. Rñ. ꝟz pau. in. c. cõqnerẽte. de cle. nõ resi. ꝙ habẽs beneficiũ q̃ꝫtũcũqꝫ simplex qd̃ ꝑ se sufficit ad vitã beneficiati nõ põt alid̃ tenere sine peccato mortali ꝟm gl. in. c. dudũ el. ij. de elec. glo. pe. quod limitat idẽ pau. si ꝓpter se solũ hz secus vero si collata sibi essent nõ rõne sui. sz propter vtilitatẽ beneficiorũ. vt. qꝛ est hõ industriosus ⁊ bone conscientie vt no. in. c. cum iam dudum. de preben.

35 ¶ Utrũ habẽs plura qñ vnũ sufficit excusetur per dispẽsationẽ. Rñ. gl. ꝑdicta ꝙ sic. sz pau. i. c. dudũ. dicit ꝙ hz ꝓ idubitato ꝙ non sit tutus quo ad ecclesiã triumphantẽ: etiam dispẽsatus per papam quando dispẽsatus est ꝓpter se ⁊ ad suã vtilitatẽ: quia in hoc casu nõ solũ alterat̃ iuris positiui dispositio: sed etiã xp̃i patrimoniũ iniuste dispergit̃. cũ ergo papa nõ possit sine cã alienare bona ecclesie sine graui peccato: vt dicit archi. xij. q. ij. non licet pape. ergo multominus potest dare licentiam alteri ipsum dispergẽdi vt in. c. nuper. de resti. do post dist ⁊ sic conuincit̃ ratio inno. in. c. cũ ad monasteriũ de stamona. qꝛ hic non solũ violatur ius positiuum sed potius diuinũ. hoc idem tz host. in. d. c. dubiũ quẽ sequit̃ Jo. an dicit etiã tho. in. ix. quoli. q. v. ꝙ habere

UVA. BHSC. IyR_213

plures p̄bendas absolute cōsiderādū est q̄d de se inordinatū vtpote qꝛ quis nō potest in diuersis ecclesijs deseruire quibꝰ quasi ꝓ stipēdio p̄bende sunt ordinate vt ministrantibꝰ in eis dent̄. Est etiā diminutio diuini cultꝰ: vnde vnꝰ loco pluriū cōstituit̄. Est etiā ineq̄litas vñ vnꝰ hꝫ multa bñficia: ꝛ aliꝰ nō pōt habere vnū. Continet ꝛ aliqñ defraudationē volūtatū testatorū qui vt certus numerus seruientiū deputaret̄ talia cōtulerūt. ꝛ multa alia. ꝛ nisi aliqua circunstantia superueniat q̄ remoueat totaliter in ordinationē eiꝰ nunq̄ erit sine peccato: sicut nec homicidium pōt fieri etiā cū dispēsatiōe nisi habeat circūstantiā q̄ remoueat eius inordinationē. Aduerte tñ ꝯꝫ Go ffre. ꝙ ētriplex circūstātia que pōt remouere talē inordinationē ita ꝙ dispensatio sit legitima ꝛ tutus dispensatus. ¶ Prima necessitas puta qꝛ plures non inueniunt̄ idonei. ¶ Secūda vtilitas ecclesiarū ꝛ eoꝝ quibꝰ p̄sunt. ¶ Tertia p̄rogatiua meritoꝝ. Nec vꝫ ꝯsuetudo ꝯm pa. d. c. dudū. ꝛ iura siue gl. q̄ dicūt valere itellige ꝓ necessitate vel vtilitate bñficioꝝ vel p̄rogatiua meritoꝝ puta qꝛ plꝰ valet absens q̄ aliꝰ pñs vel ꝓ potētia retinēdi plura bñeficia simplicia. sꝫ nō vt fructꝰ lucrifaciat sibi ad vtilitatē p̄uatam. vel ad augēdū patrimoniū. vel vt lautius viuat vel vt facilius ad ep̄atū vel maiorē dignitatē possit ascendere: qꝛ cū tali intentiōe etiā vnū beneficiuꝫ habere de se est inordinatū. qꝛ est ꝯtra omnem rōnē vt in. c. rō nulla. cū ibi notatis de preben. ꝛ cōtra officiū pietatis xvj. q. j. c. fin. vide etiaꝫ de hoc. j. clericus. ij. iij.

36 ¶ Utrū habens bñficiū cū cura si recipiat. ꝯm cū cura ipso iure sit priuatus primo. Rñ. ꝙ sic statim adepta pacifica possessiōe. c. de multa de p̄bē. vel qñ ꝑ cū stetit quominꝰ haberet. c. licet. el. ij. de p̄bē. li. vj. Et nisi primū resigent in manu ordinarij vel cui cōpetit ipso iure est priuatus etiā secūdo. ꝛ inhabilis ad quodcūq̄ beneficiū ꝛ etiā ordines sacros ꝛ ad papā pertinet dispensatio ꝑ extraua. Jo. xxij. que incipit. Execrabilis. Et ideo nō poterit absoluere subditos rōne primi beneficij. Fallit hoc ī vij. casibus. ¶ Pmus qñ ꝯm annectit̄ primo. c. super eo. de preben. lib. vj.

¶ Scds casus qñ expēdit de bonis ꝓprijs in vtilitatē primi beneficij: ꝛ ipsuꝫ retinet donec sit sibi satisfactū ꝯm An. de bu. ꝑ. c. q̄cūq̄. xij. q. iiij. Et sufficit ꝙ talis expēsa sit vtiliter cepta: lꝫ postea a casu sit totū. ꝑditū ꝯm Jo. an. in. c. ex ꝑte. de cōsti. puta qꝛ domū factā ignis postea cōbussit.

¶ Tertius casus quando acceptat calore iracūdie ꝯm Jo. an. de li. ꝛ. d. Ant. et facit glo. in. c. ex literis. de diuor. que vult ꝙ confessio ex iracundia facta nō preiudicet.

¶ Quartus casus qñ acceptat ad tp̄s. puta donec aliter fuerit bñeficio prouisuꝫ ꝯꝫ Pe. de anc ī. c. j. de cōsue. libr. vj.

Quintus casus qñ commutauit vnuꝫ bñficiū in aliud habēs alia bñficia curata: dūmodo possessionē ipsiꝰ bñficij in qd̄ cōmutauit. sed si adeptꝰ ē ipsaꝫ possessionē vltimi vacāt prima oīa que ex dispensatione tenebat non fuerit natus. tex. est in cle. si. plures. de prebē.

Sextus casus qñ per dispensationē vt in. d. c. dudum. Septimus casus in ep̄atu qui nō vacant priora beneficia. nisi post cōsecrationē ꝯm gl. in. d. c. de multa. ꝛ Jmo. in cle. gratie de rescri. Idem dic de quocunq̄ alio beneficio ecclesiastico ꝙ quis nō potest cum alio tenere nisi dispensetur cum eo ꝛ quis possit dispensare. j. dicam. §. xxxviij.

¶ Utrū habēs bñficiū in comendā teneat̄ seruare ecclesiā ī statu suo. Rñ. pa. ī. c. de monachis de p̄bē. ꝙ sic. nec pōt aliquid de statu ecclesie minuere sed de supfluo pōt sibi ꝓuidere alias non. 37

¶ Quis pōt dispensare vt q̄s habeat plura bñficia legitima cā interueniente. Rñ. ꝙ ī pluribꝰ simplicibꝰ vel ī vno cura. et alio simplici pōt ep̄s dispensare vt ī diuersis ecclesijs habeat. sꝫ in vna ecclesia potest si sunt simplicia. ꝯꝫ 38

UVA. BHSC. IyR_213

gl.i.c.literas vñas.de cõcef.pre.Jo.an. dicit verũ si sunt diformia. vñ dicit q̃ põt dispẽsare.vt q̃s habeat dignitatez ⁊ canonicatũ in eadẽ ecclesia facit.c.j. cuz gl.de cõsue.lib.vj.Fede.consi.cxv. tz q̃ põt dispensare eps vt q̃s habeat canonicatũ ⁊ altare seu bñficiũ alicui⁹ capelle.in eadẽ ecclesia.Et hoc sequit. Pa.in .d.c.literas.Jn duob⁹ aũt cõfor mib⁹ non põt.puta vt q̃s habeat duos canonicat⁹ in eadẽ eccla.Et dicit. Pa. vbi.Ş.q̃ hoc sequunt cõiter doct. Et iõ duo altaria in eadẽ ecclesia nõ possunt in titulũ haberi ex dispẽsatiõe epi ꝑm Guil.de montelau. Et videt sequi. Se. vbi.Ş.⁊ placet qz altaria q̃ dant in titu lũ ppetuũ dicũtur bñficia ꝑm gl. i cle.j. de deci.Et sequit Se.in.c.j.de cõsue.li. vj.Altaria vero q̃ nõ dant i titulũ bene possunt haberi ex dispẽsatione epi. Jn psonatib⁹ ſo vel dignitatib⁹.vel admi nistrationib⁹:aut officijs ppetuis quo cũq; nolle censeant nõ põt nisi sol⁹ ꝑpa dispẽsare.vt in.d.c.j.ſ.in eadẽ eccle sia.vel in diuersis.vt in.c. de multa. de prebẽ.licet tex. videat solũ de eadẽ ec clesia ꝓhibere. Sed doc.in dictis.c. di cũt etiã locũ habere in diuersis.ſ.eccle sijs.p.c.quia nõnulli.de cle. nõ resi. qõ nõ licet, Jnno. dicat cõtrarium.in. d.c. de multa.ſ. q̃ eps põt dispẽsare in plu ribus eccleſijs dũmodo curam anima rum non habeant.

39 ¶Quid fiendũ de fructibus bñficiorũ vide.j.cleric⁹.iij.q.xiij. per totum.

40 ¶Utrũ fructus beneficij vacantis sint seruãdi successori. Rñ. q̃ sic vel in vtili tatẽ ecclesie expendendi. alias cõtrafa cientes si.sunt capitula: cõuẽtus: colle gia vel singulares ꝓsone in cathedrali bus eccleſijs ⁊ regularib⁹.vel collegia tis sunt suspẽsi ipso facto ab officio et beneficio.donec plene restituerint q̃d q̃d p̃ceperint nõ obstãtib⁹ p̃uilegijs: vel cõsuetudinib⁹ vel statutis etiã iura mẽto vel sedis apostolice autozitate firmatis.c.quia sepe.de elec. lib.vj.

14 ¶Quid de prelatis q̃ bona eccleſiarũ dignitatũ ꝓziozatuũ ⁊ ꝓsonatuũ vacã tiũ sibi subiectaz vel q̃ ptmẽt ad eozũ custodiã occupãt.Rñ.q̃ nisi speciali ꝑ uilegio.vel consuetudine ꝓscripta : vel alia rõnabili eã hoc faciũt epi ⁊ supio res sunt suspẽsi ab ingressu eccle.talij ab officijs ⁊ beneficijs donec satisfece rint.Jdẽ dic de alijs ꝓsonis eccleſiaſti cis ad quoz collationẽ ꝓsentationẽ seu custodiã pertinẽt dignitates.personas tus ꝓziozatus vel eccleſie vacantes. vt in.c.presenti.de offi.ordi.lib.vj. Et hec ꝓhibitio loquit de bonis aliaz eccle siarũ ab his de quibus.Ş.in.Ş. precedẽ ti.⁊ in.d.c.quia sepe.

¶Utrũ fructus bñficioz possint loca ri.vide.Ş. Alienatio.in ꝓin.⁊.Ş.xviij. 42

¶Quid de distributionibus quotidia nis vide.j.clericis.xiij.Ş.iij. 43

¶Quid de inuste possidẽtib⁹ benefi cia ecclesiastica.Rñ. qõ resignare tenent in manu illi⁹ q̃ põt accipe resignationẽ vel si esset i articulo mortis alicui alteri recipiẽti eã noie illi⁹ cui est faciẽda ꝑm Jnno.⁊ etiã tenẽt fruct⁹ ꝓceptos resti tuere.ō renũ.c.post trãslationẽ.Ş.rursꝰ Et dicit.Archi.qõ si aliqs minus cano nice obtinet bñficiũ.ſ.simoniace: vel p frandẽ:aut surreptionẽ aliquã ippetuũ nõ prescribit.c.postulasti. de cle.ex. mi. Uerũ est qõ dicit hoc qõ vite necessaria stricte poteris retinere de cõsilio cõfes sozis ita.qõ solum nõ egeat ⁊ alios fru ctus in eccle vtilitatẽ ꝓuertat.qz resti tuere tenẽt.c.dilecto de pbẽ. aliter non põt absolui nisi obtineat dispẽsationẽ ab eo q̃ põt:nec in futuro aie tenẽtur ei subditi obedire:vel solnere aliquid qũ sciũt ꝓ certo nec põt eos de subditos ab solnere:vel ligare:de quo tamẽ dic.⁊ li mita:vt.j.Confessio quarto.Ş.xij.

¶Utrũ filij⁹ p̃net bñficio eccleſiaſti co ꝓpter crimẽ lese maiestat⁹ ꝓmissum a patre.Rñ.gl.i.c.satis puersuz.lvj.di. qõ nõ. Jtẽ dicit nec ꝓpter crimẽ lese maiestatis diuine. vt puta qz hereticꝰ vel scismaticus.c. quicũq; de here. lib. vj.de scisma.c.vnico.lib.vj.vbi licet ꝓ hibeant admittit ad beneficia eccle siastica talium filij tamẽ non dicit q̃

UVA. BHSC. IyR_213

habitis priuentur. quod no.

Bigamia est triplex ſm glo. eo. tit.c.j. ¶ Pria dicitur vera. ¶ Secunda similitudinaria. ¶ Tertia interpretatiua.

De bigamia ⁊ ad quos ordines impediat ꝓmoueri: ⁊ an impediat quem esse monachū.not.Bal.in.l.q̄ sub pretextu.ꝟsi.hic cadit quedam q̄stio.C. de sa.sau.ec.not.Firmanus in suo trac.de epo.ij.ti.⁊ idē Bal.in aūt.habita.ad fi. ꝟsi.idē dico de clerico.C.ne fi. ꝓ patre. not.ꝙ non pōt esse rector vniuersitatis scholariū.⁊ caret bigamus oi priuilegio clericali diciturq; secularis ⁊ de foro seculari vt no.Spe.tit.de cleri.cōiuga.versi.bigami autem.

1 ¶ Quot modis cōtrahit̄ bigamia vera Rñ. ſm Ric.in.iiij.di.xxvij.ar.iiij.q.j.et gl. vbi.s̄. vno modo qñ habuit plures legitimas vxores.xxvj.dist.actuti⁹ et.c. seq.Intellige si ambas cognouit.alias secus ar.in.c.debitum de biga.

2 ¶ Quot modis cōtrahit̄ bigamia iterpretatiua.Rñ.ꝙ ſm glo.in.d.c.j.ꝙ duobus modis.¶ Primus quādo cōtraxit cum corrupta.xxxiij.di.maritum.⁊. q.a nobis.eo. ti. Intellige si cognouit eam alias nō.d.c.debitū. ¶ Scd̄s qñ reddit debitū vxori adultere.xxxiiij.di.c. si cuius.⁊.seq. etiā si ad p̄ceptū ecclesie reddere ſm cōmuniorē opi.⁊ etiā si ignorabat eaz adulteratā ſm Pau.in.c. si vir. de adulte.allegat de biga.c. ij.

3 ¶ Sed nunq̄d accipiens virginē quaz nō cognouit:⁊ ea mortua.accipit scd̄az virginem quam cognoscit vel a contrario primam cognouit. sed non secundam efficitur bigamus. Rñ. Mo. titu. eodem.ꝙ non.Similiter si ducit mulierem virginem ab aliquo desponsatam sed non cognitam premortuo sponso non est bigamus dist. xxxiij .c.fi.⁊. d.c. debitum.

4 ¶ Quid si credebat virginē tēpore cōsūmationis matrimonij.⁊ post cognouit corruptā.Rñ.ꝙ bigam⁹ est. xxxiiij. di.c.si.cuius.cū.c.seq.nec excusat error vel ignorantia ſm.Goffr.

¶ Utrū deflorās virginē ⁊ postea accipiēs eā in vxorē sit bigamus.Rñ.glo.et Pau.in.c.sane.de cle. cōiu.ꝙ nō.⁊ licet Mo.vbi.s̄.dicat ꝙ celebrior opi.teneat cōtrariū ego credo veriorē opi. qd̄ non sit bigamus qꝛ lz aut̄..quō opo. opi. §.j.velit ꝙ vxorem habuerit virginem tamē si attendamus ad veritatē q̄ opi. p̄ferēda est.c.nup a nobis de biga. viij. di.veritate.lxxxj.di.quicūq;. et q̄ fi. sint le.p tuas.C plus vale.ꝙ agi.l.j.ij.⁊.iij. non diuisit carnē suā. Nec ob.opi.preferatur veritati sponsa. iuuenis. iij q. vij.§.tria.ff.de offi.pretor.l.barbarius. C.de testa.l.j.xxij.q.ij.hoies.ff. ad mace.l.iij.⁊ in.d.c.nup a nobis. qꝛ respondet Inno. in.d.c. nup ꝙ casualia sunt. Prefertur em̄ aliqñ opinio veritati fauore contrahentium ⁊ odio decipiētiū vt.d.l.iij.ad mace.vel fauore prolis .c. cum inter q̄ fi.sint leg. aut testamentorum.d.c.l.j.vel aliqua communis opi. prefertur veritati. d.l. barbari⁹. ⁊ in.d. c.nuper a nobis. vbi factū attendit qd̄ non excedit casum suum.

¶ Quid si vnā vxorē habuit et cognouit añ baptismū ⁊ aliā post. Rñ. qd̄ bigamus est.xxviij.q.vl.c.opz.⁊.c.acuti⁹. licet Jo.cōtrariū dixerit ⁊ male.

¶ Quot modis cōtrahat̄ bigamia similitudinaria. Rñ.ꝙ. iiij.modis. ¶ Primus cū q̄s ꝯtrahit cū deo ꝑ votū.solēne postea ꝯhit matrimonium de facto: xxvij.q.j.quotquot ⁊ de bigamis.c.a nobis. ¶ Scd̄s qñ q̄s diuersis tēporibus habuit plures vxores vnā de iure alterā de facto ⁊ cognouit ambas.d.c.nup. ¶ Terti⁹ si simul duas habuit vxores vnam de iure alteraz de facto vel ambas de facto ⁊ cognouit ambas.d.c.nuper. ¶ Quartus modus si existēs in sacris contrahit.vt in.d.c. nuper.

¶ Sed quis dispēsare potest cum bigamis vere.Rñ.ꝙ quidā dixerūt ꝙ nemo pōt. tu dic cū Ricar.vbi.s̄. ꝙ papa sol⁹ pōt.xxxiiij.distin. lector in gl. vbi luci⁹ dispēsauit cū panormitano archiepō q̄ fuit bigam⁹. Alius inferior nō pōt etiā in minorib⁹. nō.in.c. vnico. de biga.li.

UVA. BHSC. IyR_213

vj. Idez de bigamis interpretatiue. qz si in ipsis est defectus sacramenti. sicut in bigamis vere secundū glo.in.d.c.j.de biga.

9 ¶Nunquid in bigamis similitudinarie possit eps dispēsare. Respondeo sm Pau.in.d.c.de diacono z.c.seq.q cle.vl vo.q si clericꝰ in sacris cōtraxit cū corrupta solus papa dispensauit.d.c.nup. Si vo clericus de iure cōtraxit cū vnaputa antecz esset in sacris z de facto cū altera scz post ordinationē z ambas cognouit solus papa poterit dispensare. d.c.nuper. Et similiter in nō clericis q isto modo bigamiā ptraxerint. Quidā voluerūt restringere hoc verū si sciens impedimētū accepit de facto eā. Secꝰ si ignorabat: tñ cōiter tenetur q sine sciēs siue ignorās de impedimēto secūdā acceperit z cognouit qz tex.ad animū cū opere secuto attēdit: qz sic in ipsis ē defectꝰ sacramēti sicut i bigamis vere sm gl.in.d.c.j.et in.d.c.nuper.sm Se.in.c.vnico de big.li.vj. Si vo existēs in sacris q̄uis cōtraxerit cū virgine nec aliā habuerit vxorē ante i laicali habitu vel in minoribus poterit eps dispēsare. vt ministret. tex.est in.c.diuersis.de cle.cōiug.z in.c.j.qui cle.vel vo.cum glo.ibidem z etiā vt pmoueatur ad vlteriora.z.sane de cle.cōiu.z ad d.c.nuper.qs videt contra dicit q itelligit de eo q ante sacros ordines aliaz habuit: z post in sacris aliā accepit Ad c.vo.ij.q cle.vel vo.dicit quod loquit in illo quem non penitet vere vel est in spitio de recidiuo q tūc nisi ingrediat religionē nō pōt. Similiter quādo imminet scandalum.vt.in.d.c.nota.

10 ¶Utrum bigamus bigamia vera sm primū modū sit privatꝰ priuilegio clericali. Rñ.q nō sed solum illi q sunt in minoribus ordinibus. sed qui sunt i sacris bene gaudent sm Se.in.c.vnico. de biga. Rō sm eū: qz ille q est in minoribꝰ taliter ꝓhendo pōt vinere z dz vt laicus. Ille vero qui est in sacris non pōt redire ad seculū vt no.de apostata.c. tue in gl.fi.sm Jo.de san. Et ideo licet sit privatus habilitate ordinum. nō tñ priuilegio clericalis. Similiter religiosus religiōis approbate gaudet. ita q talis percutiēs esset excommunicatus qz licet tex. privet eum priuilegio clericali nō tamē priuilegio monachali vel religionis z tex.in.d.c.vnico restringit vt loquatur de existentibus in minoribus ordinibus. z nō de monachis. vel existētibus in sacris. z hec verior ē opinio quam sequunt Archi. gl. in. c. quisquis. lxxviij. di. Guil. gar. Jo. mo. et Jo. cal. licet Bona gratia. in. c. de biga. eo. tit. n. teneat qz sacerdos qui cōtraxit cū vidua vel duo matrimonia successiue et postea commisit homicidium potest puniri per iudicem secularem per d. c. vnicum.

11 ¶Utrū bigamus interpretatiue similiter sit privatus omni priuilegio sicut bigamus vere. Rñ. Se. vbi. s. q sic. Idē tenet gl. in. d. c. vnico. Nec. ob. q in seq. Ho. dicam de casu vero ad casum fictuz quia in isto interpretatiuo idē est quo ad omnē modum sicut in vero quia sicut in eis defectus sacramēti sicut in veris bigamis. vt no. g. j. c. j. de big. z patet in. c. debitum. eo. tit. vbi dixit qō diuisit carnem suam facit etiam. d. c. quisquis. lxxviij. dist.

12 ¶Utrum similitudinarie bigamus sit privatus sic̄r priuilegio clericali. Rñ Se. vbi. s. q non nisi quo ad executionē ordinū. z ex hoc infert idē Se. q constitutio penalis non extendit de casu vo ad casum fictū. q̄n casus fictus nō fingit idem esse quo ad oēm effectum quē habet casus verus sicut est i pposito vt pz in. c. nup a nobis de big. Intelige ergo tex. d. c. vnica. de bigamo vo z interpretatiue. z q non est in sacris vel religiosus q est nudatus omni priuilegio clericali. z astrictus secularī foro et ei sub excōicationis pena ꝓcipit vt non deferat tonsuram vel habitum clericalem. d. c. vnico. z si portat peccat mortaliter. vt. j. lex. H. iij.

Bisextus dz. qz ꝑdnos dies ſtam⁹ ſup ſextū kk. e iiij.

UVA. BHSC. IyR_213

Martij. ⁊ no quod vigilia sancti Mathie semper debet esse die immediate precedenti festo eiusdem nisi veniret festū die lune qꝛ tunc fieret die sabbati. Et ꝟm consuetudinem romane ecclesie tpe bisextus secunda die fit festū sancti Mathie hec notantur in.c.quesiuit de ver.signi.

1 ¶ Utrū suspēsus ꝑ annū possit celebrare tempore bisextus vltima die ānī bisextilis? Rñ.glo.in.d.c.quesiuit qđ sic. sicut libertas promissa seruiēti ꝑ annū acquiritur si seruit.ccclxv.diebus.ff.de sta.lib.l.cum haberes.§.stichus si heredi meo.

Blasfemia īportare vr̄ quādā derogationē excellētis bonitatis alicꝰ ⁊ p̄cipue diuine. Quicūq; ergo negat: aliq̄d de deo ꝙ sibi conuenit vel asserit aliq̄d de eo qđ ei nō cōuenit diuine derogat bonitati. q̄deꝰ ē ipsa bonitatis essentia ꝟm Dio. de di.no. Qđ quidē contingere pōt vel ꝟm intellectū tm̄: vel ꝟm intellectum ⁊ affectū. et vtroq; modo hmōi derogatio si sit tm̄ in corde est blasfemia cordis. Si v̄o ī ore est blasfemia oris q̄ blasfemia oris opponitur cōfessionis fidei et caritati diuine. ⁊ si ex gñe suo est pctm̄ mortale semp nisi q̄s aliqñ ex surreptione in verba blasfemie procumberet ita qđ hoc ꝙ diceret nō aduerteret. qꝛ tunc solū venialiter peccaret nec haberet ꝓprie rōnem blasfemie hec ex Alex. secūda secunde.titu.de blasfemia.et tho. ij.ij.q.xiij.ar.j.

☞ De blasphemia ⁊ an sit verbū iniuriosum no. Bar.i.i.itē apud labeonē §.ait pretor.col.ij.ver.sed quero vtrū blasfemia.ff.de iniur.et ibi Alex.in.§. ait pretor.vbi per illum tex.no.qđ sic.⁊ est maledictum non maleficium. Ideo duplicatur pena vigore statuti loquentis de maleficijs vt consuluit Bart.lꝫ Bal.cōtra in.l.fi.C. vtrum.bo.cap.bar. ⁊ Alex.in.l.itē apud.§.ait pretor.col.ij ver.quero vtrū iuter blasphemare.ff. de iniur.⁊ q̄ sit eius pena no. Alex.in.l. damni.de dam.infec.

Quot sunt spēs blasfemie. Rñ.ꝟm ambro.sunt due. Pria est cū deo attribuit quod ei nō cōuenit. Scđa cum ab eo remouetur qđ ei cōuenit. adde tertiā ꝟm Tho.vbi.s̄.cū creature attribuit̄ qđ cōuenit creatori soli. Sꝫ ꝓprie loquendo nō sunt diuerse spēs: qꝛ negatio ⁊ affirmatio nō diuersificant habitꝰ spē: qꝛ ꝑ eādē sniam innotescit falsitas affirmationū ⁊ negationum. 1

¶ Utrū pctm̄ blasfemie sit remissibile Rñ.qđ si blasfemia sit ex coactione vel deceptiōe vel infirmitate sic hꝫ cām annexā ꝓuocatiuā diuine mie ad remissionem. Et sic intellige illud Matt.xij. Om̄e pctm̄ ⁊ blasfemia ex.s.īfirmitate vel coactione remittitur. Si aūt blasfemia cōmittat̄ certa malitia. tūc đꝛ irremissibilis. nō qꝛ non possit remitti: sꝫ qꝛ nō hꝫ secū cāꝫ motiuā ad remissionem ⁊ sic intellige illud. Mat.xij. spūs autē blasfemie.s.illate ex certa malitia non remittet̄.i.vix siue difficulter remittitur qꝛ non hꝫ excusationem. 2

¶ Blasfemia v̄o sctōrū ꝯñr redūdat in deū. dū vel illis attribuūt quod Deus ex sua gr̄a declarauit nolle in eis esse vel remanent qđ declarauit in eis esse eodem modo est peccatum sicut blasfemia dei. 3

¶ Utrū. blasfemās possit absolui a proprio sacerdote. Rñ. Pa.in.c.statuimus. de male.qđ nō ꝓublice blasfemans. sꝫ ep̄s facit glo.in.c.ij.de pe.⁊ re.li.vj. Secus si occulte: qꝛ ꝟm host.tūc nōptinet ad ep̄m. Ego v̄o intelligo qđ est casus ep̄i bñ blasfemia est publica nō simpliciter. sꝫ qñ ꝓpter pnblicatam defert̄ ad ep̄m. Uñ dicit Gof.⁊ host.qđ q̄ dicunt̄ in.d.c.statuimꝰ. de pena tpali vel pecuniaria intelliguntur sedente iudice ꝓ tribunali. In iudicio aūt anime p̄sbyter discretus molliendo rigorem dispēsare poterit rigorē ex causa circa ꝓenā spiritualem superiorē.xxvj.q.vij.penitentibus. hec hosti. 4

¶ Sed qñ dicitur publica. Rñ. Pau.et host.in.d.c statuimus quod publica dicitur est notoria iuris puta coniūctꝰ 5

UVA. BHSC. IyR_213

vel ꝯfessus in inditio vel notoria facti puta quia publice pluribus astantib⁹ blasfemiã.intulit facit.c.fi.de coha.cle. ⁊ mul.Et breuiter qñ probari põt ⁊ ad ep̃m defertur dicitur pbulica.ar.l palã ff.de veb.signi.

¶Quid si calore iracundie vel ebrietatis q̃s blasfemat.Rñ.Pa.in.d.c. statuimus.doc,cõiter recitant dictũ abbatis dicẽtis qđ lz peccet grauiter tñ nõ punietur pena.d.c.statuimus quia nescit quodammodo quid facit.sicut nec.cõfessio sic facta preiudicat vt no.gl.in.c. ex literis de diuor.⁊ plz Pan.in ebrio. arg.l.omne debitum.§.qui se vulnerauit.ff.de re mil.Sz in accenso calore ire dicit forte nõ procedere.nisi calor esset ex iusta causa ꝓuocat⁹ ar.l.si adulteriũ.§.imperatores.ff.de adul.secus qñ ex iniusta causa puta qꝛ in ludo amisit arg.c.inebriabunt.xv.q.j.sed ego dico quod tãex ebrietate q̃ ex ira blasfemãs non excusatur a mortali si aduertit quod dicit ⁊ significationem verborum vt patet ex dictis quo vero ad penam.d.c.statuimus credo omnino excusari propter verbum in eo positum: scilicet presumpserit relaxare:sed quo ad aliam penam extra ordinariam bene attendendum est an fuerit in culpa ebrietatis vel ire vt maior imponatur. ⁊ si non fuit vt culpa mino i detur.

7 ¶Que est pena prefati.c.statuimus? Rñ.quod.vij.dominicis stet pre forib⁹ ecclesie dum aguntur missarum solemnia.et vltimo die sine pallio.et calciamentis.et ligatus corriga.in collo.Itẽ in.vij.sextis ferijs prefatarum dominicarum ieiunet in pane ⁊ aqua ⁊ non intret ecclesiã. Item quod in quolibet prefatorum dierum tres si poterit.vel duos aut saltem vnum pauperem reficiat ⁊ si nõ potest in aliam penam commutetur. Item si est diues.xl.solidos soluat.vel.xxx.vel.xx.vel saltem.v.vsualis monete quam penitentiaz si noluerit facere interdicatur ei ingressus ecclesie ⁊ in obitu careat ecclesiastica sepultura.

Gabella Uide.j.pedagium et talia quia pro eodez accipiuntur vel quasi.

Calix nõ dz esse de ere.aut auri calco:aut cupro nec de ligno.nec de vitro nec de cristallo vel lapide:de conse.distin.j.vasa.et.c.seq.dz esse de auro vel argento aut stagno.c. calix.de conse dist.j.

¶Quis põt consecrare calicẽ ⁊ patenã 1
Car.in cle.attendẽtes de sta.re.videt sentire ꝙ eps ⁊ etiã abbates qui vtuntur insignijs põtificalib⁹ qñ hñt ex cõsuetudine.quia ista sunt poti⁹ dignitatis q̃ ordinis.Sed Se.i.c.abbates.de priuile.lib.vj.dicit ꝙ licet hec glo.sit ꝓ ipsis abbatibus.tamẽ debent abstinere propter vnctionẽ que fit in eius consecratione.c.vnico de sacra vnctione.

¶Quomodo execratur.Rñ.fm pet.de pal.qđ cõsecratio calicis fit in superficie.Et ideo si calix argenteus consecratus deauretur indiget recõsecratione. Secus credo si de auratio cadit ꝓpter vsum quia non reconsecrabitur.nec est simile in calice de aurato sicut i pariete ecclesie.qui decrostatus indiget reconsecratione vt in gl.c. ecclesijs.de conse di.j.sed in perditione auri qđ ita subtiliter ponitur non videtur si ita consecratio in supficie ipsi⁹ quin remaneat in argento ⁊ ita seruat consuetudo.Similiter si amittat formam suã execrat. ar.c.j. de cõse.ec.vel al.⁊ quia districta forma iam non est calix si reparat erit nouus calix.⁊ ideo consecrandus.Secus si formam non amisit q̃uis aliqualiter lesus fuerit.

Calumniator q̃s dicat videsupra accusatio.§.octauo.

Cambium Uide. infra. primo.§.ij.li.

Canonica portio dicit qꝛ est canonibus approbata et debita iure decretorum.x.q.j. de his ⁊.c. decernimus.⁊.xvj:q.j:constitutũ.⁊ i.cle.dudũ.de sepul.

☞De hac canonica portione tota ma

UVA. BHSC: IyR_213

teris tractatur per pet.de peru.in tracta.canonicarum portionum.per titu. vbi quibus debetur ꝛ qua actione petatur et per quas:ꝛ aquibus ꝛ quãdo no.Bal.in suo magi.in versi canonica portio.per totum.

1 ¶Quotuplex est canonica portio:Rñ. ꝙ duplex.vna q̃ debeꝫ episcopo ab oibus ecclesijs totiꝰ diocesis.de qua habes.x.q.in.c.de his.ꝛ.c.fe.in gl.ꝛ de testa.c.officij.ꝛ.c.se cũ concordantijs.in gl.Alia que debetur ecclesie parrochiali.de qua habetur.de sepul. per totũ in decre.ꝛ.vj.ꝛ Cie

2 ¶Quota est canonica portio episcopalis.Rñ.secundum gl.in.c.requisisti. de testa.c.tertia vel quarta secundũ consuetudinem.

3 ¶Quota est canõica portio parrochialis:Rñ.qõ iura sunt diuersa ꝛ ideo erit quarta quia in illa omnia iura concordant.licet quedã dicant mediam.quedam tertiam.ff.de arbit.diem.§.si plures.ꝛ de arbi.c.si ex tribus.li..vj.nã in dubijs sequimur quod minimũ est.ff. de le.ij.l.si ita relictuꝫ in fi.ff.de re.iur. l.semper.ita no.Archi.in.c.cuꝫ quis.de sepul.li.vj.ꝛ Ann.in.d.c.requisisti.ꝛ Ber. in.c.certificari.de sepul ꝛ hoc verũ.nisi consuetudo esset dandi medietatem. vel tertiam.quia tunc ista esset debita vt in.d.c.certificari.Et sic intellige iura q̃ videntur dicere quod est tertia vel medietas.

4 ¶Utrum cõsuetudo.valeat qua nihil datur episcopo vel parrochiali ecclie. Rñ. Host.in sum.ti.de sepul.tenet qõ non.Similiter ꝛ Sofre.cũ sit irrationabilis capitu.fi.de.consuetu.ꝛ contra iura de sepul.capitu.j.de.pe.de peruſio. in tractatu.de canonica portione. Et Innocen.in dicto capitulo requisisti:tenet quod consuetudo valet quinmodo sit prescripta spacio ãnorũ:xl.facit .c.de quarta:de prescrip.ꝛ ꝙ notat Jo: in.d.c.certificari.

5 ¶Utrum prescriptione etiam sicut cõsuetudine possit in totum tolli.Rñ.Secundum Hostien.vbi.§.et.d.pe.ꝙ sic. sed queritur titulus vel cursus temporis cuius contrarij memoria non existat.ꝛ ita loquit capitulũ primũ de prescrip.lib.vj.Ratio quia ius commune est pro ecclesia parrochiali vel episcopo.Et ideo vbicunq; presumptio est ꝛ possidetem oportet quod titulum alleget ꝛ probet per quẽ talis presumptio tollatur.

6 ¶Utrum per pactũ possit renuntiari dicta quarta.Rñ.Secundum archi. capitu.pactum de pac.lib.vj.quod quando damnificatur ecclesia non valet pactum.Secus vbi non damnificaretur quia valeret sine auctoritate superioris factum.l. non eo minus.C.de procuratoribus

7 ¶A quibus debetur quarta episcopalis.Rñ.Scõm Hostiẽ.in sum.tit.de sepul quod debetur ꝛ potest peti ab omnib⁹ ecclesijs.j.propriam diocesim cõstitutis.vt.xvj.q.j.constitutuꝫ sine sint capelle monachorum vel aliorum religiosorum vel monasteria.Uel alia pia loca sine sint conuentualia.vel ꝙuis alia in ciuitate vel extra vt de offi.ord. conquerente de testa.officij.ꝛ capitu.requisisti etiam si sint exempta.nisi i priuilegio fiat specialis mentio de preiudicio episcopalis quarte.de deci.dudum.§.viti.ff.ne quid in loco pu.l.j.§. merito.pa.vero in.d. capi.officij.tenet contrarium scilicet ꝙ solum debeatur ab ecclesijs episcopo subiectis non ab exemptis seu subiectis immediate pape.ꝛ dicit ꝙ sic communiter tenet.pe. vero in prefato tractatu limitat pa.verum dicere quando legans ecclie exempte non est subditus episcopi vel exemptus similiter alias debeatur.Sed verior videt opi.pa.quia ista quarta datur epis ratione sollicitudinis quã debet habere in ecclesijs sibi subiectis vt patet.in.d.c. conquerente.nõ respectu legantium.

8 ¶Sed numquid exempti tenent solvere quartã canonicã pape.Rñ.abbas in c.requisisti. de testa.ꝙ sic.ꝛ sequit̃ do. pe.vbi.§. Legatus tamen de latere pẽ

UVA. BHSC. IyR_213

tere nō poterit quia nō est dioc̄esanus exēptorū de pūl.c.antoritate li.vj.i gl.
¶ De quib⁹ debetur quarta canonica epalis.Rñ q de oib⁹ legatis factis qui buscūq; eccl̄es̄ijs vel pijs locis ſm qđ iuſtum .ſ. p̄cederi.z etiā quarta decimay. z quarta coz. que venit occaſiōe funeris vt in.c. requiſiti de teſt. ſi ibi pa.Fallit hoc in.vj.caſibus ſm do. pe. vbi.ſ.
¶ Primus qñ relinquit aliquid pro ornamētis eccl̄ie ſeu veſtib⁹ videlicet cū legat ſeruū p planeta vel aliō ornamē tū pro altari vt no.doc.in.c.ſi.de teſta. Ex quo ſequit q ſi legatur aliquid vt fiat chor⁹ vel pictura vel maieſtas vel ſalix vel hmōi nō deb̄t quarta.qz iſta eſt fabrica ad lōgeuū honore dei.d.c.ſi.z.l. j.C.ne.ſi.fal.Ite imagines z cruces appellant ſignū dei.l.tacita.ff.de anno et argē leg.z Inn.in.c.cū ad ſedē.de reſti.ſpol.dicit q cruces z calices ſūt ornamēta eccl̄ie. ¶ Scōs qñ legatur p p̄fatis ornamentis redimēdis oznandis ſeu reparādis. vt dicit Innoc.in.d.c.ſi. Idem dic cū legat p libris neceſſarijs diuino officio, Sic̄ qñ legatur pro monumēto fiēdo qz religionis intereſt monumēta cōſtrui vel exornari.l.j.ff. in fi.dict.ff.de mor.inſe. ¶ Tertius quā do legat p fabrica eccl̄ie reparatione indigēte z portio pro fabrica nō habeť: vel ſi hr nō ſufficit. Si vero eccl̄ia non indiget fabrica ſoluetur ārta ſm hoſt. reliquum ſeruabitur pro rpe neceſſario ad fabricam. ¶ Quart⁹ quā do legatur p luminarib⁹ oleū pro lampade vel cereī hmōi. ¶ Quint⁹ quā do legat p anniuerſario celebrādo annuatim .c. cū creatura.de cele.miſ. ¶ Sext⁹ quā do legat pro.vj.xxx. z hmōi ſm hoſti. in.d.c.ſi. ¶ Septim⁹ quā do relinquit ad p̄petuū cultū diuinū puta qō feſtū vn⁹ ſancti fiat annuatim vel dicit officium in vna capella qz in hmōi cōſiſtit cult⁹ diuin⁹. c.ſi.de reſcri.lib.vj. ¶ Octauus fallit ſm Pau.in.d.c.requiſiti in oblationibus de quibus non deb̄t quarta vt olim. ¶ Nonus fallit ſm eundez in donatiōe in vita de qua etiā nō deb̄t.

c.de his. de ſepul.z.c.j.de ſta. mona.
¶ Utrū debeat quarta eō de relictis factis hoſpitali. Rñ.pau. in.d.c.officij. q ſic ſi eſt religioſum puta autoritate epiſcopi conſtructum etiā ſm Joā. an. ſi relictum fuiſſet factum pauperibus talis hoſpitalis qz p̄ſumitur habuiſſe reſpectum ad locum nō ad perſonā. Secus ſi relictum eſſet pauperib⁹ ſimpliciter qz non deberetur.l.nulli.et.l. ſi quis ad declinandam.C. de epiſ. et cle. ſi vero hoſpitale nō eſt religioſum licet diuerſa ſit opi. tamen tene cū pau. ibidem q ſi hoſpitale eſt edificatum autoritate iā defuncti ſic eōs habebit quartam qz eōs habebit cārā vt ōz in aut̄. de ec.tu.§.ſi qs.qz nō pōt ampli⁹ redire ad prophana. Si vero edificator viuit ſic non debetur quarta z relictum videtur factū pauperib⁹ cū talis locus non ſit capax quia edificator poteſt eum de ſtruere.c.inter dilectos. de dona. et ibi Innoc. Et ex dictis patet q de relictis iſtis fraternitatibus nō debetur quarta.vt tenet pet.qui.§. Limita tamē p̄fatum dictum Joan. and. de pauperibus ſimpliciter verum ſcilicet quando legatur in genere pauperib⁹ ſm hal. Ita qō inter perſonas diſtribuatur et non inter loca vt puta quia teſtator iubet cuilibet pauperi dari tunicam vel certam quātitatē pecunie quia legatur vt ſingularibus pſonis.z ſic non deb̄t quarta eō.c.ex parte el.iij.de verb. ſi. als legando pauperib⁹ in genere vide tur legare hoſpitali quot eſt in ciuitate vbi teſtator habet domicilium. caſus eſt in.d.l.ſi quis ad declinandam. ver. vbi aūt. z ideo deberet quarta contra. Jo.an.z eū ſequētes z ſic verum credo quando eſt tale hoſpitale q pauperes cōſueuerūt ibi mittantur. ſecus in hoſpitalibus vbi pauci paſcuntur. Et ſic intelligo.Joan.Andree.
¶ Utrū debeat quarta eō de legato facto alicui vt ſingulari pſone. Rñ.do. pe.vbi.ſ. q nō ſicut quā do legat clerico.nō hñti adminiſtrationē vel p̄lationem ſeu alicui canonico vt in.d.c.req̄-

10

11

UVA. BHSC. IyR_213

sifti.§.fi.vel cū legat leprosis moriantibus in tali loco seu domo vel cū legat heremitis aut istis fratribus qui moriatur in aliquo loco vel aliquib⁹ mulieribus p dote vł viduis pegrinis ꝛ hmōi in quib⁹ cessat.d.c.ex parte.el.iij. vide qō no.Jnno.in.c.relatū.de sepul.

12 ¶Utrū debeat quarta ep̄alis de legatis pro male ablatis.Rñ.do.pe. vbi. §. quod nō qz sunt debita nō legata siue restitutio sit certa siue incerta.

13 ¶Utrum debeat quando subditus legat ecclesie extra diocesim ꝓstitute.Rñ q nō .ita tenet Abbas.in.c.requisisti.ꝛ Jnn.in.d.c.officiū.ꝛ Jo. an.in.d.c. certificari.Et ita consulit. Joan.de monte merello. Hoc intelligo nisi consuetudo vel prescriptio aliud habeat.c.cum inter.de ver.sign.el.ij.

14 ¶De quibus debetur canonica parochialis.Rñ.q de oibus que veniūt ratione funeris.ꝛ de omnibus legatis factis ecclesie apud quā elegit sepulturā de sepul.per totum ꝛ in clem.dudū.eo. titu. Fallit hoc in.xiiij. casibus ſm do. Pet. vbi.§. ¶Primꝰ qñ per cōsuetudi nē vel prescriptionē nihil soluitur ſm q dictū est. ¶Secūs qñ per priuilegiū pape eximitur a prestatione.de reli.do mi.c.constitutus.de testa.c.officiū. in fi. de sep.in nostra huiusmodi sunt hodie fratres minores ꝛ predicatores per priuilegium. ¶Tertius qñ legat ad vsus priuilegiatos de quibus. in.c.fi. de testa. qui sunt.vij.casus primi de quib⁹ s nō debet quarta ep̄aris de quib⁹.§. in §.ix. ¶Quartus qñ eccle donat dona tione inter vivos.vt in.d.c.de his .§. si vero. ¶Quintus quando post electionem sepulture in aliquo monasterio sanus existens illud intrat : ꝛ in eo profitetur anteqū moriatur ꝛ idez dico si intrauit cū proposito absolute mutandi vitā.quia definit esse parrochianus alteri⁹ ecclesie ar.c. beneficiū de reg. lib. vj.Si vero non fecit professionē nec habuit absolute ꝓpositū vitam mutandi debetur quarta ſm archi. in.c. cū quis de sepul.lib.vj.ꝛ videtur verius ſz generaliter tenet.Jo.an.in.c.ij.de sepul. in.vi. Et ibidē dicit q si testator ordinauit q corpus suum sepeliatur in ecclesia talis loci et ibidē licet alij dicāt cōtra:qz religiosus cēset cōtrahere domicilium i monasterio facta ꝓfessione tacite vel expresse. non ante vt dicit archi.ꝛ Joā.in.c.statutum de rescri.lib.vj. Et idē vł dicēdū de leproso q̄ intrauit domū leprosorū q̄ nō debet ſm Sn. secus de illo iqui recipit in cōfratrē qui tñ retinet bona sua quo ad ꝓpietatē qz debet ḡrta.c.cū ꝛ plantare de priui.qz nō transit in religionē. Secꝰ si solum sibi retinuisset vsumfructū suoꝝ bonoꝝ:qz ganderet ꝓuilegio religiōis.c.vt ꝓuilegia de ꝓui. ¶Sextꝰ qñ quis legat ecclesie in qua non sibi eligit sepulturā nec sepelit ibidez ſm glo.ordi.in.c.j.de sepul.ꝛ idē Jnno.i.c. li.de sep.ꝛ Arch.in.c.ij.eo.ti.li.vj. Iz in c.placuit.xiij.q. ij. tenuisset q debereꝫ. hoc idē ꝓbat Jo.an.i.c.j.ꝛ.c.certificari. de sepul.in gl.ꝛ in cle.dudū.§.vcꝝ. vbi reprobat opi.hosti.tenētis cōtrariū in d.c.ij.ꝛ est opi.ꝑa.alia hosti.reprobata ſm do.Ant.in.d.c.certificari.nam talia debet esse subiecta ḡlia ꝓdicata. xxxij. q.ij.apl's. ¶Septimo fallit qñ de facto sepelit: vt puta. qz erat ibi interdicta ecclesia vel ciuitas fuit tñ de facto et ꝑ volūtatē fratrū sepultus i eoꝝ eccliā ꝛ multa oblata. Nā ſm Fede. ꝓsi.cxix. et sequit Se.in.d.c.j.de sepul.lib.vj. non debet ḡrta. Rñ qz talis tpe interdicti nō pōt eligere sepulturā apud mēdicātes vt no.Jnn.de ꝓuil.c.vt ꝓuilegia ꝛ c.cū ꝛ plātare.ꝛ de pe.ꝛ re.qō i te.¶Quis liceat ipsis recipere mortuaria vt ozēt ꝓdefunctis si cū pnia decesserūt.xj. q. iij.quicūqꝫ intra.facit qō no. Jnn. in.c. tāta de excel.pla.Itē qz quarta denꝫ rō ne iniurie facte eccle parochiali.d.c. certificari.ergo nullā iniuriā ei facit ex quo ibi nō poterat sepeliri.imo plꝰ dicit idē Fede.q si mēdicātes spōte eū tali tpe sepelīūt nō debet quarta. ſz tenētur tanꝫ violatores interdicti.cle.j. de sepul.ꝛ in.c.si canonici de offi. or.li. vj. tunc enim soluz debetur quarta quando sepeliunt in casu a iure concesso.secus si sepelīūt in casu a iure prohibito vt in.c.ex parte el.j.ꝛ.c.cum liberum.et

UVA. BHSC. IyR_213

in.c.i.nostra in fi.de sepul.⁊ ibi dicit In po.ꝙ quando de facto non de iure sepelitur debēt corpus ⁊ oblationes q̄ ratione sepulture facte sunt.sed nō legata facta nō ratione sepulture vl' occasione ipsius.⁊ ita patet ꝙ si de facto sepelitur contra voluntatem illius cuius est ecclesia ꝙ ōon tenetur ad quartam aliquam.sed tenetur ⁊ corpus et omnia q̄ ratione sepulture habuit restituere sed non quartam de legatis factis non ratione sepulture vel eius occasione.Similiter nō debentur de his que amici de bonis ipsorum tunc offerunt.¶ Octauo fallit quando ecclesia parochialis erat interdicta ex culpa sua et non parochiani.tunc ecclesia nō habebit quartam:sine parochian⁹ sepeliatur alibi ex electione sua siue nō. vt quia alibi est sepulchrum suorum maiorum ꝟm Pet.et no.Ge.in.c.j.de sepul.libr.vj.¶ Nono quando reuocat electionem quam fecit legando ⁊ alibi eligit sepulturam ⁊ sepelitur quia paria sunt nō eligere ⁊ electam mutare. ff.de adi.lega.l.j.⁊.ij.Sed primo casu non debetur.vt.s̄. dictum est ergo nec in secundo.Ita consuluit Fed.consi.x. Gem.in.d.c.j.videt̄ tenere ꝙ reuocata electione sepulture.reuocetur ⁊ legatū ⁊ dabitur illi ecclesie vbi elegit sepeliri: quia subrogatus debet intelligi subrogatus cum omnib⁹ qualitatib⁹ onere ⁊ honore.l.j.§.hec actio.ff.si quis test. li.esse ius.fue.⁊ ideo onus etiam emolumenti commutatur ⁊ ecōtra.l.alumne. §.seia.ff.de adi.leg.Et dicit verum nisi aliter cōstet de volūtate legātis.¶ Decimo quādo licet elegerit:tamen non sepelitur ex facto heredum vl' ex facto contingenti circa personā defuncti:puta quia moritur nimis longe vel heredes nolūt ad ecclesiā electā deferri.qr verba sunt intelligenda cū effectu.l.j. ff.quod quisq; iuris.⁊.l.ea quidem.C. si man.ita fue.alie.tex.est in.c.relatum. de cle.non resi.ergo cessabit canonica: ex quo ibi non sepelit̄.Ita tenet Fede. vbi.s̄.⁊ do.Pe.vbi.s̄.Ge.tamē in.d.c.j. videt̄ sentire ꝙ isto casu ecclesia nō priuat̄ legatis factis gr̄a sepulture vt no. in.c.i nr̄a de sepul.⁊ ideo forte nec sua quarta ecclesia parochialis.¶ Undecimo cū legatur pro incertis male ablatis ꝟm do.pe.vbi.s̄.¶ Duodecimo qñ legatum est ecclesie parochiali tantuz q̄tum est quarta pars legatorū factorum ecclesie electe ꝟm Hosti.in.d.c.officij.⁊ do.pe.vbi.s̄.Alij volunt ꝙ nō cōputabitur:sed soluet quartam ecclesie electe:ac si nihil ecclesie parochiali esset legatum:sicut Gof.Ray.in summa Jo.in.d.c.officij. Fede.consi.iij. Jo.de lig.in.d.cle.dudū. Tu vo tene ꝙ si cōsuetudo esset ꝙ teneretur tantū legere ecclesie parochiali:tunc vera sit secūda opi.vt non cōputetur.Si vero dicta consuetudo nō est:sic cōputabitur. et si minus est supplebitur. sicut filius facit in.l.si quando.C.de inoffi. testa.Si plus est legatuz ei quā sua quarta nō defalcabitur.¶ Tertiodecimo qñ tpe testamēti ⁊ legati nō elegit sepeliri.sed postea tpe mortis elegit sepulturā facit.c.relatum.de sepul.in.ij.gl.Ber.i.d. c.de his.dicit se dubitare.sz ego credo teneri nisi fiat donatio iter viuos ⁊ non i fraudē.¶ Decimo quarto quādo parochian⁹ non potuit audire diuina:nec percipere ecclīastica sacramēta in sua parochiali ecclesia ꝓpter vacationem longo tempore:⁊ alibi elegit sepulturā ꝟm Bald.in suo tractatu.De hoc ratio quia que legantur pro labore:cessante eo cessat ⁊ legatum.l.seio.in fi.ff.de annu.leg.Cū ergo quarta detur pro administratione sacramentorū ⁊ celebratione vt patet in.d.cle.dudū.§.verꝝ.ibi. cum mercedis exhibitio patet ꝙ non debetur quia cessante causa finali cessat effectus de quo in.c.cū cestante.de appella.Hosti.vero ⁊ Jo.in.c. relatum. de sep.⁊ Pe.vbi.s̄.tenent ꝙ immo debetur.quia vitium prelati non debet nocere ecclesie.Sed ego teneo cū Bal. ⁊ dico ꝙ vitium prelati nocet ecclesie in acquirendis vt no.pa.in.c.vt super de re.ec.non ali.

UVA. BHSC. IyR_213

15 ¶ Utrũ de legato facto rectori ecclesie i qua elegit sepulturã ꝓmissis dicẽdis ꝑ rectorẽ debeat̃ quarta parochialis. Rñ. ꝙ sic etiaꝫ debet̃ quarta ep̃alis. vt in. c. cum inter vos de. ver. si.

16 ¶ Utrũ de donatiõe cã mortis debeat̃ Rñ. ꝙ sic accedit magis legato q̃ ꝯtractui. l. fin. C. de dona. cã. mortis. cle. dudum. de sepul.

17 ¶ Cui debet̃ canonica portio. Rñ. ep̃ale. debet̃ ep̃o diocesis. parochialis ꝟo debet̃ eccl̃ie. vbi audit diuina ⁊ ꝑcipit eccl̃iastica sacr̃a tex. ẽ in. c. cũ q̃s. de sepul. li. vj. vel dꝫ ꝑcipere de iure. si vero trãstulit domiciliũ alicubi ⁊ morit̃ anteq̃ nouũ domiciliũ acq̃sierit tũc dent̃ eccl̃ie ꝑrochiali in qua morit̃ ꝟm archi. in. c. j. de sepul. libr. vj. hug. ray. Sof. et Uin. i. c nos. de sepul. qꝛ volũt ꝙ ibi dꝫ sepeliri si nõ elegisset. Sꝫ tenẽdo opi. Inn. in. d. c. nos. isti. de sepul. ꝙ. dꝫ sepeliri in ecclesia cathedrali: ipsi debebit̃. Si vero hꝫ domiciliũ in diuersis parochijs vt sunt reges. tũc est equũ ꝙ diuidat̃. sed nõ credo necessariũ. sꝫ dabitur ecclesie in qua morit̃. licet Host. ⁊ Inn. dicant diuidendã.

18 ¶ Quid si audit diuina in vna. in alia ꝟo recipit sacr̃a. Rñ. Inn: ⁊ Jo. in. c. de his. de sepul. Arch. in. d. c. cũ q̃s. qd̃ fiet diuisio portiõis. c. j. ⁊. c. relatũ. de sepul. limito si vtraq̃ hꝫ cimiteriũ ⁊ curã. al's nõ. arg. c. si ecclesia. de ꝯse. eccl. vel alta

16 ¶ Quid de istis receptis in cõtractib⁹ retẽtis bonis suis. Rñ. Hosti. ⁊ Sof. ꝙ sicut non eximunt̃ a iurisdictõe ep̃i. ita debetur quarta de legatis ꝑ ipsos de quo dic vt. s̃. §. xiiij.

20 ¶ Qũo extrahent̃ iste quarte. Rñ. ho. i sum. de sep. qd̃ extrahetur primo quarta ep̃alis: qꝛ antiquior ⁊ digniordemũ parochialis si venit extrahẽda. Si ꝟo prius fuisset quarta parochialis extracta: sic ep̃s habebit quartã quarte parochialis: ⁊ quartam de reliquis.

Canonicus dꝫ q̃ facere ad canonie offm̃ spectãt ⁊ si puer ẽ ꝑ aliũ. vt de eta. ⁊ q̃li. c. ij. ff. de decurio. l. spurij. §. minores.

☞ De canonico ⁊ qũo ponat̃ i possessione canonicat⁹ no. Bal. i. l. ij. col. xij. ver. sup scd̃o pũcto. C. d̃ serui. ⁊ an possit per testes probare tituluꝫ sui canonicatus no. Ray. ꝙ sic in. l. si qua ꝑ calumniam. C. de epis. ⁊ cle. ꝑ. c. ij. de cle. peregri.

¶ Utrũ possit eẽ laicus. Rñ. ꝟm Uin. nõ põt tñ laicus ex iusta cã habere p̃bendã. extra de cõsti. c. cũ. M. ferrariensis. ⁊ ibi Pa. hoc tenet. 1

¶ In quo sunt interrogãdi. vide. j. Interrogationes.

Canonizatio sctõrũ ꝟm Inn. nn. c. audiuim⁹. de reli. ⁊ ve. san. ẽ canonice ⁊ regul'r statuere ꝙ aliq̃s honoret̃ ꝑ sctõ puta ꝙ fiat offm̃ ꝑ eo solẽne sicut pro alijs sctis q̃ sunt eiusdẽ cõditiõis. vt si cõfessori fiat offm̃ cõfessoruꝫ. sl martyr martyrum.

¶ Que requiruntur in canonizatione Rñ. Inno. vbi. s̃. ꝙ regulariter ꝓbationes de. fide ⁊ excellentia vite: ⁊ miraculis eius. extra de testi. venerabili fratri nostro. 1

¶ Utrum oratio sit fundẽda ad nõ sanctũ. Rñ. Inn. vbi. s̃. ꝙ sic ad aliquẽ virũ q̃ credit̃ bon⁹ ⁊ ꝑ se intercedat ad deũ quia de⁹ fidẽ illorũ attendens ẽt si ille nõ esset bon⁹ p̃ces eorũ acceptaret. ar. xxxij. di. §. verũ. q. vl. c. fi. non tñ licet de eo facere officiũ solemne vel preces solemnes. 2

¶ Utrũ alius q̃ papa possit canonizare. Rñ. Inno. ibidem quod non. 3

Cãtus in ecclesia inuẽt⁹ est ad ꝓuocãdã cõpunctionẽ in animos auditorũ. xxj. di. cleros ante fi. de conse. di. v. non mediocriter.

¶ Utrũ cantus theatrales sint cãtãdi in ecclesia. Rñ. ꝙ non. nec in modũ tragediarum. sed cantandũ est cuꝫ cordis deuotione. xcij. di. cantantes ⁊. d. c. non mediocriter. ⁊. xxxviij. distin. sedulo. xij. q. j. quia. 1

Capl'm põt sede vacante absoluere ab excõmunicatiõe taꝫ iuris q̃ hois a qua ep̃s absol-

UVA. BHSC. IyR_213

nere posset nisi a sede apostolica spāliter sit ei interdictum.ca.vnico.de ma. z obe.lib.vj.

De capitulo an cōsequat iurā epi-scopatus z qđ possit sede vacanti.no. plene Bar.in. l.vbi absunt.ff. de tuto. z cura.da.ab his.z intelligit semp epo in omni actu etiā si soli episcopo conueniat vt p Bal.in.l.j.oppo.C. dē ꝑtra ta.

Utrū possit dispensare in casibus in quibus pmittit nr epo.dispensatio.Rn. Fed.consi.xxix.q sic.z no. Pau.in.c.cū olim.de.ma.z obe.

Utrū possit dare cōfessorē seu absol-uere in casib⁹ episcopo reseruatis.Rn. pa.vbi.s.quod sic.

Utrū ptās capituli cōsistat in maio-ri parte.Rn. Mo.co.ti.q in maiori z sa-niori.Ita.q totū capitulū dicitur face-re qđ maior z sanior pars facit.c.cū in cūctis de his que fi.a ma.par.ca.Fallit hoc in trib⁹ casibus. Primus.qñ aliquid est plurib⁹ cōmune non vt colle-giatis:sed vt singulis.qz tūc nonvalet quod fit a maiori parte sed oportet cō sentiant singuli.ff. de serui.rusti.prędi. l.per fundū.de cōsti.c.cum oēs in glo. Scōs qñ maior pars capituli delin quit z propterea est priuata ptāte sua. vt in.c.bone memorie.el.j.z.c.cū nobis de elect.cū fi.z.c.gratū de postu.prela. qz tūc tota potestas capituli residet in maiori parte q nō deliquit no.ꝑ Pau.in c.de his q fi.a ma.pte.c. Tertiꝰ in ele ctiōe romani pōtificis.vbi opz qđ due partes consentiant.c.liz.de elect.

Sed q dicitur maior pars capituli z sanior.Rn.Mo.q illa q nititur maiori rōni z pietati.viij.di. sane.quippe pre-sumitur.tñ semp ꝑ maiori parte.z illi fiatur nisi ꝺiū.pbeł.lxj.di. nullꝰ.z.d.c. j.de ele.du.dū.el.j.Multa tāgūt doc.de ptāte capituli.in.d.c.cum olim que nō pertinēt confessoribus.vide ibi.

Caracter qđ ē.Rn.sanctꝰ bo na.in.iiij.di.vj.q.j.ꝓ me partis.fm cōem opi.q quedā ispūa lis qualitas anime.Un nō est passiovꝝ potētia anime.imo est habitꝰ i ꝓria spe cie qualitatis accipiendo cōiter habitū prout comprehendit oēz qualitem ani-mam disponentem siue facile mobilem siue perfectam:siue imperfectā.Unde dicitur habitꝰ qz est ppetuus.z qz non perficit ꝛz ad vlteriorē pfectionē dispo nit.i.ad gratiam poteſt dici dispositio.

De caractere an imprimatur in di gnitatibus secularibus. no.q nō in.l. iij.C.de dig.lib.xij.

Ad qđ dat.Rn.sctūs Bo.vbi.s.q.ij. q ad quatuor. Prio ad significādū. Scdo ad disponēdū. Tertio ad assimilādū. Quarto ad distinguēdaz. dā cū sit signū sacrale signat gratiā gra tū facientē nec solū signat:ꝛz disponit ad eā qz vsus facroz nō est tm in significā do.sed etiā in disponēdo: z qz disponit ad graz habet aliqua similitudinē cum gra que est similitudo dei. Ideo aliquo mō cū signat deo.z qz oēs configurat deo z sic vni assimulat gregē dñi iter se. et sic distinguit ab his q nō sunt de gre ge dñi.vel etiā qz distinctionē facit in eo de grege ꝛz aliā z aliā rōnē assimilādi.

Utrū ipetrat⁹ alicui⁹ sacris.Rn.sctūs Bona.vbi.s.d.c.iij.q nō nisi tm i trib⁹ sacris. Prio in baptismo i q fides gi gnit.z distinguit ppls infidelis a fideli. Scdo in cōfirmatiōe in qua fides ro boratur z hō vt pugil ad pugnādū vn gitur z ab infirmis discernit. Tertio in ordine in quo virtꝰ multimoda da-tur z homo vt sctūs ad ministeriū tem pli a laico separatur.

Utrū sit idelebil.Rn.sctūs Bo.vbi.s. q.v.q sic.Rō est exptē:cāe volūtarie.s. deinprimētis z ex parte subiecti nō est pncipaliꝰ i effectiua q maxie vertibilis est ꝛz in tota imagine z principaliter in cognitiua qz imago pncipaliter cōsi-stit in cognitiua vt ōz in lib.de spiritu z alia:tū ex parte finis quia non datur ad actum alicuius virtutis vel scientie sed ad actum distinguendi.

Carcer Utrū ēs possit se inclu di facere i arcto carce re ad pniaz pagēdā.Rn.pa.i.c.veniēs de reg. q sic ex illo.c.z.c.q ꝑe.xxj.q.j.

UVA. BHSC. IyR_213

Carceratio ꝙ est meri imperij. not. Bar. ⁊ Alex. i. l. iij. ff. de iurisd. oim iudi. ⁊ q̄ sit pena carceris fracti. no. in. l. j. ff. de effract. ⁊ ibi per Ang. ⁊ Spe. isti. de presum. §. ij. ꝟ. violentia.

¶ Utrū liceat icarcerare aliquē. Rñ. ꝙ sic ꝟz ordinē iusticie. s. aut in penā aut in cautelā. Et hoc pertinet ad euz qui vl'r habet de actib⁹ ⁊ ei⁹ vita. dispone re. alius nō pōt nisi ad horam ne aliqđ pctm̄ faciat vel vt iudici representet ꝟm Tho. scđa scđe. q. lxv.

1 ¶ Utrū cedens bonis possit incarcerari ꝓ debito. Rñ. ꝙ nō. Nā vt tenet Pa. in. c. lator de pig. nō pōt quis etiā ꝑ pactū se obligare carcerari ꝓ debito renūciādo bñficio cessiōis bonoꝝ qꝛ est contra bonos mores. Idez tz Dy. ꝑ. §. elegāter. l. alia cau. ff. sol. matri. ⁊ Ri. allegat glo. in auten. immo. C. de ac. ⁊ ob. ⁊ putat verū bar. in. d. §. elegāter nisi in duobus casibus.

2 ¶ Primus si alienauit oīa sua bona in fraudē creditorum casus est in. l. fi. ff. de his que in frau. cre. ꝙ tenet Dy. in §. si quis in frau. insti. de act. ¶ Scđs si debitor tpe quo cōtraxit sciebat se nō soluēdo esse. vt. ff. de iure. do. l. pe. Nam in istis duob⁹ casibus nō dabit̄ sibi bñficiun cessiōis bonorū Et plz mihi ista opi. qꝛ equa ⁊ sequēda i ꝯscia. lz alij cōtrariū teneāt ꝙ. s. possit incarcerari simpl'r. Adde etiā ꝙ teneri facere aliquē in carcere ꝓ debito. aliqñ est cōtra preceptū caritatis ꝓximi. vt puta qñ in nulla culpa ē de dāno ꝓximi. ⁊ nō hēat vñ satisfaciat ipe nec sperat̄ ꝙ aliquis pro eo sit satisfactur⁹. sec⁹ si fuit i culpa qꝛ tūc ad penā posset detineri qđ bñ no.

5 ¶ Utrū incarcerās aliquē iiuste teneatur. Rñ. ꝙ siue sit iudex siue nō tenet̄ de oi dāno ei dato ad restiōnem. ⁊ etiā de iniuria sibi satisfacere arg. c. penale. cū ibi no. xiiij. q. v. ⁊ quicūq; priuatus aliquez incarcerauerit: etiaz pro manifesto crimine capite punitur de iure ciuili. vt. C. de coarta. l. omnes. lib. xij. cōmittit em̄ crimen lese maiestatis. ⁊ vltimo supplicio punitur quisquis habet carcerē ad detinēdū aliquē vt. C. de priua. car. l. vnica. Uerum intelligit glo. s. publice accusatū. Secus si ad detinendū proprios seruos ne fugiant.

¶ Utrum ille qui iurauit redire ad carcerem teneatur. Rñ. pau. in. c. si vero de iure iurā: ꝙ sic etiam si sit sibi periculū mortis dūmō carcer nō sit iniuriosus đ quo dicit glo. sing. in cle. pastoralis. in verbo violentā iniuriam. de re iudi. ꝙ non tenetur tunc redire. 4

¶ Utrū contractus gesti ꝑ incarceratū valeant. Rñ. pa. in. c. accedēs. de procu. ꝙ detētus in carcere: publico ⁊ iuste si est dannatus pena capitali nō valēt qꝛ est effectus seruus pene ⁊ bona sua veniunt ad succedētes ab intestato. nisi in crimine lese maiestatis vt in autē. bona damnatoꝝ. C. de bo. dā vnde etiam nō pōt disponere ad pias cās ꝟm Jo. an. in. c. ij. de vsu. li. vj. Si nō est sic damnatus valēt. vt no. in. l. q̄ i carcerē. ff. qđ me. cā etiā cuz eo q̄ eū fecit detinere: vt dicit bar. ibidez. Aut detinetur in carcere. iniurioso. ⁊ sic cū illo q̄ eū tenet non valēt sz debēt rescindi actione qđ met⁹ cā di. l. q̄ i carcerē. Cū alio aūt valēt nisi ad hoc nō đtineat̄. iuxta no. i. c. dñs. de sec. nup. De capto ab hostibus in bello nihil dico qꝛ hodie vt dixi. s̄. Bellū non efficit̄ seruus de cōsuetudine. ⁊ iō valēt cōtract⁹ ꝑ eū facti. lz sec⁹ sit de iure vt in. l. eius qui in prin. ff. de testa. ⁊ in. l. diuus. ff. de iure fi. ⁊ no. secundum eūdem pa. vbi. s̄. ꝙ non dicitur liberatus a carcere qui custoditur. et ideo opz sit in loco tuto. vt no. Barto. in. d. l. qui in carcerē cōtra practicā illorum qui educunt aliquem de carcere ⁊ custoditur ibi per familiam. 5

¶ Not. ꝙ iudex debet visitare carceratos ⁊ facere ꝙ hēant necessaria. vt. C. de epi. audi. l. iij. ⁊ pōt liberare eum quem videt ad nullius instantiam vel sine delicto aut cā debita detētū ex mero officio. vt. not. Bart. in. l. si quis vxori. §. si fugitiuum. ff. de fur. 6

Charitas ē ꝟz aug. rectissima aīa affectio q̄ diligit̄.

De charitate

UVA. BHSC. IyR_213

De charitate ⁊ ꝙ ordinata icipit a seipso.l.preses.C.de serui.⁊ aqua.Itez prefert suis extraneis.l.cũ acutissimi. et ibi Bal.in.j.nota.C.de fideicõ.

1 ¶Utrũ teneamur ex charitate diligere deũ ex toto corde tota aĩa ⁊ tota mẽte sicut dicitur.Ma.xxij.Rñ.S.bo.in.iij. di.xxvij.q.vlt.ꝙ nõ ꝑ exclusionẽ affectꝰ extranei.s.ꝙ nihil sit i amore nostro nisi deus.nec in cogitatiõe.nec in mente. quia impossibile est sic implere in hac vita.sed per exclusionẽ affectus cõtrarij sic tenẽtur hoc est ꝙ nihil diligamꝰ supra deum vel equaliter ipsi deo.

2 ¶Qui sũt diligẽdi ex charitate.Rñ.ꝟm sanctũ bo.i.iij.dis.xxviij.ar.j.q.j.⁊.ij qđ summũ bonũ vel cui summũ bonũ est natũ vniri vel vnit ꝑ cognitionẽ ⁊ amorem hoc aũt bonũ vnit vel ꝑticipat ab aliq̃bus in actu vt in btis.A q̃busdã in habitu vt in iustis viatoribus.A q̃busdã in potẽtia solũ vt in malis viatoribꝰ.In q̃busdã nullo modo reducibile ẽ ad actũ vt in dãnatis ⁊ creaturis irrationabilibus.¶Primi sunt maxime ex charitate diligẽdi.¶Secũdi minus q̃ primi.¶Tertij minꝰ q̃ secũdi.

3 ¶Quarti nullo modo sunt diligẽdi ex charitate q̃uis amore quẽ includit vl imperat charitas inquãtum dei creature possunt diligi nõ ita ꝙ charitas feratur directe ad ipsos sed ad deum cuius sunt creature.

4 ¶Utrũ sit aliquis ordo charitatis de precepto.rñ.S.bo.vbi.s̃.q.vlt.ꝙ sic ꝟz Aug.de doc.christiana.¶Et primo super omnia diligẽdus est deꝰ.ꝟz ꝙ nos sumus tertio ꝙ iuxta nos ẽ.s.proximꝰ quarto ꝙ.j.nos est.s.corpus proprium ⁊ corpꝰ proxi.de pe.dis.ij.c.caritas est.

¶Utruz prefatus ordo attendatur penes affectuz ⁊ effectũ.Rñ.S.bo.vbi.s̃. di.ix.q.vi.ꝙ attenditur penes vtrunq̃ sed sciendum ꝙ effectus accipitur aliquando pro motu.Et sic est quedaz rationalis eligentia.est autẽ iste affectus aliquãdo a charitate elicitꝰ.s.quo q̃s optat alteri summum bonum ⁊ q̃tum ad istum effectuz debet esse ordo quia magis mihi q̃ patri et magis primi q̃ alij debeo optare vitaz eternã.Aliquãdo effectꝰ est a charitate imperatus.vt est ille quo quis optat alteri aliqđ bonũ temporale qđ est ordinatũ ad cõseruationẽ naturalẽ ⁊ sic ꝟm diuersas ꝯditiones ordo põt ꝑdictus posterari affectus aũt quãdo accipit nõ ꝑ motu sed pro passiõe. idẽ est ꝙ quedã muliebris cõplacẽtia.⁊ isto modo minime respicit a charitatis ordine quia potius respicit sensualẽ experientiã q̃ rationis eligẽtiã sicut patet ꝙ plus delectatur q̃s cũ videt amicũ q̃ de prime absolute.q̃uis plus diligat patrẽ cuiꝰ signũ est qꝛ plus faceret pro patre. Effectus autez est triplex.

¶Primus respicit salutẽ anime. ⁊ hũc respicit ordo charitatis principaliter:qꝛ primo debeo ꝓcurare salutẽ meam q̃ proximi ⁊ priꝰ patris q̃ extranei. ¶Secundus respicit sustẽtationẽ vite. ⁊ tũc respicit minꝰ principaliter:quia ꝟm diuersas cõditiões et opportunitates debet homo magis et minus esse beneficus in collatione alicuius temporalis. ¶Tertius est in collatiõe beneficij ecclesiastici. ⁊ tunc minime respicit: qꝛ in talium collatione dignitas meriti solũ est attendenda. ⁊ parum vel nihil propinquitas sanguinis.

¶Utrũ hõ teneat ex charitate subire mortẽ ꝑ xp̃o rñ.ꝟz.S.b.vbi.s̃.q.ij.Aut adest necessitas vel deferendi iustitiam vel amittendi vitã. ⁊ sic quilibet tenet magis mori dilecto deo.q̃ eo offẽso viuere ⁊ hoc dico si dat optio vel ꝙ iusticia deferat vel qđ vita ꝑdat.Addo qđ cum quis videt ꝙ per mortẽ suã põt fides seruari vel iusticia. ⁊ ꝑsecutio non est ꝑsonalis sz vniuersalis :tũc tenetur de precepto sustinere mortẽ. vnde prelatus tenetur se morti exponere qñ videt ꝙ ex fuga sua sequetur dispendiũ in fide vel iniusticia in ecclesia.similiter quilibet sicut fecit tho.cartusiẽsis . aut est solũ oportunitas manifestandi diuinã gloriã ⁊ edificãdi ecclesiiã. Et isto mõ ẽ superogatiõis nõ necessitatis ad

f

UVA. BHSC. IyR_213

pfectionē nō oēs teneñ. Si aūt homo daret se morti pro ꝓpo:eo q̄ vitā suam habet exosam. mortalissime peccaret.

6 Utrū hō existēs i caritate teneat ad pfectionē. Rñ. fm sctm. bo. vbi. ſ. q. iij. quod. v. modis obligat q̄s ad aliquid. Primo ꝓpter diuinū mandatū: z sic non magis obligat q̄ alij nisi ex equo q: maiorē graz. hz. Scōo obligatur ꝓpter votū emissum. z sic solū q̄ fecit tenent nō q̄ nō fecit. Tertio ꝓpter susceptū officiū z sic quilibet tenet ad illā pfectionē q̄ requirit necessario ad illō officiū sicut in plato regimē subdito ꝛ. Quarto ꝓpter vitandū scandalū. vñ tūc tenet. ad opa exemplorū q̄n aliter scādalū sequeret. Quinto ꝓpter ꝓsciē tie iudicium quod dictat de necessitate fiendum.

7 Utrū charitas semꝫ hita possit amitti in via. Rñ. ꝑz cōiter doc. i. iij. di. xxvij. qō sic z aliter tenere esset erroneum. q: charitas nō tollit vertibilitatē arbitrij i. Cor. x. tu qui stas vide ne cadas.

8 Quō amittit. Rñ. p peccatū mortale solū p quod volūtas auertit a deo vñ Aug. sup ge. li. viij. dicit q̄ hō deo presente sibi illummat p charitatē. absente vero ꝓtinue tenebraī. a quo nō. loco ꝛ i terualliis ſz volūtat; auersiōe discedit.

9 Quō recuperat. Rñ. quod p peniten tiā q̄ tollit auersionē illā. Uñ. aug. li. v. cōfe. penitētia ē q̄dā res optia: z pfecta oēs defectus reuocans ad perfectum.

10 Utrum quis possit scire certitudinali ter i hac vita se hr̄e charitatē. rñ. q̄ nō eccle. ix. nēo scit vtrū odio vl amore sit dignus. Et rō vna est ꝓpter charitatis z dilectiōis acq̄site. similitudinē vt dicit Ber. de amore. Alia ꝓpter diuinam disp̄sationē per quā deus claudit oculos seruoꝝ suoꝝ ne extollāt. Aliqui tñ dicūt q̄ hoc est verū loquēdo de charitate finali p ol tpe z absolute ſz accipiēdo p charitate aliquo mō nō pōt hō scire certitudie fidei se caritatē hr̄e puta cū adult⁹ bñ dispositus baptizat vl q̄s suscipit sacramentū pnie sine obice peccat mortal⁹ in volūtate inherentis.

Utrū opa bona fctā extra charitatē valeant. rñ. q̄ non quo ad premiū vite eterne: vl q̄ō ad diminutionē pene debite pctis directe. ſz bñ valēt indirecte. ō q̄ dicā. ſ. pnia. G. xiij. z satisfactio. G. vj 11

Utrū bōa facta i charitate z p pctm morta. mortificata reuiuiscāt p verā pnitētiā. rñ. q̄ sic ꝑz cōt. the. i. iij. d. xxiij. 12

Castitas etiā inuenit in mōniali. ꝓiugio tex. notabilis est in. c. nicena. z. c. aliter. xxxj. di. z ar. i. c. vt. clericoꝝ. de vi. z hone. cle. z glo. in. c. quod a te. de cle. coniu.

Castitas q̄nq̄ ꝑsumat. not. in. l. eū qui infi. C. de epi. z cle. z qualiter intelligat ꝙbū caste viuere Bal. not. in. l. deo nobis col. xiij. versꝫ. iuxta predicta queritur. C. de epi. z cle. gl. z docto. in aute. sui relictū. z ibi. Bald. col. iiij. versiculo no. q̄ anima mariti post glo. in versicu nuptijs. C. de indi. vidui tol.

Utrū mulier que mortuo viro cum alio ꝯhit amicitat legatū sibi factū sub ista cōditiōe. si caste vixerit. Rñ. Bar. in l. mulier. G. cū ꝓponeret. ff. ad tre. q̄ nō nisi aliud senserit testator: vel habeat vsum loquendi: qz ꝙba dubia debēt in ꝛctu intelligi ꝑz cōem opi. facit qō no. idē Bar. i. l. labeo. ff. de sup. le. z i. l. oēs. ppti. ff. de inst. z in z ino. i. c. olim. de ꝛ. sig. z gl. in. c. nōnulli. de rescrip. q: cōis vsus loquēdi ꝓferꝫ ꝓprie significationi ꝙbo ꝛ i quacūq̄ materia idem Bar. in. l. v. que incipit. Sñaliter. C. de secun. nu. q̄ lucret tz z facit ille tex. cū au. sua. Idē tz pau. i. d. c. vt clericoꝝ. z addit q̄ caute addat si caste vixerit i viduitate vide ꝓ hoc qō legit in. l. vnica. C. si sec. nup. limitat ang. in aūt. qūo opz epi. & hoc ō deo vez. si nubat tm semꝫ per tex. i. l. boues hac ꝓmōe. ff. ō ꝛ. sig. p quē tex. dicit q̄ si q̄s relict suā bōa ꝓ mari tādis mulieribꝫ z dixit ita q̄ itelligit solū ō mulieribꝫ ꝓxia vl sēda vice ꝓtrahē tibꝫ nō de tertio nubētibꝫ. silr dicit idē ang. idē q̄ si ꝓdicta ꝙba caste vixerit ꝓferūt a lege sic lucrat legatum et transeūdo ad sēda vota: q: oēs nuptie sunt honeste. ſz si ꝓferāt a marito filio vel

UVA. BHSC. IyR_213

herede.q̄ leduñ p trāsitū ad sc̄a vota sic pdet.si aūt pferañ ab alijs puta a cōsāguin eis vxoris aut extraneis:sic n on perdet per secunda vota sed bene transeundo ad tertia connubia.

Castratus vtrū possit ordinari vide.j.coꝛpoze vitiatus.ℏ.j.

Casus epis reseruati q̄ sūt.Rñ. q̄ de casib⁹ a iure reseruatis modica ē ꝓtrouersia iter doctores.Cōiter em̄ doctores se remittunt ad gl.i.c.si eps de pe.ꝛ remi.li.vj.q̄ ponit sex casus. ¶Primꝰ ē de excōicatiōe maioꝛi:ꝛ hoc intellige de illa quā cōdidoꝛ canōis sibi vł alteri reseruauit:qz al legat.c.nup.de sen.excō.ꝛ iō dic vt.ℨ. absolutio.j.ℏ.ij ¶Scōs de blasphemā te publice deū vel sc̄os.hoc verū sit̄ qñ denūciat epo ꝛ pōt ꝓuinci.qz alleg. c.ij.de male.qō q̄dē loq̄t de foꝛo ꝓtentioso.vt pz itueti ℨ vł q̄ si nō denūtiat epo nec ℨ eū aliq̄d ꝓcedt:q̄ i foꝛo aie posst a ꝓpꝛio sacerdote absolui cū pena nō debeat excedere casuz suū.vt.ℨ. dixit blasphemia.ℏ.iij. ¶Tertius de sortilegijs alleg.c.ij.de sortil.ſz nihil facit:qz si faceret potiꝰ eēt casꝰ reseruatꝰ patriarche ℭ epo qz pꝛiarche cōmittit illius:sacerdoti absolutio ꝛ dispēsatio: ꝛ iō nō vł reseruatꝰ. ¶Quartꝰ ꝓmutatio votoꝝ seu dispēsatio vhoc vez ē q̄ ptinet ſz cōioꝛē opi.ad epos c.j.de vot. ¶Quintꝰ ē restō icertoꝝ alleg.c.cū sit de iudeis.ſz nō facit vt.j.restitutio.ij.ℏ. xvij.nisi i manifestis vsurarijs.vt dicē t. j.vsura.ij.ℏ.viij. ¶Sextꝰ ē otractꝰ matrimonij.iterdictū eccl̄e allegat.c.j.ꝛ.c. vlt.de ma.ℨ.iter.eccl̄.ℨ.ꝛ ē verum quō eps ꝓperet alicui ne ℨheret ꝓpter aliquā rōnabilē cām.ꝛ talis cōtēneret qz tūc ad epm eēt mittēdꝰ ꝓpter honorē.ar.c grave.de ꝓbē. ¶Septimꝰ clandestinū matrimoniū ℨctū.de clā.desp̄o c.cū ihibitio.ſz nihil dicit de hoc.c.illō. ho.t̄n ti.de pnia ponit ꝓmū sc̄os ꝛ ℨrtū ꝛ post ponit ꝓ q̄ to sc̄m eū de solenni pnia allegat.l.di.c.miroꝛ.ꝛ.c.in capite Sed hec.tm̄ ꝓto notorio imponi debet vt pz.xxvj.q.vj.c.vlt.in tex.ꝛ in.gl.Ubi ergo talis pnia a p̄la tis cōiter non imponit ꝓ talibus.nō vł deo quin iferioꝛ possit absoluere. ¶Quintꝰ ℨm ho.ē dispēsatio irregularitatis in clericis.ꝛ cō cedēdū.est. ¶Sextꝰ de incēdiarijs ante denūciationez.Et satis facit ad hoc. c.pessimā.xxvij.q.viij.l.verbo si q̄s aūt archiepōs vel epōs.Et intellige de incendiarijs qui dolo hoc fecerint:vł fieri fecerint auxilio vel cōsilio aut mandato vt ibidē. ¶Septimꝰ si audiuit epōs cōfessionē alicuius:ꝛ eū noluit absoluere ab aliquo peccato:qz tunc inferioꝛ non debet se intromittere.xxj.dis.inferioꝛ. Mo.in sum.ti.de penitentia ponit soluū quatuoꝛ de p̄fatis.de re in.li.j. ti.xv.ponit.vij.de p̄dictis.Benedictꝰ x.in extrauagāti reuocata per Bonifacium.in cle.du dū.de sepul.ponit quatuoꝛ de p̄dictis.Et sic patet q̄d tenēdus de casibus de iure reseruatis quia in veritate nō sunt nisi.v.vt patet sed de casibus ꝓ consuetudinez reseruatis est magna diuersitas inter doc.quibusdā ponētibꝰ plures quibusdā paucioꝛes.Sl.in.d.c.si epōs sit dicit.Solet epi scopis reseruari pnia oim publicoꝝ enoꝛmiū criminū oppꝛessiones filioꝝ ex ꝓpolito vł casu cuiuslibet homicidij falli testimonij vel instrumenti.periurij.Incestus.coꝛruptiones monialiū coeuntes cū bꝛutis ꝛ his similia.Sz certe nō ꝓtest dari certa determinatio.qz vnaquęq; diocesis ha bet cōsuetudinē sham.nec est vna cōsuetudo generalis in oibus diocesibꝰ quo ad hoc.imo aliqñ epi vno anno reseruāt si bi plus aliqñ minꝰ sicut eis videt.Unde tene ℨm spe.in reptoꝛio i regula sup ℭb⁹ sit penitēs ad epz remittēdus ꝓ ꝓpꝛius sacerdos pōt absoluere ab oibs q̄ specialiter a iure non sunt reseruata epis vel alijs vel q̄ nō sūt ipsis sacerdotib⁹ dicte vł p aliquā cōsequētiā iterdicta ar. c.atsi.clerici.ō in di.ꝛ.c.nup.i.fi.de.sen. exc.ꝛ.i.c iter coꝛpalia.de trāsla.pla.qz talis hz ordinariā iurisdictionē supꝑ populū sibi commissum a iure,de pe dist.

UVA. BHSC. IyR_213

vſ.c.placuit.de pe.z remiſ.c.eis ſz ad-
nerte ꝓm eũ dẽ ſpe.q eps directe vel ali
qua ꝙſequẽtia ſeu ꝙſuetudine põt inter
dicere dictis ſacerdotibus aliquos ca
ſus ne abſoluãt. ¶ Primo ſi talis ſacer
dos commiſit crimẽ ꝑpter qõ mereꝫ
tali ptãte ꝓuari. ¶ Scõo qñ ad vtili-
tatẽ cõitatis expedit:alꝫ nec põt oblig
gare ſacerdotes parochiales quin ab
ſoluãt.facit.c.de eccleſiaſticis priuile-
gijs.xxv.q.ij.c.priuilegia el.j.z el.ij.ibi
dẽ no. etiã q ẽpus talis ſacerdos ha-
beat aut oritatẽ abſoluẽdi ab ãliq caſu
q nõ ɔz abſoluere.ſi videt expedire ſa
luti aĩe ꝙfitẽtis ſz remittere ad ſuperio
rẽ qz vt dicit apls.ij.cor.xiij.ptãte de
dit deꝰ in edificationẽ nõ in deſtructio
nẽ.Silr tz eps ſibi p cõi vtilitate reſer
naſſet aliquẽ caſuz:z ſacerdos videret
in aliquo ſingulari nõ expedire ſaluti
eiꝰ imo obeſſe ſi remitteret q põt abſol
uere iuxta no.p pau.in.c. qõ dilecto.de
cõſan.z affi.z in.c.at ſi clerici de in.Et
ſic collige qõ ſacerdos parochialis de
iure põt abſoluere ab oi excõicatiõe ſz
q dixi.§.Abſolutio primo et ab oibus
ꝓcis excepto crimine i cẽdiarioꝝ m z
cõtrahẽtis cõtra interdictũ eccleſie ma
trimoniũ.z ab eo a q eps noluit eũ ab
ſoluere poſtq audiuit eũ i cõfeſſiõe.et
quãdo publica ꝓna eſt imponẽda :niſi
eps ꝑpter eius delictũ:vel ꝑpter vtili
tatẽ alia ei iterdixerit aliquo alioꝝ
abſolutionẽ ꝓcõꝝ.Diſpẽſare autẽ vel
in irregularitate aut votis vel alijs q-
buſcũq nõ põt niſi ſpãliter et ꝛcedat.
tenet etiã hen.in primo quolib.q.xxv.
q ꝓlati nõ poſſũt ſibi reſeruare nouos
caſus vltra illos qui de iure eis reſer-
uanꝫ niſi ex cã legitima.Et hoc veruz
quo ad ſacerdotes qui habẽt curã aĩa
rum.Quo vero ad alios bene poſſunt
tot quot volunt:excepto quo ad inno
res et ꝓdicatores de quibus dic vt
l.confeſſio.ij.§.xxviij.

Casus fortuitꝰ ẽ repẽte rei euẽ
tus q ꝓuideri nec reſiſt,
põt vt colligiſ in.l.in rebꝰ cõmodatis
in ꝓin.ff.cõmo.vt mors ſeruorum ſine
culpa:hoſtiuz incurſus piratarum vel
naufragiũ.Incendiũ:fuga ſeruoꝝ qui
cuſt odiri non ſolent.vt ibi ponit.Ubi
no.q vbi diligẽtiſſimus ꝓuidiſſet nõ
eſt caſus.fortuitus.veluti ſi domũ quã
ruitura diligentiſſimus ꝓuidiſſet nõ
ꝓuidiſti z ꝑpterea equũ in ea dimi-
ſiſti qui peryt ex ruina.Secꝰ ſi ex tere-
moto:aut ſubito impetu ventoꝝum.
¶ Caſus fortuitus quis dicat.z Bal.
in.c.j.in ti.quib.mo.feu.amit.no.q eſt
qui de facili nõ euenit.z cui ꝓuidentia
hois nõ põt reſiſtere z hoc ꝓprie.im
ꝓprie vero quãdo culpa ꝓcedit vt
incendiũ z furtum.l.ſi vendita.ff.de pe
ri.z cõ.rei vendi.Idem Bal.z doc.in.l.
que fortuitis.C.de pig.act.

¶ Utrũ furtũ ſit caſꝰ fortuitꝰ.Rñ.pa. 1
in.c.vnico.de como.q gl.inſ cuius vi
denſ ꝓtrarij ipſe dicit q ſi p violentiam
ſubtrahit eſt fortuitus niſi fueris i cul.
pa trãſeũdo ꝓ loca periculoſa ar.l.nõ
eſt veriſimile in ꝓn.ff.qõ.me.cã.Si aũt
clandeſtine.z tũc ſi ab ea ꝑſona a qua
diligẽtiſſimꝰ precauiſſet.puta a vili fa
mulo:nõ eſt caſus fortuitꝰ.alias ſic fa-
cit qõ nõ.in.l.q fortuitis.C.de pig.ac.

¶ Utrũ quis teneatur de caſu fortuito 2
Rñ.tex.in.d.c.vnico q ſic in tribus ca-
ſibus. ¶ Primꝰ quãdo culpa preceſſit
puta comodauit tibi equuz vt ires me-
diolanũ z iuiſti placentiã z inciditi in
latrones imputabit tibi.vt hi z in.l.ſi
vt certo.§.ſed interdũ.ff.como. ¶ Secũ
dus qñ preceſſit mora puta nõ reddidi
ſti quãdo debuiſti z fortuito ꝑdiſti.
tibi imputabitur vt in.d.c.vnico z i bo
na fide depoſiti.hoc vez.cõſcientia.
niſi eodẽ mõ fuiſſet peritura apud dñz
qz tũc nõ teneꝫ niſi de eo in quo cũ dã
nificauit per non factã reſtitutionẽ rei
tpe debito.ar.c.ſi.de iniurijs.Sed quã
do dubiũ eſt an fuiſſet peritura vide.j.
mora.§.vl. ¶ Tertiũ quãdo pactũ iter
ceſſit vt teneretur de fortuito.vt in.d.c.
vnico.z bona fides.limitat niſi aduc-
niat culpa eius cui permiſit.qz ſic non
teneret.l.cũ ꝓponas.C.de uau.fe.et.l.
qui off.clj.§.ſi.ff.de ꝛ trahen.em.

UVA. BHSC. IyR_213

3 ¶Sed q̃d si generaliter renunciauit ꝛ nullus casus fuit exp̃essus. puta dicẽdo. q̃ volebat teneri de oi casu fortuito an teneat. Rñ. q̃ ꝛ varia sit opi. vt refert. Bal. i. l. j. C. como. ego dico tñ ꝛ io. an. i. d. c. vnico q̃ nõ tenet facit. l. ſz ꝛ si in. ℈. queſitũ. ff. ſi quis cau. Q̃ verũ est infaliẽter in ꝓscia niſi casib̃ in quibus ſpecialiter fuiſſet renũciaturus ſi fuiſſent exp̃eſſi. ar. c. fi. de off. vi. li. vj. ꝛ no. accurſius in. d. ℈. queſitũ. ꝛ bñ q̃ cõtra eũ q̃ legẽ dicere potuit aperti⁹ est inter petratio facienda de re. iur. li. vj. ꝛ in. l. quicquid. ff. de ver. ob dicẽ. Quicquid aſtrigẽde obligatiõis cã dicti est: id ni ſi palã ꝙbis exp̃imatur ꝙmiſſum intelligendũ est.

4 ¶Sz q̃d si aliquí casus fuerũt enumerati ſpecialiter. ꝛ poſtea ſecuta fuit renũciatio gñalis. Rñ. ſm. Bar. d. ℈. q̃ſitũ q̃ p illã gñalẽ renũtionẽ nõ veniũt casus maiores exp̃eſſis. ſed ſolũ cõſimiles exp̃ſſis. Q̃ d̃ dẽ vez est gñaliter in oib⁹ odioſis: ſicut hic. Sec⁹ esſet in fauorabilib⁹ vt no. in. cle. nõ põt. de ꝓcu. ꝛ Inno. in. c. ſedes de reſcrip.

5 Sz q̃d si renũciationi gñali interuenit iuramentũ. Rñ. Jo. an. vbi. ℈. q̃ nõ obligat. Ratio ſm ipſm est qz iuramẽtũ non obligat vltra cõſenſum iurãtis. facit. c. veniẽs el. prio. ꝛ q̃ ibi no. Inn. de iureiurãdo. ꝛ hoc credoez in casib⁹ p qui bus ſpecialiter ſi fuiſſent exp̃eſſi cõſenſiſſet. ꝓ quibus ſpecialiter ſi fuiſſent exp̃eſſi cõſenſiſſet. ꝓ quibus facit. c. tua nos cũ ibi notatis de ſponſal. Cõcordat Bal. vbi ℈. Ratio qz iuramentũ �palis vim casus exp̃eſſi. l. cũ pater. ℈. ſi quis matrem. ff. de lega. ij.

6 ¶Utrũ extimatio faciat venire caſum fortuitũ. Rñ. ſm Jo. an. in. d. c. vnico. et Bar. in. l. ſi vt certo. ℈. nũc videdũ. ff. co mo. ꝛ. l. j. eo. li. q̃ſ ſum⁹ in Jctu. cui⁹ nature nõ repugnat q̃ dñiũ trãſferatur tũc extimatio facit emptionẽ. vt. l. pleriq̃. ff. de iure. do. ꝛ. l. quotiẽs. C. eodez. Et ſic extimatio facit piculũ oẽ ꝛ cõmodũ recipiẽtis. l. neceſſario i pn. ff. de peri. ꝛ co. rei vẽ. ꝛ. d. l. q̃tiẽs ꝛ plerũq̃ ẽt de teriozatiõis. vt. l. ſi extimatis. cũ. l. ſe. ff. ſo. ma. exemplũ cũ mulier dedit viro rẽ extimatã: vt i. d. l. plerũq̃. vl q̃s extimata rẽ tradit: ita q̃ extimatio cedat non res vt in. d. ℈. nũc videdũ. Si aũt sum⁹ in cõtractu de cui⁹ natura ẽ vt ſolũ ꝓpte dñiũ trãſferat ꝛ ꝓ pte nõ ſicut ẽ in ſocietate ſic periculũ partis ſolũ ſi extimatio fit trã ſit i accipiẽtẽ. vt. l. cũ duobus. ℈. dãna. ff. ꝓ ſocio. Si aũt sum⁹ i cõtractu cui⁹ nature repugnat dñiũ trãſlatio vt in locato ꝛ �palis. ſic extimatio nõ facit emptionẽ nec trãſire periculũ caſus magis q̃ teneat ex natura Jctⁱ Nec ob. q̃ Bar. vbi ℈. vult vt aliq̃d operet ꝛ ſic ſi tenebat de. lata ſolũ teneatur de leui: ſi de leui tũc de leuiſſima ſi de leuiſſima: tunc de caſu. qz hoc nõ teneo ſic nec. Pa. in. d. c. vnico. Sz dico q̃ operat extimatio tũc ſolũ vt ſciat preciũ ſi deterioraret vel pderet ex vicio recipiẽtis ꝛ ſic releuatur dñs ab onere ꝓbãdi vez ꝓciũ rei. Si aũt res extimata daret cũ pacto q̃ aut res vel extimatio redderet ſic facit trãſire periculũ perẽptionis: ſed non deteriorationis vt. d. l. plerunq̃ in fi.

Cathecismus q̃d est. Rñ q̃ ẽ ille exorciſm⁹ q̃ fit ante lauacrũ eccle ſup baptizãdo. Uñ dicit cathecism⁹ a cathetizo i. inſtruo vel doceo. Jdeo cathecism⁹ inſtructio vel doctrina dicit de hoc i. c. p cathecismum de co. ſpi. li. vj. ꝛ in. c. ante baptiſmum de conſe. di. iij.

℈ Cathecismi materia tangitur per legiſtas in. l. nulli. C. ne ſacrum baptiſ. reite.

¶Utrũ ꝓtrahat aliqua cognatio ſpũalis in tenẽtibus cathecismo ſicut in baptiſmo. Rñ. q̃ ſic q̃ ipedit matrimoniũ contrahẽdũ. ſed non dirimit. contractũ vt in. d. c. per cathecismum. 1

¶Ad q̃d tenet qui tenet in cathecismũ Dic. vt. ℈. baptiſmus. viij. in fi. 2

¶Ad quid valet cathecismus. Rñ. ſm Tho. in. iij. diſtinctio. vj. q̃ minuit poteſtatem demonis: ne tantum poſſit in corpore ꝛ anima vide. j. exorciſmus qz idem est. 3

UVA. BHSC. IyR_213

Causa dicit multiplicit aliqñ cā pia vide, ſ. legatū. ij. i pn. cā ciuilis cuius finis ē como dūptis. seu aliquorū fine alteri⁹ punitiōe. Jn hoc tractatur de pecuniis ⁊ poſſeſſionū negociis ⁊ hmōi. vt in. xiij. q. ij. ſup prudentiam tuā. Causa criminalis cuius ē finis punitio pcti vel vindicta publica: vt in. c. at ſi clerici ⁊ in. c. cū no ab hoīe. de iudi. ⁊ d. c. ſup prudētiā tuā. ⁊. xvij. q. j. frater nr̄. circa mediū. Cā mixta eſt q̄ participat de vtroq; de pcu. c. tue. Et lz gl. videat varie ponēdo pecuniariā penā aliquādo p ciuili aliquādo p criminali. vt in. l. p̄tor. in pn. ff. de ſepul. vi. et in. l. vnica. C. quādo ci. ac. crimi. pre. Tamē cōcordat qō quādo pecuniaria pena applicat fiſco: criminalis eſt ſicut lz Inn. in. c. qualiter ⁊ qñ. el. ij. de accuſ. ⁊ eſt gl. ⁊ Bar. in. d. l. pretor. §. j. qz ſic in tēditur vindicta publica p penā pecuniariā: ſicut p penā corporis. Si vero applicatur fiſco pro intereſſe fiſci: ciuilis eſt vt in. l. j. C. de his qui. vt indig. Nec obſtat. c. per tuas. de ſymo. ⁊ quod ibi notat. Pau. in trubrica de iudi. qz il lud. c. loquit de ammonitione a prelatiōe. que eſt ciuilis: quia facit ad bonū ſubditorū habere bonū prelatuz. Et tali non imponitur pena debita delicto. ſed nō permittitur exercere quod ei nō cōuenit. ſ. prelationem ad quā eſt indignus. Jtem nō dicit doc. q; preciſe eſt agere ciuiliter quādo pena applicatur pti lz etiā alio modo. ſicut i. d. c. p tuas hoc ſequit gl. ⁊ Bar. ⁊ Ang. in. l. iij. ff. de ſe. vio. ⁊ Bar. in. l. ſi. in queſtiōe. Quero qūo cognoſcā. ff. de pu. delic. Jtē glo. Alber. ⁊ Saly. in. l. j. C. de ſe. vio. ⁊ gl. in l. aut dānū cū in familia. in prin. ff. de pe. ⁊ communior eſt opi. de hoc no. d. Ant. in rubri. de iudi.

¶ Noie cāe intelligit de cā ppinqua nō remota. vide gl. in. c. de cetero. de homi. Et no. q; cā remota dr̄ occaſio. facit l. q̄ domū in ſi. ff. loca. Vñ faciēs turri: ē occaſio homicidij illi⁹ q̄ aſcēdit ⁊ ſe pcipitauit. Jpſa ẏo ē cā ppinqua. Qñ aūt ds teneat p cā remota no. gl. in. c. ſicut nobis. de teſti. q̄ diſtinguit. Aūt dabat operā rei licite. ⁊ ſi adhibuit diligētiā debitā. nō tenet. xxiij. q. v. de occidēdis. Si ẏo nō adhibuit tenet l. d. ſepe. ff. ad l. acq̄. q̄ occidit. §. pe. Si aūt dabat opaz rei illicite. iputant ei ſemp ois q̄ ide ſequūt. l. di. c. quātū dixit. d̄ iiur. c. ſi. ff. ad l. aquil. itē. Della. i pn. ij. §. itē ⁊ cū eo.

¶ Qz dixit iſte dixit cām dici multiplex. Tu dic q; cāz tria ſunt gña ciuilz. ſ. criminalis ⁊ ſpūalis. vt no. Spe. i ti. de ꝓtu. §. ſequit videre paulo poſt pn. ẏſi. ad hui⁹ aūt. ⁊ in ti. de inrif. om. iudi. ẏ. et breuiter. ⁊ de oib⁹ generib⁹ cauſarū tangit idē Spe. ti. de offi. om. iudi. §. fi. et in titu. de inceden. queſt. per totum.

¶ Cā eccle nō dr̄ cā ꝓpria rectoris vñ i cā eccle ſue pōt eſſe iudex. ij. q. vij. c. ſi ds erga eẽz i gl. facit. c. fi. de poſtu. vbi ponit vt diuerſa p ſe vel p eccleſia. Et hoc vez dūmō ali⁹ ꝓſtituat q̄ agat noie eccle vt i. c. iſup. de teſti. Similiter pōt eſſe teſtis in cā eccle quādo ali⁹ ē cōſtitut⁹ q̄ agat noie eccle. d. c. iſup. Sz no. q; lz canōic⁹ poſſit eſſe teſtis p cōcāoni co ſuo cōtra extraneum qz nō dicit domeſtic⁹ ei⁹ ſed eccle tantū ſm hug. vt in gl. d. c. ſup prudentiā. xiij. q. ij. nō tñ pōt eſſe iudex pro eo cōtra extraneū qz minoz cā repellit aliquē a iudicio q̄ a teſti. de offi. dele. c. cum. Rñ. canoni. 2

¶ Cām ꝓpriā palā ē cā eſſe cui⁹ emolumētū vel damnū ad aliquē ſuo noie pertinet. ca. bidnum. §. palam. ij. q. vj.

¶ Cā cōis vtriuſq; eſt. vt. ff. de ri. nup. l. illud. Et iō teſtis nō pōt eſſe in re cōi ſibi cū alijs niſi idirecte. vt legatari⁹ q̄ pōt eſſe teſtis in cā teſtamēti in quo ſibi eſt aliq̄d relictū. inſti. de teſta. §. legatarijs ſed cā vniuerſitatis non videtur ſingularis pſone. vt in. c. q̄ manumittitur. xij. q. ij. ⁊ ibi vide doc. in. d. §. legatarijs. cum limitationibus ſuis. 4

¶ Cauſa alia impulſiua que occaſionē remotam preſtat ſicut Calfurnia que imporſune poſtulando cām dedit. vt mulier non poſſit poſtulare. vt in. l. j. §. ſerum. ff. de poſtu. Et iſta ceſſante non ceſſat effectus. alia finalis. et iſta regu 5

UVA. BHSC. IyR_213

lat dispositionē.c.cū cessante causa.de appel.l.gñaliter.C.de epis.et cle.et ibi Bal.multa dicit de hac materia.c.gñaliter.vj.q.j.Hec cognoscitur ex.v.Prio quando illud quod exprimitur in viaz cause respicit vtilitatem tā alterius q̄ etiam partium.l.titio centum.in prin. ff.de cōdi.ꝛ demō.puta dono tibi centū vt inde faciat fieri capellā in tali ecclesia que illa indiget ꝛ hinōi.Si vero respiceret solum vtilitatē illius qui debet implere ꝛ non sit pia:sic presumit̄ causa impulsiua.d.l.titio.§.sed si filio.Uñ si lego tibi.x.vt caligas emas nihilominus tenet legatū.lz nō emas.Similiter si vt fundum.Sz si vt emas fundū alteri minus industrioso non valet nisi caueat vt ibi.Secundo cognoscitur qñ exprimitur pius actus in viam cause. l.si quis pro redemptiōe.C.de dona.et l.si ego.i prin.ff.de iur.do.ꝛ vult Bar.i l.ij.§.fi.ff.de dona.vt puta dono tibi cētuz vt facias hospitale:nā hospitale ꝙ fiat erit cā finalis.Tertio cognoscit̄ qñ igerēdo actū exprimit̄ ab hoīe cā vbicū q̄ lex req̄rit de necessitate eā ad validitatez act⁹ qꝛ tūc intelligit̄ finalis vt actus sustineat̄.l.sz si mors §.fi.cū.l.seq. ff.de do.iter vj.ꝛ vxo.vbi d̄r ꝙ donatio facta vxori ad restaurationē ediū igne cōbustarum valet vsq̄ ad earū reparationē.ꝛ non in plus.Quarto vbicunq̄ nō pōt esse alia rō illa censet̄ cā finalis l.q̄uis.vbi.gl.C.d̄ fideicō.Uñ qui legat iter ad fōtē vr̄ legare ꝛ haustū.ff.d̄ ser. ru.pre.l.itē si.Quinto vbicunq̄ lex exprimit cāz censet̄ finalis gl.est notabilis in.l.cū tale.§.legato cām falsam.ff. de cōdi.et demō quā ad hoc ponderat ang.in.l.sciendū.ff.de edi.edic.ꝛ bar.in d.§.fina.cuius sunt ista dicta.

6 ¶Est ꝛ alia cā que est cātiua alicuius effectus sed non sufficiēter ꝛ efficaciter ꝛ talis nō tenet̄ ad restitutionē dāni dati proximo licet peccauerit. Est ꝛ alia q̄ ē cātiua ꝛ inductiua alicui⁹ effect⁹ sufficienter ꝛ efficaciter ita ꝙ sine ea non sequeretur.et talis tenetur ad restitutionem vltra peccatum commissum.Et de ista loquitur.c.fi.de iniur.Quod no. qꝛ facit ad multa.

Cautio simpliciter dicta regulariter itellgit̄ nuda ꝓmissio vt.l.sancim⁹.C.de ver.sig.Fallit i cautiōe expressa a lege p̄toria.vt.ff.de p̄to.stip.l.p̄torie.la.j.Et sic intellige gl. i.c.prio igit̄.de cōse.di.iiij.Itē ꝑm gl.i. l.pe.i fi.ff.de pe.he.qñ est ꝑsona suspecta.vt l.si fideiussor.§.fi.ff.q̄ sa.co.qꝛ tūc debet cauere cum fideiussoria. Sed cū addit̄ idonea vel sufficiēs:intelligit̄ de pignoratitia vel fideiussoria:vt.ff.de fideicom.li.l. ergo q̄diu.§.adici. ita vide gl.in.c.ad nr̄am.el.j.de iureiur.et in c.vlti.de pig.et in.c.ex publico.de conuer.cōiu.Si vero dicitur cautio mediocris:tunc venit obligatio omnium bonorū.tex.est sing.in.l.filio.in fi.ff.vt le. nomine caue.Si vero dicitur cautio cōpetens intelligitur arbitrio iudicis ꝑm aliquos.vel ꝑm alios fideiussoria vl̄ pignoraticia.vt in gl.l.si debitori.ff.de iudi.no. tamen Bald.in.l.vniuersa. C.de p̄ci.impera.of.ꝙ quando statuto caue t̄ ꝙ cauet̄ idonee:qñ cōpromissum petitur intelligitur arbitrio iudicis.ꝛ in l.oēs.C.de epis.ꝛ cle.dicit tenetur quis dare fideiussores:ꝛ nō potest:tūc tenet̄ obligare omnia bona sua meliori modo qui potest.Si vero dicatur. satisdet vel satisfaciat. fideiussoria intelligitur vt in.d.l.j.qui satisda.cogan.et ꝑm gl. in.d.l.penul.

☞ Cautio idonea vt paucis absoluā. dicitur ꝑm qualitatem et conditionē ꝑsone.vt per Bal.in aut̄.cui relictuz col. iij.versi.item nota iqd̄ idonea cautio.C. de indic. vidui.tol.et in.l.sciendum.C. quorum appel.

Cecitas mētis ꝑm tho secūda scd̄e. q. xv.ar.prio ꝓuenit dupliciter.Primo ex hoc ꝙ aduertit se spōtanee a ꝯsideratione p̄mi p̄ncipij intelligibilis secundum illud psal. Noluit intelligere vt bene ageret. Alio modo per occupationem mentis circa alia que magis diligit q̄ dictum principium secumdum psal.Super ce-

UVA. BHSC. IyR_213

cidit ignis. s. cōcupiscentie z non videruntur solē. Et sic pz q est pctm. z a Sze. xxj. moza. ponitur filia luxurie.

¶ Sz vtrū sit mortale: Rñ. q sic qñ sic nō vult intelligere necessaria ad salutē xxxvij. d. c. qui ea. silr qñ ita occupat in tpalibus: q omittit necessariā vacationē quā deo teneť exhibere. vt in diebus festiuis in quibus ꝑm Ri. in. iij. dis. xxxvij. arg. iij. q. iiij. i aliqua hora teneť deo vacare mēte vel hmōi. secus si omittit que non sunt necessaria ad salutem qz tunc est peccatum venale.

Cedere bonis dz q̄ solvere non vz creditoribꝰ suis. Et valebit ei ad tria. ꝑmū ne incarcerēť. l. j. C. qui bo. ce. po. de quo vide. ff. Carcer. §. ij. ꝑm ne excōicēť. si erat excōicatus dz. absolui recepta idonea cautione de soluēdo debito si ad pinguiorē fortunā venerit de solu. c. odoardus Tertiū q nō cōdēneť nisi inq̄tū facere pōt habita rōne ne egeat: nec em̄ fraudādꝰ est alimētis quotidianis. ff. de re ind. l. sūt q̄ in id q̄ facere possunt: z. ff. qui bo. ce. pos. l. is q̄ z. l. q̄ bonis. z. l. si debitores. Nec ob. c. puenit. de fideiuss. qz ibi non cesserat bonis. limita tñ tertiū: qñ non cōueniť rōne delicti: quia si cōueniretur rōne delicti: non haberēť respectus ne egeret etiam in clerico. vt no. pan. in. c. olim nobis. de rest. spo. Quo vero sit vide. j. solutio. §. xxiij.

☞ De materia cedētis bonis z an nudus exulet z an cogať mendicare not. Bar. in. l. qui cedit i. vlti. q. ff. de ces. bo. gl. in. l. ij. iij. . ver. possit. C. qō cum z iuste de act. §. fi. vbi q non deducit ne egeat sed tamen q non dz spoliari. vestibus in. l. j. C. qui bo. ce. pos. z Bart. in. l. diuꝰ in pin. ff. de bo. dan. z remanet obligatus naturaliter tantum quia ciuili obligatione liberatur Bal. in. l. cum quis col. ix. ver. vj. exēplum. C. de inr. et fact. igno. ver. glo. in. l. vbicunq; in versi. teneri. ff. de fideiuss.

Celare peccatū alicuꝰ ꝓpter vitandā vlgratiā: aut ꝓsāguinitatem simonia est vt in. c. nemo. de simo. vbi glo. z Inno. dicit q̄ rō est qz q̄libet tenetur alterius peccatū ad penitentiā indicare. xxxiij. q. iij. tam sacerdotes. Secus aūt in indicatione furis. vel serui fugitiui vt capiať qz licite merces accipiť. ff. de offi. pfec. vrb. l. solent. et. ff. de cōdi. ob. tur. cām. l. iiij. §. vlti. Nec ꝓpie dicit Inno. quod est simonia vbi ex gra dꝰ nō iudicat. sz dz punire sicut simoniacus. tu dic ꝑm gl. in. l. iiij. §. si tibi. ff. de ꝓdi. ob. tur. causam. q ille q̄ nō tenetur ꝓ officiū vel actionem vel iudicē revelare furē licite accipit aliq̄d. vt indicet sed accipere vt non indicet turpiter accipit qz ꝓ publicā vtilitatatē q̄ est maleficia punire. vt. ff. de fideiuss. l. sicās a reo. §. pe. Et sic ptz qō rōne naturali non teneť ds indicare qz tunc non liceret accipere ꝓ indicando. vt. ff. de condi. ob tur. cau. l. j. in fine. z. l. ij. j. Rñ. Qō tñ iz vt in. d. §. si tibi quod limito verū de indicatione q̄ fit prelato vt puniat. secus de illa. que fit alicui vt puideat: qz teneretur.

Cēsura ecclesiastica q̄d ꝓprie dat. Rñ. q̄ interdictū suspensionem et excōicationem: de verb. signi. c. querenti.

Cēsus est q̄dā pēsio q̄ de pronētibꝰ soluiť. j. q. iij. quesitū. vel potest dici census quicquid annuatim soluitur in quātitate vel summa. ff. de cen. l. etatem.

☞ De censu z quid sit z an sit signum subiectionis z ecōtra an nō soluere sit vsurpatio libertatis. no. Bal. in. l. plures. col. ij. versi. no. q̄ non soluere. C. de fide instru. z in. l. data. col. xvj. C. qui ac cu. non pos. z in aut quibus mo. natur. effi. sui. §. si quis.

¶ Cēsus nouos imponere ecclesijs aut veteres augere prohibetur ꝓlatis ꝓpter ꝓscopis z prelatis in. c. prohibemus de censi. etiam si eripuerunt eos de manu laici. vt i. c. ecclesijs. eo. titu. Dicit tamē pan. in. d. c. prohibemus q̄ hoc. verum est ad vtilitatem eorum propriam vt in cle. ij. de re. ec. non alie. Secus esset ad vtilitatem alterius ecclesie. rationabili

UVA. BHSC. IyR_213

causa subsistēte ꝛa prelato iurisditio nem habente episcopalem ꝛ in eccl'ia pleno iure sibi subiecta. qꝛ tunc potest vt no. Inno. in. d. c. prohibemus. ꝛ facit. c. preterea. eo. titu.

2 ¶Quis pōt imponere cēsum. Rñ. ꝙ q̄cunq; hꝫ ius in re tali, vt insti. de vsufru. §. sine testamento.

3 ¶Quod argumētū prestat census. solutio. Rñ. ꝙ aliqñ subiectionē de censi. c. oīs aīa. Aliqñ prestitā libertatē vel ꝑceptam protectionem vt in. c. percepimus. de priui.

Certū dicit id de q̄ ꝓprio nomine vel indubitata circūlocutione constat. vt in glo. de priui. c. cū ꝛ plātare. Insti. de exhereda. li. §. no iatiꝫ vbi dꝛ ꝙ q̄ vnū filiū solū hꝫ noiatim exheredat sine dicat. titiū filiū meū exheredo. siue filiū meum exheredo.

Cassatio a diuis officijs alia generalis. ꝛ hec eq̄ parat̄ irtedicto. ita ꝙ posita generali cessatiōe ab eo q̄ pōt vl' de iure vl' de cōsuetudine i loco aliq̄. si q̄s ibi celebrat est irregularis ꝛ religios⁹ talē cessationem nō seruās est excōicat⁹ ipso facto si matrix ecclesia seruat. Et sic itellige cle. j. de sen. ex. ꝛ Inn. in. c. nō est nobis de spō. Cessatio vero specialis est illa que solū in aliqua eccl'ia ponit̄. Et hec non comparatur interdicto. Unde celebrans in eadē ecclesia nō efficit̄ irregularis nec religiosus excōicat⁹ si nō seruat q̄uis talis ecclesia esset matrix. Et sic intellige glo. ij. capitu. si canonici. de offici. ordi. li. vj. ꝛ Inno. in. c. dilectis filijs de appel.

1 ¶Que est pena imponētis generalez vel specialē cessationem idebite. Rñ. ꝙ illi qui imponūt tenent̄ restituere oēs fruct⁹ quos interim ab ecclesia perceperunt. In quia cessatum est etiā si talis eccl'ia sua erat. ꝛ ipsi ecclesie. Item tenent̄ de omni dāno quod alij incurrūt ꝓpter talē cessationē. d. c. si canonici. ꝛ ibi Ge. dcit ꝙ lꝫ. d. c. loquit̄ de capitulo canonicorū tñ idē erit i alijs q̄ ipsam cessationem imponunt.

¶Que est pena illius qui dat cām cessationi. Rñ. tenet̄ ad oē interesse qd̄ canonici. aut alij incurrerūt. ꝛ ad aliquā aliā satisfactionē estimandā arbitrio superioris in recōpēsationē cessationis facte in ecclesia. d. c. ij. canonici. 2

¶Que requirunt̄ ad hoc vt cessatio debeat seruari? Rñ. ꝑm Jo. an. in. c. q̄uis de offi. or. li. vj. ꝙ. x. ¶Prio ꝙ hi q̄ cessāt habeant ex ꝯsuetndie. vl' alio iure. ¶Scdo ꝙ cōuocent̄ absentes ad ꝯctādū d̄ cessatione. ¶Tertio ꝙ tractēt diligēt̄. ¶Quarto ꝙ de cessando deliberēt. ¶Quinto ꝙ sit manifesta offensa: vel iniuria. ꝛ ꝑm Inno. ꝛ Host. dꝫ esse notoria. ꝙ si nō esset nulla ꝯsuetudo ꝓdesset: qꝛ esset ecclesijs onerosa de consue. c. j. ꝛ. c. cū venerabilis qꝛ ille ꝯ̄ quē cessatur non. dꝫ cōuinci ꝓbādis sꝫ apertis ꝛ notorijs maxie in cultu diuino tollēdo. C. de acti. ꝛ obli. l. negātes. ¶Sexto ꝙ sit cā rōnabilis. ¶Septimo ꝙ ante cessationē instr̄o publico vel patentibus literis autentico. Sigillo munitis cām cessatiōis exprimant. ¶Octauo ꝙ illud instr̄m vl' lr̄as tradāt ei contra quē cessant. ¶Nono ꝙ requirāt illum, vt emēdet competēter iniuriam ꝓpter quā cessare volunt: ꝙ si non fecerit tunc locum habet cessatio. ¶Decimo ꝙ post cessationē vtraq; ꝑs iter dꝫ arripere ad sedē apostolicam infra mēsem per se vel per procuratores sufficiēter instructos. ꝛ continuatis dieb⁹ quācito poterunt se sedi apostolice representent vt discutiatur quid super hoc sit agēdum. his non seruatis non seruatur cessatio. Similiter si pars que posuit cessationem eam non seruauerit ab alijs non seruetur similiter hoc no. Jo. mo. ꝛ Gari. in. c. si canonici. de offi. or. li. vj. in quo. c. reprobatur consuetudo illorum q̄ in aggrauatiōie cessationis imagines crucis vel aliorum sanctorū prosternūt: vtricis supponūt vel lapidibus ꝛ huiusmodi. ꝛ qui talia faciunt grauiter sunt puniendi vt ibidē. 5

Cessio actionū an valeat. Rñ. pan. i. c. fi. d̄ ali. iu. mu. cā.

UVA. BHSC. IyR_213

colligendo dicta doc. distinguendo sic. Cũ querit an valeat cessio actionũ dic aut fuit facta in vltima volũtate. ⁊ tz vt no. i. l. nomẽ. ff. d le. iij. Sic tñ ꝙ si actio erat i iudiciũ deducta per defunctũ nõ debet agere legatarius. sed heres oẽm talem vtilitatẽ quã cõsequetur heres dz legatario restituere. Et si nihil consequitur: nihil restituet: qꝛ videtur testator legando actionẽ legasse euentũ illius iudicij. Et ob hoc ne fiat collusio per heredẽ põt legatarius si vult assistere heredi in iudicio. vt in aut. nunc si heredi. C. d liti. Si vero actio nõ erat deducta in iudicium poterit legatari⁹ post cessionẽ agere. vt ibi. Sed cui⁹ sumptib⁹. Rũ. glo. in aut. nunc si heres ꝙ si erat litigiosa cum legabatur tũc sumptu. heredis. l. cũ seruis. ff. de le. j. Si vero facta est litigiosa viuo vl' mortuo testatore tũc sumptu legatarij. vt. ff. d le. j. l. seruus legatus. nisi heres fuerit in mora ar. ff. de le. j. l. cũ res. Aut. cessio fit inter viuos. ⁊ distingue qꝛ aut sit potẽtiori ratione officij seu dignitatis precipue ⁊ nõ valet ⁊ cedẽs debet perdere oẽ ius qd habebat. Et iste est propri⁹ casus. l. ij. C. ne. li. po. Et hoc verũ ꝑm spe. in ti. de cessione actionum. post Uin. qñ sit potentiori malitiose: causa opprimẽdi aduersarium secus si fieret bona fide. car. l. qui stipendia. C. de ꝓcu. ⁊ placet pau. Si vero cessio sit potentiori nõ rõne officij vel dignitatis: sed rõne nobilitatis: vel qꝛ ditior vel alio respectu tũc si fuit facta cessio rõe iudicij mutãdi põt excludi cessionarius ꝑ exceptionẽ. vt. l. pe. ⁊ qd ibi no. ff. de ali. iu. mu. cã fa. nõ perdit tñ actionẽ cedẽs: sz punit ꝑm vnam opi. qꝛ nõ põt amplius cedere istã actionẽ alteri: nec põt in ea cõstituere ꝓcuratorem: sed tenet ipse prosequ: vt vr̃ inuere. d. l. pe. gl. tñ in. d. l. pe. dicit ꝙ i isto casu videt transtulisse magis rẽ q̃ litẽ: ⁊ sic cessiõari⁹ habebit rẽ si euincatur ⁊ cedens expensa litis facit idãnũ suũ. secus si nõ fuit facta rõe iudicij mutandi: qꝛ tz vt patet ex not. i gl. in. l. j. C. ne li. po. Aut cessio q̃ fit iter viuos ⁊ q̃ nõ sit potentiori est dubitata. ⁊ dicit dubitata eo ipso ꝙ est in litigio deducta: qꝛ dubius euentus litis: ⁊ sic non potest regulariter alteri cedi ⁊ cedens incidit in vicium litigiosi vnde dz puniri. vt habet in. l. fi. C. de liti. ⁊ ꝑ gl. in. c. eccl'a el. j. ne li. pẽ. fallit i casib⁹ ibi nũeratis. No. hic ꝙ i casib⁹ in q̃b⁹ põt fieri cessio: ꝙ ꝓsecutio actiõis fiet a cedẽte: non a cessionario secundũ Inno. in quadã glo. in. d. c. fi. allegat in ar. l. q̃q̃. ff. de aqua plu. Aut actio nõ est dubitata tũc regul'r põt cedi titulo donationis. vẽditiõis vel alio titulo legitio. vt ꝓbat. C. de he. vl' ac. vẽ. l. nois venditio. ⁊ i. l. ꝑ diuersa. C. man. Pretẽdit tñ sil'at⁹ cõtract⁹ ex sex. Primo ex modicitate precij: ⁊ extimat ista actio ꝑm dubiũ expẽsas labores ⁊ hmõi ꝑm Pau. ibidẽ. ¶ Scdo qñ in cessiõe nõ exprimitur titul⁹: vt qñ dicit cedo actionẽ ⁊c. nec dr ꝓ qua cã vt ꝓbat in. d. l. ꝑ diuersas. ⁊ tenẽt cõiter doc. ¶ Tertio qñ cessio fuit ꝓ ꝑte vẽdita. ⁊ ꝓ ꝑte donata. vt d. l. ꝑ diuersas. Rõ qꝛ ista cessio ẽ odiosa secus in alijs qꝛ vz. Et isto casu admittitur sessionarius vsq̃ ad quãtitatẽ quã exbursauit. In alia ꝑdit actio. vt i d. l. per diuersas. ¶ Quarto qñ cessio pure vẽdit. tñ ꝑciũ nõ soluit nisi ꝓ ꝑte. ⁊ de reliqua cõfitet recepisse. ¶ Quinto qñ dicit se donare ꝓpter bñ merita. q̃ nõ sunt. Fallit in casib⁹ cõtẽtis in. d. l. ꝑ diuersas. vbi nõ presumit sil'atio. vt puta si inter coheredes est facta cessio: vel cũ est facta insolutũ: vel pro minime rei sue: vt cũ dom⁹ tua minat ruinã domui mee ego timẽs ei oẽ ius tue. itẽ si sit inter legatarios ⁊ fidei cõmissarios vel qñ heres cessit actionẽ legatotario. Sil'r in societate. s. quando socij sibi cedunt actionem.

☞ Cedentis actionem materia vltra hic dicta quid sit Bal. no. ⁊ doc. in. l. legato. C. d le. ⁊ an cedere actionẽ cõtra si q̃s possit. Bal. in. l. ij. C. an seruus ex facto suo. An autem officium iudicis possit cedi. no. Bald. ibidez ꝙ sic Bar. in. l. ꝙ si minor. ff. de mino.

UVA. BHSC. IyR_213

1 ¶ Utrũ clericꝰ possit emere cessionẽ. Rñ pa.in.d.c.fi.ꝙ nõ: qꝛ viliꝰ emere ⁊ cariꝰ vendere nõ licet ei: sed posset tñ donari ecclesie vel clerico bonafide ⁊ tenet nec credo illicitum secundũ pau. ibidem.

¶ Sed q̃rit̃ quando dicit̃ res litigiosa. Rñ. ligitiosa res est de cuiꝰ dñio causa mouet̃ inter petitorẽ ⁊ possessorẽ iudiciaria cõuẽtiõe. vel p̃cibꝰ principi oblatis ⁊ iudici insinuatis: ac ꝑ euꝫ futuro reo cognitis. Ita dicit̃ in aut̃. litigiosa res. C. de liti. sed Bar. in.l.j.C. de liti. distinguit. ꝙ aut agit̃ actiõe reali: ⁊ tũc sicõtẽdit̃ de dñio vel quasi. puta qꝛ dicit̃ rẽ suã esse. vel de eiꝰ dñio vel quasi. sic res efficit̃ litigiosa ꝑ simplicẽ cõuentionẽ vt in.d.aut̃. litigiosa. Si vero nõ contendit̃ de dominio sed de alio iure principaliter: puta hypothecaria et hmõi: sic nõ efficit̃ litigiosa. Aut agit̃ actione ꝑsonali ⁊ sic nunq̃ efficit̃ litigiosa. Aut agit̃ actione mixta: ⁊ sic si est vniuersalis efficit̃ litigiosa ꝑ solã cõtrouersiam. Si vero est particularis: sic efficit̃ litigiosa ꝑ litis ꝯtestationẽ cõcordat Inn. in.c.cũ. M. ferrariẽsis de ꝯsti. ex hoc pꝫ ꝙ quando res non est litigiosa põt alienari absq̃ vicio litigiosi. alias non sine pena litigiosi.

3 ¶ Que est pena litigiosi. Rñ. vt. no.i.l. fi.C. de liti. ꝙ qui sciẽter ex aliquo cõtractu rẽ litigiosaꝫ accepit restituere tenetur rẽ ⁊ p̃cio eiꝰ priuabit̃ ⁊ fisco applicabit̃. Si ꝟo ignorãs rẽ litigiosaꝫ emerit: vel ex alio ꝯctu acceperit: tũc ꝯctus nõ tꝫ: sꝫ cõdẽnat̃ vendẽs restituere p̃ciũ ⁊ vltra tertiã ꝑtẽ. Et si ꝑ donationẽ sit facta alienatio extimabit̃. ⁊ idẽ fiet de p̃cio quo est extimata: vt dictũ est. de cõtractu emptionis vel alio ꝯctu exceptio casibus donatiõis añ nuptias vel transactionũ: aut diuisiõis reꝝ hereditariarũ facte vel ꝑ legati: vel ꝑ fidei cõmissicãm quibꝰ in.d.l.fi ⁊ in.d.gl. d.c. ecclesia. el.j.⁊.ij.q.j.qꝛ. res in litigio. q̃bꝰ põt fieri alienatio sine vitio litigiosi.

4 ¶ Utrum res litigiosa possit alienari ab alijs inter quos nulla lis est de ea. Rñ. angelꝰ in autẽtica de litigio. ꝙ sic.

Cimiterium

grece dicitur a cinis grece ꝙ est dulcis statio animarum vel potius corporum: qꝛ ibi cinis mortuorum detinetur vel altis ꝙ est ante qꝛ ecclesias fieri solet. hec Ge i.c. vnico de consec. eccle. vel alta. lib. vj. de immunitate cimiterij: vide. j. Immunitas: et de eius consecratione et pollutione. vide. j. cõsecratio. iiij. per totuꝫ.

☞ De cimiterio ⁊ ꝙ est priuilegiatũ sicut ecclesia ꝑ. xxx. passus circa ecclesiaꝫ not. Flo. in.l. quidã hyberꝰ. in prin. ff. de ser. vrba. predi. Ang. aret. in tra. malefi. in. glo. in versic. schalis. et Oldr. cõsi. lv. vbi dicit de priuilegio cimiterij multa ⁊ quid veniat appellatione illiꝰ

Circunstantia

dicit̃ q̃d circũstat actum quasi extrinsecus extra actus substantiam consideratum. hoc autem vno modo est ex parte cause ⁊ sic vel finale. ⁊ sic cõsideramus cur fecerit. sine respectu agentis principalis: ⁊ si quis fecerit. Aliquando respectu instrumenti: ⁊ sic quo instrumẽto: vel quibꝰ auxilijs fecerit. Aliqñ circũstat̃ ex ꝑte mẽsure: ⁊ sic consideramus vbi vel in quo loco: aut quando fecerit aliquãdo ⁊ tertio ex ꝑte ipsiꝰ actus cõsideramꝰ modũ agendi. puta fortiter vellẽte: si sepe vel semel solũ siue consideramus obiectñ: siue materiã actus. puta verum patrẽ percussit vel extraneũ: siue effectñ quẽ agendo inducit: puta vtrum percutiendo vel vulnerauerit vel occiderit q̃ omnia. continentur in his versibus. Quis q̃d vbi: quibus auxilijs: cur. q̃uo qñ ⁊ quotiens. Ita tñ ꝙ in q̃d includatur nõ solum effectus. sed etiam obiectum vt intelligat. ⁊ quod circa quod.

¶ Utrum circunstantia mutet speciem pcti. Rñ. ꝙ circunstantia tripliciter se habet ad actum peccati. Aliquãdo em̃ circunstantia aduenienꝫ actui indifferenter se habet quantum ad rationem ⁊ tũc non dat speciem peccator: nec aggrauat. Nihil enim ad rationem perti- 1

UVA. BHSC. IyR_213

net vt ille ꝺ̄ peutiſ̄ tali vel tali veſte induat. Aliq̄n ꝺo ꝺ̄am aliq̄ꝑ hz ꝑ cōparationē ad rōnē iportās. aliq̄ꝺ repugnās rōni primo ꝯ ꝑ ſe: z tūc ꝺat ſpeciē pctō: ſicut accipe alienū. Si aūt prio et ꝑ ſe nō importat aliq̄ꝺ repugnās rōni: ſz ꝑ cōparationē ad id q̄ prior ꝑ ſe rōni repugnat aliquā repugnātiā hz ad rōnez. Sicut accipere aliq̄ꝺ in magna q̄titate: nihil repugnās rōni dicit: ſed accipe alienū in q̄ātitate dicit maiorē repugnantiam ad rōnē. Unde illa circūſtātia aggranat. Uel ſic ſm philoſophū. v. ethi. q̄ pctm recipit ſpeciē ex intentione peccātis. Uñ ille qui mechat vt furetur magis eſt fur quā mechus.

2 Utrū circunſtātia aggranet peccatū in infinitū. Rñ. q̄ q̄ñ circunſtantia non cōſtituit ſpeciē nouā. tunc nō aggranat pctm in infinitum. vt veniale poſſit fieri mortale: q̄ peccatum venialez mortale nō ſunt eiuſꝺē ſpeciei: ſz q̄ñ circūſtātia q̄ſtituit nouā ſpeciē pōt cōſtituere peccatū mortale. z ita aggrauare in infinitū ſicut ſi quis ꝺicat verbū ocioſum: vt pronocet aliqnem ad luxuriam.

3 Utrū circūſtātia pſone aggranet in infinitū. Rñ. q̄ nō niſi ſolū ꝺupl'. Primo q̄ñ ꝑpter ꝺditionē ſui ſtat' ē aliq̄ꝺ ei neceſſitate: puta religioſo nō accipere ꝓprē. Sēꝺo rōne ſcāꝺali q̄ etiā ē cōtra p̄ceptū ꝑbere ruinā ꝓximo: aliter non pōt. vt. S. per ſupradicta: hec oia ex fran. in. ij. ſenten.

Citatio ꝺebet fieri trib⁹ ꝺict' vel vno p̄ptorio q̄cō tinere ꝺz tm̄ tōs q̄tū tria edicta niſine ceſſit⁹ vrgeat. ꝺe ꝺi. c. j. vbiꝺe i hoc gl.

Citatio requiritur regulariter in omni actu in quo vertitur pluris inter eſſe. l. ꝺe vno quoq; ff. ꝺe re iuꝺi. l. nam ita ꝺinus. ff. ꝺe aꝺop. niſi in caſibus no. per Alex. in. l. ne quicq̄. §. vbi. in pnc. ff. ꝺe offi. procon. z lega.

1 Utrū q̄ñ iura exigūt trinā monitiones ſufficiat vna vide. j. cleric⁹. ix. §. iiij.

2 Utrus corporaliter impedit⁹ teneat p aliū cōparere. Rñ. pa. in. c. in noie ꝺñi ꝺe teſti. q̄ nō z act⁹ geſtus eo abſente eſt perinde: ac ſi non fuiſſet citatus.

Utrū ſnia lata ꝓtra nō citatū valeat. 3
Rñ. Car. in. cle. paſtoralis i. §. ꝺenīq̄. ꝺe re. iuꝺi. q̄ ſi nullo mō fuit citat⁹ ē nulla ipo iure. ꝺe maio. z obe. c. iter ḡuos. Pa. tū ꝺicit i. c. cāmq̄ ꝺe reſcrip. z in. c. cūſit ꝺe appel. q̄ i fctō notorio cū certū ſit abſenti nullā cōpetere ꝺefēſionē pōt ferri ſnia ꝺ̄ abſētē nō citatū: excepta ſnia excōicatiōis. c. ſacro. ꝺe ſē. excō.

Sed q̄ ſi citat⁹ ſit nō legitime. Rñ. 4
car. vbi. §. q̄ ꝺebeat haberi pro non facta. c. bone. el. ij. ꝺe elec.

Utrū q̄s poſſit ꝺenūciari excōicatus 5
nō citatus. Rñ. pau. in. c. puenit ꝺe ap. q̄ nō vbi exceſſus nō ſit notoriꝰ facit. c. cū ſm ꝺe hered. li. vj.

Utrū ꝓlati religioſoꝝ poſſint ſubꝺi 6
tos ab officijs ꝺeponere: ſuſpenꝺere. z hmōi: ipſis nō citatis. Rñ. q̄ ſic ſi ita hz eoꝝ conſuetuꝺo. aut cōſtitutiones ſm quas ꝺz p̄cꝺere z no. i. c. cū ſpeciali. z c. q̄ nos. ꝺe ap. z i. c. cū medicinalis. ꝺe ſen. excō. li. vj. z ꝺicit gl. i. ꝺ. c. cū ſpeciali. quā ſequit' pau. ibiꝺē q̄ ꝺiſpoſitio. c. ſacro. ꝺe ſen. excō. nō eſt neceſſario ſeruāꝺa in religioſis cōtra ſuas obſeruātias ſpeciales. z ibi ꝺicit pa. hoc p̄cꝺere: vbi regula vel cōſtitutio religioſoꝝ ꝺat certū moꝺū excōicandi religioſos vt ſatis ſit ſeruari eā. z hoc iꝺē tz ffede. in conſi. v.

Utrū citatio aliquā ꝺo ſit nulla. i. nō 7
valeat. Rñ. gl. i. c. ſi eps. ij. q. ij. q̄ ſic in vij. caſibus. Primus q̄ in anguſta tpa. Secūꝺus q̄ non exprimit' cauſa citationis. Tertius q̄ nimis maturat peremptoriū. Quart⁹ ratione tēporis. Quintus rōne loci. Sextus rōne iuꝺicis. Septim⁹ q̄ reſcriptum apoſtolicū non inſerit in ea. Octau⁹ quando ſit ſpoliatio ꝺe quib⁹ vide ibi. Tutius tamē eſt vt ſemp citat⁹ compareat alegaturus priuilegiū: vel appellaturus ſi cū grauauerit. niſi quā ꝺo cōſtat enm non eſſe in ꝺicem ſuum vt in ꝺi. glo. z in. c. veniens. ꝺe accu. in glo.

Citariſtis ḡuarūs vtūq̄ inſtit' lꝺte pōt aliq̄ꝺo

UVA. BHSC. IyR_213

ri:ꝛtalia audire vel talibus vti:quãdo
fit adlandẽ dei:vel ob aliã iustã causã
puta recreationis:qz debilis est vel in
firmus ꝛ huiusmodi.de cõse.di.iij.ptẽ
nit.Ad volũtatẽ aũt vel luxuriã talib⁹
vti vel aliquid dare est peccatum mor
tale.xcij.di.in sancta.no.hec gl.i.c.do
nare.vxxvj.di.

Ciuitas vl vniuersitas non ꝺz
aliq̃d facere nisi id qd
collegialiter deliberatum:etiã si maio
pars illud facit.Ita dicit glo.notabilis
in.l.sicut.ff.qõ cumq; vniuer.sequitur
bar.in.l.aut facta.ff.de pe.facit qõ no.
in.l.felices.de pe.lib.vj.ꝛ gl.in.l.aliud.
§.referr.ff.de reg.iur.querentes quan
do vniuersitas deliquit ꝓmunis opi.
tenet ẽm pau.in.c.ij.de postu.prę.ꝛ Jo.
an.in.d.c. felicis.q; est quãdo pr⁹ ali
q̃d fuit deliberatũ in vniuersitate ipsa.
pulsata campana ꝛ aliis requisitis ad
congregationem:vnde si omnes hui⁹
ciuitatis facerent delictũ nõ ꝺiceretur
factũ ab vniuersitate ꝛ ꝑ singulos vni
uersitatis.etiã si facerent pulsare cam
panam.ꝛ lauarent vexillum nã istud
est totius factum singulozũ facit quod
no.in.c. cum omnes. de consti.pau. in
c.dilectus.el.ij.de simo.

☞ De ciuitate ꝛ quãdo ꝺicãr fieri a ci
uitate tex.est nõ iuncta.gl.in ver.cõsen.
su oim in.l.q̃cũq;.ꝛ ibi Bar.C.de omni
agro.deser.vbi ꝺicit q; id qõ fit a maio
ri pte no.l.qõ maior.ff.ad munici.ꝛ q̃
ꝺicit ciuitas ꝛ q̃ villa not.li.j.§.si antẽ.
ff.de no. ope.nun. Bar.in.l.si duas.§.
grãmatici col.ij.ver.querit glo. que ꝺi
cuntur in lec.nico de neapo.ff.de excu.
tu.ꝛ an veniant suburbia Bar.ꝛ Alex.
q; sic in.l.ij.ff.de ver.sig.

1 Utrum destructa ciuitate destruãr
oia priuilegia et⁹. Rñ.Jnno.in.c.ij.de
no.ope.nun.q; si ecclesia:vel ciuitas.vl
alia loca.siue sacra siue prophana au
ctoritae superiozis ꝓpter delictũ eozum
destruant:de cetero nõ ꝺz vocari cleri
cus ill⁹ eccle vel municeps illius ciui
tatis ꝛ ille locus priuilegiũ pdit.vt de
conse.di.j.placuit.xvj.q. vij.ꝛ hoc ꝺici
mus.ar.ff.qñ ꝺi.le.vsuf.ce.cl.j.Si aũt
ab hostibus destruatur:aut per tiran
missem vel ꝛ vt reedificatur remet oia
priuilegia facit.vij.q.j. pastoralis.ꝛ.xix
q.iij.li.que semel idẽ ꝺicit quando de
struit de facto. in totũ vel paulatim vt
reedificet ẽm angel.de are.insti. de re
ꝺi.§.sacram allegat.l.inter ff.pulãtẽ.§.
sacrã.de ver.sig.ꝛ idẽ vl si auctoritate
superiozis trãsferat ad aliũ locũ:vl aliq̃
vniat.vt no.in.c.j.ne se.va.de reli.do.c.
vt monasterijs.ꝛ idem intelligit i ciuita
te ꝛ aliis locis ꝓphanis.arg.ff.de ꝛtra
hen.emptio.l.ede sacra.

Utrũ ciuitas appellatiõe aliõ q̃s qõ 2
est intra menia veniat.Rñ.ẽm pa.l.c.ro
dulph⁹.de ꝑscrip.q; nõ i materia odio
sa seu stricta.nisi quãdo ꝺispositio ꝛce
pta nomine ciuitatis esset inutilis vel
posset fieri franc⁹ tũc etinẽt superbia
ꝛ cõtumẽtia edificia ꝛ sic intellige Jo.an.
in.c.si ciuitas.de sen.exc.li.vj.ꝛ i mate
ria larga seu idifferẽti uoie ciuitatis ve
nit ciuitas cũ suo territorio vt est tex.i
l.vnica.§.ꝛ vbe.ff.de off.ꝑfec.vib.silr
in materia larga uoie ciuiũ veniũt etiã
illi de comitatu ꝛ de toto territorio.vt i
l.qui ex vico.ff.ad muni.ꝛ i.l.nõ ꝺubito
ff.de capti.ꝛ iuqui cõmẽtib⁹. ff.de ver.
sig.ꝛ per Bar.in.l.j.ff.ad muni.vide bo
nam glos.in.c.j.de vsur.lib.vj. Sed in
materia stricta secus:licet contrariũ vi
ꝺeatur tenere Bar.in.l.j.ꝛ.l.mille pas
sus.ff.de ver.sig.ꝛ.l.nam qõ liquide.§.
si ita legetur.ff.de pe.lega.que volunt
q; mille passus a muro comprehendã
tur.intelige quando subiecta materia
ita requirit in speciali.

Utrũ mot⁹ in aliqua ciuitate ex parẽ 3
tibus qui ibi non habẽt ꝺomicilium sit
ciuis.Rñ.q; nõ ẽm bar.in.l.filios.C.de
mu.ꝛ orig.lz in.l.filij.ff.ad munic.licet
ꝺubitatiue loquat pa.vbi.§.lz q; non.

Utrũ ciuitas ceuseat iure minozis 4
Rñ.Jnn.in.c.j.de resti.in inte.quod sic
Et tñ ꝺria inter minozem ecclesiã rem
pubicã ꝛ ciuitatẽ in integrũ restitutiõe
licet lex ꝺicat q; respublica fungit vice
minozis.C.qui ex cau.mal.l.pe.ꝛ.C.de

UVA. BHSC. IyR_213

mre repu.l.rēpublicā.C.ō fac.eccl.l.fi. qz pupillo.z ēt minori nō currit hodie vſucapio aut pſcriptio.x.vl.xx. annoꝝ in reb⁹ q̄ ſeruādo ſeruari pñt.ſiue ſint mobiles ſiue immobiles.C.de admit. tut.l.lex q̄ tutores in fi.Jō ſup eis nō ē neceſſaria reſtitutio in integrū:ſz añ tps hui⁹ legalis curreret ꝯ minorē nōꝯ pupillū.ff.de acqui.re.do.l.bonefidei emptor.Ḡ.j.Sz ꝯ eccleſiā z rēpublicā z ciuitatē currit vſucapio z pſcriptio z alie tpales z ppetue pſcriptiōes.ſed dat ei reſtitutio ſicut minori:qz ꝓdicti fingūt eſſe in vltima inſtantia minoris etatis. Preſcriptio añ.xxx.vel.lx.an.certū ē q̄ currit ꝯ oēs ꝓdictos ſz dat eis reſtitutio ex verbis ḡnalibus edicti q̄ ſunt.Si q̄d cū minore geſtū erit ꝛc.pupill⁹ aūt ab his pſcriptionibus ſeruat illeſus.C. de pſcrip.xxx.annoꝝ.l.ſicut. Q̄ō aut ē ciuitati dē reſtitutio in integrū nō plz Inn.vbi.S.arg.l.nihil intereſt.ff.ad ma ced.ſz Bar.i.l.reſpublica.C.q̄ cau.ma. poſ.Jac.bu.tz q̄ ſic ſaltē ex clauſula generali:qz ex quo regit p adminiſtratores hz iuſtā cauſaz petēdi reſtitutionē hoc etiā tenet Bal.ibi z eſt verior opi. hz gl.in.d.l.teneat Jūſ facit p hoc.l.ſz z hi q̄.ff.de pnbli.vbi ciuitas ōr reſpublica.Sequit hoc Jo.an i addi.ad ſpe. ti.de inite.reſti.vbi poſt multas opi.re fidet i opi.O dof.q̄ tz q̄ nō ſolū ciuitas ſed ēt caſtrū z villa poſſunt petere reſtō nē in integrū:cum ibi ſint multe pſone vidue z pupilli.z hz Bar.poſt but.in.d. l.reſpublica nō admittat niſi in villa z caſtro populoſa .Bal.tñ z Ja.de are.te nēt ēt in villa nō populoſa ex q̄ regit p alios z ibi ſint minores z mulieres.z hāc opi.pa.in.c.j.de reſti.m integ.dicit inicḥoꝛē facit q̄ nōt.in.l.rēpublicā.C.de iure reipu.z in.d.l.ſz z hi.vbi ōr q̄ q̄libet municipiū dicitur reſpublica.

Ciuis Utrū efficiat i loco vbi ꝑſe q̄s dignitatē.rñ.bar.i.l. j.ff.ad munici.q̄ ſic.facit l.:munic eps .Ḡ.miles.ff.eo.z q̄ notāt doc.i.c.q̄ſtiñ de p̄bē.vbi cōcludūt q̄ clericꝰ ſortiſ̄ domicilīūvbi eſt bñficiat⁹ ſi reſidere in eo teneāt:alꝫ non ſicut hi quib⁹ diſpēſatū eſt ſuper pluralitate beneficiorum.

¶ Utrū dicēs volo te hr̄e ꝑ ciue efficiat ciuē ſi hēt autoritatē.Rñ.q̄ ſic vñ ſtatutū q̄ dicit q̄ talis hēat ꝑ ciue efficit ciuē.arg.optimū.i.c.ex pte.de ſpō.z q̄ no.Bar.i.l.ſi marit⁹.ff.de adul.z in.l.ſi is q̄ ꝑ emptore.ff.de vſuca.Rō ꝟz pa.i d.c.ex pte.qz vbi act⁹ dependet a mera volūtate loquētis. paria ſunt dicere q̄ vult talē hr̄e ꝑ vxore vl̄ ciue.ſicut dicere te duco i vxorē vl̄ facio ciuē.Et ſic ſi ſtatutum dicit q̄ ſcolares tanq̄ ciues debēt tractari:ex hoc creati ſunt ciues rōne predicta.Et ī dictio tanq̄ ponit ſtatē nō ſimilitudinē.Et hoc vex quādo ꝟba z materia ſubiecta patiuntur.

Clamor ē filia ire q̄ q̄s clamat ꝯ aliquē ꝓ ſe z inordinate.aut furioſe loq̄t.z ꝟz ſe ē venia le pctm̄ ꝑ accidēs poſſet eſſe mortale rōne ſcādali quādo illud prenidet vl̄ debuit prenidere z nō curat deſiſtere a clamore tali.

Clādestinū matrimoniuꝫ q̄ñ dicat.Rñ. gl.in.c.cū inhibitio de clā. deſpon.q̄ trib⁹ modis. ¶ Prio cū nō hñt teſtes. vt in.c.q̄ nobis.eo.ti. ¶ Scōo cū non ſit cū ſolēnitate illa.de q̄.i.c.aliter.xxx. q.v.z ē vt deſpōſet a parētib⁹ vel q̄b⁹ cura cōpetit mulieris dotet ſuo tpe.z a ſacerdote bñdicat. ¶ Tertio q̄n nō pmiſſis bannis a ꝓpr̄ytero publice cū termino:vt q̄ voluerit ꝓponere impedimētū ſi è ꝓpareat.vt i.d. c.cū ihibitio. Tu tñ dic.vt colligit ex dictis Jo.an.i addi.ad ſpe.ti.de clā.deſpō.z Old.ꝓſil. cclvj.Inno.z pa.in.d.c.cū ihibitio:q̄ q̄ tiēſcūq̄ q̄s ꝯhit ſm ꝯſuetudinē patrie ſue coꝝ amicis vel vicinis z ſufficientib⁹ teſtib⁹ q̄ nō ꝯhit clandeſtine.facit l.ſi vicini. C.de nup.z de cōſe.dift.j.eccleſia.l.j.ōr eccleſia.i.catholicoꝝ colle ctio ergo in faciem ecclie.i. contraxit.

¶ Clā ſle riq̄ndicat.Bar.i.l.ſi.ff.de ri tu nup.no.q̄ id q̄ ſine debita ſolēnitate fit idē no.i.l.j.z.ij.ꝟ.z ſi.C.ō his q̄ ex pub.rō.li.x.z alex.i.l.ij.ff.de vi.bo.rap.

UVA. BHSC. IyR_213

1 ¶Quid si. ꝯhit solū corā duob⁹ testib⁹ Rñ. si ex ratiōnabili cā facit puta qꝛ timet aliqd̄ ipedimētū iniuste vl' est senex ⁊ verecūdat̄ ⁊ hmōi excusat̄: q̄uis ꝯsuetudo sit vt fiāt bāna vel alia solēnia argu. eorū q̄ notant̄ in. d. c. cū ihibitio. per pa. dūmodo tpe debito postea publicet nisi ep̄s excōicaret ꝯhētes sine bānis ꝑ statuta sua synodalia: qꝛ sic esset excōicatus alias nō peccat. Cōsulo ꝙ hoc faciat de lnia ep̄i ꝑm hug. xxx. q. v. i prin. Sꝫ ꝯhere solus cū sola mortale pctm̄ videtur argu. d. c. cū inhibitio: qꝛ materia valde pōderosa rōne cui⁹ pōderositatis videt̄ p̄ceptiua. tex. ē cū gl. in. c. rogo. xj. q. iij. facit glo. i. c. nr̄ates. xxx. q. v.

2 ¶Utrū ꝯhētes publice corā testib⁹: lꝫ sine bānis: cū tñ consuetudo si quod banna fiant qui postea inueniuntur in gradu ꝓhibito ignorāter cōtraxisse ambo vel alter eorū ꝓcreant filios legitimos. Rñ. gl. i. d. c. cū inhibitio tꝫ qd̄ nō. sꝫ Inno. ⁊ Pau. qd̄ sic. qꝛ isti clādestine nō cōtraxerunt. ex quo in faciē ecclesie nemine ꝓhibente cōtraxerūt Et ē verꝝ si attēdamus ad tex. d. c. secus tñ si ambo sciuissent impedimētum. vt ibidem. Et no. qd̄ in ꝯctu matrimonij semp̄ deberet interuenire presentia aut scia ꝓprij sacerdotis. vt in. d. c. al'r. ⁊ i. d. c. cū inhibitio. ⁊ sacerdos qui scit ipedimētū ⁊ nō ꝓhibet matrimoniū ꝯhendum ex ꝯtēptu vl' religiosus seu regularis q̄ p̄sumpserit, interesse clādestino matrimonio ꝯhendo ꝑ trienniū suspendendi sunt ab officio vt in. d. c. cū inhibitio.

3 ¶Utrum sponsalia similiter sint prohibita clandestine contrahi. Rñ. Joan. and. post eum alij. in. d. c. cum inhibitio quod sic sicut ⁊ matrimonium. l. oratio. ff. de spon.

Claues ecclesie ꝑm Ric. in. iiij. di. xviij. ar. j. q. iij. sunt aliqua ptās s̄ naturale facultatē: q̄ est p̄ncipiū aliquoꝝ actuū supnaturaliū. ¶Quod sunt iste claues. Rñ. q̄. s̄. ibidē qd̄ sunt due quātū ad effectū ⁊ relationē vna tamē in radice. Claues em̄ ecclesie sūt potestas iudicādi in foro aiarum q̄ ptās ex duob⁹ integrat̄. s. ex ptāte discernēdi i cause examinatiōe ⁊ potestate diffiniēdi in cause determinatione. ¶Prima dr̄ clauis sciētie. vnde clauis scie nō est habit⁹ scie. nec act⁹ sciendi q̄uis claues ecclesie nō dꝫ recipere nisi habēs habitū sciētie suffciētem ad executionē ptātis. ¶Scda dicit̄ clauis potētie cui⁹ actus est determinare cāꝫ ligando vel soluēdo ⁊ ista dicit̄ principalior: qꝛ prima ordinat̄ ad istā. ptās aūt ligādi vel soluendi in foro causarū nō est proprie clauis. ⁊ q̄uis p̄fate claues distinguāt̄ penes actus tū in radice sunt vna nō tm̄ inter se sed cū ptāte sacramētum conficiendi: quia iste tres potestates fundantur in caractere sacerdotali. Et ideo omnibus et solis sacerdotibus noue legis date sunt Sco. tamen. in. iiij. dist. xix. q. vnica tenet contrariū. s. quod non sit vna in radice cū potestate conficiēdi. de quo vide. j. Ordo. j. §. vij. ⁊ xvj.

¶Quo dicit̄ sacerdos apire ⁊ ligare. Rñ. Ri. vbi. s̄. q. ij. qd̄ tripliciter. ¶Primo iudicando. s. cum examinata hois cōsciētia iudicat ei celū clausum vel apertū. ¶Scdo aperit relaxando aliquam partē pene pctō debitam. ⁊ claudit. penitētiā aliqua pena sensus ligādo. quā explere eū opꝫ vel hic vl' in purgatorio anteq̄ ingrediat̄ celum. ¶Tertio claudit ⁊ aperit excōmunicādo: ⁊ ab excommunicatione absoluēdo: sed hec respicit forū cōtentiosum potius q̄ penitentie. ¶Addo. quartū de non cōtrito cōtritum faciēdo ex vi absolutionis. vt. j. confessio. ij. §. j.

¶Utrū quilibet sacerdos possit vsum clauiū exercere. Rñ. Ri. in. iiij. di. xix. ar. j. q. ij. ꝙ actio nō tātum requirit potentiam a qua fit: sed subiectū debitum in quo recipiatur. Materia autem debita sunt persone super quas habens claues habet iurisditionem. Et iō non ois sacerdos habet iurisditionez sup̄ quēlibet nisi ꝑm ordinationem vicarij christi. Et ꝓpterea nō omnis sacerdos potest exercere vsum clauium, sed solum

UVA. BHSC. IyR_213

ſm eum modum quem eccleſia ſtatuit. Ob hoc quidam priuãtur vſu poteſtatis ſicut excõmunicati ⁊ heretici. Quãdã materia ſicut illi q̃ nõ habẽt pplm.

4 ¶Utrũ liceat ſacerdoti vti clauibus p ſua voluntate. Rñ. Ri. i. iij. di. xvij. ar. i. q. iij. q̃ nõ q⁊ ſicut miniſter ⁊ inſtrumẽtum non habet efficaciam in agendo niſi ſm q̃ mouetur a principali agente. ſic ſacerdos cũ operetur iſtas claues inſtrumentaliter: ſi vtit iſtis clauibus ſm ꝓpriũ arbitrium dimittẽs rectitudinem motionis diuine. peccat.

5 ¶Utrũ ſacerdos p poteſtatẽ clauiũ dimittat culpã pcti. Rñ. ri. vbi. ℨ. ar. ij. q. j. q̃ ẽtus nõ poſſit abſoluẽdo remittere culpã effectue: q⁊ ſic ẽ ſolius dei. vt dicit magiſter in littera. tñ miniſtraliter ⁊ inſtrumẽtaliter illi qui p attritionem remouit obſtaculũ gratie ſpũſſcti diſpoſitiue remittit maculã peccati in quãtũ ſuo miniſterio aſſiſtit virtus diuina que peccatum remittit hec ille.

6 ¶Utrũ ſacerdos p ptãtẽ clauiũ poſſit remittere penã. pcti. Rñ. Ri. vbi. ℨ. q. ij. qõ ſic aliquã partẽ pene tpalis peccato debite. nõ tm illi⁹ quã ſibi iponit. ſz etiã illius q̃ in purgatorio ẽ explẽda: ⁊ pl⁹ vel minn⁹ ſz q̃ penitẽs eſt bñ diſpoſit⁹ ⁊ de hoc habes. ſ. idulgẽtia. ℨ. v.

7 ¶Onãdo date ſunt claues beato petro. Rñ. qñ eccliã fuit ſibi data. xxiij. q. ſ. quodcũq;. ⁊ de pe. di. j. quem penitet. Et ligãt omnia ſuper terram ſi nõ erãt. ij. q. iij. cepiſti. ⁊. d. c. quez penitet.

8 ¶Claues horeorum q̃ dedit: videt de diſſe oia que i eis ſunt. de fid. inſtr. c. ij. ſz Innoce. ⁊ eis datis vt data poſſeſſio oim que ſub illis ſunt. extra. de cõſue. c. ex literis. in fi.

Clauſula generalis ſequens intelligitur ſm ſpecies pcedẽtes exꝑſſas. de capel. mo. dilectus filiꝰ ſecũdũ Inn. facit cle. nõ põt. de. pcur. i. c. ſedes. de reſcrip. in. l. fin. ℨ. cui dubia. ff. de. vi. tri. ⁊ oleo vide. ℨ. cauſus. ℨ. iij. ⁊. iiij.

Dico q̃ clauſula gñalis ſequẽs pꝰ quedã ſpecificata reſtringit ad illa ſola. Bal. not. in. l. pactũ. col. xiij. C. de col la. Bart. in. l. ſi ſeruus cõmunis. lo. j. ff. de ſtip. ſer ⁊ in. l. emptor. ℨ. lucius. verſi. clauſula gñalis. ff. de pac. ⁊ Salyce. in l. j. ibi nota teneri de grauioribus. C. de commo.

Clericus ꝓpio quis dicatur. Rñ. ꝓau. i rub. de vi. ho. cle. q̃ largo ſumpto vocabulo appellatione clericoꝝ veniũt oẽs qui habent ordines in quacunq; dignitate ſint aut ordine: etiã in puma tõſura. c. cũ cõtingat. de eta. ⁊ qualit ex quo ſunt ad dei ſeruitiũ electi. vnde oẽs qui non ſunt laici dicũt clerici. xij. q. j. duo ſunt genera facit xxj. di. clericos. in princ. de preben. cũ ſm. ⁊ in rubr. predicta ſacto nigro priuilegium ergo tributũ clericis cõcedit oibus etiã in dignitate: quia ſi eꝑs eſt clericus eſt ⁊ etiam religioſus q̃ etiã nõie clericoꝝ in fauorabilibus cõprehendit. iiij. di. ℨ. hac autẽ autoritate ⁊ qõ no. in. c. ij. de ſup. neg. ꝑla. li. vj. Sed in materia odioſa ⁊ inãricta ſignificatiõe appellatiõe clericoꝝ nõ cõprehenduntur eꝑi. nec alij exiſtẽtes in dignitate: nec ẽt ca nomici eccleſiaꝝ: cathedraliũ: nec canonici ſeu religioſi. facit. c. ꝑ periculoſũ de ſe. ex. li. vj. ⁊. c. fidei feruorẽ. de heꝛ. li. vj. c. ſtatutũ. de ele. li. vj. ⁊ gl. i cle. j. de ſup. ne. ꝓela. Rõ q⁊ i eis ẽ qualitas ſup alios q̃ nõ reperit i ſimplicib⁹ clericis facit ad hoc dcta Jo. an. in. d. c. ſtatutũ q̃ inquit q̃ nolle eccleſiarũ parochialiũ nõ veniunt eccle parochiales collegiate in materia ſtricta q⁊ habẽt qualitatẽ collegij ſupra caſum ⁊ ſz in materia nõ odioſa ſic: facit ſimiliter quod no. idez pa. in. c. j. de inſtit. qui dicit q̃ in materia fauorabili nomie eccleſie veniũt monaſteria: ſecus i ſtricta materia. qõ. no. q⁊ facit ad multa.

¶Utrũ appellatiõe monaſteriorũ veniãt eccle ſeculares vl appellatiõe monachoꝝ veniãt clerici ſeculares. Rñ. pa. d. c. j. de iſtitu. q̃ nõ ſiue materia ſit larga ſiue ſtricta. xvj. q. j. placuit facit qõ no. Bar. in. l. j. ff. ad muni. q̃ dicit q̃ nolle ciuiũ veniũt ꝓ tadmi. l. q̃ ⁊ vico. ff. ad mu ni. et nõ

UVA. BHSC. IyR_213

ni.⁊ nõ ecõtrario.facit. c.rodolphꝰ.⁊.c. significante ⁊ quod ibi no.de rescri.

¶ Qui veniãt appellatiõe clericoꝝ an monachi.no.ꝙ nõ i.l.oẽs.§.preterea.C. de epis.⁊ cle.nec epi.Spe. no. ti.de rescrip. pñta.§.si.ff.q̃d i rescrip.Sꝫ p̃sbyteri diaconi subdiaconi.⁊ alij inferiores.idẽ Spe.vbi.s̃.§.nũc vero aliq̃.v̄si. q̃d de p̃positis nec dicunt de ppl'o vt p Bal.i.l. cũctos ppl'os.col.ix.§.de sum. trini. Sꝫ bene veniũt appellatiõe subditoꝝ vt p eundẽ vbi.s̃.versi.ex hoc apparet ꝙ istud istrumẽtũ.⁊ ista faciũt p his que no.j.versi.seq.

2 ¶ Utꝝ appellatiõe ppl'i veniant clerici Rñ.pa.i.c.j.d̃.vi.⁊ ho.cle.ꝙ in materia odiosa nõ nec a ꝯrio.facit.c.si sẽ.de sẽ. ex.li.vj.cũ gl.Et sic limita text.Insti de iu.na.gẽ.⁊.ci.i.§.plebiscitũ qui dicit qd̃ appellatiõe ppl'i vniuersi ciues significant cõnumeratis ẽt patricijs ⁊ senatoribꝰ:vt itelligat̃ de his q̃ sunt eiusdẽ p fessionis.secꝰ in alijs vt pbat dictꝰ tex. i.c.si. sen.cũ sua gl.In materia aũt p̃ui legiatiua põt dici qd̃ cõprehẽdant̃.facit.c.dilecti cũ sua materia de fo.comp. qd̃ no.bar.i.d.l.j.⁊ qd̃notat̃ i.d.c.rodolphus.⁊ qd̃ no.Jo.an.i.c.Joãnes d̃ cle. cõiu.q̃ dicit ꝙ statuti excõmunicãs certo casu laicos nõ ꝯprehẽdit clericos ẽt coniugatos.Et hoc sequitur Pa.in.c.j. de preben.prefata intellige, secundum ꝙ dico.j̃. lex.§. vj.

3 ¶ Utrũ dispẽsatio cũ illegitimo vt possit effici clericus debeat intelligi vt possit p̃moueri ad miores solũ gl.i.c.lr̃as. de fi.pres.tꝫ qd̃ sic cũ sit materia odiosa ⁊ Pa.in.c.si q̃sq̃ de coha.cle.⁊ mu.dicit.qd̃ p̃missio in genere mediocritatem respicit.l.vl.C.eo.de leg.§ j.⁊ de le.j.legato generaliter cũ alijs concor. in gl. d.c.literas.Ex quo cõcluditur cuꝫ predictis ꝙ solũ ad minores poterit p̃moueri:qꝛ ordines minores sũt medij iter primã tonsurã ⁊ sacros ordines.Item dicũt Ber.Gof.⁊ ho.quãdo dispẽsatur cuꝫ aliquo vt ad beneficia ecclesiastica promoueatur quod soluꝫ intelligit̃ de beneficijs que non sunt p̃lationes aut dignitates.predicta tamen limita sꝫ ꝙ dicam.j̃.dispensatio.§.ix.

Clericus ij. Quid dꝫ habere.rñ.mlta vt sunt v̄tutes vt.xl.di.p totũ.⁊ quecũq; alia q̃ quilibet bonus xp̃ianus dꝫ habere.sed specialiter aliqua que ipsi debent habere inferamus. Que quidem sunt nouem in summa.

¶ Primo debet esse literatꝰ. patet hoc xxxvj.di.xxxvij.⁊.xxxviij.p totũ.⁊.xvj. q.j.sic viue. 1

¶ Utrũ omnino illiteratus sit ordinandus.Rñ.inno.i.c.cũ i cũctis. de elec. ꝙ nõ parum tamen scientes si spes est ꝙ possint proficere p̃moueri possunt al's nõ nisi sint monachi q̃ magis indigent cõtemplatione q̃ scientia ⁊ facit quod legitur.xvj.q.j. legi. vbi dicit Jo.sufficit monacho si sit bonꝰ: lꝫ sit illiteratꝰ.

¶ Sed q̃ sciẽtia est necessaria.Rñ.Inn. vbi.s̃.ꝙ est requirenda s̃m dignitatem locum ⁊ ordinem ad quem assumitur vt in.c.ecclesia vestra.de electi.Si enim assumitur ad episcopatum.debet habere scientiã noui ⁊ veteris testamenti cũ sit iudex animarũ ⁊ iuris: cum ius dicere debeat.xj.q.j.de persona.Presbytero aũt sufficit quod sciat canones communes penitẽtiales ⁊c.de q̃bꝰ.xxxviij. di.que ipsis. Cantor debet scire cantũ ⁊ sic de omnibus ordinibꝰ quod satis colligitur ex eis que eis dantur in ordidinationem.xxiij.dist.per totũ.⁊ ex potestate ⁊ officio quod habent exercere. De scientia vero confessorum. vide.j. confessio.iij.

¶ Utrũ peccet qui suscipit aliquam dignitatẽ vel aliud officium ad quod nõ habet sufficientẽ scientiã.Rñ.Inno.vbi s̃.ꝙ sic.xxxviij.dist. oẽs.xviij.q.ij.si q̃s abbas de eta.⁊ quali.c.fi.Sed aduerte ꝙ est quedam scientia eminens q̃ subtiles questiones diffinire nouit.⁊ in prõptu respõsiões habet. Mediocris sciẽtia est q̃ scit aliquo modo examinare negocia q̃uis ad omnia nesciat' respõdere.⁊ in libris veritatẽ eorũ q̃ scire dꝫ scit q̃rere: vel saltem circa ea dubitare

UVA. BHSC. IyR_213

ꝛ cõsulere peritiores: etiam si in promptu omnia nõ habet sufficiens tamen scientia est que sufficit ad faciendũ que sibi imminẽt ex officio quod hz: hanc q̃ nõ habet credo qđ peccet mortaliter acceptãdo officiũ. ar. d.c. fi. Et similiter q̃ ei scienter dat tale officiũ nisi ex causa dispẽsaretur. qꝛ imperfectũ sciẽtie supplet perfectio charitatis. de renun. c. nisi cum pridem. §. pro defectu.

Clericus. iij. dz esse hospitalis xliij. dist. ꝑ totũ: nõ cupidus, seu auarꝰ. xlij. di. per totũ.

1 ¶ Utrũ clericus p̃bẽdatus teneat̃ facere quatuor ꝑtes de redditibus ecclesie ꝛ oblationibꝰ fideliũ. s. epo pauperibus ipi sacerdoti ꝛ clericis ꝛ fabrice sicut volunt antiqua iura. vt in. ca. quatuor ꝛ. c. cognouimꝰ. ꝛ. c. se. xij. q. j. Rñ. ꝟz ꝙ colligo ex pa. i. c. de ec. edi. ꝙ q̃ ad quartam epi: et quartã fabrice stãdum est cõsuetudini. que quidem vz in prefatis iuribus derogare. nisi qñ fabrica remaneret derelicta. qꝛ tunc esset irrationabilis ꝛ non valeret: ꝛ sic teneretur dare quartam arg. d. c. cognouimus. ꝛ in. d. c. j. Et hoc intellige quando redditus supersunt detractis necessariis. Quo aũt ad quartã debitã pauperibꝰ non valet aliqua cõsuetudo in ꝯtrariũ quin teneatur. Ego plus dico qđ non solũ quartã partẽ sed ꝛ oia q̃ supsunt eoꝝ necessitatibꝰ tenetur pauperibus erogare si fabricare nõ egeat repatione. vel nisi vellet cõuertere talia ad ampliãdũ cultũ dei in tali ecclesia. Nulla extrema necessitate in aliquo occurrẽte. Nam in istis duobꝰ casibus licite desistit ab errogatiõe in pauperes al's nõ sine mortali pctõ. ar. eoꝝ. que not. in. c. dudũ el. ij. de elec. ꝛ in. c. cũ ꝟm. de preben. facit. c. clericꝰ q̃. ꝛ. c. duo. ꝛ. c. vl. xij. q. j. ꝛ. x. q. ij. eps. Nã eis dr. xij. q. ij. aurum hz ecclesia ꝛc. Tho. in quol. ꝛ scđa scđe. q. clxxv. dicit ꝙ si ista bõa sunt distincta ꝛ aliqua sibi retinẽt qđ dz fabrice vel pauperibus vl' ministris. pecccat mortaliter: ꝛ tenet̃ ad restitutionẽ si vero nõ sunt distincta eiꝰ fidei cõmittũt̃. ꝛ si in modico deficiat qđ obuiet bone fidei erit veniale peccatũ. In notabili ꝟo excessu erit peccatum mortale.

2 ¶ Utrũ habẽs bona patrimonialia licite possit ecclesiasticũ bñficiũ suscipere? Rñ. ꝟz Ri. i. quol. iij. q. xx. ꝙ si bona patrimonialia sufficiũt ad necessitatẽ nature solũ põt eccl'iasticũ bñficiũ recipere in tm̃ in q̃tũ exigit necessitas status ꝛ ꝑsone. Si vero tm̃ hz i patrimonio q̃tũ req̃rit necessitas statꝰ nature ꝛ ꝑsone in tm̃ ꝙ multa etiaz posset paupibꝰ erogare si vltra hic accipit ecclesiasticũ bñficiũ nõ intẽdẽs eccl'ie deseruire sed vt amicos possit ditare ꝛ magis honorari ꝛ delicatius viuere peccat mortal'r facit. c. clericos. j. q. ij. ꝛ. c. se. imo. in. d. c. clericos dicit Jo. qđ ẽt seruiẽdo eccl'ie si bõa eccl'ie consumat. ꝛ ex cupiditate suũ p̃rimoniũ reꝟuat q̃ mortal'r peccat facit tex. i. c. qm̃ in fi. xvj. q. j. ꝑ ista opi. al's ꝟuiẽdo ec. lz viuere đ eccl'ia ꝛ ꝯseruare p̃rimoniũ suis hr̃dibꝰ ꝟz ino. i. c. eps đ p̃bẽ. si ꝟo recipit vt bñ dispẽset sic nõ peccat ꝟz. Ri. vbi. s. dũmõ sit idoneus.

3 ¶ Utꝝ p̃fatꝰ possit satisfacer̃ ꝓ debito ꝑsonali de fructibꝰ eccl'ie. Rñ. dñs Ant. i. c. oli nobꝫ de resti. spo. ꝙ sic facit. c. ꝑuenit. đ fideius. Arch. i. c. statutũ. de rescri. li. vj. tz ꝯtriũ pa. i. d. c. oli. imitat ar. dicẽs verũ in dicto ꝯcto ꝓ delicto vel. ꝓ p̃rimonio suo. ꝛ sic ꝟua. ꝛ đ hoc vid. j. imunitas. §. ij. cũ duobꝰ. §. seq.

4 ¶ Utrũ clericꝰ p̃bẽdatꝰ ꝯuertẽs redditꝰ bñficij i vsus ĩhonestos teneat̃ restituere. Rñ. pa. i. d. c. cũ ꝟz đ p̃bẽ. ꝙ sic eccl'ie si hz de p̃rimonio vl' aliũde. xij. q. iiij. c. j. ꝛ. ij. qꝛ đ altari dz viuer̃ nõ luxuriari. ꝛ accipit̃ luxuria ꝓ oi luxu. seu illicita ꝯcupiscẽcia. xliij. di. i p̃n. ꝛ ma. i cl. qm̃. đ vi. ꝛ ho. cl. đt ꝙ tal'. ꝯctat rẽ inuito dño qꝛ q̃cq̃d hñt clerici sũt bona paupũ. xij. q. ij. aurũ. ꝛ. xvj. q. j. c. fi. Et quãtũ sit eoꝝ pctm̃ mortale pz i. d. c. fi. illi. xij. q. ij. Et iõ recipiẽtes ẽt tenẽt ad restitutionẽ nisi in casu ꝯcesso. xiiij. q. vj. si res. et hoc verũ quo ad forũ cõscientie nec sufficit ꝙ restituãt de fructibus bñficij ꝟz ho. nisi quatenus subtraherent sibi necessaria.

UVA. BHSC. IyR_213

Clericus. iiij.dz esse habitu honest⁹.xlj.di.per totū ⁊ i.c.clerici officia de vi ⁊ ho.cle. vbi dr qd coronā ⁊ tōsurā habeāt.cōgruētē indumēta clausa desup deferāt nimia breuitate vl' lōgitudine nō notāda pānis viridib⁹ ⁊ rubeis nō vtant nō sotularib⁹ cōsuticijs frenis sellis pectoralib⁹ deauratis aut aliā supfluitatem hn̄tes fibulas nec corrigias aureū vel argenteū ornatū hn̄tes.nec annulos nisi qb⁹ cūpetit ex offici.Qd qdē capitulū.qr nō loquit in oibus p̄ceptiue sz Inn.ibidē lz pe.dicat ꝙ sic tu tū dic me li⁹ sm Pa.ibidē ꝙ aliq̄ sunt de p̄cepto aliqua nō ꝓpterea inferā dubia ad ea que de necessitate sunt faciēda.

Ad hoc ꝓpositū qbus vestibus debeat cleric⁹ vti ⁊ qb⁹ nō et an nō incedēs in habitu ⁊ tonsura possit impune offendi no.gl.ꝙ sic in.l.si ignorans.ff. loca.⁊ in.l.itē apud labeonē.§.si qs virginē.⁊ ibi dignū in verbo non deferat. ff de mino.Guil.de cug.⁊ Bal.i.l.si.q̄ p calūniā.col.j.⁊ sumit gl.in hoc arg.C. de epi.⁊ cle.vbi ponit an sufficiat si portet tonsuram ⁊ non vestem

1 ¶Utrū cleric⁹ teneat deferre tonsurā. Rn̄.ꝙ si est in minoribus et non hz beneficium non tenetur ar.c.Joānes de cle.coniu.⁊ in.c.vnico eo.ti.lib.vj.⁊ gl. in.c.fi.l.di.Si vero est in sacris vel beneficiatus tenetur de precetpo facit.d. c.Joānes ⁊ quod ibi no.in.c.vnico de biga.li.vj.Et limita dictū pa.in.c.si qs de vi.⁊ ho.cle.vbi dicit idisticte ꝙ peccat mortaliter.

2 ¶Qualis habit⁹ ꝓhibet clericis.Rn̄. tex.i cle.qm̄.de vi.⁊ ho.cle.ꝙ vestis virgata vel partita.i.diuersi coloris epitogium seu tobardum foderatuz vsqz ad orā: ⁊ ita breue ꝙ vestis inferior videatur notabiliter epitogiuz seu tobardū est vestis superior.⁊ talia portātes quicunqz sint clerici etiam habentes primam tonsuraz solū peccant mortaliter si tales in minorib⁹ cōstituti habēt beneficiū aut si nō habent p̄fatas vestes portant cum tonsura clericali alias nō ⁊ ꝙ peccēt mortalr ꝓbat Stephan⁹ ꝓpter verbū sancim⁹.allegat.xviij.di.§. ⁊.j.q.vij.si qs oēz.⁊ hoc verꝝ nisi cā rōnabilis subsit.vt i.d.c.⁊ qn̄ publice Secus si in domo.Et dicit publice portare dnm multitudini hoc ptz sicut dicit publicus aleator:vel vsurarius vel maledicus de exces.p̄la. iter.de male.c.ij. de excep.exceptionez.xxxiiij.di.vidua. In domo dicit fieri secrete.qr dom⁹ rē secretā importat nō publicam.vj.q.ex merito.⁊ no solū peccat mortaliter verū etiā si est beneficiatus est suspēsus per sex menses a perceptione fructuū beneficiorum suorum.Si nō est beneficiatus:⁊ est in sacris citra sacerdotium ꝑ idez tp̄s est inhabilis ad beneficium obtinendum.Idem de alijs clericis talem vestē ⁊ tōsurā simul publice deferentibus.Sacerdotes vero vel religiosi ac habentes dignitatē ꝑsonarū seu bn̄ficium cui cura aiaꝝ iminet ꝑ aunū sunt suspēsi a preceptione fructuū suorū bn̄ficioꝝ si habēt beneficia.si nō habēt per idē tempus sunt inhabiles ad obtinendum beneficiū.Et istis.s.sacerdotibus vel religiosis.aut dignitatem seu beneficiū cū cura habentibus prohibetur non solum predicta vestis sed etiam infula.seu pileuz lineuz in capite publice portare:Sub eisdē penis et p̄cepto p̄cipit ꝙ habētes administrationez infra mēsem:p̄dictū epitogium debēt pauperib⁹.Religiosi vero q̄ non habent administrationē infra mensez suis superiorib⁹ assignēt i pios vsus cōuertēdum.Et lz infula sit vestis pōposa ad collū perforata circūquaqz.tamē hic accipitur ꝓ bireto ꝙ ponitur sub capucio ad euitandum sudorē sm Mathe.in.d.cle.licet tn̄ portare de nocte vel latenter sub caputio sm zē.⁊ lau.

3 ¶Quid si epitogiū seu tobardū sit breue solū.sed nō foderatuz aut sit locus pene prefate.Math.tenet ꝙ sic.zen.ꝙ nō Ego dico ꝙ quo ad penā dicit verꝝ zen.sed quo ad culpam legantur per identitatem rationis.ar.ff. de adul.l. si postulauerit.§.ratio facit.xxiij.dist.

UVA. BHSC. IyR_213

c.nõ.liceat el.ij.vbi vult canõ.ꝙ vestez talarẽ habeant clerici.ꝛ clarius xxj.q. xiiij.c.nullus:cum tribus capitulis se.

4 ¶Utrũ clericꝰ vtẽs viridis aut rubeis vestibꝰ peccat mortaliter.Rñ.ꝟm Inn. in.d.c.clerici officia ꝙ nõ tñ male facit qꝛ.i.c.clerici.xxiij..di.dicitur ꝙ vestimẽta ꝛ calciamẽta que religionẽ nõ decẽt eis nõ licẽt.Sed Pa.ibidẽ tz ꝙ peccet mortaliter per.d.cle.qm̃ q̃ sub p̃cepto ampliat etiã ad caligas precipiẽs ne caligis scachatis.viridibꝰ aut rubeis vtantur publice.car.vero. in.d.cle quoniam.tenet quod caliga rubea vel viridis nõ ꝓhibet nisi sit scachata.Et qđ nõ valet argumẽtũ qꝛ oẽs vestes licent clericis cuiuscunqꝫ coloris:nisi sint expresse ꝓhibite Sed cõtra ipsum Car. est expressus tex.in.c.nullus.xxj.q.iiij. vbi dicit solis vtat vestibꝰ q̃ ꝯcesse sũt clericis.ergo nisi cõcesse sint cõcesse intelligunt ꝓhibite.pz etiã.i.c.epi ꝛ duobus ca.se.ea cã ꝛ.q.Et ideo tene quod est mortale.ar.dictorũ.c.xxj.q.iiij.Idẽ dic de quacũqꝫ veste in religiosa respectu forme.purpurea vel cindata veste nõ ẽ eis ꝓhibitũ vti ꝟm gl.j.§.j.xxj.q. iiij.nec etiam p̃ciosa dũmodo sit ꝟm cõsuetudinẽ eoꝝ inter quos viuunt ne vilescant.ar.c.episcopi.lxxx.di.

5 ¶Utrũ clericus nutriẽs comã vel barbã peccat mortalr.Rñ.ꝙ sic.qꝛ põt excõicari.c si quis.de vi.ꝛ ho.cle.xxiij.di. c.si quis ꝛ hoc quãdo facit sine rõnabili cã ꝟm glo.in.d.c.si q̃s ex rõnabili cã licet facit.c.pe.eo.titu.

Clericus v.dz ꝟuare castitatẽ i.c.vt clericorũ de vi.ho.cle.ꝛ nõ solũ ꝟe:sz etiã apparẽter.ꝓpterea nõ dñt cohabitare cum mulieribꝰ de coha.cle.ꝛ mu.per to.

☞Non tamen debet aliq̃d sinistri suspicari si inueniatur solus cũ muliere alijs suspitionibus testantibus.imo si amplectatur vxorẽ alienã presumit ꝙ bono zelo.ꝛ causa benedictionis dandum ꝟm Alex.i.l.j.ff.de var.ꝛ extraor. cri.Bald.in.l.q̃d ergo.§.si heres.ff.de leg.j.ꝛ Are in trac.male.in glo.in versi.adultera.col.ij.p.gl.l.c.absit.x.q.iij.

¶Utrum clericus in minoribus possit contrahere sine pctõ mortali.Rñ.ꝙ sic si non habet beneficium.Si vero habet peccat mortaliter retinẽdo beneficium.Faciunt ad hec que notant in.gl.c.fi.j.di.ꝛ qđ no.in.c.tue de aposta.ꝛ.in.c.Joannes de cle.coniu.quia cum beneficiũ perdat ipso iure postq̃ contraxit vt tenet gl.ꝛ doc.i.c.j.de cle. coniu.ꝛ etiã si anteq̃ vxor agnoscatur intraret monasteriuz non propter hoc recuperaret nisi ei de nouo concederetur.quia ius semel extinctum non reuiuiscit.licet cesset causa extinctionis. vij.q.j.q̃ periculosum de conse.di.iiij. queris.ꝛ cõmuniter tenẽt doc.similiter etiã si matrimoniũ non tenuit.puta qꝛ erat cõsanguinea vel affinis priuatur nihilominꝰ ipso facto ꝟm Pa.in.d.c.j. q̃uis alij teneãt cõtra.Ideo retinẽdo beneficiũ inique facit ꝛ cũ peccato mortali cũ nullo iure ipsum habeat.sed sit intrusus. 1

¶Utrũ clericꝰ peccet mortaliter cohabitando cũ mulieribus.Rñ.ꝙ sic si habitat cum quacunqꝫ de qua possit esse rationabilis suspitio etiaz si sit cõsanguinea siue affinis facit.c.j.de cohabi.cleri.ꝛ mulie.et.c.interdixit.xxxij.di. Multomagis peccat mortalr si tales masculos tz de.q̃bꝰ rationabiliter possit suspici.argumentum a minori.Cuz alijs de q̃bꝰ nulla potest esse suspicio licite cohabitat:siue cõsanguinee sint siue non.De cõcubunarijs:vide.j.Cõcubinatus.§.ij. 2

¶Sz que sunt de quibus suspicio non orit.Rñ.ꝙ mater soror ꝛ amita.s.soror p̃ris.ꝛ matertera.s.soror matris.xxxij. di. iterdixit.lxxxj.di.cũ oibus.qꝛ fedꝰ nature nõ ꝑmittit aliq̃d se ui criminis cũ istis suspicari.c.a nobis.de coha.cl. ꝛ mu.ꝛ.c.cũ i iuuẽtute.de p̃sum.ꝛ idem dic de filia ꝛ hmoi.Similiter de multũ antiquis vt in.c.feminas.lxxxj.di. ꝛ in d.c.interdixit in si.Et idẽ dico cũ oibꝰ q̃bꝰ ante ordinationẽ sine suspitiõe poterat cohabitare:vt vxores fratrũ ꝛ de 3

UVA. BHSC. IyR_213

familia. ꝛ huiusmodi. vt.c. cum omnibus.lxxxj.di.

4 ¶Utrũ accessus ad domos quarũcũq; mulierum suspectarũ sit clericis prohibitũ.Rñ.ꝙ sic.sicut ꝛ cohabitatio.lxxxj di.clericis cum duobus.c. seq.

5 ¶Utrum frequẽtatio monasteriorum monialiũ clericis ꝓhibeatur.Rñ.ꝙ sic. nisi ex manifesta.ꝛ rationabili causa vt in.c.monasteria.de vi.ꝛ ho.cle. Et vt dicit gl. frequentare est vltra vnam vicẽ. ire.xxv.q.ij. ita nos.

Clericus vj. debet laudes debitas exoluere. xcj.di.clericꝰ viciũ ꝛ. c.fi.ꝛ.xcij..di.c. fi. Quõ autẽ teneat̃ ꝛ quãdo:ꝛ q̃d ad officiũ dicẽdũ.vide.j.hora conõica.ꝑ totũ.

Clericus vij.debet i suꝫ bñficijs residẽtiã debitã exhibe.c.qꝛ.nõnulli.de cle:nõ resi. ☞ De clerico beneficiato dispẽsato vide ꝑ Bal.multa i.l.liberos.C. de colla. ꝛ in.l.j.in.j.no.C. de his q̃bꝰ vt indig. vbi ꝙ talis nõ dicẽs officium debet beneficio priuari. idem.Bald.in.l.nesennius.circa me.ff.de excu.tuto.qđ nõ est verũ in beneficio rurali: ꝟm eũdẽ Bal. ꝛ Ang.in.l.j.in fi.ff.vbi pup.edu.dꝫ.

1 ¶Utrum clericus possit deseruire per aliũ in suo beneficio potẽs ipse ꝑ se seruire.Rñ.pa.in.d.c. qꝛ nonnulli ꝙ non de iure.tex.est in.l.nullꝰ qui nexu.C. de decu.siue beneficiũ sit simplex:siue curatũ:siue de consuetudine sit in beneficijs simplicibus.In beneficijs autẽ curatis nõ valet consuetudo nisi esset rõnabilis.vtputa:qꝛ bñficiũ tenue ꝛ huiusmodi:qꝛ tũc valeret consuetudo.facit.c.licet.de elec.li.vj. Ego autem idẽ teneo etiã in beneficio simplici qđ nisi cõsuetudo sit ex legitima ꝛ rationabili causa nõ valet:quia esset damnosa ecclesie.Similiter nõ valet dispẽsatio nisi fiat ex rõnabili cã qꝛ est dissipatio nõ dispẽsatio.facit qđ no.inno.in.c.ex tue. de cle.nõ resi.Et hoc ꝓpter multa mala q̃ ecclesijs veniũt. ꝛ pauperibus epi ex nõ residẽtia:quia tales deseruiẽtes cũ vix possint viuere querũt q̃ sua sunt nõ christi ꝛ tales principales comedũt q̃ vel in reparationẽ ecclesie vel pauperibus dare deberent. Et ideo dic ꝟm tex.c.qꝛ nõnulli.de cle.non re. ꝙ debet residere in propria persona ꝛ curam illius per se exercere ꝟm ordinẽ suum intellige:vt extra de fi.pres.c. proposuit. Old.tamẽ tenet ꝙ in cõsciẽtia si prouidet suis impensis ꝙ ecclesia decenter ꝛ populus bene regit̃:ꝛ ipse honeste viuit ꝛ bonũ exẽplum subditis prebet. ꝛ aliquãdo per se exercet officium et vide quomodo cõstituti officiant̃ ꝙ excusat̃ a pctõ.Sed ego nõ credo nisi quando pro necessaria causa vel vtili stat absens.l.de pollicitationibus. ff.de polli. ꝛ.l.si absente.ff.de lega.

¶In quibus casibus absens habetur ꝓ residẽte.Rñ.ꝙ in tribus. ¶Primus si est in seruitio pape de cle. nõ re.c. cũ dilectus. ¶Secũdus si est in seruitio episcopi sui de cle.non re.ad audientiã ꝛ.c.de cetero.Sed hoc nõ credo vera in his qui cum papa ꝛ epo morantur. nõ propter eoꝝ seruitia exhibẽda sed propter ambitionem vt obtineant beneficia.¶Tertius propter causam licitam ꝟm modũ.de quo in se.§. dicit̃. In istis casibus absens habetur pro presente in omnibꝰ:nisi quo ad quotidianas distributiões que nõ solẽt talibus dari. 2

¶Utrum aliquando possit se absentare a beneficio clericus. Rñ.ꝙ non: nisi duo cõcurrãt simul vcꝫ causa honesta ꝛ rationabilis ꝛ licentia sui prelati vt in c.relatum.de cle.non re. Dicit tamẽ inno.in.c.ex tue.e.ti.ꝙ posset ex cõsuetudine induci.vt sine licentia ex causa rõnabili se absentet.Pa.autem in.d.c. relatuꝫ.dicit ꝙ si necessitas occurret que nõ pateretur dilationeꝫ vt posset adire prelatum pro licentia: tunc siue licentia posset.l.j.in princi.ff.de exerci.ac. et l.tutor qui repertoria in prin.ff. de admi.tu.Quod dictum ꝟm Jo. an.in.c. relatum.limito quãdo in breui est reuersurus.ar.l.iij.ff.de diuor. 3

¶Utrũ clericus teneat̃ restituere fructus quos in absentia ꝑcepit ex bene- 4

UVA. BHSC. IyR_213

ficio suo. Rñ. ꝙ si subest legitima causa nõ tenetur: sꝫ si legitima causa nõ subest credo ꝙ teneatur restituere: qꝛ fructus beneficioꝝ dant̃ in stipendiuꝫ vt dixi. s̃. in. §. j. Sed aduerte ꝙ qñ clericꝰ tenet̃ restituere in quocũqꝫ casu itelligitur si hꝫ alia bona q̃ non sint de eccl̃ia. Si ṽo nihil hꝫ nisi de eccl̃ia. tunc credo nõ teneat̃. Nã cũ sint de eccl̃ia restituere nõ hꝫ. Et credo etiã ꝙ nõ debeat sibi subtrahere necessaria vite ne recipiat ab ecclesia ꝑ faciẽda tali restõne. ar. eorũ q̃ no. in. c. cuꝫ sup. de cã pos. ⁊ ꝓprie. vbi no. Jo. de lig. ꝙ nudus etiã possessor ecclesiastici beneficij nõ tenet̃ de cõsumptis sicut alij nudi possessores. Qđ limitat pau. ibidẽ qñ consumpsit bono mõ sicut dꝫ facere aliꝰ clericꝰ. Peccat tamẽ mortaliter recipiẽdo tales fructus anteq̃ ex beneficio suo. vt pꝫ in. c. quia nõnulli. de cle. nõ resi. Secꝰ si reciperet tanq̃ alius paup ex necessitate: qꝛ non credo peccaret mortaliter: neqꝫ venialiter in recipiendo: sꝫ bñ nõ residẽdo s̃m ꝙ tenet̃ vel in tenẽdo beneficiũ iniuste.

5 ¶ Utrũ recipiẽs ecclesiã parochialem nõ intẽdẽs ꝓmoueri. j. annum ad sacerdotiũ: sed vt habeat fructꝰ vnius anni teneat̃ ad restõnẽ. Rñ. ꝙ sic. nisi mutata volũtate ꝓmotꝰ fuerit. vt. i. c. cõmissa tibi de ele. li. vj. ⁊ si nõ restituet tenetur ille q̃ sciẽter tali cã dedit vt ibidẽ ⁊ peccauerũt mortaliter iste dando indigno ille acceptãdo indigne. arg. eoꝝ q̃ no. i c. nihil de elec. vacabit tamẽ dicta ecclesia parochialis si nõ est collegiata ipso iure statim post annũ si ꝓmotꝰ in sacerdotẽ nõ fuerit. c. lꝫ de elec. li. vj. ⁊ icipit annus a pacifica possessione: vel quando ꝑ eũ stetit quin hẽret intellige nisi legitimo impedimẽto sit impeditꝰ ordinari. nec poterit ea vice iterato ei cõferri. d. c. ꝯmissa. Nõ vacat tamen dicta ecclesia stati qñ venit ad talẽ ꝯditionem. ꝙ ampliꝰ illo anno ꝓmoueri nõ põt. sꝫ solũ elapso anno vt in. d. c. ꝯmissa. Silr̃ non vacat ecclesia curata collegiata. lꝫ non ꝓmoueat̃. j. annũ. c. statutũ. de ele. lib. vj. Sed põt priuari vt ibidẽ potest tñ ep̃s insistẽti studio dispensare ꝙ non teneat̃ infra annum ꝓmoueri nisi subdiaconatum ad quẽ si nõ fuerit ꝓmotꝰ priuatꝰ erit. Ad sacerdotiuꝫ ṽo vsqꝫ ad septẽniũ. ita ꝙ elapso septennio. j. annũ efficiat̃ sacerdos. Alioquin incurrit dictã penã. c. cũ ex eo. de ele. lib. vj. interi ꝓuideatur ecclesie de vicario.

¶ Utrũ clericꝰ qui recipit beneficiũ nõ vt ibi seruiat. sꝫ donec hẽre possit pinguiꝰ peccet. Rñ. Pa. i. c. relatũ. de cle. nõ resi. qđ sic: qꝛ nõ iuste est ꝓmotꝰ habẽs talẽ aim nõ tenet̃ resignare: sed sufficit penitere de iniqua voluntate. 6

¶ Utrũ clericus infirmus licite debeat hẽre fructꝰ p̃bende vel distributiones quotidianas. Rñ. Pau. in. c. ad audientiã eo. doc. dicũt ⁊ bñ ꝙ si ĩfirmitas est q̃ impediat eũ residere vel interesse diuinis. sic sine dubio dꝫ habere. Si ṽo infirmitas nõ p̃stat cãm nõ residentie vel absentie diuinis. puta qꝛ al's nõ interesset vel nõ resideret nõ debet habere: qꝛ casus superueniens recipit interpetrationem s̃m statum precedentem. vt in c. maiores quasi in fi. de bap. 7

¶ Utrũ clerici qui personaliter non intersunt officijs possint ꝑcipere distributiões quotidianas. Rñ. qđ nõ exceptis illis quos infirmitas seu iusta ⁊ rõnabilis corporis necessitas aut euidẽs ecclesie vtilitas iteresse nõ ꝑmittit. ⁊ si recipiunt tenent̃ ad restitutionez. vt in. c. vnico. de cle. nõ resi. lij. vj. necvꝫ ꝯsuetudo aut statutũ. in cõtrariũ nec remissio aliorum canonicorũ quãdo eis nõ arescunt. alias sic vbi no. 8

¶ Utrũ ille qui nõ residet possit priuari beneficio. Rñ. s̃m Jnno. in. c. ex tue. de cle. nõ re. qđ si est absens ex causa ꝓbabili ⁊ necessaria vel probabili tm̃ puta studiorũ vel cuꝫ episcopo ⁊ huiusmodi tũc nõ põt priuari nisi citet̃ primo vbicũqꝫ fuerit. limitat tamẽ qđ qñ haberet certũ tp̃s ad reddẽdũ ex qualitate negocij vel al's: ⁊ non veniret ex tũc alteri licite darẽtur: nec est necessaria citatio. nec expectatio sex mensiuꝫ de quibus in. d. c. ex tue. et. vij. qõe. j. presentium 9

UVA. BHSC. IyR_213

Alij dicūt qđ requirit citatio ad domū ⁊ expectatio sex mensiū: ⁊ mihi magis plz. Non em̄ debuit ei obesse ꝙ bonum initiū habuit absentie. Tenetur tñ talis semp̄ notificare ecclesie vbi morat̄ cum ex cā rōnabili possit semper renocari ꝓ necessitate ecclesie qđ si nō fecerit latitare presumitur. Si vero absens nō est ex causa legitima: si hoc est certum pōt priuari: alias debet citari post sex menses ⁊ dari alteri ⁊ no. ꝙ habens officiū in ecclesia semp̄ dz apparere: nec ad eū est mittenda citatio post expectationem sex mensium quia edictum emissum est secundum. Innocentium. ibidē. Et ideo poterit eius beneficium alteri assignari.

10 ¶ Utrū clericꝰ possit peregrinari. Rñ. Inno. in. d. c. vnico. de cleri. pegri. ꝙ nō sine autoritate supioris. de cōse. dist. v. nō opz nec ēt eps̄. de voto. c. magne. Ex cā tñ ꝓsequēde appellatiōis sine ꝓ euitāda oppressiōe pōt ire ad papā vl' ad aliū supiorē inuito ep̄o vl' p̄lato suo. ij. q. vj. oīs oppressus. ⁊ tribꝰ. c. se. idē no. gl. in. c. vt debitus. de ap. Credo tñ ꝙ sēp̄ dz ad minus de honestate petere licentiam. arg. c. lz de regu. Sine necessaria aūt cā: sz ꝓ aliq̄ vtilitate tm̄ non lz ad papā accedere sine autoritate sui prelati vel pape. in aut. de epi. ⁊ cle. §. iter dicimus: nec dz admitti in aliena diocesi ad celebrādū nisi habeat licētiam sui episcopi. vt no. Pau. in. c. fraternitatis. de cleri. non resi.

Clericus. viij. dz esse sine crimine. xxv di. ꝑ totū. Et crimē hic accipio ꝓ omni peccato mortali licet stricte accipiatur ꝓ peccato ꝙ accusatione ⁊ depositione est dignum. §. non autem in. fi. xxv. di.

☞ De clerico criminoso ⁊ delinquēte ⁊ ꝑ quē ⁊ qual'r puniat̄ no. plene Bal. in aut. qua in ꝓuincia. col. iij. ꝟ. vñ si clericus gallicanꝰ. C. vbi de cri. agi. opor. Alex. in. l. iij. ff. de fur. ⁊ in. l. si miles. vbi plene Bar. ff. de exhi. reis.

1 ¶ Utrū clericus semp̄ peccet mortalit̄ exercendo suū officiū in mortali? Rñ. ꝟm Tho. in. iiij. dist. xxiiij. ꝙ sic quādocunqz talis exhibet se i aliquo vt minister ecclesie: ⁊ totiens quotiens huiusmodi actum exercet. Unde quando tangit res sacras quasi suo vtens officio mortaliter peccat facit. cap. fina. de tempo. ordi. facit. c. quotidie. de ꝯse. di. ij. ⁊. c. de hoīe de cele. mis. Secus si exeq̄ret̄ in aliq̄ casu i q̄ etiā laicis exeq̄ liceret. sicut baptizare in articulo necessitatis: ꝟm quod dixi. s̄. baptismus. v. §. xi. vel si colligeret corpus christi proiectum in terra.

¶ Utrū sit abstinendū a clericis in crimine iacentibus quo ad diuina et receptionē sacramētorū. Rñ. ꝟm pa. in. c. vestra. de coha. cle. et mu. distinguendum aut sunt precisi a canone vel a iudice. Si a canone tūc subdistiguo. aut factū est occultū ⁊ sic sentiunt doc. hic ꝙ a sacramētis necessarijs nō sit abstinēdū: sz volūtarijs sic. Ego credo etiā a necessarijs dz abstinere qñ ab alio possunt habere: nisi qñ ipse paratus est dare: qz qñ ipse non est paratus dare: non debeo eū inducere administrandum sacramēta etiā necessaria. Si vero paratus est ministrare possuz etiam voluntaria ab eo recipe sicut dicimꝰ de vsurario. j. vsura. ij. §. ij. ⁊ sic itellige. c. fit tm̄ ⁊ c. placuit. vj. q. ij. cū ibi no. Aut factū ē notoriū. ⁊ sic nullo mō lz recipe aliq̄ sacramēta a talibꝰ excepto baptismo de quo dic. vt s̄. baptismꝰ. v. §. x ⁊. §. xij. aut sunt p̄cisi a iudice ⁊ sic nullo mō lz recicipere sacramenta ab eis vl' audire idiuina. qz nullo mō possunt dici tollerati: ex quo ꝑ sniaz sūt cōdēnati. vt i. d. c. vr̄a. ⁊. ix. q. j. c. j. ⁊. ij. ⁊. no. In. iu. c. qual'r ⁊. qñ. el. ij. de accu. Si ꝟo p̄cisio nō sit facta neqz ab hoīe neqz a canone tenent doc. in. d. c. vestra ꝙ non pecco si nō abstineo a sacramētis ēt volūtarijs: qz nō sunt suspēsi quo ad nos. c. fi. de coha. cle. ⁊ mu. ego verū credo qñ pati sūt dare al's nō nisi sacramētis necessarijs vt dixi: qz cū peccent mortal'r sacramenta administrando. c. fi. de tempo. or. nō debeo eos inducere sine nessitate. In ne-

2

UVA. BHSC. IyR_213

cessarijs autem sacramētis quādo ab alio nō possūt ea habere lz: qr ego afcio ad quod teneor licet ille nō. ꝛ ideo sibi imputatur. facit gl. in. c. non est. de spō. Nec ob. glo. in. §. verū. xxxj. dist. qr loquitur quando possum habere aliū. Non tamen dz esse aliquis nimis scrupulosus: quia potest presumere ꝙ saltē habeat attritionem quando ea administrat. hodie tamen cōtra iura predicta quo ad precisos a canone vel a iudice est facta dispēsatio per concilium. Constantiense cōfirmata ꝑ Basiliēse. de quo infra excommunicatio. viij. §. iij. Et ideo eam serua.

3 ¶ Quis dicatur tolleratꝰ ab ecclesia. Rñ. Pa. vbi. s̄. qđ ille qui non fuit condemnatus nec cōfessus nec habet operis euidentiam.

4 ¶ Utrū oē pctm̄ notoriū inducat precisionem seu suspensionem a canone ne exerceat officiū suum. Rñ. ſm. d. Anto. in. d. c. vestra ꝙ sic. Nec ob. d. c. qđ loq̄t solū de fornicatione ex quo. Pa. ibidē est contradictū. d. Ant. sz ego teneo verissimū dictum do. Ant. quia constitutio penalis etiā quo ad penā extendit ad casum similē ex identitate rōnis si ratio in ea constitutione est expressa. vt in l. his solꝫ. C. de reuo. do. Ad hoc tex. optimus in. l. ij. i. §. quid si curatores et. §. q̄d si decesserint. ff. ad tertul. ꝛ. l. palā i. §. natus. ff. de ri. nup. Nec pōt dici. ꝙ sit interpretatio extensiua qr est potiꝰ ītēsiua seu intellectiua. quia lex non est aliud quā ipsa ratio legis vt probatur in. l. non dubium. C. de legi. Et qđ lex penalis extendat si in ea est scripta ratio naturalis vel ciuilis. tenet bal. post Bar. et est bonus tex. in. c. j. in. §. porro in ti. q̄ fuit prima cā amit. bñ. Et cū. d. c. vestra ꝑ rationē notorietatis peccati cōcludat notoriū cōcubinariū suspensum. ergo idē erit ī oī mortali pctō notorio vide qđ dicā. j. lex. §. vj. et pena. §. v.

5 ¶ Utrū clericus teneat restituere fructus quos ꝑcipit de bñficio existens in pctō mortali. Rñ. ꝙ si pctm̄ est notoriū. ego habeo pro indubitato ꝙ tenet restituere qr cū sit suspēsus. vt dictū est ī p̄cedēti. §. perinde est ac si nō residet qr nullū ꝛ inutile. Idē est. c. inter corpora. de trāsla. prela. Sicut nō rite ꝛ nō fieri paria iudicantur. in. c. veniēs de p̄sby. nō bap. Facit qđ notat Bar. in. l. j ff. qđ cuiusq̄ vniuer. vbi ꝑ illū text. cōcludit ꝙ procurator qui non fecit fidē de mādato perinde est ac si nō cōparuisset ꝛ dñs tāq̄ contumax dz puniri. Nā non excipere ꝛ excipere sz nō ꝓbare idē est. c. cū sup de cōces. prebē. ꝛ nō esse ꝛ esse ꝛ nō apparere paria sunt quo ad iuris effectū. l. duo sunt titij. ff. de testa. tu. Et iō tenet sicut. s̄. dixi de nō residēte. Clericꝰ. vij. §. iiij. de occulto ꝟo pctōre credo ꝙ nō tenet q̄uis tutiꝰ esset restituere. qr ꝛ si inutiliter seruiat quo ad se nō tñ quo ad alios aut quo ad ecclesiam.

Clericus. ix. debet a q̄busdā actibꝰ secularibus esse remotus. c. fi. de vi. ꝛ hon. cle. ne cle. vel mo. per totum. et qui sint isti actus ꝛ dubia inseram.

☞ Adde q̄ artificia ꝛ negocia clericis sint ꝓhibita. no. Spe. i ti. de cle. ꝯiu. col. ij. ꝟsi. sz quā dices hōestā vbi ponit q̄s artes exerceat ꝛ dico ꝙ clericus artifex vel negotiator pōt conueniri coram capitaneo actis vel mercatorum vt per Bal. in. addi. ad Spe. vbi. s̄. ver. si autē clericus. ꝛ in ti. de reo. col. ij. in prin. ꝟ. scholaris et an tales teneant seruare statuta laicorum loci in quo negotiant ꝛ tenet Bal. in sua marg. in ver. clericꝰ ver. xix. ꝙ sic.

1 ¶ Utrū clericꝰ possit negotiari. Rñ. ꝙ nō negotia secularia. c. j. ne cle. vl̄ mo. ꝛ c. fi. de vi. ꝛ ho. cle. Sz no. ſm Pa. i Rubrica ne cle. vel mo. ꝙ negocium seculare dr duplex. ¶ Prio large vt cōprehēdat quicquid ꝓuenit ex carnali cōcupiscētia non subiecta freno rōnis et hoc inuit tex. in. d. c. in prin. vñ dicitur negotiū seculare. qr ꝑ illud viuit oino secularit. s. ſm seculū ꝛ carnē ꝛ nō ſm deū spm̄. Et hoc ꝓhibet etiā laicis magis tñ clericis. vt i. d. c. j. ¶ Scđo negociū seculare dr magis stricte vt cōprehendat

UVA. BHSC. IyR_213

negotiū pertinēs ad rempublicā mun
dana ⁊ seculares hoies. Ad̄ q̄dē ꝛ sit
pmissum laicis tñ clericis non ꝛ. Vñ in
l. placet. C. de epis. ⁊ cle. dicit tex. q̄ cleri
ci nihil cōe habēt cū publicis actibus
vl̄ ad curiā ptinentib⁹ cui⁹ corpori nō
sunt annexi. pl̄q̄ tex. pz q̄ clerici nul
lū officiū possunt habere in republica
vt ꝑbaī in. d. c. j. in fi. facit. c. reprehēsi
bile. xvij. q. viij. nec sunt de vniuersita
te sc̄lar. vt no. Inn. in. c. dilecta de ex.
ꝑa. Et sic cōcludo q̄ clerici nō debent
attēdere nec habere curā de mūdanis
nisi quatenus sunt necessaria ad sustē
tationē corpis ar. j. q. iij. si quis obiece
rit vel in casu pietatis vt. j. tutela. ff. j. ⁊
ff. a duocatus. ff. v. cū se.

2 ¶Utrū clericus possit ꝑ artificiū q̄re
re sibi necessaria ad victū? Rñ. ſm ꝑa.
i. c. clerici officia de vi. ⁊ hoc cle. q̄ sic ex
honesto artificio facit. c. j. de celeb. mis.
⁊. xcj. di. p totū. et hoc verū ꝛ gl. xcj. di.
i sūma dūmō ꝑp hoc nō se subtrahat
a diuis officijs nec ob. d. c. j. ne cle. vel
mo. ⁊. lxxxviij. di. p totū vbi ꝓhibet ois
negotiatio clericis q⁹ vt dicit gl. i cano
ne. xvij. q. iij. emere cartā ꝑ libro cōscri
bendo vel cozeū ꝑ sotulari faciēdo. et
hmōi. vt sic lucret aliq̄d ꝑ victu nō est
negotiatio ꝛ artificiū. ⁊ ideo nō ꝓhibet
clericis ⁊ in iuris ꝑallegatis. vbi ꝓhi
bet negotiatio intelligit q̄n clerici aliq̄d
emūt vt imutatū carius vēdāt q⁹ hoc
est ꝑprie negotiatio: vt. ibidē pz. ⁊. lxxx
viij. di. c. ciues. Secus. si ꝑeter ꝓpositū
bladū q̄ emerūt supesse vē derēt ca
rius ꝛ hmōi q⁹ liceret ſm ꝓpos.

3 ¶Que pena clerici negotiatoris? Rñ.
q̄ vltra mortale pctm̄ si tertio monit⁹
nō desiterit perdit ꝓuilegiū clericale
vt in. c. fi. de vi. ⁊ ho. cle. ⁊ ꝑ doc. sint
varij i opi. ego saluo meliori iudicio sic
intelligio vt clerici⁹ i mīnoribus sīue sit cō
iugat⁹ sīue nō q̄ nō peccat mortal⁹ ne
gotiādo dūmō tale negotiū nō sit ꝓhi
bitū etiā laicis: ꝛ si nō est cōiugat⁹ pōt
cōpelli ꝑ ꝓuationē ꝓuilegij clerical⁹ nō
q̄dē illi⁹ si ꝙs suadēte. xvj. q. iij. ꝛ ꝓui
legij q̄ pūt vexari exactionib⁹ in ꝑsona
vx̄i bonis ꝓpriis. vt. l. ij. C. de epi. ⁊ cle.
Cōiugati ꝛo nō q⁹ pdūt ipo fcto ꝑ ꝓ
tū matrimoniū. vt i c. vno. ō cle. cōiu. lk.
vj. ⁊ i. c. ioānes. e. ti. alij ꝛo q̄ sūt ij sacris
aut religiosi peccāt mortal⁹. c. ꝛ nec cle.
vl̄ mo. ⁊ sil⁹ pñt cōpelli ꝑnatiōe ꝓuile
gij clicalis sicut dixit ō exist̄ētib⁹ i mino
ribus. Et q̄ nō ꝓdant tā ifti q̄ ꝑfatum
mīnorib⁹ et ꝓst trinā monitionē ꝓui
legiū canonis si ꝙs suadēte vt nō sit ex
cōicatus quisq̄ eos pcutit. nec et fori
vt possint ꝑ criminalibus aut excessib⁹
ꝑnarī seu cōdēnari criminal⁹ vel ciui
liter ꝑ iudicē secularē ꝓz hoc: q⁹ clerici
cōiugati. quos ꝓz negocijs secularib⁹
intendere. vt in de. c. ioānes. his gau
dēt si habitū ⁊ tōsurā portāt. ergo mul
to fortiꝰ isti nō cōiugati. Et credo istud
sit securius in cōscientia.

¶Utrū reqrāt trina monitio aut̄ suffi
ciat vna ꝙlis vt perdāt ꝓuilegiū de q̄ 4
ij. rñ. ꝑa. i. c. fi. de vita. ⁊ hone. cleri. q⁹ ob
sit tria q⁹ nō sufficit vna pemtoria vbi
cunq̄ agit de pena incurrēda ⁊ ius exi
git trinā monitionē vl̄ trinā citationem
hic voluit gl. no. in. cle. j. de vi. ⁊ ho. cle.
⁊ Jo. an. i. c. ex tūc de cle non resi. Nec
obstat q⁹ vbi ainre reqrit triplex cita
tio sufficit vna ꝑēptoria q̄ hz vim tri
ne citationis. vt i. l. tres denūtiatiōes.
C. q̄o et q̄n iud. vide gl. i. c. cōsulnit. de
offi. dele. ꝑau. i. c. i nolc dñi de testi. q⁹
hoc verū in citatiōe. q⁹ ius ita vult se
cus i monitione nec sufficit trina moni
tio ꝙs opz sit specificata nō ꝙlis. Et
ꝑ hoc facit tex. in. d. c. fi. in ꝛ. si tales. ⁊
dicta cle. j in ver. nominatim ⁊ q̄ nota
tur in. c. statutū. de sen. excō. li. vj. vale
ret tā si fieret ꝑ vā statuti q⁹ statutum
hz vim legis ⁊ ꝑlatus pōt statuēdo au
gere infligere penā iuris ⁊ infligere pe
nā sine monitione verbali al⁹ requirit
monitio vt in. c. ij. de const. lib. v.

¶Sed ꝑ quē dz fieri hec monitio. Rñ.
ꝑau. in. c. ꝙmgit cl. ij. de sen. ex. ꝙ non
per iudicē secularē. ꝙ opz fiat per epm
aut per eū qui hz iurisdictionem episco
palem super eum ⁊ ſm glo. in. c. ij. cleri
cos: de sen. ex. li. vi. nō refert an ha beat

UVA. BHSC. IyR_213

eam ex priuilegio. vel consuetudine: vel a iure.

6 Utrū clerici teneāt restituere quicq̄d lucrati sunt per negotiationē eis prohibitā. Rñ. mat. in. cle. j. de vi. z hon. cle. q̄ i foro aie teneāt pauperib⁹ dare. xviij. q. v. qui habetis. ego credo q̄ sit bonuz cōsiliū. ꝛz de necessitate nō. xliij. q. v. nō sane in ỹ. tanc̄ꝫ sua. Et hoc videt sequi zen. z Card. in. d. c. cle. j. De quo dic. vt j. Restitutio. j. in ver. turpiter.

7 Utrū clerici possint exercere offīa tabernariorū: aut macellariorū. Rñ. q̄ nō imo si psonaliter publice exercēt. z. iij. moniti noīatim a suis prelatis nō desiterint clerici cōiugati perdūt priuilegiū clericale omne etiā illud si ds sustinet. xvij. q. iij. nō cōiugati aūt solum perdunt in rebus si deserūt habitū clericalē. sed si nō deserunt ꝛz incedēt omnino vt laici amittūt etiā in psonis. vel tū est q̄ si prefatam offīciū dimittunt reassūmūt tā cōiugati c̄ꝫ nō cōiugati. Intellige qō coniugati reassumant nō ita sicut nō cōiugati, sed illud in quo ganēt. vt. i. c. vnico. de cle. pul. lij. vj. Et iste est ver⁹ intellect⁹ ille: ꝛz alij aliter intelligerit. Hec habēt ex cle. j. de vi. z ho. cle. immo prohibētur taberna ītrare. xliij distin. no. oportet intelligere nisi in tali re causa necessitatis vt i. c. clerici. ea. di.

8 Utrū clerici possint exercere officia a prefatis viliora. vt aptare pelles et hmōi. Rñ q̄ nō p identitatē rōnis fm pa. in. d. cle. j. Nō qz in his statis clericalis deh̄onestat. ar. l. athletas. ff. ait prētor. ff. de his qui no. infa. non tñ in curreret pena statuta ptra exercētes officiū tabernariorū: credendum tamen est eos peccare mortaliter si sunt in sacris vt religiosi talia publice exercētes secus si occulte pro artificio ad sustentationem vite.

9 Utrū clericus possit exercere officiū tabellionat⁹. Rñ. fm ho. i. c. sicut ne cle. vel mo. q̄ clericus cōstitutus tabellio a laico nō pōt si est in sacris postc̄ꝫ est sibi interdictuz ei⁹ causis ecclesiasticis fm Inno in. d. c. sicut. Tā si anteq̄ sibi interdicat facit instrumentū tenet. sed postc̄ꝫ est sibi interdictum nō. Si vero est cōstitutus a papa vl ab eo quoad dioceſim suā poterit in causis ecclesiasticis cū ei nō deat pp ordines sacros: aut bñficiū ecclesiasticū officiū interdicti. ar. de deci. c. sua. el. ij. z de iudi. decernimus. de arbi. cōtingit. Si ho sunt in minoribus possunt exercere etiā sunt bñficiati. ar. d. c. sicut a cōtrario sensu. licet sit honestius abstinere.

Utrū liceat clericꝫ ioculatoris officiū facē. Rñ. q̄ nō publice z tales sūt q̄ faciūt spectaculū ppriū corpis facit. l. ij. §. fi. ff. ō his q̄ no. ifa. Et si hoc faciūt p annū ipo iure pdūt oē priuilegiū clericale. hic no. q̄ arch. quē sequit Se. i. c. vnico de vi. z ho. cle. li. vj. dicit q̄ clericus i sacris q̄ et ēt monach⁹ pdit priuilegiū canonis si ds sua dēte. xvij. q. iij. Et vī verū quis Jo. mo. teneat Jrū z dicat q̄ solū exēptes i minorib⁹ pdunt. Sīr etiā pdūt si minori tpe post trinā monitionē non desistāt. c. vnico de vi. z ho. cle. li. vj. i occlto in vl cā loci ifirmitatis vel alterius honeste rei cā loci alterius q̄d facere nō reprobatur fm glo. in. d. c. vnico z facit quod no. Jo. de citariis et hīs qui vrarijs vtuntur inf̄is. lxxxvj. di. Donare. in glo.

Utrū clericus possit esse procurator secularium personarū. Rñ. Pan. i. c. ij. ne cle. vel mo. q̄ procurator gñalis i causa ecclesiastica bñ posset z cora iudice ecclesiastico. Sz in causis secularib⁹ in iudicio vl extra nō pōt esse posset tñ esse in aliqua causa particulari. 11

Et sūmarie dic q̄ clericus nō potest in placitis secularibus disceptare: excepto in causis de q̄b⁹. ff. ad vocat⁹. §. v. vj. z. vij. Nec procurator nisi vt dixi. nec cōductor rerū secularium nisi cā necessitatis victꝰ. q̄ tūc posset cōducere vineā vel domū vt aliqd. vñ vineret lucrarēt nec canes vel aues sequi vt i. c. i. ne cle. vel mo. nec pcurationes villarū aut iurisdictiones seculares sub alio⁹ p̄cipitibus secularib⁹ viris exercere vt iustitia inus eorum fiat vt in. c. sed nec eo. titu. 12

UVA. BHSC. IyR_213

nec ſnīam ſanguinis ſi eſt in ſacris da re nec ſacerdos offm vicecomitis.aut p poſitū ſeculariū hſe.c.clericis.eo.ti. nec ſniam ſanguinis dictare aut intereſſe. vbi vindicta ſanguinis exercet.nec pre poſit⁹ baliſtariox. ꝛ hmōi viris ſangui nū.nec vſū cirurgie artē q̄ aduſtiōe vel inciſione indigeat nec impēdere bene dictiōe aq̄ feruēti.ſeu ferro candēti ad purgationē.vt i.c.ſniam.eo tit. Et oēs talia vel aliq̄ hox exercēres.ſi tertio a ſuis p̄latis moniti nō deſiſtūt p̄dūt p̄uilegiū clericale vt no. doc.i.d.c. ſz nec Itē p̄ſbyteris decanis: archidiaconis: p̄latis: p̄poſitis cātoribꝰ ꝛ aliis cle ricis p̄ſonax habētibꝰ p̄cipit ſub excōi catiōis late ſnie pena.ne leges aut phi ſicā audiāt.vt.in.c.ſi.eo.tit. De quo caſu dic vt.j.excōicatio.vij.caſu.vij.

Clericus x. debet eſſe nō vin dicatuꝰ.ſed patiēs vñ p̄cipitur eis ne arma portent niſi ad defenſionē.vnde clerici q̄ relicto habi tu clericali arma portēt ſi tertio moniti nō deponūt perdunt p̄uilegiū clerica le.de ſen.excō.c.in audientia.

De armox vſu clericis prohibito. not.legiſte.C.vt armox vinis inſcio p̄n. in rub.ꝛ nigro.immo dico q̄ rex cognō ſcit de portu armox etiā cōtra clericū. vt in ſtilo parla.par j.in titu.quox cognitio ſpecialiter p̄tinet ad regē.x.j. et in q̄rta pte.ꝛ.ccx.xliij.ꝛ Aufrerij in repe.cle.j.nu.ij.q.j.de offi.or. vbi dicit q̄ per armorum delationem clericus, fit fori ſecularis.

1 Quid ſi miſceat ſe clericꝰ tirānidi vl cru delitatibꝰ.Rñ.q̄ ſi q̄s cōtēpto hitu clericali guerrā vel ſeditionē inouet vl atrociter delinq̄t publice aut i factū ar mox ſe imiſcet ipſo facto ſine monitiōe p̄dit p̄uilegiū canonis.ſi q̄s ſuadente xvij.q.iiij.vt in.c.p̄ēdimꝰ.de ſen.excō. de apoſta.in.c.j.in p̄in.p̄uilegiū autē fori nō amittit niſi poſt monitiones.ſa cit.c.ſi iudex de ſen.excom.lib.vj.

2 Utrū clericus miles effectꝰ p̄dat p̄ uilegiū clericox.Rñ.Jnn.i.c.j.de apoſtatis.q̄ ſi facit actū oino clericatui cō trariū vt puta exerceret ſeua. vadit ad bellū ſtatim p̄dit.q̄ eligēs ꝟiam viam excludit ipſo facto a p̄ima.xxxij.q.j.cū renunciat.Si vero nō exercet ſeua nec alīū actū cōtrariū clericatui. Sed vivit honeſte vt clericus etiā ſi duxit vxorem virginē.ꝛ ſic nō p̄dit. Pau. tamē dubi tat in.c.vt p̄ſultationi de cler.cōiuga. in eo milite q̄ iurauit illa de q̄bus in glo l.pe.ff.ex q.ca.ma.q̄ iſte actus vī oin. ꝟrius clericatui qui pugnare nō dz eo amicum infidelibus.c.ex multa. de vo to. Sed primum equius.

Utrū clericus occidens vel mutilās inuasorem ſuum perdat p̄uilegiū cle ricale.Rñ.Pa.in.c.clerici arma.de vi.ꝛ ho.cle.q̄ non. 4

Utrū p defenſiōe p̄oximi liceat ei ſu mere arma.Rñ. Pa.vbi.ſ. q̄ ſi hz iuriſ ditionē in loco ſic lz p defenſione ſuorū mouere arma nō tamē ipſe in ꝓpria p̄ſona.c.dilecto.de ſen.excō.li.vj. Si ve ro iuriſditionē nō hz aut ſine clerico p̄ oſſit poſſari pōt ꝛ ſic non dz arma ſumere.c. ex multa.de voto. Idē.xxij.q.viij.reſ pōſibile ꝛ.vij.q.j.ſciſcitat. ꝛ qō ibi no. Si aūt nō pōt alter ꝓpoſſari tunc licet agreſſorē capere.verberare ꝛ etiā occi dere ſi alter nō pōt ꝓximū defendere. xxij.q.iij.maximian⁹ ꝛ.c.ſi q̄s cū duo bus.c. ſequētibꝰ irregularitatē tamen incurrit ſine p̄cō p̄dicta cle.ſi furioſus. Et de hoc vide.j.defenſio. ex quo ad ir regularitatem homicidium.iij. 3

Clericus vi.dz eſſe ſobrius vt in.c.a crapula.devi ꝛ ho.cle.vbi p̄cipit eis vt vinū ſibi tēpe rēt ꝛ a vino ſe tēperēt.ꝛ q̄nis aliq̄ tene ātur ibidē q̄ peccet mortaliꝫ ſi bibat vinū ſine aq̄ tñ cōiter doc. nō tenēt ſz ſufficit bibere tēpate.vñ tex.dicit q̄ dz ēe cōtē tus trina potatiōe.m.c. q̄ quod palea eſt.xliij.di.ꝛ de cōſe. di.v. non oportet.

Utrū liceat eis cogere alios ad bibē dū.Rñ.q̄nō. Jntelligo vltra neceſſitatē neq̄ fabulas inanes cātare vel turpia ioca.pilla vl viſo vl aruas demonū aū ſe ferre p̄ſentiāt q̄ hoc ē diabolicū.ꝛ ſa cris canonibus p̄hibitū.vt dicit tex.i.c.

UVA. BHSC. IyR_213

nullus presbyterorum.di.xiiij.

2 ¶ Utrū liceat clericis facere conuiuia. Rñ.q̄ sic: si ex charitate dūmō abstineāt a supfluitate detractiōe ⁊ irrisiōe aliorū vt in.c.cōuiuia.xliiij.di.in p̄ncipio et in sine mēse laudes deo reddant ⁊ aliq̄d legāt de sancta scriptura. vt i.c.qñ. ⁊ in.c.p reuerentia.ea.di.alias non lz. vt in.c.non liceat. ea di.

3 ¶ Utrū debeat bñdicere mēsaz antequā comedat. Rñ.q̄ sic.⁊ post sumptū cibū reddere gratias.xliiij.di.c.nō liceat.

4 ¶ Utrū debeat comedere ante tertiaz. Rñ.qđ non.vt in.d.c.non liceat.

5 ¶ Que debēt esse in eoꝝ conuiuio. Rñ.
¶ Primo lectio diuinaꝝ scripturarum.
¶ Secundo quod nulli detrahatur.
¶ Tertio qđ inanes secularium negociorū fabule nō recitentur ⁊ multo minus aliud turpe. ¶ Quarto q̄ solū p sustentatiōe cib⁹ sumat. habent ista in.c. cōuiuia.⁊.c.nullus p̄sbyteroꝝ.⁊.c.p reuerentia.⁊.c.nō liceat.xliiij.di.

6 ¶ Utrū peccēt mortaliter sic aliqđ p̄fatorū faciūt. Rñ.q̄ nō sed venialiter nisi qñ turpia vel laruas demonum ante se fieri cōsentiunt qꝛ talia sunt eis p̄hibita.vt in.d.c.nullus p̄sbyteroꝝ. Et ideo vr̄ esse mortale.⁊ lz.d.c.null⁹ presbyteroꝝ loquit solum de p̄sbyteris.tamē.c. presbyteri.xliiij.di extendit ad oēs existētes in sacris. Qui aūt nō sūt i sacris non credo mortaliter peccēt: nisi prout etiā seculares in hmōi peccarent.

Clericus xij.dz ēe alienus ab his q̄ irregularitatē inducūt de quo vide.j.irregularitas prio.q̄ sūt q̄ nō p̄nt p̄moueri.⁊ q̄b⁹ v̄tutib⁹ debeāt refulgere.hēs.xl.di.p totū Nā debent eē exēplū oib⁹ laicis.viij.q.j.q̄lis.vbi dr̄ vehemēter ecclesia xp̄i destruit hoc.s meliores esse laicos q̄ clericos.facit.vj.q.j.§.verū hac autoritate.

Clericus xiij.q̄ ad bona ipsorū ⁊ eoꝝ dispositiōe ☞ Inquātū hic tāgit de bonis clerici ego dico q̄ bona clericis p̄sumit de bonis eccl̄ie acq̄siuisse vt p gl. in.l.ēt in v̄. credidissent.C.de dona.iter virū ⁊ vxo. no.idē bal.in.l.si q̄s p̄sbyter in fi.⁊ aut licentiā.C.de epis.⁊ cle.etiā si sint feudalia vt p eundē Bal.in.c.j.ad fi. ver. q̄ro.q̄ in dubio de cle.q̄ inuesti.feudi.l. vsibus feu.⁊ in.l.cū ipse col.ij.ver. tertio casu.C.de contra.emp.

1 ¶ Utrū cleric⁹ possit testari de reb⁹ eccl̄ie mobilib⁹. Rñ.Inn.in.c.cū i officijs. de testa.q̄ nō.vt ibi.⁊.c.ad hec ⁊.c. relatū.el.ij.xij.que.iij.c.j.⁊ no.q̄ oīa dicūt bona eccl̄ie q̄ ituitu eccl̄ie vel de facultatib⁹ eccl̄ie acq̄siuit vt i.c.j.de testa. in tex.⁊ i gl.verūtamē glo.j.c.p̄nti de offi. or.li.vj. post host. tz.q̄ clerici nō h̄ntes administrationē ⁊ dicunt nō h̄re administrationē qñ non h̄nt beneficiū cui sit assignata dos s̄m Ge.i.d.c.p̄nti. sz simpl̄r beneficiati vt sunt canonici et sil̄es q̄bus id qđ habēt obuenit sibi rōne p̄sone nō q̄ habeāt p̄bendā i eccl̄ia distinctā: qꝛ sic haberēt administrationē possunt disponere ⁊ testari de fructib⁹ p̄ceptis vsq̄ ad diē mortis. de consuetudine ⁊ etiā si ꝯsuetudo esset possent testari redditibus p̄cipiendis anno sequenti post mortē suā vt refert pau.d.c.cuz in officijs. Sed ego credo licere qñ disponit in pios vsus vel in casibus de q̄bus in sequenti.§.alia consuetudo est irrationalis.ar.c.fi.xvj.q.j.

2 ¶ Utrum clericus possit de rebus p̄dictis donare aut alio mō disponere. Rñ. pa.vbi.s̄.q̄ nō nisi in q̄tuor casibus.
¶ Prim⁹ qñ tantūdē expēdit de suo in vtilitatem eccl̄ie.c.si q̄s.xij.q.ij.⁊.q.v.si ep̄s. qꝛ in hoc casu posset ēt testari imo si non testaret heres posset petere.facit c.de multa.qđ ibi no.de preben.⁊.l.que oīa in fi.ff.de p̄cur.⁊ gl.in.l.si non sortē .§.si centū ff.de condi.inde. ¶ Scđs qñ hoc hz cōsuetudo s̄m ho.⁊ Lau.in.c.si ep̄s.sz pau.hoc intelligit de rebus mobilibus ⁊ modicis. Et ego addo qñ disponit pie et rationabiter alias non.
¶ Terti⁹ qñ donat intuitu eleemosyne quā cleric⁹ etiā i egritudinē pōt facere vt in.c.ad hec.⁊.c.relatū.el.ij.de testa.
¶ Quartus casus qñ vult remunerare seruitia honesta.tā a ꝯsāguineis q̄ ab

UVA. BHSC. IyR_213

extraneis recepta.d.c.relatum.ℊ.licet.
¶Addo ꝙntū qñ dat religiosis locℓ.d.
c.relatū.ꝛ no.practicā ſm pan.vbi.ſ.ꝙ
ſi clericꝰ vult aliquo reſpectu illorū q̄
tuor vitimorū dare faciat ipſe dū vult ꝛ
nō relinquat:qz nō valet.d.c.ad hoc.et
no.ꝙ q̄cūqꝫ accipit alio mō de rebꝰ ec-
cleſiaſticis.tenet ad reſtitutiones. facit
qō no.Inn.in.d.c.ad hoc.ꝛ qō no.in.c.
cum ſm de prebē.ſed melius ꝙ no.pa.
in.c.vt vnuſquiſqꝫ de pec.cle.vide ꝙ di
to.ℓ.immunitas.ℊ.lij.ꝛ ſe.

3 ¶Utrū clerici poſſint de diſtributiōibꝰ
q̄tidianis diſponere.rñ.ꝙ ſic.ſi nō hñt
adminiſtratiōez i eccla qz dāt ꝑ ſtipēdio
ꝑſonali.vt i.c.vnico.de cle.nō reſi.li.vj.

4 ¶Quid de donatiōe iter vivos facta.
Rñ.ꝙ valet.qz præſumit donatū ituitu
amicitie.vel ſpe future remuneratiōis
ſm glo.in.c.reliquiſti.de te.

5 ¶Sed q̄d de bonis acq̄ſitis intuitu di
gnitatis clericalis.vt puta ꝑ miſſis di-
cēdis.Rñ.pe.vt refert Cy.ℓ aut.licētiā.
C.ō epi.ꝛ cle. ꝙ pōt teſtari.ꝛ placet ho.
in.c.qz nos.de teſta.ꝛ Inn.ibidē q̄ dicit
ꝙ ſi clericus rōne officij aliꝯ acquiſiuit
puta qz fuit cappellanus alicuius ꝑn
pis q̄ multa ei donauit ꝙ pōt de talꝭ
donatis ad libitum diſponere.limitat
pa.hic in.d.c.cū in officijs.quo ad miſ-
ſas verū niſi dediſſet ꝑ miſſis dicendis
tanꝯ ꝓchiali ſacerdoti quia ſic non
poſſet diſponere multomagis pōt diſ-
ponere de bonis acq̄ſitis intuitu perſo
ne.puta ex ſucceſſiōe cognatorū vel do
natiōe amicoꝝ ſeu illuſtris clericoꝝ.vt
puta doctrina ſeu artificio pōt diſpo-
nere.vt i.d.c.qz nos.ꝛ ꝙ ibi no.pe.tñ re
fert Cy.vbi.ſ.limitat hoc verū in cleri
cis inferioribus.nō aūt in epō.Et addit
Bal.ibidē etiā ſi eſſet Cardinalis. Idē
de ꝓbatis regularū eccl̄arū.ꝛ ē ter.i.d.
aut.q̄ ſolū ꝓcedit ꝙ predicti epi ꝓbati re
gulariū eccleſiaꝝ poſſint diſponere ad
libitū de acq̄ſitis añ epatū vel ꝓlatio
nē.ꝛ de acquiſitis in epatu vel ꝓlatione
ꝑ cognitiōez vſqꝫ ad quartū gradū.de
reliqs vero ꝙlitercūqꝫ acq̄ſitis non pōt
diſponere: ſed acq̄rit eccleſie. Cōz ſñ
opi.aliter tz vt.ℓ.legatū.ℓ.xvj.tz ego li
mito in iſtis i q̄b pōt facere:ꝙ vult ve-
rū eſſe niſi i v.caſibus. ¶Quinº q̄ ipe
eēt obligatus reſtituere eccleſie.vt puta
qz dolo vl culpa nō leui tñ ℔z Inn.i.d.
c.cū i off.cȳs dānificauit eccliā ſz ꝙ te-
neat ō leui culpa ēt eſt tex.apt.C.arbi.
tu.l. q̄ſq̄ facit.ff.de admi.tu.l.ſi res.
ſicut eſt vt no.Jn.i.c.ea q̄ de offi.arch.
ille q̄ accepit ꝓtū ꝙ depoſito ſeruādo
tenet ō leui culpa.ſic ꝛ dignitatē ℔z cui
hoc offiū cōmendatū.ſ. cōſeruādi bona ec-
clie tenet.cū pi⁹ ſit hñe dignitatē. Nec
ob.l.noia.C.ar.bituto.vbi ſi nomina de
bitorū minus idonea fiunt q̄ tpe tutele
erāt bona.non tenet tutor niſi fuerit in
lata culpa.ff.de ad.tu.l.tutor. q̄ reptoꝛ
rū.ſ.cōpetit.vbi tutor emēs ꝑdia min⁹
idoneis.nō tenetur niſi de lata culpa.qz
ſunt caſus ſpeciales ſed regulare eſt vt
teneat de leui culpa.ꝛ ſic ℔z Ber.ꝛ hoſ
ti.in.c.ea.q̄.de offi.arch. ¶Scōs ſi de
bonis ipſi⁹ eccleſie alicui fecit gram ℔z
Inn.vbi.ſ.allegat.l.cū oſtendim⁹.ff.de
fideiuſ.tu.ꝛ.C.e.l.ij.ꝛ vlr. ¶Tertiº cas
ſus paſſº ñ e ꝓp negligētiā ſuā re eccle
ſie ꝑcepti ſecundū pa.i.c.ex preſentiū.
de pig.allegat.c. placuit.el.ij.xvj.q.iij.
¶Quartus ē ſi reddit⁹ i vſus inhone
ſtos conuertit.xj.q.iij.c.ſ. Quintus in
caſib⁹ de q̄bus.ℊ.dixi clericus.iij.ꝙ te-
net ad reſtitutionē.qz i iſtis caſib⁹ ꝓto
tenet ſatiſfacere eccl̄ie anteq̄ aliud diſ
ponat.de hoc etiā vide immunitas.ℊ.ij.
¶Utrū acq̄ſitū ꝙ ſacerdotē in iniunge
do pniaſ ꝓchianis debeat eſſe eccle-
ſie.Rñ.Inn.in.c.cū inter.de ℣.ſ.ℊ.ꝙ ſic.
Et ideo diſponere ad libitū nō poteſt.
¶Utrū prelat⁹ in ducēs teſtatorē ad
ſibi relinquēdū ꝙ eccleſie reliquiſſet
teneatur illud reſtituere ꝛ an poſſit diſ-
ponere.Rñ.pau.in.c.ij.de pe.cle.ꝙ qui
dam dicunt ꝙ non poteſt diſponere.ſed
tunc reſtituere.p.l.quidā.C.arg.tut.
Sed Cy.formādo hanc.q.in tutore di-
cit ꝙ ſi blando ſermone ipſum induxit
ad ſibi reliquēdū ꝙ nō tenet ar.l.ſ.ff:
ſi quis alt.te.vbi patet ꝙ talis non cō-
mittit.delictū.Si vero dolo ſeu fraudē

UVA. BHSC. IyR_213

eum induxit:teneť eccleſie ad intereſſe. Sed qō teneať eccle ſimplr tex.eſt cuz gl.in.c.quicunq;.xij.q.iij.vbi patet qō prelatꝰ teneť ad intereſſe eccleſie qñ ei potuit querere ꝛ neglexit ad inſtar tutoris vt in.d.l.q̄cquid.ꝛ in.l.pupillorū. C.de admi.tu. Nec.n.debet vtilitatem ſuam proponere vtilitati eccleſie.ſicut nec tutor vtilitatem ſuam vtilitati pupilli.l. tutoꝛ ſm dignitatez.ff.de admi.tu.l.ſi vt certo.§.commodatū.ff. cōmo.ff.depo.l.qō neruaꝛ in fin.ꝛ.vij.q.j. preſentium.ꝛ.c.placuit. Pau.vbi.§.teneť ꝛ ſequiť opi. Cy. Sz ego credo verū in tutoꝛe:quia de eo pōt dici ꝙ ſuaz perſonam poteſt preferre cuicunq;.ar. c.petitio.ō iureiu.ꝛ de pe.di.ij.caritas ſed in prelato teneo gl.cū tex.in predicto.c.quicunq;.

8 ¶Cui reſtituet ꝙ indebite aliquid ab eccleſiaſticis recepit.Rñ.rod.ꝛ ray.ꝙ autoritate iudicis penitentialis fiet reſtitutio eccleſie cui ablatū eſt ſi pauper eccłia vel ſi eſt abundās fiet pauperibus qui indigent.idem hoſ.ar.xvij.q.iij.ſi quis in atrio.

9 ¶Utrū clericus qui rem eccleſie meliorauit ex ſua induſtria poſſit de ſua meliorātiōe diſponere. Rñ.ꝙ nō facit.c.in quirēdū.ꝛ.c.ſi quis de pe.cle.Ratio qꝛ ad hoc teneť ſi de eius fructibꝰ vuit p dicta in.q.piece. Secus ſi de patrimonio.vel de ſuo meliorauiſſet vt.§.dictum eſt.§.ij.

10 ¶Utrū relictū clerico i dubio pſumat intuitu eccłie datū.Rñ.ꝙ ſi adminiſtrationem non habet non preſumitur.ſecus ſi adminiſtrationem habet. Tamē ad coniecturas eſt recurrendū vt in.c. requiſiſti de teſta.ꝛ ꝙ notat.Inn.i.c.cū in officijs eo.tī.vide.j.legatum.j.§.xvj. xvij.ꝛ.xviij.

11 ¶Utrū clericꝰ poſſit de bonis eccłie dotare ſoroꝛē vel alias parētes.Rñ.pa in c.quenit de arbi.ꝙ ſic ſoroꝛē.vel aliam cōſanguineā ſi indiget de redditibꝰ eccleſie.probať per.c.j.de eo.cle.ꝛ mu.et per glo.ſuū text.in.c.omnino conſitemur.xxxj.di.vbi gl.dicit ꝙ clericus habēs prozem.vel filios pōt eos paſcere de dedditibꝰ eccleſie ergo multomagis dotare cū cauſa dotis ſit fauorabilioꝛ cā alimētoꝛum vt notat Cy.facit ꝙ no.in.l.cū i plures.§.pe.ff.de admi.tu. ꝛ in.l.nō oi.C.eo.tī.in gl.ꝛ hoc intelligę ſi indigent vt in gl.pñati.c.oino.ꝛ nō ad pōpā vel aliū ſtatū.ar.eo.q̄ no.xlij.di.i prin.q.ſic tā dātes cꝫ recipientes teneť ad reſtitutionē.xvj.q.vij.penult.et no.Mat.ꝛ Car.in cle.ij.de vi.ꝛ ho.cleri.limita th quo ad recipiētes vt teneā tur ad reſtitutionē.verū qñ clericus eſt nō ſoluēdoꝛ:als non qñ accepit de rebꝰ que alienari poſſunt ad libitū clerꝰ.coꝛ ſicut ſunt fructꝰ ꝛ hmōi ſm Uide.ꝛ placet licet alij indiſtincte velint ꝙ teneantur.Quod eſſet tutius.

¶Utrū peculiū qō eſt aduētitiū in lai 12
co ſit quaſi caſtrenſe in clerico.Rñ.pa
n.c.qz nos.de teſta.ꝛ in.c.ꝓſtitutꝰ de re
ſti.in intę.ꝙ ſic.ꝛ iō lz ſit fiunſſa.tamen
vſuſſructus non acquiritur patri.hoc
tenuit Hoſt.in.d.c.qz nos.ꝛ caſus eſt in
auť.preſbyteros.C.de epiſ.ꝛ cle.vbi di
cit ꝙ res ad dominium clericoꝝ ve
nientes ſit eis ad uſuſtructū.nem caſtren
ſium vt teſtari poſſint.

¶ Quis ſuccedet clerico deſecēdēti ab 3
inteſtato.Rñ.ꝙ i bonis eccleſie eccleſia
in bonis vero ſuis de qbꝰ pōt ad libitū
diſponere.ſuccedent cōſanguinei ſi hz
xij.q.iij. q̄cunq;.ꝛ.q.vl.c. vltimo in auť.
de ec.tī.§.ſi quis eps ꝙ ſi non hz tales
qui de iure veniunt ab inteſtato ſucce
dęt eccleſia.c.ſ.de ſuc.ab inteſt.

¶Utrū clericꝰ ordinatꝰ ad titulū patri 14
monij ſui tacite vel expſſe poſſit de dicto patrimonio ad libitum diſponere. Rñ.ꝙ ſic ſm ge.in.c.ſi eps de prebē.li. vj.niſi expreſſe ſit actū qō trāſierit i rē eccleſiaſticā ſm Jo.de li.ꝛ Jo.an.ib dē. Jn dubio verū cū neſcit an bona fuerint eccleſie vel perſone preſumēdū eſt ꝙ eccleſia ſi tamen conſtat eū habuiſſe aliqua:ſed dubitatur an ſint iſta vel illa preſumitur ꝙ poſſeſſore ꝛ alius probabit.arti.xij.q.iij.c.j.ꝛ.q.v.c.j.in fine Si nullus ſit in poſſeſſione.ꝛ in dubio

UVA. BHSC. IyR_213

sant fieri distributio equalis de suc. ab inte. c.ij. in gl.o.

Clericus. xliij. quo ad eorum priuilegia.

¶ Quero que sunt priuilegia clericorum Rñ. pa. in. c. eps de prebẽ. quod ois priuilegia militu que cõgruũt clericis habẽt de quib⁹ priuilegijs militũ dicit in gl. i. pe. ff. ex qui. ca. ma. Rõ qz sunt veri milites illi iperatorij: sed illi dei facit c. j. cũ gl. de cle. egro. tex. cũ gl. i. c. xpiani. xj. q. j. z lib⁹ gl. in. c. militare. xxiij. q. j. z tex. cũ glo. i. q. iij. saluator circa mediũ. Et mirũto dixi q conuenit clericis qz ignorãtia iuris nõ imputat militi cũ habeat vacare ai̇ms. i. j. z qõ ibi no. C. de m. z fac. igno. sed nõ sic in clericis cũ habeãt licẽtie intendere fm q dixit. s. Clericus. iij. q. iij. z sic de ceteris vnde q debito cõuenuti nõ possunt vltra qs facere possunt. nec tenẽtur cedere bonis l. miles. ff. de re iudi. nisi sit ex delicto cõtractum. vt. s. Cedere bonis.

¶ Itẽ bertrãdus enumerat. xiij. q recitat car. i cle. j. de vi. z hos. cle. ¶ primũ q nõ cõueniunt coram iudice secularj de fo. cõpe. c. ij. diligẽti. ¶ Secũdum q verberãs eñ excõmunicat⁹. xvij. q. iij. si quis suadẽte. ¶ Tertiũ q non tenetur regulr prestare munera seu onera psonalia vel realia de imu. ec. c. non mi n⁹. vide. j. Immunitas. q. xxiij. cũ seq. ¶ Quartũ qz possunt vendicare rẽ concessaz ecclesia ante traditionẽ. l. ij. c. de sa. sanc. ec. z. c. ex literis consue.

¶ Quintũ qz gaudẽt eodẽ priuilegio familie eor. vt q. j. clericũ. el. j. xxxij. di. eos z vtrobiq; in gl. intelligẽ q ad forũ vt in dictis gl. ps. ¶ Sextum qz facientes statuta contra clericos sunt excõmunicati de immu. ec. cos. qui. libr. vj. ¶ Septimũ q soluz clerici possunt obtinere beneficiũ ecclesiasticum de trãsc. ex literis.

¶ Octauum q per literas contra laicũ impetratas cũ causa generali non possunt cõueniri. vt i gl. c. sedes de reseri.

¶ Nonuz q non tenentur dare sportulas de vi. z ho. c. c. cũ ab omni. ¶ Decimum q acquisita etiam suo potestatis patris disponunt. vt volũt. aut. presbyteros. C. de epi. z cle.

¶ Undecimum qz pro rebus suis recuperãdis agere possunt sine consensu patris no. Archi. in. c. ñ. de iud. li. vj.

¶ Duodecimũ q p necessitate nõ possunt distrahi a patre ff. i. j. C. de pac. q fi. di. ¶ Terciũ decimũ q seruus fugiẽte dño clericat⁹ liberat a seruitute dñica z ptẽte. liij. di. si seruus. ¶ Quartũ decimũ q possunt facere collegiũ. ar. c. fi. de re. do. vbi solũ nouã religio phibet. qõ laicis nõ iz nisi vt dicã. j. collegiũ et de multis alijs priuilegijs. j. Immunitas. ¶ Utrũ clericꝰ cõiugatus supradictis cõmunitatibus gaudeat. Rñ. q nõ ff. si cõtra ppt. cũ virgine z defert tõsurã z vestes ecclesiasticas solũ gaudet immunitatibus. ¶ Pro primo priuilegio canonis ñ qs suadẽte. xvij. q. iij. ¶ Scdo p aliquo crimine nõ põt trahi ad iudiciũ seculare: nec in dep̃ secularis preterq; cum sẽtẽs excessus põt cũ punire pecunialiter vel per seruitutem. c. vnico. de cle. comu. li. vj.

¶ Utrũ clericꝰ possit vti statutis z psuetudinibꝰ laicoꝝ ad suũ commodũ. Rñ. p. s. u. in. c. fi. de vi. z hon cle. z facit tex. in ar. q sic facit et tex. i. c. ad ñraz de pba. Aliñ eos ñ ligãt i coꝝ pñdicũ. vlo gl. i. c. j. ne. fe. va. z qõ dico. j. statutũ. ℣. vij.

Coactio. alia absoluta q qs totalr cogit aḋ aliqḋ faciẽdũ corporaliter ℨ ei⁹ volũtatẽ sicut ille q ligat z hmõi dꝰ qua i. c. pbyteros. i. di. z qñis aliquid faciat ex tali coactiõe ℨ deũ nõ peccat. vt pz i. d. c. et no. gl. j. c. ad ciꝰ. v. di. facit. c. qõ latẽt z qõ ibi no. ff. reg. inr. Qñ intelligẽ. vt p ñ si alio sentiat post. Est z alia coactio q dr cõditionalis: q qs cogit vt vnum de duob⁹ eligat de q. i. c. lectores. xxxij. di. z gl. ff. dicta z hec nõ excusat i pctis. c. facris de hys q vi metulue cã. ñ. q dic vt. j. met⁹. ℣. vj. ¶ Utr coactꝰ suscipiat bapt. suũ vl ordinẽ rñ. gl. i. c. eps. lxxxiij. di. z inn. i. c. fraternitatẽ. ff. hen. q si coactio fuit absoluta ñ: si coactiõe cõditionali. susc̃pit caracterẽ ipius ñ gr̃az

UVA. BHSC. IyR_213

vt.s̄.baptismus.vj.§.vj.

2 ¶Utꝝ seruitia facta deo per coactionē ei placeāt.Rñ.ꝙ nō.xxiij.q.v.ad finē ⁊.xx.q.iij. presens vtilia tñ sunt facienti. sz non ad salutē nisi dispositiue.

3 ¶Utꝝ matrimoniū teneatꝑ coactionē ꝯctum.Rñ.ꝑ absolutā certū est ꝙ non: sz ꝑ ꝯditionalē tz nisi interuenisset metus q̄ posset cadere in constātē de q̄ dic vt.j.met⁹ ⁊ matrimōiū.iij.ipedimēto.xj

Coadiutor. dari nō potest epō et alijs superiorib⁹ p̄latis sine licētia pape:nisi in duob⁹ casib⁹.¶Prim⁹ qñ epus vel ali⁹ superior p̄lat⁹ ē grauat⁹ senio aut valetudine corpali ita grauatus ꝙ ꝑpetuo suū offm̄ neq̄t.exercere tūc de cōsilio ⁊ assensu capl̄i sui vel maioris ꝑtis vnū vl̄ duos assumere potest coadiutores. Scd̄s qñ p̄lati essent amētes:ita ꝙ velint vel nolint.nesciant exprimere:tunc capitulū vel due partes vnū vel duos coadiutores eis dare possunt.vt in.ca. vnico.de cle.eg.li.vj.

☞ De coadiutore inquantū dicit esse dandū epō de licētia pape tñ preterq̄ in certis casib⁹ q̄s ponit.⁊ illos cū alijs ponit Old.ꝯsil.xliiij.in pri.vbi etiā ponit qualis possit eē ⁊ quā autoritatem hēat ⁊ desinis esse coadiutor epō mortuo cui est datus.vt his.v̄.v.⁊ no.Bar. in.l.solet v̄si.vltimo hec lex.ff.de tute.⁊ Ang.i.l.j. C.q̄ pe.tu.Sz ꝑ quē det̄ regi vel baroni aut alij iurisditionē habēti ⁊ ad cui⁹ petitionē ⁊ ex q̄b⁹ causis ⁊ q̄d possit facere no.Spe titul̄.de feu.§.qm̄ ad fi.⁊ Bal.i.l post susceptam.ff.de excusa.tuto

¶Quib⁹ dari dz coadiutor.Rñ.ꝟz Inno.in.c.nisi cū pridē de renū.ꝙ dz dari cuicūq̄ p̄lato qui nō pōt suū offm̄ exercere.vij.q.j.quasi per totum.

¶Utꝝ dilapidāti bōa eccl̄ie sit dādus Rñ.inn.i.c.venerabili de of.dele.qd̄ sic.

¶Quid pōt coadiutor.Rñ.hz liberā ⁊ legitimā administrationē excepto ꝙ nihil pōt alienare.vt pz in.d.c.vnico nec dz aliquid de bōis ecclesie cui est adiutor sumere nisi sumptus moderatos vt ibidē.vide ad hoc.c.scripsit.vij.q.j.

¶Sed nunquid episcopi ⁊ alij p̄lati superiores possint sibi facere cōmissariuz in adiutoriū.Rñ qd̄ sic.vt not.docto. in d.c.vnico ⁊ differt iste a coadiutore. qꝛ non habet nisi eam autoritatem quam sibi volunt dare. secus in coadiutore. 4

¶Quando expirat officiū coadiutoris Rñ.qd̄ morte illi⁹ cui dat⁹ ē coadiutor vt no.do.i. grādi.c.de sup.ne.p̄la.li.vj. 5

Cogitatio non meretur penam ab hoie cuz suis terminis est cōtenta. de pe.di.j.§. cogitationes.in tex.⁊ in glos.

☞ De cogitatiōe an ⁊ qñ puniat̄ no. in.l.pñti.C. d̄ his q̄ ad eccl̄iaz cōfu.⁊ in l.j.in fi.ff.qd̄ quisq̄ iur.⁊ in.l. si q̄s non dicam.C.de epi.⁊ cle. 1

¶Utrū cogitatio deliberata in malum mortale sit pctm̄ mortale.Rñ.quod sic xlix.di. c. hinc.⁊ em̄.§. pōderosus.etiā si opus non sequatur. 2

¶Utrū cogitatio morosa sit mortale. pctm̄.Rñ.ꝯsensus i delectationē alicuius act⁹ q̄ ex gñe suo sit pctm̄ mortale est mortale pctm̄ ꝟz. S.bo.i.ij.di.xxiiij. ⁊ ric.ibidē.⁊ alex.secūda secūde.in tracta.de pctō veniali ⁊ in hoc cōiter cōcordant docto.Delectari aūt cū consensu solū de cogitatione.qꝛ hoc prouenit ex inclinatione affectus in ipsam cogitationē q̄ quidem secundū se non est mortale pctm̄ sed qñq̄ veniale. vt cū quis vtiliter cogitat.de ea qñq̄ nullū.vt cuz q̄s vtiliter cogitat:puta qꝛ vult p̄dicare vel disputare. ideo consensus in talem delectationem non erit mortale secundum tho.prima secunde. q. lxxiiij. arg.viij.sed solū quando delectatur de fornicatione cogitata.⁊ consentit in talem delectationem secundum prefatum Tho.vbi supra.Si vero cogitationi morose non adest consensus in delectationem cogitationis actus prohibiti tunc secundum. S bo. vbi supra distinguendum est ꝙ aut imminet periculum casus in peccatum mortale.Et tunc si aduertit periculum quod sibi imminet. Et non repellit sed patitur in 3

hmōi

UVA. BHSC. IyR_213

huiusmodi cogitationibus occupari tuc ꝑm magistros peccat mortalr. vero non aduertit periculum delectationis nec reppellit peccat mortaliter et hoc magis mihi placet. ⁊ ē tutior. q̄uis aliqui dicāt nō esse mortaliter etiam quādo aduertit periculum. dūmodo nō cōsentiat in delectationem. Similiter qñ non imminet periculum casus non est mortale peccatum si nō repellit: sed tamē periculosum. Collige ergo sic quādo quis habet cogitationem in qua delectatur. ꝙ aut delectatio est de eo qđ nō est peccatum vel saltē mortale. ⁊ sic q̄tūcūq; in eam consentiat non peccat mortaliter ꝑm Ri. vbi. s̄. puta mulier vidua cogitat de actu coniugali quē habuit cū marito. licet delectet in ipsa delectatione cogitationis vt preteritā nō vt presentem nō peccat mortaliter. nisi immineat sibi periculū casus. puta pollutiōis ⁊ huiusmodi qꝛ tūc si aduertit peccat mortaliter nō repellendo. Si ꝟo est de eo quod ē mortale ex genere suo vt fornicari ⁊ occidere hominē ꝓpter vindictaꝫ ⁊ huiusmodi. ⁊ tunc aut placet ipa delectatio. ⁊ operis ꝯsummatio facultas adesset ⁊ si est mortale peccatū. Aut placet delectatio. sed displicet operis consummatio ⁊ silr est mortale peccatū. aut neutrū placet ⁊ tūc si imminet periculū et aduertit si nō repellit ē mortale ꝑm tutiorē viā. Si autem non imminet periculū: aut non aduertit sic erit veniale si nō repellit. Si autem statim repellit sic nullū est peccatum. Si aūt delectatio solum est in cogitatione non in recogitationis puta delector de aliqua cogitatiōe quia est pulchra ad inuentio et huiusmodi ⁊ tunc si est propter bonum finem. puta vt predicere cōtra tale peccatū vel disputare. sic est meritorium si autem nō est propter finem bonum: sed propter vanitatem sic erit peccatum veniale: nisi vt dixit imineret periculū qꝛ tunc vt dictū est peccaret mortaliter quādo aduerteret nō repellendo. Et de hoc etiam vide. j Sēsualitas quando est peccatum vel non

Cognatio. est triplex carnalis legalis ⁊ spiritualis de quibus vide. j. Matrimoniū ij. impedimento. vj. ⁊. vij. ⁊. viij. ⁊ xv.

Collegium. qꝛ simul colliguntur. vl qꝛ simul cohabitāt dictū est ꝑꝫ gl. in. l. j. ff. qđ cuiusq; vni. ⁊ dicit ecclesiasticū si maior pars inequalis est clericoꝝ qꝛ magis dignū. trahit minus dignū. c. quod in dubijs de ꝯse. eccle vel al. l. qđ maior ff. de mino. no. Bar. in. l. fi. ff. de coll. illi.

De materia collegij ⁊ collegiatorū ⁊ an veniat collegiū appellatione ꝑsone no. Bal. ꝙ non in rub. C. ad trebel. ⁊ qualiter congreget ⁊ an preseruatur si sint casualiter ꝯgregati no. alex. i. l. nulli. ff. qđ cuiusq; vniuer. ⁊ in. l. fi. de col. illi. ⁊ quod dicatur collegium integruꝫ bar. no. i. l. noiationū. C. de decu. lib. x.

Utrum liceat facere collegium. Rñ. Inn. in. c. dilecta. đ exces. p̄. lꝫ alij aliter dicantur ꝙ homines cuiuscunq; professionis. vt grammatici vel negociatores ⁊ huiusmodi possunt simul cōueuire propria autoritate ⁊ facere sibi rectoreꝫ et sindicum: dummodo coheant vel collegium faciant pro causa honesta. puta ad defensionem iusticie sue vl ne i officijs suis fiat fraus ⁊ multomagis si faciāt cā pietatis vel religiōis. ⁊ ꝙ liceāt talia collegia ptꝫ. C. de iu. om. iud. l. fi. ff. qđ cuiusq; vni. l. j. ff. ad treb. l. omnibꝰ ⁊ de procu. c. qꝛ. ⁊. ff. de colle. illi. l. j. §. j. vbi aliqua prohibēdo cōcedere vr̄ alia collegia. ⁊ ibi etiam dicitur ꝙ senatuscōsulto illicita arcētur ergo licita concedūtur. ⁊ illicitum est quod fit pro malo aliquo. ⁊ destruēdum est. l. vlt. ff. de colle. illi dicit Bar. in. l. ff. de colle. illi. ꝙ đ iure cōmuni collegia que fiunt causa religiōis sunt permissa. l. j. in prin. ff. quod cuiusq; vni. facit quod no. Jo. in. c. delicta. de exces. pre. ⁊ In. ⁊ Host. in. c. inter dilectos de dona. ⁊ qđ not. pe. de ꝑusio. in. tractatu de canonica portiōe epi. c. iiij. Qđ no. qꝛ facit pro istis disciplinatis. ⁊ hmōi contra quos clament aliqui inquisitores.

UVA. BHSC. IyR_213

2 ¶Sed quod holes faciũt collegiũ.rñ. q̃ dicũt q̃ sic.Sz tu tene verũ i collegio q̃ duo vl̃ tres.de ele.c.j.ꝓz leges tres requirũtur vt.l nerati⁹.ff.de ver.sig.sz x.homines faciũt plebẽ vel populũ.ij. q.iij.pl̃byter.j.x.ij.x.q.iij.vnio.x.x.vel xv.faciũt turbã.vl̃ cetũ.ff.de vi.bo.rap. l.ꝓtor.la.ij.§.sicut.x. oues faciũt gregẽ ff.de abige.l.oues. vnus vel duo nõ faciũt familiã.ff.de v̄.sig.l .detestatio.in fi.vide gl.i.c.j.x.q.j.sed paterfa. dicit q̃ hz dominiũ i domo lz filios nõ habeat nõ em̄ personã solam demonstramus. sed ꝛ ms dicit.l.pronũciatio in.§.pater ff.de ver.sig.

3 ¶Utrum deserentes collegiũ debeant habere partẽ suã bonorũ collegij. Rñ. Inno.vbi.s̃.q̃ sic de his q̃ in eo cõferũt ipi de collegio ꝛ sic loquit̃.l.j.§. fi.ff.de colle.illi facit.ꝓ hoc.l.ij.§.viaruz. ff.neq̃ di lo.pub.de cle.cõm.qõ a te.vbi no. de hoc.xvj.q.vj.de lapsis.Sz de alijs q̃ donant̃. vel leganꝫ vniuersitati nõ debet habere partẽ.facit.l.sicut.§. si quid ff. quod vnusquisq̃ vnuer.cum alijs no.in glo.o.§.fi. que concor cum illis

4 ¶Utꝝ collegiũ differat a societate.rñ. Inno.vbi.s̃.q̃ sic ꝓz in.l.j.ff.qõ cuiusq̃ vni.vbi. ꝺz q̃ socij alicuius professiõis possunt facere collegiũ g̃ societas non est collegij. Itẽ collegiũ resi det in vno. ff.qõ cuiusq̃ vni.l.sicut in fi. sed societas morte vni⁹ socij soluitur.ff. ꝓ. so.l. adco morte socij finit̃ societas . vt nec ab initio pacisci possumus. vt habeꝛes succedat societati.dicit.tex. ibi.

5 ¶Utrum collegium possit sibi facere vnum rectorem sub quo possint omnes de collegio conueniri.Rñ.q̃ sic tex. est i.l.fi.C.de iur.om.iu.ꝛ tenetur ei obedire vt ibi.

6 ¶Utrũ destructo collegio extinguant̃ oia priuilegia ei⁹.Rñ.pau.in.c.ij.de po. ꝓla.q̃ sic si ẽ ecclĩasticũ ꝛ destruat̃ ꝓ suꝑiorẽ.Si vero est seculare sunt opi.sz verior ꝓz eũ ẽ q̃ durãt apud ciuitatẽ vl̃ locũ si ipi ciuitati erãt ꝓcessa.sicut i ec. durat apõ ec.vi.ꝺ hoc. s̃.Ciuitas.§.j.

7 ¶Utꝝ collegiũ vl̃ vniuersitas petat restitutionẽ i integrũ sicut minoꝛ.Rñ. alĩ q̃ dicũt q̃ sic.Sz tu tene verũ i collegio ꝓ sicut fũt hospitalia ꝛ hmõi ꝓz Jo. an.in.c.ij.de resti.i inte.li.vj.ar.c. requisti.ꝺ test.ꝓz pau.i.c.j.ꝺ resti.i ite.q̃ hoc se quit̃.allegat.l.oia.C. de epis. ꝛ cle.q̃ dicit oia ꝓuilegia cõcessa ecclesijs extẽdi ad hospitalia ꝛ pia loca. vide de hoc s̃. Ciuitas.§.ij.

¶Quo collegiũ põt disponere sup reꝑ 8
nati.ꝛ quod debent ꝙuenire possit aliq̃d facere vi⁹.j.Statutũ.§.xj.xij.ꝛ xiij. ꝛ.j.electio.§.xvj.et qũs singuli pñt esse testes ꝓ collegio vt.j.testes.§.xv.

Colusio est aliquẽs cum suo aduersario pecunia mediãte vl̃ gr̃a paciscꝫ vt ꝑse i cã vl̃ in dicto permittat: sm̃iarꝫ ꝺ collu.c.j.ꝛ se. Utrũ liceat colludere cum aduersario vide. s̃. accusatio.§.ij.

Colonus q̃mõ efficit̃ quis. Rñ.pa.i.c.iudica tũde immu.ec.ꝙ tũc qñ per.xxx.annos tanꝯ obligat⁹ ꝛ ascript⁹ solo. ꝯat. azo vult ꝙ etiã requirat̃ ꝓmissio.sec⁹ si non tanꝯ obligat⁹ vt in colonis nr̃i tꝫis in q̃b⁹ nulla acq̃rit̃ seruit⁹ ar.l.pomponi⁹ q̃rit.§.j.ff.q̃ ad.ser amit. ꝛ no.ꝫ hoc. in sum.de natis ex libero vẽtre ꝙ q̃dã dicũntur censiti.ꝛ eodem modo cõstituti sicut ascriptitij sed differunt quia isti sunt obligati ad tertiam vel quartam ꝛ huiusmodi partẽ censiti vere certum cẽsum soluere tenent̃ annuatiz.l.ij. C.i qui.c.col.cẽ.oo.ac.po.li.xj.Quidã dicũtur perpetui. Olim em̄ tempoꝛe famis constituebant̃ redditus ex publico et ideo qui ribaldos q̃ se fimulabant inualidos ꝓdebãt si erãt liberi in perpetuo habebant colonam si seruꝰ prodituꝛ dabantur.C.de medi.vali.l.vnico. ꝛ secundum Bar.ibidem lz reddit⁹ nõ cõstituunturꝫ habet locum hec pena hodie.nec ob.i anc.de questio.§.si veroꝙ loqtur qñ ꝓdit̃ a publica ꝑsona:qꝛ tũc i publicũ opus danꝫ. sm̃ vero suis dñis.ꝛ.l.vnicaꝑdicta loquit̃. qñ a ꝓua ta persona prodũtur. Quidaz sunt i q̃li

UVA. BHSC. IyR_213

ni stricte vt sunt qui fundo tenentur tamen in suburbio possunt commorari. ⁊ differūt a colono q̄ tenet̄ inhabitare in fundo. Inq̄lini large sunt q̄ domū nr̄az inhabitāt ad certū tp̄s soluendo certū q̄d. vt. i. l. ꝓpter de loca. Quidā dicūtur originarij vt sunt nati ex colonis: siue in possessiōe: siue alibi vt in. l. cum satis prio. Rñ. C. de agri. cēsi. ⁊ colo. lib. xj. ⁊ hoc verꝝ si mater erat colona al's secus facit. l. ñ. C. de agri. cē. ⁊ co. Quidā sunt coloni simplices q̄ sub certa mercede predia colēda accipiūt annuatim. ⁊ hi oēs agricole noīe aliqñ cōprehendunt̄ vnde agricola quasi agrum colēs.

☞ De colono ⁊ q̄s dicat̄ colonus. no. gl. doc. ⁊ saly. i. l. emptorē. C. loca. ⁊. i. l. merces. §. vis maior. ⁊ ibi Bar. i. iij. no. ff de loc. ⁊ nō dicit̄ possidere. l. si pign⁹. ⁊ ibi gl. ff. de pig. actio. gl. ⁊ Bar. i. l. q̄ legatorum. §. qui vulgo. ff. pro here.

1 ¶ Utrū colon⁹ q̄ terrā collēdā accepit ad tertiā vel quartā partē vel aliū reditū possit deducere semen vel expensas al's. Rñ. Inn. c. tua. el. ij. de deci. ꝙ non de iure nisi ꝑ spāle. pctm̄ aliud fiat. Et si pactū nō fit. cōsuetudo dz attendi si est. ꝙ si non est stabimus iuri.

Cōmēda quo possit haberi de bñficio ecclesiastico vide supra bñficiū. §. xxxvij.

☞ Quod commēda nō dicatur titul⁹ nec transferat i beneficiabilib⁹ titulu. notat Bal. in. l. ex verbo. C de fideicommissis liber.

Cōmissio facta ꝑ papā alicui exp̄sso nomine dignitatis faciēdo mētionē q̄d̄ residet i alio loco facit vt talꝫ possit cognoscere in loco residētie ꝑz Jo. and. in. c. exhibita. de re permu. Ubi vero nō fit mentio de residētia tūc cōmissio est facta in loco dignitatis expresse. nec extra illā diocesiz poterit cognoscere de illa cā. c. statutū. §. in nullo. de rescriptis. li. vj. ⁊ q̄d̄ ibi notat.

1 ¶ Utrū ꝯmissio facta i genere de dispēsando restringatur ad mediocritatem dic vt supra Clericus primo. §. vltimo.

Cōmēdatū est alicuius rei ad aliquez specialē vsum gratuita facta concessio sēcundum gl. in. c. vnico de como. Et pro declaratiōe p̄scripte diffinitionis multa sunt querenda.

☞ De commodato habes ex Bald. in l. ij. C. comm. vnū notabile quod nō dicatur nisi habeat vsum determinatuz ad certū vsum cū tempore expresso vt si datur equus pro sex diebus vel cum tempore tacito vt si datur ad eundum romaz inest tantū tempus infra quod possit verisimiliter ire ⁊ redire. nec ꝯōt repeti finito vsu ⁊ tempore vt in. l. ij. et ibi Bal ⁊ in. l. iij. eo. ti

¶ Utrū cōmodatū cosistat solū in reb⁹ mobilib⁹. Rñ. gl. p̄dicta ꝙ nō sz etiā in reb⁹ immobilib⁹. similiter ⁊ i corpalib⁹ puta seruitute habitandi. ff. como. l. j. vbi text⁹ dicit posse cōmodari rē mobilem ⁊ etiam soli ⁊ etiā habitationem. 1

¶ Utrū ꝯsistat in reb⁹ que vsu cōsumūtur. Rñ. quod nō nisi cū cōcedūtur ad pompam vt ditior appareat. ff. eod. tit. l. iij. §. vltimo et. l. se. Et ideo patet verbum alicuius rei. 2

¶ Utrū comodari possit res ad incertū vsuz. Rñ. q̄d̄ nō: qz tūc p̄cariū esset etiā hoc differt qz precariū ad incertū vsuz est quo ab tp̄s duratiōis puta pro se ⁊ heredibus suis. ff. de p̄ca. l. cū precario. comodatum ꝟo ad certū vsuz. qz. s. hz tp̄s tacitū vl' expressuz ante q̄d̄ nō pōt reuocari. Et dico tātū puta comodaui tibi librū ad trāscribēdū hz tp̄s in quo possit cōmode trāscribi. ff. como. l. iij. §. vltimo. ⁊. l. iiij. ⁊ l. si vt certo. §. iterdū et. l. vlti. ꝑm Inno. in. d. c. vnico. 3

¶ Utrū possit reuocari comodatū ante vsuz expletū. Rñ. ꝙ nō. d. c. vnico. ⁊. l. in comodato. §. sicut. ff. eod. ti. Precarium vero bñ pōt reuocari. qz nō ē ad certū vsum. ff. de p̄ca. l. ij. §. j. ⁊ de p̄ca. c. vlt. ⁊ si reuocat ante tp̄s tenetur de dāno cōmodatario. l. in rebus. ff. como. Limito tñ hic in cōsciētia verꝝ nisi comodans sil'r erat passur⁹ dānū nisi reuocassent. ⁊ comodatari⁹ alias etiā ꝓuidere non 4

UVA. BHSC. IyR_213

potuisset qꝛ potiꝰ ex re mea debeo mihi consulere nec comodatarius pōt dici deceptꝰ. ex quo alias etiam sibi ꝓuidere non potuisset.

¶ Sed q̄d si comodatariꝰ nō potuit sine culpa sua re comodata vti. j. tp̄s prefixū tacite vel expresse. nūq̄d iuito dño possit vti alio tpe. Rñ. Bar. i. l. in ꝯmodato. §. sicut. ff. cōmo. ꝛ sequit̄ pa. in. d. c. vnico ꝙ nō. qꝛ cū dñs certet de dāno vitādo. ꝛ ipse de lucro captando. dꝫ casus potius cōmodatario iputari. facit l. si vno anno. §. item cuꝫ quidā. ff. loca.

¶ Utrū vtēs re cōmodata ꝯtra volūtatē dñi sciēter ad aliū vsum teneat̄. Rñ. ꝙ sic ad restitutionē. d. l. si vt certo. §. sꝫ iterdū. imo cōmisit furtū ꝛ peccauit cōtractādo rem alienā iuito dño ꝛ aliqñ posset esse mortale puta quādo est res magni ponderis ꝛ dāni vel ex intētiōe qñ etiā faceret i magno dāno sicut de furto dicit̄. j. furtū. §. xxxiiij. Si ꝟo credit ꝓbabiliter dñm cōcessurū non committit furtū. Si vero dubitat si cōmittit furtuꝫ. l. qui vas. §. vetare. ff. de fur. itē qñ non credit ꝓbabiliter. §. placuit. insti. de oblig. que ex delic. nai. in glos.

7 ¶ Utrū comodās vasa vitiosa vl̄ equū teneat̄ de dāno ꝓximi. Rñ. ꝙ sic ꝟm gl. et doc. in. d. c. vnico. si sciēter hoc facit. nec reuelauerit cōmodatario: secus si ignorabat viciū. ff. cōmo. l. i rebꝰ. §. possunt. ꝛ. §. itē qui sciēs ꝛ. l. pe. secus in locato. Et sic pꝫ quare dictū ē ad aliquē specialem vsum.

8 ¶ Utrū in comodato possit iteruenire merces. Rñ. gl. in. d. c. vnico. qđ non. qꝛ si interuenit merces transit in locatuꝫ vel in cōtractum innominatū. insti. mā. §. vlt. Et ꝓpterera dicitur in diffinitiōe gratuito.

9 ¶ Utrū dñiū rei commodati trāseat in comodatariuꝫ. Rñ. gl. predicta qđ nō qꝛ is qui cōmodat retinet dominium ꝛ possessionez. ff. como. l. rei commodate

10 ¶ Quid si res ꝯmodata perit cuiꝰ periculo peribit. Rñ qđ dño peribit nisi cōmodatarius fuerit in culpa. d. c. vnico

11 ¶ Utrū teneat̄ cōmodatariꝰ de oi culpa. Rñ. ꝙ si ꝯmodatū fit gr̄a recipiētis tm̄ tenet̄ ēt de leuissima. d. c. vnico. ꝛ. d. l. in rebꝰ. ꝛ. d. l. si vt certo. §. cōmodatū Si ꝟo fit gr̄a cōmēdātis tm̄. vt puta comodaui tibi iocalia vt ornatior venires ad me sic tenet̄ solū de dolo. d. §. iterdū. ꝛ. l. si mei cā. e. ti. ꝛ. ff. de ac. ꝛ ob. l. j. §. is. q̄q̄. Si aūt fit gr̄a vtriusq̄: vt puta: vt cōis amicꝰ iuitaret̄ comodaui tibi vasa ꝛ hmōi tūc tenet̄ de dolo ꝛ lata culpa ꝛ leui ꝟꝫ gl. i. d §. iterdū. ꝛ. d. l. i rebꝰ ꝛ no. ꝟm. pau. i. d. c. vnico. ꝙ hoc nō est spāle i cōmodato. sꝫ ē gñale i oibꝰ ꝯctibꝰ. vt i. l. ꝯctꝰ. ꝛ ꝙ ibi notat̄. ff de re. iur. Fallit in p̄cario vbi nō tenet̄ nisi de dolo: q̄uis fiat gr̄a recipiētis tātū. Rō diuersitatꝫ reddit̄ qꝛ p̄cariū pōt semp̄ reuocari. sꝫ comodatū nō. ꝛ iō magis grauat̄ comodatarius facit. l. q̄sitū. §. illud. ff. de p̄ca. ꝛ. d. l. ꝯctꝰ. Fallit etiā ꝟm qđ dicā. j. Locatio. §. xxij Quid aūt sit culpa leuis: leuissima: ꝛ lata et qñ q̄ tenet̄ de dolo teneat̄ etiā de lata culpa. vide. j. culpa per totum.

12 ¶ Utrū comodatariꝰ teneat̄ đ deterioratiōe rei. Rñ. qđ nō. si in ea re vsus est quā accepit ꝛ sine sua culpā deterior ē facta. vt. ff. como. l. eū q̄ rē in p̄n. ꝛ. l. fi. ꝛ ꝙ dicit̄ in. l. sed mihi videt̄. ff. eo. ti. vbi tex. Proprie enim res dicit̄ nō reddita qñ deterior facta reddit̄. Int ellige ex culpa sua dicta. l. eum qui rem.

13 ¶ Utrū comodatarius possit repetere impēsas quas fecit i re comodata. Rñ. qđ nō. illa q̄ naturali rōne fiūt. vt puta cibarioꝝ ꝛ hmōi sꝫ alias sic. vt puta impēsas valitudinis: vel fuge ꝛ hmōi. vt l. in. rebus. ff. como. §. possunt.

14 ¶ Utrū comodatariꝰ teneat̄ đ casu fortuito. Rñ. qđ nō nisi pctm̄ seu mora interuenerit. d. c. vnico. ꝛ. d. l. in. rebꝰ. et. C. como. l. j. ff. de ac. ꝛ ob. l. j. §. is vero q̄. Aduerte tñ ꝙ licet morosus teneat̄ si res perijt. tñ in ꝯsciētia si eodē mō apđ dñm fuisset peritura nō credo teneat̄ nisi solū ad aliqđ interesse. si dominus passus est ꝓpter morā de quo vide. j. Mora. §. pe. ꝛ vl.

15 ¶ Utrū remittēs rē cōmodatā ꝑnun

UVA. BHSC. IyR_213

dū.z casu fortuito pūt teneat.Rñ.q nō casus est in.l.argentū.ff.cōmo. z ibi gl. Nec ob.c.significāte.de pig. qz loquit i mutuo.qō qz est debitoris.pūt sibi.qz debitor est obligat⁹ in gñe z gen⁹ pire nō pōt.l. incēdiū.C.si cert.pe.Res vero cōmodata remanet in dñio cōmodātis z lō perūt dño.Si ꝯo perūt culpa nunc ij:vel si fuit infidelis qūo teneť. habēs ℣.H.xj. ℔ illā distinctionē ℔ culpā in q̄ sunt.puta qz cōiter habebat idoneus. in nulla culpa est.l. argentū.ff. cōmo.si nō sic. Sic vide de qua culpa tenetur. et ℔ illam iudica.

16 ¶Utrū cōmodatari⁹ possit p̄ferre res suas cōmodatis q̄ oēs saluare nō pōt Rñ.q si sue erāt viliores nō pōt.facit.l. q ne tua.in fi.ff.dep. Si.ꝯo erāt eiusdē p̄ciositatis.sīr nō pōt si cōmodatū est factū gr̄a ꝯmodatarij facit.l.reb⁹.ff.cō mo.Si ꝯo ē factū gr̄a ꝯmodātis. tñ ēt suas viliores pōt p̄ponere.facit.d.H. in terdū. Si aūt gr̄a vtriusq; tūc solū pōt p̄ponere res suas si sūteque p̄cioſe.Q̄n aūt sue erāt p̄ciosiores pōt eas p̄ponere reb⁹ cōmodatis q̄uis cōmodatū sit factū gr̄a recipiētis tm̄: qz dlibet diligēs hoc faceret.z nō teneť facere nisi q̄ diligētissimus feciſſet.d.l.in reb⁹. p̄zo Rñ.Et sic intellige.d.l. si vt certo.H. qz ꝯo senectute q̄ no.qz facit ad multa vt q̄ teneť de dolo possit p̄ponere viliores suas. Qui vero de leui equales. Qui de leuissima.preciosiores solum.

17 ¶Quis pōt cōmodare. Rñ.℔ Mona.ti cōmodat⁹.q ille q̄ pōt ꝯtrahere.facit in. ar.l.Julian⁹ .H.añpe.ff.de ac.em.z ven. z ea q̄ bona fide possidemus.l.cōmoda re.ff.ꝯmo.z etiā q̄ mala fide possidem⁹ vt ibidem sed non in cōscientia.

18 ¶Que sit natura cōmodati. Rñ. idem mo.vbi.℣.q ē vt res ipa cōmodata restituat qz hoc ē de iure naturali.dist. j. ius naturale nec pōt rōne cōpēsatiōis. directe retineri p̄textu alicui⁹ debiti.l. vltima.C.cōmo. in cōtrariū tñ teneťur ibidē cōiter. z facit qō no.pa.z gl. in.c. bona fides de depōsito.qz solū p̄hibetur compensatio in depōsito.vt.l.fi.C. de compen.ergo in alijs contractibus admittitur.qz exceptio firmat regulā. xxxij.q.v.dominus.

Cōpaternitas vide ifra Matrimonium.iij.impedimento.vij.

Cōpēsatio est debiti z credi ti inter se contributio vt.ff.de compensa.l.j.

¶Utruz admittatur in omnibus. Rñ. 1
pa.in.c.bona fides.de depōsito.q sic in omnibus que in suo genere recipiunt functionē.i. quādo vna res poteſt fungi vice alteri⁹ sicut sunt cōmuniter que consistunt in numero: pondere z mēsura.In alijs autem cessat compensatio. Unde si tu teneris mihi restituere equū z ego tibi.v.ducatos non fiet compēsatio.quia posset esse maior affectio quaz habeo ad equū. ℔ sit ℔titas pecunie. Secus autem quando nullum possumus pretendere interesse.vt puta. Mutuaui tibi pecuniam:z tu mihi quid simile. Itē requiritur q debitum sit liq̄dum vel de proximo liquidandum.l.ſi. C.de compensa.

¶Utrū cōpensatio indirecta habeat 2
locū vbi non habet locum directa. Rñ. pa.in.d.c.bonafides q sic puta res tua venit ad me potero illam tenere donec mihi satisfeceris p debito meo.vide p ey.distinguentē in.l.ſi non soluerit.H. ſi centum.ff.de cōdi.inde. Inno. vero. in c.cum olim causa.de re.spo.dicit q autoritate superioris possum accipere eq̄ualens quando rem meam habere nō possum.alle.c.dominus.xxiij.q.ij. dum modo sine fraude mendacio vel calūnia recuperet aliter dixit quod tenetur ad restitutionem alle.c.non sane. xiij. q.v.Quod credo verum quādo calumnia vel fraus p̄seuerat: alias non quia licet peccauerit in recuperando non tamen peccat in retinendo.nisi ℔ q dicam j.furtū.H.xl.z.xlj.Et sic serua in cōscientia licet quo ad fozū cōtentiosum aliter fozet dicendum.

Cōpositio amicabilis an possit interuenire

UVA. BHSC. IyR_213

re in decimis ⁊ aliis spiritualibus con tractib⁹. Rñ glo.in.c.statuim⁹ de trāſ. quod ſicut ibi de deci.ex multiplici.⁊.c. nuper cum aliis. Ita tamen intellige q̄ nullum temporale detur pro ſpirituali. quia ſimoniacum eſſet. vt in iuribus in eis allegatis patet.

Cōpromiſſum poteſt facere qui libet ſuper rebus quas poteſt alienare ſeu libere diſponere. In aliis autem quas alienare non poteſt ſine certa ſolennitate. nec poteſt compromittere ſine illa ſolennitate. facit. c. cum tempore. de arb. ⁊ pa. ibidē facit glo. ⁊ Bar. in l. nulli. ff. de tranſ. et. l. non ſolū. iuncta glo. C. de predi. mi. non ali. vbi canetur quod tutor non poteſt tranſigere ſine auctoritate iudicis ſup illis reb⁹ quas alienare non poteſt intellige quando p tranſactionē ſequeretur alienatio ſed ſuper fructibus ⁊ aliis que ſolus pōt alienare. poteſt etiam trāſigere quomodo cōpromittens teneatur vide ſupra arbiter. §. ⁊.

☞ De compromiſſo quid ſit et inter quos approbetur ⁊ cōmendetur. not. gl. in. l. fi. C. fa. her. in qua ſunt fundata ſtatuta cogentia coniunctis ad compromiſſum: vt not. in .l. congruentius. de pa. po.

Cōmūicare vide. J. euchariſtia iij. p totū.

Cōmutare vide infra permutatio.

Cōceſſum intelligit de iure cōmuni quod nō eſt ꝓhibitū arg. xxx. q. iij. q. d. ſpirituale ⁊. xvj. q. j. ſunt nonnulli. v. dict. ad eius. ff. ex qui. cau. ma. l. nec nō. §. quod ieis. ff. de procu. l. mutuus. §. j. de teſti. l. j. contra de tranſ. pre. inter corporalia. ff. de colla. iiij. l. Soluit glo. in. d. c. inter corporalia. q̄ prima iura loquuntur in conſtitutionibus affirmatiuis ⁊ nō prohibitiuis ſicut ſecunda. Exemplum cōceditur q̄ contrahatur matrimonium ergo ſemper ⁊ cuilibet. Exemplum in prohibitis. homicidiū prohibetur ergo ſemper niſi vbi inuenitur conceſſum.

¶ Cōceditur aliquid alicui tribus modis ꝑ. pau. in. c. ſuper. de do. poſt. di. re. 1

¶ Primo in donatione vel hereditate vt poſſit libere diſponere ſicut de re ꝓpria. ¶ Secundo in feudo. vt vtile dominium tranſeat in vaſallum. ⁊ directū remaneat penes dominum de quo de feu. c. iij. ¶ Tertio donec vixerit qui recipit. ⁊ videtur hoc caſu cōceſſus vſufructus rei ⁊ talis poteſtas ſuam alteri concedere in vita ſua.

¶ Vtrum conceſſum propter neceſſitatem extendatur vltra neceſſitatem. Rñ. pa. in. c. dens qui de vi. ⁊ ho. cle. q̄ non niſi ☩tum neceſſitas expoſtulat. Et ſic cauſa limitata limitatum producit effectum arg. dicti. c. dens qui. in verbo ☩tum ad hoc ſpectat. 2

¶ Vtrum concedens concedat neceſſario omnia que ſequūtur ex illo. Rñ. qō ſic. viij. diſtinc. quo iure. et de offic. delega. cum ſuper. de dolo ⁊ cōtuma. cum dilecti. 3

¶ Vtrum conceſſo principali conceda tur ⁊ acceſſorium. Rñ. ſic. quia cōmiſſa cauſa cōmittuntur ea q̄ ad cauſam ſpectant. de officio. deleg. preterea in text. ⁊ in glo. 4

¶ Vtrum conceſſum de gratia ſpeciali debeat trahi ab aliis in exemplū. Rñ. q̄ non de primi. ſane. vbi de hoc. 5

¶ Vtrum cōceſſum a papa. vel ab alijs exſpiret morte vide. J. Statia. §. ij. ⁊. iij.

Cōcilium generale congregare ē ꝓnilegiū ſolius. pape. xcvij. dis. c. j. ⁊. ij. ⁊. iij. q. vj. c. iō. el. j. et iij. di. §. porro vñ ſine auctoritate pape congregatū nullum habet firmamentum. xvij. dis. §. j. ⁊ per totum. de ele. ſignificaſti ante fi.

☞ Concilium ⁊ conſiliuz differunt in hoc quia concilium dicitur adunatio ⁊ conſilium admonit⁹: vt no. Bal. in l. j. circa mediū. ver. queritur vtrum ſic. C. de mand. ⁊ per quem poſſit cōgregari concilū generale. no. Bal. i trac. ſciſmatis. col. xv. ⁊ an poſſit committere aliq̄bus conſiliarijs q̄ aliquid faciāt nota.

UVA. BHSC. IyR_213

in.l.illud al's c.l.itez eozũ.§.si.decurio nes et ibi Bar.ff.quod cuiusq; vni.no.

1 ¶Quatuor concilia vez Uicenũ:Constantinopolitanũ Ephesinum:z calsedonẽse sunt tãq; quatuor euãgelia seruanda.xv.di.sicut sancti.

2 ¶Utrũ quincialia concilia possint celebrari sine autozitate pape.Rñ.q; sic tamẽ cũ autozitate pñarche.aut.primat⁹ aut arhiepi.iij.di.§.pozro.xviij i fiñia

3 ¶Quãdo pzouincialia concilia dñt celebrari et qui conuenire teneãtur:hẽs plene.xviij.di.per totũ.z ad quid debeant celebrari que notãda sũt cõtra arch⁹epos si cõtentur.

Cõcubinatus vtrũ liceat Rñd.Joã. and.post hostiẽ i regula sine i mercurialib⁹ z recitat pa in.c.vt clericoũ de vi.z ho.cle.nõ q; etiam de iure ciuili qz ex quo ius canonicũ expresse phibet vt est tex.no.xxxij.q.iij.nemo immo de⁹ vtin.c.meretrices ea.q.vbi oz q; i illo p̃cepto exo.x.nõ mechaberis pḥibẽ ois cultus preter vrozũ z lex ciuilis i spiritualib⁹ subijciat se dispõi iuris cãonici.i auc.vt cle apte.p.epi.z ãt.ẽ.cc.tu. facit.c.clerici.ẽ mdi.ergo ꝛc.

¶Ad hoc propositũ ad hoc vt cõcubinat⁹ sit permissus quot requirãtur vide glo.in.l.cũ tabulis in versi.nõ denegabit.ff.de his quib⁹ vt indig.Bal. in.l.j.ff.de concub.z in addi.ad.spe.ti. de succes.ab intesta.versi. naturalis fili⁹ de quo per Feli.cap.cum sit.col. vij.versicu respectu concubinatus de foro compe.

1 ¶Utrũ cõcubinari⁹ possit absolui nisi abijciat concubinã.Rñ.q; si est periculũ recidiui nõ põt absolui nisi abijciat: qz nõ est cõtritus.xxiij.q.ij.legat.si vero non est periculũ de residuo tũc si factũ est notoziũ non põt absolui qz tenetur eã abũcere ad tollẽdũ scandalum populi marie qñ est violẽta suspicio de eozum incontinẽtia propter mores eorum al's sic.z quod dico ẽ cõcubinario idem dic de cõcubina.facit ad hoc.xxx iij.di.audite.

¶Utrũ sacerdos cõcubinari⁹ sit suspẽ 2
sus.Rñ.pa.in.c.vestra de eo.cle.et mu.
q; quo ad deũ z se nulli dubiũ cũ sit in
mortali pctõ.z iõ peccat mortal'r celebrãdo de quo dic.vt.q.cleric⁹.viij.§.j.
si est occult⁹ nõ efficit irregularis celebrãdo vt no.Inn.i.c.si celebrat de cle.
ex.mi.Si vo est manifest⁹ ita q; nulla
possit tergiuersatione celari.tũc suspẽ
sus est ab officio pz.xxxij.di.c.pter.Nã
nõ est differẽtia iter interdicim⁹ et suspendimus.qz non refert q̃d de eq̃poleẽt⁹ fiat.c.iz er quadã.de resti.l.non
possunt.ff.de legi.z hoc est clarũ.xxxij
di.§.verũ.Et iõ si celebrat est irregularis.c.j.de re iud.li.vi.z etiã suspẽsus a
bñficio vt in.d.c.preter cũ gl.Secus si
non hz talẽ opiniõẽ.Multi tñ docto.volũt q̃requirat monitio.aliter nõ
sit suspẽsus ipo facto.nec incurrat irregularitatẽ.sz p̃mũ verũ.Et id q̃ de sacerdote vz dic de clericoi mmarib⁹ Aut
quocũq; alio i feriozi sacerdote vt no.
arch.in.§.hec de mal.xxxij.di.Et sic ter
sũt irregulares si exercẽt actũ cuiuscũ
q; ozdinis.z solus papa dispẽsat.c.j.ẽ
re iud.li.vj.z.c.j.de sen.ex.li.vi.Et idez
dic de q̃cũq; pctõ mortali.sicut de fornicatione vt.§.clericus viij.§.iij.

¶Utrũ peccet mortaliter audiẽs mis- 3
sas sacerdotis cõcubinarij:vel recipiẽs
sacra.dic vt.§.clericus.viij.§.ij.

¶Quis vz cõcubinari⁹ manifestus vt 4
incurrat ipso iure p̃fatã penã suspensiõis.Rñ.pau.i.d.c.vestra.q; tũc qñ fornicatio est ita notozia q; nullã hz dubitationẽ vt puta qñ publice tenet concubinã sic vrozẽ z nutrit filios ita q; non
anderet diffiteri:aut negatio nulla eẽt
vt dicit gl.in.c. tua nos de coh.cleri.et
mul.allegat.l.q; sñiaz.C.i ver.celari.de
pe.facit.l.illud.§.pen.ff.de tribu.ac.et
xxxij. distin nullus.et.c.preter.Si autem non est ita notozium sed probabiliter potest tergiuersari.vt quia tenet
concubinam cũ matre z dicit esse pe
dissequã mñs z hmõi tũc req̃rit monitionẽ ꝛc.

Et tozañ eã non incurrit.facit.c.ſi.q.xxxij. di.z.c.sicut.de q̃ cle.post monitionẽ ꝛc

UVA. BHSC. IyR_213

nisi desistat. ⁊ sic cōcordāt doc. q̄ sūt varij in hoc vt illi q̄ dicūt monitionē necessariā intelligunt̄ qñ non pōt tergiuersari: alij qui dicunt nō esse necessariā intelligantur qñ pōt tergiuersari.

Cōcussionis crimē est cū q̄s minat̄ alicui nisi ita vl' ita faciā: vl' nō faciā ⁊c. ꝑm glo. in. §. concussionis. j. q. j. in. l. iubemus. C. ad. l. iul. repe. posita. j. q. j. §. iubemus videt̄ sentire ꝙ concussio est qñ iudex venalē dat sniam. al's non daturus vl' penā p̄mio remisit. vel cupiditate ingessit. ⁊. ff. de cōcus. l. ij. concussionē facit q̄ pecuniā accipit eo ꝙ crimen minatus sit. ⁊ qui in accusationē innocencētiū coierunt: vel qui pecuniā ob accusandum: vel non accusandū. denūtiandum. vel non denuntiandum: vel ferendum testimonium accipit ⁊ breuiter cōcussio est proprie qñ q̄s habens aliquā ptātem vel officiū pecuniam accipit ob iudicandum aut decernēdum: vel quo magis vel minus faciat qđ ex officio facere deberet: vel ꝑ minas cogit aliquē ad faciendū vel non faciendū indebite vt colligit̄ ex. l. j. iij. iiij. v. ⁊. vj. ff. ad. l. iu. rep. Unde talis concussor efficit̄ infamis si cōdēnetur de hoc crimine ⁊ ꝑm canones punit̄ pena quadrupli. xviij. di. qm̄.

3 ¶ Utrū sit pctm̄ mortale ꝯcussio. Rñ. ꝙ sic pz. lu. iij. vbi Jo. militib⁹ vt saluarentur dixit. Neminē cōcutiatis neq̄ calūniam facietis: facit ꝙ sit peccatum mortale. xxiij. q. j. militare in fi.

2 ¶ Utrū sit restituēdū de necessitate per cōcussionez acceptū. Rñ. ꝙ sic nisi sit datū ob malū faciēdum quia tūc cū taliter dans non repetat propter turpitudinē suam si restitui debet dabitur pauperibus. ꝙ cū ius non precipiat erit de consilio vt patebit. j. Restō. j. in ꝟ. turpe. sz datū ꝑ cōcussionē al's vt faciat ꝙ tenebatur necessario est restituēdū illi qui dedit vel eius heredibus aut si ignorant̄ pauperibus: qr in cōsciētia non valet talis donatio. ac. l. j. §. que honorande. ff. quarū re. ar. nō da. facit. c. sane. xiiij. q. v ⁊ l. j. ff. quod me. cā. ⁊ hoc verū in his q̄ pñt stipēdia publica vt talia officia administrēt al's nō credo de necessitate teneantur recipiendo debitas sportulas nisi in casu quo gratis esset obligatus officium administrare vt puta pauperi ⁊ hmōi facit. d. c. militare cū glo. sua. vide. j. iudex. §. viij.

Cōdēnatus ad mortē vel mutilationez mēbri. an possit fugere. vid. j. fugere. §. j.

Cōditio est triplex. ¶ Prima ratione status ꝑsone. vt cū quis libere: vel seruilis conditionis dr de. ser. nō or. c. vlt. xxxij. q. iiij. liberi. ⁊. s̄. ti. Colonus. ¶ Secūda est in reb⁹ que libere vel seruilis condi. dicunt̄. ff. ⁊. C. de serui per totū. ¶ Tertia dicitur conditio promissionis vel alterius contractus. Et hec differt maxime a modo ⁊ a causa.

¶ Quō conditio concipit̄. Rñ. ꝙ per si modus prout causa vero per qr. 1

¶ Quid est conditio tertio modo dicta Rñ. est futurus euentus in quē actus suspēdit̄ ꝑm Bar. in. l. j. in. j. col. ff. de cōdi. ⁊ demō. ⁊ Jo. an. ⁊ car. in. c. verū de cōdi. oppo. vnde ante euentū cōditiōis nihil. est. l. j. C. de condi. infer. ⁊. l. cedere diē. ff. de ver. sig. 2

¶ Modus autem est exhortatio siue inuitatio ad remunerationē quādā: siue implemētū loco ei⁹ qđ est factū et ideo nō suspēdit sed clarificat: vñ ꝓmissum sub mō pōt peti de pñti prestita cautione de mō obseruando. l. q̄ heredi iūcta. l. quib⁹ diebus. §. termilius. ff. de condi. ⁊ de. ⁊ qđ no. in. c. verū de condi. ap. 3

¶ Causa vero de preterito vel presenti est sumpta ratione dispositionis vel motus.

¶ Demonstratio est ex preterito vel presenti aliquo accidenti vel qualitate rei que geritur certificatio vel liquidatio 4

¶ Utrū cōditio cōprehēdat aliqñ modū. Rñ. ꝙ conditio sumitur primo latissime. et tunc comprehendit etiam modum vt i. c. ij. ⁊. c. verū de cōdi. ap. ¶ Secunda late: ⁊ tunc cōprehēdit ꝯditiōes 5

UVA. BHSC. IyR_213

que etiã sunt de preterito vel pñti: que proprie nõ sũt cõditiones: qz nõ suspẽdũt actũ cũ i rerũ natura sint certe. l. cũ ad pñs. ff. si cer. pe. ¶ Tertio proprie. z tũc est qñ cõferr in futurũ euẽtũ sine in certitudo sit respectu rei sine diei sz alique gl. dubitauerint de die mortis. Ita tenet gl. in. l. in oibus. ff. de. regu. iur. te est in. l. quodcũq;. ff. de. ver. ob.

7 ¶ De cõditiõe in matrimonio. aut i religione vide. j. mrimonium. iij. impedimẽto. iij. z religiosus. ff. iiij. de. cõdi. dona. vide. j. donatio. j. ff. z lvj.

8 ¶ Cõditio possidẽtis potior est vbi est par cõ turpitudis. ff. ó pdi. ob tur. causam. l. si ob turpem. ff. potro.

9 ¶ Utrũ conditio tacita faciat cõtractũ cõditionalẽ. Rñ q ñ facit. l. cõditiões. ff. de con. z demon. de quo dic. vt. j. matrimonium. iij. impedimẽtum. iij. ff. j.

10 ¶ Utrum conditio que omnino est extra substantiã contract9 vel actus. z sic vitiat. vt no. in. c. de illis. de condi. ap.

11 ¶ Utrum cõditio viciet aliquando contractũ an viciet. Rñ. vt colligit i ti. de cõdi. ap. per doc. z p legistas ó condi. z ó. alijs locis q aut cõditio est cõtra naturã z substãtiã cõtract9 z sic viciat Zctũ: z nõ viciat vt i. c. ff. de cõdi ap. facit l. cũ hi. ff. si pretor. ff. ó trãſ. z id ór ó substãtia act9 sine quo non põt stare act9 z ecõtra nõ ór ó substãtia act9 sine quo põt stare: vt cõiter no. doc. in. d. c. ff. facit qõ. no. bar. i. l. j. ff. de. li. z po. z qõ no. in l. j. i prin. ff. de verb. ob. ¶ Et hoc verũ z primo si apponit a principio cõtractus Sec9 si post cõtractũ qñ cõtract9 nõ põt dissolui volũtate partiũ vt matrimoniũ c. dixit. xxxij. q. iij. z. ca. ex lris ó dnor. z votũ z hmõi. facit. l. per seruũ. ff. de vsu z habi. Scõo verũ si per ambas ptes apponat. z de aliis vide. j. matrimoniũ. iij. ipedimẽto. iij. Aut nõ è cõtra substãtiã. cõtractus: sz è aut impossibilis aut turpis. z sic viciat z reiicit. z non intrat in cõtractib9 spũa lib9: puta matrimonio. z voto z hmõi. vt not. in. d. c. ff. In cõtractibus aũt tẽpalib9 regulariter viciat vt no. in gl. i. d. ca. ff. periura in ea allegata. Et hoc iterũ in cõctractibus qui fiunt iter vivos. In cõtractib9 veroqui fiunt i vltima volũtate sic distinguo aut rõditio impossibilis addicitur in personã onerati. vt puta testator iubet q heres suus digito tangat celũ z si non tetigerit det cẽtum Dyno. et sic nõ valet legatũ de centum factum Dyno. qz cõditio vitiat. instit. de. lega. ff. no. gl. in. l. vnica. C. de his que pe. no. ta. z ibi tenet cum hac distinctione Aut impossibilis conditio dicitur in psona onerati. l. eius cui fit legatum vel eius qui heres instituitur: quia sub conditione impossibili alicui fit legatum. vel aliquis instituitur heres. puta si titius celum digito tetigerit heres esto: vel habeto rentum z isto casu fauore vltime voluntatis reiicitur cõdicio. z valet institutio z legatum instit. de her. instit. ff. impossibilis: z cõiter doc. in. d. ff. bar. rñ in. l. j. ff. de cõdi. instit tenet contra pdictam distinctionem de qua ibi vide sed parũ ad nos. z no. q conditio turpis aut impossibilis quo ad hoc equiparantur. vt. in. d. c. ff. no. aut conditio nõ est nec turpis nec impossibilis: nec cõtra substantiã actus. z sic vitiat. vt no. in. c. de illis. de condi. ap.

Conductor. ꝯs dicaꝫ vide. ff. locatio. i. pinci et quõ ẽ excõit9 q ante tẽpus cõductionis conducit domum honoꝛie alicuius doctoꝛis vel scholariꝫ sine cõsensu ipsius inquilini. vide. j. excõicatio. vij. casu. iiij.

Cõfessio deliceti an sit faciẽda ad interrogationem iudicis. Rñ. pau. i. c. sup. de confes. aut predita iudice p iquisitionẽ ex motu officio iudicis: z tũc si facẽ est notoriũ vel infamia flagrat. vel quãdo semiplene probatum est: z sic respondere tenetur veritatem sub pena mortalis peccati ꝑm Tho. secunda secunde. q. lxix. ar. i. ter. no. i. c. cũ dilecti. de accu. z hoc verum quãdo non agitur ad aliam penam ꝓ spiritualem. Si vero factum nõ est notoriũ: neq; flagrat infamia: tunc

UVA. BHSC. IyR_213

non tenetur respondere.ar.c.qualiter ꝛ quando.el.j.de accu.etiam si iuraſſet dicere veritatem ſm hen.de gan.in pri mo quo.q.xxxij.nec eſt obediẽdum i hoc ꝓcto qz cõtra charitatẽ. Occulta eñ publicanda non ſed ſoli deo delin quẽda.vj.q.j.ſi omnia.et.c.oues.x.c.ex merito aut ꝓceditur a iudice ad inſtan tiam partis ꝛ ſic neceſſario non eſt re ſpondendũ.niſi id de quo queritur ſit famoſum ꝛ impediat ordinis executio nẽ:ſen beneficij retentionẽ:de qua nec venit imponenda pena tẽporalis.ſed dicet ne mendacijũ.Rñ.ꝙ nos ſed vtr̃ aliꝰ verbis duplicibꝰ ꝛ ſimulatis.ar. xxij.q.v..ſ.ex his.

¶ Quia hic tangitur materia confeſ ſionis iudiciarie pro illius enucleatio ne eſt videndum q̃ dicat confeſſio iudi cialis ꝛ qñ ꝛ dic ꝙ dicit illa q̃ fit coram iudice etiam tacẽte.l. iuſiurandũ quod ex cõuentio.ſ.j.cũ glo.in ver.obſtabit. ff.de iureiur. Bar.plene ꝛ doc.in.l.j.in C.de confeſ.

2 ¶Utrũ cõfeſſio iudicialis preindicet cõfitenti.Rñ.ſm pau.i.c.ex parte.de cõ fe.ꝙ ſic ſi iſt maior.xxv.an.ꝛ ſit ſpõte: ꝛ ex certa ſcia: ꝛ expreſſa cauſa: ꝛ coraꝫ ſuo iudice.ꝛ ꝓte pñte:ꝛ nõ ſit ꝙtra natu rã:nec ℈ ms.ꝛ fiat de re litigioſa:ꝛ nõ ſit contra libertatem alꝫ nõ preindicat vide diffuſe in.d.c.ex parte:quia poti⁹ eſt fori contentioſi.

3 ¶Utrũ cõfeſſio extraiudicialis preiu dicet in abſentia ꝓtis.Rñ.pa.i.c.ſi cau tio de li.inſtr.ꝙ qñ ꝓmiſſio ſit pñti ſic ꝓmitto tibi pñti ꝙ dabo abſenti cẽtũ. ꝛ tũc obligaꝫ naturaliter:ꝛ de iure ciuꝫ li.ſecus ſi diceret promitto tali abſenti cẽtũ.qz tunc nõ obligaꝫ et naturaliter: qz nõ eſt cui acquiratur obligatio. Itẽ ad gl.ꝛ doc.in.l.ſtipulatio.ſ. ſi ꝙs inſu lam.ff.de ver.ob.ꝛ i.l.j.ff.de pac.ꝛ in.l. ſi tibi abſenti de prebẽ.li.vj. Fallit hoc quando dicit tutori pupilli:curatori fu rioſi: actori vniuerſit atis ꝙ promittit eius pupillo furioſo vel vniuerſitati.qz obligatur.l.eum qui.ſ.illi.cum tribus e.ff.de conſti.pec.

¶An quis teneatur confiteri poſitio- 3
nem in qua quis. petit.xx.cum ſolum x.habere debeat:aut cum abſolute pe tit qõ ei debetur ſub cõditiõe.Rñ.ſm Bar.in.l.j.ſ. ſi ſtipulati.ff.de verb.ob. ꝛ in.l.ſi is qui ducenta.ff.de reb.dub. Aut quod ponitur in poſitionibꝰ ſeu libello eſt falſum rõne qualitatis:et ſic põt negari in totum:qz videt aliud fa ctũ.ꝛ ſic intelige gl.in.c.ñ.de cõnfe.li. vj.ꝛ in.c.ij.de teſt.eo.li.vt puta quod debeo ſub cõditione peti abſolute aut dixi.ꝙ cõedi hodie ꝛ fuit heri ꝛ hmõi. Ratio qz ſi confiteretur ſic.Debeo:ſed ſub conditione actor poſſet accipere partẽ cõfeſſionis pro ſe.ſ.ꝙ teneꝫ ei.et reus haberet ꝓbare ꝙ teneatur ſub conditione ſm cautelã pa.in.c.j.de po, ſſeſſ.li.vj. Et doc.bar.in.l.Aurelius.ſ.idẽ queſi nit.ff.de lib.le.vbi dicit.ꝙ ſi quis confi tetur ſe interfeciſſe hoiem:ſed propter ſuã defenſionẽ ꝙ non credetur ei ꝙ ꝓ pter ſuã defenſionẽ.Et ponit rationez quia preſumptio eſt contra eum ratio ne operis perpetrati.cum ſit factũ a iu re damnatum. Item quia comuniter non contingit.ꝙ aggreſſus interficiat aggreſſorem vbi vero hec ceſſant.tene ꝙ non põt quis accipere partem con feſſionis pro ſe.ꝛ partẽ refutare:quan do cõfeſſio eſt facta vnico cõſtrictu.ſic tenet archi.in.c.j.de cõfe.li.vj. Tamen qz magis tutus eſt non confitendo pe ritatẽ poterit negare.Aut qõ ponitur in libello:ſed poſitionibus eſt falſum in quãtitate ſeu in parte ſumme ſeu in parte rei.vt qz petit.xx.cũ non dz habe re niſi.x.vel petit totũ ꝛ non debet ha bere niſi mediũ ꝛ tunc tenetur confite ri veritatẽ.vñ tenuit pe.ꝙ ſi talẽ poſi tionẽ negat ex toto ꝙ eſt perjurus.ꝛ fa cit ter.cũ glo.in.l.pupilꝰ.ſ.ſi.ff.de ver. ſig.vbi patet ꝙ debitor negans rẽ eſſe ſuã negat ſibi eſſe cõem ꝛ glo.c.ſi.xij.q j.Ibi tamẽ addit glo.ꝙ res ciuitatis vel vniuerſitatis non eſt cuiuſlibet.xij. q.ij.qui manumittit.ꝛ in.l.qui ſolidũ in prin.ff.de le.ij.vbi petens totum cõ ſtituit aduerſariũ in mora in parte de-

UVA. BHSC. IyR_213

dita. ⁊ hoc est ꝯ ꝓcuratores nr̄i tp̄is.

4 ¶Utrū ꝯfitēs ꝯsociū criminis sit testis idoneus. ꝯ sociū. Rñ. ꝙ non vt no. gl. in l. si filiū. C. de li. causa. Et ideo nō debet interrogari de consocijs vt in. l. fi. ⁊ ibi per doc. C. de questio. Intellige ꝙ non debet interrogari quo ad hoc vt sit testis. sed bene potest interrogari. vt per eius dictum possit inueniri veritas ab alijs.

5 ¶Utrū interrogatus vel sua spōte dicēs faciat idictū ꝯ sociū. Rñ. non. vt. no. bar. i. l. j. §. seruꝰ. ff. de questioni. Maxime cū oē indiciū debeat ꝓbari ꝑ duos testes. vt ꝑ gl. ⁊ doc. in. l. fi. C. fa. herc. ⁊ ꝑ Bar. in. l. fi. in antepe. q. ff de questio. ꝑ ang. in. l. fi. ff. qđ me. causa. ꝑ bal. in. l. q̄ proponebat̄. ff. de le. ij. vnde licet vnus testis quādo deponit directe super ipo facto principali puta quia vidit cōmitti ipsum maleficiū faciat iudiciuz si est oi exceptiōe maior vt not. in. l. si quis. C ad. l. iul. maie. bar. in. l. fi. ff. ad. l. cor. de sic. ⁊ bal. in. l. fi. C. fa. her. Saly. in. l. fi. C. de q̄stio. no. bar. ⁊ Ang. in. l. j. ff. de fur. tñ supradictus socius ex quo cōfessus est crimen suum est infamis infamia facti saltem ideo nō est testis omni exceptione maior: qꝛ vilis ⁊ infamis nō facit indiciū aliquomodo Ita dicit bal. in l. j. §. j. idē cornelio. per illū tex. ff. de q̄sti. ⁊ bal. in. c. j. in. §. sacramētum de cōsue. re. feu. dicit. ꝙ illud ꝙ dicitur vnuz testē facere indicium. debet intelligi si est vite ꝓbate vel bone opinionis: nec pōt haberi suspectus familiaritate: vel fama mala. vel alia causa arbitrio iudicis. Et ideo ꝑm eū infamis infamia facti nō est idoneus testis. vt no. etiā ipe bal. in. l. fi. C. de requi. re. per no. ibi per gl. Et quid sit indiciū: ⁊ quomō probatur. ⁊ in quibus fallit quod supradictū est. vide. j. Indicium per totum.

6 ¶Quid si essent duo vel tres testes singulares q̄ cōfiterent̄ ꝯ tertiū. Rñ. ꝙ nullo modo pñt ꝯiungi ad faciēdū idiciū nisi sit testis oi exceptione maior. vt. s̄ dixi. in. §. p̄cedēti ⁊ multominus ad faciēdā plenā ꝓbationē. Ratio quia cum duo testes requirant̄ regulariter vt dictū est: tales nō sufficiūt. qꝛ vnūquodq̄ de ꝑ se imperfectū est. ita no. bal. in. l. si q̄s ex argētarijs. §. j. ff. de edē. ⁊ patet ꝑ no. per. d. ant. in. c. lz. de testi. dū loquit̄ de ꝓbatiōe per testes singulares. Nec ob. ꝙ vnꝰ testis deponens super facto principali iungat̄ cū ꝓbatiōe fame. vt ꝓbat̄ in. l. iij. §. eiusdē. ff. de test. ⁊ ꝑ bar. in. l. admonēdi. ff. de iureiur. Istud ē qꝛ hoc est perfectum. s. vnus testis integer vt dictum est. Item fama que facit perfectum indicium. vt no. Bar. in. l. de minore. §. si plures. ff. de q̄stio. Itē nec ob. ꝙ due ꝓbationes semiplene diuersi generis cōiungant̄ ad vnam plenā faciendam. iuxta no. ꝑ bar. in. d. l. admonēdi. qꝛ illud verꝝ qñ cōiūgūt̄ ad eūde actū. sz due ꝓbationes diuersoꝝ actuū: ⁊ diuersoꝝ generū nunq̄ cōiūgunt̄ ad plenā ꝓbationē faciendā. Iste est casus ⁊ ita deducit Bal. in. l. testium in fi. C. de testib. ⁊ idē bal. in. l. obseruare. C. quomodo ap. non reci. posuit. d. an. in. c. veniēs. el. j. de testi. Ex istis infert̄ ꝙ due mulieres dicētes se peccasse cū aliq̄ nō possint iungi ad faciēdum indiciū perfectū: nec arrandū ad veritatē dicendā etiā cū aliquibꝰ cōiecturis: maxime cū deponāt de delicto ꝑpetrato in eoꝝ corpore iuxta no. ꝑ Bar. in. l. si quis in graui. ff. ad sena. cōsul. sillanianū. vbi dicit ꝙ nullum facit indiciū. ⁊ idē Ang. in. l. ij. C. de cal. vide. j. testis. §. xxiij. quando dicantur singulares.

Cōfessio sacramētalis primo quid est. Rñ. ꝑm ho. ꝙ est legitima corā sacerdote peccatorū suorū declaratio vel ꝑm dir. Cōfessio dicit̄ quasi similis vel ex toto. vel vndiq̄ facto. Nam sicut sententia sit confessio q̄ generat sententiam debet esse certa. vnde in. l. certū. ff. de cōfes. certū inquit confessus pro iudicato erit.

☞ De hac confessione sacramenti seu penitentiaria ꝙ parum ꝓsit in articulo mortis facta ad remissionem peccatorum not. flo. in. l. j. §. hec actio. ff. ad. l. aquil. Bal. in aut. contra qui. C. de non

UVA. BHSC. IyR_213

nn.pe.z an ꝓbet in iudicio.no. Bal.i.l. archigerentis.C.de epis.audi. q; nō qō tñ fallit qñ fieret ad fauorē matrimonij qz talis cōfessio facta cotā sacerdote ꝓbabit gl.ff sing.in.c.tua nos.in fi.ll.cō titeri extra de spōsa.quā sol⁹ Roma. pōderauit in.l.si non specialiter.C. de testa.z Jason in.l.pe furioso.col.v. fi sic. qō cōfirmo.ff.de his qui sunt sui iuris. qō facit.ad versi. sequen.

1 ¶Qualis dz esse confessio vt sit legitima. Rñ. fm cōiter theologos i. iiij. dist. xvij. q.xvj.dz hē cōditiones q cōtinenti his fluib⁹. Sit simplex hūilis: confessio pura fidei. Atq; frequēs: nuda: discreta libēs: verecūda integra: secreta. lachrymabilis accelerata. Fortis z accusans: z sit parere parata. Quas Ri. exponit i iij. di. xvj. ar. iij. q. v. Simplex. i. vt nihil admisceat q nō faciat ad peccati ēstitatem. humilis. in ꝓbo z signo pura. i. recta intētione facta. Fidelis. i. vera vt nihil de falsitate admisceat. Frequens qz valde ē vtilis. Nuda: nō inuoluta verbōrū obscuritate. Discreta: vt maiora cū maiori gravitate. Libēs nō necessitate sed libera voluntate. Verecunda: nō iactantia plena. Integra vt nullum retineat. Secreta: nō publica. Lachrimabilis. ex dolore cordis. Accelerata: ne nimis plongeat. Fortiter: ne ex verecundia dimittat. accusans. se nō alios parere parata. s. ad obedientiā ꝓfessoris.

2 ¶Utrū ꝑfate ꝓditiones sint oēs de necessitate ꝓfessionis. Rñ. Ric. vbi. S. dicit q nō: fz q dā de cōgruitate: fz vt clarius intelligantur multas inferam qōnes.

3 ¶Utrū notatio ꝑsone cū qua q; peccauit sit necessaria ad pcti confessionē. Rñ. fm. Ri. vbi. S. di. xvj. ar. ij. q. ij. quod aut notatio ꝑsone est necessaria ad peccati magnitudinē z spem exprimēdam. et tunc est necessaria vt puta qz peccauit cū matre nec habeat aliā cōsanguineā qz si hēret aliā cōsanguineā puta sorores: sufficeret dicere peccaui cū cōsanguinea mea in primo gradu. Aut talis notatio solū est vtilis ofitēti vt cōfessor melius sciat imponere cōsiliū z pniam z sic fit r est necessaria. Aut est vtilis illi cū quo peccauit: z tūc pōt dicere: fz nō in ꝓfessiōe: qz sic ꝓfessor nō posset aliter qd facere nisi extra ꝓfessionem ei dicat aut nō est vtilis nec ei cōfitetur: nec ad correctionē illius cū quo peccauit nec ad expressionē spēi peti: z sic nō solum dz tacere eius expressionem: immo dicit Ric. qō credit teneatur celare, vt dicit sanct⁹ bo. i. iiij. di. xxj. parte. ij. arg. j. q. iij. quod confitens si exprimit non effugit detractionē: nec confessor si ad hec consentit. similiter quādo notatio persone esset cū periculo alteri⁹: etiā si circūstātia esset de necessitate omittenda est fm pe. de pal. in. iij. dist. xxj.

4 ¶Utrū requirat ad ꝓfessionē q flat genu flexo capite discoopto z hmōi. Rñ. q nō: misi de bono z equo. principaliter est humilitatē cordis requirit de⁹. xviij. q. v. si qd. cuius act⁹ humiles corporis ipsam inducant z in ipsis meremur.

5 ¶Utrū cōfitens ꝑpter gloriā vanā. vt alium malū finē peccet mortaliter. Rñ. q sic. qz peruertit finē facti. facit ad hoc q dico. j. honor. S. vij. immo nec sacramentum suscepit quia pars essentialis huius facti q cōsistit in actu suscipientis est actus interior. Unde sine eo non est sicut in eo cōtraheret matrimoniuz quo ꝓbo nō intenderet nisi in carnalē copulā ad tps. Tenetur em̄ ds cōfiteri petā sua: vt deo satisfaciat quē offendit z ecclesie: z vt de suis petis veniam consequatur. Alia aūt intentione confessio facta non vz z tenetur eā iterare: nisi in casu vt. j. dicam. S. xvij.

6 ¶Utrū cōfitēs petm̄ qō nō fecit peccet mortaliter. Rñ. q sic. tñ qz cōsciam nō manifestat. tñ qz mētit. xvij. q. ij. cū hūilitatis. Limito istud verū quādo cōscia dictat q non fecit. Item qñ petm̄ qō confitet esset mortale si fecisset. z sic intelligo Ri. in. iij. di. xxj. z dic. ti. de pe. z re. z illud Gre. quod hē di. v. ad eius fi. bonarum mentium est culpā cognoscere vbi culpa non est intelligit ꝑ formidare vel ingerere se peccatorem cōfitēdo sed non in specie.

UVA. BHSC. IyR_213

¶ Utrũ oẽ mẽdaciũ dictũ in confessione sit pctm̃ mortale. Rñ. ꝙ nõ: sz solũ illd̃ qd̃ est pernitiosum puta ꝯ famam suã vel alteri⁹ aut ꝯ id qd̃ necessario hz cõfiteri. vnde si taceret vel negaret aliqd̃ mortale qd̃ fecit ⁊ de q̃ nõ est legitime cõfessus peccaret mortaliter: nisi forte timeret ꝓbabilr̃ de reuelatiõe cõfessionis vl̃ ꝙ sollicitaret eũ ad malũ tali cõfitẽtis. qꝛ aliũ nõ hz posse aliqd̃ tacere vel negare cũ ꝟbis palleatis talr̃ ꝙ mẽdaciũ nõ dicat: ⁊ etiã si diceret propter hoc nõ esset mortale: sed erit veniale. xxij. q. ij. c. j. cũ ibi no. Idẽ dicẽdũ de eo q̃ habens aliqua peccata a quib⁹ scit ꝙ ꝯfessor solit⁹ nõ põt eũ absoluere tñ ne scandalizetur de eo confitet̃ de solitis solũ ⁊ tacet illa a quib⁹ nõ põt ab- absolui cum proposito confitendi integre cum eo que eum possit absoluere.

8 ¶ Utrũ cõfessio facta sit necessario iterãda. Rñ. ꝟm Ric. i. iiij. di. xvij. ꝙ vere ⁊ legitime ꝯfessus nõ tenet̃ reiterare ꝯfessionẽ de necessitate: nec tenet̃ quis obedire ꝑcipienti sibi vt iterũ talia cõfiteat̃ nec papa posset cõdere legẽ hoc ꝑcipiẽtem ꝟm pe. de pal. nisi ex bono cõsilio quis velit vt facilius inueniat remissionem fit quod sepius cõfitendo. de pec. di. j. quem pertinet circa medium.

9 ¶ Assignant tñ doc. i. iiij. di. xvij. aliq̃s casus in quib⁹ cõfessus tenet̃ iterũ confieri eadem peccata. Primo quãdo cõfitetur ei qui nõ potest absoluere.

10 ¶ Scd̃s qñ cõfitet̃ sciẽter ei q̃ nescit ligare vel soluere. de q̃bus dicã lati⁹. j. cõfessio. iij. ꝑ totũ. ⁊ cõfessio. iiij. §. iij.

11 ¶ Terti⁹ qñ q̃s nõ cõfitet̃ integre oĩa pctã mortalia. de q̃bus nõ est legitime cõfessus vni cõfessori etiã si cõfiteret̃ diuersis cõfessorib⁹: sz sciẽter tacet aliqd̃ pctm̃ mortale vel de quo dubitat vtrũ sit mortale vel aliq̃d aliud quod est de necessitate cõfessionis: vt puta circunstantiam q̃ mutat speciẽ ⁊ hmõi ex vere cũdia vel aliquo quocunq̃ respectu de pe. di. v. c. j. circa finem.

12 ¶ Quid si tacuit ex ignorantia seu obliuiõe. Rñ. ꝟz Ri. vbi. s. arg. ij. q. vj. ꝙ aut penitẽs adhibuit debitam diligentiam ꝓut de lege cõi hũana ꝑmittit fragilitas vt memoriã haberet oĩz pctõꝝ suorũ mortaliũ q̃ est ꝟm Sco. ea. di. qñ tantam diligentiã adhibet vt memoriã habeat q̃ntã q̃s apponeret in re multũ ardua: ⁊ q̃ sibi multũ esset cordi. ⁊ tũc nõ tenet̃ cõfiteri alia pctã de q̃b⁹ cõfessus est nec etiã istud pctm̃ oblitũ tenet̃ cõfiteri priori sacerdoti ĩtẽtiõe necessitatis sz solũ tenet̃ ꝯfiteri alij sacerdoti quia q̃uis de isto fuerit absolut⁹ q̃ntũ ad iudiciũ dei ⁊ ecclesie qꝛ cõfessor põt absoluere. de confessis ⁊ ꝑdicto mõ oblitis. tũ subintelligit̃ tale cõditio. s. ꝙ quando ad memoriã reducẽt̃. ꝙ illa ꝯfiteat̃ sacerdoti q̃ possit eũ absoluere. Et no. hoc ꝟm pe. de pal. in. iiij. ꝙ si prim⁹ ꝯfessor habebat autoritatẽ absoluẽdi ab oĩ excõicatiõe ⁊ casib⁹ ⁊ sic intendebat absoluere quãdo cũ ea cõfessus fuit ꝙ lz pctm̃ oblitũ tali modo esset casus reseruat⁹. vel excõicatio poterit nihilomin⁹ scd̃s ꝯfessor eũ absouere. qꝛ nõ põt esse ampli⁹ casus reseruat⁹ nec excõicatio: sed solũ pctm̃ simplex. qd̃ bñ no. ꝓ istis q̃ eligũt sibi ꝯfessorẽ autoritate apostolica. vt faciat ꝙ in absolutiõe intendat eos absoluere ab oĩ excõicatiõe inq̃ntũ eorũ autoritas se extendit ⁊ ab oĩ casu. alias oporteret recurrere ad eũ q̃ de iure posset eũ a tali absoluere facit. c. officij. de sẽ. ex. a cõtrario. ⁊. c. super literis de rescrip. claꝝ est pro hoc. Aut penitẽs nõ adhibuit debitã diligentiam: sed fuit ignorans ignorantia crassa vel affectata: tũc tenet̃ oĩa prius cõfessa ⁊ taliter oblita recõfiteri nisi in casu quãdo posset habere priorẽ sacerdotẽ: ⁊ nõ esset ei interdicta potestas absoluendi. adde ꝟm sanctum bo. in. iiij. dist. xvij. in q̃onibus circa lr̃am qd̃. s. fuerit recẽter cũ eo cõfessus ita qd̃ habeat memoriã suorũ pctõrũ q̃ antea fuit cõfessus: vel saltẽ recordet̃ puĩe imposite. vt. j. dicã. §. xiiij. qꝛ tunc sufficeret solũ illud oblitum cum sua negligentia confiteri. alias non.

¶ Quart⁹ casus i quo ꝯfessio est iteran 13

UVA. BHSC. IyR_213

da est qñ q̃s obliuiscitur pniam iniunctã vel cõtempsit facere. Intellige pro mortali peccato quia si pro veniali fuit iniuncta non tenetur eam facere de necessitate ꝟm Tho. Itẽ ꝙ si per impossibilitatem vel infirmitatem dimisit que pro mortali imposita est nõ tenetur iterare. sed sufficeret intimare eam confessori vt eã commutet. Idem dic si fuisset sibi cõmutata ab alio cõfessore ꝟm ꝙ j. dicam.

14 ¶ Quintus casus est quando confitet̃ sine cõtritione vel attritiõe debita. que sufficiat ad gratie susceptionẽ cũ sacramẽto. puta qꝛ est in voluntate peccãdi. vel ex mala intentiõe cõfitetur vel non vult satisfacere quod tenetur ⁊ huiusmodi. Et licet quidã dicãt ꝙ in isto casu non tenet̃ reiterare quia recedente fictione suscipiet fructum penitentie. tu tñ teue ꝙ iterare tenetur. ⁊ hec est cõis opi. theo. vt dicit sanctus bo. in. q. vlti. p̃fate di. ⁊ ho. ⁊ Inn. ⁊ arch. vt no. Dir. ⁊ rõ est qꝛ si suscipit absolutiõez peccat mortaliter ꝟm Ric. ea. di. ar. ij. q. viij. ꝓ hoc habes tex. de pe. di. iij. c. iter hoc el. ij. vbi dicit̃ sicut veniam promeretur penitentia vera sic deũ irritat simulata ⁊ etiã qui eũ absoluit sciẽter. ⁊ sic nõ põt dici absolut⁹: qꝛ implicaret cõtradictionẽ ꝙ simul absoluetur ⁊ ligaretur respectũ eiusdẽ vt no. doc. in. c. ꝙ quidã de pe ⁊ re. ꝙ lꝫ pnia ⁊ ꝯfessio illorũ qui nolũt abstinere sit acceptãda ⁊ salubribus monitis sit ei pnia idicenda. qꝛ valet ei ad multa non tamẽ est absolutio impẽdẽda. qꝛ non est capax eius nec in isto sacramẽto imprimit̃ caracter virtute cuius postea valeat sicut in baptismo. Addit tñ sctũs bo. i. v. d. vl. ꝙ verũ est ꝙ tenet̃ reiterare in isto casu ⁊ duobus precedentibus quando mutat cõfessorẽ secus si ad eũdẽ redeat ⁊ adhuc memoriã habeãt suorum peccatorum quia recenter cõfessus est pe. tamen de pal. in. iiij. di. xvij. dicit quod si etiã sit oblit⁹ cõfessor peccata sibi cõfessa sed tamẽ pniam pro eis iposita scit qđ tali cõfessori sufficiet confiteri alia peccata prius cõfessa solũ implicita dicendo de illis peccatis que alias vobis dixi dico meã culpã. sec⁹ si pnia non fuisset taxata tũc qꝛ oporteret vt pctõrũ memoriã haberet ⁊ satis placet. Et addo etiã ꝙ nõ sit interdicta ei potestas absoluẽdi. ⁊ sic non oportet ꝙ reiteret sꝫ sufficit cõfiteri. vel peccatũ scienter retentum vel penitentiam oblitam vel fictionẽ suam explicite ⁊ de alijs cõfessis implicite vt s̃. dixi. Nec intelligo ꝙ cõfessor habeat memoriam de singulis peccatis in numero vel speciei. sed sufficit recordet̃ ingeuere de peccatis que ei cõfessus fuit ⁊ de qualitate vite eius quod no.

¶ Sextus casus ꝟꝫ aliquos est quãdo quis recidiuat. sed hũc nõ sequũtur cõmunit̃ do. ꝟm Ric. ea. di. ar. ij. q. viij. qñ peccata dimissa ⁊ reciduata notabiliter tãtũ aggrauãt ꝙ notabilis ⁊ ꝑiculosa grauitas pcti exprimi non posset nisi dicẽdo aliqđ pctm̃ pri⁹ cõfessum ⁊ dimissum alias non. ⁊ sic tene. 15

¶ Septim⁹ casus est qñ quis cõfitetur pctm̃ a quo suus cõfessor nõ potuit eũ absoluere qꝛ licet istud ꝯfessus fuerit ⁊ oia alia. tñ istđ a quo nõ potuit absolui tenet̃ iterato superiori confiteri. nec. ꝓprie ista dicit̃ iteratio qꝛ superior accipit̃ ꝓ vna ꝑsona cũ confessore. nã cõfessor absoluit ja q̃b⁹ põt ⁊ superior ꝑficit vnde ꝟm Ric. vbi. s̃. deberet precedere absolutio superioris qđ credo de honestate nõ de necessitate ꝟꝫ Dir. ⁊ iste due absolutiones faciunt vnã cõpletã. Sed de hoc dic vt. j. confessio. v. §. ix. ⁊. x. 16

¶ Octauus casus est ꝟꝫ aliquos vt ponit sanc. bo. vbi. s̃. ꝓpter peccati obliti recordationem qꝛ q̃s cõfitet̃ ⁊ alicuius peccati obliuiscit̃ volunt vt oia postea cõfiteat̃ vt cõfessio sit integra. sꝫ hoc nõ sequũtur cõiter doc. tu dic. vt. s̃. dixi. §. xij. ꝟm illam di. 17

¶ Sꝫ quid dicemus de illis q̃ iõ nõ ꝯfitentur de aliquo pctõ mortali qꝛ nõ cognoscũt ꝙ sit mortale pctm̃. rñ. vt colligo ex doctrina doc. i. iiij. di. xvij. ꝙ si facta diligẽtia ꝟm eorũ fragilitatẽ vt memoriã haberẽt suorũ pctõꝝ ꝯfitent̃ ite- 18

UVA. BHSC. IyR_213

gre de his q̄ cognoscūt fore petā mortalia: z ea quando nō recognoscūt peccata mortalia: propterea non confitent q̄ non tenentur reiterare confessionem qñ de hoc postea aduertūt ꝫ sufficit solū confiteri taliter nō cōfessa sicut dixi .ℨ. de oblatis. z ꝫ ignorātia iuris naturalis aut diuini aliqñ non excusat quin peccet mortaliter faciēs ℨ eius precepta ex ignorātia tñ nō tenet homo hoc nō cognoscēs deo specialiter penitere vel confiteri. sed solum quādo agnoscit ꝫ sufficit de hoc doleat in gne. z dicat cū pphēta. Delicta iuuētutis mee z ignorantias meas ne memineris. z confitetur in gne sic ignorata sicut oblita et qñ cognoscet. tūc cōfiteat illa solū specifice z sufficit. Ex quo ꝑz q̄d dicendū de pueris z puellis z aliis q̄ faciūt multa petā mortalia q̄ non cognoscūt fore petā salte mortalia qz ꝫ sepius cōfiteri do illa dimiserint propter talē ignorantiam q̄ non tenentur iterare; sessiones ꝫ sufficit solū de illis cōfiteri qñ ea cognoscūt nec distinguo an habeant aliquam excōmunicationē vel nē qz etiaz si haberent aliquam excommunicationem non propterea tenerentur cōfiteri iterum confessa vt patebit .ℨ. pfessio. v. .ℨ.r.z.x.z. quod no. bene.

19 ¶ Nonnūquā ꝫ aliquos est quando quis ante cōpletā pniaz cōmittit aliqd mortale. Sz ego dico q̄ sufficit q̄ penitentiā expleat. z de commisso ꝑfiteatur solū z est verius de quo vide .ℨ. penitentia .ℨ.xiij. Cautiꝰ tamen esset q̄ pfessor aliquā penitentiā iniungeret quazdiu tū z in statu gratie penitēs possit agere. z postea aliā addicere quā nō intendat pro penitētia sacramētali ponere sed pro quadā voluntaria satisfactiōe iniungere. ita q̄ qualitercunq; impleat sufficiat. z etiā nō impleat nō intendat illa agneare. sed in suo arbitrio ponere.

20 ¶ Decimo casus ſm pe. de pal. cum quis confitetur excōmunicatꝰ existēs quam tūc ignorat: nam cum non sit capar sacramēti penitētie tenetur iterato cōfiteri de oibus. Sed istud non credo vt .ℨ. patebit conf. pfessio. v. .ℨ.x.

21 ¶ Utrum sit contendū per verba obscura. Rñ. q̄ nō sed taliter clara q̄ cōfessor plene intelligat aliter nō valeret. dz tñ cōtens loqui de peccatis p verba publica z sobria z tali honestate ornata q̄ non sonent ipudicitiā i auditu: dūtamen sufficienter exprimat factum.

22 ¶ Quid de illo qui confitet sacerdoti q̄ dormit aut eū nō itelligit. rñ. q̄ scienter tali confessus tenet iterato cōfiteri si est petīm mortale et sacerdos dz ei dicere q̄ cōfessio iportat relexationē petōꝝ qz nō pōt elle sine relatiōe vniꝰ. penitentz. z preceptōe alterius. ſ. pfessoris. z iō vno eoꝝ deficiēte nō ē pfessio. sec⁹ ō veniali.

23 ¶ Utrū petōr teneat de necessitate confiteri petōꝝ circūstātias. Rñ. ſm Sco. i iij. di. xvj. ar. ij. q̄ nō solū peccatum est confitendum: sed etiam circūstantia. illa necessario est cōfitenda q̄ specialiꝑ hibitione phibet: vbi gra cognoscere nō suā phibet cognoscere psanguineā prohibet specialiter z tō iceſtꝰ ē spūale petīm qō p ipsam ꝓfitur sīr frequēter est necessaria confitenda. Sīr ponens aliā petīm qz ℨ phibet vice nouum petīm committit. Dicit tamen archi. vt refert Dic: q̄ sufficit dicere se multotiēs peccasse z de similibus idem in dicium habetur. Alie autem circunstantie ex quibus aliquo modo petīm est grauꝰ vel ex parte obiecti nō ē certū qō oporteat cōfiteri q̄uis cōis opi. theologorū teneat quod non sunt de necessitate totū tñ est z vtile eas confiteri maxime q̄ notabilr aggrauāt nisi sint in petis cannalibꝰ in quibꝰ ſm tho. in .iij. dist. xvij. laudabile est circunstātias tacere q̄ specie nō mutāt z audiētē vel cōfitētē alii cunt ad turpitudinē licet aggrauent petīm unmo possent esse ita q̄ocatine q̄ necessario essent tacēde: alie aūt circūstātie q̄ nihil faciūt ad grauitatē peccati fatuū est cōfiteri nisi ꝫ san. Bo. qñ faceret vt sacerdoti satisfaceret. puta comedit carnes i q̄dragesima ex infirmitate z hmōi z de hmōi circunstantiis dicit Augu. de penitē. di. v. c. j. z ſ.

UVA. BHSC. IyR_213

muntur ab aris.iij.eth.c.iij.Quis:quid vbi per quos:cur quotiēs.quo mō quā do.Quis scz si religiosus vel secularis. Quid scz fecisti furtū vel homicidium. Ubi.s.in quo loco ꝑ quos.s.an solꝰ vel associatus ꝑ se an per aliū.Cur.i.quo animo qua intētione. Quotiēs.s.semel ⁊ pluries. Quomodo.s.an naturaliter vel cōtra naturā. aupreuentꝰ a temptatione aut potius ipsam preueniēs.Qñ s.an in die festo vl' ieiuniorū.Et de istis vide.s̄. circūstātia.quādo.s. mutet speciem. ⁊ ideo aduerte ꝙ circunstantia. Quis est necessaria.vt. s.cōfessor sciat.si est sui fori vel non si est coniugatus vel religiosus.⁊ propterea semꝑ prius est querēda circūstantia.Quid similiter circunstātia.cur aliquando est necessaria quando speciali ꝓhibitione ꝓhibet̄ sicut cū quis facit eleemosynā vt ꝓuocet ad luxuriā aliquē al's nō circunstātia quotiēs similiter est necessaria saltem ſm eā cōputationem quā quis facere potest puta qꝛ bis i hebdomada vl' ter fecit cōmuniter:⁊ perseuerauit ꝑ annū ⁊ huiusmodi ⁊ sufficit.Et hoc est tutius q̄uis opi.archi.p̄dicta non sit improbā da.Circūstantia quomodo similiter est necessaria qñ sub speciali prohibitione cadit puta ꝯtra naturā ⁊ hmōi al'r non. Idē dic de circūstantia.Ubi puta in ecclesia quando est aliquod opus quia tunc est sacrilegium. Circūstantia vero quando videtur esse de necessitate quando sit peccatum die festo.De quo dic vt.j.iterrogatiōes per totum.

24 ¶Quid de illo q̄ confitetur solūmodo ne reddatur notatus in populo.Rñ.ꝙ si ibi cōstituitur finis.non valet imo tenetur iterū cōfieri.Et tunc constituitur finis quādo nullo modo cōfiteretur si nō dubitaret de ifamia. Secus qñ non cōstituitur finis puta qꝛ cōfitetur propter deū ⁊ ꝓpter remissionē peccattoꝝ eductus tñ ad hoc ex pudore. vel timore ⁊ hmōi.Et idē dic de illis qui cōfiteri coguntur a suis prelatis.

25 ¶Utrū ille qui cōfitet̄ aliqd̄ pctm̄ vt videat̄ strenuus ⁊ glietur satisfaciat.Rñ ꝙ nō sz peccat mortal'r sic ꝯfitēdo qꝛ tali dr̄.Quid gloriaris i malitia ⁊c.⁊ ꝓ pt̄ ea dz ꝯfiteri ⁊ erubescat de pctō suo nō vt laudet̄.¶Utꝝ diuidēs ꝯfessionē 26
suā satisfaciat.Rñ.ſz Sco.vbi.s̄. ꝙ ñ sz opz oīa nō ꝯfessa tā secreta q̄ publica de q̄bꝰ memoriā hz premissa debita diligētia cōfiteat̄ vni etiā si ille nō posset eū absoluere ab oībꝰ ⁊ habeat necesse de aliquo ad supiorē recurrere.alit̄ nihil faceret pz de pe.di.v.c.j.§. cantꝰ sit

¶Utrū pctā manifesta sint cōfitēda? Rñ.ſz cōiter theo.i.iiij.d.xvij.ꝙ sic.qꝛ 17
lz sint nota sacerdoti.non tamē in forma iudicij nisi per confessionem

¶Utꝝ pctā venialia necessario sint cō 28
fitenda.Rñ.ſm Sco vbi.s̄.q.j.ar.iij. ꝙ nō ēt si nullū hz mortale qꝛ ꝑ pctm̄ veniale etiā in ꝓposito hō nō potest dānari nec periclitari penitētia est scd̄a tabula ꝓ periclitātibꝰ igitur non obligatur ad eā nisi habēs mortale imo.dicit pet.de pal'.in.iij ꝙ nec etiā papa posset ad hoc obligare. qꝛ hoc eēt mutare sacramēti materiā.Dicit tamē sctūs Bo. in.iiij.d.xvj.q.vltima verū nisi ratione periculi ad qd̄ dicit̄:qꝛ tūc tenet̄ penitere qñ ꝑiculū aduertit al's non.Adde secūdo ꝙ tenet̄ ꝯfiteri de veniali quando scz dubitat an sit mortale vt dicet̄.j. Tertio tenetur cōfiteri de veniali rōne professiōis.puta qꝛ ꝓfessus ē aliquam religionē q̄ ad hoc obligat.vel ex voto tenetur obedire in oībus que nō sunt cōtra deū ⁊ aīam ⁊ prelatus sic p̄cipit: Nec ob.quod dicunt quidā qd̄ nō habēs mortale tenet̄ saltē de veniali confiteri propter p̄ceptū ecclesie in.c.oīs de pe.⁊ re.qꝛ respondet Sco.vbi.s̄.ꝙ si omnia in.d.cap.distribuit ꝓ mortalibus solum et non pro venialibus.Et ita etiam dicit glo.in.d.cap.Et sic tene ꝙ de perfectione est venialia confiteri bono consilio nisi vt dictū est.

¶Utrū ꝯfessio necessario sit faciēda so 29
li sacerdoti ⁊ a solo.Rñ.ꝙ sic de necessitate p̄cepti ecclie.i.d.c.oīs.i.v̄.solꝰ ⁊ in ver.sacerdoti cōtra multos sacerdotes q̄ pueros q̄ tenent̄ ad ꝯfessionē i simu

confitentr

UVA. BHSC. IyR_213

confitent quos nō credo euadere mortale pctm̄ cum faciant eos preuaricari ecclesie preceptū. Dicit Ric. vbi.s.arg. iij.q.viij. quod in articulo necessitatis s.quādo mors iminet de ꝓpinquo.ita ꝙ vnus post aliū nō pōt cōfiteri nec ꝑ hoc euacuat virtꝰ sacramēti silr idē ibi dē tz qđ si quis vellet ꝯfiteri duobꝰ sacerdotibꝰ simul vt certiꝰ cōsiliū haberet qđ vere absoluit: ⁊ taliter audiētes nō peccāt al's sic: qꝛ faciūt cōtra preceptū ecclesie lz talis ꝑe absoluat qꝛ nō est tātū necessaria sollicitudo ex parte sacerdotis sicut cōfitentis. vñ qñ ex feruore ⁊ vt sit magis tranquilla eiꝰ ꝯscia duobꝰ cōfitetur simul. illi pñt sine pctō audire ⁊ absoluere. Sco. tñ i.iiij.d.xvj. tz ꝙ cōfiteri sil' pluribꝰ sacerdotibꝰ nō est cōfessio sacr̄al' qꝛ vnꝰ est xp̄s quem sacerdos representat

¶ Utrū cōfessio sit fiēda cū lachrymis Rñ. ꝙ si lachrima accipiat ꝓ cōtritiōe seu attritione ꝙ sic ꝯz ꝙ dico. j. cōtritio §.iiij. dz ḡ dolere đ pctō mortali cōmisso in preterito cessare in pñti abstinere saltē q̄ ad ꝓpositū in futuro; ⁊ satisfacere ꝓut tenet aliter nihil facit. Aduerte tñ ꝯm sco. vbi.s.d.xiiij. vlti. ꝙ attritus cōfitēs q̄uis nō habeat actū talē q̄ sufficiat ad meritū de ꝯgruo tñ habēs voluntatē suscipiēdi sacr̄m ecclesie: ⁊ sine obice peccati mortalis actualiter sibi facto: vel in volūtate inherētis recipit nō ex merito sz ex pacto diuino effectū istiꝰ sacramēti in vltimo instāti ꝓlationis i q̄ ē vis huiꝰ sacr̄i. Ita etiaz tz tho. i.iiij. quol.q.x. dicēs ꝙ nō perfecte conuersi aut attriti virtute clauiū gratiam cōtritiōis acquirūt dummō nō ponant obijcere spūisctō cum quibus concor. Ri.in.iiij.d.xvij.ar.ij.q.viij.

31 ¶ Utrū hō teneat statim confiteri pctō mortali ꝑpetrato. Rñ. Sco.i.iiij.d.xvij. ar.iij. ꝙ dubiū est alijs dicētibus ꝙ sic alijs ꝙ nō tenet. sz tm̄ in voto pro aliq̄ tpe. s. semel in anno nūc: sz añ.d.c.om̄is solū ante mortē. ⁊ istud vr̄ mitius ꝯz eūdē sco. Et cū ipso cōiter ꝯcurrūt theologi. Sed magis mihi vr̄ tuta opi. sancti Bo.ea.d.ar.ij.q.ij. q̄ vult vt religiosi nō possint differre: sed ꝙ habita oportunitate idonei cōfessoris teneāt. De clericis nō audet affirmare: sz tñ sibi videt idē dicēdū ꝙ de religiosis. laici vero si differūt ꝓpter maiorē oportunitatem tpis ⁊ cōfessoris vsq; ad. xl. excusant. Si vero talē oportunitatem tēporis et confessoris haberent ita ꝙ maiorē non sperāt habere, in illo anno tunc statim tenētur nec possunt differre vsq; ad annū. Quo vero ad votū cōfitēdi omnes concordāt ꝙ statim tenentur oēs tam religiosi q̄ clerici ⁊ seculares qđ tamē limito quo ad preceptū veruz quando excitātur agr̄a dei ꝯm alex. scđa secunde tractatu de negligētia. de quo vide j. contritio. §.iiij. s. qñ tenetur cōteri de peccato. al's nō de p̄cepto. Sunt etiam multi casus in quibꝰ concordāt doctores in q̄bꝰ hō tenetur statim confiteri habita oportunitate quos ponit Ric. vbi.s.ar.iij.q.vj. ¶ Primus qñ vult cōmunicare vel celebrare vide. j. eucharistia.iij.§.xviij. cū seq. Idē đt laud. ea. d.q.ij. quādo dz administrare sacramēta vel aliquē actuz solennem in ecclesia exercere: puta legere euāgeliū ⁊ hmōi. Idē Tho. i.j. q̄libet.q.vj. ⁊. Jo. de nea. qñ vult ordinē sacrū recipere. Sed hoc nō probat aliquo iure nisi peccatū eēt manifestū. Et sic limito ⁊ intelligo glo. in princi. de pe. dist. v. que dicit quando peccatum mortale est manifestum statim homo tenetur confiteri.

¶ Secundus casus qñ est in ꝑiculo notabili ⁊ iminēti mortis: vt puta qꝛ vult intrare mare ꝑ longū tempus. et periculosuz iter vel bellum vel est infirmus infirmitate periculosa. propterea p̄cipit medicis ꝙ cū eos ad infirmos vocari contigerit vt efficit faciāt ꝙ prius aduocent medicos spirituales de q̄ dic vt. j. medicus. s. viij. Et aduerte ꝯz pe. đ pal'. ꝙ tūc ꝑiculū mortis ē qñ q̄s ē i tali casu i q̄ frequēter homies moriūtur.

¶ Tertiꝰ casus est qñ sibi dicat ꝯscientia ꝙ statiz teneat ꝯfiteri đ necessitate.

¶ Quartus casus qñ ꝓbabilr videt ꝙ

UVA. BHSC. IyR_213

illo anno copiã idonei cõfessoris habere nõ poterit q ipsum possit absoluere.

¶Quintus casus qñ per statutũ quis est obligatus ad plures cõfitẽdum. vt sunt religiosi: similes qz nõ sufficit tũc semel in anno confiteri. Limito verũ si statutũ obligat ad mortale als nõ credo teneatur de necessitate nisi fm q di xi.ẽ.xxviij.

32 ¶Utrũ quis possit ꝓfieri p interpositã personã vl per scriptũ. Rñ. q nõ loquẽdo de cõfessiõe ꝑut ẽ sacramẽtũ ꝙ cõit Theo.vbi.ẽ.facit de pe.d.j. quem penitet qz qui peccauerit tenet se accusare et ad. ca. qualis.xxx.q.v. rñdet Sco. vbi.ẽ.q põt confiteri p scriptũ si ẽ presens ⁊ ipse legit.quod scripsit.

33 ¶Sed quid si est mut⁹ vel ignorat linguã.Rñ.q nõ tenet cõfiteri nisi eo mõ quo põt.ſ.p signa ⁊ hmõi.Et q dicunt aliq q ꝓfiteat p iterpretẽ ipi probat.Sco. ⁊ dñ sitr p scriptũ qz ẽ cõtra rõnẽ sacramenti.Et iõ nullo mõ faciat.ꝙ vt dixit confiteat ꝑut põt p signa ⁊ sufficit fm Sco.in.iiij.d.xvij.q.vnica.⁊ Ric.ea.dis.

34 ¶Utrũ illi qui rñdet.cõfessori ad interrogata satisfaciat.Rñ.ꝙ Ro. q sic quãtũ ad ea de qb⁹ interrogat. Sitr q rogat cõfessorẽ vt eũ iterroget vt plenius confiteat.nisi si taliq potius dimitteret cõfiteri q̃ ore,ꝑuo cõfiteret suũ petm qz de superbia ꝓuenit . de pe.d.v.c.j.q quidẽ est petm mortale.vñ prudẽs confessor qñ hoc ꝑpendit faciat eũ rectificare conscientiam ⁊ dolere de tali dispositione.

35 ¶Sz qd si dubitat.Rñ.S.bo.ea.d. ar. ij.q.j. q si ꝓbabiliter dubitat de aliq an. sit petm veniale vl mortale nisi certificet ꝑ aliquẽ doctũ tenet cõfiteri fm qõ in dubio hz.⁊ ab eo abstinere in futurũ aliter si non confitetur peccat mortaliter.qz exponit se periculo. Concor.ſ.tho. ibidem.di.xxj.

¶Utrũ cõfitẽs teneat acceptare omnẽ pniaz quã sibi ꝓfessor vult iũgere.Rñ. qõ nõ fz ho.⁊ ſeq̃. pa.i.c. ſignificauit ó.pe⁊re.fz fm Sco.i.iiij.dist.xv.q.vnica.sufficit si ꝓpositum acceptãdi a deo hoc vl i purgatorio.fz si accepta teneat i piere aduerte tñ qõ si cõfessor iũgeret penitẽti vt satisfaceret ꝓmo quẽ lesit puta restituẽdo ablata ⁊ hmõi qõ illã tenet de necessitate. expiere imo deberet ꝑcedere ꝙfessionẽ talis satisfactio si foret possibile vt latius ptz. ſ.restitutio iij.Sitr teneat acceptare illõ qõ ꝙfessor iniungit ꝑ necessaria cautela ne in peccatũ recidiuat.Et ꝓpterea no.qõ cõfessor tripliciter aliquid imponit penitẽti.

¶Primo per modũ exhortationis cũ admonet vt q̃tidie oret.ꝑaciat largas eleemosynas ⁊ huiusmodi.⁊ ad ista nõ tenetur ex necessitate penitens.

¶Secundo modo per modũ declarãtiõis communis obligationis. sicut qñ declarat q restituat ablata: cõmunicet in pascha.⁊ huiusmodi.si nõ obseruat penitens euacuat sibi fructum penitẽtie.non tamen ꝓpter hoc tenetur reiterare cõfessionem. nec comittit peccatum inobediẽtie speciale nõ obediẽdo sacerdoti. quia sacerdos nihil sibi imponit.sed declarat qõ tenetur facere.

¶Tertio modo ꝓo speciali satisfactione peccatorũ ⁊ ad istã tenetur ex precepto alꝭ cõmitteret speciale petm inobedientie.si eã acceptauit ⁊ non impleret ⁊ iteraret cõfessionẽ teneretur fz qõ dictum est.ẽ.quod intelligo de penitentia quaz sacerdos imponit preceptiue secus si imponeret exhortatiue.sicut faciũt periti confessores qui aliquã paruam penitẽtiã dãt de precepto ⁊ postea aliam maiorem de consilio ꝓpter periculum transgressionis.

Confessio. ij.de eius obligatiõe.ꝓo cuius intelligẽtia queruntur multa.

☞De ista ꝙfessiõe pniali seu sacramẽtali viõ remissiões q̃s posuit i ꝟ.ẽ.ꝑti. ꝑcedẽti vbi tãguntur materie i ẽ.ꝟ.tacte.

¶Utrũ ꝙfessio sit ó iure diuino ꝑcepta. rñ.fz sco.i.iiij.d.xvij.q.vnica.qõ sic ⁊ ꝑ dãt ꝓio sic q̃z teneat recipere graz pdictã ꝑuiã faciliorẽ ⁊ certiorẽ ex ꝑcepto diuino q̃ dr dili.dñm deũ tuũ ⁊ ꝓi. tuũ sitr vt ꝓtenere deũ ⁊ ꝓpe sal..tẽ.fz hnõ

UVA. BHSC. IyR_213

pōt fieri nisi p confessionē.qd̄ ꝓbat sic
atritt⁹ ꝯfitēs q̄uis nō habeat actū talē
q̄ sufficiat ad meritū de cōgruo tñ ha-
bēs volūtatē suscipiēdi sacr̄m eccl̄e:ꝛ
sine obice mortalis pcti actualr̄ sibi fa
cto vel in volūtate inherētis recipit nō
ex merito sz ex pacto diuino effectū isti⁹
sacr̄i vt si paꝝ attrit⁹ ꝛ attritiōe q̄ nō hz
rōnē meriti ad remissionē pcti nolēs tñ
recipe sacr̄m pnie sicut dispēsat̄ eccl̄ia
ꝛ sine obice in volūtate pcti mortalis
in actu i vl.instāti illius ꝓlatiōis i quo
ē vis sacramēti isti⁹ recidit remissionē
ꝛ gratiā pnialē nō ex merito vt dixi qꝛ
nō erat:sed ex pacto dei asistētis sacr̄o
suo ad effectū illū ad quē instituit:alio
q̄n nō apparet qūo sacr̄m pnie eēt ser-
ua tabula si nunq̄ p ip̄m vt sacr̄m pos
set recupari serua gr̄a amissa sz tātū p
attritionē tāq̄ p priuiā dispositionē et
p ꝯtritionē tāq̄ p cōpletiuā ista ponit
Sc.in.iiij.di.xiiij.q.vl.ꝛ hoc idez tz S.
Tho.in.iiij.quol.q.x.et Hen.de gā.in
quol.q.xxxij.Ex q̄.pz.ꝙ nō est alia faci
lior via ad iueniēdū gratiā.qꝛ hic in cō
fessiōe nō requirit̄ aliud.nisi qd̄ homo
nō ponat obicē gr̄e.qd̄ est multo min⁹
q̄ habere attritionē q̄ p modū meriti
de ꝯgruo sufficiat ad iustificationē nec
etiā certior.qꝛ.pōt magis esse cert⁹ hō
ꝙ.nō ponat obicē.i.actualiter peccādo
q̄ ꝙ habeat attritionē ergo quilibet te
net̄ per hāc viā cōfessionis gratiā recu
perare cū sit.facilior ꝛ certior ꝓbat̄ ēt
qd̄ cōfessio est de iure diuino per argu
mētum a cōtrario sup illud Ja.xx.quo
rū remiseritis pctā remittunt̄ eis ergo
quoꝝ nō remiseritis nō remittunt̄.sed
sacerdotes si remittunt̄ nisi ꝯfitētibus
ergo tenent̄ ex p̄cepto xp̄i.hāc rationē
facit Pe.aureolus in quarto.di.xvij.q.
j.Probatur etiā per id ꝙ no.Jo.an.in
c.significasti.de foro cōpe.vbi tz ꝙ pa
pa tenet̄ cōfiteri de necessitate.sed me-
lior rō q̄ ꝓbatur qd̄ sit de iure diuino ē
ꝙ nō credēdū qd̄ eccl̄ia ꝛ apostoli istd̄
iugū imposuissent hoībus tā periculo
suz nisi xp̄s verbaliter apostolis istud
p̄ceptū dedisset sicut ꝛ de alijs sacramē
tis excepto baptismate.de q̄bus nō pz
q̄n ꝛ q̄uo a xp̄o exp̄sse fuerint instituta.
Indubitāter ergo tenēdū qd̄ est de iu
re diuino.ꝛ semper hoies tenebant̄ ad
eā post casum in peccato mortali in vo
to sed nō in effectu.qꝛ nōdū erant insti
tuti cōfessores:nisi post passionē xp̄i q̄
haberent autoritatem absoluendi.

¶Utrū oēs teneant̄ ad cōfessionē.Rñ. 2
qd̄ sic oēs qui pctm̄ mortale cōmiserūt
ꝛ tam ifideles q̄ fideles sm̄.Ri.in.iiij.
di.xvij.ita ꝙ nō ꝯfitēs mortale peccatū
cōmissum taz ante baptismū q̄ post si
habet copiā idonei ꝯfessoris memoriā
peccati ꝛ tp̄s ad loquelā ad cōfitendū
oino damnabitur cū sit de iure diuino
recepta.vt.s̄.patuit.veꝝ tñ ꝓut cōfes
sio est p̄cepta ab eccl̄ia vt fiat semel in
anno in.c.omnis de pe.et re.non ligat
nisi fideles.

¶Utrū pueri teneant̄ cōfiteri.Rñ.sm 3
Sco.in.iiij.di.xvij.ꝛ cōmuniter docto.
pueri q̄ nō discernūt ꝛ quoꝝ etas igno
rat quid videat.ꝛ furiosi nō tenent̄ cōfi
teri.Sz q̄n quis instruct⁹ ꝛ interrogat⁹
ordinate pcipit distincte quid iustum ꝛ
quid iniustū in lege diuina qd̄ pōt fa-
ciliter videri si ad ordinatas iterroga-
tiōes ordinate rñdit sicut alius adult⁹
pfecte ex similibus p̄missis simpliciter
responderet tūc hz etatē sufficentē ad
cognoscendum iustū vel iniustū cōtra
dei legem ꝛ confiteri tenetur.

¶Utrū nō hñs mortale teneat̄ ex p̄ce 4
pto ecclesie cōfiteri saltē semel in anno
Rñ.S.bo.Tho.Ri.ꝛ pe.in.iiij.di.xvij.
tenēt ꝙ sic nō ex vi sacr̄i sz ex statuti ec
clesiastici Sco.ea.di.tz ꝙ nec etiā statu
to eccl̄ie tenent̄ sz sufficit ꝙ se presentēt
sacerdoti et dicāt se nō habere cōsciaz
mortalis peccati vt ad cōionē possit ad
mitti Tu v̄o dic cū hō teneat̄ ꝯfiteri sz
Ri.in.iiij.di.xxj.de mortalib⁹ oblitis ge
neraliter non de singulis geneꝝ sed de
generib⁹ singuloꝝ.Itē qꝛ dicit p̄s ab
occultis meis mūda me domine qd̄ v̄a
est opi.prima ꝙ q̄s tenet̄ cōfiteri saltē
gñaliter de generibus singuloꝝ ꝓpter
periculū peccatorū ignoratoꝝ ꝛ occul-

UVA. BHSC. IyR_213

torū ⁊ opi. Sco. intelligit quādo quis est certus ꝙ nullū mortale habet. quia tūc non tenetur confiteri. Et sic serua.

¶ Utrū possit dispensari cū aliquo vt non teneat confiteri. Rñ. ꝟm Ri. in. iiij. di. xvij. ⁊ Tho. ea. di. ꝙ nō ꝟz ꝙ ob ligat ex vi sacramenti. potest tamē papa dispēsare ꝟm qđ obligat ex p̄cepto ecclesie. s. vt possit diuti⁹ ꝯfessionē differre: q̄ sit statutū ab ecclesia. Unde etiā papa tenet confiteri qꝛ lꝫ ille cui confiteri dꝫ sit inferior eo inq̄tū est p̄lat⁹ est tamen superior inq̄tū est peccator. ⁊ ipse confessor dei minister.

Cōfessio Tertio cui faciēda ē vtrū soli sacerdoti. Rñ. ꝟz. S. Bo. i. iiij. di. xvij. qđ de cōfessiōe possum⁹ loqui dupliciter. vno mō prout est opus virtutis directe repugnās hipochrisi in quo quis seip̄m accusat ne alius sit q̄ appareat vel mala sua aperit ad inuestigandā curationē. ⁊ hoc modo ꝯfessio potest fieri cuilibet etiā laico qui potest adiuuare instruendo vl orādo: ⁊ de quo homo potest erubescere ⁊ humiliari ⁊ ille exemplo humilitatis meliorari non peccatorū cognitiōe deprauari. alio modo ꝓut ꝯfessio est op⁹ sacramātale ⁊ ꝓut ordinat ad reconciliationē q̄ fit ꝑ absolutionē ⁊ ligationē. et qm̄ hec potestas collata est solis p̄sbyteris. iō hec cōfessio nullis nisi presbyteris est fienda.

¶ Sꝫ q̄d si p̄sbyter deest tenet q̄s confiteri laico i casu necessitatis. Rñ Magister sniaꝝ in. iiij. di. xvij. ⁊. S. tho. ea. di. ⁊ tex. Aug. de pe. di. j. quē penitet. et gl. extra. de officio. or. i. c. pastoralis verior volūt qđ sic sꝫ opinio Sco. Ri. Pe. ⁊ cōiter theo. in. iiij. dist. xvij. qđ non tenetur de necessitate. Et hoc pꝫ ex predictis imo vt dicit. Sco. ea. di. ꝙ si peccator sic posset ꝑ se verecundari ⁊ in generali sic q̄rere ꝯsiliū vel laicus non est magis discretus q̄ ip̄e qđ non est vtile confiteri Laico nec expedit posset bene esse vtile ex materia verecūdie q̄ est vna pena debita ꝓ peccato. vnde sic cōfitēs laico solueret vnā penam debitā ꝓ peccato ⁊ sic eēt bonū ꝯsiliū eidē confiteri in tali casu dummodo sit talis q̄ nō habeat deprauari exauditiōe pctōrū ⁊ sic intelligit. Au. vbi. s. vt ibi ptꝫ.

¶ Utrū oī sacerdoti sit confitendū. Rñ. ꝟm communiter doc. qđ non sꝫ solū sacerdoti ꝓprio loquēdo de ꝯfessiōe ꝓut est sacramētalis. ⁊ de p̄cepto Juris diuini ⁊ ecclesie vt clare patet. i. c. oīs. de pe. ⁊ remis. ꝟm Ri. in. iiij. di. xvij. i casu extreme necessitatis quādo alicui iminet piculū mortis ꝓbabiliter. ⁊ ꝓpriuꝫ sacerdotē habere nō potes nā tūc quilibet sacerdos pōt quēlibet peccatorē audire in cōfessiōe ⁊ absoluere ab oīb⁹ peccatis casibus ⁊ excōicationibus vt tꝫ gl. in. c. pastoralis de offi. or quā sequunt cōiter doc. ar. ad hoc. xxvj. q. vj. si p̄sbyter ⁊. c. se. ⁊ de fur. c. fures de sen. ex. c. eos. li. vj. ita quod nō oportet ampli⁹ de ipsis cōfiteri seu ad aliquē recurrere etiā si erat casus reseruat⁹. ar. d. c. eos. sꝫ tamē q̄ ad excōicationē serua ꝙ dixi. s. absolutio iij. §. xvj. dūmō talis sacerdos nō sit heretic⁹ excōmunicatus aut ab ecclesia p̄cisus ꝟm. S. Bo. ea. di. ego tñ credo qđ nisi sit periculū ꝑuersionis in confitente. qđ etiam in tali casu licet fieri heretico ⁊ excōmunicato aut p̄ciso ⁊ absolui ab ipsis si ali⁹ sacerdos haberi nō pōt. ⁊ sit parat⁹ audire: qꝛ iducere talē nō lꝫ vt. s. Clericus. viij. §. ij. Et qđ tales sacerdotes vere absoluāt i tali casu nec peccāt sic absoluēdo dūmodo penitet de pctō suo. rō ē qꝛ ꝟm pet. aurel. i. iiij. di. xvij. ptās clauis q̄ ē absoluēdi a pctō. ⁊ ex ꝯsequēti ad penā eternā cōmutādā in tpalē ⁊ ad gr̄aꝫ actiue cōferēdā ꝑ modū applicātis actu meritū passiōis xp̄i fūdat i caractere sacerdotali q̄ q̄dē est idelebile. ⁊ q̄uis ab eccl'a i tali sit ligata talis ptās tñ in tali casu nō credo. qꝛ necessitas non subiacet legi positiue. vt in. c. quod non est. de re. iur hoc tꝫ. gl. in. c. nō est. de spō. Et ꝟm pet de pal. in. iiij. sicut a tali potest baptismū recipere. sic ⁊ penitentiā cū ⁊ ipsa sit sacr̄ꝫ necessitatꝫ. ⁊ ē tuti⁹ in tali articulo cō-

UVA. BHSC. IyR_213

teri p ea que supra dixi. confessio.ij.§.j.
¶Sz qs dr propri⁹ sacerdos. Rñ. vt colligo ex Ri. vbi. s. ⁊ Pa. i. d. c. ois ⁊ Car. i Cle. dudū de sepul. ¶Prio papa i toto mūdo. ¶Scdo legat⁹ in tota sua ꝓuincia. ¶Tertio penitētiari⁹ eiusdē legati in ꝓuincia. ¶Quarto archiep̄s dum visitat est ꝓprius sacerdos suoꝝ suffraganeoruz ⁊ eos absoluere pōt. c. nr̄o de pe. ⁊ re. Quinto ep̄s in tota sua diocesi. ¶Sexto archip̄sbyter eccl̄ie cathedral̄ ¶Septimo vicari⁹ generalis ep̄s. Isti duo possūt audire oēs d̄ diocesi. ar. l. cū p̄tor. ff. de iudi. ⁊ c. offm̄ de officio archip̄sbyteri. ¶Octauo p̄sbyter parochialis in tota sua pochia. ¶Nono vicarij p̄fatoꝝ. ¶Decimo oēs habētes licētiā ab aliquo predictorum.

4 ¶Sed nunq̄d nō habētes executionē ordinū possint licentiari ad audiendas ꝯfessiones ab aliquo q̄ executionez dare nō pōt. Rñ. vt colligo ex arch. i. c. plectis. xxv. di. ⁊ a. Pa. i. d. c. ois. ꝙ tripl̄r dr qs non habere executionem ordinum. ¶Prio qr nō hz velle vel nolle sz eius velle depēdet ab alio sicut sūt religiosi vt. xij. q. j. nō dicat de elec. si religiosus. li. vj. de testa. religiosus de sepul. c. fi. li. vj. vnde nisi tales habilitent̄ a suis p̄latis. nullo mō ēt ex licētia sacerdotum parochialiū vel ep̄oꝝ si sint exēpti pñt absoluere vel ligare. Scdo dr qs nō habere executionē ordinū q̄ est excōicat⁹ suspēsus vel interdict⁹ ⁊ hmōi ⁊ talib⁹ nō pōt dari licētia audiendi ꝯfessiones nisi pri⁹ habilitent̄ ab eo q̄ tale inpedimentū pōt auferre. ¶Tertio dr qs non hēre executionē ordinū qr nō hz ppl̄m sibi subditū sicut sunt religiosi a suis p̄latis habilitati. ⁊ oēs sacerdotes q̄ nō habent curam animarū vnde bene talibus pōt cōcedi licētia audiēdi nō solum ab his qui habēt curā in actu specialiter ip̄is cōmittēdo: sz etiā gn̄aliter dādo licētiā subditis ep̄oꝝ vt quēcūq; voluerint eligāt sibi cōfessorē. Nec ob. ꝙ iudex prorogat⁹ iudicat iure ꝓprio. Et ideo si nō hz iurisdictionē i actū nō pōt. ar. c. significatio. de fo. cōpe. Rñ qr priuat⁹ nō pōt dare iurisdictionē. quā nō hz. l. priuatoꝝ. C. de iuris. om. in. Itē prorogare idē est ꝙ extendere ⁊ ideo ꝙ nō est non pōt extēdi. c. ad disoluenduz de despō. impu. Qr rñdeo ꝙ q̄libet sacerdos ex quo est sacerdos ordinat⁹ hz iurisdictionē. solū deficit materia in q̄ exerceatur ⁊ ideo cū sibi erhibet̄ p talē licentiā in genere datā absoluit autoritate ꝓpria quā hz ⁊ pōt exercere oblata sibi materia debita. Non obstat etiā c. ad hec de rescrip. vbi ꝯcessio iudicis i certi nō vz: qr illud verū est q̄ntū ad forū cōtētiosum: vt no. Semi. in. c. fin. de pe. ⁊ re. li. vj. Et istā opi. tz host. ⁊ seq̄tur. pa. in cle. j. de priui. lz prius tenuisset ꝯrium. Et ideo s̄m hoc limita ⁊ intellige dicta doc. in cle. j. de priui. ⁊ xvj. q. j. §. ecce. ⁊ in cle. dudū de sepul.

¶Undecimo dr ꝓpri⁹ sacerdos ei⁹ ille q̄ eligit̄ a papa ꝓ suo cōfessore. ⁊ sil̄r ab ep̄is archiep̄is p̄riarchis cardinalib⁹ et similib⁹ p̄latis ep̄is superiorib⁹ ēt ab inferiorib⁹ p̄latis dūmodo sint extenti. vt pz in. fi. de pe. ⁊ re. Sz no. ꝙ tales inferiores ep̄is oportet p̄mo qd̄ sit immediate sub papa. qr exempti qui habent abbatē vl̄ generalē ⁊ hmōi super se nō pñt sibi eligere cōfessorē de iure cōi s̄m ho. ⁊ pa. in. d. c. fin. ¶Secundo qd̄ sint prelati ⁊ capit̄ large p̄lati s̄m pa. ibidē etiā ꝓ sacerdotib⁹ curatis q̄ large dicūtur prelati. vt in. c. tua de elec: ego. licet stricte noīe p̄lati veniant solū illi q̄ hñt iurisdictionē fori cōtētiosi vide bonaz glo. in. c. ij. de iudi. ⁊ in cle. dudū de sepul. in versi. p̄lati. ¶Tertio ꝙ sint exēpti. vno istorum deficiente non possunt sibi eligere confessorem. 5

¶Utrū prefati possint vna vice eligere vnū alia vice aliū. Rñ. ꝙ nō dummō nō faciāt in fraudē secū Directoriā nō. 6

¶Sz quā autoritatē hz talis elect⁹ super eos qui eū elegerūt. Rñ. s̄z pa. i. c. significasti. de fo. cō. qd̄ electi per exemptos ep̄is inferiores nō possunt absoluere ab excōicatiōe ⁊ casib⁹ ep̄is reseruatis. ar. c. iij. de pe. ⁊ re. li. vj. nisi spālē indulgētiā habeāt sup hoc. s̄m ho. te- 7

UVA. BHSC. IyR_213

net ꝙ vbi exem ptus elegit electus hꝫ ptātē pniarij pa. quo ad absolutionē non quo ad dispensationē nisi de speciali mandato. A nō exceptis vero electus hꝫ potestatem illius cui subest vnde confessor epi potest ipsum sicut archiep̄s. ⁊ sic de ceteris. ⁊ hoc magis placet quo ad predictos. de quibus loquitur. d. c. fi. de pe. ⁊ re. ⁊ idē dicerē de illo cui papa concedit vt possit sibi eligere confessorem vt cōfessor possit eū absoluere ab oibus nō reseruatis pape. ⁊ ad c. ij. p̄dictū dico intelligendum in casu suo quando ep̄s dat suo subdito talem licentiā sed nō quando papa. qꝛ potuisset loqui generaliter si voluisset.

8 ¶ Utrum eo ipso quo ep̄s vel tales exēpti de quibus. s̄. confitentur alicui videantur eum eligere. Rñ. ꝙ sic. qꝛ. plus est factis eligere q̄ verbis. l. nō dubiū. C. dele. ⁊ in. c. legebatur. de maio. ⁊ obe. ⁊ in. c. fi. xv. q. vj.

9 ¶ Duodecimo dicitur ꝓpri⁹ sacerdos quilibet presbyter parochialis oim vagabūdoꝝ ⁊ illoꝝ q̄ nō hn̄t ꝓpriū domiciliū. Et hoc tamdiu q̄diu in eius parochia inueniunt quia a quocunq; parochiali presbytero ad quez se transferūt possūt absolui ⁊ a fortiori ab episcopo. aut licentiā habentibus ab eo. episcopo in sua diocesi audiendi confessiōes. ⁊ non s̄m. pa. in. c. fi. de for. compe. ꝙ vagabūdi dicunt qui nō hn̄t domicilium certū vel habitationū s̄m gl. ⁊ Bar. in l. dies. §. pretor. ff. de dam. infec.

10 ¶ Sed quid dicem⁹ de scholarib⁹. mercenarijs mercatorib⁹ stipēdiarijs ⁊ huiusmodi cōmorantibus in aliqua parochia nunquid poterāt absolui ab illis sacerdotib⁹ a quibus possunt absolui parochiales illi⁹ parochie. licet ibi non cōtraxerint domiciliū. Rñ. s̄m pa. i. d. c. omnis. quod sic quia ille dicit propri⁹ sacerdos prefatorū in cuius parochia habitant de presenti nec possunt cōmode adire propriū sacerdotem. ar. c. fi. de parochijs. vide gl. que hoc tenet in cle. prima. de priuil. ⁊ hec est cōmunis opi. hoc idem tenet pa. in. c. cuꝫ cōtingat de foro compe. quam opi. limito verā quādo per maiorem partem anni ibi steterunt vt dicam in se. §. aliter non.

11 Nunquid idem sit dicendū de peregrinis viatoribus aut mercatorib⁹ discurrētibus hincinde pro negotiatiōe. Rñ. vt colligo ex inno. et ho. in. d. c. oīs. ꝙ si alicubi morātur per annum vel ꝑ maiorē partē. anni. presertim vltra pascam in quo tenēt confiteri ⁊ maxime qñ in pascate communiter non declinant ad domum sui loci quia tunc non vidētur habere ibi domicilum vbi est eorū domus quo ad sacramenta ideo tunc licite cōfitentur parochiali vbi sunt et ab eo pñt absolui. xvj. q. j. q. ar. de deci. ad apostolice. si vero talē moram alicubi nō ꝯtrahunt nō poterūt cōfiteri ibidē nisi licentiā acceperinta ꝓprio ep̄o vel sacerdote parochiali vbilibet confitendi vel saltē peregrinādi siue itinerandi. qꝛ tunc etiā ibidē ꝯfiteri possent ⁊ absolui. qꝛ p̄sumit ꝙ eo ipso quo licētiām itinerandi dederūt: ⁊ etiā cōfitendi ⁊ sacr̄a suscipiēdi dederint. tuti⁹. tamē esse specialiter licentiam petere. ⁊ quos casus sibi reseruat suus ep̄s facere sibi declarari. cū non possit absolui a talibus sine ei⁹ licentia. ꝙ intelligo qñ per talē morā alicubi nō steterūt ꝙ possint ab illo ordinario absolui.

12 ¶ Quid de illis q̄ in diuersis locis morātur equaliter aut in diuersis castris habēt domicilia nec apparet qđ sit p̄ncipale. Rñ. qđ debēt cōfiteri illi in cui⁹ parochia se inueniūt tēpore confessionis fiende. ar. c. ex parte. de fo. comp. facit gl. in. l. ij. C. vbi de cri. agi. opo. q̄ dicit quēcūq; conueniri posse vbi degit ⁊ moratur. ho. tamē dicit qđ tuti⁹ esset ꝙ ab vtroq; ep̄o vel p̄sbytero in cuius iurisditione moratur licētiam peteret.

13 ¶ Cui debēt cōfiteri sacerdotes. prepositi decani. Canonici seculares. Et huiusmodi ecclesiastici non exēpti inferiores episcopis. similiter. religiosi etiam exempti qui non sunt p̄lati. Rñ. s̄ꝫ omnes doc. qđ tenentur confiteri suis prelatis vel de eorum licentia.

UVA. BHSC. IyR_213

¶ Utrũ prefati proprij sacerdotes possint alijs suã autoritatẽ delegare. Rñ. ſm Ric anglicũ in quol'. aut talis sacerdos hz autoritatẽ ordinariam: ⁊ sic põt aut habet cõmissam: ⁊ tũc distinguo ꝙ aut papa ⁊ sic põt. Intellige verũ qñ a papa cõmittit iurisditio. Secus cũ cõmittit nudũ officiũ sine iurisditione vt puta audire confessiones: qꝛ nõ põt. facit. c. fi. de off. de. vide. j. delegat⁹ §. vj. Aut ab iferiore vt ab epo: ⁊ tũc aut ad vniuersitatẽ causarũ: ⁊ sic põt in particulari aliquã cãm cõmittere vt officialis ⁊ gñalis penitentiarius epi. nisi sit eis spãliter iterdictũ. Si vero hz cõmissionẽ particularẽ nõ põt sicut si sacerdos fuerit conduct⁹ ad officiãdũ ecclesie parochialis. cũ nõ sit ordinari⁹ illi parochie. Et sic loquitur. c. fi. de' offi. de le. in. §. ceterum. vbi dr. salua legatorũ sedis aplice autoritate nulli cui cõmissum fuerit pdicare crucẽ excõicare absoluere. dispẽsare. vel iniũgere pnias liceat de cetero hoc alijs demandare.

15 ¶ Utrũ in aliquo casu liceat cõfiteri alteri q̃ proprio sacerdoti. Rñ. ſm pa. i. d c. ois ꝙ sic qñcunq̃ subest aliqua legitima cã. puta qꝛ est reuelator confessionis vel sollicitator ad malum: vl' nõ habet debitã sciam vel ꝓbabiliter videtur sibi periculũ vel sacerdoti imineret vel est excõicatus ⁊ hmõi. ⁊ tũc dz petere licentiã. ⁊ obtinere ꝙ si nõ põt obtinere nec audire põt supiorem sufficit ꝙ petijt ⁊ sic supplet cle. c. ois. p. c. placuit ⁊ ibi gl. de pe. di. vj. sic vt sensus debet optinere licentiã. l. si potest. vt in. d. c. ois. vel adeat alienũ si nõ põt. vt in. d. c. placuit. ego vero in hoc multum non insisto: qꝛ verissimũ puto ⁊ quia hodie habẽtur multi proprij sacerdotes quibus legitime cõfiteri, possumus si vn⁹ nõ est idone⁹: ⁊ si casus accideret tenet quod dixi quia precepta nõ se extẽdũt vltra charitatẽ ẽt si licet cã meliorã de vite extra de regula. c. licet. q̃to magis causa recuperande.

16 ¶ Utrũ liceat absq̃ alia licẽtia confiteri fratrib⁹ minorib⁹ ⁊ pdicatorib⁹. Rñ. ꝙ sic si. v. concurrant. ¶ Primum ꝙ generalis vel prouincialis minister. aut custos quo ad minores: ⁊ magister aut prior prouincialis aut eius vicarius quo ad predicatores accedat ad psentiam prelatorum petendo ꝙ fratres q̃ fuerint electi possint libere cõfessiones suorũ subditorũ audire. Sed istud primum est de bñ esse vt. j. patebit. §. xxj. ¶ Scdm ꝙ fuerit electi ⁊ habilitati ad audiẽdas ꝯfessiones p gñalẽ aut ꝓuincialẽ ministrũ quoad minores vel per magistrum aut priorẽ prouincialẽ quo ad pdicatores. ¶ Tertiũ ꝙ sic electos pñtent p se vel frẽs quos ad hoc deputauerit epis: seu eorũ vicegerẽtib⁹ petẽdo humil'r vt de eorũ bñplacito possint audire cõfessiões suorũ subditorũ. An aũt req̃rat ꝙ 'psonal'r ducat tales frẽs electos ego credo ꝙ nõ. sz sufficit ꝙ ꝟbal'r vel aliter qualitercũq̃. Ratio qꝛ qñ aliqd onus iponit alicui sine determinatione quo ipleto ad aliqd bñficiũ meret admitti. quocũq̃ leuiori modo impleat onus cõditio dr impleta: ⁊ sic ad bñficiũ meret admitti hoc ꝓbat. ff. de cõdi. ⁊ de. l. ꝙ traditũ. Cũ ergo on⁹ psentatiõis impositũ pfatis electis nõ distinguat qũo debeat fieri cũ possit fieri multis modis. vt. ff. de ꝓcu. l. pñs et ibi gl. igit qualitercũq̃ fiat siue p scriptũ siue verbali intelligit ꝯditio impleta. Nec ob. gl. in cle. dudũ de sepul. q̃ dicũt ꝙ debet fieri psentatio psonalis: qꝛ pñs dr q̃ pbet sensib⁹ corpis. ar. ff. de ꝟ. ob. l. j. i pñ. qꝛ si aduertis. hec rõ nõ valet qꝛ pñtatio psonalis ẽt põt fieri p ꝓcuratorẽ: vt i. l. fi. C. de ꝓcur. et sic pbet se q̃s: sensib⁹ p se aut p aliũ vt. d. l. pñs. Sic intellige gl. p. d. l. pñs. ⁊ ibi. ⁊ no. p Jo. an. i. c. pñti. de pbẽ. li. vj. facit. c. tue. de procu. vbi oportet ꝙ pñs nominaliter nõ infert necessario vt per se faciat sed bene si aduerbialiter dicatur vt ibi pz. ¶ Quartũ ꝙ req̃rit est ꝙ nõ audiãt cõfessiões extra diocesim: illi⁹ cui sunt pñtati: ⁊ i hoc differũt a ꝓprijs sacerdotib⁹ parochialib⁹: vel epis vel prelatis ordinarijs q̃ pñt vbiq̃ audire suũ sub-

5

UVA. BHSC. IyR_213

ditū. ⁊ absoluere in foro pñiali: qꝛ i, his q̄ fiunt sine strepitu ⁊ sub silētio nulli⁹ leditur territoriū. l. ij. ff. de of. procō. facit qđ no. pa. i. c. cū ꝯtingat. de fo. cōpe. ⁊ ita tenet Car. in. d. cle. dudū. Quintū ꝙ ille q̄ vult eis cōfiteri sit de iurisditione illius prelati cui tales sunt p̄sentati hec habentur ex. d. cle. dudum.

¶ Utrū p̄dicta pñtatio solū sit fienda ep̄is. Rñ. car. in. d. cle. dudum. ꝙ nō sed ibi noīe p̄lati itelligit̄ q̄libet hñs iurisditionē ep̄alē ita ꝙ nulli diocesano sub sint eorū subditi nec ipsi. ar. c. abbates. in fi. de priuile. li. vj.

¶ Utrū hec pñtatio possit eis fieri extra territoriū existentibus. Rñ. ꝙ sic ſm Pa. in. d. cle. dudum.

19 ¶ Quid si sedes vacat. Rñ. pa. vbi. s̄. ꝙ fiet capl'o. ar. c. olim de. ma. ⁊ obe.

20 ¶ Sed pone ꝙ nō possit hr̄i capitalis p̄lati. Rñ. Pa. vbi. s̄. ꝙ petet̄ a vicario suo in spūalib⁹ si habet de tē. or. c. cum null⁹ li. vj. si non hꝫ ⁊ malitiose hoc facit dꝫ adire superiorē qui eius negligētiā dꝫ supplere. c. qꝛ diuersitatē de conces. prebē. Ee idē dic si esset excōicatus vel suspēsus vel interdictus ꝙ adire debet superiorem.

21 ¶ Quid presentet̄ electi ante petitionem licentie. Rñ. zen. in. d. cle. dudum ꝙ valet concessio facta: sed ꝙ possent prelati dicere ꝙ volunt quod fiat primo petitio.

22 ¶ Utrum vicarij ministrorū aut magistrorum ꝓuincialiū possint eligere confessores. Rñ. car. in. d. cle. dudum ꝙ nō ⁊ sic tenet gl. ibidem ⁊ paulus.

23 ¶ Quid si prelati nolunt dare licētiā predictam petentibus. Rñ. car. vbi. s̄. qđ nihil refert: quia expectato cōgruo tempore possunt eligere ⁊ electi confessiones audire.

24 ¶ Quid si dicāt p̄lati: nō presentatis aliquos quia nō admittem⁹. Rñ. Car. vbi. s̄. qđ poterunt audire sine alia presentatione.

25 ¶ Utrum prefati electi ⁊ semel pñtati aut deputati durēt post mortē acceptātis p̄lati. Rñ. car. vbi. s̄. qđ nō si sua istis verbis sint deputati. s. vsq; ad eorū bñ placitū cū istud morte extinguat̄ vt in c. si gratiose. de rescrip. li. vj. si vero simpliciter deputent̄; durat post mortē et sic debent deputari nec credo ꝙ ip̄is inuitis possint al'r deputari: nisi ꝙ eorum ptās sit ꝑpetua: qꝛ eorū autoritas est papalis q̄ durat ar. de trāsa. c. veniēs. ⁊ de iure cōi approbata ar. c. sup questionum de offi. deleg. c. ne romani. in prin. in cle.

¶ Utrū p̄fati deputati possint cōmittere alijs. Rñ. car. vbi. s̄. ꝙ non: qꝛ hñt nudū ministeriū. Et i hoc dicit Lau. ꝙ habēt ptātē sine administratiōe ad istar illorū de q̄bus de resti. in iteg. c. j. dicit̄. 26

¶ Quos pñt absoluere prefati deputati. Rñ. vt. s̄. pꝫ oēs qui ab illo p̄lato cui sūt p̄sentati pñt absolui tā exēptos q̄ nō exēptos: tā ecclīasticos q̄ seculares ſm car. vbi. s̄. ⁊ etiā sine alia sniā sacerdotis parochialis: ⁊ nō obstāte ei⁹ ꝯdictiōe imo oē preceptū: ⁊ o is excōicatio cōtra tales cōfitentes ipso iure est nulla per extrauagātē. Marci. iiij. que inseritur in. Rubrica. de priuile. 27

¶ A q̄b⁹ pctis pñt tales d̄putati absoluere. Rñ. ꝙ ab oib⁹ a q̄b⁹ pñt sacerdotes ꝑochiales a iure. ⁊ lꝫ ep̄i possint sibi vel ꝑ ꝯstōes aut ex ꝯsuetudine reseruare casus: ita ꝙ curati absoluere non poterunt: tñ p̄fati fratres bñ absoluāt ⁊ facit ad hoc no. Guil. in. l. priuilegia. C. de sa. san. ec. ⁊ sequit̄ pa. i. c. sup specula. nec cle. vel mo. vbi dicit ꝙ reuocato p̄uilegio boñ. nō est reuocatū ꝑ hoc priuilegiū studij señ. q̄uis sit cōcessum ad istar boñ. qꝛ iā illi⁹ est q̄situ studio señ. hoc idē ptꝫ ꝑ ꝟbū. d. cle. dudū. vbi dicit a iure: ergo veniūt oēs casus p̄ter illos q̄s ius ſuauit spāl'r ep̄is nec. ob. motiua. Jo. imo. i. gl. d. cle. qꝛ cum dicit ꝙ in re sua q̄libet pōt facere qđ vult dico verū nisi supior ad quē ꝑtinet p̄ncipal'r al'r velit disponere: vt ē i ꝓposito. Itē cū dicit qđ si ep̄s pōt altare ordinariū multomagis extra ordinariū. nego prio ꝙ ptās p̄fatorū fratrū sit extraordinaria imo est ordinaria surgēs a p̄fa 28

UVA. BHSC. IyR_213

tacle.dudũ.vt tz zen.ꝛ Lau.i.d.Cle.du
dũ.itẽ posito ꝙ sit extraordinaria verũ
cõcluderẽt si ptãs p̃fatorũ esset ab epo
sz cũ sit a papa vt.s̃.dictũ est.nõ põt in
ferior tollere cõcessa ꝑ supiorẽ.xx.di in
ferior.cle.ne.cle.romani.de elec.alr pos
sent tot casus reseruare ꝙ in totũ tole
rẽt istud priuilegiũ fratrũ ꝙ esse nõ põt
c.q̃to de priui. Nec his obuiat rõ sua.
s.ne idẽ subditus cẽseat diuerse cure
qꝛ ex hoc nõ sequit ꝙ sint diuerse sz bñ
subordinate cure vt pz in quotidianis
cõcessionib⁹:tã pape quã epoꝛũ:itẽ cũ
dicit nõ est iure cõcessum qđ iure reuo
catũ est. Dico hoc verũ in iure cõi.non
aũt ꝙ reuocat in iure ꝓuintiali:vl sino
dali nisi q̃ ad determinatos subditos.
Itẽ cũ dicit ꝙ pochiani nõ sũt exẽpti lz
fres sint.c.ꝑ exẽptionẽ de ꝓuil.li.vj.Cõ
cedo sz nõ sequit ex hoc ꝙ nõ possit ab
solui ab oib⁹ exceptis a iure reseruatis
epis qꝛ sicut nec pñt ẽpediri q̃n ꝯfiteat
p̃fatis fratrib⁹ :ita ꝙ nõ absoluant ꝑm
eorum autoritatẽ ꝑ regulã accessoriũ de
reg.in.li.vj.qꝛ autoritas respicit fres ñ
subditos epi q̃ꝫ i actu pñt exercer qñ ad
est materia debita .q̃ est quorũcũq̃ vo
lẽtiũ ꝯfiteri de diocesi.d.cle.dudũ Itez
cũ cõcludit nõ absoluat fr ꝙ nõ absol
uit curat⁹ verũ diceret nisi ei ꝑ aliũ su
piorẽ esset ꝯcessũ.vt i istis ẽ.nõ ob .cle.
religiosi de priui.ꝙ nõ absoluãt in casi
b⁹ sedi aplice aut locorũ ordinarijs re
seruatis qꝛ subitelligit quo ad casus
epales a iure statuto:vel a cõsuetudine
qꝛ cũ excludant ꝑ.d.cle.dudũ:sic opz
ista silr eos excludat ne leges ludibrio
fiant.l.fin.§.vbi autem de bo. que li.et
iura iuribus sint cõcordanda.l.vnica.
C.de inoffi.do.de elec.cum expediat.li.
vj.ꝛ sic firmiter tene in coscientia:si
cut etiã hoc idem tenet Joã.de ligna.
in.d.c.omnis vtriusq̃ sexus nisi qñ ali
cui casui esset snia excõicatõis ipo fctõ
ãnexa ꝑ statutũ ꝛ epis reseruata.qꝛ tũc
absoluere nõ posset.itẽ qñ videret ex
pedire saluti aie alicui⁹ vl alioꝝ aliquẽ
mittere ad supiorẽ:tũc lz posset absol
uere mittendus esset qꝛ debemus esse
coadiutores eorũ ꝛ de hoc ꝛ q̃ sunt ca
sus episcopis a iure reseruati vide su
pra casus primo.

¶Utrũ p̃fati fres possint ꝑ epos aut
prelatos admitti si nõ accessu ministro 29
rũ hmõi ad petẽdã licẽciã:ꝛ pñtationẽ
electorũ.Rñ.ho.ꝛ Inn.vt refert dic.ꝙ
sic:si ꝓcedit de volũtate vtriusq̃ ptis.
ar.l.cũ pr̃.ff.de pac.do.vñ si admittũt
acsi esset obseruata p̃fata forma a p̃la
tis eãdẽ hebebũt autoritatẽ sicut si ser
uata fuisset.Si ꝟo solũ concedit lniam
audiẽti cõfessiones suorũ subditoꝝ tũc
nõ possent absoluere nisi inq̃tũ p̃lati
eis ꝯcedũt ꝛ possent sibi ꝙ vellẽt casus
reseruare qꝛ tũc nõ absoluũt autoritate
d.cle.dudũ.sz ex mera cõcessione prela
torũ.verũ tñ est ꝙ tales ex sola snia ad
missi solẽt vbiq̃ subditos taliũ prela
torũ audire sicut ꝛ ipsi p̃lati nec durat
tal autoritas nisi ad eorũ bñplacitum
qđ no.bñ.Jõ sint cauti cõfessores vt qñ
nõ seruata p̃fata solẽnitate petunt licẽ
tiã audiẽdi ꝯfessiões rogẽt p̃fatos pre
latos.silr ꝙ velit eos admittere.acsi es
set seruata p̃fata forma si autoritatẽ
prefate cle.volunt habere.

¶Utrũ ex cõsuetudine possit induci vt 30
q̃s ꝯfiteat ad libitũ cui vult.Rñ.vt i.c.si
eps de.pe.ꝛ re.li.vj.ꝙ nulla ꝯsuetudi
ne posset itroduci vt q̃s eligat sibi ꝯfe
ssorẽ sine sui supioris lnia itelligo an ta
cte vt puta qꝛ vidẽt ꝛ tollerãt cũ possint
ꝓhibere:aut expressa.Dictũ tñ pa.in.c.
cõquerẽte.de offi.ordi.veꝝ q̃ ad subdi
tos:sz quo ad exñtẽ i dignitate noie di
gnitatis posset p̃scribere hãc curã ꝛ fie
ret ꝓpri⁹ sacerdos ꝟz ho.ꝛ allegat.ca.
dudũ el.ij.de.elec.ꝛ.c.cũ oli đ prescrip.
ꝛ est verũ post prescriptionem.

¶Utrũ sacerdos pochial dẽat faciliter 31
dare lniaz suis subditis alteri cõfitẽdi
Rñ.sctũs Tho.i.iij.dis.xviij.ꝙ qꝛ mul
ti sũt adeo ifirmi ꝙ poti⁹ sine ꝯfessiõe đ
cederẽt q̃ꝫ ꝯfiterent tali p̃bytero iõ da
re debet.vñ illi qui sunt nimis solliciti
vt cõscientias subditoꝝ sciant: multis
laqueum dãnatiõis incidũt ꝛ ꝑ ꝯñs si
bi ipis.hoc sctũs Tho.Qđ credo verũ

UVA. BHSC. IyR_213

nisi quando ꝓpter hoc sollicitāt scire ne alios inficiāt: aut vt ceteri hoc scientes magis a peccatis preseruentur: dz tñ exigere specificationem illi⁹ cū quo vult cōfiteri ⁊ si est eque bon⁹: sicut ipe concedat. Si vero nō est eque bon⁹ nō dz dare. Et si ille cōfessor ad quē vult ire habet alio mō autoritatē audiendi: tūc dicat sibi non expedit ⁊ inducat vt non vadat: sed si vult ire relinquat cū arbitrio suo: qꝛ sibi nō imputabit̄ alias sic si male cōfiteretur.

32 ¶ Utrū sit credēdū dicēti se hr̄e licētiā a suo p̄lato cōfitēdi alteri. Rñ. ꝟm ri. in iiij. di. xvij. ar. iij. q. ij. qđ sic: ⁊ sil'r dicēti se esse ꝯfessuz. rō qꝛ cognitio i foro pnie depēdet a volūtate subditi: iō debet eū reputare idoneū ad eucharistiā sumēdā si se asserit penitētē ⁊ legitime ꝯfessum ei q̄ potuit eū absoluere. si tamen sacerdos haberet aliqua signa ꝓbabilia ꝙ ille non diceret verū nō teneretur ei credere nisi faceret fidē sufficiēter ei nō dico ꝙ si vere penitēs ⁊ vere cōfessus: qꝛ ista nō cadūt: sub ꝓbatiōe: sz ꝙ illi vl' illi est ꝯfessus q̄ eū potuit absoluere fallit hoc i excōicato cui nō tenet̄ credere nisi probet se absolutū ⁊ in illo q̄ habet perseuerātiā in pctō vt puta qui tenet concubinam ⁊ huiusmodi.

33 ¶ Utrū illi qui cōfitentur illis quibus dat̄ lnia a papa vel legato aut ep̄o audiēdi confessiones vel q̄ hñt lniam predictis eligēdi sibi cōfessorē saltē semel i anno teneant̄ cōfiteri proprio sacerdoti parochali. Rñ. glo. ber. in. d. c. ois. tz ꝙ sic. sz male ⁊ false ꝟm cōiter doc. in. d c. ois. ⁊. in. c. ij. de pe. ⁊ re. li. vj. sufficit ei lnia alterius eorū vel sacerdotis parochialis ꝟm Jo. an. in. d. c. ij. multo forti⁹ non tenentur si sūt cōfessi ep̄o proprio qꝛ d̄r parochialis presbyter. in. c. null⁹ de parochijs. ⁊ i. c. ij. ix. q. ij. ⁊ q̄cūq; al'r teneret esset temerari⁹ vt pz ꝑ extrauagātē. Jo. xxij. que incipit: vas electiōis q̄ dānat predictā opi. ber. cū habentes lniam in predictis possint etiā inuitis ⁊ contradicentib⁹ parochialibus sacerdotib⁹ eorū subditos absoluere. et vt dicit sanct⁹ Tho. in quadā. q. de quol. quod nō pōt aliquis autoritate cuiuscūq; hois cōpelli ad confitendū peccatū ꝙ alteri confessus est q̄ eū absoluere potuit qꝛ cōfessio peccatorū ē quoddā sacramētale diuino imperio subiacens nō humāo. addo tñ cū sctō bo. i. iiij. di. xvij. ꝙ si sacerdos parochialis ē bon⁹ ⁊ idone⁹ bonū est cōsiliū qđ remittant̄ ad eū a quocūq; audiant̄: nō tñ necessariū est nec oportet ꝙ illa pctā a quibus sunt vere a talib⁹ absoluti iterū confiteantur: sed possent ea tacere ⁊ illa occurrentia confiteri. Et dic etiā ꝙ tuti⁹ est cōfiteri ꝓprio parochiali sacerdoti vel prelato q̄ alteri ꝓpter multas deceptiones ⁊ illegitimitates que sunt in alijs deputatis: vnde sēper cōsulo ꝙ nemo dimittat ꝓpriū parochialē ꝑ alio deputato nisi clare cōiter eū quē eligit esse bone ꝯscie ⁊ debite ꝑitie ⁊ melioris q̄ ꝓpri⁹ parochialis: qꝛ si inest aliq̄s defect⁹ parochiali magis excusat̄ subdit⁹ ei cōfitēdo q̄ alteri: cū superiores cum instituendo pro sufficiente eum approbare videantur.

¶ Quid si aliquis vult sepius cōfiteri 34
in anno nunq̄d sacerdos parochialis tenetur eū totiēs audire. Rñ. ꝟm Ri. in iiij. di. xviij. ꝙ sic de necessitate precepti si ille qui vult ꝯfiteri de necessitate habet ꝯfiteri. Si vero nō tenere̅t de precepto cōfiteri nec sacerdos p̄fatus obligaretur eum audire nisi de cōsilio. Addit tñ Ri. ꝙ si subdit⁹ vult plures cōfiteri ⁊ sacerdos noluerit audire ꝙ tunc talis libere pōt cōfiteri allteri ꝯfessori. ille potest eū absoluere: nisi eius sacerdos eum ad determinatum confessorē miserit: quia si nō vult eum audire nec alium determinatū assignare videt̄ tacite ei licentiam dare: vt pro illa vice alteri cōfiteat̄ cui voluerit: sed sic electus nō poterit absoluere nisi ab his a q̄b⁹ proprius sacerdos potuisset.

Cōfessio .iiij. q̄ ad qualitatem illi⁹ cui fiēda ē circa quod queritur.

☞ De cōtentis in hoc. §. aduerte ꝙ cō

UVA. BHSC. IyR_213

fessor laicus pōt esse in casu necessitatis no. Collect. c.omnis vtriusq; sex⁹. versi.laico licitum est cōfiteri. de peni. ⁊ remis.gl.in.c.pastoralis.⁊ ibi Pa. versi.tēpore necessitatis.⁊ Fely.ibidem.§. p̄terea.col.pe.versi.licitum est confiteri laico.de offi.ordi.vbi dicit ipse Fely. ꝙ si confitens sit excommunicatus intelligitur intantuz absolutus ꝙ potest in cymiterio sepeliri.de quo per vicari.de petra sanc.sing.vlt.quod incip. necessitas non habet legem.

1 ¶Qualis dz eē ꝯfessor.Rñ.ꝙ dz hr̄e.v. ¶Primo bonitatē vite.s.vt nō sit i peccato mortali.de pe.di.vj.c.j. vñ existēs i peccato mortali.qñ absoluit penitētē nisi ipse de sua mortali culpa peniteat grauiter peccat ꝟm sctm̄ Bo.i.iiij.dist. xix.imo mortaliter ꝟm Di.ti.xv.li.j.ar. d.c.j.v.de ꝙ.s̄.dixi clericus.viij.§.j.

2 ¶Sed nunquid tali sciēter cōfitēs peccat mortaliter vt.s̄.clericus.viij.§.ij.

3 ¶Scdo dz hr̄e sciētiam.sed quātā sciētiaz dz habere necessario. Rñ. ꝟm sctm̄ Bo.i.iiij.di.xvij.⁊ elicitur ex.c.nulli sacerdotum.xxxviij.di.ꝙ tantā sciētiā dz habereꝙ sciat discernere in pctis cōib⁹ ꝙ veniale ⁊ ꝙ mortale ⁊ qđ sciat semp ad q̄ pctā sua ptās se pōt extēdere. rō qr alia pnia ꝑ mortali: alia ꝑ veniali ē imponēda.item qr si esset aliqđ peccati gen⁹ ad quod nō posset manū extēdere nisi hoc cognosceret in piculū aie ei⁹ audire cōfessiones ⁊ etiā cōfitētiū. Vñ hoies q̄ hoc cognoscūt tenent̄ ꝯsulere discretos alioq̄n.vterq; peccat grauit̄. Et hoc voluit dicere Ang.de pe.di.i.q̄ vult.Est ⁊ alia scia qua quis scia ꝑ habitū acquisitū discernere inter ꝑplexitates peccatoꝝ.⁊ hec est de bñ esse. In talib⁹ em̄ semp dz securiorē viā eligere ⁊ sapiētes ꝯsulere: hec ex sctō Bo.⁊ hoc tene q̄uis diuersi diuersa dixerint sup hoc.Aduerte tamē ꝙ si dubium verset circa aliqđ faciendū vel dandū vel penam subeundā tūc benignior opi.ē eligēda.ff.de eo ꝙ cer.lo.l.ꝙ si ephesi.vnde in.c.ij.de transac. dicit. In his sup quibus ius nō inuenit̄ expressum ꝓcedas equitate seruata semp inhūaniorē ꝑtē declinādo ꝟm ꝙ ꝑsonas:cās.loca:⁊ tpa videris postulare hec ibi.hoc idem tz Bar.i.l.oēs populi.ff.de iusti.⁊ iu.nisi forte etiam aliq̄d faciēdū ꝙ faciliter posset expediri.Si vero dubiū eēt abstineat:tūc securior ps est eligēda.s.abstinere.pur. si diuersitas eēt inter doc.et penitēs ex aliqua rōnabili cā vult adherere vni opi.nō est sibi denegāda absolutio:sz sue ꝯsciētie reliquēdū.Quid aūt sit dubiū ⁊ opi.⁊ q̄d fiēdū in his vide.j.dubiū ⁊ opi. Similiter ⁊ sacerdos nō dz asserere mortale id de quo nō est cert⁹ ne inijciat laqueos alteri nec tenetur de singulis q̄ audiunt determinare si sunt mortalia vel ne.sz de q̄b⁹ est clarū de q̄b⁹ sunt varie opi.vel etiā ip̄e penitēs nescit exprimere mentē suā circa cōsensum vel morā.hen.tamē in quol. sic distinguit ꝙ peccata sunt in duplici genere.

¶Quedā iō qr ꝓhibita aliter nō essent mala vt nō audire missaz i festo ⁊ hmōi q̄ sunt de iure positiuo mero ⁊ talia dz scire ꝯfessor.nisi hēat caz rōnalē q̄ eū excuset puta qr absens ⁊ hmōi.Alia sunt pctā qr de se sūt mala vt ea q̄ sūt ꝯ ius diuinū:ēt si ab hoie non sint ꝓhibita ⁊ hoꝝ q̄dā sūt capitalia.s.vij.q̄si elemēta ⁊ ista opz scire de necessitate.q̄dā sunt species capitaliū: vt illa q̄ recipiūt horū p̄dicationē.vt fornicatio: ebrietas ⁊ huiusmodi. Nam fornicatio luxuria ⁊ ebrietas gula est.⁊ horū spēs q̄dā importāt malū de substātia sui act⁹ eo ꝙ stati natura habēt annexū malū:vt fornicatio.⁊ talia ꝯfessor tenet̄ scire vtrum sint mortalia vel nō:q̄dā de substantia sui act⁹ nō habēt deformitatē.sz ex libidine faciētis sicut cognoscere vxorē ꝓpriā nō ē peccatū.sz libidine sic etiā est mortale qñ excedit limites matrimonij.s.etiā si nō eēt sua.⁊ talia nō opz ꝙ đ necessitate ꝯfessor sciat vtrū sint mortalia vel vēialia alia sūt pctā q̄ sūt filie pctōꝝ capitalium vt illa pctā q̄rū fines terminant̄ ⁊ ordinant̄ ad fines capitaliū.⁊ sicut dol⁹ acquisitio rei iniuste et

UVA. BHSC. IyR_213

huiusmodi. ⁊ de talib⁹ nō ordinari⁹ nō tenētur scire vtrū sint mortalia vel non sed curat⁹ ordinari⁹. vt ep̄s archiep̄s. ⁊ ceteri alij supiores tenent̄ scire, qꝛ tenē turpurgare. p̄ficere ⁊ illuminare alios. et ideo nouū ⁊ vet⁹ testamentū tenent̄ scire, hec ille, Caueat igit̄ cōfessor ne sit preceps in dādo sententiā de mortali. vbi sunt varie opi. doc. sicut de decimis soluendis vbi non est consuetudo de locis. Janue. sed cōsulet semper ꝙ sibi vr̄ tuti⁹ nec moueat̄ ꝓpter dictum vnius doc, nisi rōnaliter vt dicā. j. opinio. §. j.

¶ Sed q̄d si cōfessor propter suā imperitiā dubitat de aliquo. Rñ. qd̄ optimū qd̄ possit esse in confessore scire dubitare. vnde nisi sciat ꝑ certo se legisse decisionem alicuius casus. vel non habeat rōnes euidētes semp dꝫ dubitare ⁊ peritos consulere vel ipse de nouo studere dicēdo peccatori vt reuertat̄: qꝛ vult melius videre vel saltem si hoc nō pōt facere absoluat penitētē in q̄tū sua autoritas se extendit. ⁊ iponat ei ꝙ cōsulat peritos, deliberet facere q̄cquid faciendū ei fuerit declaratū ⁊ sufficit ⁊ ꝑ hoc facit in ar. c. si quis posit⁹ ⁊. c. null⁹ de pe. dist. vij. vbi q̄uis de tale dubitet̄ tñ absolutio nō negat̄. de qua aūt culpa teneat̄ cōfessio vide. j. culpa. §. v.

5 ¶ Tertio debet habere charitatē erga penitētē vt eū interroget ⁊ instruat de pe. di. v. c. j. an aūt de necessitate teneat̄ facere interrogatiōes ⁊ quomodo vide j. interrogatiōes in prin. ⁊ per totum.

6 ¶ Quarto debet habere pietatē in cōpatiendo peccatori benigne eū cōsolādo infundēdo vinū ⁊ oleū vt dicitur in d. c. oīs. vt poti⁹ velit saluū in purgatorio q̄ nimiā penitentiā imponēdo desperatum in inferno: nec exigat iuramētum vel promissionē a penitente nisi in casib⁹ in quibus ius ita vult etiā si videat ꝙ nō implebit que sibi imponet

¶ Sed pone quod presbyter parochialis habeat aliquos parochianos. surdos mutos: vel furiosos ⁊ huiusmodi. Rñ. qd̄ debet facere posse suum vt iducat eos ad contritionem. ⁊ pniam ꝑꝫ ꝙ est possibile. s. signis. aut nutibus ⁊ huiusmodi. ⁊ si nō pōt ꝓficere oret deuꝫ ꝑ ipsis ⁊ faciat orare ppl'm vt dñs eos illustret: ⁊ cū nihil omiserit de contigentib⁹ nō iputabit̄ ei facit de cōse. di. iiij. solet queri. ⁊. xliiij. di. ephesis.

¶ Quid si eger petat p̄sbyterꝫ añ q̄ adiungat ꝑdit loq̄laꝫ vel efficit̄ furiosus. Rñ. ꝙ vel ad nutū ifirmi vel ad testimoniū eoꝝ q̄ ip̄m audierūt petere pniam vel p̄sbyterū dꝫ ei q̄cq̄d pōt humanitatis ipēdere absoluēdo vel recōciliādo ⁊ ⁊ si pōt sine periculo ori eius eucharistiam infundendo. ⁊ sufficit vn⁹ testis in hoc cū nulli fiat preiudicum.

¶ Utrū adiudicat⁹ morti petēdo pniaꝫ sit absoluēdus. Rñ. ꝙ sic debēt cōpelli officiales vt hoc ꝑmittāt ⁊ cogi ecclesiastica censura. cle. cum ꝑm depe. ⁊ re. 9

¶ Quid si sacerdos scit impedimētū in mr̄imonio alicui⁹ sui ꝑochialis ⁊ hmōi Rñ. ꝑꝫ Mo. ti. pnia. vij. ꝙ si pōt ꝓbari tenet̄ sibi reuelare. q. cū sit ei⁹ p̄lat⁹ tenet̄ ad illd̄ p̄ceptū. Ma. xviij. Si peccauerit in te frater tu⁹ ⁊c. Si aūt ꝓbari nō pōt lꝫ sciat nō tenet̄ ei dicere nisi credat qd̄ laboret ignorātia crassa ⁊ supina q̄ euꝫ nō excuset vl' qñ ꝓbabil'r credit ꝙ ꝑati erūt acq̄escere ꝯsilio bonoꝝ sup hoc in his duob⁹ casib⁹ tenet̄ ei reuelare al's nō imo ego credo ꝙ grauiter peccaret aliter reuelādo: quia esset occasio ꝑcti. 10

¶ Quinto debet habere potestatē absoluendi ꝑm quod. s̄. dictum est 11

¶ Sꝫ q̄d de cōfessorib⁹ illis qui vel de iure nō tenēt bñficiū: vel sunt itrusi aut excōicati: vel nō hñt lniaꝫ audiēdi ⁊ huiusmodi. Rñ. ꝙ q̄tū ē ex ꝑte taliū sacerdotū decipiūt aīas cū nō possint nec ligare nec soluere. de poc. c. null⁹: sꝫ quo ad ꝯfitētes distinguēdū est: ꝙ aut hñt iustā cām ignorātie: ⁊ sic sunt absoluti quo ad deū q̄diu talis ignorātia durat sꝫ si postea hoc sciat ꝑꝫ in. tenet̄ cōfiteri iterꝫ sacerdoti legitimo q̄ eos possit absoluere. ar. d. c. oīs ⁊ de p̄s. nō ba. d. c. veniēs. distinguo tamē hic ꝑm. pe. de pal'. in. iiij. di. xvij. ꝙ si impedimētū ē iuris diuini: puta qꝛ nō est baptizat⁹ vel nō 12

UVA. BHSC. IyR_213

est ordinat⁹ sic ꝫ quo ad deū sit absolu
tus ꝓfessus tali ẽ diu ignorantie durat
tñ cū sic tenet⁹ iterū ꝓfiteri legitimo
cōfessori.nec papa posset dispone re de
ꝛario. Si vero ipedimentū ẽ iurispos
itiui tūc aut talis cū quo est cōfessus ha
bebat cōiter ꝓ plato. puta q; erat in
possessiōe ⁊ confirmatur p superiorē ꝫ
nō inie obtinuerit bñficiū. ⁊ cōfessus est
ꝙs tali tanꝯ suo plato. q; sic reputaba
tur cōiter ⁊ sic ipse credebat ex ignoꝛā
tia facti ⁊ tali cōfessus nō tenet iterare
cōfessionē. licet postea sciat nō fuisse le
gitime positū. si vero ex ignoꝛātia iuris
hoc puenit vt puta q; vidit eū verbera
re clericū. ſz nō putabat exōicatū ⁊ hu
ismodi sic tenet p̄m eū dē pe. reitera
re. ⁊ ita tenēt doc. ⁊ glo. vl. in. c. nihil de
ele. ⁊ ita est verū de iure antiqno. ſz ho
die dic q; cōfessus scienter ēt cum eo q̄
est sn⁹ ꝓlatus ꝛ̄ius sit exōmunicat⁹
vel suspēsus nō tenet⁹ iterare vt. j. ex
cōicatio. viij. ℌ. iij. si autē nō erat constr
mat⁹ ſz intrusus sic tenet⁹ iterare cō
fessionē factā tali posti⁹ fcit p̄m pa. in
d. c. nihil. ⁊ ad. l. barbarius. ff. de offi. ꝑ.
dic it q; loquitur q̄n talis ponit in offi.
cio a superiore hoc tenet⁹ in cōfessis cū
suo plato. secus i cōfessis cū extraordi
narijs voluntarie electis sicut sunt reli
giosi q; postꝯ sciūt de impedimēto cre
do teneāt iterare confessionē p̄m q; te
net Inno. vt. ℌ. dictum est.

15 Utrū sacerdos dēat absolueꝛe eū q̄
nō vult in aliq̄ desistere qō ipse cōfes
sor credit mortale eē. Rñ. ℌz. ℌof. i quol.
ix. q; si est cert⁹ mortale. esse q; nulla di
uersitas est iter doc. de hoc nullo mō
dz eū absolueꝛe. Si vo nō ẽ cert⁹ q; est
dubiū inter doc. ⁊ diuersa opi. tūc si est
ordinari⁹ ei⁹ tenet⁹ eū absolueꝛe ⁊ si ipse
cōfessor nō pōt formare sibi ꝓsciam q̄n
sit pctm̄ i diuersitate doctorū tūc nihil
omin⁹ dicat ei ꝓsciam suā ⁊ ifozmet vt
consultat pitos ⁊ disponat facere q; te
net⁹ absolutū. ⁊ si pure penitēs nolet
agnoscere tale q̄d pctm̄ nihilomin⁹ ab
solnat q; hoc pcedit ex rōne ⁊ nō ex p̄s
umpa q; ordinari⁹ dz seq̄ cōe iudiciū
eccleſie nō suum. Si vero nō est ordina
rius dz sequi ꝓpriū iudicium. Et ideo
sic reddit mortale ⁊ non pōt deponere
cōscientiā nullo mo potest eum absol
uere sine peccato.

Confessio v. q̄ ad absolutio
nē querit qūo de
beat fieri absolutio i foꝛo pnie a pctis.
Rñ. q; p̄mitti dz. Misereat⁹ tuhc ⁊c. Jn
dulgētiā ⁊c. nec effect⁹ sarī. ipediatur ex
pte penitentis postea dicat. Ego te ab
soluo: ab oib⁹ pctis tuis.. Jn noie p̄is
⁊ filij ⁊. ſ. ſ. Sed unūq̄d supradicta oia
sint necessaria. Rñ. q; nō nisi. Ego tē ab
soluo ab oibus pctis tuis. Jn noie pa
tris ⁊c. p̄m Jo. de no. in. iiij. di. xvij. q. v.
Dicit tñ Tho. in q̄dā. q. de quol'. q; lau
dabiliter addit cōfessoꝛ q̄cūq̄ boni fece
ris sit in remissionē tuoꝝ pctoꝝ. Et ad
hoc addit Ho. ⁊ q̄cūq̄ mali passus fue
ris q; sic iniunctū a sacerdote valet tali
ex duob⁹ vꝫ ex vi opis ⁊ clausū. Et ideo
imponat⁹ penitētī ita q; itelligat⁹ nō se
crete vt faciūt alīq̄ ꝓ modū absolutio
nis illud dicunt. q; sic non valet nisi ex
vi operis

ℌ De materia huius ℌ. nihil p legi
stas tangitur iō nihil hic addit nec in
versi. seq.

Utrū absolutio debeat fieri añ inisi- 1
ctionē pnie siue satisfactionis. Rñ. q; nō
vt pz in cle. dudū de sepul. ⁊ ibi Jo. an.
Nā prio dz audire cōfessionē. Sedo im
ponere pniaz. Tertio absolueꝛe sacraliꝛ
Attñ qō fit icōtinēti vꝫ inesse. C. de pac.
l. petēs iō non obesset si absolutio priꝰ
fieret ⁊ post penitentia iniungeretur.

Utrū sacerdos parochialis possit ab 2
solueꝛe ab oib⁹ suos subditos. Rñ. p̄m
cōiter doc. in. c. de⁹ q̄ de pe. ⁊ re. q; sic de
iure ab oib⁹ pctis ꝯ̄ gravib⁹ exceptꝫ
his q̄ reseruāt⁹ i iure epis aut superiori
bus vel q̄ ex legitima cā sunt eis spāliꝛ
interdicta ar. d. c. de⁹ q̄ cuius suscriptio
dicit epo ⁊ fratrib⁹ ei⁹. i. sacerdotib⁹ et
q̄ petā referaant vide. ℌ. casus idē dic
de excōicatione. vt. ℌ. absolutio primo.

Quid de his cōfessoꝛib⁹ q̄ de inis sa
cerdotum parochialium vel aliorum

UVA. BHSC. IyR_213

prelatorū audiūt cōfessiōes. Rñ. ꝙ non pñt absoluere nisi ab his q̄ eis ꝯcedūt. Et aduerte ꝙ maiorē autoritatē si pñt eis dare q̄ꝫ habeāt ipi prochiales sacerdotes dātes lniam aut alij. c. nemo de re. iu. lib. vj. excipe fratres minores et p̄dicatores ⁊ electos ab his q̄ de iure possunt eligere ꝯfessores de q̄bꝰ dic vt s̄. confessio. iij. §. vij. et. xxviij.

4 ¶ Utrū officiales ep̄i habeāt autoritatē in penitētijs casuum ep̄aliū. Rñ. ꝑm ho. in sum. ij. de pe. ⁊ re. ꝙ nō pñt absoluere in foro pnie. sꝫ tātū in foro ꝯtētioso nisi hoc eis exp̄sse ꝯcedat. Fallit hoc in vicario gñali ep̄i: q̄ etiā si non sit sacerdos pōt hoc alijs delegare nisi sit exp̄sse ꝓhibitū ar. de procu. c. petitio et xciij. di. c. fi.

5 ¶ Utrū ep̄s cōmittēs alicui suā autoritatē generalr audiēdi ꝯfessiones ex hoc intelligat ꝙ possit absoluere a casibus ep̄o spaliter reseruatis. Rñ. ꝙ nō qꝛ in generali cōcessiōe nō veniūt illa q̄ non esset q̄s verisimiliter spāliter cōcessurꝰ vt. in. c. si ep̄s de. pe. ⁊ re. li. vj. ⁊ de re. iu. in generali li. vj. ⁊ de offi. vic. c. vl. ī suis cōcor. Sꝫ si aliquē casum spāliter reseruatū specificē cōcedat cū clausula generali tūc bene pōt absoluere etiam de nō expressis ꝑm ꝙ ep̄s pōt de iure. arg. c. q̄ ad agēdū de procu. li. vj. nisi casus esset adeo grauis ꝙ verisimiliter non venit in tali generalitate sicut de iniectiōe violēta in personā ecclesiasticam de quo in. c. puenit de sen. excōi. q̄ non venit nisi exprimat ꝑm Jo. mo. in. d. c. q̄ ad agēdū. Ego tñ credo ꝙ in foro aīe in tali generalitate etiā si nullū exprimat pōt absoluere ab oibꝰ q̄ verisimiliter cōcessisset in spē qꝛ verba generalia sunt generaliter accipienda de deci. ad audientiā p̄sertim in fauore salutis aīarū quo nihil ē fauorabiliꝰ. xxxiiij. q. iij. si habes de peni. ⁊ re. ne pro dilatione.

6 ¶ Utrū ep̄s ꝯcedēs licētiā alicui vt eligat sibi cōfessorē idoneū eo ip̄o ꝯcedat licētiā absoluēdi a casibꝰ suis dicto cōfessori electo. Rñ. ꝙ nō nisi hoc exp̄mat vel euidēter ꝯstet ꝑ alia signa ꝙ hoc in speciali voluit ꝯcedere. c. si ep̄s de pe. ⁊ re. lib. vj.

7 ¶ Utrū vnus sacerdos possit absoluere ⁊ alius audire. Rñ. ꝙ nō qꝛ sacr̄a nō sunt diuidenda ar. xxiij. di. quorūdam.

8 ¶ Utrū ꝓpriꝰ sacerdos possit absoluere eā cū q̄ peccauit. Rñ. ꝑm Ri. in. iiij. di. xvij. ꝙ sic intellige nisi sit casus reseruatꝰ ꝑ superiorē. itē si nō imminet periculū aut ex ꝑte sacerdotis aut ex parte mulieris ꝓpter eoꝝ fragilitatē: vnde si imminet tale periculū nullo modo cōfiteat sed petat licētiā alteri ꝯfitēdi q̄ꝫ si nō vult dare malitiose pōt nihilominꝰ alteri ꝯfiteri melius tñ faceret si eā ad aliū confessorē mitteret cū quo magis verecundaretur.

9 ¶ Utrū ꝯfessor audiēs penitētem q̄ hꝫ casum a q̄ non pōt eū absoluere possit eū absoluere a casibꝰ ꝑtinētibꝰ ad se: ⁊ postea remittere eū ad supiorē ꝑ absolutione alioꝝ ꝑtinētiū ad ip̄ꝫ. Rñ. ꝙ lꝫ ī hoc fuerit opi. tñ ē hec verior quā tenet Hen. de gan. in quol. i. q. xxx. ꝙ sic. ⁊ ita seruat curia ⁊ cōis ꝯsuetudo. vñ penitēs dꝫ omnia ꝯfiteri integre de q̄bus est memor ⁊ sacerdos absoluet a q̄bꝰ pōt ⁊ postea remittet eū ad sup orē vt absoluat eū a reliq̄s. Rō qꝛ ꝑ ꝯfessionē factā inferiori oīa pctā sunt ꝯfitēti remissa ⁊ iā pctōr ē absolutꝰ a deo. absolutio v̄o sacramētalis fiēda ꝑ ecclesiam duo facit vnū qꝛ ꝑtē debite satisfactionis remittit. aliud qꝛ absolutū ecclesie militātia qua ꝑ pctm̄ suum separatus fuerat reconsiliat. Omnis em̄ mortaliter peccās q̄ꝫtū ad se a cōione sacr̄oꝝ ⁊ ecclesie sepatus est ⁊ excōicatus. Nunc autē neuter hoꝝ repugnat separare absolutionē ⁊ facere eā ꝑ partes. Satisfactio enim per partes bene pōt iniungi. pōt quippe sacerdos dicere facias hoc vsq̄ ad. viij. dies ⁊ postea reuertaris ad me et iniungā tibi residuum. similiter reconciliatio pōt fieri per partes sicut patet de excōicato pluribus excōicationibus q̄ potest absolui ab vna postea ab alia. c cum pro cā. de sen. ex. ⁊ idē gl. in c. officij. eod. tit. ⁊ gloss. in. c. ex parte de

UVA. BHSC. IyR_213

of.or. vel pōt dici ꝙ prima absolutio cū scda est vna. Ita ꝙ prima sit sub ratihabitione de secunda subsequēda. Ita ꝙ factū in prima suspēdit. nec hz effectū donec veniat secunda. ⁊ tunc secunda agens in propria virtute prime precedētis agit totū ꝙ vnica absolutio de oibus agere deberet. si ratificat primā imo illa cum ista vnica simpliciter ⁊ indiuisa reputabit: ⁊ q̄q̄ ita sit nō debet in prima absolutione aliqua cōditio apponi de secunda sequēda. neq̄ in secūda de prima: qr de iure subintelligit vt non sit necesse ꝙ exprimat. hec ille. Et subdit verū fore dūmodo disponat penitēs ire ad superiorē al's si videret eū rebellē de nullo dz absoluere: qr iaz in penitētē se ostēderet. ⁊ in.q.xxxj. subdit ꝙ si iferior absolueret sub cōditiōe. i. si de illis absoluatur p superiorē vl' ad tēpus. s. quousq̄ superior committeret inferiori tali mō vz. ꝙ absoluere possit sub tali cōditiōe. ꝙ etiā sibi cōfiteatur. ꝙ vz talis cōmissio. ⁊ pōt fieri qr cōfessio nihil aliud est q̄ ligaminis ostensio: ⁊ idez ligamen pluribus potest ostendi: tūc nō hz vigorē pria confessio nisi sub ꝓposito faciēdi secūdā. sz si postmodū cōfiteri supiori renuerit q̄ dimissa sunt nō redeūt sed nouū crimē incurrit: ⁊ si dictā cōditionē acceptat dz eā absoluere sine oi cōditione apposita ex parte absolutionis. Si vero committat sic valet possit sub conditione. scilicet ꝙ non valeat nisi ei cōfiteatur. vel eā ratā habuerit nō valet talis commissio; nec absolutio.

10 ¶ Quid sit talis casus reseruat⁹ sit excōmunicatio nunquid poterit absolui a peccatis pri⁹ ⁊ postea mitti ad superiorē ꝓ absolutiōe ab excōmunicatiōe. Rñ. multi tenēt ꝙ non qr cū excōmunicatus sit. extra ecclesiā non pōt reponi nisi per eū ad quā spectat absolutio ipsius p ea q̄ no. in.c. pñti de sen. ex li.vj. ⁊ licet hec opl. videatur bona tamē mihi magis placet cōtraria. s. ꝙ pōt absolui a pctis ⁊ postea mitti ad supiorē vt absoluatur ab excōmunicatione ꝙ q̄dē patet ex predictis in precedēti. q. ⁊ hec est benignior opi. ꝑm. Mo. ⁊ verior iudicio meo. vnde nō ob. eorum ratio. qr talis non reponitur in ecclesia licet absoluatur ab alijs nisi per eum ad quē spectat nec debet se imiscere diuinis donec sit absolut⁹ ab excōmicatione. Nec ob. etiam si dicatur qūo potest ergo absolui a sacerdote si non dz se immiscere diuinis: quia etiam excōmunicatis non prohibet talis immissio: ⁊ ꝙ dr ꝙ excōicatus non est particeps sacramētoꝝ verū est, conpletiue. sed non initiatiue nec ob. c. quicūq̄. xxiiij. q. j. vbi dicit ꝙ qui se segregauit ab vnitate fidei vel societate petri ⁊ pauli nō pōt a vinculis peccatorū absolui. nec ianuā regni celestis intrare: qr vt ptz loquit de hereticis et alijs q̄ in ꝓposito malo perseuerāt non de cōtritis aliter nūq̄ possent absolui Aduerte tamē ꝙ si foret in mora petende absolutiōis sic nullo modo dz absolui. a pctis nisi certis cōiecturis appareret ꝙ nullo mō constitueret in mora ex tali absolutiōe. Si vero nō fuit in mora vl' si fuit tñ verisimiliter apparet ꝙ amplius nō erit credo ꝙ confessor debeat absoluere a peccatis nec eū grauare vt prius vadat ꝓ absolutiōe excōicatiōis preseruat qñ conmode hoc facere non pōt. Et sic videt velle Ri. in. iiij. d. xviij. ar. ix. q. iiij. in ver. ibi qr presumendū est vt in pluribus ꝙ iuste excōmunicati fuerāt ⁊ ꝙ nisi p eos staret excōmunicatione absoluerent ergo vbi cessat talis presumptio absoluēdus est. Hoc idē tenet Rod. ti. de sen. ex. §. xxvij.

¶ Utrū peccās in alieno territorio efficiat de iurisditiōe illius in cuius territorio deliq̄t. vt possit absolui ab eo. Rñ. ꝑz. pa. in. c. cū cōtingat. d fo. cōpe. qd in fo. pniali nō sortit quis forum alterius sacerdotis ex delicto cōmisso in ei⁹ territorio etiā notorie facto. ⁊ no. p gl. i. c. j. xvj. q. j. ⁊ qd no. in. c. j. de. rap. ratio. qr penitētia inponit propter offensam dei ⁊ ad me proprie ꝑm Jo. de ling. ⁊ ideo illi soli subijcitur quem habet loco dei et qui est iudex anime sue. 11

UVA. BHSC. IyR_213

¶ Utrũ peregrini ⁊ viatores q̃ de licẽtia proprij sacerdotis cõfitentur alteri q̃ tamẽ habent casus reseruatos epis possint ab eo quẽ elegerũt in cõfessorẽ absolui. Rñ. ꝟz Rol. ꝙ sic maxime si isti terit tp̃s gñalis cõfessiõis: vt in pasca debet tamen ei iniũgi ꝙ cũ habebit copiã sui epi iterũ ei cõfiteatur illud peccatũ reseruatum ⁊ ab eo recipiat penitentiam de illo.

¶ Quid si sacerdos absoluit a quo nõ põt. Rñ. ꝟz Ri. in. iiij. d. xviij. qđ siue faciat ex malicia siue ex crassa vel affectata ignorãtia mortal'r peccat. ⁊ ꝟm dir. ti. de penitẽtia. tenet dicere confessio qđ talis confessio non tenuit vel obtinere autoritatẽ ⁊ postea loq̃ cum eo de aliquibus quasi dubitet ne bñ eum intellexerit ⁊ sic eũ absoluere. Quod intelligo si comode põt ⁊ sine scãdalo: alias nõ credo teneat: qꝛ talis cõfess⁹ ꝓpter bonã fidẽ excusat. ar. xxxvij. d. §. vl. Aduerte ꝙ qñ q̃s confessus fuit ei qui eũ nõ potuit absoluere. postq̃ hoc scit tenet iterũ confiteri illa eadẽ peccata ꝟz adhuc est memor sacerdoti q̃ eũ possit absoluere ꝟz Ric. in. iiij. d. xvij. Sed tu distingue ꝟz ꝙ. s̃. dixi confessio quarta §. xij. aduerte tamen ꝙ si p̃dictus confessor potuit eũ absoluere ab aliq̃b⁹ lꝫ nõ ab oib⁹ sufficeret cõfiteri illa solũ a q̃b⁹ non potuit eũ absoluere ei q̃ habet potestatem ⁊ non alia.

Confessio. vj. quo ad pnie iniũctionẽ gl. c. sunt plures. de pe. di. iij. tenet qđ regl'ariter pro quolibet mortali penitentia septẽnis debetur. Attamẽ tenetur ꝟm doc. in c. deus qui. de pe. ⁊ re. quod penitẽtie sunt hodie arbitrarie p. d. c de⁹ qui. ⁊ per. c. mensuram. de pe. di. j. ita ꝙ Joan. an. in. c. vt mẽsure. de emp. ⁊ ven. tenet quod canones penitentiales hodie nihilo seruiũt nihilomin⁹ sacerdos et si possit recedere a dictis canonibus in imponendo penitentiã quam vult ꝓpter fragilitatẽ hominũ et consequent ex causa et pro hoc facit glo. bona in. d. c. sunt plures. tamẽ bonũ est vt eos canones sciat: vt ꝟm eos sciat temperare ⁊ peccatori innotescere quid meretur.

¶ Sed quid sacerdos videt ꝙ nõ faciet penitentiã vel non subire. Rñ. ꝟm Moti. penitentia. vj. ꝙ debet sacerdos talẽ imponere quã sine murmure et sponte velit portare: et nõ aliã propter periculum. et etiam concedat ꝙ ipse possit redimere ieiunia que ei imposuit: ⁊ ꝙ remissiões prelatoꝝ possint ei nec debet exigere iuramẽtum vel ꝓmissionem de abstinendo in futurum ab aliquo pctõ vel de faciendo ꝙ sibi iniũget nisi in casibus a iure expressis. ꝟz absoluat eum simpliciter sine conditione cũ protestatione ꝙ non restituat aliena. vel faciat debitum ꝙ euacuabit fructum cõfessionis q̃uis sibi videatur ꝓ non sit facturus ad ꝙ obligat: cauti⁹ tamẽ eẽt quãdo adest comoditas mittere eum p̃mo ad satisfaciendũ ꝙ postea reuertat ꝟm euangeliũ. si comode non potest sufficit disponat q̃ primũ poterit satisfacere vnde presbyter nullaten⁹ debet peccatorẽ permittere a se desperatũ recedere. Et in his concor. Inn. in. d. c. omnis. ⁊ Scot. in. iiij. di. xv.

¶ Quid si peccator cõfitetur. nõ tamẽ vult abstinere in futurum. Rñ. ꝙ dꝫ sibi cõsiliũ dare et penitentiã iniungere et hortari vt nõ desistat bñ facere: qꝛ dñs citius eum illuminabit. et valẽt ad multa bona ꝟz doc. i. c. ꝙ quidã de pe. ⁊ re. nõ tamen debet eũ absoluere: qꝛ peccaret mortaliter tã absoluens q̃ penitẽs ꝟz Ri. in. iiij. di. xvij. 2

¶ Utrũ bona opa q̃ penitẽs faciet sint magis efficacia ad expiandã culpam preteritã qñ per confessorẽ ei iniungũtur sic dicendo oia bona q̃ facies vl' intendis facere iniungo tibi in remissionẽ pctõꝝ. Rñ. secũdum Tho. in quol. ꝙ sic qꝛ sic valẽt dupliciter. Prio ex natura operis. Secundo ex vi clauiũ. ⁊ iõ plus habẽt expirare culpam preteritã. Et ꝓpterea bonũ est ꝙ sacerdos hoc ei iniungat taliter ꝙ intelligat vt. s̃. dixi confessio. v. in prin. 3

¶ Utrũ vn⁹ cõfessor possit ex causa relaxare 4

UVA. BHSC. IyR_213

mare aut cōmutare penitētiā quā alter impossuit.Rñ. Breuiter loquēdo de penitētia sacramentali q̄ sic si talis ḥz autoritatē absoluendi a tali peccato ꝓpter qđ fuit sibi iposita etiā si ille q̄ imposuit esset superior.Si vero nō ḥz autoritatem absouēdi a tali pctō nō poterit cā nec relaxare nec ꝯmutare nisi necessitas vrgeat.vl̄ pietas suadeat pium ꝛ.tunc esset inter prętari q̄ superior in hm̄ōi casib⁹ acceptet ꝟz Ro.ar.c.latorē. xxxiij.q.ij.gl.xxvj.q.vij.c.tpa.tenet q̄ eps pōt diminuere pniam quā papa iposuit ar.in.d.c.latorē.Nō ego admitterē qñ nō pōt haberi recurs⁹ ad superiorem cōmode ꝛ ex cā als nō credo.et hoc ēt tz Alua.ꝛ sequit̄ car.in cle.fi.de pe.ꝛ re.ꝛ ꝑm p̄dictā di.cōcordabis opi. cōtrariās q̄ recitant i.d.cl.fi.Fallit hoc ḥz aliquos nisi alicui in pnia fuisset imposit̄ vt iret ad terrā sanctā qz tūc sine autoritate pape nō posset ꝯmutar.c.j.ꝛ.c.sup̄ his de voto.iuncto.ca.ex multa e.ti.qđ ego limito qñ iniunxisset vt iret i subsidiū terre sancte:als nō p iura.prealle.Et secundum hanc distin. limita ꝛ intellige glo.ꝛ do.in.d.c.j.ꝛ ita tenet Io.ti.pnia.iij.ꝛ Alien.titulo.v. tit.xxxij.

¶Sed q̄ro q̄ sunt canōes pniales.Rñ. q̄ eos reduco ad viginti quoꝝ primus hꝫ.lxxxij.d.presbyter vbi dat cuilibet presbytero fornicatori vel cōmittēti qđ cūq; pctm̄ qđ inducit dispositionē penitētie.x.annorū in quibus ꝑmos tres mēses ḥz ieiunare in pane ꝛ aqua tātū exceptis dñicis ꝛ festis p̄cipuis in qb⁹ pōt recreari vino piscibus ꝛ liguminibus inclus⁹ tñ fiādo:post expiēs ḥz vnū annū cū dimidio ieiunare in pane ꝛ aq̄ post vsq; ad septimū annuz ieiunare ḥz tres ferias in pane ꝛ aqua.s.ij.iiij.ꝛ.vj. nisi secundā feriā debet redimere vno psalterio vel denario post tres sequētes ānos.vj.fe.in. pane ꝛ aq̄ ieiunet. Quidā intelligūt in adulterio vt ceſtu solū.Sed tu dic etiā in fornicatione.

¶Scōs canon hꝫ.xxx. q̄ j.c.si quis sacerdos ꝛ.c.ñ ḥz vbi dat pnia.xij. ānoꝝ presbytero q̄ cognouit filiā spūalem et quā audiuit in cōfessione.ꝛ. si est publ cū vl̄ si ē eps.xv.an. poeniteat:ꝛ mulier ḥz oia pauperib⁹ dare ꝛ in mōasterio p petuo seruire deo. ¶Tertiꝰ est de spō. duo.c.accepisti.vbi Zhēti p verba de ps senti cū aliquo alij de pōsato iponit penitētia q̄ ieiunet in pane ꝛ aqua .xl.die b⁹ ꝛ.vij.an.sequētib⁹ pēiteat. ¶Quartus ē in.c.de filia ꝛ.c.denotā.xxvij.q.j. vbi peccāti cū moniali vl̄ religiosa pnia x.an.imūgit ꝛ cōsentiēti. ¶Quintus est in.c.si qs cū duab⁹.ꝛ in.c.si quis cū matre.xxxiij.q.vl.vbi ignoāt cognoscēs. duas sorores:vl̄ mr̄ez:vl̄ neptē.vl̄ amitā aut filiā:iponit pnia.vij.an.si sciēter p̄mat̄ ꝑpetuo cōiugio. ¶Sextus ē de excess.pla.c.clerici vbi clerico peccāti cōtra natur̄ ꝑpetua pnia ipōit detrusus i monasterio.Laico vero vsq; ad dignam satisfactionez imponit̄ separatio a cetu fideliū. ¶Septimus est i.c.hoc ipsum.xxxiij.q.ij.vbi incestuoso vel peccanti cuz bruto imponit̄ pnia plus q̄ septem anno.

¶Octauus est i.c.admonere.xxxiij.q. ij.vbi vxoricide iponit pnia aspera ꝛ ꝑpetua.s.ne vinū vel siceram bibat.carnes nūq; comedat nisi in pasca ꝛ natiuitate dñi in pane ꝛ aqua ꝛ sale viuat ieiuniis ꝛ orationibus intentus vel intret monasteriū. ¶Nonꝰ est i.c.latorē.xxxiij.q.iij. in matricidis qb⁹ quasi eadē cū vxoricida iponit nisi q̄ ista est solū septennis. ¶Decimus est in. c. ij. de pe.ꝛ re. vbi interficiēti p̄sbyteꝝ iponit pnia.xij. ānoꝝ. ¶Xj.ēt.c.accusasti de accu. vbi accusanti iuste aliquē ad mortē si occisus fuerit iponit pnia.xl.diebꝫ.i pane ꝛ aq̄.ꝛ.vij.an.poeniteat. si ꝫo mēbrū p̄disderit trib⁹. ¶Xij.i.c.quanqs.vj.q.j. vbi perimo iponit ieiunū.xl.diebꝫ i pane ꝛ aq̄ ꝛ pnia.vij.an.Idē dē eo q̄ inducit vl̄ cōsulunt vl̄ cogit.ꝛ si erat ser⁹ dñs. trib⁹ q̄ dragesimis ꝛ legitimis feriis.s. ij.ꝛ.iiij.ꝛ.vj. in pane ꝛ aqua ieiunet.c.q̄ cōpulsos.xxij.q.v. ¶Xiij.est in.c.vt mē sure ō ēp.ꝛ vē.vbi.xxx.diebꝫ i pane ꝛ aq̄ ieiunū iponit falsantē mēsuras.ꝟz gra-

UVA. BHSC. IyR_213

uior penitētia imponit falsario literaꝝ aplicarū i.c.dura ⁊ in.c.ad falsarioꝝ ⁊ in.c.ad audiētiā de cri. fal. ⁊ in.c.nouimus de verb.sig. ¶ Xiiij.est in.c.de his vero.xxxiij.q.ij.⁊ i.c.si quis de pe.di.v. vbi dimittēdi pniaꝫ i solēnē iponit penitentia.x. an. ⁊ exhibitio eucharistie in fine vite sue solū. ¶ Xv.est in.c. nemo p ignorātiā de cōse.d. j. vbi presbytero q̄ clericū mortuū inuoluit in pala altaris imponit pnia.x.an.⁊.v.mensiū. Diacono vero triū an.cum dimidio. ¶ Xvj.est i.c.de viro.xij.q.ij.vbi cōmittēti sacrilegiū imponit pnia.vij.an. Ita ꝙ in trib⁹ primis carnes nō comedat nec vinū bibat nisi i pasca ⁊ natali dñi. In alijs.vt an. tribus ferijs carnib⁹ ⁊ vino abstineat. Cōburēs tñ ecclesiā.xv.ann.penitere dꝫ ⁊ resarcire: vt i.c.si quis eccl.xvij. q.iiij. ¶ Xvij.est in.c.statuim⁹ de maledi.vbi blasphemātibus publice deū vl sanctos iponit illa pnia de q̄.s̄.blasphemia.§.vij. ¶ Xviij.est in.c.oīs de pe. et re.vbi sacerdoti reuelāti confessionem imponit pena de qua.j.confessio.vlt.§. xx. ¶ Xix.est in.c.si quis dederit.xxiiij. q.j.vbi dās cōmunionē heretico vel accipiens ab eo nesciens hoc prohibitum ab eccl'ia dꝫ penitere vno anno. si erat sciēs.x.an.ita q̄ permittit hereticum celebrare in eccl'ia catholica p ignorātiā iuris.xl.diebus peniteat si scienter per annum peniteat. Qui aūt pro ei⁹ reuerētia ⁊ dānatione eccl'ie.x.ann. peniteat Qui aūt trāsierit ad hereticos vl alios ad hoc induxerit peniteat.xij. an.

6 ¶ Sunt multi alij canones in quib⁹ penitentia.vij.an.aliquando minor imponitur quos pretereo quia ex quo regulare est ꝙ pro quolibet mortali si septennis non fuit necessarium eos exprimere.

¶ Ad regl'as aūt predictas dꝫ cōfessor sp habere oculū ⁊ q̄q̄ ex cā puta qꝛ debilis vel alteri obligat⁹ vel ꝓpter periculū ne eam faciat penitēs possit relaxare predictas penas cū vt dictū est hodie sint in arbitrio cōfessoris: tamē bonū est innotesere eā peccatori vt magis tineat peccare ⁊ intelligas q̄d sit ei agēdū si vult absolui a pena pcti vl in hoc mūdo vel in alio: qꝛ credendū est ecclesie instinctu spūssct i eas sic taxasse sicut deus pro iustitia exigit vel hic vel in purgatorio a quocūqꝫ talia ꝑpetrāte vt aperte dr̄ in.c.hoc ipsum.xxxiij. q.ij. hoc ipsum.ꝙ canonū censura post.vij. annos remeare penitētē in statum pristinum p̄cepit nō electione ꝓprij abitrij sancti patres.sꝫ potius sententia diuini iudicij sanxerūt ⁊.j.dr̄. hinc ēt eccl'iastica cōsuetudine est vsurpatū.vt maiorū criminū pnia.vij.an.spacio cōcludat nisi vel officij excellētia vel criminum magnitudo premissum spacium transcendere cogat hoc ibi.aduerte etiā ꝙ in foro pniali ferie ltie dicuntur.ij. iiij. ⁊.vj. feria vt in.ca.p̄sby. lxxxij.d.⁊. i. c. ieiunia de conse.dist.iij.facit de homi.c.ij.⁊ ideo sanctius est in.his penitentes affligere si modo induci possunt.

Confessio septima quo ad eius effectum.

¶ Utrum confessio liberet a culpa pcti Rū ꝙ sic. Nā ꝟm Aureo.in.iiij.di. xvij. q.j.nisi merituꝫ xp̄i actualiter applicetur isti vel illi nulla culpa deletur qꝛ solum p meritū passionis xp̄i pctā remittunt cuꝫ ergo sacramēta sint immediatum applicatiuū passionis xp̄i ad nos iō oīs culpa delet mediātib⁹ sacr̄is d̄ facto exhibitis vel in voto ꝓptera cū penitētia sit sacr̄m ⁊ pcipiatur in cōfessiōe qꝛ p eā hō se subdit ministris eccl'ie qui sūt sacr̄orū dispēsatores. Iō cōfessio ex vi absolutionis cōiuncte culpā remittit nisi hō obicē pcti mortal' in actu ponat ꝟm Sc.in.iiij.d. xiiij.q.vl. Nec ob.qd̄ in contritione peccata remittuntur. quia cōtrio votū cōfessionis hꝫ annexū. Et iō sicut baptism⁹ liberat a cl'pa non tm̄ ꝟm ꝙ actu pcipit sꝫ etiā ꝟꝫ ꝙ in voto hr̄ sicut pꝫ in illis qui iustificati ad baptismū accedunt nec frustra postea baptismus percipit. sic ⁊ de cōfessione dicēdū est ꝙ quis contritus accederet ad confessionē i actu absolutionis gr̄a augeretur ⁊ etiā pcta remitterent si precedens

UVA. BHSC. IyR_213

dolor nō sufficeisset ad cōtritionē.z ipse tunc obicē gre nō preberet.ipis etiam concordat sanctus.Tho.in.iij.di.xvij. ¶ De materia i hoc.g.tacta notatur aliquid p Sal.in aut.cotra qui ppriū. C.de non nu.pe.z tit.x.in eo.per.g.iij.

2 ¶Utrū cōfessio liberat a pena pcti.Rñ. q sic triplicit.Uno mō ex via absolutionis in voto vel in actu liberat a pena eterna sicut z culpa a qua liberat? nihil omin? remanet obligat? ad penā tpalē sm q pena est medicina ppriouēs et purgās q restat i purgatorio patiēda q dē est improportionata virib? penitētis in hoc mūdo viuētis.sz.p vim clauiū in tārū minuit q remanet ppportionata viribus penitentis viuentis hoc mundo ita q satisfaciendo in hac vita purgare se potest. ¶Secundo quia sacerdos pōt dimittere de pena debita sm pan.in.c.sicut dignum de homic. et de hoc habes .j. indulgentia.g.v. ¶Tertio dimittit pena ex ipsa natura act? confitēt? q penā hz annexā erubescētie.z iō ḡsto plurib? confitet qs de pctis tāto magis pena minuit pea confessus z absolut? in purgatorio min? punietur qz ptrit? tm̄ pserti ppter duo vitia.

3 ¶Utrū cōfessio generalis sufficiat ad delēda mortalia.Rñ.sm Ric.i.iij.dist. xxj.arg.iij.q.iij.q sic peccata oblita adnerte tamē qō ad remissionē mortaliū oblitoz z ignoratoz nō sufficit cōfessio generalis q fit i eccl̄ia sine sacrali si hō hz copiaz pbyteri z facultatē confitēdi sz tenet de eis general? confiteri pbytero petere absolutionē hz eūdē Ri.vbi s? vz tm̄ confessio generalis ad delēda venialia.Un̄ no.q confessio generalis sacralis q fit in secreto sacerdoti de generibus singuloz nō de singulis generaliter ad remissionē pene z culpe venialiū ex qtuor sm sc̄m Tho.i.iij.distin.xxj. ¶Primo ex cōtritiōe penitēs. ¶Secōo ex humilitate cōfessionis. ¶Tertio ex oratiōe sacerdot?.Quarto ex vi clauiū alia aūt cōfessio que nō est sacralis:sed solum generale valet ex tribus primis tantummodo.

Cōfessio vltio quoa d sigillū z eius relationem.

¶Utrū sigillū cōfessiōis sit de essentia 1
sacri.Rñ.aureo.i.iij.di.xxj.q sic.nā de rōne sacri est q sit signū efficax.cū enim sacr̄m sensibile efficiēs q figurat Sed sacr̄m istud significat z figurat q deaudit peccatū z cōfitent? sozī secretū in quo mori dz pctīs z extigunt:ergo cū significatio sacri cōfessiōis sit significatio occulte deletiōis pcti z forī.ideo ad rōnē ei? ptinet vt nullo mō reuelet.Unde qui reuelat facit irritū sacramentū auferendo cōfessioni naturā sue significationis z figurationis.

¶Utrū sigillū cōfessiōis sit de iure natu- 2
re.Rñ.Sco.in.iij.distt.xxj.q.ij.qō.sic.rōne charitatis fidelitatis:veritat? pmisse tacite et vtilitatis quo sigillo multi confitentur qui non.facerent.

¶Utrū papa possit p̄cipere sacerdoti 3
vt reuelet cōfessionē.Rñ.sm Ric.i.iij. di.xxj.q non.Et si p̄cepit nō est ei obediēdū.qz secretū cōfessionis est de iure naturali diuisio z eccl̄esie sup q̄ papa nō pōt p̄cipere.vel dic q cū sacerdos i. actu cōfessiōis sit specialis vicarius et specialis q ad illā speciē sit maior generali.c.studuisti de offi.leg Jō papa i hoc nō est maior cū sit vicarius generalis .Hanc rōnē ponit pa.in.c.dilect? de excess.prelato.

¶Quid si interrogat sacerdos an sciat 4
aliquid de eo q audiuit in confessione: vel p̄stet ei iuramentū vt dicat si aliqd audiuit in cfessiōe.Rñ.sm Sco.z Ric. vbi s.q dz rñdere se nihil scire vel audiuisse supple.ad reuelādū:sicut z pōs dicit Mar.xiij.q nec filius hois scit de die.iudicij intelligitur ad reuelanduz generaliter.vnde nō debet tacere vt dicunt aliqui z male.sed audacter dicere q nihil scit z q nihil audiuit:qz subintelligitur ad reuelandū.Et in hoc concor.S.Bo.ea.dis.z cōiter doc.z pa.i.d. c.dilectus.licet quidaz dicant q potest dicere se nihil scire vt homo sed vt deita dicitur in.c.si sacerdos.de offi.ordina.Melius est vt dixi.s.ad reuelan-

UVA. BHSC. IyR_213

dū qr nō pōt negari qui sciat vt homo.
5 ¶Utrū liceat saltē reuelare de lnia cō
fitētis. Rñ tenēt q̄dā ꝙ sic illi q̄ vtilis ⁊
necessari⁹ est ad ꝑficiēda q̄ requirunt
a d illd̄ foꝝ: qr adhuc gerit ꝑsonā. dei
sz alij persone nō lz ⁊ hmōi opi. est Ri.
vbi. s̄. S. Bo. ꝟo. ⁊ pe. ⁊. S. tho: ea. di. te
nēt ꝙ licete pōt reuelare nisi timeat de
scādalo ⁊ hoc solū ei qui pōt ꝓdesse et
nō obesse. ita tamē qd̄ sacerdos consti-
tuat se nunciū cōfitētis. Sz magis mi-
hi placet opinio prefati Aureo. vbi. s̄.
Land. ea. di. ꝙ. nullo. mō. lz. qr ꝯfitens
nō pōt dispēsare i. l. nature diuina ⁊ in
essentia sacramēti. Et. iō cautius est qd̄
faciat sibi dicere extra confessionē hoc
quod vult ꝙ reuelet.
6 ¶Utrū ille cui reuelat peccatū alicui⁹
ex aliqua cā de licētia cōfitētis tenēdo
opinionē qd̄ hoc possit facere teneat ce
lare. Rñ. sanct⁹ Tho. vbi. s̄. ꝙ sic sicut
tenetur ⁊. interpres celare.
7 ¶Utrū i aliquo casu liceat reuelare cō
fessionē. Rñ. qd̄ sic. i. vj. casib⁹. ¶Prim⁹
qñ sacerdos indiget cōsilio. ita tamen
ꝙ dicēs peccatū sibi indetectū in cōfes
sione nullo mō referat ad ꝑsonā cōfitē
tē taliter ꝙ possit deueniri ad ei⁹ noti-
tiaz istud pz in. c. officij de pe. ⁊ re. vbi
papa nō reprehēdit legatū petētē cōsi
liū de peccato. Qd̄ asserit se in cōfessio
ne habuisse i vniuersali. vnde credo ꝙ
cōfessores nō peccēt mortal'r q̄ aliquā
do ēt dicūt se audiuisse tale pctm̄ i cō-
fessione quando i rali generalitate ita
dicūt ꝙ nullo modo pōt deꝑhēdi ꝑso-
na q̄ ipm̄ cōfessa ē: lz sit ꝑiculosuz talia
referre nisi in casu necessitatis ꝓ ꝯsilio
habendo propter scandalum ⁊ pericu
lum ne deueniatur in notitiā persone.
¶Scd̄s casus i quo lz reuelare ē de li
centia cōfitētis qd̄ tñ nō placet. vt dixi.
s̄. ¶Terti⁹ casus ꝟm Inn. ⁊ sequit. pa
in. d. c. ois de pe. ⁊. re. est qñ q̄s ꝯfitet se
velle facere aliqd̄ malū: qr istud nō est
dictū in pniali foro ⁊ ideo ꝓpter ratio
nē istius sacramēti nō tenet celare: nec
etiam propter ꝑceptū legis nature seu
diuine. ratio impromissionis saltē taci-
te de non reuelando: quia vt dicit san-
ctus Bo. in. iiij. di. xxj. intelligit ꝙ dz ce
lare nisi ꝟitas vel obediētia aliud exi-
gat. vt ē i ꝓposito. Nec ob. qd̄ cōiter te
nēt the. ea. di. ꝙ nō liceat qr dictū eoꝝ
limito ⁊ itelligo qñ q̄s ꝯfitet se habere
pctm̄ de q̄ nō pōt penitere: ⁊ a q̄ nō pōt
nec vult abstinere: ⁊ hoc iō ꝯfitet vt sa
cerdos ꝑbeat ꝯsiliū ⁊ oret ꝓ eo vt deus
eū illuminet ⁊ hmōi: ⁊ tale pctm̄ nō ver
git in periculū alioꝝ sz tantū ipsi⁹ ꝯfitē
tis. nā tūc nullo modo pōt reuelari. qr
talis ꝯfessio disponit ad cōtritionē ⁊ cō
sequēter ad pctōrū in cōspectu dei cela
tionē sz Ri. i iiij. di. xxj. ar. iiij. q. ij. sz qñ
vergeret in ꝑiculū cōicatis vel alterius
tūc si nullo mō vult cessare talis q̄n il-
lud faciat. credo sine ꝑiudicio ꝙ nō so
lum pōt: imo tenetur reuelare ei q̄ pōt
ꝓdesse et nō obesse vt malo obuietur.
¶Quart⁹ casus est qñ q̄s hz ꝑ aliā viā
pctm̄ sibi detectū in cōfessiōe ꝟz sanctū
Bo. ⁊ Ri. ⁊ cōiorē opi. the. i. d. xxj. di. Ue
rū est ꝙ ꝓpter scandalū nō dz reuelare
nisi ꝓ necessitate vel vtilitate illd̄ dicat
vel nisi iurauerit dicere ꝟitatē ꝟm Inn.
i. c. ois de pe. ⁊ re. recitat Pan. i. d. c. dile
ctus de exces. prel. nunq̄ tamē dz dice-
re se audiuisse illud in cōfessione qr ꝟm
Sco. vbi. s̄. peccaret mortal'r ⁊ idē dic.
si reuelat aliqd plusq̄ sciat extra cōfes
sionem puta scit semiplene aliqd̄ factū
extra cōfessionē ⁊ plene in cōfessiōe nō
lz sine pctō mortali nisi semiplene expri
mere. vel si hz dubie aliter q̄ dubie re-
uelare nō dz. ¶Quint⁹ casus est quā
do essent aliqui qui cōdixerūt interfice
re ꝑsbyteꝝ eū existētē i nemore quoꝝ
vn⁹ penitet ⁊ cōfitet ante nemoris in-
gressum: nā tūc pōt sacerdos retrocede
re. lz ex hoc alij socij cognoscāt sociū
cōfessuz fuisse ꝓditionē ꝟm enim Sco.
in. iiij. di. xxj. generaliter dici pōt quod
signū ꝙ de se est idifferēs ad significā-
dū tale peccatū fuisse confessum. vel nō
fuisse lz aliquibus sit signū magis de-
terminatū ex aliquo ꝑsupposito nō ta-
mē ex se est signū reuelatiuū cōfessiōis.
nec ꝑ cōsequēs simpliciter illicitū ꝯfes-

UVA. BHSC. IyR_213

tone.quidã tñ tenẽt q̃ i tali casu tenẽtur potẽ intrare nem⁹ ꝛ subire mortez q̃ tali signo reuelare. ſz eis non credo. ¶Queli⁹ tñ faceret ſi aliquã cãm fingeret cur intrare reuuit. ſz ſi nõ põt inuenire credo cũ Sco. qõ põt deſiſtere ab igreſſu q̃tus illi p tale ſignũ deprehendant cõfeſſionẽ: fuiſſe factã ſi tñ ſignũ non eſſet indifferẽs ꝛ certũ nullo mõ liceret ſignũ facere vel alio mõ cõfeſſionẽ reuelare: ſed potius teneẽ ſm Ri. vbi. ſ. moꝛtem ſuſtinere ne confeſſionem reuelet.

¶Sext⁹ caſus in quo licet reuelare cõfeſſionẽ eſt qñ id q̃ dꝛ non eſt pctm̃ nec eſt circũſtantia pcti illius q̃ cõfitẽ nam tale q̃d nõ cadit ſub ſacramẽto cõfeſſionis niſi eſſet quid potẽs deducere ad manifeſtationẽ pcti. vnde ſi q̃s cõfitendo inſerat q̃ in tali terra ſunt boni fructus vel pulchꝛum caſtrũ: vel q̃ ex tali licito cõtractu dꝛ dare centum ducatos alicui, ꝛ hmõi que non ſunt peccata nec deducentia ad manifeſtationem pcti licite ſm ric. vbi. ſ. põt manifeſtare niſi talis innoteſcat ꝓfeſſori quod talia ſibi dicit ſub ſigillo ſecreti. qꝛ tũc non poteſt reuelare niſi ſm q̃ ſigillum ſecreti poteſt reuelari vt. j. dicam.

8 ¶Quid ſi preſbyter haberet aliq̃ peccatũ moꝛtale q̃ nõ poſſet cõfiteri niſi cõfeſſionẽ ſibi factaꝛ reuelaret. Rñ. ſm Ri. vbi. ſ. ꝛ ſco. q̃ nõ dꝛ cõfiteri durante tali caſu illud pctm̃ ſz ſufficit ꝓfiteri de eo cũ poſito cõfitẽdi qñ poterit facere ſine pñdicio ſigilli confeſſionis ꝛ reuelatiõis perſone confeſſe. fortiori eſt vinculo tenetur ad celandum confeſſionẽ q̃ penitens ad confitendum.

9 ¶Utrum ſacerdos qui audit duos i cõfeſſione ꝛ vnus eoꝛum dixit ſe peccaſſe cum illo alio. ſed ille alius cõfitẽdo hoc nõ dicit poſſit eum de hoc interrogare. Rñ. quod ſic in genere: ſed non poteſt dicere q̃ alius ſibi reuelauerit niſi ille extra confeſſionem ſibi dixiſſet.

10 ¶Utrũ ſciẽs p confeſſionẽ aliquem ex cõcatũ teneaẽ eũ vitare. Rñ. ꝛ Ri. vbi ſ. qõ nõ etiã in ſecreto. ꝛ ad. c. cũ nõ ab hoie. de ſen. ex. q̃. vꝛ. dicere contrariuz Rñdet qõ intelligiẽ q̃ ſcit per aliã viã in ſecreto q̃ per confeſſionem Sco. tamen vbi. ſ. tenet qõ debet euz vitare ſi poteſt ſine ꝓditione eiꝰ excõicationis. ſi vero hoc nõ põt facere q̃n eũ prodat non tenetur immo tenẽt non vitare qꝛ fortiori vinculo ligatur ad celãdum. ſ. per legẽ nature diuinam ꝛ eccleſiaſticã q̃ ad vitandum excõmunicatum.

¶Quid ſi ſacerdos ſciat p cõfeſſionem 11
qõ aliq̃s dormiuit cũ muliere in eccla Rñ. qõ hoc non põt reuelare epõ niſi in gñe dicẽdo talis eccla eſt polluta: ꝛ in diget recõcialiatiõe. ar. c. ſignificaſti de adul. ꝛ. c. ſi ſacerdos. deof. oꝛ. ꝛ hoc tutiꝰ eſt ſz q̃dã teneãt qõ nec ẽt i gñe dẽat reuelare. qõ verũ credo qñ ẽ oio occultũ quia ſic non indiget reconciliatione.

¶Utrũ abbas vel aliꝰ ꝓlatꝰ poſſit ad 12
monere ſubditũ ab aliq̃ offõ ꝓpter delictũ qõ ſit in cõfeſſione. Rñ ſm Ri. ꝛ. S. vbi. ſ. qõ nõ. etiã ſi ſcit eũ male vti tali officio. niſi qñ hoc facere poſſet ſine ſuſpitione penitẽtis. ꝛ alteriꝰ cuiuſcũq̃ q̃ eũ amoueat ꝓpter cõfeſſionẽ. qꝛ tũc poſſet. ſz ego credo iſtud verum niſi qñ talis ſubditus cõfiteret pctm̃ a quo non vult deſiſtere ꝛ qõ vergit in pculũ alioꝝ qꝛ tũc credo poſſit cũ officio priuare qñ ad libitũ ipſius ſpectat ammonere vel confirmare. vt. ſ. H. vij.

¶Quid de ꝓbytero q̃ ſcit i ꝓfeſſiõe im 13
pedimẽtũ i matrimonio ꝯtrahẽdo. vl̃ vocanꝰ in ꝑmonẽdo ꝓ eũ pñtãdo. Rñ. q̃ ſecrete dꝛ eos monere vt deſiſtãt quod ſi cõtrahũt bñficat nuptias ſi petit q̃ pñtet ord. nãdũ pñtet qñ aliꝰ facer nõ põt ſine manifeſtatiõe ꝓfeſſoꝝ. facit q̃ no. glo. ꝛ doc. i. c. vnico. de ſcru. in oꝛ. fa. rõ quia etiã ſi diceret nõ ſibi crederet niſi quatenꝰ poſſet ꝓbare. ꝛ ſic fruſtra faceret.

¶Quid eſt qõ cadit ſub ſigillo cõfeſſio 14
nis. Rñ. qõ directe ſe extendit ad oia q̃ cadũt ſub ſacramentali confeſſione vt ſunt pctã: indirecte ꝯo cadũt oia illa ꝑ q̃ deꝑhẽdi põt pctm̃ vl̃ pctõꝝ vñ ſm rõ vbi. ſ: dicẽdo p ſe vel p accẽs directe vel indirecte poſſet verecũdiã vel cõfuſionẽ vel malã ſuſpitionẽ vel aliq̃s alios

UVA. BHSC. IyR_213

nocumētū gñare penitēti ex pctō confesso.cadit sub isto sigillo. Unde loc⁹ et tp̄s ⁊ filia ex q̄b⁹ pōt deueniri in noticiā pcti cōfessi.nō simpliciter sed sub relatiōe ad personam que ipsum est ꝯfessa cadit sub isto sigillo.⁊ durat ēt post mortē penitētis ꝑm Sco.vbi. Uñ ē p̄ceptū negatiuū qd̄ obligat etiā ad semp.

15 ¶Utrū ille cui ꝯfessor reuelauit cōfessionem teneat celare qd̄ sibi reuelauit. Rñ.ꝑm.Ri.vbi.s̄.ꝙ sic imo p̄lato sibi p̄cipiēti ꝙ reuelet nō tenet nec dz obedire:qꝛ talis cōfessor q̄ sibi reuelauit dedit de facto sibi potestatem loquēdi nō de iure.⁊ iō nullo mō lz ei reuelare.

16 ¶Quid de illo q̄ audiuit a ꝓposito aut a casu cōfessionē quā quis facit cōfessori.Rñ. Ri.vbi.s̄. ꝙ tenet celare de iure nature ⁊ diuino.⁊ ideo nullo modo poterit:sine pctō mortali reuelare sine consensu expresso penitētis Et addit Sco. vbi. s̄. qui dolose ⁊ insidiose audiuit q̄ quis confitetur peccat mortaliter.

17 ¶Utruz ꝑsona cū q̄ q̄s peccauit cadat sub sigillo ꝯfessiōis.Rñ.Ri. vbi.s̄. ꝙ sic siue penitēs potuerit suū peccatū ꝯfiteri sine exp̄ssione illius ꝑsone. siue non.

18 ¶Utrū penitēs teneat celare p̄ñiaz sibi a ꝯfessore iniūctā.Rñ.ꝑm ri.vbi.s̄.ꝙ si penitēs i manifestādo qd̄ sibi a ꝯfessore ē iiūctū facere p̄iudiciū fame ꝓprie absq; vlla vtilitate aut ꝯfessori.qꝛ si forte sciret qd̄ sibi iiūxit icurreret odiū aliquoꝝ.⁊ hmōi tūc tenet celare.Si vero nec fame ꝓprie resultat p̄iudiciū nec sacerdoti.tunc potest reuelare.si vult.

19 ¶Que est pena reuelantis cōfessionē Rñ.qd̄ vltra pctm̄ mortale dz detrudi in arto monasterio ⁊ deponi.vt in.c.omnis.de pe.⁊ re.

20 ¶Sed nūq̄d laicus reuelans cōfessionē sibi factā sit detrudēdus in arto monasterio. Rñ. ꝑm host.in.d.c.oīs quod non sed alia penitentia puniendus.

21 ¶Cui incūbit ꝓbatio qd̄ talis reuelauit cōfessionē.Rñ.Pa.i.d.c.oīs ꝙ si cōfessor.cōfiteat se dixisse tale pctm̄.sz negat se habuisse illd̄ in cōfessiōe nisi probet si aliūde habuisse q̄ ꝑ confessionem p̄sumet ꝯ eū.s. qd̄ in cōfessione.habuit: ar.vj.q.ij.placuit. nō tñ puniet pena ordinaria.d.c.oīs sed pena arbitraria qꝛ non aperte conuincitur.

22 ¶Utrū eadē sit rō de sigillo ꝯfessionis ⁊ sigillo secreti.Rñ.ꝙ lz sigillū secreti ⁊ sigilli ꝯfessiōis se hēant ꝑz inferi⁹ ⁊ superi⁹.qꝛ oē sigillū ꝯfessiōis ē sigillū secreti ⁊ nō eꝯrio.tñ nō ē eadē rō de vno sicut de alio.Ueꝝ est ꝙ peccat mortalr frāgēs qd̄libet istoꝝ sigilloꝝ vñ tz Sc. vbi.s̄.ꝙ siue ille q̄ alicui aliq̄ d̄t exp̄mat qd̄ ea d̄t sibi sub sigillo secreti:siue non tenet celare dūmō intelligat qd̄ sub secreto ei dicit. ⁊ addit ri.vbi.s̄.q̄ i hoc cōcor.ꝙ si reuelat.crimē ꝓditiōis icurrit. Limita tñ ꝑz.S.Bo.di.ea. veꝝ ꝙ nullo mō lz reuelare sigillū secreti i duob⁹ casib⁹. ¶Prim⁹ qñ v̄itas id exigit. puta qꝛ vergit ꝑiculū alioꝝ. ¶Scd̄s qñ dubio cogit ad reuelādū.Uñ ꝯ ista duo et iur̄m ⁊ ꝓmissio nō vz. Uñ dicit pa.i.d.c. oīs qd̄ si talis assumit i testē tenet reuelare q̄uis sub sigillo secreti sit ei dictū nō tñ tenet denūciare.qꝛ alid̄ ē testimoniū dicere alid̄ denunciare nā denūciare nō tenet quis qd̄ ꝓbare non pōt. vj.q ij.placuit.ij.q.j.si peccauerit.ij.q. vij.plerūq;.He.tm̄ de gaz.ix.quol. dicit qd̄ subdit⁹ qui recipit aliquid ab alio in secreto nō vergens in dānum cuiusq̄ nō tenet reuelare etiam prelato p̄cipienti vt reuelet.Et ꝑm hoc limito. S. Bo. vt intelligat teneri ex obedientia qñ p̄lat⁹ vult scire qd̄ pōt cedere in detrimētuz religionis.aut alteri⁹.al's non sigillū v̄o ꝯfessiōis nullo mō lz reuelare nisi ꝑm ꝙ.s̄.dictum est.

23 ¶Utrū cōfessor dicēs aliquē sibi cōfessum de pctis suis sit reuelator cōfessionis.Rñ.ꝑz.ri.vbi.s̄.ꝙ nō qꝛ nihil occultum manifestat:sed solum manifestum ꝙ scit extra cōfessionē qꝛ si dixerim⁹ ꝙ pctm̄ nō habemus ipsi nos seducimus ⁊c.j.Jo.j.Si v̄o diceret ꝙ ē sibi ꝯfessus de magnis criminib⁹ ⁊ multis.bñ esset reuelator cōfessiōis. Quidā etiā dicunt qd̄ dicere talia v̄ba.s.hoc pctm̄ audiui in confessione ꝙ est pctm̄ mortale. ⁊ fa-

UVA. BHSC. IyR_213

ris ad hoc videt facere tex.d.c.ois.sed ego hoc nō credo. Et est ꝟsus ꝑm Sco vbi.s.nisi per tale deueniatur in notitiā ꝑsone q̄ eū commisit. periculosum est tamen talia dicere.

Cōfirmatio electoꝝ an sit de necessitate petēda. Rñ. ꝙ sic de iure cōi ita qđ electus ad regimē cuiuscunq̄ ecclesie aut religionis si administrationi dignitatis se ingesserit ante confirmationem. siue tanq̄ prelatus vel procurator. aut iconomus aut alio nouo q̄sito colore i spiritualibus aut tpalibus per se vel aliū in totuz vel in parte ante confirmationē ipso facto priuatur omni iure qđ ꝑ electionē in ipsa dignitate habebat. c. auaritie de elec.li.vj. Fallit hoc in casu qñ abbatissa electa amaiori parte. nō tamem a duabus partibus impugnat ne cōfirmetur: qꝛ interi pōt administrare. c. indēnitatib⁹. §. si ꝟo. de ele. lib.vj. Itē fallit qñ confirmatio a papa est petenda ꝛ electus est valde remot⁹ valet vltra italiā tūc bñ pōt administrare in tpalibus ꝛ spūalibus ante confirmationē. Excepto qđ nullā alienationē facere pōt. vt in.c.nihil de elec. Quod verū credo qñ nō est in mora petende confirmationis. al's. habebit locū pena. d.c. auaritie. Et qđ đt tex. de vltramōtanis credo habeat locū in citramontano qñ cura eēt vltramōtes vt tenet Ho. ꝛ Jo. an.in.d. c.nihil Guil.in.d.c. auaritie. Secus esset si haberet ꝑ priuilegiū. vt nos fratres minores qui habemus ꝙ electus generalis noster statim potest administrare.

☞ De confirmatione electi. ꝛ quo iure fiat not. Bal.in.l.si q̄s sepulchrū de rele. ꝙ dz peti fieri iudicis officio ꝛ trāsfert dñium p̄latorū vt not. Bal. in sua marg. in ver. cōfirmatio ver.ij. vbi etiā ꝙ nō tribuit ius qñ requiritur dispēsatio que deficit. ita Dyn⁹ in.l.ij. ꝛ in apostil.ff. de excu.tut.

1 ¶ Utrum prefata habeant locū in ep̄o. Rñ. Ge.in.d.c.auaritie ꝑm Jo.an. ꝙ sic ex quo no. ꝙ ꝯstitutio penalis emanās ad coadiuuationē vel executionem iuris antiqui interpetratur late vt includat cōtēta in iure antiquo al's non haberet locum in episcopo qꝛ appellatione dignitatis non comprehēditur episcopalis. vt dicit gl.in.c.ij. de p̄bē.li.vj. Sed hoc sic: quia in iure antiquo includebatur ep̄s. vt in.c.nostri. ꝛ.c.qualiter de elec.

¶ Utrum habeat locum p̄fata pena in imperatore. Rñ. hu. ꝛ Jo.and.in.c.legimus.xciiij.di. quod non ꝛ vt tenet glo. in cle. vnica de iureiur. in ver. reges romanos potest administrare et omnem iurisditionē exercere imperij q̄uis pa. ibidem teneat contrarium. sed placet mihi op.glo. 2

¶ Quando debet peti cōfirmatio. Rñ. ꝙ.j. tres menses post prestitū consensum aliter limito cessante impedimento si non petatur vel ab electoribus vel ab ipso electo: vel ab alio ꝑ ipso electo est nulla. c. q̄ sit de elec.li.vj. In cathedralibus vero ꝛ regularibus ecclesijs quarum confirmatio a papa est petenda serua moderatione. ca. cupientes de elec.lib.vj. 3

¶ A quo dz peti confirmatio. Rñ. qđ si electus est exemptus dz peti a papa vel ab eius legato de latere si est aliq̄s sup illa prouincia. vt in.c.si abbatem de ele.li.vj. Intellige qñ talis exēptus sub est immediate pape secus si mediate: vt sunt prouinciales ministri ordinis minorum qui q̄uis sint exēpti. tñ habent sup se gñalē totius ordinis a quo habēt cōfirmari. Tñ Pa.in.c.j. de sup.ne. p̄la. tenet quod abbates etiam exēpti sunt ꝑ ep̄os confirmandi si autem non sunt exēpti debēt confirmari per suos p̄latos immediatos superiores. vt puta ep̄s inferiores suos. Archiep̄s ep̄os suffraganeos suos. ¶ Primas vl' patriarcha archiep̄os nō exēptos hec colliguntur ex.c.cū monasteriū. ꝛ ex.c.nihil ꝛ ex.c.bone memorie. el.j. de ele. cuz ibi no. ꝛ.lxiiij. distin. illud. 4

¶ Quō dz fieri confirmatio a supiore vl' ab eo cui de iure cōi siue speciali pu 5

UVA. BHSC. IyR_213

ta priuilegio vl' consuetudine p̄scripta sine ex delegatiōe cōfirmatio pertinet. Rñ. ꝙ debet vocare noiatim si est aliquis coelectus simul cum eo vel apparet aliq̄s oppositor. al's generalis in ecclesia in qua debet talis presse vocatio debet fieri. vt si qui sint qui se velint opponere cōpareat assignato termino ꝑemptorio etiam si nullus appareat dz ipse confirmator diligenter examinare ⁊ electionis ꝓcessum ⁊ personaz electi. maxime in scientia ⁊ honestate vite et etate: qꝛ si indignū confirmat vl' illegitime mortal'r peccat ⁊ est priuat⁹ ip̄o iure a potestate confirmādi p̄mū successorē illi⁹. ⁊ cōfirmatio ipso iure est nulla. qñ non vocatis q̄ sunt vocādi si est aliquis coelectus vel alius q̄ velit opponere ꝯ electū vel electionem ⁊ nō discusso negotio fit. hec habent ex. c. nihil de elec. ⁊. c. fi. de elec. li. vj. cū ibi no.

6 ¶ Sz nunq̄d si elect⁹ administrat post confirmationē nullā cadat in penā de q̄ s. in prin. Rñ. gl. i. d. c. fi. qd̄ si errauit in fctō. puta credidit factā vocationē ⁊ discussionē. ⁊ sic non cadit. sz excusat. sz si errauit in iure non excusat a dicta pena de re. iu. ignorantia. li. vj. cū concor.

7 ¶ Utrū p̄fata nullitas confirmationis hēat locū in postulatiōe. Rñ. gl. in. d. c. fi. ꝙ sic i admissiōe postulationis q̄ fit a superiore qui postulatū admittendo cōfirmat. secus in postulatione q̄ est in eo ꝙ postulatur monachus electus a prelato suo. sil'r hz locū i p̄ñtatione. vt ille cui fit p̄ñtatio seruet decretalē. d. ca. fi. nec ob. si dicas ꝙ constitutio videt penalis ⁊ sic extendi non debet: qꝛ non est penalis cū non priuet iure quesito sed querendo. vide ibi doct.

8 ¶ Utrum sit seruandū ꝙ dictū est. §. iij. precedenti in oibus beneficijs etiam simplicibus. Rñ. Se. in. d. c. fi. ꝙ sic siue habeāt curā animarñ. siue non: qꝛ cū i oī bñficio requirat examinatio ⁊ confirmatio electi seu p̄ñtati seu postulati sz Jo. an. post ho. i. c. proposuit. de conces. pre. ergo seruanda sunt predicta.

¶ Utrū in hospitali sil'r. Rñ. Lap. ꝑiuge. vbi. s. ꝙ sic si dat bñficiū ꝑ viā p̄ñtationis vel electionis. secus qñ non dat in bñficiū qꝛ tūc fit cōmissio. nō electio vel collatio. seu presentatio vt in cle. qꝛ contingit de reli. domi.

¶ Utrum prelatus superior possit confirmare sine capl'o. Rñ. Se. in. c. qm̄ de elec. li. vj. ꝙ Arch. hic post opi. recitatas tenet ꝙ nō valet ꝯfirmatio si i absentia capituli fiat. arg. eorū q̄ no. de of. dele. cām. ff. de admi. tu. l. titiū ⁊ meuiū i p̄u. ⁊. ff. de exerci. l. j. §. ꝙ si plures. ⁊ hoc verū nisi cōsuetudo ecclesie haberet ꝯtrariū quia tūc valeret confirmatio de cōsue. c. non est. lxvj. 10

Cōfirmatiōis sacramētū ad q̄d valet.

Rñd. Melchiades papa i. c. spiritussanct⁹ de cōse. dist. v. ꝙ valet ad augmētū gr̄e ad cōfirmādū in pugna cōtra vicia ⁊ diabolū ⁊ arma ⁊ instruit ad agones huius mundi ⁊ prelia.

¶ Utrm sit necessariū ad salutem. Rñ. ꝙ nō absolute: qꝛ baptizatus si statim decedit soluatur vt pz i. d. c. spūssanct⁹ q̄uis sit cōfirmat⁹ tñ necessariū est ita ꝙ contēnens ip̄m suscipere mortaliter peccaret. ⁊ dānaretur. vt colligit ex. d. c. spiritussanctus cum ibi no. Et ꝓpter ea credo ꝙ notabilis negligentia ep̄orum in non conferendo istud sacramētum sit eis. peccatū mortale. per ar. in d. c. spiritussanctus. 1

¶ Utrū soli ep̄i hoc sacramentum possint cōferre. Rñ. ꝙ sic vt pz in. c. de his. ⁊ duobus. c. se. de cōse. di. v. tñ ꝑm Inno. in. c. q̄to de ꝯsue. pa. posset dare lniam sacerdotibus vt cōferrēt qꝛ ꝑm gl. in. c. manus de cōse. di. v. sequit Inn. vbi. s. ex demandatione pape quilibet cleric⁹ potest conferre ordinem ⁊ sacramentū quod habet. 2

¶ Quibus debet conferri istud sacramentū. Rñ. ꝙ omnibus. fidelib⁹ baptizatis tam sanis q̄ etiam morte periclitantibus. vt pz in. c. vt ieiunij ⁊. c. se. de conse. di. v. q̄uis glo. sentire videat q̄d debeat dari solū habentibus perfectā etatē. s. xij. annorum non credo verum. 3

UVA. BHSC. IyR_213

4 ¶Utrum perfecte etatis volens suscipere istud sacramentum teneat cōfiteri prius. Rñ. ꝙ q̄uis teneat cōfiteri de mortali si qd cōmisit añq̄ sucipiat alr peccaret mortalr tñ ꝯfiteri nō credo teneat de necessitate ar.d.c. vt ieiunij.in verbo moueantur.

5 ¶Utruz de chrismate tantum ⁊ illius anni debeat fieri. Rñ. ꝙ sic cū sit minoris necessitatis cōfirmatio q̄ baptismꝰ ar.c.qm̄ de sen.ex.li.vj.⁊.c.si q̄s de alio de conse.di.iiij.

6 ¶Utrum omni tempore possit conferri: Rñ. ꝙ sic ar.c.oēs fideles ⁊.c.de his ⁊.c.vt ieiunij ⁊.c.se de cōse.di.v.sz eps dz esse ieiunus vt in.c. vt epi de cōse.di.v.sed non de precepto.

7 ¶Utrum ieiunus tm̄ debeat suscipere Rñ. ꝙ sic.nisi necessitas aliud suadeat tamē credo sit consilium nō preceptū. vt opz in.d.c. vt ieiunij.⁊ ꝓpterea dicit Alex.ꝙ melius est confirmari post prandium q̄ epo postea discedente nō possint confirmari.

8 ¶Quid si q̄s oleo pro chrismate sit vnctus. Rñ. ſm Ho.⁊ in.c. vnico de sa.vn. ꝙ debet iterum chrismate liniri.⁊ debet illa oratio reiterari.signo te ⁊c. Alie autem orationes que precedunt ⁊ sequunt non iterantur.

9 ¶Que est forma huius sacramēti: Rñ. ꝙ in iure non inuenitur nisi ꝙ in fronte chrismate dz signari. Tamē in pōtificalibus cōiter habet. Ego te consigno signo crucis ⁊ cōfirmo te chrisma salutis In nomine patris ⁊ filij.⁊c. Et hec est sernanda

10 ¶Utrū sit reiterabile istud sacrm. Rñ. ꝙ non.vt in.c.dictū est.⁊.c.se.ea dist. Et pecaret mortaliter sciēter iterās: secus si ignoraret aut dubitaret qz nō dr iteratū quod nescitur factum.

11 ¶Utrum nō ꝯfirmatus possit tenere aliū ad cōfirmationē. Rñ. ꝙ nō i.c. baptismat.de conse.di.iiij. Et si tenet nō contrahit cōpaternitatem vt ibi patet cōcor. Tho.et Pet.

12 ¶Quot possunt tenere ad istud sacramentū. Rñ. tantū vnus dz esse q̄ teneat c.nō plures de conse.di.iiij. Sicut ⁊ in baptismo.vt ibidem.

¶Utrū ille q̄ tenuit in cathecismo vel baptismo possit tenere in hoc sacro.rñ. qd cōsuetudo romana est qd nō.sed ꝑ singulos singuli suscipiant. Tamē fieri pōt si necessitas cogit alꝰ non vt i.c. cathecismo de cōse.di.iiij. Sz no.ꝙ hodie ex consuetudine est vt q̄ tenet in cathecismo teneat i baptismo ⁊ ideo sine peccato fit. Si tamē plures sunt q̄ tenent omnes efficiuntur compatres suscepti.vt in.c.fi.de co.spi.li.vj. Et ideo vir nō debet tenere vxorem ⁊ econuerso.qz orietur impedimentum. 13

Cōfirmatio summi pontificicis ex certa sciētia facit validū quod erat nullū respectu iuris positiui.ſm Jo.de lin.vt refert Pa.in.c.cum sup de causa pos.⁊ ꝓprie.facit firmum qd alias ē infirmū. Solenne quod non est solenne supplēdo defectus solennitatis omisse.ij.q.j. in primis de trāsac.c.j.de cōces.pre.qz. Si vero sit in forma cōi nō ex certa scia nihil iuris tribuit.sed solū vetus conseruat.de cōfir.vti.vel inuti.c.delecta.⁊ .c.in glo.⁊ de cōces.pre qz.diuersitatē.⁊ de priui. qz intentiōis nec ꝑ ipsam derogatur iuri cōi.de offi.or.lz.de fi.instr. inter dilectos.

¶Cōfirmatio ꝓpre nō est qñ successor cōfirmat cōstōnē ꝑdecessoris: seu eiꝰ gesta.vt dicit Pa.in.c.j.de loca.⁊ est dictū Ho.vñ potiꝰ est ratificatio vel innouatio. Sed cōfirmatio est qñ superior confirmat factum inferioris. Quod nō qz facit ad multa. 1

Cōfraternitas an sit licita.rñ. Petr.de perusio tractatu de canonica portione epi.ca.iiij.ꝙ si fiat ex cā licita. facit glo.i.c.si q̄s clericorū.xj.q.j.q̄ dicit ꝙ fraternitates bone admittant.q.ij.di. si q̄s despicit. Sz q̄ fiūt ad malū ꝓhibētur. C.d mono.l.vnica.d hoc do. An. barbatius i.c.officij.de test.plene tractat archi.etiā i.d.c.si quis despicit. ⁊ vide.s.collegium.

UVA. BHSC. IyR_213

De hac materia cõfraternitatis in quãtũ iste allegauit Ro. in suis no. volui eũ allegare sin. cccxlvj. inci. nũc habeo cõsuiere de quo per Colle. c. cũ et plãtare. ℣. quid de istis ꝓfratrib⁹ de pri. vbi tenet cũ archi. vbi. S. allegatur.

Vtrũ statutũ confraternitatũ quo caueꝫ ne ꝙs recipiat nisi soluat tm̃ liceat. Rñ. pe. vbi. S. qõ sic fi sit ꝑpter honestã cãm. puta alẽdis pauperib⁹ ⁊ hmõi. d. c. si ꝙs despicit. ⁊ ar. xxvj. q. ij. non exemplo: q dã tñ dicũt nõ licere. qz excludit pietatẽ. s. ne quis recipiatur nisi soluat ⁊ videt magis equũ. Si tñ statutũ diceret qõ receptus soluat tm̃ oi mẽse liceret. Ludo. de ro. in no. dicit ꝙ arc. q. ij. d. c. si quis despicit consuluit ꝙ si sit statutũ ꝑ ℣ba affirmatiua sic valet. Si per verba negatiua. s. nullus admittat sic nõ vz. allegat. c. ad aplicã de simo. Et addit idẽ. Ludo. qõ si ptãs inuenit societatẽ in qua sit statut⁹ inhonestũ põt statim eo ipso cessare societatẽ ꝟz Bar. in. l. sub ꝓtextu. ff. de extraor. cri. ⁊ sic tur Bal. i. c. j. ℣. cõuẽtionlas. de pa. te. in vsi. feu.

Cõiuratio ẽ qñ aliq̃ rebelli autoritate i vnũ se colligendo iuramenta interse dederunt. ij. q. j. si qui clericorũ. ⁊ no. ꝙ coniuratio ⁊ conspiratio pro vno eodemq; crimine accipiantur. ij. q. j. coniurationum. vnde coniurare est simul vel vnũ iurare: conspirare vero est simul vel in idẽ spirare ꝟm glo. in. c. constitutionez. de sen. ex. li. vj.

De materia cõiurationis supple. ſ. in versi. conspiratio. ⁊ illa an possit probari per socios criminis no. Bal. i. l. qñ vel quero igit. C. de test. vbi tenet ꝙ sic qñ aliter nõ põt probari.

Vtrũ ois coniuratio sit illicita. Rñ. ꝙ propzie cõspiratio vt patet ex precedentibus est illicita. Dicit tñ aliqñ largo mõ ꝙspiratio seu cõiuratio qua aliq̃ cõiurant vel in idẽ aspirãt qõ de se est licitũ ⁊ bonũ ⁊ tũc iz talis cõspiratio. vt no. gl. in. d. c. si quis clericorũ alle. j. q. j. cõcussionis. xxij. q. j. c. j. no. Inno. in. c. cũ. J. ⁊. A. de sen. ⁊ re iud. ⁊ ps. in. c. exhibita de iud. Qñ ergo ꝙs ꝙiurat vt rebellet ꝓlato vel obediẽtie ⁊ hmõi sic est ꝙspirator. vt opz de ver. sig. cõstitutionẽ. li. vj. ⁊ sic cõspiratio de se est mortale pctm̃. Jn dubio ℣o semp ꝓsumit mala. ꝟm Inno. i. c. j. de scis. ⁊ Vin. i. c. fi. de testi. co. ⁊ Jo. an. in. c. iij. de ver. sig.

Que est pena ꝙiratiũ vl̃ ꝙspiratiũ. Rñ. laici debẽt excõicari si ꝙ eꝟz ꝟm gl. in. c. fi. de testi. co. ⁊ ꝟm. ℣o. ⁊ Jo. an. in vna libza auri ꝑdẽnari singuli i. ꝓstitutione Federici de pace. te. c. hac edicta. li. ⁊ si ꝙs tumultũ ℣ aliquẽ fecerit vel seditiosas voces emiserit capitaliter ẽ pena. l. denũtiam⁹. C. de his q ad ecclẽsiã. ⁊ l. j. ⁊. ij. C. de sed. ⁊. ff. de pe. l. aut facta. ⁊ C. de epi. ⁊ cle. l. ꝙẽticulã vbi ꝑpibent ecclẽ vl̃ turba cõgregari nisi imineatur cõcessum expresse. ff. de col. illi. ꝑ totum clerici debent deponi.

Consanguinitas vl̃ de j. matrimoniũ. iij. impedimento vj.

Cõscientia cõuenit cũ lege naturali ratiõalis creature: ⁊ cũ sinderesi: ſ⁊ differũt in mõ lex naturalis dictat ei bonũ faciẽdũ ⁊ malũ fugiẽdũ post hoc sequit iudiciũ i rõne. ⁊ sic formaliter ꝙscia viterius facto iudicio ꝙ sic ⁊ ẽ sequit sinderesis q̃ ẽ sintilla cõscie q̃ stimulat volũtatẽ ad bonũ faciẽdũ. ⁊ sic ꝑz ꝙ cõscia ꝓprie est regula in rõne sinderesis ℣o in volũtate infligãdo eã ad bonũ ⁊ stimulãdo hec ex alex. in. iij. parte summe.

Cõscietia ⁊ cõsensus i quo differũt no. Ange. in aut. de alie. ⁊ emphi. ℣. emphiteosis ℣. ⁊ hoc no. ad. q. colla. ix. ⁊ ẽ cõscietia statutũ mẽtis in suo esse. Bal. no. ibi. ⁊ ſcisma. col. ij. ℣ſi. ⁊ rursus etiã obligatio. vbi etiã dicit ꝙ nõ põt cogi.

Vtrum conscientia liget ad faciẽdũ omne ꝙ dictat per modum ꝑceptionis vel prohibitionis. Rñ. sc⁹ bon. in. ij. sen. di. xxxix. arg. ſ. q. iij. ꝙ aut cõscietia dictat aliquid ꝙ est ꝟm legem dei. ⁊ sic tenetur facere: aut dictat ꝙ est ꝑter le-

UVA. BHSC. IyR_213

gem dei.ꝛ sic tenet facere vel ꝓscientia deponere.vt pote si dictat necessariū ad salutē festucam de terra leuare si nō deponit ꝓscientia aut nō leuat:mortaliꝫ peccat.aut cōscientia dictat qđ ē ꝛ legē dei ꝛ sic nō ligat ad faciēdū:ſz ligat ad deponendū:qꝛ erronea error repugnāte legi diuine vñ ꝯdm manet ponit hoiez extra statum salutis.ꝛ ō necessario tenet eā deponere:qꝛ siue faciat ꝙ ꝓscientia dictat siue nō faciat semp mortaliꝫ peccat faciēdo ꝙ dictat peccat mortaliꝫ qꝛ facere ꝛ legē dei.nō faciēdo peccat mortaliꝫ qꝛ faciēdo bonū facit in cōtēptū dei dā credit dictāte sibi cōscientia ꝛ hoc deo displicet.ꝛ sic itelligę.xxviij.q.j.ſ.ex his. de ſy.per tuas el.ij.de reſti.ſpo.l'as de ꝓscri. c.ſi. qđ fit cōtra cōsciaz edificat ad gehennam.

2 ¶Quid si plat⁹ ꝑcipiat aliꝙd qđ cōscientia subdit dictat ēt ꝛ legē dei rñ.ſc'us Bo.vbi.ſ.ꝙ tenet deponere eā nisi clarū sit illud fore ꝛ legē dei.et si nescit de illa iudicare dz ſapientiores ꝓsulere.vl' p orationē a deo de. laratiōnē postulare.vl' dic vt habet i.c.iqſitiōi defen.ex. ꝙ qñ scit p'cetero qđ est ꝛ legē dei non obediat.qꝛ mortaliꝫ peccaret.ſz potius tolleret ēt excōicationē. Si nō scit p certo ſz ex leuitate temeraria credulitate.:tūc ad cōsiliū sui plati deponat.Si ꝝo habeat credulitatē ꝓbabilē ꝛ discretam ꝯuis nō manifestā ꝛ cuidēt.tūc ꝓpter obediētiā ſfaciat qđ sibi ꝑcipit qꝛ tenetur i tali dubio ꝛ ꝓpter bonū obediētie excusat:ſz nullo modo ex ꝓpria voluntate faciat qꝛ nō lz imo mortaliꝫ peccaret qꝛ ꝙ amat periculū ꝑibit i illo.Et istud ē ꝙ dicit tex.i.c.nō solū.de regula.lib.vj. Decet inqt ꝛ expedit vt cōscientie puritatinō desint iudiciū rōnis ne dū ſpūalis ꝓfectus ꝯrā inde salutis dispēdiū
3 incurratur.vide et.ſ.religioſus.ſ.exiit. ¶Utrū cōfidens de cōscia famā negligēs peccat mortaliter.vide.ſ.fama.ſ.i.

Cōsecratio epoꝝ ꝛ archie. j. tres menses post electio.ꝛ cōfirmatio.differri nō nisi necessitas aliꝰ suadeat.lxxv.di.qñ ꝙdā

¶ De hac materia ꝓsecratiōis paꝝꝑ legistas tāgit Bal.tñ in.l.directis. i. ſi. C.mā.est dicit ꝙ ꝓsecratio sola nō facit papā nisi ꝑcesserit solēnis electa Nec valet cōsecratio plati quādo ei⁹ electio fuit inualida.no.idē Bal. in.c.ſ. in fine qui feu.da.poſ.in vſi feu.

¶ Aq̄ dz cōsecrari archiepſs.Rñ.ꝙ ab 1
oib⁹ ſuffraganeis suis q̄ tūc ad metropolitanā eccliā fūt vocādi.de tē.oz.ſi archiepſs ꝛ cū ꝓsensu primatis.c.plz.lxv. dist.ita ꝙ sine eo nō recipit executionē ꝓsecrat⁹ vt no. Inn.i. c.nec epi.de tē.oz.

¶ Quis cōsecrabit epm. Rñ.ſi ē exēpt⁹ 2
cōsecrabit a papa vel de ei⁹ mādato.ſi ꝝo nō est exēpt⁹ ꝙ archiepſs cū duob⁹ ꝓuincialib⁹ epīs.aut tres cōprouinciales epi ex iussu archiepi.ita tamē ꝙ oēs epi cōprouinciales sunt ꝑ epłam requisiti vt cōsentiāt:vt i.d.c. nec epi.vbi dicit Inn.ꝙ si aliqs epoꝝ cōprouincialiū cōtēnat in ꝓsecratiōe archiepi vel epi ꝙ poterit agere vt ꝓuet executiōe officij sicut in electiōe agit vt cassēt.de elec.ꝙ sicut.arg.de elec.cum in veteri.de arbi. cum olim.lxv.di.non dz.ꝛ etiā grauior penitentia sibi poterit imponi.

¶ Quo die debent consecrari predicti. 3
Rñ.ꝙ die dominico hore tertiaꝝ li. di. qui in aliquo.quasi in fine. lxxv. di. qđ die ꝛ.c.ordinationes.

¶ Qñ dz fieri. vide in. d.c. ordinatio- 4
nes.ſz melius in eoꝝ pastorali. ꝛ quid sit de substantia no.in .d.c. ordinationes.lxv.di.in summa.

¶ Patriarcha aūt ꝛ primas ac cardina 5
les credo ꝙ a papa sunt consecrādi vel de eius mādato ꝛ nō ab alio. ar.c.pudē da.ꝛ qđ ibi no.xxiij.q.j.Dicit etiā Pa. in.c.meminim⁹ de accu.ꝙ quilibet prelatus cōfirmat⁹ a papa nō pōt benedici seu cōsecrari p inferiorē:nisi de licentia pape.vt in.c.cū in distribuendis de tem.oz.nisi cōsuetudo aliud habeat.papa ꝝo consecrari dz ab episcopo. hostiē ſis.xxiij.di.in nomine domini.

¶ In quo loco sunt prefati consecrādi 6
Rñ.qđ archiepſs in sua metropolitana ecclesia vt in.d.c.si archiepiscopus aliꝰ

UVA. BHSC. IyR_213

autem vbi placuerit ad quem pertinet consecratio. lv. di. c. fi.

Cōsecratio ecclesie a quo dz fieri Rñ. ꝙ ab episcopo ꝓprio nō ab alieno, nisi de licentia ꝓprij. facit. c. tua fraternitas. de cōse. ec. vel al. nō eps ergo non potest etiam de licentia epi nec etiam reconciliare. vt in. c. ea que. eo. ti. Dicit tñ Inn. ibidē ꝙ papa plurib⁹ episcopis concessit vt possint simplices sacerdotes recōciliare ecclesiā a qua tamen prius per episcopū benedicta. Et sic patet ꝙ ex concessiōe pape solum possunt recōciliare nō consecrare. Intellige de ecclesia cōsecrata, quia ecclesia non consecrata bene potest reconciliari per sacerdotem aqua exorcizata tātum. vt in. d. c. fi. de cōse. ec. vel. al. quia aqua exorcizata potest fieri per simplicem sacerdotē. Ex quo patet. ꝙ nō oportet ꝙ fiat ꝑ epm. vel de licentia eius ꝑm glo. in. d. c. fi. Et est communis opi.

1 ¶ Quo tempore potest consecrari. Rñ. ꝙ in omni tempore tam festiuo q̄ non. d. c. tua fraternitas.

2 ¶ Quē dz cōsecrari. Rñ. ꝙ mod⁹ habetur. in eoꝝ pastorali. ⁊ aliquid de cōse. di. j. omnes basilice. ⁊ ꝙ ibi no. Sz a pastorali non est recedendum.

3 ¶ Utrum aliquando sit reconsecrāda. Rñ. pa. in. c. ꝓposuisti. de cōsec. ec. vl' al. ꝙ sic in tribus casib⁹. ¶ Primus qñ nescit an fuerit consecrata vt puta qꝛ non apparet aliqd̄ signū ꝑ ꝙ appareat consecrata nec scriptura. nec testis ⁊ huiusmodi. de ꝯse. di. j. ecclesie vel altaris. qꝛ nō dicitur literatū qd̄ nescitur factum. c. solēnitates. el. j. de cōse. di. j. c. veniēs. de presby. nō bap. Secūdus si parietes sunt combusti ⁊ decrustati. Ratio quia consecratio. ⁊ limito fit in ipsis parietibus. Et ideo licet nō corruant. si tñ conburātur est reconsecranda gl. est de cōse. di. j. ecclesijs. Secus si tectuz comburatur vel destruatur: qꝛ non est reconsecranda vt in. c. ligneis. de conse ec. vel al. de nouo opz ipsam reficere etiam de eisdem lapidibus. Et licet gl. ⁊ aliq̄ ibi velint ꝙ si nunc vna pars reficiatur. et postea alia ꝙ non sit reconsecranda. tamen Pau. vbi. s. tenet ꝙ debet reconsecrari. quia in spiritualibus consideramus veritatem ⁊ non fictionem. vt no. Archi. in. c. j. de voto. li. vj. Ideo est verum ꝙ nō est in veritate illa prima ecclesia. nec cōsecratio que fuit in illa prima est in ista quia nō est liquor qui cōmisceatur. Et hanc opi. sequitur Inno. in rubri. eo. ti.

¶ In quibus casibus ecclesia poluitur ⁊ indiget recōciliatione. Rñ. pa. in. d. c. ꝓposuisti: ponit duos casus. ¶ Prim⁹ quādo in ea effundit sanguis. Et not. ꝙ effusio significat abundantiā. ꝑ quo vide bonū tex. cum glo. in. c. cum illoꝝ. §. qd̄ si claustrales. de sen. exc. ⁊ ideo ex modica lesiōe q̄uis modicū de sanguine effluat nō idigeret recōciliatiōe. Aduerte ꝙ ista effusio sanguinis oportet ꝙ sit facta ex contētione. vel ex iniuria ꝑm Rod. qꝛ si furiosus vel ligno cadente effunderetur sanguis nō esset reconcilianda ⁊ hoc videt velle Hug. de conse. di. j. ecclesijs. ⁊ ho. in. c. si ecclesie. de ꝯse. ec. vel al. ¶ Secundus quādo in ea aliquis occidit. licet sanguis nō effundatur puta quia suspēditur ⁊ huiusmodi: ⁊ intellige de homicidio violēto vel iniurioso. ꝑm no. in. c. vnico. eo. ti. li. vj. Sec⁹ in homicidio casuali: vel cū quis se defendendo aliū occidit. vel si sanct⁹ ibi occidatur, quia tunc non est reconcilianda. Sed glo. in. d. c. vnico tenet ꝙ in hoc vltimo casu polluitur. ⁊ est recōcilanda: sed non lauandus est locus vbi sanguis effusus est ⁊ communiter hoc tenetur. 4

¶ Sed quid si quis in ea letaliter vulneretur. ⁊ extra ecclesiaz moriatur. Rñ. glo. d. c. vnico quod reconciliabit etiā si sanguinē recollegisset in scutella. sed non econtrario si vulneratur extra ⁊ cōfugit ad ecclesiā licet ibi moriat ⁊ sanguis effundatur. nō reconciliabitur. Similiter dic ꝑm hu. si existēs in tecto ecclesie sagitetur nō reconciliabitur quia extra ecclesiam videtur factum. 5

UVA. BHSC. IyR_213

6 ¶ Quid si q̃s sane mentis seip̃m vulneret vel occidat in eccl̃ia irato animo Rñ. Ge. i.d.c. vnico. ꝙ reconsiliabit̃ si est publicũ. de sen. ex. contingit. el. j. qꝛ homicida est. Secꝰ si esset furiosꝰ ⁊ nõ sane mẽtis. ar. cle. si furiosus. de homi. ¶ Tertius quãdo excõmunicatus sepelitur in ecclesia vel paganus. quia si erat consecrata est reconsilianda ⁊ corpora predictorum proijcienda si discerni possunt ab alijs. de cõse. di. j. ecclesiã ⁊ de conse. ec. vel al. cõsuluisti ⁊ ibi paponit istum cũ casu se. Quartus quando fuit consecrata per notorium excõmunicatum. Nam ea que consistunt in exterioribus benedictiõibus ⁊ cõsecrationibus facta per notorium excommunicatũ nõ debent per fideles exercitari ante reconsiliationem. ¶ Quintus ꝑm gl. in. d. c. ꝓposuisti quãdo parietes successiue reparant̃. sed credo sit reconsecranda. ¶ Sextus quando effunditur semẽ. de adul. c. significasti. Sꝫ quãdo est occultũ nõ poluit̃ vt tenet glo. in. d. c. vnico. ⁊ ex. d. c. significasti. in. ver. publice. ⁊ fit publicum vel ex confessione eorũ qui fecerunt vel rei euidentia. et intelligunt quidam de omni effusione seminis criminosa. Secus de effusione q̃ fit in somnis. ⁊ ea que fit in matrimonio causa procreãde prolis ⁊ huiusmodi. Contrarium tamen tenetur cõmuniter. vt ptꝫ in glo. d. c. vnici. ⁊ ꝙ ibi no. vt habeat locũ i omni pollutiõe humana Et hoc magis cõsonat tex. i. c. ecclesijs de conse. di. j. ⁊ hoc tene.

7 ¶ Quid si eccl̃ia nõ erat ꝯsecrata. Rñ. ꝙ q̃uis ecclesia non sit cõsecrata tamẽ polluitur seminis aut sanguinis effusione. vt ptꝫ in. c. si. de con. ec. vel al. ⁊ debet lauari aqua exorcizata tantũ ꝑ sacerdotem. vt ibidem.

8 ¶ Utrũ celebrãs i eccl̃ia polluta efficiatur irregularis. Rñ. Ge. in. d. c. vnico ꝙ nõ de sen. ex. is q̃ li. vj. tamẽ in ea nõ dꝫ celebrari de priui. tuarũ. in p̃n. Dicit tñ Lapus ꝙ talis est suspẽsus ab ingressu ecclesie. de p̃ui. eporũ li. vj. ⁊ si cũ tali suspẽsione in eccl̃ia diuina celebraret vt prius suo agẽs officio erit irregularis de sen. ex. is cui li. vj.

¶ Quõ dꝫ recõciliari eccl̃ia poluta. Rñ. ꝙ cũ qua de qua in. c. cõsuluisti. ⁊ in. c. aqua de conse. ec. vel al. Et similiter cimiterium sed meliꝰ habetur in pastorali. ⁊ sic serua. 9

¶ Utrũ faciẽs cõsecrare ecclesiã possit cõpelli ad ipsam dotãdã. Rñ. Pau. in. c. cũ sicut de cõsec. ec. vel alt. qđ sic ⁊ dos debet esse tãta qđ vnꝰ presbyter cũ ministro possit viuere habito respectu ad obuẽtiones spirituales. Et si esset collegiata habetur respectus ad numerũ collegiatorũ. Fallit hoc in ecclesijs mẽdicantium. 10

¶ Utrũ possit aliquid exigi ꝑ consecratiõe ecclesie. Rñ. ꝙ non. vide. j. Simonia. iij. §. xviij. 11

Cõsecratio. altaris ẽ alias a ꝯsecratione eccl̃ie. c. j. de ꝯse. ec. vl̃ altar. Jõ vna sine alia fieri põt de q̃ vide. s̃. altare.

Cõsecratio cimiterij quõ dꝫ fieri habet̃ i pastorali.

¶ Quomodo poluit̃. Rñ. ꝙ si cimiteriũ est cõtiguũ ecclesie tũc poluta ecclessa poluit̃ cimiteriũ sed nõ ecõuerso. vt i. d. c. vnico de cõse. ec. vel al. li. vj. Si v̄o nõ ẽ cõtiguũ eccl̃ie vel si est cõtiguũ sꝫ nõ poluit̃ ec. tũc poluit̃ ꝑsatnguinis vel seminis effusionẽ. sicut dicũ ẽ de eccl̃ia. Jtẽ quãdo aliq̃s excõmunicatꝰ vel infidelis in eo sepelit̃. vt i. d. c. cõsuluisti ⁊ i d. c. ecclesiã. el. ij. aduerte tñ ꝙ si essent plura cimiteria. ꝯtigua tñ parietẽ habẽtia in medio se iungentẽ ꝙ poluto vno nõ poluitur aliud etiã si per portã mediam habeat̃ accessus de vno, ad aliud vt in. d. c. vnico. 1

¶ Sed q̃d si polutio vl̃ sanguinis effusio fiat in porta i medio posita. Rñ. Jo. an. vt refert Ge. i. d. c. vnico. ꝙ illud cimiteriũ est violatum cuius causa paries ⁊ porta fuerũt facta quasi sit illius accessio p. l. ⁊ si nõ sunt. §. pe. ⁊ vl. ff. đ auro ⁊ ar. le. vbi dicitur spectamꝰ q̃ res cuius rei ornãde causa fuerit adhibita. non q̃ 2

UVA. BHSC. IyR_213

eā fuit adhibita.nō q̄ sit preciosior.Et
iō legato auro legata sunt vasa aurea
et legatis gēmis. gēmea vasa ꝛ.Ez hoc
siue gēme sint in aureis vasis auro ce-
dēt.ꝛ idē de argento.cū.l.se.ꝛ dicit Se.
ibidē q̄ in dubio paries itermedi⁹ vi-
det principaliter factus. vt faciat duo
cimiteria non accessorie.vt innuit text.
ibidem.

3 Utrū silr sit dicendū si polutio vl' effu
sio sanguinis fiat in porta ecclesie. Rñ.
Se.vbi.s.q̄ Jo.de Imo.dicit q̄ sic quā
do itra clausurā hostij ꝟsus eccliā ē fa
cta.Sec⁹ si in pte q̄ est extra clausulam.
ar.no.per Bar.in.l.j.ff.de dona.

4 A q̄ dz recōsiliiri:Rñ. q̄ ab epo sic
sicut dictū est de ecclesia cū aqua benedi
cta.vt in.d.c.consuluisti.

5 Utrū debeat q̄s sepeliri in cimiterio
polnto.Rñ.q̄ non.vt in.d.c.vnico.

6 Utrū corpa excōicatorū hereticorū
aut paganorū sint exhumāda quādo
cōsecrare vult cimiteriū:vl' reconsiliare
polutū.Rñ.qō sic.si discerni possunt de
conse.dl.j.ecclesiam.el.ij.

7 Utrū recōsiliata ecclesia recōsiliatū
sit cimiteriū.Rñ.fm ar.ꝛ Jo.an.d.c.vni
co quod sic si est contiguus alias sec⁹.

Cōsecratio vestimētorū ꝛ.
vasorū ad diui
nū cultū necessariorū ad quez pertinet
vide.S.benedictio.Ş.j.ꝛ.ij.

8 Utrū possit alienari.Rñ.q̄ in vsus p
phanos nullo modo debēt cōuerti q̄ se
mel deo dicata sunt:Ez vetustate ꝟsum-
pta debēt cōburi.ꝛ cineres in ecclesia
reponi.c.q̄ semel.ꝛ ꝟ ibi not.xix.q.iij.
ꝛ in regula semel deo.de reg.iu:lib.vj.
Possunt tamen vasa ecclesiastica ꝛ cali
ces cōfracti seu minuti vendi in casib⁹
cōcessis de q̄b⁹.S. Alienatio.Ş.ij.ꝛ.q.ij.
hoc ius.ꝛ in glos.ꝓfate regule.Inte
gra non nisi alteri ecclesie vel loco reli-
gioso.vt in.l.c.ligna. de conse. distin.j.

Cōsecratio ẏginū q̄ tpe dz
fieri. Rñ. q̄ in
die epiphanie ꝛ i natalib⁹ apostolo⁹.ꝛ
ẏ totā hebdomadā resurrectiōis. ꝛ om
ni die dominico vt no.xx.q.j.Ş.velamē
et.c.se. ꝛ in casu necessitatis puta pcu-
li mortis oi die priuato.xx.q.j. deuotis
et in gl.ij.de cōse.ec.vel al. Inno.in.c.j.
de tem.or. Ez q̄ etiā in solēnibus festiui
tatibus possunt consecrari.

A quo debēt ꝓsecrari. Rñ.q̄ ab epo 1
proꝓio vt in.d.c.deuotis.

Utrū illa q̄ est corrupta sit ꝓsecrāda. 2
Rñ.q̄ nō.xxvi.di.acuti⁹.ꝛ.d.c.deuotis.
ꝛ.c.mulieculas.ea.q. Et ẏguis fuerit vio
lēter corrupta. tamē ꝓsecrāda nō est qz
Ez corona ei duplicet ẏgū ad meritum
non tamen habebit aureolā virginū.vt
no.in summa.xxij.q.v.facit.c.ille famu
le.ea.q.Sz theologi tenēt ꝛ bene qō ha
bebit.ꝛ nec ꝓpter hoc nō ꝓsecrat. Ez qz
ecclesie nō cōstat an consenserit vel ne.

Quid fiet de ea q̄ occulte corrupta
fuit ꝛ nisi cōsecretur imminet scandalū.
Rñ.q̄ epo simulabit eā cōsecrare faciē
do ea q̄ nō sunt de substantia cōsecratio
nis ꝛ omittendo suſiātialia.qz sicut pz
in.c.j. de his que vi. me. ve.causa fi.et
facit.c.vtilem xxij.q ij. ꝛ nomen virgi-
nitatis mutabit in nomen castitatis.

Cōsentire videt Ez Inn.i:c.
j.geneſi.ō elēc.qñ
qs tacet in actu honorabili seu cōuen
scibili.sed in actu vituperabili: ꝛ prein-
diciali ꝛ in quo esset verecundū loqui ꝛ
cōtradicere plerūq̄ videt dissentire.l.fi.
liusfa.Ş.inuitus ꝛ ibi gl.ff.de pcu. ꝛ est
gl.in.l.qui patitur.ff.mā.Et gl.in.c.ple
rūq̄.ij.q.vij.limitat Jo.de Imo.i.c.ve-
stra de loca.ꝛ gl.in.c.diacon⁹.xxvij.dis.
in.d.l.qui patitur quādo actus qui fit
in ꝓcu dicīt valet etiā illo cōtradicēte
secus si non valet nisi ꝓsens cōsentiat
qz tūc tacens habet ꝓ cōsentiēte. Exē
plū primi vendo rē alienā domino ꝓse
sente ꝛ tacente.ꝛ sic nō valet. qz etiā eo
absente vel ẏdicente potuit vēdi in ꝓ
iudiciū vendētis.vt no.in.l.rē alienam
ff.de ẏben. emp. sicut ꝛ legare possunt
rē alienā in ꝑiudiciū sui heredis vt no.
in.c.filius de testa. Exemplū scōi impi
gnorat qs rē alinam ꝓsente domino
et sic valet vt no.in.l. gaius.ff.de pi.ac.
Et de hac distinctiōe habes tex. singu-

UVA. BHSC. IyR_213

tarē in.l.sepe.§.curratꝫ his.ff.de re.iud. facit.l.ff seruus cōis.ff.de.do.inter vi.ꝛ vxo.vbi frater donās rē cōmunē sibi et fratri pñte fratre ꝛ nō cōtradicēte valet concessio.facit.c.cōtinebaꝫ de his q̄ fi.a p̄.vbi si plat⁹ cō tulit bñficium pñte.c ꝛ non ꝫdicēte tz collatio.facitqꝫ ne.bal. in.l.si tutor.C.in q̄.cau.in iure.re nō est ne.vbi dicit q̄ si q̄s scit aliquen se gere re p̄ eius ꝓcuratore tūc si cōtradicēdo potest illū impedire.si tacet consentit. Sec⁹ si non pōt impedire.Simile decisionē ponūt dñi de rota in habentibus causaz cōmunē sīnus illoꝝ constituit ꝓcuratorē vt consentire videantur si possunt ipedire ꝛ qñ no.bald.in.l.ij.§. si vir.ff.so.ma.vbi dicit q̄ qđ consensus requitur ad habilitandā p̄sonam non cōtradictio habeť pro consensu.vt in l.quo ei.§.j ff.rē ra.ha.vbi dicit glo.nō contradicere ratihabitione parem.Ex quo arguit bal.q̄ satisfactū est statuto florētinoꝝ requirenti consensum.cō sanguineoꝝ in contractibus si consanguinei scīūt nec contradicunt ꝓ quo facit illud singulare dictum. bal. in.l. potuit in vl.q.C.de iure.delī. vbi vult q̄ si pupillus maior infante vna cum tutore ingressus est possessionē q̄ per hoc hereditas est legitime comprehensa.Nec ob.q̄ autoritas debeat p̄stari verbis expressis:vt facit.l.j.ad fi.ff.de auc.tu.qꝛ hoc ē verū circa actꝰ expressos.sed in tacitis tacite loquimur rebꝰ istis ꝛ factis.iuxta illō:ꝛ factis loq̄mur argumētū in.l.de quibus.ff.de legi.ꝛ.l. itē qꝛ.ff.de pac.facit qđ idē bal.i.l.mādatū.C.mā.i.ij.col.dicit qđ societas cō tracta cū parte intelligit cū filio renouata si interueniat patiētia tutoris.Item aliud dictū.in.l.post mortē.ff.de adop. vbi idem bal.dicit q̄ si filius virit seoꝛ suza pñe negociando.vt emancipatus per.x.annos pñe sciente ꝛ patiente p̄sumitur emancipatus.

¶ De cōsensū ꝛ quid dicat Bal.in.l. ff.co.j.ℵ.qro nūquid sit dñia.C.ad vell. dicit q̄ est simul sensus.Idē in.l.pacta nouissima.C. de pac. vbi ponit qualiter accipiat verbū cōcedo ꝛ facit cōsensus p̄dictus iuxta.bar.no.in.l.si pater.in ꝛ.op.C.de insti.ꝛ substi.ꝛ an sufficiat p̄ autoritate bal.no.q̄ nō.i.l.quecūq; ad fi.versi.dicit arch.C.de.bo.que libꝛ.

¶ Sed nūquid in actu negatiuo regra tur p̄testatio ne videatur ꝓsentire.Rñ. quod in actu negatiuo abstinens ꝛ tacēs non hꝫ pro cōsentiente.facit q̄ no. ho.ꝛ Inn.in.c.oliz.inter de re.ꝓb.ꝛ qđ no.in cle.j.de procu.iuncta gl.fi.ff.de p cu.Similiter no.qđ qñ duo ꝓponūtur vni ꝛ solū negat vnū vꝫ alter affirmaret vt i.c.nōne bñdicim⁹ de ꝓsump.facit c.j.ō post.p̄la.Sz bñ attende istam.q. quo tacēs vꝫ ꝓsentire qꝛ vꝫ esse q̄ si bra cardica qō qꝛ mīras patiť limitatiōes. ¶ Utꝝ existētes i ꝓsilio ꝛ tacētes qñ aliqđ multū tractať sint culpabiles.Rñ. q̄ existēs in consilio inuoluit peccato ꝛ tenetur ad restitutionē de dāno.ꝛ silr de q̄buscūq; aliꝰ qñ malo obuiare possunt ꝛ nō facīt.Rō qꝛ q̄ tenetur loq̄ et tacz cōsentit i eiꝰ p̄iudiciū.l.de etate .§..q̄ tacuit.ff.de iterro.act.ꝛ.c.si post p̄ stitū.de cōse.li.vj.Quilibz aūt de vniuersitate tenetur votū suū exprimere i cōcernētibꝰ facta cōitatis ex debito officij.ar.in.c.j.de his q̄ fi.a ma.par.c.et iō ibi dicit.Inno.q̄ nisi cōtradicat si aliq̄ ibi male ageret hꝫ p̄ cōsentiēte quo ad petm̄ ꝛquo ad penā.Cō quidē vlt quo ad culpam habeo p̄ idubitato de q̄ cū q̄ qui potest obuiare peccato ne committat nō facit.xxij.q.v.hoc vꝫ.Sed de pena nō credo nisi in prelato vel cui ex officio cōpetit vt iſtis qui habēt vocem in capl'o arg.eorum q̄ no.in.c.negligere.ij. q.vij.vel nisi doloſe taceat ꝛ non prohibeat ar.corū q̄ no.in.c.q̄ te.de sē. excom.ꝛ ſm hāc diſſin.limita Bart.in.l. vtrū.ff.de peri.vbi vult q̄ solū teneatur obuiare qui est subiectus illi qui debet offendi sicut seruꝰ filꝰ ꝛ gl.i l.cīpa caret.ff. de re.iu.ꝛ tex.insti.ō pn.in.§.alia qui vult q̄ cōsciꝰ cuius extraneꝰ sit punitur intelige qñ hꝫ ex offō vl quādo doloſe non p̄hibeť vel in crimine leſe maiestatis.l, quisquis. C. ad.l.iul. ma-

UVA. BHSC. IyR_213

5 iestatis.l. quisquis.C. ad. l.iul. maiest. ¶Quãdo debet prestari cõsensus.Rñ. vt colligitur ex bar.i.l.si qs mihi bona §.iussuz.ff.de acq. he.⁊ pa.in.c.cũ nos: de his q̃ fi.a p̃.⁊ ab alijs doc.ibidem ꝙ quãdoqꝫ in actu requirit iussus alicui⁹ ⁊ tũc debet precedere vt.in.d.§.iussum quãdoqꝫ req̃ritur autoritas.i.cõsensus autorizabilis.⁊ dz interuenire in ipso actu ꝑz ꝙ verbũ sonat vel modicũ ante seu immediate post vt.in.d.§.iussum et in.l.obligari.§.tutor.ff de aut.tu.⁊ insti. eo.§.tutor. qñqꝫ req̃ritur legitima ⁊ dz precedere. c.lz.de regula.qñqꝫ consiliũ ⁊ debet req̃ri ante ⁊ expectari respõsum c.cũ in veteri de elec.qñqꝫ requiritur cõsensus ⁊ tũc si de solennitate actus req̃ritur vt interueniat certo tpe nõ potest interuenire post.c. auditis iuncto. c.qꝛ ꝓpter de ele. aut nõ requiritur certo tẽpore:sed simpliciter ad validitatẽ actus ⁊ tunc si act⁹ tenuit potest consentire ꝑ vnde canonic⁹ contẽptus in electiõe potest cõscentire quãdocũqꝫ vult.e.quod sicut de elec.Si vero act⁹ non tenuit et tunc põt etiam interuenire post factum sed validat actũ non vt ex tunc.sed vt ex nunc.facit ꝙ no.gl.in rl'a ratum ⁊ in rl'a ratihabitio ⁊ i regula nõ firmatur. de reg.iur.li.vj.quod limito verum in alijs sed non in sacramentis.

4 ¶Quid requiritur vt ratihabitio cõfirmet actum p̃cedentẽ. Rñ. bal.in.l.fi.C. admace.⁊ in.l.obseruare.§.fi.ff.de offic. ꝓcon. multa dicit.¶Sed tu dic clarius ꝙ prio oportet sit fctm̃ noie meo vt i.d. regula ratũ.Intellige ꝑm gl.in.c.cũ qs de sen.ex.li.vj.factũ nomine meo quando mea contẽplatiõe fecit. ¶Secundo ꝙ habeã ratũ tanqꝫ gestum noie meo nã possum habere ratũ factum sz qualitatẽ facti non.s.ꝙ sit factum nomine meo.l.cũ interdicte venditiõis.C.ar.tu. ⁊ no.i.l. pomponius.ff.de neg.ge.⁊ ista est opi.Ja.d are approbata in.l.j.§..de iecisse.ff.de vi ⁊.vi.ar.⁊ per gl.ꝑm bart. ibidem in.§.sed ⁊ si cũ quis lz ꝑz bal.sit gl.contraria ibidẽ in.§.quotiẽs.hoc tñ aduerte ꝙ non solũ ratihabitio exp̃ssa sufficit sz etiã tacita i maleficijs vt puta qꝛ non reuocat postqꝫ scit ꝙ est factum noie ei⁹ aut nõ ꝯtradicit vt.li.nõ cõt.c.j. i.fi.de offi.dele.c.cũ o.im el.j.C.de inces. nup.l.cũ ancillis. j.C.de fer.l.j.⁊ no.gl. in.c.cũ impositionib⁹ de iureiu.li.vj.qꝛ tunc est ratihabitio p̃sumpta.ij.q.j.no. tñ secus esset i nõ maleficijs. ¶Tertio ꝙ act⁹ nõ requirat p̃ntiã qꝛ que p̃ntiã requirũt ratihabitio nõ põt cõfirmare. Inst.de auc.tu.§.tutor.¶Quarto req̃ritur ꝑz pau.s.c.j.de cõuer.in fi.ꝙ extrema sint habilia ad illũ actũ perpetrandũ.s.tp̃s in quo actus gestus est ⁊ ratihabitionis tp̃s qꝛ si vnũ istorum deficit non procedit ratihabitio qꝛ cũ ratihabitio sit fictio iuris nõ põt ꝓcedere super impossibili de quo plene per Bar.i.l.si quis ꝓ empore.ff.de vsuca.Et emplum quidã noie ifantis iterficit maior fact⁹ tãtũ habet certe talis ratihabitio nõ retro trahit qꝛ impossibile erat tunc tpis talẽ mandare.Exẽplũ de alio extremo. Ab aliquo habebã terminũ ad aliquid agẽdũ amicus me⁹ noie meo fecit ego post terminũ ratũ babui non retrotrahitur qꝛ sicut post terminũ nõ potuissẽ vere facere sic nec ficte.Rõ quia vbi certum tp̃s est de substãtia ibi opz obseruari tp̃s al's actus est null⁹ ipso iure.ff.de excu.tu.l.scire opz.§.ꝯñs qꝛ recedere a tpe ẽ recedere a forma.ff.de ver.ob.l.q̃ rõe.§. augeri⁹ vide bonã gl.i.l.fi.i gl. ff.de ne.ge.i.fi.⁊ ꝓ hoc facit text.i.l.bonoꝝ.ff. rẽ ra.ha.video bonã glo.in.ca. q̃ sit de elec.li.vj.facit qd̃ no.Car.i cle. quod circa de elec.vbi dicit ꝙ fictio nõ potest id quod ꝑm naturã est impossibile exemplum instit.de adop.§.minorez vbi qs nõ potest adoptare eum quem non antecedit ꝑ tot annos ꝙ eũ generare posset. Similiter non posset fingi ꝙ quis viueret hodie qui ccc.annis preteritis mortuus est.insti.de excu.tu.§. sed si in bello.

¶Quinto requiritur ꝑz Inno.in.c.prudẽtia de offic.deleg.ꝙ illud quod quis facit valeat vt sit aliquid qꝛ qd̃ nihil est nõ põt ratũ haberi vñ excõicãs nomine alterius

UVA. BHSC. IyR_213

ne alterius non vz licet ille ratum habeat nisi ipse qui pōt excōicet. Similiter si qs iurisdictionem faciat noie iudicis nō pōt ratū haberi: qz q̄ facta fūt r solēnitatē requirūt nē pōt rata haberi. et iō cū sntia a nō suo iudice lata sit nulla. de iudi. ac si clerici. r cū alie solēnitates requirant qs ipemet q̄ ratū habere vult si omitteret nō teneret qō facit. ergo nec ratū habere pōt si ab aliq̄ omittantur facit. d. l. obseruare in fine.

¶ Sexto req̄rit q̄ possit mandatū per alū fieri: qz si per alū nō pōt fieri rati habitio nō retrotrahit vt puta facit qs adulteriū vel fornicationē nomine meo non pñt ratū habere vt dicit glos. in. l. j. §. quotiens. ff. de vi r vi ar. r. Cy. l. non dns. C. de accus. r l. c. sciāt cūcti de elec. li. vj. limita istud verū in alijs q̄ nō sunt delicta sed quod ad delicta. licet nō proprie committat sz interpōtatiue. iō eadem pena puniet tāq̄ ei⁹dē delicti ptceps r mandator vt no. Bal. in. l. vnica. §. ne autem. C. de cadu. tol.

¶ Septimo q̄ lex non req̄rat nisi delictum simpliciter qz si lex requireret maleficiū r per prius machinationem seu tractatū nō sufficeret sola ratihabitio. facit gl. r Jo. an. in. c. j. de cōuer. cōiu. ex quo pz q̄ lz mulier habeat ratū homicidiū viri post mortē tamē: qz requirit machinatio per prius. Jdeo non impediet matrimoniū sequens. cū illo q̄ occidit ꝑm. Se. l. c. cū qs de sen. excō. lib. vj.

¶ Utrū actus qui dz expediri p consensum in cōmuni ꝓfectū valeat si singuli cōsentiāt vt singuli nō collegiat'r. Rñ. Pa. in. c. cū in ec. de cā. pos. r ppū. quod non vt in. c. ge. de elec. r. l. ij. C. de decu. nec est speciale in electione q̄uis glos. dicat cōtrariū. in. c. j. de re. ec. nō ali. lib. vj. Sed tu tene qō nō vz. Et hoc sentit postmodū Jo. an. ibidē in nouella r firmat Jo. cal. in. c. cū oēs de cōsti. r bar. i. l. omnes populi. ff. de iu. r in.

Conseruator qs potest esse. rñ. q̄ si dat a papa pz qō sit eps vel superior prelatus. vel abbas. vel habens dignitatem vel personatū in cathedralibus aut collegiatis ecclesijs. Jtem quod nō sit de iurisdictione vel dñio seu districtu ec. vel tpali. illius cui datur ꝓ conseruatore: exceptis illis q̄ regibus r regis dantur. Jtem q̄ nō sit cōseruator cōseruatoris sui. hñtur hec in. c. hac cōstitutione de offi. dele li. vj. r extra ciuitates vel dioceses i quibus fuerint deputati vel alibi q̄s in ciuitatibus: seu locis insignibus vbi copia possit haberi peritor ꝓcedere nō pñt nec aliquos vltra vnā dietam a fine dioceſis eorū dez trahere possunt vt in. d. c. hac cōstitutione.

¶ De cōseruatore r quis possit esse r cui⁹ r de officio ei⁹ no. spe. i t. de lega. ff. vsi. itē q̄ nō estis. r bal. in addi. ad eū. eodē. ti. vsi. fin. r eor officiū cōsistit quasi in mero iperio vt ibi no. bal. r Jn no. in. c. statutum⁹. in fi. in. gl. in ꝑ. ad alia ver. iurisditio authorum.

¶ De q̄b⁹ possint se intromittere. Rñ. q̄ solū de manifestis iurijs r violētijs. si de alijs se itromiserint vel ad ea q̄ in dicta lē in dagine req̄rūt suā potestatem extenderint sunt suspensi p vnū annū ab officio: r pars hoc fieri ꝓcurauerit excōicationis sniam incurrit ipso facto a q̄ nō poterit absolui nisi primo satisfaciat integraliter de expensis vt. i. d. c. hac constitutione. 3

¶ Que expēse debent restitui. Rñ. Se. ibidem q̄ solū legitime r propter hāc causam facte. ij. q. j. c. in primis. 2

¶ Quid si re⁹ negat notorium r actor vult ꝓbare. rñ. q̄ ꝓseruator cognoscere poterit qz q̄z iudex cognoscere pōt an sua sit iurisd. l. si qs ex aliena. ff. de iudi. 3

¶ Quātū durat eor off. Rñ. qō vsq̄ ad obitū ꝓcedētis. r. tūc expirat q̄ ad negocia non cepta. vt i. d. c. hac cōstitutione 4

¶ Circa munera expēsas assessorum et notarioꝝ tenet obſuare qō sic gatis statutū ē q̄ vi⁹. j. iu dex. §. j. cū sequēt lib⁹. 5

¶ Quid de attētatis p ꝓsuatores ꝑ ꝑmissa. Rñ. q̄ irrita sunt ꝑ iure. d. c hac cōstitutiōe. r hec ꝓa sunt nisi l eor⁹ l fis alia ptās eis⁹ daretur vt sit cōiter. Et sic patz q̄ hodie parū valet hec pronisio. 6

UVA. BHSC. IyR_213

7 ¶Sz ḋ si aliꝰ ꝯ ille cuiꝰ ẽ cõseruator ꝓcuraret vt se itromitteret de aliꝭ nũ ḋ eẽt excõicatꝰ.Rñ.Se.j.d.c.hac cõsti tutiõe qõ nõ nisi ꝓticiparet cũ ꝓte post ꝯ excõmunicatione incurritqꝫ tũc liga retur eadẽ excõicatione participãdo in crimine criminoso.alias non.

8 ¶Quis põt absoluere iſtũ.Rñ.Ar.Jo. mo.ꝫ Jo.an.i.d.c hac ꝓtõe qõ ordinarius exꝫ cõditor cañ. nõ tibi refuauit.

9 ¶Utrũ possit vices suas alteri ꝓmitte re.Rñ.ꝙ nõ :nisi citationes ꝫ sniarum denũciatiões : nisi aliud ꝓcialr i eoꝝ lꝛis cõtineat.d.c.hac constitutione.

Consiliũ est volũtatis ꝓceptũ necessitas.xxiij .q.j.qõ ꝓcipit.kñ ḋ ꝓsilio dñi nõ vtit minus bõi adipiscit.c ḋsḋs.ea.q.Et merito arguit.ꝙ ꝓsilia sapiẽtũ recta suadẽtiũ nõ vult recipe:lxxxiij.d.c.j. Et i dubijs dz hõ reḋrere consiliũ. xvj.q.ij.visis.ꝫ d. xx.c.vlt.xj.q.iij. excellẽtissimus. ¶De consilio ꝫ an ꝫ qñ obligeret no. plene in.l.nullus ex cõsilio . ff. de re.iu. ꝫ an cõsiliũ a plurib⁹ prestitũ circa idẽ ꝓstitũ a plurib⁹ dicatur vnuꝫ vel plura Bald.i.l.fi.famil . ff.de iurisd. om.iud. no.fit vnum ꝫ non plura.

1 ¶Utrũ quis teneat ex cõsilio dato.Rñ. ꝙ ant dat quis consilium delinquenti aut contrahenti si delinquenti quo ad peccatũ indistincte inuoluit:sz quo ad penã seu ad restitutionẽ faciẽdã distinguo aut talꝰ erat factuꝰ ẽt sine cõsilio ꝫ tũc si dedit.cõsiliũ ope teneꝫ infti.ꝺ ob. q̃ ex delic. na.Ꝭ.at vbi ope.ff.de. fur.l.si ḋs vxori.Ꝭ.j.si etiã cõsiliũ nõ adhibuit principaliter:sz secundario.ff. de fur.s. si pignore.Ꝭ.pe ifti.de fur.Ꝭ.ope.vt puta acomodauit scalã ad ascendendum ꝫ huiusmodi. si ꝯo dedit consilium sine ope alios facturo non tenetur.di.Ꝭ. at vbi ope.nec ob.l.j..Ꝭ.siquis ff.de ser. cor. quia est casus specialis in q̃ non dz augeri malitia serui laudãdo vl põt dici ꝙ ibi nõ solũ cõsulit. sz etiã laudãdo citauit ꝙ magis est ꝓ hoc facit qõ not. l.l.sepe.Ꝭ.fi.ff.de ꝯ.si.ꝫ i.l.ij.Ꝭ.fi. ff.mãsi ꝯo ñ erat factuꝰ teneꝫ.l.si remunerã di gra.Ꝭ.plane.ff.mã.ꝺm.nõ ei cui dedit cõsiliũ ꝑz gl.in rꝛa nullꝰ ex cõsilio de reiur.li. vj.sed ei cõtra quez ꝫ eius maleficij no ſe puta si fecit homicidiũ homicida.ē.l.d.si ḋs viduã.ꝫ hmõi.Sz tu dic in cõscia teneri etiã ei quẽ male cõsulẽdo corrupit ꝯtũ põt exhortãdo ad bonũ ar.vj.q.j.Ꝺterioꝛes.Si ꝯo dat ꝓsiliũ ꝺ̃hẽti ꝫ tũc si est fraudulẽtũ teneꝫ indicte.ff.de dolo.l.ꝙ si.cũ.scire vbi ille q̃ cõsuluit dolose ꝫ sui lucri cãmutuare debitoꝛi nõ idoneo teneꝫ actiõe de dolo ei cui ꝓsiliũ ḋdit ad idẽ.ff.ꝙ soc.l.ij.Si ꝯo nõ ẽ fraudulẽtũ nõ teneꝫ.vt i.d.cꝛa nullꝰ ex ꝓsilio ff.ꝺ dolo.l.elegãter i fi.ꝫ hoc verꝫ si ẽ simpliex ꝓsiliũ qꝛ si eẽt mãdatũ ꝯ nõ sit fraudulẽtũ si ẽ ꝺsignata certa ꝑsona.puta mãdat ḋs tibi vt titio pecuniã tradas ꝫ sic teneꝫ indicte.si al's erat factuꝰ.ff.mã.l.ij.Ꝭ. tua ꝫ aliena et ff.de.ne.ge.l.iij.Ꝭ.fi.si ꝯo nõ est deſigna ta certa persona ꝫ tũc si al's nõ erat factuꝰ tenetur vt in.d.Ꝭ.fi.al's no.

¶Utrũ ille q̃ dz aliḋ agere cũ consilio 2
alicuiꝰ possit ꝓcedere si ille mortuꝰ ẽ vl est absẽs vl nõ vult cõsulere.Rñ vt colligo ex Se.i.c.j.ne se.va.li.vj ꝫ pa.i.c.ex parte ꝺ cõsti.ꝙ aut cõsiliũ dz peti ex statuto vel ex consuetudine.ꝫ tũc põt ꝓcedere si ille mortuꝰ est vl remotꝰ vel non vult dare qñ ꝑiculosũ est expectare respectu actꝰ sup q̃ reḋri dz sicut collatio bñficij ꝫ hmõi.Et ꝯo cõsiliũ nõ reḋrit ꝑ statutũ vel cõsuetudinẽ ꝫ de mãdato alicuiꝰ Se.ibidẽ tz ꝙ non põt ꝓcedere. sed dz ad mãdatẽ referri.ꝫ hoc verꝫ ꝑz Uin.ꝫ Cõpo.nisi cõmissio facta fuisset sub nomie dignitatis qꝛ si mortuꝰ est expectabit successoꝛ ar.c.qñ abbas de of.deleg.Pan.ꝯo limitat verꝫ nisi imineat ꝑiculũ in dilatiõe ar.l. si lõgꝰ.Ꝭ.si filius.ff.de iud.ꝫ in.l.si cum dotẽ.Ꝭ.ſz si latitat.ff.sol.ma.ꝫ hoc ſentit barto.in.l. j.Ꝭ.si plures.ff.de exerci.Ratio ꝺm eum qꝛ mãdatum dz itelligi ꝺm iura ar.c.exlꝛis de consti.et.c.ij.de rescrip.Sed de mente iuris est ꝙ si poteſt haberi ꝫbeatur.ꝫ si non põt haberi ꝫ periculuz sit in moza procedatur ad consumma-

UVA. BHSC. IyR_213

tionē actus vt in.d.c.j.Et placet mihi quia sic videtur de mente mandantis.

3 ¶Utrū actꝰ gestus teneat si pōt peti ꝑsiliū ⁊ nō petit.Rñ.pa.i.d.c.ex pte.q si mādator ex forma mādati voluit re ḡri ꝑsiliū nō tz actꝰ nisi reḡrat.vt i.c.cū i veteri.de ele.Si ꝯo ē ex dispōne legis ⁊ tunc si lex a ꝓncipio eam dedit ptātē manduait ꝑsiliū reḡri silr non valet ex defectu ptātis qz habuit eā modificatā ⁊ ꝗlificatā.⁊ sic itelligerē.c.nouit de his q̄ fi.a ꝑla.ita q̄ sine clausula decreti actꝰ ē nullꝰ aut hñti ꝓ ptātē māda nit supior.vt ꝓcedat cū ꝑsilio.⁊ tunc tz lz sit puniēdꝰ.ar.c.dilectꝰ.el.ij.de ꝑbē. vide gl.singularē.i cle.j.de iurepatro.

4 ¶Utrū obligatꝰ petere ꝑsiliū teneat illō seq̄.Rñ.Be.i.d.c.q̄ aut peti dz ab eo a cuiꝰ ptāte dependet ꝓncipaliꝰ actꝰ vt q̄ clericꝰ nō ꝙueniat coꝝ alio ꝑo si ne ꝑsilio ꝓpriꝝ ⁊ sic teneꝝ seq̄ ⁊ iste ē casus i.c.j.de fo.cōp.cū gl.si ꝯo nō depē det actꝰ ab eo sz vna cū aliis dz itereē tūc si ꝑ alia iura dz seq̄ clauꝰ ē q̄ artabi tur ⁊ ita ꝓcedit gl.in.c.ij.de co.vj.ꝑm itellectū ho.ꝑz hec i.c.studeat.i.di .q reḡrit ꝑsiliū aliorꝝ ēpoꝝ i depositione sacerdotꝫ:⁊ itelligit q̄ seq̄t ꝓp.c.fil aūt ꝑby.xv.q.vij.aut nō appet ꝑ alia iura exꝑesse q̄ debeat seq̄ tunc si dz reḡri a ꝓticipe officij sup illa opz seq̄t ꝙclusio ē i.c.venerabilē d.off.dele.Naz coadiutor ibi datꝰ hz offm sup rebꝰ ecclie sicut ꝑlatꝰ cui dat q̄ dz seq̄ eiꝰ ꝑsiliū.Aut nō dz reḡri a ꝓticipe officij sz ab habēte ius.⁊ sic teneꝝ seq̄.vñ si mādat ꝓuideri alicui de eccl̄a reḡsito ꝑsilio patroni.dz ꝑsiliū seq̄ cū habeat ius i tali ꝓuisiōe eccl̄ie dictū ē Jo.an.i.c.dilectꝰ.de off.le.⁊ i.c.j.de cap.mo.aut nō dz reḡri ab habētibꝰ ius.tūc si materia habeat q̄ debeat seq̄ sequēdū ē ꝓnta si ꝑsulat alicui ne ordiet ꝓpter irregularitatē.⁊ ita ꝓcedit tex.i.c.ad aures.de eta.q̄li. ⁊ ita eū itelligit Jo.an.in.d.rīa nullus ex ꝑsilio aut materia nō hz vt sequat.⁊ sic nō teneꝝ seq̄.de ele.cū i veteri.de arbi.cū oliz adde ꝑm Jo.an.i regula nullus li.vj.in mer.q̄ si dicat iuxta ꝑsiliū. vel ꝑm ꝑsiliū talis teneꝝ.seq̄.Et ḥz.Cy. i.l.id q̄ pauprib⁹.C.ō.epi.⁊ cle.idē dicē dū qñ dicit.de ꝑsilio talis secꝰ si dicit cū ꝑsilio sz Jo.an.vbi.ꝫ.⁊ Bar.i.d.l.id q̄ nō approbāt hoc sz tenēt q̄ nō teneꝝ sequi.Ego recurrerez ad intentionem mandantis.

¶Sed pone q̄ talī obligato seq̄ ꝑsiliū 5
deꝝ ꝑsiliū iiustū.Rñ.ho.⁊ sequit pa.q̄ nō dz seq̄.qz ꝑsiliū iportat q̄ sit iustū vt in.l.titiū.⁊ menū.ff.de admi.tu.⁊ no. Bar.i.l.j.ℌ.plures.ff de exer.⁊ ḥz eūdē ho.posset ꝓferre ſniaz ḥriā.qđ vez ḥz ꝑa.de eq̄tate.secꝰ de rigore iuris.Qđ vez credo.nisi periculū esset expectare quia posset dare etiam de rigore iuris vt supra dictum est.

¶Quid si papa mādet collegio vt reli 6
get vnū cū ꝑsilio tales poterūt ne eligere eū a q̄ ꝑsiliū petere debēt .Rñ.pa.i. d.c.cū i veteri q̄ sic ꝑm ho.secꝰ si ꝑsilio ⁊ assensu mādasset qz nō posset.qz i.j. casu pōt ꝑsulere ne ipm eligāt.⁊ sic nō ꝙsentit añ electionē.sz i ſcdo casu qz oz ꝙsentiat notabiliter ambitiosus vt i.c.post petitā de electiōe ex q̄ pz qđ lz statuto caueat.ne mulier possit alienare.nisi de cōsensu duoꝝ agnatoꝝ th alienatio facta vni ō ꝙsensu alteriꝰ agnati vz.imo plꝰ dicit ho.vt recipiat pa.vbi.ℌ.qđ si cō mittat aliq̄d sic cū cōsensu ⁊ ꝑsilio triū ⁊ vnus dessentit ⁊ duo cōsentiūt qđ sufficiat dummodo tertius nō cōtēnatur.

¶Quid de ꝓpōētibꝰ i ꝑsiliȝ aliq̄d q̄ 7
primi iuste dānificenꝫ.vel qđ fiāt iniq̄ statuta.Rñ.ꝑm.Dy.qđ tenenꝫ ad restitutionē i solidū.qñ talis dānificatio nō fuisset facta nisi ex eoꝝ ꝓpositōe vltra mortale pctm qđ cōmiserūt ꝓponēdo.

Cōspiratio vide supra cō iunctio.

Cōstellatio vide infra sor tilegium.

Cōstitutio alia ciui.alia ecclīastica.Ciuil. ciui.vl forēse ms apppellaꝫ eccl̄ia.ꝯo canonꝫ no ie cēseꝫ.iij.ℌ.j.vbi.dicit.gl.q̄ ēt aliqñ ꝑtō eccl̄iastica appellaꝫ canō. qñ ꝑstituit i vniuersali ꝑsilio.Aliqñ de-

UVA. BHSC. IyR_213

certū qñ papa statuit de ꝯsensu cardinaliū ad nullius cōsultationē extra de elec.bone.el.j.qñq; etiā sol⁹.extra de rescrip.c.j.aliqñ epistola decretalꝫ qñ papa statuit aliq̄d ad alicui⁹ ꝯsultationēa aliquādo dogma ꝙ cōsistit in doctrina fidei xp̄iane aliqñ mādatū ꝙ ꝯsistit in doctrina morū aliqñ iterdictū quo nulla pena addicit facit.c.si q̄s dogmata. xxv. q.ij. aliquando santcio qn addit penā.xvij.q.iiij. si quis. Constitutio tamē ꝓprie dicit quod princeps statuit. c. constitutio di.ij. large accipitur pro omni iure scripto.c. cum oēs de consti.

☞ Ad ꝓpositū eoꝝ q̄ i hoc.§.dicūt dico ꝙ si ꝯstitutio fiat cā pēdēte ꝙ iudex ꝑm illā nō dꝫ iudicare sed ꝑm veterem no.Alex.in.l.omnes populi.col.viij.ff. de iusti.ꝛ iure ꝛ Spe.in.tit.de appel.§. officijs verum. sed quid si dum causa.

1 ¶ Utrū constitutio pape q̄ a principio. cōiter nō recipit ipso sciēte ꝛ tollerāte obliget ad pcm̄.Rñ. Pa.i.c.qꝛ circa de cōsan.ꝛ af.post.d.An.ꝙ nō.pro quo facit ꝙ no.iiij.di..§. leges de tre.ꝛpa.c.j. si vero a pricipio a maiore parte recipit sic obligat:q̄uis minor pars nō seruet. Et sic intelligo.c. cū iamdudū de preben.ꝙ multa per patientiam tollerant q̄ si deducta fuerint i iudiciū:exigente iusticia nō debēt tollerari. vide ꝙ dico. Consuetudo..§.x.

2 ¶ Utrū oēs cōstitutiōes emanate post cōpilationem decretaliū habeant vim. Rñ ꝙ nō nisi de his fiat mentio in.vj. lib.decretalium. vel nisi siint facte post dictum sextum vt probatur in prologo dicti sexti. De hac materia vide.j. lex.

Cōsuetudo ē ius quoddā morib⁹ institutū ꝙ ꝓ lege suscipit.c.cōsuetudo.j.di.ꝛ de hac hic loquor nō de illa ꝯsuetudie large dicta qua q̄s dicit cōsuet⁹ facere aliq̄d q̄ est quoddā ius priuatū nō publicum vt ista de qua hic vt. l.de quibus.ꝛ.l.cum de consuetudine.ff.de legi

☞ De materia hui⁹.§. ꝛ ꝙ seruāda sit cōsuetudo no.gl.i.l.si prim⁹.§. placuit. in ver.ꝑ lapidē.ff.de aqua plu.arcē.ꝛdicit ius cōe in loco in qno est.Alex.in.l. de quib⁹.ff.deleg.ꝛ viget in ꝑpetuū si nō reperit mutata.no.Bal.i.c.j.§.sed et res col.ij.ver.itē no.istā gl.in ti per quos fiat ignosce.in.li.feu.

¶ Quis pōt consuetudinē introducere 1
Rñ.ꝙ ille pōt facere legē qꝛ a q̄ remouetur gen⁹ ꝛ eius species.l.filius in fi. ff.de do.ꝛ.l.iurisgētiū.§.si fraudandi. ff.de pactis in gl.ergo a cōtrario sensu cōsuetudo est species iuris.Insti.de iure naturali.§.constat.

¶ Que requirunt ad faciēdā cōsuetudinē.Rñ.ꝙ.v.de necessitate.vt habeat vim legis. ¶ Primū ꝙ sit rōnabilis.qꝛ de substātia legis ē ꝙ sit rōnabilis.iiij. di.erit aūt.Jō cōsuetudo rōne carens nōq̄ habeait viꝫ legis.ꝛ no.qd vt dicit d.an.i.c.fi.de ꝯsue.ꝛ refert ge.in.c.lꝫ de cōsti.li.vj.cōsuetudo in tātū rōnabilis in q̄tū ꝑticipat de fine iuris.Finis canonici est felicitas aīe finis iuris ciuilis ē bonū publicū.vt.no.gl.de iureiu. cū cōtingat.Et iō cōsuetudo dꝫ cōueniri religioni discipline et saluti.si ergo istis.ē cōtraria puta qꝛ nutrit pctm̄ de se est irrōnabilis ꝛ non pōt seruari sine pctō.viiij.di:q̄ cōtra.ꝛ sex.c.ij.q̄uis ꝯueniret iuri ciuili.sicut vsure q̄ ꝓ bono publico ꝑmittebant.vel dic ꝑm pa.in.d.c. fin.ꝙ quādo cōsuetudo aliquo bono fine instituit dicit rōnalis licet sit cōtra ius qd est rōnabile quia illud vno respectu istud alio exemplū ius statuit ꝙ eps tractet negotia cū cōsilio capituli. c.nocuit ꝛ.c q̄to de his q̄ fi.a pre.ꝛ est ratio qꝛ firm⁹ est iudiciū plurimoꝝ.c. prudentiā:de of.del.ꝛ.xx.di.quib⁹ vbi dicit facili⁹ inuenit qd a plurib⁹ senioribus querit.tamen cōsuetudo pōt introducere cōtrariū vt in.c.nō est decōsue.li.vj.q̄ tanē erit rōnabile alia rōne valet vt facili⁹ expediant negotia hoc verū dummodo nō sit contra veritatē et bonos mores.

¶ Sꝫ q̄ro an alia ꝯsuetudo possit eē rōnabilis q̄ sit ꝯ legē dei ꝛ naturalē.Rñ. pa.vbi.s̄ qd ꝑcepta dei q̄dā sūt mortalia vt puta q̄mores istruūt ꝛ iformāt si

UVA. BHSC. IyR_213

cut nō occidēs ⁊ honora patrē tuū ⁊ huiusmodi. ⁊ in istis pōt ꝯsuetudo distinguere limitare ⁊ augere si rō naturalis suadet nec est pctm̄ qꝛ p̄sumēdū est ip̄z deū sic voluisse cū noluerit oēs casus distinguere sꝫ dederit regulas ⁊ ptātē vicario suo. xxviij. di. quodcūq; ligaueris sed vbi rō nulla naturalis suggerit ius diuinuꝫ distinguere seu limitare nulla lex pōt ⁊ minus cōsuetudo ⁊ eā faciēs dicit̄ errare: ⁊ sic intellige tex.. in. c. sunt quidam. xxv. q. j. Quidā sunt precepta mistica. i. figuralia. ⁊ istoꝝ quedam sacramentalia de quibus poterat rō reddi ad literā vt de circūsione ⁊ de purificatiōe post partū mulieris. Quedam ꝟo cerimonialia de q̄bꝰ rō reddi nō poterat q̄ ad literā. sꝫ solū quo ad intellectū. vt nō arabis cū bone ⁊ asino. ⁊ huiusmodi. Itē quedā iudicialia sunt que nō obligant hodie nisi ꝟm ꝙ dicā. j. decime. §. j. ⁊ ꝯ ista valet consuetudo.

4 ¶ Scdm qd̄ requiritur est ꝙ mores ⁊ actus hoim ꝑquos introducit̄ cōsuetudo solū vt. d. l. de quibꝰ sint tales ꝙ probabilter arguāt cōsensū ppl̄i illiꝰ q̄ pōt facere cōsuetudinē. d. l. de quibus.

5 ¶ Sꝫ quō possuꝫ p̄sumere de cōsensu ppl̄i volētis introducere cōsuetudinē Rñ. ꝙ actꝰ aut ꝓcedūt a supiori vt sūt actꝰ iudiciales. tūc si cōsensus ppl̄i accedat a p̄ncipio vel ex post facto tacite ⁊ sint frequētati ita ꝙ saltē sint duo. vt due sentētie ⁊ lapsus tp̄is sic p̄sumit̄ cōsuetudo qꝛ hñt aptitudinē ad cōsuetudinē inducēdā. ff. de in offi. test. l. nam ⁊ his ⁊. ff. ad sil. l. si quis. §. qd̄ sub eodē tecto. si ꝟo tales actꝰ nō sūt iudiciales vt vēdere locare ⁊ hmōi aut actus priuatoꝝ. vt est videre ī porticibꝰ sup viā publicā tūc nō sufficiūt duo actꝰ sꝫ req̄rit̄ frequētia ⁊ multitudo actuū ita ꝙ totus ppl̄s sciat. l. sꝫ ⁊ ea. ff. de legi. ⁊. l. nam iperator ibidē. ⁊. ff. de insti. ac. l. sꝫ ⁊ si pupillus. Item ꝙ sint actus taliter publici. ⁊ ita notorij ꝯriam communi opi. doc. vt verisil̄r trāsierint in noticiā totiꝰ ppl̄i. d. l. sꝫ ⁊ si pupilꝰ. §. p̄scribere ⁊ rō est q̄a oportet vt interueniat tacitus consensus populi si debet esse consuetudo quia ex vno actu agnosci non potest q̄uis sit notoriꝰ nisi habeat causam successinam per tempus debitum ad introducendā cōsuetudinē vt puta si pons edificaret̄ in publico ⁊ haberet causam ꝑmanentē. Sil̄r si beneficiū seculare cōfert̄ regulari ⁊ possidetur tp̄e habili ad consuetudinē efficit regulare ⁊ ecōtrario vt i. c. cū de bñficio de proben. li. vj. vel nisi apparet de exp̄sso consensu ppl̄i volētis introducere ꝯsuetudinē per illū actū sine quo consensu nū q̄ erit cōsuetudo vt no. gl. in. d. c. cōsuetudo. ⁊ lꝫ gl. i. c. ita nos. xxv. q. ij. ⁊ i. c. cū ecclesia de cā pos. ⁊ ꝓprie. dicat ꝙ binꝰ actus in criminalibꝰ facit ꝯsuetudinē. Intellige de ꝯsuetudine large accepta non de ista de qua hic.

¶ Tertiū ꝙ requiritur est vt sit itroducta ex certa scia nō ꝑ errorē qꝛ si talis est error q̄ tollat cōsensum nō pōt eē cōsuetudo quia deficit causa. s. cōsensus populi. d. l. de quibus. 6

¶ Quartū ꝙ requirit̄ est ꝙ maior pars ppl̄i sit via illa cōsuetudine. Intellige de maiori ꝑte ppl̄i habētis ꝯsensuꝫ habilem ad faciēdū legē. vnde pueri mulieres ⁊ furiosi ⁊ hmōi computant̄ i numero qꝛ nō cōdere legē vt i. l. j. ff. de legi. ⁊ non solū maior pars sed oportet sint due ꝑtes populi vel collegij vt. l. nulli ⁊ in. l. plane. ff. quod cuius. vni. aliter sicut legem non possunt facere sic nec consuetudinem. 7

¶ Quintū ꝙ requirit̄ est tp̄s debitum sed quero quātū tp̄s requirat̄. Rñ. pa. i. d. c. fi. de cōsu. ꝙ licet varie sint opi. tamen istud sibi vr̄ ꝙ de iure ciuili req̄ritur tp̄s. x. an. qꝛ. iura requirunt tempꝰ longū ad introducēduꝫ consuetudinē. C. que sit lō. cōsue. in rubro ⁊ in nigro ⁊ ar. in. l. ij. C. de serui. ⁊ longū tempus ē x. an. C. de p̄scri. lon. tēp. per totum ⁊ in gl. dicte. Ru. C. q̄ sit lōg. cōsue. ⁊ hoc tꝫ bar. in. d. l. de q̄bꝰ ⁊ Cy. in. d. l. ij. de iure aūt canonico dic ꝙ aūt cōsuetudo est p̄terius. ⁊ sufficit tp̄s. x. an facit gl. i. c. fi. de cōsue. li. vj. ⁊ in. c. ꝯsuetudo. xij. di. li- 8

UVA. BHSC. IyR_213

mitꝫ ſm Inn.in.c.cū dilectus de ꝓſue. niſi veniret ad detrahēdū inri alicuius eccleſie ꝓticularis qꝫ tūc requirit tēpꝰ debitū ad ꝓſcriptionē.ſecꝰ ſi eſſet ꝓtra eccleſiā vl'em.ſed pa.in.d.c.fi.etiā idez tēpus requirit ℨ eccleſiā vl'em aut con ſuetudo eſt ℨ ius canonicū et requritur tps.xl.an.qꝫ opz ſit ꝓſcripta vt in.d.c. fi.ꝛ in.c.iij.de ꝓſue.lj.vj.dicit tñ.d.ant. in.d.c.fi.qꝫ ſi papa ſcit ſufficit tēpus.x. an.qō eſt ſing.ſi ℣o cōſuetudo eſſet cō tra ea que reſeruata ſunt principi in ſi gnum ſpecialis ꝓuilegij:tunc tam de iure ciuili q̄ cano.requiritur tps de cu ius initio memoria non ſit vt eſt tex. in c.ſuper quibuſdā de.verb. ſig.

9 ¶Utrū talis cōſuetudo tollat legē cō trariā. Rñ.ſic ſi ſupior fecit ꝛ tollerat facit gl.in.c.j.de treu.ꝛ pac.ꝛqō ibi no. Soſ.vnde dicit do. ant.qꝫ non requirit alia ꝓſcripto qꝫ ex q̄ ſuperior videt ꝛ tollerat nō videt velle vinculū injcere pa.ibi dicit qꝫ ſufficit binus vel trinus actꝰ vt tollat.ſi vero ſupior ignorat tūc diſtingue aut lex cōtraria hz clauſulaz derogatoriā ad cōſuetudinē:ꝛ nō vz cō ſuetudo qꝫ lex ſemꝑ loquit.l. arriani. C.de here.Et hoc vez ſm Ant.l.c.fi.de cōſue.niſi ex noua cauſa vel etiā antiq̄ veriſimiliter nō cogitata cōſuetudo in duceret quā ſi ꝓceps cogitaſſet ad mi riſſet.ar.l.ſi hominē.ff. mā eſt tex. lucta glo.in cle.ſtatutū de elec.vel ſm Se. in c.lz de cōſti.lib.vj. niſi lex tm̄ reſiſteret ad finē vt cōſuetudinē ꝓteritā tollat qꝫ patet qñ nō facit mentionem de ea niſi vt eam tollat qñ aliter non tolleret vt pz.in.d.c.lz qꝫ tūc poteſt induci no na cōſuetudo ꝛ ita poteſt ꝓcedere glo. in cle.ſtatutum.de elec.ꝓteterea tenet Pe.de peru.in trac.de canonica portio ne circa fi.qꝫ poteſt introduci noua cō ſuetudo cōtra cle.dudū de ſepul.ſi ℣o nō hz clauſulā derogatoriā vz cōſuetu do ℨ legē ar.l.ex facto.ff.ō vulg.ꝛpnp. ſub.dūmodo ſit ꝓſcriptio quo ad tollē dū ius canonicū qꝫ quo ad tollēdū ius ciuile nō oportet ſit ꝓſcripta ſz ſufficit tacitus conſenſus populi.quia ſecula res habeāt ius ꝓdēdi leges etiā ℨ legē iperatoris ab ipo iperatore.l.ois ppñ. ff.de iuſt.ꝛ in.ꝛ iō pñt iducere cōſuetu dinē nō ſic ē ℨ ius canonicū. Sz opz ꝓ ſcripta ſit:ꝛ nō ſic ius qō ꝓſcribi nō poſ ſit:ꝛ qꝫ laici nō pñt ꝓſcribere ſpūalia ſic nec ꝓſuetudinē inducere.c.maſana. de ele.etiā ſi non eſſet memoria de eius initio vt no Jo.an.i.c.ij.de ꝓbē.li.vj.fa cit qō dicā.j.matrimonium.iij. impedi mento.xvij.q.j.de ſtatuto.

¶Sz pone qꝫ lex ſeu ſtatutuz hz execū cationē annexā in ℨ faciētes nūqd idē erit vt ꝓſuetudo tollat.Rñ.vt colligo ex Car.in ꝓlogo cle.Jn.ꝛ Cal.do.Ant.ꝛ Pa.in.c.j.de treu.ꝛ pac.q̄dā tenēt qꝫ nō excuſanꝫ faciētes ℨ etiā qñ ſoleē eēt ꝓ ceptiua qꝫ ex quo a ꝓncipio leguit ℨ ueniētes ad pctm̄ nō tollit eis diſpoſi tio.qꝫ tps nō eſt modus tollēde obliga tionis.l.obligationum.la.ij.q.plz.ff. de act.ꝛ ob.Sed tu tene qꝫ ſi ℨ ius legis vel ſtatuti nō eſt de ſe mortale pctm̄ re mota lege vel ſtatuto nō ligat ſm qꝫ.ſ. dixi ō lege ſimplici:ꝛ ſic tene qꝫ nō erūt excōicati faciētes ℨ ex quo p binum actū factū eſt ꝓtra legiſlatorē ſcientē ꝛ valentē ℨdicere ꝛ nō ℨdicentē.vbi an ē ignorat reqritur tps.xl.an.ſi eſt ius ca nonicū vel ſi eſt ſtatutum epi. ꝛ credo ſufficiūt.x.an.vñ delinqētes ſine rōna bili cā bñ ligabunt ꝛ pena ꝛ culpa. ſed poſt non.nec ob.qꝫ ex quo tales peccā uerūt nō poterit induci conſuetudo.qꝫ ſucceſſoris poſſunt extimare qꝫ ex iuſta cauſa nō ſeruauerūt.facit tex.in.c.cum olim de cle.cōiug.q.vlt.c.cū multe vbi loquit de lege penali abrogata per cō trariā ꝓſuetudinē. ſi ℣o ex rōnabili cā nō ſeruauerūt ꝑdeceſſores.ſic etiā non peccauerūt nec ligati fuerunt. facit qō no.arch.in.c.vtinam.lxxvj.diſt.

¶Quō interrūpit conſuetudo.Rñ.pa. 11
c.ſi.de cōſue.qō ſi eſt cōpleta ꝛ pfecta reqrit tps.x. annoꝝ ꝛ ſic intellige Jo. an.ibidē.alꝫ nō frangit etiā p plures alios ℨios actꝰ.Si vero nō eſt cōpleta ſufficit vnus actus contrarius ita qꝫ de nouo oportet incipiaſ ar.l. vbi duo.ff.

UVA. BHSC. IyR_213

de reg.iur.

12 ¶Utrū ex ꝓsuetudine possit introduci vt exigatur aliqd pro spūali sine symonia.Rñ.pau in.c.suam de symo.qō sic qñ nō precessit exactio.sed ex mera liberalitate ꝛ devotione populi talis ꝓsuetudo est introducta.facit.c.ad apl̄icaz. de symo.vbi dicit cōpellendos ad laudabilē consuetudinem seruādā.si vero exactio p̄cedens dedit causam cōsuetudini tūc non valet cū habeat initiū vitiosum ꝛ sic intelligit ter.in.c.cū in ecclesie de sy.si bene ponderetur limita hec vt.j.sy.ij.Sexti.

13 ¶Sed q̄ritū tps requirit ad istā consuetudinē introducēdā.Rñ.pa.vbi.s.q tps.x.annorū tñ qz clericos nō astringit sz laicos inter quos regīr currit cōsuetudo ex cursu.x.annorū vt cōiter no.in l.de quibus.ff.de legi.itē qz pia et ideo etiā de iure canonico sufficit p̄fatum tps.vt no.gl.in.c.fi.de consue.lib.vj.

14 ¶Utrum in oi pacto intelligat actū q̄ est cōsuetū.Rñ.q sic.l.semper in stipulatiōib⁹.ff.de re.iu.ter.est i.l.q si nolit. S.qui assidua.ff.de edil edi.ff.de aqua plu.ar.l.fi prius.S.placuit.C.lo.l.lz.ꝛ.ff de le.cōmiss.l.iij.si q̄ incipit fundus.ar. ff.de p̄scri.ver.l.si tibi.propterea dicit bal.in.l.liberto.C.de ope.li.q q̄dā dux̄it operarios alio nō expresso teneē eis p̄uidere in expēsis ꝛ ferramētis ꝑm q est ꝓsuetū ꝛ nō aliter.aliegat.d.S.placuit ꝛ bar.in.l.nemo est q̄ nec sciat.ff.ō duo. reis dicit. q si consuetudo est q doctor legat per substitutū intelligit qō istud possit licet non sit actum.

15 ¶Utrū ꝓsuetudo p̄tana excusat a pena huj⁹ scīi.Rñ.ꝑm gl.iij.di.j.c. denicq. q sic.si ꝓsuetudis p̄tanitas nō dū est declarata p ius.sec⁹ quo ad deū.Qō vez intelligo q non excusat quo ad deū qñ ignorātia p̄tane cōsuetudinis esset crassa:vt puta J ius naturale.xxij.q. vij. flagitia.Cecus vbi esset p̄babile dubiū sup consuetudinis validitate nā tunc ignorātia legis non est petīa vt .l.regula.ff.de iu.ꝛ fac.igno.ꝛ in.c.cū dilectus. de ꝓsue.ꝛ q no.in.c.p tuas.de.sy.ꝛ gl. in.c. vno de po.p̄.li.vj.in fi.de cetero.

¶Utrū ꝓsuetudo interpretet p̄uilegia indulgētias ꝛ statuta sicut ꝛ legē. rñ.q sic.c.cū dilect⁹.de ꝓsue.l.si de interpretatione.ff.de le.q not.Jo.an.in.c.q dilectio.de consang.ꝛ affi. 19

¶Ubi hz locū ꝓsuetudo.Rñ.q illis locis vbi viguit.vt no.pa.in.c.cū olim de cōsue.ꝛ iō nocet cōtra p̄uilegia generalia studij in loco vbi viguit.sed nō in alio loco ō q̄ b⁹ i aut.hita.C.ne fi. p pa. 17

¶Utrū papa revocet cōsuetudinē particularē si de ea nō facit mentionē.Rñ. q non licet de cōsti.li.vj. 18

¶Utrū oēs teneant seruare vnā ꝓsuetudinē.Rñ.q nō sz q̄z suā nec ēt cōsuetudinē romane ecclie vbi ꝓsāt extra fidē ꝛ articlos ei⁹ nec papa mādat vt seruēt vide gl.i.c.j.de sum.tri.li.vj.ꝛ.c.nolite.ij.di.facit.c.qm̄ de ferijs.ꝛ ibi pa. 19

¶Utrū i his q̄ sunt mere facultatiz iducāt ꝓsuetudo put est ius p̄uatū i p̄iudiciū faciētis.rñ.q nō.neq; ex donatiōe mere facta.vt no.i.l.j.ff.de seruitu.et p Cy.i.l.ij.C.q̄ sit lō.ꝓsue.ꝛ p Jo.an.i.c.j. ō cle.p̄iu.facit qō no.Jnn.i.c. bone el.ij de postu.p̄.vbi dicit q recepto de lōge venīēti nō acquirit quasi possessio:nec cōsuetudo.lz pluries fuerit receptus ꝛ Bar.i.l.cū de i rē ꝓ.ff.de vsur.ꝛ.l.opas ff.ō.ope.li.dicit q lz rustic⁹ dederit vnū par caponū p decennīū ex liberalitate sit⁹ tuit qs ad molēdinū tuū nō inducit ꝓsuetudo:qz isti act⁹ sūt mere facultatiz 20

¶Quot actus requiruntur vt quis dicatur habere aliqd in cōsuetudinē.Rñ. q in ciuilibus requirit qō sint tot act⁹ q faciāt p̄scriptionē:nā tres actus aut quatuor non faciunt consuetudinē nisi sit legitime p̄scripta vt not.gl.in.d.c. cū ecclia de cā pos.ꝛ ꝓprie.Uerū est q duo vel tres act⁹ tuent aliquē in possessione quousq; sit dubiū.xvij.q.ij.seruitium.In criminalibus vero introducit p binum actum.vt.S.ꝑ.v. 21

¶Utrum ois cōsuetudo proprie dicta sit obligatoria sub pena mortalis peccati.Rñ.q non qz q̄dā sit lex:sine habeat vim legis cōsuetudo.tñ sicut non 22

UVA. BHSC. IyR_213

oīs lex obligat ad mortale. sic nec oīs cōsuetudo. Sola ergo illa cōsuetudo obligat ad mortale q̄ introducta est ea mēte vt sit prohibitiua vl' p̄ceptiua sub peccato mortali. quod pōt ꝑpendr qñ cōiter tenetur ab oībus ꝙ faciēs cōtra peccat mortaliter.

Cōtēptus ſm colle. in. c. j. de cōsti. ꝓprie est qñ ex sola volūtate non vult quis subijcere se statuto vel precepto obedire. ⁊ nō potest apparere quo ad forum extrinsecum nisi post monitionem. Sed si quis transgreditur preceptum ex concupiscentia ⁊ ira vel negligētia aut alia particulari causa nō peccat ex ꝯtēptu. Idē tenet Ste. vt refert Card. in cle. eos de sepul. nisi quis ex particulari causa induceretur sepius ad iteraudū qꝛ tunc etiā videt contēnere ſm eū. Et hoc verū quo ad presumptionē nō quo ad veritatē qꝛ etiā frequēter factū ex aliqua causa nō est cōtēptus. Disponit tñ consuetudo ad contemptū vt not. Tho. secūda scde. q. lxxxvj. arg. pe. in respōsione vltimi argumenti pro his facit. xj. q. iij. c. excellētissim⁹. vbi ponit aliud esse peccare ex necessitate aliud ex ignorantia aliud ex contemptu.

☞ De hic notatis in hoc. §. ⁊ ꝙ contēptus ex conuersatione equali nascatur no. Spe. in titu. de lega. §. superest. ꝟsi. in summa. ⁊ ideo dicimus ꝙ nimia familiaritas parit contēptum. l. obseruādum. ff. de offi. presidis.

1 ¶ Utrū faciēs ex cōtēptu ꝯtra exhortationē superioris peccet mortaliter. Rñ. vt colligit ex dictis doc. ꝙ aut facit ꝯtra qꝛ cōtēnit autorē ⁊ illū negando ⁊ talis cōtēptor nō solū peccat mortaliter sꝫ si talis superior est papa velut hereticus dꝫ puniri vt dicit glo. in. c. generali: de ele. li. vj. ⁊ Pau. in cle. j. de eta. ⁊ quali. ⁊ est infamis. vt no. gl. vj. q. j. infames. Si ꝟo nō cōtēnit autoris ptātē sed obseruantiā cōsilij seu exhortationis ⁊ sic solum peccat venialiter si cōsiliū est reuerētie: vt puta qꝛ subditus deberet facere tñ p̄lat⁹ nō vult p̄cipere sꝫ potius cōsulere. Si ꝟo esset necessitatis ꝙ prelatus cōsulit lꝫ nolit p̄cipere forte ꝓpter scādalū sic peccat mortaliter vt no i. c. ad aures ⁊ in. c. fi. de tēp. or. Si vero cōsiliū est ꝑfectionis nec etiam venialiter peccat. Et tunc est ꝑfectionis quando licite potest dimittere sic no. Archi. vj. dist. c. test. ⁊. xxv. di. §. alias. Et sic intellige glo. ⁊ iura que allegat in. d. c. generali ⁊ ibi Se.

Cōtētio ꝓprie est impugnatio veritatis cñ cōfidētia clamoris ſm Ambro. Largo aūt modo est etiā sine impugnatiōe veritatis de qua dr. xlvj. di. in p̄n. nihil est impudētiꝰ arrogātia rusticorū qui garrulitatē autoritatem putant.

¶ Quotuplex est cōtētio. Rñ. ꝙ triplex. 1
Una emulatiōis ⁊ hec est de qua. j. cor. j. ⁊ q̄ hodie est i secularib⁹ erga doct. qñ aliū magis laudare vidēt cōtēdunt cōtra laudatores. Itē circa p̄dicatores circa religiosos aut religiones et lꝫ de se nō sit nisi pctm̄ veniale tñ multotiēs eueniūt mortalia puta detractiōes aut aliud malū iuxta illud vbi est zelus et contētio ibi istātia ⁊ oē op⁹ prauū Jac. iiij. Alia est disputationis: ⁊ hoc pōt eē mortalis triplr. ¶ Primo qꝛ est ꝯ veritatem etiā si nō fiat cū inordinato clamore: hoc intelligo de re alicuius ipor tantie puta cōtra fidem bonos mores vel ꝑtinentia ad vtiles doctrinas ⁊ notabilr. Nā cōtētio q̄ fit iter pueros etiā contra veritatē non videtur peccatum mortale. ¶ Secundo quia est cōtra honestatem vt puta ita inordinate contendēdo etiā ꝓ veritate ꝙ notabile scādalū sequat. alias erat veniale inordinate cōtendere de fide. et hmōi. ¶ Tertio qꝛ materia est prohibita sic vt publice disputare ⁊ contendere de fide ⁊ hmōi: nisi doctis et necessitate iminente aut contendere aut iudicio de eo quod facere tenetur sicut illi q̄ debēt dare vt habeant dilationem soluēdi contendunt. Alia est ꝯtētio litigatiōis: ⁊ hec est piculosa ꝓpter multa mala q̄ ibi immisceātur non tñ ꝓhibita. alꝫ ius canonicum

UVA. BHSC. IyR_213

esset dānādū pōt tñ esse illicita dupl'. ¶Primo rōne iniustitie qz sciēter litigat cōtra iustitiā z sic est mortale pctm̄ ¶Scōo rōne scādali sz illi⁹ a quo petitur. Et hoc intelligo si est scandalum pusillorū nō phariseorū. Et tūc ē phariseorū qñ declarat eis sua nō esse que ab eis petuntur vel iniustā causam fouere. tñ ex militia nolunt debitū facere sz turbant: z scandalizantur quia tunc nō est necesse desistere p̄m no. i. ff. xiij. q. j. Alex. aūt scōa scōe titulo de cōtētione dicit contentio potest fieri pluribus de causis. ¶Primo causa malignitatis vt cum quis vult iniuste vincere vel animas simplicium peruertere z sic est pctm̄ mortale z ꝓhiberet. ij. Thi. ij. no li cōtēdere ꝓbis. Si tñ hoc sit in his in quibus nullū est periculū z ex quadā leuitate nō erit mortale pctm̄. ¶Scōo cā necessitatis z hoc nō est pctm̄. vñ gl. sup illud puer. Nō cōtēdas aduersus ꝓiez frustra dicit nō vetat ꝓtētionē cōtra malefactentē vt cozrigat qz frustra non fit sz certa necessitas cogit. ¶Tertio ex cā exercitatiōis. z hoc nō est mortale pctm̄ sz aliqñ ꝓtingat esse veniale peccatum ꝓpter indebitum modum. ¶Quarto causa eruditionis z licet. ¶Quinto ex quadā titillatiōe glie vel honozis et sic est pctm̄ veniale sic fuit Luce. xxij. Facta ē cōtētio ds eozñ ꝛc. ¶Sexto ex cā conatus bone opatiōis z hoc precipitur Luce. xiij. Cōtēdite intrare per angustam portam. z hec est meritozia.

Cōtinuū est partiū interse nō intermissas cōiūctio vnitas est sine mixtura.

¶Contigua dicūtur quozūextrema se contingūt. v. phi. Etiō est differētia iter ꝓtinua z cōtigua qz ꝓtinua sine medio cōttgua cā medio⁹stant. no. Se. in. c. vnice. de cōse. ec. vel alt. li. vj.

Cōtractus ē p̄m gl. ray. i ti. de negociis secularib⁹ quasi i pn. vtro citroq; obligatio ex volūtate z pacto surgens partium.

¶Cōtractus quid sit Bar. in. l. liber. la. j. ff. contractū. ff. de ꝓb. sig. dicit vt p istū hic z sunt fere oēs cōtractus introducti de iure gētiū no. spe. i ti. deloca. ff. nūc aliqua circa pīm. z i. l. ex hoc in re. ff. de iusti. z iure p gl. z doc. z q̄ dicūtur cōtractus legitimi no. idē Spe. i ti. de emp. z vend. ff. j. z quotuplex sit cōtractus no. Bar. in. l. ij. ff. si cer. pe. z i. l. titia. ff. idē respondit. ff. de ꝓb. obli. vbi dicit q̄ sortit̄ nomen specificatū etiā in prefationibus incōtinēti prehabitis.

¶Quot modis ꝓhib. Rñ. q. iiij. modis re ꝓbis libris z cōsensu insti. de ob. in fi. De quo dic vt. j. obligatio. ff. iiij. 3

¶Quasi ex⁹ aut̄ obligatio que ꝓuenit non ex contractu: vel maleficio vel quasi sz quodam medio sicut qñ quis agit negotia alterius sine eius mandato aut exercet tutelā. vel ē curator z hmōi. vt insti. de ob. que ex quasi contrac. na per totum. 2

¶Quo dolus annullet ꝓtractū vide. j. Dolus. ff. ix. 5

¶Utrū ex⁹ intelligat geri p̄m consuetudinē l oci. Iz nō exprimat. Rñ. pa. c. cū. M. de consti. q̄ sic no. bar. in. l. nemo est q̄ nesciat. ff. de duo. testi. facit. ff. cōsuetudo. ff. iij. z not. q̄ vt dicit glo. in l. si vno anno in ff. sz transactio. ff. loca. q̄ ei qualitate z natura ex⁹ ꝓba accipiunt ex⁹ ꝓpriā significationem: vt ibi vbi donatio accipit ꝓ transactione facit. l. j. lege eo. ti. z no. de re m. l. nō videtur z ita talia sunt predicata qualia subiecta esse ostendunt z econtra xxiij. q. vij. apostolus. z de hoc vide. j. religiosus. ff. xix. 4

¶Cōtract⁹ alij si bone fidei. ff. emptio vēditio locatio ꝺductio mādatū depositū. Societas pignus comodatū. et p mutatio. Alij sūt stricti iur. ff. stipulatio mutuū z similia bone fidei dñr ꝓpter duo. ¶Prio qrit dol⁹ dat cām eis nō tenēt. ¶Scōo qz veniūt vsure ex mora z iudex pōt extimare ex bono z eq̄ q̄d venit recōpensandū vel restituendū nō sic in cōtractibus stricti iuris vide gl. i. ff. actionū. insti. de actio. 5

¶Cōtratus quidā dñr notati. vt vēdi 6

UVA. BHSC. IyR_213

tio locatio ꝛ hmōi habent propria noia eis solū conuenientia.

7 ¶ Cōtract⁹ alij dn̄t inoiati. qui sint.iiij. ¶ Prim⁹ do vt des. ¶ Scd̄s do vt faci. ¶ Tertius facio vt facias. ¶ Quartus facio.vt des.ꝛ ideo dicunt̄ innoiati qꝛ noia eorū pn̄t alijs noiatis ꝯctib⁹ conuenire.ꝛ isti sequunt̄ naturam contractuū noiatorū qui eis assimilantur.l.naturales.§.sꝫ si. facio.ff.de prescrip.ver.

Cōtritio ꝫ ꝙ no.S.Bo.i.iiij. di.xvj.j.q.j.p̄ine partis est dolor volūtarie assumptus pro pctis ar.eū ꝓposito cōfitēdi ꝛ satisfaciēdi.ꝛ no.qd̄ sicut ꝯteri aliq̄d d̄r qn̄ in minimas ptes frāgit̄ ꝛ quasi anihilat̄:frāgi aūt qn̄ solū in magnas ptes diuidit̄ sic metaphorice cor hois durū d̄r q̄ꝫ diu diuine inspirationi quasi manui se tangenti nō cedit sicut durū est ꝙ tacui non cedit sꝫ obuiat.i.dū in affectu peccādi morat̄. Conterit̄ aūt qn̄ affect⁹ pcti ꝟm oēm sui ptē in eo total̄r destruit̄.i.qn̄ volūtas pfecte recedit. Frāgit̄ ꝟo solū qn̄ respicere icipit. q̄ꝫuis nudū total̄r cōuertat̄. ꝛ sic dicit̄ alteri non conteri.

3 ¶ In quo differt contritio ab attritione Rn̄.ꝟm.Frā.ꝛ alios theo.qd̄ in duob⁹. ¶ Primo qꝛ attritio est dolor imperfectus. Contritio vero est dolor pfectus. ¶ Scd̄o qꝛ attritio est dolor sine gratia gratū faciēte.sꝫ non cōtritio ꝛ iō ꝯtritio ꝛ atritio material̄r idē sunt sicut dom⁹ obscura ꝛ illuminata. Attritio quippe est lux aurore q̄ crescēdo fit meridies.i. contritio.ꝛ aduerte ꝟm.S.Bo.vbi.s̄.ꝙ duob⁹ modis q̄s conterit̄. Una superi⁹ eleuās q̄ est spes venie ex consideratiōe diuine misericordie. Alia deorsum deprimēs que est timor pene ex consideratione diuine iustitie.

2 ¶ Utrū dolor cōtritiōis dēat esse maximus. Rn̄.q̄.s̄.ar.ij.q.j.ꝙ duplex est dolor. Unus in volūtate q̄ nō est aliud q̄ꝫ pcti displicentia ꝛ iste dꝫ esse maximus in gn̄e ꝛ in cōparatione ad alios dolores oīm tpaliū. Un̄ in casui quo cōtingeret vel cōmitteret pctm̄ mortale vel incureret dannū:ꝑ aliū aut mortē q̄libꝫ tenetur magis eligere penā q̄ꝫ peccare vel peccasse. Nō dꝫ tn̄ ꝟm sctm̄ Tho. in quol̄.descēdere in spāli ad hāc penā imo stulte facit qui seip̄m in hoc sollicitat. Est alius dolor in sensualitate qui causatur ex prio dolore vl̄ ꝟm necessitatē nature ex motu superiorū viriū quē sequntur inferiores vel ꝟm electionē ꝓ ut volūtas excitat dolorē illū ꝛ sic non est necesse ꝙ dolor ille sit maximus: immo nec etiā est necesse dolere isto modo

¶ Utrū in dolore cōtritiōs possit esse excessus. Rn̄.sctūs Bo.vbi.s̄.q.ij.ꝙ non prio mō accipiēdo ꝓ displicētia rōnis. Sed scd̄o mō ꝓut est passio sensualitatis sic. Un̄ si aduertit ꝙ nō pōt sustinere sine magno detrimēto tenetur tpare si aūt non aduertit.ꝛ iō tpat non credo peccet qꝛ dabat operam rei licite. 5

¶ Utrū hō semp debeat conteri. Rn̄.q̄ s̄.ar.iij.q.ij.ꝙ sic. Aduertēdū tn̄ est qd̄ est duplex contritio seu detestatio pcti quedā in habitu ꝛ hāc tenet̄ etiā post pcti pfectā remissionē qꝛ vt dicit hug. de sā.vic. Cū de⁹ absoluit aliquē a pctō obligat eū vinculo detestatōis ꝑpetue quidā est in actu ꝛ ad hanc non tenetur semper:sed pro loco ꝛ tpe scilicet cum recogitat peccata sua intellige de mortalibus quia de venialibus non est necesse habere contritionē vt.s̄.cōfessio.j. §.xxviij. Aduerte hoc ꝟm Tho.in.iiij. dist.xvij.non sufficit contritio generalis quando homo specialiter peccata sua mortalia habet in memoria.q̄ sibi adhuc nō sunt remissa:sed oportet sit specialis de eis:sed postq̄ꝫ sunt remissa sufficit generalis. Attende etiam ꝟm hē. de gā.in quol̄.ꝙ circa peccatū possunt considerari primo substantia actus.ij. aliquod bonū quod euenit ex peccato puta filiū genratum ex adulterio tertio inordinatio actus ipsius adulterij. Non tenet̄ ergo homo dolere de substantia actus neq̄ꝫ de bono sequnto ex eo:sed solū de inordinatione actus.ꝛ iō licet homo non possit dolere de delectatione quam habuit nec de filio generato nihilominus non est extra statū 4

UVA. BHSC. IyR_213

salutis: sed sufficit doleat ꝙ talem delectationem ⁊ filium habuit ex inordinato modo ⁊ cum offensa dei.

5 ¶ Utrum homo teneatur confiteri statim cōmisso mortali. Rñ. ꝙ non qꝛ sicut preceptū delectationis deiq̄tū ad actū interiorem non semper obligat sed solū quādo materia occurreret practice non speculatiue. s. cū cōsideratur deus vt diligēdus vel non diligendus tenet̄ homo iudicare vt diligēdus ⁊ diligere: sic ⁊ peccatū mortale commissum si mēti occurrit practice vl' vt materia delectationis vel detestationis tenet̄ homo iudicare detestandum ⁊ detestari ſm pe. de pal' in. iiij. vel dic. vt. j. volūtas. §. vj.

6 ¶ Quis est effectus cōtritionis. Rñ. ꝙ est remissio culpe ⁊ pene de. pe. dist. iij.

Cōtumacia est quedā volūtaria inobediētia qua quis monitionē iudicis īplere cōtēnit: ita elicitur ex. c. ij. de do. ⁊ coniuncta gl. ver. cōtumaciter ⁊ ibi no. quomodo fit multis modis ⁊ consistit cōtumacia' proprie in non faciendo voluntarie. qđ facere sciat se dēre: vt pꝫ i. d. gl

☞ De duplici cōtumacia. s. graui que est quādo presens non vult obedire iudici ⁊ leui. s. si absens citatus nō venit. vide per. Ro. qui ponit ꝙ ꝓpter secundam nō potest quis diffinitiue cōdemnari in. l. j. §. fi. ff. si quis ius di. non obtem. Et interpretatur. contumacia semper in id quod est deterius contumaciter vtilius aduersario vt no. Bar. in. l. q̄dm. vlti. col. j. versi. venio ad vlti. gl. ff. de acqui. here.

1 ¶ Utrū excōmunicatus ꝓ contumacia absolui debeat anteq̄ satisfaciat de expēsis. ⁊ caueat de sistēdo i iudicio. Rñ. nō si vere fuit contumax. Secus si presumptiue: puta quia inpeditus tamen nundū constat si hoc allegat ⁊ petit absolui dꝫ. vt in. c. venerabilibus. §. idem est etiam de sen. excō. lib. vj.

2 ¶ Utrū lite nō cōtes. testes possunt recipi contra contumacem ⁊ ꝓcedere ad sententiam diffinitiuam vide. c. qm̄ frequenter vt li. non conte.

Cōtumelia est vt colligit̄ ex Tho. ij. ij. q. lxxij. ⁊ Alex. ij. ij. tractatu de contumelia quādo q̄s id quod est cōtra honorē alicui⁹ deducit in noticiā eius aliorū siue ꝑ signa siue ꝑ verba, ⁊ differt a cōuicio ⁊ improperio nam conuicium importat generaliter defectum culpe ⁊ pene. contumelia vero solum culpe. Unde si quis dicat alicui iniuriose eum esse cecum aut claudum cum sit conuiciū dicit sed non contumeliam si autem iniuriose dicat eum furem non solum conuicium sed etiā cōtumeliā infert ⁊ hoc ſm theologos sed ſm legistas cōuiciū dicit̄ a collectione vocū cū in vnū plures voces cōferunt̄ conuiciū appellat̄ quasi cōuiciū. ita dicit tex. in. l. apud labeonē. §. conuiciū. ff. de iniur. ⁊ pōt fieri etiā absenti vt cū quis ad domum tuā venerit te absenti nec em̄ qui dicit sꝫ ⁊ qui concitauit alios ad vociferationē conuiciū fecit vt. d. l. itē apud ⁊ oportet sit aduersus bonos mores vociferatio s. ad infamiā vel iniuriā vel inuidiam alicuius al's non est cōuiciū ⁊ ꝙ in cetu dictū sit vt in. d. l. itē apud labeo. īproperiū vero ꝓprie est qñ aliquis iniuriose alteri ad. memoriā reducit auxilium qđ cōtulit ei necessitatē patienti vñ ec. xx. Exigua dabit ⁊ multa improperabit. accipit̄ tñ vnū qñq̄ ꝓ alio. vñ Alex. vbi. s. ita diffinit contumelia est pctm̄ ex īproperio sermonis manifesto tendens ad nocumentum proximi.

¶ Utruꝫ contumelia sit pctm̄ mortale. Rñ. ſꝫ. s. Tho. ⁊ Alex. vbi. s. ꝙ in pctis verboꝝ maxime attendendum est quo affectu verba ꝓferant̄ si ergo itētio proferētis ad hoc feratur vt ꝑ verba q̄ ꝓfert auferat honorē alterius hoc ꝓprie ⁊ ꝑ se est dicere cōuiciū vel contumeliā ⁊ hoc est pctm̄ mortale non minus q̄ furtū. si aūt verba cōuicij vel contumelie alteri diceret nō aīo dehonorādi. sꝫ ꝓpter correctionē vel hmōi nō cōuiciū dicit vel cōtumelie ꝓprie ⁊ formal'r sed ꝑ accñs ⁊ material'r īq̄tū. s. dꝛ id qđ pōt eē cōuiciū vl' ꝯtumelia. Uñ hoc pōt esse

UVA. BHSC. IyR_213

quādoq; veniale peccatū sicut qñ cōui
ciū nō multū est dehonestas ⁊ ꝓfert ex
aliq̄ animi leuitate vl' leui ira absq; fir
mo ꝓposito dehonestādi vtputa qꝛ itē
dit cōtristare leuiter solum aliquē qñq;
nullū vt in dubio sequēti. vñ habenda
est magna discretio vt moderate homo
talibus verbis vtatur qꝛ posset esse ita
graue cōuiciū ꝙ auferret honorē cōtra
quē ꝓfert ⁊ posset homo peccare mor
taliter ⁊ si nō intēderet dehonorationē
alterius sicut grauiter ꝑcutiens in lu-
do nō caret culpa ⁊ tenet cōuicia: qꝛ vl
tra pctm̄ ꝟm Ni. de li. ꝑ se vel interposi
tā ꝑsonam dicere suā culpā contume-
liato vel saltē signa equipollētia ei oñ-
dere nisi deprehendat ꝙ cōtumeliatus
ei remisit iniuriā puta qꝛ ridet cū eo et
hmōi excipit p̄latus ⁊ paterfa. qui cor-
rigēdo licet excedat nō tenet petere ve
niam ꝟm Aug. in regula dūmodo non
fecerit a ꝓposito ⁊ potiꝰ vigore vindi-
cte: qꝛ sic teneret similiter petere veniā
de quo dic vt. j. correctio. j. §. ij.

2 ¶ Utrū liceat cā correctiōis dicere ꝯui
ciū vel cōtumeliā. Rñ. ꝟz Tho. vbi. s. ꝙ
sicut lz verberare vel i rebꝰ dānificare
cā discipline: ita ⁊ conuiciū dicere sicut
dñs discipulos stultos. et Pau. corin-
thios insensatos. Dicit tñ Aug. i lib. de
ser. do. in mōte raro ⁊ ex magna necessi
tate obiurgatiōes sūt adhibēde i q̄bꝰ.
nō vt nobis sz vt dño seruiat instemꝰ.

3 ¶ Utrū hō teneat illatas contumelias
sustinere. Rñ. ꝟm sctm̄. Tho. vbi. s. ꝙ
sic quātū ad p̄parationē animi. s. quan
do opus esset sicut ⁊ alia dāna sed quā
tum ad actū nō semꝑ aliqñ enim tene-
mur non substinere. ¶ Primo quando
cederet in bonū eius qui dicit vtputa
ad reprimēdā eius audaciam ne talia
diceret iuxta illud ꝓuerb. xxvj. respon-
de stulto iuxta stulticiā suā. ¶ Scdo qñ
ex sufferentia alioꝝ ꝓfectus impedire
tur. vnde Gre. in homel. ix. super Ezec.
hij. inquit quorū vita in exempto mu-
tationis est posita debēt si possunt de-
trahentiū sibi verba cōpescere: ne eorū
predicationē nō audiāt qui audire po-
terant ⁊ in prauis moribus remanen-
tes bene viuere contemnant.

Corea vtrū sit licita. Rñ. vt colli
go ex dictis doc. qđ sic si.
vij. cōcurrāt. ¶ Primū tēpus debitum
scz ꝙ nō sic deputatū orationi necessa-
rie vel pnie. Unde tenēt magistri vt re-
fert Ri. in. iij. di. xxxvij. ar. iij. q. iiij. ꝙ est
peccatū mortale coreas ducere diebus
dñicis ꝓpter dictū Aug. di. ꝙ facerent
meliꝰ femine iudeorū si lanā fillarēt q̄
toto die i neomenijs ipudice saltare ꝙ
quidē credo verū qñ omissa missa vl' p̄
dciatiōe aut vesꝑoꝝ celebratiōe hmōi
intēderent: vel per notabile spaciū pu-
ta ꝑ maiorē partē diei. al's non facit. l.
fin. C. de fe. ⁊. c. qui dei. de consec. dist. j.
¶ Scdm ꝑsona conueniēs. nam eccle-
siasticis ꝑsonis ꝓhibent. xlvj. di. c. cleri
cum de cōse. di. v. c. nullus p̄sbyterorū.
c. nō opz. el. j. ar. xxxiiij. di. p̄sbyteri dia-
cones. ita ꝙ credo eos peccare mortali
ter nisi forte modicitas ⁊ qualitas cori
zādi excusaret: puta in secreto ⁊ hmōi.
¶ Tertiū modus honestus nam hone
stas est vnū iuris p̄ceptum. insti. de iu-
sti. ⁊ iur. §. iure. p̄cepta. ⁊ ideo si fiet mo
do inhonesto est peccatum mortale. vt
puta gestillationibꝰ ꝓuocantibus ad
libidinē cantibus turpibus vel cum or
namētis lasciuis ⁊ inhonestis. facit ꝓ-
hemiū. ff. veteris. §. illud vero q̄s illos
ludos appellet ex quibus crimina oriū
tur. ¶ Quartum recta intētio: si fiet ad
ꝓuocandū ad libidinem vel alio malo
fine vt fiūt cōiter est peccatū mortale.
secus si ex aliqua leuitate superbie vel
inanis glorie. Nā si ꝙ intendit est pec-
catum mortale. similiter ⁊ ipsum opus
si veniale: erit veniale. arg. c. vide. j. q. j.
⁊. xxiij. q j. noli. ⁊. c. militare. ¶ Quintū
locꝰ aptꝰ scz ꝓphanus nō ecclesia seu
alia loca sacra vel religiosa. qꝛ videtur
mortale corizare in loco sacro. ar. c. de-
cet. de imu. eccle. lib. vj. ¶ Sextuz rari-
tas corizationis. Nam Rod. dicit ꝙ co-
reas ducēs ex cōsuetudine peccat mor
taliter. Corizantem aūt raro ⁊ sine cor
rupta intētione dicit non audes dicere

UVA. BHSC. IyR_213

ꝙ peccet mortaliter: ſz nec audeo excuſare a mortali: cum ingerat ſe periculo alios ꝓuocandi ad libidinē ⁊ exemplo ſuo alios ad ſimilia faciēda ꝓuocare.

¶Septimū ſtabilis cozzantis. Nā quita fragilis eſt ꝙ lz bona intentiõe cozzare incipiat tamen nõ exit q̄ ad libidinē mortalē ꝓuocet peccat mortaliꝫ aduertēs de tali ſua fragilitate. ſe ingerendo: qz ecclia. iij. Qui amat periculū peribit i illo. ⁊ propterea qz dicit ꝓle. quadā homeli. Nõ credo viro ſi dicat i ſe iesum euaſiſſe a talibus ſpectaculis: cū Dauid ex eo ꝙ vidit Berſabee lauantē ſe ꝓuocat⁹ fuit in libidinē hec ille. Et ēt qz ꝓfate cõditiões nõ inenunt i coteis noſtri tpis: iõ nõ video qũo ſine mortali peccato q̄s eas faciat ex conſuetudine ſicut cõiter fiũt. Dicit tñ Ale. ij. ti. de ludo. ꝙ ludꝰ vl ſaltatio q̄ñcūq; ꝓuenit ex ſpũali iocũditate. ⁊ ſic eſt meritorius ſicut Dauid luſit ⁊ ſaltauit cozã archa domini. Aliquãdo ꝓuenit ex recreatione vl exercitatiõe. ⁊ ſic põt eſſe ſine peccato. Aliquãdo ex diſſolutione mentis laſciue. ⁊ ſic eſt peccatũ ſz mortale vel veniale ſm quod dictum eſt.

¶Utrũ ſuſpectio cozeaꝝ ludozũ vl ioculationũ ſit peccatũ. Rñ. Ale. vbi. ſ. ꝙ inſpectio q̄dã eſt in trãſitũ nõ tẽdẽs vl terms ad delectationẽ peccati mortalis: vt fornicationis: ⁊ hec eſt venialis. Quedã eſt ſtudioſa i aqua. ſ. eſt fomẽtũ peccati mortalis ⁊ hec quãdoq; eſt peccatũ mortale: intellige quãdo aduertit de periculo. vel cogitatiõis morioſe: vel opis. itẽ ioculatio quedã eſt ỹſtrionica: ⁊ q̄dã cozealis mulieꝝ laſciuaꝝ: q̄dã cã. exercitiũ vl faſtidiũ tollẽdi ſine accidie vitãde. Inſpectio ergo ſtudioſa ioculationis prime ⁊ ſecunde vergere poteſt in mortale peccatũ. tertio vero et quarto poteſt eſſe venialis. ⁊ aliquando meritoria.

Correctio ꝓlatoꝝ i puniendo ſubditos ⁊ increpãdo ſi dz fieri alo nocẽdi: qz ſic peccaret mortaliꝫ ſi deliberate ⁊ i notabili nocumẽto ſecꝰ ſi i mo dico malo vl ideliberate: ſz dz fieri zelo charitatis ꝓxi. ſ. ad bonũ ſubditi delignis vt corrigat. vl ad alioꝝ bonũ. vt vl timeãt ſili⁹ facere vel quieti⁹ viuant vt. xxiij. q. v. pdeſt.

☞De materia i hoc. §. ⁊ ſeq. tacta tãgitur ꝓ doc. ll. i. c. ō emẽ. ppi. ⁊ i. l. nulli⁹ vf de reg. iu. ⁊ in. l. j. C. de emẽ. ſeruoꝝ.

¶Qualis dz eſſe. Rñ. ꝙ miſcẽda eſt ſeuueritatis cũ lenitate. vt neq; multa aſperitate vlceret ſubdit⁹: neq; nimia benignitate ſaluaret. vt plene dicit i. c. diſciplina. xlv. di. ꝓ totã di. potius dz declinare in beneuolentiam q̄ ſeueritatẽ. vt in. c. licet ea. di. i. di. ponderet. 1

¶Quid ſi excedat modum. Rñ. ꝙ põt appellari abea ēt ſi ſit religioſus ꝙ ꝓbatur in. c. reprehenſibilis de ap. in ſi. nullius em̄ negãda eſt defenſio ēt ſi ſit excõicat⁹. c. cũ inter. de excep. Nõ tamẽ tenet ꝓlatus modũ excedẽs petere veniã ⁊ ſubditis. vt i. c. quãdo neceſſitas. lxxxvj. di. quod verũ niſi ex malignitate leu odio faceret: qz tũc tenet petere veniam qz tenet iniuriarũ. ff. ad. l. aqui. l. qnemadmodũ. §. magiſtratus vt no. in gl. in. d. c. buãdo. ter. eſt in. l. nec magis ſtratibus. ff. de iniur. 2

¶Utrũ peccet mortaliꝫ ꝓlatꝰ nõ corrigẽdi. Rñ. ꝙ ſi loquimur de punitiõe in pctõ oino occulto non tenet ꝓlatꝰ imo nec dz niſi ſecrete. ſi vero in pctõ manifeſto ſic tenet ꝓlatꝰ de pctpto eã facere ſub pena mortalis pcti arg. lxxxiij. di. ꝓ totũ. ⁊. ij. q. vij. qui nec regiminis niſi in caſu q̄ñ videret nõ expedire cõſtati neciũi qui corrigendus eſt qz in. d. c. pdeſt dicit ſine plectẽdo ſiue ignoſcẽdo hoc ſolũ agit vt vita hoim corrigatur ⁊ ſm iſtũ finẽ debet eã exercere vel omittere facit. c. ipa pietas ca. cã. q. iij. ⁊ in. c. cõmenſationes xlviij. dis. ⁊ in. c. vt cõſtituneret. l. di. Si vo nõ expediret cõſtati nec etiã noceret ⁊ omittẽdo ꝓficeret delinquẽti ad emendationem licite omittit ⁊ ex debito. Si vero non expedit delinquẽti correctio ſed tamen communitati non eſt omittenda. ſi vero loquimur de correctione que fit ỹbo vel doctrina ſic tenet multomagis q̄ alie

UVA. BHSC. IyR_213

quis ali⁹ siue pctm̄ sit secretū. siue publicū verū est ꝙ secreta dz secrete corrigere al's si nō corrigit ⁊ emēdat eū poti⁹ peccat mortal'r. xliij. di. sit rector intellige i crimialib⁹ ⁊ sic itellige gl. xxv. di. §. al's. ea demū que dicit ꝙ taciturnitas in prelato est mortale peccatū hoc. ⁊ etiam limita in secretis ſm ꝙ dico. j correctio. fraterna. §. vj.

4 ¶ Utrū prelat⁹ existēs in pctō mortali peccet mortal'r corrigēdo. Rñ. qđ sic ſz pe. de pal. in. iiij. di. xix. etiā si pecccatuz suū occultū qr suspēsus est corā deo facit ad hoc. ij. q. vij. q̄ nec. ⁊ de cōse. di. v. c. fi. hoc limitat idē. Pe. in p̄lato i spūalib⁹ sec⁹ de p̄lato in temporalib⁹ qr si iudex suspēdit aliquē latronē nō peccat mortaliter lz sit ipe i mortali. idē tenet S Tho. in. iiij. ⁊ sequit̄ Archi. l. di. cum exaudiero ⁊ iiij. q. vij. §. idē testat̄ i p̄lato corrigente p̄iudicādo mortali ēt occulto ꝙ peccat mortal'r Sec⁹ si corrigit ꝑ modū magisterij publice docēdo. i. legēdo scripturā sacrā qr si est occult⁹ vt dicūt quidā non peccat mortaliter sed solum quando est notorius quia scandalizat. fran. in. ij. tenet ꝙ si peccatū est occultū ⁊ ei quem corrigit ⁊ alijs astantibus ꝙ sine peccato corrigit ⁊ autoritates q̄ vident̄ dicere contrariū dicit intelligendas ꝙ digne nō pōt corrigere ſz si pctm̄ ē notoriū sic nullo modo pōt corrigere qr scādalizat corrigēdo autoritatē ⁊ predicationē. Tu aduerte ꝙ si casus occurrēt correctiōis in q̄ existens in mortali nō habet oportunitatē cōfitēdi de peccato suo sic vera est opi. frā. Sz si habet oportunitatē ⁊ nō facit ꝙ in se est vt conteratur cum sit suspēsus quo ad se peccat mortaliter officiū exequendo. c. fi. de temp. or.

Correctio fraterna ē admonitio charitatiua fr̄is đ emēdatiōe pctōꝝ ex fraterna charitate ꝓcedēs ⁊ hec ē de p̄cepto oib⁹ ſz Ri. in. iiij. di. xix. ar. ij. q. j. ⁊ quia est p̄ceptum affirmatiuum ideo non obligat nisi pro loco ⁊ tempore debito.

8 ¶ Utrū omissio fraterne correctiōis sit mortale peccatū. Rñ Ric. vbi. s. qđ tripliciter pōt omitti. ¶ Primo meritorie quādo homo nō corrigit qr nec temp⁹ nec loc⁹ est corrigēdi ⁊ expectat illud. ¶ Secundo cū peccato mortali qñ. s. homo sperat posse fratrē a peccato retrahere ⁊ tñ ꝓpter incōmodū corporale vl' tēpale omittit qr tūc ordinē charitatis ꝑuertit plus diligens bonuz tpale q̄ animam ꝓximi. ¶ Tertio omittit cū pctō veniali quando. s. ꝓpter incommodū tpale fit tardior tamē si crederet posse reuocare nō dimitteret adde. iiij. ſm Tho. ij. ij. q. xxxiij. ar. ij. ꝙ pōt omitti sine peccato imo meritorie quando metuit ne deteriores fiant vel ne alios a bona vita impediant. adde. v. ſm glo. in. c. qui aliud de hereti. in peccato commisso quod nō habet ꝑseuerantiā qr nō tenet̄ corrigere quilibet ſz solum p̄lat⁹. Sec⁹ si haberet ꝑseuerantiā qr teneret̄ quilibet sicut tenet̄ in peccato cōmittēdo adde ⁊. vj. qđ peccatū sit mortale vl' veniale talis qualitatis ꝙ habet causare mortale al's de peccato veniali nō tenetur corrigere aliquem de precepto.

¶ Utrū teneamur q̄rere quos corripiamus. Rñ deo ſm Tho. vbi. s. qđ non qr beneficia q̄ non debemus certe persone sed cōiter oibus sufficit si impedimus primis occurrentibus alioqui oportet nos facere contra illud ꝓuer. xxiiij. Ne queras impietatem in domo iusti. 2

¶ Utrū subditi teneant̄ corrigere p̄latos. Rñ. Ric. vbi. s. q. iij. ꝙ loquendo de correctiōe fraterna ⁊ hūili sic sed de correctione increpationis vel punitionis nō nisi manifeste erraret in fide tūc em̄ si nō essent supiores iudicantes vel nolēt inferiores possent qr heresis reddit oi catholico inferiorem nō solū quo ad forū intrinsecū. sed etiā extrinsecum facit ad hoc quod no. ij. q. vij. in. c. secuti ⁊ in. c. paulus. 3

¶ Utrū existēs in pctō mortali excuset̄ a p̄cepto fraterne correctiōis. Rñ. ſz Ri. vbi. s. q. ij. ꝙ peccator aut est occultus aut manifest⁹ ⁊ est correctio in publico ⁊ inocculto. Peccatori autē manife- 4

UVA. BHSC. IyR_213

sto nõ licet corrigere in publico pp scandalũ: qr cũ talis . correctio sit assũptio verbi dei nõ debet propter sui dignitatem manifeste assumi per os manifeste polutũ ne ꝟbum dei vilescat i cõspectu hominũ. Si autẽ pctm̃ est occultum et corrigit in occulto aut manifestũ ꝟz qđ factuz exigit ⁊ hoc facit humiliter suaz prauitatẽ recognoscẽs nõ peccat corrigẽdo imo tenet̃ qr pctm̃ ñ absoluit hominẽ a precepto nec ꝓpterea hõ est perplexus quia si vult facere quod i se est dominus paratus est sibi remittere peccatum.

5 ¶Quo ordine est procedẽduz in correctiõe fr̃na. Rñ. ꝟz Tho. vbi. s̃. quod peccata publica publice sunt corrigenda. In pctis ꝟro occultꝫ locũ hz ꝙ dr̃ mat. xviij. di. Si peccauerit i te frater tuꝰ vade ⁊ corripe eũ inter te ⁊ ipsum solũ qđ si videt nõ proficere dicat prelato secrete qui possit prodesse vt no. Pa. in. c. nouit de iu. et hoc vide. j. Denũciatio. §. ij.

6 ¶Quid si scio pctm̃ alterius qđ qui cõmisit ignorat. Rñ. vt colligo ex mo. i ti. đ pnia. ⁊ Rñ. ꝙ si peccatũ est tale qđ non excusat ignorãtia tũc aut non põt probari qr occultũ ⁊ sic si spo de correctione teneor dicere al's. non. ij. q. vij. plerũ ꝙ qr efficeretur peior. sed debeo secrete reuelare prelato qui possit prodesse. Si autem potest probari tunc si est p̃latus suus tenet̃ ei dicere qr ei precipitur . Si peccauerit ⁊c. Mat. xviij. Si vero nõ est prelatus aut sperat de correctione ⁊ sic tenetur ei dicere aut non sperat sed deterior ratione ⁊ tunc non tenetur ꝟz predictos nisi quãdo sequeret̃ ex tali pectato alioꝝ periculuz seu malũ vt puta quia administrat sacramenta cum non vt sacerdos ⁊ hmõi Pa. tñ in. d. c. nouit tenet qđ indistincte tenetur siue efficiatur melior siue peior qđ credo verũ qñ facit ad bonum aliorum talis correctio ⁊ sperat qđ fiet iusticia al's nõ credo teneat̃. xj. q. iij. qñ vbi apertꝰ tex. hic . Si ꝟo ignorãtia eos excusat nõ credo teneat̃ dicere nisi quãdo videret qđ desisteret vl' fieret alicui sacramẽto iniuria.

Corporalia altaris debẽt esse de puro pãno lineo ab epo benedicta nõ de panno intincto aut đ serico. c. cõsulto de ꝯse. di. j. q̃ nõ debẽt lauari ꝑ feminas nec tãgi. xxiiij. di. sacratas ⁊ de cõse. di. j. nemo el. ij. Uñ ministri altaris debent habere peluim nouam quam pro ipsis lauandis teneãt. ⁊ quã in sanctuario ꝓijciant vt in. d. c. nemo. Et similiter de alijs altaris paramẽtis dr̃ ibidez. Sz hodie ꝑ cõtrariã cõsuetudinem derogatum est ⁊ credo excuset de alijs sed nõ đ corporalibꝰ ꝓpter rationẽ positã in. d. c. s. ne fragmẽta dñici corporis male tractentur. ⁊ ideo cõtraria cõsuetudo esset irrationabilis ⁊ credo obliget de p̃cepto etiã hodie ex quo cõsuetudo non potest ei derogare. sil'r etiã forte posset dici đ pala altaris eadez ratione. Sed no. quod credo sufficiat si soluz prima lauatura proijciatur intra sanctuariũ propter litem rationis predicte.

¶Utrũ post lauationẽ sint iterũ consecrãda. Rñ. qđ nõ qr lz amitꝰ recedat lauãdo ⁊ de alio ponat̃ propter hoc mutatur forma. nec bñdictio fit in sup̃ficie ipsoꝝ. idẽ dico si reperiãtur dũ ruptura nõ fuerit tanta qđ corrũpat formam tũc est qñ est tãta qđ ꝓ corporalibꝰ vti nõ possent ꝓ hoc faciũt no. i. c. j. de cõse ec. vl' al. vid hoc. s̃. Bñdictio. §. j. cũ seq.

Corpora sctõꝝ vtruz possint trãsferi de loco ad locũ. Rñ. qđ nõ sine licẽtia epi đ ꝯse. di. j. corpa. Et hoc veꝝ qñ iã erãt tradita sepulture. l. vltia. ff. đ reli. ⁊ sump. fu. Et de hac materia vide. j. Reliq̃e. per totũ.

☞ Quia in hoc. §. tangitur de corporibus sanctorũ adde vnũ singulare ꝟbũ ꝙ corpꝰ christi est priuilegiatũ sicut ecc'lia qr liberat ꝯfugiẽtẽ ad ip̃z vt no. ar. ch. xiij. q. ij. q̃situ q̃ gl. ibi ita no. eo. sin. suos in ꝟ. ecc'lia ver. fugiẽs de quo per Car. i. cl. in. vj. questione. de pe. ⁊ remis.

Corpore viciatꝰ dr̃ q̃ hz membrũ debilitatum vel mutilatum . Debilitatum habet qui eum habet inefficax vt oculum ce-

UVA. BHSC. IyR_213

cū.manuz aridā mutilatū q̄ ipso caret.
¶Corpe vciciati vtrum sint p̄mouēdi ad sacros ordines. Rñ. vt no. in. su. lv dist. qō aut sunt spōte viciati in q̄cunq; mēbro. z tunc nō p̄nt; p̄moueri z p̄moti deiciuntur. c. penitētes ea. di. qz sunt homicide. c si q̄s ea. di. z. c. q̄ partez ibi dem ho. in apparatu tz qō pōt eps dispēsare si tale mēbrū est occultū tamen excepto i castrato. vnde dicit qō cuz religioso pōt dispēsare vt cū pede ligneo celebret. Si ño appet. nō pōt nisi papa qñ fuit i culpa viciationis. de cor. vic. et de cle. pu. in vne. c. j. Dicit tñ gl. in. d. c. q̄ partē q̄ si q̄s haberet digitos super fluos posset sibi p̄cidere sicut zvngues z dētes nimis pluros. sed nō firmat pedes. mihi tñ placet qñ posset fieri talis absciſio sine periculo vite z deformitate corporis. Aut nō sunt spōte viciati iz casu. vt puta ab hostib⁹ i via vel. p̄pter egritudinem voluntarij. siue a se siue a medicis, z tūc si non parit nimiā deformitatem possunt promoueri. vt de cle. egro. c. p̄byterū. Et sic itellige. c. si q̄s. el. ij. et. iij. lv. di. Si vero alis sunt viciati a casu distingue: aut dabāt operā rei illicite. z nō p̄nt p̄moueri aut rei licite. et tunc si sunt viciati in mēbris minimis si ue occultis nō repellunt. vt i. c. q̄ partē. et in. c. ennuchus. lv. di. Si vero in magnis membris z manifestis non possunt p̄moueri. vt si in oculo hz enorme viciū vl in manu. vt in. c. si euāgelica. lv. dist. Similiter si modicū qō generat scādalū. d. c. p̄resbyterū de cor. vi. c. j. et. ij.

1 ¶Quid de ceco aut habēte maculam i oculo a natiuitate. vel. ex infirmitate: aut a casu sine culpa sua. rñ. q̄ si macula gñat deformitatē nō pōt promoueri nisi dispenset p papā vl nisi efficiat religiosus fz Inno. de cor vi. cū de tua.

2 ¶Quid de claudo ex cōsimili causa. vt ſ. Rñ. si sine baculo pōt ire. z stare potest promoueri. c. si quis ei. iij. in tex. et in glo. lv. di.

3 ¶Utrū anulsio vngule in pollice impediat. Rñ. q̄ hoc tenēdū est qō qōcunq; viciuz corpis quomōcunq; prouenerit si reddit inhabilē ad frangendum hostiaz z cōtractandū ipedit p̄monēdum z p̄motus ministrare in altari non pōt: silr quodcūq; viciuz corporis notabile siue in oculo siue in manu: aut i spatulis sicut gibosus z hmōi q̄ generat scādalū alis secus. nisi vt dictū est. ſ. i. ℔. j. vt colligitur i. c. j. z ſi. de cor. vi. verū est q̄ iā p̄moti quib⁹ istud euenit post promotionē possunt oia q̄ sunt sacer dotalis ordinis exercere p̄ter celebrationē misse qui. c. p̄resbyterꝫ intellige nisi fuerit culpa sua.

¶Quis iudicabit qñ dubitat an gñet 4
scandalū. Rñ. Inn. i. c. j. de cor. vi. q̄ eps vt i. c. ij. e. ti. i religiosis exemptis suus p̄latus ordinarius.

¶Quid si quis ex indignatiōe dētem 5
sibi amputauerit. vl qōcunq; mēbrum secauerit. Rñ. Inno. in. c. significauit. de cor. vi. q̄ nō irregularis nisi mēbrū vl partē membri amiserit q̄ generet deformitatē. Si vero nō generat deformitatē tñ est notoriū q̄ ex indignatiōe sibi abscidet partē mēbri non pōt p̄moueri: vel ministrare in susceptis sine dispēsatione. silr si ita secauerit q̄ claudicaret repellitur tanq; corpore viciatus. 6

¶Utrum cadēs morbo caduco possit celebrare. Rñ. gl. i. c. cōiter. xxxiij. d. q̄ si cadit frequēter nō pōt. vij. q. ij. c. j. si vero raro nec emittit vocē cōfusaz. potest dūmō habeat coadiutorē. vij. q. j. illud. p̄moueri tamē nan pōt ex quo semel passus est vt in. c. maritum. xxxij. di.

¶Utrū demoniaci vel amētes possunt 7
ministrare. Rñ. q̄ iz fuerit opi. vt no. i. d. c. cōiter mihi placet q̄ si p ānū flecterit liberi q̄ pñt ministrare fz discretionem epi: p̄moueri autez non debent vt in. c. clerici z. c. se. xxxiij. di.

¶Utrum leprosi possint p̄moueri. Rñ. 8
hugo. xlix. di. ℔. hinc. eteni. q̄ non. sed p̄moti celebrare pñt i occulto z etiā in publico alijs leprosis. nisi tm̄ inualuerit lepra q̄ corrosionē membroz⁹ eum reddidit impotentem. p̄sertim in digitis cum quibus contractare habet scīz eucharistie. vide. j. leprosus. ℔. vj.

corpuſi

UVA. BHSC. IyR_213

¶ Corpus xpi vide infra eucharistia.

Crapula quid sit. Rñ. gl. in. c. a crapula de vi. et ho. cle. est superfluitas ciborũ vnde crapula quasi cruda epula.

1 ¶ Utrũ sit peccatum mortale. Dic vt j. gula. §. ij

Credere in deum est amando in ipsum tendere de ꝯse. d. ij. credere ⁊ d̃ pe. d. ij. §. charitas. Uñ aliud est credere deum et credere deo ⁊ credere in deum vt not. gloss. de cõse. di. iiij. c. j. igitur ⁊. ij. predicatione. ⁊ de credulitate vide. j. fides per totũ.

Credulitas maledicẽtib⁹ de alijs i probat. lxxxvj. di. si q̃d qꝛ añq̃ ꝓbet illud malũ nõ debem⁹ credere. ij. q. j. de⁹. xj. q. iij. in cũctis ⁊. c. q̃uis. xv. q. vij. si q̃d ⁊ q. viij. c. vltimo. in fi. xxx. q. v. nullũ añ. ☞ De materia huius. §. j. credulitate ⁊ quando imputet. no. in. l. j. ⁊ ibi Alex. ff. de eo per quem fac. erit. ⁊ in. l. j. §. si alias est. l. ij. ⁊ in glo. ff. quando act. de pecu. est annalis. ⁊ Inno. in. l. si insulaꝫ ff. de verb. obli. vbi dicit. ꝙ credulitas bestialis excusat a dolo.

1 ¶ Quotuplex est crudelitas. Rñ. vt notatur in. c. inquisitioni de sen. ex. ꝙ duplex quedam temeraria ⁊ leuis vt puta quando audiuit aliquid a leuibus personis vel a paucis quibus credi nõ debet. ⁊ hec deponẽda est ad cõsilium sui pastoris. quedam probabilis et discreta puta quia videt solum cum sola in latebris vl' quia cõiter ita dicitur.

Crescere spũtualr an q̃s possit cõpelli. Rñ. vt notat in. c. gesta lxxiiij. d. ꝙ nõ. Sꝫ vide ꝙ dico j. obediẽtia. §. ij. ⁊ religios⁹. §. xxix

Crimen ꝓprie ẽ mortale peccatũ vt ptꝫ ꝑ gre. in hol'. xij. facit. xxv. di. §. criminis. i ꝟ. qui fiat criminale. dũ plꝫ largo ãt mõ accipit qñq̃ ꝓ veniali ⁊ iux. illd̃. Nemo sine crimine viuit. qñq̃ ꝓ ifamia. qñq̃ ꝓ pctõ depositiõe digno. vid̃ gl. i. d. §. criminis.

¶ Que sunt crimina suspentiõe digna. Rñ. d. An. i. c. at si cl'ci d̃ iudi. ꝙ oia ex q̃bus q̃s de facto ẽ infamat⁹ intellige taliter ꝙ populus scãdalizet. c. ij de pur. cano. etiaꝫ si sit eps ꝑm Jo. an. post arc. in. c. j. de accu. in glo.

¶ Que sunt crimina depõne digna. Rñ. d. An. vbi. s. ꝙ omne delictũ causans irregularitatẽ q̃ enumerant doc. in. c. nisi cũ pridẽ. §. ꝓpter cõsciẽtiam de renũ. in gl. magna de q̃b⁹. j. irregularitas prio. Itẽ si est diu ꝯtinuatũ. lxxxj. d. p̃sbyter. in gl. Itẽ fornicatio notaria vel diu cõtinuata vel scandalosa. c. quam sit. de excess. prela. 2

¶ Que sunt crimina degradatione digna. Rñ. q̃. s. ibidez ꝙ oẽ crimẽ cũ incorrigibilitate. c. cũ. nõ ab hoie. d̃ iud. Fal. lit in heretico. c. ad abolẽdã ⁊. c. excõicamus de here ⁊. c. j. e. ti. lib. vj. Itẽ i falsario lr̃aꝝ apl'icarũ. c. ad falsarioꝝ de crimine fal. itẽ i sortilego. xxvj. q. v. c. q̃cũq̃ sacerdotũ de homici. dubiũ est. ⁊ dic ꝙ si itelligat de ꝟbali ẽ verꝝ sec⁹ si de reali. vide tamẽ eodem ibidẽ quia multe sunt limitationes. 3

¶ Utrum criminosus. añ peractã penitẽtiã vel post possit celebrare sine dispẽtiõe vl' possit ꝓmoueri ad ordines. Rñ. ꝑꝫ gl. ⁊ Inn. i. c. ex tenore d̃ tẽpo. ordi. ꝙ aut crimẽ est occultũ ⁊ sic põt dum tñ vere peniteat. tex. est. i. c. fi. de tẽ. or. Sufficit em̃ absolutio sacerdotis ex potestate clauiũ nisi sit tale crimẽ ꝙ impediat executionẽ post penitẽtiã. vt in. d. c. nisi cũ pridẽ. §. j. vt est in crimine ꝙ inducit irregularitatẽ de q̃. j. irregularitas p̃mo Si vero crimẽ est manifestũ. q̃uis nõ sit crimẽ enorme sꝫ mediocre nõ põt sine dispensatione ẽt post peractam pniaꝫ. Et dr̃ manifestũ si ꝯuict⁹ est i iudicio vel timore ꝓbationis cõfessus est vl' opis publicatiõe. nec ob. c. p̃sbyteꝝ. ⁊. c. ꝑuenit. l. d. qꝛ ꝑ illd̃ nõ ẽ ablata facultas dispẽsandi cũ ꝟe pnitẽtibus. Et maxie vbi nõ eminet scãdalũ vt. l. d. vt cõstitueret. c. dño sctõ. Et hec vera sunt in criminibus capitalib⁹. q̃ dicũtur mediocra. secus in leuibus ⁊ dicunt leuia q̃ cõtingũt ꝑ iperitiã vel culpã sine dolo. vel si est dolus est tamen cum remo 4

UVA. BHSC. IyR_213

dica. vt no. i. l. inspiciendū. ff. de pe. ⁊ in l. leuia. ff. de accu. ⁊ i. c. cū dilecti. eo. tit.

5 ¶ Quis pōt dispēsare cū talib⁹. Rñ. ꝙ eps i criminib⁹ minorib⁹ adulterio. In maiorib⁹ aūt solus papa. vt not. in. c. at sic clerici de iud. nisi ex magna cā. vide j. Dispēsatio. §. v. ⁊ etiā nō posset qñ inducūt irregularitatem. vt puta qꝛ celebrauit excōmunicatus. ⁊ hmōi nisi in casibus in quibus a iure conceditur dispensatio in irregularitate. vt. j. irregularitas per totum.

6 ¶ Crimē dr̄ publicū ꝙ ad publicū spectat iudiciuz. ⁊ hec sunt q̄ no. ff. d̄. pub. in. l. j que sunt lex iulia. maio. ⁊ sub hac cōprehēde sacrilegia. ⁊ residua. Lex iu. de adul. lex cornelia de sicarijs ⁊ veneficijs. Lex pon. de pari. Lex. iulia. pec. Lex cornelia de testib. falsis. an aūt in alijs. Azo dicit ꝙ sic. Intellige i instrumētis non in alijs scripturis ꝑm Accu. Lex iuli. de vi publica. ⁊ priuata. de ābitu. repetūdarū ⁊ de annona ⁊ hmōi in q̄b⁹ lex exp̄mit ꝙ sit publicū. vt in. l. iij. in fi. ff. de preuarica. ⁊ ibi Bart. ⁊ Jo. de Jmo. i fi. ff. de priua. delic. ⁊ in. l. ij. ff. de cōcus. Sz ꝑm ius canonicū omne crimē dicitur publicū qꝛ ad publicuz iudiciū spectat puniēdū vt in. c. crimina de collu. in gl. ⁊ sic damnat⁹ i iudicio de quocunqꝫ crimine ab ecclesiastico efficit̄ infamis sicut dānatus propter publicuz crimen ꝙ limita verꝫ si dānat̄ propter dolum sed non si dānatur propter culpaz vt no. Ange. are. insti. de suspec. tu. §. suspectus.

7 ¶ Itē publicoꝝ iudicioꝝ q̄dā sunt capitalia. ex q̄b⁹ mors aut exiliū imponit̄ hoc est aq̄ ⁊ ignis interdictio ꝑ has penas eximit̄ caput de ciuitate. Nā cetera nō exilia sz relegatiōes proprie dicunt̄ qꝛ tunc ciuitas retinet̄. Quedā sunt nō capitalia ex quibus pecuniaria aut in corpus aliqua cohertio pena est vt i. l. publicorum. ff. de pub. iudi.

¶ Chrisma vide infra oleum sanctum.

Culpa alia latissima: ꝑm Barto. in. l. ꝙ nerua. ff. depositi. Et idē est ꝙ verus dolus ⁊ manifest⁹. Alia latior. ⁊ est dolus presumpt⁹. Alia lata. ⁊ hec est nō intelligere ꝙ oēs intelligerēt vel maior pars tex. ē i. l. late culpe. ff. d̄ ver. sig. sz no. ꝙ cōiter gl. nō ponunt nisi latā culpā ⁊ tex. in. d. l. ꝙ nerua exponit latiorē ꝓlata ⁊ sic colligo ꝑz gl. i. d. l. ꝙ nerua ꝙ noie doli ꝓprie non cōprehēdit̄ q̄ ex culpa. fecit qꝛ dol⁹ differt ⁊ noie a culpa qꝛ dol⁹ est a proposito vt ꝓbat̄ in. l. j. §. dolū. ff. de dolore. culpa. vero nō. vt in. l. si ꝓcuratorē. §. dolo. ff. mā. ⁊ ꝑ hoc facit dictū Bal. in. l. quid ergo. §. pena. ff. de his q̄ no. ifa. vbi dicit accusat̄ q̄s de homicidio dolose facto ⁊ ꝓbatur culpa. an absoluet̄ seu mitius aget̄ in eadē instātia. Rñ. ꝙ miti⁹ aget̄ ⁊ sic sentit ꝙ dolus nō ē realiter culpa verū est ꝙ lata cupla est dol⁹ p̄sumpt⁹ ita ꝙ vbicūqꝫ quis tenet̄ de dolo venit ⁊ lata culpa. Sz tamē verus dolus nō est no. glos. in. c. bona fides de depo. et in cōscientia vbi cessat presumptio non hr̄ ꝑ dolo. ⁊ quis debeat ꝓbare dolū vl̄ latā culpā iteruenisse. vid̄. j. Custos. §. j. no. ēt ꝙ lata culpa est deuiatio i circū specta ab ea diligētia quam hñt hoies cōit̄ eiusdē ꝓfessiōis. Et iō error artificis ñ ē lata cl̄pa nisi qñ erat in eo ꝙ cōiter hoies i illa arte sciūt nō qñ erat i eo ꝙ excellētissimi sciunt. Ita limitat bar. i d. l. ꝙ nerua vñ si deposui pecuniā apd̄ cāpsorē q̄ cōiter habebat̄ bōe ꝯditiōis ⁊ nō erat nō est lata culpa. ⁊ Bar. i. l. pignoris. C. de pig. ac. dicit accessi ad molēdinū ⁊ in cursu hostiū ꝑdidi bestias. nō ē lata culpa ex q̄ maior pars credebat securum accessum.

☞ De hoc. §. s. de culpa ⁊ ꝙ sit triplex vt ꝑ bar. i. l. qd̄ nerua. ff. de po. Bal. no. i l. fi. C. mā. vbi ēt ꝙ culpa ē male agere. ⁊ i. l si q̄s fūdū. §. ipator ꝟ. celsus. ff. de loca. vbi no. Bar. ꝙ culpa ē ipitia. Sz d̄ mare culpe vide ꝑ saly. ⁊ doc. i. l. si nullā. C. de pig. ac. ⁊ per Bar. in. l. null⁹. e. ti.

¶ Utrum lata culpa equiparetur dolo. 1
Vide. j. dolus. §. iij.

¶ Quid est leuis culpa. Rñ. est omittere 2
ꝙ diligēs hō nō omisisset. vl̄ facere qd̄ diligēs hō nō fecisset. exemplum fenera

UVA. BHSC. IyR_213

tor nõ excussit res pignoratas a tineis tali tempore quo diligens fecisset.

3 ¶Quid est leuissima culpa. Rñ. est nõ p̃uidere ꝙ diligẽtissimus p̃uidisset. l. si putator. ff. ad. l. aqui. vel omitteret qđ diligẽtissim⁹ nõ omitteret. l. diu⁹. ff. de offi. p̃si. nõ equitare vt diligentissimus equitaret leuissima culpa est vel nõ curare facere ꝙ diligentissimus curaret.

4 ¶Qua culpa tenetur quis ex contractu vide. s̃. comodatum. §. xj.

5 ¶Qua culpa tenet̃ q̃s ex officio. Rñ. Pa. in. c. cũ cãm. de testi. ꝙ iudex tenetur de dolo ⁊ lata culpa. sed non de leui. ꝙ credo veruz in eo qui a superiore ponitur in officio ꝑ obediẽtiã solũ: sec⁹ de eo qui illud q̃siuit si modo ali⁹ diligẽtior fuisset qꝛ tunc tenet̃ etiã de leui. Silr̃ dico ꝙ nõ tenet̃ nisi de dolo ⁊ lata culpa agrimẽsor ⁊ alij q̃ assumunt̃ ad calculũ vel concordiam tex. est in. l. fi. ⁊ ibi Bar. ff. si mes. fal. mo. dixerit. ⁊ i. l. fi. ff. de varijs ⁊ extraordi. cogni. no. gl. in c. qꝛ indicante. de p̃scri. fallit hec in his qui exercẽt aliq̃ artẽ sicut ꝑiti. hic est ꝓfitent̃ se ꝑitos ⁊ magr̃os qꝛ tenent̃ etiã de leuissima facit ꝙ no. gl. insti. de ob. q̃ ex q̃si deli. na. ⁊ tz Pa. in. d. c. i dicãte. Sz ego credo verũ qñ diligẽtissimũ q̃siuisset nisi fuisset decept⁹ ex sua ꝓfessione: qꝛ tunc de leuissima aut diligentez qꝛ tunc de leui solum tenetur.

6 ¶Utrũ i foro aĩe teneat̃ quis restituere dãnum ꝙ dedit ꝓximo ex culpa sua. Rñ. ꝙ lz Jno. in. c. qꝛ pleriq̃. de imu. ec. velit ꝙ solũ de dolo. ⁊ lata culpa teneatur ⁊ multi doc. pro singulari dicto habeant: tñ ego credo ꝙ teneat̃ de oi dãno ex quacũq̃ culpa sua de qua tenet̃ tam de iure ciuili q̃ canonico ꝑ ea que dicã. j. lex. §. iiij. ⁊ ꝑ hac opi. est glo cum tex. in. c. cõsuluisti. ij. q. v. q̃ dicit qđ tenetur etiã quo ad deum si diligentiã debitam nõ adhibuit vt in. d. c. cõsuluisti. ⁊ l. di. clerico. ⁊ xxxiiij. q. ij. in. lectũ. Dicit tñ ꝙ nõ punit̃ rõne homicidij sed negligẽtie vt. xv. q. j. c. inebriauerũt ⁊ facit. c. fi. de iniu. ⁊ dã. da. ꝙ indiffinite loquit̃ ⁊ hoc est tuti⁹ cũ ipse Innoc. nullo iure ꝓbet dictũ suũ qꝛ. d. c. inebriauerũt. nihil facit ꝑ eo imo poti⁹ ꝯ si bene inspiciat̃ lz adducat ꝑ se cũ. hoc cõcor. Jo. an. in. c. qm̃ ꝯtra. de ꝓba. ⁊ ibi eũ sequit̃ Pau. qꝛ negligẽtia in ꝓprio facto culpanda est in alieno vituperãda. l. si cõstante. §. si maritus. ff. de sol. matri.

Cura aiaꝝ ꝟz Jnno. i. c. cũ satis. de offi. archi. stricte ẽ potestas ligãdi ⁊ solnendi in foro penitentiali ⁊ hec nulli cõuenit p̃lato nisi sacerdoti vt habet̃. xxj. dis. i nouo. de pe. ⁊ re. c. omnis. ⁊ hãc potestatẽ ligandi ⁊ soluẽdi quilibet sacerdos cũ ordine accepit lz nõ in istos vel in illos qui sibi nõ sunt cõmissi. Dr̃ etiã cure large ⁊ est potestas eijciẽdi ⁊ recipiẽdi in ecclesia cogẽdi. ⁊ puniẽdi excessus. xxj. di. §. j. sub hac etiam est excõicare interdicere suspẽdere ⁊ huiusmodi que sunt ad morum correctionem. de elec. dudm el. ij. Et de vtraq̃ istarum intelligitur. c. de multa. de preben.

Cupiditas vide supra auaritia.

Curialis dicit̃ q̃ nexib⁹ curie ligat⁹ adulat̃ p̃ncipib⁹. xxxvij. di. nõne. lj. dist. q̃ in aliquo. Itẽ curiales dicunt̃ aduocati in cã sanguinis vel milites seu officiales seua exercentes. lj. di. aliquãtos. ⁊. c. seq.

☞ Ad matertã huius. §. dic vnũ ꝟbũ notabile. s. ꝙ. curiales pape nõ p̃nt i curia cõueniri sz in eoꝝ domicilio ita no. Pe. de su. in. l. ij. §. legatis. ff. de iud.

¶Utrũ tales sint ad ordines ꝓmouẽdi vel ad religionẽ. Rñ. ꝙ nõ nisi cũ magna dissensiõe vt intelligatur vtruz sit solutus a curialibus vel si est irregularis vel vt fugiat obligationem ⁊ huiusmodi vt in. c. lege. liij. di. ⁊ dicit ꝙ ꝑ triennium debent ꝓbari ⁊ est bonũ Cõsiliũ nisi aliqđ rõnale alid̃ suadeat nõ dz tamen recipi ad religionẽ nec ordinari etiã si non est irregularis ⁊ si ex deuotione mouetur nisi sit solutus a curia. lj. distin. c. j.

Curiositas ẽ postpositz dinis ⁊ sctõꝝ eloquijs

UVA. BHSC. IyR_213

scriptis philosophoꝝ ꝛ poetaruꝫ rõne vanitatis vel delectationis intendere. xxxviij.di.Sacerdotes ꝛ.c.seq.Itẽ cũ sacra scriptura nõ ſm sanctoꝝ expositionẽ ſz ſm seculariẽ sapiẽtiã ꝛ proprij sensus vanitatẽ exponit.c.vnico.eadẽ distinctione.Jtez qui plura volunt sapere ꝯ oporteat aut de his de quib⁹ nõ est dubitandum faciunt questiones de renun.c. quoniam aliqui curiosi li.vj. er quibus cum ibi notatis patet ꝙ vel le cognoscere quod nõ conuenit est curiositas ꝛ peccatum quia inordinatio quedaz.

¶Utrũ sit peccatũ mortale.Rñ.ꝙ siue curiositas sit respectu partis intellectiue siue respectu partis sensitiue ẽ mortale peccatum.in.vij.casibus vt colligo ex Tho.ij.ij.quest.c.lxvij.ale.ij.ij. ¶Primo rõne finis puta ꝺa propter superb az vel aliquid ꝙ si mortale peccatuz querit cognoscere vel videre aut audire.ꝛc. ¶Scõo rõne illoꝝ a quib⁹ vult scire vl audire puta a demonibus vel alijs a quibus sub ꝓcepto prohibemur aliquid addiscere vel cognoscere. xxvj.q.j.illud. ¶Tertio ratione eoꝝ ꝺ cognoscere vel videre aut sentire volumus vt puta quia sunt phibita sicut a ꝓposito velle audire peccatũ illius ꝺ confitetur alteri ꝛ similiter incantationes diuinatiões ꝛ huiusmodi prohibita vt eorũ libros velle tenere quia similis culpa est discere sicut docere phibita.l.culpa.C.ꝺ.male.ꝛ ma.Similiter ideo de quocunqꝫ phibito ꝙ exerceri nõ põt sine mortali peccato sicut sunt artes alique male aut velle scire quomodo fit tale peccatũ.aut videre aut sentire nã talis curiositas est peccatũ mortale nisi i casu quãdo quis talia vellet scire vt posset cõdẽnare ꝛ improbare facit.c.ne mixꝫ.xxvj.q.v. ¶Quarto rõne eoꝝ que omittuntur ꝓpter curiositatẽ puta cum quis omittit addiscere necessaria ad salutẽ vel ad suum officiuz vt intẽdat poetis aut curiosis facit.c.nonne.ꝛ.c.vnico.xxxij.distin. ¶Quinto rõne illius ad quem talis cognitio seu visio inducit vt puta si ad errorẽ contra fidẽ vel ad peccatũ mortale sicut velle videre coeũtes ꝛ aliqua spectacula ex quib⁹ puocatur ad mortale peccatum vel audire hmõi facit.c.ideo.xxxvij.di. ¶Sexto rõne modi vt cũ ꝺs ꝓpter talia scieꝺa vel videꝺa facit phibita. puta superstitiosa vel dimittit audire diuina que tenetur vt videat spectacula et hmõi facit.c.ꝺ.die.ꝺe conse.di.j.ꝛ.c.qui sine.xxvj.q.j.vel qz de bonis pauperuz ecclesiasticus emit libros vel solu t doctorib⁹ qui ei legãt inutilia facit.c.legãt. xxxvij.di. ¶Septimo ratiõe eorum qui inducunt ad talia faciꝺa vt puta qñ ꝺs ex curiositate sua sciẽꝺ puocat alios quem ad detrahẽꝺum vel auiditate videndi pronocat ad faciendum spectacula prohibita sicut sunt torneamenta ꝛ huiusmodi que fieri non possunt sine mortali facit.c.qui venatoribꝰ.lxxxvj. dis.ꝺe conse.di.iij.pro dilatiõe in alijs communiter est venale peccatum.

Custos ꝙ mercedẽ accipit nõ specialr ꝓ custodia teneꝫ de dolo lata ꝛ leui culpa.ff.loc.l.ꝙ mercedẽ in gl.ꝛ qõ not.xiij.q.iij.tres personas.no.Jnno.in.c.Cuius de re.in. sed si specialiter pro custodia. mercedẽ accipere teneretur etiã de leuissima. vt. ꝺ.gl.quã limita vt.j.locatio.§.xxiij. ¶Quid si neget dolo vel negligentia amisisse quis probabit.Rñ.glos.vbi.§. ꝙ ipse custos ar.ff.de eden.l.si.quis.§. vlti.ꝛ hoc verum quo ad forum contentiosum.secus in foro consentientie.vt patet.ex dictis.j.lex.§.iij.Jdem dic de custode carceris.ff.de cu.ꝛ exi.rei.l.vlti.ꝛ idez in depositio.c.bona fides de depo. concor.in glo.j.ibidem in alijs autem casibus regulariter qui dolum allegat debet probare.ff.de ꝓbati.l.quotiens. §.qui dolum.

Damnatus ꝓsentẽtiã ad mortẽ an possit disponere de rebus suis vide alienatio. §.xxiij.

¶Utrũ dãnat⁹ ad mortẽ possit fugere

UVA. BHSC. IyR_213

de carcere vel quomodocunq; dic vt.j. fugera.§.j.

2 ¶ Utrũ hñtes de bonis alicui⁹ dãnati ꝓpter crimẽ eius postea restituit̃ per p̃ncipẽ ad bona sua teneant̃ restituere Rn.Se.i.c.q̃uis. de rescrip.li.vj.ꝙ aut restitutio facta p̃iudicat iuri q̃sito tertio.qui ea legitime habuerat ⁊ sic non tenet̃ restituere q̃ ea habuit qꝛ nõ fit integratio in tali casu ⁊ iste est casus.d.c. q̃uis ⁊ in iuris alleg.in glo.ibidẽ ⁊ faciũt no.per Bar.⁊ Bal.in.l.gallus.§.⁊ quid si tm̃.ff.de lib.⁊ po. Aut ꝑ restitutionẽ principis tali factã nõ preiudicatur nisi ipsi cõcedenti ⁊ sic reintegrat̃ ad oĩa q̃ amiserat ⁊ sic oĩa sũt sibi restituenda.⁊ sic ꝓcedunt iura alleg.ꝓ alia ꝑte in.d.gl.ar.c.cũ dilecti de dona.cum ibi no.hoc tꝫ Jo.de imo.⁊ no.ꝙ ista faciũt ꝓ legitimato post mortẽ testatoris vñ nõ p̃iudicet veniẽtib⁹ ab intestato ẽt si nõ audiuerũt hereditatẽ:qꝛ talis legitimatio est quedã restõ natalis.l.fi. de nata.Sec⁹ si nõ ante mortem testatoris qꝛ preiudicat quia nullũ ius adhuc habebat,l.post emãcipationẽ.ff.de lib.leg.vide etiam.j. gratia.§.j.

Dãnificatus vtrũ furtiue ⁊secrete possit sibi satisfacere vide.j. furtũ.§.xl.

Debitũ cõiugale iõ d̃r qꝛ sub pena mortalis pcti vir vxori ⁊ vxor viro petenti reddere tenetur ꝑꝫ cõiter docto. ⁊ apl̃m. j.cor.vij.nisi ex rationabili causa excusetur ⁊ assignant̃ a doc.vij.cause ꝓpter quas non tenentur reddere.

1 ¶ Prima d̃r ꝓhibitio sctẽ ecclesie. nam ꝯ interdictũ eccl̃ie est pctm̃ mortale actus ꝯiugalis.eccl̃ia autẽ ꝓhibet ne q̃s cõsumat mr̃imoniũ certis tp.b⁹ de q̃b⁹ j.mr̃imoniũ.iij.ipedimẽto.ij. Similiter ꝓhibet eccl̃ia ne añ bñdictionẽ ꝯiũgãt̃ qñ q̃s ducit eã q̃ alteri nõ fuit cõiuncta ꝑ matrimoniũ.Unde ꝑm Rod. cognoscens ante benedictionẽ vbi est cõsuetudo ꝙ benedicant̃ peccat mortaliter q̃dam tamen vt dicit Ri.in.iiij.di.xxxij. q.j.vltima.argu.iij.dicũt hoc esse verũ respectu actus. petendi non respectu actus reddẽdi qꝛ reddẽs nõ peccat ꝑm Tho.i.iiij.ea.di.Ego vero istud de bñdictiõe limito verũ nisi ex rationabili causa moueretur ad petendũ puta ꝓpter fornicationẽ euitandã cũ non possit cõtineri:⁊ vxorem ducere vt benedicatur nõ possit ꝓpter dotẽ habendam ⁊ hmõi qꝛ nec tũc mortaliter peccaret: nisi esset scãdalũ in prima.ar.eoꝝ q̃ dicã.j.obedientiã.in prin. Alber. ẽt dicit dictũ Ro.est nimis durum. ⁊ hoc etiaꝫ videt̃ sentire Jnn.⁊.d. An.in.c.j.d̃ spõ. quia licet cõsuetudo habeat vim legis tamẽ lex nõ obligat ad mortale nisi fit preceptiua de elec.c.generali.li.vj.⁊ sic nõ videtur ꝙ peccet mortaliter quãdo etiaꝫ simpliciter cõsumaret ante benedictionẽ.nisi vt dixi esset scandalum ⁊ ideo vbi nõ imminet scandalũ consulẽdum esset istis sponsis qui faciunt peccata multa mortalia ante tẽpus cõductionis ꝙ quãdo notũ est matrimoniũ in patria cõsumarẽt. ex quo ducere nõ possunt propter dotem habendam:

¶ Sed nũquid totiens peccat mortaliter quotiens exigit sine rationabili cã ante benedictionẽ tenẽdo opi. Ro.Rñ. ꝙ nõ nisi prima vice nisi nouo cõtẽptu exigat.Ex quo sequitur ꝙ possit in isto casu negare debitũ sine peccato nisi seruet statutum ecclesie. 2

¶ Secũda cã dicitur impotentia quas quis nõ potest reddere debitum salua incolumitate sui corpis.qꝛ ꝑm Ri. i.iiij. dist.xxxij.ar.j.q.j.deus nõ obligauit virum mulieri contra ordinem nature refectum que per prius attendit ad actũ nutritiue:quo cõseruatur propriũ indiuiduũ quo ad actũ gñatiue q̃ ordinat̃ ad cõseruationẽ speciei ⁊ ideo nõ tenet̃ ad actũ gñatiue in notabile preiudiciũ incolumitatis corporis proprij. 3

¶ Utrũ teneat̃ reddere debitũ leproso Rñ. ꝑm Ric.i.iiij.di.xxxij.art.iiij.q.ij.ꝙ sic lꝫ nõ teneat̃ cohabitare qꝛ nõ est sic periculũ in reddẽdo sicut in cohabitãdo vide.j.leprosus.§.ij. 4

UVA. BHSC. IyR 213

5 ¶Utrū furioso vel fatuo sit reddendū Rñ.fm Ri.vbi.ꝫ.q quotiēscunq; pōt reddi sine periculo ꝓprie ꝓsone teneꝛ.

6 ¶Utrū reddēs se ipotētē ad reddēdū peccet.Rñ. fm Ri.i.iij.di.xxxij.ar.j.q. j.q ille q̄ mō illicito sciēter reddit se im potētē peccat mortaliꝛ:nō aūt ille q̄ mō licito puta ieunādo.orando bona intentiōe si tamen sit rōnabile obsequiū quia q̄uis se reddat minus potentem non tamen totaliter impotentem.

7 ¶Tertia cā dicit crimen adulteriū vñ vir vxoꝛi adultere.vl'ecouerso nō teneꝛ si innocēs est reddere debitū ꝫ Ri.iiij. di.xxxv.ar.j.qꝛ hꝫ q̄ advinculū nō possit tñ pōt eā dimittere q̄ ad cohabitationē choꝛ.Fallit hoc i.viij.casib⁹.¶Primꝰ si ipe sit fornicatus.xxxij.q.vl.c.j.c.pe. et vl.de adui.ꝛ.c. significasti. de dinoꝛ. ¶Scōs si vxoꝛ vi oppꝫssa sit ea cā .q.v. ita ne. ¶Tertiꝰ si credebat maritū ꝓbabiliꝛ mortuū.xxxiij.q.j.cū ꝓ bellicaꝫ. Quartus si alter sub specie mariti cognouit eā.xxxiij.q.ij.in lectū.¶Quintꝰ si maritꝰ tradidit eā adulterādā ꝓserti inuitā.de eo q̄ cog.ꝓsang.vxo.sne discretionē.¶Sextꝰ si maritꝰ post adulteriū cognouit tolleraut eā ar. xxxij.q.j. si q̄s vxoꝛē.¶Septimꝰ si mrimonio i infidelitate ꝓtracto vir dedit vxoꝛi libellū repudij ꝛ vxoꝛ alteri nupserit. qꝛ si querereꝛ vir teneꝛ eā accipere c. gaudem⁹.de dinoꝛ. ¶Octauꝰ ꝫ aliquos vir abstinēdo ꝑ volūtatē vxoꝛis ei occasionē dedit.xxvij.q.ij.ū tu.et placet mihi:hꝫ contrarium teneat glo. ibidem.

8 ¶Utrū placet exigēdo debitū scienter ab adultero innocēs.vel reddēdo.Rñ. fm Ri.vbi.ꝫ.q.ij.ꝙ aut est correctꝰ vel paratꝰ corrigi,ꝛ sic nō peccat.Si,ño sit incorrigibilis: teneꝛ eū dimittere: ꝛ sic peccat mortaliꝛ cognoscēdo. ter.est i.c. si vir.de adul.ꝛ i.d.c.si q̄s vxoꝛē sive sit manifestū sive occultū dūmō sciat ipa. Quē ter.sic limito.Itelligēdū q̄n innocēti nō imineꝛ ꝑiculū fornicatiōis ꝛ denegādo debitū querereꝛ adulter. sed oñ er denegatiōe efficiē peiorꝛ ex redditiōe nō facit tot pctā,ꝛ innocēti fit eua sio fornicatiōis nō video mortale pctm exigereꝛ redderecꝙ etiā hꝫ hn.de ca.no. im.iij.di.xxxij.q.j.

¶Utrū possit vir vxoꝛi adultere necessaria mmistrare. Rñ.ꝙ nō si negando emēdareꝛ qꝛ vtili⁹ esurieti panꝫ tollit cū de cibo securꝰ inflictiā negligit.v.q. v.c.nō ois.ꝛ male meritꝰ dꝫ egestate labozare.l.bōa fides.ff.ōpo.ꝑ.j.ꝛ de alijs penis adulterij.vide.ꝑ.adulteriū.ꝑ.iij. 9

¶Utrū teneaꝛ innocēs ad ꝓceptū eccl'e reddere adulterio debitū.Rñ.ꝙ si adulteriū pōt ꝓbare ifra paucos dies nō teneꝛ ar.c.solet de sen.ex libꝛ vj. Si vero nō pōt ꝓbare tenetur.ar.xj.q.iij.c.j.Et idē in casib⁹ in quib⁹ separari pōt matrimoniū.vt.j.matrimoniū. iij. in ꝑn. 10

¶Quarta cā dicit votū emissuꝫ ab ambobus de communi consensu.vt.j.matrimonium.iij.impedimento.v. 11

¶Quita cā dꝫ honestas: puta qꝛ petit i eccl'ia vl'i publico.qꝛ nō teneꝛ sibi reddere debitū nisi honesto mō.j.coꝛ.xiij. oia honeste ꝛ fm ordinē fiāt in vobis. 12

¶Sexta cā ē scā dalū. Nā vbi ēt scāda lū cōsūmare mrimoniū añ adhibitas aliquas solēnitates ꝫ moꝛē patrie nō teneꝛ reddere. añ illaꝙ obseruātiā nō tñ moꝛt. peccareꝛ reddēs hꝫ bñ exigēs si fine rōnabili cā faceret vt. ꝑ.dixi.ꝑ.j. 13

¶Septima cā est religio quā q̄s vult intrare quia nō teneꝛ reddere. sed dꝫ sibi.stat.tps.j. qđ ingredi teneaꝛ .c. ex publico.de quer.cōiu.vñ si nulla istaꝙ causaꝙ ineſt cōtracto matrimonio per verba de ꝓsenti teneꝛ exact⁹ reddere. 14

¶Utrū nō reddēs petenti qꝛ non vult cōcipere excusetur.Rñ.ꝙ nō.A fortiori peccat mortaliter qui ex ira vel alio malo fine non vult reddere. 15

¶Utrū teneatur petere.Rñ.Ri. vbi.ꝑ. xxxij.di.q.ij.j.ar.qnō.qꝛ nemo tenetur vti iure suo.Quod verū credo nisi in casu quādo nō petēdo alter caderet i aliquod mortale:quia tunc tenetur. 16

¶Utrū teneaꝛ reddere nō petenti.Rñ. Ri.vbi.ꝑ.q.ij.ꝙ sic.nō tñ petēti.expresse.ꝫ ēt petēti ꝑ aliq̄ signa ꝑ q̄ cōiectuꝛat alteꝙ affectare sibi reddi debitū cō 17

UVA. BHSC. IyR_213

iugale: alia si non petit tacite vel expresse nō tenet̄ reddere. Auertere aūt alterū ne petat non licet nisi cū debita sanctimonia. Unde dicit Aug. de ancona ꝙ si ex negatiōe debiti alter scādalizatur nō excusatur a mortali denegās quod limita nisi ex aliqua causa predictarum faciat.

¶ Utrū cōtracto mr̄imonio cū vna clādestine ⁊ publice postea cū alia teneat̄ prime reddere debitū. Rñ. ꝙ si nō pōt reddi sine scādalo puta qꝛ eccl̄ia excōicat eū ⁊ hmōi qđ tenet̄ nō reddere: qꝛ ab omni specie mali est abstinēdum. j. thesalo. vltimo. alias. sic.

¶ Sed nunq̄d cohabitabit cum secunda ad preceptū ecclesie. Rñ. ꝙ sic. ⁊ necessaria ministrabit. si mō pōt facere sine periculo coitus seu adulterij cū dicta scđa qꝛ qñ cū periculo ꝓbabili tūc patiat̄ excōicationē ⁊ nō cohabitet sed necessaria minstrabit separatus q̄tuꝫ pōt cū pria etiā nō cohabitabit qñ sine scādalo cohabitare nō pōt. ⁊ ibi īputet qui sic cōtraxit ⁊ iō cōsulendū est tali ꝙ patriā mutet vbi cū prima sine scandalo. cohabitare possit.

20 ¶ Utrū actꝰ mr̄imonialis sit pctm̄. Rñ ſm Ale. in. iij. parte sū. i. vj precepto ꝙ nō. sꝫ fit pctm̄ ſm eūdē scđa scđe trac. de adul. qñ priuat̄ istis circunstantijs.

21 ¶ Prima đꝛ recta intētio puta qꝛ excedit fines mr̄imonij facturus cū quacūq̄ alia vl̄ cū ea etiā si nō esset sua coiret vel cōstituit sibi finē vltimū ⁊ sic est mortale pctm̄. xxxij. q. iiij. origo ⁊. c. liberoꝝ. Aduerte tñ ꝙ hoc itelligit̄ qñ hoc actu cogitat vt sic mortale qꝛ actibꝰ nō habitibus meremur vel demeremur ſꝫ Pe. de pal. in. iiij. di. xxxij. q. iij. Dꝫ ergo intētio sistere īfra limites mr̄imonij. si talis actꝰ dꝫ esse sine pctō: hoc ē ꝙ nō cognosceret si nō esset sua legitima vxor ⁊ idē dic de vxore erga virum sufficit tñ ſm Ricar. in. iiij. dist. xxxj. q. pe. qđ actu vel habitu hāc intentionem habeat.

22 ¶ Scđa đꝛ cā. nā ex triplici cā sine pctō exigit̄ ⁊ reddit̄ ēt cū merito ex p̄mꝫ duabꝰ pria ꝓlis ꝓcreāde. scđa debiti reddēdi. tertia fornicatiōis vitāde cōiter tñ tenēt̄ ꝙ sit pctm̄ veniale exigere cā fornicatiōis vitāde ī se. vide gl. in. c. quicq̄d xxxij. q. ij. Alia ex cā cognoscere ē pctm̄ aliqñ mortale aliquādo veniale. vt in §. seq. patebit.

¶ Utꝝ si fiat cā satiāde libidis sit pctm̄ mortale. Rñ. ꝙ cāonistaꝝ. xxxij. q. iiij. i. c. origo. ⁊. c. liberoꝝ. ⁊ theologoꝝ i. iiij. di. xxxj. ⁊. xxxij. fuit diuersa opi. Alij tenēt ꝙ sp̄ ē mortale coitꝰ ꝯiugal̄ cā saciāde libidinis ⁊ đꝛ qñ p̄uenit voluptatē ⁊ cogitationē manibꝰ ꝓuocādo ⁊ calidis vtēdo vt possit pluries coire: sed magis cōiter tenēt̄ ꝙ nō ē pctm̄ mortale dūmō si nō eēt vxor nō facere ⁊. d. c. origo ⁊ liberoꝝ exponūt qñ ita final̄r q̄rit delectationē ꝙ ēt si nō eēt vxor nō curaret ⁊ hec opi. ē magis rōnabilꝫ: qꝛ apl̄s dicit hēat vnusq̄sq̄ suā ꝓpter delectationē in ea ⁊ nō in alia q̄rēda ꝓpter fornicationē vitādā nec sequit̄ qđ ponat ibi finem qꝛ nō vltimū hāc. s. Bo. Ri. ⁊ Alex. ⁊ cōiter theo. tenet ⁊ plꝫ qꝛ pro ista scđa opi. est gl. Aug. j. ad cor. vij. in. prin. vbi dicit. Cōiugalis cōcubitꝰ generādi gr̄a nō habet culpā cōcupiscētie vero faciēde, sed tñ cum cōiuge habet culpā propter thori fidem venialē hec ille. 23

¶ Utrum cognoscere vxorē causa sanitatis sit licitū. Rñ. Ri. i. iiij. di. xxxj. ar. iij. q. ij. ꝙ ſm quosdā sic. vl̄ forte potest dici ꝙ sit veniale pctm̄ ⁊ hoc veriꝰ ⁊ sequitur Tho. in. iiij. di xxxij. 24

¶ Tertia đꝛ modus debitꝰ naturalis ⁊ hoc dupliciter. ¶ Primo quo ad vas: quia si fiat extra ⁊ ibi emittatur semen indubitanter est mortale grauissimum xxxij. q. vij. ca. adulterij. ¶ Scđo q̄ ad modum standi naturalē qui quidez est vt mulier iaceat in dorso vir aūt in vētre, incūbat ei quia sic faciliꝰ concipiūt mulieres nisi per accidēs impediatur. Deuiatio aūt ab isto est lateralis cōcubitus ⁊ maior sedentis ⁊ iterum maior stantis vel vxore supergrediente maxima horū est eorum qui retro more iumētoꝝ hūc vltimū modū q̄dā īdistincte reputāt mortale lꝫ in vase fiat Pet. 25

UVA. BHSC. IyR_213

de pal'.vbi.s.Hen.boich.in c. inq̃sitio-
ni.de sen.ex. tenet ꝙ supgressio mulie-
rum:silr est mortale nisi aliqua necessi-
tate vel rõnabili causa fiat puta ifirmi
tatis vl' periculi aborsus qꝛ sic puertẽs
vsum ⁊ ritum sacramenti scienter etiã
in accidentalibus peccat mortalr sicut
tales glo. Ray.tenet ꝙ q̃libet deuiatio
a modo naturali si fiat cã voluptatis
amplius sic q̃rẽde solũ ꝙ est pctm̃ morta
le.Tho.v̄o.in.iiij.di.xxxj.in litera dicit
ꝙ quidã dicũt fore signũ mortalis con
cupiscẽtie aliqñ vero pctm̃ veniale.ali-
quãdo nullũ qñ ex iusta causa puta in-
firmitatis.vel ꝓpter periculũ ꝓlis suf-
focande. Albe.in.iiij.dist.xxxj.dicit qđ
nihil eorum que facit maritus cũ vxo-
re seruato vase debito ꝟm se est morta-
le sed põt esse signũ mortalis cõcupiscẽ
tie.tu v̄o detestaberis oẽs istas deuia-
tiones ⁊ periculosas fore declarabis et
persuadebis vt desistant q̃tum poteris
tñ sniam nõ p̃cipitabis.qꝛ vxor pmitti-
tur vt in ea hõ delectet̃ ꝓpter fornica-
tionẽ vitandã.Et iõ hoc tenebis ꝙ qua
litercũq; opus incipiatur qũocũq; fiat.
dũmõ in vase debito semẽ emittat̃ ⁊ ta-
liter ꝙ mulier retinere eũ possit nõ erit
mortale de se.Secus si mulier taliter sta-
ret:ꝙ ex hoc semẽ retinere nõ posset qꝛ
esset mortale q̃uis in vase emitteret.Et
ꝟm hoc cõcordant predicti doct.

26 ¶Sed quid de eo q̃ fricationibus oscu-
lis ⁊ tactibus delectat̃ nõ intendẽdo ve-
nire ad actũ ꝯiugalẽ.sꝫ finẽ in his po-
nere.Rñ. Pet.de pal.vbi.s.tenet ꝙ est
peccatuꝫ mortale.Sed ego non credo
nisi se vel alterũ ad pollutionẽ extraor
dinariam prouocaret ⁊ sic tene per ea
que.s.dicta sunt.

27 ¶Quid de illo q̃ ante cõplexionẽ actus
se retrahit.nec semẽ emittit etiã extra
vas ne hẽat plures filios.Rñ.pe.vbi.s.
ꝙ nõ peccat mortaliter:nisi ex hoc mu-
lier ad seminandum prouocaret̃.idẽ di
cit de eo q̃ ne hẽat filios abstinet:qꝛ lꝫ
appetere nõ plures habere q̃ possit pa
scere.nec tenetur actũ incohatũ cõsum
mare vxore nõ petente.⁊ eadẽ ratione
videtur ꝟm eundeꝫ posse dici de mulie-
re q̃ postq̃ est cognita a viro vadit sta-
tim ad mingendum vel se cito erigit vt
emittat semẽ ne concipiat.Sed de opi.
valde dubito ꝓpter.c.aliqñ.xxxij.q.ij.
ꝙ videtur innuere qđ sit pctm̃ mortale
Sed posset dici ꝙ.d.c.loquit̃ qñ quis
ex sola voluptate hoc facit vel qñ post-
q̃ cõceptio est facta querit aborsum sꝫ
Pe.intelligit qñ hoc fit ex rõnabili cã.
puta qꝛ nõ possunt eos pascere ⁊ hmõi
⁊ anteq̃ concipiatur in ventricula ma-
tris ⁊ sic posset teneri.licet sit periculo-
sa.Dare autem vel recipere venena ste
rilitatis ommino est mortale.vt in.d.c.
aliquando.

¶Quarta đr tp̃s debitum.Nã tpe festi 28
orationis ⁊ cõionis est abstinendum.

¶Utrũ peccet mortaliter q̃ exigit siue 29
reddit tpe solẽnitatꝫ.Rñ.ꝟm cõiter doc.
in.iiij.di.xxxij.ꝙ non limitat sctũs Bo.
ibidem arg.iij.q.ij.nisi ꝯscia obliget:
qꝛ credit mortale vel nisi iterueniat sa-
cre diei cõtẽptus.Alex.tñ scđa scđe in-
trac.de adulterio.tenet ꝙ si cognoscit
ꝓpter delectationẽ.s.explendam qđ est
mortale qđ verum credo qñ interuenit
cõtẽptus sacre diei ꝓpter talẽ delecta-
tionẽ faciẽdã.Et sic cõcordat gl.que in
summa.xxxiij.q.iiij.cũ Ale.ꝯcordat al's
nõ qꝛ circũstãtia que nõ cadit sub spã-
li ꝓhibitiõe non põt mutare speciẽ pcti
nisi vt dictũ est qñ rõne cõtẽptus.Nam
nullo iure cauet̃ ꝙ de p̃cepto nõ cogno
scatur vxor in festo.sꝫ.c.xxxiij.q.iiij.sũt
de consilio vt patet intuenti.⁊ sic etiam
tenet Ri.in.iiij.di.xxxij.

¶An possit cõicare q̃ reddidit.Rñ.ꝟm 30
Ale.vbi.s.⁊ sco.in.iiij.di.xxxij.ꝙ sic nec
de necessitate precepti tenetur abstine-
re:sed non dꝫ ꝓpter reuerentiã sacra-
menti de bono cõsilio nisi forte solenni-
tas aliud suaderet vt đr de pollutione.
j.Eucharistia.iij.§.xxix.Idem tenet gl.
in.c.sciatis.xxxiij.q.iiij.de exigente dũ
modo non causa satiande libidinis ex
egerit.sꝫ tu breuiter dic vt in.d.c.xxix
cum seq.¶Quinta đr qualitas perso- 31
ne cum qua est concubitus vt non sit

UVA. BHSC. IyR_213

mēstruata vel vicina partui.

32 ¶ Sed nūquid peccat mortal'r qui cognoscit tpe mēstrui. Rñ. ꝙ casus dubiꝰ est inter doc. Sed saluo meliori iudicio mihi videtur distinguēdū. vt colligo ex dictis ac rōnibus theologorū. i iiij. di. xxxij. Aut ex tali coitu ꝑt fieri gñatio ꝓbabiliter aut nō. Si nō vt puta qꝛ senex vel sterilis vl' fluxū hꝫ ⁊ hmōi ⁊ tūc nō est pctm̄ mortale. nec in erigente nec i reddēte ꝟm cōiter doc. Nec ob. ꝙ illud leui. xv. ⁊ Ezec. xviij. dr̄ preceptū mortale: quia non est mortale respectu turpitudinis al's esset peccatum mortale etiam quando habet continuū ⁊ ad q̄cunq̄ cuiuscunq̄ turpitudinis ire qd̄ est cōtra doc. cōiter. Est ergo respectu periculi ꝓlis mortale solū. c. intelligentia de verb. sig. Si ꝟo potest fieri gñatio ꝓbabiliter vt cū non hꝫ cōtinuū fluxum vel est debite etatis etiā distingue aut cōsiderat periculū ꝓlis. s. ꝙ possit generare leprosa q̄ alio tpe generaretur sana. ⁊ cōtemnit ꝓpter suā delectationē habendā ⁊ sic mortal'r peccat. tā exigēs quā reddens isto mō. Aut licet cōtennat periculū ꝓlis: tñ exigit vl' reddit ꝓpter fornicationē vitādā in se vel in alio nō p̄ncipaliter ꝓpter delectationē ⁊ sic non peccat mortaliter exigens vel reddens: qꝛ tenetur hō magis diligere salutē suā vel ꝓximi q̄ꝫ bonū corporis proximi aut nō considerat periculū prolis nec de generatione. ⁊ tūc si exigat causa fornicationis vitāde in se vel in alio. vel debiti reddēdi nō peccat mortaliter. licet concipiatur ꝓles leprosa: qꝛ cū det operā rei licite: lꝫ nō debitā diligentiā posuerit tñ nō reputabitur ad mortale ar. eorūꝫ que no. in. c. inebriauerūt. xv. q. j. Si autem solū exigit cā libidinis vel reddit tūc ex futuro euentu cognoscet̄ si peccauit mortal'r vel nō querit̄ si ꝓles generabit̄ leprosa reputab.t̄ mortale: qꝛ dedit operā rei illicite. ar. c. j. d̄ p̄sū. Si ꝟo generet̄ leprosa erit veniale. Jō añ euentū debet cōfiteri tāq̄ꝫ de mortali. c. iuuenis. de spon.

33 ¶ Qui de exigēte tpe ꝑtui vicino. Rñ. Ri. in. iiij. di. xxxij. ar. iij. q. ij. ꝙ si sine periculo aborsꝰ vir pōt carnal'r copulari sue vxori pregnāti pōt exigere sine mortali. ⁊ mulier sibi tenetur reddere: quia matrimonium non solum est in officiū sed etiā in remediū. Si aūt nō pōt sine ꝓbabili periculo aborsus nō debet nec reddere nec exigere. imo ꝟꝫ Pe. de pal. vbi. s̄. peccat mortal'r tā reddēs q̄ꝫ exigēs qꝛ nō curat occidere aiam paruuli vna cū corpore. Aduerte ꝙ maius est periculū aborsus in principio cōceptꝰ Rō: qꝛ q̄uis ꝟm auicē. matrix mulierū post impregnationem claudatur. tamē per declarationē mouetur aliquando ⁊ aperit̄. ⁊ sic materia nōdum perfecte coagulata dispdit̄. ⁊ effundit̄. ⁊ iō vituperat hic accedētem añ pregnātem. in d. c. origo nō tñ erit pctm̄ mortale ex q̄ nōdum est formatus si hoc nō intēdit.

¶ Utrum immediate post partum possit exigi. Rñ. Ric. vbi. s̄. ar. iiij. q. j. ꝙ non decōgrno donec sit purificata. non tñ de necessitate est abstinendum limitat pe. de pal'. vbi. s̄. nisi mulier esset ex partu infirma. ⁊ esset ei periculū mortis vl' aggrauatiōis infirmitatis. ⁊ plꝫ ⁊. c. ad eius. v. dist. ⁊. c. si casa. xxxiij. q. iiij. ⁊. q. vij. c. non solū loquuntur de honestate. 34

¶ Sexta dr̄ conuenientia loci. qꝛ nō debet fieri in loco sacro. vñ si est cōsecratus locus peccat mortal'r tamē exigēs quā reddēs ꝓpter cōtemptū sacr̄is ꝟm Alex. vbi. s̄. si non sit necescitas ꝓpter quā non possit cognoscere in alio loco vt puta qꝛ violēter sunt reclusi ꝑ longū tp̄s. qꝛ tūc esset de bono ꝯsilio abstinere non de precepto concor. Ri. in. iiij. Sed Pe. de pal. vbi. s̄. tenet indistincte ꝙ est mortale sed non credas ei nec valet eius ratio. s. ꝙ nulla sit necessitas sicut in vrina. immo maior ꝙ quis stet iuxta ignē lōgo tpe ⁊ non calefiat nec etiā alia rotio. s. ꝙ locus poluitur quia polutio nocturna in somnis etiam poluit tñ nō est pctm̄: iō tene cū alex. ⁊ Ri. 35

Decanus idē est qd̄. archidiaconus. et ideo dic. vt. s̄. archidiaconus.

UVA. BHSC. IyR_213

Ego dico q̄ ꝓprie dr decan⁹ q̄ decē clericis ꝓeest. vt p Archi. ca. in capit. l. di. 2 si est i ciuitate: qz habet iurisditionē 2 primū locū i choro: ideo dr habere dignitatē vt per Pa. c. cū inter vniuersas. in ver. decanum. de elec. 2 not. rota deci. ccccxlviij. incipi. fuit dubitatum in no. decani aūt rurales nō hñt dignitatē. vt p Cardi. in cle. ij. in fi. in ver. decani rurales. de rescrip.

Decima alia predialis. scz de his q̄ pueniūt ex prediis. Alia psonalis. s. de his q̄ pueniūt ex negotiatiōe. artificio. scia militia. venatione 2 hmōi industrijs psonaꝝ. Alie mixte sicut que proueniūt de aialib⁹ 2 eoꝝ fetib⁹ que partiz sunt prediales a prediis. vnde viuūt. partim personales ꝓpter custodiā 2 eorum curam. de hoc habet in. c. aplice. 2 in. c. pastoralis. de deci. 2 de parochijs. c. fi.

1 Utrum sint de precepto dande tempore gratie. Rñ. Alex. i. iij. parte sum. q sic quecūq; cum necessitas est 2 petūt a ministris ecclesie: vel etiā si non petūtur dummodo sit ꝓsuetudo religionis vt in. c. peruenit. sed melius in. c. in aliquibus. de deci. in fi. dicit. Alle quippe decime necessario soluēde sunt que debentur ex lege diuina. vel consuetudine approbata.

2 Sed nunquid cōsuetudo excuset ab solutiōe decimaꝝ. Rñ. vt colligo ex ale. vbi. 3. Solutio decime vno modo est de iure nature 2 mortale scilicet inḡtū cōscientia dictat q̄ deus honorādus est de ꝓpria substantia. 2 q̄ aliquota pars substātie detur ad sustentationem ministrorum dei 2 hec fuit semper in precepto. vñ Sene. xlvij. sacerdotibus egypti cibaria ex horreis publicis ministrabant. alio modo dicit iudiciale preceptum inḡtum determinat. certam. s. decimam partem dandā ministris ꝑ rationem equitatis mutue distributionis vt sit equalitas dati 2 accepti inter seminantem spiritualia et temporalia dantē ꝑm q̄ possibile est: 2 hoc fuit in lege in precepto simpliciter. Exo. xxij. 2 numeri. xviij. ante legē vero fuit de cōsilio vt patet ge. xxviij. vbi Jaco. voluit decimas. q̄ facere nō potuisset si fuisset in precepto. Tertio modo solutio decime est quid cerimoniale ꝓtum ad aliquam significationem sicut 2 omnia antique legis facta scōm illud. j. cor. x. Oia in figura cōtingebāt illis. Qui em decimā dat que est perfectionis signuz eo q̄ denarius numerus est perfectus quasi primus limes numerorum vltra quē numeri non procedunt sed reuertuntur ab vno nouē partib⁹ reservatis protestatur quasi in quodam signo ad se pertinere imperfectionem. perfectionem vero que erat futura per xp̄m esse expectandam a deo vnde cū iudicialia hodie non obligent nisi prout recipiūtur ab eo qui potest. patet q̄ isto scōo modo decime sunt de iure posit. no. aut vero sunt cerimonialia hodie ꝓhibētur. 2 in hoc cōcor. Ri. in. iij. dist. xvij. et sanctus Tho. secūda secūde. q. lxxxvij. 2 hoc tene. licet Inno in Rub. de deci. et Ho. teneāt q̄ simpliciter sint de iure diuino mozali 2 naturali. q̄ nō est verum nisi vt dictum est. 2 in hoc decipiuntur multi canonste. Cum ergo queritur an consuetudo excusat a solutione ipsarū. dico quod si sacerdos qui ministrat spiritualia petit propter indigētiam 2 sustentationem non excusatur propter cōsuetudinem quin teneantur dare tā prediales quam personales: quia nulla cōsuetudo potest contrarius naturale et mozale. 2 viij. dist. que contra. Similiter nō potest consuetudo excusare quin homo teneatur ex aliquota parte substantie sue honorare deum excusare autem potest cōsuetudo 2 excusat in aliqs casibus si sit prescripta. Nam quod detur sacerdoti non indigenti decima ex institutione 2 precepto ecclesie solū est tempore gratie. Et hoc videtur innuere Host. in. c. a nobis. de deci. cum dicit q̄ consuetudo excusat a decimis 2 predialibus nō soluendis cū nō petunt. ꝑ quo facit. c. suggestū. e. ti. q̄ ee nō pōt si eēt ꝓceptū mozale. Nec ob. xij. q. j. §

UVA. BHSC. IyR_213

his ita .x.xvj.q.j.reuertimini.c.decime
x.c.in sacris.x.c.decimas.x de decimis
prochianos.xiii.c.tua nos.x i.c.tua no
bis x. c. cū nō sit in hoie.x.c.i aliqb⁹ ōz
q a deo sunt istitute vel diuia lege pce
cipiunt qz ibi accipit lex diuina p lege
mosayca.vt pz.xiij.q.j.§. his itaq; q̄dē
filios gre nō ligat:nisi quo ad mozalia
vt pz di.v.§.j.x.vj.di.§.his ita x de pur.
post par.c.yn:co.vel nisi vt dixi in dicia
lia pcipiant ab eccla. vt facit in dec:
mis.vt i ti.de deci.in multis.c.x. i aliq;
bus aljs vt pz de itur.c j.xxiij.q.iij. x
vj.x tūc iz si preceptū legis diuine date
moysi.nō in tñ obligat vt tale.sz vt pce
ptū eccle. Et iō male reprehēdūt aliq
canonīste theologos q̄ dicūt decimas
nō esse de iure diuino: qz negāt q̄n fue
rint pcepte a deo i lege veteri. sz qz nō
obligāt vt lex diuina inq̄tū sunt in di
cialia pcepta:sz solū vt pcepta eccleſie.
Inq̄tū aūt sūt a iure naturali x mozali
bꝰ sunt de iure diuio debite etiā hodie.
Et iō ꝛclude q si minister eccle idiget
ppter sustētationē x petit q nō excusat
ppter sñetudinē ?ziā.si aūt nō idiget
tenet soluere ?z q cōsuetudo se hz vel
decimā vel v:gesimā. aut trigesimam
aut si nihil soluit excusat dūinō ꝛsuetu
do sit pscripta p ea q̄ dixi.§.cōsuetudo
Sanctⁱ tñ eēt eas itegre soluere.x p
hoc facit.c. a nobis de dec.vbi ōz q̄ li
bet tenet soluere decimas.nisi a pstatio
ne ea. spāliter sit exēpt⁹.q quidē esse
nō posset si essent simplr de iure diuio
ar.iij.di.erit.facit etiā q not.arch xvj.
q.j.x sequit pa.in.c.in aliquib⁹ de dec.
3 ¶Utrū papa possit dispēsare ne q̄s de
cimas soluat.Rñ.Ale.vbi.§. q pceptū
de decimis inq̄tū ē in diciale pōt eccla
ordinare q̄ x quas debeāt recipe et qui
soluere:sicut fecit i multis religiosis.vt
§.dictū est x hoc intelligit rōne neceſſi
tatis vel vtilitatis.aliter nō ɔz facere.
4 ¶Sz q̄rit q̄n dari debēt.Rñ.vt ōz in.c.
cū hoies de deci.q statim fructibꝰ col
lectis.Et hoc ad prediales.quo ad pso
nales debēt solui i fine anni. Sz tu dic
q ?z sñetudinē pscriptā sunt soluēde

nisi pereunt peribūt illi qui est in moza
alias non sed cui debentur.

¶De quib⁹ debēt solui. Rñ. q de oib⁹ 5
fructibꝰ terraꝝ.arboꝝ:animaliū.pisca
tionū.venationū.ficuū pēsionū. inole
dinoꝝ.etiā a duentum balenoꝝ: sullo
nioꝝ lapidicinioꝝ methalarioꝝ. Itez
de negocijs x artificijs x ceteris bonis.
vt colligitur.xvj.q.j.x.q.vij. et de deci.
in multis.c.sed hodie consuetudo ser
uanda est.

¶Utrū ō illicite acq̄sitis. Rñ.al. vbi.§. 6
q in psonalib⁹ ē distinguēdū aut trās
ferr dñium in acquirēte.x sic tenet da
re sz eccla nō ɔz recipe q̄a dia psona est
in scelere ne videat approbare eiꝰ mo
res.sz si cozexerit poterit recipe. sic in
meretrice x histrione x hmōi.si aūt do
minia nō trāsferr:sicut i vsura.furto ra
pina x hmōi sic non tenet nec ecclesia
pōt recipere. Si ?o decime sunt pdia
les indistincte quilibet tenet q̄tūcunq;
peccatoz x inde⁹ x inuasoz.x eccla pōt
recipe:qz nō dantur intuitu psone. sed
quasi ex censu debito pdiozum.facit.c.
de terris.de deci. Non tenent tamē iu
dei soluere psonales decimas cū nō pci
piant sacramēta: nec audiant diuina.
dicti.c. de terris.

¶Qui tenētur dare decimaz. Rñ.Ale. 7
vbi.§. q oēs laici tā pauperes q̄ diui
tes. Itē etiā iudei de pdijs.d.c.de ter
ris.vt.§.in.§.pcedēti.xvj.q.j.decimas.
Itē clerici de rebus patrimonij sui nisi
deseruant illi eccle cui debent. e.c. ij.
Jt ē Alex. dicit q vbi esset consuetudo
q de fructibꝰ possessionū eccle possent
testari in morte sūr tenerentur de ipsis
ad decimaz. et sic intellige.c.ij.de deci.
itē religiosi nisi sint exēpti p̄uilegio se
dis apl̄e sicut sunt monachi vbi tēpla
rij.hospitalarij x hierosolomitāi x mul
ti alij de quo no.in.c. fuggestiū cū mul
tis.c.se.de deci. Dicit tñ Ale. vbi.§.q
p̄uilegiū de nō soluēdis decimis nō li
berat eos q̄n teneant soluere in trib⁹
casib⁹. ¶Primo cū pactione tenent: qz
p̄uilegiū nō reuocat pctm̄ pcedēs nis
si fieret mētio specialis in eo.vt in.c. ex

UVA. BHSC. IyR_213

multiplici.de deci. ¶ Scdus cum parrochialis ecclesie cui debeant enormiter ledit.arg.d c.suggestū. ¶ Tertius cuz eas soluēdo tacita renūciant p̄uilegio sz de hoc vide gl ꝛ doc.i.d.c. suggestū. ¶ Cui debeant dari. Rñ ꝙ p̄diales debēt dari illi eccl'ie in cui⁹ parrochia p̄diū situ vt in.c. qm̄ de deci.ꝛ i.fi.d̄ poc. nisi aliud habeat ꝯsuetudo.in.c.j.ꝛ.ij. ꝛ in.c.ꝯmissuz ꝛ multis alijs.c. de deci. Personales vero debēt dari eccl'ie parrochiali in q̄ audiuit diuina.vel vbi recepit eccl'iastica sacr̄a.xvj.q.j.c. questi. Mixte vero debēt dari vbi consuetudo est vel si nō est cōsuetudo. si pascuntur in vna debētur illi parrochie. Si vero partim in vna partim in alia diuidant facit qd̄ not.c.apostolice.de deci. et pa. no.diffuse in.c.cum contingat.eo. titu.

9 ¶ Utrū soluēdo ei qui de iure ecclesiā nō tenet sed de facto excuset. Rñ. ꝙ nō si scit.nisi ex iusto metu excuset.vel nisi p tollerantiā ecclesie q̄ cū nō ꝯtradicat vr̄ cōsentire s̄m Rod. Et hoc vltimū verū nisi placet eis ecclesiam fraudari.

10 ¶ Utrū cleric⁹ q̄ hz sufficiens patrimonium vñ viuat s̄m statum sue personē possit decimas recipere. Rñ. Ale.vbi.s̄. ꝙ sic.vt ꝓcurator l necessitates pauperū vel vtilitates eccl'ie expēdendas. nō aūt in vsus ꝓprios cōuertendas imo si in ꝓprios vsus cōuertit cōmittit sacrilegiū si in malos incurrit iudiciū. facit c.qm̄ in fi. xvj.q.j.ꝛ.c. pastor.j.q.ij.

11 ¶ Utrū decime possint p̄scribi. Rñ. qd̄ layci nullo mō pñt p̄scribere vt eis soluant de p̄scri.c.cām.sz clerici si parrochiā hñt pñt de p̄scri.de q̄rta.si v̄o non hñt nō pñt.sil'r ꝛ de religiosis dicēdū ē ar.eoꝝ q̄ no.iij.c.placuit.de p̄scrip. ꝛ in c.cum contingat.ꝛ.c.seq. de deci.

12 ¶ Cui soluet qui antiquit⁹ nō soluit ꝛ nūc vult satisfacere. Rñ. ꝙ nō ei q̄ p̄scripsit sz eccl'ie parrochiali s̄m Ro.ꝛ Ray. Qd̄ verū credo si eccl'ie parrochiali.tūc erant soluende.alias secus.

13 ¶ Utrū sacerdos parrochialis possit remittere decimas non solutas tpe p̄teri to. Rñ. s̄m Ro. ꝙ sic in totū vel in partē ex quo in posterū vult abstinere ꝛ facere debitū suū.sed mihi vr̄ ꝙ non possit nisi sit paup cui remittuntur arg.c.fin. xvj.q.j qꝛ cū sint pauperū nō possunt in nō pios vsus cōuerti nā ꝛ sup alimētis legatis nō vz transactio sine iudicis autoritate.l. cū hi q̄b⁹.ff. de trāsac.

¶ Utrū layco possit ꝯcedi decima. Rñ. 14 s̄m docto.in.c.ad hec.de deci.ꝙ nullus cōtractus pōt iniri cum layco de decimis p quē dominium directū vel vtile transferat in ip̄m qꝛ videt alienatio q̄dam vt ꝓbat p tex.cū glo.in cle.s.de re. ec.non alie. Sed cōcessio ad modicum tempus q̄ nō videt alienatio bene potest fieri ꝛ etiā ad tempus vite alicui⁹ ex causa ꝛ cū autoritate prelati s̄z glo. in.c.quāuis eo.ti.qꝛ ꝓpter dubium vite pōt dici modicuz tēpus. Sed de hoc dicto glo.dubito propterea que dixi.s̄. alienatio.§.xviij.ꝛ potius credo ꝙ non possint cōcedi ad vitā alicuius nisi autoritate pape ꝛ hoc intelligo in layco q̄ laycaliter viuit secus in layco conuerso ꝛ religioso cui cōncedi possent scd̄m ꝙ not.docto.in.d.c.quamuis. Jus vero decimandi nullo modo potest cadere in layco cum sit spirituale vt in dictis.c.no.ꝛ hoc intelligo siue autoritate pape qui solus pōt s̄m not.in.c.ij.de iudi. ꝛ tuti⁹ est in foro anime si ex hoc papa facit al's non.vt no.do.An.in.c.a nobis.de deci.ꝛ sequitur Pau.

¶ Utrū layc⁹ habēs in feudū decimas secura ꝯsciētia teneat. Rñ ꝙ si scit se habere post ꝯsilium Laterañ.ꝙ fuit celebratum.Mcclxxix.sine autoritate pape non potest tenere:vt not.in.c.prohibemus.de deci. Si scit se habuisse an illud concilium vel post sed cum autoritate pape ꝛ ex causa sic pōt tenere. Si vero ignorat:an ante vel an interuenerit autoritas pape seu causa legitima tunc.ho.vt refert Joan.an.in.c cū apostolica de his que fi.a p̄la.tenet qd̄ nō pōt tenere. Jdē Arc.ꝛ Jo.mo.c.ij.de deci.lib.vj. Sz Jo.an.tenet cōtrariū qñ cōmunis est opinio ꝙ autoritate pape vl' ante illud concilium fuerint ꝯcesse que

UVA. BHSC. IyR_213

opi.mihi placet maxime qꝛ vnusquisq; foro aie p̄sumēdꝰ ē bonꝰ nisi constet de malo.iō ⁊ dz credere ꝙ p̄decessores sui non tenuissent nisi cum bono titulo.

16 ¶ Utrū talis laicꝰ possit eas transferre. Rñ.ꝙ nō in laicum quocunq; titulo ex quo transferat̄ dñiū vtile vel directū ⁊ lz gl.in.c.ꝓhibemꝰ. de deci.tenuerit ꝙ autoritate ep̄i posset tñ cōiter nō tenet̄ ⁊ bene. In aliā aūt ecclesiā vel religiosum locum bene pōt donare. vt in.c.cū apostolica.de his que fi. a p̄la.⁊ hoc de cōsensu dyocesani. Pignorare autē nō potest ꝑm Joan.an.sed hostiē.tenet ꝙ sic. ⁊ Pau.placet ⁊ mihi vt cui plus liceat ⁊ minus.

17 ¶ Utrū eccl̄ia possit sine symonia redmere decimas ab aliquo iusto detentore. Rñ.ꝙ pōt redimere qñ ex tali pecunia nullū ius de nouo acq̄rit al's nō lz: vt no.in.c.dilectus.el.primo de symo.

18 ¶ Utrū liceat clericis accipe in pignus decimas detentas a layco. Rñ. Ale.vbi s̄.ꝙ sic sicut quālibet aliā possessionem q̄ laycus detineret iniuste nec tenētur fructꝰ cōputare in sortē dūmodo hmōi decime non pertineāt ad al's ecclesias. sz ad suas qꝛ ad al's si ꝓhibetur: vt i.c. interdicimus. de deci.

19 ¶ Qūo ⁊ qñ religiosi tenent̄ facere conscientiam ⁊ predicare.de decimis. vide excommunicatio.vij.casu.xliiij.

20 ¶ Que ē remuneratio fideliter soluentiū decimas. Rñ.ꝙ multiplex. p̄ria habundantia fructuum. Scd̄a sanitas de quibus Mal'.iij.⁊ in.c.reuertimini.⁊ in c.decime.xvj.q.j. Tertia bonitas p̄ncipatus.xvj.q.vij.maiores. hoc tollit fiscus ꝙ non accipit christus.

Defensio Utruz sit licita ad sue p̄sone tuitionē ne ledat̄. Rñ.ꝙ sic vt i.l.vt viz.ff.d̄ iusti. ⁊ iur.⁊ ibi Bar.⁊ Bal.⁊ alij i.l.sciētiā.§. q̄cū aliter.ff.ad.l.aquil.etiā religiosis sine licentia supioris quādo licētia comode haberi non potest ꝑm Joā.de li. in tractatu de iusto bello Ratio qꝛ hec cōpetit de iure naturali.di.j.ius naturale ⁊ quo ad actꝰ naturales religiosi nō censent̄ mortui.xvj.q.j.c. placuit.el. ij.l.deo nobis C.de epis.⁊ cle. ⁊ etiā aduersus suū superiorē pōt q̄s se deffendere.ar.c.ex p̄te.de accu.⁊ hec verū si ille contra quē se defendit iniuriose vult euz ledere.quia si iuste ⁊ ordine iusticie seruato procedere, nō posset sine peccato se defendere. alias sic dūmodo fiat defensio cum moderamine inculpate tutele. Istis.n.duobus concurentibus. s.ꝙ sit ad repelleñ. iniuriam cum moderamine iculpate tutele licet. Aduerte hic ꝙ non licet percusso percutere etiam incontinenti: quia hoc esset vindicta.l.non est singulis.ff.de.reg.iur.nisi timeret de percussione geminata faciunt no.per Innoc.in.c. olim causam. de resti.spo.⁊ ꝙ no.in summa.xxiij.q.j. facit.l.iiij.in prin ff.ad.l.aquil.

¶ Utrū defensio possit tolli per papam vel principem vel legem vniuersalem: vel municipalem. Rñ.Alb.in.l.omnes.C.de epi.⁊ cle.quidam dicunt ꝙ nō cū sit de iure naturali.⁊ videtur expressum in cle.pastoralis.§.pe.de re iudica. dominus Gabriel' de osseletis i suo tractatu tenet ꝙ si statuto cauetur ꝙ possit procedi nulla data defensione ꝙ valeat ⁊ ꝓ hoc facit.quia lz a populo sit spēs defensiōis.tñ tollitur in multis casibus: vt.C.quoruz ap.nō re.per totū. Idem quia iura volunt in multis casibus nullam dari defensionem.vt.C. de sic.l.fi.in fi.C.de adu.l.j.adulterij.C.de fal.mo.l.ij.cum similibus.nec ob.ꝙ defensio sit de iure naturali.qꝛ verū est in defensione manuali ⁊ de ista loquitur. d.l.vt vim sed defensio danda per iudicem reo petenti vel nō petenti est de iure gentiū vel ciuili ⁊ ideo per aliud ius tolli potest.⁊ hoc dicit esse veriꝰ Albri. ibidem. 1

¶ Utrū defensio ꝓ rebus liceat. Rñ. ꝑz Inno.in.d.c.olim ⁊ Bar.in.d.l.vi vim.⁊ gl.⁊ doc.in.l.j.C.vnde vi.ꝙ sic ⁊ pro rebus auferendus ne auferātur ⁊ ablatis vt recuperentur. Et hoc verū i ablatis si incontinenti fit idest antequā ad alia negocia diuertat.tex.est.ff.de vi.et 2

UVA. BHSC. IyR_213

vi.ar.l.idem est.§.cuz igit qui amatus. Et dicit pa.in.c.significasti.scdo de homi.q dr interuallū qñ relicta prima se diuertit ad alia nō necessaria. Secꝰ si comedit vel bibit vel cōgregat amicos ꝛ hmōi.ff.d v.ob.l.cōtinuꝰ prio Rñ.ff.de du.re.l.ij.§.vl.C.vñ vi.l.j.ꝛ cuz hoc scit a iure cōcessuz nō requiritur autoritas superioris nisi de bono cōsilio nec incidit talis in excōicationē si persona a q̄ aufert esset ecclesiastica etiā si i personā imittit manū: qñ al's recuperare nō poterat vt colligit i.d.c.oli.ꝛ d.c.significasti nisi a ꝓposito modū excedat vt i.d.c.olim ꝛ.d.c.significasti. ꝛ de appel.c.significauerunt.

3 ¶ Utrū quilibz de populo possit quēlibet dafendere impune. respōdet Bar. in.l.si quis in seruitute in fin.ff.de fur. ꝛ in.d.l.vim.ꝛ ibi gloss.ꝛ.xxiij.q̄stio.viij.§.j.in gloss.ꝛ Cy.ꝛ pe.in.l.j.C.vnde vi. q sic consuluit tamē Bar.in.d.l.vim ad tollendū oē dubiū q faciat sibi mandari vt ip̄m defendat clamando defendite vel currite ꝛ similia vt not.Bal.in.d.l.j.quia. tunc oēs licite ꝛ impune facit in ar.l.gracus.C.de adul. Aduerte tñ q irregularitatem nō effugit qui pro alterius defensione aliuz occidit de quo vide.j. homicidium.iij.§.iij.

4 ¶ Quid dr moderamē inculpate tutele Rū.gl.in.d.l.j.multū laborat sz bar. ibi ꝛ in.l.furē.ff.ad.l.cor.de sic. dicit qd inculpata tutela ē id facere sine quo al'r se deffendere non potest sine periculo ꝑsone vel rerum vnde non debet pati q dānificetur in aliquo si damnuz est irrecuperabile al's secus vt in.d.l.furē. Ex quo infert q etiā si non possum effugere quin me percutias nisi te interficiaz q licite te interficio qꝛ eū iniuria personalis sit maior q̄ realis vt i.d.l.i seruorum in fi.ff.de penis ꝛ ꝓpter reales irrecuperabilē possuz te interficere vt in.d.l.furē.ergo fortius ꝓ ꝑsonali facit glo. de.resti spo.olim.el.j.ad fi.ꝛ glo.in.c.singnificasti.el.ij.de homi. Et istud tenet Flori.in.d.§.que cum aliter Bald.vero in.d.l.j.dicit quod tria debent esse vt si moderamen. ¶ Primum equalitas vt fit cuz armis.vt.ff de vi ꝛ vi.arma.lege prima.§.vim vi. Sed ego hoc credo verum quando potest repellere. quia paruus vir cum armis potest se defendere a magno qui cum pugno forte eum interficeret ar.i.q.vij.§.tria. ¶ Secundū tēporis vicinitas quia si post esset vindicta contra.c.seditionario.xlvj.distinc. ¶ Tertium talis ꝛ tanta quāta est necessitas. ¶ Adde quartū q intētio sua feratur vt se defendat. quia actus ex intentione nemo accipit non ex eo quod est per accidens.i. preter propositum in actus moralibus. Unde duo effectꝰ ex vno actu possunt venire. puta proprie vite conseruatio ꝛ inuadentis occisio. Si ergo intenderet occasionem vt finē sic nō liceret sine pctō mortali. Si autē suā defensionē. sic denominabit defensio non occisio cum debeat denominari actus mortalis. nisi ab eo q intendit nō ab eo q est p̄ter intētionē.cū sit causa per accidens vt ptz.v.ethi.c.iiij. ꝛ sic non erit peccatum.

¶ Quid si excedit modū. Rñ.ꝟm Inno. 5
ho.ꝛ d.Ant.in.c. olim causam. de resti. spol'.q si excedit a ꝓposito sic tenet de dāno. Si aūt nō a ꝓposito sic non tenet ad aliquam satisfactionez nisi forte ad cautelā facit.l.si ex plagijs.§.tabernariꝰ.ff.ad.l.aq̄l. nec excōicationē icurrit. vt no.in.d.c.olim.el.j.ꝛ.d.c. significasti. el.ij.lz Ray.dicat q est tutiꝰ q petat absolutionē vel dispēsationē.ꝛ est bonum qñ comode pōt haberi. Dicit tñ.d.Ant. in.d.c.olim q q̄ insequit ꝑcussorē de facto ꝛ vulnerauit nō dz puniri vt dolosus. sed vt culpabilis qꝛ incōsultus calor vicio calūnie caret.l.j.§.queri posset ff.ad turpilia.ij.q.iij.§..notandū.etx.in l.si adulteriū.§. iperatores.ff.de adul. glo.xxiiij.q.j.§.j.

Defunctus. Uide.j. mortuus.

Degradatio duplex q̄dā v̄balis q̄dā actualis. Et hec actualis fit sic.qñ clericus indutus vestibus sicut si in offi-

UVA. BHSC. IyR_213

tio esset dispoliatur cum verbis ad hoc cõgruis. vt habet in.c. degradatio. de penis.li.vj.⁊ dicit Ge.i.d.c.ꝙ actualis degradatio est executio ꝟbalis depositiõis ꝓpterea tenet ꝙ põt fieri sine numero epoꝝ. sed nõ verbalis. qꝛ oportet fiat a ꝓprio epo ⁊ sit debitus numerus epoꝝ vt in.d.c.in tex.⁊ in glos.

☞ De his duab⁹ degradationib⁹. de quibus hic tãgitur. no.gl.in.l.ij.§.sꝫ et si cum.⁊ ibi doc.ff.de infa.vbi no. ꝙ degradatio actualis fuit adinuẽta ad instar exautoratiõis de qua ibi de q̃ vide Bar.in.l.q̃ vno exauctorato.ff.de re mili.⁊ Bal.in auten.presbyteri.C.de epis. et cle.⁊ an debeat fieri degradatio clerici ad mortẽ condẽnati priusq̃ executio. no.bal.ꝙ sic in.l.j.C.an seruus ex fac. suo.⁊ an requirãt duo ꝓcessus no.bar. in.l. ij.§.ignominie causa.ff. de infa.ꝙ quando fit ab eodem iudice ꝙ sufficit vnus alias duo requiruntur.

1 ¶ Utrũ verberãs clericũ degradatum sit excõmunicatus. Fuerũt opi.sed plꝫ mihi opi.gl.in. d. degradatio.ꝙ verberans degradatũ actualiter nõ sit excõmunicatus.sꝫ degradatũ verbaliter sic. ⁊ est securior opi.dicit tñ Pa.i.c.ad abolendã de hereti.veꝝ nisi post verbalem sequatur incorrigibilitas.qꝛ tũc perdit etiã ꝟꝫ vnũ intellectũ.c.cũ non ab hoie de iudi.⁊ absque alia traditione posset comprimi per iudicem secularem.

2 ¶ Utrum iudex secularis possit iudicare degradatũ actualiter. Rñ.ꝟꝫ no.i.d. ca.degradatio.ꝙ q̃uis tutius esset vt traderet ꝑ iudicem ecclesiasticũ.tñ ex q̃ actualiter degradatum est potest per tex.prefati capl'i.

3 ¶ Utrũ degradat⁹ ꝯficiat celebrando. Rñ.ꝟm Ar.de cõse.di.iiij.in.c.ostẽditur ꝙ sic ⁊ ista est verissima opi.qꝛ caracter a deo impressus in aia per hominẽ non põt auferri.lꝫ gl.l.di.dixerit contrariũ in.c.accedens.⁊ multi alij.

4 ¶ Utrum degradatus teneatur dicere officiũ si est in sacris. Rñ.ꝟm Ro.ꝙ sic ꝙ ꝓbatur ꝑ.c.dolentes de cele.miss.quia ex quo oib⁹ ordinatis precipitur.⁊ iste ordinatus sit ⁊ caracterez habeat licet degradatus officium dicere tenetur nõ tamẽ debet dicere Dñs vobiscũ.⁊ silia que ad dignitatez ordinis pertinent.

¶ Quis potest restituere degradatum depositũ. Rñ.ꝙ solus papa.c.j.⁊.ij.l.d. Sic ⁊ preses prouicie non põt restituere quẽ dãnauit.ff.de qõ.l.j.in.fine

Delectatio in cogitatione vtrũ sit peccatũ mortale vide.s̃.cogitato.§.ij. 5

Delegatus est is cui a summo põtifice vel ordinario cũ cõmittitur cã q̃ ad ecclesiasticos. S.l'r dico de iperatore ⁊ alijs dominis quo ad secularia.

☞ De materia de qua in li.§.qꝛ tangitur de varijs generib⁹ delegatoꝝ ideo in pluribus locis doct.l. de hac materia tetigerunt sed quia in prin.hic tangit de delegato pape ⁊ principis.⁊ illi nõ possunt cognoscere nisi in loco insigni vbi fit copia ꝑitoꝝ vt omnis ꝑ rom. sin.cccclvij.inci. si allegatur causa.

¶ Quis potest delegare. rñ.ꝙ quilibet ordinarius ⁊ quilibet qui ex ordinaria iurisditione aliquid potest. 1

¶ Quis potest esse delegatus in ecclesiastico foro. Rñ.ꝙ delegatus pape nõ põt esse quis nisi sit in dignitate constitutus vel personatum habẽs: aut canonicus ecclesie cathedralis vt in.c.statutũ de rescri.li.vj.⁊ ꝙ habeat ad minus xx.annos nisi ex certa sciẽtia papa causam committeret nõ existenti in dignitate vel minori de of.dele.cũ vicesimũ de elec.cuꝫ in cunctis aliorum põt quilibet esse qui nõ prohibetur. verum est ꝙ cause.spirituales vt de decimis.de iure patronat⁹ ⁊ huiusmodi non pñt delegari laicis sed clericis tantum de iudi.decernimus. 2

¶ Utrum guardiani ordinis nostri minoruꝫ ⁊ priores fratrum mendicantiũ habeant dignitatẽ. Rñ. Ge.in.c. nullus de elec.glossa.hic tenet ꝙ sic. Et iõ possunt esse delegati pape facit ꝙ no.Pa. in capitulo causam de iudicijs.et in capitulo cũ olim de maiorita.⁊ obediẽtia. 3

UVA. BHSC. IyR_213

ꝛ Car.i cle.ij.de reſcri.ꝛ ibi gl.pa.tamē i.d.cle.ij.diſtinguit de prioze ꝙ aut hz ſupra ſe i monaſterio ſuperioze ſicut q̄ eſt ſub abbate ꝛ iſte nō habet dignitatē ſz ille qui non habet ſupra ſe ſuperioze i monaſterio habz dignitatē ꝯuis nō ſit perpetuus ſufficit ꝙ poſſet eſſe.

4 ¶Quid pōt delegari.Rñ.ꝙ q̄dā pertinent ad ordinem epāle:vt conſecrare ordinare ꝛ iſta delegari nō pñt nō habēti illū ordinē:alia oia poſſūt delegari niſi pḥibeantur a iure.hec habentur de offi.oz.qō ſedem.de conſe.ec.aqua.

5 ¶Quid pōt delegatus.Rñ.Sc.i.c.preſentium de teſti.ex gl.in.c.ſolet.de ſent. ex.li.vj.que dicit ꝙ delegata poteſtas ē ſtricti iuris.ꝛ iō id ſolū pōt ꝙ ē ei ꝑmiſſuz:ꝛ ſine quo cauſa expediri nō poteſt ō off.dele.c.j.ꝛ.c.prudentia ꝛ.l.ad legatū.ff.ō proc.ꝛ id ꝓpter quod facilius expediri poſſet cauſa non venit niſi expreſſe comitatur.

6 ¶Utꝝ ōlegatꝰ poſſit ſubdelegare.Rñ. ꝙ delegatꝰ a pricipe pōt ſubdelegare no.ino.i.c.paſtoralis ō of.dele.facit.l.j. ff.de offi.eiꝰ cui man.ē.in.ꝛ.c.ſup q̄ſtionū.ꝛ.c.fi.e.ti.ꝛ hoc verū niſi qando certum miniſterium ei committitur limitat Inn.i.ō.c.fi.de magno miniſterio ſicut predicare crucē.diſpēſare cū irre gulari penitētiam iniungere abſoluere excōmunicatos:ꝛ hmōi.vel q̄ per reſcripti verba cōpḥendit ꝙ eſt electa Induſtria vel fides eius ſicut q̄ dr. Cōfidim ꝰ de tua induſtria:vel perſonaliter exequaris vel quando negocium non eſt bene expedibile per alium. Fallit in legato ſedis apoſtolice qui etiaz in predictis poteſt ſubdelegare:vt in.d.ca.ſi patet. Delegatus autem ab inferioze non pōt niſi ſit delegatus ad vniuerſitatē cauſarū.ff. de iudi.l. cū pretoz.§.j.ff.quis ꝛ a quo ap.l.j.§.j.vl niſi hoc ſibi ſpecialiter concedatur ſm Joan.p. c.is cui. de offi.de.li.vj. vl niſi quando vnum articulum totius cauſe committeret cle.j. de offi.deleg.

7 ¶Nūquid poterit ſubdelegare nō exiſtenti in dignitate vel pſonatu neq; canonico eccle cathedralis.Rñ.ꝙ nō vt cōmuniter tenet in.d.c.ſtatutum.

¶Quid de ſnia duo. delegatoꝝ diſcordantiuz.Rñ.ꝙ depēdet ex delegāte vt acceptet quā voluerit.Secus ſi in ſnia arbitroꝝ ex cōpromiſſo qz nō tz ſimilit̄ pſidētes loco pape i cōcilio generali niſi oēs cōſentiāt in actu gerēdo nihil faciūt:qz vnius cōtradictio iācit totū no. pa.i.c.nō eſt de reg.ꝛ i.c.pe.de ſta.mo. Secus in ſnia duoꝝ ordinarioꝝ diſcordantiū q̄ tenet pro reo niſi in cauſa matrimonij libertatis ꝛ teſti ꝛ in hmōi facultatibus:quia tūc tenet pro actore vt in.c.vl.de ſen.ꝛre iud.intellige ſi agit vt matrimonium ꝛ huiuſmodi teneant aliter valeret pro eo qui vt valeat agit vel ſe defendit. 8

¶Utrū quis teneat acceptare ſubdelegationē in caſu q̄ſubdelegare pōt.Rñ. Inno.in.c.paſtoralis.de of.del.ꝙ ſic niſi q̄ cōſtat ꝙ delegatus malicioſe ſe exonerat vt in tex.p̄fati.c. paſtoralis.nā tūc nō tenet:ꝛ ſi vellet eū cogere iuſta ē appellatio eius ſecus ſi non cōſtaret.ꝛ eſt differētia inter delegatum a pricipe et ab inferioze.qz delegatus a pricipe pōt cogere oēs ēt ſi nō ſint ſui fori.C.q̄ pro ſua iuriſ.l vnica.ff.de mune.ꝛ ho.l. munerꝝ.§.iudicādi exceptis aduocatis q̄ alibi cḡ i foro ſuo recipere iudiciū nō poſſūt cogi.C.de aduo.d.iu. l.ſancim ꝰ. in fi.delegatus ab ordinario nō poteſt cogere hoiez alterius fori.ff.de iuriſdi. om..iu.l. vlt.ff.de tu.q̄ cu.dat.ab hꝰs.l. j.ō offi.oz.paſtoralis i prin.ꝛ in gl.p̄fati.c.paſtoralis de of.dele. 9

¶Ubi pōt cognoſcere delegatus pape vide.ē.cōmiſſio. 10

¶Qñ expirat iuriſditio eiꝰ.Rñ.re integra expirat ꝑ ſciaz mortis delegātis.l. eius qui in prin.ff.ſi cer.pe.de of.dele. gratum.Item per mortem illius cōtra quam mandatur reintegra de reſcri.ſi ſignificauit ꝛ mꝛtis alijs modis.vt in.c. quoniam abbas de of.dele.ꝛ in multis alijs locis que omitto. 11

¶Qūo poteſt abſoluere excōicatos a ſe vide.ē. abſolutio.ij.in princ.ꝛ.§.j. 12

Quid ſi

UVA. BHSC. IyR_213

¶ Quid si delegatus nõ vult facere fidẽ de mãdato suo. ⁊ propterea aliquis nõ vult ei credere cũ nõ teneatur. vt in c. cũ in iure d̃ of. dele. ⁊ cũ excõicat. Rñ. ſm doc. i. d. c. ꝙ nõ tenet qꝛ delegatꝰ nõ hꝫ autoritatẽ excõicãdi nisi qd̃ esset sibi rebellis: ⁊ cũ talis nõ sit ex iurisdictionis defectu nulla est excõmunicatio.

Demẽtia si est perseuerans. excusat a culpa q̃tũ ad factũ in ipsa cõmissum. xv. q. j. aliq̃s. xxxij. v. q. ij. quẽadmodũ ⁊ ab irregularitate. vt in cle. vnica de homi.

☞ De demẽte ⁊ quis dicatur demens ⁊ multas circa illum questiones ponit Bal. in aut. ex causa. col. C. d̃ libe. prete.

1 ¶ Utrum qui aliqñ fuit demens possit promoueri ad ordines vide. s̃. corpore vitiatus. §. viij.

Demoniacus an possit promoueri vide. s̃. corpore viciatus. §. viij.

¶ Quomodo in dubio possit probari an quis sit demoniacus. Rñ. ꝙ si p. xxx. dies carnibus indifferẽter vesci cogat̃: et maxime edinis que demones prouocãt. vt hr̃ i. c. ij. vij. q. ij. in. tex. ⁊ in glo. si nullam sentiet lesionem apparebit ꝙ non sit demoniacus

Denũciatio q̃druplex prima euãgelica qꝛ ab euãglio sũpta mat. xviij. ⁊ req̃rit vj. ¶ Primũ ꝙ si frater. i. christianꝰ. ij. q. iij. ad mensam. lꝫ infidelis posset denũciari si cõtra legẽ nature vel cõtra legẽ eos in moralibꝰ offendit qꝛ papa hꝫ iurisditionẽ in eos in istis casibus de q̃ j. iudeus. §. xxvij. al's non. ¶ Secunduꝫ ꝙ p̃cedat secreta monitio i qua vt emẽdet vel desistat obsecrãdus est. ¶ Tertiũ ꝙ pctm̃ nõ sit oino occultũ. sed ꝙ possit ꝓbari ꝑ testes qꝛ si eẽt oino occultuꝫ non haberet locũ ⁊ sequitur Pa. in. ca. nouit de iudi. ij. q. j. si peccauerit imo si etiã vnus solus testis esset non posset denunciari ad penitentiaꝫ imponendam.

¶ Quartum ꝙ si non desistit vel emendat se ad eius monitionẽ adhibeat testes qui sciunt: vel cuꝫ quibus possit eũ cõuincere. ¶ Quintũ ꝙ si se non corrigit dicat̃ prelato ⁊ denuncietur. ¶ Sextũ ꝙ ꝓbet se eũ bis monuisse vt. j. dicã.

☞ De materia que in hoc. §. tãgitur. ⁊ an ⁊ qualiter denunciatio ⁊ accusatio differãt no. Bal. i repe. l. edita col. lxvij. C. de edem. vbi dicit ꝙ denunciatio d̃t quãdo denũcians se non subscribit ad penam tallionis nec concludit. sed accusatio sit. ⁊ an debeat denũciatio maleficiorũ fieri in scriptis. Bal. in. l. fi. co. pe. C. de nego. gest. tenet ꝙ sic cum succedat loco libelli.

¶ Utruꝫ quilibet teneatur ad supradictã denũciationem. Rñ. do. cano. in. d. c. nouit ⁊ si peccauerit varie loquũtur. sꝫ vr̃ mihi dicẽdũ ꝓ cõcordia ꝙ si loquamur prout est solum fraterna correctio sic tene opi. Arc. i. d. c. si peccauerit. ꝙ ẽ omnibꝰ de precepto ꝙ ſm dixi. s̃. correctio fraterna. Et ista correctio solũ procedit ab actu charitatis. ⁊ ista ꝓprie nõ dicitur denũciatio euangelica nec tenemur de denũciatione ꝓprie euangelica req̃runt̃ supradicta. si vero loquatur ⁊ tunc distinguo ſm Inn. in. d. c. nouit ꝙ aũt loq̃mur d̃ pctõ perpetrato qd̃ recipit augmẽtũ vl' mĩtiplicationẽ seu cõtinuationẽ mali ⁊ etiã de perpetrãdo et sic q̃libet qui credit se eã posse ꝑficere sine graui detrimẽto puta qꝛ non oporteret eũ desistere a negotijs suis vl' incurrere in inimicitiã vel aliud ꝑiculuꝫ tenetur de precepto. xxij. q. v. ca. hic vr̃. quod verum intelligo qñ talis est prelatus per quem finis huius denunciationis obtineri possit qui est vt vel ille emẽdent nam si vellet ad aliud ꝓcedere prelatus peccatore emendãdo se nõ potest de iure ſm doc. in. d. c. nouit. qꝛ per istam viam non queritur nisi penitentia peccati vel si corrigi non vult ad terrorem aliorum excommunicetur. et taliter prouideatur ꝙ ceteri timeant. si vero talis nõ sit prelatus vel nõ possit sine graui damno eam prosequi sic non tenetur nisi solum qui ex officio hꝫ cui dr̃ lxxxiij. di. Error cui non resistitur

UVA. BHSC. IyR_213

approbatur ꝛc. cũ si. si vero loquamur de peccato perpetrato quod. nõ habet cõtinuationem sic dico ꝙ solum tenentur qui habẽt ex officio. rõ quia hoc ꝓcedit ab actu iusticie ad istruẽdũ. alios per exemplũ qđ quidẽ pertitinet ad superiores. xj. q. iij. precipue. ꝛ. xxiij. q. iiij. duo ista.

2 ¶ Utrũ denũciationẽ euãgelicã semp debeat ꝑcedere admonitio de qua. s. dictũ est? Rñ. ꝙ si peccatũ est publicũ nulla req̃ritur mẽtio ꝑm Arc. in. d. c. si peccauerit iuxta illud peccantẽ corã omnibus argue. xlv. d. sz illud si vero peccatũ est occultum ꝛ tardatio denunciationis inferret nocumẽtũ ꝓximo temporale vel spirituale puta traditio ciuitatis heresis ĩfectio ꝛ hmõi similter sine monitione denunciabitur nisi cõstet ꝙ ad eius admonitionẽ desistet nã quilz debet corrigi vt si potest eius fama nõ ledatur. Si vero nõ fit nocumẽtuz proximo nisi ipsi peccãti solum debet precedere duplex monitio. Una ꝑ monẽtẽ solum q̃ per iuramẽtũ ipsius hz probari. Alia ꝑ monentẽ ꝛ vno teste vl' duob⁹ ꝛ per ipsos probatur. limitat Ric. i. iiij. di. xix. ar. iij. q. j. qui cõcordat cũ supradictis nisi ꝓbabiliter crederet nõ proficere per secretã monitionẽ: sed potius ille irritaretur cõtra corrigẽtẽ ꝛ premonitus subterfugia q̃reret vt corrigi non posset iuxta illud ꝓuer. ix. Noli arguere derisorem ne oderit te. qꝛ non debet tunc monere alias sic.

3 ¶ Qui admittũtur ad hanc euãgelicã denuntiationẽ. Rñ. ꝑz gl. in. d. c. si peccauerit ꝛ nouit ꝙ admittuntur omnes infames mulieres minores nisi permaneãt in crimine similiter etiam ad testimonium. Limitat Inno. in. d. c. nouit si solum penitientia de crimine queritur vt debet fieri in ista ꝛ non aliquod temporale nec directe nec incidẽter qꝛ tũc tantum legitimi testes admittũtur ꝑm eundem Inno.

4 ¶ Utrũ sit ordo iuris seruãd⁹ ĩ ea. Rñ. ꝑz Inn. i. d. c. nouit ꝙ nõ. arg. c. j. đ dolo

5 ꝛ cõtu. ¶ Secũda dr̃ canonica q̃ a canonibus inuenta est tñ q̃ habet ortum ꝑm Inn. l. veteri. ꝛ ista est duplex. quedam specialis cõpetẽs illi soli cui iterest. habere bonum prelatum ꝛ fit vt quis de bñficio amoueatur ꝛ requiritur trina monitio ꝑm cõmuniter do. ꝛ facit gl. ij. q. vij. c. qua propter. alia est generalis ꝛ publica ꝛ hoc ꝑm Inn. etiã locũ habet in criminibus perpetratis si crimina recipiunt augmentũ propter multiplicationẽ actuũ vel ꝓpter cõtinuationẽ iniurie alias nõ nisi solũ de ꝑpetrãdis et de hac hr̃ de iureiu. c. quẽadmoduz in fi. quo vero ad ꝑpetranda hr̃ de despõ impu. c. ad dissoluẽdũ. xxij. q. v. hoc. vr̃ ꝛ nõ opz ĩ ista gñali ꝑcedat secreta monitio ꝑm glo. in. d. c. ad dissoluẽdum.

¶ Tertia dr̃ iudicialis ꝛ hec est duplex 6
Quedã publica q̃. s. ꝯpetit ex officio puro ĩ qua nõ req̃ritur monitio sed iudex ex officio suo ꝛ per denunciationẽ suoꝝ officialiũ in ea ꝓcedit ꝛ hz locũ tãtũ in notorijs vt ĩ. l. ea quidẽ. C. de accu. ꝛ solũ iudex q̃ habet merũ vel mixtũ ĩperiũ tales denũciatores ꝯstituere põt vt ĩ. l. j. §. quies quoqꝫ. ff. de offi. ꝑfec. vr.

¶ Quedã ꝑuata q̃ competit leso ꝓ suo interesse ꝛ ista qñqꝫ ĩ foro ciuili ꝛ de plano expedit̃ etiã si nõ ꝑcessit monitio vt qñ ille q̃ ꝓponit nõ põt agere puta qꝛ seruus vel ꝑtãti alteri⁹ subditus. insti. de his qui sunt sui vel ali. iu. §. pe. ff. de of. prefe. vr. l. j. §. qđ autem. ꝛ idem dic de religiosis conquerentibus de iniustis grauaminibus suoruz ꝑlatorũ. Itẽ de his q̃ spectãt ad forum venale vt iusto precio vendantur. Idem de rusticis oppressis in. foro autem canonico req̃ritur triplex monitio ꝑm hos. ꝛ communiter doc. in. d. c. nouit. sed pa. ibidem tenet sufficere binam sicut in euangelica ꝛ hoc credo verum ꝙ debet precedere monitio nisi timor impediret eaz ꝛ licet iudex eccl'astic⁹ ĩdistincte admittat denũciationẽ euangelicã. nõ tñ istã nisi qñ crimẽ est ecclesiasticũ de sui natura vel rõne pacis vl' iuramẽti vel crimẽ notoriuz nõ auditur ĩ foro seculari vl' qñ est miserabilis ꝑsona q̃ eã ꝓponit. Itẽ qñ

UVA. BHSC. IyR_213

ꝓpter potentiã se non potest iuuare in foro seculari quia eius dominus vel tyrannus et hec offert ab euangelica. ¶ Primo quia non admittitur nisi ille cuius interest. Itẽ ille cuius interest nõ repellitur ꝑtextu criminis. Itez in ista nõ recipiunt̃ nisi legitimi testes. Itẽ in ista non solũ requirit̃ vt corrigat̃ pctm̃ vt i illa sed etiã vt res restituatur ⁊ lesus seruetur indẽnis. Item in ista ꝓceditur iudicialiter vnde danda est i scriptis fienda litis conte. ⁊ sententia scriptis ferẽda non in illa lꝫ ista exepdiatur de plano. et ideo dicitur iudicialis quia in inditio fit ⁊ iudicialiter proceditur licet non vsquequaq̃. In illa vero nõ ⁊ de hoc vide Pau. in. d. c. nouit. diffuse.

7 ¶ Quomodo formabitur libellus seu denũtiatio in ista iudiciali. Rñ. ꝟꝫ Inn. in. d. c. nouit sic domine iudex talis tꝫ librum meum cõtra conscientiam et in periculum anime sue cum ad me pertineat. Ideo peto officium vestruꝫ vt cogatis eum ad penitẽtiã ⁊ restitutionẽ.

8 ¶ Quarta dicitur regularis. qꝛ ꝟm diuersas religiones ⁊ religiosorum cõstitutiões expeditur ⁊ ꝓcedit̃ simplr̃ ⁊ de plano ⁊ nõ põt appellari ꝟm Jo. an. facit. c. reprehensibilis. de ap. ⁊ ad istas vltimas nemo obligatur nisi qñ a suo prelato cogitur: vt. j. patebit.

9 ¶ Utrũ teneat̃ quis denunciare alicui eis peccatum quod ipse q̃ ꝯmisit ignorat. vnde. s̃. correctio. ij §. vj.

10 ¶ Utrũ prelato precipenti denunciãdũ peccatum alterius teneatur subditus obedire nisi seruata forma euangelica. Rñ. si peccatum est publicũ vel in nocumentum proximi fiendũ dic ꝙ sic vt. s̃. patet in prin. idem dic quãdo nõ sperat̃ correctio lꝫ nõ sit in nocumentũ vt. s̃. dictũ est. §. j. si vero peccatum non est ad nocumentũ ꝓximo ⁊ ocultum ⁊ speratur correctio si secrete corrigatur vc cõmuniter dꝫ ꝑsumi nisi sint signa ꝓbabilia in cõtrariũ tunc dico ꝟm Ric. vbi. s̃. ꝙ publicã denunciationẽ dꝫ procedere secreta monitio ex ꝑcepto diuino cõtra qd̃ ꝑlatus. nõ potest precipere nec subditꝰ obedire ⁊ si frater se corrigit debeo desistere a publica denuntiatione: ⁊ sic intellige. ij. q. j. si. pecauerit. ij. q. vij. accusatio. nam ex precepto dei teneor si possum sine detrimento boni spiritualis illius quem corrgio famam ipsius non ledere quia pretiosior q̃ tẽporalia ⁊ valet ad bona temporalia vt de test. c. testimonium de exces. prela. inter dilectos. Item ad bona spiritualia quia multi timore ĩfamie a peccato retrahuntur qui quãdo se infamatos cõsiderant sine freno peccant. vnde glo. super illud Math. xviij. vade ⁊ corripe eum ⁊c. dicit ne publice, correctus verecundiam perdat qua perdita in peccato remaneat secretam autem denuntiationem non est necesse precedat monitio. ⁊ ideo siue secrete monuerim siue non siue secrete correxerit. sed ad meã monitionem, siue non tenet̃ secrete denunciare prelato ꝑcipienti: qꝛ valet ad ꝑcauẽdas peccata recidiui nec est in fame fratris ꝑiudiciũ si talis est prelatꝰ qualis esse debet rõ est qꝛ quilibet tenetur obedire suo prelato in his que ꝑtinent ad eorũ officium ⁊ nõ sunt cõtra deũ vel animã sed sic obedire nõ est cõtra deum imo ꝟm deum ⁊ intentionez euangelicã in qua nõ solũ dñs intẽdit peccatorẽ corrigere sed ẽt correctio de reciduo ꝑcauere qꝛ nõ ẽ opus valentibus. Mat. ix. ⁊ sic prelatos medicos voluit esse est etiaꝫ de his q̃ ꝑtinẽt ad officium ꝑlatorum. Uñ Ber. lib. de dispẽsatione ⁊ ꝑcepto. c. v. dicit regularis professio qua se minor sponte subdit maiori cum allegat ⁊ communis equidẽ pacti reo: vtrũq̃ necessitate teneri vinum fidelis cure alterum fidelis obedientie Cura autem non est tantum ad curandum sꝫ etiam ad preseruandum a peccato quod fieri non potest nisi peccator correctus in quo ẽ pronitas derelicta cognoscat̃ nec põt cognosci nisi ꝑte q̃ solꝰ nosti ergo teneris dicere ad bonum fratris tui. Uñ videmus quod semel lapsus in pctm̃ carnis facilius

UVA. BHSC. IyR_213

relaxabit imo vix retinetur huius snia est aug. sup leui. v. c. xxij. q. v. c. hoc videt itē Gual. in sum. Guil. de mara. ⁊ cōiter oēs docto. ordinis nr̄i ⁊ sanctus Tho. in quol. si tñ p signa valde ꝓbabilia ⁊ p̄sumptiones q̄si violētas crederet ꝙ p̄lat⁹ ex illa denūciatiōe fratrem infamare vellet tūc crimē occultū fratris tam veraciter correcti sibi denūciari nō debet ⁊ hoc qua de denūciatione publica dixi vera sunt ꝟ3 sanctū Tho. ij. ij. q. xxxiij. ar. vij. in grauibus peccatis nō in leuibus que fame non derogant. Nec ob. his dictū Aug. in regula qui dicit ꝙ peccatū fratris pri⁹ debet ostēdi p̄posito quā testibus quia vt dicit Ri. vbi. s̄. q. ij. ibi loquit ꝟm ꝙ p̄positus est singularis ꝑsona que potest ⁊ d3 ꝓdesse magis q̄ ali⁹ q̄libet s3 ostendere p̄lato tanq̄ ecclesie. i. sicut in loco iudicis residēti d3 sequi testium inductionē vt dictum est in princi. huius. c. similiter exponit Tho. vbi. s̄. q. viij.

11 ¶ Quid de eo qui iurauit denunciare oē crimē qd̄ sciuerit. Rñ. ꝙ tale iuramētū debet interpretrari vt denunciet mō debito facit. c. ex parte tua de cler. nō resi. cū si. Et ideo si loquimur de denūciatiōe publica sic non pōt nisi primo monuerit peccātem scd̄o ꝙ possit ꝓbare eius dictum. Tertio ꝙ monuerit eum presente vno vl̄ duobus ꝑ quos possit ꝓbare monitionē ⁊ quarto ꝙ noluerit se cōuertere qꝛ istis deficiētib⁹ si reuelaret faceret ꝯ ius diuinū ⁊ sic peccaret mortal̄r vt no. Theo. ⁊ Cano. maxie in. d. c. si peccauerit quod limita verum de omni peccato occulto quod non habet nocere proximo vt dictum est. s̄. si vero loquamur de denunciatione secreta fienda prelato: tunc dic ꝙ tenetur sine probare possit siue non siue monuerit indistincte si modo p̄latus sit qualis esse d3 al's non vt puta qꝛ crudelis qꝛ bestialis vl̄ diffamator ⁊ hmōi qꝛ in tali nō d3 nisi vt pius pat̄ orando mouēdo charitatiue inducēdo fratrem ad corrigēdum ⁊ si non pōt dimittat eum deo ⁊ a ꝑte probat̄ in. d. c. si peccauerit.

¶ Quid si iurauit vel ꝓmisit nō denūciare. Rñ. ꝙ si intēdebat qñ ꝓmisit vel iurauit ꝙ etiā ad p̄ceptū superioris vel etiā sine p̄cepto sup̄ioris in peccato cōmittēdo nō reuelare mortaliter peccauit ꝓmittēdo ⁊ tenet̄ non ob. iuramēto ⁊ ꝓmissione denunciare in casu in quo denunciatio cadit sub p̄cepto. In alijs aūt casib⁹ in quib⁹ est de cōsilio nō tenet̄ s3 bñ pōt denūciare nō obstante tali iuramēto vel promissione sine peccato ꝟm no. xxij. q. iiij. i multis capitulis. 12

¶ Utrū ep̄o vel alio sup̄iore p̄cipiēte vt quilibet qui scit q̄s fecerit tale furtum teneatur reuelare sub excōicatiōe late snie sit reuelandū q̄cq̄d aliq̄s scit. Rñ. vt colligo ex. s̄. dictis ⁊ per ea q̄ dicā. j. inquisitio §. j. ꝙ aut ep̄s h3 infamatuz aliquē de aliquo qꝛ nō plene ꝓbat̄ admonet vt qui scit dicat tūc idistincte tenetur deponere quicq̄d scit l3 nō p̄cesserit monitio ⁊ l3 nō possit ꝓbare. qꝛ tunc non venit vt denunciet sed vt testificet̄ de eo. quod scit facit. c. j. de testi. cog. et quod ibi no. Fallit hoc in parētibus et filijs qui nec etiam volētes ad testimoniuz aduersus se inuicē admittuntur. textus. ē in. l. parētes. C. de testi. ⁊. iiij. q. iij. §. itē parētes. ⁊ intelligitur soluz de ascēdentibus ⁊ de descendētibus non collateralibus ꝟm gl. in. d. §. item. Nec etiam debēt compelli vxor contra virū nec socer aduersus generum priuignū sobrinum sobrinam ⁊ ex sobrinis natū ⁊ eos qui in priori gradu sunt vt. iiij. q. iiij. §. itē. l. iul. ponitur in. l. lege iul. iudiciorum publicorum. ff. de testi. vbi dicit glossa. sobrini sobrine sunt qui ex feminis puta consobrinis descendunt sicut consobrini quasi consorbini. vt instit. de gra. §. iiij. et. vj. Hoc limito quando proceditur criminaliter secus si ciuiliter. vt. j. familia. §. vij. Si autem non extat infamia contra aliquem sed in generali inquirit quis fecerit tale quid vt fit communiter sic tenetur talem admonere ꝟm ordinem euangelicum vt prouideat ⁊ emendet quod fecit et satisfaciat ep̄o p̄cipienti alias si noluerit

UVA. BHSC. IyR_213

tunc si pōt ꝓbare tenet̄ reuelare aliter erit excōicatus sz si ꝓbare nō posset nō tenet̄. Ita tz gl. in.c. sacerdos, de pe. di. vj. ꝛ. vj. q. j. c. si oia ꝛ. q. ij. placuit ꝛ. d. c. si peccauerit. ij. q. vij. plerūqꝫ facit. c. si sacerdos de off. or. ꝛ ratio est quia tūc req̄ritur vt denūciator non vt testis qđ no. quia sepe venit in practica ꝛ ꝑ hoc infert Joā. de pla. insti. de pub. iu. qđ puniens illū qui scit aliquē cōmisisse crimē lese maiestatis qꝛ nō denūciauit cū ꝓbare nō posset ꝙ tenet̄ ei ad oē dānū. Et idem tenet bal. in quodā cōsilio qđ incipit q̄ꝫq̄ꝫ alleg. sint multa. vñ qñ dr qui scit intelligit̄ de sciētia ꝓbabili. l. q̄ accusare. C. de edē. facit. l. nostris. C. de calū. si tñ esset talis p̄latus q̄ secrete ꝓuidere vellet deberet sibi secrete tanq̄ꝫ patri dicere. xxij. q. v. c. hoc vr̄. sed cū cōiter requirāt vt ꝓcedāt iudicialiter nō tenetur nisi de eo qđ probare pōt. ꝛ ꝑm limita qđ. j. dicam furtū. §. xlj. ꝛ vide. qđ dicam. j. familia. §. viij.

Depositū est quod custodiēdū alicui datū est vt. ff. depo. l. j. in prin.

☞ De materia huiꝰ. §. ꝛ ꝙ de re ꝓpria fieri nō potest no. in. l. qui rē. ꝛ ibi Bar. ff. de po. ꝛ qua. act. petatur ꝑ creditorē no. glo. in. l. acceptaz. C. de vsu. vbi etiā in. viij. q. dicit ꝙ dñiū depositi est i aere donec creditor consentiat quo facto est apud creditorem. ꝛ est depositum contractus nominatus. sed pactum de deponendo nō. no. Bar. in. l. iurisgentiū. in prin. ff. de pac.

1 ¶ In quibus consistit depositum. Rñ. glo. in. c. bona fides eo. titu. ꝙ in rebus mobilibus ꝛ se mouentibus nisi forte vbi a pluribus res que est in cōtrouersia ꝓ sequestro deponit̄ vt in. c. exaiata de iud. ꝛ in. l. licet. ff. depo.

2 ¶ Utrū dñium ꝛ possessio transferatur in depositarium. Rñ. ꝙ nō sed remanet apud deponentem. d. l. licet.

3 ¶ De qua culpa tenetur depositarius. Rñ. ꝙ regulariter nō tenetur nisi de dolo ꝛ lata culpa quia cōmuniter fit gratia deponētis tantum vt placet in. d. c. bona fides. ꝛ in. d. l. j. §. vlti. sed in duobus casibus tenetur etiam de leui.

¶ Primus si mercedem accipit ꝓ custodia. d. l. j. §. si quis seruū ꝛ. d. c. bona fides. ¶ Secundus si cōuenit vt teneretur. d. l. j. §. si ꝯueniat vbi dicitur cōtractus ex ꝯtētione legē accipiunt dūmō non conueniat vt nō teneatur de dolo qꝛ hec conuentio est contra bonos mores ꝛ contra bonā fidē ꝛ ideo non est sequēda. d. §. si conueniat. ꝛ tribus casibꝰ tenetur de leuissima. ¶ Primus si causa depositarij apud eum si res deposita. ¶ Secundus si deposito se obtulit intellige quādo diligētissimū excludit. ¶ Tertiꝰ si cōuenit vt in. d. l. j. §. j. sepe euenit de casu fortuito non tenetur nisi fuerit in mora restituendi vel ex pacto conuenerit. d. c. bona fides.

¶ Utrū ecclesia: teneat̄ ꝓ deposito facto p̄lato ecclesie si perijt. Rñ. ꝙ nō vt pz. in. c. j. de depo. nisi sit versum in vtilitatē ecclesie vt ibidē: secus si factū fuisset prelato cū cōsensu capl̄i ꝛ alijs solēnitatibus q̄ requiruntur vt obliget̄ ecclesie qꝛ est factū ecclesie depositū tunc ꝛ sic tenetur: aliqui tamē tenent ꝙ si depositū sit factū apud sacristam deputatum ad custodiam vasorum ꝛ depositorū a prelato ꝛ toto. capl̄o ecclesia tenetur vt in gl. in. c. j. eo. ti. sil̄r qñ prelatꝰ est cōsuetus bene administrare ꝛ gubernare bona eccl̄ie p̄sumet̄ in vtilitatē ecclesie ꝯuenisse. ita dicit arch. i. c. hoc huius. x. q. ij. ꝛ Bar. i. l. ciuitas. ff. si cer. pe. ꝛ latiꝰ ꝑ bal. i aut̄. hoc ius. C. đ sa. san. ꝛc. 4

¶ Sed quis ꝓbabit versum in vtilitatez ecclesie. Rñ. ꝙ ille q̄ dicit. l. eiq̄. ff. de ꝓba. ꝑm Inn. i. d. c. j. ꝛ dicit speciale hoc in deposito ꝛ i mutuo vt. d. aut̄. hoc ius. §. his creditor. x. q. ij. sed i deposito nō credo ego verum nisi qñ ꝓ eius satisfactione oporteret vendere res immobiles ecclesie sed quando potest satisfieri de fructibus nō oportet ꝓbare versum in vtilitatem ecclesie vt in. d. §. is creditor. Similiter nec in alijs contractibus excepto mutuo. vide opi. diuersas. c. ꝙ quibusdam de fideiu. 5

UVA. BHSC. IyR_213

6 ¶ Utrũ depositari⁹ possit res suas ꝓponere depositis qñ ambas saluare non põt. Rñ. ſm distinctionẽ positã. s. cõmodatum. §. xvj. ⁊ lz. d. c. bona fides videatur velle eum esse in dolo si casu aliquo habet saluas suas depositis perditis intellige verum quo ad presumptionẽ que cessat in foro anime.

7 ¶ Quid si depositũ reddat̃ sz deterioratũ. Rñ. ꝙ tenet̃. quasi redditũ non sit vt dicit tex. in. l. j. §. si res deposita qđ intellige si dolo deterioratũ sit vl̃ etiã culpa qñ de culpa tenebat̃ qꝛ tũc tenet̃ restituere vel totã extimationẽ si deterioratio talis sit ꝙ inutile factũ est deponẽti aut si nõ saltẽ quãdo deterius ar. eoꝝ q̃ no. in. l. j. in prin. ff. de edil. edic.

8 ¶ Quid si heres aut alius distraxit depositũ factũ mortuo. Rñ. ꝙ si dolose fecit tenet̃ si aũt ignorãs rem depositã ⁊ bona fide distraxit nõ tenet̃ nisi de eo qđ ad eũ ꝑuenit. Sil. dic in cõmodato vt in. l. j. §. vltimo. ⁊ l. sed ⁊ si non heres ff. eo. ti. Quod si minus vendidit vel p̃ciũ nõdũ exigit sine dolo tũc actiones tãtũ prestabit deponẽti. aut cõmodãti. vt in. l. ij. ff. depo. Si vero rẽ possit redimere ⁊ prestare nec velit nõ caret culpa i. dolo vt. l. plane. ff. deposi. iuncta. l. dolus. ff. man. Et ideo tenetur.

9 ¶ Utrũ depositor possit reuocare depositum semꝑ qñ vult. Rñ. ꝙ sic. d. c. bona fides. etiã si deposuisset vt sibi redderetur certo tꝑe vt in. d. l. j. §. si deposuero.

10 ¶ Utrũ semꝑ sit reddẽdũ depositũ qñ petit̃. Rñ. ꝙ regulariter sic ar. d. §. si deposuero ⁊. d. c. bona fides imo denegãs cõmittit furtũ ⁊ cõdẽnat⁹ suo noie efficit̃ ifamis. C. deposi. l. q̃ depositũ. ⁊ no. suo noie qꝛ si ꝓcuratorio. tutorio. curatorio vl̃ defensorio noie ꝯdẽnet̃ nõ efficit̃ ifamis. vt in. l. furti. §. si q̃s alieno. ff. de his q̃ no. infa. Fallit tñ hoc scz ꝙ teneat̃ reddere in. iiij. casib⁹. ¶ Prim⁹ qñ quis gladio deposito efficit̃ furiosus ⁊. sic eum petit. nõ tenet̃ etiam si iurasset semꝑ reddere qñ. petet. xxij. q. ij. ne q̃s. ¶ Scđs si deponẽs post depositum fuit deportat⁹ ⁊ bona ei⁹ publicata sũt qꝛ in publicũ deferẽdũ est depositũ nõ ei q̃ deposuit vt. l. bona fides in prin. ff. deposi. ¶ Terti⁹ qñ fur ⁊ dñs cõcurrũt in petitione. qꝛ dñs p̃ponit̃. d. l. bona fides. ¶ Quartus qñ fur deposuit apud dominũ cui surripuit vel apud ꝓprietarium. vt in. d. l. bona fides.

11 ¶ Utrũ eã cõpẽsationis possit retinere depositũ. Rñ. ꝙ nõ vt. i. d. c. bona fides ⁊ est singulare in deposito. lz in alijs sit sec⁹ per regulã. xxij. q. vij. dñs. qđ verũ est de cõpensatione directa. sed be compensatione indirecta loquẽdo bene potest fieri in cõscia simpliciter de q̃buscũq; vbi. s. cõpensatio. §. ij. lz quo ad eorũ cõtẽtiõsum foret distinguendũ presertim qñ dolose denegat facere debitũ.

12 ¶ Utrũ depositarius possit vti re deposita. Rñ. ꝙ nõ alias cõmittit furtũ vt. l. q̃ furtũ. ff. de cõdi. fur. Fallit hoc in duobus casibus. ¶ Primus si pecunia non obsignata deponat̃. l. quint⁹. ff. deposi. secus si signata. l. si sacculũ. ff. deposi. ⁊ idẽ dic de quibuscũq; q̃ cõsistunt in numero põdere ⁊ mensura eadem rõne. ¶ Scđs si putauit dominiũ ꝑmissurũ. ff. de fur. l. qui rẽ. in prin.

13 ¶ Utrũ aliquis possit rẽ suã apud aliũ depositam furtim accipere. Rñ. ſm. s. Tho. ij. ij. q. lxv. ar. v. ꝙ nõ quia grauat depositarium ad restituendum vel se ostendendũ immunẽ. ⁊ ideo si facit tenetur eum reuelare qđ verum intelligo nisi ipse depositarius sciuisset rem depositam iniuste detentam a deponente vel nisi vero domino eã petente simul cũ vsurpatore eã sibi denegasset qꝛ euz iniuste eã teneat videt̃ ꝙ sine pctõ furtum possit auferri ar. l. ancille. C. de fur ⁊. l. bona fides. ff. depo.

14 ¶ Qui credendum est qñ depositũ nõ est ostẽsum depositario seu tabernario vtpute qꝛ deposuit bursã vel sacculũ plenũ. tñ nõ ostendit quid erat intus ⁊ q̃ntũ. Rñ. Math. i. cle. ne in agro. de stamo. in. §. sane ꝙ non credetur deponenti nisi probet neq; stabitur ei⁹ iuramẽto quia iuramentum nõ datur nisi quãdo precedit semiplena ꝓbatio vt in. c.

UVA. BHSC. IyR_213

ſt.quod metus cauſa vide.j.nauta.§.j.
15 ¶Quõ teneat tabernari⁹ ⁊ nauta huiuſmodi de his que deponunt apd eos
16 vide.j.nauta in princ.
¶Ad qd teneatur deputatus ad cuſtodiam libroꝝ vide.s.coſtos in pnc.

Deriſio ſm ſctm Tho. ſcda ſcde.q.lxxv.eſt cum aliquis malũ alicui⁹ pſone vel defectũ in ludum vel riſum ponit vt erubeſcat et verecundet Et propterea differt a cõuicio ſeu cõtumelia qꝛ ſicut finis ipſi⁹ eſt vt tollat honorẽ ſic deridẽs itẽdit vt erubeſcat.Fit ãt deriſio i ꝟbo cachino ⁊ ſic eſt deriſio.Aliqñ fit naſo rugato ⁊ ſic eſt ſubſãnatio aliqñ factis ⁊ ſic ẽ illuſio tñ in fine idẽ ſũt vt no.gl.ſup ps.
1 Qui habitat in celis irridebit eos.
¶Utrũ ſit mortale pctm.Rñ. qui.s.ibidem ꝙ ſic qñ irridẽdo oio peruipendit aliquẽ ⁊ tam vilem exiſtimat vt de eius malo nõ ſit curandũ.ſed ſit ꝓ ludo habendũ ⁊ tanto grauius q̃to magis tenet reuereri eũ.¶Uñ irriſio dei eſt grauiſſimũ peccatũ ¶Scdm locũ tenet irriſio ſcroꝝ.⁊ ſctõꝝ. Tertiũ parentũ et ꝑlatoꝝ ꝓpterea chã fuit maledict⁹.ij.q vij.ſnia.xv.q.v.c.j.¶Quartũ iuſtorũ q̃ grauis eſt quia multi bene agẽdo retrahuntur irridere aũt de malo ꝓximi inq̃tum eſt leue ſeu paruum ⁊ ſine notabili vtilitate proximi vel perturbatiõe erit veniale pctm ſm.Alex.ſecunda ſecundi.de deriſione.

Deſperatio eſt qñ ex falſa extimatiõe ꝓpter peccata q̃ fecit vl' bona q̃ omiſit deſperat d dei miſericordia credens deũ nolle vl' nõ poſſe ſibi parcere:vl' i gratiã recipere ¶Utrũ grauiſſimũ peccatorũ
1 Rñ.ꝙ ex parte nr̃a eſt graui⁹ q̃ odium dei quia per ſpẽ reuocamur a malis et introducimur ad bona ꝓſequẽda.ideo ſublata ſpe hoies ifrenate labũt i pctã ⁊ a bonis retrahunt.Uñ.gl.ſup illud ꝓuer.xxiiij.ſi deſpaueris.Nihil execrabilius deſperatiõe quã q̃ hz ⁊ in generalibus huius vite laborib⁹.⁊ qd peius eſt in fidei certitudine cõſtantiã perdit.et Iſi.de ſum.bo.perpetrare flagitiũ aliquod mors eſt:deſperare eſt deſcẽdere in infernũ.Odiũ tñ dei ꝙ ꝓuenit ex eo ꝙ volũtas hois diuine bonitati contrariatur ſcdm ſe eſt grauius pctm ſimiliter.infidelitas.⁊ intellige qd eſt grauiſſimũ pctm qñ homo ſciẽter ⁊ aduertẽt tenet qd de⁹ nolit parcere penitentib⁹ ⁊ gratiã dare redeũtibus qꝛ ſicut motus ſpei q̃ conformiter ſe hz ad extimationẽ verã laudabilis eſt meritori⁹ ſic motus oppoſitus.ſ.deſperationis q̃ ſe cõformat exiſtimationi falſe de deo eſt viciosus ⁊ mortale pctm ⁊ grauiſſimũ ſecus ſi deſperatio eſſet in ſubito ⁊ indeliberato motu cum aliquotiẽs ex complexione nature cauſetur.qꝛ eſſet veniale.vel nullũ peccatum hec ex Tho.ij.ij.q.xx.⁊ Alex.
¶Deſperatio aliqñ prouenit ex accidia 2
qꝛ propter triſtitiã quã cõcipit erga bonũ deſperat poſſe per ſe vel per aliũ illud perficere.Aliqñ ꝓcedit ex luxuria qua homo dedit⁹ delectatiõibus venereis faſtidit bona ſpũalia ⁊ non ſperat ea quaſi bona ardua aliqñ ex auaritia que hoiem qui habet multa reſtituere ligat vt deſperet.Aliqñ ex nature complexione:quia homo melãcolicus incidit in eam.
¶Utrũ ſit de aliquo deſperãdũ in hac 3
vita.Rñ.qd non.c.nemo de pe.diſt.vij.xxvj.q.vj.c.is q̃ in infirmitate ⁊.c.ſi preſbyter.⁊.c.agnouimus.

Detractio eſt alienefame ꝑ occulta ꝟba denigratio.et dr occulta reſpectu eius de q̃ dr:qꝛ i ei⁹ abñtia proferunt.Et differt ſcdm Tho.ſcda ſcde.q.lxxxiij.a cõtumelia:qꝛ contumelioſus per aperta verba dicta in faciẽ intendit derogare honori detractor vero i abñtia ꝓximi ei⁹ famã ledit ⁊ ſic petet ꝙ in modo quia iſte occulte.ille aperte ⁊ in fine differt qꝛ iſte famã ille honorem auferre intendit.
☞Materiã hui⁹.§.vide per ſpe.in ti.de accu.ver.item qd eſt conſpirator.et peccant in ſpiritum ſanctum.c.homicidium.j.diſtin.

UVA. BHSC. IyR_213

¶ Quot modis fit detractio. Rñ. scdm Ale. scda scde tracta. eo. q. vij. modis. ¶ Primus est occultatiuus qñ. q esset manifestãdũ necessario ad honorẽ ⁊ salutẽ animaꝝ nõ vult ꝓpalare: vnde Gilbertus. Grauis inquit rapacitas. cũ verã alteri⁹ gloriã ⁊ si mẽdatio nõ corrũpis silẽtio preteris. ¶ Scds est negatiuus scz cũ negat sciẽter alteri⁹ bonũ. s. dicẽdo non est verũ qd talis sit bonus. ¶ Tertius est deprauatiuus. s. cũ dicit bonũ factũ. sed mala intẽtiõe. seu qꝛ secuta tot scãdala sunt ⁊ hmõi cõtra illd. xj. q. iij. c. Ue qui dicitis ⁊c. ¶ Quartus est venenatiu⁹. s. cũ mala imiscentur bonis sicut fit cõiter qꝛ dicũt prius bona postea addunt mala ⁊ hmõi. ¶ Quint⁹ est publicati⁹. s. cũ occulta pctã manifesta his quib⁹ nõ debet aut ordine quo nõ debet. ¶ Sextus est augmentati⁹. s. addẽdo vel ex modo loquẽdi aggrauãdo factũ. ¶ Septim⁹ est inuẽtiu⁹. s. falsa crimina imponendo siue ꝑdicti modi fiant verbis claris. siue obscuris. siue signis vel literis aut alio modo equiualẽti qꝛ factis ⁊ signis loquimur de spõ. cum apud. ⁊. c. itue.

2 ¶ Utrũ sit mortale pctm̃. Rñ. vt colligo ex doctrina alex. vbi. s̃. ⁊ tho. vbi. s̃. qd tripl'r dr qs detractor. ¶ Primo modo solũ formal'r ⁊ hic est ille q dicit occultat negat ⁊c. q̃dã q̃ de se nõ sunt in infamiã proximi sed tñ ea intẽtione vt diffamet ⁊ talis semper peccat mortal'r facit c. cũ volũtarie de sen. exc. cũ similibus. Nõ tenet tñ ad restitutionem fame.

¶ Scdo modo dr qꝛ detractor materialiter tm̃ ⁊ est ille q nõ animo infamãdi sed ex loquacitate vel alio mõ indebito occultãdo negãdo verba profert. i infamiã proximi ⁊ si talis occultatio. negatio ⁊c. de se infamãt. puta qꝛ sunt cõtra honestatẽ vite ⁊ morũ ⁊ apud illũ vel illos quibus occultat negat ⁊c. sequit infamia proximi ꝯ quẽ tal'r detrahit. tũc mortal'r peccat. ar. c. sepe cõtigit. c. hi q l. di. si vero de se talia nõ infamãt puta qꝛ possunt itelligi ita de culpa veniali sicut de mortali. sicut cũ qs dicit talis est magnus superbus alter auarus iracũdus ⁊ huiusmodi. que possunt accipi ⁊ pro primo motu qui est venialis. ⁊ etiã ꝓ pctõ mortali. tũc nõ peccat mortaliter talis proferens ex loquacitate: qꝛ si proximi audiẽtes scandalizant est eis iputãdũ cũ faciãt cõtra illud. estote misericordes. de reg. iu. qꝛ in meliorẽ partẽ debebãt interpretari. Idẽ dicẽdũ in his que sunt modice importãtie puta pctã venialia que cõiter nõ infamãt. Idẽ sil'r dic ꝑm sco. in. iiij. di. xv. q. iiij. de eo qui ex loquacitate dicit se audiuisse aliqua mala infamatoria proximi. Ratio qꝛ talis ex natura act⁹ nõ aufert illi famã in opinione audientis: qꝛ qui cito credit leuis est corde. dũmodo aliquid nõ addat quo prouocent audiẽtes ad credendũ: qꝛ tũc esset mortale ꝑm Lan. vbi. s̃. Similiter si ille cui dicit habebat eũ pro scelerato qꝛ iã infamat⁹ erat apud eũ de aliis ⁊ si nõ de isto. ¶ Tertio mõ dr quis detractor materialiter ⁊ formal'r qñ. s. occultat vel negat. vel dicit verba ifamatoria ⁊ cũ intentiõe infamãdi. ⁊. talis sine dubio magis mortaliter peccat q̃ raptores rerum. vj. q. j. ex merito. ⁊. c. deteriores. Et quod detractio sit mortale pctm̃ ex se facit. c. accusatio. ij. q. vij. ⁊. c. nemo peritoꝝ. xj. q. iij. ⁊. c. homicidioꝝ. de pe. di. j. ⁊. c. clericus. el. ij. xlvj. distin.

¶ Utrũ ille q per detractationẽ suã abstulit famã ꝓximi teneat ad restitutionẽ. Rñ. ꝑm oẽs doc. in. iiij. di. xv. qd sic sicut qui res rapuit alienas. distingue tñ sic. aut occultatio negatio ⁊ silia de sui natura erãt ifamatoria ⁊ ea occultauit negauit ⁊c. ei q bonã opinionem habebat de ꝓximo ei quib⁹ nũc malã habet nec sciuit aliũde. ⁊ sic indistincte tenet. s. si dixit verũ sine mẽdatio excusando proximũ. s. q male dixit. ⁊ qd nõ credat si occultauit reuelãdo ⁊ hmõi. Si vero imposuit falsum dicẽdo se mẽdaciũ dixisse etiã si deberet remaneret infamatus qꝛ magis tenet seruare famã iuste ꝓximo q̃ iniuste sibi vñ si in publico dixit retractet in publico si in occulto. i oc 3

UVA. BHSC. IyR_213

culto. Fallit hoc in.vij. casibus. ¶Primus qñ sequeret maior infamacio vt puta qz non amplꝰ forte recordaꝛ. z ꝓ pterea qñ vult restituere famã dicat de eo malo qđ dixit de tali. nõ credatis nec specificet quid. Scõs casus qñ restitutio nõ posset fieri sine periculo ꝓbabili alicuꝰ mortalis peti vel mortis corporalis z hmõi. qz tũc cũ tale malũ sit ꝓponendũ. fame nõ tenet aduersꝰ nẽdũ tñ ẽm doc. qꝝ qñ restõ fame nõ põt fieri in famatoꝛ tenet ad aliqđ equmaiẽs in rebus. ar.c. ecclesie scẽ Marie. vt li. pẽ. ni. iuno. ¶Tertiꝰ qñ dixit his quibꝰ debebat. puta. plato p detractionẽ aut accusationẽ. vel his qui poterãt prodesse nõ obesse. ¶Quartꝰ qñ talia de sui natura nõ erãt infamatoꝛia puta qz poterãt interpretari in petñ venialẽ. ¶Quintus qñ dixit qñ se audiuisse nihil ipse addẽda ex q̃ credulitatem faceret z sic nõ tenet ad restitutionẽ ẽm Sco. i. iiij. z Zanch. z Astẽn. tñ Astẽn. qđ si sequat̃ ifamia nihilominꝰ tenet q̃nis simpl̃r dixerit se audiuisse nihil addendo. Sic vero dixit qđ vꝝ durũ dicere ꝙ exeat genus peccati venialis qñ ex cõsideratione talia refert. ¶Sextꝰ casus est qñ ille cui dixerat scivit per aliã viã postea vt puta qđ tũc erat secretũ nũc publicatũ est per alios. ¶Septimus qñ ille oino erat infamis saltem apud illos cũ quibus detraxit de eo.

4 ¶Utrũ ille qui infamauit ꝓmũ indirecte. s. negãdo crimẽ sibi ꝓpositũ ab accusatore in iudicio aut denũciatore teneat. Rñ. ẽm sco. vbi. s. qđ nõ tenet peccatũ suũ in iudicio cõfiteri nisi modo z ordine de q. s. Cõfessio delicti z tõ sibi imputet q̃ accusat q̃ quo nõ põt probare cõcoꝛ. Ri. ibidẽ. ar. v. q. ij. debet tñ ꝓverba sobria excusare eũ dicẽdo nõ credatis ꝙ maligne ꝓcesserit sed sic credebat aut aliqs eũ seduxerit z hmõi.

5 ¶Utrũ audiẽs detractionẽ peccet mortaliꝛ. Rñ. ẽm Tho. ij. ũ. q. iiij. ar. iiij. ꝙ cõsentire ꝓ audientiã detractioi põt eẽ dupliciter. Uno mõ directe qñ. s. qs inducit aliũ ad petñ detractioĩs z placet ei ꝓp odium q̃ hz ad eũ cui detrahit z sic est eq̃le petñ cũ detractore. Et iõ si detractio erit mortalis sic z auditio ad ro. nõ solũ qui faciũt sed qui consentiũt. facit. c. nõ solũ. xj. q. iij. Alio mõ ꝓsentit qs indirecte. s. qñ ñ restitit cũ resistere possit. Et hoc cõtigit aliqñ nõ qz petñ ei placeat sed ꝓpter timoꝛẽ humanũ vl ne gligẽtiam. aut vereẽdiã. tũc aliqñ est mortale puta qz placꝰ q̃ teneꝝ ꝓfecere vl ꝓpter scãdalũ aut qz ꝓponit. timoꝛẽ humanz charitati dei alias ꝙvenialẽ est concoꝛ. alex. vbi. s̃.

6 ¶Utrũ infamãs sẽm dicẽdo aliqua mala q̃ nõ cõmisit peccet mortaliꝛ. Rñ. qđ si facit ꝓpter toꝛmẽta euitãda sicut faciũt illi q̃ ad toꝛturã ponunt nõ peccat sed licite fieri põt qz talis cõfessio facta tali meto non vz nec etiã si fiat cõtra aliũ sz si nõ fiat ex tali meto peccat mortaliter z tenet retractare. ar. c. non sũt audiẽdi. xj. q. iij. gl. tñ. i. c. j. xv. q. vj. tenet ꝙ etiã si facit ꝓpter toꝛmẽta peccat mortaliꝛ sz ei nõ credo qz. nõ est mẽ dacũ ꝓnitiosum nisi forte i casu qñ ratificaret post toꝛmẽta ex q̃ ratificatione esset occidẽdus ipse vel aliꝰ dãnificãdꝰ qz sic mortaliꝛ peccaret z teneret retractare quo ad id qđ falsẽ dixit de alio sz quo ad id qđ dixit de se si ꝓpter dolorem toꝛmentoꝛũ quẽ timeret iterum sibi infligi potiꝰ preeligeret mori q̃ ipm pati credo non teneretur de necessitate retractare.

Diaconus dz assistere facer doti ministrare in omnibꝰ que aguntur in sacramẽtis rpi predicare euãgeliũ donare pacẽ annũciare. xxv. di. perlectis. ẽ. ad diaconũ. z. xciij. dist. in multis capitulis.

¶Utram possit dispensare corpus rpi 1
Rñ. ꝙ non de cõ. di. ij. peruenit. nisi necessitate cogẽte de iussu epi vel presbyteri. xciij. dist. presente vel si longe esset episcopus vel presbyter z necessitas coget posset si sine alia lnia ea. dist. c. diacones.

¶Utrũ diaconus inductus ad cantandum euangeliũ possit cantare in cho-

UVA. BHSC. IyR_213

ro. Rñ. hug. in. c. sctē romane. xcvij. di. tenet qđ nō ⁊ si facit excōicat⁹ est. vt in d. c. sed verius credo ꝙ illa prohibitio tantum locum habeat in ecclesia romana in cardinali propter verbum ibi positum in hac sede imo credo mereatur si ideo cātat vt chorū adiuuet qꝛ forte pauci sunt. si vero faceret quasi contēnens officiū suū vl' ex iactātia sic peccaret ⁊ ita posset intelligi dicta ꝓhibitio p̄fati. c. quo ad rationē prohibitiōis sꝫ non quoad penā excōicationis: qꝛ solum locū habet in cardinali. vt. s̄. dixi.

5 ¶ Quomodo vtitur stola. vide. j. sacerdos. §. v.

Dialectica dissuadet̄ i. c. nōne. ⁊ in. c. vino. ⁊ §. hinc etiā. xxxvij. dist. per totum.

Dies fest⁹ qñ icipit. Rñ. vt coligitur ex glo. in. c. qm̄. de. fer. ⁊ glo. in. c. ꝓnunciandū. de conse. dist. iij. qđ diuersis respectibus diuersis horis incipit quo ad officiū incipit in vesperis quo ad esum carniuꝫ incipit a cene termino limita nisi protraheretur vltra mediam noctē cena ⁊ qñ dies sequens dies ieiunij. vel sexta feria qꝛ sicut quo ad ieiunium incipit in media nocte. sic ⁊ abstinentia carniū ⁊ đꝛ terminus cene. media nox qñ dies ieiunij vl' sexta feria sequit̄ scđm Pa. i. d. c. qm̄ quo vero ad cessationem ab operibus seruilibus ſm pa. in. c. j. de ferijs. incipit ſm consuetudinē p̄rie. facit. c. qm̄ eo. ti. Et ideo si est consuetudo qđ incipiant festare. in mane tenenda est dūmodo cessent vsqꝫ ad aliud mane. si in sero sic serua. Unū tñ est notandum qđ licet consuetudo possit determinare qua hora sit incipiēdū festū nō tñ pōt diminuere quin ad minus per. xxiiij. horas nō cessem⁹ ab opere seruili semel in ebđā. quia isto modo est de iure diuino quod consuetudo nō potest diminuere licet possit augere vel declarare pōt etiā consuetudo augere vel faciamus festū plusq̄ꝫ per. xxiiij. horas vt patet in. d. c. qm̄ ꝙ limita nisi augeret taliter ꝙ sabatuꝫ videremur festare quia tunc nō valet ar. c. quidā de aposta. incipit etiā dies alijs respectibus alijs horis: sed nihil ad conscientiā ⁊ ex predictis patet q̄d dicendū de barbitonsoribus ⁊ alijs artificibus qui laborāt vsqꝫ ad mediā noctem vel vsqꝫ mane diei festi. quia licet sint inducendi vt desistāt nō tñ condēnandi de mortali ex quo sic est consuetudo dummodo protrahant festum postea vsqꝫ ad sequens mane ita quod per. xxiiij. horas ipsum seruent quod not.

☞ Arg. die duplici naturali. s. ⁊ artificiali. vide in. l. mors romane. ff. de fer. ⁊ l. ita vulnerat⁹ ad. l. aquil. vbi de naturali qui cōtinet etiam noctem ⁊ habent vbi. xxiiij. horas artificiales. ꝟ. xij. l. j. ff. de mā. nō crescēs nec decrescens estate nec hyeme gl. ⁊ Bar. cepo. i. l. ij. §. fi. ff. de ver. sig. ⁊ aduerte ꝙ dies in statutis intelligit̄ de artificiali ⁊ nō de naturali. vt no. Pau. de cast. in. d. l. mors. ⁊ Fed. de senis consilio. ccxlix.

¶ Utrū die assignata ad aliquid faciēdum alicui teneatur sine alia monitione. Rñ. qđ sic quia tūc dies interpellat pro homine de locato. c. potuit. C. de cōtrahē. ⁊ cō. sti. l. magna. C. de iu. emph. l. ij. facit. c. ij. de conces. pre. 1

¶ Quot miliaria continet q̄libet dies. Rñ. qđ in iudicijs scđm. li. xx. vt. l. j. ff. si q̄s cap. ⁊ ff. de ver. sig. l. in itinere ⁊ qđlibet miliare habet mille passus. ⁊ quilibet passus. v. pedes vt. d. l. in itinere. in tex. ⁊ in gl. sed in cōtractibus standū est arbitrio boni viri vt attēta qualitate ⁊ conditione promittentis limitet. vt ff. de ver. ob. l. continuus. §. cū ita sꝫ gl. in. c. nonnuli. de rescrip. vult qđ attendamus cōmunem vsum loquēdi scđm quem assignabuntur miliaria ⁊ ideo si cōsuetudo est qđ dentur. xxv. illi stabit̄ ⁊ de illa intelligentur rescripta sed iudicio meo arbitrio boni viri est relinquendū q̄ tñ a cōi cōsuetudine recedere non debet cū sit optima interpres. l. de cōsue. c. cū delect⁹. ff. de. ll. l. si de iterpretatiōe nisi sit cā euidēs aliđ dicēdi. 2

Diffamatio vide. s̄. detractio. ⁊ no. qđ

UVA. BHSC. IyR_213

pōt q̄s iplorare officiū iudicis vt cōpellat. diffamantem cessare ⁊ iudex tenetur. vt. l. diffamari. C de inge. et ma. not. Innocentius in. c. conquerente de offi. or. propterea dicit tex. in. d. l. diffamari statum ingenuorū siue errore siue malignitate quorundam per iniquum est idest valde iniquum.

☞ Ad propositum eorum qui hic dicūtur an proferens in aliquem aliquod verbum iniuriosum dicatur eum diffamasse. vide Bar. in. l. turpis. ff. de leg. j. vbi dicit ꝙ sit si contra veritatez ⁊ si in quem. Ita not. Ang. in. l. ij. ⁊. iij. de lib. ⁊ post. Are. in tract. malefi. in versi. verba iniuriosa.

Diffidatus an possit occidi impune ⁊ rebus spoliari. vide. s̄. assasinus. §. iij.

Dignitas est ꝟz archi. c. j. de cōsue. lib. vj. administratio rerū ecclīarū cum iurisditione propterea habere dignitatem est ꝟz pa. in. c. de multa de preben. habere iurisditionem. s. quo ad forum contentiosum etiam in modicis causis ꝟz pet. de anch. in. cle. si dignitatem de preben. sicut archipresbyteri in ecclesia pictauiē si qui excommunicant suspendunt et absoluunt. vñ quilibet rector seu prior ecclesie collegiate dicitur habere dignitatem vt no. pa. in cle. j. de ele. ⁊ in cle. ne. in agro de sta. mo. ⁊ dñi de ro. deci. clxvj. pro hoc facit tex. in. c. idemnitatibus de ele. li. vj. vbi abbatissa dicit habere dignitatem. hoc tenet Car. in cle. ij. de rescri. ⁊ ibi est glo. que dicit hoc esse apprebatam opi. abbatis in hoc limitat Inno. in. d. c. de multa: si est perpetua allegat. c. ij. de sta. mo. §. fi. ⁊ licet non sit perpetua dummodo possit esse perpetua sicut est in ministris ordinis minorū sufficit non dicitur esse perpetuum qd̄ est in potētia perpetuū vt no. Car. i. d. cle. ij. tex. est pro hoc. in. c. clericos in. ꝟ. ꝑpetua. iūcta glo. de cōha. cl. ⁊ mn. item dicitur dignitas si in ecclesia vbi est reputetur pro dignitate ⁊ habeat administrationem temporaliū rerum ꝑpetuā licet nō sit nunerata inter dignitates ecclesiasticas ꝟz Inn. ibidē ministri autem qui sine penit⁹ iurisditione exercent officium aliquod sicut ꝓcuratores sindici ⁊ sacriste q̄ pulsant cāpanas nō habēt dignitatē etiā si essent perpetui secus si haberēt iurisditionē. ff. de of. procō. cesa. l. vlti. ꝟm eundē Inno. Siliter dicitur dignitatis que appellatur aliquo nōie de dignitatib⁹ iuris vt archidiaconus ⁊ huiusmodi etiā si nō exerceret officium ꝟm Inn. ibidez ex quib⁹ patet ꝙ vicarius episcopi non habet aliquam dignitatem ꝟm pa. vbi s̄. ⁊ differt a personatu dignitas qr personatus ꝟm archi. vbi. s̄. est quedā prerogatiua i ecclesia sine iurisditiōe vt habere stallum honorificum in choro i capitulo in optionibus in processionib⁹ in vocibus dādis ⁊ similib⁹ plusq̄ alij sui ordinis canonici ⁊ nō tanq̄ alij i dignitate cōstituti q̄uis ꝟm Inn. vbi. s̄. aliquando accipiat̄ pro dignitate. Officium vero ꝟm eundē arch. vbi. s̄. est administratio rerum ecclesiasticarum sine iurisditione sicut sindici procuratores castaldi de quibus. j. q. iij. saluator Itē vice dominus et similes qui sicut pice habent referre tunc habēt officium nō dignitatem.

☞ Adde ad propositum eorū que in hoc. §. dicuntur ꝙ appellatione dignitatis nō venit pōtificalis. vt per Philip. fran. ca. auaritie. post prin. ibi nō venit episcopat⁹ de elec. lib. vj. ⁊ an ⁊ in quo differt dignitas personatus: officium ⁊ prebē. not. Cardi. in cle. ij. §. j. de eta. ⁊ qua. in cle. j. de preben.

¶ Utrum successor in dignitate teneatur ex cōtractu inito cū precessore suo Rñ. pa. i. c. j de ꝓba. ꝙ sic si fuit initus nomine. dignitatis etiā si fuerit initus cū subdito suo itē tenet Cy. in. l. digna vox. C. de legib. ⁊ Jo. an. ⁊ communiter sequētes etiam si talis sit papa vel imperator facit. l. cesar. ff. de publi. ⁊ etiā talis obligatio est de iure naturali cui princeps. submittitur. facit cle. pastoralis. §. ceterum. de sen. ⁊ re iudi.

UVA. BHSC. IyR_213

2 CUtrū dignitas possit appeti vel q̄ri. Rñ. q dignitas ecclīastica nō. imo ipso iure efficit in dign⁹ z dz repelli. j. q. vj. sicut is qui dignitas vero secularis si ē dignus z aptus potest appeti z peti et ab eo qui pōt eā dare etiam mediante pecūia dūmodo palā det z petatur. vt ff. de pol. l. j. §. j. ff. de decu. l. eos. z. ff. de offi. pto. l. barbarius. in princi. Secus si clā: vt. C. ad. l. iul. rep. l. fi. in prin. ibi nō ambitu vel pcio. similiter licet dare pecuniā vel, petere vt cōfirmet: vt no. glo. sing. in. d. l. eos. facit p his oibus gl. in l. vnica. ff. ad. l. iul. de ābitu. Similiter licet emere nullitā. ff. de ec. emp. l. credi tor. §. inter vēditorē qō limita si q̄rit vt plit vt nō plit qz sic peccat de quo vi de. §. ambitio. §. j. z. j. offīn. §. ij. Ari. tñ. j polli. c. v. dicit q licite appetitur princi patus si tria concurrant. CPrimo qō habeat amorē ad cōsistentē polliciam. CScdo potentiā maximorum operuz principat⁹. CTertio virtutē z iustitiā in vnaquaq; politia eā q ad politiā pti net. vñ sm euz lz sciēti se ḡere predicta tria appetere principatū ppter vtilitatē reipublice sz nō lz ei eū petere. vnde di cit. ij. poli. c. vj. nō bene statutū est ipm petere qui principatu significabitur.

3 CUtrum quis possit habere plures di gnitates ecclesiasticas simul: vide. §. be nificium. §. xxxv. cum seq.

4 CUtrū eps possit dispensare cū eo qui xx. hz annū solū vt possit hēre dignita tē ecclīasticaz sine cura aiarū. Rñ. q sic c. pmittim⁹. de etā. z qualī. li. vj. officiū quātūcūq; vile dz dignitas qñ sit pncipe mandāte. ex. est in. l. nemo pfectus. C. de digni. et sic verificat. l. vnica. C. de man. prin. vbi dz q nulli credat se man dato principis venisse nisi inscriptis ostēdat z additur nec vllius dignitate terreri sine tribuni siue notarū siue co mitis proferat dignitatem hec ibi.

Dilapidator dicitur prelatus q̄ res ecclesiasticas alienat z male expendit qui debet deponi. xij questio. ij apostolicos. et. xvij. q. iij. nullus rex.

Dilapidator quis dicatur. Bal. no. in. l. i fideiussor. §. fi. ff. qui satisda. cog. vbi dicit q etiam qui in suos vsus conuertit. Item no. Ang. in. l. si seru⁹. §. aut prętor. ff. de acqui. hiere. Item z quis cōmittit delictum ex quo facit bona confiscari et in quo differt a dissipatore no. idem. l. si prę eo. co. j. C. manda.

CUtrū suspecto de dilapidatione debeat dari coadintor. Rñ. q sic. vide in. c venerabili. de officio delega. et. c. licet hely. §. quia vero. de symo.

Diligere deum debem⁹ ex toto corde etc. de peni. di. ij. §. charitas est. vide. §. charitas.

CUtrum teneamur diligere inimicos. Rñ. sanctus Bo. in. ij. di. xxxx. q. iij. z. v. q est affectus z effectus dilectionis duplex. CPrimus innocentie quo nolumus nocere z isto modo est in precepto vnde quilibet tenet nō optare eis malum inquantū malū est. i. per se possumus tamē per accīs optare eis malū puta si credimus q sit expediens sibi vel ecclie vel comitati sed inferre q̄ ad effectum nō licet nisi sit officialis cui cō petit z zelo iustīcie faciat vel i casu permisso a iure. alius est affect⁹ z effectus beneficientie. z hec est duplex quidam a charitate elicit⁹ quo quis optat alij summū bonū vel bona spūalia. s. gram z gloriam z iste est in precepto erga inimicos. quidam est charitate imperat⁹ quo quis optat alij bonū tēporale et prosperitatē transitoriaz z iste nō est in precepto nec ad effectū nec quo ad effectum nisi in casu necessitatis est tamen perfectionis optare talia inimico nisi p accidēs inquātū putant ei vel alijs nocius vel si est inimicus ecclesie: aut comitat⁹ qz tūc esset imperfectiōis optare sibi bona tpalia. Intellige tñ sm Alex. in. iij. parte sum. trac. de charitate q est ꝑceptū affirmatiuū qō non obligat ad semp. l. cū nō sumus in consideratione sant domin⁹ sz solū p loco z tpe qñ de hoc cogitamus vel necessitatis casus occurrit. Limita etiā p dicta sm sanctū Bo. vbi. §. q. v. z Ric. ibidez arg. j. q. j. in

UVA. BHSC. IyR_213

effectibus specialibus sed quo ad effectus generales tenet quis d̄ p̄cepto diligere inimicos puta quis orat in generali ꝓ ppl'o p̄dicat facit eleemosynam generalē ⁊ hmōi qꝛ tenet nō excludere eos a talib⁹ ⁊ etiaꝫ tenet ad effectū salutationis ſm Ryc. ibidē ꝙ cōiter impeditur nisi casu quādo timeret eos prouocari ad malum aliquod vel aliud inconueniens oriri.

2 ¶ Utrum teneamur remittere signatā coris. Rñ. ſm. Ry. vbi. s̄. q. ij. ꝙ sic. si petit veniam actionem aūt nunq̄ vel dic ſm Alex. vbi. s̄. ꝙ est rancor q̄ comitat appetitū vindicte ⁊ hunc dimittere est p̄cepti: vbi. s̄. patet ⁊ est punitio quā comitat zelus iusticie ⁊ hanc nullus tenetur remittere de necessitate not. tamē ꝙ sunt q̄dā signa ꝓpinqua q̄ gerūt ꝓbabilē suspitionem rancoris vt cum quis nunq̄ vult loqui iniurianti vel cum obuiat diuertit vel toruo vultu respicit ⁊ hmōi ⁊ talia nulli lꝫ tenere siue ante satisfactionē siue post qꝛ ab oī specie mali est abstinendum. nam ex talibus signis patet inimicitia facit. c. ij. de renun. lib. vj. ⁊ l. dolum. C. de dolo vide quod no. in. c. cuꝫ adrianus. lxiij. distic. vbi glo. vult ꝙ quando quis alium nō salutat presumitur esse inimicus quam limitat Pau. in. c. repellantur. de accu. veram quando erat solitus salutare. Sunt alia signa remota vt nō cōuersari amicabil'r nō faceret sibi mutua seruitia nō cōtinue cōuersari. ⁊ huiusmodi ⁊ si hoc facit vt magis viuat in pace ⁊ ille magis cognoscat delictū suum non peccat al's petenti veniā ⁊ satisfacienti pro posse nō poterit sine peccato veniali tamē ista denegare vide de hoc j. iniuria. §. vj ⁊. vij.

3 ¶ Utrū diligere mundū sit peccatum. Rñ. ſm Alex. ij. ij. trac. de auaritia. q. ij. ꝙ aut diligit ad necessitatē. ⁊ sic nō est pctm̄. Unde Beda sup Joan. ij. vtimini mūdo ad necessitatez nō ad voluptatez aut diligit ad voluptatē. ⁊ supfluitatez ⁊ sic est ꝓhibitū. ⁊ lꝫ ordinate q̄s possit amare mūdū tñ difficile est q̄m ē occasio peccatorū aut diligitur mundus vt finis in eo cōstituat ⁊ propter se ⁊ licet non sit in eo aliquid appetēdū propter se. tamen extimatur in eis sufficientia cum non sit: ⁊ sic cadit sub prohibitione talis dilectio ⁊ istis duobus modis dicitur nolite diligere mundum. j. Jo. ij. ⁊ nomine mundi intelliguntur tēporalia. est etiā diligere mundū. i. longo tēpore velle stare in mundo propter delitias. ⁊ sic est veniale peccatum sed perpetuo velle stare nō pōt etiam sine mortali peccato si est deliberatio voluntatis ſm Pe. de pal'. in. liij. dist. xxj. velle stare ꝓpter ꝓlongari solū nō est peccatū sꝫ si vt magis mereatur ⁊ meli⁹ operetur est meritorium.

Diligētiā qualez tenet quis ponere ī reb⁹ alienis vide. s̄. commodum. §. xj.

Diocesis ē vbi episcop⁹. xvj. q. iij. c. quicūq̄

☞ De diocesi. q̄d sit ⁊ an veniat appellatione territorij vel district⁹ no. Alex. in. l. pupill⁹. ff. de ver. si ꝙ non ⁊ an ciuitas. ⁊ econtra idem in. l. ij. eo. ti. ꝙ nō ꝑ c. rodulphus de rescrip. gloss. in. c. accepimus. de eta. ⁊ quali.

Discere dꝫ q̄libet añq̄ doceat. xxiij. di. c. his igit ī fi. ⁊ xxxvij. di. relatum. ⁊. lxj. di. c. in. sacerdotibus ⁊. xvj. q. j. si clericatus. ⁊ qui recusat discere diaboli membrū est. xxxviij. di. nullus. ⁊ sacerdotes debent semper sacris literis intendere similiter p̄dicatores. xxxvj. di. §. ecce. ⁊. xxxviiij. di. ignorantia etiam senes. ⁊ Aug. dicit se libenter a iuniore adiscere. xxiiij. q. iij. si habes. circa medium.

Disciplina ē vltrix male vite xxiij. q. v. c. ad fidē nō amat filiū aut seruū q̄ eū nō disciplinat eadē. q. c. non putes. Mali sunt flagellandi. non interficiendi. xxiij. q. v. c. j. ⁊. ij. ⁊ per totam. q. facit eleemosynā qui per disciplinam corrigit. xlv. di. et qui emendat eum misericordia est temperanda. c. disciplina. xlv. di. ⁊ citra effusionem sanguinis ar. de rap. c. in archi-

UVA. BHSC. IyR_213

episcopatus vide.s.correctio.j.

Discordia vtrũ sit pctz mortale.Rñ.ꝟz Tho. ij.ij.q.xxxvij.ar.j. ꝙ discordia ẽ pctm̃ inq̃tum concordie contrariatur quod quidem potest esse dupliciter scilicet ꝑ se aut per accidens per se.i.cum scienter et ex intentione si accipitur per se in humanis actibus ⁊ motibus dissentit a bono diuino ⁊ bono proximi i quo tenetur consentire ⁊ tũc est mortale ex genere suo proper contrarietatem ad charitatez ⁊ hoc est quando cognoscit tale quid ꝟm rationem esse fiendum tamen non vult alijs assentire ne videatur sequi op. aliorum tanq̃ minus sapiens vel ex odio aut displicentia ad aliuz cui queritur prouideri vel alia ex causa. Et sic intellige.c. oblatiões diffidentium.xc.di.⁊ ca.abijt.xj.q.iij. et ca. ismael.distinctione.lvj. Limito hoc i rebus alicuius importantie alias esset veniale sicut in pueris patet: primi etiam motus huiꝰ discordie sunt veniale peccatũ propter impfectionẽ actꝰ quando autem discordia est per accidẽs qđ est quando in actibus humanis est preter intentionem sicut cum vnus dicit ⁊ credit bonum tale quid alius opinatur cõtrarium tunc non est peccatũ nisi sit cũ errore circa ea que sunt đ necessitate salutis. vel cum pertinatia indebita quia charitas ẽ volũtatũ vnio nõ opinionuz.

☞ De discordia ꝙ diuersitatẽ cordiũ signat gl.est in cle.j.§.j.de iureiur.⁊ ibi per Car.⁊ ꝙ illi sit obuiandum.⁊ in.c. suscepimus.de homi.

Discretio ẽ mater oĩz virtutũ.j.q.v.p̃sentiũ đ officio custo.c.j. est necessaria in prelato in corrigendo.l.di.ponderet predicatori.xliij.di.sit rector.§.vl.ꝯfessori.xxiij. q.iiij.his qui de pe.dist.j. quam penitet de pe.⁊ re.communis.

Dispẽsatio ẽ iuris cõis relaxatio facta cum cause cognitione ab eo qui ius habet dispensandi ꝟm gloss.j.q.vij.§. multorum alias est.§.nisi rigor. ⁊ addit dispẽsare est diuersa pensare naz oĩa hoc de quibus ibi fit mentio pẽsare debet q̃ dispensare vult ⁊ que sint illa infero inquestione sequẽti ⁊ ideo ꝟm Ber. in li. de dispensatione ⁊ p̃cepto prelati sine causa rationabili vel saltem dubia sed pro sola voluntate dantes licentiam veniendi contra legem sunt dissipatores non dispensatores.

☞ De dispensatione quid sit no. Bal. q̃ latius diffinit q̃ isto in addi.ad Spe. in tit.de dispen.versi.j.⁊ in Spe. ibidez. §.j.vbi dicit ꝙ ẽ rigoris mitigatio vel penalitatis moderatio facta per habentez autoritatẽ ex publica autoritate vel vtilitate vel alia rõnabili equitate quã lex ciuilis indulgentiã vocat. ⁊ ibi idez Bald.ver.ij. ponit qualiter dispensatio rigor ⁊ equitas differant.

¶ Que sunt cause legitime dispensandi.Rñ.vt colligo ꝑ totã.q.vij.prie cause sunt sex. Prima tp̃s ibidem.c.necessaria.⁊.c.ꝙ pro remedio.naz defectus nr̃i tp̃is quibꝰ non solũ merita sed corpora ipsa defecerunt districtionis illius non patitur manere cẽsurã.xxxiiij.di. fraternitatis tue. ¶ Secũda vtilitas valet vt alij facilius reuertant.xxiij.q.iiij. ipsa pietas.⁊.j.q.vij.tali. ¶ Tertia qualitas ꝑsone ⁊ meriti ⁊ sciẽtie.d.c.tali ⁊.c. didici cũ alius eque dignus nõ sit. ¶ Quarta religio.lxxviij.di.c.monachꝰ.đ sẽ. ex. c.cũ illoꝝ. ¶ Quinta multitudo ratione scandali vitãdi.l.distinc. vt cõstitueret. 1

¶ Sexta necessitas.d.c.tali. 2

¶ Utruz dispẽsatio necessario requirat cause cognitionum.Rñ.pa.i.c. diuersis de clericis ꝯiu.ꝙ i p̃ncipe non.sz sufficit sola ipsius voluntas in his que sunt iuris positiui solũ vt no.i.c. cũ ad monasterium de sta.mo. sz inferiore sic vt no. gl.in.d..§.nisi rigor vñ si fiat sine cognitione cause est dissipatio non dispensatio ⁊ venit puniendus qz egit contra legem vide bonam glo.in.c.ij.de scis.vbi plene no.doc.tenet tamen quo ad eum qui dispensauit qz non põt contraueni re neq̃ eam reuocare ex quo egit actuz in quo potuit dispẽsare. licet nõ teneat

UVA. BHSC. IyR_213

q̄ ad superiorē.vt no.gl.i.d.c.diuersis.

3 ¶Utrū dispensatus sine causa legitima sit tutus quo ad deū.Rñ.vt colligo ex Inn.in.d.c.cū ad monasterium ⁊ pa. in.c.nō est voti de voto ꝙ aut loquimur d̄ papa aut d̄ alijs si d̄ pap.aut loq̄mur in his que sunt iuris diuini vt in voto iuramento ⁊ hmōi.⁊ sic non pōt dispensare sine iusta cā aliter dispēsatus nō est tut⁹ q̄ ad deū si autē subest iusta causa tenet dispēsatio ⁊ est tut⁹ ēt in voto castitatis ⁊ proprietatis ꝟm Inno.vbi.s̄. Si ꝟo loq̄mur de his q̄ sūt iuris positiui pōt sine causa ⁊ est tutus in cōscientia qꝛ eius est destruere cuius est cōdere nec princeps tenetur legibus suis ligatus.s.digna vox.C.de le.litat tamen Pan.de pl̄itate beneficiorū in qua non potest sine causa ltia.⁊ ita tenet.Jo.an. in.c.de multa.de prebē qꝛ omnia bona ecclesiarum sunt dei vt in.c.cū ex eo de elec.li.vj.⁊ ideo nō est tutius taliter dispēsatus de q̄ dic vt.s̄.beneficiū.§.xxxv. Ex quib⁹ infert pa.ꝙ non est tutus religiosus cum quo dispensat sine causa iusta vt transeat ad latiorē religionē silr si preficitur eccl̄ie curate cā ltia nō subsistēte puta qꝛ nō est apt⁹ ad offm̄ predicādi vel exercitium cure.Unde dicit gl.sing.in.c.mōachi vagātes.xvj.q.j.ꝙ religiosus ꝓmotus ecclesie seculari nō vt prosit sed vt presit peccat mortaliter qꝛ facit cōtra votū suum.Si loquimur de alijs a papa sic clarū est ꝙ nō est tutus quo ad deū nec p̄mo ad ecclesiā vt notat.Inn.vbi.s̄.qꝛ cuicūqꝫ alio a papa cōcedit̄ dispēsare intelligitur ꝙ hoc faciat ex cā legitima.⁊ ideo debet fieri cū cause cognitione quod no.bene.

4 ¶In quibus potest dispensare papa vide.j.papa.

5 ¶In q̄bus casibus pōt ep̄s dispēsare. Rñ.ꝙ gl.in sum.l.d.⁊ i.d.§.nisi rigor.⁊ doc.i.c.at si cleri de iudicijs satis confuse loquunt̄ ⁊ cōtrarie.Sed tu dic clare ꝙ aut dispēsatio est in faciendo contra canones vel concilium ⁊ sic non potest nisi hoc ei expresse a iure cōcedatur ca. dilectus de tempo.or.⁊ sic intellige opi, que dicit ꝙ non potest nisi ea concedat̄ expresse.vt in.d.c.dilectus.⁊ sic colligo ep̄is conceditur dispēsatio in omnibus criminibus minoribus adulterio nam peccās mortaliter notorie.notorietate iuris nō potest promoueri.xxv.di.primū itaqꝫ in.gl.⁊ promotus deponitur. l.dist.qui semel.⁊ ideo indiget dispēsatione que episcopis in criminibus minoribus adulterio cōceditur generaliter vt no.in.d.c.at si clerici.cōcedit̄ etiā in aliquibus maioribus vt de heretico ⁊ scismatico.l.d.presbyteros in gl.Itē in sacrilego.l.dist.si quis presbyter ⁊ q̄modo in istis ⁊ multis alijs dispēsat.j.subijciam.In tribus tamen casibus potest ep̄s dispēsare contra canonem ⁊ concilium licet ei expresse non concedatur.

¶Primo ratione consuetudinis vt qꝛ cōsuetudo prescripta habet vt dispensare possit.c.fi.de consue.xj.q.j.quicūqꝫ cōsuetudo enim facit valere dispēsationem que alias non valeret ar.de cele. mis.pernitiosus.cum suis concor.et ar. de trans.ca.fi.

¶Secundo ratione magne necessitatis vel vtilitatis de nouo mergentis et in excogitato tempore cōstitutionis qꝛ tūc ep̄s potest dispensare vt tenēt dñi de ro.⁊ Jo.de lig.i.d.c.at si clerici ⁊ seq̄tur pau. ibidē ⁊ Bal.no.in.l.omnes populi.ff.de iustic.⁊ iur.⁊ Bar.i.l.si hoiem ff.mā.ponit exemplum quod in ciuitate.perusij fuit factum statutum ne quis deferret arma ⁊ tamen priores possent dare licentiā portandi propter brigam ciuitatis quam de nouo habet ⁊ etiam statuere quia est casus nouus non preuisus a statuentibus etiā nisi iurassent seruare illud statutuꝫ vt no.Bal.j.Rñ. C.qui adue.bo.pos.⁊ Bar.in.ij.cōstitutione.C.§.quibus facit.d.l.si hominem vbi procurator generalis ex noua causa ꝓhibet speciali ꝓcuratori ne exequatur manumissionē sibi conmissam ⁊ bñ vt ibi ex quib⁹ cōcludo ep̄ꝫ posse dispēsare in gradibus ꝓhibitis in matrimonio qñ ipedimētū ē ocultū ⁊ ad papā ñ pōt haberi recursus ⁊ sepatio ñ pōt fie-

UVA. BHSC: IyR_213

ri sine notabili scãdalo sicut sepe euenit in mulieribus que cognite fuerunt a consanguineis viri anteq̃ contraheret matrimonium.

¶ Tertio quãdo ea nõ dicit dispẽsationem posse fieri licet aliter expresse non indulgeat. ꝙ tunc eps põt. ar. c. nup. de sẽ. ex. ita tenet Jo. de lig. ⁊ Jo. cald. ⁊ originaliter fuit dictũ Inn. i. c. dilectus de tẽp. or. qꝛ frustratorie intelligeret de papa q̃ sp põt indulgere ⁊ hoc etiam tenet gl. in. c. postulast. de cle. ex. Aut dispẽsatio est sup eo. qđ iam est factum vt tolleret ⁊ sic põt eps nisi ꝓhibeat vt. in d. c. nuper. ar. ad hoc. xxij. q. vr̃ hoc vl. ⁊ sic intellige secundã opi. illoꝝ q̃ dicũt ꝙ eps põt dispẽsare nisi in casib⁹ vbi expresse ꝓhibet sibi. Sz vt clarius scias qñ ei cõcedit ⁊ quomõ ⁊ qñ ei ꝓhibet hoc r̃colligo quoad forũ cõscientie ꝑtinent quasi ꝓ tabula toti⁹ isti⁹ summe. ⁊ p̃mo quomõ dispẽsat cũ apostata vide. s̃. apostasia. §. vj. ⁊. j. irregularitas. j. §. xxvij. Itẽ in bis baptizato vide baptism⁹. vij. §. ix. ⁊. x. ⁊ irrgularitas. j. xxiiij. §. Itẽ cũ eo q̃ recipit bñficiũ de manu laici vide beneficiũ. §. xij. Itẽ in clerico cõiugato vt habeat bñficiũ vide bñficium. §. xv. itẽ illegitimo vt habeat beneficium ibidẽ. §. xvij. cum multis. §. se. Item quomodo quis habeat beneficia plura ibidem. §. xxxviij. item in bigamo vide bigamia. §. ix. itẽ vt quis contrahat matrimonium sine bannis vide s̃. clandestinum. §. j. item cum clerico existente in studio ne promoueatur ad sacerdotium ⁊ super residentia vide clericus. vij. §. v. Item inviciato in corpore vt promoueat. vide corpore viciat⁹. §. j. Itẽ in quib⁹ criminibus dispensat vide crimen. §. v. Itẽ in dignitate cũ eo qui hz. xx. an. vide. s̃. dignitas. §. iiij. Itẽ in pugnante in duello vide duellum. §. j. itẽ in etate quomodo põt dispensare vide etas. itẽ quomodo dispensat cum filio illius qui occidit sacerdotẽ ecclesie a qua habebat feudum vide hereditas. §. xij. item quomodo dispensat cũ homicida vide homicidium ij. §. j. §. ix. ⁊ homicidiũ. v. §. j. ⁊. ij. ⁊. iiij. item cum eo qui est in bello iniusto vide irregularitas. j. §. v. itẽ quomõ dispẽsat cũ infami vid̃ infamia. §. xij. Item qũo dispẽsat cũ prelatis ne ab officio amoueantur qñ procedit inquirẽdo vide. j. inq̃sitio. §. ix. itẽ quomõ dispẽsat cum illo. q̃. ligna ꝓ hereticis ꝯburẽdis posuit vide irregularitas. j. §. xviij. Item qũo dispẽsat i eo q̃ ordinat in excõmunicatiõe exñs vide ibidẽ. §. xxij. item cũ eo q̃ duos ordines sacros vno die accepit ibidẽ. §. xxiij. itẽ cum acolito q̃ ministrat ad baptismũ bis vni collatum vide ibidẽ. §. xxiiij. Itẽ qũo dispẽsat cũ eo q̃ suscepit ordinẽ ab epõ excõicato vel q̃ resignauit epatui ibidẽ. §. xxx. ⁊. xxxxj. Itẽ quomõ dispẽsat cũ eo q̃ suscepit ordines extra tẽpora debita ibidem. §. xxxv. itẽ cũ eo q̃ ministrat in ordine quẽ non hz ibidẽ. §. xxxviij. itẽ cũ publice penitẽte ibidẽ. §. xlix. itẽ cũ illegitimo ibidẽ. §. iij. itẽ cũ filio illi⁹ q̃ occidit sacerdotẽ ecclesie a qua habeat feudũ vide. j. hereditas. §. xij. item impedimẽtis matrimonij. vide matrimoniũ. iij. impedimento. xviij. §. itẽ in solẽniter penitentie. vide pnia. §. v. itẽ quomodo dispẽsat cũ ordinatis a scismaticis vide scis. §. iiij. itẽ qũo in simoniaco i ordine vel in beneficio vide j. simo. vj. §. ij. ⁊. iij. itẽ in alia simonia ibidẽ. §. v. itẽ cum sortilegijs vide sors. §. iiij. itẽ qũo dispensat cum pugnãte i torneamẽtis vide. j. torneamẽtũ. §. vlti. itẽ quomodo disdensat i voto scti Jacobi ⁊ ierl'z vide. j. votũ. iiij. §. vj. Item in voto castitatis ibidem. §. ix.

¶ Utrũ eps in casibus in quibus dispẽsare potest possit hoc facere sine capl'o. 6
Rñ. arch. in. c. is q̃. de fi. p̃sb. li. vj. tenet ꝙ non sed ego teneo cum glo. i. c. cũ ex eo. de el. li. vj. ꝙ sic. 7

¶ Utrũ abbas vel ali⁹ prelat⁹ religiosorũ possit dispensare cũ suis subditis. Rũ. ꝙ nõ nisi inquantum eis a iure vel regula aut per priuilegium concedi-tur vt no. Inno. in. c. ij. de eo qui fur. or. susce. ⁊ do. Ant. in. di. c. at si clerici ⁊ ibi dicit pa. ꝙ est communis opi.

¶ Sz in q̃b⁹ casib⁹ cõceditur abbati vt dispẽsare

UVA. BHSC. IyR_213

dispēsare possit Rñ. ꝙ in.x. ¶ Primo in nouitio vt ꝓmoueatur ad sacros ordines.lxxvij.di.monachus. ¶ Scdo cum apostata monacho vt possit ministrare ⁊ ascendere ad alios ordines ar. l. d.c. fi.nisi in apostasia sit ordinatus vt de apostatis.c.fi.qꝛ ad papā tūc pertinet vt ibidē. ¶ Tertio cū illegitimo monasteriū intrante vt promoueatur in.c.j. de fi.p̄sby. ¶ Quarto ꝙ nō cōfiteant̄ ⁊ eucharistiā sumant semel in mense cle. j.de sta.mo. Quinto ꝙ monach⁹ detur in capellanum eccl̄ie parochialis si ep̄i ⁊ populi cōsensus accedat.l.viij.d.c.j.⁊ xvj.q.j.doctos cuꝫ multis alijs capitulis. ¶ Sexto ꝙ monachus hēat ꝓpriā cellā.j.septa mōasterij ex causa.xviij.q. ij.nullus.xx.q.vl.c.fi.ad fi.Septio i ieiunijs cibis ⁊ esu carniū silētio ⁊ opib⁹ manuuꝫ ad que tenetur monachus vt de cōsec.d.v.non mediocriter ⁊.c.carnē ⁊.c.nūq̄ de sta.mo.c.cū ad monasteriū. Sed host.in.d.c. cum ad monasteriū de esu carniū videtur tenere ꝙ non potest sed cōtra ipsum est gl.Inno. ⁊ pa. i.di. c.cum ad monasterium imo dico plus ꝙ potest dispēsare in omnibus regule exceptis tribus votis per ar.a cōtrario in.d.c.cum ad monasteriuꝫ.in fi.limitat pau.ibidē dūmodo sit dispensatio non dissipatio vt puta ꝓ necessitate ⁊ alijs de quibus.s̄.§.j. ¶ Viij. in irregularitate de qua.s̄.abbas.§.xiiij. ¶ Nono i obseruātijs regule remittēdis.xx. q. vlti. c.fi.in.gl.de conse.di.v.carnē saltem in his q̄ non sunt de substantia ar.de vi.et ho.cle.deus pro cuius declaratione notādum ꝟm alex.ꝙ in regula beati bñdicti quedā sunt pure spiritualia vt charitas humilitas ⁊ cetere virtutes ⁊ i istis nō potest abbas disponere. Quedā sūt partim spitualia et partim corporalia vt cātare psallere orare ⁊ hmōi ⁊ d̄ istis potest abbas disponere. non tñ ꝟm libitum voluntatis sed ꝟm ꝙ bonū ⁊ equū viderit expedire ꝟm occurrētia qd̄ proprie est dispensare. Quedam vero sunt que sunt in obseruātijs corporalib⁹ puta comestio carniū fractio ieiunij ⁊ huiusmodi ⁊ tūc si talia a regl'a p̄cipiunt̄ vel prohibētur nō pōt abbas ea mutare nisi ꝟm ꝙ conuenit charitati vt dicit beatus bñdict⁹ in regula.j. ꝙ subsit rationabilis cā al's non. Ratio: quia licet abbas presit subditis regula tamē p̄est abbati ⁊ subditis ⁊ iō ei⁹ oīa preponēda ⁊ cū dicitur in regula beati.Bñdicti ꝙ oīa dispositione abbatis fiant intelligitur de illis de quib⁹ regula expresse nō precipit vel ꝓhibet si tñ abbas monacho multuꝫ laborāti cognita necessitate p̄sone p̄cipiat ꝙ carnes manducet debet sibi obedire aliter si ex sola volūtate precipiat nullo moō dꝫ sibi obedire. Unde beatus benedictus in regula. Quādiu miltāt charitati immobil'r fixa sunt precepta regule ita.s.ꝙ mutari nō possunt nec ab ipsis p̄positis sine offensa. Quid autem debeat facere talis monachus cui precipitur aliq̄d quod est cōtra regulā ⁊ dubitat de causa legitima vel in cōscientia timet vide.j. religiosus.§.xxix.⁊ qd̄ hoc dicit Alexā.de abbate serua in quocūq̄ prelato cuiuscūq̄ religionis si ei permittitur ex regula dispēsatio sicut fit ministris fratrum minorū qui possnnt dispensare in oīb⁹ exceptis trib⁹ votis ⁊ q̄ sunt contra dei precepta ꝟm dir.lib.ij.ti.xix.ꝟm ꝙ conuenit charitati.⁊ hoc innuit btūs Frāciscus cū dicit si qui fratruꝫ scirent ⁊ cognoscerent se nō posse regulā spiritualiter obseruare ad suos ministros debeant ⁊ possint recurrere. s. vt dispensentur si conueniat charitati vt dictū est.⁊ sic patet in quibus et quando possunt prelati religiosorum dispensare in regula.quod bene no.

¶ Utrū potestas dispensandi st late interpretāda.Rñ.ꝟm pa.in.c.fi. de symo. ꝙ sic qñ dat̄ ptās dispensandi non expressis p̄sonis dispēsandis tāq̄ p̄ncipia beneficiū. Et sic sentit gl. in.d.c.fi. ⁊ sic intellige bar.in.l.iij.ff.de ver.ob. vbi dicit ꝙ si datur potestas alicui legitimādi filiū adulterinū itē incestuosuꝫ poterit legitimare adulterinū ⁊ icestuosum simul quia i materia larga sub simplici 9

UVA. BHSC. IyR_213

veniũt mixta vt in.l.si ita.ff.de.li. ⁊ post hu.secus si exprimerẽt ꝑsone cũ q̃b⁹ debet fieri dispẽsatio ar.in.c. si cui de prebẽ.li.vj. qꝛ omnis recessus a iure cõmuni odiosus vt est tex.in. c fi.de fil.p̃sby. li.vj.⁊ in.c.ꝙ dilectio de cõsan. ⁊ affi.⁊ sic distinguc canonistas tenẽtes contra bar.i.c.per venerabilẽ.qui fi.sint le.ad de ẽt qđ dico.s̃.bñficiũ.§.xx.aduerte tamen ꝙ licet dispensatio sit stricti iuris vt puta qꝛ cõtra ius est ⁊ stricte sit interpretãda quando.s.exprimuntur ꝑsone vt in.d.c.ꝙ dilectio ⁊ in.c.j.⁊.ij. de fi.p̃sby.li.vj. nihilominus extenditur ad necessaria ꝯsecutiua seu ad depẽdẽtia ex eo super q̃ est dispẽsatuz quãdo al'r nõ imprimeret actũ validuz sup eo in quo dispẽsatur vt.s̃.bñficiũ.§.xxiij. facit.gl. ⁊ pa.in.c.qꝛ tantum de preben.⁊ glo.in c.si quis in clero.vij.q.j.qui dicũt ꝙ dispẽsatus super pluralitate beneficiorũ vr̃ dispẽsatus sup residẽtia vide ꝙ no. host.in.c.cũ in cũctis de elec.⁊ glo.in.c. nõ põt de preben.li.vj.⁊ de hoc vide.s̃. clericus.vij.§.j.

10 ¶Sed nũq̃d extendet̃ dispẽsatio in affinitate ad publice honestatis iustitiaz. Rñ.pa.in.c.nõ debet de cõsan. ⁊ affi. ꝙ nõ.nisi in narratione affinitatis vnum cõprehendat aliud ſm gl.in arbore affinitatis secus est in dispẽsatiõe qñ solũ grad⁹ remotior ẽ express⁹ de q̃ vid̃ matrimoniũ iij.ipedimẽto.vj.§.vtli.

11 ¶Quid si impetret̃ dispensatio tacita veritate vel ex falsa causa. Rñ. ꝙ nulla est vt in.ca.ij.de fi. presbyte.lib.vj.et idem de qualibet gratia alia vt not. in c.ad audientiam.el.ij.de rescrip. ⁊ di.c. non potest.

12 ¶Utrũ superior assumendo aliquẽ ad aliquod officium videatur dispensare eidem in impedimẽto quod hz ad alid̃. Rñ.Inno.in.c. preterea de te.co.⁊ in.c. veniens de fi.presby.videtur sibi ꝯtradicere ⁊ gl.in.c.si quis sine lxxx.di. ⁊ in ca.qui in aliquo lib.di.sed ego sic distinguo ꝙ aut impedimentũ est notorium superiori ⁊ tunc si est princeps intelligetur dispensatus si vero est inferior si potest dispensare ⁊ subest cã similiter est dispẽsatus: al's nõ facit ꝑ hoc quod no.Joan. an.i.c.ij.d̃ scis.aut ipedimẽtũ ẽ occl'tũ supiori tanq̃ iudici ⁊ sic non intelligit̃ dispẽsat⁹ sz sibi iputet ꝙ illd̃ tacuit facit.c.cum non ignores de prebẽ. et tenet bar. i.l.ij. C.si seruus vel liber. ad.decu.aspi.

13 ¶Utrũ ptãs dispẽsandi super irregularitate vel illegitimate concessa a papa alicui duret post mortem pape Rñ. sed cõsi.l. xxviij.ꝙ sic qꝛ gratia semel facta ꝑ papã in ꝑsonã aliquã nõ expirat per mortem pape vt est casus de offi.dele. super gratia lib.vj.

14 ¶Utrũ per mortẽ illi⁹ cui cõcessa erat talis autoritas expiret dispensatio iam facta si ille dispẽsatus vsus nõ fuit tali gratia puta dispensatus fuit vt posset ordines accipere vl' in prelatũ eligi nõ accepit ordines nec fuit promotus añ mortem dispẽsantis an poterit ordinari vel ꝓmoueri.Rñ.fede.vbi. s̃. ꝙ sic et ꝙ non expirat qꝛ dispẽsatio canonice semel facta ex supueniẽti facto nõ retractat̃ casus est in.c. ex tua de fi.p̃sby.facit qđ not.de accu.c.de his beneficia.in cõcessa itẽpestatiue reuocari nõ debent de cõmo.c.vnico.de re iu.decet li.vj. facit qđ no.de elec.li.vj.i n gl.c. cũ ex eo.⁊ ibidez in nouella Jo.an.

Disputare de fide publice vl' occulte cuicũq̃ laico ꝓhibitũ est ⁊ si cõtra facit dz excõicari de hereti.c.q̃cũq̃.§.inhibemus q̃q̃ li.vj.hec q̃q̃ prohibitio fit i.c.sicut i vno corpe eo.ti.i decretalib⁹ sed in.l.nemo.C.d̃ ss.tri. ꝓhibet̃ ne dũ laicis sz ẽt clericis publice turbis coadunatis disputare d̃ fide.sctũs aũt Th.scđa scđe q.x.ar.vij. tz fore illicitũ de fide disputare qñ q̃s disputat aut qꝛ dubitat d̃ fide ⁊ per disputationez experiri vult qꝛ talis infidelis est aut.qꝛ disputat coraz simplicibus ⁊ titubãtib⁹ q̃ nõ sũt solicitati ab infidelib⁹ sicut ẽ in terris fideliũ q̃ tãto firmi⁹ credũt q̃to nõ audiũt motiua ⁊ argumẽta infideliũ sed disputare ad cõfundendũ errores etiã coram

UVA. BHSC. IyR_213

simplicib⁹ qui sunt solicitati ab hereticis vel infidelibus nitentibus corrũpere in eis fidẽ si est sufficienter istruct⁹ ⁊ aptus ad cõfundẽdũ errores nõ soluz nõ est ꝓhibitũ. imo est necessarium disputatur ne taciturnitas esset cõfirmatio erroris pro quo facit. l. quoniam. C. de epis. et. cle. et. xxiij. q. vj. vides similiter licet ad exercitium coram instructis ⁊ firmis in fide disputare ad quod facit. c. in mandatis. xiiij. dist. pro hac distinctione Tho. ꝓbanda. vidẽ de hoc xcvj. dist. nos in gl. ⁊ Inn. i. c. ij. de summa trinitate.

Diuinatio a ꝑsis ferꝛ inuẽta c. j. xxvj. q. iij. vñ diuini dicti sunt q̃si deo pleni diuinitate em̃ se esse plenos simulant et astutia fraudulenta hominibus futura coniectant vt ibidem.

☞ Diuinatio ꝙ fit ꝓhibita adeo ꝙ diuinatores nõ sunt cõsulendi. l. nemo ⁊ ibi Saly. C. de male. ⁊ mathe. ⁊ qualiter puniatur no. i. l. ij. C. de sacra paga. ꝙ de iure ciuili pena capitis vt ibi de iure aũt canonico qualiter no. Roma. sin. ccccccl xvj. incip. scis tu.

1 ¶ Quotmodis fit diuinatio. Rñ. vt patet. xxvj. q. iij. §. j. ⁊ c. j. ⁊ q. v. c. nec mirũ ꝙ multis modis vnde nuncupatur diuersimode. vñ diuini dicunt aliquãdo arioli. aliquando auspices. aliquando augures aliquãdo nigromantici. ⁊ multis alijs nominibus ꝑz ꝙ diuersimode quis vult scire futura q̃, omitto qꝛ non est necesse: vide ibi si vis. ⁊ de hoc vide j. sortes. §. iij.

2 ¶ Qũo aũt demones possunt scire futura q̃nõ habẽt certã ⁊ infallibile cãm. Rñ. sctũs Bo. vbi. s̃. ⁊ elicit ex. c. sciẽdũ est. xxvij. q. iiij. ꝙ ex. iiij. ¶ Primo ex ingenij acrimonia vt qñ cõsiderãt ad q̃d iclinat affectio nostra. ¶ Scdo ex multa experiẽtia q̃ cõsiderant in talib⁹ accidere talia. ¶ Tertio ex dolosa cautela quando scilicet proponunt aliquid facere ⁊ predicũt. ¶ Quarto ex aliena doctrina. vt quãdo permittitur vt a bono angelo adiscant.

Diuortiũ ẽ viri ab vxore vel ecõuerso legitima separatio. legitima dico vt nõ fiat sine lege vl' rõne qꝛ q̃s de⁹ cõiunxit hõ nõ separet. xxxj. q. j. §. obijcit. ⁊ dicit diuortium a diuersitate mẽtiũ vl' qꝛ hi. q̃ matrimoniũ distrahunt in diuersas ꝑtes eunt. l. j. ff. de diuor. de quo dic vt. j. matrimonium quarto.

☞ Quod diuortium de iure canonico nõ possit fieri no. Bar. i. l. rex i. prin. ibi non põt fieri diuortiũ de iur. cañ. ff. re. amo. ⁊ oino ꝑ Bal. i. l. ij. C. de secũ. nup. ⁊ per cano. in. c. gaudem⁹. de. diuor. Et ꝙ possit pena apponi ne fiat ꝑm Pau. de cast. et Alex. in. l. si ita stipulatus. de verb. obli.

Diuturnitas in malo auget peccatũ de ꝯsue. c. fin. dicit tanto grauiora sunt pctã quãto diuti⁹ ifelicẽ aiam detinẽt alligatam cum suis concor.

Doctor dr a docẽdo. vñ ⁊ noie doctoꝝ veniũt magistri ⁊ ecõtrario ꝑz Pau. i. c. j. de loca. Uñ tex. i. l. q̃b⁹ p̃cipua. ff. d̃ ꝟb. si. dicit cuiuslibet discipline p̃ceptores magistros appellari a monendo vel mõstrãdo ⁊ hoc ꝑm ethimologiam vocabuli. Nã doctores dicũt a docẽdo sicut magistri a magistrãdo. facit tex. i ꝓhemio cõpillationis decretaliuz vbi papa omnes magistros doctores appellat sz noie scholarium non veniunt doctores nec magistri nisi. n. larga significatione.

☞ De cõtẽtis in hoc. §. ⁊ ꝙ doctor debeat vocari dñs no. gl. i. l. j. ff. si. cer. pe. ⁊ in. l. sciendũ. ⁊ ibi Bal. C. de ꝯdi stip. ⁊ qd̃ habeat dignitatem no. Bar. Bal. ⁊ Saly. in. j. consi. C. §. ideoqꝫ.

1 ¶ Utrum interpretatio doctorum necessitet. Rñ. ꝑm Pau. i. d. c. vestra. de cohabi. cle. ⁊ mu. ꝙ nõ nisi inquãtũ iure ꝓbatur vel ratione valida. vt no. in. c. j. de postu. prelatorũ. de quo vide. j. opinio. §. j.

2 ¶ Utrum doctor vel magister possit reprobari. Rñ ꝙ sic vt ẽ tex. i. l. ij. C. de ꝓfes. et me. nota. Barto. in. l. sed ⁊ repro-

UVA. BHSC. IyR_213

bari.ff.de excu.tu. in p̄n.vbi text dicit de medico ꝙ pōt reprobari ⁊ ē tex etiā de medico i.l.vt gradatim.§. reprobari.ff.de mu.⁊ hono.sed non sine causa. l.pomponius scribit .ff.de neg.ge.

3 ¶Utrū doctore damnato intelligant ⁊ ei⁹ opa seu libri reprobati.Rñ.ꝙ sic vt pz per.c.fraternitatis tue.de here.

4 ¶Utrū allegatiōes sint faciende a doctorib⁹ i ꝯsiliis.Rñ.pa.i.c.vestra.de.co. cle.⁊.mu.ꝙ in cōsilio decisiuo nō sicut nec in snia vt dicit.c.sicut nobis.in gl. de sen.⁊ re iu.secus in cōsilio postulato a pte ratio diuersitatis qr i prio est approbata fides ꝯsultoris in secūdo nō ⁊ ideo nō creditur ei nisi quaten⁹ ꝓbet.

5 ¶Utrū doctor ꝓmot⁹ corruptis doctorib⁹ debeat gaudere priuilegio doctorū.Rñ.Archi.in.c.de quibsdam locis. xxxvij.di.ꝙ.nō allegat tex.in sil̄ i.l.vnica.ff.de ac.ec.facit tex.iūcta gl.in.l.j.C. de anno.c.j.li.xj.vbi dicitur ꝙ stipēdia sunt tradenda nō ꝓ titulis dignitatuz vel numero scholariū sz ꝑm merita ⁊ iō gl.ibidē dicit p̄ferri debere peritos scolares imperitis doctoribus intelligit pa.in.c.clerici de iudi. de antecessione non de electione .Ego credo ꝙ etiā in vtroqꝫ debet preferri.

6 ¶Quis dz precedere.Rñ.pa.in.d.c.clerici ꝙ theologus post ipsum canonista post canonistam legista post medicus vide ibi si vis.

Dolus aliqñ bon⁹ ⁊ licit⁹ ⁊ accipit ꝓ solertia.sicut qñ q̄s aliq̄d simulat ne damnificet a proximo vt in.l.j.ff.de dolo.in tex.⁊ gl.exemplificat de capto a ianueñ.q̄ simulauit se cōtractū qd̄ quidē licet.vt.ff.de neg. ge.l.at qui natura.§. cū me.ex.ff.de le. ij.l.cū pater.§.tertio.⁊.ff.si quis ob cau. te.l.qr aūt.§.si patron⁹.⁊ de hoc vide.j. simulatio.iz cōiter dol⁹ accipitur in malo ⁊ sic diffinit in.d.l.j.a labeone dolus malus est ois cal l litas fallacia machinatio ad circūueniē .falleñ ⁊ decipiēdum alteꝝ adhibita sit tacendo in aio calliditas vt.ff.de act.⁊ emp.⁊ ven.l.j. fit mētiēdo in verbo fallatia.ff.de fur.l. falsus.§.si q̄ fit arte verboꝝ machinatio.ff.de act.ēp.⁊ ven.l.iulianus.§.idez ad circūuenieñ.s.reddēdo singula singulis.s.circūuentionē calliditati fallētiā fallētie deceptionē machinatiōi ponit adhibita.s.ꝯ ius ⁊ bonos mores ꝓpter dicit iam doli boni hoc i glo.ibidē ⁊ adde ꝑm Ge.i.c.si compromissari⁹.§. si vero de elec.libr.vj.ꝙ q̄s dolose facit quando scienter rem sibi ꝓhibitā facit differt aūt dolus a fraude qr fraus ꝓprie per facta fit sz dol⁹ ꝑ ꝟba ⁊ facta.

☞ De dolo ⁊ quid sit.no.Bal.i.l.q̄ fortuitis.col iij.C.de pig act.vbi dicit ꝙ ē malitia prorūpens in dānū alteri⁹.vbi etiā ponit a n sit idē ꝙ malitia ⁊ an dicat sine volūtate.⁊ qūo ꝓhibet reipsa. no.Alex.post.Bar.in.l.metum.ff.quod me cau.

¶Utrū ignorātia iuris excuset a dolo cōsequēter a pena ad quā incurrendā requirit dolus.Rñ.Cy.in regula ignorātia lib.vj.ꝙ sic qr licet iuris error sit lata culpa:non tamē est dolus vt.ff.de his qui not.infa.l.j.vbi ē gl.sing.facit l.j.ff de abige.facit quod no.Bar.in.l. si quis in tantam.C .vnde vi.vbi dicit ꝙ si minor credens sibi licere rem propriaz sine cuiuscunqꝫ autoritate occupat non incurrit penam.d.l.si quis :qr non est in vero dolo.allegat.l.j.C.si aduer.delic.sequitur do.Ant.in.c.j.de dolo.⁊.contu.⁊ allegat.l.si ex causa.§.si in commissum.ff.de.mino.⁊ quod not.in l.j.§.nunciatio.ff.de noui ope.nun.pro hoc ꝙ excusat ignorātia a dolo est tex. et ibi Bal.sed et si lege.d.scire.ff.de pe. here.vbi error iuris excusat ab inuasione ne quis dicatur predo.Item tz Saly.in.l.senatus.C.de his qr sibi ascribi aliquid in testamento in.ij.col.ē casus ⁊ ibi Bar.in.l.in lege.ff.de siccar.idē tenet Aug.i.l.si quis id.§.doli.ff.de iuri. om iu.vbi allegat Bart.fortius dixisse ꝙ etiam ignorātia iuris naturalis excusat a ꝟo dolo⁊ ad.l.ij.C de i ius vo.q̄ videt cōtraria.Rñdet ꝙ ibi nō requirebat verus dol⁹ sed p̄sumptus ⁊ ita tenuit.do.Butr.i.l.regula.ff.de iur.⁊ fac.

UVA. BHSC. IyR_213

igno.limitat hoc Ang.i.l.ij.ff.ꝙ quisq; iu.verũ nisi tot sit doctor vl' assessor cui turpis ẽ iuris ignorantia. ⁊ idẽ ang. in d.l.senat⁹ dicit ꝙ creditur alleganti se ignorasse ius ad excludẽdũ dolũ. et ꝑ consequẽs a pena que esset imponẽda propter dolum ⁊ dicit ibi esse casum. ex predictis collige ꝙ vbi ius vel statutũ requirit verum dolus ꝙ ignorans q̃tũcunq; sit culpabilis nõ icurrit penã ipsius licet alio modo sit puniẽd⁹ ꝫ modum culpe vbi vero ius vel statutũ requirit dolum presumptum sic ignorãs crasse ⁊ supine nõ excusatur quia est in dolo p̃sumpto. hoc patet incensuris ecclesiasticis que cũ requirant dolum presumptũ taliter ignorans eas non euitat vt patet. in.c.animarũ periculis. de consti.lib.vj.secus si esset in leui culpa ignorãtie. qđ bñ no. qꝛ facit ad multa.

2 ¶Utrum iniusta causa excuset a dolo. Rñ.ꝙ sic ⁊ quẽlibꝫ ita no.bal.i.c.vt animarũ in prin.ij.col.de cõsti.li.vj. vbi dicitꝙ perturbãs aliquem in possessione ex iniusta causa putans sibi licere excusatur a pena statuti punientis in centũ qđ requirit dolũ per no.in.l.plagij criminis.C.ad.l.fauiã.de plagi. not. etiaꝫ Jo.an.in.titu.de arbi.in addi.ad spe. ⁊ ꝙ excusat a pena legis etiã iniusta causa.no.in.c.j.in fi.de elec.lib.vj. Idẽ Jo. an.⁊ bal.in aut. generaliter. C.de epis. ⁊ cle.⁊ multis alijs ⁊ sequitur.d. Ludo de roma.col.xxviij.in Rubri.de arbi.est pro hoc glo.in.l.vnica.§.fin. in magna glo.ff.si quis iurisdicẽ. non obtemper. est Barto.⁊ Ange.in.l.j.in.fi.ff. de abigeis.Jnno.in.c.de seruorum. de seruis non or.

3 ¶Utrum lata culpa equiparetur dolo Rñ.ꝙ aut loquimur de actionibus descendentibus ex delicto vel quasi tunc quo ad penam corporalem dic vt in.§. seq.Quo vero ad penam pecunariaꝫ ⁊ tunc si lex vel statutum expresse requirit ad dolum non equiparatur vt dicit bar.in l. in actiõibus.ff.de in li.iu. ⁊ gl. in.§.suspect⁹ isti. de sus.tu.vñ dicit bal. in.l.si q̃s id qđ.i fi.colũ. ff. de iuris.om. iu.ꝙ quando delictũ circũscribitur per dolũ nõ sufficit culpa secus in his in q̃bus culpa venit punienda allegat.d.l. senatus.⁊.d. l.plagij criminis accusatio⁹ ⁊ vt no.Ang.in.d.l.si quis id.§.doli ꝙ vbi fit mentio de dolo requiritur verus dol⁹.Si vero lex vel statutũ nõ requirit expresse dolũ sed simpliciter loq̃tur fit lata culpa dolo equiparatur in actionibus descendentibus ex contractu vel quasi.d.l.ꝙ nerua. Unũ etiã notabis ꝙ ignorantia affectata q̃ est quãdo q̃s noluit vel dissimulauit scire eq̃pollet scientie.c.eo.de temp.or.lib.vj.⁊ ideo est dolus non culpa.

¶Utrũ pena corporalis sit imponẽda sine dolo.Rñ.ꝙ nũq̃ sine doli interuẽtu.gl.⁊ Bar.in.l.in actionibus.ff. de in lit.iur.⁊.d.§.suspect⁹ ⁊ bar.in.l.j.ff.si q̃s te.lib.esse ius.fu.⁊ Bal.i.l. opera data. C.qui accu.nõ pos.⁊ casus est in.d. l. in lege vbi dicit bar.ꝙ in penis corporalibus vel infamiã irrogantibus lata culpa nõ equiparatur dolo ⁊ glo.i.l.i actionibus.ff.de in lit.iur approbata cõmuniter ⁊ bar.i.l.ꝙ nerua.ff. deposi.⁊ i.d.l. in lege dicit ꝙ in causa sanguinis stat⁹ vel fame lata culpa nõ equiparat̃ dolo ideo ver⁹ dol⁹ requirit̃ in illis.Ang. tamẽ in.l.in actionib⁹.ff. de in.lit. iurã. tenet contra ⁊ dicit cõsiliũ paduanum consuluisse ꝯtra bar.in hoc.sed iudicio meo si consideret̃.l.j.C.de noxa. verior est opi.Bar.⁊ iura q̃ Ang.adducit in cõtrarium continent casum specialem. 4

¶Utrum incurrat quis sniam excõicationis a iure promulgatã sine dolo vide.j.excõicatio.vij.casu vlti.§.ij. 5

¶Utrũ quis possit pacisci vt nõ teneat̃ de dolo.Rñ.ꝙ vt est tex.i.l.j.§.ꝯueniat ff.depositi quia hec cõuentio est contra bonam fidẽ ⁊ bonos mores.⁊ iõ nec sequenda dicit tex.ibidem. 6

¶An quis possit tenere bona alicuius que ex statuto ad eũ venerũt ꝓpter delictum alicui⁹ si ipse dolose egit vt ille delictũ cõmitteret.Rñ.pa.in.c. postulastis de conces.preb.ꝙ non ⁊ bene facit tex.ibi.in fi.cum sua glo. 7

UVA. BHSC. IyR_213

8 Utrū dolus annullet ꝓtractū ſpālem puta votū ꝛ hmōi. Rñ.pa.i.c.cū dilecti de emp.ꝛ vē.q nō.nec pōt qs excipere de dolo qñ fuit inductus ad bonum qz nō eſt ꝓprie dolus puta dolo induxi te ad religionem tenet ingreſſus facit qō legitur ꝛ no.in.c.cū dilectus q me.cau. ꝛ vide glo.in.l.a dino.ff.de ritu nupt.q̄ hoc tenet etiam in matrimonio.

9 Utrū dolus annullet ℣ctū tpalē puta venditionē ꝛ hmōi. Rñ.q aut dol⁹ p ℣hentes dat cām ℣ctui puta dolo inꝺxi ad vendendū q nō eras venditurus ꝛ ſic in ℣ctibus bonefidei nō tz ℣z glo. ꝛ paul.in.c.cum dilecti.de emp.ꝛ vē.et glo.in.l.ij.C.de reſcin.ven. ꝛ gl.cū bar. in.l.eleganter.ff.de dol. ꝛ placet lz pet. teneat ꝓtrariū.Jn ℣ctibus aūt ſtricti iuris tz ℣ctus ſz agēs ex eo elidit ope exceptiōis.ff.de ver.ob.l.ſi quis cū aliter. ꝛ.C.de pac.l.cū poſtea.ſi ℣o p aliū a ℣hētib⁹ dat cām ℣ctui etiā bonefidei tz ℣ctus ſz agit ℣ mediatorem de dol.o.l. eleganter.§.j.ff.de pſone.l.ij.ꝛ.iij.tenet etiā ille ꝑ quo factus eſt inḡtum fact⁹ eſt locupletior vt l.ſi.ff.de eo per quem fac.erit.in pzin.ꝛ nō plus. Aut dol⁹ nō dedit cām cōtractui ſed incidit in ꝓtractum puta eras vēditurus.ſz dolo iḋuxi te ad minus vēdendū hmōi.ꝛ ſic tenet ℣ctus ſz in ℣ctib⁹ bonefidei aget ex eo cōtractu vt ſuppleat ꝑcium.vt.ff.de act.emp.ꝛ ven.l.iulianus.§.ſi venditor erit tamē in arbitrio emptoris vel ſupplere precium vel reſtituere rem ſi decepti ſit vltra dimidiā iuſti precij c. cum cauſa.de empt.ꝛ ven.ꝛ.l.ij.C.de reſcin. ven.ꝛ in ſciētia etiā ſi deceptio ſit minus dimidia in cōtractibus ſtricti anris aget de dolo.o.l.elegāter.§. non ſolū in ſi.aut dolus nec dedit cauſam ℣ctui nec incidit in ℣ctum:ſz re ipſa euenit ſine dolo ꝛ facto ptis vt puta ambo ignorabat iuſtuz ℣cium:ſic nō eſt petm nec reſtituere tenet niſi repetat:ſi a principio nō pl⁹ emiſſet etiā ſi ſciuiſſet pl⁹ valere puta qz nō expediebat plus ſibi emere.ſi aūt plus emiſſet a principio ſi ſciuiſſet ꝛ eſt deceptio notabilis tenet reſtituere rem vel ſupplere ℣ciū ar. o. l.ſi.quis.cū aliter vbi equipat deceptio q̄ venit re ipſa ꝛ ex ꝓpoſito ꝛ.o. c.cū dilecti. ſecus in modico. Et ita intelligo do.Ant.in.c.q; plerīq;.de immu.eccl.ſi ℣o vteriꝰ rei valoꝛē ſciebat tūc dic.vt.j. emptio.§. vij.ꝛ ℣m p̄dicta intelliges.l. ij.C.de reſcin.vē.ꝛ in.l.cauſe.§.poſſumus.ff.de mino.ꝛ.c.cum dilecti.ꝛ. c.cuz cauſa de emp. ꝛ ven.vbi dicit licere cōtrahentibus vſq; ad dimidiam ſe deciꝑere in cōtractibus bonefidei.

Domeſticus ḋs dicit vide. j. familiaris.

Domicilīū pōt laic⁹ habere i plurib⁹ locis ℣z Jnno.in.c ex parte de foro cōpe.ſi modo vtrobiq; inſtructus ſit allegat.l.aſſumptio.ff. ad munici.ꝛ.l.ſenatores.ff. de ſena.ꝛ loquitur hic de inſtructo de q̄ in.l.queſitum..§.ſed ꝛ ſi fundus.ff.de fun.inſtru. ꝛ inſtru. lega. vbi accipitur ꝓ omnib⁹ pertinētiꝫ neceſſarijs ad vſum.Addit Jnno.ibidē etiā ſi habereꝫ maiorē partē bonorū.ſuorū vel familiā vel ſi nihil habet aſſidue tñ ibi conuerſatur.C.vbi ſena.l.ij.ꝛ.l.ei⁹.§.ſi quis negotia.ff.ad muni. Sola tñ domus.nō conſtituit domicilium.ff.ad munici.l.libertus ex ſola.Ex quo ifero ꝛ ex.o.l.aſſumptio.ꝛ.o.l.ſenatores. quod domicilium habet vbi quis eſt oziūdus.o.l.ſenatores.Et ſimiliter vbi pater ſu⁹ fuit oziundus ité vbi voluntarie ſibi elegit. i.deferēdo maiorē partē ſuoꝝ bonorū ꝛ clericus vbi beneficium obtinet reꝛrens reſidentiaz ꝓ hoc eſt ter.in.c. cū nullus clericum de temp.ordi. libz. vj. Jtem vbi fuit ordinatus vt glo.in.l.heres abſens.§.apud labeonē.ff.de iudi. Jtem mulier ratione matrimonij. Jtem ratione militie. Jtem ratione poſſeſſionis. Jtem ratiōe curſus temporis.ſ. de cenſu ꝛ multis alijs modis.vt no.o.gl. Sed dicta loquitur quo ad forum non quo ad domicilium. Jtem ratione manumiſſionis.l. aſſumptio .ff. ad municipa. Jtem vbi conſequitur quis dignitatē efficitur ciuis vnde.ℨ.Ciuis Quo ve

UVA. BHSC. IyR_213

ro ad cõfessionẽ ⁊ sacramẽta necessaria nõ volũtaria si alias nõ habet ibi domiciliũ requirit vel ibi habitet per maiorẽ partẽ anni ꝟm Inno.in.c.oĩs de peniten.⁊ remis.⁊ nõ faciat in fraudẽ proprij sacerdotis facit.c.q̃.xvj.q.j.de deci. ad apostolice nisi se trãsferat cũ animo ibi remanẽdi qꝛ statim qđ hospitiũ cõstituit in aliena parochia cũ aĩo ibit remanẽdi statim fit parochianꝰ illius de paroch.c.vl.de deci.ad apostolice. Qđ est cõtra epos qui dispensant in votis cũ scholaribus vel cõferũt eis ordines nõ habẽtibus domiciliũ qꝛ nõ possunt qꝛ non sunt necessaria sacramenta. hoc tenet Pa.in.c.nullus de paro.

☞ De domicilio ⁊ qđ nõ mutetur per dignitatẽ sed nouũ acquirat not.Bar. in.l.senatores per illũ tex.ff.de senato. nec etiã per sponsalia.l.ea que.la. ij.et ibi glo.ff.ad muni.⁊ Alex.in.l.pe.ff. de iur.om.iud.vbi bene per matrimonium vbi etiã quid ꝓprie veniãt appellatione domicilij. Et qñ dicat mutari ⁊ quot ⁊ quibus modis perdat no.Bal.i rub. C.si a non conde.iudi.

Dominica dies est instituta loco sabbati: qꝛ eo die ichoauit mũdꝰ Ge. ꝑmo Christꝰ surrexit a mortuis.đ conse.dist.iij.sabbato. Itẽ spiritussanctus datꝰ apostolis ⁊ tex.dicit quicq̃d a deo est cõstitutũ isigne i huiꝰ dignitate diei est gestũ. In hac die mũdus sumpsit exordium in hac ꝑ resurrectionẽ ⁊ mors interitũ ⁊ vita accepit initium.lxxv.dist. quod die.in fi. Quomodo est đ ꝑcepto ⁊ quando incidit ⁊ quid fiendum vide s̃.dies.⁊ j.feria.

Dominiũ est ius habẽdi possidẽdi: fruendi: et vtẽdi: ac disponẽdi đ aliqua re ꝑ libito voluntatis vel ꝟm aliquẽ determinatũ modũ a quadam superioritate vl' autoritate diffinitum.

☞ De dñio ⁊ qđ sit triplex no.in.l.j.ff. si agro vecti.Barto.in.l.si quis.§.dicta versi. quero quotuplex est dñium.ff.de acq̃.pos.⁊ Bal.in.l.in rebus.C.de iur. dot.⁊ ꝙ illius apepellatione venit no. idẽ Bar.in alleg.l.j.vbi per Alex.

¶ Dominium in ⁊ super hoies an sit secundũ legẽ naturalẽ.est.Rñ.ꝟz Alex.in iij.parte summe.qđ est loqui de natura ante pctm̃.⁊ sic ei repugnat seruitus et est loqui de natura post peccatum.⁊ sic lex naturalis dictat necessarium dñium ad coercendũ malũ vnde Augu.in lib. de ciui.dei sicut deus homini et animꝰ corpori ita ratio debet dominari ⁊ imperare libidini. 1

¶ Dominiũ rerũ an sit scđm legẽ nature.Rñ.alex.vbi.s̃.ꝙ lex naturalis circa cõionẽ ⁊ proprietatẽ dictat differenter dictat aliquid qꝛ debitũ aliquid qꝛ bonum aliquid qꝛ equũ.vt debitũ dictat i statu necessitatis oĩa sint cõia. Et hoc modo cõmunicatio est in precepto ad sustentationẽ personarũ.⁊ inde sumit. oĩa q̃ vultis vt faciãt vobis hoies ⁊ vos eadẽ facite illis.Mat.vij. Respectu etiã personarũ quo ad multiplicationẽ prolis dictat qđ sit vxor propria ꝟm oẽ tp̃s ꝟm illud principiũ. Qđ tibi nõ vis fieri alteri ne feceris. Thobie.iiij.⁊ hoc mõ appropriatio est in precepto.vt i bonũ statu nature institute dictabat oĩa cõia i statu ꝟo lapse dictat bonũ esse hr̃e ꝓpriũ tñ qꝛ res cões negligũt tñ qꝛ cõio parit discordiã dictat vt equũ q̃dã esse cõia vt aerẽ.mare.littora.⁊ quedã appropriabilia: sicut sunt ea q̃ in nulliꝰ bonis sunt que occupãti cõceduntur ⁊ sic intellige dñiũ rerũ esse de iure naturali: qꝛ naturali eq̃tate inductũ est vt insti.de reꝝ di.§.singuloꝝ.ff.de ac.re.do. l.j..§.cũ quis inst.de iure na.§. qđ vero. 2

¶ Qũo acquirit dñiũ rerũ.Rñ.qđ quadrupl'r. ¶ Prio autoritate legis naturalis vt ea que in nullius bonis sunt sint occupãtis.vt insti.de reꝝ di.§.singulorũ. ¶ Scđo autoritate principis q̃ põt ex iusta cã rẽ alicuiꝰ ei auferre ⁊ alteri dare vt no.Inno.⁊ cõiter doc.in.c.q̃ in eccl'iaꝝ de ꝯsti.⁊ legiste in.l.fi.C.si cõtra ius vl' pu.vti. vtputa ꝑꝑ delictũ puniẽdum ⁊ huiusmodi.al's nõ.vt ibidẽ đꝛ et nõ solũ principis ꝟz etiã ꝑ statuta infe 3

UVA. BHSC. IyR_213

rioꝝ habentiũ autoritatẽ a principe sic statuẽdi. vt in. d. c. que in ecclesiaꝝ no.

¶ Tertio per consensum illius cui⁹ est ⁊ istud fit per donationẽ per permutanem per venditionem per mutui datio tionem ⁊ huiusmodi.

¶ Quarto iure ciuili ꝙ statuit vt vsucapionib⁹ p̃scriptionib⁹ adoptiõe: deportatiõe cessione: additiõe bonorũ possessione. ⁊ hmõi de quib⁹ oib⁹ habes. ff. de acqui. re. do. in gl. l. j. ⁊ insti. de rer. di. cũ multis titulis seq. ⁊ de his que ad nos ꝑtinent dicã in capl̃is suis. Aduerte tñ differẽtiã inter spũalia ⁊ nõ spũalia. qꝛ ĩ spũalib⁹ ex solo ti. sine traditiõe dũiũ trãsit in aliũ. vt est tex. in. c. si tibi absenti. de prebẽ. li. vj. tenet Inn. ⁊ cõiter approbat̃. in. c. inter cetera. de preben. sec⁹ in alijs reb⁹ in quib⁹ req̃rit̃ traditio ad trãslatationẽ dñij nec sufficit sol⁹ titul⁹ nisi ĩ re data eccl̃ia. de qno. j. ĩmunitas. §. xxxj. nec sola traditiõe trãsfert̃ dñiuꝫ nisi aliqua iusta cã vera vel putatiua vera p̃cesserit. l. nũq̃ nuda traditio. cuꝫ ibi no. ff. de ac. re. do.

Dominus alicui⁹ regni ducat⁹ comitat⁹ vl̃ ciuitatis. aut terre q̃s dicat̃ legitim⁹. Rñ ꝙ dominiũ iuste ⁊ legitime acquirit̃ aut iusto bello puta pugnãdo cõtra infideles. vel contra aliquẽ rebellẽ autoritate superioris vel principis. vt. s̃. bellũ patet aut legitimã successionẽ aut per cõsensum seu electionẽ populi habẽtis libertatẽ sibi eligẽdi dñm aut per institutionẽ principis seu supioris hñtis iurisditionẽ in tali ciuitate aut castro. aut per legitimã p̃scriptionẽ cũ bona fide factã vel emptionẽ. ꝑmutationẽ. donationẽ aut alio iusto titulo de qnibus in suis capitulis. q̃ vero alia via itrat fur est et latro: ⁊ resignare tenet̃ si põt sine notabili ꝑiculo aiaꝝ corpoꝝ aut reꝝ tenet̃ etiã ad restitutionẽ ĩoim redditiuꝫ quos habuit ab illis locis sic vsurpat⁹ ⁊ vt homicida est iudicãdus q̃tum ad eos quos fecit per se vel per officiales suos occidere vel mutilare. lꝫ illi digni fuerint ꝓpter maleficia propter errata xxiij. q. v. si nõ lꝫ nec põt absolui nisi disponat se ad satisfaciẽdũ ⁊ dimittẽdũ si titulũ iustificatũ habere nõ põt arg. de pe. di. v. falsas. intellige qñ hoc est clarum qd̃ habet iniustũ titulũ. vel nullum secus in dubio. vel cũ dimittere nõ posset sine periculo animaꝝ corpoꝝ aut rerũ. puta qꝛ popul⁹ se poneret in seditione ⁊ hmõi sic nõ tenet̃ resignare nisi voluntate solũ qñ sciret ꝑ certo. vel qñ talia nõ imminerẽt. c. si res. xiiij. q. vj. idẽ dic de officialib⁹ q̃s tales tyrãni ponũt ĩ officijs ꝙ nec salariũ pñt recipere nisi esset tale offm̃ qd̃ esset necessariũ reipublice vl̃ vtile: qꝛ tũc nõ peccarẽt recipiẽdo nec salarium restituere tenent̃: de q̃ in. c. j. literis. de rest. spo. ⁊ in. c. nihil. de elec. per doctores.

☞ De domino ⁊ in hoc. §. cõtentis ⁊ ꝙ non possit vasallos vel castrũ subditis suis inuitis alienare no. Bal. c. j. §. j. quo tpe miles. in li. feu. ⁊ i. l. debitores. C. de pac. pau. de ca. l. ex hoc iure. ff. de iust. ⁊ iure. fa. l. inuitus. ff. de fideicõ. Itez nec eis irrequisitis. secundum doct. vbi. s̃.

¶ Sed nunq̃d ciuitas põt sibi eligere dñm. Rñ. s̃m ho. i. c. nouit de iu. ꝙ nulla ciuitas p̃t se dare alicui dño nec põt titulũ dñij iustificare. qꝛ hoc esset ĩ preiudicium imperatoris quo ad illas q̃ ei subijciuntur vel pape quo ad sibi subiectas. Qd̃ verũ est nisi ex priuilegio vel cõsuetudine haberet ius eligẽdi: qꝛ cõsuetudo dat iurisditionẽ. de arbi. c. dilecti. C. de emãci. lib. l. j. ⁊ vlt. sil̃r nec dñs põt cõponere super iure superioritatis in preiudicium suorũ subditorum ipsis nõ consentientibus. vt no. Pau. in. c. fi. de maio. ⁊ obe. 1

¶ Utrũ dñis habentibus manifeste iniustũ vel nulluꝫ titulũ teneant̃ subditi obedire. Rñ. qd̃ nõ dicit tñ Tho. i sum. ꝙ ad vitãdũ scãdalũ suũ alioꝝ bonũ ẽ obedire ⁊ reuereri in eis q̃ nõ sunt contra deuꝫ. xj. q. iij. iulianus. sed habẽtib⁹ iustũ dominiũ q̃tumcunq̃ mali sint tenentur eis subditi obedire in licitis ⁊ q̃ eis p̃cipere pñt. j. pe. ij. obedite dñis vestris. nõ tm̃ bonis ⁊c. ⁊ ad ro. xiij. qui po 2

UVA. BHSC. IyR_213

testari resistit ꝛc.

3 ¶Utrum dñs possit ponere exactiones suis subditis vide. j. talia

4 ¶Utrū dñs teneat ex fcto familie. Rñ. vt colligo ex. d. Ant. ꝛ Jo. ō lig. ac Pan. in. c. licet de restit. spol. ꝛ Bar. in. l. ne qd ff. de incē. rui. nau. qō sic qñ familia ei⁹ deliquit in officio seu ministerio in quo ipse dñs est propositus ꝛ ipse vtit ope re talis familie qz sibi imputatur qui talē elegit qz honestā debebat ponere. l j. ff. familie. ff. de pnb. ciuiliter tñ tenetur non criminaliter. vt. d. l. ne quid. Ex quo patet qō potestas seu rector teneꝛ ex maleficio suoꝝ officialiū. l. si post. C. de assess. idē dic de capitaneo q̄ tenetur ex delicto suorū armigerorꝝ natura hospite ꝛ similibus addūt tñ. §. dicti doct. qō si officiū erat publicū vt pōtatis ꝛ hmōi sufficit exhibere malefactorez. vt in. d. §. fam. lie. secus si officiū non erat publicū vt nauta ꝛ caupones ꝛ hmōi. l. vnica. ff. de fur. aduer. nau. si vero familia non deliquit in officio dñi nō teneꝛ dñs quo ad forū in diciale. sed quo ad cōscientiā sic. si est in culpa nō corrigēdo eam. nā teneꝛ verbo ꝛ exēplo eā corrigere ꝛ si aliquis eorū est incorrigibilis teneꝛ eū expellere nisi qñ ꝑmemeret qō efficertur peior nā tūc faciat q̄ pōt ꝛ excusaꝛ alias non qz talibus ōr error cui non resistit approbatur. lxxxiij. di. iij. error cum simi.

5 ¶Qūo aūt famulo infirmāti debeatur merces. vide familia. §. ij. qñ tenetur de robaria que fit in ei⁹ dominio. vide pe dagium. §. viij.

Donatio dicit a dono quasi dono datio. ff. de donationi. causa mor. l. senat⁹. §. j.

☞ De cōtentis in hoc. §. ꝛ qō donatio sit cōtractus noiatus not. Bar. in. l. turisgentium. vers. quid de donatione. ff. de pac. ꝛ Alex. in. l. fi. ff. de cō di. ob cau. qō est verū nisi in aliud pactū. cadat. vt no. bar. in. l. aristo. de dona. ꝛ Alex. in. l. qui ratione. §. flauius. ff. de ver. obliga.

1 ¶Donatio ꝓprie est qua aliquis dat ea mēte vt statim velint accipientis fieri ne vllo casu ad se reuerti et propter nullā aliam causā facit q̄ vt libertatē ꝛ munificentiā exerceat. ff. de donat. l. j. in prin. ꝛ hec donatio ꝓprie ōr vt ibi ꝛ etiā ōr simplex. vt. C. de do. ante nup. l. fi. §. j. ꝛ absolute. vt. d. l. senatus. §. j. et inter vinos. vt infti. de dona. §. alie. nec obst. illi ꝙbo vllo casu ad se reuerti. C. ō reno. do. l. fi. qz illa renouatio sit potestate legis non contrahentium.

¶Quot sunt species donationis. Rñ. 2 qō q̄uis glo. in. l. j. in princ. ff. de dona. dicat tot quot sunt diuersitates voluntatum. tameu glo. in. l. res vxoris. C. de dona. inter virum ꝛ vxorē. tantum tres explanat.

¶Prima ōr donatio inter vinos q̄ simpliciter vocatur donatio. ¶Secunda dicitur causa mortis. ¶Tertia dicit inter virum ꝛ vxorem. de prima hic dicaꝫ de secūda in. c. ij. ꝛ de tertia in. c. iij. seq. adde ꝛ aliam que dicitur ꝓpter nup. de qua in. c. iiij. ff.

¶Donatio q̄ ōr inter vinos q̄drupler 3 est. alia simplex et absoluta qz simpliciter quis donat de qua in. d. l. j. in princ.

¶Secūda est conditionalis de qua in d. l. j. §. ij. que est quando q̄s donat sub conditione vt si fecerit vel si venerit et hmōdi. ¶Tertia est modalis. vt. C. de dōna. sub modo. l. j. ꝛ ij. et est qñ donat vt tale qd fiat. ꝛ de hoc vide. §. cōditio. Quarta est remunerativa beneficiorū de qua in. l. aquilius regulus. ff. de dona vbi ōr nō esse merā donationem. ſz officiū magistri remuner. tū quadā mercede ꝛ ꝓpteres ista non renocaī causa ingratitu dinis.

¶Quis nō pōt donare donatiōe inter vinos vt sciaī q̄s pōt donare q̄r et cui pōt donari. Rñ. qō. xxiij. sunt qui dona renō pūt. hic nō loquor de donatione q̄ ōr remunerativa: sed tm̄ de simplici vel conditionali seu modali.

¶Primus q̄ non est cōpos sue mentis 5 sicut furiosꝰ amēs ꝛ hmōi. xv. q. j. meritorcle. si furiosus. de homi. ꝛ. l. julianꝰ. ff. de ca. fu. nec caro. an sit ei datꝰ curator qz i cōscia ex quo nō est sane mētis

UVA. BHSC. IyR_213

non tenet facit.l.modestin⁹.in fi.de do.

4 ¶Scōs ꝓdigus.vt in.l.j.ff.de cura fu. ⁊ hoc verū postq̄ curator est ei dat⁹ vl interdicta est ei alienatio.vt .l.is cui.ff. de ver.ob.etiā si vere nō esset ꝓdig⁹ sēcus in tutore dato pupillo qui est adul tus ⁊ i curatore qr ista pēdēt a natura ſz esse ꝓdigū a declaratiōe in dicis ꝑm bar.ibi nec sufficit ꝓconizatio qō null⁹ cōtrahat cū tali qr requirit interdictio q̄ debet fieri ipsi prodigo vl saltē dona tio curatoris ꝑm Bart.in.d.l.is cui vel saltē ſnia declaratoria qō sit prodigus ꝑm Ange. de are.inſt.q.non est permiſ. face.testa.¶.Item prodigus.

7 ¶Tert⁹ minor.xxv.an vt nisi ratū ha beat post complexum.xxv.C.si ma.fac. ra.ha.l.vlti.vel nisi cum autoritate tu toris vl curatoris.vt.l.pupill⁹.ff.de ac qui.re.do.

8 ¶Quartus filiusfamilias. vt.l.filiusfa. ff.de do.fallit si est filius in dignitate ꝟz Inn.i.c.grādi.de sup.neg.ꝓl.li.vj.alle. d.l.fili⁹ vel sit fili⁹ senatoris vel alteri⁹ dignitatis qr pōt si pr̄ dedit ei liberam administrationē peculij nisi spāl'r pr̄ si di deneganerit.itē si filiuſſ.hz liberā pe culū administrationē ⁊ iusta rōne mot⁹ donet vt matri ⁊ ſibi⁹ cōiūctis ꝓsonis pōt alis nō.Itē si hz peculiū castrēse vl quasi pōt vt.d.l.filiusfa.in ter.⁊ glo.itē in casibus de quibus in.¶. seq.

9 ¶Quint⁹ seru⁹ religiosus vl monach⁹ ⁊ sit es q̄ nihil habēt ꝓprij.xij.q.j.nō di catis nisi de lnia supioris.vt ibidē. Fal lit in religiosis ⁊ monachis si hāt legi timā administrationē ⁊ ex cā ltima do nēt:sed sine rōne iusta nō pñt,d.l.filiuſ fa.i ꝑn.ꝛ.xij.q.j.qr tua. Intellige d̄ mo bilib⁹ ⁊ q̄ seruando seruari nō pñt,vt.¶. alienatio.Itē si de lnia ꝓlati stat i ſchoolis cū cōſilio maioris partis cōuēt⁹.vel in pegrinationē vadit qr pōt donare q̄ alij scolares et pegrini honesti rōnabi liter facere solēt vt tz gl.in.d.c. nō dica tis alle.l.vl.C.ad mace.l.si lōgius.ff.de iudi.⁊ etiā donare pñt causa eleemosy ne ꝑm qō dicā eleemosina.¶.vj.

10 ¶Sext⁹ abbas ⁊ quilibet alij ꝓlat⁹ religiosus q̄ nihil dare pōt nisi sicut dic tū est de filij ſfa.qui habēt administra tionem.liij.di.abbati.nisi ꝓ statuta aut cōsuetudinē aliud caueat.arg.l.phibe re aūt.¶.non tm̄ aūt.ff.qō vi aut clā.de his que fiunt a ꝓela.c.ea noscitur

¶Septimus vxor si nō habet vltra do 11
tem nisi eleemosynā scōz q̄ dico.j.elee mosyna.¶.vij.

¶Octauus q̄ cōmisit crimē leſe maie- 12
statis.C.ad.l.iul.maie.l.vlti.

¶Non⁹ heretic⁹ qr ipso iure bona ei⁹. 13
sunt cōfiscata vt de here.j.c.cum scōm leges.lib.vj.

¶Decimus q̄ cōtrahit incestas.ſ.inter 14
ascēdētes ⁊ descēdētes aut nepharias .i.inter collaterales vl inutiles alias ꝓ hibitas nuptias:qr ipo inre bonor suo rū dñiū ꝓdit vt.d.c.cū ſm.ll.ꝛ in auc.de ince.nup.in prin.⁊ ibi dicit procedere i q̄cūq̄ mrimonio illicito. dūmō fuerit sciēs factū puta ꝓsanguineā ⁊ ius.ſ. qō ꝓhibz alis nō.ſ.si sciat iusz nō fcm aut fcm ſz ñ i⁹ qr error iurz excusat a dolo.

¶Undecim⁹ q̄ in aliqua re cadit in cō 15
missum puta in agro vectigali ipso ve ctigali nō soluto vl qñ q̄s occultat mer ces quarū vectigal est solnēdū qr ipso iure perdit dñiū illi⁹ rei.⁊ hmōi vt not. in.l.cōmissa.ff.de pub.vbi dr. ¶ā qō cō missum est statim desinit esse eius q̄ cri men ꝓrit dñiūq̄ vectigalis acq̄rit fisco ſcz vel ſm ordinē ciuitatis ꝑm glo.ibi dē. In isto tñ casu ⁊ trib⁹ immediatis precedentib⁹ licite a donatario retinet qō est ei donatū ante ſniam declarato riā que requirit ante eq̄s eis possint auf ferri.vt.j.pena.¶.iij.

¶Duodecim⁹ qui cōmisit aliqō capita 16
le crimē a predictis pp q̄ bona ei⁹ sint publicāda post cōdēnationē nō pōt do nare sed añ sic vt.ff.de dona.l.post ꝓctū ſm distinctionē.¶.alienatio.¶.xxv.

¶Tertius decim⁹ miles qui meretrici 17
vel cōcubine dare nō pōt.l.ij.C.de do na.inter virū ⁊ vxo.⁊ per glo.⁊ doc.in.l. miles ita heredē.¶.mlier.ff.de test.mil. Idē dic ꝟ clerico doctore ⁊ aduocato d̄ dicūt milites ꝓ no.i.l.miles,ff.de sent.

UVA. BHSC. IyR_213

et re iudic.ſz Cy.i.d.l.ij.itelligit de mi-
lite armate militie nō de militibus qui
militāt luxui z appellāt milites digni-
tatis z gaudentes nō milites opere.

18 ¶Quartusdecimus vir vroꝛi z ecōtra
rio conſtāte matrimonio. de quo dic vt
j.donatio.itē.

19 ¶Quintusdecim⁹ pr̄ q̄ filio filieue nō
p̄t donare aliq̄d qz pr̄ z filj⁹ cēſent vna
ꝑſona vt.C.de impu.z aljs ſubſti.l. vlt.
fallit ſz gl.in.l.pater.C.de inoffi. dona.
in quatnoz caſib⁹. ¶Prim⁹ eſt cā dotis
z donatiōis ꝓpter nuptias .l. pōponꝫ
filadelph⁹.ff.ſa.hercif. ¶Scōs eſt eun
tiad caſtra.nā ei p̄t res mobiles dona
re.l.ij.C.fami.hercif. ¶Terti⁹ eſt ꝓ-
pter aliq̄ diurnū vt puta ꝑ alimentis.
¶Quart⁹eſt vſus fructus quē hz in ad
nēticijs quē pater pōt donare. ¶Addo
quintū q̄n vz filj⁹ eſt emācipat⁹ arg. de
reſti.in integ.c.ꝓſtitut⁹. ¶Adde ſextuꝫ
quando donat ꝓpter benemerita ſm
Bar.in.l.j.C.de colla.

20 ¶Sextusdecim⁹ dlibz donare ꝓhibet
vltra quingētos ſolidos.vt.C.de dona.
l. pe.in fi. q̄ eſt verū ſine inſinuatione
p̄cedēti. Excipiunt.vij.caſus. ¶Prim⁹
in magiſtro militū q̄ res mobiles tam
ſuas q̄z ex ſpoljs hoſtiū habitas dona
re pōt militib⁹. ¶Scōs caſus q̄n quis
donat ꝑ repatiōe dom⁹ rupte ex ruina
vel incendio. ¶Terti⁹ in redēptiōe ca
ptiuoꝝ hi ſunt i.d.l.pe.i gl.ibidē addū
tur. ¶Quart⁹ in donatione imperiali.
¶Quint⁹ in donatione ꝓpter nuptias
vſq̄z ad quātitatē dotis. ¶Sext⁹ in do
natiōe cā moꝛtis. ¶Addo ego ſeptimū
in donatiōe in piā cauſam vt in .l. ſan-
cim⁹.C.de dona.z lz gl.ibidē in.d.l.ſan-
cim⁹ velit q̄ in piā cām nō valeat ſine
inſinuatiōe niſi vſq̄z ad octingētos ſoli
dos tñ tu tene q̄ valet ſicut Bar.in.l.il
lud.C. de ſac.ſan.ec.per idemptitatem
rōnis.d.l.pe.cū inſinuatione antē vſq̄z
ad quācunq̄z ſummā facta indiſtincte.
ab his qui donare ꝓhi.vt.in.d.l.pe.

21 ¶Quid ſi ſit facta donatio duobus de
maioꝛi ſumma q̄z quingētoꝝ ſolidoꝝ ſi
ne inſinuatiōe.Rñ.q̄ nō vz.tex.teſt.i aut.
itē a priuatis poſita ſup.d.l.ſancimus.

¶Quid ſi donatio ſit facta in ſingulos 22
ānos eiuſdē q̄ntitatis q̄ ſingulariter nō
excedit ſummā ſed ſimul oēs ſic.Rñ.q.
nō vz ſm hoſtī.qz eſt donatio vna.l.ſe-
natus.ff.ff.de dona.cauſa moꝛ.

¶Sz q̄d ſi fiat diuiſim ꝑ plures dona- 23
tiōes vltra q̄tā ſūmā.Rñ. Alber.i.l.
illō.C.de ſa.ſā.ec.q̄ nō vz qz ad hoc vt
ceſſet neceſſitas inſinuatiōis requirit diſtā
tia i tpe vt.d.aut.itē a priuatis.ff. ſi q̄s.
Fuit.n. impetus q̄ē ler ꝑ inſinuatiōē
voluit refrenare.C.de ioffi.do.l.pr̄. alr.
ꝓualerēt ꝺba rei ℈.l.ij.i.fi.C.cōia dele.
vbi ōz nos em̄ nō ꝺbis ſz ipſis reb⁹ le-
gē iponim⁹.facit.ff.de ca. pec.l. ſi forte
nā vn⁹ ipet⁹ facit pl̄a eē vnā.ff.ad.l. ac
q̄.l.illō.ff.extra de oꝛ co.c. cū dilect⁹.

¶ Sed nunq̄d reuocabit tota donatio 24
ſi excedat ſummā factā ſine inſinuatiōe.
Rñ.q̄ nō ſz ſolū exceſſus a dictis.ccccc.
ſolidis vt i.l.ſancim⁹.C. de dona. q̄ li-
mita verū niſi fuiſſet iuramēto firmata
qz tūc i nullo reuocat ſm Jo.an.in a d-
di.ad ſpe.de fi.iuſtru.z q̄d valeat ſoli-
d⁹ vide.j.ludus.ff.ij.in fi.

¶Sz q̄d ē inſinuatio.Rñ.Albr.in.d.l. 25
illō q̄ conſuetudo vſ admittere q̄ inſinua-
tio eſt ꝑ ſupioꝛē autoritatis p̄ſtatio q̄ō
vſ inuere gl.i aut.vt nō fiat pignoꝛa.ff.
illud.vñ ad cautelā ſolēt hec ꝺba poni
q̄ coꝝ eo donatio inſinuata ſit z ita cōſ-
ter fit lz ꝑpie inſinuatio ſit ꝑfectētia do
nationis in ſcriptuꝝ autētica redacte
apd cē petētē iudicē facta publicatio ex
eius autoꝛitate i publica geſta ſeu acta
facta reductio.vt colligit.l.in hac.C. de
dona.iuncto.ff.illud.in autē. vt fratruꝫ
filij z i.ff.nō habēte de defē. cl. z in.ff. et
hoc puenit vt nulli iudicium vt ſic inter
tēs donatiōis z inſinuatiōis poſſet de
liberare an expediant vt in autē. de ap
pe.l.intra que tempoꝛe circa princ.

¶ Qui inſinuatio poſſit fieri die feriato. 26
Rñ.Albz.in.d.l.illud.q̄ ſic qz nō exigit
cauſe cognitionē ergo quolibet die po-
teſt fieri.ff.quis oꝛdo i bo. poſ.ſer.l.ij. z
etiā quia eſt actus voluntarie iurisdi-
tionis,C.de fer.l.actus.

UVA. BHSC. IyR_213

7 ¶Cui iudici dz fieri. Rñ. Albri. in. d. l. il lud ꝙ iudici. l. dona. in fi. C. de do.

28 ¶Xvij. donare nõ possũt qui dominiũ iure quã donare volũt nõ habẽt sicut sunt raptores fures ⁊ hmõi quia nemo plus iuris in aliũ trãsferre põt ꝙ ipse hz. l. nemo. ff. de regu. iur. facit. l. traditio. in prin. ff. de acqui. re. do. vide aliquas exceptiones. in. d. l. traditio. sed nihil ad nos.

29 ¶Xviij. p̃lati ⁊ alie ꝑsone ecclesiastice q̃ nõ possũt res ecclesiasticas mobiles vel imobiles p̃ciosas alienare sine certa solẽnitate de q̃. s̃. alienatio. res autẽ mobiles ꝓhibentur in vsus honestos alienare: vide. s̃. clericus. iij. §. iiij.

30 ¶Quõ eps põt donare ꝓ construendo monastrio: vide i. c. aplice sedis. de do. qz parũ ad simplicẽ ꝯfessionẽ pertinet.

31 ¶Xix. illi qui sunt nõ soluẽdo creditoribus. vide. s̃. alienatio. §. xxvj.

32 ¶Xx. illi qui ꝓpter cãm illicitã donãt puta femine ꝓ meretricio. Sed aduerte ꝙ meretrici publice siue concubine valz ꝓmissio siue donatio ꝟz Bar. Bal. ⁊ An. post Cy. in l. affectionis. ff. de dona. ⁊ in. l. ij. C. de cõdi. ob tur. cãm. licet gl. in. d. l. affectionis. velit ꝙ vz nõ quo ad actionem. sed quo ad exceptionem. sed reprobatur a predictis. sz ꝓ meretricio facto cũ nupta vidua vel virgine ꝙ de iure ciuili punit̃ non valet ꝓmissio sed donatione facta potior est cõditio possidentis. nisi sit miles. vt dictum est. s̃. Verũtamẽ fiscus posset aufferre a muliere: vt no. Cy. in. l. ij. ff. de cõdi. ob tur. cãm. ⁊ in tex. l. lutius. in fi. ff. d. iur. fis. ⁊ ista est vera opi. licet alij indistincte velint ꝙ nõ valeat ⁊ male: ⁊ idẽ dic de donatione facta ꝓ quocũq; qd̃ lege punitur. ⁊ sic intellige. d. l. affectionis.

33 ¶Xxj. illi qui iudici seu p̃sidi aut alijs officialibus quib⁹ est cõstitutũ salariũ suũ aliquid donant siue añ siue post depositum officiũ ꝓ aliquo beneficio tpe administrationis p̃stito. nã tã donans ꝙ cui donat̃ cõuictus quadrupli pena plectit̃ vt in. l. fi. C. ad. l. iul. repe. ntelligit glo. verũ quãdo occulte dat̃ sec⁹ si palã ꝓpter. l. j. ff. de polli. q̃ est cõtra facit ꝓ ea tex. in. l. barbari⁹. ff. de offi. p̃fe. Iudices aũt delegati ecclesiastici nihil possunt recipere nec eis donari: nisi solum esculentum ⁊ poculentũ qd̃ in paucis diebus possit cõsumi ⁊ mera liberalitate donatum. Idem dic de conseruatore: vt in. c. fi. de offi. deleg. lib. vj. idem dic de iudice seculari de quibus vide index. §. ix.

34 ¶Xxij. illi qui visitatorib⁹ suis aliquã pecuniã seu eorum famulis vel quodcũq; aliud mun⁹ donare volũt de quo vide. j. visitationem. §. iij.

35 ¶Xxiij. illi quibus per statuta municipalia est ꝓhibitum nisi cũ certo mõ donare. ⁊ si donationẽ ꝓ aia possint ꝓhibere vide imunitas. §. xlvj. ⁊. xlvij.

36 ¶Utrum donatio possit fieri absenti. Rñ. ꝙ sic siue mittas qui ferat siue iubeas ꝙ ipse penes se qd̃ habet de tuo teneat sz ignorãti nõ põt in. l. absenti. ff. de do. fallit quãdo donãs mittit per seruũ donatarij ⁊ ea mẽte vt statim fiãt sua. d. l. absenti.

37 ¶Utrum donator teneat̃ de euic. donario. Rñ. glos. in. l. aristo. ff. de dona. ꝟm Azo. ꝙ sic hodie cũ assimiletur vẽditioni. insti. de dona. §. alie. Sed ipsa glo. distinguit. ꝙ aut fuit de ea ꝓmissum ⁊ sic tenetur. C. de euic. l. ij. nã ꝓ qualibet cã ꝓmitti põt de euic. ff. de edil. edi. l. sciendũ aut nõ fuit ꝓmissum ⁊ tũc aut cepit donatio a donatione siue traditio ⁊ nõ tenet̃ de euictione. sed de dolo si intercessit aut cepit a pactione vel ꝓmissione. ⁊ tũc agi põt: vt in. d. l. arist. ⁊. C. de iur. do. l. j. ff. de verb. obli. l. vbi aũt. §. fi.

38 ¶Utrũ donatũ ab eo qui nõ põt donare sit restituendum de necessitate donatario. Rñ. ꝙ sic ꝟz ꝙ patet ꝑ supradicta ⁊ ꝟm supradictas distinctiones.

39 ¶Utrũ donatũ ambasiatorib⁹ acquiratur eis vel dño. Rñ. ꝟz Bar. in. l. si v̄o. §. itẽ q̃ cquid. ff. so. ma. ⁊ ꝑ Cy. in. l. fi. §. sed cũ in fcda. C. de fur. ⁊ ꝑ Guil. in. l. qui ꝓprio. in. §. ꝓcurator. ff. de ꝓcurato. ⁊ glo vtrobiq; ꝙ acquiritur ambasiatorib⁹ si donat̃ tãq; ꝑsone. facit. l. sociũ q̃. §. j.

UVA. BHSC. IÿR_213

ff.p ſo.vbi donatū ſocio occaſiõe ſocietatis cedit donatario nõ ſocietati ex q̃ donatū eſt pſone nõ ſocietati:ſec⁹ ſi donat rõne officij:qz accipit dño.ff.ō caſt. pec.l.ſi forte.z.l.miles la.ĵ.pa.in.c. poſtulaſtis.de conceſ.pbẽ. dicit q̃ in dubio debem⁹ attendere qualitatẽ domi. et ſi talis ſit res q̃ poti⁹ credit donata dño q̃ ambaſiatori vt puta leo z hmõi.tunc acquiratur dño al's nõ. Vl'põt dici q̃ ſi pſona ãbaſiatoris antea erat nota tũc videat intuitu pſone. Si vero ſolum eſt nota ꝓpter officij ſic intuitu officij datuz videat.l.ſi forte.l.miles.la.ĵ.l. dotẽ. H.hereditatẽ.ff.de caſtrẽ. pecu.

40 Utrũ q̃ donat vel legat iſto modo dono vel lego talẽ terrã q̃ eſt.j.tales cõfines q̃ ẽ.xx.iugerũ.q̃ tñ eſt.xxx.vl lego vxori mee talia localia q̃ ſunt p̃cij centũ ducatorũ.z tñ ſunt ducẽtorũ donatarius poterit ne bona conſciẽtia tenere. Rñ.Bal.in rub.de emp.z ven.C. dicit q̃ Jo.an.in addi.ad Spe.ti.de emp.z ven. refert z ſequit dominũ ſuũ q̃ fuit O dordus cõſilio.ccxxxij.q̃ põt totũ retine re.per.l.ſi fundũ ſub conditione.H.ſi libertus.in fi.ff.de le.j.l.cũ pater.H.pater qui filio.ff.de leg.ĵ. Sed ipſe Bal.dicit multũ differre.an q̃s exprimat ꝓceptuz ſuũ inciptẽdo a numero vel mẽſura. vt puta dono. tibi q̃tuor modia terre in tali ꝓſinio.z tũc nõ veniat pl⁹ vt.l. ſi q̃s teſtõ.in prin.ff.de leg.j.an exprimat per noia deſignantia certã ſpẽm: vel corp determinatũ. Iz poſtea mẽſuret.qz tunc menſura eſt loco demonſtratiõis. que falſa nec viciat nec minuit id cui additur.l.demonſtratio.ff.de ꝓdi.z de. Facit.l.ſi venditor.ff.de actio. emp. z ven. hoc ſequit Petrus in.c.per tuas.de dona.vbi dicit q̃ ſi vir legat talia localia vxori que extimat centũ.q̃ licet valeãt duplũ nõ poterit heres minuere ſed totũ habebit ſimiliter ſi minus valent nõ poterit plus mulier petere. Idem dicit de venditiõe ſeu emptiõe.z ſic ſolue.l. pe.in.H.ſi.ff.de ac.emp.z vẽ.p hãc diſtinctione vel breui⁹ in emptione dic q̃ſi pretiũ taxat p modia nõ habebit illud plus ſecus ſi taxat p modia idẽ dici vẽdente ſi eſt minus vt teneat ſm p̃dicta.

¶ Utrum donatio mera poſſit reuocari ex pnia. Rñ.q̃ nõ.arg.c.verũ.de ꝓdi.ap po.facit.d.l.ariſt.in prin.z iõ dicit Bar. in.l.fi.ff.de ꝓdi.ob.tur.cãz.q̃ donatio ẽ cõtractus nominat⁹.z no.in.l.iuregentiũ.ff.de pac.in prin. Naz hz nomẽ elegãs.nec reuocat pnia ſicut nec aliũ contract⁹ nominati:vt.l.ſi pecuniã.in prin. ff.de condi.ob cauſam. 41

¶ Utrũ donatio mera reuocetur ꝓpter aliquã cãz.Rñ.vt colligo ex.l.ſi.C.de reuo.dona.z ex.c.fi.de do. cũ ibi no.q̃ ſic ꝓpter vndecim cauſas. ¶ Prima ꝓpter defectũ cauſe ꝓpter quã res eſt donata.c.qõ a te de cle.cõiu.de quo dic vt j.H.xlvij. ¶ Scõa ꝓpter additionẽ adiectã.c.verũ.de cõdi.appo.de quo dic: vt j.H.xlvj. ¶ Tertia ꝓper datiẽ enormitatẽ puta cũ pater donat tãtũ q̃ filio hereditas nõ remanet.xiij.q.ij.ſi q̃s iraſcitur dic vt.j.caſu.x.z.xj. ¶ Quarta cum donatarius manus violentas iniecit in donatorem. Quinta ſi atrocẽ iniuriam fecerint.ſ. verbalẽ aut eũ fugauerit.vel in carcerẽ intruſerit.z huiuſmodi vt differat a precedenti. Sexta cũ granedã num rebus donatoꝛ intulit puta in tota vel in maiozi pte ſubſtantie.põt etiaz eſſe circa maiozẽ partẽ ſubſtãtie. z ideo erit arbitriũ ſm Jo.an.in.d.c.ſi. ¶ Septima quãdo iferre preſumpſit vite periculũ.Iz effect⁹ nõ ſit ſequut⁹ ſcz ponẽdo inſidias. ¶ Octaua ſi cõuentiões in donatiõe poſitas non ſeruauerit quas ꝓmiſit. hec quinq;.ſ. dicta immediate habent i.d.l.ſi.addẽ.fz gl.ibidẽ. ¶ Nona ſi donatari⁹ negligit alere donatorẽ inopẽ qõ intellige ſm Cy.in.d.l.fin. verũ ſi donatio cõſtitit in magna re ſeu quãtit ate.z ſic limita.d.gl. p iura alle. in ea que loquunt qñ libertas eſt donata:vt.l.alimenta.ff.de lib.agno.z ant. vt liber de cetero.H.illud.ff. de iurepatro.l.dimus.la.j.z.l.ingratus Unde donatio facta liberto revocatur ſolum ex obſequio nõ ꝓſtito.z et iã emptũ ab eo ex pecunia donata:vt.l.j.C. de revoca.

UVA. BHSC. IyR_213

dona.sz nõ libertas.C.de lib.cã.l. solo. Sz hoc est spãle in liberto nõ in alijs. vt ex sola nõ prestatiõe res ex pecunia donata empta reuocet vt in.d.l.j.no.gl. qd no. p istis mulieribus ⁊ simplicib⁹ que fere oia donant ⁊ demũ negligunt alimentaria donatario. Si vero sit modicũ quod est donatũ nõ reuocatur donatio ppter alimẽta denegata.⁊ sic intellige gl.in.l.in cõdẽnatiõe.ff.de reg. iu.que vult ꝙ nõ reuocet donatio propter alimenta denegata. Et nota.in predictis causis reuocari donationem per donatorẽ nõ per heredes etiam si talis ingratitudo sit cõmissa in donatorẽ nõ in heredes vt in.d. l.⁊.ca.no. ¶ Decima causa ex p̃sumpta volũtate donatoris vt ppter natiuitatẽ filioꝝ supueniẽtem ⁊ in hoc sunt varie opi.qꝛ videntur iura varia vide si placet Bar. in.l.ticia.in.§. imperator.ff.de leg.ij. ¶ Undecima cã est cõtra volũtatẽ donatoris rõne iofficiositatis. Circa qd no.Bar.in.l. si vt allegatis.C.de inof.do. sic distinguentem ꝙ aut donatio est inofficiosare:⁊ ꝯsilio ⁊ tunc si est facta liberis reuocat quatenus est immoderate factũ vsqꝫ ad debitũ bonorũ subsidiũ vl.l.si liquent.C.de inoffi.donati. Si vero sit facta extraneis si reliquit aliquid filijs sic non reuocatur nisi vsqꝫ ad debitum bonorũ subsidium.l.omni modo.C. de inoffi. testa.si vero nõ reliquit sic reuocat in totum. d.c.si quis irascit. aut donatio est inofficiosa re solũ.⁊ sic reuocatur solum quatenus est immoderate gestũ. Exemplificat.Aug.in.d.c.si quis.ꝙ quando q̃s irascens filio exheredat eũ ⁊ donat oia sua ecclesie qꝛ non est suscipiendum qꝛ inofficiosare ⁊ cõsilio.si vero cõputat.x. filiũ habẽs ipse aliũ vel si habẽs duos filios.x. cõputat tertiũ vel habẽs.xij.x. cõputat.xiij.⁊ oibus eque relinquit: sic non facit inofficiose ⁊ valet.

43 ¶ Sz q̃d si fuit facta monasterio reuocabit ppter supueniẽtiã filioꝝ.Rñ.pa. in.d.c.fi.ꝙ nõ in totũ qꝛ monasteriũ est loco filij ⁊ qꝛ donatio est facta fauore aie sz solũ reuocabit q̃ ad legitimã debitã hoc idẽ.sentit gl.ẽti donato ecclesie xvij.q.vi.c.fi.⁊ alia gl.xxvij.q.j.c.vbi lex cõtinẽtie.hoc verũ iure fori.s.iuris ciuile sed iure poli.i.quadã naturali equitate reuocat in to.vt sentit gl.in.d.c.fi. et d.c.si quis irascit.⁊ hoc rõne presumpte voluntatis donatoris.

¶ Utrũ si sit iuramẽto firmata reuocabitur ppter p̃fatas causas . Rñ.sm do. Ant.in.d.c.fi.ꝙ sic ex subsistentia conditionis que est in iuramento. 44

¶ Quid dictũ sit per pactũ ꝙ non possit reuocari pretextu alicui⁹ ingratitudinis.Rñ.ꝙ tale pactũ nõ tenet qꝛ equitati naturali contrarium esset.siꝙ aliquis impune ingratitudinis vicium ꝯm itteret.C.de inuti.sti.l.ex eo. 45

¶ Utrũ donatio cõditionalis reuocetur Rñ.ꝙ pẽdẽte ꝯditiõe nõ põt qꝛ ex futuro euentu pendet.facit.l.potior.§.videamus.ff.q̃ po.in pi.ha.nec etiã purificata ꝯditiõe qꝛ est vera ⁊ mera donatio.si vero cõditio deficiat non reuocatur qꝛ ꝙ non est reuocari nõ potest.c.ad dissoluẽdum de despon.id erit ergo perinde ac si non fuisset donatum. 46

¶ Utrũ donatio facta sub modo possit reuocari modo nõ seruato.Rñ.vt colligo ex no.p doc.i.c.verũ de condi.ap. ꝙ aut mod⁹ fuit p̃ncipalis causa seu finalis contractus ⁊ ita põt reuocari.⁊ dicit Bar.in.l.ij.§.fi.ff.de do.facit.l.cũ.l.C.de pac.inter emp.⁊ vẽ.vbi reuocatur cõtractus nominat⁹ nõ ipleto modo quãdo modus fuit cã principalis contrahendi ⁊ sic intellige.l.ea cõditione.C. de resci. ven.aut modus non fuit causa finalis donationis ⁊ sic non reuocatur cessante modo facit.l. meuia.ff. de manu. te. vbi libertas legata tribus seruis sub hac conditione vt alternis vicibus luminaria accenderent super sepulchruz eius non reuocatur q̃uis modus non impleatur qꝛ tex.non considerat vt causam finalem liberatis date moduz. sed vt causam impulsiuã ⁊ simus in dubio si donatio est in piaz causam fauore pie cause videtur contemplata pia causa p finali causa vt videt velle Bar. in.l. 47

UVA. BHSC. IyR_213

ea cōditione.C.de rescin.vē. ꝛ.l.si pecuniam.in prin.ff.de condi.ob causam.alias nō.Ex his infert ꝙ donatio facta ecclesie sub modo nō reuocat si mod⁹ nō seruetur nisi expressum fuerit ꝙ possit reuocari.ratio qꝛ dōatū ecclesie sub mō vr̄ donatū ꝓ salute aīe principaliter.c. requisiti de testa.facit gl.i.l.si quis titio ff.de le.ij.Et iō modus appositus non videtur causa finalis sꝫ impulsiua.ꝛ iō cessante cā impulsiua nō cessat effectus nisi sit expresse actum.ꝛ ꝓ hoc facit.d.l. meuia.facit tex.in.l.legatū.ff.de admi. rerum ad ciui.perti.iūctis q̄ no.ibi bar. ꝛ i.l.legatū.ff.de vsufru. leg.ꝛ bal.i.l.j. ff.de his que pene cā relic.ꝛ in.l.cū alienā.C.de lega.nā in.d. l.legatū ꝓbatur ꝙ si testator reliquit mille ad honorem suum reipublice.vt inde fierent ludi annui vel fabrica que iure impediente fieri non pñt.ꝙ illa pecunia conuertat ad aliū vsuꝫ qui cedat in honorē testatoris nec reuocatur legatum:qꝛ ad honorem suum est causa finalis.

¶ Pone ꝙ solus p̄latus est qui non seruat modū nūquid reuocabit qñ dictū est ꝙ possit reuocari.Rñ.Uin.in.c.verū de cōdi.appo.tenet ꝙ non qꝛ delictum prelati solus nō nocet ecclesie regula d̄ lictū lib.vj.Et idē sequunt doct.cōmuniter i.c.breui de iureiur.sec⁹ si p̄latus cum capl̄o.Aduerte qꝛ aliud est si donatio sit sub cōditiōe qꝛ si solus prelatus eā nō seruat nō valet donatio.ratio qꝛ in acquirēdis solus p̄lat⁹ pōt nocere ecclesie nō in acquisitis vt no.glo.et doc. xvj.q. vj.§.fi.ꝛ Inno. in.c. fraternitatē de dona.

¶ Utrū cū dictū ē ꝙ possit reuocari requiratur snia.Rñ.ꝑm Inn.i.d.c.verū et host.do.ant.ꝛ Car.ibidem ꝙ sic alij vt bal.in.c.verum de for.ꝯpe.ꝛ i.c.illud de presump. tenent cōtrariū ꝛ Ange.in.l. pe.ff.de pac.ꝛ glo.in auten. vt de cetero non fiant commutationes.§. j.sed verius est primum qꝛ nemo sibi ius dicit.xvj.q.vj. placuit de p̄bē.cum qui.li. vj.C.vñ.vi.l.si q̄s i tāta ꝙ si dictū est vt ꝓpria autoritate:quia tunc poterit vt tꝫ host.in.d.c.verū ꝛ i.c.cū dilecti de do.ꝛ cōiter doc i.d.c. verū.bar.i.l. creditores in.vj.col.C.de pign.ꝛ no.idē bar.i.l.fi. ff.vt pos.le.nisi esset sacra effecta.l. si q̄s curialis.C.de epis.ꝛ cle. Limito nisi eēt d̄ facto resistēs qꝛ tūc pactū nō valet vt dicit bar.in.d.c.creditores.prestaret enī materiā veniendi ad arma quod nō lꝫ.

¶ Quid si donatū aliq̄d sit ecclesie vl̄ alteri cū pctō ꝙ nō possit alienari.Rñ.ꝑm do.ant.i.d.c.verū de ꝯdi.app.ꝙ aut ponit post ꝯctū donatiōis ꝛ nō ipedit alienationē nec aliq̄d operat circa ꝯctū.l. donatio ꝑfecta.C.d̄ dona.q̄ sub mō aut añ ꝯctū ꝑfectuꝫ.i.añ traditionē. tñ post obligationē.ꝛ tūc ꝑm Car.d.c.verꝝ nihil operat tale pactū ꝑ glo.i.l. vnica.§.accedit.C.d.rei vx.ac.aut pactū appōitur tpe ꝯhēde obligatiōis ꝛ tūc aut reseruat sibi aliquod ius in re quā tradit ꝓ obligatione ꝛ ēt apponit ꝓhibitionem de alienatione ꝛ tunc valet alienatio.l. si creditor.§.fi.ff. de di.pi.iuncta gl.ibidē ꝑm literā pisanam q̄ hꝫ literā negatiuā.s.nullā venditionē esse. ant[illegible] ius sibi reseruat.s.alteri⁹ ꝛ tūc ꝑm do. ant.eadē est rō vt non valeat alienatio aut nec sibi nec alteri reseruat ius in re donata.ꝛ tūc si alienatio sequat vꝫ.sed aget q̄ pactū apposuit ad extimationē l.ea.l.C.de cōdi.ob causam.ꝛ.l.pe.ꝛ ibi Bar.ff.de pac.aut apponitur prohibitio de alia re non alienanda ꝛ non vel tale pactum.ꝛ ita loquitur.d.l.pe.nisi paciscentis intersit de non alienando. quia aget ad interesse.ita no.i.d.l.pe.ꝛ hoc verū in priuato.In ecclesia autem si alienat sp vr̄ interesse cum tali pacto de non alienando quasi sit fauorabile aīe dantis nisi qñ alienaret in casu necessitatis. Intellige qñ aliter prouideri nō pōt qꝛ sic donator si nō voluisset turpiter intellexisset nec voluisset prohibitio.c.sicut hi.xxxvij.di.cum ibi no.in gl. ca.j.lxxxiij.di.vel quando alienare.ob magis piā causam ꝑm do.an.vbi.s̄.facit.c.lꝫ.de reg.c. peruenit.el.ij.de iureiur.ꝛ.c.aurum. xij.q.ij.C.de sac.san.eccle.l.sancim⁹ q̄uis alij teneāt ꝯtrariū.

UVA. BHSC. IyR_213

51 ¶ Sed quid si dictum sit ꝙ nõ possita lienari: ⁊ si alienetur: tunc liceat ipsi heredib⁹ suis fundũ ad se reuocare. Rñ. Juriste communiter tenẽt ꝙ non possit alienari. sed Ber. brix. in questioni. suis. q. iiij. tenet ꝙ de equitate canonica põt ob piam causam: quãdo alia nõ habet que comode possit alienare. ⁊ idẽ tenet gl. i. c. imperator leo. x. q. ij. ⁊ not. ꝙ hec suprapposita distinctio vlz de omni ꝯtractu in quo ab hoĩe alienatiõis prohibitio apponit̃ si aũt ꝓhibitio sit a lege et tũc nulla ẽ aliẽatio i. l. quẽamodũ. C. de agri. ⁊ cẽsi. ⁊ co. ⁊c. eccl̃ia sctẽ Marie el. j. ⁊ ibi pa. vt lit. pẽ. si aũt ꝓhibitio talis ponit̃ ab homine in viã testamẽti vl̃ vltime volũtatis tũc dic vt in. l. filiusfa. §. diui. ff. de leg. j. dicit̃ qũo sine causa non põt opz ergo causa exprimatur ab ipso testatore puta vt remaneat in familia et hmõi vide diffuse ad propositum nostrum. j. legatum. ij. §. xj.

52 ¶ Utrũ ꝓhibiti donare donatione mera cõditionali vel sub modo ꝓhibeãtur donare ꝓpter bñmerita q̃ dicitur remuneratiua. Rñ. ꝙ nõ qꝛ non est ꝓprie donatio vt colligitur ex. d. l. acquili⁹ regulus. ⁊ quod. no. in. c. si quos. xij. q. ij. ⁊ in c. cõsensus de re. eccl. nõ alie. ⁊ Bal. i. l. inbemus. C. de sac. san. ec. nisi ꝓhibeãt̃ donare qꝛ nõ habent administrationẽ in reb⁹ liberã quas volũt donare sicut sunt primi. ij. iij. iiij. v. vij. viij. ix. x. xj. xij. xvij. vel pro hibeãtur donari ꝓpter legitimã cãz sicut sunt. xiij. xx. xxi. xxij. vl̃ qui nõ possunt donare nisi in damnum aliorũ vt sunt. xix. vide etiam ꝙ dico. j. immunitas. §. liij. aduerte hic ꝙ ista ꝟba quãdo quis dicit se donare propter benemerita si proferãtur ab eo qui libere põt donare. tunc inducunt ꝓbationẽ inter easdem ꝑsonas sed si de necessitate requirerentur benemerita vt valeret donatio tunc non sufficiunt talia verba enunciatiua: quia non probant benemerita precessisse. l. si forte. ff. de cas. pecu. ⁊ ibi Bar.

53 ¶ Utrum talis donatio remuneratiua possit reuocari ꝓpter causus q̃b⁹ reuocatur alia mera vel ꝯditionalis vel modalis. de quib⁹ dictũ est. s̃. Rñ ꝙ non vt in. l. si pater. ff. de dona. tz pa. in d. c. fi. qꝛ ꝟm eum iura scripta: loquẽtia de donatione non habent locum de hac donatione remuneratiua.

¶ Utrũ donatũ consanguineo i dubio ꝑsumat̃ donatũ respectu consanguinitatis. Rñ. ꝙ sic ⁊ nõ respectu remunerationis tex. est in. l. tutor. §. que a tutoribus. ff. de exc. tu. 54

Donatio ij. causa mortis ẽ cũ q̃s magis vult habere se q̃ eum cui donat magisq̃ eum cui donat q̃ heredẽ suum. dixit tex. in. l. j. ff. de dona. causa mortis ⁊ in. l. senatus. §. donatio eo. titulo.

☞ De cõtentis in hoc. §. ⁊ ꝙ dona. cã mortis dicatur magis ꝯctus q̃ vltima volũtas. no. glo. in. l. ij. in prin. ff. de dote preleg. Bar. Bal. ⁊ Jo. de imo. i. l. qui i. ptãte. ff. de testa. ⁊ ꝙ sit cõtractus stricti iuris habens ꝑ oĩa naturam contractus benefidei. l. seia. ff. de do. cã mor. Bal. in. l. cum donatione. ꝟ. vitiat contractum. C. de trãsac. ideo non comprehenditur statuto de vl. voluntatibus secundum Bal. in. l. hac consultissima. col. iiij. C. de testa.

¶ Tres sunt species. donationis causa mortis. Quedam sunt qñ iminente periculo mortis. ita dat vt statim sit accipiẽtis. alia sit nullo metu pñtꝫ ꝑiculi lz sola cogitatiõe mortalitatis. vt ab homine sono. Tertia species cũ donatur causa mortis non vt statim fiat accipientis sed tunc demum cum mortuus fuerit l. ij. ff. eodem. ti. 1

¶ Conuenit donatio cã mor. cum donatione simplici qꝛ vtraq̃ donatio est. itẽ qꝛ vtraq̃ inter viuos ꝯficitur ⁊ traditur differt. qꝛ ista ex penitentia reuocatur. illa nõ vt. l. q̃ mortis cã. ff. e. Itẽ qꝛ i ista v. testes in illa duo sufficiũt vt. l. fi. C. e. ti. in dubio ꝑsumit̃ donatio iter viuos. nisi ꝓbetur cõtrariũ vl̃ sit facta mentio de morte vt no. gl. in. d. l. fi.

¶ Quomõ dignoscit̃ a legata. Rñ. ꝙ si verba sunt cõmunia. vl̃ equiuoca. tũc ꝑ traditionẽ

UVA. BHSC. IyR_213

traditionē rei vel ꝑ obligationē qua se obligat legatario cognoscit aut qñ nullū istorū interuenit dr̄ legatum. vide qđ legit. ⁊ no. in. l. ij. ⁊. l. marcellus. ff. eo. ti.

4 ¶ Conuenit in multis cuz legato quia vtraqꝫ est vltia volūtas. itē qꝛ vtraqꝫ q̄narium numerū testitiū req̄rit. Itē qꝛ in vtraqꝫ substitutio locū vēdicat. vt i. l. j. C. e. Itē qꝛ nec īsinuationē exigit. d. l. fi. item qꝛ non est ꝑfecta nisi morte secuta vt. ff. e. l. nō vr̄. ⁊ multis alijs de quibus dic. vt no. i dictis. l. Marcellus. ⁊. l. fi.

5 ¶ Differt a legato qꝛ legatum fit. nolēti sed nō donatio cā mortis. Itē sepius donatū cā mortis tradit a donāte sꝫ legatum nō. Itēqꝛ donatio in singulos annos est vna legatum vero plura. l. senat⁹. e. ti. Itē filiusfa. nō legat sꝫ donat cā mortis đ cōsensu patris. Itē lꝫ testamētū falsuꝫ sit vel nullū do. tꝫ licet non legatuꝫ. ff. de his q̄. vt indi. l. pe. §. j vltio ⁊ multis alijs de quibus vide per totū istū titu. ff. ⁊. C.

6 ¶ Quō reuocatur. Rñ. ꝑm gl. i. l. nō oīs in p̄n. ff. si cer. pe. ꝙ trib⁹ modis tex. est isti. de dona. §. j. ¶ Prim⁹ si donatarius premoriat q̄ꝫ donator. Secundus si penitet donasse. ¶ Tertius cessante conditione sub qua donatio facta fuit.

7 ¶ Quid si iurauit non reuocare. Rñ. ꝙ potest reuocari in duob⁹ casib⁹. ¶ Primus ex noua cā vt. j. sepultura. §. xl.

¶ Secūdus si donauit oīa bōa p̄ñtia ⁊ futura: qꝛ tūc iuramētū induceret votū captāde mortis ⁊ ideo nō tenet: qꝛ eēt viculū iniq̄tatis petet tñ pri⁹ absolutionē a iuramēto sec⁹ si donasset solū p̄ñtia ꝙ ītelligit qñ q̄s donat oīa bōa sua nō addēs futura: qꝛ tūc nō reuocat. de qua vide ꝙ legit ⁊ no. i. l. fi. C. de pac. ⁊ l. stipulatio hoc modo. ff. de verb. ob.

8 ¶ Quis potest donare cā mortꝫ. rñ. qđ oīs qui testm̄ facere nō pōt donare causa mortis. Excepto filiofami. q̄ licet testari non possit etiā iubente p̄re pōt tamē donare cā mortis p̄re permittente. l. tā is. ff. eo. ti. Itē q̄ nō pōt danare iter viuos non potest donare cā mortis. l. filiusfa. ff. de. do. vñ dicit bal. i li. de cōsue. feu. in. Rñ. de ꝓhi. fe. alie. ꝑ fede. ca. j. ꝙ qñ nomē donationis ponit ꝓhibitiue tūc includit etiam donatio cā mortis: puta statuto caue t ne mulier possit donare. vñ nec etiaꝫ causa mortis: qꝛ a quo remouetur gen⁹ ⁊ quelibet eius species. d. l. filiusfa. §. pari ratione: sꝫ qñ nomē donationis ponit permissiue tūc non includitur do. cā. mortis: qꝛ nō est proprie dona. vt. l. j. §. j. ff. de dona. vñ feudatarius cui a dño permissum est donare non potest donare causa mortis feudum.

¶ Utrū donatio cā mortis. valeat fctā ab eo qui capitale crimē commisit. Rñ. ꝙ nō siue sit facta ante crimē cōmissuꝫ siue post. siue ante sententiam siue post cū ⁊ testamētū rūpatur ⁊ oīa publicent vt. ff. eo. l. si quis. fallit in re donata vxori. facta reatū cōmissum sed nō postea vt. ff. de do. inter vi. ⁊ vx. l. cū hic status. §. si maritus. est tex. cū glo. in. l. res vxoris. C. de do. inter vi. ⁊ vx. 9

Donatio tertio inter virum ⁊ vxorē constante mr̄imonio nō valet: rō est ne mutuo amore inuicē spoliarent donatiōib⁹ nō tēperātes vt est tex. i. l. j ff. e. itellige si aliter sit ditior ⁊ aliter pauperior vt in. c. donatio de dona. iter. vi. ⁊. vx. ꝙ intellige verū in donatione pura ⁊ simplici. de qua s̄. donatio. in pri. secus in donatione remuneratiua qꝛ non ꝓhibetur vt in. l. ꝙ āt. §. si vir. ff. eo. ti. vbi pꝫ ꝙ si vir donat vnā rē vxori ⁊ vxor aliam viro sit hincinde cōpensatio. ⁊ ꝑ hoc notabiliter đt Bar. in. l. si diuortio. ff. de ver. ob. ⁊ ē gl. in. l. si volūtate. C. de do. pro ꝙ plebei⁹ pōt constituere dotē nobili cui nubere vult aīo donādi. lꝫ cōferatur in temp⁹ matrimonium quia est remuneratiua ⁊ nō simplex. Facit ad hoc. l. aquili⁹. ff. de do. ⁊ sic limita iura ꝓhibentia donationē nec solū ꝓhibet iter vi. ⁊ vx. sꝫ i eos qui ad eos ꝑtinēt ēt aut interpositas ꝑsonas. vt. l. si spōsus. gñaliter. ff. eo. titu

☞ De notatis in hoc. §. ⁊ ꝙ reciproca vꝫ no. Bal. in. l. si pater puelle. C. de iof. test. ⁊ an. vt alter distribuit i piā causaꝫ

UVA. BHSC. IyR_213

Fel.no.q sic i.l.mulier ff.ad.l.aquil.et q facta viro ab vxore p dote filie Bar. no.in.l.sine vxor per iliũ tex. ff. de dona.inter vi.ꝛ vxo.

1 ¶Quid si viro mortis cã donare volẽti mãdat vir q donet vxori. Rñ.qđ donatio est nulla: qꝛ vr̃ ac si vir donaret.l. idẽq;.ff.e.ti.secus si volẽti legare mihi. mãdo q leget vxori nõ facit donationẽ iter vi.ꝛ vx.l.sꝫ vir.§.q legatur⁹. ff.eo. Rñ qꝛ i donatiõe cã mortꝫ vt sine traditiõe transfertur dominiũ reuocabil'r tñ l.ij.ff.e.ti.sec⁹ i legatio q cedit solũ a tẽpe mortis.vt.l.a titio cũ si.ff.de fu.ideo i p̃mo casu q̃sito dñio viro nõ põt: sꝫ in secũdo sic: qꝛ nõ acq̃rit nisi morte secuta. hoc limita verꝝ qñ iaꝫ donauerat cã mortꝫ sꝫ qñ solũ disposuerat dõare valebit si mutato ꝓposito ad instantiam viri donat vxori quia sic ratio cessat diuersitatis de legato.

2 ¶Utrũ vl'r nõ valeat dõatiõ inter vi.ꝛ vx. Rñ.q non sed fallit in.viij. casibus. ¶Prim⁹ i dõatione ipatoris facta cõiugi.vl' eꝯ.est tex.i.l.pe.C.e.ti. ¶Secũd⁹ si edes vxoris incẽdio exuste sunt dõatũ ad eaꝝ exstructionẽ a viro vꝫ i q̃tuꝫ edificij exstructio expostulat.l.q si vir. ff.e.ti. ¶Terti⁹ põt marit⁹ cõstãte mr̃imonio remittere vxori dotez sibi ab eo ꝓmissaꝫ i toto vl' parte.vt est gl. sing.ꝛ ibi cy.ꝛ bal.i.l.si cõstante.C. de do. ante nup.sꝫ remissio alterius debiti non vꝫ sicut nec assignatio alteri⁹ đbitorꝫ: qꝛ hec oĩa donationes sunt.d. l.si spõsus.§.si debitor. ¶Quart⁹ si ex tali dõatiõe nõ fit pauperior q̃ donat q̃uis cui donat̃ fiat ditior: vt si marit⁹ istitut⁹ heres ab aliq̃ nõ adijt hereditatẽ vt ad vxorez substitutã ꝑueniat.vel si repudiet legatũ vt remaneat: apud vxorem onerataꝫ pro legato ꝑ testatorẽ: vl' si rogat⁹ restituere hereditatẽ vxori non detraheret quartã cã donatiõis vt i. l. si spõsus.§. si marit⁹ hr̃s.ff.eo.vbi tex.neq; em̃ pauꝑior fit q̃ nõ acq̃rit. sꝫ de p̃rimonio suo deposuit idẽ dicas qñ dõat rẽ alienã.l. sꝫ ꝛ si ꝯstãte.ff.eod. Intellige i tali casu q̃ ipe donãs nõ teneat̃ restituere: vt puta de lnia dñi dãtis sibi liberã facultatẽ donãdi donauit. Quint⁹ si cui donatũ ẽ nõ fit ditior q̃uis donator fiat pauperior vt si donauit ad emenda vnguenta d.l.q aũt.§.j. Idẽ si donat vxori pecuniã vt ꝑ cognato suo sportulas soluat q̃uis ipa vxor pecuniam ipsam mutuo fuisset acceptura.d.l.si mulier.ff.e.ti.idẽ dic.si soluat vectigal ꝑ eas.ꝟm ho. Idẽ si dat ad oblatiões faciẽdas vl' aliã piã cãꝫ ꝟꝫ eũdẽ hr̃s ãt vx.si expẽderet inutl'r nõ ꝑꝑ hoc minus teneret.vt i.l.q de bonis.ff.ad.l.fal. qꝛ satis ẽ q dõatari⁹ effect⁹ ẽ locupletior vt no.pa.i.d. c. do. e.ti. ¶Uj.qñ dõat i tp̃s finiti mr̃imonij vt tũc res fiat mariti vl' vxoris cũ mors fuerit sequuta.l.sꝫ iteriꝫ i p̃n.ff.e. ¶Uij qñ dõat cã mor. cuiuscunq; spẽi sit ista do.cã.mor. vt i.d.l. sꝫ iterim p̃n.nisi ita fiat vt nullo mõ reuocet̃: qꝛ nõ valeret ꝟm gl.i.d.l.sed iterim. ¶Uiij. qñ vxor donat viro cã dignitatis vel honoris adipiscendi.l.q adipiscẽde.ff.eod.titu. ¶Qũo ꝯfirmat̃ donatio inualida inter virũ ꝛ vxorẽ. Rñ.q in duobus casibus.

¶Primo morte donantis ꝛ nõ reuocãtis tacite vl' exp̃sse.vt.l.j.ꝛ.iij.C.e.ti.ꝛ.d. c.dõa.lita verꝝ q morte ꝯfirmat̃ i dõatiõe q̃ nõ ẽ vltra. ccccc.solidos: qꝛ si eẽt vltra.ccccc.solidos.ꝛ sit fctã sine isinuatiõe nõ ꝯfirmat̃ morte nisi exp̃sse tũc approbauerit.si approbauit exp̃sse i morte valebit vt legatũ qđ nõ idiget isinuatiõe al's non ꝟm gl ꝛ Jo.an.i.d.c.dona. Itẽ si nõ fuerit fctã simplci ꝓmissiõe qꝛ si sic non valeret.l.papi.ff.e.ꝛ ibi bar.đꝛ verũ nisi iteruenisset traditio ꝟa vel ficta puta qꝛ ꝯfitet̃ se hũisse: qꝛ sic confirmaret̃: req̃rit̃ graditio i vita donantis vt do.morte ꝯfirmet̃ vt.j. pctm̃.§.xv. 3

¶Sed dubitatur an intelligatur iste casus de morte naturali tm̃ q confirmet talem danationem. Rñ.q nõ sed etiam de ciuili distinguendo tamen qꝛ ex illa qua perditur libertas ꝛ seruus efficitur hois perimitur donatio vt.l.cum hic status.§.si donator.ff.eo. Sed ex illa quasi efficitur seruus pene mortis confirmatur vt.C.eo.titu.l.rea. vxoris. 4

UVA. BHSC. IyR_213

Ratio diuersitatis ꝑm gl.in.d.l.resiest: qꝝ vbi efficit seruꝰ hois est dominꝰ qui potest reuocare ſz nō vbi efficit seruus pene. Hodie tñ ex delicto non dꝫ quis dānari vt sit seruꝰ. aut sed hodie.C.eo. Ex alia aūt morte ciuili ex q̄ mr̄imonū nō dissoluit vt est deportatio et iterdictio ignis ⁊ aq̄.⁊ hmōi nō cōfirmat: sed pēdet vsq; ad mortē naturalē ⁊ si nō renouauerit tūc cōfirmet.d.l.res vxoris. Ex alia aūt morte ds igredit religionē ſz Vin.d.c.donatio teneat q; nō itelligat de ista religione tñ Jo.an.⁊ Car.tenēt q; sic qꝝ igredies cēset mortuꝰ.l.fi. C.d.epis.⁊ cle.⁊.xvj.q.j.c.placuit cl.ij.ſz opi.Vin.vſ.verior i mr̄imonio ꝓsūmato p.d.res vxoris q̄ requirit mortē talē qua mr̄imonū dissoluit:qꝝ nō est in ingressu religiōis nisi quo ad extrcitiū ſz in mr̄imonio nō ꝓsummato ſz opinio. an.⁊ Car. ¶Scdo ꝓfirmat iuramēto ſz Pa.i.d.c.donatio.q̄ dicit q; hec est cōis opi.Bar.in.l.si quis ꝑ eo.ff de fideiuſ ⁊ in.l.sei.⁊ augeri.ff.ad.l.fal.idē ſz ſz in.l.j.ff de dona.iter vi.⁊ vxor.videt tenere ſziū ꝓ rōnē gl.i.d.c.donatio qꝝ vſ ꝫ bonos mores. Sed dic vez ꝫ bonos mores ciuiles:ſz nō ꝫ bonos mores naturales ꝫ quos nō valet iuramentuz ⁊ dic q; confirmatur.

¶Quid si mr̄imonū nō tenuit.Rñ.q; ſz donatio tpo iure valuerit qꝝ tñ indigna psona eiꝰ fuit qui nec maritꝰ dici pōt reuocari poterit.l.si ex volūtate.C. eo.ti.intellige si ignorabāt si ſo vtroq; scit impedimētū ⁊ mr̄imonū nō tenere fiscꝰ repetit.ff.eo.ti.l.cū hic statꝰ.§.vlt. ⁊ si nō repetet poterit tenere bona con sciētia:ſz de bono consilio deberet dare pauperibus.

¶Utrū donatio iter spōsum ⁊ spōsam ō futuro teneat.Rñ.gl.ꝓsata q; sic allegat.l.iter eos.ff.e.vbi dicit ter.valeret ēt si eodē die mr̄imonū poſtea ꝗtrahat ¶Quomodo reuocat donatio iter viꝝ ⁊ vxor.Rñ.q; in.v.¶Primo p pniam.d. l.cuz hic statꝰ. ¶Scdo si alienetur res donata per donatorē.l.si maritus tuꝰ. C.de donat.inter vi.⁊ vxo.⁊ in.d.l.cum hic statꝰ. ¶Tertio quando pignoi obligatur res donata a donatore nisi aliud exprimatur.d.l.cum hic statꝰ. ¶Quarto si ꝑmoriat q̄ donationē accepit de dona.iter vi.⁊ vxo.c.donatio.⁊ si moriantur simul ꝫ ꝑm glosꝫ ibidem. ¶Quinto cū diuortiū fit ex displiceētia d.l.cū hic statꝰ nisi exꝑsse voluerit donationē vale.l.si iteruz.ff.e.ti.secꝰ si cā religiōis:si tamē mr̄imoniū restitueret post diuortiū nō reuocat.d.l.cū hic. et idē dic de donatiōe iter socerꝫ ⁊ nuruz vel generꝫ ⁊ inter consoceros q̄ copulatos mr̄imonio i ptāte habēt.d.l.cū hic statꝰ.§.oratio.⁊ inter patrē ⁊ filium nō emācipatū vide gl.i.d.c.domatio q̄ hec ꝫ in dubio ꝫo qñ ꝑsumat donare vesti menta vide peculium.§.rrſ.

Donatio.iiij. añ nuptias.vl' ꝑ. olim dicebat añ nuptias donatio.Sz hodie nō ē nisi donatio ꝑ nuptias.⁊.vt.C.d do.añ nup.vl' ꝑ nuptias i.l.fi.⁊ fit.i re cōpēsationē dotꝫ.⁊ pōt fieri a viro hec donatio siue priusq; ꝛctū sit mr̄imoniū siue:post ꝛctū.vt.d.l.fi.⁊ ꝺr antiferna ab ati qō ē ꝫ ⁊ ferna qō ē dos.qſi ꝫ dotē ¶De notatis i hoc.§.⁊ q̄ uelibet donatio ob nuptias nō dicatur nuptias. no.Spe.in ti.de do.iter vi.⁊ vxo.§.iij. Pau.de ca.ꝓsi.ciij.⁊ Bal.no.i.l.ij.C.de bo.q̄ li.q; hēt tacitā stipulationē si mr̄imoniū subsequat.⁊ an debeat augere vel cōstitui cōstante matrimonio si tunc dos augeatur vel cōstituat not Ange. i aut de equali do.§.j.col.iij.colla.viij.

¶Utrū requiratur equalitas cū dote i ista donatione.Rñ.olim si fiebat ibi cō stitutione dotis tunc nō requirebatur equalitas vt.C.de pac.conuen.tam suꝑa do.Lex morte ⁊.d.l.fi.si ꝺo dos prior erat constituta oportebat equalitas vt d.l.fi.§.sancimus.sed hodie qualitercunq; ꝺo sit.equalitas tam in donatione propter nuptias cum dote quam in lucro super vtroq; per auten.equalitas posita suspect.d.l.ex morte.

¶Utruz soluto mr̄imonio donatio ꝑ nuptias reuertat ad virū.Rñ.q; sic vt

UVA. BHSC. IyR_213

d.l.fi.sicut ⁊ dos.reuertit ad mulierē. C.de re.vxo.ac.l.vnica.§.illo proculdubio.⁊ hoc verꝝ nisi pactū illud habeat. Nā si pactū est ꝙ lucret donationē ꝓpter nuptias. ⁊ vir lucrabit dotē ⁊ ecōtra qꝛ.d.l.fi.dicit ꝙ pari passu vadūt. s.q̊ ad pactuz qꝛ quale erit de lucrādo donationē vel dotez tale de cōtrario.et hoc verꝝ nisi ex cōsuetudine sit derogatum.d.autē.vt est i multis locis.⁊ ideo illaz serua vt no.in.c.donatio de dona. inter vi.⁊ vx.

3 ¶Sed ad q̊d valet donatio ꝓpter nuptias ex q̊ vxor eā nō lucrat nisi ex pacto spāli.vt.d.§.illo.nec fructꝰ habeat dicte donatiōis, vt.C.eo.tit.l.si.liberis. Rñ.ꝙ valet vt sit securior in dote vt dicit gl.in.d.l.fi.Nā res suas vir alienat ꝯsentiēte vxore.⁊ renūtiare, pōt iuri hypothecario qd̄ habet i alijs bonis mariti.vt.C.ad.vell.l.etiā.sz in.donatione ꝓpter nuptias alienatiōe aut obligatiōe nō pōt mulier renūtiare iuri hypothecario ꝓ iure suo ꝙ hz in hac donatiōe ꝓpter nuptias nec vz ꝯsensus mulieris vt.C.ad velle.autē.siue auie nisi interueniat iuramētū vt in.c.lz.de iureiu.li.vj.aut duo alia ꝯcurrāt.¶Primum ꝙ vxor ꝯsentiat post biēniū scd̄a vice.¶Scd̄m ꝙ tm̄ sit in facultatibus. viri vt indēnitati vxoris possit consuli nō solū tempore cōtractus vt quidā dixerūt.sed etiā tpe quo vxor agere pōt vt no.in.d.aut.siue auie vel ꝙ per.xxx. an.tacuerit lz scd̄o nō cōsenserit.vt no. Pa.in.c.puenit.de emp.⁊ ven.Itē viro dissipāte bōa sua pōt agere sic ꝓ donatiōe ꝓpter nup.sicut pro dote.C.de iur. do.l.vbi.de q̊ dic vt.no.ibidē.itē ꝓpter adulterium viri lucratur.vt.s̄. adulterium.§.iij.

4 ¶Quid si soluat matrimonium aliter q̄ꝫ ꝑ mortē nūq̊d pactū vel cōsuetudo poterit facere ꝙ vir lucretur dotem.et sic mulier remaneat sine dote.Rñ.ſm ho.ꝙ nō.vt no.i.d.c.donatio.de dona. iter vi.⁊ vx.Et iō p̄fatꝰ.§..illo ꝓculdubio loquitur qñ mulier decessit quo casu tunc vir lucratur ratione pacti soluz ſm ho.sed.ſz.Car.in.d.c.donatio.etiā ratiōe cōsuetudinis qꝛ ꝙ pōt pactū potest ⁊ cōsuetudo.vt no.gl.c.nō putamꝰ de consue.lib.v.

¶Querit statuto cauet ꝙ si alter cōiugū p̄moriat alter lucret dotē vel donationē ꝓpter nuptias an debeat intelligi de morte naturali.vel etiā de ingressu religiōis.rñ ꝙ tm̄ morte naturali nō de ista ciuili presertim qꝛ verba statuti sunt facti ⁊ i facto ꝯsistūt.c.j.de consti. nec recipiūt casus fictos.vt.l.iij.§.hec verba.ff.de neg.gest.imo nec expresse posset ꝓuidere ꝙ muliere ingrediente religionē, vir lucraret ꝑtem dotis cū libertas religiōis grauaret ꝑ diminutionē dotis qd̄ fieri nō dz.l.j.§.onerāde.ff. quarum re.ac.nō dat.⁊ etiā qꝛ disponeret statutū de rebus persone religiose. quod non pōt.c.fi.de re.eccle.nō alie. 5

¶Quid si ex pacto sit vt lucret alio premoriēte.Rñ.ꝙ pactū manet validum quinimo purificat ꝑ ingressum religionis.vt.l.deo nobis.C.de epis.⁊ cle.⁊ in auten.de san.epis..§.si vero constante. 6

Dos est q̄dā donatio facta a p̄re mulieri vl ab extraneo vl facta a muliere ipsi viro ꝓ oneribus matrimonij sustinendis.ita no.Can.Gof. et Hosti.in.c.raynutius.de testa.⁊ per legistas in rubri.ff.sol.ma.⁊ quippe ꝓpriuz patrimoniū mulieris vt.ff.de mino.l.iij.§.sed vtrū in fi.

☞De notatis in hoc.§.⁊ qd̄ dos dicat ius vniuersale no.in.l.si cū dotē.§.fi.⁊ in.l.fructus.ff.so.ma.⁊ gl.in.l.quod dicitur de impē.in.re.dota.factis.⁊ in cuius bonis fit.Bar.not.in.l.neqꝫ.eo tit. ꝙ q̊ ad onꝰ ꝑsonale ipositū ꝓ rebꝰ est i bonis mariti ⁊ dotis priuilegia ponūt ꝑ Bar.⁊ doc.i.l.j.C.de priui.do.⁊.l.j.ff. so.ma.et ꝙ cā.dotis sit fauorabilior vl saltē eque q̄ꝫ alimentorum Bar.in.d.l. de.l.j.⁊ Bal.i.l.legatū.C.de cōdi.iserti

¶Quot sunt eius spēs.Rñ.due¶Prima dicitur profectitia ⁊ est que a patre vel auo vl proauo ⁊ huiusmodi pater nō ꝓ filia vel nepte ⁊ huiusmodi de bonis eorum ꝓficiscitur vel que alias de 8

UVA. BHSC. IyR_213

mãdato eorũ vel nomine eorum ꝛ ipsi ratum habent cõstituitur vt in.l.profectitia.i pri.ff.de iur.do.etiã si filia esset emãcipata.d.l.profecticia.§.fi. ¶ Secũda dicitur aduẽticia ꝛ est illa quam dat mulier pro seipsa vel quilibet ali⁹ que alias nõ descẽdit a patre vel auo ꝛ huiusmodi. Item aduẽticia est si pater cũ deberet filie cum volũtate ei⁹ dederit vt.d.l.profecticia.in fi. Item est alia distinctio aliquãdo dat dos extimata aliquãdo inextimata quãdo extimata traditur periculũ pertinet ad maritũ. „ Si vero inextimata ptinebit ad mulierẽ. l.plerũq; in prin.ff.de in.do. Fruct⁹ tamẽ ꝛ fetus rerũ dotalium lucratur maritus vt in.d.l.plerũq;.de quo ibi vide ꝛ per gl.i.c.salubriter de vsu. ꝛ Cano.ibi ꝛ per Hos.in sum.ti.de dona.in.§.aduẽtitia. Limita tamẽ verũ q; fruct⁹ lucratur si sustinet onera matrimonij. alias nõ sed restituunt mulieri. ff.de vsu .videamus la.ij.§.pe. Itẽ q; si dos esset in animalibus debet marit⁹ supplere de iam natis fetibus capita mortua vt.d. l.plerunq;.

2 ¶ Utrũ dos possit esse sine matrimonio presenti vel pterito. Rñ. q; nõ. C. de do. ante nup.l.fi.ꝛ ideo solutũ p dote vbi matrimonium fuit nullum nõ repetet nomine dotis sed cõditione sine causa. ff.de cõdi.sine cã.l. fi.ꝛ est priuilegiata hec actio quo ad mulierẽ sicut actio de dote vt tenent doct. in.c. de prudentia. de dote pos.di. resti.facit.l.ij.ff. de priuil.cre.ꝛ sic proponeretur fm q;.j.dicã. §.xj.ꝛ.§.xij.

3 ¶ Quãta dz esse dos.Rñ. q; etiã in modico põt cõstitui vt dicit glo.in.l.imperialis.C. de nup.in verbo totalibus qõ est circa medium.l.ꝛ quia dos succedit loco alimẽtoꝝ vt no.per.bar.i.l.titio cẽ tũ.§.titio genero.ff.de cõdit.ꝛde.et per bal.i.l.j..§.ius naturale.ff.de iusti.ciur. Ideo fm hoc extimabit ꝛ fiet pẽsatis conditionibus ꝛ aliis qualitatibus.

4 ¶ Utrũ pr̃ teneat dotare filiã que nupsit ꝫ ei⁹ voluntatẽ. Rñ. fm pa.i.c.j. de desp̃o.ipu.distinguẽdo: aut nupsit indigno.ꝛ tũc nõ tenet.gl.est no.i.c.de rap. xxvj.q.j.quod intellige fz do.ant.i.c. accedẽs de pcu. Imo.ibidem si est indignus turpi indignitate.sec⁹ si esset indign⁹.i.nõ turpis cõ dictionis. Uerũtamẽ poterit minozẽ dotẽ dare ex conditione pone.ꝛ faciunt q̃ habent in.l.cum post dimortuũ.§.gener.ff.de iure do.iũcta gl. in.l.si voluntate.C.de do.pmis.aut elegit dignũ vel non indignũ ꝛ tũc aut p misit dotem.ꝛ sic pater tenet eam dotare licet pr̃ nõ cõsenserit i tali pmissione tamẽ filia per hanc pmissionẽ releuat patrẽ a debito dotãdi:ꝛ ideo tanꝯ i rẽ patris vertat̃ ista promissio tenebit pater de i rẽ verso. ita dicit Bar.i.l.obligãtur.§.lege.ff.de act.ꝛ ob.per tex.in simili in.l.ꝛ iõ.§.fi.ꝛ.l.fili⁹.ff. de in rẽ ꝑ. aut nõ pmisit dotẽ.ꝛ sic nõ tenet:qz ex q̃ inuenit sibi maritũ sine dote ꝛ marit⁹ teneatur eã alere sicut filiã vt in aut.quimo.no.effi.le.§.pe.no.ino.in.c. p nr̃as. de do.inter vir.ꝛ vx.ꝛ etiã si premoriat relictis filijs tenet sibi relinq̃re quartã partem suoꝝ bonoꝝ prefatus vir sec⁹ si filios nõ habuit. vt no.glo.in.§.pe.ꝛ iõ cessat vtrũq; debitũ in patre.l. alimẽtorum ꝛ dotis.primũ quia habet vnde alat se.s.ex bonis mariti ꝛ dos succedit loco alimẽtoꝝ.vt.s. dictũ est.ꝛ ita tenet Bar.in.d.§.lege.ꝛ Ange.in.l.si socer.ꝛ Bal.i.l.j.ff.so.ma.ꝛi.l.fi.C.de do.pmis. Et sic limita gl.in.c.fi.xxxij.q.ij. q̃ dicit q; teneꝛ eã dotare verum si pmisit:als nõ. Nõ tamẽ habebit locũ statutũ quo cauet vt filia dotata nõ succedat in tali muliere vt no.pau.in.d.c.accedẽs. nec excludit̃ a successione saltẽ legitime sicut ceteri filij multomagis teneꝛ pater dotare filiam que nõ cõtraxerit contra eius voluntatẽ ꝛ cõtra patrem põt implorari officium iudicis regulariter vt dotet filiam.l.qui liberos .ff. de ritu nup.no.in.d.§.lege habentur in.l.fi.C. de dotis promis.

¶ Utrum frater teneatur dotare sororẽ ex eodẽ patre natam. Rñ. pau.in.c.peruenit de arbi.cõmuniter tenetur q; sic. not.gl.de laico.in.l.cũ plures.§.pe.ff. 5

UVA. BHSC. IyR_213

de admi.tu.⁊ in.l.nõ oi.C.e.ti.Rõ qꝛ ꝟ3 Cy.i.d.l.nõ oi cã dotis est fauorabilior q̃ cã alimentoꝝ.ꝓpterea tꝫ bar.in.l.fi. ff.de his qui.vt indig.ꝙ pr̃ põt relinq̃re filie spurie dotẽ.qꝛ dos succedit loco alimentoꝝ.idẽ not.in aut.ex complexu C.de ince.nup.⁊ in.l.meuius.§. duob⁹. ff.de le.ij.Unde sicut tenet alimentare. vt.s̃.Alimẽta sic ⁊ dotare in casu necessitatis.Idem dic ⁊ fortius in clerico q̃ magis tenetur ad charitatẽ vt in.c.j.⁊ quod ibi no de emp.⁊ ven. Et si nõ hꝫ alia bona potest eã dotare ⁊ aliã cõsanguineam de redditibus ecclesie si est in ops.qd̃ probat per.c.j.de coha.cleri.et mu.⁊ in.c.oio cõfitemur.xxxj.dist. qꝛ.sicut per.d.c.põt alere ꝯsanguineos pauperes de redditibus eccl̃ie ergo forti⁹ dotare.cũ sit fauorabilior.vt dictuꝫ est. Quod verũ credo dummodo cõstituat ad necessitatẽ sue cõditionis nõ põpaꝫ fastuositatis.ar.c.negociatorẽ.lxxxviij. di.sic ergo qui tenetur alimentare tenetur dotare.

6 ¶Utrum vir possit constituere dotem vxori.Rñ.pau.i.c.⁊si necesse.de do.iter vi.⁊ vx.ꝙ nõ post cõtractum matrimonium.secus si ante matrimoniũ qꝛ põt vt.l.j.⁊ qd̃ ibi no.C.de do.ante nup.nisi sit constituta.vt tunc dominium adipiscatur cũ matrimonium fuerit subsecutum.quia nõ valet.vt in.l.quod spõse. C.de do.ante nup.quia nec ante matrimoniũ dominiũ trãsiuit qꝛ noluit. nec post matrimoniũ qꝛ nõ potuit.vt ibi gl. fallit hoc in plebeio dotante nobilẽ. qꝛ videt donare in recõpẽsationẽ cũ nobilitate:qꝛ põt vt.s̃. donatio. iij. in prin.

7 ¶Utrũ res emphiteotica possita patre dari in dotẽ sine cõsensu dñi.Rñ.spe.ti. de loc.§.nũc aliqua.v̄.exc.ꝙ sic nõ trãsfert plus iuris q̃ ipse hꝫ. vt in .c. nup de do.iter vi.⁊ vx.nec soluet laudemiũ. quia est alienatio necessaria ꝟm Guil.⁊ bar.in.l.⁊ ideo.ff.de cõdi.fur.Similiter põt dari in dotẽ extranee si inextimata detur ⁊ soluet laudemiũ. sꝫ extimata nõ põt dari nisi filie.

8 ¶Utrũ feudatari⁹ ꝯsil'r possit.Rñ.Jo. an.in.d.c.nup.ꝙ nõ.Jnn.tñ ibi tenet ꝙ põt ⁊ eũ sequit pa. ibidẽ ⁊ etiã dicit in donatione ꝓpter nup.ego concor.sic ꝙ vera est op.scd̃a in feudo in quo succedit filia ⁊ prima opi.in illo in quo non succedit qꝛ sic est rõ diuersa ab emphiteosi.in qua succedit filia.

¶Utrũ vir possit repellere vxorem nõ soluta sibi dote ꝓmissa.Rñ.ꝙ sic vt sentit ho.in.c.ꝑ vestras de do.iter virũ. et vx.Nam dos datur ꝓpter onera matrimonij sustinenda vt in.d.c.ꝑ vr̃as.⁊ in c.salubriter.de vsu.⁊ in.l.si cũ dotẽ.§. sinautẽ.ff.so.ma.ergo põt hec onera recusare si non hꝫ vñ sumat emolumẽta. bonus tex.est ibi.⁊ bal.i.l.fi.C.ad vell'. post Cy.in.l.vxorẽ.C.de ne.ge.⁊.bar.in trac.de ali.ex q̃ cõclude eũ nõ teneri ad traductionem dote prius nõ soluta: secus de debito coniugali. 9

¶Utrũ maritus ducẽs vxorẽ sine dote teneat eã alere de suo.Rñ.ꝙ sic ꝟ3 statum sue persone.vt no.⁊ volũt Jnno.⁊ ho.in.d.c. ꝑ vestras.⁊ gl.i.d.§. sinautẽ Facit tex.in.l.ꝙ si nulla.ff.de reli.rõ ꝟ3 Jnno.qꝛ ꝑsonam suã dedit pro dote vt in auten.qui mo.natura.effi.le.§.pe. et ff.vt in pos.lega.l.pe.diciturꝙ vxorem. debet alere vt filiam. 10

¶Que sunt ꝑuilegia dot.Rñ.ꝙ multa 11

¶Primũ qꝛ oia bona viri sũt tacite hypothecata ꝑ dote vt est tex.in.c.ex literis de pig.¶Scd̃m qꝛ non ꝑdit ꝓpter maleficium viri nec etiaꝫ patris vt no. glo.d.c.ex literis.Fallit in vxore primipilarij qui in eo officio deliquit vt.C. q̃ mo.pig.ta.contr.l.satis notum.⁊.C. de primipil.l.vtilitas.¶Tertium qꝛ preponitur omnib⁹ creditorib⁹ etiã prioribus q̃ habẽt ꝑsonales actiones vel tacitas hypothecas vt in.l. assidius.C.q̃ po.in pig.hꝫ.secus habẽtibus exp̃ssas vt no.glo.in.d.l.assidnis.⁊ Dy.in regula qui prior est lib.vj. Sed tñ dico cum pa.in.d.c.ex literisꝙ si consuetudo est aliqua illã seruabo.l.si de iterpretatione.ff.de le.cũ si. Si vero nõ est dico qd̃ fauore mulierum dꝫ p̃ferri etiã habentibus expressas hypothecas:qꝛ si mu-

UVA. BHSC. IyR_213

lier vincit eũ qui ad refectionẽ rei dedit vt in aut.q̃ iure posita sup. d.l.assiduis qui tñ preferẽt anterioribus habentib⁹ expressas hypothecas: vt.l.iterdũ:ff.q̃ po.i pi.habe.ergo si vinco vicẽtẽ te multomagis vinco te vt in.l.de accessionib⁹ ff.de diuer.⁊ tem.prescri.ad min⁹ casus dubius ⁊ in facto dubio potior est conditio dotis vt in.c.fi.de re.iu.⁊ no.i.ca. ex lr̃is de ꝓba.cũ hac opi.est Pe ⁊ Cy.⁊ Jo.an.licet cõiter doc. teneãt cũ gl.i.d. c.ex lr̃is ⁊ istud priuilegiũ vt preferatur creditorib⁹ trãsit ad filios ei⁹ ꝟm Alex. de imo.in.l.etiã.ff.so.ma.⁊ ibi est glo et alia.in.l.j.C.de priui.do.licet bar.dicat cõtrariũ Sed põt itelligi opi.Bart.vt nõ loquatur de heredibus suis vt sunt filij sed extraneis qui nõ hñt hoc priuilegiũ vt.l.vnica.C.de pri.do. ¶Quartũ qꝛ ecclesia põt se impedire d̃ dote nõ solũ in fauorẽ viduaꝝ.vt in.c.nup de do. inter vi.⁊ vx.sꝫ etiã mariti petentis sibi dotẽ promissam.vt in.c.per vestras.eo. ti.facit qd̃ not.Innoc.in.c.lator.qui fil. sint leg.q̃uis alij contrarium teneant nisi accessorie.

¶Quintũ qꝛ viro vergẽte ad inopiã iudice iubente põt dari pecunia dotalis mercatori cũ pcõ.vt capitale sit saluũ. ⁊ de lucro percipiãt vir ⁊ vxor partẽ honestã cõpensato lucro cũ dãno sine vsura.vt.c.p vr̃as.de do.inter vj.⁊ vx.Ita tꝫ Jo.an.⁊ Car.in.d.c.p vestras.⁊ Ful. in.l.cũ duob⁹.ff.p so.§.itẽ si in facto et Bal.in quodã cõsilio incipiẽte viso instr̃o facto inter no.Host.i sum.de vsur. §.an aliquo.Pa.i.c.nauigãti de vsu.dicit se dubitare.Sed ego credo ꝯtractũ vsurariũ nisi excuseẽt ꝟm q̃.j.dico.societas.j.§.vij. ¶Sextũ qꝛ fundus dotalis alienari non põt etiã de cõsensu mulieris.vt no.in.l.iulian⁹.ff.de fun.do.⁊.C. ad vel aut.siue auie.nec etiã in hypothecam dari.vt.l vnica.§.cum lex.C.de rei vxo.ac.Qd̃ verũ est nisi iuramentuꝫ interueniat.vt in.c.cũ cõtingat de iure iu.⁊.c.lꝫ de iureiu.lib.vj.Multa sunt et alia priuilegia in iure.de quib⁹ vide si plꝫ spe.eo.ti.hec omitto qꝛ nihil ad cõfessorẽ.tene tñ q̃ his p̃uilegijs gaudet dũmõ mulier sit catholica alias non vt C.de here.aut.item priuilegium dotis

¶Utrũ eadẽ priuilegia habeat in donatione propter nupt.q̃ habet in dote mulier.Rñ.Pa.post Jnno.in.d.c.ex literis de pig.qd̃ aut mulier agit ad donationẽ propter nuptias taq̃ specialiter sibi obligatã pro dote ⁊ tũc habet priuilegiũ dotis.qꝛ agit poti⁹ pro dote q̃ pro donatione ꝓpter nup.Si vero agit vt eã lucreẽt sic nõ gaudet qꝛ cessant rationes priuilegij dotis sed bñ hꝫ tacitã hypothecã.l.vbi.C.de iu. do.intellige cõem nõ priuilegiatã.vt preferatur alijs habentibus eã.Jn parafrenalib⁹ autem habes.j.parafrenalia.§.ij. 12

¶Ad quẽ pertinebit dos solut.matri. Rñ.qd̃ licet maritus de subtilitate iuris efficiatur dñs dotis sibi date.vt in.l. reb⁹.C.de iure.do.⁊.l.doce ancillam.C. de rei vẽ.tñ ad eũ nõ ꝑtinet post mortẽ vxoris nisi in duob⁹ casibus. ¶Prim⁹ qñ inerat pcm̃ de lucrãda dote vel donatione ꝓpter nup.vt dictũ.s̃.in precedẽti. ¶Scd̃s qñ vxor intestata decedit deficientibus liberis ⁊ propinquis vir succedit ⁊ econtra vxor viro.l.vnica.C. vnde vi.⁊ vxo.Sed pertinebit ad eum qui eam constituit si stipulatus est eam sibi restitui siue sit extrane⁹ vt in.l.vnica.§.accedit.C.de rei vxo.ac.siue sit pater si autem non sit stipulatus tũc si est extraneus qui eã constituit reddet vxori si superest vel heredibus eius.si autem est pater in duobus casibus erit filie Primus si eã emancipauit.Secundus si pater premoriat̃ ante eam alias filia premoriẽte erit patris etiamsi extant liberi ex filia vt dicit Uin.p.l.dos a patre.C.solu.mat.cum qua opi.communiter transeunt canoniste.vt dicit Pa.in.c.fina.de dona.inter vi.⁊ vxorẽ. et Bartolus in lege post dotem.ff.solu. matri.⁊ glo in.d.l.dos sed opi.contraria q̃ vult qd̃ restituatur liberis preualuit in vsu vt dicit.d.glo.sed filia superstite et patre et non emancipata tunc patri ⁊ filie nec alteri sine consensu al- 13

UVA. BHSC. IyR_213

teri⁹ reddet.l.ij.ff.sol.ma.Si ꝙ est mulier que sibi cōstituit dotē.tūc reddetur sibi. d.l.vnica vel heredibus suis nisi rōne adulterij perdiderit vt.ſ.dicā.ꝑdicta limita vera nisi sint statuta que aliter disponant vt sunt communiter.

14 ¶Sz nūquid viro vergēte ad inopiam pōt vxor petere dotē cōstante matrimonio.Rñ.ꝙ sic si mō ipa eā nō sit cōsumptura.de quo vide in.c.ꝑ vsas.de.dōa. inter vi.ꝛ vx.ꝛ in.l.vbi.C.de iure.do.

15 ¶Utrū vir ꝑpter adulteriū vxoris lucret dotē.Rñ.qđ sic si ꝑ sniam fit diuortiū de do.iter.vi.ꝛ vx.c.plerūqꝫ.vel p exceptionē.vt dictū est.ſ.adulteriū.ſ.iij. Qđ limito dūmodo ipse vxori fidē non fregerit etiā vxore iscia.qz in cōscia quo ad lucrū dotis credo ꝙ illud hēat locū paria delicta mutua cōpēsatione tollūtur.vt dicit.l.viro.ff. ſo.mat.cū ꝓcor.ibi positis.ꝛ.ff.de do.in.l.ſi duo cū aljs cōcor.vt in.c.intellexim⁹.de adul.cū aljs cōcor.Itē lucrat ſi vxor intrauit balneū cū viro alieno ꝑm glo.lxxxj.di.nō oportet.Similiter vxor donationez ꝓpter nup.ſi vir cū muliere alia alleg.l.vl.C. de repub.Fallit in istis duob⁹ casibus qñ mulier hz filios qz tūc filij hꝫbebūt dotē quo ad ꝓprietatē ꝛ alia bona matris.sue scōm Jo.an.in.d.c.plerūqꝫ.Facit auē sed hodie.C.de adulte.maritus autem vsumfructum hꝫbebit.

16 ¶Utrū amissa dote ꝑpter adulteriū si mulieri ꝓfuet de impedimēto talī ꝙ non erat matrimoniū recuperet eam.Rñ.qđ nō pp intētionē cū ope subsecuto.ar.c. nup.ꝛ.c.vl.de big.hoc tenet hoſt.Soſ. Zan.ber.ꝛ Jo,sed Tāc.tz qđ recuperet ꝛ plz magis ne pena excedat casū suū.

71 ¶Utrū heredes ꝑ exceptionē de adulterio possint retinere dotē.Rñ.dmersa fuit opi.ſz michi plz dicit⁹ dñi Signoroli de homodeis quā recitat.d.Jo.an. de setō Seo.in.c.plerūqꝫ.vbi.ſ.aut marit⁹ vinēs ignorauit adulteriū ꝛsic ꝑñt heredes excipere de adulterio cū maritus nō possit videri dissimulasset ꝛ remisisse:nec potuit remittere iuriā quā ignorabat.vt.l.nihil interest.ſ.si cū filius.ff.de inof.te.ꝛ.l.mr̄.ſ.ſ.eo.ū.ti.ꝛ legitimā. ff.de pe.he.ꝛ.l.vtilitātē.ff.de cō stit.tu.ꝛ idē dico si dubitat an sciuit:qz ꝑsumit ignorasse.l.ſ.ſ.illud.ff.de li-ag. ꝛ.l.mariti.ff.de adul.ꝛ.l.veri⁹.ff.de ꝓba.si vero sciuit ꝛ nō est cōqueſt⁹:vt potuit de iure nouissimo etiā cōstāte matrimonio.auē.sed nono iure.C.de adul. sed vxorē retinuit cū fuerit leno.l.si nō metu.C.de adul.sic cū heredes tractēt de lucro captādo ꝓtra ipsos replicabit de lenocinio mariti.l.cū mulier.ff.solu. ma.ꝛ sic paria delicta mutua cōpēsatione tollent.facit qđ no.Jnn.in.d.c.itelle xim⁹ ꝛ Ja.de are.in.d.l.cū mulier.ꝛ in l.rei.ſ.ſ.ff.ſol.ma.si vero post sciamvxorē nō retinuit.ꝛ tūc si q̄rē de delicto ꝑncipaliter heredes non ꝑñt cōqueri imo accusatio dz fieri ꝛ iscriptio cū modificatione tñ quā facit glo.in auē.vt lice. ma.ꝛ auie.ſ.qz vero.ſz secūdario sic vt repellāt petitionē dotis.vt in.l.filio.ſ. seia.ff.de adi.le.ꝛ sic cōcordat opiniōes secundum hanc distinctionem.

¶Utrū vidua cōmittēs stupꝝ ꝛ petēs 18
dotē a fratre mariti vel herede ei⁹ possit repelli ꝑ exceptionē de fornicatione Rñ.d.Ja.an.vbi.ſ.ꝙ sic de rigore iuris ꝛ pdet dotē.ꝛ sic remanebit apō fratrē vl̄ hr̄des mariti ex offensa facta defuncto.ꝑ tex.cū gl.ꝛ ꝑ id qđ no.Bar.i.l.pe. C.de adul.ꝛ.ff.ō liti.l.fi.ꝛ.l.filio.ſ.si fo te.ff.de iniu.ita determinat Pau.ō cōsil.cxix.vide ibi multa ꝓ ꝛ contra.

¶Sed nūqd pr̄ q dedit dotē ꝑ filia ꝑ- 16
det eā ꝑ adulterio filie.Rñ.qđ si nō est stipulat⁹ eā sibi reddi perdet ꝛ sibi imputet:vt tenet Jo,an.in.d.c.plerūqꝫ. et Accur.in.l.cōsensu.C.de repu.ꝛ i.l.si dotē.ſ.de iu.do.sed Dy.ꝑ.l.ij.ſ.itē si volū tate.ff.ſo.ma.dicit ꝙ si filia est in ptāte pr̄is nō ꝓsumdicat pr̄i quin possit agere ꝑ dote ꝛ ita sītꝛ dñs Ant.in.d.c.plerūqꝫ per.l.fi.C.de repu.

¶Utrū vir q̄ expulit vxorē ꝑpter adul 20
teriū nō notoriū ꝓpria autoritate teneat̄ soluere mutuū qđ accepit vxor ꝑ alimētis.Rñ.qđ sic:qz adulteriū nō notoriū non ꝓiuat ipso iure alimētis nisi

UVA. BHSC. IyR_213

snia lata sit.ff.de dona.l. post cōtractū cū sua materia.⁊ ad illud qd dr ꝙ mulieri obstat exceptio adulterij verū est quo ad futura.sed nō qno ad alimenta que debent ante sniam latā.⁊ de hoc in l.si instituta.ff.de inoff.testa.

21 ¶Utrū frater qui viuēte pre de bonis paternis dotauit filiā teneat illā dotē cōferre mortuo pre vr ꝙ sic per.l.certū C.fa.her.⁊.l.fi.cū ibi no. Sz bal.in.l.fi. C.de do.ꝓmis.dicit casum singularē vt nō cōputet:sed ego do tibi gl.in.l. dotē quā dedit auus.ff.de coll.q̄.dicit si tpe mortis patris ꝯstabat matrimoniū non esse cōicanda ali.l.filiū de colla.bo.⁊.l. primā.§.fi.ff.de col.dotis.

22 ¶Utrū cōfessio qua vir cōfitet se recepisse dotē cōstāte matrimonio valeat. Rñ.qd non nisi apareat de numeratione nā videt donare bal.in.l.j.in.ij.col. C.de do.pro.⁊ Ang.in.l.pe.ff.q̄ res pi. ob.po.⁊ bar.in.l.si diuortio.⁊ ibi legiste.ff.de ver ob.⁊ alij.in.l.si volūtate.C. de do.ꝓ.⁊ p̄sumit simulta cōstitutio vt dicit bar.in.l.j.C.de dona.ante nup. de hoc hr i.l.j.vbi tex.C.de do.cau.nō nu. Et hoc verū nisi vir faciēdo testm̄ legaret vxori dotē expressa certa q̄titate:qr tūc oino vxor eā habebat etiā si ꝓbaretur qd nūq̄ fuit soluta vt no.Ang.are. insti.de.l.§.sz si vxori.ꝙ limito verū nisi vir esset nō soluēdo creditorib⁹ suis.

23 ¶Qñ dz restitui dos.Rñ.ꝙ si ꝯsistit in reb⁹ imobilib⁹ dz stati restitui sol.ma. si vero ꝯsistit in mobilib⁹ reb⁹ sic.j.annum.C.de re.vxo.ac.l.vnica.§.exactio. Intellige tñ in marito si pōt qr si dolo malo non est versat⁹ nō restituet nisi in q̄tū pōt idem priuilegiū habebūt filij eiusdē matrimonij:cauebūt tñ tā maritus q̄ filij de restituēda si ad pinguiorē fortunā veniūt.vt no.i.d.l.vnica.i.§. cū aūt.⁊ in.l.in condēnatione.ff. de re. iu.⁊ in.l.etiā.in prin.ff.solu.ma.non tñ trāsit ad heredes extraneos istud priuilegiū.l.maritū.ff.sol.ma. de hoc vide gl.in.c.mulieres.et ibi per canonistas. de do.inter virum ⁊ vxorē.

24 ¶Sed pone qñ fuit data dos erāt res immobiles.quas vēdidit marit⁹ ⁊ emit res mobiles ex earū p̄cio.rñdeo ꝙ non cōputabunt immobiles sz mobiles.casus est in.l.cū in fundo.§.si fund⁹.ff.de iure do.⁊ iō limita dictū.s.ꝙ sint mobiles vel immobiles tpe mortis viri.⁊ ita iudicabunt nec valebit ꝙ subrogatum sapiat naturā ⁊c.qr nō est verū hic:⁊ iō non statim restituerentur.

25 ¶Utrū marit⁹ vel heredes expēsas factas in dote possint defalcare.Rñ.gl.i d.c.mulieres.ꝙ necessarias sic ipo iure vtiles non minuūt dotē sed petunt act. mādati vl negocioꝝ gestorū volūtarie etiā cū cōsensu vxoris facte solū ꝑmittunt abradi si pñt sine lesione rei. C.de rei vx.ac.l.vnica.§.sz nec.⁊.l.j.ff.de impē.in re do fac. Sz hoc non habet locū in expēsis factis ꝓ exactione vel defensione dotis.qr marit⁹ est dñs fructuum dotis.⁊ sic tāq̄ dñs ipam tuet.vt not. ff. de impē.in re.do.fac.l.ij.⁊ ideo non poterit repetere.vt tenet spe.ti. de dote post di.re.§.vl.ver.illud etiā.⁊ Jo. an.

26 ¶Utrū heredes teneant alere mulierē relictā infra annū. Rñ.qd sic. Qd verū est si nō habet aliūde vnde alatur.non tñ sm q̄titatē dotis qr si fruct⁹ excederēt nō tenent nisi solū ad alimēta.Et si aliq̄d de dote restituūt tenent i residuo alimentoꝝ.ita no.gl.in.d.§.exactio. et ff.so.ma.l. diuortio.in prin.vñ si pr p̄stitit alimēta filie poterit eaz repetere ab hr̄dib⁹ viri.facit qd no.bar.j.d.l.diuortio.si vero hz vñ alat tūc heredes non tenent.ita tenet gl.in.d.§.exactio.⁊ probatur in.l.extraneo.ff.de.ven.in po.mi.

27 ¶Sed nunq̄d tenet habitare cū heredib⁹ mariti.Rñ.bar.in.d.l. diuortio qd nō:qr nō inuenit in iure expressum contrariū tñ vr veri⁹ qr infra annū dr mulier q̄si esse in matrimonio.C.d bo. ma. l.fi.⁊ sic cōsuluit.do.car.qd non poterit alimēta petere si ꝯ eoꝝ volūtatē alibi sit demorata dūmō honeste possit apd eos demorari.

28 ¶Utrū licite mulier possit ꝑcipere certū q̄d pro alimētis ab heredib⁹ mariti donec dotē sibi restituāt.Rñ.ꝙ sic de iu

UVA. BHSC. IyR_213

re cōi in extra no.p Bart.post Cy.C.de bo.aut.in.pos.autē.ei.q̄.ꝛ.p Ange.in.l. titia.ff.so.ma.ꝛ pa.d̄ ca.cōsi.ccclxxxiiij. ꝛ pa.in.c.de prudētia.de do.post di.re. recitat Jo.de lig.in cle.ex graui.de vsu. ꝛ sequit̄ dicentē qd̄ valet statutū vt hr̄s soluat certū quid pro centenario. Limitat tn̄ idē pa.hoc in ea q̄ nō habet vnde aliunde viuat: sed nō mihi plz ista limitatio qn̄ nō accipit tale quid rōne.lucri sed ratione interesse lucri cessantis: vt puta qꝛ potius vellet habere dotē vt eā implicaret in possessionibus vel aijs negociatiōibus: de quibus verisimiliter tm̄ vel plus haberet alias nō liceret. et sic intelligo Jo.de imo.in.d.cle.ex graui.post Mat.de mat.qui tenēt nō licere sine vsura: puta quia solū accipit rōne lucri.vt.j.vsura.j.§.ij.ꝛ.ix.

26 ¶Utrū vir licite accipiat possessionem pignus ꝑ dote soluēda.vide.j. vsura. j.§.xxv.

Dubiū ſm Isy.li.ethi.est motꝰ indifferens i vtrāq; partem contradictionis.vel dic qd̄ dubiuz est equalitas rationū contrariarū scd̄m philosophum.

☞De notatis in hoc.§.ꝛ qn̄ dicat̄ dubiū no.spe.in ti.de teste.§.vij ver.not.ꝛ versi.iij.ꝙ recurrit̄ ad arbitriū iudicis ꝛ dubitare errare ꝛ ignorare quid differant no.gl.in rub.ff.de iur.ꝛ fac.igno.ꝛ in.l.de statu.ff.de testa.

1 ¶In dubijs vbi versatur periculū aīe semꝑ tutior pars est eligēda ꝛ in ipsis qd̄ certius est tenendū.qd̄ sine periculo explicari pōt.ita dicit Pa.in.c.iuuenis.de sponsa.

2 ¶Utrū in dubio debeamꝰ interpretari vt potius q̄s non sit irregularis.Rn̄.vt colligo ex Pa.in.c.cū.tu fili p̄posite.de testi.ꝛ in.c.ad audientiā.de ho. Aut loquimur in foro aīe.ꝛ sic debemus interpretari irregularitatē ꝛ sic de alijs vbi dubitat̄ de aliquo delicto vide gl.in.c. vnico.de scru in or.fa. Similiter dicendum i foro quasi pniali. vt puta qꝛ nō agit̄ ad penā ꝓprie sed vt a ministerio abstineat aut ab alio in q̄ subesset pcm̄ sicut in cōtractu matrimonij.Facit.c. significasti nobis.de ho.et.d.c. iuuenis. aut loquimur in foro cōtētioso ꝛ sic debemus interpretari ꝑ nō. maxime vbi agit̄ de pena.puta qꝛ celebrauit qꝛ collatio nō tenuit ꝛ huiusmodi: qꝛ. i penis melior interpretatio est fienda.vt regula in penis ꝛ regula odia.li.vj.ꝛ idē dic in excōicatione ꝛ similibus.

¶Quō sunt iterpretāda ab alijs facta dubia proximorū.Rn̄.c.estote misericordes.de.reg.iu.qd̄ in meliorē partē vide j.iudicium.§.xvij. 3

¶Verba dubia sunt accipienda ſm intētionē ꝓferētis.ff. de. re.iu.in ābiguis ꝛ vt res potiꝰ valeat q̄ pereat.c.abbate.de ver.sig.alias ſm cōem vsum.c.di contra mortem.vide.s̄.castitas.§.j. 4

¶In quo differt dubiū ab opinione ei fide ꝛ scientia vide.j.opinio. in princi. 5

¶In re dubia fidei autoritas est requirenda romane ecclesie.xj.disti. palam. 6

¶In rebꝰ ābiguis absolutū nō debet eē iudiciū.xxxiij.di. c. habuisse. imo qn̄ dubiū est in persona in facto vel in iure nullo mō snia ē ferēda.xxx.q.v. iudicantē.nō d̄r iteratū qd̄ dubitatur factū de presby.non bap.c.veniens. 7

¶Dubio exn̄te iure mr̄imonij. tutius est cōtra statuta hominū dimittere copulatos q̄ disiūgere cōiūctos cōtra statuta dei.c.licet ex quadam.de testi. 8

Duellū est pugna duorū vt dicit̄ i.c. monomachiā .i. singu.certamē.ij.q.v.ꝛ fit ad ꝓbationē alicuius rei ita vt qui vicerit ꝓbasse videatur qd̄ est prohibitū sub pena mortalis peccati qꝛ cōtra legē dei ibi nō tētabis dn̄m deū tuū Matth.iiij.ꝛ d̄r.i.d. c.ꝛ ideo nō solū offerēs sed acceptās cū dantibus auxiliū consiliū vel fauorez ꝛ valētibus ꝓhibere ꝛ nō prohibētibus peccāt mortaliter.Ad ro.c.j.digni sunt morte q̄ consentiunt ꝛ non excusant̄ ex cōsuetudine vel metu acceptātes: nisi vt.j.dicā qꝛ potius debet quis quelibet mala tolerare quam malo consentire decernat.xxxij.q.v.ita ne. nec obst. qd̄ Dauid cū Golia exercuit qꝛ autoritate

UVA. BHSC. IyR_213

spiritussancti facit.sicut ⁊ Sāson vt dicit glo.in.d.c.monomachiam.xxiij.q.v. si non licet.

☞ De duello ⁊ quibus casibus pmittatur no.Bar.in.l.ex hoc iure. in princ. ff. d iusti.⁊ iu.Jac.rebuf.i.l.j.ver.an duellum.C.de gladia li.xj.⁊ in stylo parla par.j.ti.de duello.⁊ i.liij.parte arresto xl.⁊ quid possit facere victor in victū p duellū.Bal.no.i.l.j.C. de dedi.li. ⁊ in.l. his penes.C.depo. vbi ꝙ nō dicitur illicitum qd permisit consuetudo.

1 ¶ Que pena est clerici in duello pugnātis.Rñ.ꝙ dz deponi ⁊ ē irregularis tñ eps pōt dispēsare dūmodo mors vl mēbroꝝ diminutio nō interuenerit.c.j. de cle.pu.in du.nec solū efficitur irregularis si ipse pugnat.sz etiā si aliū p se pugnare facit.vt in.c.ij.e.ti.⁊ quicūqz hoc mādat cōsulit aut defendit si modo homicidiū sequat vl mutilatio.vt i.d.c.ij. dispēsat tñ eps cū clerico i bñficio etiā hñdo solū p sustētatiōe vt in.d.c.ij.cuz ibi no.dūmō nō habeat curā aiarum.

2 ¶ Sed nunqd ille q cogit a iudice tali modo ꝙ suspēdet qz hz eū p cōuicto nisi duellū susciptat possit susciperecū sit innocēs.Rñ.diuersa fuit op.vt no.i.c.j. eo.ti. sz mihi placet ꝙ talis coact⁹ tali coactiōe licite suscipiat ⁊ etiā in causa ciuili qñ nō iminet pbabile piculū mortis qz sicut licet se defendere ⁊ res suas ⁊ alia facere que de se nō sunt mala sic pugnare qñ alio modo nō pōt euadere.facit.c.interfecisti.de homi.

3 ¶ Utrū clerici q reliquias afferūt pugilib⁹ ad pugnādū sint irregulares si sequat homicidiū.Rñ.ꝙ si oino sine ipis erāt pugnaturi nō erūt irregulares al's sic intellige opiniones diuersas. ⁊ concorda sm hanc distinctionem.

4 ¶ Quod dictū est de duello. Idem dic de iudicio aque feruētis ferri cādentis c.fi.de pur.vul.

Ebrietas est puatio vsus intelect⁹ facta ad aliqd tps ex immoderato pot⁹ vini vel cuiuscūqz alteri⁹ rei potabilz

☞ Adde de his ⁊ ꝙ ebri⁹ pro dilecto corporaliter non possit puniri.Barto. no.in.l.respiciendum.§. delinquunt.et ibi Alexan.post eum.ff.de pe. Salic. in l.j.C.de sicca.not.in.l.diuus.ff. de offic. presi.non tamen omnino excusat vt ibi quod est verum. in nimia. non autē in parua.vt per Bal.in.l.d ta opera .C.q accu.nō pos.facit.l.omne dilectū.§. pe. de re.mili.

¶ Utrum ebrietas sit peccatum mortale.Rñ.vt colligo ex Alexan.in scda scde ⁊ glo.xxv.dist.§.alia ea demum.⁊ doct. ibidem ꝙ aut raro contingit aut assidue.si raro sic distinguo quod aut inebrians se cognoscit vini potentiam et suam cōplexionem dispositam ad ebrietatem.⁊ tamen magis vult ebrietatem incurrere quā a potu abstinere ⁊ sic est peccatum mortale. Aut inebrians senescit vini potentiam ⁊ ignorat ꝙ ex tali potu possit inebriari vel non aduertit ⁊ sic est nullum peccatum vel veniale sm excessum in potu et negligentiā in aduertēdo.si vero assidua sit ebrietas sic est mortale pctm nō propter iterationem actus quia multiplicatio actuum venialiū non auget in infinitum sed quia non potest esse ꝙ hō assidue inebrietur quin sciens ⁊ volens ebrietatem incurrat.aut saltez nō omittat diligentiā qz debet adhibere de necessitate ne inebrietur cū habeat tēpus deliberatiōis reprimendi motus veniales ne procedant in regnū peccati.Ille vero q procurat vt qs inebrietur cōiter mortaliter peccat siue sequat ebrietas siue nō siue sit peccatū mortale in eo q inebriatur siue nō quia cōsentit in dānum notabile proximi. 1

¶ Utrū ppter sanitatē liceat inebriari Rñ.ꝙ nō sine pctō mortali.tam in operāte quā in patiēte scienter: verū est ꝙ sm sctm Tho.ij.ij.q.cl.cib⁹ vel pot⁹ q esset supflu⁹ sanonō erit supflu⁹ infirmo:puta qz datur ei causa medicine ad prouocandū vomitum ⁊ sine peccato quando talis infirmitas id requiret sz non vsqz ad ebrietatem. 2

UVA. BHSC. IyR_213

5 ¶ Utrū ebrietas excuset a pctō. Rñ. q excuset a tāto: ſz nō a toto. Intellige q ad penam: ſed quo ad culpā excuſat a toto q fecit in ebrietate ex quo eſt ſine vſu totali rationis. et facit q not. xv. q. j. in. c. ſane. ꝛ c. ſi quis inſaniens. Quo vero ad penam ꝑa. in. c. quia diuerſitatem. de cōceſ. ꝑben. tenet q nō imputatur niſi id quod ex culpa immediate procedit non quod mediate. ꝛ facit qđ not. in tex. ꝛ in gl. xxiij. q. v. de occidendis. ꝛ in. c. licet. de teſtī. vnde dicit q ſz quis excommunicetur ꝓpter ſuā culpam nō tamen imputatur ꝓſtea ei q beneficium; nō, cōtulit infra temp⁹ debitum niſi fuerit in mora petēde abſolutionis qz culpa nō eſt cā immediata ſed excomunicatio q eſt pena ſic in poſito ſz ſumptio potus ſuperflui fuerit culpa ꝛ cā imediata priuatiōis vſus rōnis nō tñ eſt cā imediata homicidij vel alteri⁹ q facit. ꝛ ideo nō erit irregularis ſm iſtā opi. Ric. tñ in. iiij. diſt. xv. ſz q erit irregularis: ꝛ q ei iputant ad penam omnia que ſequuntur ſed mihi placet magis opi. ꝑau. ꝛ p eo ē ter. cū gl. in. c. de cetero. de homi. niſi voluiſſet ꝛ ſic intelligit. c. a nobis. el. ij. de ſenten. excōmu.

¶ Ecclesia romana ibi eſt vbi ſunt bona. vt dicit gl. i. c. quāuis. xxi. di. ꝛ ſic patet q tempore mortis chriſti remāſit in ſola virgine maria. 2

¶ Ecclesia an dicatur illa que nō eſt cōſecrata. Rñ. ꝑa. in rubri. de cōſe. eccle. vel alta. q non ꝓprie: ſed baſilica ideſt domus regis. alle. gl. cū tex. i. c. j. de re. do. ꝛ facit ad ſtatuta. vt delictum cōmiſſū in eccleſia nō cōſecrata nō ſit cōmiſſum in eccleſia ſz impropie accipiatur vnū ꝓ altero. Itē equinoce dicitur eccleſia oratorium ſz ꝓprie oratorium ſit locus aptus ad orandum quē quiſq; in domo ſua edificare poteſt. 3

¶ Ecclesia matrix. aliquā do eſt cathedralis: vt in. c. venerabilē. de verb. ſig. aliqñ eſt baptiſmalis ſeu parochialis. vt in. c. ex trāſmiſſa. de ꝓſcrip. ꝛ in. c. ad audientiam el. j. de eccleſiīs edifi. not. do. Card. in cle. ne romani. de elec. 4

¶ Utrū ebrietas largo modo dicta q quis nō totaliter priuat vſu rōnis ſz ſit ne alteratur; ſcit tñ q facit ſiſ. ſit pctm mortale: ꝛ excuſat. Rñ. abſq; dubio non excuſat a malo q ꝓpetrat ex q ſcit q facit: nec etiaz credo talē excuſari a pctō mortali qui ſcienter tñ biberet q talē granedinē incurreret. tū ꝓpter ſpiculū ebrietatis tū qz ſine notabili leſione rationis hoc fieri nō pōt. In eo autem cui hoc accidit inaduertēter ſiue raro ſiue etiā frequēter nō credo ſit mortale peccatum qz nō facit a ꝓpoſito ꝛ ſcienter qz nō ita tenetur talem alterationē vitare ſicut ebrietatem que priuat vſu rationis totaliter. 4

¶ Utrū teneāt geſta per talem ebriū. 5

Rñ. q non qñ ꝓprie eſt ebrius ſz quādo non eſt ꝓprie ebrius ſed confortatus: ꝛ ſcit qđ facit tunc tenent licet in multis ſuccurratur ei vt in iuramento ꝛ confeſſione ꝛ ſimilibus per miſericordiam iuris: vt. ſ. dixi Blaſphemia.

Ecclesia ſumit multipliciter: vt lxviij. diſ. c. quorum vices. ꝛ vij. q. j. ſcire debes ꝛ ne prelati vices. c. vlti. de verb. ſig. in. c. cauſā. ꝛ. c. cū clerici in. gl. ꝛ ibi vide.

☞ De contentis in hoc. §. ꝛ quot modis dicatur eccleſia no. Bal. in ſua marga. in verſi. mortuus. verſi. j. glo. ordi. in. c. cum clerici. de verbo. ſigni. ꝛ an q veniat appellatione pauperum. Bald. not. quod ſic in. l. omnes. in princi. C. de epiſ. ꝛ cle. ꝛ in. l. ſi quis ad declinandā col. v. eo. titu.

¶ Ecclesia vniuerſalis q eſt collectio fi delīū nō pōt errare in fide ſen eius articulo. neq; in his q ad bonos mores neceſſarios ad ſalutē pertinent qz chriſtus ꝑ ea orauit vt nō deficeret fides eius: ꝛ ſic intellige. xxiij. qō. j. a recta. Jn aliis aūt bene pōt errare: qz ſequitur opiniones que pōt falli. ꝛ ſic intellige. c. a nobis. el. ij. de ſenten. excōmu. 1

5 ¶Ecclesia materialis cuius autoritate dz fundari. Rñ ꝙ autoritate epi diocesani vt i aut. de ec. ti. §. si quis aut. et de cõse. di. j. c. nemo. el. j. ⁊ hoc verꝝ in locis nõ exemptis. In exẽptis vo nullus põt edificare sine licentia sedis apostolice: vt in. c. autoritate. de priuil. libr. vj. ⁊ sic intellige. c. de locorum. cum. c. seq. de conse. di. j.

6 ¶Utrum debeat ecclesia edificari sine dote. Rñ. ꝙ eccle mendicantiuz sic. alie vo non nisi in monasteria q̃ habẽt redditꝰ: vt no. i. c. j. de censi. ⁊ dos est mansus terre q̃ multipliciter dicitur. vt not. glo. in. c. sm canonicam. xxiij. q. viij. ⁊ in d. c. j. no. Pa. ꝙ accipitur hic ꝑ dote necessaria ꝑ sustentatiõe ministri qui mãsus debet esse liber ab omni seruitute tẽporali. vt in dictis iuribꝰ. ⁊ no. Inno. ⁊ host. ⁊ Jo. an. in. d. c. j.

7 ¶Quis tenet ad ecclesie reparationez. Rñ. Pau. i. c. j. de eccle. edi. ꝙ de iure tenet plat⁹ dare quartaz partẽ redditus si spãles nõ sunt ad hoc deputati: vel si cõsuetudo nõ trãstulit onus fabrice in populo. nec valet cõsuetudo in contrariũ vt. c. cognouimus. xij. q. ij. ⁊ in. d. c. j. quod intellige quãdo superest aliq̃d detractis necessarijs sibi: als nõ tenet sm eundẽ Pau. in. c. de his qui. de eccle. edifi. ⁊ qd dico de plato itelligo de omnibus bñficiatis i ea. vt. d. c. j. ⁊. c. de his Si vero consuetudo transtulit onꝰ fabrice in seculares tenẽtur ipsi. ar. c. ad apostolicã. de simo. quod limito nisi eccla abundaret, ⁊ ipsi seculares in magna egestate essent. arg. c. aurum cum similibus. xij. q. ij.

8 ¶A quo debet cõsecrari ⁊ de recõsiliatione eius vide. s. cõsecratio. ecclesie. d eius immunitate vide. j. immunitas.

9 ¶Utrũ oblatiões q̃ fiunt capelle cedãt eccle parrochiali ifra quã est sita. Rñ. pa. ⁊ do. Ant. in. c. pastoralis. de his q̃ fi. a prela. ꝙ sic ꝑ locũ a spãli. in. c. ad audientiã prio. de eccle. edifi. Infert etiam do. Ant. ibidẽ. ꝙ oblatio que fit imagini picte in muro alicuius parrochie cedit ecclesie parrochiali. facit gl. in. l. statue. ff. de vsufruc. ⁊ Ang. in sua disputatiõe que incipit. In refulgenti palatio. hoc limito verũ quãdo fit intuitu ecclesie parochialis: als non. de quo. j. votũ. in. §. xxvj. Idẽ do. Anto. no. sup. Rñ. de parrochijs ꝙ oblationes q̃ fiũt celebrãti in alteriꝰ ecclesia sunt rectoris illiꝰ ecclesie nisi sit episcopꝰ in ꝓpria diocesi vel archiepiscopꝰ in tota ꝓuincia dum visitat qꝛ tũc epo vel archiepiscopo cedunt: qꝛ tota diocesis censet parochia de rapto. c. de parro. c. sup eo. ⁊ ꝓuincia est parochia archiepi. c. romana. §. fi. de censi. lib. vj.

10 ¶Ecclesia nõ cõsecrata an gaudeat eodẽ priuilegio quo cõsecrata. Rñ. pa. i. c. fi. de cõse. eccle. vel alta. ꝙ sic: qñ autoritate epi est edificata: multa ꝑ hoc allegantur in gl. ibidem.

11 ¶Ecclesie parrochialis collatio ipo facto ẽ nulla si fiat ei qui nõ attigit. xxv. annũ. Itẽ collata ei qui nõ est sacerdos si infra annũ a tpe cõcessionis et adepte possessiõis nõ fuerit sacerdos ordinatꝰ vacat: licet altera cõferri nõ possit nisi cõpleto anno trãsacto. de quo dic vt. s. clericus. vij. §. v.

12 ¶Ecclesie parrochiali presentatus põt admitti quãuis non sit in sacris dũmõ infra tempus debitum possit ordinari in sacerdotez. c. si is. de testi. li. vj. sed sine presentatione institui non põt nisi dispensatiue sm Joã. an. in. c. preterea. de eta. ⁊ quali. or.

Lectio ẽ alicuiꝰ ꝑsone idonee ad dignitatẽ vl fraternã societatẽ seruata forma cãonice facta vocatio. hoc colligit ex. c. in cunctis. ⁊. c. cũ eclesia vulterana ⁊. c. qꝛ ꝓpter. de elec. ⁊. c. cum olim. de arbi.

☞ De notatis in hoc. §. ⁊ quotis fieri possit electio no. Bar. in. l. eũ q̃ certarũ col. iij. de ver. ob. Jo. de por. i. l. si insulã. ⁊ in. l. quicquid astringẽde. eo. ti. ꝙ bis ⁊ nõ pluries. idẽ not. Jo. de pra. i. l. si is qui i fi. ff. de procu. ⁊ in. l. hmõi. §. stichũ de leg. j.

1 ¶Ad quẽ pertinet electio. Rñ. de iure

UVA. BHSC. IyR_213

cōi spectat ad collegiū. Nā quelibet cō gregatio debet sibi de iure cōi eligere prelatū: nisi cōsuetudo sit in cōtrariuz. de ele. q. j. xvj. q. vl. ꝯgregatio. xviij. q. ij: abbbatē. ⁊. c. seq. vñ adeā spectat etiā si duo solū vel tres fuerint. de ele. c. j. de cōsue. c. cū dilectus. imo vt tenet glo. in c. ij. de postu. prela. Inn. ⁊ Host. ⁊ cōiter doc. Ius vniuersitatis pōt remanere in vno solo oibus alijs mortuis vel priuatis suspensis vel excōicatis tex. est in. l. sicut. §. sed ⁊ si vniuersitas. ff. qđ cuius. vni. cum gl. ⁊ Bar. vnde in isto casu potestas eligendi pertinet etiam ad pauciores qñ maior pars est inhabilis ad eligendū puta excōicati vel suspensi et si minor pars representat totum collegium cū inhabiles nō comprehendantur in numero. facit. c. illa de elec. bona gl. in cle. quod circa. de elec. Iste tamen solus nō posset se eligere quia notaret ambitiosus. c. ꝑ vestras de iure patro. pertinet etiam aliqñ ex ꝯsuetudine vel priuilegio ad alios q̄ de collegio. c. cumana. de elec.

2 ¶ Utrū potestas eligendi deuoluat ad alios de collegio qñ alij sunt priuandi potestate eligendi ꝑ ea vice. Rñ. glos. in d. c. ij. ꝙ non anteq̄ priuentur.

3 ¶ Quid si non vocētur alij qui sunt priuati vel inhabiles ad eligendū. Rñ. pa. in. d. c. ij. ꝙ tenet electio ⁊ alia capitularia. licet nondū nō sit discussuz an sint priuati quia sufficit ꝙ postea possunt conuinci.

4 ¶ Utrum conuersi sint de capitulo et habeant vocē in electione prelati. Rñ. Ludo. de ro. in suis notandis tz ꝙ nō. allegat. c. ex eo. de ele. li. vj. nisi antiqua consuetudine hoc haberēt ſm Inno. in c. ij. de insti. idē tenet Fe. consi. cvij. per tex. ⁊ si xp̄s. de iureiu. in. ver. vos ⁊ conuersi. quod esset frustratorium monasterij vestri.

¶ Utrum elector posiit vnum vel plures procuratores instituere ad eligendum. Rñ. ꝙ sic. si ipse sit habēs ex iusto impedimento detinet. sed oportet ꝙ si plures procuratores instituit ꝙ quilibet sit insolidum aliter non admittetur. ⁊ simul concurrant potior erit conditio preoccupantis. Si vero nullus eorum preoccupat tunc capl'm admittet quē voluerit vel si maior pars capl'i nō cōcordat admittet q̄ prior est institut⁹. Itē opz ꝙ ꝓcurator sit de collegio ⁊ si nullus vellet esse non posset extraneuz capl'o nolente deputare. neq̄ ꝑ lr̄as votum suū exprimere. Itē tertio opz ꝙ ꝓcurator institutus nō eligat vnū suo nomine ⁊ alterꝝ nomine ꝓcuratorio: qꝛ nihil valeret nisi dñs speciale mandatuz dedisset de aliquo nominando: qꝛ tunc illū nomine dñi ⁊ alteruz suo noie poterit nominare. c. si quis. de elec. li. vj.

¶ Utrū illi qui non sunt professi tacite vel exp̄sse in locis regularibus sint admittēdi. Rñ. ꝙ nō vt pz in. d. c. ex eo. nec illi q̄ ꝑ eorū regulā vel cōstitutiōes ꝓhibentur, sicut minores. 6

¶ Utrū illi qui nō sunt subdiaconi habeāt vocē in capl'o in cathedralib⁹ collegiatis secularib⁹ vel regularib⁹ ecclesijs. Rñ. ꝙ non ēt si ab alijs libere cōcedatur cle. vt hi q̄ de eta. ⁊ quali. Quidā tñ limitant quo ad illos qui nolūt ordinari laici. ꝓfessi tamen cū clericis admitti debent de iure cōi. vt in. c. messana. de elec. nō laici conuersi nisi vbi habet consuetudo ꝙ admittātur. vt no. gl. in verbo electionib⁹. in. d. c. ex eo. vt in. d. cle. vt hi quia dictum. c. ex eo. excludit solū laicos conuersos. laici vero professione et habitu nullo modo etiā ex cōsuetudine possunt habere vocez. d. c. messanas. eo. titu. 7

¶ Quis nō pōt eligere. Rñ: ſm Inn. et Pa. in. d. c. ij. đ postu. mlti priuant potestate eligendi. ¶ Primo excommunicati maiori excōmunicatione. c. cōstitut⁹ de appel. Secus de minori. de cle. excō. mi. c. vl. ¶ Scđo suspensi ab officio de consue. c. cū. dilectus. ¶ Tertio iterdicti. de elec. c. cū inter. Rñ. Quarto quib⁹ interdictū ē eligere sine supiorꝫ snia de elect. c. fi. ¶ Quinto qui sciēter celebrauerūt in loco interdicto nisi sup hoc sint priuilegiati de sen. ex. c. is q̄ li. vj. ¶ Sexto 8

UVA. BHSC. IyR_213

illi qui in ea vacatiõe elegerũt scienter indignũ.c.cum in cũctis.⁊.c.innotuit in fi.de elec.Et idẽ si peccauerũt in postulando.c.scriptũ.eo. ti.qꝛ ꝓ ea vice sunt priuati potestate eligẽdi si facta nominatiõe secuta fuit postulatio vl' electio. Secus si nõ sit secuta.qꝛ nõ sunt priuati.c.perpetuo.e.li.vj.⁊.vij.

¶Septimo pupilli.c.ex eo.e.ti.li.vj.

¶Octauo laici cõuersi.¶Nono non ꝓfessi.¶Decimo nõ subdiaconi de quibus dic vt.s.dictũ est.¶Undecimo illi qui per laicalẽ abusum elegerunt eo.ti. c.quisquis.¶Duodecimo nõ eligẽtes intra tẽpus.debitum.vt.j.dicam.

6 ¶Quãdo debet fieri electio.Rñ.ꝙ i cathedralib⁹ vel regularib⁹ ecclesijs ifra tres mẽses al'r deuoluit ad superiorem ꝓximũ qui superior si ifra prefatũ terminũ nõ elegerit ꝺuoluit ad aliũ supiorẽ.⁊ sic vsq̃ ad papã vt.c.ne ꝓ defectu de elec.nisi iusto inpedimẽto fuerint impediti.deinde tenent electores pñtare electionẽ electo ⁊ petere cõsensum ei⁹.j. octo dies postq̃ comoꝺ poterũt alioq̃n sũt supẽsi ꝑ tres ãnos ab oib⁹ bñficijs ipsi⁹ eccl'ie.c. cupientes.§.ceteꝝ.li.vj.e. ti.in alijs vero ecclesijs debet prouideri.j.sex menses aliter ad proximũ superiorẽ deuoluitur vt in.c.de multa de preben.⁊ in.c.nulla de cõces.preben.

10 ¶Utrũ possit fieri electio ante sepulturã ꝑdecessoris. tex.in.c. bone memorie el.ij.eo.ti.tenet ꝙ nõ si tamen fieret valeret ꝟm glo.ibidem.

11 ¶In q̃ loco dꝫ fieri electio.Rñ. ꝙ põt fieri in quocũq̃ loco honesto maxie ꝟm cõsuetudinẽ vt i.c.causis eodẽ dummõ non.sit locus clandestin⁹ qꝛ electiões q̃ fiunt in cameris ꝑ occulta cõuẽticula reprobant.lxxix.dis.c.ij.⁊.c. si transit⁹. ꝓpterea electiones ep̃oꝝ solent fieri in ecclesijs.c.ꝙ sicut eo.ti

12 ¶Utrũ i loco iterdicto facta valeat.rñ. Pau.in.c.j.de. postu.p̃la.ꝙ licet archi. in.c.in. noie.xxiij.d. teneat q ꝺ non vlꝫ. Hug.vercel.⁊ Jo.an.⁊ cõiter do.post eũ tenẽt ꝙ vlꝫ postulatio ⁊ electio qꝛ sunt quidã cõtractus.⁊ ꝓbat per tex.d.ca.j. fallit hoc in electione pape vt in.c.vbi periculum de elec.li.vj.eo.ti.

¶Qui sunt vocãdi ad electionẽ.Rñ.ꝙ oẽs q̃ sunt pñtes ad q̃s pertinet eligere etiã absentes sunt vocãdi.ꝟꝫ ꝙ cõsuetudo se hꝫ.c.corã.e.ti.qꝛ lꝫ de iure absẽtes sint vocãdi vt i.c.qꝛ ꝑꝑ.e.ti.tñ ꝯsuetudo põt introducere vt nõ vocẽt ⁊ valeat electio vt no.pa.i.d.c.coram ⁊ in.c. cumana.eo.titu.

¶Quõ sũt vocãdi.Rñ.ꝙ vl' ꝟbo vl' scripto vl' ꝯsueto signo cãpane ⁊ hinõi ꝟm consuetudinem. 13

¶Utrum possit statui terminus minor triũ mẽsiũ in q̃ si nõ cõueniãt licite ꝓcedat ad electionẽ.Rñ.ꝟm Host.ꝙ si due ꝑtes pñtes sũt ⁊ cã coartatiõis assignetur sic põt qꝛ tũc põt abñs saltẽ vni de collegio ꝯmittere vices suas.c.qꝛ ꝓpter e.ti.Si ꝟo due ꝑtes abñtes sint vel nõ sit cã coartatiõis sic nõ põt sꝫ dꝫ expectari vsq̃ circa finẽ triũ mẽsium.⁊ sic intelige doc.⁊ cõcor.in.c.cũ inter vniuersas ⁊.c.cum nobis eo.tit. 14

¶Utruꝫ pulsata cãpana si minor pars sit q̃ cõuenit possit fieri electio Rñ.pa. in.c.in causis eo.ti.ꝙ i negocijs q̃ possunt expediri ꝑ pñtes ꝙ est regulare iuxta no.ꝑ gl.i.c.ij. de testi.li.vj. sufficit vocatio ꝑ sonũ campane dũmõ talis sit cãpana ꝙ ipsi⁹ son⁹ possit ꝑuenire ad intelligentiã existẽtiũ in loco.Sꝫ in negocijs in quib⁹ absentes sunt vocãdi non sufficit vocatio per sonum campane sed abñtes debẽt vocari ꝑ nunciũ vel ꝑ literas vt in.d.c.cũ inter ⁊.c.qꝛ ꝓpter .e. ti.⁊ ita vr̃ sentire Jnn.i.d.c.in causis.⁊ in.c.ij.de no.ope.nũc.Sed qꝛ Bar.in.l. omnes populi.ff.de iusti.⁊ iur.tenet q̃ tũcunq̃ pulsetur cãpana nisi conueniant due partes vniuersitatis saltem nõ vlꝫ ꝙ fit.l. nominationẽ.C. de decur.et in.l.nulli.ff.ꝙ cuius.vni.⁊.l.fi.C. de pre. decuri ⁊ sic cõmuniter transeunt legiste.Tu tamẽ dicas ꝙ opi.legistarũ est ꝟa qñ cãpana pulsatur ab eo q̃ non hꝫ potestatẽ.puta ꝑ aliquem de vniuesitate qꝛ minor pars de duob⁹ vniuersitatis nõ hꝫ autoritatẽ cõuocãdi vniuersita- 15

UVA. BHSC. IyR_213

rem vel quãdo pulsando non intelligit ꝓuocatiõe ad tale quid ꝑagendũ sz in differẽter pulsat. secus qñ pulsat ꝑ eũ ad quem ꝑtinet aduocare. ⁊ tali mõ ꝙ oẽs sciunt se vocatos. Et sic intellige ⁊ limita. l. nominationẽ. ⁊ predictam. l. nulli. l. aũt fi. predicta nihil ad ꝓpositũ qꝛ dicit qđ decretũ nõ dz ex tabella recitari. Intelligo ibi tabella. i. tabellionẽ. qꝛ istud non est delegabile. ⁊ sic non facit ad ꝓpositũ. lz bar. exponat tabella pro instrumẽto pulsatili. sz non bñ ⁊ sic tene qđ vz quando sunt pñtes ⁊ quãdo pulsat ꝑ eum q̃ põt vocare. ⁊ tali modo ꝙ intelligant se vocatos. ⁊ sic cõcordat dicta canonistarũ. i. d. c. ij. ⁊. i. c. j. đ ma. ⁊ obe. ⁊ in. d. c. i. causis. si tamẽ cõsuetudo esset vt nihil fieret nisi sint due ꝑtes illam serua. de hoc vide. j. statutum. §. xij. ⁊. xiij.

17 ¶ Quid si aliquis sit in ciuitate vl' monasterio infirm⁹. Rñ. ꝑm ho. ꝙ scrutatores debẽt ire ad eum ⁊ inquirere votum eius sicut vota pñtiũ. qꝛ pñs est qui in ortis ẽ. ff. de ꝓcu. l. j. iũcta. l. v. nec erit necesse ipz in collatiõe. aut alijs q̃ sequuntur requirere. sz sufficit cõsensus i scrutinio habitus ⁊ cõcor. Inn. Posset etiã talis procuratorẽ cõstituere vnũ de collegio cum isto impedimento detineatur vt. s. dictum est.

18 ¶ Utꝝ vno electoꝝ cõtẽpto nec vocato sit irritãda electio. Rñ. ꝙ sic si ipse vult põt etiã ratã habere si vult. c. sicut. e. ti.

19 ¶ Utrum elector possit renũciare voci. sue. Rñ. ꝙ sic qꝛ q̃libet põt renũciare iuri suo. C. de pac. l. si quis in cõscribẽdo. Si tamẽ accedat admittẽdus est in oi. bus que circa ipsam electionẽ faciẽda restant. c. eccl̃ia vestra. eodem. j. Rñ.

20 ¶ Quis dz eligi. Rñ. ꝙ melior non simpl'r. sz q̃ melior erit tali prelatiõi. Unde hier. viij. q. j. licet qui ꝑstantior est ex oi populo q̃ doctior. q̃ sanctior qui etiã in omni virtute eminentior ille eligatur lxiij. di. c. metropolitano. đꝛ optim⁹ dz

21 eligi itellige ꝑm iudiciũ cõscie eligẽtis.

¶ Utrum peccet mortaliter q̃ nõ eligit meliorẽ illi ꝑlationi ꝑm iudiciũ sue conscientie. Rñ. henri. de San. in. iiij. quol. xxx. dicit ꝙ si duo bona preponant vni si cetera sunt paria puta eque precepta eque facilia ⁊ hmõi tenet sub pctõ mortali eligere meli⁹ bonũ. rõ qꝛ eligendo min⁹ bonũ contẽnit bonũ vbi hz ratiõe ꝑfecti. s. maius. ⁊ sic prefert i sua electione defectũ boni ipsi bono. ex quo duo sequuntur absurda.

¶ Primum quod statuit sibi in bono illo minori finem boni in eo ꝙ excludit maius seu ꝙ amplius est in maiori. cõtra ꝙ dicit glo. sup illud. ad phil. Non ꝙ iam acceperim aut ꝑfectus sim Nemo inquit fidelium. ⁊ si multum profecerit dicat sufficit mihi qui enim hoc dicit exijt de via ante finem.

¶ Secundũ absurdum est ꝙ ꝯtẽnendo illđ bonũ qđ est amplius in maiori bono. cũ non fit in eo nisi rõ boni contẽnit in eo bonũ qꝛ bonũ. quare cũ ratio boni ꝯtẽni non possit nisi ꝯtẽnendo primũ ⁊ summũ bonũ. qꝛ omne bonũ ẽ aliqua ratio primi boni. ergo eligẽdo min⁹ bonum cõtẽnit primũ bonum non solũ indirecte sicut q̃libet alius pctõr qui vellet si esset possibile summũ bonũ ⁊ etiã illđ delectabile. Et ꝓpterea ne delectationẽ amittat cõtẽnit summũ bonũ. iste vero nõ sic sed absolute: nõ vult sibi illđ bonũ adesse. ⁊ ita neqꝫ bonuz simpl'r qꝛ bonũ: sed qꝛ hoc. ⁊ sic simpl'r ꝯtẽnit absolute bonũ simpl'r nolens in bono proficere ꝙ est a bono deficere ꝑm Ber. ⁊ ꝑm gl. ad phl'i. iij. Ad ea vero que sunt priora extẽdẽs dicit ad futura merita. quibus si cessaret perderet ⁊ preterita. Sec⁹ sic ex carnali affectiõe qꝛ talis affectio mutat rõnẽ ꝯtẽptus. quoniaz iste qui prefert minus bonũ sine affectiõe nõ cõtẽnit nisi bonũ qꝛ bonum: ꝙ non vult ⁊ ita directe ⁊ ex malitia. Ille ꝟo q̃ ex affectione prefert nõ cõtẽnit bonum qꝛ bonũ. qꝛ bene vellet habere mai⁹ bonũ. tñ propter affectionẽ prefert minus bonum ⁊ contẽnit idirecte mai⁹ bonum ⁊ sic ꝑm exigentiã illius affectionis ⁊ libidinis i ea poterit eẽ ꝯtẽpt⁹ venialis hec ille. Ex hoc ꝯ collige ꝙ q̃ eq̃ facil'r

potest

UVA. BHSC. IyR_213

potest eligere meliorē ad illaz p̄lationē seu officiū si solūmō ideo non elegit meliorē qz nō vult ꝙ peccat mortaliter in quacūqz electione si vero iō non elegit meliorē ꝟm iudiciū sue cōscientie ex aliqua affectione puta qz est sibi inimicus ille. melior est vl' qz minus idoneus ē sibi ⁊ beniuolus ⁊ hmōi: ⁊ tūc distinguēdū est an electio sit d̄ maiori dignitate puta papatu ep̄atu: ⁊ idē de oībus curā aiarū habētib⁹ ⁊ sic peccat mortal'r ar. c. nihil de elec. si vero fit de alijs electionib⁹ erit pctm̄ veniale. dūmō sit dignus hoc est nō habeat aliqd̄ canonicum impedimentuz. his videtur ꝯcordare Ttho. vj. quol' q. vj. licet obscure qz ibi dictis opz addere q̄ dicit d̄ acceptione p̄sonarū nec ob. qd̄ dicit̄ in. c. cū olim. c. cū dilecti ⁊ c. cū iter canōicos. et ibi gl. e. ti. ꝙ sufficit sit dign⁹ qz. rñ. Th. vbi. s̄. ꝙ ista intelligūtur quo ad forum cōtēsiosum in quo non reprobatur electio dūmodo sit dign⁹. Si aūt eligit indignum in ecclesiasticis sic est mortale. In tēporalib⁹ vero non credo mortale nisi i maiorib⁹ dignitatibus puta dñio in alijs aūt officijs nō nisi sit talis q̄ eligitur ꝙ ex eius electiōe sit secuturū aliquod notabile danduz in illis quibus habet exercere tale officium vt qz tabellio qui nescit dictare instrumēta vel iudex qui nescit dare sententiā ⁊ hmōi.

22 Utrū eligentes incognitū saluent consciētiā. Rñ. pa. i. c. bone memorie el. ij. de postu. p̄la. ꝙ non p tex. ibidē q̄ vult vt plenā habeāt notitiam. Limito hoc vel per se vel per eos cū quibus cōuersatus est. c. scriptū est eodem

23 ¶ Que sunt canōica impedimēta. Rñ. reducuntur ad. viij.

¶ Primum si est malus et male vite. vnde Dio. in epl'a ad demophilum monachum. Qui non est gratie illuminatus non est iste sacerdos. sed inimicus dolosus delusor sui ipsius ⁊ lupus contra dominicū populum pelle ouina armatus. hec ille. ⁊ hoc dicit Tho. vbi. s̄. ꝙ exñs in peccato mortali est indign⁹ ad prelaturā ecclesiasticā ⁊ officiū spirituale exequēdū. ¶ Scd̄m si est excommunicat⁹ maiori excōmunicatiōe. c. cōstitutis el. j. de app. ¶ Tertiū si est excōmunicat⁹ minori excōmunicatione. c. fi. de cle. excōmuni. ¶ Quartū si est suspēsus vel iterdict⁹ aut iterdictū nō seruauit. c. j. d̄ postu. p̄la. c. cū dilect⁹ d̄ cōsue ¶ Quintū si nō est legitime natus etatis debite ⁊ literature cōueniētis vt in c. cū in cūctis eo. tit. vel habet aliquod de alijs impedimētis circa ordināduz de quibus vide. j. ordo. iij. ¶ Sextuz si semel propter viciū persone fuit reprobatus. ca. super eo. eo. tit. Secus si cassata fuit electio propter vitiosum processuz. c. innotuit. eo. titu.

¶ Septimum si est ep̄s qz nō potest eligi ad aliaz dignitatē sed debet postulari. c. fi. de post. p̄la. ¶ Octauū in aliqua religione nō pōt eligi expresse nō p̄fessus i ea. c. null⁹. e. ti. li. vj. ⁊ cle. cū rōni. e. ti. i ep̄z tñ pōt eligi nouitius. d. c. null⁹.

¶ Utrum electio de tali habente aliqd̄ predictorū impedimētorū sit nulla ip̄o iure. Rñ. ꝙ sic excepto i habēte primū ipedimentū ⁊ tertiū qz est cassanda. vt patet in. d. c. fi. de cle. ex mi. ⁊ electores sunt priuati ipsa vice electiōe ⁊ suspēsi triennio ab ecclesiasticis beneficijs ipso facto vt. in. d. c. cum in cunctis. 24

Quomodo dz fieri electio. Rñ. ꝙ tres sunt forme a iure nobis tradite: vt i. d. c. qz pp. e. ti. ⁊ iō electio q̄ nō fit ꝟz vnam ipsarū est nulla ip̄o iure. vt ibidem. 25

¶ Prima dr̄ forma scrutinij i qua req̄rūt̄ ista de necessitate. aliter esset nulla electio. ¶ Primū ꝙ oēs q̄ debent esse et volūt congregent̄ penitētialiter simul. ¶ Scd̄m ꝙ ab ipsis assumant̄ tres de collegio ⁊ deputēt̄ ad ꝟuāda vota oim d̄ collegio. ⁊ nō sint nec plures nec pauciores ꝟm cōmunē opi. Posset tamē teneri opi. Uincē. ⁊ Tācre. i. d. c. qz ꝓpter qñ i collegio essent pauci qd̄ sufficerēt duo ⁊ quādo nō essent diuisi duo sufficeret vnus vocatis testibus ꝟm Inno. ⁊ plz Pau. in. d. c. qz ꝓpter. tenēt ēt aliq̄ ꝙ si p̄dicti tres nō essent de collegio eligentiū nō esset inualida electio: sz cōis

UVA. BHSC. IyR_213

opi.tz ꝙ opz sint de collegio al'r sit nul
la ⁊ cōuenit magis lr̄e. ¶ Tertiū ꝙ isti
tres exq̄rāt vota singulorū i secreto.s.
ab alijs de collegio qz bñ possent esse
alij testes q̄ non sunt de collegio dūmō
nō sint tales q̄ possēt timorē icurrere eli
gentib⁹: qz tūc possent refutari sicut ⁊
scrutatores si tales essent vl'aliq̄s ipso
rū. ⁊ eēt iusta cā appellādi ꝑm pa.i.d.c.
qz pp. Quartū ꝙ ista iq̄sitio fiat sigilla
tim nō bini vl'trini sunt vocādi. ¶ Qui
tū ꝙ vota oiz exq̄rāt qz si vn⁹ ꝯtēneret
nō valeret. ¶ Sextū ꝙ scribāt vel ꝑ sei
psos vl'ꝑ tabellionē vota oim. ¶ Septi
mū ꝙ mox postq̄ fuerint in scriptis re
dacta vota oiz publicēt i cōi ibi d̄t gl.
mox.s.icōtinēti nullo actu ꝯrio ir̄misso
post vota scrutata ⁊ scripta ⁊ vno con-
textu. ¶ Octauū ꝙ facta publicatione
fiat collatio nūeri ad nūeꝝ meriti ⁊ zeli
ad meritū ⁊ zelū. ¶ Nonū ꝙ facta col-
latione fiat electio ꝑ vnū de capl'o noie
capl'i ⁊ ꝑ v̄ba singularis nūeri.vt i.c.si-
cut.e.ti.li.vj.dicat sic. Ego. N. noie meo
⁊ oim vr̄z q̄ mecū i ip̄z ꝯsensistis eligo.
N. i ep̄z ⁊c. vel si ipse eligēs non ꝯsensit
dicat noie oiz vr̄z q̄ i ip̄z ⁊c. ¶ Decimū
ꝙ electio fiat de eo in quez maior ⁊ sa-
nior ꝑs toti⁹ capl'i ꝯsensit ⁊ sanior p̄su-
mit̄ sꝑ maior ꝑs.c.dudū.e.ti.⁊ i.c. eccle
sia vr̄a.e.ti.dr̄ vbi maiorē nūer⁹ zel⁹ ma
ior p̄sumit̄. ¶ Undecimū ꝙ dicta ele-
ctio solēniter ⁊ publice denuncietur.
¶ Duodecimū ꝙ ꝑuet̄ ordo oiz p̄dicto
rū successiue sicut enumeraui: al'r si p̄-
posteret̄ nihil valet. Adducūt aliq̄ mlta
alia q̄ dicūt fore de substantia hui⁹ for-
me.sz cōiter nō tenet̄ nisi d̄ supradictis
Ex quib⁹ pz ꝙ diffcilis est ista forma in
qua multi ⁊ docti deficiūt ignorantes
practicā.vt dicit gl.i.c.cū expediat libr.
vj.e.ti. Dico ēt ꝙ est periculosa religio-
sis.⁊ illis q̄ viuūt simul qz cū intelligūt
aliquos nō dedisse voces mō quo vo-
luissent concipiunt aliqui passiōes ⁊ se-
pissime eligētes aliquo humano respe
ctu nō eligūt ꝑm iudicium conscientie
Unde tex.in.c.vbi periculum in.§. cete
rū de electio.lib.vj.dicit cū arbitriū vel
inordinat⁹ captiuat affect⁹ vel ad cer-
tum aliquid obligationis cuiusq̄ neces
sitas adicit cessat electio dum libertas
adimit̄ eligēdi hoc ibi.⁊ ꝓpterea ē alia
forma securior ⁊ expeditior q̄ sequitur
¶ Secunda forma dr̄ forma ꝯpromissi. 27
vt.d.c.qz ꝓpter.s.cōmittēdo aliquibus
iuris idoneis potestatē eligendi. Ista
aūt ꝯmissio siue istud cōpromissum po-
test fieri dupliciter. ¶ Prio limitate. scz
vt cōpromissarij teneātur eligere illuz
in quē maior pars totius capl'i. scruta
tis votis oim de capl'o sigillatiz ⁊ secre
te ab ipsis ꝯsenserit. ⁊ ista ē forma de q̄
in.c.cū dilecti.eo.tit.⁊ in.c. cū expediat.
eod.tit. li.vj.⁊ ista est melior omnib⁹ for
mis: qz electores nō abdicāt a se ptātē
nominationis.⁊ ad istā formam nō re-
quiritur de necessitate nisi p̄mo ꝙ ꝯpro
mittētes sint simul cōgregati ⁊ omnes
qui debēt ⁊ volunt interesse. ¶ Secun-
dū ꝙ ꝯpromittāt in vnū vel duos tres
aut quot volūt siue sint de collegio vel
non dūmō sint clerici non laici.c.cū con
tingat.de arbi. ¶ Tertium ꝙ cōproms
sarius vel ꝯpromissarij scrutātur vota
singulorū secrete ⁊ sigillatim. ¶ Quar-
tū ꝙ eligat illum in quem maior pars
totius capl'i consensit dicendo. Ego.
N. compromissarius de consensu ⁊ vo-
luntate compromissariorum meorum
si habet alios virtute compromissi in
nos facti eligo i episcopū. N. i quē ma
ior pars totius capl'i consensit. Et si in
prima scrutatione non consensit maior
pars totius capl'i replcare debet tā in
ista quam in prima forma scrutinij do-
nec consentiant in aliquem. cap. cum
terra.eo.⁊ si dubitarent aliq̄ de fraude
compromissarij possent eligentes quili
bet ipsoꝝ sigillatiz facere fieri tres vel
duas cedulas in quaruz qualibet esset
scriptuz nomen alicuius qui est in opi-
nione eligendi.⁊ ipsis acceptis a cōpro
missario ponat vnam de predictis ce-
dulis in qua sit scriptum nomen illius
quē vult noiare i aliq̄ scatula q̄ sit corā
ꝯpromissario quibus a quolibet sic posi
tis tūc ꝯpromissarius corā om̄ibus ex-

UVA. BHSC. IyR_213

trahat oēs dictas cedulas ⁊ postea eligat illū i quē maior ps totiꝰ capli ꝯsensit ⁊ sic cōpromissarius nō poterit scire q̄s dedit vocē isti vel illi nec fraudē facere. Et ad seruandā istā formā sicut ⁊ primū sufficit ꝙ maior ps totiꝰ capli cōsentiat ꝟm lapū quā sequit Ge.iu.d.c. cū expediat: qꝛ nulli fit p̄iudiciū. cū q̄libet noiet que vult fit scdo cōpromissuz simplr scz. vt cōpromissarij eligāt quē voluūt. ⁊ isto mō nō pōt fieri nisi oēs cōsentiāt alꝰ vno ꝯdicēte nō valeret. ꝙ si oēs cōsentiūt nō req̄rit nisi vt eligant sic. Ego .N. cōpromissariꝰ de cōsensu cōpromissarioꝝ meoꝝ ꝟtute cōpromissi in nos facti eligo in ep̄m. N. ⁊ si p̄dicti nō elegerit vel maior pars ip̄oꝝ elegerit indignū sciēter electio deuoluit ad capitulum ꝙ in eos compromisit.

28 ¶ Tertia forma dicit forma cōis ispiratiōis ad istā formā req̄rit prio ꝙ oēs ꝯueniāt in vnā ꝑsonā qꝛ si vnꝰ nō ꝯueniret nō eēt ꝑ inspirationē. ij. ꝙ fuerit facta sine vicio symonie vel alicuiꝰ tractatꝰ spālis i quo noiet certa ꝑsona sz tractatꝰ generalis ꝑ bono p̄lato i genere bene cōcedit ꝟm Jo.an. sed nō spiritualis qꝛ sic esset ꝑsuasio nō inspiratio.

29 ¶ Utrū supradicte forme sint seruāde in oi electiōe. Rñ. Pau.in.d.c. qꝛ ꝓpter ꝙ nō. sz solū habēt locū in electiōibus ep̄oꝝ. ⁊ alioꝝ p̄latoꝝ eccl̄iaꝝ collegiataꝝ q̄ hn̄t gn̄alē iurisditionē. qd̄. pz ꝑ c. ne ꝓ defectu eo. vbi p̄latos appellat cathedraliū ⁊ regulariū eccl̄iaꝝ in electiōibꝰ aūt alioꝝ beneficioꝝ a supradictis. sufficiūt singulares cōsensus illoꝝ de capl̄o dūmō p̄stent in capitulo nec ē necesse seruare aliq̄ formā istaꝝ. sed electꝰ simplr a maiori ꝑte ⁊ sauiori habebit ius. vt in glos. c. si cui. eo. li. vj.

30 ¶ Utrū electꝰ teneat ꝯsentire. Rñ ge. i c. si electio. eo. li. vj. refret Arc. dicētē ꝙ sic alias peccat mortaliter: si putat se dignū ad prelaturam ⁊ illā sibi oblatam nō acceptat. viij. q. j. in scripturis quod credit veꝝ Jo an. quādo nō est eq̄. idoneꝰ ꝑ quē illi eccl̄e possit ꝯsuli. ego ꝟo dico cū. Ric. in. iiij. quol. q. xxj. ꝙ in tribus casibus tenet cōsentire sub pena mortalis peccati. ¶ Primo quādo a superiore ꝑ obiam cogeret de renū. c. nisi cū p̄dē. ¶ Scdo quādo ꝟm iudiciū sue cōscie videt sibi verisimiliter ꝙ non est q̄ velit ⁊ possit salutem aiaꝝ ꝓcurare quā ipse posset ⁊ hic videt ꝓbabilt ecclesie imminere notabile dispēdiū ⁊ ꝑiculū nisi assentiat. d. c. in scripturis. ⁊. c. oliz eadē cā. ij. q. Fallit hic in religioso qui si ꝯsentiret electiōi de se facte extra suū monasteriū sine lnia sui supioris petita ⁊ obtēta ip̄o iure electio eēt nulla: quā lniaz solꝰ p̄latꝰ sine cōsensu capituli sui potest dare. c. si religiosus de ele. li. vj. Similiter fallit in predicatoribus minoribꝰ ⁊ alijs mēdicātibꝰ q̄ etiā de lnia suoꝝ p̄latoꝝ electiōi postulationi ꝓuisioni seu vocatiōi extra administrationē sui ordinis in discordia celebrate cōsentire nō possunt aliter est irritū ⁊ inane. c. quorūdaz. eo. li. vj. ¶ Tertio peccat mortalr quādo ꝑ viā illicitā refugit. puta abscindēdo se. nisi ex spāli instictu spūssancti. Si aūt nō cogit ꝑ obiam nec imminet ꝓbabile periculuz ecclesie si refugit ꝓpter pigritiam per viam licitam peccat venialiter. Si vero per humilitatem reputans se indignum sic meretur.

¶ Infra quod tp̄s tenet cōsentire electꝰ. Rñ. j. mensem a die presentationis electionis. aliter est nulla ipso iure. nisi supioris requiratur assensus. c. q̄. sit de elec. lib. vj. Quid si electio tenuit de iure naturali puta qꝛ iteruenit cōsensus eligētiū sed nō tenuit de iure qꝛ obmissa fuerunt substantialia iuris. Rñ. ꝟm Inn. quē sequnt cōiter doc. in. c. ꝙ sicut de elec. ꝙ electꝰ si est confirmatus est verꝰ p̄latꝰ ⁊ non tenetur resignare. 51

Eleemosyna scdz sanctū Bona. i. iiij. di. xv. parte scda articulo. j. q iiij. accipit communissime secundum quod comprehēdit omne opus misericordie impēsum siue proximo siue sibi iuxta illud eccl̄iastic. xxx. Miserere aīe tue cōmuniter secundum ꝙ importat oē pie

UVA. BHSC. IyR_213

tatis op⁹ impēsum ꝓximo cotpale siue
spūale ꝓpter ꝙ ꝫ ꝫm ꝙ importat opus
pietatis impēsum ꝓximo ad reuelāda
idigētia cotpalem ꝺicit ab eleo ꝙ est
ꝫbū. grecū qō idem est qō misereor cu
ius imperatiuus est eleyso. ſ. miserere
a quo eleos. ſ. misericordia. ꝛ ideo de
bet dici eleemosyna. non elea vel elia.
¶ De notatis i hoc. §. ꝛ ꝙ valet i rede
ptiōne pctōrum no. Bart. i. l. ſ. in. iij. q.
vj. q. princ̄palis. C. de sac. ſan. eccle. et
q̄bus fieri debeat no. in. l. p̄mo legis eo.
ti. ꝛ de quibus bonis no. Bar. i. l. fi. ff. re
rū. amo. ꝛ flo. in. l. mulier. ff. ad. l. acqui.

1 ¶ Utrū eleemosyna cadat sub p̄cepto.
Rñ. ꝫ Ri. i. iij. di. xv. ar. ij. q. ij. ꝙ sic sub
p̄cepto legis nature ꝓtia Jo. ij. q habue
rit substātiā hui⁹ mūdi ꝛ viderit fratrē
suū necessitatē habere ꝛ clauserit viscē
ra sua ab eo q̄o charitas dei manet in
eo. ꝛ legis diuie. Mat. xxv. Esurui ꝛ nō
dediſtis mihi mādūcare ꝛ legis cano
nice. lxxvj. di. nō satis. ꝛ. vij. q. j. ois. sed
qz p̄ceptū ē affirmatiuū nō obligat nisi
p loco ꝛ tpe. ꝛ ī ꝑsidera da ē facultas
hñtis ꝛ iopia idigētis. si ergō hz aliq̄d
qō nō sit necessariū subsistētatiōi sue na
ture nec illoꝝ q̄b⁹ tenet ꝓuidere sicut
sunt vxor filij seruꝰ ancille p̄ ꝛ hmōi ꝛ
sit tanta necessitas ꝙ imminēat signa
pbabilia extreme necessitatis i paupe
tūc tenet de p̄cepto. Si ꝫo hz aliq̄d sup
fluū nō solū subsistētatiōi nature. ſz etiā
ꝓueniētie sui statꝰ tenet de illo face
re eleemosynā etiā si nō inuenirēt tales
q̄ ēent necessitate ꝓtita. Et si plures oc
currēt q̄b⁹ oib⁹ nō posset subuenire te
net ceteris pib⁹ illi q magis indiget.
Si ꝫo nō hz vltra cōuētiā sui statꝰ nec
est q̄ sit in extrema necessitate nō tene
tur de p̄cepto concor. Tho. ij. ij. q. xxxij.

2 ¶ Quid dz ꝓponi i eleemosyna. Rñ. ꝙ
ipemet de de sui de de noti. demū boni
dei de extranei de quo vide textū pul
chrū in. c. nō satis. lxxxvj. di. ꝛ. tex. cum
gl. i. c. quiescam⁹. xlj. di. q̄ q̄dē iura i tel
lige ceteris pib⁹ vt dictū ē qz posset eē
extraneꝰ i tā arta necessitate q deberet
ꝓponi noto ꝛ cōiūcto q nō est i tali sed
pater malꝰ debet ꝓponi cuicūq bono
in equali necessitate ꝓpter p̄ceptū dei.

¶ Utrū deputatꝰ executor ad distribuē 3
dū certa bona pauperib⁹ possit distri
buere iter suos ꝓsanguineos. Rñ. pa.
i. c. j. ō cohā. ꝛ cle. ꝛ mulie. ꝙ sic. nā cleri
cus pōt in pauperes cōsanguineos de
reb⁹ eccleſie dare q̄ est distributor. vt in
d. c. j. ꝛ. xvj. q. j. c. ſi sic ꝛ plat⁹. ar. in. l. ſi
mandaureo. §. ſi tibi cētū. ff. mādati. Si
bi aūt nō pōt distribuere. vt. in. d. §. ſi ti
bi centum.

¶ Utrū ei q̄ pōt laborare sit dāda elee 4
mosyna. Rñ. ꝙ non ar. §. ſ. lxxxij. di. ij. c.
eps. ꝙ vex. itellige qñ p laborē sibi pōt
ꝓuidere. ꝛ sic limita. l. vnicā. C. de. mēn
di. va. de quo. ſ. colonus.

¶ Utrū sit dāda peccatorib⁹. Rñ. qō. sic 5
vt i. d. c. q̄escam⁹ ꝛ. j. q. ij. ꝫ pio nisi qñ
ꝓpter securitatē cibi negligeret instru
ctiā. qz tūc subtrahēd⁹ est. v. q. v. nō ois.

¶ Quis pōt facere eleemosynā. Rñ. ꝙ 6
q̄libet q̄ pōt donare. de q̄b⁹ dictū est. §.
donatio ꝓtio. ꝛ etiā q̄ aliq̄d nō ꝓnt do
nare sicut monachi filij. ꝛ hmōi q̄ sūt
i ꝓtate alteri⁹ vt seruꝰ q̄ i quatuor casi
bus possunt facere eleemosynā. ¶ Pri
mus existēti in magna necessitate pos
sunt facere eleemosynā quando nō est
ꝑs vt possint habere recursum ad su
periorem. vt no. pa. in. c. ſi quis. de furtis et not. glo. in. c. non. dicatis. xij. q. j.
¶ Scōs qñ p̄dicti de lectia suoꝝ supio
rū pegrinant vel sunt i scholis qz pnt
facere eleemosynas q̄s alij honesti
peregrini ꝛ scholares ꝓiter faciūt. ar. l.
vj. C. ad mace. ꝛ. l. ſi lōgi⁹. ff. ō iud. ꝛ. l.
. ff. de mr. oim iud. ꝛ. c. ꝓtera de officio
dele. Facit gl. i cle. ij. §. pe de vita ꝛ ho.
cle. ¶ Tertius qñ videt aliquem in ex
trema necessitate etiaz ꝫ supioꝝ phibi
tionē possunt ei eleemosynā dare. quia
tūc sit oia cōia iure diuino imo tenent
ꝫ Ri. vbi. §. q. vj. ꝛ gl. xij. q. j. in. c. nō di
catis. ¶ Quartꝰ possunt de volūtate ex
pressa vel presumpta vt puta qz admi
nistrationē a suis superioribus cōmis
sam. ar. ff. de dona. l. filiusfamilias. §. ſ.
¶ Quid de vxore nūq̄d pōt. Rñ. ꝙ ii h. 7

UVA. BHSC. IyR_213

bet bona pafrenalia aulli dubiū est ꝙ pōt qꝛ sua sunt de q̄bꝰ dic vt.j.pafrenalia. Si ꝟo nihil hꝫ p̄ter dotez nō pōt facere eleemosynā.xxxiij.q.v.ꝙ do. nisi i viij.casibus.primus.scd̄s.tertiꝰ.ꝛ quartus.sunt de quibus.s̄.in precedenti dixi.ꝙ filij possunt. ¶Quintꝰ si cōsuetudo loci ita hꝫ ꝙ vxores de pane ꝛ vino ꝛ hmōi faciant eleemosynas qꝛ cōsuetudo dat iurisditionē.ꝛ lꝫ viri aliquādo ꝓhibeant debet sibi formare cōscientiā ꝟm Rodo.ꝛ Ja.de lau.i summa ꝙ ideo faciūt ne nimis dent sꝫ tēperate. ¶Sextus quādo vtiliter gerit negociū viri. puta qꝛ videt virū crudelē ꝛ sceleratū.ꝛ vt deus suspendat irā vel eū illuminet dat moderatas eleemosynas occulte. ꝟm Rod. Nam propter eleemosynas deꝰ suspēdit flagella.vt.xvj.q.j. reuertimini ꝛ ideo bn̄ facit mulier dādo eleemosynas occulta sine scandalo viri vt deꝰ eū adiuuet.Facit.l.soluēdo.ff.denego.ge.cū si.ꝛ meliꝰ exēplū ebigail primi Re.xxv.q̄ liberauit virū a morte ꝓpter panes datos dauid cōtra volūtatē viri sui. ¶Septimꝰ si vir assignauit sibi certū q̄d ꝓ victu ꝛ ip̄a abstinet vt inde eleemosynā faciat quia suū videt. ¶Octauꝰ si mulier ē lucrosa puta qꝛ exhibita gubernatiōe domꝰ ꝛ familie lucrat̄ ꝛ opibꝰ suis.nec itelligo deducēdas expēsas victꝰ qꝛ vir tenet̄ eā alimētare ꝓpter dotē vt dictū est.s̄. Dos ꝛ ēt ꝓpt̄ obsequia ab vxore exhibita de hoc tn̄ vide.j.Uxor.§.ij.ꝛ qd̄ possit de lucro facere eleemosynā tꝫ sctūs Tho. ꝛ Ri. i.iiij.di.xv. ꝛ cōiter sūmiste sequuntur hoc cū theologis vt Ja. de lau.i sūma Distingue tn̄ sic qd̄ aut lucrū ē necessariū sustētatiōi sue ꝛ viri.ꝛ sic nō pōt facere eleemosynā:qꝛ magis tenet̄ sibi et viro q̄ alteri. Si ꝟo lucrū superabundat sic potest ꝛ idem dic de parafrenalibus.vide.j.Uxor.§.ij.

8 ¶De quibꝰ dꝫ vel potest fieri eleemosyna.Rn̄.vt colligit̄ ex canonistis.j.q.j. in.c.nō est putanda ꝛ.xiiij.q.v.in glo.ꝛ per theologos in. iiij. di.xv. quod pōt fieri de omni re que est propria ipsius dantis ꝛ que nō est obligata restitutioni alicui certe persone siue licite sit acq̄sita siue turpiter. Quando aūt sit restitutioni obligata. vide.j. restō primo et vsura ꝛ i multis alijs ti. Limita etiā in rebus ꝓprijs ꝟꝫ Ri.s̄.q.v.dūmodo nō sint necessaria ad sustentationē nature sue ꝛ suorum qꝛ ordine charitatis magis dꝫ se diligere q̄ alium nisi esset talis ꝑsona de cuiꝰ morte immineret notabile nocumentū rei publice ꝛ ꝓfectui aiarū qꝛ tūc esset perfectionis non necessitatis de tali dare eleemosynam.

¶Quot sūt gn̄a eleemosynaꝝ.Rn̄.tria vt dꝛ i.c.tria ꝛ.c.due.xlv.di. ¶Primum corporale. ꝛ hoc ꝯsistit in opibꝰ misericordie corpalis q̄ sūt pascere esurientē potare sitiētē vestire nudū hospitem recolligere ifirmū visitare redimere captiuū mortuū sepelire.vn̄ ꝟsus visito. poto.cibo.redimo.tego. colligo. cōdo. 9

¶Scd̄m ꝛ tertiū genus est spūale s.remittere iniuriā ꝛ corrigere delinquētē vt.i.d.c.tria.adunt̄ alia q̄nq̄.s.cōsulere dubitātē.ꝯsolari tristē supportare onerosos docere ignorātes orare ꝓ olbꝰ de q̄bꝰ.j.Mia.§.j.Et q̄ sint digniores. vide.Ri.vbi s̄.q.iiij.ꝛ.q̄.Satisfactio.§.ix.

¶Aduerte ꝙ dare eleemosynā intētione subleuādi necessitatē ꝓximi est opꝰ misericordie.sed dare intētione recompēsandi ꝓ debito diuie.offense sic ē opꝰ iustitie.ꝛ sic est satisfactoria ꝓprie. ꝛ ꝑtinet ad meritū dimissiōis pene.sꝫ primo modo pertinet ad meritum vite ꝟm Jaco.de lau.in summa. 10

¶Utrū pauꝑibꝰ cōpetat aliq̄ actio cōtra diuites vt eis subueniant.Rn̄. Pa.i c.si q̄s de fur.ꝙ nō sꝫ bene pn̄t iplorare officiuꝫ iudicis seu supioris vt eos cogat ꝛ eccl'ia pōt eos cogere.vt no.gl.i. c.sicut hi.xlvij.di.ꝛ ar.in.c. nullꝰ laicꝰ. de iu.pat.ꝙ limita verū quādo sunt in tali necessitate ꝛ diuites i tali habūdātia ꝙ tenent̄ eis facere eleemosynā de precepto alias non. 11

¶Utrū q̄s possit furari vt faciat eleemosynā.Rn̄.ꝙ nō qꝛ nō sūt faciēda mala vt veniant bona.xiiij.q.v.forte. 12

UVA. BHSC. IyR_213

Emācipatio

Est rēlaxatio patrie potestatis corā iudice cōpetēte volūtate p̄ris ⁊ voluntate filij cōcurrēte. ⁊ i vtriusq; p̄ntia dicta ex eo ꝙ extra manū.i.ptāte p̄ris ponit̄ filiꝰ elicit̄ hoc.ex.l. nō nuda.C. de emā.li.quod ibi no.⁊ insti. quibus modis ius pa.po.sol.§.preterea.

☞ De emācipatiōe ⁊ ꝯtētis in hoc.§. ⁊ de q̄bꝰ fiat no.Bal.i.l.vt liberis.C. de colla.Bar.in.l.quedā cū filiū.ꝙ fit de filio nō de extraneo.⁊ i aut̄ de successiōe. C.de suis ⁊ legi.vbi an tollat agnationem ⁊ in.l.j.§.diui.lo.ij.ff. ad sylle.

1 ¶ Quis potest emancipari.Rñ. infans de speciali licentia principis.

2 ¶ Utrū teneat̄ p̄r emācipare filiū. Rñ. nō regularit̄ q̄ pria ptās iextimabilis est.ff.de le.j.l.filiusfami.§.vt q̄s heredē Similiter nec filius pōt ꝯpelli vt emācipet̄ a patre.limita nisi ex cā. ſm Bar. i.l.quidā cū filiū.ff. de ver.ob. lꝫ aliter dicat glo.insti.q̄.mo.ius pa.po.sol.§.fi. nā in his q̄ sunt volūtarie iurisditiōis nō potest quid fieri altero inuito. vt in aut̄.quibus mo.natura.effi.sui.§.si vero Fallit hoc prio si pater male afficit filiū verberibꝰ ꝯ pietatē. Itē si cōpellit eū peccare corpus suū. Itē si filiꝰ est arrogatꝰ ipubes ⁊ pubes factꝰ ꝓbat nō sibi expedire esse arrogatū. Itē si pater agnouit sibi relictū legatum vt emāciparet filiū q̄ in istis casibus tenet̄ pater eū emācipare.vt no.Azo in summa C.de emāncipa.lib.

3 ¶ Utrū datū a patre filio ꝓ p̄mio emācipatiōis ſm cōsuetudinē vt.l. vt liberis.C.de col.bo. sit cōicādū cū alijs fratribꝰ.Rñ.ꝙ sic sed cū alijs nō cōputabitur in legitima nisi pater hoc dicat expresse vt.l.si quando.C.de inof.testa.

Emphiteosis

dicitur ab em. i.in ⁊ sitos.i.fides ⁊ thesis id est positio: q̄ res fidei accipiētis cōmittit̄ vel d̄r melioratiōis ꝯctꝰ siue datio ad liuellū.⁊ est mediꝰ ꝯctꝰ.inter locationē ⁊ vēditionē de quo vide gl.in.c.potuit de locato. Unde emphiteoticarius vel emphiteota est qui accipit rem immobilē perpetuo ⁊ hereditario iure colēdā.vel meliorādā.vel ad tp̄s puta scd̄am vel tertiā generationē vt in aut̄.de non alie .§.emphiteosim. Et quomō contrahit̄ no.in.l.j.C.de iure emphiteo.

☞ De cōtētis in hoc.§.⁊ q̄d sit emphiteosis ⁊ vñ dicat̄ not.Bal.in.l.liber.col. pe.C.de ope.liber.⁊ i rub.C.de iure emphi.Bal.i.l.ij.C.de rescin.vēdi.⁊ in quo differt a locatiōe no.i.l.j.⁊.ij.ff. si ager ve.⁊ i.l.si vt certo.§.si duobꝰ.ff.cōmoda

¶ Utrū ꝯctus emphiteoticus differat a ꝯctu cēsuali.Rñ.ꝙ sic q̄ ꝑ ꝯctū emphiteoticū transit solū vtile dñium.vt in.l. j.§. qui in ꝑpetuū.ff.si ager vecti. Sed per cēsualē trāfert̄ nō solū vtile.sed ēt directū ⁊ fit qñ dicit̄ cōcedo tibi talē rē ⁊ trāsfero in te q̄cq̄d iuris habeo in ea ⁊ soluit̄ annuatim certus cēsus.tex. est singularis.in.c. cōstitutꝰ iūcta gl. de reli.do.⁊ etiā si dicat̄ ꝯcedo tibi talē rē in emphiteosim ꝑpetuā trāsferēdo in te q̄cq̄d iuris habeo in illa pro certa annua pēsione erit ꝯctꝰ cēsualis casus est singularis in.d.c.cōstitutꝰ. ⁊ illa verba in emphiteosim imꝓpriant̄ vt i.l.si vno in prin.ff.locati.⁊ in isto cōtractu nō habet locū.c.pena. potuit. de locato.⁊ .l. ij.C.de iure emphi.

¶ Utrū accipiēs emphiteosim vsq; ad tertiā generationē nec dicit inclusiue vl̄ alia eq̄potētiali.vsq; itelligat̄ exclusiue Rñ.ꝙ si vsq; ponit̄ a lege supgradu.sic stat iclusiue.vt insti.de succe.agna.§.fi. no.C.vnde legitimi.l.certum. ⁊ in.c. nō debet de cōsan.⁊ affi.Sed si ponitur ab homine in ꝯctu obligatorio tunc ponit̄ exclusiue.l. veteribꝰ.ff.de pactis. Sꝫ q̄dā intelligūt hoc in eo ꝙ augeret obligationem.sꝫ in casu nr̄o non auget.sed facit eam transmissibilem.⁊ ideo includit ſꝫ Calde.⁊ placet Bal.tamē i.l. meminisse.ff.de offi.procōsul.dicit in re ecclesie si dicatur vsq; ad tertiam generationeꝫ stabit inclusiue. Si vero vsq; ad quartā stabit exclusiue quia vltra ter-

UVA. BHSC. IyR_213

tiã generationẽ nõ põt fieri inestitura. vt in.d.Ḣ.emphyteosim sed de hoc vide Ang.de are inſti.de loca.Ḣ.adeo autẽ.

5 ¶Sed nunqd ſtipes cõputabit.Rñ.q nõ qz accipiẽs nõ eſt generatio ſuij ſi⁹ z in gradib⁹ ſtipes nõ cõputaꝫ i numero.ff de gradib⁹.l.iuriſconſultus.ſicut vn⁹ nõ eſt numer⁹.ſed principũ numeri Bar.tenet qõ cõputatur niſi dicaꝫ ſic vſq; in ipſius tertiam generationem.

4 ¶Utrũ emphyteoſis q̃ ſit de generatione in generationẽ aſſimileꝫ inueſtiture feudali.Rñ.q ſic.vt no.bar.in.l.ſi mihi z titio.ff.de ver.ob.z text.cũ Bal.in.c.j. de vaſallo decrepite etatis.

5 ¶Utrũ ius emphyteoticũ tranſeat ad extraneos hr̃des.Rñ.qõ fuerũt opi.ſz mihi plz opi.Jo.de imo.i.c.ſi.õ locato. dicẽtis q; ſic ẽt in re eccleſiaſtica dũmodo ſit data cũ illa ſolẽnitate.c.j.de rebeccl.nõ alie.li.vj.z.c. ſine exceptiõe.xij. q.ij.de q̃ vides alienatio.Ḣ.iij.z.iiij.

6 ¶Utrũ pater q̃ accepit ẽphyteoſim p ſe z ſuis filijs poſſit illã ꝓlegare vni filiorũ.Rñ.bal.in.c.j.in ti.an agnatus in vj.col.tenet q; ſic emphyteoſim.ſz non feudũ z multi alij Ang.vero cõſi.xvij. tz q; nõ qz ius eſt queſitũ filijs niſi alteri filioꝝ tantũ dẽ de alijs bonis prelegaſſet allegat.l.j.Ḣ.aſſignare.ff.de aſſi. lib.iuncta.l.ſi cũ dotẽ.Ḣ.ſi pater.ff.ſoluma.vbi pater p̃t diminuere ius filie ex pria ꝓmiſſiõe qua.ſ.dotẽ dedit marito z poſtea exegit inſciꝫ filia dummodo tantũdẽ eidẽ reliquat ẽ̃tum diminuit z ſic cõcordãt dicta doctorum.

7 ¶Utr; veniãt filie qñ accepit ꝓſe z ſuis filijs.Rñ.ſz Jo.de imo.i.c.ſi.de loca.q; nõ p ſingulare dictũ Arch.i.c.ſi q̃s ſua dente.xvij.q.iij.vbi voluit qõ in materia contractuũ maſculinũ nõ cõcipiat feminin⁹ p.l.veterib⁹.ff.de pac.hoc.idem tz Bull.de ſuza.q̃ fuit doctor.Arch.ille gibus.z Ray.de fozli.in.l.tres fratres. ff.de pac.z Lu.de ro.conſi.xxxiij.

8 ¶Utrum emphyteota poſſit dimittere rẽ emphyteoticã et ſe liberare qñ vult Rñ.ſz aliq̃ diſtinxerũt an ſit obligatus rõne rei.z ſic poſſit an rõne ꝓſone z.nõ poſſit vt dicit do. Odoar.Tñ Ja.eſt cõtra tenẽs qõ nullo mõ põt z idẽ Pa.i.c. indicatũ de immu.ec.qz qõ a principio eſt volũtatis ex poſt facto eſt neceſſitatis.l.ſicut.C.de act.z ob. Jtẽ qz ꝓſonaliter eſt obligatus ad penſionẽ.l.j.z.ij. C.de iure emphy.ergo tenet ꝓſonaliter cũ oẽs actiones ſint ꝓſonales inſtit.de ac.Ḣ.appellam⁹.z ſic dimittẽdo rẽ obligaretur ad penſionẽ qz ꝓſonales actiones ſunt affixe oſſibus noſtris.l.q̃s ergo.ff.de pecu.

9 ¶Utrũ poſſit aliũ emphyteotã facere vel alteri locare.Rñ.q ſic inſti.locati.Ḣ. adeo.qz nõ eſt ꝓprie alienatio vera.contrariũ tz Spe.ti.de lo Ḣ.nũc ñ.cxxv.ſed tu pcorda q; ſi talr vult dare i ẽphyteoſim.q; ipſe ſit liber a ꝓſtatione canonꝫ nõ.põt aliter ſic locare tñ ẽt ad longũ tp̃s poteſt ſcõm Spec.vbi.Ṡ.ver.cxxiij.

10 ¶Utrũ emphyteota cuiuſcunq; etiã eccleſie poſſit donare aut legare meliorationes q̃s fecit in re emphyteotica vel ipſam rem emphyteoticã ſine alia ſolẽnitate.Rñ.gl.in.c.ſi.de lo.q; ſic z cõiter ſequunt doc.Bar.tenet verũ in emphyteota fiſci.ſz nõ in emphyteota priuati in.l.ſi.C.de iur.emphy.p le.ij.C.e.Sed Bal.i.l.vſufructu.ff.ſol.ma.repzehẽdit Bart.z dicit eũ male intellexiſſe.di.l.j. quia loquit quando alienat ꝓprietatẽ z ſic ius dñij.ſed qñ alienat donãdo vel legãdo ſaluo iure dñico ſemp tenet donatio vel legatum vnde dicit Pa.in d.c.ſi.de locato.quod vbicũq; prohibẽt vẽditio facta commemoratione de precio.vt in.d.c.ſi.z.d.l.ſi.nõ intelligit de alia alienationis ſpecie.vt in.l.ſi.C.de pred.curi.z decu.z per hoc infert quod etiam permutare põt z ſic limita.l.ſi tuliberi.Ḣ.quintus.ff.de ſta.liber.z qõ not.in.l.ij.C.de vſuca pro empto.vbi tenetur qõ nomine emptionis et, venditionis intelligitur ois contractus.Per qnẽ dominium rei tranſfertur.Tutius tamẽ eſt vt nõ permutet ſine conſenſu domini propter doctores multos q̃ tenẽt qõ non põt permutare.in.d.l.fina.z in. d.c.potuit pignori tamẽ obligare põt

UVA. BHSC. IyR_213

l.tutor.§.fi.ff.de pig.act.Iz ſit tutius facere cum cõſenſu domini ſecundũ ſpec.

¶Utrũ poſſit vẽdere rẽ emphyteoticã eccleſie vel meliorationes predictas. Rñ.pa.i.c.fi.de loca.q̃ ſic dũmodo hãc ſolẽnitatem ſeruet. ¶Primo q̃ requirat prelatũ vel rectorem eccleſie qui ẽt eccleſia.vt.vij.q.j.ſcire. ¶Secundo de nunciet precũ quod offertur vere.leg. fi.C.de iure emphit. ¶Tertio q̃ eccleſia nõ rñdente labantur duo mẽſes hec probanẽ m.d.c.fi. ¶Quarto q̃ nõ vendat phibitis pſonis q̃s ponit gl.ibidẽ ⁊ ſunt oẽs perſone que nõ ſunt faciles cõuenire ſicut capitanei ⁊ hmõi.ex quibus preiudiciũ poſſet pati eccleſia vt ff.qui ſatiſ.co.l.ij. ¶Quinto q̃ nõ vendat niſi vtile dñiũ ſibi cõpetẽs ⁊ meliorationes quas i re fecit. ¶Sexto q̃ pr⁹ nõ ceciderit a iure ſuo puta nõ ſolueñdo canonẽ q̃ in.l.nemo.ff.de regu.iur.ẽt. Nemo plus iuris in aliũ trãſferre põt quam habet.

12 ¶Utrũ p̃dicta debeat obſeruare ſuperficiarius eccleſie q̃ vult vẽdere qui eſt dñs ſuperficiei qui ſuper ſolo alicuius edificat domũ donando ſibi cẽſum par nũ.Rñ.Bar.in.l.j..§.pe.ff. de ſuperfi.q̃ ſic per.l.ij.C.ne rei dimine vel templo⁊. Sed do.Card.eſt cõtra Aug.vero dicit ibidẽ dictũ Bar.equũ.Sed iure nõ pro bari ⁊ ideo ante factũ ſequendum poſt factũ Car.not.ſm Bal.in auẽ.q̃ res.C. de ſac.ſan.eccle.q̃ qui cadit a ſolo cadit a ſuperficie.arg.d.l.j.

13 ¶Utrũ prefata ſolẽnitas ſit, ſeruanda in emphyteota puati ſeu ſecularis.Rñ. q̃ non niſi ſoluz vt requiratur dñs an emere velit meliorationes ⁊ nõ vendat talibus perſonis quibus dñs cõmode nõ poſſit habere ius ſuũ vt potentioribus et huiſmodi alias caderet a iure ſuo.vt in.l.fi.C.de iure emphi.⁊ not.gl. in.d.c.fi.de loca.

14 ¶Utrũ frater fratri poſſit alienare ſine prefata ſolẽnitate.Rñ. Bal.in.l.voluntas.C.de fideicõ.q̃ ſic q̃ duo fratres habent emphyteoſim paternã eccleſie etiã q̃ vnus põt iura ſua alienare alteri ſine cõſenſu eccleſie.

¶Utrum poſſit dari in dotem vide.ẽ. 15
dos.§.vij.

¶Utrũ debeat fieri remiſſio canonis.i. 16
annue vel regularis ſolutiõis propter guerrã.Rñ.q̃ Iz ſit diuerſa opi.tu dic q̃ ſi q̃ſtitas canõis eſt ita magna q̃ ſi res locaret de anno in annũ nõ plus perciperet tũc ꝑcedat opi.q̃ fiat remiſſio nõ ſolũ ꝓpter guerrã.imo etiã ꝓpter aliã ſterilitatẽ vt dicit Bal.i.l.j.C. de iure emphy.⁊ ita dicit Barto.q̃ nõ eſt ꝓprie cõtractus emphiteoticus.tũc q̃ dar tanta q̃ntitas ſicut ꝑ locatione.Si vero eſt modicus vt cõiter fit tũc nõ fiet remiſſio ar.l.ſi merces.§.vis maior ⁊.l.ex cõducto.§.j.⁊.l.ſi vno.ff.loca. niſi ſubſtãtia rei penitus ledat vel niſi fundus captus ab hoſtibus deſperaret poſſe reh̃eri q̃ tunc fiet remiſſio vide glo.in.d.c.fi.⁊.l.j.C.de iu.emphi. Et idẽ dic de augmẽto rei q̃ nõ auget pẽſionem caſu in quo nõ minuunt ꝓpter eius leſionẽ ſm Bar.in.l.j.C.eo.titulo.

¶Utrũ fundo inũdato a flumine libe- 17
ret emphiteota a canone.Rñ. pa.in.d. c.fi.q̃ ſic q̃ ẽt deperdit⁹.l.iij.§.labeo. cũ ſi.ff.de acqui.poſ.Itẽ fund⁹ mũdatus et occupatus ab hoſtibus equipar l.cũ vn⁹.§.fi.ff.de do.auẽ.iudi.poſ.Q̃ verũ credo q̃ nõ eſt ſpes recuperationis.itellige ſi in totũ partit vel vltra dimidiã.ſecus ſi ſola ſmedietas perijt:q̃ nõ liberet.ar.l.etiã partis.ff.de vſufru. ⁊ l.qua de tota.ff.de rei vẽ.licet alij velint.q̃.vij. ptes perierint ſi Iz . liberi.ſed magis plz q̃ dixi q̃ i dubio partis appellatione intelligit dimidia dicta.l.etiam partis.

¶Utrũ deſtructa re emphiteotica ver 18
bi gra domo ex igne fortuito ſi repareꝛ teneatnr emphiteota pſeuerare.Rñ.ſm Ric.de ma.in.l.j.C.de iu.emphy.q̃ nõ q̃ illud ẽt nouũ.facit q̃ dicit bar.in.l. dãni.§.ſi is q̃.ff.de dã.infec.vbi vult q̃ ſi q̃s obligauit ſe alicui hñti domuz in villa dare de aqua recẽti i eſtate deſtructa domo deſtruit obligatio Iz poſtea reficiat.Facit etiã q̃ voluit Bar.in.l.de

UVA. BHSC. IyR_213

pupillo.§.si quis riuos.ff.de no. oper. nun.vbi dicit qđ q̇ reficit de nouo facit lege.inter stipulantem.§. factam.ff. de ver.obl.Itē voluit Ang. i.l.j.§.si quis edificiū.ff.de no.ope. nun.ꝛ Bal. in.l.si vt ꝓponis.C.de nup. vbi dicit. Dictat cōstitutio ecclesie qđ nemo faciat fortiliciū nouum incōsulto papa an filij possint reficere destructū castrū ꝓpter:rebellionē patris ꝛ dicit ꝙ nō ita facit.l. cum alijs.C.de cura.furio. vbi si furiosus efficit sane mētis expirat curatoris officiū nec reuiuiscit si postea redit in furiā sed debet sibi dari nouus.Itē facit ꝙ no.doc.de ecclesia raparata an sit eadē vt no.in.c.de fabrica de consec.di. j.in.c. proposuisti.ꝛ.c.ligneis.de conse. eccle.vel alta.ꝛ in.d.§.sacrā.ꝛ ꝟm istud limita omnia ista.

29 ¶Utrū emphyteota nō soluēs canonē cadat a iure suo.Rñ.qđ si ꝑ triēniū non soluit a iure cadit si est ꝑuati. vt.l.ij.C. de iure emphy.si ꝟo est eccl'e ꝑ biēniū nō soluēs cadit ipso facto nisi celeriter soluat vt i.d.c.fi.ꝛ nō đꝛ celeriter soluere.ꝟm bal.in addi.spe.ti.de loca. si expectat libellū vel requisitionē ꝟm glo. no.in.d.c.fi.ista celeritas erit ī arbitrio iudicis vt cōsiderata pauꝑtate ꝛ alijs iudicet qđ est valde equū qꝛ cū illa more purgat opere celeritatē predictā nō habeat locū in emphyteota priuati ꝟm Jo. de imo.iu.l.insulā.ff.de ver.obli.et Ang.sꝫ solū ecclesie q̄ mitiꝰ agit ꝓpter ea merito arbitrium boni viri magis est sequēdum in hac celeritate.

20 ¶Utrū emphyteota nō soluēs ꝑ bienniū vel triēniū cadat a iure suo. si dūs tenebat̄ sibi intāta q̄ꝫtitate vel maiori. Rñ.Paul.in.c. bona fides de deposito ꝙ nō qꝛ exceptio cōpensationis quo ad euitandā penā debētis soluere fit ipso iure vt est tex.no.iūcta glo.in.l.si cōstat C.de compen.vbi doc.sic determinant.

21 ¶Utrū dñs recipiendo canonē ab emphyteota q̇ cecedit a iure suo ꝓpter nō solutionē ꝑiudicet sibi. Rñ.pa. in.c.fi. de loca.aut eū expulit prio ꝛ petit pēsionē ꝑteriti tꝑis ꝛ sic nō ꝑiudicat sibi aut nō expulit ꝛ tūc aut recipit canonē pro tꝑe post morā cōtractā.ꝛ sic preiudicat sibi:qꝛ vr̄ per actū contrariū renūciasse iuri suo.c.solicitudinē đ ap.aut recipit canonē pro preterito cuꝫ protestatione ꝙ nō intēdit sibi ꝑiudiciale ꝛ sic nō preiudicat aut nō fecit ꝓtestationē:sꝫ simpliciter recipit ꝛ in hoc fuerūt opi.Sed de subtilitate iuris dicendū ꝙ non ꝑiudicat.qꝛ in dubio non videt̄ quis velle enunciare iuri suo.vt in.c.super hoc de renū.ff.de.ꝓbat.l.cū de indebito. Facit gl.in.l.cū quid.ff.si cer.pe.qui dicit ꝙ si trado magnā q̄ꝫtitatē pecunie dicendo tolle non ꝑsumit donatio simpl'r ex hoc sed mutuū vel depositū. nisi aliud appareat respectu persoue. Sic in ꝓposito.ꝛ licet gl.dicat verū esse qđ recipiēdo canonē ꝑiudicat in priuato nō in ecclesia que habet capl'm:tñ pau.vbi.s̄. dicit qđ nō dicit verū qꝛ solꝰ prelatꝰ in acquirēdo preiudicare pōt ꝛ deteriorē facere vide gl.xvij.q.iiij.§. pe. sētit Jn. in.c.ij đ.dona.ꝛ doc.in.i.c.qm̄ de deci.ꝛ iō solus ꝓrelatꝰ recipiēdo canonē sine cōsensu capituli ꝑiudicat eccl'ie.Sꝫ aduerte hoc qđ Pa.i.c.vt sup.de re.ec.nō alie. limitat Fede.consi.clxxxiiij.qui tenet ꝙ res emphyteotica reddita ad ecclesiā ꝓpter nō solutionē pensionis potest iterū dari ei qui cecidit a iure suo sine aliqua solēnitate ꝛ causis requisitis in alienatiōe rei ecclesiastice a prelato ecclesie: sic dicēs hoc verum. vbi prima causa cōcessionis duraret puta qꝛ erat castrū in fendum qđ ꝓpter custodiam erat potiꝰ dānosum ecclesie ꝛ hmōi: qꝛ nō est noua alienatio:sꝫ executio ordinationis antiq̄. sed vbi prima causa cōcessiōis cessaret.puta qꝛ ager datus ad extollendū tractu tēporis excultus reuertitur ad ecclesiā tūc:dari nō poterit in emphyeosim vel fendum sine debita solēnitate ꝛ causis requisitis in alienatiōe rei eccl'iastice.Et ꝟm hoc videret̄ vera opinio gl.ꝑdicte.Sed ꝙ nō possit dari de nouo ei qui cecidit a iure suo ꝓpter nō solutionē pēsionis qñ cessat cā ꝓpter quā fuit data ī emphiteosim sine

UVA. BHSC. IyR_213

solēnitatibus ꝛ causis reqsitis in alie-
natione rei eccleſiaſtici nō credo pau.
qñ ſit ei qui cecidit vel eius heredibus
qz videt̄ tex d.c.ſi. cōtra eū ꝛ cōſuetudo
ſed bene eſſet verū qñ alteri q̄ ei q̄ ceci
dit vel eius heredib⁹ vellet dari vel qñ
iam eccleſia per aliq̄ tēpus pacificam
habuit poſſeſſionē talis rei. Et ſic con-
corda opiniones.

21 ¶Quer̄tur in quot caſibus emphyteo
ta cadit a iure ſuo. Rñ. quod in quinq̄
caſibus.

22 ¶Primꝰ qñ negat pēſionē dño petēti
eam ꝛ negat ſe emphyteotaz illius. Fm
pet. helle. i trac. de cōtractu emphyteo
tico. Rō. qz magis debet operari contu-
macia expreſſa q̄ tacita. l. ſi ita exp̄ſſuz
ff. de cōdi. ꝛ demō. ſed emphyteota nō
ſolvēte per triēniū canonem res cadit
in cōmiſſum. vt. j. dicet: qz tacite negat
dominiū recognoſcere ergo multo fo-
tius vbi expreſſe negat.

25 ¶Scōs caſus eſt qñ vendit ſine dñi vo
lūtate rem emphyteoticā. Fm cūdez pe.
vbi. §. Q̄ō limita Fm ſpec. in tit. de loc.
ꝛ bar. i. l. ſequit. §. item labeo. ff. de vſuca.
Imo. ꝛ Cano. in. c. potuit de loca. vex. ſi
res ſit tradita qz ſi nō ē tradita licet vē
dita nō cadit in cōmiſſuz etiā ſi eēt tra-
dita tñ hac lege vt ſi dñs vellet emere
pro tñ dez ille emptor reſtitueret eam:
qz ſic nō cadit vt no. Ange. in. l. volun-
tas. C. de fideicom.

24 ¶Quid ſi vēdidit ꝛ tradidit ſimplr ſz
poſtea redemit. Rñ. nihilomin⁹ cecidit
a iure ſuo q̄ p alienationē ins eſt quē-
ſitum dño ꝛ ideo ſine facto ſuo nō p̄t
auferri ab eodem.

25 ¶Sz pone q̄ ſunt duo dñi rei emphy
teotice ꝛ vēdidit rē de cōſenſu vni⁹ tm
ꝛ nō alteri⁹. Rñ. q̄ cadit ſolū p parte il
lius qz nō plus puniri debet q̄ delique
rit. l. heres. ff. de his qui. vt indig.

26 ¶Terti⁹ caſus eſt qñ res emphyteoti
ca eſt data pro ſe et ſuis filijs nepotib⁹
ꝛ heredib⁹ tūc ſi filij⁹ vel nepos refutat
hereditatē cadit qz eā nō p̄t habere vt
no. bar. in. l. vt iuriſiurā di. §. ſi liberi. ff.
de ope. lib. ſec⁹ ſi nō poneret verbum ꝛ
heredib⁹ qz ſic refutata hereditate nō
caderet qz cōfeſſio in primo caſu requi
rit vtrūq; vt. ſ. fit filij⁹ rel nepos ꝛ heres
vt in aut. de nō ali. §. emphyteoſi ꝛ ideo
feuda q̄ trāſeunt ad filios vt filios ita
ſi heredes ſint dicunt venire hereditā-
tis petitione. vt in. l. itē videdum eſt. ff.
de pet. here.

¶Quart⁹ caſus eſt qñ q̄s accepit em- 27
phyteoſim p ſe ꝛ ſuis filijs ꝛ moriturū
nec filijs legitimis relictis ſolū natura
lib⁹ qz reuertit ad dñm qō limito ſcōm
Bar. in. l. ex facto. §. ſiquis; rogatus. ff.
adire. verum qñ emphyteoſis eſt data
ab eccleſia: qz preſumendum eſt qō de
illegitimis non cogitauit. ſed qñ data
eſt a primato emphyteoſis ſic veniet ad
illegitimos in tali caſu. Et ſic intellige
limita Spec.

¶Quint⁹ caſus eſt qñ emphyteota nō 28
ſolvit canonem de quo dic. vt. §. §. rit.

¶Quid ſi ſunt plures heredes et oēs
p̄ter vnū ſoluerūt pēſionē. Rñ. gl. in. d.
c. ſi. q̄ nō cadunt ſi ſoluerūt totā. ſec⁹ ſi
non totā quia caderent omnes et ideo
ſolvāt totam ꝛ poſtea agant contra nō
ſolventem.

¶Utr̄ ſi heres ignorās rē emphyteoti 30
cā ꝛ nō ſolvēs cadat. Rñ. gl. in. l. ij. C. de
inr. emphy. ꝛ bar. ibidē ꝛ gl. ꝛ Dy. in. l.
cū filius. §. in hanc. ff. de ver. ob. qō ca-
dit ſed reſtituitur de equitate idem dic
de minore q̄ nō ſolvit per. l. ſi. C. in qui.
cau. in integ. reſti. non eſt neceſ.

¶Quid ſi dñs ſit mortu⁹ ꝛ hereditas 31
iacet per triennium in quo emphyteo-
ta non ſolvit. Rñ. qō non poterit expel-
li neq; cadit vt patet per predicta. Ad-
ditio hoc tz Alb. in. l. iiij. ff. de dā. infe.
ꝛ bal. in. l. ij. C. e. fin Jo. an. in addi. ad
ſpe. vbi. §. cū ipſo ſpe. tenet qō cadit ni-
ſi deponat in extra formā. l. ij C. e. ꝛ l. ac
ceptam. C. de vſur. ꝛ hoc tutius.

¶Utrū filia primetur emphyteoſi qñ 32
inſtituta eſt in certa re heres ꝛ iuſſa eſt
eſſe contenta qō non poſſit de bonis
ſuis plus petere. Rñ. bar. in. d. §. ſi libe-
ri qō non: quia. d. verba debent intelli-
gi q̄ nō poſſit peti plus iure hereditā-

UVA. BHSC. IyR_213

rio sed nõ iure emphiteotico vel vt patronus ⁊ posito ꝙ pater ex dispositiõe sua posset filiaꝫ priuare ab emphiteosi tamẽ illa verba nõ important. Idẽ dic ꝙ per talia verba non priuatur q̃n possit petere dotẽ maternã ꝑm eundẽ bar etiam si bona sibi a patre relicta sint vltra legitimã qꝛ bona intelligunt̃ deducto ere alieno ⁊ es alienum est dos ⁊ similiter res emphiteotica.

33 ¶ Utrũ tutor pupilli qui habet emphiteosim ab eo non soluẽdo ꝑ quinquenniũ cadat. Rñ. ꝙ sic qꝛ iste tutor debuit exigere a seipso. l. si pupilli. ff. de nego. gest. ꝑm petrum. vbi. s̃.

34 ¶ Utrum laudemium sit soluẽdũ quãdo res emphiteotica transit ad alium emphiteotam. Rñ. ꝙ sic ⁊ non debet exercere quinquagesimã partẽ precij rei emphiteotice. l. fi. C. de iure emphi. sed de consuetudine est. xxx. pars ꝑm host. qua seruanda est. Fallit hoc ꝑꝫ pet. vbi s̃. in quatuor casibus in quibus non debetur.

35 ¶ Primus quando heres ratione hereditatis emphiteosim adijt ꝑm. pet. vbi s̃. quia dñs propter laborẽ habet laudemiũ quia laborat mittẽdo nouũ emphiteotam in possessionẽ sꝫ in additione hereditatis non requirit̃ talis labor cũ heres possit adire ꝓpria autoritate vt in aut. de here. ⁊ fal. §. in omnibus. Quidã tenẽt cõtrarium ꝑ. l. fi. C. de iu. emphi. vbi pꝫ ꝙ cũ quis de nouo adipiscit̃ possessionẽ rei emphiteotice tenet̃ ad laudemium sꝫ in additione hereditatis ẽ sic. l. cũ hr̃des. in prin. ff. de acq̃. possessione ergo debet̃. Itẽ pꝫ qꝛ ꝑ alienationẽ debet̃ laudemiũ sꝫ additio hr̃ditatis ẽ alienatio qꝛ ꝑ eã trãsfert̃ dñiũ ergo debet̃. Sed primũ credo veri⁹ nisi consuetudo sit in contrarium.

36 ¶ Sed q̃d si emphiteota donauit rem emphiteoticã. Rñ. pe. qui. s̃. ꝙ debetur laudemiũ qꝛ magis fauẽdũ ẽ illi q̃ rem habuit titulo oneroso sicut q̃ emit q̃ q̃ titulo lucratiuo Et ideo sicut prim⁹ dꝫ. sic ⁊ iste ⁊ ꝙ prim⁹ debeat hr̃e in. l. fi. C. de iure. emphi. Itẽ qꝛ legatũ ⁊ donatio equiparatur sed ex legato debet̃. l. his qui. ff. de leg. iij. ergo ⁊ donatarius nec obstat quod emphiteota. potest donare sine voluntate domini quia hoc concesso non sequitur ꝙ non debeatur laudemium. contrarium tenet Spec. ti. de locato. s. non tenetur.

37 ¶ Secundus casus est quando res emphiteotica fuit vendita ⁊ tradita post retradita fuit ex antiqua causa secus si fuisset retradita ex noua quia isto retraditio esset similis priori traditio in qua fuit vendita. Item ad multitudinẽ traditionum sequitur multitudo laudemiorum. l. quinq̃. C. de ser. fug. Intellige ex noua causa. secus in antiqua qꝛ non videtur alia traditio sed prima.

38 ¶ Tertius casus est quãdo plures habentes rem emphiteoticam communẽ diuidunt eam inter se quia cum hoc possint facere dominio irreq̃sito vt no. Bar. in. l. voluntas. C. de fideicom. Ratio quia causa propter quam prohibetur alienari in extraneum est quia extraneus non habet necesse recognoscere dominum vt. no. in. d. l. fi. que causa cessat quando vendit alteri emphiteote socio suo. ⁊ ideo nõ debet̃ laudemiũ ꝑm Guil. ⁊ bar. ꝑ. l. per diuersas. C. mã. quia ista est alienatio necessaria. Alij tenent ꝙ debetur quia ante diuisionem nullus est dominus istius partis magis q̃ illius sed post diuisionem quilibet est dñs partis sue. ff. de lega. ij. l. meuius. §. duorum ergo videtur alienatio sed tu tene primam opi. Bar. quaꝫ no. in. l. ⁊ ideo. ff. de condi. fur. nisi consuetudo sit in contrarium.

39 ¶ Quart⁹ casus qñ q̃s vẽdit sed re integra dicessum est a vẽditiõe qꝛ dñs non hꝫ mittere nouũ ẽphiteotã in possessionẽ. Sꝫ tñ pe. vbi. s̃. dt ꝙ debet̃. qꝛ ꝑ eũꝫ nõ stetit ideo ꝑinde est ac si misisset. q̃d credo verũ de rigore iuris. Sec⁹ de eq̃tate Additio adde. v. casuꝫ quãdo alienatio est necessaria vt puta quia pater dotat filiam nõ hñs aliã ꝑm bar. in. l. ⁊ ideo. ff. de ꝯdi. fur. nã solũ soluit̃ laudemium qñ alienatio est voluntaria.

UVA. BHSC. IyR_213

40 ¶Utrũ emphiteota cadẽs a iure suo ꝑ dat meliorationes quas fceit in re. Rñ pau.in.d.c.fi.ꝙ sic.x.q.ij.hoc ius.⁊ i.d. l.ij.C.de iure emphi.

41 ¶Utrũ emphiteota cadat ex deteriora tione rei facta ab ipso.Rñ.pe. vbi.s̃. ꝙ sic ꝑ tex.aut̃ q̃ rẽ.C.de sac.san.ec.qꝛ cã fina.cessante cessat effectus.l. adigere. ff.de iure pat.§. q̃uis sed cã finalis est melioratio vt.l.fi.C.de iu.emphi. iõ cadit qꝛ frangenti fidẽ fides frangatur eidẽ additio limitat Bal.hoc in.d. aut̃. verũ si deterioratio sit notabilis q̃tita tis ⁊ ij.q.sit ad perpetuã deterioratio nem fundi vt esset in vinea q̃ nõ putat̃. vel quando arbores inciduntur. secus si solum ad deteriorationem fructuum vt si ager nõ colatur ⁊. iij. ꝙ talis dete rioratio procedat ex dolo vel lata cul pa vel leui alias non.

42 ¶Utrũ dñs possit ꝓpterea autoritate expellere emphiteotã.Rñ.pa.in.d.c. fi. dicit Cy.post Accur.ꝙ non potest quia emphiteota hꝫ ius in re vt in.l.j.ff. si ager.vecti.⁊ ideo ꝓpria autoritate nõ debet expelli facit.l.creditores.C.de pi gno.hec opi.est tutior.

43 ¶Utrum res ecclesie possit dari in em phiteosim.Rñ.vt .s̃. alienatio in prin.

Emptio ⁊ vẽditio ẽ alienatio quedã que dñium ⁊ possessio rei vendite transfertur per traditionez ipsius domini vel si nõ est dominus vsucapiendi conditio in emẽ tem pro ipsa soluto precio.

☞ De contentis in hoc.§.⁊ in quo dif ferat emptio a permutatione not. Bar in.l.j.⁊.ij.C.de rerum permuta. ⁊ quia requiritur merces.⁊ precium an valeat pro vno nummo facta no.Bar.ꝙ sic in l.nõ ideo.C.de here. insti.⁊ an vbicũqꝫ fit mentio precij vel estimationis presu matur emptio not.Bald.ꝙ sic i.l.ex cõ uentione.C.de pac.i.l.causa dotẽ.C. de iure dot.qđ est verum si constet.de ver bo emit.vel vendit. vt ibi.

1 ¶An autem veniat sub nomine vendi tionis omnis alienatio Bal.in.l. volun tes.C.de fidei.c.tenet ꝙ nõ licet in prin cipio iuris ciuilis veniret vt patet ꝑ.l. statuliberi.§.quint⁹.ff.de sta.li. vide ꝙ dixi.s̃.emphiteosim.§.x.aduerte hic ꝙ emptio ⁊ vẽditio trib⁹ modis ꝑficit̃ vt no.gl.insti.de emp.⁊ vẽ.in ꝑnc. ¶Prio quo ad hoc vt nõ possit discedi ab alte ra partiũ sit per cõuẽtionem etiam con ditionalẽ. ¶Secundo quãtum ad peri culũ qđ transit ad emptorem fit pure vt.j.§.ix. ¶Tertio quo ad translationẽ dominij vel vsucapiendi conditionem fit tradendo rem venditam.§.vendite. insti.de rerum diui.l. clauibus.ff. de cõ trahen.emptio.

¶Emptio ⁊ vẽditio nõ aliter facit rem emptoris nisi vt ꝑcium solutũ sit aut sa tis eo noie factũ vel al'r fidẽ de ꝑcio ha buerit venditor ⁊ tradat̃ res vt.l.quod vendidit.ff.de ꝯhen. emp.nec põt esse emptio sine precio.s.pecunie numerate vt insti.de emp.⁊ vẽ.§.item preciũ. vbi aliud ꝓ alio dat̃ ꝑmutatio est nõ vẽdi tio.ff.de contrahen. emp.l.j. 2

¶Sed nunq̃d tradẽdo rẽ venditor vi deat̃ fidem habere de ꝑcio.Rñ.gl.i.d.l. qđ vendidi ꝙ sic nisi forte emptor dice bat pecuniã habere ad man⁹ cũ nõ ha beret ⁊ sic tradidit vt.ff.de pig. act.l. fi qñ.Similter hꝫ fidem de ꝑcio si dedit diem solutionis emptori, ar.l.ad solu tionem.C.de re iudi. 3

¶Utrũ q̃libet qui põt vẽdere possit fi dẽ habere de ꝑcio vt tradẽdo rem em ptori trãsferat in eum dñium.Rñ.ꝙ nõ ꝓcurator fisci ecclesie ⁊ minoris vt not bar.in.l.a diuo pio.§.sꝫ si emptor.ff. de re iudi.⁊ Cy.i.l.in ciuile.C. de rei ven.⁊ est tex.inucta gl.in.l.si procurator fisci. ff.de iure fisci.not.Pau.in .c. cum olim el.j.de offic.delega. 4

¶Utrum vendẽs possessionẽ vel domũ ⁊ hmõi ⁊ quia emptor nõ hꝫ ꝑciũ tra dit eam cum pacto ꝙ donec sibi solue rit precium vult sibi soluat pensionem debitã de ea re sed precio soluto nihil ampli⁹ vult licite possit facere.Rñ.ꝙ sic tex.⁊ in.l.curabit.C.de ac.empt.⁊ vẽ. et ꝑm Azo.in gl.Bal.⁊ Bar.ibidem.⁊ Sa li.⁊ Ang.in.l.iulianus.ff. de act. emp.⁊ 5

UVA. BHSC. IyR_213

Jo. de anna. in. c. conquestus de vsur. li etiã de iure canonũ. ꝛ facit gl. in. c. conqueſtꝰ. quã cõiter ſequũt doc. de vſur. nec ob. qꝫ loquit de eo q̃ eſt i mora poſt terminum qꝛ ſic in mora põt cõſtitui a p̃incipio ꝛ li aliqui theologi ꝛ legiſte vt butri. i. d. l. curabit. dicãt vſurarium qñ ſolũ p̃cipit fructũ qꝛ nõ ſoluit ſecꝰ qñ de pecunia ſua lucratus fuiſſet vel ex ea aliquam vtilitatẽ feciſſet qꝛ tunc hz locum prima opi. tñ mihi vꝰ qꝫ ſimpliciter prima opi. ſit vera qꝛ nihil iniuſtum facio ſi nolo tibi dare poſſeſſionez meã vt fructus tuos facias niſi dederis mihi p̃ecium etiam ſi illud volebam ſeruare in capſa.

16 ¶Que non poſſunt vendi. Rñ. multa. ¶P̃imo ſp̃ualia ꝛ de hoc vide. j. ſimonia. ¶Scõo liber homo dic vt. j. ſeruitus. §. primo. ¶Tertio illa quoꝝ vſus eſt ſolũ malus vt. ſ. ars. ¶Quarto res aliena ve quo vide in gl. l. rem alienã. ff. de ẽmp. qũo aũt teneaꝫ qui emit vide. j. reſtitutio primo in verbo emens. ¶Quinto res pupilli nõ p̃ñt emi a tutore. l. cũ ipſe. C. de ẽmp. ꝛ vẽ. hec no. l. ſi in emptione. ff. de cõtrahẽ. emp.

17 ¶Quo p̃cio poſſunt vendi vel emi res. Rñ. qꝫ hz varie fuerint opi. tam legiſtarũ in. l. j. C. de epiſ. audi. q̃ cano. in. c. j. ꝛ. c. cum dilecti de emp. ꝛ vendi. tamen ſaltuo meliori iudicio ſm qꝫ colligo ex dictis Sco. in. lib. di. xv. dico qꝫ res tantum vendi. poteſt q̃tum emptorem inuenit ex contrario emi põt q̃tum vendi torem inuenit dummodo hec quatuor concurrant. ¶P̃imũ ſcientia. ſ. qꝫ nulla ſit deceptio ex parte alteriꝰ ſed quilibet ipſoꝝ agnoſcat rẽz eius qualitatem ꝛ valorẽ. Facit gl. pe. i. l. mortis cã capti. ff. de dona. cã. mor. ¶Scõm libertas volũtatis. ſ. qꝫ nõ faciat ex tali neceſſitate que excludat rõnẽ volũtariũ qũo aũt poſſit ppendi qꝫ nõ ſtat voluntarie ꝑſidera ſi talis res ptinet ad neceſſitatẽ vite ſicut ſunt granũ medicine vinũ veſtes domus ꝛ hmõi ſine quib⁹ viuere ꝺſq̃ nõ põt. qꝛ talia nõ p̃ñt vẽdi. ad ſibi tũ ſz iuſtũ p̃ciũ dz taxari attẽdit etiã qꝫ nõ ſit libera volũtate qñ quis vendere vel emere vult tali p̃cio p̃opter euitandũ notabile ꝛ enorme dãnum. nam qñ quis niſi vẽderet tali p̃cio vel emeret eſſet incurſurus puta amiſſionẽ maioris p̃tis. ſuoꝝ bonoꝝ vel notabiliorẽ certe iſta neceſſitas ꝛ omnis timor q̃ caſdit incõſtantez excludit libertatem voluntatis ſm no. in. c. cũ locũ deſpõ. et in c. abbas qõ me. cã. Sec⁹ in minori metu nam dicit Saly. in eũ. ad hec. C. de vſu. qõ eſt ꝑtra charitatez addere afflictionem afflicto: quod non licet. l. dim⁹. ff. de of. preſi. ¶Tertiũ qꝫ ſit p̃ndẽs qꝛ magna mentis leuitas redderet cõtractũ illicitũ. ¶Quartum qꝫ ille qui vendit vel emit plus debito poſſit donare ar. c. ij. de dona. ſi vero hec quatuor nõ concurrant tunc nõ licet emere vel vendere niſi iuſto p̃cio ꝛ ſcienter notabiliter plus vendens vel minus emens peccat mortaliter ꝛ tenetur ad reſtitutionem qõ quidem p̃tium debet attendi ſm cõem eſtimationẽ vt dicit. l. p̃tio. ff. ad. l. falcidiã. gl. in. c. hoc ius. x. q. ij. ꝛ eam ſequũt cõiter doc. Qũo aũt iſta eſtimatio debet fieri qñ non eſt cõtractus talis commertij dico qꝫ penſatis ratis laboribꝰ ꝛ periculis in dicto boni mercatoris determinabitur qꝛ alia regula nõ poteſt dari ꝛ hoc in re mobili. Jn immobili vero eſtimatur ſm fructus ſm gl. ꝛ Bar. in. l. ij. C. de reſcin. ven. quez ſequuntur communiter doc. ꝛ tali p̃tio deberet vẽdi ꝛ emi de hoc vide. j. Eſtimatio. §. j. cũ ſeq. Si tamen predicta cõcurrunt crede ſibi vt mobiles emi poſſe ꝛ vendi. ꝛ no. qꝫ quo ad valorem attẽdi debet tẽpus contractus emptiõis vt in d. c. cum dilecti. ꝛ. d. l. ij. C. de reſcin. ven. niſi ſit dubiuz an tpe ſolutionis ſit plꝰ valitura ſm qꝺicam. j. vſura. j. §. xxxiij. aduerte tamen predicta non habere locum quando plus venditur ratione tẽporis quia p̃cium nõ ſoluitur qꝛ licet foret ſciens ꝛ volẽs tamen non excuſaret vſurã vt plenius. j. vſura. j. §. lviij. dicit vide etiã qõ dico. ſ. dol⁹. §. ix. Limita etiã p̃dicta niſi in caſu de quo. j. §. x.

UVA. BHSC. IyR_213

8 ¶ Utrũ vẽditor teneat̃ dicere defectus secretos ementi. Rñ. vt colligo ex dictis p Ange. in leg. si quis cum aliter. ff. de ver. ob. ⁊ Pau. in. c. iniustuz de rer̃ permu. cum distinctione ꝙ aut si sciret. nullo modo emeret puta quia equus habet defectũ talem ꝙ potius staret sine equo ⁊ tunc nullo modo licet celare. Si vero emeret licet nõ ita libenter tunc si nullũ periculũ immineat vel dãnuz emptori ⁊ res nõ vendatur vltra iustũ preciũ attento defectu latente. ⁊ emptor sit industrius nõ tenet̃ ei reuelare nec peccat nõ reuelãdo quãdo solũ facit vt iustũ habeat preciũ ⁊ qđ dico de defectu intellige demistura alterius rei vt puta vino liphato speciebus quib⁹ immiscetur aliud q̃ extimet̃ si aũt imminet periculũ vel dãnũ emptori seu alteri tenet̃ manifestare aliter teneretur ad restitutionez dãni si accideret ar. l. in rebus. §. itẽ qui sciẽs. ff. cõmo. ⁊ l. iulianus. ff. de acti. emp. aduerte tamẽ ꝙ si vendẽs intendit vendere vnã rẽ. ⁊ emens intendit emere aliam in substantia non valet venditio vt si vendens intendit vnum agrum vendere ⁊ emens aliũ emere. l. in venditionib⁹. ff. de cõtrahẽ. em. Idẽ dic in materia vt si vendat̃ auricalcum pro auro. d. l. in venditionibus. Idẽ dic in qualitate substantiali puta in domo q̃ est cõbusta. l. qui tñ. ff. de contrahen emp. Secus in qualitate accidentali vt puta in agro sterili quem credit vberẽ. xxix. q. j. §. his ita respondet̃. Fraudãs ꝟo i q̃titate puta in falsa mẽsuratione vt faciunt tabernarij qui non implent mensuras vel in numeratione ⁊ huiusmodi lz teneat venditio tamen tenetur restituere nec consuetudo excusat eum

9 ¶ Utrũ liceat vendere rem ꝟm ꝙ vendens eam sibi existimat vtilem q̃uis emens nõ libere emat Rñ. ꝙ sic si ex tali venditione tale dãnũ incurrat q̃tum plus vendit vel quando talem affectionem ad rem habet q̃ potius vellet eaz sibi dimitti ꝙ tali precio emi nisi fit in tali habundantia ꝙ gratis teneat̃ proximo subuenire ꝯcor. Tho. ij. ij. q. lxxvij sed nõ liceret vendere tãtũ plus q̃tum erit vtilis emẽti. qz sic herba medicinalis valeret. c. ducatos ꝟm scho. vbi. s.

10 ¶ Utrũ liceat carius vẽdere rem que immutata vẽdit̃ i eodẽ loco quã sit empta vide. j. negocium. §. iij.

11 ¶ Ad quẽ ꝑtinet periculũ rei vẽdite si aliud in pacto specialiter non est deductum. Rñ. vt colligo ex azo. ⁊ gof. ꝙ aut vẽditio est cõditionalis ⁊ tũc ante euẽtũ cõditiõis periculũ perẽptiõis pertinet ad vẽditorẽ sz deteriorationis ad emptorẽ vt in. l. necessario sciẽdũ. §. si pendẽte. ff. de pic. ⁊ cõ. rei vẽ. similiter si vẽditio fit in scriptis ꝙ donec scriptura ꝑficiat̃ periculũ est venditoris. l. cõtractus. C. de fi. instr. limito hoc ver̃ quando cõuenerũt vt nõ valeat anteq̃ scriptura sit facta. secus si simpliciter sit factus cõtractus postea faciũt scripturã Idem dic quãdo venditio sit in genere puta asini qz gen⁹ nõ põt perire. l. i rõne. §. ver̃ ẽ aũt. ff. ad. l. fal. sz sec⁹ eẽt qñ gen⁹ eẽt determinatũ puta ad asinos quos habeo ꝟbi gratia vẽdo tibi vnuz de seruis meis vel asinis ⁊ hmõi. si oẽs pereũt vẽditor est liberat⁹ sicut in legato. d. l. in rõne. §. incerti. hosti. tamen videt̃ tenere ꝙ emptor poterit repetere p̃ciũ quasi sine cã sit apud venditorẽ. secus in legato qz p̃ciũ rei legate nõ est legatũ ⁊ ideo si perijt res legata aliđ nõ debet̃ sz mihi videt̃ ꝙ nec etiã p̃ciũ poterit emptor repetere in casu isto nec excipere vt nõ soluãt nisi vẽditor fuisset i mora qz p̃ciũ nõ est nisi cũ causa. s. emptionis ⁊ idẽ dico sicut quãdo aliquid alternatiue emit̃ puta ticius aut Seius si ticius perijt peribit venditori ⁊ seius erit in obligatione solum si vero ambo sic venditor liber erit ⁊ peribit sei⁹ emptori q̃ solus remãserat facit. l. si i emptione. §. pe. ff. de cõtrahen. em. aut vẽditio fit pure. i. sine cõditiõe ⁊ siue scriptis ⁊ de re certa siue in specie ⁊ tũc ꝟz glo. in. l. j. ff. de peri. ⁊ co. re. ven. dic ꝙ in vino ⁊ ceteris q̃ degustationem requirunt etiam ante degustationem periculum est emptoris. Si vero venditur

UVA. BHSC. IyR_213

nō in specie sed ad mensuram periculū est vēditoris donec sit mensuratū ⁊ ibi multas diuersitates poteris videre sz istud sufficit tibi confessori. Similiter si non exigit degustatione periculū ē emptoris excepto casu publicatiōis quia si publicet̄ ante traditionē vl' post ꝓpt̄ maleficiū venditoris periculū erit ipsi⁹ vēditoris. l. fundus. ff. loc. ⁊ ibi gl. similiter per peccatū. Morā dolū vel culpā periculū est vēditoris puta qꝛ pactum fuit vt teneret̄. Item si fuit imora tradēdi rē si vero tā emptor q̄ꝫ venditor fuerunt i mora posterior mora p̄ponderat prime ⁊ illi nocebit q̄ ad periculum. Limita nisi posterioris more prim⁹ morosus fuerit causa qꝛ sic nō nocebit posteriori casus est iūcta gl. i. l. si p emptorez in fi. de act emp. ⁊ ven. qd̄ no. idē dic si venditor fuit in dolo vel culpa lata seu leui perditionis rei vēdite ꝙ periculum erit suū sicut in cōmodato ⁊ deposito. Et idē dic de deterioratione seu melioratiōe rei vendite qd̄ pertinet ad ēptorē quando res est vendita in specie ꝑm legistas sine numero ꝑm logicos qd̄ idē est secus in fructib⁹ rei vēdite qui pertinēt ad vēditorē donec perfecta sit vēditio nisi vēditor sit in culpa. d. l. curabit nec ob. l. fruct⁹ post. ⁊ l. pe. C. de ac. emp. ⁊ ven. quia loquūtur in pfecta vēditione quam voco perfectam quo ad hoc quando precium est solutum vt habita fides de precio vt not. in glo. l. j. C. de peri. ⁊ cōi rei ven. lz alias sit perfecta quando res est tradita ff. de act. emp. ⁊ ven. l. si quis alienam rem.

12 ¶ Utrum emptū de aliena pecunia sit emētis. Rñ. ꝙ sic si noīe suo emit. l. si ex ea. C. de rei vē. fallit in ēpto ex pecunia ecclesie. xij. q. iij. c. j. ⁊ ij. ⁊ q. v. fixuz. Qd̄ adeo est verum qꝛ si clericus habēs pecuniā de p̄benda emerit predium amplius non poterit illum dare intuitu pietatis lz pecuniam potuisset dare qꝛ statim prediū fit ecclesie siue emerit noīe eccl'e siue suo siue alieno. ca. j. de pecu. cle. ⁊ c. inquirēdum. Similiter dic i empto de pecunia pupilli vel minoris a tutore vel procuratore qꝛ minor sibi vēdicare pōt. l. ij. quādo ex fact. tuto. Idē dic de ēpto ex pecunia militis. C. de rei vē. l. fi. vt ꝓponis. Sil'r dic in ēpto a marito vl' vxore de pecunia sibi ab altero eoꝝ donata si efficiatur nō soluēdo qui donū accepit. l. vxor marito. ff. de dona. iter vi. ⁊ vx. hec limita qñ pecunia non fuit alteri mixta qꝛ si fuisset mixta trāsiret in dominiū etiā furis. l. si alieni nūmi. ff. de solutio. ⁊ sic non esset. ecclesie vel prefatorum.

¶ Qūo pōt pr̄ vendere filium ⁊ qūo liber hō pōt vēdi vide. j. seruitus. §. j. 13

¶ Quid si res vēdat̄ duob⁹. Rñ. ꝙ potior est secūdus si res tradat̄ sibi vl' primus si p̄mo sibi detur ⁊ idē in donatione. l. quotiēs. C. de rei vēdi. nisi primus emisset nomine ecclesie speciale est in hoc vt dominiū acquiratur sine traditione. ar. c. ex literis de consue. ⁊ expresse. C. de sa. san. eccle. l. vt inter diuinum publicūq̄ etiā si secūdus emisset ⁊ ipse nomine eccl'ie quia preferretur primus ff. de procu. l. in cause sed vēditior tenet̄ crimine falsi. vt patet. ff. ad. l. corne. de fal. l. q̄ duob⁹. Si vero ꝑmutauit aut alteri in solutū dederit vel aliter distraxerit postq̄ eā obligauerat tenetur crimine stellionatus vt. l. ij. ff. de cri. stel'. 14 15

¶ Utrū vēdēs vinū q̄ nihil dixit de expeditiōe vasoꝝ possit illud euacuare in terra si emptor non euacuat. Rñ. ꝙ sic si vindemia superueniat vel si vēditor est mercator qui solet vēdere ⁊ emere. ff. de pi. ⁊ co. re. vē. l. j. §. pe. ꝑz. gofre. vnde tu dic ꝑz host. ꝙ si idiget vasis ⁊ eo admonito non vult. potest coram restibus vinū mēsurare ⁊ effundere. Quod limito nisi emptor sit in tali necessitate ꝙ venditor teneat̄ ei subuenire ex debito.

¶ Utrū vēditor teneat̄ de euictiōe emptori. Rñ. ꝑm gl. ⁊ Pau. in. c. si vēditori de emp. ⁊ vē. ꝙ sic: nisi in tribus casib⁹. 16

¶ Primus si in principio litis vel adminus post litem contestatam non denunciauit venditori vt eum defenderet vt. C. de euic. l. emptor fundi. ⁊ l. auctore et. ff. eo. l. si rem. §. fi.

UVA. BHSC. IyR_213

¶Sed quid si sciebat litē motam venditor. Rñ. bar.i.l. denūciasse.ff.d adul. videt sentire q etiam teneatur denunciare. Rō ꝑm eū qr quando denunciatio requiritur ad aliquod faciendum vt in casu isto tunc nō sufficit sibi scientia sola vt.d.l.denunciasse. Cecus esset quando denūciatio requiritur ad simplicem scientiā habendam qr vcz vt regula q̄ certus est de reg.iur.li.vj.r.l.j.ff de act. emp.r vē gl.tamē r Cy.in.d.l.emptor r Dy.in dicta regula qui certus tenēt q nō tenetur denunciare r multi alij tamē tutius est q denunciet p.l.si controuersia in ver. autori. hr̄dine eius enuncia.C.de eui.r sic denūciatio importat non simpliciter iudicare sz per officialē facere ei notum sitem motam vt veniat ad defendendum.

18 ¶Secundus casus quando emptor citatus cōtumaciter abfuit tempore sentētie qr vr̄ cōdēnat⁹ ꝓpter suā cōtumaciaz.d.l.ēptor.r.ff.de euic.l.si ideo.j.respōso. Idē si venditore absente non appellauit a snia.l.herēnius.ff.de euic.

19 ¶Tertius qñ per iniuriā sentētia lata fuit ꝯtra emptorem.d.l. emptor qr iniuria q̄ fit emptori non contingit venditorē.l.si p imprudētiā in prin.ff.d euic. Idem dic si per violentiā extraiudicialiter auferat.d.l.si per r.§.de euic.l.fi.ēt si notarius posuit q obligat se defendere de iure r de facto qr illd de facto itelligitur si lis moueatur de facto non de iure ꝑm panor.vbi.s̄.quia violentia extraiudicialis non venit ꝑm naturam ꝯctus de quo dic vt no.per.Bar.in.l.stipulatio ista.ff.de verb.ob.

20 ¶Addo quartū casuz qñ ēptor cōpromisit r cōtrariā sententiā reportauit.l. si dictū.§.si in arbitriū ꝯpromisero.ff.de eui.itellige hoc verꝝ si volūtarie ꝯpromisit qr secus si coactus.s. vel a statuto q sic vult vt inter consanguineos ꝯpromittat r hoi denunciauit venditori ꝑm bar.in.d.§.si in arbitrum. r bal.in.l.j. C.de peri.et co.rei.ven. ¶Quintus casus qñ emptor potuit vsucapere r non vsucepit.di.l.si dictum.§.si cum posset.

¶Sextus casus si rē alienam scienter emit nisi de euictione specialiter sibi cauerit.l.si fundū.C.de euic. ¶Septimus si aliquid casuale cōtingat.C.eo.de leg. l.fi.de re.eccle.nō alie.c.ad nostram.

¶Octauus si vēdidit nō sua voluntate sz necessitate vt in gl.j.l.emptore de eui.vide alios casus p host.in sum.e.ti.

¶Quid si fecit pactū vēditor q nō vult teneri de euictiōe.Rñ.nihilominus tenebitur ad preciū re euic.l.exempto.in.fi. ff.de ac.emp.qd limitat Lud.d ro.i no. qñ pactū fit in genere.s.a quocūqz euincatur sec⁹ si specificat psona vel cāvna: qr tūc etiā nō tenebit ad p̄ciū casus ē.i l.q̄ libertatz in p̄n.ff.d eui.r ibi gl.d hoc.

¶Sed.q̄tum tenet vēditor emptori re empta euicta in casib⁹ in quib⁹ tenet d euictiōe.Rñ.q in simplum tm̄ r si fuit i vendēdo tenet etiā ad interesse in foro tamen cōtentioso in rebus preciosis arbitrio iudicis cogitur duplum promittere aliter cōdemnabitur in duplū precij cōuēti.ff.de euic.l.ij.r.l.emptori.

¶Utrū venditor teneat ad oēs expensas quas emptor fecit in iudicio qr eum nō defendit vēditor postq̄ sibi hoc denūciauit. Rñ.pau vbi.s̄.q sic siue obtinuerit.siue nō vt i.l.j.C.d euic.r.l.vēditores.ff.de v̄.ob.r vtrobiqz per bar.secus si non denunciasset venditori litem motam. 23

¶Utrū emens domū ꝓ centū in q̄ post ea inuenit thesaurū valentem ducenta teneat.Rñ.lud.d. Ro tenet q sic r dicit se consuluisse r obtinuisse in curia q in hoc habet locū remediū.c.cū cā d ēp.r vē.l.q rescidatur ꝯctus vel restituatur plus sz ꝯtriū de iure ē veri⁹.s.q non teneat rō qr thesaur⁹ est res mobilis abscōdita ab ignotis dñis tpe vetustiore vt.l.vnica.C.d thesauris.ergo domin⁹ null⁹ erat ipsi⁹ vt casus ē i.d.l.j.r.l.nūq̄.§.thesaur⁹.ff.d acq̄.re.do. Sic.ergo remanebim⁹ in dispōne iuris ꝯmunis vt fit dñi soli si data opera vel a casu inuenit in suo vel si data opera in alieno solo erit dñi soli si v̄o a casu erit medietas dñi soli alia iuētoris vt in.d.l.vnica 24

cum ergo

UVA. BHSC. IyR_213

cū ergo ifte emptor fit dñs soli erit su⁹ de hoc casus est in.l.a tutore lūcta glos. ff.ō rei vē.vbi pecunia inuēta per modū thesauri cedit emptori. Secus si nō eēt per modū thesauri vt mutata ab aliq̄ in muro vt dicit text.in.d.Ḡ. thesaurus qz tūc nō esset temporis nec ob.q̄ vēditor nō vēdit thesaurū qz concedo: sed ftamus in dispositiōe iuris cōmunis vt cedat dño soli.z hoc habeo p idubitato si emptor nihil sciebat ō thesauro sz si sciebat z propterea emit tūc videt dubiū. Nicolaus tñ ō lira super Mat hei. xiij. i illa parabola ō thesauro. z.s. Th. scōa secunde.q.lxvj.ar.v. videnī tenere q̄ licite ematur z de subtilitate iuris ē vez q̄ pōt licite fieri sz de equitate videreī q̄ aliquā partē deberet dare vēditori: vide de hoc si placet quod not. in.l.si quis cum aliter.ff.de ver.ob. sed quo ad conscientiam ex quo sciebat vī inuenisse et si a casu sic medietas erit sua. si vero a proposito sic totum cedet domino soli. vt di.l. vnica.

25 ¶Cū hoc sit q̄ iura nō cogāt rescinde re cōtractū emptionis vel supplere instā pciū: nisi qñ deceptio est vltra vī citra dimidiā instī pciū vt. Ḡ. dolus. Ḡ. ix. cui datur electio tūc. Rñ. q̄ qñ est vltra dimidiā electio erit vēditorī fm Azo. p arg. a cōtrario qñ est citra dimidiā tūc est emptoris vt no. Berna. in.c.cū dilecti. z.c.cū causa de em. z no. pa. in.d.ca. cū dilecti q̄ si periret res empta minꝰ dimidia piret emptori qz cuz duo sunt in obligatiōe alternatiue vno perēpto remanet alind. l. plerūq̄. ff. de iure do. z l. fi chū. ff. de ver. ob. Et idē dic quādo est plus vēdita q̄ periret vēditori p eā dē rationem tñ predicti non tenenī nisi ad restituendum id plus quo vendidit vel supplere illud minus quo emit vsq̄ ad instī pciū z poterit agere deceptus vsq̄ ad. xxx. annos sine agaī cōditione ex. l. ij. C. de rei vē. q̄ conditiones cū sint p sonales sūt ppetue. Sine agaī ex eo cōtractu. s. ex vēdito. vt no. Pano. z Inn. i d.c.cū cā. Si vero agereī officio iudicis vt volunt aliq̄ sic non posset agere nisi vsq̄ ad quattuor ānos qz vsq̄ ad illud tēpus daī restō in integ. l. vl. C. ō i integ. resti. pa. tñ vbi. Ḡ. vult q̄ etiā si agatur offō in dictis daī vsq̄ ad. xxx. an.

¶Utrum mercator q̄ scit plures alios 26
post se venire teneatur mi nus vēdere q̄ sit cōmunis existimatio vel dicere q̄ plures veniūt. Rñ. Tho. secunda secūde. q. lxvj. q̄ non nisi de perfectione

¶Quid de mercatoribꝰ q̄ inter se cōe 27
niūt z vnus solꝰ vēdat. Rñ q̄ si hoc fa ciūt in lesionē reipublice sunt damnādi perpetuo exilio z bonis spoliādi. vt. C. de mono. l. vnica. Secus si facerēt propter aliquē finē honestū: qz liceret ō ista materia habes. Ḡ. dolus. Ḡ. ix. z. j. negotiando z. Ḡ. arg. Ḡ. j.

¶Utrū ille cui datū est aliq̄d ad vēden 28
dū p. x. z vēdidit p. xij. teneat illa duo. restituere dño rei. rñ. q̄ nō qz si illa duo sunt vltra instī pciū tenetur restituere emēti fm ea q̄ dixit. Ḡ. vij. si vero nō excessit instum pciū sed sua industria habuit sic sibi acquirit. nec ob. q̄ datur ei certa merces p labore: qz illa datur vt inueniat emptorē p. x. z sic non teneī necessario restituere. secus si daret sibi simpliciter vt vēderet: qz teneī vēdere meliori pcio q̄ pōt z totū dare domio ex quo mercedem habet pro labore.

¶Quid de vendente possessionem vel 29
emēte infra tales confines que est plus vel minꝰ quam sit dictum vide. Ḡ. donatio. Ḡ. xl.

¶Querit de. q. q̄tidiana vtrū valeat vē 30
ditio seu aliꝰ cōtractus collatꝰ in alterī⁹ arbitriū. Rñ. q̄ si ē incerta psona cuius arbitrio cōmittit non valet. l. si mercēs. Ḡ. j. ff. loc. nisi in casu q̄ simpliciter fuit cōmissum i arbitriū boni viri: qz tūc intelligitur i arbitriū iudicis. l. vir bonꝰ ff. iudi. sol. z sic vī cōmissum i certā psonā. Si ꝯ psona cui cōmittit est certa: tunc sz varia sit opi. in. l. vēdētis z emētis. C. de cōtrahē. ēp. tñ. hic fm do. Lucā de grassis in. l. si qs arbitratu. ff. de ver. ob. q̄ sine substātialia cōtractꝰ vt puta pcio in vēditione z similia. Siue accidēt alia puta venditur seruus si rōnes

r

UVA. BHSC. IyR_213

reddiderit ⁊ hmōi cōmittantur in arbitrium certe ꝑsone vcz ꝯtractus si ille voluerit arbitrari: nā sicut substantiale vltime volūtatis pōt ferri in arbitriū heredis.l. si sic.ff.de leg.j.ita i ꝯctib⁹.l.si sernum filij.§.eū qui.ff.de lega.j.⁊ pro hoc vr̄ casus in.l.si libertus iurauerit.ff.de ope.lib.vbi vlz ꝓmissio liberti facta de opibus ad arbitriū pr̄oni.⁊ si male arbitrat⁹ fuerit pōt cogi vt arbitret̄ sicut bon⁹ vir sic in ꝓposito q̄ si arbitrari noluerit vel nō pōt sic non valebit.§.p̄c ū. insti.de ēp.⁊ vē.si vero mortu⁹ fuerit alter cōtrahētium si fuit cōmissum sup̄ contractu ꝑficiendo non poterit arbitrari. Si vero sup̄ cōtractu perfecto sic nō expirat eius arbitrium.sed sicut contractus trāsit ad heredē.ita obligatio de stādo arbitrio dicte ꝑsone ꝑm Ber.i.d.l. si q̄s arbitratu.

¶ Quō aūt cōtractus ēptiōis ⁊ venditionis rescindatur ꝓpter doluz hēs.s. dolus.§.ix. vel propter minoritatē p̄cij qn̄ est citra dimidiā iusti p̄cij: vel ꝓpter alias causas vide Hosti. in sum.eo.ti.⁊ Azo.in.sū.C.de rescin.vē. qr parū ad cōfessores.sed sufficit quod dictum est.

¶ Emunitas vide ifra immunitas.

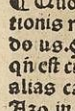

Enormis iniuria qn̄ dicat̄.Rn̄. c.cū illorū de sentē. excō exēplificat si mēbrū mutiletur si effusio sanguinis fit.Et itelligūt doct.ibidē quādo effusio ē i abūdātia:⁊ de mēbro de q̄sanguis de facili nō exijt.Itē si in ep̄m aut in abbatē vel p̄latum seu superiorē sit iniecta manus insti.de iniur.§.atrox.dicitur si quis vulneretur.Intellige si vulnus eget medicamine cyrurgie vel emplastrorum seu aliorum medicinalium secundum Mona.Item si quis fustibus ceditur si in theatro vel foro aut in conspectu indicis verberetur.Item ꝑm alios si in ecclesia vel cimiterio aut dormitorio verberetur arg.de sentē.excom.c.cum pro causa.xvij.q.iiij.quisquis.⁊.§.qui autē Item si sacerdoti induto vestibus sacerdotalibus.C.de iniur.l.atrocez.Sz breuiter dic ꝙ iniuria dicitur enormis.

¶ Primo ex persona ⁊ in iure nō habemus expressum nisi ꝙ dictuz est.in d. c. cum illorꝝ.⁊ in.d.l. atrocē ⁊ insti. de iniur.§.atrox.⁊.ff.e.ti.l.pretor.§.atrocem. vbi dicitur de magistratu parēte ⁊ patrono:ep̄o prelato. ⁊ sacerdoti induto. vt.s̄.dictū.est. ¶ Secūdo ex loco vt puta si in cōspectu p̄toris fiat seu prelati vt in.d. l. p̄tor ⁊ in theatro vel foro vt d.§.atrox.⁊.l.sed est questiōis in princ. ff.de iniur. ¶ Tertio ex tempore:⁊ hoc est arbitrarium.vt puta ludi vel magne festiuitatz. ¶ Quarto ex re puta ex vulnere vnde dicit.l. vulneris magnitudo atrocitatem facit ⁊ nōnūq̄ locus vulneris:veluti oculo ꝑcusso. hec ibi. ff. de iniur.ita incipit.

¶ Quinto ex modo.vnde dicit pa.in.c. cum illorꝝ de sen.excō. ꝙ ꝑcussio in ecclesia vel in platea ⁊ excessus notorius dicitur enormis.d.§.atrox. ⁊ quod episcopus non potest eum absoluere ex talibus iniurijs notorijs factis ecclesiasticis personis.

¶ Sz q̄s habebit arbitrari an sit enormis iniuria. Rn̄.ꝙ ille q̄ hz absoluere pligare an sit sue iurisditiōis: vt puta possit eū absoluere vl̄ ne.ar.c.sup̄ lr̄is. de.rescrip.⁊.l.si q̄s ex aliena. ff. de iud. Sed caueat vbi ius determinauit atrocē ne ipse velit leuē arbitrari qr nō absolueret sed deciperet. Secus vbi ius non determinat.

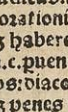

Episcopus grece latie speculator intepretat̄:vt dr̄ xxj.di.c.cleros.⁊.viij.q.j. q̄ ep̄atu specular̄ em̄ dz mores ⁊ vitā ppl̄i sibi subiecti ⁊ itēdere ad eorꝝ salutē vn̄ episcopus hec negligēs est in peccato mortali et dicit̄ canis impudicus.ij.q.vij.qui nec.⁊ debet lectiōi ⁊ orationi vacare vt in.ca. ep̄i ibidē.nec dz habere familiaritatez praui hois vt in.c.ꝑuenit eadē cā ⁊ qōne imo p̄sbyteros:diacones: clericos boni testimonij dz penes se habere vt in.d.c.ep̄i ⁊.c.cū pastoris. et de conse.di.j.cap.ep̄s deo.

UVA. BHSC. IyR_213

Adde de ꝓcētis in hoc.§.2 q̄ epūs di
cat ꝑses ciuitatis no.i.l.illicitas.§.qui
vniuersas .ff.de offi.ꝓte.Bald.in.l.sine
pars in.fi.C.de.dilā.vbi dicit q̄ dicitur
maiozib⁹ magnatibus ciuitatis.2 dicit
ꝑsona illustris.no.Bar.in.l.oēs ꝑpi in
fi.q.j.q.patri.ff.de iust.2 iure.imo pō t
dici serenissimus vt no.gl.2 Car.in cle
men.in pleriscq̄.de elect.

¶Utrū ꝓncipal⁹ debeat itēdere multi
plicatiōi tpaliuz.Rñ.fm Tho.i quoli
bellis.q̄ nō.ſz ei⁹ ꝓpria 2 ꝑcipua cura
dz esse circa custodiā gregis sibi ꝓmis
si oiādo:ꝑdicādo.sacrā dispensādo:2
sua iuxta qđ res exigit erogādo.pōt
tamē intēdere multiplicatiōi tpaliū
ad vtilitatē eccl̄ie quādo opportunitas
adest.2 fieri possit sine dāno spūaliū no
tabili alias no.Alex.aūt.ij.ij.ti.de.aua
ritia dicit q̄ epūs nō pōt congregare ad
sui tuitionē siue ecclesie sicut rex poteſt
ſz debet cōuertere res ecclesie in vsum
ecclesie qđ facit pauperibus dādo.Rō
est qz rex ad hoc cōstitut⁹ est vt subd
tos in pace teneat 2 defēdat ab aduer
sarijs 2 ideo pōt ad hoc cōgregare.nō
sic episcop⁹ sed vt faciat bonū ecclesie.
qđ facit dādo pauperib⁹.facit.xij.q.ij.
surū.vñ.ſz Tho.ij.ij.q.clxxv.quod si
bona ecclesiastica nō dispensat in pios
vsus.sed notabiliter deficit peccat mor
taliter.Secus si i modico deficiat.Addit
tñ q̄ si necessitas nō imminet ꝓ pau
peribus q̄ poteſt reseruare in futurum
vel emere possessiōes vt tpe necessita
tis ꝓuidere possit.Bona.vero patrimo
nialia poteſt tenere ad libitum.

2 ¶Utrū liceat appetere epatum.Rñ.q̄
nō.viij.q.j.d epatū ibi dicit loc⁹ supior
sine quo ppls regi nō pōt.2.si ita reti
neat atq̄ administretur vt decet:tñ in
decēter appetit quādoꝛem otiū suncti
queritꝰ gratia ſitatis negocij iusti ſu
scipit;necessitas charitatis quā sarcinā
si null⁹ iponit ꝓpriēde atq̄ intuende
veritati vacādū est.Si aūt imponit ſu
scipiēda est ꝓpter charitatē necessitatē
Sz nec si oio veritatis delectatio dese
rēda:sed subtrahatur illa suauitas:vt
nō oppꝛmat iusta necessitas.hec Aug.
ex quo post q̄ appetit illicite:2 quādo
sit mortale vide.§.ambitio 2 ꝓtio obla
tus recusat cū pcō mortali si est dign⁹
2 eque dignus non est cui debeat dari
Facit similiter ad hoc.c.i scripturis ea.
causa.2.q.vide.§.electio.§.xxx.

¶Quā iurisdictionē habeat vide de off. 3
ord.p totū.qz ad confessores nō pertinet 4
¶Utrū epūs possit cōcedere auctoritatē
nō epūs quā ipse hz.Rñ.ꝑa.m.c.acce
dētibus de excess.ꝓla.q̄ nō ea que spec
tant ad ordinē epalem sicut ordinare
chrismare:cōsecrare:2 similia q̄ no.in.c.
ḡnus.ixviij.di.2 in.c.aqua.de consec ecc.
vel alta.Ea vero q̄ spectāt ad dignitatē
epalē bene pōt sicut cognoscere de cā
matrimoniali inungere publicā pniam
cōcedere,indulgētiam indicare de cleri
cis 2 hmōi vt.xv.q.ij.visis ꝓter insig
nia vt vsus mitrie 2 pōtificalium que
solus papa ꝓcedit arg.c.vt apostolice.
de priui.li.vj.ea etiam q̄ sunt iurisditio
nis pōt cōcedere ḡnus nudum sit cōse
crat⁹ nec sacerdos fm eūdē.ꝑa.vbi.§.
post Jo.an.2 cal.vt ibi no.pa.

¶In quib⁹ pōt epūs dispēsare.vide.§. 5
Dispensatio.§.v.

¶Utrū epūs cadat in penam suspensio 6
nis aut interdicti.Rñ.q̄ nō ex nulla ꝑti
tutitione nisi in ipsa de ipsis epālibus fiat
specialis mētio.Similr nec eoꝝ supio
res.vt.i.c.qz periculosum de sen.ex iūb.
vj.Idem dic de suspēsiōe a beneficio a
iure posita vt in.c.si cōpromissarius.§.
hmōi de elec.li.vj.Sec⁹ de excōicatiōe.
ve no.d.c.quia periculosum.

¶Utrū epūs possit dispēsare in plurali 7
tate bñficiorum.vide.§.bñficij.§.xxxviij.

¶Utrū executiōe denoluta ad epūs p 8
pter negligētiā executoris teneat epūs
seruare formā quā tenebant executo
res.Rñ.Bar.i.i.si.puellā.C.si man.its
fu.ali.q̄ sic.2 facit tex.i.cle.j.de supplē.
negli.prela.et ꝗđ no.Joab.an.in.c.pu
blicato.de elec.

¶Utrū mortuo epo expiret officiū vica 9
rij.Rñ.ꝑa.in.c.j.ne sc.va.q̄ sic.vt not.
glo.in.cle.fi.de procura.Idem videtur

UVA. BHSC. IyR_213

de officio prioris constituti ab abbate mortuo abbate.ar.ex no.in.d.cle.fi.secus si cōstitutus esset ab abbate cū capitulo ar.c.ij.de statu.regu.

10 ¶Eps in sinodo dz cōstituere aliquos idoneos viros p totā diocesiz quos dz iuramēto astringere ad denūciādū sibi vel p eū misso q̄cq̄d ppēderint fieri cōtra volūtatē dei ⁊ totā christianitatē q̄ ptineat ad iurisditionē ecclesiasticā vt habetur in.c.eps in sinodo.xxxv.q.vj. et tales appellantur testes sinodales.

11 ¶Eps pōt cogere religiosos mēdicantes vt vadāt ad pcessiōes.c.nimis praua.de exces.prela.Ex quo dicūt hoc.q̄ ex quo prohibetur eis ne ex leui.causa cōpellent eos ire ad pcessiones sequit q̄ ex magna ⁊ graui cā possūt vtputa nouo introitu epi vl' legati vl' imminēte peste aut alio flagello.vel in gñalibus letanijs q̄ sunt tres dies rogationum hoc no.Pa.i.c.dilect⁹ de of.or.q̄ est verū nisi speciale priuilegium habeant.

12 ¶Eps in ecclesijs baptismalib⁹ dz ordinare magistros q̄ doceāt pueros in studijs lr̄aꝝ liberaliūq̄ artiū assidue vbi necessitas occurreret. xxxvij.di.de quibusdam.

13 ¶Eps singulis annis sinodum teneat admonēdo clericos ꝯstitutiōes legēdo ⁊ laicis p̄dicādo.vt.j.q.j.placuit.itē singulis annis si pōt visitet oēs ecclesias monasteria.⁊ hospitalia sibi subiecta.

14 ¶Eps tenet deputare i eccl'ijs chathedralib⁹ ⁊ alijs cōuentualib⁹ viros idoneos ad p̄dicādū ⁊ cōfessiōes audiendū aliter peccat mortaliter.sil'r qñ ipse nō pōt ꝓpter amplitudinē diocesis vel alia occupatiōe tenet habere viros potētes in opere ⁊ sermone q̄ visitēt q̄ doceāt vice eoꝝ plebes sibi cōmissas ⁊ eis prouideāt de sustētatione.vt in.c.inter cetera.de offi.ordi.

15. ¶Eps dz quos vult ordinare inquirere primo de etate debita ad illum ordinē.dic vt.j.etas ⁊ de literatura.Naz ordinās subdiaconū vl' diaconū q̄ nescit officiū videt peccare mortal'r qz p̄bet ei cām peccādi mortal'r.Quātū ꝟo ad illos quos ꝓmouet ad curā aīarū habeāt sciam necessariā de quo.s.ꝯfessio. iiij.§.iij alias peccat mortaliter.Itē nō ꝑmittat q̄ notari⁹ petat salariū i scribēdo ordinādos.qz ꝓhibitū est.j.q.ij.sicut epm.intellige ꝟm gl.ibidē quando est salariatus al's pōt accipe aliq̄d duz modo eps nō participet in lucro lz contrarium teneat glo.ibidem.

16 ¶Eps pōt q̄rere de titulo beneficij sui subditi si nō cōsensit in eū vt voluit Feder.consilio.xcviij.⁊ idē dic de quocūq̄ alio cuius interest.

17 ¶Eps eccl'astica officia nō dz ꝯmittere ꝓpinquis nec administrationē rerū eccl'iasticaꝝ.vt in.c.iudicatū est nobis lxxxix.di.cū.c.se.sz iconom⁹ dz esse.clericus honeste.vite vt ꝓbat ea.di.p totū.

18 ¶Eps in cōferēda beneficia dz attēdere vt det dignis aliter peccat mortaliter ꝟm Tho.⁊ Alber.in.iiij.facit quod not.lxj. .d.c .in sacerdotibus.

19 ¶Epus in publico dz lineis vti:nisi sit religiosus super indumētis.vt in.c.cerici officia de vi.⁊ hone cle.

20 ¶Eps tēpore interdicti pōt celebrare. ⁊ celebrari facere vbicūq̄ ⁊ audire diuina vt in.c.fi.de priui.li.vj.Qd limita. vt in.c.q̄ nōnullis.de priui.interdictis exclusis.submissa voce ianuis clausis. et campanis nō pulsatis.⁊ ipe spāliter non sit interdictus.vel nō fuerit causa ipsius interdicti.

21 ¶Eps pōt vbicūq̄ cum altari portatili celebrare ⁊ celebrari facerere.d. c.fi.

22 ¶Eps nō seruans canones vel nō faciens seruari est periurus.no.Pa.in.c. ego.de iureiu.allegat gl.i.c sacerdotes el.j.ij.q.vij.q̄ dicit.q̄ a p̄lato nō seruāte canones potest recedi sicut ab excōicato receditur ⁊ p̄ciso.Qd intelligit dictus Pa.verū quādo ex cōtemptu nō seruat nec seruari facit alias secus.

23 ¶Utrum episcopus pro persecutione sui corporis possit fugere.Rñ.ꝟm sanctuz Tho.ij.ij.q.cxxxv.ar.v.q̄ vbi subditorum saluus exigit persone presentiā non potest fugere propter aliquod damnum tēporale vel corporale,immo

UVA. BHSC. IyR_213

tenet sicut bonꝰ pastor aiaz ponere ꝓ ouibus suis vbi ꝟo sufficiēter in absentia ꝑ aliū posset saluti subditoꝝ ꝓuideri. tūc licite posset fugere: nec est mercenariꝰ tūc. hoc idē pz. i. c. scitaris. vij. q. j. vide Inno. in. c. nisi de renū. ⁊ gl. in. §. hoc etiā tūc obseruandū. vij. q. j.

24 ¶ Epalis dignitas liberat a cōditione seruili ⁊ ascriptitia. liiij. di. si seruꝰ sciente. el. ij. ⁊ etiā a curiali ꝟz canones vt tenet gl. in. d. c. si seruus.

25 ¶ Eps si hz iurisdictionē tpalē i aliq̄ loco dz constituere indicē laicū q̄ in cā ꝑcipue criminali faciat iustitiaz ⁊ pōt etiā in spāli sup aliq̄ maleficio delegare vt faciat iusticiā. ⁊ nō efficit irregularis dūmō ꝑ suā rñsionē neq̄ directe vel indirecte indicet iudici ꝙ debeat penā sanguinis irrogare. sz solū in genere ꝙ faciat iusticiam. ⁊ ꝙ si dubitat consulat ꝑuos iudex aliter esset irregularis. c. literis de ex ces. ꝑla. Tenet tñ Ro. ꝙ etiā pōt dicere ꝙ puniat reū ꝟz ꝙ ius vult dummodo nō exprimat de morte vel de mutilatione vt etiā no. hug. di. iij. c. ois aūt lex. presens tamē nō dz esse vindicte sanguinis. vt in. d. c. ex literis.

86 ¶ Utrū eps peccet mortaliter rñdēdo in ordinatione sua cū interrogat vtruz sciat nouū ⁊ vetus testm̄. ꝙ scit. Rñ. ꝟm Ri. in qnol. iij. q. xxiiij. ꝙ sic si ē ita ignarus ꝙ nesciat in generali mandata dei articulos fidei virtutes: ⁊ vitia etiā sacramēta. qꝛ tūc mētit ꝑnitiose. Si vero nō est ita ignarus q̄n sciat vetꝰ ⁊ nouū testm̄ q̄tū ad ea q̄ necessariū est scire ꝑlato ⁊ sine quoꝝ scia nō pōt conueniēter exeq̄ offm̄ suū tūc nō credit ꝙ peccet mortaliter licet in alijs sit indoctus qꝛ videt ꝙ cōsuetudo sic solum velit.

27 ¶ Utrū religiosus ꝓmotus in episcopū teneat ad obseruātias regulares. Rñ. qd sic. vide. j. monachus. §. vij. religiosus. §. xxxiij.

Errare est alid ꝓ alio putare. Unde Aug. xxxviij. disti. in. c. q̄uis inquit. Quisquis se extimat scire ꝙ nescit ꝓ ꝟo q̄ppe approbat falsum ꝙ erroris est ꝓpriū. ad idē. xxij. q. ij. in quibus. Et ideo in. d. c. q̄uis dicit ꝙ nō est consequens vt cōtinuo erret quisquis aliquid nescit.

¶ Utrū error sit pctm̄. Rñ. ꝙ i his que non pertinent ad regnuz dei capesceñ. vel non: sic non est pctm̄ aut si est minimum est vt in. d. c. in quibus. 1

¶ Errantes nō vident consentire. l. nihil consensui. ff. de reg. iu. rō hr̄. j. matrimoniū. iij. impedimento. iiij. in prin.

¶ Error iuris an excuset a dolo ⁊ cōsequēter a pena q̄ debet ꝓpter dolū. Rñ. ꝙ sic vide. s. dolus. §. j. 3

¶ Error cōis aliqñ facit ius. ar. xcv. dis. c. ecce ego quasi in fi. ⁊ in. l. barbariꝰ. ff. de offic. preto. 4

¶ Errorē suū quilibet debet corrigere xxxv. q. ix. §. qꝛ ergo. ⁊. §. seq. 5

¶ Error qñ dicat intollerabilis. Rñ. qñ aliquid communiter vel in suo genere est peccatum vt in. c. venerabilibus. §. potest de sen. exc. lib. vj. Uel si cōtineat aliquod impossibile vt in glo. c. ꝑ tuas de sen. excom. vel contra ius vel legem vel excommunicet quia bonū facit puta eleemosynam vide in. d. glo. 6

Erubescētia de bono est pctm̄ ⁊ filia accidie ⁊ cōtingit quadruplicit. ¶ Primo cū erubescit de defectu natura vt puta qꝛ est claudꝰ ⁊ hmōi: ⁊ hec est peccatū si est nimia. lvj. di nasci. ⁊. c. nunq̄ erubescamus. ¶ Secūdo cū erubescit dicere veritatem. vt ꝑdicare testificari: corrigere. Et hec aliquādo est mortalis si non facit quādo tenet de ꝑcepto. ¶ Tertio cum erubescit cōfiteri mortalia peccata ⁊ si omittit ꝓpter hoc mortalis est. ¶ Quarto cum erubescit ieiunare orare. ⁊ huiusmodi. ne dicatur sanctus. ⁊ hoc est peccatum veniale quando omittit non necessaria secus quādo necessaria. quia mortale.

Etas determinata requiritur in multis necessaria iure ita ꝙ non tenet gestum ante.

☞ Adde de his notatis et

UVA. BHSC. IyR_213

quotuplex sit etas gl.i.l.hereditatū.ff. ad.l.fal.Cy.ꝛ docto.in.l.si infanti.C.de iure delib.Flo.in.l.inuiti.ff. de te.ꝛ Bal. in.l.fi.Ḣ.si aūt.C.de bo.q̄ l b.ꝛ p quē de beat.pbari.no.gl.Bart.Bal.ꝛ alij in .l. si minorē.C.de in integ.restit.

1 ¶Et.ꝙ.sp̄salib⁹.vij.annox cōpleto rū.vt in.c.vnico.de desp̄ō. impu.li.vj.

2 ¶In matrimonio ꝙ.vij.annox in femina.ꝛ xiiij.i masculo: nisi malitia supleat etatē.ꝙ tūc ē qñ sunt potētes ad coeundum simul.vt no.in.d.c vnico.

3 ¶In voto religiōis seu pfessiōe fienda req̄rit.xij.in mulliere.xiiij.in masculo|cōplet⁹ vt hr̄ō mulliere i.c.cū virde regula.ꝛ in.c.puelle.xx.q.j.ꝛ in.c.puella.xx. q.ij.de masculo.i.c.significatū de regula.ꝛ in.c.j.de regula.li.vj.Fallit in.casu de quo.j.Nouicius.Ḣ.ij.

4 ¶In ordinib⁹ capiēdis ꝑme cōsure est vij.annox ꝑpletox vt in.c.in singulis. lxxvij.di.ꝛ etiā triū minox ordinū vt in d.c.in singulis.ꝛ quicūq; cōferrēt ante ꝑdictā etatē nisi religionē itraret susp̄ē sus est ipo facto ꝑ annū a collatiōe eius dē ordinis de tē.or.c.null⁹ li.vj. Accolli tat⁹ post.xij.annū vt in.d.c. i singulis. Subdiaconat⁹ ē.xvij. annis inchoat⁹. Diaconat⁹ ꝙo.xx.presbyterat⁹ xxv.vt in cle.gñalē.ō eta.ꝛquali.or.Si tñ ordinet añ dictā etatē ds̄ suscipit q̄dē cara cterē ordinis:sz non executionē ex̄cs ad cōpletū tp̄s.vt in.d.c.cle.generalē. nec eps̄ pōt dispēsare vt ibi no. in glo.

5 ¶In bñficijs regularib⁹ in abbatissa. xxx.annox cōpletox.silr̄ꝛ i priorissa seu mr̄e vl̄ ministra.que hz regere mōasteriūvt.i.c.idēnitatib⁹ de elec li.vj.In abbate.xxv.annox iceptorū.p.c.cū i cūctis i.Ḣ.iferiora de ele.vbi.regul⁹ ad q̄s libet dignitatē obtinēdā req̄rit illud tp̄s iz nō de abbate sit aliq̄d speciall⁹ exp̄ssuz In priozatu collegiato.i.q̄ hēat sub se collegiū.xxv.annox iceptox ar.cle.ne i segro.Ḣ.cetex de sta.regu.in ꝑozatu ꝙo nē quētuali si hz curā aiax quā hēat p se exercere req̄rit.xxv.annox.iceptorū qr opz sit sacerdos. Sec⁹ si nōhz p se exercere tūc sufficit etas.xx.annorū cōpletox.d.Ḣ.cetex. In priozatu aūt q̄ nō hz curā aiarū req̄rit etas.xiiij.ānox ꝑpletox.qr opz sit pfess⁹.c.null⁹. de elec.li. vj. Et ita tz ꝑa.l.c.sup in ordinata. de pb.iz Fed.dicat sufficere etatē.vij. ānorū cui nō credo.qr opz sit pfessus i religione. vt dictū ē in bñficijs secularib⁹ q̄ habēt dignitatē.in eṗo. xxx. ānox cōpletox.c.cū in cūctis.dc elec. In ferioza ꝙo eṗatu requirūt q̄ attigerit.xxv. annū.d.c.cū in cūctis.Ḣ.inferioza. Et si ecclesia curata cōferat ei q̄ nōattigit.xxv annū ipso iure vacat nec eps̄ pōt dispēsare.c.iz.canō.de elec.lib.vj.Sz bñ eps̄ pōt dispēsare i dignitatib⁹ vel pſonatibus curā aiax nō habētib⁹ vt.xx.anno cōpleto habeāt.c.ꝓmittim⁹ de eta.ꝛ q̄l. li.vj.In bñficijs vero simplicibus sunt opiniões sz mihi placet opi. Calde. q̄ sequit̄ ꝑau in.c.sup iordinata de ꝑb. q̄ si bñficium sonat in nomē rectozie vt puta qr est ecclia vel capella p se stans hñs ad regimē clericum.tunc requirat etas.xiij.annorū ꝑpletox.vt in.c.ideorū.de eta.ꝛ q̄luta. qr q̄ nescit se regere nec ecclesiā. Si ꝙo nō sonat rectoriā sz est beneficiū in ecclesia tūc si req̄rit maturitatē consilij vt in canonicatu ecclie cathedralis.hoft.ꝛ Ar.tenēt q̄ requiritur etas.xxiij.annorū qr non pōt iura sapientiū tractare ficut dicimus in milite volēte testari ante illā etatē.in.l. licet.C.de test.mili.si ꝙo nō requirit maturitatē cōsilij.tūc.vij.annox est etas.ꝛ ista sunt beneficia in multis ecclesijs pro clericis pueris.

¶In electionibus monialiuz requirit 6
etas.xij.annox cōpletox.aliter nulla admittit̄ ad eligēdū.vt in.c. idēnitatib⁹ de elec.li.vj.In iuramēto ꝛ testimonio requirit pubertas.vt not.in.c.parnuli.xxij.q.v.ꝛ in.c.testes.iiij.q.iij.

¶In testamētis ꝛ multis alijs q̄ omit- 7
to:quia ad nos nihil requiritur puber tas:in electione sepulture requiritur ꝙ ad annos pubertatis perueniat.ar.c.iz de sepul.lib.vj.

¶Quō cognoscet̄ qñ requirit̄ etas cōpleta quando de mēte ignoratur statu

UVA. BHSC. IyR_213

entis vel disponētis. Respōdit Bar.i.l. si cui.ff.de leg.j.qđ qñ etas profertur i genitiuo requirit ꝙ cōpleta sit in ablatiuo cū prepositione sufficit sit inchoata. sine prepositione requiritur cōpleta cle.j.de se.poss. In accusatiuo cū verbo significante rem perfectā vt prepositio per vel cū futuro cōiunctiui requiritur completa.l.nō putabā.ꝛ.l.si in annos. ff.de condi.ꝛ demō.sine tali verbo si de fauore agit.sufficit ichoasset si de odio requiritur cōpletus.l.ad rem publicā: ff.đ mu.ꝛ hono. In accusatiuo cū prepositione ad sufficit inchoari.l.filiuz.ff. ad trebellianum.

Euagatio mētis est filia accidie: ꝓpter tedium boni operis euagat varia cogitādo vt ipsum tediū euitet ꝛ hec inducit ad multiloquiū ꝛ vaniloquiū ꝛ audiendū noua: ꝛ facit instabilē i loco q̄ tūc sunt mortalia cū sit p̄dicta cōtra aliquod p̄ceptū alias veniale. hec ex sancto Tho. ij.ij.q.xxxv. In oratione autē an sit peccatū. vide oratio §.x.

Euāgeliū legens sacerdos vtit si olla sicut diaconꝰ xxiij.di.ecclesiastica. Euangelium nō sedendo vel genu flexo. sed stando audire debemꝰ. de conse.di.j.apostolica

☞ De notatis in hoc versic. ꝛ an liber euangelioꝝ debeat manibus tāgi per iurātes. vide Bar.Bal.ꝛ doc.in aut.sacramenta puberum.C.si aduer.vendic.

Eucharistia id est bona gr̄a ab eu ꝙ est bonū ꝛ caris gratia ꝛ sic noiat ꝑm ꝙ cōtinet realiter ꝑm q̄ est plenꝰ gratia scđm ꝟo ꝙ est signū rememoratiuū passionis xp̄i que fuit sacramētū verū đꝛ sacrificiū ꝑm aūt ꝙ est signū demōstratiuū vnitatis ecclesie cui hoies aggregāt ꝑ ipsam đꝛ cōio ꝓut ꝟo est ꝑfiguratiuuz diuine fruitiōis que est in patria dicit viaticū qꝛ prebet nobis viā perueniēdi ad illā vel qꝛ dat transeūtibus de hac vita ad ipsum xp̄m vnū tñ est sacramentū in quo sunt tria.s.spēs visibilis corpꝰ xp̄i verū ꝛ corpus xp̄i mysticū: scz ecclia ꝛ ꝑm qđ dicit hug. ¶ Primuz est signū scđi ꝛ tertij. ¶ Scđzē res ꝛ signū ꝛ cā terij ¶ Tertiū est res secūdi ꝛ veritas primi. de qno de cele.miss.in.c.cum Marthe.§.distinguendum est.

☞ De materia in hoc.§.ꝛ seq.vētilata nihil per legistas. ideo remissiones. ll. non requiras in eis.

¶ Que ē materia debita huiꝰ sacr̄i. Rñ. ꝙ pāis triticeꝰ ꝛ vinū vitis. vsꝰ est huiꝰ sacr̄i ē refectio q̄ ad sui itegritatē cibū ꝛ potū req̄rit. Significatio ēt eiꝰ ē duplex Una passio xp̄i i qua sanguis fuit separatꝰ corpe. Alia ē cibatio corporis ꝛ aie ꝛ ꝓpterea ꝑꝑ conueniētiā vsus ꝛ significationis duplex materia exigebatur. 1

¶ Utrū possit confici de pane fratris ꝛ spelte vel silignis. Rñ. lz aliqui dixerit qđ sic. tu tñ tene qđ non pōt confici nisi ex pane triticeo.l.frumēti scđm Sco.in iiij.di.xj.ꝛ cōiter theo. 2

¶ Utruz in pasta facta de tritico possit confici. Rñ. ꝑm Sco.vbi.s̄.qđ non. 3

¶ Utrū possit cōfici in pane corrupto. Rñ. ꝙ nō qñ tāta ē corruptio qđ panis species soluunt sicut qñ cōtinuitas soluit ꝛ sapor ꝛ color ꝛ alia accedētia mutant secꝰ si esset aliqua dispositio solum ad corruptionē quā declarat aliqua immutato saporis qꝛ sic pōt confici 4

¶ Utrū in amido possit confici. Rñ. sco. vbi.s̄. multo probabiliꝰ est ꝙ non ideo peccat ꝛ iudicio meo grauiter q̄ ex tali materia cōficit sciēter siue q̄ p̄parat ille aūt q̄cōficit ignoranter lz nō ꝯsecret tñ nō est idolatra ꝑm Sc.vbi.s̄.nec idolatrare facit qꝛ q̄tū in se est materiā esse idoneā ꝛ ab alijs adorādam supponit. 5

¶ Utrū possit cōfici in pane fermētato Rñ. ꝑm Sco.in.iiij.di.xj.ꝙ sic ꝛ tex.est i c.lr̄as de ce.mis.ꝛ i.c.i sacr̄o.de ꝯse.di.j. sz grauiter peccat latinꝰ si celebrat i fermētato ꝛ vt dicit Sc.forte ēt grecꝰ grauiter peccat ꝓpter multa q̄ adducit. ibidē sz maxie qꝛ xp̄s in azimo cōsecrauit 6

¶ Utrū possit confici in pane facto de aqua rosea vel endiuie ꝛ hmōi. Rñ. quidam theologi in.iiij.distin.xj.tenēt qđ non potest confici de pane facto ex quo 7

UVA. BHSC. IyR_213

cũq; allo liquore. ſz oportet ſit factꝰ de aqua vera aliꝫ vere panis nõ eſſet. Aliꝫ eũt theologi tenẽt q; poteſt cõficiquia aqua ipa nõ requiritur vt maneati ſpẽ propria immo mutaꝫ in materiam aliã ſz ego. credo q; nõ põt qz ꝑs cõfecit in pane fctõ ex aqua naturali. ⁊ ſic ſerua.

8 ¶Utrũ ſi grana alterꝰ generis admiſceantur cũ tritico poſſit cõfici. Rñ. ſm cõmuniter theologos in. iiij. di. xj. q; ſi admixtio ſit predominãs vel equalis eſt virtꝰ in vtroq; miſcitiũ q; nõ põt confici qz mutatur ſpẽs et cognoſcitur ex coloze precipue ⁊ ſapore. Accidẽtia em̃ magnã partẽ cõferũt ad cognoſcendũ qõ quid eſt ꝓmo de alia ſecꝰ ſi nõ eſt eq̃lis cõmixtio: quia cõfici poteſt.

9 ¶Circa materiam vini queritur vtrũ poſſit confici de allo vino q; de vino vitis. Rñ. ſm cõiter doc. in. iiij. diſtin. xj. q; nõ ⁊ ratio potiſſima quia ſic ꝑs inſtituit lue. xxij.

10 ¶Utrũ poſſit cõfici in aceto. Rñ. Inn. de officio miſſe. dicit q; ſic: ſed ſm theologos maxime. Ri. in. iiij. di. xj. dic q; nõ põt qz vinũ ⁊ acetũ differunt ſm philoſophũ. viij. methaphiſice ſicut vinum ⁊ mozetũ. In vino tñ ſm. Ri. vbi. ſ. ⁊ cõiter alios quod accepit ad accedinẽ manente tñ adhuc forma ſubſtãtiali vini poteſt confici. Idem dic quando putreſcit perfecta putrefactione que redire nõ poteſt ad cõplexionẽ vini q; nõ põt confici. ſi vero ſit in via ad corruptionem põt cõfici ſiꝫ ſi vino ſit cũ ſapore vinoſo ſapor aromaticꝰ vel põticus vꝫ accerbus ex minꝰ pfecta digeſtione vini poteſt cõfici.

11 ¶Utrũ in agreſto poſſit ꝓficiRñ. q; nõ qz nihil recipit ſpẽm niſi ſit in termino ſue generatiõis. ⁊ ideo nõ eſt vinũ.

12 ¶Utrũ i muſto poſſit ꝓfici. Rñ. q; ſic ſi eſt expreſſum extra vnã. ſz nõ i eo quod adhuc cõtinet in vna matura ar. de cõſe. di. ij. c. didicimus. ⁊. c. ſeq. ⁊ hec eſt verior opi. quia ſic non eſt ſub ſpẽ potabili ſed potius edibili.

13 ¶Utrũ poſſit cõfici i puſca ſeu i aqua vinata ſeu in aqua ſuperfuſa ſup a cer nos vnarũ poſtq; vinũ eſt expreſſũ aut in aqua rubea i qua lotus eſt pãnus vino tubeo tinctꝰ. Rñ. ſcõm cõiter doc. q; nõ qũ tollit virtutẽ vini aqua addita facit de conſe. di. ij. c. cũ oẽ. ⁊ de cele. miſ. c. pernitioſus.

¶Quid ſi aqua equaliter miſceat vino. Rñ. Ri. vbi. ſ. qõ aut ſit ſm q̃ntitatẽ equalẽ molis: aut ſm ꝓportionẽ equalem virtutis. ¶Primo modo nõ tollit ſpẽm vini qz eſt magis actiuũ q; aqua nec tñ vinum poſſet cito in ſui naturam aquã cõuertere ⁊ ideo ſola vini ſubſtãtia trãſubſtantiaret in ſanguine. ¶Secũdo mõ generat tertia natura ex duobus q̃ nec eſt vinũ nec aqua: ſed nõ ſtatiz qz natura nõ operat in inſtãti q̃uis earũ termini ſint ĩ inſtãti. ⁊ ideotã cito poſſet ſacerdos cõficere poſt talẽ appoſitionẽ qõ illud qõ fuit ibi vinũ cum adhuc nõ eſſet trãſmutatũ ad ꝓpoſitionẽ nature tertie cõuerteretur in ſanguinẽ xꝑi. Si tñ anteq; ꝓferret verba cõſecrationis eſſet tertia natura cõſtituta nõ poſſet cõfici ſanguis xꝑi qz ſpẽs cõponentiũ ex quibus per eſſentiã cõſtituit vnũ in cõpoſito nõ remanẽt ſm eſſentias. niſi forte diminuere vel ſm q̃d qõ dico ꝓpter opi. illoz. q̃ dicũt eas manere in cõpletas. Aduerte qõ licet vt dixi poſſit confici in materia panis vel vini q̃n admixtio vel corruptio non tollit virtute ipſoz. tñ peccat q̃ ſine neceſſitate cõficit preterq; in pane triticeo puro ⁊ incorrupto ſiꝫ i vino nõ acetoſo ⁊ purificato ꝓpter irreuerentiã ſacramẽti ſm oẽs doc. in. iiij. di. xj.

14 ¶Utrũ dẽat aqua admiſceri i vino ea licis. Rñ. qõ ſic. c. ſi as de celeb. miſ. ⁊ de cõſe. diſt. ij. in. c. j. ⁊. c. oẽ crimen ⁊ quare hoc vide ibidẽ ⁊ in. c. cũ marthe. de celebra. miſſa.

16 ¶Sz nunq̃d ſufficit qõ fuerit apposita i dolio. Rñ. ſctiꝰ Bo. i. iiij. di. xj. q; nõ ſz tũc debet apponi q̃n ſacramenta miſteria inchoanꝰ etiã ſi alias fuiſſet poſita.

17 ¶Quid ſi omittaꝫ. rñ. q; nihilominꝰ cõficit ö ꝑſe. di. ij. ſcriptura ſz peccat mortaliter qui ſciẽter eã nõ apponit. arg. c.

UVA. BHSC. IyR_213

literas ꝺ cel.miſ.qui vero omittit ex ne
gligẽtia ex hoc qꝺ habuit diligentiã ſe
mipleną peccat venialiter ſed grauiter
qz ꝯtũ iſtud ſacramẽtũ preceſſit alia ſa
cramẽta ⁊ opa tm̃ in q̃ magis ꝯ i alijs
negocijs prepoderat negligẽtia ꝟz ſan
ctũ Bo.iiij.di.xi. Si aũt omiſit ex negli
gẽtia eo qꝺ nulla diligentiã adhibuit
mortaliter peccauit ſm̃ Alex.

18 ¶Que aqua debet apponi. Rñ.qꝺ ſola
aqua naturalis.c.in quadã de celebra.
miſſarum.

19 ¶In ꝯta ꝯtitate.Rñ.qꝺ licet aliq̃ ca
noniſte aliter dicãt tu dic q̃ modica aq̃
ꝺz apponi maxime ſi vinum debile vt
ſic cõuertaꝫ in vinũ ſm̃ ꝓbabiliorẽ opi
nionẽ qꝺ eẽ nõ poſſet niſi eſſet modica
appoſitio.alr ſi apponeret in tãta ꝯti
tate q̃ ſoluerentur ſpẽs vini non conſi
ceretur vt dictum eſt.

20 ¶Quid fiendũ in illis partibus vbi vi
nuz haberi nõ põt.Rñ. qꝺ papa põt diſ
ſpenſare vt ſine ſanguine corꝓ xp̃i cõ
ficent ne propter defectuz ſacramenti
incurerent maximũ damnũ cũ corpus
nõ ſit ſine ſanguine in hoſtia.⁊.ideo pa
pam adeant.

21 ¶Circa formã hui⁹ ſacramenti querit
q̃ ſit forma trãſubſtãtiatiõis panz.Rñ.
qꝺ eſt iſta.Hoc eſt enim corꝓ meũ facit.
c.cũ marthe.H. credim⁹ de cl.emiſſarũ.

22 ¶Utrũ hec ꝓiũctio.eiñ ſit de ſubſtãtia.
forme.Rñ.qꝺ nõ ſz ponit ibi ad denotã
dũ ordinẽ ꝓſecratiõis ad vſuz materie
cõſecrate.q̃ tñ non eſt de neceſſitate ſa
cramẽti vñ nec cõiunctio ſilr. ſcicter tñ
omitti nõ ꝺz vbi vſus eccleſie illi⁹ anti
quus hz.Sedz vero Sco.in.iiij.di.viij.
ly.eiñ ibi ponit ad cõiũgẽdũ ne.ſ.ſyba
forme ſine ꝑcedẽtib⁹ ꝓferãt.Jõ credo
mortaliter peccarẽt q̃ ſcienter omitterẽt
tã in cõſecratiõe panis q̃ vini qz ita ha
bet vſus generalis eccleſie romane.

23 ¶Quid demõſtrat ſi hoc ꝓnomẽ de
mõſtratiuũ.Rñ. mihi plz opinio Ri. de
ſcõ victore li.de tri.qꝺ ibi ſi demõſtra
tio mixta.ſ. ptim ad ſenſuz ⁊ ptim ad i
tellectũ ſub hoc ſenſu illꝺ i q̃ hoc trãſ
labit eſt corpus meũ:qz ſicut iſta ꝓpo
ſitio eẽt ꝟa ⁊ magis ꝓpria ſi demõſtrã
do cibũ diceret hoc eſt corpus meũ.ſ. il
lud in qꝺ iſte cib⁹ eſt trãſmutandus eſt
corꝓ meũ qñ virtute ei⁹ in platiõis ter
mino ille cib⁹ fieret corꝓ meũ. Sic i ꝓ
poſito.qz ibi virtute verboz in cõple
mento ⁊ termino ipſius oratiõis pa
nis ſit verũ corpus xp̃i: alij tñ aliter dñt
vide in.iiij.ſntiarum di.viij.

24 ¶Utrũ ꝓſbyter dicẽs ſolũmõ ꝑfata verba ſup pane cõſecret.Rñ.ſcõm Sc. in.iiij.di.viij.qꝺ nõ ratio qz dicẽdo hoc eſt corpus meũ nõ refert ad corpus xp̃i ⁊ ideo ꝟz nõ ſint alia verba de ſubſtãtia forme ꝯ predicta tñ de neceſſitate req̃ri vt exprimant aliqua verba ex qbus prefata forma ſolummodo determinet ad corpus xp̃i ſic fit cũ ꝺz.fiat dilectiſ ſimi dñi noſtri ieſu xp̃i qui pridie. ⁊c. alr nihi fieret et hoc tenet q̃ndã quis quidam teneant cõtrarium ⁊ male.

25 ¶Utrũ ſacerdos poſſit ꝯficiꝯ mate riã panis virtute ꝑfatoꝝ ꝟboꝝ trãſſubſtãtiare in corpus xp̃i ſm̃.Alex.i.iiij.tra ctatu de euchariſtia q̃ nõ ſz ſolũmõ illã ꝯtitatẽ qua rõnabilr põt ſumma fide lib⁹:qz ſicut intẽtio dñi dãtis formã cõ ficiẽdi fuit vt ſumeret qꝺ patet cũ dicit accipite ⁊ comedite ſic eſt itẽtio eccle ⁊ debet eſſe cuiuſlibet ſacerdos cõficien di.vt ſumaꝫ in vſuz ſacramẽti implicite vl explicite ⁊ iõ ſi itẽdere ꝓſecrare totũ pane qui eſt in foro qz nõ ꝓformare in tẽtionẽ ſuã intẽtiõi eccle.ſic nõ ꝓficeret nõ ex defectu ꝓtatis ꝟboꝝ q̃ vna vice poſſet ꝓficere tot hoſtias q̃ ſufficerẽt to ti mũdo ſi eẽt neceſſitas eccl̃ie ꝟz ꝑpter defectũ intẽtionis illi⁹ q̃ hoc ſacr̃m iſti tuit q̃ nõ intẽdit i ludibrio vel ſtultitia fiat ꝓſecratio ſz ꝓ vtilitate eccl̃ie gene ralis vl particularis ⁊ ſic, patet q̃ mito dominus cõſecrat q̃ cõficit ꝯd irriſionẽ beneficia et hmõi.⁊ lz Tho.in.iiij.diſt xi.teneat qꝺ imo.cõficit nõ cures.ſz te ne.q̃.ſ.dixi vt tenet.S. Bo.in.iiij.di.x. ⁊ pe.ea.di.⁊ milti alij ꝯtuis et opi. Tho. poſſit ſuſtineri ſm̃ q̃ etiam Ri.ea.di.ſu ſtinet ſi intelligat q̃ cõficiẽs itẽ dat pri mo cõficere licet conſequenꝫ ad benefi

UVA. BHSC. IyR_213

cla: sed prima magis videtur rōnabilis ⁊ ideo tene eam.

26 ¶ Utrū sacerdos virtue verboꝝ prefatorū possit vnā partē ipsi⁹ hostie consecrare. sine alia hostia cōtinua remanente. Rñ. ſm Ri. in. iiij. di. x. qđ sic si intēderet determinate ad alterā partē puta. dexteram vel a tali signo citra. qꝛ verba nō operant̄ nisi sup illā materiā ad quā p̄cise p̄fert̄ intētio consecrātis sec⁹ esset si intētio cōsecrātis nō esset determinata magis ad vnā partē q̄ ad aliā ſz in vago: qꝛ tūc si nō itēderet nisi medietatē cōsecrare solū nulla pars esset ꝯsecrata qꝛ reales operatiōes nō sūt circa singularia vaga. ſz circa determinata ⁊ iō oportet ꝙ intētio ad quā sequit̄ realis determinatio aliqđ determinatū ⁊ determinate respiciat et ex p̄dictis soluit̄ alia q̄stio de sacerdote. q̄ hz xx. hostias ⁊ ex illis nō intēdit cōsecrare nisi. xviij. qđ nullā cōsecrat nisi intētio sua se determinet determinate ad q̄s vult. xviij. Secus si credens qđ sint solū. xx. ⁊ sūt xxij. tñ itēdit cōsecrare quicquid est añ ipsum sic oēs sūt consecrate. Itē patet qđ hostie in alteri ex obliuione reseruate ⁊ gutta vini i pede calicis ⁊ hmōi nō consecrant̄. qm̄ ad eas non refert̄ intentio conficientis.

27 ¶ Quid si sacerdos acceptis pluribus hostijs cōsecrādis qñ venit ad actū ꝯsecrationis nō aduertit nisi ad eā q̄ hz in manu. Rñ. s. Frā. de May. in. iiij. di. xij quidā dicūt qđ nō sunt alie cōsecrate: ſz tu dic cū Sc. ꝙ oēs sūt cōsecrate: qꝛ nō requirit̄ de necessitate intētio actualis ſz virtualis q̄ fuit qñ prefatas hostias accepit. vt eas consecraret.

28 ¶ Circa formā vini cōsecrādi querit̄ q̄ sit. Rñ. qđ hoc. s. hic est em̄ calix sanguinis mei noui ⁊ eterni testi q̄ ꝓ vobis et ꝓ multis effundet̄ in remissionē pctōꝝ hec quotiēscūq̄ feceritis in mei memoriā facietis vt i d. §. ex eo no. vñ. S. Bo. in. iiij. di. viij. ⁊ multi doct. ibidē tenent qđ solū de substantia forme p̄dicte sunt ista ꝟba. hic est calix sanguis mei. alia ꝟo sequētia nō sunt de substātia. ſz ꝑtinet ad ornatū ⁊ ad oñdēdū vsū vl' dignitatez ibi accipite ⁊ bibite ⁊c. aut effectū vt ibi noui ⁊ eterni ⁊c. Alij tenent vt sctūs Th. i. iij. q. lxviij. oia sunt de substātia forme vsq̄ hec quotiēscūq̄ ⁊c. ſz Sc. ea. di. viij. dicit ꝙ cū nō sit nobis traditū ꝓ certo an ad formā substātialez. ꝑtineāt aliq̄ ꝟba post ly. sāguis mei iō ꝑiculosum est asserere qđ p̄cise sit in illis verbis ex quo sufficiēs autoritas nō hz ⁊ ideo oia dic vsq̄ ad hec quotiēscūque ⁊c. ac si essent de substātia forme lz cōiter doc. cōcordēt cum beato. Bo.

¶ Nota qđ que dixit. s. in cōsecratione panis debēt silr̄ dici de vini ꝯsecratiōe. 29

¶ Silr̄ de prolatiōe verboꝝ ēut corrupta. aut diminuta. aut addita. dic vt. s. dictuz est de baptismo Baptismus. ij. §. xv. cum duobus seq. 30

¶ Circa ꝯuersionē q̄ fit in hoc sacramēto ꝑ virtutē verboꝝ prefatoꝝ est firmiter tenēdū qđ substātia panis ſm totā suā materiā ⁊ formā existēs actu transubstantiat̄ in totū corpus xp̄i actu existēs. ita ꝙ materiā ⁊ forma in formā. s. corporeā trāsubstātiat solis accidētib⁹ remanētib⁹ ſm. s. Bo. ⁊ Ri. ⁊ Pe. in. iiij. di. xj. ⁊. S. Tho. i. iij. q. lxxv. Sz ſz Sco. in iiij. di. xj. ibi nō est. cōuersio substātie in substātiā q̄tū ad eē substātiale. simplr̄: ſz q̄tū ad esse hic qꝛ corpori xp̄i nō acquirit̄ simplr̄ esse ſz esse hoc. s. sub spē panis. vñ acq̄rit nouā p̄ntiā non admittēdo antiquā: panis vero desinit eē ibi nō acquirēdo aliquam p̄ntiaz alibi. vñ lz illa decisio panis ſm se cōsiderata sit anihilatio ipsa tñ cōuersio nullo mō est anihilatio qꝛ ei⁹ termin⁹ nō est nihil: ſz noua p̄ntia corporis xp̄i sub spē panis. hec Sco. ⁊ idē dico de substātia vini qđ transubstantiat̄ in sanguinē xp̄i ita qđ panis in corpus ⁊ vinū in sanguinē purum virtute verboꝝ transubstantiatur nō in aliquid aliud: sed qꝛ corpus non est sine sanguine ⁊ ceteris humoribus suis: nec sanguis sine corpore venis ⁊ neruis suis ideo in hostia est corp⁹ xp̄i per trāsubstātiationē ⁊ sanguis ei⁹ per permixtionē permixt⁹ em̄ ⁊ diffusus est 31

UVA. BHSC. IyR_213

incorpore et ideo. vbicunq; est corp⁹ xp̄i ibi est sanguis eius. Anima vero ibi ratione coniunctionis cū corpore cui inseparabiliter est coniuncta. Quātitas autē ⁊ alia accidētia sunt ibi ratione inseparationis a corpore Diuinitas v̄o ratione vnionis diuine cum humana natura. Similiter in calice vinum transsubstantiatur in sanguinem solum virtute transubstantiationis. s; quia sanguis nō est ibi effusus. s; in venis ideo est ibi etiā corp⁹ xp̄i p̄ cōcomitantiam ⁊ cetera vt dictū est in corpore. ⁊ ad hoc facit. c. firmiter. §. vnam de sum. tri. ⁊ fi. ca. et. c. in quadam de ce. mis. et hoc oīa fiunt in instāti completa oratione verborum dei virtute assistēte virtuti forme p̄fate est etiā totū corp⁹ xp̄i ita in tota hostia q̄ est etiā i qualibet ei⁹ parte in qua saluat̄ rō toti⁹ cū em̄ sit totū hō geneū nō est maior ratio q̄ vna ps cōuertat̄ in vnā ptē q̄ in aliā ita tenet̄ cōiter ē etiā corp⁹ xp̄i sub hostia q̄tū s; nō mō quātitatiuo. quia licet sit ibi corp⁹ q̄tū nō tñ cōparat̄ ad species vt q̄tum sicut q̄uis sit ibi clarū nō tamē vtitur claritate sua illuminādo mediū ita q̄uis sit q̄tus nō vtit̄ q̄titate sua occupādo locū. sicut deus pōt facere vt hoc sit ignis nō exercēdo cōbustiōis actū. Est etiā corpus xp̄i sub hoc sacramēto: seu sub spē nō localiter ꝓprie loquēdo. qr esse localiter proprie esse dimēsiue siue cōmēsuratiue est tamē corpus xp̄i in loco spēi. Et ex hoc sequitur q̄ corp⁹ christi est in plurib⁹ locis simul s̄m esse sacramētale. qr vere ⁊ realiter cōtinet̄ sub diuersis spēbus quē sunt in diuersis altaribus. est etiā in hoc sacr̄o corp⁹ xp̄i immobile localiter ⁊ per se loquēdo l; sit mobile p̄ accidēs. s. ad modū hostie sicut anima mouetur ad motū corporis vnde per accidēs mouetur ad motum hostie ⁊ quiescit ad quietatē alie hostie Itē mouerit sursum ⁊ deorsum simulet semel ad motum diuersarū hostiarū hec ex Ric. in. iiij. distin. x.

32 ¶ Sed nunquid vertitur corpus Christi versa hostia sicut mora mouet. Rñ. Ric. vbi. s̄. q̄ non quia licet partes ordinem habeant in ipso corpore absolute non tamen per conparationem ad speciem. Unde non potest dici quod pedes habeat in vna parte hostie caput in alia ⁊ sic de ceteris membris. qr omnes partes sūt simul sub qualibet parte hostie.

¶ Utrum fracta hostia vel passa aliq̄d corpus christi patiatur. sicut mota mouetur. Rñ. q̄ non qr mutatio ⁊ passio innouaret in christo aliquid absolutum sed motus localis nihil s̄m Pe. dist. x. 33

¶ Est etiaz corpus christi penitus inuisibile oculo corporali s; Rs. ⁊ Sco. di. x. quia nō pōt videri nec p̄ naturaz nec p̄ gloriam. nec p̄ miraculū oculo corporali. sicut nec existentia substantie spiritualis in loco ad cui⁹ instar corp⁹ christi est sub sacramēto inq̄tum est ibi presens ⁊ p̄ se ratione substātie q̄titas nō est ibi nisi per cōcomitantiam. vnde s̄z Ri. vbi. s̄. si aliquando apparet ibi species paruuli vel frustum panis non est corpus xp̄i. Maiores enim sunt dimensiones corporis christi q̄ ille que ibi apparēt ⁊ si ibi vere apparet corpus christi nō appet vt sub sacramento. vnde dicit sic ibidē. q̄ illa apparentia paruuli que aliquando ibi visa est. vel describit̄ in imaginatione vel in sensu communi vidētis. vel etiā est real'r extra non credo q̄ ille dimēsiones fundetur in dimēsiōib⁹ speciei panis. l; tūc appareāt vñ species sacrammēti sub qua cōtinet̄ corpus xp̄i late sub illa figura q̄ apparet: nulla imutatione facta circa ipsam ⁊ cōfundit̄ tātū ip̄a spēs q̄busdā accidētibus carnis vel pueri q̄ nō sūt ꝓprie accidētia corporis christi. vel liniamenta. 34

¶ Est tñ corp⁹ xp̄i visibile sub sacramēto s̄z Sco. vbi. s̄. p̄ naturā oī intellectui nō alligato sensib⁹ i itelligēdo siue angeli siue aīe sepate. Ri. tñ vbi. s̄. t; q̄ nō p̄ naturā. s; tātū p̄ gloriā non solum in verbo. sed etiam proprio genere. 35

¶ Est ēt corp⁹ xp̄i sub hoc sacr̄o in tāgibile imediate ab alio. sicut nec substantia spūalis tangit̄ a logo. vñ q̄tūcūq; 36

UVA. BHSC. IyR_213

aliqs speciē penetrare xp̄i corp⁹ tangere non posset. ꝑm Rica. vbi.ꝫ.

37 ¶Sunt aūt in hoc sacro accidētia sine subiecto ꝑmo. s. sine subst̄antia ꝓtute diuina. Itē sicut species sacramētales retinēt esse q̄ habebant prius ex virtute diuina sic z agere. Unde possunt exteriora corpora z sensus imutare nō possunt tn̄ alia nō sacr̄m cōuertere q̄ non fit sine ꝓbo vnde aqua modica posita in sacro calicis ꝛ ꝑm aliquos conuertitur in vinum z hoc virtute specierū illarum nō tamē in vinum q̄ sit vinū ꝑm̄ spectē. ꝛ est vinum ꝑm materiam tantū sicut caro ꝑm spēm cōuertit in carnē ꝑ materiā. vel dic q̄ ibi forma substātialis aq̄ nō soluit ꝛ alterat qz mutat colorē sapor̄ z odor̄ z sensus ꝓpriet ꝓprietates vini. z ideo ḡtuz ad sensum conuertitur in vinū nunq̄ tn̄ in sacr̄m hoc ex ſancto Bonauen. in. iiij. di. xij.

38 ¶Quid cū accidētia sub q̄b⁹ est corp⁹ xp̄i in sacro corrūpant. Rn̄. q̄ accidētia illa. aliqñ immutant ex pte ḡtitatis ſicut cū diuidit panis vel vinū i multas partes z tūc ſi in ipſis ptib⁹ nō pōt saluari natura panis vel vini desinit corpus xp̄i sub ipſis esse. Sit̄ dic de imutatiōe ex pte ḡlitatis vt cū ita imutat̄ color. ſap. z odor z alie ḡlitates panis z vini q̄ nūlo mō pt ꝓpati natura panis z vini q̄ nō manet corp⁹ xp̄i sub sacro ſecus ſi corruptio accidētium vel qualitatis. aut ḡtitatis non ſufficit ad corruptionem panis z vini. qz ſi non desinit esse ibi corpus xp̄i. vel ſanguis ſub ſacramēto. Aduerte tn̄ circa corruptionem que est respectu admixtionis alterius liquoris qz ſi est vinuz z additur in maiori ḡtitate vel equali. ſic soluit totaliter z tollit cōtinuitatē speciei cū ad oēs ei⁹ dimensiones puenīat: z ſic incipit quo ad actū esse aliud nouū vinū z ſanguis ibi desinit esse ſanguis xp̄i credo tn̄ q̄ ſi additū nō ſit notabl̄r excedēs ꝓpter dubiū ſit tut⁹ vt toto illo liquore tāq̄ ſacro. ſi ꝙo additū ſi minoris ḡtitatis ſic non desinit esse ibi ſanguis xp̄i niſi ſub illis ptib⁹ ad q̄s ptinēt vinū additū q̄ cū discerni nō possint ſil̄r toto illo liquore debemus vti tanq̄ ſacro. z idē dic de alio liquore additio.

¶Utrū desinēte esse eucharistia ſub illis accidētib⁹ redeat ſubstātia ꝙposita. 39
Rn̄. Fz. Sco. i. iiij. di. xij. post reprobationē, multoz modoz dictoz q̄ sic redditur ſubstātia ꝙposita cui talia accidētia cōueniūt quā ēt afficiūt z hoc i iſtāti corruptionis z imediate a deo. ¶Pria ps hui⁹ ſnie ꝓbat. qz de⁹ statuit illas spēs manere ſine ſubiecto tm̄ in eucharistia ergo statuit q̄ nō stāte eucharistia non sūt accidētia ſine ſubiecto: z p ꝓs i instātia illi⁹ corruptiōis sit aliq̄ ſubstantia. ¶Scūa ps ꝓbat. qz ſi redijt aliqua ſubstātia nō ē alia q̄ illa q̄ pōt illis accidētib⁹ affici. qz alia ſubstātia nō esset eoz capax. ¶Tertia ps. s. q̄ nō reddit niſi imediate a deo pz qz nullum aliud agēs hoc agere posset hec Scot.

¶Utrū spēs ſacramētales possint nu- 40a
trire. Rn̄. vt pz exſnīs dictis ſicut possunt cōuerti in cineres vel in vermes z hmōi ſic per eandem rationē possunt conuerti in corpus humanum.

Eucharistia

Scdo circa ministrū que rit q̄s pōt cōficere istud ſacr̄m. Rn̄. q̄ ſol⁹ ꝓbyter pōt cōſecrare corp⁹ z ſanguinē domini nostri ihesu xp̄i. xxv. di. ꝓlectis z de ſum. tri. z fi. cat. firmiter. ꝟ. vna hoc ſequūtur Theo. in. iiij. di. xij.

¶Quid ſi q̄s credat ſe ꝓbyterū esse cū 1
non celebret. Rn̄. gl. in. c. aplicā. de ꝓbd. non bap. q̄ conficit in ꝟitate. Sz tu dic. vt. ꝫ. baptiſmus. vij. ꝟ. vlti.

¶Utrū q̄libet ꝓbyter possit hoc sacr̄m 2
cōficere. Rn̄. ꝑm Rī. in. c. iij. di. xij. q̄ de iure nō pōt: nec irregularis nec interdictus aut ſuſpēſus ab excōicatione eorū q̄ sūt ordinis. nec ſimoniac⁹ ſcismatic⁹ excōicat⁹ aut degradatus ſine depoſitus vel quilibet public⁹ z notori⁹ peccator. ſed de facto ſi ſupra debitam materiam proferat verba cū intētione debita vere cōficit ḡtumcunq̄ sit nepharius qz caracter ſup quē fundatur potestas conficiendi est indelebilis. ꝛ mors

UVA. BHSC. IyR_213

taliter peccet conficiendo.

3 ¶ Utrũ plures p̃sbyteri possint eãdem hostiã consecrare. Rñ. lz diuersa sit opi. in.iiij.di.xiij.ego teneo ꝙ nõ qꝛ q̃ priꝰ ꝓtulit ꝟba ille consecrauit alij nihil faciũt. Et iõ credo in ordinatione presbyterorũ sit meliꝰ nõ dicere q̃ꝫ dicere verba cõsecrationis nisi dubitaret de epo ꝙ nollet consecrare.

4 ¶ Utrum corpore viciatus p̃sbyter possit conficere. Rñ. vt. s. corpore viciatus per totum.

5 ¶ Quid de p̃sbytero q̃ postq̃ꝫ ĩdutꝰ est recollit se de aliq̃ mortali. Rñ. ꝙ si tenet celebrare ꝛ habet copiam idonei cõfessoris tenet cõfiteri. si ꝟo nõ hz cõterat cũ ꝓposito cõfitendi ꝙ sufficit nec peccat si cũ verecũdia accedit: si vero nõ tenet celebrare tunc nõ dz celebrare nisi priꝰ ꝯterat ꝛ ꝯfiteat qꝛ ad hec tenet ꝟz sanctũ Bo. in.iiij.di.xiij.in.q.circa lr̃az ꝛ gl.in.c.de homine de ce.mis.ꝛ alia gl. in.c.nihil.vij.q.j.arg.de sen.ex.c.de cetero.ꝛ.xxvj.q.vj.q̃ recedũt: ꝛ hoc idem tenet do. Ant.in.d.c.de hoie. Sz alij tenent ꝯrium qꝛ sufficit cõfiteat semel in anno. ꝛ pa.i.d.c.de homine dicit esse verius. lz primũ tucius. Sz tu dic ꝟm cõmunẽ opi. theologoꝝ ꝙ primum veriꝰ Tñ. Ri.in.iiij.dist.ix.distinguit ꝙ si nõ imminet scãdalum vel persone aut populi aut non incepit missam si est sacerdos sumens corpus xp̃i q̃tacũq̃ contritus sed nõ cõfessus dũmodo habeat copiã idonei cõfessoris tp̃s ꝛ loquelam ad cõfitendũ ꝙ peccat mortal'r: ꝛ sic dz dici ꝙ non dz celebrare vel cõicare: Si ꝟo aliqd triũ p̃dictorũ iminet. s. vel scandalũ p̃sone vel populi nisi celebret vel qꝛ iam incepit missam. sic sufficit contritio. Et sic potest intelligi ꝙ tũc põt celebrare ar.c.de cetero ꝛ.c.a nobis el.ij.de sen.ex.ꝛ.c.qui recedunt.xxvj.q.vj.adde tamen ꝟm Ri.in.iiij.di.xvij.ꝙ quamuis habebat idoneum confessorẽ: sed tamẽ expectat aliũ cui deuotius ꝛ securiꝰ cõfiteat: ꝙ tũc absq̃ cõfessione ꝛ sine peccato põt sumere eucharistiã cum contritiõe sola, qd limito dũmodo sit ꝯfessus semel in anno. Item qꝛ tenet celebrare vl' cõicare als. nõ credo si potest desistere sine scãdalo populi vel p̃sone quia prius debet confiteri.

6 ¶ Quid si celebrãdo recoleret se comedisse vel bibisse. Rñ. ꝙ in difficultatibus semper accipiendum est ꝙ minus habet de periculo maius aũt periculũ est ꝙ ꝯ sacramenti ecclesie p̃fectionem. quia hoc est sacrilegium q̃ꝫ ꝙ est pertinens ad qualitatem sumentis. Et ideo si p̃sbyter post cõsecrationẽ inceptã meminit se comedisse nihilominus dz p̃ficere sacr̃z. Idẽ si meminit se excõicatũ. vel in mortali cũ cõtritione tñ debita ꝛ sic nõ peccat. sed fructuose sumit. Et in hoc cõcor. cõiter doc. Si vero meminit ante ꝯsecrationẽ. Tho.i.iij.q.lxxxiij.tenet ꝙ tutius est dimittere missam inceptam: nisi scandalũ graue immineret: Sed. S. Bona.i.iiij.di.xiij.tenet ꝙ sine peccato põt inchoatam p̃ficere cũ proposito ꝯfitẽdi ꝛ cũ ꝯtritiõe totũ suppletur nec videtur ibi esse contemptꝰ. Idẽ dicit etiam. S. Bo. ibidez de eo qui meminit se irregularẽ qꝛ ꝓhibitio propter irregularitatẽ non extẽdit se ad eũ qui accessit sine cõscia irregularitatis ꝛ inchoauit missam. Uñ ꝓpter reuerẽtiã sacr̃i ꝛ scãdalũ ppl'. dicũt ꝙ si dolet ꝛ libẽter faceret ꝙ in se est a dño esset dispensatũ ꝓ tũc. Idẽ dicerẽ etiã quãdo nõ incepit si nõ põt desistere sine scãdalo nec in hoc casu incurrit irregularitatez ar. c.clerici.ꝛ.c.latores.ꝛ.c.fraternitati que req̃rũt temeritatẽ d clerico.excõi.mini. p totum. Nec ob.c.apostolice.c.x.qꝛ ibi sunt in culpa nõ intelligẽdo ꝙ debent. Sz hic iste est in necessitate. Et hoc credo veꝝ nisi foret scãdalum phariseorũ vel quis acciperet scãdalũ ꝓ aliqua admiratione: qꝛ tunc nõ liceret sine nota irregularitatis.

7 ¶ Quid de eo q̃ incepta missa hz ꝯsciẽtiã ꝙ nõ sit presbyter. Rñ. s. Bo. vbi. s. ꝙ ante consecrationez debet dimittere missam infirmitatem fingendo aut cõscientiam deponere.

8 ¶ Sz quid facit sacerdos qui ꝓpendit

UVA. BHSC. IyR_213

nō esse aquā in calice. Rñ. q̄ si hoc ad-
uertitāte cōsecrationē eā apponat sed
post cōsecrationē nullo mō qz nō est de
necessitate sacrī. vt. ś. dictū est ⁊ de hac
materia vide. J. missa.

Eucharistia. iij. circa sum-
ptionē eiꝰ q̄s tenet sumere. Rñ. q̄ pzio
q̄libet sacerdos cūcelebrat. de pse. d. ij.
relatū qz sacramētū in sumptiōe cōple
mētū sue significationis accipit ⁊ si de
ficeret alius dz supplere pro eo qui sit
semnus si tā hostiam saltem cōsecraue-
rat. vij. q. j. nihil. si vero dubitat an con-
pleuerit cōsecratione hostie. tūc ꝑm Jn
no. i. c. pbyter de sa. iter. vel nō. incipiēn.
est ibi addēdo. s. dñs noster ihesus xps p̄
die q̄ ⁊c. qz nō dicit reiteratū q̄ nescit
factū. c. apostolicā de pbyt. nō bap. Si
aūt certū ē q̄ nō iceperat verba cōsecra
tionis tūc nō ē necesse supplere si tamē
quis vellet supplere posset. ſz nō debe-
ret reincipere si iam signa super hostiā
fecerat sed pzosequendum est vbi defi-
cit ꝑm ala. ⁊ plz al's incipiēn. est ja capite.
⁊ si pluries celebrat in die semper de-
bet sumere comissa purificatiōe in pre
cedentibus missis. ¶ Secundo tenetur
quilibet xp̄ianus cum ad annos discre
tionis peruenit vt in. c. omnis de pe. et
re. de quo dic vt. J. ℌ. xj. nisi ex ratione
bili causa de consi. proprij sacerdotis
ad tempꝰ duxerit abstinēdum. ¶ Ter-
tio tenet quilibet i articulo mortis cō-
stitutus ꝓpterea appellatur viaticum
Unde credo peccat mortaliter quim ta
li articulo cōtemnit sumere corpus xp̄i
¶ Quarto rōne statuti. ¶ Quinto ra-
tione officij sicut sacerdos qui tenet ce
lebrare saltē in magnis festiuitatibus
sit. J. missa. ℌ. xlij.

¶ Quot modis sumitur. Rñ. q̄ tribus
modis aliquando sumitur solū spūali
ter aliquando solū sacramentaliter ali
quādo. sacramentaliꝫ ⁊ spūaliter simul

2 ¶ Quid est mādducare spūaliter. Rñ. ſz
s. bo. in. iij. di. ix. q̄ mādducati o spūale.
trāslata ē a corpalibꝰ. ⁊ iō sicut in man-
ducatiōe corpali sunt duo p̄cipaliꝫ. s.

circa
sum-
ptionē eiꝰ q̄s tenet sumere. Rñ. q̄ pzio
q̄libet sacerdos cūcelebrat. de pse. d. ij.
relatū qz sacramētū in sumptiōe cōple
mētū sue significationis accipit ⁊ si de
ficeret alius dz supplere pro eo qui sit
semnus si tā hostiam saltem cōsecraue-
rat. vij. q. j. nihil. si vero dubitat an con-
pleuerit cōsecratione hostie. tūc ꝑm Jn
no. i. c. pbyter de sa. iter. vel nō. incipiēn.
est ibi addēdo. s. dñs noster ihesus xps p̄
die q̄ ⁊c. qz nō dicit reiteratū q̄ nescit
factū. c. apostolicā de pbyt. nō bap. Si
aūt certū ē q̄ nō iceperat verba cōsecra
tionis tūc nō ē necesse supplere si tamē
quis vellet supplere posset. ſz nō debe-
ret reincipere si iam signa super hostiā
fecerat sed pzosequendum est vbi defi-
cit ꝑm ala. ⁊ plz al's incipiēn. est ja capite.
⁊ si pluries celebrat in die semper de-
bet sumere comissa purificatiōe in pre
cedentibus missis. ¶ Secundo tenetur
quilibet xp̄ianus cum ad annos discre
tionis peruenit vt in. c. omnis de pe. et
re. de quo dic vt. J. ℌ. xj. nisi ex ratione
bili causa de consi. proprij sacerdotis
ad tempꝰ duxerit abstinēdum. ¶ Ter-
tio tenet quilibet i articulo mortis cō-
stitutus ꝓpterea appellatur viaticum
Unde credo peccat mortaliter quim ta
li articulo cōtemnit sumere corpus xp̄i
¶ Quarto rōne statuti. ¶ Quinto ra-
tione officij sicut sacerdos qui tenet ce
lebrare saltē in magnis festiuitatibus
sit. J. missa. ℌ. xlij.

¶ Quot modis sumitur. Rñ. q̄ tribus
modis aliquando sumitur solū spūali
ter aliquando solū sacramentaliter ali
quādo. sacramentaliꝫ ⁊ spūaliter simul

2 ¶ Quid est mādducare spūaliter. Rñ. ſz
s. bo. in. iij. di. ix. q̄ mādducati o spūale.
trāslata ē a corpalibꝰ. ⁊ iō sicut in man-
ducatiōe corpali sunt duo p̄cipaliꝫ. s.
masticatio ⁊ incorporatio sic ⁊ in spū-
li sunt duo suo mō. s. spūalis mastica-
tio que est recogitatio p fidem. s. carnis
xp̄i pro nobis expositē in pretiū in cru
ce ad redimēdū ⁊ spūale incorporatio
p charitatem. s. dum recogitans ei quē
recogitat iūgitur ardore charitatis. et
ita incorporatur.

¶ Qñ dicit quis solū mādducare spūali 3
ter ⁊ nō sacramētaliter. Rñ. q̄ tūc quā-
do sacrz est in voto effectꝰ eiꝰ percipit.
qz sicut q̄daz anteq̄ baptizent ex desi-
derio baptizari percipiūt effectuz ipsiꝰ.
sic ⁊ in hoc sacramēto nec fruſtra indu
citur postea sacrm qz pleniꝰ inducit ef-
fectū ipa suſceptio sacrale q̄ solū desi-
derīū ꝑm. S. Tho. i. iij. p. q. lxix. vel me
lius. S. Bo. in. ij. di. xl. qz non esset vera
volūtas nisi deduceretur in opus cum
adest facultas.

¶ Quid est mādducare sacrāliter solū. Rñ. 4
ꝑm. s. Bo. i. iij. di. ix. q̄ est mādducare sa-
crm: vt sacrz. ad hoc aūt vt mādducet sa
crz vt sacrz necessaria ē itētio: ⁊ itētiōis
regulatio. Jntētio inq̄ est necessaria qz
si quis iret ad mēsam ⁊ intēderet corpꝰ
reficere: ⁊ aliq̄s p̄pane cōi sacrm sicut
panē offerret ⁊ ipse oino intenderet ci-
bū sumere nō dicerē eū sacrāliter mandu
care. necessariū est etiā vt huiꝰ intentio
dirigat ꝑm fidē q̄ est in ipso vel in alte-
ro. qz oportet credat q̄ sub illa specie
aliq̄d spūale lateat q̄d sumere intēdat.
vel opz q̄ saltē sumere intēdat q̄ alios
credere existimat ꝛz ipse nō credat. ⁊ sic
pz ꝓ q̄to q̄s dicat sacrāliter mādducare.
qz. s. q̄ sacrm ꝑe existat ibi ⁊ ipse q̄ mā-
ducat illud vt sacrm sumere intēdat sic
ue qz credit esse verū sacramētū. sine qz
existimat alios credere. hec. S. Bo. vbi
ś. adde q̄ tūc solū sacramētaliter sumit
quādo ꝓpter aliq̄d impedimentū q̄ in
ipso su mente est vel mala eiꝰ dispoſi-
tiōē caret effectu ⁊ fructū ipsius sacrq̄
est spūalis mādducatio hoc est spiritua
liter incorporari corpori mistico per fi-
dem et charitatem. vel magis incorpo-
rari p augmentum fidei et charitatis
que mandducatio non cōuenit indigne

UVA. BHSC. IyR_213

suscipiendus.

5 ¶Utrū vere in hoc sacramēto christus māducet. Rñ. ꝟm Ric. in iiij. distin. ix. ꝙ est in sumptione hui⁹ sacramēti quedā māducatio carnalis. qua comestū masticatur ⁊ in stomacho trahit. ⁊ postea digeritur ⁊ vltimo in substātia manducātis conuertit ⁊ sic vere manducat illa species sub qua realiter cōtinet verꝝ corpus xp̄i. Est ⁊ alia māducatio sacramētalis qua corp⁹ xp̄i verū realiter sub illis speciebus panis cōtētum sumitur sꝫ sic sumptū corporalr nō masticatur: ⁊ si species sic in ore masticētur ꝙ ꝑ digestionē ibi factā nō corrūpatur in eis forma ꝓpria: sed descēdant in formā propriā in stomachum descēdit ⁊ corp⁹ christi in stomachū ꝑ descensum speciei sub qua continetur. ⁊ tā diu ibi manet corp⁹ xp̄i q̄ diu in eadem specie forma ꝓpria specierū saluatur. si aūt species panis tādiu in ore masticet ꝙ ꝑ digestione in ore factā corrūpat forma ꝓpria in eis ⁊ nō descēdat in stomachū tūc nec corpus xp̄i descēdit in stomachum. ⁊ sic intelligit q̄ illd de cōse. di. ij. c. trib⁹. in gl. i. c. fi. cū dicitur q̄ cito species dētib⁹ atteritur taꝫ cito in celū rapit corpus xp̄i. Adde tamē scd̄m sanctū Bo. in. iiij. di. ix. ꝙ cū corpus xp̄i maneat sub illis speciebus q̄ diu illa species sit habilis ad refectionē humanā qꝛ ad hoc est statuta: ⁊ ad hoc ordinat ⁊ ad hoc habeat cū ē extra stomachū ⁊ in stomacho qꝛ ibi reficit. ⁊ tā diu corp⁹ xp̄i moret dōec refectiōis opatio ꝯpleatur. Ideo si q̄s euomat illas euomit corp⁹ xp̄i. ⁊ si species possunt discerni ab alijs debēt sumi cū reuerētia ⁊ cremari: ⁊ cineres iuxta altare recōdi. vt in. c. si per negligētiā. de cōse. di. ij. Si aūt species ille trāseant ꝑ stomachū idigeste ꝑꝑ aliquā infirmitatem. tūc sunt extra proprietatē refectionis. ⁊ iō si vadāt i secessum nō est ibi corpus dñi. ⁊ hanc opinionē sanctus Bo. vbi. s̄. dicit probabilē. ⁊ placet cum qua conuenit Ricar. vbi. s̄.

6 ¶Quis pōt idonee suscipere sacramētum eucharistie. Rñ. Pe. aur. in. iiij. d. ix. q. ij. ꝙ done⁹ suspceptor est homo viator adultus. fidelis mēte p̄dict⁹. Ieiunus deuot⁹ appitiōe miraculosa nō ꝓhibit⁹ sine cōsciētia peccatis mortalis legitime cōfessus in cōuersatione crimine non notat⁹ corpore mūdus a ministro idoneo tp̄e debito. ⁊ recta intētiōe sumptus. vbi. xv. notanda cōmemorat

¶Primo dicit hō: qꝛ sꝫ āgeli beati māducēt xp̄ꝫ in specie in q̄tum ei vniūtur in fruitiōe charitatis ꝑfecte ⁊ visiōe manifesta nō tñ cōtingit eis spūaliter māducare hoc sacramentū ꝙ est per fideꝫ credere in christum cum voluntate sumendi hoc sacramentum.

¶Utrum brutū possit sumere corpus xp̄i sacr̄aliter. Rñ. vt. s̄. patuit ꝙ non. 7

¶Sed nūq̄d si mus comedit illas species trāsibit corp⁹ xp̄i in ei⁹ vētrē. Rñ sa. B. in. iiij. d. xiij. q̄dā dixerunt ꝙ sic ꝑ rationē supradictā. Sꝫ alijs videtur ꝙ nō: qꝛ xp̄s nō ē sub illo sacr̄o nisi eatenus quaten⁹ ē ordinabilis ad vsuꝫ humanū. s. ad māducationē: sed sicut q̄ cito mus rodit. ita ⁊ tā cito inhabile facit ⁊ sacr̄m esse desinit. Et hoc ē opi. cōmunior ꝟꝫ. S. Bo. ⁊ magis pia. ⁊ sic ptꝫ q̄d solis hominnib⁹ debet dari nō brutis. vel q̄buscūq̄ ēt angelis qꝛ illusio esset.

¶Secundo d̄t viator: qꝛ nulli mortuo debet dari ⁊ si petunt illusio est. 9

¶Tertio dicit adultus: quia licet greci antiquitus pueris darent vt de conse. distin. ij. paruuli tamen sacramentaliter sumere non possunt quia non vtūtur sacramento vt sacramentum. sed vt communi cibo propter carentiam discretionis. 10

¶Sed qñ est etas debita. Rñ. Aureol⁹ vbi. s̄. relinquēdū est arbitrio boni viri. Et ideo dico ꝙ tūc est etas debita quādo pueri hñt vsuꝫ rōnis ꝙ pñt ꝯcipere d̄uotionē h⁹ sacr̄i ⁊ discernere ⁊ dijudicare corpus xp̄i ⁊ reuereri ab alio cibo saltē ex alioꝝ istructiōe ꝙ pōt eē i. x. vl saltē i. xij. anno vñ si apparerent in eis tunc signa discretionis ⁊ reuerētie possunt sumere ꝟm Tho. i. iiij. d. ix. imo debēt saltē semel in āno sumere vñ tenēt 11

UVA. BHSC. IyR_213

ad hoc eos iducere q̄ eorꝝ habēt curā.
13 ¶Quarto dicit fidelis.qꝛ nulli infideli debet dari.imo nec infidelis pōt sumere sacr̄lr ēt nisi habeat itētionē sumendi ip̄m vt sacr̄m ecclesie.lꝫ ipse nō credat.
14 ¶Sed nunquid cathecuminis debeat dari.Rñ.aure.vbi.s̄.ꝙ non qꝛ non sunt de familia xp̄i per baptismum.
15 ¶Quinto dicit mente p̄ditus.vñ demoniacis ⁊ amētib⁹ non debet dari.distinguit tñ aure.vbi.s̄.aut talis amēs nunq̄ habuit vsum rōnis.⁊ tali nō dꝫ dari aut aliqñ habuit vsum rōnis.⁊ tūc subdistinguit.ꝙ aut ostēdit signa deuotionis extra ⁊ sic pōt cōmunicari aut nō p̄tēdit signa deuotionis.⁊ tunc recurrēdum est ad tēpus preteritū qꝛ si ante insaniā petijt ⁊ deuotionē ad ipsū habuit potest dari ⁊ debet in articulo mortis:si nō timetur de periculo euomēdi.vl̄ alterius irreuerētie vt habetur.in.c.his q̄ xxvj.q.vj.si v̄o nullā deuotionē ad ip̄m habuit tp̄e sanitatis nec eū petijt d̄bito tēpore nullo mō eis dꝫ dari.Idē dic.de demoniacis ꝟꝫ p̄fatā distinctionē.ꝟꝫ th. in.iiij.di.ix.in.iij.p.q.lxxx.amētib⁹ vero qui habēt dilucida interualla potest dari tunc qñ habēt vsum rationis ꝟm aure predictū vbi.s̄.Multo fortius pōt dari illis q̄ largo modo dicunt̄ amētes s.ꝙ habēt debilē vsum rationis dummodo possint aliquam deuotionē huius sacramēti concipere.
16 ¶Sexto dicit ieiun⁹ nam quicūq; aliquod comestibile vl̄ potabile post mediā noctē sumpsit nullo mō pōt cōmunicare siue digesserit siue nō.de cōse.d.ij.c.liquido.vij.q.j.nihil.de cel.mis.ca.ex parte.Excipitur casus infirmitatis: quia si de eorū periculo mortis dubitatur etiam post cibum sunt communicādi ne sine cōmunione decedant.de conse.di.ij.p̄sbyter.nec ob.c.sacramēta de conse.di.j.quia obrogatum est ⁊ de hoc vide.infra missa.§.iij.q.v.vj.⁊.xiiij.cum tribus se.
17 ¶Septimo dicit deuot⁹.Nā sicut qui cibū corporalē nō pōt digerere vel masticare nō est apt⁹ māducare ipsum sic qui deuotionē non habet nō est dign⁹ communicare de cōse.di.ij.ca.illo.⁊.c.tribus gradibus.vñ.S.Bo.in.j.d.xij.maiorem inquit efficaciaꝫ recipit homo in vna missa vel māducare cū bona preparatione q̄ in multis si se non preparet diligenter.
¶Octauo dicit apparitione miraculosa nō ꝓhibitus.Nā si apparet i forma pueri vel hmōi nō dꝫ sumere sꝫ p̄fatum Aureo.vbi.s̄.qꝛ non apparet sub specie cōuenienti humane refectioni dicit tñ.s. Tho.in.iij.par.q.lxxxij.ꝙ cōsulēdum esset presbytero ꝙ iterato corp⁹ ⁊ sanguinē dñi cōsecraret ⁊ sumeret sed ego non credo qꝛ que fiunt miraculose non sunt sub legib⁹.l.nā ad ea.ff.de le.⁊ ēt qꝛ v̄isilr posset etiaꝫ in alia cōsecratiōe sic apparere.⁊ sic eēt ꝓcessus i infinitū. 18
¶Nono dicit sine ꝯsciētia pcti mortalr. Nā suscipiens cū cōsciētia peccati mortalis peccat mortalr ꝟm Aureo.vbi.s̄. ⁊ cōiter oēs sed si ꝯsciētiā nō habet de mortali peccato nō peccat mortalr ꝟm Aure.vbi.s̄.nisi sit ignorātia crassa vel affectata qꝛ debitā diligentiam de commissis non adhibuit Landu.in.iiij.dist. ix.dicit ꝙ diligētia debita est quādo facit illa que prudēs facit de re quaꝫ vellet studiosissime examinare ⁊ Sc.in.iiij. di.dicit ꝙ tenetur q̄s se examinare ꝟm diligentiam nostre fragilitati possbileꝫ. Addit tñ Aur.ꝙ qñ q̄s dolet d̄ preteritis peccatis mortalibus commissis.Et habet propositum non peccandi deuotione ad sacramentum ꝙ potest presumere ꝙ non sit in mortali. 19
¶Utrū presbyter peccet mortaliter dādo.ei quē scit in pctō mortali ꝯstitutū. Rñ.ꝟꝫ Ric.in.iiij.d.ix.ꝙ si talis non petit sibi dari sic peccat sibi dādo.si vero petit.⁊ tūc distingue aut est notori⁹ peccator ⁊ sic peccat si ei dat qꝛ hꝫ contra ip̄m legitimam exceptionē Aut non est notorius q̄uis possit probari p duos testes vl̄ tres ⁊ si petit in occulto debet ei denegare qꝛ hꝫ legitimā exceptionēꝫ ꝯ eum ⁊ moneat ne petat in publico vt hr̄ de conse.d.ij.ne prohibeat quod petit.si 20

UVA. BHSC. IyR_213

tit si vero petit publice tunc si est sacer
dos extraneus nō debet sibi dare qr le-
gitimā habet cām de cōse.di.ij.trib⁹.si
autē est sacerdos ꝓprius parochialis
sic dz sibi dare qr nullā hz exceptionez
quā in publico possit obijcere de off.iu.
or.ca. si sacerdos. Nec ob.ꝙ sit maius
peccatū sumere cū peccato mortali q̄ꝫ
infamari qr sacerdoti ministrāti corp⁹
xp̄i peius est peccare mortaliter īfamā
do iniuste peccatorē occultum q̄ꝫ ꝙ ille
mortaliter peccet qr nullus dz mortale
cōmittere vt aliū a mortali liberet. Pec
cator tamē occult⁹ ꝟm sctm̄ Tho. iij.
q.lxxx. poti⁹ dz eligere infamari q̄ꝫ in-
digne ad mensam xp̄i accedere. Quod
credo verū qñ q̄s indigne accedit. s.cū
mala voluntate puta qr nō penitet de
peccatis secus esset ꝺ indigne sumente
qr non est cōfessus. de quo dic.vt.s̄.eu-
charistia.ij.§.v.ꝛ.j..§.xxiiij.

20 ¶ Sed nunq̄d esset minus maluz dare
tali hostiā nō cōsecratā vel nō cōsecra-
re ꝛ sic sumere. Rñ.ꝙ nō pz in.c. de ho-
mine de cele.mis. Jō dr̄ prorsus quidē
falsa remedia sunt abijciēda q̄ sunt ve
ris periculis grauiora ibidem.

21 ¶ Quid si solū sit suspectus de crimīe
mortali. Rñ. ꝙ si suspitio sit violenta ꝛ
notoria dicēdū est sicut ꝺ eo quē scio in
mortali ꝟm ꝙ.s̄.dictū est alias nō elici-
tur.ij.q.j.c.ij.ꝛ.iij.i gl.ꝛ.xxxij.q.j. dixit
dominus.

22 ¶ Utrū exñs in peccato mortali peccet
vidēdo corp⁹ xp̄i. Rñ. ꝙ non dūmō cū
hūiltate ꝛ reuerētia videat. Sil'r nō pec
cat tāgēs ex necessitate puta qr cecidit
in terrā ꝛ hmōi ꝟm.S.Boñ. ꝛ sanctum
23 Tho in. iiij.di.ix.

¶ Quid de illo q̄ licet nō sit vere in pec
cato mortali tñ ꝟz ꝯsciaz scrupulosā se
existimat esse. Rñ. ꝙ peccat mortal'r ni
si eam deponat qr quicq̄d fit ꝯ ꝯsciētiā
edificat ad gehennā. vñ nisi sit ex ꝓba-
bili cōiectura debet deponi vt in.c.inq̄si
tiōi de sen.ex. qr vt dicit̄ in. c. nō solum
de reg.lib.vj.decet ꝛ expedit vt cōscien
tie puritati nō desit iudicium rationis
nedū spiritualis profectus querit̄ sa-
lutis dispendium incurratur hec ibi.

¶ Decimo addit legitime cōfessus qr 24
q̄tumcūq̄ doleret de peccato cōmisso
nō sufficeret vt digne sumat. sed opz le-
gitime cōfiteatur aliter peccat morta-
liter nisi vt est dictū.s̄. eucharistia.ij.§.
v. Tenet tñ Aur.vbi.s̄.ꝙ sacerdos par
rochialis qui nō habet aliū sacerdotē
ꝛ religiosus in vita cū socio nō sacerdo
te ꝙ possunt celebrare cū contritione et
cū proposito confitendi ex quo non ha
bet cui cōfiteatur qr religiosus nō pōt
extra suum ordinē cōfiteri in religione
minorū. Quod limito tamen veruz qñ
sine aliorū admiratione desistere nō po
test aut qr tenetur celebrare. Idē dicas
de eo qui volēs communicare corā sa-
cerdote celebrāte recolit aliquod mor
tale nō confessum legitime ꝙ pōt com-
municare cum cōtritione ꝛ proposito
confitendi qñ sine admiratione ꝛ aliq̄li
nota non posset desistere quin cōmuni-
caret nec habet aut tēpus aut sacerdo
tem cum quo confiteri possit.

¶ Undecimo dicit in conuersatione cri 25
mine nō notatus. vñ histrionibus ꝛ hu
iusmodi: nō debet dari de conse.d.ij. ꝓ
dilectione dicitur putoneo maiestati di
uine nec euangelice discipline cōgrue
re tā turpi ꝛ infami cōtagione fedetur
vnde ꝟm gl. ibidem nec talibus nec cui
cunq̄ infami notorie manifeste danda
est eucharistia. Si tamē reuertatur ad
dñm ei cōio reconciliatio non negatur
vt ibidem dr̄ in.c. se. Non tamē intelli-
gendum sic vt statim debeat ei dari eu
charistia sicut fit a multis et male sed
propter reuerentiam sacramenti de-
bet deferri vsq̄ post peractam peniten-
tiam quam publice debet facere nisi ar
ticulus necessitatis vel pietatis aliqñ
in casu aliter fieri persuadeat.

¶ Utrū sit dāda eucharistia suspēden 26
dis vel decapitādis pro suis maleficijs
Rñ. sic si peniteant et pure confiteantur
vel cupiant cōfiteri sic possent quia nec
eucharistia nec sepultura est eis dene
ganda ꝛ missa pro eis potest celebrari
ꝛ oblationes offerri.xxvj. quest.vij.ca.

UVA. BHSC. IyR_213

j. ⁊ vl. d. l. penitentes ⁊. xiij. q. ij. ꝓ obeũtibus imo hodie in cle. j. de pe. ⁊ re. precipitur officialibus ꝙ eis administrare permittant si petunt.

27 ¶ Quid de excõmunicatis interdictis scismaticis ⁊ hmõi. Rñ. ꝙ nullo modo debet eis dari. Addit corpore mũdus s. ab ea immundicia que tolli potest al'r nõ tollẽdo ꝑm Aureo. vbi. s̃. peccat grauiter cum tali immundicia sumẽdo eucharistiam. Sed immundicia q̃ tolli nõ potest puta lepra fluxus sanguinis vel seminis ⁊ alia infirmitas non impedit sumptionem eucharistie sed bene celebrationem misse ꝑm ꝙ dictum est. s̃. corpore viciatus.

28 ¶ Utꝝ nocturna pollutio ipediat sũptionẽ huius sacramẽti. Rñ. vt colligo ex. s. Bo. i. iiij. di. xij. ⁊ Aureo. vbi. s̃. et est ꝯmunis opi. ꝙ aut pollutio ꝓuenit ex cã peccati mortalis certa vel probabili puta ex crapula vel morosa cogitatione ⁊ huiusmodi ⁊ sic necessario tenetur abstinere aliter peccaret mortaliter. vt colligitur in. c. non est. vj. di. ⁊ est ar. in. c. quisq̃s. xiiij. q. j. quia licet ipsa pollutio ꝑm se non possit esse peccatũ mortale habet tamen peccatum mortale annexum ratione sue cause. Istud ego limito verum nisi priusq̃ summat aut celebret conteratur de peccato ⁊ confiteatur quia si conteritur ⁊ confessus est de peccato ⁊ necessitas vel scandalum cogat ad celebrandum vel sumendũ non peccabit. Sine necessitate tamen non credo etiam cõfessus possit sine peccato sumere vl' celebrare sed bñ sine mortali peccato ꝑm Jo. de saxo. in summa ⁊ Pe. de pal'. in. iiij. Aut pollutio prouenit a causa que est peccatum veniale tamen probabiliter ⁊ sic non impedit necessario sed de congruo nisi potior cã vrgeat ꝑm Ri. in. iiij. ⁊ ꝑz Th. in. iij. parte. q. lxxx. peccat venialiter si sine cã necessaria cõicet vel celebret nisi i duob⁹ casibus ꝑm predictũ Jo. ¶ Prim⁹ quãdo est dies festus in quo est consuetum communicare. ¶ Secũdus quãdo immineret scandalum nisi celebraret puta quia alius non est vel est prelatus q̃ consueuit celebrare ⁊ huiusmodi. Similiter dico de illa que prouenit ex illusione diabolica ⁊ hec ꝓpter duo. ¶ Primum propter immunditiam corporis. ¶ Secundum propter euagationẽ mẽtis siue ineptitudinem. Idem dic quando prouenit ex causa que nullũ est peccatum ꝙ de congruo debet abstinere. In hoc casu sanctus Boñ. vbi. s̃. ⁊ bene distinguit dicens ꝙ aut sentit inquinationẽ illã nominasse multũ anima ⁊ sic ꝯsulẽdũ ẽ ꝙ aut reuerẽtiã sacr̃o ⁊ abstineant. Si aũt sentiat magis expeditã naturã. ⁊ vlteri⁹ deuotio vel solẽnitas vl' aliꝺ qꝺ mltũ recõpẽset puta charitas alteri⁹ q̃ cogeret̃ celebrare in meo tali vel cõpassio aiaꝝ ⁊ hmõi ad sumẽdũ vel celebrãdum trahat tũc arbitror dicit ip̃z sine remorsu conscie accedere posse. Aut pollutio ꝓuenit ex diabolica tẽtatiõe vt puta qñ cũ maiori deuotione disponit celebrare aut rõne solẽnitatis ⁊ hmõi citius polluit̃ sicut de illo legit̃ in collationib⁹ patrũ q̃ semꝑ hanc patiebat̃ in festis qñ erat cõicatur⁹ cui decretũ fuit vt sꝑ cõicaret ⁊ sic cessauit talis illusio ⁊ sic nõ dz abstinere.

¶ Sed ꝑ q̃tũ tp̃s dz abstinere. Rñ. ꝙ 29
per. xxiiij. horas ꝑm Alb. ⁊ sanctũ Th. Sed Pe. de pal'. limitat verum cum accidit citra mediã noctẽ sed si ante medidiã noctẽ accideret abstinere nõ tenet̃ nisi qñ ꝓuenit ex cã mortalis peccati.

¶ Quid de coitu cõiugali. Rñ. credo di 30
stinguendũ fore vt de pollutiõe nocturna nisi ꝙ potest esse ꝙ exigẽs peccaret mortaliter ⁊ tamẽ reddẽs inuit⁹ nõ peccaret ⁊ sic solũ in exigẽte caderet prohibitio nõ in reddẽte ⁊. c. ois hõ. de cõsec. d. ij. ⁊. xxxiij. q. iiij. sciatis. debet intelligi de consilio in coitu in quo nõ est peccatum vel saltem soluz veniale Credo tamen ꝙ exigẽs non digne suscipiat sed per. xxiiij horas ad minus debet abstinere de bono consilio non precepto vt no. in glo. in. d. c. om̃is. ⁊ sequitur pe. de pal'. ⁊ Tho. in. iij. parte. q. lxxx.

¶ Utrũ mẽstruata vel mulier post par- 31

UVA. BHSC. IyR_213

tū immediate dz abstinere. Rñ. ꝙ non de necessitate si tamē ex reuerētia abstinet nō peccat di.v.c.ad eius ⁊ de puri. post par.c.vno dūmodo cōicet ꝑm institutionē ecclesie i.c.omnis: de peni.⁊ re.

32 ¶ Utrū somniū homicidij vel alterius pcti mortalis ipediat sumptionē hmōi sacri. Rñ. ꝙ hmōi somnia nō inducunt pollutionē corpis nec tātā distractionē mētis sicut somniū fornicatiōis ꝓpter intētionē delectationis ⁊ ideo noimpedit. Si tamen somnium homicidij ꝓueniat ex cā que est mortale peccatum impedit sumptionez sacri rōne sue cause ꝑm sanctū Tho.in.iij.parte.q.lxxx.intellige nisi prius conterat ⁊ cōfiteatur.

¶ Tertiodecio dicit a ministro idoneo s.a sacerdote de conse.dist.ij.ꝓuenit.naz nullus tāgere dz etiā diaconus nisi in necessitate vt si casu caderet i terrā vel aliquo alio casu.lxiij.di.diaconos. Uerꝝ est ꝙ diaconꝰ cuz ꝑsbyter est fessus. vel alias impotēs ⁊ necessitas cogit de iussu ꝑsbyteri pōt dispēsare vel etiaz sine iussu qñ iussus expectari nō pōt vt not. Hug.in.d.c.diaconos aliq̄ etiam tenēt vt no. Pa.in.c.q̄to de consue.ꝙ etiam laicꝰ pōt administrare tpe necessitatis articuli mortis quādo nec sacerdos vl diaconꝰ adest alle.§.verꝝ.xxij.di. Item alij tenēt ꝙ in tali necessitate mortis lz ꝑ se eucharistiā assumere nec ob.ca.fi. xxiiij.q.j.qꝛ loquitur de hereticis a q̄bꝰ non lz accipere sed tamē Pa.tz ꝯriū.s. ꝙ non lz nisi sacerdoti administrare et credo sit securior opi.qꝛ in tali necessitate cōstituto dicitur crede ⁊ mādu casti.

34 Sz an debeat a ꝓprio sacerdott solū sumi. Rñ. ꝙ pōt sumi a proprio epo et archiꝑsbytero de offi.archi.c.iij.⁊ a ꝓprio sacerdote ⁊ ab habēte licentiā ab eis caueat religiosus qꝛ si mistrat excōicationē incurrit vt dicit.j.excommunicatio.v.casu.xij.

35 ¶ Decimoquarto. dicit tpe debito: qꝛ q̄ ad celebrationē misse req̄rit dies ⁊ non nox.vt.j.missa.§.xlj. Quo vero ad alios cōicare volētes non inueni quin possit oi hora recipi dūmodo sint ieiuni verꝝ est ꝙ mane diei est congruentior hora.

¶ Item ꝙ nō omittat qn sumat saltem semel in anno i pascha qꝛ ad hoc tenet quilibet fidelis postq̄ ad annos discretiōis ꝓuenit nisi ex aliq̄ rōnabili ad tps de ꝯsilio ꝓprij ꝯfessoris duxerit abstinēdū vt i.d.c.ois alr peccat mortaliter qd aūt q̄dā voluerūt itelligere ꝑcise de die pasce nō bene senserūt. vnde papa eugeniꝰ declarauit ad remouēdas ambiguitates ꝙ sufficit ꝙ suscipiat in die iouis sancta ⁊ vlteriꝰ vsq̄ ad dñicā post pasca imediate sequētem inclusiue qñ magis sue deuotioni videbit expedire ⁊ sic satisfacit ꝑcepto credo ꝙ magis artant quo ad pueros sub pena mortalis pcti habētes curā puerorꝝ vt ad hoc sacrm eos inducāt tpe pasce q̄ ipse cum ignorātia eos excuset saltē vsq̄ ad tpa xviij.an.vl circa item tpe debito.s.vt solū semel in die cōicet ꝑm sanctū Tho.i. iiij.di.xij.ar.de ꝯse.di.j.sufficit pluries aūt nō licet nisi vt dicit.j.de sacer.in ti. missa.§.xlv. Itē dic tpe debito vt.s.non vadat statim ad sumendū postq̄ cōfessus q̄.i multis fuit pctis ⁊ magnis sed dz pluries cōfiteri priꝰ ⁊ orationibꝰ ⁊ ieiunijs se odoriferū reddere ar.de pe. di.j.non sufficit.⁊.c.in actione.

37 ¶ Sed nūq̄d vr rōnabilis cā abstinendi cū q̄s dicit se odiū haebere ꝯ aliquē. Rñ. ꝙ nō nec aliud pctm̄ mortale qꝛ tenetur desistere ⁊ ꝯteri ⁊ cōfiteri excōicare aliter nō cōicās saltez semel in anno excōicādus est de cōse.di.ij.si q̄s intrat ⁊.d.c.omnis.

38 ¶ Utrū liceat quotidie sumere. Rñ. ꝑm sanctumbo.in.iiij.di.xij.ꝙ q̄tum est ex parte sacri cuius virtus est hoibus salutaris vtile est hoibꝰ ipm quotidie suscipere facit.c.si quotiēscūq̄ de cōse.di. ij.sed ex parte sumentis in quo requiritur vt cū magna deuotiōe ⁊ reuerentia ad hoc sacrm accedat aliquando expedit q̄tidie sumere ⁊ laudabilr quando quotidie se ꝑparatū iuenit ⁊ hoc voluit dicere Aug.de cōse.di.ij.c.nō iste.sic viue.iq̄t vt merearis quotidie accipe. Sz qꝛ multotiēs in pluribꝰ hoibus huius

UVA. BHSC. IyR_213

deuotiōis impedimēta occurrūt ꝓpter idispositionē corpis vel anime non est vtile oib⁹ ad hoc sacramētum quotidie accedere sed tātū quādo se ꝑparatū inuenit quia maiorē efficaciaꝫ recipit homo in vna missa vel māducatione cum bona ꝑparatiōe q̄ꝫ i multis si se nō preparat diligenter. Et ideo si quis cognoscat experimētaliter ꝙ ex frequēti sumptiōe huis sacr̄i feruor charitatꝫ augeatur i eo ⁊ reuerētia ad sacr̄ꝫ nō minuit quotidie dꝫ cōicare vel saltē frequēter Si aūt sentiat ꝑ multā frequētationeꝫ ꝙ reuerētia minuit ⁊ feruor nō crescit dꝫ iterdū abstinere vt postea cum maiori reuerentia ⁊ deuotione accedat.

39 ¶ Decimoquito. dicit recta itētiōe. s. vt ꝑ ipm vniamur xp̄o per charitatis amorem ⁊ muniamur ꝯ diaboli tētatiōes.

40 ¶ Utrū debeat dari ad accipiēdū aliqd̄ experimētū. Rñ. ꝙ nō. ij. q. v. ꝯsuluisti. ⁊ de pur. c. ex tuaruꝫ Nec ob. c. sepe ꝯtigit. ij. q. v. qꝛ illd̄ abrogatum ē vnde nec ꝓpter purgationē infamie vel propter aliud temporale. dꝫ dari vel sumi.

41 ¶ Addo. xvj. in sumptiōe ꝟm Durañ. vt. s. sumat̄ discrete ⁊ leuiter dētibus anterioribus terat̄ ⁊ lingua moliatur ne aliqua pars eius dentibus inhereat.

42 ¶ Addo ⁊. xvij. ꝟꝫ eūdē Durañ. s. vt nō statim post cōionē expuat ꝓpter reuerentiā sacr̄i ne si aliqua ꝑs sacr̄i inhesisset dētib⁹ expui ꝯtingeret. Itē vt nō statim vadat ad manducādum aliū cibū. Uñ dꝫ esse aliqua mora ⁊ tāta ꝙ ille spēs sint consumpte vel alterate ꝓpter reuerētiā sacr̄i. Unde dꝫ saltēꝫ aliquas oratiōes priuatas dicere anteq̄ꝫ aliquē cibū sumat nō requirit̄ tamen tale spacium sicut dicitur in. c. tribus de conse. di. ij. quia illud abrogatum est.

43 ¶ Quid si euomat̄. Rñ. ꝙ si ꝑ ebrietatē vel voracitatē euomerit laicus. xl. dies dꝫ penitere. c. si q̄s ꝑ ebrietatē de cōse. di. ij. clerici vel religiosi ꝑ. lxx. ep̄. ꝟo ꝑ xc. si ꝟo ꝑ infirmitatem euomerit. ꝑ. lxx dies penitere dꝫ. d. c. si quis ꝑ ebrietatē. ¶ Utrū act⁹ ꝯiugalis sit ꝓhibitus post cōionē. Rñ ꝙ nō quo ad reddentē qꝛ tenet̄ ad hoc sed q̄ ad exigētē est ꝓhibitū eodē die nō tamen peccat mortaliter si exigit sed solū venialiter ꝟm Alber.

Eucharistia.iiij.

circa efficatiā sacr̄i hui⁹ q̄ro q̄s sit eius effect⁹. Rñ. ꝟm sctm̄ Bo. i. iiij. di. xij. ⁊ cōiter alios ꝙ prio ꝯfert̄ gratia cū ꝟtute charitatis oēm em̄ effectū quē facit cib⁹ ⁊ pot⁹ q̄ꝫtū ad vitā corpalē facit hoc sacramētū ad vitā spiritualē Jo. vj. Caro mea vere est cib⁹. Unde reficit spiritualiter qd̄ sine gratia esse non pōt ⁊ cōfert̄ gratis cum virtute charitatis quia iste panis non est simpliciter panis sed cōiunctus cūdiuinitate ⁊ ideo est sicut carbo igni vnitus ⁊ amor non est ociosus. Ideo ꝑ hoc sacramentū q̄ꝫtū est de sui vtrtute nō tantū. habit⁹ gr̄e ⁊ virtutis cōfertur sed etiā excitat̄ in actū Et ideo anima spūaliter reficitur Et hoc declaratur. et quodāmodo inebriat̄ a dulcedine bonitatis diuine. ¶ Secūdo virtutes augent̄ sicut ꝑ cibū corp⁹ augumētatur. ¶ Tertio peccata venialia remittūtur sicut ꝑ cibum corpus restaurat̄ qd̄ quotidie depeperdit̄. Uñ remittūtur peccata venialia q̄ minuūt charitatē ⁊ plura pauciora ꝟm ꝙ hō magis vel minus se disponit. ¶ Quarto remittit̄ etiam mortale quādo existēs i mortali non habet cōsciētiā ipsius nec affectū. Unde reuerēter accedēs q̄ꝫuis ante. de eo nō fuerit cōtritus cōsequitur gr̄aꝫ charitatꝫ q̄ contritionē ꝑficit ⁊ remissionē peccati. imo nedū valet sumēti sed etiā offerenti ⁊ illis ꝑ quib⁹ offert̄ ad remissionem pene debite suis peccatis ꝟm deuotionem maiorem vel minoreꝫ. Aduerte tamē hic ꝟm. Pe. in iiij. di. ix. ꝙ si quis fecit debitā diligētiā q̄ꝫuis sit in mortali ignorās nō peccat lꝫ meretur ⁊ ei valet ad remissionē peccatoꝝ. si vero fecit diligentiam nō debitam sed ꝟm suā fragilitatem q̄ꝫtuꝫ potuit sic nō meret̄ nec etiam peccat. si aūt non adhibuit diligentiā possibilē humane fragilitati. sꝫ fuit negligēs in discutiendo: ⁊ sic peccat mortaliter sumēdo si est in morta-

UVA. BHSC. IyR_213

li ¶nis ignozans qꝫ limitat Rī in. iij. di. ix. qñ si adhibuisset diligentiã ꝑm humanã fragilitatem peccati mortalis re cordatus fuisset. ¶Quinto ꝓseruat hõ a ꝓctis qz spiritualiꝫ roborat. vñ Inn. inquit eucharistia liberat a malo ꝓseruat in bono delet venialia z cauet mortalia huiꝰ etiã ꝟtute sacrã virtutes augẽtur olim gratiarũ fructus exuberat.

1 ¶Utrũ in omnibus habeat efficaciam suã. Rñ. ꝙ non sed opz. ¶Primo istum cibũ ab alijs discernere p fidẽ. ¶Secũdo hospitiũ ꝓparare p sui probationẽ. ¶Tertio in hospitio ꝓparato recipere cum honore z deuotione primũ z secundũ no. j. Cozin. xj. nõ dijudicans z ꝓbet autẽ. z qz multi hoc non faciũt tõ imbecilles infirmi z dormiũt multi.

2 ¶Utrũ incurrat culpã mortalẽ qui nõ recipit effectũ huiꝰ sacrameti. Rñ. sanctus Bo. in. iij. d. xij. ꝙ lz vir iustꝰ ex ꝯdam corruptione vel distractione nõ ꝓparando se debite nullã vel modicã reportet efficatiã nõ tamen incurrit culpam mortalẽ secus autez de illo q̃ non suscipit effectũ huius sacramenti qz indigne accedit. s. exitiẽs in mortali z huiusmodi qz sic mortaliter peccat.

3 ¶Utrum istud sacramentum habeat efficaciam in aliquo qui est in peccato mortali. Rñ. sanctꝰ Bo. vbi s. ꝙ lz non sit artanda dei largitas quin aliquã do faciat z possit facere ois culpe remissionem tamẽ ꝑm fozũ cõe et generalẽ rationem institutionis huius sacri. qz sic datũ est in cibũ illis q̃ sunt de corpore misticis xpi z oẽstales habẽt charitatẽ ideo non habet efficaciam in eo qui est in peccato morta. sed in solis istis.

4 ¶Utrum venialia peccata impediant effectum huius sacrameti. Rũ ꝑm Th. in. iij. dist. q.. lxxix. ꝙ non loquẽdo de venialibꝰ ꝓut sũt ꝓterita. Sz ꝓut sunt in actu nõ impediũt ex toto sed in parte. Nam sicut dictũ est effectus huius sacrameti est non solũ adeptio habitualis gratie z charitatis. sed etiã quedã refectio actualis spiritualis dulcedinis que quidaz impedit si aliquis accedat ad hoc sacramentũ mente distracta per peccata venialia. nõ autẽ totaliter augmentũ spũalis gratie z charitatis.

¶Utrum habeat maiozem efficatiam 5
in sumptione plurium hostiaruz simul q̃ in vna. Rñ. ꝑm Tho. vbi. s. ꝙ non qz licet sacerdos in vna missa cõsecret plures hostias non tamẽ multiplicatur effectus huius sacramenti quia non est nisi vnum nec est plus virtutis in multis hostijs cõsecratis q̃ in vna sub omnibus z vna sit totus xp̃s. Ideo sumẽs plures hostias simul non percepit maiozem effectuz in pluribus vero missis multiplicatur sacrificij oblatio ꝙ ideo multiplicatur effectꝰ sacramenti.

Eunuchus an possit ordinari vide supra corpore vitiatus. ℌ. j.

¶An debeat portare pulueꝝ. Rñ. qõ non. lv. distin. eunuchus.

Exactio nõ est vbi ꝺs ꝑcte solunt, vide glos. et Car. i cle. ꝑsti ꝺ cẽs. z ibi dicit paulꝰ ꝙ exigere z extoꝛq̃re dicit violẽtiã vt. ff. de leg. iij. l. fideicõmissa. ℌ. sed cui dicit tñ ꝙ si ꝓcessit extorsio licet secũ volũtaria solutio ꝙ satis ẽ exactio facit simile qõ no. ho. i. c. ꝓterea. el. ij. de iure pa. z de pe. c. cõstitut. Exactio aliquãdo dicit talia de q̃ habes. j. talia.

☞ De notatis in hoc. z ꝙ exigere sit ab inuito extoꝛquere in iudicio not. i. l. fidei cõmissa. ℌ. si re. de leg. iij. z in. l. nõ solum. z ibi gl. ff. sol. ma. z in. l. falsus. C. de fur. licet etiam quandoq; extra iudicialiter. vt ꝓ glo. z doct. in. l. si plures. ℌ. assidue. ff. de admi. tuto.

Exaltatio filia supbie vide infra supbia. ℌ. ij.

Examinatio q̃ debet fieri in ordinãdis vide. j. ordo. vij. z in cõfirmandis vide. s. cõfirmatio.

Excepta intelligit i generali sermõe ꝓso. loquẽs de iureiuran. cãpi. petitio. in glo cum allegatis.

UVA. BHSC. IyR_213

Exceptio firmat regulā vide supra alienatio.

Excōmunicatio.j.

q̄d ē. Rñ. ſm Pa. ſup Rubrica eiuſdē tituli excōmunicatio ē cenſura a canone vel a iudice eccleſiaſtica prolato p̄uās cōmunione ſacramentorū ⁊ quandoq̄ hominū. Facit ad hoc. xj. q. iij. c. audi. ☞ Denotatis i hoc. §. ⁊ q̄d ſit excōicatio no. Bal. in l. j. in. j. q. C. de here. inſti. ꝙ eſt ſeparatio a gremio eccleſie nec ē pena capitalis ſed medicinalis. vt per Bar. in l. fi. C. ſi a nō cōpe. iudi. ⁊ Bal. in l. j. col. x. C. de here. inſti. ⁊ trahit ſecū executionē ⁊ per glo. Bar. ⁊ doct. in. d. l. fi. ⁊ in. l. ſi quis ticio. §. irritum. ff. de iniuſto. rup. ⁊ irri. teſt. ⁊ quare ⁊ a quibus inferatur no. idem Bal. in prealleg. l. j. qr. x. C. de here. inſti.

1 ¶ Quotuplex eſt excōmunicatio. Rñ. ꝙ duplex vna dr maior ⁊ hoc priuat a ſacramētis ⁊ cōſortio hoim ⁊ ab ingreſſu eccl̄ie ⁊ multis alijs de q̄b⁹ no. i. c. a nobis el. ij. ⁊. c. ſi vere eo. ti. xj. q. iij. in multis. c. Et hec dicitur anathema vt. xj. q. iij. §. euidēter. ¶ Alia dr minor ⁊ hec ſeparat a ſacr̄is tm̄ vt in. d. §. euidenter Intellige ꝑciplendis nō miniſtrandis c. ſi celebrat de cle. excō. mi. ⁊ etiā ab electione paſſiua. vnde reddit ipſum excōmunicatū inhabilē ad quodcūq̄ bñficiū eccl̄iaſticū ꝯſequēdū vt no. in. c. ſi celebrat de cle. exc. mi. vñ dicit Inn. ibidē ꝙ nec dignitatē aliquā conſeq̄ pōt niſi pri⁹ abſoluat̄: etiā ſi eligētes hoc ignorant vt tz gl. ibidem ⁊ cōmuniter doc.

2 ¶ Quot modis infligit̄ excōicatio. Rñ. ꝙ tā maior q̄ minor infligit̄ duob⁹ modis. ¶ Aliquādo a iure cōi ſeu municipali vel ſtatuto ⁊ hec dicit̄ excōicatio a iure de qua. j. excōicatio. v. et. vj. et. vij. ¶ Aliqñ infligit̄ a iudice poteſtatē habēte. ⁊ hec dr ab hoie vel a iudice de q̄bus dicitur vt no. in. c. nuper. eo. titu.

3 ¶ Quis pōt excōicare. Rñ. ꝙ excōicare excōicatiōe maiori ꝓprie ſpectat ad officiū ep̄ale vt pz i c. corripiant̄. xxiiij. q. iij. qr dr. Mucro ep̄i in. c. viſis. xvj. q. ij. Itē ſz gl. in. c. nemo ep̄s. ij. q. j. ⁊ l. c. cū in cūctis de ele. de iure. cōmuni poſſunt oēs eccleſiarū p̄lati vt in. c. cū ab eccl̄iarū. de of. or. vbi de hoc plene no. ⁊ voco p̄latū ⁊ iudicē ordinariū ſup plebē ſuā hic quēcunq̄ ſz glo. in. d. c. cū ab eccl̄iarū qui p̄ficit̄ collegio vel vniuerſitati eccleſiaſtice ab eo qui habet adminiſtrationē cū iuriſdictione vt puta ab epiſcopo vel q̄ eſt elect⁹ a collegio. ſiue vniuerſitate licz ſubſit alteri puta epiſcopo. vt extra de elec. c. j. xciiij. di legimus hoc verū niſi ep̄i p̄ſcripſiſſent ne poſſēt excōmunicare vel niſi vellēt excōmunicare cū illa ſolēnite de qua in. c. debēt. xj. q. iij. ſ. cū. xij. ſacerdotibus circūſtantibus habētib⁹ candelas accēſas in manibus quia ſolū epiſcopi tali modo excōmunicare poſſunt etiā excōicare illi quib⁹ ex cōſuetudine. vel indulgentia cōpetit vt capitulū vt de reſcrip. ex parte decani. hoſti. etiā vult ꝙ in notorijs que nō indigēt indagine iudiciali: pūt ſūt excōicare etiā ſacerdotes parochiales p̄miſſa tñ monitione ꝙ poſſet tollerari vbi ex cōſuetudine haberēt vl̄ ep̄i ꝓhibitio nō obſtaret alias nō nec. c. cū inhibitio. de clan. deſpō. ꝙ allegat ho. probat hoc pōt etiaz dici ꝙ qui pōt facere ſtatutū poteſt excommunicare intelligo in eccleſiaſticis ēt ſi nō ſit ſacerdos. excōicatiōe minori poteſt excōmunicari quis ſiue ſimpliciter de pe. diſ. j. in actiōe ſine ad tp̄s. lxxxvj. di. tāta ⁊ ab illis qui poſſunt excōmunicare maiori vt in. d. c. cum ab eccleſiarum no.

¶ Utrum p̄lati excōmunicati interdicti ſuſpēſi a iuriſdictione intruſi. ⁊ huiuſmodi poſſint excōmunicare. Rñ. ꝙ non xxiiij. q. j. audiuimus. c. qr. de cōceſ. prebē. cū ſimilib⁹ ⁊ q̄ non ſeruauit interdictum. c. fi. de cōceſ. p̄bē. de quo tamē dic vt. j. excōicatio. iij. §. ij. 4

¶ Utrū ille p̄lat⁹ q̄ tm̄ hz tp̄alē iuriſdictionem poſſit excōicare. Rñ. ꝙ non ar. de offi. ordi. c. dilectus: 5

¶ Utrū ſola cōſuetudo reddat aliquē excōicatū. Rñ. ſz ho. ꝙ ſic qñ ē approbata ꝑ papā vel per aliū p̄latū quo ad 6

UVA. BHSC. IyR_213

suos subditos qꝛ perinde est ac si esset statutū alias non q̄tumcūq; sit longa.

7 ¶Qui pñt excōicari. Rñ. ꝙ vniuersitas ⁊ collegiū ꝓhibent excōicari ne contingat innoxios ligari. c. romana. §. in vniuersitatē. de sen. ex. li. vj. si tñ excōicaret teneret snia vt ibidē not. glo.

8 ¶Utrum excōmunicatus possit excōicari. Rñ. qđ sic pro eadē causa ⁊ pro diuersis ⁊ ab eodē iudice ⁊ a diuersis. c. engeltrudā. iij q. iiij. c. excellētissim⁹. xj. q. iij. ⁊ de hoc vide glo. in. c. officij. e. tit.

9 ¶Utrū ep̄s vel alius prelat⁹ possit excōicare non suum subditū Rñ. secundū cōiter doc. qđ nō dummodo ratione delicti vel cōtractus seu rei de qua agitur nō sit effectus de ei⁹ iurisditione. vt no. in. c. j. de priui. lib. vj. imo plus dico qđ proprius prelatus nō pōt ratā habere scđm Inno. ⁊ alios in. c. prudētiam. de offi. deleg. etiā si sit lata in ei⁹ territorio quia qđ nullū fuit nō potest ratificari ⁊ excōicatio aut est nulla aut statiz ligat. vt no. in. c. pastoralis de ap. nisi feratur sub conditione.

10 ¶Qui ligant sentētijs excōicatiōis q̄rūcunq; prelatoꝝ prolatis ꝑ modū statuti. Rñ. vt colligo ex Pa. in. c. a nobis. el. j. de sen. exc. ⁊ Ge. in. d. c. vt animarū ⁊ distinguo sic ꝙ aut sit contra statutuz ab existētib⁹ in territorio statuentis siue sint subditi siue forenses ⁊ sciunt statutū ⁊ sic sunt excōicati. Limitat hoc Inno. vt refert Pa. in. d. c. a nobis verū qñ statutū est aptū cōprehēdere tā subditos q̄ nō subditos. Si vero sūt ignorātes sic nō ligant nisi ignorātia sit crassa vel supina. Si vero fit contra statutū extra diocesim statuētis sic nō ligant forēses subditi vero statuētis ligantur in q̄tuor casib⁹. ¶Primo si statutū agit originare causam ī territorio ꝓprio ex facto negatiuo cōmisso in limitib⁹ alteri⁹ territorū. Exēplū puta statuto cauetur ꝙ quicūq; fecerit vbicūq; furtū nisi infra mēsem a die cōmissi criminis compareat corā iudice delicti vl' corā nobis sit excōicatus iste faciēs furtū ligat nō rōne furti nō fiēdi qꝛ est factū negatiuū in territorio alieno sz ex ea parte. qꝛ nō cōparuit qđ cōparere est factū affirmatiuū contrariū faciendū in limitib⁹ territorij statuētis. Ratio qꝛ per edictū ad hec potuit arrari. vt in. ca. ex tue de cle. nō resi. facit qđ no. de rap. c. j. ⁊ c. romana. §. contrahētes. đ foro compet. li. vj. ¶Secūdo ligant qñ statutū principaliter concernit rem subiectā statuentis. puta ep̄s excōicat per statutū clericos nō residētes ligant clerici etiam extra diocesim recidētes ratione rei qua subiecti sunt ep̄o quesita est in eius diocesi de fo. cōpe. c. fi. etiaz si persona fit extra diocesim vt probat in. d. §. contrahētes ⁊ per hoc qđ hic sequitur. ¶Tertio vbi quis tenet ad aliqđ faciēdū ⁊ illud nō facit factū videt vbi illud facere debebat. vt. ff. de re iu. l. non facit ⁊ de vsu. c. j. li. vj. ⁊ qđ no. gl. magna in. c. j. vt li. nō cōte. ¶Quarto ligant qñ factū est principatum in territorio licet fit completū alibi facit ꝙ not. Jo. and. in. c. j. de priuile. libl. vj. de sagitante in loco nō exēpto cum ipse sit exemptus vt efficiatur subditus vtriusq; iudicis ⁊ per hoc patet ꝙ religiosus faciens contra statutū qđ excommunicat quemcūq; qui asseutit prelationi extra ordinem nisi prius restitutis liberis est excommunicatus si assentit quia originatio facti fit a subiectione prelati statuentis licet effciatur exemptus ab eo prestitum post cōsensum ⁊ sic determināt dñi de ro. per no. per. Inno. in. c. preterea requisiti fuim⁹ de ap. ⁊ de illo qui excōmunicauit si elegerit ⁊ ideo limita tex. d. c. vt animarū. qđ statuto nō ligantur extra territoriū delinquētes qñ deliquēs ⁊ res circa q̄ delinquit ⁊ etiam ipsum delictum sunt totaliter extra prouinciā seu territoriū statuentis.

11 ¶Qui ligant qñ snia profert nō ꝑ viā statuti snie hois. Rñ. ꝑm Pau. ⁊ Ge. vbi s. Aut profert generaliter pro p̄terita. culpa. ⁊ sic nō ligat eū q̄ eā ꝯmisit extra territoriū sniantis sz bene ligat subditū qui eaz cōmisit in territorio q̄ u s sit extra territorium tpe snie. Sed eū q̄ nō

UVA. BHSC. IyR_213

est subdit⁹ seu de territorio ly sibi delinquerit: siue p ferat generaliter siue specialr p tra eū nō ligat eū extra territoriū existētē. nisi fuerit citatiōe p euētus an tequ recederet vel nisi ad requisitionez iudex p prius sub quo degit ipsum citaret. put tenet requisitus vt iret ad respondendū qr si nō faceret: posset excōicari. Aut p ferr spāliter p preterita culpa r sic ligat subditū q delinquit extra territoriū r ibi existentē. Ratio qr cū coram vtroq ordinario possit cōueniri de fo. cō. c. fi. Ergo pōt cogi per ordinariū ad cōparendū r si nō cōparet excōicari pōt r licet nūcius exequat citationē extra territoriū proprium tn citatio decernitur facta in proprio territorio ipsius iudicis quo ad oēs effect⁹ nisi ante talē citationē alibi caperet domicilium: quia tūc nō posset citari nec cōsequēter excōicari: tāq cōtumax ꝑ cōem opi. ly. pa. in cle. pastoza. de re iud. teneat qō etiaz subditis extra territoriū citari non possit. Aut sntia proferr generaliter vel specialiter p culpa futura. r sic eā parareť statuto quo ad subditos solūmodo in hoc. vt nō liget ignorātes nec extra territoriū delinquētes quo vero ad forēses postea delinquētes nullo modo cōparāt statuto: nec ligant qr cū sumat sntia vires incōtinēti contra quos proferr sic nō pōt cōprehēdere nisi subditos scōm cōiter legistas in. l. cunctos pp̄los. C. de sū. tri. Et aduerte qō ista sntia p futuris culpis nō pōt ferri nisi mora in exhibēda satisfactiōe vl culpa seu offensa preesserit. aut alia rōnabilis cā q in ipsis sentētijs exprimēda est. vt. i. c. romana. ℌ. caueāt. eo. tit. li. vj. si tn ferat. tenet: ly sit iniusta vt ibidem tenet He.

12 ¶Utrū archiepūs in dioc̄si sui suffragaꝑ nei deliquēs liget statuto epi excōicantis taliter delinquētes. r silr eps q fecit statutum si facit ꝓtra. Rñ. q diuersa sunt opi. vt ꝓtet per Arch. r Se. in. d. c. vt animarum tn nulli plz. opi. Jo. de lignā. in trac. de cēsura ecclesiastica q aut statutū dicit q qlibet exercēs iurisditionē in tali loco r tpe. vel celebrās in pōtificalibus sit excōicatus. r tūc facientes contrariū nō ligant qr sic eps vt eps et archieps vt archieps facit cōtra et nō pōt ligari. Et sic intelligit opi. dicētū qō non ligant Ant dicit statutum q faciēs furtū vl aliud maleficiū sit excōicatus r sic ligant: qr nō committit vt eps vel archieps sed vt primatus. Et sic intellige dicentes qō ligant. Destruat ergo statutū si non vult ligari absolutū poterit a suo confessore.

¶Quid si archieps participat i crimie 15
excōicati ab epo suo suffraganeo. Rñ. q ligatur sententia iuris: r erit absoluendus ab epo suo suffraganeo. c. nup de senten. excom.

¶Utrū inferiores prelati. ab epis ha- 14
beāt territoriū. Rñ. sm Jo. an in. c. cum contingat de fo. cōpe. r sequit Se. in. d. c. vt animarū q non. Limita nisi essent exēpti cū suis subditis scōm Jo. de sancto Georgio.

¶Qūo ligant subditi religiosorum ex 15
emptoriū extra loca deliquētes. Rñ. Se. in. d. c. vt animarū q eo mō quo ligant subditi epoz extra dioc̄esim qr subiecte ecclesie sunt eis p territorio. vt sunt mi dices personarum. r nō loci simpliciter dic. vt. j. sententia. ℌ. v.

¶An loca exempta sint de territorio vi 16
de. j. statutum. ℌ. ij.

¶Utrū ignorātes ligent statuto excōi- 17
cāte factū dānatū. puta falsificantē instrā vide. j. excōicatio. vij. casu vl. ℌ. ij.

¶Utrū excōicatio ex iniusta causa vel 18
falsa liget. Rñ. qō nō ꝯtū ad deū. xj. q. iij. ℌ. ex his sed quo ad ecclesiā si est ab eo qui iurisdictionē habet super eum sic ligat sed debet eā reuocare vel absolue re qñ cognoscit errorē suū vel iustitiam. non obstāte contradictione aduersarij: sed cantat iudex ne ꝓtendat errorē vel iniustitiā in preiudiciū alterius partis in debite. c. sacro. de sen. excom. Et ꝓpterea caueat ille qui se tenet excōicatum iniuste vel ex falsa cā ne excōicationem cōtemnat qr contemnendo eā peccaret mortalr r posset excōicari. xj. q. iij. ℌ. cā ergo: nisi in casibus de quib⁹. j.

UVA. BHSC. IyR_213

ex communicatio.iij.

19 ¶Utrũ excõicãs aliquẽ cõditionaliter puta si nõ soluerit titio hinc ad pascha liget eũ si non soluit: qr nõ potuit vide pena.§.xiij.

20 ¶Utrũ snia excõicationis edita in fauorẽ alicuius liget si ille cuius fauore agit consentit vt nõ faciat qđ ei precipitur puta mandat titio sub excõicationis late snie pena vt soluat sempronio centũ infra pascha sempronius est contentus prorogare terminũ vsq; ad penthecostẽ. erit ne excõicatus titius non soluẽs infra pascha. Rñ. qđ nõ. ꝑm Pe. in.c.j.de loca.facit.c.preterea.de appel Bar.in.l.j.§.ꝛ post operũ ff.de no.ope. non.ꝛ Jo.an.in.c.quicũq;.de sen.exc.li. vj. Ego addo notabile dictũ bal.i.l.maximũ vitiũ.C.de libe.prete.vbi dicit statuto cauet qđ frater excludat sororez a successione patris. Mortuus est pater. filius hz multos creditores q̃ vult admittere sororẽ suã ad successionẽ.ꝛ sic renũciauit statuto. an creditores. possint impedire renuntiationẽ tãq; in fraudẽ creditoꝝ fiat ꝛ determinat ꝙ nõ. Et sic tenet etiã de alijs penis: Intellige tñ si cõsensus prestatur ante cõmissaz penã qr post penã inflictã cõsensus superueniens nõ tolleret eã. faciũt not.p Bart. in.j.§.sed si filius.ff.de lega.iij.

21 ¶Sed pone ꝙ prorogato termino titius nõ soluit etiã in termino prorogato erit ne excõicat⁹. Rñ. ꝙ nõ si prorogatio fit sine autoritate iudicis. Sec⁹ si fieret cuz autoritate iudicis prorogãtis mãdatũ ꝙerat vt solueret in pascha vt soluat in penthecoste sub eadez pena: qr sic ligaret aliter nõ: qr ꝑm bald.i.l.tale pactũ. ff.de pac.excõicatio nõ potest nasci ex pacto sed ex sententia.

22 ¶Quare debet q̃s excõicari. Rñ. qđ solum pro peccato mortali cui est annexa contumacia: puta qr monitus nõ vult resipiscere. vt est tex in.c.nemo episcoporũ.xj.q.iij. Nec mirũ: quia nulla maior pena in ecclesia. vt in.c.corripiãtur. xxiiij.q.iij. vnde dicit Pau.in.c.p venerabilem. qui filij sint legi. ꝙ vbicũq; in iure ecclesiastico reperitur pena mortis pro excommunicatione, debet exponi. vt in.d.c.per venerabilem probat. propterea dicit tex.in.c.cum medicinalis. de sen.excommunic.lib.vj. quod iudex in ea proferenda debet se ostẽdere prosequi. quod corrigentis est ꝛ medentis. hec ibi.

Excõicatio.ij. quomodo debet q̃s excommunicari.

¶Utrum requirat monitio precedens Rñ. ꝙ sic triplex: vel vna pro trib⁹ corã psonis idoneis facta cũ interuallo dierũ nisi necessitas aliud suadeat. vt not. gl.in.c.statuim⁹.eo.ti.li.vj. Aliter excõicans sine monitiõe per mẽsem vnũ est interdictus ab ingressu ecclesie ipso facto. vt in.c.sa.ro.eo.ti. nisi sit eps vel superior in.c.quia periculosum.e.ti.li.vj. Aduerte tñ hic qđ qñ prelat⁹ precipit sub excõicationis late snie pena subdito nec faciat tale crimẽ. tũc nõ requirit alia monitio sed faciẽs cõtra statim excommunicatus est cũ habet annexam cõtumaciã scđm Jo.de ligna.in tractatu.de censura. 1

¶Utrũ debeat pferri in scriptis. Rñ. ꝙ sic ꝛ causam excõicatiõis expresse cõscribere propter quã profert. Et exemplũ hmõi scripture requisitus tenet tradere infra mẽsez excõicator quilibet aliter per mẽsem vnũ ab ingressu ecclesie ꝛ diuinis officijs est suspensus si est inferior eps. vt in.c.cum medicinalis.eo.ti. lib.vj. Similiter in snia suspensionis et interdicti est seruandum sub eadẽ pena vt ibidem. 2

¶Utrũ in hãc penã cadãt prelati religiosoꝝ si hoc nõ seruãt. Rñ. Lap. vt refert Ge.in.d.c.cũ medicinalis qđ nõ eo ꝙ cõtinue habeant monere ꝛ corrigere subditos ꝛ sic oporteret semp habere calamũ. Ego aũt credo verũ. ¶Primo qñ periculũ esset in mora vt nõ posset seruare predicta qđ etiã tenet Jo.an.ibidem ꝛ gloss.in versi.temerarius. ¶Sececundo quãdo statuta sui ordinis aliã formã traderẽt ꝛ illã seruarẽt licet non 3

UVA. BHSC. IyR_213

ista qz no.in.c. qualis z qñ el.ij.in fi.de ac.ordo iuris non seruat in regularib⁹.

¶Tertio crederè excusari si ex ignoratia cõtra facerẽt qz facilr religiosi ignorãt iura.vt in.c.vniẽs.de simo.al's non credo excusari.z sic limita Jo.ap.ibidẽ qui tenet p ligantur ista pena si nõ seruant predicta.

4 ¶Utrũ sit certa forma verboz õtermi nata.Rñ.qõ nõ oportet tñ p vtaz talib⁹ verbis q̃ exprimãt cõsensum in dictis de presenti excõicatis sicut in simili dicit. de spõ.c.si iter virũ.z de spõ.duo.c.j.ar. a cõtrario sensu in.c.audi.q.iij.nõ autẽ de ꝓterito vel futuro.Unde si dicat denunciamus talẽ excõmunicatuz quẽ tñ prius nõ excõicauit nõ erit excõicatus. Similiter si dicat volo sit excõicat⁹ vn⁹ de istis duobus neuter erit excõicatus. Et licet ꝺdã dicãt p si intẽtio sit excõicandi.qualitercunq; loquat erit excõicatus nõ credo sed tene p dixi qz in excõicatione requirit vltra intentionẽ expressio certa qõ etiã tenet hoſ. Et facit qõ no.in.c.cũ desideres.e.ti.z no.Inn. in.c.cũ olim el.j.de priui.Et idem dicendũ de absolutione ex quibus collige p excõicãdus.primo debet moneri.Secũdo dz subesse causa iusta.Tertio animus bonus in dictis.Quarto verba congrua.Et quinto p proferat in scriptis. Et sexto p exẽplũ in scripture si requiratur detur infra mensem.

5 ¶Utrũ excõicatio maioz possit ferri ad tẽpus.Rñ.qõ, sic.fm.d.Ant.z etiã cius absolutio vt recitat Pau.in.c.vniẽs el. ij.de resti.vbi dicit p põt absolui vt testimoniũ.det. z postea se reincidat.sz suspendi nõ põt:sed oportet qõ aut totaliter liget:aut totaliter tollat fm gloſſ. in.c.pñti.de sen. excõ.li.vj.põt bñ ferri cõditionaliter z deficiẽte cõditione non ligabit.sed absolutio nõ põt fieri conditionaliter.qõ intellige.de cõditione ꝓpria q̃ suspẽdit actũ:sed de condꝯione ꝓterita q̃ ꝓprie nõ est cõditio bñ põt fieri vt puta si fecistí:sic ego te absolno sicut dicimus.Si tu nõ es baptizat⁹ ego te baptizo.

¶Quid si dicat habeo te p excõicato. 6
Rñ.qõ excõicatus erit. Ut patet p ea q̃ dixi.s.clus.§.j.

¶Ex qb⁹ ꝟbis cognoscit quõ excõica 7
tio sit late fnie vel ferẽde.Rñ ꝟ pa.i.c. si diligẽti dẽ fo.cõpe.p qñ proferr fnia in iure p participiũ ꝓteriti tpis vt puta excõicat⁹ sit vel interdict⁹ tũc ipso iure regulariter ligat.c.cupientes in.§.cetez. z ibi tenet gl.in ver.suspẽsos.de elec.li. vj.faciat.c.ij.ẽ testi.cog.z gl.hoc tenet in.c.quicũq;.de hef.li.vj.z gl.in.l.in criminali.C.de iurt.om.in.z hoc verũ nisi alio iure appareat p sint ferẽde fnie.vt no.in.c.ij.de fo.cõpe.in ver.sit seqñtraz.xxx.di.p totũ vbi ẽz anathema sit.s.p fniam ferẽdã.Si vero verba nõ sunt respectu ꝓteriti tpis tũc si sunt declaratoria sic ipso iure ligãt vt si dicat decerninus excõicationi subiacere z hmõi vel virib⁹ carere pro hoc ter.cũ gl.in.c.nouit.de his q̃ fiũt a prela.Si autẽ verba sunt dispositiua.tũc si sonãt in futurũz vt primẽ excõicẽt z hmõi tic est canon ferẽde fnie nisi addat aliqõ verbum qõ ostendat p ipso facto.vide bonã glo.in regula penis.lib.vj.Itẽ tenet cõiter de hoc verbo subiacet p sit late fnie lz sonet in futurũ.Similiter verbuz habeat vt no.in.c.vnico de iniur.li.vj.z probat in.c.si quis suadẽte.xvii.q.iij.Et sic intelligo qõ dicitur in rubro.C.commina tiones vel epistolas.

¶Utrum cũ ꝺz siue a iure siue ab hoie 8
precipito sub pena excõicationis sit lata fnia:ita qõ contra facies incidat ipso facto.Rñ.qõ nõ nisi aliud appareat ex cõiecturis ita cõcludit glo.notabilis q̃ cõiter tenet in.c.vnico.de saggitta.et in. c.ij.de si.no.et in.c.ij.de matrimo.vtra interdi.eccle.cõtra nec approbo distinctionẽ hoſt.hug.q volũt qõ si proferr a iure sit late fnie alleg.xx.di.p totũ sed parũ faciũt.Si gũt proferr ab hoie tũc nõ sit late fnie.sed primũ tene.

¶Utz vbicũq; sit mẽtio de excõicatiõe 9
itelligat de maiori.Rñ.qñ pferr a iudice est certũ q̃ sic si aliud nõ exprimat p ter.i.c.pe.de sen.ex.Idẽ possz dici qñ p

UVA. BHSC. IyR_213

fert a iure ⁊ ista est rō. qꝛ verba debent itelligi ꝟ3 cōem cōsuetudinē vt i.c. ex literis despon.⁊.l.labeo.ff.de sup.leg.vnde qꝛ cōmunis vsus habet vt accipiat pro maiori si faciendum est.

Excōmūicatio.iij.

in q̄b⁹ casib⁹ excōmunicatio ab hoīe lata nō tenet: nec ē timēda. Rñ. ꝙ in.xv.ꝟ3 cōiter doc.i.c.solet.⁊.c.p̄senti.eo.lib.vj.

☞ Ad hoc ꝓpositū ꝙ excōmunicatio a iudice incōpetenti lata sit nulla. not. Bar.⁊ Bald.iu.l.j.C.si a non cōpe iudi. ⁊ Ang.in aut.de epis.⁊ cle..§.nullū colla.ix.⁊Bal.in.l.ij.C.de ord.cog.⁊ in sua marg.in ver.possessio.⁊in Spe.in ti. de prescrip.ver.item verum.vbi no.ꝙ excōmunicandi ius potest vere quēcūq; clericum prescribi.

1 ¶ Primus quādo est a nō suo iudice de consue.c.ad nostram cū suis concor. in glo.⁊ hoc verum nisi ex certa sciētia q̄s consensisset in eum tanq̄ in iudicē proprium.ff.de iuris.om.iudi.l.si pererrorē ⁊.ff.de iudi.l.ij.

2 ¶ Scd̄s quādo est a suo iudice: ꝟ3 excōicato: ⁊ licet aliqui teneāt ꝙ quādo excōmunicatio est occulta ꝓ ratione publici officij tenet tu tamen tene ꝙ non valet vt est tex.in.c.audiuimus.⁊.c. aperte.xxiiij.q.j.⁊tenet glo.in.§.j.xxiiij.q.j. verum est ꝙ excōmunicatus ab excōicato occulto d3 i aperto celebrare vel immiscere se diuinis: quia si nō posset ꝓbare eum excōicatum scandalizaret populum. Pa.in.c.veritatis de dolo ⁊ contu.tenet post factum istam opi.sed ante factum dicit tenēdum ꝙ valeat sed non credo nisi vt dixi quo ad hoc vt nō celebret in publico. Nisi possit probare ꝙ sit excommunicatus. Item dic si est a suo iudice sed intruso.xij.q.ij.alienationes vel suspēso seu interdicto a iurisditione.de cōces.preb.quia cum ibi no.

3 ¶ Tertius casus qñ ille p̄latus q̄ eā tulit violauit interdictum hoīs.c. tāta de exces.p̄la.⁊hoc verꝝ nisi fuisset absolut⁹ a dicta violatione qꝛ tūc teneret sn̄ia excōicatiōis ab eo lata post absolutionē

¶ Quartus quando q̄s excōicat subditum cōtra priuilegij sui tenorē de priuile.c.cum capella ⁊.c. quanto. 4

¶ Quint⁹ quādo p̄lati excōicāt subditos q̄ nolūt eos ꝓcurare vltra euictiōis ꝑsonarum numerū taxatū in.c.cū apostolus de censi. dū eo. visitāt vt in.c. cū ad quorundam de exces.prela. 5

¶ Sext⁹ quādo fertur a delegato impetrato ab excōicato in casu nō ꝑmisso vt de rescrip.c.j.li.vj. Nā solū p̄t.ipetrare excōicatus rescriptū sup articulo excōicatiōnis vl' appellatiōis. al's nō vt ibidē 6

¶ Septimus quādo fert ꝯtra insinuātes vel exponētes superiorib⁹ aut apostolice sedis legatis vel inq̄sitorib⁹ statum ecclesiarū monasteriorū. sed locoꝝ suoꝝ ꝑsonarum rerum ipsorum vt in.c.qꝛ pleriq; de offi.or.lib.vj. 7

¶ Octau⁹ qñ delegat⁹ excōicat cōtra intentionē delegantis de p̄ben. c. vlti. 8

¶ Non⁹ qñ excōicat q̄s post appellationē legitimā vt i.c.solet ⁊ i.c. venerabilib⁹.e.li.vj.⁊.c.ꝑ tuas.e.fallit hoc vt not. Pa.i.c.venerabili.de censi.qñ prelatus ꝓcedit extra iudicialiter vt pars ad cōseruationem iurium suorum quia sicut pōt se defendere gladio materiali sic ⁊ sp̄uali nec tenet admittere ꝓbatiōes in contrarium vel appellationem.vt in.c. dilecto.e.li.vj.ꝙ limito verum qñ est in possessione. vel saltem nō cōstat ꝙ non sit in possessione. Sec⁹ esset qñ cōstaret eū nō esse in possessione.vt puta qꝛ constat monasteriū esse exēplū ⁊ ꝯstat ep̄m nō esse i possessiōe ip̄3 visitādi. qꝛ tūc si excōicaret p⁹ appellationē nō teneret. 9

¶ Utrū appellatio post excōicationē inflictā ipsam suspēdat. Rñ.ꝟm Pa.i.c.ꝑ tuas.e.ti.ꝙ nō sed solum defert iurisdictionem ad superiorē.vt patet in.c. pastoralis ⁊ ꝙ ibi no.de appel. 10

¶ Utrū allegās sentētiā nullā.⁊ nō petēs absolutionē ad cautelā sit audiēd⁹ Rñ.Pa.in.d.c.ꝑ tuas.ꝙ sic ⁊ licet.in.d.c.per tuas.nō ponantur.nisi duo casus in quibus d3 q̄s audiri tñ hoc itelligit gratia exempli ⁊ ꝓpterea i oi casu in q̄ quis dicit sn̄iam nullā d3 audiri i iudi 11

UVA. BHSC. IyR_213

dō valēs hoc pbare ḡnis nō petat ab
solutionē ſm communiter doct. in. d. c.
per tuas. in. d. c. ſolet. Addillo. ſz i alijs
qui in iudicio vt actor ꝓtentat debet
cultari extra iudicium vero nullo mo
do dz cultari. d. c. ſolet. Nec⁹ de allegā
te ſententiam iniuſtam. quia non audiē
dus ante abſolutionem.

¶ Decimo quōd ꝓtinet intollerabilē errorē
vt in. c. ꝑ tuas. c. 2 dictis. c. ſolet 2 vene
rabilib⁹. Et dr intollerabilis error qñ
aliquid ſub vi ꝓcepti cōtinetur in ſen
tētia q̄ cōiter velim ſuo genere ē pctm
veluti ſi excōicat. qz eleemoſynā pauper
ri tribuit. vel qz faciebat aliqd qđ in ſe
bonum eſt. aut qz nō operabatur illud
q̄ ex ſuo actu illicitum eſt 2 pranuz vt
dr in. c. venerabilibus. Addit gl. in. d. c.
per tuas q̄ eſt intollerabilis error quā
do ꝓcipit impoſſibile. Itē qñ pnunciat
exp̄ſſe ꝫ ius ſcriptū vt puta qz dicit pro
nuncio excōicationē valere ḡnis ſit la
ta poſt legitimā appellationē. Sed hic
aduerte qz aliqñ error ē exp̄ſſus 2 tūc
clar⁹ eſt q̄ nō ligat per ter. ꝑdictos Aut
nō eſt exp̄ſſus. 2 ſic glo. in. d. c. ꝑ tuas.
tenet q̄ ligat. ſed ꝑa. in. d. cum aplus.
tenet veram gl. quādo non conſtat no
toꝛie de errore: ſz quādo notoꝛie cōſtat
vt puta qz voluit eū ꝓcontrarevltra nu
merū debitum excōicat q̄ nō ligat cle.
paſtoralis. ℌ. piſanta. de re iudi. vt no. ꝑ
Inn. in. c. fraternitas de frig. 2 mila. pla
cet mihi iſta opi.

31 ¶ Quid ſi contingat errorē facti puta qz
dicit excōico te. qz feciſti furtū. cum nō
feceris. Rñ. gl. in. d. c. ꝑ tuas q̄ ligat. ſed
ego credo glo. verā niſi notoꝛie cōſta
ret de errore facti qz ſi non ligaret.

34 ¶ i. quādo ſententia ꝓfertur gene
raliter ꝫ nō facientes puta reſtitutiones
vel nō ſoluētes 2 aliquis nō facit. quia
nō poſt qz ſic nō ligatur ſm Fede. cōſi.
xciij. Rō ſm ꝑa. in. c. 9. 2. 3. de offi. dele.
qz verba ſimilia debent intelligi ciuili
modo argu. l. ſi. cui. ff. de ſerui. vide pe
na. ℌ. xiij.

35 ¶ Duodecimo quādo ſuꝑ excōicatiōis
ꝑnit vt aliquid faciat qđ in certo ter
mino 2 termin⁹ prorogatur ab illo cui
debebat facere de quo vide. ℌ. excōm
municatio. j. ℌ. xx.

¶ xiij. qñ iudex ferens ſniam non intē 16
dit ligare qz excōicatio aſſumit vires
ab intētione excōicatoris ſm pe. in. ca.
ex parte el. j. de offi. oꝛ. facit qđ not. glo
in. c. ij. de reſti. cog. 2 in. c. ꝑ. 2. ℌ. de off.
dele. 2 in capitu. j. de iudi. 2 ideo quan
do iudex generalis excōicat nō reuelā
tes vel qui fecerunt aliquid ſi intendit
aliquos eximere ab hoc non ligātur q̄
no. addicio. Similiter quādo dr ad in
ſtantiam alterius ſolum nō ligat vltra
intētionem requirentis qz officium iu
dicis requiſitum nō excedit intentionē
requirētis. c. bone memorie. el. j. de po
ſtu. ꝓlā.

¶ xiij. qñ aliās inferior a papa excōi 17
cat aliquē cū participātibus cum eo in
caſib⁹ in quib⁹ minor excōicatio incur
ritur. Nā ꝫ tales participātes ipſo iu
re eſt nulla: niſi fuerint nominatiz mo
niti trib⁹ vicib⁹ vel vna ꝓ trib⁹ cū ali
quo ex dict⁹ interuallo ne cum tali excōi
cato ꝓticipēt. c. ſtatuimus iuncta. c. cō
ſtitutionē. eo. li. vj. 2 ſine dicta monitiōe
excōicās eſt interdict⁹ p menſem ipſo
facto ab ingreſſu eccleſie. c. ſacro. eo. ti.
2 no. d. c. ſtatuim⁹. Secus eſt de papa q̄
poteſt excōicare aliquē cum ꝓticipāti
bus: 2 ſic ligarent eadem ſnia. 2 ab ipō
ſolo eſſent abſolūdi. c. quod in dubijs
eo. ſimiliter ſm Jo. an. 2 Abb. 2 ſequit
ꝑa. in. d. c. qđ in dubijs. ſi quis iudex ex
cōicaret ꝑdictos ꝓticipantes cū aliquo
excōicato ab alio nō a ſe teneret excōi
catio: ḡnis nō eſſet moniti. Et ſic i iſtis
duobus caſibus timenda eſſet als nō.

¶ xv. quādo excōicatio fert ſub condi 18
tione 2 ante cōditiōis enentū moꝛit ex
cōicator qz ſic expirat 2 non ligat poſt
moꝛtē ei⁹ ꝫ ꝑa. in. c. cū ad hoc de cle.
nō reſi. 2 quelibet etiam alia ſententia
expirat ex quo non habuit effectum in
vita ſententiat⁹. facit. l. ſi. ff. de pe. ad
dicio. limita niſi imponeret per viā ſta
tuti ſm eūdem ꝑa. in. d. irrefragabili.
in. ℌ. ceterū de offi. oꝛ qz ſic ligaret 2 ſi

UVA. BHSC. IyR_213

militer dicit Se.in.d.c.vt alias.q. subditus qui efficit fori alterius pendente conditione non ligatur fm Archi. sed fm Jo.an. ligatur nisi appellauerit de foro competenti.c,pe.de offic.delega.c, gratum.c.relatū.i.de Jur.cz.c veri⁹.

19 ¶ In oibus predictis casibus sntia excommunicatiōis nullo modo est timēda nec quo ad deum: nec quo ad ecclesiam quando notorie constat de aliquo ipsoꝝ.cz quādo nō cōstaret tūc quo ad ecclesiā esset timenda: ꝛ ipsam cōtēnēs peccaret, mortaliter. ꝛ posset excommunicari ꝛ sic intelligendum est capitulum primum .xj.q.iij. vbi dicitur sententia pastoris siue iusta siue iniusta fuerit timenda est.

20 ¶ Ex pdictis pz decisio notabilis ꝛ qtidiane qōnis. Eps excōicat oēs q̄ scīūt quis accepit aliquid si non reuelāt an teneant. Et dic q̄ si alr nō exprimit nō tenent nisi sitiētes ꝛ q̄ pbare possunt vt .S. denūciatio.S.xiij. Si aūt exprimeret in sntia q̄ sine probare possit sine nō. q̄ teneant denūciare sic cōtinet errorez in tollerabilē et nō valet nisi adderet q̄ q̄ non potest probare teneatur sibi dicere tanq̄ patri ꝛ puisori vt secrete puidere possit ꝛ tūc tenerent. et dicere fm distinctionē quaz habes. S. denunciatio. S.x. Itē alterius q̄stionis. Eps excommunicat oēs nō audientes missam in parochiali ecclesia festis qsi aliud non addit solū erūt excōicati q̄ sine rationabili causa eā non audiūt aut in casu a iure vel gnali qsuetudine pmisso. Et iō illi qui propter aliquam infirmitatē non audiunt ꝛ huiusmodi non erūt excommunicati. Similiter qui audiunt in ecclesia minorum ꝛ predicatorū. Si vero in sntia adderet sine ex rationabili cā dimittant sine non sine in casu permisso a iure vel a consuetudine sine non sic continet intollerabilē errorem ꝛ nan ligat qz sicut episcopus attentā do Jus nihil facit. c. vides. x. dist. ꝛ quod no. i. l. non dubiū. C. de legi. Ita etiam attenta tum Jā consuetudinē generaliē tori⁹ orbis est nullum. vt i. c. his. 7. c. catholica. xj. d. qō esset ꝛ posset phibere ne audirent in ecclesijs minorū ꝛ pdicatorum ꝛ huiusmodi idem dic quando mādat ne quis laboret in festis fm predictam di. Item quando precipit alicui vt soluat in tali termino titio centum fm predictam di. ꝛ faciunt ad predicta quod dicam .f. pena .S.xiij. vbi plene videbis pro hac materia et similium questionem.

Excōicatio.xiij. in qb⁹ casib⁹ incurritur minor excōicatio ipsoiure. Ad q̄ dicendū ē q̄ 12 plures casus numerē tur in iure nihilominus oēs reducūtur ad istos duos. ¶ Quoz primus est peccatum mortale. Nam quotiescunq; quis peccat mortaliter est excōicatus minori excōicatione ipso facto vt patet i. c. audi. xl. q. iij. vn si celebrat vel recipit ecclesiastica sacra nisi pri⁹ cōteat de petō peccat mortali. c. ū. de cle. excō. mi. Nō limita. vt. S. baptisimus. v. S. ꝛ hec excōmunicatio minor est solum quo ad deum si petm est occultum vt in. d. c. audi. Si vero est notorium sic excommunicat⁹ est etiā quo ad ecclesiā vt in. c. vestra. de cohabi. cle ꝛ mu. de q̄ dic. vt. S. iclerici⁹. viij. S. iij. ad istum casum reducitur illud qō habetur. in. c. miror. xvij. q. iij. ꝛ. in. c. tā ta. de simo. ꝛ. in. c. si quis de inceps. xvij. q. vij. cum si. ¶ Secundus casus est cū quis participat cū excommunicato maiori excommunicatiōe in locutiōe: oratiōe: salutatione: comestione ꝛ similib⁹ de quib⁹ dic. vt. j. excommunicatio. viij. per totum.

Excōicatio.v. de casib⁹ qb⁹ ds incurritur ipso facto excōmunicatione maiori a qua nō pōt absolui nisi a sede apostolica. ¶ Primus casus est in. c. si quis suadēte. xvij. q. iij. tuncto. c. non debet. c. veniens. ꝛ. c. ad eminentiam. et. c. cum illozum. ꝛ. c. de monialibus. eo. ti. cum. c. religioso. eo. tit. lib. vj. vbi excōmunicatur quicunq; suadente diabolo in clericum vel monachum vel monialem canonicū aut cuiuslibet religionis

UVA. BHSC. IyR_213

conuersum vel cõuersam aut nouicium quemlibet cuiuslibet religiouis violentas manus iniecerint pro cuius casus declaratione queruntur.J.scripta.

Facit ad ea q̃ in hoc.§.⁊ prece.dicit ⁊ quod no.Spe.in ti.de poste.§.vij.versi.q̃d si pono.⁊ seq.⁊ i ti.de noto.cri.§.iij.ver.fama Bal.not.in.l.per diuersas.q.xij.C.mand.⁊ in aut.contra rogatus.C.ad trebel.

1 ¶Quãdo dicat inijcere suadẽte diabolo.Rñ.ꝙ qñ dolose facit.nã dol⁹ reqrit vt excõicatio hoc incurrat vt no.Joan.an.in.c.q̃to.i nouella de sen.excõ.⁊ est tex.apertus in.c.j.⁊ in.c.cum volũtate eo.ti.ex quo pz ꝙ percutiens clericum in.viij.casibus non excommunicatus.

2 ¶Primo si indeliberate sicut facit ludens percussus aliquãdo sine deliberatiõe repercutit:vt in.d.c.j.ꝑm Mon.qr hec est cõditio ludi.vt percussus grauiter repercutiat ne videatur inferior ipso ludo.

3 ¶Scdo si ex ludo ⁊ ioco intellige leuiter in derisionem vt in.d.c.j.

4 ¶Tertio si causa correctionis vt in.d.c.cum volũtate.intellige de his quibus est ꝑmissum sicut sunt p̃lati q̃ ꝑ seip̃os clericos vel religiosos ꝟberare possunt exceptis ep̃is quibus non licet aliquez percutere vt in.c.nõ liceat.lxxxvj.di.sz per alium faciant.vt.v.q.v.illi q̃ nõ tñ per laicñ si clericus est qui verberand⁹ est vt in.c.vniuersitatis eo.ti.

5 ¶Quid si sit prelatus sz non illius clerici quẽ verberat.Rñ.ꝙ est excõicatus.qr ꝑm pa.in.c.vt fame eodẽ opz sit su⁹ prelatus.⁊ secũdo ꝙ ad eũ spectat correctio quia non sufficit habeat autoritatem in ciuilibus.sicut rector vniuersitatis habet aliter istis duobus cõcurrentibus erit excommunicatus.

6 ¶Utrum verberãtes ex mandato prelatorũ excusentur.Rñ.ꝙ si est inferior episcopo prelatus debet ip̃e verberare nisi causa vrgeat aliter est excommunicatus tam precipiens q̃ obediens si ꝑ aliuz facit vt in.d.c.vniuersitatis.Si vero est episcopus vel si non est episcop⁹ et eã vrgeat excusat verberans de eorũ mandato vt in.c.ex tenore eodẽ dũmodo sit cleric⁹ monachus vel cõuersus si verberare vult clericũ monachũ vel cõuersum quia licet per laicuz possit capi clericus ex necessitate vel monach⁹ vt cõuersus vt in.c.vt fame eodem tamen verberari nõ licet aliquo modo nisi cã subsistente.aliter excõicat⁹ esset vt in.d.c.vniuersitatis ⁊ hoc capio laicũ ꝑ seculari ꝓprie vt in.d.c.vniuersitatis ⁊ sic cõsuetudo interpretat d.c. vniuersitatis vt pro causa rationabili:⁊ ꝑ conuersos seu laicos religiosos possit de mãdato prelatorum verberari.

¶Utrũ prelat⁹ vel alius de ei⁹ mãdato detinens clericũ sit excõicat⁹.Rñ.ꝙ nõ nisi modũ excedat.vtputa cũ cleric⁹ quiete se capi ⁊ duci ꝑmittit ⁊ capiens calce vel pugno impingit vt dicit Jo.an.in.c.si clericos eo.li.vj.vel nisi clericus fideiussorem de parendo daret.quia tunc non potest detineri nisi excessus enormitas vel alia rationabilis causa aliud suaderet vt in.d.c.si clericos. 7

¶Utrum prelatus verberãs clericum ex odio nõ causa correctiõis sit excommunicatus.Rñ.ꝙ sic ar.d.c.cũ volũtate.Sed not.secũdum Mona.ti.excõicatio ꝙ nõ requirit ꝙ prelatus verberãs cogitet de correctione.sz sufficit in persona que habet autoritatẽ a iure verberandi ⁊ causa subsit ꝓpter quã debeat puniri.vnde ꝑcutere ex correctione est ꝑcutere pro culpa digna correctione q̃ snia ⁊ si sit benigna securi⁹ tñ est ꝑz eũdem vt saltem habitu cogitet de correctione quia licet tunc moueatur ex ira nõ erit excommunicatus.sed lõge melius est vt differat donec ira quiescat.vt dicitur in.c.illa prepositorũ ⁊.c.ira.⁊.c.cũ apud.xj.q.iij. 8

¶Utrum magister possit similiter causa discipline verberare.Rñ.ꝙ sic.c.j.et c.ex tenore ⁊.c.cum voluntate.§.fin eo.titu.nec distinguitur an clericus sit in sacris aut in minoribus sicut nec in prelato.in.d.c. 9

UVA. BHSC. IyR_213

10 ¶ Utrum pater vel dñs familie vel propinquus similiter possit. Rñ. ꝙ sic si sūt in minoribꝰ clerici.d.c.cum voluntatē. facit.l.si filiꝰ.C.de pa.pote.ꝛ.l.vnica.C. de emēda. ꝓpi.xlv. dist.c. disciplina ad fi. Tenet tamē Jo de ligna. Pe.de pe.ꝛ Pau.ꝙ etiā si paterfami.verberaret existētem in sacris cā correctionis non erit excōmunicatus ꝛ plꝫ post factum licet ante factū teneā cum pa.in.d.c.cum voluntate ꝙ incidat.nec ob.dicto p̄fatoꝝ doctoꝝ rō gl.in.d.c.cū voluntate qꝛ vt dicit Pa.ibidē ꝛ in.c.constitutus.de in integ.resti. sola dignitas ep̄alis nō sacer ordo liberat a p̄ria potestate ar.c.ꝑ venerabilem. qui fil.sint legi.

11 ¶ Similiter pōt p̄sbyter vel q̄libet aliꝰ rōne officij ꝙ hꝫ i ecclesia qꝛ cui officiū cōmittit.ꝛ ola sine quibus offm̄ exequi nō pōt ar.c.j.de offi.deleg.ꝛ si talis clericus perturbat officiū in ecclesia lꝫ habens officiū non habeat magisterium super eum potest tamen eum expellere ꝛ verberare:vt no.Jnn.ꝛ Hosti.in.c.veniens eodem ti.Pa.etiam ibidem dicit ꝙ etiam si non habet prelationē excusatur in tali casu ꝑcutiendo: Similiter possunt facere senes clerici cā deuotionis in pueros clericos ꝛ iuniores in minoribus ordinibus constitutos vt l.d. c.cum voluntate.§.fi. ꝛ hec intellige de leui percussione nō graui qui tamē omnes supradicti si excederent modū dūmodo nō ex ꝓposito nō erunt excōmunicati vt no.Ber.ꝛ Hosti.in.d.c.cum voluntate.

12 ¶ Quarto ratione cohertionis pōt detineri sine excommunicatione.puta cōtinuat actum malū nec potest compesci aliter ꝟm.Jnn.in.c.si vero el.j.eo.ti.qꝛ iudex potest eum capere ꝛ quilibet aliꝰ ꝛ ligare.dūmodo q̄ꝫ primū restituat p̄lato suo:simili mō pōt ꝟm Pa.in.d.ca.si vero familia potestatis inueniens clericū de nocte qꝛ pōt timere ne velit facere aliqd̄ malū qꝛ est ꝯ eū presumptio.c. cōsuluit de offi.deleg.Itē quando capitur propter malum qd̄ egit.vt ducatur ad prelatū suum vt puniatur ꝛ dubitatur de fuga eius ꝟꝫ pa.in.c.cū nō ab homine de iudi.facit in ar.C. de decurio.l. generali idē dic si creditor timeret d̄ fuga clerici debitoris ꝟm Jnn.ꝛ pa. in ca. vt fame.e.ti.facit.l.ait pretor. ff. de his que infra.cre. Item potest si facit aliqd̄ delictum detineri per. xx. horas ad vocandum testes ne fit locus inficiationi. facit.l.capite quinto. ff. de adulte.et in autē.vt.li.ma.ꝛ auie.§.is quoq̄.

13 ¶ Quinto ratiōe defensionis tam sue q̄ꝫ suoꝝ seu etiā alioꝝ lꝫ detinere eū et ad iudicē ꝓpriū ducere ꝟm pa.i.d.c.cū nō ab hoie ꝛ etiā percutere mutilare ꝛ occidere cūmoderamine inculpate tutele.immo dicit glo.in.§.j.xxiij.q.viij.ꝙ nec etiā peccat sequitur pa.in.c.olim el. j.de resti. ipo.nec solū pro defensiōe ꝑsone:sꝫ etiā rerū lꝫ ꝑcutere vt.d.c.olim ꝛ.c.dilecto de sen.ex.li.vj.ꝛ in.l. furē. ff. de sic.c.non tamē occidere vel mutilare licet quando.ablatum est recuperabile per iudicem ꝟm bar.in.l.furem:quia sic incurreret excommunicationem secus si esset irrecuperabile ablatum vt in. d. c.olim.ꝛ in.d.c.dilectus.et no.in.d.l.furem ꝛ de hac materia vide.s̄. defensio. Idem dic de auxiliatoribus talium aduerte hoc ꝙ lꝫ non sit excommunicatꝰ faciens violentiam clerico pro recuperatiōe rerū sibi ablatarum tñ si hoc facit ex interuallo postq̄ꝫ clericus peruenit ad locū destinatū ꝛ adeptus est possessionē perfectā rerū ablatarū incidit in excōmunicationē ꝟm pe.de ꝯsu.ecclesiasticis.qñ dicatur ex interuallo vide. s̄.defensio.

14 ¶ Sed pone ꝙ excedat modum percutiēs clicū cā defensiōis. Rñ.ꝟm pa.i.d. c.olim ꝙ ꝓpter hoc nō erit excōicatus dūmodo ex proposito nō faciat qꝛ vt dixi requiretur dolus vt incidat in excommunicationem facit gl.in. c. significasti el.ij.de homi.ꝛ.l.si ex plagijs.§. tabernarius.ff.ad.l. aqui. vide bonam gl.in.d.ca.cum volūtate ꝛ in prin.xxiij. q.j.Secus si ex ꝓposito ꝛ dicitur excedere qñ nō seruat moderamen i culpate tutele d̄ quo habes.s̄.defensio.§.iiij.

UVA. BHSC. IyR_213

15 ¶ Sed pone q fugiẽdo potest euadere sed nõ fugit ⁊ sic percutit inuasorem Rñ. ſm Bar. in.l.j.C.vñ vi.⁊ sequit pa. in.c.olim el.j.de resti.spo.q licite põt p cutere qꝛ fuga est quedã iniuria. l. itẽ apd labeonẽ.ff.de iniur.⁊ dicit Cy.i.d. §.tabernari⁹ q fuga reddit quẽ viliorẽ hoc limito verꝝ qñ esset talis q fuga eẽt et cõfusio.cũ ergo iniuria corporalis sit maior q̃ iactura rerꝝ.l.in seruorꝝ ff.de penis ⁊ pro iactura rerũ liceat percutere vt dictũ est ergo a fortiori p iniuria corporali sed tamen non euitaret irregularitatem si occideret cle.si furiosus de homici.

16 ¶ Sexto ratione turpis operatiõis cũ vxore matre sorore vel filia a clerico facte.nã sic cũ talibus psonis inueniens eũ sine excõmunicatiõe percutit nec distinguo inter leuẽ ⁊ atrocẽ percussionẽ cũ ius nõ distinguat vt in.c.si vero el.j. eo.§.vi.cũ etiã lex pmittat occidere vt ff.de adul.l.q lex ait.§.q ait. Peccat tñ grauiter si mutilat vl occidit vt no.in.d. c.Si vero excõicatus vero non est licet aliqui dixerũt q sic.Ego tamẽ qꝛ difficile est iustũ temperare dolorẽ.vt.C.de adul.l.graecus tenerem q esset excommunicatus occidendo vel mutilando quando maturo consilio ⁊ pensato animo id faceret non ex calore ire subito quia tunc cessaret ratio qua canon excusat ab excommunicatione et lex ab occisione alias nõ fit excõmunicatus.

17 ¶ Quid si inuenit nõ cũ predictis personis aut aliqua earuꝫ sed cum aliqua alia ꝯsanguinea. Rñ.ſm tex.d.c.si vero q erit excõicat⁹ pcutiẽs qꝛ p̃fata cõcessio nõ extẽdit ad al's psonas.Hosti.tamẽ extendit filiã ad neptẽ ⁊ vxorẽ ⁊ ad sponsã vt i aut.vt lic.matri ⁊ auie.§.qꝛ ꝟo.et Inn.matrem ad ascendentes ⁊ filiam ad descendentes p̃ma tamen opinio tutior est vt nõ extẽdat ar.optimum in.l.pure ⁊ q ibi no.ff.de adul.vbi nomine patris cui licet filiã in adulterio occidere non veniunt ascendentes.

18 ¶ Quid si non inuenit in actu coitus cum predictis psonis sed in oculis amplexibus ⁊ hmõi signis ppinquis coitus vel explẽdi vl expleti. Rñ.Mo.vbi. s̃.q si hmõi fiãt i loco suspecto nõ erit excõicat⁹ verberãs eum.Secus si in publico.oscularetur ſm morem patrie.

¶ Utrũ post expletũ opus nepharium cuꝫ aliq̃ prefataꝝ ex interuallo pcutiẽs sit excõicat⁹.Rñ.Di.li.iij.ti.ij.q sic nisi forte ter monuisset eũ vt in aut.vt lice. ma.et auie.§.is q̃q̃ ⁊.C.de adul.aut.si q̃s ei.vbi pꝫ q si ter corã testib⁹ monuit suspectũ ⁊ postea inuenit ꝯfabulari cũ vxore põt euꝫ occidere credo tñ q sit ẽt excõmunicatus si monuit ter dũmõ nõ iueniat eum in actu aut ppinq̃tatibus arg.d.c.si vero.posset tñ eũ capere post talem monitionẽ inueniẽs eũ colloquẽtem ⁊ iudici p̃ntare argumentum in.l. capite quinto.ff.de adul. 19

¶ Quid si pcurat vt cleric⁹ vocetur ab vxore ad turpitudinẽ ⁊ sic eũ verberat. Rñ.Mona. vbi.s̃.qd excõmunicat⁹ est tam ipse q̃ vxor qꝛ in dolo sunt 20

¶ Utrũ mulier petita de turpitudine a clico licite eũ percutiat Rñ. Mõ.vbi.s̃. q sic si eã inuitã tãgebat vel vi corpalẽ inferebat dũmodo faciat cum moderamine inculpate tutele secus si eam non tangebat sed solum ꝟbis eam impetebat q verum credo qñ solũ verbis potuit eũ repellere al's licite eum percutit nec ⁊ excõicata est si zelo castitatis accẽsa modum excederet non ex proposito sed subito improuise ar.eoꝝ que notantur.in gl.in prin.xxiij.q.j. 21

¶ Septimo rõne perditionis priuilegij clericalis q q̃dẽ pditur multꝫ mõis aliqñ rõne ihonestatis de quo vide.s̃ cleric⁹.ix.§.iij.cũ sequentibus et clericus x.§.j aliqñ rõne bigamie de quo.s̃.bigamia.§.x.cũ sequẽtib⁹ aliqñ ppter q̃litatẽ psone sicut clerici cõiugati si nõ deferũt habitũ ⁊ tõsurã sine aliqua monitione et p̃uilegiũ pdũt ſm Jo.an.mo.et arch.in.c. Joãnes de cle.cõiug.tex.est i c.vnico.de cle.ꝯiu.li.vj. 22

¶ Sꝫ nũq̃d si isti reassumũt habitum et tõsurã gaudeãt p̃uilegio. Rñ Jo.mo.⁊ arch.⁊ Jo.d li.q sic p Cle.p̃mã d vita ⁊ hone. 23

UVA. BHSC. IyR_213

honestate cl. alij dicũt q̃ nũq̃ sed ꝑmo
verius aduerte tñ hic q̃ est duplex ꝓui
legiũ ſm Pau.in.c.j.de apoſta.ſ.fozi vt
tñ cõueniant sub iudice eccleſiaſtico.
Aliud canonis ſi q̃s ſuadẽte. de q̃ hic.
¶ Primũ.cuz maloz difficultate ꝓdatur
quã ſm q̃ nec ex ſola dimiſſiõe habit⁹
aut immixtiõe enormiũ z hmõi ꝓdit vt
in.c.ſi iudex.eo.li.vj.ſz bñ q̃nq̃ icõm vt
dictum eſt.

24 ¶Aliq̃n ꝓpter depoſitionẽ vt puta,q̃
ẽ degradat⁹ actualr de quo vide.ſ.de
gradatio.aliquãdo ꝓpter hereſiz q̃
hereticus ꝓdit oẽ ꝓuilegiũ.c. excõmu
nicamus de here.ita tz Inn.in.c.ſi vere
z ſequitur Pa.in.c.cõtingit el.j.e.tit. ali
q̃n ꝓpter excõmunicationẽ ſm aliq̃s
cõmuniot tñ opinio eſt q̃ pentiẽs excõ
municatũ clericuz eſt excõmunicat⁹ q̃
nõ amittit ꝓuilegium ſm Jo.z Vicen.
Sofr.Inn.Jo.an.no.de hoc i. c. ſi quis
demceps.xvij.q.iij.z in. c. excõicatoz
xvij.q.v.

25 ¶Septimo ratione ignozationis puta
q̃ comã nutriebat nec aliq̃d appebat
de clicatu z ſic credebat laicũ vt in.c.ſi
vero el.ij.e.tit.vel ſi habebat habitũ nõ
eum videbat q̃ de nocte erat q̃ ꝙ Jo.
z Inn.in.c.cũ nõ ab hoie.de iudi.z.d.c.
ſi vero opz ergo intẽdat pentere clericũ
vel intendere debeat vt ſit excõicatus.
¶Si Jo videret ei tõſurã lz non crede
ret clericũ eſſet excõicatus percutiens.
q̃ credere debebat. Intellige ſi ille erat
clericus q̃ aliter nõ eſſet excõicatus ẽt
ſi clericũ credidiſſet qui clericus nõ eſt
per.di.ca. Si vero ſm Ber.z Jnno.nec
etiam irregularis eſt ſm Feder . conſi.
xvij.ſi in tali dubio celebraſſet vt ſequi
tur Pa.in.d.ca ſi vero.

¶Octauo rõne q̃lificatiõis facti nam
opz ad hoc vt q̃s incidat i excõicationẽ
pcutiendo clicũ q̃ peccet mortalr quã
do ergo iniectio manuũ ẽ talr q̃lificata
q̃ peccatũ mortale nõ ẽ excõicatio nõ i
currit:ſicut ꝑbat i puero q̃ nõ ẽ doli ca
pax q̃ pentiẽdo nõ incidit vt i.c.j.e. ti.pp
q̃ teneo cũ Pe.ð pnſio q̃ fugiẽs inim
gos ſi equũ vl̃ gladium violẽter de ma
nu clici accipiat vt ſe defendat nõ inci
dat i excõicationẽ q̃uis Ber.hic.z tam
cre.teneãt ꝓtiũ.Sz verius eſt dictũ pe
tri q̃ rõnẽ ſuam q̃ dicit ſic nulli⁹ ſapiens
diceret hũc peccaſſe mortaliter.Et cum
excõicatio nõ inferat niſi ꝑ mortali. ꝓj.
q.iij. Nemo eꝑ oz.ergo nõ erit excõica
tus.q̃ no.bñ ꝑ innitis.Jdẽ dic ſi quis
violẽter includit clicũ ne ab inimicis le
dat q̃ ſi ſit violẽtia nõ tñ ieſt dolus ſm
Inn.i.d.c.nuper.duo ei reqrunt.ſ.ainꝰ
doloſus z opꝰ ſm no.Jo.an.i.c. ꝓpetus
de ele.li.vj. Silr ſocius q̃uis turbatus
clicũ ipellit nõ ex deliberatiõe ſed ex ſu
bito motu nõ erit excõicatus vt tz Ric .
in.iij.d.xviij. facit tex.i.ij.H.notãdũ.ij.
q.iij.in ꝓnſit⁹ colonia calumniæ vitio ca
ret z ob hoc nulla pena erogari opz et
ꝓpterea vr.Si q̃s ſuadẽte diabolo qõ
ꝓpue no.dolũ z mortale peccatum.

¶Nũc reſtat videre q̃s dicat clericus. 27
vl̃ monachus.Rñ.q̃ noie clerici hic cõ
ꝓhẽdit ois hñs aliq̃ne ordinẽ ẽt ꝑmã
tõſurã ſolũ vt ð eta.z q̃l.c. cũ otingat z
no.di.pe.de anc.i.c.j.de cle.pmga.li.vj.
noie monachoꝝ vel monialiũ veniunt
hic oẽs ꝓfeſſi ẽpũq̃ regulã approbã
tã z noie nouicio puenĩt ingreſſi religi
onẽ approbatã vt ꝑbẽt ſi i ea manere
debẽt noie ꝙ cõuerſoꝝ z cõuerſarũ hic
veniũt oẽs q̃ mutato habitu ſe z ſua ali
cui de religionib⁹ approbatis dedica
uerũt ꝓpetuoꝝ ſiue ſint maſculi: ſiue ſint
femine z lz gl.i.c.q̃ſcũs.xvij.q.iij. tene
at q̃ cõuerſi z penitẽtes gaudeãt ꝓuile
gio clicali z ꝑ hoc inferatur ab aliq̃bus
q̃ mulier iclusa vt totaliter vacet deo z
heremite q̃ ꝓemptis mũdanis. vt deo
vacẽt deſerta loca inhabitãt z conuerſi
eccleſiarũ ſeculariũ z q̃ ſe z ſua dedica
rũt deo z incedunt tonſurati vel muta
uerunt habitum z interſunt cõmuniter
horis diuinis z hmõi ſimiles ſicut ſunt
fratres z ſoꝛoꝛesterti ordinis ſcti Frã
ciſci q̃ viuũt in cõgregatiõe ſicut ceteri
religioſi q̃ gaudẽt iſto ꝓuilegio ita q̃
verberãs eos ſit excõicat⁹. hoc tñ ego
nõ teneo poſt factũ ſz bñ añ factũ tũ qz
non ſunt religioſi ꝓpue eo q̃ tria vota

UVA. BHSC. IyR_213

nō ꝓmittūt vnde religiōibus appro batis: ꝛ cras possūt eē mere seculares si volūt tñ etiā ꝙ nec sūt ꝙersi religio nis approbate ꝛ tex.in.d.c.nō dubiū et alibi nō loq̄tur simpliciter de conuersis ſz de ꝙersis religiōis multorum᷑ here mite ꝺ cā q̄ſtus vt sunt cōiter nr̄i tp̄is sibi formāt habitū.ꝛ illi ꝙersi eccleſia rū ꝺ sibi ꝓprietatē suoꝝ fres tertij ordinis p̄fati ꝺ i domib᷑ ꝓpriis cū vxorib᷑ ꝛ filijs viuūt gaudēt iſto pri uilegio ar.c.duo sūt.xij.q.j.ꝛ ꝙ no. ho. et communiter doc.in.d.c.non dubium et Car.in cle.j.de deci.

28 ¶Postremū sciēdū est q̄d est injūcere man᷑ violētas ꝛ dic ꝙ est ois violētia q̄ fit ꝓsone.vñ ſm pa.i.c.nup.e.ti. canō d.c.ſi quis suadēte.pōderat poti᷑ effectū violētie q̄ ipm modū inferēdi violētiā ꝛ hoc ꝓz in.d.cap.nup.vbi detinēs clericū in custodia pub.c.vel ꝓuata vl̄ in domo aliqua q̄uis man᷑ nō injiciat est excōicatus ex quo libere non potest ire.Idem inuriosa man᷑ iniectio absq̄ violētia in clericū facta inducit hanc ex cōmunicationē.vt i.c.cōtingit el.j.e.tit. Ex quo ꝓz ꝙ nō solū ꝺ eū ꝓcutit etiam volūtariū est excōicatus ſz etiā ſi cleri cus seipsum ꝓcutit ex ira vl̄ odio sicut faciunt ꝺ tedio vite vel alia desperatio ne ducti seipsos interficiūt vel mutilant vt tenēt cōiter doc.i.d.c.cōtingit. Simi liter ꝺ spuit vel aquā aut aliū effundit sup eū vel ponit custodes vt capiāt eū ſi exierit de domo. Similiter visis fiat reb᷑ sibi inherētib᷑ vt puta equo cui insidet vel q̄d aliud ꝙ tenet eripit vio lēter aut scindit sine frāgitur vt ꝛz car. in cle.j.de penis. nisi sit res quā ꝓpria autoritate capere pōt qz nō tūc incidit.

29 ¶Sed q̄d si solo metu iducat.vt ei ali quid det.Rñ.dic.li.iij.ti. ij. ꝙ nō ẽxcōi catus.Silr ꝺ eū in aliqua domo obser uāt solū vt ei verecūdiā aliquā faciāt. nec etiā ꝺ cū dormit vel non sentit furti ue zonā vel bursam vl̄ q̄d simile aufert qz in hmōi violētia ꝓsone nō fit. vel re bus sibi cohereētib᷑ cōcor.Car. in cle.j. de pen.Itē nec est excōmunicatus ꝺ ꝛz habeat animū ludēdi.non tamē eū tan git licet vibret ensem sup caput ei᷑ vel si tāgit ei vim non infert nec leſionē: qz verba sunt cum effectu accipienda.c.re latū.de cle.nō resi.nec obest conat᷑ sine effectu ō spō.c.iuuenis.ꝛ.c. adoleſcēs.

¶Uerum perſequēs clericū vt ꝓcutiat. 39 ipse fugiēs cadit ꝛ ledit ſit excōicatus. Rñ.Ro.ꝙ nō nisi quasi coactus. vt eua dat se ꝓcipitet vl̄ in aliud periculum se ingerat ſz ego credo ꝙ ſit tuti᷑ dicere qō excōicatus qz satis manuz imponit ꝛ est securius hoc tenere.

¶Mandās etiā dicitur injūcere man᷑ 31 qz vt dicitur i.c.mulieres.e.ti.is vere cō mittit cuius mādato vel autoritate fit ꝛ ideo est excōicatus si mādatarius cle. ricū ꝓcuſſit.vt in.d.c.mulieres.

¶Quid si mādatozio reuocauit māda 32 tū.sed añq̄ veniret ad notitiā mādata riꝰ ꝓcuſſit.Rñ.ſz Inn.teneat non esse ex cōicatū ſm Ber.ꝛ Ho.vt refert dir. vbi. ſ.nisi integra reuocauerit mādatariū.et eū certificauerit sup hoc erit excōicat᷑ ar.l. ſi in mādatſſe.ff.mā. de ꝓcu.ex inſi nuatione de reſcri.ex parte decani.hoc etiā tenet Jo.lxiij.d.tibi domino.

¶Quid si post mādatū mortu᷑ est mā 33 datoz re integra.Rñ.ſz decre.vbi.ſ.qō ſz mādatari᷑ postea ꝓcuſſerit nō erit tñ mādatoz excōicat᷑.qz supſtes tñ ligat ꝛxiij.q.j.quodcūq̄.licet ſi notoriū ſit ō mādato ꝛ signa ꝓnie nō oñderit nō ſit sepelitēdus in ſacro nec eccleſia orabit pro eo ratione pcti notoriꝰ vt ꝛz ho. et Ber.ꝛ Inn.Pa.autē in.c.cū a nobis.el. ij.eo.ti.vl̄ tenere ꝙ nisi mādatari᷑ ha buerit notitiam de eius morte erit ex cōicat᷑ etiā ſi penituerit in morte ꝛ est tutius licet de rigore iuris non ſit excō municatus. cum in veritate mādatum reuocatum fuerit morte vt notat idem Pau.in ꝺ.c.mulieres.

¶Quid ſi nō mādauit. ſz dixit aliqua 34 verba doloſe. vt iducat ad ꝓcutiēdū Rñ.ꝙ ſi talia sunt verba q̄ cooperētur mādato vl̄ conſilio.puta dicit faceret mi hi ſingularē ꝓſolationē.vl̄ ſemp vellē ei bonū ꝺ ꝓcuteret nulli dubiū ꝙ ſi ſeq̄tur

UVA. BHSC. IyR_213

pcussio ex hoc erit excõicatus.vt.in.d.c.mulieres no.qz nõ refert quid ex eq̃pollentibus fiat.vnde vt refert Bar.in l.si qui mihi bona.§.iussuz.ff.de acqui.here.ꝙ dominꝰ verberatus a quodam dixit coram famulis suis nisi aliud de tali audiero anteq̃ domũ reuertar ero male contentus.ꝓpter ꝙ famulus interfecit percussorem fuit punitus ipse dominus de homicidio ⁊ ꝓpterea dicit Pa.in.c.ex litteris de exces.prela.ꝙ nõ refert an directe vel indirrecte aliquid consulatur vt ꝓbatur.in.d.c.ex literis in episcopo qui dixit omnes dicunt ꝙ malum est si euaserit cui homicidiũ imputatur ⁊ facit ad hoc.l.certũ.ff.si cer.pe.⁊.l.cum quid.eo.ti.facit ꝙ not.Bal.⁊ Ang.Raph.⁊ Jmo.in.l.quid ergo.§.pe.ff.dele.j.qui volunt ꝙ instigans et sollicitans aliquem vt percuciat sit excommunicatus si sequatur.percussio. Secus aũt si nõ sunt talia verba quia non erit excommunicatus.

35 ¶ Cooperans auxilio vel cõsilio nõ solũ excõicatꝰ sz etiã ꝓhibere valẽs si nõ obuiat ne verberet.c.q̃te.eo.ti.qd̃ idubitatũ est ꝑm oẽs.in eo sub cuius ptãte est verberãs.in alijs aũt q̃ nõ habẽt ex officio si nõ ꝓhibẽt dolose.similiter est dubitatuz ꝙ sunt excõicati.Si ꝟo hoc nõ facit dolose.sz qz nõ vult se immiscere rumoribus vel ex timore vel negligẽtia nõ ꝓbibet tenẽt cõiter doc.ꝙ nõ est excõicatus in.d.c.q̃te. vbi Jo.an.in nouella dicit notabile verbum.in hũc inquit vel alium canonẽ nullꝰ icidit nisi sit i dolo.arg.ff.de adul.l.pe.ff.de sic.c.l.j.Idem Jo.de ligna.

36 ¶ Sz q̃d de clerico q̃ volũtarie subijcit se verberibꝰ an ipe sit excõicatꝰ.Rñ.ꝙ nõ.vt tz Pa.i.c.cõtingit.el.j.nec obstat qz nõ obuiat qz nõ facit dolose.sed i satisfactionẽ ⁊ vt maiꝰ forte malũ euitet nec etiã obstat ꝙ participat in crimine qz ꝑm.Jo.an.in.c.delictũ.de reg.iu.lib.vj.in mercurialibꝰ.talis verberãs vno impetu plures ictus dat ⁊ est solũ excõicatus vna excõicatiõe.qz pro vno facto habetur.hoc idem no.Barto.in.l.nũq̃ ff.de priua.delic.⁊ ꝙ sit verior opinio patet in.d.c.ꝯtingit vbi dicit tex.excõicandum talem clericum.

¶ Ratuz habẽs ꝙ aliq̃s noie suo iiecit manus violẽtas in clericũ est excõicatꝰ qz ratihabitio mãdato cõparat.secꝰ si nõ sit factũ noie eiꝰ qz lz ratum habeat non tamen est excõicatus q̃uis peccet mortaliter de sentẽ.ex.c.cũ quis.lib.vj. 37

¶ Querit vtrũ p̃fati inijciẽtes manꝰ in ecclasticam ꝑsonam sint semper a sede apl̃ica absoluẽdi.Rñ.ꝙ distinguẽdũ ẽ iter iniuriã leuẽ mediocrẽ ⁊ enormẽ vt ꝓiniuria leui quilibet ep̃s possit absoluere iure suo autoritate.c.ꝑuenit. eo ti. ꝓ iniuria ꝟo mediocri non põt ep̃s absoluere nisi p̃uilegiatos.⁊ qui sint not.i c.si ꝟo el.j.eo.ti.⁊ in.c.qm̃ de vi.ho.cle. vbi hoc est priuilegium clericoꝝ cõiter viuẽtium ⁊ claustraliũ.In iniuria autẽ enormi regl̃r nullꝰ põt absoluere citra sedẽ apostolicã vt in.d.c.si quis suadente vel legatoꝝ eiꝰ de quo vide legatus .§.iiij.nisi in casibꝰ de q̃bus.j.§.xlviij. 38

¶ Sed nunq̃d inferior ep̃o q̃ habet q̃si ep̃alem iurisditionẽ poterit absoluere sicut ep̃s põt i iniuria leui vl̃ mediocri. Rñ.ꝙ cõiter tenet ꝙ non qz dictũ.c.peruenit loquit de ep̃o non de inferiori:qz dicit fraternitati.nã inferiores dicunt filij.vt in.c.q̃ graui de cri.falsi.Fallit hoc i.habẽtibꝰ autoritatẽ ep̃alẽ a papa quia possunt sicut episcopi quoscũq̃ in foro pniali absoluere.Sil̃r fallit in p̃latis religiosoꝝ quorũcunq̃ qui si sint sacerdotes p̃nt absoluere sibi subditos se adinuicẽ ꝑcutiẽtes.dũmodo iniuria nõ sit enormis.vt in.c.cũ illoꝝ.e.ti.⁊ extẽditur illud priuilegium ad magistrũ ⁊ fratres hospitalis hierosolimitani vt in.c.canonica. eo.tit.qui p̃nt absoluta suo priore si p̃sbyter est.⁊ dicitur ille p̃latus qui non hz sup se maiorẽ in cõuẽtu.nõ aũt ille prior triũ vl̃ quatuor q̃ instituit ⁊ amouet ad arbitriũ superiorũ nisi sup hoc habeãt p̃uilegiũ spãle.põt tamẽ ep̃s cõmittere hãc autoritatẽ absoluẽdi inferiori vt no.in.c.fi.de offi.ordi.⁊ similiter prelati religiosorũ cum ils 39

UVA. BHSC. IyR_213

lnd competat eis exp̃iuilegio; rõne dignitatis vt in.c.eis quib⁹ de offi.ord.in rer.z in gl.z.c.fi.de offi.deleg.loquitur quãdo cõmissio fit rõne p̃sone qõ bene no.p̃o.limitatione.d.c.fi.

40 ¶Sz q̃d si p̃latus p̃dictoꝝ religiosoꝝ nõ est sacerdos vel è excõmunicat⁹ vel mort⁹ vel aliter impedit⁹.Rñ.Fz.ho. q̃ in defectũ ipsi⁹ semper ẽ ad eꝑs p̃o p̃iũ recurren.vt p̃z i.c.monachi.z.c.cũ illoꝝ z.c.canonica.eo.ti.z cõcor.cũ hoc fe.in.quodã cõsilio.z Se.in.d.c.religioso ꝓpter rõnẽ ne euagãdi ꝛc.Sed pa. in.d.c.monachi tz p̃iũ in religiosis exẽptis z dicit similiter in p̃iũ facere note.pIoã.an.in regula scieti de re.in.in mercurialibus.Et hoc credo veri⁹ per c.pen.de offi.ord.z tex.iuncta gl.notabili.in.clc.pe.de sen.ex.Ibũt ergo ad papam de quo vide.s.exemptus.§.vj.

41 ¶Quis absolnet abbatẽ excõicatũ p̃o iniectione. Rñ.pa.i.c. vniuersitatis q̃ eꝑs vt in.c.monachi.nisi iniuria sit enormis.vel nisi sit exemptus.

42 ¶Utrũ si regularis p̃cutiat regularẽ alteri⁹ claustri:p̃latus p̃cutientis possit absolnere.Rñ.ẽm pa.i.d.c.cũ illoꝝ cuz ho.z ber.q̃ dz aduocari p̃lat⁹ p̃cussum nõ vt absolnat sed vt iniuriã remittat. aliter absolni nõ dz z istud veri⁹ lz do. Ant.teneat q̃ ambo debẽt absolnere. vel committere vnus alteri vices suas.

43 ¶Utrũ regulares extra claustrũ se p̃cutientes possint sibi absolni.Rñ.q̃.lz. ho.dicat.q̃.nõ ego teneo cũ pa.in.c.cũ illoꝝ q̃ eoꝝ p̃latus poterit eos absolnere qz.d.c.cũ illoꝝ.z.c.canonica lo quunt idistincte.nec repetãt i claustro.

44 ¶Sz q̃d si regularis p̃cusserit clericũ secularẽ sue vel alterius dioc̃esis.Rñ.q̃ ꝓpri⁹ eꝑs absolnet eũ i eo casu in quo posset clericũ suũ si p̃cussisset alium absolnere.vt in.c.religioso.eo.ti.lib.vj. z nõ p̃opinus p̃lat⁹ suus nisi sit exẽptus taliter etiã rõne delicti non possit conuenirinisi sub suo p̃lato quia absolnetur a suo p̃lato de consensu epi scopi.

45 ¶Querit q̃d tenẽdũ sit de monialibus q̃ se inuicẽ p̃cutiũt.Rñ.q̃ absolnent ab eꝑo in cui⁹ dioc̃esi sunt earũ monasteria.z hoc nõ solũ nõ exẽpte sz ẽt exẽpte ita tenent cõiter doc.z.gl.in.c.de monialib⁹.eo.ti.nisi aliud habeãt p̃iuilegiũ.

¶Quid de sororib⁹ sctẽ.Clare.ꝛsãcti. 46
Dñici.Rñ pa.in.d.c.de monialibus dubitat an possint absolni a suis p̃latis sz hodie clax ẽp p̃iuilegia ipax q̃ p̃nt.

¶Utrũ nouicius q̃ infra⁹ violẽ tas ante nouiciatũ possit absolni a suo p̃lato.Rñ.ẽm Jo.an.i.c.cũ illoꝝ extra de sen.exc.z Se.i.d.c.religioso.q̃ abbas non põt absolnere nouicũ tpe nouiciatus nisi sit expresse vel tacite pfessus.z lz Inno.z Hosti.in.d.c.monachi.z Archi.in.d.c.religioso videant tenere contrariũ.s.q̃ possit.tamẽ eos limita qñ p̃cussio fuit facta tempore nouiciat⁹ non ante nisi sint p̃iuilegiati. 47

¶Quid si nouitius p̃cutiens in nouiciatu 48
tu zabsolut⁹ egrediat.Rñ.q̃ si egrediatur nisi se repr̃sentet cõ p̃rimo comode poterit ei.q̃ de iure eũ absolnere poterat icidet i eadẽ vt in.c.eos.eo.ti.li.vj. hec ota locũ habẽt quãdo iniuria est leuis.vel quando est mediocris vel grauis nõ quando iniuria est enormis qz a papa solũ vel ab ei⁹ legato possunt absolni vt in.c.ad eminẽtiã eo.ti.iuncto.c. cũ illoꝝ eo.ti.quando aũt iniuria dicit enormis vide.§.enormis qñ ꝺo grauis vel leuis aut mediocris relinquitur arbitrio iudicis ẽm pa.in.c.puenit.eo.ti.

¶Querit in q̃bus casibus exẽpte cõcẽ 49
ditur eꝑs vt ab enormi vel grauiniuria absolnant.Rñ.q̃ in.vij.casibus.

¶Prio in articulo vel periculo mortis 50
cõstituto vt in.d.c.si q̃s suadente.z.d.c. nõ dubium.z.c.ea.nosc̃it.§.fi.z.c.q̃ de his eo.ti.nec.solũ eꝑs sz quilibet sacerdos ẽm modũ pe q̃.xvj.absolutio.ctj.§. §.et quis dicatur in periculo mortis. vide mors §.vj.

¶Scõs i habẽte legitimũ ipedimẽtũ. 51
ꝓpter q̃ nõ possit adire papã vel aliũ qui potestatẽ habeat absolnẽdi vt i.c. de cetero z in.c.q̃ de his.eo.z i.c.eos. eo.lib.vj.z q̃d sit legitimũ impedimen

tū. Rñ. ꝙ est oē qđ arbitrio boni viri rō nabiliter impedit vt puta qꝛ hꝫ capitales inimicitas. d. c. de cetero etiā ex culpa sua. l. nec timore. ff. qđ me. ca. despō. veniēs vel est infirmus vt i. c. ꝙ de his eo. licet nō sit ꝑiculū mortis vel est pauper nō mēdicās qui viuit ex artificio ꝙ nō pōt in via exercere vel si mēdicans sibi vel vxori vel alteri subueniebat qđ alibi non posset secus imēdicante qui solū sibi hꝫ ꝓuidere qꝛ si eundo ꝛ mēdicando posset necessaria inuenire nō posset absolui vt no. Pa. in. c. ea noscit. e. vl' est multū senex in. d. c. q̄uis ꝛ hmōi imponet tamē eis vt cessante impedimento se repꝛesentēt exceptis senibus qꝛ senectꝰ nanq̄ deficiet ꝛ lꝫ videant fortes tamē qꝛ periculū est absoluētur ꝑm Inno. ꝛ ho. in. d. c. q̄uis de istis impeditis dic. vt. d. absolutio. iij. §. xvj. cum seq.

25 ¶ Tertiꝰ in nobilibꝰ magne potētie q̄ nō possunt terras suas relinquere priꝰ tamē anteq̄ absoluant intimāda ē eorū cōditio summo pōtifici ꝛ ꝑm eius cōsilium absoluentur nisi sit periculuꝫ in mora. c. mulieres §. j. eo. titu.

53 ¶ ¶ Quartꝰ in mulieribus cuiuscūq̄ cōditionis sint. d. c. mulieres ꝛ qualiter cūq̄ percusserint etiam atrociter.

45 ¶ Quitꝰ in his q̄ sui iuris nō sunt sicut sunt filij fa. serui ꝛ hmōi etiā si filiꝰ hꝫ ꝛ ipse familiā. Et hoc itellige in iniuria mediocri simplr in enormi vero nō possūt absolui nisi fecerint in fraudē vel nisi quādo dñs vel pr̄familias nō existēs in culpa ex eorū absentia graue damnū incurreret qꝛ tūc possūt etiā ab enormi absolui nisi sit scandalum. vt no. in c. relatum. eo. titu. Nec distinguo in filiusfamilias ꝑm Pa. in. d. c. relatum et placet qꝛ sufficit ꝙ non sint sui iuris.

55 ¶ Sed an hoc idē erit in viro q̄ in fraudē vxoris fecit vel in liberto. Rñ. gl. i. d. c. relatū ꝙ nō qꝛ cū hoc edictum sit ꝓhibitorū non extenditur nisi ad exp̄sse exceptos ar. c. cum illorum eo. ti. ꝛ not. Pan. in. c. relatum hostiē. tamē ibidem tꝫ ꝙ idē tꝫ ꝙ idē erit iudiciū sicut de supradictis quia tales persone non sunt sui iuris vt placet mihi. d. c. mulieres quando patronus vel vxor graue damnum pateretur: propter eorū absentiā ar. d. c. relatum Cum autem efficiuntur predicti sui. iuris vel liberi tenetur se presentare apostolici sedi.

¶ Sextus in iuuenibus nec distinguo an sint sui iuris vel nō siue sint diuites vel non quia simpliciter non tenent ire qꝛ eorū itineratio periculosa est vt no. Pan. in. d. c. ea nascitur. impedimento tñ iuuentutis sublato tenentur se presentare pape vt no. in. d. c. q̄uis. 56

¶ Septimus in hostiario vel officiali q̄ pretextu officij arcendo turbam percussit clericum vt not. in. c. Si vero. j. eodē ti. hoc intellige verū in mediocri non aūt in graui ꝑcussione vt not. ibidez. et hoc accipio grauem pro enormi mediocrē pro graui nam ꝑm Monal. iter enormē ꝛ leuem est media que grauis dicit que vt dixi arbitrio iudicis extimabit ex qualitatibus ꝛ circunstātijs. ff. de. v̄. ob. l. continuꝰ ꝛ de voto. c. ꝙ super his. aduerte etiā hinc. ꝙ si officialis laicus aliter q̄ arcendo turbam inijcit manū in clericū ꝙ nō potest absolui nisi a papa qualitercūq̄ leuiter ꝑcusserit quia iniuria est grauis quia vsurpat sibi iurisdictionē in clericum ita no. pa. in. d. c. si vero ꝛ ibi tex. apertꝰ quod veruꝫ intelligo quādo hoc facit tanq̄ officialis Secus si percusserit tanq̄ persona ꝑuata qꝛ nisi esset iniuria grauis non esset mittendus ad papam. 57

¶ Octauꝰ pueri ipuberes q̄ doli capaces ꝑcusserūt vt in. c. j. eo. ti. siue añ pubertatem petāt absolutionē sine post. c. fi. e. ti. nec tenēt se pñtare cessante pueritia. d. c. st. ꝛ. c. q̄uis qꝛ nihil dicit de iuramento ꝛ. c. q̄uis excipit pueros vnde dicit pa. d. c. fi. ꝙ beneficiū semel indultum minori ex quo cepit habere locum nō extinguit per superuenientiam etatis Quod no. 58

Casus ij. est in. c. querēti. de offi deleg. cōtra in obediētē sententie delegāti vltra annum de quo die. s. absolutio scđo in princi.

UVA. BHSC. IyR_213

Casus iij. est in. c. dura de crimine fal. vbi excõicati ex generali snia suoꝝ diocesanoꝝ habẽtes lr̃as apl̃icas falsas nisi. j. xx. dies postq̃ cognouerit se hr̃e literas falsas illas destruxerint aut resignauerint illis nõ possunt absolui post lapsuz dictoꝝ. xx. dieꝝ nisi a sede apl̃ica vel de eiꝰ speciali mãdato aliq̃ tamẽ tenẽt ꝙ isti. xx. dies incipiũt currere a die notitie. s. ꝙ habẽt p̃dictas lr̃as falsas vt ho. iz pa. i. c. ad falsariorũ dura. tenet ꝙ incipiũt currere a die excõicatiõis ꝓlate ꝑ ordinarios contra tales ita ꝙ nisi illa p̃cesserit nõ erunt excõicati. ⁊ hoc credo verius saltẽ post factũ ⁊ hac etiã snia ligant̃ si excommunicatio p̃cesserit q̃uis ipsis literis falsis non fuerint vsi.

1 ¶ Quid de falsarijs lr̃aꝝ apl̃icaꝝ. Rñ. ꝙ oẽs tã clerici q̃ laici q̃ per se vel per aliũ viciũ falsitatis exercuerint cũ fautoribꝰ ⁊ defensoribꝰ suis sunt excõicati ipso facto ⁊ hodie ꝑ ꝓcessum annualẽ factũ i die cene dñi nõ possunt absolui citra sedẽ apl̃icã nec nõ falsarij supplicationũ gr̃am vel iustitiã cõcernẽtiũ ꝑ pontificẽ vel vice cãzelariũ aut regẽtez officium canzelarie signatarum.

2 ¶ Utrũ vtentes lr̃is apostolicis falsis sint excommunicati ipso iure. Rñ. ꝙ sic si sunt laici tamẽ poterunt absolui a suis ordinarijs vt pz ꝑ. c. ad falsariorum de cri. fal. clerici ꝟo non sunt excõicati ꝟm pa. in. d. c. ad falsariorum q̃uis host. teneat. contrarium.

3 ¶ Utrũ corrigẽtes literas pape sint excõicati. Rñ. ꝟm ho. vt recitat pa. in. c. ex literis de fide instru. ꝙ sic etiaz si vnã figurã siue literã vt etiã dimidiã abraserint deleuerint aut cãzelauerit addiderint vel diminuerint cõpleuerint vel mutauerint sine lnia illiꝰ. ad quẽ spectat postq̃ lr̃a ẽ bullata vel signata nec possunt absolui citra sedẽ apl̃icã posset tamẽ ipetrãs totã lr̃az lacerare seu bullã si illa nõ vult vti ex quo pz ꝙ ẽt simplex notariꝰ q̃ lr̃as apl̃icas scripsit nõ põt illas corrigere postq̃ sunt bullate vel signate sine licẽtia officialis ad hoc deputati hoc tñ ⁊ bñ limitat Ric. i. iiij. di. x. ar. xij. q. iiij. verum si talis abrasio correctio seu mutatio faciat vt bulla q̃ ante erat inualida efficiat̃ valida vel si erat vtilis fit magis vtilis.

¶ Utrũ impetrans literas domini pape tacita veritate vel suggesta falsitate sit excõicatꝰ. Rñ. Ri. vbi. s̃. q. iij. ꝙ licet sit falsarius tamẽ est falsarius literarũ domini pape quia veras literas impetrat ⁊ ideo non est excommunicatus. 4

¶ Utrum recipientes literas apostolicas existẽtes ipsi in curia de manu alterius q̃ pape vel officialiũ ad hoc deputatorũ sint excõicati. Rñ. ꝙ sic si sũt laici vt in. d. c. dura. attamẽ ꝟm Jo. an. ⁊ pe. de anchar. i. d. c. dura. quia quotidie fit contra non ligat. 5

Casus iiij. ẽ i. c. significauit eo. ti. vbi excõmunicant̃ clerici qui participant in diuinis officijs tã in ecclesia q̃ alibi spõte ⁊ sciẽter cũ excõmunicato a papa sentẽtialiter vel iudicialiter ꝟm cõmunem lecturã licet gl. ibidẽ aliter sentiat ex quo collige ꝙ quinq̃ requiruntur vt ista excommunicatio incurratur. ¶ Primo ꝙ sint clerici. ¶ Secũdo ꝙ sciẽter. ¶ Tertio ꝙ spõte. ¶ Quarto ꝙ in diuinis participent. ¶ Et quinto ꝙ ille cũ quo participãt sit excommunicatꝰ a papa iudicialiter ⁊ isti nõ possunt absolui nisi a papa. vt in. d. c. significauit.

Casus v. est in. c. tua nos. eo. titu. vbi oẽs incendiarij ꝓprie dicti postq̃ fuerint publice excõmunicati ⁊ denunciati non possunt absolui citra sedem apostolicam.

Casus vj. i. c. cõquesti. eo. ti. vbi effractores cum spoliatione ecclesiarũ postq̃ fuerint denũciati nõ põt absolui nisi a sede apl̃ica. Pro cuiꝰ casus ⁊ precedẽtis maiori euidẽtia est sciẽdũ ꝙ incẽdiarij ⁊ effractores ecclesiarũ cũ spoliatione sunt excommunicati ipso iure sed incendiarij aliorũz locorũ nõ nisi excommunicent̃ vel per statuta vel alio modo. Ante tamẽ denũtiationẽ nõ sunt mittẽdi ad sedẽ apo-

UVA. BHSC. IyR_213

stolicā. Sed si aliqui predictorū renun
cientur excōicati publice tūc nō pñt ab
solui nisi a papa. Scōm cōem et veram
opi. in d.c. tua nos. z.c. conquesti.

1 ¶Qui pñt incēdiarij pro pzie vide. j. in
cendiarius in principio.

2 ¶Qui aūt dicant effractores. Rñ. q sūt
illi qui dolo malo aut per inimīcā violē
ter parietē fodiūt aut vitreā fenestram
frangūt seu sarraturā vel ostia vel car
dines seu vectes: dū tenent ostia firma
ta aut ipsuz tectū ecclie ſm ar. alij aut
qui faciūt enormia in ecclesia vt rapiē
do corp' xpi: z hmōi frangēdo calices
z similia nō sunt effractores ppie nec
excōicati ipo iure ſm Ho. z Jo. de li. nec
etiam si excōicarent: z denunciarentur
essent mittēdi ad papā sz possent ab il
lo qui eos excōmunicauit absolui. opz
ergo q spoliatio fiat cū effractiōe. vnde
sola effractio p se nec sola spoliatio fa
cit aliquē incidere in hūc casum vt de
nūciatus sit mittēdus ad papā qō not.
qz pauci aduertūt sed sic est vt i. d.c. cō
questi.

3 ¶Sed nunqd hic note ecclesiaz veniāt
monasteria: z loca pia. Rñ. secundū pa.
in. d.c. tua nos. q sic per text. liij. dist. G.
hac autoritate no. gl. in. c. grādi de sup.
ne. prel. li. vj. z in. c. fi. de sen. ex. ratio est
qz ista excōicatio principaliter est in fa
uorē ecclesiaruz z ideo latissime accipit
respectu ipsarum licet alias nō veniant
monasteria: neqz pia loca note ecclesie:
qz in iure ponunt vt diuersa vt patet in
c. sciāt cūcti. de ele. li. vj. z in. c. grādi. de
sup. neg. prela. in gl. li. vj. Addit etiam
pa. in. c. fi. de ecclesijs edi. q ecclesie nō
consecrate z hospitalia veniūt hic. note
ecclesiarū. Intellige si autoritate episco
pi. aut pape sunt edificata aliter nō es
sent loca religiosa. vt no. in. c. ad hec de
relig. domi.

4 ¶Utrū effractor cū spoliatione domus
existentis in spatio priuilegiato ecclesie
sit excōicatus z post denunciationē ha
beat ire ad papā. Rñ. qō nō qz talis do
mus non dicitur locus religiosus nisi
sit ecclesie vel clericorū. vt in. c. quisqs.
xvij. q. iij. z effractores locoz non reli
giosorū etiā post denunciationē nō sūt
mittēdi ad papam. vt patet in. d. c. con
questi. z allegatis ibiin glo. Intelligo
hic non qō sint ecclesie vel clericorum
quo ad dominum sed tali modo quod
dicantur loca religiosa.

¶Sed qñ dicunt tales publice denun 5
ciati. Rñ. q quocūqz publice denūcient
sine notatim in genere puta denuncia
mus excōicatos oēs qui fecerūt tale in
cēdiū: vel effractionē talis ecclesie: seu
loci religiosi: z hmōi. vt patet in. d. c. tua
nos. quod non distinguit aliter.

¶Utrū incēdiarij sint absoluendi etiā 6
ante denunciationē anteqz satisfecerit
dānū passus. Rñ. qō nō vt no. in. c. pessi
mam. xlij. q. vltima.

Casus sequētes vsqz ad casuz
.xj. sūt in. vj. li. decretaliū

Casus vij. est i. c. fundamēta ō
elec. vbi excōicāt. ¶Pri
mo oēs cuiuscūqz notabilis preminētie
dignitatem potestatis vl' excellentie sit
quocūqz note cēseantur et frater filius
vel nepos aliquorū predictoz qui sine
licentia sedis apostolice notationi elec
tioni vel assumptiōi in senatorē capita
neum patricium aut rectorem ad regi
men vrbis rome assentiūt vel se intro
mittūt per se vel per aliū excipiuntur
romani ex ipsa vrbe naturaliter oriū di
vel ibi incole seu cōmni habitatores
qui licet sint predictorum fratres filij
vel nepotes aut sub comitatus vel ba
ronie nomine extra territorium vrbis
iurisditionē perpetuam vel tēporalem
obtineant pñt tū in senatores Roma
nos assumi ad vnum annū vel breuius
tps dūmodo nō habeāt extra territoriū
talē potestatē q possent euacuare ratio
nē cōstitutionis predicte. ¶Itē. ij. excōi
canī quicūqz alij a pdictis q assentiunt
ad pdictū regimē vltra annū sine licē
sedis aplice. ¶Itē. iij. excōicanī intēdē
tes vl' obedientes eisdē sic assūpt'. ¶Itē
iij. excōicāt q ipos noluerūt elegerūt
vel assumpserunt. ¶Itē. v. excōicantur
dātes auxiliū cōsiliū vel fauorem publi

UVA. BHSC. IyR_213

te vel occulte tã noiatoribus ⁊ assumptoribꝰ: q̃ noiatis ⁊ assumptis nec oẽs predicti possũt absolui nisi a papa.

Casus. viij. ẽ i. c. cler cis de imu. eccle. sed qꝛ hodie non ligat ꝑ cle. vnicã eo. ti. ideo pertranseo.

Casus. ix. ẽ i. c. felicis de pe. vbi excõicant. ¶ Prio oẽs insecutores cardinaliũ romane ecclesie hostilit. ¶ Itẽ. ij. ꝑcussores ⁊ captores. ¶ Itẽ. iij. socij talia faciẽtiũ vel mãdantiũ. ¶ Itẽ. iiij. qui factũ ratũ hũerint vl' cõsiliũ dederit aut fauorẽ. ¶ Itẽ. v. q̃ tales postea receptauerint vel defensauerint sciẽter. Itẽ. vj. excõicant principes: senatores ꝯsules potestates rectores siue alij dñi ⁊ eoꝝ officiales qui. j. mẽsem a die noticie habite de predicto delicto nõ puniũt predictos reos ꝟm tenorẽ. d. c. felicis. nec pñt absolui nisi a papa exceptis istis vltimis. s. princeps ⁊c. q̃ poterũt absolui a suis ordinarijs. Simili pena sunt plectẽdi qui predicta faciũt clericis vel religiosis familie pape vel cardinaliũ. Aduerte hic ꝙ insecutio sumitur in malã partẽ ⁊ capere intelligit cũ effectu. qꝛ si nõ capit sed fiat insultus ad domũ vt ei fiat iniuria vel si obsident vel claudũt in domo non vt eos ibi custodiant sed vt eis inferãt verecũdiã non habebit locũ pena ista. ꝟm qđ not. Inno. in. c. nuper eodem titu.

Casus. x. est i. c. quicũq; eo. tit. vbi excõmunicant oẽs dãtes licentiã alicui occidẽdi capiendi seu alias i ꝑsonis aut bonis suis vl' suorum grauãdi eos q̃ sñia excõicationis vel interdicti tulerũt contra quemcũq; siue eos occasione quoruꝫ sunt prolate vel obseruantes tales sententias seu taliter excõicatis nolẽtes cõicare nisi licẽtiam ipsam si fuit ad personas grauandas reuocauerint anteq̃ in aliquo sit processum vel si dicta licẽtia fuit ad bona eorũ capiẽda. nisi. j. octo dierum spatium restitutionem fecerint fieri vel satisfactionem ⁊ licentiam reuocauerint. ¶ Item. ij. excõmunicantur omnes qui predicta licentia data vti ausi fuerint. ¶ Item. iij. qui aliquid premissoruꝫ ad que ommittenda dari licentia prohibetur commiserint suo motu nisi vt dictum est re integra si ad personas et si ad bona. j. viij. dierũ spatiũ restituerint vel satisfecerint. In qua excommunicatione: omnes p̃dicti si per spaciũ duorũ mensiũ manserint nõ nisi per sedẽ apostolicam poterunt absolui.

¶ Querit idem archi. quid veniat noie suorũ. ⁊ Rñ. qđ veniũt oẽs qui sunt sub potestate eorũ. vt insti. de his qui sunt sui vel alie. iu. ꝑ totũ. Itẽ qđ veniũt cõsanguinei. vt in. c. sciãt cũcti. de elect. in vj. Itẽ domestici. vt. C. de his qui ad ec. confu. l. presenti. ¶ Isane ⁊ qui dicant domestici familiares vide familiaris. 1

¶ Item grauiter dicunt qui prohibent ne eis coquatur molatur vendat ⁊ huiusmodi. 2

Casus sequẽtes sũt in cle. vsq; ad calum. xvij.

Casus. xj. est in cle. multoꝝ. de hereti. vbi excõicantur oẽs iquisitores heretice prauitatis inferiores epis q̃ odio gratia vl' amore lucri aut cõmodi tẽporalis obtentu ꝯ iustitiã ⁊ conscientiam suam omiserint contra quempiã procedere vbi fuerat procedẽdum pro heresi.

¶ Itẽ. ij. excõicantur predicti si obtẽtu eodẽ prauitatẽ ipsam heresis: vel impedimẽti sui officij alicui imponẽdo presumpserit aliquẽ quoquomodo vexare non pñt absolui nisi a papa nisi in mortis articulo p̃missa satisfactione intellige si põt fieri aliter non valeret absolutio vñ aduerte ꝟm Car. in cle. predicta ꝙ ad incurrendã istã penã oportet fiat contra iustitiam ⁊ conscientiam copulatiue. Itẽ no. qđ quoquomodo vexent aliquem sine incitationibus fideiussionibus ⁊ similibus incurrũt istã penam: ꝟm Pau.

¶ Quid si omittũt ex timore vel ad euitandum scandalum. Rñ. glo. quod non incidunt in hanc penam. 1

Casus xij. ẽ i cle. religiosi đ ꝑui. vbi primo excõmunicant

UVA. BHSC. IyR_213

oēs religiosi qui clericis aut laicis sacramentū vnctionis extreme vel eucharistie ministrare p̄su mūt. vel solennizāt matrimonia sine licētia speciali presbyteri parochialis itē si predicti absoluūt excōicatos a canōe preterq̄ in casibus a iure expressis vel per priuilegia sedis a postolice cōcessa ei sdē. vel si absoluūt a sententijs ꝓmulgatis ꝑ statuta sinodalia vel ꝓuincialia seu a pena. ⁊ a culpa nec pñt absolui nisi a papa.

1 ¶Queritur an ligent oēs religiosi. Rñ. ſm Car. ibidē ꝙ nō sz solū religiosi religionis approbate. qr alij nō sunt ꝓprie religionis vt i. c. vno de voto. li. vj. ⁊ lz. quidam istud restringāt ad religiosos exēptus vt pe. de sta. tñ cōiter tenet qd habeat locū etiā in nō exēptis ⁊ in religiosis p̄fectis eccl̄ie parochiali. si alijs q̄ suis parochianis ministrāt ſm gl. in cle. j. de deci. ⁊ Pau. ibidem.

2 ¶Quid si nouicius faciat aliq̄d predictoꝝ. Rñ. ſm Car. qd ligat. ar. c. religioso. de sen. excō. in. vj.

3 ¶Utrū religiosi ꝯuersi silr. Rñ. Car. ꝙ pet. de anc. tenet ꝙ nō ligant sicut nec moniales ex quo ordinē nō hñt. sz zen. tenet qd ligant. ⁊ videtur verius.

4 ¶Utrū religiosi ministrātes alijs religiosis sacramēta predicta ligentur prefata pena. Rñ. Cardi. ꝙ pe. de sta. dicit quendā cardinalem consuluisse ꝙ non sed la. tenet qd verbum clericis intelligitur tam de regularibus q̄ de secularibus sed verbū laicis etiā cōprehēdit religiosos vel monachos laicos sz primum credo verius ꝑ ea que dixi. s̄. clericus primo.

5 ¶Utrū tpe mortis possint ministrare eucharistiā licite. Rñ. Car. pa. ⁊ la. qd non sed Jo. ⁊ ar. xxvj. q. vj. si presbyter. in. et ho. in. c. oīs de pe. ⁊ re. tenēt qd sic vt recitat dir. li. j. ti. xv. alias. lix. ⁊ hoc credo verum si alius sacerdos non pōt haberi qui ministret.

6 ¶Utrū rector eccl̄ie q̄ nō est sacerdos vel vicarius rectoris possit dare licētiā dictis religiosis ministrādi predicta sacramenta. Rñ. cardi qd sic ⁊ sic serua licet alij teneāt cōtra silr. pa. tenet ꝙ ep̄s ⁊ archipresbyter ciuitatis possint p̄dictā licētiā dare ⁊ zen. ⁊ ster. idē tenēt de vicario ep̄i in spiritualibus vel delegato aut eius penitētiario tutius est tñ secundum Pau. nō recedere a litera non tñ est necessarium.

¶Quid ē solēnizare matrimoniū. Rñ. Car. in. d. cl. j. qd zē. dicit ꝙ cōprehēdit oīs solēnitas q̄ obseruat iuxta ritum ecclesiaꝝ regionis de spō. c. j. siue fiat bñdictio solennis siue dicat missa spālis sup contrahētes ⁊ hmōi inducere autē fedus matrimonij vel ꝓnūciare verba inter contrahentes nō est eis ꝓhibituz ſm zen. ⁊ Ste. 7

¶Utrū verbū excōicatos a canōe intelligat soluz de maiori excōicatione. Rñ. Car. vbi. s̄. ꝙ sic ſm Lau. ⁊ nō de miori facit. c. si quē. ⁊ c. nuper. de sen. exc. Idē tenet Lap. ⁊ facit. c. p̄mū de rescri. li. vj. Semi. asit in. c. vnico de his que vi. lib. vj. dicit qd etiā intelligit de minori: qr lex penalis ꝓhibēs absolutionē ab excōicatione includit etiā minoris absolutionē pro hoc est gl. in cle. j. de priuil. Itē vbicūq; fit mētio de excōicatione ⁊ materia in qua profert est ꝓportionabilis etiam minori de vtraq; intelligit. vt no. gl. pe. in. c. presidētes. de here. in vj. ⁊ licet hec opinio sit tutior. tñ prima mihi videtur verior.

¶Querit de quo canone itelligit. Rñ. Card. vbi. s̄. Pa. ⁊ Lau. qd intelligit de quocūq; a papa promulgato: qr ille ꝓprie per excellētiā dr canon licet aliqñ improprie accipiat ꝑ illo ep̄i. vt. iij. di. .§. porro. 9

¶Quid si supradicti absoluūt excōicatos per sniam hoīs etiā pape. Rñ. glo. Lau. Pa. ⁊ zē. ibidē tenēt ꝙ non ligant prefata pena qr si voluisset intelligi expressisset ar. c. ad audientiam de deci. 10

¶Utrū noīe snie hic veniat excōicatio solū. Rñ. gl. ⁊ Pa. ibidē ꝙ ēt venit suspēsio ⁊ interdictū. sed Car. dicit et verius est ꝙ solū intelligit de snia excōicationis ꝙ bñ ꝓbat lr̄a ꝑ alternatiuā qr. s̄. dicit de his q̄ absoluunt excōicatos a ca- 11

UVA. BHSC. IyR_213

none ⁊ postea subicit vel asentētijs per statuta. ⁊ sic restringit verbū sententijs ꝑ verbū excōicatos. ar. de rescri. c. ij. requiris.

12 ¶ Quid de snijs latis per statuta legatorū de quibus habes de officio le. c. fi. Rñ. ſm La. ⁊ seq̄t Car. qđ idē ē sicut de statutis sinodalibus vel prouincialib⁹.

13 ¶ Utrū religiosi p̄dicti absoluētes a pena tm̄ ligent p̄dicta cēsura. Rñ. ſm zē. quē seq̄t Car. qđ nō qꝛ lr̄a loq̄t copulatiue a pena ⁊ a copula. c. ij. de rescrip.

14 ¶ Quid si predicti religiosi absoluāt a pctō ⁊ nō ab excōicatione q̄ꝫ quis incurrit pro peccato. rñ. zē. ⁊ Car. tenēt ꝙ nō incidūt in penā ⁊ placet ne fiat extēsio.

15 ¶ Utrū religiosus ignorās penā hāc ⁊ administrās sacramētū eucharistie vel extreme vnctionis sine licētia rectoris parochialis nō tñ in cōtemptū ipsi⁹ incurrāt hāc penā. Rñ. Car. se ꝯsuluisse ꝑ literā. d. cle. q̄ dicit p̄sumpserint qđ not. dolū ⁊ temeritatez ministrātis qđ nō ligatur ⁊ plz mihi ꝑ ea que dixi. s̄. dol⁹. §. v. ⁊ j. excōicatio. vij. casu vlt. §. ij.

16 ¶ Utrū recipiētes prefata sacramēta a dictis religiosis sine licētia suoꝝ rectoꝝ parochialiū sint excōicati. Rñ. qđ nō. j. vice vt patebit. j. Excōicatio. viij. §. j.

17 ¶ Utꝝ sit credēdū dicēti se habere licētiam. Rñ. glo. qđ sic ⁊ concor. Lau. Pa. ⁊ Ste. qꝛ nemo videt immemor ꝓprie salutis. j. q. vij. sancimus.

18 ¶ Quid de mercenarijs scolaribus et hmōi. rñ. gl. qđ sufficit licētia sacerdotꝫ parochialis in cuius parochia inhabitant. nisi causa recreatiōis vel alia tꝑali statim reuersuri ad ꝓpria aduenissent quia sic non sufficeret.

Casus. xiij. est i cle. j. de pe. vbi excōmunicant q̄libet q̄ iniuriose vl' temere ꝑcusserit ceperit aut bānierit aliquē ep̄m seu q̄ predicta mādauerit vel facte ab alijs rata habuerit vel soci⁹ fuerit in his faciēdis aut cōsiliū aut fauorē dederit vel defensauerit. eosdē nec pōt absolui preterq̄ꝫ i articulo mortis nisi a papa ⁊ cū absoluendus fuerit in articulo mortis nō valet absolui nisi pri⁹ caueat idonee ꝙ parebit pene imponēde ⁊ penitentiā dño auxiliāte faciet. Itē scđo excōicant oēs officiales quocunqꝫ noie censeant q̄ in aliquo predictoꝝ fuerint culpabiles nec valēt absolui nisi vt predictum est.

¶ Sed quid si episcopus nondū erat consecratus. Rñ. glo. quod non erit locus isti pene quia non est episcopus de cele. mis. cle. ij. secus de eo qui renunciauit episcopatus quia habebit locum in eo illa pena. 1

¶ An habebat locū p̄dicta pena in iclusione facta ep̄o ad verecūdiā. Rñ. Car. ꝙ nō qꝛ hic capere accipit pro detinere sicut ⁊ in. c. felicis. de pe. li. vj. accipitur vt supradictum est. 2

Casus. xitij. est i cle. cupiētes i §. fi. de pe. vbi excōicāt oēs religiosi ⁊ clerici seculares qui inducūt advouendū iurādū ⁊c. de eligēda sepultura apud eccl'ias ipsoꝝ de q̄ dic vt. j. sepultura. §. xxxv.

Casus. xv. est in cle. grauis de sen. ex. vbi excōicāt oēs dñi tꝑales etiā si sūt ep̄i q̄ i terris seu locis eoꝝ iterdicto suppositꝫ cogūt qūolibet diuina officia celebrare aut q̄ voce p̄conia seu ꝑ cāpanarū pulsationē ad officiū eadē audiēda aliquos presertiz excōicationis aut interdicti snia innodatos euocant. vl' q̄ excōicatis publice aut interdictis prohibēt ne de ecclesijs exeāt dū missarū solēnia agunt a celebrantibus moniti generaliter. vel spāliter vt exeant. Itē scđo si excōicati publice ⁊ interdicti ipsis sunt ecclesijs postq̄ꝫ fuerint noiatim moniti a celebrātibus vt exeāt remanere p̄sumpserint sniam excōicationis incurrūt a qua solū a papa pñt absolui. Et sic collige ꝙ hec pena est ꝯtra cogētes euocātes ꝓhibētes ⁊ remanētes. Itē aduerte qđ ꝟbū qūolibet cōprehēdit oēm modū cōpulsiōis realē vel ꝑsonalē directū vel indirectū vt puta cōsanguineos vel ipsos in ꝑsonis aut reb⁹ grauādo: vt no. gl. i. d. cle.

¶ Quid si euocarent non excōmunicatos vel nō interdictos. Rñ. Cardi. post

UVA. BHSC. IyR_213

pan.ibidē ꝙ incidūt in predictam penam cum locus sit interdictus. ⁊ dictio presertim stat pro maxime.

2 ¶Utrū hec pena habeat locū in cessationes diuinis posita in dictis terris. Rñ.ꝙ sic qꝛ quādo cessatio a diuinis ē generalis habet valet interdicti vt in cle.j.eo.ti.§.in cessationibus secꝰ si cessatio esset specialis.

3 ¶Quid intelligit̄ hic noīe diuina officia.Rñ.Car.post pa.ibidē ꝙ restringit̄ solū ad missas.⁊ ideo si aduocarent ad alia officia preter missas nō haberet locum hec pena.

4 ¶Quid si predicti precipiāt nō subditis suis vel predicta nō faciāt in terris ipsorum sed in alienis. Rñ. ibidē Car. ꝙ non habet locum hec pena.

5 ¶Utrū p̄dicti aduocātes secrete ꝑ nūciū ad diuina ligent̄ prefata pena. Rñ. Car.ibidē post Pa.⁊ ʒē.ꝙ nō nisi voce preconia vel voce tube.aut cornu vel ꝑ campanarum pulsationem aduocent.

6 ¶Quid si cōpellūt interdictos in loco nō interdicto.Rñ.Pa.ibidem ꝙ nō hʒ locum hec pena.

7 ¶De quo interdicto intelligitur. Rñ. gl.ibidē ꝙ tā de interdicto a iure quaʒ ab homine.

Casus xvj.est i cle.cū ex eo. eo. ti.vbi excōmunicant̄ fratres minores recipiētes tpe interdicti illos de tertio ordine ad diuina. Sʒ q̄a hodie vocat ꝑ priuilegiū domini Sixti quarti pertranseo quia non ligati.

Casus sequētes sunt ꝑ ꝓcessū curie annualem factum die cene domini vsqꝫ ad casum.xxxij.

Casus xvij.est cōtra hereticos gazaros patarinos. ⁊ alios quocunqꝫ nomine censeantur ac cōtra omnes fautores receptatores.⁊ defensores eorundem.

Casus xviij.ē ꝯ pyratas cursarios.⁊ latrūculos maritimos ac oēs receptatores eorundem cū dantibus eis auxiliū consilium vel fauorem.Et dicit̄ pyrata quicūqꝫ i mari depredatur nisi habeat bellum cōtra eos quos depredatur ꝙ no.quia pauci aduertūt credentes ꝙ nisi quis indifferenter depredetur in mari.non sit pyrata ⁊ nō incidit i hāc penā sʒ falsum est.

Casus. xix.ē ꝯ oēs q̄ in terris suis pedagia iponūt.vl' ꝓhibita exigūt.sʒ a sponte soluētibus pedagia recipiēs nō incurrit excōmunicationem ꝟm gl.⁊ Pa.in.cle.quoniā de immu.ec.quia exigere est ab inuito extorquere.

Casus. xx.est ꝯ oēs falsarios bullaꝝ aplicaꝝ de quo dictū ē.s̄.casus.iiij.

Casus. xxj.est ꝯ illos q̄ equos arma:ferrū:ligamina ⁊ alia ꝓhibita deferūt sarracenis:turcis ⁊ alijs xp̄i nois inimicis q̄bꝰ xp̄ianos oppugnāt ꝑ cuiꝰ itelligētia q̄runtur infrascripta

¶Quid venit hic i noīe armoꝝ.Rñ.gl. in.c.ita quorūdā de iudeis ꝙ etiam fustes ⁊ lapides pro machinis veniūt sʒ non lapides pro edificijs fiēdis in.l.ij. C.q̄ res expor.nō de.dr̄ ꝙ lorice scuta arcus:sagitte.spate:gladij:⁊ tella noīe armorū veniūt.Ego vero dico ꝙ illa que cōiter sunt pro vsu offendēdi vel defendēdi se ⁊ nō ꝑ alio vsu veniūt noīe armoꝝ.Illa ꝟo quibꝰ possumꝰ vti pro armis ⁊ ꝑ alio vsu puta ꝑ instrumēto dicunt̄ arma ex intentione vtēdi his pro armis defensiōis vel offensiōis al's nō vt no.in cle.ne i agro de stat.mona.Et ideo gladius ad incidendū panem nō venit nomine armoꝝ ꝟm Pa.in.c.clerici.el.primo.de.vi.⁊ ho.cle. 1

¶Quid venit noīe ferri hic.§.ꝙ accipit̄ hic ferrū pro ferro infecto.vel facto sub quacūqꝫ for.vt in.l.ij.C.que res expor. nō de.ꝙ tamē limito ꝑ rōnē expressam in.d.l.ij.de ferro per ꝙ possent pugnare vel se munire.qꝛ brochete et similia non credo sint sub ipso comprehensa. 2

¶Quid intelligit̄ sub nomine ligaminum.Rñ.ꝙ inteligitur q̄dcunqꝫ lignū ꝑ ꝙ naues galeas aut alias machinas possent facere ad ipugnādū vel defendendū se a christianis secus de alijs in

UVA. BHSC. IyR_213

guaminibus quib⁹ non possunt vti ad offendendum vel defendendum.

4 ¶ Quid itelligit nomine ꝓhibitorum. Rñ. ꝙ sunt omnia quibus possunt christiani impugnari vel ipsi infideles ne impugnētur a xp̄ianis muniri que omni tp̄e ꝓhibent. Sil'r quādocūq; victualia vl' mercimonia tp̄e guerre cū eis habite ab aliq̄bus xp̄ianis legitime. Tp̄e v̄o pacis mercimonia q̄cūq; ⁊ victualia nō sūt: ꝓhibita eis deferri nisi in dispēdiū xp̄ianoꝝ fieret puta qꝛ timentes de guerra muniūt se, vel vt inuadāt xp̄ianos. tꝫ tñ Inn. ⁊ Ho. i. c. significauit de iudeis ꝙ ꝓ redimēdis captiuis tēpore guerre arma ēt sine pena excōicationis p̄nt deferri ꝙ añ factū non tenerē sꝫ bñ post factū de alijs v̄o mercimonijs ñ ē dubiū iter doc ꝓpter p̄dictum. c. significauit ꝙ ꝓ redemptione captiuorū p̄nt deferri etiam tempore guerre.

5 ¶ Quid si tp̄e pacis deferātur arma et alia ꝓhibita nō tñ ea intētione vt ipugnētur xp̄iani. Rñ. ꝙ nihilomin⁹ ligantur si sūt talia q̄b⁹ p̄nt ipugnari s̄m gl. Jo. an. ⁊ do. An. ac. Pa. i. d. c. ita quorūdā q̄dā tñ tenēt ꝙ nō ligat nisi ea intētione deferā vt xp̄iani impugnētur. vel ne possint infideles impugnari cōuenit satis hec opi. cū tex. i. d. c. q̄rundā lꝫ p̄ma opi. sit tutior maxime ante factū.

6 ¶ Utrum deferētes prohibita infidelibus ⁊ penitētib⁹ postea ea reportantes ⁊ non dimittētes infidelibus ligantur. Rñ. ꝙ nō qꝛ verba cū effectuꝫ sunt accipiēda. Itē dic de deferētibus arma pro sui tuitione ad terras infidelium ꝙ nō ligātur nisi postea ea ipsis vēderēt qꝛ sic ligatur. Si autē statim vēdita recuperarēt nihilomin⁹ ligarētur. Idez dic de permutatione.

7 ¶ Quādo d'r tp̄s guerre. Rñ. ꝙ dicit qñ aliq̄s p̄nceps xp̄ianus autoritate p̄ncipis vel papa facit cū eis belluꝫ quo ad illum dñm puta. Soldanū vel turchuꝫ nō quo ad alios dominos īfideles. nisi essent tali in subsidium.

8 ¶ Aduerte hic ꝙ lꝫ Nicolaus Bonifacius ⁊ clemēs multos ligauerint circa predictarum tamē quia hodie vacant pertrāseo solūmodo remanēt excōmunicati vltra predictos exercēs regimeꝫ in galeis aut nauibus infidelium in. c. ita quorūdam. sed non est papalis sed ordinarius poterit absoluere veruꝫ est ꝙ tam isti q̄ꝫ supra scripti non debent absolui. nisi quicquid acquisierint ex tali commerito dānato expendant in subsidium xp̄ianorum ⁊ vltra tantundē de suo si possunt.

9 ¶ Quid de dātib⁹ cordā vel anchorā ⁊ hmōi vt possint negociari cū infidelib⁹ tp̄e pacis. Rñ. ꝙ requiritur lnia apl'ica qꝛ per talia possūt xp̄iani impugnari.

10 ¶ Utrū portātes clauos p̄uos ⁊ cultellos ꝓ pane incidēdo sint excōicati. Rñ. ꝙ nō qꝛ nō cōprehendunt sub noie armoꝝ vel ferri vel aliorū ꝓhibitorum.

11 ¶ Utrū portantes fertū arma ⁊ alia ꝓhibita de vna terra sarracenoꝝ. ad aliā vel sarracenos cum armis suis. vt puta de marica in alexandriā sint excōicati. Rñ. ꝙ nō nisi hoc fiat in dispēdiū xp̄ianorū sicut declarauit Gre. ix. in extrauaganti que incipit postulastis.

Casus xxij. est ꝯtra ipedientes seu inuadētes victualia: vel alia ad vsum romane curie necessaria adducētes seu ne ad ipsā adducāt vl' deferant impediētes aut ꝑturbātes ⁊ contra defensores talia facientium.

Casus xxiij. est ꝯtra oēs q̄ illos q̄ ad sedē apl'icam veniunt ⁊ recedūt ab eadē temeritate ꝓpria capiūt spoliāt ⁊ detinēt aut ex ꝓposito deliberato verberare mutilare vel interficere p̄sumunt ⁊ cōtra omnes qui talia fieri faciunt vel mandāt.

Casus xxiiij. est cōtra illos q̄ iurisditionē ordinariā vel delegatā nō habētes morātes in eadē curia temeritate ꝓpria capiūt spoliāt. ⁊ detinēt aut ex ꝓposito deliberato ⁊ v̄berare mutilare vel interficere p̄sumūt ⁊ qui talia fieri faciunt seu mandant.

Casus xxv. ē ꝯ oēs illos qui ꝑ se vel ꝑ aliū seu al's quascūq; ꝑsonas seculares vel ecclesiasticas

UVA. BHSC. IyR_213

ad romanã curiã sup eorũ casus ⁊ negocijs recurrẽtes illaq; i ea ꝓsequẽtes aut ꝓcurãtes vl' ꝓcuratores ipsoꝝ vel aduocatos seu iudices sup dictis causis deputatos occasiõe causaꝝ vl' negocioꝝ hmõi ꝟberãt mutilãt vel occidũt aut bonis spoliãt ⁊ cõtra dantes auxilium consilium vel fauorẽ in predictis.

Casus. xxvj. ẽ ꝯ oẽs illos q̃ ne pareat̃ lr̃is aut mãdatis aplicis ⁊ legatorũ. ⁊ nũcioruz ⁊ iudiciũ delegatorũ eorũdẽ gr̃am vel iusticiã cõcernẽtiũ decretisq; sup eis ⁊ re iudicata seu ꝓcessibus executorialibus non habito prius eoꝝ beneplacito ⁊ assensu ne vel tabelliões ⁊ notarij sup hmõi lr̃is ⁊ ꝓcessibus executorialibus instrumẽta seu acta ꝯficere aut cõfecta ꝑti cuius interest tradere sub grauissimis penis prohibere. statuere. seu mandare presumunt. ⁊ contra dantes auxiliũ cõsilium. vel fauorem.

Casus. xxvij. est ꝯ oẽs q̃ se ab obediẽtia romani põtificis ꝑtinaciter subtrahere vel qũolibet recedere p̃sumũt ⁊ cõtra dantes auxiliũ consilium vel fauorem predictis.

Casus. xxviij. ẽ ꝯ oẽs q̃ iurisdictionẽ ad ecclĩasticas ꝑsonas ꝑtinẽtẽ vsurpãt ꝑ se vl' ꝑ aliũ seu alios directe vel ĩdirecte aut in eisdẽ cõsiliũ auxiliũ vl' fauorẽ p̃stare nõ verent̃.

Casus. xxix. ẽ ꝯ oẽs mutilãtes vulnerãtes ĩterficiẽtes seu capiẽtes ⁊ detinentes seu depredãtes romipetas ⁊ peregrinos ad vrbem causa peregrinationis ⁊ deuotionis accedẽtes ⁊ in ea morãtes. vel recedẽtes ab ipsa cũ oĩbus in his dantibus consilium auxilium. vel fauorem.

Casus. xxx. est ꝯ oẽs illos q̃ ꝑ se vel ꝑ aliũ directe vel indirecte sub quocunq; titulo vel colore ocupãt detinent vel hostiliter discurrunt seu inuadunt in totum seu in partem almam vrbem aut alias ciuitates vel terras ⁊ loca et iura ad romanam ecclesiam spectantia cum adherentibus fautoribus ⁊ defensoribus eorum seu dantibus auxilium consilium vel fauorem in eisdem.

Casus. xxxj. est ꝯ q̃scũq; p̃sumẽtes absoluere quẽlibet ꝑ dictũ ꝓcessuz excõicatũ nisi ĩ articulo mortis prestita pri⁹ stãdo sancte matris ecclesie mãdatis satisfactiõe vel sufficiẽti cautione. etiam pretextu cuiuscunq; priuilegij. vel cõcessiõis apostolice nõ faciẽtis plenã ⁊ expressaz de p̃dicta ꝓhibitiõe mentionez nec absolutio aliter ĩpẽsa valet. Et lz Paulus secũd⁹ plures alios casus posuerit quos in nulla cõcessione volebat intelligi nisi specialiter exprimerentur. Tamẽ Sixt⁹ quartus solummodo ad predictos supra expressos se restrinxit. ⁊ iõ casus pauli in dicto processu omitto.

¶ Aduerte etiã q̃ p̃fatus Sixt⁹ in extrauaganti. q̃ incipit ⁊ dñici gre. excõicat oẽs absoluẽtes quacunq; p̃dictarũ excõicatorũ ꝓcessum factarũ vel dispẽsantes ĩ voto vltramarino sanctoꝝ Petri. ⁊ Pauli sancti Jacobi ⁊ castitatis ex quacunq; cõcessione ab ipso Sixto habita: nisi de. d. extrauagãti de verbo ad verbum in ipsa cõcessione fiat mentio. Et bene aduertãt confessores quo ad illos q̃ cõfessionalia habuerũt ab ipso exceptis illis cõfessionalibus que data fuerũt tempore cruciate; mihi commisse quia quo ad illa nõ valet dicta extrauagans sicut patet in bulla predicte crucitate. Et ego auribus proprijs ab ipso audiui. 1

¶ Sunt ⁊ alij casus ꝑ extrauagãtes in q̃bus sn̄ia excõicationis infligit̃ ipso facto ⁊ nõ põt impẽdi absolutio nisi ꝑ sedẽ apostolicã ⁊ qꝛ multe sunt reuocate. aliq̃ nõ sunt in vsu solũmodo ponam q̃ cõiter habent̃ in vsu. ⁊ sunt sequentes vsq; ad excommunicatio. vj. 2

Casus. xxxij. est sub Rica. de sepul. ⁊ ẽ bõifacij. viij. vbi excõicãtur oẽs exẽterãtes vel ĩ frustra ĩcidẽtes aut ĩ aq̃s coquẽtes vt carnẽ ab ossibus euellãt corpa defunctorũ vt a libi tumulanda deferãt vbi no. quod ab incurrendam predictam penam oportet

UVA. BHSC. IyR_213

tumulāda deferāt vbi no. ꝙ ad incurrē dā predictā penā oportet tria ꝯcurrāt. ¶ Primū ꝙ ille mortuus circa cuius cadauer volūt facere predicta sit mortuꝰ in terra vbi viget cultꝰ cusinꝰ qꝛ si esset mortuus in terra infideliū nō cadarent in penā faciēdo predicta. ¶ Scdm ꝙ p̄dicta faciant cadaueri mortuo. ¶ Tertium ꝙ faciant animo vt alibi tumulādum deferāt quia si facerēt ex ꝯdio vel propter cyrurgiam non inciderēt in penam predictam.

Casus. xxxiij. ponit̄ de regularibꝰ vbi maritinꝰ excōicat omnes religiosos mēdicātes, eūtes ad ordines seu monasteria non mendicātiū vt ibi sint fratres etiā sub pretextu cuiusuis licētie ēt apostolice generalis. Itē secundo excōmunicat ipsos recipientes. Sed hec pena extenditur ad euntes ad ordinem cartusien̄.

Casus. xxxiiij. pōit̄ de symonia vbi Paulus secundus excōmunicat omnes quacūq̄ dignitate preditos q̄quomodolibet dādo vel recipiendo symoniā cōmiserint aut qui fuerunt mediatores vt ipsa fiat in ordine vel beneficio.

Casus. xxxv. est sub Ric. de sententia excōicatiōis de q̄ Jo. an. i. c. nemo de symo. facit mētionē ꝯ dātes aliq̄d ꝑ gr̄a obtinēda apd̄ sedē aplicā q̄ ꝑtrāseo qꝛ reuocata ē ꝑ cle. v. vt dicit Jo. cal. ꝛ recitat Jo. de lig. ibidē.

Casus. xxxvj. ponit̄ sub Ricar. de priuil. vbi excōicātur q̄ libellos famosos: aut cāthileās vl' rithimos faciūt detinēt vel publicā in infamiā statꝰ ordinū minorum predicatorū et est Alex. iiij. que incipit Ex alto.

Casus. xxxvij. est dicta extrauagāti vbi excommunicāt̄ predicantes docentes vel defensantes ꝙ prefatorū ordinū fratres nō sunt in statu perfectionis ꝛ ꝙ non licet eis de eleemasynis viuere. Aut ꝙ nō possunt predicare: sine ꝯfessiones audire de licētia romani pon. seu aliorum prelatorū ordinariorum sine consensu curatorū.

Casus. xxxviij. est ibidē ꝯtrafaciētes violētiā dānabilē in locis predictorum ordinum ꝛ tā isti quam dicti. i. xxxvj. ꝛ. xxxvij. casu precedēti nō possunt absolui nisi a sede apostolica aut a conseruatoribus dictorum ordinum preterq̄ in articulo mortis.

Casus. xxxix. est ꝯ omnes intrātes monasteria sctē Clare et ordinis predicatorū qui ipso facto sunt excommunicati si intrant preterq̄ in casibus per eorum regulam ꝛ statuta concessis.

Excōicatio. vj. de casibus excōmunicationū qui reseruantur in iure episcopi solū q̄ sunt duo. ¶ Primus est in. c. peruenit. eo. tit. de quo dic vt. s̄. excommunicatio. v. casu. j. §. xxxvij. ¶ Secundus casus in cle. cum ex eo. titu. cōtra fratres minores recipientes ad diuina tempore interdicti fratres tertij ordinis sed quia hodie vacat per priuilegiū domini Sixti quarti ideo pertranseo.

Excōicatio. vij. de casibꝰ excōmunicationum reseruatis a iure alicui ꝛ a quibꝰ potest absoluere q̄libet ordinariꝰ vt patet. s̄. absolutio. j. §. ij.

☞ Not. Bald. de cōtentis i sua marg. in ver. absolutio ver. ix. Bart. i. l. q̄ libertis. §. hec verba. col. j. versi. ꝑ hāc legē. ꝛ ibi Pau. d̄ cast. ꝛ Alex. col. iiij. ꝟ extra gl. tetigit. ff. de vulg. ꝛ pupil. ꝛ in. l. si decem de ver. obliga.

Casus. primus est in. c. administratores. xxiij. q. v. vbi excōicātur omnes pricipes ꝛ officiales q̄ tertio admoniti ab episcopis vl' ecclesiasticis prelatis excusant eis facere iusticiam super eorum causis.

Casus. iij. est in. c. licet. de elec. vbi excōicatur ille qui electꝰ a paucioribes q̄ a duabꝰ partibꝰ cardinalium in summū pontificē assentit electioni de se facte. ¶ Secundo excommunicantur omnes qui talem recipiunt pro papa.

UVA. BHSC. IyR_213

Casus iij.ē i.c.qm̄ d̄ of.or.ꝯ illū q̄ se ingerit in ecclesiā in qua est ep̄s se pro ep̄o gerens sine consensu illius episcopi.

Casus iiij.ē i.c.j de loca.vbi excōmunicātur magistri ⁊ scolares bononie cōducentes hospitia domorū alioꝝ magistroꝝ ⁊ scolariū i lesionē vel impedimentū inhabitatiuum nisi priꝰ tempus cōductiōis sit elapsuꝫ vel nisi de consensu ipsoꝝ magistrorum vel scolariū inquilinoꝝ ⁊ no. ꝙ nomine magistrorū veniunt doctores sꝫ nomine scolariū non veniūt existētes in studijs pro scolaribus vt sunt chartharij ⁊ scriptores ꝟm Joā.an.⁊ Gofr.q̄uis predicti gaudeāt priuilegio scolariū vt no.in aut.habita.C.ne.fil.p pa.⁊ hoc tenet q̄uis Jn.⁊ la.teneant ꝙ etiam ligantur.

¶Utrum locatores ligent̄ prefata pena.Rñ.gl.i.d.c.j.tenet ꝙ nō Bar.in.l.fi.C.de acceptil.⁊.in multis alijs locis.et Ge.in.c.ij.de cōfes.li.vj.⁊ in.c.cupiētes.de elec.li.vj.tꝫ ꝙ ligantur.sed tu dic ꝟm Pa.in.d.c.j.ꝙ vbi p se esset eadē rō i correlatiuis sic esset vera scd̄a opinio lꝫ in casu nostro nō est eadē rō ⁊ ideo est verior opi.gl.qꝛ locator certat de dāno vitādo.sed cōductor certat de lucro vl̄ cōmodo ⁊ in odium alioꝝ aliquando facit.c.super eo.de vsu.vbi pena nō extēditur ad mutuo accipientē qꝛ non est eadē ratio ⁊ cle.j.de cōsan.⁊ af.Jdē dic in statuto ꝙ imponit penam vendenti frumentum ꝙ non extendatur ad ementem facit ꝙ dico.j.lex.§.vj.⁊.j.pena.§.v.posset tamen locator incurrere predictam penam ex participatione nam conductor ipsam incurrit tractando de conductione et ideo si post tractatum in alio tempore venit ad locationem erit locator excommunicatus per.ca.nuper.eo.ti.

2 ¶Utrū debeāt p̄dicti expectare tp̄s finitū locationis.Rñ.Jo.an.tenet ꝙ non sed solum tempus cōductionis fiende sed Pa.tenet ꝙ tutius est expectet ⁊ videtur magis conuenire tex.d.c.primi.

3 ¶Utrum ista excommunicatio sit tātū localis.Rñ.cōmuniter tenetur ꝙ sic sed Ho.tenet ꝙ sit generalis ad omnia studia que sunt sub dominio pape ⁊ gl.in l.ne cui.C.loc.et istud est tutiꝰ per ꝓlogum in verbo doctoribꝰ ⁊ scholaribus Bononie cōmorantibꝰ qꝛ cōprehendūtur etiam alibi existentes.

Casus v.ē i.c.nō minꝰ iuncto.c.aduersus de immu.ecclesi.vbi excōmunicant̄ p̄mo omnes officiales laici quorūcūq̄ locoꝝ qui angarias ⁊ exactiōes indebitas ecclesijs ⁊ ecclesiasticis personis imponunt. ¶Secundo excōmunicant̄ predicti qui iurisditionē prelatorū ⁊ autoritatē quā hn̄t in suis hominibus euacuant. Nam tam isti q̄ primi si moniti cōpetent̄ non desistant ipso facto tā ipsi q̄ fautores eorū sunt excommunicati nec debēt absolui donec satisfecerint competenter.

¶Tertio excōmunicantur successores predictorū officialiū nisi.j.mensem excessuꝫ suorū predecessorū purgauerint et satisfecerint.

¶Pro quorū intelligentia est aduertēdū ꝟm Pau.i.d.c.aduersus ꝙ successor nō est excōicatus ipso facto nisi p̄de cessor dereliquerit p̄textu officij ad cōmodū ipsius officij vel vniuersitatis secus si deliquit ad comodū ꝓpriū vel ad libidinē suā satisfaciendā nā tunc ipse reꝰ solus tenet̄ ⁊ ipse vel eius heres conueniri debēt iuxta illud ꝙ legitur ⁊ no.in l.j.⁊.ij.ff.ad.l.iul.repe.in.c.j.de solu.

¶Queritur an prefatus officialis teneatur satisfacere de suo etiam si nihil habuit si communitas in cuius vtilitatē est versum extortum non vult satisfacere.Rñ.ꝟm Pa.in.d.c.aduersus qd̄ sic per argumentum predicti.c.⁊ per no.p Jnn.in.c.sicut dignū de homi.aduerte tamen ꝟm Gof.ꝙ communitas in cuius vtilitatē est versum si est effecta locupletior tenetur satisfacere facit.l.iulianus.ff.de ac.emptio.

¶Sed pone ꝙ officialis seu rector non cōsensit sed restitit ꝙ tñ posuit nūquid erit excōicatꝰ si nō dimisit offm̄.Rñ.ꝟm Jnno.in.c.nouerit.de sen.excō.Joā.an.

UVA. BHSC. IyR_213

in.di.c.aduersus. ꝙ sic ⁊ eum videntur sequi cõiter doc.

Additio Pau.aũt i di.c.aduersus dicit ꝙ hec opio est valde rigorosa ⁊ ꝙ forte cõtrarium possz teneri ꝙ ego credo post factũ licet ante factum tenerem primam.

¶ Quid de successore q̃ nõ negligit inducere vniuersitatẽ vt satisfaciat sz eã inducit pro posse tñ nihil facit. Rñ. ꝙ tenetur dimittere officiũ vt si cõmunitas cogatur ex necessitate officialis satisfacere ⁊ hoc est tutius ꝟm cõiter doc.

5 ¶ Utrum dãtes cõsiliũ p̃dictis siue oẽs cõsiliarij talis vniuersitatis teneantur Rñ. ꝟm Pa.in.d.c. aduersus ꝙ si dederũt cõsilia ad hec grauamina iferẽda ⁊ moniti nõ reuocauerint indubio sũt excõmunicati vt in.d. c.aduersus ⁊ in.ca. nouerit.de sen.exc.⁊ tenet q̃libet ipsoꝝ insolidũ ad satisfaciendũ ꝟm Inno.i.d. c.sicut dignũ si vero tacuerũt ita ꝙ non cõsuluerũt nec pro nec cõtra tũc dic. ꝙ inuoluũtur pena ⁊ pctõ cũ his q̃ expresse cõsenserunt vt no.Inn.in. c.j. de his que fiunt a ma.par.c.de quo vide.s̃.cõsentire.§.ij. Si autẽ expresse contradixerũt. sed nõ dimiserunt officium an inuoluantur peccato ⁊ pena Inno.in.di. c.nouerit recitat opi. contrarias.tamen ego tenerem ꝙ lz nõ dimiserint officiũ nõ teneantur ꝑ no.per Inn.in.d.c.j.nisi essent tales ꝙ ex cessatione consiliationis iducerẽt cõitatem ad desistendum.

6 ¶ Utrum predicta pena habeat locũ in quocũq; successore officialis excõicati ꝑ q̃dcũq; delictũ. Rñ. ꝟm Inn.ꝙ nõ sz solũ habet locũ i successore excõicati ex causis p̃dictis vel al'r qualitercũq; propter libertatem ecclesie violatam vel nisi ꝟm hosti.successor foueret factum dãnatum propter quod p̃decessor fuit excommunicatus puta quia tenet clericũ positum in carcere a predecessore suo vel quid simile facit. ca. si concubine de sen.exc.

7 ¶ Utrum iudex secularis compellens clericum vel etiã secularem personam que alias est de foro ecclesiastico etiã sine districtiõe persone fit excõmunicatꝰ. Rñ. ꝟm Pa.in.d.ca.aduersus ꝙ si monitus non desistat excõicatus est ipso facto.qꝛ turbat iurisditionẽ ecclesiasticaz vt est tex.i.d.c non minus ⁊ tenet Host. et Jo.an.hodie autẽ ꝑ processum curie sunt excõicati excommunicatione papali.vt.s̃.excõicatio.v.casu.xxxiij.

¶ Sed q̃ sũt ꝑsone q̃ nõ p̃nt predicari a seculari iudice. Rñ. ꝙ sunt. ¶ Prio oẽs illi q̃ gaudent priuilegio canonis si q̃s suadẽte de quibus dixi.s̃.excõicatio.v. casu.j.exceptis clericis cõiugatis de q̃bus dic vt.s̃.clericus.vl.§.pe. ¶ Secũdo sunt persone oẽs astricte ꝑpetuo seruitio ecclesie vel predictis qui gaudẽt predicto priuilegio si quis suadente: vt no.pa.in.ca.nullus de fo.cõpe.⁊ Fe. facit.c.ꝑ exceptionẽ de p̃ui.li.vj.in vers.ꝑpetuo.secus si nõ sunt ꝑpetuo oblati et sic limita gl.i.c.clericũ el.j.xj.q.j. Tertio sũt oẽs de familia ep̃i ꝟm cõem opi. no.Pau.in.d.c.nullus. ¶ Quarto vxor clerici q̃ defert tonsurã ⁊ habitũ et non est bigamꝰ tex.est in.l.fi.C.de incol. mulieres inquit tex. honore maritorũ cingimus ⁊ genere nobilitamus ⁊ forũ ex eorũ ꝑsona statuimus hec ibi. ¶ Quinto rectores hospitaliũ prioruz si sunt ꝑpetuo obligati ꝟm eundẽ pa.in.d.c.nullus alias non.

¶ Sexto fratres tertij ordinis scti Frãcisci ⁊ sorores ꝟm Bart.in.l.j.ff. de pe.⁊ l.sp.ff.de iure imu.⁊ do.ant.in.d.c. nullus ⁊ hodie nõ est dubiũ vt ptz ex p̃uilegio dñi. Sixti quarti q̃d d̃ bulla aurea iesuate aut heremite ꝟm cõem opi.non pertinent ad forum ecclesiasticũ: quia res possunt esse seculares.

Casus vj.est in.c. nõ magno ne cle.vel mo.ꝯ q̃scũq; religiosos tacite vel exp̃sse ꝓfessos audientes leges phisicã nisi infra spaciũ duorũ mensium ad claustrũ redierint adde quod dicam.j.casu.xxvij.

Casus vij.est.i.c.fi.ne cl.vl'mo. vbi excõicatio cõtra religiosos de qua in precedenti casu extenditur ad archi.decanos plebanos prepositos

UVA. BHSC. IyR_213

positos cātores ⁊ alios clericos perso natū habētes ⁊ oēs sacerdotes nisi infra spaciū duorū mensiū desistierint audire ll. vel phisicā ꝑ cuius casus ⁊ precedentis declaratione.

1 ¶ Queritur quando incipiunt currere predicti duo mēses. Rñ. ꝟm pa. i. d. c. ꝙ q̄ ad religiosos incipiūt a die exit⁹ monasterij. vt predictas sciētias audirēt. In decanis vero ⁊ alijs de quib⁹ i. vij. casu incipiūt ꝟm pa. a die exitus propo rum larium cum effectu auditionis p̄fatarum scientiarum.

2 ¶ Quid si nō exeūt proprios lares nec religiosi monasteria sed in domibus ꝓprijs aut monasterijs audiūt scientias predictas. Rñ. ꝟz pa. i. d. c. fi. ⁊ est cōmunior opi. ꝙ nō erunt excōmunicati. ⁊ sic tene q̄uis quidā teneant ꝙ nihilominus sunt excommunicati.

3 ¶ Utrū religiosi qui exeunt monasteria ex aliqua alia ratiōabili cā: ⁊ sic audiūt predictas scientias ligentur pena predicta. Rñ. ꝟz pa. in d. c. fi. ꝙ nō qꝛ vt ligentur dicta pena requiritur vt exeāt monasteriū ⁊ secūdo vt exeant ista intētione. s. studēdi in predictis scientijs et tertio ꝙ stēt per duos mēses extra monasteriū: siue audiant siue non ex quo pz ꝙ si exiret extra mōasteriū ex aliqua ratiōabili cā nō vt audiret p̄dictas sciētia: ⁊ ex tali rationabili cā ꝑseuerās extra monasteriū vltra duos menses. Interim audiret predictas scientias nō esset excōmunicatus. secus si solū staret ⁊ principaliter extra monasteriū vt audiret: qꝛ tunc tps duorum mensium inciperet a die cessatiōis cāe propter quā exiuit: ⁊ dispositionis standi extra vt audiat.

4 ¶ Quid si religiosus exiuit vt audiret p̄didictas sciētias: postea mutato ꝓposito audit theologiā. Rñ. Inno. tz ꝙ nihilominus ligatur. Sz pa. in. d. c. fi. tenet ꝙ nō ē necesse vt reuertatur ad monasterium nec incurrit penam: sed cautius est vt faciat ꝙ abbas significet ei ꝙ studeat theologie. ⁊ sic cēsetur reuersus ad claustrū ⁊ hoc erit magis tutū.

¶ Utrū religiosus legēs p̄dictas scientias in suo mōasterio ligetur p̄dicta pena. Rñ. mihi plz. opi. Pa. in. d. c. fi. ꝙ nō ligatur nec similiter decani ⁊ alij de q̄bus in. vij. casu.

¶ Sed nunq̄d peccant p̄fati studentes in camera ꝓpria vel in monasterio in legibus. Rñ. Pa. in. d. c. fi. ꝙ nō si hoc faciunt ad finem intelligendi melius canones. secus est si principaliter studerēt propter ipsam sciētiā ciuilē. Item dic de p̄dictis tenētib⁹ libros p̄dicte scientie.

Casus. viij. ē i. c. cl'icis ne cle. vl' mo. vbi excōicātur oēs sacerdotes q̄ post monitionē officiū vice comitis aut p̄positi secularis habuerint ⁊ cōmuniter doc. in. d. ca. clericis. dicūt cōprehēdi nomine sacerdotum oēs existētes in sacris. ⁊ sic tene.

Casus. ix. est i. c. j. d̄ sci. vbi excōicant oēs imitātes ordiationibus vel alienationibus factis a scismaticis. de quo vide scisma. §. ij. ⁊ iij.

Casus. x. est i. c. excōi. de rapto. vbi excōicāt oēs q̄ xp̄ianos naufragiū patiētes dānata cupiditate spoliāt rebus suis: nisi ablata restituāt q̄ꝑmū poterūt ꝟm Pa. i. d. c. ⁊ vr̄ ēt tenere sic glo. ibidē ⁊ est tutius ꝟm aūt Jo. an. requiritur monitio vt restituant aliter ante monitionē nō erūt excōicati. sed non placet.

Casus. xj. est i. ca. ad falsariorū. de crimie falsi d̄ quo habes. s̄. excommunicatio. v. casu. iij.

Casus. xij. ē. i. ca. nouerit fraternitas tua. de sen. ex. vbi excommunicantur.

¶ Primo omnes illi qui statuta edita et consuetudines introductas contra ecclesie libertatem fecerint seruari.

¶ Secundo excōmunicātur oēs q̄ eadē statuta non fecerint deleri q̄ꝑ primū sciuerint ꝙ limito verum si habēt ptātem delēdi. ¶ Tertio excōmunicātur statutarij predicti. ¶ Quarto scriptores p̄dictorum statutoꝝ. ¶ Quinto ptātes cōsules: rectores ⁊ cōsiliarij locoꝝ vbi p̄dicta statuta edita fuerint. ¶ Sexto q̄cū-

UVA. BHSC. IyR_213

q̄ iudicant ꝑm predicta statuta. ¶ Septimo q̄ iudicata redigunt in publicaꝫ formam.

1 ¶ Quid dr̄ ꝯ ecclīasticā libertateꝫ. Rñ. ꝑm Pa. in. d. c. nouerit. ꝙ est omne illud ꝙ statuit ꝯ p̄uilegiū datū vel ecclīe a deo vt illud qd̄cūq̄ ligaueris sup terrā xxiiij. q. j. vel a papa vt puta ꝙ ad pias cās legata valeāt corā duob⁹ testib⁹ et hmōi vl̄ ab iperatore vt v̄bi gr̄a ꝙ nullus iudicet clīcos ⁊ ecclesiasticas personas nisi eoꝝ p̄latus ⁊ similia. sec⁹ si tale statutū esset ꝯ priuilegiū datū alicui p̄ticulari ecclīe qꝛ nō eēnt excōicati ꝑm cōiter doc. Adde tñ ꝑꝫ Bar. i. aut. cassa. C. de sa. sā. ec. ꝙ statutū q̄ clīci efficerent timidiores ⁊ laici audaciores essent ꝯ libertatem ecclesiasticā. vt v̄bi gratia si statueretur ꝙ q̄ percutit clericum soluat. x. qui vero laicū. xx.

2 ¶ Sed q̄d si ponat̄ in fine statutoꝝ ꝙ si essent aliq̄ ꝯ libertatē ecclesie habeāt̄ p nō scriptis. Rñ. ꝑꝫ pa. i. d. c. nouerit. ⁊ bar. i. d. aut. cassa. ꝙ non sufficit ad euitandā excōicationē predictā. sed opꝫ ꝙ deleri faciant.

3 ¶ Utrū sciētes statuta sꝫ ignorātes esse ꝯ libertatē ecclesie ligētur. Rñ Inn. tꝫ. qd̄ nō ligant̄ Jo. de lig. tꝫ ꝙ nō sunt audiēdi sꝫ tu tene opi. Inn. q̄ est verior.

4 ¶ Utrū ꝯsiliari⁹ aut officialis q̄ non cōsentit: sed ꝯdixit talib⁹ statutis fiendis nec ea seruari fecit sit excōicatus non dimisit offcium. Rñ. ꝑꝫ. Ho. in sum. ti. de sen. excō. ꝙ sic. Sed ego dico ꝑꝫ ꝙ. s̄. casu. v. §. v. in fi.

5 ¶ Qñ ligant̄. s̄. dicti. Rñ. pa. in. d. c. nouerit ꝙ statuētes dictantes scribentes aut seruare faciētes statiꝫ ligāt̄ officiales vero ⁊ ꝯsiliarij tūc ligāt̄ quādo ea sciētes seruauerūt: vel vt seruarēt̄ operā dederūt aut cū possent ea deleri non fecerunt aut officio nō renūciauerūt intellige tñ ꝙ dꝫ dari eis aliquod tēpus ad delendñ vel renūciandū qꝛ nō in cōtinēti post sciam tenent̄ currere. ar. i. l. ratū. ⁊. in. l. qd̄ dicimus. ff. de sol.

Casus sequētes vsq̄ ad casuꝫ. xxxv. sūt in. vj. de ccret.

Casus. xiij. est i. c. vbi periculū de electione vbi excōicātur oēs. Prio q̄ mittūt scripturā vel nunciū vel secrete loquitur cardinalib⁹ vel alicui eoꝝ existentibus in conclaui p electione pape vbi not. ꝙ missio aut locutio opꝫ ꝙ sit secreta ꝑm Arc. ⁊ Ge. ibidē aliter nō esset excōmunicatus ꝓpter qd̄ dicit Ge. ꝙ qñ statutum enumerat plura ꝓhibita ⁊ vltimo ꝓhibito q̄litatē aliquā restrictiuā adiungit illa q̄litas restringēs refertur ad oīa nūerata. Itē secūdo excōicātur oēs dñi rectores alijq̄ officiales cuiuscunq̄ dignitatis aut cōditionis existāt q̄ diligēter nō obseruāt aut fraudē circa ea cōmittūt q̄ sibi precipiūtur obseruāda in morte pōtificis morientis in eoꝝ terra. vt hr̄ in. d. c. vbi periculū. qd̄ intellige ꝑm Ge. ibidē verū nisi tales officiales impedirentur de iure vel de facto ad talia seruāda: qꝛ sic nō non ligarentur.

Casus. xiiij. est in. c. sciāt cūcti. de elec. vbi excōmunicātur oēs q̄ p se vel p alios spoliādo seu alias iniuste p̄sequēdo grauare p̄sumpserint in beneficijs seu alijs bōis suis clericos vel quaslibet p̄sonas ecclīasticas aut eoꝝ cōsanguineos vel ecclīas mōasteria seu loca cetera ex eo ꝙ tales p̄sone ecclesiastice ad quos spectat electio noluerūt vel nolūt eligere euꝫ pro q̄ rogabant̄. ⁊ no. ꝑꝫ Arch. ⁊ sequit̄ Ge. ibidem ꝙ p v̄bū spoliando intelligitur siue auferant latenter siue vastent quocūq̄ mō siue inuadūt imobilia: siue rapiāt immobilia per vim ⁊ publice: siue fraudent per dolum

¶ Queritur an predicta pena habeat locum si grauant affines. Rñ. secūdum Ge. ibi ꝙ non. 1

¶ Usq̄ ad quē gradū intelligūtur isti consanguinei. Rñ. ꝑm Ge. ibidē ꝙ vsq̄ ad. vj. gradum. 2

¶ Utrū hec pena hēat locū in p̄ñtatione postulatiōe vel cōfirmatiōe. Rñ. ꝑm gl. i. d. c. ꝙ sic dūmō habeat fieri a clerico vl̄ p̄sona ecclesiastica. sec⁹ si patronus esset laicus. ibidē dicit Ge. ibidē in 3

UVA. BHSC. IyR_213

conferente ⁊ postulãte. ex quo collige ꝙ constitutio penalis quatenus cõcernit fauorem eccl'ie est extẽdẽda ad aliũ casum q̃ expressum dũmodo casus ad quem fit extensio cõcernat fauorem ecclesie facit quod. s. dixi excõicatio. v. casu. vj. §. ij.

4 ¶ Utrũ mãdatari⁹ sit excõicat⁹. Rñ. ꝑz pe. de anch. quẽ sequit. Ge. ibidẽ ꝙ aut mãdatari⁹ scit qualitatem facti qꝛ scit hoc fieri in cõtẽptũ eligere debemus ⁊ tunc est excommunicatus. Et sic limita et intellige gl. ibidem. Si vero ignorat qualitatem facti tunc qꝛ non facit in cõtemptum canonis non erit excommunicatus. facit. c. si vero. de sen. excom. et placet hec opi. Jo. de imo. sed punietur alia pena.

Casus. xv. ẽ i. c. gñralis. d̃ ele. vbi. excõicant̃ prio illi q̃ regalia. i. collectã q̃ fit noie regis vl' imperatoris seu vectigalia concessa ecclesijs a rege: aut custodiã seu guardiam sicut in ecclesia ꝑmansi vbi laici debẽt custodire donec eccl'ie sit prouisum vel aduocationis seu defensionis titulum ꝙ idẽ: qꝛ aduocat⁹ dicit̃ defensor in ecclesijs monasterijs. aut alijs pijs locis vacãtib⁹ de nouo vsurpãdo bona ecclesiarũ monasteriorũ aut locorũ ipsorum occupare presumunt cuiuscunq̃ sint dignitatis vbi no. ꝑm Ge. ibidem ꝙ duo requirũtur vt sint excõicati. ¶ Primũ ꝙ predicta iura de nouo vsurpent. ⁊ dicunt̃ de nouo si a. xl. an. citra ꝑm Gar. per. c. fi. de cõsue. ¶ Scd̃m ꝙ virtute illius. vsurpationis bona vacantiũ predictorum occupent aliter non sunt excommunicati ⁊ addit Ga. ꝙ nõ soluz si supra noiata iura sed etiam quodcũq̃ aliud per ꝙ occupẽt bona p̃dicta vsurpent incidunt in penam predictam secũdo excommunicant̃ clerici p̃dictarũ ecclesiaꝝ monachi monasterioꝝ ⁊ ꝑsone cetere locorũ eorũdẽ qui p̃dicta fieri ꝓcurãt. itellige. ꝑz Jo. an. si ꝓcurãt ope consilio persuasione: aut cooperatiõe.

Casus. xvj. ẽ i. c. idemnitatib⁹ d̃ elec. vbi excõmunicant̃ deputati vel vocati ad dirigendas moniales in electionibus qui se non abstinent ab his per que inter eas super faciendis electionibus ipsis oriri posset discordia vel exorta nutriri vbi dicit Ge. quod non euocatus. ad electionem vel vocatus ad alia quam ad dirigẽdũ electionem non incurrit hanc penam sed nutrit discordiam ⁊ non solum ista pena habet locum in electionibus monialium sed etiã in his q̃ nõ renunciant proprijs sed viuũt sicut canonici seculares in secularibus ecclesijs.

Casus. xvij. ẽ i. c. hac ꝯstitutiõe. de offi. dele. vbi excõicat̃ q̃libet ꝓcurans. vt cõseruator sibi dat⁹ se intromittat de alijs quã de manifestis. iniurijs. de quo dic. vt. s. conseruator. §. j.

¶ Est ⁊ alius casus in. c. cum gentes de offi. le. ꝙ. c. communiter non habetur: sed extrauagans de quo dic vt. j. legat⁹ §. vltimo.

Casus. xviij. ẽ i. c. vnico d̃ his q̃ vi metusue causa. fi. vbi excõicant̃ illi q̃ absolutionẽ vl' reuocationẽ quãcũq̃ a sñia excõicatiõis suspẽsionis vl' interdicti extorserint ⁊ vim aut metum ꝙ intellige ꝑm gl. ⁊ archi. ibidẽ si absolutio seu reuocatio sit facta qꝛ si iudex noluisset absoluere vel reuocare nõ haberet locũ predicta pena ⁊ si vis aut metus sit illatus.

¶ Quid si sententia erat iniusta. Rñ. ꝙ nihilominus ligabuntur predicta pena si per vim vel metum obtinuerunt reuocationẽ. ar. xj. q. iij. c. j. ⁊ siue faciat per se siue per alium. c. mulieres. de sen ten. excom. 1

¶ Quid si obtineret̃ talis absolutio ꝑ vanum metũ de quo timere nõ debeat. Rñ. ꝑm Gar. ibidem ⁊ Archi. ꝙ nõ ligabunt̃ quia proprie non appellatur metus talis timor. l. metum. cum. l. seq. ⁊. l. non timorem. ff. ꝙ me causa. 2

¶ Utrum habeat locuz predicta pena in absolutione a minori excommunicatione sic obtenta. Rñ. ꝙ non. argu. c. si quez. de sen. excomu. 3

UVA. BHSC. IyR_213

Casus. xix. ē i. c. mulieres de in. vbi excōicat q̄ fingit cāz vl' facit fraudē vt iudex. psonal'r vadat vel mittat ad mulierez pro testimonio ipsius capiēdo vbi dicit gl. q̄ iudex vt posset visitare dominam faciebat eā nominare in testē si tamē nō iret ad eā lz fingat cā non incurreret ista pena s̄m Jo. an. ibidem.

Casus. xx. ē i. c. apostolice. d̄ re. iu. q̄ q̄a vacat omitto.

Casus. xxj. est in. c. hoc ꝯsultissimo. de re. ec. nō alie. vbi excōmunicant oēs. cōpellētes cuiuscunq̄ conditionis sint prelatos vel ecclesiasticas personas ad submittendū ecclesias: subijciendo bona immobilia vel supponendum iura ecclesiarū laicis vel recognoscendum seu profitendum se tenere ab illis tanq̄ a superioribus vel ad statuēdū eos tanq̄ patronos vel aduocatos ecclesiaꝝ seu bonorum ipsarum imperpetuuz seu ad non modicū tp̄s sine capituli cōsensu ꝛ licētia speciali apostolce sedis. vbi no. s̄m gl. ibidē q̄ vt incurrat ista pena. requiritur. ¶ Primo q̄ sint bona immobilia vel iura que in immobilibus computantur ¶ Secundo q̄ supponātur tāq̄ sint sua vel recognoscantur ab eis. ¶ Tertio q̄ non sit ad modicum tempus quia si fieret ad modicm tempus ex aliqua iusta causa cum consensu capituli nō incurreret hec pena. ¶ Quarto q̄ fiat sine licentia capituli et pape. Secūdo excommunicantur oēs laici q̄ ex licentia pape et consensu capituli tractus inierūt de ecclesiasticis immobilibus vel inient in futurū si aliquid plusq̄ importat nā ꝯtctū ipsoꝝ vel pactū in eius factū vsurparūt vl' egerūt si moniti legitime non desistunt ab hmōi vsurpatione restituendo etiam taliter vsurpata vbi dicit Archi. q̄ si est cōtractus emphiteoticus accipiant qd̄ est a iure permissuz ꝛ nō vltra ꝛ sic de alijs ꝯctib⁹ initis. Itē dicit q̄ nō sufficit abstinere a tali vsurpatione ad euitādum penā p̄dictam nisi vsurpata restituant

Casus xxij. ē i. c. vnico de reli. do. vbi excōmunicant nouū ordinē aut religionē inuenientes vel habitū noue religionis assumentes intellige. s. vt cum alijs simul viuant alijs seorsuz assumere nō prohibetur. ¶ Secūdo excommunicantur omnes fratres mendicātiū ordinum post concilium lugdun ēse institutoꝝ qui aliq̄d in proprio habere non possunt ex eorū regula si aliquem recipiunt ad ꝓfessionem siue si domos vel loca eorum alienant sine licentia sedis apostolice speciali aut etiam s̄m Arch. si alienant bona mobilia. Excipiunt ab ista pena fratres minores ꝛ p̄dicatores heremitarum sancti. Aug. ꝛ carmelitarum. vt in d. c. concilium autem predictū celebratum fuit ab Inno. iij. anno. do. M. ccxv.

Casus. xxiij. ē i. c. q̄q̄ d̄ cen. vbi excōicant q̄cunq̄ p se vl' p alios suo noie vl' alieno ab ecclesija vel ecclesiasticis ꝑsonis exigunt pedagia vel guidagia ꝓ rebus suis proprijs quas qeferunt vel deferri faciunt nō cā negociationis. Intelige si sunt persone singulares q̄ hoc faciūt sec⁹ si esset vniuersitas vel collegium quia nō excommunicant sed subijcitur ecclesiastico interdicto. Quid autem sit negociatio ꝓprie vide. s̄. clericus. ix. §. ij. hodie tn̄ papalis est vt. s̄. dictum est excommunicatio. v. casu. xix.

Casus. xxiiij. ē in. c. clericis. de imu. ec. Sz qr p cle. vnicam eo. tit. est reuocatus pertranseo

Casus. xxv. ē i. c. q̄niā de imu. eccle. vbi excōicant oēs q̄ impetratores literaꝝ apostolicarū vl' alios ad forum ecclesiasticū recurrētes super causis que ad idē forū de iure vl' antiqua cōsuetudine pertinere noscuntur cōpellunt seu cōpelli ꝓcurant aut p se vel per alium impedimentum nec coram iudicibus ecclesiasticis delegatis seu ordinarijs possunt iusticiā obtinere vel querela de dictis causis coram eis proponere iudices ecclesiasticos vel impetrantes aut litigantes seu liti

UVA. BHSC. IyR_213

gare volētes aut ꝓpinquos ipsoꝝ seu res illoꝝ aut ecclias suasetis ꝑ captionē modi sue alijs ꝗbuscūq; aggrauāt cū dantibus cōsiliū auxiliū vel fauorez ad predicta nec tales debēt absolui nisi ꝓius integre satiffecerint taz iudici cuius iurisdictionē ꝑturbarūt ꝙ parti perturbate de iniuria dānis expēsis et interesse partim papalis est vt ꝓz.s. ex cōmunicatis.v.casu.xxv.

Casus xxvj. est in.c.eos in mu. ec. vbi excōicant oēs secu lare dñiū hñtes ꝗ suis subditis interdicūt ne ꝓlatis aut clericis seu ꝑsonis ecclīasticis ꝙcunq; vēdāt aut emāt ali ꝗd ab eisdē nec ipsis bladū molāt coquāt panem aut alia obseqa exhibere ꝓsumāt vbi non. ꝑm Se. ibidē ꝙ ꝑdicta pena locū hz solū in illis ꝗ habēt dñiū z non in alijs z qñ ꝑdicta interdicunt suis subditis secus si ꝑdicta interdicunt nō suis subditis.

1 ¶Quid si fiat tale ꝓceptū vt statutū ne ꝗs possit vēdere vt alienare nō subdit vel illis ꝗ nō portāt onera cōis. Rñ. ꝑm Se. i. d. c. eos ꝙ nō ligant ꝑdictapēa qz nō est ꝫ libertatē ecclesiasticā ex ꝗ non fit mētio de ecclesijs vel ecclīasticis ꝑsonis nisi illō itelligeret de ipsis vnde pōt iudex ecclīastic⁹ ipos ꝓpellere vt declarēt qō habēt locuz quo ad laicos non quo ad ecclesiasticas personas.

Casus xxvij. est in.c. vt pericu losa. ne cler. vel mo. li. vj vbi excōmunicant tria genera ꝑsonarū ¶Primo oēs religiosi tacite vel expīsse professi aliquā religionem approbatāz temere habitū sne religionis dimittentes vbi no. ꝙ ad incurrendum hanc penam duo requiruntur. ¶Primū dimittāt extra monasteriū egrediēdo qz si intelligeretur ꝙ essent excōicati dimittendo in monasterio existēdo sequerentur duo inconuenientia. ¶Primo ꝙ tex. fuisset supflu⁹ dicendo in scholis vel alibi suffecisset enīz dicere vbilibet ꝙ esse nō debet vt dicit glo. in rub. ff. ꝙ me. cau.

¶Secundo sequeret ꝙ religiosus dormiēs sine habitu esset excommunicat⁹ quia temere dimittit ℨ. c. vidua. xx. q. j. z ℨ. c. sanctimonialis. xxiij. dist. ad hoc de vi. z ho. cle. c. fi. in. fi. ꝙ iura volūt ꝙ semꝑ habitu vti debet qō esset valde amarum verbū si ligarētur sine habitu dormiendo quod nō est credendū ꝑm Jo. an. in. d. c. vt periculosa in. nouella. z iō dic ꝙ oportet dimittant habitū z sint i scholꝫ alibi extra monasteriū qz sic eus gādi habēt materiā vt vult rō. d. c. alꝫ ꝗuis dimittāt in monasterio nec extra egrediuntur nō credo ligētur: qz cessat rō. l. f. materia eusgādi. ¶Scōz ꝙ reḋrit vt incurrat hec pena est vt dimittāt temere. s. sine rōnabili causa seu licitare religiose qz lz extra monasteriū appeāt sine habitu z eū dimittant tñ si hoc facūt lex eā licita religioso quā iplere nō ꝑt comode cū habitu puta ꝓpter balnea vel piscationem licite fiendā nō ligant ꝓpter verbum tenere z no. in glo. ibidem z in. c. j. de sen. excom. lib. vj.

¶Sed ꝗd si religiosus deferat habitū 1
ꝛz occulte puta sub vestibus laicalib⁹ sine rōnabili cāz extra monasteriū. Rñ. Jo. an. in. c. de⁹ ꝺ. de vi. z ho. clr. ex gl. in cle. ij. e. tit. vident tenere ꝙ sit excōicat⁹ ꝓpau. autem. in. d. c. deus. tz ꝙ nō z ego post factū sic⁹ teneo qz cōstitutio penalis nō dz extēdi ad casū nō hñtē oiodā rōnem vt no. Jo. an. in regula odia. de reg. in. i. vj. in mercurialib⁹ lz añ factū sit tenenda opi. Jo. an. z glo.

¶Quid si assumit habitū alterius reli 2
gionis Rñ. ꝙ mihi placet op. Se. ibidē ꝙ nō incurrit ꝑdictam penam. Et ita cōsuluit Lap. allegatione. xxxiij. nec obꝫ verbū sue religionis qz vna est religio generaliter sumpta quo ad tria vota.

¶Secūdo excōmunicātur omnes reli 3
giosi qui accedunt ad quenis studia literarū intellige extra clausurum nisi a suo prelato cum cōsilio maioris partis sui cōuētus sibi eunḋi ad studium hnia ꝓmittus sit concessa.

¶Nunḋ ligabitur abbas sine ꝑfata 4
hnia vadens. Rñ. Se. ibidem ꝙ non.

¶Tertio excōicāt oēs doc. sine magri. 5
ꝺ religiosos habitu suo dimisso leges

UVA. BHSC. IyR_213

vel phisicā docēt vel in scholis suis presumunt retinere.

Casus xxviij.est in.c. quicunq; de here. vbi excōmunicant oēs q̄ presumpserint ecclesiastice sepulture tradere hereticos credentes receptatores defensores vel fautores eorū scienter nec debet absolui nisi ꝓprijs manibus publice extumulent huiusmodi corpora dānatorū.

1 ¶Quidē, tradere ecclesiastica sepulture. Rñ. ſm Arch. q̄ ē taliū cadauera in cimiterio ecclesie tumulare vel etiā alibi ad modū christianorum cum psal. et ora. ad sepulturā deducere. xiij. q. ij. qui diuina. ⁊ c. quesitum.

2 ¶Qui autem dicātur fautores receptatores ⁊ huiusmodi vide. j. hereticus. §. ij. cum. iiij. sequen.

Casus xxix.est in.c. vt inquisitiōis de here. vbi excōmunicant potestates dñi tēporales rectores vel eorū officiales seu baliui qui de crimine heresis cognoscunt vel iudicāt siue si captos ꝑ eodē crimine absq; epōrum vel inquisitorum licentia a carcere liberāt vel executionē ꝑ huiusmodi crimine eis a diocesano vel inquisitoribꝰ iniūctā nō implēt prout ad eorum spectat officium. Item si directe vel indirecte presumūt sententiam diocesanorum vel inquisitorū aut processu impedire vel si diocesano vel inquisitoribus presumpserint se opponere in his que ad prefatum fidei negociū incumbūt aut aliter impedire cū omnibꝰ dātibꝰ eis in p̄dictis auxiliū cōsilium vel fauorē limitat tñ Mat. ibidem verum si facit aīo impediēdi. Secꝰ si impediret aīo offēdēdi q̄a ē inimicꝰ suꝰ q̄r sic nō esset excōmunicatus licet impediret.

Casus xxx.est in.c. vnico de scisma. ⁊ q̄r vacat ho. omit.

Casus xxxj.est in.c. j. de homi. vbi excōmunicātur oēs qui ꝑ assassinos aliquē interficiunt de quo dic vt. s. assassinus. §. j.

Casus xxxij.ē in.c. j. dē vsu. vbi excōmunicant oēs persone singulares ecclesiastice episcopis inferiores que vsurarijs alienigenis cōcedunt domos ad fenus exercendum vel non expellunt de terris suis. j. tres menses de quo vide. j. vsura. ij. §. xiij.

1 ¶Quis dicitur oriūdus. Rñ. q̄d is qui ortus est ibi vel in vico ciuitatis illius ff. ad muni. l. qui ex vico. vel etiam si pater eius inde ordinem duxit. ff. eo. titu. l. assumptio. §. filius.

2 ¶Quid si vsurariꝰ nō sit de terra oriūdus sed de dominio sub cuius est et re. Rñ. ſm Card. ⁊ fran. ibidem non habet locum hec pena.

3 ¶An predicta pena comprehendebat conducentes iudeos. Rñ. Cardi. in cle. j. de vsu. Se. in.c. vsuraruz de vsu. in. vj. et Pa. et Bald. in quodam consilio q̄d incipit. Inter iudeos. et Lau. de Rod. in suo tractatu de contractibus tenent q̄d sic. Et sic tene. lz aliqui teneant ꝯtrarium vt. j. vsura. ij. §. xiiij.

Casus xxxiij.est i.c. vnico de iniuri. vbi excōmunicant cōcedentes represalias contra ꝑsonas ecclesiasticas vel eorū bona vel si generaliter concessas pretextu cuiusuis consuetudinis ad easdem referunt seu extendunt nisi. j. mensem a die concessionis reuocēt. intellige si sunt persone singulares. Itē not. ſm Arch. ibidem q̄ cōcedere pertinet ad concedentes ⁊ extēdere ad alios quibus tales represalie sunt concesse.

¶Quid si ante mensem processerunt ad actum. Rñ. glo. et Se. ibidē quod sunt excommunicati quia prohibent actum et precepit reuocationem infra mensem.

Casus xxxiiij.est in.c. felicis. de pe. de quo habes. s. excommunicatio. v. casu. ix.

Casus sequētes vsq; ad casum xlvj. sunt in clemētinis.

Casus xxxv.ē i cle. vnica de seque. pos. vbi excōmunicant oēs qui sequestrationē que debet fieri per ordinariū loci de beneficio nō possesso pacifice ꝑ triēniū integrū post

UVA. BHSC. IyR_213

sniam diffinitiuā cōtra possessorē apud sedē apostolicā dūtaxat in petitorio vel possessorio ꝓmulgatā impedire vel fructus sequestratos qui supersunt oneribus tenētis sequestratū beneficiū occupare presumpserit aqua nō absoluant nisi vsurpata restituant ⁊ impedimentum remoueant.

1 ¶Quid si sequester cōuertit fructus in vtilitatē bñficij. Rñ. glo. Pau. ⁊ zē. ꝙ nō potest propter verbum restituat.

Casus xxxvj. est in cle. j. d̄ sepul. vbi excōicant oēs q̄ interdicti tpe in casib⁹ nō cōcessis a iure vel exōicatos publice. s. maiori excōicatiōe nō minori ſz Innoc. i. c. sacris. de sepul. aut nominatim interdictos intellige a diuinis ⁊ participatiōe sacramentorum ſm pa. qr interdicti a iurisditione vl' ab aliquo officio nō priuant sepultura vel vsurarios manifestos sciēter sepelire p̄sumūt in cimiterijs nec debent absolui nisi prius satisfecerint illis quibus est iniuria facta ad arbitrium diocesani.

1 ¶Utrū ad incurrēdū. predictā penā requirat ꝙ locus sit benedict⁹. Rñ. scd̄m Car. ibidē qd̄ sic qr nō d̄r cimiteriū nisi per benedictionē ar. c. nemo. de cōse. di. j. ⁊ hoc verius licet aliqui teneant contrariū quorū opiñ. potest esse vera qñ locus diu haberet, pro benedicto licet in veritate non esset.

2 ¶Quis d̄r publice excōicat⁹. Rñ. ſz gl. in. c. exceptionē. de excep. ꝙ si agitur de pena incurrēda respectu cōicantiū ipsi excōicato intelligit si iudex tulit sniam i loco vbi publice iudicare cōsueuit pñtibus officialibus suis ⁊ partib⁹ vl' altera abñte p cōtumaciā al's sec⁹ ſz glo. in d. cle. j. vult qd̄ ex q̄litate fori ⁊ ex multitudine astātiū vel paucitate dicat publicū vl' nō publicū vñ ſm eādē gl. sepeliēs occulte excōicatū licet sciat nō incidit in penā Pa in. d. c. exceptionē limitat hoc verū qñ nō eēt excōicat⁹ ſz modū quē dicit gl in. d. c. exceptionē. aut si esset tñ sepeliēs ignorabat ⁊ magis plz qd̄ v̄ro ad excōicatū d̄r publice excōicatus ex quo a iudice fuit excōicat⁹ ipso pñte vel cōtumaciter abñte lz nō fuerit denunciatus ſm Pa. in. d. c. excep.

¶Quis dicat nominatim interdictus vel excōicatus vide nominatim. 3

¶Quid si vsurari⁹ manifest⁹ fecit cautionē. Rñ. car. i. d. cle. qd̄ poterit sepeliri licite ⁊ ita tenet gl. ⁊ Math. ibidem. 4

¶Utrū hec pena liget solū humo vl' tumulto imponētes. an concomitātes vel portātes seu officiātes. rñ. Pa. tenet ꝙ solū tumulo imponentes. Ste. tenet qd̄ oēs etiā cōcomitātes gl. dicit casum dubiū ego credo nisi fiat fraudulenter qd̄ solū est excōicatus imponēs in cumulo cū mādantib⁹ ⁊ autoritatē prestantib⁹ simul cū prelatis dolose nō prohibentibus sed permittētibus sepelire ⁊ officiātibus ſm morem sepulture. 5

Casus. xxxvij. est i cle. j. d̄ deci. vbi excōicant oēs religiosi admistrationē vl' bñficia ñ hñtes q̄ noualiū aut al's d̄cimas eccl'sijs debitas ⁊ ad eos non spectātes sibi appropriare p̄sumūt seu q̄ de aialib⁹ familiarū aut pastorū suorū vl' aliorū etiā aialiū imiscētiū eoꝝ gregib⁹ aut qui de aialibus q̄ in fraudē ecclesiarū emunt emptaq̄ vēditoribus vel alijs ad ipsis tenēda tradūt seu q̄ de terris q̄s tradunt alijs excolēdas decimas soluere nō permittūt aut ꝓhibēt si post req̄sitionē factā ab eis quoꝝ interest non destitit. j. mēsem vel si de his qui cōtra premissa vsurpare vl' retinere p̄sumpserīt. j. duos mēses ecclesijs dānificatis emēdam nō fecerint cōpetentē nec debent absolui nisi añ satisfactionē condignā fecerint.

¶Quid de decimis debitis priuato ex p̄uilegio vel feudo. Rñ. gl. ibidē nō esse locum isti pene. 1

¶Quid si predicti licet nō prohibeant alijs tñ ipsi nō soluūt decias cū debeāt Rñ. gl. ibidē Pa. ⁊ zen. ꝙ nō erūt excōicati aliter peioris essēt cōditionis q̄ laici non soluentes decimas. 2

Casus. xxxvij. est i clem. j. de stamo. vbi excōicant duo. genera p̄sonarū. ¶Prio oēs monachi ⁊ canonici regulares administrationem

UVA. BHSC. IyR_213

aliquā nō hñtes q̄ sine licētia spāli suo rū prelatorū se trāsferūt ad curias p̄nci pū vt dānū aliqd̄ suis prelatis aut mo nasterijs inferāt. Ubi no. ſm gl. ⁊ Car. ibidē qd̄ ad incurrēdū hāc penam duo requirunt̄. ¶ Primo qd̄ intrauerint cu riā: qꝛ ex solo exitu claustri ob hāc cām nō ligarent̄. ¶ Scd̄m qd̄ requirit̄ est vt causa dānificandi monasteriū vel prela tū curiā intrauerint vnde licet dānū nō intulerint vt puta qꝛ penituit eos tñ ex quo ꝓpter hāc causā curiā intrauerūt ligant̄ sententiaꝫ vero habere vel non habere non puto ponderandū vt dicit glo. ibidem.

1 ¶ Quid est admnistratio. Rñ. Car. in d. cle. ⁊ Lau. qd̄ ꝑ administratione debemus intelligere perceptionē tpaliuꝫ fructuū nō aūt spūaliū officioꝝ. ¶ Itez scd̄o excōicant̄ monachi q̄ sine licentia obtēta abbatum suoꝝ tenēt arma itra septa monasterioꝝ vbi dicit Car. qd̄ septa est clausura monasterij q̄ꝫ non licet egredi nisi de licentia.

2 ¶ Quid si talis est abbas qui parit cōtumeliā creatori vel iniūgit monachis itolerabilia vel eos prosequit̄ odio capitali poterūt ne mōachi sine licētia arma sumere. Si alijs remedijs non possunt sibi ꝓuidere. Rñ. Car. ibidē ꝙ sine p̄dicta pena possunt assumere. xj. q. iij. c. Julianus

3 ¶ Quid si tenēt arma in aliquo monasterio nō in suo. Rñ. qd̄ nō erūt excōmunicati ⁊ no. qd̄ nomine armorū intelliguntur ea que cōiter sunt ad inuadendum vel defendendum. Si vero essent talia quib⁹ possent vti vt armis vel vt instrumentis sicut bacul⁹. lapis furcha et huiusmodi tunc talia sumunt significatum ab intentione deferentis. Itez no. qd̄ prefati casus non habēt locū in alijs monachis nisi in nigris.

Casus. xxxix. est i cle. atēdētes. de sta. mo. vbi excōmnicant̄ impedientes visitatores monialiū quarumcūqꝫ ⁊ etiā canonicarū regulariū in his que pertinent ad officiū visitationis earūdē: vbi no. ſm Car. ibidez ꝙ ad currēdū p̄dictā penā opꝫ. ¶ Primo qd̄ impedimentū effectualiter prestetur. ¶ Secūdo qd̄ admonitio vt desistant sit eis facta per visitantē. ¶ Tertio qd̄ monitio nō precedat impedimētum. alias nō ligarentur ista pena. ⁊ dicit sufficere vnicam monitionem etiam generaliter factam dummodo fiat a visitante.

Casus. xl. est in cle. j. de rel. do. vbi excōicant̄ oēs statū biguiarū assumētes vl̄ assūptū. sectātes ¶ Scd̄o excōicant̄ religiosi q̄ dictas biguinas fouent in eoꝝ statu seu vt assumāt dictū biguinatū dāt eis cōsiliū fauorē vel auxiliuꝫ directe vel indirecte.

Casus. xlj. est in cle. vnica. de cōsan. et af. vbi excōicant̄ oēs scienter cōtrahētes matrimoniū in gradib⁹ cōsanguinitatis vl̄ affinitatis ꝓhibitis. itē scd̄o cōtrahētes cū monialib⁹. itē tertio religiosi vl̄ moniales aut clerici in sacris constituti contrahētes matrimoniū cum quibuscūqꝫ.

¶ Quid si ignorauit qñ cōtraxit sꝫ postea soluit gradū ꝓhibitū. Rñ. cū glo. ⁊ Car. in. d. cle. qd̄ non ligat̄ ista pena nisi cōtrahat de nouo q̄tūcunqꝫ cohabitet licet peccet mortaliter. 1

¶ Utrū cōtrahēs cū impubere sibi consanguinea vel affine liget̄ p̄dicta pena. Rñ. Car. ⁊ Lan. ibidē ꝙ nō ligat̄ qꝛ spōsalia poti⁹ isti iuris iterpretatiōe cōtrahūt q̄ꝫ matrimoniū. c. vnico. de despon. impu. li. vj. ⁊ cōtrahētes spōsalia nō ligant̄ predicta pena vt tꝫ gl. Ste. ⁊ Pa. ibidē qd̄ intellige nisi ꝑ copulā carnalem efficiant matrimonium 2

¶ Utrū cōtrahēs cū furiosa. sibi affine ligetur predicta pena. Rñ. quod non. 3

¶ Quid si solū cōtaxit ꝑ verba de presenti sed nō cōsumauit. Rñ. gl. ꝙ nihilominus ligatur. 4

¶ Quis dicat̄. religiosus vt incidat in istā penā. Rñ. gl ꝙ q̄libet tacite vl̄ exp̄sse ꝓfessus aliquā religionē approbatā 5

Casus. xlij. ē in cle. nolētes de here. vbi excōicāt̄ oēs inq̄sitores seu cōmissarij sup hresi depu

UVA. BHSC. IyR_213

tati q̄ ꝑtextu officij inq̄sitiōis q̄cūq; mō illicito pecuniam extorquēt ab aliquibus Item.ij.si sciēter predicti acceptēt bona ecclesiarū. Itē.iij. si fisco etiā ecclesie ob clericoꝝ delictū applicēt bona ecclesiarū vbi dicit Car.ꝙ hec pena non cōprehēdit epos ⁊ est verior opi.lz aliqui contradicāt. Itē dicit ꝙ noie pecunie intelligit quodcūq; extimabile facit.l.j.⁊.ij.C.de consti.pecu.⁊.j.q.iij.per totū. Itē dicit ꝙ solū habet locū ista pena qñ pretextu officij hoc faciūt. Et aduerte qd predicti nō pñt absoluiꝑterq̄ in mortis articulo nisi prius satisfecerint de pecunia sic extorta nec priuilegium aut pactū vel remissio valet contra hoc vt in.d.cle.

Casus. xliij.est in cle.vnica.de vsur.vbi excōicant ptātes capitanei rectores ꝯsules iudices cōsiliarij aut alij quiuis officales quarūcūq; cōitatū q̄ faciūt statuta scribūt vl dictant ꝙ vsure soluāt aut ꝙ solute nō restituantur cū repetūtur. Item.ij.qui sciēter iudicare ꝑm illa statuta presumpserit. Itē.iij.si p̄dicta statuta hactenꝰ edita de libris cōitatū ipsarū nō deleuerint si hñt potestatē sup hoc.j.tres menses itellige tā de ptāte iuris q̄ facti.ꝑm gl.⁊ Car.ibidē. Itē.iiij.quicūq; p̄dictorū presumētes obseruare predicta statuta seu ꝯsuetudines effectū eoꝝ habētes quo q̄uo. Sed alij a predictis seruātes talia statuta nō sunt excōicati scdm Car.ibidē. Itē no.ꝙ is qui scribit vl dictat vt incidat i penā predictā opz hec faciat tāq̄ officialis ꝑm Pau.aliter nō ligaretur. Similiter nō ligatur scribēs sniam conformem statuto.nisi poneret tenor statuti in sententia.

1 ¶Quid si faciūt statutū propter vsurarios reprimēdos vt nō exigāt nisi tantum.Rñ.glo.⁊ Car.quod nō ligantur.

2 ¶Quid d dñis q̄ cū iudeis vsuras exercētibus pctā faciunt.Rñ. Car.ibidē qd sic sunt excommunicati ꝑm Lau.maxime si vsure exigātur a christianis sicut quādo faciunt pacta cum xp̄ianis vsurarijs.

Casus. xliiij.est in cle.cupiētes.de pe.vbi excōicant oēs religiosi mēdicātes q̄ loca de nouo accipiūt ad habitādū. Itē.ij.p̄dicti q̄ accepta loca hucusq; mutāt vl trāsferūt in alios q̄uis titulo de q̄ dic.vt.j.loca. Aduerte tñ ꝙ licet sit nouū ꝙ fuit ⁊ postea reficit vt no.xviij.q.ij.de monachis tñ secūdū Car.hic nō prohibent loca destructa reficere limitat Pau.verum nisi ipsa loca desierint esse de eorū dñio et postea ex nouo iure acquirunt.

¶An aūt p̄dicti mēdicātes possint augmētare loca iā capta.Rñ.lap.cōsilio. clxxxviij.qd sic sine p̄dicta pena facit.c. fi.de cōces p̄bē.li.vj.⁊.c. cōsuluit de iu. ⁊ cle.j.de sup.neg.prela.qz aliud est de nouo capere aliud augmētāre preterea hic nō accipit locꝰ vt in.l.locꝰ.ff.de ver. sic.sed capit pro alio loco diuerso pluraliter vñ ꝓpter augmētationē nō dñr habere duo loca. Itē.iij.ibidē excōicant oēs religiosi q̄ aliqua ꝓferre p̄sumūt in sermonibꝰ suis vel alibi ista intētiōe vt a decimarū debitaꝝ ecclesijs solutione retrahāt audiētes vñ tria requirūt vt incidāt in predictā penā. ¶Primū qd dicāt intētionē retrahēdi. ¶Scdm qd decime a q̄bꝰ retrahere intēdūt sint debite. ¶Tertiū qd dicāt ꝑsonis audiētibus q̄ ex debito debeāt soluere dictas decimas. Itē.iiij.ibidē excōicant oēs religiosi q̄ predicare presumpserint negligētia nō purgata de cōscientia faciēda circa decimas nō soluentibus cōfitentibus vt soluāt. Pro q̄ est sciendū ꝙ in.d. cle precipit sub interminatione maledictiōis eterne ꝙ in prima dñica.quarta ⁊ vltima quadragesime ⁊ in festis ascēsionis dñice pēthe.natiuitatis beati Joannis baptiste assumptionis ⁊ natiuitatis btē virginis Marie predicādo populis si a prelatis ecclesiarū aut eorū vicarijs vel loca tenētibus eorūdem fuerint requisiti audientes expresse de solutione decimarū informēt. Itē.ij.precipit predictis religiosis ꝙ requisiti a predictis cōsciam faciāt illis quorū cofessiones audiūt ꝙ decimas soluere nō

UVA. BHSC. IyR_213

omittāt ꝙ si post talē requisitionē sciē-
ter postposuerint confitētib⁹ consciam
facere de hmōi soluēdis decimis tādiu
ab officio p̄dicatiōis ipo facto sūt suspē
si donec cōfitētibus ipsis nō fecerint cō
scientiā si hoc ip̄m sibi dicendi cōmode
facultatē hūerint ⁊ iō hoc non faciendo
predicādo interim sūt excōicati ipso fa
cto. debet ergo ꝙ ꝯsciētiā faciāt sibi cō
fitētibus si cōmode p̄nt anteq̄ predicēt
aliter non euitant predictam penam.

Casus. xlv. est i cle. j. de sent. ex
vbi excōicāt oēs religio
si cuiuscūq; ordinis ⁊ ꝯditionis existētis
qui interdictū impositū a sede apostoli
ca vl' a locoꝝ ordinarijs ꝙ mater eccle
sia seruat nō seruauerint. Idē dic de ces
sationibus generalib⁹ a diuinis ⁊ ligat
hec pena etiā si interdictū sit nullū.

Casus. xlvj. q̄ aliqñ est papalis
aliqñ ep̄alis aliqñ non
no. in. c. eos. de sen. excō. li. vj. vbi illi q̄ a
snia canonis vl' hois ꝓpter mortis peri
culū vel aliud impedimētū fuerūt ab-
soluti ab alio q̄ ab eo a q̄ de iure erant
absoluēdi si liberati a tali impedimēto
q̄ cito comode poterūt contēpserint se
presentare illi qui legitime debebat eū
absoluere ⁊ satisfacere ꝓut ab eodē eis
iniungeṫ ipso facto sniam excōicatiōis
incurrūt ⁊ ab eo solo poterunt absolui
a quo a prima excōicatione erāt absol-
uēdi. idez dic de illis q̄ cum absoluunṫ
a papa vel legatis ipsi⁹ a quibuscunq;
sñijs iniungiṫ eis vt se ordinarijs aut
alijs q̄buscunq; representēt ꝓsusceptio
ne pnie vel pro satisfactione impendē-
da his quibus iniuriā fecerant si nō fa
ciūt q̄ primū cōmode poterūt eādē sen
tentiam ipso facto incurrunt de quo vi
de. s. absolo. iij. §. xvj. Et aduerte hoc ꝙ
Jo. an. dicit ꝙ istud habet locuz tam in
snia iuris ꝓ hominis et ita sequunṫ do
mini de rota.

Casus. xlvij. q̄ est aliqñ papalis
aliqñ ep̄alis aliqñ nō est
in. c. nup. ⁊ i. c. si cōcubine. de sentētia ex
commu. cōtra participantes cum excō-
municatis de quo dic vt. j. excommuni-
cati o. viij. §. j.

Casus ali⁹ est ꝑ extrauagātem
pauli scdi positā sub Ru
brica d̄ re. ec. nō ali. vbi excōicanṫ alienā
tes res ecclesiasticas siue faciētes pctm̄
ꝑ ꝙ ipsorū dñium trāsferaṫ ac oēs cōce
dētes ypothecātes infeudātes vel i em
phyteosim cōcedentes. aut locātes nisi
in casibus a iure concessis exceptis fru
ctibus ⁊ bonis q̄ seruando seruari non
p̄nt. Itē. ij. excommunicantur ꝙ taliter
alienata recipiunt.

¶ Sunt ⁊ multi alij casus excōicationū 1
tā papales q̄ per statuta ordinariorum
in eorum diocesibus promulgati quos
omitto breuitatis causa ⁊ etiā propter
ea que inferam in sequenti questione.

¶ Pro declaratione oim predictorū ca
suum tā in isto. c. q̄ in duobus precedē
tibus queruntur infra scripta.

¶ Utrū ignorātes p̄dictas snias excō
cationū ligenṫ quo ad deū ⁊ cōscientiā
faciēdo vel omittēdo id ꝓpter qd̄ snia
excōicationis iponiṫ. Rñ. aut ignorātia
est effectata crassa vl' suppina ⁊ sic liga-
renṫ s̄m cōiter doc. per tex. clarū in. c. vt
aiarū periculis de cōsti. li. vj. Aut igno
rātia nō est effectata nec crassa aut sup
pina. Et sic quo ad forū cōsciētie ex no.
in. c. cognoscētes. de cōsti. ⁊ i. c. a nobis.
el. j. de sen. excō. ⁊ in. d. c. vt aiarū distin-
guo aut id ꝙ cōmittiṫ vel omittiṫ ꝑꝑ ꝙ
excōicatio infligiṫ nō est ꝓhibitū vel cō
ceptū a lege diuina sed solū a iure posi
tiuo vl' ꝑ statutū ⁊ tūc talis ignorās nō
ligaṫ snia excōicatiōis q̄ ad eā incurrē
dā reqriṫ dolus ver⁹ vel p̄sumpt⁹ sicut
est lata cl'pa l. ꝙ nerua. ff. depositi. hoc
tenet Jo. an. i. c. q̄te. e. ti. i nouella vbi di
cit notabile verbū no. ꝙ i hūc vl' quēcū
q̄ canonē null⁹ icidit nisi sit i dolo. hoc
idē tenere vr̄ Inn. i. c. cū medicinalis. e.
ti. li. vj. ⁊ facit ꝙ no. Bar. i. l. quicūq; C.
de ser. fug. vbi dicit ꝙ vbicūq; loq̄mur
de pena capitali vel corporali subintel-
ligiṫ dol⁹. de hoc vid. j. pena. §. vj. ergo a
fortiori subitelligiṫ i excōicatiōe q̄punit
aiaz. cū ergo talis nō sit i dolo ꝟo. vt pz
s. dol⁹. §. j. nec presumpto q̄ nō ignorat

UVA. BHSC. IyR_213

crasse nec suppine q̄ ē lata culpa ergo nō legabit̄ snia excōicatiōis. facit q̄ no. Inn. i. c. nouerit. e. ti. vbi dicit q̄ faciēs statutū ꝯ eccl̄iasticā libertatē ignorans forte ꝯ eccl̄iasticā libertatē ñ ligat̄ snia excōicatio. Itē hoc pz p ea q̄ no. i. l. q̄. ꝯ ⁊ in. l. si q̄s icesti. ⁊ in aut̄. incestas. C. de ince. ⁊ inuti. nup. vbi pzt q̄ ignorātia iuris excusat a pena iposita veritatis nuptias. ꝯhēti: facit si adulteriū cū icestu. §. j. ff. d̄ adul. aut id qd̄ ꝯmittit̄ vl̄ omittit̄ ꝓpter qd̄ excōicatio infligit̄ est contra legē diuinā ⁊ cōmittēs scit fore contra legē dei. lz ignoret esse ꝓhibitū per cōe vel p decretales aut statuta q̄cunq̄ ⁊ in hoc est diuersitas inter doct. Nam gl. in. d. c. a nobis. ⁊ Bar. in. l. cūctos populos. C. d̄ sum. tri. ⁊ fi. ca. vr̄ tenere q̄ ligat̄ qr est in dolo faciēdo rē quaz scit sibi esse ꝓhibitā ꝓ quib⁹ facit. l. nec exēplū. C. ad. l. cor de fal. ⁊ c. cū illoꝝ in. fi. eo. ti. hui⁹ opi. vr̄ etiā scho. i. ii ij. dist. q. viij. ꝯriū tz Jo. an. in. d. c. vt aiaꝝ ⁊ ex q̄ ad excōicationem. d. Ant. ⁊ pa. in. d. c. a nobis. ⁊ Ge. in. d. c. vt aiaꝝ. Sed ꝓ concordia sic distiguo aut loquimur de excōicationib⁹ q̄ infligunt̄ iure cōi aut p extrauagātes vel statuta quecūq̄ sup facto damnato a lege diuina q̄ cōmuniter in diocesibus publicant̄ ⁊ sciunt̄ vt est illa de nō ꝯhēdo gradu ꝓhibito de nō verberando clericum ⁊ similibus et sic ligat̄ qr ē lata culpa ignorare q̄ omnes sue ꝯditiōis sciūt qr si est homo boni sensus nō ignoraret talia si faceret q̄ cōiter homines sue cōditiōis faciūt. s. si iret ad ecclesias ⁊ ad p̄dicatiōes ⁊ similia ipsa nō ignoraret. Cū ergo talis nō sit extra culpā ignorātie sic nō euitabit penā. ⁊ sic intelligo ⁊ limito glo. ⁊ Bar. tenētes q̄ ligant̄. aut loq̄mur de excōicationib⁹ iuris cōmunis ⁊ extrauagantiuz vel statutoꝝ quorūcūq̄ sup facto damnato a lege diuina que cōiter non publicant̄ in diocesibus nec sciunt̄. Et sic cū talis ignorās sit extra oēm culpā ignorantie nō ligabit̄ pena excōmunicationis nisi sit ꝑsona cui ⁊ officio ignorare sit ꝓhibitū. ⁊ sic intellige ⁊ limita Jo. an. ⁊ d. Anto. cū ceteris qui tenēt q̄ nō ligatur snia excōmunicatiōis ratio est quia q̄ntitas pene debet proportionari q̄ntitati culpe. c. felicis. de pe. li. vj. Sed talis peccās. solū offendit legem diuinam cōtra quā se scit facere nō autem offendit cōditorē canonis cū ipsuz canonē ignoret ⁊ sine omni culpa ergo solum debet puniri pena legis diuine quā p̄uaricatur nō pena excōmunicatiōis q̄ nō ligat nisi rōne ꝯtēt⁹ regl̄r vt i. c. sacro eo. ⁊ c. nemo ep̄oꝝ. xj. q. iij. cū similib⁹ q̄ ꝯtēt⁹ nō est i casu nr̄o quo ad canonē vl̄ statutū q̄ ignorat qr vbi dat̄ ignorātia cessat ꝯtēptus s̄m. d. an. in. d. c. a nobis. facit. c. fi. q̄ mr̄i. acci. po. itē q̄ no. Inn. ⁊ doc. i. c. si vero. el. ij. eo. vbi pz q̄ ꝑcutiēs clericū ignorās clericum esse nō est excōicatus lz faciat factū dānatū l. diuina qr nō cōtēnit canonē cū ignoret clericū esse ⁊ sic nō ligat̄ nec ob. q̄ sepe in excōicationib⁹ d̄r q̄ sufficiat affixio in valuis. S. Petri rome qr id dz intelligi quo ad p̄sumptionē fori ꝯtētiosi vel quo ad illos q̄ sunt in culpa vt non possint publicari i eoꝝ terris aliter sequeret̄ q̄ quilibet tenet̄ hr̄e ꝓcuratorē in curia vel studere iuri canonico q̄ est imposibile multis.

¶ Utrū mādās fieri aliq̄d qd̄ prohibēt aliqua p̄fataꝝ excōmunicationū sit ipso facto excōicat⁹. Rñ. s̄m distinctionē de qua. j. mādatum. §. j. 4

¶ Sz q̄d sit q̄ mādauit nō habuit officiū. Rñ. q̄ nō est excōicat⁹ in nullo casu p̄dictoꝝ nisi solū in illo de quo. s̄. in casu. xxxj. s. in. c. j. de homi. i. alijs aūt casibus vt incidat in excōicationē nō sufficit q̄ solum mādauerit sz opz effectus mādati sequat̄ vt no. in. c. felicis. de penis li. vj. per Gof. ⁊ alibi per doc. 5

¶ Utrum ratum habens maleficiū qd̄ aliqua predictarum excōmunicationū prohibetur ligetur similiter cū faciēte. Rñ. q̄ ligatur si tamē interueniant que requirūtur vt ratihabitio habeat locū que vide. s̄. cōsentire. §. iiij. 6

¶ Utrū ꝯsulētes vel fauorē dātes inducētes alios ad aliqd̄ p̄dictoꝝ faciendū 7

UVA. BHSC. IyR_213

sitr sint excõicati. Rñ. ꝙ non nisi vbi ex primit etiã ꝙ dãtes cõsiliũ auxiliũ vl' fauorẽ excepto si darent cõsiliũ auxilium vel fauorẽ ad factũ dãnatuz postq̃ ille cui dãt cõsiliũ auxiliũ vel fauorẽ iam est ligatus qꝛ sic ligarẽtur eadẽ penaꝛ ab eodẽ essent absoluẽdi vt i.c.nup. de sẽ. excõ.ꝛ.j.excõicatio.viij.§.j.

8 ¶Quero de quo cõsilio itelligit qñ excõicatio infligitur cum dantibus consiliũ. Rñ. vt colligo ex Card. in cle. si q̃s de penis ꝙ intelligitur de fraudulento cõsilio non de nudo ꝙ nihil addicit ad peccatũ vt no. in.d.c.nup. in gl.ij.ꝛ i.c. sicut dignũ de hoi. dicit Pa. ꝙ consiliũ prestatur suadendo rogando mandãdo instruendo vel vtilitatem idem secuturam ostẽdẽdo vt no. i.c. ad audientiam de homi. item pau. ꝙ ex nudo cõsilio regulariter q̃s nõ tenet vt isti. mãdati.§.tua tm̃ gratia. Et dꝛ nudũ consilium vel simplex fauor illiꝰ q̃ ad maleficium faciẽdũ nihil addicit putaiqꝛ sic oino faceret ꝛ cũ tanto alio sed vbi q̃s magis efficacit inducit lꝫ alias esset facturꝰ tũc nõ est nudũ ꝯsiliũ nec simplex fauor vt elitio ex gl. in.d c. felicis. Itẽ no. ꝟm Pau. in.d.c. felicis ꝙ ad incurrẽdam penã excõicationis oportet ꝯsiliũ fauor vl' auxiliũ sint circa factũ dãnatũ per qd̃ icurrit excõicatio qꝛ si esset circa alia non haberet locum.

9 ¶Quis dicat defensor vel receptator habẽs.j. heretic⁹.§.xxiij. cũ sequẽtib⁹ ꝛ ꝟm p̃dictã declarationẽ ligabũtur in quocunq̃ de ipsis fit mentio spãlis.

10 Quis dicatur socius. Rñ. gl. Cardi. ꝛ pau. in.d.c.felicis. ꝙ ẽ ille q̃ aliq̃d quo operat ad actuz dãnatũ vnde no. ꝙ qñ sũt plures ad delinquẽdũ ꝛ nullꝰ ẽ p̃ncipalis tũc dñr agẽtes. Sꝫ qñ vnꝰ ẽ p̃ncipalis ꝛ alius cooperãs tũc stricte dicitur sociꝰ in cẽsuris lꝫ large socius criminis dicat tripliciter. s. concomitãs fanẽs ꝛ nõ corripiens vt. xvj.q.iiij. ita plane. lxxxvj.d. faciẽtis ꝛ i.d.c. sicut dignũ §.ij. ꝛ tales regulariter non puniãtur eadem pena.

11 ¶Queritur quis in plerisq̃ casib⁹ excommunicationum predictorum dicitur ꝙ nõ sunt absoluendi nisi prius satisfecerint vel aliud fecerint. Utrum teneat absolutio ante satisfactionem ꝛ impletionem illorum que mandantur in dictis casibus. Rñ. ꝛ pro regula est tenẽdum ꝙ vbicunq̃ ius vtitur isto verbo põt negatiue ꝙ tũc absolutio impensa contra id qd̃ sic inponit est nulla. vt patet per glo. in regula prima de re. iu. li. vj. Idez dic quãdo canon vtitur verbo non valeãt ꝛ tales casus sunt. xi.ꝛ.xij.ꝛ xvij.ꝛ oẽs casus sequentes vsq̃ ad casum. xxxj. iclusiue. s̃ excõicatio.v.ꝛ.xvij. ꝛ.xiij.s̃.excõicatio.vij. vbi autem canon vtitur v̄bo nullacten⁹. tunc ꝟm zen. in cle. vnica de seque. non vꝫ sꝫ ꝟm Cardi. ibidem valet. Sed ego dico ꝙ vbi al's absolutio alicui pertinet de iure tñc tenet absolutio si omittatur ꝙ p̃cepit canon fiendum q̃tumcunq̃ vtatur verbo nullatenus aut verbo non mereat vl' nõ obsoluat sed vbi absolutio de iure nõ cõpetit tali puta quia conditor canonis sibi vel alteri reseruauit ꝛ solum cõcedit in aliquo casu v̄bi gr̃a i articulo mortꝫ ꝛ hmõi sub aliq̃ forma fit sub quibuscunq̃ verbis velit tũc non valet absolutio nisi seruata modificatiõe seu forma i ipso canone expressa. facit glo. in cle. j. de iure pa. in verbo inhibẽtes. ꝙ no. bene.

Excõicatio.viij. de participãtib⁹ cũ excõicatis maiori excõicatiõe ꝛ

qꝛ diuersimode participat diuersas ifera q̃ones p q̃s itelligere q̃s poterit qñ pticipãdo ligat maiori excõicatiõe vl' minori aut qñ licite ꝛ sine pctõ participat.

1 ¶Utrum pticipans cũ excõmunicatis in crimine incurrat aliquam censuram Rñ. ꝙ aut excõmunicat⁹ cũ quo participat excõicatus cũ dantibus ei auxiliũ cõsilium vel fauorem ꝛ tunc si pticipat in eodem delicto siue anteq̃ sit excõicatus siue post. s. dando auxilium cõsiliũ vel fauorem ad ipsum faciendũ vel cõtinuãdum sic ligatur eadẽ sententia excõicatiõis ꝛ ab eodẽ solo põt absolui a

UVA. BHSC. IyR_213

quo põt excõicat⁹ cũ quo sic ꝑticipauit aut talis nõ est excõicat⁹ cũ dantib⁹ ei auxilium cõsiliũ vel fauorẽ ⁊ tũc sic ꝑticipat cũ eo dãdo auxiliũ cõsiliũ vel fauorem in facto dãnato anteq̃ ille ꝯmiserit factum ꝓpter qđ excõicatus ẽ sic solum peccat mortaliter. si aũt participat postq̃ ille commiserit factum dãnatuz. ⁊ est excõicatus sic ligatur eadẽ excõicatione. ⁊ ab eodem poterit absolui a quo potest excõicat⁹ cum quo participauit. ⁊ sic intellige. c. nuper. et. c. si concubine. de sen. excom.

2 ¶ Quid si participat non in eodem delicto propter qđ excõicatus est ille cuz quo partipat. sed in alio peccato mortali. Rñ. ꝙ peccat mortaliter ⁊ solũ est excõicat⁹ minori excõmunicatiõe: nisi talis fuisset excõicatus a papa cuz participãtibus ei in casibus non cõcessis: qꝛ sic ligaretur eadẽ snia si aũt esset excommunicatus cum participantibus ab inferioribus a papa dic vt. s̃. xcommunicatio. iij. §. xvij.

3 ¶ Utruz participans in diuinis liget eadem censura. Rñ. ꝙ aut talis cũ quo participat fuit excõmunicat⁹ sentẽtialiter. Et nominatiz a papa: ⁊ sic si sunt clerici. dic vt. s̃. excõicatio. v. casu. iiij. si vero nõ sunt clerici dic ꝙ peccãt mortaliter. et sunt excõicati solum excõicatione minori ar. c. significante eo. titu. ꝑm communem opi. doc. in sacris qđ me. causa. Aut est excõmunicat⁹ a quocũq̃ inferiori a papa ⁊ denũciatus: ⁊ sic clerici participantes in diuinis peccant mortaliter: ⁊ est eis iterdict⁹ ingressus ecclesie vt. habes. j. suspensio. j. §. xxiiij. Laici vero solũ peccãt mortaliter. Aut est excõicatus generaliter a papa vel a quocũq̃ alio prelato seu a canone vel per statutũ. ⁊ sic tã clerici q̃ alij nõ peccant nec sunt excommunicati etiam minori excommunicatiõe: nisi fit talis excommunicatus pro sacrilega iniectione manuũ in personaz ecclesiasticam: ita notorie ꝙ nulla possit tergiuersatione celari ⁊ hoc per extrauagantẽ factã in consilio Constãtiensi sub. Martino v. ⁊ vt dicit Archi. Flo. i summa sua habuit ipse a duob⁹ notabilibus fide dignis q̃ fuerunt p̃ntes ꝙ fuit acceptata in. d. ꝯsilio ab omnibus ⁊ est perpetua fuit etiam vt ego habui a fide dignis cõfirmata ⁊ approbata in ꝯsilio ꝯstantiẽsi cui⁹ tenor talis est. Ad euitanduz scandala ⁊ multa pericula q̃ ꝯscientijs timoratis cõtingere possunt chisti fidelibus tenore presentium misericorditer indulgem⁹ quod nemo deinceps a cõmunione alicuius sacramentorũ administratione vel receptione aut alijs quibuscunq̃ diuinis intus ⁊ extra pretextu cuiuscunq̃ censure aut sententie ecclesiastice a iure vel ab homine gñaliter ꝓmulgate teneatur abstinere vel aliquem vitare aut interdictũ ecclesiasticum obseruare: nisi snia vel censura huiusmodi fuerit illata contra personam collegium vniuersitatem ecclesiam communitatem vel locum certum a iudice publicata vel denunciata spiritualiter et expresse constitutionibus apostolicis ⁊ alijs in cõtrariũ facientibus nõ obstantibus quibuscũq̃: saluo si quem pro sacrilega manuũ iniectione in clericum sententiã latam a canone adeo notorie constiterit incidisse qđ factum non possit aliqualiter tergiuersatione celari nec aliquo suffragio excusari. nam a communione illius licet denunciatus non fuerit volumus abstinere iuxta canonicas sanctiões. hec. d. extrauagans.

4 ¶ Utrum participãtes cum predictis ecommunicatis nominat im denũciatis aquocũq̃ prelato in alijs quã in criminibus ⁊ diuinis peccent mortaliter Rñ. Pau. in. d. c. sacris recitat diuersis opi. ⁊ dicit ꝙ communis opi. est qđ solũ peccat venialiter ⁊ est excommunicatus minori excommnicatione nisi in sex casibus. ¶ Quoruz primus est quãdo communnicat in cõtemptũ clauiũ. ¶ Secundus contra preceptum superioris. ar. c. ij. de maio. ⁊ obe. ¶ Terti⁹ quando in diuinis. ¶ Quartus quando i crimine mortali. Quint⁹ quando

UVA. BHSC. IyR_213

est excõicatus cũ participantibus sibi.
¶ Sextus si cõio sit nimis frequẽs. Et licet predicta opi. sit satis rõnabilis: tñ magis mihi placet opi. scti Bo. in. i. iij. di. xviij. q. pe. q̃ tz ꝙ solum peccat mortaliter in duob⁹ casib⁹ cõicans in actu exteriori alijs a crimie ⁊ a diuinis. s. qñ cõicat i cõtẽptũ snie late. aut scdo qñ credit ꝓbabilr ꝙ ex tali cõione snia venit in ꝯtẽptũ. Sz si ꝓbabiliter extimat ꝙ snia nõ magis cõtẽnet ex sua cõione ⁊ cũ timore hoc facit. ex quadã affabilitate: aut pusillanimitate ⁊ hmõi: ⁊ sic solũ peccat venialiter ⁊ ligatur minori excõicatione. cũ qua sñia ꝯcor. Tho. i. iiij. ea. di. q. ij. ar. iiij. et Pe. ea. di. Intellige ꝑdicta si cõicat in prohibitis q̃ sunt vltra crimẽ ⁊ diuina ista que cõtinẽtur in isto versu. Os: orare: vale: cõio: mẽsa negat. Os. i. locutio quã Guido ⁊ hugo. i c. quoniaz multos. xi. q. iiij. extẽdũt etiã ad literas recipiendas vel mittendas ⁊ nuncios ⁊ munera. Assurgere aũt vel ei reuerentiã facere aut inclinare se salutandi vel mouere labijs dummodo nihil dicat non inducunt minorem excõicationẽ ꝑm Ro. cũ pene sint restringẽde ꝑ regulã odia. de re. iur. i. vj. Orare ꝑ hoc prohibetur nõ solũ participatio in diuinis ⁊ sacramentis: sz ⁊ etiam ne q̃s oret in ecclesia vel extra simul cũ excõicato. Dicit tamẽ In. i. d. c. nuper. ꝙ si excõicatus sit in ecclesia vel in alio loco nõ cã orandi sed ꝓ alio negocio ꝙ non prohibetur quis ibi orare cũ in oratione sibi nõ cõmunicet: ⁊ placet mihi. lz hosti ibidẽ teneat contrariũ. vel per hec ꝓhibetur salutatio quelibet fienda excõicato: sed loco eius dz dicere deus emẽdet vos: vel si scribit loco salutationis dicat spiritũ sanioris ꝯsilij ⁊ hmõi. qr sic nõ est ipsum salutare modo quo ꝓhibetur. Cõio per hoc ꝓhibet ne q̃s. facto cõicet excõicato: puta cooperãdo in aliquo exercitio vel habitãdo in domo cum excõicato. dicit tamẽ Inno. in d. c. mulier. ꝙ si ego excõmmunicatus. sum⁹ in aliqua domo: ego pro meis negocijs ⁊ ipse pro suis: ꝙ non dicor cõicare ei: sed quãdo ego ⁊ ipse simul pro eodẽ negocio cohabitam⁹. similiter dicit ꝙ si ego ⁊ ipse haberemus vnã solã camerã cõem ꝙ liceret mihi in ea cum eodẽ excõicato iacere cõedere ⁊ hmõi dũmõ nõ cõicent ei in eadẽ mẽsa: nec i eodez lecto aut locutione vel oratione. Mẽsa per hoc. ꝓhibet comestio vel potatio cũ excõicato. ⁊ de his oibus habetur. xj. q. iij. c. sicut ⁊ in tribus. c. se. ⁊ no. in. d. c. nuper.

¶ Sunt multe ꝑsone que licite cõicare possunt cũ excõicato. de q̃b⁹. xj. q. iij. c. qñ multos q̃ cõprehendunt his ꝟsib⁹ Utile lex: humile: res ignorata necesse hoc anathẽa q̃dẽ faciũt ne possit obeẽ. 5

¶ Utile. s. cũ q̃s ꝑticipat ꝓ sua vtilitate puta petẽdo ab eo debitũ quo ei tenet extra. e. c. si ꝟe. ⁊ etiã in iudicio propter hoc põt eũ cõuenire. Itẽ ꝓpter vtilitatẽ aie excõicati: valet eũ corrigendo vel inducendo ad pniam. licet etiã iterponat alia ꝟba vt magis efficaciter possit eũ iducere. c. cũ. excõicato. xj. q. iij. facit c. cũ volũtate. eo. ti. ꝓterea ad ꝑdicationẽ admittunt. de conse. di. j. c. eps. facit. c. rñso nro. e. ti. excusantur etiã propter hoc qui causa predicatiõis vel cõfessionis habitãt iter eos ⁊ eleemosynas recipiũt ab eis quãdo alias id facere bono mõ nõ possunt eis nõ cohabitãdo. d. c. volũtate. Itẽ licite possunt participare cũ excõicato ꝓ salute aie mee ⁊ ꝓ vtilitate tẽporali: puta querẽdo ab eo consiliũ: cum alios peritos habere non possum. Dicit tamen Ray. ꝙ in hoc nõ sunt multum laxande habene: sz discrete ⁊ cũ intentione solum vtilitatis predicte cõsequende ⁊ non alio modo. Et tandiu possunt participare pro salute aiaꝝ ipsoꝝ excõicatorũ quandiu spem de eorum correctione ꝓbabiliter habẽt ⁊ non plus. 6

¶ Lex. s. matrimonij ꝓpterea vxor cohabitãdo viro ⁊ obẽdiẽdo q̃uis sit excõicatus nõ peccat nisi excõicatio esset inflicta propter tale matrimonium. 7

¶ Sz nũquid licitum sic sit viro cõicare cũ vxore excõmunicata. Rñ. quidam de 8

UVA. BHSC. IyR_213

cūt ꝙ non.sed tu tene ꝙ silr licite communicare pōt qꝛ ad iparia nō iudicātur vir.ꝛ vxor.c.gaudem⁹ de diuor.verū est ꝙ sic vir cū debeat esse caput mulieris xxxiij.q.v.hec imago nō inducit vxorez ad petendā absolutionē ꝑm ꝙ debet et tenet peccat mortalit.ij.q.vij.c.negligere.ꝛ eēt excōicat⁹ miori excōicatiōe.sec⁹ qñ nō pōt eam cogere ꝛ suscepit necessaria ab ea vel efficeretur peior.

9 ¶Sed q̄d si vir vocat ad mēsam excōmunicatū:nūquid mulier poterit licite cū eis comedere.Rñ.ꝙ nō sed comedat in alia mensa diuersa ab illa.

10 ¶Hūile sub hoc excusantur filij ꝑui et ācille.Rod.tñ intelligit ꝺ filijs q̄ sūt in patria ptāte.secus de emācipatis qꝛ tenētur euitare eum nisi ipsi cōmensales eius essent:ꝛ ab eo necessaria haberēt qꝛ sic excusarentur.Idē dicit.hu.de patre respectu filij ꝙ tenet vitare filiū excōmunicatū nisi ab eo recipiat alimēta ꝛ idē tenet Inno. ꝙ limitandum puto quādo non facile potest aliunde necessaria habere.

11 ¶Excusantur etiā serui:ancille:rustici seruientes ꝛ oēs alij subditi de familia excōmunicati q̄ nō adeo curiales sunt vt eorum cōsilio scelera ꝑpetrent:tales ei ꝑsone ex quo erāt añ sniam latā ad familiare obsequiū exhibendū astricti excusantur cōicādo ēt post sniaz.c.iter alia.eo.ti.Idē intelligas de nutricibus ꝛ illis qui cōtraxerūt societatē vel alio modo per aliquē contractum eis erant obligati.Qꝺ limitat Hosti.ꝛ Ber.quādo sine eorū incōmodo nō possunt abstinere similiter conductor mercenarij facere potest q̄uis postea excommunicetur.Idem dic de vasallibus ꝛ habentibus emphyteosim ab eis ꝙ possunt eis reddere pensiones.et alia ad que obligantur secundum veriorem opinionem.

12 ¶Sed quid dicemus de illo q̄ vel ex cōtractu vel ex iuramēto tenetur aliquid soluere vel dare alicui incerto termino q̄ postea excōicatur.Rñ.ꝙ sup hoc.fuit diuersa opi.iter doc.sz mihi placet opi. Host ꝙ si talis obligat⁹ pōt desistere a tali solutione vl' datiōe sine suo icōmodo vel dāno ꝙ nō tenet:nec dz.cū excōicato ꝑticipare dādo vl' soluēdo qꝺ ꝓmiserat qꝛ i oi iuramēto vl' obligatiōe sub intelligit ista cl'a.s.si talis ꝑmanserit cui liceat cōicare ar.xxij.q.ij.ne q̄s.nec peccat nō adiplēdo qꝺ ꝓmiserat si facit ex zelo ecclesiastice discipline.sec⁹ si faceret solū ex cupiditate auaricie.qꝛ si peccaret q̄ ad deū. 13 ¶Quid si q̄s ꝯhat cū excōicato:nūquid excusabit ꝑticipādo postea.Rñ.ꝙ si hoc facit ex magna sua necessitate:puta qꝛ nō pōt alr viuere bono mō sic excusat ꝑ.c.si vere.e.ti.si autē nō fuit ꝯpulsus a tali necessitate sic nō excusabit ꝑticipando cum eo si mō ꝯxit sciēs eum excōicatum.hec eliciuntur ex dictis doc.in.c.nos sanctorum.xv.q.vj.ꝛ in ca.veritatis.de do.et contu.in.di.ca.si vere.

¶Res ignorata.s.qñ ignorādo eū excōicatū ꝑticipat.qꝺ itellige verꝝ nisi ignorātia sit crassa vl' affectata ꝛ sic nō excusaret. 14 ¶Sz q̄d si audiuit ꝺ aliq̄ ꝙ sit excōicat⁹:nūq̄d tenet eū vitare.Rñ.ꝙ aut ꝓbabiliter credit.eū excōicatū puta ꝙ hoc hūit apsonis grauib⁹ ꝛ fidedignis ꝛ sic tenet.si āt nō credit ꝓbabiliter excōmunicatū nō debet eū vitare.sz deponat ꝯsiētiā.s.ꝙ nō sit excōicatus qꝛ multi multa loquūt ꝛ q̄ cito credit leuis est corde qꝺ si nō pōt eā deponere tenet eū vitare ar.c.inquisitioni eo.titu. 15

¶Utrū semel excōicat⁹ sit sēp vitādus. Rñ.ꝙ sic nisi cōstet ꝺ absolutiōe ꝑ regulā semel mal⁹.de reg.iur i.vj.ꝛ ē bonus tex.pro hoc i.c.ꝓposuit de cle.ēxc.mi.ꝙ limito q̄ ad cōsciētiam verꝝ nisi esset talis ꝑsona de qua ꝓbabiliter posset credi dicto suo affirmāti se esse solutū.ar.c.ex parte de offi.ordi. 16

¶Necesse propter necessitatez communicās excōmunicato excusatur.vnde si necessitas est absoluta q̄ dicitur vis sic clarū est ꝙ excusat per eo.sacris.de his que vi.vel me. 17

¶Sz q̄d de necessitate conditionata q̄ est metus.Rñ.ꝙ aut metus est talis qui 18

UVA. BHSC. IyR_213

caderet in cõstantẽ viꝝ. ⁊ sic ex tali metu participãs etiã in diuinis non peccat nec minorẽ exconmunicationẽ incurrit nisi participet in crimine: vel nisi causa excõicationis esset ꝓ fide defensanda ratio qꝛ ex quo quis nõ tenet obedire prelato precipiẽti ꝙ se exponat morti vel cruciatui ⁊ hmõi nisi ꝓ fide ⁊ cõmuni salute. qñ al's nõ põt defensari vt ptz s̃. caritas. §. v. ⁊. j. religiosus. §. xxx. Sic nullus tenet euitare excõmunicatos qñ id facere nõ põt sine tali periculo: qꝛ p̃ceptuz de excõmunicatis vitandis cum sit iuris positiui non põt ad hoc ligare aliquẽ. si autẽ metus nõ sit talis sic ꝑticipãs ex tali metu nõ euitat minorem excõmunicationẽ. ⁊ ſm hoc intellige. d. c. sacris. dũ dicit ꝙ ꝓ nullo metu dz q̃s pctm̃ mortale icurrere. qꝛ presupponit talẽ facere cõtra p̃ceptum. quod seruare tenetur. vl' dic ꝙ loquit de participatiõe i crimine vel de metu q̃ nõ caderet in constantẽ ⁊ ſm p̃dictã distinctionem cõcordãt doc. q̃ sunt varij. in. d. c. sacris. qꝛ ad eam nõ aduertunt.

19 ¶ Qui de necessitate victus. ⁊ hmõi nũ quid talia possint peti ab excõicato. Rñ. ꝙ sic ſz cõmuniter doc. in. d. c. si vere. et in. c. iter alia. e. ti. vñ breuiter cõcludendo dico ꝙ qñ cõico excõmunicato nõ in eius fanorẽ aut ꝯmodũ: sed ꝓ euitãdo danno mei patrimonij vel subleuanda mea necessitate nõ icido in minorẽ excõmunicationẽ dũmõ nõ participẽ in crimine. aut in diuinis extra casum iusti metus. ar. eoꝝ que no. in. d. c. nos p̃decessorũ. ⁊. c. veritatis.

20 ¶ Quomodo debeo euitare excõicatũ Rñ. ꝙ aut ẽ occultus ⁊ sic debeo eũ euitare i occulto puta exeũdo ecclesiã fingendo aliã cãm ⁊ hmõi. ⁊ taliter ꝙ non prodã eũ ar. c. si tm̃. vj. q. ij. ⁊. c. cum non ab hoie. e. ti. Et voco hic occultũ excõicatũ illũ q̃ cõiter habetur pro nõ excõicato. licet aliq̃ pauci sciãt: ⁊ nisi sit eius p̃latus q̃ cũ eo cõicat: qꝛ talis p̃latus tenetur eũ monere vt ecclesiam exeat ⁊ si nõ vult si põt ꝓbare dz eũ publice increpare. Si vero est publice excõicat⁹: puta qꝛ cõiter scitur: sic opz eũ publice euitare vnde si intrat ecclesiam cã orandi vel audiendi diuina debet eum publice monere vt exeat ꝙ si noluerit põt ad preceptum sacerdotis violenter eijci si modo non immineat periculum effusionis sanguinis vel saltem debent de ecclesia ipsi exire.

21 ¶ Quid faciet sacerdos si icepta missa perpẽdit ibi excõicatũ esse. Rñ. ꝙ si est occult⁹ nõ dz dimittere offm̃. ij. q. j. nihil. limita nisi sit prelatus suus ⁊ possit hoc ꝓbare qꝛ tũc faciet vt dictũ est i. §. p̃cedẽti si vero est publice excõicatus. Sic publice moneat eũ vt exeat. ꝙ si nõ vult exire ⁊ sacerdos nõdũ ichoauit canonẽ dz dimittere missã ar. c. oĩs. xxiiij. q. j. ⁊ hic noie cononis intelligo a Te. igit ⁊ vltra ſm ar. i. c. de hymnis de ꝯse. d. ij. quãnis do. Alex. Uin. i. c. cum marte. de cele. mis. recitet Host. Inn. ⁊ Pa. tenere ꝙ canõ incipit a verbis cõsecrationis. si vero ichoauit prosequat vsqꝫ ad sumptionẽ sacramẽti qua facta iteꝝ moneat eum vt exeat ꝙ si non vult exire dimittat post communionem ⁊ in sacristia eam dicat.

22 ¶ Utrũ ꝑticipãs cũ excõicato etiam ab iferiori suo vl' a se liget minori excõicatiõe. Rñ. ſm Pau. i. c. cũ desideres. eo. ti ꝙ sic si est iferior a papa ⁊ addit ꝙ et si vellet eum habere pro absoluto nihilominus ligaretur qꝛ nõ potest eum tali modo absoluere.

23 ¶ Utrũ excõicati transeat in tertiã ꝑsonam Rñ. ꝙ nõ nisi qñ parcipãtes ligantur etiã maiori excõmunicatiõe.

Excõicatio. vltimo de malis que inducit maior excõmunicatio vt ostendatur quantum est timẽda. Ubi sciendum ꝙ xxj. malum inducit.

☞ Ad propositũ eoꝝ q̃ in hoc. §. dñr ⁊ ꝙ excõicatio cõtra ppl'm afficiat ẽt posteros no. Dy. Bar. ⁊ Ang. in. l. si grege. de leg. j. Bar. i. l. iter stipulãtẽ. §. sacraz ff. de ꝟ. obi. doc. ⁊ Pe. d̃ su. i. l. ꝓponebat de iudi. ⁊ bar. i. l. qd̃ i rerũ. §. j. d̃lega. ij. ⁊ an p̃sumat excoicatio. not. Bart. in aut. si dicatur.

UVA. BHSC. IyR_213

si dicatur.C.q de test.q nō nisi i eo qui asserit se absolutū de quo per eundem in.l.decem.de verb.oblig.

1 ¶Primo punat participatione alioꝝ.nā excōicat⁹ tenet cuitare alios ꝺz pa.i.c. nulli.ō sen.ex.t.cōtēnēdo cuitare alios totiens peccat mortal'r.facit.c.illud.de cle.excō.mi.t.c.sicut.ij.q.vij. vnde licet excōicato possint causa hūanitat⁹ i sub stētatione actionē vite etiā nō expectata extrema necessitate necessaria vite ministrari vt alimēta vestes t hospitiū ꝺm glo.in.c. quoniā.xj.q.iij.tū vtensilia et alia instrumenta sine quib⁹ viuere pōt nō sunt ei ministranda. Solūmodo ergo in casu i quo hō excepto charitatis tenetur cōicari cū eo potest ꝺm Tho.

2 ¶Secūdo excludit hominem a sacris ecclesie.iij.q.iij.engeltrudam.

3 ¶Tertio punat suffragio ecclesie quod suffragiū ꝺm theo.in.iij.ꝺ.q.xxij. valet ad quatuor vꝫ ad augmentū gre quā hnt ad merendā gram quam non habent ad ptectionē dei habēdā t addefensionē ab hostib⁹ ꝑmerendā. t ꝓpterea ꝺr tradi sathane i.c.audi.xj.q.iij.vnde sacerdos excōicat⁹ nō pōt dicere. Dns vobiscū in officio.ar.c.nihil.xj.q.iij.

4 ¶Quarto non pōt itereesse diuinis officijs aut cū alijs orare i ecclesia.als pecat mortal'r nec ꝺz extra ita prope stare q audiat.de peni t.remis.c. quod in te. posset tñ solus in ecclesia orare

5 ¶Quito excludit a regno celoꝝ.xxiij. q.j.quodcūq.t.xj.q.iij.c.nihil.

6 ¶Sexto si ingerit se diuinis existensi aliquo ordine irregularis efficitur .vt j.irregularitas.§.rl cum sequen.

7 ¶Septimo.efficitur infamis. vj. q.j.infames.Bal.tamē hoc refert ad excommunicationem notoriam.

8 ¶Octauo nullū bñficiū ecclesiasticum potest acquirere.c.postulasti de cle.excmi.t in.c. bene.in fi.de eta t qualit.

9 ¶Nono non pōt eligere de appel. ꝓsti.

10 ¶Decimo si sit excōmunicatus recipit bñficiū licet absolua postea t ei ꝓceda tur fruct⁹ ꝫ teriores restituere tenet.c. sacro.e.ti.t. c. pastoralis in fi.de appel.

¶Undecimo ab officio et beneficio est suspensus.ꝺ.c.pastoralis in fi. 11

¶Duodecimo obligati ei ex debito fidelitatis sicut sunt vasalli non tenētur ei quādiu durat excōicatio ꝺm ꝑ au. in ꝺ.c.veritatis. 12

¶Tertiodecimo non potest cōtrahere matrimonium sine peccato mortali licet teneat. 13

¶Quartodecimo non valent litere impetrate a papa.per eū ꝺ super alio articulo.c.ipso iure.de rescrip.lib.vj. 14

¶Quintodecimo nullus potest ꝑ eo orare intellige oleniter. 15

¶Sextodecimo nō pōt constitui procurator.ꝺ pba.post cessionē nec procuratorem constituere.ca.fin.de ꝓcu. q limita verum vt actor.secus vt reus ad defendendum se.c.intelleximus.de iudi. 16

¶Decimoseptimo q tās excōmunicatus p annū pōt primari oib⁹ beneficijs si q̄ hz.xj.q.iij.rursus.t.ca. quicūq; qō limitat gl.in.c.cū ꝓtumacia. de here.li. vj.t Inno.in.ꝺ.c. bone.ꝺo.Ant.in.ca.j. de iudi verū si excōmunicat⁹ fuit ꝑ causa criminali secus si ꝑ ciuili: qz si stetisset per mille annos non posset primari glo.est singularis in.c.contingit. de dolo t contumacia. 17

¶Decimooctauo q ꝺz soluere ꝓsingulo die vnū grossum antequ absoluat ꝺm statutum aliquoꝝ eꝑoꝝ quod quidem licet videatur simonia cum per. c. ad nostrā.t c.nemo.ꝺe simo.tñ hosti.et Jo.and.i.c.ad aures .de simo.determinant contrariū t q licitum est: q intelligo verum si sit in penam t vt citius querat absolutionem. 18

Decimonono nō valent contract⁹ facit ꝑ excōicatū ratione publici officij si erat publice excōicat⁹ act⁹ vñ publici t similes nō tenēt puta qz tutor existēs interponit auctoritatē alienandi seu suscepit ꝓcuratoris officiū vel a dminis tratione bonoꝝ eccle: aut instrumēta cōficit siue vt arbit laudū ꝓtulit: qz tales sunt act⁹ publici. Si vero promissum fuit in eum vt in arbitratorem ita q arbitramētū accipiāt eff. cū ex consensu 19

UVA. BHSC. IyR_213

partiū vt est qñ reducit partes ad concordiā bñ tenet nō ex vi sue snie: sed cō sensus partū. Secta aūt p occulte excō municatū in tpalib⁹ rōne publici officij bñ tenēt si mō offm est publicū autoritate ꝛ vtilitate. sec⁹ si fuisset publicū autoritate: sed vtilitate priuatū ꝑm ꝑa. in c. post cessionē. de proba. qz si erat excōicatus tpe assumptionis officij non valet gñaliter vt puta qz fuit cōstitut⁹ ꝓcurator q erat excōicat⁹ sec⁹ si post ꝓfessionē fuit excōicat⁹ qz tenēt nisi excipiat ꝑm ꝑa. in. d. c. post cessionē quo tamē ad act⁹ spūales si sunt tales in q̄b⁹ iprimit caracter sic tenēt vt collatio ordinū ꝛ hmōi. Iz indigeat dispensatione tal⁹ ordinat⁹. vt. j. irregularitas. j. ff. iij. alij. aūt actus spūales i q̄b⁹ non imprimit caracter. vt collatio bñficij ꝛ hmōi tenēt qñ nō ē publice excōicat⁹ rōne publici officij. l. barbari⁹. ff. ō offi. ꝓto. sunt tñ retractādi si is i cui⁹ fauorē sūt facti sciebat eum excōicatū: Iz dubitat de excōicatiōe an teneat rōne publici officij lata ab excōicato occulto ꝑa. in. d. c. ꝙ tatis ō do. ꝛ ꝓtu. tenet post factū ad pe nā irregularitatis euitādam q nō valeat: ꝛ placet. Electio ēt Iz videat q̄ ad capt Iz ptinere ad offm publicū: tñ q̄ ad singlares nō est offm publicū: Iz ē q̄dā ffinitas ꝛ iō nō Iz facta ab excōicato ēt occulto. Aliꝙ aūt cōtract⁹ sup tpalibus initi nō rōne publici Iz ꝓuati vt emptio vēditio. ꝛc. cōiter tenēt q̄ tenenē vt no. pa. i. c. si vere. e. ti. ꝛ i. d. c. veritatis q̄uis multi do. tenēāt fore nullos cōtractus.

20 ¶ Vigesimo non pōt testamentū facere ꝑm aliquos cōius tñ tenēt q̄ pōt testari. vt no. Albri. in. l. j. C. de here. infti. et Card. in. c. q̄ Iz. de vsu. lib. vj. ꝛ ꝑau. in c. ad probandū. de re. iudi. qz equiparatur relegato.

¶ Ultimo priuat ecclesiastica sepultura: quia cui nō cōicamus viuo nec mortuo cōicare debemus. c. sacris. ō sepul. qō limita nisi absoluat. vide multa alia si placet. in dicto capitulo ad probandum ꝛ in cap. veritatis. ꝛ in. cap. si vere notata. ꝛ doc.

Excusatur q̄s a petō exde cē. ¶ Prio alie natione mētis illicitū agens quam alie nationē adducit qñq̄ facti qualitas sicut Loth. qñ voluit filias ꝓstituere vt liberaret quos susceperat. vt dicit Au. i. c. qō ait. xliij. di. Aliquando furor sine insania. Aliqñ ebrietas. Uñ qñ ex toto q̄s est extra se ꝑm excusatur a toto vt ptz in. c. aliquos scimus. ꝛ. c. illa cauenda. xv. q. j. ꝛ i. c. inebriauerūt. ibidē patet q̄ est punēdus ꝓ ebrietate Iz nō ꝓ omissio in ipsa. ꝛ sic videtur. tenere glo. ibidez de q̄ vide. S. ebrietas. G. iij. ¶ Secūdo ex coactione. Intellige absoluta facit. c. nō. ē. xv. q. j. ꝛ. 50. d. c. ꝓbyteros. ¶ Tertio ex ignorātia sine erroze. Intellige vt dicam. ꝙ. ignorantia. G. iij. facit ꝓ hoc. xv. q. vj. si a sacerdotibus xxxiij. q. ij. in lectum.

¶ Quarto excusat ꝙsuetudo. ō q̄. S. Cō suetudo. G. ix. ¶ Quinto necessitas ō cōtra. di. v. disciplos. ¶ Sexto pietas. vt pz. c. q̄st⁹ ō fer. ¶ Septio locatio ꝛ ludus. vt. i. c. j. de sen. ex. ꝛ. xv. q. j. illō relatū. dūmō non sit noxi⁹ qz. ff. ad. l. acq̄. l. nā lud⁹ noxi⁹ i cl⁹ pa. ē. ¶ Uliꝙ. qñ feeit diligētiā debitā vt i. c. Joā. ꝛ i. c. q̄dē vt asseris. de ꝑnit. ¶ Nono ideliberatio mentis. xxiij. q. iij. nabuchodonosor. ¶ Decio ex obediētia sup̄iozis. xliij. q. v. c. dicit dñs. xj. q. iij. q̄d g. xxiij. q. j. q̄d culpat. Intellige si nō sūt ꝓtra legē superiozis vt. xj. q. iij. si dñs. ꝛ. c. sequenti. ¶ Utrū clericꝰ cui eps ꝓcipit vt vadat romā possit se excusare qz aliꝙ sunt meliozes ꝛ magis apti. Rñ. gl. i. d. ca. q̄d g. ꝛ. xxiij. q. j. c. si. q̄ nō. qz in legationibus ordo nō est seruandus. ff. de legatis. l. sciēdū. G. pe. Jtez quis Jo. vlt. respōdit domin⁹ Petro: q̄d ad te: tu me seq̄re.

Executor ꝓprie dr q̄ rē mādatā ducit ad effectū. vt dicit glo. in. c. super questorū de offi. delega. de quo habetur secūda. q. vj. ca. ei q̄ appellat. ff. ab executore. ꝛ i c. nouit. ō ap. ꝛ mltis aliis locis q̄ aliqñ dicitur merus executor. qñ cā est cognita a superiore. ꝛ mera executio sibi mā-

UVA. BHSC. IyR_213

datur vnde ab isto appellari nō pōt tā de iure canonico quā ciuili. vt de re iudicata. c. qd̄ ad cōsultationē. ⁊ dicto. v̄. ab executore. ⁊ C. quorum appel. nō re. l. ab executiōe nisi executor snie modū excedat. vt dicit text⁹. i. d. l. Aut nisi male interpretteur sniam ⁊ huiusmodi de quibus per gl. in. d. c. qd̄ ad cōsultationē. Aliquādo v̄o dicit̄ mixt⁹ ⁊ est quādo aliq̄d a superiore mādat̄ exequēdū simplr̄. Unde talis dz admittere rōnabiles exceptiones. c. ex pte. el secūdo de offi. delegati. ⁊ c. eā te decet de etate et qualita. ⁊ in. c. cū a deo. de rescri. Et hoc verꝝ nisi cōstet ꝙ superior ex certa scientia sicvelit vt. no. gl. in. d. c ex parte. Et ab isto executore mixto pōt appellari si aggrauat vel iniuriat̄. vt. C. de ap. l. si quis procuratione.

☞ Ad ꝓpositū eorꝝ q̄ hic dicūtur de executore snie vide Bal. in. l. si p̄tor. in prin. de iud. ⁊ i. l. executore de exe. rei iudi. ⁊ Bar. in. l. a diuo pio. ff. de re iudicata. ⁊ in. l. ꝓcuratorē. ff. de p̄cura. vbi no. ꝙ executor snie nō pōt de ei⁹ iniquitate cognoscere de executorib⁹ aūt testamētorū qui ⁊ a quibus cōstituant̄ ⁊ ad q̄d no. Bal. i. l. id qd̄ pauperibus. C. de episco. ⁊ cle. ⁊ i. l. captatorias. in. ij. q. C. de testa. mili.

1 ¶ Quis pōt eē executor in causis ecclesiasticis. Rñ. mer⁹ executor pōt eē quilibet cleric⁹ Mixt⁹ vero nō nisi in dignitate cōstitutus aut ꝑsonatum habens. Uel canonicus eccl̄ie cathedralis si cōmissio sit ei: autoritate literaruz apostolicarum vel legatorum: aut delegatorū apostolicorum. Secus si ab alijs quia tūc quilibet clericus pōt esse. vt patet per not. in. capitulo statutum. de rescriptis. li. vj.

2 ¶ Executores testamētorum: siue fidei commissarij q̄ possunt dari. Rñ. ꝙ siue testator sit cleric⁹. siue laicus pōt deputare executores tā laicos q̄ clericos seculares. ⁊ etiā religiosos quoscūq; dūmodo religiosi a suis supioribus obtineāt licētiā exequēdi exceptis fratrib⁹ minoribus quibus est ꝓhibitū in cle. exiui. in. §. ꝓinde vir sanctus de v̄bo. signi. fallit hoc scd̄m Bart. in minori ca. li. iij. c. j. qñ distributio dz fieri in fratres ip̄os vel moniales sancte clare subiectas cure ipsorū herede volūtarie soluente quia sic frater maior pōt esse executor. ⁊ quod taz cleric⁹ religiosus quā laicus possit esse executor not. in. cap. religiosus. de testa. li. vj. ⁊ per docto. in capitu. tua nobis. ⁊ ibi Pau. in. c. Joannes. de testa. etiam si sit minor. xxv. an. secundum glo in. d. c. religiosus. ⁊ hoc de consuetudine. Et sequitur Albri. in l. nulli. licere. C. de epis. ⁊ cle. dummodo adultus sit. Itez non admittit̄ seruus: nec surdus mutus ꝓdig⁹ furiosus q̄uis aliqui tenuerint ꝙ etiam seruus ⁊ pupillus possit esse. vt ibi not. Albri. sz est verius ꝙ non.

¶ Utrum femina possit deputari glos. Jo. an. i. d. c. religiosus tz. ꝙ cōsuetudo q̄ est optima iterpres legū hz ꝙ sic pa. in. d. c. tua nobis. dicit ꝙ alias fuit consultum ꝙ non pōt. Sed Bal. tz cū Jo. an. ⁊ placet qz mulier nō comparet vt procuratrix. sed intētat actionem noie proprio de quo per eūdem Bald. in. l. id quod pauperibus. ⁊ in. l. si quis ad declinandam. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ sic non ob. l. neq; sciētiā. ff. de procur. ⁊ l. alienaz. C. eo. ⁊ l. ij. ff. de reg. iur. ⁊ iij. q. vij. §. tria. quia vt dixi non vt procuratrix comparet. 3

¶ Utrum possit deputari mixtim. s. secularis ⁊ religiosus simul vel clericus. Rñ. ꝙ sic sz Joan. an. in. d. c. Joannes. 4

¶ Utrū cum simplr̄ deputant̄ tres vel q̄tuor executores vno mortuo alij possint procedere. Rñ. ꝙ sic vel etiā si viueret et nollet exequi possent ipsi exequi nisi tēstator aliud expresserit. vt est tex. in. d. c. religiosus. 5

¶ Quid si vnus executorū viuit: sz est i remotis. Rñ. ꝙ nihilomin⁹ ceteri exequētur vt. in. d. c. religiosus. immo s̄m glo. ibidē nō est necesse vocet̄ tunc sicut ⁊ i electiōe vt in. c. qz ꝓpter. ⁊ i. c. cū iter vniuersas de elec. sec⁹ si nō multum distaret: qz tūc vocandus esset. ⁊ si in ter-

UVA. BHSC. IyR_213

mino assignato nõ venerit ꝓcedẽt cete ri. ⁊ hoc intellige quãdo simplr sũt de putati. Secus si cũ aliqua limitatione. puta ꝙ vnꝰ sine alio nõ possit et hmõi. qꝛ tũc seruandũ est qđ testator statuit. vt in. d. c. religiosus.

7 ¶ Utrũ officiũ p̃fati executoris trãseat in heredibꝰ. Rñ. gl. i. d. c. religiosus. ꝙ nõ nisi testator exp̃sserit. Et hoc tene ꝑ dictũ tex. lꝫ aliqui tenuerit ꝙ trãseat ꝑ l. cũ vnꝰ. ⁊ l. a filio in p̃n. ⁊ l. alimẽta in p̃n. ff. de ali. ⁊ ci. le. alij ꝟo ꝙ re intregra nõ trãsibit: sed nõ integra sic vt de ele. c. in causis. ⁊ l. mandatum. C. manda.

8 ¶ Quid si sit deputatꝰ executor abbas sancti ꝓculi an eo mortuo successor eiꝰ exequetur. Rñ. gl. in. d. c. religiosus ꝙ si abbas mortuus erat ꝓpinquus testatori nõ trãsibit ad successorẽ. qꝛ videtur electa ꝑsona ex affectiõe. siue nomẽ eiꝰ fuerit expressũ vel nõ. facit ad hoc. xij. q. iij. pontifices. de test. req̃sisti. si aũt nõ erat ꝓpinquus tũc si nomẽ erat exp̃ssũ nõ transibit. si vero nõ erat expressum transibit de offi. del. quoniaꝫ requisisti.

9 ¶ Querit̃ an teneat̃ deputatꝰ executor acceptare. Rñ. Pa. in. d. c. ioãnes. qđ nõ nisi tacite acceptasset vl̃ exp̃sse qꝛ non posset renũciare ⁊ dicit̃ tacite acceptare quãdo aliq̃d facit ꝙ ꝑtinet ad hoc ⁊ hmõi. Itẽ si sciẽter recepit literas q̃bus sibi officiũ deferebat̃. ar. l. j. §. j. ff. de ꝓcu. aut si ipe cõsensit quãdo testator ad illud officiũ eũ deputabat ad hoc. l. vxori. §. j. ff. ad. l. cor. de. fal. facit. l. ex sñia. ff. de te. tu. Posset tamẽ ep̃s in legatis ad pias causas citra acceptionẽ cõpellere si nõ vt executorẽ saltẽ vt delegatum sicut in qualibet alia delegatione vt. C. q̃ pro sua iurisd. l. vnica ⁊ c. pastoralis. de of. delega.

10 ¶ Qñ tenent̃ executores exeq̃. Rñ. Pa. in. c. nos q̃dẽ. de test. ꝙ aut testator ꝓuidit sibi de tpe ⁊ illud serua vnũ tamen semp no. ꝙ lꝫ testator mandet aliquid fieri. j. certũ tp̃s cõputãdũ a die mortꝫ intelligit̃ ⁊ supplet̃ a die scientie ⁊ adite hereditatis vt ꝓbat tex. i. l. statu liberos. §. si q̃s heredi. ff. đ statuli. facit iuncta gl. in. l. fi. §. si. aũt dubiꝰ. C. de iu. deli. Si vero testator nõ ꝓuidit sibi de tẽpore tũc Pa. dicit in. c. si heredes. de testa. ꝙ si res legata est in patrimonio testatoris potest solui sine mora. Nã dominium illico adita hereditate transit in legatariũ vt i. l. si tibi homo. §. cũ seruus ⁊ ꝙ ibi on. ff. de le. j. ⁊ l. cũ res in pri. ibidem dicitur ꝙ si non nec soluatur sine mora heredes cõdẽnant̃ ad prestandum vsurã ⁊ oẽm vtilitatem. Idẽ etiaꝫ si esset pecunia legata. vt in. l. si domus §. i pecunia. ff. de le. j vbi dicit̃ ꝙ ad solutionẽ tp̃s modicũ dandum est. sꝫ gl. ibideꝫ illud breue tp̃s dicit fore. x. dies a p̃cepto iudicis vel saltem arbitrariũ pẽsata qualitate ⁊ q̃ntitate hereditatis et si nõ habet debet repetire vndecũq̃. l. si pecunia. ff. de le. ij. Et hoc tene q̃ ad obligationem quo aũt ad penam. s. vt cogantur soluere cũ omni emolumẽto ⁊ interesse dic ꝙ in legatis ad pias causas est tp̃s. vj. mensiuꝫ vt in aut̃. de ecc. tit. §. si aũt legatum. Idẽ dicerẽ in legatis ad nõ pias causas ꝑ arg. a maiori i d. §. si aũt legatum. ⁊ hoc a die insinuationis testiũ ⁊ ꝙ si ꝑ annũ a die monitiõis ꝑ iudicẽ sibi facte nõ implet. quecunq̃ relicta priuatur tota hereditate ⁊ veniet ad substitutos vl̃ si nõ sunt veniet ordine seruato coheredibꝰ abeũtibus vel generali fidei cõmissario ⁊ ceteris ꝑm ꝙ hr̃ in aut̃. amplius. C. de fidei cõ. licet posset iudex cogere etiam ante prefatum tempus executores vel heredes alio remedio.

11 ¶ Utrum executore non exequente deuoluat̃ ad ep̃m executio. Rñ. pa. in. d. c. nos quidẽ. ꝙ si p̃cessit duplex monitio post negligẽtiam debẽtis exequi statiꝫ in legatis ad pias causas deuoluitur nec requiritur aliud tp̃s vt videt̃ innuere tex. in aut̃. de ecc. ti. §. si aũt. q̃ hoc iussi sunt. Et sic intelligerẽ no. ꝑ Bart. d. aut̃ amplius. Si sola vnica monitio precessit expectatur annus anteq̃ deuoluatur ad episcopum: sed aduerte ꝙ hodie episcopi per statuta disponũt vt currat̃ annus a die mortis admo-

UVA. BHSC. IyR_213

nēdo generalr quoscūq; ꝛ sic post annū deuoluet itelligēdo a die mortis ꝛ scie ꝛ adite hr̄ditatis vt.s.duxi.limitat Ric. in.iiij.di.xlv.hoc verū si hz bona in prō ptu de quib⁹ possit infra annū legata implere alias nō deuoluitur ad episcopum quod no.

12 ¶Querit quidā relicꝫt cētū pauꝑibus declarādis ꝑ sempronium an elapso anno declarationē nō facto eps possit eligere pauꝑes vigore statuti p̄fati in p̄cedēti.q.Rñ.bar.in.l.cū quidā.ita.ff.d le.ij.ꝛ sequit Pa.in.d.c.nos q̄dā.ꝙ nō qꝛ statutū loquit de.executore ꝛ in eo haberet locū vt nō posset ampli⁹ se intromittere.ar.c.literas.de sup.ne.p̄la.sz habēs declarare nō est executor sicut dicimus differētiā iter iudicē qui declarat ꝛ executor.C.de exe.re.iud.l.executorē ꝙ no.qꝛ ꝓbat ꝙ frater minor qui nō potest esse executor bñ pōt esse declarator ꝛ similiter cōsultor cū nullo iure prohibeatur de quo dic.vt.j..§.xxvj.

13 ¶Utrū p̄fata deuolutio habeat locū tā in legatis ad pias causas q̄ nō pias Rñ.pa.in.c.si heredes de test.ꝙ in legatis ad pias causas nō ē dubiū.In alijs aūt est diuersitas iter doc.sz ipse Pau. sic ꝯcordat ꝙ aut eps vult se impedire anteq̄ heres sit priuatus hereditate.s. añ lapsum anni ꝛ sic pōt se impedire ꝛ compellere.Silr si heres incidit i penā priuatiōis sz de facto eā possidet qꝛ nemo eam petit nā tūc cessat ratio.d.aut. amplius que vult hereditas cū onere exequēdi trāseat ad aliū ꝛ habebit locū d.c.si heredes.ꝙ loquit generaliter nec ob.ꝙ non dz eps ipēdere officiū suū nō imploratū ad vtilitatē priuatū ꝯ determinata i.c.bone memorie.el.j.de postu. p̄la.qꝛ ꝓ quo impēdit ē miserabilis ꝑsona ꝛ ideo potest:vt ibi no.quia defunctus est destitutus oī auxilio ꝛ ideo merito etiā nō implorat⁹ pōt iudex impēdere officiū suū. Aut vult se impedire poq̄ ꝑuenit ad alios hereditas ꝓpter priuationē primo ꝛ ꝛ sic nō pōt respectu executiōis sz bñ respectu cōpulsiōis fiende heredi nouo vt exquatur qꝛ tūc habebit locum.d.aut.amplius ꝛ sic cōcord.d.c.si heredes.cū.d.aut amplius.

¶Quid si testator expresse ꝓhibuit ne eps impediat.Rñ.Pa.i.c.tua nobis.de testa.ꝙ quo ad compulsionem executorum non valet quia sicut ipse si viueret nō posset se eximere a foro episcopi.ita nec executores subtrahere potuit vt patet.in.d.c.tua nobis. Quo vero ad deuolutionem executionis dicit idem pa. ibidē quod si testator prouidit de alio executore in casu negligentie primi ille exequitur non eps ar.in.l.nulli ꝛ in l.si quis ad declinandā.C.de epis.ꝛ cle. aut solū ꝓhibuit epis exe qui non ꝓuiso sibi de alio executore tunc in legatis ad pias causas nihilominus exequet non obstante prohibitione.tex.bon⁹ ē in aut.de ec.§.si quis autem pro redemptione.cum duob⁹.§.se.ꝛ in.d.c.tua nobis.in alijs autem non. 14

¶Utrum executor habeat actionē contra heredē.Rñ.Pa.in.c.Joannes.de resti.ꝙ aut est purus executor ꝛ sic nec de iure ciuili nec canonico habet. sed pōt implorare officium iudicis contra detinētes bona defuncti ar.in.l.hereditas in fi.ff.de peti.he.ꝛ in.l.quint⁹.ff.de an.le.ꝛ hoc voluit Dy.in.l.lucius.§.meuia duos.ff.ad treb.ꝛ Bar.in.l.siquis titio. ff.de le.ij.glo.in.d.§.meuia.limitant verum nisi in legatis ad pias causas qꝛ tunc dicit habere actionem contra heredes allegat.l.nulli.C.de episco.ꝛ cle. Idē tenet glo.in.d.l.titio.Si vero non est purus executor:sz legatari⁹ sicut qñ verba dispositionis conferuntur in eū tacite vel expresse exēplum dicit testōr reliquo titio cētū ꝛ volo vt illa restituat seio tunc poterit agere contra detinentē bona tanq̄ legatarius ꝛ est vtile qꝛ si deficeret fidei commissaria accresceret sibi ꝛ non heredi.vt in.d.l.si quis titio.Idē erit vbi tacite confertur in eum de positio pura quia est particeps illi⁹ delicti ꝑm glo.in.d..§.meuia ꝛ in glos. d.l.si quis titio.ꝛ ibi vide. 15

¶Utrum executor possit vēdere bona defuncti pro executione vltime volūta- 16

UVA. BHSC. IyR_213

lis. Rñ. Pa. in. d. c. Joannes. ꝙ si est executor vl'is puta. quia oia sunt distribuēda pauperibus sic poterit. l. d. si q̄s ad declinādam. Si vero est ꝑticularis non potest nisi testator exp̄sse cōcesserit vt i l. alio herede. ff. de ali. ⁊ ci. le. sicut cōmuniter hodie est in testis dat̄ libera vēdēdi autoritas ipsis pro executiōe vltime volūtatis ⁊ quid portēt dicta verba videbar. in. d. l. alio. ⁊ cautela est ꝙ addatur sic dās eis generale mādatum cū libera administratione agēdi exigēdi distrahendi. ⁊c.

17 ¶ Utrū cū testator relinq̄t. c. ꝓ restituēdis male ablatis ⁊ non reperiūtur male ablata vsq̄ ad illam summā residuū sit distribuēdum. Rñ. Pa. in. d. c. tua nobis. Jac. de are. in trac. executionis vt refert ⁊ sequitur Bal. in. d. l. si quis ad declinandam distinguit ꝙ aut testator ꝓhibuit in alium vsum conuerti. ⁊ sic cedet heredi residuum quēadmodū quādo deficit aliud legatum vt. d. l. si quis ticio. ⁊ exp̄ssio cause limitat legatuz. vt in. l. fi. ff. de au. ⁊ arg. le. aut simpliciter disposuit. ⁊ tunc debet dictum residuū dari pauperibus. vt in. l. legatum. ff. de vsu. ⁊ vsufru. le. quia sicut destinatū in vnum pium vsum si nō potest debet cōuerti in alium pium. vt in. c. nos quidē de testa. ⁊ facit in ar. d. l. legatum. sit et hic ⁊ hoc puto verissimum. ꝙ tenet etiā Joan. an. in addi. spe. in titu. de instru. edi. §. nūc vero aliqua. ver. ⁊ scias ⁊ maxime ꝟz Pau. vbi. s̄. quia ex quo expressit certam q̄titatem presumendum est illam deberi licet nō appareāt creditores. Et idem dicit fore seruādū in cautione quam factum vsurarij vt etiā no. in. c. q̄q̄. de vsu. li. vj. Cōsulo tamē hoc fiēdum de consilio episcopi vel heredis ⁊ istud sequēdū i cōsciētiā. q̄uis alij distinguāt si executor est nudus minister ⁊ sic reddet heredi. d. l. si q̄s titio. ⁊. l. codicillis in princ. e. ti. si vero nō est nud⁹ executor tūc residuum erit ipsi⁹ executoris posset hec opi in consciētia procedere quādo legasset dicto executori cū expressiōe creditorum ꝟmꝙ in libro suo inueniet ⁊ huiusmodi. quia tūc residuū summe videretur voluisse legare executori vt. l. pater. §. tusculanus. ⁊ dele. iij. ⁊. l. filio. §. matri. ff. de adi. lega.

¶ Utrum executor cui testator dedit aliquid ad distribuēdū ibi ei videbitur ⁊ placuerit teneat̄ illud distribuere in pios vsus. Rñ. ꝙ sic aliud nō apparet de mēte testatoris facit. c. cū tibi. d̄ test. Sz melius verbū videbitur ⁊ verbum placuerit ꝙ refertur ad arbitrium boni viri. ff. de fidei cō. li. l. thais. §. sorore sua. ⁊ l. fideicommis. libertas. la. ij. Bon⁹ aūt vir arbitrabitur magis ad salutem anime testatores dispēsandum q̄ alias. de foro compe. c. cōquest⁹ ⁊ ad salutē magis facit vt inter pauperes dispēsetur. l. id qd̄ pauperib⁹. ⁊. l. nulli ⁊. l. si q̄s ad declinādam. C. de epis. ⁊ cle. nec impeditur dispositio testatoris. licet nō sint expresse ꝑsone quib⁹ debeat fieri vt in dictis legibus. Itē qꝛ debemus iterpretari voluntatem testatoris in meliorez ⁊ fauorabiliorē causam ꝓpter regulā qꝛ in testamētis sit melior interpretatio. c. cū dilecti. de do. ff. de re. iu. l. in testis. ff. de vi. tri. oleoq̄ le. l. iij. cū ergo nulla sit melior q̄ vt in pauperes christi dispēsetur. ita fiet aliter si nō fiet ep̄s reuocare poterit ⁊ debet executionē. Pe. tamē de peru. trac. d̄ cā. por. episcopi. c. ix. tenet ꝙ medietas dz dari pauperibus ⁊ medietas pijs locis. nihil tamē allegat. ⁊ est satis equa. 18

¶ Utrum executor ētiā cum. consensu episcopi possit immutare vsum destinatum per testatorem meliorē vide. j. legatum. ij. §. xj. 19

¶ Utrū religiosus exēpt⁹ deputat⁹ executor si in exequēdo deliq̄t possit puniri ab ordinario. Rñ. ꝙ sic. tex. ē in cle. vnica dicit. est vbi etiā eis religiose iponit̄ vt reddāt rationē de executiōe ordinarijs ⁊ similiter ordinarijs vt exigāt limitat ri. in. iiij. di. xlv. ar. v. q. ij. verū in religiosis qui habēt exceptionē cōmunē qui tamē possent cōueniri ratiōe cōtractus vel delicti seu rei vt in. c. j. de p̄uil. li. vj. Secus i alijs q̄ etiā ex p̄dictis cō- 20

UVA. BHSC. IyR_213

ueniri non possunt qꝛ nõ possunt tales puniri ab ordinarijs. ⁊ placet.

21 ¶ Utrũ prelatus religiosi qui dedit legitimam acceptãdi executionẽ religioso possit eã reuocare re etiã nõ itegra. Rñ. glo. in. d. c. cl. vnica. ꝙ sic cũ religiosus non habeat velle nec nolle ⁊ executio fit per collegã aut si alius deputatꝰ non est per episcopum

22 ¶ Utrũ executor possit distribuere in filios vel consanguineos proprios vide s̃. eleemosyna. §. iij.

23 ¶ Utrũ dilatio executioni pie preiudicet aie testatoris. Rñ. ꝑm. ri. vbi. s̃. q. iiij. qđ sic cuiꝰ ratio est duplex. ¶ Prima qꝛ ecclesia ⁊ pauperes nõ excitant̃ ad orãdum sicut facerẽt si eis daret̃ legatũ ac celeratio aũt feruẽtiũ orationũ pro aia defuncti multũ vꝫ ad eius alleuiationẽ ⁊ celeriorem expeditionem.

¶ Secũda ratio qꝛ sicut anima in charitate decedẽs ⁊ aliquid purgabile secum portans in hac vita meruit vt eleemosyne si pro ea dentur prosint nõ ad augmentum gratie sed ad alleuiationem ⁊ breuiationẽ pene ⁊ ideo q̃to citius impletur tanto citius alleuiatur ⁊ ecõnerso. q̃to tardius implet̃ tãto tardius liberat̃ non tñ propter hoc si nunq̃ implerent̃ perpetuo staret in penis: sed solũ multo tardiꝰ liberaret̃. Ex quo patet qđ grauissime peccãt ⁊ magnam proditionẽ faciũt qui q̃ citius possunt non exequunt̃. vnde vocant̃ necatores egentium in. c. qui oblationes. el. j. cum duobus. c. se. xxiij. q. ij. ⁊ in. c. q̃ oblationes. el. ij. ⁊ dicuntur venire ad exinanitionez fidei ⁊ qđ habẽdi sunt sicut q̃ nõ credunt iudicium dei. Idem dicendum de restitutione quam statuerũt fieri vnde in cronicis minorum legitur qđ quidam impediebatur intrare paradisum quousq̃ facta fuit restitutio quia nisi fiet luet in penis facit ad hoc. c. in literis. de rap.

24 ¶ Sed nunq̃d excusant̃ prefati executores si propterea tardãt vt res defuncti melius vẽdant̃. Rñ. ꝑz sctm̃ Tho. in quol̃. ꝙ mora modici tp̃is nõ videt̃ esse magnũ periculũ. Uñ si executor ꝑ modicũ tp̃s differat vt rebus defuncti melius vẽditis ampliores eleemosynas facere possit licite facit. Quod intelligo verum qñ tm̃ est augmẽtũ qđ p̃ualet tarditati puta qꝛ eleemosyna illa quã habuisset de illis rebus cito vẽditis ⁊ tp̃s tardationis in quo penã sustinuit non iudicant̃ tm̃ satisfactoria q̃tũ est eleemosyna q̃ elicit̃ ex tardatione al's non liceret qꝛ nõ est fiendũ malũ mihi ꝑ bono alterius. Et hoc patet ex eo qđ subiungit. S vero inquit sctũs Tho. per multũ tp̃s differat. vt i modico ampliores eleemosynas faciat nõ excusatur a culpa qꝛ forte defunctꝰ a purgatorio liberatur interim ⁊ sic frustrat̃ remedio quo multũ indigebat. Faciat ergo qđ magis rationabiliter videt̃ expedire anime defuncti.

¶ Quid si q̃s deputauit executorem cũ ista cõditione. vt exequat̃ cũ consilio talis. Rñ. qđ aut dicit cũ cõsilio ⁊ sic executor licet teneatur petere cõsiliũ tñ non tenet̃ sequi. Si vero dixit qđ exequatur ꝑm consiliũ sic tenet̃ sequi ip̃m vt tenet Albe. in. l. nulli. C de epi. ⁊ cle. vide. s̃. cõsilium. §. iiij 25

¶ Quid si sit frater minor ille cuius cõsilio exeq̃ debet. Rñ. qđ diuersa est opi. inter doc. Sed tu dic ꝙ frater minor licet nõ possit esse executor põt tñ esse cõsultor qꝛ executor oportet ꝙ sit ꝯtractator pecuniarũ ⁊ vẽditor rerũ ⁊ huiusmodi que nullo modo cõueniũt fratri minori sed dare consiliũ in nullo derogat sue professioni. Et sic per hoc euacuat̃ ratio Ge. in. c. fi. de te. li. vj. qui tenet qđ nõ põt esse cõsiliarius tali modo ꝙ aliter nõ possit fieri dispẽsatio nisi ꝑm suũ cõsiliũ. Et sic ꝑm predicta limita naꝫ si testator reliquit citanda pauperibꝰ de declarãdis per fratrem minorẽ hoc nõ derogat sue professioni ⁊ licet de hoc ꝑ Bar. expresse in trac. minoricarum. 26

Exẽptus dicit̃ qui non subest iurisditiõi ordinarij vt patet ⁊ notat in capitulo cum persone de priuilegijs libro sexto solus ex-

UVA. BHSC. IyR_213

go papa vl' legatus de latere p̄t cognoscere de cāis contra exēptū vt no in ca. qđ trāslationē de offi. leg. Sec⁹ in alijs legatis vt sibi vñ eximere ꝓprie est apostolice sedis. xvj. q. j. fr̄. vj. q. iij. nūc. vo. not. Jo. an. in gl. d. c. j. de priuil. li. vj.

☞ ad propositū eorumq; hic dicuntur ⁊ an exēpti delinquētes in loco nō exēpto puniant̄ ⁊ per quē not. Bal. in. l. C vbi sena. vel. cla. ⁊ i stilo parla. Pari. iij. arresto. lxiij. ⁊ non veniunt in generali sermone. vt per Bal. in. l. j. colū. pe. C. de fur. per. l. legatoꝝ. §. si plures. ff. de leg. ij. ⁊ an exemptus a iurisditione ordinarij censeat̄ exēptus quo ad delictū. not. Bar. qđ nō nec quo ad cōtractū in. l. beneficium. de cōsti. patri. ⁊ an debeat citatus cōparere ostēsurus priuilegium exēptionis Bal. ꝙ non. in. l. generaliter col. ij. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ Ro. idem in. l. ex quacūq;. ff. si quis in ius voc. non ierit.

¶ Quot modis dat̄ exēptio. Rñ. vt not. Pa. i. c. tuaꝝ. de priuil. ꝙ duob⁹ modis.

¶ Primo rōne loci. puta monasterij vel ecclesie ⁊ hmōi ⁊ i istis habet locum. c. j. de priuil. li. vj. quod ratione delicti cōmissi extra locū exemptū vel ratione cōtractus alibi initi vel rōne rei alibi site p̄nt coram ordinario cōueniri et ab eo puniri ⁊ exēpta ecclesia vel monasteriū intelligent̄ exēpti etiā ipsius monachi vel canonici clerici etiā ⁊ cōuersi perpetuoq; oblati nō aūt eiusdē ecclesie presbyter q̄ parochianorū curā habet quo ad ea que ad eandē curā pertinent nec ipsi parochiani. vt in. c. per exēptionez. de prini. li. vj. Eximit̄ etiā exempto monasterio s̄m glo. in. d. c. ecclesia ⁊ ipsius cimiteriū ⁊ domus ⁊ theatrū cū ortis ⁊ areis q̄ sūt iuxta ecclesiā. ar. xij. q. j. necessaria. ⁊. c. nulla. xvij. q. iiij. diffiniuit. Idē dic in dormitorio ⁊ domibus clericorum que sunt iuxta ecclesiam cum eorum ortis arg. d. c. necessaria ⁊ diffinit.

¶ Secundo datur exēptio ratione persone ⁊ non loci. vt in priuilegio concesso capellanis ⁊ familiaribus pape ⁊ de talibus nō habet locum. d. c. j. quia nec etiā rōne delicti p̄nt puniri ab ordinarijs aliter eorum priuilegiū esset inutile ꝙ esse nō debet. vt in. c. si papa. de. priui. li. vj ex quibus omnibus cōclude ꝙ exēptus rōne alicuius loci vel rei nō cēsetur exēptus rōne alterius rei vel loci. Unde priuilegiū cōcessum personis respectu certi loci nō extēdit. vltra locuz vnde censet̄ priuilegiū potius reale q̄ personale. vt no. Pa. in. c. cū capella. de priuile. Secus in exemptione respectu persone. vt patet aduerte ꝙ si canonici alicuius ecclesie eximātur ipsi soli sunt exempti nō autem ecclesia vel alij eius clerici. Si autem clerici cuiusuis ecclesie eximātur tunc tam canonici q̄ alij clerici sunt exempti. non autem ecclesia nisi aliud exprimatur vt in. d. c. per exēptionem nec etiā conuersi vel oblati vt dicit glo. ibidem.

¶ Quib⁹ verbis probat̄ exēptio. Rñ. qđ multipliciter vt probatur i. d. c. si papa. puta si dicat̄ i priuilegio a papa vel seu tentiando ecclesiā iuris beati Petri existere siue ad ius ⁊ proprietatē romane ecclesie pertinere. vel ad romanā ecclesiā specialiter aut sine medio ⁊ simpliciter pertinere vel si dicat ꝙ ecclesia sit libera seu ꝙ potiat̄ romane eccl̄ia libertate siue ꝙ ep̄s non audeat illic cathedrā collocare seu aliqđ imperiū exercere vel potestatem aut qđ eximit a ptāte ep̄i. Itē si recipiātur in proprios subiectos per hmōi ⁊ similia cognoscitur exēptio. vt ibi patet secus si reperient̄ sub defensiōe. vt in. c. ex parte. el. ij. de priui. vel in proprios filios qꝛ non essent exēpti vt ibi dr̄ ⁊ ibi vide ⁊ qđ ibi not.

¶ Utrū exēptus teneat̄ citatus ab ordinario cōparere. Rñ. Pa. i. c. cū ordinē de rescri. ꝙ aut est notorie exemptus ⁊ tādiu tolleratus priuilegio exēptionis sicut sunt mēdicātes ⁊ sic nō tenetur nec valebit sn̄ia super principali qꝛ est a nō suo iudice neq; tanq̄ cōtra cōtumacem Ad hoc tex. in. l. non videt̄. la. j. ff. de iur. ⁊ bon⁹ text. in cle. pastoralis. §. pisana. ⁊ ibi bona glo. ff. de re iud. ⁊ glo. in. c. veniēs. de accu. ⁊. ij. q. iij. si ep̄s. ⁊ ꝑ Inno. in. c. ij. de dila. ⁊, Bar. i. l. ij. ff. si q̄s in ius

UVA. BHSC. IyR_213

vo.non ie.licet in alijs terminis Si vero nõ cõstat ita notorie tũc tenetur cõparere ⁊ allegare priuilegium ⁊ in loco cõgruo ⁊ securo infra terminũ competentem ordinario ostẽdere fm qđ dr in c.cuz persone. de priuil.lib.vj.

4 ¶Utrũ pendẽte lite sup validitate priuilegij seu an fuerit cõcessum vel nõ debeat quis priuari vel interdici vsu possessionis vel quasi etiam si possessio sit contra ius.Rñ.pau.in.c.j.vt li.pen.inn. ꝙ nõ.tex.est in.d.c.cũ persone.in.§.ꝙ si tales.cũ.§.se.⁊ hoc idẽ tenẽt ibi doc.vbi dicit Jo.mo.vt ibi no.Se.ꝙ pendente lite non est turbandus in possessione sua etiã si possideat cõtra ius cõe dũmodo ex aliqua probatione licet nõ sufficienti ad finalẽ intẽtũ ipse iustificet possessionẽ ⁊ ita videt̃ sonare ibi tex.vnde Joã. an.in gl.vlt.ibidẽ dicit no.q̃tus fauor priuilegio debet̃ est enim ex se priuilegiũ fauorabile sz prescriptio odiosa de decu.c.ex parte.⁊.c.tua.de reg.iur.odia. hec Joan.andree.

5 ¶Quid si exẽptus litigat coram ordinario.⁊ non allegat exceptionẽ an perdat eaz.ꝑ hoc.Rñ.Pa.in.c.j.de.sen ⁊ re iu.ꝙ nõ nec tenet sn̄ia.Nec ob.taciturnitas.qꝛ etiam si voluisset non potuisset in illum consentire vt in iudicem.de arbi.cum tempore ⁊ hoc tenet Jo.an.in regula.scienti.lib.vj.in mercurialibus. facit qđ no.in.l.j.C.vbi de cri.agi oportet.Ratio est ꝑm Pa.in.d.c.cum tempore.quia exemptus non potest renunciare exceptioni quia tangitur.nedum fauor exẽpti sed etiã superioris qui ipsnz exemit vt in.c.ad apostolicã de regula. ⁊ in.l.si quis in cõscribendo.C.de episc. ⁊ cleri.albri.tñ i.d.l.si quis tenet quod exẽptus põt renunciare priuilegio exceptionis per.d.l.si quis.Et ad leges contrarias respondit quod loquuntur de priuilegio iuris communis introducto in fauorem ordinis clericalis cui renũciari non põt sed suo priuilegio speciali bene potest ⁊ veri⁹ credo quãdo ipse impetrauit.Et prima opin.est vera qñ superior proprio motu aliquem exemit quod not.bene.

¶Utrum exemptus possit absolui ab episcopo ab excommunicatiõe inflicta a canone quam sibi conditor canonis non reseruauit.Rñ. Pa.in.c.significasti de fo.compe.Fed.cõsi.xiiij.⁊ Jo.de lig. in cle.ne in agro.de sta.regul.tenent qđ sic.sed Jo.an.in regula scienti prealle. dicit quod nõ . Pau.hic sequitur quia non est sue iurisdictionis nec potest se submittere sine licẽtia pape ratione dicta in precedenti.q.in fi.excipere tñ videtur Joan.an.in.c. religioso. de sentẽ. excommunica.lib.vj.excommunicatos pro iniectione manuũ violenta per rationẽ tex.ibidẽ.s.ne detur materia euagandi cum tñ cõtrarium teneat in cle. cum ex eo.de sen.ex.in glo.fina.Et propterea teneo quod nec in illo casu.c.religioso.nec in alio exemptus possit absolui ab ep̃o nisi vbi specialiter ei committitur a papa.⁊.d.c.religioso loquit̃ de non exẽptis quos antea nõ poterat absoluere propter.c.cum illorũ.de sen. excõi.⁊ hoc tene qꝛ si de exẽptis intellexisset sic dixisset sicut dicit.in.d.cle.cum ex eo.in fine. 6

¶Quid põt exercere archiepiscop⁹ vel episcopus in loco exẽpto vide.s̃.archiepiscopus.§.iij. 7

¶Utruz exemptus ratione loci si deliquerit alibi vel ꝯtrahat aut res ipsa cõsistat possit in loco domicilij conueniri aut puniri per ordinariũ.Rñ.qđ nõ nec habet potestatem remittendi eum si cõueniat̃.vt in.d.c.j.de priui.li.vj.Similiter si delictũ vel contractus vel res ipsa litigiosa sit in loco exẽpto nõ poterit se impedire intelligitur ergo.d.c.j.qđ ratione delicti vel contractus pñt per ordinarios cõueniri.s.si iueniant̃ extra locum exemptũ vel remittent̃ vt no.in.d. c.j.Sunt tñquidã exempti ratione locorum ⁊ ꝑsone qui etiam ratione delicti aut contractus vel rei nullo modo pñt cõueniri vt fratres minores predicatores ⁊ cistercieñ.⁊ multi alij. 8

¶Utrũ delinquẽs in loco exẽpto.liget statuto ep̃i.vide.j.statutum.§.ij. 6

UVA. BHSC. IyR_213

10 ¶ Utrũ cũ statuto epi cauetur ne quis accedat ad q̃libet mõasteria monialiũ sub pena excõicationis quam incurrat ipso facto sint excõicati q̃ accedũt ad monasteria et cepta monialiũ. Rñ. ꝙ sic. si sine lnia illius ad quẽ ꝑtinet accedunt. Ratio qꝛ sine p̃fata licentia accessus est prohibitꝰ. vt in. c. periculoso. de sta. mo. lib. vj. Et ideo si epi vt compescãt tales accessus addũt penã licite faciũt ⁊ ideo ligant nec dicẽdũ qđ delictũ committatur in loco exẽpto solũ sed etiam in non exẽpto vcꝫ cũ accedunt anteq̃ peruenerint. Itẽ patet per hoc qđ not. Bar. in. l. relegatoꝝ. ff. de interdic. qui dicit quod ciuitas propter cõmodum ciuitatis vel odium eorũ ad quos nõ vult vadãt ꝓhibere põt ciuibus suis ne vadãt ad talem terram. hic not. Pa. in. c. postulasti. de fo. compe. ergo similiter in casu predicto. Et hoc tꝫ do. Phi. de peru. in. c. vt animarũ. de consti. li. vj. secus si prohiberent ne quoquo modo sine eoꝝ licentia quis accederet quia nisi presidẽtes monasterijs essent culpabiles inadmittendo non valeret eorum statutum cuꝫ essent contra ius cõe. vt in. d. c. periculoso. contra ꝙ eps non põt statuere nisi ex iusta causa vt tꝫ Bal. in. l. oẽs populi. ff. de iust. ⁊ iu. ⁊ do. Anto. in. c. vestra. de loca. pñt imo obligãt p̃mates archiepi ⁊ epi vniuersi sub pena eterne maledictionis in propria diocesi monasteria exẽpta q̃ immediate subsunt romane ecclesie autoritate apostolica cogere vt seruẽt clausuram. vt in. d. c. periculose. similiter debent ea visitare eadẽ autoritate singulis annis. vt in cle. attendẽtes. de sta. re. ⁊ hoc de p̃cepto scđm glo. ibidẽ propter ver. debeant quod est p̃ceptiuũ vt in. c. oblate. de app. ⁊ in. c. vt fame. de sen. ex. lꝫ in. c. j. de despon. impu. sapiat honestatem.

11 ¶ Utrum exẽpti possint originalia vel capellas in locis non exẽptis edificare. Rñ. qđ nõ nec in sic cõstructis celebrare vel celebrari facere nisi de legitima diocesani loci. vt in. c. autoritate. de priui. lib. vj. Intellige nisi ex licentia pape hoc facerẽt aliter diocesani eos cõpescere possunt. vt in. d. c. autoritate. Et intellige de oratorijs publicis quia in priuatis possunt. vt no. glo. ibidẽ. Hec intelligo in publicis factis oratorijs qđ non possunt celebrare verum qñ episcopi prohibitionẽ fecissent, ne in eis celebraretur alias quando communiter in eis celebraretur si fiat de cõsensu illius qui curam eorum habet sufficit sine alia licentia episcopi.

¶ Utrum in locis exẽptis p̃dicta in precedenti. q. facere possint. Rñ. qđ nõ nisi licẽtiam vel priuilegiũ sedis apostolice habeant speciale. vt in. d. c. autoriate. §. inhibemus. 12

¶ Utrũ causas ⁊ lites suoꝝ hoim ac liberoꝝ seu cẽsualiũ possit exẽpti assumere. Rñ. ꝙ nõ vt i. d. c. auctoritate. §. cãs. 13

Exẽplũ malum dantes precipue prelati. ⁊ q̃ habent alios regere mortaliter peccant ⁊ vt dicitur. xj. q. iij. precipue tot mortibꝰ digni sunt quot perditionis exẽpla ad alios trãsmittunt ar. lxxxj. di nemo. xciij. dist. peruenit ad nos in fi. ij. q. vij. paulꝰ. ⁊. c. cũ pastoris. xvij. q. j. q̃ bona. de hac materia no. j. scandalum.

Exequie pompatice curatio funeris ꝯditio sepulture, potiꝰ sũt viuoꝝ solatia q̃ mortuoꝝ subsidia. xiij. qõ. ij. c. aie. §. curato. hic tex. in. c. nõ extimemꝰ ea. qꝛ dicit corpori humano quicquid impendit nõ est presidiũ salutis sed humanitatis officium ꝑm affectũ quia nemo carnẽ suam odio hꝫ. Uñ dꝫ vt q̃diu potest pro carne proximi curam gerat cum ille inde recesserit q̃ gerebat hec ibi. Et de hoc vide. j. sepultura.

Exheredatio filiorũ hodie nõ potest fieri nisi pater habeat iustã causam q̃ dꝫ describere in testamento. vt. C. de inoffi. testa. aut. sed hodie.

☞ Not. de hic positis Bart. in. l. si pater. ⁊ ibi Bal. q. vj. C. de institu ⁊ substi. Bar. in. l. liberi. de inoffi. testa. ⁊ in aut. non licet. et ibi docto C. de liber. prete.

UVA. BHSC. IyR_213

et.in.corp.⁊ an exheredatus compute tur in numero filiorum in ratione legitime computande.Bal.ꝙ non in.l.pater filiū.ad.fi.C.de .inof.test.

1 ¶Sed que sūt iuste cause.Rñ.xiij.que ponūt in aut.vt cuz de ap.co.§.causas. ¶Prima si filius parētibus manus intulerit.¶Scda si grauē iniuriā eis fecerit.¶Tertia si eos criminaliter accusauerit de causa q̄ nō fit aduersus principē vel rēpublicam¶Quarta si cū maleficijs conuertatur.¶Quinta si maleficus efficiat.¶Sexta si vite parētum insidiatur.¶Septima si cum nouerca sua aut ꝯcubina patris se immiscuerit. ¶Octaua si pro ꝑsona ipsius vel debito eius in carcerati inquātū pōt fideiubere noluerit.Et hec octaua causa intelligitur soluz de masculis.¶Nona si prohibuerit eos facere testm̄.¶Decicima si cōtra parētū voluntatē iter arenarios,et mimos perseuerauerit cum pater illius ꝓfectionis nō fuerit.¶Undecima si filia vitam luxuriosam elegerit cum parentes eā vellent ꝓ posse nubere ⁊ dotare nisi neglexerint eā nubere vsqꝫ ad.xxxv.annū.¶Duodecia si parētibus furiosis debitam curā non impēderit.¶Tertiadecima si de carcere parētes deducere neglexerit.¶Adde. xiiij.si voluntatē vltima executioni demādare noluerit vt.s.executor.§..x.⁊.j. testamētum.§..xij.¶Et.xv.si filius est hereticus cū pater sit catholicus vt.d. §.causas.

2 ¶Silr filius potest patrē exheredare. ¶Primo si de crimine eum accusauerit excepto crimine lese maiestatis.¶Secūdo si vite filij insidiatꝰ fuerit.¶Tertio si vxori sue vel cōcubine se cōmiscuerit.¶Quarto si testari i quo poterat ꝓhibuit.¶Quinto si nō egit curam eius cuz esset furiosus.¶Sexto si captus a saracenis nō redemit ⁊ si moritur intestatꝰ ibi nō succedet sed ecclesia ⁊ dabūtur bona eius pro redēptione captiuorum vt in.d.aut.cum de ap.eo.

3 ¶Utrū in istis casibꝰ i quibꝰ pōt exheredare possit alimeata similiter denegare.Rñ.Joan.an.⁊ Pa.sequitur in.c.q̄ntauallis.de iureiu.vbi etiam in glo. ponuntur predicti casus ꝙ ⁊ idem tenet Barto.in.l.diuus adrianus.ff.de parici.per.l.si quis a liberis.ff.de lib. ag. et idem tz Pa.in.c.ex literarū de eo q̄ du. in ma.q̄ ꝑ po.per adul. de patre igrato contra filiū que limita nisi ipsos peniteat pro quo facit gl.i.l.fi.C. de epis. ⁊ cle.⁊ tex.in.c.non liceat.xix.q. iij. vbi dicitur ꝙ per religionis ingressuz purgatur omnis igratitudo ⁊ ꝙ no.Spec. in titu.qui fi.sunt le.ver.quid si filia et sequit Pa.vbi.s.qui dicit ꝙ si filia fornicatrix vult penitere de peccato pater tenetur eam alere ar.c.seruū.l.d. ⁊ per consequens dicit Pa.vbi.s.ꝙ etiam tenetur eam dotare:quia eam dotis non minus est fauorabilis q̄ꝫ causa alimentorū vt no.Cy.in.l.non omni.C. de admi.tu.Bar.i aut.ex complexu.C. de ince.inuti.nup.

4 ¶Utrū liceat exheredare filium vt heredē faciat ecclesiam.Rñ.Aug.in.c.quicūqꝫ.xvij.q.iiij.quicūqꝫ exheredato filio heredē vult facere ecclesiā querat aliū qui suscipiat non Augustinum.

5 ¶Utrū frater exheredet a fratre. Rñ. ꝙ sic in tribus casibꝰ.¶Primus si insidiatꝰ est vice ipsius.¶Scds si de crimine inscripsit cōtra eum.¶Tertius si in bonis eiꝰ notabiliter le sit. Et hoc etiā habet locum quando morit ab intestato frater vt non succedat ei frater vt in aut.de nup.§.ingratitudinem.

Additio ꝙ limita verū si ignorauit quia si sciuisset ingratitudinem videretur remisisse nō determinando ꝙ nō succedat vt in.l.fi. in fi.C.de reuo.dona. iuncta.l. conficiunt.in prin.ff.de tu.eod.

6 ¶Utrum vir vxorem ⁊ econtra vxor virum possit exheredare.Rñ.ꝙ sicvt not. in.d.§.causas.

Exorbitātia a iure cōmuni nō debent trahi ad sequelā de reg.iur.lib.vj. que a iure cōmuni exorbitant nequaq̄ꝫ ad conscientiam sunt trahenda.

UVA. BHSC. IyR_213

Exorciste ex greco in latinū adiurātes siue increpātes vocantur dicit tex. in. c. clericos circa fi. xxj. dist.

☞ Spe. aliter in ti. de his qui alie. no. in iudi. inter. Itē dr incontator vt not. in. l. j. §. medicus. ff. de var. cog.

1 ¶ Quid ptinet ad eorū officiū. Rñ. tex. i. c. perlectis. xxv. di. ad exorcistam pertinet oxorcismos memoriter tenere manusq; sup energuminos. s. lunaticos et obsessos a demonib⁹ ⁊ cathecumiuos in exorcizando imponere hec ibi.

2 ¶ Cū ordinat dz accipe de manu epi libellum in quo exorcismi sunt scripti cū istis verbis accipe ⁊ cōmēda memorie ⁊c. vt in. c. exorcista. xxiij. di.

Exorcismus ē adiuratio ꝯtra diabolū vt de cōse. di. iiij. in. c. ante. xx. dies.

1 ¶ Quid vz exorcismus ante baptismū. Rñ. Ri. in. iiij. di. vj. ar. vlt. q. j. per ipsuz virtute diuina artatur potestas diaboli ne possit de cetero tantum q̄tū ceteris paribus posset si non esset exorcizatus ⁊ maxime ipediendo ne baptismū suscipiat. facit ad hoc. c. sicut nostris. de conse. di. iiij.

2 ¶ Quid si aliq̄s baptizetur sine exorcismo. Rñ. Ri. vbi. s. ꝙ dz post baptismū exorcizari. facit. d. c. sicut nostris. Rō qz licet in baptizato paruulo nō sit peccatū in eo remanet actualr fomes peccati. Et ideo etiā post baptismi habet efficaciam reprimendi diabolum.

3 ¶ Per quē debet q̄s exorcizari. Rñ. ꝙ p sacerdotē de cōse. di. iiij. sacerdotes. ⁊ de hoc vide. s. Cathecismus. qz idē est.

Expense tā in cibarijs q̄ in vestib⁹ debēt fieri ꝑz dignitatē illi⁹ cui sunt p̄stāde ⁊ facultates illi⁹ q̄ dz prestare. hoc colligit in. l. habitatio. ff. de ven. in pos. mis. ⁊ in. l. sz ⁊ si quidem. §. j. in ver. vestri. ff. de vsufru. Et ꝓptere a dicit Bal. in. d. §. j. ꝙ abbas debet melius vestiri q̄ monachus magr̄ i theologia q̄ alij fratres. doctor q̄ scholaris. Et idē dic de cibarijs p elegātē. doc. bal. in. l. j. C. de epi. audi.

☞ De notatis in hoc. §. ⁊ de expēsis i rem ⁊ inpsonā ⁊ qualiter illoꝝ ꝓbatio fiat no. Bar. in. l. non ignorat. C. de fru. ⁊ lit. expen. ⁊ in. l. cum seruus. de verb. obl. Bart. ⁊ Sali. in. l. in restituenda. C. de per. her.

¶ Utrū ille qui aliū vulnerauit teneatur ad expēsas. Rñ. ꝙ sic ad oēs q̄s ꝓcuratiōe fuit vt. ff. si qua. pau. fe. di. l. ex hac. ⁊. ff. de his qui dele. vel effu. l. vltima vide glo. in. c. si q̄s mēbrorum. xxiij. q. vlti. ⁊ in. c. j. de iniurijs. 1

¶ Utrum in extimandis facultatib⁹ sit habēda rō expensarū. Rñ. ꝙ sic. vt not. glo. in. c. qm̄. de vi. ⁊ ho. cle. vnde illi fructus extimandi sunt qui super sunt deductis expensis. C. de fruc. ⁊ lit. ex. l. j. 2

¶ Utrū expēse facte in re aliena sint attendende. Rñ. ꝙ aut erat possessor male fidei. ⁊ sic de rigore iuris non poterit hr̄e nisi solum necessarias vt puta illas quas facit gratia fructuū q̄rendo ꝯgregandoruz aut cōseruandorum ⁊ hmōi necessarias que etiam a male fidei possessore dedūcūtur. vt. in. l. si a dño. vel a patre. §. fruct⁹ ff. de peti. here. ⁊. l. plane. in fi. ibidē. ⁊ i. d. l. j. al's si q̄s fecit amittit. vt. l. ex argento. ff. de cōdi. ⁊ insti. de re. di. §. ex diuerso.

Additio vtiles ꝟo ⁊ voluntarias solū poterit auferre. quādo sine lesiōe prioris stat⁹ rei id fieri pōt. l. domū. C. de rei. vendi. Sz in foro ꝯsciētie ꝑm Mo. ti. Usura. v. poterit etiā repetere eas quas fecit ad conseruationē rei vt pascendo equū ⁊ hmōi vel adioportunā meliorationē. vt curādo aīal morbosum nutriēdo porcum ⁊ hmōi ⁊ placet p rationē. dictaꝝ. ll. S. lr dic de eo q̄ scripsit vel pinxit i te aliena seu edificauit ꝙ i cōscia poterit petere ⁊ ille in cuius re expēsas fecit tenet et nō inquantū expensa vz sed solum inquātum sibi dicta res est pl⁹ vtilis arbitrio boni viri. Si autem erat possessor bone fidei sic poterit oēs expensas quas fecit tollere si sine lesiōe rei potest fieri. l. iulianus. la. iij. ff. de rei vē. vel si nō possunt tolli: domin⁹ rei soluet eas. l. i fun-

UVA. BHSC. IyR 213

do.eo.ti.aut vēdere ei rē in qua expensas fecit qz.ff.de pet.he.l.si q̄d possessor §.sicut aū dicitur ꝙ q̄s nō debet culpari de administratiōe rei.quē tz vt suam bona fide.Idē dic quādo fecit credens vtiliter gerere negociū ꝓximi sui.ff.de ne.ge.per totum.

4 ¶Expēse nō veniūt noīe damnorū vel interesse:qz expēsa est quā q̄s facit eundo redeūdo vel maiorē familiā.tenēdo aut aduocatꝰ soluēdo.ꝛ hmōi damna vero vel interesse sunt in re vel circa rē. ꝛ ideo qui remittit vnū non videt remittere aliud vt de iniurijs.c.in nostra.in tex ꝛ in glo.

5 ¶Expense dicunt necessarie q̄ si facte nō fuissent ꝑisset:aut facte fuissent deteriores circa quē sunt facte:vtiles sunt q̄ rē meliorē faciūt ꝛ deteriorē fieri nō sinūt.Uolūtarie ꝟo si q̄ rē tantū ornant. sz fructū nō augēt.l.ipēsas.ff.de ver.si. Qūo aūt debeantur qñ sunt facte in re aliena:sciēter ꝛ bona fide.vt puta in re locata.habes.j.locatio.§.xxj.ꝛ.s.comodatū.§.xiij.ꝛ.s.Dos.§.xv.ꝛ.j.Peculiū. §.xxij.edificans in prin.

Experiētia. facit artē. In experiētia cāz i.metaphisice.vnde i.c.q̄ sit.de elec.li. vj.in prin.dicit magistra rerū ꝛ.ff.de le. iij.l.legatis.§.ornatricibus dicit ꝙ p̄bet cuilibet artificio nutrimentū ꝛ in.c.vt cōstituerētur.l.di.dicitur.cogūtur enim multas inuenire medicinas multoꝝ experimenta morborum.

Expositio. sacre scripture ꝛ canonū ex cā ꝑsona.loco.ꝛ tpe dz fieri vt.xxix.di.c.sciēdū.ꝛ.c.se.quoꝝ modi.qz medulitꝰ nō indagantur in erroris laberintum nonnulli intrudendo impinguntur cū ante iudicant q̄ intelligant ante inculpāt q̄ iterādo lecta perquirāt hec Isi.ꝛ habetur in.d.c.sciendum.

☞Ego dixi de notatis in hoc.§.j.iversi.interpretatio.

1 ¶Utrum liceat varijs modis sacrā scripturā vel iura exponere.Rñ.gl.in.c.q̄d hoc.est.l.distin.ꝙ aduocatus potest varijs modis iura expōere.Quod limita veꝝ qñ eadē rō legi hec requirit. aliter nō excusant qz vt dicit in.c.intelligētia de versi.intelligentia dictoꝝ excusis est assummenda dicēdi.qz nō sermoni res: sed rei dz sermo esse subiectus.ꝛ.i.c.in his.eo.ti.dicitur. verba intentioni debent deseruire.cū suis cōcor.ibi not.in gl.Idē dic de sacra scriptura q̄ exponit iiij.modis.¶Primo hz historiam.historia est rei geste narratio.ab histrion.ꝙ est videre vel cognoscere.qz apud veteres nemo scribebat historiam nisi interfuisset.¶Secūdo allegorice a leon qd est aliud ꝛ gore qd est dicere vel locutio et est quando per vnum factum datur intelligi aliquod quod est credendum. ¶Tertio anagorice ab ana. quod est sursum.ꝛ goge quod est ductio.ꝛ ē qñ per vnum factum datur intelligi desiderādum.scilicet gloria.¶Quarto tropologice a tropos quod est conuersio ꝛ logos quod est sermo ꝛ est quando ꝑ vnum factum datur intelligi faciēduz. Et propterea dicit hie.in.c.si heresis. lxxiiij.q.iij.qui aliter scripturā intelligit q̄ sensus spiritus sancti flagitata quo scriptura est licet ab ecclesia ante recesserit tamen hereticus potest appellari.ꝛ de carnis operibus omne eligēsque peiora sunt.hec ille.faict ad hoc.c. relatum.xxvij.distin.Quod bene not.

Expositus. filius infans a patre siue ab alio eo sciente vel ratum habente eo ipso liberatur a patria potestate.Idem in seruo ꝛ liberto expositis qui liberantur a dominica potestate.Idem in languidis cuiuscunque etatis sint expositis.vel si alimenta negari contingerit impie.vt in.c.vnico.de infa.expo.si vero eo ignorāte vel inuito sit expositus poterit eū repetere.sed retinet expensas. j.x.dies post epistolam contestationis factam. vt ibidem nota.et in.c.final. lxxxvij.di.

☞Ad propositum eorū q̄ in hoc.§.dicuntur et ꝙ expositi ꝛd hospitale sunt de foro vbi est hospitale Ang.not.in.l.

UVA. BHSC. IyR_213

heres absens.§.j.ff.de iudi.⁊ no.in.l.j. ff.ad munici.⁊ illis succedit hospitale ⁊ vltio fisc⁹.Bal.no.i.l.si qua illustris. C.ad orfi.sed exponēs partium in loco vt moriatur.l.corne.de sica.Bar.not. in.l.necare.ff.de li.agno.

1 ¶Utrū recolligēs talē expositū acquirat aliquod ius in eo.Rñ.ꝙ non.vt in dictis iuribus.

2 ¶Utrū expēsas factas possit repetere Rñ.ꝙ si sunt alimēta vel causa alimentorū facte nō repetet.nisi in duob⁹ casibus ſm gl.in.d.c.fi.¶Primus si protestatus est ꝙ volebat repetere.vt.ff.de ne.ge.l.nesēnius. hoc limito nisi esset persona q̄ ad hoc teneretur.sicut eccl'ia que tenetur alere pauperes quia quali tercūq; ꝓtestatur nō repetet.v.c.sacrorū.xij.q.ij.⁊.l.alimēta.C.de ne ge.⁊ qđ ibi no.Limito scđo ꝙ in cōsciētia poterit repetere ꝑsona que ad hoc nō tenebatur licet nō fecerit ꝓtestacionē qñ a principio habuit aim repetēdi.ar.eorū q̄ no.j.Lex.§.iiij.¶Scđs casus est qñ exposit⁹ ⁊ collect⁹ nō vult ducere filiaꝫ collectoris in vxorē.C.de nu.l.patrem. Si vero sunt alia ab alimentis que expendit puta in erudiendo puero in ali qua arte ⁊ hmōi repetere poterit.C.de infa.ex.l.j.

3 ¶Sed nunq̄d excusentur predicti exponentes si ex necessitate.puta qꝛ eos alere nō poterāt exposuerūt. Rñ. gl.in d.c.fi.ꝙ nō.qꝛ debuit eū mittere ī xenonē.s.hospitale.vt.C.de ca.tol.l.vnica.§. sꝫ scim⁹.ꝙ si talis locus nō erat tūc videtur gl.dicere ꝙ excusat̄ de filio sꝫ de seruo nō ꝑ.d.l.vnicā.⁊ in aut̄.de nupt. §.⁊multo potius.sꝫ ego credo verum quo ad penā ꝑdictā in.§.j.sed nō quo ad deū qꝛ q̄tū ī ipso est occidit nisi forte expositio tali modo fieret ꝙ nullum periculum exposito immineret.

Expressio qñq; nocet.vñ.l. nōnūq̄.ff.de. cōdi.⁊ de.dicit Nōnunq̄ cōtingit vt quedā nominati exp̄ssa officiāt q̄uis omissa tacite intelligi potuissent nec essent obfutura.inde dictū est exp̄ssa nocēt nō exp̄ssa nō nocēt.hec ibi facit ad hoc.l.si q̄s.ff.de here.insti.⁊ glo.in.c.cōsulti.de proc.ff.de re.iu.expressa.

Extimatio rei qñ debeat fieri.Rñ.ꝙ tpe ꝯct⁹.vt i.c.cū dilecti.de emp.⁊ vē.i.l.ij. C.de rescin.ven.

☞Ad hoc ꝓpositū ꝑ quē debeāt eligi estimatores.Bar.no.in.l. hac edictali. §.his illud.C.de secū nup.ꝙ ꝑ partes. Itē a iudice sup valore rei cū iuramēto ⁊ timēdo cū q̄litate fructuū.s.ꝑtibus discordātib⁹ nō aliter vt ꝑ Bal.in.l.pe. col.ij.C.⁊ de rescin.vē.⁊ debētoē ad minus duo vt in aut̄.de nō alie.§.qđ aūt.

1 ¶Quātū fieri debeat.Rñ.gl.in aut̄.de ali.⁊ emphi.§.sctissimas ꝙ dꝫ fieri ſm redditus q̄s res extimāda affert.facit tex.ibidē.⁊ in aut̄.de ecc.tit.§.si autē annale.⁊ tex.in.l.si quos.C.de rescin.ven.

2 ¶Qualr fiet ſm reddit⁹.Rñ.ꝙ tm̄ dꝫ valere res quot fruct⁹ ꝓducit in annis xx.vt i aut̄.de nō alie.§.qꝛ vero leonis. vel si est res q̄ debet̄ eccl'ie i.xxxv.annis vt in.d.§..si aūt annale.vbi est text.de xxxv.annis.⁊ ibi nota.

3 ¶Quid si res est non fructuosa.Rñ.ꝙ extimabit̄ ſꝫ ꝙ cōiter appreciat̄.l.ꝑcia i prin.ff.ad leg.fal.⁊ hoc hꝫ locū hodie cōiter in oibus reb⁹ ⁊ ꝙ dicitur res tm̄ valet quātū vendi pōt ꝑ.l.j.§.si heres. ff.ad treb.⁊.l.querebatur.ff.ad leg.fal. ⁊.l.si q̄s vxori.§.vlt.ff.de fur.dꝫ intelligi verum non habito respectu affectionem singularium personarum sꝫ communium vt in.d.l.precia.nisi affectio esset rationabilis respectu extimantis. de quo dic vt.s̄.emptio.§.vij.⁊.ix.

4 ¶Utrum extimatio faciat venditionē. Rñ.ꝙ sic in duobus casibus.¶Prim⁹ cum eo animo et extimatio vt ipsa ꝑstetur.secus si fiat vt appareat q̄tires sit facta deterior vt.l.si inter virū.C.de iudo.quod tunc apparet quādo ī pacto est vt transacto certo tempore res q̄ extimata data est reddat̄.qꝛ tunc nō facit vēditionē.vt.d.l.si iter.¶Scđs casus ē qñ res simpliciter dat̄ extimata in ꝯtractu de cui⁹ natura est vt trāsferat̄ dñiū

UVA. BHSC. IyR_213

vt in.l.quotiēs ⁊.l.plerūq;.ff.de iure do. ⁊.l.extimatio.ff.so.ma.1Exemplum mulier dedit rē extimatā.c.viro suo censebitur vir emisse.fallit hoc quando natura cōtractus repugnat vt faciat vēditionē.vt in.l.seruos.ff. fa.her. Exemplum ego ⁊ tu sumus heredes ⁊ facimus extimationem de hereditate tunc non facit venditionem.

5 ¶Utrū extimatio faciat transire periculū in accipientē vide.s̄.casus.§.vj.

Extrema vnctio. vide. j. vnctio extrema.

Fabule ociose vl' secularium negociorum nō debēt recitari in conuiuio clericorū aut religiosorū:vt in.c.conuiuia ⁊ in.c.pro reuerentia. xliiij.di.nec fabularum oblecta mēta excitantium mētem ad incentiua libidinum.c.ideo.xxxvij.di.

Facilitas venie incētiuū prebet deliquēdi.xxiij. q.iiij.est iniusta de vi.⁊ ho.cle.c.vt clericorum.vñ.Stephan⁹ papa dicit.Ecclesiastici vigoris ordo cōfunditur si autē temere illicita presumantur aut non concessa impugne tenentur proinde si negligēter ea que male vsurpantur omittimus excessus viam proculdubio alijs aperimus.

Facultas dicitur quādo sine difficultate pōt q̄s facere vtno.Inno.in.ca.in p̄sentia.⁊ in.c.romana de sen.excō.lib.vj.

Factū legitime retractari nō debet lz casus postea eueniat a quo nō potuit inchoari.de reg.iur. li.vj.Pa.in.c.discretionem.de eo qui co. consan.vxo. sue dicit veram regulam quando factum iam est perfectum puta matrimonium:lz superueniat affinitas non retractatur et.l.si a me fuit.ff. de iudi.cum alijs que videntur contraria intelliguntur qñ factum non erat perfectum sed solum inchoatum.quia tunc retractatur.

1 ¶Utrū sit.dicēdum factum qđ nō durat.Rñ.glo.in.c.ad nostram.de regula. ꝙ quando ex facto volumus iudicare animū.tunc est verū ꝙ non dicitur factuz.s.aio faciendi qđ non durat.⁊ ibi ponit multas concor.Adde tex.in.c.nā ⁊ ego.de verb.sig.cū cōcor.in glo.

¶Utrum factū illegitime censeat̄ fctm̄ Rñ.ꝙ nō.vt i.c.veniēs.de p̄sbi.nō bap. sicut inutile ⁊ nullū paria iudicātur.c. inter corporalia.de trāsla. prela.sic etiā dr̄ nō esse q̄ minus idone⁹ est vt in.l.j.ff. qđ cuiusq;.vni.facit tex.cū gl.j.c.fraternitatis.de fri.⁊ male.Unde bar.p.d.l.j. dicit ꝙ si ꝓcurator nō facit fidē de mādato.perinde est ac si nō cōparuisset et dñs tāq̄ cōtumax debet puniri.item excipere ⁊ nō probare idem est sicut non excipere.c.cū sup.de cōces.p̄.⁊ paria sūt quo ad iuris effectū nō eē.⁊ nō apparere.l.duo sunt ticij.ff.de te.tu.Itē nō fieri ⁊ tarde fieri vel eo m ō q̄ fieri non dz ar.c.auditis.de ꝓcu.ff.qui satisda.cog. l.quotiens ⁊ ibi glo. 2

¶Utrū pi⁹ sit fctō ꝯsentire q̄ ꝟbo.Rñ. ꝙ sic gl.est.in.c.i. causis.de ele.vide gl. in.c.dilecti filij.el.ij.đ ap.vbi plus fctis loquimur. Factū alienum promittens qūo teneat̄.vide.j. spōsalia.§.xiiij. Factū vbi ꝓmittitur venit quod interest in obligatione.ff si quis in ius vocan.non te.l.cum quis. ¶Falcidia vide infra legitimam. 3

Falsarius dr̄ quis diuersi mode: vt notat̄ i in memoriā.xix.dist.⁊.in ca.quisquis.xj. q.iij.⁊ de cri.fal.per to.

☞ De ꝯtētis in hoc.§.⁊ ꝙ falsari⁹ non debeat absolui accusatore non ꝓbāte nisi purget se.l.vbi.C.đ fal.qđ est verū ēt si ꝑ scr̄z.vt ꝑ pet.Cy.ang.⁊ do. ibi ⁊ an possit falsari⁹ eē testis ꝯtra falsariū no. Inno.ꝙ nō.in.c.j.de litiscōt.⁊ bal.i sua marga.in ꝟsi.cōfessio versi.ij.

¶Utrum sit falsarius qui absentium noia in instr̄o ponit vel qui sigillum furtiue surripit Rñ.ꝙ sic.vt no.i.c.q̄to.et c.ea de his que fiunt a prela.Item s̄m bal.in.l.presbyteri de epi.⁊ cleri.falsitas non solum committitur in dicendo falsum sed etiam in tacendo verum 1

UVA. BHSC. IyR_213

¶ Utrũ aperiẽs lr̃am alterius vt legat sit falsarius. Rñ. gl. in. c. cũ oliz. el. ij. de off. dele. tz ꝙ dz puniri tanq̃ falsari⁹ allegat. c. oliz de rescrip. ⁊ c. ad audiẽtiã. de crj. fal. Jnn. ꝟo tz ꝙ iste minus peccat ꝙ si falsificasset sigillum apponẽdo adulterinũ tñ falsari⁹ est ꝓpter qđ dicit Pe. đ. anc. ꝙ solũ debet puniri pena extraordinatoria. c. de cãis. de off. dele. ⁊ cõcurrũt cõiter doc. ⁊ c. allegata ꝑ gl. loquuntur de falsario. q̃ facit rasurã viciando lr̃az. vt in. d. c. olim. vl' a ponẽdo sigillũ adulterinũ vt. dc. ad audiẽtiam. Bar. dicit. ꝙ si aperit ostẽdendo aduersario mittentis: põt puniri vt falsarius. ar. bonũ i. l. j. §. is q̃. ff. ad. l. cor. de fal. ꝟ. is qui deposita instrumenta ostẽdit aduersario. Jncidit in crimen falsi. Quod no. cõtra notarios ⁊ aduocatos q̃ ostẽdũt iura patris aduersario. Si ꝟo aperit. sed nõ ostẽdit aduersario sic nõ punitur crimine falsi. ⁊ vr̃ tex. in. d. c. cũ oli. ⁊ ff. de cri. stelli. ꝑ totum. ⁊ ad. l. q̃ testm̃. ff. de fal. dic. ꝙ est speciale in eo q̃ aperuit testamentũ clausum vt puniat̃ pe. falsi. ex quo collige ꝙ peccat mortaliter aperiens lr̃as alterius vt legat nisi spem habeat in ratihabitione quod intelligo qñ aduertenter ⁊ studiose facit cũ veniat puniendus crimine stellionatus. Quod limito verũ nisi haberentur pro derelictis: puta eas proiecit vel laceranit ⁊ huiusmodi qꝛ si tales legit ꝓ aliquo bono fine licz alias curiositas
3 est non tñ mortalis de se.

¶ Utrũ lacerãs vl' cõburẽs vl' celãs scripturas publicas vl' priuatas q̃ ad aliũ spectãt ita ꝙ ãplius nõ appareãt sit falsarius. Rñ. ꝙ sic vt ẽ casus ⁊ ibi bar. i. l. paulus. ff. đ fal. vbi dicit tex. legis cor. pena oẽs teneri q̃ ẽt extra testamẽta cetera falsa signassent. sz ⁊ ceteros q̃ i rationib⁹ tabul'. lr̃is publicis aliaue quare sine assignatione falsum fecerint. vel vt verũ non appareat quid celerauerint surripuerint deleuerint subiecerit ⁊ resignauerint eadem pena affici solere dubium non est hic ibi gl. in. ꝟ. surripuerint. dicit sic vt nõ esset cõburẽdo. ⁊ sic pz quid dicẽdum de falsantibus libros mercatoꝝ cõburẽtibus vel occultantib⁹ vel al's scripturas. ⁊ vltra dictã penã tenẽtur ad restitutiõem totius interesse. tex. est in. l. q̃ tabulas. ff. de fur. đ q̃ vide. j. restitutio. j. in ꝟbo scripturas. 4

¶ Utrũ falsificãs monetã sit falsari⁹ et peccet mortal'r. Rñ. ꝙ sic ꝟz ho. Joã. an. pa. ⁊ Jo. đ imo. i. c. q̃to. de iureiu. ⁊ patz per tex. ibidẽ. vbi dicitur ꝙ seruans falsam monetã agit iniq̃. ergo fortius falsans. pz etiã ꝑ extraua. Jo. xxij. q̃ excõmunicat oẽs tales in regno frãcie ⁊ tenẽtur restituere omne dãnũ datum illi ꝑsone. cõmunicati vel ppl'o dãnificato. vt no. p̃fati doc. vbi. s̃. vel si nescitur specialis ꝑsona saltẽ pauperib⁹ ar. eorũ q̃ no. in. c. cũ tu. de vsuris. ⁊ in regula peccatũ. de re. iu lib. vj. ⁊ vide ho. in sum ti. de cẽsi. §. ex quib⁹. ꝟ. q̃d si moneta. idẽ dic ꝟm Sir. obdo. đ illo q̃ recipit falsã ignorãter quã postea sciens expẽdit pro bona. qđ limito in pecunia alicuius importãtie. secus i denario vsuali. sicut dico de furto. j. furto. §. xxxiiij. 5

¶ Quot modis falsatur moneta. Rñ. ꝙ trib⁹ modis ꝟm cõiter do. in. d. c. quãto. Primo in forma. s. qñ imponitur signũ illius q̃ eam cudi nõ facit vt in. l. falsi nominis. ⁊ in. l. qui nomie. ff. de fal. ⁊ in. d. c. q̃to. Secundo ex materia methalica s. quãdo fit de ere. vel de stagno. vel nõ de debita liga. vt in. l. paulus. ff. de solu. ꝟm bar. vel. cũ talis materia imiscet̃ vbi non debet. vt in l. quicunq̃ nũmos. et in. l. lege corne. ff. de fal. la. j. ¶ Tertio ex pondere. nam ista tria requiruntur de substantia monete. vt in. l. j. §. j. ff. de cõtrahen. empt. 6

¶ Sed quero qđ põdus debet habere Rñ. ꝟz gl. ⁊ do. i. d. l. j. ⁊ bar. i. l. ij §. j. ff. si cer. pe. ꝙ de iure tãtus debet esse valor comate ⁊ tm̃ põdus q̃tuz erat prius in materia nõ deductis expẽsis nec labore que de iure debent fieri de publico. Sed ꝟm Jnn. quẽ communiter sequunt̃ doc. ⁊ seruatur ex cõsuetudine tantum debet esse in pondere q̃tũ erat in materia deductz expẽsis ⁊ labore. qꝛ nemo

suis

UVA. BHSC. IyR_213

suis expensis tenetur eã facere.ff. q̃ ex ea ma.l.j.ꝛ.c.qui sentit de reg.iur.li.vj. Imo plus credit. Inn.ꝙ si princeps indiget poterit inde sentire aliqd̃ lucrũ ꝛ sic minuere a p̃dicto põdere. Sed Pa. in. d. c.quãto.de iureiu.limitat verũ:nisi spargatur extra regnũ: qꝛ cũ damno non subditorũ suorum non põt. quam credo verissimã.ꝛ credit.Inn.etiã ꝙ p̃nceps cũ consensu populi possit minuere hoc est ꝙ sit minoris põderis q̃ deberet:ꝛ tamen expendatur ac si esset iusti ponderis. Ratio qꝛ quilibet potest renũciare iuri suo.vij.q.j.q̃ ꝑiculosum ꝛ dicit sufficere cõsensum maioris ꝑtis magnatũ regni.qꝛ negocium regni reputatur negociũ vniuersitatis ar.i.l.ij. §.sancimus.C.d̃ iureiur. propter calũ. Sꝫ pa.vbi.s̃.dubitat de hoc. cum tractetur de preiudicio singulorum eorũ ar.eorũ q̃ no.in.c. cum omnes. de cõsti. ꝛc.C.q̃ sit lon. consue.in.Rubr. Et ego credo req̃ri ꝯsensuꝫ singuloꝝ nisi quãdo ex alia causa ꝓpter hoc alleuiarent̃ puta ab angarijs ꝛ hmõi per ea q̃ no. in dictis iuribus.Dicit tamen Inno.nõ sufficere cõsensum populi vt expendatur extra regnum.

7 ¶ Utrũ princeps fraudet monetã quãdo reprobat valentem ꝛ minus valẽtez acceptat vt de probata habeat bonum forũ ꝛ illã cõflari faciat ꝛ cudi.Rñ ho. vt recitat pa.s̃.ꝙ sic.facit text. in.l.elegãter.§.q̃ reprobos.ff.de pi.ac.

8 ¶ Utrum radentes vel tondentes sint falsarij vl̃ subtilius ex aqua. particulã auri vel argẽti tollendo ita ꝙ cognosci nõ potest.Uñ.ꝙ sic vt in gl.di.c.q̃to.et tenentur ad restitutionem damnificatis.vel si ipsos ignorãt pauperibus de necessitate cap.fi.de iniurijs.

9 ¶ Utrũ illi qui singulos denarios põderant ꝛ grauiores retinent ꝛ conflari faciũt sint falsarij.rñ.vt colligo ex hos. Jo.an.pe.de an.ꝛ imo.vbi.s̃. si illi q̃ cudũt pecuniã qꝛ aliq̃ denarij sunt quandoq̃ minus propterea dimittũt alios plus in põdere.qꝛ nõ possunt equaliter omnes sculpe tunc tales sunt falsarij ꝛ tenentur ad restitutionem cõmunitatis qꝛ corpus pecunie dãnificauerũt. si aũt omnes denarij sunt iusti ponderis: sed aliqui sunt amplioris ꝛ illos radũt: dũmodo remaneãt iusti ponderis seu conflant nõ credo falsarios licet male faciant ꝛ nullo mõ sit eis consulendũ. qd̃ si nolunt abstinere non credo eos fore extra statum salutis propter hoc.

¶ Quid de salario lr̃aruꝫ aplicarum vide.s̃.Excommunicatio.v.casu.iij. 10

¶ Utrum falsificans mẽsuras. ꝛ põdera teneatur.Rñ.ꝙ vltra mortale tenetur ad restitutionem totius damni dati.vt pꝫ ex.c.ij.de emp.ꝛ ven.ꝛ deberet. xxx.diebus in pane:ꝛ aqua penitere. vt ibi licet sit arbitraria hodie. Idem dic de vtẽte scienter falsis.Et falsans mensuras tenetur lege cor.de fal.ff. d̃ excõcri.l.annonam.circa fi. qui est pena publicationis omnium bonorum cum deportatione si liber est.si seruus vltimũ supplicium.vt.l.j.in fi. ff. de fal.Utens vero falsis potest puniri in duplum et relegari in insulaꝫ.vt.ff.de fal.l.pe. 11

¶ Utrũ instrumẽta cõfecta per falsum notariũ sint nulla.rñ.vt colligit pa.i.c. fraternitatis de here.ꝑ Inn. ibidẽ aut loquimur de instr̃is cõfectis post falsitatem commissam vel etiam ante tamẽ nudum damnatum sed tolleratum in officio ꝛ sic valent pretextu officij licet postea damnetur facit. l.barbarius. ff. de of.pre.Aut loquimur de instrumentis cõfectis post damnationem notarij.ꝛ sic non valent vt.l.si aliquid.C.de susce p̃po.ꝛ archa.facit tex.in.l. si quis ex argentarij.§.fi.ff.de eden. Bart. tamẽ in.l.j.ff.ad.l.iu. repe.limitat verum quãdo notarius fuit damnatus ꝓpter falsitatẽ commissam in officio tabellionatus ꝛ sic loquitur.di.l. si aliquid. secus si al's fuisset damnatus de falso cõmisso ex alia causa extra officiũ tabellionatus: sicut i quodã cõsilio ip̃e bar. cõsuluit pro quodam notario dãnato: qꝛ extraxerat duas chartas de libro cõmunitatis valebant eius instrumenta: lꝫ sit i famis effectus.Et hoc verũ dum 22

UVA. BHSC. IyR_213

aliud officiū nō habeat in se dignitatem vt qz est notarius principis.l.j.C. de mā. pin. vel salarium de publico: vt quia est notarius in bācho: quia tunc non valerent alias sic.

21 ¶Utrum instrumentum factum a notario nō damnato quod habet diuersa capla sit falsum si falsitatē habet i vno caplo. Rñ. Pau. vbi. ſ. q aut falsitas pnenit ex vicio notarij. z tūc aut pcernit substantialia instrumenti puta qz dictione aut die z tūc totū corruit. vt not. in.c.inter. de fi. instru. z in au. t. vt prepo. no. impera. circa prin. Aut cōcernit substātialia negocij: tūc distingue aut capla. sunt cōnexa: z tūc totum reprobat Aut nō sunt cōnexa sed separata: z sic solū illud caplm falsuz reprobatur. Et sic limitat bar. in. l. si ex falsis. C. ō trās. qui tenet q qñ venit ex vicio notarij to tum corrupit qō Jnno. etiā tenet. Si vero falsitas est circa extrinseca vt qz scripsit cōtrahentes esse consanguineos: vel aliquod aliud quod nō facit ad negocium lz hoc sit falsum nō reprobat propter hoc instrumētū: qz hoc non est vitium notarij. Et idem. dic in teste. Et idem voluit Jnnocē. in. d.c. fraternitas. vide glo. in. d. l. si ex falsis.

Fama est illese dignitatis fiat⁹ legibus z moribus cōpro bat⁹. l. cognitionē. ff. de testa. z extraor. co. z in gl. c. vestra. ō cocha. cle. et multi.

☞ De notatis in .ff. scilicet de fama et an sit sufficiens indiciū ad torturā not. Bar. z Alex. z communiter omnes in. l. de minori. ff. de tortura z in. l. fi. z in. l. j. ff. item cornelio. ff. de quest. nota omnino hyppo. de marsil. sing. suo. rcvij. incip. famam sola z qualiter probatur fama z per quos testes. no. Bar. in. l. zenodo tus. ibi in contrarium est veritas. C. ad mac. z Roma. et Alexā. in. l. j. ff. de no. ope. nun.

3 ¶Utrum fama sit defendenda. Rñ. Fm gl. in. c. senti. xj. q. iij. q aut sumus inter tales q parati sunt imitari. z sic peccat mortaliter qui eam nō defendit p posse. Et sic intellige. c. nō sunt audiēdi. ea. q. z. c. nolo. xij. q. j. z de cōse. d. i. ubem⁹. Aut sumus inter tales: qui solū parati sunt reprehendere non imitari. z sic sufficit nobis conscientia nostra et non tenemur defendere. z sic intellige capitu. quid obest homini cū. v. sequē. xj. q. iij.

¶Quod modis leditur fama. Et quo- 2
mō sit restituēda. vide supra detractio.

¶A quibus est abstinendum propter 3
famam conseruandā. vide. j. Scandalum. ff. iij.

¶Fama ppria est qñ tota ciuitas vel 4
vicina vl maior pars acclamat aliquid. Vel dic q est communis locutio ex veri similibus coniecturis surgēs, vt colligitur ex no. in. c. si duo. xxxv. q. vj. z in. ca. sup eo. de eo qui co. cōsan. vxo. sue. z in d. c. vestra. Unde pzio oportet q sit ex verisimilibus coniecturis: quia alias ppria nō est fama quo ad iuris effectū sed sunt vane voces populi de quo per Bar. in. l. de minore. ff. de tortura. ff. de q stio. per gl. z doc. in. c. inquisitionis. z in c. cū oporteat. de accu. z nō sunt audiendē vt in. c. ij. de dilectio. z tex. in. l. decurionū filij. C. de penis. l. diuo. marcho. C. ō ma. te. z. l. si quat⁹. ff. q z a qui. vnde dicit Pau. in. c. veniēs. el. j. de testi. q testis deponens de fama reddere rōnem seu cām sufficiētē sui testimonij.

¶Secūdo requirit q si saltē maior ps qz vt dicit pau. i. c. cū in tua. de spō. q dicta paucoz nō infamant. Et propterea differt fama a rumore qz rumor est qñ aliqua ps vicinie aliqd asserit sed fama qñ maior ps. vñ se hz i plus vt dicit gl. in. d. c. sup eo. Pro quo no. q nomie ptis fiet media ps. vt i. c. j. ff. j de dec. li. vj. z. i. l. nomē filiaz. ff. de ꝟb. sig. Sz qñ addit aliq tūc verificari q̄ts libet minima ptcula: qz dictio aliq restringit. attēdi. lz redrat maior ps ad famā facīdā tñ ad pbāndū sufficiūt duo testes vt no. gl. ij. q. j. ff. qñ. el. ij. z i. l. ij. ff. ō te. z no. Bar. in. d. ō. tortura. Et ptra pbationē fame admittit ꝟa pbatio. z si se cūda est clarioz effugiat effectus p̄me. Et ideo eo casu quo infamia sufficeret

UVA. BHSC. IyR_213

Et ideo eo casu quo infamia sufficeret ad torturā si ꝓbaret ꝑ aliā partē bona fama tolleret ꝑsumptio prima. ⁊ sic ꝓbat tex.in.d.c.cū in tua.⁊ qō no.Bar.in l.fi.C.de questio.

Familia q̄d ꝓprehēdat. Rñ. Arc.de pui.li.ii.vj. dicit q̄ triplex ē familia: q̄dā ꝓpria ⁊ religiosa vt religiosi.clerici ⁊ cōsimiles ⁊ tales gaudēt ꝑuilegio quēt⁹ vl̄ colle gij de sta.mo.recollectes.C.loca.l.milites.Aliter tenerēt duplicature. ꝓtra.c. cognouim⁹.cū si .xij.q.ij.⁊ de hac loq̄t c.cū olim.de arbi.est ⁊ alia.f.que nō ecclesiasticos tātū cōprehēdit ſz etiā laicos sicut sunt vxor filij nepotes ſm familiā q̄ in eo⁹ domo eo⁹ sumptib⁹ viuunt cōmue.de q̄ intelligit.ff.de publi.i.j.Familie.C.ad.l.cor.de fic.l.si forte.q̄ ponitur de.pr.di.j.⁊ de here.c.filij.li.vj.in fi.⁊ de testi.c.in literis.vbi de hoc.⁊ .xij. q.v.c.j. Et de tali intelligit q̄ dicit in d.c.licet.de quo vide.j.interdictum.vj. Familie.est ⁊ alia familia que nec est perpetua nec mercenaria.sicut clerici ⁊ religiosi ⁊ alij ecclesiastici dicuntur de familia ecclesie.de quibus.xvj.q.vj.de laps.est ⁊ alia de qua in.l.fi.C.de verb. sig. vbi nomen familia comprehendit parentes liberos omnes .i. ꝓpinquos ⁊ substantiam ⁊ liberos etiam ⁊ patronos.nec nō ⁊ seruos.⁊ hec significatio hz locum in fideicōmissis vt ibi pz.

¶ Ad propositum eorum que hic dicuntur ⁊ quid veniat appellatione familie.no.Bolo.in apostil.ad tex.in.l.j. Familie.in ver.tex. familie.ff.de publi.verum.S.commis.Bart.post glo.in c.cum ita.fin.ff.de leg.ij.⁊ in.l.is qui. de leg.iij.

¶ Ad q̄d tenet ꝓpa.Rñ.q̄ ad duo tenetur de ꝓcepto.f.ad administrationē necessarior. ad vitā.⁊ ad disciplinā tā verbo q̄ exēplo morum vt colligitur.j.ad thimo.v.⁊ ad ephe.iij.⁊ nota.in.Necessitas.xlviij.di.alr̄ est ꝑsōa mortalis de sui natura nisi excusēt aliqua circūstātia puta necessitas hūanitatis.di.vel nisi sit familia⁹ de quo in se.ij.Dicam.vel sit ita ea que non sunt necessaria ad salutē omissio correctionis. Et sic intelligit xxiij.q.iij.duo ista.⁊ q.v. non putes.

¶ Sz nunq̄d infirmanti teneatur subuenire qui ex mercede locauerat opas suas.Rñ.quo ad expēsas ſm Bar.i.l.si cū dotem.Ff.sui sūt.ff.so.ma.⁊ in.l.in rebus.ff.como.q̄ ad magnas expensas nō tenet qō iuncto vez rōne famulat⁹. Sec⁹ si tenet vt pauperi.quo ꝙ ad salarium Jo.an.d.Aur.Jo.de imo.⁊ pau. c.j.de cle.egro.⁊ cōmuniter do.tenēt q̄ nō qr casus cōtingēs in persona q̄ locauit operas liberat conductorē a prestatione mercedis.i.si vno.Ff.cū quidā. ⁊ qō ibi not.ff.loca.⁊ qō no.in l.in reb⁹. ff.como.⁊ in gl.i.fi.Ff.eidem inris.el.ij.ff. ad.l.Ro.de iac. hoc tñ limitat ꝑa.vbi S.quando salariū debetur solū rōne ꝓpone.secus si daretur rōne aliorū etiā vnde poterat⁹ qui hz famulos ⁊ iudices quibus hz soluere.licet ifirmet vel moriatur.tenet nihilominus heres ⁊ iō ipse potest pe'ere.⁊ debitores debēt ei soluere ter.est i.l.pecuniam in prin.ff. de condi.ob cām.facit qō no.in.l. diem functo.ff.de of.asse.Jun.vt tenere q̄ debeatur salarium in.c. propter sterilitatem.de loca.facit.c.j.de cle.non re.libz. vj.⁊ ibi.Se.per illum tex.dicit doctor vt famulo non debet subtrahi salariū propter infirmitatē alleget quod debetur in spe.de cle.nō re.Ff.posito⁹ ver. quid sit mercenarius.⁊ istud tenet Sali.in.d.li.C.loca.⁊ pulchre.Aug.i disputatione.Exorta guerra.facit.l.questū. ff.de re iudi.Et hoc procedit indubitāter vbi consuetudo sic est.quia tunc debetur.quia istud videtur actum qō est consuetum.l.quod si nolit.Ff. qui assidua.ff.de edi.edic. Sed vbi consuetudo nō est.tene quod nō debetur nisi vt dictum est ⁊ in casu speciali.vt.C.de aduo.di.iudicioū.l.post duos.vbi aduocato debetur salarium ex publico cōstitutum licet moriatur infra annū.secus esset de salario promisso a parte qr non debet nisi ꝓrata temporis scōm Bar. in.d.l.die functo.signāt in.l.cū habens

UVA. BHSC. IyR_213

§.stich⁹.ff.de sta.li.vbi qñ p seruũ nõ stat quin seruiat. nihilomin⁹ libertatẽ legatã ꝓpter hoc cõsequit̃ de quo dic vt.j.locatio.§.xv.vbi pulchre tãgit̃ hec materia.

5 ¶Utrũ cũ dñs nõ põt corrigere suã familiã vel aliquẽ ipoꝝ teneat̃ ipꝫ expellere.Rñ.ꝙ si nec ꝟba nec ꝟbera emendãt sꝫ subtractio necessarioꝝ seu expulsio corrigeret tenet̃ expellere.ar.eoruꝫ q̃ no.in.c.nõ omnis.v.q.v.si vero licentius peccaret expellẽdo faciat q̃tũ põt ⁊ licet ille non se corrigat excusatur vt patet in.c.q̃tũlibet.et.c.se.xlvij.distinc.

4 ¶Utrũ possit causa correctionis ꝟberare clericos vide.s̃. excommunicatio. v.casu.in.§.iiij.

5 ¶Utrũ paterfa. teneat̃ de furto familie vide.s̃.domin⁹.§.iiij.⁊.j. obligatio. §.pe.⁊ vlti.

6 ¶Utrũ familia epi gaudeat priuilegio fori.Rñ.pa.in.c.nullus.de foro comp. communiter tenetur ꝙ sic.

7 Utrum familia vel aliquis eoruꝫ teneatur reuelare delictũ dñi sui requisitus per obedientiam superioris.Rñ. ꝙ nõ si criminaliter vult procedere vt.iiij.q. iij.c.l.iulia.el.ij.Si aũt ciuiliter sic credo teneatur qꝛ nulla.l.repellitur vt no. glo.iij.q.v.c.j.quod credo verũ quãdo nullũ malũ sibi immineret ex hoc alias secus qꝛ non teneor cũ malo meo facere bonum proximi temporale.

8 ¶Utrũ dño familie qui fecit iurare familiam de veritate dicẽda sit parẽdũ. Rñ.ꝟm Durã.aut iste dñs est truculentus ⁊ probabiliter habetur ferus ⁊ sic nõ tenet̃ qꝛ illicitum fuit iuramentum. Si vero est mãsuet⁹ ⁊ ꝓbabiliter creditur ꝙ non procedet nisi rationabiliter tũc distingue ꝙ aut res puta asportate erãt ad custodiam suam deputate ⁊ sic sicut potest ꝓsequi asportãtẽ sic ⁊ dño reuelare.Si vero non erant deputate ad eius custodiam tunc si potest ꝓbare tenetur dicere veritatem si vero non debet reuelare nisi tali q̃ possit ꝓdesse ⁊ non obesse ⁊ si alio modo iurauit non fuit licitũ iuramentum nec obligatoriũ Idem dicit Hug.de testibus sinodalibus ꝙ nõ tenetur denunciare epo lꝫ iurauit nisi crimina que possunt probare xxiij.q.iiij.quisquis alias esset ꝓditio. ij.q.j.peccauerit.nisi hoc faciat secrete illi q̃ habet corrigere paternaliter.ar. xxij.q.v.hoc videtur.de hoc vide.s̃.denunciatio.§.x.

¶Utrũ obligatus ꝓcurare aliquã familiã vel fratres alicuius dom⁹ teneat̃ excrescẽte familia vel fratrib⁹ in numero.Rñ.ꝟm pau.ꝙ si familia vel fratres habeant numerũ determinatũ tũc non tenetur si aũt indeterminatum vt sunt fratres minores alicuius cõuẽt⁹ sic tenetur.facit.c.q̃to.de cẽsi.si tamẽ nimis grauaretur p iudicis officium sibi ꝓui debitur ⁊ sic patet ꝙ quo ad cõsciẽtiã non tenetur. 9

¶Quid si famulus cũ domino non cõueni tde salario.Rñ. ꝙ si famulus consueuit locare operas suas ⁊ dominus conducere operas ministrorum ꝙ tenetur domino soluere vsqꝫ ad summam que alios fuisset conducturus ar.l.si nõ sortem.§.libertus.ff.de condi.inde. no.arc.j.q.j.sunt nõnulli ꝙ si fuit cõductus sub mercede taxanda ad arbitriũ domini sic iudicio bõi viri taxabitur vt pꝫ:s̃.arbiter.§.x.quasi in fine. 10

Familiaris. quis dicat̃. Rñ.ꝟꝫ glo.iij. q.v.in summa ꝙ large dicunt̃ oẽs q̃ cohabitãt cũ aliq̃ vt in.c.i lr̃is de testi.⁊.c. insinuãte.de of.de gl.in.d.c.in literis dicit familiares appellantur consanguinei colonus ascripticius mercenarius filius in potestate libert⁹.seruus ⁊ omnes habitãtes in domo. Domestici vero sunt quibus ratione patrie potestatis vel dominice imperari potest vide gl.in.l.presenti.§.sane.C.de his qui ad ecclesias confug.quando enim dicitur familiares domestici intelliguntur omnes qui in expensis alicuius commẽsales continue existunt:etiam si aliquando abesse pro eius negotijs gerendis contingat vt no.in.c fi.de verbo.signi. libr.vj.

UVA. BHSC. IyR_213

Familiaris quis dicatur ⁊ i quo differat a domestico Bal.no.i.i.ij.C.de testi.spe.in ti.de testi.§.j.ver. item excipit q̄ est domesticus.

Familiaritas cū mulieribꝰ phibet ecclasticis.xxxij.di.interdixit.⁊duobus.c.se.xxxvij.di.quoniā dā.lxxxj.di.clericꝰ.xvij.q.ij.cognouimꝰ de cohabi.cle.⁊ mu.per totum vide.§.clericus.v.imo vt dicit.hic.i.c.hospitiolū tuū.xxvij.di. non potest digne cum deo habitare q̄ feminarum accessibus delectatur. Familiaritas nimia parit contemptuz de indeis ⁊.c.si indeos.

Fatū q̄ credit mortaliter peccat. xxvj.q.vij.nō obseruetis.

Fauere puersus idē ē ac si ipse faceret.xj.q.iij.q̄ cōsentit.§z.di.nemo.⁊.c.seq.xxij.q.iij.si q̄s.

Fauto? quis dicatur vide.j.he retic⁹.§.xxiij.

Femina non debet tonsurari etiā cā religiōis.c.vxoratus in.fi.de cōue.cōiu. Et intelligit nō solū de tonsura que dicitur clerica. sed etiam de rasura que fit per abscissionē capillorū vsq̄ ad aures facit.xxx.di. quecunq̄ mulier.⁊.xx.q.ij.c.j.⁊ cle.attēdentes de sta.regula.glo.tamē in.d. cle videtur tenere q̄ consuetudo cōtraria excusat.⁊.q̄.c.quecunq̄ mulier. intelligitur de illa que vult remanere in seculo nolens religioni deseruire sed mundialiter viuere⁊ placet peccat ergo mortaliter talis tonsurans se cum in.d.c. quecunq̄ mulier sit excōmunicāda qō etiam intellige nisi ex necessitate hoc faceret.

Femine appellatione quis veniat instituto an hermofroditas⁊Bal.q̄ non.in l.omnes populi.col.xj.C.de iust.⁊ iur. licet Ang.teneat contrarium ⁊ male inst.de ac.§.j.⁊ Alex.in.l.ij.in princ.ff. de verbo.obligatio.aut veniat appellatione virorum.Bald.not.q̄ non in .l. scripturas.ad fi.C.qui po.in pig.ha.⁊ Bar to.in.l.j.ff. de leg.

Quare femina citꝰ pubescit. Rñ. gl. in.l.ij.C.de his qui ve.eta.i pe. q̄ mala herba cito crescit ſz est alia rō quā reddit doc.i.c.literas de despō.ipu.ſ.quia sexus mulieris ē debilior⁊ citꝰ deficit ⁊ ideo citꝰ p̄ficit sicut in alijs videmꝰ.

Que sunt illa q̄ mulier.nō pōt exercere.Rñ.multa nō pōt̄ ꝑdicare nec docere publice.xxxij.di.mulier. nec ꝓfessiones audire nec alijs benedicere vt i.c.nouā. de pe.⁊re.Item nec tangere sacra vasa xxiij.di.sacratas nec.sacrates pallas cōtingere nec incēsum circa altaria deferre.vt i.d.c.sacratas. itē nec actū alicuiꝰ ordinis exercere vt i.d.c.nouā ⁊ in.c.tāta de ex.p̄.⁊ no.i.c.d.lecta.de ma.⁊ obe. item nec in dicis nec magistratus gerere tur officiū nisi in casibꝰ de q̄bꝰ in glos. xv.q.iij.§.j.nec postulare nec procurare nisi i ꝑpria cā ⁊ suoꝝ vt not.i.l.femine. ff.de re.iu.⁊.iij.q.vij.§.tria.xv.q.iij.§.j. Itē nec testis esse de q̄ dic vt.j. testis.§. v.nec personaliter posset trahi ad iudiciū causa ferēdi testimoniū aut alia q̄libet causa q̄ iure nō exprimit cōtra eius volūtatē ⁊ si est religiosa nō pōt etiā si vult trahi ad iudiciū ex quauis causa ꝑsonaliter.c.mulieres.de iu.li.vj. Item nec viri habitu vti sub pēa anathematis.xxx.di.si qua mulier.itēnec accusare nisi in certis casibꝰ de q̄bꝰ. xv.q.iij.§.j. in ter.⁊ gl.itē nō pōt se obligare seu ꝑ priā substātiam ꝑ debito viri nisi credi tū sit conuersam in suā vtilitatem. vt in aut vt nul.iu.§.⁊ illud no. Itē non debet incarcerari vel detrudi ꝓ aliquo debito vt ibidem.

Fenus est vsura ſz differt i hoc ab vsura q⁊ vsura est lucrū de capitali acceptū. fenus vero est lucrū de vsura vnde grascim⁹.est vsura suos cū q̄s tradit mihi nummos. Spe. lucri fenꝰ duplex vsura vocatur quod quidē fenus improbum exercētes sunt infames.l.improbum.C.ex qui.can.ifa. ir. De quo dic vt.j. Usura.quia cōmuniter vnuz ꝓ altera accipitur vt in. d. l.improbum.

Ferie dicūr q⁊ prestāt vacationē ab his que fiunt in foro iu

UVA. BHSC. IyR_213

diciali ⁊ operibus seruilib⁹ quarũ aliquae sunt ob reuerẽtiã dei ĩtroducte vt in.c.cõquestus.de ferijs ⁊.C.e.ti.l. dies festos. Alie sunt ob reuerẽtiã principis vel ciuitatis vt dies natiuitatis sue vel dies p̃ncipij de imperio.C. eo.ti.l. oẽs. alie sunt ad requiem laboris vt tẽpus messium et vindemiarum de quibus in d.c. conquestus.⁊.ff.eo.ti.l.j.

De multiplicibus ferijs Bal.no. in l.ij.§.ñ.C.de tempo.appel.⁊ quib⁹ possit per partes renunciari. no. Bal. in.l. a qui.de verb.sig.melius in.l.j. versi.secundo quero ibi ferijs renunciari.⁊ ibi Saly.in ver. querit gl.ibi ob necessitatem hominum.C.de fer.

1 ¶Utrum partes possint renunciare dictis ferijs.Rñ.ꝙ p̃mis ⁊ secũdis nõ terrijs sic.vt i.d.c.cõquestus.⁊.xv.q.iiij.in summa.

2 ¶Utrũ nullo modo possit q̃s compelli ad iudiciũ in p̃fatis ferijs.Rñ.ꝙ nõ nisi in casib⁹ de q̃b⁹.ff.eo.ti.l.j.⁊.de quo i c.vl.de iu.⁊ nisi necessitas vrgeat puta quia res.erat peritura vt exẽpla habes in.l.j.ij.⁊.iij.ff.eo.⁊.l.j.ff.de dã.infe. aut pietas puta causa debilium vel miserabilium p̃sonaꝝ.d.c.cõquestus qꝛ in operibus misericordie nõ est habẽda distinctio dierum ar. lxxvj.di.vtinam.de ꝯse. di.v.nunq̃.⁊ summa ratio est q̃ pro religione facit.ff. de relig. ⁊ sum.fu.l. sunt persone.

3 ¶Festũ seu ferie solẽnes q̃ in honorem dei sunt introducte ⁊ in quib⁹ abstinendũ est ab opib⁹ seruilibus que sunt Rñ. sunt infrascripta posita in.c. cõquest⁹. de ferijs Natiuitas dñi. S. Stephani. S.Jo.euangeliste sanctoꝝ innocẽtium S.Siluestri circũcisio domini.Epiphania domini. Septẽ dies dominice passionis resurrectio domini cũ.vij.diebus se.Pẽthecostes cũ duobus se. Natiuitas beati Jo baptiste sanctorũ.xij. apostoloꝝ.s.Laurẽtij purificatio marie vir. Annunciatio eius Assumptio eiusdẽ ⁊ Natiuitas ipsi⁹ dedicatio.s. Michaelis archãgeli festũ oim sanctoruz dies dominici. Oẽs alij dies quos ep̃i i suis diocesib⁹ cũ clero ⁊ populo duxerint celebrãdos.In.c. p̃nunciandũ.de conse. di.xiij.vbi p̃fate solẽnitates ponuntur. adduntur etiã tres dies rogationũ dedicatio cuiuscũq̃ oratorij festũ.s.Martini põtificis ⁊ cõfessoris. In.c. crucis. d.nostri de conse.di. iij. ponitur festum Inuentionis sancte crucis in cle. si dominum de reli.⁊ ve.san.ponitur festum corporis xp̃i.Adde s̃m Jo.an.quem sequitur.d.Anto.⁊ etiã Pa.in.d.c. cõquestus.cum nõ reprobet festa quatuor doctorum ecclesie sed in istis ⁊ omnibus alijs predictis standum est consuetudini s̃m Ho.⁊ Pa.in.d.c.conquestus. similiter de festo. S.Bartholomei quo ad diem.In quo fiat.c. Consilium de. ob ser.ieiu.vnde hodie dies passionis ⁊ septimana resurrectiõis ⁊ dedicationis oratorij ⁊ quatuor doctorum ⁊ euangelistaꝝ nõ seruant. Sz limita vt vz intelligamus ꝙ ꝯsuetudo deroget p̃fatis festiuitatib⁹ dummodo nõ sit dominicus dies vel eo maior sicut est festũ natiuitatis dñi resurrectiõis ascẽsiõis pẽthe. ⁊ ephiphanie vt in.c.licet.de ferijs dicit in gl.quam sequunt doc.vbi addit Jo. an. assumptionẽ v̄ginis gloriose ar.c. fi.de sen.ex.li.vj.quia non credo valere cõsuetudinẽ in ꝯtriũ cum videant.quasi iuris diuini vt patet in.d.c. licet.

¶Utrũ ꝯsuetudo possit alias a prefatis festiuitates ĩtroducere ita ꝙ de p̃cepto teneamur ad illa.Rñ.ꝙ sic sicut p̃t facere aliã legẽ ⁊ qñ fit.vide supra consuetudo.§.ij. 4

¶Utrũ ep̃s cũ clero solũ possit.indicere festũ.Rñ.ꝙ nõ.sz opz ꝙ faciat cũ populo vt.s̃.patet. 5

¶Festũ imaculate cõceptiõis gloriose v̄ginis matris dei Marie licet ecclesia romana antiquit⁹ non celebrauerit vt patet p Tho.in.iij.pte.q.xxvij.⁊ p. S. Bo.in.iij.di.iij.⁊ per glo.de cõse. di. iij. in.c.p̃nũciandum qꝛ eius puritas nondum erat reuelata tamẽ hodie de ipsa conceptione solẽne officium et festum cum largitione indulgentiaruz que in festo corporis christi sunt date illis qui 6

UVA. BHSC. IyR_213

intersunt diuinis ⁊ hoc ꝓpter multa mi
racula per q̄ manifestū est ꝙ sine pecca
to originali fuit ꝯcepta. Et ideo hodie
ad euitanda scādala precipit sub pena
excōicationis late sñie a qua nō possint
absolui nisi a romano pōtifice preterq̄
in mortis articulo oibus cuiuscūq̄ sta-
tus gradus ordinis ⁊ cōditionis fuerit
ne de cetero ausu temerario p̄sumāt in
sermōib⁹ ad populū seu alias q̄uolibet
affirmare ꝙ tenētes virginē esse preser
uatā a peccato originali i sua cōceptio-
ne polluat labe heresis vl' mortalis pec
cati vel festū eiusdē cōceptiōis celebrā
tes neq̄ tenere libros vl' legere aut ha
bere proverbis hoc cōtinentes similiq̄
pena etiā ligant qui ausi fuerint assere
re ꝙ cōtrariā opinionē tenētes. s. qd̄ sit
cōcepta i peccato originali incurrāt he
resim per mortale peccatum. hec haben
tur in extraua. Sixti quarti que incipit
graue nimis.

7 ¶ Quid de istis festis scti Antonij san
cti Nicolai sancte katherine ⁊ hmōi q̄
ex cōsuetudine celebrant ignorat tñ an
ex tali cōsuetudine sint itroducta q̄ ha
beat vim legis p̄ceptiue. Rñ. ꝙ nō cre-
do peccare mortaliter nō seruātes nisi
esset scādalū ratio qr nō introducta vt
de p̄cepto sed ex deuotione vbi autez
esset scādalū sic ibi est cōsuetudo obli-
gatoria ex quo tandiu est ꝙ est prescri-
pta ⁊ reputatur obligatoria.

8 ¶ Quando incipit dies festus vide. s.
dies. in prin.

9 ¶ A quibus est abstineñ. dieb⁹ festiuis
predictis. Rñ. ꝙ ab oi ope seruili nō so-
lū peccati sed ēt mechanicis vt agricul
tura vt d̄r i. c. lz. de ferijs. ¶ Pro cui⁹ in
telligentia est notañ. ſm Ric. in. iij. dist.
xxxvij. ar. iij. q. iiij. qd̄ opus seruile dicit
tripliciter aliqñ materialr solū sed for-
maliter liberuz vt verbi gratia scribere
nō ꝓpter tp̄ale lucrū sed ad edificatio-
nem animarū propter diuinum cultuz
⁊ hmōi ⁊ istud nō prohibet imo conce-
dit vt pz in. d. c. cōquest⁹. vbi causa pie-
tatis q̄ alias prohibent permittunt fa-
cit. l. diu⁹. ff. de ferijs. vbi ea q̄ faciūt ad
disciplinā militarē p̄nt agi diebus feria
tis. ¶ Scd̄o d̄r opus seruile formaliter
aūt solū materialiter aūt liberuz est vt
puta cū aduocatus cogitat de his q̄ die
crastina dz proponere propter lucrum
tp̄ale rusticus de aratione terre ⁊ ordi-
natione bonū ⁊ lz ab isto abstinere de-
beamus in dieb⁹ festis non tñ astringi-
mur de p̄cepto vnde nō peccat mortalr
talia faciēs nisi p hoc opus excludat il
la vocatio quā dz cultui diuino ex neces
sitate quā explicabo i se. q. q̄ fit. ¶ Ter
tio d̄r opus seruile materialiter ⁊ forma
liter seu finaliter de hoc est omne opus
corporale ordinatū sicut ad ꝓpriū ⁊ ꝓ
ximū finē ad bonū corporis tp̄ale seu
ad lucrū ⁊ istud est illud qd̄ prohibetur
de precepto dieb⁹ festiuis vnde semper
peccat mortaliter ipsum faciēs nisi ex-
cuset ꝓpter istoꝝ. iiij. vnū ſm F. de ma.
in tracta. de. x. preceptis. ¶ Primū ope-
ris modicitas seu paucitas que nō im-
pedit spūs libertatē. ¶ Scd̄z necessitas
operis q̄ nō possit p̄ueniri cōmode nec
differri vt decoctū ciboꝝ ꝓ illo die vel
necessitas coactionis quā faciūt dñi ali
ter eoꝝ bona prescriberēt. facit. c. lz. de
ferijs. ¶ Tertiū cordis pietas. vt in. c.
conq̄stus. de fer. vt. s. dictū est. ¶ Quar
tum publica vtilitas. vtpote ꝓ pace ⁊
concordia ꝓ ponte ⁊ hmōi q̄ etiā sunt
pia. quodlibet em̄ istoꝝ excusat ꝙ nō sit
mortale saltē laborare in dieb⁹ festiuis
Ex quibus patet quid tenendum sit de
multis questionibus que reducunt ad
infra scriptas questiones. xxiiij.

¶ Pria de mulierib⁹ que aliq̄ pūcta po 10
nūt vel scopāt domū vel de illo q̄ vēdit
vnā solā rē vel q̄ putat ramū facit coq̄
nā itinerat modicū ⁊ hmōi ꝙ nō peccāt
mortlr ꝓpter modicitatē opis. rō qr ſz
S. Bo. in. iij. dist. xxxvij. sup literā. ⁊ cōi-
ter theolo. rō ꝓhibitiōis operū ē vt va
cemus deo ⁊ qr ista modica nō ipediūt
vacationē p̄dictā lz aliqualr minuant
ideo nō est pctm̄ mortale talia facere nisi
si quis talibus per notabile tp̄s occu-
paretur vel vsq̄ ad vltimam defatiga-
tionē qd̄ quidē arbitrio boni viri relin-

UVA. BHSC. IyR_213

quēdū est vt attēdat sirō legis euacuat vel nō: sed solū minuat. faciūt ad hec q̄ no. in. c. intelligētia. de ver. sig.

11 ¶ Secūda de carnificibus qui p̄ notabile tēpus occupantur qr si faciūt propter necessitatē quaz nec preuenire pñt puta qr estas est vel sunt plura festa excusantur alias non.

12 ¶ Tertia de tabernarijs q̄ si faciūt propt̄ necessitatē excusant̄ secꝰ si ad ebrietatē ad ludum ⁊ huiusmodi ⁊ idem dic de hospitibus.

13 ¶ Quarta de his qui panē herbas fructus ⁊ huiusmodi vendunt qr si faciūt pro necessitate diei festi excusant̄ alias nō sicut q̄ vendunt multa q̄ sunt soluz ad gulositatē nisi essent modicitas detractionis sicut est in his qui vendunt candelas ⁊ canistria inzucherata ⁊ huiusmodi i quibꝰ nō opz facere p̄cia sed quilibet scit ꝙ tantū hz soluere ⁊ sic soluit ⁊ accipit pro quo soluit sine alio strepitu quia in modico distrahitur.

14 ¶ Quinta de medicis minutoribꝰ aromatarijs ⁊ huiusmodi de quo dic qđ lz quia medicinalia sunt necessaria.

15 ¶ Sexta de cursoribus et mulionibus qui sine necessitate magna differre non possunt ⁊ alijs viatoribus ⁊ cōductoribus rerum ⁊ dic ꝙ excusantur. Itineratio tamen non sic stricte prohibentur qr pōt quis etiam itinerando intendere deo ⁊ ideo nisi sit vsq; ad vltimam fatigationē nō credo sit prohibita vel cuz omissione diuinorum.

16 ¶ Septima de ferratoribꝰ equoꝝ dic ꝙ excusant̄ qr sicut illi necesse habet ambulare sic istis lz principaliter ꝓpter necessitatem eorū quibus seruiunt q̄uis lucrum habeant.

17 ¶ Octaua de faciētibus vitros similiter de tinctoribus et corporibꝰ laterum qui dicunt fornasarij ⁊ huiusmodi qui sine magno dāno desistere non possunt dic quod licet.

18 ¶ Nona de molēdinis siue cū iumētis siue ad aquā vel ad vētū dic ꝙ si faciūt propter necessitatē illoꝝ quibꝰ iseruiūt excusant̄ q̄uis etiā posset dici ꝙ molēdina ad aquā ⁊ vētū nō sint ꝓhibita laborare cū ex modico ope hoīs exerceri possit non vident̄ euacuare rationē huius precepti meliꝰ tñ est abstinere ⁊ securius nisi necessitas requirat.

¶ Decima de rusticis q̄ compelluntur a dñis laborare dic qđ si iusto metu faciunt est necessitas q̄ excusat alias non. Idē dic de famlis filijssa. vxore ⁊ hmōi. 19

¶ Undecima de conducētibus laboratores in festis ⁊ exigūt debita a suis debitoribus. Dic qđ si alijs diebus nō inueniūt excusant̄ dummodo diuina non dimittant. 20

¶ Duodecima de euntibꝰ ad mercata vel nundinas dic ꝙ si auditis diuinis ꝓpter necessitatē faciūt puta qr nō alio loco vel tp̄e talia possent vēdere vl' emere ꝓ bono cōitatis aut vt ex lucro ꝓuideāt sibi ⁊ sue familie vel vt dēt pauperibꝰ ꝟm Pe. de pa. in. iiij. ex quo prelati sciūt ⁊ tollerāt excusant̄ a mortali nisi forte a prelatis locoꝝ esset iterdicta intelligo verū in festis minoribꝰ dñica qr talis tolerātia prelatoꝝ videt̄ derogare illi festo. secꝰ in maioribꝰ qr nō credo liceat nisi pro necessitate vel pietate solū q̄uis p̄lati nō interdicāt qr tūc locū hz illud multa p̄ patiētiā tollerant̄ ⁊c. Fide ma. in tractatu. x. p̄ceptoꝝ tz ꝙ solū est pctm̄ mortale. Primo si dimittat missam. Secūdo si ep̄s precepit ne fiāt. Addo ⁊ tertiū qñ solū fit ex lucri cupiditate. c. j. de ferijs. 21

¶ Tertiadecima de bellatoribꝰ dic ꝙ propter necessitatez licet. 22

¶ Quarta decima de habentibus segetes vel fenū in agro propter inūdantiā aquarū ⁊ hmōi dic qđ licet colligere. 23

¶ Quintadecia de hñte domū q̄ ruinā minat̄ dic ꝙ ꝓp̄ necessitatē reparare lz. 24

¶ Sextadecima de doct. q̄ vt expediat illū q̄ de lōge venit facit ꝯsiliū dic ꝙ lz. 25

¶ Decimaseptima de venatoribꝰ. Rñ. ꝙ non licet qr si nō licet in quadragesima et diebus ieiunioꝝ ꝟm gl. in. c. q̄ venatoribus. lxxxv. dist. q̄tominus in die festo nō credo tñ peccēt mortaliter qui diebꝰ festiuis ipsis intēdūt nisi id faciūt 26

UVA. BHSC. IyR_213

causa lucri principaliter vel dimissis diuinis.

27 ¶Decimaoctaua de citharistis z aliis senatorib⁹. Rñ. si ad laudē dei z sanctorum pulsant vel propter recreationem alicuius z hmōi pia vel necessaria excusantur si principaliter ꝓpter hoc faciūt licet secūdario propter lucrū fecus si ꝓpter causam nō piam vel necessariā vel propter lucrū principaliter qz nō excusant nisi sicut alij ex quatuor p̄dictis.

28 ¶Decimanona de laboratibus agros pauperū vel reficiētib⁹ domos eoꝝ vel laboratib⁹ circa edificationē ecclesiaꝝ aut monasteriorꝝ z hmōi dic z si fiat ꝓpter pietatē z deū nō propter carnalem amorē vel spē remunerationis future qz opera pietatis z misericordie nō debēt cessare diebus festiuis. d.c. conquestus.

29 ¶Vigesimo de studēt.bus dic q si studiū fit principaliter ad illuminationē ꝓprij intellectus z alioꝝ licet ꝑin veniat lucrū nō erit petm vt z⁹ pa.in.c.j.de fe. ar.c.cū ex eo.de elec.li.vj.qz studiū tale est ꝓpter publicaz vtilitatē maxime in theologia z iure canonico studere autē principaliter propter lucrum non licet.

30 ¶Vigesima prima de scolarib⁹ legentibus in diebus festiuis potⁿ vt doceant ꝯ docēt z assuefaciat se. dic q z⁹ scōm pa.vbi.ꝫ. dūmodo principaliter nō faciant propter lucrū sed si in cōsequētiā nō nocet ar.l.j.ff.ō aut.tu.z i.l. rogasti. ff.si.quis per.pe.z in.c.q̄d ꝓderit.lxj.dist.

31 ¶Vigesima secūda de scriptiōib⁹. Rñ. qō scolarib⁹ lectiōes seu recollectas notare scribere.vel sermones aut legendo libros corrigere nō est illicitū dūmodo nō nimis intendāt hmōi sicut de quinterno ad quinternū scribūt vel non faciāt causa lucri habēdi z de pictoribus q̄ dieb⁹ festiuis vt ad discāt fiāt in ecclesijs ad designandū scribere tñ spūalia z ꝓpter spūalem causam nō est illicitū etiā in ꝯtitate.d.c. conquestus.

32 ¶Vigesimatertia de laboratibus circa pōtes reficiēdos viam optandā portus reparādos dic q z⁹ dūmō nō ꝓpter lucrū pricipaliter qz publica vtilitas sub nomine pietatis comprehenditur.

¶Vigesima quarta de facientibus ser 33
ta z alias vanitates dic q nō licet eo q̄ nulla publica vtilitas inest.

¶Sed si q̄ras ꝓ ꝯta necessitate predi- 34
cta liceant. Rñ. q z⁹ quidā in.c.lz. de feriis. dixerunt licere ꝓ necessitate vite subsidiande solū tñ hoc nō credo verū cū ꝓpter.c.lz. qō loquit de alijs⁹ q̄ nō sunt necessaria ad vitam qz sine ipsis viuere possum⁹ sit cōtra eos. z ꝓ in Mat. xij. c. nūs vestrū bos vel asin⁹ cadat in foueā nō extrahet illū ꝛc. ꝓptera dōs sm Tho. scōa scōe. q nō solū ꝓ necessitate ꝓpulsionis q̄ ptinet ad cōseruandū ꝓpriā suā vitā alioꝝ z rerū sed etiā ad qō cū q̄ dāno vitandū z satis confirmat hoc dictū per.l.j.ff.z.lij.ff. de feriis et meli⁹. xv.q.iiij. in summa z qō no.in.d.c. conquestus. Itē etiā necessitas excusat qua laborat pro acquirendo aliqua vtili qō alio tpe nullo modo haberi posset sicut patet in.d.c. licet. vbi piscari allectia cōceditur qz alio tpe non possent haberi. Et idē de quocūq; simili. Ratio est quia nō est tā arcta obseruatio dūce quo ad opera sicut fuit sabbati z lz ille q̄ laborat habeat lucrū tñ si principaliter fuit ꝓpter necessitatē illoꝝ ꝓ dē laborat excusat sicut si illi laborarent excusarent.

¶No. tñ q ad hoc vt necessitas vl pie 35
tas excusent ꝑfatos oēs oportet q nō dimittant diuina illa qb⁹ necessario est insistēdū die⁹ festiuus nisi forte eēt tanta necessitas q̄ arbitrio boni viri excusarent. Item secūdo qñ inest necessitas pro acquirēdo aliquo vtili requirit dispensatio si pōt haberi cōmode z ab epo si pōt vel a ꝓprio sacerdote si epm cōmode adire nō pōt. Itē tertio q si proueniat aliqō lucꝝ ex p̄dictis lz principaliter fiat propter necessitatē alioꝝ q̄ faciat aliqs eleemosynas in recōpēsationē hoc not. in.d.c. lz ꝙuis nō credā istū secundum esse necessariū securum tamen est.

¶Utꝝ op⁹ mortalis peti sit ꝫ sūd ꝑce 36
ptū sabbata sanctifices. Rñ. sm Nic. de lira sup exo. xx. q sic cū sit op⁹ totaliter seruile vñ erūt duo pcta mortalia sc⁹ qz

UVA. BHSC. IyR_213

fornicat⁹ est ꝛ qz opus seruile fecit in festis ꝛ hoc verū ꝑm alex.in.iij.par.super tra.de iſto ꝓcepto rone reatus sed rone actus nō erit niſi vnū ſolū ꝛ ſic erit circunſtantia eadē ſub ſpeciali ꝓhibitione ꝛ ideo neceſſario confitēda.pctm aūt venialē nō rūpit festū ꝑm.S. Tho.vbi ſ.ar.iij.

37 ¶ Utrū citatio facta ad diē feriatā tenet.Rn.gl.i.c.vi.xv.q.iiij.q si citat vt rn̄ deat die feriato eſt nulla ipſo ꝛe.ff.de feriis.l.j.ꝛ ſic cū liqat ꝙ eſt nulla nō teneꝫ cōparere ſecꝰ ſi eēt dubiū an teneat citatio vel ne.qz dz ire ad allegādū priuilegiū ferie.iij.q.ij.ſi epa.ꝛ ibi gl.ſi aūt citet nō ad rndēdū ſz vt cōpareat die feriato bñ z citatio.vt.ff.de ad.l.mi.ſ.ix.

58 ¶ Utrū cauſa agitata in die feriato teneat.Rn.qō nō.etiā ſi de cōſenſu partiū proceſſerit intelligo de feriis ob reuerētiā dei.ſtatutis ꝓpterea ois ꝓceſſus iudicialis dz ceſſare de ꝓcepto vt in c.j.de feꝛ.niſi neceſſitas vel pietas aliō reꝛat vt not.xv.q.iiij.in ſumma.et in d.c.conqueſtus.

59 ¶ Utrū actus q̄ pertinēt ad voluntariā iuriſdictionē vt emācipare ℣ctus inire inſtitiā facere ſcribere inſtrā cōſtitere et hmōi valeāt i diebꝰ ꝑdictis.Rn.pa.i.d.c.conq̄ſtus.qō ſic vt videt exꝑſſum in.l. actꝰ.C.de feriis.lz peccēt mortaliter facientes nili excuſent ꝓpter aliquod de quatuor de quibus.ſ.dictum eſt.ſ.ix.

40 ¶ Quibus eſt inſiſtendū in ꝓfatis ſe ſtiuitatibus.Rn.dicit tex.in.c.ieiunia.de cōſe.di.iij. die aūt ōnica nihil aliud agē dū eſt niſi deo vacandū nulla opatio in die illa ſancta agat niſi tm̄ hymnis et pſalmis ꝛ canticis ſpiritualibꝰ dies illa tranſigat hoc ibi.Et licet talibus ſit inſiſtendum tm̄ non de ꝓcepto niſi v.

41 ¶ Primuz vt conteraꝫ vel ſaltē attenꝛat de peccato mortali cōmiſſo in quo iterū eſt ꝛ hoc ꝓbatur quia de ꝓcepto tenemur vacare deo i aliqua hora die feſtiui ꝑm oēs.ſed hoc facere nō pōt q̄ eſt in mortali niſi de eo conteratur vel attenꝛatur ꝓpterea dicit leui.xxiij.ſabbatū requietionis eſt affligetiſq; alias veſtras et iterū aīa q̄ non fuerit afflicta die hac peribit ꝙ hoc ſit de ꝓcepto in eo q̄ ſe eē in pctō mortali recognoſcit hēo ꝑ indubitato p ea q̄ dixi.ſ.cōtritio.ſ.v.iz de eo q̄ nō aduertit nec recogitat ē magis dubiū ſed credo potius eū teneri ſaltē generaliter in aliqua hora dolere ꝛ eē male contētū de pctis oibus ſaltē i genere aliter non video q̄o excuſeꝫ a mortali ꝓpterea in miſſa ꝑmittitur cōfeſſio vt ſit admonitio ad hoc faciūt:q dicā.j.Mora.ſ.j.ꝛ obligatio.ſ.viij.

¶ Scōm vt audiat miſſam integram de 42
conſe.diſt.j.oēs fideles ꝛ.c.miſſas.dicit tn̄ Ric.in quolibet.j.q.xix.qō ſi ex vero contēptu omittaꝫ vl̄ interpretatiuo eſt mortale.Et vocat contēptū interpretatiuum q̄n̄ ſine aliqua legitima cā ad nō audiendum miſſam in feſtis aſſuefacit. Voco ego legitimā cauſaz corporalē in firmitatem habere pueros tenellos vel infirmos conſuetudinē patrie q̄ habet vt mortuo aliquo nō egrediaꝫ per tp̄s ſili ne puelle nobiles ducāt ad miſſam dūmodo nō ducaꝫ choꝛeas ꝛ ſpectacula alias non excuſaꝫ caſtellani et ſiles vel timoꝛ inimicoꝝ vel aliqđ aliud qō ꝑm rectū iudiciū legitima excuſatio de beat appellari ſi antē omittit ex aliqua paſſione animi vel pigritie vel non cauſa rationabili ſi tñ ad hoc nō eſt aſſuet⁹ eſt venialē pctm̄ ſi vero ex legitia cauſa erit nullū pctm̄. Et ꝙ dico ō tota die de parte notabili ſecꝰ de modico puta introitu ꝛ hmōi qz ter.vult vt totā vſq; ad bñdictionē incluſiue audiat in.d.c.miſſas itē dicit Arch.in.d.c.oēs fideles.ꝑm hug.q̄ iſtud ꝑceptū nō remouet quin cauſa neceſſitatis vel honeſtatis ſeu ex cauſa imꝑ inſta nō poſſit ante finē miſſe ſedꝫ diſcedere ſine hac pena qō limitanda niſi ducat in cōſuetudinē. Idē dic ſi non audit ſacerdotē eā dicentē ꝙ excuſaꝫ q̄n̄ cōmode audire nō poſſunt dūmodo exiſtāt ibi preſentialr. Idem dic ꝙ excuſaꝫ ſeculares q̄ neſciūt diſcernere inter miſſam de officio vel votiuam ſi audiunt votiuā in die feſto ſed non ſacerdotes publice eas dicentes ꝛ etiam ſes

UVA. BHSC. IyR_213

mlares qui hoc scitis discernere nisi audiat illā de officio de q̄ habes .j. missa. .S.xxxiij. Si aūt audit in parochia vel alibi an sufficiat vide.j. missa.S. iij.

43 ¶ Tertiū est vt in oīone ꝓfitat. Nā cū oēs sit de ꝑcepto vt .j. Oratio. vī q̄ dies festus sit tēpus determinatuz z hoc est indubitatū q̄ hō tenet in aliqua hora orare vñ si stat ad missam illud sufficit nisi volūtarie alijs intendat quia tunc nō sufficeret cū sit vacandū deo in aliqua hora saltē de necessitate ꝑm oēs.

44 ¶ Quartū est vt audiat ꝑdicationē si qui ꝑdicet qō verū intelligo. de illis q̄ nescunt necessaria ad salutē z ꝑm distinctionē quā supra posuit de missa. .S. xliij. alios aūt nō credo teneri nisi rōne scādali. Et.c. sacerdotes. ō ꝑse. di.j. intelligo ō eo q̄ egredit ex ꝑcēptu vl cā scādalo alios q̄ tunc peccat mortal'r z venit excōmunicandus vt ibi dicit alias non.

45 ¶ Sz q̄ro qō magis est ꝑligēdū in festo an auditio misse an ꝑdicationis cū vtrūq; nō pōt audiri. Rn. q̄ auditio ꝑdicationis q̄ ratio legis in hoc magis militat vt pz intuēti ura de ꝓsecratiōe dist.j.in.c. oēs fideles z.c. sacerdote z.c. eōs nullū. q̄ magis rōne audiendi scripturas sctās z ꝙbū dei ꝓcipiūt missam audiri. q̄z alia rōne facit ad hoc.j. q.j.c. interrogo vos.

46 ¶ Vtrū audiēs missaz dicēdo suas orationes satisfaciat. Rn. q̄ nō. lz nō credā q̄ peccet mortal'r qñ ex deuotione facit lz melꝰ esset omittere nisi qñ sacerdos dicit secretas. aduerte tamē q̄ nō ercusarē a mortali illum q̄ diceret aliqua ad que tenet puta off ciū qñ ꝺz missa z est de ꝑcepto vt audiat. arg.c.ex literis de proba. cū ibi no. in.ver. vices duoz̄ secus si missa esset de cōsilio audienda.

47 ¶ Quintū ad qō tenentur oēs ꝑm aliquos in diebꝰ festiuis est oblatio quā quilibet tenet facere in predictis festis de quo dic vt .j. oblatio. .S.j.

48 ¶ Sunt z alie ferie q̄ canonice dicūtur .j.iiij.z vj. de quibꝰ in.c. de illis. vj. q. iij. in quibꝰ carnes nō debemꝰ comedere lz hodie cōsilium est ꝑm Hosti. z Jno. nisi. vj. feria. vt in.c. ieiunia. de cōse. di.iij. z addit dies sabbati de quo in.c. j. sabbato de conse. di.iij. z dist. v. in.c. qz dies. dicit in sabbato debet a carnibus abstinere qui ꝑticeps religionis ꝓpriane desiderat esse nisi festū. s. natiuitatis vel infirmitas impediat hec ibi. Sz hoc est ꝑcepti vbi cōsuetudo est vt in.c. consilium. de observa. te. Vbi autem consuetudo nō est q̄ nō comedātur carnes in sabbato. consiliū est scām glo. in. d.c. qz dies. de conse. distin. v.

¶ Sed si natiuitas dñi veniat in. vj. feria vel sabbato nūqd carnibꝰ vti possimus. Rn. q̄ si nisi q̄s se vota vl regulari obseruanzia astrinxit ad nō comedendum vt in.c. fi. de obseruan. iem. 49

Feudū ē beneficium q̄ ex beniuolētia concedit alicui ita q̄ proprietas rei immobilis beneficiare penes dantem remaneat. Usufructus autem illius rei ita ad recipientē trāseat vt ad eum heredesq; suos masculos z feminas si de hoc nominatim est dictum in perpetuum pertineat ad hoc vt ille siue sui heredes fideliter domino seruiant siue illud seruitium sit nominatim expressum quale debeat eē siue non tex. est in.c.j. .S. fi. sub Rubri. in qui. cau. feu. amit. in lib. de consue. feu. Unde no. q̄ feudū natur vt ex eo ꝑstat seruitium reale non est propte feudum sed ꝛctus innominatus ꝑm Cy. in auc. igressi. C. de sa. sanc. ec. z exꝑplicat bal. in ꝑato. li. in Rubrica de pace constan. in. ver. libellozū. vbi dicit q̄ in quibusdam partibꝰ lombardie ꝓ feudis ecclesie soluitur par caponuz vel spatule porci z hymōi ꝑm cū equiparat emphiteosi. Similiter si cēt emptū nō habet naturā feudi ꝑm bal. vbi. .S. de fen. da. c.j. z in.l. qui se. C. vnde li. Sz qñ ponit onus personale vt ire ad partē ꝓuinz Regis vel exercitū vel caualcatā z huiusmodi tunc propte est feudū z regulatur lege feudorum.

¶ De noticia de q̄ i hoc. .S. z q̄ requirat ꝛtuoz. f. naturā aptitudinē actū z ꝓprietatē no. Bal. i. l. ꝛtiēs. C. ō suis z legi-

UVA. BHSC. IyR_213

ꝛ est de gratia ideo faciliter reuocatur: vt ꝑ Bal. in p̄lu. feu. ꝛ Alex. in. l. si mihi ꝛ titio. ff. de verbo. obli.

1 ¶ Quotuplex est feudū. Rñ. bal. in ꝓlogo p̄fati li. sup̄ prin. ꝙ multiplex. Aliud regale. Aliud nō regale. Itē aliud simplex. aliud cōditionatū. i. nō sub conditione datñ sed sub qualificatione: vt cū concedit feudū habitationis. Itē aliud antiquū seu paternū. s. qđ fuit illiꝰ qui fuit cōis parēs agnationis. Aliud nouum. Itē aliđ p̄rnū cuiꝰ natura aspicit tm̄ masculos descēdētes vsq̄ ad quartū gradū ꝛ nō pl⁹ sz si addit ꝛ antiquū extēdit vltra vt no. bal. đ suc. feu §. hoc quoq̄ in fi. Aliđ maternū: cuiꝰ natura aspicit prio masculos. deinde feminas. Item aliud habēs ꝓpriā naturā feudi. Aliud impropriam. Itē aliud reale qđ transit ad heredē. Aliud ꝑsonale qđ solū ad vitā alicuius cōcedit. Item aliud ligium vbi iurat fidelitas ꝯ oēm hoiem Aliđ nō ligiū in quo prior dñs excipit. Itē aliud francum. s. a seruitijs ꝛ operibus exhibēdis. Aliud non francū. Itez aliud annale ꝛ est feudū guardie st Castaldi ꝛ pro mercede alicuiꝰ rei. castaldus est is cui fes dñi gubernanda mādatur. vt in. l. iubemus. C. de sa. san. ecc. Aliud non annale. Itez aliud nobile ꝙ nobilitat possessorem Aliud burgēse. s. qđ nō nobilitat. Item aliud ecclesiasticū. ꝛ hoc triplex. ¶ Primū quod datur ecclesie. ¶ Scđm qđ recipitur ab eadē. ¶ Tertium qđ datur vel recipitur a clerico Aliud sacramentale. Et qñ quis inuestitur de ducatu dicitur dux. de comitatu comes. de marchionatu marchio. qui autem est a principe inuestitus vel a ꝑtāte: de aliqua plebe dicitur capitaneus. Qui autez a capitaneis antiquo iure đr valuasor. Qui autem a maioribus valuasoribus sunt inuestiti dicuntur valuasini. s. minores valuasores hec dicit bal. in. ca. quis dicatur dux: marchio in princ. in. lib. de consue. feu.

2 ¶ Quis pōt feudū dare. Rñ. bal. de his qui feu. da. pos. §. abbatissa. ꝙ quilibet tam masculꝰ quā femina tā nobilis q̄ rusticꝰ: dūmodo habeat legitimā suoꝝ bonorum administrationez. vt in. c. j. §. noui per quos fi. inue. Host. tz ꝙ etiam pōt minor. xiiij. an. si feudum sit vetus si vero sit nouum oportet ꝙ sit pubes ꝛ iurauerit non contrauenire.

¶ Utrū p̄latꝰ possit rē eccl̄ie ifeudare si sine alia solēnitate vel licētia. Rñ. ꝙ sic antiquū. q̄uis sit reuersum ad eccl̄iam etiā nō obstāte iuramēto qđ faciūt p̄lati de nō alienādo cum modificatiōe tñ de qua. s. emphiteosis. §. xxj. đ nouo autem non potest. vt in. c. fi. de feu. 3

¶ Quis pōt inuestiri. Rñ. s̄m ho. ꝙ q̄libet etiā seruus. dūmodo sciente domino faciat. Et tam ꝑ se quā per procuratorem potest quilibet inuestiri. 4

¶ Quot modis req̄rit feudū. Rñ. ho. ꝙ quatuor modis. ¶ Prio per inuestiturā dādo sibi possessionē corꝑalē. ¶ Secundo per aliqđ eq̄ualens inuestiture sicut cū dñs dicit. vade in possessionez talis fundi ꝛ tene ꝓ feudo. ¶ Tertio ꝑ p̄scriptionē. vt si. xxx. annis tenuit feudum ꝛ dño seruiuit: licet inuestitus nō fuerit. 5

¶ Quarto per successionem.

¶ Quis succedet i feudo. Rñ. bal. đ. his q̄ feu. da. pos. §. ꝛ qꝛ ꝙ hec rapit tale capl̄m. Fideli absq̄ liberis ex se descēdentibus ꝛ in feudū succedētibꝰ si q̄dē feudū fuit cōis parētes fratres defuncti cū filijs p̄mortuoꝝ fratrū i stirpē succedāt his v̄o nō extātibꝰ ad agnatos ꝓximiores id volumus ꝑtinere ꝛ si q̄dē in pari gradu sūt ꝑiter admittūt. si v̄o ex vno ē vnꝰ: ꝛ ex alio pl̄es nō i stirpē sz i capita succedere debere ordinamus hic ibi. 6

¶ Utrū femina succedat. Rñ. bal. in. d. §. ꝛ quia dicit gl. hic ꝙ non nisi in tribꝰ casibus. ¶ Primo quādo nominata est inuestitura. ¶ Secundo quando feudū redimit a dño. ¶ Tertio quando dominus ei dedit ꝓpter seruitium patris in q̄bus casibꝰ ab aliquo ex parētibꝰ non est iquietāda. vt in. c. si q̄s sine filio masculo quēad. feu. ad fi. ꝑ. ¶ Adde quartū si feudū sit datū ad nullū seruitiū: qꝛ nō extantibus masculis succedet femina v̄z bald. in. d. §. ꝛ. qꝛ. ¶ Quintum qñ 7

UVA. BHSC. IyR_213

feudū erat quesitū iure emptionis ſm Odo.in.ſum.ſua poti⁹ ex natura cōtractus q̄ feudi.

8 Utrū ꝛceſſo feudo titio p ſe ꝛ deſcē dēt⁹ filijs maſculis ꝛ feminis filiab⁹ filia ſimul cū maſculo ſuꝑſtite admittā tur. Rñ. bald. in Rubr. cꝑm vel ab. aut fen. da. nō poſ. H. cū etiā q̄ nō ſʒ maſcul⁹ ſolū: q̄ natura feudi ē vt ꝑferat maſculus. Et ſi poſtea filius decedit ſine filio nō admitteret femina ſoror premortui fratris q̄ ſemel exclusa fuit p maſculū. ꝛ nō reuertit ad dñm. Q̄d verū eſt i feudo ſimplici ꝛ recto. Sec⁹ in feudo cōceſſo ad certū ſeruitium q̄d femina poſſet explicare p ſe vel p aliū q̄ tunc admitteꝛ cū maſculo ſimul. ff. de vſufr. accre. l. ſi ds titio. ꝛ l. ſi mulier. ſm Ja. de bel. q̄ dicit q̄ fuit in facto in regno apulie. Ex q̄ infert Bal. q̄ ſtatutū excludēs feminā extāte maſculo ſemel excluſam non ampli⁹ ſuccedere niſi vt fratri hʒ ſuccedere. nō vt patri mortuo ſine maſculo.

9 Utrū cleric⁹ ſuccedat i feudo. Rñ. vt colligo ex diuerſitate opi. p cōcordia q̄ aut feudū erat ſibi apertū ꝛ tunc ſi pro moueat, ad ſacros ordines ſic renūcia re vī: q̄ tr̄ā ſit ad ſtatū incōpatibilē facit. c. ō mīta. de ꝓbē. ꝛ cle. gra ō reſcrip. Nec poterit iſto caſu ſeruire p ſubſtitutū. niſi eſſet feudū ex quo ꝑſtaret ſoluz ſeruitiū reale. q̄d nō eſt ꝓprie feudū vel feudū ex q̄ ꝑſtaret ſeruitiū q̄d nō repugnat ei⁹ ordini: q̄ tūc ſuccedet eo q̄ p clericatū nō perdunt iura ſucceſſionis ꝛ. q. iij. c. j. cū ſi. Si ẏo ꝓmouet ſolum ad minores ordines ſuccedet q̄ poteſt ſeruire p ſubſtitutū vt vult gl. in. c. j. de bene. fe. Aut feudū nō erat ſibi apertū: puta q̄ erāt tres fratres ꝛ primogenit⁹ poſſidebat feudū ꝛ ipe erat vltimus q̄ effect⁹ ē cardinalis. Poſtea mortui ſūt alij fratres ſine herede: ꝛ tūc ſuccedit. q̄ nō pōt dici: q̄ habuerit ꝛ ſim renūciā di. nec etiā facultatē. ꝛ tunc de equitate iuris admitteꝛ q̄ poſſit ſeruire p ſubſtitutū: ſʒ ſec⁹ de iuris rigore mūtale eſſet ſeruitiū q̄d de ſui natura poſſet p quēlibet explicari: q̄ tūc etiā de iuris rigore ſuccedit. ar. l. cōtinu⁹. H. ſi ab eo. ff. de verbo. ob. Et hec eſt determinatio Bal. in l. quiſquis. C. be epiſ. ꝛ cle.

Quid ſi efficit religioſus q̄s ſuccedet 10 Rñ. Odo. ꝛ Old. i aut. igreſſi. C. de ſac. ſan. ecc. q̄ trāſit ad monaſteriū eo modo quo erat penes ingreſſum. l. ſi quis preſbyter. C. de epiſ. ꝛ cle. Inno. in. c. in pūcta de pba. limitat vex. ſi ſeruitium ad q̄d tenet pōt ꝑſtari ab eccl̄ia al⁹ ad dñm reuerteꝛ. C. de ca. tol. l. vnica. H. ne aūt. Alb. in. d. aut. ſʒ q̄ ſm ius ꝓnetu dimis feudo ꝓreuertit ad dñm i diſtinc cte. vt eſt caſus. ſi de feu. contro. fac. c. q̄ clericus. ꝛ de va. mil. qui be. ar. de. c. j.

Sʒ q̄d ſi pater obtinuit pro ſe ꝛ ſuis 11 heredib⁹ ꝛ ſucceſſoribus quibuſcunq; trāſibit ne ad extraneū vel legatariū: ꝛ vel clericū. Rñ. Bal. in. l. j. ff. de. re. di. ꝛ ſequitur Ludo. de roma. in. l. id tempus. H. j. ff. de vſu ca. q̄ ſic ſʒ ipſe Bal. in. c. j. H. donare tit. qualiter olim feu. po. ali. cogrigit ſe ꝛ dicit q̄ dictio quibuſcunq; intelligitur de ſucceſſtibus ab inteſtato. ar. l. ſi quādo. C. de inoffi. teſta. Unde dic q̄ nō veniet extraneus. Ratio quia res nō dʒ regulari ſm naturā contractus ſʒ cōtract⁹ ipe ſm naturam rei deducte in eo. vt. l. ſtipulatio iſta. H. q̄ſtituz. ff. de ꝛb. oblig. vbi ʒ ſtipulatio ſit trāſmiſſibilis in heredē de ſui natura. vt in l. veteris. C. de cōtrahē. ſtipu. tamē non tranſmittit⁹ quando res in ea deducta nō ē tranſmiſſibilis. vt eſt videre in feudo nec legatari⁹ ẽt veniet nec clericus. Et ſic dictio quibuſcunq; reſtringitur p no. in. l. j. C. de ſa. ſan. ec. ꝛ p Jo. de are. in. l. j. H. ītē nūciatio. ff. de no. op. nun. limita tamen de clerico ſecundum q̄ dixiſ. in. q. ix.

Sʒ nūquid ſuccedet frater vel filius 12 fratris q̄ds fuit de nouo bñficio inueſtitus ſi decedit ſine liberis. Rñ. q̄ nō ſʒ ad dñm reuerteꝛ. vt in ti. de natura ſuc. feu. Et q̄ dictum eſt. S. q̄ deficientibus filijs veniunt agnati: intelligitur de feudo acquiſito ab antiquo. Lab eo q̄ ſunt communis parēs totius cognationis.

Utrū vaſall⁹ poſſit vni ex filijs ꝓre- 13

UVA. BHSC. IyR_213

legare totuz ius feudi. Rñ. bal. i. tit. de prohi. feu. alie. ꝙ nõ vllo modo nisi de voluntate. ⁊ cõsensu filioꝝ: qꝛ lex feudorũ dictat ꝙ ad oẽs equaliter perueniat vt in ti. qui. feu. da. pos. §. sz cã hoc. Limitat nisi sit ducatus vel marchionatꝰ ⁊ hmõi qui debent primo genito soluz. Jo. an lothariꝰ tz ꝙ illd. c. j. de suc. feu. vbi dr ꝙ vltima voluntas vasalli nihil vz in feudis: limitat ad eã dispositionẽ q̃ est vltima voluntas. secus in stipulatiõe quia in coherẽtibus persone pater potest stipulari vni coherediz. vt. ff. de pac. i. auus. Et sic posset assignare in totum. arti. filio. §. fi. ff. de ritu nup. cum multis aliis.

14 ¶ Utrum feudum possit dari in dotem Rñ. glos. in. c. fi. de feu. ꝙ sic ad tẽpus vite feudatarij ⁊ non plus.

15 ¶ Utrũ vasallus valeat grauare filiũ heredez vt de vino qd educit de vinea feudali det. oi anno ꝑ aia sua. Rñ. bal. i ti. de suc. feu. i. j. ꝙ sic qꝛ testatur de fructibus nõ de feudo qui fructꝰ sunt res ꝓprie heredis. vnde nõ dicitur alienatio feudi quando alienantur fructus separati. ff. de dona. l. i edibꝰ. §. ex rebus.

16 ¶ Ad quid obligatur vasallꝰ dño. Rñ. ꝙ ad. vj. q̃ no. de vsi. feu. in. c. de for. fi. ⁊ xxij. q. v. de forma. et de iureiur. ego.

¶ Primũ ne fit in aliqd damnũ corporis sui ⁊ ꝙ impediat pro posse. ¶ Secũdum ne dãnũ in tpalibꝰ faciat vel vtilitatẽ impediat. ¶ Tertiũ ne reddat ei difficile vel impossibile qd facere eum velle videt. ¶ Quartũ ne reuelet eiꝰ secreta per que vel minꝰ tutus vel nocere ei possit. ¶ Quintũ ne sit ꝯ eius iustitiã vel honestatẽ. s. maculãdo vxorẽ vel filiã eiꝰ vel famã dicto facto vel cõsensu. ¶ Sextũ vt fideliter ei prebeat cõsiliũ: auxiliũ ⁊ fauorẽ. ¶ Adde septimũ qd tenet iurare fidelitatẽ nisi ex pacto sit remissum formam autẽ iuramenti ponit ho. sic ego adiuro sup sctã dei euangelia ꝙ ab hac hora inantea vsqꝫ ad vltimum diem vite mee ero fidelis tibi. C. dño meo ꝯ quẽcũqꝫ. excepto imperatore vel rege. intelligi in cã iusta: ⁊ etiam dz excipere si habet aliũ dñm antiquiorem. ¶ Adde. viij. ꝙ tenetur ꝑm ꝙ conuentũ est vel natura feudi regionis ipsius consuetudo requirit.

17 ¶ Sed qd si dñs moriens reliquit plures filios vtrũ iurabit oibus. Rñ. ꝙ sic si oẽs equaliter succedunt. Host. tamen tz ꝙ nõ solũ vni similiter iurabunt oẽs filij seu heredes vasalli si feudũ indiuisum habent. Si vero ad vnum peruenit: ille solus iurabit.

18 ¶ Utrum vasallus possit per aliũ seruire. Rñ. Bal. in. c. mutus. epm. ab vel abba. feu. da non pos. ꝙ si seruitiuz debet fieri principi: vel non põt fieri per substitutum. nisi de voluntate principis. vt C. de murile. l. si quis ex corpore. Et iõ si incurritur talis infirmitas ꝙ seruitiũ exhibere nõ põt perdet feudũ nisi esset a casu fortuito sine culpa precedẽte. vt puta quia a latronibus cecatus: qꝛ tũc nõ perdet ne detur afflictio afflicto. ar. C. de fur. aut neui. ⁊ C. de epis. au. l. tam de mentis.

19 ¶ Quõ amittitur feudũ. Rñ. ꝙ. xij. modis. ¶ Primus si vasallus efficit clericꝰ vel religiosus de quo dic vt. s̃. in. q. ix. ⁊ facit. xiij. q. viij. §. j. qꝛ arma nõ portat. ¶ Secũdus si heres vasalli steterit per annũ ⁊ diẽ qꝛ nõ petierit a dño inuestiturã feudi. Intellige hic in sequenti si ẽ maior. xiiij. annis. vel puella. xij. vt no. i c. veritatis. de iureiur. ꝑ Pa. Tertius si vasallꝰ mortuo dño ab eiꝰ heredibꝰ infra tp̃s predictũ inuestituram nõ petierit. de quibꝰ dnobꝰ hr̃ in tit. in qui. cau. feu. amit. c. j. Sed predicta limita qñ iurauit ꝑsone solũ. vt cum dicit iuro tibi. Secꝰ si iurasset sibi ⁊ successoribus. vel sub noĩe dignitatis: qꝛ nõ tenet ampliꝰ iurare successoribꝰ nisi magna longinquitate piret memoria vt no. Paul. d. c. veritatis. Itez nisi esset miles quia hz annũ ⁊ mẽsez. Itẽ nisi iusta causa eum ĩpediuerit. vt hr̃ de ꝓhi. feu. ali. ꝑ lotariũ. c. qm̃ iter dñm. ¶ Quartꝰ est vasallꝰ tribꝰ vicibꝰ req̃sitꝰ corã partibꝰ ⁊ hmõi fidelitatez iurare noluerit. q̃uis dominus sit paratus facere inuestituram.

UVA. BHSC. IyR_213

¶Quintus si vasallus interficit ꝓpriũ germanũ suũ vel filiũ germani sui vel aliđ ꝯmiserit q̃ parricida nũcupari posset vt totã hereditatẽ haberet. ¶Sextus si vasallus dimittit dominũ in p̃lio nõ mortuũ vel ad mortẽ vulneratum. ¶Septimus ꝓpter inultas cãs ingratitudis q̃ enumerãt̃. qui. mo. feu. amit. c. j. ⁊. ij. ⁊ de feu. si. cui. non amit. c. j. ⁊. ij. puta cõcubuit cũ vxore filia. vel sorore ⁊ hmõi. Octauꝰ si sciẽter negauerit feudũ vl̃ partẽ aut cõditionẽ eius secus si ignorãter. ¶Nonꝰ si infeudauerit feudũ alia lege q̃ ea quã hꝫ ipse vel in talẽ vasallũ qui feudũ seruare nõ põt.

¶Decimꝰ si dñꝫ accusauerit aut testimoniũ ꝯtra eũ tulerit in cã criminali. et q̃daꝫ dicunt etiam in cã ciuili.

¶Undecimꝰ si vocatꝰ a dño ꝙ secũ vadat in expeditiõe publica. puta vocatꝰ ab ipatore vt secũ vadat ꝓ corda suscipiẽda ⁊ hmõi nõ venerit nec aliũ acceptũ dño miserit vl̃ stipẽdia militie non dederit. ¶Duodecimꝰ si feudũ alienauerit Isti casus hñt̃ i sum. Ho. ti. eo.

20 ¶Sꝫ q̃rit̃ an alienans feudũ sine ꝯsẽsu dñi ipo fctõ cadat. Rñ. Pa. i. c. vl. đ feu. ꝙ sic. ⁊ põt sine alia snia expelli ⁊ alteri cõferri ẽt si alienãdo dixerat. Saluo iure dñi ꝑm bal. q̃ sit cã bñ amit. c. j. qꝛ factũ sequẽs ẽ ꝯriũ. ar. c. ea te. de iure iu. ⁊ qđ no. ibi secꝰ si dixisset. Et alr̃ vel alio mõ nõ intẽdo qꝛ operãt̃ vt dño ꝯdicente nõ videat̃ facta alienatio. et hoc verũ nisi aliqua captio dño posset interuenire: puta daret castellũ tali quẽ dominꝰ expellere postea nõ posset.

21 ¶Quid si nõ alienat nisi partem. Rñ. Joã. an. quẽ sequit̃ Pa. vbi. s̃. ꝙ solũ ꝑdit illã partẽ quã alienauit: ẽt si eẽt maior pars de ꝓhi. feu. alie. imperialẽ. §. j.

22 ¶An possit alienare ꝓ aĩa. rñ. ꝙ nõ neq̃ legare neq̃ disponere ꝓ aĩa. vt. in. c. j. qualiter feu. ali. lꝫ nec ẽt de iure canonico ꝑm Host. in sum. de immu. ec.

Additio quod itellige i feudo tẽporali. qꝛ si feudũ est per petuũ põt alienari ⁊ ecclesie donari eundẽ Host. ⁊ sequitur Pau. vbi. s̃.

¶Quid si alienat suas comoditates ad tempus longissimũ. Rñ. Bal. in. ti. de pace ꝯstã. iu. fir. in. viij. charta ꝙ nõ cadit. dũmõ actũ sit ꝙ dñiũ vtile nõ transeat allegat gl. singularẽ i. l. codicillꝰ. §. instituto. ff. de. le. ij. Item dicit in emphiteota. Idẽ tenet bar. in. di. §. instituto. vbi dicit ꝙ vendẽs fructꝰ domꝰ ad cetũ annos nõ videt̃ alienare. sꝫ non plꝫ. sꝫ si vult alienare faciat sic. vẽdo vl̃ cõcedo fructus vel ip̃aꝫ ꝑceptionẽ fructuũ: cũ hoc si dño placuerit vl̃ dñs nõ reuocauerit. Et sic saluo ⁊ saluato honore ⁊ iurisditiõe ⁊ ꝯsensu dñi: ⁊ sic đ iure possũ nec alr̃: nec alio mõ. Si ãt dño nõ placuerit. vel nõ ꝯsenserit vel reuocauerit vl̃ de iure non possum res si inempta vel vẽditio vel alienatio sit irrita: ⁊ ipso iure nulla ⁊ sic erit tutissima cautela nisi sit captio domini. vt dixi.

¶Utꝝ possit pignori dare. Rñ. Pa. vbi s̃. ꝙ nõ: qꝛ q̃ ꝓhibentur alienari generalr̃ a lege vel ꝑ testatorẽ aut a iudice. vel ꝑ pactũ contrahentiũ ꝓhibentur pignori dari. l. fi. C. de re. ali. non alie. ⁊ ꝑ bar. in. l. in quoꝝ. ff. de pig. Rõ qꝛ ꝑ ꝯstitutionẽ pignoris de facili ꝑuenitur ad distractionem rei. ff. de distra. pign. l. ij. ⁊ iij. C. de iure do. impe. l. ij. Et propterea vno ꝓhibito ꝓhibetur oẽ per qđ ꝑuenitur ad illđ. l. oro. ff. de spõ. cũ ꝯcor. ibi in glo. positis.

Additio secꝰ ẽ quãdo q̃s ꝓhibet̃ emere qꝛ potest in pignꝰ accipere nisi fieret in fraudẽ ꝓ tanta quantitate ꝙ non est verisimile dominum luiturũ ar. l. qui habebat. in p̃n. ff. de le. iij. ꝑm bar. in. d. l. in quorum.

¶Ad quẽ reuertet̃ feudũ vasallo p̃uato. tñ. bal. q̃. mo. feu. amit. §. ãt si libellario. ꝙ si p̃uat̃ ex dolo ꝯmissio in ꝑso. dñi ad dñꝫ reuertit̃ vt q̃ sit pria cã ami. bñ. ca. j. §. deniq̃. qñ ꝟo deliquitur ex̃ ꝑsonã. tunc veniũt agnati ⁊ nõ dñs. qñ vero ex cã alienationis tunc sunt opi. sed bal. ibidẽ dicit ꝙ si fecit i fraudẽ agnatoꝝ tũc ip̃i agnati veniunt nõ dñs. Si vero nõ in fraudẽ fecit. tunc reuertitur ad dñꝫ tñ filij vl̃ agnati imo ẽt filia ma

UVA. BHSC. IyR_213

sculis nõ existẽtibus debet redimere a domino ⁊ cogitur dominus eos inuestire vt de his q̃ feu.da.pos.§.cuz ꝟo.qđ intellige si feudum nõ erat nouum ꝟm Ja.de belui.bar.tñ vt recitat Pa.vbi.s̃. i.l.cum.ff.de iter.⁊ releg.⁊ in.l.vt iureiur.§.si liberi.ff.de oper.li. dicit ꝙ si pater cõmisit delictũ ꝓpter qđ directe venit p̃uãdus feudo:puta qꝛ alienauit et hmõi vel ꝯmisit aliq̃d contra tenorẽ iuramẽti tũc nocet filio etiam si ꝓcessisset ab anteriori gñatione.arti.in.l.j.ff.quis ali.te pro.⁊ in.l.cum rõ.§.fi.ff.de bo.ꝓscri.vbi ptz ꝙ si q̃s prohibuerit aliquẽ testari:vel interfecit cõsanguineũ cui debebat succedere ab intestato fiscus occupat hereditatẽ nec veniũt aliq̃ consanguinei qui sunt prohibẽti vel occidenti gradus inferioris.vt ibi.pz cum no.Si vero delictũ non est ꝓpter ꝙ directe sit p̃uãdus:sed ꝑ quãdã ꝯñtiã:puta qꝛ dãnatur ꝓpter aliqđ maleficiũ:ita ꝙ eius bona veniũt publicãda tũc ꝓcedat distinctio Dy.in regula non dz li.vj.q̃ distinguit ⁊ tenet ꝙ si feudũ a patris ꝑsona habuit originẽ noceat filio:secus si ẽ a genere vlteriori.qꝛ tũc nõ nocet.Cũ qua distinctiõe transit Jo.an.⁊.d.Ant. in.di.c.fi.de feu.Distinctio tamen Bal. mihi videtur eq̃or quo ad laicos.

Additio sed i p̃lato ecclesia sti co tenet cũ Ange.de are.insti.q̃.mo fini.tute.§.itẽ finit:qꝛ lz veniat priuãdus feudo nõ tñ nocet successioni:qꝛ eo mortuo reuertet̃ ad suũ successorẽ.⁊ hoc sequitur etiã gl.i.c.j.§. fi.in ti.de capl̃is corradi.

6 ¶ Utrum vno feudatario deficiente accrescat feudũ alteri. Rñ. Pan.vbi.s̃.ꝙ non nisi fuisset expressum.vide Bar.in l.si mihi.ff.de verbo. obli.

27 ¶ Utrum vasallus vassalli mei sit meus vassallus.Rñ.ꝙ non sicut nec libertus liberti mei est meus libertus.ff.ꝓ sol.l.nam socij.

28 ¶ Utꝝ filiꝰ repudiata hereditate p̃ris possit feudũ tenere.Rñ.ꝟm ho.ꝙ nõ.sz aut totũ debet retinere.aut totũ repudiare.nisi dñs de nouo bñficio iuestiat agnatis cõsentiẽtibus.Agnati vero bñ pñt feudũ retinere repudiata hereditate. vt i consti. Fe.an agna.vl̃ fi.defũ.re. he.pos.seu.re.c.si contingeret. 29

¶ Utrũ vasallus inuito dño possit refutare feudũ.Rñ.Joan.de imol.in.c.j. de feu.ꝙ nõ allegat gl.singularẽ i.c.fi.de capi.q̃ cu.vẽ.⁊ pau.in.di.c.j.idem tenet gl.in.c.q̃ in ecclesiarũ de cõsti.bar.vero in.l.is.cũ q̃.ff.đ aqua plu.ar.⁊ Dy.ꝯsi. xliiij.⁊ Ja.de belui.i.d.c.fi.sic cõcludũt ꝙ si est datũ ad certũ ꝟuitiũ nõ põt.Si vero ad seruitiũ incertũ tũc põt anteq̃ illđ seruitiũ sit indiciũ qꝛ nudũ est purificata obligatio:facit in sil̃i gl. in.l.incola.ff.ad munici.nisi iurasset specifice nõ posse refutare ꝟm bal.in preludijs feu.Fallit si dñs esset in prelio:⁊ tũc vellet refutare.qꝛ dñs tũc nõ posset sibi ꝓuidere de equali vasallo.ar.l.filie mee. ff.solu.ma.Nam cedere feud.est quidẽ diuortium ⁊ non valet nisi possit consuli idẽnitati domini host.in.c.vno.de va. qui cõtra consti.lo. feu.alie.tz ꝙ põt.sz tu tene opi.bar.

¶ Utrũ dñs teneat̃ vicẽ rependere vasallo fidei.Rñ.ꝙ sic.al's cẽsebit̃ malefidꝰ vt i li.feu.do.for.fi.c.j.i fi.facit. xxij. q.v.de forma.xcv.dist.esto subiectus ⁊ dz p̃uari feudo per superiorẽ si ꝑ fide se hz cõtra vasallum suum. 30

¶ Utrũ ecclesia possit sine vsura recipere i pignus feudũ ⁊ facere fructꝰ suos. Rñ.ꝟz.c.j.de feu. ꝙ sic dũmõ interiz nõ recipiat seruitiũ a vasallo.⁊ istud hz locum etiã in feudo laicali ꝟm cõiter doc. ⁊.lz gl.ibi sit cõtraria nõ curabis de ea. dicit tamẽ Car.ibidẽ quẽ sequit̃.d.An. ⁊ cõiter alij ꝙ si feudũ esset liberum nõ posset retinere fructus.qꝛ prefatũ.ca.j. intelligit̃ qñ non est liberum.Sed iudicio meo nõ habuit respectũ ad seruitiũ qꝛ cõiter seruitiũ nõ tm̃ valet quantum fructꝰ feudital̃ nõ esset bñficiũ feudũ. Et iõ mihi vr̃ saluo meliori iudicio ꝙ tex.fundauerit se sup naturam feudi:q̃ est vt dñium rectũ remaneat apđ dñm ⁊ vtile penes vasaliũ:sz cũ obligatiõe saltẽ fidelitatis:licet nullum seruitium sit debitum 31

UVA. BHSC. IyR_213

sit debitū. ⁊ ideo dimissa obligatione de cōsensu ipsi⁹ vasalli cōsolidatur ipz dominiū vtile cū directo nō ex alienare sz ꝓpria ⁊ sic ñ oportet attēdere an sit liberū vel ne. sz ꝙ nullo mō retineat eū obligatū ad aliqd ⁊ sic. declaret ꝙ iteri ē absolut⁹ ab oib⁹ rōne feudi debitz.

32 ¶ Quid si dñs recipit iteriz seruitiū a vasallo. Rñ. ꝙ si vasall⁹ facit tāq̄ ex debito: tūc fructus teneret restituere nisi protestet. ar. i. l. ij. C. de iure dñico ipetr. ⁊ in. c. cū. M. de ꝯsti. Secus esset si ex liberalitate sciens se non teneri vasallus exhibet cōsueta seruitia.

33 ¶ Utrū idem sit i emphiteosi ⁊ locatione. Rñ. ꝙ sic vnde dt spe. i ti. d sen. §. qñ. ver. xl. ꝙ feudū ⁊ ꝯtractus emphiteoticus ⁊ libellarius sunt eiusdē nature. et dicit Bal. in prefata. viij. char. in tit. de pa. cōstan. vez in feudis in quib⁹ nō debet seruitiū sed certa quātitas pecunie vini ⁊ hmōi: alias nō. Sed quo ad hoc nō video quin liceat recipere fruct⁹ liberando a seruitio ratione iam dicta. lz Jo. ⁊ host. ⁊ alij dixerint idigere declaratiōe papali sz nō placet. ⁊ dico ꝙ vbicūq̄ lex feudalis non est contra iuris ciuilis aut naturalis rationē habet locū in emphithosi. al's nō. vt tenet bar. in. l. si mihi ⁊ titio. ff. de ver. obl. ⁊ Bal. i. c. j. de inue. de re. alie. fac. Aduerte etiaz in ꝯsciētia ꝙ meliorationes q̄ cōiter i ꝯctu emphiteotico fiunt nō posset rōne mutui tenere ideo prefata omnia limito tā in hoc dubio quam ante precedenti de feu. ⁊ emphiteosi vbi melioratio nō est facta ꝙ tūc lz. Itē quādo est a causa libera qz si exbursasset quātitatē pecunie vel quid alid dño pro ipso habēdo sic nō liceret qñ fructus disproportionaretur a seruitio siue a fictu quod bñ nota. qz pauci adduertunt.

34 ¶ Utrū idem sit in vsufructuario obligāte proprietario. Rñ. ꝑz Ho. in sum. ꝙ sic si habet a cā libera a proprietario alias non vbi fructus disproportionantur a seruitio.

Fictio vide. j. simulatio. ⁊ qūo fictio iuris vz et. quādo vide. s. consensus. §. iiij.

Fideicōmissum ⁊ mortis cā donatio legatoꝝ appellatiōe cōtinent ff. de le. iij. l. ⁊ fideicōmissuz. sed fideicōmissum. iō fctm̄ est qz fideicōmissa olim petebant ex fide heredū. sed hodie fere exequata sunt fideicōmissa ⁊ legata habent tñ aliquas dr̄as de q̄bus vide in gl. d. l. ⁊ si fideicōmissum. et quod ibi no. et est tex. in. l. j. ff. de le. j.

☞ De contentis in hoc versi. ⁊ an fideicōmissum. vniuersale ꝯprehēdat ea q̄ heres nō habuit iudicio testatoris et quid sit fideicōmissum vniuersale. not. Bar. in. l. si quis. seruū. §. fi. ff. de leg. ij. ⁊ nō trahitur ad particularia ⁊ est tex. sim ꝑm Dy. in. l. cogi. §. gñaliter. ff. ad trebel. ⁊ ange. i. l. j. §. j. ff. de heredi. insti.

Fideiussor est q̄ pro alienis debitis itercedit ⁊ differt a mādatore qz mādator iteruenit a principio: fideiussor vero pōt accedere tam ante factū q̄ post vt habet in aut. pñte. C. de fideius. propterea tā in ff. quam in. C. eo. titu. additur ⁊ mādatoribus.

¶ Fideiussio non tenet quando est accessoria ei quod non tenet. gl. in. c. grauis. de censi. cū concor. ibi positis 1

¶ Quis potest fideiubere. Rñ. ꝙ q̄lz q̄ hz liberā administrationē suoꝝ bonorū. 2 3

¶ Utrum mulier possit fideiubere ꝓ viro. Rñ ꝙ nō. ⁊ si fecit nō tenet ipso iure. l. ij. in gl. ff. ad se. consul. vellei. 4

¶ Utrum mulier possit fideiubere pro altero. Rñ. ꝙ non ꝑm qd not. in. l. q̄uis ff. ad velleia. Et ꝑm ꝙ ibi distinguitur ponuntur sex casus in quibus mulier potest fideiubere.

¶ Primus quando fideiubet pro p̄cio dando vt quis manumittat seruum. ¶ Secundus quando pro dote alicuius mulieris. ¶ Tertius quando renūciauit beneficio velleiano certiorata de eo. ¶ Quartus quando accepit precium pro fideiubendo vel aliquid loco precij. ¶ Quintus quādo in fraudē fideiussit vt deciperet. ¶ Sextus quādo

UVA. BHSC. IyR_213

pignus vel fideiussorē pro alio dedit. ⁊ post biennium a dicta cautiōe numerā dū iterū ad idē se obligauit vel pignus vel fideiussorem dedit. Secus si infra biennium consensit: quia non vlaeret.

5 ¶Utrū clericus posset esse fideiussor. Rñ. ꝙ ꝑ laico nullo mō pōt: ⁊ si facit ē abijciēdus. vt i. c. j. de fideiuss. Sz aliq̄ limitāt in frequentia fideiussionis propter verbū inserviēs. in. d. c. positum. ꝙ no. frequēttiā. i. valde serviens sicut et ponitur i. l. gall⁹. §. ille casus indificil'. i. valde difficil'. ff. d̄ li. ⁊ post. sed mihi videtur ꝙ nullo mō debeat fideiussor esse ꝑ laicis. vt. xj. q. j. c. quidē. in tex. ⁊ in gl. nisi in casu necessitatis in q̄ sicut obligat̄ subuenire indigenti. vt. xij. q. j. vidētes sic ⁊ fideiubere. ⁊ hoc tenet gl. in. d. c. te quidē. ⁊ glo. in. c. pe. e. ti. sz ꝑ ecclesia vl' ꝑ alio clerico bñ pōt fideiubere. vt in. c. ij. eo. titu. in. d. gl. d. c. te quidem.

6 ¶Sed nunq̄d obligatur si fideiusserit Rñ. ꝙ sic. vt. in. c. peruenit. ⁊ in. c. constitutus. eo. ti. limitat tñ Host. ꝙ solū tenetur de patrimonio suo vel de redditib⁹ beneficij quos facit suos. nō aūt i preiudiciū ecclesie. archi. in. c. statutum. de rescrip. lib. vj. tenet ꝙ nec etiam de fructibus beneficij. Sz cōis opi. est in contrariū ⁊ cum opi. Host. ⁊ sic tene.

7 ¶Utrum religiosus possit fideiubere. Rñ. ꝙ non. vt in. cap. pe. eo. ti. nec etiam si esset abbas nisi hoc fiat de maioris partis conuentus capl'i ⁊ abbatis licētia. vt ibidem.

8 ¶Utrum heres fideiussoris obligetur sicut fideiussor. Rñ. ꝙ sic. l. potest accipi. ff. de fideius.

9 ¶Utrū fideiussor q̄ promiserat aliquē pñtare liberetur si talis ꝑ quo fideiussit post fideiussionē ꝯmisit capitale crimē propter qd̄ fuit cōdēnatus ad mortē vel bānit⁹ ⁊ fugit. Rñ. ꝙ sic. vt est casus in. l. sed ⁊ si quis rei. ff. si quis cau. in p̄n. ⁊ no. in. l. si decesserit. ff. qui satis. cog. ⁊ ibi dicit̄ ꝙ. d. Albri. cum fideiussisset ꝑ quodā scholari bononie accusato de quodā maleficio de eo pñtādo sub pena mille librarū postq̄ fideiussionez accusatus fuit p̄fat⁹ scholaris ab alio: de alio maleficio q̄ fugit ⁊ nō cōparēs citatus fuit bānitus ⁊ diffidatus ſm cōsuetudinē bononie ⁊ condamnatus ad mortem postq̄ cōdamnationem obtinuit ꝙ nō erat obligatus sue fideiussioni ⁊ hoc verū nisi fideiussor esset in dolo vel lata culpa respectu maleficij postea perpetrati: qz in conscientia teneretur ad rationē dāni proximi. alias non.

10 ¶Utrum fideiussor rei decapitandi cui dictus reus fuerat assignatus ⁊ fugit sit ipse decapitandus. Rñ. Cy. in. l. ad cōmentariēsem. C. de custo. re. ⁊ Bar. et ibi tex. in. l. si quis reum. ff. de custo. re. ꝙ non. sz pecunialit̄ puniet̄. Rñ. qz nemo potest se obligare ex ꝯtractu ad penā capitalē: qz nemo est domin⁹ mēbrorū suoꝝ. xxiij. q. v. si nō l. ⁊ in. l. liber hō. ff. ad. l. aq̄l. Si tamen fuerit in dolo punietur pena arbitraria vt. not. in dictis locis. ⁊ in gl. c. cū. hō. xxiij. q. v. Nec ob. di. l. ad cōmentariensem: qz loquitur de illo qui habet ex officio custodiā q̄ punitur eadem pena qua erat puniendus incarcerat⁹ si est in dolo fuge vel in negligentia nimia. vt ibi not.

11 ¶Utrum possit quis interponere fideiussorē in cā criminali. Rñ. Pau. in Ru. de fideiuss. ꝙ si nō venit imponēda corporalis pena pōt: al's nō. ⁊ sic intellige. c. si clericos. de sen. excom. li. vj. facit. d. l. si quis seruū. iuncta. l. diuus pius. ff. de custo. re est bon⁹ tex. i. d. c. cū homo. ⁊ ibi etiam gl. Fallit i muliere. de quo dic in aut. vt nulli. in. §. necessarium.

12 ¶Utrū cū plures isolidū sūt fideiussores debeat diuidi debitū inter eos. Rñ. pau. in. c. puenit. eo. ti. ꝙ sic si sunt oēs pñtes ⁊ soluēdo ⁊ hoc postulāt ante li. cōtestatam. ff. de fideius. l. si dubitet. §. j. et istud est beneficiū diui adriani positum. C. de cōsti pecu. l. diui Adriani. et habens in effectu. insti. eo. titu. §. si plures. ⁊ hoc verum nisi huic beneficio renunciassent.

13 ¶Utrū pñte debitore p̄ncipali ⁊ indiscusso possit cōueniri fideius. Rñ. ꝙ non. vt aut. presente. C. e. ti. etiā ſm pau. in.

UVA. BHSC. IyR_213

d.c.puenit si cōstituerit se principalem debitorē: vt fit cōiter hodie. ⁊ hoc verū est nisi renunciauerit huic beneficio. C. de duo.re.sti.aut. hoc ita. ⁊ nisi debitor notorie sit nō soluendo: vel nō possit cōueniri. vt in.d aut. presente.

14 ¶ Utrū creditor teneat cedere actiōes suas fideiussori. Rñ. ꝙ sic. Intellige q̄s hz ꝯ eū ꝑ quo fideiussit aliter pōt ei denegare solutionem debiti. vt.l.modestinus.ff.de solu. ⁊.l.fideiussoribus.ff. eo.

15 ¶ Utrū debitor teneat satisfacere fideiussori de oī dāno. Rñ. ꝙ sic. Intellige. ꝙ ei euenit ex sua culpa ꝓpter fideiussionē.c.ij. ⁊.iij.eo.tit.de fo.cōpe.c. fi. qz officiū suū nulli dz esse dānosum.ff.de fur.l.si seruus communis.§.qd vero.ff. ad velle.l.ij..§.j.ff.quēad. test. appe.l. sed si q̄s.ff.qui.ex cau. ma.l. videlicet. iiij.q.iij.§.venturus ⁊ in glo. d. c.ij.

16 ¶ Utrū repetere possit vsuras. q̄s soluit fideiussor ꝑ creditore. Rñ. Jo. an. in regula dānū.li vj.in mercu. ⁊ sequitur pa.in.d.c.ij. ꝙ aut simplr erat solū obligat⁹ ad debitū soluēdū. ⁊ sic nō repetet lz sibi iputet si soluit: qz nō erat obligatus facit.l.centū.ff.de eo qd cer.lo.nisi soluisset vsuras vt interesse. Et hoc verū quādo fideiussor obligasset se nō solū simplr: sz ēt in oēm casuz veniētē ex debito p̄ncipali: qz teneret de augmento debiti vt.d.l.cētū. ⁊.l.q̄ro.§.j.ff.loca. ⁊.l.mora.ff.de ꝟb.ob.al's simplr fideiubēs nō tenet ad iteresse nec ad augmētū debiti. vt no.glo.in.d.c.iij. ⁊ sequunt doc. ⁊ iō sibi imputabit si soluet iure fori lz iure poli debitor teneat si ipe erat obligat⁹ in ꝟo ad interesse seu augmētū creditori. al's nō: aut obligauerat. se fideiussor ad vsuras soluendas. Et sic ꝟm legistas ⁊ canonistas distinguit qz si soluit spōte nō repetet ꝟm gl.in.d.c. ij. qz indebite erāt vt in.c.debitores.de iureiurādo. Si ꝟo soluit coacte sed nō opposuit exceptionē nō repetet. si aūt opposuit sz per iniquitatē iudicis fuit coactus soluere ⁊ sic nō posset repetere nec debitor tenet p.l.exceptionē.ff.eo. ti.ff.de euic.l.si p iprudētiā. Sz in ꝯriū ꝟm theologos ⁊ in ꝯscia tene firmiter ꝙ tā in isto casu qñ soluit coacte qz etiā qñ sponte soluit eo ꝙ sic ꝓmisit eas soluere ꝙ possit repetere ⁊ ꝙ debitor sibi teneat qz sic itelligit mādasse vt soluat debitū vt.l.si ꝓcurator.ff.de cōdi.inde. ⁊ sic sibi imputet debitor q̄ eū fideiubere fecit ꝑ vsuris nisi soluerit in fraudē vt faueret vsurario quia sic nō repetet: aut nō solū fideiussit soluere vsuras sz etiā iurauit ⁊ sic repe. ꝟm oēs qz lz posset petere absolutionē a iuramēto non tamē tenet ꝟm Gof. qz licet teneat fideiussor excipere vt no.in.gl.d.c.ij.ꝑ multa iura non tamen tenetur agere.

17 ¶ Utrū fideiussor remaneat obligatus ꝓrogato termino a creditore. Rñ. scdm Pau.in.c.cōstitutus .eo.ti.cōiter tenet ꝙ aut fideiussor erat obligatus ad tp̄s solū puta vsqz ad annū ⁊ sic non tenet post annum ꝓrogato termino per.l.itē queritur.§.qui ipleto.ff.loca. vbi pz ꝙ si locaui tibi domum vsqz ad annū dato fideiussore: si cōducis postea tacite ad aliud tp̄s fideiussor nō tenetur nisi de nouo promittat. Aut obligatio erat pura. scz. solutio dilatata sit ad tp̄s ⁊ sic lz solutio sit ꝓrogata nō tamē liberat. Rō qz nulla facta ꝓrogatione termini tenetur fideiussor etiam post terminuz sicut ⁊ reus pricipalis.ar.c.cuz dilecti. de dolo. ⁊.l.celsus.ff.de arbit.

18 ¶ Utrū fideiussor ante tp̄s possit agere ꝯ debitorē vt liberet. Rñ. ꝙ sic in trib⁹ casib⁹. Primus si diu in debiti solutione stetit. ¶ Scds si dissipare bona sua debitor incepit. ¶ Tertius si cōdemnatus fuit sup fideiussiōe de q̄bus habes in.c.fi.eo.ti. ⁊ vide quod ibi nota.

19 ¶ Utrū fideiussor ꝑ alienatiōe rei dotalis vel donatiōis ꝓpter nuptias cōstāte matrimonio teneat de euictiōe. Rñ. Pa.in.c.cū cōtingat de iureiur. Bar.in l.cum lex.ff.eo.tit. Joan.an.post multas opi. vident cōcludere quod si mulier vendit nō tenetur nec ipse nec ipsa mulier.d.l.cum lex. sed si vendit maritus vel alius tenentur vēdēs ⁊ fideiussor vel ad rē tradēdam vel ad interesse

UVA. BHSC. IyR_213

ñm q̄ no.in.l.rem alienā.ff.de cōtrahē. emp.ar.l.et si is.C.de pre.mi.Ratio q̄ lex nō resistit vēditioni ⁊ actioni personali ſz alienationi.i.trāslatiōi dñij vnde vxor nō obligat q̄ teneret ad trāslationē dñi.l.excepto.in pñm.ff.de actio. em.⁊ vē.nec fideiussor quia haberet regressum ꝫ mulierē.Et hoc verū nisi mulier iuraſſet:q̄ si iurasſet:teneret tā ipa q̄ fideiussor.Et hec opinio placet omnibus aliis multis in.d.c.cū cōtingat.per Jo.⁊.d.Anto.tactis.

20 Utrū fideiussor possit aliquid recipere ſine vſura a debitore.quidam tenent q̄ nō q̄ eēt vſura.rō q̄ videt q̄ fideiussor ſit quoddā mutuū interp̄tatū. Sed ego credo q̄ nō ſit vſura aliq̄d accipere.dūmō fraus neq; dolus intercedat puta q̄ cōuenit cū aliquo ne credat debitori niſi fideiubeat vt ſic lucrari poſſit q̄ tūc nō liceret:alias ſic q̄ hoc nō eſt mutuū vez neq; etiā interpretatum. ſed ſi rōne facti aliq̄d accipere bñ eſſet iniuſtitia ⁊ extra charitatē quādo nullū periculū hz vel laborē in fideiubendo ſz quando aliq̄d accipit rōne periculū cui ſe exponit vel forte laborū ⁊ ceteroꝝ q̄ faci'iter incurrunt in talibus fideiuſſionibus eſſet oino licitū aliquid accipere moderate tamē ⁊ ſic eſt cōtract⁹ innominatus:non mutui.

Fides

dꝛ duplr.ſ.pactiōis ⁊ poſſeſſus vt i.c.j.de ſpo.duo. ois pactio ẽt tūc tūcq; ſimpliciter dicit fides vñ veniēs cōtra pmiſſionē dr vēire cōtra fidē ptitz.Et ſic ſitur in.l.j.ff.de pact.⁊.ff.de cōſti.pecu.l.j.Unde dicitur fides quaſi fiet ⁊ hec reſpectu pmiſſionis de futuro:alia eſt que eſt cōſenſus de preſenti et hec facit matrimoniū vt no.in.d.c.j.de hoc habes etiā.iuramentum.§.v.

De notatis i hoc.§.⁊ q̄ ſit ſeruāda ſicut iuramētū alias periurij cōmittit no.Bal..in.l.pactū q̄ dotale.ibi fides nō ſcripta.C.de pa.vt in hoſte vt a quo Bar.no.in.l.cōuentionū.ff.de pac.⁊ in.l. fin.ad.l. iul. maie. vbi etiam q̄ eſt ſeruanda bannito.no.idē in.l. quid ergo. §. ſi ſeruus.⁊ibi ang.de leg.ſ.⁊ Bal.in l.j.C.quando li.ſine iudi.ſe vindi.

Utrū fides ſit frāgēti ſeruāda. vide l. iuramentū.v.§.xvij. 1

Eſt ⁊ alia fides q̄ dicit ſubſtātia ſpeꝛ rādaꝛ rez argumētū nō apparētiū ad hebꝛ.xj.c.Et de iſta intelligē que.j.dicam in toto iſto capitulo. 2

In quo differt fides ab opiniōe. Rñ. vt.j.opinio. 3

Que ptinēt ad fidē.Rñ.Tho.ij.ij.q. xj.ar.ij.q̄ directe ⁊ p̄ncipaliter articuli fidei.Indirecte vero ⁊ ſecūdario ea ex q̄bꝰ ſi nō crederent ſequeret aliquꝰ articuli corruptio ⁊ circa vtraq; pōt eſſe hereſis eo modo quo ⁊ fides. 4

Quot ſunt articuli fidei.Rñ.cōiter dicit q̄ ſunt.xij.qꝛ qlibet apl'oꝝ q̄ fuerūt.xij.ſuū poſuit.⁊ oēs inſimul oēs articulos approbauerūt.Sz verꝰ dicēdū ẽ q̄ ſunt.xiij.ſeptē p̄tinēt ad diuinitatē.vij.ad hūanitatē xp̄i q̄ oēs ponunt i ſimbolo miſſi q̄ ſunt ſcripti. Primꝰ quē poſuit petrꝰ ẽ.credo i deū pfez oipotētē creatoꝛē celi ⁊ terre.i q̄ tria cōtinentur.Primū vnitas deitatis ibi credo i deū nō deos.Scōz diſtictio pſone pris ibi pfez oipotētē.Et vt dicit Ri.i iij.ſen.hic oipotētia includit oēz ſciaz ſummā bonitatē q̄idētiā reſpectū oiz ⁊ oēz pfectionē. Tertiū creatio oim ibi creatoꝛē celi ⁊ terre.i. viſibiliū p terrā ⁊ inuiſibiliū p celū ſignificās. Secūdus articulus quē poſuit beatus Andreas eſt ⁊ in ieſum xp̄m filiū eiꝰ vnicū dñm nr̄m.eiꝰ dicit.i.patris ⁊ vnicum q̄ ſolus vnus eſt filius.⁊ dñm nr̄m.ſ.iure creationis gubernatiōis ⁊ redēptiōis. Tertiꝰ articulꝰ quē poſuit Joānes eſt.Qui cōceptꝰ eſt de ſpūſctō natꝰ ex Maria virgine. Quartus quē poſuit Jacobus maior eſt. Paſſus ſub pontio pilato crucifixus mortuus ⁊ ſepultus Quintus articulꝰ quē poſuit Thomas eſt.Deſcēdit ad inferos tertia die reſurrexit a mortuis.in quo cōtinent duo articuli. Primꝰ deſcēdit ad inferos.ſ.ꝑm animam. Secundꝰ reſurrexit a mortuis.ſ.gloꝛioſus et imortalis:

UVA. BHSC. IyR_213

Sext⁹ articul⁹ quē posuit Jacobus minor est. Ascēdit ad celos sedet ad dexterā dei p̄ris. Ascēdit em̄ nō solū sup oēs celos. i. sup oēm creaturā corporalē sed etiā sup oem spūalē qr ꝓpter dignitatē vnionis oēs excellit ephe. j. ꝓpterea addit sedet ad dexterā dei p̄ris. i. in potioribus bonis patris. ¶ Septimus articulus quem posuit philippus est. Inde vēturus est iudicare viuos ⁊ mortuos. i. eos q̄ in ei⁹ aduētu viui reperient ⁊ in momēto morientur ⁊ postea resurgent cū eis q̄ primo erāt mortui. ¶ Octau⁹ articulus quē posuit Bartholome⁹ est. Credo in spm̄ sctm̄ q̄. s. est tertia ꝑsona i trinitate. ¶ Non⁹ articul⁹ quē posuit Mattheus est. Sanctam ecclesiā catholicā. i. cōgregationē fideliū. ¶ Decim⁹ articulus quē posuit Simō canane⁹ ē. sctōꝝ cōionē. remissionē pctōꝝ. Et iste articulus cū illo quē posuit beat⁹ Matheus est vn⁹ articul⁹ ⁊ ad vnū ⁊ eundē articulū ꝑtinet q̄ est de opatiōe dei per quā dat nobis esse gr̄e. ⁊ est sensus credo in spm̄ sctm̄ faciētē sctām ecclesiā catholicā. i. vl'em in qua est cōio sctōrū et remissio pctōꝝ. ⁊ ideo nō dz dici. In sanctā. sz sctā vel est sēsus credo catholicā ecclesiā esse sctāz. s. ꝑ operationē dei ecclesiā in quā habētē cōionem sanctorū ⁊ remissionē peccatoꝝ tn̄ ad hūc articulū reducit fides de sacramētis qr in eis cōmunicāt fideles. ⁊ sunt instr̄a sanctificādi. ⁊ ex ꝯsequēti peccata remittēdi. ¶ Undecim⁹ articulus quē posuit Judas tadeus est carnis resurrectionem. ¶ Duodecimus articul⁹ est quē posuit Mathias. vitam eternaz. Et est sensus istoꝝ duoꝝ. Credo ꝙ deus resuscitabit nos ⁊ dabit nobis vitā eternā. s. bonis ⁊ ex cōsequēti sequit ꝙ dabit malis penam eternā hec ex Ri. in. iij. dis. xxv.

6 ¶ Utrū simplices q̄ in subtilitatib⁹ fidei errāt peccēt. Rn̄. Tho. ij. ij. q. ij. ar. vj. ꝙ nō si nō ꝑtinaciter ꝑuerse doctrine inherent in ꝑticulari ꝯ vnniuersalis ecclie fidē. spe. Vo ti. de hereti. ⁊ aluarus. vt refert Jo. de li. tenēt ꝙ peccāt mortaliter ⁊ sunt heretici. specu. allegat. xxiiij. q. j. schisma. C. de hereti. l. ij. ⁊ de i ius vocādo. l. venia. xxxvij. dis. c. fi. aluar⁹ vero allegat. vj. q. j. q̄ro. xvj. q. j. si cupis. xxij. q. ij. in ipsarum. sed ego credo verā opi. san. Tho. immo plus dico ꝙ aliquādo talis error posset esse meritorius. vt puta aliquis audit aliquem predicatorē famosum vel ep̄m predicasse aliquē errorem ⁊ simplex credit animo obediēdi fidei paratus tamen corrigi. nā ex intētione opera iudicātur. c. cū volūtate. de sen. ex. aliqn̄ cū pctō veniali. vtputa vetula credit trinitatē eē vnā feminā. ⁊ qr credit ecclesiā sic tenere. sic credit. et tn̄ nō est heretica qr cōditionaliter credit si ecclesia sic tenet ⁊ credit. aliquādo ē cū mortali vt est quādo hō scienter credit aliquid qd̄ est cōtra articulos fidei vel determinationem ecclesie ⁊ hoc patet ex. c. dānamus. in fi. de sum. trinita. ad iura q̄ adducit spe. l. ij. cū sua glo. ē contra ipsum. l. venia. nihil facit ad materiā. c. schisma. loquit de hereticis paratis se non corrigere. ad iura aluari q̄ videntur velle ꝙ ignorantia non excuset. loquunt de ignorantia iuris naturalis q̄ nō excusat. Et hoc tene. sicut tz etiā Inn. in Rub. de sum. tri. ⁊ car. i. cle. vnica de sum. trini. vide etiam ꝙ infra dicam. hereticus in prin.

¶ Utrū oēs teneant habere fidē explicitā. Rn̄. ꝑm. s. Bo. in. iij. di. xxv. ar. j. ⁊ cōuenit cū eo. Ri. ibidē ꝙ credere explicite ⁊ distincte est fidei prouecte ⁊ nō est necessariū nisi illis qui fidem necessario alijs habēt mālfestare. s. officiū docendi ⁊ predicādi sumpserunt. credere vero implicite est fidei diminute. ⁊ nō sufficit habēti vsum rationis: qr cū quedam sint notorie diuulgata nō posset quis illa ignorare sine contēptu ⁊ totali negligentia sue salutis. credere vero partim implicite. s. quosdā articulos ⁊ quosdā alios explicite est necessariū ad salutez tenentur em̄ etiā simplices ad illos articulos explicite credendos quos eis manifestat nō tantū predicatio sz ēt ecclesiastica cōsuetudo. vt ē de vnitate et trinitate quam ex signatiōe noscere p̄nt 7

UVA. BHSC. IyR_213

cū dicit. In nole patris ⁊ filij ⁊c. Item denatimitate passiõe ⁊ resurrectiõe q̄ fe stis predicāt ⁊ remissionē pctoꝝ quā ex actu p̄sbyteroꝝ noscere pñt. Jō abigno rātia taliū null⁹ ex causat vtens rōne. qz nō pōt esse sine negligētia ⁊ cōtēptu mi si p̄z Ri. vbi. S. Illi q̄bus xp̄s nec p se nec p alium. nec p inspirationē interiorem locut⁹ est: qz talis nō tenet credere ex plicite nisi id qđ credebat in lege natu re. Tene etiā alerā. de ale. scōā scōe. ti tulo de ppietate cōsciētie q̄ puer i car cere saracenoꝝ iclusus qb⁹ infantia p̄z aug. de qōnibus noui ⁊ veteris testis. si nō fuerit a q̄ deciderit ne eum rumor doctrine fidei puenerit imunis erit. et cū nō habeat ipotētiā ola credēdi dicit alex. q̄ si faciet qđ in se est de⁹ illumina biteū vel p occultā inspirationem vel per angelum ant per hominem.

8 Utrū sit necessariū ad salutē cōfiteri ea q̄ sunt fide i. Rñ. q̄ sic p loco ⁊ tpe p̄z Tho. ū. ū. q. iij. ar. ū. puta qñ si aliqs in terrogaret de fide ⁊ taceret ⁊ ex hoc cre deret vel q̄ nō haberet fidē vel q̄ non esset vera vl aliū p ei⁹ taciturnitatē a fi de auerteret ⁊ hmōi in casi bus in qb⁹ honor debit⁹ deo ⁊ vtilitas primis im pēdēda subtrahit nisi cōfessio fiat: ē ne cessaria de p̄cepto. In aliꝝ aūt casibus nō est necessaria de p̄cepto sed de cōsi lio si mō vtilitas fidei sperat. Ut upera bilis est cōfessio fidei qñ solū est ad per turbationē infidelū. vicente dño Mat. vij. Nolite sctm dare canibus. facit. c. in mandatis. xliij. distin.

9 Quid de illo q̄ lz interi⁹ credat: ñ p pter timoꝝ facit aliquē actū infidelita tis puta exhibet reuerētiā ydolo. portat aliquā vestē designatā ad aliqđ deter minatū signū infidelitatis ⁊ hmōi. Rñ. q̄ peccat mortaliter: qz p̄m aug. xxxij. q. iij. sicut sanctus est mori q̄z vti idolati co. hec ille. Secus esset si nō designaret determinatā infidelitatē sicut legimus in btō Sebastiano q̄ vtebatur clamide militari ex bono zelo: vt lucraretur a mi nas christo: ⁊ huiusmodi.

10 Utrū liceat p̄ce vel p̄cio aliquē adducere ad fidē: vide. j. in de⁹. S. xxiij.

Utrum liceat disputare de fide. vide 11
S. disputatio. de hac materia. vide. j. in fidelitas.

Filius q̄dā dr spuri⁹ ⁊ ppie est nat⁹ ex mr̄e nobili ⁊ p̄e ignobili. vel p̄e certo ⁊ mr̄e vidua. Sz i iure spuri⁹ dr ois nat⁹ ex illicito coitu p̄ter q̄z de cōcubina in domo retēta ab eo q̄ nō ē p̄egat⁹. vt no. i. c. tāta. q̄ fi. sint le. ⁊ no. bar. i. l. fi gener. ff. de his q̄. vt in di. Quis nat⁹ de adulterio ppio noie vocet māzer. deutro. xxiij. ⁊ in. c. misi cuz pridē. S. psone de renū. Et ois talis spu rius i nihilo succedit patri vel p̄incipi p lineā p̄ñā qz nō dr agnat⁹ de q̄ text. i c. dicat aliqs. xxiij. q. iij. ⁊ gl. in. c. p venerabilē. q̄ fi. sint le. q̄ no. i auc. ex ppter. C. de ice. ⁊ inuti. nup. ⁊ insti. de suc. cog. S. vulgo. ⁊ insti. ad orphi. C. nouissime. imo nec pr̄ pōt talē istituere heredem. auc. iij. C. de na. li. ⁊. d. c. dicat aliqs. Uñ dicit pa. i. d. c. p venerabilē. q̄ baldardi nobilis nō dñr de parētela parentū. qz sozoes non cōputanr inter p̄cipuos. C. ad orphi. l. si qua illustris. nec arma pa rentū portare pñt. ⁊ est sn̄la bal. in. l. cū legitime unptie. ff. de sta. ho. et sequit. d. Ant. in. d. c. per venerabilem.

Ad ppositū cox. q̄ hic dr ⁊ q̄r p̄ bet q̄s esse fili⁹. vide gl. i. l. luci⁹. in ff. null⁹. ibi p p̄ecturas ⁊ ibi Bar. i ff. fi liatio nō pōt pene pbare. ff. de condi. ⁊ de. Bal. not. i. l. neq; natales. ff. filiatio. C. de pba. ⁊ Sali. in. l. si vicin⁹. ff. quero. nūc qualiter filiatio habet. C. de nup.

An tales succedāt mr̄i. dicit ligue⁹ aut 1
ē vulgo q̄sit⁹ ⁊ ppe solū spuri⁹ ⁊ sic suc cedit cū legitis filijs nisi mr̄ sit illustris femina. vt i. d. l. si q̄ illustris. ⁊ ibi p gl. ⁊ Bar. ⁊ insti. de succes. cogna. S. vulgo q̄ sis tens. Idē dic de notis aut sunt ēt māze res sicut nati de ea q̄ nō poterat esse le gitima vxor sine qz alteri nupta vel ipe sine qz p̄sanguine⁹ vl affinis. ⁊ sic in nu hilo succedūt vt in. d. auc. ex complexu. pōt tñ heredes eos instituere p̄m Mat. ⁊ Mo. ⁊ videt tenere glo. in. d. c. tanta.

Querit an parētes succedant p̄fatis 2

UVA. BHSC. IyR_213

spurijs. Rñ.pa in.d.c.tãta.ꝙ nõ i eo casu quo ipi nõ succedũt parẽtib⁹.Et hoc verũ de quibuscũq; filijs illegitimis.

3 ¶Quero an prefati spurij possint instituí heredes ab alijs extraneis.Rñ.pa.i c.cũ haberet.de eo q̃ du.in ma.quã.po. per adul.ꝙ sic.qꝛ nõ prohibent̃ nisi parẽtes vt no.glo.in aut̃.qui mo.na.effi. sui.§.vltimo.

Additio. Et ꝑm bar.in.l.si is. q̃ ex bo.ff.de vulga. ⁊ pupil subst.nõ ꝓhibetur succedere fr̃i suo pupillo etiã ex iudicio patris.facit glo.in aut̃.q̃.mo.na.effi.sui.in fi. q̃ dicit ꝙ licet pater nõ possit talem vulgariter substituere põt tñ pupillariter q̃si pupilli sit heres.

4 ¶Utrũ parentes possint p̃fatis spurijs aliquid relinq̃re rõne alimẽtorũ.Rñ.ꝙ sic vt no.bar.i.d.aut̃.ex complexu. imo tenent̃ de eq̃tate canonica eos alere ꝑz facultates eorũ:⁊ tã pater q̃ꝫ mater tuꝫ qꝛ tales nõ sunt in ptãte nec patris nec matris.insti.de nup.§.sunt ⁊ alie ꝑsone ⁊.l.vulgo ꝯcepti.ff.de sta.ho.tum quia alimẽta debẽtur istinctu nature que sic matrẽ obligat sicut patrẽ vt no.Inno.i c.ij.de regula.⁊ pa.in.d.c.cũ haberet.secus de iure ciuili vt in.d.aut̃.ex ꝯplexu. Unde dicit bal.in.l.fi.§.si a socero.ff.de his que in frau.cre.ꝙ de equitate canonica põt pr̃ donare spurio.vt habeat ꝓ alimẽtis ⁊ silr̃ legare pro alimẽtis not. bar.in.l.fi.ff.de his q̃ vt indi.⁊ Cy.in.l. nõ oi titulo.C.de admi.tutoꝝ.dicit ꝙ ẽt spuria dꝫ dotari.vt no. Imola.in. l.lucius.la.ij.§.j.ff.de le.ij.Limita predicta nisi esset in nimia quantitate in fraudẽ legata.⁊ conclude ꝙ prefati cõtra predicta a patre recipiendo de eius bonis tenetur restituere etiam in conscientia.

5 ¶Filius alius dicitur nothus. vt not. in.d.§.sunt ⁊ alie ꝑsone. qui aliqñ dicitur naturalis tantum: q̃uis spurij ẽt sũt naturales tm̃ ⁊ talis est ille q̃ ẽ nat⁹ ex coitu neq; dãnato neq; approbato d̃ iure ciuili. vt est filius cõcubine solute in domo retente a soluto que posset esse eius vxor legitima: puta qꝛ nõ est cõsanguinea nec affinis.vt i.l.in cõcubinatu.ff.de concubi. et iste succedit patri ab intestato in duab⁹ vncijs toti⁹ hereditatis dũmõ nõ existant filij legitimi vel vxor legitima.vt i aut̃.liceat pr̃i.C.d̃ na.li.qꝛ filijs legitimis existẽtib⁹ vel nepotib⁹ nõ põt nisi vnã vnciã relinq̃re ei et mr̃i ⁊ nõ vltra vt.l.mr̃e.C.de na.li.Sꝫ si nihil reliq̃rit ei i nullo succedet sꝫ tamen debet alimẽtari a legitimis.

6 ¶Sed nũq̃d si nõ hꝫ filios legitimos poterit tales heredes istituere.Rñ.ꝙ sic etiã in totũ legitima tñ reseruata parẽtibus si hꝫ vt no.in.d.aut̃.liceat pr̃i.⁊ lꝫ Goffre.teneat ꝙ nõ succedat cuꝫ hodie talis coitus sit reprobatus vt in aut̃.de leno.col.iij. ⁊ in aut̃.scenicas.colla.v.et C.de cõcubi.l.vnica.tñ ego teneo cũ gl. in.d.c.tanta.⁊ in.c.nisi cũ p̃dẽ.de renũ. ꝙ succedũt etiã de iure canonico qꝛ ex quo ius canonicum non statuit oppm̃ nõ debemus in hereditatibus recedere a dispositione iuris ciuilis. facit.c.per venerabilẽ.q̃ fi.sint le.⁊ sequitur Pa.in d.c.tanta.

7 ¶Filius alius d̃r legitimus tm̃ ⁊ iste est adoptat⁹ vel arrogat⁹.Et dñr legitimi tm̃ qꝛ nõ natura sꝫ legis institutiõe sũt filij vt de cog.le.i rubro ⁊ nigro. Et isti si nõ sũt legitime emãcipati a pr̃e adoptãte succedũt patri legitimo simul cũ filijs legitimis naturalibus:vt no.C.de ado.l.fi.⁊ institu.de here.que ab intest. def.§. item adoptiuos.⁊ in.l.si pater.ff. de adop.vide.s̃.ado.§.j.⁊.ij.

8 ¶Filius ali⁹ d̃r spũalis ⁊ legitimus si cui est suscept⁹ de baptismo vel crismate.Et iste in nihilo succedit quia cum sit spiritualis nõ extẽdit se ad tpalia.

9 ¶Filius alius dicitur spiritualis tantum sicut sunt omnes christiani pape ⁊ de diocesi epi ⁊ de parochia presbyteri vt in.c.oẽs.xxx.q.j.⁊ isti similiter i nihilo succedunt parẽtibus suis isto modo.

10 ¶Filius alius naturalis ⁊ legitimus. naturalis dicitur quia naturaliter ẽ generatus legitimus quia ex legitima parentũ coniunctione approbata ꝑ leges isti succedũt ab intestato parẽtib⁹ oib⁹

UVA. BHSC. IyR_213

aliis exclusis. vt in aut. de here. q̄ ab inte. limita nisi in casu in quo aliqui specialiter admittunt vt dictū est in filijs adoptiuis ⁊ sunt quasi dñi viuētib⁹ parentibus soluz eisdē est adminstratio. vt insti. de here. q̄. ⁊ dif. §. sed sui. Uñ ex ꝯsuetudie lege iuuata filij cōmittūt appellant comites vt filij regū reges etiā in vita parētū. vt. xxiiij. q. j. c. fi. ⁊ p bar. in. l. fi. C. de dig.

81 ¶ Utrū filius naturalis tantuz efficiat legitimus per sequēs matrimoniū inter patrē ⁊ matrē ei⁹. Rñ. pa. i. d. c. tāta qđ sic quicūq; sit fili⁹ naturalis sit tpe quo genitus fuit poterāt esse legitime vir ⁊ vxor in matrimonio parētes ei⁹. ⁊ licet Bar. in. l. pe. ff. de ꝯcu. velit solū hoc esse verū in cōcubina in domo retēta postea ꝑ vxore capta tñ canoniste cōiter tenēt cōtrariū ⁊ hoc teneas. sec⁹ esset si tēpore generatiōis nō potuisset esse matrimoniū inter parētes qz lz p dispensationē vel alio modo sit postea cōtractū matrimoniū nō tm̄ erūt legitimi ꝑm Joā. an. in quadā apostilla bal. li. feu. ti. si đ feu. cōtro. fue. vult ꝙ nisi interueniat instrumētū dotale vt volūt iura insti. de nup. §. aliqñ. insti. de here. q̄ ab intest. defe. post prin. ⁊ in aut. q̄. mo. na. effi. sui. §. fi. q̄uis sequat matrimoniū nō legitimāt sed ego teneo contrariū sicut tenēt moderniores canoniste cōiter ⁊ in pratica sequunt legiste imo plus dico ꝙ lz tpe cōceptus nō potuisset esse vxor ei⁹ si tñ tpe part⁹ cōtrahit legitime cū ea filius erit legitim⁹ ꝑm cōem opi. in. d. c. tanta silr nō nocebit fili⁹ natis ex concubina. quin sint legitimi licet pater inter medio tpe habuit vxorē aliā ⁊ ea mortua postea accepit cōcubinā in vxorē scđm Bar. in. l. cū mihi decē. de solu. ⁊ bal. in l. pe. ff. soluto matrimo.

82 ¶ Utrū filij nati ex clandestino matrimonio sint legitimi. Rñ. glo. in. c. qđ nobis qui fi. sint leg. ꝙ si nullū est impedimentū post approbationē matrimonij erūt legitimi siue sint nati ante approbationē matrimonij siue post ⁊ hoc sequunt oēs ⁊ probat i. c. ij. de clā. despō Nā approbatio retrotrahit et perinde est ac si principio fuisset cōtractū in faciē ecclesie imo plus dicit Alanus ꝙ lz clādestine contrahētes nō presumātur coniuges. vt dicit glo. in. c. lator. qui fi. sint le. tñ hoc ꝓcedit respectu nubētiū sed respectu filioꝝ presumuntur coniuges qđ est notādum. ex quo infert Pa. in. d. c. lator. qđ nat⁹ ex viro ⁊ muliere simul cohabitātibus presumtur legitimus qz fauore legitimationis presumitur inter eos matrimoniū. ꝑ quo facit l. in libere mulieris. ff. de ri. nup. ⁊ maxime procedit si vocabāt se coniuges vt no. Inn. in. c. ex parte de resti. spol. dicit etiā host. ꝙ si multo tēpore simul tāq̄ cōiuges cohabitarūt presumēdum est esse matrimoniū facit qđ not. ipse in. c. illud. de presum. si aūt erat impedimētum tunc sunt opi. Jo. an. ⁊ d. Anto. tenent ꝙ post approbationē legitimant lz postea separent. glos. tenet qđ hoc est verum in natis post approbationē. sed non ante natis. Joan. cal. tenet ꝙ nullo modo legitimant ⁊ hoc putat pa. verū de rigore iuris. facit c. fi. l. §. si q̄s. de clā. despō. Et hāc teneo propter prefatū. c. fi. vbi est tex. apertus vide de hoc. s̄. clādestinū qñ dicatur. in prin.

13 ¶ Utrū natus de spōsa de futuro sit legitim⁹. Rñ. pa. in. c. ꝑ tuas q̄ fi. sint le. ꝙ sic si nullū sit impedimētū alias secus secundū ꝙ dictum est in precedenti. q.

14 ¶ Utrū filius q̄ cōiter reputat filius viri ⁊ vxoris teneat credere vxori dicēti eū illegitimum. vide. s̄. adulterium. §. v.

15 ¶ Utrū ex tractatu parētū quis constituatur filius. Rñ. Pa. vbi. s̄. qđ ex nominatione filij ⁊ tractatu vt filij constituit quis in possessione filiationis etiā si sit natus extra domū. Unde ibidē dicit. d. Anto. quē sequit Pa. vbi. s̄. ⁊ no. Bart. in. l. quidā. ff. de. ꝓba. qđ tractatus parentū puta qz illi tractabāt eum vt filiū ⁊ ipse eos vt parentes probat aliquē filium alterius imo plus vult gloss. in. c. trasmisse. q̄ fi. sint leg. qđ ꝓbatio hui⁹ tracratus prefertur negatiōi parentū. Itē do. Anto. in. d. c. vult qđ etiā sola fa

UVA. BHSC. IyR_213

ma ꝓbet filiũ si nihil ꝓbet in cõtrariũ.

16 ¶Quid si probet ꝙ vxor eo tpe cõmisit adulteriũ quo talis conceptus est. Rñ. pa.in.d.c.trãsmisse.ꝛ.c.ꝑ tuas.eo.ti.qđ si pater seu marit⁹ cohabitabat eo tpe cũ vxore reputabitur legitimus.qꝛ cum possit esse filius vtriusq; debemus fauore filiorũ presumere qđ sit filius mariti potiusq; adulteri pro hoc est tex.i.l.miles.§.defuncto.ff.de adul.facit.l.q̃ semper.ff.de in ius vo. Itẽ dic de filio nato de cõcubina retẽta in domo.vt semper presumat filiꝰ ꝯcubinarij.vt habes gl. singularẽ in.c.michael.de fi.presby.secus si fuisset absens tanto tpe ꝙ nõ potuisset eum generare.vt.ff.de his q̃ sunt sui vel alie.iu.l.filium.

17 ¶Utrũ filius natꝰ ex illis qui post matrimoniũ contractũ de cõi cõsensu fecerunt votũ vel qñ alter intrauit religionẽ ꝛ repertꝰ fuit sit legitimꝰ.vide.j.matrimo.iij.Impedimentũ.v.§.v.

18 ¶Utrũ appellatione filioꝝ veniãt naturales tm̃.Rñ. Paul.in.c.in pñtia.de ꝓba.ꝙ aut apparet de tacita volũtate disponentis siue ex verbis positis i dispositione siue qꝛ est eadẽ ratio de legitimo sicut de naturali.ꝛ tũc veniũt etiã naturales siue tractet de pena siue de cõmodo siue in legibus: siue in statutis vel testamentis ꝛ hmõi si vero non apparet de mẽte tũc si tractat de cõmodo veniũt etiã naturales. xxxv.q.vij.c.vnico.ꝛ hoc ex benigna interpretatione potiusq; ex significatione propria: qꝛ ex ꝓpria significatione noie liberoꝝ vel filioꝝ veniunt solummodo naturales legitimi non adoptiui vel naturales tantum vt in.l.si ita q̃s.§.fi.ff.de leg.ij.non veniũt etiã vbi tractat de cõmodo spurij ex coitu damnato nati.

19 ¶Utrũ filiꝰ denoiet a patre.Rñ.qđ sic de iure.vt in.c.ij.de cõuer.infi.ꝛ instit. de le.ag.tu.§.j.ꝛ hoc qꝛ sequit familiaꝫ ꝛ agnationẽ patris nec ob.c.Raynu.de testa.qꝛ scđm Jo.an.illud erat ꝑ superbiã: qꝛ mater erat nobilior. vnde.filiꝰ sequit priuilegiũ patris in tribꝰ. ¶Primo quo ad honores. ¶Scđo quoad curialẽ cõditionẽ.C.de decu.l.eos.l.exemplo.ꝛ.l.nullꝰ. ¶Tertio quo ad originẽ ff.ad munic.l.j.vide gl.in.c.dicat.xxxij.q.iiij.ꝛ gl.in.l.cũ legitime.ff.de sta.ho. de illegitimis dic vt in.§.seq.

¶Utrũ illegitimꝰ filius sequat ꝯditionẽ sil'r patris.Rñ.ꝙ nõ de iure.sed matris ꝑm gl.quã sequunt cõiter doc.in.c.j.de ꝯiu.ser.q̃ vult ꝙ partus ancille erit penes dñm ancille.l.ꝛ seruoꝝ.i prin.ff. de sta.ho.ꝑ quo facit tex.in.l.partũ.C. de rei vẽ.ꝛ no.in.c.vnico de na.ex li.vẽ. ꝛ in.c.fi.de ser.nõ or.ꝛ insti.de iu.ꝑso.§. fi.nec ob.c.lib.xxxij.q.iiij.vbi đr semper qui nascit deteriorẽ partẽ sumit.sed expone deteriorẽ.s.matris q̃ fragilior est hoc tñ limitat pa.in.c.lꝫ.de ꝯiu.ser.veꝝ nisi ꝯsuetudo vel statutũ habeat aliud sicut hodie est ꝙ natꝰ ex ancilla non est feruus si pater est liber. Quod no. 20

¶Utꝝ pr̃ ꝛ mr̃ teneãt alere filios.Rñ. ꝙ sic de q̃ vid.s̃.alimẽta.§.j.nisi l.v.casibꝰ q̃s no.pa.i.c.cũ hẽret đ eo q̃du.i ma. quã po ꝑ adu. ¶Primꝰ si filiꝰ eũ accusauit vt.l.si q̃s a liberis.§.itẽ iudex.ff.đ li.agno. ¶Scđs si pr̃ eget ipe.qꝛ ñ tenetur vltra q̃ ꝑt.d.l.si q̃s.§.sꝫ si filiꝰ. Tertius si filiꝰ cõmisit crimẽ ingratitudis cõtra patrẽ in gl.l.cũ partẽ.C.de alẽ.li. ¶Quartꝰ si filius hꝫ artẽ vel.aliud vñ viuat.d.§.sꝫ si filius.ꝛ.§.alimẽta.ibidẽ lita tñ hoc ꝑꝫ bar.in tractatu alimẽtorũ nisi sit filiꝰ nobilis ꝙ eũ dedeceat in tali arte opari. ¶Quintꝰ sunt oẽs cause ex quibꝰ pater põt exheredare filiũ: ita ꝛ denegare alimẽta.đ q̃bus vide.s̃. exheredatio ꝛ infra igratitudo.§.iij.

¶Sꝫ si diuortiũ fiat apđ quẽ dꝫ ali ꝛ q̃bꝰ expẽsis.Rñ.ꝙ extimabit iudex pẽsatis circũstantijs.puta qꝛ minor triẽnio apđ matrẽ ꝛ hmõi: vt no.i.l.vnica.C.de diuor.fac.apud quẽ li.edu.ꝛ i aut.si pater.ibi đ posita vbi đr ꝙ si pr̃ fuit causa diuortij nutriet apud mr̃em expensis pr̃is si mõ mr̃ nõ ꝯuolauit ad scđa nuptias si ꝟo mr̃ dedit causaꝫ apđ patreꝫ expensis mr̃is locupletꝫ nisi pr̃ minus idoneꝰ sit qꝛ tũc apđ matrem locupletem nisi alter eorum esset infidelis quia

UVA. BHSC. IyR_213

apud fidelē sunt alēdi. vt patet per ea que dixi supra batismus. vj. §. xj.

23 ¶ Utrū filius magis teneat subuenire pri q̄ extraneo. Rñ. pri ēt i fideli q̄ extraneo fideli ceteris ptib⁹. vt no. gl. xxx. di. c. j. ⁊. xlij. di. q̄escam⁹. ⁊. lxxxvj. di. nō satz

24 ¶ Est filius q̄ nō hz nisi vnū panē ⁊ hz patrē q̄ fame pit ⁊ filiū silr cui dz subuenire. Rñ. Cy. i. l. ij. C de pa. q̄ fi. di. ꝙ potius pri qr posset eū vēdere ego addo qr ius diuinū sic eū obligat qd dt. honora patrē ⁊c. ⁊ qñ dicit ꝙ amor magis descendit quā ascendat. l. isti quidem. §. fi. ff. qd me. cā. i. liberoꝝ. ff. de ver. sig. ⁊. l. liberi. ⁊ ibi gl. ff. de ioffi. test. Rñ. Ja. ibide ꝙ verꝝ ē quo ad ordinē dilectiōis nō tñ quo ad effectū obligatiōis nā per natiuitatē filiorū nō dz cōditio aut fieri deterior qr iā hz filiū obligatū. Sed in ꝯtrariū facit qd no. bar. in. l. si q̄s a liberis in. §. si vel parens. ff. de. li. agno. vbi dicit post gl. ꝙ pr̄ tenet alere filium de iure naturali ⁊ fili⁹ tenet alere patrē de iure getiū ⁊ sic videt forti⁹ vinculum quo tenet pr̄ filio q̄ quo tenet fili⁹ pri. cōtrariū tñ determinat in. l. j. in fi. ff. de iu. ⁊ iure facit ēt cōtra qd no. bar. in. l. nō quēadmoduz. ff. de li. ag. vbi vult ꝙ si quis hz patrē ⁊ filiū diuites ⁊ idiget alimentis ꝙ potius debet petere a patre suo q̄ a filio ratione p̄dicta.

25 ¶ Utrū fili⁹ possit nubere sine licentia patris. Rñ. ꝙ sic. tam mascul⁹ q̄ femina q̄uis non expediat vide. s. Dos: Et quomodo tenet eaz dotare que nupsit sine scitu patris. in. §. iiij.

26 ¶ Utꝝ possit vouere vid. j. votū. ii. §. v.

27 ¶ Filiussa. viuēte patre emancipatus acquirit vsumfructū i mr̄nis bōis ꝓvirili. i. pro media parte si ē vn⁹ fili⁹. ⁊ pr̄ pro alia post mortē mr̄is. casus est. C. de bo ma. l. si viua mr̄e. Idē dic d nepotib⁹ ⁊ ꝓ nepotibus. Idez dic si sunt plures filij qr ꝓ virili parte simul cū patre: sed si aliqui sunt emācipati aliq̄ i patria potestate pro virilib⁹ partib⁹ venient oēs sed vsusfructus emancipatorū remanebit apud patrē vt in. d. l. si viua.

28 ¶ Sed nūquid idez erit in alijs bonis aduenticijs. Rñ. ꝙ nō sed solum in maternis vt no. glo. in. d. l. viua.

¶ Utrū filius possit agere cōtra patrē. 29
Rñ. pa. in. c. non est. de spō. ꝙ sic ratione pcti al's nō est admittēdus vt no. gl. in c. si ecclesia. xxiij. q. iiij. Sz glo. in. c. queritur. ij. q. vij. tz. ꝙ pōt ꝟm canones conqueri taz in ciuili q̄ in criminali negocio sz ꝟm leges non pōt nisi in castrensi causa ciuiliter nō i alia. ff. de iu. l. is nulla. ⁊ ēt in quasi castrēsi vt. ff. d fur. l. si q̄s vxori primo rñso. nō tñ de furto sz actione in factū. C. de dolo ma. l. superstite ⁊ hoc non existens emācipatus sz emancipatus bñ potest agere petita venia ⁊ impetrata. C. de in ius vo. l. vlt. sed i criminali causa nō audit. ij. q. j. prohibēt. nisi iniuriam in ipsum ꝯmiserit. vt. C. de pa. pote. l. cōgruētius.

¶ Ad quid tenēt filij parētibus. Rñ. vt 39
colligo ex Alex. de ales i. iij. par. sum. in tractatu de. iiij. p̄cepto ꝙ ad tria de precepto. ¶ Primum est ꝙ tenent eos diligere. ratio qr cū fili⁹ sit obligat⁹ aie patris ⁊ matris ex cuius operatiois virtute generat⁹ est tenet ei repēdere ꝙ non pōt in alio nisi amando qr sic cōsolatur eos cū hoc perpendūt ⁊ hoc est qd dicit hic. i. d hono. parentū. redde amoris vicem ⁊ Jo. xiiij. Ut cognoscat mūdus ⁊c. q. d. exēplū capiēdo ꝙ diligo patrē ⁊ nō sufficit ꝙ cōsistat in corde: sed opz ostēdatur in signo. nec dz eē amor quo obligamur oēs diligere. sed specialis ⁊ precipuus. ⁊ propterea nō excuso a mortali filios qui minq̄ signa amoris oñdūt parētibus immo semp loquunt dure et videntur eos habere exosos. ¶ Scdm ad qd tenēt est obedire in his q̄ ptinēt ad dispositionē rei familiaris et multo magis i necessarijs ad salutē. vt sunt ea q̄ ptinent ad bonos mores. In his sciēter cōtēnēs obedire mortaliter peccat. Secus si ex inaduertētia vel raro sine cōtēptu qr vr̄ veniale. Ad alia autē obedire est de cōsilio solū. ¶ Tertiuz est qd debent eis i necessarijs subuenire siue sint infirmi vel in alia necessitate. vnde mortaliter peccant qui cuz possint eoꝝ

UVA. BHSC. IyR_213

necessitatibus non subueniunt nisi forte esset quid minimum.

51 ¶Utrū malitia pñs noceat filijs. Rñ. q sic quantū ad penā tpalem. vt pz.C. ad.l.mul.ma.l.q̄squis.z in.c.cū scōm. de here.li.vj.z i c.nisi cū pridē.§.j.de renū.li.vj.di.nunq̄.z.c. nasci. Itē etiam ad penā eternam ꝓpter malū exemplum vel. malā curam. vt de pēn.j. Rñ j.facit.c.si gens. lvj.di. Similiter malitia filij inducit pſumptionē cōtra patrem. vj.q.j.qui crimē.xxxvij.dist.legant.

52 ¶Utrū possit filius intrare religionē:z an teneat ad eius ministrationē ingressus.vide.j.religiosus.§.xj.z.§.xxxj.

53 ¶De filijs illegitimis ordinādis. vide j.ordo iij.§.xiij.

54 ¶Quomō filij acquirūt sibi z nō alijs fratribus.vide.j.peculium.

Finis aliquādo imꝑfectus est aliqñ medium aliquando principiū vide multas allegationes.j.z. sciētes. de cēsi.z est q̄stio brocardalca.

Adde de hoc z q finis declarat q̄ lis sit res cēsenda.l.fz z si q̄s.§.interdū tibi Flor.ff.de vsuf.z Spe.in ti. de frū. z interesse.§.j.ff.sed q̄d si debitor. et in epi.Quid Exitus acta ꝓbat:careat succēssibus opto.Quisquis ab euentu facta notanda puta.

Fiscus est bursa cesaris vel pri cꝑis.xvj.q.vij.maiores, vel pōt dici q fiscus hodie est sacc⁹ sine cōsciētia q̄ imbursat omnia quesita male.ff.de calū.l. in heredē.z. ff. de inof.test. l.papi. meminisse.

De fisco z quid sit z an civitas habeat hodie fiscum si superiorē nō recognoscat.z an ipm cōe superiorē nō recognoscēs.Bal.no.in.l. itē veniunt .§. ait senatus.ff.de peti here. et melius per Bal.in.l.j.C.de here.vel act. vendi.

1 ¶Utrum fiscus ꝓferatur aliis creditoribus.vide.j. restitutio.ij.§. vvj.

2 ¶Fiscus turpia lucra etiā ab heredibus extorquet:licet crimina sint extincta.d.l.in heredem.in principio.

Flagella quō sūt satisfactoria vi.j. satisfactio.§. 8.

Fletus ō mortē ꝓbatur.xij. q.ij.cū ꝓpositum.

Fomes cupiscētia appellat. xv.q.j.§.vt itaq̄. Qui q̄dez non est peccatum:sed pena peccati ibidem.§.j.

Forma cā q̄ dat cē rei fm Inno. i Rubrica de cōse.cc.vt al. ¶Quid si omittat forma i sacramētis. Rñ.q nihil fit.j.q.j.q̄ pfectionē.igl.

Fornicatio cōcubitus illicitus cōiūgi vt.xxxij.q.ij. §.q̄ §.xij.c.meretrices.ea cā.q.i ij.§z ꝓprie fornicatio ē inordinatus conubius naturalis qno solutus soluta naturali vsu cognoscit.Et intelligit solutus quolibet vinculo.s.quij.ꝓsanguinitatis affinitatis:ordinis: religionis: seu voti.etiā ōr naturalis ad differētiā illius vsus q̄ dicit contra naturā vt no.in d.c.meretrices.z sic est ꝓpria species luxurie.vide.j.luxuria.§.ij.

De no.i hoc.§.z inter quos fiat fornicatio z an sit crimen ecclesiasticum. no.Alexan.in.l.si adulterium cum incestu.ff.de adul.q sic.et q̄ fit inter solutos. et quelibet exceptā concubinaria punitur z de iure ciuili. no. Bar.in.l.j. de cōcubi.z Alexand.vbi.§..§.j.z an peam.cōtrahatur affinitas no.glo.q sic in.l.j.§.pe.de concu.z in.l.non facile.§. affines.de gradi. 1

¶Quid de clerico fornicatore vide.§. clericus.v.z vij.§.iiij.

¶Utrū accedētes ad meretrices excusent ꝓpter ignorātiā nescientes esse ꝓhibitū.Rñ.q nō.imo peccāt mortaliter accedēdo. z totiēs q̄tiēs.qz ignorātia iuris naturalis z diuini in tali casu claro neminē excusat.j.q.iij.per totum. Itez peccat mortaliter si quis iduxit aliquē ad eas qui hoc non intendebat.de pe. di.j.noli.z.ij.q.j.notum. 2

¶Que dīa est iter fornicationē ꝓprie incestum ꝓprie vide.j. luxuria.§.ij.

Fortitudo vera ēp quā q̄s mediocriter timet z audet ad hoc inclinat⁹ ex habitu ꝓpter bonū finē q̄ est ꝓseruatio

boni cōis in periculis mortis vt elicit a philosopho.iij.ethi.est aūt fortitudo vt ibidē dicit circa timores ⁊ audacias quasi cohibitiua timorum: ⁊ moderatiua audaciarū ⁊ quidez circa timores periculorū mortis est fortitudo simplr. circa ꝟo alia est fortitudo ꝑm q̄d Actꝰ em̄ fortitudinis principalior est sustinere.i.immobiliter sistere in periculis q̄ aggredi: quia.iij.ethi.in sustinendo tristicia maxime dicunt aliqui fortes.

1 ¶ Utrum homo teneat sustinere mortem.vide.s. Charitas.§.v.

Forus est exercēdarū litiū locꝰ a fādō dicꝰ.c.forꝰ: de verbo.signi.

☞ De notatis i hoc ꝟsi.vide Bar.i.l. in cōtractibus.§.in oibus.C.de nō nu. pec.⁊ Alex.in.l.heres absens.§.si quis tutelam.ff.de iudi.

1 ¶ Quomodo sortit q̄s forū.Rñ.gl.i.c. j.iij.q.vj.p istos ꝟsus.Cōtractꝰ crimē reus res religioq̄.Uir iō similis vel ꝓuocat atq̄ recusat.Excedit iussꝰ vel cōsentit vterq̄.et ibi vide expositionem cum alleg.

Fratres q̄modo diuidūtacq̄sita p aliquē ipsorū.vide j.peculium.

Fraus nō pō eē sine dolo sed bñ dolꝰ sine fraude.Jō fraudi inest dolꝰ sicut species generi.ita dicit Pa.in.c.ex tenore.de rescrip.

1 ¶ Fraus ⁊ dolꝰ nemini dz patrocinari. tex.est in.d.c.ex tenore.facit.xvj.q.vj.c. j.xx.q.iij.constituit.xxx.q.j.dictū est.

2 ¶ Fraus legi fit aliqñ de ꝑsona ad ꝑsonā sicut qñ mulier vult donare viro ecōuerso cū nō possit.vt de donati.iter vi.⁊ vxo.c.vl.supponit iā ꝑsonā: puta q̄ soluat eiꝰ creditori vt.ff.de do.inter vi.et vxo.l.hec ratio.§.vl.Silr tutor qui non pōt emere rē pupilli interponit aliā ꝑsonā que emat.Aliqñ fit rei ad rē sicut cum quis dat frumētum filiofa.vel simile vt vēdat ꝑ eo q̄ pecuniaz mutuo dare nō pōt.l.iiij.§.j.ff.ad mace.qz idez est acsi mutuaret.ar.xiiij.q.iij.plerique.j. q.j.sūt nonulli.Aliqñ fit vnꝰ ꝯctus ad aliū ꝯctū ꝯriū: vt cū vxor vēdit viro qd donare intēdit.l.si spōsus.ff.de do.iter vi.⁊ vxo.ar.xvj.q.iij.si sacerdotes.Aliquādo fit vnus ꝯctus ad aliū ꝯctum similē: vt cū mulier q̄ fideiubere non pōt facit se principalē debitricē.l.q̄uis.§. si cū essez.ff.ad vell.⁊.l.se.Et oēs tales preuaricant legē ⁊ in conspectu dei nō excusant.facit qd no.in.c.intelligentia de ꝟbo.signi.⁊ in.c.quanto.de priui. et in.c.constitutus.de conces.preben.

¶ Fraudare nemo videt eos qui sciūt ⁊ consentiunt.ff.de reg.iur.l.nemo. 5

¶ Fraudem videt facere etiā is q̄ non facit q̄ debet facere.ff.de his q̄ in frau. credi.l.in fraudem. 4

Frigiditas q̄uo impediat matrimoniū vide.j.matrimoniū.iij.impedimento.xvj.

Fructus ꝑm Bar.in.l.ex diuerso.ff.d rei ven.Quidā sunt naturales vt poma ⁊ hmōi que natura ꝓducit ⁊ sicut ꝓducit vtimur.Alij sunt partim naturales partim īdustriales.vt lac.lana segetes: vinū ⁊ hmōi. q̄ naturales sunt inquātū a natura. ⁊ industriales inquātū in aliā spēm ex industria ipsis vtimur in.d.l.ex diuerso.⁊.l. certū.C.de rei.vē.cōiter dr q̄ relinq̄tur arbitrio boni viri an sint naturales vel industriales vt si plꝰ ꝟsat de industria hoim dicant industriales: vt de vino caseo ⁊ hmōi.ar.l.querit.ff.de sta.hoim ⁊.iiij.q.iij.hermafroditꝰ. Si ꝟo magis de natura dicantur naturales.Alij solum sunt industriales: sicut fructꝰ q̄ acquirunt ex artificio vel negociatione ⁊ hmōi: q̄ alio modo dñr ciuiles eo q̄ nō ꝓueniat ex re sz ex ꝓuisione hois ꝑcipiunt propter rē.vt est pensio domus ⁊ hmōi.vt in.l.si naues.ff.de rei ven.⁊.l. domū.C.eo.tit.⁊ istorū quidā sunt honeste perceptorū quidā inhoneste. vt si locauit domū ad exercendum questū inhonestum.l.ancillarum.ff.de pe.he.

¶ Utrū bonefidei possessor faciat fructꝰ rei quā bonafide possidet suos.Rñ. vt colligo.ex.c.grauis.d res.spo.⁊.d.l.ex diuerso.cū ibi no.qz longa est distinctio 1

UVA. BHSC. IyR_213

dor. quo ad fo℞ cõ ẽtiosuz eã omitto ⁊ solũ dico quo ad obligationẽ restitutionis in cõscia q̃ oẽs fructus naturales quã idustriales: siue possideat cũ titulo: siue sine titulo teneẽ restituere si extãt. si vero ꝙsumpsit teneẽ solũ restituere iqnãtũ fact⁹ est locupletior puta q̃ in ea rẽ expendit. in quã oportuisset expẽdere tm̃ vel aliũ emit. ex q̃b⁹ amplius fuit pr̃imonuz. suũ. facit. d. l. certũ. ⁊. l. si me ⁊ titiũ. ff. si cer. pe. Uerũtn̄ diminuet de fructribus idustrialibus rei lucrose q̃tũ idustria sua est extimãda in dicto negocio exercitata in vtilitatez seu augmẽtũ dict℞ fructuũ accipiẽdoruz: q̃ nemo militat stipẽdijs suis. ꝺ lucro aũtẽ facto ex re q̃ de se non est lucrosa. dic vt. j. restitutio primo. in ℣. possessor. ℌ. j. Si ℣o nõ est fact⁹ locupletior nõ teneẽ cõsumptis. ff. de pe. he. l. vtrũ. ex quo do lo non sit possidere.

2 Utrũ p̃fati bonefidei possessores possint vsucapere fructus p̃dictos: Rñ. pa. in. d. c. grauis. q̃ fruct⁹ naturales idubitabiliꝛ vsuca pũt p triẽniũ vt no. in. l. sequit. ℌ. j. ff. de vsuca. facit. l. i bello. ℌ. Rs seruuz. ff. de capti. Alios aũt cũ fecerit suos nõ p̃t vsucapere q̃ qꝺ meũ ẽ vsucape nõ possum. d. l. i bello. ⁊ vt̃ tex. in. d. l. sequit. ℌ. Iana. Sz bene vsucapit aduersus in dicis officiũ. p qꝺ teneb̃at restituere: q̃ possum pscribere rẽ meaz aduersus actionẽ qua poterã cogi ad restitutionẽ ei⁹. vt est tex. in. d. ℌ. si quis seruũ. ⁊ hoc voluerunt. gl. ⁊ Bar. in d. l. sequit in. ℌ. fruct⁹. Et sic p̃z q̃ in cõscia post triẽniũ bona fide trãsactũ erũt sui omnes qualitercunq̃ nec tenetur restituere. De possessore malefidei quomodo teneatur. vide. j. restitutio. j. in ver. possessor.

3 Sz no. q̃ fruct⁹ sunt illi ꝺsumpsunt de ductis expẽsis q̃ fiũt gr̃a fructuũ gr̃endor℞ cõgregãdor℞ ⁊ cõseruãdoruz. ff. de peti. here. l. si a dño vel pr̃e. ℌ. fructus. ⁊ l. plane. in fi. ⁊. C. de fruc. ⁊. li. expen. l. j. vbi dicit̃ hoc fructuũ nole ꝙtinet qꝺ instis sumptibus deductis supest.. ℌ nullus casus intreuenire p̃t q̃ hoc ge nus deductiõis ꝓcedire possit. ff. famiher. l. fundꝰ qui. j. rñso. ff. sol. mat. l. fructus. Unde fructus intelligũt deductis necessarijs impensis. ff. de ope. ser. l. fructus. ff. de vsur. l. quod in fructus. et. ff. man. l. qui mutuam. in fi. ⁊ in glo. d. c. grauis. ⁊ vide. ℌ. expẽse. ℌ. uz. Unde dicit tex. in. d. ℌ. fructus intelliguntur deductis expẽsis que querẽdor℞ collocãdor℞ ⁊ cõseruãdoruz eor℞ gratia fiunt. ⁊ nõ solũ in bonefidei possessoruz: q̃ naturalis ratio expostulat. vez etiã in predonibus: hec ille.

Fugere an possit p̃lat⁹ ꝓ plebe vide. ℌ. epi. ℌ. xxiij.

De hic notatis ⁊ an fuga conflituit in malafide no. Bar. in. l. impuberibus ℌ. preterea. ff. de in℘pe. tuto. in ℣. nota q̃ per fugam ⁊ quotuplex. ℌ. fuga. not. Bal. q̃ tripler. l. j. C. de edi. act. ℌ. volũtaria cautela ⁊ ignominiosa.

Utruz incarceratus pio delicto suo possit fugere. Rñ. si teneẽ iniuste est clarũ q̃ sic. si vero teneẽ legitime. tũc distinguo q̃ aut tenetur non ꝓpter mortez inferẽdam vel aliq̃ membrum abscindendum: sed ꝓpter aliud puta ad punitionem ⁊ ĩmõi. ⁊ sic nõ licet: facit ad qꝺ no. gl. in. c. ut gentium di. q̃. si ꝙtestetur ad mortem vel abscissionẽ membri: tũc ꝑm. d. Ant. si pactum est manifestum peccat fugiẽdo: ℌ fugit vt i peccato perseueret. Si vero vt penitentiã nõ tamẽ si fugit non tenetur se restituere. secus si occultũ quis potest fugere. naz nullo iure cauetur q̃ debeam expectare mortẽ nisi violentia alicuiꝰ eet in fugiẽdo: q̃ tunc haberet iniustum b℞llũ. Idẽ dico de concordantibus cũ eo vel auxiliantibus. dummodo stat sine violẽtia alicuius: ⁊ animo cõpassionis non alio fouẽdi tales in peccatis ⁊ sine scandalo alicuiꝰ maxime custodis. nec dixi quo vtrum sentẽtia vel non quia quãlitercunq̃ sit credo fugere possit si bono modo vt dixi potest facere. facit gl. in. c. iter cetera. ℌ. sed cum his. xxij. q. iij. in fi. que dicit q̃ licet reo corrumpere aliquẽ ꝓ vita ꝙseruãda. facit. ij. q. iij. ℌ. no

UVA. BHSC. IyR_213

tandum in fi.facit.l.j.ff.de boñ.eorum qui mor.sibi consci.vbi dicit tex.Ignoscendum censuerunt ei qui sanguinem suum qualitercunq; redemptum voluit.⁊ sanctus Thom̄.ij.ij.q.lxix. dicit ꝙ si quis esset damnatus vt fame periret posset cibum sumere.immo videtur tenere ꝙ tenetur si potest ipsum sumere.Similiter dic de fuga:sed ꝙ teneat̄ non credo neq; comedere vltra cōdem nationē vel fugere.sed posset patienter ferre pro peccatis sui sattsfactione.

2 ¶Quid de eo qui queritur vt capiatur an possit fugere.Rñ.ꝙ siue sentētia cōtra eum data sit vel non potest fugere non tamen cum violentia officialium qui vellent eum capere . quia ipsi habent iustum bellum contra eum.iij.q.v.non putes.xj.q.iij.qui resistit. et sic eos impugnando mortaliter peccaret: similiter auxiliantes.

Funus dz fieri i sumptib⁹ secūdū dignitatē vel facultatez defuncti.l.si quis sepulchrū.§. sūmptus.ff.de reli.⁊ sum.fu.

1 ¶Funeris impensa semper ex hereditate deducitur:que etiam omne creditum solet precedere cum bona soluendo non sunt.l.funeris cum duabus.ll. se.ff.de reli.⁊ sum.fu.hoc limita in sumptibus necessarijs nō ad pompam vel statum:quia nō liceret ex alijs debito in conscientia.

2 ¶De suo expedit mortuum funerari: ideo mulier de dote quasi de ꝓprio patrimonio funeretur.l.in eum.ff.de reli. et sum.fu.

Furiosus an possit in aliq̄ casu se obligare.Rñ.i.c.sicut tenor de regula.ꝙ nō cū nō ꝯsentiat.vnde nota. ꝙ etiā bene faciēdo nō p̄sumit̄ sane mētis.Ex quo infero ꝙ licet faciat testamentum tanq̄ quilibet mentis cōpos non valet.Idem videtur si daret bona sua pro anima.facit.cap.si de succes.ab intesta.

☞Dicitur autē furiosus voce carere ex quo cū loquit̄ nō intelligit quid loquit̄ sicut dormiens.l.sancimus in patre.C.ad trebel.⁊ cui competit de reliquis in hoc.§.cōtētis no.gl.in.l.j.⁊ ibi Nic..ve de apo.de cura.fu.

¶Utrū possit baptisari.vide.s̄. baptismus.vj.§.x. 1

¶Utrū debeat ei dare corpus xp̄i.vide s̄.eucharistia.iij.§.xiiij. 2

¶Utrū iputet̄ sibi illud ꝙ facit ad penam vl̄ culpā.Rñ.ꝙ nō.facit cle.si furiosus.de homici.nā satis suo furore punitur.ff.ad.l.pō.de pari.l.pe.i fi.ff.de offi. presi.l.diuus.j.rñso.Pati etiā potest iniuriam sed non facere.ff.de iiur.l. illud relatus.que lex ponitur.in.c. illud.xv. q.j.vnde quod facit perinde est ac si sine facto persone accid.isset.ff.de admitu.l.vl.in fi. 3

Furtum ꝓprie ē ꝯctio rei aliene mobilis corporalis: fraudulo iuito dño facta aiosa iucrādi: siue ipsi⁹ rei siue vsus rei siue possessionis.ff.e.l.j.

Adde qr hic dr ꝙ ē ꝯctio rei aliene quasi volēs inferre ꝙ nō fiat sine cōtractiōe vt ibi.⁊ isti.de obli.q̄ ex delic.nas. §.furtū.⁊ doc.⁊ Alex.i.l.iij.§.si rē.ff.de acquirē.pos.qd est verū in gl.⁊ Alexā. ibi nisi quādo aliq̄s prestat opē vel cōsilinz furti ⁊ est delictum iure naturali prohibitum : insti . vbi.s̄.⁊ Bal.in rub. C.de ser.fugi.⁊ est triplex.Bar.i.l.si ti. C.de infa.⁊ est minus q̄ derobatio vel rapina q̄ fit per vim.l.si cum exceptiōe. §.qui vim.ff.quod metus causa.

¶In quo differt fur a latrone.Rñ.pa. in.c.ij.de fur.ꝙ fur proprie dicitur qui de nocte furatur Latro autem qui de die.facit.d.l.j.que dicit ꝙ fur dicitur a furno.i.nigro eo ꝙ obscure et de nocte plerūq; fit.Bart.vero in aut̄.sed nouo iure.C.de ser.fu.dicit ꝙ fur dicitur qui furatur clam sine aggressura.Latro vero cum aggressura:siue cū armis . siue sine vt in.d.aut̄.sz nouo.capiūtur tñ sepe equiuoce.vt i.c.tua.de homicidijs. 1

¶Utrū sola volūtas ꝯstituat aliquē furē.Rñ.ꝙ.nō q̄ ad hoies.vt pz i.d.l.j.§. vj.⁊ iō opz ꝙ sit cōtractio:sec⁹ q̄ad deū 2

UVA. BHSC. IyR_213

de pe.d.ſ.vulgaris.c.c.ſi ꝓpterea.xliij. q.vj.c.vl.qz cõtra preceptũ. Non ꝑcupi ſces rem ꝓximi tui z eſt mortale pecca tũ cũ limitatione ſecundũ q.ſ.dico fur tũ mortale eſſe.ℌ.xxxiij.

¶Utrũ in re ꝓpria poſſit eẽ furtũ. Rñ. q non. niſi alꝰ haberet in ea aliqđ ius puta qz impignorata vel cõmodata et hmõi vt.ff.e.l.cũ es pignori.ℌ.j.z.l.ſi is q rẽ.la.ꝓxima. in fi. ꝓpterea dr rei alie ne. Sz quo ad peccatũ bñ cõmittitur ꝓ pter ꝓſciam erroneã qua credit aliẽã. Idẽ dic ſi credebat ſuã lz nõ eſſet q nõ cõmittit furtũ inſtitu. vi bo. rap. ℌ. qz tñ.

¶Utrũ in re imobili: puta in agro z hu iuſmodi: vel nõ corporali vt ſũt actiões z fruitutes ꝓmittat furtũ. Rñ. q non. ff. eo. l. verũ. la. ꝓxima. j. rñſo ꝓpterea dr mobile corporale.

¶Utrũ ſine alio furãdi cõmittat furtũ. Rñ. q nõ. vt. l. furtũ. ff. de vſuca. in ꝓn. z inſti. de ob. q̃ ex quaſi delic. naſ. ℌ. fur tũ aũt fit. xliij. q. vj. c. vl. z. d. ℌ. qz tñ. pro pterea dicitur fraudulosa.

¶Sed q̃d ſi credebat ꝓpria auctorita terẽ ſuã poſſe accipere. rñ. q furtũ non cõmittit ſz pdit ius qõ hẽbat in re. d. ℌ. quia tamen z ℌ. ſe. z hoc de iure fori. ſic cus de iure poli.

¶Quid ſi credit dñz ꝓmiſſuꝝ. rñ. q nõ cõmittit furtũ. ff. eo. l. ſi is q rẽ. la. ij. in tellige ſi ſuberat cã. ltia credẽdi alꝰ nõ.

¶Quid ſi dñs videt z nõ ꝺicit. Rñ. q ſi nõ cõtradicit ex timore vel verecũ dia: perinde eſt ac. ſi cõtradiceret. l. pe. ff. e. alꝰ vr cõſentire. lxxxiij. di. error. fal lit hoc i iſto caſu: qz hic expreſſus cõſen ſus exigitur. vt. ff. e. l. q vas. ℌ. vetare z i caſu. l. ſi q̃s ſeruo. C. de fur. vbi ꝓhibẽs ſeruo vt tollat rẽ a dño. licet ſeruus eã tollat dño ſciente: tamen talis tenetur furti z ſerui corrupti.

¶Utrum rapiẽs ancillã alo fornicandi ſit fur. Rñ. q nõ. l. vex. la. ij. alꝰ incipit certũ. ff. e. ꝓpterea dicit alo lucrandi.

¶Utrũ ille q̃ ſolũ vſum vel poſſeſſionẽ vſurpat ſit fur. Rñ. q ſic. ſo. di. q̃ factũ. ff. eo. l. q̃ inmẽta. ſicut vtẽs re depoſita vl re comodata ad aliũ vſũ z hmõi z te net ad reſtõnẽ extimatiõis ipſius vſus.

¶Quot ſunt ſpẽs furti. Rñ. q multe. 11

¶Prima dr ſacrilegiũ. vt. ſ. ſacrilegiũ. vel publica. ff. ad. l. iul. pec. l. j. xliij. q. iiij. q̃d ergo. ¶Tertia abigeatus. ſ. diſ pergẽdo gregẽ z inde furãdo. ff. de abi ge. l. j. ℌ. j. ¶Quarta dr plagiatus. ſ. ho minis liberi vẽditi vel empti ſciẽter. ff. de plagia. l. j. z. iiij. Et eodẽ mõ ſi ſeruũ alienuz ſollicitauerit: vel aſportauerit vel ad aliam regionem furtiue duxe rit. C. de plagia. l. j.

¶Nota etiã q furtum aliquãdo dicit 12 manifeſtum. ſ. cum fur deprehendit cũ re priuſq̃ veniat ad locũ deſtinatiõis ſiue deprehẽditur ab eo cuiꝰ eſt res ſiue ab alio. ff. e. l. iũ Aliqñ dicit non manifeſtũ. l. cũ non deꝓhendit cũ re furtiua: vel ſi deprehẽdit cũ re furtiua iaz delata ad locũ deſtinatũ erat. l. ſiue igit. ff. eo.

¶Quot modis participat q̃s in furto 13 z tenẽt ad reſtitutionẽ pricipalis ſi non reſtituit. Rñ. x. modis. ¶Prio coopera tiõe ſicut faciens ferramina. pro furtis faciẽdis vel ſcalas vel faciens ſcortam vel alio modo preſtans opem vel cõſi liũ nam tales tenentur furti. Inſti. de obli. que ex quaſi delict. naſ. ℌ. inter dũ. z. ff. eo. l. is qui opẽ. z. ff. de fica. l. nihil intereſt. z tenẽt inſolidũ. z ſi nihil ha buit q̃ ſine ſua cooperatiõe nõ fuiſſet furatũ: alꝰ non niſi de peccato mortali.

¶Utrum dãtes ſignũ. puta fumi q̃ pa 14 rati ad furtũ vel rapinã vadãt teneãn tur. Rñ. Fm. Inn. z Ho. q ſic ſimiliter il li qui verbis aliatiuis aut inſtrumẽtis bellicis: vt ſunt tibicines. Itẽ qui ignẽ ponũt i vna domo vt illuc alii currẽtes alꝰ domos ꝓdẽtur z cõſiliꝰ ſz eoſdẽ z ſolidũ reſtituere tenẽt ſi alꝰ nõ fuiſſet factũ ſine eoꝝ opere q ſi factũ fuiſſet ſi ne ipſis etiã tenentur Fm q magis vel minus fuerũt efficaces in hoc.

¶Utrũ illi q̃ cũ raptoribꝰ vel furibꝰ z 15 hmõi vadũt vt ipſos defendant ab il lis q̃s dãnificare volũt tdebite teneãt Rñ. Inno. z Hoſti. in ca. ſicut dignum. de homici. q̃ ſic ſine aſſociauerint eos

UVA. BHSC. IyR_213

vt retraherēt a rapina siue nō: dummō raptores siue fures nō iuissēt si ipi eos nō associassent. vñ ꝑm predictos tenent̄ restituere in cōscientia id qđ predicti rapuerūt. vel q̄ eoꝝ auxilio rapta fuerūt: puta qꝛ cui rapiebat̄ se defendissent si ipsi non fuissent. vel qꝛ tales non iuissent si eos non associassent vel nō tantū rapuissent. Similiter tenentur qui pacificādi aio cū eis vadunt tamē aduersarijs timorē incutiūt quo res suas nō audēt defendere nisi eisdē hoc significent quia dant causam efficacem. concor. Di. ti. restit.

16 ¶Utrum si multi concurrunt ad furandum vel rapiēdum nec habēt aliquem capitaneum seu dñz super se. nec vnus magis aiauit aliū q̄ alius ipsum teneatur quilibet isolidū rñ. Inn. i. d. c. sicut dignū. ⁊ sequitur ibidē. Pa. distinguit sic aut vnꝰ fuit in culpa in subtractione facta ꝑ aliū aut nō. Si sic aut dedit cōsiliū: ⁊ sic tenet̄ insolidū in consciētia: siue principalis inueniatur siue nō: siue dānum passus cōtra principalē velit agere siue nō. Si tamē principalis esset absolutus a dānum passo tūc etiā liberatur qui dedit cōsiliū nisi ad eū aliq̄d ꝑuenisset qꝛ id tenetur restituere. Ecōtrario tamē si absoluatur cōsultor non liberatur pricipalis per regulam accessorū conuenit sequi naturam principalis sui. de reg. iur. li. vj. Aut nō dedit cōsiliū sed auxilium: puta qꝛ associauit et hmōi: ⁊ sic tenetur inquātū dānum est plus datū ex auxilio suo. Et si in totum puta qꝛ res erat pōderosa ⁊ vnus sine alio portare non poterat vel vnꝰ sine alio non iuisset: vel nisi eū associasset tenetur in totū. ff. de fur. l. sed si quis. sur ripiat. §. si duo. Et ratio diuersitatis est inter dantē consiliū ⁊ auxiliū qꝛ cōsiliū vagat̄ sup totū furtū auxiliū vero non: sed ad id sup quo p̄statur. aut nō fuit i culpa subtractiōis rei alterius: ⁊ sic nō tenet̄ restituere nisi inquātū ipe asportauit ho. tñ indistincte tz ꝙ oēs tenētur isolidū ēt q̄uis vnus ꝑ se potuisset allegat. l. ita vulnerat⁹. §. fi. ff. ad. l. acq̄. et l. si. plures. ff. ar. fur. ce. ⁊ l. j. §. fi. ff. si q̄s te. li. eē ius. fue. Sz iste leges loquūtur quo ad penā qꝛ oēs tenent̄ insolidū vt no. gl. in. d. l. si plures. Sz in conscientia tene cū Inno. ⁊ Pa. vbi nō habet locum pena nisi post cōdēnationē ꝙ solū tenētur ad restitutionē. vt dictū est. Aduerte tamen ꝙ qñ plures dolo malo dederūt damnū alicui si vnꝰ restituat alij liberati sūt. l. si plures. ff. de dolo. nec credo in conscientia etiā de necessitate teneantur primo satisfacienti: qꝛ ob. sibi turpitudo sua nisi iste fuisset cā sine q̄ nō iduxisset eū ad tale quid faciendū. sed de bono consilio debet dari pauperibus si q̄d habuit.

¶Secundo participat iussione seu mādato ⁊ tenetur insolidum ad restitutionem de omni damno etiam si nihil habuit vtilitatis ⁊ similiter exequens. ar. c. iulianus. xj. q. iij. 17 18

¶Tertio consilio de q̄ dic vt. s̄. ꝯsi. §. j.

¶Quarto cōsensu. Intellige. vt teneatur ad restitutionē si cōsensit expresso cōsensu ꝑm Ri. in. iiij. d. xv. sine quo furtū non fuisset factū. al's consentiens solū mortaliter peccat: sed restituere non tenetur ⁊ sic intellige ⁊ limita. ij. q. j. notum. c. cū notatis. in gl. q̄ volūt vt cōsentiens ligetur eadem pena de hoc. vide. s̄. ꝯsensus. §. ij. 19

¶Utrū ille q̄ audiēs aliquē suo nomine itulisset dānū ꝓximo hz ratū teneat̄ ad rōnē. Rñ. Mo. ti. d testi. ꝙ sic isolidū xj. q. iij. qui cōsentit cum duobus ca. se. ⁊ de resti. spo. c. cū ad sedē. qꝛ ꝑm. S. talis ē cōsensus iterpetratus. Limitat tñ Mo. veꝝ quādo ex tali ratihabitione dānificati impediūtur recuperare dāna credo ego etiā ꝙ tenet̄ q̄uis nō impedirentur recuperare dummodo tale dānū non fuisset datū si nō presumpsisset talis dānificans eū ratum habere. 20

¶Utꝝ palpādo. s. adulādo eū vl' laudādo eū subtilē strenuū ⁊ hmōi ⁊ tenet̄ isolidū ꝑm Ri. vbi. s̄. si ꝓbabiliter credit ꝙ ex hac adulatiōe sūt moti ad dānificandū ꝓximū qꝛ: talis adulatio ē q̄dā ꝯsensus. lxxxvj. d. c. faciētis. ⁊ ff. de ser cor. l. 21

j. §.

UVA. BHSC. IyR_213

ſ.H.perſuadere.Huius mo.vbi.S. teneāt hoc verū in particulari adulatore non in generali:tamē tu tene idem ſecūdū q̄ Ric.dicit.idem de detractore qui eſt cauſa ſine qua non.

22 ¶Sexto recurſu.ſ. qñ dānificātes habēt ad eum recurſum ſicut ad patroci niū preſtātes ſm Ri.vbi.S.xj.q.iij.quia conſentit peccantibus.

23 ¶Septimo receptatione. Nam ſcīēter receptans rē furtiuā & furē tenet furti. vt ē tex.in.l.eos.& ibi bal. C. ō fur.nō tñ punitur ac ſi furtū feciſſet: ſz ſicut qui furto operā p̄ſtitit.& ita intelligit bar. i l.furtū.ff. de fur.& l.eos.ſ.quo ad reſtitutionē tenet ſm Inn.& ho.in.c.ſicut di gnū.de hōi. ō oi dāno q̄ ex receptatione aut defenſione factū eſt q̄ factū nō fuiſſet.Receptatione vero rerū furatarū tenet ſi ex ſua receptatiōe res que furta eſt habita nō eſt.a vero dño.d.l.eos. ar.l.q̄ vas.H.ij.ff.de fur. & hoc ſi ſcīēter fecit.l.quo naufragiū.ff.de incen. ru.et nau.H.non tñ. Secus ſi ignoranter:vel vt rē adderet dño q̄ tūc nō teneretur. vt in.d.H.non tantum.

24 ¶Sed quid ſi tā receptauit an teneat eas res reſtituere dño. Rñ.mo.reſtit. v. q̄ ſic niſi imineat periculū in reſtituendo:vel latroni vl̄ alteri perſone.

25 ¶Octauo participatione.ſ.rei furtiue comedēdo vel alio mō ſcīēter recipiendo niſi in caſu extreme neceſſitatis.& tenet ad reſtōnē iquātū ptcipauit.& hoc verū niſi res furata trāſiſſet in dñū furis puta q̄ pecunia & eſt mixta cū alia vel granū vel vinū:& ē cū alio mixtū taliter q̄ nullo mō pōt diſcerni ab illo cū q̄ mixtū q̄ tūc trāſiit in dñium furis.l.ſi alieni nūmi. ff.de ſol.& l.nā & ſi fur. ff.ſi cer.pe.& in.l.ſi frumētū i p̄n.ff.ō rei. vē. & recipiens nō tenet reſtituere nec peccat ſi fur.ē ſolnēdo. alſ ſic ſec⁹ ſi ignorātis & in bona fide ꝓſumpſiſſet nec factus eſſet locupletior alſ ſi extat vel factus ē locupletior poſtq̄ ſcit tenet reſtituere: niſi ſm q̄ dixi.S.fru.H.ſ.& ij.

26 ¶Nono nō obuiādo ſm Ric.vbi.S.ſ.q̄ clamādo vl̄ alio modo poſſet prohibere ne furtū fiat & nō facit.intelligo q̄ tenet qñ doloſe non prohibet qñ non hz ex officio.ar.eoz q̄ no.i.c.quāte de ſen. ex.& ſic limita Ric.vbi.S.ſecus qñ nō p̄hibet ex negligētia vel q̄ nō vult ſe immiſcere rumoribꝰ vl̄ alteri periculo & ſic itelligo.& limito gl.i.c.nō iferēda.xxiij. q.iij.& in.c.dilecto.de ſen.ex.li.vj.vel qñ hz ex offō vt ſunt prelati officiales tutores & hmōi qz tenēt ar.c.faceēt.lxxxvj. d.cū ſi.& qō not.in.d.c. ſicut dignū.& tz bal.in.l.qñ iudices.C.ō ap.& dy.i.l.qñ mlta facinora.C.ad.l.iul.ō.vi.pu.& bal. in.l.mancipia in pñn.C.de ſer.fu.q̄ plus dicit q̄ non faciēs reſtituere cum poſſit ex negligētia iudex tenet ipſe.& Sco.ſi militer dicit q̄ non faciens reſtituere cū poſſit ex offō & debeat q̄ tenet inſolidū & hoc.Intellige ſm enndē Sco.qñ hoc faciēdo nō ẏgit periculū reipublice ſeu malū euidēs vl̄ in ꝓprie ꝑſone qz ſi ſic nō peccaret nec teneret ad reſtōnez nō faciēdo dūmō proponeret his ceſſantibus obuiare.

¶Decimo nō manifeſtās.ſ.reqſit⁹ i iudicio vl̄ extra tali mō q̄ res reſtitueret ſi diceret veritatē quā ſine periculo ꝓprie ꝑſone pōt dicere & ēt alteri⁹ ꝑſone: qz tenet inſolidū.vñ ſi in iudicio reqſit⁹ tacet vel nō vult reſpōdere et dicere veritatē quam ſcit ſm bal.i.l.p̄sbyteri. C. de epiſ.et cleri. efficitur teſtis falſus:& tenet ad reſtitutionez inſolidū facit qō no.pa.i.c.q̄ cū fure.de fur.& bar.in.l.cū ille eſt.C. eo.fallit hoc ſi ſciret in cōfeſſione.c.dilect⁹.de excel.prela. 27

¶Sz q̄ro vtrū teneat ſīr revelare furē.gl.in.d.c.q̄ cū fure.q̄ ō ture ciuili nō tenet:qz pōt aliq̄d accipere vt dicit.ff. ō p̄ſcri.ẏ.l.ſolēt.ff. ō condi.ob.tur.cau. l.iij.H.vl.ſz ō iure canonico ſic.Sz michi videt dicēdum ſm Innocē.in.d.c.dilect⁹.& in.d.c.qui cū fure et de furto. c. nemo.& bart.ange. Raph.in. d.l.cuille eſt q̄ tam de iure canonico q̄m ciuili ad inſtantiam partis non tenet niſi revelare furtū non furem ad penā ſz iudex vel ex officio ipſorādo vl̄ dum p̄cedit per inq̄ſitionē generalem pōt ꝓpellere 28

UVA. BHSC. IyR_213

ad indicandum furem ar.l.iij. cõgruũt ff. de.off.presi.z sic recte epi pñt admonere z excõicare nõ indicantes nõ solũ furtum.ꝫ etiã fures: qz superiores tenẽtur expurgare paulatim malis hominibus. Limito hoc qñ nõ imminet periculum mortis in fure ꝑm hoſt. z multo magis sibi. Et etiã limito ꝑm ea ꝙ dicam.ſ.Inquisitio.Ꞩ.j.z.ij.z. ſ. denũciatio.Ꞩ.xij. Nec ob. ꝓdictis si dicat ꝙ ad instãn.ꝓtis tenetur ꝗs phibere testimoniũ ꝓtra furem ar.l.nullũ.C.de testi. qz aliud ẽ idicare: aliud phibere testimoniũ qz qñ ꝗs testificatur iam fur est detectus ꝑ accusationẽ:ꝫ nõ sic qñ idicat:z ideo nõ tenẽt ad instantiã partis.

29 ¶Utrũ inueniẽs rem alienã cõmittat furtũ accipiẽdo eã. Rñ.pa.i.c.ex literis. e.ti.ꝙ aut habebaꝫ ꝑ derelicta z sic nõ cõmittit.aut nõ habebaꝫ ꝑ derelicta:z sic cõmittit.l. falsus.Ꞩ. ꝗ alienũ.ff.eo.ti. xiij.q.v.c.si quid inuenisti.z.c. multi. ni si acciperet alio reddẽdi dño vt no. gl.i d.c.si quid. Fallit hoc i thesauro occulto de ꝗ dic. vt no.gl.in.d.c.si quid.z vide.Ꞩ.ẽptio.Ꞩ.xxiij.z.j. Inuẽta ꝑ totũ.

30 ¶Quid si nõ inuenitur dñs cuius erat Rñ.pa. vbi.Ꞩ.dabitur pauperib⁹ ar.c. cum tu.de vsur.z in auten. omnes peregrini. C.e.de fac.

31 ¶Utrũ inueniens alal dans sibi dãnũ in sua possessiõe qui ipsum accipit z ducit ad domũ suam cõmittat furtũ.Rñ. vꝫ ꝙ sic vt in.l.iij.ff.e. Sed dic ꝙ si alio celãdi eũ dño furtũ cõmittit. Sic ꝛo non animo celãdi. Sed qz ignorat cuius sit incidit donec sciat.ꝫ vt no.i.l.quinto. alꝫ incipit cẽsis.ff.ad.l.aq̃l.nã nõ licet in eo agere aliquid mali sed dñz admonere vt suum recipiat.z de dãno satisfaciat vt ibidem.

32 ¶Utrũ emẽs rẽ furatã teneaꝫ restituere.vide.ſ.Restitutio ꝓtio in ver. emens.

33 ¶Utrũ quis possit vsu capere i re furtiua vel vi ablata cõtra dñm rei. Rñ. ꝙ nõ tã ꝗ ad furẽ cẽs ꝗ ad eius heredes et etiã quo ad eũ qui emit quãtũcũq; bona fide emerit sen ꝗ ad quẽcũq; quocũ ꝙ titulo habuerit instit. ó vsuc.Ꞩ.qó autem dictum est. de quo tamen dic vt. ſ. Prescriptio.Ꞩ. ix.

¶Utrũ furtũ sit peccatũ mortale.Rñ. 34
ꝙ sic:qz ꝓtra preceptũ.Exo.xx.Nõ furtũ facies in quo ꝑcepto nõ solũ prohibetur furtũ ꝑprie acceptũ.vt.Ꞩ. diffinitũ est.sed etiaꝫ omnis illicita vsurpatio rei alienę.xiij.q.v.penale.xxxij. qó. iij. meretrices. z quantũcunq; modica vt xiij.q.vlti.c.vlti.z instit.de re. d.Ꞩ.gallinarum vbi dicit gl.ꝙ etiaꝫ in vno ouo qõ limita ꝗ ad peccatuꝫ mortale quando.ſ.voluntas etiam maiora subtrahere vel qñ intendit dare notabile nocumentũ.primo alꝫ minima accipere nõ erit pctm mortale facit.z.c. si qõnes de simo.vbi non cõmittit simonia in modi co z in.l.elegãter.Ꞩ.vlt.z. ff. de dolo dr. Nã nisi ex magna re z euidenti callidi tate nõ debet actio dari ó dolo z ibi gl. dicit magna.i.vltra duos aureos:qó limito verꝫ circa magnũ dominũ secus circa cões personas qz vꝫ magnũ facit ad hoc de cõse.d.ij.c. renera.in ꝑn. vbi dr ꝙ oẽs in deserto mortal fuit cum eñ Caleph.z Iosue superauerint.

¶Utrũ vxor ꝗ habens virũ ꝓdigũ celat de bonis eꝰ contra eius ꝓhibitionẽ vt sibi z viro ꝓuideat tpe necessario cõmittat furtũ.Rñ. Rod. ꝙ nõ nec peccat 35
nec tenetur obedire viro ꝓcipienti sibi ꝙ ei omnia tradat quia sic esset dare gladium furiosum.

¶Utrꝫ furãs ex necessitate peccat mortaliter.Rñ.pau.in.c.quoniã.de simo.ꝙ 36
ꝗdã sunt mala in se vt adulterare furare z hmõi z illa ꝓtextu paupertatis nõ sunt cõmittẽda:vnde in ipsis ꝫ locũ illiõ.c.ita ne.xxxij.q.v.z. ca. sacris.de his ꝗ vi.inc.cã. fi.ꝙ potius ꝺz ꝗs quelibet mala tolerare cẽs malo consentire nec ignoscitur ꝓtextu. paupertatis si talia cõmittanꝫ.l.palã.Ꞩ.nõ est.ff. de ri. nup.vbi dr. Nõ est ignoscẽdũ ei ꝗ obtẽtu paupertatis turpissimam vitã egit ꝗdã sint malo ꝗ tñ necessitas excusat vt furtũ. qz tpe necessitatis oia sũt cõia. xlvij.d.sicut ꝫ. Et iõ nõ ꝓmittit furtũ: nec peccat mortaꝫ ꝗ tpe extreme necessi

UVA. BHSC. IyR_213

talis cibū vel vestitum ꝛ hmōi furatur vt nō pereat eo ꝙ nō cōtractat rē inuito dño. facit.c.discipulos de cōse.di.v. Si ẏo nō est necessitas extrema, ſz magna excusat a tanto ſz nō a toto. Et sic intellige.c. ſi quis eo ti. posset etiā excusari a toto quando ille a quo accepit abundat. vt dicam in se.

37 ¶Sed nūqd teneť restituere talis ſi venerit ad pinguiorē fortunā. Rñ. ꝙ ſi necessitas fuit magna ſolū sic nō teneť posse restituere ſz vl restituere ſi pōt eo modo sine magna inedia vel qñ nō excusat a toto penitere tres hebdomadas vt i.d.c.ſi qs. Et ista extimatio relinq̄tur arbitrio boni viri qñ debeat dici magna vel nō. ſi ẏo est extrema non teneť restituere qz de iure ſuū factum est. posset etiā dici ꝙ ſz aliqs nō sit in extrema necessitate ꝙ sine peccato ꝛ obligatiōe ad restitutēdū pōt occulte ꝛ bono mō accipere rē alterius qñ. ſ. ille ita abūdat ꝛ iste taliter necessitat ꝙ de precepto sibi teneť subuenire qō qñ sit vide. ſ. cleemosyna. ſ. Mō no. Et qō dici licere exñti in extrema necessitate dic etiā licere alteri pro eo faciēti qui alio modo ꝓuidere nō pōt ſm sctm Tho. li mita tamē ista vera nisi ille cui furat eſt esse in equali necessitate qz sic nō liceret ꝛ restituere teneť ſi abstulit. ō quo vide. ſ. restitutio .iij. ¶.iij.

38 ¶Utrū cōmittat furtū ꝛ peccet q̄ xp̄ianos captos ab infidelib⁹ furatur ꝛ liberat. Rñ. ꝙ nō qz nullo modo poterant eos habere captiuos. C. ne. xp̄i materia ha. vel pa. in rubro ꝛ nigro. Et ideo cū iniuriose eos teneāt nō peccat q̄ eos liberat. Sitr dicēdū esset de eo qui liberat detentum iniusto a xp̄iano facit ꝙ no. xxiij. q. ij. dominus.

39 ¶Sz nunqd liceat res ſidelium capere. Rñ. ꝙ ſi esset indictū bellū ꝛ eos liceret d.c. dominus. alo nō: sicut nec a xp̄iano.

40 ¶Utrū ille q̄ nō pōt habere ſibi debitū possit furtiue sibi satisfacere. Rñ. ꝙ sic. l. ſi nō sortē i prin. ff. de pdi. ide. arg. de ur. cog. c. cū dilectus. immo dolus cum dolo compēsari debet. l. ſi duo. ff. de dolo. ꝛ paria delicta mutua cōpēsatiōe tolluntur. c. intelleximus. de adul. cū cōcor. suis. Et hoc vere credo ſi nullū istorū. iij. occurrit ¶ primū ꝙ possit indicere suiante suū rehabere: qz nemo dz sibi ius dicere. ¶ Scōm scandalū sui vel pximi inocētis cui⁹ forte custo die erat res cōmēdata. ¶ Tertiū periculuz mortis corporalis vel alterius lesiōis magne. ¶ Quartū periculū mortalis peccati. ſ. pimi ꝛ hmōi qz aliq̄ istorū interueniēte nō licet immo ſi accepit ꝛ imminet periculū aliqⁿ istorū trium postremo dictoꝝ teneť restituere. ar. c. cū ex inuncto. ¶. sup q̄s de no. op. nūci. cōcordat pa. i. c. olim. el. de resti. spo. vbi addit ſm Inn. ꝙ quādo quis non habet copiam superioris poteſt propria auctoritate sibi ius dicere. arg. c. p venerabilē. qui ſi. sint legiti. et bona gio. in. ¶. ius gentiū dict. j.

41 ¶Sz q̄d ſi eps vel alius prelatus pcipit sub pena excōicatiōis ꝙ qui habuit aliquid de rebus talis teneť restituere ꝛc. Nunqid talis qui sibi furtiue satisfecit teneat. Rñ. ꝙ nō. qz ex quo licite pōt sibi in recō pensatiōnē detinere tam suum est factū nec amplius est alterius. nec etiā ſi diceret i ſuis ꝙ etiā q̄ alio recōpēsandi vel qualitercūq. qz rūc ſuia cōtinet exp̄resse ſe tollerabilē errorē et iō nō ſz nec. silr ligat q̄ nō reuelat qñ scit talē restituere alio recōpēsandi cert⁹ de debito qō talis dz habere. secus ſi non ſ t cert⁹ ꝙ talis debeat habere: qz ipe dicat: nō credo excusaret nō reuelā do quia multe fraudes aliter possent fieri. qūo teneat reuelare ꝛ quādo vide. ¶. de nunciatio. ¶. xij.

42 ¶Utrū liceat accipere rem meā apud aliū depositā. Rñ. ꝙ nō. l. ſi qs. C. de pone. etiā ſi esset cōmodata. l. pte. extu. C. como. in cōsciatamen licet ſi cōmodatario vel depositario nulluz dānuz pōt euenire ſm Uldericū ꝛ host. allegat. l. bona fides. ¶. j. ff. depoſi.

43 ¶Utrū liceat furari vt faciat eleemosynas. Rñ. ꝙ non. xiij. q. v. c. forte aliqs cogitat: immo tenetur restituere ſi fecit et ꝙis sit ysurarius cui furat: tamen

UVA. BHSC. IyR_213

nõ licet nisi faceret pro existẽti in necessitate ꝑm ꝙ dictum est.s̃.§.xxxvij.

44 ¶Utrũ si res furata ꝑeat liberet̃ fur a restitutiõe.Rñ.ꝙ nõ:qꝛ fur sicut ꝛ q̃libet aliꝰ malefidei possessor semꝑ ẽ i mora.vñ si deteriorat̃ etiã tenet̃ ꝑm eã extimationẽ in qua meliꝰ valuisset apud dñz a tꝑe postq̃ eã accepit.facit.c.grauis.ꝛ qđ ibi no.in gl.de resti.spo.ꝛ.l.in re furtiua.ff.đ ꝯdi.fur.ꝛ i.l.nauis.§.generaliter.ff.de rei ven.excipit̃ casus qñ rem dño loco ꝛ tꝑe obtulit:ꝛ ipe recipere recusauit:qꝛ purgauit moram.d.l.in re furtiua.nec tenet̃ si perierit vel deteriorata fuerit.l.vl.C.de condi.fur.

45 ¶Utrũ teneatur fur ad restitutionẽ fructuũ.rei.Rñ.ꝙ sic nõ solũ ꝑceptos sꝫ etiã ꝑcipiẽdos a vero dño seu quos ꝑcepisset.d.c.grauis.ꝛ.d.l.in re furtiua.§.si ex causa.

6 ¶Utrũ fur possit repetere seu retinere
4 expẽsas quas fecit in re furtiua.Rñ.ꝙ non nisi vt dictum est.s̃.expense.§.iij.

47 ¶Utruꝫ filiusfa.vel vxor religiosus ꝛ hmõi possint ꝯ volũtatem patrisfa.vel mariti ꝛ hmõi restituere rem furatã ab eis.Rñ.ꝙ si res extat apud eos ꝙ tenẽtur.l.in ciuilẽ rẽ.C.de fur.Qđ intellige ꝑm ꝙ dictũ est.s̃.§.xxiiij.si sine periculo fieri põt si ꝟo nõ extat sed est cõsumpta vel alienata:tũc si ꝑciũ vl' res ẽ versum in vtilitatem dñi vel mariti põt bono modo de bonis dñi vel mariti restituere etiã eo ꝯdicẽte.Et voco hic vtilitatẽ dñi etiã si se vestiuit vel calciauit ꝑm cõueniẽtiã sui statꝰ ꝛ hmõi.Si vero expẽdit inutiliter.vt puta in vanitatibus ꝛ hmõi nõ põt ꝯ volũtatẽ dñi restituere nisi habeat vltra dotẽ vl' peculiũ castrẽse vel quasi.cõcor.monal'.restõ.ij.

48 ¶Sed si quid maritꝰ ipse furatꝰ ẽ vel pater poterit ne vxor vel filiꝰ restituere cõtra suã volũtatẽ.Rñ.ꝙ sic si res est in eius postetate.d.l.in ciuilẽ rẽ:sed si est in potestate patris vel mariti non:si tñ facerent bona fide nõ peccarent mortaliter quia nõ cõmittunt furtũ cũ nõ sit fraudulosa nec animo lucrandi.cõcor.ro.ꝛ Jo.xiiij.q.v.c.vl.

¶Utrũ actio furti det̃ ꝯ quẽcũq; furẽ. 49
Rñ.ꝙ sic.facit.l.impuberẽ.ff.eo.intellige si est doli capax.Item non solum cõtra furem sed contra eũ qui dedit opẽ vel consilium.l.is qui rem pignori.§.si tu.ff.eo.fallit in patre contra filium et econtrario et in vxorem contra maritum et econtrario constante matrimonio:sed datur eis actio reruꝫ ammotarum.l.si quis vxor.ff.eo.ꝛ.l.fin.C.eo tit

¶Que pena furis.Rñ.ꝙ si agat̃ criali 50
ter pena est vt fustiget̃ vel vt exultet vel alio mõ puniat̃ arbitrio iudicis nõ tñ vt occidat̃ vel demẽbret̃.C.de ser fugi.aut̃ sed nouo iure.Et hoc verũ si est simplex latro:secus si cũ armis sine violenter aggredit̃ in domibꝰ:vel i itinere vel in mari vel si palã surripit qꝛ tũc suspẽditur.l.capitaliũ.§.crassatores.ꝛ.§.famosos.ff de.penis.Sed quid de cõsuetudie qua suspẽdunt̃ oẽs latrones q̃tũcunq; simplices si vltra certã summã furati fuerũt.Ray.tenet ꝙ necessitas pacis cõis ꝛ freq̃ns icorrigibilitas huius malitie hõim facit rõnabilez dictã cõsuetudinẽ.Si vero agat̃ ciuiliter tũc si est manifestũ pena quadrupli.Si vero nõ est manifestũ pena dupli vt insti.de obli.q̃ ex delic.na.§.pena.ꝛ.§.fi. Et potest hec pena poni etiã post ãnũ ꝛ iperpetuũ isti.de ꝑpe.ꝛ tꝑa.ac.§.furti ꝛ lꝫ primo egerit criminaliter poterit itex̃ agere ciuiliter ꝛ econtrario.C.quãdo ciui.ac.preiu.cri.l.vnica ꝛ.l.ff.e.ti. an autem hec pena in cõscientia sit soluenda dic ꝙ non.vide.j.lex.§.iiij.

¶Utrum fur possit occidi a priuato.vi 51
de homicidium.j..§.v.

¶Utrũ fur sit excõicatꝰ q̃ furatur cali 52
ces paramẽta ꝛ hmõi sacra.Rñ.pa.i.c. ex literis.eo.ti.ꝙ nõ nisi cũ furto simul fregerit hostia ecclesie vel armaria vel fenestras ꝛ hmõi.facit.c.ꝯquestꝰ de.foro ꝯpe.ꝛ.c.cõq̃sti.đ sen.exc.ꝛ qđ ibi no. vide.Excõicatio.v casus.vj.

¶Utrũ fur q̃ suspẽdit̃ sit sepeliẽdꝰ i ci 53
miterio.Rñ.pa.i.c.ij.eo.titu.ꝙ sic ꝛ oẽs alij q̃ ꝓpter sua delicta vita priuãt̃ ꝛ ẽt oia alia sacr̃a ministrãda si peniteãt de

UVA. BHSC. IyR_213

peccato est vt tex.in.c.fi.xiij.q.ij. nec valet ꝯsuetudo in cõtrarium cle.j.de pe.ꝛ re.gl.tamẽ in.d.c.fi.dicit verꝝ quo ad sepulturã dũmõ fiat de autoritate principis allegat.ff.de cadaue.puni.l.j.ꝛ bene nec cle.loquit nisi de sacramẽtis reprobans contrariam consuetudinem.

Generalis clausula cõtinet oia nisi cõtraria mẽs appareat testatoris.ff.de penu. lega.l.q̃ penũ legat.ꝛ.ff.de pecul.l.peculij.C.de inoffi.test.l.si qñ.in gl.nõ em̃ videt q̃s gñalr cõcedere qđ spãliter nõ est cõcessur⁹.C.que res pig. obli.po.l.j.in gl.nec etiã maiora expressis nisi specialiter cõmittãt.ff.de procu. l.põponius.in prin.ꝛ.l.mandato.

☞ De cõtentis in hoc.§. scꝫ de clausula generali ꝛ quid cõtineat ꝛ ad q̃ referatur.dixi s̃.in ver.clausula. vbi vide et gl.i.l.j.i.fi.ff.si quis i ius voca.nõ ierit. ꝛ in.l.sed ꝛ si quis.§.quesitum. vbi per archi. eo tit.

1 ¶ Generali per speciale ꝓculdubio derogatur de rescrip.pastoralis.

2 ¶ In generali mãdato multa sunt que non intelliguntur nisi exprimantur de offi.lega.c.j.in glo.

3 ¶ In generali locutiõe ꝑsona loquens intelligitur excepta.c.petitio.i gl.de iureiu.cũ cõcor.ibi positis: vnde si promisi tibi dare aliq̃d cõtra oẽm hoiem nõ teneor dare contra me.

Gladius nõ est reddend⁹ furioso effecto etiã si iurasset.xxij.q.ij.ne quis arbitretur.Et facit ad ꝓbandũ ꝙ ex iuramẽto vel voto nõ tenetur homo quãdo venit ad eũ casum in quo nullo modo iurasset vel iurare non potuisset.

Gloria vana. vide vana gloria.

Gratia accipit multipliciter aliquãdo ꝓ amore.ꝛ sic accipitur in.c.j.commo.aliquando pro cõcessione beneficij:seu alicuius indulgẽtie vel autoritatis sicut in cle. gratie de rescript.ꝛ quod habetur in regula qđ ob gratiã li.vj.ꝛ intellige quando ad illud beneficiũ faciẽdũ non est obligat⁹. qꝛ qui facit id ad quod est obligat⁹ rõne naturali non facit grãꝫ. vt dicit in.l. in.c.j.§.hec sacramenta de pace.iur.fir. in ꝟbo ꝑ gratiã ecclesie.ꝛ facit tex. predictus ꝓ eo.ꝛ.l.ticius.ff.de obsequi.patro.Aliquãdo accipit ꝓ dono spũssancti.j.q.j.gratia.ꝛ in clemen.j.de magistris in gl.ꝛ ꝑ magistrũ in secundo sen. Et hec est duplex.s.gratia gratis data. ꝛ hec stat cũ peccato mortali.ꝛ est oẽ bonũ additũ naturalib⁹ nostris: sicut gratia predicandi ꝓphetãdi:faciẽdi miracula ꝛ hmõi.Alia dicit gratũ faciẽs. et hec ꝟm Ri.in.ij.di.xxxvj.ar.j.q.j.nõ differt a charitate ꝟm aliquid absolutũ. ꝛ ideo idẽ est realiter ꝙ charitas ꝟꝫ Frã. de may.i.ij.di.xxix.qꝛ q̃ nõ possunt separari sunt idẽ realiter. Sꝫ per rationes formales respectiuas differunt: qꝛ habent habitudines diuersas habentes distictos terminos. Charitas enim dr̃ ad obiectũ.s.essentiam diuinã:sed nullus est in gratia essentie diuine: sed voluntatis.ꝛ ita differũt formaliter ꝛ placet:lꝫ alij teneãt alr̃.hec nũq̃ potest esse cum peccato mortali ꝛ sine hac null⁹ saluabitur. De quo vide ꝑ theologos in.ij.di.xxvij.ꝛ.xxviij.

☞ De cõtentis in hoc.§. ꝛ an gratia ꝑ verbũ fiat ꝓbatũ a papa vl̃ principe añ q̃ fiat scriptura an dicat facta.no. bal. in.l.ij.C.de cõ.ser.ma.ꝛ in.l.fi col.pe. C.i sen.rescin.non posse. ꝛ an prosit nõ scrpta.not.idẽ Bal.in.l.humanũ.in.fi.C. de le.ꝛ an possit absenti fieri.Bar. ꝙ sic i.l.absẽti.de do.ꝛ i.l.labeo.ff.de iureiu.

¶ Utrum bannitus ꝓpter aliquod delictũ cuius bona sunt cõfiscata si a dño recipiat ad gratiã eo ipso sit restitutus ad bõa ꝛ remissa sibi culpa. Rñ. q̃dã tenẽt ꝙ sic ꝓpter tex. in.l.j.§.fi.ff.de q̃sti. vbi dicit bar. ꝙ bannitus quãdocunq̃ recipit ad grãm principis vr̃ testitui. Item videtur etiam sensisse in.l.fi.ff.de sentẽtia pa. Sed Sal.in.d.l.fi. damnat dictuꝫ bar. ꝛ dicit cum cy.ibidem ꝙ nõ restituitur.ꝛ magis placet per tex.i tit.

UVA. BHSC. IyR_213

de pace cõstã. in pri. in ver. plenitudinẽ gratie nostre recept⁹. ⁊ ibi dicit bal. ꝙ qñ q̃s recipit̃ ad plenitudinẽ gr̃e ꝙ remittuntur culpe ⁊ restituitur ad fauores. Ergo qñ solũ simplr̃ ad gr̃am recipit̃ nõ restituit̃ ⁊ merito. facit etiam qꝛ rescripta fisco dãnosa in dubio sunt restringenda ad minus p̃iudicium. ar. l. si quãdo. C. de ope. publi. ⁊ restitutio p̃ncipis nõ trahitur retro cõtra ius quesitũ alteri. vt tenet Ang. ⁊ imolo in. l. gallus. ff. de. li. ⁊ post. ⁊ bar. intelligendus est quãdo faciẽs gr̃am mandat sententiã vel bannũ canzelari in suã preiudicium solũ qꝛ adducit. §. si. predictũ. qđ no. vide. s̃. damnatus. §. ij.

2 ¶ Utrũ gr̃a scđo modo accepta cõcessa alicui ꝑ papã expiret ꝑ mortẽ ei⁹. Rñ. q̃dam doc. tenent ꝙ si gratia concessa hꝫ annexã iurisdictionẽ: ⁊ sit ꝯcessa sine literis ꝙ expirat. Si vero nõ habet annexam iurisdictionẽ: sic nõ expirat etiã si sit cõcessa solo verbo. sꝫ Jo. an. in prologo sup. vj. li. i nouella tenet simpliciter ꝙ nõ expirat etiã solo v̄bo cõcessa. Itez tenet archi. ibidẽ. ⁊ est verius ꝑ cle. dudum. de sepulturis.

Addicio Idẽ dic qñ papa concedit alicui vt dispenset cũ tali: licet nõ dispẽsauerit ante mortẽ cõcedentis s̃m Fede. cõsi. lxxviij. Pariformiter dic de illo cũ quo dispẽsatũ ẽ sup aliquo faciẽdo: qđ lꝫ nõ fecerit ante mortem dispensantis: nihilominꝰ poterit post mortẽ facere: puta contrahere vel ordinari. c. si cui. de prebẽ. li. vj. ⁊. c. si sup. de of. dele. li. vj. Similiter s̃ꝫ Jo. an. ⁊ sequitur do. An. in. c. ex tua. de fil. presby. ꝑpetuatur autoritas dispensandi cõcessa alicui generaliter a papa per viam gratie per vnam dispensationẽ factam in vita cõcedẽtis. Secus si fuisset facta per viam cõmissionis: quia nisi fecerit actum cõem dispẽsatiõis: puta edictum cõmune vel simile sic expirat quo ad alios cũ q̃b⁹ nõ dispẽsauit. pl⁹ etiam dico vꝫ ꝙ quãdo gratia ꝯcessa reuocat̃ nõ expirat ante certificationẽ de reuocatione nisi quãdo papa expresse vellet statim nõ valere s̃m Se. in. c. j. de conces. preben. lib. vj.

¶ Quid de gratia cõcessa ab inferioribus Pape. 3

¶ Utrum expiret morte. vide indulgentia. §. vij. 4

Gradus consanguinitatis ⁊ affinitatis quomodo cõputãtur. vide. j. matrimoniũ. iij. impedimento. vj. ⁊. xv.

Guerra quomodo ⁊ quãdo sit licita. vide. s̃. bellum.

Gula est inordinatus appetitus s̃m Ang.

¶ Quot sunt ei⁹ species. Rñ. gre. ex li. mora. ⁊ ponitur de conse. dist. v. quinq̃ modis sunt quinq̃. ¶ Prima species ẽ quãdo hora preuenit̃ debita. de quo habes de cõse. di. j. c. solent. ¶ Scđa qñ cibos lautiores querit q̃ conueniat eius qualitati de quo. xlj. d. c. j. ij. ⁊. iij. ¶ Tertia qñ nimis studiose ⁊ accurate cibos preparat. de quo dic vt. xlj. distin. c. iij. ¶ Quarta qñ nimis comedit vel bibit q̃ mẽsura refectionis exigat. ¶ Quinta quãdo cum nimio desiderio affectatur de quo di. xlj. c. j. vnde versus. Propere laute nimis ardenter ⁊ studiose. 1

¶ Utrum gula sit peccatum mortale. Rñ. alex. de ales in compendio suo qđ appetitus comedendi vel bibendi põt esse. v. modis. ¶ Primo cibum vel potũ solũmodo appetendo. ⁊ hoc nullum est peccatũ: quia naturale ẽ. ¶ Scđo quãdo tali appetitui adiungit̃ delectatio in cibo vel potu. ⁊ sic est veniale pctm̃. ¶ Tertio qñ tali appetitui adiungitur transgressio alicuius precepti. puta qꝛ frãgit ieiuniũ de p̃cepto ad qđ obligatur sic est mortale pctm̃. ¶ Quarto qñ tali appetitui finali affectu inhe. et puta paratus facere quecunq̃ vt eũ cõsequat̃: sic est mortale ⁊ grauis. sicut fecit Esau. ¶ Quinto qñ ꝓpter talẽ delectationem appetitus ducit totam vitã suã hmõi delectationib⁹ deputare sicut dines q̃ epulabat̃ quotidie. ⁊ hoc est multũ vicinum mortali. ¶ Addo. vj. pro clariori itelligẽtia: qñ tali cibo vel puta seu 2

UVA. BHSC. IyR_213

tanto scienter ⁊ aduertenter vti vult qđ notabile nocumētum proprie persone p̄stat puta tm̄ bibit vel comedit aduertenter ꝙ ꝑdit vsum rationis. quia tunc peccat mortaliter. Simlr̄ si comedit aliquid sciēter quo notabilem infirmitatē vel malū incurreret esset mortale quia cōtra preceptū. Math. xxj. diliges proximum tuū sicut teipsum: secus si in aduertenter nisi ita esset frequēs ꝙ teneretur aduertere sicut dicimus de ebrietate. xxv. d. §. alias ea demum. vel etiam secus si modicū nocumētum ⁊ tali cibo incurrat: aut verisimiliter credat incurrere: sicut infirmꝰ q̄ potiꝰ vult pati augmentum febris q̄ sitim ⁊ hmōi qꝛ tūc est veniale.

3 ¶ De ieiunio ⁊ hora comedēdi ⁊ cibis q̄bꝰ vesci licet vide. j. ieiunium.

4 ¶ Quot sūt filie gule. Rñ. ꝙ sūt sex. Prima ebrietas. scđa hebetudo mētis Tertia inepta leticia Quarta multiloquiū. Quinta scurrilitas. Sexta immūditia. de quibus i suis capitulis.

Habitus aliquādo đꝛ quedā qualitas animi acq̄sita ex frequentibus actibꝰ vel ex vno multū vehemēti q̄ anima facilit̄ disponit̄ ad aliquid faciēdū q̄ differt a dispositione. qꝛ illa đ facili mobil̄. sed habitus de difficili ꝑm Ari. in p̄dicamēto qualitatis aliqñ dicit̄ vestis seu tegamētū quo homo tegitur. de quo in. c. p̄cipimus. xxj. q. iiij. de vi. ⁊ ho. cle. c. deus qui.

☞ De contentis in hoc. §. ⁊ ꝙ habitꝰ vt vulgariter dicit̄ non faciat monachū not. in auten. de mona. §. j. sed bene facit presumi aliquem qualis est qui eum gestat. l. ij. ⁊ ibi Bart. C. si ser. expor. vene. ⁊ Alex. in. l. item. §. si quis virginem. ff. de iniur. ⁊ in quo ꝯsistat clericalis habitus. Bal. no. in. l. si qua ꝑ calūniam. C. de epi. ⁊ cle. quod in vestibus ⁊ tonsura simul.

1 ¶ Qūo aūt sit peccatum investimentorum ornatu. vide ornatus.

2 Quali habitu debēt vti clerici. Rñ. glos. in sum. xxj. q. iiij. ꝙ pñt vti pānis etiā p̄ciosis ꝑm cōsuetudinē regionis vt ꝯformant senioribus eorum inter quos viuunt ⁊ ne vilescat clericalis dignitas. vt. lxxx. di. epi. de quo vide. s̄. clericus iiij. ⁊. j. ornatus.

¶ Qualis debet esse habitus religiosi. Rñ. similiter ꝑm statuta sue regule. ita. tñ ꝙ conueniat religioni ⁊ penitētie. vt xx. q. ca. vidua. 3

¶ Quo tp̄e dꝫ vti habitu religiōis. Rñ. ꝙ oi tp̄e seu lectl̄o q̄escēs seu. l. quocūqꝫ loco cōsistēs. vt dicit̄ in. d. c. vidua. 4

¶ Utrū peccet mortaliter religiosus dimittēs habitū. Rñ. ꝙ sic sine causa rōnabili. ⁊ est excōicatꝰ. de quo vide. s̄. excōmunicatio. vij. casu. xxvij. 5

¶ Utꝝ liceat tā clerico quā religioso ex cā rōnabili ocultare habitū seu trāsformare. Rñ. ꝙ sic. vt in. d. c. clerici officia. 6

¶ Utrū vir possit vti veste mulieris vel econtrario. Rñ. ꝙ nō immo videt̄ peccatū mortale si ꝓposito malo vel sine rōnabili causa fit qꝛ potest excōmunicari vt. xxx. di. si qua mulier. et ꝑm aliquos sunt excōicati. sed nō credo. 7

¶ Quid de vtēte habitu monachali vel alio religioso causa ludibrij. Rñ. gl. i. c. cuꝫ decorē. de vi. ⁊ ho. cle. ꝙ ꝓhibitū est ⁊ sic videt̄ mortale peccatū. ⁊ grauiter puniēdus. vt in aut̄. de san. epi. §. vo. C. de epi. audi. l. minime. 8

Hebetudo mētis est grossities itelectꝰ qua hō nō pōt pertingere ad cognitionē rei nisi per multa ei sit exposita nec tunc etiam perfecte potest cōsiderare omnia q̄ ꝑtinēt ad rōnē rei. ⁊ dicit̄ hebes eo ꝙ acuto opponit̄: acutum em̄ est penetratiuū ita hebes siue obtusum est qđ nō pōt penetrare. vñ inquātū iportat debilitatē mentis circa spiritualia ꝯsiderāda sic opponit̄ dono intellectus quod subtiliter penetrat et differt a cecitate mentis: quia ista importat oīmodā priuationem cognitionis spiritualis sed hebetudo non qꝛ non totaliter priuat cognitione.

¶ Utrū hebetudo sit pctm̄. Rñ. ꝙ in tātum quātū hꝫ rōnē volūtarij sicut ⁊ cecitas mētis. vt patet in eo qui est affe- 1

UVA. BHSC. IyR_213

ctus circa carnalia ⁊ de spiritualib⁹ sub tiliter discutere fastidit vl' negligit hec oia ex sctō Tho.ij.ij.q.xv.arti.ij. Ex q̄ patet ꝙ nō ē mortale nisi qñ volūtarie ita implicat se terrenis ꝙ omittit illam discussionem que de necessitate salutis est. sicut in confidēdo peccata vel in cognoscēdo necessaria ad salutē. ⁊ est filia gule ſm Grego.xxxj.moraliū.

Edificās in solo alieno d̄ suo de iure efficit edificiū domini soli. insti. de re. diui. §. ⁊ ex diuerso. Secus si in littore maris vt piscationi intendat casam edificauerit: qr quādiu casa durauerit sua est vt in.l.in tm̄.ff.de re.diui. Fallit hoc ꝙ edificiuz non efficitur domini fundi qñ edificatū est de rebus eccle. qr solū cedit edificatio.xij.q.ij.apostolicos ſm Jo.ibidē et in.c.inuestiganduz.de pecul.cle. ⁊ est speciale in ecclesia ſm Ber. intellige tamen ꝙ ecclesia saluet preciū soli.

☞ Addo ꝙ meli⁹ scribit sine aspiratione: qr edificare venit ⁊ orit ab edib⁹ qd̄ p ae dipthongon nō per h scribi debet Authore Jo.tortellio.

Additio Silr dic qd̄ quando edificans hz ius vel causā i re a dño. vt emphiteota feudatari⁹ comodatarius aut inquilin⁹ dñs qui edificauit vt pleniorē vsum haberet in re tali: tamen dominus tenetur ei: vt in casu predicto: licet edificauerit in alieno scienter. vt no.in.§.ex diuerso.insti.de re.di. Similter quando quis edificat in alieno solo bona fide credens edificare in suo edificat in alieno: in conscientia tenetur dominus soli vel ad vendendū fundū vel satisfaciendū pro edificio arbitrio boni viri. Si vero quis edificat de alieno in suo solo: tunc edificiū est suū.l.adeo q̄dem. §.cū i suo.ff.de acqui.re.do.sz restituet extimationē de iure si fuerit cōdēnatus in duplū.d.§.cū in suo.l.gēma.ff.ad exhiben. ⁊ si destrueretur edificium posset petere suū: puta trabem si modo duplū nō fuerit ꝯsecut⁹ isti.de re.di.§.cuz in suo ⁊.d.§.cū in suo. sed in ꝯscia si non fuerit condēnatus sufficit restituat extimationem solum.

¶ Utrū edificās cū damno vicini sui teneatur ad restitutionē. Rñ. ꝙ nō si non facit aīo nocēdi proximo sz sibi ꝯsulēdi l.j.§.deniq̄.ff.de aqua plu.ar. Nā vsq̄ ad celū pōt quis eleuare suuz edificiū si est sibi vtile ⁊ seruitutē non habet.le. altius.ff.si ser.ven. Et tenet gl.i.c.cū ecclesia de elec in ver.iniuriarū. Secus si aīo iniuriandi proximo hoc faceret nā tūc siue denunciatio noui opis sit facta vel nō in ꝯsciētia tenet.d.§.deniq̄. 1

¶ Utrum teneat edificās demoliri edificiū suis sūptibus aliqñ. Rñ. ꝙ sic qñ post denūciationem noui operis siue iure siue iniuria edificauit.ff.de opi. nonuncia.l.pretor ait.§.j.extra.eo.titu.per totum. 2

¶ Qñ q̄s possit edificare castrū vel noua edificia. vide.s̄.ēphiteo.§.xviij. 3

¶ Utrum quis possit in alieno aliquid facere inuito dño. Rñ. An.de are.isti.de lege suffia.cani.tollen. ꝙ sic qñ facienti prodest ⁊ dño non nocet vt ibidez ⁊ in l.j.§.fi.ff.de aqua plu.arcē. Secus si lederet.C.de serui. ⁊ aqua.l. aquā. ⁊.ff. si facit aīo nocendi tenetur de dolo.d.l.j. §.deniq̄. ⁊.ff.de dā.infec.l.proculus. 4

Hereditas vocaturas.i.pōd⁹.xij. vnciarū et diuidit i xij.partes q̄ vocāt.xij. vncie que vocāt diuersis noib⁹.i.secūx.vncia s.vna. Alia sextās.i.sexta pars hereditatis que sunt due vncie. Quadrans.i. tres vncie q̄ sunt quarta pars. Triēs.i. quatuor vncie q̄ sunt tertia pars. Quincūx. i.quinq̄ vncie. Semis.i.sex vncie. Septūx.i.septē vncie. Bes.i.octo vncie. Dodrans.i. nouē vncie. Dextās.i.decē vncie. Decūx.i.vndeciz vncie. Appellatio vero assis.xij.vncie continētur vt insti.de here.insti.§. heredtas.ſm Inno. etiam in.c.ex literis. de iure pa. Hereditas est quoddaz ius vniuersale: ⁊ ea vēdita vel data transit ius patronatus et oīa iura ⁊ ideo hereditas est successio i vniuersum ius quod defunct⁹ habuit tempore mortis.le.nihil.ff.de verb.sig.

UVA. BHSC. IyR_213

1 ¶Ad q̃s dz hereditas deuenire defuncto aliud nõ disponẽte vel inualide. Rñ. ꝙ in laicis de iure cõi. ¶Primo veniũt legiti descendẽtes si sunt oib⁹ alijs exclusi ⁊ si sunt primi grad⁹ multi equaliter succedũt. Si vero sunt nepotes et vlteriores solum succedũt in stirpes. i. in eam partẽ quã pater eorũ si viueret haberet: nec distiguitur an sint masculi vel femine etiã adoptiui nõ emancipati qꝛ indistincte oẽs admittuntur. vt C. de suis. ⁊. le. here. auť. in successione. Si vero descẽdentes non sunt tunc veniunt ascẽdentes puta pater auus abauus ⁊ c. cũ fratribus ⁊ sororibus ex vtroq̃ parente cõiũctis defuncto vel eorũ filij quos fratres vel sorores seu filios si non habet succedunt ascendẽtes salua semper prerogatiua gradus. s. qꝛ pater prefertur auo ⁊ sic eũ excludit ⁊ sic de ceteris. Et sic solũ venit de ascendentib⁹ qui est proximior defuncto cũ fratribus si sunt in capita sed cũ filijs fratrũ ĩ stirpes exclusis fratrib⁹ ex vno parẽte tm̃. Si autẽ dicti ascendẽtes sunt in equali gradu puta ex parte patris ĩ primo vel secundo ⁊ ex parte matris similiter in primo vel secundo ⁊ hmõi: sic equaliter paterni pro dimidia ⁊ materni pro alia dimidia succedũt q̃uis sint plures persone ex parte vna q̃ alia puta auus et auia ex vna parte ⁊ ex alia solum auus vel auia vt in auť. de here. ab inte. §. j. et ij. in auten. defuncto posita. C. ad tertu. ⁊ quod ibi no. in glo. Aliter qui est in proximiori gradu defuncto siue paternus siue maternus sit admittitur: vt in d. auctẽ. defuncto ꝙ si nec ascendentes sint veniũt collaterales. Et primo fratres ⁊ filij alicuius fratris premortui q̃ s. erant cõiuncti ex vtroq̃ parente defuncto de cuius hereditate agitur non tamen in capita sed in stirpes quo ad filios fratrũ p̃mortuorũ ipsi fratres bñ succedũt in capita: ⁊ isti p̃ferunť fratribus qui sunt vno parente solũ vt. C. de legi. here. auť. cessante. Dicit tamẽ bar. in. l. oẽs. C. communia d̃ succe. ꝙ quando parentes veniunt ad successionem in bonis quesitis ex linea materna preferuntur parẽtes ex linea materna: ⁊ in bonis paternis parentes ex linea paterna. l. iij. C. de bo. mater. similiter quãdo sunt duo filij ex diuerso matrimonio p̃ferũtur in lucro matrimonij illi qui sũt nati ex illo matrimo, alijs natis ex alio: sed si ex dispositiõe testatoris vel legis aut statuti diceretur ꝙ succedant agnati prout sunt in gradu proximiores tũc in tali casu veniunt filij fratrũ p̃mortuorum cũ patruis iuxta auť. cessante. C. de legi. here. no. glo. cõiter approbata in. l. cum ita. §. in fideicõmisso. ff. de lega. ij.

¶Sed nunquid cum fratribus prefatis veniant filij alterius fratris. Rñ. ſm Su. ꝙ non. ff. quod cũ eo qui in alie. po. l. sz si ex parte. 2

¶Utrum filij filiorum prefatorum fratrum preferãtur fratribus ex vno parẽte solũ. Rñ. ꝙ sic. 3

¶Utrum filij fratrum soli sine patruis ⁊ amitis superstites admittuntur in capita. Rñ. Azo. ⁊ Hosti. ꝙ sic quãuis sint filij diuersorum fratrum sed non nepotes. s. nati ex eis. 4

¶Secundo non existentibus predictis vel aliquo eorũ veniunt fratres ex vno latere tm̃ cõiuncti ⁊ eorum filij qui preferuntur patruis defuncti. 5

¶Tertio prefatis non existentib⁹ preferuntur qui gradu sunt proximiores defuncto. ⁊ si pares sunt pariter admittuntur vt. C. de leg. here. auť. post fratres: ⁊ extenditur hec computatio vsq̃ ad decimum gradum ⁊ vltra etiã vt habeť. xxxv. q. v. c. ad sedem. licet imperator solũ dixerit de decimo gradu expresse. Et prefata successione tam ascendẽtium quã descendentium seu collateralium cessat omnis differentia tam sexus q̃ emancipationis: hoc tamen attento vt cum agitur de successione patris solo consanguineos admittas: de rebus vero maternis vterinos. filij vero naturales tamen vel spurij ſm angelum in auť. qui. mo. natura effi. sui. §. fi. si sunt ex eodẽ patre nõ ex eadẽ matre non succedunt adinuicem vnus alteri. 6

UVA. BHSC. IyR_213

Si vero sunt ex eadē matre tunc vnus succedit alteri ab intestato qꝛ cognoscū tur adinuicē.l.ij. ff.vnde cogna.Si vero vnꝰ spuriꝰ decederet relicto fratre spurio ⁊ alio legitio ex eadē mr̄e tūc venit legitimꝰ ⁊ excluditur illegitimꝰ qꝛ qñ de successiōe tractat̄ ille frater p̄fert̄ q̄ pluribus nexibus est cōiunctus.vt dictum est.De successiōe vero fratrū ad inuicē serua qđ dictū est excepto ꝙ frater legitimus nō succedit fratri suo illegitimo ex parte patris nec ecōtrario qꝛ nō est illi agnatus nec ille ipsi ⁊ durat in infinitū quousq; memoria possit haberi de cognatione. insti.de gra.cogna.p totū.

¶ Prefatis aūt oibꝰ ascendentibus de
7 scendētibus ⁊ collateralibus deficientibus veniet vir ad successionez vxoris ⁊ vxor viri. vt.C.vñ vir ⁊ vxor.l.vnica qđ si nō est veniet fiscus.vt.C.de bo.vacā. l.j.si vero vxor esset sine dote ⁊ paup ⁊ maritus nō habet nec descēdentes nec ascēdētes sed soluz agnatos vel cognatos tunc succedet viro ab itestato in q̄rta parte hereditatis.vt in aut.de exhi. re.§.qm̄ vero.⁊ idē dic de viro paupere circa bona vxoris ⁊ alie tres partes hereditatis erūt agnatorū vel cognatoꝝ. si vero esset pactum vel statutū an consuetudo cōtra oia vel aliquod predictorū illud serua si tale est quod iuri cōmuni possit derogare.

8 ¶ Si vero loquimur in clericis ab intestato moriētibꝰ distinguit̄ aut sint bōa ꝓpria clerici de q̄bꝰ libere poterat disponere.De quibꝰ dictū est.s̄.clericus. xiij.Et in talibꝰ succedūt agnati s̄m qđ dictū est.s̄.Si vero non habet succedet ecclesia cui seruiebat tēpore mortis vel altare si solū seruiebat altari quod habebat bona distincta ab ecclesia ipsi altari deputata vt no.xij.q.vl.c.vl.in aut. de ecclesia.titu.§.si quis episcopus.Fallit hoc in p̄sbyteris ex seruitute ꝓmotis ad sacerdotium cum consensu duorum quia de eorum bonis si ab intestato decedunt fiunt quatuor partes quaꝝ vna episcopo altera ecclesie tertia pauperibus ⁊ quarta parētibꝰ assignetur et si nō sint idonei.vt puta heretici.xxiiij.q. ij.sane.⁊ huiusmodi episcopꝰ i vsum ecclesie distribuat vt i.c.ij.de succes.ab inte.nec est abrogatum vt ibi doc.communiter tenent licet gl.voluerit ꝙ sic si vero sunt bona ecclesie:de quibꝰ disponere clerici nō possunt succedit ecclesia vt in c.j.de succe.ab inte.⁊.c.j.⁊.c.relatuz el. ij.⁊.c.requisiti de test.

¶ Quid de successione in feudis vide 9
s̄.feudū.§.vj.cū sequētibꝰ ⁊ emphiteosis vnde emphiteosis.§.v.cū duobꝰ se.

¶ Quid de seruis manumissis decedē- 10
tibꝰ ab intestato.Rñ.ꝙ succedēt descēdentes vel ascēdentes vel collaterales s̄m ꝙ dictum est excepto ꝙ patronꝰ vendicat partē non tamen totuz.vt insti.de suc.lib.§.sed nostra constitutio. ⁊ ibi vide de eorū successiōe.bar.in.l.defuncto C.si i fran.patro.dicit ꝙ si vnus patronus viuit prefertur filio alterius patroni ⁊ filius patroni prefertur nepoti alterius patroni.

¶ Utrū clerici laicis succedāt s̄m ꝙ dictum est ⁊ eo ordine.Rñ.ꝙ sic indubitāter.quia iura preallegata non excipiunt eos immo etiā religiosi.Inteilige q̄ possunt habere proprium in cōmuni etiam si dum laici erant commiserunt vicium igratitudinis vt.xix.q.vl.c.fi.fallit hoc in feudis de quo.s̄.feudum.§.ix.

¶ Utrū filius aliqñ excludatur ab he- 11
reditate patris vel alius de predictis. Rñ.ꝙ sic i.v.casibus. ¶ Primo si pater fuit hereticus quia ipso iure bona hereticorum sunt confiscata de here.c.cuz secundum.lib.vj.

¶ Secundo si pater cōmisit crimen le- 12
se maiestatis.l.quisq̄s. C.ad le.iul.ma. ⁊.vj.q.j.c.si quis.hoc aduerte tamen ꝙ pena icapacitatis nō extendit̄ ad filios nisi qñ crimē est cōmissum in eū qui nō recognoscit superiorē:secus si est commissum in eū qui recognoscit superiorē qꝛ licet sit crimē lese maiestatis vt.l.j.ff. ad.l.iul.ma.nō tamen quo ad incapacitatem quo ad filios s̄m.Sali.d.l.quisquis.Et etiā aduerte ꝙ crimē lese maiestatis committitur a subdito tātum cle

UVA. BHSC. IyR_213

pastoralis de re iudi. ¶ Tertio si pater erat patron⁹ vel habebat aliquod ius seu feudū in ecclesia quod deberet trāsire ad filios ⁊ ipse interfecit vel mutilauit rectorē vel clericū illi⁹ ecclesie qꝛ ipso iure perdit omne ius ⁊ dignitatē ⁊ ad filios nō perueniet. de penis. c. i qui busdā. qꝛ talia deuoluūtur ad ecclesiā cui iniuria facta est imo filij taliū vsqꝫ ad quartā generationē in clericoꝝ collegio nullatenus debēt admitti: nec in aliq̄ religione possunt esse p̄lati nisi fuerit cū eis dispēsatū. vt in. d. c. in quibusdam. ep̄s tamen dispensare pōt. ex quo cōditor canonis non sibi reseruat. ar. c. nuper. de sen. excom. ¶ Quarto si filius vel ali⁹ qui potest succedere furioso debitā curā nō impēderit sed succedet ille qui eū in sua domo proprijs sumptibus vsqꝫ ad finem vite procurauit euacuata etiā institutione illius qui neglexit. si modo talis iscriptis ammonuerit eos vt curā heberent. vt in aut. vt. cū de app. cog. §. causas. vbi etiā dicit gl. ꝙ lꝫ nullus extrane⁹ eū procurauerit tamē hereditas ab agnatis aufertur. vt. ff. de his q̄. vt indi. lꝫ vbi institut⁹ indignus iudicatus est successiōe qui ꝑ negligentiaꝫ suā ⁊ culpā id egit vt mulier aqua institut⁹ fuerat moreretur vbi dicit igl. s. non adhibendo medicum vel malum ¶ Quinto si in captiuitate eos quibus succedere deberet mori per suam negligentiaꝫ permisit. vt in. d. §. causas: ⁊ sic succedet ecclesia ciuitatis ex qua oritur vt ibidem: ⁊ etiā in casibus in quib⁹ potest exheredari vt. s. exheredatio. §. j.

13 ¶ Utrū filius possit exheredari per patrem. Rñ. vt. s. exheredatio ⁊ frater fratrem ⁊ vir vxorem ibidem.

14 ¶ Utrū dñs q̄ de ꝯsuetudine totū accipit qd̄ erat illius q̄ sine filijs mortuus est teneat̄. Rñ. ꝑm hosti. si talis cōsuetudo prescripta est excusat̄ qꝛ potest allegare ꝙ hoc pactum ab initio fuerit qꝛ terra sua erat.

15 ¶ Quō succedēt filij illegitimi. vide. s. Fili⁹. in prin. cū se. verū est ꝙ Azo. tꝫ ꝙ naturales tantum succedunt adinuicē de succe. cog. §. vulgo. sed hoc cōtradicit in aut̄ qui. mo. na. eff. sui. §. filiū. sed tu dic vt. s. §. vj.

16 ¶ Quis succedet dānatis ex aliquo delicto ad mortē. Rñ. ꝙ descendentes vel ascēdētes ꝑm ꝙ dictū est. s. sꝫ collaterales nō nisi vsqꝫ ad tertiū gradū vxores vero taliū solū habebūt dotem ⁊ dona. ante nup. Si ꝟo dotē nō habuerint accipiēt partē legib⁹ diffinitā. Glos. dicit q̄tū ex tenore lucrarent̄ siue habebant filios siue ñ ⁊ si neminē p̄dictoꝝ hēant fisco applicāt̄ vt. C. de bo. dā. an. bona.

17 ¶ Utrū bona igrediētis religionē ab intestato ꝓueniāt monasterio. Rñ. pa. i. c. j. p̄ntia. de ꝓba. ꝙ quo ad fratres minores nō q̄ āt ad p̄dicatores ⁊ alios mēdicātes sic nō tñ vt immobilia aut. iura perpetua sibi retineāt sꝫ vt vendant et imploratiōe offici. iudicis. Itē dic in oibus alijs relictis preterq̄ ꝑ religionis ingressum ēt i fratrib⁹ minorib⁹. s. ꝙ petēt iploratiōe officij iudicij ⁊ vt vendāt quo aūt ad alios religiosos. nō mēdicātes indubitanter succedit monasteriū.

18 ¶ Sed quero qd̄ monasteriuꝫ succedet cū māducātes nullum habeant aliqui trāsferant̄ ad placitū prelatoꝝ. Rñ. pa. vbi. s. ꝙ nō proueniūt in predictis monasteriū particulari sꝫ erūt i ptāte illi⁹ qui preest vt ꝓuideat ꝓut sibi videbit̄.

19 ¶ Utrum nouitio morienti ab intestato succedat monasterium. vide. j. nouitius. §. xj.

20 ¶ Quid si ingrediens erat vsufructuarius solū. Rñ. pa. vbi. s. ꝙ transibit imo nasterium vsufructus sed solū durabit in vita ingredientis ⁊ non plus.

21 ¶ Quid de collatis tali ingrediēti ea lege vt nō alienent̄. Rñ. Jo. an. tꝫ ꝙ succedet monasterium per. ar. le. j. ff. de fun. dotali. ⁊. l. pater. §. iuli⁹ agripa. ff. d. leg. iij. ⁊ in eo quod not. de iure patro. ex literis pa. vbi. s. ꝯtrariū tꝫ q̄dam alij per ar. l. peto lucij titij. §. fi. ff. de leg. ij. facit quod legit̄ ⁊ no. in. l. si ita quis. §. ea. l. ff. de verbo. ob. Ego vero sic ꝯcordo sic distinguēdo si prohibita est alienatio vt in familia remaneat sic est vera opi-

UVA. BHSC. IyR_213

nio Jo.an.per.d.l.peto.§.fi.a ꝺ̃no sen-
su.Si.ꝺo vt ad extraneū perueniat pro-
hibitū est sic nō succedet monasterium.
22 ¶Sed quero quando accipiet qōsibi
debeā aliqs ex hereditate ingrediētis
sine fecerit testamētum vel nō.Rñ.pa
vbi.§.bar.dicit ꝙ quādo mors ista cui
lis operā oēm effectū quē mors natu-
ralis sicut est in ingrediētib⁹ ordinem
minoꝝ q̄ nihil in cōi vel ꝑticulari pos-
sunt habere:tūc statim habebit post in
gressum cū effectu.i.ꝓfessionem expres
sam arg.l.deo nobis.C.de epis.ꝛ cle.sed
quādo nō operatur oēm effectū in hoc
quē mors naturalis puta qr habēt sal
tē in cōi tūc ꝺz expectare mortē natura
lē ipsi⁹ ingrediētis ꝛ iterum disposition
si fecerit in suſpēſo.Et cū hac opinio-
ne trāsit.Cy.ꝛ ꝺo.Anto.ꝛ pa.in.ꝺ.c.in
ꝑsētia.limitat tamen nisi in testamēto
aliter ꝺe tempore determinasset qr illō
erit seruandū.Itē limita vera predicta
nisi q̄ ad filios legitimos:q̄ legitimā
habebūt ex equitate statiꝫ post ingres
sum.nō aūt alimēta ſm ꝓdictos ꝺoc.qō
vez credoqñ legitima eis sufficit.aliter
nō saltē in cōscia ſz vel monasterū da
bit eis statim qō ꝺebent habere ex bo-
nis ingressi vel statim alimēta ꝓstabit.
Donec eis talia bona ꝺederit.facit ad
hoc.ꝺ.l.ꝺeo nobis.§.nāꝛ maritus.ꝛ qō
no.ibi glo.

32 ¶Hereditas qūo diuidit̄ iter fratres q̄
habent peculium castrense vel quasi
ad aduentitiū.vide peculium per totū.

Heres aliqñ primū.i.primū signi
ficat nōvlt rioꝛē.vt.ff.ꝺe
ꝺb.sig.l.scien. ꝛ regulit nomē heredis
ꝓ multas successiones accipiť.vt.ꝺ.l.scie
dū.ꝛ.l.vl.C.ō here.ifti.vbi heres hꝫdis
testatoris dicit heres.vide gl.i.ex trās-
missa.ꝺe fi.ꝺby.Aliquādo.tamē descē
dētes post primū heredē vocauť ꝑbere
des.vt tenet glo.in.c.fin.ꝺe pecu.cleri.
¶uis alias ꝑheres ꝺicat qui fz putat
heredē cū non sit.ff.ꝺe pe.here.in.l.p̄
herede ist.ꝺe iterdi.§. a ꝺipiscēde.Al
qñ quilibet descēdens cui relinquitur.
aliquid dicit ꝑheres.vt i.ꝺ.l.gl. Nole
ꝙ suoꝝ heredū nō veniūt extranei he
redes.ꝺe quo per Bar.ꝛ alios in.l.gal-
lus.ff.ꝺe libe.ꝛ postḣu. Qō limita verū
in his que non transeunt ad heredes
extraneos.

Additio Et extraneꝰ heres ꝺr
q̄ nil attinet ¶uis p-
pze in statutis heres extraneꝰ ꝺicat q̄li
bet q̄ tpe mortis nō est in potestate ma
riētis etiā si sit filiꝰ emācipatꝰ ꝫ Ang.
are.inſti.ꝺe here.qua.li.ꝛ.ꝺi.§.ceterum.
¶heres ꝺr ꝓpriſſime is q̄ est heres
rez noie nō qui est heres ex re certa.no.
Bal.in.l.si nō speciali.col. pe.C. ꝺe testa.
nec is qui agi ꝛ cōuenīri nō pōt vt he-
res.Idē Bal.in.l.quotiēs.in prin. C.ꝺe
here.instī.ꝛ no.in.l.cū a matre. C. ꝺe rei
vēdi. ꝛ an veniat bonorū possessor. no.
ꝙ sic in.l.§.bonorū.ꝛ ibi Bar. Ludo.
et ꝺoc.ff.ad trebel.

¶Utrū ꝺeꝰ instituerit ꝙ aliqs sit heres. 1
Rñ.ꝙ sic vt patet in.c.nō eis.xxvij.q.ij.
ꝛ.q.iij. ꝺicit ibi ejꝛce ancillam ꝛc. Non
enim erit heres filius ꝛc.ad gal.iij'.c.

¶Utrū heres instituťꝰ solū in certa re 2
q̄ ꝓprie nō ꝺicit heres ſz legatariꝰ vt in
l.quotiēs.C.ꝺe here. instī. possit in toto
alie nō ꝺato alio herede adire totā here
ditatē ſm ꝙ vult.l.j.in.§.si ex fundo.ff.
ꝺe here.instī.Rñ.pa.in.c.qr ingrediēti-
bus.ꝺe testa.ꝙ ffe.consi.cxxvj.ꝛ multi
alij ꝺoc.in sacra pagina cōsuluerunt ꝙ
sic qr ius humanū nō cōtrariū diuino
ꝺz seruari in foro alie. Ergo licite pote-
rit limitant tñ ꝺummodo dolose nō sit
inductꝰ testator ad instituendum eū in
certa re:vt puta:qr persuasit ꝙ nō esset
habere regressum ad alia bona.

¶Quid si ita sit institutꝰ in certa parte 3
hoc addito. et volo ꝙ ꝺe bonis meis
plꝰ nō possit petere ſz sit ptēꝫ ꝛc.ꝛ instī
tuitur alius heres vniuersalis qui non
vult adire hereditatē: an suprascriptꝰ
possit ipe eā adire.Rñ.vꝫ ꝙ sic.arg.ꝺ.§.
si ex fundo.ꝛ.ꝺ.l.quotiēs. Sz cōtrariū
est verū ꝙ non pōt. vt in.l.quotiēs.§.ſz
si duo.ff.ꝺe her.inſt.vbi patet ꝙ.§. pre-
dictus si ex fundo.et predicta.l. quo-
tiens habet locum quando voluntas te

UVA. BHSC. IyR_213

statoris ē simplex. ⁊ nō restricta expres se: vt in casu isto. Et iō veniēt succeden tes ab intestato: qꝛ testm̄ non reperitur habere heredē ⁊ nō pot q̄s ꝑ ꝑte decedere intestatus ⁊ ꝑ parte testat⁹. l. ius nostrū. ff. de re. iur. Si dicis quō potest ꝓhibere ꝙ non plus peteret. Rñ. per. l. domus. §. fi. ff. de vsufr. vbi testator prohibet ius accrescendi. ⁊ casus est in. l. j. ff. de iniusto. ru. test.

4 ¶ Utruꝫ heres teneat̄ ex delicto vel q̄si delicto defuncti. Rñ. vt colligo ex bar. i l. j. ff. de ꝑuatis delictis. ꝙ aut actio ē penalis ex vtraqꝫ ꝑte. vt puta qñ petit̄ pena que est applicāda parti. Nam tam ex ꝑte rei q̄ actoris ē penalis. Et sic nō tenetur aliquo iure. Si vero actio est penalis ex ꝑte rei ⁊ prosecutoria rei ex ꝑte actoris: vt puta qꝛ ago ꝑ satisfactione damni mei ⁊ sic de iure ciuili si delictū fuit commissum circa cōtractū qui quidem contract⁹ tenuit sic tenet̄ heres qꝛ nō fundat̄ intentio actoris immediate ex delicto sꝫ de ꝯctu: puta qꝛ agit̄ actiōe comodati vel depositi ⁊ hmōi ⁊ non ex dolo vel delicto. Casus est i. l. ex depositi. ff. de ac. ⁊ obl ⁊ ex ꝯctib⁹ ibidē ē bon⁹ tex. in. l. si hoiem. §. dat̄ actio. ff. depositi si vero fuit commissum delictū circa cōtractū qui nō tenuit vt puta qꝛ dol⁹ dedit cāꝫ ꝯtractui qꝛ nō tꝫ vt no. i. c. dilecti. de emp. ⁊ vē. sic nō tenetur qꝛ cum agere nō possit ex ꝯtractu cū nō sit oporteret agere ex delicto ꝯ heredem ⁊ crimina morte extinguūtur. xxiij. quarūdā. ⁊ nullus post mortē pōt accusari. xxiiij. q. ij. c. j. ff. de bo. eo. q̄ an. fen. mor. si cōsci. l. vl. xxxiij. q. ij. admonere. nisi in casibus heresis. xxiiij. q. ij. sane. vel si hereticos instituit heredes de here. c. si quis eps. vel si in crimine notorio decessit. vt no. i gl. d. c. quorūdā. ⁊. xxiiij. q. ij. i] summa. vel dic gñal̄r qñcūqꝫ cōmisit defunctus crimen propter q̄d ipso facto pena sit inflicta a lege sicut in heresi ⁊ crimine lese maiestatis: qꝛ tūc accusat̄ ⁊ agit̄ cōtra heredē nō vt puniat̄ ex illo delicto sed vt bona auferātur ab eo q̄ in cōmissum ceciderunt. Facit. l. cōmissa. ff. de publi. ⁊ tex. bon⁹ i. c. ij. de prescrip. li. v. alias nō tenet̄ heres ꝑ quocunqꝫ delicto cōmisso a defuncto siue in contractu nullo siue extra omnem ꝯtractū nisi in duobus casibus. ¶ Primus si lis fuit contestata cum defuncto vt. l. vnica C. ex deli. defun. Ratio qꝛ in iudicio quasi contrahimus vt in. l. iij. §. idē scribit. ff. de peculio. Et ideo videtur init⁹ contract⁹ cū defuncto ꝑ cōtestationem litis. ¶ Scd̄s si aliquid peruenit ad heredem ex delicto defuncti qꝛ in tantum tenetur ⁊ non plus vt in. d. l. vnica. fallit in cōditiōe furtiua qꝛ. in. l. si pro fur. ff. de cōdi. fur. dicit tex. furti actio penā petit legitimā cōditio rē ipsam ⁊ sequitur cōditio rei furtiue: qꝛ rei habet ꝓsecutionez heredem quoqꝫ furis obligat nec tm̄ si viuat seruus furtiu⁹ sꝫ ⁊ si decesserit. s. viuo fure vel mortuo de iure autē canonico tꝫ bar. indistincte teneri qñ quis agit ꝑ satisfactione dāni ꝯ heredē ⁊ hoc sequunt̄ cōiter doc. ⁊ sic itelligēde sunt gl. in. c. ex presentiū. de pi. de sol. c. j. de rapto i literis de vsu. tua nos. Intellige inquātum hereditas se extendit. Et placet in cō scia licet pa. i. c. fi. de sepul. solum admittat verum qñ defunctū penituit qꝛ iura canonica loquunt̄ ꝙ teneretur q̄d defunctū penituit vt no. gl. singularis in. c. a nobis. el. ij. de sen. ex. qꝛ tūc agitur ex quasi ꝯctu nō ex delicto. Si vero nō penituit nō tenet̄ ꝑm eūdez. pa. ⁊ gl. d. c. a nobis nisi quatenus de iure ciuili tenetur.

¶ Utrū heres teneat̄ soluere legata i testamēto min⁹ solēni facta. Rñ. ꝙ in foro iudiciali. nō de quo dicēdū vt in. l. si veritas. ⁊. l. fi. de fideicō. s. sed in foro aie pendet hec questio ex alia scilicet vtrum ex voluntate defuncti oriatur obligatio naturalis. ⁊ ꝯmuniter vltramōtani tenēt ꝙ nō. cismōtani ꝙ sic. De quo vide ꝑcanonistas in. c. fi. de sol. ⁊ ꝑ Bald. ⁊ legistas in. l. cū quis. C. de iuris ⁊ facti ignorantia. ⁊ ibi dicit Albricius ꝙ opinio cismontanorum est communis opinio: ec sic tene eam quia verior ex qua opinione. d. Ant. motus dicit se consuluisse in 5

UVA. BHSC. IyR_213

facto in quo tãtũ vnus testis fuerit ad hibit⁹ tenebatur heres in foro anime. pan.añ in.c.qz plerisq⁹.de immun.eccliarũ distinguit q⁹ aut defunct⁹ non egit solẽniter relinquere sed totũ cõmisit fidei heredis.z sic tenet similiter z naturaliter.Et sic i vtroq⁹ foro casus est notabilis ꝑ vnã lecturã quã sequit Bar. in.d.l.fi.Aut nõ cõmisit fidei heredis ꝑ simpliciter relicta fecit sine solennitate debita z indistincte tenet heres in foro anie si ei de hoc cõstet.Rõ qz solẽnitates fuerunt indicte ad falsitatẽ tollendaz vbi ergo constat q⁹ nulla falsitas interuenit debet cessare z dispositio legis et seruari equitas.z obligatio naturalis q̃ oritur ex dispositione defuncti.l.eũ am plius.ff.de natura debet.ff.de reg.iur.z ꝓ hac opinione facit quod no.Inno. de elec.in.c.q⁹ sicut.z .l.testamẽto.C.de fidei commiss.ego dico q⁹ si erat legans doctus z nõ erat necessitas que excuderet solennitatem debitam et sic non valeat quia videtur voluisse potius illudere si vero erat ignorans vel forte non potuit solennitatem obseruare sic valeat in conscientia alio non constante de mẽte.vide de hoc.j.testamentum. .ff.ix.z x.z legatum.ij.ff.viij.

6 ¶Utrũz heres teneatur satisfacere ex cõtractu vel quasi defuncti in quo ipse defunctus erat obligat⁹ vltra vires hereditarias.Rñ.q⁹ si fecit inuẽtariũ nullo modo tenetur si vero nõ fecit inuẽtariũ in foro anime nõ tenetur ꝑm Joan. an.z do.Ant.z Pa.in.d.c.plerisq⁹.In foro vero cõtentioso sic vt in.l.fi.C.de in. delic.Fed.tamẽ consilio.xxj.dicit q⁹ ietiã teneatur in cõscientia vltra vires: ꝑ prima opinio videtur equior quo ad conscientiam.

7 ¶Utruz hereditate exhausta ꝑ legata possit heres aliquid de ipsis legatis detrahere.Rñ.q⁹ aliq̃n detrahit falcidia aliq̃n trebellianica aliq̃n legitima.de q̃ dic vt.j.legitima.similiter añ ola deducere pot expẽsas funeris z alias necessarias quas fecit cã hereditatis vt i testõ z inuẽtario z hmõi qz sic ꝺz esse immunis a grauamine sicut est a lucro in.l.scim⁹. .ff.z si prefatam cum quinq⁹.ff.sequentibus C.de iure delibe.

¶Utrũ heres sciẽter soluẽs legata.nec retinẽs sibi falcidia possit repetere vel si ignoranter.vide solutio.ff.xxj. 8

¶Quid si plures sunt heredes an q̃libet teneat in solidũ ad ola debita vel legata.Rñ.q⁹ regul⁹ quilibet tenet soluz ꝓ parte hereditaria.C.de act.here.l.ꝓ hereditarijs.Fallit hoc in.viij.casibus. 9

¶Prim⁹ q̃n defunct⁹ aliter dispoſuit. ff.de le.ij.cũ ab vno.¶Scõs si obligatio sit ꝓpter impẽsas funeris vtilis qz nõ solũ obligant heredes.sed z vir ꝓportionẽ quã habẽt:puta si vir ꝺz cẽtũ et heredes.cc.tũc vir tenetur ꝓ tertia z heredes solũ ꝓ duabus.¶Tertꝰ si bona defuncti erãt expresse vel tacite hypothecata debitorib⁹ quia vna exigẽte non soluendo tamen alij obligantur.

¶Quart⁹ in alimẽtis legatis quando sic per iudicẽ est diffinitũ vel defunctũ l.ij.in pn.ff.de alimẽ.lega. ¶Quintus quando res legata possidetur ab vno insolidũz.d.c.ꝓ hereditarijs.z.ff. como.l.sed mihi.ff.heres.¶Sextus q̃n obligatio ꝓficit in ipiẽdo pollicitationẽ facta a defuncto ad honorẽ dei vel sancto⁹ vel reipub.ff.de polli.l.j.ff.si q̃s et l.ex pollicitatiõe.¶Septimus q̃n obligatio est indiuidua.ff.de verb.oblig.l. in executionibus.ff.seruus.z de hoc habes in glo.d.l.ꝓ hereditarijs.

¶Quid si heres est pupillus nunquid differetur solutio debitorum vel legatorum.Rñ.q⁹ non.vt.l.sub pretexta.C.de act.here. 10

¶Utrum dilatio restitutionis facta ab herede ꝓ longe statutum in purgatorio defuncti z quomodo episcopus potest compellere heredes non exequentes vel alios executores z multa alia.ad hoc vide supra.Executor. 11

¶Utrum heres rogatus restituere hereditatem possit alienare aliquid de ea Rñ.q⁹ nõ.C.communia de le.i.fi.nisi in casibus positis in aut.res que ibidem posita qui sunt isti.scz causa dotis z de

UVA. BHSC. IyR_213

natiōis propter nuptias. ⁊ loquitur in liberis nō in extraneis.

Additio. Jt ē dic ꝑm Barto. in di. aut. ꝙ potest alienare ꝓponēdo filiā in mōasterio. Similiter ꝓ causa alimētorū quādo nō pōt sustētari aliunde ⁊ idem pro redimendo filio capto ab hostib⁹: potest tamen retinere sibi quartā trebelliāicā vt i. c. Raynutius. ⁊. c. Raynal. de testamētis. Si vero rogatus ē restituere quicquid supererit de hereditate tunc ad minus quartaꝫ partē seruabit substituto. vt. C. ad treb. aut. cōtra rogat⁹. ⁊ vide de hoc in gl. j. d. c. in presentia. Aduere ꝑm gl. in. d. c. in presentia ꝙ lꝫ quis ex liberis testatoris sit pure rogat⁹ restituere hereditatē nulla facta mentione de filijs: si tamem postea habuerit filios vel nepotes substitutio euanescit. C. de fideicōmis. l. cū acutissimi. C. d̄ insti. ⁊ substi. l. generaliter. ff. de cōdi. ⁊ de. l. cū auus vide. j. substitutio. §. xiij.

13 ¶ Utrum bona ingredientis religionē nō capacē vt sunt mendicātes q̄ nec in cōi debēt habere sint propinquoꝝ. Rñ. cōis opinio est ꝙ ad succedētes ab ītestato veniāt per autenticam. ca. bona. C. de bo. p̄scrip. Sꝫ hoc limita nisi p̄dicta bona fuerit ei relicta sub conditione si decesserit sine liberis restitueñ. qꝛ tunc debēt erogari ad pias cās. Casus ē singularis in auten. de san. epi. §. sed ⁊ hoc p̄nti i fi. Et hoc sequitur ange. in disputatione que incipit. nobilis quidā gñe. hec oīa limita vera nisi imploratione officij iudicis ea vellent vēdere ⁊ p̄ciū in suas necessitates conuertere: qꝛ succederēt. vt. s̄. hereditas. §. xvij. dictū ē.

14 ¶ Utrū heres dedicans se monasterio excludat substitutū. Rñ. gl. i. d. c. p̄ntia. ꝙ sic si est priuatus ⁊ etiam cum rogatus est restituere priuato. Secus si substitutus vel cui rogatus est restituere esset ecclesia vel locus religiosus vel alia pia causa quia nō excluderet vt in d. §. sed ⁊ hoc p̄nti. vnde sumpta ē aut. nisi rogati. C. ad treb.

15 ¶ Sed q̄d si non ingreditur monasteriū sꝫ efficit clericus. Rñ. gl. in prefato c. in p̄ntia. ꝙ non euanescit substitutio nisi duo cōcurrant. ¶ Primū vt perpetuo maneat in ecclesia. ¶ Secundū vt redditus expēdātur in pias causas vt in prefata auten. dicitur. Sed Pa. ibidē restringit ad clericum conuersum alicui monasterio: sꝫ magis placet vt simpliciter intelligatur sicut gl. intelligit.

¶ Utruꝫ conuersio seu dedicatio sui ipsius ⁊ suarū rerū ecclesie seculari euacuet substitutionē. Rñ. gl. i. d. c. in p̄sentia. ꝙ aut sit clericus ⁊ dic. vt. §. precedēti Aut nō sit clericus. Et sic nō expirat lꝫ alij dicant ꝙ etiā expirat. sed primū verius. Secundū equius. 16

¶ Quid si quis ingreditur religionē in fraudē substituti. Rñ. Pa. in. d. c. in presentia. abbas tenet ꝙ non euacuat substitutionē qꝛ dolus ⁊ fraus nemini patrocinatur. c. sedes de rescrip. et placet cōmuniter doc. facit. xx. q. iij. §. fi. vbi inductio facta cā bonoꝝ impedit acquisitionē ergo forti⁹ qñ fraus interuenit. 17

¶ Utrū heres institutus cū cōditione sine liberis ex se legitime descēdentibus vel ex corpore suo nascētib⁹ si igrediat monasteriuꝫ euanescat substitutio. Rñ. pa. in. di. c. in p̄ntia. post diuersas opi. recitatas cōcludēdo cum bar. ⁊ Cy. in l. si ita q̄s. ff. de leg. ij. ꝙ euanescit. ⁊ credo sit verior. concor. Archi et Joan. xix. questio. vlt. c. si qua. 18

¶ Sed quid si non intrauit sꝫ instituit monasterium heredem. Rñ. Archi. di. ca. si qua. ꝙ non euanescit substitutio secundum Bo. 19

¶ Utrū heres teneat soluere legatum cā dotis tactū si illa ingrediatur monasteriū. Rñ. Pau. i. d. c. i presentia. ꝙ sic ⁊ idem si esset ei relictum causa donationis propter nuptias. 20

¶ Utrum substitutio expiret facta sub ista cōditione si ingredit monasterium vel si nupserit vel nō nupserit. Rñ. pa. i d. c. i p̄ntia ꝙ non qꝛ cōiter tenet ꝙ habet cōditio ꝓ nō adiecta i substitutiōe q̄ ipedit religiōis igressuꝫ sicut illa q̄ impedit matrimoniū carnale, l. cū tale, ff. 21

UVA. BHSC. IyR_213

de cõdi.ꝛ demon.l.ij.C.de indic.vidui. Et ideo mulier nõ tenet refitnere relictum sibi cũ onere restituẽdi si nupserit.l. quoties.ff.de condi.ꝛ demon.vbi legatũ factuꝫ si nõ nupserit tꝫ q̃cunq; faciant cõtrariũ.l.filie.ff.de tõdi. ꝛdemõ. Idẽ dicit Albu.i.l.deo nobis.C ꝺ epiſc. ꝛ cle.q̃ puella cui relinquũtur centum si nupserit.Si ꝟo religionem itrauerit ꝛo.q̃ nihilominꝰ si intrauerit habebit cẽtũ qz casu p̃dicto ois cõditio dilatio ꝛ grauamẽ remiſſa intelliguntur cũ predicta inſtitutio ſuccedat loco debiti bonorũ ſubſidij vt eſt exp̃ſſum.C.de inofficioſa.l.q̃n in p̃oꝛib⁹.ꝛ hoc dicit verum in filia cui bonoꝝ ſubſidiũ debet ſꝫ extranea nõ ſed ſolũ ſi cõditio expiet et etiã nõ haberet filia q̃n legitima eẽt ſi legata ꝛ iſtũ eẽt vltra bonoꝝ ſubſidiũ. Et de hoc vide eundem ibidem diffuſe. ꝛ in.d.l.q̃n in p̃oꝛib⁹.Ri. malũ. diſputauit ꝛ tꝫ q̃ ſi relinquat alicui centũ ſi nupſerit.ꝛ.ꝛo. ſi ingrediatur religionẽ q̃ nihilominus ingrediẽdo habebit cẽtum nec diſtinguit an ſit filia vel extranea ꝛ eſt verum ꝛ ſic tene.

¶ Statuto cauet q̃ filie extantib⁹ maſculis filijs nõ ſuccedãt ſed debeant de bonis paternis dotari ꝛ eẽ cõtente.q̃ritur ſi pater moꝛtuo q̃ reliquit filiũ ꝛ filiã ꝛ añq̃ frater ſoꝛoꝛẽ dotaret ꝛ moꝛtuus eſt relicta filia ſua dicta amita debeat habere ſolũ dotem vel tanq̃ hẽs. Rñ.albu.i.l.publico.C.ad.l.ml.ꝺ adul. q̃dã tenẽt q̃ ſic.qz neptis nõ ſuccedi.vt maſculus ſed veriꝰ vꝫ ſm Bugolinũ de la fõtana q̃ ſuccedet neptis nõ amita. Ratioꝛ qz ex moꝛte p̃ris iam ius fuit q̃ſitũ filio ꝛ illud.tranſmittit filie vt.C.de ca.tol.§.in nouiſſimo.qz in hoc repſentat p̃ſonã p̃ris ſui.ar.C.de hẽ.vl̃ac.vẽ. l.empta.ꝛ ſufficit ſemel ius fuiſſe queſtũ.vt.ff.qõme.cã.l.videamus de quovi dẽ.§.feudũ.§.viij.ſed ſi filius premoꝛtuus fuiſſet añ patrẽ relicta filia ꝟa eſſet opinio prima qz tale ſtatutũ eſt factum qz p maſculos conſeruatur agnatio vt.ff.de vẽ.inſpi.l.j.§..pe.Ergo non debet poꝛrigi ad ſexum femineum vt in ꝺ.l.publico.vide.§.excõmunicatio.ſ.§. xx.Quo frater poteſt admittere ſoꝛoꝛẽ in fraudem creditoꝛum.

¶ Utrũ hꝰs teneatur ſeruare ordinẽ in ſoluẽdo creditoꝛib⁹ vel legatarijs.Rñ. q̃ ſic qz creditoꝛib⁹ primo ſatiſſacere ꝺz ſine ex cõtractu vel quaſi aut dilecto vt quaſi ſint poſtea legatarijs.ſi tñ primo ſoluat ſine dolo legatarijs priꝰ veniẽti bꝰnõ poterit inq̃etari a creditoꝛib⁹ ſi nihil ei remãſit ꝺe hereditate ſꝫ habebũt regreſſum cõtra legatarios.quis autẽ in creditoꝛib⁹ ſit preponendus vide.ſ reſtitutio.ij.§.xvj. 23

¶ Quis põt hꝰs inſtitui.Rñ.q̃ ois qui nõ p̃hibetur a iure.ar.ꝺe ſpõ. cũ apud. ꝛ quis p̃hibeatur.Rñ.q̃.xiij. ¶ Primo hereticus aut paganus ꝺe hẽ.c.ſi quis epiſcopo. 24

¶ Secundo credentes receptoꝛes et defenſoꝛes hereticoꝝ.ꝺe hẽ.c.excõicatꝰ et el.j.§.credẽtes. ¶ Tertio apoſtata. ¶ Quarto collegiũ illicitũ. ¶ Quinto deportat⁹.C.de hẽ.inſti.l.j. ¶ Sexto dãnatus ob crimẽ famoſum. ¶ Septimo.iſecutoꝛ cardinalũ ꝺe penis.c.felicis.lib. vj. ¶ Octauo excõicatus:nã q̃ tempoꝛe inſtitutionis vel moꝛtis vel additionis hereditatis erat excõicatus nõ valet inſtitutio ſecꝰ ſi poſt inſtitutionẽ fuit excõicatus ſed ante moꝛtẽ abſolutus vel poſt moꝛtem fuit excõicatus ꝛ añ additionem abſolutus tenet inſtitutio.ff.ꝺe hẽ.inſti.l.ſed ſi i cõditione.§.ſolemnis. ꝛ.l.ſi alienum.§.in extraneis. ¶ Nono ſpurij nati ex dãnato coitu.ꝺe q̃bus.§. filius.in p̃incipio. ¶ Decimo iceſtuoſi cum monacha.xxvij.q.j.ſi q̃s ſollicitauerit.in gl.

¶ Undecimo crimẽ leſe maieſtatis cõmittẽtes ꝺ pe.ꝺi.j.c.ſi q̃s tñ in militib⁹. ¶ Duodecimo ſimoniaci ꝟz aliquos qz dãnificantur ledentibus maieſtatem. ¶ Tertiodecimo illi qui nõ poſſunt habere nec in p̃oprio nec in communi.vt ſunt fratres minoꝛes cle.exmi.§.cupientes ꝺe verb. ſignificationibus.ꝺe materia heredis.vide ſupꝛa.Hereditas: et infra legatum et teſtamentum.

eremita

UVA. BHSC. IyR_213

Heremita dicit qui vere et puraꝫ solitariam eligit vitam.xvj.q.j. qui vere.

1 ¶Utrū possit habere ppriū. Rñ.gl.i d.c.q vere.q sic ꝛ est text.xiꝛ.q. iij.ℌ. eꝯ.

2 ¶Que est strictior vita an heremitarū an religiosoꝝ.Rñ.gl.vbi.S. dicit q monachoꝝ. Intelligē in heremitis, qui non sunt religiosi.

3 ¶Utrū heremita gaudeat priuilegio clericali.Rñ.gl.vbi.S.q sic.ꝛ dicit pbari p.d.c.q vere. Iꝫ iudicio meo nihil pbat nisi q sunt digni honore. Et ppter ea dico cū Jo.de ligna.in cle.p literas. de prebē.q sicut laici nati sunt ita laici pfecerāt ꝛ sub iurisdictione iperatoris cū eis non adueniat aliq̄d eripiens eos ab ipsius iurisdictiōe.qō dupliex ē valꝫ receptio ordis vl cōuersio ad aliquē religionē approbatā.i.c.ſi.de rel.do.xvij. q.iij.ſiq̄s fuadēte.decen.exc.nō dubiū cū similibus.ꝛ sequit pa.in.c.nullus.de fo.cōpe.Iꝫ sit equū dicere q sunt ecclesiastice pſone ꝛ de foro ecclesiastico p.c. nulla rōne.xciij.d.ꝛ.c.ſi aūt.xj.q.iij.

4 ¶Utrū religiosi possint vitā heremiticā eligere.Rñ. q sic.de linia suoꝝ plaꝯ ꝛ cellas siue habitacula in heremo sine locis vbi nō sit hoim habitatio de ppinquo capē ꝛ mutare possunt etiam religiosi mēdicantes.vt.i.c. cū ex eo.de excessu prela. lib. vj. Sed plati nemini dñt dare iniam nisi tā in societate pfectis cū sit periculosissimū solitarie habitare i pfecto cui dñ. Ue solitq̄ cū cecidit nō ꝫ subleuātē.ideo setūs tho.scōa secūde.q. clxxxvij. dicit q vitaꝫ socialis necessaria est ad exercitiū perfectionis qꝛ mutuo se instruūt verbo exemplo.et correctione q ad perfectionem pducūt Solitudo aūt cōpetit iā pfectis q alio rū regimine non indigent. Et ideo si absq̄ excercitio precedēti talis vita assumat periculosissima nisi supplicatur p diuinā gratiam.hec ille.

Hereticus est ſm Arc.i.c.q cūq̄ de here.li. vj.prio q Iꝫ cōtra quatuoꝛ cōciliā. Jtē ¶ aliter sentit de sacramētis. i. corpore xpi baptismate.cōfessione.ꝛ aliis q̄ sacrosancta predicat ꝛ obseruat ecclesia et.c.ad abolēdā.de here. Jtē q conatur auferre priuilegiū ecclesie romane sibi a xpo traditū.vt.i.c.oēs. xxij.d. qō est vt sit caput oim ecclisꝝ. Jtē dubius in fide.c.dubius.de here.Jtē ois scismaticus.xxiij.q.iij.inter hereticos. Jtē ois monachꝰ.j.q.j.quisquis. Jtē ois presbis ab ecclesia.iij.q.j.in.c.ij. Jtē ois interpretās male sacrā scripturā.xxiij.q. iij.hereticos grece. Jtē q nouā opinionē inuenit.xxiij.q.iij. hereticꝰ est. Jtē qui trāsgreditur precepta aplice sedis.xxv. di.unūlli.Jtē q nō tenet articulos fidei. Sed loquendo ō heretico ppie.vt sic excōicatꝰ.Et subiacent aliis penis cōtra hereticos statutis. Dic q tria requirunt ſm Alexā. de alex secunda secundē.ti.de hereſi.

¶Primum falsa credulitas in rationē bili.j.ſm gl.xxiij.q.iij.ℌ.qꝛ vero.sermo q erret in articulos fidei ꝛ eius sacramentis.vt in.c.ad abolendā.de hereti. Addit.pan.in cle. vnica de vſu q etiaꝫ ille qui falsam ꝛ extortā expositionem in diuinis scripturis ponit contra id qō tenet ecclesia. Jntelligo. ſ.pro articulo fidei est hereticus.gloſſ.tamen in cle. ſ. ℌ.sane.de vſu.dicit indiſtincte de tenente aut gignente peruersum dogma vel falsas opiniones q hereticus est Cur. in.d.cle.etiam voluit hoc extendere ad tenētem contra canones. et multi doc. ibidē.sed ego dico clarius. q falsa credulitas contra fidem est duplicīter. Primo directe ꝛ principaliter et hoc ille qō est contra articulos fidei. Secō indirecte ꝛ secundario sicut ea ex quibꝰ sequitur corruptio alicuius articuli fidei cut dicere aliquid falsum in scriptura diuina contentum quia est corruptio illius articuli de spiritusancto qui locutus est per prophetas. Similiter dicere q ecclesia male determinauit i aliquo circa fidem est contra illud sanctā ecclesiam catholicam et huiusmodi. ¶Secūdum quod requiritur vt quis sit hereticus est peruersa voluntas ꝛ

UVA. BHSC. IyR_213

in concupiscibili. ¶ Tertium impugnationis pertinacitas ex parte irascibilis s. q̄ pertinaciter hoc teneat: quia licet quis erret in fide ꝛ aliis predictis. Si tñ paratus est corrigi nō est hereticus. tex. est. xxiij. q. iij. dicit aplus. 2. c. q̄ i ecclia. ꝛ gl. ibidē ꝛ glo. in. c. nec licuit. xvij. d. ꝛ tex. pla. i. c. hec est fides. xxiij. q. j. ꝛ i. c. dānam⁹. de sum. trī. in verbo ptinaciter ꝓpterea dicit lau. q̄ q̄ errorē nō defendit immo paratus est intelligere rationē non putandus hereticus. Similiter ille q̄ dubitat ex animi infirmitate non tñ ptinaciter insistit. Et ad abolendam de hereti. intelligatur quando in dubio ptinaciter insistit.

¶ De cōtētis i hoc. H. ꝛ an hereticꝰ sit is q̄ ē dubi⁹ in fide ꝛ an is q̄ i dubijs articulis ꝛ vbi est disceptatio inter maiores eligit vnā partē q̄ sibi magꝭ plz no. Bal. q̄ nō in. ij. C. de testa. mili. secutus Inn. in. c. ne imitaris. de ꝛscri. ꝛ q̄ est infamis no. idē Bal. ꝛ bar. i. l. j. C. de sum. trī. ꝛ Bar. i. l. cassius. de sena. nec potest eligi in papam aut eꝑm idē Bal. i. trac. scis. col. xvij. ꝛ si est ꝑdēnatus ab inq̄sitore hr̄tice prauitatis et traditus iudicis curi puniendus pōt puniri sine nouo processu. no. Bart. in. l. magistratib⁹. ff. de in. om. iud.

¶ Qua pena puniunt̄ heretici proprie. Rñ. vt colligo ex diuersis iurib⁹ q̄ vltra mortale pctm. xvij. penis. Prima q̄ ipo facto sūt excōicati ō q̄. 3. excōicatio. v. casu. xvij. Nec dū hereticꝰ excōicat̄ ꝭz ēt suspectꝰ ō hereſi nisi ad arbitriū epi si purgauerit. ca. ad abolendā. H. laicꝰ de hr̄ticis ꝛ de sen. ex. vt fame ꝛ si excōicationez p annū sustinuerit aio indurato tūc velut hr̄ticꝰ ꝑdēnabit̄. c. excōicam⁹ H. j. de hereti. cū cōtumatia de here. li. vj. reḡrit tñ vt specifice sit vocatus vt de fide respōdeat ſm Jo. an. ibidem ꝛ se de tali suspitione purget.

2 ¶ Sz q̄ dīsi sit occultus oino puta q̄tz hereſim in corde solū an erit excōicatꝰ. Rñ. gl. in. H. j. xxiij. q. j. q̄ sic idē tz ray. ꝛ Host. ꝛ Jo. de anco. in suis sūmis. e. tit. ꝛ gl. i. cle. j. ō here. quā seq̄t Car. q̄ allegat. multa iura ad hoc Arch. aūt i. c. cū q̄s. de here. li. vj. Allegat multa ꝑ ꝛ ꝯ. ꝛ finaliter relinquit disputationi. Sz saluo meliori iudicio mihi vī dicēdū q̄ō si hereſis sit solū i corde nec aliq̄d ostendatur signo vel opere q̄ nō est excōicatus ꝛ hoc tz pe. de ꝓba. in. iij. ꝛ Jo. in c. mulieres. de sen. ex. ꝛ sequitur gl. i. c. cū q̄s. de sē. ex. li. vj. loquēdo de eo q̄ ratā hz verberationē clerici solū in corde q̄ nō est excōicat⁹ q̄ ad ecclīam nec obiura q̄ allegat gl. i. d. cle. j. q̄z cōcedo q̄ si aliquid precipit ecclesia in opere faciēdū extra vel nō facien. cū tali intētione vel aio q̄ faciēs cōtra ligatur etiam quo ad ecclesiam licet ecclesia non iudicet ex quo occultū est. Et ita loquunt̄ iura per. d. gl. allegatam nam in. d. cle. ij. inquisitor obmittēs procedere cōtra cōscientiā ligat̄ ecce q̄ō precipit fiendū cle. j. de sta. mona loq̄t de actu exteriori q̄ q̄s ad curias ꝓncipū vadit eo aio vt offēdat. Ecce ꝓcipit abstinēdū ab accessu tali aio. Et oīa alia sp hñt opus annexū faciēdū vl nō faciēdū si dñ attendāt Et ō ꝑtūcūq̄ sit occultū tale opꝰ facētū tali aio vel nō erit legat⁹. Secꝰ vbi cogitationi cordis nihil addit opis: q̄z solū deū hñt vltorē. C. de iureiur. l. iureiurādi. xxxiij. dist habuisse. ꝛ. 50. de. H. ꝭz illō. ℣. q̄ꝝ. Si vero aliq̄d oñdat i signo ſ. ℣bis factꝫ ꝛ hmōi sic erit ligatꝰ ꝑtum cūq̄ sit occultꝰ. Et sic ꝑz q̄ eccīa ligat oino occulta ꝛ tñ nō ligat ea q̄ solū ꝓsistūt i corde sine aliquo ope adūcto facto vl omisso ꝛ sic cōcord. doc. in hoc.

¶ Quid ō illo q̄ oscular̄ sepulchrū ma 3
chometi vl aliq̄d facit ad eī⁹ veneratiōnē sicut alij ifideles. Rñ. ale. ō ale. scōa scē ti. ō apostasia q̄ si faciūt q̄ ita credūt ꝛ iō ꝓfitēt sic sūt apostate hr̄tici. ꝛ excōicati. Si ℣o hoc faciūt solū ℣bo vl ꝓp metū nō in corde sic peccāt mortaliter nō tñ sūt hr̄tici nec excommunicati.

¶ Scōa pena ē q̄ō nemo cū hr̄ticis ꝺz habere negociationē neq̄ in domo vl terra sua eos tenere vl fauere. facit. c. sicut ait. eo. ti. ꝛ ſm pa. ibidē extēditur. d. c. ad omnes hereticos licet loquat de

UVA. BHSC. IyR_213

tolosanis ⁊ no. ꝙ lꝫ cũ nullo excõicato sit participãdũ tamẽ cũ hereticis multomin⁹: vnde lꝫ nõ excõicent oẽs ꝑticipantes cũ eis eadẽ excõicatiõe tamen credẽtes fautores receptatores defensores hereticoꝝ bene ligant vt pꝫ.s.excõicatio.v.casu.xvij.posset tamẽ aliq̃s sine peccato participare cũ eis i his q̃ spectãt ad eorũ salutẽ. Similiter et filij vxor ⁊ hmõi q̃ iudicio boni viri aliter cõmode facere nõ possunt nec inest periculũ ꝑuersiõis ⁊ etiã ceteri in casib⁹ i q̃b⁹ lꝫ ꝑticipare cũ excõicatis de q̃b⁹ habes supra excommunicatis .viij.

5 ¶ Tertia pena est ꝙ bona ip̃oꝝ ip̃o facto q̃ crimẽ incurrũt heresis applicant fisco i terris.s.imperij si sunt seculares iudicis secularis in terris vero ecclesie vl' si sunt clerici applicantur fisco ecclesie nisi clericorum bona essent ecclesie vel ipsi haberẽt stipendium ab ecclesia qꝛ applicabunt ecclesie a qua stipẽdiũ habebãt vel cuius erant vt in.c.vergẽtis eo.ti.hic in.c.cũ ꝑm.e.ti.li.vj. Verũtamẽ executio ipsi⁹ cõfiscationis vel occupatio dictoꝝ bonorum non fiet donec per aliquam ꝑsonaꝫ ecclesiasticam fuerit sententiatũ super prefato crimine heresis cõtra ip̃m hereticũ in.d.c.cũ scd̃m.de quo vide.j.Pena.§.iij.

6 ¶ Sed q̃d si in vita ipsoꝝ hereticorum nõ fuit sniatũ ꝯtra ip̃os hereticos. Rñ. pa.in.c.fi.ꝙ si post mortẽ ipsorũ sententiatũ fuerit sup eoꝝ crimine nihilominus applicabunt fisco.vt in.c.ij.de rescrip.li.vj.qꝛ cõfiscatio fuit facta in vita ipsoꝝ eo ipso ꝙ inciderũt in heresiꝫ. Et de hoc est tex.in.c.accusat⁹.eo.ti.li.vj.in.§.in eo.vero casu.

7 ¶ Quid si hꝫ filios catholicos. Rñ.ꝑm glo.in summa.xxiij.q.vij.⁊ in.c vergentis.eo.ti.ꝙ nihilominus confiscantur ⁊ sic nihil habebunt de bonis parẽtũ filij nec etiam agnati. Unde per.d.c.vergentis corrigit aut.de nestorianis.C. de hereti.que volebat vt deuolueren tur ad filios vl' agnatos catholicos bona hereticorum quod ⁊ sequitur archi. in prin.xxiij.q.vij.et Cy. in.l.quisquis. C.ad.l.iul.maiestatis.gofr.dicit hoc.verũ i terris eccl̃ie sꝫ nõ i alijs ⁊ istud vltimũ est magis piũ q̃uis primũ sit veri⁹.

8 ¶ Quarta pena est ꝙ heretici credẽtes receptatores defensores ⁊ fautores ip̃orũq̃ filij vsq̃ ad scd̃aꝫ gñationẽ nullũ eccl̃iasticuꝫ beneficiũ vel officiũ publicũ adipisci possunt vt in.c.ij.e.ti.li.vj. hoc intellige de secũda generatiõe ꝑ lineã patris q̃ est fili⁹ ⁊ nepos sꝫ ꝑ lineã maternã nõ nisi ad primũ graduꝫ.s.filiã extẽdit vt i.c.statutũ el.ij.eo.ti.li.vj. ⁊ etiam nisi emẽdati tales heretici fautores receptatores ⁊ alij essent ⁊ re incorporati ecclesie parati ad penitẽtiam ꝑagendam fuissent vt in.d.l.statutuꝫ.

9 ¶ Quinta pena est ꝙ si.q̃s vir eccl̃iasticus ad p̃ces heretici fautoris receptatoris ⁊ alioꝝ similiũ pestilẽtiũ dignitates personat⁹ ⁊ q̃cũq̃ alia ecclesiastica beneficia sciẽter est adept⁹ ipsis est priuat⁹ ip̃o facto ⁊ i habilis ad similia. Si vero ignoranter solummodo sit habit⁹ est priuatus vt.d.c.quicunq̃ libr.vj.

10 ¶ Sexta pena est ꝙ filij hereticoꝝ ip̃o facto quo sniatũ est ꝯtra eoꝝ parentes de heresi efficiunt sui iuris ⁊ effecti intelligunt a die cõmissi criminis. vnde emãcipatio facta nõ valet post ꝯmissuꝫ crimen vt in.d.c.quicunq̃.

11 ¶ Septima pena est ꝙ vxores q̃ cõtraxerũt matrimoniũ cũ illis quos sciebãt hereticos amittũt dotes ipso facto sec⁹ si ignorabãt lꝫ postea scierint.vt .in.c. decreuit eo.ti.li.vj.

12 ¶ Octaua ꝙ appellare nõ p̃nt heretici credẽtes receptatores fautores ⁊ defẽsores eorum vt in.c.vt inquisitionis negocium eo.ti.li.vij.

13 ¶ Nona est ꝙ contra hereticos credentes ⁊ alios p̃dictos admittunt excõicati ⁊ participes vel socij criminis ad testimonium vt in.c.in fidei fauorem eo. ti.li.vj.⁊ officiales licet sint excommunicati possunt contra eosdem suum exercere officium si requisiti fuerint ab ipsis vel inquisitoribus vel eorum delegatis et licite possunt eos requirere vt in.c.presidẽtes eo.ti.li.vj.

UVA. BHSC. IyR_213

14 ¶Decima q hereticis sine sint ꝓuicti
sive extranei nihil ē relinquēdū seu nō
pñt ifitui heredes vt i.c.fi qs eps.cū.c.
sequēti ⁊ qō ibi no.de her.sec⁹ facientes
si sunt epi vel clerici sunt excōicādi et
post mortē vt in dictis, caplis notatur.

15 ¶Undecima q vasalli hereticoꝝ ⁊ qcū
qz alīq̄ q hereticis aliq̄ obligatiōe erāt
astricti vt famuli liberti ⁊ hmōi ipo fa
cto liberant. vt dicit ⁊ notat in.c.fi.e.ti.
Propterea si aliqs ꝓmisisset eis here-
ticis solvere sub pena vel iuramēto cer
to die nō tenet vt no.gl.ibidē ⁊ hoc in
telligo si est manifestū ipm hereticū in
cidisse pr sidiū. Et dicit phūs ibidē etiam.
si sit occult⁹ dūmō ꝓbari posset ꝯ Jo.
an limitat dictū suū. vez si ad ꝓbatio-
nē ꝓcessum est qr tūc ꝓbatio facit deli-
ctū manifestuꝫ vt in.c.cū olim.de ꝓbo.
ꝯ.Secus si nō est ꝓcessuꝫ ad ꝓbatio
nē. Pan. Jo ibidē vult q a die cōmissi
criminis sunt liberi q̄uis nō possit al-
legari ꝓdicta absolutio nisi in cā mani
festationis ꝓ suiam. ego teneo cū text. q
vo ipso q est manifestū in heresim inci
disse tales absoluti sunt q̄tūmcunqz
sint nō feratur cōtra eos qr ꝓ exceptio
nem eorum petitionem audient.

16 ¶Duodecima pena est q dānati pñti
bus secularib⁹ potestatib⁹ aut eoꝝ bay
livis relinquant sia dauersiōe puniendi
clericis prius a suis ordinib⁹ degrada
tis vt.i.c.excōicam⁹.el.j.e.ti.⁊ ista sia dā
natio ē pena ignis de ꝓsuetudine ꝯ de
iure sit pena mortis vt i.l.arriani.C.de
her.iuncta.l.vltimū ꝯ suppliciū.ff.ō penis.

17 ¶Sꝫ qro qd si hereticꝰ dānat⁹ per ec
clesiā velit redire nūqd ei parcet. Rñ.
Jo.an.i q̄dā apostilla.i.d.c.excōicam⁹
tenet q sic.⁊ idē gl.singularis.i.c.excōi
cam⁹.el.ij.eo.ti. sed ꝯ istud sit humanū
tamē ego credo de iure ꝯ. Nā vt ac
ceptet ops excōtinuo post deprehēsio-
nē erroris ad fidei catholice vnitatem
ꝑōte recurrat ⁊ erroꝛ suū ad arbitriū
ꝑlatis publice abiuret ⁊ satisfactionē
ꝯdignā exhibeat vt i.c.ad abolēdā.eo.
ti.qō nō facit q expectat cōdēnationē ⁊
dictū.c.excōicam⁹.el.ij.qō videt ꝯ lo
quit de deꝑhenso nō ꝯdēnato Arch.ta
mē i.c.vt cōmissi eo.ti.li.vj. dicit q rela
ꝑlis dūtaxat nō parcitur semel tamē is
ꝑlis.parcēdū est ex quo volunt ad fidē
redire. ⁊ vt dixi hoc est mittus.

¶Utrū rediēs ꝑōte ad veritatē fidei ⁊ 18
recōciliat⁹ recupet bona. Rñ. q nō ꝯ so
lūmodo euitat penam mortꝭ. Et q olīz
debebat detrudi in perpetuū carcerez
ad sgēdā pniam hodie ꝓ inquisitores
vna cū ꝑlidēte pōt cōmutari vt in.c.vt
cōmissi.eo.ti.li.vj. Et similiter recupera
bit bona si ex mia ei ꝯcedant aliter nō
vt in.d.c.vergentis.

¶Tertia decima pena q⁹ null⁹ clericꝰ 19
dz ei ꝓbere ecclesiasticā sacramēta neqz
tradere ecclīastice sepulture: neqz elee-
mosynas aut oblatiōes eorū recipere
aliter clericꝰ puniand⁹ est suo officio re
gularis sua priuilegia i illa dioceſi vbi
ꝯfecerit nō ei seruent vt i.c.excōicam⁹.
el.j.eo.ti. hodie tñ q̄cūqz tradiderit ec
clesiastice sepulture est excōicat⁹ ipo fa
cto q.c.q̄cūqz.eo.ti.li.vj.de quo.ꝫ.excōi
catio.vij.casu.xxviij.Sz hec oia limita
nisi peniteāt ⁊ signa manifesta peniten
tie i eis appeāt qr tūc ecclīastica sacra
mēta possunt ⁊ debēt dari etiā si forent
relapsi vt in.c.super eo.de hēre.lib.vj.

¶Quarta decima q nulli⁹ tabellio pu 20
blica instrūa vel scripta ꝓ hereticis cre
dētib⁹ ⁊ fautorib⁹ ⁊ ceteris facere pōt
nec aduocat⁹ in aliqua cā vl facto pōt
eis ꝓciniā ꝑstare nec litigantib⁹ sub
eoꝝ examine aliter ipso facto sunt su
spensi ab officio ⁊ ꝑpetue infames vt i
c.si aduersus.eo.tit. Intellige ꝯ pa
ibidez nisi reuertant ad fidem qr tunc
possunt predicta ꝓ eis impendi.

¶Qua pena puniūtur credētes fauto 21
res receptatores ⁊ defensores heretico
rū. Rñ. q. xviij. penis. prima qr sunt ex
cōicati ipso facto de quo supra excōica
tio.v.casu.xvij. Scōa q si post excōica
tionē infra annum satisfacere contem
pserint ex tunc ipo iure sunt infames
vt necz ad publica officia seu ꝓfilia seu
ad eligēdos ad hmōi aliqua necz ad
testimonium admittunt: sunt intesta-

UVA. BHSC. IyR_213

plles etiã nec ad successionẽ admittuntur nulli⁹ eis cogat rñdere sup aliq̃ negocio.sed bñ ipſi aliꝫs ſi ſunt iudices z dãt ſtiam nulla eſt nec aliꝫs põt cãm agitare ſub eis. Si aduocati ſunt non ſũt admittẽdi ad patrocinia ſi tabellio nes inſtãa p eos cõfecta nihil valẽt ſed cũ autore ſuo dãnant. Si ꝓ⁹ cleric⁹ fuerit ab oi officio z bñficio deponat. hec hñr in.c.excõicam⁹.el.j.e.ti. Ex quibus collige.xij.penas ꝓtra ꝓfatos. Adde ḡr tã q̃ntã octauã nonã tertiãdecimam z quartã decimã in p̃cedentib⁹.ſ. dictas.

22 ¶Quis dicat credẽs hereticis. Rñ. archi.in.d.c.q̃cunq; eo.ti.li.vj.q̃ ille q̃ ore ꝓprio dicit ſe velle mori in fide talis hereticꝫ vel q̃ dicit ſe credere erroribꝫ eorũ ad hoc de peni. di.j.c.poteſt. ſiñr q̃ado rauerit reuerentiã ſuo more exhibuerit cõſolationem vel cõmunionẽ in morte ſeu in infirmitate ab hereticis receperit vel ſimilia ꝓpetrãt q̃ ad ritum eorum p tinẽt credẽtes dicunt qz plus factis q̃ ꝓbis loq̃mur.ar. de appel.dilecti el.ij.z loquoꝫ de his factis in quibus error ex primit qz i aliꝫs factis vt viſitare eos vl alimonia ꝓbere nõ eſt credere ſz potius fauere.credẽtes tamẽ eoꝝ erroribꝫ hereticꝫ ſunt.c.excõmunicamus.el.ij. eo.

23 ¶Quis ꝺr receptatoꝝ.Rñ.archi.vbi.ſ. q̃ ille q̃ ſciẽter recepit hereticos z ſi nõ frequẽter qz lz ſm grãmaticũ ſit verbũ frequẽtatiuũ tamẽ i iure p ſimplici verbo ponit vt ꝓbat.ff.de recepta.l. ſi.i in re ciuili receptatoꝝ ꝺr q̃ latẽter recipit z celat vt ꝓſeruat⁹ man⁹ iudicis eua dat vt.l.j.ff.de recepta.z.l.ꝙ fruit.ff.de officio pñdis.z.l.vlt.C. de his q̃ la. occul.et ſic accipit etiã de iure canonico niſi ſolum in caſu ibi de hereticorum ratio quia ſpecialiter omnis receptio prohibetur vt in.c.ſicut ait.eo.

24 ¶Qui dicñtur fautores.Rñ.archi.vbi ſ.ꝙ ſi ſunt perſone q̃ publica poteſtate fungantur ex ſola omiſſione dicuntur fautores.puta ſi ab eccleſia condemnatos nõ fugant vel nõ puniunt ſicut debent z precipitur in.c.ad abolendã eo. ꝑ in.c.excommunicamus.el.j.eo.hoc ꝓ batur.xxiij.q.iij.qui poteſt z.q.v.qui vi cijs.z.q.viij.ꝓterea.z.xvij.q.iij.ſ.q̃aũt. Itẽ dicit idẽ archi.ꝙ ſi prelati non faciunt carceres ad cuſtodiã hereticorũ vel ſilis q̃ ad eoꝝ offiñ ꝑtinent ex anaricia nõ dicunt fautores qz id in fauorẽ hereticoꝝ nõ faciunt. Secus ſi ꝓpter eos nõ faciunt. Si ſunt ꝓuate perſone lz nõ capiant hereticos ex omiſſione ſola nõ dicuntur fautores ſed ſi celãt eos poſtq̃ intranerũt idicare pñt dicti fautores cũ peccẽt mortaliter in hoc celãdo veritatẽ.xj.q.iij.q̃ſquis. Idez dic de priuatis aſtrictis ꝑ iuramẽtũ ad indicandũ z celãt in caſu in quo tenenẽ idicare quod quãdo fit vide.ſ.iquiſitio.ſ.xj.ſe cus inualiꝺ priuatis nõ aſtrictis qz niſi omittãt doloſe nõ dñr fautores ex ꝓmiſſõe vero eẽs dicunt fautores quia vel ꝓbis excuſãt eos vel iandãt z ꝯmõi. vñ ſi ꝓdicta verba ꝓuocant ſimplices ad amorem hereticorum z deuotionẽ quã habent ad eccleſiam habeant minuere z talia nõ dicunt ex lubrico lingue quia lubricũ lingue ad pena nõ debet trahi ff.ad.l.iul.maie.l.famoſi. tũc fautores dicũt.xj.q.iij.nõ ſolũ.ij.q.j.c.ſi. Multo magis fautores ſunt q̃ facto eis fauent puta alimoniã miniſtrãdo ipſos liberando vel perſq̃ liberari poſſunt dando z ſilia ad hoc.xxiij.q.iij.eſt iuſta.ff. de furtis.l.ſi pignore .Et idẽ dicit in eo q̃ ꝓbus eos liberat.ar.xiij.q.vj.eod. ti.

¶Qui dicant defenſores.Rñ.qui.ſ. archi.ꝙ quicũq; defendẽtes errorẽ hereticoꝝ z tales dicunt hereſiarche item dicunt defenſores illi q̃ ꝑſonas ipſoꝝ defendunt reſiſtendo viribus vel potentia ne ad manus iudicis veniãt puniendi vel examinãdi z de hoc.xxj.q.v. ꝙ totum.xxiij.q.j.ſi cuſtos.vel ne fiat executio vt in.c.ex l̃ris.de officio delega. not. tñ ꝙ defendens hereticũ ne ledat a ꝑſonata vel q̃ in iudicio eidẽ ꝑſocinat credẽs eũ habere iuſtã cãm non ꝺr defenſor vel fautor etiã ſi poſtea appareat ꝙ nõ erat iuſta cã qz hec eſt iuſta defenſio que talibus reſeruat. Secus ſi cõtra cõſcientiã ei patrocinatur quia defenſor

UVA. BHSC. IyR_213

est.ita no.Car.in clemē.j. de penis.

26 ¶ Quō heretici fautores credentes defensores receptatores eoruz ⁊ etiā infamati de heresi recipiant̄ ad pniam. Rñ. ꝙ ad arbitriū epi pri⁹ debēt abiurare errorē ⁊ premittere ꝑ scripturā ꝙ tenebūt firmiter fidē catholicā ⁊ hoc publice vl̄ priuate sicut crimē ē publicū vel priuatum.j.q.vij.quotiēs.de cōse.di.ij.ego berēgari⁹.⁊.d.c.ad abolēdā. postea dz absolui ꝟz eccl̄ie formā de qua hr̄.xj.q.iij. cū alijs de sen.exc.cū desideres.⁊ postea imponi qđ talib⁹ solet iniungi vt in dictis.c.q̄tiēs.⁊ ego.si tñ tp̄s nō adest ⁊ signa pnie in extremo demōstrēt possunt absolui sine solēnitate p̄fata ꝟm Host. ⁊ Inno.in.ca.nobis.el.ij.de sentē.excom.

Hermafroditus dr̄ ille q̄ hz vtrūq; sexū scz.virilem ⁊ femineum.

☞ De cōtētis in hoc.§.⁊ ꝙ hermafroditus incalens magis in sexu masculino q̄ femineo dz imponi in baptismo nomē masculi.⁊ ecōtra.vt no. Bal.in.l. quotiēs.in.fi.C.de suis ⁊ legi.⁊ Ang. in l.de q̄b⁹.ff.de legi.iudicat̄ em̄ ꝟm sexuz in quo magis incalet.l.q̄situ ⁊ ibi doct. ⁊ Alex.ff.de li.⁊ post.⁊ incidit ī penā.l.si q̄s in tantā.ꝟm Bar. ⁊ Bal.ibi. C. vnde vi.⁊ dz semel confiteri in anno sicut hō masculus ⁊ femina.Joā.de por.i.l.ij.in p̄n.de v̄b.obl.⁊ Ant.de bu.in .c. omnis vtriusq;.de pe.⁊ re.⁊ succedit ī feudū ꝟz Bal.in.l.quotiens.⁊ in.l.j.C.q̄ sit long. ꝯsue.vbi ꝙ gratis nō precio potest ī eo vnum ex fratribus preeligere.

1 ¶ Utrū possit esse testis in testō. Rñ.gl. iiij.q.iij.idē idonei.v̄.hermafrodita qđ nō sicut nec mulier isti.de testa.§.testes ī iudicio.tñ sic eo modo quo mulier. Et hoc itelligo qñ magis hz de femina q̄ de viro. Sec⁹ esset si sex⁹ virilis magis incalesceret si vero parilitas gl. p̄dicta nō determinat sed dicerē nō admitti nisi quatenus mulier admittitur.

2 ¶ Utrū possit ordinari. Rñ. ꝙ nō qr̄ est monstruosus.ar.xxxvj.di. illiteratos.et xlix.di.c.vlti. Si tamē ordinat̄ ⁊ sex⁹ virilis magis incalescit recipit caracterē alias nō etiā si equaliter incalesceret secundum Rod.

¶ Utrū possit contrahere ⁊ an debeat cōtrahere cū viro vel cū muliere. Rñ.gl. predicta ꝙ sexus magis incalescēs debet attendi ⁊ sic determinari. 3

Hironia est mēdaciū in v̄bis vel factis dictū vt q̄s min⁹ extimet̄ q̄ seipsum existimet vt puta cū aliquis asserit de se aliqđ vile qđ in se nō recognoscit.aut negat aliquod magnū qđ tamē extimat in se esse ⁊ est aliquādo peccatū veniale quādo id qđ dicit vel ostēdit in se esse vel nō esse non est scādalū nec ꝓprie fame.vel alterius. Aliqñ est mortale quādo esset in scādalū ꝓpriū vel alioꝝ vl̄ quādo hoc fieret ex inordinata ambitiōe vt p̄ficeret̄ alicui prelature spūali: puta qr̄ vadit male vestitus ⁊ despect⁹ ꝓpter hoc solū vt p̄ficiat̄ ⁊ deliberate ⁊ intellige si est indignus vel si ꝓpter honorē soluz ⁊ hmōi ꝟm ꝙ dixi ambitionē esse mortale de q̄ vide.s̄.ambitio.⁊ de tali dr̄ eccl̄ia. Qui nequit̄ se hūiliat iteriora aūt ei⁹ plena sunt dolo al's esset veniale pctm̄ talis ambitio cū tali hironia ⁊ sic intellige ⁊ dictū aug.in.c.cum humilitatis.xxij.q. ij.minora tamē de se dicere salua v̄itate ⁊ maiora abscōdere ꝓpter humilitatem nō est hironia nec pctm̄ ꝟm genus suū sed ꝟm sctm̄ Tho.ij.ij.q.cxiij.

Histrio q̄s dicat̄. Rñ. ꝙ ille qui de ꝑsōa sua ludū facit.

☞ De cōtentis in hoc.§.⁊ ꝙ ordinari nō possit.vt in.ver.fi.not.gl.in.l.ij.§. fi. ff.de infa.⁊ nō pōt illi donari imo donatio illi facta reuocat̄.no. in .l. affectiōis. ff.de dona.titu. generali.

¶ Utrū sit pctm̄. Rñ.sctūs Tho.ij.ij.q. cxlviij.ꝙ nō si fiat moderate ⁊ loco ⁊ tpe ꝑsonis cōgruis ⁊ gestibus vel v̄bis honestis vt ꝓ sublenatione alicuius vnde licite tales recipiunt aliquid ꝓ mercede ⁊ sic non intelligitur de istis. capi. donare.⁊.c.qui veneratorib⁹.lxxxvj. di. nec.c. ꝓ dilectione. de cons. di.ij. alias autem ludum facere de persona cū gestibus inhonestis aut turpib⁹ seu ī lo- 1

UVA. BHSC. IyR_213

eo aut tẽpore ꝓhibito est mortale peccatũ vt patet p.d.c.pro dilectiõe.in quo denegatur ei corpus christi ⁊ talib⁹ donare est peccatuz mortale si fiat pro eorum ludo exercẽdo.secus si fiat ꝓpter necessitatẽ ad naturã sustẽtandã vl'ne ab eis infamarẽtur ꝟm Ro.

2 ¶Utrũ tales hystriones ꝓhibiti possint ordinari.Rñ.ꝟm gl.i.d.c.donare.ꝙ non vt in.c.marit⁹.xxxiij.di.qꝛ infames sũt.iiij.q.j.c.j.⁊ de his qui no.infa.l.ij. §.vlt. limitat tamẽ pa.i.c.cũ decorẽ.de vi.⁊ ho.cle.verũ quãdo bis exercuit artẽ illã in publico.facit.l. palam.ff.de ri. nup.xxv.q.ij.ita nos. Inno vero i.d.c. cũ decorẽ. vult vt sit infamis ꝙ habeat hoc officiũ i curia vel ꝙ assuescat se in illo actu alias nõ sit i famis ⁊ ẽ opinio magis pia ⁊ mihi placet

Homagiũ ẽ quãdo q̃s facit ꝓmissionẽ alteri genibus flexis ⁊ manib⁹ intra manus illius posita ita ꝙ efficitur homo illi⁹ nulli⁹ alteri⁹ fidelitate salua ⁊ talis appellat̃ homoligius ⁊ fit solũ imperatori vel regi ⁊ huiusmõi qui nõ habẽt sup se superiorẽ ⁊ talis homoligius differt a vasalitico in quo reseruat̃ saltẽ imperatoris fidelitas vel autoritas nec potest q̃s homoligius vni⁹ ⁊ vasallus alterius vel pluriũ de quo homagio no. in gl.cle. pastoralis in.§.rursus.ver.hõligius.de re iudi.

1 ¶Utrũ sit simonia ꝓ re spũali puta beneficio ecclesiastico homagiuz exigere Rñ.ꝙ.sic vt est tex.in.c.ex diligẽti.de simo.⁊ in.c.fi.de re.iur.ratio qꝛ homagium est seu cõtinet tẽporale comodum illius cui prestatur quia efficitur eius subditus ⁊ obligatur sibi ad certa seruitia fidelitatis aũt iuramẽtũ bene põt exigi sine simonia qꝛ tm̃ obligat vt sibi sit fidelis ⁊ p̃statur potius dignitati q̃ persone ⁊ hoc verum quãdo est in tali dignitate cui d̃bet̃ fidelitas talis alias etiã esset simonia ꝟm vnã lecturã in.d. c. ex diligenti.

Homicidiũ j.dicit̃ voluntariũ qd̃ animo ⁊ intentione occidendi hominez perpetratur cũ effectu. vnde dicit̃ homicidiũ hominis ab homine facto occiso ⁊ istd̃ cõmittitur facto p̃cepto cõsilio defẽsione ⁊ dissuasione cooperatiõe aiatione ⁊ auxiliatione. Pro quorũ declaratione multa dubia subinferunt̃.

¶De cõtẽtis hic ⁊ ꝙ triplex sit homicidium no.de pen.di.j.homicidiorũ.et ꝙ primũ homicidiũ fuit cõmissum per Caim in ꝑsonã abel fratris sui glo.no. in.l.si quis homicidij.C.de accu.⁊ punitur tractat⁹ homicidij ꝓut no.bart. in.l.⁊ si amici.de adul.per.c.j.de homi. li.vj.⁊ pl⁹ punit̃ recẽs q̃ antiquũ glo. in.l. si diutino.ff.de pe.⁊ facit ꝙ homicida tanq̃ ꝑsona vilis repellat̃ a testimonio in cã graui nisi cũ tortura no. Bal. in aut̃.si dicat̃.C.de testi.

¶Utrum homicidium volũtarium ab homine factum vt est homo sit peccatũ mortale.Rñ.ꝙ sic semp qꝛ cõtra p̃ceptũ nõ occides exo.xx.immo terribile peccatũ vt patet.50.dis.c.si q̃s volũtarie.vbi vult tex.ꝙ iponat̃ ei pnia vt semp.s.horis statutz iaceat ad ianuã eccl̃ie ⁊ cõionẽ in exitu vite sue nõ recipiat dicit gl. si nõ fecerit predictam pniaz ⁊ notant̃ dixi esse mortale peccatuz homicidium voluntarium ab homine vt homo est Nõ aũt ab homine vt a lege siue vt est legis minister qꝛ nõ est peccatum dum modo non desijt ipsius ordo iusta causa iustus animus deest.iusta causa quãdo aliquis sine demerito occidit.iustus anim⁹ cum ex liuore vindicte occidit.iustus ordo cum occidit ille cui lex nõ cõmittit vel cum occidit nõ eo ordine quẽ lex statuit de quo.xxij.q.v.in.c.reos.⁊ ꝑ totam.q. 1

¶Utrum liceat alicui occidere seipsuz aut mutilare.Rñ.ꝙ nõ sine mortali peccato.qꝛ nemo membroruz suoꝝ est dñs xxiij.q.v. si non lz.⁊ i.l.liber.hõ.la.j.ff. ad.l.aquil. ꝓpterea dicit.Aug.in.d.c.si nõ licet.his ergo exceptis quos vl' lex iusta generaliter vl' ipse fons iustitie de is specialiter iubet occidi quisq̃s hominẽ vel seipsum vel quemlibet occiderit 2

UVA. BHSC. IyR_213

homicidij crimine tenetur hec ille. Fallit hoc in mutilatione que fit causa medicaminis que licet. Et de hoc.lv.di.ca. si quis.el.ij.⁊.iij.

3 ¶Utrū liceat alicui occidere seipsū ne aliquis cogat eū ad pctm̄. Rñ.ꝙ nō vt i d.c.si nō licet.⁊.xxiij.q.iiij. displicet. Uñ hiero.in.c. non est nostrū.xxiij.q.v.dicit vnde ⁊ in persecutiōibus nō lz mihi ꝓpria manu perire absq; eo vbi castitas periclitatur hec ille. Et lz aliqui ex hoc dicto dixerint ꝙ vbi castitas impugnatur lz se occidere hoc est falsū vt pz in preallegatis.c. Et ideo hec dictio absq; pōitur inclusiue sicut ibi. Pulchre sunt gene tue absq; eo. qđ intrinsecus latet. Sic ⁊ dictio vsq; etiā inclusiue ponitur ff.de pigno.ac.l.j.xiij.q.ij.ebrō. Et qđ legitur de sanson qui se interfecit ⁊ idem de aliquo alio dicēdū ꝙ hoc fuit ex speciali reuelatiōe dei vt dr̄ in.d.c.si nō lz.

4 ¶Quid si iudex occidat malefactorem ordine iustitie nō seruato. Rñ.ꝙ peccat mortaliter sicut ⁊ qñ ex animo vindicte vel ex cupiditate occidit qr iuste qđ iustum est exequeris dicit tex.in deutero. ⁊ no.in.d.c.reos.qđ credo veruz nisi ex aliqua vrgenti causa hoc faceret ⁊ notorie cōstaret occisum dignū morte. Et ꝓ hoc facit.c.đ occidēdis.⁊.c. officia.sz melius.c.nō frustra.iij.q.v.

5 ¶Utrū liceat occidere furē. Rñ.gl.i.ca. cum homo.xxiij.q.v.ꝙ latronē insidias in itineribus et nocturnū depopulatorem agrorum licet cuilibet occidere.C. quādo liceat vni sine iudi.l.j.⁊.ij.latronem seu furē nocturnum similiter licet: diurnū vero non nisi armis se defēdat vt in.c.si perfodieas.de homi. Limitat tamen pa.in.c.j.de homicidio ⁊ predicta gl.verum quando aliter non potest comprehendi. Facit.l.furē.ff. de sica. ⁊.c.ij.de homi. Limitant etiā scđo dicētes ꝙ qñ fur nocturnus vel diurnus cognoscit ⁊ res possunt rehaberi ꝑ iudicē ꝙ nō lz occidere.⁊ facit qđ no.bar.i.vj. l.furē.aliter sic ⁊ non solū ꝑ eum cui furat sz ēt ꝑ quēlibet: iregularis tñ erit tā iste occidēs q̄ ēt iudex de quo i p̄cedēti dubio dictū ē ēt si seruaret ordinē iustitie

6 ¶Utrꝝ vxor a viro filia a pr̄e ꝯmittēdo adulteriū simul cū adultero possit occidi. Rñ.ꝙ pr̄ in ipso actu in domo ꝓpria vl' in domo generi pōt iterficere vtrūq; ff.de adul.l.nec in eo.⁊.l.se marito etiā ignoscit si occidat adulterꝝ quo ad mitigationē pene.C.đ adul.l.gracchꝰ.si mō cū adulterꝝ deꝑhēdat i domo sua cum adultera vt.l.marito.ff.de adul.al's nō đ iure antiquo sz de iure nouo pōt post tres đnūtiatiōes fctās vbiq; occidere vt i aut.vt liceat matri ⁊ auie.§.pe ⁊ vlti. dicit tñ gl.i.c.inter hec.xxxiij.q.ij.ꝙ lz tales ⁊ similes excusent a pēa ciuili non tñ excusant a cl'pa seu a pctō homicidij vñ in.c.q̄cūq;.ꝑcutit.xxiij.q.vl.đr.q̄ sine aliqua publica administratiōe maleficum furē sacrilegū adulterū ꝑiurū vel quēlibet criminosum iterfecerit trucidauerit aut mēbris debilitauerit velut homicida iudicabit ⁊ tāto grauiꝰ q̄to nō sibi a deo ꝯcessaz ptātē vsurpare nō timuit. Aduerte tñ ꝙ aliud est qñ lex aliquid ꝑmittit non puniēdo vt in occidēdo adulterꝝ et sic nō lz sine mortali peccato aliđ ē qñ lex cōcedit sicut qñ diffidat aliquē vt i.c.ꝓ hūani.de homici.li. vj.⁊ similibꝰ qr tūc si aliq̄s talē occidit nō aīo vindicte s̄m zelū iustitie sic non peccat.s̄m Jo.an.i addi.ad spe.qr facit vt minister legis ꝙ lz.xxiij.q.v.nō ē crudelis ⁊ sic concordat istud qđ hic dicit cum eo quod dicitur in dubio precedēti ille autem qui aliquem occidit defendendo se vel proximū non proprie dicitur homicida.

7 ¶Utrū sit homicida q̄ ꝑcutit mulierē pregnātē. Rñ.ꝙ si partꝰ eratiā formatus ⁊ ex ꝑcussiōe iterijt homicida est. secus si nō erat formatꝰ.hoc ꝓbat.ff.đ penis.l.si q̄s aliq̄d.§.qui abortionis.

8 ¶Utrꝝ letaliter aliquē ꝑcutiēs qui percussus postea ab alijs occisus est sit homicida. Rñ.ꝙ sic vt ē tex.in.c.significasti.el.ij.eo.titu.sil'r si nō appareat an letaliter percusserit vel ne tñ homicida ē. Itē homicida est si animū occidēdi habuit ⁊ percussit quamuis non letaliter

UVA. BHSC. IyR_213

ꝑ pestea ab alijs percussus interijt vt in d.c.significasti.

9 ¶Mādato seu precepto cōmissum homicidiū iputat̄ non solū mandatario sz etiā mādanti qz vt dr in.c. mulieres. de sen.ex. Is vere cōmittit cuius mādato delictū cōmitti ꝓbat̄ ⁊ iō sic peccat mortaliter aut excusat̄ sicut si ipse faceret ⁊ perinde determinādū est de mādatoribus quo ad irregularitatē sicut de mādāte ꝑcuti clericū q̄ ad excōmunicationem vt.s̄.excommunicatio .v. casu.j.§. xxxj.⁊ tribus se.

10 ¶Utrū p̄latus hn̄s iurisditionē tēporalem q̄ iniūgit suo officiali ꝙ sup̄ tali maleficio inq̄rat ⁊ iustitiā exequat̄ sit irregularis ⁊ homicida si officialis mādatū exequens aliquē occidi faciat. Rn̄.ꝙ nō qz dicit tex.in.c.ep̄s.ne cle.vel mo.li. vj. ꝙ licet clericis nō liceat cās sanguinis agitare eos tn̄ cū iurisditiōez habēt tēporalē debēt ⁊ possunt metu irregularitatis cessante alijs d̄legare hoc ibi.

11 ¶Cōsilio etiā efficitur quis homicida qn̄ ex ꝯsilio seq̄t̄ homicidiū nec solū qn̄ cōsiliū est directe de morte alicuius sed etiā qn̄ ꝯsulit̄ in causa propinq̄ ad mortem.s.aliq̄d ex quo sequit̄ mors.vt not. pa.in.c.ad audiētiā.e.ti.⁊ hoc intellige quo ad causaz ꝓpinquā s̄m Inno.ibid̄ vbi ꝯsulit̄ res illicita ex qua mors seq̄tur sz vbi ꝯsulit̄ res licita puta ꝯsuluit vt malefic⁹ capiat̄ vel vt exponat se ꝓ patria vel fide xp̄iana qz lz homicidiū sequit̄ non imputat̄ ei.facit.xxiij.q.viij. omni timore ⁊ melius.c. hortatu.⁊ precibus adriani ⁊ sic nō est homicida s̄m eū.sed ꝯ est qd̄ no.ho.in.c.ex literis.de exces.p̄la.⁊ ꝑ pan.in.c.j.de furtis ⁊ est tex.in.c.si q̄s viduā 50.di.⁊ in.c.sicut dignū.eo.ti.⁊ ibi determinat̄ ꝙ cleric⁹ vel alius interrogatus de pena delicti si rn̄det ꝙ est mors est homicida si casus inminet de p̄nti ꝑ dicta iura. Sz ego concordādo dico ꝙ dicit verū Inno. q̄ ad pctm̄:sed quo ad irregularitatem dicit verū Inno.qn̄ ē i ꝯsulēdo rē licitā ⁊ nō homicidiū:⁊ qn̄ homicidium posset non accipe lz verisil'r debeat euenire. Sicut dictū est.s̄.Bellū ꝙ lz prelatis dicit pugnare viril'r ⁊ hmōi. Et dictum Host.⁊ Pa.itelligit̄ quo ad irregularitatē:non quo ad pctm̄ i eo q̄ cōsuluit sup̄ morte q̄ infallibiliter exequet̄ qz dicūt ꝙ si nō iminet casus de p̄nti ꝙ lz clericus ꝯsulet ꝙ est pena mortis puniēd⁹ malefactor nō propterea est homicida. s.quo ad regularitatē.nec etiam quo ad pctm̄.nisi malo alio hoc faciat.vt.j. irregularitas primo.§.iiij.

12 ¶Utrū cōsulēs alicui vt aliū interficeret:qui volēs interficere interfect⁹ ē sit homicida. Rn̄.ꝙ quo ad pctm̄ mortale ē idubitatū.quo aūt ad homicidiū quidā.vt Inno.⁊ hos.in.d.c.ad audiētiā.referūt ꝙ si verisil'r erat ꝙ nō poterat interfici ab illo nō erit homicida nec consequēter irregularis. Si ꝟo verisil'e fuit ꝙ poterat iterfici.sic erit homicida. Sz Jo.an.i.c.fi.e.ti.li.vj.⁊ pa.i.d.ca.ad audiētiā.tenēt indistincte talē cōsultorem homicidā cēseri quo ad penā irregularitatis. Et in istud magis assentit etiam Inno.⁊ est verius.

13 ¶Quid de eo qui consulit in genere ꝙ adulteri sunt occidēdi vel alij qui tn̄ de iure nō sunt occidēdi. Rn̄.s̄z Ro.si reputabat̄ iuris peritus ⁊ errauit nō in apicibus iuris. Sz in iure claro ⁊ certo.sic est irregularis si cōsultus ex suo cōsilio cōfisus aliquem occiderit. Si vero non erat reputatus ꝑit⁹ sz simplex vel idiota aut errauit i subtilitate aliq̄ in q̄ sunt opi.diuerse.sic nō erit irregularis dūmō cas⁹ nō imineret d̄ p̄nti.vt.s̄.dcm̄ ē.

14 ¶Utrū cōsulēs alicui vt aliquē interficeret q̄uis ille cui dedit cōsiliū ꝑ multū tp̄s steterit anteq̄ interfecerit sit homicida. Rn̄.s̄m Inno.vj.Pa.recitat ⁊ seq̄tur in.d.ca.audientiā.ꝙ sic quia debebat reuocare consilium. Et si putabat amicum non desistere debebat hoc inimico intimare vt caueret alias nō euadit q̄uis voluerit de consilio nō credo tamē ꝙ debebat reuelare specifice illū cui dedit cōsiliuz sed bono modo seruata eius fama auiset inimicum.et sufficit ex quo cōsiliū reuocauit.

UVA. BHSC. IyR_213

15 ¶Quid de ꝯsulēte alicui vt se exponat pro patria vel iure suo. Rñ. Inno. i. d. c. ad audientiā. ꝙ nō est homicida nec irregularis etiā si interficiat. xxiij. q. iij. ꝑ mēbris. ⁊. q. viij. hortatu. Si tñ sciret eū ibi moriturū sic videt homicida ⁊ irregularis ꝟm Inno. ⁊ host. ibidē quos limita. qñ cōsulait ꝑ iure proprio ita se exponere. sz secꝰ esset si cōsuluisset ꝙ ꝑ xp̄o mortē sustineret vel ꝑ ecclesia etiā pro patria. quia licet sciat moriturū nō est homicida. nec irregularis. Et sic intellige Inno. ⁊ host. vbi. s̄.

16 ¶Defensiōe ꝯmittit homicidium. puta associādo homicidā ad factū homicidij vt eū si oporteat defendat ⁊ talis q̄uis ēt ei homicidium dissuadeat tñ ꝟm ho. homicida erit. Facit. c. henricus. de cle. pu. in due. Nec in hoc distinguit an als esset facturus vel ne quo ad irregularitatem sed quo ad restitutionē bñ est distinguēdū. quia si alias erat facturus non tenetur.

¶Permissione etiā. cōmittit homicidi-
17 um nō prohibēdo cū pōt. vt ptz in. c. nō iferēda. ⁊. c. sequēti. ⁊. c. fi. xxiij. q. iij. Sz licet gl. in. d. c. nō inferenda. hoc referat solū ad prelatos tu tñ dic ꝙ cū iura loquātur vniuersaliter. Jō est distinguendū in illis qui nō sunt p̄lati nec hñt ex officio an dolose omittant ꝓhibere ⁊ sic credo homicidas si aliquis occiditur. Si vero non dolose hoc nō prohibēt. sz ex negligētia vel pusilanimitate. aut qꝛ nolunt se imiscere rumoribꝰ vel nolunt aliū hmōi rumoribꝰ immisceri sicut mr̄ filiū vxor virū ⁊ hmōi nō credo esse homicidas. Et ad hec faciūt notata i. c. q̄te. de sen. ex. p. Jo. an. ⁊ sequētes lz peccent ⁊ forte mortaliter qñ sine periculo omni pñt obuiare per iura preallegata non tñ sunt irregulares nō obuiātes nisi dolose vt occideret desisterēt.

18 ¶Utrū cū q̄s vult aliquē iterficere iniuste nisi ego dē sibi aliquē certā pecuniā meā tenear. Rñ. gl. i. p̄n. lxxxij. di ꝙ q̄dā dicūt sic quidā nō ip̄a vr̄ tenere ꝙñ nisi sit p̄latꝰ sed ego credo ꝙ sine sit p̄latus sine nō ꝙ tenet aliter pctm̄ mortale nō euadit si mō hz vltra necessitatē sue vite ⁊ illoꝝ q̄bꝰ tenet ꝓuidere qꝛ sicut tenetur existēti in extrema necessitate subuenire sic ⁊ tali ex quo alio modo nō potest eū a morte liberare.

¶Utꝝ nō reuelās tractatū hōicidij sit 19
homicida si sequit. Rñ. pa. in. c. petrꝰ. e. ti. Aliq̄ dicūt ꝙ nō sufficit ꝙ prohibuerit. Jo. an. distinguit ꝙ aut dolose nō reuelat ⁊ erit homicida aut nō dolose nō reuelat ⁊ nō erit homicida ⁊ hoc placet Pa. ibidē. Ego credo ꝙ si nō reuelat illis q̄ possunt ꝓdesse ⁊ nō obesse ꝙ erit homicida q̄tūcunq̄ prohibuerit. Et dē hoc vid Inno. in. d. c. petrus.

¶Utrū iniuriatus ab aliquo audiens 20
amicos suos vel parētes velle vindicare sit homicida si non ꝓhibeat expresse. Rñ. ꝟm gl. i. d. c. petrꝰ. ꝙ si homicidiū sequit erit homicida nisi expresse ꝯdicat: qꝛ tractantibꝰ talia si nō ꝯdicit videtur cōsentire. Similis casus est. j. q. iiij. quia prelatus.

¶Cooperatiōe ēt cōmittit homicidium 21
vñ i. c. sicut dignū. §. j. e. ti. dr̄ qd illi q̄ ad capiēdum ip̄z aio feriēdi aut occidendi accesserit sz manꝰ i eo nō iposuerint tñ ex quo mors secuta ē homicide sunt facit etiā. c. studeat. 50. di. vbi ꝑcutiēs aliquē q̄ iterijt ex ꝑcussiōe siue directe puta qꝛ vulnꝰ letale fuit siue occasiōaliter puta ex percussione de equo cecidit vel de alio loco ex q̄ casu interijt homicida ē. Et sic intellige de coopatiōe simili in q̄cūq̄ homicidio. vt puta qꝛ multi vulnerauerūt de quo ēt. xxiij. q. vlti. c. fi.

¶Utrū exhibēs p̄ntiā suā i bello iniu- 22
sto animando ꝯsulēdo vel inimicis timorē incutiendo sit homicida si aliquis ibi occidit. Rñ. pa. in. c. significasti. eo. ti. ꝙ sic secus esset in bello iusto. vt. s̄. belluz ⁊ in. c. petitio tua. in. gl. e. titu.

¶Utrū exhibēs p̄ntiā suam vbi sit ho- 23
micidium sit homicida et irregularis. Rñ. ꝙ sic si est prelatus ibi habens iurisditionē ē homicida ⁊ irregularis d ex. prela. c. ex literis. Alij vero nō vbi ex sola curiositate stant ad videndū: peccant tamē grauiter clerici.

UVA. BHSC. IyR_213

24 ¶ Utrũ inq̃sitor hereticorꝝ sciensq; cũ pronũciauerit talẽ hereticum occideret efficiat irregularis. pnunciãdo. Rñ. ſm hoſt.d.c.ad audiẽtiã. de ho. q; nõ. xxiij. q.viij.legi.⁊.q.v.ſi audieris. ¶ Aiatiõe incurrit homicidiũ vt pz i.d.c.ſicut dignũ. limitat tamẽ pa ibidẽ verũ quando icitatio ſeu inaiatio ẽ ad homicidiũ ſpãliter qꝛ tunc tenet ſecus eẽt ſi eſſet incitatio ad odiũ in genere qꝛ nõ teneret de delicto poſtmodũ ide ſecuto. idẽ dic quãdo aiatio ẽ ad factũ licitũ ſz homicidiũ ſequat: ſicut cũ prelatus hortat in bello iuſto vt viriliter pugnẽt de hoc vide. ſ. bellum. §. iiij.

25 ¶ Auxiliatiõe ẽt cõmittit homicidium vt in.d.c.ſicut dignũ. vnde dicit pa.i.d.c.q; p̃ſtans quodcũq; auxiliũ quãtũcũq; modicũ in delicto cõmittẽdo tenetur etiã cuſtodiẽdo veſtimẽta ſz diſtingue ſi vis bene itelligere q; aut auxiliũ p̃paratur ad perpetrandum factum legitimum ⁊ iuſtũ: ex quo tamẽ facto ſequit homicidiũ. Et ſic nõ tenetur de tali homicidio talis auxiliator quo ad pctm̃ ſz quo ad irregularitatem. Si auxiliatus fuit directe homicidio bene tenet ſecus ſi idirecte ſicut dictũ ẽ de auxiliante pugnãtes in bello iuſto ⁊ hmõi. Aut preſtatur auxiliũ ſup facto illicito ex quo ſequitur homicidiũ. Et ſic homicida reputatur quãtũcũq; auxiliũ ſit idirectũ ⁊ ſic loquitur.d.c.ſicut dignuz. Similiter ſi auxiliũ preſtat ſup homicidio perpetrando ſiue iuſte ſiue iniuſte incurritur irregularitas: ſi homicidiũ factũ ẽ.

26 ¶ Utrũ clericus accõmodans arma alteri ſit irregularis ſi ille iterficit. Rñ. q; ſi in bello iuſto vel vt ſe defendat cõtra iniuriãtẽ nõ erit. Secus ſi in bello iniuſto.c.fi.de homi.de materia homicidij quo ad irregularitatẽ: vide. irregularitas.j.§.j.cum multis ſequentibus.

Homicidiũ.ij.

casuale dicit: q; p̃ter volũtatẽ euẽit: ⁊ ex caſu fortuito. de q̃.l.di.§.eꝯ. cũ multis capitulis ſequẽtibꝰ ☞ Ad propoſitum eorũ que hic dicũtur qualiter puniatur homicidiũ ſi vnꝰ ex pluribꝰ proiecit ſaxum vl cultellum ⁊ hõ mortuus eſt ex illo ictu: ⁊ ignorat quis eorꝝ p̃iecerit no. Spe.in ti. de homi. v̄ſi. pone q̃tuor. ⁊ an homicidiũ cõmiſſum p ebrietatẽ ſit caſuale ⁊ an puniatur pena mortis. no. Abb.in.c.ſicut. de teſt. q; nõ: ⁊ ſi cõmittat in p̃ſonã affinis vl amici p̃ſumat caſuale non doloſum. glo. ⁊ doc.i.l.j.C.de ſica. ⁊ Bal. in l.fi.in.xx oppo.C.de here.inſtitu.

¶ Utrũ ſit homicida quo ad culpam vl penaz qui a caſu hoiem occidit. Rñ. vt colligo ex gl.ber.i.c.ſicut.de homicidio q; aut dabat operã rei licite ⁊ adhibuit oẽm diligẽtiã quã debuit. Et ſic excuſatur ac ſi nõ feciſſet.c.ex lr̃is.el.j.⁊.c.dilectꝰ.eo.ti.⁊.l.diſt.ſi duo. Si v̄o nõ adhibuit d̄bitã diligẽtiã iputaret ei quo ad culpã ⁊ penã.ſ.irregularitatis.l.di. clerico faciẽte põt diſpẽſari cũ eo vt in ordine ſuſcepto miniſtret ſm Joã.in.d.c.de clerico.l.diſtin. Si vero dabat operam rei illicite: ſiue adhibuit diligentiam vl nõ imputatur ei vt in.c.quantum.l.diſ. Ex quo patet quid tenendum de multis queſtionibus. 1

¶ Quid de clerico qui rixã faciẽs ſuperuenientibus eius amicis occiderũt eum cũ quo rixabatur. Ad quã reſpõdendũ eſt: q; eſt homicida ⁊ irregularis ita no. pa.in.c.Petrus.eo.ti.⁊ doc.ibidem.⁊ facit tex.ibidem limitat tamen pa. ſi rixã illicite exercebat al's non qꝛ ſi fuit ſine culpa: factum aliorum nõ dz ſibi imputari.c.ſignificaſti el.ij.eo tit.limita hoc etiam ſm ho.in.d.c.ad audientiam. verum ſi non prohibuit quãtũ potuit. Similiter non eſſet homicida nec irregularis: ſi inimici illius cũ quo rixã faciebat ſupueniſſent ⁊ occidiſſent quãuis rixa fuiſſet illicita: qꝛ non intuitu clerici eum occiderunt: ſed propter inimicitiã quã habebant cõtra. eum ita not. doc.in.d.c.ſignificaſti.el.ij. 2

¶ Quid de eo qui percuſſit latronẽ qui aſportabat res ſuas ex qua percuſſiõe fugere non potuit. ex quo ab alijs poſt ea occiſus ẽ. Rñ. q; eſt homicida ⁊ irregularis ſm cõmuniter doc.i.c.ſignifica 3

UVA. BHSC. IyR_213

ti.el.ij.eo.ti.⁊ i.c.de cetero.ibidē qꝛ dedit operā rei illicite. Sꝫ si tenemꝰ ꝙ ēt clericꝰ licite ꝑ defensiōe reꝝ possit ꝑcutere. nō erit irregularis dūmodo letaliter nō ꝑcusserit:nec aīo occidēdi fecerit ⁊ magis placet q̄ opinio doc.ꝙ dictū.c. de cetero loquit̄ de cā ꝓpinqua homicidij vt sit irregularis.Secus in cā remota.vt ē i casu isto:ex quo casu nō habuit aīm occidēdi.Et ꝑ hoc facit.d.c. significasti.⁊.c.exhibita.e.ti.ff.loca.l.q̄ domū. i fi.⁊ vr̄ sēsisse gl.i.d.c.d cetero.⁊ i.c.tua. de homi.nisi forte dicas ꝙ lꝫ daret operā rei licite:tn̄ debuit cogitare ꝙ si vulneraret eū nō valēs fugere ꝙ occideret̄ ex quo erat verisimile. ⁊ sic erit irregularis. Sꝫ mihi nō placet.Nā vt hr̄ i. d. c.tua.clericꝰ vulnerās grauiter furē ingressum suā domū:lꝫ fur postea captꝰ sit ductꝰ ad officialē:q̄ officialis mittēs clerico p̄dicto:vt exponeret si qua sciret de p̄dicto fure itersignia:sed nūcijs tribuens cultellū ⁊ sotulares quos a fure abstulerat si i nullo alio se impediuit licet talis fur occidatur nō est irregularis ergo nec a fortiori predictus.

4 ¶Quid de eo q̄ vidēs latronem clamauit:ex quo clamore captꝰ fuit ⁊ occisus latro.Rn̄.ꝙ est homicida ⁊ irregularis vt tꝫ Inn. ⁊ host.⁊ sequit̄ pa.in.d.c. significasti.el.ij.etiā si nō habuit aīm ad mortē: qꝛ debuit cogitare de homicidio qd̄ cōiter sequit̄ i tali clamore ⁊ hoc credo veꝝ ſm pa.ibidē si cōiter sequit̄ alꝫ nō ex quo aīm non habuit vt occideret̄ similiter nō est irregularis qn̄ clamauit ꝑ sua liberatione qꝛ ille volebat eū iterficere.Secus si pro rebꝰ vel alijs vt .j. dicetur homicidium.

5 ¶Quid de ludēte cū p̄gnāte q̄ dispgit̄. Rn̄.ſm Jo.an.⁊ sequit̄ pa.i.c.sicut ex literaꝝ.e.ti.si cōditio ludi erat gracilis ⁊ ludus fuit licitꝰ rōne ꝑsone vt qꝛ maritus frater vel alia ꝑsona cōiuncta non erit irregularis qꝛ nō est in culpa aliq̄ eo qd̄ ludus leuis nō est ꝓhibitus i pregnāte dūmodo ꝑsone cōueniat ludenti cum ea alias sic.

6 ¶Quid de clerico vel quocunq̄ alio q̄ implorat officium iudicis ꝑ recuperandis suis rebus licet sciat ꝑ certo ꝙ sine sanguinis effusiōe nō poterit recuperare.Rn̄.ꝙ nō est irregularis ſm Jo.an.⁊ est tex.in.c.ij.eo.ti.li vj.dummodo premittat ꝓtestationem ꝙ nō intendit ad vindictam sanguinis ⁊ hoc tene lꝫ vincentius tenuerit cōtrariū qꝛ ita declaratum est in.d.c.ij.⁊ credo veꝝ qn̄ alio mō nō pōt recuperare.⁊ sic intellige p̄fatuꝫ c.ij.quando mortem nō intēdebat sed recuperationem suam qꝛ si intentio erat maculata erit irregularis si mors vel mutilatio est secuta ſꝫ host. ⁊ sic intellige.c.ex lr̄is.de exce.pre.⁊ .xxiij.q.v.c. ij.⁊ de pe.di.j.c ꝑiculose.Idē tene etiaꝫ si furem capiat ⁊ iudici tradat ſm limitationem predictam.

7 Quid si post suspēsionē seu occisionē letet̄ ⁊ habeat gratū.Rn̄.ꝙ nō erit irregularis quia lex promotionis attēdit fractum.xv.q.j.c.fi.

8 ¶Quid de sacerdote qui ꝑ edificatione ecclesie vl̄ domus aduocauit aliquē in adiutoriū qui casu interit.Rn̄.ꝙ nō est irregularis si nihil de contingentibus omisit.c.fi.eo.ti.

¶Quid de ludente cū alio q̄ a casu occidit sociū.Rn̄.ꝙ si ludebat cuꝫ ꝑsonis cū q̄bꝰ erat licitū ⁊ ludo licito ⁊ verisil̄r ex cōditiōe ludi talis casus euenire nō debebat nō est irregularis vt pꝫ in.c.lator.eo.ti.vbi clericꝰ ludēs cū clerico ꝙ lꝫ ⁊ nihilominꝰ vnꝰ ipsoꝝ alterum accipiēs ⁊ ꝓsternens ad terrā cultellū isibi īfixit mortuꝰ est ⁊ tn̄ ꝓstratꝰ nō est irregularis qꝛ cōditio ludi nō erat ꝓsternēdi.⁊ iō nō fuit i culpa sꝫ ꝓsternens. Si ꝟo nō ꝯsiderauit cōditionē ludi ex qua tale q̄d euenire poterat erit irregularis vt i.c.cōtinebat̄.eo.ti.vbi volēs equitare sup sociū q̄ hēbat falcē in latere occisus est ⁊ sociꝰ est irregularis qꝛ cōditio ludi erat vt q̄ tetigisset baculū alterius sup euꝫ eq̄taret ⁊ iō debebat deponere falcē ex q̄ ludi ista erat cōditio si tn̄ ꝓhibuisset ne eū eq̄taret tꝫ.pa.i.d.c.ꝙ nō esset irregularis.hos.tn̄ ⁊ alij tenēt ꝙ etiā ꝓpter ludi cōditionē qꝛ potuit euenire

UVA. BHSC. IyR_213

re.ſz pa.opinio magis plz põt tñ eps diſpẽſare in caſu quo efficit irregularis vt i ſubdiaconatus officio miniſtret ſi ſudiaconus erat vt in.d.c. cõtinebat.

10 ¶Quid de eo q̃ dat poculũ amatorũ ex q̃ ſequt homicidiũ ꝯtus nõ intẽderet. Rñ.q̃ homicida ẽ irregularis vt no. pa.i.c.ſi aliq̃s.e.ti.facit.i.ſi q̃s aliq̃d.ꝯ. q̃ abortiõis.ff.de penis.rõ qz dat operã rei illicite ſecus ſi nõ ſequt homicidiũ puta qz fet nõdũ erat formatꝰ qz lz pec cet:moritur q̃cũq; dat aliq̃d ad potañ. vel ex libidine vel odio z hmõi vt non poſſit gñare aut cõcipere vel naſci ſoboles concepta vt pz in.d.c.ſi.aliq̃s.tñ irregularis eſt vt ibi glo.

11 ¶Quid de eo q̃ iſequẽs aliũ q̃ ex fuga cecidit z mortuus eſt.Rñ.q̃ ẽ homicida ſi fugiens timebat de graui malo ſibi infugẽdo niſi fugeret ſecꝰ ſi de leui et cã ludi.vnde pan.in.c.exhibita.eo.dicit q̃ ſi q̃s pſcit lapidẽ vt aliũ pcutiat dũmõ pcuſſio nõ poſſit eſſe grauis z alius ne pcuciat fugiẽs cadat z occidat non erit irregularis vel ſi pſciret lapidẽ a remotis z aliꝰ timẽs:fugeret z;cozrnẽs interiret ſilr nõ eſt irregularis.ſecꝰ ſi vt graviter pcuteret vel iactus potuiſſet grauẽ pcuſſionẽ facere niſi aliꝰ fugiſſet qz tũc tenet de homicidio qz tũc noxiꝰ eſſet ladus etiam in pueris.

12 ¶Quid de illo puero q̃ veſſcã porci in ſtatã violẽter frãgẽs ex terremotu mulier granida expauefacta fugiẽs diſpſa eſt.Rñ.q̃ nõ eſt homicida nec irregularis per doctrinã pa.in.d.c.exhibita. ꝯtus Inn Abbas z Uicẽ.videant ſentire q̃ tã i iſto ꝯ i p̃cedẽti iputet ei homicidiũ.Sz mihi vr̃ vrũ nec tex.i.d.c. videt velle vndeq̃ nõ q̃libet cã dz attẽdi ſz ppinqua ad hoc vt ſit irregularis.facit.ff.ad.l.cor. de ſica.l.mihi intereſt in gl.Nõ eſſt qz faber facit cultellũ eſt homicida ſi tamẽ aio nocẽdi facit z minorẽ diligẽtiã adhibuit tũc p̃ſideraẽ cũ remota ſz Ber.i.c.de cetero.z.c.pſbytero rũ.de homi.vnde q̃cũq; pcutit aliũ vultnere nõ mortifero tñ ex imperitia medici vel incuria vel expoſitiõe ad labores z ſudores ille moritꝰ nõ eſt irregulꝰ ris ſm Ber.in.c.exhibita.de homici.

¶Quid de clerico q̃ venãdo vel ſe exercẽdo iaculũ p̃cit z aliũ,a caſu interfecit.Rñ.q̃ tenet de homicido z ẽ irregularis ſiue adhibuerit diligentiã vel non qz dabat operã rei ſibi illicite.c.hi qui arborem.ꝯ.ſi vere.50.diſtinctione. 13

¶Quid de cuſtodiẽtibꝰ infirmos q̃ ad eoz petitionẽ dederũt eis vinũ vel aliq̃d hmõi.Rñ.q̃ ſi certũ ẽ eos mortuos ꝑpter hoc z ipſã hec potuerũt p̃uidere q̃ irregulares ſunt.nõ debẽt tamẽ facere ſibi hanc cõſciam q̃ ꝑpter hoc ſint mortui ſm Rodo.quãdo bono aio id fecerũt niſi ſit euidẽs culpa vel diſſoluta negligẽtia.Et ſi habẽt cõſciam debens deponere ad ꝑſiliũ boni viriniſi ꝯ precꝑtũ medici ex ꝑſſe vediſſent qz nõ excuſarent vt no.in.d.c.tua nos. de homici. i dẽ dic de vertentibꝰ ifirmos vnde vel apoſtema frangit vel anhelitus obturatur z ſuffocatur. 14

¶Quid de parẽtibꝰ q̃ a caſu ꝑpr̃os ſuos occiderũt.Rñ.ſi ex culpa grani vel leui tenẽt de homicidio vt pz in gl.c.ſi. de his q̃ ꝑpt.ſi.occi.Nã dat eis pculpa grauꝫ penitẽtia.vij.vel.v.annoꝫ ꝑ leui trij.Si aũt nulla culpa pcuſſit nõ tenent.No.tamẽ ſz Hoſt.z pa.z alios doc.in.d.c.ſi.q̃ ſi culpa ſit occulta ſine grauis vel leuis nõ dz dari pnia publica ꝯ q̃ faciũt multi q̃ ponunt publicã pniam de qua in.c. 50.diſt.z male quis fieri nõ dz talis pniã niſi crimen adeo fuerit graue q̃ totãꝫ monerit vrbẽ vt.i d.c.in capite.collocare tamẽ apud ſe iſtos tenellos parentes nõ debẽt aliter ſunt culpa.ſ.q.v.ꝑſuluiſti.z eis iputaẽ homicidiũ ſi ſequt niſi forte ita pauperes eſſent q̃ nõ poſſent eos pãnis fouere ꝯ frigoꝛa qz tũc tenẽdo apud ſe in lecto ſi debitã faciunt diligẽtiã in reliq̃s non tenẽt aliqua culpa qz duobus malis ꝛcurrentibꝰ minus eligit.vij.diſt.nerui.z ideo ſi eſt minus periculum collocare penes ſe ꝯ aliter tenere excuſantur.

¶Quid de tenẽtibus aialia puta vſũ vel leonem q̃ aliquem interfecerũt

UVA. BHSC. IyR_213

Rñ.si nõ fuerũt in aliqua culpa nõ tenent de homicidio al's sic.puta qꝛ erãt ferocia ⁊ nõ tenuerũt ligata ⁊ hmõi.ar. c.hi q̃ arborẽ.⁊.c.sepe.50.di.⁊ qd̃ no.i.c. de occidendis.xxiij.q.v.Et hoc tene lꝫ hos.in.c.ad audiẽtiã de hoi.videat tenere ꝙ nullo modo sit irregularis.nisi fuerit in malitia vel lata culpa.ar.l.j.⁊ fi.ff.si quadru.pau.feci.di.

17 ¶Quid de illo q̃ vocat milites ad defẽsionẽ sui iuris si aliquis ibi occidat.Rñ. nõ dicunt de homicidio.vt i.d.c.de occidẽdis.et.q.iij.eadẽ cã.c.maximian⁹.

18 ¶Quid de medico cui p̃ter volũtatẽ infirm⁹ mortu⁹ est in manib⁹ seu sub cura.Rñ si ista quatuor ꝯcurrãt nõ hꝫ culpã.Primũ ꝙ istud officiũ sibi conueniebat qꝛ nõ erat ei ꝓhibitũ exercere sicut ẽ clericis ⁊ religiosis chirurgiã i.c.sniaꝫ ⁊.c.nõ magno necie.vel mo.¶Scdm si erat perit⁹ in arte.¶Tertiũ si exhibuit oẽm diligẽtiã ꝟm artẽ.¶Quartuꝫ si informauit de his q̃ sunt ꝯria egritudini infirmi.Nã istis seruatis nõ imputat ei homicidiũ.ita no.pa.i.c.ita vos.eo.ti. alias tenet de eta.⁊ qualit.c.ad aures.

19 ¶Quid de eo q̃ ĩpellit in aliũ ⁊ ille morit vel de eo q̃ declinãs eũ q̃ volebat ꝑcutere ꝑcussus est alius ex tali declinatione ⁊ occisus.Rñ.ꝟm Hug.in.c.sepe. 50.di.nõ est irregularis: nec homicida nisi in fraudem fecerit.

20 ¶Quid de eo q̃ mãdauit aliquẽ ꝟberari ihibẽdo ne iterficiat vel mutilet.Rñ. si mãdatari⁹ iterficit vel mutilat seu interficit vel mutilat ꝓpter talẽ ꝑcussionẽ faciendã homicida iudicat mãdator qꝛ mãdãdo ĩ culpa fuit.c.is qui.eo.ti.l. vj.qm̃ verisil'r hoc posse euenire debuit cogitare ibidez.Idẽ.dic de eo q̃ mãdat aliquẽ capi qñ verisil'r mors poterat cõtingere ⁊ hoc q̃ ad eũ q̃ iuste ⁊ ex officio mãdat.Sec⁹ in alijs:qꝛ qualitercunqꝫ mors sequatur irregulares sunt quamuis verisimiliter non debebat euenire.

21 ¶Quid de illo q̃ volenti fugere inimicos propter timorẽ mortis consuluit vt remaneret ⁊ pacẽ ꝑcuraret ꝓpter ꝙ reuiãsit ⁊ occisus est.Rñ.nõ tenet quãdo bono animo fecit habens ꝓbabilẽ cãm credẽdi ꝙ ex remãsiõe nõ imineret periculũ:puta qꝛ inimici erãt ei⁹ cõsanguinei vel tales amici ꝙ eos poterat cohibere:sec⁹ esset si nõ habuit ꝓbabilẽ cãꝫ credẽdi vel si habuit nõ tamẽ fecit quãtũ potuit:qꝛ sic imputaretur ei homicidium.vt in.c.tua nos eo.

¶Quid d̃ eo q̃ misit puerũ ad adaquãdũ equũ monẽs vt caueret a flumine q̃ submersus est.Rñ.si rõnabiliter poterat dubitari est irregularis aliter non. 22

¶Quid de illo q̃ cũ corrigia que habebat gladiũ verberans famulũ interfecit.Rñ.ꝙ est irregularis.qꝛ ꝓbabiliter debebat credere occasionem non remouendo gladium. 23

¶Quid de illo qui interrogat⁹ de malefactore ipsum eis ostẽdit.Rñ.si ꝓbabiliter potuit cogitare ꝙ ad mortem eũ quererent est irregularis alias non.de hoc etiã habes.j.irregularitas in principio Et ibi vide multos casus. 24

Homicidiũ.iij.

ꝯmittitur necessitate.s.dẽfensiõis que quãdo ⁊ quomodo liceat vide.s̃.defensio.

¶Quid si violentia infert reb⁹ solum vtrũ occidẽs ꝓ ipsis saluãdis excuset. Rñ.pa.in.c.significasti.el.ij.eo.ꝙ nõ clericus nec etiã pro ipsis recuperãdis vt in.c.suscepimus eo.Si ꝟo est laicus de iure ciuili est clarũ ꝙ põt impune occidere si aliter saluare nõ poterat eas vt in.l.furẽ.ff. de sica.⁊ in.l.itaqꝫ.ff.ad.l. aq̃.⁊ hoc habebit locũ in omni foro contẽtioso seculari.Sꝫ quo ad irregularitatẽ tam clericus q̃ꝫ laicus occidẽs vel mutilãs pro ipsis saluandis erit irregularis.vt pꝫ in.c.suscepimus eo No.gl. xxiij.q.iij.in principio.An autez peccet mortaliter occidẽdo pro rebus saluandis dic vt s̃.defensio.§.iij.⁊.v. 1

¶Quid si violẽtia infert ꝑsone solum vel ꝑsone ⁊ reb⁹ simul.Rñ.pa.in.d.c.significasti.ꝙ aut põt euitare fugiendo aggressorẽ ⁊ sic cleric⁹ tenet fugere ꝑ.d. c.suscepimus in laico.no. Bar.in.l.j.C. vnde vir videt tenere ꝙ nõ tenet fugere 2

UVA. BHSC. IyR_213

quia fuga est iniuria vt.l.itē apud labeonē.ff.de iniur.⁊ dicit Cyn.in.l.si ex plagijs.§.tabernarius.ff.ad.l.aq̄ ꝙ fuga reddit fugiētem viliorē.Ergo sicut lz ꝑ iactura rerū multo magis ꝑ iniuria corporali que est maior iniuria.l.in seruoꝝ.ff.de penis.Tu dic ꝙ siue in clerico siue in laico si potest fugere non licet occidere vel mutilare aliter incidit in penā irregularitatis ꝟm Ray.⁊ Ber. Go.tñ tenet ꝙ post peractam penitētiā poterit in susceptis ordinib⁹ ministrare sine dispēsatione sed non ascendere ad maiores ⁊ ita intelligit.C.de his clericis.Si vero aliter non pōt fugere nec euadere nisi multilet vel occidat sic licite tā clericus q̄ laicus occidit vel mutilat ⁊ sine oi pena irregularitatis vt in cle.vnica.eo.⁊ sine oi peccato ita ꝙ statim presbyter posset celebrare.ꝟz Jo.de ligna.tractatu de iusto bello. Facit.ca. olim.el.j.de restitu.spoliato dummodo non faciat.animo vlciscendi facit pro hoc.ca.ij.eo.

3 ¶Quid si interficit ꝑ defensione persone alterius quā aliter nō poterat saluare.Rñ.ꝙ licet hoc possit sine oi peccato quādo volebat iniuste talē personā interimere tñ irregularis efficit vt no.in d.cle.vnica eo.vide.s̄.clericus.ix.§.vlti.

Homicidiū. iiij.s. spirituale cōmittit in anima solū multis modis.¶Primo ꝑlatus nō arguēs.xliij.di.ephesis.¶Secūdo adducēs subditos i desperationē ꝑpter austeritatem.xlv.di.recedite.

¶Tertio quicūq; defraudet res ecclesie.xij.q.ij.qui christi ⁊.c.qui abstulerit.

¶Quarto nō soluēs legata defunctorū.xiij.q.ij.q̄ oblatiōes.cū duob⁹.c.se. ⁊ dicūtur mēbra diaboli.xij.q.ij. cuz deuotissimā.Quito d̄ reb⁹ alienis faciēs eleemosynas.xiiij.q.v.imolās.xvj.q.j. decime.¶Sexto alios ad malum prouocans de cōse.dist.iiij.q̄ris de pe.di.j. noli.¶Septimo decimas debitas non soluēdo.c. fidelissime.¶Octauo ꝓuocās ad iuramentū quem scit false iuraturū añ. questi.v. ille.¶Nono odium alteri gērēdo de pe.di.j. homicidiorum j.Jo.iij.Decio alteri d̄trahēdo.d.c.homicidioꝝ ⁊.vj.q.j. sūma iniq̄tas.¶Undecimo moriēti penitētiā negādo.xvj. q.vj.agnouim⁹.¶Duodecimo d̄ se malā suspitionem dando.xj.q.iij.non sunt audiēdi.¶Tertiodecimo oppressiōem vel iniustitiā aut iniquitatē exercendo d̄ pe.d.j.ois.Quartodecimo causa libidinis explēde vel odij meditatione homini vel mulieri aliquid faciēdo vl̄ ad potanduz dādo vt nō possit gñare aut cōcipere vt in.c.si aliqui.de homicidio.

Homicidiū. v.q̄ ad penā.s. irregularitatz ⁊ al's de iure canōico.Utrū ois homicida sit irregularis.Rñ.ꝙ sic quilzqui occidit post baptismū per industriā ⁊ per insidias vt no. Pa.in.c.j.de homicidio ⁊ ibi patet ex tex.⁊ etiā est irregularis ois homicida volantarie occidens siue ex iustitia sine legis aut canonis permissione siue ex vindicta siue sine peccato siue cū peccato solūmodo excipit ille q̄ occidit nō valens aliter euadere ⁊ hoc intelligo si habet occidēs vsuz ratiōis qz ois furiosus infans ⁊ dormiēs si occidūt nō sūt irregulares cle.vnica eo.ti.vnde iudex quātūcūq; ex institia procedit est irregularis.lj.dist.aliquantos.⁊ accusator aut testis vel etiam notarius sententiam scribēs vel proferēs aut attestationem scribens vellegens dum publicantur.Aduocatus intellige contrarium vel etiā pro reo si mors infligatur accusatori.assessor ⁊ quilibet alius officialis in causa mortis vel mutilationis membri irregularis est.vt not.in.di.ca aliquantos.⁊ per totum extra ne cle.vel mo.sententiam et in gl. in summa lib.di.Et non solum quando quis interficit vel mutilat per se is sed etiaz ex mandato consilio defensione.permissione. cooperatione. animatione.auxiliatione secundum ꝙ s̄.in.j ca.huius tituli declaratum est fore homicidas solum excipio quo ad irregularitatē cum q̄ non obuiat cum possit qz lz sit homicida ꝟm ꝙ dixi.s̄.nō tamē

UVA. BHSC. IyR_213

crado erit irregularis nisi fm q.Ś.dicit. Homicidiū.ſ.Ś.xvij.qz lex promotionis factū requirit.xv.qō.j.ſi quis nō irat⁹. Et pro his oibus facit.c.sicut dignū.e. ti.etiam ſi occisus vel mutilatus ſit paganus.ſo.dicit clericum. homicida ꝙo casualis in casu in quo ei imputatur ſimiliter irregularis eſt alias non. Et qui ſunt dictū eſt in.ij.c.huius tituli homicida.ſilr ex neceſſitate nō excuſatur niſi p emaſione ſue pſone. vt dictū ē.c.ij. huius ti. homicida ꝙo ſpiritualis nullo modo irregularis efficitur p baptiſmū etiam ſoluitur irregularitas homicidij añ commiſſi vt.Ś. baptiſmus. vij. Ś.ij.

¶ De cōtentis in hoc.Ś.a ſignāter in verſi.ſeq.a q homicida pōt per papaz ad eſpatū pmoueri a ꝺ eps ꝺonet remoueatur ſed ſi ſcienter eſt pmotus ꝺſ cū eo diſpēſatū vt no. Inn.in.c.cū noſtris de cōcē.pꝛeben.a.Bar.in.l.barbarius col.x.ff.de offi.pꝛeto.

8 Utrū cū homicida voluntario ſolus papa poſſit diſpēſare.Rñ.ſm q̄muniter doc.in.c.ſicut dignū.e.ti.q ſic q̄uis gl. tenuerit q nec etiā papa poſſit.Sꝫ tutius tene cōiter cū do.q pōt immo dicit pa. in.c.ego. de iureiur.q clici poſſunt vti armis etiā offenſibilibus de iſta pape qz ſolum eſt pꝛohibitū de iure poſitiuo.ſꝫ eo inferiꝰ nemo pōt diſpēſare q̄tūcūq; Et ſic occuꝛꝝ.c.vi.de tēpo.ordi.vincentius tñ tenet.q ſi occulto eſt et egit penitētiā q nō idiget diſpēſatiōe. qz eccleſie nō eſt obnoxius qz peccatuz occultū.xxxij.q.v.xp̄iana.nec de eo pro pter penitentiā q̄ ei ſatiſfecit a tō celebꝛare pōt a vti ordinibus ſine alia diſpēſatiōe. Lau.ꝺo.a Io.cōcoꝛdāt cū Uicē.ſi nō diſpēſatio epi interuenit. pa.ꝺo in.c.ex tenoꝛe.de tēp.oꝛ.tenet q ſi ē omnino occultū ꝑut occultū diſtinguitur cōtra pbabile ſic reſpiciendo legē pro motionis publicam ſic non indiget ſꝫ ſi reſpiciamus ad legē cōſcientie informatā ex lege poſitiua ſic idiget diſpēſatione q̄ intelligo ꝺe diſpēſatione non papali ſed epali vt ſatiſfaciat cōſcientie. a ad.c.ſi.de tēpo.oꝛ.quod vt cōtraria.Reſpōdetur q loquit ꝺe diſpenſatione nō papali ſed epi q ē neceſſaria vt ꝛz ibi. a Io.a ſequit archi.i.ꝺ.de his a videt tenere ēt pa.ne qs cōſtituat ſe iudicē.i cā ꝑtis exiſtimādo oino occultum q̄ fōte nō eſt q̄ no.qz facit ad multa.

¶ Utrū cū homicida caſuali q̄ eſt in cul 2
pa inferiꝰ a papa poſſit diſpēſare.Rñ. pa.in.c.cōtinebat.e.ti.q eps pōt diſpēſare in minoꝛib⁹ ſolū vt in.c.ad audiē tiā.eo.ti.archiep̄s ꝺo vt q̄miſſarius pape pōt in ſubdiaconatu tñ in diacona tu vero vel pꝛeſbyteratu ſolus papa diſpēſat vt in.ꝺ.c.continebatur.

¶ Utrū mutilatio mēbꝛoꝝ extra caſum 3
infirmitatis pꝛouenit quo ad peccatum mortale a quo ad irregularitatē a eius diſpenſationem homicidio.Rñ.gl. ſingularis in cle.vnica.e.ti.q ſic facit c.aliquātos.ij.diſt.cū multi alīs ibidē. a.c.clericis. ne cle.vel mo.a.c.in archiepatu de rapto.c.is qui.ꝺe homici.lib. vj.a alīs aliegatis in dicta gl.

¶ Utrum eps poſſit diſpenſare cum ho 4
micida circa beneficium.Rñ.ſm poſt. q circa ſimpleꝛ poteſt.ſed circa curatū non ſed ſolus papa ar.c.ſi.ꝺe fil. pſbyꝝ. No.pa.in.c.ſi.de pug. in due.

¶ Quid ſi nō mutilat ſed debilitat an 5
ſit irregularis.Rñ.pa.in.c.ꝺe diacono. qui cle.vel vo.q non.arg.ſ.q.j.ſicut vtigeri.quia licet membꝝ debilitatum ſit quaſi inutile quo ad operationem. tamen valet ſaltem ad decoꝛem.a in penis facienda eſt mitioꝛ interpꝛetatio. concoꝛ.Haſpar.in.ꝺ.c.diacono.Jn contrarium tamen facit qō no.Cy.i.aut.ſꝫ nouo.C.ꝺe ſeruis fug.Unde bar.in.l.ij. ff.ꝺe publi.iudi.in fi.ꝺicit q mutilatio ꝓpꝛie eſt q̄ mēbꝝm ledit ita q nō pōt exercere ſuū offm̄.Hoc pbatur in.l.ꝺē ophili⁹ in pꝛin. ff.ꝺe edil.edic.Truncatio ꝺo eſt q̄ ex toto abſcindit mēbꝝm ꝺ.cle.vnica. Nō ꝺicit trūcat ſꝫ mutilat. Et iō intellige q nō eſt irregularis q̄ ꝺs nō debilitat ex toto ſꝫ q̄ ex toto ita q nihil pōt facere ſic teneo q ſit irregularꝫ q.ꝺ.cle.vnicā.a.c.q̄ peutit.xxx.q.vi.

¶ Utrū

UVA. BHSC. IyR_213

6 ¶Utrũ truncatio vel mutilatio digiti inducat irregularitatẽ.rñ.do.Car.i.cle. predicta ꝙ nõ.sꝫ cũ fit in principalibus mẽbris ſm Lau.all.c.j.d cle.pug.i due, qd loquitur de mẽbro.Pro quo not. ꝙ mẽbrũ proprie sumptũ ⁊ stricte est ſm bar.⁊ Jo.de imo.in.l.ij.circa fi.ff.de publi.iudi.pars corporis habẽs officium. separatũ ⁊ distictũ.sicut manus ad palpañ.⁊ pes ad ambulañ.facit ca.singula.lxxxix.d.iuncta glo.Facit tex.in.d.c. sicut vrgeri videor.⁊ in aut. p̃dicta sed nouo iure.Digitus autem nõ est ꝓprie mẽbrũ.sꝫ ps mẽbri.seu offm̃ mẽbri.vt i l.non sũt liberi.ff.de statu ho.⁊.d.l.idẽ ophilius.Et iõ optime tenendum non esse irregularem talẽ truncatorem vel mutilatorem.

7 ¶Qua pena punit pr̃ qui occidit filiũ vel filius q̃ occidit patrẽ.Rñ.pa.in.c.j. de his qui fi.pro.occi.ſm leges ponatur in sacco de corio cũ cane simia vipera ⁊ gallo.⁊ sic ꝓijciatur in flumine.Si nõ hr̃ portatur in insulã a feris deuorãdus.l.vnica.C.de his q̃ pa.vl fi. occi.⁊ l.j.ff.ad.l.põ.de paricidijs.

8 ¶Qua pena puniuntur alij homicide clericus dꝫ exponi ⁊ sine alia incorrigibilitate tradi curie seculari hoc intellige qñ volũtarie occidit.Si vero a casu tũc gl.in.c.fi.de illis q̃ fi.occi.dicit ꝙ si a casu nulla culpa p̃cedẽte sic nulla penitentia imponit nisi forte ad cautelam qꝛ bonaꝝ mentiũ est culpã agnoscere vbi culpa nõ est.c.cõsiliũ.§.ij.de obserua.ieiu.xxv.di.ad eius.⁊ de pe.⁊ re.ca. quesitũ si vero culpa precedente.dic vt s̃.homicidũ.ij.§.xv.

9 ¶Ad q̃d tenent.homicide.vide.j.Restitutio primo in ver.homicida.

Homo cõstituit ex aia ⁊ corpore altero istorũ deficiẽte nõ est homo.vt ptꝫ ex̃.c.cũ christus.de here.⁊ in ca.in quadam de cele.mis.et in c.sicut.de homicid.

☞ De cõtentis in hoc.§.⁊ an appellatione hominis in statuto veniat hõ nondũ natus Bal.ꝙ non in.l.cũ in veteres. C.de fideicõ.liber.Saly.⁊ Jacob.butri. aliter dicũt in.l.pe.C.de sic.⁊ Bal.i.l. qd dicitur.de liber.⁊ posthu.nec etiam homo mortuus.Bar.no.i.l.promissor. la.ij. de consti.pecu.

¶Utrũ liber hõ possit dari in pignus ⁊ in subsidiũ aliaꝝ rerũ deficiẽtium.rñ. ꝙ nõ.Facit.c.lator.de pigno.imo ꝑdit recipiẽs eũ in pignꝰ debitũ.⁊ tantũdem de suo dare tenet detẽto vel eius ꝑentibꝰ vt no.gl.in.c.ex rescripto.de iureiur. ⁊.C.de ac.⁊ obli.aut. oino. Ubi.dicitur ꝙ quadruplũ restituat.rõ qꝛ illa q̃ non sunt in nostro ꝯmercio obligari nõ pñt l.j.§.eã rẽ.ff.q̃ res pigno.Sꝫ liber homo nõ est dñs mẽbrorũ suorum.l.liber hõ.la prima.ff.ad.l.aquil.Et ideo pulchre dixit bal.in.l.ij.C.de patribꝰ.q̃ fi. distra.ꝙ illa.l.ij.habuit ortũ a legibus antiquis secundũ quas pr̃ poterat occidere filios.l.in suis in.fi.ff.de libe.et post.que hodie est correcta.Et ideo solũ permittitur vẽditio causa paupertatis seu egestatis victus qꝛ filius sic vẽditus potest se redimere preciũ offerẽdo ipse vel alius pro eo vel mãcicipiũ: vt in.d.l.ij 1

¶Utrũ liber hõ possit dari in obsidem. Rñ.qd de iure non põt.nisi papam et imperatorẽ.vt no.i.l.obsides.ff.d testa. ⁊.l.diuus.ff.de iure fisci.⁊ ꝑ eum qui nõ recognoscit superiorem.vt no. Bar.i.l. famem.ff.d pub.iudi.⁊ in.l.hostes.ff.de cap.⁊.in.l.j.§.de q̃.ff.d postul.Tñ de cõsuetudine vsurpatũ est ꝯriũ ſm glo.i.l. ij.C.de patribus q̃ fi.distra.Et sic facto seruatur vt etiam ciuitas q̃ recognoscit supiorẽ det obsides ⁊ alij similes ⁊ hꝫ talis cõsuetudo vim legis:de quibꝰ.ff. de legi.immo videtur licere de iure cõi dare obsides ꝑ pace seruãda secũdum gl.in.c.vt pridẽ.xxiij. q. viij.sed nõ pro pecunia vt in.di.c.ex rescripto.⁊.d.l.ex rescripto.⁊.d.l.j.quia liber hõ non potest obligari.pro pignore nõ potest haberi i eo ius pignoris.sed tantũ ius retentionis. 2

Honestas reqrit in omni negocio qꝛ ẽ vnũ p̃ceptũ iuris istit.d iusti.⁊ iur.§.iuris p̃ce

UVA. BHSC. IyR_213

pta sūt hec hōeste viuere ꝛc. In mr̄imo nijs. ff. de ri nup. l. sp in cōiūctionib⁹. nō solū ꝙ liceat cōsiderandū est. sed et qđ honestū sit hec ibi. In lege dist. iiij. erit aūt in voto ca. magne. de voto. In iura mēto. xxij. q. v. đ. forma. nec fisco rē quā vendit retractare permittit̄ ꝓpter honestatē. l. vlt. C. ne fiscus rem quam vē. em̄. li. x. Nec actio furti datur viro ꝯtra vxorē. nec patri contra filium vel econtrario ꝓpter honestatem. ff. đ furtis. l. si quis vxori. in pri. ꝛ. §. j. C. de fur. l. fi. nec arrogato. l. nec ea. §. pe. ff. de ado. ꝓpterea dicit tex. in. l. ex dāni infecti. in prin. ff. de dāno infe. honestus modus seruādus est ꝛ nō immoderata cuiusq; iuxuria sequēda est ꝓpterea dicitur in. l. fili⁹ qui. ff. de cōdi. insti. nā que facta ledunt pietatē extimamus verecūdiam nostrā ꝛ vt generaliter dixerim que contra bonos mores fiunt. nec nos facere posse credendum est: hec ibi.

☞ De no. hic. ꝛ que sunt honeste persone no. Bar. in. l. j. §. si quis ipsi ꝓpri. ꝛ ibi do. de ope. no. nū. ꝛ Spe. in ti. de primo ꝛ secūdo: decre. §. iam de primo effectu. ꝛ. §. si quid.

Honor ē maximū exteriorū bonorū vñ potentat⁹ ꝛ diuitie propter honores desiderabilia sunt. iiij. Ethi.

1 ¶ Cui debetur honor. Rñ. ꝙ solum. virtuti. ſm Philo. iiij. ethi.

2 ¶ An sit honor preferēd⁹ vtilitati. Rñ. ꝙ sic. ar. i. l. Juli. ff. si quis ob. cā te.

3 ¶ Utrum possit appeti honor sine peccato. Rñ. ꝙ non. Unde phi. iij. ethi. dicit ꝙ non sunt vere fortes qui propter honores faciūt fortia. Nec ob. ꝙ honor est premium virtutis. iiij. ethi. ꝛ propter ea sit appetibilis. quia illud est verum ꝙ est premium virtutis ex parte aliorū qui scilicet non habent magis quod retribuat propter ea dicit idem Philo. ibidem ꝙ honor est propter virtutem non virtus propter honorem. nec ob. quod idem philosophus dicit ꝙ honorum amator priusq̄ oportet vel vnde non oportet vituperabilis est. Ergo sine peccato aliquando potest appeti qꝛ concedo quando non propter seipsum appetitur. Sed ad gloriam et laudem dei vel salutem animarum alias semper peccatum est. 4

¶ Utrum sit mortale peccatum inordinatus appetitus honoris. Rñ. ꝙ sic secūdum ꝙ ambitio est mortale peccatū de quo vide ambitio. alias non.

¶ Utrū oblatus honor sit suscipiēdus Rñ. ꝙ non nisi secundum ꝙ dicicitur. j. q. j. non est in fi. Quisquis igitur sacerdotium non ad elationis pōpam sed ad vtilitatem adipisci desiderat prius vires suas cum eo ꝙ est substitutus honore mētiatur: vt si est impar abstineat et ad id cum metu etiam cui sufficere existimat accedat. hec Grego. 5

¶ Utrum querēti sit dandus. Rñ. ꝙ nō immo auferēdus. vt prima questio sexta capitulo sicut his. Fugienti vero est dandus. ibidem ꝛ octaua questione prima in scripturis. 6

¶ Utrum doctor qui in docendo principaliter querit suum honorem peccet mortaliter. Rñ. Henricus de gandauo primo quolibet. questiōe. xxxiiij. ꝙ qui vtitur aliquo principaliter ad quod nō ordinantur in quo deum cōtemnit peccat mortaliter. ꝛ sic concludit ꝙ doctor qui principaliter querit honorem suuꝫ in docendo. ꝛ. sic prefert honorem suuꝫ honori diuino peccat mortaliter. quia vt dicit Augustinus libro primo đ doctrina christiana. ad fidem spem ꝛ charitatem totam militat diuina scriptura que principaliter ordinatur ad honorem dei. In quo deus contemnitur si principaliter ad alterius honorem ordinetur. Sed sane intellige ꝛ limita verum quando legit aliquid quod est principaliter ordinatum ad honorem dei. vt cum predicat et huiusmodi. qꝛ secus credo quādo legit aliquid quod non est principaliter ad honorem dei. vt sunt leges et multe scientie que ad pacem hominum et vtilitatem principaliter ordinantur. quia tunc non cōtemnitur deus. Et sic non erit mortale 7

UVA. BHSC. IyR_213

peccatū. Et de hoc vide. Uana gloria.

Hora canonica put hic accipio ē officiū diuinū certa hora diei naturalis deo psoluēdū ab ecclīasticis psōis.

1 ¶ Quot sunt hore canonice. Rñ. ꝟz. gl. in cle. j. de cel. mis. ꝙ. sunt. vij. s. matutinum prima. tertia: sexta nona. vespere et completorium.

2 ¶ A quibus debent dici. Rñ. ꝙ ab oībus ecclīasticis psonis. facit. c. fi. xcij. di.

3 ¶ Utrū oēs ecclesiastici tenent̄ de p̄cepto ad oēs horas canonicas dicēdas. Rñ. ꝟm gl. in. d. c. ij. ꝙ sic. ⁊ eā videt̄ seq̄ Inn. in. c. j. de cel. mis. sed doc. cōiter in d. c. j. dicūt ꝙ nō omnes tenentur Sed solū triplex. gen⁹ ecclesiasticorū. ¶ Primū gen⁹ est illoꝝ qui sunt beneficiati. hoc patet per. d. c. fin. vbi dicit ecclesie deputati. s. per beneficium. ⁊ sic soluit̄ opinio gl. predicti. c. fi. Facit. c. cū scde de prebē. ¶ Scdm gen⁹ sunt existentes in sacris: lz nō sint beneficiati. ꝓbat̄ p. d. c. primū. ⁊. in. c. dolētes. eo. ti. ⁊. qđ ibi Inn. Et q̄uis pa. i. d. c. j. dicat esse cui⁹ q̄ etiam existentes in minorib⁹ q̄uis nō sint beneficiati teneantur ex quo in partē dñi sunt assumpti tamē ego non credo nisi de bono ꝯsilio. ¶ Tertiū genus est illorum q̄ per ꝓfessionē vel votum ad id faciendū se obligauerūt. c. licet. de voto.

4 ¶ Utrū cleric⁹ beneficiat⁹ existens in minoribus cū est absens ex cā legitima et deseruit ecclesie ꝑ vicariū teneat̄ ad horas canonicas. Rñ. ꝟm pa. i. d. c. j. ꝙ sic. ⁊. hoc est de mēte Inno. in. d. c. j. Jo. an. ⁊ est tutius lz. abbas ⁊ quidam alij dicāt ꝙ nō tenet̄ quos credo dicere verum. si nullā vtilitatē in absentia reciperet ab ecclesia nō est vera opinio. cū nō solū beneficium detur vt seruiat ecclesie. sed etiā vt oret ꝓ his qui beneficium constituerunt. cōcor cum hoc car. in. d. clemen. prima.

5 ¶ Utrū clericus. excōicat⁹ teneatur ad horas. Rñ. ꝙ si ē minori excōicatiōe innodat⁹ pōt ⁊ debet dicere etiā cū alijs scdm ꝙ. J. dicam. Si vero est excōicat⁹. maiori excōicatiōe. sic sol⁹ tenetur dicere sine Dominus vobiscum. ⁊ etiam degradatus si est in sacris vel si non est in sacris si tamen tenet beneficiū. Facit ꝙ legitur et no. in. c. legi. xvj. q. j. in prima gl. ⁊ concor. cōiter doct. in hoc.

6 ¶ Utrū papa possit dispēsare vt prefati non teneantur ad horas canonicas. Rñ. ꝟm Pa. in. d. c. j. ꝙ nō q̄n septies in die teneant̄ laudare deū. In mod oaūt dicendi dispensare potest.

7 ¶ Utrū dimittēs officiū ex infirmitate excuset̄. Rñ. ꝟm Inno. in. d. c. j. ꝙ sic si ē talis infirmitas in q̄ directe vel occasionalr sibi obesset vel obesse timeret̄ si celebrationi intenderet. Dicit tamē Pa. in. d. c. j. ꝙ. si nocumētū esset leue vt i febre quartana vel longa vel modica nō execusaretur. si non diceret.

8 ¶ Quid si ex obliuione aliquā horā dimisit. Rñ. nō credo sit mortale peccatū dz tñ supplere de omisis ⁊ doleat de negligētia sua. Inn. aūt i. d. c. j. videt̄ sentire ꝙ cōfessor posset ei imponere aliaz penitentiam etiam si voluntarie dimisit licet cōsulat vt imponat ꝙ suppleat que omisit nisi quando videret nō proficere. sed hoc tenere de bono cōsilio. ⁊ quod cōfessor possit ei imponere aliud quod sit ad laudem dei. puta. vij. psalmos ⁊ huiusmodi tenet Tho. in quoli. et petrus de pal. in. iiij. dist. xv. etiam si dimisit voluntarie.

9 ¶ Utrū non habens librū vel carens visu. ⁊ hmōi excuset̄ si non dicat horas. Rñ. ꝙ sic. ar. cle. fi. de vita ⁊ hone. cle. dū tamen suppleat per psalmos vl̄ pater noster et huiusmodi

10 ¶ Utrū prelati obligati ad horas peccent mortaliter ipsas omittendo ex negligētia. Rñ. hēri. de ganda. in quolib. tenet ꝙ peccat mortalr omittendo nisi rōne infirmitatis vel alterius cause legitime impediat̄ Ricar. vero anglic⁹ i q̄lib. dicit ꝙ si dimittat ex negligētia: nō auderez dicere ꝙ mortalr peccaret i vero ex fastidio diuini cultus vel consemptu. sic mortalr peccat. Credo etiā t ꝙ consuetudo in hmōi dimissione sit

UVA. BHSC. IyR_213

mortale peccatū. hec Ricar. q̄ opinio ē humanior ⁊ subdit ſm Juriſtas binus actus conſuetudinem inducit.

11 ¶ Utrū clericꝰ beneficiatꝰ nō dicēs officiū teneat reſtituere fructꝰ quos interim recipit ab eccl̄ia. Rñ. Jo. cal. in. d. c. j. dicit q̄ ſic: qz ꝓpter officiū dat̄ beneficiū. vt. in. c. dilectus. de cle. pluga. Et ī cū aliq̄d dat̄ pp cāz: cā nō ſeruata repetit. ff. ⁊. C. de cōdi. cā da. cā. nō ſe. p totū. dñs Card. ⁊ Jnū ⁊ Pa. dicit q̄ prima eſt nimis rigida. ſz ego credo q̄ ſit rigida tamē ē ſya: ⁊ ī ſequēda. Et rñſio Pa. ad motiua calde. nō ē valida: qz ly dentur reddit ꝰ vt dicit. c. diaconi ſunt. xcij. di. ⁊. c. ij. de pbē. nō q̄dē tñ ſimpliciter. ly vt vinat ſecūdū cultū dei. et facit ꝓ hoc. c. clericꝰ vicrū. xcj. di. arguēdo a maiori ⁊ hoc ty etiā Laudun ꝰ in clericis q̄ nō impleāt officia ſua. ſz voluptatibus vacant q̄ tenent fructꝰ reſtituere.

12 ¶ Quid debeat dici ꝓ hora. Rñ. card. i cle. j. de cele. miſ. laudun ꝰ dicit q̄ ſi eſt ꝓſtitutio vl̄ conſuetudo illa ſeruet. xxj. di. nouit qz nec hoc vel illō dicere eſt ī preceptō: cū diuerſi diuerſa dicāt. de cōſe. di. v. in die reſurrectiōis. Uerū eſt q̄ō clerici ſeculares debēt dicere ſcōm ordinē romane eccl̄ie. d. c. ſ. die vel ſm eccl̄iā metropolitanā. xxj. di. c. ſi. nec reprobat vſus alicui ꝰ eccl̄ie ātiqu ꝰ ſm laudunñ vbi. ſ. Ubi clerici ſunt cōtēti tribus pſalmis ly eccl̄ia romana vel metropolitana hoc nō ſeruet. Sec ꝰ eſſet ſi puta pſona hoc ſibi faceret. Aduerte etiā qz dicit directoꝝ li. j. ti. viij. q̄ clerici ordinati ad titulum ſui patrimonij poſſunt dicere quod cūq̄ officiū voluntꝰ: qz nō obligant ad iſtam vel ad illā eccl̄iā. Jn regularib ꝰ ꝙo dicit ferunda eoꝝ regulam vel ſtatutum i hoc. x j. di. c. ſi. Et hoc ꝛex niſi ſint primilegiati vt clerici ⁊ religioſi q̄ ſunt commēſales domeſtici alicui ꝰ cardinalis ſeu epiſcopi gratiam ⁊ communionem ſedis apoſtolice habētis qui licite ſe eis conformare debent vt in cle. ſi. de cele. miſ.

13 ¶ Quid de eo qui ex diſpēſatiōe eſt beneficiatꝰ in duabus eccleſijs. Rñ. q̄ dz dicere officiū ſm illā in quā tenet̄ facere reſidētiā: q̄ ſi ad nullā ꝰ reſidētiā tenet̄. tūc credo q̄ pōt ſe ꝓfirmare illi eccleſie i qua ſe reperit officia celebrare. Si vero dicit per ſe tūc ſm Tho. i quolibet. vī q̄ debeat dicere. ſz ordinē illi ꝰ eccleſie in qua hz maiorē dignitatem: q̄uis forte in alia habeat pinguius beneficiū. qō credo de bene eſſe. nō de neceſſitate forte verum cum poſſit dicere quod vult vt ſatis pz per not. in. c. j. de cele. miſ. per Jnno. ⁊ alios docto.

¶ Utrū peccet mortaliter qui ad libitū ſuū mutat officiū cōſuetū. Rñ. credo q̄ ſic in clerico pbēdato ⁊ religioſo. Sec ꝰ in alio ordinato ad ſuū patrimoniū. 14

¶ Utrū monachꝰ ꝓpoſitus eccleſie ſe cularī teneat dicere officiū monachale. Rñ. q̄ ſi ꝓpetuo ē aſſumptꝰ. ⁊ ſic trāſlatus ſic. cum nihil habeat cōmune cum monaſterio: xvj. q. j. ne. p cuilibet nō dicet monachale. ſz illi ꝰ eccleſie ad quā trāſlat ꝰ eſt. ⁊ placet Jo. xvj. q. j. c. iij. et Sof. i. ſumma de ſtatu mo. ⁊ ꝙo. i ſum. eo. ti. Sec ꝰ eſſet ſi nō eſſet translat ꝰ niſi ad tempus. qz dz dicere monachale. ⁊ hoc videtur ſentire gl. i cle. fi. de cele. miſ. ⁊ facit tex. ibidem in argumētum. 15

¶ Quid ſi dicēdo officiū in choro cum alijs ex aliq̄ neceſſitate intermiſit pſalmum vel lectionē. Rñ. ſm Jnno. in. c. dolentes. de cele. miſ. q̄ non tenetur illud reaſſumere ly ſi cauti ꝰ reaſſumat. dummodo nō ſubtrahat vocē ſuā ab officio chori. immo plus dico q̄ etiā ſi aliquid omiſit ex negligētia ſua. q̄ nō debet ſupplere ſubtrahēdo vocem ab officio chori. ſed poſtea ſuppleat ſi aliq̄d notabile omiſit. Si ꝙo eſſet vſus vel quid minimum ſuppleat per aliquē pſalmum vel pater noſter. Idem dic ſm ypēri. de gā. in quolibet. q̄ ſi quis nō ex malitia. ſed cū cauſa legitima nō interſit in principio officij vel ſint q̄ nō opz a capite re incipere vſq̄ finem pficere ꝓpter pfectionē charitatis qua vnū corpꝰ reputāt. et q̄ vn ꝰ dixit extimat alter diciſſe. Et hoc ꝛex niſi chorꝰ multū i ꝓncipio. peciſſet vel multum de fine retraheret: hec ille. 16

UVA. BHSC. IyR_213

17 ¶Utrũ teneat̃ q̃s dicere id qd̃ ꝑm consuetudinẽ chori aliq̃s sol⁹ dicit vel associat⁹ quãdo dicit officiũ in choro. Rñ. ꝙ nõ ꝑm Pe.de palu.in.iiij.di.xv. qꝛ id qd̃ dicit vnus reputat̃ dici ab oib⁹ quãdo ex aliqua rationabili causa ita est cõsuetũ vt solus tale quid dicat.

18 ¶Utrũ dicẽs officiũ si p̃termittat vnaꝫ horã ex obliuione vel q̃d simile.puta lectionẽ vel psalmũ teneat̃ iterũ reiterare totum.Rñ.vt colligo ex doctrina. Inn. vbi.s̃.sequit̃ Laud.ꝙ nõ: sꝫ sufficit supplere qd̃ omissum est vñ q̃ dimisit hymnum vel psalmũ primi nocturni cũ aduertit.ꝛ est i.iij.nocturno.nõ opꝫ vt reincipiat disturbando officiũ: vel q̃ dixit tertiã ꝛ aduertit nõ dixisse.primam non opꝫ dicat iterũ tertiã. sed post officium suppleat omissam ꝛ doleat de negligẽtia.dicit pe.de pal. vbi.s̃. ꝙ q̃ notabilit̃ male dixit officiũ.si vult euadere mortale dꝫ redicere totũ. Sed si modicũ dimisit.puta psalmum vel versum vel dictionem tenetur illud repetere post officiũ vel aliquid loco eius dicere. si vult euadere peccatum veniale.

19 ¶Utrũ debeat dicere pr̃ nr̃ post horas Rñ. ꝙ sic post vesperas ꝛ matutinũ de ꝯse.di.v.c. id semp.ꝛ de ꝯsuetudine d̃r i fine oim horaꝝ: qꝛ matutinum accipit̃ ꝑ oi officio vsq̃ ad nonã.ꝛ ꝑ vespere oẽ aliud qd̃ restat.vt patet i.d.c.id semper. ꝛ.c.conuenit ibidem.

20 ¶Qua hora sunt dicẽde hore canonice Rñ.debẽt dici tpe suo.s. matutinum in nocte prima i ortu solis ꝛ sic de ceteris: nisi ex necessitate.vt hic.j.dicam.

21 ¶Sed nunq̃d in sero poterit q̃s dicere matutinũ sine pctõ. Rñ.vt ex predictis patet ꝙ sic:si ex rõnabili causa facit: qꝛ ꝑm Tho.in quol.Meli⁹ est si deo debitas laudes p̃ueniendo reddam⁹ ꝛ alia honesta officia postea faciamus q̃ꝫ si ꝑ vnũ aliud impediat̃.Secus esset si faceret nõ ex rõnabili causa:qꝛ sic esset peccatum.ar.c.clericus. el.j.xcj. dist.

22 ¶Utrum sit mortale peccatũ nõ dicere horis debitis sine causa rõnabili.Rñ.ꝙ non nisi quis faceret in contemptuꝫ dei vel ecclesie:cum nulluꝫ ius precipiat ꝙ dicatur horis debitis nisi cle.j. de cele. mis.que videtur preceptiua ꝓpter verbum sancimus.s.ꝙ.officium horis debitis in cathedralibus regularibus ꝛ collegiatis ecclesijs deuote psallatur. ꝛ iõ credo ꝙ peccarent mortaliter prelati:si in prefatis ecclesijs horis debitis non facerẽt dicere.ꝛ etiã illi qui vel sunt beneficiati in prefatis ecclesijs vel subditi p̃latoꝝ regulariũ.cũ imponit̃ eis a p̃latis.si non dicerẽt. Nec accipias horã debitã ita ad punctũ sed grosso modo ꝛ largo:sicut dicere matutinũ i aurora vel quasi cẽseatur in media nocte ꝛ huiusmodi. al's autẽ a ꝑticularib⁹ ꝑsonis vel in alijs ecclesijs a predictis nõ dicere horis debitis erit peccatũ veniale sine rationabili causa.Ex causa vel rationabili etiã in predictis ecclesijs liceret: vtputa:qꝛ processio est fienda vel predicatio ꝛ hmõi.Et propterea preueniunt tempus debitum.

¶Utrũ matutinum sit dicendũ anteq̃ missa dicatur.vide.j.Missa.§.xiij. 23

¶Utrũ idẽ sit de prima.vide ibidẽ. 24

¶Ubi debent dici hore canonice. Rñ. ꝙ in ecclesia vt no.gl.xcij.di.in.c.fi. sed hoc intelligo quo ad clericos qui in ipsa sunt beneficiati propter verbum positum in.d.c.si ecclesie deputatus. ergo videtur clericus beneficiatus ꝙ peccet mortaliter sine rationabili causa ibi nõ dicens officium quia dicit ibi tex. in.d. c.fi.ꝙ qui nõ conuenerit deponat̃ a clero.Et quo ad ecclesias collegiatas vel regulares.clarum est ꝙ est de precepto. vt ibi dicatur.vt pꝫ in cle.j.de cele. mis. not.Inn.in.c.j.de cele. mis. quo ad al's non credo. 25

¶Sed nunquid peccet totiẽs mortal'r quotiẽs nõ cõuenit. cleric⁹ beneficiat⁹ vel religiosus ad choꝝ sine rationabili cã.Rñ.ꝙ nõ credo qꝛ materia nõ vr̃ ita põderosa: sꝫ qñ duceret in cõsuetudinẽ vel qñ offm̃ ecclesie pateretur iacturam in celebratione tũc nõ excusarem a mortali.Et sic limito ꝛ intelligo.d.c.fi.Ex aliqua tamẽ rõnabili cã lꝫ p̃latis ꝛ alijs se 26

UVA. BHSC. IyR_213

absentare. dūmodo officiū dicāt eundo vl' stādo in domo sua. Nec ob. c. episcopus. de cōse. di. iij. Qd videt innuere sufficere epo si die dñico ad ecclesiā cōueniat. qz illud. c. nō dat licentiā absentie. sed nō vult vt pro alia causa q̄ infirmitatis ⁊ similis absit dieb⁹ festiuis. Et q̄ alijs dieb⁹ debeat interesse facit. c. p̄uenit ad nos. vij. q. j. ⁊. c. episcopus ville. xlj. di. cessante intellige impedimēto.

27 ¶ Quo ad attētionē seu deuotionēque ritur vtrum peccent mortaliter non dicentes officium deuote ⁊ studiose. Rñ. glos. in clem̄. j. in verbo fructus. de cele mis. tenet q̄ sufficit dicere ore. licet non corde. Sed cum ea cōcurrunt multi canoniste in. c. dolentes. de cele. mis. Alij autem tenēt q̄ est de precepto vt dicat deuote ⁊ studiose per. d. c. dolētes. vt sic deuotio denotet attentionem. ⁊ studiositas modū dicendi. Sed tu dic s̄m Pe. de palu. in. iiij. di. xv. q̄ attentio ad officiū sicut ad quodlibet bonum op⁹ potest requiri duplex.

28 ¶ Primū vt officiū ab intentione p̄cedat. ⁊ isto modo attētio requirit ad officiū nō solū p̄pter meritū. sz etiā ad euitandum pctm̄: qz nullū opus est meritorium nisi ex intētione p̄cedat aliter nō esset humanū. cū homo sit hō p̄ rationē ⁊ voluntatē. Similiter ad euitādū transgressiōes p̄cepti. qz preceptū dat hominibus. Et ideo opz q̄ nō p̄cedat ex sola imaginatiōe que cōmunis est nobis et brutis sed ex deliberatione que requirit intentionem. ¶ Scdo modo vt totū officium attentio concomitetur actualiter. ⁊ hoc non requirit nec in officio: nec in alijs bonis orationibus vel operib⁹ quia est impossibilis humane fragilitati requiritur tñ q̄ orans scienter non distrahat mentē ab officio. quia hoc nō posset esse sine mortali pctō vel veniali: nam euagatio que est p̄ter intentionez ⁊ p̄pter p̄cedētem occupationē licitam nō est peccatum. Sed si p̄pter illicitaz: sed euagatio q̄ est aduertētis ⁊ solū s̄m actū interiorē. licet sit temeraria ⁊ grauis forte. nō tamen est mortale nisi propter contemptū quia ecclesia nō habet iudicare de interioribus actibus mere: propter quod minister ecclesie licet dicendo officium aliud cogitet non videtur trāsgressio precepti ex natura facti. si autem euagatio mētis sit ex hoc q̄ aliquis scienter se occupat in actu exteriori qui non secum patitur attentionem. sic videtur esse mortale peccatū ⁊ directe contra preceptum. c. dolentes. de cele. mis. vbi precipit vt studiose pariter ⁊ deuote dicatur. hoc non obseruant qui occupantes se in actu exteriori scienter sibi attentionem subtrahūt. Idē Tho. in. iiij. dis. xv. dicit q̄ quādo aliquis mētem ex proposito distrahit ad alia i orādo sine culpa nō est ⁊ p̄cipue si in alijs spōte se occupat que mentē distrahūt: sicut sūt exteriora opera ⁊ si mēs ad cōtrariū euagetur erit culpa mortalis. Si autem sine hoc q̄ percipiamus mens ad alia euagetur vel culpa caret vel minima erit nisi p̄cedens cogitatio ex qua ꝯtingit euagatio talis esse dicatur i culpa. hec ille. Et hoc teneas limitando tamē dictum Thome verum quo ad orationē que est de p̄cepto sicut est officiū ⁊ huiusmodi. non autem quo ad orationem que ex deuotione est ⁊ volūtate solū. Aduerte tamē s̄z Tho. ij. ij. q. lxxxij. ar. j. q̄ deuotio nihil aliud esse videtur: q̄ voluntas quedam prompte se tradēdi ad ea que pertinent ad dei famulatum. similiter attēde s̄m Tho. in. iiij. di. xv. q̄ requiritur q̄ attētio remaneat in oratione nō per essentiā actus. nec sufficit q̄ sit in habitu solum. sed q̄ sit scdm virtutem que est mediū quid inter predicta duo. Et tunc videtur manere scdz virtutem quādo accedit ad orationem cum intentione aliquid impetrādi vel deo debitum obsequium reddēdi etiā si in prosecutione mēs ad alia rapiat. nisi tāta sit euagatio q̄ omnino depereat vis prime intētionis. Et ideo oportet q̄ sepi⁹ homo cor reuocet ad seipsū Et ex his patet quid tenēdum de cōfabulantibus ⁊ alias dissolutiōes facientibus in officio aut ipsum dicentibus

UVA. BHSC. IyR_213

faciẽdo aliquod exercitiũ manuale qđ bene no. Et ꝟm p̄dicta intellige ⁊ limita.d.c.dolentes.⁊ doc.ibidem.

¶ Utrũ cleric⁹ cãtans in ecclesia offm̄ diuinũ vt placeat populo peccet. Rñ. pa.in.c.vt q̄squis.de vita ⁊ ho.cle.ꝙ sic grauiter. Unde dicit. Isido.deũ morib⁹ stimulat qui populũ vocibus mulcet. facit qđ dicitur et no.xcij.di.c.j.⁊.ij.de quo tñ vtrũ sit mortale vel veniale vel nullũ. Dic.vt.j.placere.

Horror future vite est filia luxurie inquãtum reputat bonũ eternũ vt bonũ arduũ.qꝛ ꝑꝑ delectationes venereas non appetit. immo fastidit bona eterna ac si non essent ardua et summa.

Hospitale qđ alio vocabulo đꝛ sinodochium. aliud đꝛ religiosum. Aliud nõ religiosũ. hospitale religiosũ đꝛ qñ autoritate ep̄i edificatũ est.c.ad hec.de religi do. ⁊ tũc ꝑtinet ad ipsũ episcopũ non vt disponat de redditibus ad libitũ. Sꝫ vt ordinet vt dispensent̄ ad vsum destinatuꝫ. ar.cleri.qꝛ contingit de reli.domi. Hospitatle qđ nõ est religiosum ẽ illud qđ sine autoritate ep̄i constructum .est.nec ep̄s põt se de eo intromittere. sꝫ patronus qui edificauit ad libitũ disponet vt in.c.iter dilectos.⁊ ibi per Inno.de dona. Et quamuis ep̄s exercuerit ibi vnũ ius ep̄ale nõ põt tñ per hoc alia exercere ꝟm Fede.consi.xxv.qꝛ de possessione vnius articuli nõ est inferẽdũ ad alios arti.vt in.c.cum contingat.ed deci. Nec ob.c.primum de reli.do.qꝛ loc⁹ de quo loquitur necessario debebat esse subiectus alicui episcopo: ⁊ ideo presumitur ꝑ eo qui exercuit vnum ius in eo. Simile ifert Jo.an. ĩ regl'a qđ alicui.li.vj. ĩ mercurialibus.ꝙ patronus qui exercuit ius p̄ñtandi alio nõ apparẽte p̄sumitur patron⁹ ex quo ius patronatus ad aliquẽ đꝫ pertinere ⁊ alius nõ appareat.nisi iste qui exercuit actus patroni: nõ sic ĩ casu nostro qꝛ hospitale necessario nõ est religiosũ vt pꝫ Limita tñ hoc verũ.ꝙ ep̄s non põt se intromittere qñ non est religiosum ꝟm pa.i.c.j.⁊.c.de sinodochijs de relig.verꝝ nisi patronus qui ipsum edificauit esset mortuus qꝛ tũc ad curã episcopi pertineret vt volũtas defuncti pia mãdaretur executioni vt videtur tex.in aut.de ecclesia.titu.§. si quis edificatione.⁊.§. seq. Unde licet talis locus nõ teneatur ep̄o respõdere in ep̄alib⁹ tñ ep̄s curã habere potest ex quo pius locus est. Quod verũ est nisi testator q̄ ipsum edificauit aliter exp̄sse disposuisset qꝛ illud seruandũ: vt in d.§.si q̄s. Ex quo patet ꝙ q̄libet p̄t hospitale edificare etiã cum oratorio ꝟm ho.⁊ pa.in.d.c.ad hoc.sine alia autoritate. Sꝫ in oratorio nõ potest celebrari sine licentia episcopi de cons.di.j.c. vnicuiq̄.⁊.d.c. inter dilectos.

☞ De hospitali quod alio nomine dicitur synodochiũ melius dixisset zenodochium vt in.l.orphanotrophos.C.de episco.et cleri.et ꝙ tneatur acceptare pauperes no.bal.in.l. sancimus.§.sꝫ et si quis.C.de lati.liber.tol.⁊ ꝙ ad illđ cõfugiens est tutus sicut cõfugiẽs ad ecclesiam vt in eo.capi.non possit.no.bal. in.l.si quis.§.in omnibus. colũ.xv.de episc.⁊ cle.⁊ gaudẽt bona hospitalis eo iure quo bona ecclesie. Bar.no.in.l.omnia.per istum tex.eo.ti ⁊ Alexã.in.l.semper.§. fi. de iure immu.qđ est verñ si sit cõstrutũ cũ autoritate ep̄i.vt not. Bal. in autẽ. quas actio.C.de sac.sã. ecclsi.

¶ Quis põt prefici ꝑ rectore hospitalis. Rñ.pa i.d.c.de sinodochijs ꝙ religiosi non possunt deputari nisi talia hospitalia habeant curã animarũ vel nisi hospitale esset subiectum monasterio ⁊ monach⁹ deputaretur per abbatẽ tanq̄ obedientiarius ꝟm Fede.cõsilio clv. Clerici seculares possunt esse rectores. sed nõ possunt habere in titulum beneficij.vt in cle. quia cõtingit.de reli.do. ⁊ cleri.per litteras. de prebẽ. Laici oẽs possunt cõstitui rectores.dũmõ sint viri idonei prouidi et boni testimonij. qui sciant velint ⁊ possint ⁊ loca ipsa ⁊ iura eorum vtiliter regere vt in clemen.predicta quia cõtingit.

UVA. BHSC. IyR_213

2 ¶Quid debēt facere ꝓdicti rectores. Rñ. ꝙ debēt admodū curatorū ⁊ tutorū iuramentū ꝓstare ac inuētarium facere de bonis ipsorū locorū ⁊ ānuati reddere rationē ordinarijs sub quib⁹ sunt vel ab eis deputatis alioq̄n collatio ꝓuisio. ⁊ ordinatio taliū est nulla ipso iure vt in.d.cle.qz contingit. Uerū ꝙ non extendit hoc ad hospitalia militarū ordinū aut aliorū religiosorū: Precipit tamen oibus rectorib⁹ sub oītētatiōe diuini iudicij ⁊ per obediētiā vt reddit⁹ in vsus pauperū ꝙuertāt ⁊ nō in alios. Rectores tñ militarū ⁊ religiosorū hospitaliū sufficit puideant ꝑm eoꝝ ordinum instituta ⁊ antiquas obseruātias paupib⁹. Qō est limitādū qñ qō sup est exponunt ꝙ fide vel pie aliꝫ nō excusantur si male expendunt in nō pios vsus quia negari non potest quin tales redditus sint instituti ꝓpter pios vsus.

3 ¶Quid de administratione sacramentoꝝ ⁊ celebratiōe in ipsis hospitalibus paupib⁹, ibidē. Rñ. ꝙ dz seruari ātiqua cōsuetudo q̄ ad exercēda ⁊ ministrāda spiritualia supradicta vt in.d.cle. quia contingit.

¶Precipit oib⁹ ad quos de iure vel cōsuetudine vel statuto vel priuilegio ꝑtinet cura hospitalium ꝙ bona deperdita alienata indebite. in statū debitū reducant ⁊ reformēt vt rectores iuxta facultates prouentuū insistāt substētationi receptionī miserabiliū personarū. i quo si negligentes fuerūt ordinarij inūgit vt ipsi si nō sunt exempta autoritate ꝓpria si vero exempta sūt autoritate apostolica compellant ad predicta facienda per censuram ecclesiasticam compescendo tam eosdem q̄ quoscunq̄ contradictores cuꝫ dantibus auxiliū consilium vel fauorem non obstantib⁹ quibuscūq̄ priuilegijs quo ad hoc.di.cle. quia contingit.

Hospitalis quō debet esse clericus vide. ſ clericus. iij.

Hostiarius dī idem qō ianitor. Nā i vete ri testamēto primi paralippo. v. hostiarij electi sunt ad custodiā templi vt nō ingrederetur in illud immundus spiritus i. omne. vnde hostiarij dicti sunt eo ꝙ presint hostijs templi. ꝙsi enim tenētes claues omnia intus extracq̄ custodiunt atq̄ inter bonos ⁊ malos habentes iudicium fideles recipiunt. ⁊ infideles abijciunt. xxj. dist. cleros in fi. ⁊ xxv. di. perlectis.

Hosti seruāda est fides ꝑm i ff xxij. q̄stione. j. noli. ⁊. xxij. q. iiij. Innocens. Quod limita. vt. j. iuramentuz. v. ℈. xvij.

¶De hic dictis posui. ℈. in versicu. fides. ⁊ ꝙ capitaneo belli hostem dicipere non licet priuato vero sic. not. Barto. in. l. j. ℈. non fuit. per illum text. ff. de dolo. ⁊ potest hostis furari ⁊ predari hostibus. l. iij. ⁊ ibi Bal. C. de commer. ⁊ mercā. non tamē facit suas res alienas hostibus predatas ⁊ si vendat oportet domino restituat. l. latrones. ff. de capt. et in. l. hostes. per bal. C. eo. titu. ⁊ ad quid teneantur hostibus reddere no. Bald. in. l. j. C. de latī. libe. tol. et Alex. in. d. l. hostes.

Humilitas ꝫa reḡit tria. Primū saluꝫ sibi nihilationem. hoc est ꝙ reputet se omnibus viliorem. Et licet cognoscat se habere aliqua dona dei que alij non habent tanto magis debet in se vilescere cogitans ꝙsi deꝰ talia alijs dedisset gratiozes deo essent q̄ ipse. Et sic cū veritate potest se extimare viliorē oibus ⁊ magis ingratū. ⁊ hoc est quod voluit dicit Beda in omel. sabbati tertie dñice q̄ dragesime. Cū alīū inquit peccantē cōspicimus mox animū deorsum inclinemus, ⁊ q̄ abiecti ex nostra fragilitate sumus si nos diuina pietas non sustētet humiliter inspiciamus. Hec ille. ex Joan. xiij. cum feceritis hec omnia dicite: quia serui inutiles estis. q. d. ex consideratione humili obligationis quam habemus: quia cum augentur dona rationes etiā crescunt donorū. ¶Secundū promptā aliozꝫ obtēperationē. vñ

UVA. BHSC. IyR_213

de renun c.nisi cũ pridẽ. tunc veram humilitatẽ ostẽdis cũ per eã locum sublimem effugies.⁊ tamẽ per obedientiam non dimittes nã vera humilitas facit vt quisq; magis alijs de se credat q̃ sibij psi:quia dicit Gre.si se meliorẽ alijs nõ crederet nequaq̃ aliorũ cõsilia sue deliberationi postponeret. Et hoc veruz in omni dubio ꝙ potiꝰ dz alijs credere q̃ sue opinioni secus in alijs. ¶ Tertium ꝙ requirit humilitas est vt dona dei q̃ in se habet abscondat ⁊ se solum vilem ab extra demonstret nisi inquantũ honor dei ⁊ bonũ proximi aliud requirit. nam nõ esset humilitas quando ꝓ salute proximi ⁊ ad edificationẽ animarum posset ostendere ⁊ predicare dona dei que habet si ea occultaret:qꝛ dicitur Matth.v.luceat lux vestra ⁊c. Non tamen debet magis vilescere in apparentia q̃ importet conditio sua ⁊ qualitas respectu eorum cum quibus viuit quia sic potius esset superstitio q̃ humilitas xlj.d.c.quisquis rebꝰ.in prin.

Iactãtia ꝓpe iportat ꝙ hõ ꝟbis se extollat ꝟz Th.ij.ij.q.cxxij ar.j.Et pz.ex.c.imitare.vj.q.j.et ꝓcedit ꝟ.gre.ill.xxiij.moral'.Aliqñ ex supbia sicut a cã iteriꝰ motiua qꝛ ex hoc ꝙ q̃s arrogãtiã interius supra se eleuatur.plerũq; exterius maiora quedã de se iactat ⁊ propterea ponitur a Gre.ibidẽ. Tertia species superbie.licet non sit idẽ quod superbia. sed est tanq̃ a causa impellẽte.Aliquãdo vero procedit ab inani gloria sicut a causa finali inquantum scilicet iactator intendit ꝙ per suam iactantiã gloriam consequetur.Et ideo ponitur etiã a Greg.filia inanis glorie ratione finis vt not.alexand . de ales.xxij. titulo. eodem.

1 ¶ Utꝝ iactantia sit pctm̃ mortale.Rñ. vt colligo ex alex.⁊tho.vbi.s̃.ꝙsic q̃dru pliciter. ¶ Primi duo modi sunt inq̃tũ consideratur ex se. ¶ Secundi duo inq̃tum cõsiderat̃ ex cã vel sine. ¶ Primo ẽ mortale pctm̃ qñ iactator profert quod est cõtra gloriã dei.sicut ille de quo ezechi.xxviij.Eleuatũ est cor tuuz ⁊ dixisti deꝰ ego sum.tales sunt q̃ iactãt se suis meritis habere aliqua dona dei:vl' a se habere:vl' illi q̃ de pctis mortalibꝰ q̃ fecerũt.vl' nõ iactãt se vt strenui videant̃: vl' ẽt laudãt alios ⁊ iactãt de pctis mortalibꝰ q̃ fecerũt.vt no.gl.i.c.Sũt plurimi.vj.q.j.Secꝰ eẽt de veniali qꝛ nõ ẽ cõtra deũ. ¶ Scdo ẽ pctm̃ mortale qñ iactãtia est ꝯ charitatẽ ꝓximi sicut cuz q̃s iactãdo se ꝓrũpit in ꝯtumeliã ꝓximi sicut phariseꝰ Lu.xviij.nõ suz sicut ceteri velut.⁊ hic publicanꝰ:al's aũt iactare se de eo qd̃ non ẽ ꝯ gloriã dei vel charitatẽ ꝓximi ex se ẽ veniale. ¶ Tertio est mortale pctm̃ qñ ꝓcedit ex tali supbia vel vana gloria q̃ sit mortale pctm̃.Si ꝟo nõ erit mortale pctm̃ talis supbia vl' vana gl'ia.sic nec iactãtia ex eis ꝓcedẽs. Quõ aũt supbia vl' vana gloria sit mortale vide supbia ⁊.vana gloria. ¶ Quarto est mortale qñ ꝓcedit per appetituz lucri in dãnũ ꝓximi notabile.sicut cum quis se iactat magnũ medicũ.aduocatũ peritũ.multas sanctitates facere sicut certani ⁊ hmõi q̃ false i nocumẽtuz ꝓximi se iactãt secus si nõ esset in nocumẽtũ ꝓximi qꝛ eẽt veniale pctm̃.itellige ẽt si sit nocumẽtũ alicuiꝰ portãtie.qꝛ id ꝙ minimum est rõ appꝫhẽditq̃ si nihil.ij. ph.nisi itenderet etiã nocere in multo. si posset.

¶ Utꝝ iactãtia possit esse i factis sicut i dictꝫ.Rñ.ꝙ ꝓprie nõ sz eq̃ualẽter sic sicut cũ q̃s i vestibꝰ i eq̃s i domibꝰ i cõuiuijs i familia.in pulchritudine ⁊ hmõi. vt appareat diues d̃ magna domo ⁊ nobili ꝓsapia ⁊ hmõi ⁊ sic erit mortale peccatũ sicut iactãtia i dictis si p̃dicta que facit sint cõtra gloriã dei ⁊ charitatẽ ꝓximi.vel ex supbia ⁊ vana gloria mortali vel in deceptione ꝓximi.

Economus d̃r cui res eccle siastica gubernanda mãdat̃.vt.lxxxix.dist.quia in quibusdaz.⁊ idẽ est economus ꝙ sindicus et debet esse clericus non laicus vt patet in.d.c.⁊.c.indicatum ibidem.⁊ in.c.

UVA. BHSC. IyR_213

quoniam in quibusdam.xvj.questione vij.de quo dic vt.j.latiꝰ.§.j.Sed aduerte ꝙ est differētia iter actorē ꝓcuratorē et sindicum seu economū ꝑm glo.in ca. erga episcopum.ij.q.vij.quia actor constituitur a nō dño ⁊ autoritate iudicis. ⁊ ad presentes lites tantum procurator vere semper a vero dño constituitur siue ad vnā litem siue plures siue presentes siue futuras.Sindicꝰ autē siue economus ab vniuersitate cōstituitur seu a collegio ⁊ ad vnā causam ⁊ plures et presentes ⁊ futuras.⁊ autoritate epi de iura.cal.c.imperatorū. in fi.canō tñ oēs administratores ecclesie vocat procuratores.j.q.iij.saluator.vide glo.ibidē.⁊ i d.c.imperatorū.cū suis allegationibꝰ.tz tamē pa.in.d.c.imperatoꝝ ꝙ si ad vnā certā cām solū constituit ꝙ pōt fieri sine autoritate supioris.alias nō.

☞ De notatis in hoc versi.⁊ ꝙ economus dicitur proprie in rebus canonicorum sed vicedñs in rebus episcopi tantum.Bal.no.in addi ad spe.in ti.de his qui alie.no.in iudi.inter.versi.economꝰ. ⁊ in.l.iubemus.§.economus.⁊ ibi Bar. in patre.C.de sac.san.eccle.⁊ quomodo constituatur no.idem Bal.in.l.oēs. C. de epis.⁊ cle.⁊ an differant economus sindicus ⁊ vicedominus et quomodo Specul.ibi.s̄.⁊ in.v̄si.prece.

Dulia est quedā reuerentia siue adoratio.de q̄.s̄.adoratio. per totum.

Jeiuniū secūdū. S.Bo.in.iiij. disti.xv.pte.ij.ar.j.q. iiij.dicit communissime pro abstinentia ab oi mortali.Jsaie.l.viij.nonne hoc est ieiuniuz quod elegi.dissolue colligationes colli tui.dicitur etiā cōiter ois afflictio q̄ ꝯsistit in vigilijs flagellis ⁊ disciplinis.Proprie autē dr ieiuniū afflictio carnis ꝑ subtractionē cibi ⁊ potus fctā ꝑm istitutionē ecclesie.Et sic diffinitur ieiunium secundum Gof.est substractio prandij.et post cenam cuiuslibet cibi priuatio vsq; in diem sequentem.et abstinentia a carnibus et trahentibus sementinam originem ab ipsis.vt a lacte caseo et ouis.elicitur hec diffinitio. iiij.di.c.deniq;.⁊ ponitur a pa.in Rubrica de obseruantia ieiuniorū pro cuiꝰ declaratione q̄runt dubia infrascripta.

¶ Utrum sit aliqua hora determinata in qua diebus ieiuniorū sit comendendum.videtur ꝙ sit cena ibi post cenam ergo vsq; ad cenaz est abstineñ.sed breuiter notañ.est qd̄ in iure nulla hora est determinata pro commestione in die ieiunij nisi solum hora vesperorum tempore quadragesimali. vt in.c.solent.de conse.di.j.q̄ iō deputata est.vt sicut celebratis vesperis nō restat aliud officium diurnum.sic fictione iuris videamur.xl. dies ieiunare:de quo ꝑ archi.in.d.c.solent.⁊ ꝑ pa.in Rub.d̄ obser.ieiu.Et ideo seruanda est consuetudo circa horā comestionis que communiter est in hora none vel circa ꝑm Archid.in.d.c.solēt. 1

¶ Sed nūquid frāgit ieiuniū qui ante prefatā horā māducat.Ru.vr̄ ꝙ sic.i.xl. per.tex.in.d.c.solēt, q̄ dicit.ꝙ non sunt credendi ieiunare qui anteq̄ vespertinum celebretur. offm̄ māducāt in.xl.sz non credo etiā in xl.frangat ieiuniū qui ante statutā horā comedit etiā si ꝑ notabile spacium preueniat nisi faceret in fraudē ieiunij:qz si quis attēdat ad verba prefati.c.solent.potiꝰ loquitur de ꝑfectione q̄ de necessitate.⁊ licet gl.i.xxv. di.§.alias.ea demum teneat ꝙ sit pctm̄ mortale ante horā comedere:tñ.c.j.ve conse.di.iiij. quod allegat pro sua opinione nihil facit pro ea. Melius forte faceret pro ea.c.vt vtinam omni tempore.lxxvj.di.quod innuit consuetudinez patrie estimandam legem.quod quidem admitterem quando.talis consuetudo esset itroducta ea mēte vt frāgeret ieiuniū q̄ añ dictā horaz comederet qd̄ quidem non credo nisi vt dixi quādo in fraudē ieiunij fieret.Et ideo ꝯcludo cū Au.i.d..§.al's ea demū.ꝙ quotiēs quis corpe sanus alijs ieiunātibꝰ prandere voluerit.s.ante horā ꝙ est pctm̄ veniale.⁊ sic tene.Si v̄o ex cā rōnabili nullū pctm̄ erit qd̄ quidē tz etiā Jnno.in prefata Rub.Et sic dicit debere itelligi.di 2

UVA. BHSC. IyR_213

c.solent aduerte tamē ꝑm doctrinā scti Tho.i.iiij.di.xv.ꝙ vbi hora comedēdi in die qñ nō ieiunatur esset hora tertie. in die ieiunij hora comedēdi esset sexta vnde dicit ꝙ qꝛ ieiunium ecclesie debet eē penale ⁊ satisfactoriū. Jō supra tp̄s cōiter comedēdi aliquid additur nō autez tantū ꝙ penitus humor sibi assumpti exsiccet aut virtus naturalis debilitetur vnde paruo residuo tpe.s.a sexta vbi cōiter sumit cibus nona occurrit in qua cibus ꝑm institutionem ecclesie sumend⁹ est in dieb⁹ ieiunij.hec ille.Ex q̄ pz ꝙ si esset tertia veniret.vj.ꝙ ibñ no.

¶Utrū plusq̄ sel' comedere sit frāgere ieiunium.Rñ.ꝙ varia fuit doc.opinio. Gof.⁊ cōiter theologi in q̄rto sen.tenēt ꝙ sic si comedat p modū cibi.Et iō in diffinitiue dr cuiuslibet sibi p̄uatio. Secus ꝑm eos si aliq̄d sumeret p modum medicine sicut sunt electuaria ⁊ hmōi. Et ꝑm Jnno.in Rub.de obser.ieiu.solū licēt p remouēda infirmitate vel fugiēda.Sz p ꝯseruāda sanitate vbi non est signū ifirmitatis non lz nisi q̄ten⁹ lz vti alijs cib⁹.alij tenēt ꝙ nullo iure cauet ꝙ solū semel i die ieiunij comedamus. Et ꝓpterea dicunt licere pluries in die comedet sine fractiōe ieiunij dūmō fiat ex rōnabili cā ⁊ ꝑm ꝯsuetudinē illoꝝ inter q̄s viuit.Et hui⁹ opiniōis vr̄ fuisse pa.i p̄fata Rub.Rō ꝑm eū qꝛ cū non habeam⁹ ius specificū recurrēdū ē ad ꝯsuetudinē loci.Facit.c.vtinā.xxxix.di.⁊ ad dictū Ho.in.c.ij.eo.ti.q̄ dicit ꝙ cōsuetudo ieiunijs indictis ab eccl'.ē nihil potest facere.Dicit verū qñ cōsuetudo ex toto aufert ieiuniū.⁊ nō hz rōnabilem causam in se sz fuit in ducta vt hoies se vētri dedicēt ꝓpter tpalia gaudia.al's sec⁹.vt no.gl.in.d.c.ij.Et ꝓpterea dicit. Idē pa.putarez ꝙ aliquid comedere p collatione de seromagis ad sustentationem naturalē q̄ ad delitias nō sit peccatū nec frangere ieiuniū:dūmodo fiat ꝑm cōsuetudinē loci ⁊ tēperate hec ille. facit p hoc qd̄ not.Jnno.in .d. Rubrica ꝙ prandere pluries in die ieiunij est cōtra ꝯsuetudinē approbatā ecclesie.⁊ sic videt sentire ꝙ non sit de vel ꝑm alio. Item Jnno.dicit ibidem ꝙ Cun.xvj.infecerunt statutū vt seruientes alijs t ꝑz quid sumant in die ieiunij ⁊ licite. item ꝙ seruientes dominis qui faciunt credentiā nō frangunt ieiunium.mihi vero vr̄ ꝙ opinio que tenet ꝙ soluz semel debeam⁹ comedere sit verior.si nō verba.sz mentē legis volumus amplecti.c. quadragesima.de ꝯse.di.v.Et ideo concludo ꝙ comedens plus q̄ semel in die aliquid eorum q̄ cōmuniter in cibū solent sumi:vt panē fructus ⁊ herbas: qꝛ etiā sancti herbis vsi sūt p cibo frāgat ieiuniū nisi comestio ordinet potius ad medicinam q̄ ad cibū respectu intētionis comedētis ⁊ principaliter ex modo ⁊ q̄titate sumptū ad id ordinetur. lz cōsequēter aliqualiter nutriat.vt puta qꝛ indigēs potu ⁊ timēs ne dilauet stomachū ⁊ noceat aliquid sumit siue sit electuariū siue etiam panis vel fructus et hmōi p euitādo nocumento potus nō ad sustentationē ꝙ nō frangat ieiuniū nec restringo me solū ad electuaria vt q̄dā sz vt dixi ad panē fruct⁹ ⁊ quodcūq̄ aliud qd̄ sumit per modū medicine. ar.c.ad eius.v.di.⁊ hoc etiā videtur tenere pe.de palu.in quarto. Cōueniēti⁹ tñ est a pane abstinere cū sit p̄ncipalior cibus in vsu.nisi sit alterat⁹ ⁊ nisi sit carētia alteri⁹ rei:nec ob. ꝙ talia nutriāt qꝛ ꝑm Tho.in.iiij.di.xv.ecclesia nō attēdit in statuēdo id qd̄ quocunq̄ modo nutrire potest sed id qd̄ pricipaliter ad nutriendū ordinatum est hec ille.Et sic tene:quia finis legis nō frustrat ex huiusmodi sumptione.

¶Utrū pluries bibere vinū vel aquaz frāgat ieiunium.Rñ. Jnno.in predicta Rubrica ꝙ nō sine ante pastū sine post: posset tñ ꝑm Ri.i.iiij.di. xv.ar.iij.q. vij. frangit ieiuniū : quādo vz quis in mane biberet vinum vel ceruisiā nō ad extinguendū sitim sz famē. Simil'r etiam nō frāgit ieiuniū q̄ etiā añ pastū comedit fic⁹ aut polētā aut aliq̄d hmōi per modū medicine ne deficiat in die ieiunij ꝑm.Pe.de palu.in quarto. 4

UVA. BHSC. IyR_213

quoniam in vij. de quo. s. q. p ieiun carnũ. z sic tra te q cõiter doc. pfata Ru. Archi. i. c. ro et latiões de cõse. di. iij. Facit. d. c. Denicq. z. c. cõsiliũ. eo. ti. de ouis vero z caseo et aliis lacticiniis. Soffr. i. pfata o ffinitio ne vr tenere q silr frãgãt. Ioan. in. pfata Rub. dicit q pt statui vtpter penuriã piscii vtamur istis lacticiniis i aliis ieiuniis pter q̃dragesimã. Tu dic q cũ nõ habem⁹ rex. expssum q̃ oua z lacticinia phibet. nisi forũ in. xl. vt in. d. c. de nicq. q cõsuetudo seruãda ẽ in aliis ieiunijs extra quadragesimã. sm Ru. vbi s. q. v. z pa. io. Rub. Facit. d. c. vtimã. z ẽ cõis opio. Et io pñt comedi vbi psuetudo est in oibus ieiunijs pter quadragesime ieiunia. alis nõ li. Nõ th dicere frangere ieiunũ q̃ etiã comederet ouа z lacticinia extra q̃dragesimã vbi psuetudo ñ est qñ nõ p gulositatẽ sz ex aliq̃ rõnabilicã faceret. no. et hz ho. i sum. e. ti. q cuicũq cõcedit vsus ouoz z caseoꝝ. itelligit q̃cessuz q etiã põt vti sagimine. i. lardo. ar. c. plo vter. lxxxij. di. z ibi glo.

6 ¶Utrũ ieiuniuz cadat sub p̃cepto. Rñ. sm Ri. i. iij. di. xv. ar. iij. q. ij. z. iij. q. iij. q. ieiunũ aliquãdo accipit largissime pnt est act⁹ nature. z sic quilibet ieiunat anteq̃ comedat. z isto modo nec ẽ act⁹ virtutis: nec de precepto. ¶Scõo mõ accipit large put est actus ſtutis abstinẽtie. s. frenare delectationes gustus p cõparationẽ ad cibũ hz regulã rõnis sine semel comedãt in die sine pluries. Et sic cadit gñaliter oib⁹ sub p̃cepto: ñ itelligas tñ q sp mortaliꝝ peccet qñ excedit. sz forũ qñ rõ frutz totaliꝝ extinguit. z hoc ẽ in casib⁹ qñ gula ẽ mortalis de q̃ vide. s. gula. ¶Tertio mõ accipit ppie put abstinem⁹ etiã ab illis q̃ bus vti possem⁹ saluo actu ſtutis. z sic accipit i diffinitiõe pmissa. z oib⁹ superioꝝb⁹. z sm cõez itelligẽtiã vocabuli: z isto mõ cadit sub p̃cepto i duob⁹ casib⁹ s. qñ ex iuramẽto q̃s vel ex voto se obligauit. ¶Scõo qñ ex p̃cepto ecl̃ie indicitur ab eccl̃ia uel ab alio p̃lato. Facit. d. c. vtimam. z de cõse. dist. v. c. ieiunia.

¶Sed q̃ro qñ z q̃b⁹ d̃seb⁹ ieiuniũ idicit ab eccl̃ia. Rñ. q in infrascriptis tp̃ibus. 7

¶ p̃rio q̃dra gesima tot exceptis diebꝰ dñicis. vt. i. c. quadragesima. de cõse. dist. v. vbi dr q summa observatiõe est observãda. z incipit in q̃rta feria q̃ precedit pmã dñicã q̃dragesime q̃ ad seculares. vt i. d. c. q̃dragesima q̃ tamẽ ad clericos incipit ſcda feria post dñicã q̃nq̃gesime. vt i. c. denicq. iij. di. Sz cõiter tenet q est q̃silũ nõ p̃ceptus sz solũ q̃rta feria sp̃dicta. ¶Scõo q̃nor tpa vt i. c. statuim⁹. di. lxxvj. Statuim⁹ iqt vt q̃tuor tpa ãni ab omnib⁹ hoib⁹ cũ ieiunio observẽtur ¶ Quia tpa cadũt i q̃dragesima. s. q̃rta feria. z. vj. z sabbato post pmã dñicã q̃dragesime. ¶Scõ cadũt. iij. z. vj. feria z sabbato post pẽ. ¶Tertia cadũt. iij. z. vj. feria z sabbato post exaltationem ſcte crucis. ¶Ultima cadũt. iij z vj. feria z sabbato post festũ ſcte Lucie vt pz in. c. de ieiunio. lxxvj. di. z p totũ. ¶Tertio oẽs vigilie duodecim ap̃lo sunt in observatiõe ieiunij celebrãde pter vigilias ap̃lorũ. p̃hilippi z Jacobi z beati Joãnis euãgeliste vt dicit tex. in. c. cõsiliũ hoſtiẽ. eo. ti. z sunt hę. s. vigilia sancti Mathie. Petri z pauli. Jacobi Bartholomei. Matthei. Simonis et Jude Andree z Thome. ¶Quarta vigilia assumptiõis dñi. vt i. c. j. e. ti. ¶Quinta vigilia natiuitatis dñi nr̃i. i. d. capio. c. j. ¶Sexto vigilia oim sctõrũ z sancti Joannis baptiste z sancti Laurẽtij sm Jnno. vbi. s. z cõiter doc. nullo tñ iure inueniẽtur. expssum sz rõne cõsuetudinis hoc dicunt. qz dicit Ric. i. iij. di. xv. ar. iij. q. vij. si i aliq̃ regiõe aliq̃ ieiunia plura tñ q̃ tñ nõ est p̃ceptũ p ms scriptũ nisi hiemis. obseruandũ est ab exãtibus ibidẽ. Facit p hoc. c. psuetudo. di. j. z. c. in his reb⁹. xj. di. Sz dico ego vez qñ cõs suetudo hz oia requisita de q̃b⁹. s. psuetudo. ¶Septimo vigilia pentecostes. vt lxxvj. di. c. de ieiunio. z lz Statianus de p̃silio i. s. necessario ea. di. Tñ verũ est q̃ tũ de p̃cep o sm gi. Jo. ibidẽ in. d. s. Et patet cuidẽter in. d. c. de ieiunio. ¶Quid si vigilia aliquarum p̃fata

UVA. BHSC. IyR_213

rum solennitatū veniat in dñica. Rñ. ꝙ in sabbato p̄cedenti ieiunanda est. vt in c.j.⁊.ij. de obserua. ieiu.

9 ¶ Quando dz celebrari vigilia scti Mathie tempore bisexti. vide. s̄. bisextus.

10 ¶ Sūt ⁊ alie vigilie seu ieiunia indicta ab ecclesia sz nō de p̄cepto. vt cōiter tenet̄. s. aduēt⁹ dñi. De quo i. d. c. cōsiliū. ⁊ rogatiōes de q̄b⁹ in. c. rogatiōes, de cōse. di. iij. item. iiij. ⁊. vj. feria. vt in. c. ieiunia. ea. di. ⁊ sabbata omnia vt in. c. sabbato. ea. di.

11 ¶ Utrū ieiunia indicta de precepto ab ecclesia possint transferri de die in diē. Rñ. ſm Jn. prefata Rub. ꝙ sic sicut d̄r fieri i frācia vbi sunt eccl̄ie scti Quintini vbi vigilia oim sctōꝝ ieiunatur tertio die p̄cedēti limitat hoc Panor. in. d. Rubrica. dūmodo fiat autoritate ep̄i. ar. c. ij. de obser. ieiu. in fi. ⁊ bene.

12 ¶ Utrū p̄fata ieiunia de p̄cepto ab ecclesia possint redimi vel in aliud cōmutari. Rñ. Jnn. vbi. s̄. ꝙ nō nisi cā vel necessitas in ieiunāte subsit. qd̄ intelligo ab iferiore a papa. Sec⁹ est de ieiunio voti vel pnie. de q̄. s̄. confessio. vj. §. iiij. et. j. Uotum. iiij. §. ij.

13 ¶ Utrū oēs teneant̄ ad ieiunia indicta ab ecclesia de precepto. Rñ. Jnn. vbi. s̄. ꝙ. sic oēs q̄ sunt sane mētis doli capaces ⁊ potētes ad ieiunandū cū peccare possint ⁊ peccata deflere. vt in. c. j. de delic. pue.

14 ¶ Utrū semp peccent mortal̄r p̄fati qñ soluūt ieiunia eccl̄ie q̄ sunt de p̄cepto. Rñ. gl. i. §. al̄s aūt ea demū. xxv. di. ⁊ cōiter doc. tenēt ꝙ sic. si sine rōnabili cā q̄s ea soluat. d. Car. in. c. ij. de obser. ieiu. tz ꝙ nō nisi ex ꝯtēptu vel inobediētia hoc faciat. vt puta qꝛ non vult se subijcere p̄cepto supioris Et dicit hic tenere ar. in. d §. al̄s. Sz Arch. ibidē recitat. Joā. de fantu. hoc tenētē. Sz ego distinguo ſm ꝙ. j. dicam Jnobedientia in prin.

15 ¶ Que sunt rōnabiles cāe excusantes. a ieiunio. Rñ. vt colligo ex rica. vbi. s̄. arg. iij. q. iiij. cū q̄ cōcurrūt cōiter do. ꝙ sunt. v. ¶ Pria etas vt sunt pueri q̄ ſm aliq̄s vsq̄ ad pubertatē excusant̄ a ieiunio. ar. c. lr̄is. de despō. ipu. vel ſm alios vsq̄ ad plenā pubertatē q̄ est in. xvj. in muliere. ⁊ i. xviij. anno i masculo aut ſz alios vsq̄ ad. xxv. annū. ar. gl. si q̄s aliq̄d. C. de his q̄ ve. eta. ipe. Hos. i. c. ij. de obser. ie. ⁊ cōiter theologi tenēt ꝙ vsq̄ ad vigesimū: alij vigesimū primū annū excusant̄. ar. c. cū vigesimū de officio dele. Jntellige ꝙ nō tenent̄ ad oia ieiunia sz bene ad aliq̄ eis ꝯmēsurāda ſm augmētū ⁊ ꝓpiquitatē ad dictū vigesimū p̄mū annū ſz Tho. i. iiij. di. xv. Propter ea dico hoc remittēdū arbitrio boni viri vt pensata q̄litate etatis ita iudicet̄. ar. c. de causis. de of. del. ⁊ idē dico de senib⁹ lz q̄dā dicāt eos nō teneri post annos. lv. ar. l. ij. §. fi ff. de decurio. i tex. ⁊ i gl. ibidē. vbi excusant̄ muneribꝰ ꝑsonalib⁹ post. lv. annū excepto a tutela ⁊ cura q̄b⁹ solū excusant̄ post. lxx. annū. C. q̄ eta. l. vnica. ¶ Scda ifirmitas qꝛ iin eis natura debilis est ⁊ cibū necessarium in vna vice si sumerēt nocere ⁊ idē dico d̄ debilib⁹ eadē rōne. ¶ Tertia laboriositas sicut i illis q̄ laborādo victū acq̄rt seu rōne itineris vel alio mō nō possūt simul cū labore sufferre ieiuniū. aduerte tñ ꝙ intētio maioris lucri nō excusat ſz astē. sil̄r nō excusant̄ q̄ nolūt ꝯducere oparios nisi ieiuniū soluāt nisi cā sit necessaria ſm astē. q̄ festinantiā requirit. ¶ Quarta mendicitas qñ cibū necessariū i vna vice hr̄e nō pñt. Quita q̄litas mulieris p̄gnātis aut nutriētis ex appetitu extraneo aut nutrimēto fet⁹ non pñt ieiunare sine ꝑiculo vl̄ eaꝝ vel fet⁹ seu pueri nō solū excusant̄. imo tenent̄. soluere ieiuniū ſz Rodo. vñ dicit sctūs Tho. i. iiij. di. xvi. ꝙ subtractio cibi ꝑ ieiuniū si ipediret ea q̄ necessario sūt agēda cū q̄b⁹ cōuiuit ex societate vl̄ offo tenet̄: nō esset licita sed diceret̄ rapina.

¶ Sed nūq̄d seruiētes mēsis nobilium 16
aut legētes ad mēsam religiosoꝝ q̄ aliq̄d p̄libāt ne deficiāt in legēdo vel seruiēdo soluūt ieiuniū. Rñ. Rodo. ꝙ nō si hec faciūt positis mēsis vel parū ante: ita ꝙ propter continuationem temporis dici debeat totum vna mensa. idē

UVA. BHSC. IyR_213

oicendum de illis qui iam incepto prā dio portant encenium ad vicinū. vel ali quid aliud faciunt. ⁊ postea redeūt ad cōmestionem perficiendam.

17 ¶ Utrū vxores ꝓpter ꝓhibitionē viro: rū excusent. Rñ. ꝟm Inn. i Rub. de ob: ser. ieiuni. ꝙ nō a ieiunijs indictis ab ec clesia. sꝫ a volūtarijs. sic. xxxiij. q. vi. ma nifestū. credo tamē ꝙ p̄sbyter ꝓpri⁹ ꝓ: pter scādālū viri cui aliquo mō nō pōt obuiari posset dispensare cū eis ar. c. vt cōstitueret in fi. l. di. qꝛ p̄ceptū iuris po sitiui nō obligat quē cū scādalo ar. ij. c. de no. op. nū. ⁊ c. nihil. de p̄scr. cū silib⁹.

18 ¶ Utrū peregrinātes ex deuotiōe excu sent. Rñ. ꝙ sic si talis peregrinatio nō pōt differri ⁊ simul cū ea ieiunare non possunt. Nec ob. ꝙ preceptū dꝫ p̄poni ꝯsilio: qꝛ ꝟm Astē. intētio dantis hmōi p̄cepta nō est excludere alias pias cās et magis necessarias: sec⁹ ē de p̄ceptis legis nature q̄ ꝓhibēt hoc qđ ꝟm se est malū. idē. S. Tho. vbi. s̄. ⁊ addit ꝙ dꝫ fieri cū dispensatiōe superioris. idē dic de quacūq; alia operatione bona: puta obedientia prelati predicatione audi: tione cōfessionū ⁊ huiusmodi. ar. c. non mediocriter. de cons. dis. v.

¶ Querit, si alie cause a p̄dictis possint

19 assignari que excusent a ieiunio indicto ab eccl̄ia. Rñ. ꝙ sic multe. Et iō tā i p̄fa: tis causis q̄ꝫ in alijs est notādū ꝙ si cā sit euidēs ex q̄ nō pōt ex toto ieiunare. licite homo per seip̄m pōt frāgere ieiu niū p̄sertim cōsuetudine interueniente vel qñ recursus de facili nō pōt haberi ad superiorē. ar. prefati. c. consilium. Si vero sit dubia vel nō ex toto tollit facul tatē ieiunandi. sꝫ solū in parte vt puta debilitas vl' peregrinatio aut labor ⁊ hu: iusmodi dꝫ ad supiorē recurriq̄ ptātez habet in talibus dispensandi ꝟm Astē.

20 ¶ Quis ē supior q̄ possit in hoc. dispen sare. Rñ. host. in. c. consilium. de obser. ieiu. ꝙ est episcopus nec sufficit licen: tia simplicis presbyteri etiā ex iusta cā nisi summa necessitas immineat. ita ꝙ ad ep̄m nō possit haberi recursus sine periculo. Rod. autē dicit arbitrio bo: ni viri limitandum pro quanta necessi: tate sit frangendum potiusq̄ ꝑ doctri: nā generalem. ⁊ sic cum proprius sacer dos sit ordinarius iudex consciētie. vi: detur ꝙ ipse possit. Ego vero credo ꝙ si loquamur de dispensatione que est quedā relaxatio iuris. ꝙ tunc pertinet ad episcopum solumqui causa subsistē te in ieiunare debente potest dispensare ⁊ in aliud bonū ꝯmutare talia ieiunia. Et cā legitima est debilitas ꝑsone siue ꝓueniat ex defectu nature siue laboris ar. dicti. c. cōsilium. in fi. Si vero loqua: mur de declaratiōe. s. vtrū sit causa legi tima. vel nō sic credo sufficiat illa cōfes soris ꝓprij qui est bonus vir ⁊ etiā cōsi liū medici. sꝫ medic⁹ peccat si sine rōna bili cā vt frāgat. cōsulit. ar. c. quid cul: 21
patur. xxiij. q. j. Et sic intellige Rod.

¶ Utrum non ieiunans vno die teneat altero die ieiunare. Rñ. ꝙ. lꝫ text. c. j. de obserua. ieiu. videatur velle ꝙ sic quasi sit obligatus ad duo. s. ad ieiunādum. ⁊ illo die. Facit etiam ad hoc in. ar. c. cū dilecti. cū notatis in gl. in. ver. duo sub hac forma de. dolo ⁊ contuma. Tamen pe. c. ij. de obserua. ieiu. ego teneo ꝙ nō tenetur quia ibi non imponitur fran: gentibus. vt alio die ieiunent. facit ad hoc quod not. Inno. in. c. j. de cele. mis. de illo qui dimisit officiū ꝙ non tenetur illud reassumere quasi sit seruitus cu: iuscunq; diei ⁊ varietur ex tēpore. Nā si teneor prestare operas certo tempo: re ⁊ impedior non sum obligatus alio tempore qꝛ non sunt eedem ope sed va riantur ex tpe. vt est tex. no. i l. si nō sor: tem. §. libert⁹. ff. de cōd. inde. Itē si re: linquit mihi vsufruct⁹ ꝑ bienniū futu rū ⁊ impedior nō possum petere vsum fructum alterius biennij qꝛ nō est idez vsusfructus. l. si vsusfructus mihi. ff. de vsu ⁊ vsufruc. leg. ⁊ tex. c. j. debet intelli gi de translatione fienda ex causa pro pter solennitatem.

¶ Sꝫ nūq̄d totiēs peccat mortalr quo tiēs cōmedit i die ieiunij fracti sine cā. Rñ. Jo. de neapo. in quol. tꝫ ꝙ sic: qꝛ vi det reduci ad p̄ceptū negatiuū: sꝫ ma

UVA. BHSC. IyR_213

gis plz opi.durādi l.iiij.ꝙ nō nisi sel'.ni si comedēs nouo contēptu mētis pluries comederet: qꝛ tūc totiēs peccaret mortaliter. Et hec ē cōior opin. al'r obligaret ad ipossibile: qꝛ ex q̄ sel'ieiunium fregit iā illd nō pōt āpli⁹ facere illo die. Et iō p̄ceptū ē sib: factū ipossibile. Secus eēt de ieiunio quadragesime: qꝛ lz fregerit vno die: pōt tñ ieiunare ⁊ tenet altero die. ⁊ sic quot dies omittit i quadragesima tot peccata mortalia committit.

23 ¶ Utrū liceat ieiunare i dñica ⁊ alijs festis solēnib⁹ rñ. ꝙ sic nisi q̄s faceret q̄si volēs deuiare a cōsuetudine ppl'i xp̄iani: qꝛ turpis ē oīs ps q̄ suo toti nō congruit pōt ēt eē illicitū ſm Th. vbi. s̄. si a deo ꝑtinaciter ieiuniū teneret ꝙ nō crederet ꝑ deuotionē festi vtilitatē ieiunij compēsari posse. Idē dic qñ ex alia supstitione hoc faceret.

24 ¶ Utrū ieiuniū factū in peccato mortali ꝑsit. rñ. ꝙ sic quātū ad obediētiā mādati si est p̄ceptū ab eccl'ia vel ex voto ⁊ hmōi. ¶ Scdo valet ad macerationē.

25 ¶ Tertio ad oīa alia vlz ad q̄ valent opa fctā ex̄ charitatē d̄ q̄b⁹. j. satisfactio. §. vj. ¶ Diuersis itētionib⁹ ieiunat vñ ꝟsus abstiet eger. egēs cupid⁹ gula. simia virt⁹. eger vel qꝛ nō pōt comedere vel ꝓpter medicicinā. egēs qꝛ nō hz cupid⁹ ne expēdat. Gula. vt postea auidi⁹ comedat. Simia. i. hipocrita vt laudet virtus. i. virtuosus vt mereatur.

Ignorantia Alia bona q̄ q̄s ignorat ea q̄ ei essēt occasio pcti. vt i. c. q̄uis. di. xxxviij. Alia neq̄ mala neq̄ bona q̄ q̄s ignorat qꝛ non expedit scire alia mala qua quis ignorat q̄ scire expedit ⁊ hec multiplex est. Alia iuris: alia facti ignorātia iuris alia iuris diuini alia iuris naturalis: alia iuris cononici ⁊ ciuilis: ⁊ d̄ istis scribitur. xxxviij. di. in summa. et. j. q iiij. §. vl. in. tex. in glo. hic autem non intendo tractare de ignorātia facti: qꝛ hec excusat vt in regula ignorantia. li. vj. sz de ignorantia iuris pro cuius declaratione queruntur plura.

☞ De contetis in hoc. §. ⁊ an ignorās dicatur peccare no. bal. ꝙ non in. l. ij. C. ne sac. bap. reite. bar. ⁊ bal. in. l. q̄cūq̄. in fi. C. de ser. fug. vbi ꝙ nō punitur q̄ vxorē alienā ignorās detinet vel despōsat. l. ex maleficijs. §. lōge d̄. act. ⁊ obli. ⁊ an differat ignorās a dubitāte. gl. not. in. l. de statu. ff. de testa. ⁊ bal. in. l. falsas. i. j. q. C. de fur. ⁊ in. l. manifestissimi eo. titu. et ꝙ ignorans non pōt eligere bal. ibi. et ꝙ dicitur ignorans speculari sicut distans a longe no. bal. in. l. precibus. C. de impu. ⁊ alijs substi.

¶ Utrū ignorantia mala sit pctm̄. Rñ. ꝙ aut ignorātia dicit priuationē cognitionis necessarie ad salutē. ⁊ sic ſm. S. Bona in. ij. dist. xxij. q. pe. potest esse dupliciter. ¶ Prio ita qd̄ est in nobis sed nō a nobis. ⁊ hoc mō culpa non est ⁊ cū nō scimus ei⁹ principiū in ipsa nec meremur nec demeremur. ¶ Secundo ita qd̄ est in nobis. Et ex nobis. ⁊ hec ignorātia est culpa. ⁊ hec fit tripliciter. Prio mō cū sumus in via veritatis voluntarie ab ea recedimus in viā erroris nos p̄cipitātes. Et hec ē ignorātia erronea vt i hereticis scdo mō cū ad viā possum⁹ ꝑtingere veritatz cupim⁹ i tenebris eē. Et hec ē ignorātia affectata. Tertio mō cū ex quadā pigritia ⁊ nel'ia. nō curam⁹ veritatē adiscere. Et hec dr̄ crassa ⁊ supia. Sz p̄ma maior culpa q̄ scda ⁊ scda q̄ tertia. Et de hac dr̄ i. c. ignorātia. xxxviij. di. ⁊ in. d. §. fi. Si vero ignorātia dicit p̄uationē cognitiōis eoꝝ q̄ nō sūt necessaria ad salutē. sic nō est pcatū vt. xxij. q. ⁊. c. in quibus rebus. 1

¶ Sz q̄ sūt necessaria ad salutē scire. rñ. ſz Th. j. scde. q. lxxvij. ꝙ oēs tenēt scire cōit ea q̄ sūt fidei ⁊ vl'ia iurz p̄cepta. Si gl'i āt ea q̄ ad eoꝝ statutū seu offm̄. spectāt. Utrū ignorantia excuset aliquē a peccato. Rñ. ſm. S. Bo. vbi. s̄. q. vlt. ꝙ si tāta sit ꝙ p̄uet rōnē voluntarij ⁊ rōnē cōtētus excusat a toto. sicut est ignorantia inuincibilis q̄ priuat simpliciter cognitione iuris sicut in furioso in ifante nisi in talē ignorātiā venisset ex culpa sua qꝛ tūc nō excusata toto sz a tan 2 3

UVA. BHSC. IyR_213

to.de quo dic.vt.ſ.Ebrietas.ſ.iij. Itez dic ſm Tho.in quol. de eo qui hz ſufficiens impedimentū ꝓpter qđ ſcire non potuit puta fuit in carcere vel in terris ad quas cōſtitutio pape nō peruenit ꝛ hmōi. q nō peccat faciens contra conſtitutionē. Si vero ignorātia oīno non priuat rōnē voluntarij ꝛ rationē contētus ſic diſtinguo ſm Ric. eadē di.ꝛ li. q aut ē ignorantia cōmiſſionis qua quis nō vult ſcire vt liberius peccet. ſ. dr affectata. Et ſic nec excuſat nec alleuiat peccatū. Aut eſt rōne omiſſiōis: qua ds negligit ſcire q̄ tenetur q̄ ſatis facilr potuiſſet ſcire. Et hec dicitur craſſa ꝛ ſupina. ꝛ hec excuſat a tāto. ſ. q nō eſt tam graue peccatū. Iz nō excuſat q̄n ſit mortale ſi eſt circa ea q̄ ſunt precepti diuini aut nature. xxiij. q. j. ſi ds dederit. et xxxviij. diſ. c. q̄ ea. Si aūt ſit circa ea q̄ ſunt precepti iuris poſitiui. ſic credo q aliqn excuſet a mortali ſcōm eā diſtinctionez de qua dicā. j. mobedientia. Et ſcōz predictā itellige qđ dicit. vj. q. j. q̄ro. ꝛ xxiij. q. j. ea. ſchiſma. ꝛ xxxij. q. vij. quēadmodum. xxvij. q. j. Ex his.

4 ¶ Ex predictis ꝛ adeuitan. cōfuſionem multorum que circa ignorantiam ſcribūtur aduerte q ſi ex ignorantia quis facit aliquid quod non eſt contra legē dei nec nature credens non foze prohibitum aliqua lege. cum tamē ſit prohibitum ꝛ talis ignorantia nō eſt affectata nec craſſa. vel ſupina puta qz laborat ꝓ viribus ſcire ſibi neceſſaria. puta ſi eſt mulier vel ruſticus mercator ꝛ hmōi. vadit libenter ad predicationes ꝛ alia loca vbi declarantur talia. ꝛ facit q cōiter faciunt alij de ſua qualitate ꝛ conuenit facere. Si eſt religioſus ſtudet libenter interrogat ꝛ huiuſmodi q talis ignorantia excuſat eū ab oi pena ēt excōicatiōis in iure poſita quo ad forū aie ēt ab oi culpa p tex. clarum in. c. ſi. đ matri. accuſa. poſ. ꝛ p rōnē. c. cognoſcētes de cōſti. Abſurdū. n. eſſet ad penā obligari ignorantem. Facit. l. ſi. ff. de decre. ab. or. faciē. Jura vero q̄ videntur innuere cōtrariū fundāt ſe ſup ꝓſumptione: vt euidēter colligit gl. in. l. j. C. de iter dict. matri. approbata ꝓ do. ibi. ꝛ in. l. ſi. ff. de ritu nup. ꝛ in. l. q̄ cōtra. C. de ice. ꝛ inutil. n. Et magis a ꝓte colligitur ex his que notātur i. d. c. cognoſcentes vbi determinaī q volēs probare ignorantiā ad euitādā penam ſit audiendus. hec non. intelligo de prelatis officialibus medicis artificib⁹ ꝛ hmōi q̄ exercere habēt aliqua officia: ex qb⁹ dānū notabile poſſet inferri ꝓmo ex ignorātia: qz non debēt officia talia aſſumere. niſi ſint ſufficienter inſtructi ad ea exercēda aliter eis iputaī. Si autem ignorātia ſit effectata non euitat penā: qz in dolo eſt. Si ꝙ ſit craſſa vel ſupina. puta qz neſcit. qđ cōiter oēs ſue cōditiōis ſcīūt puta: qz predicatur. ſed ip ſe p̄dicationē nūqz vult audire vel non curat itereſſe. vbi talia publice declarāt cū tñ comode poſſit nō euitat penā. vt i c. vt animarū. de cōſti. lib. vj. De iſtis dicitur. xxxviij. di. c. ſi. Qui enim rebelliter vinit. ꝛ dicere atq agere bona recuſat magis diaboli q̄ xp̄i mēbrū eſſe oſtēdit ur ꝛ potius infidelis q̄ fidelis eſſe mō ſtratur. Si ꝙ id cōtra qđ facit ex ignorātia ē cōtra legē dei tūc diſtinguo aut expreſſum eſt ꝛ explicitū in lege dei vel nature. Et ſic ignorantia nō excuſat a mortali peccato. xvj. q. j. ſi cupis. nec ēt cōſequēter excuſat a pena iuris diuini nec poſitiui. ſm Sc. in. iij. diſt. vj. q. viij. facit qđ no. gl. i cle. eos. de cōſan. ꝛ affini. Facit. l. venia. C. de in ius vocan. ꝛ. ff. j. q. iiij. Quod limita quo ad penam iuris poſitiui ſcōm q ſupra dixi. Excōicatio. vij. caſu vlt. ſ. ij. Si aūt non eſt explicitū ſed reducibile maxime cum ſubtilitate ſic credo excuſari a culpa ꝛ a pena illos qui non ſunt ignorantes ignorantia effectata craſſa aut ſupina: ꝛ eſſi durum eſſet dicere q peccet mortaliter qui facit ſecundum ſubtilitatem contractum illicitum credens licitum ꝛ huiuſmodi. Facit ꝓ hoc. xv. q. j. merito. ꝛ c. ſi. xxxvij. diſtinctione.

¶ Utrū ignorātia iuris tollat bonā fi- 5
dē quo ad faciendū fructꝰ ſuos. Rñ. q
non. ter.

UVA. BHSC. IyR_213

nō tex.est in.l.sed ꝛ si lege.§. scire.ff.de peti.heredita. Quod limito.nisi.sit affectata vel crassa.

6 ¶ Que differentia est inter ignorātiam nesciētiā ꝛ errorē. Rñ. ꝙ ignorātia ē nescire ꝙ scire tenet. ꝛ dz xxxvij.d.c. fi. nesciētia est ignorare quod scire nō tenet. Error est vnū ꝑ alio putare.xxij.q.ij.in quib⁹.ꝛ.xxxviij.d.c.quāuis. Sed meli⁹ ſm Frā.in.ij.nescientia simplicium negationē scientie iportat ignorātia vero scientie priuationē vnde ignorantia nihil aliud est nisi carere sciētia quā quis natus est habere. Hoc em̄ est de ratiōe cuiuslibet priuationis qñq; aūt ignorātia est aliquid sciētie cōtrariū que dicit ignorātia peruerse dispositionis. Puta cū aliquis hz habitū falsum principiorū ꝛ falsarū opinionū. ex quibus impeditur a scientia veritatis. Error autem est approbare vera ꝑ falsis. Unde addit actū quēdam super ignorantiā: qꝛ potest q̄s ignorās eē sine hoc ꝙ sniam ferat super ignotis. ꝛ tūc est ignorās et non errās sed qñ iam falsam sentētiaz fert de his que nescit tūc proprie dicit errare. Et qꝛ peccatum in actu consistit error habet rōnē peccati qꝛ sine p̄sumptione esse nō pōt ꝙ quis sniam ferat de his q̄ ignorat maxime in quibus periculū consistit. Nescientia vero de se nec rationem culpe vel pene habet. Unde ꝙ aliquis necsciat que nō est aptus natus scire nō est neq; culpa neq; pena qꝛ est etiam in beatis. Ut dicit Dyonisius in.v.c.ecclesiastice ierarchie.

Illegitimus fil⁹ q̄s sit ꝛ quomodo succedit et quot sunt differentie. ꝛ qūo legitimatur vide filius ꝛ legitimatio.

Imagines sctōruz quare depingūt. Rñ. Gr.in.c.ꝑ latū.de cōse.di.iij.sic inquiēs. qd legētib⁹ scripturas hoc ꝛ idiotis p̄stat pictura cernētib⁹ q̄ in ipsa ignorāt tes vidēt quod sequi debeāt in ipsa legūt q̄ literas nesciūt vnde precipue gētib⁹ pro electione pictura est. hec ibi.

☞ De notatis i hoc §. ꝛ ꝙ imago re nō rep̄sentat ꝓpriū eē rei. l.ij.ꝛ ibi bal. C.de iure aureoꝝ anul.sunt tñ venerāde sanctoꝝ imagines pp eos nō adorāde vel.j.v̄si.j.dr vñ Quid.i. li. de pōto. Felices illi q̄ nō simulachra sed ipsos. Uultus quiq; deū corpa v̄a vident. Sic hoies nouere deos q̄s ardu⁹ ether occulit ꝛ colit ꝑ ioue forma iouis. Et adde ꝙ si imago falsarij vel ꝓditoris in publico si destruatur pena cōmittit de qua in.l.si q̄s id qd.§.j.ꝛ ibi.Bart. ff.de iuris. omniū iudi.

¶ Utrum imagines sanctoꝝ sint adorāde. Rñ.gl.in.c.venerabiles. de ꝯse.d. iij.ꝙ sic adoratiōe dulie q̄ solū reuerentiā exhibet nō latrie.ꝛ ideo nō sunt violāde de ꝯse.d.iij perlatum. cum duob⁹ c.sequentibus. 1

¶ Utrū imago xp̄i sit pingenda sub forma.agni. Rñ.ꝙ nō sz in forma humana vt.in.c.sextā.scd̄m sinodū de cōse.di.iij. Dicit tñ.glos.ꝙ nō est ꝓhibitū pingere christū in specie humana et sub ipso agnum sed solū pingere ipsuz in agno prohibetur. 2

¶ Utruz liceat imagines sanctorum in aggrauationē cessatiōis aut excōicationis in terra prosternere lapidibus aut spinis supponere ꝛ hmōi. Rñ.ꝙ non qꝛ id fieri districte ꝓhibetur in. c.si canonici.de officio ordina.lib.vj. 3

¶ Utrū licceat sculpere signū crucis in solo vel silice aut marmore humi ipositis. Rñ. ꝙ non.C.nemini.lice. sig. sal.l. vnica. ꝛ vr̄ eē preceptū: qꝛ vult grauissima pena puniri.vbi dicit glo. forte mortis ex quo valde reprehēsibiles sunt q̄ s̄.sepulturas humi positas cruces imprimunt. 4

Immisericordia est filia auaritie q̄ nō subuenit indigētibus vide auaritia.§.iij.

Immunditia ē filia gule qua q̄s ꝓuocat se ad vomitū vt sepius comedere possit. Uel tm̄ comedit ꝙ necesse hz euomere cōiter ē veniale pctm̄. Aliqñ tñ mortale sicut qñ comedit ītēdēs euo

UVA. BHSC. IyR_213

mere ꝓpter delectationem gule nulla alia causa bōa adduct⁹ ad hoc. vel qñ ex hoc gñatur sibi notabile nocumētū i corpe nec propterea vult desistere hoc aduertēdo aut qñ aut facit vt habeat pollutionē in nocte dormiēdo ⁊ hmōi.

Immunitas est quasi sine muneribus data libertas ab i qđ ē sine vl' imunitas quasi punitas: inde dicit' q̄s imunis a pctō de pur.c.fi. Dicit' etiam immunitas quod idē est ꝙ libertas quasi extra munia.i.mūera data libertas ab eo quod est extra.

☞ De hic notatis ⁊ ꝙ immunitas nō extēdatur ad bona futura no.Flo.in.l. si seruitus. in prin.ff.de ser.vrb.pre.p.l. non.em̄.de cōsti.pec.⁊ in cle.lr̄as.de rescrip.de quo p Bar.in.l.si ex toto. ff.de leg.j.⁊ an concessa ex cā infirmitatis ꝑpetue cesset si infirmitas cesset.bar.Alexan.⁊ docto.ꝙ non in.l.si cū dotem.§.si maritus.⁊ ibi Pau.de ca.ff.so. matri.⁊ an possit illi renuncia.Barto.ꝙ sic.in.l. vniuersi.C.delegato.li.x.Alexā. in. l.ij. ff.de iure immu.

1 ¶Ad q̄d se extēdit imunitas ecclesie ⁊ cimiterij.Rñ.ꝙ ad.xxviij.Primo qꝛ secularia placita nō sunt in eccl'ia vel cimiterio tractāda ecclesiastica tñ pñt. vt in.c.j.de immu.eccle.⁊.c.cū eccl'ia.⁊ sentētia iudicis secularis data in ea ē nulla ipo iure.⁊ maxime snia sanguis que sub anathemate ꝓbet' ibi ferri in.di. ca. cū eccl'ia.Limita nisi sit data alia a sanguine p viam volūtarie iurisditiōis: qꝛ sic tenet ſm Pa.in.d. c. cum in ecclesia. de causis ecclesiasticis auct'.bene tenet. ar.c.qua fronte.de appel.

2 ¶Utrum q̄s possit doctorari in eccl'ia. Rñ.Jo.an.in.c.decet.eo.ti.lib.vj. ꝙ sic. ⁊ placet.Pa.in.d.c.cū ecclesia.

3 ¶Utrum cōtractus facti in eccl'ia teneant.Rñ.Pa.in.d.c.cū ecclesia.ſm gl. in. d.c.decet.ꝙ sic:qꝛ illđ.c.decet.cū sit penale ⁊ loquatur solū de strepitu iudiciorū nō dꝫ extēdi ad contractus. Ex quo aduerte ꝙ dispositio odiosa cōcepta super quasi cōtractu non extenditur ad cōtractū purū.Nā in iudicio quasi contrahimus.l. iij.§. idē scribit.ff. de pecu. Idē dic.de cōcepta supra ꝯtractu puro nō extendi ad quasi contractū.ita dicit Bartolus.in.l.more. ff. de acqui.here. vbi vult ꝙ si statutū ꝓhibet mulierē cōtrahere sine certa solēnitate ꝙ pōt nihilominus adire hereditatē:qꝛ tūc non vere cōtrahit: sed q̄si cōtrahit cū debitorib⁹ hereditarijs ad qđ vide qđ legitur in.l.apud iulia.ff.qui ex cau.in pos. eatur.§.pe.⁊ fin.

¶Secūdo nō debēt in ecclesia vl' cimiterio fieri cōclamationes. seditiōes impet⁹ vniuersitatū. concitatiōes ⁊ publica parlamenta negociationes nundinarum ⁊ fori.vt in.cap.decet. de immu ec.eo.tit.lib.vj. Jo.an. tꝫ ꝙ parlamenta et societates ꝑ actu pietatis aut spiritualitatis possunt fieri.vt refert pa.in di.c.cum ecclesia. 4

¶Sed nunq̄d peccat mortaliter q̄ aliq̄d p̄dictorum in eis facit.Rñ.ꝙ nō vnde dicit tex. i.d.c.decet.ordinarij locorum hoc faciant obseruari suadenda suadeant interdicta compescant. Ex quo cōcludo ꝙ illa q̄ totalr impedirēt orationem tempore debito sint ꝓhibita sub pctō mortali.alia non nisi ex se sint mala.vel q̄s ex contēptu faceret.sic intellige.c.pe.⁊ fi.xlij. di. 5

¶Tertio qꝛ in ecclesia nō dñt sepeliri si episcopi vel abbates vel digni presbyteri aut fideles laici.xiij.q.ij. null⁹. Et intelligunt quidam de laico fideli q̄ miracula facit a virtute fidei. Alij de q̄libet fideli cuius bōitas fuit manifesta. ho.vero intelligit de quolibet fideli in dignitate cōstituto vt comite rege imperatore.Sed hoc hodie non seruatur ⁊ male: quia de iure ciuili nullus dꝫ in ecclesia sepeliri. vt not.Albri in lege nemo apostolorū. C.de sa.san.ec. ⁊ etiam Azo ibidem in summa. 6

¶Quarto non debet ecclesia incastellari nec in propugnacula edificari vt inde fiat guerra vel ⁊ ibi reperiantur q̄ guerra m faciūt nisi iusta necessitate et autoritate ep̄i.de custodia eucha.c. re-

UVA. BHSC. IyR_213

lind.ſ.vt boni viri defendant a mal.et hec cõiter tenẽt do.ſz pa.i.d.c.cũ eccliã.

8 ¶Quito ſtra eccliã vl' cimiterũ nõ debẽt ſuppplectilia poni vl' hoſpitari i eaniſi ꝓ neceſſitate.alꝫ vl' mortale in iſto ꝛ iprecedẽti.vt in.dicto capl'o relinqui.

9 ¶Utrũ vẽditio cãdelaꝝ q̃ ſit i eccliã ſit ꝓhibita.Rñ.q vl' ſit tollerabil'.nec ob. q dñs eiecit vẽdẽtes in tẽpio:qz ibi fiebãt pacta ꝛ multa pturbãtia cultũ diuinũ.Sz i vẽditiõe cãdelaꝝ nullus fit ſtrepitꝰ.Et iõ nõ ꝓhibeꝫ.ſecus eſſet de alia negociatiõe.quia illa eſt ꝓhibita.

10 ¶Sexto q in eccliã vel cimiterio nõ dz vlla violẽtia fieri vel aliq̃d violẽter extrahi aut eius cõfinia frãgi.vt in.c.ſicut antiq̃tus.xvij.q.iij.nec ea q̃ in.ea poſita ſunt ꝓ vim aut furtũ auferri aliter ſacrilegiũ cõmittũt.c.q̃ſq̃s inuẽtus. xvij.q.iij.Et ſic peccat mortaliter.vt i d.c.quiſquis patet.

11 ¶Utrũ excõicatus ꝓfugiẽs ad eccleſiã gaudeat ꝑfata immunitate.Rñ.q ſic: quia cum lex non excipiat.nec nos.

12 ¶Utrũ ſeruꝰ fugiẽs ad eccliam poſſit violẽter extrahi.Rñ.q aut venit ſine armis.ſ.vt domino ſe ſubtrahat:ꝛ ſic redditur domino ꝑſtito tamẽ prꝰ ei iuramẽto de ipunitate.c.iter alia.eo.ti.Aut venit cũ armis.Et ſic cõtinuo extrahit. l.ſi ſeruus.C.de his qui ad eccleſiã cõfu.intellige ꝓmiſſa impunitate

13 ¶Utrũ inde⁹ cõfugiẽs ad eccliã gaudeat iſto ꝓuilegio.Rñ.ſm gl.i.l.ſ.C.de his q̃ ad ecci.ꝓfu.q.nõ.Et dicit pa.i.c. iter alia.eo.ti.q ẽ verior q̃s opi.gl.d.c. iter:qz lex ꝑdicta inducit ꝓſumptionẽ iuris,ꝛ de iure ꝫ quã nõ admittitur ꝓbatio.l.diſt.vex̃ q cõfugit nõ ꝓpter zelũ fidei.ſz pp euaſionẽ debitoꝝ vel crimiñ.Inn.tamẽ ẽ cũ gl.ꝑfati.c.iter.Ego dicerẽ q ſi venit ad eccleſiã ꝛ petit baptiſmũ qs̃ gaudebit.alias nõ qz videtur veniſſe vt effugiat ꝛ non cauſa fidei.

14 ¶Utrũ clerici ꝛ religioſi ꝓfugiẽtes gaudeãt iſta immunitate.Rñ.pa.in.d.c.inter alia.q nõ quin a ꝓlatis ſuis nõ poſſint extrahi ꝛ flagellari ꝛ hmõi dũmodo non faciant ex odio ſed cauſa diſciꝑline.vide per eum diffuſe ſi placet.

¶Utrum cõfugiẽs ꝓpter debitũ gaudeat iſto ꝓuilegio.Rñ.pa i.d.c.inter alia q legiſte in.l.ꝓnti.C.de his.q ad. ec.ꝓfu.diſtinguũt.aut eſt debitũ ꝓpter tributũ.ſ.debitũ ꝓnci.Et ſic extrahit.vt in aut.de mã.ꝑn.§.publicoꝝ ꝫo tributoꝝ.ꝛ ibi no.in gl.Sz ꝑe.vt refert Cy. tz q nõ extraheꝛ.ſz ibi citabit.ꝛ ſic ſe defendet bene q̃dẽ:ſinaũt ꝓcedetur ad miſſionẽ in poſſeſſiõe bonoꝝ.ꝛ ita intelligit dicta aut.ꝛ placet pa.Si ꝫo debitũ ẽ ꝑp aliõ tũc nõ extreheꝛ init⁹ ſcõmoẽs.o.l.ꝓnti.Sz i mꝰ ꝓcedẽdi ſunt opiniões.Mihi plz opinio.Jacobi de raue.q dabit ſibi ſecuritas ſtandi ꝛ exeũdi extra eccliã p.xxx.dies ifra q̃s rñdebit aduocatꝰ ad iudiciũ ꝛ inde⁹ ſi dabit ſniam cõtra eũ cõdẽnabit q aut redeat ad eccleſiã.aut pereat ſnle:ꝛ cum hac opinione tranſit Cy.

¶Utrũ ꝓmittẽs maleficiũ ꝛ vadẽs ad eccliã gaudeat iſto ꝓuilegio.Rñ.pa. i.d.c.iter.alia.q ſic quo ad duo ꝓncipaliter. ¶Primũ vt nõ poſſit ide violẽter extrahi. ¶Secũ vt nõ poſſit amplius de illo dãnari ad mortẽ vel ad aliã penã corpalẽ ſeu corꝑis affictiuã.ꝑõt tñ pecunialiter dãnari vel alia pena extra corꝑ ꝛ cogi ad ꝓuiſz agẽdã ꝛ aliã ſatiſfactionẽ.ita tñ quod violẽter nõ extrahat ꝫm cõiorẽ opinionẽ.Et aduerte q̃ iz egrediat de eccleſia ex quo ſemel cõfugit ad eã nõ,ꝑõt amplius de illo corꝑaliter dãnari,ꝛ hoc dicit gl.i.c.reũ. xvij.q.iij.Et fuit ſententia hug.vt.firmat.ꝛ ſequitur Archi.ibidem.

¶Excipiunt ab iſta immunitate dicta.ſ. §.r. quatuor gña hoim ¶Primum latronum publicorũ qz palã ꝛ publice furanꝫ.vt ſunt pyrate.vel illi qui publice ſtãt in ſtratis vt depredent oẽs trãſeũtes ¶Secundum eſt nocturnũ depopulatoꝝ ẽ agrorum.ꝛ differtꝫ ſtud genꝰ a ꝓmo ꝫm Inn.qz iſtud in nocte ſegetes deſtruit.duz ibi ſe abſcondit vel ignem vel quia vltra homicidia ꝛ depredationes quas faciunt in ſtrata publica cõburunt agros illorum qui eis non ſer-

UVA. BHSC. IyR_213

niunt vel sunt ꝛ̃ij.cõueniũt tamẽ ista duo gñaliqꝛ q̃libet dep̃dat in stratis.

¶Tertiũ genꝰ est illoꝝ q̃ aliqõ maleficiũ enorme cõmittũt i vna eccl̃a vt defendant ab alia. Secꝰ si cõmitterẽt extra eccl̃as vel cimiteriũ sub spe vt defenderẽt ab ea.qꝛ gaudẽt.vt in.c.fi.eo.ti. ꝛ ly loquat̃ de homicidio vel mutilatione tamẽ etiam hꝫ locũ in alijs delictis gravib⁹ ꝑm pa.ibidẽ ꝓpter identitatẽ rõnis Secꝰ eẽt tnõ enormib⁹ ibidẽ cõmissis qꝛ gaudet. Sz q̃d si cõmisit maleficiũ in eccl̃a.sz nõ sub spe vt defendat̃ ab eccl̃a. Pa.in.d.c.fi.vult vt non defendat̃ aliꝫ ꝯ.ꝛ magis placet p.d.c. fi. ¶Quartũ genꝰ ꝑm pe.de anc.est raptoꝝ virginũ homicidaꝝ ꝛ adultero ꝝ p ant̃.de mã.pũn.ꝯ.qõ si delinquẽtes. Sed cõiter tenẽt ꝛ verius q ẽ cozrecta illa aut̃.per ms canonicũ ꝛ q̃ gaudẽt hac immunitate.

18 ¶Utrũ ꝛfugiẽtes ad eccl̃asticã tempoze belli sint capiẽdi.Rñ.q nõ si ipsas nõ incastellauerũt aut inde pugnauerũt. ar.c.fi.eo.ti.nec.res eoꝝ ibi repositę nisi essent ad pugnãdũ.vt in.c.sicut antiquitus.xvij.q.iij.

3 ¶Utrũ detẽtus sub iuramẽto redeundi dimissus ꝛfugiẽs ad eccl̃asticã sit eduendꝰ.Rñ.Joã.an.i.addi.ad Spe.ti.de iureiu.q si iniuste detinebat non reddibit.maxie si imminet periculũ mortis vel mutilatiõis.sed petet absolutionez a iuramẽto.Secꝰ si iuste detinebaꝫ.qꝛ tũc cõpellẽdꝰ ẽ redire vt voluit Bar.in l.relegati.ff.de penis.Nõ tñ dz pati ecclesia vt inuitꝰ abstrahaꝫ nisi ꝑstita cautiõe de ipunitate mortis vl'trũcatiõis.

20 ¶Utrũ violẽter abstrahẽs aliquez de eccl̃esia nisi in casu ꝓmisso teneatur illũ restituere.Rñ.Pa.in.d.c.iter alia. cum Bar.i.l.ꝑñi.C.de his q̃ ad ecc.ꝛfu.q de iure põt peti se restitui.cum de facto sit ꝓinatus.cõcor.Old.cõsilio.liij.ꝛ ecclesia potest agere:cũ sit spoliata libertate.vt i.c.miroz.xvij.q.iij.Et ideo nõ liberantur nisi restituãt etiam si dominus ꝓtestaret iuramẽtum vel cautionẽ de seruo extracto.Et facit ad qõnez.an captus in territorio alieno possit peti. ꝛ q̃ sic per.d.c.miroz.ꝛ firmat Bart.in l.si cui.ff.de accu.

¶Qua pena punitur de iure ciuili qui tales violenter extrahit cõstringit aut requiem aut vestes vel victum negat. Rñ.q crimen lese maiestatis incurrit ꝛ vltimo supplicio feriendus.d.l.ꝓsenti.De iure canonico debet excommunicari ꝛ condemnari pecunialiter.et imponi sibi publica penitentia nec restituti communioni.nisi restituat quẽ violenter extraxit vt in.d.c.miroz.iuncto c.si quis contumax.ꝛ.c.quisquis.ꝛ qõ ibi not.xvij.q.iij.et sic patet q peccat mortaliter talis ꝛ no.q necdum in ecclesia vel cimiterio habet istud ꝓuilegiũ se d etiã per.xl.passus si est ecclesia maioz.s.matrix.vel per.xxx.si est minoz vt capella.xvij.q.iij.sicut antiquit⁹.c.frater.c.miroz.Capelle tamen que sunt intra ambitum muroꝝ ciuitatis vel castri seu ville nõ ponunt̃ in.xxx. passuuz obseruatione ꝑm q̃ ost.xvij.q.iiij. quisquis.ꝛ no.ꝑm Jsid.q passus est mensura quinq̃ pedum pes vero.xxv.digitorum.vide gl.in.d.c.sicut antiquit⁹.vbi hoc dicit.Limita istud spaciũ quando vadit ad requisita nature.Secꝰ si iret vt accederet ad alias domos.vt.in.d.c. diffiniuit.xvij.q.iij.qꝛ possent tũc capi. j.dictum spaciũ.

¶Quis faciet expensas cõfugiẽti ad eccl̃asticã.Rñ.pa.in.d.c.inter alia. q ipse si habet de suo vl'laborabit si põt vt viuat:q si nõ põt vl'nõ hꝫ de suo.eccl̃asticã sibi ꝓuidebit ꝛcõm Archi.post hug.in c.diffiniuit.xvij.q.iij.

¶Utrũ existẽs i eccl̃asticã ꝛ vulnerãs exi 23
stentẽ extra violet immunitatẽ.Rñ.pa. in.c.fi.eo.ti.q sic quia delictuz fuit ibi principiatũ ꝛ habebit locum.c.fi.eo.ti. vt scilicet non defendatur.

¶Utrũ mandãs fieri delictum existẽs 24
in eccl̃a violet immunitatẽ.Rñ.Bart. in.l.si vt proponit.ff.de fideiuss.ꝛ latiꝰ per eum in.l.non solũz.§.si mãdato.ff. de inu.ter.in cle.pastoralis in versicu lo deciperet igitur de sentẽ.ꝛ re iudi-

UVA. BHSC. IyR_213

ca.vbi innuit ꝙ citatio facta extra terri
toriū ciuitatis non valet.ergo vr̄ ꝙ de-
beam⁹ attēdere locū vbi mādatū exeq̄
tur.nō vbi mandat̄.sz ego dico ꝙ etiaz
attribuet̄ factuz in locū vbi mandat̄ qñ
exequens exequit̄ necessitate.iuris. Ad
qd̄ facit qd̄ infra dicā mādatum.§.j.
25 ¶Utrū eccl̄ia nō ꝯsecrata gaudeat p̄-
fata imunitate. Rñ. fuerūt opiniōes sz
mihi placet opinio gl. Host. quā sequit̄
Pa.i.c.ecclesie eo.ꝙ sic. ⁊ ibi videt̄ tex.
etiam mouet seqr palatium ep̄i gaudet
hac immunitate.vt.xvij.q.iiij.c.id cō sti
tuimus.Ergo multo forti⁹ ecclesia.Itē
facit quia omnia p̄uilegia cōcessa eccle
sijs extēdunt̄ ad hospitalia in.l. omnia
priuilegia.C. de epis.⁊ cle.Itē qd̄ de ꝓ-
ximo faciēdum est habet̄ pro.iam facto
vt.l.nō tm̄.i.prin.ff.de excusa. tuto. ⁊ in
l.pe.ff. de test.mili. Hāc tenet Card.i.d.
c.ecclesia.⁊ Jo.de ligna.post Lau. i cle.
j.de pe.⁊ re.Intellige si autoritate epi-
scopi vel pape edificata est.
26 ¶Utrū hospitale ⁊ priuata oratoria si-
militer gaudeant.Rñ.Gof. ꝙ sic si au-
toritate episcopi sunt fundata Et facit
ꝙ ipse no.i.c.fi.de ec.edi.⁊ tenet Laud.
in.d.cle.j.⁊ placet Pa.i.d.c.ecclesia.per
d.l.omnia alias non.
27 ¶Utrū ecclesia iterdicta similiter gau
deat.Rñ.Gof.⁊Uin.ꝙ sic.ar.p̄fati.c.ec-
clesia.⁊ sequuntur communiter doc.
28 ¶Utrū cōfugiens ad corpus christi si-
militer sit defensand⁹.Rñ.Host.ꝙ sic sz
hoc in iure nō exprimat̄.qr vbi maior ē
ratio ⁊ ibi maius ius ⁊ mulier tangens
fimbriaz christi saluata est Matthei. ix.
29 ¶Septimo ecclesia hz immunitatē ꝙ
eius rustici nō p̄nt eius rura deserere ⁊
alias se transferre.vt in.c.iij. eo. intelli-
ge scd̄m gl.ibidē de illis qui glebe sunt
astricti ⁊ qui sint.vide s̄. Colonus.
30 ¶Octauo quilibet pōt regulariter rē
suā ecclesie relinquere.l.i generali. ⁊.l.
iubemus.C.de sa.san.ecc.⁊ etiā donare
inter viuos sine insinuatione infinitum
l.illud ibidē.⁊ in aut̄.de non alie. re.ec.
§. si minus.quāuis glos.in.d.§. teneat
contrarium.sed primū verius.vt.s̄. do-
natio.§.xx.
¶Nono transfertur dominiū rei in ec- 31
clesias solo pacto.i.sola nuda ꝓmissio
ne.l.vt sint inter diuinuz.C. de sac. san.
ec.in glo.⁊ hanc sequitur.Albri.ibidez.
⁊ idem est s̄m Rodo.quando datur ali-
quid ecclesiastice persone intuitu eccle
sie.In emptione tamen requiritur solu
tio pretij vl̄ fides de pretio aliter domi
nium nō acquiret s̄m glo.predictam.
¶Decimo q̄cq̄d fuerit emptū de pecu- 32
nia ecclesie reuerti dz ad eā.xij. q. apo-
stolicos.in gl.ij.⁊.q.v.fixum.⁊ hoc siue
emptum noie ecclesie vel non de pecu.
cle.c.j.⁊.c.iniquirendum.
¶Undecio ꝙ nō tenet̄ ad munera me 33
re ꝑsonalia ⁊ dicunt̄ munera mere per-
sonalia q̄ animi ꝓuisiōe ⁊ corporali la-
bore sine aliq̄ gerētis detrimento ꝑpe-
trantur vt in.l.fi.in prin.ff.de mu. ⁊ ho.
Quoꝝ numeꝝ mere personaliū quedā
sūt sordida vt cloace mundāde calces
coquēde.arene fodiende:fossati vel sta
buli mūdādi ⁊ hmōi de q̄b⁹ in.l. maxi-
maꝝ.C.de excu.mu.Et ad hec nō tēnēt̄
ecclesie nec eaꝝ mācipia. aut clerici vel
eoꝝ vxores aut familie ⁊ coloni.vt.xvj.
q.j.c.gñaliter.§.nouaꝝ.⁊.§.placet.ij.C.
de epis.⁊.cle.l.ij.⁊.l. neminem.C.de sac.
san.ecc.que vult ꝙ in aduētu principis
teneantur nō valet quo ad clericos ec-
clesias atq̄ seruos qui sunt dñio eccl̄ia
rū subiecti:qr iure diuino sunt exempti
vt in.c.si imperator. xcvj.di.⁊ no.Inno
in.c.ij.de maio.⁊.obe.Facit .l. rescripto.
⁊ quod ibi notat Barto.ff.de mu.⁊ ho.⁊
hoc intelligo de familia perpetua eccle
siarum ⁊ earum seruis. sz bene valet q̄
ad colonos liberos q̄ seruiūt pro mer-
cede.cū sint sub imperatore.iuxta not.i
c.iudicatū.lxxxviij.di.⁊ ab ip̄o a multis
exempti.vt i.l.j.⁊.ij.C. de epis. ⁊ cle. ⁊ iō
potuit eoꝝ imunitatē limitare. vt i simi
li no.glo.cū s̄z leges.de here.li.vj. Nā
tales tenent̄ ad gabellas ⁊ alia onera
de parte eis cōtingente s̄m Fede. consi
lio.iij. Sūt ⁊ quedā alia munera perso
nalia que nō sunt sordida sz habent an
nexum honorē vt sunt officia secularia

UVA. BHSC. IyR_213

sic nõ tenent clerici p.c.sacerdotibus. ⁊ c.sed nec ꝓcurationes ne cle.vel mo.vn de in.l.placet.C.de epis.⁊ cle.dicit. Placet nostre clemẽtie vt clericis nihil commune cũ publicis actiõib⁹ vel ad curiã ꝑtinẽtib⁹ cuius corpori nõ sunt annexi habeãt.hec ibi.Ex quo pz ꝙ nõ sunt de vniuersitate nec in eam vocẽ pñt hr̃e vt tz Inn.in.c.dilecta ꝓpe finẽ de exce.p̃. Sũt etiã quedã alia munera ꝑsonalia q̃ nõ habẽt nec honorẽ nec vituperium annexũ.vt legatario tutela vel cura iet hmõi iz em̃ ab istis sint exempti vt.in.l. generaliter.C.de epis.⁊ cle. posita. in.c. generaliter.xvj.q.j.tñ ꝟm gl.iuncto tex. in.c.peruenit.lxxxvj.di.possunt si volũt legitimã tutelã clerici accipere nõ datiuã aut testamẽtariã. sed ep̃i ⁊ monachi nõ.lxxxviij.dist.ep̃s.⁊.xvj.q.j.monachi. Tutelã autem miserabiliũ ꝑsonaꝝ oẽs clerici et monachi possunt suscipere qꝛ officiũ piũ est.vt in.d.c.ꝑuenit. Et in oĩbus p̃dictis muneribꝰ ꝑsonalibus quo ad ecclesias ⁊ clericos habent locũ predicta tam in ordinarijs q̃ extraordinarijs muneribꝰ seu indictis vel supindictis. vt in .l.placet.s̃.desa san.ec. ⁊ aut. Item nulla cõmunitas.C.de epis. ⁊ cle. ⁊.c.q̃q̃.de censi.lib.vj.Et que dicantur ordinaria vel extraordinaria indicta et superindicta vide.j.Munus.

34 ¶Utrum clerici teneantur custodire ciuitatẽ sed oppidũ.Rñ.pa.i.c. peruenit. e.ti.ꝙ nõ nisi maxia necessitas subesset vt no.gl.xvj.q.j.§.placet. que quidẽ ꝑ laicum nõ debet discerni.ꝟm ho.in summa sed per ep̃m et ꝑ eum cõpellantur. vt in.c.ecclesia sctẽ Marie.de consti.puta qꝛ aliter nõ põt defendi sine eis. Nã tũc tenent.ar.l.nullꝰ penitꝰ .C. de cursu pu.⁊ in.d.c.peruenit. Nam quilibet debet suam patriam defendere.Facit.tex. in.c.pe.de homici.Ubi tẽpore inuasionis possunt clerici vna cuz laicis arma sumere ⁊ pugnare nec sunt irregulares licet multi sũt occisi dummodo ꝓprijs manibus nullum occiderint quamuis vulnerauerint.

35 ¶Utrũ teneant ire ad bellum vbi volunt alios impugnare. Rñ. pa.in. d.c. peruenit.ꝙ non etiã si ageretur de recuperatione terre sancte quia clericatus reddit eos inhabiles ad pugnandum etiam cum sarracenis vt probatur in.c. ex multa.in.§.fi. de voto.

¶Duodecimo ecclesia non tenetur ad 36
munera patrimonialia seu realia ⁊ dicuntur patrimoniorũ munera que sumptibus patrimonij ⁊ damnis administrantis expediuntur.vt in.l.fi.§. patrimoniorum.ff.de mu.⁊ ho.Et hec munera sunt duplicia quedã sunt mere patrimonialia. Et hec tripliciter indicũtur. ¶Primo rei de eo qd̃ fiendũ est de ipsa re.vt ꝙ nauis ecclesie vel equꝰ. vel currus vadat ad seruitiũ reipublice. ¶Secundo imponunt sup eo qd̃ percipit ex ipsa.vt.j.detur certa pars fructuum. et de his habes in.d.§. patrimoniorum. ¶Tertio imponunt ipsi rei de eo quod nõ percipit ex ipsa re nec est in ipsa re. vt prestare certã qñtitatẽ pecunie annuatim de quo habes in.l.hactenꝰ .§.j. ff.de vsufru.in.c.j.de censi. An aũt ecclesia teneat ad ista.Rñ.ꝟz pa.i.c.fi. de vi. ⁊ ho.cle.ꝙ si tales res q̃bus imponunt talia munera habebãt onus tale perpetuum annexum ⁊ inuariabile ac certuz siue ex dispositione publica puta pricipis.siue dispositiõe ꝑuata.vt.c. q̃to.de censi.⁊ anteq̃ venirent ad ecclesiam.sicut pz exemplũ de tributo. vt in.l.imperatores.ff.de publi.⁊.c.j.in fi.de cẽsi.vbi innuit ꝙ quelibet possessio ab antiquo est onerata onere soluendi tributa ⁊ sic ecclesia de talibꝰ rebus tenet quia res trãsit cum onere suo.de dec.pastoralis. ⁊ de pign.ex literis.Fateor tamẽ ꝙ italia tanq̃ ꝑnceps ꝓuinciarũ nõ obligatur hodie ad talia tributa.vt no.i.l.j.ff. de censi.Si vero nõ erant onerate tali onere certo ⁊ inuarabili quãdo peruenerũt ad ecclesiã si non tenetur ecclesia q̃uis essẽt onerata onere icerto ⁊ variabili vt sunt iste descriptiões que fiũt hodie qꝛ estimant bona cuiuscũq̃ vt soluat plus vel minꝰ ꝟm ipositionẽ collecte.⁊ hanc opinionẽ tenet Inno.in.c.nõ

UVA. BHSC. IyR_213

minus .e.ti. Et recitat pa.ibidē. Jo.ō li gna.in.cle. pñti.ō cēsi.ꝛ Jo.an. post Ar chi.i.c.j.e.ti.li.vj.ꝛ placet licet alīc teneant q si possessiones prius erāt ascripte vt tantū soluat ꝑ solido vl libra q tūc teneat ecclesia sz prima tutior lz ista nō sit cōsidenda. sunt tamē aliqua onera bue rōne naturali succūbūt ipsis rebus vt reficere añ domū viā:ꝛ sic ecclesia tenetur vt no.bar.in.l.ad instructiones.C.de sa.san.ec. Itē in purgatiōe putei necessarij tote vicinie i qua est ecclesia vt no. Spe.ti.de cēsi. Itē soluere ad portā vel pōtē pro plaustro ꝓ ipsi⁹ pōtis vel porte ꝓservatiōe q⁹ destruūt viā vt no.in.d.l.ad instructiones.et no.bal. de pace ꝓstan. Et idē de similibus. Mā sus ꝙ ecclesie q̄ est dos eccle sz cōem opinionē doti.dz eē liber ab oīm munere ātēq̄ cōsecret vt in.c.j.de cēsi.ꝛ dēbet esse tāta quātitas terre ex qua vnus rusticus cū sua familia vinere possit vt dicit gl.xxiij.q.ix.fm canonicam. Sunt ꝛ quedam munera patrimōialia mixta.et dnr mixta q̄ hñt onus cū sumptu.ff.de mu.et ho.l.ñ.§.mixta.participant.n.de onere personali quatenꝰ hñt onus annexum et cum patrimoniali quatenus sunt cum sumptu et hec dupliciter inducuntur.

¶Primo ꝓsone habito respectu ad rem seu bona patrimonij ꝛ hoc differt a tertio mō imponēdi onera in reb⁹ mere patrimonialib⁹ q̄ ibi q̄libet res tenet ꝓ munere qō eā respicit ꝛ nō vltra.d.l.imperatores.hic vero est ꝓsona obligata. ꝛ per ꝓns oēs res patrimonij.l.anferē §.fisc⁹.ff.de iure fisci.ꝛ ad ista nō teneꝛ. ecclesia nec ēt laici nō subditi licet habeāt patrimoniū i loco.l.rescripto.§.ñ. ꝛ ibi p bar.ff.de mu.ꝛ ho.nisi aliud habeat ꝓsuetudo q̄ ad laicos.vt no.bar. in.l.vnica.C.de decapitatiōe cinīū nō q̄ ad ecclesiā q̄ cōsuetudo non valet.aut tassa.C.de sa.san.ec.iuncta au.ē.Itē.mil la cōitas.C.ō episc.ꝛ clerici.ꝛ isto modo potest intelligi tex.c.non minus.eo.tit. ꝛ.c.ñ.de vi.ꝛ ho.cle.ꝛ.c.cōq̄. de cen.lib. vj. Secundo mō imponūtur ꝓsone nulla facta mētione de re.ꝛ sic dicitur capitio q̄ iponit ꝑ capita nō habito respectu ad bōa patrimonij ꝛ l.d.l.vna.ꝛ ad ista simil⁹ non tenet ecclesia nec clerici quia nō sūt subditi iperatori.d.c. cōq̄. imo nec laici ciuiles sz tm̄ rustici vt in d.l.vna.no.bar.ꝛ hec oīa ꝓcedunt regulariter.

¶Sed dubitat de ꝓcernētib⁹ pietatem 37
vt instructio pontū ꝛ viarū. ñ. Inno. dicit q ecclesia tenetur ꝑ.d.l.ad instructionē ꝛ per.c.j.eo.titu. similiter in edificatione murorū ciuitatis vel ville. Similiter glo.in.d.c.nō minus. Idē. Uncha.ꝛ Albri.in dicta.l.ad instructionē. Addēs q̄ idē putat de fontib⁹ ꝛ puteo cōi.ar.ff.ne qd i lo.pu.l.ij.§.viaꝛ.ꝛ dicit hui⁹ opinionis eē Dy.ꝛ Old. Sz in Jtū est cōis opinio canonistaꝛ i.c.fi.de vi.ꝛ ho.cle.ꝛ in.cle.pñti de cēsi.ꝛ ꝑ Jo.de ligna.ꝛ ꝑ bar.i.l.rescripto.ff.de mu.ꝛ ho. ꝛ.d.l.piz.ꝛ gl.xvj. q. j.§.nouaꝛ.Jo.an. ꝛ pa.i.d.c.nō min⁹ ꝑ multa motiua. Et ō dic q.d.l.ad instructionē ꝛ similes nō valēt q̄ lz.c.j.cū similib⁹ de no.ope.nū. dicāt fīāc̄ legib⁹ ex quo i canonib⁹ nō reperitur ꝓtrariū:tamē hoc nō est verū quādo lex impialis ē dānosa ecclesijs seu ecclesiasticis ꝓsonis q̄ tūc nō tenet nisi specifice approbet ab ecclesia vt ē cōis opinio doc.i.c.fi.de solu.ꝛ i.c.ecclesia sancte Marie.de cōsūt.ꝛ ca.fi.de re. ec.nō.alie.q.di. si i aditorū. distinguo tamē sic fm̄ pa.i.d.c.non minus.q. aut necessitas vel pietas imminēs ꝓcernit vtilitatē ecclesiarū a remotis per quandam cōsequētiā ꝛ tūc est tex aptus i.di. c.nō min⁹.q nō tenētur nisi spōte velit approbāte episcopo cū clero ꝛ prius cōsulto romano pōtifice ꝑ.ca. aduersus. eo.ti.aduerte tñ q si tanta esset necessitas vel pietas q non posset fine scāda lo ꝛ periculo haberi prius romani pontificis recursus q tunc sufficeret deliberatio cleri cū episcopo.facit.ca.fi.de ec. edi.ꝛ quod ibi no.aut necessitas vl pietas cōcernit de directo ꝛ principaliter vtilitatē ecclesiarū ꝛ laicorū vt punta q̄ ꝓpa

UVA. BHSC. IyR_213

na societas territorij ciuitatis incēdij
denastat ꝓdita in quo ecclesia multas
possessiões hz ꝛtūc ecclesia.dz ꝓtribue
re nō th ad deliberationē solus populi
sz opz ꝙ clericꝰ ꝛ popu.ꝰ principaliꝫ cō
uenīat ꝛ deliberēt qz qō oēs tangit dz
ab omnibus aprobarī in cle.j.et.ij. de
cēsi.ꝛ.c. ad hoc de offi.archi.fatet tamē
pa.vbi.s.in.d.c.nō minus. ꝙ si clerus
nollet sine legitima cā consentire ꝙ pos
sent laici implorare auxiliū superioris
ecclesiastici vt cōpellat eos vt i.c.nullꝰ.
de iure pa.in argu.ꝛ in hoc casu nō hz
locum dispō.d.c.aduersus.ō ꝓsultatiōe
romani pōtificis quia hec impēsa non
fit propter publicā vtilitatē sed ꝓpter
priuatam ecclesiam ꝛ sic sumus extra
casum prefati.c. aduersus.facit clemē.
prima.ꝛ secunda de cēsi.

38 ¶Tertiodecimo hz immunitatē ꝙ eccle
sie vel clerici non tenent ad gabellas q̄
hodie iponunt i vino ꝛ silibꝰ ꝑm pa.in
d.c.nō minꝰ.in fi.p.d.aut. Itē nulla cōtri
tas. tenet bal.i.d.l.placet. C. de.ſa.ſāc.
ec.nisi gabella fuisset imposita ꝓ oneri
bus ad q̄ tenet ecclesia qz tūc succedit
loco onerum vt voluit Butriga.in.d.l.
ad instructiones.

39 ¶Utrū ecclia teneat ad gabellas si ali
quid donat vel legat ei:ꝑm statuta quo
rundā.Rñ.ꝙ nō ꝛxiij.q.viij.Sꝯuis.cuz
duobus sequentibus idē si donatur cle
rico ar.c.fi.ō vi.ꝛ ho.cleri.ꝛ.ibi pa.ꝛ qō
no.in.c similiter.xvj.q.j.

40 ¶Quid si clericꝰ trāsferat res ecclesie
ad alium locū negotiatiōis causa.Rñ.
pa.in.c.fi.ꝙ nō potest exigit pedagium
vel gabella qz delictū clerici non potest
nocere ecclsie.vide Fede.consi.cc. secꝰ
si sunt sue nō ecclesie.

41 ¶Utrū clerici debeāt soluere gabellaz
ꝓ vino vel frumēto quod vendūt ex
prebenda sua habito.Rñ.bal.ꝛ pe.ꝛ cy'
in.l.ois.C.de epis.ꝛ clericis.ꝙ non nec
etiam ad portam idē bar.in.d.l.placet.
nec etiam ꝛz pa.i.di.ca.fi.de patrimo
nio debet soluere gabellā vel pedagia
facit cle.presenti.de censi.ꝛ ca.ꝯꝯ.eo.
titu.lib.vj.

¶Quid de gabella q̄ ponitur sup car- 42
nibus vino ꝛ hmōi quā ecclesie soluūt
indirecte cū emant carius ab illis q̄ vē
dūt ꝓpter talē gabellā. Rñ.fm Ricar.i
quolibet.ꝙ si cōsules ponunt talem ga
bellā ꝓpter abusum ꝛ excessum eoꝝ sic
nō licet sz soluāt ō suo ꝓprio. Si ꝯo po
nūt ꝓpter cōem vtilitatē tā clericoꝝ q̄ꝫ
laicoꝝ sic licet eis. Si ꝯo ꝓpter vtilita
tē laicoꝝ principaliter i directe ꝯo cleri
coꝝ ꝛ a remotꝫ puta qz pſperitas ciuiū
redūdat in vtilitatē ecclesie ꝛ psonaꝝ
ecclesiasticaꝝ:tūc deſtinguo aut facit
animo extorquēdi pecunias ab ecclesia
sticis quas alio mō nō pñt ꝛ sic nō licet
aut nō aio extorquēdi ab ecclesiasticis
hoc facit qz etiā si nō essent ecclesiasti
ce psone q̄ emerēt talē gabellā ponerēt
tunc licet eis habita autoritate dñi tem
palis ꝛ habita moderatiōe ponāt ma
gis super his q̄ sepius emunt a clericis
aut ab extraneis aut a paupibus q̄ꝫ ab
alijs ciuibus ꝛ sic clerici nō possunt cō
queri cum pñt alibi emere licet non ita
comode.hec ꝓbantur.ff.de no.op.nū.

¶Que pena collectantiuz ecclesias vel 43
clericos.Rñ.fm pa.in.c.aduersus.ō im
mu.ec.d.an.in suis repetitionibus vo
luit ꝙ posteꝙ fuerint excommunicati seu
inciderūt excōicatione post monitionē
p.c.nō minꝰ.siue tollerētur sine ignorē
tur:nō teneāt snie.aut statuta taliū ipo
iure.siue sint edita ꝛtra ecclesiā.siue cō
tra:quācūq̄ psonā ēt laicā alij volūt ꝙ
subdite ex quo cū effectuꝫcollectauerūt
ipso iure sint nulle.ꝛ huius opi.videt
pa.ꝛ mihi placet.qz ex verbis ꝓoemiū
colligitur mens disponentis.vt.l.fi.ff.ō
here.insti.ꝛ per bar.in.l.ambitiosa.ff.ō
decre.ab ord.fa.ex quibus patet ꝙ.d.c.
aduersus voluit aliq̄d addere ad ius
antiquum. ꝙ patet in verbo addicim⁹
ibidem.de alia antē pena vide.ſ.excō
municatio.v. casu.xxviij.ꝛ excōmunica
tio.vij.casu.v.tenetur etiā vltra pecca
tū mortale cōmissum.ad restitutionem
omnium ablatorum.xiij.q.vj.c.fi res.
cū similibus.

¶Quartodecimo hz immunitatē ꝙ 44

UVA. BHSC. IyR_213

nec ecclesia nec monasteria vel hospitalia tenentur ad luerativā descriptionez vt in.§.sanctimus.xxiij.q.viij.z no.q luerativa descriptio ē quarta pars bonorū q̄ curialib⁹ relinquebant.q̄ fisc⁹ vendicat exceptis relictis curialibus z corpūctis.de quo hēs.C.q̄ z a quib⁹ quarta pars.li.j.z.ij.C.de ipo.lucra.descrip. l.vnica.

45 ¶Quinto decimo qō laicorū statuta nō habēt locū sup rebus ecclesie.c.ff.de re. ec.nō alie.vide.j.statutum.§.vij.prēdictum priuilegiū limitāt quidā verū nisi papa approbaret tale statutum vtin gl. c.ecclesia sctē Marie de cōsti.Quod vez credo fm bal.ibidē qñ expresse z nominatim approbatur a papa sec⁹ si gūaliter approbaret statuta qz nō valerent ptra ecclesiā p talē approbationē cum sit cōtra libertatem ecclesiasticam et sic tene z vide eundem Bal.in capitulo primo per quos fiet innouatura.

46 ¶Sed q̄d de statutis laicoz impedientibus quoquomō liberā facultatē donādi ecclesijs aut p aia.Rñ.pa.i.c.relatū. el.j.de sta.q non valent vt not.in.l.j. C.de sa.san.eccle.facit quod not.Jo.an. in.c.fi.de immu.ec.li.vj.vbi dicit q nō obstante statuto q̄ quis phibet donare forēsib⁹ seu non suppositis iurisdictiōi q poterit donari ecclesie qz nō pñt inferiores tollere priuilegiū superioris z hāc opinionē fouet apte bal.in.l. generali. C.de sa.san.ec.z idē in auc.cassa eo.tit. ponit aliam.q.notabilem statuto caueētur q testm̄ insinuetur p heredes infra sex menses aliter sit irritus ipso iure clericus est heres z nō insinuat nunquid sit nullum testm̄ z respondet q nō.quia statutum non astringit clericam nec fortius ecclesiam quando fuisset heres instituta z ex his infert.pa.i.d.c.relatum. q quamuis statuto caueatur q mulier non possit donare ecclesie seu ad piam causam seu testari z se obligare eccl'e vl ad pias cās sine pñtia.duorū agnatoz suoz tñ pōt donare testari z se obligare eccl'e vel ad piā cās sine hac solennitate qz relicta vl donata eccl'e vl ad pias cās dñt determinari fm canones z non scōm leges vl statuta q̄ fūt pars iuris ciuilis.l.oēs ppl̄i.ff.de iusti.z iure idem tz dñs.Anto.in.d.c.relatū.z p bar.i.l.j. C.de sum.tri.Sz bal.i.c.ec.san.Marie. z.c.q̄ in ecclesia.z.de cōsti.tz valere si disponat statutū de re imobili.Sz ō cum est casus in.c.fi.de reb⁹ ec.non alie.z ibi Jmo.z bene.

¶Utrū laici possint statuere sup mortuarijs.Rñ.Jo.de imo.i.d.c.fi.q sic quatenus disponit i his qui nō applicētur eccl'e.addit pa.ibidē aut pcernūt diuinū cultū vel refrigerū aie qz cū hec sint ānexa iuri spūali nō valeret,vt puta.qō nō dētur nisi tot cerei vel nō inuitētur nisi tot clerici z hmōi igit solū valet in cō cernētibus pōpas mūdanas q̄ sunt potius pfoliatiōes vinoz q̄ suffragia mortuoz nec ecclesia talia approbat.vt i.c. q̄ prepositū.xiij.q.ij. Et sic transeunt cōiter do. i.d.c.fi.z qz dicit Bal.in.le.j. C.de lati.lib.tollē.per istū tex.q equi et arma ducti ad sepulturā militis.z cerei debent remanere apud clericos vel fratres sepelientes quasi sequela cadaueris.ar.i.medico.§.fi.ff.de au.z ar.leg.iō nō valeret statutū laicorū. 47

¶Utrū istud priuilegiū.d.c.fi.de re.ec. nō alie.de quo.ē.in.§.xlv.extēdatur ad res patrimoniales clericoz.Rñ.gl.in.c. ecclesia sancte marie.d.e pñti.q sic z in.c. fi.de vi.z ho.cler.z in.c.ex literis de pigno.z.lvj.q.j.in.c.sitr.est etiā glo.singularis apud legistas fm frā.tigri.in.l. fi.§.patrimonioz in verbo pontifex.ff. de mu.z ho.hēs.i.decernimus.C de epi scopa.audi.in ptrariū faciunt q̄ dico.j. prescriptio.§.xxxviij.z credo verius. 48

¶Sextodecimo q nec etiā prelati aut psone ecclesiastice possunt ecclesijs nouos cēsus imponere aut veteres augere aut alio modo grauare vi hoc.ē.cēsus.§.j. 49

¶Utruz archiepi aut epi possint aliq̄d exigere ab ecclesijs vel clericis.Rñ.pa. i.c.cū apostol⁹.de cēsi.q dū visitant pñt exigere obuētionē q̄ eis pcedit.i.d.c.cū apls.aliud non. de quo vide.j.Ulisita- 50

UVA. BHSC. IyR_213

tio.ff.ij.tatias aũt ꝛ exactiões ieis facere nõ pñt ſz ad charitatiuã ſubuentionem poſſunt cõpellere ſi rationabilis ꝛ manifeſta ſit cauſa.puta vult ire romã pro communi vtilitate vel neceſſitate.ꝛ hmõi.ꝛ nullo modo poteſt pſcribi iſtud ſubſidium charitatiuũ.Ab oratorijs aũt ꝛ aljs locis nõ religioſis etiam ratione viſitationis nõ poſſunt exigere ꝓcurationem.c.vlti.de cenſi.ꝛ ibi pa.

51 ¶ Utrũ rector eccle poſſit rẽ eccle pro ſua neceſſitate obligare puta.qꝛ erat infirmus vel egebat indumẽtis.vel ꝓ neceſſitate eccleſie.Rñ.Jo.an.in.c.ex pſentium.de pigno q̃ ſic.ꝛ ſucceſſor tenebit ꝛ cũ eo tranſeũt cõmuniter doct.ſz ego limito ſic.q̃ aut eccleſia bñ abundabat fructib⁹ ꝛ ſic non tenebit ſucceſſor:quia fructus futuri tpis reſeruant ſucceſſori vt de ipſis vinat.p.c.pſenti.§.porro.de offi.ord.li.vj.Aut fructus nõ ſufficiebãt ad neceſſitatez.ꝛ ſic eſt vera opinio.Jo. an.diſtinguit etiã pa.i.d.c.ex preſentiũ: ꝛ bene q̃ ſi eccleſia erat impotẽs a p̃ncipio q̃n eã impetrauit. ꝛ ſic ſibi iputet nec poterit obligare niſi pro ſua vita ſz teneꝛ viuere de induſtria aut fortius ex pr̃monio nõ aũt vendere vel obligare rem eccleſie.tex.eſt not.cũ glo.xxj.q.j.c.j.facit.c.clericus victũ.xcj.di.ſi vero eſt facta impotẽs poſtq̃ eã accepit etiã in iſto caſu nõ põt eã obligare ſz dz agere ꝛ parochianos vt preſtent ſibi neceſſaria ex quo ſeruit eis i diuinis ꝛ eſt cã licita ſubtrahendi parochianis diuina. vide bonam glo.de conſe.diſt.j.homo chriſtianus.

52 ¶ Utrũ debeat fieri ꝓpẽſatio cũ pditis ex negligentia adminiſtratoris eccleſie cũ acq̃ſitis ex eiꝰ diligẽtia.Rñ.pe.ô an. in.c.ꝓſenſus.ô re.ec.nõ alie.q̃ ſic.alle.l. cõqueritur.ff.de admi.tu.ꝛ l.gaj⁹ ꝛ ibi bal.eũ ſequitur.ff.de vſur.ſed cõtra eos facit q̃ no.pa.in.c ex preſentiũ.de pig. vbi tenet q̃ ſi rector eccleſie potuit acq̃rere aliquid eccleſie ꝛ non fecit q̃ tenet ipſi eccleſie.ꝛ pro hoc habes tex.cuz gl. xij.q.iij.c.ſi.ad iſtar tutoris qui ad hoc tenetur vt in.l.quicquid.C.arbi.tute.et ſic patet q̃ etiã tenẽtur de leui culpa vt patet i.d.l.quicquid. ſi nõ laborat vt acquirat eccleſie ꝛ in.d.c ſi.ſz hoc nõ intelligas q̃ teneatur laborare pſonaliter vt ex doctrina aut artificio vt acquirat ſz ſolum cũ ſolicitudine in rebus eccleſie ꝛ ex tali ſolicitudine acquiſitum eſt eccleſie ꝛ ideo nõ poteſt dari iñ reconpẽſationem ſed.d.pe.intelligit de acquiſito per exercitiũ corporale vel alio modo i quo acquirit ſibi de quo habes.ſ.clericus.xij.de quo bñ poteſt recõpenſare ꝛ ſic intellige.i.per ipm alle.

¶ Utrũ prelatus eccleſie poſſit de rebꝰ 53
eccleſie dare remunerãdi cauſa.Rñ.gl.i d.c.conſenſus.q̃ ſic facit.c.ſi quos.ꝛ.c. cum redẽptoris.xij.q.ij.ꝛ dicit gl.i.d.c. ſi pater.§.j.ꝛ in.l.filiusfamil.in ꝓncip.ff. de do.ꝛ tex.in.l.etiã.§.ex preterito.ff.de ma.vindi.facit.l.cũ plures.ff.de admi. tuto.ꝛ quod no.bal.in.l.j.C.mãda.Unde dicit idem bal.in.l.ubem⁹.C.de ſac. ſanc.eccle.q̃ pretextu beneficij colorati non poteſt prelatus remunerare amicum ſuum ꝛ ideo vera merita debent eſſe.facit glo.in.d.c.ſi quos.ex quo aduerte q̃ remuneratio nõ eſt reſtricta ad regulas iuris.glo.eſt ſingularis in.l.ad⁹ lius regulus.ff.de dona.ꝛ facit.d.§.j.ad deo q̃ dicit adminiſtrator donare poteſt remunerãdi cauſa.l.tutor ſz dignitatem.§.ſi.ff.de admi.tu.ꝛ eſt glo.cap. epõs qui mãcipiũ.xij.q.ij.ſimpliciter addit etiã.d.Ant.ꝛ pa.in.c.ceterum.de dona.q̃ etiã poteſt dare ex cauſa alia:puta.vt eccleſia habeat amicos pro ſuadenſione ꝛ huiuſmodi.Limitant tamen in iſto caſu ꝛ cauſa remunerandi verum dummodo res que donatur ſit mobilis ꝛ minima.vel de fructibus quia immobilia ꝛ etiam mobilia magna nõ poteſt niſi cum debita ſolennitate ꝛ cauſis de quibus ſupra.Alienatio.§.ſecundo et iij.ꝛ iiij.

¶ Decimo ſeptimo ſe extendit immuni 54
tas eccleſie ita q̃ eccleſia ſi careat ꝓprio prelato nõ currit ſibi pſcriptio ſz platº ſuperior poſſit pro ea agere ſm Jnno.i ca.olim.ei.j.de reſti.ſpo.tex.eſt in capi.

UVA. BHSC. IyR_213

j.de re.ecc.nõ alie.li.vj.licet bar.in.l.ij. ff.de a qua plu.ar.dubitauerit.

55 ¶Decimooctauo ꝙ res ecclesie nõ possunt alienari sine certa solẽnitate vide .s.Alienatio.

56 ¶Decimonono ꝙ vnã ecclesiã nemo potest iedere qui videat oẽs ledere qꝛ ꝑticulares ecclesie sunt membra vniuersalis eccl'e facit.c.loquit.xxiiij.q.j.sicut in simili dr q̃ tãgit aurẽ totũ hoiem tetigisse dicat.c.vulgarius.de pe.dist.j.

57 ¶Uigesimo ꝙ de ꝑsonis ecclesiasticis nemo põt iudicare nisi iudex eccl'astic⁹ de foro cõp.ꝑ totũ.ꝛ que sint iste persone.habes excõicatio.vij.casu.v.§.vij.

58 ¶Uigesimo primo ꝙ de reb⁹ ecclesiasticis ꝛ etiã patrimonialibus clericorũ: aut:de causis spiritualib⁹ iudex secularis iudicare nõ potest.Et de istis vide s.excommunicatio.vij.casu.v.

59 ¶Uigesimoscdo ꝙ loca pia sũt sub iurisditione ecclesie.c.ad hec de reli.do.ꝛ in cle.qꝛ cõtingit;de reli.do.ꝑm pa.in.c. cuꝫ sit genera .de fo.cõpet.ꝛ ideo ledẽtes ea sunt sacrilegi cẽsendi.d.c.cuꝫ sit generale.sed ledẽs in bonis clericoꝝ sine violẽtia ꝑsone nõ ꝯmittit sacrilegiũ licet super ipsa sit iurisditio iudicis ecclesiastici.vt in.c.si clericus.de fo.cõp.

60 ¶Uigesimotertio ꝙ relicta in testamẽto min⁹ solẽni facta ecclesijs ꝛ pijs locis valẽt.c.cũ esses.c.relatũ.c.indicãte. de testa.de quo.j.legatum.j.ꝛ.ij.

61 ¶Uigesimo quarto ꝙ ecclesia vel ei⁹ possessiones nõ possunt pro alienis debitis obligari ꝛ obligans est suspensus ab administratione temporaliũ ꝛ spiritualium de solu.c.ij.que tamẽ suspẽsio potest per ep̃m relaxarari.cõsulto indẽnitati ecclesie primo.c.ex parte.el.j.de verbo.signi.nõ com.prehẽdit tamẽ hec suspensio episcopos.c.qꝛ periculosum. de sen.excom.lib.vj.

62 ¶Uigesimoquinto qđ excõicãtur vsurpantes regalia custodiã ꝛ hmõ de q̃b⁹ s.excomunicati.vij.casu.j.

63 ¶Uigesimo sexto.ꝙ clericus qui ecclesiã excollatiõe laici tenet si nõ resignauerit suspendẽdus est ab officio ꝛ beneficio laicus excõicandus. de iure pa.c.ꝑterea.ꝛ.c.relatũ iuncto.c.si autẽ vobis. xj.q.iij.ꝛ.c.cũ non ab homine de iu.

64 ¶Uigesimoseptimo ꝙ in choro nõ debent laici cum clericis stare. de vi. ꝛ ho. cle.c.j.de conse.di.ij.sacerdotum.

65 ¶Uigesimooctauo ꝙ ecclesia ꝛ ecclesiastica ornamẽta nõ debẽt in vsum secularium cõuerti de conse.di.j.ligna ꝛ quinq̃.c.se.de re.do.c.ad hec.

66 ¶Uigesimonono.ꝙ ludi theatrales cũ laruis ꝛ silibus i honestis nõ pñt fieri i eccl'ia.c.cũ decorẽ.de vi.ꝛ ho.cle.sec⁹ de honestis q̃ ducũt ad deuotionẽ.ar. đ cõsecra.di.ij.semel.ꝛ di.iiij.q̃ris.quasi l.fi.

67 ¶Trigesimo ꝙ ecclesia vtit iure minoris ꝛ iure reipublice. ita ꝙ oia priuilegia cõcessa reipublice videntur concessa ecclesijs ꝑm gl.in.c.auditis. ꝛ ibi pa. de resti.in integrũ.ꝛ glo.in.c.j.eo. Item põt vt iure imperij ita, ꝙ priuilegia attributa imperio intelliguntur attributa ecclesijs.vt ibi alleg.

68 ¶Qua pena puniant violantes eccl'iasticã imunitatẽ.Rñ.ꝙ diuersa ꝑm ꝙ diuersimode violat. nã;si q̃ violant q̃ ad primũ puniunt nullitate snie vt dixi.s. Si cõtra ꝑm erit solũ mortale pctm̃. Si ꝯtra tertiũ:nec mortale pctm̃ est ꝓpter ꝯtrariã ꝯsuetudinẽ.si ꝯtra quartũ vltra mortale nõ adiuuant ab eccl'ia.Si ꝯtra q̃ntũ vr̃ mortale. Si ꝯtra sextũ peccãt mortaliter ꝛ alia pena de qua dixi.Si ꝯ septimũ cõpellunt.si ꝯ octauum credo teneãt ad restitutionẽ de dãno dato vltra mortale ꝙ cõmittũt,idẽ dic.si ꝯ.ix.x. xiij.x.ꝛ.xiij.ꝛ puniunt pena vt ibi dixi. Si ꝯ. xiiij.idẽ dic.sil'r si ꝯtra.xv.dicit Albri.in aut.cassa.C.de sa.san.ec.ꝙ facientes statuta contra libertatem ecclesiasticam puniuntur.pena priuationis iurisditionis ꝛ mille marcarum rectores statuarij scriptores iudicãtes scđm talia statuta sunt ip̃o iure infames et eorum sentẽtie nulle ꝛ alij actus legitimi nihil valẽt vt pꝫ i corpe. vnde hec aut. sumitur in orginali qđ multi habent post librũ feudoꝝ:ꝛ est constitutio federici iunioris. ꝛ etiã sunt excõicati. vt.s.

UVA. BHSC. IyR_213

excōicatio.vij.casu.xxij.Si ꝯ.xvj. vbi dixi.si ꝯ.xvij.xviij.ꝛ.xix.peccāt mortalit. Silr si ꝯ.xx.xxj.xxij.si contra.xxiij.vltra mortale tenēt ad restitutionē si ꝯ.xxiiij. xxv.ꝛ.xxvj.pz ibi.Si contra.xxvij. male faciūt si ꝯmittūt ꝯtra.xxviij.est nullitas alienatiōis ꝛ peccāt mortaliter. Silr si cōtra.xxx.mortale peccatum est.

Impedimētū vide.j. matrimo.iij.

Imperiū merū est habere gladij potestatē ad aia duertēdū in facinorosos hoies qđ ꝛ potestas appellat. Mixtū verū imperiū in dāda possessiōe cōsistit.vt in.l. imperiū. ff.de iur.omniū iudicum.ꝛ vide ibi glo.

☞ De notatis in hoc ꝟ.ꝛ an ꝛ quō prescribat iperiū merū ꝛ mixtū no. Bar. in l.j.C.de emā.li.ꝛ i rub.C.q̄ sit lōg.cōsue. ꝛ i.l.j.col.iij.C.de here.vl act.vē.ꝛ Alex. in.l.imperium.ff.de iur.om.iu.ꝙ cōsuetudine.vbi quid sit merū imperium. et quid mixtū.ꝛ quibus competat.

Impossibile đr aliqñ illđ qđ nō como de possimus facere et sic sumitur in.c. chatanēsis ecclesie.lxj.dist.ff.de ꝟb. sig. l. nepos proculo.ipossibile đr qđ nō est honestum vt de cōdi.insti.l.filius impossibile dicitur ꝙ non iuste pōt fieri. xxiiij. q.ij.sane. el. primo. ꝛ est in.ar.ꝙ illud possumus qđ de iure possumus.

Impubes đr masculus donec cōpleuerit. xiiij.annū femina aūt.xij.qꝛ in ista etate hoies incipiunt pubescere.l.fi.C.qñ tutor vl cura.ꝛ isti.q̄.mo.fi.tu.in p̄n.ꝛ hec verū q̄ ad tutelā.sz q̄ ad matrimonium ꝯhendū tādiu est impubes masculꝰ vl femina q̄diu non est potēs ad generādū vt in.c.puberes.de despon. ipub. in text.et in glo.

☞ De notatis i hoc.§.ꝛ signāter.j.ꝟ. j.dic ꝯriū qꝛ impubes doli capax pōt inculpari de oī delicto preterq̄ de delicto carnis.c.j. ꝛ ibi Sicu.de deli. pue. de q̄ in.l.j.§.interdū.ff.ad sil. Itē de delictis in omittendo.l.excipiuntur eo. titu.

1 ¶ Impubes vel furiosus capitalē fraudem.i.penā ꝓpter quā capite puniēdꝰ est cōiter non pōt.ff.de edi.edic.l.cū autem.§.j.facit.C.de fal.mo.l.j.in.fi.

¶ Impuberes torqueri nō debent terreri tamen solēt ꝛ habena vel ferula cedi.ff.ad senatus cōsul.silanianum.l.j. §.impubere autem. 2

Incātatio vide sortilegiū. Superstitio ꝛ. s. diuinatio.

Incarceratio vid supra carcer.

Incēdiarius q̄s dicat ꝓpe rñ. host. ꝛ Gof.ꝙ ille q̄ ciuitatē vl castrū domū segetē ꝛ silia aliena icēdit malo studio vt odio vl vidicta vel aio iniurādi vt i.c. pessimā.xxiij.q.viij.q.ij.c.cū deuotissimā.de iur.si q̄s domū.secꝰ si incēderet ex negligētia vel casu vl iusto bello qꝛ talis nō ꝓprie đr incēdiariꝰ.itē incēdiarius ꝓprie đr qui malo studio ignez fecit apponi aut cōsiliū dederit aut auxilium scienter.vt in.d.c.premissam.

¶ Utrū tales icēdiarij ꝓpe sint excōicati ipo iure.Rñ.vt.s.excōicatio.v.casu.v. 1

¶ Qua pena puniunt incendiarij.Rñ. ꝙ de iure ciuili dicit tex.i.l.qui edes.ff. de incendi.qui edes acerum frumenti iuxta domum positū cōbusserit cōuictus verberatꝰ igni necari iubet si modo sciens prūdēsq̄ id commiserit si vero casu.i.negligētia aut noxa sarcire iubet aut si minus doneꝰ sit leuius castigat hec ibi.ex quo patet illud q̄ nō pōt soluere in ere luat in corpore.ff.de iuris. om.iudi.i.si quid id.§.in seruos ꝛ.ff.de in ius vocan.l.fi.ꝛ.ff.de penis.l.j.in fi. Quo ꝟo ad ius canonicū vltra mortale si sciēter ꝛ volūtarie fecit vel ex lata culpa tenetur ad restitutionē totius dāni dati.c.si egressus cum.c.se.de iniurijs ꝛ ibi coiter doc.Facit.l.si fortuitu.ff.de icēdi.Si ꝟo fuit in leui vel leuissima culpa.sic silr tenet ad restitutionē si modo tenebat de leui vel leuissima culpa non credo tñ peccauerit mortalr.Si autem nihil omisit de contingentibꝰ nō tenet Qñ aūt quis teneatur de leui vel leuis-

UVA. BHSC. IyR_213

stima culpa habes. s. culpa. §. iiij. ꝛ. v. ꝛ aduerte ꝙ tales incendiarij culpabiles nõ solũ tenentur de damno incẽdij sed etiam de rebus perditis pro incendio. ar. c. fi. de iniur

¶ Utrũ rapiẽs res illoꝝ patiunt q̃ incẽdiũ teneat ad restitutionẽ. Rñ. ꝙ sic. c. si q̃s domũ. de iiur. nisi haberent ꝓ derelictis puta qꝛ ignis tãtum inualuit ꝙ nullus sine periculo vite potest eis succurrere. ꝛ dominus dimittebat eos pro derelictis: tũc si q̃s eas caperet non teneret restituere de necessitate. argu. l. si quis merces. ff. pro derelicto.

4 ¶ Utrũ destruẽs domũ vicini timore incẽdij ne sua cõburat teneat ad restõnẽ. Rñ. din. ti. de icẽdiarijs ꝙ nõ si erat iustus met⁹ puta qꝛ iam ignis puenerat ad domũ vicini vel ꝓbabilr dubitat qꝛ tp̃s erat ventosum ꝛ hmõi. l. ij. §. qd̃ ait p̃tor. ff. de incẽ. rui. ꝛ nau. vnde dicit tex. in. l. si alius fecerit. §. est ꝛ alia exceptio. ff. qd̃ vi. aut clã. nullã iniuriam aut dãnũ dare videt. q̃ perituris edibus. facit. l. si q̃s fumo. §. qd̃ dicit. ff. ad. l. aq̃. si aũt non fuit iustus metus tunc tenetur ad simplum damnum ꝑm ho. addit tamen ho. ꝙ si a vicinate domus alicuius est dirupta iusto metu incendij ꝙ iudex est officio ꝛ summa equitate debet facere ꝙ vicini ei satisfaciant quilibet pro parte sua. ar. l. j. §. eqniss. mum ff. ad. l. rho. de iactu. ꝛ. l. interdictũ. ff. q̃ po. in pigno. ha.

Incertoꝝ restitutio. vide. j. restõ. ij. §. xj. ꝛ se.

Incestus ẽ ꝯsanguineaꝝ vl affiniũ abusus: vñ icestuosi dicunt q̃ cõsanguineis vel affinibus abutuntur. xxxvj. q. j. §. cũ ergo.

☞ De notatis in hoc. §. ꝛ ad ampliãdum hic dicta dic ꝙ incestus dicitur coitus carnalis iter affines ꝛ collaterales. insti de nup. §. sz et si aduersus per gl. ꝛ in aut. de incest. nup. p gl. qd̃ est verũ. siue cum marito siue sine. l. si adulteriũ. de adul. ꝛ punitur sicut adulterium. l. si adulterium cum incestu. ꝛ ibi. glo. ff de adul. vide gl. i aut. de icest. nup. in. p̃n. ꝛ in auten. incestas. C. eo. ti.

¶ Utrum incestus sit grauius adulterio. Rñ. ꝙ sic. xxxij. q. vij. §. sunt. enim ꝛ c. seq. vincitur tamen a peccato contra naturam vt in. d. c. quod incipit adulterij malum. 1

¶ Utrum accedens ad monialem committat incestũ. Rñ. ꝙ sic. xxvij. q. j. virginibus qꝛ spõsa dei est qui est pater nr̃. xij. q. ij. qui abstulerit nec solum incestũ sed ꝛ adulteriũ qꝛ sponsaz alterius corrumpit: ꝛ etiam sacrilegium vt in. d. c. virginibus. sed tamẽ nõ sunt tria peccata sed vnuz solũ ꝑm hugo. lz sortiat diuersa nomina. 2

¶ Utrũ icestuosus possit ꝯhere. matrimoniũ. Rñ. pa. cũ. c. j. de eo qui cogn. cõsan. vxoris sue ꝙ non sed necetiã exigere potest debitum a propria vxore q̃q̃ pri⁹ habuit añq̃ incestũ cõmisit. xxvij. q. ij. qui dormierit. nisi dispensetur cum eo. ꝛ si exigit peccat mortaliter ꝑm Uincen qꝛ facit cõtra preceptum canonis. arg. c. ij. ꝛ de maio. ꝛ obe. sed tu tene vt j. matrimoniũ. iij. impedimẽto. ix. i p̃n.

¶ Sed q̃d si contrahit de facto. Rñ. pa. in. c. transmisse. de eo qui cogno. cõsan. vxo. sue. ꝙ tenet matrimoniuz ex reddere tenetur debitum: exigere autem non poterit sine peccato mortali nisi dispensetur cũ eo. Pa. tamẽ in. c. literis. de presumptionibus. videtur velle ꝙ ista pena. s. ꝙ nõ possit cõtrahere vel exigere incestuosus solum locum habeat quãdo constat de incestus qualitercũq̃ ar. d. c. literis. ꝛ. xxvij. q. j. Si quis sponsaz ꝛ placet mihi. 4

¶ Quis poterit dispensare vt talis contrahat vel post contractum exigat. Rñ. pa. in. d. c. j. ꝙ si. incestus est vere cõmissus vt puta quia cognouit consanguineam vxoris sue cũ qua iam cõsummauit matrimoniũ vel cũ consanguineis proprijs quod est vere incestu vt in. d. §. cum ergo tunc episopus non poterit dispẽsare nisi ex causa. puta ratione inuẽtutis ꝛ huiusmodi: quo casu bene poterit. c. si duo. xxxv. q. vj. Idem tenet et dicit communiter tenere doc. in. c. trãs- 5

UVA. BHSC. IyR_213

misse de eo qui cogn. consan. vt etiã exigere possit. Si vero incestus non est vere cõmissus vtputa quia cognouit consangnineam sponse nõdum cognite sic episcopus poterit dispẽsare etiam sine causa vt contrahat non tamen cũ spõsa illa de futuro si commixtus est in vase ⁊ ibi consũmauit cum eius cõsanguinea sed cum alias que sibi nõ sit affinis poterit etiã sine dispensatione vt est gl. in. c. quidã. xxvij. q. ij. cũ tex. Quidã predicta intelligunt de eo solũ qui commisit incestũ cũ consanguinea vxoris sue sed de alio incestuoso nõ habent locuz ita ꝙ potest contrahere sine dispensatiõe ⁊ exigere debitũ post cõtractũ. sed cõtra videtur text. c. si duo viri. xxxv. q. vj. ⁊ q. iij. c. de icestuosis vbi tex. clarus. ⁊ c. nec. eam ⁊ xxij. q. vij. si quis viduaz. Et ideo dic ꝙ generaliter omnis incestuosus prohibetur cõtrahere. Nec obstat ꝙ titulꝰ de eo qui cog. consan. vxo. sue. solum loquitur de incestu cũ cõsanguinea vxor: quia vnũ ius suppletur ꝑ reliquum. ⁊ de hac materia vide matrimoniũ. iij. impedimento. ix. in princip.

Incõsideratio est qñ interdiuersa q̃ occurrũt nõ bene iudicatur ⁊ determinat̃ quid est facien̄. et ideo incõsideratio ex defectu circa actũ iudicij sicut ꝯsideratio pertinet ad iudicium rectũ. Quod quidẽ rectũ iudiciũ in hoc ꝯsistit quãdo vis cognoscitiua apprehẽdit rẽ aliquã scdz ꝙ in se ẽ ꝙ ꝓuenit ex recta dispositiõe virtutis apprehẽsiue sicut pz i speculo quod sit bene dispositũ apparẽt imagines recte. Si vero sit male dispositum apparẽt torte vel obscure. Quod aũt virtus cognoscitiua sit bene disposita ad recipiẽduz res ꝓut sunt: contingit radicaliter ex natura cõsummatiue ex exercitio ⁊ munere gratie et directe quidem ex virtute cognoscitiua ex eo ꝙ non est imbuta prauis opinionibus sed veris et rectis: indirecte vero ex bona dispositione virtutis appetitiue ex qua sequitur ꝙ bene iudicat de appetibilibus. defectus autem recti iudicij ad vitium incõsiderationis pertinet ex eo ꝙ contẽnit vel negligit attendere ea ex quibus rectũ iudiciuz ꝓcedit ⁊ sic incircũspectꝰ est ad nõ intuendũ circunstantias negocij loci tꝑis persone ⁊ hmõi ⁊ pericula q̃ possunt cõtingere. Et qꝛ hoc maxie facit luxuria propterea ponitur filia eius.

Incõstãtia similiter est filia luxurie que ẽ quãdo q̃s nõ stat cõstãs in bono ꝓposito sz sine causa rationabili ex aliqua passione precipue ex amore concubine facit contrarium illius quod deliberauerat: ideo sicut precipitatio est ex defectu circa actum consilij ⁊ incõsideratio circa actũ iudicij. ita instãtia circa actũ ꝑcepti defecit: qꝛ defecit in precipiendo que sunt ꝯsiliata ⁊ iudicata ⁊ lzira ⁊ inuidia q̃ impediũt rationẽ ad aliud causent inconstantiam tamen luxuria eam extiguit hec ex sancto Tho. ij. ij. q. liiij.

Indiciũ quid est Rñ. Bal. in. l. ea quidez. C. de accu. iudiciũ plenum est diuinatio rei ꝑ signa sufficiẽtia per q̃ animꝰ in aliquo tanq̃ vero quiescit ⁊ plus inuestigare nõ currat vt. C. de rei vẽ. l j. indicia. Semiplenum vero indicium est ꝑsumptio fortiter mouens animum ad aliquod credẽdum vel dicendum de quo in. l. cũ probatio. ff. de proba.

☞ De notatis in hoc. §. ⁊ ꝙ est in arbitrio iudicis que indicia sufficiãt ad torturam no. Alex. post Bart. in. l. fi. de qõ ꝑ. l. milites. §. oportet. eo. ti. ⁊ l. de minore. §. tormenta. eo. ti.

¶ Qualiter ꝓbatur indiciũ. Rñ. ꝙ ad minus per duos testes vt est gl. singularis ⁊ ibi doc. i. l. fi. C. fami. her. ⁊ Bar. in. l. fi. de qõ. ⁊ vt preiudicent reo opzcitetur ⁊ iurẽt testes alias nõ preiudicat vt. no. in. l. si quis. ff. de adul. 1

¶ Utrũ vnũ indiciũ sufficiat. Rñ. ꝙ ⁊ regulariter nõ sed opz sint plura vt not. gl. ⁊ Bar. in. l. j. §. occisorũ. ff. ad silleia. ⁊ Bal. i. l. ꝯgruit. ff. de of. ꝑsi. teneret tñ ꝓcessus si nõ opponeret q̃uis plura nõ ꝑcessissent indicia sz tñ dãnari nõ posset 2

UVA. BHSC. IyR_213

ēt si in tormētis est confessus ⁊ post ratificauit vt est tex.cū gl.⁊ ibi bar.i.l.pe. de q̄sti.sec⁹ si spōte ⁊ sine tortura est cōfessus ꝑm pe.de an.in cle.j.de homi.sufficere tñ aliqñ vnū indiciū puta vn⁹ testis integer ⁊ bone fame q̄ testificat̄ ꝙ vidit ꝯmittere tale maleficiū tūc potest poni ad torturā ad inquirēdū.no.gl.⁊ doc.in.l.si quis.C.ad.l.iul. maie.⁊ bar. in.l.j.§.ij.⁊.l.marit⁹ ⁊.l.pe.ff.de q̄sti.itē ꝯfessio extraiudicialis rei si est hō male vite ⁊ cōditionis sufficit vt dicit bar. in.l.fi.ff.ꝺ q̄sti.itē iuuenis inuenit̄ exire ꝺ domo pulchre mulieris vel inuentus est cū ea in locis secretis ⁊ aptis ad fornicādū vt no.i.c.ir̄is.de presum.⁊ hmōi ⁊ ita vr̄ relinquendum arbitrio iudicis quando vnum sufficit.

3 ¶Utrū sufficiāt idicia si reo nō det̄ copia ⁊ aduocato suo.Rñ.ꝙ nō vt.l.custodias.⁊ ibi gl.⁊ bar.ang.⁊ imo.ff.de pu. iud.limitat ang.in.l.si vacātia.C.de bonis vacā.nisi qñ iudex ꝓcedit ex mero officio ⁊ non ad querelā vt no.do.anto i.c.qualiter ⁊ qñ. el.ij.de accu.

4 ¶Utrū fama sit sufficiēs idiciū.Rñ.ꝙ nō.vt tz bar.in.l.j.§.idē cornelio.ff.ꝺ q̄stio.nisi iungat̄ cū alijs indicijs:fama tñ cū vno teste in ciuilib⁹ facit plenā ꝓbationē vt in.c.veniens.el.prio.de testi. secus in criminalibus.

5 ¶Utrū ꝑticeps crimis iterrogatus vl' spōte dicēdo faciat indiciū cōtra sociū. Rñ.ꝙ nō vt no.bar.in.l.j.§.si seru⁹.ff.ꝺ q̄sti.facit qꝺ no.gl.i.l.si filiū.C.de.li.cā. sil'r nec pr̄ vl' fili⁹ aut alij commēsales de q̄b⁹ i.l.parētes ⁊ liberi.C.ꝺ tes.faciūt idiciū.vt no.bar.i.ꝺ.§.idē cornelio ⁊ hec ꝓcedūt qñ nulla alia indicia vrgētia ꝓcedūt ⁊ iō soci⁹ de socio nō ē iterrogād⁹ l.fi.C.de accu.fallit i assasinis vt no.gl. in.l.nō iō min⁹.C.ꝺ acc.⁊ i delictis i offēsam gñalitatis vt no.Bart.i.l.reperi.ff. de questi.sicut sūt latrones ⁊ hmōi.

Indignatio est filia ire q̄ nō valet videre vel audire eū cui irascit̄ cōit̄ ē veniale ꝑctm̄ nisi ꝑ accidēs.s.rōne scādali vl' qꝛ denegat loq̄ vel rñdere i casu i q̄tenet̄ de ꝑcepto.ꝺ q̄ vide.s̄. diligere.§.iij.

Indulgētia ꝑz Archi.⁊ sequit̄ Ge.i.c.indulgētia.ꝺ pe.⁊ re.li.vj. qñq̄ ꝺt remissionē pene.ij.q.iij.i fi. qñq̄ concessionē gratie:vt lit.pē.c.fi.ꝺ ꝑui.dudū.qñq̄ dispēsationē.lxxvij.d.c.fi.in.fi.de elec.dudū.el.ij.qñq̄ ius cōe.xxxiij.q.ij. interfectores ⁊.xxxv.q.vj.de incestuosis.qñq̄ accipit̄ ꝓ vacare seu operā dare vñ dr̄ indulgere gule noli q̄ vētris amica est. Sz hic accipio indulgētiā pro indulgētijs que dantur in ecclesijs ⁊ hmōi que sic diffinitur. indulgentia est quedam remissio pene debite ꝓ peccato post cōtritionem habitā de eo.hoc colligitur ex no.in.c.qꝺ aūt.de pe.⁊.remis.

☞De hic notatis ⁊ ꝙ indulgentia dz stricte interpretari.not. Inn.⁊ ho.in.c. lz extra de trāsac.Bal.in sua marga.in ver.idulgētia.⁊ in.l.humanitatis.C. de impu.⁊ alijs substi.

¶Qualis est ista pena.q̄ per indulgentias remittit̄.Rñ.glo.in.di. ca.quod āt recitat quinq̄ ⁊ ego addam duas ⁊ sic fuerunt. vij.opiniones.prima tenet ꝙ solummodo remittitur alia pena quā deus pro supplemento statuit imponēdam in alia vita illis qui solummodo fecerūt pniam ꝑm ꝙ canones imponūt sz illā quā canones iponunt faciendā nullo mō remittit sz hec opinio ē falsa tū qꝛ cōtra tex. apertū in.c.cū ex eo.de pe.⁊ re.vbi dicitur ꝙ per indulgentias penitētialis satisfactio eneruatur tum etiā quia presupponit ꝙ canones penitētiales necessario sint exequēdi contra tex.in.c.deus q̄. eodē titulo.q̄ vult ꝙ penitentia hodie per arbitriū discreti sacerdotis sit moderāda ⁊ sic est arbitraria facit ad hoc capitulū mensurā de peniten. distin.j. Secunda tenet ꝙ solum remittit penam taxatam a iure seu a canone penitentiali:sed non eam quā diuina iustitia statuit imponēdam ⁊ hec ē falsa:tū qꝛ presupponit vnū falsum ꝯtra euāgeliū ꝙ eccl'ia nō possit absoluere q̄ ad penā cū ēt absoluat q̄ ad culpam per virtutem sacr̄i ꝑm Scot.in

UVA. BHSC. IyR_213

iiij.d.xiiij.etiã quo ad deũ cum dicatur Math.xvj.xxiiij.q.j.quodcũq; ligaueris sup terrã ꝛc.tũc etiã.qꝛ sic indulgẽtie essent nociue qꝛ absoluendo eos a pena huius mundi transmitteret tales ad grauiora tormẽta in purgatorio.tertia opinio tenet ꝙ remittũt penã debitã pctõ ꝛ q̃ ad deũ ꝛ quo ad ecclesiã sꝫ cõcedens onerat se ad satisfaciendũ ꝑ illo cui dedit ꝛ hoc similiter falsa tũ qꝛ aliquãdo sunt tã modica merita concedentis ꝙ nõ sufficiunt sibi.tũ etiam qꝛ nullus cõcedẽs ab hoc se obligare intẽdit ꝛ nemo obligatur nisi q̃ animũ obligãdi habuit.l.obligationũ.ff.d̃ ac.ꝛ obliga.¶Quarta opinio tenet ꝙ remittitur solũ illa pena debita pctõ pro quo nõ satisfecit ex neglia siue q̃ ad ecclam siue q̃ ad deũ nõ ãt illa quã cõtempsit facere seu noluit ꝛ hoc est falsa tũ qꝛ remunerare vult negligentiã cõtra.l.nõ.ff.ex q̃bꝰ ca.ma.nõ em̃ negligẽtibꝰ subuenitur sꝫ necessitate rerũ impeditus hoc ibi tũ etiã qꝛ presupponit ꝙ q̃s possit ꝯtinuare penitentiã ꝛ esse capax indulgẽtie cũ talis in peccato mortali sit qd̃ falsuꝫ est. Quinta opinio tenet ꝙ remittitur ẽt pena infernali all'.tex.de penitẽ.d.iij.c.vlt.vbi ptꝫ ꝙ bona facta in peccato mortali valẽt ad tollerabilius iudicium subeundum sed hoc similiter est falsa tum quia illud.c.non intelligitur ꝙ talia bona minuant penã inferni debitã peccatis sed qꝛ malũ non cõmittẽdo ꝛ faciendo bonũ non augetur tum etiam quia expresse tenet cõtra.c.tres sunt.de pe.d.j.ꝛ de cõs.di.iiij.oĩs.vbi ptꝫ ꝙ pena eterna nullo mõ põt remitti nisi per ꝯtritionẽ propriaꝫ loquẽdo de eo qui peccauit actualiter.s.de adulte.facit.c.maiores.d̃ baptismo.l.§.hic vero dicimus.Sexta opinio tenet ꝙ per indulgentias remittitur pena taxata deo ꝛ etiam a sacerdote imposita si modo ipse sacerdos qui eam imposuit hoc sibi concesserit vt eam per tales remissiones vel in partem vel in totũ possit redimere ꝛ hoc silr nõ vr̃ vera lꝫ gl.in.d.c.qd̃ aũt.ꝛ multi canoniste eã tenuerint.tũ qꝛ videtur artare ptãtẽ superioris quasi nõ possit remittere penam impositã ab inferiori sue cõtra id quod legit̃ ꝛ no.in.c.qd̃ sup his.§.rursus de voto tũ etiã qꝛ vr̃ cõtra tex.p̃fati.c.cũ ex eo.in verbo eneruat̃.Septima opinio tenet ꝙ prefate indulgentie valẽt ꝑm fran.de may.in tractatu de potestate clauiũ primo quo ad augmẽtũ gratie nã ꝑꝫ aug.charitas meretur augeri sꝫ ꝑ opera meritoria facta ab existente in gratia meret̃ augmẽtũ gratie ergo ꝛc.qꝛ nõ dat̃ nisi.facientibꝰ opera de sui natura meritoria.Secũdo q̃ ad augmẽtũ glorie qꝛ cuꝫ nullus possit lucrari indulgentiã nisi per fidẽ ꝛ fides sit virtus cui promittitur visio dei ergo ꝛc.Tertio valent quo ad penam debitã in purgatorio qꝛ qñ alicui aliquod debitũ est remissum ab eo q̃ hꝫ potestatem perinde est ac si solutũ esset sed sicut ecclesia imponẽdo penitẽtiã remittit penã purgatoriã ergo remittendo ꝑ indulgentiã absolui ab ea.Quarto valẽt quo ad penam impositã a sacerdote ꝑm partẽ vl' totum prout sonat ꝛ hec est vera opi.quã sequũtur Sof.Jo.an.pa.in.d.c.quod ãt.ꝛ cõiter alij canoniste ꝛ theo.in.iiij.sen.di.xx.ex quo pꝫ ꝙ ille cui imposuit sacerdos pniam.vij.annoꝝ ieiunãdorum accipiendo indulgẽtiã.vij.annoꝝ absolutus est tenet melius sit eam facere ꝛ hanc propurgatorio reseruare ꝑ residuo si imposita nõ fuisse condigna.

¶Querit̃ quantũ remittitur per indulgentiã de prefata pena vel debita pena in purgatorio vel in hac vita ꝑ peccatis ꝯmissis.Rñ.ꝙ diuersa fuit opinio inter doc.canonistas ꝛ theo.nã q̃dã dicũt ꝙ valent ꝑm internã suscipiẽtis deuotionẽ ꝛ non plus ꝛ huius opinionis videtur fuisse ray.sꝫ hec est falsa qꝛ sequeretur ꝙ sine exteriori operatiõe valerẽt quod est cõtra cõmuniter theo.in iiij.d.xx.vbi volũt ꝙ nisi quis faciat illud pro quo dat̃ indulgentia nullo modo ipsam cõsequatur quantũcũq; habeat bonam voluntatem licet cõsequat̃ meritum

UVA. BHSC. IyR_213

meritum bone volūtatis. Secūda opinio tenet ꝙ valēt ſm deuotionis quāti titatē ⁊ dati ſeu laboris magnitudinem vñ licet dicat̄ qui porrexit man⁹ adiutrices tali ecclie habeat de indulgētia. xl. dies tñ ſi vn⁹ dat plus altero vel de magis lōginq̄ venit ad, viſitādū eccleſiā inqua eſt idulgētia. vij. ānoꝝ participabit magis quam ille q̄ dat minus vel venit de ꝓpe: ſed hec opinio implicat cōtradictionē eo ꝙ non eſſet indulgētia ſz cōmutatio aut opz dicere ꝙ eccleſia p̄dicaret falſum. ſi nō ābo haberēt. xl. dies vel. vij. annos ⁊ iō eſt tertia opinio q̄ tz ꝙ tm̄ valet: quātū valeret ei penitētia tot dieꝝ vl̄ tot ānoꝝ ab eo facta in hac vita ꝓ quot datur idulgētia hoc eſt ꝙ tm̄ minus puniet̄ in purgatorio quātū ſi feciſſent pniaz ꝑ tot dies vel ānos quot ſonat indulgentia. ex q̄ cōcludūt ꝙ ſicut pnia facta cū maiori. feruore ⁊ auſteritate ꝑ ānū plus valet ceteris paribus q̄ facta cum minori ſic illi q̄ plus dat ⁊ plus laborat corerſpōdet annus efficiatioris penitētie ꝙ alij ⁊ ideo pl⁹. habebit de remiſſione q̄uis ābo remiſſionē tot ānoꝝ habeāt. ⁊ hec opinio non placet mihi qꝛ vr̄ derogare verbis indulgētie cū dicatur ꝙ dat̄ indulgētia tot annoꝝ et debeat intelligi de annis vere ⁊ optime penitētie fiende qꝛ v̄ba in potiori ſignificato ſunt intelligenda ⁊ latiſſime in beneficio precipis de ver. ſig. c. olim tibi. quarta opinio tenet ꝙ quo ad remiſſionem extenſionis pene tantum valent his qui et prope cum modica eleemoſyna ſicut q̄ de lōge ⁊ cum multa eleemoſyna ſm ꝙ continetur in forma ſed q̄ ad remiſſionem pene intenſiue ⁊ quo ad diſpoſitionem ſui ad recipiendum augmentum gratie ſunt impares: qꝛ qui plus dat ⁊ magis laborat ceteris paribus pl⁹ habebit. hec autem opinio niſi velit dicere quod dicit tertia opinio implicat cōtradictionē niſi quo ad illā diſpoſitionem augmēti gratie qꝛ illud eſt veriſſimum rō qꝛ ſi nō debeo ferre niſi pniam. vij. āno. ſi dimittat̄ mihi extēſiue ſil̄r intēſiue remittetur. Quinta opinio eſt ꝙ tātū valent quantuz ſonāt ⁊ tantū multū dant quantum parum vel modicū laboranti q̄tū multum qꝛ indulgētia ē quedā liberalitas que non reſpicit merita ſed largitatē cōcedētis: ⁊ hec quāuis ſit magis cōmunis opinio non mihi placet cū videatur irrationabilis nec illud. Math. xx. quo dicitur. An nō licet mihi facere qd̄ volo an ocul⁹ tuus neq̄ eſt cōtra me quia loquitur ille tex. de dato ex ſuo ꝓprio nō ex alieno. ſ. ſexta opinio eſt ꝙ non plus remittunt de pena niſi quantū meretur ille labor vel illa operatio etiā ſi talis indulgētia non eſſet aliter videretur eccleſia inducere chriſtianos ad dimittendum opera alia ſatiſfactoria ⁊ ſolū intendere huiuſmodi indulgentijs quod eſſet abſurdū dicere et iō dicunt ꝙ ſolū quo ad nomen dat indulgētiam vt chriſtianos potius inducat ad talia facienda. ⁊ adducunt dictum Inn. q̄ dicit ꝙ propter indulgētias gñales nō minus tenet̄ penitētiā agere homo in hac vita. Sed hec opinio eſt falſiſſima tum quia preſupponit eccleſiam predicare falſuz: ⁊ facere malū ſub ſpecie boni qd̄ nullo modo licet etiam pro vita alterius ſaluāda. c. ſup. eo. de vſur. tū etiam qꝛ fundat ſe ſuper falſo intellectu. ad Inn. qꝛ. eſt intelligēdus Inn. de penitentia prout eſt extinctiua inclinatiōis ad malū ⁊ preſeruatiua non prout delet penaz pro peccato preterito. ⁊ ideo eſt ſeptima opinio quam puto veriſſimā vcz ꝙ indulgentia q̄tum ad augmentū gratie ⁊ glorie tantum valet: quantum eſt interna deuotio ſuſcipientis ⁊ non plus q̄tum vero ad remiſſionē pene debite in purgatorio vel impoſite a ſacerdote in penitentia dico ꝙ indulgentia tantum dimittit quantum ſonat dummodo ſecūdum. ſ. Bo. ⁊. ſ. Tho. in. iiij. di. xx. homo faciat quod ſibi. imponitur ſecundum ꝙ eum decet facere. vnde ſi pauper dat vnū denarium ſm ꝙ ei conuenit dare ſic habebit indulgentiam q̄ datur porrigētibus manus adiutrices ſi

UVA. BHSC. IyR_213

sicut diues qui dat vnũ ducatum sz nõ ecõtrario qz si diues vellet dare vnum denarium nõ censebitur porrexisse manus adiutrices ⁊ sic nõ habebit tãtum de indulgentia sicut nec res diceret auxiliũ dedisse alicui dãdo obolũ sz ꝑm ꝙ cõuenit regi datũ. Similiter si propter honorãdam ecclesiã datur indulgẽtia visitantib⁹ eque habebit eam qui de ꝓpe sicut qui de longe venit dũmodo visitet sicut ei ꝯuenit. s. nõ furti nõ sine societate magna si ẽ dñs ⁊ huiusmodi aliter nõ tantũ habebit ⁊ hec opinio saluat ecclesiam vt nõ predicet falsa qz verã dat indulgentiã vt sonat, concludit rationabilitatẽ vt intelligatur ꝙ id qđ imponitur debet fieri ꝑm ꝙ cõuenit faciẽti ⁊ excludit dissipationem thesauri dũ presupponit rationabilẽ largitatem in dispẽsatore addit tamẽ. S. Boñ. vbi ꝑ. ꝙ lz homo nõ faciat quod iniũgitur indulgentia ꝑm ꝙ eñ decet ꝙ ꝓpterea nõ debet dimittere quin faciat illud ꝑm ꝙ sibi placet qz lz nõ habeat tantũ de illa indugentia tñ plus habebit de remissione pene pro tali facto q̃ꝫ non haderet ꝓ alio simili ceteris paribus fctõ vbi non datur talis indulgentia. Inu. ho. tamẽ tenent ꝙ dũmodo quis faciat quod imponit eam habebit sed magis placet opinio sancti Bo. nec per hoc sequitur ꝙ hõ debeat dimittere alia opera meliora vel satisfactoria ⁊ hmõi solũ intendere: qz licet iste plus dimittãt de pena alie tñ sunt magis meritorie p̃mij essentialis ꝙ est melius ⁊ preseruatiue a recidiuo ⁊ subiugatiue carnis dñio rõnis. aduerte hic ꝙ aliqñ dicitur damus indulgentiã oim peccatorum vel centum annorum de penitẽtia sibi iniũcta qz tũc solum remittitur penitentia imposita a cõfessore ⁊ ideo si moreret nõ statim euolaret qz nõ imponitur eq̃ cõiter aliqñ dicit dam⁹ indulgẽtiã omniũ peccatorum de quib⁹ contriti ⁊ ore confessi sunt ⁊ sic ob ita non remittuntur vel ignorata. aliquãdo simpliciter dat remissio oim pctõꝝ tunc si nullum post ꝯmiserit statiz euolaret ad gl̃iaz si moreret intellige ẽt ꝙ opi. s. bo. p̃dicta nõ intelligit qñ indulgentia dat sic. dam⁹ indulgentiã cuicũq̃ dicenti. decẽ pr̃ nr̃ vel dãti vnũ ducatũ tali loco ⁊ hmõi in talib⁹ nõ requirit cõdecẽtia persone vel status sz defect⁹ opis impositi. sed intelligit sz. s. Bo. qñ imponit aliq̃d generaliter qz tũc intelligitur ꝙ illđ dz implere ꝑm ꝙ faciẽti cõuenit not. ẽt ꝙ isti anni vel dies indulgentie nõ sunt ãni celi vel purgatorij sed anni hui⁹ vite qđ ẽ dicere ꝙ tm̃ dimittũt de pena q̃tũ si ꝑ ãnũ vel per tot dies fecisset pniam.

¶ Sz q̃ro vtrũ dies isti vl̃ ãni idulgẽtie sint vtiles vel cõtinui. Rñ. ho. in. c. cũ ex e. de pe. ⁊ re. ⁊ seq̃t pa. ibidẽ ꝙ dies erũt vtiles ãn⁹ ꝟo ꝯtinuus. vult. dicere. ꝙ si sacerdos imposuit alicui vt ieiunet. xl. dies siue continue siue interpolate accipiẽdo idulgẽtiã. xl. dieꝝ erit absolut⁹. Si ꝟo dz agere pniam ꝑ annũ q̃liscũq̃ sit illa pnia puta ieiunãdi ꝑ annũ qualibet septimana bis vl̃ter ꝙ ista solũmõ tollit ꝑ indulgẽtiã ãni ita qđ idulgẽtia nõ diuidit ꝑ dies sed valet respectu ãni itegri prout pnia ẽ ãnis. sz ego hoc vltimũ credo verũ qñ indulget ãnus de iniũctis penitẽtijs ꝓut aliqñ dr̃ vt i. d. c. cũ ex eo. Sec⁹ aũt credo qñ simpliciter dat ãn⁹ indulgẽtie qz credo sit vtilis ⁊ sic dimittit de pena debita pctõ in foro aie siue sit iposita a sacerdote siue a iure siue a diuina iustitia. ccclxv. dierum si ẽ plenaria stat euolat si i tali statu. moritur nec purgatorium sentit ꝑm ho.

¶ Quomõ intelliget indulgẽtia. Rñ. ꝙ certa doctrina nõ põt dari sed inspiciãtur eius ꝟba ⁊ sic ꝑm ꝙ sonant intellige. ar. de priuile. c. cũ ⁊ plãtare. sub intelliguntur tamen aliqua semper scilicet ꝙ dans habeat potestatem ⁊ suscipiens sit debito modo disposit⁹ de quibus infra dicetur ⁊ tertio ꝙ faciat qđ in ipsis cõtinetur ꝑm ꝙ ei conuenit facere. Item aduerte ꝙ quando datur indulgetia sic puta a primis vesperis vsq̃ ad secũdas vel vsq̃ ad octo dies sic solũ semel habetur. etiam si intrat decies sec⁹ si diceret ꝙ totiẽs quotiẽs q̃s

UVA. BHSC. IyR_213

visitauerit vel quãdo est ppetua ꝯz sanctũ Tho.in.iiij.di.xx.et cai.q̃ allegat.c. pmũ de filijs p̃sb.li.vj.ꝛ.c.nõ põt.Rñ. ij.de p̃bẽ.li.vj.ꝛ sequit̃ Jo.an.ꝛ Ge.i.d. c.indulgẽtia.Math.tñ vt recitat Car.i cle.j.de p̃uile.tz ꝙ etiã habebit totiẽs quotiẽs visitat etiaz quando est tpalis ꝛ sequit̃ ip̃e Car.ꝛ in cle.ij.de pe.ꝛ re.et credo verius.

5 ¶Quis põt dare idulgẽtias.Rñ.ꝙ solus papa põt dare plenarias ꝛ in toto orbe qꝛ ip̃e sol⁹ ẽ assumpt⁹ i plenitudine ptãtis.d.c.dũ ex eo.et.xxiiij.q.j.qđ cũq;.Itẽ legati dñi pape possũt de iure ppetuas idulgẽtias in terminis sue legatiõis sicut ꝛ ppetua statuta de offi lega.c.vltimo in tex.ꝛ i gl.itẽ archiep̃i in sua ꝓuincia ꝛ ep̃i in sua diocesi dũmodo nõ excedat summã dieꝝ.xl.siue sit anniuersario eccl̃ie siue ꝓ q̃cũq; alia cã in dedicatiõe ꝟo basilice possunt cõcedere vsq; ad summã vni⁹ anni ꝛ nõ pl⁹ siue dedicet̃ ab vno ep̃o aut archiep̃o siue a plurib⁹ vt i.d.c.cũ ex eo.ꝛ.c.nr̃o. eodẽ ti.hoc no.cardi.in.d.cle.ij.ꝙ si excedãt hũc nũeꝝ nõ valẽt.vt i.c.idulgẽtia.de pe.ꝛ re.li.vj.qđ itellige ꝯz gl.ibidẽ quo ad excessuz nõ quo ad numerũ ꝯcessum alij aũt p̃lati iferiores siue seculares siue regulares vt abbates ꝛ huiusmodi nõ possunt facere aut dare indulgẽtias vt no.gl.i.d.c.nr̃o.nisi ex spãli cõcessiõe aut priuilegio vel alia cã legitima :puta p̃scriptiõe ꝛ hmõi id ei cõpetat vt in.c.accedẽtibus de excess.prela.possunt tñ cõicare bona sui collegij item sacerdotes in foro pniali possunt dare indulgẽtiã illis quos possunt absoluere ita refert dominus Car.in cle. religiosi.de priuile.aluariũ hoc tenẽtẽ argumẽto.c.de⁹ q̃. de penitẽ.ꝛ remis.sz tu vide gl.i.c.mẽsurã.de penitẽ.distin. j.que hoc tenet.hoc idẽ tz Pa.in.c.sicut dignum. de homici.allegat capitulum quẽ penitet. de pe.di.j.hoc idem tenẽt Innoc.ꝛ ber.in.d.c.quod autez.sed de quanto non determinatur nisi quod aluarius dicit qđ põt dare indulgentiaz annorum vel dierum sicut ei videbitur dummõ discrete faciat.hoc idẽ tz Inn. vt refert ꝛ sequit̃ Archi.i.d.c indulgentie.ad.iura q̃ vident̃ cõtraria.Rñ.arch. ꝙ est veꝝ de generalibus aut publicis remissionibus q̃ facere non possunt vel debẽt intelligi de pnia iniũcta a superiore puta ep̃o quã remittere nõ potest xxj.di.inferior.Qđ limita ꝯm quod dixi s̃.confessio.vj.§.iiij.

¶Quid si p̃fati p̃lati nõ sunt sacerdotes. Rñ.lau.in cle.si dñi in fi. de reli.et vene.sanctorũ.ꝙ nihilominꝰ pñt dare. ar.d.c.qđ aũt.đ elec.trãsmissaz lz hos. dicat ꝙ non debent nisi sint presbyteri. 6

¶Utrũ durent post mortẽ cõcedentiũ. Rñ.ꝙ sic ꝯm Inn.in.c.ꝙ translationez. de offic.le.ꝛ est dictũ solẽne facit quod no.lapus i.c.fi.de rescrip.li.vj.ꝛ sequitur.Ge.ibidem facit qđ no.gl.ꝛ doctores in.c.cũ ad hoc.de clericis non residẽtib⁹.ꝛ laudumus in cle.fi.de electio. ꝛ facit ad literas ꝙ saluus cõduct⁹ ñ expirat morte cõcedentis.vide gl.singularẽ.in.c.cũ eo.de ele.in.vj.nec ob.l.fi. ff.de penis.qꝛ loquit̃ in penalibus qđ bene not.pa.ꝟo.in.c.fi.de offi.lega.idẽ tenet quo ad indulgentiam de qua hic loquor sed de iudulgẽtia seu lnia vt puta eligẽdi confessorem vl̃ non residendi in bñficio non sz tz ꝙ expirat morte cõcedentis vl̃ finito eius officio nisi.sit facta cũ cãe cognitiõe ꝛ ꝯsensu sui capituli qꝛ est in p̃iudiciũ eccl̃ie:ꝛ sic tene ꝙ in ꝯcessiõe p̃iudicatiua cõcessa per inferiores pape sine cãe cognitiõe expirat: sec⁹ esset si cõcederet̃ a papa vl̃ nõ eẽt alteri preiudicatiua sic concordãt doc. 7

¶Quid si tales dãtes sint in peccato mortali.Rñ ꝯm.hu.ꝙ nihilominus valent ꝓpter officiũ q̃diu tollerant̃ ab ecclesia Facit.c.dictum est.j.q.j. 8

¶Uñ assumuntur iste indulgẽtie.Rñ. cõis opiio doc.tã theologoꝝ in.iiij.q̃ canonicorũ in.d.c.indulgẽtie.ꝛ cle.vnica.de reli.ꝛ ve.sanctoꝝ ꝛ in.d.c.qđ aũt est.ꝙ sũt ex abundantia meritoꝝ que vltra mensuram demeritorum suorum sancti substituerũt ꝛ xp̃i. Sz ego teneo cum Frã.de may.in tractatu de indul 9

UVA. BHSC. IyR_213

gētijs ꝙ cum merita sanctoꝝ sint vltra cōdignū remunerata a deo ⁊ sic exhausta ꝙ solū dant ex merito xp̄i ⁊ passionis ei⁹ cuius minima gutta sanguinis vel sudoris sufficeret ad expiationē oīz peccatoꝝ q̄ vnq̄ fuerūt ꝑpetrata aut ꝑpetrabūt qꝛ ei⁹ respectu nihil sunt oīa vt i.c.dānam⁹.circa fi.de sum.tri.qꝛ vere dolores nr̄os ip̄e portauit de cele. mis.c.cū Marthe.cui⁹ dispēsatio tradita est sup terrā illi q̄ curā hꝫ mistici corporis ⁊ clauē toti⁹ ecclesie militātis de trāsla.c.quanto.⁊.xxiiij.q.j.C. qd̄cūq̄.

10 ¶Sub qua forma sunt cōcedēde questoribus.Rñ.ꝙ secundum formā q̄ scribitur in.d.c.cum ex eo.

11 ¶Utrū p̄fati p̄lati possint cōcedere indulgētias nō suis subditis.Rñ.ꝙ non nisi in duob⁹ casibus.Primus est in.c. nr̄o.de pe.⁊ re.vbi archiep̄i concedunt simpliciter ꝑ totā ꝓuinciam lꝫ nō sint eius subditi nisi in casibus a iure expressis intellige tamē ꝙ nō valent nisi existētib⁹ de prouincia nō aduenientib⁹ q̄ ibi nō habent domiciliū. Scd̄s casus est quando illi q̄ volūt eas accipere habēt licentiā a ꝓprio ep̄o ꝟm aliquos vt no.Inn.i.c.qd̄ aūt de pe.⁊ remi.alij ꝟo dicūt ꝙ etiā de licētia ꝓprij sacerdotis parrochialis possunt ipsas accipere ⁊ cū hoc trāsit ho.Guil.vero i Spe. dicit ꝙ tuti⁹ est ꝙ habeat ꝯsensus ep̄i ⁊ ꝟm eūdē sufficit etiā ꝯsensus metropolitani sui.d.c.nr̄o.Addit etiā Guil. ibidē ꝙ ex cā iusta pōt ep̄s statuēs i diocesi sua cōcedere vt idulgētie sue ꝓsint veniētibus de diocesi aliena.facit.d.c.ꝙ autē. nō tamē posset ꝯcedere ꝙ idulgētie ab alijs ep̄is i ei⁹ diocesi cōcesse valeāt.ex q̄ pꝫ ꝙ illi q̄ habēt ĩras diuersoꝝ ep̄oꝝ dātes idulgētias faciētib⁹ eis eleemosynas nō valēt nisi quo ad indulgētiā ꝓprij ep̄i vl̄ nisi habeant licētiā a proprio ep̄o vl̄ sacerdote vt tales indulgētie ei prosint de fo.compe.significasti.

12 ¶Sed quid si ep̄s cōcedit indulgētiā ⁊ archiep̄s simlr̄ tale q̄d faciētib⁹.Rñ. ꝙ oēs subditi ep̄i habebūt vtrāq̄ alij ꝟo habebūt solū archiep̄i ꝟm Host. in d.c.cum ex eo.

¶Pro quib⁹ causis indulgētie sunt fiēde.Rñ.ꝟm cōiter doc.ꝙ ꝓ dei laude ⁊ gloria q̄ p̄cipue relucet i sāctis ei⁹: sancti ꝟo honorant in cōstructiōe ecclesiarū ⁊ ꝯmemoratiōe virtutū ⁊ ideo recte dātibus celebrantib⁹ eoꝝ festa existentibus predicatiōibus visitātib⁹ eorum ecclesias ⁊ hmōi.itē scd̄o pro cōi vtilitate ⁊ defensione fidei terre sancte ꝓmotione studij ⁊ huiusmodi. 13

¶Utrū possint dari pro tēporalib⁹ tātū.Rñ.ꝙ nō simpliciter sed bene pro tēporalib⁹ ad spiritualia ordinatis ꝟm. S.Bo.vbi.s̄.⁊ sic non est simonia. 14

¶Utrū pro spūalibus tantū.Rñ.ꝙ sic sicut Inn.iiij.dedit indulgētiam.x.dierum orantibus pro rege frācie ⁊ predicantibus crucem. 15

¶Utrū pro remissione iniurie.Rñ.S. Bo.ꝙ non:qꝛ in datiōe indulgētie debet attēdi.illud ꝙ sit mere voluntatis nō necessitas sit etiā quid taxabile sit etiam aliquo modo penale si recte dātur quorū primum deficit i proposito. 16

¶Quib⁹ ꝓsunt indulgentie.Rñ.vt colligo ex Inn.⁊ Host.i.c.quod autem.de pe.⁊ re.⁊ etiā a Tho.in.iiij.di.xx.ꝙ vt valeant requirunt secūdū aliquos.vij. 17

¶Primum ꝙ sit cōtritus et confessus: videt tamē satis rationabile ꝙ hoc intelligatur ꝟm ecclesie interpretationem vnde ille q̄fuit cōfessus in pasca ⁊ post cecidit in mortale peccatū si cōteratur de eo ⁊ deliberet confiteri in quadragesima futura censebitur confessus ⁊ contritus ⁊ sic habebit indulgentiam ⁊ lꝫ hec sit pia opinio quam pa.in.c.omnis vtriusq̄.d̄ pe.⁊ remis.tangit ⁊ Jo an.in d.c.ꝙ autem.⁊ in gl.in cle.vnica.de reli.⁊ ve.sanctorum.⁊ Card.ibidem tenet tñ tutius est ꝙ confiteatur maxime cū vix sciāt seculares vere conteri si confiteri non pōt comode conteratur ⁊ credo eaꝫ habebit:non autem existens in mortali.s.non contritus.

¶Scd̄m ꝙ habeant deuotionem fidei qua credat tātā potestatē esse apud ecclesiā quia lꝫ nō habeamus manifesta 18

UVA. BHSC. IyR_213

ssimonio ante tps gregorij: tñ creden
dū est q etiā ante faciebāt Iz nō ita fre
quēter qz ante sua tēpora raro poterāt
fieri ita solēnes z catholici quia erant
magis perfecti non ita indigebant.

19 ¶Tertium q sit subditus eius qui fa-
cit sm q dictum est. ꝫ.

20 ¶Quartū qō faciat illud p quo dat in
dulgētia alias non valet cui habeat
bonā voluntatē: nā sm Tho.in.iiij. xx.
di.nō instante cōditione nō pōt qs con
sequi qō sub cōditione cōcedit nec ob.
q de' respicit bonā volūtatez.xiij.q.v.
si qd.qz verū cētū ad augmētum grē z
glie Iz nō q ad accidētalia cuiusmodi ē
remissio pene vz tñ p accidēs talis bo
na volūtas qz inquātū augmētat gra
tiam p ꝫnſ tēpus tionem auget z ita ope
ratur ad remissionem pene.

21 ¶Sed qd si aliqs facit p eo. Rñ. q si in
dulgētiam ꝓcedēs exprimit valebit. als
nō valebit si hoc exprimit etiā si illi pro
quo facit sit mortuus nō p modū indul
gentie Iz suffragij. z hec est cōis opinio
theologorū z etiaz tenet Inno. in.d.c. q
sūt. nec ob. q dicas papā nō habere au
toritatem sup mortuos: qz hoc est verū
per se directe. sic nō valent mortuis in
dulgentie sed p modū suffragij bñ va
lent. alij sūt tenēt vt refert Card. in.d.
cle.ij. q quādo ē a papa taliter data q
etiā p mortuis possit fieri id quod im
ponitur q valet sm Tho. in. iiij. z pe. et
aug. de ancho. in. i. b. de potestate pape.
z ad illud qō dicitur Mathe. xvj. quod
cunqz ligaueris sup terrā ꝛc. Rñ. referri
ad papā existentē sup terrā qz cū mor
tuo fuerit amplio ligare vel soluere nō
pōt: recrit tamē si dz valere p alio q tā
ille qui accipit ꝫ ille pro quo accipitur
sint i statu gratie aliter nō valeret nec
per modum indulgentie nec per mo-
dum suffragij. Et placet mihi.

22 ¶Utrū religiosus possit facere id pro
q dat indulgētia vt eā habeat. Rñ. q Iz
nō habeat ppriz nec pro sua volūtate
possit exire clausturū supior tñ nō pōt ei
dare licētiā aliqnid dādi vt visitādi lo-
cas sācta z sic eā habebit sicut alij nō tñ
debet dimittere religionis obseruātiaz
ppter ipsas qz plus meretur quo ad p
mū essentiale religionem seruando ꝫ
indulgentias capiendo licet min⁹ quo
ad dimissionē pene.

¶Utrū ille qui dedit indulgentiā si fa- 23
cit illa p quo dedit habeat eā. Rñ. vin. i
d.c.cū ex eo. Et Guil. in spe. z Archi. i. d.
c. indulgētie. q nō. l. vnica. C. ne ꝺs. in. c.
fu. z. l. inquisitio. C. de solu. theologi. i. iiij.
di. xx. dicūt q Iz pricipaliter non possit
prelatus sibi dare indulgētiā tamē da-
ta alijs etiā sub eadem forma potest ea
vti z sic tene q valet vt tenet Gaspar in
d.c.nostro. z sequit ge. in. d.c. indulgen
tie. de pe. z re. lib. vj.

¶Quintum q tñ det p quanto nollet 24
sustinere penā sibi imunctā: vñ quantū
daret ne haberet ieunare tot dieb⁹ tñ
dicunt debet dare si vult eam habere:
sed hec cōiter nō tenetur a doctorib⁹ vt
tenet pa. in. d.c. q autem sed. sufficit fa
ciat sm q ei conuenit vt dixi. ꝫ.

¶Sextum q ille qui eam vult accipere 25
non possit facere debitā penitentiaz vt
petit suum requirit: qz si posset faceret
non faceret non valeret indulgentia: Iz
hoc falsum est vt. ꝫ. patuit z ideo nō re-
quirit necessario ista duo.

¶Septimū q subsit necessitas in eā p 26
qua datur sed hoc similiter nō est vez
qz etiā sine necessitate potest dari vt. ꝫ.
patuit: z sic patet qz quatuor tantūmo-
do sunt necessaria.

¶De pena religiosoꝝ pronunciantiuz 27
vel predicātiū indulgētias indiscretas
habēt in clemē. religiosi. de. priuile. vbi
patet q peccāt mortaliter qz phibet
eis virtute sancte obedientie sub pena
maledictiōis eterne z dicuntur predica
re indulgentias indiscretas sm glo. qñ
pnūciant indulgētias nō ꝓcessas. ſ. qs
nō hñt Car. in. d. cle. religiosi: dicit q et
si sunt ꝓcesse eis dummō sint indiscrete
adeo q eis nō potuerit ꝓcedi dñr indiscre
te sm Pau. q dicit q dñr indiscrete qñ
ꝓcedēs excedit quātitatē. d.c. cum exeo.
Idē et dicit zēze. q indiscrete dñrqñ pba
ri nō phi. ar. de pba. qñ. z.c. post cessio

UVA. BHSC. IyR_213

nē ꝛ de fide instrm. c. ij. sed qūo peccent mortaliter tene ꝙ solum est qñ ꝓnūciāt indulgētias nō veras aut nō validas.

Inepta letitia ē filia gule q̄ qñ sit pctm̄ vide lud⁹. ij.

Infamia est lesa maiestatis q̄tas reputata q̄ tum ad vitā ꝛ mores per. arg. a contrario sensu sicut fama est illesa dignitatis status. vita. ꝛ moꝛib⁹ cōprobat⁹ ꝛ in nullo diminut⁹. l. cognitionū numer⁹. §. extimatio. ff. de vari. ꝛ extraoꝛ. cogni. ꝛ ideo in famis ōr cuius stat⁹ vita ꝛ moꝛib⁹ est reprobatus sicut colligit. ff. de in ius vo. l. fz et si hac lege. §. pretoꝛ. in gl. ꝛ. ff. de obseq. ab lib. l. honoꝛi. ꝛ. l. licet.

¶ De his notatis ꝛ an ꝛ q̄ infamia removeat a dignitate no. in. l. infamia. p Bar. Bald. ꝛ Jaco. rebuff. C. de decu. li. x. ꝛ in. l. j. i ꝓn. p Jac. rebuff. ibi ab honoꝛibus ꝛ dignitate. C. de infa. eo. lib. ꝛ Bal. in. l. j. col. x. C. de here. instit. et non pōt excep. infamie opponi p infamem. vt no. idem Bal. in. l. cum mulier. ff. solu. ma. ꝛ opponit inepte si nō exprimat causa: vel si non ōr ꝙ habeat ꝓ infame. no. idē Bal. in. l. j. q. ij. C. de testa. ꝛ Bar. in. l. cum lege. ff. eodem.

1 ¶ Quotuplex est infamia. Rñ. tripliciter. s. facti hoc ꝓuenit ex cōi hoim locutione de qua per bar. in. l. de minoꝛe. §. toꝛmē ta. ff. de questionibus. ¶ Secunda iuris. ¶ Tertia canonica.

2 ¶ Quo incurrit infamia facti. Rñ. ꝙ aliq̄ incurrit a crimine ita ꝙ crimē est ꝓpria cā infamie ꝛ hec repellit a testimonio i causis grauioꝛib⁹ ꝛ i cā criminali fz in aliis admittunt fz ꝙ plus ꝛ min⁹ sunt infamati aliq̄n causa infamia facti ab alio: puta qz fuit incarcerat⁹ vel fuit ꝓpter crimē repulsus a testimonio. vt in c. testimoniū. de testib⁹ vel cū ꝓpr ꝓ ꝓba turpia ifitiuit filiū heredē dicēdo filiū meū ꝓditoꝛē necp ꝛ hmōi instituo heredē vel et lego vt. C. ex. q̄ cau. infa. irro. l. ea que pater. Jtē causa ꝓpria ꝙ in dicis dicētis alicui postulanti calūniaris vel bene faceres si ad frugem melioꝛis vite conuerteres ꝛ hmōi. vt in. l. verbū. et in. l. interlocutio. C. e. ti. Multis ēt aliis modis incurrit vñ qñ apō bonos ꝛ graues viros ifamat ex aliq̄ facto sic incurrit ifamiā facti. d. l. ij. ꝛ. vj. q. j. sūt plurimi. vt no. i. c. ij ex quadā. de testi. Infamiā em̄ nō facit dicta paucoꝝ nec multoꝝ leuiū psonaꝝ dūmō apud graues ꝛ bonos non sit opinio lesa. ꝛ not. ꝙ hic graues dnq̄ nō sūt leues puta ē hō bone fame ꝛ opinionis antiquus sicut bñ merit⁹ ōr. q̄ nō demeruit. ff. ō leg. ij. l. cū pr. §. rogo. ꝛ. l. cū q̄dā. in ꝓn. de seruti. c. vno. Un ꝛ semb⁹ maioꝛ fides adhibet. ff. de fide instrm. l. vlt. ꝛ ar. ff. fami. herci. l. si q̄ sūt. vbi heres in maioꝛi pte prepoñit. illi qui in minoꝛi parte est heres.

¶ Qñ effectū operat hec infamia q̄ hz ortū a crie. Rñ. ꝙ ꝓto repellit a dignitatib⁹. c. inter dilectos. de excessi ꝓla. qz vi lib⁹ ꝛ indignis porte dignitatis patere nō debēt ꝛ de reg. iur. infamib⁹ lib. vj. Jtē repellit a testimonio. Intellige i cā criminali nō aūt i ciuili nisi fm q̄ dixi de infamia q̄ hz ortū a crie. Sec⁹ si esset ifamat⁹ qz fuit incarcerat⁹ ꝛ hmōi vel a testimonio alīs repulsus fuit qz nō repelit. Jta no. Jo. an. ꝛ Pa. i. c. testimoniū. ō testi. ꝛ. i. c. inq̄sitiōis. §. pe. de accu. Rica. tñ i. iij. di. xxv. fz ꝙ ifamia facti ipō iure nō iterdicit act⁹ legitimos. Alle. c. si q̄s ꝓsbyter. de purga. ca. fz sunt talib⁹ iterdicēda donec purgatione canonicā fecerit. c. ex tuaꝝ. de pur. ca. Jtē repellit a ꝓmotiōe ordinū de accu. Oꝑs de⁹. lxxxj. di. tāgis daniel. ꝛ suspēdit tā ꝓmotū fz ꝙ crimē ipedit fz Jnn. de postula. ꝓla. c. fi. de elec. c. sup eo. de renū. c. nisi cū pdē. Jtē idicit q̄rēlā iofficio sitesti ꝫ testamentū fratris si infamis heres a fratre fuerit ifitut⁹ ꝛ rūpit. C. de ioffi. te. l. fratres. Jtē purgationē iducit si indici vis debit. de accu. veniētes ꝛ ibi ho. de hoc ꝛ in gl. in. l. nullā. C. ex q̄. ca. ifa. ali. irro.

¶ Quo tollitur hec infamia facti. Rñ. 4 pa. in. c. ex diligenti. de simo. ꝙ tollitur per cōtrarium factum. vt not. Jo. vj. q. j. c. oēs. in glo. pōt etiam princeps dispone vt talis infamia non habeat effectum. vt not. pa. in. ca. cum te. de sen. ex

UVA. BHSC. IyR_213

re iudica.

5 ¶Quō incurritur infamia iuris. Rñ. ꝙ per sniam ⁊ regulare est ꝙ nō incurrat̄ ifamia iuris in criminibus publicis nisi ꝑ suiaz. l. j. ff. de his q̄ no. ifa. no. Dy. i di. regula infamib⁹ ⁊ pa. i. c. testimoniū. de testib⁹. ⁊ q̄ sint publica crimina hr̄ isti de pu. iudi. ꝑ totum. De quo vide. s̄. Crimē. §. vij. Itē incurrit̄ infamia iuris ipso facto in casib⁹ i q̄b⁹ iure cauet̄ ꝙ incurrat̄ ipo fctō vt cū impator militi aufert insignia vel mittit aliquē in exiliū. l. ꝙ ait. §. ignominiosa. ff. de his q̄ no. ifa. itē q̄ exercent iprobū fen⁹ exigētes vsuras vsuraꝝ. iij. qō. vij. §. porro. ⁊ ibi vide bonū tex. cū gl. itē cū aliq̄s deꝑhēdit̄ in adulterio. l. palā. §. qui i adulterio. ff. d̄ ritu nu. vel ꝯ hit sil̄ cū duab⁹ vel sil̄ hz duas spōsas. l. q̄d igit̄. ff. d̄ his q̄ no. ifa. d̄ bigamis nuꝑ a nobis. itē q̄ lenociniū exercuit vel filias vel nepotes ꝓstituerit. l. athletas. §. ait pretor. ff. eodē. ⁊ ibi de multis. Itē qui pugnauit cū fera. ff. de postu. l. j. §. bestias. ⁊ multis alijs de quib⁹ vide in. d. §. porro. ⁊ ad. d. l. athletas. Et no. ꝙ regulariter oēs infames ꝑm leges sunt etiā ifames ꝑm canones probat hic tex. notatus in. c. omnes v̄o. vj. q. j. not. Inno. i. c. qual̄r ⁊ qñ. el. ij. de ac. sil̄r oēs qui ex culpis suis ad ordies non pñt promoueri vt in. d. c. omnes. est tex. ⁊ ibi vide bonam glo. de hoc. ⁊. d. §. porro.

6 ¶Utrū confessio delicti in iudicio reddat aliquem infamē infamia iuris. Rñ. bar. i. l. ifamez. ff. de publicis. iudici. pa. in. c. at si clerici. de iud. ꝙ nō qr iudiciū ꝑtorum vr̄ req̄rere ad hoc vt sit ifamis ꝙ sit condemnatus de crimine. l. j. ff. de his qui no. ifa. ⁊ i cā criminis cōfess⁹ nō hr̄ pro cōdemnato. vt. l. si cōfessus. ff. de custo. ⁊ ex hi. re. ⁊ ideo bar. i. l. furti. ff. de his qui no. ifa. dat cautelā vt soluat qñ requiritur sniā ad ifamiam icurrendaz cōdemnationē añ sentētiā ⁊ sic euadet. ar. l. si reus. ff. de procura. sil̄r not. aliam cautelā. s. ꝙ talis nō litiget ꝑ se sed ꝑ ꝓcuratorē qr lz ipse cōdēnetur ⁊ ꝓcurator procuratorio noie tñ i hoc casu nec dominus nec procurator efficietur infamis vt ꝓbatur in. d. l. furti. §. si quis alieno per text. et gloss. et ibi Bart. hic nota. et doct. et nota ꝙ loquitur quando quis conuenitur vt condemnetur actione famosa vel ex crimine ex quo sequitur infamia. prima tamen cautela non valeret vbi infamia irrogatur ipso iure vt. in capitu. testimonium de testibus quia per solutionem videretur reus confiteri crimen. l. ad solutionem. C. de re iud. et. l. quoniam. ff. de his qui not. infa.

¶Utrum prelatus efficiatur infamis si remoueatur propter doluz. Rñ. Pañ. in. c. licet heli. de simo. ⁊ ibi glo. ꝙ sic sicut iura volunt in tutore. 7

¶Utrum ifamia iuris tollat executionem ordinum. Rñ. Panor. vbi. s̄. ꝙ sic ⁊ etiam exercitiuz cuiuscunqꝫ dignitatis ⁊ adimit honorem quesitum ⁊ querendum. vt dicit tex. in. l. infamia. C. de decur. ⁊ ideo prelatus non expectet sententiam sed resignet sponte a ꝑncipio. ⁊ sic euitabit infamiam. 8

¶Sed nunquid talis infamia priuat titulo beneficij ⁊ alijs dignitatib⁹ ipso facto. Rñ. pano. in capitulo querelam de iureiurando. puto ꝙ sic in dignitatibus ⁊ honoribus circa titulos beneficiales. probatur ex textu. l. ij. §. miles. et ff. de his qui notan. infamia. vbi gl. dicit quod sicut ifamia priuat ipso facto militem' militia vt ibi sic pari ratiōe priuat militia celesti in alijs dignitatibus ⁊ honoribus. Item videtur velle glos. in. l. frustra C. de re mili. In beneficialibus autem non inuenio tex. dicit pano. in. d. c. querelam. hoc dicentem vnde nō debemus imponere hanc penam spiritualē in ipsis ex quo iure canonico non cauetur expresse vt in simili dicit gl. in c. si. de iure pa. Fatetur bene idem pañ. ꝙ collatio facta infami ipso iure ē nulla regula infamibus. de re. iur. lib. vj. ⁊ l. ij. C. de dignita. Facit cap. inter dilectos de excep. prela. 9

¶Utrū condēnat⁹ de falso cōmisso in officio testificādi efficiat̄ infamis. Rñ. i 10

UVA. BHSC. IyR_213

c.cū dilectus in fi.de or.cogni.ꝙ sic si di
recte fuit ꝯdēnatus secus si directe non
fuit actum cōtra eum sed vt repelleret
a testimonio.arg.d.c.cum dilectus.et.l.
luci⁹.ff.de his qui no.infa.

11 ¶Utrū snia arbitri infamet.Rñ.ꝙ non
sz oportet ꝙ sit iudicis ordinarij.l.q̄d ḡ
§.ex cōpromisso. ff.de his qui no .infa.

12 ¶Quis potest tollere ifamiā iuris.Rñ.
pa.in.d.c. cū te.dicit ꝙ ꝑ solū principē
tollitur quo ad eos qui sibi sūt subiecti
sz nō quo ad subiectos pape.sed ꝑ ip̄m
papā solū vt in.l.j.ff.de postu.ꝛ in.c. cū
te.de sen. ꝛ re iudi.ꝛ hoc directe sz indi-
recte pōt aliqñ ep̄s vt cū dispēsat i casi
bus sibi a iure ꝑmissis.vt puta cōdēna
tus de adulterio efficitur in famis ꝛ ta-
men ep̄s potest dispēsare sup adulterio
et sic consequēter in infamia sed nō pri
cipaliter seu directe.ꝛ de hoc vide bar.
i.d.l.j.ꝛ.l. infamē.in.fi.ff.de publi.iudi.

13 ¶Utrū papa possit restituere laicū nō
subditum sue iurisditiōi.Rñ.ꝙ non.ij.
q.iij.§.hinc colligitur. Nisi forte esset si
bi necessarius inclinatu ꝛ tunc ipse tam
tum posset ꝛ nō alius illos aūt de patri
monio suo restituere pōt ꝛ illos qui iu-
re alioꝝ nō subsunt ꝛ oēs clericos.vt in
c.per venerabilez.qui filij sint legitimi.
notant Bar.Inno.ꝛ Hosti.in.d.c.cū re.
¶Silr tenent doctores ꝙ etiā collegiū
cardinaliū pōt sicut ꝛ pa.sz Pa.in.d.c.
cū te.tenet contrariū scilicet ꝙ non pōt.

14 ¶Utꝝ reges possint tollere infamiā iu
ris.Rñ.ꝙ nō illi qui subsunt imperato
ri ſm Inno.sed bñ illi qui non recogno
scunt superiorem secūdum dñm Anto
nium in.d.ca.cum testamento.

15 ¶Utrū restitut⁹ ꝑ imꝑatorem idigeat
alia dispēsatiōe vt promoueatur.Rñ.ſz
Pa.i.d.c.cū te.ꝙ nō dūmodo egerit pe
nitētiam vel dic.ꝙ episcopus poterit di
spēsare respectu crimis quod fuit noto
rium vt ꝓmoueat ex quo restitut⁹ est ꝑ
imperatorē vel regem qui non subest
imperatori.

16 ¶Quo incurrit ifamia canōica.Rñ.ꝙ
ex quolibet pctō mortali.vt.vj.q.j.infa
mes.ꝛ i gl.i sūma. ibid ꝛ ista durat dōec
sublatū sit crimē.vt i.d.c.ifames.ꝛ gl.in
c.illi.vj.q.ꝛ iō post pniam cessat talis i
famia.hec no.Pa.i.c.ex diligēti.d simo.

Infidelitas

vtrum sit pec
catū.rñ.Astē.
ꝙ ifidelitas duplr potest sumi priō ne
gatiue pure ꝛ hec est i illis q̄ nihil vnq̄
audierūt d fide xp̄i ꝛ isto mō nō hz rōnē
culpe sz pene qꝛ talis ignorātia diuioꝝ
est secuta ꝑꝑ pctm̄ primoꝝ parētū:ꝛ sic
tales infideles nō dānat ꝑꝑ ifidelitatē
sz ꝑꝑ alia pctā q̄ sine fide nō pñt remit-
ti.ꝛ ꝓ hoc facit.Jo.xij. si nō venissē ꝛ lo
cut⁹ eis nō fuissez pctm̄ nō haberēt.scz
infidelitatis i xp̄m ſm au.scdo mō su-
mit infidelitas ꝯtrarie.s. inquātū ꝯtra
riant ꝛ ꝯtēnūt credere ꝙ audiūt ſm illd
Isaie.l.dñe q̄s credidit auditui nr̄o ꝛ i
hoc ꝓprie rō ifidelitatis cōplet ꝛ sic est
mortale pctm̄ ꝛ grauissimū iquātū ma-
gis elōgat a deo nō tm̄ q̄ ad affectionē
sz ēt cognitionē ꝛ iō magis puniet q̄li-
bet ifidelis ꝓ isto pctō q̄ quicūq̄ alius
ꝓ quocūq̄ alio ceteris parib⁹.

☞ De notatis i hoc.§.ꝛ ā ifideles sint
hostes xp̄ianoꝝ.no.bal.ꝙ sic in.l.fi.C.d
ca.ꝛ postli.reuer.ꝛ pñt.c.i ec.no.Ol.cō
si.liiij.ꝛ expellit ꝑ supiores d eoꝝ terrz.
no.idē.Oldr.ꝯsi.lxxvij. ꝛ an subsint pa
pe no. Car. Cle.j.i.ij. op. de testi.ꝛ.j.in
ver.iudeus.

¶Utꝝ oē qd facit ifidelis sit pctm̄.Rñ. 1
astē.gl.sup illd ad ro.c.xiiij.ꝛ.xxviij.q.j.
§.ex his Oē qd nō ē ex fide pctm̄ ē.di-
cit ꝙ nō ois vita ifideliū pctm̄ est sz qñ
solū faciūt aliqd op⁹ ex ifidelitate vl re
latū ad ip̄am vt qñ saracenus ieiunat
vt legē machometi seruet hoc mādan-
tē:vl iude⁹ sabbatizat ꝛ hmōi.ꝛ sic mor
taliter peccat.al's secus.quia pñt facere
multa q̄ sunt de genere bonoꝝ in quib⁹
nō est pctm̄:an aūt vēdētes eis vel alio
titulo ꝯcedētes aliqua quib⁹ vtunt ad
eoꝝ ritū peccēt mortalr.dico saluo me
liori iudicio ꝙ si quis hoc eis venderet
vt tales rit⁹ facerēt sic peccaret mortali
ter qꝛ cooparet eorū pctō sed vēdēs eis
simpliciter aliq̄s res sz si illi talib⁹ vtā
tur ſm rit⁹ eorum nō credo peccet mor

UVA. BHSC. IyR_213

raliter aliter ecclesia ḡ eos tollerat ꝛ p-
mittit habitare iter xp̃ianos videretur
ponere laqueū dānatiōis xp̃ian⁹ cum
sciat ꝙ quasi oia vtātur ꝑm aliq̄ ꝑdictio
nē suaꝝ sectaꝝ sic in de⁹ carnes palmas
cedros ꝛ silia vrunt ꝑm suam legē.

2 ¶Quod sūt species ifidelitatꝫ. Rñ. aſtē
ꝙ si ifidelitas attēdat ꝓ cooperationē.
ad fidē sic sunt tres: ꝫnā pctm ifidelita
tis ꝙsistit in remittēdo fidei. ꝛ sic aut nō
dū iuscepte vt in gētilib⁹ sine paganis
ꝛ sic est p̃ma species. Aut fidei suscepte.
ꝛ isto mō vel i suscepte i figura vt in iu-
deis. ꝛ sic est scḋa species: vel suscepte
in manifestatiōe veritatis. vt in hereti-
cis ꝛ sic tertia species ſ: vero attēdat ifi
delitas ꝑm errores ad diuersos articu-
los fidei sic nō sūt determinate species
infidelitatis cum possint multiplicari in
infinitum.

3 ¶Que est pelor infidelitas. Rñ. aſtē. ꝙ
illa hereticoꝝ est pessima. vnde. pe. ſo.
Melius eis erat nō cognoscere viā veri
tatis q̄ post cognitā retrorsum cōuerti.

4 ¶Utrum infideles sint ad fidem cogē
di vide quod dixi. ſ. Baptismus. vj. ſ.
xij. ꝛ. ſ. Fides. ſ. r.

5 ¶Utrū sint in eoꝝ ritib⁹ tollerāḋi. Rñ.
Aſtē. ꝙ Iz infideles peccēt in eoꝝ ritib⁹
tamen p̃nt tolerari sine pctō ꝓpter duo
vel ꝓpter bonū qđ ꝓuenit ex eis. sicut
in reb⁹ iudeoꝝ hoc bonū habem⁹ ꝙ fi
des nostra habet ab eis testimoniū i ta
libus ritibus in quib⁹ figurabat. vl̄ ſo
p̃nt tolerari sine pctō ꝓp malū vitāḋū
vel scandalū aut dissidiū: qđ prouenire
posset vel impedimētū salutis eoꝝ qui
sic tollerati paulatim̃ quertūt ad fidē
ꝛ ꝓpter primū sunt tollerandi iudei.
ꝓpter secūḋū solū alij infideles alias
non.

6 ¶Utrū fideles possint cū infidelib⁹ cō
uersari. Rñ. aſtē. ꝙ si in aliq̄ casu eccl̄ia
interdiceret ꝓpter aliq̄ pctm eoꝝ indi
recte puniēḋū sic nō liceret. Si aūt eccle
sia nō interdiceret tūc distigue. aut fide
les sunt firmi ꝛ sic nō phybētur ꝙuersa-
ri cum eis marie si necessitas subest. aut
sunt debiles i fide ꝛ simplices de quoꝝ
subuersione ꝓbabiliter potest timeri. ꝛ
sic phibendi sunt maxime ne magnam
familiaritatem habeāt. neq̄ sine neces-
sitate conuersentur.

¶Utrū infideles qui nō recognoscunt 7
dñm ecclesie licite possint reb⁹ suis spo
liari. Rñ. ꝑost. in. c. qđ sup̄ his. de voto.
qđ sic ꝑ illud Mat. vl. data est mihi ois
potestas i celo ꝛ i terra. quāq̄ quidē
trāstulit in vicariū suū secus ꝙ recogno
scūt dñum ecclie nec sunt infesti xp̃ia
nis. ꝓ hoc habes ter. cū gl. xxiij. q. vij. ſ
de reb⁹. Inn. in. d. c. qđ sup̄ his. Iz ꝙ nō
possunt nisi sint infesti xp̃ianis vel aliter
ōliquūt i. i. nature ꝛ facit ꝓ e. ter. c. disp.
xxxiij. q. viij. Sz mihi magis placet opi
nio ꝑost. ꝛ maxime i infidelib⁹ occupā-
tis bus puticiā. Hierosolimitanā q̄ cū sit cō
secrata sāguine xp̃i ꝛ multoꝝ martyꝝ
nō debet esse sub dñio ifidelū. ꝛ hoc in
telligo ꝙ possint spoliari autoritate do
mini pape non a priuata persona.

¶Utrū infidelibus sit credendū in p̃n 8
diciū alioꝝ. Rñ. pa. iteri de here. ꝙ non
ar. d. c. p̃mi ex quo sunt infideles deo nō
p̃sumūtur fideles hominibus ꝛ ideo
testes nō admittūtur ꝓtra christianos.
ij. q. vij. non potest. ꝛ. c. pagani.

¶Utꝝ liceat assumere habitū ifidelū. 9
sic se simulare infidelē. Rñ. Ro. ꝙ si fiat
ex rōnabili cā: Iz sicut fecit fctūs Seba-
stian⁹ dūmō in tali vestimēto nō sit ali-
qđ signū vel aliq̄s cāracter p̃cipaliꝫ cō
stitut⁹ ad discernēḋū ꝓfessores alicuius
ifidelitatꝫ: qz sic nō liceret qz per tale si
gnū mētiretur cōtra fidei professionē. ſi
ne causa ſo rationabili nullo mō Iz.

¶Utrū dubitare de fide sit pctm̃ morta 10
le. Rñ. ꝙ sic qz q̄ ōz dubi⁹ i fide ifidelis
ē. c. j. de here. ſz tūc dubitat cū nō magz
ꝺ̃eliat ad vnā ptē q̄m ad aliā sec⁹ si titu-
bat vel vacillat ſz tñ nō firmat se nisi sz
p fide vera de ꝺ̃o vide. ſ. hereticus in
p̃in. ꝛ vtrū sit disputandum de fide vi-
de. ſ. disputatio. Infideles an possint p̃
tio induci ad fidem. vide. j. iudeus. ſ.
xxiij.

Infirmus famul⁹ an debeat habere salarium.

UVA. BHSC. IyR_213

vide.s.fa.§.ij.

Ingratitudo ¶Utrū sit pctm̄. Rñ. pe.aureo.i iiij.d.xxij.q.j.i fi.ꝙ igratitudo pōt cadere dupliciter:aut tāq̄ circūstātia actꝰ sicut est qñ aliq̄s peccans ex aliquo alio fine hz tñ ingratitudinem tanq̄ circūstātiā vt est q̄libet qui lz receperit multa bñficia a deo tñ voluntate ductus ꝯsentit fornicatiōi.ꝛ isto mō non est pctm̄ ꝑ se sed circūstantia peccatum aggrauās.Alio mō ꝯsiderat̄ ingratitudo per se.sicut qñ nō est alius finis mouens ad tale faciendum nisi quia despicit bñficia.vel paruipendit.vel non recogitat.ꝛ sic est peccatū speciale.

☞ De notatis in hoc.§.ꝛ ꝙ purgat̄ ingratitudo:per superuenientez gratitudinē vt filius nō possit exheredari.l.fratres.C.de inoff.testa.ꝛ Bar.i.l.liberi.e.ti.cū al's sit iusta causa exheredationis
38 vt in autenti.vt cū de appel.cog.§.ceterum.ꝛ in auten.lz.C.de lib.prete.ꝛ purgatur etiā per ingressum religionis no. Guil.de cun.ꝛ Salyc.in.l.deo nobis.℣. q̄ro quis ante ingressuz.C.de epi.ꝛ cle. ꝛ Bar.i ant̄.de mona.i prin.ibi.omnem maculam.

1 ¶Utruz sit mortale pctm̄.Rñ.ꝑz.Tho. xxij.ꝙ si ea q̄ pretermittit facere sunt necessitas sic est mortale aut ea q̄ cōmittit sunt cōtra id qd̄ necessario dz cauere et sic sil'r est mortale.vel qñ ex cōtēptu pretermittit recognitionē beneficij vel recompensationē alias est veniale.

2 ¶Utrū ꝓpter ingratitudinē reuocetur donatio vide.s.donatio primo.§.xlij.

3 ¶Utꝝ ꝓpter rōnē ingratitudinis filij puta quia eū accusauit:ꝛ ex omni cā ex qua pōt eū exheredare possit alimenta ei denegare.vide.s.exheredatio.§.iij.

4 ¶Quot modis ꝯmittitur ingratitudo Rñ.ꝑz.S.Tho.xxij.q.cvij.ꝙ tribus modis.¶Primo nō recognoscēdo bñficia dei ꝛ hoim vt dz propterea dicit señ.ꝙ ingratissimus est qui obliuiscitur bñficium.¶Scd̄o qñ nō laudat seu non regratiatur bñfactorē.¶Tertio quando nō recompēsat bñficio recepto.s.faciendo honore vl' seruitiū bñfactori tpe suo. Adde.iij.qñ in mēte sua cōtemnit bñficium receptū vel ipsum bñfactorē quasi ei iniuriam fecerit dando beneficium. Quinto quando murmurat de benefactore vel bñficio eius eū vilificans.Sexto qñ facit iniuriā vel aliq̄d i ꝯtēptū illiꝰ bñfactoris reddēs malū ꝓ bono.

¶Utrū ingratis sint bñficia subtrahēda.Rñ.ꝙ aut ex bñficio p̄sumitur ꝙ attrahentur ad gratitudinem vel minus malum.ꝛ sic non sunt subtrahenda:aut īducunt̄ ex beneficijs ad peiora vel ad perseruerañ.i malum.ꝛ sic.subtrahi debent.ita no.in.c.nō omnis.v.q.v. 5

Iniuria q̄d est.Rñ.qd̄quadrupliciter accipit̄. ¶Primo generaliter.ꝛ sic est omne ꝙ nō fit iure.Facit.c.quid dicā.xxiiij.q.iiij.¶Secūdo accipitur specialiter ꝛ sic est iniq̄tas vel iniustitia iudicātis q̄si ius iniquum et iniustū.¶Tertio iniuria dicitur culpa.vt in.l.aquilia.¶Quarto accipitur singulariter ꝛ proprie ꝛ sic fit.aliquādo re.qñ manus violēter īferūtur.ff.eo.l.j. §.iniuriā.xvij.q.iiij.si q̄s suadente aliquādo fit verbis cōuitiādo vel cōtumeliaz dicēdo.facit.c.olim. extra.e.ti.Fit ꝛ tertio modo.s.literis cuz vcz librum vel chartam vel historiā ad infamiā alicuiꝰ pertinentē ꝯscripsit cōposuit.vel edidit vl' dolo malo fecit vt aliquid hoꝝ fieret puta dimisit scripturā cadere in platea ar.ff.de ver.signi.l.late.nec distinguitur vtrū nomine suo vel alterius ediderit. vel vtrū nomē expresserit illius quā intendebat infamare vel nō dūmodo aliter per circūstātias cognosci possit.eod̄ modo tenetur si sine scriptura in notam vel signū aliqd̄ istoꝝ ꝓdidit puta veste lugubri vtitur īiniuriam alicuius.vl' cornua posuit in porta ꝛ hmōi.ff.de iiuri.l. item apud labeonem.§.ait pretor.ne quid infamādi causa fiat.ꝛ.v.q.prima. capitu.quidam maligni spiritus.et de ista quarto modo.d.hic loquor.

☞ De notatis in hoc.§.ꝛ ꝙ iniuria sit quicquid non iure fit. Itez contumelia item damnum.l.j.in priuci.ff.de iuiu est

UVA. BHSC. IyR_213

ꝙ iniuria illata a parētibus ꝓtra filios ꝛ descendentes vsq; ad.vij.gradū nō fumit illata alio iniuriādi.ideo non eſt punibilis.no.Bar.in.l.vt vim.col.ij. de inſti.ꝛ iure.ꝛ gl.in.l.veſtē.ff. de mur.

1 ¶Quid de illo q̄ dicit alicui latro fur homicida ꝛ hmōi cū dicat verū.Rñ.ſm ho.ꝙ ſi facit aio accuſandi vel denunciādi ad puniēdū delictū ꝛ probauerit nō punit nec tenet iniuria .ff. eo. titu .l. eū qui. in prin.vbi ōr pcta eſſi nocētiuz nota eſſe ꝛ expedire ꝛ oportere.ꝛ.C. eo. ti.l.ſi quidē ꝛ idē ſi faciat excipiēdo vt eū repellat a teſtimonio de teſti.c. ex pte.vel ab ordine aut beneficio de accuſa.c.ſup.his.qz hec a mre cōcedit.ꝛ nemo facit iniuriā qui vtitur iure ſuo. de elec.c.cū eccleſia vulterana. ſi vero dicit ad ifamañ.tm ꝙ pſumit quādo nō hz cauſam inſtā dicendi tūc iniuriam facit ꝛ cōdemnandus eſt.d.l.ſi quidē.ꝛ.l. §.C.eo.vj.q.j.ex merito.ꝛ.c.deteriores ꝛ no.hō.ꝛ ber.in.c.ſi culpa.eo. ti.

2 ¶Quis pōt facere iniuriam.Rñ.ꝙ ille tm̄ qui ꝛ pati eam pōt.Fallit hoc in furioſo ꝛ puero qui nō eſt doli capax cui iniuria fieri pōt.ip ſi tñ alijs nō poſſunt facere ꝛ idē de dormiēte. adueꝛte tamē ꝙ nemo iniuriā pōt facere nec tenet de iniuria. niſi q̄ ſcit ſe iniuriaz facere vel ſcire debeat etiā ſi ille cui fit neſciat qz ſi quis p iocū pcutiat aut dū certat. nō tenet iniuriarū. hec habentur.ff.e.l. illud ibi etiā dicit nāq; hi pati iniuriā poſſunt nō facere cum iniuria affectu faciē tis conſtat.xv.q.j.ſi illud.

3 ¶Cui dat actio iuriaꝝ.Rñ. ꝙ illi q̄ eā patit.ꝛ ne.ꝙ neduz iniuria fit in pſona propria alicui⁹ ſed etiaz ei ōr fieri ſi fit in filio vel ei quē hz in poteſtate. inſtit. eo.§.patit. dū tñ iniuriā ſciat eum filiū familias hz ignoret cui⁹ datur etiā actio filio familias in noie ſuo.l.filiuſſa.ff.de ac.ꝛ ob.item in ſponſam vel vxorē.ꝛ ſic datur actio viro ꝛ mulieri ꝛ ſi ſit filia familias etiā patri.l.j.§.v.ti.ff.eo.non tamen eam que ſit viro iniuriam patitur ſponſa vel vxor.quia vxores a viris nō viri defenduntur ab vxore.l.ij.ff. eo. de ſponſa.dicitur; iu.l.Item apud labeonem.§.ſponſum Item datur heredi ob iniuriam factam cadaueri defuncti cuius eſt heres.Idem ſi fama defuncti ſit laceſſita.v.l.j.§.ſz ſi forte cadaueri.Itē dat dño ob atrocē factā ſeruo.d.l.Itē apud labeonē.§.pretor alt.ij.ꝛ.§.ſeq.ꝛ inſti.eo.§.ſeruus Item dat epō pro iniuria facta clericis ꝛ abbati in ſuis monachis vt no.in.c. parochianos.de ſen. excommunica.

¶Nunqd matrone in veſte meretrica 4
li deprehēſe fiat iniuria ſi intenteꝛ.Rñ. ꝙ nō facit.c.in andiē.de ſeu.ex.nō iniuriat matrimonio ſm ho.ꝛ ber.ꝙ ipſum ignorauit.C.de adul.l.ſi ea.ſicut nec militie q̄ militē ignorat.ff.lo.l.ſi ignorans ſecus ſi in habitu vne;ſ

¶Utrū iniuriā ds po it repell te.Rñ. 5
ꝙ defendo ſolū ſz percutiēdo fuit diuerſa opinio hug.in.§.ſi v ro.ſo.di.tenuit ꝙ nō licet ber.vero ꝛ Lau.in.c.ſuſcepim⁹.de homi.reſtringit hoc ad clericos.Sed ego dico ſcōz doctrinā Ale. in.iij.pte ſumme ꝙ etiā pcutiendo licet neceſſitate cogēte ſi iniuria aliter vitari non pōt nedū laicis ſed etiā clericis de quo vide.§.cleric⁹.x.ꝛ homicidiū. iij.ꝛ defenſio.§.iij.

¶Utrū iniuriat⁹ teneat eam remittere Rñ.gl.i.c.ſi ds cōtriſtat⁹.xc.di ꝙ non q̄ ad actionē.j.vt ſatiſfactionē hēat.xrtij. q.iij.ij illic.imo dicit ꝙ bñ facit agēdo vt ſatiſfaciat.xlv.di.ꝛ q̄ emendat.xrtij. q.v.de occidēdis.qz iniuriator tenet nedum petere venīa ſz etiam ſatiſfacere de dāno dato ex iniuria ſi poteſt aliter nō pōt abſolui niſi iniuriat⁹ remiſiſſet actionē iniurie liberaliter quo ad pcienciā.Sz rācōnē coꝛdis etiā iniuriate nō ſatiſfaciendo tenet iniuriat⁹ dimittere vt de peni.di.v.c.vlt.imo nūq̄ ds admittere eo qz nō licet aliquē odio habere. xxiij.q.iij.cū in.l.xj.q.ij.c.inter verba

¶Qño dimittit ſeu tollit actio iuriarū.Rñ.ꝙ trib⁹ modis. ¶Primo remiſſiōe vt per ſupplicationem aut preces. xx.ij.q.i ij.ſi illic aut per pactum.ff.de pac.l.ſi tibi occem.§.ſ. ¶Secundo te-

UVA. BHSC. IyR_213

mittit dissimulatiõe.ff.de iniur.l.nõ solu.§.j.ꝛ insti.eo.§.vlt.Uñ si iniuria illata ꝛ ꝑ annũ vtilẽ si est per metũ aut cõtinuũ si alio mõ est illata nõ agit abolet l.si cũ exceptiõe.§.i cãe.ff.qđ me.cã.ꝛ.C.de iiur.ꝛ qđ no.i gl.l.si nõ ꝯuitij.posset tamẽ idirecte agere etiã post annũ ꝑ viã exceptiõis:puta si esset excõicatꝰ iniuriator ne absolueret ꝟm ho.ꝛ Pa.i c.ea noscit.de sen.excõ.¶Itẽ tertio remittit actio iniuriarũ salutatiõe de osculatiõe comestiõe ꝛ hmõi signis. Nã hmõi signa sũt recõciliatiõis sicut subtractio est signũ inimicitie.vt no.gl.i.c.cũ Adrianꝰ.lxiij.di.ꝛ i.c.cũ sup abbatia de officio dele.Qđ intelligo verũ nisi a ꝑncipio ꝓuocasset aduersariũ citare eũ faciẽdo qꝛ tũc ꝑ osculũ ꝛ ꝑdicta signa nõ tolleretur nisi expresse renuncietur vel trãsigatur.et sic intellige predictã.l.nõ solũ.§.j Nõ credo ẽt ꝙ tollatur actio iniuriarũ si hõ exhibet signa que necessario tenet exhibere inimicis qꝛ ꝑ illa nõ đꝛ quis reconciliatus.ꝛ ꝑ hoc facit ꝙ no.Bart.in.d.l.si tibi decẽ ꝙ infirmꝰ sacerdoti dicẽdo ꝙ remittit iniuriã sibi illatã intelligit remisisse odiũ ꝛ non satisfactionẽ iniurie qđ not.Item tollitur actio iniuriarũ quotiescũqꝫ q̃s incitat iudicẽ vt torqueat iniuriantẽ eo ipso ꝙ ipsum torqueat aut cõdẽnat ad vindictam remittitur iniuria.Unde aliam satisfactionẽ ꝑ iniuria petere non poterit vt est bonus tex.ꝛ ibi Bar.in.l.sed et si vnus.§.si ante iudicẽ.ff.de iniur.nisi ꝑ testeris ꝙ ex hoc nõ vis tibi preiudicari quin pro tuo iteresse possis agere actione iniuriarũ vt.l.fi.ff.de iniur.Item remittit per mortẽ qꝛ iniuriarũ actio non transit ad heredem ante litis contestationẽ moriẽte iniuriato vt.l.iniuriarum in principio.ff.de iniur.ꝛ hec oĩa limita ꝟm Pa.in.c.olim.de iniur.quo ad actionem iniuriaꝝ vera sꝫ nõ quo ad damna ꝛ expẽsas qꝛ ꝑ hoc tollitur quin agere possit ad restitutionẽ.ar.c.j.đ iiurijs ꝛ sic serua in cõscientia ꝛ etiã si iniuriatꝰ nõ ageret tenetur ad interesse et dãnuꝫ qđ intulit nisi ipse remittere velit vt in d.c.j.no.ꝟm hosti.in sum.ti.de pe.ꝙ si iniuriatus nollet cõponere cũ iniuriante vel nimis grauaret eum tũc iniuriator in cõscientia posset tenere arbitriuꝫ iudicis penitentie.ar.c.veniens.de iureiurã.ꝛ.c.ij.de arbitris.

¶Aduerte etiã qꝛ si q̃s soluat pecuniã ꝑ remissiõe iniurie obtinẽda ifamis efficit nisi pactũ fiat autoritate iudicis. ff.de his qui no.infa.l.furti.§.pactꝰ no. Jo.in.d.c.si illic.Silr esset ifamis si eẽt ꝯdemnatꝰ ꝑ iudicẽ siue ciuiliter siue criminalr agat.ff.de his q̃ no.ifa.l.athletas.§.vltimo.ꝛ iõ cũ agit ꝯ aliquẽ cõstituat ꝓcuratorẽ vel faciat cõpromissum vt.s̃.dictum est.Infamia.§.vj. 8

¶Quãdo aũt iniuria dicatur enormis vel atrox.vide enormis. 9

Iniustitia vtrũ sit pctm̃ mortale.Rñ.ꝟm sctm̃ Tho.ij.ij.q.lxx.ꝙ iiustitia ẽ duplex vna illegalis opposita iustitie legali.ꝛ hec ꝟꝫ essentiã est vitiũ speciale inquãtũ respicit obiectũ speciale.s.bonũ cõe qđ cõtẽnit:sed q̃ ad occasionẽ ẽ vitiũ generale qꝛ ꝑ cõtemptũ boni cõmunis põt hõ ad oĩa peccata deduci sic etiã oĩa vitia inquãtũ sunt ꝯ bonũ cõe rationẽ habẽt iniustitie quasi ab iniustitia. Alia iniustitia dicitur secundũ inequalitatẽ quãdam ad alterum prout.s.homo vult habere plus de bonis.s.diuitijs honoribꝰ ꝛ minus de malis.s.laboribꝰ expẽsis ꝛ sic habet materiam specialem et est vitium speciale oppositũ particulari iustitie de qua ifra. Iustitia facere aũt iniustũ ex genere suo peccatũ mortale est qꝛ ifert nocumẽtũ ꝓximo qđ ẽ cõtra charitatẽ.excusat aũt vt nõ sit mortale pctm̃ vel ratiõe ignorãtie ꝟꝫ philo.v.ethicoꝝ. Itẽ rõne paruitatis vt si q̃s auferat domũ alicui qꝛ deficit a rõne ꝑfecta eiꝰ qđ est iniustũ facere inquãtũ reputari põt nõ esse omnino cõtra volũtatem eiꝰ qui hoc patitur ꝛ hoc probabiliter.

☞Ad propositum eorum que hic dicuntur ꝛ qđ iniustitia sñie non arguat nullitatẽ.l.cũ putarẽ.ff.fa.hercis.nec ꝑsumit.l.herẽnius.§.canina.ff.de euic.

UVA. BHSC. IyR_213

Inobedientia vtrū sit peccatū mortale. R n. distinguēdo aut est circa p̄cepta diuina & scienter vel ex ignorātia q̄ nō excusat de q̄ supra ignorantia. ℣. iij. sic semp est mortale. facit. xij. di. ℣. porro. & lxxxj. di. c. si q̄ p̄sbyteri sūt. vbi dicit̄ idolatria. & xiij. q. j. ℣ſ. ℣o fiat cōtra ex ignorātia q̄ excusat sic nō peccat mortaliter. aut inobediētia est circa p̄cepta iuris positiui & tūc distinguo q̄ aut talis lex seu p̄ceptū p longa tēpora nō fuit receptū papa scīēte & trāſgressores nō puniēte & sic nō ē mortale petīm imo excusanť. facit q̄ō no. pau. i. c. cū oli de cle. pug. vbi declarat grecos nō peccare iz accipiāt vxores clerici eoꝝ ex q̄ not. q̄ ℣ do lex generalis recipit i vsuz a certo genere p̄sonarū & alio nō: q̄ nō obseruantes nō peccāt saltē post longa tpa. ℣. leges. iij. di. & q̄ō no. doc. in. c. j. de treu. & pa. nec obstat q̄ ibi tz ℣ost. q̄ loquit̄ q̄n talis p̄naricatio est peccatū de sua natura q̄ tūc nō excusat nō receptio sec⁹ esset si essent eius dē generis & maior pars acceptasset q̄ tz superior nō puniret tamē minor pars nō excusaret tz haberet locū multa p patientiā tollerant̄ &c. c. cū iā duduz de ꝓben. Idem dico si talis lex fuit recepta tz p cōsuetudinem abrogata q̄ nō peccant inobediētes. vt. ℣. dixi. Cōsuetudo. ℣. ix. & x. sut talis lex nō est abrogata ne per ꝓriā cōsuetudinē neq; p nō acceptationē: & tunc fuit diuersa opinio inter doc. q̄dā dicūt vt Collectarij i. c. j. de cōsti. & multi alij: q̄ talis inobediētia nō ē mortale petīm nisi fiat ex cōtemptu: & hmōi opinionis vī fuisse beatus Ber. li. xj. de p̄cepto & dispē. vbi dicit nō qualiscunq; mandati p̄terito criminalē inobediētiā facit tz repugnare & nolle obedire. Idē in li. viij. dicit si verbū loco vel tpe silētij p obliuionē surreptū fuerit ℣ p̄ceptū veniā facillime ipetrabit: q̄ etiam vir peccatū reputabit. Idē in li. xij. ibi dē dicit si imbēte senioze mihi silētium ꝓbū elabit̄ reū me esse fateoꝝ tz veniāliter. Si ℣o ex cōtēptu scīēs deliberans ſpōte in verba ꝓpria ꝓpter quā ꝓuaricatorem me cōstituo & criminaliter: hec ille. Alij tenēt q̄ p̄dicta opinio est vera nisi fiat ex cōsuetudine contra legē: q̄ sic etiā esset mortale. & huius opinionis videtur Ric. de media villa in quol. j. q. xix. alij ℣o dicūt cōsideranda verba legis: q̄ si p̄cipit per verba cōia. vt puta statuimus ordinamus: & similia. sic veruz est q̄ nō est mortalis inobedientia: nisi sit ex cōtēptu & ād sit contemptus vide. ℣. Contemptus: Si vero lex loquitur per ꝓba p̄ceptiua seu ed̄pollentia. sic est mortalis inobedientia q̄uis nō fiat ex cōtemptu: dummodo scienter & sine cā rōnabili: & p. hoc facit. c. ij de ma. & obe. & c. q̄ō p̄cipitur. xiij. q. j. et huius opinionis videť ꝓa. in Rub. de obserua. ie iu. alij vero tenent vt sanctus Tho. in iij. di. xv. ar. iij. q. j. q̄ precepta iuris positiui magis obligāt ex intētione legislatoris q̄ ex ipsis verbis: & ideo transgressor talis magis est reputādus qui obuiat intētioni legislatoris q̄ qui de uiat in aliquo a legis ordinatione. Intentioni autem legislatoris obuiat qui ex cōtemptu vel sine aliqua rationabili causa p̄ceptum non seruat. secus in casu in quo probabiliter credi poteſt si legislator adesset cum obligare nō vellet talis non est reputandus ꝓcepti trāſgressor nec peccat mortaliter. & hec videtur concludere cum opinioē Rub. que magis mihi videtur equa. & ideo se quēda. quā etiam sequitur archi. lxxvj. distinc. in. c. vtinam. & ℣e. in. c. generali. de. elec. lib. vj. Facit pro hac opinione gl. in. c. quisquis. iij. q. v. & c honorus. lxxxiij. dist. c. j. & x. dist. quis autez. & quod no. ꝓa. i cle. j. de eta. & quali. nā durū valde videtur quod ꝓlatus intendat semper injicere laqueum mortalis peccati in suis p̄ceptis: & ō soluz credo sit in cōtēptoribus & illis qui ꝓuaricatione & inobediētiam ducunt in cōsuetudinem: que est quidam contemptus intemperatus: & quia sic ex toto fruſtratur finis legis: sed inobediētia que nō ex cōtemptu neq; ex consuetudine pro-

UVA. BHSC. IyR_213

cedit credo ꝙ sit veniale peccatū: cum hec nō ex toto frustret finem legis: nec sit totaliter Cōtra intētionē eius. Similiter dicendum de inobedientia prelatorum aut superiorum Multo magis excusatur a mortali q̄ facit ꝯtra ex ignorantia non affectata crassa vel supina. Si vero inobediētia fit cōtra consilia: aut lex consilij est perfectionis: vt mat. Uade ⁊ vende omnia. ⁊ sic nō est peccatum. Et sic intellige gl. in. d. c. generali. de elec. li. vj. ⁊ iura que allegat. Si aūt lex est consilij reuerētie: quod est quando subditus deberet facere: tamē superior nō vult precipere sed potius cōsulere vt abstineat: vt not. glo. in. c. ad aures. de tēpo. ordina. sic. peccat venialiter: vt nota. Archidia. in capitulo testamentum. vt distin. ⁊. xxv. dic. §. alias eademum.

☞ Ad hoc propositum ⁊ ꝙ inobediēs dicatur qui vnica citatione requisitus non compareat no. Bar. ⁊ doc. l. j. §. j. ff. si quis ius di. non obtem.

¶ Utrum inobedientia statuti penalis sit peccatū. Rñ. henric. de gan. in quolibet. iij. q. xxij. ꝙ aliquando in statuto sunt duo p̄cepta puta cum dicit. Statuimus ne quis faciat tale quid et qui fecerit soluat talem penam: ⁊ tunc obligat ad culpam ⁊ penaz. Et sic intellige gl. ⁊ he. in. c. vt animarum periculis. de consti. li. vj. ⁊ Inno. in. c. quod super his de voto. ⁊ Joan. an. in. c. relatū. ne cle. vel mo. ⁊ Se. in. c. perpetue de elec. lib. vj. qui dicunt ꝙ statutum penale preceptiuum: licet contineat aliam penā corporalē obligat ad mortale. Aliquādo vero est vnum solum preceptum. puta cum dicitur. Statuimus ꝙ si quis fecerit tale quid soluat talē penā ⁊ sic obligat solum ad penā ex forma statuti. Et intentione vero statuentis obligat ad culpaz si passim temerarie aut causa leui preuaricet. Aduerte etiam ꝙ in conscientia neq̄ in primo casu neq̄ in secundo tenetur ad penam nisi post condemnationem secundum glo. c. fraternitas. in fi. xij. q. ij. ⁊ licet statutum non sit preceptiuum ex forma tamē obligat ad mortale quādo imponit penaz mutilationis vel mortis corporalis.

Inquietudo mētis ē filia auaritie que cōmuniter est veniale peacatum. nisi ꝑ eam omittātur necessaria ad salutem.

Inquisitio est alicui⁹ criminis manifestij saltē ꝑ famā ex bono ⁊ equo iudicis cōpetētis cāonice factā iuestigatio ꝑm ho.

☞ De notatis in hoc. §. ⁊ ꝙ inquisitio nō tollitur nec impediatur formari per transactionē partiū super crimine nec etiā per pacez inter eos factā. Bar. no. in. l. transigere. ⁊ ibi Saly. C. de trāsa. ⁊ in. l. si maritus. §. si negauerit. de adul. ⁊ an ⁊ quando sit permissa. no. Spec. in ti. be inquisi. §. j. ⁊ Bar. in. l. congruit. ff. de offi. preto.

¶ Quotuplex est inquisitio. Rñ. vt colligo ex Pa. in. c. qualiter. ⁊ quādo el. ij. de accu. ꝙ triplex est. quedā generalissima qua inquiritur super statu toti⁹ ꝓuincie vel diocesis et in hac nō est op⁹ ꝙ infamia p̄cedat nec habet locuz dicta diffinitio: qꝛ prelatus tenetur eā facere quolibet anno. c. cū venerabilis. de censi. ⁊. c. romana de censi. lib. vj. Quidam est generalis qua inquirit̄ sup statutū alicuius ciuitatis castri vel alicuius loci: ⁊ de hac nō loquitur prefata diffinitio qꝛ nō requiritur infamia vt. l. c. j. de offi. or. l. ꝯgruit. ff. de offi. p̄si. Tertio est inquisitio specialis que fit contra certā personā. ⁊ hoc pōt fieri dupliciter. Primo nō ad imponendam penaz: sed ad peccatum euitandū ex debito officij. vt puta ꝙ matrimoniū non contrahatur propter impedimentū de diuor. c. porro. xxxv. q. vj. duo. Et idē dic quando vult inquirere de aliquo canonico impedimento eadē ratione ꝑm ho. Item ibi agit̄ de restitutiōe vsuraꝝ ⁊ debitores propter iuramentum impediuntur petere. Itē generaliter quādo vult inquirere de aliquo crimine nō ad priuatum comodum sed tantū ad penitētiaz peccati. ⁊ tunc non requiritur infamia

UVA. BHSC. IyR_213

precedēs fm Inn.ꝛ sequitur pa.in.d.c. qualiꝫ ꝛ qñ. facit.c.cū dilect⁹.ꝛ.c.nihil. cū si.de elec.ꝛ.c.fi.ō clā.desp̄ō.ꝛ qō no. p Inno.in.c.j.de excessib⁹ p̄la.Secūdo p̄t fieri inquisito specialis ad penam imponēdā:ꝛ tūc si fit ad denūciationē publici officialis.sic tñ opꝫ pcedat infamia.l.ea quidē.C.de acc.c.preterea ō testi.cogē:sed opꝫ sit notoriū alꝫ nō credit ei de q̄ tñ dic.vt.iiij.q.iij.§.vlti.alꝫ ēt nō precedēte ifamia pcedere nō p̄t in inquisitiōe ad penā imponēdā vt in d.c.qualiter ꝛ qñ.ꝛ no. pa.i.c.ad nāz. ei.ij.de iureiu.

2 ¶Sed q̄ritur q̄lis infamia dꝫ precedere.Rñ.pa.i.d.c.qualiter ꝛ qñ.q̄ si fit in q̄sitio cōtra p̄latū secularē opꝫ sit talis ꝛ tāta q̄ sine scādalo vel periculo dissimulari nō possit.vt i.d.c.qualiter ꝛ quādo.Si vero cōtra prelatū regularē puta abbatē vel priorē conuentualem sic debet seruari dispositio p̄fati.c qualiter.Si contra regulares inferiores. sic puto q̄ nō requirat tāta infamia ſz solū fama plubica cum indicijs vt suspitionibus aliquib⁹ aliter in cā criminali nō credo iudex possit pcedēr ad aliquē actū vel captura:aut attestatiōis persone tormentorū:aut inquisitionis infamationi vt no.Inn.ꝛ Jo.an.in.c.qualiter ꝛ quādo.ꝛ.d.Ant.ibidem similiter Ang.in.l.si vacantia.C.de bo.vacan.ꝛ bart.in.l. de minore.§. tormenta.ꝛ.l.fi. ff.de questi.In alijs aūt a predictis.s.a captura: aut refutatiōe ꝛ ceteris predictis sīnō seruatur ordo ad vnguem nō obest. Pa.tamen tenet in.c.pe.de accusa.q̄ etiam sine infamia cōtra claustrales potest fieri inquisito.Quod verum credo vbi tractaretur de modico preiudicio.Secꝰ si procederetur ad depositionem ab ordine aut incarcerationem ꝛ huiusmodi secundum pa.in.d.c.qualiter ꝛ quando.Si vero inquisitio specialis ad penam fiat contra allos a predictis claustralibus sic non potest fieri nisi fama publica precedente ꝛ talis fama debet deferri iudici sedenti p tribunali ad bancum alias in secreto non valet.ita no.Ange.in.d.l. si vacātia:et cū alijs iudicijs seu suspitiōib⁹.aliter nō p̄t pcedēr iudex ad aliquē actū vt dixi.

¶Quomodo pcedet platus in inquisitiōe.Rñ.q̄ primo dꝫ descendere ad locū 3
vbi conuersatur persona ptra quā vult inquirere.qz ibi veritas melius inquiritur.vt i.c.posti⁹.ꝛ q̄ no.in gl.de cle.Et hoc intellige si p̄t comode:alꝫ non tenetur.Secundo si inquisitio est generalis debit iuramentū clericis si est cōtra ecclesiam sup his que sciūt vel credunt in sua ecclesia reformāda tam in capite q̄ in membris:exceptis criminibus occultis de mera veritate dicenda vt in.c.q̄liꝫ ꝛ quādo.el.ix.in fi.de acc.Nec iuramētū vel interdictum seu excommunicatio lata ab abbate vel alio cōtra subditos ne reuelent inquisitori valet neq; ligat eos de offi.or.c.plerīq;.li.vj.Si vere est specialis citabit.illū cōtra quē vult inquirere.di.c.qualr.el.ij.§.dz.ꝛ. q. v.ij. si primates.Tertio pcedet ad receptiōnē dictorum eoꝝ clericoꝝ quos inquirit vel testiū si qui producūt ab aliquo p̄sentib⁹ tamē eis contra quos inq̄rit nisi per contumaciā se absentent.ꝛ ea q̄ eis obijciūtur ꝛ nomina testiū sunt eis exponenda. Fallit hoc in casu de quo j.Jn.quisitio.§.rj.Quarto exceptiones tam contra testes q̄ alios ꝛ replicationes legitimas admittet vt deponendi falsuꝫ audatia prohibeatur vt in dictis §.debet.ꝛ.c.si primates.

¶Utrū ille cōtra quē sit iquisitio possit negare infamiā p̄cessisse.Rñ.q̄ sic.et 4
sic oportebit q̄ primo iudex hec cognoscat.vñ si infamatus nō inuenitur non poterit iudex pcedere.alꝫ sic.c.cū oportet.de accu.ꝛ.d.c.qualiter.el.ij.ꝛ lꝫ accusator.pbet eū ifamatum: nihilominꝰ poterit probareq̄ sit bone fame.ar. de pur.cū in inuentute.ꝛ potentius est p̄uilegiū bone fame q̄ infamie ar.c. lꝫ in fi. de accusatio.ꝛ no.ber.in di.ca. qualiter. el.secūdo.

¶Utq; ille ꝑ quē inquirit.possit recusa 5
re iudicē si hꝫ illū suspectū.Rñ.q̄.sic.c. cum speciali de appella.vt puta quia

UVA. BHSC. IyR_213

ex odij fomite procedit. vel qz est criminosus ar. iij. q. vij. iudicet. ista tñ q̃ ad omnia non sunt seruanda inquisitione regulariũ. qz facilius ⁊ liberius possũt a suis administratiõib⁹ ammoueri. di. ca. qualiter. el. ij. Quod limitat nisi in graui preiudicio infligendo. ar. di. ca. qualiter. el. ij. in fi. in verbo facilius et liberius.

6 ¶ Utrũ inquisitores generales possint procedere ad inquirẽdũ de veritate criminũ etiã nõ receptis testibus sup̃ infamia. Rñ. Pa. in. c. cum dilecti. de accu. ꝙ sic satis est ꝙ eis ꝯstet de ifamia ꝓpter frequẽtẽ clamorẽ: sec⁹ est i delegato ad vnã cãm tm̃ vt in. c. cũ oporteat. de acc.

7 ¶ Quis põt inquirẽ. Rñ. ꝙ q̃libet prelatus cõtra suũ subditũ imo tenet̃ ne sanguis subditoꝝ exquirat̃ in die iudicij d̃ eoꝝ manibus d̃ of. or. c. irrefragabili. d̃ regula. c. vl. Facit. c. lz hely. d̃ simo. xxxvij. di. ligant. ⁊ d. c. qualiter. el. ij.

8 ¶ Utrũ mõachi ⁊ religiosi possint d̃putari generales inquisitores a sede apostolica. Rñ. Pa. in di. c. cũ dilecti. ꝙ non: nisi sint in dignitate vt in. c. statutum. de rescrip. li. vj. no. ꝙ dicit Pa. in. c. causaz. el. j. de iudi. ꝙ appellatione fratrum in statutꝫ ⁊ odiosis nõ veniũt mõachi. Idẽ dic in monialibus vt non veniãt appellatiõe soroꝝ ⁊ dñr ꝓprie fratres mendicantes similiter ⁊ sorores non mendicãtes vero ⁊ habitantes solitarie monachi vel moniales appellantur.

9 ¶ Utrum ep̃s possit dispensare in criminib⁹ ne p̃latus amoueatur ab offõ. Rñ. pa. i di. ca qualiter ⁊ quando. el. ij. ꝙ sic qñ procedit per viã inquisitionis ⁊ facit. c. inquisitõis. de accu. circa pricipuz. vbi dicit ꝙ põt superior penã moderare nisi tale sit crimen ꝙ impediat ordinis executionem ⁊ bñficij retentionem etiam post peractam pniam. ergo vbicũqꝫ ista cessantq̃ tũcunqꝫ graue sit crimẽ etiam maius adulterio poterit nedum ep̃s: sed quilibet superior dispensare vt si remoueatur ab administratiõe. Secus quando procedit p viam accusationis: ⁊ ita itellige. c. at si clerici. de iudi.

¶ Utrum de iuribus singularium p̃sonarũ sit precedẽdũ inquirẽdo vl̃ extra ordinẽ sine instãtia patris. Rñ. Pa. in. c ad nostram. el. ij. de iureiu. ꝙ non sed libello oblato ⁊ seruato ordie iuris qd̃ ẽt sequit̃ Jo. an. in. c. fi. d̃ fo. cõpe. li. vj. etiã si factũ allegatur notorium. facit. l. ad peremptoriũ. ff. de iudic. ⁊ l. properanduz. C. eo. ⁊ aut̃. qui semel. C. quomodo ⁊ quãdo iudex vbi patet ꝙ iudex nõ debet citare absentẽ nisi parte petente: et si aliter citat non valet citatio. vt nota. in. c. j. de iudi. Quod limitat s̃m Bar. in. l. iiij. §. hoc autẽ iudiciũ. ff. de dam. in fe. nisi sit causa miserabiliũ personarũ que se iuuare non possunt. 10

¶ Quid si testes interrogentur sup̃ occultis criminibus. Rñ. ꝙ nõ debent respondere si inquisitio sit generalis nisi de crimine de quo infamia precessit. d. c. qualiter ⁊ quando. el. ij. multo minus si inquisitio sit specialis cõtra aliquem. Si vero infamia precessit cõtra aliquẽ: tũc testes dicẽt sup̃ omnibus que sciũt de eo quod inquiritur veritatẽ etiam si illud quod sciũt sit occultũ. vt si de fornicatiõe agitur ⁊ vocatur aliquis qui simul cũ eo fuit debet dicere secretas circunstantias: etiam eas quas secreto nouit dũmodo sit ifamatus de crimine super quo fit inquisitio: puta cum tali muliere commisit fornicationẽ: sz si tantum de fornicatione esset infamatus nõ expressa aliqua tũc non debet testis reuelare fornicatricẽ occultã. hec no. Inno. ⁊ Host. in. c. qualiter. el. j. Joan. ⁊ Archi. ij. q. v. habet hoc. 11

¶ Utrum ille contra quem fit inquisitio teneatur dicere veritatem super certo crimine interrogatus. Rñ. ꝙ sic si fama sit contra eum de quo vide. s̃. Confessio delicti. in prin. 12

¶ Quid est indiciũ ⁊ quomodo per idicia potest procedi cõtra aliquem ad inquisitionem. vide. s̃. indicium. 13

Inquisitor hereticorũ minor ep̃o esse nõ potest nisi q̃dragesimũ etatis sue annum attigerit. cle. dolẽtes de hereticis.

De notat s

UVA. BHSC. IyR_213

De notatis hic q debeat ferri ordinē in dictorū fm Innocē.in.c. exhibita clerici.de qua glo. instit.in. de pub. indi.in prin.q inquisitor hereticē pra uitatis pōt punire hereticum ēt ex solamētis cogitatione ⁊ signa heresis non dum ostenderit.Bal.not.in.l.si qs non dicā.ff.q.vij.col.C.de epi.q cle.q pōt ipe inquisitor criminaliter punire. Idē Bal. in.l.seueriter.C.de excu.tu.

1 Ca quibus possint tales inquisitores iſtituī.Rñ.glo.in.d.cle.dolentes.q p mini stros vel prouinciales illoꝝ ordinū quibus a sede aplica ē omissuꝫ.Itē ab epis vel capl'is sede vacāte.vt in.d.glo.

2 Utr̄ pfati inquisitores possint alijs cōmittere vices suas.Rñ.gl.d.cle.q sic et cōmissarios quos dant vocamus vicarios vel substitutos cle. j.§.pozro.§. notarij de hereti.

3 Utrū inquisitores pfati possint se impedire de diuinationib⁹ aut sortilegijs aut vsuris.Rñ q de diuinationib⁹ q sortilegijs si manifestā sapisit heresim possūt se itromittere:vt puta qz facit manifestas inuocatiōes demonū attribuēdo demonib⁹ aliqd diuinū. Secus si solum inuocant ad exercēdū opera q̄ naturaliter possunt:qz tūc talis inuocatio nō sapit heresim fm Oldra. alias non possunt ēt si sapiunt heresim ſz nō manifeste similiter nec de vsuris text. est in c.accusatus.§.sane.de here.lib.vj.

4 Sed nunquid inquisitores poterūt ipsi cognoscere an sapiat heresiz vl'ne. Rñ q nō qz iurisditio est sibi attributa existente cōditione vt no.glo.in.d.c.accusatus.q gl.i.c.j.de.offi.dele.li.vj. q̄ videt cōtraria intelligēda ē vera q inquisitor pōt cognoscere an sapiat manifeste heresim qñ certum est q sapit heresim sed dubitatur an sit manifesta. vel non:qz tūc pōt recipere pbationes an sit manifesta.et intelligo manifesta fm glo.eādē qñ illa que notoria sunt.q ita patentia.q nulla tergiuersatione celari possunt.de verb.sig.ex parte.ō coha. cle.q multi.c.fi.

5 Que prohibent pfatis inquisitoribꝰ Rñ.q nō extorqueāt pecuniā protextu officij inquisitionis q̄busuis modis illicitis.Itē q nec scienter acceptēt bona ecclesiarum ob delictum clericorū aut fisco applicēt: q si cōtra fecerint tā ipi q̄ eoꝝ cōmissarij.q ēt epoꝝ aut capitulorꝝ sede vacāte sūt excōicati ipo facto: nec poterūt absolui nā satisfactionē pecunie sic extorte: nisi in mortis articulo.cle.dolētes.de here.Itē dimittatis ei hibetur eis ne abstantur q̄libet pozratione armoꝝ.Itē q nō habeāt nisi officiales necessarios.d.cle.dolentes.Itē precipit tā epis q̄ alijs inquisitorib⁹ q nō imponāt malitiose aut fraudulēter crimē heresis alicui:aut q impediat executionē officij inquisitōis falsē.itē q odio grā vel amore lucri:aut como di tpalis obtētu ꝛra iustitiā ꝫ cōscientiā nō omittāt procedere vbi est procedēdū:aliꝫ epūs p triennū suspensus est ab officio ⁊ eius superior hoc faciens. Inferiores vero epis sunt excōicati excōicatiōe papali. Cle.multorū.de here.Nō bñ no.contra istos inquisitores q̄ citāt aliquos p hereticis q tñ nō sunt:qz sunt excōicati ipso facto.Itē q nō pñt de crimine heresis inquirere ꝫ eos nisi in iſis aplis expresse vt possint hec facere contineatur.vt in.c.inquisitores. de hereti. vj. Itē inquisitores ordis minorū nō pñt se itromittere de ordine pdicatoꝝ.Nec inquisitores de ordine pdicatoꝝ de ordine minorū pretextu cuiuscūq̄ heresis: vt in primilegijs eorum aliter sunt excōicati ipso facto:a est papalis per extrauagātem Pau.secundi.

Utrū inquisitores hereticorum possint procedere cōtra illos xpianos qui ad ritū trāseūt in deorū. Rñ. q sic.dūmō metu mortis absolute seu pcise nō fuerint baptizati.c.ꝛra xpianos.de here.li.vj. 6

Utrū officiū inquisitōis eis ab apostolica sede cōmissum expiret p mortē romani pōtificis procedētis.Rñ. q nō vt in.c.ne aliqui.de here.lib.vj. 7

Utrū inquisitores possint indicere silentiū omnibus predicatorib⁹.Rñ.q nō nisi solum q̄stuarijs qñ cōtinget cōgregos 8

F

UVA. BHSC. IyR_213

tionē fieri ꝓ negotio fidei vel dictorum
quæstuariorum predicatio eidem negotio impedimentum afferret. ca. vt officii
inquisitionis. de hę. li. vj.

9 ¶Utr̄ inq̄sitores p̄fati possit ꝓuocare
cleꝝ z ppl̄z cuiuscūq; vl̄ castroꝝ aut alio
rū̄ loco. Rn̄. q̄ sic ꝓut negocio fidei vi
derit expedire. Silr̄ ꝓcedit̄ eis vt aduocāt peritos q̄libet vr in sentētijs hmōi
pferēdis ꝓsilijs p̄beāt: z q̄ tales pitos
aduocatos vt eis obediāt in p̄fatis ꝓsilijs dādis i ꝑtute obedictie possint cogere. c. vt ꝓmiss. de here. lib. vj. Et q̄ aduerte q̄ nō p̄t p̄cipere sub obedictia z
mīn⁹ sub excōicatiōe clero z ppl̄o vt vadāt ad eoꝝ p̄dicatiōes ꝛ. q̄ sep⁹ faci-
10 ūt dicti iq̄sitores z nō vꝫ. ¶Utrū iq̄sitores p̄fati possīt ꝓcedeꝛ ꝛ aliq̄s sine epo.
rū. q̄ citare capeꝛ ac tute custodire mā
cipare: nec nō i vinculis ac manicis ferreis ponere z iq̄rere ꝛ illos q̄s iustitia
ꝓ hmōi crimine ꝓcedi pōt: sed tradere
carceri: ita atroci q̄ magis ē ad pēnā cū
custodiā: aut exponere tormēt̄. aut ad
sniaz ꝛ illos nō pōt epūs sine iq̄sitore vl̄
iq̄sitoꝛ sine epo aut delegato capl̄i sede
vacāte si fuꝛ adinuicē copiā valeāt hēre. j. viij. diez spaciū postq̄ se req̄sierit.
z si secꝰ ꝓsumptū fuerit irrritum est ipo
iure cle. j. ō here. z ibi ponit de carcere:
z claubus z officialibus. et dic vt ibi.
11 ¶Quo ꝓcedēt iq̄sitores p̄fati ꝛ aliquē.
Rn̄. q̄ si per viā accusatiōis seruent ordinē suū. Si per inq̄sitionē. faciūt ꝛ suprā: dixi de iudiciis z inq̄sitione. Excipit
tamē q̄ accusatores vl̄ testes seu deponentes q̄s ꝓpter potentiā personaruꝫ
ꝛtra quas deponūt aut accusant graue
periculū imineret eis si noia eoꝝ publicarent: tūc non publice ꝛ secrete coꝝ
dioc̄sano vel eo absente vicario ipsius q̄s inq̄sitores ꝓcedūt vel epūs aut
eiꝰ vicariꝰ coꝫ iq̄sitore si ꝑmode pōt z
aliq̄bꝰ aliꝫ psonis ꝓuidis et honestis
iuriscz plitis totū ꝓcessum sup q̄ delibe-
rādū est manifesta. z de ipsoꝝ ꝓsilio ad
sniam vel cōdēnationē ꝓcedere p̄t et
plena fides talibus testibꝰ adhibeā. ꝛ
eoꝝ noia non fuerint ꝓmulgata: z p̄t
precipere inquisitores p̄fatis honestis
personis sub pena excōicatiōis quā incurrant ipso facto ne reuelent predicta noia epūs tñ non pōt p̄cipere inq̄sitoꝛi:
nec inquisitoꝛ epō. Sed papa p̄cipit in
virtute obedictie vt teneāt. secreta. Cessāte tñ tali piculo debēt accusatoꝛ z testiū noia publicari. itē p̄t ꝓcedere simpliciter de plano z absq; aduocationū
z iudiciorū strepitu z figura. vt in. ca. fi.
de here. li. vj. Itē q̄ ꝓcedendo per viā
inquisitionis excōicati z participes: vel
socij criminis admittunt ad testimoniū
ꝛtra hereticos receptatoꝛes. defēsoꝛes
fautoꝛes. z credētes eoꝝ si ex circūstātijs vera dicere ꝓsumātur. c. in fide. ō
here. lib. vj. Secus si ꝓcedatur p viā
accusationis vel exceptiōis: qz tales nō
admittunt ꝑm Jo. an. ibidē. Item religiosi oēs qui ante religiōis ingressum
erāt notariꝰ ẽptūcūq; sint in sacris libere istud officiū tabellionis possunt exercere quo ad oia que ad offm inq̄sitionis pertinent non obstāte aliquo statuto contrario. d. c. vt officium.

¶Itē nota statutū loci p q̄ offm inquisitionis directe vel indirecte impediret 12
vel q̄libet retardaret ipo iure est nullius roboris: z per censurā ecclesiasticā
possūt cogi rectoꝛes illoꝝ loco. ipa re
nocare vel moderare vt non impediāt.
c. statutū. de here. lib. vj. et ēt possūt ad
nocare bꝛachiū seculare p cēsurā ecclesiasticā cōtra hereticos vt in. d. c. offm.

¶Itē statutū ō duabꝰ dietis. i. c. nō. nul 13
li. ō referi. nō ipedit inq̄sitiōis offm vt i
d. c. statutū. itē ꝛ. io. an. p̄t ꝓcedere cō
tra hereticū licet alibi cōmiserit crimen
si in sua inquisitione inuenitur.

Insignia Utrū possit q̄s si
bi assumere. Rn̄.
pa. i. c. dilecta. de exce. p̄l. cōiter tenēt q̄
sic. Et arma sicut et nomen assumit ad
placitū vt agnoscaī ab alio. Insti. dele.
.S. si q̄s i noie. z. l. ad recognoscendū.
C. de in genu. z manu.

☞ De hic notatis z q̄ insignia doctoratus vel militie non potest ferre q̄ non
est do. vel miles no. bar. in. tra. de insig.
z armis col. j. z ibi col. ij. versic. sed quero vnus q̄ vn⁹ nō possit ferre insignia

UVA. BHSC. IyR_213

alteri⁹. ⁊ eligunt̄ ad placitū sicut noia dūmodo aliena nō depiguāt̄. gl. ⁊ doc. in.l.ij.C.vt ne.li.si.iu.auten.impo.

1 ¶Utrū isignia alteri⁹ possit q̄s assumere. Rñ. pa i.d.c.dilecta. ꝙ sic sicut ⁊ nomē ꝙ limitat vez nisi illi cui⁹ sūt p̄tēderēt aliqd̄ dānū vt puta facinorosus assumēs arma alteri⁹ posset ille offēdi loco facinorosi. ⁊ talis iplorare pōt officiū iudicis. ⁊ iudex p̄t prohibere qꝛ ad eū spectat q̄es populoruz. l.j.§.q̄es. ff.de off prefec.vr. Idē dic vbi interest reipublice sicut si aliq̄s accipit insignia boni artificis qui non est ita bonus ⁊ ita d̄cipiunt̄ populi. de hoc habes ꝑ Bar. in tractatu de insignijs et armis.

2 ¶Utrū q̄s possit assummere isignia dignitatis. Rñ. ꝙ nō si nō hz illā dignitatem als est falsarius. l.eos. ⁊ ꝙ ibi not. ff.de falsa. Facit.c.j.de clerici. nō or.mi.

Inscriptio scd̄m al q̄s ē qñ accusator ꝓfitetur ꝟa q̄ i bello sunt. vl' ꝟz alios cū ꝓfitet̄ se velle ꝓseq̄ vsq̄ ad finem. Sz ꝟm alios ⁊ veri⁹ iscriptio ē qñ accusator se obligat ad penā taliōis. s. similē qꝛ talio ꝓprie idē ē ꝙ rep̄sētatio ad ꝯsimile. ⁊ hāc tenet Jo.an. ⁊ gl. i.c.super his. d̄ accu. ⁊ probatur i.c.tue.de ꝓcu. ⁊ sequitur Pa.in.d.c.super his. ⁊ de istis opinionib⁹ dicitur in.l.si cui.in priu.ff.de accusa.l.causis.C.de accusa.

1 ¶Utrū accusanti sit necessaria inscriptio. Rñ. gl. ⁊ doc.in.c.sup his. ꝙ sic nisi in.viij.casibus ⁊ ibi vide. Et. lz inscriptio nō fiat tamē deficiēs dz puniri pena talionis ꝟm Accursiū in.l.ij.C.de fi. instrumen. ⁊ Bar.in.l.sicut predicta.

Institutio seu istituere ꝟm host. ē ecclie vel ecclīastici beneficij collatio.

☞ De notatis in.hoc.§. ⁊ ꝙ institutio canonica sola dat iustā cām possidēdi ⁊ iustū titulū in prelatura. vt not. Bal. in.l.iij.C.de emanci.li.

1 ¶Quis pōt instituere. Rñ. de iure communi episcopus. Itē capitulū sede vacante. de insti. ⁊ si capitulū li.vj. Itē ille qui habet ex delegatione ep̄i. de in s.i. ex frequentibus. Itē qui habet hoc de cōsuetudine. c.cū venissent. de insti. dūmodo sit cleric⁹ talis tamē ab isto institutus nō dz administrare nec possessionē ecclesie adipisci nisi de cōsensu diocesani. ⁊ eius autoritate. d.c.ex frequentibus. Itē abbates in ecclesijs sibi subiectis pleno iure possunt curā ꝯmittere sine p̄sentatiōe ep̄o facta. ar. a cōtrario. de p̄ben.c.in lateranensi. de capel.mo. c.presbyteri lib.vj.xvj.q.ij.visis.

Intentio accipit̄ dupliciter vl' ꝓut ē mot⁹. vl' motiuum. volūtatis. vl' ꝓut dicit finē itētuz. ⁊ isto secundo modo. hic accipio.

¶Utrum intentio habitualis sufficiat ad meritū bone accionis. Rñ. S.Bo.in ij.di.xlj.que.vl.primi ar.i fi. ꝙ si loquamur de intentione habituali qua quis refert ad deū in generali oia opa diei vel anni sic talis nō sufficit ad meritū. Sed si loquamur de intentione habituali qua quis refert aliqd̄ op⁹ ad deū in primordio illius operatiōis vel alterius ad quā illa consequenter se hz: ita ꝙ opus sequens directā habet ad op⁹ primum ordinationem vel cōsequētiā. sic talis sufficit ad meritū. Unde si aliquis intēdit pro deo dare. c.marchas. ⁊ incipit hodie dare vnam cogitando de deo actualiter. postea dat alij: ⁊ nihil de deo cogitat tamen actiones ille sunt ei omnes meritorie ⁊ fructuose ⁊ per hūc modum est i viris religiosis q̄ in principio ⁊ charitate deuouerūt portare religionis pondus. quicquid enim faciūt quod ad sue religionis obseruantiam spectat ex prima intētione est eis meritorium ad salutem: nisi ꝙ absit contraria intētio superueniat. Si autem op⁹ alterius generis inciperet oporteret ꝙ intētio renouaretur vt illud opus esset meritorium. vnde si religiosus ad ea q̄ ad religionem nō spectant vult se exercere opz ꝙ intētionē renouet: qꝛ illa habitualis ad illam nō se extēdit. ⁊ iō non est ꝑue securitatis ⁊ vtilititis religionē itrare. dicit etiā idē. S Bo. ibidē ꝙ intētio habitualis q̄uis de deo nō cogitet

UVA. BHSC. IyR_213

actualiter tñ si ex sola boni opis cõside ratiõe charitas ꝓmpta vel aliq̃ alia vir tus charitate iformata ad ip̃z bonũ op⁹ iclinat ip̃m est meritoria. sicut vir obediẽs meretur obediendo p̃lato p̃cipiẽti sibi etiã si nihil cogitet de deo sed solũ consideret ꝙ est bonum obedire.

2 ¶ Utrũ op⁹ ab itẽtiõe recipiat q̃titatez siue boni quo ad bona. siue mali q̃ ad mala. Rñ. s. Bo. di. xl. ar. j. q. ij. ꝙ q̃titas bonitatis ⁊ malitie corrñdet q̃titati in tẽtiõis scdm qđ q̃titas intẽtiõis attẽdit q̃tũ ad actũ itẽdẽdi sz iquãtũ attẽdit ex pte intẽti nõ semp corrñdet. Uñ gl. sup illud Math. xij. bonus hõ ⁊c. dicit quantũ bonũ intẽdis tm̃ facit. dicit idẽ. S. Bo. ꝙ similiter tãtũ ⁊ q̃tum sunt aduerbia sic dicũt quãtitatẽ actus intẽdendi. ⁊ verũ est generaliter sine respectu maloꝝ vel bonoꝝ: qꝛ quãtũ act⁹ intendẽdi est magis intẽsus in bonitate vel malitia tãtũ opatio exterior est bona vel mala: oẽ em̃ meritũ vel demeritũ ad actũ volũtatis reducit. lz circunstãtie exteriores aliquo mõ faciãt ad volũtatis depravationẽ. Si vero ly. tantũ ⁊ q̃tũ sunt noia tũc dicũt q̃titatem ex parte intẽti. ⁊ sic nõ veꝝ generaliter: qꝛ nõ semp operi exteri⁹ facto mẽsurat intẽtio: qꝛ frequẽter homo itẽdit magnũ bonũ ⁊ nõ facit. ⁊ minimũ bonũ ex humilitate: ⁊ facit magnum.

3 ¶ Utrũ op⁹ ab intẽtiõe recipiat qualitatẽ. s. bonã vel malã. Rñ. S. Bo. vbi. s̃ q. j. ꝙ intẽtio bona vel mala dicit dupliciter. ¶ Primo modo bona dicit in qua est pfecta ⁊ bona ordinatio operis ad finẽ. ⁊ hoc modo nõ tamẽ respicit bonitatẽ finis: sed etiã rectũ ordinem eius q̃ est ad finem. Et hoc est qđ dicit Ber. ad Eugeniũ, exponẽs illud. si ocul⁹ tuus simplex: ꝙ ad hoc ꝙ oculus sit simplex requirunt duo necessario. s. ꝙ veritas sit in electiõe: ⁊ charitas in intẽtiõe: qđ est dicere ꝙ amat qđ est amãdũ. ⁊ eligit qđ est eligẽdũ. mala dicit in qua est ordinatio indirecta. ⁊ sic est verũ generaliter ꝑm intentionem qualificat op⁹ exterius. ¶ Secundo modo dicitur intentio bona. qꝛ qđ finaliter itẽdit est bonũ ⁊ isto modo nõ qualificat: qꝛ si q̃s furat vt faciat eleemosynã vl' mẽtit vt cõuertat aliquẽ. nõ dicit bñ facere. sz quo ad malitiã nõ habet instãtiã: qꝛ malitie intẽtiõis iputat oẽ op⁹ factũ q̃lecunq̃ sit. qꝛ de⁹ cor interrogat principaliter. ⁊ de istis intelligit magis cordis inspector est dominus q̃ operis. xv. q. vj. c. j. ⁊ illud. reã linguã nõ facit nisi rea mẽs. xxij. q. j. c. hoies. ⁊ c. se. ⁊ minister legis volũtarie occidẽs malefactorẽ homicida reputat. xxiij. q. v. c. cũ homo. ⁊ illud qđ no. xlj. di. q̃sq̃s. ⁊. xxj. q. iiij. c. omnis iactantia. Non obstat ꝙ ⁊ non sit in bono. qꝛ plura requirunt ad cõstructionẽ q̃ ad destructionem.

¶ Utrũ intentio bona absq̃ operibus valeat ad meritũ. Rñ. S. Bo. vbi. s̃. ꝙ si ille hz facultatẽ bñ operãdi ⁊ opportunitatẽ operãdi: sic nõ sufficit intẽtio: qꝛ nec bona voluntas debet dici sed semiplena. Si vero facultas non adest tunc bona intentio ⁊ bona voluntas sufficit ad meritum vite eterne. 4

¶ Utrũ opa exteriora addãt aliq̃d supra meritũ bone volũtatis. Rñ. S. Bo. vbi. s̃. ar. ij. q. j. ꝙ aut loq̃mur de primo substãtiali. ⁊ sic de cõdigno nihil addit opus extrinsecũ: qꝛ quãtitas meriti pẽsatur ex quantitate radicis. De congruo tamẽ absq̃ dubio op⁹ priuilegiatum addit. s̃. bonam intentionez et voluntatem pro eo ꝙ volũtas in illo opere p̃parat ⁊ disponit ad susceptionẽ maioris gratie p quã digna est maiori retributiõe. Si aũt loquimur de premio accidẽtali: sic opus extrinsecũ addit supra bonã volũtatez sicut priuilegiatũ ⁊ alia etiã q̃ dispositiue addũt ad rõnẽ meriti: qꝛ excitãt actũ volũtatis ad bonũ: ⁊ radicationẽ ⁊ ꝯseruationẽ gr̃e. ⁊ illud martini. palmam tamẽ ⁊c. itelligit nõ de palma q̃ est aureola. sz de palma q̃ ẽ respectu p̃mij eẽntialis q̃ dr aurea. 5

¶ Utrum euentus sequẽs addat ad bonitatem et malitiam actus exterioris. Rñ. Tho. j. ij. q. xx. ar. v. ꝙ aut est precogitatus. et sic addit. Aut non est preco- 6

UVA. BHSC. IyR_213

gitat⁹: ⁊ tunc aut ꝑ se sequit̄ vt in pluribus. ⁊ sic addit. Cōstat em̄ actū ex gn̄e sola esse meliorē ex quo seq̄ possunt plura bona. ⁊ peiorē ex q̄ plura mala. aut sequit̄ ꝑ accidēs, ⁊ vt i paucioribꝰ ⁊ tūc nō addit. nō em̄ iudicat̄ de re aliqua qd̄ est ꝑ accidēs sed tantū qd̄ est per se.

7 ¶Utrū q̄s ꝑ intentionē possit opa sua vel alioꝝ alteri applicare. Rñ. ſm Astē. ꝙ sic. ⁊ fit tripliciter. ¶Primo mō in singulari. vt cū ꝓ alio determinare satisfacit. ⁊ sic q̄libet pōt alteri bona sua cōicare. ¶Scd̄o mō in speciali. vt cū q̄s orat ꝓ ꝯgregatiōe sua ⁊ suis familiaribꝰ et bn̄factoribꝰ ⁊ ad hoc etiā ordinat opera sua satisfactoria. ⁊ sic ille q̄ preest religioni pōt illa opa cōicare alij applicando intētionē eoꝝ q̄ sunt de sua congretiōe ad hūc determinate. ¶Tertio mō in generali. ⁊ sic qui p̄est ecclesie generaliter pōt opa illa cōicare applicando suā intētionē ad hūc vel ad illū. ⁊ ideo q̄ preest eccl̄ie generali pōt cōicare ea q̄ sunt ꝯgregationis ⁊ huiꝰ hoīs. sed non ecōtrario. p̄ma cōicatio ⁊ scd̄a nō d̄r indulgētia sꝫ tm̄ tertia ꝓpter duo. ¶Primo qꝛ ꝑ excōicationes illas primas lꝫ absoluat̄ hō a reatu pene quātū ad deū nō absoluit̄ tamē q̄tū ad satisfactionē ad quā est obligatꝰ ex p̄cepto ecclesie vel cōfessoris sꝫ ꝑ tertiā sic vt .s. pꝫ indulgētia. ¶Scd̄o qꝛ in vna cōgregatione nō est sufficientia meritoꝝ vt sibi et alijs valere possint sicut est i eccl̄ia romana p̄cipue ꝓpter meritū xp̄i: ⁊ ille solus q̄ ipsi p̄est pōt ꝑ intentionē suā applicare opa alioꝝ alijs q̄ dicunt̄ idulgētie. alij aūt habēt ex eiꝰ cōfessione.

8 ¶Utrū actio ꝓcedēs a volūtate deliberatiua si ꝑ itētionē ad deū nō ordinata sit mala seu pctm̄. Rñ. vt colligo et. S. Bo. i. ij. dist. xlj. q. j. ar. iij. ꝙ aut hoc ꝓuenit ꝑ inordinatā affectionē siue cōuersionē ad creaturā ⁊ sic est mala ex ꝯuersione. Aut ꝓuenit ꝓpter operātis negligentiā. ⁊ sic ē mala ex omissione. Aut ꝓpter operātis ifirmitatē ⁊ miseriā ⁊ hoc neutro mō est mala sꝫ indifferēs: deus em̄ decreuit ꝓpter suam pietatem ⁊ ꝓpter nr̄am infirmitatē multas operationes nō imputare nobis neq̄ ad meritum neq̄ ad demeritum. ⁊ cōsequent̄ tales operationes respectu nostri non vident̄ bone moraliter nec male vt cum quis loquitur alicui ex naturali pietate vel alium salutat ex vrbanitate. vel facit ex necessitate nature puta comedit vt reficiat̄ ambulat vt recreet̄: nec tamē hec refert in deū tales em̄ actiōes non sunt meritorie. qꝛ ad deū nō referunt̄ dicere ꝙ essent demeritorie durū videret̄ cū nō fiāt ꝓpter inordinatā cōuersionē ad creaturā. nec omittunt̄ ad deum referri agētis negligētia sed tm̄ propter quādā infirmitatē que est in nobis ex corpore corruptibili aggrauāte animā. Nec obstat his Gre. sup illud Matthe. xiij. de oi ꝟbo ocioso ⁊c. vbi dicit ꝙ ꝟbū ociosum est qd̄ caret ratione iuste necessitatis vel pie vtilitatis. qꝛ vt dicit Ric. in. ij. di. xl. non semper oportet ꝙ actus explicite ad finem q̄ est deus referatur: vt nō sit ociosus. sed ꝙ referat̄ ad bonū finē vel ciuilē vel corporis necessitatem aut honestā recreationem. Soluꝫ ergo ille dicit̄ ociosus q̄ nō refert̄ ad aliquez bonū finē. Meritorius autem vite eterne solus est actus qui ordinatur ꝑ intētionem ad deum aut merito condigni si fiat ex charitate: demeritorius vero si nō referatur in deum ex inordinata cōuersione vel omissione.

¶Utrum bonitas actualis voluntatis addat aliquā bonitatē super bonitatez ipsius habitꝰ gratie. Rñ. ſm. Ri. vbi. s. ꝙ actualis volūtas elicita a voluntate potētie per gratiam addit habitui gratie bonitatē aliquā a deo denumerabilem q̄tum ad premiū substātiale ita ꝙ premiū substantiale habitui gratie et actibus interioribus voluntatis ꝑ gratie habitū elicitis correspōdet. vnde ꝓpter tales actus plus habebit de p̄mio substantiali quā si sine ipsis a corpore decessisset. 9

Interdictū d̄r ab iterdico interdicis ꝙ idē ē qd̄ ꝓhibeo. et sic ꝑtinet ad iterdi-

UVA. BHSC. IyR_213

ctuz iuris canonici ex quo iterdicit administratio aliquoꝝ sacroꝝ ⁊ celebratio diuinoꝝ vel executio aliquoꝝ spūaliuz ſm Inn. ⁊ sic est ecclīastica cēsura. aliqñ dr interdictū. i. iter duos datū vel inter duo dicta vt isti. de iterdi. i. pn. ⁊ isto mō accipit in iterdictis a lege ciuili siue a ꝑtore. ⁊ q̄dā sunt publica ⁊ ista sūt. ix. q̄dā sūt priuata ⁊ hec sunt. xxviij. de qb⁹ vide gl. ⁊ doc. i. c. pastoralis. d cā posses. ⁊ ꝓpri. ⁊ m. c. itē cū quis. de resti. spo. et de istis hic nō intēdo tractare. sed vide si placet in speculo. e. ti. Sz. de iterdicto primo mō dicto nec etiā intendo dicere de iterdicto quo aliqd ꝑticulare spūale interdicitur: puta cuz q̄s interdicit ab officio vel a bñficio ⁊ hmōi. qr de hoc dico. j. suspēsio. sz hic intēdo solū tractare de interdicto ex quo in aliqua terra vel eccl̄ia vel alique ꝑsone iterdicunt a celebratione diuinoꝝ ꝑceptione sacramētorū aliquoꝝ pulsatione campanarū ⁊ ceteris. de quib⁹. j. dicā interdictum. v.

☞ De notatis i hoc. §. ⁊ ꝙ iterdictū ecclesiasticū de q̄ hic nō sit ꝓprie snia no. Bal. i addi. ad Spe. in ti. de sen. §. l. ꝟ. x. ⁊ sbi Spe. §. j. ⁊ Bald. in. l. j. C. de postu. vbi ponit ꝙ iterdictū legati vel gubernatoris ꝓuincie nō est ꝑpetuū sz expirat cū officio. de materia aūt interdictorum ecclesiasticoruz nihil per legistas.

1 ¶ Quot sunt spēs interdicti. Rñ. ꝙ due vna hoim alia locoꝝ. Interdictū hoim aliud gñale. aliud spāle. aliud singulare generale interdictū hoim est cū iterdicit ppl̄is regni castri. vel ville aut ciuitatis. ⁊ sic aduerte ꝙ qñ interdicitur ppl̄s vel vniuersitas vel cōe. ꝙ tūc nec loc⁹ nec clerus est interdictus. Itez ſm cal. nec ꝑsone eccl̄iastice q̄ ex toto sunt trāslate i ecclesiā: qr de ppl̄o nō sūt. xij. q. j. duo sicut qñ iterdicit cler⁹ tm̄. nō ē iterdict⁹ ppl̄s nec vniuersitas vel cōe. qr sunt diuersa cler⁹ ⁊ ppl̄s. de sen. exc. si snia lib. vj. Uñ clerici possūt celebrare sicut prius ſm Jo. an. in. d. c. si snia. s. alta voce pulsatis cāpanis: iterdictis tñ exclusis. qr ꝓhibitio. c. qd in te. de pe. et re. ⁊ c. nō est vobis. de spō. ⁊ moderatio. c. alma. de sen. exc. lib. vj. Intelligit quādo locus est interdictus ⁊ non expresso loco in snia iterdicti nō hz locū cessatio diuinoꝝ ⁊ alia quāuis sit gñale. Cal. tamen. ꝙ dz seruari moderatio. d. c. alma. Sed nō credo ei. dic ergo ꝙ possunt clerici alta voce celebrare sicut pri⁹ ⁊ in ecclesijs suis alta voce. ⁊ ꝙ i isto casu possunt admitti oēs q̄ nō sunt de ppl̄o illo ⁊ nō sunt cā interdicti. tz Archi. i. d. c. si snia. ⁊ Federi. cōsilio. lxx. Sil̄r ſm Cal. illi possunt admitti q̄ de illo erāt ppl̄o ed domiciliū trāstulerūt. Astē. tamē li. ſvij. ti. xvj. tz ꝙ nō nisi absoluant ex quo semel fuerūt interdicti sz dictū Cal. est verius ⁊ sequit He. in. d. c. si sententia. ⁊ etiam absentes excusant donec sciant c. apostolice. de cle. excō. mi. postq̄ sciūt tenentur seruare.

¶ Utrū populus nō interdictus si fiat de populo taliter iterdicto efficiatur interdictus. Rñ. ſm Cal. ꝙ sic. 2

¶ Utrū bānit⁹ q̄ est de ppl̄o interdicto sit ampli⁹ iterdict⁹. Rñ. ꝙ sic si ad tēp⁹ ē bānit⁹. qr adhuc ciuis est ⁊ de ppl̄o. l. relegati. ff. de interdic. ⁊ relegatis. 3

¶ Sed nūq̄d habitātes in ciuitate qui nō sunt neq̄ ciues neq̄ de populo illi⁹ ligētur interdicto. Rñ. ꝙ nō. d. c. si sentētia. sed ligātur illi qui sunt facti ciues ex gratia licet ibi non habitent. 4

¶ Utrum impuberes populi interdicti sint similit. Rñ. Jo. de deo ꝙ si nō sūt doli capaces non sunt interdicti. Secus si sunt doli capaces. 5

¶ Quid de mulierib⁹ q̄ viris ꝯdicūt et alijs hoibus q̄ ꝓ posse resistūt. Rñ. Joā de deo. ꝙ nihilomin⁹ ex quo sunt de illo populo ꝙ sunt interdicte. 6

¶ Speciale interdictū hoim est cuz interdicit aliqd collegiū vel vniuersitas i ppl̄o inclusa puta studiū papie ⁊ hmōi vel capl̄m. Nā interdicto capl̄o vel collegio vel vniuersitate singule ꝑsone de ipsa sunt interdicte ſm Jo. an. ⁊ He. in d. c. si sententia. ⁊ istud comprehēdit tā clericos q̄ laicos qui sunt de illo collegio vel vniuersitate. 7

¶ Sed quid si interdicatur familia ali- 8

UVA. BHSC. IyR_213

cuius nunq̃d clerici de ei⁹ familia erũt iterdicti. Rñ. Rodo. ꝙ sic nisi specialiter eximant. Uñ aduerte hoc ꝑm Arch. ⁊ seq̃t Ge. i. d. c. si snia. ꝙ iterdicto collegio vel vniuersitate clici q̃ nõ sũt de illo collegio vl' vniuersitate poterũt ianuis aptis ⁊ pulsatis campanis alta voce celebrare excõicatis ⁊ interdictis exclu. Secus vbi esset interdictus locus quia nõ possunt nisi ꝑm ꝙ. j. dicam.

9 ¶ Utꝝ si iterdicant doctores oẽs alicuius cuitatꝫ itelligant interdicti clerici q̃ sũt doctores. Rñ. ꝙ ñ ꝑ gl. i. d. c. si snia. Silr si iterdicunt clerici nõ veniũt religiosi nõ hñtes dignitatẽ. ⁊ de hoc vide. s. cleric⁹. e. Ge. tñ i. d. c. si snia. dicit ꝙ clero iterdicto veniũt clerici seculares regulares ꝯuersi ⁊ ꝯuerse. q̃ ita sunt ad ecclesiã trãslati ꝙ ꝓprie de ppl'o dici non pñt de q̃ dicto ego valde dubito ⁊ poti⁹ credo ꝯtrariũ nisi aliud ꝯstet de mẽte. ꝑ ea que. s. dixi. Clericus primo.

10 ¶ Quid si vn⁹ d̃ ppl'o iterdicto igredit mõasteriũ an possit diuis interesse sine relaxatiõe iterdicti gñal' vl' spãlis. Rñ. Federi. ⁊ sequit Ge. i. di. ca. si snia. ꝙ sic qꝛ desinit esse de populo ergo purgat eius lepra sine alia relaxatione.

11 ¶ Singulare iterdictũ hoim d̃r cũ aliq̃ certa ꝑsona interdicit vl' ẽt icerta. vt cũ d̃r. q̃ fecerit sic sit iterdict⁹ ipo fctõ. ⁊ isti q̃cũq; vadũt sunt sꝑ iterdicti. nisi absoluant si iterdictũ nõ ẽ ad tp̃s. Uñ aduerte ⁊ no. bñ ꝙ tales iterdicti siue gñal'r siue spãlit vl' singularit nõ pñt exercere aliquẽ actũ cõcessoꝝ tpe interdicti de q̃bus. j. dicet q̃ pertineãt ad ordines aut ad celebrationẽ diuinoꝝ aliter essent irregulares vel suspensi scd̃m ꝙ infligitur pena violantibus interdictũ. vt. j. dicetur ⁊ de tali interdicto non loquitur. c. alma.

12 ¶ Utꝝ iterdicti gñal'r special'r vl' singulariter sint vitãdi ab alijs. Rñ. ꝑm Hos. Jno. ⁊ Ber. ꝙ sic i diuis officijs qñ ꝓpo noie seu alia certa locutiõe ꝑ suiaꝫ sũt d̃ signati alij aũt ñ sũt vitãdi nisi a iudice specificent: nisi eoꝝ offensa ꝑ quã sũt interdicti esset multũ notaria ita ꝙ nulla tergiuersatiõe posset celari. c. tua nos. d̃ coha. cle. ⁊ muli. Sed tu dic vt. s. excommunicatio. viij. §. iij.

Interdictũ. ij.

locoꝝ aliud generale vt cũ iterdicit regnũ vl' ꝓuincia vel diocesis. Aliud speciale. vt cũ interdicit ciuitas aliq̃ castrũ vl' villa. Aliud singulare vt cũ interdicit certa eccl'ia vel capella vel certe eccl'ie. ⁊ sic iterdicto loco aut generaliter vl' specialiter aut singulariter nõ sunt interdicti hoies vel clerici talis loci. Uñ extra illa loca pñt audire diuina ⁊ sepeliri si ibi elegerũt sepulturã vel ibi mortui fuerit: qꝛ nõ sunt interdicti nisi fuerint i culpa iterdicti ponẽdi. tex. in. d. c. si sentẽtia. no. Pa. d. ca. qd̃ in te. ⁊. d. c. nõ est vobis. Aduerte tñ ꝙ id quod statuit in interdicto generali locoꝝ hꝫ locũ i interdicto specialis loci. ⁊ hoc ideo qꝛ interdicta ciuitate vel villa intelligit tota interdicta generaliter ⁊ ideo habentes priuilegium ꝙ tpe gñalis interdicti possint celebrare submissa voce intelligit generale interdictũ. quãdo etiam aliqua terra est interdicta quo ad illã terrã. vt dicitur ⁊ not. in. c. cum partibus. de ver. sig. Jnno. tamen ⁊ Hosti. tenent ꝙ interdicta ecclesia aliqua in penã populi licet multi ex eis nõ deliquerint sed solũ vel dñs vel vniuersitas ꝙ talis populus etiam qui nõ est i culpa nõ poterit alibi eligere sepulturam apud ecclesiã nõ interdictaꝫ nisi ex ꝓuilegio speciali hoc habuerit. Sed hoc nõ credo verũ qꝛ. c. quod allegat scilicet vt priuilegia de priuil. loquitur quãdo populus est interdictus.

¶ Quid si iudex dicat interdico regnũ francie. R. ꝙ interdictuꝫ extenditur ad totam terram que adheret ei tẽpore late snie siue rõne dñij siue rõne feudi. de postu. prela. c. j. vel ꝑm glo. in. d. c. extenditur etiam ad terras que adherebant ei prestando auxilium Tempore interdicti: prolati si vero dicat interdico terras regis i francie tunc secundum Rodo. non extenditur ad feuda. quia pene sunt restringende. Sed contra 1

UVA. BHSC. IyR_213

eū est tex.d.c.j.in verbo terrarū ipsius. ⁊ iō dic silr esse interdicta qꝛ in feudis habet vtile dñium.⁊ etiā includunt terre inquib⁹ solū hꝫ vsūfructū ꝑm Jo.an. ⁊ sequit Ge.in. d.l.si snia. Si vero aliq̄ terrā haberet i pignus nō esset interdicta qꝛ nō est ipsius quo ad dñinꝫ.secus si diceret ꝙ iterdiceret omnē terrā quā tenet qꝛ sic esset interdicta.c.cū Bertol. de reiudi.q̄s creditor habet possessionē veram pignoris.ff.de vsuca.l.serui.

2 ¶Sed quid si hꝫ terrā cōem cū altero Rñ.Ge.in.d.c.snia. ꝙ si est indiuisa non comprehēdet ne iustus patiat. Secus si est diuisa qꝛ pars sua subiacebit.

3 ¶Utrū interdicta ciuitate veniāt eius suburbia. Rñ.ꝙ.sic ⁊ etiā ꝯtinētia edificia. Et idem dic de interdicto castri vl ville.lꝫ ꝓprie non habeat suburbia. vt in.c. si ciuitas.de sen.excom.li.vj.

4 ¶Sed q̄ro q̄d dr suburbiū aut cōtinēs edificium. Jo.de deo dicit ꝙ suburbia intelligūt illa q̄ sunt.j. vltimā portaꝫ ⁊ faciunt cū ciuitate publicas functiōes ⁊ vocant ad ꝯcilia ⁊ cōtiones.vel dic ꝑꝫ Ge.ꝙ dñr burgi extra ⁊ prope ciuitateꝫ in quibus domus sunt cōtigue.Uel dic ꝙ suburbia dñr domus ꝑ quas est iterrectū eūdi ad ciuitatē vel locū ⁊ cōtinētia edeficia sunt. pulchre domus circa ciuitatē nō intra suburbia vbi nō sunt burgi directe introducētes ad ciuitatē. Glo.in.d. capitu.si ciuitas.dicit ꝙ arbitrio iudcis est relinquēdū q̄ dicant ꝯtinētia edificia: qꝛ non dicit tex. ꝯtiguis sed ꝯtinētib⁹ .legiste vero.i.l.ij.⁊.l.edificia ⁊.l. q̄ incōtinētibus.ff.de .verb. sig. quasi in idem coincidunt. Ego ꝟo quo ad hoc attenderē ad rōnē legis expressam ⁊ dicerem omnia illa dici continentia edificia que ita sunt ꝓpe ciuitatem ꝙ in illis celebrando cōtēneret ecclesiastica censura: puta qꝛ quasi ita cōmode eo conuenire possunt sicut si non esset interdictum. sed vbi non contemnitur propter hoc: puta distat per miliare et est valde laboriosum illuc ire nec passim populus potest eo conuenire: tunc non acciperetur sub hac significatiōe.

¶Utrum dño vēdēte terrā interdictuꝫ 5
siue generaliter siue specialiter aut singulariter alicui dño qui nō est in culpa esset interdictū.Rñ.ꝙ nō ꝑm Ge.in.d.c. si snia quia secū portat onus suū.

¶Utrū dño emēte terrā post lataꝫ sen- 6
tentiam interdicti contra omnē suā terram sit illa terra interdicta.Rñ.ꝑm Ge. in.d.c.si sententia.ꝙ non nisi lator interdicti expressisset nedum terrā habitam sed habendam.

¶Utrū interdicta ecclesia sit iterdictū 7
cimiteriū vel eius capella. Rñ.ꝙ sic si capella vel cimiterium sunt cōtigua ecclesie alias nō ⁊ ideo in nō ꝯtiguis posset celebrari.d.c.si ciuitas.§.fi.

Interdictū.iij.

tam personarū q̄ locorū q̄s potest ponere.Rñ.ꝙ oēs illi qui possūt excōicare vel suspendere ratione iurisditiōis ordinarie vel delegare quā habēt super illos quos volūt iterdicere.d verb.sig.querēti.d offic dlega.c.qꝛ pōtificali li.vj.⁊ quis pōt excōicare habes.s.cōicatio.j.§.iij.

¶Utrum epi possint iterdicere ꝑsonas 1
singulares ecclīastcas vl seculares aut eorū loca vel terras que hñt preuilegiū ne possint iterdici.Rñ. ꝙ sic ⁊ etiā excōmunicare: nisi talia priuilegia sint concessa regibus vel reginis aut eoꝝ filijs vel religiosis: nō ratione persone sed ordinuꝫ vl locoꝝ vt i.c.ne aliq̄d.de priui. li.vj.nec etiā pñt interdicere exēptos ēt indirecte puta interdicendo ne eis vendant aut cōicent.⁊ ꝯtrafacientes sunt puniēdi.c. quāto. de priuile.rōne tamē delicti ⁊ contractus posset vt .s. exemptus.§.viij.

¶Utrum canonici ecclesie cathedralis 2
possint ponere i aliquo loco vl ecclesia interdictū.Rñ. ꝙ nō sine assensu epi.c. que sunt.de his que fi.a ma.per.c.

¶Pro qua causa potest poni iterdictū 3
Rñ.ꝙ pro subsidio pecuniario vl dbito pecunie vel alterius quantitatis. laic⁹ aliquis non potest iterdici nisi ex speciali autoritate sedis apostolice ⁊ expressa alias non tenet si ponat per extraua

UVA. BHSC. IyR_213

gantem bonifacij.viij.q̄ incipit.Prouide attendētes.Ponēdum est igit̄ ꝑ culpa aut dñi aut ppli ⁊ huiusmodi non singularis alicui⁹ ꝑsone q̄ offm̄ non habet generale vt pz in.c.sane.de offic.de le.⁊ in.c.non est nobis.de spon.

4 ¶Quō dz poni.Rñ.ꝙ p̄cedēte monitione ⁊ in scriptis q̄ scriptura cōtineat causam sicut ⁊ de excommunicatione dictū est.s̄.Excommunicatio ij.§.j.⁊.ij.

5 ¶Utrū sit aliqua forma verboꝝ ꝯuanda.Rñ.ꝙ nō necessario sed sufficit dicere non ꝓpter talē cām regnū vel castrū vel ecclesiā talē suppōim⁹ interdicto et huiusmodi.vt no.i.d.c.sane.⁊.c.non est nobis.

Interdictū.iiij. In q̄bus casib⁹ icurrit̄ iterdictū.Rñ.ꝙ generale interdictū ⁊ speciale locorū in nouē casib⁹ incurrit̄ ipso iure.¶Primus qñ ciuitas in qua morit̄ summ⁹ pōtifex nō seruat dispositionē.c.vbi ꝑiculū de elec.li.lib.vj.qr tūc ip̄o facto ē iterdicta.vt ibidez.¶Secūdus qñ ciuitas dat auxiliū consiliū vel fauorē in secutoribus cardinaliū aut captoribus:aut percussorib⁹ vel mandatorib⁹ p̄dictoꝝ aut socij talia facientiū vel si infra mēsem saltē tales delinquētes non punierit si potest ipso facto est iterdicta.de penis.c.felicis.li.vj.excipit̄ Roma.¶Tertius qñ collegiuz vel vniuersitas ab ecclesijs vel ab ecclesiasticis ꝑsonis exigit pedagia guidagia vel alia per se vel per aliū de rebus suis quas nō causa negociādi deferūt aut ad huiusmodi soluēda ꝯpellit tūc ipso facto oīs ciuitas castrum vel villa aut ali⁹ locus dicte vniuersitatis vl̄ collegij subiacet interdicto.d̄ cēsi.c.q̄q̄ li.vj.¶Quartus qñ collegiū vel vniuersitas aut archiep̄i vel ep̄i ⁊ alij tam superiores q̄ iferiores ecclesiastici sustinent penam quā incurrerūt in ꝯducēdo aut locādo domos vsurarijs alienigenis q̄ eis imponit̄ in.c.j.de vsuris li.vj.ꝑ mēsem.de qua habes.Usura.ij.§.xiij.nam post mēsem terre oēs ipsorū sunt interdicte quādiu idē vsurarij in eis cōmorantur.vt in.d.c.j.¶Quintus quando clerici vel religiosi inducūt aliquem ad vouēdū aut promittēdū de sepultura si in eoꝝ ecclesia vel cimiterio eū sepeliāt tunc si.j.decenniū ecclesie vbi de iure venit sepeliēdus oīa q̄ occasione sepulture habuerūt nō restituēt.etiā si nō petātur et cadauer si petatur ipso facto eorum ecclesie ⁊ cimiteria sunt interdicta.c.animarum ꝑiculis.de sepul.li.vj.⁊ tandiu durat donec plene satisfecerit vt ibidem.¶Sextus qñ ciuitas cōmittit aliquid in ep̄m suū vt capiat̄ ꝑcutiat̄ banniet̄ ipso facto est interdicta cle.si quis suadente.de penis.Sptim⁹ quilibet locus vel loca in quibus ep̄s detinet̄ inuitus sunt interdicta ipso iure.di.cle.si q̄s suadēte.¶Octau⁹ quādo religiosi exēpti ecclesias et decimas recipiunt a laicis sine cōsensu diocesanoꝝ vel excōicatos admittunt ad diuina seu interdictos nominatim aut instituūt vel destituūt inconsultis ep̄is in ecclesijs non sibi pleno iure subiectis vel quando hospitalarij ⁊ templarij plusq̄ semel in anno celebrant in ecclesia posita in loco interdicto vel defendunt ne confratres exemptorū seu ipsorum oblati qui in totum nō se trāstulerunt possint iudicari a locorū ordinarijs tunc ecclesie eorum ipso facto sunt interdicte ꝯm glo.in.c.j.de iureiur.lib.vj.⁊ archi.in.c.ep̄orum de priuile.lib.vj.⁊ sequitur.Panor.in.c.cum et plantare.de priuile.et facit.c.si quis suadēte.xvij.q.iiij.q̄uis.glo.i di.c.cum ⁊ plantare.et cōiter doct.ibidem teneant ꝙ non sint ip̄o iure.Sz pria opi.mihi videtur verior.¶Nonus ecclesia dicitur iterdicta qñ est poluta humano sanguine vel femine de quo dic vt.s̄.Cōsecratio ecclesie.§.viij.¶Decimo incurritur interdictū regni castri vel loci qñ dñs eoꝝ ipedit ne legatus aut nunci⁹ pape possit exequi suum officium ⁊ tandiu donec persisterit in tali cōtumacia.capitulo super gentes.de offi.le.li.vj.extrauagans est.Aduerte tamen hic ꝙ lz in supradictis casibus aliqua terra vel ciuitas vl̄ ecclesia ipso iure subijciatur

UVA. BHSC. IyR_213

interdicto nõ tamẽ tenet quis illud seruare añ declarationẽ per iudicẽ fiendã: ita ꝙ in ea celebrãs ante dictã declarationẽ non incidit in penas statutas contra non seruãtes interdictũ. de quib⁹ infra dicetur. Interdictũ. vij. ⁊ hoc ꝓpter constitutionem constañ. concilij. de qua s̃. excõmunicatio. viij. §. ij.

¶ In quibus casibus incurritur interdictum generale vel speciale, personaꝝ ipso iure. Rñ. ꝙ i quatuor casib⁹. ¶ Primus qñ eps cõitas vel vniuersitas iponit: exigit: vel recipit collectas ab ecclesiasticis ⁊c. de quib⁹ in. c. clericis. de immu. eccle. li. vj. seu qñ bona deposita ecclesijs arestauerit occupauerit vel arrestari aut occupari fecerit. seu dederit in his auxiliũ consiliũ vel fauorem sciẽter ipso facto est interdicta nec absoluitur nisi de speciali mandato sedis apostolice. nõ obstantibus quibuscunqꝫ priuilegijs. vt. d. c. clericis. que tamẽ vacat per cle. vnicã eodẽ titu. ¶ Secũdus qñ vniuersitas vel collegium permittit in terris suis vsurarios alienigenas conducere domos vel eis locat ad exercẽdũ fen⁹ ipso facto est interdicta. c. j. de vsuris li. vj. ¶ Tertius qñ ꝑsona ecclesiastica regularis aut secularis q̃tũcũqꝫ exẽpta ⁊ cuiuscũqꝫ ordinis aut status existat sciẽter celebrat vel celebrari facit in locis interdictis nisi ꝑm ꝑmissionẽ iuris vel excommunicatos publice vel interdictos ad diuina officia vel sacramenta aut sepulturã admittit. tũc ipso facto est interdicta ab ingressu ecclesie. ⁊ tãdiu donec satisfecerit ad arbitriũ eius cuius sentẽtiam contẽpserũt. ca. epoꝝ. de priuile. li. vj. hodie tñ sepelientes excõicatos publice aut noiatim iterdictos sunt excõicati ipso fctõ. cle. eos d̃ sepultu. ¶ Quartus qñ vniuersitas ꝯcedit repsalias aut cõcessas extẽdit ad ꝑsonas eccl̃iasticas vel eoꝝ bona nisi. j. mẽsez reuocet ipso facto est interdicta. c. ⁊ si pignoratiões. de iniu. lib. vj. Sunt alij casus iterdicti de quibus. j. suspẽsio primo qui poti⁹ suspensiones nominantur q̃ interdictum cum etiam casu tertio precedenti.

Interdictũ. v. q̃ ꝓhibẽt tenpore interdicti vl̃ i loco iterdicto exerceri. rñ. ꝙ oẽ spirituale. qd̃ reducit ad sex. vt clari⁹ intelligat ꝑm ꝙ colligo ex Inno. ⁊ Pa. ⁊ cõiter doc. in. d. c. non est vobis. ⁊ ca. fi. de exce. prela. ⁊. c. ꝙ in te. de pe. ⁊ re. ⁊. c. fi. de senten. excom. li. vj. Uñ aduerte et not. bene ꝙ quicquid pertinet ad aliqd̃ se. infra positorum intelligitur semper prohibitum tempore interdicti. nisi vbi inuenitur in iure specialiter concessum.

¶ Et primo ꝓhibet om̃e exercitium deputatum certo ordini eccl̃iastico. Et hoc ꝓcedit siue sint clerici presbyteri siue inferiores. vt no. Pa. i. c. ij. de cle. excõ. mi. Et d̃r exercere offm̃ deputatũ certo ordini: puta qñ d̃t epistolã: vt subdiaconus enãgeliũ vt diacon⁹. vel offerẽdo calicẽ vrceos ⁊ hmõi vt lector vel exorcista et hmõi. vl̃ dicendo matutinũ ⁊ aliud officiũ vt hedom adari⁹ ⁊ sil̃ia q̃ cõueniunt alicui ordini. Facit. c. si q̃s eps. el. ij. xj. q. iij. vñ talia exercẽtes sunt irregulares ipso fctõ. Sec⁹ eẽt si exerceret aliqd̃ qd̃ nõ ẽ deputatũ certo ordini eccl̃iastico sicut cãtãs rñsoria vl̃ ꝑos non officiando ꝑncipal̃r sz tãq̃ q̃libz ali⁹ laic⁹. Itẽ nec anditio diuinoꝝ ꝑtinet ad certũ ordinẽ ⁊ talia exercẽtes tpe interdicti nõ erunt irregulares nisi auctorizando audirent diuina: puta qꝛ ꝑlat⁹ facit celebrare qꝛ sic eẽt irregularis secũdum glo. in cle. Archiepi. de priuil.

¶ Utꝝ bñdictio solẽnis epi sit ꝓhibita tali tpe. Rñ. ꝙ sic qꝛ eã facit rõne ordis xcv. di. c. ecce ego. nisi i festiuitatib⁹ d̃ quib⁹ infra. nõ aũt simplex ꝓhibet. nec bñdictio pe vl̃ baculi pegrioꝝ qꝛ non pertinẽt ad ordinẽ. ⁊ idẽ põt dici de bñdictione vestimẽtoꝝ illoꝝ q̃ volũt intrare monasteriũ vel tertiũ ordinẽ bti Francisci ꝙ licite ꝑt fieri.

¶ Scd̃o ꝓhibet ministratio scr̃amẽtoꝝ exceptz eo mõ q̃ cõcedũt d̃ iure de q̃ vid̃. j. i. c. se. ¶ Tertio ꝓhibet celebratio diuinorum. vt in. c. respõso. de sen. ex. de cle. excõ. mini. c. ij. ⁊. iij. Sed quid venit hic nomine diuini off. cij. dic solummodo

UVA. BHSC. IyR_213

ordinatum in breuiario vel missali. vt j.patet in.c.se.§.j.cum sequentibus.

5 ¶Quarto ꝓhibetur collatio ordinum nisi vt.j.dicam in.c.seq.

6 ¶Quinto prohibetur sepultura ecclesiastica:tamē extra cimiteriū ⁊ ecclesiā lꝫ sine officio cū officio nō aliter clericꝰ incurreret penas positas ꝯtra tales de quibus.j.dicetur.in capitulo seq.

7 ¶Sexto pulsatio campanarum ar.d.c.alma.Si tamē laici pulsarēt sine eoꝝ cōsensu clerici excusant ꝑm Jo.de deo. hoc intelligo de pulsatiōe pro horis canonicis:qꝛ Aue maria vel campane de festo vel ꝓ alio signo q̄ꝫ ꝓ horis nō credo sint prohibite.Septimo apertio ianue ecclesie tēpore celebrationis officij:nisi prout infra dicitur in.c.se.

8 ¶Utrū p̄fata ita ꝓhibeant in ecclesijs exēptis.sicut i alijs.Rñ.ꝙ sic.vt i.c.autoritate.de priuile.li.vj.⁊ ita seruabūt si sicut faciūt alie eccl̄ie celebrādo scd̄ꝫ modificationē.c.alma.de sen.exc.li.vj.

Interdictū.vj.

Que cōcedunt tpe interdicti generalis locorū vl' specialis vel singularis.Rñ.ꝙ vndecim.

1 ¶Primū celebratio officioꝝ diuinoruꝫ ⁊ missarū i ecclesijs ⁊ monasterijs sicut fiebat ante interdictū cū ista modificatiōe.tñ.s.submissa voce. Januis clausis cāpanis nō pulsatis excōicatis ⁊ iterdictis exclusis in.d.c.alma.§.addicimus. aduerte hic ꝙ istud.c.alma loquitur de gñali ⁊ spāli interdicto tam hominum q̄ꝫ locoꝝ nō de singulari iterdicto alicuius eccl̄ie ꝑm gl.i.d.§.addicimus. et iō ibi non posset celebrari. Quod nota bene quia pauci aduertunt.

2 ¶Sed q̄ro a q̄bus celebrari debēt p̄fata diuina.Rñ.Arc.in.d.c.alma ꝙ a proprijs clericis eccl̄iaꝝ vel monasteriorū monachis: nisi et ipsi essent interdicti. vt supra interdictum.j.§.xj.

3 ¶Qui pñt admitti ad ista diuina. Rñ. ꝙ nullꝰ nisi clerici aut monachi illaꝝ eccl̄iaꝝ i q̄bꝰ celebrant. vnde aliaꝝ ecclesiarū clerici vel monasterioꝝ monachi nō possunt admitti ꝑm Ar.i.d.c.alma.Cal.tñ.vt refert Se.in.d.c alma tꝫ ꝙ post factū nō eēnt irregulares:sꝫ añ factū nō auderet ꝯsulere ꝙ q̄s admitteret religosos vl' clericos extraneos.Fede ꝯsilio.lxxxvij.dicit ꝙ videt absurdū tales nō admittere.⁊ Jo.an.dicit ꝙ est nimis duꝝ tenere ꝙ nō admittant.Et credo ꝙ sit veriꝰ ꝙ pñt admitti oēs clerici aut religiosi aliaꝝ ecclesiaꝝ ⁊.v̄bū canonici q̄ꝫ clerici eccl̄iaꝝ restringit distributionē nō auditionē seu celebrationē quā ꝑmittit sicut priꝰ poterāt iteresse ⁊ nūc silr.Facit ad hoc.d.c.ꝙ i te.Seculares aūt de terris nō interdictis nullo mō pñt admitti.vt in.d.c.lꝫ.ar.c.qm̄ ep̄i.de priuilegi.li.vj.qꝛ qd̄ ꝑ priuilegiū vni cōcedit alteri denegatū cōprobat.

¶Utrū cū alicui singulari ꝑsone cōcedit vt mō premisso.s.ianuis clausis ⁊c. possit celebrare vel audire diuina tpe iterdicti eiꝰ familiares q̄ nō dederunt cām ⁊ domestici possint admitti ad audiēdū ⁊ celebrādū sibi officiū diuinum. Rñ.ꝙ sic.vt in.d.c.lꝫ vobis.§.cōcedit. Et q̄d cōprehēdat sub istis vide.s̄.Familia.nisi ob istā causaꝫ in fraudē sint assumpti.c.vlt.de verbo.signifi.lib.vj. 4

¶Quid si nō sit singularis ꝑsona sꝫ cōuētꝰ aut collegiū cui cōcedit auditio diuinoꝝ tpe interdicti nūq̄d eius familiares domestici similiter sint admittendi. Rñ.ꝙ nō vt i.d.ca.lꝫ [illegible] s.§.nō sic nisi super hoc habeant priuilegium.vt ibi. 5

¶Quid si in ꝯuētu vel collegio nō sunt nisi tres quoꝝ duo sunt ifirmi nūq̄d tertius poterit celebrare cū familiari.Rñ. host.i.c.ꝙ nō nullis.de priuile.ꝙ sic ne priuilegiū sit inutile sicut concedit singulari persone.vt in.d.c.lꝫ dūmō dederit cām iterdicto.vt in.d.c.lꝫ.Arch.dubitat sed ego credo verū dictum hosti. 6

¶Q̄uo dꝫ itelligi priuilegium quo cōcedit aliquibus religiosis ꝙ tpe iterdicti possint recipe ad diuina confratres suos.Rñ.ꝙ dꝫ intelligi de illis cō fratribus q̄ lꝫ i seculo remanēt tamē eorum ordini sunt oblati mutato habitu seculari. vel etiā q̄ inter viuos bona sua dederūt eis retento vsufructu i vita sua. 7

UVA. BHSC. IyR_213

vt i.c.vt priuilegia.§.j.de priuil.⁊ i.c.cū ⁊ plātare.§.de cōfraternitatib⁹ ibidez.

¶ Quid si p̄uilegiati vt admittant̄ tpe iterdicti dederūt cām iterdicto vel eoꝝ culpa:dolo vl̄ fraude fuit iterdicta snia plata:vl̄ ad ꝑpetrādū delictū cui⁹ occasiōe iterdictū latū extitit auxiliū:vel fauorē.Rñ.ꝙ nō obstāte priuilegio nullo modo admitti pñt:vt in.d.c.licet.§.fi.

¶ Que missa pōt celebrari.Rñ.Se.i.d.c.alma.recitat ⁊ sequit̄ Jo.an.et Cal.ꝙ etiā peculiaris lz Jo mo.tenuerit ꝙ solum cōuentualis poterat celebrari.

¶ Cōcedit̄ aliq̄bus vt tpe generalis vl̄
10 spālis iterdicti locoꝝ possint celebrare in suis festis ianuis aptis sicut minoribus ⁊ p̄dicatorib⁹:nūq̄d poterūt tales alios admittere ad celebrādū.Rñ Jnn. et ho i.c.vt p̄uilegia.d p̄ui.ꝙ si p̄uilegiū sit eis datū ꝑsonaliter nō possunt:⁊ tūc ꝑsonaliter ꝯcedit̄ cū d̄r:ꝯcedim⁹ vobis vt possitis celebrare.Si v̄o ꝑsonaliter nō esset.datū sicut cū d̄r.ꝯcedim⁹ vobis vt i vr̄is eccl̄ijs celebret̄:tūc pñt admittere alios ad celebrādū:⁊ sic est priuilegiū fratrū minorum ⁊ predicatorum.

11 ¶ Utruz seculares ⁊ q̄cunqz alij possint extra eccl̄iaz p̄dicta diuia officia auscultare.Rñ.ho.ꝙ excōicatz ⁊ iterdictis nō lz audire diuina.neqz lz clericis ita alte dicere ꝙ audiantur de foris. Intellige studiose pñt:em̄ ita alte dicere ꝙ se audiāt in choro adinuicem etiā si sic dicendo audirent̄ ab extra.ar.d.c.alma. Sil̄r non est eis aperienda fenestra vel hostiū vt videāt eleuationem corporis xp̄i et hmōi:nec pax extra portanda.nec ad offertorium post euāgelium admittēdi. Ad p̄dicationem tamē possunt admitti libere:nec distinguitur an dederint cām vel non vel sint excōicati vel nō:vt in.c. respōso.de senten.excom.iuncto.c.episcopus nullum.de conse.dist.j.

12 ¶ Utrū dicētes officiū ꝑ viā vel extra ecclesiā tpe iterdicti generalis vel spālis locoꝝ frangant interdictū.Rñ.ꝙ si hoc faciāt studiose vt seculares audiant:sic violāt interdictū:vt ꝓbat̄.ar.c.fi.de priui.li.vj.vbi pz ꝙ etiā celebratio diuinorū extra eccl̄iam ꝓhibetur tali tpe. Secus autē si sic dicendo a casu seculares trāseuntes audiant: tūc qz qd̄ modicū est rō apprehēdit quasi nihil.ij.phisi.tū qz non contra rationem legis.

¶ Utrū liceat clericis vel laicis in loco 13
interdicto legere euāgeliū vel psalmos ⁊ hmōi.Rñ.ꝙ sic sicut ⁊ predicare sicut ante dictum est.

¶ Utrū tpe generalis vel spālis iterdi 14
cti locoꝝ possunt seculares ⁊ alij orare in ecclesia oratione p̄uata. Rñ. Mona. ꝙ sic.qz talis act⁹ nō cōtinet̄ sub aliquo ꝓhibitoꝝ:vt pz.s̄.Itē tz Rod.ꝙ etiaz si sint ipsi orātes interdicti vel illa eccl̄ia possunt orare oratione priuata.

¶ Utrū itroductio post ꝑtū ⁊ bñdictio 15
nuptialis possit celebrari tempore interdicti.Rñ.host.tenuit ꝙ non licet.

¶ Scd̄m qd̄ ꝯcedit̄ est celebratio diui- 16
noꝝ officioꝝ ⁊ missarū alta voce ⁊ solēniter.ianuis aptis pulsatis campanis ⁊ oibus interdictis admissis solummō excōicatis exclusis. Et hoc solū cōcedit̄ in festiuitatib⁹ Natalis dñi Pasche et Pētecostes:⁊ Assūptiōis virgis gl̄iose. Ita tñ ꝙ illi quoꝝ cā interdictū est latū altari nō oppropinquēt: vt i.d.c. alma. Extēdit̄ hoc.c.ad festū corpis xp̄i ⁊ ei⁹ octauā ꝑ Martinū.v.⁊ Eugeniū.iiij. in extraua.q̄ incipit.Excellentissimi. Sed aduerte ꝙ ista celebratio si fieret ab interdictz ꝑsonis essent irregulares vt.s̄. pz.Sil̄r si eccl̄a eēt spāliter iterdicta.qz d.c.alma intelligitur qñ interdictū est generale loci vel spāle s̄m glo. ibidem.

¶ Utrū habētes priuilegia vt in suis fe 17
stiuitatib⁹ celebrare possint vel in suo iocūdo aduētu vt de tēplarijs d̄r in.c.vt p̄uilegia.de priui.possint celebrare non seruata moderatiōe huius.c.alma. Rñ. Jo.an.⁊ Archi.in.d.c.alma:ꝙ non:quia eoꝝ priuilegia per istud.c. reuocantur quo ad hoc.Sec⁹ si priuilegia obtinuerunt post istud.c.alma.

¶ Quero qua hora dies ichoabit̄. Rñ 18
Joan.not.in.d.c.alma, ꝙ qñ dies icipit lucescere qz dies dicitur a diez. quod ē clarum ⁊ māne ⁊ vesperā cōprehendit.

UVA. BHSC. IyR_213

iuxta illud. Factū ē vespe ꝛ mane dies vnus. de offi. del. c. cōsuluit. in aut. de iudi. §. sedebūt. Jo. an. ibidē dicit ꝙ incipit i vigilia festi ad vesperas quo ad celebrationē officioꝝ. de feri. c. ij. ꝛ ꝙ continuare poterūt vsq; ad vesperas crastine dicit i cle. fine. Sz cōpletoriū ꝛ reliq; post vesperas cātare nō poterūt ꝓz fo. mā̄dictā. c. alma. p iura allegata Archi. Vo ꝓcedat cū Joā. an. sed addit ꝙ i vespis cōpletorii ꝓtinet. xj. q. iij. si ds eps. el. ij. ꝛ xcij. di. c. vj. vbi Laur. hug. ꝛ Joan. hoc no. ꝛ hoc dicit ꝓbari p. d. c. ij. vbi Alexā. dicit ꝙ sicut magnitudo die exigit tardius terminari ꝛc. Item ꝓbat qꝛ ꝑdicta cōcessio. c. alma. est gratiosa ꝛ fauorabilis ꝛ sic est larga interpretatio fiēda. c. cū huius. de prebē. li. vj. et hoc sequit. Se. in. d. c. alma. ꝛ sic ꝫz consuetudo. ꝛ sic tene. Uñ Fede. cōsilio. cxj. dicit ꝙ sicut gñaliter permittit celebratio diuinoꝝ officioꝝ. sic intelligenda est ꝓmissio generaliter. de quo de cōsti. lepro. c. ij. de ꝓmileg. qꝛ circa maxime cū hec sit fauorabile. ꝛ pcō sequens ampliādū. ꝛ sit ꝓmilegium principis. ꝛ sit late interꝑtādū. ꝛ ideo in istis festiuitatibus pōt eps altaria ꝛ virgines cōsecrare ꝛ vela benedicere. ꝛ illa imponere monialibus: ꝛ calices. ꝛ paramēta bñdicere ꝛ filia vt est benedictio' abbatisse ꝛ abbatis: qꝛ sub diuinoꝝ est ista venit qꝛ sacra nō sunt cū sint tāt̄ū. vij. hec Fede. Similiter pōt sacerdos benedicere sponsas aquā hmōi ꝛ aspersionē facere. cādelas ꝛ olium similiter benedicere. Intellige tamen ꝙ fiāt a ꝓsonis non interdictis: qꝛ ꝓtinēt ad ordinē vt de aqua. de cōse. di. iij. c. aquā. We benedictiōe paramētoꝝ ꝓz de cōse. di. j. c. vestimenta. ꝛ. c. ꝙsulto de sacra vnctione. c. vnico. in fi. de consecratiōe ecclesie vel alta. c. pen. aliter essent irregulares vt patet. Secꝰ esset de aliis que rōne ordinū nō cōueniūt vt benedictio mense. grāꝝ actio ꝓsa mēsaz ꝛ filia. Limitarē tamē bñdictionē mēse ꝛ grāꝝ actiones licere. dūmodo nō fieret i formā officij. An aūt aliꝫ ꝛpibꝰ a dictis festiuitatib⁹ hec possit. Rñ. Fede. ibidē ꝙ sic ꝑm moderationē. d. c. alma. ꝛ ꝑm ꝙ diuina officia possunt celebrari. alias non.

¶ Tertiū qō ꝓcedit ē pnia quozūcūqꝫ tā i firmoꝝ cꝫ sanoꝝ dūmodo excōicati nō fuerint. Intellige si fuerūt excōicati ꝓpter delictū. ꝓpter ꝙ iterdictū ē positum. nō de excōicatis ex alia cā: qꝛ si sic sunt excōicati non pñt absolui ꝓterq; in articulo mortis ꝛ exceptis illis quorū culpa latū est iterdictū: vel dederūt auxiliū cōsiliū vel fauorē delicto ꝓpter qō latū est interdictū: nisi ꝑus satisfecerint si possunt: vel de satisfaciēdo ꝑstiterint idoneā cautionē. aut si hec nō possunt nisi inrauerint ꝙ cū poterūt satisfaciēt. ꝛ ad satisfactionē faciēdā p illos q̄ possunt ꝛ tenent dabūt auxiliū ꝛ consilium et fauorem ac iuxta posse suum laborabunt ad hoc fideliter. vt in. d. c. alma.

¶ Utrū absolutio generalis possit fieri tpe interdicti. Rñ. Jo. cal. ꝙ sic qꝛ rō est officij diuini sed hec nō est bona rō qꝛ bene ꝓtinet ad ordinē. vnde si satisfactes absolutionē generalē esset interdictus efficeret irregularis: sed ō ꝫz qꝛ si cut penitētia oibus cōceditur. ita ꝛ absolutio. sine generalis. sine ꝑticularis.

¶ Quartū qō cōcedit ē sacrm encharistie qō moriētibus tantū permittitur. c. permittimus de sen. excō. ꝛ etiā damnatis ad mortē cle. j. de pe. ꝛ re. sed unusquisq; debeat eis deferri cum cāpanella. Rñ. cal. quod sic ꝑm morem consuetum.

¶ Utrū sanis possit dari. Rñ. ꝙ nō. et si sint sacerdotes nō celebrātes: qꝛ qō nō est cōcessuz intelligit. ꝓhibitū i ꝑstis. ij. q. v. cōsuluisti. nec obstat. c. qō i te. de pe. ꝛ re. vbi dicit cōcedi viaticū cui conceditur pnia: qꝛ vez est ꝛ ꝓpter tūc dicitur viaticum quādo dat moriētib⁹ sed quando datur sanis nō proprie dicitur viaticum sed eucharistia. ꝛ ideo sanis sine clericis: vel laicis denegatur. Intelligein clericis nisi quando celebrāt: quia tunc communicare tenentur Jo. cald. vt refert Se. i. d. c. arma. dicit ꝙ est durum dicere ꝙ etiaz clericis sit interdictum corpus christi. Unde. Se. ibidē

UVA. BHSC. IyR_213

dicit q̄ clericis illius ecclesie potest cō-
cedi corp⁹ xp̄i, qz nō ē eis ꝓhibita par
ticipatio sacramētoꝝ nec officioꝝ diui
noꝝ. vt i.d.c.pz.qz possunt secrete cele
brare. ⁊ sic sumere corpus christi ⁊ hoc
magis placet. ⁊ tene quia verius est.

33 ¶ Utrū saltē debeat dari corp⁹ xp̄i illis
secularib⁹ q̄bus ꝯcedit̄ audire diuina ꝑ
c.alma. vt dictū est. Rñ. Arch. i.d.c. q̄ lz
aliq̄ dixerint q̄ sic tñ veri⁹ est q̄ nō. qz i
c.si snia. de sen. ex. li. vj. ponunt̄ vt diuer
sa auditio diuinoꝝ ⁊ ꝑceptio sacramen
torum. Et ideo tene q̄ non potest dari.

24 ¶ Utrū mulierib⁹ p̄gnātibus ꝓpinq̄s
partui. Rñ. Pa. i.d.c. qd̄ in te. fuit diuer
sa opinio. sz sibi placet vt cōsideret̄ ꝯdi
tio mulieris ⁊ si iminet ꝑiculū mortis
probabiliter tunc poterit eis ministrari
viaticū. ⁊ placet ibidē in intrantib⁹ ma-
re ⁊ obcessis ꝟm predictā distinctionē.

25 ¶ Utrū ꝯcedat̄ extrema. vnctio. Rñ. q̄
nō vt dicit Pa. in c. rñso. de sen exc. dñs
An. de butrio. i.c. nō ē nobis. post alios
de spō. nec etiā clericis ꝟz Jo. an. ⁊ Cal.

26 ¶ Sz nunquid officiū recōmēdationis
anime cōcedatur. Rñ. Cal. q̄ sic quia vi
detur annexū sacramento penitentie.

27 ¶ Quintū qd̄ cōcedit̄ est sacramētū ba
ptismi nedū paruuloꝝ sz etiā adulto-
rū. vt. i.c. qm̄. de sen. excō. li. vj. Et cathe
cism⁹. ⁊ totū officiū baptismi tāq̄ acces
soriū ꝯcedit̄. ⁊ tz Cal. q̄ si ēt q̄s baptisa
ret in ecclesia interdicta specialiter nō
incurreret irregularitatē q̄uis si hone
ste alibi possit fieri non liceat.

28 ¶ Sextū cōfectio chrismatis in die io-
uis sancta. d.c. qm̄. Intelligit tñ Archi.
ibidē q̄ nō pōt ꝯfici alta voce neq̄ cam
panis pulsatis sz cū cūmoderatione. c.
alma. i. ianuis clausis ⁊c.

29 ¶ Septimū q̄ concedit̄ est sacramentū
confirmatiōis quod etiam adultis pōt
exhiberi dicto capitulo quoniam.

30 ¶ Octauū quod cōcedit̄ est sacr̄m ma
trimonij qd̄ legitime pōt tali tp̄e ꝯhi.
sed benedictio nuptialis ꝟz Host. ꝓhi-
betur. Pa. in. c. nō est nobis. vbi de hoc
no de spon dubitat. sz mihi videtur q̄
cōcesso principali cōcedat̄ ⁊ accessoriū
c. accessoriū. de re. iur. li. vj. Attamen se
curius est abstinere nisi in dieb⁹ in qui
bus licet celebrare publice.

¶ Nonū qd̄ cōcedit̄ est sepultura eccle 31
siastica q̄ solū clericis ꝯcedit̄ q̄ seruaue
rūt iterdictū sine pulsatiōe cāpanaꝝ tñ
cuz solēnitate ⁊ silētio. d.c. qd̄ in te. sed
hodie etiā credo possint sepeliri cū offi
cio sine nota dicto. ꝑ ar. c. cui. lz. de reg.
iur. li. vj. Scd̄m moderationē tamē. c. al
ma. ꝟm Fede. cōsilio. lxx. etiā cū campa
nis ⁊ alijs cōsuetis in dieb⁹ in quibus
potest publice celebrari.

¶ Sz q̄d si eccl̄ia ē spāl̄r interdicta nū 32
q̄d ibi sepelient̄. Rñ. Inn. ⁊ Host. i.c. tā-
ta. de exce. p̄la. q̄ scd̄m quosdaz nō pñt
ibi sepeliri. Host. tñ tz q̄ sic: qz qd̄ fa-
cit. iterdictū gñale gñal̄r facit spāle spā
liter. i. si duo. i. fi. ff. de admi. tu. Pa. i.c.
qd̄ i te tz q̄ clerici eccl̄ie spāl̄r iterdicte
possunt ibi sepeliri. Alij ꝟo q̄ non sunt
clerici talis eccl̄ie spāliter iterdicte de-
bēt in eccl̄ia alia nō interdicta sepeliri.

¶ Utrū penitētes ⁊ absoluti sint tumu 33
landi in ecclesia vel cimiterio similiter
sicut clerici. Rñ. doc. q̄ nō si tñ de facto
sepelirent̄ nō sunt exhumandi. Sed si
alibi sepeliantur cessante iterdicto tūc
sunt ad ecclesias deferendi.

¶ Utrū confratres q̄ ex priuilegio reli 34
giosoꝝ quoꝝ sunt cōfratres admittū
tur ad diuina possint sepeliri i ecclesia
interdicta. Rñ. q̄ non. licet in alijs li-
bere possint eligere sepeliri. d.c. vt pri
uilegia.

¶ Utrū sepultura eccl̄iastica concedat̄ 35
oib⁹ in diebus lz celebrare solēniter. vt
dictū est. Rñ. Cal. tenet q̄ sic: nisi specia
liter sint iterdicti vel cāz dederint iter-
dicto. ⁊ plz mihi sua opinio lz Jo. an. et
Jo. de ligna. ⁊ Ge. i.d.c. alma teneāt ꝯ-
riū quo ad laicos. Fede. etiā tz cōsilio
cxj. q̄ clerici officiādo istis festiuitatib⁹
circa sepulturā nō efficiūt̄ irregulares.

¶ Utrū priuilegiat⁹ tp̄e interdicti sup
admissione ad diuina ⁊ receptione ad
sacramenta possit sepeliri in cimiterio
Rñ. cal. q̄ sic. ⁊ idē vr̄ etiam si solū esset
priuilegiat⁹ sup auditiōe diuinorū so-

UVA. BHSC. IyR_213

lum nō facta mentione sacramētoꝝ ꝑ regulā cui cōicam⁹ viuo ⁊ ēt mortuo.

37 ¶ Utrum mortuaria ⁊ alie oblationes possint recipi ꝑ defunctis tēpore interdicti vel ab ipsis interdictis. Rñ. ꝙ sic. si mortui sunt penitētes: ⁊ ꝑ eis orādū est. xj. q. iij. quicūq; intra.

38 ¶ Decimū qđ ꝯcedit̄ ē ordinū collatio vt no. Inn. in. d. c. nō est nobis. Uidetur tñ velle ꝙ solū clericis possint dari: sed nō laicis. sed Pa. in. d. c. ⁊ in. c. quod in te. dicit ꝙ posset attētari ꝙ ex necessitate poterūt etiā laici ordinari ī loco iterdicto: sicut dictū est de crismate cū non fiat baptismus sine eo. di. c. qm̄. qꝛ ex q̄ cōceduntur aliqua q̄ non nisi per clericos possunt cōferri consequenter ꝑmittūtur: ⁊ ea sine quib⁹. ar. c. qm̄. de sen. excō. libr. vj. Sed sine necessitate nec laici nec clerici possunt ordinari ī loco interdicto sed alibi ordinētur si ipsi nō sunt interdicti qꝛ possunt.

39 ¶ Undecimū quod conceditur sed est speciale ep̄s ⁊ alijs superiorib⁹ vt vbilibet possit cū altari portatili celebrare ⁊ celebrari facere ⁊ audire diuina q̄uis sit interdicta terra ciuitas vel castrum seruato tñ qđ dictū ē. s. Januis clausis cāpanis nō pulsatis interdictis exclusis vt i. c. fi. de priuile. li. vj. habet̄ ⁊ no. simile priuilegiū habēt fratres minores ⁊ p̄dicatores. c. qꝛ in his. de priuile. ⁊ no. in. d. c. fi. in gl. Secus si esset interdicta eccl̄ia vel aliquis locus singularis: qꝛ nec ep̄s nec fratres predicti possent ibi celebrare vt not. Jo. an. in ca. quesiuit. de cle. nō resi. ⁊ seq̄tur ibi Pa.

40 ¶ Duodecimum quod conceditur immo precipitur omnibus obligatis ad dicendum officium: vt illud quotidie ⁊ integre dicant lꝫ ip̄i specialiter ⁊ singulariter sint interdicti sigillatim tamen debent dicere sicut dictum est de excōicatis. s. hore. §. v.

Interdictū vij. violātes incurrūt pena. vij.

1 ¶ Prima est irregularitas. hanc incurrit oīs clericus q̄ lꝫ nō sit ip̄e interdict⁹ tñ exercet aliq̄d deputatū certo ordini loco iterdicto: nisi ꝑꝫ qđ ꝑmittit̄ a iure. vt s. dictū ē. Intelligit hoc fede. ꝯsilio. vij. verū qñ publice ⁊ palā more solito celebrat sicut dicim⁹ de excoicato vl̄ iterdicto sicut pri⁹ celebrāte. in cle. pe. de sen. ex. Silr̄ existēs interdict⁹ simplr̄ si exercet aliq̄d deputatū certo ordini vbicūq; ē irregularꝫ. c. is q̄. ⁊. c. is cui. de sē. ex. li. vj. ⁊. c. cū eterni. đ snia ⁊ re iudi. li. vj.

¶ Scđa ꝙ supradict⁹ ē itelligibilis ita ꝙ nō pōt eligere nec eligi. d. c. is qui. 2

¶ Tertia ꝙ supradict⁹ sit ipostulabilis ita ꝙ nō pōt postulari. c. j. đ postu. p̄la. 3

¶ Quarta ꝙ talis ē bñ ficijs eccl̄iasticis spoliād⁹: ⁊ si mōach⁹ vl̄ monial̄ ē. dꝫ retrudi in arciori monasterio ad agendū penitentiam. c. postulatis. de cle. ex. mi. 4 5

¶ Quid si talis celebrat nō loco interdicto nec ip̄e iterdict⁹ sꝫ tñ ꝑsonis interdictis. rñ. ꝙ iō ē irregularis est tñ interdictus ei ingressus ecclesie donec satisfaciat ad arbitriū illi⁹ cui⁹ sniam ꝯtempsit. c. ep̄oꝝ de priuile. li. vj. Silr̄ ꝑm Fed. vbi. s. Qđ admittūt̄ laici aliunde veniētes ad diuinū ī eccl̄ia nō interdicta existēte ī loco iterdicto gñalit̄ vl̄ ꝑāliter. 6

¶ Sꝫ q̄d si tales clerici exercēt ea que nō sunt deputata certo ordini. vt puta cātare ī choro legere psalmos. vl̄ epl̄ā sicut faciūt alij laici. Rñ. ꝑꝫ Inn. in. di. c. tāta. ⁊ sequitur Pa. i. c. ij. de cle excōmini. ꝙ non incidūt in prefatas penas. iurisditionalia: tamē exercere possunt vñ ⁊ excōicare ⁊ absoluere p̄nt si ipsi nō sūt interdicti. dicit Pa. in. d. c. ij. ꝙ non đbēt absoluere cū illa solēnitate. ca. nobis el. ij. de sentē. excom. sed ei nō credo quo ad absolutionem: qꝛ absolutio ab excōmunicatione siue cum illa solennitate siue sine ea nō pōt ipendi ab interdicto. sꝫ ille q̄ impēdit non sit interdict⁹ tūc absoluere pōt etiā cū illa solēnitate: qꝛ cū absolutio ꝑmittit̄ ergo ⁊ solēnitas cōsueta. Inno. tamem ⁊ Host. et Laudu. ꝯcordāt cū Pa. ⁊ addūt ꝙ efficeretur irregularis q̄ absolueret cū p̄fata solēnitate. sed eis non credo ratione p̄dicta. Item ꝑm Guiliel. durādi silr̄ est irregularis cl̄ic⁹ qui solēniter in cimite

UVA. BHSC. IyR_213

rio sepelit hominem interdictū.ar.ca.j. de postu.prela.sed ego dico similiter si hominē nō interdictū sepelit in loco interdicto solēniter.s.cū officio.solito.rō qr istud ꝯpetit certo ordini ꝑm ꝙ cōmuniter seruat̄.no.etiā aliam penā in cle. eos.de sepult.de qua.s̄.excōmunicatio. vij.casu.xxxvj.

7 ¶Quinta pena est clericus q̄ non seruat interdictū loci est suspēsus ab offō ⁊ bñficio. d.c.tāta.de exce.prela.in tex. ⁊ in gl.⁊ sequuntur cōiter doc.

8 ¶Sexta pena est cōtra religiosos q̄scūq̄.s.excōicatiōis q̄ nō seruāt interdictū cū matricē eccl̄iam loci seruare sciūt:qd̄ intelligo de gñali interdicto imposito a sede apl̄ica vel a locoꝝ ordinarijs:qr si esset ab eoꝝ legatis sine speciali eoꝝ mādato nō haberet locū hec pena.Similiter qr singulariter ecclesia matrix esset iterdicta nō hz locū i cle.ex frequētib⁹ de sen.ex.si vero matrix ecclesia nō ꝑuaret p̄dictū interdictū gñale solū incurrerēt penas ⁊ clerici incurrūt.de q̄bus in isto capi.dicitur.

9 ¶Utrū laici non seruātes interdictum icurrrāt aliquā penā.Rñ.ꝙ nulla inuenit̄ iure ipsis iposita peccarēt tñ mortaliter si hoc facerēt in ꝯtemptū eccl̄ie al's nō nisi in quatuor casib⁹ positis in cle.j.de sepul.⁊ cle.grauis.de sen.ex.de q̄bus habes.s̄.excōicatio. v. casu.xv.⁊ excōicatio.vij.casu.xxxvj.

10 ¶Sed nūq̄d laici tenent̄ d̄ ecclesia exire si sacerdos recipit interdictū ad diuina.Rñ.Monal.ꝙ non neq̄ peccat audiendo sed solus sacerdos.

11 ¶Utrū clericus simplex qui hz tm̄ primā tonsuram incidat in penas p̄dictas sicut alij cl̄ici.Rñ. ho.ꝙ sic si in officio suo cantet.s.tanq̄ psal.vt in cap.psalmista.xxiij.di.

12 ¶Ultima ꝙ cleric⁹ decedēs iterdictus ꝑuat̄ ecclesiastica sepultura.d.c.is cui.

Interdictū viij.q̄modo relaxatur.Rñ.ꝙ aut iterdictū fert̄ ad temp⁹ sicut cū q̄s interdicit̄ vsq̄ ad annū vel donec satisfecerit.vt alis ibi moretur.⁊ tūc nō requiritur absolutio aliqua post tale q̄d̄ qr anno transacto vel satisfacto vel recedēdo talit̄ interdictū est amotū ipso facto ⁊ licite post hoc celebrat q̄s.ita no. pa.i.c. nō ē vobis.de spō.nec distinguo an sit a iudice vel a iure qr in vtroq̄ hz locū qd̄ dixi.⁊ idez dic de quacūq̄ alia suspēsione tā iuris q̄ hois.Sec⁹ d̄ sentētia excommunicationis ad tempus: qr requiritur absolutio.ita no.do.in.c. fi.de matri cōtracto. ꝯtra inter.ecclesie ⁊ ibi reddūt rationē esse qr excommunicatio requirit certā formā in absolutione:sed interdicto vel suspensiōe sufficit cōstet de mēte iudicis.⁊ licet alqui dubitēt de excōmunicatione lata a papa ad tēpus:tamē tene ꝙ requirit̄ absolutio:nisi aperte cōstet papā velle eū absolutum esse ꝑm do.Anto.⁊ sequitur pa.in.d.c.fi.si vero interdictū vel suspēsio nō est lata ad tēpus sed simpliciter tūc requiritur absolutio.⁊ si est a iure potest absoluere ordinarius vel legat⁹ sedis apostolice:nisi cū conditor iuris sibi vel alteri reseruauit.ar.c.nuper.§. in scd̄a.de sen.ex.Si aūt sit a iudice sic ille qui tulit pōt absoluere vel ei⁹ superior tm̄ ⁊ nō alius.aut de mādato eius qui eam tulit.xxiiij.q.j.si petrus.

1 ¶Utrum sit seruanda aliqua forma in ei⁹ absolutione.Rñ.Host.ꝙ sic dicendo reuoco:vel remoueo:vl̄ absoluo ⁊ similia verba debēt etiam iniungi eis vt satisfaciant secundum quod dicitur de excommunicationis absolutione.quia in hoc ambulat pari passu.vide.s̄. absolutio.iij.§.j.

2 ¶Utrum interdictum possit ad cautelam relaxari.Rñ.qd̄ generale interdictū nō potest.c.presenti.de sen.ex.li.vj. sz si interdictū sit singulare cōtra ꝑsonā sic pōt relaxari ad cautelā.ar.a contrario sensu.d.c.presenti.rō qr specialiter interdicto omnia sacramēta negantur donec absoluātur.⁊ sic idē est quod ⁊ de excommunicatione a qua quis absoluitur sub cōditione.vt in.ca.solet.de sen.excō.li. vj.hec tz Jo.an.⁊ Bar.i.d.c. p̄senti.Limita hoc si penitet al's non qr sic relaxatio

UVA. BHSC. IyR_213

sic relaxatio daret causam peccãdi nisi forte i casu sicut cũ absolutus iurẽ ab excõicatiõe ỹ q̃ s. absolutio possit. iij. §. vij

3 Utrũ eps vel aliꝰ possit suũ interdictũ suspẽdere. Rñ. Iau. tãcre. ꝛ vincẽ. ꝙ sic vt not. i. c. ad hec. el. iij. ꝛ. c. directe. ꝛ. c. preterea. de appel.

4 Utrũ per appellationẽ sequẽtẽ suspẽdat interdictũ latũ. Rñ. ꝙ nõ nisi eiꝰ effectus sit suspẽsus ad tps: qr sic põt appellari a sñia suspensa sicut a cõditiõa li. d. c. ꝑterea. ꝛ hoc intellige de interdicto vel suspensiõe. Secꝰ in sñia excõicationis cuiꝰ effectꝰ nũq̃ põt relaxari nisi in toto absoluat. c. cũ desideres. de sen. exc. hoc. no. ho. i. d. c. ad hec. hoc intelligẽ de interdicto a diuinis ꝛ sacris ꝛ aliꝫs spiritualibus secus esset i interdicto a tẽporalibus vt pnta ꝙ nõ ingrediatur possessiõẽ talẽ. ff. de appel. l. cõstitutionis. vñ. Io. an. in. d. c. is cui restringit solũ in mere spiritualibus per q̃ ligat alia ꝛ ideo ꝑ appellationẽ suspẽditur interdictũ a beneficio ꝛ suspẽsio. de quo vide. j. suspensio. ij. §. j.

5 Utrũ priuilegiũ cõcessum a legato a latere q̃ interdicti tpe valeat celebrare interdictis ꝛ excõicatis exclusis valeat q̃tũ ad sñias suas ꝛ suorum successoꝝ ordinariorũ. z. Rñ. ẽm Laudu. ꝙ sic nisi specialiter a successore reuocẽt. ꝛ tenet idẽ ꝙ etiã valet quo ad sñias pape. ar. d. c. dilectus. el. ij. de rescri.

6 Utrũ papa dante licentiã celebrandi in ecclesia specialiter interdicta relaxẽt eo ipo interdictũ. Rñ. ẽm Io. in. c. vt priuilegia ꝙ non.

7 Utrum de autoritate epi possit quis celebrare in ecclesia interdicta. Rñ. ẽm ho. i. d. c. ad hec qm̃ ꝙ nõ. qr istũ ptinet ad sotũ papã de priuile. ca. cũ ꝛ planta re Secus esset in cessatiõe a diuinis: qr posset eps excipere quos vult ꝛ subijcere et eps ꝛ modũ determinare ẽm Inn. in. d. c. vt priuilegia. ꝛ idẽ tz i ecclesia ꝑ eũ interdicta. allegat. di. c. dilectus. sed nõ põt cõcedere vt psona interdicta vl̃ suspẽsa celebret nisi ꝑ delicto alterius sit suspensa ab eo.

Interdictũ vij. qñ nõ indiget relaxatione: qr ipso iure non tenẽt qs seruare Rñ. ꝙ in duobus casibus.

Ptio qñ fert ꝺ ptes pãtes cũ excõicatis i casu q̃ minore incurrũt excõicatiõẽ sine canonica monitiõe ꝓmissa: tunc nullũ est ipso iure sicut ꝛ suspensio q̃libet. itellige si ferat ab iferiora si papa. c. statutũ. de sen. ex. li. vj. ꝛ dr. canonica monitio ꝛ legitima qñ notiati admonẽt alias nõ. vt in. c. ꝙstitutionẽ. e. tit. ꝛ lib. ꝺ alios vero iz debeat ꝑcedere monitio qñ fert ꝑ ptumacia. ꝺ inn. i. d. c. ad hec. qm̃ tñ tz. silr si ꝑferat sine scriptis ꝺ⁹ quis index incurrat penã de q̃ in. c. j. de sen. ex. li. vj. ꝛ §. excõicatio. ij. §. ij. ꝺ maꝫ breuit dic. ꝙ i illis casib⁹ i q̃b⁹ sẽ. exnõ tz sic nec interdictũ. de q̃ vide. §. Excõicatio. iij. ꝑ totũ. Scõo qñ interdictũ ẽ latũ pp aliqs ꝛ ipi nõ seruãt eũ. tex. ẽ in. c. priuilegiũ de priui. Sed aduerte ẽm hoc ibidẽ ꝙ si ciuitas vel ecclesia est interdicta pp aliquẽ. j. pp eoꝝ delictũ tũc iz ipsi violẽt alij tñ seruare tenẽt. si aũt sit positũ ꝑ eoꝝ ꝙrela ad eoꝝ vtilitatẽ tũc si ipsi non seruant nec alij seruare tenẽtur. ꝛ sic efficitur nullum. di. c. petisti. et sic enim intellige.

Utrum quando interdictum est nullum tamen matrix ecclesia fuat tenẽtur religiosi illud ſuare. Rñ. ꝙ sic aliter incurrunt penam excom. cle. ex frequẽtibus de sen. ex. in glos.

Interesse ẽm bar. in. l. vnica. C. de sen. q̃ pro eo ꝙ iter ꝑfer. ꝓpue ꝛ stricte est extimatio alicuꝰ vtilitatis nõ habite pp aliquã factũ iniustũ vel ꝓcessionẽ iniustã ꝛ est duplex. aliũ lucri cessantis. ꝛ hoc ẽ qñ hõ ipedit a lucro qõ faceret si talis pecunia sibi restituta fuisset vl̃ si talis lesio sibi nõ fuisset illata ꝛ hmõi. aliud ẽ iter esse dãni emergẽtis ꝛ hoc duplex. aliũ i re aliũ ex rẽ. Interesse dãni emergentis i re vl̃ circa rẽ qõ ẽt dr intrinsecũ ẽm bar. vbi. §. ꝛ istud est ipsa res seu eiꝰ extimatio. vl̃ id qõ ꝓuenit immediate ex ipsa re. vt fructus ꝛ partꝰ. ꝛ hmõi ponit exẽ

OVA. BHSC. IyR_213

plum. vendidi mihi vinum qō valebat xx. ℞ tibi tradidi pretiū nec dedisti nunc valet. xl. si traditū fuisset tm̄ habiturus erā. ℞ de hoc. ff. de act. emp. ℞ vē. l. si fe rilis. §. cū p vendītorem. Interesse extra rē vel extrinsecū est qō prouenit nō ex ipsa re ſ ꝑ ꝑsonā rē. exēpliū. vēdidi vi num nec tradidi sed si tradidisses ex eo potuissem negociari ℞ lucrari. vendi dīti granū ℞ qz nō tradidisti serui mei fame perierūt ℞ illud qō peraī in ꝓtra ctib⁹ hēs in. l. Julia. §. j. ff. de ac. emp. et ven. l. cū vēditorē. C. de ac. emp. ℞ ven. et ff. de ver. ob. l. si insulā. ℞ qō teneaī i cō scia hēs vsura. j. §. xxx. interesse qō hz certā q̄titatē vl ſpē duplū excedere nō pōt. ℞ qō excedit duplū hēs in. d. l. vnica. in fin. ℞ in gl. sed q̄ ad cōscientiā habes infra vsura. j. §. xxx.

☞ De notatis i hoc. §. ℞ qō est triplex interesse. ſ. cōmune particulare ℞ singu lare. vtno. gl. bar. ℞ doc. i. l. j. ℞ ibi Bal. post prin. ffi. quero quotuplex sit in teresse. ℞ de sen. q̄ p eo qō interest ꝑse. ℞ gl. in. l. j. ff. de ac. emp. ℞ an sit idē interes se ℞ pretiū rei no. idē. Bal. in. l. j. in prin. ffi no. hic expresium. C. de his qui a nō do. manu.

Interpretatio legis ad quē ptinet Rñ. q̄ interpretatio legis dīcit vel cano nice ptinet ad papā. c. p venerabilē. q̄ si illi sint legitimi. ſz interpretatio legis ci uilis inſpti ꝑcernit clicos silr ptinet ad papā. vt. c. j. de iura. caiū. Inquātū aūt cōcernit laicos pertinet ad iperatorē. l. fi. C. de le. qz est eis interpretari cui⁹ est cōcedere. de re. iu. li. vj. Et hoc itelligo vbi generaliter sed q̄tū ad vnā causam pōt iudex etiā interpretari. vt no. inno. i. c. cū special. de po. ꝓba facit. l. vnī. C. de ꝓfesso. q̄ in vrbe. nisi esset ita arduus q̄ firm⁹ intellectus dari nō posſit: qz tunc recurrendū est ad principem. l. pe. ℞ fi. C. de le. hec pa. in. c. j. de iu. ca.

☞ De hic notatis ℞ q̄ nō est facienda interpretatio quando verba stipulatio nis sunt clara. l. si mihi ℞ ibi §. fi. ff. de ver. ob. ℞ an possit variari. Alex. not. q̄ nō i. l. qui ex pluribus. ff. de ver. ob. per tex. sing. in. l. quicquid restringēdē. ℞ ibi doc. eo. ti. ℞ spectat interpretatio priui legij. ad principē no. ibidē. Alexā. i. l. ab executore de appel. ℞ Bal. i. l. ij. C. ō sen. ex per recī.

Utr̄ interpretatio priuilegij pertineat ad principē solū. Rñ. pa. i. c. cū venisset. de iudicijs. q̄ aut dubiū est sup potesta te. l. si potuit dare. ℞ sic nulli inferiori a principe licet. vt in. c. j. de trasla ꝓla. xvij. q. iij. §. qui autē. ix. q. iij cuncta per mū dū aut dubium est super validitate vel surreptione: ℞ sic pōt inferior iudex ſm cōmuniter doc. aut dubitatio est circa verba solū. ℞ tunc si casus est clarus et decisibilis de facili. sic pōt inferior cognoscere ad preindicīū partiū ſm cōmuniter doc. Ratio qz inferior interpre tatur legem superiorꝭ in preiudicium partiū vt no. Inno. di. c. cum speciali. fa cit. c. inter alia. de sen. ex. ℞. d. l. fi. Si ꝙ casus est dubius sic pertinet ad princi pē. si eī⁹ presentia de facili pōt haberi ar. d. c. cū venissent. ℞. d. c. inter alia. ℞ in l. ex facto. §. j. ff. ō vul. ℞ pu. substi. q̄ si ō facili nō potest adiri princeps propter longā distantiam. sic poterit interpre tari per rationē naturalem et verisimi lem que pōt notari per expressa verba. ꝓ hoc est casus in. d. l. ex facto. §. ij. vbi iurisc̄sultus interpretat legē ex natu rali ratione. Item q̄ no. Inno. in. c. cum speciali facit tex. in. c. cū persone de priui. li. vj. Aut dubiū versatur circa inten tionem principis: ℞ non potest decidi si ne magno dubio ℞ sic interpretatio est solius principis ad predicta facit text. in. c. venerabilem. de ele. dicit etiā. Spe. in titu. de leg. §. tunc ostendum q̄ epi scopus potest interpretari iuriū allega tiones de pigno. significanter. ℞. d. c. ve nerabilem. procedit in arduo negocio vt dictum est.

Utrū i ꝺctib⁹ sit interpretatio facie da vt res potius valeat q̄ peat. Rñ. q̄ sic de fide instru. c. inter dilectos. in gl. ℞ ff. de fi. du. l. quoties i actiōib⁹ ō ver. sig. c. abbate. §. cōtra q̄ fuit. Si ꝙ res

UVA. BHSC. IyR_213

valeret ſm intellectū vtriusq; tūc acci piendū est illud ꝙ est magis verisimile. ff. de re. du. l. cū in testamento. ⁊. ff. de verb. ob. l. eū qui. ⁊ ꝙ ꝯsueuit. xxviij. di. de siracusane. ⁊ ꝙ magis conuenit iuri de cōsue. cū dilect⁹. §. ñ. vbi interpretatio si cōtra eū qui legē potuit aperti⁹ dicere. ff. de pac. l. veterib⁹. d̄ preui. c. qꝛ in gl. Interpretatio in contractibus sit plena. In testamentis plenior in beneficijs quoq; plenissima. de do. c. cum dilecti. Interpretatio locutionum dꝫ fieri ſm personas qui loquuntur vel quibus loquitur. xxvj. di. deinde in. glo.

Interrogationes.

i cōfessiōe vtrū sint faciēde a ꝯfessore. Rñ. ꝙ. sic ꝑ tex. claꝝ. Aug. de pe. di. vj. .j. vbi dicit. Diligēs inq̄sitor ⁊ subtilis inuestigator sapiēter ⁊ q̄si astute iterroget a pctōre qd̄ forsā ignorat vl' p̄. ꝟecūdia velit occultare hec ille. ⁊ no. ꝙ confessor tenet̄ sub pena mortalis pcti eas iterrogatiōes facere q̄s cognoscit necessarias ꝯfitēti ꝑ validitate ꝯfessiōis habēs ꝑbabilē opinionē ꝙ cōfitēs ex obliuione vel ignorātia seu negligētia omittit. ar. c. sit rector. xliij. di. secus eēt quādo habēs ꝑbabilē opinionē ꝙ cōfitēs talia scit ⁊ aduert. t qꝛ sic pōt credere eū vel, nō cōmisisse vel alias cōfessū fuisse ⁊ sic nō tenet̄ interrogare nisi forte videret ꝙ ex verecūdia nō auderet dicere. dimittere aūt interrogare ex inaduertētia aut obliuione credo sit peccatū ex negligentia vero dimittere interrogatiōes quas ꝑbabil'r cōscientia sibi dictat faciēdas de necessitate videt̄ mortale peccatū ꝑ ea q̄ dicā. j. negligētia. §. j. multo magis videt̄ mortale quādo sciēter ⁊ sine oī rōabili cā volūtarie dimittit tenet̄ em̄ cōfessor circa cōfitentē facere ex p̄cepto charitatis ea q̄ vellet sibi fieri rōnabiliter ꝑtinētia ad necessitatē salutis sicut est integre cōfiteri ⁊ in viā salutis dirigere aliter preuaricatur illud preceptū Diliges ꝓximū sicut teipsum. Nō tamē debet confessor esse nimis scrupulosus in interrogando oīa q̄ possibile est cōmiserit peccator sed solū circa ea dꝫ interrogare que ꝓbabiliter credit commisisse.

¶ Quid debeat attēdere ꝯfessor circa i terrogationes. Rñ. ſm astēsem ꝙ tria. 1
¶ Primū ꝙ iterroget de pctis nō de fabulis vel alijs mūdanis. ¶ Scd̄ꝫ ꝙ nō interroget nisi de peccatis cōsuetis ⁊ q̄ cōiter sūt nota explicite: q̄rere em̄ d̄ peccatis ꝯsuetis ⁊ enormibus nisi in gn̄ali ⁊ a lōge ⁊ ꝑ q̄dā circumlocutionē nocet cōfitēti qꝛ sepe dicit qd̄ nescit ꝓpterea dicit̄ ꝓuer. xj. q̄ inuestigator est malorꝝ opprimet̄ ab eis. ⁊ l. l. §. qui qōnē. ff. de qō. ꝓhibet̄ fieri qō spālis i preiudiciū alterius. ¶ Tertium est qd̄ non descendat nimis ad particulares circūstātias peccatorꝝ carnaliū qꝛ vt dicit Phi. iij. ethi. Delectabilia q̄to magis cōsiderātur tāto magis sunt apta mouere ⁊ nocet talis interrogatio ⁊ cōfessori ⁊ cōfitēti: sufficit em̄ habere vltimā spēz pcti in hmōi ⁊ circūstātias q̄ cadūt spāli ꝓhibitiōe ⁊ a longe ⁊ cū ꝟbis honestis: vnde nullo modo descēdat ad alia spāliter: puta mulier ꝯfitet̄ ꝙ fuit cognita extra vas debitū non q̄rat postea in q̄ loco vel quē ⁊ hmōi sicut faciūt q̄dā q̄ poti⁹ sunt cōtaminatores q̄ cōfessores q̄ sepissime peccāt mortal'r delectādo se de hmōi interrogatiōib⁹ ⁊ ꝓpter delectationem faciendo eas.

¶ Scd̄o de q̄b⁹ sunt interrogatiōes faciende. Rñ. ꝙ sunt faciēde de peccatis cōib⁹ sicut ē trāsgressio decē p̄ceptorꝝ cōmissio septē peccatorꝝ capitaliū abusio quinq; sensuum ⁊ de circūstātijs q̄ mutāt spēm ⁊ aliquando q̄ aggrauant notabiliter nō oēs de oibus sed d̄ illis que cōiter cōtingunt in tali statu: qꝛ derisio esset querere a femina de militia ⁊c. vñ vt ꝯfessor simplex habeat formā interrogādi hic annotabo talē ordinē qui erit quasi vna tabula totius istius angelice summe circa ea que pertinēt ad conscientiam. 2

¶ Attende ergo cōfessor qui salutifere vis cōfessiones audire ad infrascripta. p̄ñtato tibi penitēte debes primo iter- 3

UVA. BHSC. IyR_213

rogare eū de quo loco vt terra est si aliter eū nō agnoscis vt ex hoc itelligere possis si habes autoritatē ad eū ꝓfiten. qz si es sacerdos pochialis non habes ptātem nisi sup illos q̄ sunt de pochia tua ꝑm q̄ habes. ē. cōfessio. iij. ℣. iij. z. ℣. ix. z sex sequēt. ℞. Idē dic ūm. ir de illo cui cōmissa ē audictia cōfessionū a parochiali sacerdote. Si vero est tibi commissa ab ep̄o talis autoritas vel ab ei⁹ vicario generali i spūalib⁹ vel ab alio habēte iurisditionē q̄si epalē tūc si es frater minor vel frater de ordine p̄dicatoz aut eremitarū z hmōi z talem autoritatē habes p̄ p̄rationē factā ꝑm formā cle. dudū de sepul. ō quo habes ē. cōfessio. iij. ℣. xvj. vel es admissus ac si esset seruata talis forma sic potest audire z oēs de illa dioceſi vel iurisditione illi⁹ z in illa dioceſi solū z nō extra illā: si ꝙo nō es ꝓsentat⁹ ꝑm formā dicte cle. nec admissus ac si esset seruata ſz solū tibi ꝙcessi iniam audiēdi confessiones si potes vbiq̄ ei⁹ subditos audire de quo vide in. d. ℣. xvj. z sequē. Et si inueneris q̄ habes autoritatē eū cōfitēdi interroga. ij. de cōditione si aliter eū nō agnoscis vt perpendere possis si erit capax absolutiōis vel ne. nā si inueneris eū in tali officio in tali arte quam exercere nō p̄t sine mortali tūc indica ei a p̄ncipio ne forte eū audiēdo z post eas volēs eū absoluere scā dalizet de te. posses tamē q̄ ꝫ aliquid q̄ nō vult dimittere ſz q̄ tenet admonere q̄ si vult cōfiteri libēter audies eū ſz absoluere nō posses nisi dimittat q̄ exercere non p̄t sine mortali et q̄o ꝫ eū nō absoluas talis cōfessio valet ei ad multa bona ꝑsertim vt de⁹ citi⁹ illuminet eū ad pniam ꝑm q̄ dicit in. c. q̄ quidam. de pe. z re. z his dictis si. voluerit cōfiteri poteris, eū audire; z monita salutis dare aliq̄ pniam ſz nullo mō absolutionē qz sic peccares mortal⁹ de quo habes. ē. cōfessio. j. ℣. xiiij. z ꝙfessio. vj. ℣. ij. z. iij. interroga. ij. q̄ si est q̄ nō fuit ꝙfessus z q̄n cōfessus fuit z si debita bona volūtate fuit ꝙfessus si fecit pniam z si aliq̄d retinuit sciēter q̄ nō fuit ꝙfessus vt ex istis possis scire de ḡto tpe ꝫ cōfiteri z si ꝓfessiones facte sunt reiterāde z quādo hoc sit habes ē. ꝙfessio. j. ℣. iij. cū multis se. iterroga. iij. si adhibuit diligētiam vt suoz peccatoz habeat memoriā z si inuenires q̄ nō puta qz opz reiterare cōfessiones de multo tpe z ipse penitēs hoc nō cogitabat z ꝓpterea nulla potuit diligētia sup peccatis cōfessis tūc admonēd⁹ est vt vadat z conet reducere ad memoriā sua p̄ta discurrēdo p̄ stat⁹ quos habuit p̄ officia q̄ exercuit p̄ societates quas tenuit p loca in q̄b⁹ habitauit p exercitia q̄ operat⁹ est vt sic integre cōfiteri valeat. et ḡtā diligētiā debeat ponere habes. ē. cōfes. j. ℣. xij. predictis factis z iuēto q̄ facta diligētia ꝑm posse suū est dispositus a digne cōfitēdū debes eūdē penitētē inducere vt genu flexo dicat humiliter confiteor deo ꝛc. vlq̄ mea culpa si scit eā dicere z q̄ stet facie versa lateri cōfessoris si ē mulier vel inuentis et nō p̄mittas q̄ aſpiciat in faciē tuā qz multi ꝓp̄ hoc corruerūt z postea bonis verbis z ꝑsuasionib⁹ induci eum vt dicat p̄tā suā. Et si scit ordinate dicere noli eū impedire ſz solū vade supplēdo vbi ꝛe deficit in exprimēdo circūstantias vel declarando q̄o est mortale z tenet abstinere vel ad restitutionē vel est excōicat⁹ z hmōi. si vides q̄ ipse penitens hoc nō intelligit vl nō ꝓpedit vel si ne scit ordinare dicere fac vt cōfitear saltē grauiora q̄ magis grauāt ei⁹ cōsciaz vt ex illis possis scire de q̄b⁹ debeas eū interrogare z dictis aliquib⁹ de granioribus si vides q̄ nescit ordinate dicere. Incipe tu interrogare eū sicut i ſfrascriptis videbis nō tamē oēs de oib⁹ vt dixi ſz tātū de his q̄ verisimiliter ꝑsumitur cōmisisse vel rōne stat⁹ vel exercitij aut cōditiōis ꝑsone z caue ne eū exasperes ꝓpter aliq̄ peccatū donec totā cōplerit cōfessionē ne forte ꝓ verecūdia nō integre cōfiteatur: sed completa cōfessione tūc eum de p̄hende z argue ſm q̄ videris ei expedire.

UVA. BHSC. IyR_213

4 ¶ Ordo autem interrogandi sit iste circa peccata cognoscenda ⁊ dicenda primo circa decem precepta.
Circa primū preceptuz decalogi qđ est non habebis deos alienos ⁊c.exo.xx.ꝙ quidem quō intelligat̄ habes p̄ceptuz. .§.iij.ex cuius expositiōe sic facies interrogationes.
Si adorauit aliquā creaturā vel cū primo appet fecit aliquā orationē ⁊ hmōi.
Si adorauit diabolum etiam sub angelo lucis apparente quia mortalia sunt. vide adoratio.s̄.x.
Si inuocauit demones vel fecit aliqđ pactum cum eis.vide sors.§.iij.
Si vsus est nigromantia aromantia ⁊ huiusmodi vide ibidem.
Si vsus est sortib⁹ vel incātationib⁹ ad scien̄.occulta vl̄ furta ⁊ hmōi.vide ibidē
Si voluit scire futura per vanam inspectionem creature.ibidem.
Si qn̄ obuiauit lepori vel alteri aīali credidit p̄sagiū alicuius futuri.ibidem.
Si qn̄ mulier p̄gnās petit ignē ⁊ hmōi vtitur ad scien̄.futura. vide ibidem.
Si vsus ē lr̄is pūctis astrolabio aptiōe libri hmōi ad scien̄.futura ibidem.
Si obseruauit omnia vt indiuinaret.ibidem.§.v.
Si voluit colere deum s̄m ritum iudeorum vide superstitio.§.j.
Si vsus fuit ligaminib⁹ aut caracteribus ꝓsanitate dāda. vide sup̄stitio.§.j.
Si fecit anullū quando legitur passio christi vel caracter in tali die ⁊ huiusmodi.vide ibidem.§.ij.
Si vsus fuit arte notoria vel eā didicit vide ibidem.§.iij.
Si vsus est herbis cōtra demones.vide ibidem.§.vj
Si vsus est breuibus ligādis ad colluz vel portandis.ibidem.§.vij.
Si incātauit animalia.ibidem.§.viij.
Si carminauit infirmos.ibidem.§.ix.
Si dixit vel fecit dici missas vel psalmos vt quis moreretur.ibidem §.x.
Si colligendo herbas obseruauit aliq̄ vana.ibidem.§.xj.
Si aliquid fecit vt sciret infortuniū alicuius.ibidem.§.xij.
Si per maleficium destruxit aliud malum.ibidem.§.xiij.
Si credidit feminas ire de nocte vel cōuerti in catas ⁊ hmōi.ibidē.xiij.
Si hz libros de p̄dictis sortilegijs vel sup̄stitiōib⁹ tenet̄ eos cōburere al's nō est absoluēdus vt.s̄. Curiositas.§.j.
Si obseruauit dies egyptiacos. vide restitutio.§.vltimo.
Si dedit poculuz vt amaret̄ ab aliq̄ vr̄ mortale qr oīno sup̄stitiōe vtitur.
Si credidit ꝙ ex ꝯstellatione cogat̄ q̄s ad bonū vel ad malū.vide sors.§.iij.
Si vsus ē sacr̄is vel sacr̄alibus ꝓ danda sanitate ⁊ hmōi. vide sacr̄m.§.vl.
Si acceptauit duellū vel obtulit vl̄ fuit causa vt fieret.vide duellum.
Si accepit ferrū cādēs vel dedit ꝓ manifestāda ꝟitate.vide purgatio. i prin.
Si est heretic⁹ vel fautor hereticoꝝ.vide hereticus in prin.⁊ per totum.
Si fuit dubius in fide vide hereticus in principio.⁊ Infidelitas.§.x.
Si apostatauit a fide vid̄ apostata.i.p̄n
Si fecit actum ifidelitatis timore mortis ibidem.§.penul.
Si portauit vestes infidelium. ibidem. .§.vlti.
Si nimiam practicam habet cū iudeis. vide iudeus.§.j.
Si balneum intrauit cum iudeis. vide valneum.§.iij.
¶ Circa s̄m p̄ceptū Nō assumes nomē ⁊c. quomodo intelligatur habes preceptū.§.iiij.ex cuius expositione sic formabis interrogationes. 5
Si vota facta nō impleuit vel deliberauit nō implere cum posset ⁊ teneretur peccauit mortaliter.⁊ qn̄ teneat̄ vel nō vide Uotum primo per totum ⁊ votum iij.per totum.
Si assentit impedimento non implendi votum.vide votū.ij.§.xij.
Si facta vota sine determinatione temporis.nimis tardauit. Uotū.iij.§.ij.
Si in casu quādo obligat̄ ad vota parētum nō ea impleuit.⁊ quando sit vide votum.iij.§.viij.

UVA. BHSC. IyR_213

Si impetrauit dispensationez voti sine causa legitima. vide Uotum. iiij decimo ⁊ vndecimo.
Si fecit votum sciēs ꝙ vouere nō poterat. vide votuz. ij. §. ix. ⁊ qui nō possunt habes ibidem.
Si fecit votū de re mala fienda que sit mortale pctm̄ peccauit mortaliter vouēdo. ⁊ tenet̄ facere cōtrariū. secꝰ esset de re pcti venial'. ⁊ quō non obligat. v. de votū. j. §. v. ⁊ facit ad hoc quod not. in c. periurium. §. j.
Si fecit votū de re bona sed ꝓpter malum finem. vide votum. §. iij.
Si apostatauit ab aliqua religiōe vl' ordine. vide Apostasia. §. ij. ⁊ per totum.
Si blasphemauit deū vel sanctos. v. de blasphemia. ⁊ quot modis blasphemetur ibidem.
Si maledixit deum vel sanctos. vide. Maledictio. §. j.
¶ Si nominauit deum vel sanctos opprobriose vel per mēbra verecunda aduertēter peccauit mortaliter etiā si fecit ex ioco quia cōtra preceptum predictū directe.
Si sacramētis ecclesie fecit aliqd̄ enorme puta conculcando vel hmōi qz mortale est cōtra preceptum predictum.
Si sacr̄a recepit vel administrauit in pctō mortali. mortale pctm̄ est nisi in casu de quo baptismus. v. §. x.
Si iurauit falsum quod credebat verū. vide periuriū. in princi.
Si iurauit verum cū tamē crederet diceret falsum ibidem.
Si iuraret falsum sciens mendaciū iurauit ibidem.
Si iurauit aliqd̄ malū se factuꝝ ibidē. §. j. ⁊ iuramentum. iij. §. vij.
Si iurauit in cōi sermone sine debita discretiōe. ibidē. §. ij. ⁊ iuramentū. §. x.
Si iuramēto affirmauit id de quo dubitabat. vide periurium. §. iij.
Si iurauit per verbū credo quod tamē non credebat. ibidem. §. iiij.
Si credidit cōtrauenire iuramēto cum tamē nō cōtrafaceret. ibidem. §. v.
Si iurauit ex metu falsum. ibidē. §. vij
Si induxit aliquē ad iurādū quē sciebat false iuraturū. vide iuramētū. iij. §. xj.
Si iurauit vituperose per deū vel sanctos. ibidem. §. xij.
Si iurauit nō ꝑm intētionē dātis iuramentū. vide iuramentū. i. ij. in princi.
Si nō cōpleuerit qd̄ sub iuramēto ꝓmisit in casu quo tenebat̄. ⁊ qn̄ hoc sit habes iuramētū. v. per totū ⁊ quō ē mortale peccatum nō implere qd̄ iuramento promisit. habes periurium. §. j.
Si fecit se absolui a iuramēto sine causa legitima. vide iuramentum. vj. ꝑ totū. ⁊ de causa legitima que sit ⁊ q̄s pōt absoluere a iuramento.
Si quando tenebatur orare volūtarie se ocupauit in his que distrahunt mētem. vide hore. §. xxvij.
Si simulauit sanctitatē quā non habebat. vide simulatio. §. vltimo.
Si adiurauit holes vl' demōes aut al's creaturas. vide adiuratio. per totū.
¶ Circa tertium preceptum. Sabbata sanctifices eius. expositionem habes. j. Preceptum. §. v. ex cuius declaratiōe sic sunt formande interrogationes. 6
Si existēs corpe sanus ⁊ nō occupatꝰ i spūalibꝰ bonis si erit ociosus. nec aliq̄d opat̄ tpe nō festiuo vnde viuat. vel vnde tribuat egētibꝰ: quia magnꝰ excessus ociositatis vr̄ mortale peccatum de quo vide preceptum. §. v.
Si i diebꝰ festiuis de p̄cepto nō habuit attritionē de pctis mortalibꝰ ꝯmissis de quibꝰ nō fuit cōtritus. vide ferie. §. xlj.
Si vacauit ludis aut choreis. de q̄ vide chorea per totum. ⁊ ludus. per totum.
Si nō vacauit deo in dictis festis saltem i aliqua hora. qz mortale vt ferie. §. ix.
Si fecit hastiludia qz sunt ꝓhibita quibuscūqꝫ diebus sicut torneamenta ꝑm Ricar. in. iij. dist. xxxvij. ex cōsimili rōne. vt in. c. j. de tornea.
Si fecit opus manuale vl' fecit fieri in p̄dictis festis in casibꝰ nō ꝯcessis. vide. Feria q̄ opa licent ⁊ q̄ nō ⁊ que sint festa precepta ⁊ quādo est mortale opus seruile in die festo ⁊ quādo incipit festū vide ibidem per totum.

UVA. BHSC. IyR_213

Si audiuit missam integram in predictis diebus. vide ibid.§.xlij.
Si exñs i missa occupauit se i vanis vide hora.§.xxvij.⁊ ferie.§.xliij.
Si audiens missam in predictis diebus dixit orationes quas. tenebatur dicere ex voto vel penitentia aut rõe ordinis. vide ferie.§.xlvj.
Si audire predicationem cõtẽpsit in festis vide ibidez.§.xiiij.
Si nõ fecit oblationẽ in missa ad quaz tenebatur.vide oblatio.§.j.
Si in diebus festiuis de precepto commisit aliqua peccata mortalia.vide.j.p̃ceptum.§.v.⁊ ferie.§.xxxvj.Et qꝛ difficile est scire dicere que peccata commisit in festis.⁊ interrogare in quolibet pctõ si illud commisit in festo est difficile potest sine alio scrupulo peccatorez interrogare. sic peccasti mortaliter in festis ⁊ sic dicit ꝙ sic interroga secũdo i quot festiuitatibus. Et si nescit interroga eũ si quasi in omnibus vel in maiori parte ipsarum vel in minori. Et tertio interroga si in eodem festo aliquando bis vel septies ⁊ sepiꝰ. ⁊ sic sufficit quo ad istã circunstantiã absq̃ hoc ꝙ exprimat speciem peccati ꝙ cõmisit vel absq̃ hoc ꝙ in quolibet peccato quod confitetur interroges si fecit in festo quod bene no.

7 ¶Circa.iiij.p̃ceptũ.honora patrẽ ⁊c. cuius expositio habetur preceptum.§.viij.⁊ ex qua interroga.vt infra.
Si non dilexit patrem vel matrem vide filius.§.xxx.
Si non ostẽdit eis signa dilectiõis sed dure se habet cum eis ibidem.
Si dixit eis verba iniuriosa vel verberauit quia videtur mortale per dicta in d.§.xxx.
Si nõ obediuit eis.vide ibidẽ.
Si nõ subuenit eis indigẽtibus.ibidẽ.
Si nõ seruiuit in infirmitatibus eorũz vel fecit seruiri ibidẽ.
Si maledixit eis vide maledictio.§.j.
Si nõ fuit executus eorũ volũtates seu legata facta post eorũ mortẽ. vide executor.§.xxiij.et. xxiiij.⁊ heres.§.v. vsq̃ ad.§.xij.⁊ legatũ.j.⁊.ij.p totũ.

¶Circa.v.preceptũ.nõ occides.vide p̃ceptũ.§.ix.ex quo sic interroga. 8
Si habuit animũ offendendi proximũ in persona vulnerando. mutilãdo occidendo:⁊ hmõi.vide in.d.§.ix.
Si vulnerauit vel occidit aliquez. vide ibidem.
Si ꝯm.sit homicidiũ spũale.s. iducẽdo aliquẽ ad pctm̃ mortale vl' alijs modis de q̃bus habes homicidiũ.iiij.p totum.
Si procurauit aborsum alicuius mulieris.vide aborsum per totũ.
Si incarcerari fecit aliquẽ indebite vide carcer.§.j.ij.⁊.iij.
Si pueros tenellos tenuit iuxta se in lecto ⁊ suffocauit dormiendo.vide huiusmodi.ij..§.xv.
De multꝫ modis q̃bꝰ fit homicidiũ ⁊ cũ pctõ mortali hẽs hmõi.j.ij.⁊.iij.p totũ.
Si aspexit spectacula i q̃bus iminebat p̃culũ ꝓbabile mortis vel mutilatiõis mẽbrorũ vt tormẽta hastiludia ⁊ hmõi peccauit mortaliter in duobus casibꝰ. primo qñ tali nimio aspexit ꝙ etiaz si p̃ciperetur ei ne staret ad vidẽdum nihilominus non desisteret.scdo qñ eius aspectio est causa vt fiãt sine q̃ nõ fierẽt. Alias ẽ veniale pctm̃ d̃ se: nisi forte rõe scandali. vt in clericis religiosis et huiusmodi.

¶Circa.vj.p̃ceptũ.non mechaberis vide preceptũ.§.x.ex cuiꝰ expositione sic forma inrrogationes. 9
Si fecit fornicationẽ.vid ibidẽ i.d.§.x.
Si cõmisit adulteriũ.ibidẽ.
Si stuprũ ꝓpetrauit.ibidẽ.
Si sacrilegiũ operatus est ibidẽ.
Si incestuosus fuit ibidẽ
Si fuit sodomita ibidẽ.
Si alio modo per se posuit qualitercũq̃.vide luxuria.§.ij.
Si volũtarie cogitauit de hmõi peccatis ꝓpter declarationem ibidẽ.
Si volũtarie desiderauit aliqd̃ ipsorũ ꝯmittere ibidẽ.vñ hic aduerte ꝙ totiẽs peccat mortaliter quotiẽs hoc deliberate appetit ꝓpetrare ex diuersis iteruallis tp̃is vel ꝑsonaꝝ puta qꝛ nũc desiderat vnã personaz ad malefaciendũ po-

UVA. BHSC. IyR_213

stea occupatus in aliquo alio alia cogitat demũ postea iteruz recordat̃ de illa persona ⁊ iterũ eã ꝯcupiscit. silr̃ qñ nũc vnã ꝑsonã ⁊ postea aliã desiderãt: quia i istis casib⁹ sunt diuerse auersiões: aliqua ratione tꝑis alie rõne materie. vñ qꝛ in hoc pctõ carnis magis sunt inoluti hoies cõiter q̃ in alio. ⁊ multũ imorari in interrogatione de hmõi est periculosum ⁊ cõfessori ⁊ cõfitẽti. vt dictũ est. Ideo vt expedire possis q̃ sunt necessaria ꝑtransire talẽ modũ tenebis. Si illa ꝑsona q̃ cõfitet̃ est ꝑsona spũalis vel mulier aut aliq̃s verecundus ⁊ q̃ nõ est coniugatus. presertiz puella interrogabis eã primo si cõmisit aliqd̃ pctm̃ i honestatis vel luxurie ope vel voluntate. Si nihil dicet ⁊ tñ tibi videbit̃ ꝙ sit inoluta in aliquo. Tũc interrogabis eã de cogitatiõib⁹. Si delectat⁹ est cogitare de hmõi carnalib⁹ ⁊ inuẽto ꝙ sic declara ei quõ est pctm̃ mortale vt habes. s̃. cogitatio. §. ij. ¶ Pstea procede ⁊ interroga si delectata est audire loqui de huiusmodi: vel videre: vel tãgere se vl̃ aliã ꝑsonã ꝓpter hmõi delectationẽ: ⁊ quotiẽs ⁊ si in dieb⁹ festis magisq̃ in alijs. Et si inueneris ꝙ talia commisit potes postea iterrogare si habuit aliquã pollutionẽ ꝓpter talia ꝑ se vl̃ cũ alia ꝑsona vt sic caute inducas eã ad cõfitendũ q̃ ex verecũdia forte taceret. Si vero ꝑsona q̃ cõfitet̃ interrogata primo generaliter si aliqd̃ pctm̃ luxurie cõmisit ⁊ rñdet ꝙ sic: interroga si fuit cũ femina vel femina cũ masculo. ⁊ inuẽto ꝙ sic interroga si erãt soluti vl̃ nõ si affines vl̃ cõsãguinei. si religiosus vl̃ religiosa ⁊ huiusmodi vt scias si fuit fornicatio vel adulteriũ ⁊ hmõi. ⁊ inuẽto ꝙ hmõi est inuolutus: tunc non oportet interrogare de cogitationibus morosis quia communiter sunt in talibus deliberate in malum si possibilitas adesset. ideo circa tales interrogabis primo de cogitationibus deliberatis in malum istud. ⁊ quia numerum difficile est ⁊ varietatẽ ꝑsonarũ exprimere. sufficit tibi quo ad necessitatem cõfessionis. vt interroges quantũ perseuerauit in tal b⁹ cogitationibus puta a tꝑe quo alias confessus est qd̃ est ãnus vel plus. scd̃o interroga q̃sepe tales cogitationes habuit: putabis i die vl̃ in hebdomada: aut pl⁹ oibus cõputatis: vel si forte maiorẽ partem tẽporis in hmõi occupauit. Tertio interroga si sic in dieb⁹ festiuis sicut in alijs circa ꝑdicta vacauit: vl̃ forte plus in festis. ¶ Quarto interroga si in ecclesijs vl̃ locis sacrꝫ eas habuit. ¶ Quito interroga si sic desiderauit cõiugatos religiosos consanguineos ⁊ hmõi sicut alios indifferenter. ¶ Sexto interroga si sepius variauit mẽtem de vna ꝑsona ad aliam. ꝑm ꝙ occurrebãt memorie vl̃ magis stetit in desiderio cũ vna ꝑsona. Et sic sufficit q̃ ad cogitatiões licet alio modo numerũ vel tẽpus aut locũ exprimere nesciat. Et idẽ seruandũ est in oibus peccatis q̃ sepissime cõmissa sũt ꝑsertim quo ad q̃tuor ꝑma. ¶ Postea interrogabis eũ si vt suũ posset consequi desideriũ malũ dedit opam inducendo choreas in dãdo munera. i faciẽdo matutinas cãtãdo. sonãdo. ꝓuocãdo. loq̃ndo: ambasiatas mittẽdo lr̃as scribendo ⁊ hmõi ⁊ q̃tũ se occupauit i festiuis ⁊ a q̃to tꝑe ⁊ si dieb⁹ ꝑcipue festis vel in ecclesijs aut. locis religiosis. Uel si fuit ꝑsona cui ꝑdicta fiebãt interroga si ꝯsensit vt talia fierẽt vl̃ exhibuit se cõspectui talis vel recepit lr̃as aut munera ⁊ q̃tũ tꝑs ꝑseuerauit ⁊ si in festis vel in ecclesijs. nã faciẽtes ⁊ cõsentientes in hmõi oẽs mortaliter peccãt. Et si munera sũt que inducãt ad amorẽ carnalẽ cogẽda est vt pauperibus eroget. Si vero talia non sunt nõ est cogẽda nisi de bono ꝯsilio si ille donare potuit de q̃ habes donatio primo ꝑ totum. ¶ Postea habes eũ iterrogare. de opere luxurie. Et si dicit ꝙ peccauit. cũ femina mascul⁹ siue femina cũ masculo non habes querere nisi tm̃ primo si erãt soluti vel cõiugati affines vel religiosi ⁊ huiusmodi vt scias que species sit luxurie de quo habes luxuria. §. ij. secundo interroga si stetit naturaliter in vase debito si dicit

UVA. BHSC. IyR_213

q̃ nõ. Noli q̃rere quõ vel i quo loco corporis cognouit eam quia non expedit: sufficit dicat q̃ non in vase debito sed extra pollutus est siue inceperit in vase siue non. Tertio interroga si sic peccãdo cũ tali q̃siuit euitare generationem vel stetit tali modo q̃ non posset fieri. Quarto quotiẽs vel q̃tũ pseuerauerit et si in festis vt in plus vel in ecclesia et sufficit. Si dicit q̃ peccauit per se soluẽdo seipsum volũtarie nõ oportet querere de modo sed solũ quotiens gel quantũ pseuerauit vt supradictũ est de cogitatiõib⁹. Et secũdo si desiderauit facere malũ cũ alia psona qñ talibus dabat operam ⁊ q̃ sint ille psone. i. si soluti vel affines ⁊ hmõi. Si dicit q̃ peccauit cum alio masculo polluẽdo se cuz eo nõ opz querere de loco corporis sz de quotiẽs. Festis vel loco sacro aut si psona erat si sibi consanguinea vel religiosa ⁊ huiusmodi ⁊ si cũ diuersis psonis. ⁊ si ꝯsensit propter lucrum vel munera consulat vt det pauperib⁹ taliter acquisita.

Si ꝯfitet̃ q̃ peccauit cũ brutis nõ opz q̃rere de noie bruti vel loco corporis sed de quotiens ⁊ si in festo vel in ecclesia. Et sic pertrãsire qđ bñ notabis.

Si fuit mediator pctõꝝ carnaliũ nã tales grauissime deũ offendũt vt ptz in. c. noli. de pe. di. j. ⁊ tenetur quãtũ pñt taliter inductos reducere ad bonũ ⁊ sunt inducendi ad restituendũ q̃cq̃d ꝓpter hoc lucrati sunt.

Si seduxit virginẽ ꝓmittẽdo eã accipe in vxorẽ ⁊ hmõi vide stuprũ per totũ.

Si habuit pollutionem dormiẽdo vide pollutio per totum.

Si contraxit cum aliqua clandestine vide clandestinũ.

10 ¶ Circa. vij. preceptum, non furtuz facies cuius expositio habetur preceptũ. §. xj. vnde sic interroga.

Si fecit furtum proprie dictum ⁊ quid sit vide furtũ in prin. ⁊ quando sit mortale ibidem. §. xxxiiij.

Si cõmisit rapinã q̃ est qñ violẽter accepit alienũ mai⁹ pctm̃ cõmisit q̃ furans vt in. c. penale est. xiiij. q. v.

Si res naufragantiũ accepit vide naufragium per totum.

Si pedagia iniusta vel a quibus nõ debuit exegit. vide pedagiũ per totũ.

Si exactiones vel talias exegit vide talia per totum.

Si bellum iniustum fecit vel in eo fuit. vide bellũ per totum.

Si participauit in dando dãnũ ꝓximo operando mandando cõsulendo cõsentiendo adulãdo receptãdo defensando comedẽdo emẽdo nõ obuiãdo ratũ habendo nõ manifestãdo ⁊ huiusmodi. de quibus habes furtum in multis. §. ⁊ restitutio primo per totum.

Si inuenit aliquid quod nõ restituit. vide inuenta per totum.

Si aliqua p̃scripsit mala fide. vide prescriptio.

Si commisit. vsuram vide Usura primo per totum.

Si mutuauit pecuniã vel granũ vinum ⁊ hmõi vt aliquid lucret̃. vide ibidẽ in prin.

Si mutuauit super aliqđ pignus vt ei⁹ fructus habeat donec pecunia sibi tradatur vide pignus. §. xiij.

Si emit aliq̃d ꝓ minori q̃ valeret ꝑꝑ p̃uentionẽ solutionis. vsura. j. §. lxiij.

Si vẽdidit ꝓ precio cariori ꝓpter dilationẽ solutionis ibidẽ. §. lviij.

Si fecit cãbia sicca ⁊ hmõi illicita. ibidez. §. lj. cũ pluribus seq. §.

Si dedit pecuniã i societate nolẽs scire aliq̃d de periculo. vide societas. §. vij.

Si dedit aĩalia i socidã volens habere capitale saluũ. vide societas. ij. ꝑ totuz.

Si accepit sub vsuris sine necessitate vel ab eo qui nõ erat paratus. vide vsura. ij. §. ij.

Si accepit in dono aliq̃d ab eo q̃ donare nõ poterat. vide donatio. j. §. xxxviij.

Si accepit a personis ecclesiasticis aliqua bõa ecclesiarũ viđ alienatio. §. xiiij. ⁊ clericus. xiij. §. ij.

Si incendit ecclesias vel fregit loca religiosa vide excommunicatio. v. casu. v. ⁊. vj. vel alio modo fuit incẽdiarius. vide incendiarius.

UVA. BHSC. IyR_213

Si fecit conclusionem comminando ut si mihi dederis ꝛc. vide cõcussio per totum

Si vt haberet aliquid cõsensit in aliqđ opus pcti mortalis vide auaritia. §. ij.

Si per simoniam aliquid acquisiuit vide simonia ꝑ totum ꝛ dicã circa status.

¶ Circa. viij. preceptum non dices falsum testimonium ꝛc. cuius expositio haberet preceptũ. §. xij. ex qua potes sic interrogare.

Si dixit mendacium in iudicio vl' extra contra doctrinam christiane religionis vel in damnum proximi. vide mẽdaciũ §. ij. ꝛ. iij. ꝛ testis. §. xxx.

Si noluit testimonium dicere productꝰ in testem vide testis. §. xxvj. ꝛ. xxvij.

Si vsus fuit astucia vide astucia. §. j.

Si accepit pecuniam vt non diceret veritatem vide testis. §. xxxviij.

¶ Circa. ix. preceptuz. non concupisces domum proximi ꝛc. ꝛ. x. nõ desiderabis vxorem eius qualiter intelligantur habes preceptum. §. xiij. Ex quibus potes sic interrogare.

Si voluit habere res proximi sui qualitercunqꝫ siue cum iustitia vel cum iniustitia ꝛ deliberate quia peccatũ mortale est contra istud preceptum. secus esset si optaret habere salua iustitia quia sic vel nullum vel veniale esset peccatũ. vide auaritia. §. j.

Si fuit contentus habere amatores vl' amatrices huiusmodi de quibus dic vt s̃. cogitatio.

Si posuit se ad fenestras vt videret dic vt. s̃. hic circa preceptum non mechaberis.

13 ¶ Circa. vij. peccata mortalia primo interroga de superbia ꝛ sic forma interrogationes.

Si propter inordinatum amorem excellentie egit aliquid contra diuina precepta. vide superbia in prin. ꝛ. §. j.

Si extimauit habere bonum quod habet a se non a deo vide superbia. §. ij.

Si bona que habuit credidit a deo sibi data propter sua merita ibidẽ.

Si se iactauit habere bona que nõ habebat ibidem.

Si despectis alijs singulariter appetit videri habere quod non habet ibidem.

Circa filias superbie interroga prio de ambitiõe vide ambitio quid sit in prin.

Si desiderauit bñficia ecclesiastica principaliter propter honorẽ vel bonũ tẽporale vide ambitio. §. j.

Si appetiuit dignitatem sciens se indignum ibidem.

Si quesiuit dignitates ꝑ vias illicitas ibidem.

Si emit officia vide officium. §. j.

Si mutuauit super ip̃is officijs ibidem. §. iij.

Si per partialitatez q̃siuit officia vt ol modo adiuuet ꝑ partem mortaliter peccauit ꝓpter inordinationẽ voluntatis.

De. ij filia que đr presumptio q̃d sit viđ presumptio secundo in prin.

Si posuit se ad faciendũ que erãt supra facultatem suã vide presumptio.

Si exercuit officiũ qđ nesciebat in periculũ ꝓximi. vide ibidẽ

Si exposuit se periculis peccatoꝝ mortaliuz probabiliter mortaliter peccauit si aduertebat de periculo vt patet ꝑ ea que notaui cogitatio.

Si nimis presumpsit de dei misericordia. vide p̃sumptio.

De. iij. filia que đr curiositas. viđ curiositas quid sit in p̃ncipio. Si stetit ad audiendum peccata que aliquis cõfitebatur. vide cõfessio. vltimo. §. xvj.

Si voluit addiscere vl' videre aut audire que fieri nõ possunt sine mortali peccato puta fornicationes ꝛ incantatiões ꝛ huiusmodi. vide curiositas. §. j.

Si voluit addiscere a quibꝰ non debuit vt demonibus ibidem.

Si voluit experiri que non licẽt vt si incantationes habẽt effectum mortaliter peccauit ibidem.

Si attendẽs curiosis dimittit adiscere vel intendere necessarijs ad salutem est mortale peccatũ. ibidẽ.

De. iiij. filia que est ingratitudo.

Si despexit beneficia dei aut alteriꝰ. vide ingratitudo §. iiij.

UVA. BHSC. IyR_213

Si non retribuit benefactori. ibidem.
Si benefactori iniuriatus est. Ibidem.
De.v.filia q̄ nuncupat̄ iudiciū temerariuz quid sit.vide iudicium. .xvij.
Si iudicauit in malum determinati factum alterius. vide presumptio.j.
Si vsurpauit iudicium non habēs officiuz.vide iudiciū.§.xvij.quomodo multipliciter dicitur temerarium.
De.vj.filia que dicitur adulatio.
Si fuit adulator alicuius de pctō perpetrato vide adulatio.§.j.ꝛ.[illegible].v.
Si adulando prouocanti aliquē ad superbiam.vide ibidem.
De.vij.filia supbie q̄ dicit̄ irrisio ꝛ q̄d sit.vide derisio in principio.
Si derisit proximū. vide derisio. § j.
Si derisit sacramenta vel volentes seruire deo.ibidem.
De.viij.filia que est tētare deū ꝛ quid sit.vide tentare deum.
Si exposuit periculo ꝓbabili mortis sine necessitate. vide intimiditas tentare deum.
De.ix.filia q̄ est pertinacia ꝛ q̄d sit. vide pertinax.
Si fuit nimis pertinax in suo sensu. vide ibidem.
De vltima filia que est arrogantia.vide arrogantia quid sit.
14 ¶ Circa vanā gloriam que qūo aliqñ est capitale peccatum. aliquando filia superbie.vide vana gloria.
Si voluit laudari de eo quod est cōtra deum.vide ibidem.§.j.
Si pretulit gloriam suam deo ibidem.
Si ordinata ad nostrā salutem retulit ad gloriam propriam ibidem.
Si cōstituit fidē i laude hominū ibidē.
Circa filias vane glorie ꝓut est capitale vitiū interroga primo de ornatu idebito ꝛ quando sit indebitus habes.
Ornatus per totū. ꝛ sic interroga.
Si mala intentione ornauit se ibidem.
Si inhoneste.ibidem.
Si nimis superflue.ibidem.
Si nouas inuētiōes adinuenit. ibidē.
De inobedientia que est.ij. filia.vide inobedientia. per totum.
De inobediētia circa ꝓpcta ecclesie sic interroga.
Si obseruauit festa precepta ab eccl̄ia ꝛ que sint habes Ferie.§.iij.
Si ieiunauit in vigilijs preceptis vide ieiunium.§.vij.que sunt precepta.
Si cōfessus,est semel in anno.Vide cōfessio.ij.§.ij.ꝛ.iij.
Si suscepit sacr̄m corporis xp̄i semel in anno.vide eucharistia.iij.in princi. et per totum.
Si audiuit missam in festis preceptis vide.ferie.§.xlij.
Si fecit torneamēta seu cōcēsit vt fierent vide torneamentum per totum.
Si cōtraxit matrimonium clandestine vide clandestinum,per totum.
Si fecit aliquod eorū, quod prohibet̄ sub pena excōicationis late sentētie.de quo vide excōicatio.v.ꝛ.vj.ꝛ.vij.
Si fuit excōmunicatus ab aliquo.
Si participauit cū excōmunicatis.vide excōmunicatio.viij.per totum.
De inobedientia certarum personarū habes Infra circa status.
Si fuit inobediēs suis p̄latis vel dñis. vide obediētia ꝛ vide inobedientia.
Si fecit ꝯ cōsciētiā.vide cōscientiā j.
De iactantia que est tertia filia.vide iactantia in principio.
Si iactauit se de aliquo peccato mortalifacto.vide ibidem j.
Si iactauit se in vituperiuz aliorum.vide ibidem vel in deceptionem alicui⁹. ibidem.
De pertinacia que ponitur ab aliquibus filia superbie habes.s̄ xiij.
De hypocrisi.vide simulatio iiij.
Si simulauit sanitatē i deceptionē populi vel vt assequeretur p̄latiōes ibidē.
De discordia que est.vj.filia vane glorie.vide discordia.
Si noluit concordare cū alijs in his q̄ erāt bona ꝓpter electionem suā ibidē.
De contentione que est.vij.filia.vide contentio.
Si habuit cōtētionem ꝓpter emulationem alicuius ibidem.
Si cōtēdit disputādo ꝯ veritatē ibidē.

UVA. BHSC. IyR 213

Si cōtendit in iudicio ꝯ iustitiā ibidē.
Si contendit ita inordinate ꝙ scādalū facit aliquibus ibidem.
Si subornauit aliquos in electiōe vl' testimonio ⁊ hmōi. vide subornatio.
Si nimis vilipendit se. vide ironia.
De astutia si vsus est simulatiōe. vide astutia.
35 ¶ Circa auaritiā que ē capitale peccatum. vide auaritia. in prin. quid sit.
Et qꝛ consistit in retinendo acquirēdo ⁊ appetēdo sic interroga.
Si retinuit qui restituere tenebat̄. vide restitutio. iij. per totum ⁊ quis tenetur habes restitutio. j.
Si non soluit creditoribus in termino cum posset. vide solutio. §. xxij.
Si retinuit superflua ⁊ nō fecit eleemosynas. vide auaritia. §. iij.
Si nō facit eleemosynā de arte sua' puta medicꝰ. pauꝑi ifirmo aduocatꝰ cliētulo pauperi. de quo vide aduocatꝰ. §. x. ⁊. Medicus. §. v.
De auaritia in acquirē. vide auaritia. §. ij. ⁊ satis patet. s̄. in. vij. precepto.
De auaritia in appetendo habes auaritia. §. j.
Si appetiuit illicite vel illicita vel multū animo suffocato vide ibidem.
Circa filias auaritie prima ē ꝓditio.
Si prodidit castrū vel terram inimicis vltra mortale tenetur de omni damno.
Si prodidit res proximi volentibꝰ eas auferre iniuste vltra mortale similiter tenetur ad restitutionem.
Si hita sub sigillo secreto vel ꝯfessiōis reuelauit. hēs cōfessio. vl. §. j. ⁊. §. xxiij.
Si aperuit literas alterius sigillatas. vide falsarius. §. ij.
Si secreta domini sui reuelauit in eius dānū. vltra mortale tenetur ad restitutionē. vide feudum. xvj.
De fraude q̄ est. ij. filia habes fraus.
Si fecit fraudem legi ibidem. §. ij.
Si fraudauit iustas gabellas vide pedagium. §. vj.
Si vēdidit vnā rem pro alia puta vinū limphatū pro puro: corrupta ꝓ sanis: pecus pro castrato ⁊ huiusmodi habes emptio. §. viij.
Si aliquā fraudem fecit in deceptionē proximi. vide dolus. §. ix.
De fallatia q̄ est tertia filia. habes falsarius.
Si falsificauit aliquod istrumētū bullam vel librū vide excōicatio. v. casu. iij. ⁊ falsarius. §. j. cū sequentibus.
Si destruxit instrumēta vel scripturas. vide falsarius. §. iij.
Si occultauit scripturas. vid̄ restitutio primo in litera scripturas.
Si falsificauit sigilla prelatorum vide falsarius. §. ij.
Si falsificauit mensuras ibidem. §. xj.
Si monetam ibidem. §. iiij. cum sequētibus.
Si ex falsa causa obtinuit aliqd̄ beneficiū ecclesiasticū vltra mortale tenet̄ renunciare si alias non obtinuisset. vide rescriptum. §. iij.
De inq̄etudine mētis qua quis nimis sollicitus est circa tp̄alia. ⁊ tunc est mortale pctm̄ qñ ꝑ eam quis omittit necessaria ad salutē. alias est veniale peccatum. vide inquietudo.
De violētia que ē. v. filia satis ptz i. vij. precepto ⁊ in titulo rapina.
De imisericordia que est. vj. filia q̄ non subuenit quis idigēti habes auaritia. §. iij. ⁊ eleemosyna. §. j.
De acceptione personarū que est. vij. filia habes acceptio personarum.
Si in iudicio accepit ꝑsonā vel in distribuendis officijs vel beneficijs vel eleemosynis. vide ibidem per totum.
Si in electionibus non eligit magis dignū. vide electio. §. xxj.
De turpi lucro qd̄ est. viij. filia. videtur per lucrū ⁊ tale est peccatū quale illud propter quod acquirit.
De ludo qui ꝓuenit aliqñ ex auaritia. vide ludus per totum.
Si lusit ad pilam vel aliū ludū in quo versat̄ ⁊ industria. vide Ludꝰ. §. ij. qñ. licet.
Si ludit ad ludū in quo versatur fortuna. ibidem. §. iiij.
Si stetit ad inspiciendum ludentes. vi-

UVA. BHSC. IyR_213

de.ibidem.§.vj.
Prodigalitas est cōtraria auaritie sz tamen peccatum. vide prodigalitas.
Si supflue expēdit res in pōpis equis ꝛ hmōi.notabile excessus videt mortalis vt pz ornatꝰ.§.vj.ꝛ.ibi vide.
16 ¶ Circa luxuriā q̄ est capitale vitiū vide luxuria ꝛ d̄ hoc habes.s̄.vj.p̄cepto.
Circa v̄o filias luxurie quarū pri a est. cecitas mētis.de q̄ cecitas mētis.i p̄n.
Si ita occupatꝰ fuit i mūdanis mente ꝙ nescit aliq̄d de deo intelligere vel necessaria ad salutem.vide ibidem.§.j.
De precipitatione que est.ij.filia.vide Precipitatio.
Si fuit preceps in operibꝰ suis contēnens considerare vel in periculum.vide ibidem
De inconsideratione que est.iij.filia luxurie.vide inconsideratio.
Si fuit incautꝰ maxime vbi imminebat periculū vel vbi tenebat̄ de leui vel leuissima culpa qꝛlicet excuset̄ aliquādo a mortali nō tamē ab obligatione restitutionis vt habes culpa.§.v.ꝛ.vj.
De amore sui quo quisquerit delitias ꝛ quietem.vide amor sui.
De amore seculi q̄ est.v.filia luxurie habes diligere.§.iij.
Si voluit perpetuo stare in mundo.vide ibidem.
Si dilexit mundum constituens ibi finem vel ad voluptatem.vide ibidem.
De horrore futuri seculi ex quo hō vellet nunq̄ mori.vide diligere.§.iij.
De incōstātia que est.vij.filia habes. Inconstantia.
De odio dei quod ē octaua filia luxurie.habes odium dei.
De stul i loquio aut scurrilitate q̄ sunt filie luxurie.dic si vsus est v̄bis libidinosis aut inhonestis aut gestibus vel ad prouocādum alios.vel vnde probabiliter habent prouocari ad luxuriaz est mortale peccatum.Idem dic de turpiloquio.vide Scurrilitas.
7 ¶ Circa gulam que est aliud capitale peccatum sunt formande interrogationes circa eius species.
Si preuenit horam in comedendo.
Si nimis laute comedit.
Si nimium studium apponit.
Si nimis comedit.
Si cum nimio ardore seu appetitu et quando gula sit mortale peccatum in predictis habes gula.
De eiꝰ filiabꝰ:quarum.prima est ebrietas.vide ebrietas quando est mortale peccatum.
De hebetudine mentis que est.ij.filia. vide hebetudo.
De ineptaleticia.scias ꝙ non est mortale peccatū nisi per ipsam dissolueret̄ quis in ea que sunt mortalis peccati.vt chorizando in casu prohibito ꝛ huiusmodi alias est veniale peccatum.
De multiloquio que est.iiij.filia habes Mutiloquiuz per totum.
De scurrilitate que est.v.filia habes. Scurrilitas.
Si fecit actꝰ ita scurriles ꝙ ad ꝓuocandū ad luxuriā sūt efficaces vr̄ mortale.
De immundicia.que est.vj.filia gule: vide Immundicia.
Si comedit vl̄ bibit vt possit luxuriari qꝛ est mortale:secꝰ est si satisfaceret vxori in redditiōe debiti:qꝛ sic nullū pctm̄: vel veniale qñ hoc fecit vt magis delectaretur cum vxore.
¶ Circa inuidiam que est aliud capitale peccatū.vide inuidia ꝛ quomodo est mortale peccatum.
De eius filiabus quarū prima est odiū ꝓximi.de q̄ vide odiū dei ꝛ sic iterroga.
Si desiderauit malū ꝓximi ꝛ q̄ꝫto tpe ꝑseuerauit ꝛ si sepe i hmōi occupaui mtem qꝛ quotiēs deliberate desiderauiē malum proximi totiēs mortaliter peccauit si erat notabile malum ꝛ ꝑ diuersa tempora similiter quādo in eadē cogitatione trāsibat nūc de desiderio mali in rebus ad desideriuz mali in persona vel in filijs:quia sicut sunt diuersa subiecta ita videntur diuersa mortalia peccata.
De tristitia in prosperis que ē.ij.filia.si tristatus est de bono notabili proximi deliberate ꝓpter inuidiam est morta-

UVA. BHSC. IyR_213

le peccatū vt p̄latus de maiori prelatio ne. doctor de maiori cōcursu scholaris de maiori igenio. Ciuis de maiori honore. mercator vel artifex de maiori creditu. spiritualis de maiori fama ⁊ hmōi. vide inuidia.
De letitia in aduersis ꝓximi. Idē dic vt. s̄. ⁊ vide ibidem.
De susurratione. vide susurratio.
Si quesiuit seminare discordias reportando malum alteri de altero. ibidem.
De tractatiōe. vide detractatio per totum quomodo est mortale peccatum ⁊ quomodo tenetur per totum.
Si dixit malū de proxmo false. ibidem
Si vero dixit sed q̄b⁹ nō debuit. ibidē.
Si augmentauit malum ibidem.
Si audiuit libēter detractatiōes. ibidē.
19 ¶ Circa iraꝫ que est aliud capitale peccatum. de quo habes Ira.
Si appetiuit vindictā de proximo ibi.
Si noluit loqui cum ꝓximo nec reconciliari. vide diligere deum. §. ij.
De filiabus eius quarum prima est tumor mētis: dic vt. s̄. in prima filia inuidie. §. xviij. ⁊ infra timor. ⁊ de implicatiōe in hmōi cogitationibus. de vindicta fienda ſꝫ regulā supradictā. ibidē.
De secunda filia: scꝫ indignatione. habes indignatio.
De. iij. filia que est clamor. vide clamor
De. iiij. filia q̄ est ꝯtumelia seu cōuitiū habes. Cōtumelia et Cōuitiū: aduerte hic ꝙ lꝫ quis nō dicat cōuitiū vel cōtumeliā vt ei auferat honorē. sed cā correctionis sed tamen dicit talia que de se notabiliter ledunt. puta mulieri ꝙ est putana ⁊ hmōi ⁊ audiētes scādalizant̄ de tali cui dicitur qꝛ sic credūt esse non excusaretur a mortali peccato.
De. v. filia que est rixa. habes. Rixa.
De maledictiōe que est. vj. filia habes Male dictio.
De plasphemia dictum est. s̄. §. v.
De bello similiter. §. x.
De seditiōe q̄ ē. vj. filia habes seditio.
Si tenet partialitatē vel eā sequit̄ paratus qualitercunqꝫ pro parte est in statu damnatiōis nec potest absolui: nisi disponat dimittere.
De murmuratione hēs murmuratio.
Si murmurauit contra deū deliberate tenens eum iniustum quia mortale.
Si contra p̄latos ipsos temerarie iudicando mortale est.
¶ Circa accidiā q̄ est vltimuꝫ capitale peccatum. vide accidia. 20
Si dimisit necessaria ꝑꝑ accidiā. ibi. §. j.
Si penituit se bene fecisse. ibidem.
Si incurrit infirmitatem notabilē propter tediū est mortale qn̄ pōt se iuuare. vide accidia. §. j.
De filiab⁹ eius quaꝝ prima est desperatio. vide desperatio.
De scd̄a q̄ est malitia q̄ est peccatuꝫ in spiritū sanctū qd̄ hꝫ. vj. species. ¶ Pria dicit̄ p̄sumptio d̄ mia dei sine meritis. ¶ Scd̄a desperatio qua desp̄at de mia dei. ¶ Tertia impugnatio ꝟitatis agnite vt liberius possit peccare. ¶ Quarta inuidētia fraterne gratie. ex qua vellet oēs essent mali ⁊ null⁹ bon⁹ ne esset sibi cōfusio male viuere. ¶ Quinta obstinatio. ¶ Sextā ipnia. vide pctm̄ iij.
De. iij. filia q̄ est pusillanimitas. vide. Pusillanimitas.
Si desijt bona facere ad q̄ tenebat̄ ex pusillanimitate. vt puta corrigere fratrē. vide correctio fraterna j. et. sil'a.
Si vero dimisit non necessariam est veniale peccatum.
De. iiij. q̄ est ociositas dictū est. s̄. in. iij. precepto. ⁊ habes in titu. Ociositas.
De. v. filia que est pigritia seu torpor. vide torpor.
De. vj. que est euagatio mentis illicita. habes euagatio mentis.
De vij. q̄ ē negligētia. vide negligētia.
Si fuit negligēs i addiscēdo necessaria ad salutē: in confitendo in suscipiendo sacramēta. in operibus mie. exercēdis q̄ qn̄ sit mortale peccatū pl'ꝫ negligentia j. aduerte hic qꝛsi q̄s ex negligentia omittit implere vnū preceptū. puta de cōfitēdo semel in anno solū est vnuꝫ pctm̄ mortale. sed si deliberauit sepius nolle ꝯfiteri tot sunt peccata mortalia quot sunt deliberatiōes facte per iter

UVA. BHSC. IyR_213

talia tempotis. Quod no.

¶Circa opa mie spiritualia que sunt
21 consule. castiga. dimitte. foiare. fer. ora.
Si noluit dare psilū petētū in his que pertinēt ad salutē vel in re. vnde notabil⁹ dānū pōt euenire proximo cum ēt posset mortale ēvel qñ habebat ex offō.
Si non correxit q̄s debuit ⁊ tenebat habes correctio pīatoꝝ ⁊ Correctio ffna.
Si dimisit rancorem contra proximum dictum est. ℟. ℣. xvij.
Si nō fuit cōsolatus tribulatos posset esse mortale in prelato qñ subditi ex tali omissiōe inducūtur in desperationem vel aliud malū. ⁊ ipse bono modo posset salua disciplina.
Si non orauit pro omnibus posset esse graue in illis qui viuūt de eleemosynis magna negligentia.
22 ¶Circa opa mie corporalia que sūt visto. cibo. poto. redimo. tego. colligo. cōdo. q̄ tūc cū p̄uaricant sunt mortalepeccatū qñ ex eoꝝ omissione notabiliter ledit̄ p̄ximꝰ. ⁊ hō pōt bono nō facere puta si pīatꝰ visitaret infirmū quē visitare posset nō desperet sa⁹ fieret. Eget cibo ⁊ potu ⁊ hēs. vltra p decētū tui statꝰ. Et est in captiuitate redimere posses de superfluitatibꝰ tuis. est nudꝰ ⁊ tu canō ducis Et sine domo et hēs ample palatia. ex dictis. ℟. auaricia ⁊ eleemosyna potes colligere quando homo tenetur de precepto.
23 ¶Circa q̄nq̄ sensus q̄ sūt visus gustus auditꝰ. odoratꝰ. ⁊ tactꝰ. in quib⁹ sepius pōt esse mortale vt si voluit videre que sūt mortalis pctī in eo q̄ facit vel inductus ad mortale. ō quo hēs Curiositas Idē dic de auditu. Gustus sūt ⁊ odoratus cōiter sunt venialia. Tactus q̄nq̄ mortale cū causa luxurie vel morose delectationis. vt. ℟. cogitatio.
24 ¶Circa p̄cepta ecclesie quegñaliter. tangūt omnes dictū est. ℟. in. ij. filia in suis glosis. ℣. xvij.
25 ¶Nūc de statibus aliqua particularia sunt ponēda in quib⁹ sunt interrogāda vltra ea q̄. ℟. posita sunt contra p̄cepta ⁊ in peccatis capitalibus. ⁊ primo.

¶Circa pueros doli capaces sūt interrogandi de iniectione manuum violentaꝝ in psonā ecclesiasticā. ex qua pōssent esse excōicati. ō quo hēs. ℟. excōicatio. v. ℣. j. cū multis se. postea de cōfessione. ⁊ cōmuniōes si fecerunt de pnia de obediētia de mendatijs de inhonestate auditione misse de furtis ⁊ similibus in quibus communiter illa etas solet peccare.
¶Circa christianos in cōmuni. si sufce 26
pit sacramentū necessitatis. ⁊ que sint. Vide sacramentū. ℣. vj.
Si portauit habitū infidelium vide Apostasia. ℣. vl.
Si nimiā familiaritatē habet cum in- 27
dēis vel cū infidel bꝰ. vide Judeꝰ. ℣. j.
Si fecit contra psciam. vide conscia. ℣. j.
Si habuit ratū aliquod malū factum nomine suo vide cōsensus. ℣. iij.
Si alicui psuluit aliquod peccatum vel malum vide consilium. ℣. j.
Si contempsit aliquā exhortationē superioris. vide contemptus. ℣. j.
Si q̄s tenebatur habuit contritionem de pctis vide contritio. ℣. iiij. ⁊. v.
Si correxit quos sciuit velle delinquere vide correctio fraterna. ℣. j.
Si denunciauit prelatis peccata q̄ re sciuit vide denunciatio. ℣. j.
Si in dubijs tutiorem partem elegit. vide dubium. ℣. j. ⁊. ij.
Si existens excommunicatus. vel interdictus et monitus a celebrantibus vt exiret ecclesiam noluit exire. vide excommunicatio. v. casu. xv.
Si famam suā neglexit. vide fama. ℣. j.
Si incarceratꝰ fugit. vō fugere. ℣. j. ⁊. ij.
Si vsus est habitu femineo. Ut existens vel, econtrario aut religionis. vide habitus. ℣. vij. ⁊. viij.
Si fuit histrionus. vide histrio. ℣. j.
Si impressit in terra vel in lapide hūmi posito signū crucis. vide imagines. ℣. iiij.
Si fecit aliquod enorme in ecclesia vl de immunitate per totum.
Si sciuit necessaria ad salutem. vide scientia. ℣. ij.

UVA. BHSC. IyR_213

Si fuit excomunicatus ab aliquo iudice. vide absolutio. ij. ⁊ excommunicatio prima per totum.
Si iniecit manus violentas in personā ecclesiasticam. vide excommunicatio. v. §. j. cum multis sequenti.
Si nominatim interdictos excommunicatos vel vsurarios sepeliret. vide excōmunicatio. vij. casu. xxxvj.
Si contraxerunt matrimonium in casibus consanguinitatis vel affinitatis prohibitis vide excōicatio. vj. casu. xlj.
27 ¶ Circa ambasiatores dominorū vel communitatum.
Si steterūt absentes sine causa vel pro factis suis in expensis dominorum vel communitatum vide absens. §. j.
28 ¶ Circa tutores vel curatores aut administratores rerum alienarum.
Si infideliter se habuit in commissis fraudando vel dilapidando: aut non bene ministrando vide administratio. Rñ. j.
Si exegit vsuras pro pupillis: aut alio mō fecit pro eis cōtractus illicitos. vide restitutio. j. in litera vsurarius.
29 ¶ Circa coniugatos.
Si contraxit clandestine. vide clandestinum. vel in gradu ꝓhibito. vide matrimonium. iij. per totum.
Si consūmauit ante benedictionem vide debitum. §. j.
Si negauit debitum petenti vel reddidit se impotentem. ibidem. §. vj.
Si cognouit causa satiāde libidis ibidem. §. xxiij.
Si cognouit habens intentionem ad alteram ibidem. §. xxj.
Si vsus est matrimonio extra vas vel modo indebito ibidem. §. xxv.
Si tempore menstrui. ibidem. §. xxij.
Si in diebus festiuis vel in ecclesia ibidem. §. xxviij. ⁊ §. vltimo.
Si pregnationis tēpore ibidē. §. xxxiij.
Si per tactus habuit pollutionem extra vas. ibidem. §. xxvj.
Si exegit vel reddidit debitum adultero vel adultere. ibidem. §. viij.
S cōtraxit excōicatus vel in pctō mortali existēs qꝛ peccauit mortaliter contrahēdo per verba de presenti. vide matrimonium. ij. §. vlt.
Si non cōtraxit ea intentione q̄ debuit vide matrimonium. ij. §. vltimo.
¶ Circa vxores Si fuit litigiosa in domo: ⁊ de reliq̄s. de quib⁹. s̄. §. xix. 30
Si habuit dotem de vsuris. vide restitutio primo sub litera vsurarius.
Si fuit inobediens viro vide obedientia ⁊ inobedientia. per totum.
Si ꝓcurauit sterilitatē vel vsa est superstitiosis. vt haberet filios. vide matrimonium. ij. §. vigesimotertio cum duobus. sequentibus.
Si dedit bona viri cōtra eius volūtatē. vide elleemosyna. §. vij. ⁊ vide furtū. §. xxxiiij. xxxv. ⁊. xlvij.
Si habuit bonā curā de filiab⁹ maxime ⁊ si docuit eas vanitates ⁊ hmōi in q̄b⁹ sunt multa mortalia: non duxit admissas predicationes. sed choreas pꝫ ꝑ supradicta quando est mortale.
Si vsa est ornatu indebito. vide ornatus per totum.
Si violauit fidem viro vide adulteriū in principio.
¶ Circa viros si stetit nimis in remotis causa cupiditatis cōtra voluntatem vxoris vide debitum. §. vj. 31
Si nō seruauit fidē vel hꝫ concubinam qꝛ nō est absoluēdus: nisi a se eijciat vide concubinarius. §. j.
¶ Circa p̄remfamilias. Si alimenta dedit q̄bus tenebat̄. vide alimēta ꝑ totū. 32
Si soluit decimas debitas. vide decima. §. j. ⁊. ij.
Si fecit eleemosynas. vide eleemo. §. j.
Si ministrauit necessaria familie tam corpori q̄ꝫ anime docēdo ⁊ huiusmodi vide familia. §. j. ⁊. filius. §. xxj.
Si nō dotauit seu maritauit filias tēpore debito. vide dos. §. iiij.
Quomodo tenetur ex facto familie. habes domus. §. vltimo.
Si prouocauit familiam suam nimis exasperādo ⁊ furiose ⁊ ceteris. vi. j. irar ⁊. s̄. §. xix.
Si nō ꝓcurauit vt ꝯfiteret̄ semel in āno et cōmu-

UVA. BHSC. I.yR. 213

et communicaret vſ mortale peccatū.
33 ¶ Circa filiosfamilias ſi furatus ē res patris ſui vt expenderet in ſuperfluis vel ludis aut aliis malis: qr ē mortale. Secꝰ ſi accepiſſet pro faciendis ſibi vestimentis aut calciamentis, aut aliis neceſſarijs, quia ſic liceret, ex q̄ pr̄ non prodit vt teneatur et de reliquijs. vt. S. §. vij.
34 ¶ Circa doctores ⁊ magiſtros.
¶ Si queſiuit magiſterium ſen doctoratum propter honorem principaliter. vide honor. §. iiij. ⁊. vij.
Si fecit ſe promoueri ad doctoratū exiſtēs ineptus ⁊ ignorans videtur mortale per. c. j. ⁊. c. quanto. de magiſtris.
Si legit principaliter propter honorem vide honor. §. vij.
Si legit ſciētias phibitas vel perſonis prohibitis vide. Magiſter. ⁊ que ſunt pſone prohibte. vide excommunicatio. vij. caſu. vj. ⁊. vij.
Si ex pacto receptus eſt in canonicum vt ſcolas regat vide magiſter. §. x.
Si exegit exiſtens ſalariatꝰ a ſcholaribus aliq̄d vide ibidē. §. xj. ⁊. xij. ⁊. xiij.
Si exegit aliquid pro licētia docēdi dā da. ibidem. §. xv.
Si admiſit ignorantes ad doctoratum mortaliter peccauit: qr ex tali facto dicit mendacium permitoſum.
Si nō exegit iuramētū a doctorādo q̄ non expendet pluſquā debet in doctoratione. ibidem. §. vlt.
Si exīs in mortali notorie docuit publice in theologia qr mortaliter peccauit ſm Petrū. vide predicare. §. vij.
Si ſeruauit iuramenta vniuerſitatis vide iuramenta. vj. §. iij. ⁊. iij.
Si iactauit ſe de doctrina alios vituperando aliq̄ādo ⁊ in plurib⁹ poteſt eſſe mortale vide. S. §. xiiij. ⁊. xvij.
Si notabiliter fuit negligēs circa profectum ſcolariū videtur mortale. vide negligētia.
Si verberauit aliquē crudeliter videt mortale qr ſolum leuis caſtigatio eis pmiſſa ē. c. cū volūtate. de ſnia excōicationis. ⁊ ſi erāt clerici eſſet excōicatus, vide excōicatio. v. caſu. §. x. ⁊. xj.
Si iniuſto modo pūta retrahendo vel ſectas ſubtraxit ſcholares alterius doctoris quia vltra mortale tenetur ad reſtitutionem ſi iam intrauerant ſm Jo. de ligna. ſecus ſi nōdū intrauerant.
Si impediuit pp odiū vl̄ ptialitatē doctorandum vel in collegio recipiēdum idoneum. quia vltra mortale tenetur ad reſtitutionem damni
¶ Circa ſcholares ſi ſeruauit iuramēta vniuerſitatis viō iuramētū. vj. §. iij. ⁊. iij. 35
Si fecit ſectas pro rectore fiendo multa mortalia ibi aduenium.
Si elegit rectorē inſufficiēt ē vr̄ mortale ſm aliquos ſed hoc nō determino in vniuerſitatibus ſcholarium.
Si ſtudet in prohibitis ſcientijs. vide magiſter ⁊. §. excō. vj. caſu. vj. ⁊. vij.
Si ſepe cōtendit contra veritatē ne ſuccūbere videat vide. S. §. xiiij. i. vij. filia.
Si ſtudet pp malū finē qr tale peccm q̄ls finis. vl̄ pp honorē viō honor. §. vij.
Si ſtuduit curioſa dimittendo neceſſaria ad ſalutem eſt mortale peccm. vide curioſitas.
Si tractauit cū aliq̄ cive bononienſi de cōductione hoſpitij alterius ſcholaris vide excōicatio. vj. caſu. iij.
Circa medicos. ſi exiſtēs ignorās medetur. vide medicus in princ. ⁊. §. j.
Si in medēdo nō fuit ſecutus traditiones medicine. ſed voluit facere experiēta ex capite ſuo in periculo notabile proximi ibidē. 36
Si prolongauit infirmitatem ibidem.
Si conſuluit aliquid contra ſalutē ame pro ſanitate corporis. ibidē. §. vij.
Si non admonuit infirmum efficaciter vt cōfiteretur in principio infirmitatis ibidem. §. vij.
Si pregnanti aliquid dedit vt filius moreretur peccauit mortaliter quia nō ſunt facienda mala. vt bona eueniant.
Si dedit medicinā de qua dubitabat an noceret ibidem. §. ij.
Si non anunciauerit mortem infirmo ibidem. §. xij.
Si nō debito modo viſitauit infirmos

UVA. BHSC. IyR_213

posset aliquando esse mortale.
Si pauperibus noluit mederi, gratis ibidem.§.v.
Si habuit partē cum aromatario ꝛ propter hoc grauat infirmos emere ab eo cum eoꝝ dāno qꝛ sic teneretur eis ad restitutionem ex quo ei soluerunt secus si ex hoc nullū habent damnum.
37 ¶Circa aromatarios. si in cōponēdis medicinis nō posuit q̄ medicus ordinauit sed vnū pro alio vel corrupta ꝛ que virtutē nō habebāt ex vetustate ꝓ bonis ꝛ hmōi ex quib⁹ sequitur vel plongatio infirmitatis vel aliud malū primo infirmo qꝛ vltra mortale tenetur ei ad restitutionem.
Si vēdidit venena vel q̄ faciūt abortū ꝛ hmōi illis de quibus sciebat non debere vti ad bonum vide ars.§.ij.
Si sophisticauit aromata ponēs in speciebus vnū ꝓ alio vel in sirupis aut in cādelis ꝛ hmōi vide emptio. §. viij.
Si vendit diminuto pondere aut falso ꝛhuiusmodi vide falsarius. §.ij.
38 ¶Circa mercatores si portauit prohibita infidelib⁹ vide excommunicatio. v.casu.xxj.
Si negociatur propter malum finem vide negocium.§.ij.
Si in loco sacro tenuit mercatum vide immunitas.§.j.negocium.§.ij.
Si carius vendidit q̄ emit in eodē loco. vide emp.§.x.ꝛ.j.negotium.§.iij.
Si vendēs ꝓ aliꝫ aliqua vēdit. ꝓ.xij. ꝛ solū.x.oat dāis rerū ibidem.§.vi.
Si vēdidit vnum pro alio vel corrupta pro bonis vide ibidē.§.viij.
Si vsus est falsis mēsuris ꝛ huiusmodi vide falsarius.§.xj.
Si vēdidit rē pl⁹ iusto p̄cio aut ꝓpter tps solutionis ꝛ hmōi vide emp.§.vij.
Si fecit cābia vide vsura.j.§. ij.cū seq.
Si aliquos cōtractus vsurarios. vide vsura.j.per totum.
Si cōposuit cū aliis vt vendāt vno p̄cio i dānū reipublice qꝛ vltrā mortale tenetur dānificatis vide negociū.§. ij.
Si erpēdit falsas monetas. scienter est mortale et tenetur ad restitutionē licet ipse etiam fuerit deceptus ab alio.
Si bonas monetas radit. vide falsarius §.iij. cum sequentibus.
Si emit res raptas vel furatas. vide restitutio in litera emens.
Si ifidel⁹ se habuit i societate quā h⁹ cū aliquo vide societas.j.ꝛ.ij.per totū.
Si vēdit i fectis vel cū mēdatijs piurijs ꝛ aliꝫ illicitis vide negocium.§.ij.
¶Circa ꝓfonetas. si mediator fuit con39 tractuū vsurariorꝫ vide restitutio. j. in litera vsurarius.
Si male consuluit scienter in aliquo cō tractu qꝛ vltra mortale tenet de dāno dato vide dolus.§.ix.
Si decepit i precio dās intelligere vnꝫ vult tantū ꝛ alteri qꝫ non pōt habere nisi tm̄ vide emptio.§.vlt.
¶Circa artifices si fecit artē cui⁹ op⁹ 40 est ad malum vt taxillos ꝛ huiusmodi vide ars.§.ij.
Si accepit insignia alteri⁹ mgri vide si de fraude in arte in mensuris ꝛ hmōi. 41
¶Circa tanifices si vēdit pānum vni⁹ lane ꝓ alia vel tincture vide ēp.§. viij.
Si soluit laboratorib⁹ de pāno aut vēdēdo vltra iustū precium ꝛ emēdo pro viliori vide vsura.j.§.iviij.
Si filatoribus dedit.xiij. vncias pro libra tenetur ad restitutionem nisi sic a pnci. conuenisset.
Si pannū nimis traxit vide emp.§. viij
Si non soluit laboratoribus vide solu.§.xxv.
¶Circa tabernarios. si vēdidit. vinū limphatū ꝓ puro. vide emp.§.viij.
Si miscuit in vino nociua ibidem.
Si tenuit meretrices vel lusores omnia peccata ei imputabuntur.
Si scienter administrauit ad ebrietatem alterius vide ebrietas.§.j.
Si ex culpa sua perdidit sibi tradita in custodia vide custos in pnci. ꝛ nauta in ꝓncipio.
¶Circa macellarios. si vēdidit carnē 43 corruptā ꝓ sana de pecude pro castrato et hmōi vide emptio.§.viij.
¶Circa pistores si fecit panem nimis ponderosum vel immiscuit aliā farinā

UVA. BHSC. IyR_213

ꝛ huiusmodi vide emptio.§.viij.

45 Circa sutores. si fecit vestes impudicas q̄ nō possunt deferri sine pctō mortali. vide arg.§.ij. ꝛ hoc quādo sit vide ornatus per totum.

Si male incidit ex culpa sua. vide culpa.§.v.ꝛ.vj.

Si furatur de pāno serico ꝛ hmōi. vide furtum per totum.

46 ¶ Circa auristices. si vēdidit auꝝ alchimicum pro vero. vide emptio.§.viij.

Si cudit monetā sine licētia principis. vide falsarius.§.iiij.cum seq.

Si radit eaꝫ vel facit aquā vñ aliquid imminueret ibidem.

Si emit lapidē p̄ciosum ꝑ vili ab illo q̄ ignorabat. vide emptio.§.vij.

47 ¶ Circa alchimicos. si laborauit in dicta arte. vide alchimia.

48 ¶ Circa datiaros. si exegit datia iniusta. vide pedagium.§.j.cum sequen.

Si exigit a personis ecclesiasticis ibidē. §.iiij.

Si iputauit fraudē datij vbi nō erat vltra mortale tenet̄ ad restōnē totiꝰ dāni.

Si fraudauit socios vltra mortale tenetur ad restitutiōem.

49 Circa musicos ꝛ histriōes si pulsauit his q̄ ex libidine chorizabant vel illicite. vide chorea.

Si gestus ipudicos ꝓuocātes ad peccatum mortale fecit. vide histrio.

50 ¶ Circa laboratores ꝛ rusticos. si nō laborauit fideliter in notabili excessu esset mortale peccatum.

Si permisit bestias nocere in agris et hmōi tenet̄ ad restiōnē si fuit in culpa.

Si fraudauit dñm in parte sibi danda tenetur ad restōnē nisi dñs in alio grauasset eum vide furtū.§.xl

Si non seminauit possessiones vel coluit quas tenebat sicut debuit. vide culpa.§.v.ꝛ.vj.

51 ¶ Circa venatores. si in diebꝰ festis ꝑdita missa vel ꝑ totā diē se occupauit. vide ferie.§.ix.

Si dedit dānū in agris qꝛ tenetur si est notabile ad restitutionē.

52 ¶ Circa locatores. si scienter locauit equū periculosum aut vas vitiosum. vide locatio.§.xxiij.

Si cōductor fuit in culpa ꝑditionis rei locate ibidem.xxiiij.§.

Si petijt mercedem quā nō debuit vel soluit minus q̄ꝫ debuit. ibidem.§.xxij. et.§.xv.

¶ Circa laborātes in stilādo lanam, vel tingēdo setā ꝛ hmōi q̄ tenent̄ ꝑlo si furant̄ scdo si male laborāt vel destruūt. de quo vide locatio.§.xxiij. 53

¶ Circa reuēditores reꝝ. si finxerūt q̄ nō poterāt vēdi nisi pro tāto ꝛ tamē vl erāt qui emerunt vt ꝑ plus vel ipsi pro modico emerunt vt pro pluris vēderēt tenentur ad restitutionem quia ꝑ fraudem acquisierunt. Item si vendiderūt pro plus q̄ꝫ tribuant domino. vide emptio.§.xxviij. 54

¶ Circa iudices. si habuit iurisditionem ab aliquo non vero dño. vide dñs in principio. 55

Si dedit iniquā sniam scienter vel per ignorātiam aut negligētiā. vide iudex §.xxj.cum sequen.

Si existens ignorans non elegit bonū assessorem. ibidem.§.xxij.

Si elegit assessorē in fraudē cum nō indigeret. vide iudex.§.xvj.

Si accepit pecuniā vt iudicaret vel nō iudicaret aut vt inique contra iustitiā vide iudex.§.viij.cū multis sequētibꝰ. ꝛ suspensio.j.§.xx.

Si nō seruauit ordinē iuris vr̄ mortale n si aliqua cā vrgens ad hoc ipelleret.

Si reo dedit dilatiōes indebitas qꝛ vltra mortale tenet̄ parti lese ad restōnē.

Si reo fecit iterrogatiōes ad quas nō tenebatur respōdere. vide confessio. delicti per totum.

Si posuit ad torturā sine legitimis inditijs. vide tortura.§.j.

Si allegatiōes friuolas admisit: qꝛ vltra mortale tenet̄ leso ad restitutionez.

Si appellationē legitimā non admisit vel friuolā admisit qꝛ vltra mortale tenet̄ ꝑti lese. ꝑ ꝫ q̄ dico appellatio.§.xv.

Si pauperibus nō prouidit de aduocato. vide aduocatus.§.x.

UVA. BHSC. IyR_213

Si penaz relaxauit vel auxit scdo. vide penam. §. xviij.
Si arestauit aliquem vel bona eius de scripsit vel officiales misit. vt sic pecuniā extorqueret cōtra iustitiā vel aliq̄d aliud inuenit ex quo pecunias haberet quia tenetur ad restitutionem.
Si in snia apposuit cl'm obscuraz vt ille ꝯ quē dabat se posset defendere cōtra iustitiam. qz vltra mortale tenetur ad restitutionem de danno dato parti.
Si partem nō cōdemnauit in expensis cum deberet ⁊ peterent qz vltra mortale tenetur ad restitutionem parti.
Si vt extorqueret pecunias mō suo fecit idquod iure ordinario debebat expedire faceret iure delegato.
Si purgauit ꝓuinciaz malis hoibus. vide. iudex. §. vij.
Si iudicauit ꝟm allegata cōtra ꝟitatē quā sciebat vide iudicare. §. vij
Si sententiā alicuius cēsure ecclesiastice ꝓtulit sine monitione ⁊ scriptis. vide suspensio. j. §. xvj.
Si iudicare presumpsit non sibi subditos nec rōne rei vel delicti. vide iudicare. §. xvij.
Si ꝓtraxit sniam i lōgū vt pecunias extorq̄ret. mortaliter peccauit ⁊ tenet ad restitutionē nō solum pecunie accepte aperte q̄ iustitiam habebat sed ⁊ ad oē datum quod habuit ex tali dilatione.
Si interposuit autoritatē in aliquo cōtractu mulieris vel minoris in eorū dānū ꝓpter pecuniā vel amicitiam. qz vltra mortale tenet ad restitutionē leso.
56 ¶ Circa officiales dominorum ⁊ cōmunitatum.
Si ꝯminatus est alicui nisi ei daret ⁊c vide concussio.
Si exegit iniusta grauamina de mādato sui superioris: qz vltra mortale tenet ad restōnē totius exacti: si ille non vult restituere in cuius vtilitatē est exactū.
Si executus est inquā sniam vide iudicare. §. vij.
Si nō obuiauit malis q̄ntū potuit bono modo vide consentire. §. ij.
Si fuit ꝓditor terre vel castri. habes. s. Auaritia. §. xv. in prima filia.
Si fuit officialis tyranni aut iniusti domini. vide domus in prin.
Si nō accusauit quos tenebatur ex officio qz si ex iuramēto tenebat erit mortale peccatum: alias non semper.
Si emit officia vel sup ipsa mutuauit. vide officium.
Si habens soluere de pecunia domini vel cōitatis alijs extorsit tātū ꝓ ducato existēs ipse salariatus quia restituere tenetur.
Si quos inuenit de nocte dimisit ꝓpter pecuniaz ꝯ statuta qz videtur mortale.
Si seruauit statuta que iurauit in principio officij.
¶ Circa cōsiliarios dominorum vel cōmunicatum. 57
Si existens i ꝯsilio ꝯsensit alicui malo. vide consensus. §. ij. ⁊ consilium. §. j.
Si dedit fraudulentum cōsiliū ibidē.
Si ꝓposuit aliqua in cōsilio in damnū aliquoꝝ: qz vltra mortale tenet ad restitutionem damni totius quando sine eo nō fuisset.
Si cōsensit ad aliqua statuta fiēda que erant iniusta aut cōtra libertatē ecclesie. vide ibidē ⁊ excōicatio. vij. casu. xij. et casu. xiiij.
Si res cōitatis ꝑmisit dilapidari vel ex inutilib⁹ cōmissionibus aut qualitercunqz. vide administratio.
¶ Circa arbitros vel arbitratores 58
Si iniq̄ dedit sniam sciēti: vel ex ignorantia. vide iudex. §. xxj. cū sequētibus.
Si ꝑmisit expirare cōpromissum. vide arbiter. §. j.
Si ꝓ spūali dedit tpale in recōpēsatione. vide ibidē. §. vij.
Si pro pace abstulit ab vno ⁊ dedit alteri. vide. ibidem. §. vj.
¶ Circa accusatores. si accusauit aliquē mala intētiōe. vide accusatio. §. vj. 59
Si accusauit aliquem calumniose. vide ibidem. §. viij.
Si iurauit nō accusare ibidē. §. vj.
Si accepit ꝑtiū vt nō accusaret ibidez.
Si accusatus respōdit calumniose ibidem. §. xiij.

UVA. BHSC. IyR_213

Si accusatus tacuit veritatem. ibidem. §.xxij.

60 ¶Circa aduocatos. Si inhibitus a iure aduocare aduocauit. vide aduocat⁹ §.j.cum multis sequentibus.

Si defendit iniustā cām.ibidem.§. xiij.

Si amisit causam iustā per suā ignorātiam vel negligentiam.ibidē.§. xij.

Si immoderatum salarium extorsit.ibidem.§.xiiij.

Si non aduocauit pro pauperib⁹. ibidem.§.x.

Si fecit pactum cum cliētulo de quota litis.ibidem.§.xiiij.

Si reuelauit aduersario secreta clientuli.vide falsarius.§.ij.

Si causam vsurariā defendit quia vltra mortale tenetur ad restitutionem.

Si frustratorias dilationes quesiuit qꝛ tenetur ad restitutionem parti lese.

Si falsas leges vel instr̄a ꝓduxit vel instruxit clientulū de falsitate dicēda.

Si qualitercunqꝫ fuit cā alicuius dāni in hmōi aduocatione: qꝛ vltra mortale tenetur de damno parti lese.

Si solummodo attēdit ad ordinē iudiciarium ⁊ non ad merita cause sicut hodie cōmuniter faciunt aduocati. ⁊ tamē nō excusant̄ a mortali. ⁊ ab obligatiōe restitutionis damni si defendunt cām iniustā quo ad merita quātūcunqꝫ quo ad modum procedendi sit inordinata: quia ordo non est inuentus nisi ꝓpter deceptiones euitandas.

61 ¶Circa ꝓcuratores. Si defendit causam iniustā mortale est.⁊ tenetur ad restitutionem leso.

Si infideliter vel negligēter se habuit. vide locatio.§.xxiij.

Si in positionibus ponēdis vel respōdēdis periurauit vel fuit causa periurij: mortaliter peccauit.

62 ¶Circa notarios si ex ignorātia dictauit male instr̄a vel testamēta ꝓpter qđ proximi dānificati sunt. vide iculpa.§. vj.vj.⁊.j.tabellio.§.vj.

Si instr̄a q̄ recepit nō posuit in prothocollis suis:ex magna negligētia vr̄ mortale pctm̄ in instr̄is ex quib⁹ ex earum perditiōe ꝓximi possent notabil'r ledi'

Si malitiose occultauit vel destruxit instrumēta.vide falsarius.§.iij.

Si falsauit instrumenta addendo aliquid qđ non fuit expressuꝫ vel alio mō. vide falsarius.in principio.

Si nō bn̄ iformauit in renūciatione alicuius iuris ponēda in instrumēto partē q̄erat ignara qꝛ tenetur ei de dāno eo qꝛ est causa deceptionis proximi.

Si fecit instrumenta in fraudē vsurarū.vide restitutio.i. in litera vsurarius.

Si petijt indebitū salariū tenetur restituere.facit ꝙ dico emptio.§.vij.

Si notarius ep̄i petit ab ordinandis salarium non ꝑm instrumentū sed ꝑm q̄litatē ordinis quia est simoniacus quātumcunqꝫ non sit salariatus. vide simonia.iij.§.xxij.

Si recepit instrumenta pro testamento renunciatione donatione vel alia obligatione illius qui non erat sane mentis:qꝛ vltra mortale tenetur ad restitutionem leso.

Si stripsit dictauit:vel redegit in publica forma statuta cōtra ecclesiasticam libertatem vel in fauorem vsurarum. vide excōicatio.vij.casu.xij.et casu.xliij.

Si rogatus ꝓ pauperibus noluit gratis facere qꝛ tenet̄ ꝑm ꝙ dico de aduocato.aduocatus.§.x.

¶Circa litigātes.si calumniose accusauit aliquem.vide accusatio.§. viij. 63

Si mala intentione.ibidem.§.iiij.

Si accusatus dedit pecuniā accusatori vt desisteret.ibidem.§.xj.

Si calūniose se defendit.ibidē.§. xiij.

Si non respōdit veritatē interrogatus quādo tenebatur.vide cōfessio delicti. in principio.

Si litigauit sciens iniustam causam habere.vide litigiosa.§.ij.

Si hn̄s iustā cām litigauit nō ꝑ media iusta. sꝫ indebita vt puta cū mendacijs periurijs et hmōi mortal'r peccauit ꝑm Tho.ij.ij.q.lxix.nō tamē tenet̄ ad restitutionem si aliquid obtinuit ꝑ iniustā sniam.vide snia.§.vij.

Si appellauit causa afferende more.vi-

UVA. BHSC. IyR_213

de appellatio.§.xv.
Si ratione studij vel artis fraudulēter cōuenit aduersarium corā aliquo iudice.vide argumentatio.§.iij.
Si hñs cōseruatorē ꝓcurauit vt intromitteret se de notorijs. vide conseruator.§.j.
64 ¶ Circa testes.si requisit⁹ i iudicio noluit dicere veritatē.vide testis.§.xxvj.
Si falsum testimoniū dixit.ibidē.§.xxx.
Si dubium pro certo ꝓposuit. vide periurium.§.iij.
Si pecuniam accepit pro testimonio ferendo.vide testis.§.xxviij.
65 ¶ Circa tutores vel curatores.si bñ administrauit in vtilitatibus pupiloꝝ. vide administratio per totum.
Si ꝯsumauit bōa ipoꝝ vl' sibi appropriauit qꝛ tenet̄ ad restitutionē vl' pꝫ ibidē.
66 ¶ Circa executiōes testamentoꝝ vt vltimarum voluntatum. Si alienauit relictum.vide dos.§.xxvj.
Si soluit debita defuncti. vide heres. v.ꝛ.vj.
Si legata impleuit vel nimis distulit. vide executio.§.xxiij.ꝛ.xxiiij.
67 ¶ Circa curiales. Si fuit adulator vt obtineret beneficia ꝛ hmōi.vide adulatio per totum.
Si ꝓposuit dñis aliq̄.vñ possent extorq̄re pecunias indebite.vide ꝯsiliū.§.j.
Si bona ꝯfiscata inique sibi fecit donari quia tenetur restituere.
Si fuit leno pro dño mortalia multa in hoc sepe committūtur.
Si totum tempus expendit in ociositate.vide preceptum.§.v.
Si reportauit mala de alio vt eum poneret i inimicitiā dñi.vide susurratio.
Si delectatus fuit dicere mala de alijs vel audire.vide detractio.
68 ¶ Circa principes ꝛ dños seculares.
Si habet dominiuꝫ ex iusto titulo. vide dominus.in principio.
Si neglexit facere iustitiam petētibus quia vltra mortale tenetur eis ad restitutionem damni qđ passi fuerūt ex hoc. facit ꝙ habes iudex.§.xxj.
Si fecit iustitiā alicui multomagis tenetur.ibidem.
Si quesiuit ponere diuisionē in populis vt posset regnare quia mortale est. vide susurratio.
Si imposuit collectas indebitas subditis suis.vide talia.in prin.ꝛ.§.j.
Si exigi fecit pedagia iniusta.vide pedagium per totum.
Si fuit ambitiosus ad maius dñium ꝓpterea ꝓcurauit bella vel aliud iniustum qꝛ vltra mortale tenetur de omni dāno.vide ambitio.§.j.
Si fecit ꝯfederationē cū aliq̄ de defēdēdo se iuste vel iniuste mortal'r peccauit.
Si habuit bellū iniustū ꝛ qñ sit iniustū habes bellū.§.iiij.ꝛ quō tenet̄.ibidem. j.§.v.ꝛ.x.xj.
Si posuit officiales malos. vide dominus.§.iiij.ꝛ administratio.§.ij.
Si vendidit officia.vide officium.
Si ea que erāt cōitatis sibi appropriauit tenet̄ restituere. vide talia.§.ij.ꝛ.x.
Si incarcerari fecit aliquē indebite. vide carcer.§.ij.iij.
Si banniuit aliquē indebite. vide bannum.§.j.
Si non permisit testari aliquos.vide talia.§.x.
Si coegit nubere filiā alicui⁹ alteri vt ei succedat pōt eē mortale ꝑm q̄litatē rei.
Si fecit fieri torneamēta vl' hastiludia. vl' spectacula inhonesta.vide lud⁹.§.vj.
Si iustitiā vēdidit.vid̄ iudex.§.xix.ꝛ.xx.
Si fecit statuta vel leges iniquas. vide lex.§.xxij.ꝛ excōicatio.vij.casu.xij.ꝛ casu xliij.
Si vasallos indebite grauauit vel spoliauit.vide talia per totum.
Si ipse vasallus existens fuit infidelis domino suo.vide feudum.§.xvj.
Si tolerauit vsurarios propter lucrum suum.vide vsura.ij.§ xiiij.
Si non purgauit prouinciam malis hominibus.vide iudex.§.vij.
Si ꝓpter auaritiā cōmutauit penā corporalē in pecuniā. qꝛ vltra mortale tenetur lesis si ꝓpter hoc aliqua scelera facilius perpetrantur.
Si nō tenuit vias securas.vid̄ rapia.§.j.

UVA. BHSC. IyR_213

Si pupillos ⁊ miserabiles ꝑsonas non voluit audire nõ dãdo publicas aliqñ audientias qꝛ vltra mortale tenetur de damno qđ eis infert. vide culpa. §. v.
Si angariauit rusticos i laboribꝰ: ⁊ maxime infestis. vide Talia ꝑ totũ ⁊ feric.
Si tenuit nimias pompas aut expẽsas vide ornatus.
Si nimꝫ occupauit se i ludis ⁊ venationibus. vide ludus ⁊ venatio per totuꝫ.
Si redit dãnum in agris propter venationes. vide venatio. §. ij.
Si non correxit familiã sꝫ parũ curauit eos ꝯpescere a pctis. vide correctio. j. ⁊ ij. per totũ. ⁊ quõ tenet. vide dñs. §. j.
Si fuit excõicatus vel a iudice vel propter aliqđ infrascriptorũ.
Si inijci fecit manꝰ violentas i ꝑsonas ecclesiasticas, vide excõmunica. v. casu j. per totũ.
Si fecit incendi vel frangi ecclesias vl loca religiosa. ibidẽ casu. v. ⁊. vj.
Si fuit insecutor alicuiꝰ cardinalis vel đ familia pape aut cardialis vl alicuiꝰ epi. vide excõmũicatio. v. casu. ix. ⁊ casu xiiij.
Si fecit fieri aliquã iniuriã illis q̃ tulerẽt aliquas snias extõicationis vl interdicti vel q̃ fuerũt causa vt ponerent vl obseruarent. vide ibidẽ casu. v.
Si fuit fautor hereticoꝝ eoꝝ vel impediuit officiũ inquisitoris. vide heretic⁹ ꝑ totũ. ⁊ excõicatio. v. casu. xvij. ⁊ excõmunicatio. vij. casu. xxviij. xxxj.
Si coegit celebrare tẽpore interdicti. vide excõmunicatio. v. casu. xv.
Si fuit receptator pyratarum vl cũ eis participauit. vide ibidẽ casu. xviij.
Si imposuit noua pedagia vl exegit ꝓhibita ibidẽ casu. xix.
Si permisit deferri prohibita infidelibus ibidẽ casu. xxj.
Si ipediuit victualia ne ad curiã portarentur. ibidẽ casu. xij.
Si volentes ire romã vl redeũtes cepit ꝑcussit ⁊ hmõi ibiđ casu. xxiij. ⁊. xxiiij. ⁊ xxxv.
Si ipediuit ne obediretur litteris apostolicis. ibidẽ casu. xxvj.
Si vsurpauit iurisditionem ecclesiasticam ibidẽ casu. xxviij. excommunicatio vij. casu. v.
Si romipetas detinuit vel spoliauit ibidem casu. xxix.
Si inuasit terras ecclesie ibiđ. casu. xxx.
Si substraxit ab obediẽtia romani põtificis. ibidẽ casu. xxvij
Si corpus alicuiꝰ defũcti fecit incidi vt alibi sepeliretur ibidem casu. xxxij.
Si tertio admonitꝰ ab epis noluit eis facere iustitiã excõicatio. vij. casu. j.
Si exigit vel exigi fecit pedagia a personis ecclĩasticis vl alia onera ibidem casu. v.
Si christianos naufragiũ patiẽtes spoliauit bonis ibidẽ casu. x.
Si grauauit ꝑsonas ecclĩasticas vl eoꝝ cõsanguineos qꝛ noluerũt eligere quẽ volebat ibidẽ. casu. xiiij.
Si regalia vl custodiã ⁊ hmõi sibi vsurpauit in ecclĩis vacãtibꝰ ibidẽ casu. xv.
Si extorsit absolutionẽ ab aliqua cẽsura ꝑ metũ ibidẽ casu. xvij.
Si compulit prelatos ecclesiasticos ad submittendum ei bona ecclesiarum ibidem casu. xxxj.
Si interdixit suis subditis ne coquant molãt ⁊ hmõi ꝑsonis ecclesiasticis. ibidem casu. xxvj.
Si procurauit aliquem occidi facere ꝑ assassinos ibidẽ casu. xxj.
Si concessit represalias ꝯtra ecclesiasticas personas ibidẽ casu. xxxiiij.
Si impediuit visitationes monialiũ ibidem casu. xxxix.
Si immunitatem ecclesiasticã violauit capiendo homines in ecclesia. vide immunitas per totum.
Si pñtauit indignos exñs patronꝰ alicuiꝰ ecclĩe, vide ius patronatꝰ. §. xviij.
Si fecit promoueri idignos ⁊ si pro pecunia quis vltra mortale est simoniacꝰ. vide simonia. iij. §. j.
Si voluit ꝙ primo beneficia ab ipso petãtur q̃ a papa mortale est nisi aliqua rationabili cã faceret puta ne indignis darentur ⁊ huiusmodi.
Si fidẽ seruauit ꝓmissã viđ pactũ. §. iiij.

UVA. BHSC. IyR_213

Si soluit seruitoribus suis ⁊ creditoribus. vide solutio. §. xxv.

¶ Circa ecclesiasticas personas ⁊ p̄mo circa clericos in communi.

Si est irregularis ⁊ qñ vel quō incurrit habes irregularitas primo per totum.

Si est suspensus ⁊ i q̄bus casibus icurrat eā vide suspēsio p̄mo per totū.

Si recepit ordines simoniace vl' a simoniaco vide simonia. vj. §. ix.

Si recepit ordines in peccato mortali. vide ordo. ij.

Si executꝰ est ea q̄ sunt ordines i peccato mortali vid̄ clericꝰ. viij. ⁊ eucharistia ij. §. v. ⁊ eucharstia. iij. §. xv. ⁊ xxiiij.

Si existens excommunicatus vel interdictus aut suspēsus ministrauit vide irregularitas primo.

Si nō portauit tōsurā vl' hitū vide apostata. §. j. ⁊. ij. ⁊ clericꝰ. iiij. §. j. ij. ⁊. iij.

Si immiscuit se negotijs secularibꝰ vid̄ clericus. ix. §. iiij. cum sequen.

Si exercuit ihonesta clericatui vide crericus. x. per totum.

Si est debite literatus vide clericus. ij. per totū ⁊ eps. §. xxvj.

Si fuit ordinatus ante etatē debitā. vide etas per totum.

Si dimisit horas canonicas dicere. vid̄ hora. §. iij. cū. viij. §. sequentibꝰ.

Si dicendo voluntarie se ocupauit in aliquo alio ibidē. s̄. xxvj.

Si nō bñdixit mēsaz nec gr̄as reddidit post cibū. vide clericus. xij.

Si exercuit officiū ordinis sine debitis paramētis vel mō vide missa. §. xxxv.

Si celebrauit i ecclesia polluta vide cōsecratio ecclesie. §. vij.

Si celebrauit tempore iterdicti. vide interdictum. vij. p totū.

Si celebrauit ad faciendū maleficia vide missa. §. liij.

Si celebrauit non ieiunus. ibidē. §. iij. cum duobꝰ sequentibꝰ.

Si in altari execrato vide altare. §. ij.

Si plusquā semel in die vide Missa. §. iiij.

Si cū hostia vel vino corruptis vide eucharistia. j. §. j. cū. seq.

Si cū euagatiōe mētis. vid̄ missa. §. xij

Si nimus raro celebrauit ibid̄. §. xxxiij.

Si ante diē vid̄ eucharistia. iij. §. xxxvj. ⁊ missa. §. xl

Si existens in aliquo notorio delicto vide clericus. viij. §. iiij.

Si habita pollutiōe celebrauit eadē die vide eucharistia.

Si promisit alicui dicere missas ⁊ non dicit vide missa. §. v. cū sequē.

Si existens bigamus portat tonsuram vide bigamia. §. xij.

Si nimiā hz ꝯuersationē cū mulieribꝰ. vid̄ Clericus. v. §. ij. ⁊ alijs sequē.

Si ꝑticipauit cū excōicatis i diuinis vid̄ excicatio. v. casu. iiij. ⁊ excōmunicatio. viij. §. iij.

Si fuit falsarius literarū apostolicarū vide excōicatio. v. casu. iij.

Si sepeliuit iterdictos excōmunicatos vel vsurariios vid̄ excommunicatio. vij. casu. xxviij. ⁊. xxxvj

Si vsurarijs māifestis alienigenis domos concessit ad fenus exercendum ibidem casu. xxiij.

¶ Circa beneficiatos vltra predicta interroget̄ de infrascriptis.

Si obtinuit bñficiū per simoniā vel ꝑ p̄ces carnales aut alid̄ turpe vid̄ adulatio. §. ij. simonia. iij. ⁊. v. vj. p totū.

Si ē idignꝰ ꝓpter literaꝝ ignorantiaz vel alid̄ canonicū ipedimētū: puta qꝛ infamis irregularis corpe viciatꝰ ⁊ hmōi qꝛ sic tenet̄ resignare i manibꝰ valētis accipe resignationē. de quo vide beneficium. §. xliij. ⁊ nisi fuerit cum eo dispēsatum vel in casu. vide corpore vitiatus. §. iiij.

Si obtinuit bñficiū nō intendēs clericari vide clericꝰ. vij. §. v. ⁊. vj.

Si permutauit beneficia vide ꝑmutatio. §. iiij.

Si renunciauit beneficio simōiace vide renunciatio. §. ix. ⁊. x. §.

Si facit residentiam bñficio suo vide clercius. vij. in multis.

Si habet plura beneficia quoꝝ vnū sufficeret vide beneficiū. §. xxxiij.

Si fecit quatuor partes de fructibꝰ be

UVA. BHSC. IyR_213

neficijs; vide clericus.iij.§.j
Si habes patrimoniū seruauit vt viueret de ecclesia.§.ij.
Si expēdit fructus beneficij in vsus inhonestos; ibidem.§.iiij.
Si male tractauit ecclesiam ⁊ eius edificia vide clericus.iij.§.j.
Si vasa ⁊ paramenta ad diuinū cultuz tenet imūda.vide vasa sacra.
Si alienauit bona eccl'astica q̄ ꝑuando seruari poterāt sine legitima cā ⁊ cū debita solēnitate.vide alienatio per totū.
Si locauit sub ānno cēsu vices suas alteri.vide simonia.⁊.§.xxv.cū.ij.sequen.
Si induxit ad vouēdū vel iurādū de eligēda sepultura i sua ecclesia.vid excōmunicatio.v.casu.xiiij.
Si leges vel phisicam audiuit.vide excommunicatio.vij.casu.vij.
Si habentes eligere nō eligerūt meliorem.vide electio.§.xxj.
Si appetunt ep̄atum aut prelationēsuperiorē.vide ep̄s.§.ij.
Si male administrauit bōa ecclesiastica.vide administratio.
¶ Circa prelatos habentes iurisdictionem maxime ep̄os vltra p̄dicta.
Si electus se fecit cōfirmari.vide confirmatio prelatorū per totū..
Si nō correxit publicos criminosos vide correctio.j.§.iij.⁊ ep̄s i pric.⁊.§.x.
Si posuit idignos i offō vel bn̄ficio vide eps.§.xviij.⁊ admistratio.§.ij.
Si fuit nimis pomposus i ornatu ⁊ huiusmodi.vide ornatus.p totū.
Si indebite dispensauit i votis.habes votū.iiij.per totū
Si alijs.vide dispensatio in prin.cum multis.§.
Si aliquid exigit ꝑ licētia ministrandi vel docēdi.vid magister.§.xv.
Si cōtulit ordines idebite quib⁹ nō debebat vel quādo vel nō mō quo debebat vide ordo.j.ij.iij.iiij.v.vj.⁊.vij.
Si non examinauit ordinandos sed ordinauit indignos vide ordo.iij.§.xxiij.
Si sacramētū cōfirmationis nō tenuit notabilis negligentia videt mortale vide confirmatiōe sacramentū.§.j.
Si crisma ⁊ oleū sctm̄ nō ꝯsecrauit i cena dn̄i om̄i anno.vide oleū.p totū.
Si nō fecit consecrationes ecclesiarum altariū ⁊ vestimentorū quib⁹ debuit est graue peccatū.
Si non habuit testes sinodales.de quibus vide ep̄s.§.x.
Si nō visitauit singulis annis diocesim ibidem.§.xij.
Si nō d̄putauit in ecclesijs cathedralibus ⁊ ꝯuētualib⁹ viros ad predicādas ⁊ audiendas ꝯfessiōes.vid.§.xiiij.
Si ordinauit i diaconum vel subdiaconū q̄ nescit offm̄.vide ibidē.§.xv.
Si non est vsus lineis si nō erat religiosus ibidem.
Si non seruauit nec fecit seruari canones.vide ep̄s.§.xxij.
Si contulit beneficia simoniace.vide simonia.vj.per totū.
Si plura cōtulit vni.vide beneficiū.§.xxiiij.⁊.xxvij.
Si ratione cōsanguinitatis.vide acceptio personaꝝ.§.iiij.⁊.§.x.
Si non ꝓuidit de beneficio illis quos ordinauit.vide beneficiū.§.x.
Si visitādo accepit munera ipse vel aliquis de suis.vide visitationem.§.iij.
Si iposuit indebitas collectas.vide taliū in prin.⁊.§.j.
Si vsurpauit bona vacantiū ecclesiarū vide beneficiū.§.xxxix.⁊.xl.
Si non soluit debita iuste ꝯtracta a suo predecessore.vide dignitas.§.j.
Si questuarios pro lucro permisit i discreta predicare.qr tenētur ipsi reddere rōnem dn̄o de oi malo ⁊ satisfacere subditis de omni damno dato propter hoc c.finali.de iniurijs.⁊ vide simonia.iij.§.viij.
Si incerta sibi appropriāt vide restitutio ⁊.§.xiiij.⁊.xv.
Si testamenta ⁊ legata non fecit implere.vide executor.§.xj.
Si non tenuit bonum vicarium cum ipse non attendat tenetur de omni dāno.
Si iniustam sententiam dedit ⁊ alia supradicta de iudicibus.

UVA. BHSC. IyR_213

Si excõicando non seruauit debitam formã. vide excõicatio. ij. per totũ.
Si in dieb⁹ festiuis nõ iterfuit diuinis. vide hora. §. xxv.
Si exẽptos molestauit indebite mortaliter peccauit si i aliq̃ notabili hoc fecit.
Si consecrauit corruptam sciẽter ꝓmoniali. vide consecratio virginũ.
Si visitauit monasteria monialiũ. ⁊ fecit vt seruet clausuram. vide supra exceptio. §. x.
Si hospitalarios visitauit ⁊ fecit vt facerent debitũ. vid̃ hospitale. §. ij. ⁊ vltio.
Si dedit malum exemplum subditis. vide exemplum.
Si magistrum tenuit i eccl̃ia. ⁊ facit in alijs teneri ꝑ pauꝑibus ⁊ clericis. vide Magister. §. vij. ⁊ s̃. eps̃. §. xij.
72 ¶ Circa ꝯfessores. Si audiuit ꝯfessiões nõ hñs autoritatem. ⁊ si vis scire si habes autoritatẽ vid̃ ꝯfessor. iij. per totũ.
Si absoluit a q̃bus non potuit. vid̃ q̃d potest confessio. iij. ⁊ v. ⁊ casus ⁊ a quibus excommunicationib⁹ habes. Absolutio. j. §. j. ⁊ iij. iiij. ⁊ v. ⁊ absolutio ij. in pri. ⁊ per totũ. ⁊ de modo absoluẽdi absolutio. iij. per totũ.
Si absoluit manifestos vsurarios. vide vsura. ⁊ §. viij.
Si dispẽsauit sine autoritate: quia peccauit mortaliter.
Si nimis festinanter iterrogauit vl̃ nõ interrogauit. vide hic in prin.
Si iterrogauit ꝙ non debuit ex delectatione. vide s̃. §. j.
Si reuelauit cõfessionẽ. vide confessio vltima per totũ.
Si existens in mortali audiuit confessionẽ. vide clericus. viij. §. j.
Si audiuit cofessiões principaliter ꝓpter lucrũ. vide simonia primo. ꝑ totum ⁊ simonia. ij. §. vj.
Si habet scientiam debitam. vide confessio. iiij. §. xxxij.
73 ¶ Circa predicatores
Si predicauit i mortali peccato: existẽs vide predicare. §. vij.
Si hꝫ scientiã debitã. ibidẽ. §. vj.
Si predicauit mendacia. vide mẽdaciũ §. iiij.
Si predicauit propter honorẽ. vide honor. §. vij.
Si ꝓpter lucrũ. vide Simonia ꝑ totũ. ⁊ simonia. ij. §. vj. ⁊ simonia. iij. §. ix.
Si predicauit sine licentia quia mortaliter peccauit totiens.
Si predicauit indulgẽtias indiscretas vide religiosus. §. lxv.
¶ Circa inquisitores hereticoꝝ. 74
Si extorsit pecũias. vide iquisitor. §. v.
Si bona eccl̃iarũ applicauit fisco. ibidẽ
Si abusi sunt armorum multitudine. ibidem.
Si malitiose imposuerunt crimẽ vel impedimentũ sui officij alicui. ibidem.
Si omiserunt procedere cõtra conscientiam ex amore lucro ⁊ hmõr. ibidẽ.
Si inq̃sitor vnius ordinis processit contra fratrẽ alterius ordinis. ibidẽ.
Si impediuit se de diuinationibus. vide ibidem. §. iiij.
¶ Circa religiosos in cõi. 75
¶ Si itrauit per simoniã. vide simonia iiij per totũ.
Si intrauit latiorẽ habens votũ strictioris. vide religiosus. §. xxxiiij.
Si nõ fuit obediẽs. vid̃ religios⁹. §. xxix.
Si proprietarius fuit. ibidẽ.
Si contra votum castitatis. ibidem.
Si officiũ dixit. vide hora. per totũ.
Si seruauit alia precepta regule vel cõstitutionũ obligãtia ad mortale: vid̃ religiosus. §. xxviij.
Si eligit meliores vide electio. §. ij.
Si infamauit alias religiones. vide detractio per totum.
Si voluit ꝯsentire electioni ibidem. §. xxxvj.
Si secreta sui cordis reuelauit in scãdalum ipsi⁹ peccauit mortal̃r. qꝛ ꝓditor ẽ.
Si in visitatione non reuelauit quẽ debebat. vide denunciatio. §. x.
Si fecit aliquid contra ea que generaliter ꝓhibẽt̃ religiosis. vid̃ religios⁹. §. vl.
Si recessit a monasterio sine licẽtia ꝑlati. vide apostata. §. iiij.
Si frequentauit monasteria monialiũ. vide monasterium. §. viij.

UVA. BHSC. IyR_213

76 ¶ Circa monachos. si seruauit, q̄ sibi p̄cipiūtur. ⁊ que sint vltra regulā habes j. monachus. §. x.

77 ¶ Circa abbates si habuit curā sibi cōmissorum. eos vita ⁊ doctrina instruendo. vide abbas. §. xxiij.

Si dispensauit cum eis sine causa legitima. vide dispensatio. §. vij.

Si iposuit monasterijs aut prioratib⁹ nouas pēsiones vl' auxit veteres vl' applicauit sue mēse. vide abbas. §. xxvj.

Si seruauit regulam ⁊ sibi precepta. vt j. monachus.

Si requisiuit apostatas. vide abbas. §. xviij.

78 ¶ Circa abbatissam. si fecit se benedici vbi est cōsuetudo. vide abbatissa. §. ij.

Si fecit seruari clausuram. vide monialis. §. iij.

79 ¶ Circa hospitalarios si fecit inuentarium. hospitale. §. iij. ⁊. iiij.

Si tenuit hospitalitatē. ibidem. §. vlti.

Si bona hospitalis conuertit ad alium vsum. vide legatum. ij. §. xj.

Si perierunt ex negligentia sua. vide administratio.

80 ¶ Aduerte q̄ p̄fatas iterrogatiōes solum posui q̄ circa p̄dicta cōiter est mortale. pctm̄. lz aliqn̄ nō ꝓpter iperfectionē act⁹ ⁊ dimisit multas interrogationes circa ea que sunt cōmuniter peccata venialia ⁊ quia non sunt necessario confitenda talia peccata nisi quando dubitat̄ an sint mortalia. item secundo ratione statuti obligātes ad peccata venialia cōfitenda: tamē tūc sufficeret cōfiteri in genere. itē tertio videt̄ ꝙ teneatur. venialia. quādo esset piculū ne traherēt ad mortale. Nā cū tūc teneat̄ de ipsis penitere multo fortius cōfiteri ꝓpter euitan̄. mortale ad ꝙ indicunt qn̄ hoc aduertit. addit̄ ab aliquibus quartus casus in quo tenet̄ quis ꝯfiteri venialia. s. qn̄ nullum habet mortale. ⁊ in pascha teneat̄ cōfiteri ꝙ tūc cōfiteatur venialia. sz q̄ vt dixi qualitercūq̄ quis teneat̄ confiteri venialia sufficit confiteatur illa in genere nisi in casu quādo dubitat an sit mortale: ideo pertranseo et sufficit quo ad venialia confiteat̄ sic peccaui multis modis cogitatione. delectatione omissione dissolutione. locutiōe. visu. tactu. gustu. odoratu. ⁊ multis alijs modis de quibus omnib⁹ tā mortalibus q̄ venialibus dico meā culpā. Item nō omittat cōfiteri oblita ⁊ ignorata sic. Item dico meā culpā de omnibus peccatis meis mortalibus q̄ ignoro aut oblit⁹ sum nec vnq̄ legitime cōfessus forte ex mea ignorātia vel negligentia quia valet talis cōfessio vt remittantur vel reducantur ad cognitionē ⁊ nō teneatur reiterare confessiones. quāuis multa fuerit tūc oblit⁹ confiteri si modo diligētiā scdm̄ suam conditionē fecit. quibus omnibus cōpletis faciat terminare peccatorē suā confessionem sic dicendo. Ideo precor beatissimam ⁊ gloriosam virginem mariā omnes sanctos ⁊ te pater orare ꝓme. Quib⁹ peractis ꝯfessor increpet corrigat ⁊ dulciter admoneat peccatorē abstinere a societatibus ⁊ causis pecatorum. Nō tamē exigat iuramentū vel promissionem de aliquo. nisi solū de his in quibus iura sic voluerūt. vt in excommunicatione ⁊ hmōi. postea imponat ei penitētiā talē quam statim possit complere. aut. residuationē ꝓ sacr̄ali. et postea aliā quā videat ꝙ peccator verisil'r faciet. vnde caueat ne imponat pniam talē quā verisil'r nō implebit: q̄ esset potius illum illaqueare q̄ soluere. Esset bene bonū illi notificare quam pniam meret̄ vt sic magis timeat postea cōcedere ei illā indulgentiam quā potest: de quo vide indulgētiā. §. v. deinde absolue eū sic. misereatur tui omnipotēs ⁊c. Indulgētiā ⁊ absolutionez ⁊c. dominus noster Jesus christ⁹ te absoluat ⁊ ego autoritate ipsius absoluo te a vinculo excōmunicationis maioris vel minoris iquātū possuz ⁊ restituo te sacramētis ecclesie itez absoluo ab omnib⁹ peccatis tuis mortalibus ⁊ venialib⁹ cōfessis oblitis ignoratis ⁊ circūstantijs eoruz In nomine patris ⁊ filij ⁊ spūssancti amen postea imponat ei sic taliter ⁊ ꝙ itelli-

UVA. BHSC. IyR_213

gat. Oia bona q̄ facies. ⁊ mala q̄ patiē ter substinebis ipono tibi remissionem tuoꝝ pctōꝝ vade i pace. Et si haberet casum vel excōicationē aqua nō posses absoluere ipone ei ꝙ vadat ad eū q̄ eū pōt absoluere: nec ingerat se sacramē tis donec d̄ eo fit absolut⁹: nisi rōne scā dali euitandi si excōicatio est occulta.

Intestatus q̄s d̄r decedeꝛ q̄tuor modis p̄mo si nullū testm̄ fecit. Scd̄o si fecit sz nō iure. Tertio si fecit iure tñ postea ru ptū est posthumi natiuitate vel irrituz factū ē capitis diminutione testatoris. Quarto si nulli sūt heredes ex eo testō vt i aut. d̄ here. ab itestato. i p̄n. pñt ad di ⁊ duo alij modi ex post fctō. prim⁹. s. p q̄reiā expugnato testamēto. scd̄s per bonoꝝ possessionē cōtra tabulas. vide Azo. i summa. C. de suis ⁊ legiti. here.

☞ Adde de hic notatis Bar. i. l. j. ⁊ ibi doc. ff. de suis ⁊ legi. Sali. l. cū antiquio ribus. §. si em̄ ipse ꝟsi. nō omitto tñ legi vnū cōsi. bar. ⁊ ibi Pau. d̄ ca. q. vij. C. de iure deli. ⁊ insti. de here. q̄ ab intest. de fe. in prin. ⁊ an qui mortu⁹ est intestabi lis Bal. ꝙ non proprie in aut. preterea. C. vnde vir ⁊ vxor.

Intimiditas vñ causat. Rñ. ꝟm san tum Tho. ii. ij. q. lxvj. ꝙ aliqñ ex defe ctu amoris ꝓprij: vt cū q̄s min⁹ debito amat vitā ꝓpriā ⁊ ea q̄ ordinant ad eā. Aliq causat ex elatiōe animi de se pre sumētis ⁊ alios cōtēnentis. Aliqñ aūt causat stoliditate seu stultitia.

1 ¶ Utrū sit peccatū. Rñ. ꝙ sic vndecūq; ex causet nisi stoliditas sit inuincibilis. ⁊ ē rō. iij. ethi. Intimiditas est ꝯ fortitudi nē p defectū nō timēdi vbi esset timen dū: sicut timor ꝯ fortitudinē p excessum timendo vbi non timendum est.

2 ¶ Qñ est peccatū mortale Rñ. illa que cātur ex defectu amoris ⁊ elationis tūc ē mortale pctm̄ quādo sine necessitate exponit se piculo ꝓbabili notabili lesio ni corporis: ⁊ multo magis aie: vel non curat de eius notabili lesione omittēdo ꝓuisionē debitā facere. Tertia ꝟo que cātur ex stoliditate cōiter est a veniali: nisi proueniat ex lata culpa in q̄bus imi net periculū probabile notabilis nocu menti. ꝓpterea omittit debitā ꝓuisio nē nisi vbi stoliditas est inuincibilis.

Intrusus d̄r q̄ nō canōice sz p violētiā occupat honores vl' bñficia eccl'iastica. vñ fur ē ⁊ latro ⁊ est i pctō mortali ⁊ tenet restitue re oia q̄ inde recipit. c. grauis. de re. spo.

☞ De not. hic ⁊ ꝙ itrusus nō d̄r tolera ri in possessione not. Bal. in. l. pe. C. de pig. act. ⁊ qualiter cōueniatur ⁊ q̄uo cō tra euz formet libell⁹ no. Spe. ti. de ele. §. j. ꝟsi. ꝯ itrusum. ⁊ i ti. de eta. ⁊ q̄. i p̄n.

Inuenta an sint restituēda. Rñ. ꝙ q̄dā sūt q̄ fue rūt in dñio alicui⁹ ⁊ talia inuenies tenet restituere. imo furtū cōmittit qui ea aio nō restituēdi accepit. l. falsus. §. qui alie nū. ⁊. §. se. ff. de furtis. ⁊. q. v. c. si q̄d inue nisti. siue talia amiserit dñs ipsarum ex ruina vel incendio vel naufragio. vt. ff. de incen. rui. na. per totum. Idem dico de iactatis in mari causa nauis alleuiā de. ff. ad. l. rho. de iac. l. q̄ alleuiande. Et ibi not. in glo. vel qualitercunq; amisit ⁊ hoc verum nisi haberentur pro dere lictis ⁊ tunc credit Fed. consilio. xvij. ꝙ habeātur pro derelictis si dominus ta cet: nec per se: nec p alios semp querit: quia. d. l. q̄ alleuiāde vr statim impone re necessitatē perquirēdi res amissas ⁊ sic ista negligētia nō querendi tollit p̄ miā p̄sumptionē quā facit lex. j. ꝙ nō ha beant p derelictis nisi al'r cōstet p qua litatē: ⁊ actus de volūtate dñi: cū nemo p̄sumat iactare res suas. d. l. falsus. §. si iactantium. ⁊. d. l. qui leuiande quod no. p limitatione eorum que dico infra naufragium. §. iij. nec talia inuenta qñ non habentur p derelictis possunt vsu capi: quia i eis deficit titulus pro der licto. vt in. l. si quis merces. ff. p dere licto. Unde cōsuetudo aliquorum q̄ ia ctata in mari vel a fluminibus portata occupāt vr expresse reprobata p dictā l. q̄ alleuiande ⁊ ibi gl. no. ⁊ licet loquit de iactatis in mari: tamē idez est de ab

UVA. BHSC. IyR_213

latis a flumine vt sunt ligna ⁊ huiusmodi cũ parũ differant ab illis vt dicit tex.instit.d̃ re.diuisiõe.§.vlt.facit aut̃. nauigia.C.de furtis.Quedam sunt q̃ nunq̃ fuerunt in dominio alicuius:vt lapilli i littore maris fere siluestres: et hmõi ⁊ talia fiunt occupantis siue bestie capiant̃ i fundo ꝓprio:siue in alieno:dummodo nõ fuerit ꝓhibit⁹ intrare a domino fundi. Siue fuerint ante a vulnerate ab aliq̃:dummodo eas non ꝓsequeret̃.isti.de re.diui. in multis.§. ⁊.ff.de acqui.re do.l.iij.⁊.l.naturale nisi secus sit de cõsuetudine:qꝛ tũc stabit̃ cosuetudini.l.ꝙ si nolit.§.q̃ assidua.ff. de edilitio.edic.ꝟm gl.i.d.l.naturalẽ.§. illud.Similiter si essent capte in rethe alieno nõ credo sint accipiẽtis:ꝟm gl.i l.laqueũ.ff.de acqui.re.do.⁊ insti.de re di.§.singulorꝝ. lꝫ rigor iuris videatur velle ꝙ sint capiẽtis ibidẽ. fere vero siluestres sed domestice fecit sicut pauones:colũbe.apes.in alueo ⁊ hmõi tandiu sunt possidẽtis q̃diu habẽt alm reuertendi domũ sed si his ausit:nec horis debitis non impedite reuertuntur fiunt capientis:qꝛ cõsuetudo inducit̃ ꝑ binum actuꝫ.l.iij.C.de ep̃ali audi.⁊ sic non dicuntur habere animũ reuertendi. animalia vero naturaliter domestica vt galline:⁊ hmõi:semper sunt dñi.et capiẽs ea tenet̃ restituere cũ fructib⁹: puta ouis ⁊ hmõi.§.gallinaꝝ isti.de re. diui.⁊.ff.de acqui.re do.l.naturaleꝫ.§. patronum.

☞ De notatis in hoc.§.⁊.ꝙ inuẽtor rei vel pecunie non potest retinere salua conscientia sed debet facere proclama. dixi.j. thesaurus.⁊ tenetur furti nisi restituat.l.falsus.§.qui alienam.de fur. põt tamẽ monere dñm.vt recipiat eam no.Bal.i.l.ij.C.de ser.fu.⁊ in.l.quint⁹. in fine.C.ad.l.aquil.nec põt petere preciuꝫ a dño rei perdite vt per Bar.in.d. .§.qui alienam.

1 ¶ Utrũ inueniẽs thesaurum teneat̃ restituere.Rñ.ꝙ si in suo solo inuenit sic suũ erit si ꝟo in alieno solo ⁊ a casu sic medietas erit sua et alia meditas erit dñi soli.Si vero data opera totum erit dñi fundi.Inst.de re.diui.§.thesauros. ⁊.C.de thesau.l.vnica li.vj.nec est verũ quod dicit glo.in.c.si quid.xiiij.q.v.ꝙ inuẽtus in loco sacro vel religioso sit inuentoris sed erit ꝟm distinctionem predictam vt expresse tenent docto.in.d.§. thesauros.

Additio qꝛ hodie eccl̃ie ⁊ loca religiosa sũt p̃latorũ. Idẽ dic si inuenit i loco publico ⁊ sic itellige.l.iij.ff.de iure fisci.⁊ aduerte hic qꝛ i suo nõ dꝛ subuenire vsufructuari⁹ nec ille q̃ hꝫ bona hꝫ hypothecata nec maritus si inuenit in fundo dotali. nisi solũ q̃ ad maritũ vt teneat in vita vxoris sed dissoluto matrimonio restituere tenetur.vide Bart.in.l.si.is qui.§.fi.ff.de acquirẽ.re.do.emphiteota vero qui habet vtile dominiuꝫ diuidet cũ domino qui hꝫ directum dominiũ.vide Bar.in l.in cause in fi.ff.de procurato.

¶ Quid de terra per alluuionem addita terre alterius.Rñ.distinguẽdo qꝛ insula nata in mari est occupãtis in medio vero fluminis est communis habẽtibus predia iuxta flumẽ ex vtraq̃ ꝑte. si vero est in medio est illius cuius est proximior.ager vero a flumine diuis⁹ circũdat⁹ remanet cuius erat.Et si flumẽ mutat alueũ:primus aluens efficit̃ eorum qui predia circa eum habent.et secundus alueus est public⁹ ⁊ si reuertitur ad primũ secũdus alueus erit eorum qui habẽt predia circa eum.Similiter ager inundatus aqua ipsa recedẽte remanet eius cuius erat hec habentur instit.de re.diui.§.insula.⁊ sic seras nisi consuetudo sit in contrarium vel statutum. 2

¶ Sꝫ quomodo tenet̃ restituere ille q̃ nescit cui⁹ sit.Rñ.ꝙ si res nõ habebat pro derelicta.tenetur.facere denunciare publice ⁊ si post nõ comparet cuius sit erogabit in pauperes secundũ ho. vel si ipse est pauper retinebit autor tate episcopi vel sui confessoris secundũ Ray.⁊ orabit pro illo cui⁹ erat.Si ꝟo probabiliter põt p̃sumere quia domin⁹ 3

UVA. BHSC. IyR_213

eaz habebat ꝓ derelicta sic poterit vsu capere.l.idem quod.ff.pro dereli.

Inuestitura ꝓprie est possessionis rei traditio ī ꝓprie aūt est alicui⁹ corꝑei loco possessiōis ī manibus positio vñ qñ domin⁹ dat vasallo hastā.vl aliqđ simile dicēs se facere inuestiturā.vt ī ti.q̄d est inuestitura inuestire dicitur.

☞ De hic notatis.ꝛ qua forma sit petenda no.Bal.in.c.j.§.fi.ꝛ ibi gl.in tit. per quos fiat inuesti.in vsi.feu.et quid operetur facta per anulū de re vendita vel donata absenti.Bal.in.c.j. quid sit inuesti.ꝛ in rub.C.de cōtrahen.emp. q.xvij.dicit ꝙ si fiat in loco vbi pōt fieri v̄ra traditio ꝙ trāsfert possessionē.et idē si fiat vnde res ad oculū possunt videri ꝛ ostēdi.ꝛ hoc de verbali per realē autem trāsfertur possessio ſm Bal.in.l. j.col.ij.C.communia delega.

1 ¶ Utrū sit fiēda corā testib⁹.Rñ.ꝙ sic nō qꝛ nō valeat sine testib⁹ ꝛ instr̄o:sed vt v̄itas ꝓbari possit:ꝛ q̄dē si fiet de beneficio nouo tūc si pares.i. vasallos hz corā trib⁹ vel saltē duobus ex eis tenet facere.si v̄o pares.i.alios vasallos non hz faciat corā alijs idoneis testib⁹.Si aūt inuestiat de veteri bñficio pōt fieri corā q̄buscūq; idoneis testib⁹ vt ī tit.q̄ testes sunt necessarij:ꝛ etiā si est cleric⁹ q̄ inuestiturā facit de reb⁹ ꝓprijs de rebus vero ecclesie admittuntur oēs testes idonei ſm host.

Inuidia ſm da.li.ij.est dolor de alienis bonis.sz aduerte ꝙ cū obiectū tristicie sit malū ꝓpriū iō đ bono alteri⁹ pōt esse tristitia ꝓut appꝑhēditur vt malū ꝓpriū.ꝛ ſm hoc q̄druplicitet. prio mō īq̄tū ex eo nobꝫ aliqđ ꝑiculū īminet.s.ne ab ea ledamur ꝛ hec tristitia nō sz est inuidia.s. effect⁹ timorꝫ:vt dicit Phi.ij.rheto.ꝛ potest eē sine pctō vt dicit Gr.ij.mor.Alio modo apprehenditur inquantum est diminutiuum proprie glorie vel excellentie ꝛ hec tristitia est proprie inuidia ſm Philo.vbi.s.ꝛ ex gñe suo est peccatum mortale Job.v.paruulum occidit inuidia.cū sit ꝯ charitatē.Sūt tñ primi motus inuidie quādoq; etiā in ꝑfectis ex surreptiōe.qui sunt venialia peccata ꝛ est simile de inuidia paruulorū in quibus nō vere est vsus rationis et de motu inuidie ſm ꝙ est passio sensualitatis.tertio mō apprehenditur bonū alterius inquātū deest nobis qđ alius habet ꝛ sic tristat.ꝛ hec tristitia non est inuidia sz ꝓprie dicit zel⁹ ſm Phi.vbi s.Et si est de bonis honestis ē laudabilis ſm illud.j.cor.xij. Emulamini carismata meliora.Si autem sit de bonis tēporalibus aut de bonis īhonestis pōt esse peccatū:ꝛ sine peccato ꝛ aliquādo cū mortali puta cū talia sūt cōtra deū. quarto modo appꝑhēdit bonū alterius prout pōt credere in dānū multoꝝ īiuste ꝛ sic nō est inuidia ſm Gre.nec pctm̄ puta cū q̄s testat de ꝓsperitate alicui⁹ tyrāni qꝛ videt ꝙ magis tirannizabit.

¶ Quot sunt ei⁹ filie.Rñ.ſm Gre xxxj. mor.v.s.Odiuz susurratio.detractio de qb⁹ hēs in locis suis:exultato ī aduersis:ꝛ afflictio in prosperis ꝓximi īq̄tū eueniūt ꝓximo ꝯ conatū inuidētis.sed quādo tristatur de prosperis ſm ꝙ habēt q̄dā gloriā sic ē inuidia nō ei⁹ filia. Emulatio vero ꝛ inuidia idē sunt generaliter:lz ꝓprie inuidia attendatur in actu interiori.emulatio vero in actu exteriori.vt dicit glo.super illud.gal.v. emulationes inuidie. 1

Hypocrisis vide simulatio.

Hypotheca q̄d sit ꝛ đ ea vi đ pign⁹ ꝑ totū

Ira est q̄dā passio appetit⁹ sensitiui ꝓprie q̄ dicit vis irascibilis qua quis vindictā appetit.que quidē passio intantum est bona inquantū regulatur a ratione.Si vero ordinem rationis excludit est mala.ordo autē ratiōis in ira pōt attendi q̄tum ad duo. primo q̄tum ad appetibile in quod tēdit qđ est vidicta vnde si quis appetit ꝙ ſm ordinem ratiōis vindicta fiat sic dicitur zelus ꝛ est laudabile.Si autem appetat ꝙ fiat vidicta q̄litercūq; etiaz

UVA. BHSC. IyR_213

cōtra ordinem rationis sic est ira ex genere suo peccatū mortale: qz contrariatur charitati ⁊ iusticie. posset tamē esse peccatū veniale ꝓpter imperfectionem actꝰ ⁊ hoc vel ex parte appetētis vt cū appetitus preuenit iudiciū ratiōis nec sequit̄ cōsensus ad eū: vel ex parte appetibilis vt cū appetit in modico vindicare. qđ si inferat̄ nō erit mortale vt trahere puerū ꝑ capillos. ⁊ hmōi. scđo attēdit̄ ordo rōnis in ira q̄tū ad modū irascēdi vt. s. motus ire non immoderate feruescat interiꝰ vel exterius q̄ ordo si ꝑtermittat̄ nō erit sine peccato: etiā si instaz appeteret vindictā: sed nō erit mortale ex gn̄e suo sed posset esse mortale pctm̄ puta si ex vehemētia ire excedat a dilectione dei vel proximi.

☞ De notatis in hoc. §. ⁊ ꝙ ira vel ira cūdia facit contractuz non valere. l. qđ calore. ff. de reg. iur. l. iij. ff. de reg. iur. nisi ad pias causas not. Alexā. in. l. quicquid supra alleg. ꝑ tex. ca. sunt q̄ opes. xvij. q. iiij. ⁊ impedit confessionē no. idē Alexā. in. d. l. qđ calore. ⁊ an vinculū iuramenti. no. ꝙ sic. l. ij. C. ad legē iu. ma. nec purificatū per iuramentum doc. in c. sicut. el. de iureiuran.

1 ¶ Quomodo progredit̄. Rñ. ꝙ tres habet modos. s. prio in corde vindictā appetendo: de quo Mat. v. q̄ irascitur frī suo. s. per irā mortalē. scđo in signis manifestatur. ⁊ ideo subiungit. qui dixerit fratri suo racha. qđ est interiectio irascētis. tertio in facto nocumētū iferendo liuore vindicte. si primus gradus est mortalis: multo magis scđs est grauior. tertius grauissimus si deterius noceat.

2 ¶ Quot sūt eiꝰ filie. Rñ. Greg. xxx. mor. ꝙ vj. s. Rixa tumor mentis contumelia clamor. indignatio ⁊ blasphemia. Adde vij. s. bellū. ⁊. viij. s. maledictio. ⁊. ix. s. seditio de quibꝰ in locis suis.

Irregularitas ē ipedimētum seu repulsio executionis diuini officij seu sacramēti ex canonica seu cōstitutione ꝓueniēs ar. de tēpo. or. c. vlti. ⁊ dicit̄ stricte irregularitas q̄si extra regularitas: q̄si extra regl̄as alioꝝ q̄ ad ordinatiōem qz req̄rit̄ dispēsatio dicit̄ etiā magis large irregularis q̄ nō pōt ministrare i susceptis: nec ascēdere ad maiores: hec introducta est a iure positiuo. vt. ij. q. vij. §. itē daniel lz in veteri testō fuerit ꝑordinata i ꝑsona daniel. de cōse. d. j. c. j.

☞ De notatis in hoc. §. ⁊ q̄d sit irregularitas no. Bal. in addi. ad spec. i. ti. de dispēsa. §. iiij. ⁊ ibi Spec. vbi etiam ex quibꝰ causis contrahat̄: ⁊ an ex casuali homicidio. no. Bar. ꝙ nō in. l. illicitas. Si sicuti. ff. de offi. presi. ⁊ Spec. vbi. s. §. iuxta. versi facto. autem.

¶ Irregularitas in quibꝰ casibꝰ incurritur ipso iure. Rñ. ꝙ aliquādo ex delicto aliquādo ex đfectu corporis. aliquādo ex defectu sacramēti. de q̄bus hēs ꝑ doc. in. c. nisi cū. §. persone vero. de renū. sed ꝓ clariori intelligētia casus ex quibus aliquis efficitur irregalaris. hoc ē ꝙ non pōt promoueri. vel si ꝓmotus nō potest exercere suum officium explicabo inferius que reducuntur ad viginti tria. 1

¶ Primo ex homicidio. vel truncatiōe aut mutilatione membrorum. vt supra homicidium. v. 2

¶ Sed quid si fuit in leuissima culpa homicidij dando operam rei licite. Responde quod non est irregularis. facit textus in capitulo quesitum. de pe. et re. in verbo verum si per incuriam. et ibi not. pa. et per hoc limita et intellige quod. dico supra homicidiuz. ⁊. §. j. et. j. §. xvij. 3

¶ Utrum clericus respondens iudici si ꝓ tali crimine debetur pena mortis sit irregularis. Respondet Panor. in capitulo ex literis. de except. prelatorum sic distinguēdo ꝑm Hosti. ꝙ aut crimē imminet puniēdum de presenti. ⁊ sic si ex ꝯsilio suo gn̄ali vel speciali sequat̄ homicidiū est irregularis in. c. si qs viduā. l. d. Si ꝟo ex sua rñsiōe nō seq̄tur homicidiū: qz omnino iudex erat dispositꝰ illū occidere ⁊ iste interrogatus 4

UVA. BHSC. IyR_213

fuit a quodã alio ꝛ hmõi. ſic nõ eſt irregularis. Sic̃ nõ eſt irregularis: qñ crimẽ nõ iminet puniẽdum de pñi ꝯtus reſpõdeat ꝙ meretur mortẽ. et ſic intelige glo. in. d. c. ex literis.

5 ¶ Utrũ exiſtẽs i bello ſi a liquis ibi occidat̃ ſit irregularis. Iz ipe nõ occiderit. Rñ. ꝙ ſi bellũ eſt iniuſtũ oẽs irregulares ſunt q̃ fuerunt ex parte iniuriantiũ ſi illuc inerũt vt bellãtib⁹ preſtarent auxiliũ cõſiliũ. vel fauorẽ. multo magis ſi vt aduerſarios lederẽt ſm Inn. ꝛ. ho. in. c. petitio. de homi. ſecus ſi cã pacificãdi vl cã iuſta inerũt. ar. a cõtrario ſenſu in. c. ꝯtũ. l. d. ꝛ. c. plyterũ. de hõi. tamen verũ eſt ſm Ray. ꝛ ro. ꝛ guil. ꝙ ab eõ poteritiçũ predictis diſpenſari.

6 ¶ Utrũ exñtes ex parte ſe defendẽtiuꝫ in bello iuſto ſint irregulares. Rñ. ꝙ ſic oñs q̃ occidũt niſi ſit talis neceſſitas ꝙ als propriã vitã euadere nõ poſſint. Alij aũt qui nõ occidũt nec mutilãt nõ ſunt irregulares. Iz ibi multi occidãtur immo licet clericis hoztari ad bellum ſi ſit contra rẽpublicã. aut fidẽ catholicã: nõ tamẽ arma ſumerevide. s. bellum. s. liij. vnde pa. i. c. penul. ꝛ vlr. de cle. pcu. refert. ꝛ ſequitur hoſt. tenẽtem: ꝙ clericus qui preſtat opẽ oppreſſis vl obſeſſis iniuſte ꝛ adinuat repellẽtes iniuriã proiiciendo lapides. ꝛ huiuſmodi duz modo neminem ipſe occiderit ꝙ non eſt irregularis

7 ¶ Utrũ prelati ꝛ alij qui interſunt vindicte ſanguinis ſint irregulares. Rñ. ꝙ nõ ꝟ Aſtẽ. niſi ad hoc dederit auxiliũ: conſiliũ vel fauorẽ: vel niſi interſint tanꝙ autoritatẽ pſtantes. vt hr̃ i. c. exiſtis. de exce. prela. pa. tñ in. d. c. i literis. Iz ꝙ tales plati ſi habẽt iuriſdictionẽ temporalem ibi: ꝙ efficiũtur irregulares: exhibẽdo pſentiã vbi vindicta ſit ſanguinis ſi mors vel mutilatio ſequitur: quia videtur preſtare opem. l. diſtin. ſi quis viduã. ſecus de prelatis qui nõha bẽt iuriſdictionẽ. tẽporalez in loco graviter tñ peccãt qz contra. c. fniaz. ne cle. vel mo. facinnt.

8 ¶ Quid de prelato qui non liberat hominẽ ab iniuſta morte cum põt: vl non pacit fame moziẽtẽ cũ poſſit. Rñ. Aſtẽ. ꝙ licet mortalitſime peccet nõ tamẽ eſt irregularis qz lex promotiõis factũ requirit. xv. q. j. ſi quis nõ iratus. ſed ego credo potius cõtrarium. ſ. ꝙ ſit irregularis quãdo ſcienter ꝛ voluntarie pmittit eum mori. ſi tamẽ moriatur. ar. c. petrus. ó homi. ꝛ. c. Matthẽus. ó ſimo. qz in iſto caſu non ſolum eſt omiſſio ſed etiam commiſſio ſicut ꝛ in dictis iuribus patet.

¶ Utrũ verberans aliquẽ cauſa correctiõis ſi ex vulnere mortuꝰ ſit efficiat̃ irregularis. rñ. ꝙ ſic dũmõ ex illo vulnere ſit mortuꝰ ſecus ſi deceſſiſſet alia infirmitate ex vulnere nõ ſecuta. c. preſbyterum. ꝛ. c. de cetero. ꝛ. c. ad audiẽtiam. de homici. 9

¶ Quid ſi poſtq̃ cõualuit recidiuauit. Rñ. ꝙ nihilominꝰ irregularis eſt: qz ſe per cauſa ſubfuit ó pe. d. iij. ſi q̃ ſemel. ꝛ d. c. ad audiẽtiã. no. ber. i. d. c. preſbiter. quodcredo qñ recidiuũ fuit ſine culpa alia. ar. c. preterea. de cle. percuſſo. 10

¶ Quid de illis qui ſimul proiiciũt lapides ꝛ lapis vniꝰ aliquẽ interficit. Rñ. ꝙ omnes ſi ignorant a quo proiectꝰ ſit debẽt abſtinere ab offõ. ar. c. ſignificaſti. el. ij. ꝟ Hoſt. facit. c. continẽtia. de cle. pcuſſo. alij cõtradicũt dicẽdo. neminez in dubio repellẽ. ar. d. c. cõtinentia. ꝛ. ca. petitio. de hõi. debet intelligi quãdo cõ ſcientia eum remordet. Unde nemo eorum eſt repellẽdus niſi ſe repellat arg. c. preſentiũ. ó cle percuſſo. hoſt. tenet ꝙ relinquendi ſunt cõſcientie ſue: rideo ſi aliquibus ex eis videtur: ꝙ ipſi nemiez interfecerunt nõ erũt irregulares. Si vero cõſciẽtia eis dictat ꝙ ſic: ſic abſtineãt. d. c. ſignificaſti. ꝛ hoc tene i proiicientibus in iſto bello. ſecus crederem ſi cauſa ludi. ꝛ non adhibita debita diligentia. 11

¶ Quid de clericis qui cũ alijs trahũt ad mãganellos. vñ aliquis occiſus eſt aut pbabiliter creditur. Rñ. ꝙ irregulares ſunt. c. ſicut dignum. de homi. Alij aũt dicũt ꝙ iz clericis turpiter vl murrũ impetere

UVA. BHSC. IyR_213

impetere ⁊ machinis impugnare ⁊ suffodere licet non liceat eis personaliter pugnare vnde si homicidiuz ex hoc facto preter eoꝝ intẽtionem euenerit nõ imputabitur eis sed qđ sint irregulares videtur tutius etiaz in bello iusto.

13 ¶ Quid de illo qui dicit ducentibus latronẽ: claudite os ne clamet vel videte ne tales liberent eũ. Rñ. ꝙ irregularis est si mors probabiliter fuisset impedita. alias non.

14 ¶ Quid de iterrogato si talẽ vidit ⁊ indicat. vel si nõ põt ire nisi per duas vias dicit ꝙ per istam non iuit. ⁊ illi eũ insequẽtes occidũt. Rñ. ꝙ si sciuit vel scire debuit ꝙ persona talis querebatur ad mortem vel mutilationem irregularis est: secus si probabiliter credidit ꝓpter aliam causam ⁊ eius intentio non fuit corrupta ꝑm Rod. ⁊ Guil. duran.

15 ¶ Utrũ clericus qui pugnantibus arma ministrauit sit irregularis. Rñ. ꝙ sic si aliquis occidatur. ar. c. sicut dignuz. de homi. Et appellatiõe armoꝝ veniũt etiam fustes ⁊ lapides. ff. de ꝟb. sig. l. armorũ. ꝑm tamen Inn. ⁊ Ho. in. c. sniam. ne. cle. vel mo. non est irregularis clericus si in bello iusto ministret balistam. alicui tantum vt se defendat ⁊ sua. nec credit illuz aliquem velle occidere: sed tantũ se defendere ⁊ sua. similiter si lanceam vel ensem ministret tantum vt se defendat ⁊ tamen ille occidit. sic videt dicendum etiam vt in primo casu sz tutius est dicendum ꝑm Host. vbi. s̃. ꝙ in vtroqꝫ casu sit irregularis: qꝛ nõ lz clerico ministeriũ ita immediatum in mortem alicuius prebere de penis ca. ꝙ in dubijs.

16 ¶ Utrũ clericus qui cũ socio latronem capit: ⁊ ligat ⁊ postea clerico inscio socius latronem ne fugiat occidit. Rñ. ꝙ irregularis est: quia fines licite defensionis excessit. c. suscepimus. in glo. de homi.

17 ¶ Quid de illo qui vadẽs ad spatiatũ super equum qui ex petulantia fractis habenis occidit puerũ. Rñ. ꝙ nõ est irregularis: qꝛ nec volũtate nec facto occidit nec rei illicite dabat operã. Facit c. dilectus. de homi. dicit tamẽ ibi Ber. ꝙ si de facili frenũ potuit frangi: erit irregularis. ar. ca. significasti. el. j. de homi. vel propter eius imperitiam equis lasciuiuit. vt Insti. ad. l. aquil. §. impetu quoqꝫ vel propter eius impotetiam. similiter si que debuit preuidere ⁊ facere nõ preuidit nec fecit. d. §. ipetu quoqꝫ.

18 ¶ Utrũ portantes ligna propter zeiũ fidei ad cremãdũ hereticos sint irregulares. Rñ. ꝑm Rod. ꝙ si ligna q̃ portauerũt sint cooperata ad mortẽ sunt irregulares: ⁊ a papa solum dispẽsandi. Si autem nihil cooperauerunt. puta iã erat mortuus anteq̃ fuissent accẽsa sic nõ sunt irregulares vel saltem episcopus potest cũ eis dispensare si autem dubitant sic sine dispensatione pape nõ debent ministrare: nec promoueantur. c. hi. qui. l. distin. c. ad audientiã. de homi.

19 ¶ Utrũ clericus benedicẽs aquã feruentem vel ferrum candẽs vel pugiles sit irregularis. Rñ. Ray. ꝙ sic si mors sequat ⁊ Rod. dicit hoc esse tutius tenere. vide supra etiam de hoc homicidium. j. ⁊. ij.

20 ¶ Sed pro maiori intelligentia. omnia predictorum no. aliquas regulas. Prima est ꝙ nec iudex aliquis vel magister seu doctor indubio debet aliquem iudicare irregularem. ar. de pe. di. j. §. pene.

¶ Secunda ꝙ in dubio quilibet debet se reputare irregularẽ. vt in. d. c. ad audientiam. ⁊ ideo in foro anime: maxime quãdo quis non est de hoc infamatus est relinquendus conscientie sue. vt i. c. ex literis. de hom. has duas ponit ho. in. d. c. ad audientiã. ¶ Tertia est ꝙ ad hoc vt quis incurrat irregularitatẽ ex homicidio est necesse ꝙ interueniat vel cõsiliũ vel preceptũ: vel factũ: vel defẽsio. vel cooperatio occidentis. hanc ponit. Inn. in. d. c. ad audiẽtiam. ¶ Quarta ẽ ꝙ oportet ꝙ causa homicidij vt sit irregularis sit ꝓpiqua. ff. ad. l. cor. đ si ca. l. nihil interest. secus ẽ de remota cã

UVA. BHSC. IyR_213

tur ab ẽpo excõmunicato q̃ executiõe seu occasione. Nõ effi ideo quia faber cultellũ facit homicida est. c. tua. ẽ hoti. j. Rñ. 2. d. c. exhibita. Et hoc verũ ſm Ber. de causis remota: niſi animũ nocẽdi habuer. t aut minorẽ diligentiã habuit q̃ deberet habere vl nõ cogitauit que cogitare debebat. ca. presbyterum. in fi. de homi.

20 ¶ Quinta regula q̃ infans occidẽs nõ est irregularis: niſi ſit doli capax cle. furioſus. de homi. not. pa. in. c. j. de delic. pue. t Jo. an. ibidem vbi ponit exemplũ Grego. de puero. v. annorum blaſphematore rapto a diabolo. Similiter dic de furioſo. facit. p hoc. l. j. C. de fal. mone. ¶ Sexta regula q̃ existens ſolũ in culpa leuiſſima homicidij dando operam rei licite non est irregularis vt. ẽ. in. Gallij. dictum est.

21 ¶ Utrũq; prelatus qui ſubditum ſuum q̃ ẽcum q̃ deliquerit incarcerat cum tali afflictione q̃ in paucis diebus moriat ſit irregularis. Rñ. Joan. de lig. i. cle. ij. de pe. t re. q̃ ſic. t ideo dicit q̃ carcer non debet esſe nimis crudelis. nec dz tantũ eorũ vita attenuari q̃ in paucis diebus veriſimiliter moriatur: ſz pane t aqua ſuſtentari ſicut vult. ca. nonnullus. de ſen. ſi. ſequitur pa. in. ca. cum non ab homine de iudi.

22 ¶ Secundo cõtrahitur irregularitas accipiẽdo ordines in excõmunicatione maiori exiſtendo. vt in ca. j. de eo qui fur. t in. c. cũ illorum. de ſenten. excom. Et licet inferior a papa talẽ poſſit aliquando abſoluere ab excõmunicatione in qua erat: tamen poterit diſpenſare ſecum in tali irregularitate niſi de mãdato pape. ſine ſcienter in excõmunicatione exiſtens ordines accepit: ſine ignoranter. ſ. facti memoriam non habens aut ex ignoratia iuris: hoc nõ credẽs ſib esſe prohibitum. vt in. di. c. cum illorum. Si tamen efficiatur talis religioſus poſt laudabilem cõuerſationẽ per aliquot tempus in religione poteſt epiſcopus cũ eo diſpẽſare autoritate apoſtolica. vt in ca. fi. de eo qui fur. ord. Diſpenſat etiam abbas cuj monachis ſm quod dictũ est ſupra Abbas. et q̃ dixi de excommunicato habet locum ſm Rayn. in ſuſpenſo vel interdicto vel ſimpliciter vel a talibus ordinib9 ſi ipſos recipit ſic ſuſpenſus.

¶ Tertio ꝓtrahitur irregularitas quã 23
do aliquis minores ordines t ſubdiaconatũ vno die ſuſcipit. c. cum. h. de eo qui fur. vel cũ duos ſimul ſacros ordines recipit. c. fi. de eo q̃ fur. or. ſine hoc faciat vno die vero vel fictitio: ſicut cũ quis continuat ieiunium vſq; ad dominicam quia est vnus dies fictitius de tẽpo. or. c. literas. Sed cũ iſtis poteſt epiſcopus diſpenſare vt in ordinibus ſuſceptis non furtiue poſſint miniſtrare: dummodo eis non fuerit prohibitũ ſic ordinari ſub excommunicatiõis late ſẽtẽtie pena quia tunc non poſſet niſi ſm quod dixit de excõmunicato ordines accipiente. Sed in ordine ſic furtiue recepto vel ad maiores non poteſt niſi ſolus papa. diſpenſare ſecundum Joan. an. et videtur ſequi pa. in cap. j. de eo qui fur. or. t facit tex. prefati. c. in fiũcto. ca. ſe. t. d. c. literas. pro hoc intelligẽ niſi religionem iniuerit: quia poteſt epiſcopus autoritate pape diſpenſare vt dicto capitulo ſi. t etiam abbas capitulo ſecundo de cle. qui fur. or. ſu.

¶ Quarto contrahitur irregularitas 24
per iterationem ſacramentorum illorum in quibus imprimitur caracter ſcienter factam ſiue quo ad adminiſtrantem ſiue quo ad ſuſcipientem articulo. xlviij. diſtinctione capitulo primo t de conſecra. diſtinctio. v. dictum. Et licet quidam teneant hoc generaliter de omnibus ſacramentis in quibus imprimitur caracter: tamen Scotus in quarta diſtinctione quarta queſtione vlti. tenet t bene q̃ pro iteratione ſolum baptiſmi cõtrahitur ſed non pro iteratione aliorum ſacro. cum irre-

UVA. BHSC. IyR_213

gularitas sit pena q̄ non debet imponi nisi vbi inuenit de iure expressum: et ibi cū nō inueniat nisi de baptismo vt i.c.ij. de spo. ibi dicit q̄ scienter rebaptisās sibi post. si clericus est ꝑm canones deponendus est ar. c. q̄ b⁹ x. c. eos. de cons. di. iij. si laicus excōicādus. nec potest ordinari. Cū etiā Acolitus q̄ ministeriū prebuit scienter ꝓsbytero rebaptisāti si publicū sit, nō ds ad ordines ꝓmoueri ni si religionē intret: qz tūc pōt p eum se cū dispēsari. Si vero sit occultum post pniam potent ꝓmoueri. d. c. ij. ibi q̄dā et male ꝑm Pa. ibidē intelligūt illud. c. in telige q̄ ite acolitus rebaptisauerit vel fuerit rebaptisat⁹. si ꝙo rebaptisat ds ignoranter ignorantia facti excusat. ibi ꝓ pia⁹ diligētia debita oino excusat. ibi ex ignorantia iuris non excusat. qz ꝑm Sco. in. iij. di. vj. est ꝙ̄ius diuinus rebaptisat⁹ ꝙo scienter est irregularis. ignoranter ꝙo si ꝓsbyter, sicut et ratū habuit similiter irregularis est. ꝙo. dist. tonstrimaū. c. j. q. vij. q̄ in qualibet. Et aūt nō ratū habuit. ibi tamē ignoāter est rebaptisatus ignorātia facti ꝑm post. non est irregularis. sed pōt ꝓmoueri. ibi ꝙo Sot. indiget dispensatiōe ep̄i. cui non credo. ar. c. placuit. j. q. iij. nec ob dictū c. q̄ bis. et q̄ ibi no. qz ꝑm Scotū istud c. cuz accipiat ex pniali Theodori ep̄i cātuariēn. infligere non potest irregularitatem nisi forte dicatur q̄ omnia. c. a Stratiano in decreto posita: sunt a papa confirmata Sed hoc nō est manifestum. Addo etiam ego q̄ confirmatio simpliciter nihil addit. xij. di. preceptis. de confir. vti. vel inuti. cum dilecta. cum. c. sequentibus. et de ꝓbr. c. quia intētionis. ideo etiam si forent confirmata nō inducerent irregularitatem. Et si dicatur q̄ licet ille ep̄iscopus non potuerit ius cōdere tamen potuit iudicare ius conditum. sicut facit ibi cū dicit ꝑm canōes. Rñ. Sco. q̄ glosator debuit hūc canonē allegare. et ideo cōcludit Sco. q̄ sicut ignorātia pbabilis excludit cōtractum ab irregularitate. sic et suscipiēte. ignorātia vero iuris rebaptisati nō excusantur a pena irregularitatis.

¶ Sed quid si quis dubitat aut sit baptisat⁹ vel confirmatus. vel ordinatus. Rñ. q̄ pōt iterari. qz nō dicit iteratū q̄ nescit esse factū de cōse. di. j. solennitates. et. di. iij. si nulla. et de ꝓsbytero non baptizēnes. intelligo si debitā diligētiā ꝓpo⁹ fecit. de cons. di. iij. cū ita q̄. tñ baptisat⁹ his verbis vtit. Si tu nō es baptisatus ego te baptizo etc. vt. ꝯ. baptisimus. vij. ꝟ.

¶ Quid si coacte fuit rebaptisat⁹. Rñ. q̄ si coactio fuit absoluta sic excusat. si vero fuit cōditionalis sic nō euadit irregularitatē. vt nota. in. d. c. eos. de cons. distinct. iij.

¶ Quinto cōtrahit irregularitas apo statādo a fide catholica sicut fecit Julianus apostata. Ut in. c. Julianus. ꝛ. que. iij. verum cū quod si apostatanerunt propter tantum timorem si erant sacerdotes solus papa dispensabit. Si vero diaconi vel inferioris gradus aut laici: episcopus poterit dispensare. Si autem apostatauerūt sine aliquo timore: sed voluntarie: sic nullus⁹ nisi papa dispensat cum eis. vt. in. c. presbyteros. ꝙo. distinct. one. immo. Item. i. c. j. de apostata. et post. dicit q̄ oēs tales apostate hodie sunt vere heretici. et ipsis habent locum omnia iura de hereticis et pene contra eos statute. de irregularitate apostatarum a religione. vide. supra apostasia. ꝟ. vj.

¶ Sed numq̄d idem erit de fideli facto heretico. Rñ. q̄ si clericus erat poterit post penitentiam et abiurationem in ordine suscepto ministrare sed in suscipiendis tam clerici q̄ laici sunt irregulares vt. j. q. vij. saluberrimus. idem dic de eo qui in contemptum ecclesie ab hereticis se fecit ordinari cum quibus solus papa dispensat. j. q. vij. conuenientibus.

¶ Sexto incurritur irregularitas cum quis incurrit infamiam iuris vel facti dequo. ꝯ. Infamia exēplū habes infra eodem. ꝟ. iij. in scrutinio manifesto.

¶ Septimo incurrit cum quis ordina-

UVA. BHSC. IyR_213

cōferre non potest qui eaz non hz in.q. j. gratia. z.c.statum⁹. z.q.vij diabertū. Si tamē hoc fecit ignozāter sic eps dispēsare potest tā in susceptis q̄ in suscipiendis. si vero scienter. solus papa de eō qui resti.epi.c.ij. Idem dico.de ordinatis schismaticis.vt de schisma.fra ternitati.fm Ber.ibidē. Vñ not.q̄ licet hereticī excommunicati . simoniaci in ordine vel beneficio.schismatici.depositi.suspēsi iterdicti.z degradati.vel quocunq; christi cōficiāt z ordines dent ꝓ̄ faciter. si veram formā seruēt ecclesie.xix. di.fm.z.j.q.j.dominus.z.c.q̄ quidam. z de cōse.di.iij.ostenditur. Tamē a talibus ordinati executionē non habēt z sic dicuntur irrite tales ordinationes de schima.c.j.fm tamē distinctionē ꝑmissam dicunt etiam.So.z Hosti.q̄ coacti vt; a talibus reciperēt ordinem ex metu qui postea cadere in cōstantē virū non indigent dispēsatione z magis placet vel episcopus poterit dispensare.Hodie tamē ista habēt magnam modificationem ex cōstitution econcilij cōstātiēsis. vt.S.excōmunicatio.viij.G.iij.z ideo nō incurritur hec irregularitas nisi quo ad illos quos tenemur euitare p dictā cōstitutionem:non quo ad alios.

31 ¶ Octauo incurrit cū quis recipit ordines ab eo qui renunciauit episcopatui sic distinguēdo:quia si relignauit soluz loco z nō dignitati.qz sic remanet epūs. si de licentia ꝓpꝛij.epi quis ab eo recepit ordines non est irregularis.Si vero sine licētia ꝓpꝛij.prelati sic irregularis est.de or.ab epō.qui resi.c.j.Si ꝯo talis epūs relignauit nō solū loco.sed etiā dignitati:tūc ordinatus a tali cū licentia sui epi in minoribus ordinibus non est irregularis.sed si sine licentia sui prelati vel maiores ordines a tali susceperit sciēter vel ex ignorātia crassa sic irregularis est et solus papa dispensat.Si autem ex ignozantia probabili sic etiaz irregularis est sed epūs potest dispensare.vt in.d.c.j.Et ex hoc patet q̄ epatus est ordo in quo imprimitur caracter qz vere confert ordines z caracterē ipsoꝝ quia non reordinantur sed dispensatur vt ministrent.

¶ Nono incurritur cum quis recipit ordines ab alieno episcopo sine licentia sui prelati fm aliquos.z ordinator est suspensus per annum a collatione omnium ordinum.de tempo.or.c.eos.lib. vj.intellige si ordinatus erat clericus aliter non incurritur Item intellige de anno cōtinuo z integro .c.prouida.de electio.li.vj.sed fm gl.in.d.c.eos.ergo licet ordinator sit suspensus ordinati tamen sic non sunt ipso iure irregulares:sed sunt suspendendi per.c.q̄ trāslationem et ibi Idem tenet do.Ant.de tempo.or.z si celebrent anteq̄ suspendantur non efficiuntur irregulares.et hoc sequitur hos.Sua.Sut.z magis placet:lz grauiter peccēt celebrādo antecq̄ eorum ꝓlati habeant ratam talem ordinationem. vt no.in.d.c eos.Fallit hoc quādo prelati sunt suspēsi manifeste ꝓpter alienorum ordinationem:qz q̄dm sic sunt suspensi eius subditi ꝑnt de eoꝝ licentia ab alienis viciis episcopis ordinari vt i.d.c.eos qui.Et manifesti sunt vel per iuris euidentiā qz cōuicti vel confessi sunt in iudicio.aut quia manifeste ordinauerūt alienum: z non solum predicta locū habēt in episcopis.sed in abbatib⁹ z quibuscūq; ordines cōferentibus.Sed quo ad vltramontanos ab epō cismontano ordines suscipientes sine licentia episcopi de cuius dioceſi traxerunt originez vel in cuius dioceſi beneficiati sunt q̄ constet per patentes literas causam rationabilem continentes quare ipsos nolit vel nō possit ordinare.tene q̄ sunt suspēsi ipso iure tali suspensione:q̄ si celebrāt efficiuntur irregulares:nec poterunt a tali suspensione absolui nisi a papa.vt in.c.j.de tempo.ord.li.vj.sed hec pena habet locū in quibuscunq; ordinib⁹ receptis ab episco.italico ab vltramontano quocūq; fm communē opinionem. in.d.c.j.sed non habebit locum in italico ordinato ab vltramōtano episcopo. vt ibi tenet gl.Similiter non habebit

UVA. BHSC. IyR_213

locum in existētibus intra montes si ordinetur ab italico epo. vt ibi no.

33 ¶ Quero quis potest dare p̄dictam licētiam accipiendi ordines ab alieno episcopo. Rñ. q̄ eps de cui⁹ diocesi est oriūdus ordinādus vel eps in cui⁹ diocesi beneficium habet ecclesiasticum vel domiciliū: licet non sit oriundus ibi. Item episcopo agente in remotis potest eum dare eius vicarius generalis in spūalibus. Sed vero vacāte: capitulum. Alij aūt officiales episcopoꝝ ⁊ etiā archidiaconi nō possunt. c. significasti. de offi. archi. nec quicūq; alij inferiores p̄lati religiosi. vel alij nisi sint per papā privilegiati: vel ꝟm Jo. an. nisi habeant hoc ex prescripta cōsuetudine. Religiosi tamen in prioratibus non exemptis. per suos prelatos deputati priores ⁊ eorū socij possunt dum ibi morantur a locorum ordinarijs ordinari. licet non sint ibidem oriundi. c. cum. nullus. de tempo. or. lib. vj.

34 ¶ Utrum possit absoluere ⁊ dispensare cū istis de licētia missis eps cui mittuntur sicut posset suus proprius prelat⁹. Rñ. q̄ sic quia omnia videntur concessa sine quibus ordinatio non potest expediri. c. preterea. de offi. delega.

35 ¶ Decimo incurrit: cū q̄s ordines recipit extra tēpora statuta. di. lxxv. c. vlt. de tempo. or. c. ij. c. ⁊. c. cū quidā ⁊. c. consultationi Jnno. tñ credit et Host. q̄ nō sūt ipso iure suspēsi ab ordine suscepto: sed debēt suspēdi. arg. c. literas. in fi. de tēp. or. ⁊ sic exponūt dictū. c. cū quidā. ibi debes expertes reddere. s. p sententiā. do. Anto. in. c. lr̄as. de tēpo. or. tenet q̄ ordinatus est suspēsus ipso iure. sz ordinantes sunt suspēdēdi. ⁊ hoc est veri⁹. vt pz in. c. ij. de tēpo. ord. Cōcedit tñ eps dispēsatio in susceptis vt ministrent. d. c. cōsultationis. sz ꝟm Rod. nō poterit dispēsare in sucipiēdis cū ibi non dicatur nisi de susceptis. Nō tamē ille eps q̄ ordinauit poterit dispensare sed eius successor ꝟm do. Anto. in. d. c. cōsultationi.

36 ¶ Undecimo icurritur cū quis p saltū p̄motus administrat in ordine supiori ꝟm Host. in summa ⁊ solus papa dispēsabit ꝟz Archi. i. c. sollicitudo. iij. di. sz q̄ talis nō est suspensus nisi sicut ille qui est in mortali: sed est suspendēdus ⁊ iō si celebrat anteq̄ suppleat omissuz peccat mortaliter: sed non efficitur irregularis. ⁊ est verius. vt in. d. c. pater.

37 ¶ Sed nūquid suscipit caracterē ordinis superioris talis. Rñ. q̄ sic ꝟm cōiter theo. ⁊ est veri⁹. Fallit hoc in epo q̄ nisi sit sacerdos nō suscipit caracterem epalē ꝟm Ray. sed veri⁹ credo q̄ suscipiat caracterē: sz nō executionē si nō est sacerdos. c. ex lr̄is. de exce. prela. sz si est sacerdos lz nō habuerit aliquē aliorum ordinū etiā suscipit executionez qz pōt cōferre oēs ordines preter illū quē nō habet. j. q. j. gr̄a. ⁊. q. vij. diabertū. licet peccet mortaliter. Et si daret illū ordinē quem non habet incideret in penam de qua in sequenti. §. dicitur. Et ille non esset ordinatus.

38 ¶ Duodecimo incurritur cuz q̄s administrat in ordine quē nō habet. vt in. c. j. ⁊. ij. de cle. non. or. mi. Et no. q̄ p̄dicta pena locū habet si exercet. aliq̄d deputatum certo ordini tāq̄ i officio cōstitutus: puta diaconus legit euangeliū: vt diaconus. Subdiaconus epl̄am vt subdiaconus ⁊ hmōi: secus si legeret nō tāq̄ i tali offō: sicut si monialis legit euāgeliū i matutino. xxvij. q. j. diaconissaz. in gl. ⁊ clericus deficiēte subdiacono in solennitatibus indutus sine manipulo cātat epistolam. Ut no. in. c. vt q̄sq; presbyter. de vi. ⁊ ho. cle. qz nō est irregularis ꝟm ho. ⁊ Jnn. ibidē pa. vero in. c. vt quisq;. de vi. ⁊ honesta. cle. tenet q̄ nō et fugit irregularitatem: si cum vestib⁹ sacris cantat epistolam vel euangelium: Secus si sine vestibus cantat epistolā quia licet facit qd̄ no. xcij. dist. nō liceat ⁊ magis placet et hec opi. est verissima si sic indut⁹ administrat calicem diacono vel presbytero quod est propriū officiū subdiaconi. ⁊ principalis act⁹ ordinis talis: ⁊ opinio Host. ⁊ Jnn. debet intelligi quādo solum cantat epistolā etiam cum dalmatica sed sine manipu

UVA. BHSC. IyR_213

lo. ⁊ sine oblatione calicis diacono: sed vt simplex clericus. Et cum talibus sic administrantibus in ordinibus non susceptis vt dictum est non licere. Nō dispensat nisi papa ſm Hosti. Gof. vt ad maiores ascendat. Sed in susceptis poterit episcopus dispensare. Ber. vero in c. ex literis. de cle. non ordi. mi. tenet qđ episcopus potest dispensare etiā vt maiores ascendat. Sed tene primum scđm Pa. in. c. quanto. de consue. ⁊ in. d. cap. ij. limita etiam predicta vera in exercētibus actum deputatum ordini sacro quia scđm Tho. in. iiij. distin. xxiiij. Officia quatuor ordinum minorum exerceri licite possunt a non ordinatis. Item ꝙ tale quid exerceat non ex ludo: seu ioco: quia licet peccet mortaliter non tamen erit irregularis. xv. q. j. illa in fi. q̄a voluntas ⁊ propositum maleficia distinguunt. c. cum voluntate de. sen. excom. hoc sequitur Hostien. Item ꝙ non sit mere laicus: quia secundum decretum lib. iij. titu. viij. non incurreret irregularitatem mere laicus administrans in aliquo ordine. ⁊ placet q̄uis Cal. in. c. ij. de cle. excom. mi. teneat contrarium. Item quod nō faciat ignoranter: quia si probabiliter credebat se ordinatū nō erit irregularis.

39 ¶ Sed pone ꝙ quis in ordinatiōe sua omisit aliquid quod certum est nō esse de substantia sed tamen debet suppleri. Nunquid si antequam suppleatur administrat in tali ordine erit irregularis. Rñ. ꝙ non. Nam licet non debeat ministrare donec fuerit suppletum qđ est omissum. vt in. c. j. de sa. non ite. Tamen quia ista suspensio non est propter delictum suum. ideo peccat mortaliter ante supplectionem ministrando: sed non est irregularis. Facit ꝙ not. Pa. in c. si celebrat. de cle. excom. mi. de viciato corpore ministrante qui non efficit irregularis ſm eum. Quidam tamen tenent ꝙ est irregularis: sed non credo verum. quia nullo iure probatur.

40 ¶ Tertiodecimo incurritur irregularitas quando excommunicatus interdictus. vel suspensus quis existens celebrat: vel facit aliquid attributum certo ordini ecclesiastico etiam minori. puta acolitatus exorciste ⁊ huiusmodi secundum communem opinionez. vt no. Hosti. Joan. and. ⁊ Pa. i. c. de cle. excō. mi. ⁊ dispensatur solum per papam. vt in. capi. j. de re iudi. lib. vj. ⁊ in capi. j. de senten. excom. lib. vj. Secus si attentat aliquid exercibile etiam per laicos vt quia cantat requiem eternam vel versum psalmi. ⁊ huiusmodi quia licet grauiter peccet non euitando communionem sibi interdictam: tamen non efficitur irregularis. vt in. c. tanta. de exce. p̄la. nisi quis audiret diuina autorizando. Ut quia episcopus facit eorum celebrari. quia tunc irregularis efficit. Secus si audiret non autorizando vt vult glos. in cle. ij. de priui. ⁊ pa. in. d. c. illud. de cle. excō. mi. Et intelligit Joan. and. qui dicit quod celebrans et cōcelebrās exponit. scilicet autorizando ꝙ efficitur irregularis.

¶ Sed quid si ignorat se excommunicatum interdictum vel suspensum. Rñ. Rodo. ꝙ si est ignorātia probabilis facti puta quia miserat procuratorez qui tamen procurator non comparuit: et sic fuit excommunicatus: sic excusatur nec efficitur irregularis celebrando antequam sciat secus si ignorauit crasse: puta: quia citatus noluit comparere: et sic fuit excommunicatus quia nō excusatur ab irregularitate. ⁊ sic intellige capitu. apostolice. de cle. excō. mi. Idem Rod. dicit de eo qui probabiliter dubitat de excōmunicatione: puta quia cōsciꝰ de culpa quā fecit existimat se fuisse excommunicatum: quia si fuit et celebrauit irregularis est. Item dicit Pa. in. d. capit. illud. ꝙ habens notitiam excommunicationis per solam famā nisi non abstinet irregularis est si modo verum comperit postea. Sed aduerte secundum glo. in. d. capitu. illud. quod dicta paucorum non faciunt famā de accu. ca. inquisitionis. nec tenetur credere. licet dicatur ei ab aliquibus. xj. q. iij. 41

UVA. BHSC. IyR_213

non solum ille quod veruz est nisi ex cō scientia culpe: vel dictus pluriuz insurgere notabile dubium: quia sic non effugeret irregularitatem non abstinendo.

42 ¶Sed quid si iudex dicat suspendo te ab officio vel beneficio. Rñ. Pañ. in. ca. latores. de cleri. excom. mi. Gof. in capi. quanto. de maigistris dicit nō valere talem sententiā ratione incertitudinis. l. iij. C. d sententijs que si. cer. quā do. Anto. dicit aut constat intentione ꝛ sic seruat: aut non cōstat ꝛ sic tutius est abstinere ab vtroqꝫ. tamē si non abstinet nō efficitur irregularis. Et hoc tenet Pan. ibidem dicens. Nam licet sententia iniusta liget: tamen hoc debet intelligi verum quando de ea apparet: sed hic nō apparet an ab officio vel a beneficio voluerit suspendere. Et ideo non efficitur irregularis ipsam non seruans.

43 ¶Utrum excommunicatus minori excommunicatiane sit irregularis si celebrat. Rñ. Pa. i. c. si celebrat. d cleri. excō. mi. ꝙ non quia potest exercere que sunt iurisditionis: et conferre sacramenta. ꝛ collatio tenet ꝛ habet suum effectum tamen peccat mortaliter scienter hoc faciendo et sine necessitate. Ratio autem quare nō efficitur irregularis. est quia excommunicatio minor non inducit suspensionem ordinum vel officij. sed tantum priuat participatione sacramentorum. vt in. d. c. si celebrat.

44 ¶Utꝝ ois suspēsus celebrans sit irregularis: vide. j. suspensio.

¶Xiiij. incurritur iregularitas ratione criminis vt. xxv. dist. cap. primum. ꝛ lxxxiiij. di. c. quoniam. ꝛ. j. qōe. vij. si qs omnem. sed distingue vt no. in ca. ex tenore de tempo. ordi. ꝛ supra dixit crimē §. iiij.

46 ¶Quis autem potest dispensare i hac irregularitate. vide. supra dispensatio §. v.

47 ¶Xv. incurritur irregularitas ex bigamia vt extra de bigamis per totuz. ꝛ de hoc ꝛ quis potest dispensare. vide. s. bigamia. §. viij. cum sequen.

¶Xvj. incurritur cum quis i sacris existens cōtrahit matrimonium. dic vt. s. bigamia. §. ix. 48

¶Xvij. incurritur per solennem penitentiam factam. l. distin. ex penitentibus potest tamē episcopus dispensare in minoribus ordinibus propter necessitatē ecclesie. l. distinctio. placuit. In maioribus autem solus papa. l. distinctio. qui in aliquo. dicit tamen Inno. ꝛ Hostien. ꝙ hoc non seruat curia. et sic videtur ꝙ hodie non habeat locum hec irregularitas. 49

¶Xviij. incurritur cum quis celebrat i loco interdicto: vt in capitulo is qui. de sententia. excommunicatio. libr. vj. ꝛ a solo papa dispensatur. de quo supra interdictum. vij. §. j. 50

¶Xix. incurrit vitio adueniente in corpore siue a proposito siue a casu. de quo dic vt. s. corpore viciatus. 51

¶Xx. incurritur ratione legitimitatis. vt in capitulo primo d filijs. presbyte. ꝛ in capitulo is qui. eodē titulo libro sexto. verum est ꝙ in minoribus ordinibus potest episcopus dispensare, sed ad sacros ordines non potest cum eis dispēsare nisi papa vt i dicto capitulo primo. Sz si efficiantur religiosi possunt promoueri de iure communi ad omnes ordines etiam, sacros vt in dicto capitulo primo. 52

¶Quid si illegitimatio sit secreta: ita ꝙ solū ipse illegitimus eam scit. Rñ. secundum dic. titu. de filijs presby. quod peccauit mortaliter si se ordinari fecit. capitulo fina. de tempo. or. nec credo d beat vti susceptis sine dispensatione. 53

¶Quomodo quis dicatur illegitimus vid. s. filius per totum. 54

¶Xxj. incurritur cum quis adultus vs ꝙ ad egritudinem differt baptismum accipere. lvij. distinctio. capitulo si quis. et hoc verum nisi postea eius studium et fides probabilis fuerit aut hominum raritas exegerit: alias non potest ordinari sine dipensatione pape. 55

UVA. BHSC. IyR_213

ar.p̄fati.ca nec per baptismū tollit̄ hec irregularitas vt dicit glo.ibidē qz idē non potest parere obligationē ⁊ liberationē.ff.de sol.l.q̄ hoiem.§.vl.⁊ hoc ē qz eccl̄ia. p̄sumit qd̄ nō ex volūtate sz ex necessitate baptizatur.vt in.d.c.si quis.

§6 ¶Xxij.incurrit̄ si religiosus claustrum egredit̄ ad audiēdū leges vel phisicā si an̄ duos mēses nō fuerit reuers⁹ ⁊ sol⁹ papa dispēsat i hac.c.vl.ne cle.vl̄ mo.

§7 ¶Xxiij. incurrit irregularitatē quilibet ep̄s presbyter aut diaconus q̄ pretextu iniuste excōicatiōis hz recursum ad ipe ratorē.⁊ a solo papa dispēsabitur.xxj.q vlti.ca.pe.⁊ in.c.si quis ep̄s.xxiiij.q.vlt. ampliatur ad oēs q̄ sunt sub ecclesiastica regula predcā irregularitas: sed nō ipso iure sicut in predictis.de hac materia vide infra ordo.iij.per totū.

Irregularitas quō tollerat̄ Rñ. ꝙ trib⁹ modis p̄mo p baptismū delet̄ oīs irregularitas cōtracta āte baptismū cū pctō ꝑz Arch.xxvj.di.c.d̄ idē.⁊ Pa.i. c.gaudem⁹.d̄ diuor.⁊ etiā illa q̄ venit ex sequela ꝑ cti sicut est ifamia.Itē oīs irregularitas homicidij siue fuerit cū pececato siue.nō.Facit ꝑ hoc.c.si q̄s. viduā. l.dist.⁊.§.j.⁊.c.si q̄s post.lj.dist. Irregularitas v̄o bigamie ꝓpter defectū sacr̄i nō tollitur.xxvj.di.acutius ⁊.c.deinde ⁊ hec cōmunior opinio:lz : alij tenuerit ꝙ nulla irregularitas deleat̄ per baptismū vt dicit Ricar.d̄ media.i.ij.q̄libet.q. ij.Alij v̄o tenēt ꝙ illa irregularitas q̄ ꝓuenit i homicidio sine pctō nō delet̄.vt no.pa .i.di.c.gaudem⁹ . sed tu tene qd̄ dixi supra baptismu⁹.vij.§.iij.quia verior est vt patet i dictis.iurib⁹.

1 ¶Scd̄o tollit̄ ꝑ religionis ingressum vt no.gl.in.c.ij.de apost.sz nō oīs ꝑm predictā gl.sz ea solū nō ꝓuenit ex delicto ꝓprio vt in.c.j.de fi. presbytero . Ita ꝙ potest ꝓmoueri ad ordines sine dipēsatiōe:sed nō ad dignitatez vl̄ prelationem sine dipēsatione . vt.c.fi. de. fi p̄sby.⁊ host.in.c.ij.de apost.⁊.si dicit itel legēdū auc.de mo.i prin.vbi d̄r quod religionis ingressus omnē tollit.irregularitatem.sed tu dic ꝑm Pa.in.d.c.ij.ꝙ non tollit nisi tm̄ illā de qua est in iure exp̄ssum ꝙ tollat̄.Inducit bñ faciliorez dispensationem.

¶Tertio tollit̄ per dispensationē pape vñ in omni irregularitate. pōt dispēsare cū oīs irregularitas sit de iure positiuo.ij.q.vij.Itē daniel.⁊ tz Inuoc.de renū.c.nisi in verbo irregularitas. ⁊ hoc cōiter tñr.Ep̄i aūt quō possunt dispensare dictū est ⁊ habes.s̄. dispēsatio.§.v.

Irrisio vid̄.s̄.Interrogatio filiab⁹ supbie.⁊.s̄.derisio.

Ironia Uide ironia per.h.

Istrio Uide histrio per.h.

Iudeus dicit̄ ille q̄ ad literam legē mosaycā sequit̄ tenēdo circūcidēdo.⁊ alia legalia faciēdo ad literā iō xp̄iani q̄ nimis adherēt litere iudicare dicuntur de sacra.vn.c. vnica.§.pe.qd̄ facere nō debēt.v.di.§.j. ⁊.vj.§.vlt . de cel.mis.c. cum marthe.§. ceteruz de consti.translatio.

☞Ad propositū eorū que in hoc.§.dicuntur ⁊ ꝙ iudeū esse est:delictū non tamen punibile per chistianū. sicut in heretico.gl.⁊ doc.in.l. multū.⁊ ibi Alexā. ff.de verbo.obl.⁊ Bar.i.l.apud iulianū .§.j.ff.d̄ leg.j.⁊ nō potest esse iudex nec notarius vt in aut̄.iusiurandum quod petatur ab his in prin nec aduocatus. l.fi.⁊ ibi Bar.C.de postu.licet bene arbiter.l.iudei.in. fi.C.de iudeis.⁊ debent iudei contrahere matrimoniū ꝑm ius nostrū alias filij eorū nō succedent ꝑz Cy. in.l.in celebrandis.C. de emp.⁊ in. l.ne mo.potest. ⁊ ibi doc.C. de iude contrahēs cū christiano obligatur si interueniat iuramētū vt no Alexād.post Bar. in prima const. ffoꝝ.

¶Quesunt que prohibētur iudeis indirecte ab ecclesia q̄ christiani nō debēt tollerare. Rñ. xvij. Primo ne habeāt cōmunionē assiduā christianoꝝ maxime simpliciū vñ christiani nō debēt comedere cuz eis nec habitare;nec eos ad sua cōuiuia recipe.xxiiij.q.j.nullus.⁊ c.oēs

UVA. BHSC. IyR_213

dicit tñ vgo in.d.c.oēs ꝙ si cibos nō discernūt licet comedere cū eis.sed vbi cibos discernunt nullo modo licet eorum quoq; azima xp̄ianis est ꝓhibitū comedere.qꝛ est cibꝰ discretꝰ ab eis qui inhibet̄.d.c.oēs.Et clericus cōtrariū faciēs dz deponi ⁊ laicus excōicari.d.c.nullꝰ. Rodo.tñ tenet qđ i necessitate liceret comedere.qđ verū credo nō vt azima sed vt panē.⁊ no.ꝙ cōio in mercimonijs cū iudeis non ꝓhibet̄ nisi aliqñ in penam vt in.c.post miserabilē.de vsu sz solū nimia familiaritas. vt in.d.c.nullus.⁊.c. ad hoc.de iude.cū similibus.vnde admonitus nollēs abstinere ab eorum nimia familiaritate peccaret mortaliter.

2 ¶Sz querit̄ vtrū liceat xp̄ianis eis seruire.Rñ.pa.i.d.cꝰ..ad hoc.host.voluit ꝙ sic extra domū sz in domo nō.c.iudei eodē sz pa.⁊ meliꝰ dicit ꝙ nec extra domum assidue cū tex.ibi nō faciat mētionem de domo.⁊ iō prohibet̄ assidua familiaritas ⁊ cōtinua ꝯuersatio tā in domo quā extra domū ꝓpterea xp̄iani i familiari seu assiduo seruitio iudeoꝝ esse non debēt.Intellige qñ ꝑsone iudeorū intersunt secus eēt si edificiū edificent ad vtilitatē iudeorum mercede constituta ⁊ huiusmodi vel laborent agros. facit.d.c.nullus.

3 ¶Utrū xp̄ianus possit habere seruum iudeū.Rñ.ꝙ sic.vt in.c.⁊ si iudeos.e.ti. xxiij.q.viij.c.dispar.non tñ debet cū eo morari ita ꝙ eum habeat familiarem. xxviij.q.j.sepe.⁊.c.nullus.⁊.c.oēs

4 ¶Utꝝ liceat mulieribus xp̄ianis nutrire filios iudeoꝝ.Rñ.pa.i.d.c.ad hoc.ex glo.⁊ Jo.an.⁊.d.Anto.tenēt ꝙ nō neq; in domo neq; extra domū.Sz.d.Car.dicit ꝙ solū ꝓhibent̄ in domo ꝓpter text. prefati.c.ad hoc qui dicit i domo szego dico etiam extra domū nō licere qñ nimia familiaritas ⁊ ꝯuersatio ex hoc cōtrahitur.alias extra domum non est ꝓhibitum.argu.d.ca.nullus. iuncto isto c.ad hec.

5 ¶Sz nūne ep̄s poterit dispēsare vt ēt i domo nutriāt.Rñ.pa.i.d.c.ad hoc.ꝙ nō ⁊ ita consuluit dñs cardinalis qꝛ ita ꝓhibitio est in honorem fidei.

¶Utꝝ iudeus possit habere xp̄ianum ascripticiū vl̄ originariū.Rñ.ꝙ sic vt i.c. multoꝝ.e.ti.sz seruū nullo mō vt ibidē. 6

¶Scđo nō debēt mederi xp̄ianis.vñ i d.c.nullus.⁊.c.oēs ꝓhibet̄ xp̄ianis ne i suis infirmitatibus iudeos aduocēt neq; medicinas ab eis recipiāt dicit tñ gl. in.d.c.nullus.qđ medicinalia pñt xp̄iani a iudeis emere ⁊ postea p̄parare ea. sz non medicinas preparatas. 7

¶Tertio ꝓhibet̄ ne cū xp̄ianis balneent̄ in vno balneo sil.d.c.nullꝰ.supradictam oīa prohibent̄ laicis sub excōicatiōis pena clericis ꝟo sub pena depositionis.⁊ sic peccant mortaliter cōtra facientes limitarē tamē de medico verum nisi in casu necessitatis qñ aliū habere nō posset.qꝛ necessitas facit licitū quod alias non est.c.ꝯsiliū in.fi.de obser.ieiu hoc.idē tenet hug.⁊ sil̄r est dicendū qñ licet habeat aliū medicum sz non sufficientem. 8

¶Quarto ne iudei ex testamento christiani aliquid capiant.C.de iudeis.l.j. Item non potest aliquis.christianꝰ aliquid ꝯgregatiōi iudeorū vel iudeo aut pagano in testimonio relinquere.⁊ si fecerit etiā post mortē anathema iudicabitur.xxiiij.q.ij.sane.el.ij.nisi legaret intellige extreme necessitati alicuius. 9

¶Quito ne ꝓcedāt in publico sine habitu distincto.vel sine quo discernantur a xp̄ianis vt i.c.i nonnullis eo.li.⁊ hoc verū tā i masculis q̄ꝫ i feminis ⁊ debet esse parens signū non supplicia vel mātello s̄m doc.i.d.c.i nonnullis. 10

¶Sexto ꝓhibet̄ eis ne nouas sinagogas erigāt.vt in.c.ꝯsuluit.eo.ti.possunt tm̄ antiquas reedificare.vel rumosas resarcire ita tamē.ꝙ noua edificatio nō ꝑdat antiquā formā qꝛ vbicūq; mutat̄ pristina forma vt puta qꝛ fit preciosius vel magis amplum tunc dicitur nouū edificium ⁊ cadit sub prohibitione noui edificij vt probat̄ ex tex.istius.c.consuluit.Facit quod in similiter no.i gl.i c.admonere.xxxiij.q.ij.⁊ i.c. presbyter. lxxij.di.que vult ꝙ sanguine lz vti illis 11

UVA. BHSC. IyR_213

diebus quibus vtitur oniꝰ caseo licet
nō liceat vti carnibus quasi sit mutata
formam p cōsequēs rei substantia. ꝛ ēt
facit quod no. in. c. cum sam. de testi. i fi.
bo in tempore ꝛ in glo. in. l. iulianus. ff.
sed ꝛ si quis. ff. ad exhiben.

82 ¶ Sed quid si antiqua sinagoga ex to
corruit ꝛ funditus. R. pa. in. d. ca. cō-
suluit. q nō poterunt reedificare: qꝛ cēt
nouū facere ex quo funditus est destru
cta. Facit ad hoc qđ legit ꝛ no. in. l. iter
stipulātē. ff. sacrā. ff. de vb. ob. viō bonā
gl. in fi. i. c. iij. de iure pa. Et no. q si no
uas sinagogas erigere pſūpserit. l. lib.
auri fūt puniēdi. C. ō iuꝺ. l. hac victura.

83 ¶ Septio nō possunt prefici alicui pu
blico officio iter xp̄ianos nec ad aliq̄ di
gnitatē vel ministeriū. vt in. c. cū sit. ꝛ. c.
pe. eodē. ꝛ. xvij. q. iiij. cōstituit. ꝛ d. c. nul
lus. vñ in. l. fin. C. de iuꝺe. ōꝛ q nullū ho
norem: nullā dignitatē nullam preemi
nentiā iter xp̄ianos possunt habere. in
telligē de nouo. secus etiam in antiqua.
quia tolleratur ꝛ per iſtā. l. infert Ber.
q nō possūt doctorari cū sit dignitas ꝛ
preheminētia doctoratus. nec obstant. l
generaliter. ff. de decurio. q̄ pmittit
iudeo promoueri ad dignitates qꝛ in
telligitur inter seipsos iudeos nō inter
xp̄ianos. vñ infert pa. in. c. ex speciali. ꝛ
dem ti. q ētiā omne cōmerciū p qđ xp̄ia
nis aliqō grauamē posset ingeri est p
hibitū iudeis ꝛ paganis. ꝛ iō lꝫ vēdatur
eis red. ditꝰ regalis ꝛ possint illud eme
re. vt i. d. c. ex speciali. fñ collectio nō po
terit p ipsos fieri sꝫ p xp̄ianos. qꝛ sic col
ligēdo posset indeꝰ cōmittere fraudes.
ꝛ teneꝫ dare pauperibus quicquid lu
cratus est ex tali officio. vt in. d. c. cū sit.
ꝛ hoc secūm prouidentiam episcopi.

84 ¶ Octauo. phibet ne in triduo añ pas
chas marie i die veneris sctā hostia vel
fenestras apta teneāt aut i publicō ex
eant ex eodē ti. c. qꝛ super his. ꝛ i. c. non
nullis.

85 ¶ Nono ne decimas p̄diales retineāt.
sed vt ecclesijs soluāt ō deci. c. de terrꝫ.

86 ¶ Decio ne testimoniū dicāt ꝫ xp̄ianō.
de testi. iu. imo repelluntur ab oib⁹ actib⁹
legitimis. ij. q. vij. alieni. ꝛ hoc vex. nisi ī
casu hereſis si qs ad eos reuerteretur tūc
pro testib⁹ admittuntur. vt in ca. cōtra
christianos. de hęre. lib. vi. sed bene co
gantur christianum cōtra eos testimo
nium dicentē admittere: vt i. d. c. iudei.

¶ Undecimo non pñt cōuenire xp̄ianū 17
apō iudeū: sꝫ bñ apō iudices xp̄ianos:
arbitrium. in cā ciuili fi pñt eligere iu
deū vt. C. ō in deis. l. iudei. sntia fñ dꝫ ere
qui p ordinariū xp̄ianū iudicē vt ibi.

¶ Duodecimo ne emāt seruū xp̄ianū vl 18
nō xp̄ianū si mō vult baptizari. c. j. ꝛ. ca.
vi. eodē. ti. vñ si in deus emit xp̄ianū ser
uum vel qualitercūq; acqrat statim effi
citur liber nullo p̄cio dato. xxv. di. māci
pia. si; vero seruū nō xp̄ianū emit p sibi
seruiēdo. tūc volūtate patefacta q vult
effici xp̄ianus statim vendicat sibi liber
tatē nullo dato p̄cio. c. fraternitatē. iij.
di. si aūt talē nō xp̄ianū emit non p sibi
seruiēdo. fꝫ causa mercimonij: tūc si fuit
expositꝰ ad vēdēdū infra tres mēses q̄
incipiūt currere a die empti ōis fm Yo.
in. d. c. fi. vl fm Jo. an. ꝛ pa. l. c. j. eodem
die quo petijt xp̄ianitatē tūc nō liberat
ab eius seruitute. nisi debeāt iudeo xij.
solidi p quolibet bono suo q̄ solidi dñt
esse aurei fm Uin. So. ꝛ pa. quo p. lxvij.
faciūt vnā librā auri. C. de fusce. ppo. ꝛ
archa. l. quotiescūq; certa sūma solido
rū. ꝛ videt sentire glos. in. l. q̄cunq;. C. de
seruis fugi. ꝛ p ista opinione facit gl.. C.
de fal. mo. l. siqs nūmos sꝫ fr. Ber. ꝛho.
in. d. c. ff. dabunt de moneta q̄ est in vsu
in illo loco. ar. ff. ō lega. ij. l. numis. ꝛ. ff.
de leg. j. l. si seruus pluriꝫ. ff. numerus
ꝛ magis placet. ꝛ aduerte q dicit p ser
uo bono ergo defalcabitur si ille nō est
ita bonus: qꝛ ibi bonꝰ accipit pro opti
mo fm pa. in. d. c. j. si vero non exposuit
venalem infra dictos tres menses tunc
statim liberatur nullo precio dato. d.
c. fina.

¶ Utrum vernaculus. i. natus ex ancil 19
la iudei si vult effici christianus libere
tur similiter. Rñ. q sic nullo dotopreciō
l. deo nobis. C. de episcop. ꝛ clericis. ff.
vltimo.

UVA. BHSC. IyR_213

20 ¶Sed quid si aliquis talē emat q̄ cau
sa mercimonij fuerat emptus a iudeo
Rñ.q̄ nō efficietur eius seruꝰ ꝫ restituet
ei p̄ciū.xij.solidoꝝ. ⁊ erit oino a seruitu
te libertatis insti.de nox. ac.ℌ. dominꝰ.

21 ¶Sed pone q̄ nō hz p̄ciū.Rñ.q̄ si sit
i manu iudei.puta qz nemo est xp̄ianus
q̄ velit eū emere: tūc nihilominꝰ libera-
bit.⁊ hostiatim q̄reret p̄cium.ff.de manu.
mis.l.liij.ℌ.suis autē.vel si nullo mō p̄t
habere seruitat sibi p quinquēniū. vt no.
gl.xxxvj.q.j.de raptoribꝰ.si ꝙo:sit i ma
nu xp̄iani.tūc si alio mō hre non potest
p̄ciū seruiet ei tantū q̄ seruitū cōpen-
set cū p̄cio:⁊sic liberat.ff.de ca.i.l.bello.
hoc verum nisi p̄cium fuisset datum p
aia ⁊ nō animo repetēdi.ar. ff.de nego.
ge.l.nensenius.et.ff.de reli. ⁊ sump. fu.
l.⁊ si quis.ℌ.idem labeo ait.

22 ¶Tertiodecimo ne vsuras exigant sed
exactas restituāt.vt in.c.post miserabi-
le.de vsuris p̄t ꝓpelli ad hoc p̄ princi-
pes ⁊ debēt.vt in.d.c.qō si non faciunt
debent cōpelli p iudicē ecclesiasticū cē-
sura ecclesiastica vt dicit host. ⁊ Jo.an.
in nouella in.d.c. post miserabile. Facit
c.postulasti. de iudeis. ⁊ qō ibi no. vn-
de p̄ncipes terrarū peccāt mortaliter
non cogendo eos ad restituendū vsu-
ras.⁊ similiter xp̄iani si ipsis non resti-
tuentibus monerent ne cū eis haberēt
cōmerciū si post monitionē eis factā cō
merciū cū eis haberent. vt in.d.c. post
miserabile ⁊.c.quāto. de vsuris.

23 ¶Quartodecimo ne intēret ℣ catholi-
cam fidem quicq̄ detestabile. sicut est
q̄ nutrices xp̄iane p̄hiciant lac i latri-
nas postq̄ susceperunt corpus xp̄i. vt i
c.⁊ si iudeos. eodem ⁊ hmōi.

24 ¶Quintodecimo ne quicq̄ q̄ nō est sue
nationis aut secte p̄sumant circūcide
re etiā si sit eoꝝ seruꝰ.vt.l. vnica.C. ne
xp̄ianū.mā. alibi est eis pena capitalis.i.
ꝑpetui exilij qui ꝺr capitalis.vt.ff.de pe
nis.l.rei capitalis. aliquando ꝺr mors
naturalis vt ibidem in p̄nci.

25 ¶Sextodecimo ne iudeus xp̄ianā in
vxorem accipiat.l. ne quis.C.de iudeis.
quod si fecerit crimine adulterij punie
tur vt ibidem.

¶Decimo septimo ne fidē catholicā ipu 26
gnet puerso dogmate alit pena sangui
nis punit. vt i.d.l.hac victura.i oē cuiꝰ.

¶Utrū eccl̄ia possit punire iudeos et 27
paganos si delinquūt.Rñ.q̄ sic si delin
quūt ℣ naturalē q̄ illiaz oēs recipiunt.
Itē iudeos si agūt ℣.l. veteris testamēti
fm Aug. deam.in lib.de p̄tāte pape.

¶Jtē no.ℌz eūdem q̄ iudei per papā ⁊ 28
alios p̄ncipes q̄bꝰ subdunt debēt cogi
ad laborādū manibꝰ ꝓpr̄ijs: alias fiūt
p̄ncipes turpis lucri ⁊ petoꝝ q̄ faciunt.
nec obstat.c. sicut.de iudeis.vbi dicitur
q̄ nullꝰ exigat coacta seruitia ab ipsis
nisi cōsueta q̄ illud intelligt de seruis
tijs.ad vtilitatem dominorum solum.

¶Jten no. q̄ puniunt pena ignis q̄ nā 26
do alquem ex suis qui vult christianus
esse satis aut alio furoris genere inten
tant.vt.l.iudeis .C.de iudeis.

¶Que p̄hibent xp̄iani facere cōtra iu- 30
deos.Rñ.q̄ nouē. ¶Primo q̄ vnlēter ñ
debēt cogi ad fidē.vt i.c.sicut.de iudeis.
de q̄ dic.vt.ℌ. baptismꝰ.vj.ℌ.xij. ¶Secū
do q̄ nō offendant neq̄ in p̄sonis neq̄
in bonis sine iudicio terrene p̄tātis.d.
c.sicut iudei. ¶Tertio q̄ non ꝑdiant
obseruare suas cōsuetudines i suis festi
uitatibus dūmō nihil faciant in oppro
brium xp̄ianorum.xiv.di.q̄ sincera.⁊.d.
ca.sicut iudei.⁊.l. iudeis .C.de iudeis.
¶Quarto q̄ nō exigant coacta seruitia
ab eis que nō sunt consueti facere.d.c.
sicut.ō quo dic.vt.ℌ.baptismꝰ.vj.ℌ.xij.
¶Quinto q̄ nō fodiātur eorum sepul-
chra sine corpora humata obtētu pecu
nie nec eorum cimiteria quisq̄ mutilet
vt inuadat.d.c.sicut.et contra facientes
christiani sunt p̄mendi officio ⁊ benes
ficio si sunt clerici:si laici excommuni-
candi vt in.d.c.sicut. ¶Sexto q̄ non de
bent in sabbatis eorum ad iudiciū tra-
hi.C.de iudeis.l. die sabbati.⁊.d.ca.si-
cut. ¶Septimo ne impediant sua put
melius poterunt vendere sicut nec chri
stiani.C.de iudeis.l. nemo. ¶Octauo
q̄ si conuertantur ad fidem non spoliē
tur bonis iuste acquisitis. Neq̄ debita

UVA. BHSC. IyR_213

successiõe. ⁊ si ablata fuerint precipitur ptãtibus eoꝝ locorũ sub pena excõicationis ꝙ ea faciãt restituere. c. iudei. el. ij. eo. ti. ex quo infert Pa. ꝙ nõ perdunt agnationẽ suã. vnde debent succedere attinẽtib⁹ suis ⁊ inultominus bona legitime acquisita cui⁹ ꝯtrariũ existimãt vulgares qđ extraneum est. ¶ Nono ꝙ nõ prohibeãtur cõuerti ad fidem ⁊ baptismũ suscipere etiã si sunt serui xp̃ianorum. arg. c. due sunt. xix. q. ij. remanebit tamẽ seruus si prius erat seru⁹ alicuius xp̃iani: cũ seruitus sit approbata de iure diuino ciuili ⁊ canonico. xij. q. ij. ⁊ si quos vsq; ad. c. ecclesiarũ dulci⁹ tñ tractandus est q̃ alij serui qui nõ sunt xp̃iani. ar. de ma. ⁊ obe. per tuas.

31 ¶ Utrum eoꝝ filij sint baptisandi ipsis inuitis. vide. s̃. baptismus. vj. §. xj.

32 ¶ Utrũ ecclesia peccet permittendo iudeos ritus suos obseruare. Rñ. ꝙ nõ qꝛ nõ approbat sed ꝑmittit qđ aũt ꝑmittimus nolentes p̃cipimus. c. ꝯcedim⁹. qꝛ maloꝝ hoim volũtatem ad plenũ non possumus ꝓhibere. xxxj. q. j. hac rõne.

33 ¶ Utrum pecunia ⁊ alijs blandimẽtis possumus allicere iudeos ⁊ alios ifideles ad fidem. Rñ. gl. in. c. debet hõ. xxiij. q. iiij. ꝙ sic. allegat. c. qđ autẽ. xxiij. q. vij ⁊. c. qui sinceram. xiv. di. Similiter sub tali conditione potest xp̃ianus aliquam ducere i vxorẽ vt fiat xp̃iana. viij. q. j. caue. ⁊ sic i spũalib⁹ licite fit pactũ. vbi agitur de cõuersione alicui⁹ ad fidẽ. ⁊ sic nõ obstat. l. q. ij. q̃pio. qꝛ aliud ẽ vẽdere donũ dei vel aliud spũale. Aliud propter temporalia inducere ad spiritualia: qꝛ primum illicitum. de simo. per totum. sed non secundum vt iuribus preallegatis. vñ Siluester dona promisit conuertentibus. vt no. in. d. c. q̃pio. ⁊ capitulum q̃pio. loquitur de dono religionis. qđ pecunia minime debet vendi. de quo vide simonia. iij. §. vj.

34 ¶ Utrũ bona vsurarioꝝ iudeorum possint ab aliquo vel dono vel exactiõe vel rõne pene vl' quocũq; alio titulo lucratiuo vel onerbso acceptari. Rñ. ꝙ sic dũ modo nih. l ꝯ iustitiã fiat: sꝫ retineri an possint distingue: qꝛ si sunt non. soluẽdo restituenda sunt non ipsis sed quibus debẽt ipsi: si vero sunt soluẽdo. dic vt. j. Restitutio. j. in ꝟ. vsurarius. §. xij.

Iudex q̃s põt esse. Rñ. ꝙ q̃libet q̃ nõ ꝓhibet. ar. c. cũ apđ de sponsa. ⁊. l. mutus. ff. de procura.

¶ Sꝫ qui sunt qui ꝓhibent Rñ. ꝙ surdus mut⁹ ⁊ ꝑpetuo furiosus impubes femine seruus excõicat⁹. Itẽ cõsanguinei rei ⁊ inimici actoris vel alia causa suspecti. Item imperiti seu illiteratii de quibus omitto breuitatis causa. 1

¶ Utrum iudex vel prelatus mal⁹ peccet iudicãdo subditos. Rñ. ꝟm Alexã. i iij. ꝙ sic mortaliter de quo dic vt supra Correctio. j. §. iiij. 2

¶ Utrũ iudex possit iudicare sine actore. Rñ. ꝙ ordinarie ꝓcedẽda nõ facit. c. si legitim⁹. de accu. extra ordinarie aũt sic. vt in inquisitione. ⁊ denunciatione. vt. s̃. Inquisitio ⁊ denunciatio. 3

¶ Utrum iudex possit compellere partes ad faciendum compositionem. Rñ. ꝙ si causa est ciuilis ꝙ non: nec etiã p̃nceps ex potestate ordinaria. l. j. ff. de noui ope. nunc. tamen si lis est longa ⁊ intricata multum. ita ꝙ de facili non põt decidi iudex potest compellere partes ad cõcordiã. tex. videt iudicio meo. in. c. placuit. xc. di. dicit etiã Pa. in Rub. de treuga. ⁊ pa. qđ ad pacem bene potest ⁊ dꝫ reducere partes: ⁊ etiã cõpellere tã iudex secularis q̃ ecclesiasticus respectu subditoꝝ suoꝝ. xc. di. si q̃s cõtristat⁹ c. placuit. tenet etiam Bar. in. l. cõgruit ff. de officio. presidis. 4

¶ Utrũ iudex possit compellere ne potentiores viri cõtumelijs afficiãt viliores. Rñ. ꝙ sic ⁊ tenet. l. illicitas. §. ne potẽtiores. ff. de officio presi. 5

¶ Utrum iudex teneatur ⁊ possit cõpellere aduersariũ ad prestañ. cautionem de nõ offendẽdo nec actorem nec suos quando talis verisimiliter timens ip'orat ei⁹ officiũ. Rñ. ꝙ sic. vt in. d. §. ne potentiores ⁊ ibi ꝯ bar. ⁊ bonus tex. i. l. denunciamus. C. de his q̃ ad ec. cõfu. ⁊ ibi Cyn. facit tex. in. c. de benedicto. xxxij. 6

UVA. BHSC. IyR_213

q.ꝛ.iij.c.literas.in fi.de re.spo.

7 ¶Utrũ iudex teneat ex necessitate officij purgare prouinciam malis hominibus. Rñ.ꝙ sic.text.est in.l.iij.ꝛ.l.congruit.ff.de offi.presi.propter quod dicit Bal.in.l.gall⁹.ff.de libe.ꝛ postu.ꝛ Raphael ꝛ Imo.ꝙ licet statutũ ciuitatis dicat ꝙ.potest punire: ꝙ si ꝟbũ põt:importat necessitatem.d.l.gallus.in prin. Et ideo si non facit tenetur de negligẽtia.Facit quod no.Bal.ꝛ Ang.in.l. mãcipia.C.de seruis fugi.debet ergo iudex delicta iquirere aliter tenebitur in syndicatu ꝛ hoc verũ in iudice qui habet merum imperium.l. imperium. in prin.ꝛ quod ibi no.Bart.ꝛ in.l.iubere cauere.ff.de iur.om.iud.ꝛ i.l.j.ff.de officio eius cui manda.est in.

8 ¶Utꝝ iudex possit aliq̃d petere ꝑ labore i iudicãdo.Rñ.ꝙ de iure canonico iudex ordinari⁹ vel delegat⁹ ecclesiastic⁹ nihil põt petere.vt i.c.cũ ab oi.de vi.et ho. cle.ꝛ.c.statutũ. de rescrip.li.vj.ꝛ lꝫ loquat de delegato tñ idẽ tenet in.d.c. cũ ab oi.ꝑ Pa.ꝛ Jo.an ꝛ ceteros de ordinario ẽ etiã gl.i.c.nõ lꝫ.xj.q.iij.de iure ꝟo ciuili ordinari⁹ secularis petit sportulas solũ:nec aliõ põt petere.iij.q.iij. differatur. quia sportule sunt munera a lege nõ diffinita.vt i aut.generalr.C. de epis.ꝛ cle.Delegat⁹ vero etiã a principe nõ habet nisi duos aureos in ꝑncipio ꝛ dnos in fine quãdo causa excedit cẽtũ aureos qđ si nõ excedit nihil habebit.in aut.de iudi.§.ne autem labor. no.gl.i.d.c. cũ ab oi.Excipiunt esculẽta ꝛ poculenta. i. comestibilia ꝛ potabilia si sunt talis qualitatis ꝙ in paucis diebus possint cõsumi ꝟm.Arch.ꝛ glo. in.d.c.statutum.ꝛ sint ex mera liberalitate oblata:qꝛ sic possunt ab omnibus recipi. Alia aũt oia etiam si sit vn⁹ denarius ꝓhibentur omnes iudices accipere.vt.ff.de officio presi.l.plebiscito et l. solent.ff.de offi.ꝑcon.no.gl.in.l.iij.C. de ꝯdi.ob tur.cãꝫ facit.l.j.C.de pe.iud. q̃ ma.iudi.etiã si recipiant vt expediãt causam.ꝛ recipiunt alia ꝑter predicta esculenta ꝛ poculẽta tenentur restituere de necessitate ar.d.c.statutuꝫ.ꝛ.c.exiges.de cẽsi.li.vj.imo si sit iudex delegatus ecclesiasticus qui talia recipit non potest liberari ex remissione sibi facta a dãte talia nisi restituat ꝛ si restitueret in fraudẽ vt postea ille sibi donaret nõ valeret secundũ glos.in.d.c.statutum. Secus autem si sine fraude restitueret ꝛ ille postea liberaliter iterũ donaret secundũ glo.predictam.sed ego verũ credo si post iudicium finitum sine fraude dat liberaliter aliter non.

¶Utrum officiales inferiores ꝛ nuntij ꝛ huiusmodi possint aliquid exigere a litigãtib⁹ ꝛ huiusmodi. Rñ. secũdum Alex. de ales.i iij parte sum.ꝙ sic secũdum consuetudinem terre.sed per vim vel immoderatam improbitatẽ recipere non possunt ꝛ hoc quando nõ habẽt reddit⁹ deputatos.Hos.tamen in sum. tenet ꝙ etiam si habent redditus deputatos possunt aliquid paruum recipere dummodo non per vim vel improbitatem immoderatam. Assessor ꝟo nõ potest si habet salarium deputatuꝫ aliter tenetur restituere.ar.c. cum ab omni. 9

¶Sed quid si iudex secularis habet ꝓficisci extra domiciliũ.Rñ.ꝙ siue sit iudex ordinarius secularis:siue ei⁹ delegatus potest petere expẽsas.d.c. statutum.sicut ꝛ testis cum proficiscitur extra domicilium.iiij.que.iij.§.venturus. qꝛ nemo cogitur militare suis sumptibus:ea tamẽ moderatiõe ꝓartes enorme damnum patiãtur.argu.x.que.iij. illud ꝛ si pauperes litigantes sint tunc debet abstinere etiam a sumptibus iudex delegatus.vt in.d.c.statutum.et ordinarius etiam secularis non debet habere sportulas.in aut.de man.princi.§. si tibi quoq̃. 10

¶Sed nunquid delegatus ordnarij Ecclesiastici sic habebit expensas cum proficiscitur extra domicilium sicut delegatus principis vel ordinarij secularis.Rñ.quod sic taꝫ pro victualibus q̃ꝫ pro vecturis equorum et similium nisi esset delegatus ad vniuersitatem causarum vel ad vnam ꝛ maliciose quia tũc 11

UVA. BHSC. IyR_213

ordinarius hz ꝓuidere de suo.ar.cap. inter cetera.de offi.or.ꝛ gl.i.d.c.statutū. sed glo.in.d.c.cū ab oi.tz indistincte ꝙ nō pōt delegatꝰ ordinarij.sed ordinarius debet sibi facere expēsas sed opinio prima videtur magis equa.

12 ¶Utrū ordinariꝰ eccl̄iasticꝰ sil̄r possit petere expēsas qñ ꝓficiscitur extra domū.Rñ.ꝙ nō nisi cū ꝓficiscitur pro cōsecratiōe ecclesie vt i.c. cū sit romana. de simo.Et cū visitat prouinciā suā.de censi.c.cū apostolus.ꝛ.c.exigit.eo.li.vj.

13 ¶Utrū iudex ordinariꝰ aut delegatꝰ q̄ recipere possunt expēsas teneant̄ computare illas q̄s domi fecissent.Rñ.gl.tenet qđ sic i.d.c.cū ab oi.sed Pa.in.d.c. cū ab oi.tenet ꝙ non.ꝛ magis est benigna quamuis prima sit tutior.

14 ¶Quid si delegatus eccl̄iasticꝰ nō hz redditꝰ vel beneficiū eccl̄iasticū sufficiēs vnde viuat.Rñ.pa.i.d.c.cū ab oi. ꝙ poterit petere id qđ pōt petere iudex delegatꝰ ꝑncipis.secularis vt dixi.s.ꝑ ar.a ꝯrio sensu:sz magis mihi placet ꝯria opinio ꝙ nō possit nisi forte ꝓpter talē cām occupareť ab aliquo honesto exercitio de quo viuit tunc tenerē opinionem Pa.veram.

15 ¶Utrū ꝯsuetudo excuset seu valeat q̄ dant̄ sportule ordinario ꝛ delegato ecclesiastico.Rñ.d. Car.in.cle.statutū. de elec.distinguit ꝙ aut ꝑcessit exactio.et sic nō valet nec excusat talis consuetudo.aut cōsuetudo non habuit ortū ab exactiōe ꝛ sic pñt ꝑtes cōpelli ad obseruādum laudabilem cōsuetudinē.c. ad apostolicā.de simo. Sz hec distinctio q̄ ad primū est vera qꝛ qñ ꝑcessit exactio ē ꝯ honestatē ꝛ mētē istiꝰ.c.cū ab oi.et facit.c.ex multis.j.q.iij.sz quo ad ꝑz nō credo verā:qꝛ si nō ꝑcessit exactio sic cū sit ex mera liberalitate donatum nō inducitur ꝯsuetudo:sz q̄libet donatio habuit effectū suū iuxta ea q̄ not.in glo.ꝛ Bar.in.l.cū de in rē verso.ff.de vsuris. Facit.l.si certis annis.C.de pac.nec valet.d.c.ad apostolicā.qꝛ loquitur qñ aliq̄d fuit datū in piā cām:qꝛ tunc videt̄ voluisse laici iducere ꝯsuetudinē:et iō dico cū gl.in.d.cle.statutū.de cle.et Jo. an.Pa.ꝛ cōiter doc.in.d.c.cum ab oi.ꝙ nō valet talis cōsuetudo ꝛ lz cardinalis dicat vbi.s.ꝙ nō peccat mortal̄r recipiendo dūmodo nō immoderate qñ est cōsuetudo qꝛ hz ꝑ se doctores famosos ꝑ hoc iuxta no.ff.de re iudi.l.cū prelatis.ꝛ de postu.prela.c.vnico.li.vj.hoc nō credo verꝝ nisi in eo qui nescit discernere q̄ sit verior opinio ei quis habeat validiores rōnes:nec etiam credo istuz excusari a restitutione fienda.

16 ¶Utrū iudex ordinariꝰ vel delegatꝰ ecclesiasticꝰ possit a partibus petere salariū pro assessore.Rñ.ꝑm cōiter doc.i.d. c.cū ab omni.ꝙ nō ordinarius qꝛ dz scire canones de q̄bus versat̄ corā se.Et ideo si nescit ꝛ idiget assessore ꝓuideat de suo.Delegatꝰ tamē licite petit. dummō fraudulenter nō faciat:vt puta:qꝛ dicit se indigere cum non indigeat.d. c.statutū.§.assessore.vel ꝑticipare vult i lucro cū assessore.qꝛ sic cū faciat fraudē legi peccaret mortal̄r ꝛ teneret̄ ad restitutionem partibus.

17 ¶Utrū salariū possit petere pro notario.Rñ.delegatꝰ pōt.dūmō nō participet ipse cū eo.vt in.d.c.statutū.sed de ordinario dubitat̄.qꝛ videtur ꝙ de suo debeat prouidere suis officialibus sed ego credo ꝙ possit petere.

18 ¶Utrū datū iudici nisi in casu ꝑmisso possit repeti.Rñ. ꝙ si dedit vt corrūperet iudicē sic nō pōt repetere.ꝛ ꝑm gl.i c.qui recte iudicat.xj.q.iij.cōiter sic presumitur.ideo multi tenēt ꝙ nō repetit̄ sz si dedit vt iustā daret sniaz q̄z al̄s nolebat dare vl̄ vt nō daret iniustā ꝛ sic nō liberatur iudex dādo pauperibꝰ qꝛ repetere pōt in cōscientia:vbi non stamꝰ. presumptiōi sed veritati.j.q.j.iubemꝰ. de simo.nemo.xj.q.iij nō lz.Si aūt dedit simpliciter vt iudicet amittit principalem causam.vt.ff.de cōdi.ob.causaz l.iij.in prin.ꝛ sic nō repetet sicut quando dat vt pro se iudicaret .facit gl.i.d. c.qui recte.quod limito verꝝ nisi quādo aliter nolet iudicare nisi daret qꝛ posset repetere ꝛ sibi teneretur restituere

UVA. BHSC. IyR_213

29 Utrū cōmittat simonia dādo pecuniam p sniā. Rñ. gl. j. q. iij. vēdentes. q nō qz in pphanis non ꝯmittit simonia iz graviter peccet: nisi in casu qñ index aliter nō vult dare instam sniam qz tūc nec peccat cū redimat vexationē suā sz pōt dici ꝑm pa. i. d. c. cū ab oi. q si do pecuniā vt habeā sniaz p me q volo ꝓsequi spirituale vel annexū libro q tūc sit simonia. Sz ego nō admitto hoc in casu predicto. s. cū index nō vult sine pecunia instā dare sniam: qz cū redimā vexationē meā ñ credo q sit simonia si mō habeo iām ius in tali re. secus si p sniaz de nouo acquirere qz sic esset vera opi. pa.

30 Utrū snia lata intercedēte pecunia sit nulla ipo iure. Rñ. gl. in. d. c. cū ab oi. t sequit pa. q sic. j. q. vj. §. venales. C. qñ. puo. nō est ne. l. venales. in tex. t in gl. snia tñ arbitri tz: iz agēs ex ea repellat exceptione doli. C. de arbi. l. iij. t in glo. predicta secus si per gratiā datur qz tunc non est nulla: ipso iure sz datur restitutio. vt in. di. glo.

31 Utr̄ index teneat ad restōnē ptis si ei⁹ negligētia aliq̄ dānū incurrit. Rñ. gl. in. c. qñ §. ō. pba. in ꝑbo negligētia. q sic. ꝛeā sequit̄ ibi. pa. aūt. l. d. c. qñ ꝓtra. ait q l fozo aie vera opinio si fuit i dolo vel lata culpa alias nō. sed de hoc dico latius. §. culpa. §. v. t. vj.

32 Sz qñ dr̄ ꝑmittere negligētiā. Rñ. b. q tūc qñ negligit terminare cāz vel habere tabellionē vt aduertere d̄ scribat vt nō puidet ō aduocato vt teneat. vt. §. dictū ē. Aduocat⁹. §. x. vel nō curauit reuoluere libros t hinc q suo offō incumbūt multo magis tenetur si ex dolo dat dānū. vñ si iniqnā sniaꝫ dedit vt aliq̄d aliō fecit cōtra ꝓsciam t cōtra iustitiā I grauamē alteri⁹ ptis vltra restitutionē ad itereē ad quā tenet vt. C. ō pena iudi. q ma. in. l. nouo iure. xj. q. iij. quatuoz. xxiij. q. ij. dñs de⁹. t. q. v. administratores si ē ecclesiastic⁹ index ordinari⁹ vt delegat⁹ si ꝫ ꝓsciam t ꝫ iustitiā hoc fecit ipo facto ē suspēsus p annū ab exercutione officij vt in. c. cū eterni. de re iudi. li. vj. si vero dānificauit partē p imprudētiā sic tenet silr ad restitutionē: in culpa. n. fuit cū se insufficiētē scivit scire dēbuit. t tñ cām iudicare ꝓsumpsit. t hoc verū i ordinario: delegat⁹ aūt q ō necessitate obedētie iudicat. t bona fide t de consilio peritoꝝ: iz iniuste iudicet nō tenet ad restōnē. nec peccat. sed eius assessor tenebit. l. ij. ff. q ꝺsq̄ iur. si mō eū eligit q habebatur p docto t bone opinionis t ita credidit eū doctū ad hoc alꝰ nō excusaretur si vellet ꝓcedere ꝑm caput suū vel imperitū vel malū scienter eligere assessoꝛe ꝑm Rod.

Utrū index incidat in penam statuti imponētis penā nō terminanti sniaz infra certū diē si non terminat. Rñ. pa. l. c. iz. de ꝑba. q sic si fuit requisit⁹ qz nō tenetur impēdere offīi suū ad vtilitatem priuatā nisi redrat. vt i. l. iij. §. hoc aūt ff. oc dā. infec. t ibi Bart. 23

Utrū index secularis teneat ꝓstare brachiū suū in dicti ecclesiastico. Rñ. q si ei⁹ subdit⁹ resistit sibi de iure vt puta. precepit ei aliq̄d appellauit ad superiorē. eps dicit q nō pōt t petit brachiū seculare cōtra eū. tūc dico q non tenet. ita no. pa. l. c. j. de off. oz. secus si resistit ei de facto vt ibi no. Idē dic in exemplo qui allegat exēptionē quā eps nō admittit appellat nō tenetur index secularis eōm iuuare. 24

Utrū index posit lata sniam diffinitiā posse eā interpretari seu declarare. Rñ. q nō inferiores nec arbiter. maiores aūt bene pōt declarare sed nō mutare aut corrigere. vide in. c. j. de postulādo in gl. t qō ibi. no. t pa. ibidē inter locutoriā ꝑo sniam potest corrigere t reuocare de accusa. c. qualr t qñ. el. j. 25

Utrum index possit penam minuere vel augere. vide. j. pena. §. xviij. 26

Utrū nō cōdēnans partē aduersam in expēñ. teneatur ipe de suo restituere alteri parti Rñ. q sic. l. sancim⁹. C. ō ind. quod limitat gl. in c. fi. de rescrip. verū si fuit petitum alias non. 27

Judicare. Utrum liceat ex suspitione vide infra. presumptio.

UVA. BHSC. IyR_213

1 ¶Quid ē iudicare simpliciter ⁊ pure. Rñ. non est remouere ordinē iuris sed tantū subtilitatē pernitiosam qꝛ predicta ꝟba importāt ex suo proprio significato idē ꝙ sine malitia ⁊ sine plica et inuolutiōe. ad hoc gl. in cle. sepe. de ꝟb. sig. in verbo simpliciter ⁊ ordo iuditiariꝰ nō est inuētus ad inuoluendū vt in c. dilecti filij. de iud: ⁊ ideo nō remouebit̄ ſm Pau. in. d. c. dilecti.

2 ¶Quid si dicatur ꝓcedas sine solennitate iuris. Rñ. pa. in. c. dilecti. ꝙ cēsetur sublata solēnitas iuris ciuilis ⁊ canonici sed nō diuini et iurisgentiū. ⁊ iō duo testes sufficerent lꝫ forte plures requirerētur. ⁊ similiter etiā si sunt infames: qꝛ ifamia ē de iure positiuo i. c. ꝑ tuas. de si. nō tamen recipiunt̄ nō citata parte qꝛ citatio est species defensiōis que est de iuregentium nec pōt tolli cle. pastoralis. de re iudicata.

3 ¶Quid si dicat̄ iudices ꝓut volueris. Rñ. pa. vbi. s̄. ꝙ itelligit̄ solū dolus exclusus ar. in. l. creditor. §. lucius. ff. mā. ⁊ iō nō pōt tollere ius alterius sine causa. sicut nec cōmittētes qꝛ nemo plꝰ iuris in alium transfert ꝙ ipse habeat de dote post diuor. resti. c. nuper. ⁊ ꝓpterea dicit Bar. in extrauag. ad repri. ꝙ ille cui committitur vt faciat ꝙ vult vel sicut libuerit: lꝫ non teneatur sequi regulas iuris ciuilis remanet tñ ligatus regulis iuris naturalis gentiū. seu naturalis equitatis. quod idē est vt in cle. pastoralis. de re. iu. vbi imperator inualide egit. qꝛ excessit regulas iuris naturalis.

4 ¶Quid si dicatur iudices scd̄ꝫ veritatē ⁊ eq̄tatē. Rñ. pa. i. c. literas. d̄ iur. col̄. qd̄ debēt seruari solēnitates etiā rigorose iuris positiui. do. an. dicit qd̄ rigorosas nō tenet̄ seruare ⁊ placet mihi.

5 ¶Quid si dicat̄ iudices ꝓut tibi videbitur. Rñ. pa. in. c. j. de iu. qd̄ dꝫ iudicare iudicio intellectus cui cōgruit hoc verbū videbitur. ita no. Bar. i. l. q̄d t̄. §. si arbiter. ff. de arbit. ⁊ idē cū dr̄ relinq̄ vel cōmitto arbitrio tuo vel prudētie tue vl̄ iudicio tuo tūc denotāt arbitriū boni viri rōne regulati sicut cū dicit: vt visum tibi fuerit vel tibi videbitur. ita no. Pa. i. c. j. de seq̄. pos. similiter hec verba si extimaueris si arbitratꝰ fueris. si tibi placuerit. vt probatur in. l. fideicōmissa. §. q̄q̄. ff. de leg. iij. ⁊ i. l. thays. §. sororē. ff. de fideicō. li. vbi tex. not. vide tex. cū gl. i. c. ij. de cor. vicia. ⁊ ꝑ Bar. in extrauagāti ad repri. ⁊ pa. i. c. j. de ꝯsti. Et iō tenetur seq̄ oēs regulas iuris ciuilis ſm Bar. i. d. extrauag. alleg. l. j. ff. de arbi. ⁊ ꝓpterea aduerte ꝙ oia ꝟba exceptis istis volo libet arbitriū plenū vel liberū vt ibidem no. Bar. iportat arbitrium boni viri. 6

¶Quid si dicat sine strepitu ⁊ figura iudicij simpl̄r ⁊ d̄ plano. Rñ. cle. sepe. d̄ ꝟ. sig. ⁊ ibi videas quomodo pōt omittere omnia que nō sunt de iure gentiū vel naturali.

¶Utrū iudicāduꝫ sit ſm allegata ⁊ ꝓbata an ſꝫ ꝙ iudex cognoscit veritatē. Rñ. ꝙ diuersoꝝ fuit diuersa opini. Jo. ⁊ Arc. lij. q. vij. iudicet. Ber. ⁊ hos. de offic. or. c. j. Inn. de cēsi. c. venerabilis. hosti. de post. p̄. c. bone. el. j. tenēt ꝙ si agatur i forma iudicij sic iudicabit ſꝫ allegata ⁊ ꝓbata potius q̄ ſm veritatē. ff. de of. p̄si. l. illicitas. §. j. di. c. iudicet. ij. q. iij. sūmope. vj. q. ij. si tm̄. ⁊ c. placuit. qꝛ aliud facit vt iudex alid̄ vt hō. vt in d. c. ij. d̄ of. or. xxiij. q. iiij. si eccl̄ia. ⁊ iō iudicabit ſm cōscientiā quā habet vt iudex nō quā hꝫ vt hō. i. d. c. ij. ⁊ de of. de leg. pastoralis. §. qꝛ ꝟo facit. c. si oia vindicāda. vj. q. j. hosti. tñ ⁊ Archi. dicūt ꝙ si iminet periculū aie vel leditur publica vtilitas qꝛ tūc iure ⁊ de facto supplere pōt ⁊ dꝫ ꝓ periculo aie. qd̄ possit facit de elec. cū vobis. §. his igitur. de excep. exceptionē ꝓ vtilitate publica. ar. C. de ꝓcu. l. litē. ff. de post. l. q̄s ꝓhibet. hugo. tꝫ ꝙ nullo mō dꝫ iudicare cōtra veritatē sꝫ debet delegare causam. ff. d̄ iuris. om. iu. l. p̄tor. Rod. dicit ꝙ si innocentē ꝯdēnet ad mortē vel mutilationē mēbroꝝ aut ꝯdēnandū exponat ēt ad preceptū superioris ꝙ peccat mortaliter. Secus aūt esset in alijs penis pecu 7

niarijs

UVA. BHSC. IyR_213

pecuniarijs vel causis ciuilib⁹ gl. in. c. pastoralis. de offi. or. ⁊ in. c. j. de offi. or. li. vj. ⁊ Ric. in quol. iij. q. xxv. ⁊ Tho. secūda scde tenent cū prima opi. sz saluo meliori iudicio ego dico ꝙ aut iudex ꝓcedit in iudicio aut extra iudiciū. Si in iudicio sit tene ꝙ nullo mō pōt iudicare contra veritatē quaz ꝓ certo scit nisi cū pctō mortali siue sim⁹ in criminalibus siue in ciuilib⁹. tū prio est cōtra p̄ceptū diuinū. Exo. xxiij. nō suscipies vocē mēdaci. ⁊. j. neqꝫ i iudicio plurimorū acquiesces sniē vt a veritate deuies et post innocētē ⁊ iustū nō occides: tū etiā qꝛ dicitur in ca. qui scandalizauerit. de regu. iu. vtili⁹ scandalū nasci ꝑmittit̄ q̄ꝫ veritas deferatur. hec ibi ⁊ in. c. postulatus. do. iij. q. vij. dr̄ ꝓ nō ante iudicādū est q̄ꝫ cōsciētiā nostrā reuertamur et q̄d placeat deo siue displiceat debem⁹ dirimere ⁊ in. c. tūc. xj. q. iij. dr̄ tūc vera est absolutio presidētis cū interiz sequitur arbitriū iudicis. ergo a ꝯtrario nec absolutio ⁊ multomin⁹ ꝯdēnatio. Item i. c. sūmope. ibidē dicitur ꝙ s̄m ꝙ i. l. diuina ⁊ humana ꝯstitutū ē dz iudicare. ⁊ post nō ex corde nr̄o: sz p̄cepto diuino ꝯdēnatiōis sniam ꝓferam⁹ ⁊ i. c. cū eterni. de sē. ⁊ re. iud. li. vj. ibi dr̄ inferendis suis p̄ oculis habeat solū deū illi⁹ imitantes exemplum q̄ q̄relas ppl̄i taber naculū ingressus ad dn̄m referebat: vt s̄m eius imperiuz iudicaret. hoc ibi. Ergo nō s̄m falsas allegationes, item tex. clar⁹ est in. d. ca. cū eterni. si quis inquit Inn. iiij. aut iudex ecclesiasticus ordinari⁹ aut delegatus fame sue ꝓdigus ⁊ proprij persecutor honoris cōtra conscientiam ⁊ contra iustitiam in grauamē alteri⁹ partis in iudicio quicq̄ꝫ fecerit per gratiā vel per sordes ab executiōe officij per annū nouerit se suspensum ad estimationē litis parti quam leserit nihilominus ꝯdēnādus hoc ibi ecce ꝙ nō dicit ꝯtra allegata sz cōtra conscientiā ⁊ per sordes falsorum. Item ⁊ alia ratione credo ꝙ nō excuset̄ a mortali qꝛ officiū ius dicentis latissimum est dicit. l. j. ff. de iur. om. iu. Unde iudex potest vt in plurib⁹ iudicare prout sue cōscientie rationali videt̄ vt pz in. l. appellari. ff. quis ⁊ a quo appellatur ibi ⁊ ꝙ optimū est statuere facit. ff. de arbi. l. quale. vbi dicitur omni modo dicas qd̄ sibi videtur. itē in. c. ad nostrā. de consue. dicitur postq̄ꝫ tibi de meritis constiterit sententiā ꝓ ferre vel alias sicut ordo postulat ratiōis autoritate presentiū non obstante consuetudine cōcedismus facultatem facit. l. rem nouam. C. de iud. ꝙ iudices iurent omnimodo secum veritate ⁊ legum obseruatione iudicium dispositurōs. Item. C. de iudi. l. placui in omnib⁹ rebus precipuam esse iustitie equitatem ꝙ stricti iuris rationē hec ibi facit ad idem. c. fi. de trāsac. Et ideo sepe quādo volunt sciunt inuenire colores ꝓ iniustitia defēsanda ita in isto casu tenentur vt cōtra veritatē nō iudicent diligentissime facere ꝙ falsitas detegatur vt. ij. q. j. deus omnipotēs ⁊ si nullo mō detegere possūt tūc potius debēt officiū resignare q̄ꝫ cōtra iustitiam sententiare. Facit pro hoc qd̄ no. gl. in. c. pastoralis de offi. dele. Ubi dicit merus executor si scit sententiā latā autoritate literarū falsarū vl̄ ꝑ falsa instrumenta vel per doiū aduersarij ꝙ non debet exequi eam. Sed remittere superiorem vt in. c. decetero. de re iud. ⁊ ca. si quādo. de offi. dele. C. si ex falsis instrumentis. l. iudicati. ff. de iu. l. si pretor. §. marcellus ⁊ ad tex. ibidē qui dicit ⁊ si sciat illam sententiam iniustam: quod tenetur exequi si non potest aliter absolui a mandato. Rn̄. d. glo. ꝙ intelligit de iniustitia solennitatis iuris ⁊ ita exponit iniustitia. i. contra ius litigantis. Secus est si esset iniqua et dicitur iniqua quando est contra veritatē quia sic non tenetur obedire vt ibidem allegat. Sed si non habet superiorem cum nulli subsit nisi deo multominus debet contra certam scientiam condēnare innocentem pro quocunqꝫ testimonio. propterea dicit. l. absentem. ff. de pe. sanctius est nocentem impunitū relinquere q̄ꝫ innocentem dannare:

UVA. BHSC. IyR_213

de quo nullo modo pōt se intromittere ꝛ sic cōcludo q cōdemnare aliquē nullo mō ꝫ iudici ꝓtra veritatē. ō q ipe certus ē absoluere aūt bñ pōt si ꝓbationes nō sūt legitime: ꝙuis iudex sciat ꝑ certo eū culpabilē: qꝛ iura illud volūt ex posse vt nemo publicet pctīm alteri⁹ qō nō pōt ꝓbare. vt in. c. si sacerdos. ō. of. ordi. l. illicitas. ff. necꝫ licitas. si ō offi. ꝑsi. ꝛ. ff. ō feriis. iucta gl. l. eadē de fone. i fi. ꝛ. c. si tm. eps. vj. q. ij. ꝛ. c. quotiēs. ꝛ in. c. mēnā. ij. q. v. absolui⁹ infamat⁹ ex q defecerūt accusatores i pbādo. ꝛ hāc opinionē vī tenere Ricar. ō in. sup exo. xxiij. nec obstat. c. iudicet. iij. q. vij. qꝛ non dicit ſm allegata. Sed dicit iuxta leges ꝛ iura ꝓnunciet qō est dicere iuxta qō statuerūt leges ꝛ iura procedat in ꝓcedēdo ꝛ diſcutiēdo: ꝛ dct ſniam. q quidem volūt vt vnicuiq reddat qō debetur. l. j. ff. de iuſti. ꝛ iu. nec etiā ob. c. eoꝝ qui. ꝛ c. seq. xj. q. iij. qꝛ loquūtur qūo i examinatione testiū dz pars citari. ꝛ ordo iuris seruari in eoꝝ diſcussione non enim dicit q dēt ſnia ſm eoꝝ dictum. imo in iniuſtiū si bñ attendat nec etiā obst. c. nos inquā. ij. q. j. cū. deus omnipotens ibidem ꝛ aliquib⁹ aliꝫ. qꝛ licet dicāt neminē cōdēnādā nisi ꝓuictū. nō tñ sequitur q oīs cōuict⁹ sit condēnād⁹ ex q iudex est cert⁹ de falsitate. immo. c. iudicantē. iij. q. vlt. demōstrat oppositū vbi dicitur tādiu actio ventiletur quousq ad rei veritatem perueniat frequenter etiā interrogare opz nec aliquid forte prætermissum remaneat quod annecti conueniat hec ibi. Et ideo dicam cū de bona fide agitur nō est de apicibus iuris diſputandum. ff. mā l. fideiuſſor. ſ. quidem actio nec ſimiliter ob. d. l. illicitas. qꝛ ibi dicitur preses prouincie id ſe quatur nō. ſimpliciter sed addit q eū conuenit sequi ex fide eorum que ꝓ habuntur ꝛ breuiter nunc inuenient ius q dicat. q iudex teneatur iudicare ſm allegata ꝓbata sed bene ſm ordinem iuris. Et sic intellige ordinem. ſ. in ꝓcedēdo ꝛ examinādo ꝛ ēt sentētiādo Sed ius nō vult q in sententiando aliquis puniatur qui est innocens ꝛ cōtra veritatem. ſ. pz ergo non debet iudicare ꝓtra veritatē quā ꝓ certo scit. Ad id quod dicūt de scādalo iā ptz solū. p c. qui scādalizauerit. ibi vltius scandalū ꝛc. vt. ſ. Similiter. non ob. q iudicat nō vt hō sz vt iudex. qꝛ illud verū est si essemus extra ea q sunt cōtra legē dei q nō sunt peccata sed in preuaricatione ꝓceptoꝝ dei non hz locum illa distinctio qꝛ nō iudex punietur sed hō quāuis fecerit vt iudex. si vero loq̄mur qñ iudex ꝓcedit extra iudiciū vt i officijs dādis ꝛ aliꝫ q ei⁹ arbitrio ꝓmittūt sic nō hz dubiū q̄n teneāt sed ꝓpriā ꝛsciam nō alleg. vt. ff. ō iurisdi. om. iud. l. j. ꝛ. ij. in diſpēſationib⁹ vt. j. q. vij. exigūt in criminib⁹ etiā extra ordinarijs ex cā q sibi vī pōt penas tēperare. ff. de pe. l. aut facta. ꝛ. l. capitaliū. l. d. vt cōstitueretur.

¶Quid ō officialib⁹ q̄b⁹ mādat execu- 8
tio ſnie iuſte. tñ. alex. ō al'. i. iij. ꝑte sum. pe. q̄nto ꝓcepto ꝛ ric. i. q̄l. iij. q. xxv. q si ſnia cōtinet i tollerabilē errorē vl' iuſti cią manifestā nō debēt obedire. al'ꝫ non peccāt exequendo. qō ego limito qñ nō sunt certi de innocentia condēnati. qꝛ in dubio ex cruſantur. sed quando sunt certi de iniuſtitia sic credo peccant mortaliter obediendo: vt in precedenti. ſ. dictum est.

¶Utrū iudex secularis possit iudicare 9
de his q sunt pcā vt vsura ꝛ hmōi. Rñ. pa. in. c. cū sit gñale. ō fo. ꝑpe. q sic dum mō nō diſputet vtrū sit pcm̄ ꝓpriā vt ptz. ff. ꝛ. c. ō pdi. ideb. p totū ꝛ q me. cā. ꝛ vi bo. rap. c. de fur. ꝛ silib⁹. ꝛ hec est cōis opi. ꝛ hoc est verꝫ qꝛ coram eo pōt obiici de iuramento si nō vertit dubiū de eius validitate. vt in ca. ter. debet xxiij. q. v. Sed si dubitatur vtrū sit vsura vel ne pactū vel ne tūc iudex secularis non potest sed ad ecclesiam est recurrendum. c. per venerabilem. q si. sint leg. ꝛ in cle. vnica. de vsuris. Et ideo ex dictis ptz q pōt iudex secularis compellere ad restitutionem vsurarum qꝛ etiā de iure ciuili reprobantur hodie ſm cōem opi. Fallit hoc in crimie hereſis

UVA. BHSC. IyR_213

nisi exequēdo Excipiunt multi alij casus j gl. ꝛp doc. i. d. c. cū sit gñale. Sz tu dic ꝺm pa. nullū alium esse nisi vt dictū est cū agit de vnbio. s. vtrū valeat iuramentū vl̄ ne ꝛ hmōi. qz tūc nō pōt ꝛ sic tene ꝛ vide glo. xxxij. q. v. c. ꝓpians relig. ꝛ ibi per. Archi.

fo [U]trū iudex teneat iudicare ꝺm. statuta seu ꝙsuetudines loci iter illos quoꝝ vn⁹ ē sibi subdit⁹ alter nō. Rñ pa. i. c. ꝙ clericis. de fo. cōpe. ꝙ aut statutū cōcernit solēnitatē act⁹ exhibēdi tpe Ẓctus ꝛ tūc sine sit statutū laici sine clerici nō valebit act⁹ nisi illa solēnitas fuerit obseruata qz subdit⁹ nō potuit Ẓhere cuz nō subdito etiā ꝛpreta lege sui ꝛpiozis immo peccauit. c. ij. de maio. ꝛ obe. ꝛ. c. reſſikti. de testat. ꝛ nulla fuit Ẓcta obligatio lege sibi reſſtēte ꝛ inhabilitāte cōsensum suū. i. cū lex. ff. de fideiuss. et ꝙ no. in. c. si diligēti. de fo. cōpe. ꝛ in. c. cuz cōtingat. de ureiu. ꝛ sic Ẓct⁹ nō tenuit cum debeat esse vtriusq; obligatorij. l. labeo. ff. de ver. sig. sicut videmus ꝙ donatio facta etiam nō subdito vltra ꝺm̄ gento s aureos sine insinuatiōe nō vz. l. sancimus. C. de dona Et ꝛ iō indicabit Ẓ hoc statutū i vtroq; foro iter clericū ꝛ laicū. Facit ꝙ determinat. Fed. consi. lxxvij. ꝙ cessio actiōis Ẓ plebeuz facta nobilitab ecclesia nō valet ex quo statuto ꝓh̄ibetur ne nobilis eā possit recipere nō qz statutū disponit i casu licito et iter subditos ꝛ nō i fraudē libertatis ecclesiastice. ex quo patet ꝙ laic⁹ teneť in tēlādo seruare oēs solennitates legis sue. alias nō valebit ꝛ tūcuūq; instituat clericꝰ nisi hoc fecerit ꝓ alia sua. qz i ta lib⁹ sufficit seruare disp̄nem iurisgentiū. c. relatū. el. j. de testa. ꝛ. l. j. C. de sacro sac. ec Aut statutū ꝙcernit rē. exemplū statuto cauet ne res dotalis sine certa solēnitate possit alienari nō vz aliena tio ipsa nō seruata etiam facta clerico. Nec per hoc dico ꝙ statutū laicoruz ligat clericos Sz tm̄ subditū ꝛ ipedit obligationē oziri. l. nō dubiuz. C. de legi. Et iō si clericꝰ vult illaz obligare faciat ꝙ seruet seruādo. Aut statutū cōcernit ꝓsonam vt puta ꝙ debeat aliq̄d facere post Ẓctum perfectum vt apprehendere possessionē infra certū tp̄s aut ꝓbare per tot testes ꝛ hmōi. tunc clericus non arceatur respectu statuti laici etiā litigans in foro seculari nec laicus respectu statuti episcopalis ipsius clerici nec fozensis.

Additio ꝙ limita vez qñ aliq̄d ē explicāndū ꝓpē extra iudiciū qz iudex ecclesiastic⁹ ēt iuti gātes Ꝛz suā legē iudicare. facit ꝙ not. in. l. ij. C. de ꝓsti. pe. Sec⁹ vbi aliq̄d est explicandū in iudicio qz nō pōt iudex ecclesiastic⁹ arctari statuto laicoꝝ. vñ si eoꝝ statuto cauet ꝙ ñ possit ꝓbari nisi tuū p testes si laic⁹ litigat Ẓ clericuz in foro ecclesiastico nō astringitur laic⁹ illi statuto. ad hoc ꝙ no. i. c. ij. de arbi. li. vj. facit no. ꝓ Bar. in. l. cū clos populos. C. de sum. trī vbi dicit ꝙ etiā si tale statutū cōcernēs ꝓsonā indirecte tāgit bona qz nō ligant Exēpliū statuto cauet ꝙ primogenit⁹ succedat certe fozensis nō ligat etiā si habeat ibi bona. sec⁹ si cōcernat ꝓpriā rē bona: vt si diceret ꝙ bona deferant ad primogenitū facit. l. j. ff. de tuto. ꝛ cu. dā. vbi Ꝛz ꝓses ꝓincie possit dare tutorē nō tñ cū ꝺ ñ ē ei⁹ dē ꝓincie: vel. Ꝛz ibi domicilij ꝛ sic fuit disputatū per do. Zan. in. q. facti cauetur statuto mutie ꝙ si. res possessa ab al. q̄ caimeatur ab eo ꝙ possessor nō teneat eam sibi restituere nisi dato sibi pretio quo emit. Bononiensis litigat mutine Ẓ mutinēsez obtinet sntaz nūq̄d dabit sibi ꝓtiū. certe nō qz illud statutuz non poterigit vires ad fozēses Ꝛz ibi litigēt. Facit ad hoc ꝙ no. Pet. de anch. i. c. cas nonum. de constit. Ex quo ifert pa. vbi. Ẓ quod quāuis statututo cauet quod vsurarius nō teneat restituere pignus etiā si probet quis se esse dominuz nisi restituto pretio ꝓ quo est pignoratum ꝙ nō extenderť ad rem clerici vel. fozē sis impignoratā domino insciorquis ſt res est clerici nō subiacitur iuri dictiōi laicoꝝ. c. fina. de vita et hone. cle. Si vero laici extranei. ꝛ ibi sit delata furti

UVA. BHSC. IyR_213

ne ꝛ volũtate dñi nõ põt dici de iuris-
dictiõe statuẽtis sicut diximꝰ de re mo-
bili q̃ nõ est ꝑmãsura in loco. vt no. i. c.
fi. de fo. cõpe. facit. l. heres absens. §. nũ
quid. ff. de iud. aut statutum dat modũ
dicẽdi cãm ꝛ tũc si prefigit legẽ iudici.
iudex tenet ꝛ sub eo põt allegari. Exẽ-
plũ. statuto cauet ꝙ iudex sequatur li-
bros mercatoꝝ ꝛ tũc in foro seculari fa
cit fidẽ in ꝑiudiciciũ subditorũ nõ au-
tẽ clericoꝝ vl' extraneoꝝ si tñ vult reci
pere librũ ꝓ se vigore statutoꝝ tenet re
cipere ꝯ se. ar. c. cum olim. de cẽ si. cũ ibi
no. Si ꝟo nõ ꝑfigit legẽ iudici sed loq̃
tur gñaliter adhibeat fides libris mer
catorũ tunc vbiq̃ potest allegari con-
tra subditum statuẽtis nisi in casu qñ
non vult suscipere contra se.

11 Utrũ iudex ecclesiasticus possit iudica
care laicũ subditũ principis laici vel
etiam principes laicos. Rñ. ꝙ sic rõne
spũalitatis. puta si cã est spũalis vt. de
dictis matrimonijs ꝛ hmõi vel ratione
peccati cuiuscũq̃ mortalis vt not. in. c.
ij. ꝛ. c. nouit. de iudi. alias nõ.

12 ¶ Utrũ laicꝰ possit iudicare in aliq̃ ca
su clericũ. Rñ. ꝙ sine causa sit spũalis.
vt de decimis matrimonijs siue crimi-
nalis vt de heresi vel vsuris ꝛ hmõi si-
ue tꝑalis nõ põt vt in. d. c. ij. posset tñ
autoritate sibi delegata ab eꝑo in cau-
sa temporali mere de clerico iudicare.
alias non vt. in. d. c. ij. fallit etiã quãdo
clericus est degradatus ꝛ traditus cu
rie seculari quia tunc potest.

Iudiciũ ẽ duplex vnũ ordina
riũ. ꝟz legẽ dei aliud
temerarium. primum est duplex. s. iudi
cium discretionis. de quo in. l. cum pre
tor. ff. de iudi. iij. q. vij. §. tua. Unde dici
tur furiosus caret iudicio ꝛ istud conce
ditur oibꝰ in manifestis ꝛ certis: aliud
est cohertiõis ꝛ hoc conceditur aliquã
do prelatis ꝛ aliquãdo alijs ꝛ istud ali
qñ dicit extraordinarium. i. delegatuz
vt no. Ber. Inn. ꝛ Ho. i. c. qm̃. ꝛ ibi i gl.
de ꝓba. Itẽ extraordinariũ dicit qñ nõ
ꝓcedit in figura iudicij sed iudex pro
cedit ex officio suo in modũ inq̃sitionis
vel denũciatiõis vt de accusa. c. sup his.
ꝛ c. q̃liter. el. ij. Itẽ i causis electiõis po
stulatiõis aut ꝓmissõis sup dignitati
bus ꝑsonatibꝰ i officijs canonicatibus
ꝑbẽdis seu q̃buscũq̃ alijs bñficijs ec-
clesiasticis aut sup decimis mr̃imonijs
ꝛ vsuris i q̃bꝰ ꝓcedẽdũ est simplr̃ ꝛ de
plano d̃r extraordinariũ de bq̃ꝰ no. i. c.
oli. de accusatio. ꝑ Inn. ꝛ Ho. ꝛ i. c. statu
ta. de here. li. vj. ꝛ Jo. mo. ꝛ Jo. an. Item
põt dici extraordinariũ qñ iudex eccle
siasticꝰ cognoscit de tꝑalibꝰ rebꝰ laico
ruz rõne peccati annexi de iudi. nouit.
☞ De notatis in hoc. §. ꝛ quot modis
dicat iudiciũ no. isti. q̃bꝰ nõ ẽ ꝑmis. fa.
testa. §. j. i gl. ꝛ. ff. d̃ dolo. l. j. §. j. i gl. ꝛ gl.
i. c. forꝰ. de ꝟ. sig. ꝛ habuit ortũ in para-
diso. ꝛ tã nouo q̃ veteri testõ ꝓbatur ꝛ
eius ordo. ꝛ vsus vt. no. Spec. in proe.
ver. ceterũ. ꝛ sed. ꝙ magis assimulant
iudicia ꝯctibꝰ q̃ vltimis volũtatibus.
no. Bal. i. l. j. ad fi. C. de fal. cã adie. le. ꝛ
i. l. oẽm. de iudi. ꝛ cõstat regularitas ex
actore reo ꝛ iudice. insti. de iterdi. §. re-
tinende. ꝛ. §. plura.

¶ Quot modis iudiciũ reddit nulluz. 1
Rñ. ꝙ triplr̃. prio rõne iudicis incõpetẽ
tis puta qꝛ nõ hz ꝑtãtẽ sup eũ quẽ iudi
cat vt de tu. c. at si clerici. scũ suis cõco.

¶ Utrũ q̃libet laicus possit se subijcere 2
cuilibet iudici q̃ ꝑest. Rñ. ꝙ sic si vult. l.
j. ff. de iudi. ꝛ. l. j. C. de iur. om. iud. ꝛ itel
ligit velle ꝛ cosentire quãdo scit eũ nõ
esse suũ iudicẽ ꝛ tamẽ litigat sub eo vt
in. l. ij. ff. de iudi. Limita ꝟm gl. i. c. si di
ligẽti. de fo. cõpe. veꝝ. in. cã ciuili secꝰ in
cã criminali. vide. pa. ibi. sz q̃d si illi qui
vult se subijcere nõ hz iurisditionez in
actu. vide. s. confessio. iij. §. iiij.

¶ Utrũ similiter clericꝰ. Rñ. ꝙ non sub 3
iudice laico etiã ꝓpter tꝑalia bona sua
c. si diligẽti. de fo. cõpe. nisi agẽdo ꝯ lai
cũ sub iudice laico cõueniretur etiã de
crimine ciuiliter tamẽ: qꝛ tunc tenet re
spõdere: vt in glos. de iudi. c. at si cle-
rici. Sed pa. ibidẽ tenet ꝙ etiã sunt so-
lennes doc. qui tenẽt ꝙ nõ põt cõueni-
ri vide ꝑ eũ ibidẽ: sed aduerte qꝛ in cã
spũali seu annexa non habet locum re

UVA. BHSC. IyR_213

cōuētio corā seculari iudice.arg.c. tuā. de or.cog.⁊.c.lator.qui fil.sint leg. ⁊ sic tenent cōmuniter doc.in.d.c. at si clerici.sed in tpali credo ꝙ sic.

4 ¶Utrū laicus laicū sup re ciuili possit cōuenire sub papa.Rñ.ꝟm gl.xj.q.j.in sum.⁊ pa.in.c.lz.ex suscepto.de fo.cōpe, ꝙ nō nisi in.xvj.casibus. ¶Primus qñ hoc habet cōsuetudo vt in.c.si clericus. de fo.compe. ¶Scds quādo sumus in terris subiectis ecclesie quo ad tēporalē iurisditionē. vt in .c. not. ¶Tertius quādo causa sup qua addit spectat ad ecclesiasticū de iure:vt in.c.tuam.de or. cog.⁊.c.cū sit generale.de for. compet. ¶Quartus quādo vacat imperium et aditur papa in causa spectante ad imperatorē vt in.d. c.lz. ¶Quintꝰ quādo dat negligētia principis in iustitia administranda.vt in.d.c.lz ⁊.d.c.c.cum sit. ¶Sextꝰ qñ impetrat a psona miserabili ⁊ opressa.vt in.ca. ex parte.B. de fo. cōpe. ¶Septimus quādo iudex secularis qui nō hz in puincia superiorē allegat suspectꝰ vel nō vult facere iustitiā vt no.in aut.vt dif. iudi.§.j.⁊.ij. ¶Octauo in causa recōuētionis.iij.q.viij.§. cuius.in agendo. ¶Nono ꝟm hosti. i causis mortuariorū a defunctis derelictorū in aut.de eccl.ti.§.si autē. ¶Decimo quādo secularis iudex inuocat auxiliū ecclesie.xxiij. q .v. administratores ꝟm Inno. puta qr subditi sunt sibi inobediētes. ¶Xj.rōne administrationis assumpte a laicis ꝙ intellige vt not. in .c. iudicatum.lxxxix.di. ¶Xij. si ecclesiarū serui vel homines seruiētes indebite a laicis collectāt.c. ecclesiaꝝ seruos.xij. q.ij.⁊ in an.itē nulla cōitas.C. de epi. et cle. ¶Xiij.quādo i puincia nō est iudex aut superior laico tūc pōt adiri eps vt ē casus.in aut vt dif.iudi.§. si vero ꝯtigerit. ¶Xiiij.quādo aliquid est ambiguū ⁊ vt difficile iter iudices variat vt in.c. per venerabilem .qui si.sint leg. ¶Xv. quādo agit per viam denūciatiōis euāgelice. vt i.c.nouit.de iud. ¶Xvj.quādo causa prophana est annexa seu coniuncta cū causa spectāte pricipaliter ad ecclesiam.Exemplum ponit glos.de.dote.vt in.c.de prudentia.de dote post diuor.re.⁊ hoc quando non agitur principaliter de dote sz ex consequentia. ⁊ circa predicta vide predictū pa.in.d.c. licet.cum multis declarationibus.

¶Secundo redditur nullum iudiciuz ratione persone agentis puta qr est minor ⁊ agit sine autoritate curatorum.C. de iudi.l.pperandū in fi.⁊.C. q̄ de leg. pso.in iud. habeant.l.j. Similiter si est seruus vel monachus ⁊ hmōi item excōmunicatus similes enim nō possunt agere nisi in casibus expressis a iure. 5

¶Tertio redditur nullū ex defectu rei vtputa qr nō potest tractari sub tali iudice sicut iuspatronatus.de iud.c.q̄sto. vel res eccl̄iastica.c. decernimꝰ.de iudi. 6

¶Qui sunt qui non possunt vocari ad iudiciū.Rñ.ꝙ multi de quibus .ff. de in ius voc.l.ij.⁊.iij.⁊ sunt consul prefectꝰ pretor magistratus qui habet imperiū merum vel mixtum nec episcopus duz sacra agit nec ille qui vxorem ducit nec illa que ducitur in vxorē:nec qui funus familiare prosequitur vel iuxta mortuū facientem obsequia.nec qui ꝓpter religionez loci se mouere nō pōt vt regularis vel inclusa Ponūtur alibi alij vt sūt infames ⁊ furiosi.ff. de condi. fur.l.ij.⁊ hoc verū p se.sed bene per tutores ⁊ curatores. Item nec seruus dominū. nec libertus patronum infamosis actionibus nisi venia impetrata in ius vocare potest. de quibus not.in dictis.ll.de in ius voc.⁊ seq. 7

¶Quid si pupillus vocat in iudicium ⁊ nullus eū defendit. Rñ.nullū erit iudicium.ff.de re.iudica.l. contumacia. 8

¶Utrum mulier possit vocari i iudiciū Rñ.ꝙ nō psonaliter nisi in casibus expressis a iure: ⁊ hoc intellige ꝯtra eius voluntatē. Secus si vellet vt in.c. mulieres.d iud.li.vj. Et sūt isti casus expssi a iure in q̄bꝰ vocat. ¶Primꝰ in causa criali.ff.de pub.iud.l. pe.§. ad crimen. ¶Scds i ferēdo testimōio i.cā criali qñ pōt admitti de q̄ vide.j.test.§.v. ¶Tertiꝰ qñ est nutrix filioꝝ si nō vult autorē 9

UVA. BHSC. IyR_213

cōstituere. Insti. de cura. §. vit. Utrū autē mulieres religiose possint si ipse volunt similiter euocari ad iudiciū. Rñ. ꝙ non pro nulla causa personaliter intelligе. vt in. d. c. mulieres

10 ¶ Quid si citent̄ de facto aliq̄ mulieres ꝯ p̄missa. Rñ. ꝙ irritū est ipso iure. vt in d. c. mulieres. imo est excōicat⁹ fingens causam vt iudex vadat ad mulierē proferendo testimonio. sed ex causa vera si earum testimonium est necessarium dz iudex ad eas ire. vel si nō decet aliū mittere. vt in. d. c. mulieres.

11 ¶ Qualiter puertit̄ iudiciuz. Rñ. q̄tuor modis. Timore. Cupiditate. Odio. et amore. xj. q iij. quatuor modis.

12 ¶ Qua hora pōt iudiciū exerceri. Rñ. ꝙ de nocte nō est honestū. de offi. dele. consuluit tñ iudex ꝓcedit de nocte cū lumine cādele ad litis ꝯte. vel sñie ꝓlationē vz qd agit. lz facere nō debeat. dummō aliud nō ipediat. qr multa ꝓhibent̄ q̄ tñ facta tenēt de regula. ad apostolicā. de iureiu. quēadmodū. §. qd si post. de hoc no. in aut̄. de iudicib⁹. §. sedebunt.

13 ¶ Utrum tempore vel hora feriata possit. Rñ. ꝙ nō. vide. s̄. ferie. in princ. cum duobus. §. sequen.

14 ¶ Utrū iudex possit iudicare vltia die sui officij. Rñ. ꝙ nō. vt i. l. eū q̄. ff. de iur. om. iud. tz tñ si iudicat vt i. l. meminisse ff. de offi. ꝓcōsulis. ꝛ hoc itellige i ordinario qr delegat⁹ etiā vltima die iudicat. vt i c. cōsuluit. de offi. dele. Bar. tñ i l. eū q̄ limitat vez post aduētū successoris. qm̄ añ licite iudicat. d. l. meminisse.

15 ¶ Quo loco. Rñ. ꝙ i loco sue iurisditionis nisi de consensu partiū ꝛ iudicis territorij. ix. q. j. ep̄m cum duobus sequen. c. vide glo. in. c. vt litigātes. de offi. or. li. vj. Fallit etiaz hoc in ep̄o expulso. Sz q̄ sunt voluntarie iurisditionis possunt vbiq̄ exerceri. l. ij. ff. de offi. procon. ꝛ. c. nouit. de offic. leg. ꝛ ibi glo.

16 ¶ Quō d̄bet iudicare. Rñ. ꝙ sedere debet vt no. in. d. §. sedebunt.

17 ¶ Temerariū iudiciū ꝙ vniuersaliter ꝓhibet̄ dicit̄ sex modis. Primo ex parte iudicātis per vsurpationem officij sibi non impositi. Scd̄o propter indignatā. Ro. xiiij. tu quis es qui iudicas. Tertio propter ignorantiam ex parte vero rei est. Quarto quādo iudicatur ꝑsona q̄tum ad euētū futurū qr nemo desperandus est de pe. di. vij. nemo. Quinto quādo iudicatur intētio incerta. Sexto quādo iudicat̄ factū occultū qr de icertis ꝛ occultis temerariū est iudicare s̄m glo. sup illud Mat. vij. et prime ad cor. iiij. ꝛ de reg. iur. c. estote. ꝛ i p̄dictis modis cōmuniter est peccatū mortale qr contra preceptum christi Math. vij. nolite iudicare vide preceptum. §. xvij. j. presumptio primo.

Juramētū primo ē assertio vel negatio de aliquo licito. ppl̄i ꝛ honesto sacre rei attestatione firmata s̄m Gof. ho. Archi. et in aut̄. de mā. p̄n. §. sed neq̄ ꝛ no. xxij. q. j. §. j. vnde d̄r iurare qr quasi ꝓ iure introductū est vt qd sub inuocatione diuini testimonij d̄r pro vero habeatur.

☞ Adde hic dictis ꝛ ꝙ iuramentū est obligatio anime alicuius ad aliq̄d asserendum vel seruandum deo. in testē vocato. vt ꝑ car. cle. j. §. nos. q. j. de iurem. ꝛ bal. post. Cy. i. aut̄. sacramēta puberū. C. aduersus vēdi. ꝛ hz tres comites scz iustitiam veritatem. ꝛ iudicium gl. no. in aut̄. qd eis. C. de nup.

¶ Quot modis iurat̄. Rñ. ꝙ duob⁹ modis. primo solo. sermone sicut in veteri lege dicebant viuit dñs viuit aīa mea hoc addat mihi dñs j. Rñ. xij. xxij. q. j. ꝛ iurabūt in primitiua ecclesia. testis est mihi de⁹. deū inuoco in testē v̄itatem dico in xp̄o ꝛ nō mētior. testis est mihi cōsciētia. xxij. q. j. si peccatuz. ꝛ sic deus te adiuuet. xxxv. q. vj. de parētela. Itē per euangelium christi. per crucē per ordinem sacrum per sanctos. vt not. in. c. si aliqua. xxij. q. j. 1

¶ Sed vtrū liceat iurare ꝑ creaturas. Rñ. s̄m scd̄m Bo. i. iij. di. xxxix. ar. ij. q. ij. ꝙ iurare ꝑ creaturas aliquādo fit ꝑ imprecationē: vt cū d̄r. ita viuat fili⁹ me⁹. ꝛ isto modo inuocat̄ creatura testificādum sz pignorat̄ ip̄a creatura creatori. 2

UVA. BHSC. IyR_213

ſm q dicit Aug. z lz iurare ſic q lz oīs creatura ſit creatoꝛ ſ̄n ſolatiū eiꝰ nobꝫ a deo ꝓceſſuꝫ eſt. z ꝛ tanꝫ noſtrū deo oppignorare poſſumꝰ. Aliq̄n iurat per creaturas z inuocant in teſtē ꝯ ſe z ſic nō lz iurare. q ſic eſſet credere in eis eē aliq̄d numinis rōne cuius ꝓpitas poſſet dici z cōfirmari. Et ſic intelligit illud mathe. v. nolite iurare neq; p celū ꝛc. z illud. xxij. q. j. ſi quis p capillū. z. c. cōſidera. Aliquando inuocat creatura i teſtem inquantuꝫ relucet in ea diuine veritatis veſtigium z ſic iurare ē iurare p deum qui relucet in ea. z ſic lz iurare. z de hoc habes p Hoſt. Hoſ. z Bar. in. c. z ſi chriſtus. de iureiurā.

5 ¶Quid de acceptantibus iuramētum idolatrarū vel cogētibꝰ eos iurare per deos ſuos. Rñ. S. Bona. vbi. ſ. ar. iij. q in iuramēto facto p idolū eſt duo ꝓſidere antiqui veneratiōnē z ſic nō licet nec recipe nec exigere. Aut cōſideratur ibi confirmatio ſoluz z ſic licite exigit maxime pro bono cōi. ſicut fecit Jacob ad labam. xxij. q. j. mouet te.

4 ¶Utꝝ ſit iuramentū dicere in veritate dico vobis. Rñ. pa. i. d. c. z ſi chriſtus. q ſic quia interponit deū qui eſt veritas ad confirmatiōnē actꝰ. c. in quadam. de celeb. miſ. hoc limito verū qñ homines ſic habent illud pro iuramento. z ille q̄ iurat ſic intendit iurare alias nō credo. de quo dic vt. j. plurīū. in prin.

5 ¶Utꝝ ſit neceſſe dicere iuro. Rñ. pa. in d. c. ſi xp̄s. q nō ſed ſufficit qꝫ ad confirmatiōnē veritatis quis interponat deū implicite vel explicite.

6 ¶Utꝝ omnis fidei ꝓbatio ſit iuramētū. Rñ. pa. in. c. q̄relam. de iureiur. q ſic ſed nō econtrar o qz non omne iuramētum eſt fidei ꝓbatio qz tūc dicit quis ꝓeſtare fidem quando promittit aliquid per fidem meam vel ſic deus me adiuuet z hmōi. z ſic fidei ꝓbatio nō includit niſi iuramentū promiſſoriū z nō aſſertoriū. vel ſm alios differt a iuramēto q ſit p libꝝm vel rē ſacraz. fidei aūt ꝓbatio nō fit cū interuētu rei ſacre ſed meliꝰ dic q fidei ꝓbationē cū aliq̄d pro mittit p fidē ſine ꝑbo iuro. iuramētū ꝑbo eſt cū dicit iuro p deū vl̄ p aliq̄d: vñ iz quo ad ꝓbatiō mortale non ſit dſta: quia ſm Arch. in. c. ſ. de ſepul. li. vj. z Inno. z cōiter doc. i. c. z ſi xp̄s. de iurei. ſicut. iuramētum eſt dicere iuro tibi p fidē meā vel euangeliū ſic etiā iuramētū eſt dicere ꝓmitto tibi p fidē meā ſine ſub fide mea verum eſt q quo ad penam piurij puta depoſitiōis in clerico. vt. i. c. q̄relā. de iurei. nō incidit q̄s niſi exꝑſerit ꝑbū iuro ſm aliquos vt infra plurīū. ſ. z ſic ſtellige iura q̄ ponunt. vt dineria iuramētū. z fidei ꝓbationē vt. in. c. quenit. de fideiuſ. z in. c. q̄relā. ne ꝓla vices ſuas. c. ij. de ſpon. ſimplex vero ꝓmiſſio dicitur que nec iuramento nec fidei ꝓbatione firmatur.

¶Scdo modo iurat cū interuētu alicuius ſacre rei: ſicut cum iurat in manu epi vel ſacerdotis aut ſuper euangelia vel corpus chriſti aut crucē z huiuſmodi. vt. lxij. di. tibi domino. 7

Juramētū ū. Quoꝛuplex ē. Rñ. qō duplex: aliud in diciale. aliud extra iudicale. Judiciale eſt qz defert in iuditio. z iſtud aliqñ ꝺz iuramētū de calūnia quo quis iurat ſe bona fide nō alo calūniandi cām mouiſſe vl̄ rndere ſeu aliq̄d aliud ꝓponere: vt. C. de iur. cal. l. ij. ſ. j. ff. fa. her. l. iter coheredes. ſ. q̄ fa. her. Et no q calūnia eſt falſa petitio vel inuſta repulſio facta ſciēter. ar. eo ꝙ que no. ff. ad tur. l. ſ. calūniari. ij. q. iij. notandū. z iſtud iuramētum nō tm̄ ꝺz eſſe de ꝓterito, ſz etiā de futuro. ꝺ. ſ. qui fa. her. Aliqñ ſolū ꝺz in diciale z ꝺz iurare in litez ex eo q propter litē ſine rem in litē. in iudicio petitā preſtat. vñ aliqñ ꝺat a iudice qñ deficientibꝰ ꝓbationibꝰ hñs vnum teſtē vl̄ famā. ꝓ aliquo compellit eum in rare ſup quo eſt fama z ꝺz neceſſarium qz pars cui defert nō poteſt ſine cauſa recuſare. vt. in. c. ſi. de iurei. l. pri. iuncta ſuꝑſcriptiōe. z in. l. gñaliter. C. de non nu. pe. apellat. et deciſorum. qz ꝓbatur ad litis deciſionez. vñ ꝺz q maiorem hz autoritatez q̄ res indicata vt l. j. ff. ē

UVA. BHSC. IyR_213

iure iuran. ꝛ istud producit acti. ꝺ. nisi ci
uili. l. actori. C. de iureiu. aliqñ etiam istꝺ
iudiciale ꝺat a pte pti ꝛ istud bene põt
recusari. vt in. ꝺ. c. ñ. Extra iudiciale ꝙo
iuramẽtũ appellat uolũtariũ: qz uolun
tate ꝛ ex pactiõe partiũ suspicit ꝛ istud
aliqñ ꝺr assertoriũ qñ asserit aliquid sic
esse vel non esse. vt. i. c. si uero. de iureiu.
aliqñ ꝺr obligatoriꝰ introductoriũ vł ꝓ
missoriũ: sicut qñ ꝓmitto tibi ꝺare uel
facere aliꝙd vt i. c. cũ ꝓtingat. ꝺ iureiu.
aliqñ ꝺr ꝛfirmatoriũ sicut cũ filia renũ
ciauit bonis paternis ꝛ iuramentũ iter
ponit tali renũciationi. vt in. c. i. ꝺ pac.
lib. vi. ꝛ in. auł. sacramenta puberuꝫ. C.
si aduersus uenditionem.

Juramẽtũ .iij.

de his q̃ consideꝛat sũt i oł iuramẽto. vñ scias ꝙ ꝓhoł. ꝛ
ꝺoc. ꝙ septẽ sunt attendenda. ꝛ primo.

¶ De hic notatis. ꝛ an iuramẽtũ sar
racenoꝝ per machometũ ualeat Ber.
post gl. no. ꝙ nõ in. l. ait prætoꝛ. ff. iurari
ff. ꝺ. iureiu. ꝛ xxij. q. ij. ¶ Quis etiã si xpia
nus iuret ꝙz bal. in. ꝺ. c. ff. iurari ꝛ Ale
xan. i ij. ff. ꝺe iureiu. Et qualiter iu
ret ꝺeus Bar. in. l. iusiurãdũ. ff. ait p
toꝛ. ff. ꝺe iure. ꝙ p legẽmoyli uel ꝙ ꝺeũ.
uel sup ꝺecẽ precepta legis vł ꝙ ꝺeũ pa
trem sabaoth uel ꝙ ueruꝫ paterẽ aꝺonai
uel ꝙ ꝺeũ heloi vt not. in. l. si quę. C. ꝺ in
ꝺe. q̃ probat in. c. monet. xxij. q. j.

1 ¶ Quis poteſt iurare ꝛ ꝺico ꝙ ois qui
est ꝺoli capax. vñ nec pueri q̃ nõ sũt ꝺo
li capaces obligant ex iuramento. xxij
q. v. c. paruuli. nec furiosus. xv. q. prima.
merito nec etiã admittunt aꝺiurãꝺuz
ꝺ. c. paruuli.

2 ¶ Secõm cui fiendũ est iuramẽtũ. Rñ.
ꝙ i iudicio iudici competẽti: extra iudi
cium poteſt fieri cuicunq̃.

3 ¶ Utrum clerici pñt iurare. Rñ. ꝙ non
cuicũq̃ laico sup euãgelia xxij. q. v. nul
lus est hic intellige nisi ꝺe inia ꝓlati sui
vt. i. c. j. ꝺe iur. cal. hoc uerũ si iurat tãq̃
superior: ꝛ sic intellige ꝺictũ. c. nullꝰ. alꝫ
sic ẽt sine inia. vt i. c. ex rescripto ꝛ. c. pue
nit ꝺe iureiu. itẽ nõpõt iurare ꝺ calumꝑ
nisi inis sui superioꝛis nisi ille cogã quo li
tigat sit eiꝰ superioꝛ: ꝙz habita inia põt ẽt
in manu laici iudici. xxij. q. vij. c. nos. itẽ
ꝓhibẽt iurare in actu testificãꝺi sine
inia superioꝛis. vt in. c. cõꝑ. xxij. q. ij. ꝛ itel
lige in manu laici exceptis ergo tribꝰ
casibus ꝓꝺictis põt iurare licite etiã in
manu laici ꝛ sine inia alia. vt i. ꝺ. c. ex re
scripto, ꝛ peruenj. no. pa. i. c. j. ꝺe iure.
calum.

¶ Tertiũ q̃ ꝑt iurari. ꝓ qua re. Rñ. ꝙ 4
ꝓ omñi re licita iusta ꝛ honesta. nã ꝓ re
tarpi illicita vł iniusta factũ iuramẽtũ nõ
ꝙz. ar. c. vi. ꝺe pac. ꝛ clarius. j. patebit.

¶ Quartum per quod poteſt iurari ꝺic 5
tum est. ꝟ. iuramentum primo.

¶ Quintũ ad q̃ seu. cur. ſ. ꝓ fine bono 6
ꝛ licito qz cum ꝰ finis bonꝰ ẽ ipsuz quo
q̃ bonũ est ar. viij. q. ij. c. artaldus. nam
si pro causa mala illicitũ est. vt sunt con
iurationes conspirationes ꝛ huiusmoꝺi
ꝺi. ar. ꝺ. c. viti. ꝺe pac. ꝺe iuꝺi. c. j.

¶ Utꝝ iurãs sine causa legitima peccet 7
mortaliter Rñ. ꝙ si iuret quis sine cã
necessaria vt ista necessitas cõprehẽꝺat
vtilitatẽ nõ solũ proximi ꝙz etiã ꝓpꝛia
qz aliter nõ creꝺit ei sic nõ peccat morta
liter. Facit. ꝺ. ꝟ. alias ea ꝺemũ. ꝛ. c. florẽ
tinũ. lxxxv. ꝺi. ł gl. q̃uis sit periculosuꝫ
vt patet in. c. ita ergo. xxij. q. j. inter. ꝛi
gl. Si uero iuret ꝓ causa illegitima uel
inhoneſta aut illicita cõiter est peccatũ
mortale. xxij. q. iij. ꝟ. illicitũ qz assẽptio
est nois ꝺei in uanũ ꝛ probat in. c. sicut
nostris. ꝺe iureiu. ꝛ ibi sentit gl. ꝛ Inno.
ꝛ Pa. Facit. c. qui sacramẽto. xxij. q. iij.
Hoc intellige q̃ aꝺuertit et ꝺe causa il
licita et ꝺe iuramẽto ſm ꝙ ꝺico periuꝛi
um mortale. j. periurium.

¶ Sextũ quo sit iurãꝺũ. Rñ. ꝙ tres ꝺe 8
bẽt habere cõitates. ſ. ꝟitatẽ iuꝺiciũ et
iusticiã. hyer. iiij. ꝺe iureiur. ꝛ si xps. ꝟ.
iacobus. xxij. q. ij. aiaꝺuertenꝺũ. Ratio
est ſm sctm̃ Bo. vbi. ꝟ. i litera qz iuramẽ
tum comparat aꝺ tria. ſ. aꝺ rẽ ꝺ qua sit
ꝛ sic ꝺebet veritas quę ẽ aꝺequatio rei
aꝺ sermonẽ aꝺ iurantẽ. scꝺo cõparatur
a quo procedit ꝛ sic ꝺebetur iuꝺicium. ſ.
ꝺiscretionis tertio comparat aꝺ cãm. ꝙ
q̃ sit ꝛ sic ꝺebet iusticia. ſ. vt cã sit iusta

UVA. BHSC. IyR_213

¶ Utrum semper sit peccatum mortale quando predicta deficiunt. Rn. pa. i. d. c. et si christus. quod non semper sed aliquando veniale secundum quantitatem culpe vt no. archi. i. d. c. animaduertendum. quod melius patebit. j. periurium. in prin. cum quinque. §. seq.

10 ¶ Utrum iurans sine iudicio discretionis peccet mortaliter sicut faciunt illi qui in quolibet verbo iurant. Rn. quod cum iuramentum prohibeatur non quia sit malum sed propter periculum periurij. Ideo si talis iurat falsum non excusatur a mortali per ea que dicam. j. periurium in prin. et secundum illam distinctionem. Si vero iurat verum sic non erit mortale peccatum. verum est quod tenetur abstinere sicut a mortali propter periculum quia de tali dicitur ecclesiastici. xxxiij. vir multum iurans implebitur iniquitate.

11 ¶ Utrum inducens alium ad iurandum quem scit false iuraturum vel non seruaturum iuramentum peccet mortaliter. Rn. secundum Ric. in iij. di. xxxix. quod aut facit vt persona publica ad instantiam partis et ex ordine iuris et sic non peccat; si vero facit vt persona publica, tamen contra ordinem suis aut vt persona priuata. sic peccat grauiter secundum dominus Car. in cle. vnica. de iureiu. dicit quod talis vicit homicidam. xxij. quo. v. si quis conuictus et. c. seq. et sic patet quod est mortale. et ex hoc concludit pa. i. c. cle. de coha. cleri. et mul. quod nunquam est deferendum iuramentum illi contra quem est vehemens suspitio de transgressione et deferens peccat intellige mortaliter secundum distin. dicta all. c. ille. xxij. q. v. et facit optime tex. d. c. clericis. vbi non vult clericos cogi iurare dimitte concubinas quod no. contra dantes secularibus iuramenta et similibus qui non seruant et ideo ponant potius penam. et hoc quia tale iuramentum est contra iustitiam non credo tamen mortaliter peccare illum qui dat iuramentum est vt persona priuata illi quem scit falsum iuraturum quando ille est iam dispositus iurare puta quia obtulit se iurare quando hoc facit ex aliqua rationabili causa et de isto non loquitur c. ille. sed de eo qui inducit non dispositum iurare.

12 ¶ Utrum iurans vituperose per membra inhonesta peccet mortaliter. Rn. quod tales proprie sunt blasphemi vt patet in ca. si quis per capillum ibi alio modo blaspemia et c. xxij. q. j. et ideo sic peccat mortaliter sicut dictum est de blasphemia. s. in. pri. nam verbum alius facit positionem eiusdem qualitatis regularitatis licet habeat exceptionem aliquando vt in iohanne. et alij duo latrones et no. pa. i. c. accedens. de prebe. et ideo hoc alio modo presupponit blaphemiam. secus si iurarat per aliquod membrum honestum et cum reuerentia vt puta per sanctum caput dei et raro non consuetudinarie secundum Rodo. sic esset veniale.

¶ Septimo attendendum est in iuramento quando tempus non reddit iuramentum illicitum vt quando iuratur in iudicio diebus feriatis nisi propace et alijs pijs causis vt de ferijs. c. conquestus. quod autem fiat a ieiunijs est de honestate. xxij. q. v. honestum. 15

Iuramentum iiij. quomodo iuramentum interpetrandum est Rn. inno. in. c. veniens de iureiur. quod in iuramento determinato super aliquo singulari sic interpetratur in foro aie secundum intentionem iurantis facit. c. humane aures. xxij. q. v. sed hoc ego limito verum quando ille qui dat iuramentum seu exigit dolose et iniqua facit sicut cum vir prestat iuramentum vxori super adulterio. nam cum talis iniqua a tali confessione exigat poterit iurare secundum suam intentionem quod est verum licet secundum intellectum audientis sit falsum secundum Rodo. quem sequitur asten. lib. j. titu. xviij. ar. vij. Facit quod not. hic. in. iij. dist. xxxviij. vbi circa literam dicit Ric. quod obstetrices non peccassent licet non respondissent ad intentionem pharaonis. quia non fuit ei data autoritas ad aliquid agendum contra deum. Similiter quando quis ex iuramento exigit ab aliquo quod ipse non potest sine peccato implere. potest habere intentionem cum iurat illud facere. s. quantum poterit sine peccato. sicut si mulier que habet impedimentum excomunicata quia non potest probare in mortis articulo cum oporteat eam iurare de stando cum viro debet intelligere sic. s. quantum poterit sine peccato et non periurat vt no. i. c. literas. de resti. spo. Si autem ille qui prestat iuramentum est in bona fide et in casu licito prestat tunc habet locum. c. quacunque. ar. xxij. q. v. quia scienter non

UVA. BHSC. IyR_213

ſurat ſm intētiõe in ꝓtātis peccat mor taliter ⁊ eſt ꝑiurus ⁊ etiã credo ꝙtenea tur ſicut ille itellexit implere ar.d.c.qua cũq;.nec obſtãt ꝙ ſicut votũ doloſũ nõ obligat ſic nec iuramẽtũ qz votũ ſit deo propriu:ſed iuramentum ſit homini et obligatio contrahitur aliter in voto:qz per intentionẽ:aliter in iuramento qz p deliberatã verborũ atteſtationẽ. Si aũt vterq; fuit in ſimplicitate,Sed vñ⁹ quo modo intelligebat aliter alio mõ ſic iter ꝓtaꝫ ſm intentionẽ iurantis in fozo aie. vt no.in.§.ex his oib⁹ colligit.xxij.qõ. vi.in fozo aũt contentioſo ſtabit verbis vt in.c.ex literis.de ſpon.Si vero verba habẽt duplicẽ intellectum in ſtipulatiõ bus ⁊ alijs ꝓtractibus cõtra ſtipulantẽ ⁊ vendẽtem interpretabunt.l.inter ſti pulãtẽ.§.ſ.ff.de verb.ob.⁊.l.labeo.la.ſ. ff.de ꝓtrahẽ.emp.In iudicijs.in pmis interpretat pro actore in medio ꝓ vtroq; in fine,ꝑ reo extra de ꝓba.ex literis.vt eccleſia.bñfi.c.vt noſtrũ.in delictis aũt contra delinquẽtẽ niſi aliud appareat de preſum.c.ſ.ſi vero loquamur de iura mento generaliter preſtito pro obediẽtiã preſtanda mãdatis ſic dicit Jnno.i d.c.veniens.ꝙ interpretet vt nõ extẽdatur niſi ad ea de quibus cogitatũ eſt vl debuit cogitare;vt i.c.quintauallis.de iureiu,de deci.ex multiplici.de reſt.ſpo. audita.xxij.q.ij.ne quis.Alij dicunt ꝙ i terpretet generaliter niſi ſit cõtra ꝓpz iuramẽtũ:vt in.d.c.veniens.vl ꝓtra ius vt in.d.c.quintauallis.vel ꝓſumptionem cõmunẽ ꝙ ſi hoc mãdari credidiſſet nunq; iurraſſet.ar.c.petitio.de iurem. ego credo ꝙ i fozo anime interpretabi tur ſecundum intentionem iurãtis niſi fuerit doloſa.

¶ Ad propoſitũ vox que in hoc.§.no tantur.ſ.ꝺ interpretatiõe iuramenti.et ꝙ impleat ⁊ reſtingitur ſm ius vt no. Joan.an.in.d.c.veniens.ꝺ iureiu.i no.el.⁊ Bal. in.l.ſi.C.de nõ.nu.pec. vbi etiam ꝙ tacite continet generalẽ intellectum ⁊ cõmunẽ preſumptionẽ hoim ⁊ ita per Jnno.in.c. veniens.de iureiurã.

¶ Vtꝝ iuramentũ preſtitum in materia iuris reſtrigat ad limites iuris.Rñ.pa. in.c.tua nos.de eccleſijs edificãdis ꝙ ſic.Ita ꝙ recipit oẽs limitatiões ⁊ reſtri ctiones quas recipit ius illũ.Facit tex. in.l.C.de ꝓd.inde,⁊ in.l.ſi.C.qui ſatiſ. co.⁊ no.per Jnno.⁊ glo.in.c.per tuas.ꝺ arbi.vbi dicit ꝙ cũ quis iurat ſtare ſenteꝉtie arbitri ſub pena ꝙ nõ obligat niſi vel parere ſententie vel ſoluere penam ⁊ ideo ſi ſolvit penam ſufficit.Similiter ſi iuranit nõ ſub pena qz tenet vel ſeruare ſententiã vel ad id tereſſe.ff.de ar bi.l.diem.§.ſi.quia itelligit iſta clauſula.Ego parebo ſententie vel ſolvã penã quia iſte intellectus eſt ſibi datus a iure.ꝑ.pa.in.c.quintauallis.de iureiu.dicit verum in ſententia arbitri.ſecus i ſententia arbitratoris qz in tali ſnia non ẽt talis datus intellect⁹.Itẽ ꝓhoc facit di ctũ Jnno.in.c.cũ oẽs,de conſti qui dicit, ꝙ ꝑlat⁹ ꝺ iuranit non alienare bona eccleſie ꝙ poteſt nihilomin⁹ alienare i cã neceſſaria;vt in.c.ſi.de ec.edi.⁊ etiã vtili cũ in hoc caſu neceſſitas ⁊ vtilitas eꝺ parentur a iure.xij.q.ij.ſine exceptiõe ſic iuramentum intelligit de alienatiõe illicita ſolum.facit.c.petitio.de iureiur. vbi iurat⁹ non eſſe ꝓtra aliquẽ intelligit illicite ſecus legitime etiã pro ꝓpria vtilitate.facit etiã.c.ex parte tua.de cle.nõ reſi.vbi iurans reſidere in eccleſia põt iuramento nõ ob.ſe abſẽtare pro neceſſitate vel vtilitate eccleſie.Item facit ꝙ no.in.c.ꝓnout nobis.de ꝺol.vbi ille ꝺ iuranit parere mandatis eccleſie vel in ꝺi ci ſi ſe grauatur poteſt appellare qz iuramentũ nõ ſe extẽdit ad hec ꝙñ eſt generaliter latũ ⁊ ꝙ no.in.c.ex tenore.de ſen.excõ.vbi tenet idẽ ꝑa.hoc ibi not, dicit.dictum tamen eſt verbũ ꝑ ea ꝙ non tantur in.ꝺ.ca.veniẽs.⁊ in.ꝺ.capi.quin tauallis.ꝙ etiam ex cauſa nona ſuperueniente vel ſi erat ꝓius erat occulta poterit ille qui iuranit rñdere cozã alio quo iudice non obſtante iuramento generali illam recuſare.nec ob.predicti⁹ quod iuramentum habet clauſulaz ſeu vim clauſule.Si non valet quod ago vt ago valeat quantum poteſt

UVA. BHSC. IyR_213

vt.c.q̃to.ꝛ.c.ad nostrã.el.iij.de iureiur. no.i.l.cũ pr̃.§.filiꝰ matrẽ.ff.de leg.ij.ꝛ ꝑ bar.i.l.si q̃s ꝓ eo.ff.de fideius.ꝛ i.l.sciẽdũ.ff.de ver.ob.Et iõ dꝫ aliq̃d opari ꝙ non faceret si p̃dicta essent ꝟa qꝛ aliq̃d opat̃:tñ qꝛ adijcit viculũ ꝛ ligat strictiꝰ ip̃m; iurãtẽ ꝛ qñq; accumulat forũ foro vt.i.c.fi.de fo.conpe.li.vj. In casu aũt vbi nihil opareť vel paꝝ tũc bñ verũ est qđ hꝫ vim illiꝰ cle sꝫ hoc nõ est in casibꝰ p̃dictis qꝛ strictiꝰ stringit ꝛ ideo sufficit facit etiã ꝓ p̃dictis ꝙ no.d.Ant. in .c. ex literis.el.ij.de spõ. ꝛ sequit̃ ibidẽ pa. ꝙ sicut eq̃tas p̃toria facit vt in stipulationibꝰ p̃torijs ꝓmittẽdo simpl̃r factũ alienũ i dubio iterpretet̃ ꝓmisisse se factuꝝ ꝛ curatuꝝ q̃tũ i eo ẽ.vt i.l.quoties ff.de ꝟb.obli.Ita eq̃tas iuris canonici hoc inducit i materia canonica vt pꝫ in d.c.ex lr̃is.ꝛ i gl.ibidẽ vbi parẽtes q̃ ꝓ filijs iurãt spõsalia nõ peccãt lꝫ non sequant̃ no ex eoꝝ defectu qꝛ illud iur̃m intelligit̃ q̃tũ i eis est se facturos. Itez facit qđ no.pan.in.c.cũ clerici.de ꝟ.sig. vbi dicit ꝙ iuramẽtũ general̃r p̃stitum dꝫ restringi q̃tũ põt vt minꝰ oblegetiurantẽ.qꝛ vbi tractat de obligatione est faciẽda stricta iterpretatio.all̃.c. ad nostrã el.iiij. de iureiu.c.primũ.eo. ti. lib. vj.ꝛ.l.q̃cquid astringẽde.ff.de ꝟb. obli. Itẽ i.c.quẽadmodũ.dicit idẽ pa. ꝙ iuramẽtum in aliq̃ ꝯctu recipit oẽs ꝯditiones ꝛ limitatiões ꝛ subauditiones q̃s hꝫ ille ꝯctꝰ. ꝛ sil̃r si apponit i alia dispositiõe vl̃ obligatione qꝛ regulat̃ ab illa facit ꝓ hoc,l fi.C.de nõ nu.pe.ꝛ no.,per Bar.in.i. si societatẽ.§.arbitroꝝ.ff. pro loc.qđ bñ no.qꝛ faciũt ad multa i materia iuramenti ꝛ voti vide ad hoc ꝙ.j.d. §.v.ꝛ.vj. Item si iuro alicui dare cras pecuniã itelligit̃ nisi fuero ab eo absolutꝰ.qꝛ põt prorogare terminũ ꝛ absoluere vt i.c.j.đ iureiu. Itẽ si iurauit pecuniã tibi reddere ad certũ tp̃s spe future numerationis intelligit̃ si pecuniã mihi mutuaueris.C.de nõ nu.pe.l. idubitati.itẽ si iuro tibi dare dotẽ itelligit̃ si nuptie subsequute fuerit.ff.de.iu. do. l.stipulationem.Itẽ si iuro tibi reddere bladũ vl̃ vinũ itelligit̃ eiusdẽ bõitatis. ff.si cer.pe.l.cũ q̃d.itẽ si q̃s iurauit facta pace cũ aliquo de nõ eũ offendẽdo subcerta pena talis ꝓmissio refert̃ ꝛ restringitur ad offẽsam rõe inimicitie p̃terite nõ ad nouã ex post fcõ i surgẽtẽ ex noua cã ſm bar.i.l.aut facta.§.cã.ff.de pe.sequit̃ pa.ibi nihil scribit. sꝫ in hoc tꝫ.d. Anto.ꝛ Jo.ꝛ imo.pa.i.c.cũ inter. de renũ.Itẽ si aliq̃s renunciauit cũ iuramẽto iuri qđ hꝫ vel habere sperat in aliq̃re aut habere põt nõ itelligitur ad ius superueniens ex noua cã vel noua spe vt dicit Pa.in.d.c.cum inter.

¶ Sꝫ q̃d si p̃latꝰ iurauit nõ alienare bona eccl̃ie sine lnia pape aut superioris. Rñ.Pa.in.d.tua nos.ꝙ iterpretat̃ vt nõ possit alienare sine lnia:qꝛ designatio huiꝰ ꝟbi lnia est ꝙ dꝫ prio peti etiã i casu licito q̃si p̃latus reseruet i se cognitionẽ.vtrũ casus sit licitꝰ vl̃ nõ.ꝓhoc facit i illi.c.lꝫ.de regula. Itẽ qꝛ si iteligeret̃ de illicita solũ sic iur̃m nihil valeret qꝛ nec cũ lnia supioris p̃t fieri:ergo opꝫ intelligat̃ de oi licita.cõcor.Jo.an.post host.i.c.de his q̃ fiũt a p̃latis isꝫ bñ nõ obstãte iur̃o iminẽte necessitate ei vrgenti posset alienare si superior nõ posset adiri.ar.optimũ in.l.tutor q̃ reptoriũ.ff.de ad.tuto.vbi ex cã necessitatis põt tutor inuẽtario nõ facto administrare bona pupilli ꝙ al̃s necessitate cessante nõ põt.Facit ad hoc no.Joã.xij.q.ij.c.sine exceptiõe ꝛ.c.placuit.Hug.ꝛ Arch.i.c. abbatibꝰ.eadẽ.cã ꝛ.q.ꝛ Jo.de fantu.in cle.i.de rebꝰ ec.nõ alie.vbi dicit in casu illiꝰ cle.alienationẽ posse fieri ipune si necessitas nõ capit tantã dilationẽ ꝛ tenuit Pau.i disputatiõe q̃ incipit ꝯdemnatꝰ.Sequit̃.hoc Car.i.d.cle.prima,et Pa.c.fi.de eccle.edi.ꝙ no.ꝓ religiosis habẽtibus prelatos in remotis. 2

¶ Utrũ iuramentũ illiꝰ qui iurauit aliquã accipere sit interpretãdũ vt possit intrare religionez.Rñ.in.c. commissum. de spon.ſm vnam lec.que sibi placet ꝙ sic.ꝛ ideo interp̃tat̃ ꝙ eam accipiet ꝛ nisi ingrediatur religionem nec ob.ꝙ vt ꝯhat ibi consulit̃.ꝛ postea ingrediat̃ qꝛ 3

UVA. BHSC. IyR_213

ſtud ſit ꝓpter vulgi opinionē ne appa
reat periurus cū in veritate non ſit. Si
vero diceres quō inueniat iſta interpre
tatio. Rñ. q̄ ſubintelligit niſi mutatur
&c. vel dic q̄ habetur in. c. puenit. el. ij.
de iureiurā. vbi dr̄ ꝓmiſſum non infrin
git qui in melius commutat.

4 ¶Utrū iuramētū interpretabile vt hēat
locū in caſu ficto. Rñ. pa. i. c. ex pte el. ij.
de cle. nō re. q̄ ſi in fm nō tēdit ſ aliquaz
lectionē illi⁹ q̄ iuranit & facit ad bonū ſ
li⁹ cui ꝓmiſit eſt tuc ſabē cā large inter
petrādi. vt in. c. ex pte. vbi ille q̄ iuranit
reſidere ſi ſe abſtat ꝓ neceſſitate eccle
hr̄ ꝓ reſidēte. Si ꝙ iuramēti obſeruan
tia, tēdit in dānū illi⁹ cui fit ly reſpiciat
vtilitatē alteri⁹ tm̄: tūc nō verificat i ca
ſu ficto. pbat iſta d fm cōem lecturā i. c.
ad noſtraz. el. j. de iureiu. vbi dr̄ q̄ iura
mētū dz ſeruari i caſu ſpecifico & nō ica
ſu ficto. Nā ibi tenēt Inno. & Jo. an. q̄
debitor q̄ iurauerat nō moleſtare credi
torē ſup pignore donec ſoluiſſet ſibi de
bitū q̄ nō ſufficit q̄ creditori ſit ſatisfa
ctū ex fructib⁹ pignoris ſed opz ꝓtio q̄
ſit realis ſolutio debiti ly ficte ſoluerit
ex quo ꝓcepit debitū ex fructib⁹ pigno
ris. Facit. l. iuri⁹. ff. de cōd. & demō. vbi
no. q̄ additio dz fieri in forma ſpecifica.
bar. tñ in l. ampli⁹. ff. rē ra. ha. determinat
ōrīū i iſto caſu: q̄ teſtes dare ſeu ſolue
re implet additionē compēſando. l. ſi pe
culiū. §. j. ff. de teſt. lib. Itē ipedit⁹ inſta
de cā facere q̄ ꝓmiſit: nō eſt periurus. l.
ſi. ff. q̄ ſatiſ. cog. & c. ſignificāte. de pigno
ra. Sz ſi tibi nō ſoluo q̄ tu mihi nō ſol
uis facto tuo ipedior: ego nō ero ꝑiur⁹
Et hec opinio mihi vī verior & inre nec
eſt ꝺ cauſam. d. c. ad noſtram. q̄ iſte debi
tor certat & dāno vitādo: & creditor nul
lum dānū hz. & ſō habebit locū ficte in
tellect⁹ in tali caſu, et ſic ꝓcedit opinio
Bar. & dictū. c. ad noſtrā nō ꝓbat cōtra
rium q̄ fm Jo. an. ibi ex forma iuramē
ti requireb atur numeratio pecunie.

5 ¶Utrū i ol iuramēto debeāt ſubandi
ri multe cōditiones Rñ. gl. i. c. q̄ nē admo
dū. de iureiur. q̄ in iuramēto aſſertorio
nulla cōditio ſubintelligit ur: ſi iuramē
to ſo. ꝓmiſſorio bene multe ſubintelli
guntur vt ſi deo placuerit. xxj. q. ij. beat⁹.
§. j. Itē ſi placet pape. vt in. c. veniētes.
de iureiu. & alie de qbus i. d. gl. que me
lius patebūt in ſeq. c. Et no. fm predi
ctā gl. q̄ ꝓpter hoc iuramētū nō eſt cō
ditionale & etiā fm Pa. ibidem ſi expli
mant. vt in. c. ſignificaſti. & gl. ibi not.
de elec. & l. i. ij. ff. de leg. j. & l. aliqñ. ff. de
cōdicio. & demō. Sed tu dic. vt. §. Patri
moniū. ij. impediměto. iij. §. j.

¶Et hec ola que de interpretatione in 6
ramenti dixi: ſtelligē qñ ille q̄ iurat non
hz exp̄ſſe & ſpecifice animū obligādi ſe
ſup aliquo determinato ꝺ interpretatio
nē: q̄ tūc nō valeret interpretatio. vt no.
in. c. veniens. per pa. de iureiur. & facit
c. iuramen. xxij. q. v. in ar.

¶Quid ſi iurat ſup re non ſubiecta pa 7
pe. Rñ. Pa. in. c. conſtitut⁹. de reſcrip. q̄
in reb⁹ vel iuribus nō ſubiectis ſibi non
ſubintelligit illa cla. d. c. veniētes. ō pa
pa nō pōt abſoluere a iuramēto ꝓtito
ſup reb⁹ non. ſpectantib⁹ ad eū finē. cā
rōnabili. vt nc, gl. in. c. quāto. de iureiu.
& Inno. in. c. cum inter. p. de renun.

Juramētū. v de obliga 1
tiōe iuramē
ti ꝓmiſſorij. vtrū ſemp ſit obligatorij.
Rñ. vt colligo ex Arch. i. c. ſi aliqd. xxij.
q. iij. & canoniſtis in. c. ſi ꝙ Jo. de iureiur. &
theo. in. iij. di. xxxix. q̄ ſic. vt. §. periurij
§. j. Fallit hoc in. xxvij. caſibus ſequen.
Adde hic que hic dicuntur & q̄ iura
mentum meum vel minis extortū nō ob.
in. c. itē ſacramēta. i. ꝑn. de pa. inra. fir. &
no. in aut. item ſacra. C. ſi aduerſus vē.
ligat ad obſeruantiaz ꝺctus mobe. bal.
di. nec obligat latum contra publicam
vtilitatem Ba. no. & doc. in. l. ſi quis pro
eo. de fideiuſ. nec ſi vīa fraudibus. ape
rit. bar. in. l. illud. C. de ſacroſan. & an. li
got in aliā qui ꝓmiſit impunitatem de
linquenti ſi exeat locum ſacruz. & quod
ibi cum reſtituet. bal. q̄ non in aut. item
ſacramenta. C. de pac. per tex. in aut. de
man. prin. §. ſed neq̄.

¶Primus q̄ ſ iuratur aliquid quod eſt 1
petm̄ mortale: q̄ iſtud vergit in interitū

UVA. BHSC. IyR_213

salutis eterne qꝛ pena eterna punit.c. vnū o rariū.xxv.di.vñ qui iurauit spolia diuidere non tenet qꝛ dꝫ reddere.c.ea te.de iureiur.vel spoliare ꝓximū nō tenet ꝟm Jo.an.i.d.c.ea te.ꝛ illud qđ dꝛ xxij.q.iiij.§.ecce.refert ad cōscientiam erroneā quā se credebat teneri ꝓpterea non seruando mortaliter peccat.

2 ¶Scđs qñ qđ iurat est pctm̄ veniale i se.ar.c.ij.de pac.li.vj.qꝛ sil'r ꝟgit in dispēdiū ꝓprie salutis:qꝛ ꝑ ipsam ipedit hō vt nō cito ꝑueniat ad salutē eternā. c.q̄lis xxv.di.ꝛ.c.ij.de pac.li.vj. hugo. tꝫ ꝙ si seruat tale iuramētū peccat mortal'r qꝛ facit ꝯ istud.c.i malis xxij.q.iiij. Sꝫ Rod. tꝫ ꝙ solū venial'r qđ veꝝ est quando simpl'r comittit veniale.sꝫ si iō cōmitteret qꝛ iurauit dic ꝙ mortaliter peccaret qꝛ nomē dei assumit in malū.

3 ¶Tertius qñ iurat aliq̄d qđ est ꝯ cōsilia euāgelica puta ꝙ nō efficiet ep̄s religiosus ꝛ hmōi.nec obstat.c.florētinū. lxxxv.di.qꝛ nō dicit ꝙ teneat votū sed peccat mortal'r iurādo ꝯ scđaꝫ ꝑtē iusticie:q̄ ē facere bonū sicut si iurasset ꝯ primam partem que est declinare a malo.

4 ¶Quartꝰ qñ iuramētū excludit opus pia itētiōe faciēdo ꝓ deo .vt cū iurat ꝙ nihil dabit ꝓ deo vel cōsulet ꝓximo vel nō ꝯsolabit talē. vel nunq̄ erit fideiussor vel nūq̄ mutuabit pecuniā ꝛ hmōi. qꝛ deus nō acceptat talia iuramēta cū dicat ꝯriū faciēdū ex charitate fraterna ibi:q̄cūq̄ vultis vt vobis faciant homines:ꝛ vos eadem facite illis.

5 ¶Quintꝰ qñ iurat aliq̄d qđ ex se est indifferēs:tñ meliꝰ esset facere ꝯriū q̄ nō facere:vel nō facere q̄ facere.sicut quādo q̄s iurat ꝙ nō tenebit talē in suo seruitio vel nō loquet cū tali de tali re.vel nō ibit ad domū suā.vel nō coquet ad furnū suū:qđ tamē melius esset facere cōtrariū Intellige istū casum veꝝ quādo quis soluꝫ ex se iurat:qꝛ secꝰ esset si cōuenisset cū ꝓximo ad tale faciendū ꝛ aliquo bono respectu:ꝛ ita iurasset ei: quia bene esset obligatus.

6 ¶Sextus est qñ iuramētū est ꝯ bonuꝫ publicum sicut qñ q̄s iurauit ꝙ subtrahet se ab onere publico.istud no.Pa.i c.ꝑuenit.el.j.de iureiur.Facit.c.si diligenti.de fo.competen.

7 ¶Septimꝰ quādo iuramentū vergit i dispēdiū ꝓprie salutis corꝑalis quē ad modū nō tenet si vergeret in dispēdiū salutis alteriꝰ.xxij.q.iiij.c.j.cū.iiij.c.se. ita nec in ꝓpriā.c.si nō lꝫ.xxiij.q.v.xxij. q.iiij.§.illicitū.gl.i.d.c.si ꝟo.restringit hoc veꝝ quādo directe secꝰ si occasionaliter:ꝛ ponit exemplū de illo q̄ iurauit stare rome de mēse augusti:qꝛ:lꝫ ibi moriant multi nō tamē semp.ꝛ iō tenetur stare.Sed Joā.an.restringit dictū glo. veꝝ nisi ex imminēti infirmitate vel cōplexiōe indicaret sic iurās ex tali mora moriturꝰ. Ex quo colligo ꝙ qñ verisil'r ex qualitatibꝰ p̄sumit de morte hꝫ locū ꝙ nō obligat.Et ꝓpterea.Pa.increpat cartusiēses ꝛ reputat eos nō i bono statu i.d.c.si ꝟo.lꝫ male iudicet:qꝛ sunt in bono statu ꝛ deo seruiētes nec exponūt se ꝑiculo mortis corꝑalis: sꝫ carnē abdicant vt a vitijs alius sit liber.Multa alia possent adduci ad ꝓbandū ꝙ sunt in bono statu sed breuitatis cā omitto. idē dic ꝙ iuramētū nō obligat qñ cedit in mutilatiōe:qꝛ nemo membrorū suorū est dñs.l.liber homo la.j.in prin.ff. ad.l.aqui.limita istđ.vij.veꝝ nisi mors. vel mutilatio esset infligēda ex iustitia qꝛ tunc non posset ꝯ iuramentū fugere vt.s̄ carcer.§.iiij.ꝛ supra Fugere.§.j.

8 ¶Octauus nō obligat iuramentuꝫ qñ quis iurat ex calore iracūdie.ꝟm Joan. an.i.c.sicut ex literis.de iureiurā.sicut in simili dicit gl.singularis in.c.ex. literis.de diuor.ꝙ cōfessio facta ex calore iracūdie non valet ꝙ limitat.d.An.verum quando calor iracūdie fuit tātus ꝙ deliberate istud iuramentū nō fecisset.Quia hec voluntas nō est discreta. Facit gl.in.c.duduꝫ.de conuersi.coniuga.que dicit ꝙ calor iracundie nō obliget.ꝛ idem dico quando iuratur abrupta.facit ꝙ no.Inno.in.c.literaturā. de voto.ꝛ Ricar.di.xxxix.argu.iij.q.ij.sup iij.sententiarum.

9 ¶Nonus quando iuramētum est me

UVA. BHSC. IyR_213

in extorto. Intelligeſi aliq obligādi ſe nō habuit alias bene tenet ſm cōiter doc. ſz ſi nō habuit aim obligādi ſe q̄ non obligef. pz ex iā dictis. ⁊ facit gl. i. c. au toritatē. xv. q. vj. an aūt peccauit ſic iurādo cū tali aio. dicit pa. in. c. ſi fo. eo. ti. q̄ ſi eſt hō pfect⁹ peccauit venialiter alis nō. ſz ego dico q̄ nec pfect⁹ nec imp fect⁹ peccauerit et venialr. Et p hoc fa cit q̄ i ſiki ōr i. c. ne qs. xxij. q. ij. Intellige hoc vt colligit ex. d. c. ne qs. qñ iurādo habuit aim ſolū iducēd iuramētū ad reuerētiā dei nō ad obligatiōnē ſuā et in mente habuit aliq̄ circūſtātiā debitā q̄ vex iurabat. puta p̄mitto q̄ dabo ti bi cētū cū ifta ſubauditione. ſ. ſi ſum ti bi obligat⁹ ex debito ⁊ nō aliter Iz hoc nō exprimat ⁊ hmōi qz ſic vtit ſimula tiōe licita q̄ Iz. vt in. c. vtilē. xxij. q. ij. Se cus eſſet ſi iurādo credebat ſe obliga tum ex iuramēto. ⁊ tantū non intende bat obſeruare qz ſic eſſe peccatuz mor tale vt i. c. q̄relā. de iureiurā. fact. c. ille. xxij. q. v. ⁊ q̄ no. gl. in d. c. autoritatem.

9 ¶Sed qd ſi ſumus in dubio an habuit aim obligādi ſe vel nō. Rñ. pa. i. d. c. ſi vero. q̄ eſt p̄ſumendū q̄ non habuit aim obligādi. ar. c. ſuper eo de renū. ⁊ l. cum de indebito. ff. de proba.

10 ¶Quero quare magis eccl̄a obligat i iuramēto etiā metu extorto: q̄ i voto cū iuramētū ⁊ votū ambulēt pari paſſu. Rñ. pa. in. d. c. ſi fo q̄ ex hoc: qz iura mētū frequentie accidit: ⁊ ne dēt mate ria dcierādi. tamē q̄tū ad fi̊tatē obli gatiōis pari paſſu obligatiōis vadūt votū ⁊ iuramētū. vt in. c. debitores. no. i. c. f. de iureiu. ⁊ i. c. Iz. ⁊ in. c. magne. de voto. Ex q̄ ifert pa. in. c. vex. deiureiu. cū gl. ibi. q̄ nō ſeruātes iuramētū me tu extorto nō ſunt puniendi tanq̄ pro directo periurio. Alij. tenēt in d. c. vex. vt refert pa. in. d. c. ſi vero. q̄. nō peccat mortaliter tale iuramētū nō ſeruans. ſz venialiter. facit tex. in. d. c. verū. qui di cit. q̄ pro mortali crimine non ſunt pu niēdi. ⁊ no. q̄ loquitur i eo q̄ iurauit alio obligādi ſe: qz ſi aim nō habuiſſet non eſſet dubium. Cōclude ergo ſic: q̄ ſi ha buit animum obligādi ſe quando iura uit q̄ tenetur ſeruare: niſi vergat in di ſpendium propīe ſalutis: aut alterius cōditiōis. de ſupradictis: ſed nō. de p̄ce pto ita q̄ mortaliter peccet. Si vero nō habuit animum obligādi vel ſum⁹ in dubio. ſic non obligatur ad ſeruandū. vt eſt text. i. c. j quod metus cauſa. ⁊ qđ dicit i. c. ſi vero. dz intelligi ad timorē ne paſſim qs cōtrahenīat ſed cū bona maturitate ⁊ licētia ſuperioris. Silr. c. Iz. de iureiu. li. vj. Facit p hoc qz ibi dicit nō vt vel metu extortū. ⁊ ibi Iz Archi. et multi i. c. cū cōtingat. eo. tit. vex q̄ non tenet iuramētū metu extortū in caſu a lege p̄hibito. Facit aūt. ſacramēta pu berū. C. ſi aduer. vē. ſed ſi nō eſt in caſu a lege p̄hibito. ſic tenet iuramētum ſz Uin. ⁊ ſequit pa. in. d. c. cū cōtingant. cū is metu extortum ſm tñ q̄ dixi. ſ. ſub pctō venali. Et hec intellige i iuramē to p̄miſſorio ex metu qui pōt cadere in cōſtante extorto. ⁊ cōtra inſtitū. quia ſi eſſet iuramētum aſſertorū non excuſa retur p̄pter metū ſi mēdacū iuraret a pctō mortali. xxij. q. v. ita ⁊ de his q̄ vi vel me. c. ſacris. not. gl. in. d. c. aut ortā tē. nec ſilr in iuramento p̄miſſorio excu ſat leuis metus: niſi vt dictū eſt qñ nō habuit animū obligandi ſe.

¶Decim⁹ nō obligat. iuramētū qñ res ſup qua eſt iuramētū factū nō pdurat i eodē ſtatu: ſed venit ad talē ſtatū q̄ te merariū eēt tūc taliter iuraret: puta qs iurauit q̄ nō efficiet miles vel negotia tor. vel nō recipiet feudū a tali domino poſtea venit ad paupertatē. ita q̄ non pōt viuere niſi efficiat miles vel negotiator ⁊ hmōi. rō qz ſi a principio fuiſſet ifte caſus ⁊ iuraſſet iuramentū fuiſſet temerarium. ⁊ iō pōt ppria autorita te cōtrahenire. ſm Archi. in. c. aia duer tendū. xxij. q. ij. Facit p hoc. xxij. q. ij. ne quis. ⁊ dicit gl. in. d. c. quēadmodum. ſemp ſubintelligi in iuramēto. ſ. ſi res eodē ſtatu permanebit. Idē de illo q̄ iuranerat reddere gladiū homini ſane mentis: quē non reddet effecto furioſo xxij. q. ij. ne qs. Itē cū quis iurauit alis

UVA. BHSC. IyR_213

ꝫ accipere ⁊ illa cõtraxit p ꝑba de presenti cũ alio. Si ꝛ qñ ds cũ abũdaret p milit tenere obstagia: nunc non põt nisi mẽdicet. ⁊ eũ nõ ꝙuenit mẽdicare non tñr. ar. c. ḡrelã. ⁊. ca. bzeuiat. ti. Secꝰ ꝼm ꝑost. si eũ nõ õdecet mẽdicare vl si tpe iuramẽti hec ꝓditio merat. ſ. ꝙ oporteb at mẽdicare qz tñr. Itẽ qñ ds iurauit nõ mutare sepulturã vl testim. qz põt ex noua cã. j. Sepultura. Facit ꝙ no. pa. l. c. ꝑitate. ꝺimeturꝫ. vbi dicit ꝙ si iurauit respectu dignitatis. vl alteriꝰ ꝯlitatis exñtis i iurãte vl in illo cui iurat ꝙ illa deficiẽte nõ tñr. puta iurauit tibi qñ eras eps obediremũc cũ sis depositus nõ teneoz. c. venerabilẽ. de elec. vl iurauit tãq̃ canonicꝰ vel scholaris ar. d. ca. venerabilẽ. ⁊ ca. cũ inter. p. ⁊ qõ ibi no. de renũ. ⁊ tz fede. consi. clviij. ſz istud ꝺicẽtũ suũ limitat ꝑa. qñ iurauit non stare ꝓpꝛia ſz vt talis secꝰ simpꝛia: qz ſp obligat siverba iuramenti i portant. ar. xxvij. q. viij. c vnico. nisi vt dictũ est veniret ad talem statũ in quo si vellet iurare esset temerariũ quod no. bene.

12 ¶Undecimº qñ est ℌ bonos mores naturales vt puta qz ꝑbet occasionẽ delinquẽdi vt l. c. quẽ admodũ ꝓdicto. ⁊ i regla nõ ẽ obligatoziũ ꝺ reg. in. li. vj. Exẽplum vir iurat nõ agere ℌ vxoꝛẽ rerum amotarũ: qz nõ vz vt. ff. de pac. ꝺo. l. pue nire. rõ qz tale iuramẽtũ ꝑberet occasionẽ mulieribº furãꝺi. silr ꝙ iurauit nõ denũciare aliquẽ nõ tñr qz est ℌ bonũ alieꝺelinqnt⁊ charitat⁊ꝫ. ij. q. ſ. si peccauerit. ⁊ de ipꝺi. c. nouit. facit. l. si vnº. ℌ. pacta. ff. ꝺ pa. litat tñ inꝺ exẽplũ ꝑost. in ꝺ. c. quẽ admodũ. vez ꝙ non tenetur ni si qñ vellet denunciare solũ propter cõmodũ ꝓpꝛiũ qz sic nõ liceret facit. c. ad nram. el. ſ. de iureu. ſz oz denunciet vel agat pp bonũ cõe principaliter ⁊ si secundario propter bonum propꝛium.

13 ¶Sed quid de accusatione vt. ℌ. accusatio. ℌ. vj.

14 ¶Duodecimº qñ iuramẽtũ ẽ ℌ votũ vl iuramẽtũ vl ꝓmissionẽ ꝓꝛi factã vt in c. si cut ex lr̃is. ꝺ spõ. ⁊. c. quãto ꝺ iurein. ⁊ l. c. ıtellecto. e. ti. Intellige si ꝓmissio etiã fuit simplex ꝼm ꝺo. pa. ⁊ Jn. i. ꝺ. c. si cut. cuius postea mn. teneat ꝺuũ i. c. veniens. de iureu. ſz non est vez per. c. iuramenti. xxij. q. v.

¶Sed queroꝛ vtrũ actº gestus ℌ primũ iuramẽtũ sit ipꝺo iure nullus. Rñ. pa. in ꝺ. c. intellecto. ꝙ si actº depẽdet a mera volũtate iurantis puta qz nullo iure ꝓhibetur sic tz. Uñ ꝺicit. Jnn. i. c. ꝺilecto. de prebẽ. ꝙ si ꝺs iurauit nõ alienare i ꝺzũ ⁊ tñ alienauit tz alienatio lz sit ꝓ iurº. Facit. c. vltima volũtas. xiij. q. ij. i gl. vbi tangit ꝙ ꝺ iurauit nõ mutare testm si mutat tz ꝼm lz sit periurº nisi in casu ꝺ q. ℌ. xij. ꝑost. in. c. cũ marthe. ꝺ celebza. miſ. tz ꝙ nõvz ſcõm testm. Sed Jo. an. i regula ꝙ semel placuit. li. vj. tz ꝙ valeat: qz nullo iure caueꝛ ꝙ sit nulla ilũ factũ ꝓ qõ sit cõtra iramẽtũ qõ verũ ẽ quãꝺo actº depẽdet a mera facultate iurãtis. Si aũt ꝺispositio actº non depẽdet a mera volũtate iurãtis puta qz interꝺicꝛ a lege fauoꝛe ꝓpꝛius iurãtis exẽplum in muliere ⁊ minoꝛe q̃ non possũt alienare vel aliũ contractũ facere sine certa solẽnitate ⁊ tũc actº iuratº ℌ ꝓmũ iuramẽtũ nõ valet ipꝺo iure. ⁊ sic itelligegl. c. lz. ꝺe iureu. li. vj. rõ qz actº sine iuramẽto erat ipso iure nullus obstante prohibitione legis rõne aũt iuramenti subtineri non ꝓteſt quia iam obligauerat se deo ꝓ primũ iramentũ ⁊ sic ꝼm iuramentum fuit illicitum ⁊ idẽ ꝺic quando actus prohibetur ratiõe publice vtilitatis ⁊ iste est casus. ꝺ. c. intellecto. Dic ergo ꝙ sic lex seu statutũ nõ resistit actui iurato ꝙ si fiat cõtrariũ nõ est ipo iure nullº secus si resistit ita tz Arch. in. c ſi a fede. ꝺe prebẽ. li. vj. Saspar. de calde. in. c. cũ ꝓtingat. ꝺe iurein. ⁊ Spe. ꝺe ep. ⁊ vẽqõ nõ. ꝓ cautela mulierũ q̃ timẽt ne inducant ad aliq̃ faciendaꝫ in eoꝛ preiudiciũ ꝙ iurẽt ꝓuis in manu alicuº cozã testibº se nolle tales alienationes vel renunciationes facere ꝺũmõ qñ contrariũ faciunt intendãt nõ facere contra iramentũ primũ ſ. nõ effectualiter renũciare ſz solũ ver baliter qz sic nõ erũt periurein cõsciaz

UVA. BHSC. IyR_213

eo ꝙ primũ iuramentum intellexerunt effectualiter nõ verbaliter solum.

17 ¶ Decimatertia non est obligatorium iuramẽtũ qñ ille cui est p̃stitũ frangit fidẽ iurãti sz no. ꝟm pa. in. c. ꝑuenit. el. ij. de iureiur. ꝙ qñq̃ due obligatiões respiciũt se adinuicem puta promisi tibi equũ propter ꝙ alius promisit mihi cẽtũ. ⁊ sic si ego nõ seruo promissum nec ille tenebitur mihi de centũ ⁊ sic intellige illd̃. Frangẽti fidẽ fides frangatur eidẽ. ff. ꝓ socio. l. si cõuenerit. i. fi. xxviij. q. ij. si infidelis. ff. de. offi. testa. l. instituta. C. de pac. l. cũ ꝓponas la. ij. ⁊ sic intelligit dictũ. c. peruenit. ⁊. c. cõstitutus. de penis idẽ dico qñ cõditionaliter ꝓmisi. puta iuraui ire romã si dederis cẽtũ si non duas non teneor qꝛ promissio mea nõ purificat̃ nisi a tẽpore existẽtis cõditionis. l. cedere diẽ. ff. de. verb. sign. Insti. d̃ verb. ob. §. ex conditiõali. j. quãdoq̃ aũt obligatiões nõ referũtur ad inuicẽ sed ad diuersa. Exẽpiũ promisi tibi simpliciter cẽtũ ⁊ nõ ex hoc sz simpliciter promisisti mihi aliq̃d facere tũc licet ego non impleã ꝓmissum tamẽ aliter tenetur qꝛ nõ promisisti mihi ratione promissiõis mee sz simpliciter ⁊ de specie ad speciẽ non fit compensatio. vt no. in. c. ij. de deposito hoc tenuit Cy. in d. l. cum proponas ⁊ sic intellige. c. noli. xxij. q. j. vbi dicitur ꝙ hosti seruanda ẽ fides nec obstat. c. ꝙ deo patri. xxxiij. q. v. de voto viri ⁊ mulieris vbi lz alter non tenetur seruare qꝛ ibi simpliciter quilibet eorũ vouit deo non conditionaliter. ⁊ ei est obligatus.

Additio. Secꝰ si cõditionaliter saltẽ tacite puta qꝛ si de hoc cogitasset nõ vouisset qꝛ sic nõ tenet̃ per ea q̃ dixi. s̃. iuramentũ. iiij. in prin. ⁊ Iura. vj. §. j. in fine.

18 ¶ Sz q̃d si ille cui iuraui non implet ꝓmissum ex necessitate aliqua puta quia nõ põt. Rñ. ꝙ nihilominus ego non teneor ad iuramentũ faciũt propter illd̃: qꝛ videtur tacite sub tali conditione iurasse ⁊ hoc tenẽt doc. An. ⁊ Pa. in. c. sicut. el. iij. d̃ iureiu. ⁊ placet lz alij teneãt hoc verũ solũ non teneri qñ ex negligẽtia alius non attendit vel ex volũtate.

¶ Utruz ille qui intrauerat seruire sub certa mercede soluẽda quolibet mense non potuit iplere seruitiũ propter defectũ solutiõis. puta qꝛ nõ potuit stare in loco: nunquid poterit agere pro interesse suo ex quo per eũ non stetit. Rñ. Albri. in. l. ediles. ff. de edil. edic. ꝙ sic. pro hoc bonus tex. in. l. si in lege. §. colonus. ⁊ in. l. qui operas. ff. loca. secus si non impleuit seruitiũ cum posset quia non habebit salariũ ꝑ predictam. l. ediles. §. j. ⁊ per. l. Julianꝰ. §. offerri ff. de ac. emp. ⁊ ven. 19

¶ Utrũ iurãs vel ꝓmittens nõ expellere inquilinũ possit expellere si nõ soluit pẽsionẽ. Rñ. ꝙ sic ꝟz Pa. in. c. tua nos. d̃ iureiurã. Facit. l. q̃ro. §. inter locatorẽ. ff. locati. vbi pz ꝙ si ꝯducto preterit id ꝙ tenetur ex natura cõtractꝰ non teneri ei locatorẽ ex promissione locationis. Idẽ dico in p̃re q̃ ꝓmisit nõ exheredare filiũ. Intelligit̃ nisi crimẽ ingratitudi. ꝯmiserit. l. q̃dã cũ filiũ. ff. d̃ ꝟbo. obl. et gñaliter ꝟm Bar. in. d. §. inter locatorẽ hic. §. facit ad oẽs cõtractꝰ in quibꝰ aliq̃d vltro citroq̃ ꝓmittit̃ vt quilibet non teneatur seruare ꝙ ꝓmisit si ꝑ aduersam partẽ nõ seruat̃ id ꝓter ꝙ sunt ꝓmissa. d̃. §. offerri Sitr si vir iurauit nõ dimittere vxorem. Intelligit̃ nisi faciat cõtra legẽ ꝯiugij. vel si ꝓmisit dotẽ põt dimitter̃ si nõ soluit. iuxta no. i. c. vr̃a s d̃ dote post diuor. res. itẽ si iuraui te nõ offendere intelligit̃ nisi cãm offensionis ꝯmiserit. l. q̃ seruũ. ff. de ꝟb. ob. Facit ꝙ notat̃ in. l. cũ. pr̃. §. libertis. ff. d̃ lega. ij. ⁊ ꝙ no. in. d. c. quẽadmodũ in gl. 20

¶ Decimaquarta. Qñ mandatũ legis vl̃ superioris vult ꝯtriũ iuramento que iuraui tibi dare. x. Judex precipit ne tibi dare debeaz ex aliqua ltia causa nõ teneor. ca. significauit. de censi. l. fi. ff. qui satisdã. c. vel de lege puta fuisti excommunicatus post iuramentum tibi factũ de aliquo tibi dãdo non teneor nisi absoluaris de q̃ tñ dic vt. s̃. Excõicatio. viij. §. xij. Ideo in oi iuramẽto. sub 21

intelligitur

UVA. BHSC. IyR_213

intelligitur. Saluo iure superioris vel alterius ꝙm Joan.an.in.d.c.quēadmodum facit.c.veniens.eo.ti.

22 ¶ Decimaquinta. Qñ iuramentum est in prēiudiciū alterius puta canonici iurāt ꝙ si aliqs eoꝝ efficiatur eps̄ suabit qdā in p̄iudiciū epalis dignitatis. Nā talis fact⁹ eps̄ nō tñr vti.c. sicut ē nr̄is. ꝛ inrem. Idē dic si cardinales iurassent in p̄iudiciū sedis apl̄ce ꝙ assūpt⁹ i papā non teneret. Silr cū vir iuramt non stare cū ppria vxore. Intelligit pp odiū qz non tñr ꝛ etiā pp p̄tēptū. Sz dic ad requisitionē vxoris tñr reddere sed nō exigere qz illud est solū i prēiudiciū suū vide ꝙ no.in.c.tua nos.de iurein.in gl. hoc vr̄ tenere ibi post. tāctē. Sof. ꝛ Jo.an. Idē cū ds̄ p̄misit tenere secretū qz qñ ē alteri nociuū non tñr quin possit et debeat renelare illis cui p̄t p̄desse ꝛ non obesse. xxij.q.v. hoc vr̄ sentire gl.i.c. ego de iurein. silr intelligit ꝙ nō tñr renelare nisi p̄ducat in testē: qz ꝙm Inno.in.c. qualiter ꝛ qñ.el.j.de accu. tñr dicere ēt si cogitasset de hoc qñ iurauit. Facit.c. qz plerīq; ō of.ordi.vj.ꝛ.c. cōstitutis. el p̄ de testi.ꝛ.c. olim. de accu. Itē cū ds̄ ex gr̄a iramentū ab aliquo de veritate dicēda. Si talis est hō fer⁹ de quo p̄sumit̄ veriſlr ꝙ p̄cedet non seruato ordine iuſtitie si nō teneī renelare ꝙ scit ēt si posset probare silr ꝛ quāuis nō sit crudelis sz qui procedit ordine debito nō ɔz renelare ei q̄ n̄ pōt p̄bare ar.c. si peccauerit. ij.q.j.ꝛ.ij.q.vij. plerīq; hec Ro. illis tñ q̄ p̄t p̄desse sz nō obesse teneret si iurauit ar. xxij.q.v. hoc vr̄. idem dic de eo q̄ iurauit nō p̄tare auxiliū tali. intelligit. s. iuſte ꝙm Joan.an. alleg. c. petitio. ō iurein. ꝛ.c. primū de his q̄ fi. a malo. par. ca. ꝛ.c. grauē. de excessib⁹ p̄la. ēt si iurasset ō iuſto auxilio nō dādo nō obligat qz iramētū nō ligat ad illicita ꝛ cōtra me. d.c. quāto. eo. ti. idē dic de illo q̄ posit⁹ i dignitate ꝛ alienās bona iurat nō renocare ꝙ nō tenet vt i.c. electo. eo. ti. qz ē p̄iudiciū alteri⁹. s. di gnitatis. c. cū cōtingat. i fi. e. ti. c. ij ō pa. xxij. Et hoc tene ēt si nō iurasset p̄ nō alienare iz gl. sentiat oppositū in. d. c. in electo ꝙ p̄dicta. ꝛ hoc ibi tigo in nota bili alienatiōe ꝙ quā ledit̄ dignitas notabiliter. Sec⁹ effet in re modica qz ppriū est principis donare. c. j. de bona. ꝛ in iramēto facto a p̄a. de nō alienā do misi cōsulto papa non ɔz referri ad modicā alienationē qz iramētū nō ex tēdit ad veriſlr nō cogitata. c. veniens. eo. sentit Fed. ps̄i. cciij. nō iramētū filiorū fa. et minorum ꝛ vxoꝝ ꝛ seruorum non valet in p̄iudiciū illoꝝ q̄ eox cui hñt ꝛ ideo p̄t ea irritare sicut ꝛ vota ꝙm Hic. de ly. sup. ca. xxx. ma. Secus in alijs: puta voto castitatis sicut devoto habes. j. votū. ij. 23

¶ Decimasexta. Qñ iramētū est cōtra legē positiuā vl̄ statutū ꝛ iz fuerit multe opinionis vt recitat pa. in. c. cū contingat. de iurein. tñ istud mihi vr̄ verius dicendū circa istud qō ant lex positiua seu statutū aliqd̄ phibet pp bonos mores ꝙseruādos ꝛ cōtra nō valet iuramentum vt in regula non est obligatorius de reg. iur. li. vj. Exemplū in muliere q̄ vidue vir uo dedit fidem a dultero de cōtrahēdo post mortē sui viri cui eo nō valet Et intelligo de bonis moriū⁹ naturalibus qz sic lex est indispēsabilis ꝛ immutabilis. v. di. in prin. ꝛ. viij. dis. q̄ contra bonos. Sec⁹ in bonis moriū⁹ ciuilibus qz iramētū cōtra ipsos ɔz. c. significāte. de pig. vbi valet iuramentū cōtra pactū legis cōmissorie aut lex seu statutus fūdatur sup bono publico p̄cipaliter sic nō tenet iramētū factū cōtra. qz pactis vel iramētis priuator⁹ ius publicū remitti nō potest ad hoc. l. ius publicū. ff. de pac. Aut lex seu statutū nō est fūdatū in bonis moriū⁹ naturalib⁹ nec sup bono publico principaliter. sed in odiū aliquoꝝ ꝛ sic tenet iuramentum qñ pōt sine dispēdio salutis implere. iz nō sine dispendio rei tēporalis vt i. d. c. significāte. ꝛ in. c. debitores. de iurein. idē seōm qñ lex principaliter est fundata sup fauore p̄uato iz p̄ter ꝛ secūdario sup publica vtilitate ꝙ iramētū ligat ꝛ iste ē casus ꝙprie. c. ij. ō. pac. li. vj.

UVA. BHSC. IyR_213

ꝛ hoc qñ nõ ꝓtinet aliquã turpitudinẽ ℨ bonos mores nãles: nec ex parte iurãtis nec ex pte mãe sꝫ ꝑ statꝫ nec ℨ bonũ publicũ ꝓncipaliꝫ. ꝛ rõ ꝯre teneat iuramẽtũ i istis duob⁹ casib⁹ est qꝫ iurãdo nõ peccauit qꝫ talis lex potiꝰ ẽ priuilegium ꝯ ꝓceptina. ꝛ iõ eiꝰ ℨuũ nõ ẽ i dispẽdiũ sanctis etne: sꝫ solũ rex tẽporaliũ. aut si peccauit trãsgredẽdo. tñ põt ꝙare sine pctõ. ꝛ iõ tꝫ iuramẽtũ. c. ꝛ si xps. de iureiu. iuncto. Hillicitũ. xvj. q. iij. nec⁹ aũt ẽẽt qñ est ℨ bonos mores naturales vel ℨ ius publicum principaliter quia sine pctõ seruari non potest.

24 ¶ Utrũ taꝫ ℨct⁹ factꝰ ℨ lege vꝫ statutũ ꝓncipaliꝫ fũdatũ sup fauore vꝫ odio ꝓximo. ita firmet iuramto qꝫ ẽ hẽõs obligẽt rñ. ℨ pa. i. d. c. cũ ꝓtigat. qꝫ cõis opi. ẽ qꝫ sic iuramẽtũ cõseruatoriũ validat actũ inualidũ ex eo oriꝫ actio vt i aut. sacrã pubex. C. si aduerꝰ vẽ. limita nisi dolo vi vꝫ metu sit iuramẽtũ extortũ vt i ca. ꝓtigit. e. ti. ꝛ. c. lꝫ. e. li. vj. ꝛ. i. c. ij. ℨ pac. li. vj. ꝛ. d. anto. sacrã pubex. sec⁹ ẽẽt i iuramẽto introductorio obligatiõis. puta. iuro tibi dare cẽtũ nulla cã ꝓcedente. qr iste nõ ẽ modꝰ inducẽde obligatiõis nisi liberto vt i. l. vt ureiu. i ꝑn. ff. ℨ ope. li. ꝛ. l. fi. ff. ℨ li. cã. ꝛ ibi Sull. ℨ cu. ꝛ bart. i. l. iusiurãdũ. la. ij. ff. ℨ iureiu. ꝛ iõ nõ ligaret hꝫdes ℨ iure ciuili sꝫ ℨ iure canõ li co si fuit in culpa nõ iplẽdi. ꝛ iuramẽtũ erat simplex puta iurauit dare. x. ꝛ penituit ℨ petis suis credo qꝫ teneat ꝓ id quod viri. ℨ. here. ff. v.

25 ¶ Sꝫ qd si ipdicta. l. vꝫ statuto fũdato sup bõo ꝓximo vꝫ odio dicaꝫ nõ valere ꝓtractũ nichd valebit si iuramẽtũ iterponat. Rñ. qꝫ sic facit qđ no. Inn. i. c. ij. de regula vbi dicit qꝫ in istis spualibus ius naturale preferꝫ iuri positiuo.

26 ¶ Quid si addaꝫ statuto qꝫ si fuerit ũ nõ fuit solẽnitas obita ꝑsumit dolũ vꝫ aliã illicitã cãz. Rñ. qꝫ si ꝙstat ꝓtractũ cẽ verũ ꝛ nõ fictitiũ aut dolosum ꝙ ad ipz minorẽ ꝛ hmõi. ꝓ ꝙ fit sic iuramẽtũ ligat tã i foro aieꝫ credit ꝓ se ꝛ ℨ se. vt in. c. significasti. el. j. de homi. ꝛ no. i cle. j. ℨ penus. ꝯ ẽt i foro ꝓtẽtioso qr cessat rõ statuti. Sꝫo fuerit dolꝰ vel fraus tũc si statuto suberat cã ꝓsumendi dolũ. vt qr cõiter i loco decipiẽdi dolose minores tũc saluabit opi. bal. ꝛ bar. ꝛ alioꝝ ꝙ tenẽt iuramẽtũ nõ valere qr nõ tollit ꝑsũptionẽ statuti legitime inductam secus esset si statuto nõ suberat causa ꝑsumẽdi fraudẽ. qr tunc ligat iuramentum.

¶ Sed quero eps statuit qꝫ libet clericus absens renertatur. j. certuꝫ diẽ sub pena excõicationis clericus de licẽtia epi. iuerat ad studiũ. ꝛ iuraverat creditori suo nõ recedere añ ei⁹ solutionẽ qr nitur an obliget iuramẽtũ vel preceptũ ꝓlati seu legis. ꝛ vꝫ qꝫ iuramẽtũ sit nullũ qr cõtra obedientiã superioris non põt seruari sine interitu salutis. d. c. cuꝫ cõtingat. ꝛ. c. ij. de pac. li. vj. sed ꝑa. i. c. veniẽtes. de iureiur. dicit. ꝛ est dictũ Joan. in mercuriabus in regula i malis promissis li. vj. qꝫ ex quo cũ licentia epi fuit in studio ꝛ ꝓ necessitate studij discẽdo ꝛ pit debitũ videt se obligasse cuꝫ licentia epi. qr vno cõcesso cõcedunt oia sine ꝙbus illud nõ habet effectũ. c. preterea. ꝛ e. pauidentiam. de offic. dele. ꝛ. l. ad rem mobilẽ. ꝛ. l. ad legatum. ff. de procura. ꝛ sic non debet recedere sed seruare iuramentum secus si sine licentia episcopi vel nõ ꝓ necessitate studij. sed ꝓ lascinia qr tũc iuramentum non valet cõtra obedientiam superioris. Idem dico in patre reuocãte filiuꝫ qui predicto mõ iurauerat. ꝛ idẽ de quolibet subdito. ꝛ facit ꝓ mercatoribus qui cõtra ꝓhibitionẽ sueꝝ dñoꝝ vadũt ad certa loca ꝓhibita fꝫ qꝫ ꝓhibere ꝑñt. vt in l. fi. ꝛ qꝫ ibi no. ff. de decre. ab or. faci. ꝛ. l. mercatores. C. de cõmer. ꝛ mer. ꝛ. l. relegato rũ. ff. de interdi. ꝛ re. ꝛ qꝫ ibi notatur qr non poterunt se obligare ad ibi standum. nisi superiores tacite vel expresse consentiant.

¶ Decimus septimus. Nõ obligat iu- 28
ramentũ quando iuramentũ ponit sup cõtractu simulato sꝫ distingue secũdũ pa. i. d. c. cũ ꝓtigat. qꝫ aut simulatio est ℨ ꝙsensu vtriusqꝫ ꝓtis tã sup ℨctu ꝙ su ꝑ iuramẽto ꝛ tũc si ex iusta causa puta

UVA. BHSC. IyR_213

iusto timore: vl' qz idigebat mutuo ꝯce
pit pign⁹ i forma vēditiōis vt creditor
lucrarer fruct⁹ ⁊ sic nō obligat iuramē
tū. qz defuit cōsensus. ⁊ fuit iusta cā si-
mulādi ad hoc. c. j. qđ met⁹ cā. ⁊. l. fi. C.
nō nu. pecu. Si ꝟo iusta cā sit puta cā
fraudādi gabellas vel aliter ad dece-
ptionē ꝓximi simulauit vnū ꝯctuz esse
aliū. ⁊ iurauit singula cōtenta in instr̄o
vera. tūc eo ipo est periur⁹ qz simulatio
tentatiōis ex iniusta cā nō excusat. vt
no. in. c. interrogasti. xxvij. di. sicut ille q̄
p̄ce vel p̄tio deposuit falsum. c. j. de cri.
fal. ⁊ volēs ꝯuenire nō debet audiri sz
si iurasset solū nō ꝯuenire illi ꝯctui quē
simulabat in deceptionē ꝓximi. lz gra-
uiter peccauerit iurādo i dānū ꝓximi.
tñ nō obligat. qz defuit ꝯsensus. vñ re
spectu dei nō exigitur absolutio a iura
mēto. ar. c. tua. de spon. sed i foro cōten
tioso cōpellit obseruare. nec audit vo-
lēs allegare turpitud inē suā. ⁊ hoc ve-
rū inquātū est solū in preiudiciū suū et
nō iminet piculū aie. Aut simulatio so
lū erat super cōtractu ex pte vtriusqz sz
iuramētū iteruenit ne agat cōtra tacite
vel expresse. ⁊ ne cōtractus feneratitiꝰ
detegeretur.

Additio Exemplū pignorauit
res q̄s ⁊ tñ simulauit
vendere vt mutuās faciat fruct⁹ suos
iurauit nō detegere pignoratitiū cōtra
ctum: sz seruare: ⁊ tūc iuramentū obli
gat. ⁊ perinde est ac si iurasset soluere
vsuras. facit qđ no. Cy. l. l. si ex cautiōe
C. de nō nume. pe. vbi cōcludit ꝙ iurās
nō opponere exceptionē de non nu. pe.
obligat lz simplex renuntiatio nō vale
ret: in foro tñ aie si nō habuit intentio-
nē obligandi se nō tenet. vt dixi. s̄. Aut
simulatio est de vno contractu ad aliuz
ꝯtractū qui nō pōt seruari sine pctō vt
cōtract⁹ simoniacus. lz cōcipiatur sub
alio cōtractu: qz tūc iurās scienter pec
cat mortal'r ⁊ tenet non seruare. xxij. q.
iiij. per totū. Aut simulatio fuit ꝑte iu-
rātis tātū sup ꝯctu solū ab eo simula-
to. vt qz aliud gerebat i corde: aliud in
verbis vel vsus est ꝟbis duplicib⁹ cal
lide iurādo ⁊ tūc ꝟm pa. i. d. c. cū cōtin
gat. itelligit ꝟm intētionē recipiētis. ⁊
sic de⁹ vr̄ recipe. xxij. q. v. quacūqz. ⁊ §.
ex his oib⁹. ⁊ sic ligat iuramētū ꝟm di
stinctionē de q̄. s̄. iuramētū. iiij. in p̄n.

¶ Sz ꝙ remediū erit qñ iuramētū iter 29
uenit ne in ꝯctu simulato vsure petant
ex q̄ iurauit nō agere ꝯ tacite vel exp̄s
se. Rñ. qđ ad ꝟba iuramēti est recurrē-
dū ꝙ si ꝟba excludūt actū ⁊ exceptionē
tacite vel exp̄sse tūc denunciet ecclesie
q̄ poterit eū absoluere. d. c. quemadmo
dū. ꝙ si iurauit nō denūciare nō valet
iuramētū vt dictū est intelligo quādo
p̄ncipaliter facit ex zelo salutis ꝓximi
lz scđario ꝓpter suā vtilitatē. qz si prin
cipaliter faceret ꝓpter suā vtilitatē nō
credo tut⁹ sit in conscia ex quo iurauit
nō denūciare: ⁊ sic intelligo ⁊ limito. c.
primum. ⁊. c. debitores. de iureiuran.

¶ Decimooctauo nō obligat iuramētū 30
rōne ipossibilitatis vl' necessitatis aut
magne difficultatis post venientis. Nā
de ipossibilitate dr̄ ipossibiliū nulla ē
obligatio. ff. de reg. iur. de necessitate ⁊
magna difficultate dicūt doc. i. c. q̄relā.
de iureiurā. ⁊ i. c. breui. eo. ꝙ excusat a
ꝑiurio. rō. qz de⁹ respicit aiz nō manū.
xiij. q. v. si q̄d iuenisti. ⁊ facit. l. fi. ff. q̄ sa-
tisd. coga. vnde dicit Inn. in. c. venera-
bilē. de elec. ꝙ vrgēte necessitate pōt q̄s
ꝓpria autoritate frangere iuramētū si
nō pōt haberi superior a quo petatur
absolutio. xj. q. iij. intercessor.

¶ Sed q̄d si tpe iuramenti credebat se 31
non posse iplere vel nō habeat ꝓbabi-
lē cām credēdi ꝙ posset facere. Rñ. hos.
ꝙ peccauit mortal'r iurando: qz defuit
in primo veritas in secūdo iudicium. ⁊
sic est periurus secus si ꝓbabiliter cre
didit posse facere.

¶ Xix. nō est obligatoriū iuramētū qñ 32
quis nō habuit aim obligandi se cū iu
rauit. puta quis ex dolo iduct⁹ iurauit
ꝙ oino nō iurasset nisi dol⁹ fuisset: etiā
si dolus venit reipsa. qz nō tenet: facit.
l. tres fratres. ff. de pac. ⁊. l. si soror. C. de
de colla. ⁊ Fede. consili. cxcv. vbi deter
minat filiam minorem seductā a fratre

UVA. BHSC. IyR_213

bus q̄ renūciauit bonis paternis: credēs ꝙ nō valeāt: multo plusq̄ dos sua ꝙ nō valet qñ multo plus valēt: qꝛ vbi dol⁹ est ibi excludit̄ voluntas. l. j. ff. de dolo tenet. S. Bo. vbi. s̄. iij. ar. j. ꝙ vniuersaliter nō obligat iuramētū si aim obligādi nō habuit: debet tamen idēnitati ꝓximi satisfacere si dolose decepit eū ꝟm Ric. eadē di. ar. j. q. ij. ⁊ an peccet mortaliter iurādo. dic vt. s̄. §. ix. facit. c. veniens. eo. ⁊. c. quintauallis. ibidem.

33 ¶ Xx. Non obligat qñ iuramētū commutat in meli⁹. vt in. c. ꝑuenit. ei. ij. de iureiu. sꝫ hoc hꝫ duas limitationes. primā ꝙ hoc est verꝝ qñ vtrūq̄ nō pōt impleri ꝟm. do. Anto. in. d. c. peruenit. Nā tūc qñ iuramētū ē impeditiuū vl̄ turbatiuū maioris boni licet sit tutū habere liniam a supiore tamē nō est necessaria qꝛ pōt ꝯuenire iuramēto. allegat. c. cōmissuꝫ. de spō. ⁊. c. lꝫ. de regula. allego. c. scripture. de voto. vbi hoc tꝫ. Inn. ap te facit gl. i. c. mōachū. xx. q. iiij. ⁊. xxxiij. q. v. noluit. secus esset si bonū iuratum nō esset impeditiuuꝫ maioris boni. sꝫ vtrūq̄ posset fieri qꝛ sine autoritate superioris nō posset ꝯuenire iuramēto lꝫ eps posset dispensare vt ꝯueniat rōne maioris boni ꝟm Inno. in. c. debitores. eo. ti. similiter dic si esset dubiū an esset maius bonū necessario requiri dispēsationē epi. ar. c. j. d̄ voto. scd̄a limitatio est ꝙ vera est dicta regula qñ iuramentum nō cōcernit ꝓpriā vtilitatē alicuius qꝛ si cōcerneret nō esset vera etiam si vnū sit totaliter impeditiuū alterius nec ꝓdest in hoc autoritas superioris. Facit ꝙ no. in. c. q̄to. eo. ti. ⁊ in. c. cū iter p. de renū. ⁊ Jo. an. in mercurialib⁹ i regula i malis. de reg. iur. li. vj. Nā debitor q̄ iurauit vnā reꝫ dare nō potest dare meliorem aliam ꝓ illa inuito creditore. l. ij. §. j. ff. si cer. pe. ⁊ insti. q̄. mo. tol. oblig. i p̄n. nisi velit in ꝓpriā religionis obseruantiam commutare ⁊ vnū est impeditiuum alterius ⁊ hoc placet fauore religionis: ⁊ etiam sequitur pa. d. c. peruenit.

34 ¶ Xxj. Non obligat iuramētū ꝟm aliquos qñ id qd̄ iurat̄ cōsistit in facto vt teneat̄ p̄cise ad factū. rō qꝛ ꝟm aliq̄s. de iure ciuili obligatus ad factū sufficit si soluat iteresse vt in. l. stipulationes non diuidunt̄. ff. de ꝟbo. obl. ⁊. in. l. si q̄s ab alio in. fi. ff. de re iud. qꝛ ꝟm cōiter doc. tenet̄ vel ad factū vel ad interesse ⁊ nō precise ad factuꝫ. vt. not. Bart. in. d. l. stipulationes. sꝫ ego dico ꝯtriū. s. ꝙ p̄cise teneat̄ ad factū de iure diuino ⁊ canonico ⁊ hoc intellige si pōt impleri ⁊ nō sit cōtra bonos mores ⁊ aliqd̄ p̄dictorū in quo nō obligat iuramentum. ⁊ ꝓbat̄ hoc ꝑ. c. primum. ⁊. c. qualiter. de pac. ⁊ c. iuramēti. xxij. q. v. Facit. c. licet. de voto. ⁊. c. ex lr̄is. ij. de spō. ⁊. c. nouit. de iudi. ⁊ dictū. c. si xp̄s. ⁊ hoc videt̄ sensisse Bar. vbi. s̄. qui vult ꝙ vbi obligatio descendit a lege cōpellit̄ q̄s p̄cise ad factū ar. l. l. q̄ liberos. ff. de ritu nup. cum si. Idē dicit si a testatore: nisi īducat̄ spēs seruitutis ꝑsone vt i. l. titio. §. titio ⁊. ff. de cōdi. ⁊ demō. hec regula esset ꝟa qñ q̄s ꝓmisit factū alienū qꝛ nō tenet̄ nisi facere quātum in ipso est bona fide. de spon. ex lr̄is. nec obstat qd̄ dictū est. s̄. Juramētū. iiij. §. j. qꝛ ibi nō tenebat̄ p̄cise stare snie lꝫ vel parere vel p̄stare penā. ⁊ hoc etiā nō haberet locum qñ ꝓmittēs p̄cise intendebat se obligare ad parēdū snie. vel pōt dici ꝙ verꝝ ē ꝙ sufficit prestare interesse sine periurio. qñ factū esset inutile parti si prestaret̄ vel est factū impossibile qꝛ tūc non obligaret iuramentum sup tali facto p̄stituꝫ.

35 ¶ Xxij. Non obligat quādo q̄s iurauit seruare qd̄ nō ē: puta iurauit seruare statuta intelligit̄ de factis ⁊ si addidit ꝙ ꝑ idē iuramētū p̄stitū obseruabit etiā q̄ fiēt nō obligat̄ ad illa que fiunt ratione iuramēti ita ꝙ sit periur⁹ sꝫ bñ rōne ꝓmissionis obligabit̄. vt in. c. clericus. eo. ti. sed iste casus non est rōne ei⁹ qd̄ nō est sed qꝛ seruare futura non iurauit sed ꝓmisit solum ꝑ iuramentū pri⁹ prestitum nō tamē tunc factum: ⁊ ideo si iuraret seruare etiam faciēda teneretur aliter esset periurus.

36 ¶ Xxiij. Non obligat iuramentū p̄sti-

UVA. BHSC. IyR_213

tus circa ea ñ subdunt potestati alteri⁹ puta vxor q̄ iuranit peregrinationē vel abstinentiā. similiter seruus monach⁹ z hmōi. z ideo nō pñt implere cū eis. Ita dicit a vero oño vel abbate z de hoc dic vt j. votū. ij. facit qō. ś. dipti. Ḡ. xxij.

57 ¶ Xxiij. nō obligat iuramentū qñ ꝺ alio quādēdi solū qs aliqd iurat qō me. cā p latū. xxxj. q. ij. Lotharius. in fi. vñ q̄ iurauit redire ad carceres si carcer est iniuriosus nō tenet redire qō me. cā. c. j. sec⁹ esset si nō esset iniuriosus qz tenet etiā si imineret periculū mortis ꝺm gl. i cle. pastoralis. de re iudi. z Bar. in. l. religati. ff. de penis. Et ō istud est verū quando vult euadere illud qō indebite sustinet. z sic vt euadat iurat nō intēdens se obligare: sec⁹ esset si intēdebat se obligare qñ iurauit qz tūc dis vt. ś. Ḡ. ix.

58 ¶ Xxv. nō obligat iuramētū quādo iuramētū ē. cōditionale vel ꝓpter cām: qz nisi ꝺitio exteat vel cā non obligat. de ꝺi. appo. c. vex. de iurem. c. puenit. el. ij. z hoc itelligē qñ tota obligatio ponebat cōditionis euētū. vel ꝓpter causas alias teneret. vnde iurans ire ad sctm Jacobū vt fratrē suū videat z peccata sua redimat. iz frater suus decesserit tenet nihilomin⁹ ire ꝓpter aliā causam.

59 ¶ Xxvj. Nō obligat qñ singulares firmāt statuta collegij cū iuramēto dictis statutis subiatis p ipsam vniuersitatē vt dicit Joā. an. in. c. j. de his q̄ fi. a ma. par. c. qz nō obligat nisi remanētib⁹ statutis vnde eis subiectis p vniuersitatem tollit iuramēti vinculū quasi iuramentū liget singulos vbi singulares cōtrauenit. secus si ꝺnemunt collegialiter tollēdo statutū. pa. vero in. c. dilecto. de ꝓbē. distinguit z bene q̄ aut singulares de collegio iurāt vt singulares. z sic est ꝛa opinio. Jo. an. exēplū statuto cauet q̄ null⁹ det vocē matriculat⁹. Iurauerunt singuli seruare statutū. Similiter q̄ nullas vadat de nocte statutū: iurāt seruare statutum: certe qz hoc cōcessit obseruātiā singulor. ideo si collegium tollat statutū nō peccabūt cōtrauenētes qz iuramētū erat statuto accessoriū: z remoto principali remouetur z accessoriū. Si vero iramentum astringit eos ad obseruantiaz vt collegialiter sic sine periurio nō possunt cōtrauenire ēt collegialiter causa rōnabili non subsistente exemplū. vt in. d. c. dilecto. Nam canonici iurantes vt etiā collegialiter nō recipiāt: qz non est dubiū q̄ vt singuli nō possunt eligere canonicos. pa⁹ vero in cle. j. de regula dicit si iurāt statutum seruare q̄ si collegialiter contrauenunt nō sunt periurij: qz tollunt statutū: z per ꝑs iuramentū. Si vero iurant seruare cōtēta in statutis specialiter: puta nō ibo de nocte z hmōi nō habito respectu ad statutū sic sunt periurī si cōtrauenīt qualitercūq; Adnerte tamen q̄ in casu in quo nō possunt cōtrauenire collegialiter ꝺz intelligi nisi per causam cōcernentē fauorē publicum qz si ꝑ possent cōtrauenire non obstante iramēto qz istud intelligit exceptum vt no. pa. in. d. c. dilecto. z ꝺm ꝓdicta intellige glo. in. c. in his. xj dist in.

¶ Utrū successores in aliq̄ collegio vel 4●
vniuersitate in q̄ predecessores fecerāt statuta z iurauerāt ea seruare teneant sub pena periurij talia statuta seruare. Vñ. q̄ nō. qz obligatio iuramēti est ꝑsonalis et parte iurātis: nec extendit ad successores q̄tū ad periurij: iz teneantur ipsum seruare. de solu. c. j. de vsuris. c. tua. de iurem. c. veritatis. iz et ꝑte ei⁹ cui iuratur trāsgreditur persona: vnde ꝓmittens obedientiā prelato z successoribus eius non tenet iterū ꝓmittere successoribus: qz ē ei obligat⁹ sicut antecessori cui ꝓmisit. Fallit i liberto q̄ tenet z ꝺz ꝓfessionē facere ifra annū non obstante. xij. q. ij. lōginquitate. z. c. sepe fit. no. Inno. z Ber. in. d. c. veritatis.

¶ Vigesimusseptim⁹. Qñ qs iurat i can 41
te z hoc ꝓp aliquā necessitatē ipsere nō pt. xxv. dist. Ḡ. als ea demū. exēplū pone de matre q̄ iuranit filiū verberare z hmōi minima qz vī venialē tale periurij ꝓmissoriū qz nō vī deus acceptare cum maiori obligatione quā natura eorum imꝑtet vt ibi patet.

UVA. BHSC. IyR_213

42 ¶ Utrũ in depẽdẽtibus ab aĩo alicui⁹ vel cõscia sit stãdũ eius iuramẽto. Rñ. pa.in.c.vidua.de regula. ꝙ sic vt extra de sen.excom.c.si vero.el.ij.de homi.significasti.et.c. vidua. predicto ꝙ videt contrarium.qꝛ intelligit quando certa presumptio extrinseca coniecturat animum qꝛ tunc non statur in preiudicio alterius alias sic.

Iuramẽtũ.vj. quo absolutionẽ q̃s põt absoluere a iuramẽto licito tam ex parte iurãtis q̃ recipiẽtis. Rñ.pa.in.c. quãto.de iureiu.aut iuramẽtũ fuit p̃stitũ in materia spectãte principalr ad papã.vtputa cũ canonici iurauerũt nõ recipe vltra talẽ numerũ aliquẽ in canonicum ⁊ hinõi ⁊ sic papa põt etiã sine cã absoluere:qꝛ in tali iuramẽto intelligit excepta autoritas pape. vt in.c. venientes.e.ti.⁊ hoc voluit Host.in.d.c.quãto. Aut fuit p̃stitũ ĩ alia materia: ⁊ tũc aut est ad honorẽ dei p̃ncipaliter. ⁊ sic sine cã nullus põt absoluere nisi solus de⁹ ⁊ sic intellige.Joã.an.post vin. in .c.ij. de spõ. Nã papa nõ põt remittere sine cã obligationẽ deo q̃sitã.ij.q.iiij.si manet. xxiij.q.iiij.si his q̃.Ex quo ĩfert ꝙ sicut papa nõ põt aliũ absoluere ĩ hoc casu sic multominus seip̃m.c.si.de insti.⁊ .c. p vr̃as. de iurepa. Aut subest iusta cã sic tã papa põt q̃ ep̃s:⁊ ꝙ ep̃s possit sic no.Inno.in.c. debitos.de iureiu. Et iõ subsistẽte iusta causa poterit ep̃s cõmutare ⁊ interpretari s̃m do.Anto. in.d.c. quãto.⁊ Spe.in tit.de legato quãdo.s. dubitat de ei⁹ validate ⁊ alijs dubijs. ⁊ etiã absoluere s̃m Inno.quem sequit Pa.in.c.cũ ꝯtingat.eo.ti. sed est dr̃ia inter papã ⁊ ep̃m.qꝛ ep̃s nõ potest nisi respectu sue diocesis.papa vero respectu totius orbis vel respectu magnarũ personarum aut magni dubij est requirendus:⁊ sic potest intelligi.c venerabilẽ. de elec.ar.c.si vero.cũ si.e.tit. Alius aũt citra ep̃m. vel q̃ nõ hꝫ ep̃alẽ iurisditionem nõ potest absoluere in iuramento sicut nec in voto dispensare. vt no.in .c. j.de voto.Sꝫ que est causa legitima absoluendi a iuramento p̃stito in materia spectãte ad honorẽ dei. Rñ. ꝙ propter scãdalum euitandũ.vt no. in gl.in.d .c. quãto.⁊ Innoc.in.d.c.venerabilem. vel maior vtilitas.vt no.Inno.in.d.c. debitores.⁊ est tex.in.c.peruenit.el.ij.eo.vel subest alia iusta causa.de quibus.xv.q. vj.nos sanctoꝝ.⁊.c.autoritatez.⁊ credo ꝙ hoc sit relinquendum arbitrio ipsoꝝ vt ex p̃dictis colligãt quomodo in alijs debeant iudicare. Si vero materia in qua est p̃stitum non ꝑtinet ad papã nec ad honorem dei.Sed cõmodum hominis:sic papa põt ex causa absoluere: vt in.c.quãto.de iureiu. ⁊ in.c.ij. de voto. alias non:respectu laicorum sibi in temporalib⁹ nõ subditorum. vt in cle. pastoralis.de re iudi.⁊ qd̃ no. in c. q̃ in ecclesiarũ.de consti.⁊ in.l.fi.C.si ꝯ ius vel vti.pu.Facit qd̃ no .j. Obedientia.§.ij. Similiter dic ꝙ potest ep̃s ex causa legitima absoluere a iuramẽto licito. ⁊ dicit causa legitima quãdo inest turpitudo ex ꝑte recipientis. vnde dicit pa.i.c. j.de iureiu.ꝙ si notorie constat de turpi receptiõe poterit ep̃s absq̃ hoc ꝙ citet vel cogat suscipientem relaxare ⁊ absoluere: puta cogat eũ q̃s ex metu eregit iuramẽtũ sup eo de q̃ alias etiã de iure tenetur vt exemplificat idem Pa. in.c. ad nostram.el.iij.eo.titu.

Additio qꝛ iniuria sibi irrogat illa quãdo cũ iuramẽto ad iuris obseruãtiã ꝑ metũ ⁊ ideo ꝓpter ꝑiculũ periurij põt petere absolutionez.⁊ sic extẽde.c.si vero.eo.ti.

☞ Adde ad ꝓpositũ eoꝝ q̃ ĩ hoc .§. dicunt.s.de absolutiõe a iuramẽto an qñ ⁊ ꝑ quẽ ⁊ qũo petat ⁊ an possit peti per ꝓcuratorẽ ⁊ an requirat speciale.mãdatum.ego dixi de hoc.§.in ver.absolutio.

¶ Utrũ in omnibus p̃dictis in quibus dixi iuramẽtum nõ obligare possit q̃s propria autoritate ꝯuenire.Rñ.vt colligo ex.Inno.in.c.cũ quidam.de iureiur. ꝙ quãdo est dubiuz an sit obligatoriũ: tunc nemo preter autoritatem superioris potest cõtrauenire:nec iudex secularis in casu in quo est dubiuz inter doc. 1

UVA. BHSC. IyR_213

an sit obligatoriū vl' ne pōt se intromittere sed remitterē ad iudicē ecclesiasticum. ita not. Pa. i. d. c. cū ꝯtingat. Quādo vero nō est dubiū de iuramenti obligatiōe tūc si pōt seruari absq; dispēdio salutis dz absolutio peti ꝓpter reuerētiam sacramēti. Si vero sit in dispēdiū salutis: tūc pōt hō ꝓpria autoritate cōtrauenire. ⁊ no. hoc ꝙ i dispēdiū salutꝫ dr oē illd qd charitati dei derogat vl' eiꝰ perfectiōi vel disponētibꝰ ad eā. Uidet tñ Pa. i. c. cū quidē. de iureiu. tenere nō eē necessariā absolutionē supioris etiā quando potest seruari sine interitu salutis nisi solum ne notet de trāsgressione iuramenti hoc est dicere propter scādalum ⁊ sic credo quādo. s. est claruz ꝙ non obliget iuramentū quod no.

2 ¶ Utꝝ iuramentū qd ꝯcernit fauorē iurātiū tm̄ sit remissibile ꝑ eos q̄ iurarūt. Rñ. Jo. an. i. c. ij. de spō. ⁊ Jo. de ligna. i cle. j. de vsuris sic ⁊ facit. d. c. ij. Secus si cōcerneret cultū dei vel religionē vl' pietatem puta iurarūt duo sibi inuicez ꝙ religionē intrabūt ꝙ dicet duo psalteria vel ꝙ de lucro eoꝝ dabūt certā partem pauperibꝰ ⁊. hmōi: qz nō pñt sibi remittere. Silr nō pñt si sibi iurauerūt id ad qd tenebant: puta ꝙ nō furtū faciēt ꝙ mercatores nō falsificabūt merces ⁊ hmōi. Silr etiā nō pñt remittere qñ iurāt sup aliquo faciēdo vl' nō faciēdo qd nō ꝑtinet ad eū cui iurat sz simiplr puta iuro tibi qd nō negociabor vl' nō faciā talē artē si tñ tale iuramētū respiceret in ꝯmodū alteriꝰ puta cōitatꝫ aut aliorū nō valeret vt dictū est. Silr nō tenetur qñ iurādo de aliquo faciēdo vl' nō faciēdo intēdebat si ille cui iurabat similiter faceret qz sic si ille nō seruat nec iste tenet facit qd no. ho. Inno. ⁊ Ber. i. c. ꝑuenit. el. ij. ⁊ facit. c. sicut. el. iij. de iuiuran.

3 ¶ Utꝝ vniuersitas q̄ iurat aliq̄d seruare vel non facere teneat qñ maior pars facit. Rñ. ꝯ. Rod. ꝙ qñ iurarūt habebāt aliq̄ꝫ ꝯditionem in mēte ꝑm illā debent seruare: puta si alijs oēs vl' maior pars seruabit ⁊ ergo. si vero nullā cōditionē habebat sed dubitat an fuerit simplex vel sub aliqua ꝯditiōe tūc si iuramētuz spectet tātū ad cōmodū iurantiū ⁊ medietas vl' maior pars seruat ⁊ hoc vergat in dānū seruātium ⁊ lucrum nō seruantiū benigne interpretādū est ꝙ aliquibus nō seruantibꝰ alij nō tenentur seruare. Si vero nullū icōmodū patiūtur seruātes nō est tutū ꝯtrauenire sed denūciet ꝑlato vt vl' cogat seruare vl' sibi inuicē remittere. Si vero cōcerneret ꝯmodū alioꝝ a iurantibus non posset nec sibi remittere nec alijs nō seruantibus non seruare sine periurio si simpliciter iuraret vel sub conditione dimittant incertū scilicet non seruando ⁊ seruent quod est certum

¶ Utrū licite quis possit petere absolutionem a iuramēto in casibꝰ vbi tz. Rñ. ꝑm pa. in. c. cū ꝯtingat eo. ti. ꝙ aut iuramētū continet turpitudinē ex parte suscipiētis ⁊ maxime concurrēte materia turpi sup qua prestatur sed ex parte iurantis nullum imminet peccatū sic potest peti absolutio non obstante conditione aduersarij casus est in. d. c. debitores. ex quo patet ꝙ filiusfami. qui cū iuramento renunciauit macedoniano potest petere absolutionē in terris vbi communiter hodie filij nō inducunt ad tantum malum ⁊ hoc est tutiꝰ ꝑm de. An. in. d. c. cum cōtingat. ⁊ placet Pa. q̄uis posset de subtilitate iuris dici ꝙ non tenet iuramentum si bene ponderetur. l. j. ff. ad mace quia emanauit ad cempescendum libidinem peccantium ⁊ sic ꝓpter bonū publicū corporis ⁊ anime cōtra quod iuramētum nullū est ca. si diligenti. de fo. compe. ⁊. c. contingit. el. j. d sen. excom. Itē quia iuramentū nō solū est nullū qñ ꝯtinet in se pctm̄ sz etiā qñ pōt ꝑbere occasionē peccādi. c. cū ab omni. de vita et hone. cle. ⁊. c. nam concupiscentiam. de consti. ⁊. ca. sicut ex literis. de iureiu. 4

Additio Aut iuramētū nullam turpitudinē aliam habet nisi: quia est contra legem prefixum ⁊ in hoc distigue. Aut ei lex resistit

UVA. BHSC. IyR_213

propter fauorem rei publice principal'r et nō est necessaria absolutio qz iuramētū tuz nō valuit. d. c. fi. diligēti. Aut restituit principal'r propter fauorē iurātis iz sōdrio in fauorē publicū vt in muliere minore. z hmōi z tūc si potest seruari sine dispēdio salutis absolutio nō pōt peti c. fi. po. cū si. et. qō. intellige vex. qñ sine dolo. vt. vel metu iz spōte z sciēter est iuratū. Si vero iuramētū sit in fctu z dat enormis lesio iz iurauerit nō tenet renūtiare potest absolutionē petere qz p sumit dolus. l. oēs. §. iuctus. ff. de his q i fraud. cre. l. q. tenet. ff. de proba. z nihil interest vtrum interueniat dolus a proposito vt re ipa. l. fi. qs cū alt'r. ff. de ver. ob. z ybi iuramēti debēt intelligi cuili mō. l. q non putemat nulla rōe vl cā exceptis grauib⁹ lesionib⁹ ar. l. creditor. §. luci⁹. ff. mīd. Intelige nisi sciēter iurasset qz cessat dol⁹ z re ipa z ex proposito. Et iō nō potuerit. Sic etiā non intellexit enormem lesionem iz dixerit non putauisse neqz magne neqz parue: vt ponit notarū nō propter ea prohibet qui possit petere absolutionē de hoc. vide. §. arbiter. §. r.

Jurisditio scdm Azo. dicit a dictione qō est potestas z iuris q̄si iusta z legitima ptās ff. De notatis i hoc z quotuplex sit iurisditio no. in auc. de defen. ciui. §. oportet. bal. in. l. j. i n ptin. C. ō emā. li. Bar. z doc. in. l. iiij. ff. de iurisdi. oim. iud. z qm iurisditiōis appellatiōe venit ordinaria z delegata scm Alex. in ru. ff. de iur. om. iud. posi glo. ibi. Et qd si vtrāqz. z. j. l. j. co. ti. notat quid sit iurisditio q̄ est potestas de iure publico introducta cū necessitate ius dicēdi z cōpatis statuēdo.

1 ¶ Jurisditio sine cohertione nō valet de officio dele. ca. pastoralis. vnō dicit tex. in. l. fi. ff. de officio eius cui mandat iurisditio. sine modica cohertione nulla est iurisdictio.

2 ¶ Jurisditione commissa omnia sine quibus explicari non possit intelligūtur commissa similiter. ff. de iurisdi. om. iud. l. ij.

Jus est ars boni z eq̄. ff. in fūdis z in. l. j. ius cōstare non potest nisi sit aliqs iurisperitus p quē possit quotidie in melius perduci. ff. de orig. iur. necessariū ius diuidit i ius naturale gētiz ciuile z publicum de hoc vide dilin. j. per totum. z. ff. de iustitia z iur. p totum. Utrum facta cōtra ius valeant vide. j. lex. §. xviij.

Jus patronatus ē ius honorificū onerosum z vtile alicui cōpetēs i ecclia p eo q̄ de diocesani cōsēsu eā cōstruxit fundauit vl donauit ipse vl⁹ a q̄ causam habuit secundū ioan. an. z pa. in Rub. de inrepa. z ōz honorificū qz habet honorē presentan di rectorē quia sine eius presentatione si epūs vel alius p̄latus instituit ipo iure est nulla p. c. de cernimus. x. j. q. vij. iz io. and. in. c. ij. de offi. cio vi. li. vj. nisi qñ patronus fuisset negligēs in pñtādo qz elapso tempore bñ instituit papa ꝙ posset sine pñtatiōe patroni z simil'r legatus de latere si patronus sit ecclesiasticus nō tñ posset p̄dictus legatus si esset secularis vō gl. in cle. p literas. de preben. z ista est cal⁹ c. cū dilectus de inrepa. onerosum ōz qz patronat⁹ tñr defendere ecclesiā ne bona indebite dilapident. x. j. q. vij. fi. ij. s. vnde pñtatus reddere rationē ō administratione patrono itelligē si patron⁹ est ecclesiasticus nō secularis vt no. i. c. cum z plantare. de priui. z pa. in. c. ex literis. e. c. cū ꝑpter. e. ti. nō tñ valde stricte dicēdo q̄d erpēdat quotidie iz in genere ita no. pa. i. c. ex literis. ō iure p̄fo. vtile ōz etiā qz si veniret ad mopiā tūr ecclesiū ex redditibus vltra necessaria remanētibus alimentare patronū pinguius ꝙ alios paupes. c. quicunqz. eti. ij. ex causa. z. c. nobis. in fi. de inrepa. etno. q̄ ius patronatus bñs aliqñ dicit patronus aliquādo aduocatus z vicedomus custos guardianꝰ habens eius alias presentationis vel processionis secundum post. in capitulo preterea eodem titulo. et in capitulo in singulis in fine. de statu mo. et ideo suppo-

UVA. BHSC. IyR_213

nunt pro eo dem.

Adde pro notatis 'q hoc. ℌ. z q ius patronatus potest gñaliter alienari: cz cū bonis vel cū castro. not. Pan. de cast. in. l. j. in fi. ff. de offi. eius cui mā. ē iurisd. arg. l. quedā. ff. de acqui. rerū do. z Bar. in. l. hanc legē. ff. de cōtrahē. emp. z Ro. sing. suo. l. inci. si vendo. n. 5 tñ venit in gñali cōfiscatiōe bonorū facta p iudicē laicū: vt p Colle. c. fi. ver. q̄d si patronus cōdēnetur. de iurepa. z feli. c. ℌto. col. j. versi. vtrū sentētia de iu.

1 Quibus modis acquirit ius patronatus. Rñ. q ex tribus. Primū qz fūdauit ecclesiā. i. fundū ad edificandum dedit. d. c. nobis. z. c. abbatē. xvij. q. ij.

2 Secōm est ex cōtinuatiōe ecclesie cap. monasteriū. xvj. q̄. vij. z hoc intelligē si facit de cōsensu ep̄i cū alio modo ecclesia fieri non debeat de cōse. di. j. Nemo. de iure primo quoniā z capitulo nobis fuit. xvj. q. vij. Illus.

3 Sed q̄d si ad refectionē dedit. Rñ. q non acquirit ius pr̄onat⁹. Fm Lau. arg. ff. ne quid in loco pu. l. ij. ℌ. vicinales. q̄ vera est q̄n nō est oīno destructa. Secꝰ si fundus erat destructa z de cōsensu reparauit qz pinde erat ac si de nouo fecisset de iure. consulunt z aut. vt nullus fab. oratorij domi. ℌ. j. ℌz primꝰ qui edificauerat amittat ius patro. si non dederat fundū vel fm gl. in. c. q̄n eo. dotē etiā si de eadē materia sit reparata.

4 Tertiū est ex dotatione. d. c. si ijs. z. c. quicūq; ibidē z hoc itelligē de dote data añ. cōsecrationē qz post consecrationē nō induceret qz nulla seruitus rei sacre pōt imponi. ff. de seruit. l. seruitutes. i. ij. ℌ. vlti. z quod humani iuris desinit ee seruitutē non recipit. ff. cōia predio. l. ca neri. Tamē Inno. z Host. tenēt q̄ sinō habet dotē z sibi dē post consecrationē q̄ acquirit ius patronat⁹ qz sine subsidia rerū nō posset ecclesie deseruiri. j. q. iij. si q̄s obtulerit z magis placet z no. q̄ nisi dē p dote vl̄ rōne dotis non habebit ius pr̄onat⁹ ℌz erit bñficator ℌz pa. i. d. c. q̄n. Limitat etiā hoc ibidē pa. q̄ ex dotatione post consecrationez efficitur patron⁹. Verū q̄n fundator nō pōt compelli ad ipsam dotandā sicut fit in istis capellis q̄ no.

Utr̄ possint esse plures in dote p̄sti- 5
tuēda. Rñ. Inno. q̄ sic z q̄libet erit prōnus. vult ē gl. in. ij. di. in summa z sic limita gl. in. d. c. quicunq; q̄ vult q̄ dans modicam dotē nō sit patronus qz verū est q̄n vnus solus dat secꝰ si plures sīl dant sufficientē. Idē dic in fundatiōe z edificatione et sic patet q̄ multi essent patroni puta quia vnus dedit fundum alter edificauit alter dotauit vel plures edificauerūt vel dotauerūt.

Utr̄ ius pr̄onat⁹ transeat a l heredes. Rñ. pa. i. c. j. de iurepa. q̄ sic etiā ex 6
traneos ita nō si pater instituit filium in certa re z extraneū heredē vniuersalem iuspatronat⁹ trāsibit in extraneū nō in filiū z si plures sunt heredes in omnes trāsit vt in. d. c. j. z. clem. fi. e. ti. z nō solum trāsit ad masculos sed etiā ad femīnas heredes. Facit clem. fi. ō. ꝯcessi. pbē. sentit gl. in. c. q̄n inuestiturā. xvj. q. vij. z ideo filius q̄ repudiauit hereditatē pr̄nā nō erit patronus fm Fede. q̄stio. cj. Et hodie determinatū ē p. d. clem. fi. q̄ succedūt nō p capita sz p stirpes. vñ si plures succedūt vni ex diuob⁹ pr̄onis ēt oēs hñtur loco vni⁹ z ℓz vn⁹ habeat plus de hereditate ℌ alij dūmodo non sit heres in certa re p̄stitut⁹ equaliter erit pr̄onus.

Utr̄ iuspatronat⁹ possit diuidi inter 7
heredes. Rñ. pa. i. d. c. j. q̄ nō qualiterc̄unq; intelligat ista diuisio cum ipsum ius sit in corporale pñt bñ cōuenire patroni vt alternatis vicib⁹ pñtent. d. clem. fi. Sīl si hñt plures ecclesias pñt cōuenire vt presentet vnus in vna alter in altera: quia sicut diuisio permittitur in temporalia z respectu locorū et ista non est diuisio q̄ phibet in. di. c. j. de iure patrona.

Utr̄ iuspatronatus possit adiudicari vni ex heredib⁹. Rñ. pa. i. c. querimonia. eo. ti. q̄ nō qz si equaliter diuidūt non apparet quare hoc. Si ℓ equaliter diuidūt z tūc si dat p restauratiōe illi q̄ min⁹ hz ¿licitum ē simonia cū. c. preteres. eo. ti.

UVA. BHSC. IyR_213

9 Utz ius patronat⁹ trãseat cũ vniuersitate bonoꝝ. Rñ. q̃ sic. xvj. q. vij. nemini. & ē. t. c. ex iſtis. x. c. cũ seculuz. de iurep.

10 Utz transeat donatiõe. Rñ. q̃ sic. c. ex insinuatiõe. x. c. cõsultationibus. eo. ita tñ q̃ si est laicus nõ põt donare cuicũq; laico aut clerico recipiẽti noie ꝓpio sine licẽtia epi vt in. c. nullus. x in. c. ꝑterea. eo. ti. sicut sit aliqđ aliud ins spũale. Si ꝙo donaret ecclie aut loco religioso tũc ꝑm cõiter doc. põt sine licẽtia epi vt no. in. d. c. nullus. x. c. ex insinuatiõe. & ca. illud. x. c. vnico. eo. ti. li. vj.

11 Utrum possit dari in feudũ. Rñ. q̃ sic cum vniuersitate. c. cum seculum. eo de ti. sed specialiter nõ.

12 Utz vẽditiõe transferẽ. Rñ. q̃ si speciaſr vẽdat est simonia si emit intentiõe vt possit ꝓsentare quẽ vellt vel ꝓinare & ꝺs spoliare ille q̃ emit x ecclia ꝺz eẽ libera ꝑm Inn. Si ꝙo emeret cũ vniuersitate tpaliũ cũ ꝗb⁹ trãsit etiã inspatronatus nõ est simonia ꝑm ꝺoſ. & cal. vt ꝑz ex. c. ex literis. eo. ti. quod vex. credo cuz nõ emit principaliter talia bona tpalia propter inspatronatus ꝓndum qz si ꝓncipaliter propter hoc emeret esset simonia. ita no. pa. in. c. qz clerici eo. ti. Itẽ ꝑz Io. an. c. vnico. e. li. vj. si dicat vẽdo tibi villam & inspatronatus qđ habeo in ea non valet vẽditio secus si simpliciter vẽdit villam vt in cle. pastoralis. de re iu. Et ideo emptor vel feudatarius cũ acquirant directũ vel vtile dñiũ rerũ simpliciter acquirant inspatronatus licite sicut alios fructus habent. ff. de contrahen. emp. l. in lege. ℌ. dolꝰ.

13 Utz vendẽs oia iura q̃ hz in tali villa q̃ nõ est sua intelligat vendere inspatronat⁹ qđ ibi hz. Rñ. q̃ non qz ad hoc vt trãseat opz q̃ res q̃ vẽdit talis sit q̃ etiã sine exꝑssione vniuersitatẽ vel inspatronatus nõ contineat sicut si villa vel castrũ qđ in se ꝛtinet honorẽ iurisdictionẽ districtũ & inspatronatus. ff. de ℣. ſig. l. pupilꝰ. ℌ. territoriũ. ſz qñ dicit vẽdo tibi oia iura resoluit hec vniuersalis in singulares. i. vẽdo tibi hoc & illud cũ inspatronat⁹ sit nõ possit vẽdi sic in tali vniuersali nõ cõprehẽdit Sz. si sit aliqꝺ vniuersale q̃ multa iura in se cõtineat vt est hereditas bene transit cũ illo inspatronatus. ff. de pe. he. l. item videũ. ℌ. fi. & duobus sequentibus.

Quid si vendat ꝺs palatiũ vbi habet capellam q̃ forte hz multa priuilegia et multos redditus transiet inspa. cũ palatio. Rñ. q̃ sic. ar. l. si mercedẽ. ℌ. si eum fundũ. ff. de ac. emp. qz ad capellã nõ ẽ n. si ꝑ palatiũ cõtrariũ no. Hoſt. et Inno. in. c. ex literis. eo. ti. 14

Utrũ possit pignori obligari. Rñ. ve rior opi. ẽ Inno. q̃ nõ etiã cũ vniuersitate qz cũ creditor non possit vti pignore si vacaret eccl̃a nemo posset ꝑntare. 15

Sz infra ꝙtũ tps ꝺz ꝓnus ꝑntare Rñ. q̃ si est laicus hz quatuor mẽses si clericꝰ sex a tpe vacatiõis. c. eã te decet. eo. ti. & est tex. in. ca. vnico. eo. li. vj. 16

Sz nũquid poterũt variare. Rñ. q̃ sic si est laicꝰ anteq̃ eps cõfirmet vt in ca. quod aũt. x. c. ſ aũt. x. ca. pastoralis. eo. ti. si est ecclesiasticus patronus non potest variare postq̃ ꝓsentauit. ꝺ. ca. pastoralis. sũ. c. predictis. eo. ti. 17

Utz ꝑntans ind̃ gnũ priuat iure ꝑntandi. Rñ. q̃ si est clericus q̃ ꝑntat indignũ priuat eũ vice. tex. est in. c. sicut in fi. de sup. negli. ꝓla. x. c. iij. de ecc. edifi. Si ꝙo ẽ laicꝰ nõ ꝓuat vt clicꝰ subtiliter ꝺ of. oz. c. cũ vos hoc tz Inn. & ho. & ber. l. ꝺ. c. cũ vos. & Arch. in. c. suscepti de prebent. li. vj. peccat tamen mortaliter scienter ꝓsentãdo indignum qz infideliter agit in officio sibi commisso vide administratio. 18

Utz ꝺs possit ꝑntare seipsum. Rñ. q̃ nõ sed ꝺn̄ filiũ ꝺñi⁹ tẽ. facit. c. ꝙ vestras. eo. ti. x ibi no. ber. Hoſt. & ponitꝰ. c. ꝙsulnit. e. ti. Similiter possunt ꝓsentare vnũ ex seipsis. Facit. l. vbi ad sunt. ff. de tuto. tz glo. in. ꝺ. c. consulnit. 19

Utz ꝑntat⁹ a maiori parte ꝓnorũ sit admittẽꝺ⁹. Rñ. pa. in. ca. quoniam. e. ti. q̃ aut ꝓsentatio fit ab iſtis sicut a collegio & tunc requiritur maior ps respectu totiꝰ capituli secũꝺũ Io. an. & vt tex. i. c. ec. el. j. de ele. aut ꝓsentatio fit ab

UVA. BHSC. IyR_213

istis vt a singularib⁹. vt cōiter fit a laicis ⁊ tūc admittit q̄ p̄sentat a plurib⁹. verbi gratia sunt sex patroni. tres p̄sentant admittitur q̄ presentat a trib⁹ vt a pluribus presentatus qd̄ bene nota qr facit ad multa.

21 ¶Utrū oporteat ꝙ sint simul qñ volūt p̄sentare. Rñ. pa. in. §. c. qm̄. ꝙ si agūt vt collegium oportet oēs vocare. aliter poterūt cōtenti annullare p̄sentationē. Si vero agunt vt singuli Fede. cōsi. xcvij. tenet ꝙ nō. Sed bar. in. l. oēs ppl̄i. ff. de iusti. ⁊ iure. tz ꝙ siue a collegio vt collegium est. siue a pluribus vt singulares cōsensus est explicandus dūmō maior pars preiudicet minori semp debent simul esse. p l. iurisgētiū. ff. de pac. ⁊ hoc ē verius quo ad vocationez: quia forte si fuissent p̄sentes induxissent ad consensum alterius. ⁊ p hoc facit. c. ij. ⁊ quod ibi notatur. de arbi. lib. vj.

22 ¶Sed q̄d si duo tm̄ sunt patroni ⁊ duos p̄sentāt. Rñ. Jo. an. i. c. cū autē. eo. ti. ꝙ ep̄s poterit quē voluerit eorum instituere ⁊ est bona glos. in. c. si plures. xvj. q. vij. hoc tenet Jnn. i. c. j. eo. ⁊ cal. ⁊ car. in. d. c. cum autem. ⁊ pa. in. c. eam te. eo. ti. ⁊ placet. licet alij. cōtrarium teneant.

23 ¶Utrum patron⁹ possit aliq̄d exigere puta aliquos cereos in cognitiōe iurispatronatus. Rñ. pa. in. c. preterea. eo. ti. ꝙ nō nisi tp̄e fundationis a diocesano istud fuisset sibi reseruatum. nec valet si ip̄e patron⁹ fundādo sibi aliqd̄ seruitiū reseruet nisi ep̄s autoritatez prestiterit: vnde si ep̄s autortatē p̄stitisset posset tale ius vēdere titulo remanente apud eū ⁊ hoc credo verum si dedit dotē pinguem ⁊ abundantē: secus si solū necessariā ad substētationē ministroꝝ. quia tūc nullū seruitiū poteris sibi retinere. ita no. pa. i. c. j. de cē. fallit hoc quādo locus religiosus ꝓprijs expensis ecclesiā edificauit qr tunc talis locus hz in ea oīa tēporalia sicut ep̄s spūalia vt de priuile. c. cū ⁊ plātare. ⁊ etiā ius presentandi. de supplen. negli. prela. c. sicut.

24 ¶Utrū liceat clerico suscipere ecclesiā de manu laici patroni. Rñ. pa. in. c. preterea. el. j. eo. titu. ꝙ nō. ⁊ si facit peccat mortal'r. ⁊ lz nō sit suspēsus ⁊ ipso iure. tamen dz cōione priuari. Ex quo infert pa. ꝙ si talis impetrat a papa: nō expresso ꝙ prius habuit a laico non valet. ex quo dz cōione priuari. vt in. d. c. p̄terea. ⁊ c. postulasti. de rescrip.

25 ¶Utrū laic⁹ edificās capellā in eccl'ia ⁊ eā dotās acq̄rat solū sibi iuspa. an ecclesie simul. Rñ. pa. i. c. ad audiēt. a. de ec. ed. ꝙ ecclesie simul. qr non potest negari quin ecclesia ponat fundū ex qua dotatione iuspatronat⁹ acquirit. ca. piementis. xvj. q. vij. ⁊ ideo simul cōcurret cū laico in presentatione. Sil'r si cleric⁹ edificat ex bonis ecclesie capellā nō ipse vel parētes eius acquirunt iuspatronatus sed solum ecclesia ex cui⁹ bonis est edificata.

26 ¶Utrū ex delicto patris publicatis dibus bonis ei⁹ priuet filius iure patronat⁹ qd̄ habebat ptz. Rñ. ꝙ si publicatio fit ab imperatore vel iudice seculari nō priuat iure patronat⁹ nec p aliquo crimine etiā lese maiestatz pōt iperator priuare laicū ipso qr hz istd̄ a papa. Ita no. gl. ⁊ Archi. i. c. filius. xvj. q. vij. itellige hoc verū qñ nō est in aliqua vniuersitate seculari. qr si esset ex priuatiōe illius vniuersitatis secularis transiret. ⁊ vide bo. gl. i. c. latis puersum. lvj. di. q̄ dicit ꝙ licet pr̄ cōmiserit crimē lese maiestatis. Et quo filij efficiunt infames. l. q̄squis. C. ad. l. iul'. maie. vj. q. j. si q̄s cuz militib⁹. Filij tñ clerici non efficunt infames. ⁊ nō pdūt bñficia. ⁊ sic nec iuspatronatus etiā filij qui nō sunt clerici nisi cum vniuersitate.

27 ¶Quid si laic⁹ hz iuspatronatus cum eccl'ia simul habebit nec sex menses ad p̄ntādū. Rñ. hz Jo. an. ⁊ Arch. i. d. c. vnico. e. ti. lib. vj. ꝙ sic ita ꝙ ratiōe cōionis priuilegiū ecclesie trāsibit ad laicuz ad instar ei⁹ qd̄ dicit de eo q̄ hz rem cōem cū pupillo q̄ nō pōt vsucapi vel p̄scribi pupillum. vt in. l. si cōem. ff. quemadm. ser amit. ita ecclesiaz cōsequit qd̄ per se cōseq̄ nō posse de cōce. p̄ben. c. pe. idem dic qñ cleric⁹ ⁊ laicus hñt p̄ntare ꝙ hz

UVA. BHSC. IyR_213

tps ser menſiũ ſm pa.in.c.eũ te.eo.ti.qz mains dignũ trahit ad ſe min⁹ dignũ ſ.q i dubijs.de cõſe.ec.vl' alta.z hoc tz Jo.an.tz hoſt.alter. Et itelligе de pro no eccl'iaſtico q̃ hz ius patronat⁹ rõne eccl'ie:qz ſi haberet rõne patrimonij eẽt idem p oia ſicut in laico ſic z in clerico c.cũ dilect⁹ eodẽ.z gl.in cle.ſi.c.ti.not. Pa.i.d.c.eũ te.z i.d.c.cũ aũt.q̃ not.

Juſtitia ꝓ q̃ habit⁹ virtutis põt accipi q̃tuor mo d⁹ ſz Ri.i.iij.di.xxxiij.art.i.v.q.iij. Cpti mo cõiſſime.ſ. p q̃libet rectitudine ani mi z ſic q̃libet virt⁹ eſt iuſtitia quedam. et ſic diffinit ab Anſel.lib.de ꝓfitate.c. xij. Juſtitia eſt rectitudo volũtatis pro pter ſe ſeruata. Scõo p rectitudine p quã hõ iuſtificat i cõſpectu dei.ſ.p cha ritate.z ſic diffinit ab Aug.li.lxxxiij.q. lxj. iuſtitia q̃ p cetera diffundit eſt dilectio dei z primi. Tertio p q̃libet ꝓte ordinata p iuſtitiã legalẽ ad bonum cõe z ſic eſt idẽ cũ qualibet ꝓtute differens tñ ſm rõnem. Quarto p habitu determinãte. volũtatẽ ad firmiter volendũ ſeruare rectitudinem debitam in operatiõib⁹ q̃ ſũt ad alterũ z hoc dupli citer:aut ad alterũ vt eſt pſona ſingularis.et ſic eſt iuſtitia particularis diſtincta p eſſentiã ab alijs virtutib⁹ q̃ ſic pt diffiniri.iuſtitia eſt cõſtãs z ppetua volũtas ius ſuũ vnicuiq; tribuẽs.ff.de iuſtitia z iur.l.iuſtitia. Alio mõ ad alterũ qõ ẽ cõitas z ſic ẽ iuſtitia legalis.z hec eſt oi ꝓtuti ghalis inquantũ ꝓcipit oia exteriora cuiuſlibet ꝓtutz ad bonũ cõe referri.ſm q̃ vult philo.v.ethi.ix. Eſt tñ vna virtus ſpãlis diſtincta in eſſentia ab alijs ꝓtutib⁹:vnde nõ eſt generalis alijs p̃ dicationem.ſed per virtutem.

Que ſunt ptes ei⁹ ſubiectiue.Rñ.ſz philo.v.ethi.vne.i.cõmutatiua q̃ dirigit vnã ꝑtã pſonã ad aliã his q̃ poſſũt mutuo iter duas pſonas adinuicẽ. Alia diſtributiua q̃ ẽ ordo ei⁹ qõ ẽ cõe ad ſingulas pſonas quã dirigit iuſtitia diſtributiua cõiũ ſm ꝓportionalitatem inter ſ. tuos re

Juſtificatio quitꝫmũ motũ liberi arbitrij: ꝓtritionẽ animi:infuſionẽ gratie.z remiſſionem culpe.

Laicus ꝺr a laos grece z latine popul⁹ ſm Jſi. vij.ethi. z ſunt illi q̃ põt hr̃e vxorem.poſſidere ꝑ primum de q̃b⁹.xij.q.j.duo.

De notatis i hoc.§.z q̃ laic⁹ offendẽs clericũ ſit fort eccl'iaſtici no. in aut. itẽ nulla.C.de epiſ z cle.z Bar.in .l. cunctos populos.q.viij.C.de ſum.tri.z nõ põt eſſe rector vniuerſitatis clericoꝝ.et quid ſit in eo ſunt laici.bar omnino i.l. ff.de colle.illici.qz laicus etiã maximus eſt minor clerico etiam modico vt not. Spe.in ti.de reſcrip.pſenta.§.ix. verſic. quid ſi quis nomina.

Utruz laicus poſſit eſſe ꝓcurator:vel ſyndicus rex eccl'iaſticoꝝ. Rñ.pa.in.c. decernim⁹.de iudi. Colectan⁹ dicit q̃ generalis adminiſtrator. eſſe nõ poteſt loco ꝓlati abſentis illius qui reputatur abſens.vt eſt minor.vt in.c.ij.de eta. et qualita.or. Sed ſi ꝓlatus p̃ſit ſpũalibus bene põt committi cura temporalium laicis maxime vbi clericus nõ reperitur idoneus.allegat no.per inno.

Additio q̃ dicit q laicis gñalis adminiſtratio cõmitti nõ poteſt vt ſup oẽs dominent. ſz ſpãlis quarũdã rex adminiſtratio cõmitti põt ita vt ſup ior adminiſtrator re ſpõdeat.z placet pa. q̃ allegat gl.in.c.m dicatũ.lxxxix.di. Et ideo dicẽdũ.c.decernim⁹.le quit q nõ põt eſſe econom⁹.i.hr̃e generalẽ adminiſtrationẽ oĩm bonoꝝ eccleſiaſticoꝝ tã tẽporaliũ q̃ ſpiritualiũ z ſic p̃ſit oib⁹.ſed bene põt eſſe econom⁹ eccleſie in tẽporalibus.c.in nouas. xvj.q.vij.hoc idẽ tenet Aſpar. de cal. z hoſt.z Jo.an.in.c.vnico.de ſindico.

Utrũ poſſit eſſe ꝓcurator clerici laici ad eligendum. Rñ.q non. vt not. doc. in.d.c.decernimus. qz vbi habet exercere actum ſpũalem in dicio ſuo non põt cõſtitui laicus.vt no. Jo.an.in regula. qõ alicui ſuo non licet.de reg.iur. li. vj. z ſic limita.c.primum.de procura.li. vj. vt ſolum habeat locum in iudicialibus

UVA. BHSC. IyR_213

vbi etiã i causis spiritualib⁹ admittit ad agendum ⁊ defendendum.

3 ¶ Utrum possit laic⁹ esse vicarius episcopi. Rñ. ꝑm doc. ꝙ nõ vt no. i. d. c. i. nouã. ⁊ in. d. c. cõtingit. de arbi. ⁊ in. c. vno de syndico. Facit gl. in. d. c. decernim⁹. q̃ dicit ꝙ cause spirituales non possunt committi laicis etiam tanq̃ delegatis per episcopum. Et hoc intelligo ꝙ non potest esse vicarius episcopi in spiritualibus: secus si episcopus habet iurisdictionem temporalem in loco: quia bene potest laicum suum vicarium facere: vt in. c. fi. ne cle. vel mo. libr. vj. sed in spiritualibus tenent doc. ꝙ. nec etiã clericus coniugatus. Joannes de cle. coniuga. ⁊ in. c. vnico. de cle cõiu. lj. vj.

4 ¶ Utrũ laic⁹ possit predicare. Rñ. pa. i d. c. decernimus. ꝙ sic. si committatur ei ab episcopo. vide bonam gl. xcvj. d. c. bene quidẽ facit. c. cum ex iniuncto. de here. vide glo. in. c addicimus. xvj. quest. j. sed non teneas dum dicit etiaz mulierem.

Latria grece idẽ est ꝙ religio latine secũdũ aug. x. de ciuitate dei. c. iiij. vnde dicit ibidẽ ꝙ cultus deo debitus quatuor nominibus nominatus duobus apud grecos. scilicet Latria ⁊ theusebia idest cultus diuinus vel bonus. ⁊ duobus apud latinos. scilicet religio ⁊ pietas qui correspondent prefatis duobus. Differt tamẽ latria proprie a theusebia: qꝛ hec respicit cultum dei interiorem qui proprie pertinet ad virtutes theologicas: sed latria respicit seruitutem exteriorẽ que pertinet ad iustitiam vt elicitur a sancto Bo. in. iij. di. ix. q. ij. ar. iij. ⁊ sic est virtus cardinalis proprie. et quando aliqui docto. dicunt ꝙ est virtus theologica intelligitur secundum quod est theusebia.

1 ¶ Qui sunt act⁹ latrie. Rñ. ꝙ sunt due spẽs actuũ latrie. ¶ Prie species actus sunt illi quos ꝓducit mediantibus virtutibus quibus impetrat ordinãs eos in dei reuerentiam: ⁊ sic religiõis actus per modũ imperij ponitur Jaco. primo esse visitare infirmos qui est actus elicitus a mia ⁊ immaculatũ se custodire: q̃ elicitur a temperantia. ¶ Secũde sunt illi quos producit per se ⁊ immediate per quos homo ordinatur tantum ad deum ⁊ inter hos habet aliquos interiores tanq̃ principales. ⁊ per se: vt est deuotio ⁊ oratio. Aliquos vero exteriores quasi secũdarios ⁊ ordinatos ad interiores quib⁹ ipsa vtitur quasi signis ad excitandum mẽtem ad actus spũales: ⁊ in aliquibus horum exterioꝝ corpus ad venerandum deo exhibet vt in adoratiõe. In aliquibus vero deo de rebus exterioribꝰ offertur ⁊ hec vel promittendo. vt in votis: vel in dãdo vt in sacrificijs: oblationibus: primitijs: decimis: ⁊ huiusmodi.

¶ Utrũ sacrificium sit latrie. Rñ ꝙ triplex est sacrificiũ. ¶ Primũ bone operationis. ⁊ istud est oim virtutũ. ¶ Scdm orationis. ⁊ istud virtutũ theologicaꝝ est. ¶ Tertium est immolatiõis ⁊ istud est latrie spirituale.

Latro i q̃ differt a fure. Rñ. ꝙ latro furat de die: sed fur de nocte. Jura tamẽ sepi⁹ vnum pro altero accipiunt. vt patet in capitulo primo de homici.

☞ Adde hic dictis ꝙ latro dicitur qui per viz furatur sed fur qui clam aufert. Barto. ⁊ docto. in aut. sed nouo iudice. C. de ser. fug. per text. in aut. vt nulli iudictum. §. succes. et possunt latrones etiam tempore feriato puniri. l. prouinciarum. C. de ser. ⁊ debet latro famos⁹ furca suspendi. l. capitalium. §. famosos. ff. de pe.

¶ Quis dicatur publicus latro vel depopulator agrorum. vide infra immunitas. §. xvij. 1

Laudemiũ est q̃dã solutio q̃nq̃gesime partis vel estimationis rei fienda domino ab eo qui de nouo acquirit emphyteosim de quo dic vt infra emphyteosis. §. xxxiiij.

☞ Dicitur ⁊ alio noie laudemium. vt ꝑ Bar. in. l. ⁊ ideo. in prin. ff. de ꝯdi. fur.

UVA. BHSC. IyR_213

Lectoris officiū est lectiōes ꝓnūciare ⁊ ea q̄ ꝓphete ꝓnūciauerunt populis predicare.xxv. distinctio.perlectis.⁊.xxj.distic. cleros.

1 ¶Quomodo debet ordinari habetur. xxiiij.distin.c.lector. sed melius in pastorali episcopum.

Legatū q̄d est.Rñ.ꝙ.est donatio q̄dam a testore relicta sed ab herede prestanda quia debetur post mortē testatoris ⁊ post aditam hereditatez ab herede colligitur. Insti.de.leg.§.j.⁊ hodie fideicōmissum ⁊ legatum fere idē sunt ⁊ fere adequata sunt ⁊ q̄cq̄d iuris est in vno est etiaz in alio.ff.de leg.j.l.j. sed fideicōmissum dictū est quia olim fidei commissa pendebant ex fidē heredum ⁊ ideo fideicōmissarij dicuntur quibus legata soluēda fideicommitūtur: dicuntur etiaz testamentorum executores.

☞De notatis in hoc magno.§.⁊ ꝙ legatum differat a fideicōmisso.no.glo. insti.de leg.§.sed nō vsq̄.gl.in.l.j.⁊ ibi Cy.in.ij.oppo.⁊ in.l.ij.in.iij.opposi.C. communia. de leg.Bar.in.l.j. post p̄n. versi.oppo.sede.ff.de leg.j.⁊ an dicant̄ legata onera hereditaria.no.gl.⁊ Bal. ꝙ sic in.l.j.⁊.ij.C.ad trebel.⁊ in.l.hereditarium.C.de act.⁊ obliga.

1 ¶Quis pōt legare.Rñ.ꝙ solum illi q̄ possunt testari.ff.de le.j.l.ij.⁊ q̄ p̄nt testari vide.j.testamentū.§.j.Legatū eniz relinq̄ nō pōt nisi in testō vel cōdicillo. Vñ testari codicillari et legare ad hec eq̄pollent vt q̄ pōt vnū possit ⁊ reliquū. ff.de iure codicil.l.diui.§.codicillos is demū.fallit hoc in legatis ad pias causas.vt.j.legatum.ij.§.vij.

2 ¶Cui pōt legari.Rñ.ꝙ regulariter illi soli q̄ pōt heres institui ⁊ q̄ pōt institui vide.s̄.heres.§.xxv.⁊ ꝙ sit persona certa aliter non valet.l.vulgo.ff.de sta. homi.fallit tamen hoc in aliquibus casibus de quibus in.§.sequētibus ⁊ legatum.ij.§.ij.

3 ¶Sz nūq̄d p̄r possit legare filijs spurijs rōne alimentoꝝ vel relinquere dotes filiab⁹ spurijs cū dos succedat loco alimentoꝝ q̄ tñ spurij nō possunt institui heredes.Rñ.ꝙ sic ꝑm Bar.i aut.ex complexu.C.de ice.nup.vide.s̄. filius §.iiij.

¶Utrū fratrib⁹ minorib⁹ possit legari.Rñ.ꝙ sic cle.exiui.de ver.sig.§.cupiētes.dūmō nō sit valor hereditatis vel tāta eius pars ꝙ presumat̄ fieri in mō ⁊ forma legati fraudulēter ꝑ successiōe hereditatis de qua non sunt capaces. 4

¶Utrum cū legat̄ fratribus mendicātibus anniuersariuz perpetuum liceat eis recipe.Rñ.ꝑm Pe.de pal.i epl̄a ad magistrū or.p̄dicatoꝝ ꝙ sic recipiendo gratis ⁊ petēdo extra iudiciū q̄z hoc nō est habere redditus sed in iudicio petere ea tanq̄ redditus sibi debitos est cōtra ꝓfessionē eoꝝ. Idem dicit de cēsib⁹ annuis ac etiā de redditib⁹ fratrū ad vitaz.Farinerius ordinis minoꝝ generalis in cōsti.dicit ꝙ nō lz fratrib⁹ iducere aliquē ad talia legata faciēda ꝙ si facta fuerint in iudicio nō petāt quasi tacite innuat q̄d dicit petr⁹ ꝙ extra iudiciū peti possunt ꝑ modū eleemosyne. Nec ob ꝙ dicunt aliq̄ nō licere qñ dās sciret nō teneri se ad talia dāda ⁊ tamē ex sua liberalitate dat q̄z licet in cōsciētia ille teneat̄ ꝑm ꝙ.j.dico ⁊ propterea det nihilominus fratres ea petere p̄nt extra iudiciū ꝑ modū eleemosyne sicut liceret petere eleemosynā ab illo q̄ hz vltra necessitatē sui stat⁹: q̄ q̄nis ipse teneatur facere eleemosynā non tamē ꝑ hoc sequit̄ quod frater minor nō possit ab eo petere. Aduerte tñ q̄d ānuos reddit⁹ ad modicū tp̄s.s.decem annorum legatos p̄nt petere mendicātes in iudicio exēptis fratrib⁹ minoribus q̄ lz de talib⁹ sint capaces nō tñ possunt in iudicio.talia ꝑ se petere.vt in.d.cle.exiui.§.veꝝ de v̄b.sig. Similiter sunt capaces annui reddit⁹ etiā imꝑpetuū qñ est ad certū vsum diuini cultus.puta vinū ꝓmissis frumētū ꝑ hostijs fiēdis ⁊ hinōi.ꝑm Car.in.d.§.⁊ Fede.de senis. secus pro victu vel vestitu. 5

¶Utrum quis possit legare ecclesie cō 6

UVA. BHSC. IyR_213

struēdo. Rñ. pa. in. c. nos quidē. d testa. ꝙ sic sed non donare qꝛ nō valet donatio facta loco cōstruendo. c. abbate sane. de re. iur. lj. vj. Rō diuersitatis ponitur a bar. in. l. seruos ad custodiā. ff. de ali. ꝛ ciba. i e. qꝛ dōatio requirit ꝑsonā ꝛ sciētiā ideo absenti lꝫ possit donari non tamē fit dñs anteq̄ sciat. l. absenti. ff. de dona. c. sit tibi absenti. de prebē. li. vj. sꝫ absenti ꝛ etiā incerte persone pōt legari dummō ex euētu possit certificari. l. cū pater. §. surdo. ff. de leg. ij. secus si certificari nō posset euentu: qꝛ non posset ei legari vt no. gl. in. d. c. nos.

7 ¶ Utrū legatū factū ecclesie sctē Marie cū plures sint sit nullū. Rñ. pa. in. c. indicāte de testa. ꝙ nō lꝫ dabitur ecclesie parochiali si sic nominatur vel pauperiori que tale hꝫ nomē Pa. dicit ꝙ si nulla ecclesia sancte Marie sit i loo dabit ecclesie cathedrali. facit. l. q̄ ꝯditio. ff. de cōdi. ꝛ demō. vbi si testator mādauit aliquid fieri in foro ꝛ nō dixit i quo intelligitur d foro illius municipij vbi habitat ꝛ hoc de autoritate ep̄i ꝛ executoris. Similiter quādo legat ecclie fiēde ꝛ non dr̄ de loco ep̄s ꝛ executor ꝓuidebūt de loco vbi debeat fieri ꝛ hoc fauore pie cause nisi aliter constet de mēte testatoris.

8 ¶ Quid si legatarius moritur ante cōditiōis euentū. Rñ. Pa. in. d. c. nos q̄dē. ꝙ aut legatū est factū persone intuitu seu ꝯtēplatione aīe puta qꝛ alij ꝑsone fuisset relicturus tūc deficiente illa ꝑsona debet conuerti relictū ad aliū piū vsum vt voluntas defuncti vel effectu impleatur sicut dicim⁹ in legato facto ad aliquid faciendum in ciuitate propter perpetuā memoriam defuncti qd alibi fiet si i loco vbi ordinauerat fieri nō posit vt. l. legatū. ff. de vsufr. leg. Si vero relictum fuit cōtēplatione ꝑsone vel collegij certi nō habito respectu ad piam causam tunc deficiente legatario expirat legatū ꝛ remanet apud grauatū vt in. l. pater. §. tusculanus. ff. de lega. iij. C. de cadu. tol. l. vnica. §. si autē aliq̄d sub conditione. si autem dubitat an habuerit respectū ad animam vl' ad personam tunc i dubio fauore religionis debemus p̄sumere ꝙ ad piam causaꝫ reliq̄rit. ar. l. sunt persone. ff. de reli. ꝛ sumpti. fune. ꝛ hoc no. ꝛ sequitur bar. in. d. §. tusculan⁹. Et hec deputatio ad aliū vsum pium debet fieri de consensu episcopi ꝛ heredis sil. di. l. legatum. ꝛ no. in. cle. quia contingit. de reli. do. ꝛ facit ad questionem legati facti puelle pro ea maritanda que moritur an sit dandum alteri quia si factum est intuitu persone puta: quia seruiuit ꝛ huiusmodi non dabitur alteri. Si vero intuitu anime sic dabitur alteri et similiter de quocunque legato quod nō potest consequi suum effectum quod nota.

¶ Utrum legatū factum duobus re cōiunctis si vnus repudiat vel moriatur viuo testatore vel deportetur et hmōi accrescat alteri. Rñ. Pe. de perusio i tractatu de canonica portione episcopi ꝙ sic. l. re cōiuncti. ff. de lega. iij. ꝛ. l. vnica. §. his ita. C. de cadu. tol. non autem accrescit cōiūctis cognatione legali. l. mulieri ꝛ titio. ff. de conditio. ꝛ demonstratio. ꝛ dicūtur verbis ꝛ re coniuncti puta quando stichus legatur pe. ꝛ Martino re tantum cū diuisim puta lego petro stichū meum. Itē lego martino stichum meū vt inst. de le. §. si eadem res. in tex. ꝛ in glo. Item verbis ꝛ nō re quādo titio ꝛ seio legato fundū equis portionibus ꝛ prefertur coniunctis verbis ꝛ re alijs cōiunctis re tantum. Sed an coniunctus verbis tantū preferat coniunctus re tantum est opinio diuersa sꝫ dic ſm gl. i. l. j. §. interdum. ff. de vsufr. accre. ꝙ equaliter veniūt vt no. i. d. l. re coniunctis. 9

Additio Uñ dicit Ang. are. ist. d pupil. substi. §. singulis. ꝙ quādo testator reliq̄t sic. lego filiab⁹ ineis cētū ꝓ q̄libet: qd lꝫ sint ꝯiūcte cōiunctione verbali cū qꝛ q̄libet ad sua cētum ꝛ sic ad diuersam rē vocātur nō est inter eas ius accrescēdi casus est ꝛ ibi Bar. in. l. hmōi. §. j. ff. de. le. j.

UVA. BHSC. IyR_213

10 ¶ Quid delegato fctõ ab aliquo alicui ecclesie sub conditiõe. s. si ibi sepeliatq̃ legans moriť excõicatus: vel se interficit ⁊ hmõi ꝑꝑ q̃ non dz sepeliri in eccl'ia ⁊ non sepelitur ibi. Rñ. Bar. post Dy. in l. miles. §. reã. ff. de adul. ꝙ nihilominus soluetur legatũ ecclesie cũ facto legãtis ⁊ eius culpa acciderit ⁊ sequiť Bald. in l. si quis ad declinandũ. C. de episco. et cle. ⁊ l. j. C. d his q̃ pene no. facit tex. no. in l. nulli. C. de epis. ⁊ cle. Rõ qꝛ in legato ad pias cãs attẽditur duplex fauor s. legãtis ⁊ cui legať lz ꝯ in notorio peccatore cesset fauor aie eius nõ tñ cessat fauor ecclesie cui reliq̃t. Itẽ qꝛ illa conditio est ipossibilis ⁊ iõ non vitiat legatũ. l. obtinuit. ff. de cõdi. ⁊ demon.

11 ¶ Quid si legať alicui aliq̃d sub conditiõe si habuerit liberos vtrũ si ingreditur religionez debeat habere dic ꝙ sic vt. s. dixi heres. §. xiiij. cũ sequen.

12 ¶ Si titio pecunia legata fuerit ⁊ eiꝰ fidei cõmissum sit vt alienũ seruũ manumitteret nec dñs eũ vendere velit nihilominus legatũ capiet qꝛ per eum non stat quo minus fideicõmissum prestet. Nã ⁊ si seruꝰ mortus esset a legato nõ submoueretur. l. si. titio. ff. de leg. j.

13 ¶ Si in singulos annos aliquid alicui legatũ sit plura sunt legata ⁊ primi anni erit purũ sequentium cõditionale. s. si viuat ⁊ iõ eo mortuo nõ transmittetur ad heredẽ. l. si in singulos. ff. de annuis legatis.

14 ¶ Quidã testamẽtũ faciẽs legauit filie sue nupte decẽ ducatos pro quolz ãno pro vestimẽtis vt induat se que filia stetit per. iiij. annos ꝙ non induit se nec a fratribꝰ pecuniam ipsam petijt queriť an possit petere pecuniam preteritoꝝ annoꝝ Rñ. ꝙ non. ar. l. q̃dam predia. ff. de vsufruc. leg.

15 ¶ Quid si legatariꝰ moriť añ legãtẽ. rñ. ꝙ deficit legatũ ⁊ remanebit heredibꝰ lẽgãtis secꝰ si moreret post mortẽ testãtis sed añq̃ heres adiuisset hereditatẽ qꝛ tũc debeť heredibus legatarij. l. vnica. §. sz vt manifestet. C. de cad tol.

16 ¶ Utrũ legatũ factuz epõ presumetur factũ contemplatione ecclesie. Rñ. pa. c. requisisti de testa. ꝙ in dubio ad cõiecturas est recurrendũ: vt si est factũ et a ꝑsona cõiuncta nõ ꝑsumatur quãuis dixerit relinquo hoc epõ. silr si diceret relinquo dño Joanni nõ expresso epõ et sic erit suũ ⁊ succedũt ꝓpinqui ab intestato. c. qꝛ nos. de testa. Si vero ab extraneo legetur si ꝑsumitur factũ ꝯtemplatiõe ecclesie. Idẽ dic ꝑ oia de quocũq̃ habente administrationem seu prelationem in ecclesia.

Additio. Et no. ꝙ verbum. administratio hic verificať in eo q̃ hz aliquã dignitatẽ seu ministeriũ i ecclesia separatũ a ꝯgregatione. Itẽ ꝑlatio hic sumiť large vt comprehẽdat etiã habẽtes eccl'iam curatã ⁊ ꝑm Inn. in. d. c. requisisti. qui põt absoluere dr̃ habere. administrationẽ. Item no. ꝙ extraneus hic accipitur q̃ non ẽ ei cõiunctus in quarto gradu affinitatis vel consanguinitatis vt est tex. in auť. licẽtiã. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ i auť. de ecclesiati. §. interdicimꝰ. Idẽ gl. xij. q. iij. c. j. ⁊ ẽ cõmunis opi. q̃uis aliq̃aliter teneant vt. s. clericus. xiij. §. v.

¶ Cuius ꝯtemplatiõe presumitur legatũ factũ non habẽti administrationem in ecclesia qui tamẽ ẽ ecclesiasticꝰ. Rñ. pa. in. d. c. req̃sisti. ꝙ i dubio presumetur factum intuitu persone si talis põt habere proprium. Si ꝟo nõ põt habere ꝓpriũ puta quia religiosus sic ꝑsumitur factum intuitu monasterij seu ecclesie. Facit. l. deo nobis. C. de episc. et cle. ca. vnico. xviij. q. j. Et sic quando factum est intuitu ecclesie non poterit disponere nisi sicut de alijs rebꝰ ecclesie quod nota. 17

¶ Utrũ legatũ factum filiofamilias in dubio presumatur factum intuitu pr̃is. Rñ. pa. i. c. Raynutiꝰ. de test. bar. in. l. cũ aliquis. C. de iur. deliberã. dicit ꝙ si fit ꝑ ista ꝟba lego filio martini non intelligitur ꝯtemplatiõe patris maxime si exprimatur nomẽ filij puta titiofilio martini ⁊ nominatio patris intelligitur facta causa demonstrationis nec ob. d. l. 18

cum aliquis

UVA. BHSC. IyR_213

eñ aliquis q; loquit in ſerno q; exprimatur qualitas q̄ ſi eſſet vera de iure acquireret dño legatū ⁊ ſic vī cōtēplatione dñi factū ſed ſecus in filios q; filiatio nō facit relictū acqri patri q; poſſet eſſe emācipatus ⁊ maxime hodie cū in aduētitijs acquiratur filijs proprietas ſed ſi fieret de patre mētio ⁊ de patria poteſtate idē eſſet ſicut de ſerno. ſed de hoc dubitat pa. q; filiatiōis q̄litas non impedit proprietatem acquiri filio. Et ideo videtur quod ſolum vſusfructus acquiratur patri.

19 ¶Utrū legatū factū canōicis omnibus talis eccl̄ie ēt ſi exprimāt nois ꝓſumat eccl̄ie contēplatione fcm̄. Rñ. dñs pe. vbi.s.q; ſic p.l.ciuīb⁹.ff.ō re. dū. vbi dicit tex.ciuīb⁹ ciuitatis legatū vel fideicōmiſſū datū ciuitati relictū vī q̄ vex eſt ſz glo. niſi ſit datū vt ſingulis q; nō acqrit ciuitati ſz ipis ciuīb⁹ facit.l.annua.§.a titia.ff.de annuis lega. ſecus ſi vni nō habenti adminiſtrationē vī ꝓpter quā eſt ſimplex canonic⁹ q; ſibi acqreret non eccl̄ie vt dixi. ⁊ hoc verū niſi ꝓpareť ꝙ ītuitu eccl̄ie legatū fuit vī niſi legatarius fraudē adhibuit. v.c. reqſiti. i fi. facit. l. nōnūq̄. ff. ad trebel.

20 ¶Utru cū legatarius nō pōt vti legato niſi reſpectu eccleſie puta. legat q̄s iter ꝓ fundū ſuū clerico q̄ vadat ad eccleſiā ītelligat cōtēplatiōe eccl̄ie i dubio Rñ. ꝑe. vbi. ꝙ ſic ⁊ ſic acquirit eccl̄ie ⁊ ita intelligit ꝙ no. gl. in. l. nō plures. C. de ſac. ſan. ec. ne legatū ſit inutile. vide q; notāt doc. in. l. j. C. de ſac. ſan. ec.

21 ¶Quid ſi quis leget ſic lego petro ⁊ filijs eius poſſeſſionē vel aliō. Rñ. ꝙ petrus habebit medietatē ⁊ filij eius aliā medietatē cōſequēter. ff. de vſu fruct. acre. l. ſi q̄s titio. ⁊ de teſta. c. Raynaldus in glo. vnde nō refert in hoc caſu ſiue legetur. titio ⁊ mevio. vel titio cum mevio vt in. d. l. ſi quis titio. quod no.

22 ¶Quid pōt legari. rñ. q; res teſtatoris ⁊ res heredis nec refert. An ſciverit vel ignorauerit eſſe ſuā vel heredis vt inſtitu. de lega. §. ſi quis rem ſuam.

23 ¶Sz nūqd res aliena a teſtatore poſſit legari. Rñ. ꝙ ſic ſi ſciebat teſtator eē aliena ⁊ heres teneť eā emere ⁊ ꝓſtare vel extimationē ſoluere ſi talis fit q; extimari poſſit vt inſtitu. ō leg. §. nō ſolū. ex. §. qō ät cū tali diſtinctiōe ꝙ aut res q̄ legat erat teſtatori pignorata vel in ea hz ius ſolū ⁊ tūc non preſumitur miſi legatū illud ius eſſe ꝙ in ea habebat ⁊ ſic nō debitur extimatio vt m. l. ſeruj electione. ff. de le. j.

Addino Et ſic ſi legauit fundū quē cōduxerat ꝓ quinquēnium heres ſoluet pēſionē ⁊ ille cui legauit hēbit vſū fūdi ſine alio q̄ ſolutiōe. l. q; ꝓcubinā. §. q; hortos. ff. ō leg. iij. ⁊ ibi bar. aut res legata erat res teſtōri cōis ſimul ⁊ alteri ⁊ ſic intelligit ſolū le gaſſe. ꝓtē ſuā niſi dixiſſet tota talē rē. qr ſic extimatio debeť vt no. bar. in. l. cū alienā. C. de leg. Aut res oīno eſt aliena ⁊ tūc ſi eſt heredis debeť res oīno tex. ē in. l. vnū ⁊ familia. §. ſi rē. ff. de leg. ij. Si vero nō eſt heredis ſz alteri⁹ ⁊ ſi ſcīēter legauit debetur extimatio vel res. d. l. cū alienaz. dūmō ſit talis cui⁹ cōmerciū haberi poſſit alias eēt inutile legatus: puta ſi legat res ſacra vel principis. l. apud iulianū. ff. de leg. j. Si ꝙ legatur ignoraēter aut extraneo ⁊ nō valet aut cōmuncte ꝓſone cui alis fuiſſz fructu⁹ tā tūdē ſi ſciſſet eē et aliena debeť extimatio. d. l. cū alienā. ⁊ bal. in. l. j. C. de ſa. ſan. ec. ſz eccleſiā eē ꝓūcta ꝓſonā cū ſit mī oim fidelīū. xū. q. ij. q̄ abſtinent. Sz pa. in. c. filius nī. de teſta. non tz ꝙ eccl. hic habeať ꝙ ꝓūcta ꝓſona ſz ſolū ꝓūcius ex ſanguine vt in. c. nōnulli. de reſcrip. ⁊ ꝙ debeak cōūcte ꝓſone intelligit qñ erat gnāt ſed quādo erat ex cā ſpecifica: puta: qr credebat ſuā exemptionē factā a pupillo q̄ non valebat tunc vitiatur legatum in totum etiam factum cōiuncte perſone vt no. in. d. l. cum alienam.

¶Sz nunquid ꝙ predictū eſt i queſtione precedēti habebit locū in foro canonico ⁊ aie. Rñ. pa. i. c. filius. de teſ. dicit ꝙ cōmunis opi. tz ꝙ ſic ſz ipe credit ꝙ nō habeat locū in cōſcientia: ratio qr in

xv

UVA. BHSC. IyR_213

d.c. filius noster. dz qz lege dei viuimus nō legibus videtur ānuere hoc esse cō tra legē dei z iō nulli⁹ subiect⁹ obedire iuri canonico poterit hanc dispositionē legis obseruare z etiā in repetitione ca. cū esset. ℌ testa. ita tz rō qz dispositio q libet dz attendi fz ratione certā. ca. intelligētia, de ℣bo. sig. z ideo ptz per. d. c. filius. q est differētia in hoc iter ms ciuiles z canonicos z q dispositio. c. filius, astringit oēs quos astringit ms canonicū. Ego admitterē dictum sanū quā do heres nimis grauaret qz sic nō vi deret fuisse de mēte defuncti sed ex erroze deceptū. sed qñ constaret de mēte defuncti puta qz sciebat dispositionem iuris ciuilis: sic credo etiā in cōscia habeat locum quia perinde est ac si legas set rem illam si emi posset vel saltem ex timationem.

25 ¶Utrū legata domo debeat ozᵉ. Rñ. pa. j c. Raymu. ℌ test. q si hozᵗ⁹ coheret domui sic debet. ff. si seruit. vēd. l. testa trix. z. ff. de ac. cmp. z vē. l. si creditor. in fi. q limito vez qñ eadē janua claudit domū z hozᵗⁱ sec⁹ si sic nō coheret: qz nō debetur. Et sic intellige glo. in. c. si. xij. q. ij. z pa. vbi. ℌ. in. d. c. Raynutius.

26 ¶Utrū legat⁹ aliqᵇ⁹ reb⁹ z postea vē dit⁹ p testatoze tenet heres. Rñ. q sic ni si vēdēdo testator habuerit aim adimē di legatū insti. de leg. ℌ. si rē suam. z in dubio ꝓbabit hoc satis per quatuor te stes voluntatē defuncti mutatam vt in gl. d. ℌ. si rem suā. idē dic si rē legatā pi gnozi tradidit q nisi habuerit aim adi mēdi legatū tenet heres eam luere. et legatario tradere vt insti. de leg. ℌ. z si rē. in tex. z in gl. in. cōscientia credo ve rū quādo testator in morte voluit mu tare testamētū secus si morte preuentus nō potuit in vltimo aliquid disponere. qz tūc presumerem q animo adimendi legatum alienauerit.

27 ¶Utrū legatū quo minꝰ liceat cedere lapides in solo testatoris transeat ad meos heredes. Rñ. quod non tex. est in l. apud iulianum. ℌ. si quis. ff. de leg. j. vbi glo. ℌm glo. quia est res personale.

¶Utrū possit legari q nondum est in rez natura. Rñ. q sic dūmō sit futurū vt fructus futuri in tali fundo aut qō nascetur ex ācilla et ℌmōi Insti. de leg. ℌ ea quoq; res. 28

¶Utrū iura act. z seruitutes z ℌmōi i cozporalia possint legare. Rñ. q sic nisi vīes testatoz debitū exegerit vel remi serit z in dubio presumitur legatū vo luisse adimere exigēdo vel remittendo insti. de leg. ℌ. cū aūt. in tex. z in gl. 29

¶Utrū debitozi possit sua liberatio le gari. Rñ. q sic. Insti. ℌ leg. ℌ. si qs debi tozi. nisi testator vīus exegerit. institu, ibidem. ℌ. causam. 30

¶Sz quēro an in dubio ꝓsumet legatū factū creditozi fuisse factū aio recō pēsādi. Rñ. Bar. j. l. si cū dotē. ℌ. si pr. ff. solu. ma. z cōiter moderni in. c. officij. ℌ testamēt⁹ distinguūt q aut relictū fit p debitozē necessariū q ex necessitate iu ris tenetur ad debitū. z sic presumitur animo recōpēsandi factū vt j. d. ℌ. si pa ter. vbi hz q si pater q tenebat dotē da re filie sue legat eidē aliqd in testō q fi lia nō poterit petere legatū z dotem qz vr legasse aio cōpēsandi cū dote debi ta. Aut legatū fit pēr debitozē voluntā rium puta qz ex sua voluntate obligauit se ad debitū. et sic in dubio non presumit factū aio recōpēsādi nisi sit expres sum vt probatur in. l. vnica. ℌ. fciēdū. C. ō rei vxo. ac. vbi habet q marit⁹ q te net restituere dotē vxori post mortē le gauit aliqd simplr vxori poterit vxor vtrūq petere. Sic dic ō legato factō cui cūq creditori z debitore. ad hoc. C. ō he red. insti. l. si cōpēsandi. ff. de leg. j. l. lu cius. i pn. z ff. de leg. ij. l. vlti. ℌ. penulti. 31

¶Utrū p suggestionē solicitu dinē vēl i portunitatē faciēs adimere legatū fa ctū aliquis z faciens sibi relinqui tenea tur. Rñ. dñs Bar. cepola in suis cautē lis q tenet actiōe ō dolo vēl factū sub fiduciaria ei cui adaptū est vel qui nō ē relic tū ex solicitu dine cui. ff. de doli exce. l. j. no. Ang. i. l. ff. C. si qs aliquē testa. pro hi. Facit. l. j. vbi no. C. de pe. bo. sub ta. li libro. x. Sz melius dic vt infra. Restis

UVA. BHSC. IyR_213

tutio primo in verbo impediens.

33 ¶ Quid valet vxori legatū quo legat ei dos sua. Rñ. ꝙ valet. qꝛ plenior est actio ex legato q̄ ex dote. insti. de leg. §. sed si vxori. qꝛ sicut ibi dicit gl. legatū stati debet dos v̄o si cōsistat in mobilib⁹ debet post annū solū. Itē valet qꝛ nō habebit ꝓbare dotē talis quātitatis si exprimatur alias sic. C. de fal. cau. l. iij.

34 ¶ Quero q̄d debeat qñ legatū sit in genere. Rñ. ꝙ si illud gen⁹ est generalissimū sic nullū est legatū. Exēplū si diceret lego substātiā vel rē. Si v̄o gen⁹ est subalternū vt lego aīal corp⁹ et hmōi. sic similiter nullū ē qꝛ dādo muscā liberaret. Si v̄o gen⁹ est inferi⁹ puta qꝛ est spēs specialissima tūc aut res ei⁹ gñis hꝫ certos fines a natura designatos vt bos equus ⁊ hmōi: aut hꝫ fines ex sola distinctiōe hois vt fund⁹ vt. ff. de leg. j. l. qd̄ in rerū. §. si quis aūt. facto hois vt domus vel fundus. qd̄ ꝑ factū hois de duob⁹ sit vnū diruēdo parietē ⁊ hmōi vt. ff. cōia p̄dio. l. si q̄s duas. §. j. Si loq̄tur de primo sic fuit varia opinio. Sed placet mihi opinio Jo. quā sequit accur. in. l. legato generaliter. ff. de lega. j. l. ꝙ aut testator quos reliq̄t seruos vel bonos incertos ⁊ de incertis sunt i suo patrimonio ⁊ tūc eligit legatarius. vt insti. de leg. §. si generaliter. dū tamen nō eligat optimum. d. l. legato. Aut nō sunt in suo patrimonio ⁊ sic electio erit heredis vt. ff. de tritico leg. l. iij. in prin. ⁊ l. iiij. Similiter vbi testator de certis seruis sensit incertū. puta quia legauit vnū de seruis suis sic electis erit legatarij. l. q̄ duos. ff. d̄ leg. j. Si v̄o loq̄mur de scd̄o: sic nō valet qꝛ videt derisoriuꝫ qꝛ heres p̄stando fundū vnius digiti vl̄ vnguis liberaret. d. l. qd̄ in rerū. §. si q̄s aūt. Si v̄o loq̄mur de. iiij. tūc aut legās domū in genere reliq̄t domos aliquas aut nō: si sic electio erit legatarij. Si nō legatū erit derisoriū. ff. de le. j. l. si dom⁹ in prin. Aduerte tamē ꝙ quādo electio dat heredi in reb⁹ legatis in genere: et illud gen⁹ est talis qualitatis ꝙ in ipso sunt q̄dā que nihil valēt ⁊ magis expedit nō habere q̄ habere tūc nō pōt talia dare sed debet dare mediocrē vt i. d. l. legato. ⁊ C. de dona. l. si q̄s argentum. §. j. ⁊ C. cōia de leg. l. si. §. j. Si v̄o sum⁹ extra talia tūc poterit heres dare minimū in tali genere. i. si ita scriptum sit in fi. ⁊ l. apud iulianum. §. seio. ff. de leg. j. ff. de reg. iur. l. semper in obscuris. ff. de verb. ob. l. si ita stipulat⁹. Fallit hoc in legatis ad pias causas qꝛ debet id qd̄ est meli⁹ fauore pie cause vel saltē mediocre puta legatū est vas dabit argēteū iter aurū ⁊ auricalcū: seu eneum ita habet ⁊ no. in. l. titia. §. seia. ff. de aur. et argē. lega. ex qua Bart. ibidem d̄t ꝙ si legat calix intelligit argēteus si plaueta intelligitur de serico ⁊ similibus.

35 ¶ Quid si q̄s legauit quatuor lagenas olei que sunt in tali vase q̄ nō sunt nisi due vel de pecunia que est in tali capsa legat vni. xxx. alij. xx. alij. x. ⁊ nō sunt nisi. xxx. Rñ. ꝙ solū debet qd̄ inuenit. l. si quis. testō. ff. de leg. j. ⁊ vnicuiq̄ ꝓ rata defalcabuntur. puta ille cui. xxx. legauerat non habebit nisi. xv. ⁊ cui. xx. x. ⁊ cui. x. v. debebunt vt ibi dicit. Facit. l. cum certus numerus. ff. de tritico. vi. et ole. le. ⁊ de lagenis est casus in. l. si quis seruum. §. si quis. ff. de leg. ij.

36 ¶ Quid si testator erat in noie. Rñ. ꝙ non efficit dūmodo cōstet de quo sensit. l. si in nomine. C. de testa. Facit. ff. de leg. j. l. iiij. Insti. de le. §. si quis in noie. Similiter falsa demonstratio nō officit puta. cum dicit lego seruum meuꝫ quē emi a titio cū tamē sit emptus a diuo. dummō ꝯstet de seruo. Insti. de leg. §. huic ꝓxi. Sil'r falsa causa non vitiat legatum vt si dicit lego tale quid petro qꝛ fecit mihi tale seruitiū cū tamen non fecerit Instit. de le. §. longe secus si cōditionaliter vt ibidem.

37 ¶ Utrū legās ancillā Bertam ⁊ postea vendens eam emit allam cui nomen berte imponit an debeatur ista secūda Rñ. ꝙ sic. ff. de cōditio. ⁊ demōstra. l. filie sue. §. tria vxor.

38 ¶ Utrū legās mihi oīa sua mobilia intelligant oēs fructꝰ etiā. Rñ ꝙ sic oēs

UVA. BHSC. IyR_213

qui tpe mortis testatoris erāt a solo se
parat.ff.de re.vē.l.fructus.Sed nō ha
bebo ex tali legato noia debitorū suo-
rū nisi aliter constet de mente.qr nomi
na debitorū nec sunt mobilia nec imo-
bilia sed in.iij.spē.ff.de reiudi.l.a di-
uo pio.§.in venditiōe.Itē qr nō est no
strū qd nobis debet sz tātū illud quod
possum⁹ vēdicare.ff.de au.ꝛ ar.le.l.ij.
Sz tu.de hoc dic vt.s.alienatio.§.viij.
et idem dic.de lignis et lapidibus ad
edificiuz p̄paratis qd non veniūt ar.ff.
de le.iij.l.ligni appellatio.§.fi.Idē in le
cto legato venit ornamentū eius vt in
d.l.librorum.§.fi.ff.de leg.iij.

39 ¶Utrū legatis vestibus vxori veniāt
aurea vel argenta ornamēta dictarum
vestiuz.vr̄ ꝙ nō qr accessoria p̄ciosiora
suo principali nō accedūt.Lud.de ro.i
no.tenet ꝙ veniāt etiā p̄ciosiora ꝛ acce
dāt principali vt.l.ꝛ si nō sunt.§.perue
niam⁹.ff.de au.ꝛ ar.le.ꝛ Bar.in.l.cum
auꝝ.ff.de au.ꝛ ar.le.ꝛ dicit gl.falsaz in
l.ij.ff.de pecu.le.qui vult ꝙ accessiōes
precisiones non extinguantur destru
cto principali.

40 ¶Quid si legat cētū titio si voluerit.
Rñ.ꝙ nō trāsibit ad heredē titij:si titi⁹
nō expresserit se velle.l.si ita legatū sit
§.illi si volent.ff.de leg.j.

41 ¶Quid si habēs lancem maximā mi-
norē ꝛ minimā legat lācē minorez.Rñ.
qd debet medie magnitudinis si alid
nō appareat.ff.de au.ꝛ ar.le.l.q̄ lancez.

42 ¶Itē si legat cirographū intelligitur
legasse actiōes in eo cōtētas.l.qui ciro
graphū.ff.de leg.iij.

43 ¶Utrū testator q̄ legauit vni fundum
alij vsumfructum fundi debeat itelligi
legasse vnicuiqz ipsoꝝ dimidiū vsufru
ct⁹ dicti fundi.Rñ.Lud.de ro.i no.qd
sic.l.si alij.ff.de vsufru.leg.secus in iu
dicis snia.l.et puto.§.j.ff.fami.her.ꝙ
verum est si aliud de mēte nō constet.

44 ¶Utrū si legās sic dt.lego cētū titio
ꝛ si illos pderet iterū relinquo ei alios
cētū.vtrum heres teneat plusq̄z semel
restituere.Rñ ꝙ nō.nisi semel.ff.de le.
iij.l.fideicommissa.§.si quis decem.

¶Si legat alicui vsusfruct⁹ sub certo 45
tpe puta vsqz quo talis peruenerit ad
xx.annos q̄uis talis moriatur nihilo
minus vsusfructus durat vsqz ad tp̄s.
xx.annorū.secus si moriat vsufructua-
rius ante.xx.annos qr expirat:si vero
legat sub icerta ꝯditiōe puta donec ta
lis fuerit furiosus vel remāserit ꝛ hu-
iusmodi quorū euēt⁹ incert⁹ est si cōdi
tio euenerit expirat.Si aūt moriat in
furore nihilomin⁹ durabit vsqz ad vitā
vsufructuarij.l.ambiguitatem.C.de
vsufru.

¶Quid habebit ille cui relinquit vi- 46
ctus ꝛ vestit⁹ siue alimēta ꝙ idē ē.Rñ.
dz habere cibū potū vestimēta lectum
habitationez ꝛ ea sine q̄b⁹ viuere non
posset.ff.de ali.ꝛ ciba.leg.l.legat⁹.ff.de
ver.sig.l.vict⁹.nō tñ ea q̄ ad disciplinā
pertinet.d.l.legētis.

¶Quid si dicit reliquo ꝙ vxor mea sit 47
dña ꝛ vsufructuaria oiz bonoꝝ meoꝝ.
Rñ.ꝙ p hoc ꝙ dicit dñam habebit gu
bernationē dom⁹ ꝛ familie ꝛ cui⁹ curā
p hoc ꝙ dicit vsufructuariā habebit vi
ctū ꝛ vestitum.Similiter si diceretur re
linquo eā dñam ꝛ dominatricē bonoꝝ
meorum.intelligitur ꝙ scdm qualitatē
patrimonij honorifice habebat sua ne
cessaria ꝛ sic gubernatrix dom⁹ ꝛ sic sa
piētes ꝛ cōis vsus interpretat vt not.
gl.in aut.hoc locū habet.C.si secundo
nup.Et sic fecit dauid cū dicit de eo cō
stituit eum dominū dom⁹ sue.i.rectorē
ꝛ sic ponit in greco ꝙ est.ff.mā.l.credi-
tor.§.lucius dñs.tamen Barto.cepola
in tractatu suo de seruitutib⁹ dicit ve-
rum sola alimēta fore relicta p illa ver
ba dominā ꝛ vsufructuariā si filij sunt
instituti secus si extranei vt est gl.in.d.
aut.hoc locum ꝛ ibi per omnes ꝛ Bar.
in.l.titia cū testamēto.§.fi.ff.de le.ij.et
Bal.in.l.vnica.C.de indi.vi.ꝙ intellige
super stātibus filijs secus si morerent
filij vna matre qr tūc efficeretur ꝓprie
taria vt.no.singulariter Bar.p tex.i.l.
sicut i annos.ff.q̄b⁹ modis vusfr.amit.

Additio hic aduerte ꝙ q̄uis
vir liberet eā a reddi

UVA. BHSC. IyR_213

tiõe rõnis de admistratiõe. Nihilomin9 tenebit ẽ de dolo ⁊ lata culpa.l. creditor .§.luti9.ff. mãda. ⁊ reddet rõnẽ aliquatẽ non tamen scrupulosam.l.si quis rationes. ⁊ ibi Bar.ff. de liber. lega.

48 ¶ Quid si dicit lego vsumfructũ oĩz bonoꝝ meoꝝ vxori mee vel relictę vxori meę ⁊ heredi meo vsq; ad plas causas. vt .§. viij. Quãdo vero legatũ fit in die: tunc si dies est incertus oino: sic legatũ est ꝓditionale. l. dies. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊. l. stipulatio ista. §. inter certã. ff. de verb. obli. ⁊. l. si dies. ff. qñ dies leg. ce. ⁊ gl. no. i. l. semus saturnius. ff. ad treb. Si vero dies est certus oĩ certitudine. vt puta cũ legatur titio i pascha futuro. vel qñ curret. M. ccc. xc. hmõi. vel dies est cert9 ad minus in se licet sit incertus in proprio subiecto: puta cũ relinquitur talis possessio titio quãdo erit. xxv. annoꝝ. qz istud tẽpus ẽ certum in se: qz suo cursu perire nõ potest quin veniat illud tps. sed in ꝓprio subiecto ⁊ sub tali qualificatiõe bene est incertũ: qz talis põt mori añ ẽ sit. xxv. ãnorum. Et tunc legatũ factum tali tpe vel die cedit legatario statim a die mortis testatoris q̃ ad trãsmissionẽ. qz si legatari9 mozeret post mortẽ testatoris: ⁊ ante illũ diẽ vel tps nihilominus legatum debebitur eius heredibus. vt plz. in. l. vnica. §. cum igitur. C. de cadu. tol.

Additio Idẽ dic quãdo legãt fruct9 q̃ nascẽt. ex tali fundo. qz licet moriatur legatarius tamẽ transmittit ad heredes suos: vt no. gl. in. l. itẽ qz. ff. de pactis. Intellige nisi aliud impediat. l. si ea qõ. C. de his qui vt indi. hoc patet in. l. si cum heres. ff. quãdo dies lr. ce. ⁊. l. herẽs. in princ. ff. de condi. ⁊ demõ. vt vbi pz q̃ quãdo q̃s legat Titio possessionẽ cum morietur licet sit incertum quando moriatur: tñ quia certum est q̃ morietur. ⁊ ideo legatũ

UVA. BHSC. IyR_213

est ad diē certū. ⁊ sic idebebit eius here dibus secꝰ si legaret sic. heres dato pos sessionē titio cum morieris: qꝛ sic est cō ditionale: qꝛ est in diē incertuꝫ: eo quia ignorat quis prius sit moriturꝰ an he res vel titius. Et ideo si titiꝰ premorietur legatum remanebit apud heredē gra uatum. Itē aduerte ꝙ dictio si nō semp facit cōditionē. nā qñ apponit tēpori p̄ terito vel p̄senti. nō facit cōditionē pro prie. l. institutio talis. in fi. ff. de condi. insti. ⁊ l. eas. in princ. ⁊ l. si ita stipulatꝰ fuero hāc summam. ff. de verb. ob. Nec ob. l. si sic. ff. de leg. j. qꝛ ipropriе loquit. qñ vero sic respicit euētū futuri tēporis cuius euentꝰ. est certus oī certitudine: sic nō facit cōditionē. ſm Bar. in. l. j. ff. de cōdi. ⁊ demon. Idē dic qñ ꝯditio est ipossibilis. l. j. ff. de ꝯdi. insti. Sed quan do euētus nō: ſꝫ qñ incertꝰ vt mors sic facit cōditionē ſm Bar. vbi. s̄. ⁊ glo. in l. oībus obligationibus. ff. de reg. iur. si militer facit cōditionē quādo euentus est oīno incertus. Idē dictio si aliquan do ponit ꝓ qꝛ. l. videamꝰ. in princ. ff. de iu litē. iurā. l. titiū ⁊ meuiū. ff. de admi. tu. aliqñ ponit ꝓ q̄uis. l. fi. C. de liber. ⁊ eorū liber. aliqñ ponit simul cū dictiōe ⁊ sic. s. ⁊ si stat pro q̄uis. l. j. §. nunciatio. ff. de no. ope. nū. ⁊ diffuse vide Bar. vbi s̄. Dictio vero cum auqñ hꝫ vim copule l. illi cū illo. ff. de vsufru. le. ⁊ sic nō facit ꝯditionē nisi antea appareat voluntas disponentis. l. si ita fuerit. §. fi. ff. de test. ma. ⁊ l. si ancilla. ff. de leg. j. Aliquando vero cū est cōiunctio videlicet quando apponit verbo p̄teriti vel p̄sentis tēpo ris: ⁊ sic nō facit cōditionē: ſꝫ ponit cau satiue cū proiqꝛ vel aduersatiue ꝓ q̄uis l. demonstratio. §. j. ff. de cōdi. ⁊ demō. et ibi Bar. Aliquādo reperitur aduerbiū. s. cum ꝓ qñ: qđ est qñ apponit ꝟbo fu turi tp̄is ⁊ sic videt ꝙ tūc nō sit differē tia iter si ⁊ cū: ⁊ ꝙ vtrūqꝫ faciat cōditio nē. l. qui promisit. ff de condi. inde. cum multis aliis in glo. d. l. demonstratio. ſꝫ qꝛ multe leges videnr cōtrarie. Bar. ibi dē dicit. ꝙ est triplex differentia pria qꝛ si principaliter denotat conditionem se cundario, vero tempus: quia nulla est conditio que in se non habeat tempus futurum. Cum vero denotat principa liter tempus: quia non est aduerbium temporis. secundario conditionem pro batur in. l. si titio. ff. quando dies le. ce. Et ideo quando ponitur circa substan tiam obligationis: vel circa volūtatem que exprimitur per verbuꝫ futuri sub iūctiui si ponitur per si nō valet ſꝫ bene per cum: verbi gratia. Stipulatio que fit sic: promitto tibi centum si volueris: non valet. secus si dicat promitto tibi cētum cum volueris. l. centesimus. §. fi. ff. de verb. obli. quia in primo conditio est expressa ꝑ si. in scđo est tacita ꝑ cum ⁊ exp̄ssa nocent. l. nōnunq̄. ff. de cōdi. et demō. ¶ Scđa differētia est qꝛ si legas mihi decē cū petiero nō facit cōditionē l. si decem cum petiero. ff. de verbo. obl. ⁊ l. titia. ff. de condi. ⁊ demon. ſꝫ bene si lego decē si petiero. vt no. in. di. l. si de cē: qꝛ per si est conditio expressa per cuꝫ tempus principaliter ⁊ ideo cū talis tē poris expressio sapiat exactionē de p̄n ti siue excutionē: nullam suspensionem inducit ⁊ ideo licet moriat anteq̄ petat nō deficit ꝯditio. l. liber homo. §. decem ff. de verb. obli. ¶ Tertia dr̄ia est quia si siue apponat circa dispositioneꝫ: siue circa executionē facit dispositionē con ditionalē. l. quibus diebus. §. quidā ti tio. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. Sed cum facit di spositionē cōditionalē in vltimis volun tatibus vt. d. §. quidam titio. ⁊ ibi no. se cus in cōtractibus. ſꝫ bene facit dispo sitionē resoluendam sub cōditione vt ff. de in. di. adiec. l. ij. ⁊ ibi bona gl. limita tamen ꝙ cū facit dispositionem in vlti mis volūtatibus conditionalem. verum qñ addicit dispositiōi vltime que cōcer nit volūtatē disponēdi siue dispositio nē. l. si. cui legetur. ff. de lega. j. nisi quan do relinquit cōiuncte persone. qꝛ tunc in dubio facit. diē. d. l. seius saturninus. ff. ad tre. sed secus quādo dispositio cō cernit preceptum soluēdi siue excutio nē: ⁊ tēpus certū saltem in se sicut est tē pus certe etatis: qꝛ tūc non facit cōdi-

UVA. BHSC. IyR_213

tionē sz dilationē qz de natura cū est facere tēpus.l.ex his verbis.z ibi bal.C.qñ di.le.ce. Aduerte ēt q lz dicat lego tibi cētū ea cōditiōe vt facias tale qd q tale legatū nō est cōditionale: sed modale.l.meuia.ff.de ma.test.z.l.ij.ff.de dona.z sic verbū ea cōditiōe accipitur improprie ꝟm Bar.in.d.l.quib⁹ dieb⁹.

52 ¶Utrū relictū in diē debeat cum fructibus intermedij tēporis.Rñ.q si gr̄a legatarij fuit appositus dies puta quia pueri sic debētur.Si vero dies fuit appositus gratia heredis sic nō debētur.z sic cōcorda.l.i fideicōmissaria.ff.ad trebell.z.l.in fideicōmissi.§.cū polidi⁹.ff.de vsuris.z.l.eum.ff.de annu.le.z est g.in.d.l.ex hijs verbis.

53 ¶Sed pone q legatū cōditionale non impletur nō ex defectu legatarij: sz alio modo.Rñ.q aut cōditio respicit factuz eius cui relinquitur solū.vt puta si manumiserit seruum suum z tunc si conditio deficit per casum: qz moritur seruus morte naturali: sic cōsequeretur legatū l.q sub cōditione.§.quotiēs.ff.de cōdi.insti.nisi fuerit in mora.l.penu.ff.de cōdi.z demō. Si vero deficit per aliū puta quia fuit interfectus: tūc aget cōtra interfectorē.l.aquil.l.inde nerati⁹.§.idez Iulianus.ff.ad.l.aql. Et si occisor ē non soluēdo de equitate debet admitti ad legatū.l.titio.§.si.ff.de cōdi.z demon.z.l.si.ff.do eo.per.quē fa.erit.Si vero cōsistat in facto eius cui relictū est et alterius etiā: tunc si per casuz fortuitū euenit ne impleat amittet legatum nisi fauore alimentorū.l.annua.ff.de annu.leg.Si vero nō per casum sed per factū alterius: sic nō amittet sed ipm habebit.hec distinctio probatur i.l.i testamēto.ff.de cōdi.z demō.z in glo.j.C.de insti.z substi.z est equissima: nisi aliud dicas.In aliquo casu fauore libertatis.l.cum ita legatur.ff.de condi.z demon. Limita etiam illud qd dr qñ conditio nō impletur per factū eius: verum q legatum deficit nisi cōditio esset inhonesta quia sic habetur pro non adiecta.d.l.cum ita legatū sit.ff.de cōdi.z demō

¶Utrū legatū factuz sub cōditione: si nupserit sempronio expiret si nō ei nupserit.Rñ.q sic si honeste possit ei nubere: sz si sit indignus eius nuptijs tenet legatū licet ei nō nubat qz ꝯditio q̄ perpetuā viduitatē inducit remittit sz nō q̄ tpalē z qd vni pmittit alteri ꝓhibet: z qd in vno ꝓhibet i ceteris pmittitur. hec habētur ex.l.cū ita legatū sit.z in.l.cum tale legatum.§.meuie.ff.de cōdi.z de.Idem si legatum sit vt nubat ꝟm arbitrium sempronij quia perinde est ac si nō sit adiecta.l.filie sue.ff.de condi.z demon. 54

¶Qua actiōe petūt legata.Rñ.q non solū p actiones personales sed etiā per in rē z hypothecariam in res mortui et idem dic in fideicōmissis vt institu.de lega.§.nostra.z.C.cōmunia de.leg.l.j. 55

¶Qñ possūt peti legata.Rñ.q nō possunt peti nisi adita hereditate nisi in legatis ad pias causas de quo.j.legatuz ij.§.ix. vnde scias q dominiū rei legate postq̄ addita est hereditas ipo iure trāsit ab eo q legauit ad legatarium recta via.ff.de fur.l.a titio.no.gl.i.c.Raynaldus.de testa. Et iō ex tūc pertinent ad legatariuz fructus rei legate.no.gl.in.l.i legatis.C.de vsuris.l.a ticio.ff.de fur.l.legatū la.ij.ff.de le.ij.z.l.si tibi homo.§.cum seruus.ff.de leg.j.Fallit hoc quādo legatur res aliena.l.cuz alienā.C.de fe.i.l.non dubiū.ff.de leg.iij. Itē in legato relicto in genere.l.apud offidium.ff.de op.lega.Idem in legato alternatiue.l.huiusmodi.§.stichum.ff.de leg.j.et.l.statu liberum.§.stichum.ff.de lega.ij.Item in legato facto in diem qz nisi aduenientе die nō trāsit.l.sempronius.ff.de vsufru.le. Item quando aggrauat heredem ad vendendum rez.l.vxorem.ff.de lega.iij. 56

¶Quo ordine capient legatarij.Rñ.q nullum ordinem obseruamus sz simul omnes equaliter tenemur.dicit tex.in lege is cui.§.si plures.ff.vt in possessio.lega. 57

¶Quib⁹ modis efficitur caducū legatū.Rñ.q trib⁹ modis.Primo qñ qd le 58

UVA. BHSC. IyR_213

gatur in testamēto hr̄e ꝓ non scripto. ⁊ hoc ꝯtingit tripliciter. Aut ꝙ decessit legatarius quē testator viuere credidit. Aut qꝛ qđ legatur nō est in rerū natura nec potest esse: vt equus mortuus quē testator viuere credidit: aut quia rei legate nullum est commerciū: vel q̄ alienare prohibent̄ ⁊ vt dicit Azo ꝙ etiā si sit cōmerciū. sed cū grandi difficultate: vt in prediis necessarij cesaris non valet legatū nec estimatio etiam dabit̄ vt isti deleg. §. sed si talis res nisi volūtas testatoris appareret velle estimationē dari qñ estimari pñt. ff. de le. j. l. si q̄s in quilinos excipit ſm eūdē casus qñ q̄s redimit holem liberū ab hostib⁹ qꝛ potest liberari a pignore qđ tacite habeo in eo donec solueris preciū vel seruierit per quinquēniū. l. senatus. ff. đ lega. j. Itē aduerte ꝙ si cōmerciū rei legate sit in ꝯmuni. sed nō heredi sic dānato ad dandum. tñ valebit legatū ⁊ prestabit talis heres. Si vero cōmertium nō sit ei cui prestari dꝫ aut ꝓpter eius delictum puta: qꝛ heretic⁹ aut ꝓpter sectā. puta qꝛ inde⁹ qui nō potest habere mācipiū xp̄ianū: tūc nec res nec extimatio debet̄ aut propter ꝯditionē status. vt qꝛ ē seruus cui militia non debet̄: aut ꝓpter vicium corporis: qꝛ est claudus ⁊ legat̄ stipendiū cursoris: ⁊ sic si sciebat testator dabit̄ existimatio: alias nō. vt no. gl. in l. sed si res. ff. de le. j. Itē ea q̄ sūt coniūcta edibus ne vrbs deformet̄ nō sunt in cōmertio. ff. de le. j. l. cetera. Itē nec res sacre. ¶ Scđo đꝛ legatū caducū in casu caduco tripliciter. aut qꝛ legatarius p̄morit̄ q̄ testōr. aut efficit̄ ſu⁹ pene: aut qꝛ testm̄ improbe inofficiosum dicit. ff. de inoffi. test. l. papinianus. §. meminisse. aut etiā ꝓpter graues inimicitias exortas inter legantē. ⁊ legatariū si tamē redeāt ad amicitiā reintegrat̄ legatum sed propter leues inimicitias nō efficit̄ caducū. vt. ff. đ adi. le. l. iij. i fi. ⁊. ff. đ his qui. vt indi. l. si inimicitie. ¶ Tertio đꝛ ꝓprie caducum qđ post mortē testatoris deficit quacūq; rōne. vt si legatari⁹ sp̄nat vel conditio sub qua legatum ē deficiat de cadu. tol. l. vnica.

¶ Utꝝ factū legatū sub ꝯditiōe puta si fecerit pontē in tali loco reddat̄ caducū si ille cui iponit̄ pri⁹ fecerat. Rñ. ꝙ sic ꝑ l. ꝯdictionū. ff. de cōd. ⁊ demō. Sꝫ tu dic ꝙ quo ad actionē ꝯsequēdā nō sufficit aliq̄d fieri fctō. qꝛ nō vr̄ obtēperare: qui facto facit. vt in. d. l. in fi. sed q̄ ad penā euitādā nō refert qualitercūq; fiat. l. ea quidē. C. si mā. ita fue. alie. Et sic ptꝫ ꝙ nō debet̄ legatū p̄dictū. Et ꝙ si fieret excōicatio ꝯ non iplētes legata. talis nō ligeretur. silr̄. nec aliā penā incurreret si essent apposita. Facit qđ no. Ludo. đ ro. ⁊ Bar. in. l. cū seruus. ff. de verb. ob. ⁊. l. forma. §. si cū ego. ff. de censi.

Legatū ij. ad pias causas ē oē qđ reliquit̄ ꝓ aīa vt sētit gl. ⁊ clari⁹ Bar. i. l. si q̄s titio. ff. de le. ij. Itē qñ relinquit̄ aliq̄d miserabilib⁹ ꝑsonis vt pupill⁹ viduis ꝑegrinis pauperibus ⁊ hmōi auxilio ꝓprio destitutis ſm. d. Pe. de pu. tractatu de canonica portiōe ep̄i al̄. lxxxvij. di. c. j. he. n. ꝑsone in iudicio ⁊ extra quadā p̄rogatiua letant̄. C. qñ impera. inter pu. ⁊ vi. ꝑ totum. ⁊ in. l. si q̄s ad declinādā. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ in aut̄. de eccl̄ia. ti. §. fi. de ꝟb. si. ca. super quibusdā. i fi. ⁊ hoc verꝝ de pupillis ⁊ viduis miseris paupib⁹ nō diuitib⁹. c. ex tenore de fo. cōpe. c. significātib⁹. de offi. deleg. Item qñ relinquit̄ ecclesie vel aliis piis locis. ca. fi. de test. et pia loca sunt hospitalia. mōasteria ⁊ q̄libet loca alia in quibus senes pauperes ⁊ iāguide ꝑsone aluntur ⁊ alia charitatis ōpa exercentur. dic. l. si quis ad declinādā. ⁊. l. orphanotrophos ibidē ⁊. d. §. fi. ⁊ de reli. do. c. de xenedochiis. Itē ſm quosdā qñ relinquitur ad custodiam ciuitatis vel aliorū locoꝝ cōium seu publicorum. ar. c. ij. de imu. ec. C. de dona. l. penulti. §. ij. sed clare. l. illud. C. de sac. san. ec. ⁊ que ibi no. Item quando relinquitur ad refectionē pontium ⁊ viarū. vt dicit glo. in. l. j. §. ad municipiū. ff. ad. l. fal. silr̄ muroꝝ ⁊ fossatoꝝ ciuitatū vel castroꝝ ⁊ filiuꝫ ⁊ hoc si necessitas imineat: alias nō. ar. l. ad istructio

UVA. BHSC. IyR_213

nes.C.de sac.san.ec.⁊.l.oēs ꝓuinciaꝝ.⁊ l.ad port⁹.C.de ꝛopib⁹ publi.⁊.l.vnica. C.de q̄b⁹ mune.⁊.l.penul.C.de ꝑuil.domus au.⁊.c.ij.⁊.c.nō min⁹.c.aduersus. d̄ immu.ec.⁊.C.ad.l.falsi.aut̄.sil'r.Itē qñ legat̄ i ornamētis eccl'ie ꝑ luminaribus ꝑ fabrica ecc.vl' libris aut alijs ad diuinū cultū pertinētib⁹.siue sit ad tpalem vl' ꝑpetuū cultū.c.fi.de testa. Facit gl. in.d.aut̄.sil'r.Itē qñ relinquit̄ ꝑ redimēdis captiuis.l.nulli.C.de epi.⁊ cleri.in aut̄.de ec.ti.§.si q̄s.Itē qñ relinquit̄ ꝑ puellis maritandis ꝑm Bar.in.l.j.ff.soma.⁊ in.l.si ego.in ꝑn.ff.de iure do.⁊ in l.ij.§.fi.ff.de dona.ar.c.fi.d̄ ferijs.vbi dicūt doc.ꝙ dos est pia causa ⁊ ideo relictū ꝑ dote ē ad piā causam.Itē qñ relinquit̄ ꝑ alimētis.Intellige egētiū.xij.q.ij.aurū.Itē gñaliter qd̄ deo relinq̄t̄ pro aia reliq̄ cēset̄.d.§.ad municipiū. Et iō dic ꝙ ꝓprie d̄r relictū ad pias cās qñ relinq̄t̄ ꝑ honore dei vel sctōꝝ vel ꝑ salute aie:siue id relinquatur ecclesijs:siue pauperibus siue locis publicis qr pium ē ꝙ sit ꝑpter cultū diuinū:sec⁹ si fieret ꝑ honore mundi vel ꝑ ꝑpetua fama: qr nō d̄r piū verūtñ.in dubio presumet̄ q̄cq̄d relictū fuerit supradictis fuisse relictū ꝑ deo ⁊ pro aie salute ⁊ sic legatū ad piā causam.

Adde ad ꝓpositū eoꝝ q̄ hic dicunt̄ ⁊ ꝙ legatū piū ad certū vsum factū si i illū cōuerti potest nō potest i aliū vsum cōuerti nisi ꝑ papā al's ꝑ iferiores.no. Jaco.rebuffi in.l.hac lege.C.de aq̄ductu.li.xj.Bart.i.l.pater filiū.§.tusculanus.de leg.iij. Bal.in.l.supuacuā.in.fi. ibi.ad alium piū vsum.C.de his q̄ pene no.⁊ Ro.singu.ccccl xxvij.ici.legatū factū ad pias causas.

1 Sed quero vtrum quando relinquitur ꝑ male ablatis incertis dicat̄ ad pias causas.Rñ. Jo.an.i addi.ad spe.ti. d̄ istru.edic.ꝙ sic si relinquat̄ paupib⁹ vl' ecclesijs ⁊ similib⁹ alias nō.v ñ dicit ꝙ poti⁹ ꝯsideratur cui legat q̄ quare legat.l.illud.C.de sa.san.ecc.vbi dicit gl. ꝙ qñ legatur diuiti ꝑ aia nō est ad pias causas secus si nō diuiti.d.l.si quis titio.quod verū est quo ad presumptionem secus quo ad veritatē que principaliter respicit intentionem.

2 Quid si q̄s legat centū nō exp̄ssa causa ꝓpt̄ quā legat:nec ꝑsona cui legat. Rñ.Jo.an.vbi.s̄.ꝙ illud est legatū ad pias causas vt no.Albri.in.l.ad instructionē.C.de sa.san.eccl'. legatū incertū etiā relictū ad piū vel publicū vsum vt viaꝝ ⁊ pōtiū refectio valet vt.s̄.de leg. ij.l.quidam in testamento.

3 Utrū relictū ꝯsanguineo pauperi sit ad piā cām.Rñ. Bal.in.l.j.C.de sa.san. eccle.ꝙ nō nisi dicat ꝑ aia ⁊ ꝑ deo hec facere.⁊ facit ꝑ hoc qd̄ no.Bart.i.d.l.j.

4 Utꝝ legata ad pias cās gaudeant eodē ꝑuilegio cū relicto eccl'ie.Rñ.pa. i.c.relatū.el.j.de test.ꝙ sic:qr eccl'ia priuilegiat̄ ꝓpter.aiam cōtēplatione dei. Facit qd̄ no.Jo.an.i.c.j.de integrū resti.li.vj.vbi voluit ꝙ sic eccl'ia pōt petere restitutionem in integrum.ita ⁊ alia pia loca possunt.

5 Utrū de legatis ad pias causas possit detrahi falcidia vel trebellianica. Rñ.pa.in.c.Raynal.d̄ test.communiter tenet̄ ꝙ nō quo ad falcidiā sed quo ad trebellianicā.Bar.i.l.marcell⁹.ff.ad trebel.Bal.i.l.id qd̄ paupib⁹.C.de epis.et cle.⁊ multi alij tenēt ꝙ nec ēt detrahat̄. sz Jo.an.tenet ꝯtrariū in glo.sua et etiā mlti alij vt no.Albr.i.l.si q̄s ad declinādam.C.de epis.⁊ cle.⁊ lz pria opinio sit magis pia tñ scda nō est condēnanda.

6 Quod testes requirunt̄ in legatis vt valeāt.vide.j.testamentum.§.v.

7 Utruz legata facta ad pias cās sine istitutiōe heredis valeāt. Rñ.pa.i.c.indicam.de testa.ꝙ si noluit mori intestatus nō valēt.isti.de le.§.ante heredis. sz vbi q̄s eligit mori intestatus sic valēt nedū legata ad pias cās sed quecūqꝫ alia legata ⁊ in dubio vr̄ voluisse mori intestat⁹ qui facit talia legata ꝙ ꝓbat tex.d.c.indicāte.⁊ facit ꝙ legitur ⁊ not. in.l.iij.ff.de iure codicil.

8 Utꝝ ex defectu testamēti vitient̄ legata ad pias causas.Rñ.pa.in.d.c.idicāte.ꝙ non ꝑm vnā opinionē vt nota.in

UVA. BHSC. IyR_213

l.j.C.de sa.san.ec.⁊.i.l.eā quā.C.d fidei cō.facit ꝑ hoc ꝙ no.bar.in.d.l.j.⁊ Bal. in.l.illa institutio.ff.de here.insti.qui tenent ꝙ cū quis reliq̄t sua respectu pie cause dispositiōi titij ꝙ valet lz nō valeat testm̄ qñ heres ponit̄ in volūtate alteri⁹ de quo.j.testamētū.§.xviij.rō diuersitatis est:qꝛ talis cui⁹ arbitrio committitur hz regulā iuris diuini:hūani.⁊ gentiū:limitās ei⁹ volūtatē q̄ ē vt p̄ oibus deo ⁊ religiōi debeāt̄ ⁊ ad redimēda peccata.xiij.q.ij.aie.d pe.di.j.medicina.Et aliō nō pōt facere sed in ꝓphanis nulla est regula limitās ⁊ ideo posset aliō velle q̄ testator ⁊ ꝓpterea cū voluntas testatoris sit incerta iō ē captatoria.i.adulatoria seu deceptoria sz gl. in.c.cū tibi.de test.Aduerte hic sz Bar. i sua minorica ꝙ aut testator voluit vt testm̄ valeret iure directo testamenti et non alr̄ ⁊ sic testm̄ est nullū qꝛ instituit heredē incapatē heres ad quē veniunt bona non tenet̄ in cōscia aut voluit qd̄ si nō iure testamēti saltē valeret iure codicillorum ⁊ omni alio mō quo posset. Tunc illic ad quē bona ꝑuenerūt tenet̄ in cōscia implere legata defuncti.et sic est presumēdū nisi qñ testator ꝓuidit sibi puta aliū substituēdo vel qñ ordinauit q̄d faciēdū sit ꝙ ordinauerat nō habebit effectū. Facit.l. cū ꝓponas.C.de here.insti.Idē dic sm̄ bar.i.l.in testō.ff. de fideicō.lib.⁊ pa.i.c.j.de succe.ab inte.ꝙ lz volūtas defūcti nō fuerit ꝑfecta rōne publicationis fuit tñ ꝑfecta rōne volūtatis vt puta qꝛ testm̄ manu sua cōscripsit volens postea redigi in publicā formā sz morte vel furore preuētus nō potuit ꝙ nihilomin⁹ heres tenetur Idē dic si incepit facere testm̄ nec potuit cōplere ꝙ legata facta valent quia nō potest negari quin sit perfectus consens⁹ ratiōe volūtatis sz nō rōne opis.Idem bar.in.l.cū q̄s.C.de iur.⁊ facti igno.tenet ꝙ si testamētū est nullū quia deficit volūtas defuncti vel qñ est nullū ex preteritiōe heredis ignorādo ꝙ cū habeat sic legata nō debēt ꝙ limito nisi sint talia si ēt sciuisset se habere filiū fecisset. xviij.q.iiij.c.fi.sz qñ testm̄ est irritū ex p̄teritiōe vel exheredatiōe nihilomin⁹ debent legata oia vt i aut.ex cā.C.de lib. p̄te.Silr̄ qñ est nullū qꝛ nō sunt testes sufficiētes vl̄ deficit aliqua solēnitas iuris ciuilis tūc qñ cōstat heredi de volūtate defuncti vl̄ per duos testes pōt ꝓbari obligat̄ naturaliter iure gentiū ad implendā voluntatē defuncti qd̄ nota.

¶ Quid si heres renūciet hereditati vl̄ nō vult adire.Rñ.pa.in.c.relatū.el.primo.de testa.ꝙ nihilominus legata ad pias causas valebūt qꝛ nō subijciuntur talibus solēnitatibus iuris ciuilis. 9

¶ Utrū legatū eccle edificāde seu monasterio debeat solui cū fructibus itermedij tēporis.Rñ.pa.i.c.nos q̄dē.d testa ꝙ sicvt cōsuluerūt bar.⁊ Frāc.de alber.qꝛ tex.p̄fati.c.nos.dicit ꝙ relicta ecclesie cōstruēde debent solui sine diminutiōe.facit pulcher tex i.l.si ita relictū §.ꝑegas⁹.ff.de le.ij.vbi dr̄ ꝙ si relinq̄t p̄diū in certū diē puta post.x.ānos vel cū legatarius erit pubes debet̄ prediū cū fructib⁹ itermedij tēporis si dies fuerit apposita fauore legatarij sic in casu nostro dies apponit̄ fauore ecclesie vel monasterij qꝛ si fuisset constructa tp̄e testamēti legasset simpliciter ⁊ non in diem quod bene no.

¶ Utꝝ legatū ad certū vsum possit ad alium conuerti.Rñ.pe de peru.vbi.s. Aut ip̄e vsus potest impleri de iure et de facto:puta quia legauit quis vt monasterium fiat in tali diocesi episcopus est contentus et sic licet de iure de conse.disti.j.nemo nullum est impedimentum in facto qꝛ ē pecunia ⁊ cetera necessaria ne quid aduerset̄ ⁊ sic pōt fieri de facto ⁊ tunc dico ꝙ nō potest conuerti in alium vsum et iste est casus.d.cap. nos quidem.⁊.ff.de admi.re.ad cmi. perti.l.j.⁊ de hoc est casus in.l.nulli.C. de epis.⁊ cler.immo si per legatarium non impletur tale legatum redit ad heredem ⁊ pro hoc est casus in.cap.cū dilecti filij.de dona.facit quod not.de condi.apo.cap.verum.Et hec intellige vera nisi in legatis ad pias causas vel 11

UVA. BHSC. IyR_213

nisi ⁊ remaneat dispēsatio pape vel alte-
rius vt.j. dicā. Aut ille vsus potest ipleri
de iure fz nō de facto puta ꝓpter guer
ras vel quia pecunia est modica vel nō
est locus in ecclesia vbi legat⁹ ꝑ capella
ficta ⁊ hmōi ⁊ iste casus est in.l. legatā
municipio pecuniam.ff. de admi.re. ad
cui.pti.⁊ i.b.c.nos q̄dē ibi impleri non
potest q⁹ verbū etiā intelligit de impo-
tentia facti de rescriptis.c. fisicitatus et
tunc potest fieri cōmutatio autoritate
superioris etiā si in testamento sit clau-
sula q⁹ nō possit cōuerti ad alium vsum
ꝙ deputatū ratio quia volūtas testato-
ris debet interpretari ſm ius commune
vt res magis valeat ꝙ pereat .c. abba
te. de verbo. sig. ⁊ ideo cum de iure cōi
possit in aliū vsum cōuerti nō obstabit.
talis clausula. ⁊ ex his dicit Hui. i Spec.
ti. de edic. infirmc. in .§. nūc aliqua qō si
mihi legatur vt vadā vltra mare ⁊ nul
lus audet ire qō cōsequar legatū licet
nō vadā dummodo vadā ad similes lo
cum. Similiter si testator legat ꝑ labo-
re itineris vel penitentie sibi iniuncte vt
vadā romā ⁊ ꝓpter ipedimētū nō pos-
sum ire qō cōsequor legatū dūmō vadā
ad locū simile. d.l. legatā excipit qō le-
gat⁹ ꝑ succursu terre sctē qz si nūc non
possum expectabit⁹ tempus ⁊ seruabit
legatū. c. magne. de voto. Ludo. de ro.i
no. dicit q⁹ legatū factū ꝑ calice vl' repa
ratiōe ecclie si eccl'a non hz op⁹ de hoc
poterit per episcopam solū fieri cōuer
sio in aliū vsum piū. Aut vsus pōt im-
pleri de facto sed nō de iure ⁊ tunc aut
hoc est qz nō est ad aliqd finē honestū
puta qs legat cētū vt fiat lud⁹ teatra-
lis in ecclesia qui est illicitus de iure. c.
cum decorem. de vi. ⁊ ho. cle. ⁊ sic lega-
tum inutile est ⁊ nō fiet conuersio. ar. eo
rum que no. in gl. in. l. j. ff. de condi. in-
stitu. vel non potest fieri de iure. non qz
non sit ad finem honestum. Sed quia
ius prohibet. et sic fiet cōuersio in aliū
vsum honestum vt est casus in .l. lega-
tum ciuitati. ff. de vsufr. re. lega. ⁊ sic in-
telligē. c. nos quidē. in verbo nō potest
impleri. ſ. de iure. Exemplū testatoris le-
gat q⁹ predicatores ⁊ minores se confe
rant ad habitandum in suis domibus
⁊ celebrent ibi diuina ꝓ salute anime
sue de iure hoc nō potest fieri. c. vnico.
de excē. prela. lib. vj. cle. cupientes. de pe.
tamē vsus est honest⁹ qz ꝓ alia ⁊ lau-
de diuina. Similiter legat vt fiat eccle
sia in tali loco non potest fieri ꝓpter
priuilegium quod habent predicato-
res minores ⁊ hmōi. ⁊ nō fiet in loco cō-
gruo ⁊ honesto facit ad supradicta qō
supradixit donatio. j. §. xlvij.

¶ Cui⁹ autoritate fiet talis commuta- 12
tio. Rñ. dñs. pe. vbi. §. q⁹ si nō subest cā
puta qz pōt de iure ⁊ de facto impleri:
tūc sol⁹ papa pōt. l. legatā. ff. de admi.
re. ad ciui. pti. ⁊ cle. qz contingit. de reli.
do. Si ꝙ subest cā iusta pōt dioce
san⁹ etiā si pōt implere de iure ⁊ de fa-
cto: nisi testator ꝓuidisset q̄d sit fiendū
delegato vsu nō impleto: qz si ꝓuidisset
nō posset fieri ꝓmutatio. vt no. Bar. i. l.
liberto. §. iuct⁹. ⁊ ibi. ter. ff. de an. le. ⁊ q⁹
eps ex cā legitima possit cōmutare rem
alium ꝓiū, vsum Facit qō no. dns an. in
c. vex. de cōdi. appo. vbi vult q⁹ nō ob-
stāte ꝓhibitiōe testatoris ne alienet nis
hilomin⁹ pōt in magis piū. Vide. §. do
natio. j. §. lj. Idem tenet Roge. ⁊ hugo.
Iō Ange. ⁊ Imo. in. l. j. ff. de consti. prin
ci. vbi volūt q⁹ iusta subsistēte necessita
te pñt relicta p testatorē i aliū vsum cō-
uerti. vt no. p Bar. p aliū ter. in. l. fi. ff. de
ope. pub. ⁊ in. d. l. legatā. Ex quib⁹ ꝓclu
de: q⁹ volūtas ⁊ legata testatoris circa
pias cās possunt sine cā etiā ꝑ papam
mutari in aliū vsum piū: ꝓ eis cā sub
sistente solū cuius alij cōuer teneant Ꝫ
de eps i cle. qz ꝓtingit. quā limito qñ si
ne cā vult fieri cōmutatio: qz tūc ꝓtinet
ad solos papā alias nō facit qō. j. dico.
§. xvij. facit ꝓ hoc quod dicit Lud. de
ro. vt. §. not. §. precedenti

¶ Queritur vtrū in tali cōmutatione re 13
quirat⁹ cōsensus heredis grauati. Rñd.
pe. vbi. §. q⁹ si nō pōt ipleri de iure vel
de facto requir⁹ ꝯsensus heredis grauati
⁊ eccle cui sit legatū. ⁊ ita loquit. l. le
gatū. ff. de vsufr. ic. ⁊ similr dic qñcūq

UVA. BHSC. IyR_213

ex causa legitima dz fieri cōmutatio.

14 ¶Quid si dubitet an sit cā legitima vt fiat cōmutatio: vel eccl'a cui legat aut heredes nō ꝓsentiūt i cōmutatiōe. Rn. pe. vbi. s. q̄ solus eps poterit. C. de nuptis. l. j. z. si eccl'a cui ligat consentit vt fiat cōmutatio z heredes ꝺicūt nihilo min⁹ eps fauebit eccl'ie legatarie fauore uolūtatis defuncti adimplēde et nō heredi. z ite ē casus i. d. l. legatū. Fallit hoc i legato ꝓ mōasterio fiēdo qō sine ꝓsensu heredis nō ꝑt cōmutari nisi fuerit negligēs qz tūc etiā sine eī⁹ cōsensu ꝑt eps elapso termino. d. c. nos quidē.

15 ¶Qui pōt suuz offm ipēdere vt legata suū ꝓsequant effectū. Rn. pa. i. d. c. nos. q̄ etiā in dex secularis etiā i legatis ad pias causas est ter. in aut. de eccl'is. ti. §. si quis edificationē. sil'r tā secularis q̄ eccl'iastic⁹ pōt cōpelliere vt legata soluant q̄ fiūt nō certe ꝑsone: vel sic certe: tñ talis est q̄ nō pōt i iudicio petere vt sunt fratres minores. d. §. si ꝺs. secus esset si nō ad pia cām sit legatū z certe ꝑsone factum tunc qz oportet q̄ solū ad instantiam partis compellat.

16 ¶Utrū eps i legatis ad pias cās possit se intromittere. Rn. ꝓ. in. c. si heredes. de testa. q̄ si testator ꝓuidit sibi de executore nō pōt nisi in defectū. vt. §. Executor. §. xj. z in ca. tua nos. de testa. z in aut. de eccl'esia. ti. §. si ꝺs ꝓ redēptione. Si ꝯo testator nō ꝓuidit sibi de executore: tūc in legatis pro redēptiōe capitiuoꝝ z ꝓ alimoniꝯ pauperū ꝓuidebit eps. vt in. d. §. si ꝺs aūt ꝓ re. z. l. nulli. C. de epi. z cle. Jn aliꝯ. aūt heres. vt in. d. c. si heredes. z. c. tua. z. c. nos. de test. nisi in negligentiam. vt. §. executor. §. xiij.

17 ¶Utrū legatū factū ꝓ structūdo hoſpitali pauperū. i q̄ ponere⁊ rector ad arbitriū certi ꝓlati possint heredes mutare in edificationē monasteriꝯ religiosoꝝ. Rn. lapus abbas i cle. qz contingit de reli. do. vt refert do. an. in. d. c. nos ꝺdem. qō Jo. an. cū ꝺbus ꝺā in rebus consuluit q̄ sic. cū licētia epi etiā ꝺicente illo ꝓlato qz ꝺ melio⁹ facit non aliud sed idē facit. c. peruenit. el. ij. de iureiuran. s3 plus est eccl'esiā religiosoꝝ facere q̄ hoſpitale. Facit. c. scripture. de voto et regula pl⁹ semp. de re. in. lib. vj. ergo ꝛc. Sz Jo vr. xiij. q. ij. vltima volūtas. de cel. missa. cū marthe. cū si. vbi pz q̄ volūtas defuncti ꝓ lege dz seruari ergo fortiꝛ mā dati dz diligētissima accuratiōe seruari nec eo casu plus cōtinet in se qō ē min⁹ vel ecōtrario. de ꝓbē. cū de beneficio. lib. vj. ad hec. Rn. d. An. q̄ ista sunt vera in materia odiosa vel ambitiosa z sic restringibilis. de ꝓbē. finis. li. vj. s3 opinio Jo. an. loquit i materia fauorabili. z maxime aie defuncti in q̄ fit plena iterpretatio. c. cū dilecti. de do. vnde ꝓbitr ꝓinuit q̄ ꝺfuncti⁹ nō ꝺicisset de mōstrando sibi vsum vtiliorē. facit ad hoc q̄ no. bar. in. l. si. ff. de ope. pub.

¶De cautela danda illi qui vult legare pro anima z timet parentes. vide. j. pactum. §. xiij. 18

Legatus ē cui a papa certa patria vel ꝓuincia cōmittit gubernāda dz Sof. vñ gerit vices pape z est ordinar⁹ in ꝓuincia. c. legatos. de officio. le. li. vj.

¶Ad ꝓpositum eoꝝ que hic ꝺicunt an muētus ꝺs cogat ad mun⁹ legationis. no. glo. q̄ sic in. l. si ꝺs decurio. C. de decu. li. x. z i. l. ꝺotē. ff. solu. ma. Bart. i. l. sed reprobari. de excusa. tuto. z q̄ cōueniri non possunt ꝓ debitis tpe legationis pro debitis aīe Jctus. l. ij. §. legatis. z ibi gl. Bar. z doc. ff. de iudi. z i. l. de eo. z in. l. sed z si restituatur. eo. tit. z testantur apud hostes fin cōsuetudinē ciuitatis sue no. Bar. i. l. qz latronib⁹. ff. de testa.

¶Quō faciet fidez si reqrat. Rn. q̄ per literas suas. l. vnica. C. de man. prin. 1

¶Quot sūt spēs legatoꝝ. Rn. ꝺue quidā sunt ipropie legati nūcij z nō indices z sunt illi ꝺ sepe mittunt a papa ꝓ ambassiata. vel ad aliq̄ nūdū ministeriū exercēdū ꝺ ꝺbus ꝺi. j. iusgentiū et xvij. c. nobilissimus. z quasi per totū. et istos q̄ impedit ꝺbet tradi hostibus z sit seruꝰ. l. vlt. ff. de legationibus. Et ibi loquit ꝺ legatꝰ quotūcūq̄ etiā hostiū: z secundū canones sunt excommunicā 1 2

UVA. BHSC. IyR_213

di.xciiij.di.si q̄s ita no.gl.i.d.c.iusgentiū. Quidam sunt legati iudices quos papa facit ordinarios in certa prouincia ⁊ de istis loquit̄ diffinitio p̄missa et titul⁹ de officio legati: ⁊ isti sunt in triplici differentia.

¶ Primi sunt legati nati q̄ nat⁹ in sua dignitate efficitur legatus pape. vt archiepiscopus cātuarieñ. quia eo ip̄o ꝙ archiepiscopus est legatus pape. vt in.c.j.de officio legati et isti dicuntur legati ratione dignitatis.

¶ Scd̄i sunt legati de latere vt sunt illi q̄ mittuntur de curia pape etiā si nō sunt cardinales ꝟ glosam i.c.pe.de officio legati. Sz pa.in.c.j.eo.ti.tz ⁊ bene ꝙ solū cardinales dicunt̄ legati de latere maxime hodie. ¶ Tertij sunt legati q̄ nec sunt de latere q̄ nō cardinales nec sunt nati quia non in tali dignitate ⁊ sunt illi quibus papa committit legationis officiū in aliq̄ ꝓuincia vel sua vel aliena. vt i.c.volētes.eo.ti. Et tales dicuntur legati rōne ꝑsone nō rōne dignitatis vt primi.

3 ¶ Utrū legati nati vel ratione persone habeant iurisdictionē in exēptos. Rñ. Pa.in.d.c.j.ꝙ nō. ⁊ probatur in.c.j.de verb.sig.li.vj.

4 ¶ Utrū possint p̄dicti legati absoluere ꝓtectione manuū violētia in eccl̄iasticū. Rñ. ꝙ legati nati nō p̄nt nec i ꝓuincia nec ex̄ nec subditū nec extraneū. Ratio ꝟm. Pa.in.c.pe.de officio legati. q̄ clerici ꝑderēt priuilegiū. c.si q̄s suadere.xvij.q.iiij.cū null⁹ haberet ire ad papā ꝓ absolutiōe. eo ꝙ dignitas est ꝑpetua. Intellige ꝟm pa.ibidē de iniectione a qua ep̄i nō p̄nt absoluere: q̄ ab illa a qua ep̄i absoluūt multo forti⁹ ipsi cum sint ordinarij. Legati v̄o rōne ꝑsone possunt absoluere subditos existentes in prouincia. sil̄r extraneos ī sua ꝓuincia delinquētes ⁊ extātes subditos vero suos extra ꝓuinciā suam non possunt absoluere ꝟz gl. ⁊ cōiter doc.i.d.c.pe. nec etiā de cōsensu iudicis illius ꝓuincie ꝟm pa.ibidē. sz Jo.mo. ⁊ Jo.an. quos sequit̄ Se.in.c.j.eo.ti.li.vj. tenēt ꝙ p̄nt ⁊ magis placet hec opinio. Subditos etiā suos ⁊ in sua ꝓuincia qui extra ꝓuinciam iniecerunt manū violentā in clericū ꝟm Hosti. nō p̄nt absoluere. sed Specu. recitat aliquos tenere ꝙ p̄nt ⁊ mihi plus placet: sicut p̄nt etiaz eos punire de delicto extra cōmisso: extraneos vero aliūde venientes ligatos absoluere nō possunt. Legati vero a latere possunt absoluere quoscunq̄ tā in ꝓuincia eis decreta q̄ extra. tā subditos q̄ extraneos. ꝟm gl. ⁊ communiter doc.in.d.c.pe. Host. tamen limitat non haberet locum cum iniuria est enormis quia reseruatur pape. alle.c.si vero. et c.cum illoꝝ. de sentē. excō. cum fl. Sz tu tene ꝙ possunt etiā in enormi ꝟm Joā. an. Jura vero excipiētia enormem iniuriā non loquit̄ in legato a latere. sz in alijs inferiorib⁹. ⁊ hoc sequitur Archi. i.c.j.de officio le.lj.vj. communiter doc. in.c.ad eminentiā. de sen.ex. Fallit hic in duob⁹ casibus. Primus quādo sunt in presentia pape. secund⁹ quādo sunt reuocati ante regressuz ꝟm pa.in.c.pe. de officio le. q̄ tunc absoluere nō p̄nt.

¶ Quid possunt facere dicti legati: vide i.c.legatos. de officio le.li.vj. ⁊ que 5
nō possunt facere habes in gl.c.ꝙ trāslatiōes. de officio le. ⁊ i.l.multis.c.li.vj. eo.ti. que omittio cum hodie illi qui habentur in vsu legati multa possint ex spāli ꝯcessiōe q̄ ex eorū literis potiusq̄ ex doctrina cognoscitur.

¶ Utrū legat⁹ possit ꝓcessum delegati 6
impedire: aut ei⁹ sniam irritare. Rñ. ꝙ non.c.studuisti. de officio lega.

Additio nec sil̄r potest absoluere excōicatos vt papa vel eius delegato. dicto capitulo studuisti.

¶ Legatus an possit absoluere. excommunicatum a se in sua prouincia extra 7
prouinciam existens. Rñ. secūdū Jnn. ꝙ sic si non sit reuocatus in foro penitētiali. sed in foro contentioso nō nisi reuertatur in ꝓuinciā. ītellige nisi egressus esset cum animo non redeundi: q̄ sic expirat legatio.

UVA. BHSC. IyR_213

8 ¶ Quid de ipediētib⁹ legatos vel nūcios aplicos ne exerceant eorū officia. Rñ. ꝙ excōicati sunt ipso facto ⁊ terre. regna vel loca predicto ꝝ sunt interdicta tandiu quandiu in cōtumacia perstiterint eorum domini. c. super gentes et regna de officio legati. li vj. extrauagans est.

Legitimatio filioꝝ illegitimoꝝ qđ modꝫ fit. Rñ. xj. modis. ¶ Prim⁹ qñ pr̄ offert filiū naturale tātū nō habēs filios legitimos iter viuos seruitio curie ciuitatꝫ ex q̄ est oriūd⁹: vel si pr̄ est oriūdus de veteri roma. s. constantinopoli. vel noua offerat eum curie cuiuscūqꝫ ciuitatis metropolis vt isti. de nup. §. vlti. ¶ Secundus quādo pater offert eū imperatori. ⁊ sit curialis in aut. quib⁹ modis natura. effi. sui. §. si quis igitur. ☞ De notatis i hoc. §. ⁊ ꝙ legitimatio est restitutio natalium. vt per Bal. i ti. C. de iure. aure. anul. ⁊ Bart. in. l. gall⁹ §. ⁊ quid si tantū. ff. de libe. ⁊ post. ⁊ i l. ij. de vulga. ⁊ pup. ⁊ facit ius iter oēs Bald. in dic. l. j. vbi etiā ꝙ soli principi conuenit. ⁊ idē Pau. de ca. consi. ccxxv.

Additio sed iste nō succedit agnatꝫ ascēdētib⁹ vl' descēdētib⁹ ex latere patris vt ibidez. ¶ Tertius quādo pater filiā suā naturalem in matrimonio copulauerit officiali curie ciuitatis de qua est oriūdus vel si pater est oriundus de veteri vel noua roma copulet officiali ciuitatis metropolis. vt. C. de natura. li. l. iij. i fi. ¶ Quart⁹ quando nullo alio legitimo existēte vel si existit nō cōtradicit sꝫ cōsentit fili⁹ naturalis patre defuncto cōfert seipsum curie isto mō. vadit ad regimē ciuitatis ⁊ dicit vos egetꝫ tali officiali ego offero me curie ⁊ seruire i tali officio si curia recipit eū legitimus erit vt i. d. §. siquis igtur ⁊ intellige tales filios naturales talē ꝑ oblationē legitimatos vt succedant patri ab intestato nō tamē aliis cognatis ex parte patris nec ipsi eis. vt in. d. aut. §. filium vero. ¶ Quintus quādo pater deficiēte ꝓle legitima offert p̄ncipi p̄ces ꝓ filijs naturalib⁹ vt sūt filij legitimi successores etiā sine mr̄imonio. dū tñ p̄nceps p̄ces admittat. d. aut. §. illud tamē. ¶ Sext⁹ qñ pr̄ i testō dicit euꝫ sibi velle succedere si tamē fili⁹ post mortē pr̄is principi supplicauerit: ⁊ testm̄ ostenderit. tūc. n. dono p̄ncipis ⁊ legis heres erit legitimus. dūmō volūtatē pr̄is sequat̄. vt in d. aut. §. si vero his q̄. ¶ Septim⁹ quādo pr̄ i extrema volūtate noiat filiū. ⁊ heredē istituit. C. de naturali. aut. itē si quis qđ limita s̄m ꝙ i casu seq̄nti. ¶ Octau⁹ quādo i publico istr̄o. s. scripto ꝑ notariū: aut ēt si sit scriptū ꝓpria manu cū subscriptione triū testiū filiū naturalē noiauit filiū nec adiecit naturalē. sed Bal. i. c. inotuit de electio. tꝫ ꝙ opꝫ addat suū q̄si dicati sua ptāte ⁊ sic legitimū nec sufficeret sola noiatio s̄m Bal. ibi. Et si sūt plures filij naturales ex eadē mr̄e nati lꝫ testimoniū tm̄ đderit vni oēs erūt legitimi. Et hoc itellige qñ ꝓles legitima nō supest s̄m gl. i. c. ꝑ tuas qui fi. sint le. quā sequūt̄ cōiter docto. ¶ Non⁹ quādo pr̄ filiū ex cōcubina nominat filiū legitimū s̄m. d. An. in. d. c. ꝑ tuas. qđ intellige si mr̄ talis est ꝙ potuit esse vxor sua quando gñauit. vt i an. vt lice. ma. ⁊ auie. §. adhec. Ratio ibi ponit̄ qꝛ ex tali noiatiōe vt testimoniū ꝑhibere. ꝙ cū mr̄e legitimū habuit vel habeat matrimoniū. ex quo cōcludo ꝙ si mater vel ipse aliū accepisset in cōiugiū viuētib⁹ ipsis nō legitimaret talis noiatio qđ no. bene. al's sic et si ex alia vxore haberet filios venirēt isti cū illis ⁊ similiter si post. ¶ Decim⁹ quādo pr̄ ꝯhit mr̄imoniū cū illa q̄ est mater filiorū naturaliū ipsi⁹ pr̄is đ q̄ dic vt. s̄. fili⁹ §. j. ¶ Undecim⁹ quādo legitimat̄ per papā imperatorē aut principes q̄ non habēt superiorē aut habētes ptā tē ab eis. ⁊ de p̄dictis vide in. c. per tuas per do. ibi qui fi. sint leg.

¶ Utrū papa possit taliter legitimare: vt succedāt in hereditate ⁊ admittant̄ ab alia tpalia. Rñ. pa. in. c. per venerabilem qui filij sint legitimi. Uaria fuit. 1

UVA. BHSC. IyR_213

opinio. Sz in practica seruatur opinio Joan. ⁊ Bern. idē. s. ꝙ non pōt in terris sibi nō subiectis maxime quando tales sunt adulterini vel incestuosi. ⁊ ꝑ hoc est bonꝰ tex. i. c. dicat aliquis. xxij. q. iiij. ⁊ i. c. vnico. xxxv. q. vij. sed quo ad spiritualia non est dubiū.

2 ¶ Utrū legitimꝰ sz legitimatus per sequēs mr̄imoniū sit legitimꝰ quo ad omnia. Rñ. ꝟz pa. ⁊ gl. in. c. tāta. q̄ fi. sint le. ꝙ sic ⁊ lz dñs Ant. ibidē teneat ꝙ nō in statutis. qz statutū nō cōprehēdit fictū l. iij. §. hec verba. ff. de neg. ge. ⁊ sic isti ficte sunt legitimi ꝓpter v̄bū habeātur ꝙ est verbū fictū. tñ magis placet p̄ma opi. qz quādo verbū habeant. proferr̄ ab habente potestatē paria sunt dicere habeantur pro legitimis ⁊ sunt legitimi. Facit ca. ex parte. de spon. ⁊ quod dicit bart. in. l. si is qui pro emptore. ff. de vsuca. ⁊ in. l. si maritus. ff. de adul. vbi vult ꝙ dicere habeantur pro ciuibus ab habente ptātem. Idem est ac ꝙ sint ciues ⁊ sic tene.

3 ¶ Utrū talis succedet in feudo si dictū est ꝙ transferat̄ ad posteros ex se legitime descendētes Rñ. bal. in. c. naturales si de feu. cō. fue. d̄t ꝙ nō. Sz Jac. de belui. ⁊ cōiter do. i. c. lator. q̄ fi. sint leg. tenēt cōtrariū. s. ꝙ succedet ⁊ tex. d. ca. naturales. Intelligit̄ d̄ legitimato ꝑ rescriptū pricipis. qz cū illa legitimatio sit stricti iuris tanq̄ dispēsatio contra ius est restringēda. c. ꝙ dilectio. de ꝯsanguini. ⁊ affi. sz mr̄imoniū tanq̄ fauorabile purgat precedētia ⁊ ideo succedet.

4 ¶ Utrū legitimatꝰ ab imperatore vel habēte potestatē ab eo sit legitimꝰ quo ad spūalia. Rñ. pa. in. d. c. ꝑ venerabilē. ꝙ nō. ⁊ iō nec ad ordines ⁊ alia spiritualia admittet̄. vide gl. x. d. le. ⁊ sequitur bar. i. d. aut̄. ex complexu. nec etiā erūt legitimi in dñio illoꝝ qui nō recognoscunt Imperatorē q̄tum ad ea ꝑ q̄ fieret alteri preiudiciū puta ad successionē bonorum ab intestato. vt no. in. d. c. per venerabilem.

5 ¶ Utrum cōitas hñs ptātē legitimādi ab imperatore possint legitimare i preiudiciū agnatoꝝ. Rñ. d. Ant. i. d. c. ꝑ venerabilē. ꝙ nō nisi pr̄ ⁊ agnati ꝯsentiāt qz hec ptās tāq̄ alteri preiudicialis est restringēda. l. j. §. si q̄s a principe. ff. ne q̄d i lo. pu. Sz bal. i Ru. codi. ē ꝯ eū qñ simplr̄ ē ꝯcessa autoritas legitimādi. sz credo v eꝝ dictū bal. i filijs naturalibꝰ tm̄; sz in spurijs ⁊ alijs ex dānato coitu nō credo nisi exp̄sse ꝯcedat̄. Facit q̄d no. Joā. an. i addi. ad spe. in ti. q̄ fi. sint leg. q̄ dicit ꝙ si spurius duplr̄, s. ex pr̄e vxorato ⁊ mr̄e maritata ipetrat a pa. vel ab iperatore rescriptū legitimationis ꝙ nō vz si nō expressit. Facit ꝙ no. pa. in. d. c. ꝑ venerabilē. vbi dicit ꝙ incestuosus vl̄ adulterinꝰ. nisi id exprimat ꝑ rescriptū legitimationis erit surrepticiū. qz oē tacitū ꝑ id qd̄ papa vel princeps nō ita de facili concessisset si illud sciuisset facit rescriptū surrepticiū. ⁊ viciat. c. postulasti. d̄ rescri. Facit ēt ꝙ no. host. ⁊ Gof. i summa ꝙ licet papa legitimet aliquē ad dignitates nō intelligit̄ legitimꝰ q̄ ad epatū alias maiores: sed tm̄ q̄ ad iferiores de ꝯces. p̄bē. c. dilectꝰ. vide ēt. ꝟ. dispensatio. §. ix. Aduerte tñ hic qd̄ dicit ang. i. aut̄. qūo natura. effi. sui. §. si quis igit̄. ꝙ pater pōt legitimare filiū in preiudiciū filioꝝ legitimoꝝ. sed filius illegitimus non potest se legitimari facere in legitimorum preiudicium.

6 ¶ Utrū legitimatus simpliciter intelligat̄ ēt quo ad dignitates. Rñ. host. ꝙ sic sicut simplr̄ restitutꝰ ad oia restituit̄ C. d̄ snia. pa. l. j. q̄uis gof. teneat ꝯriū.

7 ¶ Utrū papa dispēsando in matrimonio. ꝯtracto in gradibꝰ ꝓhibitis de iure canonico legitimet filios ante cōceptos. Rñ. ꝙ nō. sed bñ postea. concepti erūt legitimi quo ad oia ⁊ si expresse legitimet añ cōceptos nō erunt quo ad oia. sz solū q̄ ad spūalia ⁊ tpalia in terris pape nō alijs. vt i. d. c. fi. q̄ fi. sint le.

Additio ꝟz do. Ant. lz Jo. an. ⁊ pa. i. d. c. ꝑ venerabilē legitimādo matrimoniū vt ex tūc erūt legitimi ꝑ oia si mō ꝓles fuit gñata ex coitu mr̄moniali saltē affectu lz. nō te-

UVA. BHSC. IyR_213

8 nuerit de iure positiuo ⁊ verius.

¶ Que requiruntur vt valeat legitimatio. Rñ. ſm pa. in. d. c. ꝑ venerabilem. ꝙ quatuor primo ꝙ exprimat qualitatem legitimatiõis. vt. s. §. v. secũdo ꝙ exprimat si hꝫ fratres legitimos vel naturales aliter nisi exp̃mat nõ valeret. tertio ꝙ pater ⁊ filius legitimãdus cõsentiãt quarto ꝙ si pater mortuus fuerit vocẽtur agnati vt cõsentiant nisi princeps vellet legitimare ex certa scientia ipsis non vocatis põt. ⁊. n. princeps ex certa scientia restituere in integrũ cũ preiudicio alterius vt no. in. l. fi. C. de sententia passis. ⁊ in. l. in cause. ff. de minoribus. Si tamẽ cũ disposuisset vt legitimarentur post mortẽ ipsius tũc non esset necesse ꝙ agnati vocarẽtur qꝛ tũc ⁊ ipsis inuitis possent legitimari adeo ꝙ etiã succederent ipsis agnatis ab intestato morientibus.

Legitima portio est triplex. s. legitima trebellianica: ⁊ falcidia. prima debet de iure nature tantũ filijs ⁊ ipsis mortuis debet. nepotib⁹ ex eis legitime natis nec eis põt iponi grauamez sup ipsa ꝑ legata aut fideicõmissa. Sed bñ possunt grauari ꝑ debita. Non potest etiã eisdẽ iponi cõditio vl̃ mod⁹. Et si apponatur pro nõ adiecto habet C. de inof. test. l. omnimõ. ⁊. l. se. ⁊ hec ẽ tertia pars hereditatis si sunt quatuor filij vel pauciores si ꝟo sunt quinq; vl̃ plus: tunc erit medietas totius hereditatis quam inter se diuident equaliter. C. d̃ inoffi. tes. aut. nouissima. Et aduerte ꝙ ista legitima aliqñ sic dicitur. vt in d. l. oimodo. Aliquando dicitur debita pars vt in. l. scimus. C. de inoffi. test. Aliquando dicitur debitum simpliciter. vt in auten. de trien. ⁊ se. §. j. Aliquando debitum bonorũ sub fideliuꝫ. vt. C. de inof. dona. l. si totas. aliqñ dicitur debita iure nature vt in aut. de triẽ. ⁊ se. §. hoc. nos.

☞ Ad propositũ eoꝝ que hic notantur ⁊ q̃d si legitima gl. bar. ⁊ do. in aut. nouissima. C. de inoff. test. vbi no. per saly. versi. quero an ꝑ statutũ d̃ his. q̃. j. l. ꝟsũ seq. ponunt. ⁊ no. Ro. sing. 610. incip. q̃dam cardinalis ⁊ an debeat relinqui filijs. ti. institutionis. no. Math. sing. 104. inci. no. ꝙ illa vulgaris doctrina ⁊ sing. 159. Juri. nota ꝙ si pater.

¶ Utrũ ista legitima possit ꝑ statutum vel consuetudinẽ in totũ tolli. Rñ. Albri. dicit in. l. qm̃. in prioribus. C. de iof. test. ꝙ cõiter do. ⁊ ẽt vltramõtani tenẽt ꝙ nõ. Alij magni tenent ꝙ potest in totũ tolli. Sꝫ prima verior videt. posset tñ statutũ vel consuetudo diminuere vel distinguere eam: sed nõ in totũ tollere Rõ qꝛ sicut a natura alimentatio filij a parte depẽdet ff. de iusti. ⁊ iur. l. j. §. hic descendit ita post mortem p̃ris alimẽtatio filij ab hac portione iuris nature depẽdere vr̃ vt innuitur in aut. de triẽ. ⁊ se. §. j. ad fi. ⁊. §. prohibemus aũt tibi si vult filioꝝ ⁊c. ꝑ hoc facit insti. de iur. naturali. §. j. ff. de pac. l. ius agnationis. ⁊c. Pa. tñ distinguit ⁊ bene in. c. Ray. de testa. ꝙ aut filiꝰ nõ hꝫ vñ viuat aliũde. ⁊ sic vera est opi. vltramõtanoꝝ aut hꝫ vnde viuat. ⁊ si est ꝟa scd̃a opi. Aduerte tñ. ꝙ in legitima filiꝰ nõ põt grauari ꝑ fidei cõmissum ſꝫ cõem opi. ꝑ. l. qm̃ in prioribꝰ. C. de inof. test. ⁊. l. cũ patronꝰ ff. de leg. ij. lꝫ barto. ⁊ Dy. dubitauerint. in. l. j. ff. de vulg. ⁊ pupil. sub. Sed succedẽtes ab intestato ipsi filio si contingat filium decedere impuberẽ possunt grauari ⁊ est casus in. l. si fundũ ꝑ fideicommissum cum. l. se. ff. de leg. j. iõ dicit bal. in. l. cũ virũ. C. de fideicõ. ꝙ substitutus filio impuberi. poterit grauari vt restituat legitimã. filio debitam. ⁊ si verba sunt dubia puta testator dixit post mortẽ filij mei. ipuberis hereditas integra restituat̃ seio: nec expressit per filiũ vel succedẽtes ab intestato filio meo: vel ꝑ substitutũ datũ filio meo fideicõmis. debebitur in legitima etiam ſm Bar. in. l. q̃ duos. ff. de vulg. ⁊ pup. sub. et cõiter sequũtur scribẽtes ibi. ⁊ refert Pa. fuisset ꝯsultũ per Joã. de Imo. ⁊ Fulgo. in c. Raynu. de testa. lꝫ bar. in. l. coheredi. ff. de vulg. et pupil. sub. aliter dixerit.

¶ Quid si

UVA. BHSC. IyR_213

¶Quid ſi filius inſtituatur in minori parte. Rñ. q̃ nihilominus aget vſq; ad ſupplementū. d. l. eſmodo. q̃ hec legitimatio datur in bonorum ſubſidiū.

Additio de iure nature. Si tñ filius inſtitut⁹ renūciaret hereditati nō poſſet petere legitimā. ſm bal. i. l. vnica. C. q̃ñ nō pe. ptes. Et bal. in. l. gerit. ff. ō acqui heredi. Nec ſil̄r q̃ñ pater deceſſit ab inteſtato.

3 ¶Scōa trebellianica a trebello autore ſic dicta debeť hec iure inſtitutionis. et ē quarta ps hereditatis tot⁹ fuit cū q̃s inſtitut⁹ heres vl̄r vel i certa quota hereditatis rogat⁹ vt reſtituat alij hereditatē ſine liberis moriēdo. iſte ſic inſtitutus poterit retinere q̃rtā ptē tot⁹ hereditatis. Inſti. de fideicō. hr̄. §. ij. q̃. C. ad trebel. p tot⁹ inſtitut⁹ tñ heres i certa ptē hāc nō hēbit. ſm bal. i. l. j. ff. ad. l. fal.

4 ¶Tertia falcidia a falſidio autore debeť iure inſtitutionis. ē q̃rta ps tot⁹ hereditatis quā ps retinet q̃ñ inſtitut⁹ heres fuit. ſ. dodrātē. ſ. tres ptes hereditatis eſt aliquid legatū vel fideicomde teſtā. ray nal.

5 ¶In q̄b⁹ caſib⁹ ceſſat falcidia. Rñ. q̃ in decē caſib⁹. ¶Primo i his q̃ legat ſic vt nō poſſint alienari. vt ad ſucceſſores ei⁹ cui relicta ſunt debeāt puenire. C. ad. l. fal. aūt. ſed in ea re.

6 ¶Scōs i his q̃ ad pias cās relinquūť eccl̄ie aut p loco vt in aut. ſi r̄. C. ad. l. fal. Aduerte hic q̃ ſi eccl̄ia vel alī⁹ pi⁹ loc⁹ inſtitueret hr̄s tūc detraheret falcidiā d legať facť alteri eccl̄i. vl̄ pio loco: q̃ currit p̄ulegia cū p̄ulegio. ⁊ ſic ocurrēt⁹ p̄ulegijs vtūť iure cōi facit. l. aſſiduis. C. q̃ po. i pi. ha. no. pa. i. c. i pñtia. ō pba. idē tz Dy. ⁊ ſeq̃ť Albu. i. l. ſi q̃s ad declinā dā. C. ō epi. ⁊ cle. ⁊ hoc idē etiam ſi idirecte relinq̃t ſm bal. i. l. quia. §. titio. ff. de cōdi. ⁊ demō. puta. cū relinquit fundus cum pacto vt reſtituat eccleſie.

7 ¶Tertius in teſtamēto militis. C. ad. l. falci. l. teſtō. Sz hodie corrigiť p aut. de hereditā. ⁊ fal. §. fi. ⁊ iō nō ceſſat.

8 ¶Quarto i male ablatis certis vel incertis leg. ⁊ alijs aliēis. l. iponēda. C. ad. l. fal. ¶Utrū legās tñ p maleablatā q̃ legitima iure nature debita minuitur obliget filiū vel illū cui debeť. Rñ. Monal. q̃ ſi talia male ablata nō p̄ñt pbari non tñr heres ſoluere vt debitū. i. vt eis alienū. ſed vt legatū. ⁊ iō ſi legitimā minuit non tñr ſoluere ſec⁹ eēt i illo cui falcidia cōpetit: q̃ cū talia legata ſint ad pias cās ceſſat hodie vt dictū eſt. et ideo non detraher.

¶Sz q̃d net tali q̃ tot hz reſtituere in certa que p̄bare non p̄ot. q̃ exhauriūt quaſi totā hereditatē ſi nō nō p̄ot iducere filiū q̃ ſi cōtent⁹ reſtituere. Rñ. ſm Monal. q̃ faciat teſtm̄ vel codicillū i q̃ ordinet q̃ oia bona ſua diſtribuantur paupib⁹ p male ablatis in certis aſſerens q̃ p̄ura ſunt q̃ oia ſua bona. 9

¶Quintus ſi teſtator cert⁹ de ſua quā titate patrimonij p̄hibeat expreſſe deduci facidiam. 10

¶Sext⁹ ſi heres nō fecerit inuētariū ſm modum ⁊ tp̄s ſtatutū hi. dno habeť in aut. ſed cū teſtator. C. ad. l. falci. idē ſi. j. tp̄s legitimū nō paruerit volūtati teſtatoris. vt in. c. Raynal. in fi. de te. 11

Additio Septimus de legato dotis vt. l. ij. §. idē q̃ſi uit. ff. ō dote p̄le. viij. i libertate legata. l. papi. ff. ō iof. teſt. Non⁹ q̃ñ legat inſtrumētū rei alteri⁹. decim⁹ ceſſ⁹ legis bñficiū. ff. ad. l. falci. ⁊. l. ⁊ ſi tacitū. C. eo. q̃ñ. ſi occēſanit vl̄ negauit res hr̄ditatē.

¶In quib⁹ caſib⁹ ceſſat trebellianica. q̃ in trib⁹ caſib⁹. ¶Primo i legatis ad pias cauſas. vt dixi. §. Legatū. ij. §. v. 12

¶Scōs ſi teſtator p̄hibuit. vt i aut. ō here. ⁊ falci. §. ſi vero expreſſū. Rō q̃ cū teſtator poſſit tollere falcidiā multo magis trebellianicā q̃ min⁹ eſt p̄ulegiata vt. ff. ad. l. falci. l. i quartā. iz. ⁊ trariū teneat gl. in aut. iz cū teſtor. C. ad. l. falci. Sz cōis opi. verior ē q̃ p̄ot. vt in. d. §. ſi ꝑ. ¶Tertiꝰ eſt q̃ñ ſubſtitutio euaneſcit. vt puta q̃ ingrediť religionē ille q̃ rogat⁹ ē ſi ſine liberis decederet. vl̄ nō maritaretur ⁊ hmōi vt i aut. niſi rogati. C. ad trebel. addo quartū q̃ñ in dictis offō ꝑpulſ⁹ ſolū adūt hereditatē. q̃ ſic 13

UVA. BHSC. IyR_213

totum restituet. Insti. de fideicom. in primis.

14 ¶ Utrũ legatis multis factis tam ad pias cãs q̃ nõ pias excedẽtibus facultatẽ hereditatis. debeat fieri detractio taz de legatis ad pias cãs. An solũ de alijs. Rñ. Albri. i. d. l. si q̃s ad declinandã. ꝙ sic cõiter ꝺ oib9. Nec ob ꝙ cessat falcidia in p̃dictis qꝛ nõ ẽ fal. sz declaratio legati maniter facti ab initio. vt. ff. ad tre. l. j. §. si his qui quadraginta.

15 ¶ Quid ꝯputat̃ i istꝫ legitimis. rñ. Pa. in. c. Raynu. de testis ꝙ i ltia q̃ dr̃ falcidia q̃ ꝓuenit iure istitutiõis nõ ꝯputat̃ nisi ea q̃ venerũt iure istitutiõis heredi. nõ aũt legata vl' alio mõ ꝓueniẽtia. In quarta ꝟo treb. cõputant̃ nõ solũ q̃ veniũt heredi iure institionis. sz ola q̃ ꝓueniunt ei ex testõ puta iure legati vel donatiõis. nõ alia ꝓueniẽtia extra testm̃.

Additio. Et de p̃dictis est casus et ibi Bar. Ang. ⁊ imo i. l. q̃rtã. ff. ad. l. fal. ⁊ ibi ponũt rõnẽ dr̃ie i legitima ꝟo q̃ ꝓuenit iure nature cõputant̃ nõ solũ ea q̃ ꝓueniũt ex testõ q̃cũq; ti. sz ẽt vñcũq; sint ꝓfecta. vt pz in iurib9 alleg. in gl. d. c. Ray. ⁊ in. l. in quartã. ff. ad. l. fal. Distinguit tñ pa. ibi circa hoc vltimũ sic ꝙ aut pat̃ donauit filio ob cãz. puta dotis. vel donatiõis ꝓpter nuptias. ⁊ istud ꝯputat̃ cũ legitima. aut donauit simpliciter et si donatio tenuit. puta qꝛ donauit emãcipato vel ꝓpter merita sic nõ cõputabitur. Si ꝟo nõ tenuit in vita patris. lz sit cõfirmata morte ꝯputabit̃ cũ legitima de q̃ vide ⁊ dic. vt i aut̃. ex testõ. C. ꝺ colla. ⁊ in. l. filiũ quẽ hñtẽ. C. fami. here.

16 ¶ Utrũ q̃s possit deducere duas legitimas portiones. s. legitimã debitã iure nature ⁊ trebellianicã. olim fuerũt opi. l. l. q̃q̃. C. ad. l. fal. sz hodie dic cũ Bartholo. in. d. l. q̃q̃. ⁊ in. l. papinian9. in. §. meminisse. ff. de inoffi. te. ⁊ Bal. in di. l. filiũ quẽ habẽtẽ ⁊ canonistas l. c. Raynuti9. ⁊. c. raynal. de test. ꝙ si substitutio seu rogatio sit pure facta aut ad certũ diẽ. ꝙ perinde est ac si sit pure facta tũc nõ poterit detrahere nisi vnã quã voluerit. Si ꝟo rogatio sit facta sub cõditione vel ad certum diem sic poterit detrahere ambas duas. ⁊ sic ꝯcorda ius ciuile cũ canonico qꝺ vr̃ discordare in hoc ⁊ hec ẽ cõis opi. sz pa. i. d. c. raynu. ⁊ rationẽ diuersitatis vide ibi per euz.

¶ Utrũ legitima portio q̃ debet̃ iure nature amittatur ꝓpter delictũ p̃ris i lesam maiestatẽ. Rñ. d. Car. in. cle. pastoralis. de re iudi. in. ver. ceterũ. dicit ꝙ landu. tenet ꝙ nõ. vñ dicit ꝙ filij audita cõdẽnatione patris furtim ⁊ dolose si capiũt suã legitimã nõ tenẽtur saltẽ i foro aie ad restitutionẽ faciẽdã pricipi qꝛ possũt tenere ꝺ iure nature q̃ ꝑ positiuũ ius nõ põt tolli. ar. in. di. ꝟ. ceterũ. ꝓ hoc ꝺ testa. Rayn. §. qꝛ ꝟo qꝛ pr̃ non põt priuare filiũ legitima nisi in casu ingratitudinis vt. C. de inof. test. l. quoniã in prioribꝰ. facit. c. ius dictũ. de verb. sig in aut̃. de here. ⁊ fal. §. si quis aũt nõ implẽs. dr̃ ꝙ ẽt ꝑ reatũ iobediẽtie nõ põt priuari filius legitima. Sed zen. i. d. ꝟ. ceterũ. tz cõtrariũ rõ qꝛ ꝑ cõtractũ põt tolli. legitima que debetur deducto ere alieno. ff. de inoffi. test. l. papinianus. §. quarta aũt. Sz in delictis quasi contrahimur qꝛ ꝑ quasi contractũ se obligat ad penã. ff. ꝺ iure fisci. l. l. ꝑatores no. gl ff. de postu. l. j. §. bestias idẽ tz 30. de lib. qꝛ legitima ẽ quota bonoꝝ quã pater habebat tẽpore mortis nihil aũt hz qñ sũt cõfiscata. ff. de inter. ⁊ rele. l. iij. ⁊ qꝺ no. ff. de iure patro. l. diui. fratres. Et lz de rigore ⁊ subtilitate iuris istud sit verius tamẽ mihi magis placet opi. Car. tanq̃ magis benigna et eam teneo. rõ quia per titulũ lucratiuum ⁊ per donationẽ non põt pater alienare in preiudicium filij. C. de inoffi. dona. per totuz ⁊ de dona. ⁊ qꝺ ibi not. in capitulo. fin. Sz fiscus hoc capit ex titulo lucratiuo ⁊ ideo non potest in preiudicium filij. Et ad rationẽ zen. dico veram quando per quasi contractum dãnificauit principem in bonis ex cuius damno pater esset ei obligatus ad restitutionẽ alias nõ qꝛ tũc nõ est es alienũ nec ꝓprie põt dici ꝙ pater teneatur ex q̃si cõtractu sz

UVA. BHSC. IyR_213

Impīr ex delicto ad Jo.de ligna.iō patet responsio qz in fraudē filijs t̄ tulo lucrativo facta alienatio non valet.

18 Utrū si falcidia t̄ trebellianica amittāt̄ tur per negationē fideicōmissi in qualitate vel quātitate facta ab herede illi cui fideicommissum est facta. Rn.fm Bal.in.l.scimus.§.licētia.C.de iure de li.q̄ sic si ille pbauerit qualitatem vel quantitatē fideicōmissi nec aliquaz ex ipsis poterit detrahere.

Legitimus filius

quis dicatur vide.ff.filius.

Leno

gis dicat. Rn. gl.l.§.qō si i adulterio.xxxij.q.j.q. ē q̄ damnatā adulterā ducit vl̄ q̄ recōciliat sibi eā.vt.C.ō adul.l.castitati vl̄ q̄ scīēs ēz adulterā vt in.d.§.qō si vel q̄ recipit pecuniā p adulterio.ff.de adul.iij.§.le nocinij. Limita ꝓfata in tribus primis casib⁹ ꝑa nisi emēdatā teneret. Idē lex nocinij cōmittit q̄ quēuaria mācipia hz qz hec nō est minus ꝙ ꝓprio corpore quēstum facere.l.palaz.§.lenocinij. ff.de ritu.nup.

De materia huj⁹.§.t quot modis lenocinij cōmittatur p maritū no.Cy. in.l.ij.C.de adul.t i.l.ij.§.lenocinij. ff. e.t q̄ sit lenonū pena no.Bre.l tra. malefi.in versi.adultero.in viti. glos. t in auc.de leno.§.ꝑcōsimū⁹.i.gl.co.ij.vbi no.ang.in pn.q̄ lenonā An soluere gabellam de lucro meretricis vigore statuti q̄ de q̄libet lucro soluat gabella.

Leprosus

separat ab habitatiōe hoim vt i capīo primo de conju.lepro.

Adde de notatis in hoc.§.p.Guil. de cung.in.l.null⁹.i pn.t ibi quo inre. C.de sum.trī.t pñt leprosi esse testes.t sodalij cōtestes pñt eū visitare t cū eo nō itereſſe.l.casus.t ibi Bal.C.de test. t sunt irregulares.vt p eūdē Bal.i ad. di.ad Spe.in ti.de desponsa.ver.v.

1 Utrū lepra post nuptias dissolnat matrimoniū.Rn.q̄ nō vt ꝑz in.d.c.j.t.ij.eo. ti.Sed sponsalia bene solnit.vt ꝑz in c.fi.eo.ti.

Utrū,vxor teneatur cohabitare cū viro vel eōtra vir cū muliere leprosa.Rn fm gl.in.d.c.j.q̄ nō in eadē domo vl̄ ecto iz bene tenet ei debitū reddere vt i d.c.ij.Sz pe.surrol⁹ in.iij.d.xxxij.dicit q̄ vbi nō posset sine sua verisimi i infectione etiam reddere debitū q̄ non tenet t ponit regulā null⁹ tenet reddere debitū vbi est periculū verisimile de vltimata infirmitate t facit ad hoc qō dixi.§.debitum.§.iij. 2

Utrū leprosi teneantur ad decimas. Rn.gl.in.c.ij de eccleſijs edi.q̄ sic.nisi de ortis t nutrimētis suorū q̄ sole excipiunt i.d.c.ij.t nō de alijs tenentur sicut alij christiani. 3

Utrū possint habere ecclīā t presbyterū q̄ eis celebret.Rn qō sic si tot sunt simul qō eā cū cimiterio possint ꝓstitue re dūmō veteribꝰ ecclesijs ō inre paro chiali nō faciant iniuriam.d.c.ij. 4

Utruz leprosi possint promoueri.vi de.§.corpore vicior⁹.§.ir.q̄ non nec celebrare.nisi vt ibi dicitur. 5

Utrum sacerdos et leprosus factus possit in parochiali ecclesia prelatiōis officio fūgi.Rn.quod si sine scādalo t abhominatiōe populi non potest illud exercere.dz ab officio remoueri.Item tamen q̄ secundum facultates ecclesie administretur ei necessaria quousq̄ vixerit vt in.c.cum nos.de cleri.egro.Rectoribus vero ecclesiarum q̄ sine scandalo illoꝝ qui sunt famis possunt seruire alteri vādus est coadiutor qui curā habeat animarum cui adiutori ad iustētationē congrua portio de facultate ecclesie eiusdem assignetur vt in.d.c. de rectoribꝰ.de cle.egro.Ex quo ꝑz q̄ nō phibet celebrare quādo sine scādalo potest.vt i secreto t hmōdi.arg. d.c.de rectoribus. 6

Lex

secūdū q̄ rationalis creatura ordinat ad gratiam omissis aliis acceptionibꝰ legis secūdū frē.de mayno.in.ij.sentē.est arg honeste vite di legans hominem ad sui obseruātiā aliter non esset ler nisi ligaret.

Ad ꝓpositū eoꝝ q̄ i hoc.§.dicūt.e

UVA. BHSC. IyR_213

q̄ lex dicit q̄ fit a populo vel a prin-
cipe redactū ꝓ quo fit a ꝓpheta. vt no. Bar.
in rubri. C. de legi. & q̄ lex pōt tollere
consuetudinem etiam cum clausula ge
nerali. non obstāte aliqua consuetudi
ne no. Bald. in aut oēs. C. cōia. de succ.

1 ¶ Quotuplex est lex. Nō vt colligo ex
Sco. in. iij. di. xvij. tripler. ¶ prima di
cit lex nature & isto modo aliqd dicit
dupliciter de lege nature vno modo tā
q̄ principia practice nota ex terminis
vel conclusionibus necessario sequentes
ex eis & hec strictissime dicuntur de le
ge naturali. ¶ Scōo modo dicit de le
ge nature & largo id quod est vere pra
ctice cōsonū principijs & cōclusionib⁹
legis nature in tantū q̄ statim notum
est omnibus illud conuenire tali legi.
¶ Scō a lex dicit positiua diuina q̄ con
tinet in his que sunt in veteri et nouo
testamento. & iz Gratian⁹ vocet ꝑas le
gem nature. limita. cuz q̄ est verū. put
est posita ab autore nature. et distin
guit cōtra ius positum ab aliquo q̄ nō
est autor nature. ¶ Tertia lex dicit po
sitiua hoc ē posita de hoib⁹. Multa ei
eccliā statuit. & imperatores vltra ius
diuinum ꝓpter obseruātiā honestiorē
in moribus & ꝓpter reuerētiā maio-
rem in suscipiēdis & administrādis sa
cramētis. de prima. & scōa habes. j. ꝑa
pa. §. j. a ꝓceptum per totum. de qui
bus hic tractare nō intendo. sed de ter
tia lege positiua q̄ quidem lex positiua
tūtō hz de rectitudine inquātū a lege
nature derivat. Si ꝓ quo discordet ab ea
tam non erit lex sed corruptio legis. vt
Aug. in primo li. de liber. ar. Nō videt
mdt esse lex q̄ iusta nō fuerit. Unde in
quātum habet. de iustitia in tantū hz
de veritate legis. & hoc est q̄ dicit Isi.
in. c. q̄suetudo. di. prima. Lex erit omne
quō rone cōstitut. Nā ꝑm Fran. ubi. §. q
principia legis nature nō possunt eodē
modo appellari oibus ꝓpter multam
varietatem rerū humanaꝝ. ideo exin-
de pronenit diuersitas legis positiue.

2 ¶ Quis pōt facere legē. Rñ. ꝑm Bal.
in. l. oēs populi. ff. de iustitia et iure. q̄
quantū quis hz de iurisditione tantū
habet de autoritate condēdi legem vel
statutū. nec vlterius extendit. nisi hic
quoꝝ interest cōsentiant vel ad minus
sint presentes §. Innoc. in. c. j. de loca.
& in. c. a nobis. ei. j. de sen. exc. allega. c.
fi. de his que fiunt a ꝓla. Ratio ꝑm do.
Anto. i. c. cū latis. de re. ec. nō alie. quia
potestas statuendi dependet a iurisdi
ctione & imperio in statuente et subie-
ctione quo ad eum in quē statuitur. c.
ecclesia. de consti. c. bene quidem. xcvj.
di. glo. & Bar. in. l. j. ff. de iurisdi. om. iudi.

¶ Utrū lex canonica. vel quelibet alia
lex seu cōstitutio vel statutū obliget ad
mortale peccatum ex transgressiōe eiꝰ.
Rñ. ꝑa. in. c. clerici officia. de vi. et ho.
cle. q̄ non semper. sicut nec lex ciuilis
inducit semper decapitationem. Consi
dera ergo q̄ aut lex habet in se mate-
riam ꝓceptiuam et verisimiliter exco
gitatam multum a statuente. et tunc
non cures de verbis. quia verba sunt
accōmodāda materie. lex est cum glo.
in. c. rogo. xj. q. iij. et pulcher tex. in cle.
eximi. de verbo. & sic dic q̄ inducit morta
le. Si vero non constat de materia vbi
quis esset certus de mente statuētis q̄
vult inducere ad mortale sic inducit. facit
q̄ nota. gl. in. c. iij. & cap. per. venerabi
lem. qui filij. sint legi. & ibi per. ꝑa. Aut
cum nescitur. de mente latoris. Tūc cō
sidera q̄ aut verba sunt ꝓceptiua. pu-
ta ꝓcipim⁹. iubem⁹. sic obligat ad mor
tale. Facit. c. q̄ ꝓcipit. xiij. q. j. Aut vtit
verbis iperatiui modi. & si materia nō
est necessaria necmultū ponderosa nō
obligat ad mortale. vt exemplū si quis
te pcussit i vna maxilla ꝓbe &c. q̄ est
cōsilij. xciij. q. j. paratꝰ. Si ꝓ materia
est necessaria & multū ponderosa sic in
ducit mortale. tex. est in cle. eximi. l. §. itē
quia ꝓtereā. de verb. sig. Exemplū in
psal. Uouete q̄ est cōsilij. q̄ votū fit. de
superogatione. & reddite. i istud ē ꝓce
pti. q̄ quod est promissum est debitū.
de pac. c. j. & debitum reddere est ꝓce
ptū iustitie. l. iustitia. §. iuris ꝓcepta.
ff. de iust. & iure. Facit. q̄ obligare se est

UVA. BHSC. IyR_213

voluntatis. sed reddere est necessitatis. vt in.l. sicut initio. C. de actio. ⁊ ob. Aut vtimur verbis ihibitorijs. vt inhibem⁹ ꝓhibemus. iterdicimus ⁊ hmōi. ⁊ sic inducūt mortale ſm Pa. i. c. nā cōcupiaz. de ꝯsti. aut loquit̄ ꝑ v̄ba cōia. vt decerno statuo. ⁊ similia. ⁊ sic nō obligāt ad mortale. vt. dicit idē Pa. i. d. c. nā cōcupiscentia similit̄ est verbū cōe innouo. et ordino siue in plurali dicant̄: sine i singulari. Aut loquit̄ ꝑ verbū dz ⁊ sic inducit mortale qꝛ dz ex suo ꝓprio significato importat necessitatē. vt in gl. in cle. Attēdētes. de sta. regu. Idē dicit gl. i. c. ꝓposuit. de appe. ⁊ ꝑ bal. in. l. iij. C. de pigno. ⁊ in. l. sepe. ff. de offi. presi. ꝓuincie ⁊ alijs allegatis. in cle. attēdētes. ꝑ glo. ⁊ q̄uis ratione materie aliqn̄ sit ꝯgruitatis. in. c. j. de despo. impu. ⁊ no. glo. in d. l. sepe. ⁊ l. ij. tn̄ dicit pa. in. c. j. de dolo ⁊ cōtu. Improprietates sunt vitāde nō ad sequentiā trahēde. c. ꝓpterea. ⁊ c. fi. qd̄ ibi no. de verb. sig. ideo solum habebit locū ꝙ sit ꝯsilij in casu speciali rōne materie q̄ cōsultiua est. Aut cōminatur sub pena excōicationis ⁊ sic inducit mortale: qꝛ nisi pro mortali nullus excōicat̄ xj. q. iij. nullus. ⁊ c. nemo epoꝝ. ⁊ de sen excō. c. j. li. vj. Facit ad hoc. i ar. c. p̄terea. de of. delega. ⁊ l. oro. ff. de spon. ⁊ l. ij. ff. de iur. om. iud. qꝛ eadē obligatiōe qua obligat excōicatio. similiter ⁊ illud per qd̄ ad ipsam p̄uenit̄. Facit qd̄ no. in cle. qm̄. de vi. ⁊ ho. cleri. vbi tz stephanus ꝙ peccat mortaliter ꝯfaciens sanctioni. et dr̄ sanctio proprie cōstitutio seu lex penalis. vt ibi no. glo. Aut loquit̄ ꝑ virtutē obedientie vel sub pena maleditionis eterne: vel sub indignationis oīpotētis dei ⁊ hmōi. sic inducit mortale. vt in. c. vnico. de sta. reg. lib. vj. Aut cōsuetudo hz vt talia verba obligēt ad mortale. vt sic inducēt. arg. c. dilectus. de cōsue. ⁊ l. minime. ⁊ l. si de interpretatiōe. ff. de legi. tex. est in. d. cle. exiui. §. Itē qꝛ preterea. sed aduerte hic ꝙ vbi ex se inducit ad mortale non semꝑ peccat mortaliter contrafaciens. vt. s̄. inobedientia dictum est. vt ibi vide. in princ.

¶ Utrum in foro conscientie lex canonica ciuilis vel alia etiā preceptiua: semꝑ sit seruanda. Rn̄. ꝙ non in. xj. casibus vt colligo ex Inno. in. c. quia plerique. d. imu. ec. ⁊ de homi. in. c. sicut dignū. ⁊ ex cōsilio. xxj. Fe. Jo. cal. ⁊ pa. in ꝓlogo decretaliū. ⁊ Jo. an. i. c. q̄q̄. de vsu. ⁊ alijs ¶ Primus quando lex positiua distinguit inter forum contentiosum ⁊ cōsciētie quia non seruabitur in foro penitentiali autoritate ipsius legis. c. tua. ⁊ qd̄ ibi not. de sponsa. ¶ Secundus quādo iurs fundat se super presumptione ⁊ nō super veritate: qꝛ in foro conscientie attendimus ad veritatē. vt credamus cōfitenti de omnibus: quia solum agitur de preiudicio ipsius aīe. c. significasti. de homi. Ideo si sit veritas contra presumptionem nō seruabitur. vnde licet heres non fecerit inuentarium tamen in conscientia nō tenebitur nisi inquantū hereditas se extēdit. q̄uis ius aliter velit: qꝛ presumit plus esse in hereditate. vt in aut̄. de here. ⁊ fal. nota hoc ꝓbatur. in. d. c. tua. ⁊ in. capit. literis. in fin. de resti. spo. ⁊ in. c. a nobis. el. j. de sentē. excōmu. ⁊ vide bal. i. l. j. C. de sac. san. ec. ¶ Tertius quando lex non est ad vtilitatem cōmunē sed princeps ꝓpter vtilitatem propriam edidit. Facit. iiij. d. c. erit autem lex. ⁊ dr̄ iniusta tunc lex ex fine ſz. Pa. i. c. canonū. d cōsti. ¶ Quart⁹ qn̄ lex nō distribuit eque onere subditis. sicut debet facere bonus paterfamilias qꝛ sic est iniusta ex forma ſm Pa. in d. c. canonū. ¶ Quint⁹ qn̄ excedit autoritatem statuētis: vt pz in statuto epi ꝙ non ligat delinquentes extra diocesim suā ēt suos subditos. vt in. c. vtanimaꝝ. de cōsti. li. vj. facit. l. si. C. de iur. om. iud. ⁊ sic dicitur iniusta ex autoritate. ⁊ pro istis tribus casibus facit quod no. Bar. in. l. vectigalia. ff. de publi. vbi dicit. ꝙ gabella licite fraudat̄ q̄ iuste nō est ipposita. ¶ Sextus quādo est penalis. quia ante condemnationem non tenetur q̄s soluere i aīe foro penā. vt est gl. singularis i. c. fraternitas. xij. q. ij. de quo dic vt infra pena. §. iij. ¶ Septimus quādo ra

UVA. BHSC. IyR_213

tionē seu cām. nos tñ debem⁹ eā coniecturare. ꝛ ad limites illius limitare vel ampliare eā in arta theoricā doc. in. l. nō dubiū. C. de legi. Exēplū in ciuitate obsessa statuit q̄ portę ciuitatis maneant clause. ꝛ hoc p̄ vtilitate cōmuni. vt i pluribꝫ pone q̄ cōtingat hostes infecē aliquos cines. ita q̄ i dānū cederet ciuitatis nisi aperirent portę tūc fūt aperiēde Qz esset nisi aperirent ꝓra bonū ꝛ vtilitatē cōem. verū est q̄ nō ptinet ad quē libet hoc iterpretari nisi pcipuū sit subiaceū. Uel sit manifestum legislatorem illud intēdisse. ſz ſoln. ad regēdā ciuitatē ꝛ hmōi. Itē aliud exēplū: statuto caueat q̄ vxore morięte sine liberis vir ducat q̄ vxore mortuā dotis quātis nō exp̄mat cū tñ nos debem⁹ cōiecturare cām huius statuti. vez sumpt⁹ mariti quos facit ducēdo vxorem ad domū nec alia cā pōt esse. ꝛ sic si nō ducit eā nō dz lucrari Sec⁹ esset si sic lucrareť mulier sicut vir Qz tūc cā extimareť affect⁹ maritalis: ꝛ iō etiā si non duxisset lucrareť hoc not. pa. in. c. ex publico. de cōuer. cōiuga. facit q̄ idē pa. no. in. c. q̄ in ſsulis. de statuto. vbi dicit q̄ lex dz ampliari et restringi ad limites rōnis exp̄sse. etiam si ꝑba nō patiant. vt in l. adigere. §. q̄nis. ff. de iure patron. ꝛ in. l. cū p̄. §. dulcissimis. de leg. iij. Facit. c. cū dilecta. de ꝓbis. vel inuti. ꝛ bon⁹ ter. in regula ſi. de reg. iur. li. vj. ꝛ q̄ no. Bar. in l. Itē queriť. §. q̄ ipleto. ff. loca. ꝛ idē p. in. c. j. de iura. calū. dicit q̄ etiā in penalibꝫ seu odiosis q̄n rō est exp̄ssa extēdit ꝛ ampliatur dispositio legis ad limites rōnis exp̄sse. no. gl. in cle. j. in. v. eligat. de elec. ꝛ i cle. ij. in v. pleū. de vita ꝛ ho. clericoꝝ. ꝛ in d. regula. ſi. ꝛ q̄ ibi no. Dy. ꝛ Joā. an. i mercurialibꝫ ꝛ q̄ no. l. d. §. dulcissimis sec⁹ esset in dictis penalibꝫ sēm eūdē pan. i. c. j. de sentē. ꝛ re iudi. vbi allegareť simile sub terminis facilioribus vel paribꝫ vt notat Inno. i. c. cū speciali. de appella. Itē ille casus. pbat q̄ rō legis plus dz attēdi q̄ lex ipa. l. j. C. q̄ sit lōga cōsue. ꝛ prima di. c. ꝓnetudo. vbi dz lex est. quicquid rōne cōstituit. vnde Bal. in c. j. de cōsti. dicit. q̄ lex cōstituit in subiectis rōnis. ꝛ bar. in. l. cum mulier. ff. soluma. dicit q̄ rō legis. ꝛ mēs legis idē est. ꝛ ꝓpterea dicit gl. in. l. j. ꝛ. ij. C. q̄ sit lōga cōsue. q̄ no minꝫ dz attendi rō legis q̄ lex ipsa. hoc intelligę de rōne finali quę q̄ ipsa lex fm ba. in. c. dilectus. el. ij. de rescrip. ꝛ in. l. ſi q̄s seruo. C. de fur. dicit q̄ rō finalis est alia legis. Itē vbicūq; hz locum rō legis hz locū etiā lex. C. de interdic. l. j. fm Archi. ꝛ sequit. Se. l. c. vbi periculū. de elec. li. vj. immo plus etiam si verba cōtradicā vt. l. scire opz. §. aliud in ꝑbo ſz ꝛ si maxime verba legis. ff. de execut. tuto. nō eā in foliis. sed in sensu cōsistit enāgeliū. c. marchiō. j. q. j. ꝛ. c. intelligētis. de verbo. sig. Facit lex. in. l. iij. C. de li. ꝓte. vbi eā inqt manifestissimus est sensus testatoris interpretatio. ꝟbox nuncꝫ tñ vz vt melioz sensu existat Bal. etiā in. l. cōmissorie. C. de pac. inter emp. ꝛ vēdi. dicit q̄ iudici lz sit imposita necessitas seruādi statutū sēm formā. put iacet ad literā. ar. l. ꝓtime. §. si his qui naue. ff. de exercito. tñ nō habebit locū hec necessitas: nisi saluo intellectu qz litera occidit spiritus viuificat. ꝛ facit p̄ hoc glo. in. c. illo vos. in v. pignus. de pigno. Et ad iura q̄ dicunt legē seruandā etiā i foro aie. dic. q̄ vez quādo est ea dērō in vtroq; foro. quia sic nō cessat in foro aie. ita. Rā. pa. in. c. tua. i fi. de vsuris ꝛ quō ratio vel cā finalis pōt cognosci. vide. s. cā. §. v. Octau⁹ q̄n verba legis nō adaptātur ad aliquē casum. nec eius dispositio adaptabitur si de mēte aliter nō ꝓsteť. hoc est notabile dictū Bar. in. l. iij. §. cotidiens. ff. de dāno ifec. ꝛ i. l. ita. ff. aūt. ff. ō admini. tu. ꝛ ibi dicit statuto caueť q̄ soluant p̄ gabella de quolibet cōtractu sex denarij pro libra illud non habebit locū in re inextimabili. q̄ tū verba non adaptantur. nec dispositio. Facit. c. identitatibus. §. sed cū eas. ꝛ ibi Se. de elec. libr. vj. ꝛ bar. in. l. constitutuz. ff. de testa. mi. Nonus q̄n lex ciuilis lz non sit improbata de iure canonico fouet. lucrū odio

UVA. BHSC. IyR_213

sum ꝓximo vel rigorē quēdā exēplum in.c. filius noster de testa. vbi lz lex ciuilis disponat valere legatum rei aliene tñ non est seruanda in foro anime quia fouet lucrum odiosū heredi: nec ē fundata sup naturali equitate a pte nō constito de voluntate defuncti. ⁊ facit in simili.c.ex parte.in fi.de censi.⁊.c.dilecti. de iudi.⁊.c.j.de dolo ⁊ cōtu.de quo dic. vt.s̄.legatū.j.§.xiij. Decimus qñ lex est iniusta siue ex forma vl' ex sine vl' ex auctoritate vt dictū ē.iij.iiij.⁊.v. casu siue etiā qualitercūq; inducat ad pctm̄ ꝯtra legē dei aut iuris canōici vt sunt leges que ꝯcedunt vsuras.contra.c.sup eo.de vsuris. Item que cōcedunt incātatiōes cōtra ventos ⁊ nubes sicut.l.eoꝝ.C.de male.⁊ mat.cōtra.xxvj.q.v.⁊.vj.in multis.c.notata. Itē que concedunt prescriptionē cū mala fide cōtra regulā possessor.de reg.iur.li.vj. Item que permittunt deceptionē inter cōtrahentes vsq; ad dimidiā cōtra illud q̄ nō egit doluz ⁊c. Itē q̄ noluit aliquē obligari ex nudo pacto cōtra.c.iuramenti.xxij.q.v. Itē q̄ nolūt valeret legata ad pias cās nisi p tot testes probent̄ ꝯ.c.relatū.el.j.⁊.c.cū esses.⁊.c.iudicāte.de testamētis. Itez q̄ nolūt teneri heredem ex delicto defuncti.ꝯ not̄.in.c.in lr̄is.de rapto.⁊ in.c.tuanos.d̄ vsuris. Itē.q̄ nolūt spuriū alēdū contra naturalē pietatē. Itē. que ꝓhibent vel p̄mittūt aut disponūt sup contrahendis matrimonijs dissoluendis et hmōi cōtra canones. Itē que ꝓhibēt cōprehēsaz in adulteri teneri in.l.crimē ⁊ l.castitati.C.d̄ adu.ꝯ.§.subaudit̄.xxxj. q.j.intellige si vult corrigere se. Itē q̄ cōcedūt cōcubinatū ꝯtra illud exo.xx.nō mechaberis. Itē que priuate ꝑsone ꝯcedunt homicidiuz contra illud.nō occides. ⁊ de hmōi habes in locis suis diffusius. Aduerte tamen ꝙ quando lex vel statutum aliquid denegat propter equum bonū publicuz. vt puta. ꝙ non soluens gabellā non audiat̄.vel instrumētū qd̄ nō est registratū in libris cōis reputat̄ falsuz habebit locū i ꝯscientia etiā ꝑm Bal.i.c.si q̄s ꝑtrigita.si de feudo.ꝯtrouer.fue. Itē exēplificat Bar.in extrauagāti ad reprimēdū i v̄bo denūtiationez in macedoniano ⁊ veleiano. quod no. Undecimꝰ.qñ lex ciuilis non fuit moribus vtentium recepta et canō non disponit aliter expresse non obligat de necessitate vt no. Pa.in.c. literas.de iura. calum. De lege canonica vel statuto.dic.vt.s̄.constitutio.§.j. quando. nō fuit moribus recepta.

¶ Utruz clerici ⁊ alie persone ecclesiastice teneant̄ seruare leges aut statuta laicoꝝ. Rñ. Pa.in.c.ecclsia sancte Marie.de ꝯsti. Aut lex disponit specifice super rebus ecclesiasticis ⁊ bonis.eaꝝ.et sic est nulla tanq̄ condita ab eo qui nō habet potestatē. ⁊ sic non est seruanda. quia nec iperator aut aliꝰ secularis habet potestatē super ecclesias.aut ecclesiasticas personas. vt i.d.c.eccl'ia.⁊ hoc verū nisi in duobus casibus. ¶ Primꝰ est qñ est priuilegiatiua.qz pōt q̄s priuilegiare. etiā nō suū subditū.sic itellige. c.nouit.d̄ iud.vbi allegat legē Teodosij. ¶ Scd̄s qñ lex est fūdata sup naturali rōne qz tūc dz seruari.nō rōne legis ꝑz rōne iustitie naturalis.l.scire opz.ff. de excusa.tuto.§.qui non iuste. Aut lex disponit generalr nō faciēdo mētionez de clericis vel ecclesiasticis. Sz nō pōt seruari sine pctō: vt i p̄scriptiōe male fidei: ⁊ sic nō est.seruāda a quocūq;.c.fi. de p̄scri ⁊.c. lz mulieres.de iureiuran. li.vj. Aut generalis ⁊ rationabilis nec cōtradicit canonibꝰ. ⁊ tūc si est fauorabilis.seruāda est etiā quo ad clericos ⁊ ecclesiasticas ꝑsonas. vt i.c.ij.requiris. de appella. Unde statutū quod disponit vt existētibus masculis mulier nō succedat porrigitur etiam ad cle.vt no.pa.in c.cōstitutꝰ.de resti.in integri. Similiter priuilegiū cōcessum hoibus.alicuiꝰ loci ꝯprehēdit etiā clericos illiꝰ loci.lz nō exprimat. Facit.c.ꝙ clericis.de foro.cōpe.no.Jo.de liga.in.c.ꝙ clericis.de foro cōpe.⁊ Bal.in.l.cūctos populos.C.d̄ sum.tri. Et nota.quādo italis lex gñalr disponēs potest se habere ad commodum ⁊ incōmodū non potest dici preiu-

UVA. BHSC. IyR_213

dicialis. Exēplum statutū disponit q̄ p̄mogenit⁹ succedat: certe secūdo genitus lz sit cleric⁹ nō succedet. Silr̄ i instatuto quo masculi excludūt mulieres nō succedet mulier q̄uis sit effecta religiosa. Et iō oēs leges disponētes sup̄ ꝯtractibus emp. vendi. locato cōmodato. ⁊ hmōi. si nō ꝯtradicūt canonib⁹ sunt seruāde. etiā quo ad eccl̄iasticas p̄sonas. Facit. c. j. de no. ope. nūci. ⁊ est de mēte. Ho. ⁊ Jo. an. i. c. ecclesia. vt li. pen. Sec⁹ si simpliciter afferret p̄iudicium. vt qui non facit inuentariū vel ifra tale tēpus non adiuit hereditatem sit priuatus. ⁊ hmōi. qr nunq̄ pōt esse ad cōmodum ecclesiasticorū. ⁊ ideo nō tenet. Similiter qn̄ statuit ne possit aliquid vendi. Nō subditis. Aut lex ciuilis est gn̄alis ⁊ rōnalis: sz deuiat a iure canonico. exēplū in. c. ij. de arbi. li. vj. tūc in foro seculi seruabit. Sed nō in foro ecclesiastico neq̄ in terris subditis dn̄io ecclesie. qr tunc debet seruari lex canonica in vtroq̄ foro. Facit. c. si duob⁹. de appel. ⁊ qd̄ no. i. c. quod clericis: d̄ fo. competē. Aut lex ciuilis disponit sup̄ materia ad ecclesiā pertinēte: non disponēte de ipsa materia. Sed tollendo lucrum qd̄ al's dederat vl' impoēndo penā actū explicanti Exēplū primi de raptore contrahente matrimoniū cū rapta in quo casu lex priuat oib⁹ bonis datis sibi a raptore. ⁊ sic non valet vt vult gl. no. in. c. de puell. xxxvj. q. ij. ⁊ eā sequi videt Feder. consi. xxxv. ⁊ mihi placet qr vr̄ intimidare matrimoniū. ⁊ sic nō est seruanda etiam quo ad nō ecclesiasticos. Exēplum secundi statutū punit cōtrahentem sine cōsensu patris vel agnatorum ⁊ non valet secundū Pa. vbi. s̄. Idē aliō exemplum lex punit mulierem contrahentem. infra annum luctus vt. C. de secun. nup. quasi per totū. ⁊ non valet ratione predicta. Sed hoc limito nisi pena apponeretur fauore filiorū ⁊ ꝓpter culpam matris sicut lex quā iponit penam matri: q̄ agnouit tutelā filij transeunti ad secūda vota non petito tutore filio, vt in. l. omnem matri. C. ad tertul. qr tūc valet. Aut lex ciuilis disponit circa accidētia tēporalia ad actū spiritualē vt l dote. ⁊ tūc si nō cōtradicit canoni valet. c. Raynutius. ⁊ c. Raynold⁹. de testamentis. ⁊ qd̄ legit ⁊ no. in. c. ij. de do. post diuor. re. Et hoc verꝝ nisi intimidet contractionē mr̄imonij. Si vero cōtradicit canoni. tunc pendet ab illa q̄stiōe cuius fori sit causa dotis. ⁊ Inno. i. c. de prudentia. de do. post diuor. re. ⁊ Pa. tenuit q̄ est mixti fori. ⁊ sic lex seruabit in foro suo. ⁊ canon in suo foro: ⁊ loc⁹ erit preuētiōi. c. cū sit generale. de fo. cōpe. Aut lex ciuilis ꝓcedit circa actū spiritualē presumendo ⁊ lex canonica inuenit cōtraria puta lex p̄sumit matrimoniuz si masculus ⁊ femina simul habitant. l. in libere. ff. de ritu nup. si sit libera ⁊ nō faciat questū de corpore. Ut ibi lex canonica p̄sumit adulterium siue fornicationem. xxx. q. v. aliter. ⁊ sic standum est in vtroq̄ foro iuri canonico qr lex imitat conōes. c. clerici de iud. Et secundum hoc limita iura que dicunt leges seruandas: que non contradicunt canonibus.

¶ Utꝝ in penalibus fiat extētio legis 7
Rn̄. Jo. d̄ Jmo. ⁊ sequit Gemi. i. c. si post q̄. de elec. lib. vj. q̄ scd̄m mentē comprehensiuā sic ⁊ fortius in fauorabilib⁹. sz scd̄m mentē extēsiuā nō fit in penalib⁹ c. statutū de elec. lib. vj. In alijs aūt non penalibus fit extēsio ex idētitate rationis vide de hoc gl. ⁊ Ge. in. c. sepe. de tēpo. or. li. vj. ⁊ j. penas. §. v.

¶ Sed quō mens comprehēsiua legis mōstratur. Rn̄. s̄m Jo. de Jmo. ⁊ Ge. in d. ca. si post q̄. de elec. lib. vj. q̄ ex q̄tuor.

¶ Prīo ex cōi vsu verboꝝ. qr preualet oi rigori ⁊ significatiōi v̄boꝝ. ff. d̄. le. iij. l. libroꝝ. §. q̄ tn̄ cassi⁹. ⁊ de cōsue. c. cū dilect⁹. ¶ Scd̄o si aliter intelligendo seq̄ret absurdus sensus cū debeat esse possibilis ⁊ honesta. iiij. disserit autē. ⁊ no. bar. in. l. oēs ppli. ff. de iusti. ⁊ iur. Exēplū lex. dicit. qui occiderit hoiem capite puniat. si ad literaz deberet intelligi sequeret q̄ occidēs se defendendo: vel furiosus esset occidēdus cōtra cle. si su

UVA. BHSC. IyR_213

riosus de homi.qd est absonum. ¶ Tertio monstrat mens cōprehensiua. Quādo in illa est expressa ratio: qr ex illa vt dictū est colligit mens legis. Facit cle. j. de elec. Exēplum in.c.ex parte de postulā vbi ꝓhibitio de aduocādo facta monachis extēditur ad canonicos: qr licet sint diuersi tñ qr constitutio fundat se sup religiōe iō extēditur etiā ad canonicos. ⁊ ideo oīs ꝯstitutio q̄ hz respectum ad religionē lz loquatur de monachis cōprehendit etiā canonicos et oēs q̄ ꝓmittūt etiā vota. secus si loqueret de religiōe cū aliqua qualificatione puta monachꝰ niger ⁊ hmōi. ¶ Quarto comprehenditur mens legis qñ per eandem constitutionē vel per aliam apparet id quod ibi est positū gratia exēpli fuisse positū sicut in.l.j.ff.vti possi. dicitur ꝙ licet verba edicti loquātur de ede tamen in fundo etiā habet locū. vt in.§.hoc interdictū omnibus ibidē.

8 ¶ Qualiter deprehēditur mens extensiua legis. Rñ. Joā. de imo. ⁊ Ge. vbi.s. ꝙ comprehēditur ex idēptitate ratiōis non scripte. vt in.l.j.C.de interdic. ⁊ re. Facit.c.inter ceteras.de rescrip. ⁊ cap.ij. de transia.prela. Nā de similibus ad similia idem iudiciū est vt in di.cap.dicitur.

9 ¶ Utrꝫ lex seu cōstitutio concernat futura solum. Rñ. Pa.in.c.cognoscentes de ꝯsti. ꝙ sic ne afficiat aliquos sine culpa ⁊ hoc nisi caueatur in lege vt extēdatur etiam ad preterita.

10 ¶ Utrꝫ cū lex vel statutū loquit ꝑ ꝟba preteriti tꝑis indulgendo aliquid extēdatur ad futura. Rñ. pa.i.d.c.cognoscētes. ꝙ nō ne detur materia delinquēdi. vt est tex. limitās hāc materiā in.l.cum lex.ff.de legi. ꝑ quā dicit bar. ꝙ si statuto cauetur ꝙ q̄libet bānitꝰ soluēs.x.eximatur de bāno. nō habet locū respectu eorꝫ qui banniuntur de futuro: qr daretur materia delinquendi secꝰ si cessaret hec ratio: qr licet loquat per ꝟba preterita vl' pñtia extēditur ad futura qr lex semper loquitur. l.arriani.C.de here.

11 ¶ Quomodo interpretatur. vide.s. interpretatio in prin.

¶ Quando lex incipit ligare. Rñ. ꝙ ad hoc ꝙ lex sit opz vt cōstituatur. scdo ꝓmulgetur: ⁊ publicatio est vltimus actꝰ ꝑficiens legē scdm gl.in cle. ꝓlogo ꝑ.l. humanū.C.de legi. ⁊ iō postq̄ est solenniter edita ligat statim scientes sine expectatione alterius tꝑis vt pa.no.i cap. j.de postu.prela. ⁊ gl. ⁊ Paulus in cap. ij.de reb.eccle.non alie lib.vj. 12

¶ Sz qñ ꝑsumit scia legis. Rñ. Panor. in.d.c.cognoscētes. ꝙ in legibus ⁊ ꝯstōnibꝰ inferiorꝫ tꝑs est arbitrariū ꝟm loci q̄litatē ⁊ cōditionē ꝑsonarū. In legibus aūt imperatorꝫ presumit scia post duos mēses a publicatione fctā in prouintia vt in aut. vt facte noue ꝯsti. In cōstōne ꝟba pape. Jo. and. in data.li.vj. vult vt liget post duos mēses a publicatiōe facta Rome. sed rōnes sue nō mihi placēt. ⁊ iō idem dicam ꝙ de constitutione imperatoris. Et sic videtur etiam tenere Pa.in d.c.cognoscens. ⁊ lz papa dicat habere pedes plūbeos. habet tñ epos ⁊ archiepos per quos noticiam dare potest. 13

Utrū volēs ꝓbare ignorantiam sit admittēdꝰ. Rñ. Pa.in.d.c.cognoscētes. ꝙ sic sine aliquo dubio. vt i.c.fi.q̄ mri ac. pos. ⁊ i.l.fi.ff.de decr.ab or. Et sic pz ꝙ i cōscia non ligat ignorans sine culpa sua. Aliter superflue ⁊ frustratorie admitteretur ad probandum ignorantiā Et hoc est sine dubio quādo lex requirit dolū facit gl.in.c.ad falsariorum.de cri.fal. alias secꝰ esset. vide.s. Ignorantia.§.iiij. ⁊ distingue. vt ibi. 14

¶ Quō tollit lex seu cōstitutio ꝑ cōsuetudinē. vide.s. Cōsuetudo.§.ix. ⁊.x. ⁊.j. Statum.§.xxj.

¶ Utrū tollat per legem cōtrariā. Rñ. Pa.in capit. cum accessissent de consti. Bar. post Cy. vt in.d.l.oēs ppli. dñt ꝙ sic. lz nō fiat mentio de prima nisi habeat clausulā derogatoriā ad secundā qr tūc opus esset facere mētionē de prima. arl. si q̄s. in prin. ff de le.iij. ⁊ i.c.nō nulli. de rescrip. aliq̄ tñ in.d.l.q̄s dñt ꝙ si loquamur de ꝑuilegio vl' rescripto. ⁊

UVA. BHSC. IyR_213

testamento q̄ sunt p̄uata lex sic opz fiat mētio qñ hñt clausulā derogatoriā ad secūdū. Si aūt loquimur de legib⁹ ⁊ statutis nō opz fiat mentio etiā si hñt clausulaz derogatoriā ad scd̄m p cle. dudū. de sepul. qz cū presumant oīa scire vidētur scienter velle reuocare statuēdo in contrarium. sed secus est in priuata q̄ est in facto ⁊ mihi placet.

17 ¶ Utr̄ ex nō vsu inducat̄ ꝯsuetudo derogatoria legi. Rñ. vt colligo ex Pa. i. c. Joan. de cle. ꝯiuga. ꝙ aut nō vsus hz in se actū tacitū ꝯtra dispositionē iuris: ⁊ tunc inducitur ꝯsuetudo. Exēplū lex d̄fert hereditatē cōiter et equaliter filijs tā masculis q̄ feminis. l. maximū vitiū. C. de lib. prete. sz ꝯsuetudo defert p̄mo genito: vl̄ solū masculis licet secundus genit⁹ vel femine nunq̄ sint vse illa lege cōi. tamen cōsuetudo inducit̄ ꝓpter actū ꝯrīū legi. Si v̄o nō vsus nō habet actū cōtrariū nec tacitū nec expressum legi. si nō inducit̄ cōsuetudo cōtra legē p nō vsum sic verbi gratia. lz forte sint plusq̄ centum anni ꝙ nullus vendidit hermafrodita nō tñ est abrogatū. l. querit̄. ff. de testa. hoc. q̄ vult vt extimet̄ secūdū statū preualentē. Similiter lz non agam ꝯtra eū qui mihi damnum dedit actione legis aq̄lie nō tñ per hoc abrogatur illi legi. quia illa lex nō necessitat ad agendum sed dat facultatē.

18 ¶ Utr̄ act⁹ gestus ꝯ legē sit nullus ipo iure. Rñ. ꝙ nō in quatuor casib⁹ primo qñ causa ꝓhibitiōis nō est ꝑpetua sz tēporalis. vt in. c. j. de mat. ꝯtra. ꝯ inter. eccl̄e. ⁊ d̄r tēporalis qñ est restricta ad certū tp̄s. puta ꝓhibetur matrimoniū ꝓpter venerationē certi diei. Similiter de ꝓfessiōe facta infra annū q̄ ꝓhibet̄ in. c. ad apostolicā. de reg. li. vj. Secus si ꝓhibitiōi si cā est ꝑpetua: puta cū ꝓhibet̄ aliq̄d ꝑꝑ malū qd̄ ide seq̄ pōt vt mr̄imoniū ꝑꝑ ꝯsanguinitatē: ⁊ hōi. ⁊ sic intellige. l. nō dubiū. C. de legib⁹. ⁊. c. vides. x. d. ⁊. cl. ꝯdicim⁹. xxxv. q. iij. ⁊. c. nō opz. xxxiij. q. iiij. ⁊ ista ē theorica gl. ca. tua fraternitas. de spō. duor̄. scd̄o qñ ꝓhibitio legis ꝯcernit principaliter fauorē alicui⁹ talia ꝓhibitio hz poti⁹ vim exhortatiōis respectu illi⁹ ꝓ cuius fauore principaliter fit qz pōt renunciare. ꝓ hoc. iiij. dis. §. hec ⁊ si legib⁹. hoc pōit Pa. i. c. ad apostolicā. de regula. ⁊ infert ꝙ posset ꝑ hoc intēta: lz statuto caueat̄ ne mulier possit ꝯctū facere sine presentia duor̄ agnator̄ ꝙ valeat ꝯct⁹ sine eor̄ p̄sentia. si statutū exp̄sse nō ānullet actū fctm̄ Facit. l. si q̄s i ꝯscribendo. C. de pa. facit. d. c. ad apostolicam. vbi ptz obligationē acquiri deo lz sit actus ꝓhibitus a lege fauore profiteri volētis. Tertio qñ lex dat certā formā sup eo ꝙ alicui ꝯuenit ex sua potestate Exemplū ep̄s ex sua iurisditiōe pōt absoluere ab excōicatōe vbi ꝯditor canonis sibi rō reseruat. Attñ lex dicit ꝙ nō absoluat nisi faciat sic vel sic. si facit contrariū tz tñ absolutio secus qñ lex dat potestatē illi q̄ etiā alias nō hz cū tali forma qz si nō seruat formā nihil facit. hoc capit̄ ex dño Car. in cle. j. de iure patro. ⁊ ꝯcor. gl. ibi ⁊ pa Quarto qñ lex punit ꝯ facientem qz tz si exp̄sse nō anullet factum ꝯtra secus qñ non punit: sz solū ꝓhibet qz sic nō tz: ⁊ sic loquit̄ lex nō dubiū. C. de legib⁹ hoc ponit dñs Car. i. cle. j. d̄ rescri. diuersa tñ circa hoc est doctor̄ opinio. q̄busdā dicētib⁹ ꝙ i oib⁹ casib⁹ facta ꝯ legem sunt ipo iure nulla nisi lege spāli act⁹ sustineat̄ s̄m Jo. an. in. d. c. ad apl̄icā. ⁊ cū eo cōiter doc. Sz mihi placēt dicti q̄tuor casus i q̄b⁹ valent gesta ꝯ. l. q̄ faciūt ad magnā declarationē dicte. l. nō dubiū: ⁊ ꝑ q̄s clarius potes itelligere qñ fctm̄ ꝯ legē alia. l. sustinet̄: qz tunc qñ aliq̄s d̄ p̄dictis q̄tuor casib⁹ ꝯcurrit

¶ Utr̄ facta i fraudē legis teneāt. Rñ. 19
ꝙ nō vt no. bar. in. l. amplius. ff. rem. raha. allegat. l. si libertus minorem etibi tex. ff. de iure patro. secus esset si fieret i fraudem hominis. etiam principis. vide pa. in capi idilectus. et secundo de preb n ⁊ quod not. in. di. l. si libertus. ⁊ quomodo fit fraus le. vide supra fraus. § ij.

¶ De ista materia legis vide. s. cōsuetudo ignorātia. ⁊. j. Statutum. vnd̄ ap 20

UVA. BHSC. IyR_213

pellatione legis cōprehendit cōsuetudo Facit.c.j.iuncta gl.j.ꝛ.ij.de spō. vnde ꝯsuetudo est quedā lex.l.de quibus. ff de legi.ꝛ.dist.j.consuetudo.

21 ¶Aduerte ſm Inno.in.c.fi.de re.ec.nō alie.ꝛ sequit Pa.in.c.j.de resti.in integ. ꝙ vbi ius canonicū in alia materia dat regulā specialē: ꝙ non debemus illam distinguere ꝑ ius ciuile: verbigratia ca. non induxit suam solēnitatē in alienatione rei ecclesiastice. Ideo nō debem⁹ seruare illam iuris ciuilis positam. in aut hoc ius.C.de.sa.san.eccle.

22 ¶Utrū cōdētes leges iniquas peccēt. ꝛ ad q̄d tenent. Rñ.ꝙ lꝫ de iure tales leges seu statuta nō valeāt.viij.di. q̄ ꝯtra ꝛ.xxxij.q.vij.flagitia.tñ faciētes ꝛ cōsētiētes peccāt mortaliter.d quib⁹ Isaie. x.ve qui cōdūt leges iniquas etsi sunt cōtra libertatē ecclesiasticā sunt excōicati.vide.s. Excōmunicatio.vij.casu. xij. ꝛ tenetur restituere omne damnū qd ꝓuenit alicui ratione talis legis. Et oēs voluntarie obseruātes similiter mortaliter peccāt.ꝛ oīa acquisita occasione talis legis tenētur restituere sicut in simili dicam de participantibus cum raptoribus ꝛ nō solum dicunt inique quādo sunt contra legem dei ꝛ nature.sed etiā quādo sunt cōtra ius positiuū ad pauperes opprimēdos.ꝛ iustitiā impediēdam.ſm Hosti.Quod no. bene.

23 ¶Utrū lex indulgēs aliquid qd pōt intēdere in alteri⁹ preiudiciū intelligat saluo interesse partis.Rñ.ꝙ sic.vt tenet bal.de pa.iura. fir.ꝛ Pa.i.c.j. de iudi.

24 ¶Lex commissoria quid sit.vide. infra pactum.§.xvij.

Libellarius cōtract⁹ qui dr datio ad libellū idē est ꝙ emphiteosis. ꝛ ideo ibi vide.et de laudemio soluendo quāuis q̄dā vt Bar.i.l.si finita.§.si de vectigalib⁹.ff.de oā.ifec.teneāt ꝙ differt. quia emphiteosis fit a dño: sed datio ad libellū fit a nō dño.scilicet vasallo emphiteota ꝛ huiusmodi sed tēporib⁹ nostris communiter nō differt nisi quādo sit illicite ꝛ vsurarie vt patet ifra vsura.j.§. xliiij.ꝛ.§.lxiiij

Libellus famos⁹ ē cōpositio iscriptis facta in infamiā alicuius: ei⁹ qd ꝓbare nō vult: ꝛ i publico iactata.

☞ De libello ꝙ est breuis mēbrana actorem petitionē ꝛ eius causam ꝛ actionem cōtinēs vel aliter est scriptura agētis questionem cōtinēs ꝛ futurā actionē depromere. vt no. Spe.i tit.de libel. concepti.§.j.in princi.ꝛ no.in.l.editi.C. de eden.

¶Que est pena cōponētis libellum famosum vel inuentū q̄ nō cōbusserit vel destruxerit: sed dolose manifestauerit vim ipsius.Rñ. secundū gl.in summa. v.q.j.Si conuictus est secūdū leges decapitatur.Siue deportatur.v.q.j.c.hi q̄ inuenti.ꝛ.l. vnica.C.de fa.libe.ꝛ. sit intestabilis.iiij.q.iij.ob carmē.ff qui testa. fa.nō pos.l.qui scdm canones verberādus est vt i.c.j.v.q.j. Anathematisandus vt i.d.c.hi.qui.ꝛ.e.ij.eadem.q.Sꝫ si sponte cōfitet nō timore ꝓbationum mitius agit cū eo.v.q.j.c.ij.ꝛ si punit ad arbitriū iudicis.de of.deleg.de causis in fin.Si vero vellet ꝓbare qd in eo cōtinet nō punit.Ut i.d.c.ij.qꝛ expedit crimina nocētū nota facere.ff.de iniur. l.eum qui.in pricipio ꝛ.C.de iniur.l.iij. Quod verum intelige secundum Azo. ꝛ Host.in iudicio qꝛ extra nemo debet aliuꝫ prodere.vj.q.j.summa de penitē. distin.j.homicidiorum.

¶Utrū teneat talis restituere famam. Rñ.ꝙ sic aliū libellū in cōtrariū faciendo: ꝛ vltra hoc tenet leso satisfacere de alio damno.vt supra detractio.§.iij.

Liber dr ille q̄ nulli⁹ subest potestati.ff.decapti.ꝛ postli.reuer.l.nō dubio.§.liber autē populus.

¶Liberā habet potestatē qñ sine alterius consensu quis potest disponere et non aliter in capitulo fina.de postula. prela.

¶Quid excludit ꝟbū libere.Rñ.ꝙ oēm morā ꝛ ꝯditionē.c.extirpādū.§.penul. de prebē.ꝛ.c.si bñficia de p̄bē.li.vj.ꝛ de offō ordi.c.ordinarij.§.ꝙ si forte lib.vj.

UVA. BHSC. IyR_213

z ibi per Jo.an.z Archid.de homi.pro humani.ubi.vj immo secundum alios denotat quandam progatiuam absolutam seu dominium super actum cui adjicitur vt.l. procurator cui libera.ff. de.pcu.z.l. iusiurādū qō ex conuētiōe .ff.ō imretur.de electi.c.cū nobꝫ oli. i fi.vide p Bar.in.l.alio.ff.de ali.z ciba. leg.z pa.in.c.cū liberuꝫ de sepul. z ic. vestra.de loca.vnde.libū dñum nō hz quis sup actum quē qñ vult illū exercere ipediturꝫ aliquaꝫ. Dis em phibitio sine tpalis siue ppetua cōtradicit libertati.l.libertas.ff.de sta.ho.quod not.qz facit ad multa.

Libertus ē seruꝰ manumissꝰ ō q.j.manumissio.

Litera an pīndicet scribēti.Rñ. pa.i capō fraternitati. ō cīcis,nō resi.cōcludēdo post Bar.i.l. lutiꝰ.ff.de fideiusso. Aut fūt lre gnales sicut cū ōr pīcntū istorū adhibeas fidē hmōi.z isto casu cū iste latoꝛ nō possit cō trahere vel aliq̄ dimētare i pīdicū scribētis:sicut scribit sibi mutaret pecuniā z hmōi nō pīdicaret scribēti.vt in.l.fi. C.qō cū eo qui in ali.potesta.qz potius sunt litere recōmēdaticie nisi aliud ad daī puta sub p culo meo z hmōi vl nisi dolose dedit illi literas qz tunc teneret. ar.l.q vēdi.ff.de dolo.Si ꝑ sunt litere magi sp̄ciales.puta qz ōr i eis tali de mea intētiōe plene iformato adhibeas plenā fidē.qz tunc tenet z aget acti.mādati ꝫ scribētē ille cui scribūt:sz non dz ei credere i aliq̄ q ei appropriet facit.l. si vo remunerandi.ff.mandā.

Ad ppositū eoꝝ q̄ hic dicuntur zq lr̄e trāsmisse obligāt acceptātē.l.z filiꝰ. ff.ad mace.l.publiꝰ.ℊ.fi.ff.depo.z Aler. i.l.cū taberna.ℊ.idē.de pig.z sic caute la est q ꝑtes cōtrahētes scientibꝰ teno rē earū p̄ Matheū.sing.suo.xxij.in.c. nota mirabile medium.z sing.479.in c.nota mirabile doctrinā z oino Jasō. i repe.l.admonēdi.col.1.2.℣.nota q il le .ff.de iureiuran.

Quid de eo qui lras alterius aperit vide.ℊ.Falsarius.ℊ.j.

Utrū dānificās primum ex literis teneatur ad restitutiones. vide.j. Restitutio prima.in ver.scriptura. 2

Litigiosa res ōr de cuiꝰ dñio cā inter petitorē z possidentem mouetur in iudicio.vide.ℊ.cessio actionum.ℊ.ij.

Utrū res litigiosa possit alienari vi de ibidem in principio. 1

Utrum litigās teneatur ad restitutio erp̄tarum z dānorū parti aduerse.Rñ. q̄ sic si sciebat. iustā cām fouere: aut si a principio nō sciuit tñ in pcessu cāe cognouit iniustitiā.z nō desyt tenet. ar.in cap'o dñs.de secun.nup.z i.l. si qs infriciatus.z ibi.Bar.ff.depositi. 2

Litigiosus idē est q̄ cōtentiosus de quo vide.ℊ.Cōtētio.z Discordia.z grauius peccat p se cōtra adulat.qz litigiosus frangit amicitiā.z sunt illi ppte q̄ ad oia ꝫrtantur cā cōtristandi de nullo curātes. Ut dicit philoso.tertio ethi.

Utrum litigiosus debeat ordinari. Rñ.q̄ non.xivj.di.ℊ.j. 1

Loca An liceat mēdicantibꝰ dimittere.Rñ.q̄ capta ātē cōciliū de quo i cap'o cū ex eo.de excel. p̄la.li.vj.nō possunt alr̄ fūt excōicati ipso facto cle. cupientes.de penis ꝫ capta post illud consiliuꝫ bñ possunt dimittere p̄z Lap.qđ sequit dñs Petrꝰ de anc. et Semi.in.d.c.cū ex eo.z in.d.cle.in fbo hactenꝰ.j.vsqz nūc qz ꝑm papiā hactenus p.h.aspiratum facit duas ptes.s. hac z tenꝰ.i.vsqz nūc.Ex quo infert Hē. q̄ fratres ordinis mei Bononie in mōte potuerunt dimittere primum locum quem ceperant z alium capere cum habeant licentiam capiendi vnum locum in dicta ciuitate.

Utrū dicti mendicātes possunt loca de nouo capere.Rñ.q̄ nō ad habitādū que sint propinqua habitationibꝰ hominū sine licentia sedis apostolice q̄ de constitutione bonifacij expressa faciat mētionē.secꝰ esset de locis in heremis vbi nō est ppinqua hoim habitatio qz illa de licentia suoꝝ ꝓlatorum capere

UVA. BHSC. IyR_213

ꝛ mutare possunt.d.c.cū ex eo.ꝛ no ꝙ illud.c.nō ꝓhibet transitum singuloꝝ fratrum de loco ad locū q̄ est ꝑmissus ex cā.c.licet. de regula.cuꝫ similib⁹.sed prohibet nouū capl'm siue nouū cōuētū capi vel locū ad locū mutari ſm.d. pe.de anch.vbi.s̄. ꝛ sic pꝫ ꝙ captio casetaꝝ vel mutatio q̄s mēdicātes capiunt ad habitādū ex trāsitu vel pro infirmaria ꝛ hmōi nō cadit sub ista ꝓhibitione sed solū quādo pro nouo conuentu seu capitulo capiunt.

2 ¶ Utrū loca exēpta sint in diocesi taliter ꝙ in ea delinquētes incidant in excōicationē per statutū diocesani impositam contra taliter delinquentes.vide j.statutum.§.ij.

3 ¶ Utrum prefati mendicantes possint augmentare loca sua sine licentia pape.Rñ. ſm Lapum vt recitat Se.in.d. c.cum ex eo.ꝙ sic quia ista acquisitio post acquisitionem edificatio est de actibus iam permissis.l.ab ea parte.ff. de ꝓba.ergo isti iure antiquo stabitur nisi quatenus ei derogatum est per.d. c.cum ex eo.quod tantum in duob⁹ immutat.s.in acquisitiōe habitatiōis i loco de nouo:ꝛ secūdo in mutatiōe ꝛ trāslatione quib⁹ in nullo casus noster cōcluditur.Itē ꝓhibit⁹ acq̄rere nouū ius in re nō ꝓhibetur agmētare ius iam q̄situ ante prohibitionē vt l.c.fi.ij.Rñ de conces.preben.li.vj.sic in proposito vide de hoc.s̄.excōicatio.vij.cāu.xliiij.

Locatio est ꝑsone vl' rei vsū facta ꝯcessio mercede i pecunia numerāda cōuēta.Alias si res vl' species daret nō esset locatio sed cōtract⁹ innoiat⁹.s.do vt facias ꝛ ageret ꝑscri.v̄.ff.depositi.l.j.§.si q̄s seruū.ꝛ iō locator dicit q̄ sub mercede pecuniaria locat domū suā ꝛ hmōi cōductor qui ipsaꝫ accepit soluēdo pēsionē vt in.d.§. si q̄s.Aduerte tñ ꝙ ꝯct⁹ innoiat⁹ inducitur.secundū naturā ꝯctus noiati cui assimilat nisi aliud actū fuerit. vt in d.§.si quis sequitur bar.

☞ De notātꝫ ꝛ ꝙ locatio fit duob⁹ modis scilicet.vt reddatur id quod locat vel tantundem.l.in naue.zanzeli.ꝛ ibi Barto.ff.loca.ꝛ nō mutat dominiū rei locate.l.non solum.ꝛ ibi glo.ꝛ Bar.eo. li.ꝛ Bar.in.l.manumissiones.in fi.ff.de insti.ꝛ iur.

¶ Quid potest locari Rñ.ꝙ omnes illeres que vendi possunt nisi sint seruitutes prediales.vt iter act⁹ via ꝛc.que locari non possunt vt est tex.ꝛ glo.in.l.locare.ff.locati.seruitutes autem personales que sunt vsufructus bñ possunt locari.ff.de vsufruc.l.arboribus.sed non seruitus vsus vt institut. de vsu ꝛ habi.§.min⁹.sꝫ si sit ab vsufructuario extinguitur locatio per mortem ipsi⁹ vsufructuarij.vt.C.de iur.do.l.si socr⁹.ꝛ ꝑ maximam ꝛ mediā capitis diminutionē insti.de vsufr.§.finit.Approprietatio autem fieri non potest locatio seruitutis personalis. 1

¶ Locare non potest aliquis prelatus ligiosus ad vitaꝫ:nec ad certū tempus. s. lōgum redditus: vl' partem eoꝝ aut iura aut possessiones monasteriorum: vel aliarum administrationum sibi cōmissarum nisi necessitas vel vtilitas expostulet cōuentus:ꝛ cum consensu cōuentus:vl' si non habet tunc cū consensu fiat superioris. aliter suspensus est ipso facto:nec ꝯductori acquirit aliq̄d ius:sec⁹ ad modicum tempus.hoc no. in clemen.monasteriorum.de re.eccle. non alie. 2

¶ Utrum fructus decimaꝝ possint locari ad annuuꝫ ceusum laicis.Rñ.pa.i c.vestra. de loca.ꝙ sic. 3

¶ Utrum beneficiat⁹ possit locare redditus sue ecclesie sine alia licētia.Rñ.pa in.d.c.vestra.ꝙ sic.Intellige nō magnū tempus puta pro.ix.annis pōt.Facit gl.in.clemen.j.de re.ec.non alie.nec.valet statutum sed ꝓhibitio superioris in cōtrarium hoc impedire.propter verbum libere quod ponitur in literis.d. c.vestra. 4

¶ Sed quid si āte tempus locatiōis finitum moriatur.Rñ.ꝙ extiguitur locatio qꝛ comparatur clericus vsufructuario vl' vsurario.c.vlt.de pecu.cle.ꝛ ideo 5

UVA. BHSC. IyR_213

extinguit sicut ius vsufructuarij. de do. c. consultatioib⁹. de pigno. c. vl. fm. Jo. mo. q̄ sic no. i. c. hoc cōsultissimo. de re. ec. nō alie. li. vj. ⁊ si soluit pensionē non rehabebit a successore in eodē beneficio nisi fit conuersum in vtilitatem ec clesie. vt not. Host. in. c. q. ne prelati vices suas.

6 ¶ Utrū sacerdos possit locare operas suas. Rñ. q̄ p diuinis officijs dicendis nūq̄ ij. de simo. c. cū in ecclie. ⁊ multis c. aliter esset simoniacus. ſz p tempora libus bene pōt locare. ſz tamē ei paciſci cū aliquo q̄ moretur in aliqua ecclesia vt celebret ibi diuina: ita tamē q̄ nō habeat institutionē ad diuina ſz ad mansionem quam ibi facit: vel ad laborez quē sustinet: vel ad damnum quod ratione moze patitur: vt in. c. ad questiones. de re. permu. per ar. ⁊ no. Jnn. in. c. pe. ne p. vi. ſu.

7 ¶ Utrū ſcholaris recedēs possit ponere alij loco sui in domo vel camera cōducta. Rñ. ꝑ. in. c. iter dilectos. de fide in strumē. q̄ ſic q̄ cōductor potest locare alteri rem cōductā. l. nemo. C. loca. nisi aliud conuenisſent. vt in. d. l.

8 ¶ Sed an possit hoc facere inuitis ſocijs. gl. inſtit. loca. in fi. dicit q̄ ij possit iure locationis alteri locare ratio tamē ſocietatis ꝓhibet quę prenalet iuri locationis: cum videatur electa industria perſone. inſti. pro ſocio. §. ſoluitur. Idē tenet ſpecu. de mu. §. ij. Et clari⁹ Azo per. l. perceptiōe. ff. de his qui dete. vel effu. ⁊ addit q̄ ſi ſcholaris non degit in domo vt debet verſari: pōt contra eum agi actiōe pro ſocio: ſed vtili quia directa datur quādo contrahitur ſocietas ad comodiozem vſum: ⁊ vberiozē que ſum de qua leges loquunt. vt notat Spe. vbi. §. Ex q̄ vide q̄ i materia odioſa nō venit ſocius in domo. Et ideo ſi ſtatutum dicit q̄ ſocius teneatur p ſocio nō venit ſocius in domo: quia non eſt ꝓprie iſta ſocietas ⁊ in odioſis verba ſtricte capiuntur. l. iij. §. hec aūt verba. ff. de neg. geſt. ⁊ in. c. in noſtra. de in reiuran. inſuper dicit Panor. in. d. c. inter dilectos. q̄ ſi male ꝓſat ⁊ nō poſſit compeſci aliter a ſua inſolentia q̄ poterit expelli per. l. ſi cōuenerit in fi. ff. ꝓ ſocio ⁊. v. q. iij. in loco.

¶ Utrū locari possit dom⁹ ꝓpinqua alteri magiſtro ita q̄ voces admittē ꝓfūdant. Rñ. q̄ nō. ⁊ ſi fecerit ꝑm⁹ poterit expellere vltimū. C. de ſtu. li. vi. ro. l. vnica. i fi. ⁊ hec cā tractari pōt in ferijs tpe meſſis ſz Host. de mu. c. ſignificauerūt et idē poſſet dici de q̄cūq; alio q̄ ipediret lectionē ꝓfati magiſtri. ar. d. l. vltie. 9

¶ Cui pōt locari aliq̄ res. Rñ. q̄ oib⁹ q̄ pñt emere: niſi ſit miles vl curialis q̄b⁹ nō pñt locari ꝓdia ad colēdū ne amiſſoſua arma q̄ ad op⁹ rurale ſe trāſferāt vt. C. loca. l. miles. l. curialis. l. vl. ſubueniſ tamē ignoranter faciēti. ff. loca. l. ſiqs ignorās. vbi dr q̄ pōt exigere mercedē. Nō enī ꝓtemnit diſciplinā q̄ ignorauit militē. Idē vī i clericis ⁊ monachis niſi ex cā neceſſitatis. extra ne cle. vel mo. c. j. ⁊ c. ſecūdo vbi hoc no. Ber. ⁊ Host. 10

¶ Uſq; ad q̄ tp̄s pōt fieri locatio. Rñ. q̄ ⁊ ad tp̄s: ⁊ in ꝓpetuū. vt. ff. ſi ager vecti. l. j. ⁊ dicunt vectigales agri q̄ i ꝓpetuū locant. ſ. quādiu vectigal ſoluat: vt d. l. j. ⁊ ſuccedit heres in locatiōe ⁊ conductiōe ſi moritur q̄ductor. j. tp̄s locationis in iure conductionis. ſecus in vſufructu qui perſonalis eſt ⁊ extingnitur cū perſona. ff. loca. l. ſi quis domū ſi fructuarius. 11

¶ Qñ eſt merces ſoluēda. Rñ. fm Azo. Host. q̄ ſi actuz eſt qñ ſit ſoluēda id ſer nabitur: alias cōſuetudo regionis ⁊ ſi nō appareat de cōſuetudine id q̄b⁹ minimū eſt ſcz i fine anni. ita dicit. l. ſemp in ſtipulationib⁹. ff. de reg. iur. ⁊ not. Host. ⁊ Ber. ō ceſſ. ex parte. facit de reg. iur. in obſcuris li. vj. ff. de ꝓbo. obli. l. q̄ hoc āno. ⁊. l. eū q̄. ⁊. ff. qñ dies vſuff. le. ce. l. j. i pn. ⁊ hec vera in ſtipulatiōib⁹ niſi cā quare daī merces aliud reqrat. vt puta q̄ datur ꝓſumptib⁹. Jn aliſ vi det. l. j. C. qñ dies leg. ce. ⁊. d. l. q̄ hoc ſm no. ⁊ Jnn. i. c. ꝓpter ſterilitatē. de loca. 12

¶ Sz nunq̄d pōt locator inq̄linum expellere ante tp̄s finitū cōductiōis. Rñ. 13

UVA. BHSC. IyR_213

q̄ sic: l quatuor casibus. ¶ Primꝰ si nō soluit pensionē per biennium: sed si paratus sit soluere audiēdus ē ff. loca. l. quero. intellige si alius de consequentibus non inest.

¶ Secundus si domꝰ locata sit necessaria sue habitationi: intellige ex necessitate superueniente cui aliter prouidere non pōt. vt. l. edē. C. locati. aliter non diceretur necessitas si posset ꝓuidere alio modo. secus esset si tpe locationis aliā domū nō habebat q̄ sibi imputabit nec expellere poterit. ff. loca. l. si q̄s domū. §. huic subiungi. Tertius cū domus eget refectione q̄ minatur ruinā q̄ tñ tpe locatiōis non minabat. ⁊ i isto casu ⁊ precedēti dz fieri remissio pēsionis pro rata tēporis. c. ꝓpter sterilitatē. de loca. ⁊. di. l. edē. di. l. quero. §. inter locatorem. vel prouidebit de alia domo eque idonea. ff. eodem. l. cuz plures. in principio. Sed an ea refecta poterit cōductor petere in ea reponi. Rñ. q̄ sic gl. iūcto tex. l. si. duo. §. cum inquilinus. ff. vti possi. ⁊ ibi per Bart.

¶ Quartꝰ quādo cōductor i domo peruerse cōuersatur sine lesione rei: vt puta tenet publicas meretrices ⁊ sic nō remittitur pēsio ꝑm ho. vel versatur peruerse cū lesione rei tenendo porcos in solario. incidit arbores non colit suo tempore. Et tūc remittitur pensio. sed aget ad interesse dñs de dāno dato secūdum host. in dicto capl'o ꝓpter sterilitatē. Et secūdū hanc distinctionē concor. do. in. d. l. edē. ⁊ in. d. c. propter. qui videntur contrarij.

¶ Utrū inquilinus possit similiter pro
14 pter necessitatē dimittere domū ante finitū tempus cōtra volūtatem domini. Rñ. Pa. i. d. c. propter sterilitatē. q̄ sic secūdū Uin. ⁊ Joan. an. hoc tenet etiā gl. in. l. fi. in lege. §. si domꝰ. ff. loca. Et quo potest iferri q̄ ꝓpter pestē potest dimitti. q̄ est ꝓbabilis necessitas. ⁊ facit tex. in. l. habitatores. ff. e. ti. Et sic in cōsciētia esset seruādū q̄uis in foro ꝯtētioso forte aliter teneretur.

¶ Utrū sit minuēda pēsio rei locate q̄ñ cōductor nō potuit vti re cōductā. Rñ. q̄ aut q̄s locat res. ⁊ si stat ꝑ locatoris volūtatē quominꝰ re ꝯducta nō vtatur ꝯductor sic tenet ei ad iteresse. l. si de fūdo. C. locati. Si vero nō ex volūtate sed per casum fortuitū ex eius parte rei locate cōtingentem sic pensio remittit ꝓ rata. Exemplum ex parte locatoris puta. Q̄ ꝓpter delictū eiꝰ fūdus locatus publicatus est. Exēplum ex parte ei. veluti si edes locate exuste fuerint vel ager terremotu corruit. vt. l. si quis domū. i fi. ⁊. l. ex ꝯducto. §. j. ⁊. l. sz addes. §. si quis. ff. loca. Idē dicēdū q̄ñ ex necessitate locatori aduenīēte oportuit cōductorē expellere. vel ꝓpter refectionē domus. l. q̄ insulā. in prin. ⁊. l. si fundus. ff. eo. ti. Si vero stat per conductorē vel ꝑ eius culpam quominus re locata vtat nihilominus totā pensionē soluere tenet. l. colonus. §. nauē. ff. locati. Si vero ex casu fortuito ex quo relocata vti nō potuit similiter tenet q̄ñ locator alteri locando verisimiliter mercedē habuisset. alias nō. vt ptz ex. l. fi. §. j. ff. ad. l. ro. de. iactu. facit. l. sz addes. §. cum quidā ff. locati. Sed in casu q̄ñ q̄s locauit operas nec per euz stat quominus eas soluat sed per conductorem: sic talis conductor etiam si impediatur casu fortuito nihilominus pensionē prestabit. vt est casus in. d. §. cū quidam. Quod verū credo in cōscientia quādo talis locator nō habuit cui locando operas acquireret mercedem ꝓpter talem locationem quā mercedem habuisset si tali non locasset. Si vero stat per locatorem quominus operas prestaret tunc si nō ipeditur casu fortuito tenet ad iteresse oē nec mercedē. habebit. Si vero ipedit casu fortuito sic remittit pensio pro rata temporis vt est casus. in. l. vno. §. itē cū quidā. ff. loca. Itē in. l. si hi. §. locati. ⁊. l. aduocationis. C. de cōdi ob. causam. nō autem tenetur ad interesse. Et si iā inchoasset operas: vel fecisset aliquas expensas ad se preparandum ⁊ tali casu fortuito impeditur repetet eas expēsas quas fecit propter hoc vt in. l. si pecu-

UVA. BHSC. IyR_213

niã in principio.ff.de cõdi.ob cãm.habetur de eoq̃ parauerat se ire ad locuz ꝛ impeditꝰ fuit ꝑ tẽpestatẽ. Fallit hoc vt nõ remittat pensio qñ ex casu fortuito stat per locatorẽ in aduocato.qꝛ nõ repetitur salariũ ab eius heredibꝰ ipso moriẽte.l.j.ff.de va.ꝛ extraor.cog. Idẽ de quocũq; habẽte offm̃ publicũ.ꝛ sic loquit̃.l.arboribꝰ.§.de illo.ff.de vsuf.ꝛ l.diez defuncto.ff.de offõ asse. Item fauore libertatis vt in.l.cum heres.§.stichus.ff.d̃ sta.liber.hec eliciunt̃ ex Azo. ꝛ bar.ꝛ alijs in.d.§.cũ q̃dã.et hoc tene nisi consuetudo aliter haberet. vt.s̃.familia.§.ij.

16 ¶ Sz quid si locata re conductor vsus fuit sz sterilitas in eiꝰ fructibꝰ contigit. Rñ. Pa.in.d.c.ꝓpter sterilitatẽ. ꝙ si sterilitas ꝓuenit ex casu fortuito vel eo vitio rei sine culpa coloni vt puta qꝛ timet magnã siccitatẽ: vel aquaꝝ abũdãtiã.vel frigus.vel grandinem ꝛ hinõi.et nõ põt recõpẽsari cũ fertilitate anni p̃cedẽtis vel sequẽtis imediate dũmõ duret eadẽ locatio ſm Host.in summa.eo.ti.sic fiet remissio ꝑ rata.puta erit solitꝰ colligere.xv.modios ꝛ soluebat tres aureos nõ recolligit nisi decẽ.sic nõ soluet nisi duos aureos: nisi sequẽti anno vl̃ precedẽti recolligit.xx.modios ꝛ idẽ dicas etiaz si soluatur certa species: qꝛ lz nõ sit proprie contractus locationis: vt dixi tamẽ quo ad hoc idem erit iudiciũ. Predicta tamẽ nõ intelliges d̃ p̃tiario qui cũ dño lucrum ꝛ damnũ partit̃ qꝛ nõ fit remissio.vt no.gl.in.d.c.ꝓpter sterilitatẽ. Et q̃uis doc.fuerint varij in d.c.propter.ꝛ in.l.ex cõductio.ff.e.ti.qñ dicat sterilitas mihi placz maxime quo ad conscientiã quod Jo.an.ꝛ Pa.in di.c.ꝓpter sterilitatem.sequũtur.vt.s.dicatur sterilitas quãdo nõ colligũtur nisi due partes de tribꝰ solitis secus esset i alio modico. Sed aduerte ꝙ si fructus affuissẽt sz postq̃ recollecti fuerũt marcuerũt vel exercitus preteriens ip̃os destruxit ꝛ huiusmodi.nõ dicetur sterilitas nec fiet remissio pensionis. Secus si erãt recolligeñ.vt in.l.ex.ꝯducto.§.si vis.ff.loca.ꝛ.l.damnum.C.eo.ti.

¶ Sed q̃d si sit fertilitas nũquid augmentabitur pensio. Rñ. ſm Pa.vbi.s̃.ꝙ aut hoc cõtingit.qꝛ fructꝰ plus valẽt solito.ꝛ sic non fit augmentatio: sicut nec fieret minutio si minus valerent. Aut ꝓuenit ꝑ industriam coloni: ꝛ sic non augmentabitur pensio: nec sua industria sibi sit dãnosa.vt.ff.e.l.ex cõducto ꝛ.l.fi.C.de aluui.aut cõtingit ꝓpter bonitatem rei.ꝛ similiter nõ fit. Aut cõtingit melioratio casu fortuito.puta locaui molẽdinũ.ex quo cõductor solũ percipiebat.l.ꝓpter alia molendina que nũc sunt destructa recipit centum ꝛ sic fiet augmẽtatio pensionis ꝑ rata sicut fieret remissio propter sterilitatẽ, casu fortuito cõtingente.qꝛ cõtrariorum eadem est disciplina.xxxij.dis.hospitiolũ. ꝛ.l.i.ff.de his q̃ sunt sui vel ali.hoc idez tenet gl.in.l.si merces.ff.e.ti. Propterea aduerte ꝙ cõtractꝰ locatiõis ꝛ conductiõis est cõtractꝰ bonefidei.vt insti. de act.§.actionum.ꝛ ideo merces debet conuenire arbitrio boni viri.l.si in lege locationis in prin.ff. locati.aliter.restituere obligatur. 17

¶ Quid si quis conducit molendinum pro se ꝛ suis heredibꝰ pro certa mercede in perpetuuz: ꝛ dimissis filijs fit mltiplicatio in infinitũ.nũquid tenebitur molendinum molere illis omnibus illo precio quo cõuenit. Rñ. ſz Pile.in suis q.xlviij.ꝛ Hugo.ꝙ non quia non videtur de hoc cogitasse.l.si.quis in vna.ff. de periculo.ꝛ commo.rei ven. Sed alibi.in aut̃.hoc ius.C.de sa.san.ec.dicit ꝙ immo tenetur destructo iure.ad qd̃ facit.l.si seruitꝰ ita.ij.Rñ.ff.de seruitu. vrba.predio. Sed de equitate conscientie tene primam. 18

¶ Utrũ locans fundum alieni ad mediũ nulla facta mentione de arboribꝰ nũquid colonus habebit partem fructuum arborũ. Rñ.ꝙ nõ.sed locator habebit oẽs.l.fructus.ff.de vsur. Et si colonus destruat arbores tenebitur. Similiter eiꝰ culpe imputatur.si.aliq̃s eiꝰ odio arbores excidat.l.si merces.§. culpe.ff.loca. 19

UVA. BHSC. IyR_213

p.loca. Quod limita ꝑm gl.in.d.§.culpe verū quando propter culpam suam seu dolum tale odiū est cātū. alias nō.

20 ¶Nunquid postq̄ colonus seminauit agrū si dñs eū vēdat alicui poterit expelli per emptorez. Rñ.q̄ nō sed mediatē fructuū habebit. vel prout cōuenerāt: si tamen venditor oēs fructus accepisset a quo colonus contra vēditorē. ff. de leg. j. l. nihil. speciale tñ priuilegium habet colonus fisci ꝑz Rod. Nic aduerte q̄ succedēs in re locata si est de bñficijs ecclesiasticis. z si facta ab habēte administrationē. z cū debitis solēnitatib⁹ z causis de quibus. ff. alienatio. et ad debitum tēpus: tenet stare locationi z ecclīa forez lesa posset petere restitutionē in integrū. c. j. de resti. in inte. z. c. j. de reb. eccle. non alie. Si vero non habebat administrationē vt sunt canonici simplices. sic nō tenet stare: equiparatur vsufructuario q̄ non pōt locare vltra tēpus vitē sue. l. si q̄s domū. ff. loca. nisi cū cā rationabili z auctoritate epi fecisset. Cū ꝑo res locata. non est ecclesiastica. tūc successor vniuersalis tenet stare. l. viam veritatis. C. locati. Successor vero particularis in dicta re non tenet stare nisi locator habuisset administrationem plenam: vt maritus in predio dotali. quia sic tenetur. vt in. l. si filio. §. fi. ff. solu. matri. Idē in tutore respectu populi. l. si tutele. ff. de admi. tuto.

21 ¶Quid si cōductor aliquid expēdit in re conducta. Rñ. ꝑm Hostiē. si expendit necessario vel vtiliter aurit edificauit vel instituit aget contra locatorem vt restituat. expēsas. ff. de loca. l. dom⁹. z. i. d. l. sed addes. C. si inquilinus. z ibi glo. sed clarior tex. est in. l. colonus ꝓximo. Rñ. eo. ti. Si tñ posset tollere impensas sine lesione rei non tenet locator. sed ipe eas tollere posset. vt in. d. §. sinquilinus. Predicta nō intelligas de expensis factis pro pascendo aliū locato vel colēda. possessiōe z hmōi⁹ de alijs puta curatione morbi. reparatiōe ruine vel plātatiōe vines ꝛc. z hmōi. vide etiā quod dico. ff. edificans in principio.

¶Utrum in locatiōe possit intervenire 22
vsura. Rñ.q̄ sic est vsura ex parte conductoris. vez quando ratione mutui interpretari puta q̄ ante tēps soluit pensionem solum habito respectu ad preuentionem tēporis vel mutui veri inuenit de pensione debita. Et sic restitue re tenetur. Facunt nota in cap. ad nostram. de emp. et vendi. et in capi. illo vos. de pi.

¶Ex qua culpa tenet cōductor de re 23
ꝺucta locatoꝛi. Rñ.q̄ de dolo lata culz leui q̄ gratia vtriusq̄ contrahitur. in fi. quibus mo. re. contrahi. obli. §. vlti. lz alij teneāt q̄ etiā teneatur de leuissima. sed primū cōiter tenēt gl. z doc. l. l. si q̄s domū. §. celsus. z in. l. si merces. §. qui colūnā. ff. locati. z q̄ dō dico de cōductore idē dico de locatore. Et lz Mar. in §. qui colūnam. velit teneri locatorem operarum ad trāsmutandas colūnas et sita: q̄ facilr trāsunt. et de leuissima pte. x. q̄ ibi dicit culpa abesse si ota facta sunt q̄ diligentissimus qui q̄ obseruasset turus fuisset. z dicat forte speciale i hoc casu. gl. ibidē tenet cōtrariū. Tu tñ sic concorda q̄ aut aliquis locat operas in re q̄ reqrit diligētissimā curam vt puta polire adamātē scidere brocatū pro veste fiēda z hmōi. z tenet de leuissima d. §. q̄ colūnā. aut non locat operas in re talis importātie. et sic vera est gl. q̄z tenet solū ꝺ leui. nec obstat gl. in. l. qui mercedē accepit ꝓ custodia. z in. l. dñs ff. e. ti. vbi dicit q̄ si specialiter mercedē accepit pro custodia q̄ tenet de leuissima. pro cuius intelligentia aduerte q̄ qñ quis mercedē accepit ꝓ custodia si sum⁹ in contractu in quo solum tenebat de lata culpa. vt in deposito. sic accepto mercedis pro custodia faciet vt teneatur de leui z sic intellige. ca. bona fides. ꝺ deposito. z. l. j. §. si vestimēta. ff. depositi. Si vero simus in contractu in quo tenet: de leui culpa sicut in locato sic acceptio mercedis pro custodia rei locate faciet vt teneat de leuissima. z sic loquit z intellige. l. q̄ mercedē. z. l. dñs

UVA. BHSC. IyR_213

predicas. Qđ bñ no. ꝑ soluẽdis multis contrarietatib⁹. Nec solum tenetur de culpa sua: sꝫ etiã illoꝝ quoꝝ opere vtitur. Si ipse diligẽtiã non adhibuit. l. si merces. §. q̃ colũnã. ff. locati. ⁊ l. itẽ q̃rit̃ per totũ. xxiij. q. iiij. tres personas.

24 ¶ Utrũ locãs vasa vitiosa ignoranter ⁊ ꝓpterea vinũ effusum est: vel marcuit teneatur ad restitutionẽ. rñ. ꝙ sic ad restitutionẽ interesse vini: nec ignorantia eũ excusat: secus eẽt in pascuis locatis vbi herba pestifera erat quaꝫ ignorabat qꝛ lꝫ aialia cõductoris sint mortua nõ tenebit̃ locator. vt i. d. l. Sꝫ addes. §. j. vbi dicit gl. hoc eẽ speciale i locato vt interesse extra rẽ hic veniat. In cõscientia tñ nõ haberet locũ. d. l. nisi qñ locasset talia vasa ꝑ bonis: sec⁹ si simpliciter exhibuisset vidẽda per cõductorẽ. ignorãs ipse an sint bona vel ne. qꝛ tũc cum nõ sit in aliqua culpa nõ teneret̃. A fortiori tenet̃ ad restitutionẽ iteresse qꝛ sciẽter locat rẽ vitiosam. ar. d. l. sꝫ addes. ⁊ qđ dico in vasis intellige in omni re vitiosa: ex qua dãnũ ꝓximo euenire põt. Quod no. ꝑ illis q̃ locant eq̃s q̃ volunt se in aq̃s si destruãtur vestes tenẽtur ⁊ similes. secus in commendato.

25 ¶ Quid si natura põat res meas i alia naui quã vbi posuerã. ⁊ perierũt. Rñ. ꝙ tenet̃. d. l. itẽ querit̃. § j. ⁊ hoc verũ si inuito t̃ño. Si ꝟo bona fide ⁊ sine culpa nõ tenet̃. silr̃ nõ tenet̃ etiã si dolose potuisset qñ vtraq̃ nauis perijt i eadẽ nauigatiõe. ff. ad. l. ro. đ iac. l. fi. §. j. qꝛ lꝫ sit in culpa infideliter rẽ tuã contractãdo nõ tñ ex tali culpa est amissa. ex q̃ oino peritura erat. quod bene no.

26 ¶ Quid ꝓbabit affuisse dolũ vel lataꝫ culpã. Rñ. ſm ho. ꝙ cõductor puta pastor sicut argẽtari⁹ dꝫ ꝓbare amisisse rationes cũ ruina vl̃ icẽdio. l. si q̃s ex argẽtarijs. c. vl. ff. de edẽdo. Idẽ de custode ceteris. l. vi. ff. de cust. ⁊ exhibi. re tñ al's q̃ dolũ alle. ꝓbare dꝫ. l. q̃tiẽs. §. q̃ dolo ff. đ ꝓbati. Ego tñ hoc nõ teneo sꝫ dico ꝙ qñ q̃s tenet̃. solũ đ dolo ⁊ lata culpa ꝙ icũbit ꝓbõ dicẽti eũ fuisse i dolo vl̃ lata culpa. sꝫ qñ tñr de leui vel leuissima tũc tenet̃ probare casu amisse. Et sic loquuntur. d. §. vltimus. ⁊ d. l. vi.

Lucrum non dicit̃ nisi deductis expensis. j. illud. in gl. C. de colla. ⁊ ff. ꝑ socio. l. mutius.

Ludus ⁊ ioc⁹ ⁊ alius spũalis ⁊ diuinus: ⁊ iste est ille q̃ ꝓuenit ex magna mẽtis deuotiõe de q̃ in psal. oẽs gẽtes plaudite: quẽ exercuit Dauid qñ añ Archã dñi saltabat. ij. Ro. vj. ⁊ iste sanct⁹ et virtuosus est. ☞ De hic notatis ⁊ ꝙ oĩs lud⁹ asardi est ꝓhibitus vt in alleg. aut̃. alearuꝫ ⁊ i aut̃. interdicim⁹. ⁊ ibi saly. ⁊ doct. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ bal. in aut̃. ex testamẽto col. vij. C. de coll. ⁊ vincẽs ad illũ ludũ dr̃ habere causaꝫ lucratiuã. Bal. no. in l. j. in fi. C. si q̃d in frau. patro. Lud⁹ vero ẽt licit⁹ ꝓhibet̃ tã clericis q̃ laicis si ludatur vltra vnũ solidũ. d. aut̃. alearũ vsus qđ est vnũ pro tota die sine interpolatione nõ aũt in quolibet ludo vni⁹ solidi. no. Bar. in. l. inficiẽdo. §. infans ff. de fur. intellige solidũ. i. aureum. ſm Pañ. c. clerici. de vi. et hoſt. cle. vbi dicit ꝙ superlucratũ debet restitui lꝫ de consuetudine non fit.

¶ Est alius ludus qui dicitur human⁹ qui fit ad recreationem suaꝫ vel aliorũ vel causa virtutis experiẽde. ⁊ iste aliquando dicitur theatralis a loco apto ad theorandum scilicet speculandum. Aliquãdo larualis. que larue sunt deformitates hominũ per appositionem colorũ vel rerum que vulgariter dicuntur maschere. Aliquãdo histrionalis in quo quis de ꝑsona sua facit ludũ qui vocatur vulgariter stragitatorio alius illorũ qui ludũt ad bagatelle que sunt rerum honestarum demonstrationes. Alius hastiludialis in quo luditur cũ hastis id est lanceis qui dicitur vulgarigiostra. Alius torneamentorũ qui hodie nõ est in vsu in quo quidã includebant se i quodã circuitu ad pugnãdũ. Quidam pilealis balistalis saltalis scacalis chorealis ⁊ huiusmodi q̃ hñt nomina ab eo in quo excercẽt̃ q̃ plura sũt q̃ vocabula. vt. l. natura. ff. đ ꝑscri. ver.

UVA. BHSC. IyR_213

2 ¶ Utrū talis ludus humanus sit phi-
bitus. Rñ. q de se nō est mal' iz aliquā
do rōne alicuius circūstantie est phibi-
tus etiā de p̄cepto. Prio rōne loci. nam
tales ludi nullo mō p̄t fieri in eccl'ia.
aut loco sacro. c. cū decorem. de v. ⁊ ho.
cle. ⁊. c. decet. de immu. eccl'i. vj. Unde
nō excusarē a mortali q̄ talē faceret in
eccl'ia nisi forret q̄d mo dicū cū videat
ire diuino phibit' ibi domus oīonis
vocabit. Demō strationes ꝺo q̄ fiūt ad
honorē dei puta passiōis x̄pi ⁊ vite ali-
cui' scī nō iūt phibite ibi fieri q̄ nō p̄-
pue vocant ludi vt no. i. o. c cū decorē.
scō phibent tales ludi rōne pericu-
lositatis corporalis sicut torneamenta et
hmōi de torneamētis p totū. vnde ois
ludus in quo phabilr immineat pericu-
lū mortis corporalis phibet sub pena
pcti mortalis: qz ꝺ p̄cepti dei Mat. xx.
diliges primū inū. facit lex cruēta mu
cta. gl. C. de gladi. z. i. nā ludus. ff. ad. l.
aq. sec' quādo nō imineret phabilr iz
aliquādo accidisset ⁊ raro. Tertio phi
bet rōne psone Nā clicis ⁊ multo ma-
gis relig'osis phibet ois ludus cū ar
mis vt in. c. cōtinebat. de homi. qz ⁊ ar-
ma portare nisi cā defensiōis sunt phi
bita de p̄cepto. vt. i. c. clerici arma. de vi.
⁊ ho. cle. Silr phibet eis ludꝰ histrio-
nalis. vt no. in. c. donare. lxxxvj. dist. de
quo dic vt. ꝺ. histrio. Quarto phibet
rōne scādali vt puta clericis ⁊ religio
sis aliquē ludū exercere i publico ex q̄
sc'ares scādalizarent esse pctm morta
le. Sm q. ſ. dico. Scādalū. ꝺ. ij. Idē dico
quādo qs ex tali quocaret aliū ad scā
dalū mortalis pcti: sicut in choreis ⁊
multo magis sibi immineret phabilr ta
le scādalū ⁊ hoc aduerteret peccaret
mortalr' sec' si ō scādalo nō aduerteret
qz nisi forret i lata culpa nō credo pecca
ret mortalr. Aduerte tñ q clericis ⁊ re-
ligiosis ē phibit' rōne honestatis clica
lis ois ludꝰ i q̄ ex ppria psona faceret
ludū i publico licet eēt saltatio chorica
lis ⁊ hmōi. Uñ nō excusarē eos a mor
tali. ar. c. p dilectiōe i ſ. de cōse. di. ij. et
q̄ō no. doc. i. ꝺ. c. cū decorē. sec' i secreto
cū aliq̄b' domesticis. Idē ludꝰ carnalis ē
eis iter dictꝰ qz nō plit mutare habitū
nisi ex cā rōnabili vt. ꝺ. excōicatio. vij.
casu. xxvij. Et iz Jaco. ꝺ. are. i. l. si q̄s cū
sc'ret. ff. p emptore. ⁊ Cy. ⁊ pe. i aut. de
san epi'. ⁊ cler. in. ſ. iter dictum. el. ij. te-
neāt q̄ ludꝰ scacor̄ p̄hibeat clericis. Rō
scōm Mat. i. ꝺ. ſ. iter dictum. qz nō min'
facit eos diuinis officijs in
q̄b' debēt ihīstere vt. l. gñalr. C. de epi'.
⁊ clī. sicut ludꝰ aleax q̄ ē eis phibitus
ibidē. ego tamē dico ver̄ si ē p̄dictā opi
nione ēt i eis ludus q̄n pp eos dimitte
rēt debita diuina ad q̄ tenent. alīs nō vñ
iz ludere ad scacos. vt iz Ri. i iij. di. xv.
sicut alijs secularib' nisi rōne scandali
vel honestatis clicalis vt puta publi-
ce ludēdo ¶ Quito rōne cupiditatis.
vñ iz Math. vt no. Car. i. cle. ſ. de vi. et
ho. cle. q ludēs ad scacos cā cupidita
tis peccat mortalr. Q̄d intelligo vz q̄n
talis cupiditas ēēt mortalis. de se. de q̄
q̄n sit mortalis vide. ꝺ. auaritia. ſ. ſ. et
sīlē dic q̄n fieret ex ḡcūq̄z alia mala itē
tiōe foret mortale si tertio ē. de eo q̄ ē
pctm mortale. Attēde tamē q̄ quando
talis ludꝰ hūan' sit cā lucri p̄cipalr ē
illicit'. Uñ peccāt venialr qz debēt lu-
dere p̄cipalr cā recreatiōis ⁊ solatij ⁊
exercēdi igenīū vel virtutē corp'. vel ē
qz facilr inducit ad mortale q̄n sit p̄ci
palr cā lucri vt pz ex experiētia ⁊ vitu
perād' iz lucratū nō sit nisi de bono cō
silio pauperib' erogandū. Sexto rōne
tpis puta qz dies festi p̄cept'. Nā cuz
tali die phibeat oē op' seruile. exo. xx.
nō video quo hastiludia talib' diebꝰ ⁊
huiusmodi quibus requiritur multa
seruit' possint fieri sine peccato morta
li. In alijs ludis in quib' modica seruī
tus inest nō esset mortale licet fiat i fe
sto nisi per totuz diem se in huiusmodi
occuparet dimissis diuinis. Hoc quod
dixi de hastiludijs dī s q̄ sit mortale pecca
tum tenet Ricar. i. iij. ꝺ. finctio. xxxvj.
Sz si ex nulla istaz circūstiaz fiat il-
licitus nō erit peccatū si fiat cā honeste
recreatiōis vel virtutis aut ingenij ex-
ercēdi. Aut si erit pctm erit veniale. de

UVA. BHSC. IyR_213

chorea tamē vide supra chorea aduerte q̄ in ludis q̄ fiūt cā ꝓuntis exercēde vl'igenij nō ꝛ ludere nisi p vnū solidū vno ludo vt i.d.aut.Aleaꝝ.ꝛ ōz vn⁹ solid⁹ p totollio tpe cōtinuato quo aliq̄ ludūt minuē ſm Bar.in.l.inficiādo.C. infans.ff.de furtis.ꝛ solidi.lxxij faciūt vnā libzā auri.C.de ſu.prepo.ꝛ Arch.i l.quotieſcunq̄.Sed in hoc limita ſm pſonā ad iſtā rōnē ſic.ſi nō cōcedit niſi vnus solid⁹ in ludo magnis ergo groſ ſus ſolum paruis.

3 ¶ Eſt 2 tert⁹ lud⁹ q̄ ōz diabolic⁹ quia operatiōe diabolica eſt inuentus ad inducēdos hoies ad pctm ꝛ iſte eſt in triplici differētia. Prim⁹ ꝓſiſtit i ludibꝝ q̄ ludibria aliquando iuxt̄ deriſio primi de qua dic vt.ſ. deriſio.aliquando vero ſunt ea p q̄ merito q̄s venit in deriſum vt ſunt rex inhoneſtaꝝ demonſtratiōes ꝛ talis lud⁹ oibus ꝓhibit⁹ eſt tā exercere q̄ videre. Unde quādo talēs demonſtratiōes habēt puocare ad laſciuia videtes tūc peccāt mortaliter tā exercētes q̄ volūtarie videtes. Facit q̄ō.ſ.dixi curioſitas. Unde dicit tex. in proemio.ff.quis cū ludus appellat eos ex q̄b⁹ crimina oriunt̄. hec cū ſint nullo pacto timēdi modo. hec ibi. Secundus lud⁹ dicit lud⁹ alee.ꝛ ſub iſto cōprehēdit oēs lud⁹ q̄ innitit ſolū fortune vt ludus chartaꝝ taxilloꝝ ꝛ hmōi. Tert⁹ ludus dicit mixt⁹ qz partim innitit fortune ꝛ partim induſtrie vt lud⁹ tabellaꝝ cū taxillis qz reſpectu taxillo rū verſat fortuna reſpectu tabulaꝝ ducendarum verſatur induſtria.

4 ¶ Utrū iſti duo ludi vitio dicti ſint ꝓhibiti. Rñ.q. ſic vt ptz in aut.alearum vſus.C.de re.et ſumpti fu.et in.c.epōs. xxxv.di.ꝛ ꝛz.hugo.in.d.c.epōs.teneat q̄ ſemp peccat mortaliter ludēs ad ꝓdicta tñ nō credo nec dictū.c.epōs.facit p ſua opinionē qz dicit deſeruiens ꝛ dictio de auget.vt.ff.depoſiti.l.j.in pn. Iō ſm gl.ibidē ꝛ Rodo.peccat mortaliter ille q̄ valde ſernit ludo.l.oncit in ꝓſnetudinē alios aliquādo ꝛ raro non credo foret mortale. Nec ob.d.aut.aleaꝝ lud⁹. qz ipos ꝓhibet p ꝛbū decernim⁹ qō ludicit ad mortale vt dixi.ſ.lex.§.iij.clicis tñ ꝛ religioſis vt ex mortale ludere aut ludentes ipos videre vt in aut de ſan. epis.§.interdicim⁹.ꝛ ibi ſequit gl. Sz ego hoc ñ credo.qz iperator nōpōt ꝓpere clericis.ꝛ iō idē dico de clicis qō de laicis q̄ peccant mortaliter q̄n tales ludos ducūt in cōſuetudinem niſi rōne ſcādali vt ſupra dictū eſt de ludo hūano. Rñ. q̄ iſti ludi non ſunt ꝓhibiti qz malū ſint. de ſe: ſz iō ſunt mali qz ꝓhibiti: ꝛ cā ꝓhibitōis ſunt mala q̄ cōtrer ex ipſis ſequunt: q̄ nō ſic eueniūt in raro ludētib⁹ ſicut in conſuete ꝛ qz ꝓhibitio nō ſe extēdit niſi ad deſeruientes talib⁹ ludis. Iō tene qō dixi. Uex eſt q̄ eſt periculoſum talibus ludere ꝓpter multa peccata que communiter ipſis fiunt.

5 ¶ Sz q̄d ſi q̄s ludit ad ꝓfatos ludos gratis cā recreatiōis vl'causa ꝓuiſ ex ꝓſnetudine nūq̄d peccat mortaliter. Rñ. gl. i.d.§.interdicim⁹ vl' tenere q̄ ſic clericꝰ Sz ego attēdēdo ad narratiōnē d.aut. aleaꝝ vſus.ꝛ cōſiderādo q̄ debeam⁹. euitare correctionē iuriū.c.cū expediat. de elec.li.vj. dico q̄ nō ꝓhibet. imo licite pōt in eis ludi gratis: vel in aliquo modico ſine cā ꝓuiſ ſine cā recreationis. Et ſic intelligo.l.q̄ſi quinto.ff.de aleato.ꝛ itelligē modicū reſpectu pſone q̄ ludit. ꝛ tale modicū qō etiā facilit̄ donaret. qz in hmōi ludis ſic factis ceſſat rō ꝓhibitiōis: niſi rōne alicuius circūſtātie de q̄b⁹ ſupra.§.ij.eēt mortale. Nec obſtat dictū.c.epōs. qō. nō diſtinguit ſz abſolute loquit̄ ō oi aleatore ergo nec nos debem⁹ diſtinguere: qz hoc vex eſſet niſi rō nos ſic duceret ad diſtinguēdū ſicut hic facit.c. Marchion. j. q. j. vbi dicit nō putem⁹ in ꝛbis ſcripturaꝝ eſſe euāgeliū ſz in ſenſu: nō in ſuperficie ſz in medulla. nō in ſermonū foliis: ſed in radice rationis. hec ibi.

6 ¶ Utrū inſpectores ꝓdictoꝝ ludoꝝ ꝓhibitoꝝ peccēt mortaliter. Rñ. gl. in. d.§. interdicim⁹. videtur tenere q̄ ſic ſi ſunt clerici. Sed tu dic qō ſiue ſint clerici ſiue laici inſpectores: q̄ aut exaſpectu

UVA. BHSC. IyR_213

eorū inducunt efficaciter aliqui ad ludēdū.z sic si ludētes peccāt mortaliter sic inspectores:si ꝙ eos nō inducūt ad ludū ex eoꝝ aspectu nec ad cotinuādū ipꝰ ꝛc si aliud mali nō admiscēt nō peccant mortaliter eos videtes z aspicientes:nisi essent tales non corrigendo possent eos facere desistere a tali ludo qui est peccatū mortale in ludēte qz tūc talis peccaret mortaliter non solū corrigendo sed aspiciēdo qz videt consenti re errāti.lxxxiij.di.erroꝛ.cū silꝛ.periculosū tñ ē tales aspicere ludētes i ludo phibito:qz facilꝛ posset eis placere talis ludꝰ deliberate qđ esset mortale.vt no. theologi in secundo sententiarū di. xxiij.

¶Utrū acquisitū ꝑ ꝓhibitis ludis debeat restituere.Rñ. ꝙ si ille ꝙ dedit seu amisit nō poterat aliena re.nec donare sicut filiusfami. seruꝰ.et alij ō ꝺ̄bꝰ supra donatio.j.z tūc sine dubio lucratū est restituēdū ꝑī vel dño vel illi ꝙ dedit sicut cū ꝺ̄s insit vel vltra sūmā.cccc.solidoꝝ: qz sicut donare non potuit:nec ludere.vt.§.donatio.j.ff.xx. z ī ō sibi ē restituēdū.vde sim libꝰ.z i hoc cōcoꝛdāt oēs doc. Si ꝓ̄o poterat aliena re tūc distīguo ꝙ si iteruenit fraus puta qz lucratꝰ fuit cum falsis tarillis.aut alia deceptiōe z sic silꝛ cōcoꝛdāt doc.ꝙ tenēt necessario restituere ei a quo habuit imo dicit Bal.i Rubrica.C.de cōdi. ob tur.cām.ꝙ tenēt furti tales.z etiā ludētes sciēter cū illis q̄ nō ꝑt alienare.arg.l.seruꝰ cum sdā.ff.de ꝓdi.andebiti.nec facit sua qđ lucrat.l.falsus.C.de furtis.Aut nō iterunent alq̄ fraus z ille ꝑ̄ perdidit potuit aliquare z in hoc ē diuersitas inter doc. Ham tōia opinio ſm Aſten.est ꝙ teneat dare pauperibus.et hoc sequunt cōiter canoniste.i.t. clerici officia.de vi.et ho. cle.alij distinguunt de subditis imperatoꝛi vel nō: ſz tu breuiter dic ꝙ licet opinio ꝓdicta sit multū rationibilis vtpote que retrahit ꝓnes ab hmōi ludis tamē nullo iure probat qđ necessario sit faciendū. sicut nec alia turpiter acq̄sita.nec obstat ꝙ eis̄ anno ꝓ̄dicta pōt talia lucra si nō repetunt ab his qui amiserūt exigere z pauperibus distribuere vt dicit text. in.d. auc. aleaꝝ vsus.z sic videt ꝙ sint pauperuꝫ qz ſz possit auferre in penā nō tamen sequitur ꝙ ipsi teneant dare sicut nec in aliꝭ casibꝰ in quibꝰ fiscus turpiter acq̄sita pōt tollere vt i.l.j.C.ad.l.iul. repe.z in.l.j.ff.de iure fisci. Et facunt q̄ infra dicā restitutio.j.in verbo turpiter acq̄situm.z sic tene quo ad necessitatē restitutionis. Bene tñ faceret eis̄ si talis acciperet z daret pauperibꝰ.Silꝛ cōfessores debēt ea errogari facere pauper. vt in quo deliquit in eo puniat. Si tñ nollet nō est ei denegāda absolutio.Aduerte tamē ꝙ vbi leges ꝛperiales ligant ꝙ illi q̄ amiserūt si,vellēt repetere possent vsq;ad.l.annos.z sic repetēdo tenerent eis de necessitate restituere vt in.d. auc. aleaꝝ.nec ob.quod dicunt quidam esse abrogatā ꝑ nō vsuꝫ:qz nō est verū vt ꝓz ex dictis.§.Lex.ff.xvij. Sed vbi lex ꝛperialis non ligat sicut in terris pape z similiū nō posset repetere vbi lex ꝛperialis viget si eis̄ non accipiunt lucrata possunt officiales facere vt dent pauperibus vel in publicos vsus vt in dicta auc.alearum.

¶Sz pone ꝙ ludens in casibus in quibus tenetur restituere lucret et postea cum ea ꝑsona in alio modo perdat nunquid poterit compēsationē facere. Rñ. ꝙ si in eodem ludo clarū est ꝙ sic. z voco hic eundem ludum quando se non diuerterunt ad alia.ar.l. continuus. in ꝓncī.ff.de verbo.obli.z facit quod no. Bar.in.l.inficiando.§.infans..ff. de furtis.Si ꝓ̄o in diuerso ludo:puta qz hodie lucratus fuit z cras cū eodē amisit sic de subtilitate iuris non poterit compēsationē facere si ille cū ꝙ lusit sit de illis qui nō tenent de necessitate, restituere ſz de equitate ꝑscie credo ꝙ possit.Facit qđ no.pa.in.c. filius.de testamentis. z.c.ex parte in fi. de censibus.

¶Que pena ꝓtra tenentes ludum aleaꝝ phibitū.Rñ.ꝙ ꝓmo domꝰ in qua ludit ꝺz publicari vt i.d.auc.alearū vsus in verbo domibꝰ eoꝝ publicatis.Scōo

UVA. BHSC. IyR_213

si tenēs ludū verberet non orit actio ex tali iniuria nec punit verberās vl' damnū ei dās qñcūq; ⁊ vbicūq; factū fuerat siue tpe quo ludit siue alio ꝑm. Bal. in dicta Rubrica ⁊ Bar. ⁊ ē tex. i. l. j. §. notādū. ff. de alea. Tertio ꝙ si fuerit ei aliq̄d subtractū tpe q̄ in eiꝰ domo ludit siue a lusoribꝰ siue ab alio nō poterit repetere nec hz rei ꝑsecutionē nec etiā penalem furti vt ē tex. i. d. l. j. §. j. ff. de alea. tñ i cōscia pauperibꝰ ē dādū ar. c. cū tu. d vsu. Quarto q̄ aliū cōpulit ad ludēdū ēt ex metu q̄ nō cadit i ꝯstantē pōt puniri iudicis arbitrio ⁊ pōt poni in carceribus vt in. d. tex. §. j. ibi q̄ ꝯpulit. Uñ gñaliter intelligo illū cōpellere eo ipso ꝙ stat cū altari parato hoc ē ꝑstat domū taxillos scamnū lumina ⁊ hmōi: nā istis suasionibus ⁊ illecebris dr cōpellere iuuenes q̄ nō pñt refrenare iuueniles calores. l. fi. §. filij aūt. C. de bo. q̄ liber. sicut dicimus in materia macedoniani. in. l. j. et iij. ff. ad mace. ⁊ ꝑ totū. Alr nisi ita acriter itelligeret dicta lex effectū nō haberet. ꝙ nō est dicēdū. l. si ꝑter. in ꝑn. ff. de iudi. q̄ lex ꝑdicta pōt etiā itelligi in oibus aliis q̄ blāditijs ⁊ suasionibꝰ iducūt hoies ad ludū: ꝙ dicant cōpellere: sicut dicimꝰ de raptoribꝰ virginū ꝙ nisi esset q̄ sollicitaret q̄ dolosis artibꝰ circū ueniret: non faceret eā puellā in tm̄ dedecꝰ sese ꝓdere. text. ē in l. vnica. §. ij. de rap. virg. Quinto ꝙ oīs ꝯctꝰ celebratus iter ludētes adinuicē nō tz vt no. Bar. in. l. si q̄s cū sciret. i fi. ff. ꝓ emp. nec vendēs in ludo teneret de euictiōe. vt in. l. si filiofa. §. j. ff. q̄rū re. ac. non dat. Sexto ꝙ mutuās pecuniā lusoribꝰ vt ludāt secū nō pōt eā repetere. vt est glo. ordinaria i. l. j. i ꝑn. ⁊ i. l. fi. ff. de alea. ego credo etiā hoc verꝝ gñalr in quocūq; q̄ sciēter mutuat ludere volēti ꝙ nō repetet ⁊ vr̄ casus in. l. verꝝ. §. pe. ff. de mino. nec dicas ꝙ loquit d minore vt etiā loquit. l. si ꝟo nō remunerādi. §. si adolescēs. ff. mādati. qr idē ē de maiore. vt dicit gl. i d. §. si adolescens. Itē qr. d. l. verꝝ loquit qñ minor etiā ꝑuilegiatꝰ mutuat minori etiā priuilegiato ⁊ tñ ibi lz sint i pari priuilegio potior est conditio illius qui perdit pecuniam. Facit qd not. Bar. in d. l. si q̄s cum sciret.

Luxuria est solutio i voluptates ꝑz Isaiā in lib. etymologiarꝝ. Voluptates aūt maxie veneree soluūt aim hoīs. ⁊ iō luxuria ē ꝑncipl'r i eis. Scdario aūt dr esse in q̄busdā aliis ꝑtinētibꝰ ad excessū ꝑz glo. ad gal. v. vbi dicit. ꝙ luxuria ē q̄dā supfluitas.

☞ De hic notatis ⁊ qd luxuria in muliere ē opprobr osior q̄ in viro no. spe. in titu. de actore. versi. sed vtrum masculo. ⁊ versi. preced.

¶ Quot sūt spēs luxurie ꝑncipalr. Rñ. ꝙ sūt sex de q̄bꝰ habet. xxxiij. q. j. §. cū ergo. s. Fornicatio simplex. Adulteriū i cestus Stuprū. Raptꝰ. ⁊ vitiū cōtra naturā. Adde excessum in actu coniugali de q̄bus habes infra preceptum. §. x. 1

¶ Utrū sit pctm̄ mortale. Rñ. ꝙ sic. sed no. ꝙ luxuria hz initiū i corde cogitādo cā delectationis ⁊ istud est pctm̄ mortale scdm distinctionē positā supra. Cogitatio morosa. multo magis si vltra cogitationē pcti mortalis addatur sensus. puta qr vult delectari vidēdo. tāgēdo. loquēdo. ⁊ hmōi. lz nolit ꝯsummare opꝰ. Itē est pctm̄ mortale deliberatus cōsensus in opꝰ si facultas adesset. Math. v. Qui viderit mulierē. scz desiderādo corde deliberate ad mechādū iam mechatus est scilicet ꝓpter pctm̄ mortale ⁊ illius speciei cuius est materia quā appetit. puta si solutā fornicatio: si coniugatā adulteriū ⁊ hmōi que circūstātia est cōfitēda de necessitate cū mutet speciez secūdū aliquos. [redacted] .vl' ꝯtra aliud nō rem. nec est ibi aliq materia lesa: licz sit bonū cōfiteri eā sz multo magis est peccatū mortale cū cōsentit in operatione. Unde si est pollutio solū sine alteriꝰ cōmixtione sic dicit mollities vel immūditia. Si vero coitus sit ad rez alterius speciei. sic dr bestialitas. Si autem ad rē eiusdē speciei sed indebiti sexꝰ sic dr sodomia. si q̄rto sit ad rē eiusdē speciei ⁊ 2

UVA. BHSC. IyR_213

debiti sex⁹.sed nō seruat̄ naturalis modus coeūdi.vel quantū ad instrumētū nō debitū vel quantū ad monstruosos ꝯcubādi modos sic hi quatuor modi dicūtur pctm̄ ꝯtra naturā.Si cū alio eiusdē speciei ⁊ idebito vase ⁊ debito mō sit talis pollutio aut est cum soluta ⁊ sic fornicatio aut cū cōiugata ⁊ sic adulterium ⁊ hmōi ⁊ sic semper peccatū mortale si est volūtaria preter matrimoniū.

3 ¶Qđ ē graui⁹ hoꝝ.Rñ.pctm̄ ꝯtra naturā est maximū ⁊ isto infimū est molities grauissimū bestialitas medium sodomia post pctm̄ ꝯtra naturā mai⁹ ē incestus post incestū est adulteriū. Uerū intellige accipiēdo i suo sūmo qꝛ mai⁹ pctm̄ ē coire cū mr̄e q̄ꝫ cū alteri⁹ vxore. Adulteriū est mai⁹ stupro vtrūq̄ autez aggrauat̄ ꝑ violētiā vñ rapt⁹ virginū ē graui⁹ stupro ⁊ rapt⁹ vxorꝫ grauius adulterio. hec oia aggrauant̄ ꝟz rōnē sacrilegij. Infimū oim p̄dictorū ē fornicatio q̄ cōmittit̄ siue iniuria alteri⁹ ꝑsōe.

4 ¶Quot sūt ei⁹ filie.Rñ.Isy.ponit quatuor ex ꝑte ꝟmōis nā sermo dz cē decēs ꝯ qđ ē turpiloquiū Scđo licit⁹ ꝯ quod est scurrilitas Tertio expediēs ꝯ qđ ē ludrica. Quarto sale cōditus.s.sapientie ꝯ qđ est stultiloquiū. Et quinto cecitas mētis. Sexto p̄cipitatio. Septimo i cōsideratio. Octauo amor sui. Nono ē odiū dei. Decimo amor mundi. Undecimo horror futuri seculi. Et duodecimo inconstantia de q̄b⁹.s̄.interrogatiōes.

5 ¶Utꝝ in tactibus ⁊ osculis ⁊ hmō sit peccatū mortale.Rñ.ꝙ sic qñ đliberate fiūt causa delectationis luxuriose ꝟm ꝙ.s̄.dixi. Cogitatio .sec⁹.qñ fiūt causa amicitie.

Magister ꝟz host.đꝛ is qui alicuius rei siue negocij pre ceteris curā gerit.l.j.§.magistrū.ff.đ exerci. Et hoc nomē magister dicit̄ a monēdo sine mōstrādo.ff. đ ꝟb. sig.l.q̄b⁹ p̄cipua ⁊ đ magistris.c.qꝛ.Sꝫ ꝓprie magister.vocatur qui docet grāmaticam vl̄ alias artes liberales ⁊ theologiam et sic accipitur de mgistris capi. quia nonnullis.⁊ in cle.ij.eo.ti.

¶Ad notatis in hoc.§.⁊ vñ dicatur ⁊ an differat a doctore no.gl.in quibus precipua i ꝟ.magistri.ff.de ꝟ.sig.⁊ gl. in cle.ij.đ magist.ꝙ nō lꝫ aliq̄ dicāt magistros i artib⁹ vel theologia doctores ꝟo iure.⁊ an possint magistri grammatici facere iter discipulos statuta penalia bar.no in.l.oēs populi.iu.vj.q.j.p̄ncip.ff.de iusti.⁊ iure ⁊ possunt vocari in ius sine venia citatione verbali vt not̄. Bar.i.l.si libert⁹.ff.de in ius vo.⁊ Alex. in.l.generaliter.eo.titu.

¶Qualis dz esse magister.Rñ.ꝙ dz eē idone⁹ prouidus ⁊ disertus in sciētia quā vult docere ca.j.ij.⁊.iij.eo.ti.⁊ idoneus est qui primo moribus ⁊ postfacūdia alios antecellit.l.vnica.C.de ꝓfes. qui i vrbe iuncta.l.magr̄os.C.de ꝓfesso.⁊ medicis. Nā q̄ alios docēt nō dñt habere necesse ab alijs doceri.ar.xxxvj. dist.§.ecce dz etiā habere bonā ꝯuersationē testē doctrine.lxiiij.di. valētian⁹. 1

¶Utrū religiosus debeat ad magisterium assumi.Rñ. ꝙ si ingerit se vt fit ꝯmuniter hodie nō dz.xvj.q.j.mōach⁹ cuꝫ multis.c.⁊.q.vij.c.in nona. Si vero nō ingerit se sed mittitur a prelato suo ad quem pertinet sic possunt ⁊ debent assumi.xix.q.j.sic viue ⁊.ca.si clericat⁹ ⁊.cap.doctos ⁊ extra eodem titu.capi. j.⁊.pe. 2

¶Que scientie legi possunt.Rñ.ꝙ oēs q̄ faciunt ad instructionē anime corporum vl̄ rerum nisi sint reprobate ⁊ sūt iste que legi possunt singulariter. 3

Grammatica đ qua. Quicquid agāt artes ego semper p̄dico partes.

Dialectica de q̄. Me sine doctores frustra coluere sorores.

Rhetorica đ qua. Est mihi dicēdi ratio cum flore loquendi.

Musica đ q̄. Inuenere locū per me modulamina vocum.

Geometria de qua. Rerū mēsuras ⁊ earum signo figuras.

Arithmetica đ qua. Explico ꝑ numerū que sit proportio rerum.

Astrologia đ qua. Astria viasq̄ poli varias mihi vendico soli.

UVA. BHSC. IyR_213

4 ¶Utrū mathematica possit legi. Rñ. q̄ matheſis cū aſpiratiōe mediē ad exercitiū nō ꝫ docere. qñ ſignificat artē diuinandi. ꝛ eſt reprobata vt. C. de male. ꝛ Math. l. nemo. ꝛ. l. culpa. S̄z ad iſtructionē doceri poſſ;. xxxvij. di. legim⁹. ſz ego credo q̄ etiā ad inſtructionē non li ceat. qz cuius vſus malus eſt ipſm quoq; malū eſt. vt ōtm primo ſen. diſt. j. S̄z alia matheſis que hz penultimā breuē bene licita eſt que ē de quatuor vltimo dictis ſcientijs. vnde. v. Sire facit matheſis dat diuinare matheſis.

5 ¶Teologia pte oibus doceri poteſt eo dē. ti. c. qz nō nullis. Jus canonicū ꝛ ci ule de primilegijs cū de diuerſis li. vj.

6 ¶Sed q̄d de poetis qui vt i pluribus ſūt ad alios iuuenū corrūpēdos. Rñ. q̄ diſtingnēdū ē ō liberis gētiū. Nā q̄dam liberi ſunt q̄ vt in plurib⁹ ſunt de iaſcnijs. vt Ouidi⁹ de arte. ꝛ ſilēs ꝛ tales legere vel audire oino phibitū eſt. Et ſic intelligē. c. ſacerdotes. ꝛ. c. legāt. ꝛ. c. iō xxxvij. diſt. S̄ūt alij. libri gētiliū ſeu poetarū q̄ vt plurimū multū vtilitatē affert hz in eis aliq̄ ſint aliqua turpia immixta ꝛ tales libros legere vel audire cauſa eruditiōis vocabulo⁹ vt p eos ſciant loq̄ recte atq; ornate nō ē phibitū. ꝛ ſic loq̄. c. turba. eadē. d. cū duobus. c. ſe. dūmō ſit talis magiſter q̄ fabulas la ſciuas abhorreat ꝛ obſcure legat. Et ſic limita. gl. i ſumma di. xxxvij. vide ēt qō dicā. j. ſcientia.

7 ¶Vbi ōnt magiſtri inſtitui ad legēdū. Rñ. q̄ i oib⁹ locis. vbi facultates eccleſie ſuppeūt: ſine ſit cathedral' ſine alia eccleſia colligiata q̄ habeat facultates ſufficiētes ad hoc dz poni magiſter qui legat in grāmatica cui cōpetēs dñicū aſſignet. ſeu pcipiat fructū vnius pbēde ꝛ tādiu ſoū q̄dm pſeneratū docendo clericos' grat;' illi⁹ eccleie. ꝛ alios pauperes. Jn metropolitana ꝫo eccleſia debz eſſe magiſter q̄ doceat in ſacra pagina. ꝛ ō his q̄ ptinēt ad curā alar. xxxvij. d. de q̄buſdā. ꝛ. c. ti. c. j. ꝛ. c. qz nōnulli. hodie ꝫo ſtatutū eſt q̄ romane. pariſien. oxonien. bononien. ſalmacinen. eccleſia habeat duos viros ptos ad inſtruen. i lingua hebrayca. caldaica. ꝛ arabica cle. j. eo. ti. ꝛ ibi ponit cuius ſumptib⁹.

¶Quid ſi nō vacet aliqua pbēda. Rñ. q̄ 8
libet de pbēdatis dz dare tm q̄ faciant vnā pbēdā ſi ſupeſt ad eox neceſſitatē. ar. c. ñ. ō his que fiūt a mā. pte ca. p. ꝛ de eccle. edi. c. de his. vel ſi nō ſupeſt expectēt donec vacet prima. ar. c. dilectus. el. ij. ō prebē. ſcōm Ber. ꝛ. hoſti.

¶Sz pone q̄ ſit prebēda vna aſſigna 9
ta magiſtro nunq̄d tenent canonici eligere aliū canonicū: cū magr nō ſit canonicus ꝛ ſtatuto cū iuramēto firmato caueatur q̄ ſint tot in numero. Rñ. q̄ non auctoritate illius pcilij. c. qz nō nullis. eo. ti. nec facit ꝫ iuramentū nec currit eis tempus qz nō dicit vacare talis pbēda niſi qñ magiſter deſiſtet a legēdo.

¶Utrū magiſter poſſit eligi in canoni 10
cū ſub illa cōditiōe vt doceat. Rñ. q̄ nō qz debet ceſſare ois pditio ꝛ pactio alis eſſet ſimoniacū. Sed ſi vacaret aliq̄ pbēda. tūc ea vacāte poſſet ſtatuere. ꝛ iſtud onus ſit ei annexū ita no. ho. ꝛ ber. i. d. c. qz nōnullis. q̄uis ho. videat tenere q̄ ēt i pdo caſu nō ē ſimōia ſz pmutatiō ſpūali ad ſpūale. c. ad qōes. ō re. pmu.

¶Utr̄ talis magr cui aſſignata eſt pre 11
bēda vel pariſio de eccleſia poſſit aliq̄d exigere a ſcholarib⁹. Rñ. q̄ nō etiā pter tu cuiuſcūq; cōſuetudinis in ca. j. e. ti. ꝛ ſi exigit a clericis illi eccleſie vel a paupertibus alienis cōmittit ſimoniā ſecūdum hoſt. in. c. qz. eo. ti. ꝛ Jo. bar. Brix. ꝛ Archi. ſia. in. c. ō quibuſdā. xxxvij. d. Et hoc intellige ſi reddit⁹ ſunt ſufficiētes ſecus ſi ſit paup. nec hz pūctus ſufficiēter aſſignatos quia magiſtri neceſſitas ſubleuāda eſt. d. c. qz nōnullis. qz ſi nō eſſet ſimonia ſm Alexā. nec eſt vendere ſcientiā ſed laborē ſuum facit. l. ij. ff. de ofi. mr. ſicut ꝛ epi licet non poſſit facere exactiōes tamen ex neceſſitate exigit ſubſidium charitatiuū. cap. cū apoſtolus. §. prohibemus de cenſ. ꝛ. capi. cū ſit de ſimo. ꝛ. cāp. conquerente in fi. de offi. ordi.

¶Quid ō aliꝫs magiſtris. Rñ. q̄ ſimili 12

UVA. BHSC. IyR_213

ter nō debēt exigere aliq̄d qñ sunt salariati debite de publico in studijs generalibus a quocūq; ꝑm pa.in.d.c.qꝛ non nullis. In alijs extra studia generalia similiter nō pñt a scholaribus illiꝰ loci ꝑm do. Anto. nec a pauperibus: sꝫ bene a diuitibus alienis. ⁊ etiā scdm consuetudinē. l. ꝙ si nolit. §. qui mancipia. ff. de edi. edic. Facit. l. si fundꝰ. ff. de euic.. ⁊ qd no. Bar. in. l. nemo est qui nesciat. ff. de duobus reis. Si vero nō sunt salariati possunt exigere: sꝫ nō a pauperibus de censi. ca. licet. Et hec intellige vera ꝙ possunt exigere qñ nō est sibi prouisum sufficiēter. ⁊ loquor hic nō de his qui legunt vt adiscant. vel propter honorem qꝛ tales non gerunt vtiliter negotium alienū sed suū. ff. de neg. gest. l. si pupilli. §. ij. sed de illis qui ad vtilitatē scholarium legunt. vt sunt docti.

13 ¶ Nunquid oēs magistri possint oblata a scholaribus spōte recipe. Rñ. ꝙ sic. c. dilectus filiꝰ. el. ij. in fi. de simo. x. q. iij. priscis. qꝛ q̄dā sunt q̄ licet ihoneste petant tamen honeste recipiuntur. l. j. §. est quidem res. ff. de vari. ⁊ extraor. cog.

14 ¶ Utrū magister ꝓpter lucrū datū sibi a scholaribꝰ cōcedēs eis vacationē vel celebrationem festi peccet. Rñ. Rod. ꝙ si hoc facit pro recreatiōe eorū nō est simonia: sed tamē turpe lucrū secus si faceret propter festum colendū vel nō colendum: qꝛ esset simonia scdm Ray.

15 ¶ Utrū possit sine simonia aliquid exigi ꝓ licētia docēdi dāda. Rñ. ho. ⁊ Sof. ꝙ simonia nō est sed turpe lucrū de necessitate restituendū ei qui dedit si erat idoneus: quia nō turpiter dedit sed potuit redimere vexationē suā. c. dilectus. el. j. de simo. secus si nō erat idoneus qꝛ cum turpiter dederit nō ei restituit sed pauperibus de bono cōsilio esset dādū vide quod no. Ber. in. c. prohibeas. e. ti. Idem dic de episcopo qui nō vult dare licētiam suo clerico eūdi ad scholas nisi aliquo sibi dato. Rod. tamē credit simoniacuꝫ ep̄m: si propter lucrū dat licētiā pro quinquēnio a iure ꝯcesso. c. sup specu. e. ti. Similiter si ad maius tēpus qñ habet respectū principaliorē ad soluendum eum a spirituali officio quod debꝫ ecclesie. Si vero propter moram in studio faciendam. sic turpe lucrum est nō simonia. sed mortale peccatum.

¶ Utrū quis possit petere licētiā docēdi in theologia. Rñ. ꝑm sanctuꝫ Tho. i quolꝫ ꝙ sic. cuꝫ cōicare scientiā sit opus charitatis. Quod intellige verū qñ hoc querit propter bonum finē. sed ꝓpter superbiam ⁊ extollentiā nō liceret. 16

¶ Utrū ille qui obtēta licentia fecit expensas in cōuiuijs secūdum cōsuetudinem possit aliū substituere cū pacto ꝙ reddat sibi expeñ. Rñ. Rod. ꝙ sic. dūmodo substitutus legat vice sua: ⁊ cōsuetudo sit substituēdi. Si vere totū ius suū in eū trāsfert. sic nō potest aliquid etiā pro interesse suo pacisci. ⁊ multo minus de certa portione emolumēti percipienda nec est contra ꝙ ecclesia traditur tali mō qꝛ beneficia sunt assignata pro sustētandis clericis: sed istud pro labore docendi. 17

¶ Utrū peccent mortaliter admittentes ad doctoratū nisi exigātiuramentū ꝙ nō expēdent vltra tres mille turonēses argēteos in tali doctoratus vel magisterij solennitate. Rñ. ꝙ sic. ⁊ sunt suspēsi per sex menses ab huiusmodi premotione etiam si sunt ep̄i. vt in cle. vlti. de magistris 18

Maioritas nō q̄rit aseruo dei sed iferioritas. l. dist. multi. xciij. dist. diaconi sunt

Maledictio ꝓprie est i p̄catio seu optatio mali alicui facta sub rōne mali hoc est i quātū est malū itēdens ipsum malum. vt colligit ex. c. ideus. xxiiij. q. iij. Large autem accipitur etiam pro blasphemia dei vel sanctorum. vt in. c. statuimus. de male. omnis tales maledictio, prohibetur. xxiiij. q. iij. si igitur. xlvj. disti. clericꝰ. ⁊. c. j. de male.

¶ Utrū sit peccatū mortale maledictio. Rñ. aliquādo quis imprecatur malum alteri sub. rōne boni vt. s. cōuertat vel nō habeat causam faciēdi mala: vel 1

UVA. BHSC. IyR_213

ei qui meretur maledicit sic nõ est pctm̃ ꝑm Alexã.ij.ij.tract.d maledi.qñ sit cũ alijs debitis circũstantijs.immo maledictio isto modo erit bonũ licet sit malum ei cui maledicitur.sed qñ quis maledicit proprie tunc semp est peccatum mortale si sit cũ deliberatiõe rationis.ꝛ de malo notabili.secus si ex impetu vel de re minima.dicit tamen Alexã.ꝙ si talia ducantur in cõsuetudinẽ posset esse mortale propter contentũ.

¶ Utrũ liceat maledicere creature irrationabili. Rñ.ꝑm Alexã.vbi.s̃.ꝙ maledicere creature irrationabili secundum se cõsiderate ẽ ociosum ꝛ vanũ ꝛ p ꝯñs illicitũ.Maledicere aũt eius prout ordinantur ad hominẽ.sic est idẽ peccatũ ac si fieret homini.ꝛ ita mortale.sicut dictum est:ꝛ de talibus intelligitur illud maledicti regnũ dei nõ possidebũt.xxiiij.q.iij..§.illicita.ꝛ de pena maledicentium deum vel sanctis.vide.s̃.blasphemia.

Maleficiũ dicit aliqñ sortilegiũ vl' icãtatio vt.xxvj.q.v.nec mirũ.ꝛ de hoc.j.Sortilegiũ.ꝛ quõ põt destrui vide.j.Supstitio.§.xiij.Aliquãdo dr quodcũq crimẽ vt furtũ.rapina.ꝛ hmõi vt insti.de obliga.q̃ ex deli.na.Est etiam quasi maleficiũ nocumẽtum quod fit proximo p̃ter propositum.vt insti.de oblig.que ex quasi delic.na.per totum.

☞ Maleficiũ proprie quod dicatur ꝛ an iuria ꝟbalis vel Blasphemia. Barto.not.ꝛ Alexã.in.l.aut facta.ff.de pe. Bal.in.l.fi.C.vi bo.ra.ꝛ in.l.data opa. C.qui accu.nõ pos.ꝛ in.l.j.C.si aduersꝰ deli.ꝛ an veniat dãnum datũ regula.vl' violenter.gl.sing.ꝙ sic in.l.fi.ꝛ ibi Barto.ꝛ doct.ff.de priua.delic.ꝛ Bal.in.l.ea que.iij.q.C.de cõdi.insti.ꝛ qñ dicat maleficium notorum ꝛ quando manifestũ ꝛ quando clandestinum Bal.nota.in.l. cum fratrem.C.de his quibus vt indi. ꝛ in.l.ciues.C.de appel.

Malitia dr triplicit.Primo p habitu vicioso ꝛ q̃ p cedit ꝙ homo est valde inclinatꝰ ꝛ prõptus ad agendum opera il'ius vitij habituati ꝛ sic est peccare ex malitia.i.ex electione mali ꝓpter illã inclinationem habitus vitiosi.sz nõ est peccatũ in spiritum sanctũ.Scdo dr malitia ꝯtẽtus ꝛ abhominatio rerũ spiritualiũ ꝓcedens aliqñ ex inordinata tristitia mẽtz.ꝛ isto modo ẽ filia accidie.Tertio malitia dr pctm̃ in spiritũ sanctũ.de quo dic.vt.j. peccatũ.§.iij.Et istis duobꝰ modis sẽper ẽ peccatũ mortale malitia:ex qua in contẽptũ bona spiritualia vl' diuina habentur si est in deliberatione voluntatis scdm sanctũ Tho.ij.ij.q.xxxv.

Mãdatũ dicitur qñ q̃s ad satisfactionẽ sue volũtatis imponit aliquid alicui nulla data pecunia seu quocũq alio interueniant quocũq verba.ita tñ ꝙ sint q̃ mandantur ad vtilitatẽ seu satisfactionem mandantis.Si vero sunt ad vtilitatem illius cui committitur.sic dicetur persuasio ꝛ persuasor:ꝛ nõ mãdator vt no.bar in.l.non solum.§.si mãdato..ff.de iniur. Si aũt data pecunia si est circa delictũ sic dicitur mandatũ accipiẽs assassinꝰ. de quo in.c.ꝙ humani de homi.li.vj.ꝛ d.l.nõ solum.Ubi ꝟo non est circa delictum mandatarius dicit locator ꝛ mandans conductor nec est mandatum proprie.

☞ Ad propositum eorum que hic dicuntur ꝛ ꝙ mandans non comprehendatur in statuto loquente de cõdemnato ex homicidio vt per Dynum in ti.§. deiecisse.ff.de vi ꝛ vi ar.ꝛ Baldus l.l. peremptorias.col.v.versicu. quero q̃d si statutum.C.sen.rescindi non pos.ꝛ in l.non dubium in.ij.nota.C.de legi.ꝛ in ca.iniuria.in fine versi.quero statuti cauetur.de pace iure.fir.

¶ Utrum mandans delictum includatur sub dispositiõe iuris vel statuto puniẽtis eum qui fecerit tale delictuz.Rñ. Panor.in capi.mulieres de sententia excommunicatio.sic distinguit:aut verba scripta sunt in rem.puta dicit ius nunc statutum pro homicidio imponatur talis pena ꝛ sic includitur ex ꝓpria signi

UVA. BHSC. IyR_213

ficatione verborũ qꝛ de homicidio qđ mãdauit tenet̃.l. hec verba.ff.de adul.ꝛ l.aut q̃ aliter.§.hec ꝟba.ff.quod vi. aut clã.ꝛ vtrobiq̃ per Bar.ꝛ ꝑ Cy.in.l.non ideo minus.C.de accusa. Aut ꝟba sunt scripta in ꝑsonam.vt qꝛ dicit̃.si quis cõmiserit homicidium puniat̃ tali pena ꝛ sic si cõmittit ꝑ instrumentũ qđ necessario operat̃ necessitate facti sicut mittẽs sagittam ꝛ hmõi.vel operat̃ per instrumentum necessitate iuris. sicut quãdo procuratori vel subdito aliquid mãdat̃ licitum sic includit̃ mãdans: qꝛ ipse vere facit qm̃ actus attribuit̃ pricipio. facit.l.itẽ mella.§.j.ff.ad.l.aquil.et ꝑ hoc tex.in.l.si pater.i fi.ff. de manu.vin.ꝛ.l. iij.§.si ꝓcurator.ff.ꝙ quisq̃ iur.ꝛ iõ statutũ puniẽs ꝓponentem exceptionem ꝯ instrumentũ.mãdans ꝓcuratori proponere tenet̃ pena statuti. Si vero istrumentũ ꝑ quod explicat̃ operatur volũtate ꝓpria nõ necessitate facti vel iuris vtputa quia mandauit delictũ committi:mãdatarius nõ tenet̃ obedire: tũc in dispositiõe iuris cõmunis mãdator cõprehendit̃: nõ ex ꝓpria significatiõe sꝫ interpretatione iuris. qđ vult parũ interesse vel ꝑ se vel ꝑ alium facere:vt dicit tex.in.l.j.§.deiecisse.ff.de vi ꝛ vi. ar. sꝫ nõ habebit locũ in statuto in quo fictio nõ hꝫ locum.l.iij.§.hec verba.ff.de neg.ge. Et hoc tene.lꝫ bal.in.d.l. nõ iõ minus.aliter distinxerit. Distinguo tñ ſm Bal.in.l.omnes populi.ff. de iusti.ꝛ iur.sic ꝙ aut statutũ indulget.puta homicide remittatur certa pars pene ꝛ sic comprehenditur quia cessat odium. et fauor est ampliandus.regula odia.lib. vj. Aut punit ꝛ tunc aut de pena regulari que nõ multum exorbitat a iuris cõmunis dispositione.ꝛ sic includit̃ quia tunc statutum debet interpretari scđm ius cõmune.vt in.c.cum dilectus. de cõsuetudi.not. Innoc. in .c. causamq̃.de rescrip. ꝛ Bar.i.d.l.omnes populi quã quidem penam ius cõmune vult vt cõprehendatur.vt.s̃.dictum est.

Additio exẽplũ in iure cõmuni nõ ẽ exp̃ssa pẽa.statutum exprimit penã ꝛ loquitur de faciente ꝛ includitur. Aut punit pena irregulari.ꝛ que exorbitat a communi iure.ꝛ sic non includitur sed habebit locum in casu suo.ꝛ hec senserunt docto. antiqui in simili.in.l.quicũq̃.C.de seruis fugi.in illa questione nunquid masculinum concipiat femininum. quod in odio regulari conprehenditur: sed in irregulari non. Nec ob. predictis.c. mulieres.de sen.excõ.in verbo vere qđ videtur innuere ꝙ non interpretatiue. quia illum verum est ſm Barte.in.l.sꝫ si vnius.ff.de iniur.in pacto:sed non in pena ꝛ quod non vere comprehendat. facit.c.vt fame.de sen. excom.vbi text. inquit facere videant̃. Ergo interpretatiue ad idem đ cle.pa.in duel.c.ij. Ubi pugil.vere homicida dicitur. ꝛ mãdãs non licet teneat̃ de homicidio. Item qꝛ tex.ponit vt diuersa facere ꝛ mãdare. l.di.capi.si quis viduam.et de homi.c. sicut dignũ. Ergo in penis irregularibus a iure communi per statuta nõ habebit locum:vbi fictio nõ habet locum. vt dixi Itez dic ꝙ quo ad effectus naturales qui ex ipso facto ꝓueniunt vel requiruntur nunq̃ sunt paria facere per se vel per alium. Facit ꝙ no.Bar.in.d. .§.deiecisse. vbi vult quod non est idez adulterium facere per alium.sicut per se.sed quo ad effectus ciuiles qui consistunt in reprimendis iniurijs.sic tene quod.s̃.dixit.

Additio nisi qñ ius punit aliquẽ q̃ ꝑsonaliter fecerit quia tunc nõ includitur in pena faciens ꝑ alium. Et sic intellige ꝛ limita glo.in.c.sciant cuncti.de electio.lib.vj. ꝛ iura in ea allegata.

¶ Utrũ mãdatarius nõ seruans formã mandati faciat aliquid validum. Rñ.ꝙ nõ qꝛ gesta cõtra formã mandati sunt nulla.ꝛ nõ solum qñ fit expresse contra formã.sed etiam quãdo fit preter ꝛ citra formã qꝛ quãdo ad actũ dat̃ certa forma:paria sunt agere ꝯ citra et preter formam. Uide tex.cum gl.in.c.si cui de elec.li.vj.ꝛ.c. prudẽtia .de officio de 2

UVA. BHSC. IyR_213

le.facit.l.diligenter.in princi.ff. manda ti.no.pa.i.c.fi.de resti.spo.qd limita vt s.absolutio.iij.§.ij.

3 ¶Quid de mādato qualificato.Rñ.sz pa.in.d.c.fi.q distribuit in duo mādata ꝛ si nō pōt ipleri in facto seu substantia dz ipleri in mō seu qualitate.Ex q̄ iferr q si duo mandāt etiam data certa forma iz nō possint simul impleri dz tñ fieri qd pōt ꝛ valebit act⁹. Facit qd no. per glo.ꝛ do.in.c.cōstitutus.de rescrip.

4 ¶Quid de eo q̄ mandauit delictum q post multū tp̄s ille exequit.cōcludit Inno.i.c. ad audientiā.de homi. qd tenet sinō reuocauit exp̄sse vel tacite vt puta qꝛ feci pacem cū inimico. vel parētela. vt.l.iij.§.fi. ꝛ ibi gl.ꝛ bar.ff.de adimē.legatis.Et hoc seqt bal.i.d.l.nō iō min⁹.

5 ¶Utrū mādās teneat mādatario d casu fortuito.Rñ.pa.i.c.sicut.d iureiur.q agēs actiōe mādati petit dāna q̄ verisilr ꝯtingere potuissent quasi mādans ea debuerit cogitare a p̄ncipio. sm Inno.i.d.c.sicut.ꝛ sic petit expeñ.ꝛ dāna. ar.ff.de neg.ge.l. nēsenius.ꝛ sic dicit intelligēdā l.iter causas.§.non oia.ꝛ.l.si q̄s alicui.§.ipēdia.ff.manda. nisi dāna contigissent ex casu fortuito q̄ verisilr nō fuisset cogitatus.d.§.non oia.ꝛ hoc tz etiā Jo.an in regula dānū in mercuriali.li.vj.Et intellige p̄dicta i eo q̄ gratis suscipit mādatū.nā mādatū dz esse gratuitū.l.j.§.j.ff.mādati.ꝛ ideo isti stipēdiarij q̄ veniūt p p̄tio non pñt agere ad dāna.qꝛ nō sunt mādatarij.vt dictū est.Itē illi qui causa pietatis vel parentele ꝛ hmōi hoc faciunt.xxiij.q.iij.non inferenda. Silr nec illi q̄ ex debito tenentur.ij.q.iij.si dñs.ꝛ.c.iulianus.vide quod no.i.d.l.nensenius.

6 ¶Utrū mādatū expiret morte mandatoris.Rñ.doc.i.c.gratū.ꝛ.c.relatū.de officio dele.q.re integra expirat.l.mandatū.C.mādati.alꝫ nō.Quō res dicat integra ꝛ quō nō:vide ibidem p doctores.

Manifestū nos dscribimus intelligere vl p cōfessionē vel pbationē legitime nōtum fuerit aut euidētia rei q̄ nulla possit tergiuersatiōe celari dicit tex.in.c.cū olim. i fi.de vb.sig.ꝛ ibi dicit gl.q pprie manifestū dr qd nō eget probatione.

Additio ꝛ sic ē notorū sed manifestū pprie put est spēs distincta a notorio dr q pbari pōt.

☞ De hic notatis ꝛ q̄d dicatur manifestū Bar.no. in.l.iij.in p̄nci.ff. de fur.ꝛ Bar.i.l.j.in p̄n.ff.de no.ope.nū.ꝛ an differūt manifestū ꝛ notoriū no.in.l.ciues. C.de ap.bal.in.l.fi.xv.oppo.C.de edi.diui.adri.tol.ꝛ an differāt manifestū ꝛ famosam.Bar.no.in.l.fur.iō.ff. de fur.

¶Utrū in dispōne vbi fit simplr mētio de manifesto debeamus accipere manifestum pprie:ꝛ put est spēs distincta a notorio. Rñ.sm Pa.in.d.c.cū olim.ꝛ debemus cōsiderare materiā subiectam. vt no.in.c.rogo.xj.q.iij.ꝛ etiā vsum loquendi.ar.c.q̄uis.de vb. sig. in dubio vo debem⁹ capere pprie.Ad hoc.l.non aliter.ff.de leg.iij.ꝛ in.c.fi.de verbo.sig. ꝛ maxime in penalibus. 1

Manumissio ē libertatis datio. nam dū q̄s i seruitute ē manui ꝛ ptāti suppositus ē.sz si manumissus ē liberat a manu ꝛ ptāte dñi vt isti.li.§.j.ff.xij.q.ij.cū redē.

☞ De notatis in hoc.§.ꝛ an possit probari p testes glo.in aut.de testi.§. si vo dicat.col. vij.dicit q sic nō solū p instrā doc.ꝛ Pe.de su.in aut.si dicat.C.eo.tit. videlicet per q̄nq̄.ꝛ in Spe.de ser.non ordi.versi.generaliter.

¶Quis pōt manumittere.Rñ.q is qui hz administrationē rer suar.ꝛ.xviij.annum iceperit iter viuos libertatē dare pōt.isti.q̄b⁹ ex cau. ma.nō pos.§.pe. In vltia vo volūtate q̄ testari pōt.s.i.xiiij. anno.pōt ꝛ manumittere vt in.d.§.pe.ꝛ C.q̄ manu.nō po.aut.sz hodie nouo iure.Itē ep̄s pōt manumittere suos ecclesie bñmeritos.xij.q.ij.si quos de seruis pōt etiā ꝛ non bñ meritos:dūmodo det ecclesie p vno duos eiusdē meriti ꝛ peculij.xij.q.ij.ep̄s q̄. Intellige de bonis pprijs.Itē cā miseratiōis pōt.d.c.cū redēptor. Abbas pōt etiā cū cōsēsu ep̄i ꝛ monachorū.xij.q.ij.abbatib⁹. vel si cō- 1

UVA. BHSC. IyR_213

suetudo sit ꝙ possit vel non possit illaz serua.de his que fiūt a p̄la.sine consen. capituli.c.ea noscitur.ꝛ.c.cum nos.

2 ¶Quid si quis sit seruus plurium nū q̄d pōt manumitti ab vno illorum alijs cōtradicētibus.Rñ ꝙ sic sed manumissor tenetur alios seruare indēnes.C.de communi.seruo ma.l.j.

3 ¶Utruz valeat manumissio in fraudē creditorū facta.Rñ.ꝙ nō.C.qui manu. non possunt.l.j.ꝛ insti.ex q̄.ca.ma.§.j.

4 ¶Utrum possit manumitti ille qui propter delictū icidit in seruituten.Rñ.pa. in.c.ita quorūdā.de iu de.ꝙ nō ſm Jo. and.Facit.l.ij.C.quibus ad li.procla. non licet.

5 ¶Quō fit manumissio.Rñ.multis modis insti.de liber.§.multis modis.vbi inter alios dicitur ꝙ potest fieri in secreto.vt si dicat dñs esto liber.vel ꝑ epistolā vel ꝑ testamentum vel per quālibet vltimam voluntatem.

6 ¶Quomodo reuocat̄ manumissio.Rñ. propter oēs causas ingratitudinis ex quibus reuocatur donatio de qui⁹.s̄. donatio.j.§.xij.in aut̄.vt liberi.de cetero.§.illud.

7 ¶In quo differt manumissus ab ecclesia manumissio a priuato.Rñ.ꝙ prio qꝛ propter operas nō prestitas reuocat̄ in seruitutē.vt.xij.q.ij.diaconi.secus in alijs.vt.C.de lib.cau.l.solo.Scdo quia filij eoꝝ remanent obnoxij ecclesie sue patrone.xij.q.ij.d̄ libertis.sz alij nō.C. de libe.ꝛ.eoꝝ li.l j.ꝛ.ij.Tertio qꝛ serui ecclesie possunt manumitti cum hoc ꝙ nō possint alteri q̄ ecclesie sua bona relinquere.xij.q.iij.c.j.ꝛ.iij.

8 ¶Utrū in manumissione possit dominus aliquod seruitiū spūale sibi imponere.puta ꝙ sibi dicat horas et hmōi. Rñ.ꝙ sic.ita ꝙ si seruare noluerit etiaz si ordinatus fuerit degradetur ꝛ pristine seruituti subijciatur.c.nullus.de seruis non ordi.

9 ¶In quibus consistit ius patronat⁹. Rñ.vt no.in.l.fi.C.de bo.lib.in.gl.s.primo.vt non proponat turpem accionez: aut exceptionem aduersus patronum. Secundo reuerentiam ei debet tam in faciēdo q̄ nō faciendo.Tertio prestare debet ei alimēta si al's nō habet.Quarto patronus hz ius reuocādi eū in seruitutē rōne offense cōmisse ꝯ ip̄m.Quinto patronus hz ius succedēdi liberto. Unde tenet̄ libertus ꝛ relinquere legitimam q̄ est tertia pars suoꝝ bonorū si in bonis habet plusq̄ centū aureos ꝛ nullos liberos habet cū decedit si vero minus q̄ cētū aureos habet in substātia nō tenetur ei aliquid relinquere ꝙ si mortuus fuerit ab itestato nullo liberoruz relicto sic succedet in totū.Vide ibidem.ꝛ insti.de succes.libertoruz .§.sed nostra constitutio.vide glo.in.l. venia.C.de in ius vocā.ꝛ ad quid tenetur patronus liberto est gl.in.§.libertinorum insti.de lib.

Mathematici sine aspiratiōe dicūt diuini.sz cū aspiratōe significat sciētiā quadriuialē.vnde vers⁹.Scire facit mathesis .sz diuinare mathesis.de q̄ vide.j.sortilegiū ꝛ superstitio.ꝛ.s̄. diuinatio.vnde tales non debēt ad limē alterius domus accedere alias cōcremari debent.nec aliquis eos suscipe seu cōsulere:alias debent deportari et bona eorū cōfiscari ꝛ diuinator gladio vltore feriri.vt.C.de male.ꝛ mat.l.null⁹. l.nemo.ꝛ.l. culpa.

Matrimoniū.j. q̄dē ē ꝯiunctio maris ꝛ femine inter ꝑsonas legitimas idiuiduā vite ꝯsuetudinē retinēs xxvij.que.ij.§.j.insti.de pa.po.in p̄n.ꝛ in.iiij senten.distinct.xxvij.de p̄sum.illud quoq̄ nobis.

☞Ad propositum eorum que in hoc §.ꝛ seq.ꝛ per eorū discursum dicuntur ꝛ an matrimonij questio.scilicet an sit matrimonium contractum inter tales possunt per iudicē laicuz cognosci.no. Bar.ꝛ doc.in.l.titia.ff.sol.ma.ꝛ.i.l.quotiens.C.de iudi.

¶Utrum matrimonium sit sacramentum noue legis. Rñ.qd̄ matrimonium potest dupliciter accipi aut quātū ad

UVA. BHSC. IyR_213

eius institutionē.⁊ sic nō est sacramentum noue legis.quia fuit ante nouaz legem institutum.alio modo quo ad eius effectū.⁊ sic licet fuerit ante nouā legem institutum. non tamen habuit vim cōferēdi gratiam sicut modo in noua lege in qua non est euacuatum sed cōfirmatum ⁊ factum gratie cantiuum.⁊ sic est sacramentum noue legis. hoc Ric.in.iiij.distinc.xxvj.ar. iiij.q. ij.

2 ¶ Quid est in isto sacramēto materia et forma.Rñ.ꝟz.Ric.vbi.s̄.eadē.q.ꝟbū primo ꝓlatum est materia:et verbum secūdo est forma.quia sicut verbū accedens ad elemētum facit sacramētū.sic verbū accedēs ad verbū p̄cedēs qđ dicit accipio te i meā vxorē est forma huius scilicet dicendo:⁊ ego accipio te in meum virum vel econtrario.ber.in.c. tua nos.de spō.vult ꝙ ꝟba sint forma. et consensus sit materia.

3 ¶ Quid est res ⁊ quid est sacramentū. in matrimonio.Rñ.ricar. vbi. s̄.articu. iiij.q.ij.expressio cōsensus ꝟba de presenti est sacr̄m tātū.Rñ.⁊ sacr̄z est vnio cōsensuū ⁊ mutua obligatio causata ꝑ consensum mutuū ꝑ verba de presenti expressum.hoc enim est res respectu significaionis exterioris que est per sensibilia signa Et est sacramentū duplicis rei.s.charitatis quā significat ⁊ dispositiue efficit.Et vniōis xp̄i ⁊ eccl̄ie quaz significat sed non efficit.Ipsa autē charitas est res tantum.⁊ non sacramētum.obligatio vero interior per mutuū cōsensum expresse siue coniunctio exterior est res ⁊ sacramētum.

4 ¶ Utrū gratia gratū faciēs cōferatur i hoc sacramento.Rñ.Ricar.vbi.s̄.ar.ij. q.iij.ꝙ sic.si digne cōtrahant:ex diuina institutione.

Matrimoniū.ij.

quo contrahit̄ dic ꝙ ad legitime ꝯhēdū debēt fieri bāna.⁊ quo publice cōtrahēdū ē. de q̄ vide.s̄.clandestinum.

¶ Per quid contrahitur.Rñ.ꝙ per mutuum consensum verbis expressum.c. tua nos.de spon.

¶ Utrum sine mutuo consensu animarum possit cōtrahi matrimoniū. Rñ.ꝟz cōiter Theo.ꝙ quo ad deum ⁊ veritatē nō pōt esse mr̄imoniū si ambo nō cōsentiāt:simul dicāt.aut faciāt q̄cq̄d voluerit ad extra. xxvij.q.ij.sufficiat.lz ecclesia aliud iudicet.vt in.c.is qui.de spon. 2

¶ Utrū requirat̄ ꝙ cōsensus prestet̄ simul eodē tp̄e.Rñ.Pa.i.c.dilect⁹.đ spō. tz ꝙ de subtilitate iuris necessario req̄rit̄ vt simul eodē tp̄e prestet̄ qz dicit gl. in.l.cōsēsu.ff.de act.⁊ obl.⁊ i.l.j.ff.đ cōtrahen.emp ꝙ in cōtrahentib⁹ qui ꝑficiunt̄ iure gētiū debēt cōsensum simul p̄stare.Et Spe.i ti.de spō.dicit ꝙ respōsio alteri⁹ dz sequi immediate.ꝑ.l.cōtinuus act⁹ in p̄n.⁊.l.j.§.j.ff.de ꝟb.obli. Host.vero in.c.ex lr̄is.de spōsalib⁹ quē sequit̄ Jo.an. dicit ꝙ sufficit ꝯsentiat ꝑ prius ⁊ duret in proposito suo.⁊ postea alteri⁹ ꝯsensus accedat ex post facto.⁊ est verior opinio.Host.vt est tex.i.d.l.j. §.si vero presens iterrogauit.vbi dicit̄ interuallū medij temporis nō vitiauit obligationē:secus sic nō perseueraret i primo proposito.qz si esset vera prima opinio ꝙ nō esset mr̄imoniū q̄tūcūq̄ alter consentiret postea. 3

¶ Utrū ꝟba exprimentia cōsensum de p̄senti sint necessaria ad matrimoniuz cōtrahē.Rñ cōiter theologi.in.iiij.dis. lxxvij.⁊ moderniores canoniste.vt no. in.c. tue.fraternitati.de spo.tenēt ꝙ nō sunt necessaria etiā in loqui valentib⁹: dūmodo ꝑ alia signa exteriora ꝯsēsus exprimat̄ vt ꝑ nutum.⁊ hmōi.Et istud tene:lz alij dicāt aliter.Facit ꝓ hoc qz legata ⁊ fideicōmissa solo nutu relinq̄ possunt etiā a loqui valente.vt.C.de fideicōmis.l.⁊ in epistola.⁊.ff.de.leg.iij. l.nutu.c.cū apud.de spon vbi dicit̄ ꝙ sufficit cōsensus ergo non requirentur. verba precise cū per alia possit ex primi quia illud dicit̄ sufficere quo posito nihil aliud requirit̄ ad substantiā actus. vt.no.gl.in.c.statutū.de rescri.li.vj.Itē nō refert quid de equipollētibus fiat.c. lz ex quadā.de test.Item ptz ꝙ mutus potest contrahere.vt.in.c.cum apud.de 4

UVA. BHSC. IyR_213

spon.ergo verba nõ sunt necessaria.vt
pz in.d.c.tue fraternitati ⁊ in gl.in. di.
c.sufficiat.Et ideo si qs diceret accipio
te in meam vxorem ⁊ si consentit vt sit
matrimonium da mihi osculum.⁊ illa.
dat.erit verũ matrimonium lz nullum
verbum dixerit de matrimonio contra
inter ec.ꝯct.c.j.

5 ¶Utrũ sine aliquo sensibili signo expri
mẽte consensum de presenti cõtrahat
matrimoniũ.Rñ ſm cõiter theologos
vbi.s.⁊ canonistas in.d.c. tue fraterni
tati ꝙ nõ qꝛ est sacr̃z.⁊ de rõne sacramẽ
ti ẽ ꝙ sit in eo aliqd sensibile signum ⁊
iõ dicit gl.in.d.c.tue ꝙ ad eẽ matrimo-
nij duo cõcurrũt necessario.vnũ mate-
ria.s.cõsensus.alid forma.s.vba vel si-
gna cõsensuz exprimẽtia.Aduerte tñ ꝙ
si pater cõtrahit ⁊ dicit vba ꝓ filia p̃sen
te ⁊ tacẽte:ꝙ erit matrimoniũ:qꝛ verba
parentũ ⁊ taciturnitas filioꝝ p̃sentiũ
⁊ verba intelligentiũ equipollẽt sensi-
bili signo exprimẽti ꝯsensum interiorẽ.
Qd veruz intelligo si ipsi ꝓ quib⁹ ꝯtra
hunt aliquo signo annuũt:alꝫ non cre-
do ꝙ sola taciturnitas sufficiat.Et sic
intellige ⁊ limita gl.in.c. nõ ois.§. cũ di
citur.xxxiij.q.ij.⁊.i d.c.tue fraternitati
⁊ sãctũ Tho.⁊ Ric.in.iiij.d.xxvij.

¶Utrũ cõsensus de futuro cũ carnali
6 copula faciat matrimoniũ. Rñ. ſz Ric.
in.iiij.d.xxviij.ar.j. q.iij.ꝙ quo ad deũ
⁊ rei veritatẽ sine cõsensu reali de p̃sen
ti nõ põt esse matrimoniũ.c.tua nos.de
spõ.Et iõ distinguit. S. Bo.eadẽ dist.
ꝙ aut copulat sibi effectu cõiugali ita
ꝙ vir credit copulari cũ sua vxore:⁊ ecõ
trario.⁊ sic copula facit matrimoniũ ꝓ
pter cõsensum tacitũ de p̃senti quo vr̃
impelere velle.qd promisit.s.eã accipe
re nũc de presenti sicut antea ꝓmiserat
de futuro.Aut cognoscit eã affectu for
nicario.⁊ sic non est matrimoniũ q̃ ad
deũ:sed presumptũ quo ad ecclesiã cõ-
tra quã presumptionẽ non admittitur
probatio vt in.c.is qui.de spon.si tamẽ
cõtrahyeret de facto cũ alia teneret scdz
matrimoniũ quo ad deum ſm Ricar.
vbi supra.q.iiij.quod no.bene.

Additio Per aliud autẽ a car
nali copula vel cõsen
su de p̃senti nũq̃ spõsalia de futuro mẽ
te ⁊ verbis efficiuntur:matrimoniũ etiã
presumptum.q̃uis interueniat tradu-
ctio ad domũ oscula ⁊ etiã nixus ad co
pulã vt patet per.c.fi.de spon.⁊.in.c.j.
de matri. contra interdictum ecclesie
contracto.

¶Quomõ cognoscẽtur signa q̃ expri-
mũt consensuz de presenti. Rñ.ꝙ recur 7
rendum est in foro aie ad intentionẽ.ꝙ
si de intentione nescitur.sic dicendũ est
ꝙ aliqua verba precesserũt ab vno eo
rũ.vel ab aliquo alio in eorum presen
tia:⁊ sic postea signa sic secũduz verba
determinabitur de signis.vt puta si al
ter dicit.Ego te accipio in vxorẽ ⁊ sic tu
similiter cõsentis accipere me i virũ bi
be.vl annue capite ⁊ hmõi.sic erit ma-
trimonium.Si vero precedẽtia deno-
tant consensum de futuro.sic et signa.
Qd si nulla vba precesserũt.sic non iu
dicabo pro matrimonio.ex quo de itẽ-
tiõe non cõstat. Tutius tamen est pro
matrimonio presumere.qꝛ nullum pe-
riculum imminet:alias sic.

¶Quomodo vba cognoscent in dubio 8
qñ de intẽtione nõ cõstat. Rñ.ꝙ verba
quedã sunt clara q̃ demõstrant consen
sum de presenti sicut cũ quis dicit.acci
pio te i meã vxorẽ ⁊ illa replicat ⁊ ego
accipio te in meũ virũ ⁊ similia quedã
sunt dubia vnde no.ꝙ verbũ placet et
verbũ volo denotant ſm tẽpus p̃sens
ſm dñm An.in.c.ex lr̃is.el.j.de spõ.ver
bũ aũt infinitiuũ nihil perfecte signifi
cat sz determinabitur ſm verba p̃cedẽ
tia vel ad presens vel futurũ. Unde si
volo vel placet addatur verbum infi-
nitiuũ denotãs actum cũ dependẽtem
solũ a libera voluntate ꝓferentis non
inducit dispositio de p̃nti:sed de futu
ro puta cũ dicit placet vel volo ascẽde-
re arborẽ. Si vero verbũ infinitiuũ de
notat actũ qui ꝓcedit solum a volũta-
te ꝓferẽtis libere. Et tũc si denotat pri
cipiũ actus nõ inducitur dispositio de
p̃senti.Exẽplũ volo tecũ cõtrahere vel

UVA. BHSC. IyR_213

volo te despōsare. ⁊ sic nō erit matrimoniū. Si vero denotat executionē actus sic inducit dispositio de presenti. Exēplum volo te habere in vxorem vel dicatur placet mihi te retinere ꝑ vxore ⁊ sic erit matrimoniū. qꝛ q̄ vult cōsequēs vult ⁊ antecedēs vt in.c.p̄terea. ⁊ in ca. prudentiā. de officio dele. in hoc tñ multū instāt. do. sed pertrā leo. ⁊ vide si vis Bar. in.l.cūctos populos. C. de sum. tri. ⁊ canonistas in.d.c.ex literis.

9 ¶Quid si dicat ꝓuidebo tibi tāq̄ vxori mee ⁊ illa silr idē respondeat. Rñ. ꝟm Host. in.c.ex parte. de spō. ꝙ pro matrimonio est iudicandum.

10 ¶Utꝝ si dicat viro vis talē pro vxore ⁊ respondet placet si silr idem dicit mulier sit matrimoniū. Rñ. vt patet ex dictis matrimoniū est. no. etiā Hos. in.ca. sponsam. de spon.

11 ¶Quid sic dicat promitto tibi non dimittā te ꝑ meliori vel peiori vxore. Rñ. ꝟm Host. in.d.c.ex parte. ꝙ matrimoniū erit. Nā in talibus ⁊ similib⁹ dubijs iudicādū est pro matrimonio. ar. de sen. ⁊ re. iudi. c. fi.

12 ¶Utrū vir dicēs ꝓmitto tibi ꝙ habebo te ꝑ legitima vxore. ⁊ silr rñdet muliter cōtrahat de pñti. Rñ. ꝙ sic. vt i.d.c. ex parte in tex. ⁊ in gl. xxx. q. v. nec illud. §. 13 obijcitur. qꝛ verbū habebo pōt referri ad tēpus presens de ma. contra. inter ec. contra. c. ex lr̄is. ⁊ ideo ꝟm Host. ⁊ Gof. subandiendū est de cetero vel hoc tempore secus esset si diceret ꝓmitto tibi ꝙ ducā te in vxorē. ꝟm Joā. in.d.ca. nec illud. qꝛ sic essent sponsalia. ⁊ similiter dicit pa. in.d.c.ex parte. ꝙ erit matrimoniū si dicat ꝓmitto tibi ꝙ non habebo aliam vxorem nisi te: ⁊ illa similiter respondet.

Additio Quia verbū nisi cum seq̄t negationē facit positionē vt no. gl. in regula peccatū. de re. lib. vj. ꝙ credo veꝝ si verba sint ꝓlata de presenti. s. nolo habere aliā in vxorē nisi te. Secus si verba essent prolata de futuro. sic. s. ꝙ non habebo aliam nisi te: qꝛ tunc nisi nō facit positionem de presenti ꝟm actū sed solū ꝟm habitum similiter si diceret non accipiam aliā in vxorem. qꝛ non erit matrimoniū.

13 ¶Quid si dicat ꝓmitto tibi ꝙ retinebo te ꝑpetuo mecū. ⁊ illa rñdet similiter. Rñ. ꝙ non est matrimoniū: nisi dicat ꝙ vult eam tenere in vxorē. in aut. q̄ monatura. effi. le. §. pe. Jo. tamē in.c.j. xxx. q. v. ⁊ gl. in.c. solet. xxxij. q. ij. tenet ꝙ de iure canonico est matrimoniū. ⁊ ita tene in dubio Sed qñ constat de mente non est curañ. de verbis quo ad deū et conscientiam qꝛ qñ ambo intēdebāt cōtrahere de presenti. semper erit matrimoniū etiam si verba sonabāt consensum de futuro. ar. ca. intelligentia. de verb. sig. cū similibus.

14 ¶Sed quid diceñ. cum aliq̄s dixit ꝟba exprimētia cōsensum de presenti vl̄ de futuro ⁊ secuta copula. postea dicit ꝙ nūq̄ talia verba ꝓtulit aīo cōtrahendi sꝫ solū animo extorquendi copulā. Rñ. ꝙ aliter nō debet credere qꝛ nec tenet. Uñ in.c. per tuas. de ꝓbationib⁹ dicit. Nimis indignū est iuxta legitimas sanctiones vt qđ sua quisq̄ voce dilucide protestatus est in eo casu ꝓprio valeat testimonio infirmare. si purus temerarie credit ꝙ dicat verū sic nō dꝫ nec ad petitonē alteri⁹ ēt in carnalē copulā cōsentire nisi de nouo dicat se velle cōtrahere. Si aūt dicat postea se esse mentitū ⁊ petat debitū tūc credat ⁊ reddat. Si vero credit nō esse virū ⁊ ꝑmanet i prima temeraria credulitate sic nō dꝫ reddere: qꝛ faceret cōtra cōscientiā ⁊ si nō reddit peccat etiā qꝛ vir reuocādo qđ pri⁹ dixerat expirat illđ pri⁹ dictū qꝛ reuocatio ꝯcordat verbis q̄b⁹ ꝯsentit de pñti. hec Ric. vbi. s̄. di. xxvij. ar. j. ⁊. iiij.

15 ¶Sed pone ꝙ p̄fatus nō eā duxit nec vult ducere sꝫ potius aliā accepit. Rñ. ꝙ in foro ecclesie si pōt ꝓbare mulier ꝙ cōtraxit per verba de presenti vel de futuro secuta copula carnali ꝙ coget eam ducere nec admittetur probatio in cōtrarium vt no. in. cap. is qui. de spon. sed foro anime si aliam nō accepit cogēdus est vt eam accipiat si euidenter non apparet

UVA. BHSC. IyR_213

nō apparet ꝙ potiꝰ se decepi finxit puta qꝛ magna ē disproportionabilitas. Si vero aliā duxit animo contrahendi ꝛ in primā nō consensit nō debet etiam ad preceptū ecclesie secundū dimittere sꝫ potiꝰ pati humiliter etiā excōicationē ꝛ tali modo cū secunda habitare ꝙ nō generet scādalū alijs qꝛ primū matrimoniū non fuit ex quo consensus ex parte alterius defuit sꝫ ꝯꝫ. Et hoc tene qꝛ cōiter tenetur vt no. Pa. in. d. c. is. lꝫ quidā dicāt ꝙ lꝫ primū nō fuerit matrimoniū tamē etiā secundum non potest esse qꝛ ecclesia talē inhabilitat a cōtrahen. cum quacūqꝫ alia a prima in. d. c. is qui fidem.

16 ¶ Quid faciet prefata mulier que non pōt ꝓbare cōtractū matrimoniū qꝛ fuit clandestinū. Rñ. si statim vir reuocauit ꝛ patefecit ꝙ nō cōsentit aut si sit multa disproportionabilitas ꝛ quibꝰ veri similiter. pōt credere ꝙ nūqꝫ in eam cōsenserit ꝛ similia sic credo ꝙ si ille trāsiuit ad secūda vota: aut oino renuit eā accipere ꝙ poterit ei credere ꝛ cū alio cōtrahere maxime si sic iurat ꝛ ex q̄lita te vite sue pōt p̄sumere ꝙ nō mētiret̄ i hoc alias nullo modo debet cōtrahere cū alio sed viuere in castitate. ꝛ sibi iputet ꝙ fatue egit clādestine ꝯtrahendo Sed si pur de facto cōtraxit ꝛ ꝓbabiliter credat ꝙ talis p̄fatus nō habuerit animū in eā consentiēdi sic poterit exigere ꝛ reddere. Si ꝟo nō habet aliquā ꝓbabilitatē ad hoc credendū credo ꝙ teneat̄ reddere sed exigere non possit. Si ꝟo crederet ꝙ prefatꝰ tūc cōsenserit licet postea neget. nec poterit exigere nec reddere: arg. eorum que not. in. c. inquisitioni de sentē. excom. Quod no. qꝛ sepe in practica euenit.

¶ Quid si q̄s post ꝯtractū matrimoniū non aīo consentiendi sed decipiēdi credēs ex consilio peritoꝝ tale matrimoniū tenere cognoscit prefatam mulierē tanqꝫ cōiugem credens sic firmiter esse. Rñ. ꝙ talis copula nō facit matrimoniū quo ad deū: qꝛ ex quo nullū vinculū precesserat quo ad deum copula non facit matrimoniū. vt no. in. c. is qui de spon. vbi dicūt doct. ꝙ si sponsalibꝰ solutis sequitur copula nō inducit̄ matrimoniū ex quo vinculū sponsaliū est solutū. Idē dicūt vbi interuenerit promissio de cōtrahendis sponsalibꝰ in futurū. Facit. l. fi. ff. de cōdi. ob cāꝫ. Item error iuris nō inducit cōsensum matrimonialem qꝛ nihil tā cōtrariū cōsensui qꝫ error. l. sic ꝑ errorē. ff. de iu. om. iudi. Facit quod no. bar. in. l. multū. ff. de cōdi. ꝛ demō. vbi dicit si iudex errat in fundamento iurisditionis non valere processum licet in veritate haberet iurisditionē ꝛ probatur in ca. sicitatus de rescriptis. iūcto. c. prudētiā. de offō deleg. vbi iudices delegati cū cl̄a. Si nō oēs ꝛc. Si ꝓcedūt sine alio ignorātes ipedimētū ꝛ credētes posse sine eo ꝓcedere nō valet ꝓcessus lꝫ habeant iurisditionē qꝛ errāt in fundamēto iurisditionis ita iste errauit in fundamēto matrimonij cū consensus sit eius fundamentū ꝛ de substātia eius vt in. c. tue. de spon. ꝛ similibꝰ. Unde si talis accepit aliā nō pōt eā dimittere in foro aīe aut religionē exire si quam professus est ꝛ statur eius cōfessioni in hoc vltimo vt no. gl. in. d. c. is q̄ ibi ꝑ doc. ꝛ in. c. significasti. de homi. Idē cōsuluit doc. Alex. de neuo in facto.

¶ Utrū matrimoniū possit cōtrahi inter absentes per procuratorē. Rñ. ꝙ sic. xxx. q. ij. honorant̄ de cōuer. cōiuga. ca. ex parte. el. ij. i tex. ꝛ gl. si tria ꝯcurrāt. ¶ Primo ꝙ specialiter mandetur eidē de matrimonio cōtrahendo. ¶ Secundo ꝙ specificetur eidē de certa ꝛ speciali seu determinata ꝑsona cū qua cōtrahat nomine constituentis. ¶ Tertio ꝙ ꝯstituens perseueret in eadē voluntate vsqꝫ quo ꝓcurator ꝯtraxerit. Nā ꝓcurator quātūcūqꝫ generaliter sit cōstitutꝰ nō poterit cōtrahere matrimoniū ꝓ cōstituēte nisi exp̄sse id habeat in mandatis nec hoc sufficit nisi determinet̄ certa ꝑsona cū qua cōtrahere debeat i mādato. hec ꝓbātur in tex. ꝛ gl. de ꝓcu. c. procurator. lib. vj. nec prefata sufficerēt

UVA. BHSC. IyR_213

si mutaret animū vt pz ex dictis hic.§. lz ecclesia nisi expresse reuocaret iudicaret ꝓ mr̄imonio tñ quo ad deū ⁊ cōsciētiā nō eēt matrimoniū ex q̄ ꝯsensus deficit tpe quo procurator contrahit.

19 ¶Sed pone ꝙ ꝓcurator i mādato hz spālem potestatē de ꝯhendo matrimonio sed nō determinationē persone cū qua debeat ꝯtrahere tñ hzoretenus vl' ꝑ lr̄as aut alio mō. Rñ. ꝙ si cōtrahit cū illa erit matrimoniū nec obstat gl. i. d. c. ꝓcurator. q̄ tenet ꝯtrariū qr intelligēda est qñ alio modo nō specificauit specialem personam per rationem suam. Veruntamen stulta est que cum tali ꝓcuratore cōtrahit nisi faciat fidē ꝙ ad cōtrahen. secum sit specialiter procurator deputat⁹: quia sic ille posset negare ꝙ non misit eum vt contraheret cum illa sed cum alia ⁊ in foro contentioso excluderetur.

20 ¶Utrū ꝑ solas lr̄as possit ꝯtrahi matrimoniū inter absentes. Rñ. vt ptz ex dictis ꝙ sic si duo cōcurrūt. Unū ꝙ mittēs literas quibus exprimit ꝙ talē accipit in vxorē de presenti si ipsa consenserit ꝙ perseueret in eadem voluntate vsq; quo illa cui lr̄e mittūtur expsse consentiat scdm ꝙ illā ꝑsona exprimat cōsensum receptis lr̄is alicui alteri vel ꝑ lr̄as scribat ipm cōsensum aliter nisi exprimat q̄tūcunq; consentiat non erit matrimoniū sz Rod. ar. d. c. honorant. ⁊ c. veniens. qui cle. vel vouē. ⁊ c. ex publico. de conuer. coniuga.

21 ¶Sed nunq̄d statim vt lr̄as rescripserit quib⁹ similiter ⁊ ipm accipere exprimat in virū aut alij manifestauerit sic talis mihi scripsit ꝙ me accipit in vxorē ⁊ ego notifico vobis ꝙ similiter ego accipio eū in virū. erit matrimoniū. Rñ. vr̄ prima facie ꝙ non donec ad notitiā alterius perueniat qr antea nō est ꝯsensus. i. simul sensus sz dissensus. i. separatus sensus. ⁊ facit pro hoc. l. cōsensu: ⁊ quod ibi no. ff. de ac. ⁊ obl. Sz tñ ego credo ꝙ statim vt expssit sit matrimoniū. qr ibi sunt substantialia mr̄imonij. s. cōsensus expressus amborū ⁊ cū substātialia sint sufficit. ar. eoꝝ que no. per bar. i. l. ꝓlatā. C. de sen. ⁊ interlo. om. iudi. ⁊ istud tene ex quo em̄ vl' nūcio. hoc expressit vel ꝑ lr̄as sic est cōsensus: qr simul ambo cōsentiūt ⁊ cū signis necessarijs ar. ad hoc in. d. c. honorantur.

22 ¶Quid si dicat ꝓmitto vobis trib⁹ sororib⁹ ꝙ vnam de vobis accipiā in vxorem. ⁊ ille oēs rñdēt placet ⁊ postea cognoscit vnā ex illis Rñ. ꝑm Host. ꝙ matrimonium cum illa erit. quia ipso facto cōsensit. c. dilecti. ⁊ c. vt nostrum. de appel. Et hāc opinionē tene anteq̄ alter trāseat ad secūda vota. Sz si trāsisset ad secūda vota tene opinionē glose ⁊ modernorū i. c. ex literis. el. ij. de spō. s. ꝙ non est matrimoniū primum quia sola copula etiā cū sponsalibus incertis non facit matrimoniū nisi ambo ita carnaliter cōuenissent vt matrimonium cōtrahere ⁊ ꝯsummare intenderunt.

23 ¶Quero in q̄d est consensus qui facit matrimoniū. Rñ. ꝑm opinionē Ricar. i. iiij. d. xxxj. ar. ij. q. j. ꝙ ad hoc vt ꝯsensus faciat mr̄imonium opz sint ibi tria bona matrimonij implicite ⁊ in habitu saltem. s. ꝙ cōtrahentes consentiant.

¶Primo in vinculi inseparabilitatē ratiōe cuius est in matrimonio bonum sacramēti. ¶Secundo in bonū fidei quātū ad eius essentiale qd̄ est non negare vsum sui corporis si cōlūxit alter petat nisi deus a debito reddēdi liberauerit. Sed quantū ad accidentale bonum fidei. seu accessoriū quod est nō exhibere alteri quā suo coniugi vsum sui corporis nō est necessarium sed solum ad bene esse matrimonij.

¶Tertio in bonum prolis quantū ad eius essentiale quod est eam suscipere cōditionaliter. s. si deus eadem dederit vel non ꝓcurare aliqd̄ impedimentum ne ꝓles veniat sed quantum ad eius accidētale bonū. s. absolute velle ꝓlem ⁊ eā educare non est necessarium. Unde si quis cōtraheret cum intētione separabilitatis non dico quo ad thorum sed quo ad vinculū. qr sic esset ꝯtra bonū sacr̄i: aut cum intentione venegan-

UVA. BHSC. IyR_213

di felꝫm alteri coniugi petẽti sine alia diuina reuelatione.qz ꝫ ꝫm bonũ.s.fidei. Aut cũ intẽtiõe nõ sucipiẽdi prolẽ si deꝰ eã daret aut nõ eam educãdã:aut ꝓcurãdi venena sterilitatis ne pleꝝ cõciperet aut nasceret vel educaret qz ꝫ tertiũ bonũ matrimoniũ.s.plis mꝝmo niũ talis nõ ꝫheret.Et ideo opz ꝓfata habeat in intẽtione saltẽ implicite.Explicite vero suffꝫcit qꝫ in ꝫhendo intendat illud qõ inter cõtrahẽtes requirit ad matrimoniũ.Maria aũt vexꝫ matrimoniũ cõtraxit cũ Joseph lz nõ intẽderet cõsentire in carnalẽ copulã:qz erat certificata qꝫ Joseph nunqꝫ eã requireret z si eã requisisset qꝫ deꝰ absoluebat a tali obligatione.similiter ille q cõtrahit quãuis non habeat aĩm consumãdi sed religionẽ intrãdi.qz cũ intrat ab
25 solꝫitur a deo a tali obligatiõe.

¶Utrũ intẽtio libidinis vel pulchritudinis aut diuitiarꝫ excludat matrimoniũ.Rñ.ꝼm sanctũ.Bo.in.iij.di.xxx.qꝫ multe cause possunt cẽ inductiue z sine ꝓiõ dũmodo nõ sistat ei eis.vñ si moneret sicut cã ꝓncipalis:ẽ minꝰ honesta z esset ꝓtra facti vtilitatẽ:nõ tñ ꝓtrafacti veritatẽ nisi ita esset finis qꝫ non quereret nisi libidinẽ.vel diuitias nõ vxorẽ ducere qz sic esset contra veritatẽ facti.
26 ¶Sz nunqd ꝓtrahẽs ex alio fine ꝑ pcis habendẽ peccet.Rñ.pe.de paꝛ.i.iij.di.xxxj.qꝫ sic veniaꝛ quãdo contraxit principaliter ꝓpter vitãdã fornicationẽ.si non sit talis q ꝼm cõem spẽ posset habere filios.z's nõ.Unde lz finis matrimonij primꝰ z ꝑ se sit intẽtio generãdi tamẽ quandoq ꝓncipale factũ est impossibile sicut in senectute vel sterilitate.lz de se cũdario q est intẽtio vitãdi fornicationẽ facere ꝓncipale.Alie autẽ intentiões sicut reformatio pacis z alie honeste si ꝓncipaliꝛ z ꝑ se intẽdant sic est petiõ vxoꝛe male sicut cũ vir cognoscit vxoꝛem ꝓpter sanitatẽ vel baptisat vt sanet.Aliꝫ ꝺo volũt qꝫ sit mortale qz cũ matrimoniũ sit sacramẽtũ nõ põt sine peccato mortali ꝓncipaliꝛ intẽdi finis extraneus.sicut si qs baptisaret ꝓncipaliꝛ ꝓpter quẽ non curans.de gratia baptismali sed illud,dicit idem petrus qꝫ est nimis durum sed tamen non est sine rõne z ideo securius est tenet tamẽ qꝫ ideꝫ ꝫ hens principaliter ꝓpter voluptatem peccat mortaliter,Si vero quis cõtrahit secũda rõ ꝓpter diuitias pulchritudinem z huiusmodi non est peccatum nisi sit inhonesta intentio.

¶Utrũ cõtrahens in peccato mortali 17
peccet mortaliter.Rñ.secundũ petrum ꝑdictum quod sic qz dicit Ange.j.q.j.c.per Jsayam quod sacramẽtalia sunt vnicuiqꝫ quasi conscientia quis accedit. Sed nunquid teneatur confiteri videꝛ tenere qꝫ sic sed ego non credo de necessitate nisi i proposito intelligẽ qꝫ peccat cõtrahẽdo ꝓ verba de ꝓsenti.

Matrimoniũ.iij. qi pe

diũt vt nõ ꝫhaꝛ.qõ sũt.xvij.quoꝝ duo ꝓhibẽt ꝑ necessitate ꝓcepti ita qõ peccat mortaliꝛ ꝓtrahens tamen ꝓtractum de facto non dirimunt.Tertium vero impedit solum ad tempus z aliqñ in perpetuum.Alia vero sequentia tali modo impediunt quod etiam si de facto cõtrahatur non tenet nec est matrimonium postea contractum:et contrahendo peccat mortaliter non in omnibus sed solum quando contrahit cõtra impedimẽtũ .v. vj. vij.viij.ix.x.xij. xiij.xiiij.xv.xvj.et aliquando incurrit excommunicationem si contrahit in impedimento cõsanguinitatis vel affinitatis vel voti solẽmis aut ordinis vt supza excommunicatio.vij.casu.xiij.z qs potest dispensare vt quis contrahat in ipsis impedimentis vide.j.Impedimẽtum.xviij.H.ij.z.iij.

☞Ad propositum eorum q hic notantur.scilicet de his que impediũt matrimonium.vide no.per Bal.in.l.affinitatis.C.cõia.de suc.z an inter seruos possit contrahi de iure poli.Ang.z Alexã. quod sic.in.l.inter liberos.de iure do. z not.in.l.cum ancillis.C.de incest.nup. z ideo cadit accusatio adulterij in eis secundum eos tibi.

UVA. BHSC. IyR_213

Impedimētū pmū ōt interdictuz eccle'e z iſtō interdictū ē duplex quoddā generale quo prohibet clandestine cō trahere matrimoniū omnibus de quo dic vt.ſ. clandestinum. Aliud eſt interdictum ſpeciale quo aliqui a iudice ſpeciali prohibet ꝓpter aliquā cām legitimā ne cōtrahat z iſtud interdictum nō poteſt fieri niſi ab eo q̄ pōt ꝑ cauſa matrimoniali cognoſcere ſicut eſt epūs vel alius ordinarius z q̄ habeat peritiā canonū de cōſan. z aff.c.j. Unde ꝑtrahēs ꝺ iſtō interdictū peccat mortaliter z ſi cauſa ꝓpter quā factuz eſt interdictum eſt ꝑpetua ſic olo ſeparabunt data ſentētia diuortij ꝓbato impedimēto de matri. ꝑtra. inter.ec.ꝑtra.c.viij. Si ꝓo erat tēporalis ſic tenebit matrimoniū ſed in penaz debēt ad tēs ſeparari de matri. contra. inter ec. contra. c.j.xij.

Impedimētū ſcōz ōr feriaz. Nā vt notat ꝑs.in.c.capellanus. de feriis phibent nuptie celebrari ab aduentu vſq; ad epiphaniaz inclusiue licet ꝑo. dicat etiā includi octauam ſed tu tene non includi q.c.non oportet. xxxiij. q. iij. nihil dicit de octaua niſi cōſuetudo eſſet q̄ illa ſeruāda. l.ſi de interpretatione. ff. de legatis a ſeptageſima vſq; in octauā paſche inclusiue quia in.d.c.capellan. ōr poſt octauas ergo nō i octaua. Item a primo die rogationū qui eſt ſcōa feria ante aſcenſionem dñi vſq; ad octauam pentecoſtes inclusiue q̄ litera dicit in.d.c.capellanus. poſt.vij. dies poſt feſtū pēthecoſtes nō erāt eſſent. vij. dies niſi dominica includeret. Facit q̄ ibi dicit tres ſeptimanas q̄ non eſſent niſi includeret z expone literam cū dicit poſt.vij. dies feſti pente. quod caret octauis nuptie ſuſpendant ur in dñica que ſequitur z deicepſ ꝛc. vt ſtelligas de dominica ſecunda poſt pentecoſtes nō quia oporteat expectare vſq; tūc ſed quia ſi vnit celebrare eas in die ſolenni vt communiter fit oporteat expectare vſq; tunc.

¶ Utrū in ꝑſatis tpibus ꝓhibeat tota liter Ꝛctus matrimonij. Rñ. pa.in.d.c. cappellanus q̄ nō q̄ matrimonij ſine alia celebratare ſz ſolū ꝑ verba de preſenti cozā facie eccleſie pōt oi tpe ꝑtrahi cū nō mueniat aliqua cā ꝓhibitiōis q̄ in tali cōſenſu nullū eſt peccatū immo eſt ſacramētū vt in.c debituſ. de bigā. ſed ſolū ꝓhibet ſolennitas nuptiaꝝ vt ſūt quinta z alie ſimules ſolēnitates z ſolēnis traductio z cam; nona cō mixtio vt tenet. glo. in.d.c. capellanus. Qui autē facit Ꝛtium peccat mortaliter quia cōtra interdictum eccleſie Ꝛbit de matri. cōtra inter. ec. Ꝛ. ꝑ totum. Tenet tamē ꝑs. de. pa. q̄ ſolū erit pctm mortale q̄n ꝓia vice ꝙſumat nō poſtea niſi faceret in ꝓemptū eccleſie. Credo etiā q̄ ſi mulier que aliū habuit virum z vir qui aliam habuit vtrōq; cōtraherent ſi mul z cōſumarēt ſine alia ſolēnitate cō miuſū q̄ nō peccarēt mortaliter quia in eis ceſſat ratio ꝓhibitiōis predicte.

Impedimētū tertiū ōr cōditio z hic accipio hāc ꝯditionē ꝓprie. ſ. ꝓout eſt ſuſpēſiua actus de qua habes. ff. cōditio. ff. q̄ ſit ꝑ hāc dictionē ſi. Unde ſi q̄s Ꝛhat cū aliqua ſub iſta cōditione ſi pater ſuus erit cōtētus. z hmōi nō erit mrimoniū donec cōditio ipleat z ſi nū q̄s iplereſ nunq̄ eſſet matrimoniū. Ad cuius declarationē eſt ſciēdū: q̄ ꝯditiones ſunt in q̄triplici gñe. ſ. honeſte turpes indifferentes z impoſſibiles. honeſte ſunt eēs ille q̄ faciūt ad cōdecētia matrimonij vt q̄ parētes ſint cōtenti vel q̄ nō derogāt honeſtati: vt ſi dederis mihi dotē ſi pater tuus remiſerit mihi iniuriā z hmōi. Eſt iſte ſi apponant in.mrimonio ipm ipediūt vt nō ſit donec cōditio veniat in eſſe. Uñ ſi ille q̄ ſub tali cōditione Ꝛbit mutet aiam z diſſentiat vel aliū ſine cōditiōe accipiat anteq̄ condi tio impleat tō nō erit mrimoniū primū z poſtea cōditio eueniat. Uerū eſt q̄ ſi nō trāſiuit ad ſecunda vota eccleſia cōpellet eū vt rā acciꝑat ex q̄ cōditio ad uenit de condi. appo. ſuper eo in tex. et

UVA. BHSC. IyR_213

gl. Fallit hoc in duobus casib⁹. ¶ Primus si pendente conditione commisceantur carnaliter. Et intellige ꝟm ꝙ s. dixi matrimonium.ij.§.vj. vel cõsensus de presenti absolutus adueniat de condi. oppo. c. de illis ⁊ c. super eo. et c. per tuas quia tunc erit matrimonium de presenti absolutum. ¶ Secundus casus est si conditio est necessaria vt cũ dicitur accipio te in meam vxorem si sol fuerit in cancro in estate ⁊ huiusmodi quia ex quo omnino talis conditio est extitura necessario statim est matrimoniũ qꝛ talia futura sunt iã presentia in causis suis tex. est apt⁹ i. l. si pupill⁹. §. j. ff. d noua. Unde nec ꝓprie dꝫ dici ꝯditio. l. heres me⁹. ff. de cõdi. ⁊ demõ. hoc tꝫ ho. Car. ⁊ Pa. in. d. c. ꝑ tuas. de cõdi. apo. ⁊ S. Bo. i. iiij. di. xxviij. ⁊ S. Tho. i iiij. di. xxvij. Sꝫ ꝯrium tꝫ glo. Joã. Gof. ⁊ Jo. an. i. d. c. ꝑ tuas. ⁊ dicũt ꝙ si trãseant ad scda vota tenebit ꝟm mr̃imoniũ cõtractũ ante cõditionis euentũ. Ego ꝟo credo in foro cõtẽtioso veriorẽ scdaꝫ opi. in foro aũt aic iudicãdũ est ꝟꝫ eo ꝓ intẽtionẽ. Si em̃ nõ intẽdebãt tũc non trahere sꝫ in tp̃s ꝯditiõis sic nõ erit matrimoniũ ⁊ sic erit vera secunda opinio qꝛ licet stipulatio sub cõditione q̃ oino est extitura nõ sit cõditionalis est tñ in diẽ ita ꝙ nõ debet aliq̃s añ quã veniat vt no. i. d. §. j. facit. l. heres meus. in p̃n. ff. de cõdi. ⁊ demõ. vbi licet legatum factum titio cũ morieť nõ sit conditionale tamẽ nõ teneť heres soluere anteq̃ moriať esse bene cõditionale si legarentur centũ titio cũ morieť heres. Ratio quia si moreret legatari⁹ primo q̃ heres legatũ expiraret morte legatarij. sed non in prio casu qꝛ transiret ad heredes. vt in. d. l. heres Et sic patet ꝙ condio q̃ oino est extitura aliqñ facit cõtractũ ꝯditionatũ aliqñ nõ est cõditionatũ est tamẽ i diẽ. ⁊ sic nõ erit matrimoniũ de p̃ntinisi aliud intendat.

1 ¶ Sꝫ nunq̃d cõditio q̃ necessario sub intelligitur in cõtractu si exprimať faciat cõditionalẽ. Rñ. ꝙ nõ. vt i. l. hec verba testatoris. ff. de leg. j. ⁊ in. l. conditiones. ⁊ l. aliqñ. ff. de condi. ⁊ demõ. Nam legatum factum sub ista conditione. si heres hereditatem adierit non est cõditionale qꝛ necessario subintelligiť. vt in dictis iurib⁹ patet. Sed si cõtract⁹ posset fieri etiam nõ existente illa conditione sic si apponitur facit cõtractũ conditionalẽ ⁊ ꝟm hanc distinctionẽ concor. Arch. ⁊ Jo. an. i. d. c. vnico. de spõ. li. vj. qui videtur contrarij. Sic ergo pꝫ quomodo matrimonium vel sponsalia non sunt cõditionalia qñ dicitur contraho cũ tali si ip̃a in me cõsenserit. ⁊ hmõi. secus si diceret si deo placuerit. ⁊ hmõi: qꝛ nõ necessario insunt: qꝛ potest esse matrimoniũ contra voluntatem dei.

¶ Sꝫ pone ꝙ quis ꝯxit sub cõditione si patri suo placuerit. pater prio dissentit. sꝫ postea mutata volũtate cõsentit. Rñ. ꝙ nõ erit matrimonium ꝑ. l. boues. §. hoc sermone. ff. de ꝟb. sig. ⁊ l. hec ꝯditio la picola. ff. de ꝯd. ⁊ demõ. qꝛ ista cõditio si pater meus cõsenserit debet verificari de prio cõsensu. ex q̃ qꝛ non fuit ideo expirauit. Uñ sicut copula carnalis q̃ de sua natura hꝫ purificare conditionẽ. nõ purificat qñ iuenit extictũ vinculũ. vtputa: qꝛ supuenit affinitas post matrimoniũ conditionaliter contractũ ante cõditionis euentũ. Aut qꝛ cõditio expirauit ⁊ nõ fuit ipleta sic: ⁊ in ꝓposito ⁊ hoc tene postq̃ aliã accepit. lꝫ dñs Car. i. d. c. sup eo. dicat tenere matrimonium si taliter cõtrahentes perseuerabant in primo proposito. 2

¶ Sed quid si p̃fatus pater nec consensit nec dissentit exp̃sse. Rñ. credo ꝙ non erit matrimoniuꝫ per. l. qui heredi. §. j. ⁊ per. l. meuius. ff. de condi. ⁊ demõ. vbi pꝫ ꝙ conditio dꝫ impleri in forma specifica ergo requiriť ꝙ expresse cõsentiat host. tamẽ ⁊ sequitur Car. in. d. c. super eo. dicunt ꝙ tenet matrimoniuꝫ et ꝙ fit speciale in matrimonio. Ut hec opinio tenenda. vbi ad secũda vota nõ est deuentum al's primum verius est de iure iudicio meo. 3

¶ Utrũ matrimoniũ cõtractũ sub conditione cuꝫ sit affines: si dñs papa vo- 4

UVA. BHSC. IyR_213

luerit dispẽsare: teneat aduenιẽte cõditione sine alio cõsensu. Rñ. pa. ꝛ Inn. i d.c.sup eo. videnꝫ tenere ꝙ nõ qz primꝰ cõsensus est olno a iure reprobat⁹ ꝑ q̃bus facit.l.iter stipulantẽ.§. sacrã.ff. de ꝟbo.obli.ꝛ.l.ꝓtinꝰ.§. cũ q̃s eo. ti. facit l.apud Iulianũ.ff.de leg.j. Sz in ꝟsum ꝙ teneat est do. Ant.ꝛ q̃dã alij in.c.sup eo.ꝛ est veriot.p.l.si rẽ meã.ff.de ꝟ. obl. Ubi possum stipulari rẽ meã in tps ꝑditionis q̃ mea nõ erit. Iz nunc cũ sit mea nõ possim. facit sῖr.l.iij.ῖcta.l.pe.ff.de ope.publi. Ubi valet mandatũ ꝓnati de ope publico faciẽdo ꝓncipe annuẽte qõ tñ alias nõ valeret. Nec obstat.d.§. sacrã.ꝛ.§.cũ quis sub cõditiõe.qz ibi vtiq; erat in re q̃ nõ erat in cõmertio: nec põt esse. Iz nõ sic est casu nr̃o. qz sublato impedimẽto ꝓhibitiõis ꝑ dispẽsationẽ nihil obstat. Faciũt no. in.c.i causis. in fi.de elec.ꝛ in.c.nisi cũ pridẽ. in fi. de renũ. Itẽ.ec.l.apud Iuli. ꝑdicta. qz dz intelligi verũ esse cõditionẽ forte impossibilẽ que pẽdet ex voluntate principis in his q̃ ꝓnceps nõ solet cõcedere vt ibi pz qz ibi loquit de ꝓdijs i patrimonio cesaris redactis q̃ Cesar non solet alienare nõ in solitis concedi dispensatiue. vt est tex.in.l.inter dicit.ff.de condi.ꝛ demon. Et ideo hãc partẽ tenẽ anteq̃ transeat ad scῆa vota ꝑ qua facit qõ no. Bar. in d.l.si rẽ meã. sed posteq̃ transiuit posses tenere primam.

5 ¶Utrũ teneat cõditio si donaueris mihi cẽt̃ accipio te i vxorẽ. Rñ. ꝙ nõ. tex. est.i.l.si ita stipulat⁹ fuero te sῖti.§. si tibi nupsero.ff.de ꝟb.obli. Qõ limita qñ talis stipulatio fit nõ cã dotis vt qñ nõ ῆbeat inῆa cã petẽdi illud alias sic. Uñ dicit ibi bar. ꝙ si nobilis ꝟheret cũ plebea nõ esset inhonestũ si in recompensationẽ nobilitatis aliq̃d exigeretur.

6 ¶Sed ponẽ ꝙ. B. ꝓtraxit cũ. A. sub prefata ꝓditione ꝛ ante ꝓditionis euentum cõtraxit cũ. C. sub ea dẽ cõditiõe. demũ A.ꝛ C. eodem tẽpore dat centũ qõ istorũ erit matrimoniũ. Rñ. ꝙ neutrũ rõne incertitudinis. facit.l.si fuerit. in ꝑn.ff. de re.dub.ꝛ.l.duo sunt titij.ff. de testa. tute. Itẽ quia cõtract⁹ cõditionalis suscipit robur ab implemẽto.l.cedere diẽ. ff.de verb.sig.ꝛ ideo pindeest ac si cum duobus ꝙrahere simul eodẽ tpe. Nec ob.l.potior.§.videam⁹.ff.q̃ po.i pig. habeant.l.nec emptio in ꝑn.ff. de ꝙrahẽ. emp. Ubi implemẽtũ cõditionis trahit ad diẽm ꝟctus celebrati vt pinde habeatur ac si a principio fuisset cõtractus purus vt sic primũ videat valere qz ꝓdicta iura intelliguntꝝ qñ nõ est in potestate gerẽtis scῆm tollere: qz si esset i potestate eῖ tollere vt in casu nostro bñ tolleret. vt in.d.l.potor. in princ. Nec ῆm põt primo prenũciare qz nõ est mans vinculũ q̃ primũ. Et hoc teneas qz cõmunis opinio est. nisi conditio impleta fuisset citius ab aliquo eorũ quia illud esset matrimonium.

¶Utrũ ꝟhẽs cũ aliqua cũ cõditiõe si te 7
innenero virginem teneat. Rñ. ῆm car. in.d.c.per tuas. ꝙ si ista cõditio intelligatur si te innenero ꝑspectum matronarum ꝛ hmõi sic tz cõditio. Si vero referat si te innenero virginẽ. s. ꝑ copulaz ꝛ sic reῖcit tãq̃ turpis ꝛ tenet matrimoniũ Iz non sit virgo. ꝛ sic intellige gl. i.d. c.ꝑ tuas. ꝛ cõiter doc. qui eã sequuntur

¶Quid si dicat si ꝓmiseris me coire te 8
cum accipiã te in cõiugem vel dabo tibi centum. Rñ. ꝙ nõ erit matrimonium per copulam quia potest se liberare dãdo centum.

¶Quid si dicat contrahã tecũ si ꝓmise 9
ris coitum. Aut ꝓmitto t. bi ꝙ si vxorez accipis te accipiaz si ꝓmiseris me coire tecũ. Rñ. ꝙ ꝓ matrimonio est indicandũ in prima copula sed non ante copulã qz ῆm Inno. Iz ista cõditio sit inhonesta tñ sufficit cõtractũ sed purificat in prima copula. Alij dicũt ꝙ si intelligat de copula matrimoniali sic est honesta ꝛ sufficit si de alia fornicaria. sic debet haberi. ꝑ nõ adiecta vt no. i. d.c. duob⁹. de ῆon. duo. ꝛ sic erit matrimoniũ etiã. ante copulam. ꝛ videtur verius.

¶Conditio q̃ est de preterito vel de pre 10
senti aliquo nõ proprie conditio est. vt in.l.institutio talis. ff. de condi. insti. vi-

UVA. BHSC. IyR_213

tiat tamen si nō fuit.vt ibi gl.

11 ¶Alie cōditiōes sunt turpes ⁊ inhoneste ⁊ si sunt ꝯtra substā tialia mr̄imonij vt ꝯ̄ iseparabilitatē.aut ꝯ̄ bonū fidei ⁊ l' ꝯ̄ bonū ꝓlis eo.mō quo de substātia sūt de qb⁹ qñ sunt substātiales dixi.s̄.matrimoniū.ij.§.xxiij.sic viciāt ⁊ nō vitiantur vt patet in.c.fi.de ꝯdi.appo.facit.c. detrahe.j.q.j.⁊.l.cū hij.§.si pretor.ff.d̄ transac.qꝛ remota parte substātiali nō potest ꝯsistere aliq̄d si vero non sunt ꝯ̄ substātialia matrimonij. sic viciātur et nō vitiāt.⁊ sic ꝑinde ē ac si fuisset ꝯ̄ctū sine ꝯditiōe.vt no.i.d.c.fi.ex hoc patet solutio multaꝝ questionū.Uñ ꝯ̄hēs donec aliā meliorē iueniat nihil facit. Itē si venena sterilitatis ꝓcurabis.Item si nō seruabis mihi fidē aliā volo posse accipere ⁊ hmōi.qꝛ nihil fit.Alias sec⁹.vt puta.si te adulterādā ꝓstitues.lꝫ canoniste teneāt cōiter ꝙ nō sit matrimoniū. Tu tñ dic ꝙ ē mr̄imoniū ⁊ ꝯditio recipitur.qꝛ nō est ꝯ̄ eēntialia matrimonij. vt s̄.dixi.

Additio ⁊ tex.ca.fi.p̄dicti vbi se fundant canoniste itelligit̄ qñ ponit̄ sub ꝯditiōe resolutiua vl' qñ ponit̄ si te adulterādā prostitues talit̄ ꝙ mihi debitū negare possis.

12 ¶Alie cōditiōes sunt impossibiles. vt si celum digito tetigeris ⁊ hmōi.⁊ tales reijciūtur fauore mr̄imonij.⁊ hñr ꝓ nō positis vt in.d.c.fi.lꝫ i alijs ꝯ̄ctib⁹ a matrimonio viciēt ꝯtractum.vt in.d.ca.fi.⁊ §.impossibilis.insti.de here.insti.

13 ¶In summa no.ꝙ ad hoc vt cōditio q̄libet suspēdat matrimoniū vt nō sit añ eius euētū opꝫ ꝙ.vij.cōcurrāt. Primū ꝙ sit apposita i pri.ꝯ̄ctus matrimonij. Nā si matrimoniū esset ꝯ̄ctū pure p̄mo ⁊ postea poneretur cōditio non posset eum suspēdere nec rescindere.cap.dixit xxxij.q.j.facit quod.d.An.⁊ pa.i.c.j.de cōdi.appo. Scd̄m requirit̄ ꝙ in cōditione vterq̄ cōsētiat exp̄sse.Uñ licet vnus ponat ꝯditionē si alter expresse in eam nō cōsentit etiā si taceat matrimonium erit purū.vt no.in.c.fi.de cōdi.ap. Et quamuis cōditio esset cōtra substantialia matrimonij.nihilominus matrimoniū teneret secuta copula vt ibidē no. Inno.⁊ pa.facit.c.aliqñ.xxxij.q.ij.saltē quo ad ecclesiā. Tertiū ꝙ ꝯditio nō sit necessario futura de quo tñ dic vt.s̄.in p̄n.aut ꝙ nō sit turpis aut ipossibilꝫ qꝛ sic habet̄ pro nō adiecta excepta illa q̄ est cōtra substātialia mr̄imonij. Quartum ꝙ nō interueniat cōsensus de presenti absolutus post cōditionē ⁊ añ ei⁹ euētum. Quintum ꝙ non iterueniat carnalis copula añ euētum conditiōis qꝛ sic statim erit matrimoniū si fuerat contractū per verba de p̄senti sub illa conditione etiā si p̄cesserat conditiōis defectus dūmodo alter erat ignorās puta qꝛ ꝯtraxit si patri placeret ⁊ pater ꝯtradicit tñ alter ignorat hoc ⁊ ꝯsentit in copulam ⁊ matrimoniū erit vt no.d.An.i c.per tuas.d̄ cōdi.appo. adducit i simili no.in.c. ex parte decani.d̄ rescrip.⁊ similiter.hos.ibidē qd̄ tñ credo verū quo ad foꝝ contētiosū ⁊ etiā i foro conscientie si ambo matrimonialiter intēdebāt copulari alias non vt.s̄.matrimoniū.ij. §.vj. Sextū q sit ꝓprie ꝯditio nō mod⁹ tenet tñ pe.de pal.l.iiij.ꝙ idē sit dicēdū d̄ modo sicut d̄ conditione ⁊ ꝑꝫ eādē distictionē excepto ꝙ qñ mod⁹ est possibilis ⁊ honestus nō suspēdit obligationē sicut facit cōditio tñ tñr implere nisi ei⁹ fauore sit appositꝰ qꝛ tūc nō tñr si solū ei⁹ fauorē respicit. Cōditio vero apposita per modū cause: siue causa sit vera siue falsa ꝑm Pe.p̄dictū habet̄ pro non adiecta in matrimonio: nisi esset necessaria puta cōtraho tecū:qꝛ es libera:qꝛ si esset serua nō valeret. Idē qñ dicit cōtraho tecū:qꝛ es Joānes fili⁹ titij.⁊ huiusmodi.qꝛ si esset error conditiōis vel persone.⁊ sic viciaret mr̄imonium septimum quod conditio non sit de preterito vel presenti. sed de futuro.vt.s̄. §.x.

Impedimētū iiij. dicit̄ error. nā q̄cquid ipedit causā d̄ sui natura ipedit ⁊ effectū.cōsēsus aūt vt supra dictū est: est cā matrimonij.⁊ iō qd̄ euacuat cōsen

UVA. BHSC. IyR_213

sunt euacuat matrimoniū: ꝙ sensus ꝺo
est actus volūtatis qui ꝓsupponit actū
intellectus. qz vt dicit aug. v. de trinita
sa diligere possim⁹ icognita nequaq̄.
z qz error impedit cognitionē ↄ cōsen
sum. qui sequitur ex cognitione propte
rea ꝺ̄ qui errat nō cōsentit. l. si per erro
rem. ff. de iur. om. iu. Unde in. l. cū tessm
C. de iur. z facti ignō. ꝺ̄ cū erratis volun
tas nulla sit. z in. l. nō ideirco. ibidē ↄz
errātis cōsensus nullꝰ sit facit. xxix. q.
ij. §. hoc ita respondetur.

1 ¶ Utꝝ mīmonium ꝺolo ꝺ̄tō teneat. Rñ.
gl. in. c. cū ꝺilect⁹. qꝫ me. cā ꝙ sic. l. ꝺol⁹
ꝺederit cām ꝺcaut. z idē i gl. a ꝺno ꝓo.
ff. ꝺ̄ ritu nup. z i. c. ꝓstituit. xx. q. ij. Limi
ta. pa. i. c. cū ꝺilectus. z bñ verū nisi sit
talis ꝺolus qui excindat cōsensuz. qz sic
nō teneret Facit. ꝙ no. Jo. an. i. c. vnico
ꝺe cōmo. z facit. c. cū locū ꝺ̄ spon. qꝺ bñ
no. qz facit ad multa. vt i votis turamē
tis. z hmōi modi spiritualibꝰ. qz cōiter
tenetur. ꝙ tenent. vt in ꝺicta gl.

2 ¶ Utꝝ ois error impediat mīmonium
Rñ. ꝙ nō. sz fotū ille error ꝺ̄ est ꝑsubstā
tialia mīmonij. Duo aūt icludit matri
monij essentialiter. s. ꝺuas ꝑsonas que
cōiūgunt. z mutuuz corpis ptātē imicē.
Primū tollit per errorē ꝓsone. Sc̄ūm p
errorē cōꝺitiōis seruilis. qz seruꝰ nō po
test libere libertatē sui corpis alteri tra
ꝺere sine ꝓsensu ꝺn̄i sui. Et iō hꝫ ꝺuo er
rori fotū ipediūt mīmonij. Alij aūt er
rores ēt si sint bñ esse mīmonij nō ipe
ꝺiunt: vt puta credebat ꝙ ꝑ esset ꝑtēs
vel ꝙ esset ꝺiues. vl nobilis: vl pulchra
z hmōi. cū ista sint accidēꝺotalia mīm
nio nō impediūt. ꝺ. §. ois ita respōꝺet.

3 ¶ Circa primū errorē. s. ꝓsone est notā
ꝺū ꝙ ad hoc ꝙ aliqs erret i ꝓsona opz
ꝙ ꝓ visum vel famā. vel auꝺitū habeat
noticiā aliqꝫ ꝓsone. cū qua ꝫhere inten
ꝺit qz vt ꝺicit i ꝑmiꝰ incognitū ne c cō
sēsum nec amore possim⁹ ꝺirigere. ar.
l. cū ab eo. §. mentā. ff. ꝺe ꝫhē. emp. vñ
credēs abūē sibi aliqualiter notū ꝑtē
z ꝙsentit nō in ꝑtē ꝺ̄ q est aliꝫ. sz in abse
tem ꝙsentit errat in ꝓsona. qz errare ē
alium ꝙ alio accipe. xxij. q. ij. in quibus
xxxviij. ꝺ. §uis. Sed si nulla ꝺe absēte
hz cognitionē nō errat. sz ꝺecidit i pñ
te. ꝺe quo ponit exēplū ꝺ̄ eo ꝺ̄ ꝺicit se fi
liū magni regis in genere: vel primoge
nitū magni comitis. z hmōi. z sic est er
ror fortune nō ꝓsone ꝺ̄ nō ipedit. vt ꝺi
ctū est. xxix. q. j. §. error. Itē cū aliqua
scit aliquē habere fil⁹ multos nullz
tū eoꝝ cognoscit si aliqs eoꝝ ꝺicat se ꝑ
mogenitū. z illa ꝙsentiat in eum ꝑpter
spē successiōis bonoꝝ paternoꝝ erit er
ror fortune z nō impedit sicut not. Hu
go. xxix. q. i. i pn̄. Calde. ibi in. c. vj. ꝺ̄ cō
iugio seruoꝝ. z Jo. xxix. q. j. in summa. z
Host. in suma tenēt q in isto vltimo ca
su est error ꝓsone z nō est mīmonij.
z credo sit verus nisi forte intenꝺisset
cōsentire absolute in ꝓsentē quē tū pu
tabat aliū sed si ꝙsensus ferebaꝫ in euz
non vt in ꝓsentem sed in pumogenitū
tum erit verum quod nō erit matrimo
nium.

4 ¶ Circa ſm errorē. s. ꝺitiōis seruilis ē
sciēꝺū. ꝙ triplex est ꝺitio status. s. me
lior cū ꝺe ꝫhit cū libera quā credit ser
uam. z ecōuerso. Scōs equalis cū. s. ser
uus ꝫhit cū ancilla quā credit liberam
Tertiꝰ deterior. vt cū liber ꝫhit cū ancil
la quā credit liberā vl ecōuerso. Primꝰ
error nō impedit matrimoniū. quia nō
ledit ut aliquo sic ꝫhēs. Nec scōs simi
liter qz eque ledit vterqꝫ vñ i neutro er
rore decipit. nec haberet ꝙ obȝciat alte
ri. ar. xxix. q. ij. ꝓ totū. z ꝺ̄ ꝺicto. c. signifi
casti. Tertius vero error impedit matri
moniū. xxix. q. ij. si quis igenuus. Rō ē
qz aliter tm̄ ledit sine culpa z grauiter.
qz in bono ꝓlis quā nō habebit in sua
potestate: z in bono fidei qz nō poterit
ei reddere debitū libere. z in bono sacri
i. inseparabilitate cohabitatiōis. Sz po
tissima ratio quare iste tertiꝰ error im
pedit matrimoniū est ecclesie ꝓstitutio.
Alij aūt ꝺuo errores nō ipediūt ꝫ cō
munē opinionē ꝺo. tho. i. iiij. ꝺ. xxxvj. ꝺ̄ ca
no. licet ꝺā ꝫhū teneāt. vt Host. z hos.
in summa sed nō cures ꝺe eis. Sed com
munē opinionē teneas quā sequitur Jnno. ꝺ̄
coniugio seruoꝝ in. c. ꝓpositū.

UVA. BHSC. IyR_213

5 Uter scienter contrahens liber cum ancilla vel econtrario teneat matrimonium. Rñ. q sic tex. in. xxix. q. ij. si quis liber. z sic liber tenetur sequi ancillã. fm pa. in. c. j. de conjugio seruo.

6 Utr liber cõtrahẽs ignoranter cũ serua cui in tẽpus data est libertas teneat mrimoniũ. Rñ. nõ q qz vt. d. l. fiat libera vt in prin. ff. de sta. libe. ea que interim facit vt seruus facit nõ vt liber.

7 Quid si dñs tradit alicui libero suaz ancillã vt liberã in matrimonio quã tñ Zhens ignorat ancillã an teneat matrimoniũ. Rñ. q sic. qz statim efficit libera vt i aut. de nuptijs. §. si vero ab initio. z hoc tenet glo. in. c. ad nostrã. z pa. de cõiugio seruoz z Soffre.

8 Utr Zhens liber cũ ancilla ignoranter z postea hoc cognoscẽs cõmisceat eiõ per copulã teneat mrimoniũ. Rñ. ꝟ gl. in. d. c. ppoſuit. q habẽs ꝟsciam expbabili cã z discreta q alter est seruus si cognoscat eã prendicat sibi z erit mrimoniũ z sic intellige. xxij. q. iij. Innocẽs. ff. de pe. he. l. itẽ veniũt. H. anteq̃ ptes. Si aũt ex leui z temeraria cã cui nõ dz credi tũc nõ prndicat sibi tutubans p ignorante hñdus est. C. de pdi. ide. l. vlti. ff. õ libe. ho. exhi. l. iij. H. si qs nolẽte. Nõ em cuilibet referẽti credere tenẽt ter. est. ff. q cũ fal. tuto. l. ij. ubi z si dictũ sit ei bõa fide nõ crediderit. Aduerte hic si seruꝰ Zhit cũ l bera q eũ seruũ ignorat peccat mortaliter cõmiscẽdo ei ex quo scit matrimoniũ nullũ eẽ. secꝰ si ignoraret matrimoniũ nõ tenere z idẽ dic de quocũq̃ q scit certitudinaliter q mrimonium nõ tenet ex quocũq̃ impedimento. Qñ vero habet sciẽtiam vel ꝟsciam. i. firmã credulitatẽ õ ipedimẽto q̃uis clare nõ sciat sitr peccat mortaliter cognoscẽdo sine talis ꝟscia prẽdat ex probabili causa vel temeraria nisi eã deponat qñ ꝟo dz scrupulũ ꝟscie. i. qz dubiꝰ est tũc si ex leui vel temeraria cã dz deponere z sic petere z reddere põt sine pcõ. Si vero dubiũ est expbabili cã põt rẽddere sed non petere dz aliter exponeret se periculo z peccaret mortaliter sed rẽddẽdo non quia in dubio obediendũ est. et ex cusatur. xxiij. q. j. quid culpatur.

Utr talis hñs probabilẽ causam credendi prndicet sibi si ad mandatũ ecclie reddat debitũ. Rñ. ſai Tãcre. Inno. z Jo. an. z pa. in. d. c. ppoſuit q sic. qz nisi velit cũ ea esse tanq̃ cũ vroze ppria nõ dz in hoc obedire. z est verior opi. licet hoſ. z glo. in. d. c. proposuit. teneat q debet obedire nisi sit certꝰ ſz istud nõ teneas qz nõ debet cõtra cosciẽtiam formatã venire. ar. ꝟ rest. ſpo. c. literas sed in prẽbẽdo alimẽta z hmsmodi bene debet obedire nisi sit certus. 9

Utr liber Zhens cũ ancilla ignoranter quã postmodũ dñs eꝰ facit liberã teneat stare cũ ea. Rñ. q nõ qm matrimoniũ nullũ fuit. z ſem. ei cõmisceat ex prõmo cõsensu q nullus fuit. ar. C. advene. l. q̃uis ꝟ Soſ. z Jo. xxix. q. ij. si quis in genuas. z Ber. in. ca. vlti. de cõm. seruo. quidã tñ tenẽt q sit matrimoniũ si post manumissionẽ illa cognouit eũ Zhere intendẽs qz impedimẽto sublato p hoc nihil impedit. z verꝰ credo p ea que notat gl. in. d. c. ad nostrã. nã videtur omnibus perseuerare nisi contrarius exprimatur de bap. c. maiorẽ. in. fi. 10

Utr liber Zhẽs cũ ascriptitia aut originaria ignoraãter teneat matrimoniũ. Rñ. fm hug. xxix. q. ij. in prin. q sic quia edictum de matrimonio est prohibitorium. z contrahere tales possunt. C. de agrico. cen. z colo. lege. vlti. lib. xj. ideo tenet. 11

Quid de libero Zhẽte cuz filia serue vbi de consuetudine patrie est q pars sequat patrẽ. vt i. l. iz de pin. seruo. Rñ. q si cõsuetudo sit prescripta. licet mater eius sit serua q verum erit matrimonium. vt in. d. c. licet. dummodo pater sit liber. 12

Sz pone q liber dẽxit cũ serua ignoranter postmodũ sciẽs seruã mulomtnus vult mrimoniũ cẽsz illa non vult nũquid erit. Rñ. q nõ sed vexẽt q cõ pelleret ab ecclesia nisi trãsisset ad secũda vota. 13

Utr liber possit propria autoritate 14

UVA. BHSC. IyR_213

ancillā quā ignorāter accepat vxorē di
mittere ꝓperto ꝙ sit fua. Rñ. ꝙ quo ad
thoꝝ certū est ꝙ sic. ꝙ vero ad cohabi-
tationē tenet Ricar. i. iij. d. i. xxxvj. ꝙ nō
si ꝓtraxit i facie eccliæ aut cōtā testib⁹ se
cus si clandestine. ſz Ho. & multi alij sūt
ꝓtrarie opinōis Fult⁹ qñ ē notoria sicut
& in adulterio ō ꝙ hēs. j. mrimoniū. iij. i
fin. & ſ. Sz ego dico ꝙ opinio Ricæ. ē
vera quo ad cohabitationē vt pz. c. por
ro. de diuor. ſz quo ad redditionē vel pe
titionē debiti ē fa ſcēa opinio & ſz hanc
distinctionē intellige & limita. d. c. porro.

15 ¶Quid ſi seru⁹ ꝓtrahit matrimoniū cū
ancilla vel cū libera ꝙ fuit eū seruū. Rñ.
ꝙ ſz de iure ciuili mrimoniū nō teneat
vt i. l. cū ancillas. C. ō incest. & inutil. nup.
tñ de iure canonico ſz cui ſſidū ē i hac
materia ſpūali. vt i. c. penul. & vltī. de se
cū. nup. & no. Bar. in. l. ꝑfilegio. C. de fa.
fan. eccle. & gl. i. c. ij. De re. iur. li. vj. Ūn
no. ꝙ aut talis seru⁹ vel ancilla ꝺñi cū
volūtate ꝺñi sui & tunc magis tenet ad
reddendū debitū vxori ꝙ ad seruitium
ꝺñi: qz ex quo ꝓfēsit ad mrimoniū vide
tur ꝓfensisse ad accessoria. c. ꝓnūdē. iij. ō
offi. ordi. & leg. & l. ad legatū. ff. de pcu. nept
eū ꝺñs taliter distrahere ꝙ impediatur
reddere debitū loco & tpe debito alr fm
Sco. in. iij. di. xxvj. q. j. peccaret morta
liter ꝺñs. Et rēdeo dic ſi sūt diuersoꝝ ꝺño
rū si ambo ꝓfenserūt. Et sic intellige & li
mita Tācre. & alios ꝙ videt velle qō nō
pōt eos vēdere. ſ. taliter qō redditio ō
biti impediat. aut ſz ſerūt ꝺño ꝺicente
aut ignorante. & sic ſz teneat mrimoniū
tñ magis tūr ꝺño ꝙ petēti debitū vt no.
do. An. Car. & pau. & cōiter doc. in. c. j. ō
pin. fer. & poterit eos vendere ad libitū
verū tñ vt dicit Sco, vbi. ſ. de bono & eq
ꝺz i coꝝ vēditiōe attēdere & sibi possint
reddere debitū in modico qō ō necessi
tate teneāt si cū eq̄li ꝓditiōe vtili sibi. hoc
pōt facere alr nō & sic intelligit. Sco.

16 ¶Utr liber ꝙ ſz it mrimoniū fe vēdēs
in seruū aut ꝙ⁹ercūq; si efficiat seru⁹
dissoluat mrimoniū. Rñ. qō nec valet vē
ditio qua se vēdidit qz nō �z potestatē
sui corpis. xxxiij. qō. v. ꝙ deo. nisi vxor ad
hoc ꝙsentiat. hoc limitat. S. B. i. iij. d.
xxxvj. verū ꝛtū ad eā seruitutē ꝙ impe
diret ꝙ ad redditionē ꝺbiti secꝰ in alia
seruitute ꝺnō impedit. Aduerte tñ ꝙ licz
error impediat mrimoniū nō tñ obligat
ad culpā ꝺhētes qui errāt nec etiā scīē
ter ꝺhētes cū seruis solummō peccat &
credo mortaliter seruus vel ancilla qui
scīēter ꝺhit cū libera ignorāte eū seruū
vel ancillam quia videtur eis quantum
in ipso ē dolū & iure notabili iferre & mul
to magis peccant mortaliter si commis
centur cum eis licet non peccēt ipſi li-
beri existētes in bona fide.

Impedimēta

v. ōr votū
scz castita-
tis. Ūn no. ꝙ oē votū castitatis emissum
obligat ad id ꝙ est ꝺ vnū ꝙ ē de essen-
tia matrimoniū vt supra patuit. Et ō ip
sum matrimoniū impedit & si sit tale votū
tū solēne taliter impedit ꝙ non ꝛz matri
moniū post ꝺctū ſz est nullū. Si ꝺo non
sit solēne ſz solū simpler impedit quidē
sed tñ post cōtractū ꝛz vt no. i. c. rursus.
c. cōsulnit. & c. insinuāte ꝙ cle vel vonē.
xxix. causa ꝑ totū nec cures de opinīe
Hu. quā ōt Ber. i. ꝺ. c. rursus. tutiozē q
nō est vez qz ꝛz verūq; votū eq̄liter obli
get quo ad deū tñ eccliā nolait frangere
vt mrimoniū post ꝓtractū nō teneat nisi
solū de ꝓtracto post votū solēne vt ptz ꝑ
c. vnicū. de voto. li. vj. & est cōis opi. tam
canonistaꝝ. xxvij. q. j. & qui cle. vl vo. ſz
theol. iij. di. xxxvij. quid aūt sit votum
simplex vl solēne vīd. j. votū. ꝓzio. ℌ. viij.

¶Utrum contrahens post votum sim- 1
plex peccet mortaliter. Rñ. fm Sal. cal. i
d. c. rursus. ꝙ aut quando contrahit ha
bet animum consumandi matrimoniū
& sic peccat mortaliter quia facit contra
votū. xxvij. q. j. in multis. cap. Aut non
habuit animum consūmandi sed reli
gionem intrandi ante consūmationem
& sic non peccauit mortaliter contrahē
do ꝙa in nullo facit contra votū & sic cō
corda. opi. contrarias.

¶Sed pone ꝙ ꝺñs votum simplex ex- 2

UVA. BHSC. IyR_213

ſtitatis contrahat nun quid poterit con
ſummare ſine peccato mortali. Rñ. q ſi
cõtraxit animo non conſũmandi ſed in
tranḍi religionẽ ſed poſtẽ cõtraxit mu
tat propoſitum ⁊ alter exigit debituꝫ q
reddendo non peccat mortaliter qz ad
hoc teneť nec mutando propoſitũ pec
cat mortaliter qz non erat illud propo
ſitum firmatũ ſub voto ⁊ ſic poterit eſſe
q poſt votum ſimplex caſtitatis ꝺs cõ
trahat matrimonium ⁊ cõſummat ſine
peccato mortali: ſecus ſi feciſſet votũ re
ligionis qz ꝫ poſſit cõtrahere ſine mor
tali cum propoſito nõ cõſummãḍi non
tamẽ poterit conſummare ſine mortali
pctõ qz ante cõſummationẽ põt illud i
plere ſz nõ ſic in prefato caſu qz in relꝛ
gione talis nõ teneť itrare ⁊ nõ intrans
teneť reddere exactº nec ob.ca.ꝯgines
xxvij.di. qz itelligit de cõiungẽte ſe car
nali alio poſt votum. aduerte hic ⁊ in.ſ.
p̃cedẽti q ſi talis cõtrahẽdo cũ intẽtio
ne intrãḍi religionẽ ſi videret q illa cũ
qua cõtrahit notabiliter ledeť puta qz
cũ maiori difficultate inueniet aliuz vi
rum nõ credo euaderet mortale niſi in
tenderet ei ſatiffacere ⁊ oĩ. teneret ei
ſatiſſacere de damno.

3 Utrũ talis q ꝓtraxit poſt votũ ſimplex caſtitatis poſſit ſibi exigere ſine morta
li pctõ. Rñ. gl. in. c. agathoſa. xxvij. q. ij.
⁊ in. c q ḍã. ⁊ i. c. placet. de cõuer. cõiug.
ſz q nõ ſz glo. in. c. ſi quis votum. xxvij.
q. ſ. recitat quoḍã tenere q ſolũ p̃ma
vice peccat mortaliter. ſed nõ poſtea: ꝺs
q matrimoniũ ſequẽs votũ extinguit.
vt no. in. d. q. ſ. in. c. de viduis. el. ij. ⁊ ſeq
tur hoſtien. i. d. c. rurſus. ⁊ cõmuniter doc.
⁊ hãc opi. dicit Cardi. in. d. c. rurſus. ve
riorẽ de iure. ſz Joã. an. ⁊ cõmuniter ſe
quẽtes i. d. c. rurſus. dicũt p̃mã opinio
nẽ ẽntiorẽ quã theo. in. iij. di. xxvij. cõ
muniter ſequunť. poſſet tñ predicta di
uerſitas reduci ad cõcordiã. vz vt ſeḍa
opinio habeat locũ qñ ꝺs ſi nõ peteret
redderet ſe nimis onoroſã alteri p̃i ma
xime ſi ille q fecit votũ ſit vir. qz ſic petẽ
do propter iſtũ reſpectũ nõ peccaret. ⁊
prima opinio loquaꝫ ⁊ intelligat quã
do ꝺs ſolũ petit ad ſatiſſaciẽḍũ ſuo ap
petitui vt ſic non poſſit petere ſine pctõ
mortali. Si ꝺs tamen vellet ſimpliciter
tenere q poſt cõſummatũ matrimoniũ
nõ peccet exigendo etiã ad ſatiſfaciendũ ſibi noli eũ cõdẽnare de mortali: qz
de iure non videť minus vera ꝺ ſeḍa ſz
ſit tutiº nõ exigeť ſi põt. q ſi nõ põt ab
ſtinere ab exigendo petat diſpẽſationẽ
ab eꝑo vt poſſit exigere. ⁊ q eꝑs ex cã
poſſit diſpẽſare in hoc caſu teneť cõmuniter moderniores in. d. c. rurſus. et cã
legitima diſpẽſandi eſt tale periculũ: qz
difficile eſt vt in mediis vndis quis ſiti laboret. Nã ⁊ eꝑs diſpẽſat ꝓpter periculum fornicationis. vt poſt votũ ſimplex caſtitatis ꝺs contrahat vt in. ca. veniẽs ꝙ cle. vel vo. Itẽ cũ inceſtuoſo. vt no. gl. in ſumma. xxxiij. q. ij. ſ. de penitẽtib⁹. ergo ⁊ in iſto caſu.

4 Utrũ ſupradictº mortua vroze poſſit aliã accipe. Rñ. ꝼz hug. ⁊ Archi. xxx. q. ſ. de eo. ⁊. xxxij. q. ij. antiqui. q nõ. qz votũ nõ erat ablatũ ſz executio voti de
uer. ꝓnga. c. q ḍã. ⁊ idẽ dicit Arch. de vroze q ad p̃ceptũ viri fregit vota abſtinentie ⁊ humſmodi ſz tu dic. vt. ſ. votum. ij. ſ. xij.

5 Sz pone q ambo q fecerãt votũ caſtitatis ſimplex ꝓtrahãt ſimul nũq ꝺ ſz mr̃imoniũ. Rñ. Jo. xxvij. q. j. i. c. ſi q̃s votũ. q imo ꝺs ſz nenter poterit exigere ſz ſi viderit alter affectare poterit ꝓuiſcere ⁊ vteroz reddere dicit ⁊ hoc eſt verº. pa. ſo dicit i. c. tua nos de iureiu. q ſi ſuſpitio ẽ de icõtinẽtia q eꝑs ex officio reintegrabit vt vteroz poſſit exigere vt no. gl. i. c. noſce. xxx. q. ſ. ⁊ in. c. q deo pa
ri. xxxij. q. v. ſz ſi ſine diſpẽſatiõe cõiungent ꝺs Inn. in. c. duḍũ. de quer. cõiu. q
ples non erit legitima qz non eſt ampliº matrimoniũ quo ad exercitiũ carnis. Idẽ ꝺs gl. lxxxj. d. c. miniſtri. Idem ꝺc ſi poſt cõtractũ ambo fecerũt votũ caſtitatis vt ꝺc. pa. in. c. chariſſimus. de conuer. coniuga.

6 Quid de illo qui poſt votũ ſimplex iuranit alicui de eã accipieñ. Rñ. agat

UVA. BHSC. IyR_213

q̄ cle.vel vo.sit nō tz votū simpler post iuſm ꝓhibitū de Ihendo ſm hoſt.z Hoſ. niſi ſit de religione intranda qz pōt intrare religionē. c. commiſſum de ſpon.

7 Utrū hñs votū caſtitatis q̄rēs an teneat matrimoniū ſi Ihat ſit ei rndēdū Rñ.q̄ dā dicūt q̄ non qz ſi dicat q̄ ſic dabit eā cāz peccādi ſi dixerit q̄ nō mē tiet.Alij aūt dicūt q̄ pōt rndere q̄ tenebit qz et papa hoc facit ego ſo credo qō pt rndere q̄ tenebit dūmō tal⁹ gra net fctm q̄ nō iputādū rndēti ſz ei q̄ ex bono malū accipit ſi poſtea Ihat maxime qñ videt q̄ votū nō ſuat qz non video qđo non poſſet dicere facere voleti olim maꝰ malū q̄ potꝰ illo dimiſſo faciat minꝰ.xiij.di. nerui. cum ſimilibus.

Impedimentū. vj. dr

cōſan guinitas q̄ eſt vinculū ꝓſonarū ab eodē ſtipite aſcēdētiū vel deſcēdētiū carnali ꝓpagatiōe ꝛcitū ſm hoſ. i ſumma.e.ti. hec ꝓſanguinitas hz tres lineas hz cōſter doc.vena aſcēdētiū altera diſcēdētiū tertia collateraliū.A ꝓma q̄z trahit originē ſicut pr̄ꝛ aus⁹ paus attauꝰ ꝛc. ꝛ idē dic de matre auia ꝛc.In ſcda ꝓpe tuat nepotes abnepotes ꝛ ſic ſr̄ filia neptis ꝛc.Tertia reſpicit illos q̄ nec ipſi a nobis nec nos ab ipſis trahim⁹ originem ab eodē ſanguine ſūt ꝓpagati vt duo fratres ꝛ eorū filij q̄ patrueles dicunt ꝛ filij ꝓfratrum ꝛ idē in feminis hec ꝓbant.xxxv.q.iij.c.j.ꝓter totū.ff.de gra.l.j.ꝛ.l.mr.cōſulꝰ.Hz ſanguinitas gradū q̄ deſcribit ſic gradꝰ eſt habitudo diſtantiū ꝓſonaruꝫ q̄ cognoſcit quoto gñatiōis diſtātia due ꝓſone diſtāt inter ſe.colligit in.c.fīs.ꝛ.c.q. dilectio.de cōſan.ꝛ affi.ꝓ cui⁹ intelligentia no.iij.regulas.Prio q̄ alr cōputāt gradus collateraliū in linea d̄ iure canonico.Aliter de iure ciuilinā duo fratres ſūt frater ꝛ ſoror facit vnū gradum cū pr̄e ꝛ mr̄e de iure canōico ſz de iure ciuili faciūt duos qz aſcēdēs de filio ad patrē ꝛ ſic p̄mū gradū poſtea deſcēdit de pr̄e ad aliū filiuz vel ſoroz ꝛ ſic eſt ſcōs gradꝰ ꝛ iō in matrimonio attēdim⁹ ad ius canonicū. rō huiꝰ diuerſitatis reddit.xxxv.q.v.i.c.ad ſedē.ꝛ ibi vide.Secūda regula q̄ ꝓſona addita ꝓſone per carnis ꝓpagationē in linea aſcēdentiū vel deſcendētiū addit gradū dēpto ſtipite q̄ iō demitt̄r qz filius eſt de ſanguine pr̄is ꝛ matris vñ nō ſit deſcēdās per duos gradꝰ ſz tm̄ p vnū de patre ad filiū: vel cōuerſo.Rō qz ſicut vnꝰ eſt numerꝰ ſz p̄ncipiū nūmeri ſic hec. Item ſi dō vult facere vnā feneſtrā requirunt neceſſario due colūne. ſed ſi aliam vult addere ſufficit vna ſola.ſic in ꝓpoſito tertia regula eſt in linea trāſuerſali toto gradu ꝓſone deſcendētes a ſtipite diſtant inter ſe quoto diſtāt a ſtipite vnde nepos ex vno filio ꝛ pnepos ex altero filio diſtāt a ſe in ſcō gradu ex vna pte.i tertio gradu ex altera pte.Quarta regla eſt q̄ q̄ñ ꝓſone diſtāt inequaliꝫ a ſtipite dz cōputari ſm gradū magis remotū a ſtipite vt ḡtū ille remotior diſtat a ſtipite tātū intelligant iter ſe diſtare.vt.c.vlt.de cōſan.ꝛ affi.Et ſi cōſue tudo eſſet i pr̄ia q̄ cōputatio ſcipet a ꝓpinquiori.illa eſſet ſeruanda ꝓp̄ ſcdam. vt m.c.q̄ dilectio.de cōſan.ꝛ affini. Q̄d credo verū in Ihendo ſed in Ihcto tenet vt dixi q̄ a remotiori debet fieri: niſi ſm q̄.j. dicam in impedimento.xvij.

Sed q̄ro vſq; ad quē gradū cōſanguinitatis ipedit matrimoniū. Rñ.q̄ de dictamine legis naturalis ipedit mr̄imoniū filij cū matre ꝛ filie cū patre Ser.j. relinquet hō patrē ꝛ matrem ꝛ adhere bit vxori.ſz magis eſt Ihūs naturale q̄ filiꝰ habeat matrē in tali turpitudine. vt ſubiectā.ꝛ ꝓpterea philoſ.viij.de animalibus narrat de camelo.qui cū coopuiſſet matrē poſt cognoſcēs interfecit ignatorē. Sīr de equo q̄ cum concubuiſſet cū matre coopta.diſcoopertā cognoſcens protect ſe de alio ꝛ interfecit ſe. Ex dictamine legis diuine prohibentur matrimonialiter copulari ꝓſanguinei in primo gradu et ſecundo in linea inequali conſanguinitatis et affi. vt patet leui.xvij.

UVA. BHSC. IyR_213

Additio ꝙ Nico.de li.sup Josue.xv.limitat verꝝ.s. ne nepos accipiat amitā pp reuerētiā sz ꝙ patruꝰ accipiat neptē ꝯcedit vt pz ibidē qꝛ fr̄ Caleph accepit eiꝰ filiā capta ciuitate. Ex statuto legis ecclīastice ꝓhibet̄ mr̄imoniū. vsqꝫ ad q̄tū gradū inclusiue.c. nō dz.de ꝯsan.ꝛ affi. hec ex Ricar.i.iiij di.xl.vnde ꝯhētes ifra tales gradꝰ nulla lōginq̄tate annoꝝ defendūt̄ q̄n sint icestuosi.d.c.nō dz.q̄dā hāc ꝓhibitionē vsqꝫ ad q̄rtū gradū dicūt verā i collateribꝰ.sz in descēdētibꝰ ꝛ ascēdētibꝰ tenēt ꝙ est ꝑpetua ꝓhibitio.rō qꝛ maior reuerētia debet̄ parētibus remotis q̄ꝫ ꝓpinq̄s.ꝛ huiꝰ opinionis est Ric.vbi.s̄.pe.hugo.ho.ꝛ Azo. in.l.nemini.C.de nup. Sz ego credo cū gof.ꝙ nō sit ꝓhibitio etiā in talibꝰ nisi vsqꝫ ad quartū gradū.qꝛ cū.d.c.nō dz. loquat̄ indistincte de consanguinitate nec nos distinguere debemus.

1 ¶ Quid si duo cōtrahant simul quorū vnus distat a stipite quinto gradu vel sexto.alter primo vel scdo.Rn̄.ꝙ matrimoniū tz ꝛ q̄uis hosti.dicat verū si alter sit in scdo vel tertio sz non sit in primo.qꝛ vna caro cēset̄ cū stipite.tamen hoc nō teneo nec aliꝰ doctor hoc tz ꝛ iō tene ꝙ tz mr̄imoniū.vt etiā tz dir. ex q̄ ꝯclude ꝙ ipetrās dispēsationē a papa vt possit ꝯhere in tertio vl' quarto gradu cōsanguinitatis qnāuis ex alio latere ꝑsona cū qua vult ꝯtrahere: sit in secūdo.nihilominꝰ valet dispensatio s̄m Pa.in.c. qd̄ dilectio.de consan.ꝛ affi.qꝛ q̄uis dispensatio cōtra ius sit stricte interpretāda tamē interpretari pōt s̄m dispositionē iuris cōis.qd̄ vult vt cōputatio fiat a gradu remotiori.ꝛ sic non erit surrepticia talis ipetratio q̄uis non sit expressum ꝙ ex alia ꝑte erāt i secundo gradu ꝯiūcti. A fortiori poterit cū talibus dispēsare ille cui general'r ꝯcessa ē autoritas dispēsandi in tertio vel q̄rto gradu vt patet supra dispensatio.§.ix. et sic ꝯsuluit Joan.cal.vt recitat.d.Jo. an.Anto.de sancto Georgio.in.d.c.qd̄ dilectio.

Impedimētū.vij. dr̄ cognatio spūalis q̄ q̄dē est q̄dam ꝓximitas ꝑsonaꝝ ꝓueniens ex sacramēti datione vel ad illud tētiōe. Nā sicut homo ꝑ carnalē cognationē accipit cē nature.ita in regeneratiōe accipit esse gr̄e.ꝛ. de hoc habet̄.xxx.q.j.oēs.de cognatiōe spūali.c.vltio. Unde si talis cognatio p̄cedit mr̄imoniū non solū impedit.sz dirimit post ꝯctū.xxx.q.j.c.j.ꝛ de cog.spiri.c. veniēs. Si ꝟo sequit̄.nō dirimit.sz impedit quo ad exactionem debiti carnalis si sine necessitate cōtrahit̄.vt.xxx.q.j.ad limina.ꝛ sciēter nō ꝑ errorē.c.si vir.de cogna.spi.al's nō s̄m Theo.in.iiij.di.xlij.Ber.ꝟo.ꝛ Rodo.in d.c.si vir v.ident̄ innuere ꝙ scienter sine necessitate ꝯhens ipsam cognationem spūalē pōt etiā exigere.qꝛ nullo iure inuenit̄ ꝓhibitū. hoc idē tz Car.ibidē.sz tutiꝰ est petere dispēsationē s̄m Pa.in d.c si vir.ꝛ host.qꝛ glo.xxx.q.j.in.c.nosce.ꝛ Jo.an.ꝛ.d.an.in.d.c.si vir tenēt ꝙ nō pōt exigere.ꝛ cū ipsis tz.S.Tho.in iiij.di.xlij. ꝛ potest eps dispēsare vt exigat s̄m Pe. de pa. exactus tn̄ reddere tenetur.

¶ Ex quibus sacramentis cōtrahit̄ cognatio spiritualis.Rn̄.ꝙ ex tribꝰ solū scilicet baptismo cōfirmatione.ꝛ cathecismo.vt no.in.iiij.sen. di.xlij.ꝛ habet̄ in.c.q̄uis.de cogna.spi.li.vj. Attamen cognatio q̄ ꝯtrahit̄ in cathecismo lz impediat contrahendum: non tamē dirimit cōtractū de cogna.spi.c.ꝯtracto.ꝛ. xxx.q.j.si q̄s filiastrā.ꝛ est claꝝ per.c.ꝑ cathecismū.de cogna.spi.lib. vj. Et q̄d sit cathecismus.vide.s̄.cathecismus.

¶ Qualiter computantur gradꝰ in cognatione spūali.Rn̄.Pa.i Rubrica.eo. titu.quod non habet gradus sz habet tres species. ¶ Prima dicitur paternitas.que ē inter regeneratum ꝛ regenerantem.siue regenerās ministret sacramentum.siue teneat ad sacramentum etiam si tenentes sint plures vt in.c.q̄uis.eo.titu.lib.vj. ¶ Secūda est compaternitas que est inter regenerantez mi- 2

UVA. BHSC. IyR_213

nistrãtẽ vel tenentẽ.seu tenentes ad sacramẽtũ ꝛ genitores regenerati ꝛ ministrãtes.vl tenẽtes si fũt cõiugati ꝛ cõsummauerũt mrimoniũ trãsmittũt hãc cõpaternitatẽ etiã ad vxorẽ siue virũ.ita ꝙ vxor cognita vel vir efficit compater genitoꝝ leuati ab altero eoꝝ.e.ti.Martinus.r. li.vj.co.ti.c.nec dũ.x.xxx.q.iiij. siquis sec⁹ si vxor nõ esset cognita.xxx.q.iiij.post vxoris.Ideo succedẽtes quis potest habere duas cõmatres vxores.

¶Tertia spẽs dicit fraternitas q̃ ꝛtra hit inter regeneratũ ꝛ filios regenerãtis ministrãtis vel tenẽtis ad sacramẽtũ.xxx.q.iij.pictatiũ.ꝛ eo.ti.ex literis.sine fint nati ante hãc cõpaternitatẽ.siue post.e.ti.c.tna nos.filij ꝙo quorũ neutro ad cõpaternitatẽ est denẽtũ possũt inter se libere ꝓhere.nisi cõsuetudo cõtrariũ haberet.q̃ scãdaliũ generaret.cõtrahẽtiũ tamẽ teneret.vt communus teneat in.c.vtrũ.eo.ti.nisi esset talis cõsuetudo de quo.j.dicã quia ditimit impedimento.xvij.

5 ¶Utrũ filius vxoris ex altero viro sit frater spũalis filij spũalis mariti dicte vxoris pi⁹ cognite anteq̃ teneret vir eiꝰ dictũ filiũ.Rñ.Se.in.c.j.de cogna. spi.li.vj.Dicit ꝙ.d.An.tenet.ꝙ non.qz nõ reperitur exꝓessum.Ipse vero Se. videtur tenere cõtrariũ.quod tenendũ est ante factũ:sed post tene opinionem primam per rationem .de qua in seq.§.

4 ¶Utrũ pater spũalis licite possit contrahere cuꝫ sorore carnali filij spiritualis.Rñ.ꝙ sic ꝛ etiã cũ eiꝰ filia ꝛ etiã cuꝫ filia spũali sui filij carnalis qz ista cognatio spũalis a pre in filiũ transeat.nõ tamẽ econnerso.Unde nõ hꝫ ramos ꝛ cũ edictũ de matrimonio sit prohibitoriũ. de spon.c cũ apud.xx.q.iij.§.li.qs.ꝛ.c. se.Ideo nõ egrediẽt psonas exꝓessas q̃ in summa sunt.x.in baptismo.Et simiiter dicas.x.in confirmatione.vt ꝓz in c.j.eo.ti.li.vj.ꝛ ꝓ totũ titulũ decretaliũ eo.ti.ꝛ sunt cõbinate.¶Prime sunt inter baptisatũ ꝛ leuantẽ.¶Scõe iter leuantẽ ꝛ parentes leuati.¶Tertie inter baptisatuꝫ ꝛ filios leuantis.¶Quarte inter leuatũ ꝛ vxorem prius cognitam leuantis.¶Quinte inter vxoreꝫ prius cognitam leuantis ꝛ parentes leuati. ¶Sꝫ nunquid extendit ad filios illegitimos leuãtis ad filium leuatũ.Rñ. pa.in.c.martinus. e.ti.ꝙ sic ꝓm cõter doc. ꝓx.est in.c.ti.eo.ti.ꝛ.xxx.q.iij.i sũma etiam ad spurios. 5

¶Nũquid etiam ad filios adoptiuos Rñ.ꝙ.non vt tenet glo.in.§.qõ autem xxx.q.iij. 6

¶An extẽdat ad fornicarie cognitam sicut ad vxorẽ cognitã.Rñ.ꝓm Archi.ꝛ Jo.an.in.c.j.eo.li.vj.ꝙ nõ ꝛ dicit Pa.in d.c.martinꝰ.ꝙ est cõis opinio ꝛ ideo eã tene quã etiam tenet Ricar. in.xiij.di. xlij.nec cures de opinio.contraria. 7

¶Queritur an vir ꝛ vxor in matrimonio cõsũmato cõtrẽt sibi passiones spũales sicut actiones.Rñ.Pa.i.c. Martinꝰ. ꝙ nõ vnde filius ex altero cõceptꝰ sit teneat ad baptismũ nõ efficit leuãs iꝑm nisi solũ cõpater illius cuius est filius non alterius. ¶Quis in matrimonio sit ei cõiunctus.xxx.q.iiij.qui spiritualem in glo.ꝛ in.c.j.eo.ti. lib.vj. 8

¶Utrũ vir ꝛ mulier q̃ simul leuauerũt vnum possint simul cõtrahere.Rñ.ꝓm Inn. ꝙ sic ꝛ facit tex.cũ gl.xxx.q. iij.c. fi.Et sic ꝓz ꝙ vir ꝛ vxor simul vnũ leuare possunt licet non sit honestum. 9

¶Utrũ nõ baptisatꝰ leuãs vel baptizans aliquẽ cotrahat hãc cognationẽ. Rñ.ꝓm Ricar.vbi.§.ꝛ Tho.ꝛ Pe.ꝙ nõ qz oim cognationũ spũaliũ q̃ per sacramẽtũ comtrahunt ꝛ oim sacramentoꝝ baptismꝰ est fundamẽtum vt in.c.j.de pre.nõ bap.gl.tamẽ in.c.i baptismate de cõse.di.iij.tz ꝙ hꝫ suscipiẽs non efficiat cõpater.sit tamẽ baptisans quamuis nõ sit baptisatꝰ.Et ꝓz mihi.qz cũ nõ possit dici quis sit pater illiꝰ quẽ baptisauit ergo erit ꝙpater.sec⁹ i suscipiẽte qz ex quo nõ põt esse pr̃ susceptiper dictũ.c.in baptismate ergo non erit cõpater.Secus in cognatiõe spũali passiua ꝓm gl.i.c.j.xxx.q.j.qz si quis baptizatus hꝫ filiũ non baptisati.vel non baptisatus tenens filium alicuius bapti 10

UVA. BHSC. IyR_213

gati efficitur cõpater pris filij leuati z alterius pingis illius christiani.Iz non sit baptizata.ꝑoz.Alber.Itẽ dic qõ baptizatus licet nõ ꝓfirmatus tenẽs i cõfirmatione nõ trahit compaternitatem vt.ff.confirmatio.§.rj.

11 Utrũ nõ tangens Iz simulans se tangere z rñdens cũ alijs patrinis efficiatur cõpater.Rñ.q nõ nisi tãgat:vel tenẽdo dum baptizatur:vel leuãdo de sacro fonte:vel tenẽdo ad ꝓfirmationem. hoc sequit Jo.an.in regula q ꝑ alĩũ.de reg.iu.li.vj.facit.c.ꝺ his.z.c.ad limia. xxx.q.j.z Arch.i.c.j.e.ti.li.vj.alr.c.primam.z.c.oẽs z.xxx.q.j.

12 Quid si teneat z nõ respondet ꝑ hoc intendẽs non effici cõpater.Rñ.ꝺm Ro. q nihilominus efficit qz respõsio nõ est de substãtia.sed tactus seu tẽtio.vel lenatio.Et ꝙuis aliqui teneãt q necessario requirũtur verba.alij q saltẽ signa pro verbis vt recitat Se.in.c.ne dũ.eo. ti.li.vj.tu tñ tene q tact⁹ z leuatio sũt satis signa equipolletia ꝑ verbis.

13 Quid si nõ tangit puerũ sed linteum solũ in q puer est involut⁹.Rñ.Archi.i c.ꝙuis.de cogna.spi.li.vj. q nihilominus contrahitur cõpaternitas ꝺm hugo.Idem tenet Jo.an.z not.Arch.xxx. q.iij.c.fi.z satis vr facere tex.in.ꝺi.ca. quãuis.in ꝟbo accesserit.Pe.de pa.vr tenere q requiratur tactus.

14 Utrũ ista ꝑpaternitas possit ꝓtrahi ꝑ ꝓcuratorẽ.Marsil⁹.z Car.vt recitat Pa.in.c.veniẽs.e.ti.tenẽt q sic.Jo.an. z.Archi.vbi.§.tenẽt q nõ.Sz mihi plz opi.ps.vt añ ꝟctũ matrimoniũ teneat q ibi est cognatio spũalis.post ꝓtractũ tenẽda est alia opi.ſ.q nõ ꝟhatur.Et idẽ dic in vniuersitate an possit ꝓtrahere silr hanc cognationẽ ꝑ ꝓcuratorẽ q añ factuz sic vt singuli de vniuersitate sint cõpatres.qz dispositio ꝛcepta i vniuersitate resoluit⁹ vt ꝛcernat singulos ꝺ ipa si act⁹ nõ cadit i vniuersitate vt res nõ pereat.facit.tex.in.c.si snia.de sen. ex.li.vj.z gl.in.c.romana.t.ꝛ.i vniuersitatẽ.de sen.ex.li.vj.sed post factũ tenet cũ.Fede.ꝟsilio.xv. q nõ põt ꝓtrahi qz non habet aiam et non est baptizata.

Sed nũqd ꝓcurator erit ipse ꝓpater in casu i q nõ possit ꝓtrahi ꝑ ꝓcuratorẽ. Rñ.Jo.an.vbi.§.tz q sic.qz iz nõ itẽde ret obligari.rñ.qz re iterumit.z iõ ẽt extra qõ agit nasci obligatio.vt.l.ſi is q i ff.cõmo.Sz ꝟsũ tz.Fede ꝟsilio.xv. z eã veriorẽ credit Pa.i.ꝺ.c.veniẽs.Facit.qõ no.Pe.de anc.q dicit tenẽs nliũ alterius quẽ credebat filiũ vni⁹ cũ q itẽ debat ꝓpaternitatẽ ꝓtrahere nõ ꝓtrahit cõpaternitatem cũ non sit filius illius.Et ideo dic añ ꝟctũ verũ qõ dicit Jo.an.z post cõtractũ verum opi.ffe.

Utrũ baptizãs vel ꝓfirmãs efficiat cõpat.Rñ.olĩ fuit dubiũ hodie. clax.l.c.j. e.ti.li.vj.Uñ q̃cũq baptizat.siue in necessitate.siue hẽat volũtatẽ ꝟhẽdi ꝓpatrem siue nõ dũmõ baptizet efficit cõpat:siue sit masculꝰ vl femina.Nec obl.cõsẽsu.z.l.i oibꝰ negociꝫ.ff.ꝺ actio.z obligã.qz habẽt veritatẽ qz nihil volũtarie fit.Iz hic licet nolit eẽ ꝓpat.tñ vult baptizare vel tenere.z ideo ꝓtrahit facit ꝺ.l.ſi is q i ff.qz q vult principale necessarie vult z accessoriũ.nec ob qõ dictũ est de ꝓcuratore ꝺm opi.Fede.qz ꝓcurator nõ tenet nomine suo ideo nõ vult nec principale nec accessoriũ.

Utrũ ſpũales filij possint inter se cõ trahere.Rñ.q sic etiã cũ adoptiuis vt no.in.c.vnico de cogna.le.

Utrũ pater possit tenere filiũ illi⁹ q tenuit sũ.Rñ.ꝑ.in.c.ſup.e.ti.q sic.qz non est prohibitum.

Utrũ eps possit dispẽsare vt sint plures qui teneãt ad baptismũ vl cõfirmationẽ.Rñ.q sic ꝺm ditcum de sctõ Georgio.in.ꝺ.c.quãuis.

Sz nũqd peccẽt plures tenẽtes.puta duo vl tres sine eps dispẽsat.õe.rñ.ſi ſz moꝛe patrie cõiter tenẽt vidẽt excusari a pctõ ꝺm Joã.an.z Arch.in.ꝺ.c.ꝙuis.

Quid de baptizato i domo p necessitatẽ:vel alio respectu.z postea in ecclesia solenniter.Rñ.Tanere.tenet vt recitat gl.lxviij.ꝺi.c.ꝓsbyt.q si quis miles baptizaretur.miles suscipit sacramentum.alr nõ fieret miuria sacra-

UVA. BHSC. IyR_213

mēto de conse.dist.iiij.ostenditur. hoc idē videt tenere glo.in.c.ij.de aposta. Sz tu tene cū gl.in.d.c.p̄sbyteri.nō est verū qz nō imprimitur novus caracter. Et sic tenēdo cōclude ꝙ solū cōpaternitas cōtrahet per illos q̄ tenuerūt i domo ⁊ nō p alios q̄ tenuerūt i eccl̄ia: nisi forte illa q̄ cōtrahit p cathecismū si in domo nō fuit cathecizat⁹.sz hec vt dixi nō dirimit matrimoniū post cōtractuz.

Impedimētū octauū dr̄ cognatio legalis q̄ est ꝓpinquitas personarū ex adoptione proueniens.

1 ¶Quot sunt ei⁹ species.Rñ. tres vna est quasi descendētiū que est inter adoptantē ⁊ filiā adoptatā.vt i.c.vnico. de cogna.le.Secūda species est quasi colateraliū que est inter liberos naturales adoptantis qui sunt in ei⁹ potestate.⁊ adoptatū.l.qui in adoptione.ff.de adoptiōe.Itē inter duos filios filiorū adoptiuoꝝ scdz gl.i.d.c.vnico.istit.de nup. §..inter eas quoqꝫ qd limito verū si eoruz partes sunt arrogati aliter nō.Tertia species est quasi affinitas q̄ ē inter adoptatū ⁊ vxorē adoptantis ⁊ ecōuerso inter vxorē adoptati: ⁊ adoptantē: sz nō inter patrē adoptantē ⁊ matrē adoptati.ꝑm Tho.⁊ Pe.

2 ¶Utrū hec cognatio legalis impediat matrimoniū cōtrahendū ⁊ dirimat contractū.Rñꝑ.m hugo.⁊ Ric.i.iiij.di.xlij. Jo.de ligna.⁊ gl.⁊ Pa.in.c.vnico.de cogn.l.ꝙ sic. qz dicit adoptione durante nuptie non possunt inter eos consistere ad idē in.c.j.⁊ in.c.per adoptionē.xxx. q.ij.Joā.an.⁊ spec.tenēt ꝙ nō dirimat lz impediat.Aduerte tñ ꝙ pria species ⁊ tertia semper impediūt ⁊ dirimunt sz secūda nō nisi ad tēpus.i quādiu sunt in eiusdē patris potestate.sz ea soluta vel morte emancipatiōe filij adoptiui: vel naturalis vel alio mō quo adoptio habet solui non prestat impedimentū. hoc patet insti.de nup.§.j.ij.⁊.iij.⁊ eo. titu.ca.vnico ⁊.xxx.q.iij.ita diligere debet homo.

3 ¶Utrū cognatio legalis trāseat ad nepotē.s.filiū filij adoptiui. Rñ.ꝙ sic nec tamē hec cognatio hz grad⁹.qz i eodē gradu attinet pater filio ⁊ nepoti.

4 ¶Utrū filius qui nō transit in potestatē patris adoptātis possit contrahere cum filia naturali adoptantis q̄ est in eius potestate.vel ecōuerso.Rñ. hug. xxx.q.iij.in prin.Host.⁊ Inn.tenēt ꝙ sic sz ꝑm Pa.in.ca.vnico.⁊ gl.in.d.q.iij.§. qd aūt.⁊ cōiter doc tenent ꝙ licet non trāseant in potestatē adoptātis.tamē impeditur nec cōtrahere possit cum naturali.qz p adoptionē acquirūt quedā iura que p emancipationē dissoluunt. l.penul.C.de adop.⁊ ius canonicū indistincte tenet ⁊ loquitur de adoptato non de arrogato. Ideo idem ius.et sic patet ꝙ etiam filius legitimus qui nō est in potestate patris non potest contrahere cū filia adoptiua patris.

5 ¶Utrum filius naturalis arrogantis possit contrahere cū filia filie adoptiue.Rñ.ꝙ sic qz cum mulier neminē habeat in sua potestate.ei⁹ filia nō potest transire in potestatem arrogatoris matris.⁊ iō nulla cognatio inest inter eos ff.de adopt.l.si pater.Sec⁹ esset in filia filij arrogati que i eius potestate erat quando fuit arrogatus: qz contrahere non posset cū ea ꝑm Hosti.

6 ¶Utrum filij adoptiui possint contrahere inter se.Rñ.ꝙ sic: sicut not. hug. xxx.questio.iij.ita diligere.sz Hostien. non admittit in arrogatis quandiu sunt in potestate adoptantis.sz in adoptiuis sic.

Impedimētū ix.dicit criminis nā quedam sunt crimina q̄ impediunt matrimonium ꝯtrahendū de rigore iuris sed nō dirimunt contractum.Et sex no. i gl.c.qui presbyteruz.de pe.⁊ re.⁊ i gl. xxxiij.q.ij.i.c.hoc ipsum in.§.de penitētibus.Primū est incestus de quo dic.s. Incestus.§.iij.Secundum vxoricidiū. Tertiū raptus spōse alterius.Quartū leuatio proprij filij malitiose facta d̄ sacro fonte.Quintum presbytericidium. Sextum acceptio monialis in vxorem.

Septimum

UVA. BHSC. IyR_213

Septimum de solēniter penitentibus sed tamen eps posset dispensare ratiōe iuuētutis.xxxiij.q.ij.antiqui.Sz tu dic ꝙ sufficit licētia ꝓprij sacerdotis. imo de cōsuetudine non seruatur iste rigor vt petatur dispēsatio ꝟm Ray.ꝛ Rodo. Unde Jo.in.c. in adolescentia. xxxiij.q ij.tenet ꝙ iuuenis incestuosus sine dispensatione potest contrahere sed non senex ꝛ tutius tamē est petere dispensationem quāuis etiam non esset cōdemnandus si non peteret de quo dic vt.s. incestus.§.iij.ꝛ.iiij.

1 ¶Que sunt crimina que impediūt contraheñ.ꝛ dirimunt cōtractū.Rñ.ꝙ sunt duo primū cum quis viuēte vxore propria cōtraxit per verba de presenti cū alia vel ecōuerso vxor cum alio vel fidē de cōtrahēdo dedit.ꝛ ad quolibet istoruz secutū sit adulteriū.vt in.c.fi.de eo qui duxit quā pol.per adul.xxxj.q.j.relatum.Aduerte ꝙ ad hoc qđ quolibet istorum sit impedimētū requiritur primo ꝙ vterqꝫ sciat ꝙ alter eorum hz cōiugē.qꝛ si cum ignorāte aliquis contraheret posset esse matrimoniū inter eos post mortē vxoris prime.vt est casus in c.j.eo.ti.Quod limitat Pa. ibidē si sup inducta fuit ignorās toto tempore vite vxoris.Et dicitur ignorās q̄diu nō habuit certitudinē vel probabilē opi.vt in c.inquisitioni.de sen.ex.alias si certiorata de vita prime vxoris permitteret se cognosci nō posset inter eos esse matrimoniū.d.c.fi.ꝛ sequūt cōiter do.ꝛ iō dic per oīa qñ data fide sequit adulteriuz qꝛ parificātur.d.c.fi.Secundo requirit ꝙ sit fides data de ea accipiēda. vel eā de facto acceperit i vxorē qꝛ si fides data nō fuisset de ea accipiēda in vxorem nō esset impedimentum. Et aduerte ꝙ aliqui volūt vt ponit Ricar.in. iiij. dist. xxxv.ꝙ si solū nude ꝓmisit ꝙ non erit impedimentum sed oportet si fides data vel iuramentum interpositum. sed magis credo ꝙ etiam ex nuda promissione oriatur istud impedimentū. maxime ante factuz.Tertio requirit ꝙ post matrimonium contractum: vel fidē datam vel ante interueniat adulteriū qꝛ solum adulterium sine cōtractu vel datione fidei nō inducit istud impedimentum nec ꝯtractio seu datio fidei sine adulterio: vt.c.significasti.c.ti.xxxj.q.j. c.j. Quarto requiritur ꝙ matrimoniū primum esset validum quia si prima vxor non erat legitima non erit impedimentum vt in.d. c. significauit. Licet dederit fidem cum adulterio.ꝛ sufficit ꝙ primū matrimoniū sit cōtractum ꝑ verba de pñti.lz non sit cōsummatū. ꝛ etiā si eēt separatum quo ad thorum vt in. c. significauit.ꝛ.c.ex literarum. eo.ti

¶Sed quid si quis dedit fidē vni mulieri viuēte propria.sine copula tamen ꝛ postea mortua vxore accipit tertiā. ꝛ ista tertia viuēte cognouit illā cui dederat fidem prio.Rñ.ꝟm Joan.an.in.c. si quis.eo. ti.ꝙ nō poterit mortua tertia eā habere in vxorē. qꝛ cōstāte legitimo matrimonio dedit fidē. ꝛ cognouit nec matrimoniū inter mediū habet remouere impedimentū.facit.c.in scripturis v.ij.q.j.ꝛ.l.singularis.ff.si cer.pe.sz Gaspar.cal.tenet ꝯtriū.ꝛ sequit Pa.in.d.c. si quis qꝛ per ipsum videt recessisse a fide illi data.ꝛ ꝑ ꝯns nūc reperit solum adulteriū quod nō habet impedire.di. c.significasti. ꝛ hec tenenda post factū sed ante illa Jo.an. 2

¶Utrū cōtrahēs cū vna de facto viuēte eiꝰ vxore qua mortua ꝯtrahit cū tertia licite possit stare cū ea.Rñ ꝟm gl.q̄ ꝯmuniter placet doctoribꝰ i.c.j.eo.ti.ꝙ sic si cū ista tertia mortua ꝑma vxore ꝯtraxit anteq̄ ꝯsentiret tacite vl' exp̄sse cum illa quā đ fctō tenebat qꝛ matrimoniū nullū erat lz etiā illa esset ignorās viuēte prima tñ āteq̄ cū alia ꝯtrahit cōpellendus est cū ea cōtrahere si ignorabat eū habere vxorem sed ipa non ꝛ si cum pluribus insciis cōtraxerat locus erit gratificationi ꝟm Hosti. 3

¶Pone ꝙ q̄dā ꝓmittit fidē Berte ꝙ si sibi ꝯsentiet post mortē sue vxoris accipiet in vxorē illā quā sibi cōsanguinea Berte ꝯsulet q̄ ꝯsanguinea ꝯsulit ꝙ accipiat Bertā. Rñ.ꝟm Asteñ. ꝙ si talis 4

UVA. BHSC. IyR_213

Berta vel ille q̄ ꝓmisit ꝓbabiliter credebat ꝙ cōsuleret de Berta. sic nō poterit esse matrimoniū iter eos. qꝛ esset i fraudē. ñ tñ q̄ fidē dedit aut berta hoc nō extimabant: sed de illa q̄ ipsi Berte esset grata ⁊ huiusmodi sic poterit eā Bertā habere post mortem sue vxoris ꝟm consilium eius consanguinee.

5 ¶ Scdm crimē est cū q̄s machinatꝰ est ad mortē alicuiꝰ vt possit in virū vl' vxorē alterꝝ habere. Pro cuiꝰ intelligētia aduerte prio ꝙ si adulteriū nō interuenit oꝫ ꝙ ābo. s. vxoratꝰ ⁊ illa quā vult habere in vxorē sint machinati i mortē alterius ⁊ ꝙ mors sequatur cū effectu. Alter si vnꝰ solū machinatꝰ fuisset mortē cū effectu alteriꝰ non esset ipedimētū q̄n illū habere posset ꝑꝑ quē habēdum mortē alteriꝰ ꝓcurauit. vt no. Jo. an. ⁊ sequit Pa. in. c. sup hoc. e. ti. lꝫ doc. varie loquāt i. c. j. d̄ ꝯuersi. ifide. Si ꝟo adulteriū interuenit sufficit machinatio vniꝰ tm̄ cū effectu vt sit illud ipedimētū. Facit. c. si q̄s viuēte. xxxj. q. j. Et sic i tellige. d. c. sup hoc. Sꝫ si effectꝰ homicidij nō interuenit machinatio etiā cuꝫ adulterio nō inducit istud impedimentū vt no. Jo. an. in. d. c. super hoc.

6 ¶ Sed pone ꝙ interfecit alterū sed nō ea intētione vt alterū haberet in coniugē sed ob causam alā. Rñ. ꝙ ipedimētū istd̄ nō erit ꝟm Ber. ⁊ Host. i. d. c. sup hoc. idē dic vt. s. ꝑ oīa si homicidiū mādauit vel consuluit ⁊ sequutum est.

7 ¶ Quid si ratū habuit. Rñ. ꝙ si non sit operatꝰ aliq̄d vt occideret ratihabitio nō inducit istud ipedimentū. siue sit factū homicidiū noīe suo siue nō ꝟm glo. in. c. si q̄s viuēte. xxxj. q. j. ⁊ gl. in. c. j. de conuer. infi. Uincē. ⁊ Jo. an. ⁊ Pa. in. d. c. qꝛ edictū. de matrimonio est ꝓhibitoriū. c. cū apud. de spon. vide etiā qd̄ dico. s. consentire. §. iiij. quasi in fi.

8 ¶ Quid si alter eoꝝ q̄ machinati sunt sit infidelis. Rñ. ꝙ nihilominꝰ ꝯuersus nō poterit eā habere ꝑ q̄ habēda virū eiꝰ occidit ar. d. c. ꝑmi. de cōuer. infide.

9 Quid si habēs vxorem cōmittit adulteriū cū Berta ⁊ sibi dicit. si non haberē vxorem acciperem te in vxorē postea interficit vxorem nō tamen eo proposito vt Bertā accipiat. rñ. Gaspar. calde. Et recitat. do. An. de sancto Georgio in d. c. sup hoc. ꝙ poterit bertā accipere i vxorē qꝛ nec hic est fidei datio ꝑ ꝟba ꝑmissa nec homicidiū fecit eo ꝓposito nec adulteriū cū dicta machinatione. Sed car. ipm reprobat: dicēdo ꝙ nō teneret matrimoniū cū dicta berta. qꝛ nō attenditur qñ adulteriū interuenit. an machinatio interuenerit ex ꝓposito habēdi eā an nō. Et istud tene ante factū sed post factum tenerē opinionem. Calde. que est verior de iure.

Impedimētū decimum dicit cultus disparitas.

Nā nullꝰ fidelis siue baptizatus potest contrahere cum non baptizata ēt si sit cathecumina: nec simpliciter: nec sub cōditione cōuertēdi ad fidē ⁊ si cōtrahit matrimoniū nullum est xxviij. q. j. c. caue. ⁊ ca. cū non opꝫ. ⁊ ibi not. Hugo. spōsalia vero sub conditione si conuertatur bene valent. Uñ quāuis non baptizatus crederet oēs articulos fidei tamen matrimonium contractum cum tali Baptizato nō tenet. vt. d. c. caue.

¶ Utrū matrimoniū possit eē iter infideles. rñ. ꝙ. sic. vt pꝫ i. c. gaudemꝰ. d̄ diuor. vñ si i fideles ꝯuertant pñt stare in mr̄imonio ꝯcto ꝟm ritꝰ eoꝝ nisi fuerit ꝯctū i gradibꝰ diuina lege. ꝓhibitus d̄ q̄bꝰ hēs. s. Impedimētū. vj. dicit tñ pe. in. iiij. d. xxxix. ꝙ posset eē ꝙ eoꝝ matrimoniū nō esset ꝯtra legē nature nec diuinam ⁊ tñ nō teneret. puta qꝛ esset cōtractū cōtra eoꝝ statuta ipsum anullātia qꝛ si nihil possunt talia statuta contra matrimoniū inquātū sacramētū est pñt tñ inquātū ē fedꝰ humanū sicut solū infidelibꝰ ⁊ iō si conuertantur tales oporteret ꝙ denuo contraherēt ꝙ not. pro limitatione. d. c. gaudemus. 1

¶ Utrū mr̄imoniū ifideliū excuset actū cōiugalē. Rñ. ꝟm. s. bo. i. iiij. dis. xxxix. ꝙ sic quo ad culpā ⁊ consequenter penā si affectio libidinosa nō interueniat non 2

UVA. BHSC. IyR_213

tamen acq uiũt palmã qr nulla datur eis gratia propter defectum fidei.

1 Utrũ infidelis quertens se ad fidem possit vxore dimissa alia fidelẽ accipere Rñ.pa.i.c.quãto.de dinor.q co ipso q aliter cõmigũ nõ vult cohabitare fideli querso.vel si vult cohabitare nõ sine iniuria creatoris vel sine pctõ dissoluitur matrimoniũ i infidelitatẽ ꝛctu ꝛ potest ꝫhere cũ alia fideli.nec opz iudex statuat tpõ.ꝫ sufficit clare ppedat q nõ vult ei cohabitare ꝫ pa.in.c.gaudemus.de dinor.Si ꝫo vult cohabitare sine ei⁹ inductiõe ad malũ vl sine pctõ sic nõ põt cũ alia ꝫhere infideli viuẽre.ꝫ tenet cohabitare cũ ea si nõ vult cõuerti.xxviij.q.ij.si infidelis.No.Rt.in.iiij.di.xxxix.

Si tñ antecẽs aliã accipiat p ꝟba de pñti conuertat illa q prius erat obligata tenetur eã accipere nec aliã poterit ducere vt notãt cõiter theo.i.iiij.di.xxxix.

4 Quid si infidelis habeat plures vxores.Rñ.q illa cũ q prio ꝫrit erit ei⁹ vxor ei si sit duas accepisset sic nulla erit ei⁹ vxor nisi vna illaꝫ habuisset impedimẽtũ quo eã accipere nõ potuisset.qz tunc alia esset eius vxor.d.c.gaudem⁹.

5 Quid de vxore q repudiata alteri nupsit.Rñ.q vir nõ potest obijcere fornicationẽ sed tenet si vult ei cohabitare sine pctõ eam accipere si vult vxorꝫ habere aut saltẽ continere.d.c gaudemus.in.g⁹o.

6 Utrũ vir cõuersus possit intrare religionẽ vxore volẽte ei cohabitare.Rñ.q sic ꝟm ꝟug.in.d.c.infidelis.Si ꝫo cõuersiõis ei⁹ sit sꝫ spes nõ debet intrare ꝟm scm Tho.in.iiij.di.xxxix.q si nõ est spes conuersionis põt intrare prius vxore requisita.de conuersione.

7 Utrũ vno cõiugũ ad infidelitatẽ reuerso d ꝑsoluat mrimoniũ ꝫctũ iter infideles.Rñ.q nõ.c.q̃sunt.de dinor.vt.tex.i c.ꝫto.de dinor.dicit q facꝫm fidei.i.baptismꝫ ratũ efficit cõiugiũ sacramẽtuz.

8 Quid si fidelis ꝛtrahat cũ hereticꝫ vl schismatica.Rñ.q ꝛ matrimoniũ sic cõiter theo.in.iiij.di.xxxix.

9 Utrũ mulier quersa ad fidẽ gaudeat priuilegio dotiz.in.l.assiduis.C.q̃ potiũ.pig.habeãtur.Rñ.pa.in.c.placet. de dinor.q sic allegat multa.

Quem dz soq proles infidelis.Rñ.si re est adultus sequatur quem voluerit si autem minor cum salus ei⁹ dependeat a parente.b⁹ debet sequi fidelem vt probatur in.c.ex literis .de conuer.infide.

Impedimẽtum.xj. dicit.

Metꝰ seu coactiõis qõ impedit ꝛ dirimit matrimoniũ expõ ꝫctũ.c.cũ locũ.de spõsa. Sciẽdũ tñ q duplex ẽ coactio de qua.in l.ff.qõ metꝰ cã.s.absoluta p vim.vt puta cũ qs capit ligat.ꝛ hec nõ põt cadere in cõsensum ꝫ bene in copulã carnalẽ.vñ in casu q copula faceret matrimoniũ sic coacta copula nõ facit.ar.fo.di. pbyteres ẽ spõ.venies ei.q.ij.xxxj.q.ij.c. j.ꝛ.ij.Quedã est coactio cõditionalis.s. coactio per metuz.vñ si metus sit misꝰ vt ille q põt cadere in cõstãtẽ.s.mulierẽ quo ad mulieres ꝙ minor metus excusat.vt no.gl.in.d.c.cũ locũ.vl viz. q ad viros .Ideo tex.i.c.cõsultatiõe.de spõ. ꝑpter hoc dicit metꝰ q possit cadere in cõstantẽ.sic matrimoniũ tali metu ꝛtractũ ipso iure est nullũ vt tenet gl.i.c.vemẽs.el.j.de spon.ꝛ cõiter doc.sed si cõtrahatur ex minori metu quia sic cõtractum tenet.ꝛ de hoc vide ꝛ dic vt infra Metus.§.vij.q.viij.

Quid si ratificet p sequẽtẽ cõsensuz 1
tacitũ mrimoniũ metu ꝛtractũ.Rñ.q mrimoniũ erit vez si aliter pseueret i primo ꝟsensu libero qz ꝫ cõsensus tacitꝰ p se nõ sufficiat ad mrimoniũ ꝛtrahẽdũ sufficit tñ cũ expõsitiõe exteriori q ꝑcesserit ꝟm Ricar.i.iiij.di.xxix.qõ notabis.

Quid si mrimoniũ metu ꝛtractũ ꝑfir- 2
metur iuramẽto.Rñ.magis ꝓbabiliter ꝟm Ric.in.iiij.di.xxix.q nõ tenet.qz qõ nõ est non potest ratificari.ꝛ de hoc dic.vt ꝛ Juramẽtum.v.§.ix.

Utrum per copulã sequẽtem ratifi- 3
cetur.Rñ.q nõ nisi consentiat in matrimonium licet ꝓsumatur consensisse si nõ reclamat si potest secundum.ꝑ.in iiij.di.xxix.

UVA. BHSC. IyR_213

4 ¶ Quid si metus mortis carceris ꝛ huiusmodi.q̄ possunt cadere in ꝯstātē nō inferat ꝑsone que hꝫ ꝯtrahere sed eius filijs vel filiab⁹.Rñ.nihilomin⁹ reddit matrimonium nullū .ꝟm Ricar.vbi.s. Nam idē iudiciū fit de metu qui infert̄ persone ꝓprie cū eo qui infertur persone filij ꝛ vxoris ꝛ huiusmodi.

Impedimētū.xij.

dr ordinis.vñ aduerte ꝙ si q̄s post susceptionē ordinis sacri.s.sacerdotij diaconi aut subdiaconi ꝯtrahit:mr̄imoniū dirimit̄.vt i.c.vnico.de vo.li.vj.ꝛ ē excōmunicat⁹ ipso facto.vt in.cle.eos.de cōsan.ꝛ aff.Si vero ꝯhit post susceptionē minorum ordinū non dirimitur,sed in officijs nō ministrant si sunt clerici occidētales.ꝛ beneficia nō assequunt̄.ꝛ iō ordo sacer.impedit ꝛ dirimit non soluꝫ impedit.

1 ¶ Sꝫ q̄d si sacer ordo supueniat matrimonio iam cōtracto nunquid dirimit. Rñ.dic vt.j.matrimoniuꝫ.iiij.§.viij.cū sequentibus.

Impedimētū.xiij.

dr ligaminis scꝫ cū q̄s alteri cōiugi est ligatus.

1 ¶ Utrū alligat⁹ alteri ꝑ spōsalia possit cū altera ꝯtrahere vide spōsalia.§.xx. cum seq.

2 ¶ Utrū obligat⁹ mr̄imonialr̄ alteri possit cū alia ꝯtrahere.Rñ.ꝙ nō ꝛ his qui noie suo nō iussu ei⁹ i cui⁹ est ptāte vel noie ei⁹ quā hꝫ i ptāte bina spōsalia cōtraxerit vl̄ binas nuptias sit i famis ipo iure.l.j.i fi.ff.d̄ his q̄ no.ifa.ꝛ efficit̄ bigam⁹ ꝟꝫ qd̄ dixi.s̄.bigamia.ꝛ dꝫ ieiunare ꝑ.lx.dies in pane ꝛ aq̄ qd̄ vocāt caremā.s.q̄dragesimā sic dictā qꝛ caret cibis ꝛ.vij.seq.ānis penitere.c.accepisti. d̄ spō.duoꝝ.ꝛ no.ꝙ spōsalia ꝓprie sūt ꝑ verba.de futuro ꝛ nuptie per verba.de presenti.vt no.glo.in.l.j.ff.de spon.

3 ¶ Utrum ex dispēsatiōe pape post matrimoniū ꝯtractū possit q̄s alteri nubere.Rñ.ꝙ si matrimoniū nō ē ꝯsummatū papa pōt dispensare vt no.in.c.ex publico de cōuer.cōiug.Unde dicit hosti. vnū mirabile qd̄ recitat pau.in.d.c.ex publico.ꝙ papa ex ꝯsensu vtriusq̄ spō si pōt ex potestate absoluta disoluere matrimonium non cōsummatum nulla alia causa subsistente sed de potestate ordinata non potest sine causa et cum hoc dicto hosti.transeunt communiter doc.Si vero matrimoniū est consūmatū inter fideles sic papa nō pōt dispēsare qꝛ cū matrimoniū cōsummatum cōsistat in facto nō pōt haberi pro infecto. xxxij.q.ij.si paulus.l.i.bello .§.facte.ff. de capi.

¶ Utrū mulier credēs virū mortuum possit cōtrahere cum alio.Rñ.ꝙ si verisimiliter presumit̄,de eius morte sic cōtrahere pōt ꝟm aliquos.vt no.in.c.quoniam frequenter vt lite nō cōtestata.sꝫ. tu dic ꝙ oportet habeat certum nūtiū de morte viri de spon.in presentia.de secundis nup.cap.dominus.nisi velis dicere ꝙ satis est certificata quādo habet violētas suspiciones post expectationem aliqualem.Et aduerte ꝙ vnus testis sufficit vt in.d.c.in presentia.Excusatur etiam ab adulterio quando ꝓbabiliter credidit mortuum virum et cū alio cōtraxit.xxxiiij.q.j.cū ꝑ bellicā. an aūt possit exigere debitū vel reddere.dic.vt.s̄.iiij.impedimento.§.viij. 4

¶ Quid si quis credens vxorē suā viuere que tamen mortua est cōtrahit cum alia.Rñ.ꝙ.matrimonium est ex quo nō viuit ꝟm rodoff.hugo tamē in.d.c.cum per bellicam.dicit ꝙ si credebat hoc sibi licere etiam viuente sua erit matrimonium si modo prima mortua est.Si vero non credebat licere sic matrimonium non erit quia non maritali affectu sed adulterino ei coniungitur nisi postq̄ scit ꝙ est mortua ei ꝯiungatur maritali affectu ꝑseuerāte alia ꝑte,i affectu maritali alias nō.ꝛ est verius. 5

Impedimētū.xiiij.

dicitur publice honestatis iustitia que est propinquitas ex sponsalibus proueniens robur ex institutione ec-

UVA. BHSC. IyR_213

clesie trahēs ꝓpter eiusdē ecclesie honestatē: vñ impedit ⁊ dirimit tā matrimonia quā etiā spōsalia sequētia. nō p̄cedētia. vt i.c. ex spōsalib⁹. de spō. li. vj. Et ista publica honestas iustitie cum sit quoddā simile affinitati ideo ipedit ꝑz illos grad⁹ ꝑm quos affinitas impedit vsq; ad quartū gradū inclusiue de quibus dicetur. j. xv. Impedimento.

1 ¶Quod sunt species publice honestatis iustitie. Rñ. ꝙ olim due quarū prima q̄ cōtrahebat̄ ex secūdis nupti. puta petrus vxorez habebat. quo mortuo eius vxor accepit alium virum de q̄ habuit filiū vel filiā talis ꝓles cum nullo cōsanguineo Petri poterat contrahere sed hodie sublata est p. c. nō dz. de consan. ⁊ affi. Alia q̄ hodie hz locū. est q̄ cōtrahitur ex spōsalibus de futuro vel ex matrimonio de pñti nōdum cōsūmato ꝑm Pa. in. c. spōsaz. de spō. Unde null⁹ cōsanguine⁹ sponsi pōt accipere talem spōsam vsq; ad quartū gradū iclusiue nec econuerso cap̄. Iuuenes. ⁊. c. ad audien. de spon. et si accipit non erit eius vxor quia dirimitur.

2 ¶Quid requirit̄ vt spōsalia iducāt p̄fatū ipedimentū Rñ. ꝙ q̄nq;. Primo ꝙ sint ꝯcta a maiorib⁹ septēnio. text. est in d. c. ex spousalib⁹. ⁊ vt dicit Pau. in. c. iuuenis vbi requirit̄ etas certa respectu discretiōis non pōt p̄ueniri. vt pz in etate ad ꝯfectionē testi. vt i. l. qua etate. ff. de testa. ⁊ idē no. i. c. puberes. de despō. impu. Ideo oportet ꝯpleuerint ꝯhētes siue ꝓ quibus cōtrahūt. vij. annos.

3 ¶Sed nunq̄d si maior cōtrahit cu minori septēnio ꝓximo tñ septennio oriat̄ publice honestatis iustitia. Rñ. ꝙ non ꝑm pa. in. c. iuuenis. de spon. ⁊ in. c. fraternitati. de eo qui cognouit cōsanguineam. vxo. sue. ⁊ hoc ex defectu consensus. vt in. d. c. ex sponsalibus.

4 ¶Pone ꝙ talis maior cohabitauit cuz minori septennio desponsata per ꝟba de futuro ⁊ interueniat extraordinaria pollutio vel sit dubiū. an eam tēptauit. Rñ. ꝑz pau. vbi. s̄. ꝙ ex quadā equitate orit̄ publice honestatis iustitia sed tñ nullo iure probatur.

5 ¶Secūdū ꝙ requirit̄ vt inducat̄ istud impedimētum est ꝙ non sint contracta sub cōditiōe. Nā añ cōditiōis euentum nō orit̄ istud impedimentū. vnde posset cōtrahere cū aliquo consanguineo spō si ante conditionis euentum.

6 ¶Quid si q̄s contraxit cū aliqua cū ista cōditiōe si deo placuerit ⁊ postea inuenititur eius affinis vel aliud ipedimentū habēs quo cū ea cōtrahere nō pōt ꝺ iure. Rñ. ꝙ non orit̄ publice honestatis iustitia qꝛ fuerūt ꝯdicionalia. et iō poterit contrahere cū ei⁹ cōsanguinea. Nec ob. ꝙ dicta cōditio subintelligebat̄ etiā si nō fuisset apposita qꝛ si nō apponeretur expresse nihilomin⁹ essent pura sed exp̄sse apposita faciunt cōdicionalia ꝑz hosti. in. c. ad audientiā. de spon. ⁊ Joā. an. in. c. ex sponsalibus. vide qꝺ dixi. s̄. iij. impedimentum. §. j.

7 ¶Quid si apponat̄ aliqua conditio q̄ habetur ꝓ nō adiecta. vt. s̄. patuit tertio ipedimēto. Rñ. nihilomin⁹ spōsalia pura erunt ⁊ oritur istud impedimentum vt in. c. vltimo. de condi. apposi.

8 ¶Tertiū quod requirit̄ vt sit istud ipedimentū. opz qꝺ sponsalia sint certa: qꝛ in incertā personam nō infertur cōsensus: nec oritur istud impedimentum.

9 ¶Quartū opz qꝺ nō ꝺfecerit cōsensus d. c. ex spōsalibus. vnde ꝯsanguine⁹ furiosi continue pōt eius sponsam ducere quā in amētia desponsauit cñ cōsensus defecerit. c. dilectus. ꝺ spon. xxxij. q. vij. neq;. Limitat hoc Pe. de pal. ⁊ bene verum quādo defectus consensus est apparens vt in pueris et amentibus. sec⁹ esset quādo esset latens sicut in illo qui cōtraxit nō animo cōtrahendi. sed decipiendi. quia tunc oritur istud impedimentū qꝛ ecclesia instituit istud impedimentū ꝓpter apparētiam honestatis ⁊ ideo ipedit qꝛ de intentione non pōt cōstare. ꝯfirmat̄ ꝑ Uin. Arch. Jo. and. ⁊ Inno. Se. in. c. vnico. de spō. li. vj. q̄ tenēt ꝙ ioco contrahens si de ioco aperte ꝯstat nō inducitur publica honestas ergo si non constaret induceretur.

UVA. BHSC. IyR_213

10 ¶ Quintū ꝙ non sint ꝯcta post matrimonium vel spōsalia prius facta. qꝛ q̄s ꝯxisset matrimoniū vel spōsalia ⁊ post viuēte prima spōsa ꝯheret cū aliq̄ eius cōsanguinea nō dirimenꝫ spōsalia p̄cedentia.d.c.ex sponsalibus.

11 ¶ Quid si spōsalia ꝯhētes habuerunt tp̄s debitū ⁊ fuerūt pure cōtracta ⁊ cū certa ꝑsona ⁊ cū cōsensu sꝫ tñ fuerunt nulla de iure puta cū affine vel cum religioso vel in sacris aut cū maleficiato ⁊ huiusmodi. Rñ. ꝙ nihilominꝰ oriꝫ publice honestatis iustitia. vt in.d. ca. ex spōsalibus.qꝛ in matrimonio attendiꝫ potius honestas.l.semp.ff.de ritu nup. Nec ob. ꝙ nulla oriaꝫ obligatio sed bñ publica honestas q̄ impedit matrimonium cōtrahēdum ⁊ dirimit cōtractum.

12 ¶ Sed quid minores septēnio cōtractis sponsalibꝰ ꝑseuerāt vocātes se spōsum ⁊ spōsam vel simul iacēt vel se inuicez osculanꝫ vsqꝫ post septēniū ⁊ ex hoc manifeste appet eos ꝑseuerare in eadē volūtate. Rñ. ꝙ si ex talibꝰ signis manifeste apparet ꝙ ꝑseuerāt in eadē volūtate post septēnium completum oritur publice honestatis iustitia vt no.i. d.c. ex spōsalibꝰ. Alias si nō manifeste apparet licet ꝑdurēt in eodē ꝓposito nō oriꝫ istud impedimentum vt colligiꝫ ex.d.c. ex sponsalibus.

Impedimentū.xv.

est affinitatis q̄ q̄dē affinitas ē ꝓximitas ꝑsonarū ex copula carnali ꝓueniēs oī parentela carēs vnde affinitas mediante cōsanguinitate ⁊ carnali cōmixtione ꝓpagaꝫ ideo consanguinitatē imitaꝫ: sed in hoc differt quia persona coniuncta si nō addita alicui persone per propagationem fit particeps eiusdem nature licet in differenti gradu: vnde non mutat genus attinentie sed tantū gradum.sed persona addita siue cōiuncta per copulam carnalem alicui persone non fit particeps eiusdē nature sꝫ quasi coniungitur ab extrinseco vnde coniungiꝫ alio genere cōiunctionis sed in eodem gradu. Et ideo ꝑsona coniūcta p̄ carnis copulā sanguini alterius inducit primum genꝰ affinitatis ꝑsona vero addita ꝑ copulā ꝑsone q̄ primū inducit genus facit ꝑm genus ⁊ ꝑsona addita scd̄e inducit tertiū genus.verbi gratia. vxor fratris mei est mihi affinis in primo genere ⁊ in eodē gradu quo frater meꝰ ⁊ reliquis cōsanguineis meis i eo. gradu q̄ sunt mihi ⁊ in primo genere. Alia ꝑsona q̄ nō ē mihi ꝯsanguinea nec affinis aliunde si cōiungaꝫ cū p̄fata vxore fratris mei erit mihi affinis in scd̄o gñe ⁊ consanguineis meis ⁊ in eodem gradu quo sumꝰ fratri meo. Tertia ꝟo ꝑsona aliūde nec cōsanguinea. nec affinis si cōiungaꝫ scd̄e ꝑsone cōiuncte vxori fratris mei erit mihi in tertio genere affinitatis ⁊ ꝯsanguineis meis.ita no. in.c.non debet.de consan.⁊ affi.

¶ Qūo impedit affinitas mr̄imonium. 1
Rñ. ꝙ si p̄ueniat impedit cōtrahēdū et dirimit ꝯtractū i p̄mo genere tm̄ hodie ⁊ vsqꝫ ad quartū gradum inclusiue vt in.d.c.nō dꝫ.lꝫ olim ipediret etiā i scd̄o ⁊ tertio genere vt.xxxv.q.iij.ꝑ totū.vnde ꝑsona cognita carnalr ab aliquo cōsanguineo non poterit ꝯtrahere cū aliq̄ de illa cōsanguinitate q̄ nō distat vltra quartū gradū ab eo cōsanguineo q̄ eā cognouit ⁊ eꝯtrario. Et si ꝯtrahit non tꝫ mr̄imoniū ⁊ intelligiꝫ ꝓhibitū in infinitum in linea recta ꝑm vnā opi. quā non teneo vt.s̄.dixi.impedimentum.vj.§.j. 2

¶ Quid si affinitas sꝑueniat in matrimonio iam cōtracto ꝑ verba de presenti lꝫ nō ꝯsummato. Rñ. ꝙ nō dirimit eū vt in.c.ij.de cōsan.⁊ affi.⁊ ille ꝑ quē cōtracta est affinitas nō potest petere debitū sine peccato mortali.sed bene teneꝫ reddere vere vel interpretatiue petenti. Pe.de pal.tenet quod si matrimoniū nō est consummatū.qꝛ nec etiā reddere pōt sine mortali peccato.qꝛ pōt religionē intrare. Sꝫ hoc non credo qꝛ lꝫ possit non tamen tenetur intrare.

¶ Sꝫ nunq̄d ep̄s poterit dispensare cū tali vt etiā exigere possit sine peccato. 3
Rñ.vt.s̄.incestus.§.v.

¶ Utrū remaneat affinitas post mor- 4

UVA. BHSC. IyR_213

tem persone cognite. Rñ. ꝙ sic qꝛ ē vinculum perpetuum.

5 ¶ Utrū coitus fornicarius causet affinitatē. Rñ. ꝙ sic ꝑ omnē coitū ordinatū ad carnis ꝓpagationē per quē ꝯsāguinitas ꝯhi possit ꝯhit affinitas non aūt ꝑ coitū extra vas vl' sodomiticū ⁊ hmōi xxxv. q. iiij. extra ordiaria. ⁊ d̄ eo q̄ cogno. ꝯsā. vxo. sue. c. fraternitati. ⁊. xxxv. q x. fraternitatꝫ Hof. tñ tꝫ absurdū ꝯhi affinitatē ꝑ fornicariū coitū etiā ordinatū ad gñationē ⁊ iō tꝫ ꝙ nō ꝯhitur nisi ex proximitate ꝓueniens ex nuptijs vt ptꝫ in. l. nō facile. §. sciendū. ff. de gradibus. Sꝫ cōtrariū cōiter tenet. Et sic serua ⁊ ille. §. sciendū loquit de affinitate. per quā defert hereditas ad aliquem.

¶ Quid si claustrū pudoris intrauit sꝫ nō semen emisit. Rñ. ꝙ affinitas nō ꝯhitur etiā si mulier sola emisisset sꝫ q̄uis claustrū nō intret sed tñ semē intus mittit ꝯhit affinitas qꝛ pōt fieri gñatio sicut fit i balneo vl' i domib⁹ succubꝫ ⁊ i cubiꝫ

6 ¶ Quid si vir intrās claustrū emittit semē ⁊ nō mulier. Rñ. pe. i. c. fraternitatꝫ. de eo q̄ cogno. ꝯsan. vxo. sue igno. ibidē tꝫ ꝙ nō ꝯhit affinitas sꝫ ꝙ opꝫ sil' emittat tā vir q̄ mulier. idē tꝫ ho. in sūma ⁊ hug. i. d. c. extraordinaria sꝫ ipse pa. dicit ꝙ host. i. d. c. fraternitatꝫ. dicit qd̄ sufficit qd̄ vir emittat i claustro pudoris lꝫ mulier nō emittat quia ꝑm medicos pōt fieri gñatio. Et hoc sequit Fede. ꝯsi. cc xc. Et vr̄ seq̄ pau. ⁊ iudicio meo ēt Inn. i. d. c. fraternitatis. ⁊. Rodo. ⁊ pe. d̄ pal'. in. iiij. aliter beata virgo non potuisset effici mr̄ ⁊ virgo si oporteret mulierē seminare.

Impedimētū

xvj. d̄r ipotētia coeūdi que q̄dē ē vitiū animi vl' corpis vl' vtriusq; qui quis impeditur alij carnaliter conmisceri ꝑm. Ray.

¶ Quot sūt ei⁹ species. Rñ. qd̄ tres. prima d̄r nālis vt frigiditas i. viro artatio oi muliere ⁊ defect⁹ etatꝫ i vtroq; vl' altero. Altera ē accidētalis q̄ ꝓuenit a cā extrinseca ⁊ accidētali vt castratio. ⁊ tertia maleficialis q̄ a demonib⁹ ꝓuenit.

¶ Circa frigiditatē ⁊ artationē dicij breuiter qd̄ ad hoc vt ipediat mr̄imoniū ꝯhēdū ⁊ dirimat ꝯctū requirit prio qd̄ ꝑcesserit tale ipedimētū mr̄imoniū qꝛ si adueniret post ꝯctū nō dirimeret lꝫ eēt rōnabilis cā dispēsatiōis fiēde ꝑ papā vl' alter apt⁹ ꝯhere cū alio si nōdū erat matrimoniū consūmatū vt no. pau. i. c. ex parte. ⁊ in. cap. ex publico. de conuer. cōiu. Et idē dic de impōtētia accidētali ꝑm eūdē pau. all'at. c. ꝙ sedem. ⁊ cap. cōsultatiōi de fri. ⁊ male. Secūdo requiritur ꝙ sit tāta ꝙ nullo modo possit coire hoc est ꝑm pe. de pal'. ꝙ si talis ꝙ impediat actū perpetuo saltē. qꝛ licet ipediret effectū generatiōis. sed nō actum que est emissio seminis in vase nō esset impedimentū. Tertio ꝙ sic ꝑpetuū impedimētū ita ꝙ nullo medicamine intermedio possit remoueri qua si possꝫ sine pitulo mortis remoueri non dirimeret hoc no. i. c. j. ⁊. ij. xxxiij. q. j. ⁊ d̄ frigi. c. j. ⁊. ij. ⁊ quasi per totū. Nec facio vim infrigiditate que est a natura aut in illa que est per senectutem. quia quādo nō potest iuuari impedit. vt no. Ricard. in iiij. distin. xxxiiij. ⁊ eadem ratione de nimia caliditate que coitū impediret secundum. S. Tho. ea. distinc Quarto ꝙ sit ignorans quando contrahit de tali impotentia. qꝛ secundum Pe. de pal'. qui scit se vel alium impotentem ⁊ eū accipit non potest amplius eum dimittere quo ad vinculum qꝛ est verum matrimoniū. vt in. c. consultationi. de frig. ⁊ male. ⁊ hec quatuor dic etiā requiri in inpedimento accidentali. vt dirimatur. 3

¶ Sed quid de eo qui hꝫ virgā erectā sed non pōt emittere semē ꝓpter ipedimētū naturale vel accidētale. Rñ. Pa. i c. ij. de fri. ⁊ male. fa. gl. xxxij. q. vij. in. c. ij. q̄ tꝫ ꝙ pōt ꝯtrahere ⁊ tenet mr̄imoniū qꝛ pōt mulierē ꝓuocare. sꝫ coiter tenetur ꝯtrariū qꝛ ex quo nō pōt habere actum generandi potest mulier dicere. ego volo effici mater vt in. di. capi. j. in fin. et sic tene si ante precessit contractū matrimonij tale impedimentum ⁊ non sit remediabile.

UVA. BHSC. IyR_213

4 ¶Ultꝫ mulier ꝓpter artitudinē separata a primo viro ꝛ ꝓducta scdo ꝙ efficitur habilis primo ꝓpter vsum secūdi fit restituēda primo. Rñ. pa. i. c. fraternitatis. eodē ꝙ si nō poterat ꝓcognosci ꝓto viro antea sine periculo mortis p alqđ remediū ꝙ nō restituit ſz stabit cūscdo qr in primo nō fuit mrimoniū. vt tenet Abbas ꝛ pe. ꝛ sedē Jo. an. i. d. c. fraternitatis. i fi. ꝙ vex limita qñ a parte appet de dissimilitudine mēbrorū ꝥhoꝝ alias esset restituenda quia videtur ecclesia decepta. Et sic cōcordāt doc.

5 ¶Circa etatē vero vt not. dixi. etas ad ꝯhendū spōsalia est septē annoꝝ cōplexoꝝ. vt in. c. vnico. ō despō. ipuber. li. vj. Sed in matrimonio requirit ꝙ vir habeat cōpletū. xiij. an. ꝛ mulier. xij. vt in c. puberes. ꝛ. c. continebat ō despon. impub. Uñ si añ illud tps ꝯhatur nō erit matrimoniū sed spōsalia. c. vnico. de despon. impu. lib. vj. Et hoc verū nisi malitia suppleret etatē. ꝛ tūc esi ſz Tancre. ꝛ Hoſt. in. c. de illis. el. ij. de despon. ipu. qñ se inuicē cognouerūt aliter nō. Sed tu dic cū Jo. an. ꝙ sufficit ꝙ sit experti copulā carnis si nō inuicē: saltē cū aliꝫ Uñ exponitur illud malitia. i. vigor naturalis seu potētia coēūdi supplet etatem ꝙ patet in. d. ca. de illis ibi potuerunt ꝯiungi. Et iura que dicūt ꝙ matrimoniū tenet si sunt primi pubertati licet doc. in hoc sit diuersa interpretatio. Tamen tu hoc intelligo cū hoſt. in summa ꝙ ē prima etas in qñ est viri potens ꝙ per experientiā potest scire. d. c. puberes. ꝛ. c. a nobis. de desponſ. impu. Unde gl. in summa. rr. q. j. refert Sze. dicentes ꝙ puer. ix. ann. reddidit nutricē ꝓgnantē. Et alber. i hīrto dicit se vidisse puellā. ix. ann. ꝓcepisse ꝛ in decio peperisse.

6 ¶Se q̄d si puer pubes ꝛ habilis etate ad ꝯhendū ꝥhit ꝛ est impotes ad coeundū. Rñ. gl. tenet ꝙ matrimoniū non est validū in. c. puberes. ꝛ sequit ibi pa. de desponſ. ipu. Quia qui habet actum generādi nō pōt dici pubes. ergo assimilat ipuberi ꝛ facit istud. ca. pubera. i fi. Doc. tñ cōiter tenēt ꝙ nō separabit sed expectabitur tps plene pubertatis. s. x. octo annoꝝ. l. itē mella. ff. ꝛ alī. ꝛ ci. leg. ꝛ hec ē hūaniora ꝛ verior qr ex quo impedimētū nō est perpetuū nō refert quin sit mrimoniū aliter infirmus impotens nūc ad coeūdū nō posset ꝯhere ꝙ falsum est. ꝛ tō erit mrimoniū. sed sum xviij. nō poterit indicabitur ipedimentum perpetuū ꝛ sic dissolueretur.

¶Sed nūquid peccāt ꝙtrahēt matrimoniū ante debitā etatez. Rñ. ſm pe. ō pal'. in. iij. ꝙ sic mortaliter si sine iusta causa ꝛ licentia, episcopi contrahant qr contra prohibitionem. capi. secundo de despon. impu. 7

¶Sed pone ꝙ minor septēnio fuit cognita a spōso maiore. xiij. Rñ. Joā. de deo ꝙ erit matrimoniū. ſz pa. i. d. c. cōtinebat. tenet ꝙ nō erit ꝯtractus cunctꝫ fuerit cognita. quia non habet concursum aptum ad matrimonium contrahendum nisi esset multum discreta ꝛ doli capax. 8

¶Pone ꝙ dicit ipuberes q̄ post septēnium ꝙtraxerūt matrimoniū ꝙ iuris interpretatiōe sunt spōsalia vt in. c. vnico. de despō. ipu. li. vj. perseuerāt vsqꝫ ad plenam pubertatē ꝛ impubertatē interuenerūt oscula ꝛ amplexus ꝛ dona nūcq̄d erit mrimoniū. Rñ. ꝙ si iteruenit copula tex. ē clarus in. d. c. vnico ꝙ sic efficitur matrimoniū. Si vero copula nō interuenit nec ꝙ consensus expressus post pubertatem sic opi. est diuersa. Jnno. tenet qđ nō efficitur per quoscunqꝫ alios actꝰ extra copulā vl'nisi ad eā. Hoſt. vero fuit varius in. c. attestationes. de despon. impu. ꝛ in. c. ad id. de spō. archi. in. d. c. vnico. post multas opin. videtur concludere qđ nō sit matrimoniuꝫ nisi interueniat vel nouus consensus expressus vl' copula vel traductio ad domū. ꝛ hoc videt sequi Alanus Uincē. ꝛ Hoſt in. c. literas. de desponſa. impu. Pau. in c. fi. de spon. tenet qđ p oscula localia ꝛ amplexus ꝛ huiusmodi signa efficitur matrimonium alle. glo. ꝛ Jo. an. in. d. c. vnico Ray. tenet qđ si quādo. ꝙtraxerūt itēdebāt ꝙtrahere mrimoniū ſic nō erit

UVA. BHSC. IyR_213

nec matrimoniū nec sponsalia. Matrimoniū qꝛ etas ipediebat spōsalia. quia hoc nō itēdebāt nec verba ad hoc pñt referri ꝛ sic adueniente pubertate etiaꝫ si sequat̄ copula nō erit matrimonium nec verū nec p̄sumptū. Si vero qñ ꝯtraxerunt intēdebāt cōtrahere si nō vt agebant saltē q̄tuꝫ valere poterat si erant sponsalia ꝛ non inducēt mr̄imoniū nisi aut ꝑ copulā aut ꝑ consensum euidēter expressum. ꝛ sic intelligit tex. d. c. vnici. Ego v̄o saluo. meliori iudicio iuxta illd̄ l. claudi⁹ felix. in fi. ff. qui po. i pi. ha. dico qd̄ ad hoc vt mr̄imoniū cōtractū inter ipuberes qd̄ iuris interpetratiōe dr̄ sponsalia efficiat̄ matrimoniū verꝝ opꝫ interueniat nou⁹ cōsensus i mr̄imoniū exp̄ssus cū aliq̄b⁹ signis vniuocis hoc ē talia signa fieri nō possit fieri legitime nec soleāt fieri nisi cū vxore in legitimo mr̄imonio cōiūcta. Istud cōiter sequūt̄ the. in. iiij. d. c. xxviij. pꝫ i. ar. ꝑ. l. minorē. ff. de ritu. nup. ꝛ ꝑ. d. c. attestatiōes ꝛ qd̄ vbi no. ꝛ ideo ñ post pubertatē āboꝝ nouū cōsensum habuerūt ostēsum ꝑ aliqd̄ signū qd̄ solūmō ꝯiugib⁹ exhiberi solet sic idubitāter mr̄imoniū efficit̄. Si vero nouū talē cōsensum in pubertate nō habuerūt sed simpliciter ꝑseuerauerunt i tali opinio. p̄ma nihil de nouo determinantes tūc reduco doc. ad cōcordiā. Et dico qd̄ si itercesserūt act⁹ q̄ non solent fieri nisi cū vxore vt traductio ad domū habitatio mutua seorsum ꝛ huiusmodi sic talia signa faciunt matrimoniū presumptum ꝛ sic intelligo ꝛ limito dictuꝫ Glo. ho. ꝛ pan. ac ceterorum. Si autem signa exhibita post pubertatem sunt signa que etiā spōsis de futuro exhibentur vt in aliquib⁹ locis oscula ꝛ amplexus ꝛ hmōi sic nō faciunt matrimoniū nec verū nec presumptū qꝛ hoc nō probat esse qd̄ ab hoc ꝯtingit abesse. l. neq; natales. C. de probati. c. ij. de trāsla. p̄l. ꝛ sic intelligo Inno. cū ceteris. Istā concordiā videt̄ tenere do. An. in. d. ca. attestationes. ꝛ de istis vltimis non loquit̄ d. c. vnicum q̄ pater. in verbo cōstiterit euidenter nec glo. ibidem si bene pōderet̄. qꝛ dicit se amplexabant̄ nō simpliciter sed addit vt coniuges.

¶ Circa vero impedimētū naturale vl̄ accidētale ē scien̄. ꝑm Pa. in. c. j. de fri. ꝛ male. q̄ qñ nō pōt ꝑ aspectū ꝓbari semꝑ dꝫ ad minus. habitare ꝑ triēniū ante q̄ matrimoniū dissoluat̄ vt in. c. fi. e. Secus in impedimēto q̄ pōt ꝑ aspectū ꝓbari vt i. d. c. fraternitatis. vl̄ ꝑ iuramentū ꝓpriū cū septima manu propinquorum. vt in. c. laudabilem. eo. ti. quia statim potest dirimi. 10

¶ Quid de spadōe vtroq; testiculo. Rñ. quidam tenēt q̄ non dirimit̄ qꝛ ꝑm auicenā pōt erigere virgā ꝛ semē emittere lꝫ nō possit generare: lꝫ ꝑꝫ Pa. in. c. q̄ sedem. de fri. ꝫ male. doc. cōmuniter tenēt q̄ nō pōt ꝯhere ꝛ sic nō tenet matrimoniū ꝛ dirimet̄ secus si esset castratus tm̄ vno testiculo. ꝛ sic potest intelligi tex. et glo. i. l. si serua. §. si spadoni. ff. de iu. do. vide gl. in. c. hi qui. xxxij. q. vij. Sed ego teneo q̄ ex quo hꝫ actum generādi q̄ tenet matrimonium lꝫ nō habeat effectū. vt. s. dictum est alter steriles nō possent contrahere qd̄ falsum est ꝛ ꝑm hoc limita glo. p̄dictas nec obstat. cap. p̄mū eodem ibi volo essemater ꝛ filios procreare quia ille vir non habeat actum nec effectum. 11

¶ Circa v̄o maleficiatos. aduerte q̄ aliquādo quis est maleficiat⁹ respectu omnium ꝛ sic cōtrahere nō potest ꝛ sit ꝯtrahit post primum matrimonium contractum ꝛ coniungitur cum secūda redire tenet̄ ad primum qd̄ patet quia impedimētum non erat ꝑ petuum ꝛ ideo primum matrimonium fuit firmū. Si autem sit maleficiatus respectu vnius ꝑsone sic nō restituet̄ q̄uis cognoscat secūdam qꝛ primum matrimonium fuit nullum ꝛ secūdum fuit validum. 12

¶ Sed nūquid iudicabitur impedimētum ꝑpetuum qd̄ remoueri posset ꝑ aliquod maleficium. Rñ. ꝑꝫ sctm̄ Bona. in iiij. di. xxxiiij. ꝛ. S. Tho. eadem di. q̄ sic. qꝛ nō potest homo per meleficiū inuocare demones ꝑ aliquo casu. 13

¶ Si q̄rat̄ de abhominatione vtrū im- 14

UVA. BHSC. IyR_213

pedit mrimoniū. respō. S. Tho. vbi. 3. q. est idē iudiciū qō de maleficio cum sit cā extrinseca & accidētalis & hoc intelligē qñ ex tali abhominatiōe in imagina tiua fantasia aut examinatiua cōcipit talis horror q nullo modo potest habere actum generandi cum tali.

15 ¶Sed quid si inueniat aliquis q̄ vellet defraere maleficiū cum alio maleficio vide. j. Superstitio. g. xiij.

16 ¶Quero q̄d si dubiū sit an tale impedimentū impotētie coeundi precesserit matrimoniū ꝛ. Ctū per verba de presenti an nō. Rñ. Pa. i. d. c. fraternitatis. q p̄ sumetur precessisse ex quo nūq̄ potuit cognoscere facit in arg. l. iij. C. de edict. ed. & hoc idē sequit Ric. i. iij. di. xxxiij. q debemus presumere q sicut precessit consummationē ita & ctionē. Nā ex futuro presumit esse preteritū vt no. in. c. scribāt ide. de presum. & sic doc. magis videnf. l hāc opinionē ciuiani & placet mihi licet glo. in sum. xxxiij. q. j. dicat q presumendū est subsecutū. Nec ob. c. lz ex quadā i. fi. de testi. vbi dr q in dubio pro matrimonio est p̄sumendū. q. dicit Pa. vbi. 3. q est verū qñ matrimonium potest habere suū effectū. s. enitationes fornicatiōis. vl bonū pl̄is. Et hāc mirabilē limitationem tz ētiā. D. An. i. c. litere vestre. de frigi. quod bene notabis.

Impedimētū xvij. secūdū aliquos ex cōsuetudinis vel statuti pro cuius intelligentia queritur.

1 ¶Utr̄ p̄suetudo possit ẽ mrimonium. Rñ. ex Pa. i. c. sup eo. de cognatione spirituali q aut p̄suetudo habilitat alias inhabiles p ius cano. vt puta q ẽ hatur in. ij. vel. iij. gradu cōsanguinitatis & huiusmodi. & sic nō valet vt probatur in. d. c. sup eo. fm verā ſgnificationē tūc et o. c. quod sup his. de p̄scan. & ad hoc tz ho. q̄ si sit irrationabilis. Ex quo infero q cōsuetudo nō approbata a papa non pōt tollere impedimentū publice honestat cū cōsuetudo nō valeat vtra honestatē ecclesie. c. cū. de ord. de vi. & ho. cle. Aut consuetudo solū inhabilitat alias habiles vt i filijs duor cōpatrum p quor nentrū ventū est ad cognationē spūalē & tūc valet vt nō cōtrahatur. Facit. ff. ce teram. dicto. c. supieo. & di. c. olim. de cle. coniug. Aut cōsuetudo nō solum inhabilitat vt nō cōtrahat. sed etiā hz vt dissoluat ad tps. & sic valet vt voluit Inno q̄ peccanerit cōtēnendo p̄suetudinē patrie. xxx. q. v. aliter. Aut taliter inhabilitat q si fuerit contractum habet vt dissoluatur in perpetuum & tunc si est approbata per papam saltem tacite sic valet. vt probatur i. d. c. per eo fm lectu ram hoſt. Sed si nō apparet de. approbatione pape tunc non valet fm hoſt. i. d. c. super eo. & ppterea dicit casum prefati. c. non extendendum. Sed pa. tenet contrarium. vbi cum consuetudine concurrit scandalū. quia sicut papa potest ius diuinum interpretari & addere & diminuere. vt no. Inn. in. c. que in ecclesia rum de consti. Ita & cōsuetudo. vt tenet idem Inno. in. c. fi. de consue. & hoc etiā sentit glos. magna in. di. capi. super eo. que vult q̄ vbi esset consuetudo q nō contraheretur in quintum gradū si ex contractu generaretur scandalum non valet. matrimonium quia vt dictum est Consuetudo cōtinens in se scandalum ex preteritione potest habilitare alias habiles secus si a principio nullū fuisset impedimentū quia tunc scandalum superueniens non pōt dissoluere q̄ propter scandalū nō est recedēdū a veritate iuris diuini. c. ij. de no. op. nū. & in regula qui scandalizauerit ꝺ re. iu. Sz. d. Ant. de Butr. i. d. c. super eo limitat sic. Quod aut cōsuetudo hz concursum iuris antiqui. & tunc dirimet in perpetuo interueniente scandalo nisi ita dirimatur. Si vero nō habet concursum iuris & tunc si a nouo iure approbetur vel a papa similiter dirimet. q si nō habet cōcursum iuris antiqui vel noui vel approbationem pape tunc non ꝑt creare nouū impedimentum ad dirimendum in perpetuum. & hoc est verissimum. Et dictum pa. intellige de cōsuetudine generali quam papa scit & approbat non

UVA. BHSC. IyR_213

de particulari.nisi ſm distinctio.d. an.

2 ¶Quid si cõsuetudo mariti ⁊ vxoris sit diuersa.Rñ.pa.in.c.j.de spon. aut ꝯsuetudo disponit sup solẽnitate cõtrahendi ⁊ dz obseruari cõsuetudo patrie. vbi matrimoniũ contrahit etiã si ambo essent peregrini vel forenses.qꝛ non esset violãda cõsuetudo patrie cũ scandalo alioꝝ.vt i.c.que ꝯ.v iij.di.⁊.l.si frigidꝰ. ff.de euic.⁊.l.ij.C.quemadmo.testamẽ. aperi.Aut cõsuetudo disponit sup executione vel alijs seruãdis post ꝯractũ. ⁊ debet attendi cõsuetudo domicilij ipsius mariti.l.fi.§.idem rescripserunt.ff. ad muni,Unde si ꝯsuetudo est domicilij mariti ꝙ maritus lucret certã partẽ dotis licet in loco sit alia cõsuetudo. tñ seruabitur cõsuetudo domicilij mariti ⁊ lucrabitur.vt est de mente Bart.in.l. exigere.ff.de iudi.vbi tex.cũ glo.⁊ in.l. cũctos populos.C.de sum. tri.⁊ sequitur Bal.in rub.de inuestitura de re. ali. facta.c.vl.sz limitat verã nisi error iteruenerit:qꝛ mulier ignorabat ⁊ ꝯxit simpliciter fiducia iuris cõis.ar.ff. de iur.⁊ fac.igno.l.regula ⁊.ff.de ꝓba.l.cũ de indebito.alij tenẽt ꝙ si ꝯtraxit in loco mulieris ille locꝰ inspiciat.Si in loco viri ille attẽdat.Si in loco.iij.cõsuetudo viri obseruet. qꝛ est caput mulieris de spõ. c.j.sz opi.Bar.sequit do.Anto. q̃ addit ꝙ si maritꝰ mutaret domiciliũ post ꝯtractũ mr̃imoniũ ꝙ dz attẽdi cõsuetudo domicilij tpe ꝯtractꝰ ⁊ nõ domicilij vbi dissoluit matrimoniũ qꝛ dz attẽdi locꝰ vbi orta fuit obligatio ⁊ nõ vbi recepit purificationẽ.⁊ facit tex.iũcta gl.ſm intellectũ quẽ sequit in.l.si vxor.ff.de iudi.

3 ¶Utrũ statutũ patrie valeat circa matrimoniũ.Rñ.Pa.i.c.j.de spõsal.d. An. sic distinguit ꝙ aut statutũ pr̃ie disponit circa substãtialia matrimonij. puta inualidãdo matrimoniũ vel ꝑsonas. et sic nõ vz.Ex quo pz ꝙ leges ꝓhibẽtes matrimoniũ iter tutorẽ ⁊ pupillã rectorẽ ꝓuincie.⁊ ꝓuicialẽ ⁊ hmõi nõ tenent. Idẽ dicas si habilitaret inhabiles de q̃ vide ꝑ Fede.cõsi.xxxv.vbi tenet ꝙ generaliter statuta laicorum circa matrimoniũ sũt nulla qꝛ hec materia non est de foro seculari.sz ecclesiastico.vt in.c.tuã. d̃ or.cog.facit ꝙ no.Bar.i.l.titia.ff.sol. ma.⁊ per doc.in.c.fi.de secũ.nupt.Aut statutum disponit inferendo penã circa substãtialia ipsius ⁊ inferẽdo damnum ⁊ sic nõ valet vt diputat.Jo.an.in c.statutum.de hereti.lib.vj.Ex quo ꝑtz ꝙ nõ valet statutũ inferẽs penã cõtrahẽti cum minore.xxv.an.nisi ꝑsentibus agnatis qꝛ intimidat matrimonium qꝛ liberũ dz esse.c.cũ locũ.de spõ. Gaspar tñ de cal.in.c.ij.de clã.despõ.dicit ꝯsultũ fuisse ꝙ vz statutũ in isto casu ⁊ simi. Sed Pa.magis placet opi.Jo.an. ⁊ est magis cõmunis. de quo vide in.d.c.j. per.d.Jo.an.de sancto Georgio.Quandoqꝫ statutum imponit penam auferẽdo lucrum qd̃ lex secularis attulerat sic vz ſm.d.Anto.Sed Fed.vbi.s̃.⁊ Pa.tenet cõtrariũ.Quãdoqꝫ statutũ nõ disponit circa sustantialia matrimonij sz circa depẽdẽtia puta circa dotẽ ⁊ sic valet ſm Inn.ar.c. Raynutiꝰ.de test.Quãdoqꝫ circa solẽnitates disponit.⁊ sic vz ⁊ peccãt nõ seruantes.Pa.tenet contrarium qꝛ non ꝑtinet ad laicos.sed tu dic verum ꝙ nõ valet statutum in solẽnitatibus alijs adhibitis in tali cõtractu ⁊ maxime que non faciunt ad certitudinẽ matrimonij. Et sic intelligo dictum Pa.⁊ limito Barto.in.l.edicimus.C.de murile.⁊ Bald.in.l.j.ff.de iusti.⁊ iure.q̃ tenent ꝙ suadente publica vtilitate.lex ciuilis potest penam apponere subditis suis.⁊ sic ꝑ accidẽs erit licitum.s.statuere circa solennitates matrimonij qd̃ alias nõ esset licitum.l. grachus.C.ad l.iu.de adul.q̃uis ipsi teneãt generaliter valere penã appositam circa matrimonium cõtrahendũ ⁊ similiter dictum ꝑdicti do.Anto.⁊ dictũ Pa.erit verum vt dixi in alijs solẽnitatibus que nõ faciunt ad honestatẽ matrimonij vel eiꝰ certitudinem qꝛ sic nõ ligaret.

¶Sed nũq̃d ꝑdicta habebũt locum.in spon.Rñ.ſm do Jo.an.predictũ ⁊ in.d. c.j.ꝙ sic per.l.oratio.ff.de spon.Fac.tex. in.c.cum haberet.de eo q̃ du.in ma.quã 4

UVA. BHSC. IyR_213

pol. p adul. vbi equi parãtur matrimoniũ ꝛ ſpõſalia. ꝛ hoc vꝝ quo ad diſpoſitionẽ. ſz nõ quo ad penam quia pens appoſita circa matrimonia non habet locũ in ſponſalib⁹ ꝑm gl. cõiter approbatam in cle. eos. in ver. contrahere de conſan. ꝛ affin. quod no. bene.

Impedimẽtũ decimum octauũ ꝛ ꝓnationis quãdo. ſ. aliqs ẽ ſurd⁹ mut⁹ ꝛ cec⁹ nã talis nõ põt ꝫhere ꝛ ſi ꝓtrahit nõ ꝛz ſz dirimit ꝫ aliquos. Rõ qꝛ q̃ nũq̃ vidit. nec audiuit. nec põt ſcire quid ſit mrimoniũ nõ põt ꝓtrahere nec conſentire in matrimoniũ. Sz iſtud ego limito ꝑm hoſ. ꝛ pau. in. c. cũ apud. de ſpõſa. verũ ſi nullo mõ põt exprimere conſenſuz ſuũ i ꝓtrahẽdo p aliq̃ ſigna. ſic erit mrimoniũ ꝓtrahẽdo. qꝛ ꝛz ignoret qd ſit mrimoniũ ꝓut ſacrũ eſt non tamẽ ꝓut eſt vinculũ qꝛ a iure naturali elicit q̃ rõi dictat vt alicui inſeparabiliter adhereat ad generationẽ ꝓcurãdã difficilimum tamẽ eſt hoc tales poſſe oſtẽdere p aliq̃ ſigna. Similiter furioſus priuat⁹ mdicio rõnis nõ põt ꝫhere. vt no. i. c. dilect⁹ fili⁹ de ſpõſa. n. ſi haberet lucida intervalla. ꝛ tũc ꝓſitere poſſet. idẽ dic de ebrio. ¶ No. ꝓ intelligẽtia oim ꝓdictorũ ſingulare dictũ hoſt. in. c. ſi vir. de co. ſpi. qõ vbi doc. ꝛ magiſtri p ſuas glo. mrimoniũ ſoluũt nec ms exꝑſſum adducũt ſi repit vn⁹ doctor. vel magiſter ſcribens ꝓtrariũ mrimoniũ ſuſtinẽs ipſe eſt ſequẽdus. ar. c. ꝛz exq̃ dã. de teſt. Qꝛ ꝑm eũ tolerabil⁹ eſt aliquos ꝓtra ſtatuta hoĩmodo pulatos dimittere ſimul q̃ ſic comunctos contra ſtatuta dei ſeparare. d. c. licet. Iſtud dictũ ſequitur ꝛ recitat pau. in. d. c. ſi vir. Sed limita dicens. niſi cõis opinio haberet q̃ſi tex. p ſe. ꝛ ꝓpterea exponit id qõ ỏr in. d. c. ſi vir. ſ. q̃ eſt ſequẽdũ in hoc qõ hũani⁹ dicit. ſ. rationabilius et equi⁹. Idẽ fere dicit in. c. ſi. de ſen. ꝛ re iudi. ꝛ dicit confirmari dictã ꝑfatum hoſt. per dictũ. c. ſi. ſed limitat niſi opt. illi⁹ doctoris euidẽter eſſet falſa vel niſi ꝓbabilib⁹ ratiõib⁹ poſſet conuinci. Addo ꝛ aliã limitatiõem dico vꝝ ꝑfatũ dictũ quãdo mrimoniũ ſuſtẽtatũ põt habere ſuum effectũ. ꝑm q. ẽ. dixi. Mrimoniũ. iij. ipedimento. xvj. in fi. alꝫ qñ nõ põt habere ſuũ effectũ matrimoniũ nõ eſſet indicãdũ ꝓ eo ad dictũ vnius contra communem opi.

¶ Vtrũ papa poſſit diſpẽſare in oĩbus ipedimẽtis ꝓdictis. Rñ. q̃ q̃dã ſunt impedimẽta q̃ remouent cõſenſum ſicut eſt impedimentum tertiũ ſcilicet cõditionis ꝛ quartũ. ſ. erroris perſone. ꝛ vndecimũ. ſ. metus. ſeu coactionis ꝛ decimum octauũ. ſ. ꝓnationis ſenſus. Vñ ſi cũt papa nõ põt ſupplere cõſenſum ſine quo nõ eſt mrimoniũ ſic nec in ipſis põt diſpẽſare vel ipſa tollere. Alia ſunt impedimẽta ex ſtatuto eccleſie cui⁹ modi eſt ipedimẽtũ ꝑmũ. ſ. interdictũ eccleſie. ꝛ ꝑm. ſ. feria x. ꝛ quartũ. ſ. cõditionis ſeruilis qꝛ vt mrimoniũ ꝫctũ cum ancilla a libero nõ teneat hoc eſt ex ſtatuto eccleſie. Ric. i. iij. di. xxvj. ꝛ pe. de pal. ꝛ. v. ſ. voti caſtitatis ꝛ ſeptimum. ſ. cognatiõis ſpiritualis. ꝛ octauum. ſ. cognatiõis legalis ꝛ nonum. ſ. criminis. ꝛ decimuz. ſ. diſparitatis cult⁹ ꝛ. xij. ſ. ordinis ꝛ decimũ quartũ. ſ. publice honeſtatis ꝛ decimũ ſextũ. ſ. ipotentie coeundi. Nã poſſe generare nõ eſt de ſubſtãtia mrimonij. Aliter ſenes non poſſent ꝫhere q̃ falſum eſt. ꝛ iõ eſt ex ſtatuto eccleſie. Et ipedimẽtum. x. ſeptimũ. ſ. conſuetudinis. ꝛ i illis põt papa diſpẽſare. Sꝫr dico de impedimẽto. vj. ſ. conſanguinitatis. ꝛ xiij. ſ. ligaminis. ꝛ xv. affinitatis quo ad aliq̃ q̃ i ipſis ſolũ ſunt ex ſtatuto eccleſie. ſicut eſt i cõſanguinitate ꝛ affinitate vt quis poſſit ꝫhere in ij. gradu linea equali. ꝛ iij. ꝛ iij. ꝛ ſꝫr i ipedimẽto ligaminis quo ad hoc ne ds poſſit ꝫhere cũ aliqua poſt mrimoniũ ꝫctũ per aliqua ꝓba de pñti ſolũ. Et in hoc cõcordãt cõiter doc. licet quo advotũ ſolẽne aliq̃ tenuerit q papa nõ põt diſpẽſare ſicut Tho. ij. q. lxxxviij. ꝛ q̃dã alij. ſz tu tene q poteſt vt etiã ipſe Tho. i. iij. di. xxxvij. ꝛ Ric. eadẽ di. hẽri. de gã. i quol. q. xxix. ꝛ eſt cõis opi. tã theologoꝝ q̃ canoniſtaꝝ. alia ſunt ipe

UVA. BHSC. IyR_213

dimenta iuris diuini ⁊ legis naturale. de q̄bus hēs.s̄.impedimento.vj.§.j.s. de cōsangui.⁊ affi.vsq̄ ad ꝑm gradum in linea inequali.⁊ in istis vtruꝫ papa possit dispensare sic fuit diuersa opi.canonistarū in.c.literas.de resti.spo.⁊ in c.per venerabilē.q̄ fi.sint le.⁊ in.c.ꝓposuit.de ꝯce.preb.q̄busdā dicētib⁹ ꝙ nō pōt p.d.c.literas.sꝫ tu dic ⁊ tene quod licet papa nō posset tollere dicta impedimenta generaliter tamen in aliquo casu spāli legitima cā subsistēte potest in dictis impedimentis ꝯsanguinitatis ⁊ affinitatis dispēsare.vt etiā tꝫ Jo.an. ⁊ recitat ⁊ sequit̄ Pau.i.d.c.lr̄as.de q̄ vide.j.papa.§.j.An autez possit silr̄ dispēsare in impedimēto ligaminis inq̄tum est de iure diuino.scꝫ vt post matrimoniū cōsummatū q̄s cōtrahit cū altero tenet̄ cōiter ꝙ nō.⁊ sic serua indubitāter quo ad hoc vt q̄s possit dimittere vxorem vel vxor virum quo ad vinculū post matrimonium consummatum.Similiter etiam quo ad hoc vt vxor possit habere duos viros.sed quo ad hoc vt vnus vir possit habere duas vxores credo papam posse dispensare quando genus fidelium esset reductum ad paucissimos viros.de quo dic.vt.j.papa.§.primo.

3 ¶Sed nunq̄d episcopus similiter poterit dispēsare in aliquo p̄dictorū impedimentorum.Rñ.ꝙ in interdicto ecclesie spāli facto a suo iferiori pōt ⁊ in ipedimento criminis q̄ñ cria solū impediūt matrimoniū cōtrahendū de quibus.s̄. Impedimentū.ix.princ. Sed in interdicto facto a superiori suo vel i criminibus q̄ ipediūt ⁊ dirimūt post cōtractū de q̄b⁹.s̄.in.di.ix.impedimēto.§.j.⁊.v. Aut in alijs q̄buscūq̄ ipedimētis matrimonij ne ꝯhat̄ nō pōt ep̄s dispēsare nisi in casib⁹ de quib⁹.s̄.dispensatio.§.v.Ep̄m posse dispēsare cōtra canonem vel consilium.

4 ¶Quid de illo q̄ audiuit perpetuū impedimentū fore inter se ⁊ vxorem suaꝫ. Rñ.ꝑꝫ Rod.ꝙ.si audiuit a fide dignis tenet̄ iq̄rere alias eēt affectata ignorātia ⁊ si cōcipiat ꝓbabilem opi.ex dicto tali nō solū.dꝫ exigere debitū.sꝫ credere donec itelligat veritatē diligēter inquirendo.Si vero inquirendo nihil inuenit.vel audiuit hoc nō a fide dignis sic dꝫ deponere consciētiā nec peccaret mortaliter nō credere q̄uis audierit a fide digno vt puta a sacerdote vel compatre.⁊ hmōi qꝛ nō obligat̄ cuicūq̄ credere nisi probet sed sufficit inquirat et si aliud non inuenit non credat

¶Nunquid sacerdos teneatur reuelare impedimentum.vide.s̄.Confessio iiij.§.x. 5

¶Utrū vxor teneat̄ sequi virū transferentem se ad aliam patriā.Rñ.ꝙ non si ꝓbabiliter dubitat de morte sua vel ꝙ vellet eā exponere ad scortum vel si vir vellet ire vagabundus cum tamen non esset quādo cōtraxit.Nam in istis casibus nō tenetur eum sequi alas sic. ita no.doc.i.c.de illꝫ.de spō.⁊ i.cap.j. de coniu.lepro.de q̄ dic.vt.j.vxor.§.ix. 6

Matrimoniū.iiij.

quo ad separabilitatem. Utrum sit separabile matrimonium postq̄ semel legitime est contractum per ꝟba de pñti ⁊ consūmatū.Rñ.ꝙ hoc pōt intelligi dupliciter.Aut quo ad hoc vt alter possit alteri matrimonialiter copulari altero dimisso ⁊ sic nūq̄ est separabile matrimoniū inter fideles contractū.⁊ consummatū vt patet in.c.gaudemus.de diuor.nec papa posset in hoc dispensare vt patet in.c.ex publico.de cōuer.cōiuga.secus in matrimonio cōsummato inter fideles.de quo.s̄.Matrimoniū iij.ipedimēto.x.aut q̄ ad thoꝝ ⁊ cohabitationē tantū ⁊ sic separari pōt propter.v.primo ꝓpter adulteriū vt puta qꝛ alter fornicat⁹ est.xxxij.q.j.dixit domin⁹.de quo dic vt.s̄.debitū.§.vij.Secundo ꝓpter vitium sodomiticum ꝑm Hug.Lau.Jo.Cal.do.An.⁊ Pa.i.c.maritus.de adul.qꝛ nomine fornicatiōis intelligit̄ omnis illicitus coitus.xxxij. q.vij.non solū.⁊.q.iiij.meretrices.quāuis Inn.in.d.c.maritus ⁊.gl.in.c.oēs.

UVA. BHSC. IyR 213

xxxij.q.vij.teneāt Ita.ſz primū videt verū qz maior i hoc ſit iniuria matrimonio ꝙ in alia pollutiōe.z idē poſſet dici de quacūq; alia pollutiōe habita cum alia perſona qualitercunq; q̄ pōt ſeparari ſec⁹ in pollutiōe quā quis hz per ſe ipm ſolū ſm Rod.z gl.i.d.c.oēs. Tertio ſi alter querit alterū trahere ad aliq̄ aliud peccatū mortale.ſm gl.in.d.c.oēs cātiones.z Inn.i.d.c.maritus.et in.c.queſiuit,de dnor.z pa.in.d.c.q̄ſinit.Quod vex. Itelligē ſi alter compeſci non pōt.Quarto ꝓpter hreſim.et ſi anteq̄ cōuertat intrauerit religionem. etiā ſine autoritate eccleſie non redibit ad eū ſi q̄uertat poſtea ſiue hereſis fuerit notoria ſiue nō ſz pan.in.c.illa.de dnor.Si vero religionem non intrauit cōpellet redire ad eū ſi cōuertat ab hereſi ſi ſine autoritate eccleſie ſe ab eo ſe parauit q̄uis aliꝫ aliter ſentiāt vt not. pa.in.d.c.de illa.

¶ Ad ꝓpoſitū eo⁹ q̄ in hoc.ſ.dicunt. ſcz an matrimoniū cōſummatū poſſit diſſolui ex diſpēſatiōe pape no.Joā.de por.ꝙ non in ru.ff.ſoluma.z Bal.in.l. deo nobis.col.iij.verſi.vlteri⁹ not. hic. C.de epi.z cle.z per Sali.aliquid i.l.hodie.C.de repu.z per.Alex.in.l.ſi cui dotem.ſ.ſi maritus.in fine.ff.ſoluma.et in.l.ſi quis ſit.eo.ti.

¶ Sz nunq̄d ſimiliter in predictis caſib⁹ ſeparatio poterit fieri ſine iudicio eccleſie.Rñ.ꝙ ſi delictū eſt notoriū poteſt ꝓpria autoritate dimittere eam nō tamē.lucrabit donationem ꝓpter nuptias vel dotem ſm Jo.an.in.c.plerunq̄.de.do.poſt dnor.re.ſi nō habet penes ſe. ḡa petere nō poterit ſz ſi habet penes ſe per exceptionem adulterij lucrabitur ꝺtra petentē ſm pa.in.d.c. plerunq̄. Si vero delictum nō eſt notoriū ſi ſolū debet fieri autoritate eccleſie quo ad ſeparationē cohabitationis alter inſtāte altero compelletur cohabitare ſed quo ad rationem debiti pōt ꝓpria autoritate denegare ex quo ſibi cōſtat delicto alterius.Facit not. in.d.c. plerunq̄.z in.d.c. gaudemus.

¶ Quomodo dicetur notoriuz vide.ſ. adulterium.ſ.viij. 2

¶ Uterū ſeparī pp ſpūalē fornicationez ſint abſoluti a debito reddēdo ſicut ſeparati pp fornicationē carnalē.Rñ.ꝙ ſic ſz poſt.z pa.i.c.q̄ſinit.ō dnor.Cō ītellige q̄ ad eū q̄ ē innocēs.ſz q̄ ad eū q̄ culpabilis ē ḡtūcūq; ſnia dnoriū ſit lata ſiue ꝓpter fornicationē ſpūalē ſiue carnalē ſi innocēs petit eum ſibi recōciliari dz ipſe tenet ſibi reddere debitū qz ꝙ fauore meo itroductū eſt nō debet retorqueri in dānū meū.l.q̄ fauore.C. de legi.niſi intraſſet religionē vel ſuſcepiſſet ſacros ordines qz nō poteſt repetere nec alter teneret reddere.hoc ſequit Ber.i.c.ex literis tuis.de dnor.et poſti.ibidem. 3

¶ Quinto ſeparatur ꝓpter ſanctimoniam.pro cui⁹ declaratione plura ſunt querenda. 4

Utr⁹ ambo ⁊uges poſſint vouere cōtinētiā.Rñ.ꝙ ſic de cōi ꝓſenſu de q̄ dic vt.ſ. mſimoniū.iij. ipedimento.v.ſ.v. 5

¶ Utrū alter ſolū poſſit vouere caſtitatē ſine cōſenſu alteri⁹.Rñ.ꝙ ſic in ſuꝑiudiciū ſed nō alteri⁹ vnde poſt votū exigere non poterit ſine petō mortali.ſed bene reddere tenetur.z etiā exigere quando reddere ſe nimis oneroſum alteri non petendo.facit.c.quidaz intranit.z ibi ꝙ not.de conuer.coniu. 6

¶ Quiā ſi alter ꝓſenſit vt alter vouerat ſtatu nō mutato.Rñ.ꝙ ꝓſentiēs nihilmin⁹ poterit exigere ſm Inn.z ſequit pa.in.c.j.de quer.cōiu.ſi ipe cōſentiēs nō vouit.z ille q̄ vouit tenet reddere. ſed nullo modo exigere etiā ſi non exigendo eſſet oneroſus alteri qz cōcedē do licentiam in hoc ſibi preiudicauit. 7

¶ Sed nūq̄d poterūt mutare ſtatū puta effici religioſi vniuerſaliter ordinari.Rñ.vt colligo ex pa.i.d.c.j.Aut.hoc ꝓcedit ex cōi ꝓſenſu.Et tūc ſi alter vult efficiē ꝑs reḡrit ꝙ vxor pri⁹ ſit ꝓfeſſa i aliq̄ monaſterio etiā ſi non ſit ſuſpecta de incontinentia vt in.c.ſane.de quer. coniu.eſt.n.ſpāle hoc.Si vero non vult effici epiſcopus ſed ſubdiacon⁹ dixe-

UVA. BHSC. IyR_213

ius vel ꝓbyter aut religionē itrare tūc
pōt de cōsensu alteri⁹ partis. ¶Quis al-
tera pars nō voueat ꝓtinētia. Facit. ca.
significauit. ℞ ibi no. de ꝑuer. ꝑuig. Iz
non debeat quis ordinari ad sacros or
dines vl recipi ad religionem nisi vxor
faciat votum similiter castitatis vt in
c. cū scis. de cōuer cōiug.

9 ¶Sed pone ꝙ cū ꝯsensu alteri⁹ vir. sit
fact⁹ religiosus vl sacerdos nūquid il
le ꝙ ꝯsensū dedit poterit aliū repetere.
Rn. ꝙ i hoc sūt opi. Abb. i. d. c. j. Inn. in
d. c. q̄dā tenēt. ꝙ si ex imminēs poterit ꝛ
ad eius petitionē dz ingressus vl ordina
tus renocari. Cal. Iz ꝙ nō poterit ipz re
petere. sed dn̄ ipse ore offīo iudicis ꝯpu
dēr ex officio ne adulterij ꝑmittat ꝙ re
manētē in seculo educet adulterꝫ ō mo
nasterio vl ordine ꝛ coget reddere de-
bitū. Aliꝫ volūt. ꝛ hoc magis mihi plz.
ꝙ si ille q̄ dedit licentiā est inris ꝯsciꝰ
ꝙ nō poterit repetere nec ex offō ei re
stituere qz dā do licentiā talē mutandi
statū vl vouisse castitatē salē durāte vi
ta alterius qz q̄ vult vnū vl velle ꝛ offe
rre illud ꝙ ꝙnit ad illud. ca. prudēti-
ā. de offi. delega. Facit. c. vidua de re
gula. Sed ingressus alterius nō debet
fieri nisi alter voueat cōtinentiam. vt in
t. cū sis. de cōuer. cōiug. ergo dando li-
centiā vl vouere. Si ꝛo istud ius igno
rauit sic restituet ei salē ex offō hoc Iz
gl. i. c. q̄ vxorē suam. xxxiij. q. v. ꝛ i. ca. se
riatim. xxxij. di. ꝛ ꝑm eam cōcor. opi.

10 ¶Quero nūqd iste restituet⁹. post mor
tē vxoris vl alteri⁹ ꝑtis teneat redire
ad monasteriū. Rn. ꝙ sic qz ē vere religi
osus ex ꝙ vxor cōsensit facit. c. ex par
te el. j. de ꝑuer. ꝑuig. ꝛ ibi no. Bal. idem
dic ō ordinato ad sacros ordines ꝙ te
11 net vl uere caste ꝛ clericaliter.

¶Quid si quis intrat religionē vl rece
pit ordines sacros vxore cōtradicente:
vl ignoraūter. rn. ꝙ vxor poterit eū reuo
care. d. c. quidā. ꝛ ipe tenet sibi debitum
reddere sed nō poterit exigere nisi quā
do nō exigendo efficeretur nimis one
12 rosus alteri parti. vt dictum est. ℨ.

¶Pone ꝙ vxor senuit. ꝛ nō ꝯtradixit
nec intam dedit sed dissimulauit nūqd
renocare poterit. Rn. ꝙ sic. vt no. i. c. cō
sulunt. de cōuer. ꝓiuga. Idē dic si cōsen
sit ex timore iusto. vt i. c. accedēs. eo ti.
Idē dic si ꝙ dolū cōsensit. c. veniēs. e. ti.

¶Pone ꝙ vir vxore ꝯtradicēte vl dis- 13
simulante intrauit vel ordinatus est in
sacris ꝛ ei vxor nō repetijt in vita sua
Iz potuisset poterit ne talis post mortē
vxoris exire ꝛ aliā accipere vxorē. Rn.
ꝑm Cald. ꝛ sequitur Pan. in. d. c. j. non
qz causa cessante que inualidabat eius
ingressuz cessat ꝛ sequela. ꝛ sic tene ꝯꝛ
Innocen. in. di. ca. quidam multum. va
riauerit.

¶Sed nūqd si talis renocetur ab vxo- 14
re ipa mortua tenebitur redire ad mo
nasteriū vel viuere clericaliter in casti
tate. Rn. ꝙ quo ad aliū q̄ sacros or
dines recipit nō est dubiū ꝙ tenetur vi
uere i castitate ꝛ si cōtraheret de facto
cum alia nō teneret matrimonium: vt
in ca. vnico. de voto. li. vj. sed de illo qui
solū religionem professus fuit est opi.
diuersa inter doc. Sed ego credo ꝙ nō
tenetur redire. quia obligatio semel ex
tincta nō reuiuiscit. liqui res. ℨ. aream
ff. de sol. Sed solū caste viuere qz eam
ꝯtum in se fuit potuit valide promitte
re. ꝛ ꝑm hanc distinctionem. potes con-
cordare doc. in. d. c. quidam. Et ita limi
ta ꝛ intellige. d. c. quidam.

¶Quid si talis non solum nō vult re- 15
dire ad religionē sed de facto mortua
ꝑma vxore cōtraxit cū alia. Rn. ꝙ licet
d. An. in. d. c. quidā teneat tutius cē di
cēdū ꝙ nō teneat matrimoniū tamē mi
hi vr ꝙ sit tuti⁹ tenere ꝙ teneat si fuit
renocatus ab alia vxore. Ratio quia vt
matrimoniū nō teneat opz votū sit so-
lennizatum per professionem tacitam
vel expressam vni de religionibus ap
probatis. vt in. d. c. vnico. sed iste non
fuit ꝓfessus qz votū fuit nullū quo ad
ius positiuum qz parta sunt non ꝓfite
ri ꝛ inualide ꝓfiteri ar. c. ij. de transla.
pre. Item vt tex. ꝓ hoc in. d. c. quidam.
vbi nō compellitur redire ad monaste
rium. Sicut facit in. c. ex parte. el. j. c. ij.

UVA. BHSC. IyR_213

16 ¶Sed pone ꝙ nõ reuocatur ille q̃ intrauit cõtradicente vl ignorante vl dissimulãte altera parte nũquid post mortẽ poterit exire. Rñ. Ca. vt no. Pa. i. di. c. j. ꝙ nõ quasi ꝑ mortẽ validetur monacat⁹. Inn. variat. Sz tu dic ꝙ nisi vxor cõsenserit expresse si statim egreditur ⁊ cõtrahit tenebit matrimoniũ lz peccet mortaliter. sec⁹ si vxor postea i vita sua consensisset. qꝛ sic tenet professio.

17 ¶Utrũ sponsa violẽter cognita a viro possit intrare religionẽ ipso inuito. Rñ. Pau. i. c. verũ. d conuer. cõiug. sequitur opi. Ber. Brix. q̃ tenet ꝙ põt qꝛ nõ videtur cõicasse corpus suũ ex q̃ inuite fuit cognita facit. c. ille ãt. xxxij. q. v. Posset dici esse verũ hoc vbi illa nõ fuit i culpa tardationis ingressus vbi autẽ fuit in culpa nimis tardãdo ingressum sic non posset itrare qꝛ ille exegit ꝙ sibi debebat ⁊ sic est extra culpã. Et ꝑm hanc distin. cõcordari pñt opiniones quas recitat. Jo. an. in regula q̃ ꝯtra. de reg. iur. li. vj. in mercurialib⁹. Et ꝑm hoc ẽto portet dare vnã limitationẽ ad. c. ex publico de conuer. ꝯiug. Ut videlicet itelligatur q̃s de⁹ coniunxit. s. ꝑ carnalẽ. copulam volũtarie habitã vel ex debito extortã ⁊ est singularis. Attamẽ. Ego hoc nulli ꝯsulerẽ. sz potius iudicarem matrimoniũ cõsummatũ ita ꝙ alter alteri mr̃imonialiter coniungi non possit altero viuẽte cui sic carnaliter fuit copulatus Mo. ⁊ Rodo. tenẽt ꝙ si sponsa erat de futuro ꝙ poterit ⁊ placet quia ẽ verꝝ nec habet dubium.

18 ¶Utrũ matrimoniũ non ꝯsummatũ inter fideles legitime ꝯ̃ctũ sit dissolubile Rñ. ꝙ aut fuit ꝯtractũ etate idebita. s. j. annos puberatis. ⁊ sic cũ ꝑuenerit ad etatẽ d̃bitã si alter eoꝝ vult dissoluit̃ vt i. c. de illis. el. j. d despõ. ip. ⁊ idẽ dic si solũ alter erat in etate debita ꝙ cũ ꝑuenerit ad etatẽ poterit dissoluere. Uerũ ẽ ꝙ hoc debet fieri autoritate eccl̃ie. vt not. gl. i. d. c. de illis. Aut fuit ꝯ̃ctũ i debita etate. ⁊ tũc si alter vult solũ promoueri ad sacros ordines nõ põt nec dissoluitur matrimoniũ. vt cõmuniter tenet̃ in d. c. j. Aut vult itrare religionẽ. ⁊ sic põt ⁊ dissoluitur matrimonium stati ꝑ ꝓfessionẽ factã ita ꝙ alter qui remansit in seculo libere põt cõtrahere cũ altero: sz ante professionẽ nõ. vt i. c. verũ. ⁊ in ca. ex parte. el. ij. de cõuer. cõiuga. ⁊ itellige ꝑ professionem tacitã vel expressam factã ⁊ vni de religionib⁹ approbatis aliter nõ dissoluitur. vt in. d. c. vnico. Ex q̃ infert Pa. i. d. c. ex parte. el. secũdo ꝙ lz sponsus efficiatur mantellatus vel de iij. ordine nõ soluitur matrimoniũ: qꝛ lz sit modus approbat⁹ nõ tñ religio. Similiter nõ dissoluitur ꝑ ingressum solũ religionis approbate nisi vt dixi tacite vl expresse profiteatur. Unde si q̃s intrare vellet ⁊ nõ profiteri non posset altero inuito. Aduerte tamẽ quod sunt quedam mulieres de tertio ordine sancti Francisci que viuunt collegialiter ⁊ profitentur tria vota religionis et concessione apostolica. Et ideo talis professio bene dissolueret matrimonium non consummatũ sicut declarauit Sixtus papa quartus siue ante sit contractum siue post dictaz professionem contraheret.

¶Et qꝛ sepe a doc. i sacra scriptura fit 19
mẽtio de cõiunctis ꝑ propria nomina vt ipsa quisq̃ intelligat sub breui cõpẽdio inferius clare demõstrabo. Nurus dicitur vxor filij pr̃i. ⁊ matri viri sui. Gener dicitur vir filie patri ⁊ matri vxoris sue. Socer dicitur predict⁹ pat̃ ⁊ socrus p̃dicta mater dictz nurui ⁊ genero. Nouerca dicitur secũda vxor filijs ex alio matrimonio viri vitricus dicitur secũdus vir filijs ex alio matrimonio vxoris. Priuigni ⁊ priuigne dicũtur predicti filij ⁊ filie alteri copulato. Patruus ⁊ amita sũt frater ⁊ soror patris auũculus ⁊ matertera sunt frater ⁊ soror matris ⁊ istis si addit̃ magnus sũt feater vel soror. Aui vel auie patrueles sũt filij duorũ fratrũ qui habẽt etiã patruũ ⁊ amitam. Consobrini sunt filij duarum sororum inter se qui habẽt etiam auũculum ⁊ materterã amitini ⁊ amitine sunt filij fratris ⁊ fororis inter se.

Medicus

UVA. BHSC. IyR_213

Medicus tripliciter pōt eē in culpa de morte infirmi. Prio ex facto. s. qñ intromittit se de eo q̄ ignorat. vl ad ipm nō spectat vel non sufficit ad agendū solus. Scdo in facto q̄ licet peritus nō in se quit traditiones artis. sed fantasiā sui capitis vel experimenta noua intellige nisi experimēta noua vl ina fantasia sit rationabile quia liceret Tertio post factum quādo est negligens circa custodiam infirmitatis not. Bar. Jnn. & Post. in. c. cū s. de homici.

¶ De cōtētis in hoc. §. ꝛ an medicoꝝ appellatione veniāt incātatores. bar. cep. i rū. de ẏ. lig. ex. col. ꝛ bar. in. l. j. §. medicos. ff. de var. ꝛ extraor. cog. ẓ q̄ si. nec ēt herbularij oēs. q̄ sut cantratores. Sz bal. l. l. j. i pn. ibi q̄ dote vel antichilā. C. māda. tenet ꝓtrariū q̄. s. dicūt medici auricularij ꝛ dēt. q̄ medentes dēt ꝛ aurib ꝛ an medicus teneatur curare pauperē infirmū suis sumptib ꝛ poēs petere mercedē no. bar. l. l. ar chiatri. C. de profes. ꝛ medi. li. x.

1 ¶ Utrū enentus mortalitatis debeat medico imputari. rñ q̄ nō si diligētia quā debuit ꝛ potuit exhibuit. ff. de of. pf. illicitus. C. sicuti vide. §. homicidiū ij. §. xviij. et aduerte q̄ medic⁹ tenet in foro aie nō solū quādo volūtarie ledit puta prolōgādo infirmitatē ꝛ hmōi. Sz etiā quando ex ignorātia vel imperitia vel nō sequēs traditiōes artis aliquē lesit vt no. Pe. de ha. s. hodie. C. de medi. nā imperitia medicꝰ culpe annumeratur. l. si quis fundū. §. celsus. ff. loca. l. i peritis. ff. de re. in. ꝛ in gl. j. q. iij. nō est imputāda. Limitat. hoc pa. i. c. ad aures. s eta. ꝛ quali. vel. q̄ assumpsit officiū volūtarie. Secus si ex necessitate q̄n ex ignorātia ꝛ imperitia ledit. vt puta vtitur aliquib⁹ expertis absq̄. ꝛ bona fide. q̄ sibi imputet q̄ talē elegit. ex quo debebat se imperitum.

2 ¶ Quid si dubitat medicina nocuam. Rñ. q̄ nullo mō dz dare. sz tutiorē partē eligere. de presum. c. illud. de homi. c. petito. q̄ securius est homiē relinquere i manu dei q̄m medicinas dare de q̄bus dubitat. ff. in Jun. i. c. hos. de homi. ꝛ ibi pa. ꝛ intellige cum in dubio q̄n nō ẏz aliquid ex q̄ probabilius extimet proiecturam q̄m nocumā. Secus si haberet aliqn probabilitatem ponus de vel licite q̄m de nocumento. q̄ si posset dare adhibita debita diligentia ꝛ fiuc. o q̄ sic nō prepue est in dubio. sed in opinione. vel tumbatione.

¶ Utrū sit in culpa medicus q̄n medicinā sm̄ artē dedit. ẏz ex defectu specierū vel administratiōe alia sit nocua. Rñ. q̄ nō si debitā diligentiam adhibuit. c. aplice. de cle. exco. mi. sm. Jnn. ꝛ ho. 3

¶ Utrū Cyrurgicus rescidēs aliquez 4 qui propter mōsfactam dispositionem venerū vel quia propter insolidum timorē vel tremorē qui venit super eum mortuus ē sit in culpa. Rñ. q̄. nō si debitā diligentiam adhibuit ꝛ erat peritꝰ ar. c. exceptis. de fri. ꝛ male. Et hoc verū si nō dubitabat de hoc. q̄ si dubitabat debuit omittere vi no. Jnn ꝛ ho. nē cle. vel mo. c. fenerāti. ꝛ. d. c. tua nos.

¶ Utrū medicus teneatur gratis cura re. Rñ. q̄ sic si est pauper in firmo sm gl. xxxiij. di. §. j. Si vero dives est nō tenet cū nemo cogat de suis facere bñficiū. x. q. ū. Scarle ꝛ licite mercedē suā xiij. q. v. c. non sane. 5

Additio Si tñ esset salariatꝰ de publico teneatur gratis seruire ita puis sicut magnus i firmis sed a famis bene posset petere salariū vt. d. l. Zrchiatri. C. ō profe. ꝛ me.

¶ Sed quid si infirmus sit dives tñ ex 6 suauitia nō vult soluere medico debet ne medicus cū mori permittere. Rñ. q̄ō non. sed dz ei medicinas ꝛ alia necessaria facere suis expēsis quas postea repetere poterit cū sanus effectus fuerit q̄ vtiliter gessit negociū eiꝰ. ff. de negge. l. pōpon⁹. ꝛ si moriat repetet ab hēredibus. q̄ sufficit si vtiliter cepit gerere ẏ euētus non sit secutus. l. sed an vltro. ff. ō negge. nec pōt de obūci q̄n cā pietatis hoc fecerit nisi sit ei propinquus. vt. l. assumēto. C. de negge. quis

UVA. BHSC. IyR_213

tunc oportet protestetur ꝙ gratis non intendit hoc facere alias nõ repeteret. d.l.alimenta.no.hec gl.in.d.§.j.

7 ¶Utrũ peccet mortaliter medicus cõsulẽdo aliquid contra animam pro salute corporali. Rñ. ꝙ sic ⁊ ne hoc faciat ꝓhibetur ⁊ sub pena excõmunicatiõis in.ca.cũ infirmitas de peniten.⁊ remis.

8 ¶Utrum similiter peccet mortaliter si nõ admonet infirmũ vt cõfiteatur. Rñ. qđ sic qꝛ facit contra preceptum vt i.d.c.cũ infirmitas nec potest dici abrogatum per contrariam cõsuetudinem. qꝛ nõ consuetudo sed corruptela est ⁊ cõtra bonos mores. ideo non valet scđm hostien.in.d.c.cum infirmitas. Excusaretur tamen medicus in casu repẽtino qui indiget celeri remedio qui nõ ante ipsum infirmũ inducerent ad confessionẽ. Et ad uerte quia non sufficit admonere. sed debet inducere cũ effectu vt i d.c.no. Nihilominus si infirmus nollet confiteri nõ credo ꝓpter hoc quod medicus debeat desistere a medicamine quia intelligendum est moneas ⁊ inducas effectualiter q̃tũ est ex parte medici. sicut ⁊ i.c.fi.de eo qui cog.cõ. vxoris sue. Facit.l.stipulatio illa.ff.đ ver.obli. non ex parte infirmi quia si dimitteret eũ forte moreretur desperatus qui sanatus poterit postea conuerti. ⁊ sic preceptum ecclesie videretur contra preceptum dei de charitate proximi ꝙ nullo modo credendũ.est. Facit tex. cũ gl. pro hoc.lxxxiij.di.in princi.

9 ¶Sed nũquid ad hoc tenet̃ medicꝰ in oĩ infirmitate. Rñ. ꝙ non saluo meliori iudicio sed solũ in infirmate periculosa ꝑm se. Rõ qꝛ sicut infirmus nõ tenetur confiteri. de necessitate precepti in omni infirmitate sed solum quãdo est periculosa. sic nec medicus tenetur eũ inducere licet sit optimum. ꝙ medici inducant in omni infirmitate. ⁊ dico periculosa ꝫ.i.q̃ posset ꝓbabiliter. inducere periculũ mortis. secus quãdo est clarũ quod non est periculosa.

10 ¶Utrũ infirmus teneat̃ obedire medico. Rñ. Inn.⁊ Host.in.d.c. tua. ꝙ nõ da precepto si tamẽ ĩfirmꝰ accipit aliquid vel facit ex certa scientia. vl̃ ex affectata vl̃ ĩprobabili ignorãtia: propter ꝙ notabile malũ incurrit peccat mortaliter ar.c.si nõ licet.xxij.q.v.idẽ dic đ seruiẽtibus qui ei aliquid administrant tale secus non esset notabiliter lesiuum q̃uis aliqualiter modicũ tñ qꝛ aliqñ sitis magis cruciat q̃ febris ⁊ inter duo mala minus eligẽdũ est.xiij. dist. duo. Et si ex tali administratione mors sequeretur vel mutilatio menbri. essent seruientes irregulares. secus si ex leui ignorantia vel a culpa hoc fecerunt.

11 ¶Utrũ ars medicine sit prohibita clericis ⁊ religiosis. Rñ. clericis in sacris religiosis ⁊ clericis in minoribus beneficiatis non licet vti nisi gratis et vbi periculum non imminet. ne cle.vel mo. c.multa. cirurgiã vero q̃ idiget incisiõe vel adustione cum sanguinis effusione secundũ Ber.in.c.ad audientiã.de fal. oino exercere nõ possunt qꝛ simpliciter est eis interdicta.c.sententiam.c. super specula.ne cle.vl̃mo. de homi.tua nos de posthu.c.j.

12 ¶Utrũ medicus teneat̃ nũciare mortẽ infirmo quã prenoscit cito vẽturam. Rñ. Joan.de neapoli.in quol̃.xj.distinguit ꝙ aut ꝓbabiliter credit ꝙ talis p̃nunciatio erit multũ vtilis anime infirmi vt puta qꝛ cõfitebitur cũ sit in peccato mortali ⁊ ordinabit testamentũ ex quo euitabuntur multe lites ⁊ sic tenet̃ per se vel per alium ei manifestare aliter peccaret mortaliter quia dãnificat proximum indirecte cum non impedit dãnum eius cum potest. Idem dic si est in dubio an sit vtilis vel nõ. Qđ si probabiliter credit ꝙ talis annũciatio non erit vtilis infirmo. puta quia iã ordinauit facta sua sed forte erit potius damnosa corpori tũc nõ tenetur ei dicere de necessitate precepti. licet sit meliꝰ dicere: qꝛ meliꝰ se dispõet ⁊ bonũ aĩe semꝑ est preponendum bono corporis.

13 ¶Utrũ medicꝰ possit promoueri. Rñ. si peritus erat ⁊ nihil omisit de cõtingẽtibus ꝑm ꝓbabilitatẽ sue cõscientie põt

UVA. BHSC. IyR_213

ꝓmouerī.alias non.de eta.q quali.c.ad aures.ff.de vari.q extraor.cog.l.q si medicus concer.Inno.q hosti.

14 Utrū medicꝰ q̄ conuenit ꝑ.p.ducatis curare infirmū liberare eū.de aliq̄ infirmitate. puta quartana q hmōi q liberat eū.sed ꝑ.modicū ipse infirmus reincidit in eandē infirmitatē teneat ille ꝑ illo.p.eū liberare.Rñ.vt q̄ sic q̄ no extinxit infirmitatē ꝛ cessare fecit anguſtiā ipsius. Itē q̄ nō videt curasse cū vitiose curauit.Itē q̄ verba cū effectu sunt accipiēda ꝛ q̄ nō debet intelligi cū curaret pfecte.in cōtrariū videt q nō teneat q̄ de ꝓsenti infirmitate tātū videt cogitasse. ꝛ nō soluto eo q̄ debet subiacta est obligatio in perpetuū.q̄ in infinitū nō dz obligari.nā infinitas euitatur.ff.loc.l. marcꝰ in gl.Sed tu dic q aut recēſet ex culpa infirmi.q sic nō tenet.i.q̄ ꝺs excusat.ff.de re.iuris.Si nō ex culpa infirmi. tūc aut statim redit.q sic tenet q nō videt eū liberasse aut ex intervallo.et sic non tenetur vt.ff.de reg.iu.l.quicquid.

1 **Mēbrū** ꝓprie quid sit vide.ꝛ. homicidiū.v.ꝟ.vſ. Et ſ in statutis ita accipiꝫ nisi aliud appareat.de mēbr statutis.vt no.Bart. in.l.ij.ff.de pub.iudi.

Ad ꝓpoſitū eorū q̄ in hoc.ꝟ.dicunt q̄ venit appellatio an mēbrū an mānus.Bar.Ang.Imo.q doc.q̄ sic in.l.ij. ff.d.pub.iudi.ter.i auf.vt nulli iudi.ꝟ. q̄ ꝟo eā.ver.ſi ꝟo.ſz nō vigitꝰ.Bar.i.l. nō sunt uberi.ff.de ſta.ho.Itē mēbrum genitale Bal.in.l.data opa.col.xv.ver. itē genitalia.C.qui acc.nō poſ.Item la bia Aug.in.d.l.ij.q ibi Alex.Itē mam milla mulieris nō hoīs:at ulla habetur officiū lactādi.Bal.i.d.l.data opa.col. xv.ver.māmille.Itē caput.Aug.i.d.ꝟ. q̄ ꝟo eā.col.ix.q doc.i.d.l.ij.de pub.iudi.q Bal.vbi.ꝟ.ver.itē in eo.

Mēdacū ſz Aug.q falſa vo cis ſignificatio cū intētiōe fallēdi.xxij.q.ij.ꝟ.ille ergo.

Que differentia eſt inter mendacium ꝛ falſum.Rñ.q mēdum eſt contra mentem.Unde ille qui.d.quod putat ali quid ſiue illud ſit verum ſiue falſum mēdacium.cū ſcz credit verum q̄ tamen non eſt.q ſi debitam adhibuit diligentiam non peccat:q̄ ſi nō peccat venialiter.vt in.c.homines.xxij. q.ij.niſi in caſu in quo teneretur debitā diligentiā adhibere puta in actu teſtificandi vbi imminet notabile dānum.primo vel in iudicio q̄ ſic eſſet mortale vel cū vult iurare.xxij.q.ij.c.aia deuertendum.

Quod ſunt gñā mēdacioꝝ.Rñ ſecundum Aug.i.c.j.xxij.q.ij.q̄ ſunt octo. Primum in doctrina religōis chriſtiane ꝛ ſecundū Alex.in.q.ij.religio hic accipitur nedum ꝑ eo quod non religat ad ea que ſunt fidei,ſed etiam ꝑ ut religat ad bonos mores.quia in his duobus conſiſtit religionis chriſtiane ſumma. Secundum eſt vt aliquem ledat iniuſte in corporalibus cum nullus vtilitate ſicut falſus teſtis in cauſa criminali. Tertium eſt q̄ aliquis ledat,ſed tamen alteri prodeſt vt teſtimonium in cauſa pecuniaria. Quartum eſt q̄ ſit ſola mentiendi vel fallendi libidine vt cum delectaretur in aſtuta mendaciorum compoſitione ſi habens reſpectum nec ad nocendum nec ad iuuandum aliquem,ſed ſolum quia placet ſibi.Quintum eſt q̄ ſit placendi cupiditate vt mendacium adulationis. Sextum eſt q̄ nulli nocet ꝛ alicui prodeſt.idem ne pecunia ſibi auferatur.indebite vel iniuſte ledatur.Septimū eſt q̄ ſimiliter alicui eſt vtile ad corpꝰ ſcilicet vt mortē euadat .Octauum eſt q̄ ſimiliter prodeſt alteri.vt virginitatem ſeruet.Sed ſecundum Alē.vbi.ꝟ.ꝟ. Bonauen.iij.diſtin.xxxviij.ꝟ Ricar.ibi dem.mendacium habet proſuo formali completiuo intentionem fallendi.et ideo ſecundum intentionem mentientis diuerſum erit mendacium in ſpecie. Si enim intendit ſolum ꝑdeſſe ſic erit mendacium officioſum.Si delectare ſic eſt ociosum.Si ledere ſic ꝛ ſit pernitiosum . pernitioſum continet tres pri

UVA. BHSC. IyR_213

mas differentias quia aut in spiritualibus ⁊ sic est primum. aut in corporalibus. ⁊ sic est ꝑm. Aut in temporalib⁹. et sic est tertium. Officiosum continet tres vltimas species. s. si in temporalibus sic est sextum. Si in corporalibus sic est septimum si in spiritualibus sic est octauum. Ociosum continet quartam et quintam speciem quia aut vult delectare seipsum. ⁊ sic est quartuꝫ aut alterum. ⁊ sic est quintum. Primū istorum est graui⁹ ⁊ vltimum leui⁹.

3 ¶ Utrum omne mendatiū sit peccatū. Rñ. ꝙ sic. c. sup eo. de vsur. cum similib⁹ ⁊ etiam mortale peccatum est scdm. S. Bon. Alex. ⁊ Ricar. vbi. s̄. Primo ratiōe sue speciei. siue per se ⁊ sic tātū tres prime species sunt peccatū mortale. vnde quicunq; mentit̄ contra veritatem diuinam eam mendatio occultando vel corrumpēdo peccat mortaliter. Similiter circa ea quorum cognitio ꝑtinet ad hominis bonum puta ad ꝑfectionēꝫ scientie ⁊ informationem morum erit mortale: quia contra charitatē dei ⁊ proximi. Sec⁹ si esset circa aliquid quod non refert ad salutēꝫ. vtrū sic vel. sic cognoscatur qꝛ esset veniale. Idē dic ꝙ est mortale quando est in nocumentū corporis proximi vel reꝝ de aliquo alicuius importātie etiam si alteri prodesset. secus si in dānum alicuius rei minime quia nō esset cōtra charitatem. ⁊ iō veniale. Secundo est peccatum mortale per accidēs. Et hoc dupliciter. Primo ratiōe intētiōis. puta quia ita afficitur ꝙ non curaret offendere deum vel proximum notabiliter. qꝛ preponit mendatiū charitati dei ⁊ ꝓximi multo magis si intendit dicēdo mendatium iniuriare deum vel ledere notabiliter proximum etiā sinō ledat peccat mortaliter. Scdo ratiōe scandali. vt cum quis dicēs mēdatiū ꝓbabiliter scandalum sequi aduertit tamē nō curat. sed dicit mendatiū et peccat mortaliter. Et in hoc ꝯcordāt cōmuniter Theo. i. iij. di. xxxviij. Additur ⁊ tertium. ex quo fit mortale. s. cū dicit̄ i iudicio. Unde scdm durādū omne mendatium ꝑter iocosum qd̄ i iudicio dicꝫ de his que ad iudiciū pertinēt est mortale quia subuertit veritatē iudicij qd̄ cedit in pernitiem vniuersitatis: et placet quādo dicit̄ de eo de quo tenet̄ dicere veritatē alias nō ⁊ quādo sit habes. s̄ Confessio delicti. ⁊ supra furtum. §. xxvij. j. testis. §. xxvj. Additur ⁊ quartū ex quo efficitur mortale scdm. Hos. s. ratiōe contemptus. i. cū quis ꝓ nihilo habet dicere mēdatia iocosa sicut vera: sicut faciūt ioculatores ⁊ similes. ar. xxv. distin. §. alias ea demum. Qd̄ limito verū quando etiaꝫ si esset mortale nollet abstinere aliter non. ⁊ sic incidit cū primo. Additur ⁊ quintū ꝑm alios. s. ratione perfectiōis sed istis nō assentio nisi vel qñ perfectio est talis ꝙ obligauit se voto vel iuramēto in nullo casu mentiri vel ratiōe scādali vt dictum est. ⁊ ita communiter tenēt doc. facit ꝙ. s̄. dixi. Circunstantia. §. iiij. In alijs autē casibus communiter est veniale peccatū nisi cōscia eis dictaret ꝙ esset mortale. qꝛ si esset eis si contra tale dictamē dicerēt mendatium peccatum mortale.

¶ Utruꝫ predicator vel doctor semper peccat mortal'r mentiendo. Rñ. pau. in iij. di. xxxviij. ꝙ nō nisi scandalū vel cōtempt⁹ doctrine sit annex⁹. quia si hoc sciens mentit̄ peccat mortaliter. Similiter si diceret cōtra id quod est faciēdū ex necessitate. sec⁹ si ex cōsilio nisi ratione scādali vt. dixi. 4

¶ Utrū liceat pro alterius vita conseruāda mentiri. Rñ. ꝙ non. d. c. super eo. Et qualitercūq; dicat̄ mendatium semper est peccatum saltem veniale. xxij. q. ij. ꝑ totū. Quidā excipiūt iocosuꝫ ꝙ proprie nō vr̄ mēdatiū. qꝛ vt dr̄ in. c. ne qs. xx. q. ij. nō fallit qꝛ nouit ille cui dr̄ iocādi causa fuisse dictū. 5

¶ Utrum solum fit mendatiū in verbo. Rñ. ꝙ nō sed etiā in simulatis operib⁹. xxij. q. v. caue. Et ideo quod dixi de mēdatio idem dic de omni simulatione quā quis facit vt proximū decipiat ꝑꝫ sanctū. Tho. secus de simulatione q̄ fit ꝓpter bonū de quo dic vt. j. simulatio. 6

UVA. BHSC: IyR_213

Mēsa episcoporū nō debet splēdere auro vel argēto.xij. di.eps vtilem suppellectilem.

1 ¶Quid debet esse ⁊ abesse in mēsa clericorum ⁊ religiosorum habes.s. clericꝰ xj.per totum.

Mēsuras Uide supra falsarius.§.xj.

Mercatio Uide.j. negociatio.

Meretrix que dicat. Rñ. ꝙ illa que multorū libidini patet.xxxiiij.di. vidua. Alibi dr quod meretrix est cuius turpitudo venalis est.xxxij.q.iij.meretrices.⁊ requiritur ꝙ.x.homines admiscerit ſm glo. i.d.c.vidua alle.c.latores.de cle.excō.mi.

1 ¶Utrum sit prohibitum commisceri cū eis.Rñ.sic de iure diuino ⁊ peccat mortaliter.d.c.meretrices.

2 ¶Utrum accipiēs meretricem in vxorē mereat.Rñ.ꝙ sic si facit vt eam a malo retrahat.xxxij.q.j.nō est culpādus.secꝰ si alio malo fine.

3 ¶Utrum teneatur restituere quod acquirit.ex tali questu.Rñ.ꝙ non ſm Innocen.in.c. quia plerique. de immuni. ec. ⁊ communiter docto. sed bene de bono consilio. nisi accepisset de his qui alienare nō possunt.Et qui sint vide.s. donatio.vel etiam per fraudem.quia sic teneretur.

Meritum ꝓprie dicitur actio que fit vt ei q̄ agit sit iustū aliquid dari.

☞De notatis in hoc.§.⁊ ꝙ merita cōsiderātur arbitrio boni viri.l.fideicommissa.§.q̄q̄q̄.ver.proinde.⁊ ibi bal.ff.de leg.iij.⁊ bal.in.l.voluntatis.col.ij.C. de fideicommis.

1 ¶Quotuplex est meritum.Rñ.secūduz sanctum Bon.in.iij.dist.iiij.ar.ii.q.ii.ꝙ triplex.Primum dicitur congrui.⁊ istud est quādo quis ex actione nō habet debitum recipiēdi. sed tamē illi cui fit decet dare.sicut cum homo atterit de peccato licet nō mereatur gratiā tamen cōuenit deo vt facienti. quod se est ex sua bonitate det.Secūdum est meritum digni.⁊ istud est cuz aliquis iustus rogat pro aliqua persona que est i peccato dignum quippe est ꝙ iustus exaudiatur. Tertium est meritum condigni.⁊ istud est quando agens habet debitū recipiēdi.⁊ ideo cū prima ratio dādi sit amor impossibile est ꝙ aliq̄d possit sibi facere debitū qui amicitia caret. propterea existentes extra charitatem nō possunt mereri de condigno.

¶Utrum aliquis possit mereri ⁊ demereri in eodem actu.Rñ.ꝙ nō q̄uis actꝰ aliquis ſm genꝰ nature possit esse meritorius ⁊ in genere moris demeritoriꝰ vt patet.xij.q.ij.si q̄libet.vbi Grego.loquens de mendatio obstetricum.d. Nā benignitatis earum merces que eis in eterna potuit vita retribui premissa culpa mendatij in terrena est recompensatione declinata. 2

¶Quomodo autem intētio sufficiat ad meritum vel opera.vide.s. Intentio. 3

Metus est instātis vl futuri piculi mētis trepidatio ff.quod me.causa.l.j.

¶Quotuplex est metus.Rñ.quod duplex scilicet leuis: ex quo timetur leue malum vel minas multas quas minās implere non habet possibilitatem. Est secundo metus probabilis:siue grauis qui dicitur iustus metus et iste est ille qui potest cadere in constantem virum vel mulierem vt cum quis potens inferre minatur mortem aut grauem cruciatum corporis. vt in capi.cum dilectus. extra eodem titu. Aut seruitutem. seu status subuersionem. puta quia scindet instrumenta vel priuilegia libertatis.vel detinebit in carcerez. aut stuprationem. vt.ff. eodem titu.l.isti quidem. Insti.eodem titu.§.j.ij.et.iij. Et intellige quando predicta vel aliquod predictorum minatur ne dum in persona ꝓpria.sed etiam in persona liberorū.aut vxoris aut similium personarum. vt.d. l.isti in fi. 1

¶Utrum metus iustus causetur ex imperio vel supplicatiōe regis vel domini.Rñ.Pa.in.c.vlt. qui cle. vel vo.ꝙ nō 2

UVA. BHSC. IyR_213

nisi sit consuetus tyrãnice tractare non obtemperantes suis precibus quia tũc bene causat. vt tenet Jo. an. in. d. c. vlti. Bar. in tractatu de tyrãno. Facit quod idem Barto. not. in. l. ad inuidiam. C. ꝙ me. causa. vbi dicit sola reuerẽtia mariti non causat iustum metum in vxore nisi precesserint mine vel verbera. Et idem voluit Jnno. in. c. causam matrimonij. de of. dele.

3 ¶ Utrum metus perdendi bona tẽporalia vel grauem iacturam in eis. puta maiorem partem sit iustus. Rñ. Pa. i. c. Abbas extra eod. ti. ꝙ sic non potest sustentari sine illis bonis que quis timet perdere quia alibi dicitur qđ spiritualia non possunt diu esse sine temporalibus. j. q. iij. si quis obiecerit ⁊ glos. in. l. aduocati. C. de aduo. di. iudi. nõ. pecuniam. vitam hominis. facit pro ista opi. c. presbyteros. l. dist. ⁊. l. pe. C. eo. titu. et di. c. abbas.

4 ¶ Utrum metus excommunicationis sit iustus. Rñ. glo. in. c. olim inter. de re. spo. ꝙ sic sed Joan. an. in. c. cum dilectꝰ. de his que vi. me. distinguit quod aut iuste comminatur ⁊ non excusat qꝛ culpa sua incidit in metum. l. similiter. ff. eodem titu. Aut iniuste comminatur. ⁊ sic est iustus cum grauis sit pena inter homines conuersari ⁊ carere hominuꝫ commertio. l. hi qui sanctam. C. de aposta. capi. sacro. de senten. excommu. Et hanc distin. approbant domini de ro. decisio. xl.

5 ¶ Utrum timor infamie sit iustus. Rñ. glo. in. l. nec timore. ff. eod. titu. ꝙ timor infamie facti non causat vt puta quia aliquis dicit ꝙ malum dicet de eo. sed metus infamie iuris talis qui habet iuris effectum iustus est vt in. l. isti. §. fi. ff. e. vbi patet ꝙ deprehẽsus in aliquo delicto quicquid facit ne prodatur ex iusto metu. facit quia proditus potest pati mortem vel cruciatum ⁊ huiusmodi. Et hec omnia intellige ꝙ causant iustũ timorem quando quis non habet facile remedium prouidendi quia si possit prouidere sibi puta adeundo superiorẽ vel alio modo non prouideret. nõ esset iustus metus sed sibi imputaretur. ar. cap. fi. de elec. ⁊. l. quibus diebꝰ. in princip. ff. de conditio. ⁊ demon. ⁊. l. qui potest facere. ff. de regu. iur. ⁊ capi. pastoralis. §. preterea. de offic. ordi. quod limita. vt. j. §. x.

6 ¶ Utrum metus iustus excuset a peccato. Rñ. ꝙ nõ a toto. sed solum a tãto nõ tamẽ etiam a tanto ꝙ illud est de genere peccati mortalis ꝙ fiat veniale. cap. sacris. extra. eo. tit. c. ij. de homi. ij. q. j. in primis quia debet potius quilibet mala tollerare q̃ malo cõsentire decernat. xxxij. q. v. ita ne. Limita tamẽ predicta ad ea que sunt iuris diuini. Secꝰ in his que sunt peccata mortalia ex dispositione iuris positiui. qꝛ sic excusaret a mortali. vt pꝫ. s̃. inobediẽtia. in principio.

7 ¶ Utrum cõtractus factus ex metu iusto sit nullus. Rñ. vt colligo ex pau. i. c. cum locum. de spon. ⁊. d. c. olim inter. ꝙ aut contractus requirit liberum cõsensum aut non. Si sic tunc contractus est ipso iure nullꝰ. Ratio qꝛ licet coacta voluntas sit voluntas. xv. q. j. merito tamẽ non est voluntas libera ⁊ sic deficit qualitas libertatis que est de substantia cõtractus. ⁊ ideo nullus. In alijs aũt vbi nõ requiritur liber cõsensus nõ est nullus ipso iure. quia vt dixi coacta voluntas pur voluntas est vt plene legitur ⁊ not. in. l. si mulier. §. fi. ff. eo. titu. sed veniunt acta rescindenda actione ꝙ metꝰ causa. vel officio iudicis.

8 ¶ Que sunt in q̃bus requirit liber consensus. Rñ. ꝙ primo oia q̃ sũt meritoria vt penitẽtia. cõfessio eleemosyna. ⁊ huiusmodi. q̃ si fiãt ex tali metu excludũt meritum ⁊ perinde est ac si nõ forẽt facta Excipiũtur illa in quibꝰ imprimitur caracter. Ut baptismꝰ ⁊ huiusmodi qꝛ virtute caracteris aduenientẽ libera voluntate conualescunt. sed nõ alia vt in c. de iudi. xlv. di. propterea. Chryso. sup. Matth. xxij. Qui solo timore seruit deo penam quidem euadet sed premiuꝫ nõ acquiret quia non vult deꝰ vt timeat vt dominus sed vt amet vt piꝰ pater. facit

UVA. BHSC. IyR_213

tex.ang.de pe.di.vij.nullus in fi.quem sero penitet inquit non solum oportet deum timere iudicem.sed iustū diligere nō tantum penam timeat sed anxietur pro gloria.hec ille. Secundo matrimonium facit.c.notificasti.xxxiij.q.v.ꝛ c.veniens.el.ij.de spon.ꝛ.d.c.cum locū. Tertio dotis ꝓmissio vel solutio in.l.si mulier.§.si dos.ff.e.ti.quia si principale non tꝫ nec accessorium de re.iu.li.vj. Quarto iurisditio.vnde prorogatio eiꝰ ex iusto metu ē nulla.l.ij.ff.d iudi.ꝛ gl. in.d.l.si mulier. Item electio prelati ꝑ metum facta est nulla.c.vbi periculum §.ceterum.de.ele.li.vj.Quinto auctoritas tutorum extorta per metum est nulla.l.j.§.vlti.ff.de auct.tu.Sexto absolutio ab excōmunicatione de quo.s. Excōmunicatio.vij.casu.xviij.Septimo testes testamentoꝝ vnde si in vinculis tenentur.aut ab hostibus nō valet.l. qui testamento.ff.de testa. Octauo votum limito verum quo ad metū mundanuꝫ qui incutitur ab hoie ad hoc vt voueat non aūt quo ad metū aliū ꝓpter quem euadēdū aliq̄s vouet qꝛ sic tenet votū. Rō diuersitatꝫ.quare votū teneat ex aliquo metu factū qñ metꝰ nō iferr̄ vt voueat sed ex alio respectu ꝛ nō pnia.ꝛ cōfessio ꝛc.est qꝛ tale votū fit pietati diuine ꝛ misericordie quam interpellat vt cum libereta malo instanti. ꝛ ideo non potest non misereri.accceptat promissionem ꝛ subsidium impendit in penitentia ꝛ confessione ꝛ hmōi nō cōcurrit solum mīa sed ꝛ iusticia.Uñ mīa dei acceptat inq̄tum non derogat diuine iusticie scꝫ vt non sint merito ꝛ recompensatione sed vt sint digna vita eterna.hoc non potest.quia derogaret diuine iusticie que non vult nisi voluntarium libera voluntate ad se conuersum in.c.sicut nobis. de regula. ꝛ in multis alijs no. gl.in.d.c.abbas.ꝛ.d.l.mulier.

9 ¶Quid de iuramēto metu extorto.Rñ. vt.s.iuramentum.§.ix.

10 ¶Quid si quis veniat in talē metū ex culpa sua.Rñ.ꝙ nō subuenir̄ ei nec habet seu competit ei aliquod remediū.d. l.si mulier.in p̄n.vbi liberta cōmisso crimine ingratitudinis ꝛ timens ne reuocet̄ in seruitutē promitit aliquid dño commmanti seruitutē nō audiatur.sed quo ad cōscientiam distingue.qđ aut talis timor pōt iuste icuti tali.puta qꝛ cōmisit crimē capitale,cōminatur quis eū velle accusare ꝓpter quē timorē ille dat centū talis licet turpiter accipiat pecuniam vt desistat ab accusando: tamē restituere nō tenet̄ de necessitate si modo ille donare potuit. Si vero timor incutitur iiuste quo ad deū puta pater cōminatur interficere adulterū cū filia qđ lꝫ de iure ciuili vt in.l.nec in eo.ff.d adul. tamē.qꝛ non licet q̄ ad deū. Ideo ex tali timore extortū non poterit tenere in cōscientia nisi inquantū est.in recōpēsationem sui iteresse puta fame lese ꝛ huiusmodi.alias non facit tex.cum glo.in c.inter hec.xxxiij.q ij.

¶Utrū agēs certū quid ex metu presumat̄ cōsentire ex taciturnitate sequētis tēporis.Rñ.gl.iuncto tex.in.c.accedēs. de cōuer.coniug.ꝙ nō nisi interueniat aliquis actꝰ positiuus approbatiuꝰ primi actus.vt i.l.ij.ꝛ.l.pe.C.eod.ꝛ ꝑ Inn. in.c.sup eo.de renū. ꝛ facit.c.ad id qđ. de spon.vbi sponsa que metu ꝯtraxit si cohabitat viro sponte presumit̄ matrimoniū.maxime si interuenit copula facit.c.vnicum.de spon. impube. libro sexto. 11

¶Utrū ꝓbēti metū ex quo amisit bōa sua stet̄ eiꝰ iuramento circa q̄titate bonoꝝ.Rñ.pau.i.c.fi.extra eo.ꝙ sic si iniuste metū incussit ꝛ ꝯtra eū q̄ icussit. Secus si ageret̄ ꝯtra villā i cuiꝰ territorio est factū.nā opꝫ ꝓbet ꝑ alios.ꝛ pōt addicere socios ꝛ familiares propter difficultatē ꝓbandi. bonꝰ tex.est in.l.cōseu su.C. de repu. ꝛ in.ca. veniens.el.ij. de test. 12

¶Utrū metꝰ ꝓbabilis vel leuis silr̄ annullet.Rñ. ꝙ nec excusat nec rescindit nec annullat.ꝛ dicit̄ ille qui cadit in viꝝ leuē aut vecordē qui timet vbi timēdū nō est.ꝛ dicit̄ meticulosus.ff.e.l.metum. qꝛ nō tollit actū requirentē liberū ꝯsen 13

UVA. BHSC. IyR_213

sum vt no. pa. in. c. veniõs. el. ij. de spon
sa. sed quo ad cõscientiã dic vt. j. H. xv.

14 Vtrũ ille q̃ metũ extorsit aliq̃d te
neatur. Rñ. dir. e. ti. q̃ sic ꝛ ẽm leges po
test agi ꝛ eũ etiã quo ad penã si agat. j.
annũ. Sed post annũ non sed solũ quo
ad rei psecutionẽ. qz ꝓtorie actiões sũt
perpetue quo ad rei psecutionẽ. sz quo
ad penã sunt tpales. ifti. de ꝓpe. ꝛ tem
porali. ac. in ꝑn. ff. de vi ꝛ vi ar. l. j. H. sz
si p metũ. ff. q̃ me. cã. l. si cũ exceptione.
H. j. ij. ꝛ ij. Hz tñ Canones etiã ad penã
post annũ qz nulla ꝓdit o tpis poterit ob
pont. ij. q. j. c. reiteradã. ꝛ ibi p doc. Et
nõ solũ tenet de his q̃ habuit p talẽ me
tum sed de oib⁹ que amisit ille qui talẽ
intulit metũ. d. l. si cũ. H. pedius qz met⁹
fuit cã seu actio amissionis. d. l. si cũ. H. i
hac actiõe ꝓcor. Inn. ꝛ post. i. c. fi. eo. ti.

15 Quid si met⁹ sit solũ ob timorẽ rene-
rẽte. Rñ. q̃ datũ ex tali timore est om-
nino restituẽdũ si datũ sit ꝟolũtatẽ dã
tis. Facit. l. j. q̃ honoratãe ad fi. ff. q̃. re.
ac. nõ da. Uñ q̃ncũq; nõ adest volũtas
dñi rerũ in dãdo nisi ex metu acceptum
est restituẽdũ nisi fuerit i culpa met⁹ Hz
qõ. s. dixi. H. x. Nec obstat. l. vani. ff. ꝺ re.
tur. ꝛ. l. metũ. ff. qõ metus cã. qz loquũt
quo ad forum contentiosum.

16 In quo differt met⁹ a vi. Rñ. pa. l. d.
c. sacris. q̃ metus est vis cõditionata. s.
cũ dicit interficiam te si nõ feceris sic. ꝛ
hmõi. c. ad audiẽtiã extra eo. Et fit sine
violentia corporali. Uis aũt est quedaz
coactio qua ꝺs ligatus cogit facere ali
quid corporaliter ꝛ ꝺr vis absoluta ꝛ hec
excusat a toto si intrinsecus nõ cõsentit
qz nõ dicitur quis agere sed potius pa
ti. d. c. sacrs. Ler aũt magis large accipit
dicẽs. Uis est impetus malozis rei cui
resistι nõ põt sz ꝓmõde. ff. q̃ met⁹ cau
sa. l. j. ꝛ ij. de pact. Quis. ti. vj.

Milites nñ tẽporis lz nõ ha
beãt insignia obser
uãtie veteris: habẽt tamẽ insignia obser
uantie noue Hz bal. in. l. j. C. qui bo. poss.
allegat in argu. ca. translatio. de constitutione.

Ad ꝓpositũ eox que hic dicũtur ꝛ
quibus stigmatib⁹ olim milites impri
mebantur no. Spe. in tit. de proc. H. j.
Hsi. item q̃ si miles. ꝛ Rebuff. in. l. stig
mata. in prin. C. de fabri. li. xj. ꝛ illis cõ
parant milites celeſ militie. vt ꝓ bar.
in. l. miles. H. mulier. ff. de testa. mili.

Additio tamẽ nõ gaudẽt ꝓui
legiis militarib⁹ qz
eox militia nõ ẽ ꝓuilegiata ꝛ in eox acti
bus debent vti iure cõi vt cõiter tenet ꝓ
doc. Cy. in. l. pe. C. de iuris ꝛ fac. ignoꝛ
Saly. ꝛ Bar. in. l. fil. uffamilias. H. vete-
rani. ff. de pcu. Bal. i. l. testis. C. de test.
qz nõ hñt illa reqsita in militib⁹. sz mas
gis sũt ꝓmoti ad põpã vt dẽ bal. vbi. s.

Quis nõ põt esse miles. Rñ. q̃ impu- 1
gnantes securitates nauigãtium ꝛ ho
stes publici ꝛ infames milites esse non
possunt. vt in. l. j. ver. optimos fidelissi
mos cõmilitones. ff. ꝺ testa. mi.

Utr miles possit incarcerari ꝓ debi 2
to ℟tus vel vltie volũtatis. Rñ. Bald.
vbi. H. q̃ nõ. Sz bar. in. l. miles. ff. de re.
iudi. limita ad debitum contractuz i ca
stris solum.

Quo instituunt. ꝛ de eox ꝓuilegiis 3
habes in. l. penul. ff. ex q̃. cau. ma. in gl.

Utruz are militie sit licita. Rñ. q̃ sic si 4
debito mõ stat. xxiij. q. j. militare. ꝺ quo
dic vt. H. bellũ. Licet ẽt militib⁹ se exer
cere i his q̃ nulli sũt nocina cã exercitij
ꝓua i curiositatiõib⁹ equox in pjciẽdo
tela ꝛ hmẽi in q̃b⁹ non imminet ꝓba
bile periculũ ꝓximi. sicut in torneamen
tis imminet. ꝛ ideo ꝓhibent. facit ad
hoc. ij. Rñ. j. vbi quid precepit vt dore
rent filios similiter arcum. i. artem sagi
tandi.

Minor ꝺs dicẽt. Rñ. quod ille
q̃ non hz. xxv. annum
completum. ff. de mino. l. j.

Utrũ minor possit petere restitutio-
nem in integrũ non solũ in lesione q̃ de
mit de patrimonio. sed etiam in lesione
lucri cessatis. Rñ. q̃ sic vsq; ad quadriẽ
niũ posticꝫ implenit vigesimũ quintum
annũ. de his tamẽ solũ in quibus lesus
est infra vigesimũ quintum annũ vide
glosin. c. ij. de resti. in integrũ.

UVA. BHSC. IyR_213

2 ¶Utrũ teneant gesta cum minore sine autoritate curatoris. Rñ. pau. in. c. in p̄sentia. de proba. ꝙ si intrat religionem potest alienare oia bõa sua. qꝛ fingitur mori. l. deo nobis. C. de epis. ⁊ cleri. sꝫ nõ intrãdo nõ põt alienare in pias causas.

5 ¶Minor si renũciauit bñficio ecclesiastico non restituitur qꝛ in spiritualibus vt maior admittitur ⁊ agit ⁊ cõuenitur ff. de minori. l. ait pretor. in glo. in prin.

Miserabiles p̄sone q̄ dicãt Rñ. ſm Jun. i. c. significãtib⁹. de offi. dele. ⁊ pa. i c. iꝫ. d cẽsi ꝙ sũt ceci ⁊ alij morbo laborãtes qui possunt auxiliũ ab ecclesia iplorare qñ nimis aggrauãtur in collectis. facit. d. c. significantibus. ⁊ qđ ibi no.

☞ De his que hic notant ⁊ ꝙ miserabiles p̄sone q̄ sint est i arbitrio iudicis ſm Pe. de bel. p̄ti. Bar. ⁊ Bald. in. l. j. C. qñ nup. in pup. l. ⁊ vi. Alex. in. l. ne quicq̄. §. fi. ff. de offi. procon ⁊ ibi Bar. nota que sunt p̄sone miserabiles.

1 ¶Utrũ ceci ⁊ alij morbo laborantes p̄petuo excusentur a muneribꝰ. Rñ. pau. in. d. c. iꝫ ꝙ. sic a personalibꝰ. que imponunt p̄sonis vt. l. ij. C. qui mo. se. excus. A realibus aũt muneribus ordinarijs nõ excusantur nisi princeps velit ea remittere. C. de vac. mune. ⁊ de mune. patri. quasi per totũ. secus si sunt extraordinaria qꝛ nõ tenẽtur ad illa. l. vnica. C. de superindic. facit. c. indicatum. lxxxix. dist. ⁊ quãdo dicãtur realia ordinaria. vel extraordinaria. vide. j. munus.

Missa ſm Hug. de sãcto victo. de sacramẽtis lib. xj. dr q̄ si trãsmissa eo qđ populꝰ p̄ ministeriũ sacerdotis qui mediatoris vice fungit inter deum ⁊ hoies preces vota. ⁊ oblationes trãsmittat deo.

☞ De notatis in hoc. §. pauca per legistas notantur quia materia est mere ecclesiastica ⁊ spiritualis. Sed de hoc no. ⁊ de substantialibus misse. no. in Spe. in prophe. ij. parte. ⁊ qñ debeat missa cepta amitti propter presentiam excommunicati. no. Bal. in. l. casus. C. de te.

1 ¶Missa a quo dꝫ celebrari. Rñ. quod a solo sacerdote rite ordinato de sum. tri. c. j. §. vna de cõse. di. j. c. j. in fine.

¶Utrũ existens in mortali vel pollutꝰ nocturna pollutiõe licite celebret. vid. s. eucharistia. iij. §. xviij. ⁊ §. xxix. 2

¶Utrũ sacerdos qui nõ est ieiunꝰ possit celebrare. ſm Sco. in. iiij. di. viij. ꝙ nõ vij. q. j. nihil. de cõse. disti. ij. liquido. ⁊ taliter debet esse ieiunꝰ ꝙ circa mediã noctem nihil sumpserit q̄tamcũq̄ minimum etiam si sit species vel electuariũ vel medicina qꝛ canon dicit nullus post cibũ potũq̄ quemlibet minimũ sumptũ missas facere presumat. vij. q. j. nihil. immo plus ibi dicit gl. ꝙ etiã si ãte mediã noctẽ sumpsisset cibũ. Et adhuc sẽtiret eructatiões ⁊ cibum nõ debet celebrare de conse. di. ij. tribus. ⁊ host. de accusa. in. c. si constiterit. 3

¶Quid de reliquijs cibi remanẽtibus i ore. Rñ. ꝙ si causaliter deglutinant nõ impediũt. quia nõ trahiciũtur per modum cibi vel potus sed per moduꝫ saliue. ſm sctm̃ Thom̃. i tertia pate. q. viij. 4

¶Quid si sacerdos in mane lanãdo os deglutiat stillã aq̄. Rñ. ꝙ potest celebrare nisi fecerit ex proposito. ar. xxiij. q. v. de occidẽdis. xv. q. vj. ca. j. ꝯcor. Ricar. i iiij. disti. viij. Tho. vero dicit verum nisi trahiciatur in magna quãtitate. 5

¶Quid si cibus sit digestus sed tamẽ nõ dormiuit per totam noctẽ. Rñ. ꝙ potest celebrare quia solum quies tẽpus ⁊ digestio requirũtur ſm Jo. Bar. brix. ⁊ Archi. in. d. c. nihil. ⁊ host. ⁊ pau. in. d. c. si constiterit. licet ibi glo. videatur sentire cõtrarium sed male. 6

¶Quomodo debet celebrare. Rñ. ꝙ debet seruari ordinarie misse tam in dicẽdis q̄ etiam in actibus. 7

¶Utrũ debeat celebrare capite discopto. Rñ. ꝙ sic. de cõse. di. j. c. nullꝰ episcopus. Unde qui sine rationabili causa celebraret capite coperto peccaret mortaliter. secus si ex aliqua rõnabili causa propter verbum temere positũ. in. d. c. nullus. 8

¶Quid si post inceptã missam desistat Rñ. ꝙ si sine rõnabili cã dimittit per- 9

UVA. BHSC. IyR_213

cat mortaliter .alias nō vt in.d.c.nullꝰ.
10 ¶Qñ euāgeliū legit oēs debent stare nō sedere nec genuflexi manere vt in.c. apostolica autoritate.de conse.distin.j.
11 ¶Utrū debeat aliq̄d aliō dici a sacerdote q̄ qd cōtinet in missali.Rñ.qd nō. ar.c. visum.ꝛ.c. de nominibus.de cōse. di.j.Cogitari tñ possunt q̄cunq̄ deuota ꝑm sctm̄ Bona.sed nō exprimi.
12 ¶Utrū requirat attētio.Rñ.ꝑm Rica. anglicū in quol.q̄ sic.vñ Dio.de ecclesiastica ierarchia ad sanctissimum euntes sacrificiū mūdari conuenit ad ipsis vltimis aīe fantasmatibus vnde desperans se posse habere ꝓbabiliter cordis stabilitatē peccat graniter accedēdo.si tamen sperat ꝛ ex infirmitate distrahitur minus peccat hec ille.
13 ¶Quid si omittat aliq̄d.Rñ.q̄ peccat mortaliter si sciēter facit.tñ consecrat si ibi sit materia debita ꝛ forma cū intentiōes ficiēdi de quo dictū est.s̄.eucharistia prio.Et hoc intellige q̄ peccat mortaliter sciēter dimittendo aliq̄d notabile puta euāgelium vel epistolā.secretas ꝛ hmōi:secus esset de aliquo verbo solo.alio a forma ꝯsecratiōis.Idem dic si omittat tp̄s debitum paramenta et reliqua necessaria q̄ est mortale quando sit scienter.
14 ¶Quid faciet sacerdos si missam dicēdo perpendat nō fuisse debitam materiam ministrandam.Rñ.ꝑz cōiter theo. in.iiij.disti.viij.q̄ siue defectus sit i hostia siue in vino.ꝛ aduertit anteq̄ consecrationis canonē inceperit sic accipiet aliam hostiam si defectus est in hostia vel vinū si est in vino.Et reincipiet si etiā in hostia defectus ab illa oratiōe.Suscipe sctē pater.qua dicta omissis alijs. dicet veni sctificator ꝛc.Et sic oibꝰ alijs omissis ꝓsequat vbi erat qñ aduertit. Si vero defectus fuit in vino icipiet ab illa oratiōe.Deus qui humane cuz oro ne.Offerimꝰ ꝛc.Et alia veni sanctificator ꝛc.Et alijs dimissis ꝓsequatur vbi dimiserat.Si iā ꝯsecrauerat ꝛ post consecrationē deprehēdit qꝛ defectus erat in vino debito sic accipio cum aqua solum incipiet ab illa oratiōe. Simili modo vsq̄ ad orationē.vnde ꝛ memores ꝛ alijs omissis ꝓsequat vbi dimisit.Si vero defectꝰ erat in hostia ꝛ iā cōsecrauerat vinū sic acceptata alia hostia icipiat ab illa oratiōe.Qui ordine ꝛ loco illiꝰ relatiui qui dicet.Dominꝰ noster Jesꝰ christus pridie q̄ pateretur ꝛc.vsq̄ ad orationē.simili mō ꝛ oibꝰ alijs omissis prosequatur vbi dimisit.Et notāter sic dixi qꝛ si solū diceret.hoc est corpus meū nō cōsecraret ꝑm Sco.ꝛ Landul.in.iiij.distin.vij.q.iij.qꝛ oratio illō significat qd exprimitur verbo non quod est in intentione proferentis.Et ideo si nulla fieret mentio de christo intelligerent illa verba de corpore sacerdotis vel sanguine non de christo.Et sic non cōsecraret.
15 ¶Pone q̄ non aduertit de defectu.nisi post sumptionē hostie que nō erat triticea aut debita.Rñ.ꝑm cōiter doc.vbi.s̄. q̄ non obstante q̄ non sit .ieiunus nihil ominus accipiet aliā hostiā debitam et incipiet.vt dictum est.Dominus noster Jesus christus pridie q̄ vsq̄ ad simili modo ꝛc.et postea alijs omissis sumet eā ꝛ prosequet vbi omiserat.
16 ¶Sed quid si sumpto corpore inuenit aquaz loco vini i calice quam bibit.Rñ. Tho.in tertia parte questione octuagesima quarta tenet q̄ est alia hostia ꝛ aliud vinum sumendum ꝛ consecranduz. Quidam alij dicunt q̄ propter scandalum nihil est reiterandum.et maxime cum non sit ieiunus.Sed tu tene opi. Sco.vbi.s̄.q̄ solum est accipiendum vinum cum aqua ꝛ dicendum.Simili modo postq̄ dominus noster iesus christꝰ cenauit accepit calicem ꝛc.vsq̄ vnde et memores ꝛ sic alijs omissis dicat.Sanguis domini nostri iesu christi custodiat animam ꝛc.ꝛ sumat quia istud potest fieri sine scandalo.Nec ob.qd non sit ieiunus quia est maius preceptum quod sumatur integre quam ieiuno stomacho.vt patet in capitu.comperimus.ꝛ capitu.relatum.de consecra.distin.ij.
17 ¶Quid faciet sacerdos si quando ha-

UVA. BHSC. IyR_213

bet aquã in ore anteq̃ deglutiat aduertit. Rñ. Directoria. lib. j. tit. xvij. ꝙ si potest sine scandalo sputet in calice. et extrahet particulam hostie. ⁊ quam reponet in alio vase. ⁊ sic accipiat vinum et consecret vt dictum est et in eo ponat particulam hostie ⁊ sumat postea illam aquam si potest facere sine periculo vomitus vel si timet de vomitu reponat aquam in sacrario. Et idem dicerem de particula ꝙ idem esset comburenda: et cineres in sacrario reponendi quando sine periculo vomitus recipere non posset.

18 ¶ Quero quid facit sacerdos quando musca del aranea cadit in calice. Rñ. ꝙ si cadit ante consecrationem proijciet illud vinum ⁊ accipiat aliud cum aqua ⁊ faciat secundum ꝙ supra dictum est. §. decimoquarto. Si vero cadit post consecrationem extrahat eam ⁊ lauet cum vino nisi esset res venenosa. vel que ꝓuocaret vomitum quia tunc omnia simul essent reponẽda in vase alio ⁊ aliud vinum cum aqua sumendum ⁊ cõsecrãdum vt dictum est in. §. decimoquarto ⁊ decimosexto. ꝑz Archidia. hugo. Jo. de fanto. in capi. si per negligentiam. de consecratione distinctione secũda. quia nihil abhominabile sumi debet occasione huius sacramenti. vt notat glo. in dicto capit. si per negligentiam: ⁊ finita missa accipiat sanguinem illũ ⁊ igne comburat cum aliqua stupa vel panno lineo i ipso madefacto ⁊ cineres ponat in sacrario.

19 ¶ Quid si gutta sãguis ceciderit. Rñ ꝙ si ceciderit super tabulã ⁊ similia lãbatur si potest fieri sine horrore. ⁊ postea locus radatur ⁊ rasura comburat. ⁊ cinis iuxta altare recondatur et sacerdos quadraginta diebus peniteat. Si vero cecidit super lintheum abluat̃ tribus vicibus calice supposito. ⁊ aqua ablutionis iuxta altare condatur. ⁊ sacerdos peniteat quatuor diebus nisi peruenerit ad tertium lintheum quia tunc nouẽ. si vsq̃ ad quartum viginti dieb⁹ penitat, de conse. distin. ij. c. si per negligentiam.

¶ Quid si sumẽdo sanguinẽ remanet particula in calice. respondeo debet digito ad labiũ calicis adducere ⁊ sumere ⁊ nullo modo apponat vinũ ante ei⁹ sumptionem. quia vinum citius descenderet. ⁊ sic sumeret nõ ieiunus secũdũ Sco. i quarto distinctiõe octaua. Quãuis ego arbitrer ꝙ etiã si apponeret vinum. sic simul sumeret non peccaret licet vinum citius descendat. quia qđ fit tali modo dicitur fieri simul ꝑ ea q̃ notant̃ in. c. quia propter. de elec. ⁊ in. l. cõtinuus. ff. verb. obli. 20

¶ Utrum hostia non cõsecrata que est in altari vel gutta vini q̃ est in pede calicis vel aliter a vino quod est in calice separata cõsecretur. Respondeo ꝙ nõ nisi hoc intendat sacerdos. j. questione prima detrahe. 21

¶ Quid si omisit aquam ponere in vino. Rñ. ꝙ si aduertit ante cõsecrationẽ hostie debet eam apponere reiterando vt. s̃. dixi. §. xiiij. quando defectus est in vino ꝙ si aduertit post consecrationem hostie. sed ante consecrationem vini apponat nihil reiterando secundum Monal. Si post consecrationem vini aduertit tunc ꝑm sanctum Tho. in. iij. parte q. lxxxiij. nullo modo apponat. quia appositio aque nõ est de necessitate sacramẽti vt dixi. s̃. eucharistia. j. §. xvij. 22

¶ Quid si vinũ in calice cõgeletur. Rñ. ꝙ sacerdos debet ipsum ante consecrationem resoluere vt habeat rõnẽ actualem potus. si tamẽ non resoluit adhuc cõficit qꝛ vinũ cõgelatũ nõ differt a nõ cõgelato nisi qualitate accidentali. 23

¶ Quid si ex frigore hostia dilabitur in calicem. Rñ. ꝙ debet vlterius procedere nec est necesse aliquid reiterare secundum Thom̃. in. iij. parte. q. lxxxiij. Sed secundum Innoc. vt recitat Lau. in. iiij. dis. x. si aliqua pars remansit in manu frangat illam. et partem mittat in calicem quia prima casualiter cecidit. 24

¶ Quid si sacerdos non recolit se aliq̃ dixisse. Rñ. ꝙ sacerdos non dz propter 25

UVA. BHSC. IyR_213

hoc turbari qz q̄ multa dicit nō recolit
oia. Si tamē ꝓbabiliter constet aliqua
omisisse si quidē sunt de necessitate sa-
cramenti puta forma cōsecrationis dz
reiterare ab illa forma et cūcta ꝑ ordi-
nē ꝓseq̄. Si ꝟo nō sunt de forma conse
crationis si nō dz resumere in mutādo
ordinem officij. sed debet vlterius pro
cedere Th. iij. parte. q. lxxxiij.

26 ¶ Utrū sp̄ sacerdos celebrās debeat
sumere corpus ⁊ sanguinē. Rñ. ꝙ sic de
ꝯse. di. j. ꝑlatum. Si sacerdos deficit in
missa alius qui sit ieiunus debet sup-
plere vt. s. eucharistia. iij. in prin.

27 ¶ Quid si aliq̄s casus necessitatis ali-
cui euenerit puta infirmitas ⁊ hmōi po
terit ne sacerdos illi hostiā dare cū aliā
nō habeat cōsecratā. Rñ ꝙ nō totā sed
bene partē. ⁊ aliam partē ipe sacerdos
sumere ꝟm. S. Tho. in. iij. di. xij. Et idē
credo etiam si non infirmitas. sed alia
rationabilis causa.

28 ¶ Quid si hostia inueniat̄ fracta añ cō
secrationē. Rñ. nihilominꝰ pōt cōsecra
ri nisi scandalū in populo. qz tunc aliaz
accipiet. qz fractio ⁊ quadratura ⁊ hu-
iusmodi nō vitiant sacramentum.

29 ¶ Utrū in memēto viuorū vl' mortuoꝝ
debeat fieri aliquoꝝ noiatio. Rñ. ꝙ nō
est necesse: nisi solū vt supplicātis deuo
tio reddat̄ effectꝰ. ar. xiij. q. ij. cū grauia.
⁊. c. nō extimemus. no. gl. de cōse. di. j. c.
visum. ⁊ se. ex q̄ pz ꝙ tm̄ singuloꝝ noia
sunt expediēda quāto. ex eoꝝ noiatiōe
augmētat̄ deuotio celebrātis. qz nō mi
nus q̄libet hz sub generali q̄ si specia
liter fierēt. de conse. di. v. non mediocri
ter. ⁊ no. glo. in. d. c. visum.

30 ¶ Utrū p̄fatio ꝓpria debet dici i missa
ꝯmemorat. ōis seu votiua. Rñ. pa. i. c. cō
siliū. de cele. missa. ꝙ si ꝓpria si hz solū
sūt. x. ab eccl̄ia approbate. ix. hñtur i. c.
inuenimꝰ. de cōse. disti. j. s. Natiuitatis
dñi epiphanie Quadragesime Pasche
Ascēsionis dñi Pētechostes sctē crucis
Sctōꝝ Apostoloꝝ ⁊ sancte trinitatis. ⁊
in. c. sctōꝝ. lxx. di. ponit̄ decima de dña
alie sūt delende de missali nisi ex spāli
priuilegio sit cōcessuz vt fratribꝰ mino
ribꝰ de beato Francisco ꝑ Sixtum. iiij.

31 ¶ Utrū gloria in excelsis debeat dici i
missis votiuis. Rñ. ꝙ nō vt in. c. ꝯsiliū.
de cele. missa. nec etiā credo in vnū deū
dicit̄ lz consuetudo derogauerit illi iuri
quo ad gloria i excelsis q̄ dr̄ i missis vo
tiuis beate virginis: ⁊ q̄ ad alios etiam
in missis spūs sancti minores tñ habēt
ex priuilegio vt possint dicere gloria in
excelsis in missis spiritus sancti quas
pro ecclesia dei celebrant. Dicit tamen
hosti. in. d. c. consilium deuotam cōsue-
tudinem nō reprobamus.

32 ¶ Utrū perfusio post sumptionem san-
guinis debeat fieri cum vino. Rñ. ꝙ sic
vt de cele. missa. c. ex parte.

33 ¶ De quo debet missa celebrari. R. pa.
in. c. q̄dā laicoꝝ. de cele. missa. ꝙ dz ce-
lebrari de eo de quo fit officiū vnā missā
peculiarē audiēs vel dicēs nō satisfacit
p̄cepto d̄ audiēda missa qz illa q̄ p̄cipit̄
est missa de festo vel q̄ ꝟm officiū debet
dici vt i. c. q̄dā laicoꝝ. Credo tñ ꝙ secu
lares ꝓpter ignorātiā excusent̄ sed non
celebrātes ⁊ ꝓpterea in. d. c. q̄dā et. c. et
hoc. de cōse. di. j. dicit̄ ꝙ tales misse pe-
culiares seu votiue debēt celebrari i oc-
culto ⁊ hoc itelligo i diebꝰ in quibꝰ q̄s
tenet̄ de p̄cepto audire missam vel i ec-
clesia collegiata seu cōuentuali in qua
quotidie est celebrāda vna missa de of-
ficio. vt i cle. j. de cele. mis. ⁊ sic intelligo
tex. in. d. c. quidā laicoꝝ. qz si sit alius q̄
celebrauit missaz de officio ⁊ nō sit de p̄
cepto ꝙ missa audiatur potest quis mis
sam votiuā dicere sine oi scrupulo et in
publico ⁊ in secreto. Nec sufficit ꝟz mo-
nal. ꝙ audiat introitum et huiusmodi
diebus in quibꝰ tenetur de officio. vt au
dire qz missa dicitur cuz canone. vt pa-
tet in. d. c. quidam.

34 ¶ Utrū missa de sctis tantū voleat aia
bus defunctorum sicut si dicat̄ ꝑ defun
ctis. Rñ. host. i. c. ij. de cele. mis. ꝙ sic ⁊ ꝙ
do. hug. Car. dicebat ꝙ celebrando ꝑ
dña sciebat celebrare pro defunctis. et
ecōtrario. d. c. ij. ⁊ de conse. di. ij. quotiēs
cūq̄ Caue tamen qz si ꝓmisisses spāli-
ter ꝑ defunctis ꝓpriam missam dicere

UVA. BHSC. IyR_213

nō satisfaceres missam dicendo de domina rōne ꝓmissiōis. Item aduerte ꝙ hoc est verum quādo maior deuotio q̄ quis dicit missam de domina ⁊ huiusmodi supplet vel sancti intercessio. al's non. nisi quo ad veritatem sacramenti sed non quo ad veritatem orationū. qꝛ plus valet ꝓ defunctis dicta. scd̄m Pe. in. iiij. di. xlvj.

35 ¶ Cū q̄bꝰ dꝫ missa celebrari. Rñ. ꝙ primo cū indumentis debitis. q̄ ꝟm Inn. iij. vt recitat Dir. li. j. ti. vij. sunt calciamēta amictꝰ alba singulū manipulus stola. patena. ar. xxiij. di. ecclesiastica. xcv. dist. vinū. xj. q. iij. eps. de penis degradatio. li. vj. Et qualia debēt esse p̄dicta dicēdū ꝙ ꝟm cōsuetudinē rōnalē regionis seu cōgregatiōis ar. l. de q̄bꝰ. ff. de legi. Et an debēt esse benedicta: cōiter tenet̄ ꝙ sic. exceptis calciamentis ⁊ etiā singulo qd̄ de cōsuetudine nō benedicit̄ ꝟm Ri. i. iiij. di. xiij. ⁊ Sco. ea. dist. Scd̄o cum igne. de cele. mis. c. vult. Et celebrās sine igne dꝫ officio ⁊ beneficio priuari ibidē. Tertio cū calice corporalibus altari lapideo. ⁊ tribꝰ tobalis sup eo. ⁊ missali hostia azima. vino ⁊ aq̄ q̄ i minori quātitate dꝫ poni quā de vino vt in. c. perniciosus. de cele. mis

36 ¶ Utrū peccet mortal'r q̄s sine aliq̄ p̄dictoꝝ celebrat. Rñ. ꝙ sic q̄ sine igne ex aqua vel in pane fermentato si est sacerdos latinus: vel in vasa lignio vt pꝫ in c. literas. de cele. mis. vbi dicit̄ ꝙ debet talis sacerdos deponi ab officio et beneficio. Et idem in vase vitreo vel. de auricalco aut ere. de conse. di. j. vt calix. Idem si sine. altari lapideo ⁊ cōsecrato corporalibꝰ casula stola manipulo cingulo alba amictu vt in. c. j. de cōse. di. j. non tamen efficitur irregularis cū non inueniat̄ iure cautū hic siue faciat sciēter siue ignoranter ꝟm Ri. ⁊ Sco. in. iiij. di. xiij. lꝫ mortaliter peccet. de cōsec. di. j. ecclesie. ⁊. c. concernimus cum duobꝰ c. sequentibus. et hoc intellige si scienter facit secus si ex obliuione manipulum vel stolam omisisset. de calciamentis autem heredis non credo sit preceptum cum non inueniatur in iure. Unde si quis ipsa omitteret non ex cōtemptu sed quia nō habet nō peccaret. ar. d. c. j. Patet hoc ꝙ calciamenta nō sunt de necessitate. qꝛ sic oporteret habere specialia q̄bꝰ nō vtemur nisi celebrando cuius contrarium seruatur cōiter.

37 ¶ Sed vtrū sine missali possit dici quidā dicūt ꝙ peccat mortaliter celebrās sine missali in quo ad minus nō sit canon: tum qꝛ exponit se periculo errādi tum qꝛ cōsuetudo ita habet vt sine libro in quo sit canō nō dicat̄. Et placet quia sepe optime memorie viri i hoc errāt. Canon secūdum communiorē opi. dicitur a Te igit̄ vsq̄ ad communionē ⁊ secūdum Duran. debet dici expedite ne musce veniētes: id ē vane cogitationes perdant suauitatē vnguenti. id est oratiōis: ⁊ ne populus fastidium concipiat nō tamen nimis festinanter ne sacrificium fiat sine sale discretiōis. ⁊ deuotiōis ⁊ debet legi in libro ne error cōtingat. Idem dicerem de tribus tobalis si non haberentur quod sufficeret vna. Et no. quod preceptum ē clericis vasa ⁊ vestimenta in quibus celebrari debet sunt munda ⁊ nitida in. c. relinqui nolumus. de custo. euch. ⁊ iō peccat mortaliter faciens cōtrarium. xiiij. q. j. ꝙ precipitur.

38 ¶ Quarto debent esse saltē duo presentes celebrationi missarum. de conse. distinctio. prima. hoc quoq̄. Et hoc verū in missa publica: sꝫ in missa priuata potest dici vno presente seruitore solū qui respondeat in persona totius populi: vnde nemo sacerdos per se solus potest celebrare. vij. q. j. illud de filijs p̄sb. c. preposuit. in fi. Episcopus vero sine dyacono celebrare non potest nisi necessitas cogat. xciij. dist. c. diaconi sunt in gl. in ver. habet.

39 ¶ Ubi debet missa celebrari. Rñ. qd̄ in oī loco cōsecrato ab ep̄o pōt libere celebrari de conse. distinct. j. ⁊. c. j. ⁊. c. sicut. ⁊. c. sequenti. ⁊. c. nullus. Et hoc verum ni sisit interdictus ⁊ pollutus. de quo supra. Consecratiōe eccle. §. viij. Fallit

UVA. BHSC. IyR_213

hoc in.c.autoritate. de priuil.li.vj.vbi
phibetur celebrari in ecclesijs constru
ctis ab exceptis in locis nõ exemptis si
ne licẽtia episcopi. Itẽ licet minoribus
ꝛ predicatoribꝰ celebrare in omni loco
honesto cuꝫ altari portatili ab episcopo
consecrato saluo iure parochiali quod
quidem ius ꝑm Grego. nouuꝫ in extra
uaganti que incipit. Nos attendentes.
consistit circa oblationes decimas. et
primitias solum. ꝛ hoc siue sit consecra
tus locus vel non dummodo non sit in
terdictus vel pollutus. Et sic intellige.
c.in his.de priuil.vbi hoc priuilegium
ponitur. Similiter episcopis licet in.d.
c.fi.de priui.li.vj.de quo.s̃.interdictuꝫ.
vj.§.xxxix. Aduerte ꝙ sacedos dꝫ te
nere hostiam ꝛ calicem quando conse
crat super lapidẽ consecratuꝫ ꝑm Pet.
de pal.ꝛ debet lapis esse ita magnus
ꝙ saltem possit super eo capi totꝰ pes
calicis cum hostia de quo vide altare.
Not.etiam ꝙ quicũq; celebrans vel fa
ciens celebrari diuina in ciuitatibus
castris vel villis nisi quatenus a iure
ei conceditur est ei interdictus ingres
sus ecclesie ipso facto cuiuscunq; ordi
nis vel priuilegij sit munitus.c.episco
porum .de priui.lib.vj. Itẽ si in locis a
iure vel a iudice prohibitis vt ibidem.

40 ¶ Utrũ de licentia episcopi possit cele
brari in loco non consecrato. Rñ. Inn.
in.c.j.de cõse.eccle.vel alta.tenet ꝙ sic
etiam sine licentia si modo habet alta
re viciatum. Archi.post alios in.c.mis
sarum .de conse.di.j.ꝛ Panor.in Rubr.
de conse.eccle.vel al.tenent.ꝙ non etiã
cum licentia episco.sed dico pro concor
dia ꝙ in sua diocesi potest episcopꝰ da
re licentiam vt in ecclesia non consecra
ta vel oratorio possit quis celebrare cũ
altari portatili consecrato ex necessita
te vt no.glo.de conse.dist.j.vnicuiq;.et
xxiij.q.ij quidã. In alijs antez locis nõ
potest dare nisi quando ecclesie deest.
vt in.c.concedimus.de cõse di.j.ar.d.c.
fi.quia frustra concederetur episcopis
illud priuilegium si haberent de iure
communi. Aduerte tamẽ ꝙ in loco flu
ctuanti vt in mari ꝛ fluminibus cele
brare non licet alicui. Sꝫ extra suã dio
cesim nõ põt dare licentiam celebrãdi
in loco non consecrato.

¶ Qua hora potest missa particularis 41
celebrari. Rñ. ꝙ ab aurora vsq; ad no
nam etiam in cõuentualibus ecclesijs
potest quotidie celebrari. de conse di.j.
§.in ieiunijs.ꝛ.c.necesse est. Et hoc se
quitur Sco.in.iiij.di.xiij. Nec ob.c.no
cte.ꝛ.c.solent.de consec.di.j.ꝛ.c.non li
ceat.xliiij.di.ꝛ.c.ꝙ spatribus et.c.fina.
lxxv.di.ꝛ.c.vl.lxxvj.di.quia.Intelligit de
solẽnibus missis ꝑm Host. i summa de
cele.mis. Solẽnis vero debet dici in cõ
uẽtualibus ecclesijs hora sua.s.in vigi
lijs ꝛ.xxx.ꝛ.iiij.temporibus hora nona
In festis hora tertia. In profestis hora
sexta ꝙ tamen communiter nõ seruat:
qꝛ tardiꝰ dicitur in festis q̃ alijs diebꝰ
nõ festiuis ꝛ excusant vt pꝫ in iure pre
alle. Et sic intellige gl.i.c.j.de cele.mis.
ꝛ alios doc.

¶ Utruꝫ possit dici missa de nocte. Rñ. 42
ꝑm Host.vbi.s̃.ꝙ nõ nisi in natiuitate
dñi.vel nisi ꝑm Rod.de lnia epi.vel su
perioris imminẽte necessitate puta qꝛ
infirmus moritur nec habetur euchari
stia. Alias eã ante aurorã celebrãs pec
cat mortaliter idẽ dicendũ de celebran
tibꝰ ante dictũ matutinũ. ar.xj.di.c.in
his ꝛ.c.ecclĩasticaꝝ.ꝛ extra de cel.mis.
c.j.ꝛ vl.ꝑm Host. Slr de pria dicẽdũ ẽ
vbi est cõsuetudo ꝑm Ho.quam quidẽ
cõsuetudinẽ attẽdo ad primã q̃ dicit in
choro nõ ad eã q̃ dr a p̃uato. Unde i re
ligiõe minoꝝ cũ multe misse dicantur
de cõsuetudine ante primã non credo
ꝙ volẽs missam dicere teneatur primo
dicere primã qꝛ sic oporteret bis eã ali
quãdo dicere.s. per se ꝛ postea i choro
ꝙ nõ est necesse.ar.primi de cele.mis.ꝛ
sic pꝫ ꝙ possunt dicere missam licite añ
q̃ dicant primam.

¶ Quotiẽs dꝫ missa celebrari. Rñ.in ec 43
clesijs cõuentualibus ꝛ collegiatis de
bẽt quotidie due misse celebrari.s.vna
ꝑm offm̃ ꝛ alia ꝓ mortuis.vt in.c.cum
creatura de cele.mis.i tex.ꝛ i gl.ꝛ colle

UVA. BHSC. IyR_213

gialiter debēt dici. Et dicit pau. ibidem quod peccant nō seruantes tñ communiter non seruatur. ⁊ sic non peccant.

44 ¶ Utrum quilibet sacerdos teneat̄ q̄ti die celebrare. Rñ. ꝙ nō etiā in dieb⁹ festiuis. vt pz in. c. quotide de conse. di. ij. Exceptis habētib⁹ curā animarū qui ad minus in dieb⁹ festiuis tenent̄ celebrare nisi per aliū satisfaciant populo ar. c. j. de cele. mis. Aduerte tamē ꝙ si sacerdos ob sui indignitatē ⁊ sacramēti reuerētiam abstineat non peccat ꝑm. s. Bo. i. iiij. di. xij. puta qꝛ pollutꝫ ⁊ hmōi. Si vero stat pro quadā incuria ⁊ negligētia sua ita ꝙ ad minus non celebret in precipuis festis. Et maxime in illis ī quib⁹ seculares deuoti solēt communicare. Peccat quidē ⁊ si nō mortaliter saltem grauiter vt pz per. c. dolētes. de ce. mis. vbi valde tales reprehēdūt̄. Ri. vero in. iiij. di. xiij. tenet ꝙ tenētur in talibus diebus celebrare. Idē tz. s. Tho. in. iij. parte. q. lxxxj. ⁊ sic vr̄ qd̄ nō excusentur a mortali. qñ sine rationabili cā in talib⁹ diebus nō celebrant. Unde dicit idē. S. Tho. ꝙ lz quo ad actus ordinis qui pertinēt ad corpus christi misticum nō teneatur nisi qui habet ex p̄latiōe vt predicare absoluere ⁊ hmōi tamē celebrare vt deo sacrificium reddat etiā si nulli hominum teneatur. Idem etiam ponit in. iiij. di. xiij. ⁊ potest timere ne tāq̄ seruus neq̄ qui abscōdit pecuniā dñi cōdēnetur. Quotidie autem celebrare laudabile est si modo ex huiusmodi celebratione nō minuatur reuerentia debita ad sacramentum ⁊ deuotio Si autem minueretur tunc aliquādo cessandum est de quo vide. Eucha. iij. §. xxxvj.

45 ¶ Utrum institutio beneficij ꝙ q̄s celebret omni die obliget institutuz ad sic celebrādum. Rñ. Pa. in. c. cōsuluisti. de cele. mis. ⁊ in. c. significatū de prebē. ꝙ nō quia talis institutio est illicita ⁊ daret materiā peccādi. ⁊ ideo taliter institutus debet accipere interpretationem ab isto tex. c. significatū. vt scilicet intelligatur ꝙ dz celebrare ⁊ teneatur q̄to frequentius potest salua honestate sua ⁊ debita reuerētia ⁊ deuotiōe ad sacramentum ⁊ sic intellige de quocunq̄ beneficiato. Similiter dic quando institueret̄ ad dicēdum missā peculiarē quotidie qꝛ hoc nō obstāte pōt ⁊ dz dici de feria. c. quidā. de cele. mis. ⁊ sic patet ꝙ quis aliquando tenetur frequētius celebrare.

¶ Utrū quis possit pluries dicere missam in die. Rñ. Pa. in. di. c. cōsuluisti. ꝙ nō. Facit. d. c. cōsuluisti ⁊. c. referēte. e. ⁊ c. sufficit. de cōse. di. j. Nisi in duob⁹ casibus. ¶ Primus in die natiuitatis in q̄ tres possunt celebrari siue dicatur vna in media nocte alia in aurora: ⁊ tertia in hora debita siue dicantur simul in die vel vna et post interuallum duas vel econtrariū: quia sic hz consuetudo sed ante auroram non debet dici nisi vna. s. illa de media nocte. 46

¶ Secūdus respectu alicui⁹ necessitatis vt puta qꝛ aliqua magna ꝑsona venit. puta ep̄s ⁊ sil̄es ⁊ q̄s nō decet trāsire diē ꝙ nō audiāt missaz. c. fi. de p̄ui. lib. vj. ⁊ idē dic d̄ quolibet alio magno viro. ar. c. j. d̄ cele. mis. Similiter credo quādo esset dies festus preceptus ab ecclesia ⁊ aliqui nō audiuerūt missā lz nō sint ita magni dñi ꝑ eandē rationē itē si aliquis infirmaret̄ ad mortē ⁊ nō haberetur corpus xp̄i pro eo cōicando Addit gl. tertiū casum ibidem. i. si esset cōsuetum in aliqua ecclesia ꝙ dicantur due misse vna ꝓ viuis alia ꝓ mortuis ⁊ nemo est qui sit aptus nisi vnus solū. tūc poterit ambas dicere. ¶ Quartus ꝓpter paupertatē ecclesiarū vel raritatē sacerdotū. xxj. q. j. c. j. in fi. ⁊ de ele. c. dudū. x. q. iij. vnio. ¶ Quint⁹ quādo due misse proprie occurrūt dicēde puto de vigilia ⁊ de festo ⁊ nō est nisi vnus sacerdos q̄ possit. extra de cele. miss. ca. j. ⁊. c. referēte. ꝑm Ber. ⁊ hostien. in. di. c. cōsuluisti. Intellige quādo in omnib⁹ p̄dictis casib⁹ ꝙ potest plures dicere: dum tamē purificationem non receperit ⁊ sit ieiunus al̄s nullo mō liceret de cele. mis. c. ex parte. Itē ꝙ nō dicat nisi

UVA. BHSC. IyR_213

duas qꝛ plures nõ licet nisi in natiuita te ꝑm cõmuniter doc.

47 ¶ Quid si postq̃ sumpsit cõmunionẽ habere hostiã consecratam que super fuit. Rñ. ꝑm. Pe. qđ si cõmode nõ hꝫ vñ honeste conseruet ei licꝫ sumere dum mõ sit ieiunus. ar. de. ꝯsecra. dis. j. c. tribꝰ gradibꝰ. Secꝰ si esset dicẽdũ de reliquiis q̃etiã licet acceperit purificationẽ anteq̃ de ipsis aduerteret. tamẽ postea sunt sumẽde tum quia non possunt sic seruari immo leuiter amitteret ꝓpter eoꝝ paruitatem. Et in isto casu ex q̃ est in actu purificatiõis ⁊ recollectiõis reliquiarũ quicquid dicit fieri incõtinenti. l. quasi simul sumeret oia anteq̃ cẽseatur nõ ieiunus ꝑ ea que notãtur in c. olim. el. j. de resti. spolia. i gl. ⁊ ꝑ Bar. in. l j. ff. de verbo. ob. Qđ bene not. pro scrupulosis.

48 ¶ Quid de illis qui propter adulationes secularium plures missas celebrãt in die Respõdeo ꝙ peccãt mortaliter. vt i c. sufficit. de cõsecratiõe di. j. Multo magis si ꝓpter pecuniam. qꝛ simoniacus est saltẽ mentalis si peccatum nõ interuenit expressuꝫ. Si ꝟo interuenit esset mentalis ⁊ realis ⁊ teneretur restituere quicq̃d accipit pauperibꝰ ⁊ de necessitate vt. j. Simonia septimo in pr. n.

49 ¶ Pro quibus debet dici missa. Rñ. qđ generaliter ꝑ omnibus viuis ⁊ defũctis mortuis in statu purgatorij de cõse. di. j. c. visum.

50 ¶ Utrũ sit dicẽda pro paruulis mortuis. Rñ. S. Tho. in. iiij. qđ sic pro pueris baptizatis nõ quia eis prosit ad remissionem pene quã non tollerant nec ad augmentum glorie. sed potius celebratur ad commendandum redemptionis mystrium.

51 ¶ Utrum liceat orare pro excommunicato. Rñ. Hostien. in summa in memento etiaꝫ specialiter ⁊ etiam in alijs orationibus que fortiter dicuntur generaliter tamen non specialiter. quia non lꝫ de sen. excõ. nuper.

52 ¶ Quid dicendũ si presbyter q̃ ꝓmisit alicui dicere vnã missam de dña ⁊ alteri separatiꝫ aliã ꝑ aīa matris ⁊ patris eius. ⁊ tertio ꝑ salute sua ⁊ similibꝰ dicat solũ vnã missam de dña cum collecta. Deus qui nos patrẽ ⁊ matrẽ ⁊ aliã collectã. omnipotẽs sempiterne deꝰ miserere famulo tuo ⁊c. intendẽs ꝑdictis oibꝰ satisfacere. Rñ. ꝙ sup hoc fuit diuersa opi. Uñ pro intelligẽtia ẽ sciẽduꝫ ꝙ missa q̃libet q̃ dicitur respectu operis operati gñaliter valet oibꝰ viuis defunctis existentibꝰ in charitate q̃ non sũt in patria. Secũdo vꝫ singulariter illi qui eã dicit si digne celebrat. Tertio valet specialiter si sũt in statu gr̃e illis q̃ faciũt eã dicere ꝑ se vel quibꝰ ꝑdicti vel sacerdos per intẽtionez applicant. Quãtũ igitur ad generalẽ participationẽ sacerdos nihil põt disponere nec dꝫ q̃tũ ad singularẽ illr nõ debet ordine charitatis eã alteri tribuere qꝛ nemo đbet ꝑsumere se habere vltra necessitatẽ de merito. q̃tũ ꝟo ad tertiã specialẽ. q̃ est alteri applicabilis ꝑ intẽtionẽ dicẽdũ ẽ ꝙ nõ minꝰ habebit q̃bet hoꝝ triũ q̃ si ꝑ singulo eorũ singulariter eã dixisset. Rõ qꝛ deus nõ equaliter neq̃ vno modo acceptat meritũ misse applicatũ isto tertio mõ. sed ꝑm ꝙ sue bonitati vr̃ cõsiderata deuotione ⁊ ceteris q̃ cõcurrũt in eo q̃ eã dicere facit. Unde aliquãdo vna missa posset liberare vnã animã đ purgatorio cũ tãta charitate mouere posset se q̃s ad faciẽdũ dicere quã nõ faceret liberare aliꝰ faciẽdo dicere viginti vel triginta. Et sic q̃tũ ad hoc talis sacerdos satisfacit. qꝛ quilibet predictoꝝ triũ nõ minus habebit de merito q̃si ꝑ quolibet eoꝝ singulariter vnã dixisset. Et sic intelligo opi. illoꝝ q̃ dicũt nõ minꝰ valere vnã missam ꝑ oibꝰ q̃si singulr ꝑ quolibet diceret de cõse. d. v. in. c. nõ mediocriter. Nec ob. ꝙ dicũt q̃dã ꝙ meritũ tali mõ acceptũ ẽ finitũ ⁊ iõ quãdo pluribꝰ diuidit minꝰ q̃libet habebit verũ si quilibet tantũ haberet nisi alteri cõmunicaretur sꝫ non est sic. sed tantum quilibet habet de ista finitate q̃tum videtur diuine bonitati ⁊ est tãtũ ꝙ sufficeret pro oibus aīabus

liberandis

UVA. BHSC. IyR_213

liberādis. Si modo sic merita nostra meritur: qz missa respectu operis operati nihil aliud est q̄ applicatio meriti passiōis christi. quod per tale sacrificium mediate applicatur illi p quo dicitur. & ideo licet licet multis dictū meritum passiōis christi applicetur nihilominus quilibet nō minus habebit q̄ si solum sibi fuisset applicatū. qz nullus ex toto potest eū habere. sed in tantū uigtum q̄ omne bonitati ipm pro tale accepta rem eius q̄ dicere facit devotionem & propterea ppter meritū passionis christi. qđ per sacra applicat nō minus efficacie habēt si simul multis conferātur q̄ pro uno solo. Sz quilibet tm habebit q̄tū videtur diuine bonitati pro quo libet acceptare. hoc pz i baptismo qz si multi baptizantur in necessitate no minus habebūt de remissiōe & sic de aliis sacramētis. Secus de aliis bonis a sacramētis. eo quia cū non sint applicatiua mer ti passionis xpi. Ideo si plu ribus cōtabunt quilibet minus habebit respectu opis operati. & ex hoc pz quare missa magis viz ad remissionem peccatoꝝ & sacramēta q̄ alia opera. qz est propter meritū passionis christi qđ deo patri offertur pro remissione illoꝝ quibus applicatur qđ nō fit in illis bonis. Quo vero ad meritū generalis. sic nō satisfacit. qz q̄to plures misse dicūtur. tāto magis aie vincentium existentiū in gratia & anime in purgatorio relevantur. unde magis fuissent revelate si dixisset tres missas q̄ si solum vnam. Unde q̄tum ad hoc nō satisfacit p̄sertim qñ plures misse dicte fuissent si ipe nō acceptasset. & ideo tenetur satisfacere vel in missis vel in aliis bonis p spāle applicatio ē. Que credo si fiāt nō solū in una missa. Sz etiā in pluribus. & in aliis orationibus & bonis sufficienter satisfaciet sicut facit boni religiosi qui intendūt satisfacere. nedum in missis. sed etiā in reliquis orationibus. Unde credo attenta consuetudine. et etiam quia non participes misse propter hoc dicuntur q̄ religiosi qui sic pro duobꝰ aut tribus vel aliis celebrant simul vt dictum est qui etiam intendunt specialiter in omnibus missis & aliis bonis que faciūt predictis satisfacere q̄ optime satisfaciant nec illi qui talibus faciunt dicere minus habebunt de subsidio misse. Sz etiā sup habundanter q̄ si aliter dicere facerent. Aduerte tn q̄ si spāliter promisisset dicere mis. de dña vel de spūsancto vel tali altari aut tali die tenetur seruare promissum aliter nō satisfaceret promissioni dicēdo missam de alio vel in alio loco. Et sic concorda opi. que no. in. d. ca. non mediocriter. & in quarta distinc. xiv.

¶ Utrū idem erit si sacerdos ex motu 53
suo diceret vnā missam pro tribꝰ quo ad meritū specialē. Rñ. q̄ non qz sic ad meritum tale nō concurrit nisi sola motio sua. que vna non tantū valet sicut due vel tres respectu operis operantis & ideo minꝰ habebūt de isto merito specialī. Idem dic q̄ si vnus facit vnam pro pluribus dicere per eandē rationē. Et istud est q̄ dicit thco. vbi. S. quomodo vna missa specialiter p aliq̄ dicta plus et viz q̄ quādo dicit genera l'er p multis secus esset si ipe sacerdos p aliq̄ duceret vnā missam & in eadem intenderet satisfacere p aliquo alio qui eū rogauit. eā dicat pro anima sui patris qz sic respectu operis operātis nō minus valeret. qz sic ibi sunt due motiones q̄ non esse in primo casu.

¶ Quid de illo q̄ celebrat vt de⁹ pdat 54
aliquē vel aliquos. Rñ. q̄ peccat mortaliter. ar. xxvj. q. v. quicunq; nec nocet ei ad cuius perditionē fit cum natura sacramenti sit vt prosit ar. j. q. j. c. si autez Mus. no. Jo. & archi. j. q. j. dicūt. el. primo. Posset tamen excusari a mortali quando tales sunt inimici reipublice et impeditores bonorum vt dictum est S. nuidia.

¶ Utrū statim post celebrationē mis- 55
se sit comedendū. Rñ. q̄ non de iure vt in. c. tribus. de conse. di. ij. sed de consuetudine non seruatur illud quia debet ergo sin pau. i. c. ex parte. de cel. mis. tam

S

UVA. BHSC. IyR_213

diu stare donec ille reliquie sint verisimiliter in corpore corrupte. Addo etiã ꝙ donec aliquas gr̃as post missaz deo retulerit.

55 ¶ Uerũ tm̃ valeat missa boni sacerdotis sicut mali. Rñ. ſm ꝙ colligo ex sancto Bo. Ric. ⁊ Sco. ⁊ sctõ Tho. in. iiij. d. xiij. ꝙ q̃ ad sacramẽtũ sic est equalis. j. q. j. c. intra. Quo ꝟo ad orationes q̃ in ipsa dicũtur inq̃tũ proferunt ex persona totius eccl̃ie sic similiter tãtuz valet Inq̃tum vero habẽt efficatiam ex deuotione orãtis sacerdotis sic pl⁹ valet. missa boni sacerdotis q̃ mali. Et iõ bñ facit qui libẽtius audit missam boni sacerdotis dũmodo in substantialib⁹ nõ credat excedere qꝛ ꝑiculose erraret ſm predictos doctores.

57 ¶ Quis tenet audire missam. Rñ. ꝙ de precepto q̃libet q̃ nõ est. excõicatus nec interdict⁹ aut legitime impeditus diebus festis ab eccl̃ia preceptis de q̃. s̃. ferie. §. xlij. d̃ bona honestate quilz oi die maxie ep̃s vel religiosus aut eccl̃iasticus ⁊ ar. c. fi. de p̃ui. li. vj. quãdo sit mortale peccatum non audire in festo vide in. d. §. xlij.

58 ¶ Utrũ a q̃libet sacerdote eã dicẽte sit audiẽda. Rñ. ⁊ dic vt. s̃. cleric⁹. viij. §. ij. ¶ Utrũ sit audiẽda in ꝓpria parochiali ecclesia in diebus festiuis. Rñ. ſm pa. i. c. vt dñicis. d̃ parochi. ꝙ sic nisi ex aliqua cã legitima alibi audire velit puta qꝛ parochianus est ꝯcubinari⁹ publicus vel vt deuotius audiat qꝛ melius officiat vel ꝓpter predicationẽ ⁊ hu. õi. Si ꝟo alibi audit ex cõtemptu proprij sacerdotis dicit ꝙ facit cõtra p̃ceptum superioris ⁊ q̃ eum admittit dicit ꝙ quodãmodo cõmittit furtũ. Sz tu dic: ꝙ de iure i maximis festiuitatib⁹ sicut sunt festa dñi nr̃i ⁊ beate Marie ⁊ Joannis baptiste ⁊ similia quilibet tenet audire missam aut in ecclesia parochiali aut in publico oratorio facto a ppl̃o ſz gl. i c. est q̃s. extra de ꝯse. dis. j. Et a fortiori potest audire in el̃ijs mẽdicantiũ ⁊ religioso. autoritate sedis apl̃ice edificãtis i oratorijs aũt priuatis audiẽtes nõ satisfaciũt sicut est in domibus disciplinatoꝝ. sz an peccẽt mortal̃r tal̃r audiẽtes si postea non audiunt in parochiali vel publico oratorio aut ecclesia religiosorũ dico ꝙ nõ qꝛ nullo cauet iure ꝙ hoc sit preceptũ: nec ob. ca. si q̃s extra qꝛ ibi nullũ verbũ est positũ laicis ꝙ si p̃ceptum sed solũ clericis ne celebrent predictis festiuitatib⁹ in talibus oratorijs sine iussu vel ꝑmissione ep̃i. sil̃r nõ ob. ꝙ ibi dicit ꝙ ad parochias ẽ legitimus ordinari iusq̃ cõuẽtus ergo ad al̃s nõ erit legitimus qꝛ nõ sequit cũ cõtineat absurduz sensum qꝛ ibi dr̃ ꝙ in ciuitatibus aut parochijs i p̃dictis festis. audiatur. ergo etiã alibi est legitimus cõuẽtus nõ ob. ẽt predictũ. c. vt dñicis. qꝛ si quis bñ attẽdit nihil precipit laicis. nec etiã oibus sacerdotibus. sz solũ sacerdotib⁹ parochialib⁹ imponit ꝙ eijciãt illũ qui contempto proprio sacerdote ergo si audiat i aliqua ecclesia q̃ nõ sit parochia a sacerdote non parocihali non debet expelli. ergo licite põt audire. Et ꝙ solũ parochialibus precipiat pz in verbo alterius ꝙ est relatiuũ ex duobus tm̃ ⁊ alius alia aliud ex plurib⁹ licet ꝓmiscue vtamur. ⁊ iõ nisi haberet parochiã nõ dicitur alteri⁹: qꝛ predicta relatiua faciunt positionẽ regulariter eiusdẽ qualitatis. Item posito ꝙ esset aliquod ius preceptum esset abrogatum per contrariam consuetudinem vt supra. Consuetudo. §. ix. patet.

Misericordia ſz Augusti. ix. d̃ ciuat. dei est aliene miserie in corde nr̃o compassio q̃si possum⁹ subuenire cogimur ẽ etiã mĩa diminutiua penarũ quã impedire non potest excessus ire. Et nota ꝙ misericordia pietas ⁊ clementia ⁊ mansuetudo conueniunt in quãtum in eundem effectum concurrunt que scz est prohibere mala proximorũ sed differunt q̃tũ admotiuum: quia mĩa hoc facit ex amicitia q̃ habet cũ proximis. Pietas vero ex reuerentia quam hz ad aliquẽ superiorẽ. s. deum vel parentem

UVA. BHSC. IyR_213

Mãsuetudo inq̃tũ remouet iram incitãtẽ ad vindictã. Clementia vero hoc facit ex animi lenitate inq̃tum inducat equũ esse vt q̃s amplius nõ puniat. Crudelitas tamẽ q̃ culpã attẽdit sz modũ i puniẽdo excedit opponit ꝓprie clemẽtie q̃ dr p quandam animi lenitatẽ siue dulcedinẽ p quã q̃s est diminutiuus penarũ. Seneca ꝟo.li.ij.de clemẽtia dicit ꝙ clemẽtia est lenitas supioris ad inferiorem. Mãsuetudo aũt cuiuslibet ad quẽlibet. Sepissime tamẽ accipit mia pro clemẽtia ⁊ mãsuetudine ⁊ pietate.

1 ¶ Que sunt opa mie spũalia. Rñ. ꝙ.vij. in hoc versu cõtẽta. Cõsule.s.dubitãtẽ p doctrinã: castiga.s.p correctionẽ solare afflictũ. Remitte iniuriã fer defectus al oꝝ. Ora p oib⁹ ⁊ doce ignorãtes ⁊ q̃ sunt opera misericordie corporalia habes.s̃.eleemo syna.§.ix.

Moderamẽ iculpate tutele q̃d est vide.s̃.defensio.§.iij.

Modestia dr a mõ q̃ aliqñ ẽ in moderando motũ animi ab excellẽtia p humilitatẽ aliqñ a ꝑtinẽtibus ad cognitionẽ vt est studiũ. Aliqñ q̃ ad corpales act⁹ ⁊ actiones vt decenter fiãt ⁊ non scurriliter ⁊ hmõi. Aliquãdo ꝟo q̃ ad apparatũ exteriorẽ. Et iõ modestia ẽ circa minora. Tẽperãtia ꝟo est in refrenatione delectatiõis boni difficilis et ꝓpterea differt ab ea ꝟm Tho.ij.ij.q.clx.arti.ij.

Mollities opponit ꝑseuerãtie ꝟm philo. vij.ethi.dr em̃ ꝓprie ꝟz philo.mollis q̃ recedit a bono ꝑp tristitias causatas ex defectu electionũ q̃si cedẽs debili mouẽti.dr etiaz aliomodo immunditia seu voluntaria pollutio vt patet ex glo.j. cor.vj.ibi nec adulteri nec molles vbi glo.j.muliebria patientes. Et isto modo semper est mortale peccatum vt ibi patet. Sed primo modo non semper sed quando recedit a bono necessario faciendo.

Monachus grece latine singularis dr q̃a dz eẽ sing.i.separat⁹ a ꝯuersatiõe seculari vt xvj.q.j.c.j.iũcta gl.ibidẽ Uñ ibidem in.c.monachus dicitur monachus non doctoris sed plangentis officium habet qui vel se mundum lugeat ⁊ domini pauidus prestoletur aduentum.hec.ibi.

¶ De hic notatis.⁊ q̃d sit monach⁹ ⁊ vnde dicat ꝙ est vnus vel singularis qꝛ per se solus agere dz no.gl.i.l.decernimus.C.de.epi.⁊ cle.in aut̃ de mona. §.scim⁹ in ver.monasticam.et an sit in potestate patris monach⁹.no.Bald.in l.deo.nobis.§.hoc etiã.C.de epi.⁊.cle.⁊ Alexã.in.l.si sub conditione.ff.de libe. ⁊ posthu.

¶ In quo differt monach⁹ a conuersis ⁊ oblatis. Rñ.pa.in.c.nõ est.de regula. ꝙ cõuersi sunt qui obtulerũt se sua mutando habitum ⁊ profitẽdo tamen laici sunt qꝛ non promouẽtur ad ordines. Oblati vero sunt qui se ⁊ sua obtulerũt monasterio habitu tamẽ non mutato. Et vt dicit gl.xxvij.q.j.vt lex. Isti cõuersi ⁊ oblati magis astringũtur monasterio q̃ monachi vnde nec etiã causa artioris religiõis possunt transire ad alia monasteria q̃q̃ petãt a superiore licentiam quia efficiũtur quasi serui monasterij. Monachi vero hodie ꝓprie sunt qui ⁊ habitum mutant et profitentur ⁊ ꝓmouentur ad ordines.xvj.quest.j.in multis.c. 1

¶ Utrum monachus possit p̃fici in aliqua ecclesia. Rñ.Pau.in.c.monachi.de statu mona.ꝙ solus nõ.vt in.c.secũdo eodem titu.⁊ in clemẽ.ne in agro.§.ad hec.eodem titulo. Cum socio ꝟo monacho potest.de licẽtia sui abbatis aliter non.lviij.distictio.capitu.primo.⁊ secũdo quia nõ hz nec velle nec nolle i hoc capitulo si religiosus.⁊.c.quorũdã.de ele.li.vj. 2

Additio limitat hoc.Pa.vbi. s̃.veruz qñ eccl̃ia est subiecta monasterio. Secus si non est subiecta monasterio qꝛ cum desinat esse monachus monasterij non tenet abbas sibi dare socium.

UVA. BHSC. IyR_213

3 ¶ Utrū monachus possit habere curā aiarū. Rñ. pa. in. c. j. de. ca. mo. ꝙ non in ecclesia vbi monachi collegialiter habitāt. sed debet ab epo capellanus institui qui populū regat. de ꝯsilio monachorū. In alijs autem locis possunt deputari vt patet in. d. §. ad hec. dūmodo non solus vt dictum est.

4 ¶ Utrū possit monachꝰ fieri canonicꝰ ecclesie secularis. Rñ. ꝙ nō. c. in noua. xvj. q. vij. de elec. cū cām q̄ inter secūdū Jo. lxxxiiij. dist. quorūndam.

5 ¶ Utrū monachus possit prefici ecclesie quorūcūq; regulariū. Rñ. ꝙ non vnde si eligit q̄s alteriꝰ religiōis in p̄latū non valet electio cle. cum rōni. de elec.

6 ¶ Utrū possit eligi in epm. Rñ. ꝙ sic vt in. d. cle. cum rationi.

7 ¶ Utrū monachus deputatus alicui ecclesie etiam episcopus teneatur ad obseruantiā regule sue. Rñ. ꝙ sic q̄tuz ad tria substantialia regule ⁊ vt habitum deferat etiam si sit eps. de vi. et ho. cle. c. clerici officia. in fi. nec ex eo ꝙ habet administrationē dicit̄ habere proprium qꝛ eam tantū hz rōne offici sibi impositi. de sta. mo. c. monachi. §. j. In obediētia vero distinguitur qꝛ si trāsit ad ep̄atum ex toto obsoluitur a iurisditione abbatis. xviij. q. j. c. vnico. si vero transfertur ad ecclesiam secularē q̄ nō est subiecta abbati suo nec in spiritualibus nec in temporalibus ex toto eximitur ab obedientia abbatis. xvj. q. j. in parochia. si vero sit solum subiecta abbati in temporalibꝰ sic eximitur ab obediētia abbatis quo ab spiritualia. xvj. q. ij. visis ⁊ c. sane. si vero sit subiecta quo ad spiritualia solū sic eximitur quo ad temporalia. Si vero sit in omnibus subiecta sic ex toto obediet abbati quo vero ad alia a tribus votis et ab habitu non eximitur absolute. Nam ab esu carniū tenet̄ abstinere sicut ante nisi dispensaretur cum aliquo monacho a papa vt solus preficeretur alicui ecclesie ⁊ sine scandalo illorum ⁊ quibus viuit non posset abstinere qꝛ tunc comedere posset ꝟz Gof. allegat. c. q̄sq̄s dist. xlj. factus eps ꝟm host. ⁊ videt̄ seq̄ gl. in. c. carnē. de cōse. di. v. etiam pōt comedere. Jeiunia ꝟo ⁊ silētiū ⁊ vigilias seruare non tenet̄ vt dicit̄. xvj. q. j. c. nemo. ⁊ breuiter si attendātur verba. d. c. nemo. dico ꝙ ab illis solummodo absoluit̄ p̄ceptis regule q̄ cōmode nō pōt seruare cū exercitio prelationis sibi imposito sz illa q̄ ne dū nō ipediūt officiū p̄latiōis immo potiꝰ adiuuāt: credo ꝙ teneat̄ seruare qd̄ bene no. Et sic intellige. xx. q. j. monachum.

¶ Sed quid. de officio. Rñ. vide. s̄. hore. §. xv. 8

¶ Sed pone ꝙ p̄dictꝰ monachus indiget aliqua dispēsatione ad quez recurret. Rñ. ꝙ si talis ecclesia subest abbati in spiritualibꝰ ad ipsum abbatē recurret si vero subest ep̄o tūc ep̄m habebit loco abbatis. c. si quis monachꝰ. xvj. q. j. Si ꝟo sit exēpta illa eccl̄ia ⁊ imediate sub papa sit oportebit ad ip̄m papā recurrat ar. eoꝝ que dixi. s̄. exēptꝰ. §. vj. 9

¶ Que sunt que precipiuntur vel prohibētur monachis specialiter in iure. Rñ. ꝙ sunt. x. q̄ no. in. d. cle. ne in agro. primum quod precipit̄ est debitū habitus debiti secundum formam in. d. cle. positam. Secundū ꝙ omni mēse cōfiteantur ⁊ suscipiant eucharistie sacramentum. Tertium ꝙ ille qui prestet exponat regulam vulgariter capitulo vel ab alio exponi faciat. sed predicta solum astringunt monachos nigros vt in. d. cle. nota. Quartum ne vtantur camisijs vt in. c. cum ad monasterium. de sta. mo. Quintum ꝙ seruēt silētiū continuum in dormitorio refectorio ⁊ oratorio. In claustro vero certis horis ibidē. Sextum ꝙ faciant capitula. de triēnio in triēnium. c. in singulis. eo. ti. Septimū aucupationes ⁊ venationes interdicūtur eis. d. cle. ne in agro. Octauū ne ad curias principum vadant vt suis monasterijs damnum inferant aliter sunt excommunicati illi qui administrationem non habent. nonum ne arma infra septa monasterij. teneant. ⁊. de isto ⁊ superiori vide. s̄. excōmunicatio. vij. casu. 10

UVA. BHSC. IyR_213

xxxviij. Decimum ne carnes comedant nisi in necessitate vt. in. d. c. cũ ad monasterium. multa sunt alia que ne dũ eis sed etiam omnibus religiosis sunt prohibita. q̃ vide .j. religio. §. lxv.

11 ¶ Quid de monachis qui i illis monasterijs comedunt carnes in quibus memorie nõ extat ꝙ non comedunt. Rñ. d. car. consuluit vt recitat pa. in. d. c. cum ad monasterium. ꝙ impune possunt comedere vt ex quo ipsi non fuerunt autores nec apparet ex qua causa fuit introductum potest presumi ex aliq̃ causa legitima introductum. Secus quando ex corruptela. quia non excusantur de consue. c. cum tanto. sed de hoc dic vt. j. religiosus. §. xxij.

12 ¶ Utrum appellatione monachorũ veniant alij religiosi. Rñ pa. in. c. ex pte de postulãdo ꝙ quãdo cõstitutio emanat respectu religionis. lz loquat̃ de monachis tñ extẽdit̃ ad oẽs religiosos cuiuscũq; religionis. Et hoc nisi possit assignari ratio diuersitatis inter eos ⁊ monachos. quod nota.

13 ¶ Utrum monachus possit cõfiteri episcopo vel penitentiario. Rñ. ſm Rodo. ꝙ sic nisi sit exemptus vel priuilegiat⁹ a papa.

Monasteriũ an obliget̃ ex facto monachi. Rñ. ꝙ nõ neq; ex delicto neq; cõtractu nisi in duob⁹ casibus. Prim⁹ si hoc sit versum i vtilitatẽ monasterij. qꝛ in tantũ tenet̃ ⁊ nõ plus. ar. x. q. ij. hoc ius. Scd̃s si a cõuẽtu sit admissa administratio qꝛ in tm̃ inq̃tuz se extẽdit administratio. in tm̃ obligat̃ ⁊ nõ plus ſm Inno. in. c. olim. de priuile. Et hoc intelligo taz de monacho q̃ abbate. Facit in arg. ꝙ non obliget̃. insti. de aut̃. tuto. in princi. vide glo. xj. q. j. de persona.

☞ De monasterio ⁊ ꝙ dicat̃ ꝓpter monachos non sine monachis. no. Bal. i. l. j. col. ij. C. de insti. ⁊ substi. sub ꝯdi. facta ⁊ ꝙ legatũ monasterio factuz in dubio debeatur monasterio monialiuz: qꝛ p̃sumitur pauperius q̃ monasterium monachorum: vt per Bal. in. l. cum multe. C. de bono. ante nupt.

¶ Utrum possit acquiri per monachuz obligatio alteri monasterio. Rñ. sic etiã per monachum fugitiuũ. vt. ff. de acqui. poss l. j. xviij. q. ij. Abbates. 1

¶ Utrũ relictũ monacho cũ tali ꝯditione ꝙ nihil acquirat̃ monasterio valeat. Rñ. ꝙ nõ. nisi talis cõditio intelligat̃ ꝙ nihil acquirat̃ monasterio respectu vtilitatis nõ respectu iuris. sicut no. bal. in aut̃. excipit̃. C. de bo. q̃ libe. qꝛ tunc vlz qd̃ est dicere ꝙ conuent⁹ ꝑmittat illum administrationẽ habere relicti: sicut et seru⁹ d̃r habere ꝓpriũ. vt. l. is qui suis. ff. de manu. ⁊ facit qd̃ legit̃ ⁊ not. in gl. l. lucius. §. tres heredes. ff. ad tre. qd̃ q̃dẽ dictũ Bar. Limito verꝝ quãdo talis administratio refert̃ ad casum licitũ. s. vt dispẽset i pios vsus quod religiosis lz etiã. de testamẽ. c. ij. li. vj. vel vt cõuertat ad vsum vestimẽtorũ vel liberorum ⁊ hmõi. Nõ autem liceret vt posset administrare ad libitũ illa bona tanq̃ ꝓpria etiam de licentia pape. d. c. cum ad monasterium. 2

¶ Quid si abbas non vellet consentire vt predictam licitam administrationem suscipet. Rñ. relictũ nõ valebit ⁊ remanebit apd̃ grauatũ. l. vnica. C. de ca. tol ⁊ glo. in. d. §. tres heredes. 3

¶ Utrũ bona ingredientis pertineant ad monasteriũ iure successionis an iure traditionis iter viuos. Rñ. ꝙ magna est cõtrouersia inter doc. ⁊ gl. iure ciuil. de quo vide Alb. in aut̃. igressi. C. de sa. sã. eccle. Sed tu tene verius esse ꝙ iure successionis. Attamen si lesum fuerit poterit restitui ad minoris similitudinẽ. vt C. si vt ab here. se ab. per totum. 4

¶ Quid de bonis ingrediẽtiũ ordinem minoꝝ aut aliorum q̃ nihil pñt habere Rñ. Alber. in. d. aut̃. igressi. recitat opi. quatuor. ¶ Prima ꝙ habeant̃ pro derelictis. ¶ Secũda ꝙ ꝑtineant ad venientes ab intestato. ¶ Tertia ꝙ ad ep̃m in cuius diocesi subsunt. ¶ Quarta ꝙ acq̃rantur ecclesie Ro. cui subsunt et indealãtur. Et hoc ẽ verior de quo nõ me extẽdo qꝛ habent oẽs tales priuilegia in 5

UVA. BHSC. IyR_213

huiusmodi quibus oportet stare. ⁊ vide s. legatum. j. §. v.

6 ¶ Utrū acquisitū p monachū expulsuz vl fugitiuū efficiat monasterij sui. Rñ. vt colligo ex no. ab Inno. i. c. cū olim. de priui. ⁊ host. in ti. de ifan. expo. ⁊ alios q̄ si monasteriū noluit eū recipere vel maior pars capituli: sic erūt epi vel alteriꝰ monasterij si ipm est igressus. Si vero solus abbas vel minor ps fuit i culpa. sic acquiret monasterio suo si aūt nō curauit redire talis monachus. ⁊ totuz monasteriū videns eū vagabūdū neglexit. sic similiter acquirit epo vel alij monasterio si qd ingredit. sicut. de seruo dr in. l. qd seruꝰ. ff. de sti. ser. q̄ fit apprehēdētis. qd si monasteriū repetijt. sed non potuit obtinere aliquo impedimēto. sic acqrit monasterio suo i aut. de san. epi. §. si monachus. Prelatꝰ em pōt monachū fugitiuū vēdicare cū oibus bonis p eū acqsitis. c. abbates. xviij. q. ij. aut si forte ad aliud monasteriū sit trāslatus ppter pctm suum puta qz ponit in alio monasterio ad pniam faciēdā. ⁊ hmōi. xxvj. q. j. si qua monachaꝝ. sic bona illa q̄ proprio monasterio attulerat quo ad vsum fructū erunt scdi monasterij. xvj. q. vj. de lapsis. ⁊ post eius mortem redibunt ad primuz. Si vero transit ad sm monasteriū licite. qz strictus vel qz promouet in platum alterius sic tenēt aliq̄ i. c. q̄ a te. de cleri. cōiug. q̄ q̄cq̄d acq̄ret postea erit scdi sed alia primi ⁊ vr tex. p hoc xviij. q. j. in. c. vnico. alij dicunt q̄ omnia sibi vndecūq; puēta erūt secūdi vel dignitatis qz videntur accedere ad psonā licet expsse fuerūt collata tempore ingressus ratione predicta ⁊ illud. c. vnicū loquit de acquisitis ex industria monachi qz erunt penes primū monasteriū in quo ea acquisiuit nō de patrimonialibus datis primo monasterio. ⁊ hoc vltimū sentit do. Cardi. in. d. c. q̄ a te. Pau vero ibidem tenet vt bona patrimonialia sequātur psonam. arg. huius. c. q̄ a te. ⁊ c. ex trasmissa. de renū. ⁊ l. ij. ff. de colle. illi. ⁊ hoc sequi videt hostiē. ⁊ Jo. an. in. d. c. q̄ a. te. ⁊ magis placet mihi opi. Car.

¶ Utrum monasterium possit grauari nouā consuetudine. seruitio vel onere. Rñ. q̄ nō nisi a pncipio de cōsensu epi a patrono sit ei iposita. vt in. c. sciētes. de censi. non tamē intelligas q̄ in dote necessaria possit etiā principio imponi aliquod onus. sed intellige in alijs a dote predicta. 7

¶ Utrum quis possit frequētare monasteria monialium. Rñ. q̄ nō nisi ex causa manifesta ⁊ ratiōabili alias post admonitionē frequentantes si sunt clerici deponunt. si laici excōmunicentur. ca. monasteria. de vi. ⁊ ho. cle. 8

¶ Utrum monasteria dupla feminaruz ⁊ religiosorum sint licita. Rñ. q̄ non vt in. c. diffinimus. et. c. i decima. xviij. q. ij. 9

¶ Utrum quis possit pfici duobus monasterijs. Rñ. q̄ nō sicut nec pluribꝰ ecclesijs curam habētibus animarū. nisi vnum depēdeat ex alio. de prebē. c. cum singula. lib. vj. immo plus si monachi vniꝰ monasterij prioratus vel ecclesias aut administrationes seu officia vnius monasterij cōsueta p eiusdē monachos gubernari sine licentia pape cōmitterēt monacho alterius monasterij sunt priuati autoritate prouidendi ea vice ⁊ recipientes sunt intelligibiles ipso iure. d. c. cum singula. §. si. 10

¶ Utrum abbas possit vsumfructū alicuius rei relictum monacho ei auferre. Rñ. q̄ sic p no. in aut. ingressi. C. de sac. san. eccl. ⁊ in. c. ij. de sta. mo. Sed quid si addatur si molestet monachum cadet a legato glo. i. l. lucius. §. tres heredes: ff. ad treb. hanc questionem format et ibi Barto. ⁊ Cy. in. l. quotiēs. in. fi. C. de dona. q̄ sub modo. ⁊ p Bar. ⁊ Bal. ⁊ Jo. de imo. in. l. si alienum in pn. ff. de here insti. Et cōclude q̄ si legans disponat per viā pene non valet quia impositio pene sup facto inpossibili de iure vel de facto nō vz vt. l. cerdonem. ff. de op. lib. ⁊ l. j. C. de his que pet. no. sed si vult nō possit molestari dicat lego vel reliquo vsūfruc. tali monacho dōnec ⁊ quousq; abbas faciat ei questionē. ⁊ ex tunc non 11

UVA. BHSC. IyR_213

reliquo. ita dicit bal.in.d.l.j.in.viij.q.⁊ pau.de ca.i.d.§.tres heredes.sed in eo quod habuit monachus ante cōtrouersiam poterit abbas ꝯtrouersiā facere ⁊ illi auferre ſm predictos.

Monialis non dz habere singularē habitationē ſz cōitertā i eccl'ia q̄ꝫ i refectorio ⁊ dormitorio esse dz.xviij.q.ij. pernitiosam.vt sibi sint testes castitatis ⁊ honestatis vt in aut. de mona.§.cogitandū.

☞ De.notatis i.c. hoc.§.⁊ ꝙ moniales possunt possidere in cōi.no.bal.i.l.hac edictali.C.de secun.nu.⁊ an sorores sancte clare sint moniales ⁊ an ꝑsone ecclesiastice.no.Bal.in aut. nisi rogati.i fi.C. ad trebe.⁊ an veniāt ille appel. fratruz minoꝝ sancti frācisci.Idē bal.ꝙ no.i.l. quicunq̄z.col.v.C.de ser.fugi.⁊ ille que possunt eligere abbatissaz possunt iterim eligere magistram vt per eūdē bal. in.l.fi.C.quod cum eo.

1 ¶ Nō dz loq̄ monialis cū aliquo monacho nisi cū socia vl' presente abbatissa ⁊ breuiter.c. diffinim⁹.⁊ i.c.x.xviij.q.ij.

2 ¶ Utruz possit cantare in choro cū monachis.Rñ. ꝙ nō vt in.d.cap. perniciosam.

3 ¶ Utꝝ moniales teneant̄ seruare clausurā.Rñ.ꝙ sic oēs vt i.c. periculoso.de sta.re.li.vj.nec ob.ꝙ q̄dā dicūt ꝙ ñ pōt eis idici vita arcrior ipsis iuitis qꝛ hoc nō pertinet ad arctiorē vitā. ſz ad ꝯseruationē honestatis debite. ⁊ ideo nō excusantur a peccato mortali que non obseruāt clausurā cū possint.potest Abbatissa exire pro homagio faciēdo cuz honesta societate. ita tñ ꝙ ad alia non diuertat.Sil'r si esset aliqua que notabili morbo laborās sine aliaꝝ infectiōe ibi esse nō posset vt i.d.c.ꝑiculoso.vbi ꝑlatꝫ ipsarū precipit̄ ꝙ prouideāt.⁊ ꝙ nō permittant patere accessus quarumcūq̄z ꝑsonarum ad eas nisi ex rationabili cā ⁊ manifesta.⁊ ꝙ sing.annis eas visitēt ⁊ ille q̄ sunt ita exēpte ꝙ immediate subsunt pape debet episcopus autoritate apostolica visitare vt no in cle.attendētes.de sta.mo.⁊ in.d.c.periculoso.

¶ Utrū teneat receptio monialiū non mēdicantiū facta vltra numerū earū q̄ possint sustētari sine penuria de prouētibus monasterij. Rñ.ꝙ nō immo ipso iure est nulla.d.c.periculoso. 4

Moneta qd̄ modis falsatur vide.s̄. falsari⁹.vj. §.iiij.⁊.v. ⁊ de qua debet fieri solutio vide.j.solutio.§.ij.

Mora Incurrit̄ cū quis nō facit id qd̄ facere tenetur ⁊ eo tēpore vt notatur in.c.vlti.de locato.

☞ De notatis i hoc.§. ⁊ quō cōmittat̄ mora gñalis ⁊ specialis no.gl.i.l.mora. ff.de vsu.Cy.i.l.minoꝝ.C.i. quib⁹ cau. in integ rest.nō est neces.Dynus ⁊ doc. in.l.nemo rē suā.ff.de ver.ob.et barto. Aug.⁊ doc.in.l.nō insulam.eo.titu.

¶ An requirat̄ monitio vt q̄s ꝯstituat̄ i mora.Rñ.ꝙ si dies ē apposita obligatiōi.nō req̄rit̄ qꝛ dies iterpellat ꝑ hoie d.c.vl.⁊.C.de ꝯhē.⁊ cō.stip.l.magna.de quo vide obligatio.§.viij.Si ꝟo dies ñ est apposita obligationi nec alia ꝯditio sic req̄rit̄ monitio ſz Bal.i.l.nō ignorat. C.de fruc.⁊ lit.expē.⁊ Ange.i.l.si manumissori.C.d̄ obse.pa.p̄.⁊ pau.i.c.lz hely. de simo.⁊ i.c.de accu.Facit lex i fideicōmissis ⁊ ibi ē casus aure⁹.ff.d̄ vsu.⁊ i.l. quidā iber⁹.i ꝟbo q̄ d̄ re volo vt cū thero loquaris.ff.de ser.vrba.p̄di.⁊ id ꝙ legit̄ ⁊ no.in.l. debitores p̄ñtes pri⁹ denūciationib⁹ ꝯueniendi sunt.C.de pi.⁊ in l.si ex legati.cā.ff.de ꝟ.ob.⁊ in.c.accusatio.ij.q.vij.lz glo.dicat in.d.c.lz hely.ꝙ i pecuniarijs adminitio est de honestate non de necessitate.Tñ Ludo.de ro.i suis notādis tenet ꝙ si debitor citatur sine monitione ⁊ confitetur debitum ꝙ debet actor condemnari in expensis si poterit probare ꝙ non fuit monitus quia debitori incumbit probatio et sic negatiua. Ratio quia ius presumit qd̄ creditor monuerit eum quia communiter sic solet fieri vt dicitur in.d.l.i fidei cōmissi. Et istud est verissimum de iure fori.Sz d̄ iure poli.teneo qd̄ si creditor ex timore etiam reuerentiali non audet petere debitū vel ignorat qd̄ tūc ēt sine 1

UVA. BHSC. IyR_213

monitiõe ꝯstituat̃ debitor in mora. al's nõ: qꝛ ex quo scit ꝙ ei debet̃ ⁊ sine oi re spectu põt petere ⁊ nõ petit vr̃ ꝯsentire ꝙ teneat. Et sic intellige i. l. oib⁹ obliga tionib⁹. ff. de re. iu. ⁊ theologos in quar to. Attende ꝙ morosus tenet̃ etiã ad re stitutionẽ dãni dati ei cui nõ soluit ⁊ lu cri cessãtis. s̃m ea que dico. j. vsura. j. §. xiiij. ⁊. xxx.

2 ¶ Quõ purgat̃ mora. Rñ. ꝙ ex celeri so lutiõe ãte requisitionẽ factã vt no. l. d. c. vlti. facit. c. cũ bert. d̃ re iu. ⁊. c. ex tue. de cle. nõ resi. Aduerte hic ꝙ mora ⁊ cul pa equiparant̃ nisi i hoc ꝙ mora ẽ pur gab lis. l. si seruũ. §. sequit̃. ff. de ꝟ. obli. Et sic p̃t itelligi. l. si. is in fi. ff. d̃ iure do. Et iõ si res q̃ ẽ restituẽda vl' dãda eodẽ mõ esset ꝑitura apud dñm vel ei cui est dãda nõ tenet̃ morosus. l. fi. §. j. ff. ad. l. ro. de iac. ne creditor lucret̃ cũ aliena ia ctura. hoc sequitur ful. in. l. quod te. ff. si cer. pe. Similiter si obtulit post morã tempore debito. vt i. d. §. sequit̃.

3 ¶ Sed q̃d si dubitat̃ an ꝑitura fuisset. Rñ. ꝙ d̃bitor moros⁹ nõ liberat̃ qꝛ iter petratio fit ꝯ eũ. l. cuꝫ res. §. fi. ff. d̃ le. j.

Mors ẽ triplex corporalis spũa lis ⁊ gehẽnalis de pe. di. vlti. cap. vlti.

☞ De notatis i hoc. §. ⁊ ꝙ mors ciuilis ⁊ naturalis equiparantur in casib⁹ in iure expressis alias nõ. l. insulam. ff. sol. ma. Bar. Bald. Saly. ⁊ doc. in. l. deo nobis ꝟ. nota ꝙ mors ciuilis. C. de epi. ⁊ cleric. ⁊ Alex. in. l. si decesserint. ff. qui satis. cog.

1 ¶ Utrũ quis possit sibi infligere mortẽ corporalẽ. vide. s̃. homicidiũ. j. §. ij.

2 ¶ Utrũ mortis tẽporalis sit satisfacto ria ꝑ pctis. Rñ. sco. i. iiij. di. xxj. ꝙ mors naturalis q̃tuncũq; sit necessaria tñ si volnutarie accepter̃ est sufficiẽs pena ꝑ oib⁹ pctis venialibus. ⁊ forte ꝑ magna parte pene debite ꝑ mortalib⁹. Ex q̃ in fert̃ ⁊ ꝙ multo magis est satisfactoria mors q̃ infligit̃ alicui etiã ꝑ pctõ suo si voluntarie ⁊ patienter sustineat̃.

3 ¶ Utꝝ mortuus resuscitatus restituat̃ in integrũ. Rñ. vt elicitur ꝑ glo. ⁊ archi. i. c. ij. xxxij. q. vij. ⁊ per Jo. an. ⁊ pan. i. c. fraternitatꝫ. d̃ fri. ⁊ male. post vin. ⁊ ber. bri. ꝙ quo ad ea que imprimunt̃ in aia nõ ꝑdidit ⁊ ideo non restituit̃. Uñ sacer dos resuscitat⁹ nõ reordinat̃ nec bapti satur ⁊ hmõi. Joan. an. idẽ sentit etiã in professiõe. lꝫ caracter non imprimatur. qꝛ obligatio acquirit̃ deo q̃ nõ moritur c. fi. de cõdi. appo. Sed Pa. tenet cõtra rium in hoc. qꝛ talis obligatio est restri cta ad tp̃s ꝓpterea ꝓfitẽtes dicũt toto tẽpore vite mee promitto ⁊c. Et hoc cre do verius ⁊ opi. Jo. an. militaret qñ q̃s simpliciter ꝓmitteret seruare talẽ regu laꝫ. In alijs aũt in quibus nec caracter imprimitur sꝫ adherẽt corpori. Jo. an. dicit ꝙ nõ restituit̃ nec recupat. qꝛ actõ semel exticta no reuiuiscit. c. ex trãmis sa. de renũ. Sed glo. in. l. nã ad ea. alias l. ex his. ff. de legi. ⁊ in. l. seruus effect⁹. ff. de actio. ⁊ obliga tenet ꝙ recupet in distincte. Unde dicit ꝙ rumpet testamẽ tũ qd̃ ante fecerat ⁊ recuperat bona. Ar chi. vbi. s̃. tenet ꝙ restituit̃ q̃si iure post liminij. Et idẽ tenet Joã. de sancto bñ. Ratio qꝛ si restitutio principis i itegrũ refertur ad oia. l. j. C. d̃ sen. pas. ij. qõ. iij quotiẽs i fi. ergo fortius restitutio dñi. sed tu dic ꝙ sicut nõ extiguitur obliga tio illius qui ꝓmisit nauẽ alienam. sed solum cessat quãnis dñs nauẽ destruat animo reparãdi eam ex eisdẽ lignis. qꝛ eadẽ nauis cẽsetur. vt in. l. qui res suas §. areã promisisti. ff. de so. Sic in ꝓpo sito qꝛ dñs dissoluit talẽ animo vt post ea ex eisdem pulueribꝰ resuscitaret. Et opinio ꝯria possꝫ saluari qñ fuisset mor te resolut⁹ nõ aio restaurãdi qꝛ tũc na uis lꝫ restauretur nõ ẽ eadeꝫ: sꝫ in isto casu nõ potest esse in mr̃imonio tñ cer tum est ꝙ nõ restituit̃ nisi de nouo con trahat̃ iterũ qꝛ semel dissolutũ ex mor te. ⁊ ideo nõ recuperat iure postliminij. vt i. l. nõ vt a patre. ff. d̃ capti. ⁊ postli. re uer. sec⁹ in alijs vt dictũ ẽ bar. etiã in. l. pria. C. d̃ sac. sã. ec. tꝫ ꝙ resuscitãs iteꝝ moritur⁹. vt Lazar⁹ recupat ⁊ reuocat testm̃ sicut ꝑ natiuitatẽ filioꝝ sꝫ resusci tat⁹ nõ ampli⁹ moritur⁹ nõ rumpet.

UVA. BHSC. IyR_213

4 ¶Utrũ spoliãs mortuos peccet. Rñ. ꝙ sic ⁊ grauissime punit̃ ſm leges vt de sepul. viola. l. p̃tor. §. aduersus eos. ⁊ Philo. quarto ethicoꝝ latrõib⁹ tales ãnumerat.

5 ¶Utꝝ mors ciuilis eq̃paret̃ morti naturali i dubio. Rñ. Ge. i. c. suspectũ. d̃ rescri. li. vj. Archi. ibidẽ. ⁊ d. Anto. i. c. lꝫ. de offi. del. plene prosequit̃ ſꝫ tu cõcludeꝙ aut verbũ mors ꝓfert̃ a iure in materia stricta ⁊ exorbitãti a iure cõi. Et i dubio intelligit̃ de morte naturali. vt in. d. ca. susceptũ ⁊. l. iij. §. hec ꝟba. ff. de neg. ge. ⁊ ibi glo. ⁊ bar. Aut nõ est strictũ i quo scribit̃ mors. sed est extẽdibile ex idẽptitate ratiõis. Tũc si mors ciuilis habet eundẽ effectũ q̃ ad id de quo agit̃ quẽ habet mors naturalis ⁊ sic eq̃paratur ⁊ ita ꝓcedit. c. placuit. xvj. q. j. Si ãt mors ciuilis nõ habet ꝑ omnia eundẽ effectũ quo ad id de quo agit̃ quẽ hꝫ mors naturalis non extendet̃ nec equiparabit̃ morti naturali. vt dicit gl. i. d. c. quesitũ. ⁊ in. d. c. licet alias. sic. Si vero verbum mors profertur ab homine. tũc i dubio nõ eq̃parat̃ qꝛ verbũ hois dꝫ referri ad mortẽ naturalẽ. vt. l. ex ea parte. §. isulã. ff. de verbo. obligati. Jo. aũt. xvj. q. j. placuit. dicit ꝙ regulariter mortis appellatiõe intelligitur naturalis mors.

6 ¶Quis dicatur eẽ i mortis ꝑiculo. Rñ. Infirmus quotidiana febre Obsessus i loco vbi machine iaciũtur vel a talibus hostibus qui eum volũt occidere Nauigaturus ꝑ loca ꝑiculosa vel iturus ꝑ loca insidiosa. Aut etate cõfectus ⁊ hmõi vt ptꝫ. ff. de do. causa. mo. l. mortis cã. cũ tribus sequẽtib⁹. Vel dic ꝙ arbitriũ boni est sequẽdum vt pensatis cõditionibus iudicet si probabiliter imminet periculum mortis. ⁊ tunc dicatur in periculo mortis.

7 ¶Utꝝ liceat requirere a moriente ꝙ sibi reuelet statũ suũ post mortẽ. Rñ. ſm Tho. in quol. ꝙ sic dummodo hoc sub intelligatur si deo placuerit ⁊ hoc non fiat ex infidelitate vel dubitatione fidei.

Mulier Vide. s. Femina.

Multiloquiũ ſm Alex. ij. ij. d̃ multiloq̃o dicit̃ ꝙ est multitudo loquutiõis cũ superfluitate vl̃ p̃ter vtilitatẽ vel necessitatẽ. Et sic intelligit̃ illud ꝓuer. x. In multiloquio non deerit pctm̃. Aliud tñ est ꝓprie loquẽdo multiloquiũ aliõ ꝟbositas siue linguositas. Qꝛ linguositas sonat in cõtẽtũ ꝓuenientem ex consuetudine suꝑflue ⁊ inordinate locutionis. Multiloquiũ vero non determinat tm̃ q̃ntũ linguositas. sed stat in genere. ⁊ lꝫ sit veniale tamẽ liguositas põt esse mortale. Uñ Job. j. Nunquid verbosus iustificabitur quasi dicat nõ.

Munus trib⁹ modis d̃r. Aliqñ capitur pro dono quod quidẽ est proprie id quod sponte prestamus. ⁊ ex nulla necessitate vel iuris offico quod quidẽ si nõ prestaretur nulla esset reprehensio. vt. ff. de verbo. si. l. munus proprie Differt tñ quia munus est donum cũ causa. Donũ ꝟo se hꝫ in plus qꝛ etiã aliqñ sine causa. vt pꝫ in l. inter donũ ⁊ munus. ff. de ver. sig. Aliquãdo capitur ꝓ officio cũ honore. Aliquãdo pro honore sine onere. vt habet̃ de his omnibus ꝑ l. l. munus tribus modis d̃r. ff. de ꝟ. sig. Uñ in. l. mun⁹ prope est quod necessario subijcim⁹ legis iperio vel eius qui potestatem habet iubẽdi. Et de isto hic tracto.

☞ De notatis in hoc. §. ⁊ qualiter differant munera ⁊ dona no. in. l. plebiscito. ff. de offi. presi. gl. ⁊ doc. in. l. mun⁹. et in. l. aliud. de verb. sig. ⁊ an appellatiõe muneris cõtineatur enxeniũ. not. gl. in l. solẽt. ff. de offi. procon. ⁊ leg.

¶Quotuplex est munus. Rñ. ꝙ triplex 1
Quoddã sordidũ ꝙ cõsistit i vilib⁹ officijs vt in arena fodiẽda calce coquẽda ⁊ alia exẽpla in. l. maximarum. C. de excu. mune. Et potest dari ista regula ipsis agnoscendis ſm Bar. in. l. vnica. C. d̃ muneribꝰ. quia sicut illõ est honor qꝛ in loco. recuperatur honor vt no. Jun. i c. de multa. de preb. ita illud est vile qd̃ reputatur vile ⁊ habꝫ officia vilia ⁊ hec tantum dãtur vilibus personis nõ ma

UVA. BHSC. IyR_213

ioribus vel humilioribus. C. de susce. p̄po. ⁊ archa.

6 ¶ Quoddaz munus dicitur honestum cū honore annexo, ⁊ ista munera appellant̄ honores i. l. cui muneris. ff. de mu. ⁊ ho. ⁊ ista sūt officia seu dignitates publice vt. d. l. vnica.

3 ¶ Quoddā dicitur munus simplex solum quia non habet nec honorē. nec vtilitatē annexā vt est tutela cura ⁊ huiusmodi. ff. de accusa. tu.

4 ¶ Quomodo dicūtur prefata munera personalia mere. Rñ. ꝙ tūc quādo explicantur labore corporali solum sine sumptu vel detrimēto rerum propriorum. l. fi. in prin. ff. de mu. ⁊ ho.

5 ¶ Quādo dicuntur patrimonialia seu realia. Rñ. ꝙ tūc proprie quādo cōsumptu proprio fiūt ab aliis.

6 ¶ Quando dicūtur mixta. s. personalia ⁊ patrimonialia seu realia. Rñ. ꝙ quando cū labore corporali a nobis explicantur ⁊ cū sumptu nostro vt colligitur in d. l. fi. §. patrimoniorum

7 ¶ Quō dicūtur ordinaria prefata munera siue personalia siue realia. Rñ. ꝙ ordinaria sunt quādo habēt certam ordinatam prestationē per aliquam legē. vel statutum seu cōsuetudinem longaz vt de vaca. ⁊ excusati. mu. l. in honorib⁹ qui muneri publici.

8 ¶ Quomodo dicantur extraordinaria Rñ. quod quādo nō per legez vel statutum vel consuetudinem imponunt̄ sed secundum voluntatem dominorū secūdum Bar. ⁊ patet in. l. vnica. C. de vaca. pu. mu. Uñ p accidēs ista imponuntur.

¶ Aliquādo ista munera dicuntur idicta vt qñ princeps imponit per. l. aliqñ vel p statutum ꝙ a princi. erat extraordinarium. Sed nunc efficitur ordinarium.

9 ¶ Aliquādo dicit superindicta vt quādo supra ordinariū aliquid imponit ꝓpter necessitatē occurrentē. Facit. l. vnica. C. de supindicto. est ⁊ alia disti. Gre. super illud Esay. xxxiij. q̄ excutit manū suam ab oī munere. ꝙ triplex est Munus a manu ab obsequio et lingua. de quo. j. Simonia. v. in prin.

Murmuratio ꝑmquādā Apostillaz sup illō sapiētie primo custodite vos a murmuratione est q̄dā querela cū ipatientia in his que homo deberet patienter ferre ⁊ committitur aliquādo cōtra deum per displicentiam eo ꝙ nō tribuat prosperitatem vel aduersitatem secūdum merita hominum. qz immittit tribulationes vel nō regit munduz modo nostro ⁊ tñ iniuste. qz hiere. xj. iustus q̄dem tu es dñe si disputem tecū licet nobis sint occulta talia iudicia. Aliquando est cōtra prelatos dequibus dicitur xc. di. Alienus sit a fratrum vnitate qui murmurauerat. ⁊. iō apostolus Ne murmuraueritis ⁊c. prime cor. xj. ⁊ quando sit peccatū mortale. dic ꝙ tunc quando ex ipsa fit contra aliquod preceptuz dei puta quia dicit vel credit deum iniustuz iudicat temerarie ⁊ hmōi. 1

Mutilatio q̄d sit. vid. s. homicidiū. v. §. vj.

Mutus p signa pōt petere sacramēta ⁊ ei sūt dāda. xxvj. q. vj. qui recedunt ⁊. c. se.

¶ Utrum possit contrahere matrimonium vide supra Matrimonium. ij. §. iiij. ⁊ matrimonium. iij. ipedimēto. xviij. 1

Mutuū est qd̄ de meo fit tuum ff. si cer. pe. l. j.

☞ Hoc est verum nisi in duobus casibus notatis per Alexand. in. l. singularia in principio vbi etiam per Bartolum in principio. ver. nota. casus singulares ff. si certum pe. Item etiam si vsus pecunie concedatur. l. certitu. §. fina. ⁊. l. rogasti. ⁊ ibi docto. ⁊ Alexand. eodem titulo. et per Barto. in. l. in vendentis. C. de contrahen. emptio. Et dicitur mutuum etiam si reddatur eadem res deteriorata vel eadem pecunia mutuata vt p gl. Barto. ⁊ Alexan. in allega. l. ij. ff. si certum. peta.

¶ In quibus reb⁹ ꝯsistit ꝓprie mutuuz Rñ. ꝙ in rebus que consistūt in numero 1

UVA. BHSC. IyR_213

vt pecunia ꝛ hmōi pōdere: vt massa auri vel argēti. ꝛ hmōi vel mensura. vt vinū oleū triticū ꝛ ꝙ vsu cōsumunt. vt in. d. l. ij. ꝛ inst. quib. mo. ꝯhit ob. in prin. Unde Rodē. mēsurare stringit ad mēsurā qua grana vel liq̄da mēsurat nō ad illā qua pāni vel terre. Et aduerte qꝛ dꝫ dari mutuū vt reddat nō eadē res i numero sꝫ similis in gñe sine tantundē et eiusdem vtilitatis ꝛ ꝑtij eodē modo. Unde si dedit pecuniā nō illā restituet sed similē. ꝛ hmōi aliter trāsiret vel in cōmodatuꝫ aut depositū vl' aliū ꝯctū. l. ij. ff. de ꝯtrahen. emp. ꝛ. l. ij. ff. si cer. pet. Et no. ꝙ hic nō accipit genus ꝟm porphiriū sꝫ ponitur specialiter ꝓ q̄busdā rebꝰ q̄ cōsistūt in numero pondere ꝛ mēsura. Unde tꝫ Azo. ꝙ si q̄s mutuo dedisset pondꝰ argēti ꝛ reciperet pecuniā ad numerū ꝙ est mutuū si pecunia sit argētea. qꝛ idez genus redditur ꝛ tātūdē facit. l. j. §. vlt. ff. de aur. ꝛ arg. leg. ꝛ ꝓpterea si res mutuata perit periculū est mutuū accipientis. etiā si casu fortuito. s icēdiū. C. si cer. pe. inst. q̄b. mo. re. ꝯhi. obli. §. itē. Secus si data esset pecunia in bursa cōsignata qꝛ nō est mutuum. l. si ab initio. ff. si cer. pe. opꝫ ꝯ ꝙ tradat vt sit accipiētis mutuū nō cōsignata aliter nō erit mutuuꝫ.

1 ¶ Utrū dare mutuū petēti sit de precepto. Rñ. ꝟm Sco. i. iiij. di. xv. q. ꝙ habēs pecuniā sibi pro aliquo tpe inutilē mortaliter peccat si eā nō mutuat indigēti ꝛ petenti qꝛ facit ꝯ preceptū nature ꝛ xp̄i. Luce. vj. mutuū date ꝛ Mat. v. Sed si ei esset vtilis puta negociādo vel aliud de ea faciendo tunc distingue ꝟm ꝙ. s. dixi de eleemosyna. §. j. quomodo est de precepto ꝛ ꝟm illam distinctionem a fortiori dic de mutuo qd̄ no.

2 ¶ Quomodo in mutuo sit vsura. Uide. j. vsura. primo per totum.

Naufragium est naue fracta submersio reruꝫ ꝛ corporꝝ qd̄ plerūq̄ casu fortuito ꝯtingit propter vim tēpestatis vel fluminis. l. de precatio ꝛ per totum. ff. ad. l. ro. de iactu.

☞ Ad propositum eorum qui in hoc §. dicuntur ꝛ qualiter probētur aliqua esse amissa naufragio. no. Jaco. rebuffi. ꝛ Bart. in. l. quotiens. C. de naufra. lib. xj. Augu. in. l. si quis. §. j. de eden. ꝛ Corse. sing. suis i ver. testis. icip. cautela est.

1 ¶ Utrum rapientes aliquid de naufragio teneantur. Rñ. ꝙ sic ad restitutionē nec excusat aliqua ꝯsuetudo. d. l. de ꝑcatio. ꝛ. ff. de incen. rui. ꝛ na. l. si q̄s ex naufragio. nec excusantur a peccato mortali si rapiūt intentione retinēdi. nec excusantur ex aliquo precepto quia contra preceptū dei Leui. xix. diliges proximū tuū sicut teipsum. episcopꝰ aut aliꝰ prelatus debet deponi. Laicus anathematizari. xxiiij. q. iij. illi qui detreuga. c. innouamꝰ. ꝟm. ll. j. annū in quadruplū. Post annuꝫ in simplū puniuntur. l. j. in prin. ff. de incen. rui. nau. Et hoc verū nisi sint nauigia que exercent pirraticam prauitatem: vel nisi christiano nomini inimica. vt in consti. Fede. ad decus. §. nauigia. C. de fur. aut. nauigia.

2 ¶ Quid de dominis qui cōueniūt cum nautis de certa q̄titate danda non deprehēdent in naufragio. Rñ. ꝙ nō tenētur restituere quicquid hac de causa accipiūt nisi spōtanea liberalitate eis daretur secūdum Rodo. bene liceret statutum quo quid lucrat tantum pro rebus recuperatis in mari naufragis. intellige si sit propter vtilitatem naufragorum qui aliter nō recuperarent res suas sed perirent in mari.

3 ¶ Utrum inueniēs res iactatas in mari vel ex naufragio teneatur eas restituere. Rñ. pau. in. c. cum dilecti. de accu. ꝙ aut erant pro derelictis. ꝛ sic fiunt capientis quia ꝙ in nullius bonis est, efficit naturali ratione capientis insti. de rerū di. Si vero non erant pro derelictis sed fuerunt proiecte vt euaderent periculum maris. tunc cum ꝓiciens remaneat dñs eas occupans animo retinendi cōmittit furtū. vt i gl. d. c. cum dilecti. ꝛ. l. qua rōne. §. vlt. in fi. ff de ac. re. do. et est excōicatꝰ vt in. c. excōicatiōi. de rap. si nō restituit q̄ primū poterit. Et quan

UVA. BHSC. IyR_213

nis Jo.an.ibidē dicat reḡl monitionē
nō incurrat excōicationē. Tñ pa. ibi
dē dicit q quo ad deū z psciam ē excōi
cat⁹ si cōpatrimū poterit restituere nō fa
cist. z malto fortiꝰ hoc hz locū in his q
rapiūt violēter res naufragoꝝ. Si autē
simplr accepit nō cōsiderādo an essent
derelicte vel ne excusaī a furto vt ē ter
mino. in. l. falsus. §. si iactū. ff. de fur. Et ēt
ego credo ab excōicatiōe. ar. d. l. falsus
z hīs que no. Jo. an. in. c. cūm. de sen. ex
com. in nouel. de quo vide. §. inuenta. in
prin. z limita vt ibi.

4 ¶Sz q̄rit an sit psumendū q tales res
sint p derelictis. Rñ. idē pa. vbi. §. q ex
cōiecturis pōt psumi. Nā si libū obtu
sum pānis z bene sigillatū pūcti presu
mit nō habuisse in derelicto. secꝰ si aptū
tum. z sic in silibꝰ. Sed quādo nō statiz
quesiuit. de quo. §. inuenta. in prin.

Nauta caupo z stabularij tenēt
ō leuissima culpa. nō de
casu. l. z ita. §. at hec edicto. ff. nau. ca.
sta. z ōz nanta q̄ nauē exercet. ñ remiger
vt. l. j. eo. ti. §. nantā. sīr caupo z stabula
riꝰ q̄ hec exercet z istitores eoꝝ. vt i. d.
l. j. §. ff. nec ob. l. j. §. si vehimēta. ff. ōpositi
vbi depositariꝰ nō tenet nisi ō leuī culpa. q. est spāle i istis vt teneāt re leuissi
ma culpa. Sz ego cōscia nō credo qte
neaī nisi de leui. vt. ff nau. cauſta. l. nau
ta. z. d. l. z ita loqī in odiū taliū q̄ solēt
fraudē facere. vt ibiꝫ. §. at hoc edicto.
Et tō cū fundet se sup psumptiōe nō ha
bebit locū in cōscia. nisi spāliter accepis
set mercedez p custodia vt. §. locatio. §.
xrij. vel nisi q̄ñ; res reḡebat diligētissi
mā custodiā quā scienter accepit custo
diendam. q. sic tenetur de leuissima. ¶

2 ¶Sz quō pbaī datū tali i pecūia. Rñ.
q si cōsueuit portare talē q̄titatē pecu
nie tūc credet suo iuramento aliꝰ nō ni
si quatenus probet. ar. ff. de reb. mili. l.
nō omnes. §. a barbaris nam talis de
bet numerare pecuniam in conspectu
hospitis. ff. depo. l. j. §. si cista.

3 ¶Utrū nante z pfari dātes clanes ca
mere dño deponēti excusentur si pdaī.
Rñ p̄m gl. i. l. d. ff. nau. ca. sta. §. itē si p
dixerit q si a principio dedit clanes et
pāxit q nolebat teneri excusatur alias
nō. Similiter tenetur quādo a pn. non
dedit clanes sed postea licet pāxerit p
l. sicut. C. de ac. z obl. nisi ille expresse cō
sensisset nolle illum teneri.

¶Utrū pfati habeant locum in eo. tit. 5
hospitatur aliquē nō tanq̄ caupo. sed si
cut ciuis sine mercede sicut fit quando
rex venit in ciuitate aliqua z distribuit
suos p domos. Rñ. q nō vt. l. si messor.
ff. si messor fa. mo. dix. z arg. ff. de aleato.
l. j. §. itē notādum. z ideo si gratis fit te
netur solū de dolo z lata culpa.

¶Utram nante possint preponere res 4
suas depositis quādo vtrasq; nō possūt
saluare. vide. §. Commodatum. §. xvj.

Necessitas tripler prima sci
ne qua vita cor
palis sustentari nō pōt. z de hac ōr pme
Jo. iij. q̄ habuerit substātiam huius mū
di z viderit fratrē suum necessitatē has
bere ꝛc. Secūda necessitas dicitur opor
tuna sine qua vita comode sustentari
non pōt; z ad hanc remouendā in pro
ximo quilibet ex pietate inducit ad ro.
xij. necessitatibus sctōrum cōmunicātes
de q̄ dic vt. §. anaritia. §. iij. Tertia ē pe
ricula sine qua vtiliter vita nō subsistat.
vt puta habēdi libros p studēdo z hmōi
ad quam succurendam p fectio amoris
inflāmat p prima necessitate scda z ter
tia licet mēdicare pensatis circūstātijs.
Et ecclesiastici possunt redditus habe
re ecclesiasticos aliꝰ nō nisi cū dānatio
ne fm henri. de gendano in. iij. quol.
q. xxxvj. z sic intellige glo. in. c. precarie.
z. c. fe. x. q. ij.

☞De notatis in hoc. §. vide omnino
Gerar. de petra sctā sing. xcix. inci. neces
sitas. vbi habes q̄d ꝓpter necessitatem
pmittatur. z per Bald. in rub. C. qui bo.
ced. pos. vbi q necessitas z vtilitas eq̄
parātur. z de hoc per Alexā. in. l. nepos
proculo. ff. de verbo. signi.

¶Utrū illud q dicitur necessitas facit 1
licitū z nō subjcitur legi i. c. licet. de re
rijs itelligaī de prima solū. Rñ. q de pme
solum. z hoc intellige qū tale q̄d qō

UVA. BHSC. IyR_213

est ꝯ. l. nõ est malũ de se. puta qꝛ ex aliqua circũstãtia, põt licite fieri quia tali necessitate occurrẽte non reqritur alia dispẽsatio. sed ꝓpria autoritate q̃s põt ꝯuenire. Similiter dic ꝑ secũda necessitate. dũmodo recõpẽsatio aliqua fiat sicut dicit do. Ant. in. c. j. de ferijs ꝙ lꝫ doctoribꝰ ꝯsulere pro forẽsibus in festo dummodo aliquã eleemosynã in recõpẽsationẽ faciant. Facit gl. i. c. ꝑsbyter. in ꝟbo denariũ. lxxxij. di. ⁊ melius. d. c. lꝫ. sꝫ ego credo sit tutiꝰ habere dispẽsationẽ a ꝑlato in ista. ij. In tertia ꝟo necessitate omnino requirit dispensatio aliter nõ faceret licitũ. Et ꝟꝫ hoc intellige gl. in. l. j. §. cũ in eadem. ff. ad. l. ro. de iact. q̃ dicit ꝙ tpe necessitatis oia sunt cõicãda. ⁊ qd ibi dixit Ang. s. ꝙ tpe carristie si mẽdicꝰ furet panẽ nõ incideret in penã. facit. c. iij. de fur. ⁊ similia q̃ loquunt de necessitate. qꝛ. aliquando de prima. aliquando de alijs.

Negligẽtia ẽ omisso alicuiꝰ ꝙ fieri dꝫ ⁊ põt vñ nõ põt eẽ negligẽtia vbi q̃s nõ ẽ in mora de elec. c. vl. ⁊ d' ꝯces. preb. qꝛ diuersitatẽ no. in. c. si compromissarius in prin. de ele. li. vj. Et ideo aliquando negligẽtia dicit lata culpa vnde. ff. man. l. si fideiussor in prin. dicit dissoluta negligẽtia proprie doluꝫ. est. s. lata culpa ⁊ quãdo dicat tota culpa no. i. l. noia. C. ar. tute. cũ suis cõcor. ⁊. s̃ culpa. in ꝑn. Nomine etiam negligentie simpliciter venit leuis culpa etiã leuissima vt ptꝫ in. c. ꝑallega. facit. xxviij. d. c. de siracusane. ⁊. c. cũ. ex. in. fi. ⁊. c. cõmissa. §. porro. de ele. lib. vj. ⁊ hoc est quando quis tenetur de leui vel leuissima culpa. alias non. Nomine vero negligentie magne venit lata culpa. vt. ff. de act. et obli. l. j. §. is quoqꝫ apud. vbi text. quasi apertus. Aliquando vero includit dolum. scilicet cum lex imponit penam negligenti a diuersa delinquente quia tunc sub negligente includit dolosam negligentiam. vt not. Gemi. in. d. c. si compromissarius.

8 ¶ Utrũ negligẽtia sit peccatum mortale. Rñ. ꝙ si quis omittit ex negligentia facere illa ad quã tenet de ꝑcepto vel ex officio in his vbi versatur notabile damnum sibi commissum. sic est mortale peccatũ de sui natura. Et hoc nulli dubiũ in his que sunt de iure diuino ꝑcepta vel ex officio commissa. In his autem que sunt de iure positiuo solum non credo semper sit mortale: nisi includat in se dolum vel contemptũ vt. s̃. patet in tit. inobedientia. ⁊ sic intellige et limita glo. in. c. ea. que. de offici. arch. ⁊ lxxxj. distincti. c. dictum. et. xl. quest. iij. placuit. xij. q. ij. indigne. In alijs autem q̃ nõ sunt de precepto negligentia communiter est veniale peccatum vt patet xxv. di. §. alias ea demũ. ⁊ hoc verũ nisi faciat totaliter excedere a charitate dei qꝛ etiam sic esset mortale peccatum ꝟm Tho. ij. ij. q. iiij.

¶ Utrũ teneatur ad restitutionem de damno proximo ex negligentia in officio suo vel alio opere. vide supra culpa. §. vj. 2

Negociũ seculare q̃d est. Rñ. qd cũ sit multiplex nõ põt diffiniri. sed ex aliquorũ enumeratione possumus alia similia iudicare sicut fit. xxv. distinct. §. criminis appellatio. et. xxiij. questio. v. de leguribus. ⁊ extra necle. vel mo. c. j. dicitur ergo negotium seculare primo cum quid plus iusto appetitur quod turpe lucrum est. Item et munera iniusta accipere vel dare ⁊ venialiter omnia per que homo seculariter viuit in aliquo peccato dicitur seculare negocium. hoc patet in d. c. j. Item dicitur seculare negocium mercantia seu negociatio. Item omne quod fit pro lucrando sicut artes procurationes causarum et negotiorum factiones et huiusmodi. Unde dicitur negocium quasi negans ocium de verborum. significat. c. forus. §. constant. ⁊ seculare quia secularibus rebus habendis impeditur. Uel secunduꝫ glosam in summa. xxij. questione. iij. dicitur. ¶ Primo pro mercantia. ¶ Secũdo pro causis secularibus tractandis

UVA. BHSC. IyR_213

¶ Tertio pro administratiõe rerum secularium de hoc habes.ff.cleric⁹.ix.§.j.

¶ De hic notatis ⁊ quot modis pertineat ad nos negotiũ.no.Bal.i.l.ſi pecuniã.C.de nego.geſt.lxx.⁊ doc.i.l.ſi pupilli.§.antepe.⁊.ibi Bar.ff.eo.ti.vbi ỽt q.vij.mod⁹.ſ. cura: ſolicitudine: re ipſa ratihabitiõe:ipſo iure more ciuitatis:naturali ratiõe:⁊ rõne cõſequẽtie. de quo etiã per Spe.in ti.de indi.§.ij. ver.ſequitur videre.

1 ¶ Que negotia ſecularia phibent.Rñ. q⁹ ſecularib⁹ phibent illa q̃ ſine mortali fieri nõ poſſunt.ſed clericis ⁊ religioſis ſunt interdicta multa vt patet in.d. c.j.⁊.habes.ſ. clericus.ix.

2 ¶ Utrũ negociatio q̃ ꝓſiſtit in vẽdẽdo ⁊ emẽdo q̃ alio mõ viſitatori ỽ mercantia ſit licita.⁊ Alex.i.ij̃.pte ſumme tractat.de iudicialib⁹ cũ quo cõcor.Inn. i.c.j.ne cle.vel mo.⁊ Jo.an.i.d.Rubr.⁊ pan.in.d.c.j.q⁹ deſe nõ eſt mala nec illicita.Sz poteſt fieri illicita ratione circũſtantie.cauſe. ꝓſone.modi. tꝑis. loci ⁊ cõmercij ex circũſtãtia.cauſe.ſ.quando propter cupiditatẽ vel aliq̃ aliud malum fit.⁊ ſic tale peccatũ eſt qualis finis p quẽ fit.Unde ille q̃ negociando intẽdit lucrũ tanq̃ vltimum finez ⁊ caput ſine labore ⁊ ſolicitudie ex auaricia diuitias cõgregare eĩ cieẽ de tẽplo paradiſi ꝑm Alexã.⁊ ſic patet q⁹ efficitur mortale peccatum ei.Negociari autez ꝓpter propriam neceſſitatem vel pietatem.ſ.ad diſpenſandum in ꝓs vſus lucrum vel ꝓpter reipublice vtilitatez vel primi eſt cã legitima q̃ facit vt fiat ſine peccato aliter nõ.Circũſtãtia perſone facit illicitã ſcilicet ſi eſt cleric⁹ vt religioſus de quo.ſ.cleric⁹.ix.oportet ergo.ſit ſecularis qui negociatoꝛ ỽ eẽ Ex circũſtãtia modi fit illicita.ſ.quãdo exercẽt ⁊ cũ dolo.vel cũ mendatijs vel aliꝝs alias pactis ſeu pijrijs.Et ſi ſũt petã mortalia ſicut mẽdatiũ q⁹ dicitur intẽtione decipiendi primũ etiã in magna re ſi poſſet vel pijriũ ſic negotiatio eſt mortale pctm.itẽ ex circũſtantia tꝑis.ſ.feſtiui ab eccleſia ꝓcepti de quo dic vt.ſ.ferie.§.xxj.itẽ ex circũſtãtia loci.ſ.diuino cultui deputati ſicut eſt eccleſia vel cimiterũ.Jn eccl'ia.n.nõ põt fieri ſine pctõ mortali niſi magna neceſſitas ex cauſet vt ꝓz p.c.decet domũ dei. de immu.ec.li.vj.ũcto.c.reliqui nolumus.de cu.euchariſtie.Et hec ſi telligse de actua li ẽctione rex q̃ ſine ſtrepitu fieri nõ põt.Sec⁹ eſſet in vẽditiõe cãde lax q̃ ſine ỽbis fit.Aut in cõuẽtiõe alt cui⁹ rei emẽde vel vẽdẽde poſtea qz nõ eẽ mortale pctm Itẽ ex circũſtãtia cõ mercij q⁹ q̃dẽ eſt dãnoſũ reipub.ſicut cũ q̃s emit vill⁹ vt carı̃ vendat ⁊ cũ dãno reipu.ſicut ſunt illi q̃ totũ granum emũt vel oẽs merces ⁊ hmõi vt poſtea vẽdãt modo ſuo.Si vero cõmertiũ eſt vtile reip.ſicut illud q̃ merces portãt de terra vbi abũdant ad aliã vbi deficiũt vel illud qõ de vna re fit alia ſicut faciũt artifices de lana pannũ.⁊ de cera cãdelas ⁊ hmõi.vel illud qzo q̃s cõſernat res quas emit vt vẽdat ⁊ pe debito eo qz q̃libet nõ põt ſtati emere.⁊ ſic iſtis lz negociari ſi alie circũſtantie ad ſunt.Aliꝝ aũt eſt dãnationis.⁊ de eis loquitur Criſo.lxxxvij.di.eĩciens.⁊ no Sco.in.iiij.xv. di.q.ij.ar. j.

¶ Utrũ ille q̃ carius vẽdit q̃ emit i eo 3
dẽ loco licite hoc facere poſſit.Rñ.Alex vbi.ſ.ti.de legi.q⁹ ſi id ꝑſe emit.⁊ poſt ea ꝓceſſu temporis nõ indiget licite vẽdere põt ꝓ põto occurrenti quãuis ſit carı̃⁹ q̃ quãdo emit qz nõ ad hoc emit ⁊ lucrũ adnenit rõne tẽporis.Si vero emit vt vẽderet tẽpore q̃ carı̃⁹ erit.ſic ſi fecit ꝓ vtilitate terre ſue.ſ.ne homines poſtea indigerent ⁊ nõ inuenirẽ⁹ et ipſe aliq̃d lucraret ꝓ ſua ſuſtẽtat õ ⁊ ſue familie.Uel ſi a caſu aliquid emit ꝓ bono ſozo ⁊ poſtea inuenit quo illi vult emere ꝓ cariozi.⁊ concurrant ea q̃ dico.ſ.emptio.§.vij.cum aliꝝs circũſtãtijs ꝑdictis hic ſic lz laicis ſz nõ clericis.Siãũt fecit ſolum vt lucraretur ſine aliqua vtilitate reipublice immo potius cũ damno ſic peccat mortaliter vt ꝓz per.d.c.eĩciens.et de iſtis intelligẽdo illud.c. quicũq; tempore.xiij.q.iij

UVA. BHSC. IyR_213

vbi turpe lucrū dicit tpe vindemie vi-
li⁹ emere vt cari⁹ vēdat. istis cōcordat
hug. ⁊ Lau. xiiij. q. iiij. si q̄s. ⁊ Th. xxij.
q. lxxvij. ⁊ pau. i. c. j. ne cleri. vel mo. Nō
tñ tenetur ad restitutionē talis turpis
lucri de necessitate. sed de consilio ꝑm
Rodo. Nisi forte fuisset causa talis ex
crescentie. puta qꝛ totum emit vt cari⁹
postea posset vēdere qꝛ sic tenet ad re-
stitutionē dānificatis. si tale dānū al's
non occurrisset. Quid de artificib⁹ qui
faciunt artem que non est nisi ad ma
lum vide. s. ars.

Neophitus dicit nou⁹ in fide vel in reli
gione vt. xlviij. di. c. quoniā. ⁊. c. sicut.

¶ Utrum neophitus in fide possit or-
dinari. Rñ. ꝙ non etiaꝫ ad minores or
dines vt patet in. §. j. ⁊. di. ca. quoniam.
eadem distin.

¶ Nigromantia vide. j. sortilegium.

Nominatim q̄s dr̄ iterdi
ct⁹ vel excō.
municat⁹. Rñ. pa. i. c. i lateranēsi. d̄ pre.
ꝙ vbi agit d̄ pena icurrēda ipso iure. si
nō dicit q̄s nominatim nisi exprimat ei⁹
ꝓpriū nomē qꝛ hoc importat etymolo-
gia vocabuli ⁊ in istis odiosis nō est re
cedēdū a ꝓpria significatione verborū
nisi de mēte cōstet vt i. c. statutū. d̄ elec.
li. vj. Nisi circūstantie sint ita expresse ⁊
stricte ꝙ ex toto important vices ꝓprij
nomis facit pro hoc. l. ij. ff. d̄ li. ⁊ post. et
instit. de exhe. li. §. nominatim. ⁊ i. l. quo
tiēs. §. si quis nomē. ff. de here. insti. fa-
cit. l. certū. ff. si certum pe. vt puta dici-
tur filius petri qui nō habet nisi vnicū
filium ⁊ huiusmodi. Et sic intellige ⁊ li
mita Inn. in. d. c. in laterañ. hoc etiā se
quit gl. ⁊ Inn. in. cle. j. de vi. ⁊ ho. cle. in
verbo nominatim. Si ꝟo agit de pena
incurrēda ipo facto tunc etiam dicitur
nominatim expressus qui per circūstā
tias nō sic strictas exprimitur. ⁊ sic itel
lige ⁊ limita gl. ⁊ pau. i cle. j. de vi ⁊ ho.
cle. in versi. nominatim ⁊ gl. in. c. consti
tutionē. de sen. excom. li. vj. Putasi di-
ceretur magister carpētarius talis loci
tunior ⁊ huiusmodi. q̄d ne. bene. Et
ad gl. in. c. a nobis et. j. de sen. excō. quā
vidētur sequi communiter doct. dic ꝙ
intelligitur quod ita sunt excommuni
cati quasi nominatim fuissent expressi.
sed nō ꝙ dicātur nominatim excōmu-
nicati. quia quis potest excommunica
ri licet non nominetur.

Notarius vide tabellio.

Notoriū dicit triplex ꝑm gl. i
c. vr̄a. d̄ coha. cleri.
et mu. ⁊ ibi pau. seq̄tur. s. notoriū presū
ptionis ⁊ quid est quādo ius vehemē-
ter aliquid presumit vt filiatione q̄ ex
cōiecturis a iure inductis dicitur noto
riꝫ. ⁊ idem est istud notorium sicut pre
sumptio iuris. Secūdum est notorium
iuris. qꝛ in iure siue in iudicio oritur si
cut cū quis conuincitur in iudicio vel
sponte cōfitetur vel per sniam cōdēna-
tur in iudicio. Tertiū est notoriū facti.
⁊ istud est cū populus est testis alicui⁹
facti ⁊ nō est locus inficiationi. vt no.
Archi. ij. q. j. de manifesta. ⁊ bon⁹ tex. in
c. cū dilectis filijs. de purg. ca. ⁊ dr̄ noto
riū facti clara ⁊ famosa locutio exeuidē
tia rei surgēs. q̄ter giuersatiōe aliq̄ ce-
lari nō pōt. vt ꝓbatur i. c. tua. de coha.
cle. ⁊ mu. ⁊. c. euidētia de accu. Et istud
notoriū facti est triplex. ¶ Primum fa-
cti permanētis vt ꝙ palaciū dominoꝝ
est in platea ⁊ sic dicitur notoriū quasi
res nota oibus volentib⁹ videre eā. fa
cit aut. q̄ semel. C. quomō ⁊ quādo iu.
⁊. di. c. euidētia. ¶ Secundum est facti
trāseuntis ⁊ non redeūtis vt si in con-
spectu populi sit aliq̄s interfectus simi
liter vox preconis qꝛ notorū est pro tūc
nō ꝓ nūc. ⁊ sic itellige ꝙ no. gl. i. d. aut.
qui semel.

¶ Tertium est facti interpolati, exem-
plū eo q̄ parat⁹ est mutuare sub vsuris
⁊ de meretrice qꝛ nō semꝑ mutuat vel
peccat. Sꝫbar. post Jac. bu. i. l. cines. C.
de appel. dicit ꝙ notoriū est ꝙ hꝫ actū
ꝑmanentē vt edicta in albo ꝑtorio ⁊ ꝙ
iplatea ē palatiū dñoꝝ. illa aūt q̄ nūq̄
habuerīt actū ꝑmanētē vt vox ꝑcōis et
hmōi nō pñt trāsir̄ ino. sꝫ bñ i māifestū

UVA. BHSC. IyR_213

De notorio. ⁊ ꝙ sit quod omnes videre possunt cōtinua vt ꝑ Bal. in aūt. quod locū. in vo. vij. C. de cola. vl' quod omnes sciūt sui natura vel scire verisimile est per Bal. in. l. cū fratrem. C. ad fylle. reliqua dixi. s̄. in ver. manifestum. vbi an ⁊ in quo differt a manifesto.

1 ¶ Sz quot hoīz scia reqrit ad faciēdū notoriū facti. Rñ. fuerūt varie opi. Sz mihi placet opi gl. i. di. c. de manifesta. q̄ dicit sufficere sciētiā. x. hoīm ad minus. Quā sic intelligo vt colligo ex pa. in. d. c. vestra. ꝙ si vicinia nō hz. x. hoīes seu ꝑsonas nō potest oriri notoriū. Si vero hz decē ꝑsōas solū oz ꝙ oēs sciēt si āt hz plꝰ opz qr oēs sciāt vl' maior ꝑs. ⁊ illa pars nō sit minor. x. ꝑsonis. Et ꝙ talis vicinia facit notoriū habes bonū text. in. d. c. cum dilectis. Et sic patet ꝙ non requiritur scientia totius populi. vt volunt aliqui.

2 ¶ Utꝝ in notorijs sit ordo seruādus iuris. Rñ. pa. i. d. c. vestra. ꝙ in notorio ꝑsūpto vbi agit de ꝯsanguinitate ꝓbanda reqrit sz ibi ē speciale. Sz i alio notorio facti nō reqrit nisi sciētia ⁊ sola citatio. Et hoc itellige verū nisi cōstet ꝙ nulla defēsio cōpetit vel pōt conpetere qr sic nō reqritur citatio. ⁊ sic intellige. c. cū olim. de re iud. ⁊ c. venerabilez. de elec. Sed vbi potest cōpetere defensio sic est necessaria citatio. aliter nō valebit sñia. ⁊ sic intellige Cle. pastoralis. d̄ re iudicata. Similiter requirit probatio notorij ꝑ duos testes ad minꝰ not. Gl. d. l. iij. ff. de testi. nisi sit notoriū facti ꝑmanentis. vt in. d. c. euidentia.

Nouale ꝑuilegijs pijs locis cōcessis itelligit oīs ager de nouo ad cultū redactus de quo nō extat memoria ꝙ aliquando fuisset cultus. de ver. sig. c. quid per nouale.

Nouitius ꝓprie dicit q̄ habitu religionis accepto mūdū per aliquā professionē astrictus. experitur religiōis austeritatem. De hic notatis ⁊ ꝙ nouitiꝰ. l. fi. §. q̄tiēs. ⁊ ibi Bar. ff. de publi. l. cū victus. ff. de. vi. tri. ⁊ oleo lega. Et ansi nō finito anno ꝓbationis exeat monasteriū si postea iterū ingrediatur an debeat rē reintegrū annum ad professionē. ang. ⁊ Ludo in. l. fi. §. quotiēs. ff. de publi. tenēt ꝙ non nisi ex causa.

¶ Quis possit eē nouitius ꝓprie. Rñ. 1
ꝙ quilibet qui est rationis capax. et pubes. xx. q. j. per totū. ⁊ de regula. c. cum simus. ⁊ quilibet q̄ potest esse religiosus. ⁊ q̄s sit. vide ifra religiosus. §. iiij. Unde licet ante annos pubertatis. vl' oblatus a parētibus aut alias. q̄s possit suscipere habitum. tamen proprie non est nouitius. quia experiri non potest quid sit castitas. nec malitia potest supplere etatem. vt in ca. ad nostram. ⁊. cap. significatum. de regula. et ideo oportet ꝙ compleuerit. xiiij. annum. masculus femina vero. xij.

¶ Per quātū tēpus debet quis esse no 2
uitius. Rñ. ꝙ regulariter ꝑ ānū vt in. c. cōsaldus. xvij. q. j. ⁊ in. c. ad apostolicā. de regu. Tamē qr istud tp̄s datur in fauorē nouicij vt experiat. ⁊ similiter monasterij vt ꝓbēt si ꝓ eis cōuenit. Ideo prelato cū conuētu consentiente ⁊ iterueniēte volūtate nouicij potest āte annū profiteri. ⁊ tenet professio licet male faciāt prelati si sine magna discretione hoc faciat vt in. d. c. ad apostolicaz. Fallit hoc in mōachis q̄ habēt monasteria in insulis multū rigidis quibus prohibetur ne ante. xviij. annum aliquē recipiāt ad professionē. vt in. c. qr insul'. d̄ sta. regu. Quā quidē ꝓhibitionē. Joan. ⁊ post eū Pau. i. d. c. qr in insulis extēdunt ad fratres minores ⁊ ꝑdicatores vt nō recipiant ad professionem aliquē ante. xviij. annum. ⁊ placet mihi ꝑ idenptitatem rationis expresse vbi debet fieri extēsio legis vt. s̄. dixi. lex. §. vj. Etiam fallit in oībꝰ mēdicantibꝰ q̄ non possunt recipere ante annū cōpletum probationis ad professionē vt in. c. nō solū. ⁊. c. ꝯstitutionē. de reg. li. vj.

¶ Sed quid si quis non obstante pro 3
hibitione recipiatur ad professionē ante ānū probationis: vel ante tēpus debitū. Rñ. ꝙ si q̄s recipiat ad ꝓfessionem

ante

UVA. BHSC. IyR_213

ante ãnos pubertatis ꝓfessio nulla est ipso iure. vt in dictis capitulis ad nostrã ꝛ.c. significatũ. Et hoc in quacũq; religione. Si vero q̃s recipiatur. añ. xviij. annũ vbi nõ est recipiendus. Hostiẽ. tz ꝙ etiam nulla sit ꝓfessio. propter. di. c. qꝛ in insulis. ꝛ cõiter ipm̃ recitãdo trãseũt doc. ꝛ facit pro sua opi. l. nõ dubiũ C. de leg. ꝛ regula q̃ cõtra ius. de reg. iu. lib. vj. pa. videtur dubie loq̃ an sit obligatus illi religioni. q̃ꝫ ꝓfessus est tãtũ. Sed tamẽ ꝙ saltẽ in genere sit obligatus affirmat. Sed ego credo ꝙ nõ religioni in genere. Sed in specie illi quaꝫ professus est obligatur. qꝛ talis ꝓhibito principaliter respicit fauorẽ profitẽtis: cui ipse põt renunciare. Et hoc iudicio meo apte ꝓbatur per. d. c. ad apostolicã. vbi ptz ꝙ abbatibꝰ prohibetur receptio añ annũ. alr̃ non punirent̃ facientes contrariũ. ꝛ facta tenent. Et sic ad. l. nõ dubiũ. ꝛ regulam que ꝯtra ius potest dici ꝙ non est nulla. quia alio iure sustẽtatur. s. d. c. ad apostolicã. si autẽ loquamur de professione q̃ fit ante annũ probationis sic tenet. vt dictum est. Nisi in religione mendicantium in qua professio facta ante annũ probationis completuꝫ non obligat nisi religioni in genere. nõ autem illi quam quis ꝓfessus est ꝑm ꝙ. j. dicã. Et illi tales qui receperunt aliquem sciẽter peccarũt mortaliter. ꝛ nõ pñt amplius ad ꝓfessionẽ recipere: ꝛ vlterius dñt puniri pena q̃ ꝓ grauioribus culpis solet infligi. vt in d. c. non solum.

4 ¶ Sed nunquid si durãte suspensione predicta recipiet aliũ ad professionem efficietur irregularis. Rñ. Se. in. d. c. nõ solum. ꝙ non quia opꝫ ꝙ actus qui fit post suspensionem sit actus de attributis certo ordini. cuiusmodi non est receptio ad professionem. Igitur nõ erit irregularis quamuis alij dicant ꝙ sic ꝛ non bene.

5 ¶ Sed quis poterit absoluere a. di. suspensione. Rñ. Se. in. d. c. nõ solũ. tenet ꝙ solus papa. qꝛ cũ. c. nup. d̃ sen. excõ. non habeat locũ in inferioribus epo. ꝛ isti sunt exempti. Ergo cuꝫ ab epo non possit absolui necesse hñt ire ad papã. Sed ego cuꝫ teneã ꝙ di. c. nup habeat locũ ẽt i curatis vt apte loquit̃ iõ poterũt absolui a p̃latis suis. Et sic cõcorda opi. q̃ sunt in. d. c. non solũ. ꝛ recitat Se. sic distinguẽdo. ꝙ aut suspẽsio ẽ ad tp̃s ꝛ solus papa absoluit. nec hꝫ locũ. d. c. nup. aut non est ad tp̃s. ꝛ sic habet locũ ꝛ hoc tene ꝙ sequitur gl. ibidẽ de quo vide absolutio. j. §. iiij.

¶ Utrũ p̃dicta pena. c. non solũ. habeat locũ in monialibus sancte Clare ꝛ predicatorũ. Rñ. Se. ꝙ sic cũ dño Lapo. ꝛ licet ex priuilegio habeãt ꝓprium. ꝛ non mẽdicent. per hoc nõ tollitur q̃n sint de ordine mendicãtium nec priuilegiũ in vna valet ad oia. Quod limito de illis prime regule sctẽ Clare. Sed de minoristis nõ credo cũ ex regula habeãt ꝓpriũ. Et attẽde ad eoꝝ regulã. an habeãt ꝓpriũ. ꝛ sic nõ extendit̃ ad eas an nõ possint hr̃e. ꝛ sic extendi. q̃ꝫ uis ex priuilegio habeant possessiones. vel de facto non mendicent. 6

¶ Quero quãdo icipit ãnus ꝓbatiõis Rñ. ꝙ a die ꝛ hora impositionis habitꝰ dummõ sit pubes q̃ ad alias religiões sed quo ad minores ꝛ p̃dicatores ꝛ monasteria i saluaticis insulis oportet habeãt annũ. xvij. cõpletũ. vt pꝫ ꝑ predicta. c. ad nostrã. c. significatum. ꝛ. c. qꝛ i sulis. nõ tamẽ penã predicte suspẽsionis incurrunt recipiendo: dummodo post pubertatem annum probationis cõpleuerint in eorum religione. 7

¶ Nunquid furiosus potest esse nouicius. Rñ. ꝙ nõ accipiẽdo nouiciatũ pro anno probationis vt de regula. c. sicut tenor. Unde si stetisset in religione per centum annos nunq̃ꝫ poterit profiteri ꝛ si profitetur professio nulla ẽ sicut nec matrimonium contrahere. vt. ff. de spõ. l. furor. Nec ratificatur ꝑ ratihabibitionem postq̃ꝫ fuerit sane mentis. sicut nec professio facta ante annos pubertatis nisi per delationem habitus inducentis professionẽ tacitã postq̃ꝫ est sane mentis ꝛ cõpleuit annos puber- 8

UVA. BHSC. IyR_213

tatis aut professionē expressam se obligauerit. vt pz p. c. j. de voto. li. vj. facit. c. sicut tenor. d̄ regl'a. Et placz mihi q̄uis. Ho. ⁊ cōiter eū sequētes videāt̄ tenere q̄ ratificet̄ si nō cōtradicit. sed perseuerauerit postq̄ est sane mētis ⁊ pubes factus. ⁊ idē dicūt de ipubere. sed tu tene istd̄ p̄seuera. vt dixi cū delatione habit⁹ inducētis p̄fessionē tacitam.

9 ¶ Utrū nouitius possit exire. Rñ. q̄ sic libere sine oī licentia. vt pz in. ca. statuimus. de regula. p̄pter verbū libere nec incurrit in antiquā inhabitationē q̄ ad ordines vel beneficia ecclesiastica vel scl'aria ex tali egressu. pz hoc ex. c. postulasti. de reg. Fallit hoc in illo qui p̄fessus est tacite vt patet in. d. c. stat.

10 ¶ Quid de bonis que donauit religiōi añ ingressum. vl' i ip̄o ingressu. Rñ. pa. in. c. qd̄ ad te. de cle. ꝯiuga. q̄ si donauit oīa. tūc in dubio vr̄ donasse cā mortis. Unde cā cessante p̄ p̄fessionē tacitā vel expressam reuocat̄ inde recedēdo. ar. l. seya. in fi ij. Rñ. ff. de do. cā mor. ⁊ l. non oīs. in p̄n. ff. si cer. pe. facit. qd̄ no. bar. i aut̄. ingressi. C. de sa. san. ec. Et idē dicit Bar. ibidē de illo cui⁹ p̄fessio non tz q̄uis p̄fitēs crederet tenere qd̄ recuperabit qd̄ p̄bat p. l. si pater. ⁊ l. nec. apd̄. C. de he. insti. vbi q̄s credēs aliquē fratrē vel filiū ⁊ hac cōtēplatione reliq̄t bōa sua repto cōtrario auferunt̄ ab eo ⁊ veniunt succedentes ab intestato vt. d. l. si pr̄. Si vero nō donauit oīa sed aliq̄ solū. ⁊ sic dico nō vr̄ donasse cā ingressus ⁊ iō nō recuperabit. ar. eorum q̄ habēt̄ i. c bñficiū. ⁊ c. cōstitutionē. de regula. li. vj. ⁊ sic limita ⁊ intellige Host. ⁊ pan. in d. c. statuimus. q̄ videntur ꝯtrarij. Sil'r nō recuperat si donauit nō cā igressus sed iteruallo vt in. c. fi. de do. ⁊ l. p̄fecta donatio. C. de donatio. qui sub mō. idē dicit Bart. vbi. s̄. de illo q̄ sciebat p̄fessionē nō tenere q̄ donata non recuperabit qz videt̄ donasse. l. cuius p̄ errorē ff. de reg. iur. ⁊ l. cāpan⁹. ff. de oper. li. ⁊ intellige quo ad iuris presumptionē et in dubio. Sed in cōsciētia vel alio modo vbi pōt scire q̄ solū dōauit cā igressus ⁊ non alio modo sic recuperabit qz semper videtur datum causa mortis.

11 ¶ Quid de bonis nouitij. moriētis āte p̄fessionē tacitā vl' expressam. Rñ. Cy. ⁊ multi alij. doc. i. d. aut̄. ingressi. tenuerūt q̄ debēt spectare ad monasteriū qz ibi moriēdo vr̄ mori vt monach⁹ idem tz. d. ant. i. c. in p̄ñtia. de p̄ba. bar. i aut̄. si qua mulier. in fi. C. de sa. san. ec. p̄ prefata opi. allegat. ca. fi. de succes. ab inte. tñ nō firmat sed dicit relinquēdū canonistis. Pan. in. d. ca. in presentia. distinguit ⁊ bene qd̄ aut intrās expresse ꝯtulit bona sua monasterio. Et sic est vera opi. predictoꝝ qd̄ sunt mōasterij si nō expresse reuocauit. Si vero expresse nō ꝯtulit sed simplicit̄ itrauit cā p̄batiōis sic succedāt p̄ximiores ⁊ nō mōasteriū. Nā cum iste non fuerit religiosus cum effectu. c. religioso. de sen. exc. li. vj. Bona eius nec tacite nec expresse trāsierūt in monasteriū presertim cū adhuc hr̄et facultatem faciendi testm̄. Ideo proximiores succedunt.

12 ¶ Quō nouitius efficit̄ tacite p̄fessus Rñ. q̄ trib⁹ modis efficitur tacite p̄fessus. Primo s̄m Jo. an. ⁊ dñm Ant. ⁊ pa. i. c. vidua. d̄ regula. qñ se ingerit actib⁹ qui solū conueniūt professis de iure vl' ꝯsuetudine ⁊ hoc facit ex certa sciētia s. sciens. Item quod hoc facit sponte et nō ex metu. Item quod per triduū in eodē proposito perseueret aut loco p̄seuerātie tridui q̄ fecerit cum habitu professorū distincto in forma scissura vel colore. Aliter vno istorum deficiēte nō inducitur professio tacita puta si facit nesciens competere solum professo vel ex metu vel sine p̄seuerātia tridui dummodo loco perseuerātie tridui non ponatur habitus professorum quia idē facit quod triduuz. Secūdo inducitur tacita professio ex delatiōe habitus p̄fessoruz. Dummodo fecit primo scienter sciens solum conuenire professis et sciēs q̄ ex tali hac assumptione de iure vel ꝯsuetudine inducitur professio s̄m Inn. ⁊ do. Ant. itē secundo q̄ habit⁹ p̄fessorū sit distinctus i colore vel forma

UVA. BHSC. IyR_213

aut scissura. tertio. q̃ spõte. quarto q̃ ꝺ
tur ei ab eo qui põt incorpare religiõi.
Aut eo ꝓsentiẽte accipiat ꝑm Pan. i. ꝺ.
c. vidua. z facit porrectũ de regul. Qui
to q̃ ꝺeꝯ pseuerãtia triduꝝ in eius dela
tiõe z sic itelligẽ. c. institõnẽ. i fine de reg.
li. vj. Quidã tamẽ excipiũt duos casus
in qb⁹ nõ requirit istõ ãntũ. s. pseuerã
tia triduꝝ. Primꝰ si ifirmitate suscipit.
Facit. c. sicut. ei. ij. ꝺe regula. Et secũꝺꝰ
qñ ꝺs puꝰ vouerat intrare z intrando
suscipit habitũ ꝓfessiõ. Pa. vero. c. ad
nostraz. ꝺe. regula. ꝺubitat ꝺe hoc. Sed
ego auꝺacter credo q̃ etiã in istis ꝺuo
bus casib⁹ requiraꝫ pseuerãtia triduꝝ ꝑ
ꝺictũ. c. cõstitutionẽ. in q̃ nihil excipitur
nec ego credo. Sexto q̃ ꝺeferat habitꝰ
i monasterio qꝫ ẽstũcũq; ꝺeferat extra
monasteriũ nõ cẽsẽt ꝓcessus vt. c. vt cle
rici. ꝺe regula. no. Pa. i. c. ex rescripto õ
iurem. Sed hic no. ꝺictũ Abba. i. c. cum
illoꝝ. ꝺe sen. excõ. q̃ vbicũq; fuerit mo
nachus ꝺũmoꝺo sit sub obeꝺientia ab
batis semp fingit in claustro. z iõ istuꝺ
sextũ intelligit quãꝺo extra monaste
riũ. i. extra obeꝺiẽtiã alicuiꝰ ꝓlati ꝺefer
tur q̃ nõ iꝺucit tacita ꝓfessio qꝫ ceꝑat
ꝑsumptio eo q̃ si vellet ꝓsiteri intra
ret monasteriũ seu poneret se sub obe
ꝺientia abbatis vel ꝓlati. Tertio iꝺu
cit ꝓfessio tacita ꝑ ꝺelationẽ habitꝰ no
uitioꝝ nõ ꝺistincti in forma coloze vel
scissura vltra annũ. cle. eos. ꝺe regu. In
telligeꝫ in monasterio ꝑm q̃ supra ꝺictũ
est quãuis sit ꝺistinctꝰ alia ꝺistinctiõe
occulta puta qꝫ beneꝺicit z hmõi. Si
vero ꝺistictio in scissura colore vel for
ma se patẽter exhibeat sic nunq; iꝺu
cit ꝓfessio etiam si ferat ꝑ viginti an
nos vt no. in cle. eos. in glo. z Pan. in. c.
ex parte. ꝺe regu. aꝺꝺit ab aliquibus.
sed ego non teneo quartũ inꝺucens ta
citã ꝓfessionẽ quanꝺo quis habuit ab
solute ꝓpositũ mutanꝺi vitam z patet
per. c. cõsulti. z. c. statuimus ꝺe regula.
beneficium. z. c. nõ solũ. ꝺe regula. ii. vj.
Sed qũo hoc intelligatur fuit ꝺiuersa
opinio. Sed verior est opinio q̃ tunc ꝑ
positũ ꝺr abꝺolutũ mutanꝺi vitã qñ ꝺs
facit votũ pseuerãꝺi i religiõe z nõ alr
Unꝺe quãuis ꝺs igrediaꝫ religionẽ cũ
ꝓposito pseuerãꝺi. nõ ꝓpter hoc efficit
tacite ꝓfessus imo plus ꝺico q̃ etiaꝫ si
fecisset votũ ꝺe intrãꝺo non ꝓpter hoc
efficit tacite ꝓfessus imo põt reꝺire aꝺ
seculũ sicut aliꝰ nouitꝰ. et qꝺ pꝰ ẽ satis
fecit voto vt. j. votũ. iij. ff. xvij. Et qꝺ nõ
inꝺucat tacitã ꝓfessionem factum vo
tũ ꝺe intrãꝺo vel volũtas perseuerãꝺi
probaꝫ sperte per. c. ex trãsmissa. ꝺe re
nun. vbi iuꝺicio meo est tex. clarꝰ. si nõ
cauillet̃ immo plus ꝺicit. ꝺ. car. i cõsi
lio facti z sequit̃ Pañ in. ꝺ. c cõsulti. q̃
etiã ille qui fecit votũ ꝺe perseuerãꝺo
nõ efficit tacite ꝓfessus ꝑ ꝺelationem
habitus nouitioꝝ ꝺistincti vnꝺe si
postea egrꝺeret z ꝓheret mrimoniuꝫ
ꝺicit matrimoniũ tenere. z aꝺ. c. nõ solũ.
z alia. c. que viꝺent ffia. rñ q̃ loquun
tur q̃ talis nõ põt reꝺire aꝺ seculũ sine
peccato mortali ex q̃ abꝺsolute habuit
ꝓpositũ mutãꝺi vitã. s. fecit votũ pseue
rãꝺi sz ñ ꝺicũt q̃ sit tacite ꝓfessus. z iõ
istuꝺ tene quia verius.

Hic aꝺuerte q̃ sicut ꝓfessio expꝛessa 13
que ꝺirimit matrimonium postea con
tractũ nunq; iꝺucit quãtumcunq; ꝺs
voneat nisi fiat in manib⁹ illiꝰ qui ha
bet poteſtatẽ recipiẽꝺi z incorpoꝛanꝺi
religiosi quã profiteꝫ ffr He. in. ꝺ. c. cõ
stitutionem z. c. vnico. ꝺe voto lib. vj. z
Lap. z Innocẽ. Jo. mo. z Jo. an. in. ꝺ. c.
porrectum. vel nisi quãꝺo fuit facta in
manu alterius recipiẽtis nomine ꝺicti
ꝓlati z ipse ratificauit antequam con
traheret sic pari ratiõe in tacita. Et iõ
ingressio in actibus profeſſorum vel ꝺe
latio habitꝰ z hmõi modi. supra ꝺicta si
ꝺebent inꝺucere tacitã ꝓfessionẽ opꝛ
fiant scientibus illis qui possunt incoꝛ
poꝛare z consentientibus aliter nõ iꝺu
citur quãtũcũq; ꝺs talia facit q̃ not.
quia sepe in practica.

Nõ. etiã q̃ ꝓfessio q̃ fit. ſ. annum. nõ 14
obligat tacite ꝓfessum illi religiõi pre
cise sicut expꝛessa. vt ostenꝺit tex. in. ꝺ.
c. constitutionẽ. Sed bene obligat illã
religionẽ in qua tacitã ꝓfessionẽ fecit

UVA. BHSC. IyR_213

sibi. qꝛ eũ expellere nõ poterit aliter nõ esset iste religiosus vere. ⁊ sic si ꝯheret matrimoniũ cui⁹ ꝯriũ dicit tex. in. d. c. vnico. de voto lib. vj. Ratio qꝛ si illa nõ tenet sibi in qua ꝓfessus est tacite multo min⁹ alia. ⁊ sic si nulla vellet eũ recipere remaneret religiosus nullius religionis quod est impossibile. ⁊ ideo poterit eum inuitum expellere ex quo cõsensit vt tacite profiteretur.

Additio Illa aũt ꝓfessio q̃ fit ꝑ delationẽ habitus vltra ãnũ obligat illi religiõi i spẽ. cle. eos. d̃ regu. iu. in foro tñ aĩe nõ tñ tenet nisi religio in genere si modo per talez delationẽ nõ habuit animũ obligandi se. Et ex hoc potes colligere ⁊ cõcordare doc. quo ad cõsciẽtiã sic ꝓfessus tacite in vna de religionibus approbatis nõ tenet illi ꝑcise sz solũ vni in gñe ⁊ si ꝯhit nõ tz mr̃imoniũ ꝓfessus exp̃sse in religiõe mẽdicãtiũ infra annũ si nõ itẽdebat se obligare nisi illi quaz ꝓfessus est nõ tenetur. nec illi quã professus est nec alij. sz libere põt redire ad seculuz vero se intẽdebat obligare saltẽ religioni in gñe sic nõ põt redire ad seculum si tamen cõtrahit tz matrimonium. Si tacite ꝓfiteat i religiõe mẽdicãtiũ obligat religioni ⁊ si cõtrahit nõ tz mr̃imoniũ. Ratio qꝛ tacita ꝓfessio nõ probet in religionib⁹ etiã mendicantiũ. vt in. d. c. nõ. solũ sed solũ expressa. ergo quãdo habentes potestatem incorporãdi sunt passi vt tacite ꝓfiteret se obligauerũt illi licet ipse ex beneficio iuris non sit precise obligatus eis.

15 ¶ Utrum requirat ꝙ annus probationis sit cõtinuus. vel sufficiat interpolatus. Rñ. ꝑm Bar. i. l. interdũ. §. quotiẽs. ff. de publ. requiritur annus cõtinu⁹ et facit ꝑlatus tex. vbi seru⁹ dicitur nouitius qui nõ stetit in vrbe per. annũ continuum. Facit. l. vnica. C. de profe. q̃ in vrbe cõstan. Nam intermissione temporis diuersificãtur mores ⁊ opera hominũ vt in. l. si nõ sortem. §. libertus. ff. de cõdi. indebi. Facit etiã quia quãdo iura faciunt mentionem de certo tempore debiti intelligi de tempore continuo. vt no. glo. in Rubrica. ff. de varijs. ⁊ tẽpo. prescri. ⁊ i. l. Genero. ff. de his q̃ not. infa. ⁊ ꝑ Jo. An. in. c. j. de elec. li. vj. Et videtur tex. in. c. cupientes. §. ceterum. Ibidem sequitur istam opinionem Jo. de lign. ⁊ post eum Pau. in. c. apostolicam de regularibus. ⁊ Adducit Pa. illud quod legit ⁊ no. i. l. vbi fideiussor. ff. de solu. vbi format questio nobilis. pone ꝙ statuto cauetur bannitũ ꝓ centum ducatis impune posse offendi bãnit quis respectu vni⁹ debiti pro quinquaginta ⁊ respectu alterius debiti ꝓ aijs quinquaginta. ⁊ cõcluditur ꝙ nõ põt talis offendi impune. quia ex quo debita sunt diuersa nõ debẽt coniũgi ad faciendũ vnum totuz. ⁊ si est ibi casus ꝙ quinquaginta ⁊ q̃nquaginta nõ faciũt centũ ⁊ sic in casu nostro. quia intermisso temporis minuit austeritatez regule. Quia durius est cõtinuare ꝑ annũ cõtinuũ. q̃ꝫ ꝑ annum interpolatum. ⁊ istud tene q̃uis Ber. bri. ⁊ Spe. in ti. de sta. reg. ⁊ gl. de re. iur. i regula eũ q̃ cert⁹ est. li. vj. teneãt ꝯriũ vel secunduz alios dic ꝙ loquit quãdo quis ꝑ totũ vnũ annũ probauit religionẽ et postea egreditur. qui postea rediens nõ oportet probet iterum per alium annum. sz licite statiz recipi poterit quia est verꝝ. et sic serua.

¶ Utrũ sit necessarium ꝙ nouitius deferat habitũ illius religionis quã vult ꝓfiteri. an sufficiat delatio alterius habitus. Rñ. ꝙ licet gl. in. c. super eo. de regula. argu. tamẽ tz cuz Tancr. ꝙ requirit delatio habitus illi⁹ religiõis quã vult profiteri. ⁊ ita habet cõsuetudo q̃ est optima legũ interpres. l. si de iterp̃tatiõe. ff. de legi. ⁊ ꝙ deferat i monasterio. qꝛ extra monasteriũ delatio habit⁹ cuiuscũq; nunq̃ induceret tacitã ꝓfessionẽ. d. cle. eos. lz possit talis compelli vel ad dimittẽdũ habitũ talem vel ad itrãdum monasteriũ vt no. Pa. in. c. vt clerici. de reg. ⁊ limita. vt. s̃. §. xij. 16

¶ Utrũ valeat ꝓtestatio ĩpedire tacitã ꝓfessionem. Rñ. ꝙ sic ꝑm Hos. ⁊ Jo. an. 17

UVA. BHSC. IyR_213

et pa.in.d.c.vt cleri.⁊ gl.in.d. cle. eos. ⁊ ideo q̄ nō vult tacite ꝓfiteri ꝓtestetur ꝙ ꝑ delationē talis habitus non intendit tacite profiteri.

18 ¶Utrū nouitij obligent̄ ad p̄cepta regule.Rñ.ꝙ nō nisi eo modo q̄ alij xp̄iani debēt tamē induci vt eā seruēt quatenus ꝓbent eius austeritates.licet aliquid sit indulgendū eis ne retrocedant vt in.c.ꝙ scripsi.xxxv.q.iij.

19 ¶Utrū nouicius possit eligi in p̄latum alicuius religiōis.Rñ.ꝙ non ad prelationes alicui⁹ religionis vt patet in .c. nullus.de elec.lib.vj.

20 ¶Utrū nouicij possint ordinari.respondeo ꝙ nō etiam ad primā tonsurā vt in c.monasterijs.xix.q.iij.

21 ¶Utrū sit excōicatus q̄ nouiciū ꝑcutit violenter.Rñ.ꝙ sic.de sen.excō.lib.vj.c. religioso.Sz aduerte hic ꝙ accipit̄ large etiam ꝓ eo q̄ est infra annos pubertatis indutus habitū religionis in monasterio possent tamē pater ac tutores impuberem reuocare si sine eorum cōsensu intrauit.xx.q.ij.c.ij.

22 ¶Utrū bñficiū ingrediētis religionem vacet.Rñ.ꝙ nō.Nec ifra annū ꝓbationis ei⁹ pōt alteri cōferri nisi de ei⁹ ꝯsensu.verū nisi cōstet ꝙ habeat animū absolute mutādi vitā.Sz ꝑ aliū deseruiet assignata sibi eiusdē bñficij portiōe cōgrua.vt no.i.c.bñficiū. de regula.li. vj. Et ꝟm Jo.an.ibidē reliq̄ fruct⁹ bñficij cōseruabunt̄ vel in vtilitatē eccl̄ie expēdent̄.c.qꝛ sepe.de elec.li.vj. Nec interiz ip̄e nouiti⁹ eos habebit q̄uis Bar. bri. tenuerit ꝙ imo sui erūt ⁊ p̄dicta ꝓuisio mādabit̄ executioni ꝑ ep̄m.cap. cum ex eo.de elec.lib. vj.

23 ¶Sed nunq̄d poterit beneficiū nouicio cōferri.Rñ.ꝙ nō. Ad ep̄atum tamē eligi pōt de elec.c.nullus.lib.vj.

24 ¶Utrū canonicus in nouiciatu debeat vocari i electionē ep̄i.Rñ.Jo.an.in.d.c. bñficiū.ꝙ nō.Sz sec⁹ esset de patrono. vl̄ eo ad quē nō iure collegij sz iure singulari electio ꝑtinet.qꝛ debet vocari.

Nuptie q̄d sint habes.s̄. matrimoniū.j.qꝛ idem sunt.

☞ De hic ⁊ ibi notatis ⁊ que sint nuptie turpes.no.Bart.in.l.libertū. C. de nup.s.cum famula.vel eius filia. ⁊ que indigne vel condigne. idem Bar. in.l. si rogatus.de ma. vindi. ⁊ in.l. cum ita legaui.de condi.⁊ demō.⁊ Alex.in.l.j.§. transgrediamur.ff.sol. ma.

¶Quo tempore sunt celebrāde habes s̄.Matrimonium.iij.impedimento.j. 1

¶Utrū sint benedicēde.Rñ.ꝙ sic si nullus ipsoꝝ alijs nuptijs ꝯtractis fuit benedict⁹.Si vero alter eoꝝ i alio matrimonio fuit bñdictus nō dz iterari. qꝛ alter sine altero nō debet benedici sz benedictio dimitti. Tho.vero.i.iij.di. lxij. tz ꝙ virgo lz cōtrahat cum bigamo debet bñdici.qꝛ saluatur aliquo modo significatio. Hoc credo verū vbi cōsuetudo hoc hz.ꝟm Ber.in.c.vir aūt.de secū. nup.Aliter presbyter benedicēs bigamos dz ad sedē apostolicā mitti suspēsus ab officio ⁊ bñficio.vt in.c. vir aūt. Sed veri⁹ dic ꝟm Jo.an.ꝙ ista pena intelligit̄ cōtra sacerdotes q̄ benedicunt secūdas nuptias viuente altero. Item cōiter tenēt doc.cū Host. ibidem ꝙ non est suspēsus ipso iure sed suspēdēdus. 2

Nunciatio noui operis ē ꝓhibitio facta illi q̄ aut edificat aut edifici formā mutat in alteri⁹ preiudiciū. quod est edificiū nouū facere vt.ff.de no.op. nū.l. pe.§. op⁹ nouū.Sed q̄ antiquū reficit op⁹ nouuz nō facit.d.l.j.§.si quis edificiū. itellige nisi ex toto esset destructum. vt no. in.c.cōsulit.de iu. Unde nihil aliud est nūciatio nisi prohibitio noui operis .d. l.j.§.nūciam⁹ ⁊.eo.ti.c.significantibus.

¶Quib⁹ de causis fit denūciatio noui operis.Rñ.ꝙ tribus.Prio gratia iuris proprij cōseruādi.secundo dāni depellēdi.tertio publicis iuris tuēdi.d. l.i.§. nunc videmus.⁊.§. nunciatio. 1

¶Pro quib⁹ operibus pōt fieri nūciatio hec.Rñ.ꝙ tm̄ ꝓ illis opib⁹ que solū cōiuncte sunt vel in solo fiunt quorum edificatio vel demolitio videt̄ op⁹ nouum.vt.d.l.j.§.hoc autē edictum ⁊ ad futura non ad preterita fit vt ibidem. 2

UVA. BHSC. IyR_213

¶Utrum hec denūciatio sine ꝓhibitio
se extēdat ad eccleſiā aut locum religio
ſum. Rñ. q̄ ſic cū nō ſint in ꝓiudiciū al
teri⁹ cōſtruēda vt in.c.j.eo.tit. Fallit in
caſu q̄n eps ꝓpter neceſſitatē populi
aliā eccleſiā vult edificare lz ſit in ꝓiu
dicium aliarū eccleſiarū. de eccle. edi. c.
ad audientiam.

¶Utrū hec nūciatio ſe extēdat ad pur
gationē cloacarū ⁊ riuoꝝ. Rñ. q̄ō nō q̄
publice vtilitatis ⁊ ſecuritatis eſt riuos
⁊ cloacas curare. ff. eod. l. de pupillo. §.
ſi quis riuos.

¶Qualiter fit hec nūtiatio. Rñ. triplici
ter. ꝓmo p ꝓtoris inhibitionē. Scōo cū
ſimplici ꝙbo inhibēdo. Tertio p tactum
lapilli ſic dicēdo nūtio tibi op⁹ nonum
p tactū lapilli ⁊ ſtatiz ꝓiciat lapidē in
ope ipſo. Et iſtud tertiū ⁊ primū eſt me
lius. q̄ ſcōa nūciatio ꝓhibuit in poſſeſ
ſiōe ⁊ certificat poſſeſſorē eo q̄ vult edi
ficare ſz p inhibitionē ꝓtoris vel̄ p ta
ctū lapilli nō vt. d. l. de pupillo. §. memi
niſſe. ⁊ d. l. j. §. in operis. Dicūt eāmē ali
qui q̄ debet fieri actio lapilli. ar. ff. de
re iu di. l. contumacia. xij. q. ij. Indigne.
de conſti. ex literis in gl. vbi dicit q̄ tri
na monitio eſt legitima ⁊ canonica.

¶Cui dz fieri hec nūciatio. Rñ. q̄ dño
vel̄ ꝓcuratori ſeruo puero vl̄ fabro ſeu
illi q̄ fabricat. d. l. ō pupillo §. nūciare.
Et debet fieri in re pāti. ⁊ ipſo ope ⁊ nō
tantum domino, ſed illis qui ibi ſunt.

¶Quod modis remittit hec nūciatio.
Rñ. q̄ quatuor modis. ꝓmo verbis ex
preſſe. ff. e. ti. l. nō ſolū. §. ſciēdum. Scōo
p trāſactionē. ff. eo. ti. l. j. §. ide q̄rit. Ter
tio morte nūciatoris. d. l. nō ſolū. §. mor
te. Quarto ſatisfactiōe. Uerum eſt q̄ de
nūcians habet tres mēſes ad deliberā
dū an velit docere de iure ſuo aut reci
pere cautionē de demoliēdo in q̄b⁹ de
nūciatus non poterit edificare. Sed ſi
j. tres mēſes nō oſtēdit de iure ſuo poſt
ipſos tres mēſes caueat denūciatus de
ope demoliēdo ⁊ edificet. C. eo. ti. l. vni
ca. ⁊ in. c. vlti. eo. tit.

¶Quis effect⁹ nūciatōis. Rñ. q̄ q̄cq̄d
edificatū eſt poſt eā demoliri dz expē
ſis ipſi⁹ edificantis. d. l. j. Rñ. j. ⁊ l. ꝓtor.
§. j. eodem. ⁊ ertra eodem per totum.

Obediēcia q̄ ēpois ad deū ſic diffinitur ab Anſelmo. obedientia eſt affectio volū tatis cōiūcte deo ſicut econ trario. Inobediētia ē affectio volūtatis diabolo inſtrumētaliter cōpulate. q̄ ſi cut homo p inſtrumētū operat̄ ſic dia bol⁹ p inobediētiā ſeparat̄ hoiem a deo Se. iij. et. ij. q. iij. §. euidēter. Obediētia q̄ eſt hois ad hoiez eſt debita reuerētia minoris ad maiorem.

Dr hic notatis ⁊ q̄ obedire ꝓprie nō ōr q̄ ſeruat ꝑceptū negatiuū. Bald. no. in. l. ij. col. xvij. C. de ſer. ⁊ aqua. ⁊ i. l. liberti. col. j. C. de ope. libe. ⁊ teneť q̄ pre ſtitit obedientiā ad mādatū. Idē bal. in. l. liberti. col. iij. eo. ti. ⁊ an coacta obe dictia ſit obediētia. bal. q̄ nō niſi debi ta in. l. j. q. ix. C. q̄ admitti. ⁊ in. l. cū ali qs. C. de iure deli. vbi dicit q̄ obediens per vim non perdit ius contradicendi vbi non tenetur obedire.

¶Utrū q̄s teneat obedire in oib⁹ ſuis maiorib⁹. Rñ. q̄ triplex eſt ſuperioritas. ꝓma ē in ſpūalib⁹. ſcōa eſt in tpalibus quo ad regimē reipublice. Tertia eſt i tpalib⁹ quo ad regimen ꝓprie familie. Et ideo ſm alex. in. iij. ꝓte ſumme i ter tio ꝓcepto obediētia limitať ſm gradū ſuperioritatiz. Illi em̄ q̄ peſt ſpiritualibus obediēdum eſt in ſpūalib⁹ neceſſarijs ad ſalutē vl̄ ad hoc ptinētib⁹ ſicut pa pe epo ⁊ ceteris platis eccleſiaſticis ab his q̄ ſubijciunť iuriſditioni eoꝝ. Dñis ⁊ ꝓncipib⁹ q̄ ſunt tpalibus ad rem publicā ptinētibus ſic eis in hoc ē obe diendū ab eoꝝ ſubditis. Si modo po teſtas eorum nō ſit vſurpata ſm Rī. in ij. diſt. vltima. Quia ſi eſt vſurpata non tenetur niſi ꝓpter ſcādalū. Et aduer te q̄ eccleſiaſtici nō ſunt ſubditi dñoꝝ temporalium. ⁊ ideo nō poſſunt eis ali quid ꝑcipere de ꝓpriō. cap. eccleſia. pa tri autē carnali cum preeſt cure rei fa miliaris debeť ei obedientia a filijs in his q̄ ptinēt ad diſpoſitionem rei fa

UVA. BHSC. IyR_213

liaris. Und etalibus in prefatis nō obe
diētes sciēter ꝛ sine rationabili causa ꝛ
in re alicuius iportantie aut ex cōtēptu
peccāt mortaliter. Nisi forte illud quod
precipitur cōtra preceptū dei. vel in sa-
lutis dispendium. aut ꝫ preceptū supio
ris ad ipsum precipitem. Jn aliis aūt
q̄ ad eoꝝ superioratē nō pertinēt non
est necessariū obedire. Elicium ista a.c.
si quis. de mato. ꝛ obedi. in gl. ꝛ ix. q. p̄
ma sciendū. xj. q. iij. si dñs. ꝛ similibus.
Dicit tñ Tho. ij. ij. q. cxiij. q̄ in his q̄ p
tinent ad interiorem motum voluntatis
nō tenetur homo hominī obedire q̄ li-
mita verū nisi opus extrisecū nō posset
perfecte pfici sine applicatiōe animi. qz
tunc non haberet veritatez. sed tenetur
obededire applicando animū ad perfi
ciendū quod precipitur.

2 ¶Utrū pape sit obediendū i oib⁹. Rñ.
pa. in. c. inquisitioni. de sen. excō. q̄ si p̄
ceptū sapit pctm̄ tūc nō est ei obediēdū
q̄ intellige etiā de venali. xj. q. iij. quid
ergo. Si vero preceptū non sapit pecca
tū tūc ab ecclesiasticis personis est sibi
obediēdū l3 videat du3. xix. d. i. mēoria.
Nisi q̄n ex obediētia presumeret status
ecclesie pturbari vehementer vel alind
malū futurū seu scādalū. Nā tūc etiā si
p̄cipereť sub pena excōicatiōis late sen
tentie nō est ei obediēdū vt no. Pañ. i. c.
si q̄n. ꝛ in. c. cū adeo. de rescrip. ex quo in
fert. pa. in. d. c. si q̄n. q̄ q̄n mandat aliq̄d
ex cuius executiōe p̄sumit scādalū futu
rū in ciuitate nō est ei obediēdū. qz hoc
fit autoritate legis vt i. d. c. si q̄n. ꝛ i aut.
vt nulli iudicū. Sz dz rescribere pape.
Limita si dō q̄ nō tenēt obedire sm pa.
in. c. cū olim. de cle. pluꝝ. q̄n papa cū ma
iori pte ꝯcilij indiceret cōtinentiā certo
generi personarū post promotionē eis
resistentibus. qz continētia persuaderi
pōt iperari nō pōt. xxx. q. j. integritas.
Et sic potest dici q̄ nec papa potest in-
dicere eis vitā strictiorē cōtra eoꝝ velle
lxxiij. di. gesta. ꝛ q̄ ibi no. ꝛ in regula q̄
omnes tāgit de re. iur. lib. vj. Item si pa
pa credat mandatū iustū ꝛ iuste facere
sed tñ subdito cōstat mādatū in se con
tinere pctm̄ nō est exequēdum vt in ca.
literas. de resti. spo. a secularib⁹ aūt est
obediēdū pape i spūalib⁹ ꝛ ecclīasticis
q̄ pertinēt ad salutē ꝛ bonoꝝ morꝝ ꝛ ne
cessariorꝝ cōservationē. in tpalib⁹ ꝝo nō
tenent ei obedire nisi sint ei subiecti vel
rōe cause vl rōe psone. vñ si p̄ciperet se
culari nulla rōne sibi subdito q̄ det sibi
bona sua nō tenetur obedire. Jdē dic ō
epis ꝛ aliis p̄latis spūalibus quo ad tē
poralia ꝛ similiter de p̄latis secularib⁹
quo ad spiritualia ꝛ hoc sequitur Jnn.
in. d. c. inquisitioni.

¶Utrū subditi seculares teneant obe- 3
dire dñis suis volētib⁹ eos subijcere al
teri⁹ dñio. Rñ. q̄ nō quia nō potest hoc
facere sine eoꝝ volūtate. c. dilecti. ō ma.
ꝛ obe. ꝛ. c. fi. eo.

¶Utꝝ in omni obediētia sint intelligē 4
de alique ꝯditiōes. Rñ. gl. in. c. ij. de vo
to. q̄ sic. i. si possibilitas adest. facit. ca.
ḡrelam. ꝛ. c. breuiter de iureiur. ꝛ. l. pau
lus ff. que sen. sine ap. re. Jtem admittit
omnem rationabilem causam. vt notat
pa. i. c. magne. ō voto. facit. C. si quādo.
de rescri. ꝛ. c. ex parte. ō of. dele. ꝛ q̄ no.
Archi. in. c. vtinā. lxxvj. dj.

¶Utrū ꝑtra obedientiam currat ꝑscri- 5
ptio. Rñ. q̄ nō quia semp est i mala fide
l. j. C. de ser. fugi. ꝛ. c. fi. de regula. ꝛ in gl.
c. sicut nobis. de regula.

¶Utꝝ subdit⁹ dubitās ne id q̄ precipi 6
tur sit ꝯ deū vel nō teneat obedire. Rñ.
q̄ sic imo excusatur vt i. c. dd culpatur.
xxij. q. j. Nisi sit de his in quib⁹ ignorā
tia nō excusat. c. ad aures. de tem. or. im
mo bonū sine quo pōt esse sal⁹ dz dimit
ti. propter obedientiaz. xj. q. iij. dd ergo
debet tñ subdit⁹ ḡtū pōt in tali dubio
inquirere.

¶Utꝝ sacerdos teneat denūciare excō 7
municatū quē scit inocētē ad preceptū
episcopi. Rñ. sm tho. in quol. q̄ si soluz
mādet denunciationē obediat. Si vero
mādet excōicationē dicit q̄ si ꝓbare nō
potest ei⁹ innocētiam q̄ debet obedire.
Sz ego dico q̄ nullo modo dz obedire:
quia habet excusationē paratā dicendo
q̄ aut cōmittat causē cognitionē. aut ip-

UVA. BHSC. IyR_213

se excõicet si nõ vult cõmittere ꝛ ipe denuncabit .aliter nõ debet cõtra cõsetentiam obedire. vide.ꝟ.indicare.ℌ.vij.

8 ¶Utꝝ obia in his q̃ ds p se vnlt sint meritoria.Rñ.ꝙ sic si fiũt pricipaliter ꝓpter obiam.Secus fiũt pncipaliter qꝛ placẽt ita no.viij.q.j. sciendum ꝛ illud ℌze. ℌm hanc distin. est intelligendum.

9 ¶Utrũ clericus teneaꝫ obedire eꝑo ꝓcipiẽti sibi ꝙ det libros suos alteri vl ꝙ relignet bñficiũ.Rñ.ꝟz.Ray.ꝙ nõ qꝛ nõ pertinet ad eꝫm hoc ꝟcipere.vij.q.j.qꝛ frater.ꝙ intelligo qñ sine causa hoc ꝟcipit.Sz cũ causa ꝑcipiẽdo sic tenetur puta qꝛ clericus est ineptꝰ ꝛ vult dare ideneo ꝓpter bonũ ecclesie.ar.c. cũ apostolus.ℌ.phibemus de cẽsi.xvj.q.j. ꝺdicatoꝛ ꝛ de magistris.c.sup specula: dũmodo libri ꝛ tales res sint de bonis ecclẽsticis nõ ꝓpꝛijs qꝛ sic nõteneꝫ.c. requisiti de testa.de inrepa.cũ dilectus.

10 ¶Utꝝ monachus religiosus nõ exemptus magz teneaꝫ obedire eꝫo quã suo prelato.Rñ.ꝙ nõ.lviij.d.c.j.ꝛ.ij.ꝛ in.xij. q.j.nõ dicatis.de obediẽtia religiosoꝝ vide religiosus.de hac materia vide.ꝟ. inobedientia.

Oblatio vt dicaꝫ ꝛ sit tria requirũtur. ꝓmũ ex parte offerẽtis.ſ. vt sit chriſtianꝰ ab infidelibꝰ ecclesia nõ recipit oblationẽ sz extimationẽ oblationũ ꝓ itereſſe vt i.c. ℭto.ꝺ vsu.Scõm ex parte eiꝰ cui offert vt sit eccℓie qꝛ ꝙ sit ꝓuate psone nõ oblatio sz donatio ẽ.Tertiũ ex parte rei donate vt.ſ.sit licite acquiſita qꝛ illicite ac quiſita nõ recipiunt ꝓ oblatiõe.ca. qꝛ in omnibus de suc.c.ex trãſmiſſa de dec.ꝛ glo.in ſum.xiij.q.v. hec ꝑa.in cap. causa. de ver.ſig.

¶ De materia hꝫ oblationũ ꝛ ꝙ ille que fiũt imagini beate marie debentur loco vbi est imago.ℌm Aug. ſin.in auc. de ſancti.epiſ.ℌ. iconomos.colla.v. ꝛ in ſua.q.in.c.in fulgẽti palacio.floꝛ.i.l.ſtatu.ff.de vſuf.ꝛ feli.in.c.dilectus.in pnn. de offi ordi.vbi cal.j.verſi.ꝛ ſcias. ꝙ obnentiones decidit.q. de qua.j.ver. fin. ꝛ per Alexand.in.l.ſi quis poſthumos. in pnn.ff.de libe.ꝛ poſthu.

¶Utrũ oblatiões ſint de precepto.Rñ. ꝙ oblatio accipitur largo modo ꝓ omni ꝙ offertur eccleſie ſiue in vita ſiue in morte. Facit.c.in noſtra.de ſepultu.ſiue ſint mobilia ſiue immobilia.xij.q.j. vidẽtes ꝛ hec nõ ſunt de precepto niſi qñ a defunctis fiũt legate.xiij.q.ij.qui oblationes. Nam tũc peccãt mortaliter non ſolvẽtes. Aut qñ quis ſe obligauit quo modo vel quãdo aliqs populus haberet ex conſuetudine facere aliquã oblationem eccleſie puta ſemel in ãno in tali die quia ſic tenerẽtur qꝛ vt dicit bar. in.l. primilegia.C.de ſac.ſan.eccle. ꝛ recitat pa.i.c.abolẽde.de ſepul.ea que ab antiquo ſolita fiũt eccleſijs. ꝛ miniſtris tribui nõ valẽt aliquo modo immutari. Accipitur ſecũdo oblatio ꝓprie ꝛ ſtricte ℌz communẽ vſum loquẽdi ꝛ ẽ oblatio que fit ſacerdoti in miſſa ꝛ hec eſt ꝺ precepto in precipuis feſtis ℌm hoſtiẽ. alla.c. omnis chriſtianus.de conſe.ꝺ.j. pa.vero i.ꝺ.c.cauſa .dixit hoc verũ vbi ſacerdos idigeret. alias autem dicit relinquendũ cõſuetudini quia nõ reperitur iure cautũ ꝙ talibus diebus ex neceſſitate fiãt tales oblationes.archi.℣o in.ꝺ.cap. omnis xpianus.ꝛ gl.ꝛ Zan.ꝛ hug.ꝛ Ray.tenẽt ꝙ non ſunt de ꝑcepto ꝛ ℌm hug.illud quod dicitur non appa rebis in cõſpectu modo vacuus fuit ceremonioſe ꝛ iura que videntur innuere qõ ſit de precepto intelligi debent de aliꝫ obligationibus legatis eccleſijs vel ex voto debitis Ego autem iſtud credo verius quod nõ ſint de precepto etiam ratione cõſuetudinis qꝛ nemo offert niſi cui placet ꝛ ſic conſuetudo non poteſt introduci vt ſupra cõſulo.ℌ.xx. Solummodo ergo erunt de precepto ratione paupertatis ſacerdotis quando parrochiani ſui ſunt diuites ꝛ abundant quia tunc poſſunt cogi ab epiſcopo per ſubtractionem diuinorum.arg. j.coꝛ.ix.ſed ſi ſunt eque pauperes ſicut ſacerdos ſic non tenetur ℌm Inno. ꝛ glo.ꝛ Ray.Szdicam illud.xcj.diſ. clericus inquit.victum ꝛ veſtitũ ſuo artiſi

UVA. BHSC. IyR_213

cio vel agricultura sine officij sui detrimento preparet. Laudabile tamen cōsilium est vt semp offerat in precipuis festis aliquid in missa ⁊ sic intellige di.c. omnis. ⁊ similia. ⁊ hec est cōis opi.doc.

2 ¶ Cuius erūt oblationes que fiunt vel i ecclia capella vel imagini vel celebrāti vide s̄.ecclesia.§.xix.

3 ¶ Quorum oblationes ꝓhibentur recipi. Rñ.gl.i.c.obligatiōes.xc.d.ꝙ primo personarum desidētium scdo opprimētium pauperum. tertio sacrilegoꝝ. quarto qui extrahit seruū violenter de ecclesia cōfugientem ad ipsam. quito raptorum. sexto vsurariorum septimo meretricum aliorum vero nō sunt respuēde quia est penale vt ibi dicit gl.

4 ¶ Utrū sacerdos possit recipere oblatiōes que ei offerūtur pro missis dicendis quas penitenti iiūxit i penitentia vt facere dici. Rñ.ꝙ potest. sz species mali est ⁊ ideo si potest p̄sumere ꝙ penitens aliquod scādalū ex hoc cōcipiat vel aliquis alius debet recipere ⁊ ad aliū mittere. c.cum ab omni. de vi.ho.cle.

5 ¶ Pone ꝙ sit ꝯsuetudo in aliqua ecclesia ꝙ p̄positus habeat oblatiōes q̄ fiūt in dñica ⁊ sacrista illa que fiunt in festo sancti Laurētij venit. d. festum in dñica quis habebit. Rñ. Bar.in.l.procōsul.ff. de offi.ꝓcō.ꝙ erunt p̄positi ꝑ dictā legē qꝛ ispicitur potiꝰ qđ est naturale q̄ꝫ accidentale.

Obligatio est iuris viculū q̄ necessario astringit ad aliq̄d dañ. vl facieñ. vt isti. đob. ip̄n

☞ De notatis in hoc.§.⁊ ꝙ obligatio dicitur ius ad rem dñiuz vero ius in re. no Bal.in.l.error.C.ad leg.fal.⁊ quotuplex sit obligatio nota omnino Alexā. in.l.j.ff.de act.⁊ obli.

1 ¶ Obligatio sine cōsensu nulla est.l.j. ff.de pac.⁊ nemo obligatur nisi qui animum obligandi se habeat.ff.de acti.et oblig. l.obligationū la.j.facit glo.in.c. ij.de voto.

2 ¶ Quotuplex ē obligatio. Rñ.ꝙ triplex Prima dicitur naturalis tantum que in eo continet naturalem equitatē. hec contrahitur per vinculum naturale.s.consensum ⁊ potest fieri iter omnes homines rationis capaces sz in foro contentioso hec inefficax est ad agen. licet in foro conscientie liget. vt.j.pactū.§.iiij. Secunda dicitur ciuilis tantum que est cū quis ciuili iure tantum est astrictus sz naturalis eq̄tas dissuadet eum teneri sicut cum quis spe future numerationis facit instrumentum in quo cōfitetur se recepisse centum. que tamen non recepit: hec non obligat in foro conscientie nisi inq̄tum a prelato cogeretur. ꝑm Inno.in.c.quia plerique.de immu.ecc. Tertia dicitur naturalis ⁊ ciuilis simul que est cum quis cū solēnitate iuris potens se obligare obligat se ad aliquid ꝙ naturalis equitas vult eū obseruare ⁊ de istis habere insti.de ob.per totum ⁊ hoc obligat in vtroq̄ foro ꝑm oēs doct.

¶ Quot modis contrahitur tertia obligatio. Rñ.ꝙ.iiij.modis. Primo ex cōtractu vt emptione venditione locatione ⁊ huiusmodi. Secundo ex quasi contractu scilicet cum quis gerit negotium alterius sine mādato eius. Tertio ex maleficio vt ex furto rapina ⁊ huiusmodi. Quarto ex quasi maleficio sez cū q̄s nō directe seu dolosse deliq̄t sz q̄si qꝛ fuit in culpa vt cū eius domo aliq̄d est effossum qđ alteri nocuit. Instituta sub diuersis Rubricis. Item ꝯtrahit.iiij.modis. Prio ore vt i mutuo comodato deposito ⁊ huiusmodi. Secūdo verbis in stipulādo. Tertio literis vt quādo in literis confitetur se recepisse aliquid ꝙ tamē nō recepit. Quarto solo cōsensu vt in societate mandato emptione vēditione vel locatione. In his non requiritur scriptura nec presentia sed sufficit eos qui contrahant consentire per se vel per nuncium vel per epistolam. Secus in.alijs quia vltra cōsensum requiritur vel litera res vel verba. hec habentur diffuse insti.qui mo.re contrahitur obligatio. ⁊ sub alijs rubricis.

¶ Utꝝ in gñali obligatione veniant q̄ specialiter quis non fuissz ꝓmissurꝰ. Rñ ꝑm Bar.i.l.j.C.q̄ res pi.ob.po.ꝙ nō.vñ

UVA. BHSC. IyR_213

dicit ꝙ si quis obligauit oia bona sua nõ intelligit obligare ea q̃ nullo modo specialiter esset obligaturus: puta pannos: lectos ⁊ alia supellectilia sine quibus viuere nõ possumus.

5 ¶ Utrũ papa possit absoluere ab obligatione qua quis alteri tenetur. vid. s. iuramentum. vj. in princi.

6 ¶ Utrum obligatio sel' extincta possit instaurari. Rñ. ꝙ nõ. tex. i. l. cũ ex cã. C. de remis. pig. sed opz alia fiat si dz inesse.

7 ¶ Utrꝝ oblatio dissoluat̃ adueniẽte termio. Rñ. pañ. in. c. sicut ex literis. de spõ. capiendo mẽtẽ Gos. q̃ placet. d. Anto. ⁊ est amica veritati ꝙ aut terminus apponitur ad solicitãdũ impedimẽtum obligationis ⁊ tũc lapsus termini non liberat ab obligatiõe. arg. l. oblationũ. la. ij. §. placet. ff. de act. ⁊ obli. ⁊ arg. c. cũ dilecti. de dolo ⁊ ꝯtu. ⁊. l. celsus. ff. de arbi. et tunc ponit̃ ad solicitãdũ impedimẽtum qñ apponit̃ termin⁹ ꝯctui iam perfecto puta ꝯxit quis sponsalia: ⁊ postea ꝓmittit ꝙ. j. certũ tp̃s ducet eã nõ dissoluitur elapso termino aut termin⁹ apponitur ad finiẽdã seu limitãdam oblationem ⁊ tũc lapsus termini liberat ad obligatione si ꝑ ꝓmissorẽ nõ stetit quin impleret in termino: ⁊ isto mõ d̃r apposit⁹ quãdo apponitur ad solicitandum principium contractus: puta promisim⁹ adinuicem tali tempore conuenire ad contrahenda sponsalia elapsa die liber est quem non stetit.

8 ¶ Utrũ obligat⁹ statim teneat̃. Rñ. pa. in. c. lz. heli. de s. ꝙ aut dies est apposita obligationi ⁊ sic sunt eiusdẽ fori re⁹ ⁊ auctor tenet̃ reus sine interpellatiõe offerre ⁊ ire ad domũ eius qꝛ dies iterpellat ab hoie. c. potuit. de locat. ⁊. l. magna. C. de ꝯhen. ⁊ cõ. stip. Si nõ sũt eiusdem fori nõ tenet̃ re⁹ sponte ire ad foꝝ alterius vel ad domũ: sz dicat in domo sua paratus sum soluere si sit q̃ recipiat ⁊ sufficit iuxta no. i. l. Itẽ illa. ff. de cõsti. pe. ⁊ ibi Bar. ⁊ Alb. in. l. iubemus. C. de epi. ⁊ cle. Quod no. ꝓ limitatione. c. poinit. de loca. Intellige nisi aliud sit specialiter in pacto. Aut dies nõ est apposita ⁊ sic requiritur monitio. vt i. l. si ex legati causa. ff. de verb. ob. ⁊ vide. s. mora §. j. ⁊. j. Solutio. §. xix.

9 ¶ Utrum obligatus legere duobus annis ⁊ impeditus ex aliqua causa non fecit teneatur legere alijs duobus post illos sequẽtib⁹. Rñ. pa. in. c. significauerunt. de iud. ꝙ nõ qꝛ etiã sine culpa sua currit tp̃s nec poterit petere salariuz ꝓ tpe sequẽti: que ratio quia alie sũt opere illoꝝ duoꝝ sequẽtiũ. ⁊ alie precedentium. qꝛ opere ꝑsonales mutant̃ ex cursu tẽporis. vt in. l. si nõ sortẽ. §. libert⁹. ff. de cõdi. indebi. ad idẽ facit. l. si vsusfructus in biẽnium. ff. de vsufru. leg. vbi finito tẽpore finit̃ ius. ⁊ hoc voluit bar. in dictis terminis in. l. ⁊ ideo hesitatur. ff. de ver. obli. Secus dicit vbi factũ ad ꝙ quis tenetur nõ diuersificatur ex tpe quia tũc elapso tpe ad quod tenetur integratur tẽpus et in. d. l. ⁊ ideo.

10 ¶ Utrũ pactũ seu promissio obliget qñ turpitudo tm̃ versat̃ ex parte recipiẽtis obligationẽ. Rñ. pa. in ca. debitores. de iureiur. ꝙ non. patet ibi ꝙ promissio de soluẽdis vsuris nõ obligat quia si obligaret etiã naturaliter soluz cogeret̃ soluere ratiõe pac. vt in. c. j. de pac. sicut cogitur qñ interuenit iuramẽtũ. Ratio qꝛ cuz lex resistit etiã alteri ꝯhẽti nõ nascitur obligatio etiã naturalis. vt in. l. cuz lex. ff. de fideiusso. ⁊ ibi plene per Bartol.

11 ¶ Sed quare obligatur magis ex iuramento q̃ ex promissione: cũ deus nõ faciat d̃riam inter iuramentũ ⁊ simplicem loquelaz. vt in. c. iuramẽti. xxij. q. v. Rñ. pa. in. c. debitores. ꝙ ideo est quia simplex promissio est nulla. ⁊ ideo habetur pro non facta propter turpitudinem recipientis secus in iuramento. qꝛ cui fit scilicet deo non turpiter accipit nec iurans peccauit. Promissio enim dirigitur in hominem. Iuramentum autem in deum.

12 ¶ Utrꝝ administrator nõ habẽs expressum mandatũ ad penã apponẽdaz vel ambasiator possint obligare ꝯstituẽtes ad penã quam apponunt pro obserua

UVA. BHSC. IyR_213

tione eius ꝙ ꝓmittunt. Rñ. pa. in .c.ij. de preca. ꝙ sic facit.l.bene a zenone .C. de qua prescri.ꝛ.l.si procurator cesaris. ff.de iure fis.ꝛ.d.c.ij.vbi p̄latꝰ pōt appo nere penam ꝛ obligare se ꝛ successores. Dummodo cōtractus sit rationabilis. ꝛ.c.dilecti.in fi.de arbi.ꝛ ꝙ scribitur in c.nulli.de re.ec.nō alie. vbi rector eccle sie potest obligare sine consensu episco pi omnia bona ecclesie generaliter pro obseruatione cōtractus alicuius quia solum sibi prohibetur specialis hypo theca qđ limita verum nisi contractus nō teneret.aut esset nullus. quia cōtra ius qꝛ pena tollitur. Secus si esset nul lus qꝛ preter ius:qꝛ teneret pene appo sitio.d.c.dilecti.vide gl.in.c. accessoriū. lib.vj. ꝛ tex.cum gl. n.c. significantibꝰ. de offi.dele.Limita scđo nisi pena esset preter naturam contractus. vt in.d.l. si procurator vbi non tenet̄ fiscus ad du plum vel triplum licet procurator obli gauerit se si euiceretur res quam ven dit. Secus quādo pro obseruantia con tractus apponitur vt in dicta.l. bene a zenone.

13 ¶Utrum pater obliget̄ ex contractu fi lij.Rñ.Jo.de pla.insti.ꝙ cuꝫ eo.§.in rē. ꝙ si versum est in vtilitatem patris pu ta quia mutuo accepit pecuniā vt se ve stiret ſm cōuenientiā suam ꝛ huiusmo di et sic tenet̄.l.iiij.§. labeo idē .ff. de in rem verso.ꝛ.d.§.in rem. Si vero non est versum in vtilitatem patris sed potius mutuo accepit vt faceret pōpas vel lu deret ꝛ hmōi sic non tenetur nec pater pro filio:nec dominꝰ pro seruo.l. iiij .§. sed si sic accepit.ff.de in rem verso. nisi eius iussu fecisset.l.j.ff.ꝙ iussu. Si tamē haberet pompas tenetur restituere cre ditori.l.iij.§.sed si rem.ff. de in rem ver so. Similiter tenet̄ pater si habet pecu lium filij deducto tamē priusꝙ ipse pa ter i.d.peculio debet habere.l. sed si dā ni.§.fi.ff.de peculio. Idē dic de merca toribus qui preponunt institores ꝙ te nentur de contractibus factis nomine ipsorum.ff.de instito.per totum qꝛ vidē tur cōtrahere cū preponēte qui contra hūt cuꝫ preposito.l.si institorē.ff.si cer pe. Idē in exercitore nauis.l.in prin.ff. de exer.ac.

¶Utrū ille pro quo quis agit eiꝰ ne gotia vtiliter obliget̄ eidē.Rn.ꝙ sic ar. l.cum pecuniam.ff.de neg.ge.ꝛ qđ not gl.cum tex.in.l.que vtiliter.ff.e.ꝛ.l.sed si ideo.ff.solu.ma. 14

Obses pōt dari liber hō ꝓ pa ce ſuāda.nō ꝓ pecunia de iureiur.c.ex rescriptio.ar.ad idez.ff. de te.l.obsides.ff.đ iure fisci.l.diuꝰ Et illud quod dicitur ꝙ liber homo ñ po test obligari.extra.de pigno.cap.j.et C. que res pigno.ob.po.l.qui filios intel ligitur ꝙ nō potest obligari vt in.eo sit ius pignoris sed tantū ius retentionis ita tenet glo.in.c.vt pridem.§.item eis dem.xxiij.qō.vltima.ꝛ in.c.exposita.de arbi. Itez homo redemptus ex captiui tate tenetur seruire per quinquēnium nisi soluat pretiū.C.de post liminio.re uer.l.vltima. Item sicut pater pōt ven dere filiū propter famem. sic ꝛ obliga re.C.de patri.qui fi.distra.l.ij.

☞Ego dixi de hic notatis.s̄.in ver.ho mo.ꝛ ꝙ obses soluens pro alio repetit. nec in.l.nam ꝛ seruius in princip.ꝛ ibi Barto.ff.de nego.gest.quod est verum si promiserit pro alio fugiēte vt per gl. et Barto.ibi dantur obsides pro publi ca ꝛ non pro priuat a causa Bald.no.in l.obses.C.de actio.ꝛ obli.ꝛ Inn.c.ex re scripto.de iureiur.

Obstinatio ē q̄dam ꝑtina tia ꝛ ideo dic vt infra pertinax.

Occasionē p̄bēs alteri pec cādi vtrum pec cet.Respō.Landul.i.iiij.dist.v.questio. vl.in fine. quod duplex est occasio. Quedam actiua scilicet cum quis est quasi coadiutori peccato vel aliquid ta le facit quod facere nō debet.vnde aliꝰ accipit exemplum et occasionem male operandi sicut qui in quadrasima si ne necessitat ꝛ comedit carnes et alijs dat occasionem male operandi. Et istud est peccatum :et tale quale ii-

UVA. BHSC. IyR_213

ind cuius est occasio: quedā est occasio passiua. qñ. s. quis facit qđ facere debz. z ex hoc accipit alter occasionē peccādi z talis nō peccat. qz fecit qđ facere dz. qđ limita vt. j. scandalū. §. iij. z. iiij. vide de hoc etiam. §. causa. §. vj.

Occultū ōr duplicit fz Pau. in c. ex tract. ō tēpo. ord. ꝑmo. ꝑut distinguit ꝫ ꝑbabile. alio mō ꝑut distinguit ꝫ tra notoriū. Et tunc licet aliqui sciant tamē notoriū nō est qñ aliqua tergiuersatione celari potest.

Odiū dei ē filia luxurie ſz odiū primi ē filia inuidie vl'ire. ¶ De his dictis z q odia sunt restringēda. l. ſi ipetratione. ff. de pe. l. cū q̄dā z ibi Bar de. li. z post z. l. arrianus. ff. de act. obli. nisi in casu. l. ij. z ibi bartol. ff de his qui no. infa.

1 ¶Utrum sit pctm̄ mortale. Rñ. Odiū dei maximū peccatorū ē. qz vnū q̄q̄ qđ est ꝑpter se est potius eo qđ est ꝓpter aliud in odio dei voluntas aduertit a deo ſm se. Inalijs vero pctis non auertitur a deo ſm se. sed fcōm aliud i quātū appetit aliq̄ inordinate qđ habet aduersionē annexā a deo. Et eodē primi q̄ cum apponatur charitati est pctm̄ mortale de se. Et tunc opponitur qñ velnō facit ꝓximo qđ tenet de necessitate vel appetit facere vel facit ꝓximo aliqđ notabile malū. vñ ꝑme Jo. ij. Qui odit fratrē suū homicida ē. ꝑ accidēs tñ z ꝑ iperfectionē actus pōt esse venale puta cū non est in deliberatione volūtatis. sed in primo motu ſenſū. Itē qñ malū qđ primo desiderat est modicū nec notabile malū vellet habere. Itē quādo odit pctm̄ primi nō naturā. ſm Tho. xxij. q. xxxiij. Item quādo malū nō vt malū vellet ꝓximo. ſz ſub rōne boni puta zelo iuſtitie vel ad bonū ſeu correctionem illius cui vellet z hmōi. qz tunc ꝑprie nō habet rōnem hodie. z ꝫ hnis illa que cōmittunt ex tertius ꝫ tunc ad ieſionē primi ſint grauioza tamē ꝫ eam ad voluntatis deordinationem ꝓximi est pctm̄ grauiſſimum eorum peccatorum que sunt contra ꝓximum. Et oritur ex inuidia directe ſm Greg. xxxj. mo. Diſpoſitiue vero ex ira. Rica. tamen. in. ij. ſententiarū refert quoſdam tenere quod potiꝰ oritur ex ira licet aliquod odium ex inuidia oriatur.

Officium diuinum vide. §. hore.

¶Officium ad qđ tenetur exequens nō meretur premiū neceſſario promiſſum generaliter facienti. Unde tuz ꝑmittit aliquid generaliter capiendi dānituz. nō debetur famulo poteſtatis capientis. qzad hoc tenebatur ex officio ſuo. facit. l. congruit. ff. de offi. preſi. z. c. j. de officio. or. no. ꝓa. in. c. eccleſiaſtica. de cenſi. 1

¶Utrum ꝓ habendo officio tempora li poſſit aliquid dari. Rñ. Se. in. c. ꝑ humani. de homi. lib. vj. tenet q̄ ſic. ſi duo concurrant ꝓmum q̄ publice det nō occulte. quia clandeſtine dare reꝓbatur. ff. de pol. l. j. et. ij. ff. de admi. tuto. l. non exiſtimo. Nec ob. l. vnica. C. ad. l. iul. de ambi. que ꝓhibet aliquem ad officium ꝓmoueñ. precio vel ambitione ſed ꝑbate vite. quia ſm glo. in. l. barbarius. ff. de offi. ꝓeto. loquitur quādo ſecrete datur. Scōo ſi capit ꝓdeſſe et nō ꝓeeſſe. Adde tertium ſi eſt idoneus alias non. facit. viij. q. j. qui epiſcopatū ſecꝰ in officio eccleſiaſtico. vide de hoc §. dignitas. §. ij. 2

¶Utrū officialis poſſit aliquid recipere q̄ gratis tenetur impendere officiū. Rñ. q̄ non vt. i. l. ſi. C. ad. l. iul. de nepo. vbi ꝓhibet aliquid recipere cū quis est in adminiſtratione etiam poſt depoſitum officium ꝓ aliquo ꝓeſtito beneficio tempore adminiſtratiōis. de quo vide. §. Judex. §. viij. cum ſeq. 3

¶Utrum liceat mutuare ſemper officia dominis. Rñ. ſm ſanctū Tho. in epiſtola ad ducēſſam brabantie qđ ſi ex pacto mutuū det vt officiū recipiat ſic vſura est. qz ꝓ mutuo accipitur officij poteſtatē. hoc ego limitarem in officijs ſecularibus que non dantur gratis ſed vēduntur. Secꝰ eſſet in officijs que debēt gratis dari quia ſi nō eſſet vſura ex par 4

UVA. BHSC. IyR_213

te dantis mutuum.cũ nihil accipiat ꝙ pecunia extimãdum sit licet ex officio cõsequenter aduenit lucruz quia illud lucrum aduenit ratione labori.sed potius est iniustitia ex parte nolentis aliter dare talia officia i spũalib⁹ aũt officijs induceret simonia.

Oleum sanctuz dicitur triplex. ꝙ per episcopos in die cene consecratur. Primum principale dicit crisma sanctũ quod de oleo ⁊ balsamo fit.⁊ cum isto benedicuntur fontes baptismales calix ⁊ patena.ecclesia ⁊ altare ⁊ puer baptisatus in vertice ⁊ fronte.⁊ episcopi quãdo consecrãtur in manib⁹ ⁊ in capite ⁊ omnes fideles cũ crismantur ⁊ istud est annuatim consecrandum et innouañ.c.si quis de alio. de ꝯse.di.iiij.et grauiter punitur sacerdos qui in baptismo vtitur de alio q̃ de nouo vt.in.d.c.si quis. Secundum oleum sanctum est cathecuminorum.⁊ dicitur oleum.benedictum siue sanctũ ⁊ isto vnguntur baptisandi inter scapulas et in pectore et manus sacerdotis cum ordinatur. Item principes ⁊ reges in brachio ⁊ humero. Item ecclesia ⁊ altare ante crismationem. Tertium oleum sanctum est quo vngũtur infirmi in articulo mortis.de quo ifra. vnctio.

1 ¶ Utrum alio tempore possit cõfici prefatũ oleuz q̃ in die cene.Rñ.ꝙ primum nõ.de conse.di.iiij.omni tẽpore.de sen. exc.quoniam.li.vj.de alijs duobus nõ inuenitur prohibitum.

2 ¶ Utrum oleum non sacrum additu sacro efficiatur sacrũ.Rñ.vt.s̃.aqua benedicta ꝙ sic.

Opinio est assensus intellect⁹ ad aliq̃d non q̃a sufficiẽter moueatur ab obiecto ꝓprio sz ꝑ quandam rationabilem electionem voluntarie declinans in vnaz partẽ magis quam in aliam cum dubitatione tamẽ in formidine alterius partis.ita tamen ꝙ ad illam partem quaz formidat habetur ratio expressa concludens formidatur tamen propter debilitatez rationis alterius partis. Fides vero est. cum certitudine absq̃ tali formidine. Scientia autem est ascensus intellect⁹ moti ab obictio per seipsum cogniti sicut in principijs primis vel ꝑ aliud sicut in conclusionibus quarum est scientia hec.S.Thomas.xxij.questione prima ar.iiij.dubium vero est motus indifferens in vtranq̃ partem ꝯtradictionis de quo.s̃.dubiã. Scrupulus est cũ intellectus ex leuibus coniecturis seu medijs ⁊ multũ debilibus mouetur ad vnam partem ⁊ hoc etiaz dicitur suspicio ⁊ pusillanimitas spirit⁹.q̃ repellẽda est vt dicitur.vj.q.j.Oues.i fi.Omnis enim suspitio potius abijciẽda est quã acceptanda Et de his habes per Cal. in cle.ne romani.de electio.⁊ in.c.literas de presumpti.

☞ De notatia in hoc.§.⁊ ꝙ opinio vel opinari est credere ex verisimilibus cõiecturis id quod verum est vt ꝑ Bal.i l.cum antiquiorib⁹.iij.q.C.de iure deli.et est dubitare nisi subdatur ratio visus Bal.in.l.fi.xv.opposit.C.de edic.diui adri.tol.⁊ reprobat opinio grossorũ hominum sed nõ simplicitas vt ꝑ eundem in.l.fin.ij.oppo.C.de here. instit.

¶ Cui opini.est adherendum in varietate.Rñ.distinguendo. Aut vna opinionum habet pro se legem vel antiquam consuetudinem approbatam : et alia non.et sic illa preferenda quia minime mutanda sunt que certam sententiam semper habuerunt.l. minime.ff. de legi. Aut non est lex nec consuetudo pro aliqua ipsarũ vel est pro vtraq̃: et tunc debent concordari vt dicatur in vno casu vnam obtinere et aliam in alio si fieri potest.vt in capitulo literas.de resti.spo.xxv.questio.ij.§.his ita respondetur.de cogna.spi.capitulo primo Conueniens enim est iura iuribus concordare.dicit text.in capitulo cum expediat.de elec.libr.vj ⁊.l.vnica.C.de in officio.donati.et.l.precipimus in fi. C.de ap.et soluitur aliquando contrarietas ꝑ aliud ⁊ simpliciter.vt.xij.q.ij. sine exceptione.de his que fi a pre.c.cũ

UVA. BHSC. IyR_213

apostolica. Aliquãdo ꝑ aliter de. ele. c. ꝙ sicut. ⁊. c. publicato. Aliquãdo ꝑ ſm vt de elec. cumana ⁊. c. cũ in iure. Si vero nõ possunt cõcordari tũc cõis opi. sequẽda est qꝛ i cã dubij ꝑ multitudine est presumẽdum. ita tꝫ gl. in. c. fi. de pe. di. j. Bart. in. l. precibus. C. de impu. et alijs sub. ⁊ glo. in. l. omnis diffinitio. ff. de reg. iu. ⁊ in cle. j. in fi. de sum. tri. dicũt doc. ꝙ in dubijs ⁊ decisiuis adherendum est correctio doctorum quia cõmunis opinio doctorum inducit probabilẽ errorẽ. vide text. iuncta glo. in. c. vnico. de postu. pre. li. vj. facit text. in. l. ij. ff. de iuris ⁊ fac. ign. not. Bar. in. l. de eo. C. de pe. iudi. qui. mat. indi. ꝙ limita secundum. Ge. in. c. j. de sum. tri. lib. vi. verum nisi vera ⁊ certa ratio contraria assignetur vt puta ſm Jo. an. in. c. j. de consti. qꝛ notorie dicit male vel quia rationabiliter põt cõuinci. nam vt dicit pa. in. c. tua nos. de vsuris licite iudicatur ꝯcoẽm opi. doctoꝝ ⁊ etiã gl. quãdo iure nõ ꝓbat̃ vel ꝑ rõnẽ cui non possit respõderi. ita etiaꝫ. no. d. Ant. i. d. c. tua nos ⁊. facit tex. i. l. j. §. cũq; hec materia. C. de vete. iur. enuc. ibi non oẽs in oĩa sꝫ certi per certa vel meliores vel deteriores inueniuntur. sed neq; ex multitudine auctorum ꝙ melius ⁊ equius est iudicato cum possit vnius ⁊ sorte deterioris sn̄ia multos in aliqua ꝑte superare. hec ibi. Si aũt nõ apparet q̃ sit cõis tũc ꝑponẽda est illa q̃ validioribus rõnibus firmat̃. ar. insti. de emp. ⁊ ven. §. itẽ pretiũ. C. de edi. diui. adri. tol. l. edicto. Facit. c. domino sancto. §. ecce in q̃tum. l. distin. ⁊ maxime si talis opinio sit subtilior vt dicit tex. in. c. capellanus de ferijs. Aut vna opini. nititur rigori scripto ⁊ alia equitati scripte ⁊ sic ista preponitur. c. vnico. de re. permu. li. vj. ⁊. l. placuit. C. de iud. ⁊ per Cy. in. l. j. C. de legi. Fallit in odium iudeorum contra quos rigor preferẽt equitati. c. ij. de iude. In alijs autem opinio benignior debet obseruari. l. benignus. ff. de leg. Facit. c. fina. de transac. tenet hoc pa. in d. cle. ne romani i princi. Et benignior dicitur illa que fauet iuramento testamẽto libertati matrimonio religioni ⁊ sacramento. facit. c. ij. de cog. spi. l. sunt persone. ff. de reli. ⁊ sumpt. funer. Similiter illa que soluit q̃ que ligat regula odia. li. vj. l. arrianꝰ. ff. de act. ⁊ obl. Aut sunt antiqui docto. ⁊ sic moderni non eis preponuntur nisi nouis ratiõibus ⁊ causis ad aliud sentiendũ inducant̃. Nam aliquãdo intellectus iunioris ꝑspicacior est q̃ senis dicit tex. in. l. gallꝰ. ff. de libe. ⁊ posthu. lxiij. di. §. veruꝫ. Aut sunt theologi ⁊ canoniste vel legiste et tunc in materia iuris diuini veteris vel noui testamẽti prefertur Theologus. In materia vero iuris positiui Canonista in materia Canonistali. legista in materia legali preponitur. Aut sunt quatuor doctores ecclesie qui sibi contradicunt tunc in subtilitatibus ⁊ questionibus prefertur Augustinus. In translationibus vero hieronymus. In sermonibus Ambriosius. In moralibꝰ Gregorius. xx. distinctione. §. j. facit ꝙ no. gl. in. c. sicut. xv. dis. Aut diuersitas est inter papam ⁊ concilium ⁊ tunc in concernentibus fidem concilium prẽponitur quia orbis maiorem vrbe. In alijs aũt papa est preponendus. vt. i. c. sunt quidã. xx. q. j. ⁊ di. xviij. Anastasiꝰ. ⁊ intellige papã preferendum omnibꝰ qñ tãq̃ papa. sic determinat aut statuit c. de libellis. xx. di. Secus si arbitraret̃ sicut doctor qꝛ nõ preiudicaret opinionibus alioꝝ. vt no. Inn. in. c. literas. de resti. spolia. dicit tamen Pañ. i. c. tua. de decimis ꝙ quando dictum alicuiꝰ sancti iuuat̃ autoritate iuris diuini potiꝰ est standũ ei q̃ interpretationi pape vt dicit gl. xx. d. c. j. cũ hoc potius spectet ad ecclesiam vniuersalẽ q̃ ad priuataꝫ ꝑsonã. Quod quidez dictũ est mirabile ⁊ valde dubito cũ ad papã ꝑtineat ius diuinũ interpretati vt. s. dictũ est. Sed potest dici ꝙ verũ dicit glossa prefata quando papa diceret contra autoritatem iuris diuini expresse. sed quãdo interpretãdo vel declarando dicit sic preponitur omnibus. Et sic intellige gl. in

UVA. BHSC. IyR_213

ca.hec eſt fides.xxiij.q.j.

2 Utrum ſequens opi.docto.non ſubtiliter inueſtigatā que poſtmodum apparet falſa excuſetur a peccato. Rñ.pa. in.c. capellanus.de fer.q ſic q̄diu non apparuit falſa.facit glo.iuncto tex.in.c. vnico.ō poſt.prel.li.vj.z i.c.fi.ō ſpō.du. z in.c.cū venerabilis.de cōſu.fal.regula z q̄ ibi no.ff.ō inr.z fac.ign.z q̄ no. Inn.i.c.p tuas.el.ij.ō. ſimo.z gl.Sof.z Tācr.i.d.c.cappellanꝰ.no.Old.in.d.l. queſitū.§.j.ff.de fun.iſtr.q̄ le.q̄ſequēs opi ſui doc.excuſat ab impēſione expēſarū q̄ probabiliter quis ſequitur opi ſui doc.l.dicere.§. vnde videndū.ff.de arb.Iſtud tamen limita verum in his quādo ſunt cōtra dei precepta z.l.naturalem inſertam mentibus hominū. quorū ignorantia neminē excuſat de quo dic.vt.§.ignorātia.nec ob.predictis illud.c.inuenis.de ſpō.vbi dicit q̄ in dubijs tutior pars ē eligēda.z eccleſtici. iij.q amat periculū peribit in illo. Ergo videt ſe exponere periculo q̄ in vniuerſitate opinionū non eligit tutiorem. quia hoc verū eſſet quando proprie dubium eſt ſed quādo eſt opinio ſecus eſt quia nec tūc ſumus in dubio nec conſequēter exponit ſe q̄s periculo q̄ bene no.Item nec ob.etiā illud.Aug.de pe. di.vij.ſi quis.vbi dicit dimitte icertū z tene certū: q̄ alia eſt certitudo in moralibus alia in naturalibus ꝓpterea dicit philo.primo ethicorū q̄ diſciplinam ti eſt in vnaquaq̄ re certitudinez quererein̄ta exigentiam materie eque eſt vitioſum eſt perſuadētem querere mathematicum z mortalem demonſtrantem. Non enim conſurgit certitudo moralis ex euidentia demonſtrationis. ſz ex probabilibus coniecturis groſſis z ſingularibus magis ad vnam partem q̄ ad aliam ſe habentibus. Dicitur autem probabile q̄ pluribus et maxime in ſapientibus apparet verum nam ſi Joachim non fuit hereticus l cet teneret falſum contra fidem vt patet in ca. damnamus.de ſum.trī.z fi.cat.q̄ ab eccleſia talis articulus nondum erat dānatus multo magis excuſatur quis ſequendo opinionem doc.quando talis opinio ab eccleſia non eſt reprobata cū tali voluntate q̄ ſi non crederet veram non ei adhereret certe in iſto nō poteſt eſſe contemptus z ſic nec peccatū mortale.et ergo tenet certum ſibi certitudine mozali et dimittit dubium ſibi.ſcilicet opi.contrariam.

Oratio ſm.S.Bo.in.liij.di.xv. parte.ij.ar.j. q.iij. accipitur communiſſime ſm cōprehendit omnē actum bonū ſicut accipit glo.ſ. ad Theſa.v. Non ceſſat orare qui non ceſſat benefacere.accipitur ſecundo cōmuniter ſm q̄ comprehendit omnem actum contemplatiue relatum adeū: Accipitur etiā propꝛie oratio ſm q̄ eſt aſcenſu mētis in deum ad aliquid deſiderandum vel impetrand. vel exſoluendum. Et iſto modo accepta diuerſi modo diffinitur vt patet ꝓ Hoſt.in ſumma.ti.de penis.et Joan. and. in clemē. vnica de reli.z ve.ſan. Unde ſecundum Auguſtinum in lib.de verbis domini. Oratio eſt quedam petitio et alibi dicit. Oratio eſt pius mentis affectus directus in deum z pterūq̄ ne pigritetur in voce prozumpens. Facit ad hoc de conſe.diſt.prima.c.quando autem. vel ſm Damaſ.lib.xxiij.oratio eſt aſcenſus mentis in deum vel petitio decentium. facit.c. fina.xx.diſtin. Uel oratio ſcōm Ray.eſt cōgeries vocum ad aliquid impetrandū in deum tendentium vel ſm Hug.de ſancto victore.oratio eſt deuotio quedā ex compunctione procedens Hec enim deſcriptiones orationi conueniūt ſm diuerſos eius effectus et ꝓpterea oratio aliquando dicitur oratio nomine ꝓprio: z hoc fit quandomēs noſtra aſcendit in deum vel per quam aliquid deo vouetur vl offertur et ſic ei cōpetit diffinitio.ij. Augu.z prima Damaſceni .Aliquādo dicitur obſecratio qua quis pro commiſſis veniaz deprecatur z alia expedientia ad ſalutem petit et ſic et cōuenit prima diffinitio. Auguſtini z Da Damaſce.z alia Rayn.di.

UVA. BHSC. IyR_213

ctur.iij.postulatio.⁊ hoc est quādo q̄s constitutus in feruore spūs ⁊ charitatis fraterne etiā ꝓ salute orat ⁊ petit.quarto dicitur gratiarū actio per quā q̄s recolēdo beneficia dei tā preterita q̄ꝫ presentia ⁊ futura totus in deū attractus quodā spiritu cōpunctionis regratiando deo totus fit illi deuot⁹ ⁊ sic ei cōpetit diffinitio hugo.Et de istis dr̄ prime ad Thimo.ij.

2 ¶Utrū oratio sit virtus latrie.Rñ.ꝟm Ric.in.iiij.di.xv.ar.iiij.q.ij.ꝙ sic inq̄ꝫtū quis orat deū vt sibi exhibeat honorē in recognitionē sūmi dñij.Cum latria nō sit aliud nisi exhibitio honoris testificātis in eo cui exhibet̄ summum dñium.Inq̄ꝫtum ꝟo quis orat deum vt ꝑ hoc satisfaciat de pctis suis vel alioꝝ sic est act⁹ penitētie nec mirū qꝛ i genere actuū morū idez act⁹ ex fine sortit̄ diuersas species vt ptz in.v.Ethic.c.iiij. vbi mechās ꝓpter lucrū ē auarus ⁊ ꝓpter cōcupiscentiam est luxuriosus.

3 ¶Quis est orādus vtꝝ solus de⁹.Rñ. ꝟm Ric.vbi.s̄.q.iij.ꝙ dupliciter q̄s potest porrigere alteri p̄ces.aut vt tāq̄ꝫ ꝑ ipsum iplende.Aut vt tanq̄ꝫ per ei⁹ ipetrationē adipleant̄.Primo mō sol⁹ de⁹ est orādus:qꝛ illa bona q̄ principaliter sunt petēda.s.gr̄a ⁊ salus:vel q̄ nobis deseruiūt ad eoꝝ acquisitionem a solo deo dant̄ nec ab alio dari pñt tali mō s.ad acquisitionē glorie ⁊ gratie.Secūdo modo orandi sunt sancti q̄ a deo impetrant exauditionē or̄onis nr̄e.vnde Apoc.viij.dicit̄.Ascendit fum⁹ aromatū de or̄onib⁹ sanctoꝝ de manu angeli corā deo.Maxie gloriosa virgo maria sup̄ ceteros ē orāda isto scd̄o mō qꝛ pl⁹ valet q̄ꝫ ceteri om̄s ceteris paribus Et ꝓpterea cū oramus deū vl̄ xp̄z dicim⁹ miserere.vel da nobis sz cū oram⁹ sctōs dicimus orate pro nobis.

Sed q̄ro nūquid sancti vidēt oratiōes nr̄as.Rñ.lz Ric.vbi.s̄.ꝙ lz aīe sanctorū naturali cognitione nō cognoscant oīa q̄ fiūt in hac vita ⁊ maxime īteriores mot⁹ cordis.qꝛ solus de⁹ scrutatur corda de simo.c.tua.in fi.tñ i ꝟbo vidēt ea q̄ decet eos de nostris actib⁹ cognascere:de quoꝝ qualitate sūt illi act⁹ q̄b⁹ eos oramus orādo qꝛ ad eorū gloriam pertinet ꝙ ad eos habeam⁹ necesse recurrere.⁊ ꝙ ipsi prebeāt nobis auxiliū ad salutem.

¶Quomodo debet fieri or̄o.Rñ.vt colligo ex Ric.vbi.s̄.q.vj.⁊ vij.⁊ tho.secūda sc d̄e.q.lxxxiij.ho.⁊ Jo.an.vbi.s̄.ꝙ dz fieri cū.vij.conditionib⁹ seu socijs.⁊ primo cū humilitate. Judith.ix. humilium ⁊ mansuetorum semꝑ tibi placuit deprecatio ecclesiastici.xxxv.oratio hūiliātz ⁊ se. ⁊c.psal.exaudisti orationē humilium hec humilitas duo dz habere. Primo diffidētiā proprie virtutis. hoc est reputes te indignum exauditione. Secūdo confidentiā de dei mia ne desperes:sicut ecclesia facit que semꝑ i fine orationis.dicit ꝑ dñm nostrū Jesum ⁊c.q.d. O dñe nō ad me aspicies sz ad miaz saluatorz ad aduocatā mariā sic vide ꝙ in letanijs dicitur per passionē per crucem ⁊c. 4

¶Secūdo cum bona dispositione seu cōtritione suorum peccatorum:qꝛ cum his qui displicet ad intercedēdum mittitur irati animus potius ad deteriora prouocatur dicit Gre.iij.q.vij.in grauibus ⁊.xlix.di.c.vl. 5

¶Utrū oratio peccatoris exaudiatur Rñ.vt colligo.ex Ric.⁊.S.Th.vbi.s̄.ꝙ aut peccator aliqua petit vt peccator.j. ꝟm desiderium peccati ⁊ tūc nō exauditur ex misericordia sed bene quādoq̄ ad vindictā dū ꝑmittitur āplius ruere in peccatis.Unde Aug.Quedam negat deus propitius que concedit iratus et sic intelligitur illd̄ prouer.xviij. Qui declinat aurem suam ne audiat legem oratio eius execrabilis erit:aut peccator orat ex desiderio bono nature et sic deus exaudit non quasi ex iustitia.quia talis non meretur sed ex misericordia si tamen alie conditiones concurrant. 6

¶Sed quid si orat pro alio nūquid exaudiet̄.Rñ.ꝙ aut orat vt minister ecclesie ⁊ sic exauditur.j.q.j.c.dictū est.Aut 7

orat

UVA. BHSC. IyR_213

orat vt priuata psona. ⁊ sic nō exaudi-
tur peccator pro alio orās. Et sic intelli
ge.c.si quis inquit.⁊.c.ipi sacerdotes ⁊
c.sacrosancta. ⁊.c. necesse.j.q.j. Uerū ē
ꝙ si ille qui inducit peccatorē ad orā-
dū ꝑ se sit bonus tūc peccator exaudie
tur nō pro suo sꝫ pro merito poscentis
d.c.dictū est. Sed aduerte ꝙ hic ⁊ in.§.
precedēti accipitur peccator ille qui est
in mortali nec de eo est attritus vel con
tritus qꝛ lꝫ quis esset i peccato tamē ꝺ
eo dolet ⁊ proponit abstinere ⁊ satisfa-
cere tunc nō habet locū istud sed illud
ꝙ dicit Aug. sup Joā. omel. xliiij. si em̄
peccatores deus non exaudiret frustra
ille peccator publican⁹ oculos i terra
dimittēs ⁊ pectus percutiēs diceret do
mine propicius esto mihi peccatori cu
ius ꝯtrariū ibi patet qꝛ descendit iustifi
catus. ⁊ ideo tales exaudiuntur.

8 ¶ Tertio debet esse oratio associata cū
breuiloquio. Mat. vj. cū oraueritis no-
lite multū loqui Facit de cōse. di. v. ca.
nō mediocriter. Sed contrariū christ⁹
Lu. xviij. dicit semper oportet orare ⁊
nūq̄ deficere. Itē. Lu. vj. dicitur ꝙ ꝑ-
noctauit orādo. ⁊ Lu. xxij. dicitur ꝙ ꝓ-
lixi⁹ orauit. Facit. lxxvj. di. c. nosce. Ad
qꝺ diceñ. ꝙ oro nō solum ꝟm suam cau
sam q̄ ē desideriū charitatis. sed ēt ꝟm
seipam pōt esse diuturna. ⁊ qꝺ. Ego di
co ꝙ debet esse breuis. hoc intelligo ta
liter ne imorātibus nobis aliud cordi
nostro inserat inimicus. ⁊ ideo scti pa
tres aliquātulū orabant. ⁊ postea ali-
quid operis faciebāt. deinde ad oratio
nē redibant. sic ⁊ nos non ita debem⁹
prolōgare orationem ꝙ in ipa replea-
mur vagationib⁹ sed potius eam bre-
uem facere vt cum feruore eam explea
mus. ⁊ hoc est quod dicit Aug. ad pro-
bandum multum loqui in orando est
rem necessariam in supfluis agere ver-
bis. Cum plerumq̄ hoc negociū plus
gemitibus q̄ sermonib⁹ agatur. Et hic
loquitur de oratione voluntaria. nō de
illa que est de necessitate vt officiū cle-
ricis ⁊ huiusmodi.

9 ¶ Utrū oratio debeat esse vocalis. Rñ.
ꝟm Ric. vbi. s. q. iij. ꝙ duplex est oratio.
Quedam cōmunis. s. que per ministros
ecclesie i persona totius ppli deo offer
tur ⁊ talis debet inotescere populo ꝑ
quo offert. vt excitetur ad deuotionem
⁊ ne possit suspicari in ministris eccl'ie
illius oratiōis omissio. ⁊ ideo talis dꝫ
esse vocalis. Alia est oro singl'aris ꝑso-
ne. s. que offertur ab hoie inq̄tū est sin-
gularis ꝑsona siue pro se sine oret pro
alio ⁊ talis oratio q̄uis non sit necessa-
riū ꝙ sit cū sensibili voce. nisi. ad hoc ho
mo sit obligat⁹ ex voto tñ qñq̄ expe-
dit ad meritū vt mētali adiungatur vo
calis: vt ꝑ vocalē feruor cordis ampli⁹
excitetur. Ex quadā. n. naturali vnione
aie ad corp⁹. motus corporis diuersi-
mode affectiōes aie excitāt ⁊ immutāt.
Si tñ in casu nostro vocalis oro retine
ret interiorem feruorē. tunc nō esset vo
caliter orañ. oratione singulari qñq̄ ēt
excessu feruoris mētis ꝓrūpit homo in
vocalem orationem. Potest etiam fieri
vocalis oratio ad redditionem debiti
vt vcꝫ homo ꝟm totū ꝙ habet deo ser-
uiat. Et illud. Math. vj. orātes nolite
multū loqui. Intelligendū est ꝟꝫ Aug.
ad probañ. ꝙ non est loqueñ. multum
s. vt multa locutio sit efficax ad exaudi
tionem qua eloquētiores erimus: quia
deus principal'r ad intentionem aspi-
cit. Propterea subiunxit Aug. ibidē nō
deest multa precatio si feruens perseue
rat intentio.

¶ Quarto req̄rit ꝙ oratio fiat cum bo 10
na intētiōe ⁊ feruēter. Sed hic querit.
Utrū oratio vocalis sine mentali attē-
tione sit efficax. Rñ. ꝟm Ric. vbi. s. q. vj.
ꝙ triplex est efficacia oratiōis. Pria est
in merēdo seu satisfaciendo. Secunda
est impetrādo. Tertia est orantem spi-
ritualiter ⁊ sensibiliter reficiēdo. Unde
nullam istarum habet vocalis oratio ni
si eam cōcomitetur cōcors meditatio.
Moralis enim est nō actus exterior ni-
si per comparationē ad cuius rationis
interiorē. Aduerte tamē ꝙ intentio de
bita ⁊ actualis si adsit in pricipio voca
lis oratiōis. lꝫ postea mens euaget. nisi

UVA. BHSC. IyR_213

talis euagatio interumpat primam intētionē: per contrariam intentationem sic est meritoria ꝛ ipetratiua oratio vocalis sine attentiōe per virtutem prime intētionis sicut cū quis ꝑ bonam intentionē incipit ꝑegrinari vel eleemosynā dare totū sequēs est meritorium virtute intentionis. Prime q̄uis cesset sua intentio actualis. Sed talis oratio sine attentione nō hꝫ tertiā efficaciam. scilꝫ spiritualiter reficiendi orātē nisi q̄diu eā cōcomitatur attentio actualis. Et sic intelligitur illud prime cor. xiiij. Si orem lingua ꝛ spiritus meus non orat mens mea sine fructu est: scꝫ spiritualis refectionis.

11 ¶ Sed qñ dicetur ꝑ euagationē interuenire contrariā intētionē. Rñ. licet Ricar. non declaret. Dic qđ tunc quando homo volūtarie alia cogitat non pertinentia ad orationē. ꝛ de hoc vide. s̄. hore. §. xxvj. Et quomodo ē pctm̄. Uñ dicit Cipria. de oratione dominica. Quomō audiri te a deo postulas. cū ip̄e te nō audias. Et Ber. causamur nobis deesse gratiā. sꝫ iustus ip̄a gratia ꝯqueritur nōnullos deesse sibi. ꝛ Cassian⁹ nū q̄ orat q̄sq̄s etiā flexis genib⁹ si vagatiōe distrahit̄. Propterea dicit Cipri. nihil aliud cogitet anim⁹ q̄ id solū ꝙ p̄catur. Facit de conse. dis. j. c. qñ antē. et dist. v. nūq̄. Et est etiam aduertendum ꝙ triplex potest applicari intentio orationi vocali. s. aut applicādo eā ad verba que dicunt̄. Aut ad illud ꝙ petitur. Aut ad illum cui oratio porrigitur et quocūq̄ istorum modorū adsit intētio non est inefficax oro ad satisfaciendū. Et ego dico nec ad impetrādum vel reficiendum. Sed secunda intentio melior est q̄ prima. Et tertia q̄ secunda. Unde hug. de virtute orandi. Puta inquit oratio est qñ abundantia deuotionis ita mēs accenditur vt cū se ad deū postulandum ꝯuertitur pre amoris ei⁹ magnitudine etiā petitiōis sue obliuiscat̄. Nā aliqñ nimia attētio ad verba posset esse ipeditiua oratiōis scꝫ qñ hō vult nimis i particulari cogitare đ verbis. qꝛ ꝟm philo. ij. thopi. Nō possum⁹ multa cogitare sil̄. vñ sufficit ꝙ p̄ma intētio sit talis ꝙ sufficit ad integrā iformationē verborū. Et iō hugo. vbi. s̄. dicit oratio ꝑfectior esse omnino ne q̄t si eā meditatio nō cōcomitet̄ aut precedat. his hoib⁹ cōcor. Tho. vbi. s̄. de hoc vide hore. §. xxvj.

¶ Quito requirit oratio ꝙ vtilia ad salutem petat. ꝛ sic est petere iuste. 12

¶ Utrum si aliquod determinate petendū in oratiōe. Rñ. ꝟm Ric. vbi. s̄. qō. iiij. 13
Quedam sunt quib⁹ non possum⁹ male. vti. sicut v̄tutes gratia. ꝛ gloria. ꝛ talia determinate petēda sunt in oratiōe. Quedā sunt q̄bus possumus vti bene et male sicut hr̄e diuitias. filios ꝛ vxorē. ꝛ hmōi. ꝛ talia nō sunt determinate petēda in oratione sed sub cōditione. s. si de⁹ p̄uidet illa ad salutē nr̄aꝫ vtilia. Quedā sunt q̄b⁹ vti bñ nō possumus sicut peccatis ꝛ hmōi malis ꝛ talia non sunt a deo petenda in oratione.

¶ Sed cur aliquid petimus cum de⁹ sciat quo indigem⁹. Rñ. ꝟm ꝙ đt aug. in epistola ad ꝓbā. Ille. q̄ nouit q̄d nobis necessariū sit priusq̄ petimus non volūtatē nostrā vult sibi per petitionē nostram innotesecere qꝛ eā nō pōt ignorare. sed vult exercere i oib⁹ desideriū nostrum quo possumus capere quo ipse preparat dare. hinc. ꝛ Gr. xxij. q. iiij. 14
Obtineri inquit nequaq̄ possunt que p̄destinata non fuerūt. sed ea q̄ scti viri orādo efficiunt ita predestinata sunt vt precibus obtineantur. ergo nō oramus vt deus aliquid sciat vel vt eū immutemus sed vt obtineam⁹ quod voluit precibus obtineamus.

¶ Sexto ꝙ ꝯstāter fundit⁹ i fide petat. vñ Ja. j. postulet āt i fide nihil hesitās 15

¶ Septimo ꝙ petat perseueranter. 16

¶ Utrū oro sit sp meritoria. Rñ. ꝟm. ric. vbi. s̄. ꝙ nō. qꝛ merito debet̄ merces ꝟꝫ iustitiā. Et ideo oro facta in pctō mortali nō ē meritoria ꝓprie loquendo de merito. Addo ēt quod nō est meritoria quāuis nō. fiat in peccato mortali. si nō adsit đbita attētio. saltē actualis i prici 17

UVA. BHSC. IyR_213

pio ſm cõmunem opi.theolo.i.ij.diſt c. xiij. Si tñ talis attẽtio adeſt erit merito ria niſi iterrumpatur: vel niſi in oratio ne neceſſaria puta in officio reſpectu clericorum ſit notabilis negligẽtia in reprimendo vagationes quia ſic eſſet peccatum. de quo. s̃. hore. §. xxvij.

18 ¶ Ad q̃d valet oratio ſiue de eius effe- tu. Rñ. ꝙ valet ad vincendas tentatio nes. Unde hiero. ſuper Mat. xiiij. in tẽ tationem intrat q̃ orare negligit. Scdo ad augumẽtãda merita. Tertio valet ad impetrãdum poſtulata. vt patet ex ſupradictis. Quarto vz ad vincendos hoſtes. xxxvj. d. c. vlt. de moyſe q̃ orãs vincebat hoſtes. Quinto ad ſecretorũ diuinorum reuelationẽ. viij. q. j. ſi ergo. Sexto ad celeſtiũ deguſtationẽ. Unde ſine ipſa non guſtantur diuina.

19 ¶ Utrũ ſemp exaudiatur. Rñ. ſm Ric. vbi. s̃. q. vij. ꝙ ſi fit ꝑ ſe ⁊ debito mõ ſem per exaudit̃ ſz nõ ſemp ſtatim ſed pro illo tpe quo diuina mĩa cõſpicit exau ditionem vtiliorem eſſe omnibus pen ſatis: aut fit ꝑ aliis ⁊ ſic nõ ſemp ex. audit̃. Unde aug. omel. c. ij. ſuper Jo. dicit exaudiunt̃ oẽs ſancti ꝑ ipſis nõ aũt pro oĩbus exaudiunt̃: ſubdit tamẽ q̃to digniores fuerit orãtes ꝑ popu lo tanto facili⁹ in neceſſitatib⁹ ꝑ q̃bus clamãt exaudiũtur: hoc enim non ꝓue nit ex defectu oratiõis vt nõ exaudiat̃ pro alio orãs debito modo ſz ꝓpter in diſpoſitionem illius pro quo oratur. qꝛ obſtinatus forte eſt vnde Raban⁹ ſup Mat. xxj. Quotiẽſcũq; orantes non ex audimur. ideo fit qꝛ cõtra auxiliuz no ſtre ſalutis petim⁹ vel qꝛ eoꝝ pro q̃b⁹ petim⁹ ꝑuerſitas ne ipetrem⁹ obſiſtit vel in futurũ petit onis differtur effect⁹ vt deſideria creſcant ⁊ perfectius gau dia capiant que requirũt. hec ille

20 Utꝝ oratio ſit in ꝑcepto ita ꝙ q̃libet teneat̃. Rñ. ſm Uldericũ qd̃ ſic ad ora tionem mentalẽ. Et ego dico ꝙ etiã ad vocalẽ tenẽt̃ imperfecti ⁊ communes hoĩes: qꝛ mentalẽ orationẽ nõ poſſent habere ſine vocali. Et ꝙ oratio ſit de ꝑcepto oĩbus. Probo rõne ſic homo te netur de iure naturali ad omnia illa q̃ recta rõ dictat nõ poſſe ſine ipſis ſalu- tẽ ꝯſequi pz ea neceſſitate qua q̃s vult aliq̃d ea neceſſitate vult illud ſine quo tale quid nõ poteſt habere ſecũdũ phi. Finis imponit neceſſitatem his q̃ ſunt ad fi. l. oratio. ff. de ſpon. ſed homo nõ poteſt ſalutem ꝯſequi ſine oratione. er go ad eam tenetur de neceſſitate et ꝙ homo nõ poſſit ſaluari ſine oratiõe pz. Nã ſz apoſtolũ. ij. ad coꝝ. iij. Nõ ſum⁹ ſufficiẽtes a nobis etiã bonũ cogitare. ergo multo minus operari niſi ex gra- tia dei nobis donetur poſſe ꝙ quidam nõ donat regulariter adultis niſi pe- tãt ꝑ argumẽtũ a ꝯrio. Jo. vj. petite et accipietis. Facit. xij. q. iiij. c. obtineri. er go cum ſine bona operatione nullus poſſit ſaluari qꝛ habitabit i tabernacu lo dei qui operatur iuſtitiam ſecũdum pſal. ⁊ bona operatio non poſſit eſſe ſi ne oratiõe. Ergo ꝓpoſitũ cõfirmatur Exodi. xx. Memento. vt diem ſabbati ſanctifices ꝙ ſine oratiõe fieri non po teſt. Itẽ Luce. xviij. oportet ſemp orare xx. ſup quo Chryſ. dicit. oportet neceſſi tatẽ dicit. Corroborat̃ exemplo in pra ctica qua communiter homines non ti ment deum quia non habent orationẽ. Econtrario ſi eſt aliquis timor dei iue nies in habẽte gratiam orationis. Me rito ergo dicit hiero. vbi. s̃. In tẽtatio nẽ intrat qui orare negligit. Et ſup illd̃ Mat. xvij. hoc gen⁹ demoniorum non eijcitur niſi in oratiõe ⁊ ieiunio. Nõ ſa nat occultum quod nõ ſanat calcaneũ. Jeiunio ſanãt̃ peſtes corporis oratio ne vero peſtes mẽtis. Sz aduer. quod iſtud preceptum de oratiõe eſt affirma tiuum quod ſolum obligat pro ſemper aliquos plus aliquos minus. Quãto. enim quiſq; eſt debilior tãto magis in diget auxilio orationis. Et ideo certa meta vel hora nõ eſt determinata. ſed tãtum quilibet precepto tenetur quan tum iudicium ſue ratiõis dictat ſibi fo re neceſſarium orare vt a peccatis deſi ſtat ⁊ in bono perſeueret. Clerici tamẽ ⁊ religioſi habent determinatum mo-

UVA. BHSC. IyR_213

dū ꝛ tp̄s orōnis de q̄.s̄. honore. Silr̄ illi quib⁹ in pnia p cōfessorē est iiunctū vel qui ex voto haberent. Alij aūt non vident habere determinatuz tempus. Nisi ꝙ ſm. S. Tho. in. iiij. di. xv. Seculares tenentur diebus festiuis diuinis officijs interesse vt ministris pro populo orantibus suam intentionem cōforment.

12 ¶ Que oratio ē efficatior. Rñ. ſz Rica. vbi. s̄. q. viij. ꝙ oratio dominica. Quod ostēdit. Primo autoritatis dignitas: qꝛ xp̄s eā fecit ꝛ discipulos docuit Math. vj. Scdo sentētio sa eins breuitas. Tertio petitorū vtilitas. Nam omnia que desiderare debem⁹ ꝛ petere in hac cōtinentur. Unde Aug. ad ꝓbā Licet alia verba dicam⁹ orādo nihil aliud tamē dicam⁹ q̄ quod in ista oratione positū est si recte ꝛ cōgruēter oremus. Uñ aduerte ꝙ eo ordine posita sunt quo desiderare ꝛ petere debem⁹. Exhibet̄ Prio reuerentia illi cui porrigēda est oratio. Cum dicitur. Pater noster qui es in celis: quo captat beniuolētiam dei orans Secūdo qꝛ finis magis desideratur q̄ qui sunt ad fi. Jō primo petunt̄ que respiciunt finē q̄ q̄ sunt ad fi. Respiciens finem sunt due petitiones. Prima est sanctificetur nomen tuum. Hoc est ſm Au. li. ij. de sermone domini in monte cum dicimus nos admonemus desiderare. vt nomen eius ꝙ super est sanctū etiam apud homines sanctum habeatur hoc est non contēnatur. quod non deo sed hominibus prodest. Secunda est. adueniat regnum tuum. Unde ſm Aug. vbi. s̄. in hoc excitamus desiderium nostrum vt illud regum vt nobis veniat. ꝛ in eo regnare mereamur: Unde per primā petimus vt deus ab hominibus glorificet̄: per secūdā vt ad dei gloriam veniamus petitiōes respicientes que sunt ad finē Quedam sunt respectu boni q̄ sunt due. pria est. Fiat volūtas tua sicut in celo ꝛ in terra. In qua scdm Aug. vbi. s̄. petitur meritum quo beatitudinem mereamur quod cōsiste i obediendo mādatis dei, ꝛ iō sicut ab anglis in celis fit. dei volūtas. sic ꝛ a nobis in terris per veram obdientiam. Secunda. est. Panem nostrum quoti. da. no. ho. In qua petitur victus quotidianus ad substētationem necessarius. vel victus anime. i. eucharistie sacramentum tanq̄ instrumentuz quo possumus nos iuuare. Quedam petitio est respectu mali culpe. ꝛ hec est dimitte. n. d. n. s. et. n. d. de. nostris. Unde aug. vbi. s̄. debita peccata dici manifestum est. ꝛ in hoc admonemus nos q̄d facere debeamus vt remissionem peccatorum habeamus ſm Au. ad probā vt ibi. Si. ꝛ nos. d. de. nostris Quedaz est que respicit mala inclinātia nos ad peccatū que est. Et ne nos indu. in ten. quod non ita intelligitur vt nō permittat nos tentari quia qñdoq̄ homo in tentatiōe probatur ad bona ꝛ humiliatur ad deum. Sed sic intelligitur vt non deserti diuino adiutorio alicui tentatiōi vel consentiamus decepti vel cedamus afflicti. ſm Aug. ad probā. ꝛ iō aliud est tētari. aliud est in tentationem induci. Quedam recipiunt malū pene que est. Sed libera nos a malo. In qua admonemus nos ſm Aug. vbi. s̄. Nondum nos esse in illo bono vbi nullū patiemur malū. Unde de hac oratione dicit Isido. j. lib. de sum. bono. c. xxij. Fidei symbolum et dominica oratio pro tota lege paruulis ecclesie ad celorū regna sufficit. Et Aug. i ench. c. v. de quotidianis ꝛ breuib⁹ leuibusq̄ peccatis sine quibus vita nō ducitur quotidiana oratio fidelium satisfacit. Eorū eniz est dicere Pater noster ꝛc.

Oratoriū priuatum q̄libet in domo ꝓpria habere pōt sz non debet habere formā ecclesie. nec ibi aliquis debet celebrare nisi sit prinilegiatus vel de licentia episcopi aliter debet deponi celebrans de conse. di. j. vnicuiq̄. ꝛ capi. clericos. ꝛ. c. si quis.

¶ Qua immunitate gaudet: vide immunitas. §. xxvj. ꝛ in quo differt ab eccl̄ia. vide. s̄. ecclesia. §. iij. 1

UVA. BHSC. IyR_213

Ordo primo ſm Hug. de ſancto vic. eſt ſignaculū quoddā in quo ſpiritualis poteſtas ꝛ officiū tradit ordinato. ꝛ ſcōm. S. Bo. in. iiij. diſt. xxiij. ſignaculū hic ſtat pro ſignaculo in animā diuinitus impreſſo.

¶ De notatis in hoc. H. cū ſeq. ꝛ p illorū diſcurſum nihil p legiſtas: qz materia tota eſt canonica ꝛ ſpiritualis.

1 ¶ Quot ſunt ordines. Rñ. q̄ ſunt. vij. vt habet p magiſtrū in. iiij. diſ. xxiij. c. j. ſ. hoſtiariatus. Lectoratus. Exorciſtat⁹. Acolitatus. Subdiaconatus Diaconatus. Preſbyteratus. Prima tonſura eſſ non eſt proprie ordo ſed diſpoſitio ad ordines ſm Ricar. eadem diſtin. Facit xxiij. di. de pſalmiſtatu. qui pſalmiſtat⁹ idem eſt q̄ prima tonſura ꝛ. in hoc concordant comuniter theologi. Sz canoniſte tenēt q̄ ſunt nouem ordines ꝓz nouē ierarchias. ſ. prima tonſura ſeu pſalmiſtat. ꝛ ordo epālis. Et q̄ prima tonſura ſit ordo eſt tex. in. c. cum contingat. ꝛ ibi do. Ant. ꝛ Cano. de eta. ꝛ quali. ordi. Similiter q̄ epatus ſit ordo ꝛ q̄ imprimatur caracter iudicio meo. Facit incōuincibiliter text. in. c. j. de ordinatis ab epiſcopo qui epī. re. vbi patet q̄ licet reſignauerit nihilominus confert ordines. licet nō executionem q̄ non poſſet ſi caracterē indelebilem nō impreſſiſſet ordo epalis. ꝛ ſic ſm canoniſtas erunt nouem ordines. ꝛ de eorum officijs vide in ſuis titulis.

2 ¶ Utrū in oi ordine imprimat caracter. Rñ. ſm Ricar. vbi. ſ. q̄ ſic. ꝛ quid ſit vide. ſ. caracter.

3 ¶ Sed nunq̄d ꝑexigit caracter baptiſmi. Rñ. q̄ ſic de neceſſitate. c. veniēs. de pſ. nō bap. Secus de ſacramēto ꝓfirmationis qz nō cōfirmatus ſi ordinet recipit caracterem ordinis.

4 ¶ In quo actu imprimit caracter in q̄libet ordine. Rñ. ſm Ricar. vbi. ſ. pro generali regula tenēdū eſt q̄ in ſuſceptione illius exterioris ſigni imprimit caracter in quolibet ordine in quo ſigno p̄n cipalis poteſtas quā reſpicit ille ordo ſignificat expreſſius. ad quā cōcurrūt alii cuius inſtrumenti traditio ꝛ verbi expſſio quo verbo expreſſi⁹ determinat inſtrumēti ſignificatio. ꝛ iō qz p̄ncipalis ptās quā reſpicit ordo hoſtiarij exp̄ſſi⁹ ſignificat in clauiū eccleſie datiōe ꝛ in aliquo alio qō circa ipſum ſtat. Et poteſtas lectoris in hoc q̄ ab epo ſibi traditur codex lectionum diuinarū. Et poteſtas exorciſte per hoc q̄ de manu epi recipit libū exorciſmorū. iō in eo ꝓ datiōe imprimit. Et ptās acoliti ſm ſctm Bo. Ric. ꝛ pe. ꝛ alios reſpicit principaliter portare cereos. ꝛ iō ip̄imit p hoc q̄ accipit cādelabrū de manu epi. Alij dicūt vt Tho. q̄ imprimit p hoc q̄ tradit vrceolus. qz principali⁹ per id ſignificat eius poteſtas. Sed verius eſt primū vt pz. xxj. di. cleros. vel dic quod vtrūq; dz accipere. vt in. c. acolitus. xxiij. diſ. ꝛ i. c. perlectis. xxv. diſt.

¶ Sed queritur an requiratur q̄ talia inſtrumenta accipiā de manu epi. Rñ. qō nō de neceſſitate ſm Ric. in iſtis ordinibus minoribus: ſz ſufficit poſtq̄ ſūt ab epo inſtructi ſuiter in officio ſuo debēt agere inſtrumentū accipiant ab Archidiacono de mādato epiet voluntate in cuius acceptiōe imprimitur caracter. qz inſtrumēti traditio principalius eſt ab epo q̄ ab archidiacono. Et p iſta opi. ē tex. in. c. acolit⁹. xxiij. di. in maiorib⁹ bñ opz q̄ manu epi. xxiij. di diaconus. 5

¶ poteſtas ſubdiaconi pz p hoc q̄ accipit de mann epi patenam ꝛ calicem vacuum. ideo in hoc imprimitur caracter: qz principalis actus ei⁹ eſt vaſa dominici corporis ꝛ oblatiōes offerre diacono. Et legere epiſtolam eſt ſecundarius actus nō principalis propterea legitur etiam a nō ſubdiacono. Poteſtas diaconi nō pōt exprimi q̄tum ad eius principalem actum qui eſt poteſtas portandi corpus chriſti in patena ꝛ diſpēſandi corpus chriſti. ꝛ ideo exprimitur quātum ad eius actum ſecundarium in traditiōe libri euangeliorū. in qua imprimitur caracter ſm Ricar. ꝛ Tho. alij dicūt q̄ imprimit caracter in manus epi poſitione. vt ſanctus Bona. ꝛ pet. ꝛ p 6

UVA. BHSC. IyR_213

hac opi.facit.xxiij.di.c.diaconus.iūcto.
d.c.cleros.Potestas sacerdotis ꝯfertur
qñ ab epo dicit accipite spiritū sanctū.
quoꝝ ꝛc.ꝛ huius opi.est sanctꝰ Bona.ꝛ
Pe.Alij dicunt vt Sco. in.iiij.dis. xxiiij.
ꝙ ibi sunt due forme partiales.In qua
rum altera cōfert potestas conficiendi
eucharistiam in reliqua potēstas absol
uendi in presentia.ꝛ istis ꝯiungunt due
materie.hoc ē duo signa visibilia.Pro-
pria forme prime est traditio calicis et
patene cum hostia ꝛ vino ꝛ verbis acci
pe potestatē celebrandi ꝛc. Scde forme
est impositio manus epi super caput cū
verbis accipe spiritū sanctū.ꝛ vt sic eps
cōcorditer agat summo epo xpo.q̄ priꝰ
contulit potestatem apostolis cōficien-
di q̄ absoluendi.hec ille. Et hoc credo
verius quo ad primam materiā corre-
spondentē prime forme.Sed quo ad se
cundā materiam correspondentē secun
de forme q̄ est manus impositio epi cū
illis verbis accipite. Non credo quia
tex.in.c.vlti.de sacra. non iteran. innuit
ꝙ manus impositio nō est de substan-
tia forme.qꝛ si omissa fuerit non dꝫ rei
terari sed suppleri.nec similiter p̄dicta
verba accipite.qꝛ sunt quedam pastora
lia que ipsa nō habent. sed habent alia
verba imponit manus. Episcopatꝰ ve-
ro ordo quo ad characterē suscipit i vn
ctiōe capitis ex chrismate. sꝫ hoc nō est
verū.p.c.vnicū.in princ. de sacra vncti.
vbi dicit supplendū qd est omissuꝫ.Im
primit ergo ex impositione manuū epi-
scopoꝝ super caput eius vt potest elici
ex.c.eps iuncta glo.xxiij.di.Nec ob.ca.
vlti.de sacra.nō iterā.qꝛ loquit de impo
sitiōe q̄ fit diacono ꝛ sacerdoti que nō ē
de essentia.Psalmistatus seu prima tō-
sura que cōfertur cum ei capilli abscin
duntur.

8 ¶Que sunt necessaria in quolibet ordi
ne.Rñ.ꝙ vt colligo i diuersitate doc.di
ceñ.est ꝙ oia statuta in pastorali debēt
itelligi ita necessaria ꝙ si aliquid omit-
tat.nihil fiat.ꝛ necessario totū sit iterā.
nisi omissa sint de illis de quibꝰ in iure
est expressuꝫ ꝙ nō sunt de necessitate.vt
vnctio.vt.i.d.c.vnico.de sacra vncti. Et
manus impositio in ordinatione diaco
ni vel presbyteri.d.c.vlt.de sacra. nō ite
ran.Et q̄dā orationes alie ab illis q̄ di-
cunt qñ aliqua istrumēta tradunt.Et q̄
dā alia forte minima q̄ ex se patēt non
esse de substātia ordinis.sicut ꝙ sit ge-
nuflexus. ꝛ similia q̄ magis sunt ad de
uotionem excitandā.Itē tps de tempo.
or.c.sane.Itē etas.dis.lxxvij. subdiaco-
nus.Itē ꝙ ab episcopo ꝓprio recipiat.
ꝛ nō simul plures accipiat de sacra. nō
iteran.c.j. ꝛ vlti.Itē ꝙ a latino vel gre
co epo recipiat de tempo.or.c.ꝙ trāsla
tioni.Item missa in minoribus ordini-
bus.ꝛ huiusmodi.

¶Sꝫ nūq̄d tractꝰ corpalis instrumenti 9
sit de substātia ordis.tho.i.iiij.di.xxiiij.
tenere vr ꝙ sic.ꝛ veriꝰ credo q̄uis alij
dicāt ꝙ solū porrectio istrumēti ꝛ manꝰ
extēsio sit de substātia.ar.l.qd mō.ff. de
acquir.pos.qꝛ in sacramētis requirit ta
ctꝰ corporalis.vt pꝫ i baptismo vnctio
ne ꝛ huiusmodi.ꝛ hoc ptꝫ in pastorali.
Secus dicūt quidā de impositione ma
nuū.qꝛ nō requiritur tactus.Sed Sof.
et Hosti.tenent ꝙ similiter est necessari-
us per.c.fi.de sacra.non iteran. Ego te
neo ꝙ licet in impositione manuum nō
tangat ꝙ nō sit aliquid supplendū. Et
similiter in instrumētis in quibus cha-
racter ex eorum traditione nō imprimi
tur.sed sufficit porrectio licet sit melius
tangere secus in traditione instrumen-
torum ex qua character imprimitur.

¶Sed nunquid oportet tangat amba 10
bus manibus. Item omnia puta pate
nam simul cuꝫ calice ꝛ huiusmodi. Rñ.
ꝙ nō credo.sed sufficit solum tāgat mo
dicum quid alicuius rei que nullū iter
mediuꝫ discōtinuās habeat ad totum.
ar.c.vnici.de cōsec.eccle. lib. vj.

¶Utrū sufficiat traditio euangelioꝝ ꝓ 11
libro exorcismoꝝ.vel superpelliciū pro
dalmatica.ꝛ hmōi.Rñ.qd nō nisi in eo-
dē libro continerent oia simul.si tūc ha
beret intentionē tradendi illum libruꝫ
qui pertinet ad illum ordinem.

¶Quid si eps facit actꝰ ꝛ aliꝰ dicit ver 12

UVA. BHSC. IyR_213

ba vel ecōtrario. Rñ. nihil valet qꝛ sacramēta sunt vnitatis q̄ diuidi nō possunt. de cōse. di. ij. qꝛ passus. ꝛ. xxxiij. q. j. loq̄tur. Fallit hoc in minoribus ordinibus vt dictum est.

13 ¶ Utrū requirat̄ necessario exp̄ssio verborū cū traditione instrumenti. Rñ. ꝑm Inn. i. c. p̄sbyter. de sa. nō ite. ꝙ sic ita ꝙ si pars illiꝰ orationis sit dimissa a capite est inchoāda ꝛ bene qꝛ materia cuiuslibet sacramēti est instrumēti traditio. forma vero est expressio verborum.

14 ¶ Quid si aliquid sit omissum. Rñ. ꝙ si omissum sit de necessitate seu substātia ordinis sic totū est iterādū. Si vero nō sit nisi de bñ esse vt. eē. vt ea que nō sūt de necessitate. sic in alia ordinatione est suppleñ. Et ab eodē qui priꝰ ordinauerat si pōt ꝛ nō ab alio. ꝑm Inn. vbi. s̄. nisi qñ primꝰ nō pōt ꝑficere. nec ante suppletionē pōt exeq̄ ea q̄ sūt illiꝰ ordinis ar. lij. di. solicitudo. hec ex Inn. ꝛ Ho. ꝛ. Gof. i. d. c. p̄sbyter. nec poterit talis suppletio fieri nisi tp̄e debito ad ordinationes tenēdas. ar. prefati. c. solicitudo.

15 ¶ Sed qūo supplebitur qñ aliquid est omissum. Rñ. si erat de substātia vel dubium an sit de substantia ꝑm Inn. vbi s̄. totum replicabitur. Si vero certū est ꝙ nō erat de substantia tūc inductꝰ qñ ordines dant̄ veniet ꝛ acipiet quod est omissuꝫ solū. Propterea q̄ nō habuit impositionē manuū ꝑm Host. solummodo eam accipiet. ꝑm eū non est de substātia vt dictū est. Et si q̄s presbyter in sua ordinatione habuisset impositionem manuū. sed non fuissent dicta predicta verba accipe spiritum sanctum ꝛc. sed alia secundū aliqua pastoralia episcoporuꝫ tunc nihil iterañ. est vel suppleñ.

16 ¶ Utrum in collatione ordinum conferat̄ gratia. gratū faciens. Rñ. Ri. in. iiij. di. xxiiij. ꝙ si sic suscipiatur digne.

17 ¶ Utrū caracter vniꝰ ordinis de. necessitate p̄supponat caracterē alterius ordinis. Rñ. ꝙ nō ꝑꝫ cōiter do. i. iiij. di. xxiiij. Sed quo ad executionem sic. d̄. quo dic vt. s̄. Irregularitas primo. §. xxxvj.

18 ¶ Utrum ordo liberet a fortuna seruili Rñ. ꝙ sic. episcopatus ꝛ sacerdotium si ne sit seruilis vel ascriptia vel curilis. xlv. di. seruus si sciente.

Ordo. ij. a quo pōt dari. Rñ. ꝑm host. i. c. cū cōtingat. d̄ eta. ꝛ qua. ꝛ sequit̄ Pa. in. c. q̄to. de cōsue. ꝙ prima tonsura que clericis dicitur vel psalmistatus quod idem sūt potest dari a quocunq̄ sacerdote parochiali suis subiectis. Et istud tenet Hug. Ray. Jo. Inn. ꝛ etiā Archi. in. c. nullus ep̄s. de tēpo. or. li. vj. Gof. tenet ꝙ nō pōt. Et sic videt̄ habere vsus eccl̄ie romane. Et cū Jo. an. i. d. c. cū. cōtingat. dico ꝙ si hꝫ supra laicū quasi ep̄alem iurisditionē pōt c. abbates de priui. li. vj. si nō hꝫ sic non pōt. ꝛ hoc sequit̄. d. Ant. in. d. c. cū cōtingat. Abbas v̄o si est presbiter. ꝛ ab ep̄o bñdictꝰ vel recusatꝰ benedici pōt dare tres ordines minores. s. Clericatū siue primā tonsurā. Hostiariatū. ꝛ Lectoratū in suo monasterio ꝛ suis monachis. seu illis q̄ vt efficiāt̄ monachi. illd̄ accesserūt. Et etiā secularibꝰ oībꝰ sup quibꝰ hꝫ quasi ep̄alem iuriditionē. lxxj. dis. c. j. et. ij. Et etiā in alio monasterio potest eos cōferre si est inuitatꝰ ab eoꝝ abbate ꝛ illud monasteriū sit exemptū. Alias nō. ar. lxix. d. c. j. tꝫ tñ Jo. lxix. dis. §. j. ꝛ. c. j. ꝙ hodie abbas prefatꝰ pōt etiā dare alios duos minores. s. Exorcistatū ꝛ Accolitatū ꝛ hoc sequit̄ Host. ꝛ. d. Anto. in d. c. cū cōtingat. de hoc nota. in. c. abbates. de priuilg. libr. vj. Episcopus vero potest dare oēs ordines oībꝰ de sua diocesi oriūdis aut qui in sua diocesi habēt domicilium vel bñficiū. Aut de licentia episcopi cuius est a subditis ordinādus vel capituli sede vacante. Uel vicarū. generalis episcopo i remotis agētes. Uel sui p̄lati si sunt religiosi exēpti. hec not. in. c. nullus. de temp. or. li. vj.

☞ Ad ꝓpositū earū que hic notātur ꝛ an possent moyses ꝛ Aaron si viuerent hodie ordinare aliquem. no. Spe. ꝙ nō in ti. de eta. ꝛ quali. in prin.

¶ Sed quid si sacerdos vel episcopus aut abbas ordinat aliquem nō sibi subditum vt supra dictum est. Rñ. secundū

UVA. BHSC. IyR_213

Inno.in.c.j.de supplē. negli.prels.ꝙ in. nihilominus caracter cōfert.ar.ix.qō.ij. lugduñ.De pena ꝟo tā ordinātis q̄ o. dināti.vide.s̄.Irregularites.j.§.xxij

2 ¶Utruz papa possit dare licentiā non ep̄o cōferendi ordines sacros.Rñ.Inn. in.c.quāto.de consu.ꝙ sic dūmodo ille cui datur talis licētia habeat ip̄os ordines quos alteri vult dare alias nō.

3 ¶Utrum ep̄s qui resignauit episcopatui.vel degradatus.hereticus aut excōicatus est conferre possit ordines.Rñ.ſz Ricar.vbi.s̄.di.ij.ꝙ si fuit legitime episcopus ordinatus ⁊ cōfert ordines.⁊ caracter imprimitur.Sed nō executio.⁊ de hoc vide.s̄.irregularitas.j.§.xxx.⁊.xxxj. mortaliter tñ peccāt sciēter in talib⁹ ordinē suscipientes ſm eundē ricar.vbi.s̄. Et similiter supradicti ordinātes nisi in casu de quo.s̄. Irregularitas.j.§.xxxj.

Ordo iij.quib⁹ potest dari. Rñ. ꝙ oibus masculis q̄ a iure nō ꝓhibēt ordinari.Mulierib⁹ autē nullo modo potest dari ⁊ si de facto det inhil fit qr caraterē nō suscipiūt vt notat Ricar.in.iiij.di.xxxv.iiij.q.j. Nec ob.c. presbyter ⁊.c.mulieres.xxxij.dist.in quibus vocatur prebytera ⁊.c.diaconissam xxvij.q.j.⁊.c.sacratas.xxiij dist.qr nō est ab ordine sz a p̄latiōe dr abbatissa diaconissa ⁊ a viro p̄sbytero dicit p̄sbytera vel a viduitate ⁊ sacrate dicuntur a voto ex quo se deo ꝯsecrarūt.Quidā tamē dicūt ꝙ nec etiā illi q̄ nō hñt vsum rationis sunt capaces vt no. Ric.vbi.s̄.q.ij. Sed de hoc valde dubitarem si daret an susciperet caracterē. ⁊ potius tenerē ꝙ sic.ar.c. christian⁹ ⁊.c. syluester.xj.q. j.⁊.quod notatur in.c.nullus.in ver.ifati.de tempo.ordi.lib.vj.

1 ¶Sz qui sūt q̄ ꝓhibētur ordinari.Rñ. primo illi qui non habent debitam etarem que sit respectu cuiuslz ordis.vide s̄.etas.

2 ¶Scdo illiterati.vt in.c. nullus ep̄s.de tem.or.li.vj. Utrū aūt suscipiet caracterem si ordinetur. dic ꝙ sic.ar.c. veniēs de p̄sby.nō bap.Et de hoc vide cleric⁹ ij.§.j.⁊.ij.

¶Tertio criminosi vnde existentes in mortali aō dñt ꝓmoueri.de tē.or.ca.extuarū tenore.d.c.ad aures. ⁊ si notoria sunt crimina mortalia peccaret mortaliter eos ordinās. alias.nō vt no.i.c.que situz de tem.or.Ipse tñ qui suscipit peccat mortaliter siue sit publicū siue secretum.Et quotiēscunqz exhibet se vt minister ecclesie peccat mortaliter.⁊ totiens quotiens hmōi actū facit.Uñ qui tāgit res sacras q̄si ex officio suo peccat mortaliter.secus si ex necessitate ⁊ sicut quilibet laicus facere pōt ſm Tho.i.iiij.di. xxiiij.facit ad hoc.c.multi.xl.di. 3

¶Sed nunquid sufficit cōtritio.Rñ.lz sit diuersa opinio nihilominus ego credo veri⁹ fore ꝙ sufficit excepto quādo vult dicere missam. de quo dic vt.s̄.Eucharistia.ij.§.v. 4

¶Quarto bigami.vt in.c. acuti⁹.xxvi. di.⁊ de bigamis per totum.de quo vid s̄.bigamia. 5

¶Quinto solēniter penitentes.l.dist.c. ex penitentibus. ⁊.xxxvj.di. illiteratos de quo vide penitentiam.§.v. 6

¶Sexto neophiti.xlviij.d.§.prohibentur.⁊.c.qm̄ ⁊ rō ponit ibidem.c.sicut. 7

¶Septimo curiales q̄ ꝓpter aliquod offm̄ curie sūt obligatio.lj.di.c.j.ij.⁊.iij. liij.d. legem.absoluti vero a curia non prohibentur.lxj.d. osius.nisi alias sint infames vel irregulares vt in dictis iuribus. 8

¶Octauo. ratiociniis obligati.de quibus dic vt.j.rōcinia.§.j. 9

¶Nono serui de istis.dic vt.j. seruitus .§.iij.⁊.iiij. 10

¶Decimo. Corpore vitiati hēs d hoc s̄.corpore vitiatus.§.j. 11

¶Undecimo illegitime nati.⁊ quis dicatur illegitimus.vide filius. 12

¶Utrū illegitimus intrās religionem possit ꝓmoueri.Rñ.ꝙ sic de iure cōi ſm host.⁊.Ber.in.c.j.de fi.presby.sed ad p̄lationē non potest sine dispensatiōe pape de fi.presby.c.is qui.li.vj. 13

¶Quid si non intrat religionem.vide. s̄.irregularitas.j.§.iij. 14

¶Utrū dispēsatio cū illegitimo vt cleri 15

UVA. BHSC. IyR_213

catū vel ad ordines ꝓmoueāt debeat intelligi de oib⁹ ordib⁹. vide. s. cle. j. §. iiij.

16 ¶ Duodecio. Peregrini z ignoti ordinari nō ꝑnt. Peregrini sunt q nō sunt ordinati de ep̄atu vl nō ꝑnt ibi domicilia aut bñficiū vt in. c. cū nullⁿ. de eta. z q. ordi. li. vj. Ignoti sunt quoꝝ origo z vita regularitas nō est nota ep̄o. xxiij. d. c. ep̄s z. ij. q. vij. quereñ. nam pegrini ordinari nō debēt. nisi habeāt lras autēticas vt j. pegrin⁹. §. iij. similiter ignoti nisi ꝓius examinatione breui⁹ cognoscantur.

17 ¶ Decimotertio. Infames z de hoc vid̄ s. infamia.

18 ¶ Decimoquarto. Oēs irregulares z q̄ sint vide. s. irregularitas.

19 ¶ Decimoquinto. Oēs suspensi aut interdicti vel excōicati. z de istis habes. s. Interdictū. iij. §. j. z. j. faspēlio. j.

20 ¶ Decioserto Oēs ordinati i diaconos vl subdiaconos a papa nō ꝑnt sine ei⁹ licētia ab alio ordiari ad supiores ordines. c. cū i distribuendis. ō tē. or. z in. c. fi lium. j. q. j.

21 ¶ Decimoseptio hermafrodit⁹ .xxxvj. illiteratos di. xliij. c. fi. z si ordinet non suscipit caracterē nisi ꝓcualeat ser⁹ virilis ꝑm glo. in. §. hermafroditus. iiij. q. iij. si equalis esset non susciperet ꝑm ro.

22 ¶ Decimooctauo Coniugati nisi velint religionē intrare vel ad sacros ordines promoueri. c. fi. de tem. or. lib. vj. de quo dic vt matrimoniū. iiij. §. viij.

23 ¶ Sed q̄d si eps ordinat aliquē ꝓfessoꝝ. Rñ. q mortaliter peccat ꝑm Tho. i iiij. d. xxiij. nisi cū ei⁹ dispēsaret i casib⁹ in q̄b⁹ pōt. Et vltra hoc si ordinat infantē nisi religionē itraret aut ꝓiugatū nisi velit ad sacros ordines ꝓmoueri vl religionē intrare vel illiteratū ꝑsuꝑpēsus est per annū a collatiōe clericalis tōsure. vt no. i. c. eos z. c. nullus. de tē. or. lib. vj.

24 ¶ Utrū ꝓlatus possit cogere clericuz ad ordines suscipiendos. Rñ. ꝑm cōiter doc. i. c. q̄ris. de eta. z q̄l. q. ꝑ q. q̄ si habet bñficiū pōt cogere. nisi legitime excusēt de quo vide ibidē. Si vero nonhabet bñficiū ecclesiasticū nō potest cogere z ordinans multū qui nō est bñficiatus ē suspensus a celebratiōe misse per annū et debet deponi. lxxiij. d. c. j. z. ij.

¶ Utꝝ coacte ordinatus suscipiat caracterē. Rñ. q si coactio sit additionalis puta vt euadat mortē sic suscipit. ar. c. vbi ista dicit. lxxiij. d. z. ca. de iudeis. lxv. d. z. c. q quidā. j. q. j. qz volūtas coacta voluntas est. xv. q. j. merito ꝙ si coactio sit absoluta puta qz per vim ordinatur sic nō suscipit caracterē. facit. c. maiores in fi. de baptis. 25

¶ Sed nunq̄d talis ordinat⁹ metu conditionali teneat ꝓmere. Rñ. q nō si metu talis fuit qui potuit cadere in cōstātem virum per qua perlatū. de his q̄ vime. z in. c. ad aures. ō etat. z quali. or. qz integritas est res voti non precepti. ca. integritas. xxxij. q. j. 26

Ordo iiij. q̄ tēpore dz dari. Rñ. q ꝓma tōsura pōt dari oi tē pore ꝑm Host. z sequit. do. Anto. i. c. ꝙsultatiōi. de tē. ordi. Minores ordines pōt eps q̄libet in diebus dñicis dare vni vel duobus z nō plurib⁹ ꝑm ho. i. c. de eo. ō tem. or. vbi tex. est sed Inno. z Host. ibiō tenent q etiam pluribus q̄ duobus posset dare dūmodo non videatur ordinationē ꝑ generalem facere. Sz opi. ho. cum inꝑrear litere est tutior qz in re dubia tuti⁹ est ꝑseruare verbis ꝑdicti. l. §. si his ff. de exer. ac. Papa cōter subdiaconatū in oibus dñicis diebus z aliis festis ꝑcipuis di. lxxv. c. vlt. z Host. dicit in. d. c. de eo. q oēs ordies z oi tēpore ꝑoteſt cōferre papa. ar. c. ad honorem. de auto. z vsu pal̄i.

¶ Sed nūquid pōt eps dare quatuor ordines minores in aliis festis q̄ de quibus in. c. fi. de. feriis. Rñ. de. an. in. d. c. ō eo recitat quosdā tenere q sic z quosdā q nō sed solū in illis festis in q̄b⁹ virgines cōsecrari possunt z Ho. dicit hoc esse tutius tex tñ dicit in. d. capi. de eo dñicis z aliis duobus festiuis. 1

¶ Utrū abbates similiter possint dare quatuor ordines predictis diebus dominicis vel festiuis sicut ep̄i. do. anto. in d. c. de eo. z in cap. cum cōtingat. de eta. z quali. z q̄ sic immo secundum Host.

UVA. BHSC. IyR_213

videtur qđ potius his diebus debeant dare quā in quatuor temporibus ne videantur generalē ordinationē facere et placet. Alij ordines debent dari ab episcopis tantū in sex tēporibus anni.i.in sabbatis quatuor temporū anni. Et in sabbato medie hebdomade q̄dragesime.in quo cantatur oēs sitientes. Et in sabbato sancto.lxxv.distin.per totum.ꝛ de temp.ordi.per.totum.

¶Sed nūquid temp⁹ est de substantia ordinum. Rñ.ꝙ non.c.sane.de temp.or.

4 ¶Que pena cōferētis ꝛ suscipiētis ordines extra prefata tpa ꝛ q̄s poterit dispensare vide.s̄.irregularitas.j.§.xxxv.

5 ¶Utrum possint cōferri post prandiū. ¶Rñ.qđ non:tamē si conferunt̄ tenent ſm Hug.lxxv.di.ordinationes.ꝛ Ber.ꝛ Lau.Joā.ꝛ Gof.in.d.c.de eo. Ray.vero ponit ieiuniū ordinantis et ordinati inter illa que sunt in dubio an sint de substātia vel ne ꝛ propterea tenet quod totum sit reiterandum quia non dicitur reiteratum quod nescitur factum.c.veniens.de presby.non baptis.contrariuꝫ tamen credo verius in minoribus ordinibus per not.in.c.literas.de tempo.ordi.ꝛ.lxxv.dist. quod a patribus in quibus missa non est de necessitate.sed in maioribus dicerem cum Ray.cum missa sit de substantia.vt not.do.Ant.in.d.c.literas.

Ordo v.vbi dꝫ cōferri.Rñ.qđ i ecclesia episcopali.ar.lxxvij.di.c.j.sed de consuetudine dant vbi volunt.lxxv.dis.in palea.

Ordo vj.q̄ ordine dꝫ accipi.Rñ.qđ gradati incipiēdo ab infimo ascēdēdo vsq̄ ad supremū.s.p̄ma tonsura seu psalmistatus hostiariatus lectoratus exorcistat⁹ acolitat⁹.subdiaconatus diaconatus presbyteratus et ep̄atus.lix.di.si officia.lxxvij.dist.c.j.

¶Quid siquis vno vel plurib⁹ permissis ad superiorem ordinet vide.s̄.Irregularitas.§.xxxvj.

2 ¶Quod ordines possunt simul conferri.Rñ.Inn.Host.in.c.de eo.de temp.ordi.tenent qđ prima tonsura et quatuor minores nō possunt dari vna die per.c.literas.ꝛ per.c.dilectus.eo.titu.ꝛ in isto c.de eo nihil dicit̄ de psalmistatu.ꝛ hoc sequitur.d.Ant.in.d.c.de eo.gl.tamē in d.c.de eo.tenet ꝙ omnes minores simul vna die possunt cōferri.ꝛ Gof.facit pro ea.tex.in.d.c.de.eo vbi dicit minores ordines.xix.dist.Si Romanorū. Ego seruarem consuetudinē in hoc sed vbi non apparet de consuetudine tunc tenerem opinionem Hostiē.ꝛ Inno.que videtur verior qꝛ.d.c.de eo.superius expresserat solū de quatuor minoribus ꝛ postea.additur minores.ꝛ ideo ista indefinita restringenda est ad.s̄.expressa.facit.l.pōponius.in prin.ff.de procur.vn⁹ autē sacer ordo cū predictis minorib⁹ vel duo sacri ordines eadē die vni persone cōferri nō possunt nec in hoc dispēsari potest nisi per papā.vt no.Inno.ꝛ Hosti.in.c.dilectus.de temp.or.sed cōferri debent singuli per se ꝛ per certa interstitia temporū.lxxvij..di.in singulis.ꝛ.c.quicunq̄. vnde licet aliquis ordinator cōtinuaret ieiunium vsq̄ ad dominicā de mane:et ordinādus non tamē posset qui in sabbato vnū susceperat aliū die dominico. recipere qꝛ censet̄ pro eodē die.c.literas de tēp.ordi.Fallit hoc ſm Ber.in ep̄o q̄ in sabbato pōt in sacerdotē ordinari et in dominico in episcopum consecrari.

¶Que pena cōferentis ordines contra prefatā formā.s.duos sacros vno die vl̄ minores cū vno sacro.Rñ.ſm Ber.in.c.dilectus.de tēp.or.ꝙ suspensus est a potestate ordinandi donec per papā cū eo dispenset̄.Sed.d.Ant.in. c.literas.eod.ti.dicit ꝙ nō est suspensus sed suspendēdus ab ordinibus dādis sic collatis sed ordinatus bene est suspensus ipso facto ꝛ a solo papa potest absolui vt.dicit.c.literas.in fi.de quo vide.s̄ irregularitas j.§.xiij. 3

Ordo vij.q̄modo dꝫ cōferri.Rñ.ꝙ p̄mo debet p̄cedere ſuitium siue examinatio per Archidiaconum de iure communi de officio.Archidia.ad hoc.ꝛ.c.vt nostrum.et de elect.c.nihil est.§.episcopi.scilicet de vita mino

UVA. BHSC. IyR_213

tibus ⁊ qualitatib⁹ ⁊ ceteris que requiruntur in ordinato .s. ꝙ nullum impedimentū de .s. scriptis habeat. Item ꝙ sit sobrius nō ebriosus .xv. di. ⁊ xxxiiij. per totum. Itē prudēs .xv. di. vsq; ad .xl. di. Item ornat⁹ virtutibus .xl. dist. vsq; ad xlij. Item castus xliij. distin. §. pudicus xxvj. d. vsq; ad .xxxv. Itē hospitalis .lxij di. ⁊ .lxxxvj. di. per totum nō litigiosus. xlvj. di. xc. di. lxxxviij. di. lxxxvj. di. peruenit nō cupidus .xlvij. ⁊. d. c. peruenit Item domui suē bene presidēs .lxvj. di. §. necesse. lxxxvj. dist. lxxxix. di. xcij. disti. Item ieiunus .lxxv. dist. ꝙ a patribus.

¶ Secūdo debet missa celebrari. ab eo qui vult ordinare. Unde aliqui vt ray. tenent ꝙ si missa omittatur nihil fit sz totum iteran. est. Hugo tamen. ⁊ Joan. lxxv. di. in. c. ordinationes. el. j. ⁊ ber. in c. ꝙ sicut. de elec. tenent ꝙ non est de necessitate ꝙ credo verū in minoribus secus in sacris: quia est de substantia. vt s. ordo. iiij §. v. Fallit in prima tonsura que communiter hodie sine missa dat̄ et si vnus dicit missam alius consecret nihilominus tenet ordo vt dicit Ber. ⁊ Hugo vbi. s. licet fieri non debeat. Qd̄ limito verum in minoribus se sed non in sacris. ¶ Tertio debent habere ordinādi indumenta pertinentia ad ordinem quem volunt suscipere. ¶ Quarto ꝙ ordinans in quocunq; ordine seruet ritū pastoralis maxime circa porrectionem instrumentorum in quibus character confertur dicēdo verba conuenientia ⁊ faciendo vt ordinādi tangant corporali tactu pro maiori cautela ⁊ nihil omittat de ordinatis in pastorali. qr vt dixit excepto loco ⁊ tēpore etate vnctione impositione manuum tactu corporali ieiunium. missa in minoribus. et qd̄ sit proprius episcopus vel non ⁊ orationibus aliquibus que non dicuntur cū aliquorum corporalium traditione omnia alia ab istis creduntur ita de necessitate ꝙ si aliquid omittatur communiter tenetur qd̄ nihil fit. ⁊ totum est iteranduz ꝑm aliquos licet vt dixi teneāt theologiꝙ in aliq̄b⁹ cōfertur character ⁊ sic ꝑm eos si alio omitterentur essent solum supplenda sed qr hoc non habemus expressuz teneñ. est securū vt dixi.

¶ Sed nunquid cum quis interrogat̄ ⁊ examinatur tenetur dicere peccatum suum. Rñ. ꝑm Inno. in. c. inquisitionis. de accu. qd̄ nō nisi etiam post penitētiā impediat executionem ordinis vel ꝑm hostiē. potest respondere si aliqd̄ horū commissi egi penitentiam nec indigeo dispensatione. 1

¶ Utrū ep̄s possit suo subdito sine causa legitia denegare collationē ordinis. Rñ. ꝙ aut regularis ⁊ sic nō tenetur ei cōferre imo su⁹ p̄latus pōt hoc sibi denegare nec ꝯ sui p̄lati voluntatē pōt ꝓmoueri ⁊ sic loquit̄. c. ad aures de tēpo. or. Aut est secularis ⁊ sic nō tenet̄ ep̄s. Aut est in dignitate ⁊ beneficio ⁊ sic nō pōt ep̄s ei denegare sic loquitur. ca. ex tuarum tenore. de tempo. or. 2

¶ Utrū ordinās indignū sciēter peccet mortaliter. Rñ ꝑm Astē. lib. v. titu v. qd̄ sic quia infideliter agit cum domino q̄ eum dispensatorem constituit.

Ornatus q̄ requirūtur vt sit peccato Rñ. ꝙ sex ⁊ itelligo taz de ornatu vestimētorū ⁊ corporis virorum ⁊ mulierum q̄ de ornatu domorum ⁊ supellectilium.

☞ Ad propositu eorum que dicūtur ⁊ an ornatus mulierū sit permissus no. Bar. cepo. in. l. mulieris. i p̄n. q. xij. ff. de verb. signi. ⁊ omnino ꝑ abba. in. c. j. ne cle. vel mo. ⁊ que dicātur ornameta muliebria not. in. l. argēto. §. ornamēta. et §. mundus. ff. de auro ⁊ ar. leg.

¶ Primū recta itētio. s. vt nō fiat ꝑ supbiam vel libidinē sed ex legitima causanā vt dicit Chrys. i. c. sicut. xxij. q. v. Sicut enim peccatum opus sine volūtate non fiat ita iustitia ex opere non cōsumatur nisi voluntas affuerit. Nam vir orans se vel mulier vt non appareat in cōtemptum honestis ꝑsonis vel vt placeat vir vxor sue ⁊ vxor viro ⁊ huiusmodi ex tali intentiōe licit⁹ est q̄libet ornatus si mō alie adsint ꝯditiōes de q̄b⁹. j. Si āt fiat ꝑꝑ itētionē sic talē erit pecca-

UVA. BHSC. IyR_213

tuz quale est pctm̄ intētio. Unde Aug. de sermone dn̄i i mōte exponēdo illud cum ieiunatis nolite fieri sicut ypocrite ꝛc. In hoc aūt inq̄t. c. maxime aduertē dum est: nō in solo nitore rerū corporalium atq; pompa. sed etiam in ipsis sordibus ꝛ lutuosis esse posse iactātiam ꝛ eo periculosiorē quo sub noie seruitutis dei decepit. hec ille. ex q̄ pz ꝙ ꝛ superabundātia ꝛ defect⁹ ꝛ etiā mediocritas ornat⁹ ex intētione mala semp mala est discutiat̄ ergo prima intētio ornatus ꝛ si sit ad prouocañ. alios ad libūdinē sic est mortale peccatū qꝛ nō soluz ꝯcuspiscere: sed velle cōcupisci extra statum matrimonij dānabile est ꝟm aug. similiter si fit ꝓpter elationē vanā gloriam ꝛ superbiā q̄ sit mortalis ꝛ quando sit. vide Superbia ꝛ Uanagloria.

2 ¶ Sed nūquid mulier inupta possit se ornare vt placeat alicui viro. Rñ. ꝙ. lz q̄dā indistincte teneant ꝙ nō per dictū apl̄i prime cor. vij. cuz dicit mulier que nupta ē ꝛc. Tu. tñ tene illud nupta accipi q̄ꝫtū vel ad rem vel intentionē. Et iō illa mulier q̄ itēdit nubere vt placeat alicui ꝓ vxore si se ornat non habet prauam intentionē. sed bene illa que cum nō intēdat nubere vel nō potest cū aliquo querit ei placere ꝛ i hoc ꝯcor. doct. cōmunit̄ Alex. ꝛ. s. Tho. ij. ij. q. clxix. facit. c. nō satis. lxxxvj. di. ꝛ do. Luc. xj. Si oculꝰ tuꝰ simplex fuerit ꝛc. i. si intētio tua recta vel nequam fuerit opus indifferens erit rectum vel nequam.

3 ¶ Scd̄m ꝙ requiritur in ornatu est honestas. nihil em̄ inhonestuz potest esse licitum. Uñ sicut sine iustitia nemo ingreditur regnū dei ita sine honestate q̄ est vna de partibus eius essentialib⁹. l. iustitia. §. iuris p̄cepta. ff. d̄. iusti. ꝛ iur. ꝛ ꝓpterea Pa. ad. Gal. v. ponit ipudicitiā vnū de excludētibus a regno dei. Directe autem habet inhonestatē ille ornatus ex quo mulieres vel viri ostēdūt loca impudica. ꝛ licet viri nō ostendāt nude sufficit ad impudicitiā taliter eoruz formas ostēdere ꝙ ꝟm rationem rectā impudicitiā ostēdūt. Sicut faciunt qui vestimenta ita breuia portāt ꝙ omnia signa virilis membri apparent. Similiter continet impudiciam ꝙ mulieres taliter vestimenta apperiant ꝙ pectus ꝛ mamillas ostendant. Unde tales non audeo excusare a mortali quando notabiliter in hoc excedunt. Excusarem bene viros quando tali habitu vterentur ex aliqua necessitate puta equitando ꝛ coram talibus qui non habent prouocari ad lasciuiā sicut cū iuuenes ludūt in diploide simul ꝛ hmōi ꝛ idez dico de mulierib⁹ in domo corā viris suis aut alijs mulierib⁹ al'r nō. Nec valet ꝙ sic ē cōsuetū qꝛ corruptela est. l. ꝙ nō rōne. ff. de le. que poti⁹ auget peccatum. c. fi. de ꝯsue. Similiter ꝟm aliquos videtur impudicū. ꝙ mulier habeat caput discoopertū. Sed aug. i epistola ad possidiuz videtur tenere ꝙ hoc sit verū quo ad decentiā non necessitatē. Inquit em̄ capillos nudare feminas q̄s et caput velare Apostolus iubet nec maritatas decet hec ille. Et gl. sup illud prime cor. xj. Mulier velatum habere debet caput dicit ꝙ alique excusantur a peccato qñ hoc nō faciunt ex vanitate. sed propter contrariam consuetudinez ꝛ sic tene ꝙ cum hoc de se non sit impudicum excusat cōsuetudo. ꝛ hoc sequitur. S. Thomas. vbi. s̄.

¶ Sed nunq̄d fucātes se seu colorantes se aut alia figmēta adhibētes vtputa adulterinos ciues ꝛ hmōi faciant ꝯ honestatē tal'r ꝙ peccēt mortaliter. Rñ. circa hoc est diuersa opin. inter doc. S. Tho. vbi. s̄. tz ꝙ hmōi fictiōes non pñt esse sine peccato non tamen semper est mortale. Sed solum qñ fit ꝓpter lasciuiā vel in dei contemptum. Alex. in. iiij. ꝑte summe recitat quosdā tenere si talia fiant ad occultandū defectum. puta morpheam in facie vel nuditatem capitis. qꝛ nō videtur peccatuz mortale. Si vero fiant ad fingendaz pulchritudinē maiorem sic fore mortale peccatū. ipse vero Ale. dicit ꝙ licet hec opi. sit humanior tamē tutius sibi videtur dicere ꝙ omnino sit peccatum mortale ad quod 4

UVA. BHSC. IyR_213

facit dictū Cipriani de habitu virginū q̄ ait. Manus deo inferunt quando illud qd̄ ille formauit reformare ꝯtēdūt. impugnatio est ista diuini operis p̄uaricatio veritatis deum videre nō poteris quādo oculi tibi nō sunt quos deꝰ fecit. sz quos dyabolus infecit de inimico tuo tincta cū illo pariter arsura hec ille. Et dictū hyero. ad Mauritij filiaz crimē ē post crismatis sanctificationez cuiuslibet pigmēti succo vl' puluere sordidari. ⁊ dictum Aug. de cōse. distin v. c. fucare. vbi ostendit ꝙ est adulterine fallacie ⁊ inhonestatis. Ego vero in occultātibus defectum tenerem opini. S. Tho. In alijs autem que talibus vtuntur ad fingendam maiorem pulchritudinez recitarem eis opiniones p̄dictas ⁊ inducerem pro posse ad dimittēdum ostendens periculum ꝙ si pur vellēt tenere opini. S. Tho. non negarē eis absolutionē sed me exonerarē ⁊ sup ipsos vel ipsas relinquerem.

5 ¶ Tertiū ꝙ requiritur in ornatu est cōueniētia persone naz religiosus debet habere habitum religiosum aliter esset excommunicatꝰ. v. s̄. excommunicatio vñ. casu. xxvij. Clericis aliquibus nō lz vti. vt. s̄. Clericꝰ. iiij Unde tenet Uide. ꝙ si religiosi vel religiose ferrēt habituz nō cōuenientem sue professioni ꝙ peccāt mortaliter si nō in modico excedāt. Idem dic de muliere que vtitur habitu virili vel econtrario. s. ꝙ peccat mortaliter quia facit contra preceptuz deuterono. xxij. ⁊ videtur sequi. San. Tho. vbi. s̄. quia dicit ꝙ specialiter est prohibitum. Addit tamen ꝙ posset quis tali habitu vti sine peccato propter aliquam necessitatem vel causam vt occultaret: se ab hostibus. vel quia aliud nō habet vestimētum. ⁊ huiusmodi. Facit ad hoc. c. clerici officia. de. vi. ⁊ ho. cle. ⁊ quod ibi not.

6 ¶ Quartum ꝙ requiritur in ornatu est parsimonia ⁊ moderatio. scz ne sit sup fluus vel quo ad multitudinē ⁊ diuersitatē vt in multis vestibꝰ localibus ⁊ hmōi vel quo ad preciositatez vel quo ad curiositatem. Nā vsus supfluus est omnino viciosus vnde ad Gal. v. Inter alia que excludunt a regno dei cū fuiesset dictum de fornicatione ponitur Lsuxuria vbi dicit gl. quelibet superfluitas intellige. no. excedens. vt sit mortalis. Uñ Tho. vbi. s̄. dicit ꝙ faciētes ornamēta supfluai ⁊ curiosa peccāt qñ supfluitas est notabiliter excessiua nō est dubiū inter doc. quin sit mortalis. sed difficultas est in cognoscendo quando dicatur no. excessiua. Unde pro hoc intelligendo mihi videtur dicendum ꝙ ornatus dicitur superfluus qñ excedit ꝯditionē statꝰ persone ad quā cōditionē cognoscendam. Tria sunt tempora consideranda tanq̄ tria specula ex quibus intelligeť qñ dicatur superfluus. Primū tp̄s p̄teritū. s. qualiter p̄uenisti ad talē cōditionem puta dominiuz nobilitatē ⁊ diuitias. Si q̄ppe per rapinas vsuras falsos contractus ex quibꝰ restitutiōi teneris obnoxius ad talem conditionem peruenisti vti nō ipoteris multitudine diuersitate preciositate vel curiositate q̄ alij vtunť cōiter existentes in tali ꝯditiōe ⁊ statu sine peccato mortali. Nā rebꝰ obnoxijs restitutioni non licet vti sine peccato mortali ad statuz vel pompā de resti. spo. c. sepe. ꝯtingit. ⁊ hoc est qd̄ dicit Isa. ix. c. Uestimentū admixtū sanguine cibi erit ignis. ⁊ Iero. ij. c. In alijs tuis inuētꝰ est sanguis animarū pauperū. Et quāuis super incertis restituēdis possit prelatꝰ ecclesiasticꝰ dispēsare vt q̄s de eis viuat s̄m q̄litatē cōditiōis naturalis alicuius. Si tamē hoc facit ad superfluitatē ⁊ statū solū est in statu dānationis tā dispensans q̄ dispensatus facit ꝙ no. in. c. dudum. el. ij. de elec. ⁊. in. c. ⁊ si illi. xij. q. ij. Solūmodo eis dispēsare lz de incertis vt viuere possint s̄m eoꝝ cōditionē qz ille qui est cōsuetus vti cibis delicatis. vel vestitꝰ nō posset sic grossis vti sicut q̄ ad hoc est assuetus. ⁊ iō oportet multuz temperate hoc faciant. Si vero ad talē cōditionē peruenisti non per talia q̄ necessario sit restituenda sic credo et

UVA. BHSC. IyR_213

si nō sis naturaliter nobilis poteris te ornare ꝑz illū statū ita ꝙ ex hoc nō erit iudicād⁹ tuus ornatus notabiliter superfluus. Scdm dicit tp̄s presens scz si ornat⁹ talis conuenit tue conditioni. Maiori em̄ dignitati cōuenit maior ornatus. d. c. clerici officia. Et iō vt scias q̄d tibi cōueniat. attēde qd̄ cum nulla sit maior dignitas q̄ diuina. ⁊ tamē in ip̄o cultu diuino dz ornatus esse tēperatus vt pz in. c. gloria ep̄i. xij. q. ij. a fortiori ornat⁹ prelatorū ecclesiasticorū. Idē dic ꝙ ornatus Imperatoris q̄ oēs mūdanos supereminet in. l. cuz multa in fi. C. de bo. que libe. debet esse tēperatus. Ceteroꝝ vero tāto magis tēperat⁹ dz esse quanto inferiores sunt ab ipsa imperatoris dignitate. Et quamuis ita sit de iure nihilomin⁹ ꝯsuetudo hodie attendenda est qz vt dicit Aug. xlj. dis. c. j. Quisquis rebus pretereūtibus strictius vtitur q̄ se habeant mores eorū cum quibus viuit aut intēperatus aut superstitiosus ē. q̄squis ꝟo sic eis vtit vt metas cōsuetudinis bonorum inter quos cōuersat excedat aut aliquid significat dicit glo. puta infirmitatē ⁊ legitimam cām aut flagitiosus est in omnib⁹ autem talibus non vsus rerū. sed liquido inculpāda est. Quid igit locis tp̄ibus ⁊ p̄sonis cōueniat diligēter attēdēdū est nec temere flagitia reprehēdam⁹ hec ille. Vñ si vis agnoscere si excedis cōsidera cōitatē bonorum inter quos viuis. qui sunt equalis dignitatis nobilitatis diuitiaꝝ abūdantie ⁊ notāter dixi communitatē bonoꝝ nō aliquorum. Et si ꝑm eoꝝ cōsuetudinē vteris preciosis vel multitudine aut curiositate nō iudicabo excessuz. Nisi occurret tibi casus in quo aliqui proximi essent in extrema necessitate. qz tūc dicas ꝑm Amb. in. ca. sicut hi. xlvij. d. Plusq̄ sufficiat sumptu. s. necessitatis ⁊ familie violenter obtentum est.

¶ Sz nunq̄d ille q̄ est equalis in diuitijs nobilib⁹ possit ornare se ꝑm ꝙ cōiter nobiles faciunt lz ip̄e sit ex infimo gn̄e. Rñ ꝙ sic. Nisi quo ad deaurata q̄ de iure cōueniūt doc. ⁊ militibus rō qz nobilitas hodie non attribuit ꝑm virtutē sed ꝑm pōpā ⁊ opinionē. fallit etiā qñ hoc ad ꝯparationē p̄latoꝝ dominorū ⁊ officialiū q̄b⁹ lz aliq̄s esset ipsis ditior nō liceret se ornare ꝑm ꝙ tales p̄lati vel dñi vel officiales cōiter faciunt. Cōclude ergo ꝙ si q̄s vtit ornatu p̄cioso vel multiplici aut curioso ꝑm ꝯditionē stat⁹ presentis. vt cōiter faciūt i presenti tempore boni diuites vl̄ nobiles sibi equales non peccāt.

¶ Tertiū tp̄s cōsiderādū est tp̄s futurū hoc est ꝙ consideret si in tali ornatu poterit se tenere taliter ꝙ in futurū nō habeat cōmittere aliqua peccata mortalia. Nā si est necesse aliqua mortalia committere. vt in tali ornatu se teneat sicut illi qui ꝓpter talia habent necesse in partibus remotis ad negociādū morari dimissis vxoribus sibi propter eoꝝ ibecillitates multa mortalia committūt ⁊ hmōi. Nā tūc talis ornat⁹ est superfluus ⁊ illicit⁹ ꝑm ergo predicta tria tp̄a potes cognoscere quādo hz superfluitatem ⁊ q̄uis sit difficilimū cognoscere qñ habeat notabilē sup̄fluitatē q̄ fit pctm̄ mortale nisi ꝑz primū tp̄s ⁊ tertiū. Tñ detestādi sunt vt in pluribus habent de sup̄fluo ⁊ sic de peccato vt pote q̄ sunt occasio multoꝝ peccatorum Nam primo inducunt ad lasciuiā secundo impediunt multa matrimonia ⁊ tertio p̄bent materiam inordinate cupiditatis. Ideo psal. xxx. Odisti obseruantes vanitates superuacue. 8

¶ Quintū qd̄ req̄rit ornat⁹ vt sit licitus est vt nō apponat circa eū nimia solicitudo ꝑm. n. S. Tho. vbi. s̄. Nimia solicitudo circa ornatū etiā si nō sit deordinatio ex p̄te finis redit eū illicitum. Et q̄q̄ ista solicitudo nimia nō sit mortalis nisi qñ ꝓpter ip̄am dimitteret necessaria ad salutē: nihilomin⁹ saltez est veniale peccatum 9

¶ Sextuz qd̄ requirit vt ornat⁹ sit licit⁹ est vt non sit scandalosus ꝓximo. dicit Alex. de ale. i. ij. ij. q. clij. ꝙ lz se ornare p̄ciosis vestib⁹ ꝑm nobilitatē p̄sone. et 10

UVA. BHSC. IyR_213

cõsuetudinem terre ⁊ dignitatez officij ita tñ ꝙ absit libido in volũtate ⁊ scandalũ i exteriori opere nec mirum. quia Mat. xviij. ve hõi illi per quẽ scãdalum venit. Aduerte tñ ꝙ licet aliquis ꝓuocet ad cõcupiscẽtiã ꝓpter ornatũ alteri⁹ si ille q̃ ornat se hoc nõ itẽdit. nec est excessus i ornatu exposit⁹ scãdalũ passiuũ ⁊ occasio accepta. Sz qñ est i ornatu excessus p̃sertim incitatiuus ad libidinẽ vt in mulierib⁹ iueniẽtib⁹ nouas iuẽtiões seu vanitates ⁊ credũt ꝓbabiliter ꝙ aliq̃ ꝓuocant̃ ad libidinẽ nõ excusãt̃ a mortali si d̃ hoc nõ curãt sz potius volũt portare. Si ꝟo nõ credunt ꝓbabiliter ꝙ prebeãt occasionẽ ruine alteri sic difficilimum est determinare de mortali lz aliqualiter excedãt. Uerꝝ est ꝙ periculosus est excessus in ornatu ꝓuocatio ad libidinẽ vt in mulieribus faciẽtib⁹ fazos nouas quas singulariter diabol⁹ ꝓuocat ad ornañ. se magis q̃ viros. qꝛ magis sunt efficaces ad illaq̃andũ aĩas. Et iõ lz nõ possit sn̄ia dari de mortali ꝓ q̃to excessu nihilominus semper inducẽde sunt ad dimissionem propter periculũ. ꝑꝑ qd̃ cõminatur eis dñs per illa. iij. c. In illa inq̃t die. s. iudicij auferet dñs ornamẽtũ calciamẽtoꝝ ⁊ torques. s. collaria ⁊ monilia ⁊ armilas. s. ornamẽta brachiorũ vt maniche rechamate vel longe mitras. s. machanones vel lunetas discriminalia. i. pectines ad pectinãdum caput: vel cerructos sperilidas. i. ornatus taloꝝ in fine vestis vt sunt caude vel fimbrie murenulas. i. cathenas paruas. circa collũ. olfatoriola in aures gẽmas in frõte pẽdentes ⁊ mutatoria. i. diuersas vestes ⁊ lintheamina vt faciunt romane supra vestes acus ⁊ specula syndones et camisias vias. i. bindolos pro capillis colligẽdis ⁊ theristra. i. vestes estiuas. vt sunt iornee. aeria ꝙ est estas ⁊ erit ꝓ suaui odore fetor. ꝓ zona funicul⁹: pro crispãti crine caluicium ⁊ pro fascia pectorali ciliciũ hec ibi. Sis ḡ prudens. O cõfessor vt non precipites sn̄iam vbi non est precipitanda ⁊ cautus vt non relaxes ꝙ sꝑ est restringẽdũ qꝛ cũ communiter in ornatu nõ sint ꝯditiões. s. posite fitq̃ ꝯñr in ip̃o peccatũ. Ergo taliter ornãtes se dãt operã rei illicite: et ꝓpterea iuridice iputat̃ eis malũ. qd̃ probabil'r ex eis euenit lasciuia. facit. c. eũ q̃. ⁊. c. q̃uis. l. di. ⁊ qd̃ no. in. c. sicut dignũ. de ho. iõ detestandũ: ꝓpter qd̃ merito saluator Lu. xvj. expressit ꝙ diues dãnatus induebatur purpura ⁊ bisso.

Ociositas est cũ q̃s quiete necessaria saluti corporis accepta vacat ab aliq̃ opere spirituali vel corporali ⁊ hec filia accidie. ⁊ quãdo sit pctm̃ mortale. vide. s. accidia. §. j. ⁊. ij ⁊ preceptum. §. v.

Pactũ autẽ dicitur a pactione: inde est pacis nomẽ appellatũ. ⁊ est pactio duoꝝ pluriũ ve in idẽ placitum seu cõsensus vt dicit tex. in. l. j. ff. de pac. Et iõ oĩs contract⁹ generaliter dicitur pactũ sz cũ habeat nomẽ specificũ ab ipso contractu denominatur vt vẽditio locatio. cum vero non habet nomen dr̃ pactum a genere.

☞ Adde inq̃tum dr̃ ꝙ pactũ est duorũ ꝯsensus procedere i pacto expresso. Sed pactum tacitum põt intelligi pactum esse cum his qui erant absentes. ⁊ simul non consenserunt: ita Bar. in. l. si creditores in fi. C. de pac. ⁊ Alexan. in l. ij. col. j. cum concor. ibi per eum signatis. C. eodem.

¶ Que dr̃ia est inter pactũ pollicitationẽ cõuẽtionẽ stipulationẽ ⁊ ꝓmissionẽ Rñ. ꝙ pactũ est consensus duorum vel pluriũ ad aliquid faciendũ vel dandũ verbis expressum itẽ ꝙ verba p̃mittant̃ a ꝓmittẽte ⁊ consequenter a recipiẽte. Si vero verba p̃mittant̃ a recipiente sic erit stipulatio exempluz dabis mihi. x. Rñ. dabo ꝓmittis facere sic ⁊ tu rñdes ꝓmitto. insti. de ver. obli. in prici. Pollicitatio vero est solius offerẽtis ꝓmissio nec requiritur presentia ꝑsone cui fit pollicitatio. l. j. ⁊. l. peccatũ. ff. d̃ poll'. Et no. glo. in Cle. romani. de iureiuran. gl. in. l. j. C. de iur. do. Dicens ꝙ pollicitatio fit sine interrogatione preceden-

UVA. BHSC. IyR_213

te.ff.de polli.l.iiij. promissio cōiter fitrogatiōe.de quo dic.vt.j. Pollicitatio.in prin.⁊ pōt ꝓmissio profiteri vl' ad pollicitationē vel ad stipulationē:vl' ad nudū pactū.ff.de edi. edic.l.scieñ.§. dictū a ꝓmissio.Cōuentio vero est nomē magis gñale q̄ꝫ pctm̄ qꝛ scholares in scholis ⁊ fratres in.c.cōueniret dicūtur.ff. eo.l.j.ꝑ conuentionis verbum.

2 ¶ Quotuplex ē pactū. Rñ. duplex aliđ vestitum aliud nudum.

3 ¶ Sed q̄modo dicatur pactū vestitū. Rñ.ꝙ.vj.modis.Primo re.secūdo ꝟbis s.stipulādo.tertio literis.quarto cōsensu.⁊ de his habes exēpla.s.obligatio. §.iij.v.coherētiā contractus putavēdidi tibi domū cū tali pacto ꝙ ego debeā morari in ipsa domo ꝑ annū qđ q̄dem valet.qꝛ vestitur coherētia contractus s.vēditionis.al's esset nudū.vj.interuētu rei.puta promisi tibi aliq̄d dare vt faceres mihi.vel dares aliđ.Unde statim cū dedero tibi qđ ꝓmisi vestit̄ pactum ex parte mea.⁊ ideo interuentu eius es mihi obligatus ad faciēdū qđ ꝓmisisti.ꝓbātur ista insti. de verb.ob. Nudū vero dicitur quādo non vestitū aliquo predictorū sed est in meris ⁊ puris finibus cōuentionis verbi gratia ꝓmisit tibi dare centū sine aliqua interrogatiōe p̄cedēti vl' chirographo ⁊ hmōi ⁊ cōsentis aliter si non consentiat non erit peccatum sed pollicitatio de quo vide in.l.iurisgentiū.§. igit̄.ff.de pac.Similiter dicitur nudū qñ non continet causam quia traditio rei sine causa nullius est efficacie.l.nunq̄ꝫ nuda traditio. ff.de acqui.re.do.habes tñ aliquas fallentias quas vide in Pañ.in.c.si cautio.de fide.instru.

4 ¶ Utrū ex nudo pacto siue ex sola promissiōe hō obliget̄.Rñ.ꝙ de iure canonico ⁊ ī cōsciētia sic sub pena mortalis peccati.vt no.i.c.j.de pac.⁊ in.c.Juramēti.xxij.q.v.Qđ limito verū ſm collectariū ⁊ sequitur Pa.in.c.prudētes.de don.⁊ i.c.si cautio.de fid.instru.quādo exprimitur causa vt promitto tibi decē qꝛ vēdidisti mihi talē rē vel mutuo cōcessisti ⁊ hmōi qꝛ si sit nudum sic ꝙ nulla causa est adiecta nō obligat etiam in cōsciētia. Rō qꝛ presumitur per errorē promisisse.Et sic non pōt allegari obligatio naturalis cū nihil si tam contrariū consensui q̄ꝫ error.xxix.q.j.§.j.⁊.l.si ꝑ errorē.ff.de iur.om.iud.Aduerte tamē ꝙ si quis dicit promitto tibi cētum donare ꝙ tūc liberalitas ꝓmissionis p̄sumitur causa donādi ⁊ sic non est sine causa.Similiter si ꝓmittitur aliquid loco pio.qꝛ presumitur obligasse se fauore pie cause nec presumitur ibi error.c. fi.de suc.ab inte Limito etiā ⁊ verum ꝙ ex nudo pacto obligat̄.s.quando nude paciscēs habuit animū obligādi se qꝛ ſm cōmuniter Theologos in.iiij.dist. xxxvij.nemo ex quacūq̄ꝫ ꝓmissione obligatur.nisi q̄ hꝫ animū obligandi se.facit.c.literarū.de voto.⁊.l.obligationuꝫ. la.j.ff.đ act.⁊ ob.Alias si nō habuit animū obligādi nō tenetur sub pena mortalis peccati ad pactū nudū seruādum nisi subesset causa q̄ ad hoc obligaret de necessitate precepti puta ꝓmisi pr̄i meo vestē qui moritur ex frigore qꝛ tenetur.q̄ꝫuis nō habuerit animū obligādi se datur.iij.limitatio.s. si cōditio vel rationalis causa nō aduenit postea q̄ si a patri affuisset non promisisset.quia si talis causa aduenirет et propterea non impleat nudum pactum non peccaret mortaliter secundum Jo.de notho.in iij.di.xxxviij.⁊ secundum.scilicet.Tho. secunda secunde.q.xj.ꝙ bene.no.Adde ⁊ quartum.s.quod sit honestū licitū possibile ⁊c. de quibus.j. dico de pacto vestito.

¶ Utrum oriatur actio ex nudo pacto. 5
Rñ.Inno.i.c.nouit. de iudi.⁊ multi alij ꝙ non sed solū competit officiū iudicis implorare.Sꝫ ego credo ꝙ oriatur de iure canonico vt tenet Hos.Jo. an.do. Anto.⁊ Pa.cū gl.in.di.c.j.de pac.⁊ Ar. in.c.quicūq̄ꝫ suffragio.xij.q.ij.ad min⁹ cōditiōe ex cautione predicti.c.iuramēti.ꝙ intellige ī casu qñ obligat ad mortale peccatum alias non.

¶ Utrū oē pctm̄ vestitū obliget.Rñ.ꝙ 6
non.vt not.

UVA. BHSC. IyR_213

nõ.vt no.Pau.in.c.pactiones.de pac.et quãdo hoc sit ꝙ nõ obligat. dic vt dixi s̃.iuramentũ. v. qꝛ vbi iuramentum nõ obliget nec pactũ.itez pactũ dolo mitũ nõ valet cũ vniuersoꝝ de rerũ permut. Intellige quo ad dolosum. Itẽ si sit alteri captiosum.ff.de rescin.vẽdi.l.si id qd̃ pure in fi. Itẽ ea q̃ ꝓmittunt̃ ob nimiã reuerẽtiã alicui⁹ non obligat̃.l.j.ff. q̃.re.act.nõ da. Itẽ qñ pactũ ꝯtinet turpitudinẽ.l.si vn⁹.§.pacta q̃ turpẽ cãm. ff.de pac. ⁊ oẽ pactũ ꝯtra ius dr̃ turpe. c.faciat hõ.xij.q.ij.ꝟz tñ distinctionẽ de qua in.§.viij. Itẽ pactũ in ꝯuentionib⁹ innolatis.nõ obligat si ille cũ quo ꝯtraxit.nõ implet ex ꝑte sua cõtractuz.vt.l. naturalis.§.j.ff.de pre.ꝟ.⁊.l.ex placito. C.de re.ꝑmu. Ideo.cũ q̃s ꝯuenit cũ aliquo dare sibi centũ vt nunq̃ petat tale quid talis nũq̃ poterit petere centum quia nũq̃ potest implere quia semper poterit petere.secus si conuentio fiat. promitto tibi centum si remittas mihi fideicõmissum quia talis poterit petere eo quia potest remissionem facere. hoc Bart.C.de pac.l.conditionis.

7 ¶ Utrum pactum initum per fratres minores vel predicatores aut alios mẽdicãtes cum rectoribus parochialium ecclesiarum super iuribus parochialibus puta exhibitione sacramentorum. Iure funerãdi ⁊ similibus vl̃ sup aliis quibuscunq̃ valeat. Rñ.ꝙ si factũ est ꝑ guardianos vel priores cũ cõsensu suorum conuentuũ vel locorum valet.licz non interuenerit licentia sui generalis. aut principalis. aut capituli aut sedis apostolice q̃ ad fratres minores. Dummodo alias sit honestũ ⁊ licitũ de pac. c.quia quidem vl.lib.vj.

8 ¶ Utrum pactum iuramẽto firmatum ꝙ in se continet turpitudinem.s.peccati vel ẽ cõtra ius valeat. Rñ.Pau.i.c.pactiões.de pac.ꝙ si cõtinet turpitudinẽ ex parte vtriusq̃.s.iurantis ⁊ recipientis non valet.xxij.q.iiij.per.totum. Similiter si cõtinet turpitudinem solũ ex parte iurantis vt in regula nõ est obligatorium lib.vj. Si vero solum cõtinet turpitudinẽ ex parte recipientis sic tenet ⁊ obligat.c.debitores.d̃ iureiur. Rõs quia iuramentũ principaliter dirigit̃ in deũ in quo nulla potest versari turpitudo. Si vero non est firmatum iuramento an obliget. Uide.s̃.Obligatio.§.x.

9 ¶ Utrum pactum de non cedendo bonis suis valeat. Rñ.Pa.i.d.c.pactiões. ꝙ sic nisi sit notoria pauptas qꝛ tũc illicitum est qꝛ in effectu tũc vr̃ se obligare ad carceres quod non potest cũ non sit dñs mẽbrorum suorum.

10 ¶ Utrum pactum factũ patri a filia dũ nuptui traderetur. ꝙ dote cõtenta nullũ ad bona patrimonialia habebit recursum teneat. Rñ.ꝙ nõ nisi sit iuramẽto firmatum.de pact.c.q̃uis. li.vj.

11 ¶ Utrũ pactũ qd̃ ẽ de substantia ꝯctus nec cõtinet turpitudinẽ valeat. Rñ.ꝙ si ponatur ꝑ viam modi vitiat̃ ⁊ nõ vitiat ꝟm Frã.de rãpo.in repe.l.fi.C. de cõdi. ab causaz. Unde pactũ ꝙ ꝑcariã duret inuito dño nõ vz vt in.ca.ꝑcario.de ꝑca. ⁊.l.cũ precario.ff.de ꝑca. Similiter si cõstituo ꝓcuratorẽ ⁊ ꝓmitto nõ reuocare nõ valet ita, dicit Bar.i.d.l.cũ precario. ⁊ Ange.in.l.ij.ff.de ꝓcu. Et.Bal.in. l. ꝑ petuũ.ff. de ꝓcur.. ⁊ si ꝓmisit sub pena nõ tenetur ad penã reuocãdo. facit gl. in.c.ij.de consue.lib.vj.⁊ Ang. in consi. ccxxij. Sed si apponatur per viam conditionis non vitiatur sed vitiat. facit.c. fi.de cond.appo.et quod not. Bart.in. auten. ingressi.C.de sa.sanc.eccle. Sed contra videtur. l. vbi mortis causa ita donat̃.ff.de. dona.causa.mortis sol. vt ibi per Bar.

12 ¶ Promitto tibi ter te hospitari in domo mea: stas ꝑ multos annos ꝙ nõ venis nũq̃d petere poteris extimationẽ. Rñ.Jo.an.i addi.ad Spe.de.cẽsi refert suos magistros disputasse ꝙ non. ⁊ sic tene lz videatur ꝙ teneatur per ti.fi.de alimen.⁊ cib.lega.

13 ¶ Pactũ de hereditate viuẽtis regulariter nõ valet: qꝛ inducit votũ captã de mortis.vt.l.fi.C.de pac. ⁊ ibi ꝑ doc. ⁊ ꝑ Bal.i li.de vsib⁹ feu.de feudo dato iuicẽ.l.ꝯmissorie.c.si q̃s. ⁊ ꝑ canonistas

UVA. BHSC. IyR_213

in.c.venerabilem.de ele.⁊ Pa.i.c.nulla. de cõce.preben. Et ibi sic distinguendo dicit ꝙ aut pactũ de futura successione fit ad conseruãdã legitimã successionẽ ⁊ sic vcz.vt insti.d legi.agn.succes.§. fi. qꝛ pactũ ẽlegi. ꝯsentaneũ.aut fit ad legitimã successionẽ minuendã. ⁊ tũc valet.l.pactũ.ff.de pac. Sed si iuramento firmetur valebit in.c.ij.de.pac.li.vj.aut fit ad legitimã successionem perdendã seu ad tollẽdã liberã testamenti factionẽ.⁊ sic nõ vz qꝛ cõtra bonos mores vt l.stipulatio hoc mõ.ff. de ꝟb. ob. Adeo ꝙ ꝟm Bar. etiã iuramento non firmatur per regulã nõ est obligatoriũ.de re. iu.li.vj.vt in.d.l.stipulatio.not.⁊ in.l.fi. C.de pac. Sed ego nõ credo ꝙ lz sit cõtra bonos mores nõ tamen naturales sed solum ciuiles.et ideo firmatur. di. ca.ij.de pact.

14 ¶ Utrum habẽs, parẽtes magnos q̃s timet ⁊ volẽs ꝓuidere aie sue relinquit medietatẽ oim bonoꝝ suoꝝ pauꝑibus ⁊ dicit si cõtingeret me facere aliud testamẽtũ i quo consanguineos meos instituerẽ per qd̃ reuocaret̃ pñs iudiciũ ex nũc.ibi.p.notario.publico tãq̃ ꝑsone publice stipulãti ⁊ recipiẽti ꝓ dictis pauperib⁹ dono irreuocabiliter ⁊ iter viuos dictã medietatem bonoꝝ meorũ constituens me ex nunc causa possidere p̃cario noie.facit tandẽ alid̃ testm̃. Modo q̃ritur vtrũ pauperes valeãt aliq̃d habere ex tali donatiõe. Rñ.bal.vbi s̃.ꝙ fuerũt opinio.vna ꝙ sic que est domini Dy.ff.de testamen.l. heredes palam.§.fi.⁊ in regu.quod semel placuit. de re.iur.li.vj. Alia ꝙ nõ qꝛ iste contractus donationis vr̃ impedire liberam testamenti factionẽ.ff.de ver.ob.l. stipulatio hoc mõ. Sed aduerte ꝙ nos sumus extra casum docto. Naz hic interuenit traditio vnde ⁊ si donatio esset infirma ⁊ sine cã tamẽ dñs volẽs trãsferre dñiũ trãsfert.ff.de ꝯdi. ob causam.l. iij.§. subtili⁹.vel qꝛ cã est ipsa liberalitas.vt.ff.de do.l.hoc iure. Itẽ ipsa pietas. vt. ff. condi. indebi. l.cum is.§.si in ea opinione sit mulier ⁊ uo. insti. de obli.que ex quasi cõtractu.§.ex quibus daz.ad hec.C.de sa.san.ec.l.fi.volẽs ergo sustinere opi.Dyn.faciat ꝙ ꝓcedat̃ ad traditiõis actũ qui etiam sub conditione fieri potest.vt.ff.de acqui.pos.l.q̃ absenti.⁊ cauti⁹ si interueniat traditio corporalis q̃ si precaria quia precariũ forte nõ valet. Tu cogita: ego dimitto te sine decisiõe.hec bal. Sz tu tene ꝙ si vz valeat donec alicui ꝑublice ꝑsone inter viuos sub tali conditione tradat qꝛ sic valebit indubitanter.

¶ Utrum cum vir faciat testm̃ ⁊ legat vxori certũ quid hoc acto ꝙ si mutaret testamentũ siue non ista vxor iure donatiõis inter viuos debeat habere certã domũ quã sibi legauerat ⁊ demum mutauit testamẽtum nulla facta mentione de dicta donatiõe. An mulier debeat habere dictã domũ videtur ꝙ nõ d.l.stipulatio hoc modo. Contrariũ dico quia ista donatio est presens ⁊ pura quia dixit siue mutauero siue non et iõ nõ est apposita in penam testamẽti mutati. Caue tamen quia nisi interuenerit traditio nõ cõfirmatur morte.⁊ sufficit traditio interueniat tꝑe donationis vel postea viuo donante.ff.de.do. inter vi. ⁊ vx.l. papinia. alias incipit si q̃s pro vxore.⁊ ar.in.l.ij.C.si quis alteri vel sibi.hec Bal.vbi.s̃. 15

¶ Quomodo interpretãtur peccata obscura. Rñ.ꝙ in dubio cõtra eum qui ea apposuit ⁊ potius apertius declarare. ff.de pac.l.veteribus. 16

¶ Pactũ legis ꝯmissorie quid est. Rñ.i cõtractu vẽditionis est pactio qua redditur in emptũ ꝙ venditũ est si nõ seruat̃ ꝙ est promissum.vt in.l.j.⁊.ij.ff. de le.cõmissoria ⁊ fit ita vẽdo tibi fundum ⁊.si.j.talẽ diẽ non solueris precium in emptũ sit. In pignore autem fit sic nisi lucreris pignus.j. certũ temp⁹ sit ꝑditum vel sit mihi pro soluto. 17

¶ Utrꝝ gñal'r sit reprobatũ. Rñ.ꝙ nõ vt.ff.de le.cõ.per totum vbi ꝑtz ꝙ valet in cõtractu vẽditiõis sed i pignore gñaliter ẽ reprobatũ.vt i.l.fi.C. de pac. pi. et in cap. significante.de pigno.⁊ ideo. 18

UVA. BHSC. IyR_213

ipso nō obstāte pign⁹ est restituēdū ni
si iurasset ita ali⁹ dō. vt i.d.c. significāte.
19 ¶ Utrū istō sit petm̄.l.q missorie pigno
ro tibi hanc rē z nō lucror infra mēsem
nūcp̄ possiz luere. Rñ. Bal. vbi. ś. ō vsu.
feu. ō feudo dato iuice.l.cō. q̄ sit lz nō
dicaī q̄ dominū sit apō creditorē ista
est gl. no. in. l. vlt. C. de pac. pigno.
20 ¶ Utrū possit fieri istō petm̄ cū fideiuſ
sore vz. si nō extraxero te de obligatiōe
q̄ pignus qō pro idēnitate tibi dedi
loco idēnitatis sit tuū. Rñ Bald vbi.
ś. gl. dicit hic q̄ valet: qz speciale est. in
his q̄ pro alio sunt obligati q̄ hoc mo
do possunt indēnes seruari vt. ff. de cō
trahen. emp. in fi.
21 ¶ Utrum in dote valeat hoc pactum si
tibi pecunia nō restituero talē fundu
loco pmutatiōis assigno. Rñ. Bal. vbi
ś. videī q̄ sic. qz ista est quedaz pmuta
tio. vt. ff. de iur. do. l. ita constante. z. l. fi.
Itē speciale videī in dote. vt. ff. de sol. l.
calipodius.
22 ¶ Utrū valeat istud pactū obligo tibi
talē fundum p. x. z si nō solvero tibi. j.
mēsem habeas cū emptō iusto pretio.
Rñ. Bal. vbi ś. q̄ sic z est. mirabile q̄ lz
nō sit collatū in alicuius arbitrium de
clarādi ptīs: valet qz finaliter pcīm est q⁹
alteri⁹ cōtractꝰ validi ille est casus mi
rabilis. ff. de pig. l. si fundus. ś. fi.
23 ¶ Utrū cum mutuasti mihi. x. nullo pi
gnore constituto hoc acto q̄ si non sol
vero. j. mēsez talis dom⁹ mea sit tua p
illis. x. valeat tale pcīm. Rñ. q̄ ś. ibidem
q̄ sic qz non est pactū pignoris vt. d. l.
fi. ff. de contrahen. emp. vbiter. est no⁹.
24 ¶ Utrum cū pactum. l. commissorie est
appositum non ipsi contractui pigno
ris sed vni postee valeat. Rñ. qui. ś. ibi
dem q̄ sic. vt. ff. de pigno. ac. l. titius vbi
vbi interuenit pactum rogatu deb⁹ cre
ris z eius gratia non voluntate credito
ris. z dicit q̄ ex intentu allo valet ad ex
cipiendum non ad agendum vt refert
Bar. in. d. l. calipodius.

Pala ōr linea⁹ pān⁹ ꝓcerat⁹ qui
extēdit sup altare sup. q̄ ex
tē dit corpale z a quo dz bñdici. Vide
ś. Benedicto. ¶. j.

Palliū vt hic sumitur ē spāle or
namētū archiepoz iq̄ ple
nitudo officij confertur de autoritate z
vsu pal. c. nisi specialis.
¶ De notatis in hoc. ¶. z an palium
archiepi annumeret inter pontificalia
z an possit eo archiepiscopus vti extra
suam diocesim no. Spe. in ti. de instru.
edi. ¶. vj. ver. quid de his.
¶ Quando dz peti. Rñ. infra tres men 1
ses a tpe cōsecrationis vel cōfirmatio
nis si ante non fuit consecratus aliter
potest remoueri. c. quoniam. c. di. nec an
te dz se archiepiscopum nominare. d. c.
nisi. Nec etiam pōt ante q̄ habeat ipm
palliū petilū quocare, ꝓficere. Chrisma.
dedicare basilicas: ordinare clericos.
nec episcopos consecrare. c. q̄ sicut. de
elect. ¶. placet.
¶ Utrū archiepꝰ possit suum palliū al 2
teri accōmodare. Rñ. q̄. non. immo dz
cū eo sepeliri. qz pſonā. ei⁹ ñ trāsit. c. ex
tuarum. z. c. aū hoc de aut. z vſ. pa.
¶ Utrum semper debeat celebrare cum 3
pallio archiepiscopus. Rñ. q̄ taz in sua
q̄ i aliena diocesi potest absq̄ pallio ce
lebrare vel sōdalis. In sua ꝙo diocesi
nō semp dz celebrare cū pallio sz tantū
in diebus illis q̄ in ecclesie sue priuile
gijs sunt expressi: extra ecclesiam non
dz eo vti vt in processionib⁹. c. ñ. de au
toritate z vsu pa.
¶ Ad q̄ dz peti. Rñ. q̄ a papa. d. c. q̄fi. z
etiā a patriarcha. c. antiqua. de priuile.

Papa summꝰ ē iter oēs q̄ipe so
lus hz plenitudinē ptātis
vt pz. ij. q. vj. qui scit.
¶ De notatis i hoc. ¶. z q⁹ papa re
putatur sanct⁹. z presumat arbitrio ce
lesti no. Bald. in. l. j. C. de summa. trī. z
quam potestatem habeat no. Bald. et
Saly in. l. rescripta. C. de preci. imp. of
fer. z an in spiritualibus not. Bald. in
l. ij. in. vj. questio. de fer. z quā. z pōt
cū infamia dispensare. Barto. not. in
l. iuramē. ff. de publ. in dic. z in. l. j. ¶. de
qua. de postu.
¶ Utrū papa possit dispensare in oib⁹ 1

UVA. BHSC. IyR_213

ꝑceptis moralib⁹ legis nature vel diuine. Rñ. Canonifte i.c. Ifas. de re. ſpo. ⁊ i.c. ꝓpoſuit. de ꝓceſ. ꝑb. ⁊i.c. cũ ad monaſterium. de ſtatu. mo. ⁊in.c. per venerabile. q̃ ſtiũ ſunt legi. varie ⁊ cõfuſe loquũt nec ex eoꝝ doctrina põt hec que ſtio declarari. Sz vt clare intelligat ſic diſtinguo vt colligo ex doctrina Sco. i iij. di. xxv vij. ⁊ Alex. i. iij. parte ⁊ habeť in. v. quol. q. xxix. ⁊ Franc. in. ij. ſnialium q̃ ſunt aliqua de lege nature ſeu diuia tãꝯ ꝓncipia practice. no. ex terminis q̃ ſunt hec finale bonũ eſt appetẽdũ malũ itellige moris ẽ fugiẽdũ qz aut auerrit a finali bono vt eſt cupiditas moralis. Aut retrahit ab ipo vt eſt cupiditas venialis ⁊ iſta ſunt oino indiſpẽſabilia. Aliqua ſunt de lege nature vt cõcluſiones neceſſario ſequẽtes ex principijs ꝑdictis vt iſta deus eſt diligẽdus ⁊primus. Et i iſtis nulla põt cadere diſpẽſatio vnde iſto modo ius naturale dicit immutabile vt dicit in. c. ius naturale. G. j. di. v. rõ ẽ qz rõ legis que eſt id q̃ debẽt ꝑdicta duo ꝓncipia ab eis nõ põt ſeparari in aliq̃ caſu. Cũ qz primũ ꝓceptũ decalogi ⁊ ſm ſũt ō hmõi. Jõ ſimplr ſunt indiſpẽſabilia. Tertiũ ꝯo ꝓceptũ ẽ ad cultũ deo exhibẽdũ aliqñ fiť ẽ de hmõi. Jõ ẽ ad hoc eſt diſpẽſabile iz quo ad determinatione tpis ſit diſpẽſabile. vt p̃z in. c. Iz. ⁊. c. cõqueſtus. de ſponſ. Sunt ⁊ alia de lege nature nõ tãꝯ ꝓncipia aut cõcluſiões neceſſario a primis principijs deducte ſed qz ſunt multũ cõſona ꝑdictis ꝓncipijs ⁊ cõcluſionib⁹ cuius modi ſunt ꝓcepta ſcõe tabule ⁊ oia moralia data i. l. mo yſi ⁊ euãgelica. ex ꝓio ei ꝓncipio ⁊ cõcluſiõibus neceſſarijs ſequẽtibus ex eo nõ eſt quo ad primũ niſi vnũ ꝓceptum. ſ. diliges eũ ſed qz primꝰ fuit mutatus per peccatum ⁊ factꝰ pronus ad malũ ideo addita fuerũt plura ꝓcepta tanꝯ multũ cõſona primis principijs et concluſionibus predictis. Et in iſtis ẽ ad rõnẽ ipſoꝝ nõ poteſt cadere diſpenſatio ſed bene ẽ tum ad obſeruantiam ſanctionum ſicut ⁊ aug. in li. qeſſi. ponit exẽplũ dicẽs q̃ ſicut medicina ẽ ars immutabilis tñ medicus aliqñ mutat ꝓcepta languentis ⁊ tñ rõ ꝓcepti artis. in ſe eſt immutabilis. vnde iz papa nõ poſſit diſpẽſare, vniuerſaliť i ꝓceptis ſcõe tabule qz vt cõiter ⁊ i plurib⁹ in eis ineſt rõ legis. Cũ ſi occurreret caſus ꝑticularis in quo deficeret rõ legis ꝓpter cauſas ſpeciales impedientes obſeruationẽ ꝓceptoꝝ legis ex applicatiõe ipſoꝝ ad diuerſas materias. tunc papa poſſet diſpẽſare aliť vt dicit Ricar. i. iiij. diſt. xxxvij. nõ videret deꝰ fuiſſe bonus pfamilias niſi dimiſiſſet paſtorẽ ſup gregẽ ſuũ q̃ poſſet conſulere oib⁹ occurretibus ⁊ neceſſario expedẽdis. Nec etiã poſſet dici q̃ papa ſit gñalis cõmiſſarius dei aſſumpt⁹ i plenitudine poteſtatis cui⁹ ꝛriũ determinat ij. q. vj. c. q̃ ſe ſcit. ⁊. xx. iij. q. j. qõcũq̃. Et q̃ dico de ꝓceptis ſcõe tabule idem dic de oib⁹ ꝓceptis veteris ⁊ noui teſti. Unde. d. Archi. fio. i ſumma dicit ſe audiniſſe a fidedignis q̃ papa martinus v. habita cõſultatiõe cũ multis doctiſſimis viris i ſacra theologia ⁊ iure canonico diſpẽſauit cũ q̃dã q̃ acceperat germanã ſuã in vxorẽ ꝓpter multa mala ⁊ ſcãdala q̃ euenirent ſi eã dimiſiſſet ⁊ q̃ euitari nõ poterãt niſi ſic diſpenſaret. ⁊ idẽ ego dico de ſimilib⁹. ar. ij. q. j. c. multi. in fi. ⁊. d. c. q̃ ſe ſcit. cũ ſi. Et ſic ſm hãc diſtinctionẽ itelligo ⁊ limita. d. c. Ifas. et ſiʀia q̃ videnť dicere q̃ ℣ legẽ diuinã ⁊ euãgelicã aut aplicã non põt papa diſpẽſare. vt i. c. ſũt q̃dã. xxv. q. j. Qz vꝛ eſt vbi rõ legis nõ ceſſat. Et i predicta opi. cõcurrũt oẽs canoniſte ſi bñ intelligant. qñ dicũt q̃ papa põt declarare i terpretari ⁊ limitare ac diſtinguere ius diuinũ q̃ nihil aliud ẽ dicere niſi videre vbi rõ ceſſat vel nõ vt ſic nõ diſpẽſet vel diſpenſet. ⁊ ſic tene firmiter.

¶ Sed quis poterit quando ratio legis deficit in aliquo caſu. Rñ. q̃. iſtud aliquando habemus ex exemplo ipſi⁹ dei qui multotiens diſpenſauit in ſua lege. Unde i ſimili caſu poſſum⁹ ⁊ nos cognoſcere. Sed quando talis diſpen ⁊

UVA. BHSC. IyR_213

satiõis vel similis nõ habemus exẽplũ in sacra scriptura tũc ad solũ papã ptinet ipsi⁹ declaratio cui dictũ est Quod cũq; ligaueris sup terrã in.d.c.quodcũq;.qui q̃dẽ multa declarauit vt in materia voti.Juramẽti ⁊ hmõi ⁊ aliqñ etiam ex ipsa nr̃a rõne colligim⁹ vt facim⁹ in gladio deposito quẽ dicim⁹ nõ fore redden.deponẽti effecto furioso.vt in.c. ne quis.xxij.q.ij.⁊ similib⁹.Unde firmiter credo ꝙ si aliq̃s petẽs dispensationem in aliquo casu cõtra legẽ dei nõ iterponat importunitatẽ munerũ vel precũ sz simpliciter ponet se in manibus ipsius pape exprimẽdo casum suũ ꝙ deus nõ permittet errare vicarium suum in dispensando.

3 ¶Utrũ papa possit dispensare in oĩb⁹ que sũt iuris positiui. Rñ. ꝙ quãuis aliq̃ canoniste teneãt ꝙ nõ põt dispensare ꝯtra statum vniuersalẽ ecclesie.vt i.d.c. sunt quidã. Itẽ in h s i quibus decolorare̅t status ecclesie p.c.⁊ si illa.j.q. vij. ego tñ dico ꝙ vniuersal'r põt dispensare.sz tñ nõ esset tolerãdus si dispensaret contra predicta sine rationabili causa cur dispensatio teneret ⁊ sic tenetur communiter.

4 ¶Utrũ papa possit dispẽsare in gradibus ꝯsanguinitatis nõ solũ ꝓut nũc sz etiã ꝓut ex tũc.Rñ.ꝟm Jo.an.in.c.p venerabilẽ.q̃ filij sunt legiti. ꝙ si ꝯ̃ctuz est in gradu ꝓhibito diuia lege põt dispẽsare ꝓut nũc sz nõ ꝓut tũc.s.vt filij sint legitimi q̃ añ dispẽsationẽ nati fuerãt. Sz i matrimonio humana lege ꝓhibito põt dispẽsare nedũ ꝓut nũc sz etiam ꝓut ex tũc.Qđ limito verꝝ quo ad istud vltimũ nisi ius esset q̃situm alteri puta qꝛ patre mortuo successerũt iam agnati vnde lz postea legitimaret filiũ nõ excluderet agnatos.sed iure querẽdo valeret.vide legitimato.§.j.⁊.ij.

5 ¶Utrum possit dispensare in bigamia vide.s̃.bigamia.

6 ¶Sz q̃d de obligatiõe q̃sita laico qui ei non subest q̃ ad tpalẽ iurisditionem. Rñ.va.i.c.ij.đ voto ꝙ si talis obligatio solũ cõtrahit̃ ex fidei p̃statione sic papa potest ex causa ab ea absoluere ⁊ dispẽsare.vt in.c.q̃to.de iureiu.Secus autez si aliunde esset quesita. quia cum talis obligatio sit de iure gentium non poterit per papam tolli cle.pastoralis. de reiudi.⁊ no.Inn.in.c.que in ecclesiarũ. de consti.⁊ legiste in.l.fi.C.si cõtra ius vel vti.pu.

¶Que sunt que reseruantur pape.Rñ. ꝙ absolutio ab excommunicatione. in xxxix.casibus de quib⁹.s̃. excommunicatio.v. itẽ dispẽsatio in multis de quibus.s̃.dispensatio ⁊ irregularitas. itez cause grauiores facit.c.j.de iur. calũ.et c.multis.xvij.dis.⁊.c.quotiens.xxiiij.q.j.et.c.vt debitus de appe.⁊ que sunt vide in.c.ꝙ translationem de. of.le. in gl. que hic omitto quia parũ pertinent ad confessores. 7

¶De eo qui gerit se ꝓpapa nõ electus a duabus partibus cardinaliũ ⁊ de obseruandis in eius electiõe habes supra excommunicatio.vij.casu.ij.et casu.xij. 8

¶Utrum papa possit decidere contra aliud statutum in causa fidei sine consilio.Rñ. ꝙ nõ vt in.c.anastasi⁹.xix.di.qꝛ papa potest errare in fide.xl.di.si papa sed nõ tota ecclesia.c.a recta.⁊ ibi bona glo.xxiiij.q.j. 9

Parapherna

đꝛ a para ꝙ est iuxta ⁊ pherna ꝙ est dos quasi iuxta dotẽ qñ bõa paraphernalia dicunt̃ omnia bona vxoris extra dotẽ vt dicit glo.in Rub.C. de pac.cõuen.Azo.in sum.C. de iu. do. Bal.i.l.ij.C.de sen.que sine.cer.q̃ti.⁊ in l.fi.C.qui po.in pig.hab.⁊ in.l. ob maritorum.C. ne vx.pro ma.⁊ in.l.si mulier. C.de pac.conuen. Et de istis habes tex. i.l.si ego.§. dotis.ff.de iu.do.⁊ glo.in.c. plerũq;.de dona.inter virum ⁊ vxo.

☞De notatis i hoc.§.⁊ ꝙ bona paraphernalia mobilia vxori cõsumunt̃ dãno vxoris ⁊ non viri qui nõ tenetur de eis vt communi cõsumptis.l. de his. C. de dona.inter vir.⁊ vxo.⁊.l.extimate.ff. solu.matri.

¶Utrũ statutũ loquens de dote extendat̃ ad paraphernalia bona. Rñ. ꝙ sic 1

UVA. BHSC. IyR_213

m Albe.in.l.de quibus in.xxiiij.col.ff. de legi.

2 ¶Utrum bona paraphernalia sint privilegiato sicut dotalia quo ad hoc vt bõa viri sint hypothecata sicut p dote. Rñ.glo.in.c.de literis.de pign.z glo. in l.fi.C.de pac.conuen.q sic licet sm Pa. in.d.c.ex literis.aliqui libri habeãt predictam glo.dicentem q non sed vtrũq̃ saluatur per distinctio.valet si specialez sibi p hys hypothecã a viro exegit illa erit contenta. Si autem nullam exegit habebit hypothecata omnia bõa viri p omnibus prefatis bonis. vt in. d.l. fin. Et de quibus habet vir administratione. De aliys autem que vxor penes se retinet nõ habet hypothecatã in bonis viri sm Paul.in.d.c.ex literis.illis tamen hypothecata non est priuilegiata sed communis sm Inno.z Jo.an.in.d. c.ex literis.

3 ¶Utrum maritus debeat habere fructus dictorum bonorum paraphernalium.Rñ.q non naturales quando dominium eorum nõ est translatũ in virũ q nũq̃ presumitur translatum nisi probetur.vt not.glo.in.d.l.fi.sed solum potest habere cõmodum bonorum aliorũ propter labores in exigendo. Aduerte hoc quod quãdo maritus debet habere fructus nihilominus si aliquid superest qõ non fit consumptum dicitur pertinere ad ipsam vxorem per ea que not.in.l.vbi adhuc.C.de in.do. z in.l. fi. C.de pac.conuen.z ibi Bal. dicit Bart. consuluisse.

4 ¶Sed nunquid in deferendo in domũ mariti dicta bona z ea eidẽ assignando transeãt in dominũ mariti. Rñ. q non vt in.l.si ego.§.dotis.ff.de iur. do.

5 ¶Ex qua culpa teneatur vir si male dicta bona administrat.Rñ.q de dolo lata culpa z leui culpa.vt not.in.d.l.fi.

6 ¶Sed qua actione repetuntur. Rñ.qõ si dominium eorum transtulit in maritum condicet condictione certi vel sine causa vel ob causam.si autem non trãstulit dominũ ad scripben. si non nixus fit maritus ammouere vel rerũ ammotarum si nixus ammouere. vt in dict. §.dotis.Uel sm glo.ibidem agit depositi quando eas custodiendas maritus accepit vel mandati quando vxor mandauit custodiam earum marito.

Parentis appellatiõe nõ tã tũ pater.sz z auus z proauus z deinde omnes superiores cõtinentur.Sed z mater z auia z proauia. ff.de ver.sig.l. appellatione.

¶Parentes quomodo tenentur alere filios z filij parẽtes.habes.ẽ.Alimẽta. z.ẽ.filius.§.xxj.z quomodo tenẽtur ex contractu filiorũ.ẽ.obligatio.§.fi. z ex delicto.ẽ.Dominus. 1

Paricida est q̃ parẽtẽ occidit vsq̃ in infinitũ in lines ascẽdentium z descendentiũ z nõ solum qui occidit sed z omnes qui sunt cõscij ad hoc vel operam in aliquo dederunt vt.l.j. z.iij.z.liij.z.l.vtrum.ff. de parici.

¶Adde qõ etiam paricida dicitur: lz improprie qui procurat incarcerari patrẽ vel fratrem vel similes vt not.bal.in.c. j.§.fi.in tit.que sit pria causa bñ. annit. in ii.feu.z an veniat appellatiõe homicidij.no.idem bal.i.l.ij.col.ij.ver. iuxta predicta.C.q̃.can.in ite.resti.nõ est necesse.q nõ.z Alex.in.l.senatus.de ac. 1

¶Que pena paricidarum.Rñ.prio virgis debet cedi deide.i sacco cozij cõsui cũ cane.gallo.vipera z simia z sic iacta ri in mari vel flumine. Et si flumẽ vel mare nõ est prope.beklys subijciatur.l. pe.ff.de parici.z.C.eo.ti.

Parochia ẽz locus in quo degit populus alicui ecclesie baptismali deputat9 certis finib9 limitatus Uñ plures ecclesie baptismales non debent esse in eisdem limitibus.xvj.q.j. plures baptismales. facit.capitu.j.z ij.q.j.de his que fiunt a prela.cap.pastoralis. aliquando parochia dicitur totus episcopatus. ca. j. de rapto.de paro.ca.super eo.de officio archiepiscopi.c.ij.§.pluraliter.no.Host. z Host.in summa eo.ti.

¶De notatis in hoc.§.z q parochia

UVA. BHSC. IyR_213

sit per hoies no.spe.in ti.de noto.crimi. §.viij.s. quidā tñ. ⁊ que dicatur parochialis ecclesia no.bal.in.l.si q̄s ad declinādā.col.xxj.C.de epis.⁊ cle.⁊ nō potest parochianus vendicare ecclesiam. glo.in.l.iubem⁹.§. sane.el.j.ver.economus de sac.san.eccle.licet tamen rē ecclesie iniuste alienataz dicta.l. iubem⁹. §.j.ibi Bart.

1 ¶In quo ꝯsistit ius parochiale. Rñ. ꝙ in.vij.Primo vt in diebus dñicis ⁊ festiuis populus audiat missam in sua parochiali ecclesia.d quo dic.vt.s. Missa. §.lxix.Precipitur tamē in virtute obie ⁊ sub interminatiōe maledictiōis eterne religiosis oibus ne dicāt aliqua verba intellige infamatoria vel falsa. vt retrahāt laicos ab ecclesiaꝝ suaꝝ frequētia vel accessu in cle.religiosi. de priuil. Scdo consistit ius parochiale in decimis.xvj.q.ij.in multis de deci.c.ad apostolice de quo.s.decime.Tertio in oblatiōibus.x.q.j.qꝛ sacerdotes.⁊.c. sanctorum.⁊.c.seq.Quō aūt obligant ad oblatiōes.vide.s.oblatio.§.j.Quarto i penitentijs accipiēdis in.c.ois.de pe.⁊ re.vide.s. Confessio.iij. Quinto i exhibitiōe sacramētorū.Sexto i sepulturis. Septimo in bñdictiōe nubētium de quib⁹ de sepul.per totū.xiij.q.ij.placuit de simo. c.suā.⁊ vide in suis locis.Gre.tñ.ix.in p̄uilegio ꝙ incipit attēdentes.declarat ꝙ in priuilegijs minoribus cōcessis vbi dicitur saluo iure parochiali intelligi debere circa oblationes decimas ⁊ primitias solum ⁊ nō in alijs.

2 ¶Quō effcitur quis de parochia aliq̄ Rñ.ꝙ acquisitione domicilij ibidē vt.s. domiciliū. Itē quo ad sacramentū confessionis ⁊ eucharistie. Efficitur etiā cū quis per maiorē partem anni puta per plus q̄ꝫ p sex mēses in ea morā facit lꝫ ibidem nō transtulerit domicilium ꝑm Pau.in.c.omnis vtriusq̄.⁊c.⁊ de hoc vide.s.Confessio.iij.§.x.⁊.xj.

Patris Appellatiōe quid continetur vide supra fama. §.quarto.

Patiētia Est suas ⁊ suorū iniurias ac cetera mala equa nimiter ferre.xxiij.q.j.§.j.

¶Utrum semper sit habēda. Rñ.ꝙ sic intus sed extra non.quādo nō expedit saluti proximi.xxiij.q.j.paratus. qꝛ vbi hostis non personaz sed fidem querit si sibi resistitur nō patientia sed negligentia est.xxiij.q.iij.Maximianus.Et patiētia prelatorum quia vitia nutriūtur pestifera est.xxiij.q.iij.iustū. licet aliqñ tolleretur aliquod malū laudabiliter propter maius malū euitandū. xxiij. q.iiij. eccle.⁊.c.se.Sꝫ qñ expedit saluti ꝓximi sic etiā est habēda ab extra.⁊ sic intellige illud Lu.vj. si quis percusserit te in vnā maxillā prebe ei ⁊c.ꝑm Aug. q̄tuꝫ ad preparationem animi: alterā si eius saluti expedit.d.§.j. alias non sicut nec xp̄s eam prebuit in conspectu pontificis percussus.d.c.paratus.

Patria Potestas d iure ciuili introducta et soluit.prio cū pater trāsit i potestatē alterius puta effcitur religiosus. ⁊ ideo cū sit in potestate abbatis non poterit habere filium in ptāte.vt in.l.si arrogator.ff de adop. facit.c.cū scimus.d regula. ⁊ no.in aut. ingressi.⁊ aut.si qua mulier.C.d sa.san. eccle.Itē scdo soluitur qñ filius post pubertatem profitetur in religione approbata vt not.gl.in.c.j.xx.q.ij.⁊ glo.in.l.si ex causa.§.papinian⁹.ff. de min.sed ante pubertatem non pōt profiteri patre inuito qꝛ non desinit patria potestas p ingressum ante pubertatem.⁊ ideo tenet patri obedire imo nec pater potest offerre filium impuberem religioni matre cōtradicente.ꝑm Inn.⁊ no. Pa.in.c. ij.de regula. quia obediētia qua filius tenetur matri est de iure naturali ⁊ diuino:sed patria potestas de iure ciuili.Et ideo in istis spiritualibus magis consideratur ratio naturalis q̄ꝫ ciuilis. Nec auus similiter patere cōtradicente eadem ratione.

Patriarcha greca ligua sū m⁹ patrū iter

UVA. BHSC. IyR_213

pretak.xxj. distin.cleros.& etiã primas qñ idẽ ē.vt.xcix.di. ꝓncie ⁊ sunt qua tuor principales.ſ. Romanus Cõſtanti nopolitanus.Jerosolymitanus: ⁊ Alexandrin⁹. Alij quoq; sunt Aquiligiẽſis biturigẽſis.Cantuariẽſis.Sradẽſis.⁊ antiochen⁹.vt no.glo.in.d.c.cleros.

☞ De notatis i hoc.H.⁊ q̃ potestatem habent patriarche no. Spe.in titu ō diſ pen.H.nũc breuiter ⁊.H.sunt quoq; ⁊ ibi Bal.in.add.in verſi.quã potestatẽ.⁊ an quatuor maiores debeãt pretẽdere in conſiſtorio pape Cardinales.vide Feli. oino in rub.de maior.⁊ obe.circa ꝓnc. ⁊ ibi q̃d in alijs inferioꝛib⁹ de quo per Pa.in.c.antiqua.ibi poſt papã.de ꝓmi.

1 ¶Quid ꝓ̃t facere.Rñ. q̃ crucẽ añ ſe ō ferri faciunt niſi in vrbe.⁊ vbi eſt papa vel ei⁹ legat⁹. Appellat ad eos omiſſis mediis. Jrẽ ſupplet negligẽtiã metropolitani.⁊ q̃dã alia de quib⁹ ⁊ i.c. antiqua de ꝓmiſ.⁊.d.c.ꝓncie.⁊.ix.q.iij. conqueſtus.⁊ de offi.ord.preſenti.li.vj. ⁊ de appel.ſolicitudinem.

Patronus habes ſupra ius patronatus.

Peccatũ ē i triplici genere q̃ dã ōr originale quod nihil aliud eſt carentia iuſtitie originalis debite in primo parente accepte ſm Anſel.in li.de cõceptu virginali.Et iſtud eſt omnino inuolũtariũ ⁊ in vniuerſali ⁊ ꝑticulari ſolũmõ fuit volũtariũ voluntate aliena.ſ.ade. Et ꝓpea põt remitti ſine actiõe ⁊ ſine paſſiõe volũtatis illius in quo eſt.vt ꝑ baptiſmũ de quo in.c. maiores.in.ſ. hic ꝙ̃ dicim⁹ de baptiſ. Que quidẽ iuſtita originalis fuit quo dã auxiliũ diuinũ ſupnaturalene ceſſariũ.hõi ratiõe ſue ꝓpoſitiõis.Quia cum ſit cõpoſitus ex anima ⁊ corpore ex intellectuali ⁊ ſenſuali q̃ quoddammodo ſi ſue nature relinquant intellectus aggrauãt ⁊ impediũt ne libere ad ſummũ cõtẽplationis ꝑtigere poſſit.Jdeo. data fuit ſibi iuſtitia originalis ꝑ quaꝫ ſi mens hois ſubderetur deo etiã ei ſubderent oẽs vires inferiores vt libere in deũ poſſet tẽdere cuius ſubſtractio fuit facta ꝑ pctm̃ originale. Cuius duplex eſt pena.Una taxata pctõ.ſ.priuatio in ſtitie originalis ⁊ carẽtia viſionis diuine.alia eſt pena concomitãs ⁊ huiuſmodi ſunt.infirmitates moꝛs ⁊ alia mala q̃ ſequũtur ſicut ſi iudex ꝑ peccato imponeret penam ernitionis oculoꝝ ad quã ſequereꝛtur poſtea multa damna hec extranc.de ma.in.ij.ſenten.Quoddã dicit venialc.⁊ iſtud aliq̃n eſt voluntariũ voluntate propria et ſimpliciter. ſicut q̃n ex deliberatiõe quis dicit mendaciũ iocoſum.xxij.q.ij.c.j.Aliq̃n ꝙ̃ partim eſt pena ſicut motus inoꝛdinati qui oꝛiuntur nobis ex coꝛruptela prenaricatiõis ade. Partim vero eſt culpa q̃ licet nõ ſit a volũtate ꝓprie antecedẽte oꝛitur tñ a volũtate cõcomitãte ⁊ nõ prohibẽte vel nõ precauẽte cum poſſit prohibere vel precauere tales motus inoꝛdinatos et de iſtis dicit.xxv.di.H.alias. ⁊ ad remiſſionem eius cõcurrunt tria.ſ. pena pñs gratia cõcomitãs ⁊ meritũ antecedens. Quoddã dicit mortale q̃ quidẽ eſt volũtariũ ⁊ in vniuerſali ⁊ in particulari: et iõ nõ põt ſine noſtra actiõe dimitti.vt i d.H.hic vero dixim⁹. Et de iſto intelligitur illud Aug.lib.j.retracta.c.xij.⁊ li.ō vera religione peccatũ eſt adeo voluntariũ vt ſi non ſit voluntariũ nullo modo ſit pctm̃ ⁊.xv.q.j.H.ſz hoc nõ gñaliꝫ

¶Quo põt diſcerni pctm̃ mortale aveniali.Rñ. q̃ ꝓcepta diuine legis naturalis ac humane indicãt q̃d ſit moꝛtale vl̃ veniale.nã quicquid eſt cõtra ipſa de ſe habet rationẽ moꝛtalis peccati.niſi vel rationis ſurreptionis. vel modicitatis. vel rationabilis cauſe quo ad precepta hũana vel diſpẽſationis ſuperioris excuſetur.Pctm̃ vero veniale nõ eſt cõtra legem aliq̃ã ſed eſt ꝓter legem.quia nõ obſeruat modum rõnis quẽ lex ſancta intẽdit. Hec ex.ij. ſentẽtia.x.di.xvij. 1

¶Jn quo differt culpa pcti a pena.Rñ. 2 q̃ culpa ſeu macula eſt quedam relatio ad actũ preſentẽ vel preteritũ qua diuina volũtas facit illũ qui fecit reputãs indecentẽ in eſſe moꝛali ex qua inducẽtia relata ad actũ preteritũ vel preſen-

UVA. BHSC. IyR_213

tem nascitur oblatio ad penā ex determinatiōe volūtatis diuine ⁊ ideo aliud est remittere culpā aliud penā. Qñ eñ deus nō cōcipit hoīem sub ista indecentia. tūc remittit̄ culpa. qñ vero nō cōcipitur sub obligatiōe ad penā tūc remittitur pena. Ex quo patet qđ esse morale non cōsistit in re extra sed in extimatione. ꝓpterea dicit philo. j. ethicoꝝ ꝙ aliquādo filij vidētur trahere infelicitatē a parētib⁹ et ibidē dicit̄ ꝙ honor est honorātis qꝛ honorās agit virtuose ⁊ bonū in se morale honoratus autē nihil facit. Similiter iniuria q̄ fit imagini dicit̄ fieri imaginato de hoc vide Pe. aure. in iiij. di. xiiij. q. iiij. et sic licet pctm̄ non sit in esse naturali post actū ipsi⁹ est tamem inesse morali. ⁊ iō dānatur si nō deletur.

3 ¶ Peccatū qñ dicit̄ in spiritū sctm̄. Rñ. ꝙ est qñ q̄s contēdit abijcere vel remouere illud qđ electionem peccati posset impedire verbi gratia. Instigatur quis ad peccatum ⁊ occurrit ei diuina seueritas puniens illud peccatū. ⁊ talis istud abijcit studiose promittens sibi impunitatem vt peccet liberius. ⁊ istud est proprie peccatū in spiritū sctm̄. ⁊ dicit̄ etiaꝫ malitia ⁊ blasphemia in spiritū sanctū. ⁊ est speciale peccatum ⁊ grauissimum. sunt aūt. vj. que impediunt peccati electionē que ponunt̄ in. ij. sen. di. xliij. duo ex parte diuini iudicij duo alia ex parte bonorū dei. ⁊ duo vltima ex parte pcti ⁊ propterea sunt sex species pcti in spiritum sctm̄. Prime due sunt presumptio que sine meritis de misericordia dei presumūt ⁊ desperatio qua desperāt de indulgētia pctōrū cōtra duo prima. sꝫ cōtra timorē dei ⁊ spem. Scđe due sūt scꝫ ipugnatio veritatis agnite ⁊ inuidentia fraterne gratie cōtra secūda duo. scꝫ agnitionē veritatis fidei ⁊ auxiliū interioris gratie quā etiā in alijs nolet crescere. ⁊ dolet si videt i fratres. tertie due sunt. s. obstinatio ⁊ penitētia cōtra alia duo scꝫ cōsideratitonē turpitudinis peccati ⁊ breuitatem ipsius lectionis.

4 ¶ Utrū act⁹ qui ex sua specie est veniale peccatū possit esse mortale. Rñ. qđ sic tripliciter. Primo ratione finis cū cōstituitur in eo. vel inq̄tū refert̄ ad mortale pctm̄ sicut ad finē puta cū quis dicit verbū otiosum cū tali intētione ꝙ etiā si esset prohibitū de precepto nihilominus diceret. vel dicit vt prouocet aliquā mulierem ad fornicañ. ⁊ sic intellige illud Aug. xxv. d. §. criminis. nullū peccatū adeo veniale qui fiat criminale dum placet. glos. sic. dum placet complacētia fruitionis seu finis secūdo ratione erroneitatis cū ex cōscientia erronea credit. mortale ⁊ illud cōmittit. xxviij. qō. j. oēs Tertio rōne cōsensus in electionem de quo. s̄. cogitatio. hec ex sancto Bona. in iiij. dist. xvj.

¶ Utrū omne peccatum sit remissibile. 5
Rñ. ꝑm Ale. de al. in. iij. ꝑte summe. tractatu de incarnatione dei ꝙ aliena pctā dicūtur irremissibilia negatiue que nullo modo remitti poterūt sicut sunt pctā solū angelorū malorū ⁊ hoīm dānatoꝝ aliud peccatū ab istis nō est irremissibile negatiue. Aliqua peccata sunt irremissibilia priuatiue et sic omnia peccata sunt irremissibilia quia vt dicit hiero. Pro minimo pctō non habēt vnde satisfaciāt simul hoīes vniuersi qꝛ nemo aliquid ex se hꝫ quo remittant̄. Tertio dicuntur pctā irremissibilia cōtrarie eo ꝙ cōtrarie disponūt ad gratiā per quā remitti possunt. ⁊ sic pctā in spiritum sanctum proprie sunt irremissibilia. vt patet intuenti. nō quia non possint remitti sed quia contrarie disponūt hominē vt remissionem consequatur.

¶ Utrum voluntas ⁊ opus exterius sit 6
vnū peccatū. vide preceptū. §. xiiij.

Peculiū dr̄ q̄si pusilla pecunia siue patrimoniū pusillum. ff. de pecu. l. depositi. Aliquando dicitur omne patrimonium cuiuslibet hominis etiam liberi. vt. ff. ad tre. l. cogi. in prin. et multis alijs modis dicitur peculium. vt no. gloss. in rub. ff. de pecu. sed hic itēdo tractare de peculio quod filius acquirit viuēte patre. ⁊ sub ipsius potestate existens.

☞ De notatis i hoc. §. ⁊ quid sit pecu

UVA. BHSC. IyR_213

lium ⁊ eiꝰ diffinitio. ⁊ qđ dicit quasi par ua pecunia. no. Bald. in. l. fi. C. quod cũ eo. p. l. depositi. §. penultimo. de pecu. ⁊ non dicitur nisi sit concessum a patre vel dño. no. Alex. post Bar. l. frater a fratre. de condi. in dẽ. l. peculium. in princ. ff. de pecu.

1 ¶ Quot sunt eius species. Rñ. quatuor prima dicitur peculium profectitium. s. quod proficiscitur ex rebus patris. Unde glo. in. l. cum debet. C. de bo. que lib. dicit quod lex capit large vt comprehẽdat omne id quod occasione patris obuenit. l. additio. ff. de acqui. he. Et istud acquiritur patri quo ad proprietatez ⁊ vsumfructum. Similiter dic de acquisitis a clerico ⁊ bonis ecclesie vel eius intuitu quod sunt ecclesie quo ad ꝓprietatem ⁊ vsumfructum ⁊ ideo nõ potest disponere nisi vt a iure cõceditur. vt. s. clericus. xiij.

2 ¶ Secundum dicitur aduenticium scilicet quod acquiritur ex industria: vl' ex donatione facta aliunde q̃ intuitu patris vel aliter aliũde prouenit ex euẽtu vel fortuna seu industria. exciperes que ab imperatore vel augusta donant que quasi castrense iudicãtur. C. de bo. que libe. l. cum multa. idem dicit de donato a rege quia statutum loquens de imperatore generaliter itelligitur fore statutum de rege particulariter ꝑm not. per Inno. in. c. super quibusdã de ver. sig. ⁊ in isto aduenticio filiusfamilias acquirit dominiũ siue proprietatez sed pater habet vsumfructum donec vixerit nisi remiserit vel nisi ab aliquo sibi detur vel relinquatur hoc pacto vt ad patrez non pertineat vsusfructus. vl' nisi succedat filius vna cum patre in hereditate fratris vel sororis. Uel nisi qñ pater noluit assentire filio adeunti hereditatem aliquam. Uel nisi pater commiserit incestas nuptias. Uel nisi pater minus legitime diuertente id est diuortium indebite faciente bona filijs applicentur. instit. per quas perso. nob. acqui. §. sancitum in gl. item si filius recipit dotem patre ante non consentiente nec se obligante ꝑm Bar. in. l. contra. ff. re. amo. qz in istis patri acquiritur vsusfructus nec quicq̃ aliud. Sed si eum emancipauerit media pars vsusfructus illorum bonorum aduenticiorũ remanebit apud patrem solum vt in. d. §. sancitum. sed si premoriãtur filij erit specialiter ⁊ totaliter. nec cõmunicabit cũ alijs fratribus. Si autem filius premoriatur anteq̃ pater totum erit patris nisi filios reliquerit. nam tunc filij erunt loco patris Unde dicit text. in. d. §. sancitum. Si id qđ suis laboribus vel prospera fortuna ei accessit hoc in alium perueniet luctuosum ei fiet.

¶ Tertium dicitur castrense quod a parentibus cognatis aut alijs degẽti militia donatur. vel quod ipse filiusfamilias in militia acquisiuit quod nisi militaret acquisiturus non fuisset. nam qđ erat ⁊ sine militia acquisiturus id peculij eius castrẽse non est. ff. de castrẽ. pec. l. castrense cum ibi no. 3

¶ Quartũ dicit quasi castrẽse qđ acquiritur a viris disertissimis patronis causarũ. viris deuotissimis memorabilibus s. notarijs ⁊ agentibꝰ in rebꝰ. nec nõ magistris studiorũ liberaliũ artiũ. archiatrisq̃. i. medicis ⁊ oibus oio qui salaria vel stipẽdia recipiũt publica. C. de inof. test. l. cũ antiquos. ex predictis patet ꝙ notarij cões nõ acquirũt i quasi castrẽse. sz solũ notarij cõis vel dñorũ aut officialiũ q̃ deberẽt hr̃e salariũ de publico. 4

Additio Idez dic de remigibꝰ nautis patronis aut alijs officialibus nauiũ q̃ ex causa publica hoc faciũt. le. j. ff. đ bono. pos. ex te. mi. Secus ex causa priuata.

¶ Sed q̃d de acquisitis ꝑ clericos filiofamilias. Rñ ꝙ res oẽs quolibet modo ad eorum dñium venientes habebunt suas ad similitudinem castrẽsis peculij ita ꝙ de ipsis ad libitũ disponere poterũt ⁊ testari legitima legata filijs vel parentibus. vt in aut. de san. epi. §. presbyteros ponit C. de epis. ⁊ cle. aut. presbyteros. Quod limita verũ nisi acquirantur ex bonis ecclesie vel eius intuitu. qz 5

UVA. BHSC. IyR_213

tunc non poterũt disponere. de quo dic vt. s. clericus. xiij.

6 ¶ Utrũ acquisitum per muratores: aut carpentarios ⁊ alios laboratores in rebus communibus qui etiam habẽt salarium ex publico sit quasi castrẽse. Rñ. ꝙ nõ. quia nõ solum requirit ꝙ id ꝙ acquirũt sit ex publico. sz opz ꝙ sit ex publica causa. vt puta puplico officio aduocationis notarij cõmunis vel officialium ⁊ huiusmodi aliter non erit quasi castrense. Sali. tamẽ in. l. fi. C. de inof. tes. tenet ꝙ ingenierij dominorum vel communis id quod acquirũt habebũt pro quasi castrense.

7 ¶ Sz nũquid aduocati qui ex aduocatione aliquid acquirunt nõ ex publico sz a clientulis habebũt ꝑ castrensi. Rñ. sz bal. i. d. l. fi. ꝙ sic qꝛ cedit loco publici salarij. Et quo eis hodie nõ soluit ex publico. l. fori tui. C. de aduo. diue. n. ⁊ ibi. d. Bar. ꝙ similiter erit quasi castrẽse id ꝙ acquirũt assessores ꝑm gl. ibidẽ. Idem dic ꝑm bar. in. l si mulier. ff. de castren. pe. de relictis aduocato pro emendis libris vel equo causa eundi ad officia. ⁊ huiusmodi.

8 ¶ Utrum donatum filiofamilias militi aduocato aut aliud officiũ publicum habẽti sine alia exp̃ssione sit castrẽse vel quasi. Rñ ꝑm Bar. in trac. de duob⁹ fratribus. ꝙ aut donant res necessarie militie sue apte vt equ⁹ et arma militi libri aduocato. tunc in dubio dicetur esse castrẽse vel quasi a quocunqꝫ donẽtur eisdem. l. miles p̃cipua. ⁊. l. castrẽse. ff. de castrẽ. pecu. si autẽ donãtur ea que nõ sunt apta ad militiam nõ erit castrense etiã si expresse dixerit. vt. l. si forte. ff. de cast. pecu. ⁊ qd ibi tz Dyn. ⁊. C. eo titu. l. j. ⁊ hoc verũ nisi in duob⁹ casibus. Primus quãdo ille qui donat solum ex militia vel aduocatione ⁊ hmõi notus est. Secũdus casus est quãdo talia donata sz nõ sunt apta ad militiam vel aduocationem tamẽ dant expresse vt vendant pro emẽdis armis. libris. ⁊ hmõi necessarijs ad. d. publica officia. Alia vero q̃ possunt esse apta ad militiam ⁊ ad alia vt seruus tũc si specialiter nominatim ⁊ ad ip̃a sint data sic erũt quasi castrẽse secus si simpliciter sine exp̃ssione. qꝛ nõ erunt castrẽsia. nisi vt dictũ est sint data a noto solum. in militia. l. si militi. ff. de ca. pe. ⁊ ꝙ no. Bar. in. d. l. si forte.

9 ¶ Quid de donato filiofamilias q̃ non est miles nec i aliquo publico officio cũ ista expressiõe ꝙ sit ei castrẽse vel quasi. Rñ. ꝑm. bar. in predicto tractatu qd lz appositio talium verborum non valeat nisi vt sit aduenticiũ. vt. d. l. si forte. operabatur tamẽ vt patri nõ acquirat vsus fructus qd põt facere donans. vt. C. de bo. que li. aut. excipit. ⁊ sic licet vitietur expressum. nõ vitiat tamẽ tacitum. l. j. ff. qui. mo. pi. vel hypo. so.

10 ¶ Utrũ libri empti a patre filio suo sint quasi castrense. Rñ. sz Bar. in. d. tractatu ⁊ in. l. j. §. nec. castrense. ff. de col. bo. ꝙ aut pater tradidit ⁊ se donare expressit ⁊ tunc si filius erat aduocatus acquirit sibi in quasi castrense. l. j. C. de ca. pe. et l. castrense. ff. e. Nec pater poterit sic datum reuocare. l. si filius. C. fami. her. Si vero non erat doctor tempore donationis. sed scholaris non potest dici castrense quia conditio persone hoc non patitur. Nam scholares non gaudẽt priuilegijs quo magistri ⁊ doct. l. j. in fi. C. de sta. libe. Et facit quod no. in. l. fi. C. de iurisdi. om. iudi. quod verum intellige nisi ante mortem patris compleuisset studium suum quia sic cepit quasi militare ⁊ tunc erũt quasi castrense. l. siue emãcipatis filijs. C. de do. ⁊. l. donatiões in concubinas. §. pater ff. eo. Not. tamen quod licet non fuerit doctor nec effect⁹ ante mortem patris si pater ei nõ emancipato libros dedit. sed eos non est adeptus nisi post emancipationem quod erunt sui. quia confirmatur donatio. d. l. sine. ⁊. d. §. pater. Idem dic de quocunqꝫ donato a patre filio emancipato. vel etiam non emancipato si modo emancipatus voluntate patris possedit qd erit filij nec pater postea poterit reuocare. d. l. sine. Secus si post emancipationem renuisset donata ante ea ꝯ volũtatẽ pa

UVA. BHSC. IyR_213

tris Silr idē dic ꝙ cōfirmatur. dicta donatio morte etiā si nō erit ipse emācipatus ⁊ sic post mortez patris talia erunt sua. nec cōicabit cum fratribꝰ alijs. l. filie. C. fami. herc. ꝑm opinionē approbatā in gl. d. l. sint. Aut pr̄ nō tradidit nec exp̄ssit se donare ⁊ sic lz emerit noie filij sui nihilominus erūt patris ⁊ cōicabit eos cū alijs fratribꝰ post mortē pr̄is. l. j. in p̄n. C. de ca. pecu. requiritur em̄ traditio vt videat̄ donare. l. ij. C. siq̄s sibi vel alte. qd̄ sinescit̄. an donauerit vel ne tūc ꝑm Bal. in additiōibꝰ ad p̄fatū tractatū Bar. ad cōiecturas est recurrendum ꝑm ea q̄. j. dicā i. §. xxxij. Aduerte hic ꝑz bar. in aut̄. ex testō. C. de col. qd̄ donatū a patre filio emācipato est cōferen. post mortē ⁊ computabit̄ in eiꝰ ꝑte. Sed donatū filio exñti in sua ptāte licet nō valeat in vita ipsiꝰ patris tñ assumit sibi vim post mortē ⁊ hz vim legati. vt i. l. in donationibꝰ. C. ad. l. fal. ⁊ l. donatiōes. la. j. C. de dona. iter vi. ⁊ vxo. ⁊ sicut legata ⁊ fideicommissa nō cōferunt̄. l. pe. C. de colla. sic nec talis donatio. fallit hoc in tribꝰ casibꝰ. primꝰ qñ emergit ineq̄litas. l. pe. C. de col. Scd̄s qñ pr̄ hoc exp̄ssit. Tertius qñ dedit vt haberet i peculio. l. si donatione. C. de col.

11 ¶ Utrum omne acquisitum ex pecunia patris a filiofamilias sit ꝓfectitiū. Rñ. ꝑm bar. i p̄dicto trac. ⁊ in. l. cuz oportet. C. de bo. q̄ lib. ꝙ id qd̄ acq̄rit filiusfamilias ex bonis patris siue sit pecunia siue sint possessiones sibi ab eodem date sine labore ⁊ industria sua. puta dando possessionem alteri colono vel pecuniā mercatori ex qua habuit de lucro tale lucrū erit ꝓfectitiuz. Sed id ꝙ acquirit predictis bonis ex laboresuo ⁊ industria puta laborādo agrum predictū vel negociādo de pecunia p̄dicta sicut lucrū ꝙ fit ex pecunia ꝓ ꝑte attribuit̄ persone lucrāti. ⁊ ꝓ parte pecunie. l. j. C. pro soc. ⁊ l. si nō fuerint. §. j. ff eo. sic tale lucrū erit ꝓ ꝑte q̄ debet̄ possessioni vel pecunie ꝓfecititiū ⁊ ꝓ parte que debet̄ operi persone lucrantis erit aduenticium. d. l. cum oportet. post princ. vbi patet ꝙ omne lucrū ꝓueniēs ex persona filij est aduēticiū. nec ob. l. si ita. §. fi. ff. de vsu et ha. ⁊ l. ꝑ seruū. §. fi. ff. de ac. re. do. q̄s allegat Spe. q̄ tenet ꝯriū qz loquunt̄ in seruo q̄ acquirit dño ex ope ꝑsone sue ⁊ hoc tene nisi ex pecunia patris fecisset vsurā qz licet gl. i. d. l. cū oportet. teneat ꝯriuz tñ tu tene cū Bar. ibidē ꝙ tale lucrum nō erit nec ꝓfecticiū nec aduenticiū. sed totū restituē. ꝑ ipsum filiū. ⁊ gl. intellexit qñ vsure licite erāt de iu. ciui. qd̄ hodie nō est. c. sup no. de vsuris.

12 ¶ Utrum filiusfamilias qui lucratur vigore statuti ex morte vxoris sue dotē vl̄ ꝑtē debeat habere ꝓ aduēticio. Rñ. ꝑm Bar. i. d. trac. ꝙ aut filius substinet onera matrimonij de lucro sue ꝑsone. ⁊ tūc filio erit aduēticiū: si vero nō ipse sz pater sic erit ꝓfecticiū. Et sic intellige opi. Dy. in. l. si cū dotem. §. nūc transgrediamur. ff. so. ma. q̄ tz ꝙ nō est aduenticiuz sz cōicabit post mortē pr̄is cū alijs fratribus ꝑ. l. ij. C. fami. her. Si ꝟo ꝑti pater ⁊ ꝑti filiꝰ sustinet. tūc ꝓ rata oneris partim erit ꝓfecticiuz ⁊ ꝑtim aduenticium. l. sed ⁊ si quis. §. j. ff. de vsur. ⁊ l. si seruus cōis. §. fi. ff. de stip. seruo.

13 ¶ Utrū donatū vel relictū ab extraneo filio familias sit aduēticiū. Rñ. ꝑm bar. in p̄dicto trac. ꝙ aut datū est ꝯtēplatiōe patris ⁊ sic erit ꝓfecticiū. Si ꝟo datum est cōtēplatiōe filij sic erit aduenticiū in l. sz si plures ⁊. arrogato. ff. de vul. ⁊ pu. subst. ⁊ l. additio. ff. de acq̄. her. ⁊ l. sz et si q̄d donetur. ff. de vsufru. ⁊ no. gl. in. d. l. cū. oportet. Si aūt nō apparet cuiꝰ cōtēplatione sit datum. deprehenditur ex futuro euētu: puta qñ relinquit̄ filio vt post mortē pr̄is habeat sic p̄sumit̄ ꝙ cōtemplatione filij. Si vero vt tantū viuēte patre sic p̄sumitur cōtemplatione patris datum. Similiter ex opere cōprehēditur puta filius faciendo mercantiam acquisiuit amicitiam cuz aliquo ex qua aliquid tibi donauit. qz tūc erit sibi aduenticiū. l. sociū qui. §. fi. ff. pro so. ⁊ ibi est casus expressus qz cōtemplatione filij. Jo. not. ꝙ omnes. ll. que dicūt inspicieñ. cuius contemplatione debēt itelli

UVA. BHSC. IyR_213

gl de cā prīm. d. l. socīū. qm̄ in dānū acquirētis nō cōsiderat cā remota. l. fi. ff. de cōm. cum. emā. libe. sed bene ēt̄ ad commodum. l. si forte. ff. de ca. pe.

14 Utrū oē acquisitū p filumfamilias sit p̄sūmēdū ex bonis patris in dubio ⁊ sic profecticiū. Rō. Bart. vbi. S. q̄ aut relinquat suspicio delicti nisi sic p̄sumatur puta q⁊ filius p̄sumit turpiter acq̄sisse. q⁊ aliter nō potuit habere. ⁊ sic crederet ex bōis p̄ris acq̄sitū. vt suspicio delicti euitet. l. si defunct⁹. C. ar. lut. ⁊ in. l. quit⁹. ff. de do. inter vi. ⁊ vx. ⁊. l. si vxoris noie. C. eo. Aut suspicio delicti euitat ⁊ sic p̄sumetur ex bonis filij. de legibus Aut nec euitatur nec oriē p̄sumptio delicti ⁊ sic recurrēn. est ad cōiecturas. C. de epi. ⁊ cle. au. ē. In is. Et hec oia sunt seruāda etiā in plato tutore vxore. ⁊ huiusmodi qui circa bona alioq̄ versant in conscientia ligi. in. d. l. etiam. ⁊ in. d. l. cum oporteat. aliter dicat.

15 Utrū donatū filio a patre sit adnēticiū. Rō. Bar. vbi. S. q̄ aut p̄esserūt merits filij que si extranei fecisset ei donasset sic. donatio tenet a principio ⁊ erit ei aduēticiū. vt ℔ gl. C. de inof. test. aut. vñ si parēs. Et p̄cordat. Jac. bu. Aut nō donat p̄pter merita ſz vt filio ⁊ sic ē simpler donatio q̄ nō valet nisi morte p̄firmetur. vt. S. patuit. §. x.

16 Sed ad q̄d ꝝ dictū peculiū aduenti cuz filio vt dictum est vsufructu⁹ sit patris nec de eo p̄t disponere nisi. vt. ſ. religiosus. §. lvſ. Rō. q̄ non valet vt post mortē patris nō teneatur communicare cum aliis fratribus sed erit speciali ter suum. l. fi. C. de col. Peculium vero profectitium ad nihil valet filio nisi ad hoc ne publicetur in casu quo alia bona patris publicantur. vt in. l. si finita. §. si de vectigalibus. ff. de dam. infec. quod ibi no. Bar. post mortē tamē patris erit commune cum aliis fratribus.

27 Utrum de peculio castrēsi vel quasi filiusfamilias possit testari ad libitum disponere. Rō. q̄ sic ꝑm oēs doc. quia illud acq̄rit sibi ⁊ quo ad dōiū ⁊ vsumfr. nec illud cōicabit cū fratrib⁹ post mortem patris. d. l. cuz antiquis. C. de inof. test. ⁊ multis aliis.

Utrum pecunia data filiofamilias a patre p studio sit ei iputāda post mortem patris in parte sua ab aliis fratribus tempore diuisionis. Rō. Barto. in d. tractatu quod si apud patrem nihil erat quod esset filij non imputabitur ei in partem. l. qui parer. ff. famil. her. Si vero apud patrem erat pecunia filij ex castrensi vel quasi peculio tunc in dubio p̄sumetur quod pater administrator nomine egerit id de pecunia ipsius filij. ⁊ sic imputabitur ei in partem. facit quod not. in. l. fi. C. de do. p̄com. Sz in dicio meo mihi videtur distinguendam videlicet si pater dedit pro causa necessaria aut voluntaria. vt. S. Legatum. §. xxxj.

19 Quid si pater dedit pecuniā filio p emēdis libris ⁊ ipse lusit vel in meretricibus expendit. Rō. secundum Bartolum in au. ē. quod locum. C. de collā. qō post mortem patris computsbuntur ei in ſam partem. ar. d. au. ē. sicut mulieri que passa est consumi dotem computabitur ei in partem suam. vtin. d. au. ē. qō locum. Idem dic de donato pro emācipatione a patre filio quod erit computandum ei tempore diuisionis secūdum Bar. in. l. j. §. nec castrense. in. l. vt liberis. C. de coll.

20 Utrum filius qui incepit studere vinēte patre de eius mandato possit post mortem patris de communibus bonis perficere studium. Rō. Bartolus in. d. trac. quod non. nam factum patris erga filium inicistatum eatenꝰ obligat heredes quatenus pater erat obligatus. l. ſ. si filium. ff. de mu. ⁊ hono. iuncta. l. honores. §. is qui. ff. de decu. ⁊ l. filia. §. idē scribit. ff. fa. he. propter qō cōcludit Bal. in. add. ad. d. trac. quod si vult p̄fi cere studium faciat de suo vel si vult doctorari similiter faciet de suo quia ē nouus actus. l. si seruus legatus. §. ſz si eū mihi ex testamento. ff. de le. ſ. nec fratres ei tenentur si volunt.

21 Utrum tempore diuisionis fratrum

UVA. BHSC. IyR_213

veniãt expẽse facte a patre vxori filij familias. ⁊ alia ornamẽta. Rñ. Bal. vbi. s. i. l. i. is. ff. so. ma. ꝙ. de ꝯsumptis filiꝰ nõ tenetur nec aliꝰ frater posse discere ego ducã meã ⁊ tãtũdem expẽdam de communi nisi pater aliter cauerit in testamẽto. l. iij. §. filius. ff. de mu. ⁊ ho. et ibi ꝑ glo. ⁊. l. ex parte. §. filius. ff. fa her. De extãtibꝰ aũt vt sunt vestes et alia ornamẽta si sunt necessaria ad quotidianũ vsum nõ cõfert sed sunt vxoris ⁊ a principio tenuit donatio inter socrũ ⁊ nurũ. l. ex annuo. ff. de. do. iter vi. ⁊ vx. ⁊. l. si dos. cũ sua gl. ff. ad. l. falci. Si vero nõ sunt necessaria ad q̃tidianũ vsum sed sunt p̃ciosa. tũc illa qualia sunt debent cõferri. l. illud vestimentũ. ff. de pec. nec potest dici ꝙ morte sit cõfirmata donatio qꝛ nõ presumuntur donata. lꝫ dicat̃ maritꝰ vester donat vobis istam coronam vel brocatum. sed ad vsum cõcessa. l. mortis in fi. ff. de do. a. iter vi. ⁊ vx. Similiter dic in factis. ꝑ filia. l. cũ hic status. §. oratio. ff. eo. ⁊ pro predictis facit. l. fin. ff. sol. ma. ⁊ quod dicit Bart. in l. si vt certo. ff. commo. Ang. tamen in. l. si ex re dñi. ff. de stip. ser. ꝑ glossam ibi positã determinat ꝙ vestes lugubres date mulieribus efficiuntur ipsarum de dote vero data filie filij ab auo ipsiꝰ quomodo non sit communicãda vide. s. dos. §. xxj.

¶ Utrum expẽse facte a patre in peculio filij aduenticio sint cõmunicande inter fratres post mortem patris. Rñ. secundum Bart. in. d. tract. ꝙ aut fuerunt necessarie vel ad perpetuam vtilitatem. et tunc filio imputabuntur. l. fi. §. fina. C. de bo. que lib. ⁊. l. iubemꝰ ad tre. nisi pater fecisset animo non repetendi. ar. l. si in area. ff. de. condi. ind. ꝙ si de animo nescitur tũc si sunt patrui sumptus presumentur donati. le. si servus. ff. de donatio. inter vir. et vxo. Si sunt magni sumptus ita ꝙ excedãt fructum q̃titatem: tunc videtur habuisse animum repetendi sicut si in causa alimentorum vel simili expendisset. le. nenseniꝰ. §. preterea. ff. de nego. gest. Secus si non extẽderent fructuum q̃titatem: quia tũc videtur donasse. ar. di l. fi. §. si autez res. C. de do. que lib. in expensis tamen quas facit vir in rebus vxoris gratia fructuum querendorum conseruandorum ⁊ colligendorũ sine vlla distinctione sibi fa. l. fina. ff. de impen. ⁊ non repetet ab vxore vel eius heredibus. In alijs autem si sunt modice non repetuntur. l. omnino. ff. de impen. Si sũt magne repetet. d. l. omnino vbi aliqueetiam ponunt̃ exceptiões quas omitto quia parum ad nos. Sed in cõsciẽtia sequere ꝙ dixi si vero dicti sumptus nõ fuerũt necessarij nec ad ꝑpetuam vtilitatem. sed solum ad fructuũ vtilitatem tunc nõ sunt communicãdi. qꝛ onera pertinẽt ad eundem patrem ⁊ expresse. ⁊ etiam idez diceñ. de eo qui expẽdit in datijs ⁊ collectis cũ habeat vsumfructum. l. si pendẽtes. §. sed ⁊ si quid. ff. de vsufru. ⁊. l. neq̃ stipendium ff. de ipẽs. Nec ob. l. vnica. §. sed nec ob impensas. C. de re vx. ac. qꝛ vir hꝫ dotẽ ꝓpter onera matrimonij. ideo non dꝫ grauari onere impẽsarũ. Nec hoc erit i alio vsufructuario quia simpliciter hꝫ ex alia causa. vt ex cõtractu vel q̃si. his concordat Bal. vbi. s.

¶ Utrũ patre obligãte se pro delicto filij sit totum computandum in ꝑte dicti filij post mortem patris. an de tota hereditate cum alijs fratribus. Rñ. Bal. vbi. s. ꝙ si pater hoc fecit ductus naturali pietate sic omnes fratres debent pro parte sua sustinere. l. li. captus. ff. de capt. Sed si facit ex necessitate: puta dictante hoc statuto. vt not gloss. super Rub. C. de decre. decu. tunc nascitur naturalis obligatio inter patrem ⁊ filiũ ex tali gestione negotiorum eius que trãsit ad heredes ⁊ ideo soluet de parte sua ⁊ non de communi. l. igitur. ff. de lib. causa ⁊ quod notant doc. de eo qui cogitur soluere condẽnationem alterius in. l. ij. §. fi. ff. de verbo. oblig. 23

¶ Utrum patre dante damnum in bonis aduẽticijs filij teneant̃ fratres emẽ 24

UVA. BHSC. IyR_213

re de cõmuni. Rñ. fm Bal. vbi. ẽ. q aut dilapidatio est solũ fructum: z sic nõ tenẽtur. d. l. cum oportet. Quod limita verum quãdo pater habet vsumfructum in dictis bonis secus quãdo ille qui le ganerat p̃hibuit vsumfr. q̃ri patri qõ põt fieri. vt tenet gl. i aut. vt liceat matri z aute. z i aut. excipitur. C. de bo. que li. quia tũc tenerẽtur. Si vero dilapidatio concernit rei perpetuam deteriorationem vniuersali intollerabilem lesionẽ sic etiam tenetur. d. l. cum oportet. ẽ. sed cum tacitas.

27 Vtrũ debitum contractum post mortem patris ab vno fratrum sit solueñdũ de cõmuni. Rñ. Spe. ti. de in. qõ nõ nisi cõtractũ sit ratiõe cõis vtilitatis vel societatis. silr nec dos dz solui de cõi nisi sit versata in cõmunẽ vtilitatẽ. Idem dic de cõdẽnatione soluta per vnum q nõ soluetur de cõmuni nisi maleficiũ fecisset p̃ cõmuni vtilitate scientibus socijs z acceptantibus in cõi eius vtilitatem: qr sic esset cõmunis. qz ex quo spõte susceperũt lucrum habebunt z dãnũ cõdemnationis. Si vero ignoranter acceptauerũt lucrũ factum ininste tunc socius auferret illud z satisfaciet. l. si igit. ff. prosoc. z sic etiã ipse solus soluet cõdẽnationẽ etiam si essent socij omniũ bonorũ fm Spe. vbi. ẽ. z licz de iure ex quo cõmunicauit lucrum illicitum non posset illud auferre nisi post cõdemnationẽ. l. quod. n. ff. pro soc. Nihilominus quãdo sacerdos iniunxit ei vt satisfaciat illis quos lesit. intelligitur nõ solũ litis. q̃test. sz etiã sententia lata. z sic preceptum sacerdotis est sentẽtia fm Host. in. c. fi. de sepul. similiter militans militet de suo vel maritãs filiam vel tenẽs filium. in studio faciant de suo nisi aliter sit cõtentum inter eos. l. si socius p̃ filia. ff. pro socio. z recitat Bal. in. d. l. si patruus. C. cõia vtri. iu.

28 Vtrũ lucrũ qõ facit vn⁹ fratrũ cũ pecunia hereditaria mercãdo sit communicãdũ cũ alijs fratrib⁹. Rñ. sz bal. vbi ẽ. in. d. l. si patruus. qr aut fecit noie cõi z sic cõicabat aut fecit noie ppio. z sic non cõmunicabit. l. titiũ z meuiũ. ẽ. alterũ. ff. de adm. tu. q̃ verũ est nisi sit tutor vel curator alior fratrũ qr sic lucrũ qõ fecit ex pria mercantia ẽpta de pecunia cõi dz esse cõe. lz noie suo fecerit. Alim d aũt lucrũ q̃ fecit de pecunia emptionũ iterata z noie suo erit suũ. z nõ cõicabit. Idem dic de illo q̃ negociat de pecunia maioris aut ecclesie. vt in. l. si vt ppõis. C. de rei vẽ. Si vero nescit cuius noie fecerit tunc si continuauit negotiũ solitũ cum alio fratre mortuo supstitib⁹ filijs ffis tñ dimisaz substantiã possidẽtibus sic vt cõi noie fecisse. ar. l. nã z seruus. ff. de negot. ge. ẽ. si vino. si vero fecit negotiationẽ. nsi ostẽtam sic pñumetur. q̃ noie proprio nisi exhibito rationũ aliud appareret. consor. Bar. in. d. l. si patruus.

29 Quo i dubio cognoscet ẽ tã societas tãcitã iter ffres vt q̃libz alios q̃ simst̃ stãt ita q̃ oia lucra sint cõicãda. Rñ. fz bal. i. d. l. si patrũ. q ẽ nullꝰ ipoꝝ negocietꝝ. pt tñ ex actib⁹ apparere socialis effectꝰ sicut ẽ iter nobiles q̃ non fas ciũt q̃tuarias mercãtias tñ q̃libz salaria q̃libz dotes acq̃rũt i cõi pferũt vñ nemo põt negare eos ee̊ socialesactꝰ ex q̃b⁹ pñumit̃ tẽtio z voluntas vt dñt Jac. de ar. Ri. z Ol. ei⁹ discipuli. Ad qualitatẽ ergo acutũ ẽ recurrendũ. Nã in talib⁹ presumitur mens qualis ex actibus colligi põt. ar. l. duo fratres. ff. dacq. he. z. l. reprehendenda. tu magis ea. C. de instit. z substit. Silr dico fm eundẽ Bal. vbi. ẽ. q̃ presumitur contracta. si vnus negociatur z alter quecũq sibi eueniũt puta ex redditu prebende vel ex dotib⁹ z huiusmodi põt in communi z ita faciũt hinc inde. Itẽ pñumitur societas etiam ex actib⁹ i vna mercantia vl arte z alter in alia. vt in aduocatis tabellionibus. Nam lucrorum p̃municatio societatis est ẽctio seu inchoatio. Simr ter dicit idẽ Bal. vbi. ẽ. q si vnꝰ hz curã domus z alius esset euocatꝰ. vl aliter lucrareť z poneret in domũ vẽ cõtracta societas. Idem dicit si vnus est maior z alter minor z pupillus hz tutorẽ q̃ cõicãt z ei cõicatur. Idẽ dicit q si actꝰ fuit

UVA. BHSC. IyR_213

vniformes societas restringitur tãtum ad questus q̃ veniũt ex ipsis sz in actib⁹ difformib⁹ ⁊ i se varietatẽ habẽtib⁹ presumit̃ societas gñaliter ꝯtracta nec ꝯsidero an vn⁹ pl⁹ lucret̃ ⁊ alter min⁹ i hac gñali societate: sz equal'r oĩa sunt ꝑtiẽda. l. si soci⁹ ꝓ filia. ff. ꝓ so. vñ ꝓ clariori intelligẽtia no. ꝙ societas tacita vl' exp̃ssa aliqñ est oĩm bonoꝝ ⁊ tũc est qñ exp̃sse agit̃ ꝙ sint socij oĩm bonoꝝ vtẽ tex. in. l. iij. §. j. ff. ꝓ so. ⁊ i. l. coiri. eodez et isti tales cõicãt oĩa q̃ acq̃rũt ex quacunqꝫ cã laborãdo vl' negociãdo siue ex donatis siue ex legatis. siue ex hereditate ⁊ hmõi. Itẽ stipẽdia q̃ dant̃ militibus. l. q̃ stipẽdia. C. d̃ ꝓcu. ⁊ salaria q̃cũqꝫ hñt̃ ex castrẽsi vl' q̃si. l. cũ duob⁹. §. idẽ papinian⁹ al's ẽ lex. ff. ꝓ soc. ⁊ in isto casu frater tenet̃ maritare filias alteri⁹ fr̃is. nisi alid̃ expresse actũ sit. l. si socius ꝓ filia. ff. ꝓ so. nõ tũ tenet̃ cõicare q̃ acquisiuit illicite neqꝫ tenet̃ ꝯdẽnationẽ q̃ꝫ ꝓ sua culpa alter ꝓmeruit. Aliqñ cõtrahitur societas generaliter oĩs quest⁹ vel questus ⁊ lucri qd̃ tantũ est dicere sicut oĩs quest⁹. l. sz ⁊ si additiat̃. ff. eo. de qua loquit̃. d. l. coiri. cũ quinqꝫ le. se. ⁊ isti cõicãt oĩa q̃ ꝓueniũt ex opera. i. solertia alterius sz nõ donationẽ simplicẽ siue cã mortis vel legata vl' hereditatẽ nec debita alterius nisi q̃ fiũt cã quest⁹ vel societatis. Aliqñ sunt socij certe rei. s. cõuiuendi qꝛ viuunt ad vnũ panẽ ⁊ vinũ vl' certe negociationis vl' lucroꝝ q̃ ꝯsequũt̃ lz in diuersis negociationibus vel operib⁹ ex q̃b⁹ lucrãt̃ q̃uis alqñ alter põat operã alter pecuniã. aliqñ vtrũqꝫ de q̃b⁹. j. societas. j. Et ex predictis potes intelligere optime istam materiam.

28 ¶ Pone ꝙ duo fratres rustici colentes terras vn⁹ habet filios scindẽtes terrã alter nõ q̃modo diuidẽtur fruct⁹ ꝓueniẽtes ex cultura. Rñ. ꝟm Bal. in. d. l. si patru⁹ ꝙ diuidẽt̃ i capita. qꝛ societas respicit capita eoꝝ q̃ operas ponũt i societate istud limita verũ quo ad lucrũ quod debetur persone. sz quo ad lucrũ ꝙ debet̃ bob⁹ vel terre q̃ sũt cõia nõ diuidet̃ ꝑ capita sz in stirpes ꝟz eundem Bal. in quodam consilio. ⁊ bart. in. di. l. si patruus.

¶ Quid si sint duo fratres quoꝝ vnus posuit operam alter pecuniam in societatẽ ⁊ casu oĩa cõbusta sunt. Rñ. ꝟz bal. vbi. s. ꝙ ille qui posuit operã tenet̃ alteri ad medietatẽ capitalis. ꝑ. l. cũ duobus. §. in coeũda. ff. ꝓ soc. ⁊ etiam ita tenet Jac. de are. in. l. j. C. pro so. gl. in. di. l. si patruus. tenet ꝯtrarium. Sed tu tene ꝙ dixi Societas. j. §. x. 29

¶ Utrũ lucrum vxoris alterius fratris sit cõmunicandũ. Rñ. Bal. in. l. si vxorẽ. C. de cõdi. inser. ⁊. d. Ubal. de perusio in l. cũ duobus. ff. pro soc. ꝙ aut mulier eadem opera facit sicut homines in laborando ⁊ sic de ipsa debet habere partẽ lucri ⁊ diuidetur in capita vt. s. dctm̃ est de filijs. aut vxor exercet aliquã artez vel mercantiam vel est obstetrix vel chirurgica. ⁊ tũc si ponebant omnia lucra in communi ⁊ similiter vir cõtracta est societas quia mulier cũ viro potest cõtrahere societatẽ ꝟm eundem bal. in d. l. si vxorem. ⁊ sic lucra erunt communia aut vxor tenebat separatũ lucrum vel ex alijs coniecturis patet ꝙ nolebat contrahere societatem tunc de operibus cõmunibus ⁊ obsequialib⁹. q̃ fiunt mulieribus in domo ꝟm qualitatẽ persone vt facere lectũ coquinã. et huiusmodi nõ potest lucrum consequi qꝛ tenetur operari in domo in qua recipit alimẽta. vt in gl. l. sicut. ff. d̃ op. li. ⁊ bal. in. l. gaio seio. in fi. ff. de ali. le. ⁊ An. in. l. j. C. de legi. he. ⁊ in. l. si cũ dotem. ff. sol. ma. imo si desisteret a talib⁹ obsequialibus operibus ⁊ parue extimatiõis ꝓpter faciendaz artez pars lucri talis artis deberet cõmunicari viro ⁊ alijs fratribus ꝟm iudiciũ boni viri ꝙ limita verum nisi haberet alimẽta iure legati. qꝛ tunc nõ tenetur operari in domo dantiũ talia alimenta ꝟm Bald. ⁊ Ang. vbi s. si autẽ vltra talia obsequialia exerceretur aliq̃ꝫ artẽ ⁊ ipsis lucratur põt sibi retinere tanq̃ꝫ propriũ ⁊ non cogitur cõmunicare ꝙ no. pro itelligẽtia eorum que dico. j. vxor. §. ij. ⁊ quod dixi de vxore 03

UVA. BHSC. IyR_213

vxore idē dic de filiab⁹ arlterius fratris excepto ꝙ acquirent patri ⁊ solū illud lucrauerit eis aduenticium.

31 ¶ Utrū fratres q̄ sunt socij oim bonoꝝ si vnus eoꝝ habet filias possit eas dotare de cōmuni. Rñ. Spe. tz ꝙ nō nisi sit pactū inter eos p. l. si socius ꝓ filia. ff. ꝓ soc. Idem tenet Pe de peru. in. xliij. lib. cōsiliorū cōtrarium tenet Bal. in cōsil. qđ incipit factū tale. d. Ubal in. d. l. cum duobus. arguens pro ⁊ contra finaliter dicit ꝙ q̄libet pōt adherere cui pti voluerit. sed iudi. meo. j. opi. videt̄ verior quādo nō sunt socij oim bonorū sz qñ sūt socij oim bonorū ꝟa ē sz opi. ⁊ ꝟm hoc cōcord. p̄dictos. vt. s̄. xxvij. §.

32 ¶ Quid si vnus fratrū dotauit filias alterius fratris scientis. ⁊ patentis. Rñ. ꝙ poterit repetere dotes qꝛ vtiliter gessit negociū. Nec ob. ꝙ extraneus dotādo filiā alterius vr̄ donare dādo dotē. l. ex morte. C. de pac. ꝯuē. qꝛ hoc verum qñ sol⁹ hoc facit. Sec⁹ si cū parte simul faceret ⁊ ita consuluit bal. in. d. consilio vbi. s̄. hoc intellige qñ nō est contracta societas oim bonorum vt. s̄. ptz.

33 Utrū cū fratres stant simul post mortē patris ⁊ vnus de fructib⁹ laborū suorū vel de alijs bonis posuit in domo ꝓ communi victu possit repetere illd̄ pl⁹ in diuisione. Rñ. d. Ubal. vbi. s̄. ꝙ illi q̄ extāt sunt sui nisi cōtracta sit societas i illis. Si aūt sunt consumpti tūc si inter eos erat cōtracta societas cōuiuēdi: qꝛ viuebant ad vnū panem vinū tunc non habetur cōsideratio ad illud plus qꝛ societatis iure cōsumpti intelligunt̄ vt est casus. i. c. si duo fratres. de fratrib⁹ de no. bñ inue. in vsi. fe. ⁊ hoc nō ratione fraternitatis vel cohabitationis sed communis mense. secundū bal. in. d. c. si duo. ꝙ no. quia quotidiana in fratribus quorum vnus habet maiorem familiam altero si vero societas conuiuēdi non erat inter eos puta quia vnus minor inter quos nō contrahitur. l. et in conditionibus. §. fi. ff. pro socio vl̄ alter furiosus vel prodigus cui erat iter dicta administratio vel monachus ⁊ similes ⁊ tūc expēse non imputantur inter fratres quē sunt facte ꝓ alimētis nisi protestetur ꝙ non intendit donare. l. nesenius. ff. de ne. ge. vel nisi qꝛ reddu⁹ cōmunes erāt sufficientes ad alimenta sed confirmabat frumētum vt mell⁹ vēderet. vl̄ qꝛ naturali charitate nō tenebatur alimētare. ar. l. fi. ff. de pet. he. ꝟm bal. in. l. filie cuius. C. fami. her. Itez qñ ille qui fecit impēsas erat paupior vt no. in. l. alimēta. C. de neg. ge. ꝓ Ja. bu. ⁊ bal qꝛ p̄ma charitas incipit a seipso. l. p̄ses. C. de ser. ⁊ aqua. ⁊ sic bal. i. l. paterno. C. de ne. ge. tenet de rusticis quorū vnus multa posuit in domo pro alimētis ꝙ potest petere quādo filijs alimentatis non erat opere aliquales correspondentes alimentis qꝛ communiter rustici sunt pauperes quorum oculus est porcellus. vt dicit glo. in. l. illicitas. de of. presi. ⁊ raro habēt pecunias vt dicit bal. in. l. idem. C. loca. Ideo non presumitur donare cū ipse non habet superflua ꝙ no.

¶ Utrum cum vnus fratrum ponit lucra sua pro reparatione communis patrimonij. vel emit boues pro colēdis possessionib⁹ cōmunib⁹ possit illud repetere. Rñ. d. vbal. vbi. s̄. ꝙ sic. expresse ꝓ tex. in. l. ex duobus. ff. de ne. ge. ⁊ bal. in. l. filie. C. fami. herc. 34

¶ Sunt duo fratres vnus legitimus alius spurius qui societatem contrahunt omnium bonorum in vita patris ipsorum queritur an moriente patre eius hereditas transeat etiam ad spurium. Rñ. Bal. in. l. j. C. pro soc. ꝙ sic. nō vi successionis vel relicti. sed iure societatis. ꝙ not. ꝓ cautela tu qui vis spuriū succedere i hereditate cū legitimo vt facias eos contrahere societatem in simul omnium bonorum. 35

Pecunia aliqñ capit̄ largissime ꝓ oi re mundi. j. q. iij. ꝓ totū et in. l. nois. ff. de ꝟ. si. dicetur nois pecunie appellatiōe rem significare proculus ait vbi gl. rē. s. omnē que sit. vel esse possit in patrimonio ⁊ sic rei appellatio latior est q̄ pecunie

UVA. BHSC. IyR_213

vt.l.rei.ff.eo.q̄ res sacre ⁊ liber homo q̄ nō pñt eē i patrimonio sunt res ⁊ nō pecunia ſz ſtricte ⁊ ꝓprie pecunia recipitur pro pecunia numerata.xiiij.q.iij. c.primo ſecundo ⁊ tertio ⁊.ff.de leg.j.l. talis ſcrip.in pzin.fm ēt quatuoꝛ magiſtros expoſitores regule beati Frā.pecunia accipitur ꝑ oi re q̄ quis vtit ad aliquid ꝑ ꝑcio dando vñ dicūt q̄ nō lz fratribus minoꝛibus aliqua recipere q̄ bus vtant ꝑ ꝑcio ad aliqua emenda. ✠ De pecunia ⁊ q̄d illi⁹ appellatiōe veniat bar.in.l.cogi.in pzin.ff. ad treb. ⁊ eſt res mobilis q̄ ſeruādo ſeruari nō pōt.no.idē bar.i.l.j.§.fuit queſitū.ff.ex hoc die.e.ti.ſaly.i.l.curatorē ff.. tñ vnū ſcias.C.de in iteg.reſti.imi.bal. i. l. iij.ff. ad mace. Alex.in.l.ſingularia.col.ix.ff. ſi cer.pe.Ro.ſing.10z.inci.tu hēs ⁊ frā. de cer.pe.ſing.lix.inci.pecunia eſt.

1 ¶Sed pone q̄ aliq̄s vult dare ffri minoꝛi aliquā rē q̄ frater nō indiget nun quid poterit eā recipere vt vēdat.⁊ de ꝑcio aliam neceſſariā emat. Rñ. q̄ non qz ſic eēt recipere pecuniā ſz bñ pōt eā recipere alio nūc̄ eā diſtrahēdi ipe ſed procuratorio ordinis aſſignādi vt ipſe eā vēdat vl i neceſſariā cōmutet qz ſic nūc̄ eſt pecunia q̄ prohibetur in regula recipi c̄ diu eſt in manu eius ſz poſt c̄ eſt aſſignata ꝓcuratoꝛi.Car.ꝛo i cle exiuit.§.pozro de. ꝛ. ſig. dicit q̄ hodie denarius et pecunia pro eodē accipiuntur.⁊ ſic exponit verbū vel pro.i. in pre dicta regula minoꝛum vt ſit ſenſus nō recipiant denarios vel.i.pecuniam pro hibendo cuiuſcunque generis monetā ſed magis placet opi. quatuoꝛ magiſtroꝛum.

2 ¶Utrū mutuans. x. in auro teneatur recipere in argēto tm̄ ipſo multo vel in diuerſa forma puta florētinos ꝑ ſenenſibus mutuatis.Rñ.Pa.in.c. ꝓto.de iureiurā.colligēdo mēte Bar.in.l.paul⁹. ff.de ſol.aut mutuauit decē libras i.iiij. florenis.⁊ tunc ſufficit reſtituere decē libras ēt i alia moneta,qz vī extimatos illos florenos ꝑ decē libris vēdidiſſe ſicut dicun⁹ i dote cū tradit extimata. l.cū dotē.C.de iur.do.⁊ idē dic.i depoſito aut fuit dictū mutuo vl depono decē libras,in florenis ⁊ volo mihi reſtitutiōnē fieri in florenis tūc ⁊ piculū ⁊ cōmodū ptinet ad debitoꝛē ſeu depoſitariū. vñ teneꝛ reſtituere in florenis fm extimationem exiſtem tpe ſolutiōis fiēde ar.d.l.cū dotē.aut fuit ſimplr factū mutuū puta mutuo tibi cētum florenos ⁊ tunc ſi eēt paſſurus aliq̄d dānū recipiēdo in alia forma nō teneꝛ recipere. di.l. paulus.Si ꝛo nullū dānū ē paſſurus. Si vult reſtituere in eadē materia ſz in alia forma puta florentinos ꝑ ſenēſib⁹ ſic recipere teneꝛ.vt in.d.l.paul⁹. ſi alia materia nō teneꝛ recipere qz mutuū dz reſtitui in eodē genere ⁊ eadē bonitate vt in.l.cū q̄d.ff.ſi cer.pe.⁊ aliō ꝑ alio in uito creditoꝛe ſoluti nō poteſt.l. ij. ff.ſi cer.pe. Cōſuetudo tñ ē vt ſoluat i alia materia ⁊ ſua aa ēt qz vī actū q̄ ē cōſuetū.l. q̄ ſi nollit.§. q̄ aſſidua.ff.ō edi.ed. ⁊ ꝓſulpit Ol. Jn depoſito āt ꝓſidera ſi fuit actū vt pecunia cōfunderet cū ſua ⁊ idē dic q̄ de mutuo: aut teneret ſeparatā.⁊ ſic eam redderet ⁊ nō aliam in forma aut materia vide i.l.in nauē. ff. loc.

Pedagiū dicit a pedib⁹. dat n. a trāſeūtibus in locis cōſtitutis a ꝓncipe vel ab eo q̄ hz ſup hoc auctoritatē:guidagiū ꝛo dat ꝑ ducatu ꝑ terrā alicui⁹ vt ſecuri⁹ vadat.Salinariū āt dat ꝑ ſale vt. ſ.poſſit emere vl vēdere.hec hñtur in.c.ſup q̄ſtiōe.de ver.ſi. glo.Unde pedagiuz idē ſignificat q̄ vectigal.vt no.dñs pe. ō ancha.in.c.c̄.de cenſi.li.vj.⁊ ſoluit quādoq̄ ſolum ꝑ tranſitu perſone,vt ferrarie. Aliquādo pro rebus quas quis defert non vſus ſua cauſa.Tributū eſt q̄ preſtat fiſco. ⁊ idem eſt q̄ cenſus vel penſio.

✠ De notatis in hoc.§. ⁊ q̄ pedagiū dz ſolui i mari ſicut in terra ſi ſit impoſitū per dominum maris.no.Bald.i. l. iij.col.pe.ꝛ. ex quo ergo no. C. de naufeno.Ang.in.l.ſi.ff.de vſur.⁊ Jo.de pla. in.l.diligenter.C. de aqueductu.li.xij. ⁊ debet dñs ſoluere ꝑ ſuis famulis. Bal.

UVA. BHSC. IyR_213

no.in.l.vsurpationem.C.de vecti.et cō. per.l.si quis pro vxore.C.de dona.inter vi.ꝛ vxo.ꝛ dicitur fraudari per transeū tes per viam non rectam Bald.not.in alle.l.iij.col.pe.versiculo sexto.no.§.d nauti.fe.

1 ¶ Quis pōt imponere pedagia guidagia ꝛ salinaria.Rñ.ꝙ p̄nceps vel rex romanoꝝ.aut ille cui a lateranēsi cōcilio fuit ꝯcessū vl' q̄ ex lōga cōsuetudine de qua nō extat memoria.i ꝯtriū hoc hz vt no.i.d.c.sup q̄busdā.Alias ñ habētes autoritatē ab aliquo p̄fatoꝝ exigētes sunt excōicādi de censi.inouamus.ꝛ d iure ciuili sūt ꝑpetuo exilio dānādi.C. no.vectiga.isti.nō po.l.vlti.Sed hodie ex q̄ ciuitates italie habēt meꝝ ꝛ mixtū imperiū obtinuerūt de facto vt imponere possūt ista pedagia vt no.Jo.An. ꝛ pa.i.d.c.sup q̄busdā.Ali. aūt qui de facto imponūt seu imposita exigūt nisi habeāt autoritatē ab aliquo p̄dictoru z rapinā cōmittūt.Similiter non sufficit ꝙ maior pars ciuitatis consentiat:sed opz ꝙ maior pars p̄sertim eoꝝ quib⁹ tāgit ſm do.Gaspa.cald.i.c.fi.de ma.ꝛ ob.facit.l.in cōcedēdo.ff.de aqua plu. ar.Regula.Qd oēs tāgit li.vj.ꝛ sic pz q̄ est causa efficiens.

2 ¶ Utrū p̄fata pedagia possint imponi ab habentibus potestatē sine iusta cā q̄ pōt dici cā finalis seu formalis.Rñ. ſm Ray.ꝙ nō ꝛ exigēs cōmittit rapinā si sine legitima cā imponit.ꝛ cā legitima ꝛ iusta sunt publice necessitates q̄s Bar.in.l. vniuersi.C.de vecti.appellat stipēdia pōtes: publice dom⁹ defensio strate ꝛ hmōi.facit.c.si q̄s romipetas. xxiiij.q.iniuncto.c.innouam⁹.de treu.ꝛ pa.ꝛ.in.c.peruenit.ꝛ.c.cū apostolus.de cē.ꝛ.l.vectigalia.ff.de pub.et ibi.p doc.

3 ¶ De q̄b⁹ debent solui pedagia.Rñ.ꝙ solūmodo de his q̄ cā negociatiōis vel mercimonij.deferunt̄.C.de vecti.l.oim. vnde de his que quis facit portare pro necessitate ad vsum sue vite et familie nō pōt exigi pedagiū ꝛ nec valet ꝯsuetudo i ꝯtriū ſz host.Ber.i.d.c.sup q̄busdā.immo.vult lex vniuersi.C.de vect.ꝙ decapitet̄ q̄ de reb⁹ ad ꝓpriū vsum vel gr̄a ruris colēdi vl' ad se defēdēdū emptis vl' delatis exigit pedagiū. vñ i his fraudātes non peccāt.Sz attēde ꝙ aliquando pedagiū d'z etiā collecta q̄ posset iponi super hmōi i suos subditos ꝛ sic non liceret fraudare quādo ex legitima causa iponitur.sed forēses non tenerentur ꝛ hec dicitur causa materialis.

¶ A q̄bus p̄nt exigi pedagia.Rñ.ꝙ ab oib⁹ exceptis clericis ecclesijs ꝛ alijs ecclesiasticis ꝑsonis ꝛ si q̄s a talib⁹ exigit ꝑ se vel ꝑ iterpositam ꝑsonā si ē persona singularis excōicat⁹ est ip̄o facto. Si collegiū vl' vniuersitas ciuitatis castri vt ville subijcit̄ iterdicto donec restituerint extorta.Intellige dūmodo prefati nō cā negotiatiōis deferāt hec habēt̄ i.c.q̄q̄.de cēsi.li.vj.Et q̄uo idirecte possint exigi vide.s̄.immunitas.§.xxxviij. cum.iij.§.seq. 4

¶ Sz q̄d de iponentib⁹ noua pedagia sine autoritate legitima vel augmētantes antiqua vel exigentes iusta siue ex cā efficienti.siue ex cā fi.vel materiali. Rñ.ꝙ raptores sūt ꝛ tenent̄ ad restōnē eis ex q̄b⁹ extorserūt vl' eoꝝ heredib⁹:si sciūt eos vel saltē pauꝑib⁹ si eos ignorant ꝛ hec de necessitate p̄cepti.c.si res xiiij.q.vj.ꝛ hodie ꝑ ꝓcessum curie sunt excōicati excōicatione papa.vt.s̄.excōicatio.v.casu.xx. 5

¶ Utrū fraudātes pedagia vel guidagia peccēt ꝛ teneant̄ ad restōnē.Rñ ſm cōiter doc.in.d.c.innouamus.ꝛ maxime Pa.ꝙ sic si sunt legitima autoritate imposita vel ita antiqua ꝙ de ei⁹ initio nō extat memoria etiam ſm hosti.si cā nō est expressa a p̄ncipi cum ea cōcesset imponi posse.Et etiaz si illeq̄ recepit non facit id ꝓ quo p̄sumit̄ ꝙ sint cōcessa dūmō nō cōstet ꝙ ꝓpter illud fuerit iposita ꝛ sic trāseūt cōiter doct. Sz ego dico ꝙ vbi imponentes alia pedagia nō laborāt loco ꝛ tpe ꝓ vniuersali vtilitate scz viaꝝ pōtiū saluatiōe ꝑsonaꝝ ꝛ rerū iuxta suū posse ad.qd tenentur ſm archid.in.c.si quis romipetas.xxiij.q.iij. nō peccāt qui ea defraudant sine men 6

UVA. BHSC. IyR_213

datio tamē ꝛ periurio. nec tenent ad re
stitutionē. Nec etiā credo peccent mor
taliter fraudantes ꝯmis p̄dicti laborēt
in p̄dictis ꝑ loco ꝛ tpe. Ratio q̄ cōiter
sic instituunt. s. statuimus q̄ quilibet sol
uat ꝛc. sub pena cadēdi in cōmissum si
aliter inuēt⁹ fuerit. Et tō istud statutū
nō obligat ad mortale vt. ff. de rit. in obe
dictia. H. i. nec etiā ad pēnā vt ex. glo. in
c. fraternitas. xij. q. iij. nisi post dēnatio
nē. si obijcias q̄ dānificant gabellas
ementes ad hoc. Rñ. q̄ sūa dānū q̄ ita
ꝛ sub ista ꝓditiōe emūt vt vigilēt alias
sibi imputet. Si ꝯo statutū ex quo im
ponunt esset p̄ceptiuū sic haberet locū
qđ cōiter tenēt doc. Si aūt nō sunt legi
tima auctoritate imposita. tūc extranei.
s. q̄ nō sunt subditi talib⁹ iponētib⁹ nō
peccāt nec in aliquo obligant. Aduerte
tñ q̄ pedagia nostri tp̄is sunt cōiter il
licita. Unde nisi ꝓbēt legitime impos
ita debem⁹ p̄sumere iniusta. c. ꝯgz. de cē
si. li. vj. ergo anteq̄ probent esse legiti
ma stabo in p̄sumptione iuris sc̄z q̄
sint iniusta ꝛ sic non tenear soluere. Et
sic not. q̄ nona pedagia siue augmēta
tiones factas nullus potest exigere nisi
sit certus q̄ sint imposita ꝛ ab habē
te auctoritatem imponendi et ex legitim
causa ex quo ius p̄sumit omnia
fore iniusta. Uer est q̄ subditus qui co
geret ad ipa exigēda excusaret i dubio
ꝑpter bonū obediētie. sz nō illi qui vo
lūtarie ea exigunt. Nec excusarē eos a
mortali peccato bñ de hoc aduerterēt
si ea voluntarie exigerent. Alias hoc nō
aduertēdo. s. q̄ ius p̄sumat iniusta nisi
ꝯtrar⁹ probent legitima nō peccat mor
taliter sed ad min⁹ tenebunt ad resti
tutionē exactor. si postea inuenient nō
fuisse legitima. Subditi ꝯo obligāt sm
formā statuti q̄ in eorum p̄iudiciū be
ne poterunt pedagia imponere vt no.
pau. in. d. c. innouamus. q̄ potiꝰ tūc ꝺr
collecta ꝯ pedagiū. Quod limita verū
quādo ꝑpter bonū reipublice fuerūt
imposita aliter nō obligant nisi qui cō
senserūt vt in regula quod omnes tan
git. li. vj. Item nec extranei nec subditi
obligant q̄ñ sunt imposita ex certa cā
ꝛ cōstat etiam ab habēte ptātē impone
di ꝛ ille q̄ exigit seu exigere facit nō im
pert̄ cās ꝑpter quā sūt iposita imo pec
cat mortal⁹ ꝛ restituere tenet⁹ q̄ causa
cessante cessat effect⁹ de app. c. cū cessā
te. Sane intelligēdo. s. loco ꝛ tpe debito.
q̄ nō semp sed ꝑ tempus illud tenet face
re ꝑ quo ēt pedagiū ipositū. ꝛ hec oia
intellige nisi in nō soluēdo talia peda
gia imminueret aliqđ scādalū q̄ tūc in
distincte teneret q̄libet ad ea soluēda
cōmuno ergo cōfessorib⁹ q̄ videāt decre
ta. d. pedagioꝝ vt possint bonū iudiciū
dare. vtrū sint obligatoria ad culpā vl
pne. Itē dic q̄ nimis grauati alijs impo
sitoribꝰ vel. q̄ñ gabelle sunt nimis gra
ues ꝛ sine necessitate nec ad vtilitatem
communis possunt fraudare sine pec
cato. similiter q̄ñ iponēs nō ḥz iustum
titulum dominij.

7 ¶ Utrū xp̄iani teneant̄ soluere peda
gia saracenis ꝛ alijs infidelibus. Rñ.
Sm Host. q̄ nō tenent nisi solū ad hoc
vt sustineant in transitu ꝑ eos. ꝛ placet
mihi opi. ḥz alij ꝛ ita tenēt ꝛ male. tum
q̄a xp̄iani nō tenent ad eorum statuta.
Limito tñ nisi expresse ex peō voluntarie
quenissent cū eis ad soluēdū. Nā tūc si
ipsi seruāt fidē xp̄ianis. xp̄iani tenent
eis seruare. xxij. q. iij. inocēs. ꝛ. xxij. q.
j. noli. his cōcor. Archi. in. d. c. ij. quis ro
mipetes.

8 ¶ Utrū exigētes pedagia sua exigere
faciētes teneantur itinera tene secura.
Rñ. Bal. i. l. j. de vs. feu. ti. de his q̄ feu.
da. pos. i. ℌ. abbatissa. ꝛ i ti. de pa. in. fir.
ℌ. cōsuetudines. q̄ sic. Uñ addit q̄ si fūt
aliq̄ robarie in eorum curia vbi exigūt
pedagia a transeuntib⁹ tenent aut ro
barias restituere aut malefactorē exhi
bere. t. ne quid. ff. de ic̄e rai. nau. ꝛ q̄ te
neant̄ ad restitutionē in integrū de spo
liatiōe intelligo verū q̄ñ ex defectu eo
rum venit nō faciēdo qđ facere tenēt.
xxij. q. ij. dñs. ꝛ. q. v. ad ministratores ꝛ
C. ō ap. l. si appellatione ꝛ sequit̄ host. ꝛ
archi. d. c. si ds rompetas. nō tñ tenet̄
exactū in pedagio restituere Sm. host.

UVA. BHSC. IyR_213

Pena stricte ⁊ ꝓprie est dūtaxat illa que est corporis afflictiua ⁊ iō appellatiōe pene nō venit pēa pecuniaria vel extra corp⁹ ſm. Pa.in.c. iter alia de immu.ec. ⁊ ibi est tex. vbi dr cōfugiēs ad ecclesiā nō dz cōdēnari ad penā ⁊ tñ postea dicit ꝙ legitime puniēdus vbi est gl.puniēdus.s.pecunialiter duntaxat vel alia pena ꝑter corporalē. xvij.q.iiij.reū.⁊.c.id cōstitui.sz large accipit ꝑ oī eo ꝙ minuit de patrimonio vl' priuat ab aliquo legitimo.Se.tñ i.c.fil. de elec.lib.vj. dicit ꝙ cōstitutio proprie est penalis q̄ priuat iure quesito vt in c.si religiosus.e.ti.⁊ ii.⁊ ita pena ē q̄ punit ⁊ vindicat quod quisq̄ cōmisit.vt i c.pñia.de.pe.di.iij.vide in.c.dispendia. de rescri.eo.ii.⁊ illa lex est penalis proprie q̄ pro vindicta ledit vel in persona vel in alio quesito. vt in.d.c.dispēdia.

1 ¶Utrū cū q̄s petit interesse qd̄ passus est vel ꝙ restituat̄ iniuste ablatum penā petat.Rñ. ꝙ si ille a q̄ petit eam habuit rē quā petit tūc nō est pena nec ex ꝑte actoris.nec ex ꝑte rei.Sz si eam nō habuit puta qr petit̄ interesse tūc ex parte rei est pena sz non ex ꝑte actoris. Si vero peteret̄ ꝙ actori nō abest nec reo aduenit sic est pena ex ꝑte vtriusq̄. ⁊ ideo solum quando est pena ex ꝑte vtriusq̄ vel saltē ex ꝑte actoris hz locū illud qd̄ dr ꝙ pena nō est soluēda in foro anime nisi post cōdēnationē in gl.xij.q.ij. fraternitas qd̄ no.facit ad multa elicitur a Pa.in.c.finem.de dolo ⁊ contu.

2 ¶Quotuplex est pena.Rñ.vj.prima dr canonica vel legalis q̄ iponit̄ a iure canonico vel a.ll. de qua in.c. statuimus. xvj.q.j.⁊ hec pōt exigi tā a clericis q̄ a laicis ſm pañ.in.c. dilecti. de arbi. facit c.si quis cōtumax.⁊.c.se.xvij.q.iiij.nam qd̄ fit lege ꝑmittēte nō est pctm̄.xxiij.q. iij.qui peccat .l. grachus. C.de adult.

3 ¶Sed q̄d si non peccat tenet̄ ne in foro aīe illam soluere.Rñ.ꝙ aut imponit̄ ipso facto ⁊ sic ſm bal.in li.de vsi.feu. i ti. de feudo sine culpa nō amittē. ꝙ lz non sit necessaria sententia ad esse? est tamē necessaria ad executionem esse ⁊ sequit̄ Archi.i.c.felicis.de pe.li.vj. vbi dicit ꝙ lz etiā talia bona trāseāt i dñiū fisci ⁊ d̄ sinant eē criminosi sicut i bonis heretici ⁊ illi⁹ q̄ cōmisit crimē lese maiestatis etiā sine inia. Tamē necessaria est post modū que declarat eū criminosum anteq̄ excussio fiat bonorū vel alia executio.facit gl.in aut̄ de incest.nup.§.j. et in.c.qui ſm.ll.in fi.de hered. lib.vj.facit qd̄ no.Bal.in.l.iubemus.§. economus. C.de sac.san. ecc.⁊ Bar.in.l.diuus.ia.ij. ff.d̄ cust.⁊ exhi.reo.⁊ But.i.l. raptores. C.de epi.⁊ cler.vbi volunt ꝙ requiritur processus declaratorius persone bānite anteq̄ deueniatur ad excussionē bonorum.lz ipso iure sint confiscata. Itē gl.in aut̄ de tab.§. pe.q̄ vult ꝙ licet tabellio a iure sit priuatus officio tñ sine sententia hominis valent instrumenta. Et hoc sequitur pañ.in.c.cū nō ab hoīe de iud.Sz limitat verū nisi factuz esset notoriū:qr i certis nō est op⁹ ꝯiecturis. Intelligo ita notoriū ꝙ nulla possit ter giuersatiōe celari.Et ex hoc pz ꝙ in foro aīe nō tenet̄ eā soluere ante sentētiā nec etiā lz sit notoriū anteq̄ fiat excussio dictorum bonorū qr nō tenetur illa exhibere nisi sibi precipiat̄ vl' ab eo petātur cui competūt.Nec quis posset ea auferre nisi precedat sententia declaratoria vt pz ꝑ ea q̄ dixi.s̄.asassin⁹ .§.vlti. Sed hic aduerte ꝙ quando talis pena applicat bona alicui⁹ alicui puta fisco vel alteri ipso iure ꝙ lz talis añ suiam nō teneat̄ vt dixi dare tum poterit ea titulo oneroso in aliū transferre neq̄ fructus etiam talis rei.Ratio qr si cōdemnaretur per sententiā fiscus vel ille cui fuerant applicata. vēdicaret ea a quocūq̄ cuz fructibus medij temporis. nec teneret̄ restituere preciū nisi aliquid loco p̄cij inueniat̄ apud alienātē vel ip̄m preciū.vt in.d.§.i.⁊.c.cū.ſm.ll.facit.l. si cū dotē.§.vlt.cū.l.se.ff.sol.mat.Et iō ne sint cā damni illi⁹ cui alienat non pōt secundū conscientiā ⁊ etiam sine peccato mortali.nisi alienasset ꝑ necessitate vite vt pro comedendo ⁊ hmōi.quia argumento eorū que nota.Bar.in.l. post

UVA. BHSC. IyR_213

l.post.ff.de don.talis administratio bonorum necessaria vt est supradicta non est p̄fatis interdicta sed solum voluntaria.alleg.l.reo.ff.de sol.l.peto.§.p̄diū.ff de leg.ij.⁊.l.alienationes.ff.fa.her. nisi alias esset soluēdo ꝓ dāno dato. vel nisi ei reuelaret cōditionem rei ita esset si modo tale delictum ꝓpter qđ sua bona sūt fisco applicata potest aliquo modo ꝓbari.Sz si esset totaliter improbabile posset alienare etiā titulo oneroso. Titulo aūt lucratiuo alienare bñ posset. Et sic intellige ⁊ limita Bal. vbi.s̄. ⁊ in d.c.econom⁹ ⁊ Pau.i.d.c.cū nō ab homine.⁊ Jo.an.in.c. ꝓ humani de homi. lib.vj.i nouella.Si vero pena nō imponitur ipso facto sed venit imponēda.sic similiter non tenet̄ ante cōdēnationē.l. eius que delatorē in prin.ff.de iure fisc. ⁊ ante cōdēnationē pōt disponere qūocūqꝫ vult qꝛ eius est res sua lz possit ea priuari.Et no.ſm Bar. in.l.fi.ff.de pe. ⁊ in.l.in honorarijs.ff.de ac.⁊ obli. ꝙ hec pena in iudicio nō pōt exigi post annū sed solum.j.annum postq̄ quis eā incurrit.Et hoc intellige qñ ē mere pena tam ex parte rei licet fallat in aliquib⁹ casibus de quib⁹ vide gl.in.l.in honorarijs predicta.⁊ ſm hoc tene glo.in.d. c.fraternitas.⁊ istud serua licet aliqui aliter sentiant ⁊ male.

4 ¶Utrū ad incurrēdā penā que ipso facto iponit̄ negatiue requirat̄ monitio. Rñ.Jnn.in.c.extirpāde.de p̄bē. ꝙ nō incurrit̄ añ monitionē.Pa.ibidē tz ꝙ non requirit̄ sed ipso facto incurrit̄. est gl.in l.j.C.de his qui.vt idi.ꝓ qua Bar.in.l. in cognitione.ff.ad silleia.ꝯcludit ꝙ pena apposita nō vindicāti mortē defūcti ipso facto icurrit̄ quo facultatē habuit vindicādi ⁊ nō vindicauit. Est etiā gl.in cle.j.de here.⁊ bonus text.in.c.cupiētes post prin.de elec.lib.vi. Sz tu cōcorda. ꝙ opi. Jnno.quā etiā tz Jo.an.in.c. lz. de elec.li.vj.⁊ multi alij:est vera qñ ius nō prefigit terminū.opi.vero pa. ⁊ bar. itelligit̄ vbi ius p̄figit terminum quia tunc terminus interpellat pro homine. c.potuit.de loca.⁊ sic cōcordat Gemi.in d.c.licet.Sed vbi ius imponit penā affirmatiue ipo facto.sic nō requirit̄ monitio.Et nota ꝙ tūc d̄r imponi pena negatiue qñ ponit̄ cōtra omittētē siue nō faciētē qđ facere tenet̄. Affirmatiue ꝟo ponit̄ qñ infligit̄ cōmittēti seu facienti aliq̄d ꝙ nō est faciendū qđ bene no.

¶Utrū pena imposita a iure in vno videatur posita in alio quādo illa duo in iure equiparant̄.Rñ.ꝙ sic ꝑ tex.cū glo. in.c. si postq̄ in fi. de elec.li.vj.facit gl. in.c.j.de postu. p̄la.q̄ dicit ꝙ dispositio etiā penalis cōcepta in electiōe ꝓcedit etiā in postulatione qꝛ ꝑ postulationez ꝑuenit̄ ad electionē.l.oratio.ff.de spon. sequit̄ hoc Pa.in.c.de multa. de p̄bē.et in.c.fi.de mutu.peti. Sed ego in fauorabilib⁹ habeo ꝓ indubitato ꝙ dispositio cōcepta in vno extendatur ad aliud quādo equiparat̄ ꝑ aut̄. item si quis liberos.C.de natu.lib. vbi pr̄ vnū filium naturalē in aliquo legitimo documēto appellās simpliciter filiū naturalem legitimasse vr̄ oēs alios filios naturales qui cōfratres sunt qꝛ habēt eandē cōditionē.Sed quo ad penā est gl.singu. in cōtrariū.in.cle.j.de cōsang.⁊ affi. q̄ dicit ꝙ pena apposita cōtra habētib⁹ matrimoniū nō extēdit̄ ad cōtrahētem.spōsalia. vnde dic ꝙ qñ aliq̄ duo in iure sunt parificata cōiter.⁊ est eadē rō expressa tūc statutū in vna extēdit̄ ad aliud etiā in penalibus sed qñ nō sunt cōiter pacificata.sed solū in aliquibus casib⁹ tūc nō extēditur.Similiter lz rō sit eadē tñ non extendit̄ pena sed solum ꝓhibitio nisi rō sit exp̄ssa quia tūc extēdetur etiā quo ad penā vt.s̄.dixi lex.§.vj.Et sic intelligo glo.supradictas ⁊ limita glo. in cle.vnica.de offic.vica.Et glo.in.c. cōstitutionem.de regula.lib.vj. Et glo. in regula.que a iure.de regu.iuris.lib. vj.et sic concorda. 5

¶Utrū pena q̄ imponitur ipso iure habeat locū in eo q̄ ꝑuenit ad actū ꝓpinquum delicto.Rñ.ſm Pañ.in.c.j. de eo qui mit.in pos.ꝙ nō nisi ꝑfecerit actum licet aliter sit puniēd⁹ arbitrio iudicis qđ ꝓbatur.in.c. cum in cūctis.de elect. 6

UVA. BHSC. IyR_213

iuncto.c.ꝑpetuo.e.ti.lib.vj.ꝛ ibi gl. Secus de pena q̄ venit imponēda p decretum in dictis.qz sic punitur ac si perfecti set ex quo punenit ad actū propinquum ꝛin.l.si quis nō dicāt rapere.C.de epis.ꝛ cle.l.is qui cum telo.C.de sicar. Hoc tamen nō haberet locū in penis per statutum impositis qz verba statuti exigunt actū perfectū. Ita no.bar.in di.l.is qui cum telo. ꝛ ibi non sufficeret inchoasse. Aduerte tñ ꝑm Pau.in.c.raynaldus.de testa.q incurritur pena appolita Iuenientib⁹ alicui facto ex sola quātiōe de facto ꝯtō non habuerit iuris effectum vt patet in dicto capitulo Raynaldus.ꝛ etiā si ꝺicit de iure.l.nuda.C. de cōtra hē.ꝛ cō.stipu. Itē no. bar. in.l. quicūq. C.de ser.fugi.q vbicūq; de pena capitali vel corporali loquimur subintelligitur dolus.ff.de in litē iur.l.ij.ꝛ in.l.in actionibus ꝛ insti.de suspec.tu.§. suspectus. Secus i pecuniarijs penis vt.C.de noxa.act.l. si serui. Idē tenet Saly.i.l.pe. C.ad.l.cor.ꝺ sica. Idē Bal.i.l.data opa. C.qui accu.nō poss. Idē pau.ꝺ ca.i.l.j.C. vbi sena.vel cla. facit gl.in.l.q̄d ergo.§. ex cōpromisso.ff.de his q̄ not.infa.ꝛ gl. i.l.ꝛ si seuerior.C.ex qui.cau. infami.irrog. Et ibi Bal.dicit q cōmittens plasciuiam puta currēdo equꝰ hominidiū nō debet occidi licet statutū dicat q homicida de capietur.

7 ¶Utrū sufficiat ad obseruantiaz legis soluere penā solū q̄n ꝓhibet sub pena. Rñ.vt.§.inobedientia.§.j.ꝛ illud serua in ꝓscia in foro aūt cōtentioso sufficit.facit gl.in.c. dilecti.de arbi.ꝛ in aut. de addic.§.qz vero vbi patet q pena soluta q̄ erat in cōpromisso nō pōt peti vt tetur sentētie nisi addatur vt soluta pena tetur arg.ff. de transactio.l.pe.ꝛ.C.e.l.cū proponas.

8 ¶Secūda pena ꝺr cōsuetudinaria de q̄ in.c.dilectus.de offi or. sed hodie nō est in vsu fz si esset in aliquo loco posset exigi ēt a religiosis vt ibidem

9 ¶Tertia pena ꝺr cōtumacie punitiua. Hec de iure ciuili petebat vt i.l.ij.ff.de coll.bo.ꝛ.C.de mō mul.l.illustris. fz de iure canonico nō potest peti aperte ꝑm hoſt. nisi ꝯtum est interesse suū.c.j. de dol.ꝛ.tu. vel nisi petatur ad satisfactionem iniurie. vt in.c. olim.de iniurijs.in dep tamē si habet potestatem mulctandi sicut habet ordinarius vt i.i.ij.in.fi. ff.de iudi.bene poterit exgere.

¶Quarta pena dicit iudicialis ꝛ hec 10
potest peti a quocūq; facit ad hoc.c.fi. de dolo ꝛ cōtu. Unde licite clericus agit ad extimationem iniurie sibi illate.

¶Quinta pena est arbitralis ꝛ hec pe 11
titur ab eo q̄ non seruat arbitriū.c.dilecti de arbi.ꝛ hec pōt peti a quocūq; vt i d.c. dilecti ꝛ ibi gl. ꝑm tñ hoſ. de ętate nō ꝺz peti nisi ꝯtuz est interesse partis.

¶Sexta pena ꝺr q̄tionalis quā par- 12
tes extra iuditiū inter se imponūt ꝛ peti pōt ꝯtū interest.l. predia.ff.de ac.ēp. ꝛ vendi. ꝑm hoſt. ꝛ do. Ant.in.d.c.dilecti. Sed ꝺz Inn.in.c.fuā.ꝺ e pe. ꝛ Pau. in.di.c.dilecti. potest etiā peti si excedat interesse nisi sit in fraudē posita fz non credo a clericis vl religiosis secus a laicis ꝛ presumit in fraudē vsurarij posita q̄n simpliciter est posita sup ꝓmissione ꝯtitaz vt.i.l.cū allegas.C.de vsu.ꝛ ibi ꝓ doc.ꝛ i.l. iulian⁹.§. idē papinian⁹.ff. de act.ēp..ꝛ vē.ꝛ bar.i.l.rogasti.§.j.ff.si cer. pe.ꝛ canonistę.in.d.c. dilecti. Secꝰ esset si apponeret super facto vt in.d. iurib⁹. Similiter nō presumeret in fraudē q̄n promittit ꝯtitas ꝛ postea factū ꝛ vt pe. ꝑm.d.Ant.in.d.c.dilecti.ꝛ alleg. Butri. in.d.l.cū allega ꝛ Bar.in.d.§.j. ꝛ eā secquoz nisi cōtrahens esset vsurarius.§. Iuis Jo.an.in.iij.addi.ad Spe teneat q̄ ꝑsumit in fraudē ꝛ aile. Dy.in.d.l.cū seru⁹. ff.de ꝺdi.ꝛ demō.ꝛ vt intelligas pono tibi exēplū ꝓmitto tibi soluere cētū ꝛ nisi dedero ꝺabo tibi .x. ꝓ pena sic ꝓsumit fraudē qz sup ꝯtitate. Aliud exēplū promitto tibi facere domū portare ligna ꝛ nisi fecero solua penā sic non ꝓsumit in fraudē qz est sup facto. Aliud exēplū promitto tibi q̄ntū in tali termino ꝛ promitto venire ad iudicē recipere ꝑceptum de soluēdo vel dādo pignora ꝛ si nō fcero ꝓmitto tibi soluere penā sic nō ꝓsumi-

UVA. BHSC. IyR_213

tur qꝛ licet sit primo quantitas. tamen post est factum. Et vltimo pena.

13 ¶ Utrum ille qui ex impotētia nō facit ad ꝙ obligatur sub pena euadat. Rñ. ꝙ si loq̄mur de pena iuris vel statutoꝝ sic est clarū ꝙ nō incurrit. Idē dic de sentētia iudicis generaliter imponētis penā puta excōicatiōis ꝑm Fede. ꝯsil. xciij. et sequitur pa. in. c. P. ⁊ G. de offi. dele. qꝛ verba gñalia debēt itelligi ciuili modo arg. l. si cui. ff. de serui. ⁊ in. l. raptū ⁊ in l. ꝙ dicimus. ff. de sol. Si aūt specialiteri imponit penam puta nisi cōpareas tali die excōico te tūc ꝑm pa. in. c. cū sup causa. de testi. cog. si ex snia aperte cōstat ꝙ iudex voluerit eū ligare siue posset vel non sic cū snia sit nulla cū ꝯtineat intollerabilē errorē nō ligat si apparet ꝙ nō voluit ligare impotētē: puta quia dicit si contēpseris vel si distuleris cōpere ⁊c. quia nō potēs nec cōtēnit nec differt vt dicit glo. i. c. q̄ sit. de elec. lib. vj. Si vero nō potest perpēdi mens iudicis si quo ad deū nō ligat sꝫ quo ad ecclesiā ⁊ nos sic: ⁊ sic intellige gl. in. d. c. vnico. iiij. qō. v. ⁊ in. d. c. cū sup eā. sed tamē probato impedimēto nulla indiget absolutione ꝑm bo. ⁊ spe. placet etiā ꝑm Pa. in. d. ca. cum super causa. si esset snia pape qꝛ debemus p̄sumere ꝙ noluerit eum ligare argu. c. vt nostrum vt ecclesiastica beneficia ⁊ sic nō esset irregularis lꝫ celebrasset quod bene no. si autez loquamur de alijs penis sic certū est ꝙ in foro anime peti nō possunt ꝑm Sco. in. iiij. disti. xv. q. ij. nisi q̄tum interesse importat. facit ca. significante. de pigno. ⁊ d. ca. ij. de cōsti. ⁊ c. ex literis. de in integ. resti. ⁊ ad. l. incēdium. C. si cer. pe. que vel incēdium non liberet quando q̄titas est in obligatiōe quia cum obligatio sit in genere vt. ff. ad. l. falc. l. in ratione. §. diligēter totuz genus perire non potest. Rñ. ꝙ quādo consistit in genere obligatio verum ꝙ obligatio ex impotētia non extinguitur licet liberet a pena. propterea dicit ang. in. l. rescriptum. in princ. ff. de pac. ꝙ etiam si teneamus ꝙ fiscus habet tacitaz hypothecā in maleficijs cōtra delinquentē non tamē prefert in creditoribus imo ceditores preferunt ei. allegat tex. cum sua gl. in. l. vnica. C. de pet. fisca. Ratio qꝛ talis tract de lucro captādo ⁊ creditores de dāno vitando facit. l. fi. §. licētia. C. de iure deli. ⁊ l. vnica. C. de impo. luc. descrip. ⁊ l. fi. C. de codi. ꝙ no. bene exigentibꝰ penā vltra interesse suū ab illis qui sunt non soluendo qꝛ tenetur restituere eam creditoribus.

¶ Quid si obligatus sub certa pena ad aliquid faciendum vel dañ. pro parte impleuit et pro parte non ex cuīpa sua. Rñ. Panor. in. c. suam. de penis quod si obligatio est diuidua nō committit penam nisi pro parte non soluta. Si vero est indiuidua sic soluet totam penam etiam de iure canonico. Et quando dicatur obligatio diuidua est quādo solutio partis per se valet quo ad partē tantum quantum totum ad se totum. Indiuidua vero dictur quando nō valet illa pars per se. Exēplum promisi tibi scribere bibliam ⁊ decretum sic: si scripsi solū bibliam nō soluā penā in totum. qꝛ obligatio est diuidua quia biblia per se valet ꝑm totū suum secꝰ si promisissem scribere bibliā et scripsi quatuor quinternos certe nō valet pro biblia ⁊ ideo obligatio erit indiuidua qꝛ ad nihil ꝑ se valere possunt sine alijs. de hoc plene no. in. l. stipulationes. non diuiduntur. ff. de verb. ob. ⁊ in. d. c. suam. vbi addit glo. hec vera quo ad penam que cōmittitur in non dando vel non faciendo secus qñ quis dꝫ recipere puta legatum vel hereditatem si sic fecerit vl' soluerit qꝛ nisi totum faciat non habebit vt. l. meuius. ⁊ l. cum fundus. ff. de cōditio. ⁊ demon. de quo vide plene in. l. si seruus. ff. si quis cautio. 14

¶ Utrū statuta sint licita que solū imponūt pecuniariā penā pro homicidio adulterio ⁊ hmōi. Rñ. Host. ⁊ sequitur pa. i. c. ij. de deli. pue. ꝙ nō: qꝛ homines exponūtur venales ad delinqueñ. quia multi bene timēt cruciatus qui non timent penam pecuniariam vt habeant suū intētū. ar. l. in seruoꝝ. ⁊ i. l. aut fctā. 15

UVA. BHSC. IyR_213

ff.de pe.⁊ in aut.de mãda.prin.§.opz.

16 ¶Utrũ promittens sub certa pena habere ratum cõmittat penã cõtrauenies de facto.Rñ.ꝑm Bar.in.l.id qđ pauperibus.C.de epis.⁊ cle.ꝙ nõ.Secꝰ si promisisset habere ratũ ⁊ firmũ qꝛ ratũ refert ad ius ⁊ firmũ ad factũ.vt in gl.d.l.

17 ¶Utrũ tempus prefixum in odium negligentis currat ignoranti vel legitime impedito.Rñ.ꝑm Pa.in.c.qꝛ diuersitatẽ.de cõces.prebẽ.ꝙ nõ.Secꝰ qñ prefigit in odium negligentis sed in alterius fauorem vt patet in.l.genero.ff.de his qui no.infa.vbi tempus anni currit mulieri ignoranti mortẽ mariti.⁊ vide gl.in.c. statutum.de prebẽ.li.vj.⁊ no.Specu.de edic.instru.vbi dicit ꝙ licet executor testamẽti nõ potuerit exequi.j.annũ nihilo minus executio deuoluitur ad episcopũ.ar.l.nulli.C.de epi.⁊ cle.⁊.c.nos quidem.de testa.ratio quia est in fauorem defuncti non in odium executoris.

18 ¶Utrũ iudex possit augere vel minuere penã legis,vel statutorũ.Rñ.ꝑz host. in.c.in archiepiscopatu.de rapto.qđ si ꝓcedit extraordinarie sic potest.l.quid ergo.ff.de his qui no.infa.Si vero procedit ordinarie sic non põt iudex delegatus vt no.in.c.de causis.de offi.dele. Iudex vero ordinarius põt ex causa mitigare vt no.Bar.in.d.l. quid ergo.⁊ sequitur Pa.in.c.ij.de emp.⁊ ven.facit.c. at si clerici.de iudi. Bern.vero in.d.c.de causis.⁊ de accusatio.in.c.super his.dicit hoc verũ qñ põt dispẽsare super crimine nõ põt minuere etiã ex causa.Nota tamẽ ꝙ qñ quis pluribus legibꝰ pro eodem delicto diuersis penis potest puniri si ab aliquo iudice imponitur ei minor nõ poterit aliquo mõ puniri alia pena vt in.l.qui de crimine.C.de accu.⁊ ibi Aug.⁊ Sali.in.d.l.qui de crimine.vnde tenet Tho.xxij.q.lxvij.ꝙ si dimittit penam in casu quo nõ potest tenetur ad restitutionẽ communicati.vel accusatori si itererat eiꝰ vt puniret.Si ꝟo auxit.tenetur reo cũ quo cõcor.Hosti.⁊ Ray.

19 ¶Utrũ exigẽtes penã maiorẽ ꝗ sit dãnum illatũ excuset.Rñ.ꝑm Rodoff.ꝙ si scđm consuetudinẽ legitimã et iudiciũ regis exigũt excusantur etiam persone ecclesiastice quãdo subest causa et ordo iuris seruatur nec est corrupta intentio vt scilicet hoc faciant propter auaritiaꝫ sed propter iustitiam tutius tamen esset pauperibus erogare illud plus.

20 ¶Utrũ pena apposita sup cõtractu nullo vel qui nõ tenuit vel ipso iure vel per sentẽtiam iudicis reuocatus est sit soluenda.Rñ.Inno.in.c.ij.de preca.ꝙ non quia vbi principale non tenet nec accessoriũ.c.inter dilectos.§.ceterũ.de fi.instru.c.si diligenti.de foro cõpe.ca.querelam.ne.prela.vices suas.

21 ¶Cui debet applicari pena.Rñ.ꝙ pena iuris ⁊ statuti regulariter applicatur fisco qñ itroducit accusationẽ.l.mulctarum.C.de mõ.mulc.Sed qñ introducit actionẽ applicat patri.l.iij.ff.de sepul. vio. Similiter qñ loquitur simpliciter videtur introducere actionem.argu.di. l.iij.De alijs aũt penis tenet Goffr.ꝙ si cõtingit dãnũ vel iniuria alicuiꝰ illi applicabit de pe.c.ij.Si vero non respiciat dãnum alteriꝰ sic applicabitur vel parti si est cõuentionalis vel iudici vel fisco ꝑm ꝙ de ea est statutum.

22 ¶Utrũ pena imposita ꝓpter crimẽ simpliciter sine prefinitione tẽporis sit perpetua.Rñ.Pa.in.c.ex literis.de cõsti.ꝙ pena imposita ꝓpter crimen sine cause cognitione puta ꝓpter interlocutoriam iudicis intelligit tpalis ⁊ durat solũ durãte eius officio vt puta interdicit offm vel exercitiũ alicui.tex.no.ꝑm communẽ intellectũ in.l fi.ff.de pe.Idem no.Inn. in.c.ꝙ trãslationẽ.de off.dele.qđ limita in pena successiua qꝛ momentanea pena est perpetua puta mulctauit in pecunia aut in corpore:et hmõi.facit.l.illicitas.in fi.ff.de of.presi.Si vero fuit imposita cũ cause cognitione ⁊ delictũ merebatur vt esset ꝑpetua sic erit ꝑpetua. Secus si delictum nõ merebatur penaꝫ ꝑpetuã.ar.optimũ l.l.si p̃ses.ff.de pe.⁊ fuit dictũ Odof.ꝙ sequuntur communiter docto.in.d.c.ex literis..In dubio vero intelligitur temporalis.

UVA. BHSC. IyR_213

23 ¶ Utrũ pena extendat̃ extra territoriũ ipsam imponẽtis. Rñ. Pa. in. c. postulasti. de fo. cõpe. ꝙ aut respicit ꝑsonã aut bona. Si personã ⁊ sic tripliciter aut primo diminuẽdo eius statutum sicut infamia excõicatio interdictum ⁊ hmõi ⁊ sic cum sint affectiue persone porrigũt effectum suũ extra territoriũ etiã qꝛ sequuntur eũ sicut lepra leprosum. l. ex ea. ff. de postu. propter qđ dicit Bar. in. l. qui vltimo. ff. de pe. ꝙ semel condẽnatꝰ ad mortem q̃uis ei fugiat nihilominus remanet seruus pene vbicunq; fuerit ⁊ ideo non poterit facere testamentũ nec contrahere et similia. facit. d. l. qui vltimo. ⁊ in aut̃ sed hodie. C. de do inter vi. ⁊ vxo Aut. ij. interdicendo certũ locũ puta ne vadat ad talẽ locum vel vt moret̃ in tali loco. ⁊ sic nõ porrigit̃ extra territorium nisi per quandã consequentiã puta qꝛ detentus in loco habitationis videtur interdictus etiã ei locus originis q̃uis sit extra territoriũ. de quo dic vt in. l. relegatorũ. §. j. ⁊ §. interdicere. ff. de interdi. per quã. l. dicit Bar. ꝙ non põt ciuitas imponere suo ciui. vt moret̃ in tali loco nõ subdito. nec etiam põt interdicere ne vadat ad talẽ locũ nõ subditum statuenti ⁊ hoc qñ fit in penã illius contra quẽ fertur sentẽtia. Secus si sit statutũ ne subditi vadãt ad talẽ locũ nõ subditum propter cõmoditatẽ ciuitatis vel in odiũ eorũ ad quos iret qꝛ vim facit. l. fi. ff. decre. ab or. fa. aut. iij. interdicendo certã artẽ puta ꝙ nõ exerceat talẽ artẽ. ⁊ sic nõ porrigit̃ extra territoriũ vt est bonꝰ tex. in. d. l. ex ea per quã dicit Bar. in. l. cũctos populos. C. de sum. tri. ꝙ statutũ cõtinẽs hrohibitionẽ odiosam non porrigit̃ in dubio extra territoriũ statuẽtis. Et ideo dicit qđ filia que ex statuto non succedit cũ tale statutũ sit odiosum l. maximũ vitium. C. de li. prete. ꝙ nihilominus põt succedere in bonis alibi fixis: qꝛ nõ porrigitur dictũ statutũ extra territorium statuentis. Et similiter puto ꝙ sententia priuans aliquem beneficijs suis in dubio intelligitur de beneficijs que habet in territorio disponẽtis aut respicit bona puta qꝛ publicat ea ⁊ tũc si sit de iure cõmuni sit porrigit̃ ad bona fixa extra territoriũ ⁊ remanẽt ibi tanq̃ vacãtia. sed occupãtur per iudicẽ territorij. ar. l. a diuo pio. §. j. ff. de regu. iur. ⁊ l. cũ vnus. ff. de bo. aut̃. iu. pos. Si vero sit de iure speciali seu municipali tũc dic vt no. Bar. in. d. l. cũctos populos. ⁊ ꝙ no. Jo. an. in. c. cum secundũ. de here. lib. vj. vbi concluditur ꝙ pena non extenditur extra territorium.

¶ Utrum quis possit puniri in loco domicilij de delicto alibi cõmisso. Rñ. Pa. in. c. licet. de fo. cõpe. qđ sic nisi requiratur remissio per iudicem delicti quã debet facere si delictum est atrox. alias nõ si non vult. 24

¶ Utrum mandans delictũ fieri in alio loco debeat puniri vbi mandauit. vel vbi commissum est. Rñ. Pa. in. d. c. licet. ꝙ cõis conclusio Bar. ⁊ aliorũ est in. l. si vt proponitur. ff. de fideius. qđ vbi delictũ factum est qꝛ ibi destinatus est effectus delicti. facit cle. pastoralis. de re. iu. Idez dicas in teste falso qui debet puniri per iudicem ad quem eius attestatio transmittitur. ⁊ sciebat illuc debere transmitti. Potest tamen puniri in loco vbi deliquit. ⁊ locus erit preuẽtioni si ambo iudices cõcurrant sicut de illo qui de loco exẽpto mittẽs sagittam. vulnerauit aliũ in loco non exẽpto vt in. c. j. de presump. ⁊ quod ibi not. Sic similiter ille qui deliquit in confinibus qꝛ verũ est dicere in cuiuslibet territorio deliquisse. arg. l. arbor. ff. communi diui. Secus si ignorabat illuc attestatione transmitti qꝛ tunc debet puniri vbi deliquit. vbi agit de pena falsi. facit. l. exigere dotez. ff. de iu. vbi attendit̃ locus ad quem destinatur effectus matrimonij. Idẽ dic de notario qui facit falsum instrumentum. 25

¶ Quid de officialibꝰ deputatis q̃ non accusant quos iueniũt de nocte ⁊ hmõi. Rñ. ꝙ peccãt mortaliter si se obligauerũt ad accusañ. vel pacto vel iuramẽto. si ꝟo se nõ obligauerũt nõ peccãt nõ accusando nisi faciãt in fauẽdo malis cõmittẽdis. Et si quid acceperũt ꝑ nõ ac 26

UVA. BHSC. IyR_213

cusando tenētur illud restituere vel fisco vel illi cui pena erat applicanda. et vltra etiā vsq; ad complemētum pene exacte si accusassent ꝑm doctrinaz tho. xxij.q.lxvij.ꝛ patet.s̄.c.xviij. fallit hoc in criminalibus. vbi esset infligēda pena corporalis. qꝛ si desisterent ex compassione etiam si aliquid acciperent ꝓ non accusando licet turpiter acciperēt non tamen tenerentur illud restituere de necessitate.

Penitētia est virtus qua cōmissa mala cum emēdationis ꝓposito plangimus ꝛ odimꝰ. ꝛ plāgēda vlterius cōmittere nolumꝰ magister in.iiij.sen.di.xiiij. ꝛ est vnū de sacramentis noue legis quo bene dispositis semp peccata remittuntur. de sum. tri.c.j.§. sacramentum.

☞ De notatis in hoc.§. ꝛ ꝙ penitētia nō potest iniūgi a nō ꝓprio parochiali etiā ꝓ delicto in eius parochia commisso ꝑ glo.sing.vj.q.j.c.j.ꝑm Roma.sing. suis.in ver.pnia.versi. ratione delicti.

1 ¶ Penitētia.v. modis dicitur.prima dr̄ solemnis que imponitur ꝑm illum modum.de quo in.c.capite.l.di.quā omitto cum hodie non sit in vsu.

2 ¶ Scdā dr̄ publica que fit in faciem ecclesie ꝛ publice.ꝛ differt a solēni. Tū in modo.qꝛ in ista nō seruatur ille modꝰ de quo i.d.c.i capite. Tū etiā qꝛ ista pōt imponi a simplici ꝯfessore.ꝑm Guil. duran.Gof.ꝛ Host.ar.c. penitentes.l. di. et xxx.di.si quis p̄sbyter.de pe.ꝛ re.quesitū Nec ob.c.accedētibꝰ.de exces. prelaꝰ vbi reprehēdit abbates qui publicam pniam imponebāt. qꝛ ibi accipitur publica ꝓ solēni que solū imponit̄ ab ep̄o ꝛ hoc verꝝ: nisi aliud habebat cōsuetudo. Itē ꝛ.iij.differt quia ista publica generatur. solemnis vero non potest.

3 ¶ Sz quero qñ dz imponi pnia solemnis vel publica.Rñ. Pa.in.c.quesitum. de pe.ꝛ re.ꝙ pro delicto graui ꝛ scādali santi totā vrbem deberet imponi laico solēnis.d. c.in capite. Si vero est graue ꝛ publicū sed non scandalosum. tūc imponet̄ pnia publica sz nō solēnis.vt no. in.c.fi.xxvj.q.vj.iuncto.ca.j.de pe.ꝛ re. Si autem sit graue sed occultū ꝛ etiam aliquibus notū tūc nec solēnis nec publica dz imponi. Et ideo reprobat ꝯsuetudinem illorū q̄ mulieribꝰ pro extinctione pueroꝝ quos penes se habebāt in lecto imponūt publicā pniāz.ꝛ vide eum in.d.c.j.ꝛ in.c.statuimus. de male. ꝛ in.c.fi.de his qui pro.fi.occi.

¶ Quibꝰ pōt imponi solēnis pnia.Rñ. ꝙ nec clericis nec religiosis. nec etiam laicis insignibꝰ debet imponi.ar.d.c.in capite. Et hoc verū. nisi clericus sit depositus.l. di. confirmandum. 4

¶ Quis est effectus pnie solēnis.Rñ.ꝙ laicus post eā nō pōt ad ordines ꝓmoueri.l.di.illud.nec clericus ad supiores. vt dr̄ ibidē.pōt tamē ep̄s dispensare in ordinibus minoribus.nō autem ad sacros.l.di.placuit. Item nō debet matrimonium cōtrahere pur si contrahit tz. Iuuenis tñ nō prohibetur contrahere. Item nec malitiam assumere.xxxiij.q.ij. §.de penitentibus r.ꝛ.c.antiqui cū.alijs ca. Item nec laicalem habitum de ferre. l.dist.c.vlt. Item debet viuere ꝑm regulam ecclesiasticā.de pe.di.v. contrariuz ꝛ.c.se. Item conueniēdus est sub ecclesiastico iudice.ij.q.j.aliud.de pe.dist.j. aliud Item fit infamis rōne pnie sz rōne criminis publicati qđ verū intellige qñ per sniam iudicis imponit̄. Secꝰ si ex deuotione quis publicā pniam facit scđm Hosti. de officio.archipre.c.ij. 5

¶ Tertia pnia dr̄ priuata ꝛ dicit sco. in iiij.di.xiiij.q.j.circa fi.q.ꝙ de vi vocabuli penitere idez est ꝙ penam tenere hec autem nō tm̄ importat passionem pene vt in hereti.sed etiam actionē volentes respectu pene. Uñ pnia actualis est punitio volūtaria vel volūtas punitiōis. ꝛ in hac est ꝯsiderare. Primo velle pctm̄ punire seu vindicare. Scđo se peccasse nolle siue pctm̄ detestari. Tertio punitionē iā inflictam velle libere acceptare. Quarto penā inflictam patiēter ferre. In quolibet hoꝝ actuum saluat̄ ꝓprietas vocabuli huius penitere et in ipsis ꝓprie consistit eius significatum.

UVA. BHSC. IyR_213

7 ¶ De q̄b⁹ peccatis dz hō penitere. Rñ. ſm cōiter theologos ꝙ de oibus peccatis mortalib⁹ actualr cōmissis siue ante baptismū siue post. De venialib⁹ ꝟo lz sit expediēs nō tñ ē necessaria ad salutē in hoc mūdo nisi in duob⁹ casib⁹. Primo rōne dubij vtrū. s. mortale vl' veniale ne periculo se exponat. Scda rōne periculi quādo hz aliquā affectionē venialem quam nisi reprimat dubitat ne trahat eum ad mortale. ſm. s. Bo. i. iiij. di. xvj. q. ij. ar. ij.

8 ¶ Utrū requirat singulariter de quolibet. Rñ. ꝙ sic de cognitis. s. cum de illis spāliter cogitat ⁊ tenet spāliter de q̄libet cogitare vt peniteāt si adsit opportunitas ꝓportiōata fragilitati hūane. alr nō remittunt de lege cōi. De icognitis ꝟo si ignorātia ē inuincibilis. vel excusabilis non tenetur nisi in gñali penitere. si ꝟo est crassa vel inexcusabilis. sic tenet in speciali penitere qꝛ tenet dare operam vt ea cognoscat et peniteat. hoc ex Ric. in. iiij. xvj. ar. iiij. q. ij.

9 ¶ Utrum possit agi pñia de vno peccato mortali sine alio. Rñ. ꝙ nō qꝛ aut de⁹ totū remittit. aut nihil et iō oportet ꝙ peniteat de oib⁹. tex. ē in. §. item de peni. iij. cōcor. ri. i iiij. di. xv. ar. j. q. vj. distinguo tñ sic qꝛ aut loquimur de pñia ꝓut ꝑ eam remittitur culpa ⁊ reconciliat homo deo ⁊ sic cum radix satisfactiōis sit vna. s. charitas q̄ secum nō cōpatit peccatū mortale. Jō est verū ꝙ nō pōt fieri nisi de oib⁹ fiat. At loquimur de penitētia ꝓut directe respicit satisfactionē temporalis pene debite ꝓ peccatis iam dimissis quo ad culpam. ⁊ sic bene potest fieri de vno peccato sine alio.

10 ¶ Que sunt partes pnie. Rñ. tres contritio. confessio. ⁊ satisfactio.

11 ¶ Quarta dr pnia. s. illa que a sacerdote ꝓ peccatis confessis imponit. de ista vide. s. confessio. vj. ⁊ j. Satisfactio.

12 ¶ Qnita pnia dr illa de q̄ dr ꝙ regulariter ꝓ quolibet pctō mortali dz iponi septēnis. xxxiij. q. ij. hoc ipsum. ⁊ quō debeat itelligi. pa. declarat in. c. accepisti. de spon. duorum. ꝙ debet in isto tempore semel bis vel ter ieiunare i hebdomada ſm discretionem ⁊ iudicium sacerdotis. ⁊ facit quod not. in. d. ca. hoc ipsum. Et sic intellige omnia iura que penitentiā imponūt ꝑ numerū dierū seu annorum non specificando modū in. c. accusasti. de accus. vr̄ velle idem Pa. ꝙ cū ferie solēnes sint. ij. iiij. ⁊ vj. et. i. c. plr xj. q. iij. ꝙ sacerdos debz iponere. vt his dieb⁹ singul' hebdomadis ieiunet. ⁊ sic satisfactū est. ⁊ hoc verum nisi ex causa aliud disposuerit sacerdos. vt in. c. de⁹ q̄. de pe. ⁊ re. ⁊ i. c. quē penitet. de pe. di. ij. Unde cuz hodie sint arbitrarie dicit Host. ꝙ debet sacerdos in pnia iponenda attēdere q̄d expediat ad salutē peccatori etiam solū imponēdo vnū pr̄ nr̄. facit. c. alligant. xxvj. q. vij. sequit. Pa. in d. c. de⁹ qui. vbi bonus tex. ⁊ de hoc vide confessio. vj.

13 ¶ Utrum sacerdos possit dispensare in pena debita eā dimittendo. Rñ. pa. in c. sicut dignuz. de homi. ꝙ sic vt est pulcher tex. de pe. di. j. quē penitet. Et ideo bonum est vt sacerdos i impositiōe penitētie dispēset cum confitēte circa residuū pene si maior esset iponenda. vide ad hoc. s. indulgētia. §. v.

14 ¶ Utꝝ penitētia facta in peccato mortali sit valida an sit iterāda. Rñ. ꝙ fuit diuersa opi. Rica. in quol. j. q. x. tenet ꝙ satisfacit p̄cepto ꝯfessoris. nec tenet reiterare. sed non satisfacit pene debite in purgatorio. alij distinguūt ꝙ pnie ex q̄b⁹ manet aliq̄s effect⁹ post satisfactionis actū nō sunt iterande. sicut est ieiuniū eleemosyna. ⁊ hmōi. alie aūt q̄ nō relinquunt aliquē effectū opz iterare vt sunt orōnes ⁊ hmōi. Sco. ꝟo. in. iiij. di. xv. q. j. circa fi. q. dicit ꝙ qui vere semel penitet. ⁊ recipit pniam cōdignam impositam sibi ab ecclesia claue. non errāte q̄tūcūq; postea recidiuet nō tenebit in illis peccatis pro q̄b⁹ illā pniam recipit. nisi ad illā pniam sibi impositā ⁊ si illā implet in charitate nō tantū soluit penam sed meret gratiā. Si aūt impleat extra charitatē volūtate. soluit penā sz nō meret gratiā. Si ꝟo illa pena

UVA. BHSC. IyR_213

ab eo exigat extra charitatē pena q̄dē soluit lz ip̄e nō soluat prima q̄dē est satisfacio simpliciter. qz placās ⁊ recōciliās. scda ē satisfactio. qz volūtaria redditio sz nō simplr. qz nec placās nec recōciliās. Tertia est satisfactio vltra ꝙ nō exigit vlterior pena. Ex quo concludit ꝙ nō est necesse talē pniam iterare sz solū de pctō postea ꝯmisso ponit exēplū de eo q̄ cōmisit crimē ꝑ quo precise meret man⁹ abscisionē. vnde isti inuito abscindat man⁹ satispatit ⁊ satisfit regi sufficienter. nec ꝑm iusticiaz coget ad vlteriorē penā q̄uis non recipiat ingratiā ⁊ amicitiam sit multo magis vbi q̄s sibi eā infligit. Unde si talis ꝓpter nouū mortale postea cōmissuz dānaret anteq̄ totam pniam impleuisset nō puniret eternaliter. sz solū pena corrūdēte illi pnie q̄ nō fuit hic expleta ⁊ tpaliter qz ex quo ꝑ iusticiā punitiuam imposita est semel pena tpalis hic ꝓ peccato de quo vere penituit nunq̄ ei debetur nisi pena tpalis. ⁊ illa soluta nulla debet alia pro illis peccatis. sed tantum pro aliis. Pa. vero. i. c. ꝙ quidem de pe. ⁊ re ⁊ Archi. de pe. di. iij. §. vlti. tenent ꝙ non valet sed est iteranda simpliciter. Sed ego teneo cū Sco. cuius opi videt aperte tenere gl. singu. in. d. c. ꝙ quidā vbi dicit ꝙ lz nō valeat tale quo ad vitā eternā. tn̄ valet ei qz sētiet fructū eius cuz de alio crimine pniam egerit. de pe. di. iij. §. vlt. vbi etiā glo. tz ꝙ nō tenet talē pniam reiterare. ⁊. has gl. cōiter sequūt doc. ⁊ cū eis trāseūt. lz arch. dicat cōiter tenere ꝯrium ⁊ male.

15 ¶ Utrū pnia in articulo mortis dilata valeat. Rn̄ ꝑm oēs sicꝑ dicta Ezech. xvij. In quacūq̄ hora conuersus fuerit peccator. ⁊ c. Sz hora mortis cadit sub illo signo quacūq̄ ergo ⁊ c. sz aduerte ꝙ est valde periculosum vsq̄ ad illud tp̄s expectare. Et ꝓpterea dicit aug. de pe. di. vij. in c. nullus. quez sero penitet opz nō solum deū timere iudicem. sed iustū diligere. non tantum penā timeat sed anxietur pro gloria. debet enim de crimine dolere ⁊ de omni ei⁹ predicta varietate. hec ille. Sed cū hec cōit nō ad sint penitēti in extremis: tn̄ qz principaliter vt plurimū conuertuntur tales timore mortis ⁊ inferni: patet quia nisi mors immineret non cōuerterēt. ⁊ ideo deficit primum necessarium. s. ꝙ nō cōuertit. qz diligit deum iustum. Itez nec cōuertit principalr ꝓpter gloriā. sed ꝓpter penā euitādā. patet si de pena nō timeret ꝑseueraret in malis vt prius. Itē cōiter dificit tertiū. qz cū sit q̄si extra se ex ifirmitate nō pōt dolere de singulis peccatis. sicut tenet nec cōfiteri. Et ideo credo verissimuz dictū hiero. i trāsitu. vix iquit de centum milia hoim quorum mala fuit vita. i morte diuinā indulgētiā obtinebit vnus. hec ille. de materia penitentie vide. s̄. cōfessio. vj.

Percussio duplex est. s. tpalis q̄ fit malo ⁊ inutili sermōe cū. s. idiscret⁹ p̄lat⁹ inutili sermōe ꝑcutit corda ifirmoꝝ. ⁊ hec sēp de se est mala ⁊ pctm̄ mortale. nisi aliq̄ circūstātia excuset. vt. xlv. d. c. vlt. Alia est ꝑcussio corplis q̄ fit corpali manu vel flagello. vel simili ꝟberādo ⁊ hec si fit ex malitia vel odio ē pctm̄ mortale. nisi esset i modico ⁊ leui pz hoc. i. c. j. xlv. di. iuncto. c. eꝑm ibidem. et in. c. j. de clerico percussore. qz si est clericus debet deponi. ꝙ nō fieret nisi esset mortale peccatū. Si ꝟo fiat ex charitate et cā correctiōis ⁊ moderate sic licita est ⁊ meritoria in omnib⁹ potestatem habentib⁹ in subditos suos. xlv. dist. cum beat⁹. ita tn̄ ꝙ matrē pietas. ⁊ patrem vero disciplina subditis prelatuz exhibet vt. xlv disciplina.

¶ Utrū clerici possint verberari. Rn̄. ꝙ eps neminem debet verberare ꝓprijs manibus. lxxxvj. di. non liceat. Alij vero prelati. possunt clericos i minorib⁹ ordinibus ꝑ leuibus etiam culpis verberare. xlv. di. §. salomon. dūmodo fiat per eum ad quem pertinet de sē. exc. c. cū volūtate. §. vltimo. In sacris ꝟo existētes verberari non debent nisi in maiorib⁹ criminib⁹. xxxv. d. c. ante omnia. ⁊. d. c. beatus alioquin essent excōica

UVA. BHSC. IyR_213

ti.ar.a cōtrario sensu in.d.c.cū volūta te.in.§.siq̄ v̄o.⁊ de hoc.s̄.excōicatio.v. casu.j.quō possunt hoc per alios cleri cos facere nō per laicos ⁊ ibi ponūtur multi casus in quibus potest percuti si ne excommunicatione.

2 ¶Utrū religiosi similiter possūt verbe rari.Rñ.ꝙ sic a suis prelatis etiam pro leuibus culpis.c.reprehensibilis.de ap pel.de accu.c.qualiter ⁊ quando.in fi. Similter possunt per alios regulares vel clericos seculares non per laicos ni si quando sunt incorrigibiles vt.s̄.i.d. casu primo.

Peregrinus dr̄ ꝑprie q̄ cā deuotiōis alienas visitare vadit ecclesias vl̄ sanctas reliq̄as.vt not.i.c.si q̄s romipetas.xxiiij. q.iij.Et tales sūt sub ꝓtectiōe ecclie de treu.⁊ pac.c.inouam⁹.Et q̄ tales rebus suis spoliat dz excōicari.vt i.d.c.si q̄s ro mipetas ⁊ duob⁹.c.se.hodie v̄o ꝑ ꝓces sū curie sūt excōicati ipo facto ⁊ a papa solū absoluunt̄ qui romipetas spoliāt. Itē no.ꝙ accedētes ad sedē aplicā ite rim cū reb⁹ suis sub aplica ꝓtectiōe cō sistūt extra de peregrinis.c.vnico.Un de istud est vltimū refugiū illoꝝ q̄ gra uantur ab alio delegato vt arripiant iter ad sedē aposto licaz qr suspendunt eius iurisdictionem vt in.c.vnico.

☞De notatis in hoc.§.⁊ qui dicantur peregrini.no.in aut̄.vt diffe.in.in p̄nc. ꝙ illi q̄ sunt extra patriā suā.Jaco. de bel.in.l.ciues.in lect.noua.⁊ ibi Bart. ad fi.C.de inco.lib.x.et nō possunt capi pro represalijs.Bar.in aut̄.oēs.C.com munia.de succes.⁊ ibi Bal.col.ij.in p̄n. et Alex.post Bar.in.l.ij.§.legatis.ff.de iud.⁊ possunt vbiq̄ conueniri Bart. in l.cum longi.col.ij.C.de lon.tempo.pre scrip.⁊ Ludo.in.l.ij.§.de illo.i addi.no uis.ff.de dam.infec.

1 ¶Quid fieñ.de rebus eorum si moriū tur in via.Rñ.Host.ꝙ quicunq̄ animo retinendi accipit eas vel aliquid eo rum mortaliter peccat quia sunt resti tuēde heredibus eorum si possunt sci ri vel pauperibus erogande si ignorā tur vel si forte nō muenit̄ qui eas defe rat ad heredes nec sperat̄ in breui iue niri.Nec valet s̄m Hos.cōsuetudo vel statutū in contrarium.

¶Peregrinus clericus quis dicatur vi de.s̄.ordo.iij.§.xvj. 2

¶Qñō dz admitti.Rñ.ꝙ opz habeat lr̄as comēdaticias seu testimoniales vl̄ pape vl̄ sui ep̄i ⁊ sic pōt admitti si mō si gillū ꝓprij ep̄i sit notū ar.de p̄bē cū s̄z. ⁊ de cēsi.sopite.Si v̄o non sit notū opz sit sigillū.v.episc.de cle.pe.c.j.Et si nul lū p̄fatoꝝ eēt notū tūc vbi pōt p̄iudiciū magnū gñari nō credit̄ etiā si centū ha beret s̄m Inn.i.c.tua.e.ti.Sz vbi nullū p̄iudiciū pōt euenire puta vult celebra re i secreto ex deuotiōe sic admitit̄ etiā si nullā faciat fidē s̄z Hosti.i.c.tue.e.ti. 3

¶Quid si dicat se lr̄as amisisse.Rñ.si ꝓ bat ꝑ duos testes amissionē ⁊ tenorem eaꝝ ⁊ ꝙ sine vicio fuerūt admittitur de priuile.cū oli..in fi.no.Ber.i.c.j.eo.ti. 4

¶Utrū recipiēs ad ordines peregrinū sine licentia sui p̄lati incurrat aliquam penam dic vt.s̄.Irregularitas.§.xxxij. 5

Periculū vbi est ibi ⁊ lucrū col locari debet.l.fin.§. sz cū i secundaz.C.de fur.⁊.C.de cadu. tollen.l.vnica.§.pro secundo.ff.de reg. iur.l.secundum naturam.

Periuriū s̄m Host.⁊ Gof.dicit̄ q̄druplex Prio mō falsa iuratio ⁊ sic pōt esse tripliciter Pri mo qr ē falcitas ex parte iurati sicut cū quis iurat falsum quod credit esse veꝝ ⁊ si debita diligētia est adhibita nullū est peccatū.xxij.q.ij.homines.Si vero nō est adhibita ois sed tñ aliqua sic est pctm̄ veniale.Si v̄o ꝓueniat ex igno rātia crassa vel supina iuris vl̄ facti est peccatum mortale s̄m Ray.alle.xxij.q. v.qui periurat.ꝯcor.Jo.an.post tācre.i c.tua nos.el.j.de iureiu.⁊ Car.i cle.j.de iureiu.itē excusat a pctō mortali i ꝑiu rio ꝓbabilis error s̄m Pan.i.c.tua nos. el.ij.de iureiu.puta cū q̄s credēs habe re rationabilem causaz appellādi ap pellat lz pri⁹ iurauerit nō appellare.ar. c.sacro.de.sen.ex.⁊.c.q̄ntauallis.de in-

UVA. BHSC. IyR_213

rein. Scdo falsa iuratio est ex parte iurātis tantū vt cum quis iurat verū credēs esse falsuz qd iurat. Tertio ex parte vtiusqz. s. cū quis iurat falsum sciēs eē falsum. Et istis duob⁹ modis si fiat iocose ē peccatū veniale ꝟm Gof. xxij. q ij. ꝙ ait ⁊ c. vl. ꝟz ꝟo theologos ē pctm̄ mortale propter irreuerētiā dei: posset tamen dici ꝙ mendaciū iocosum nō sit proprie mēdaciū vt in. d. c. qd ait. iō posset teneri opi. Gof. ꝙ nō peccat mortaliter qꝛ nō proprie piurat. Sed opi. theologoꝝ est tutior multomagis peccat si fiat furiose. xxij. q. ij. homies. Qd tamē sic limitat. S. Bo. ⁊ Ri. l. iij. d. xxxix. si d liberat de dicto cōfirmando ⁊ iuramento per quod est cōfirmandū. Sec⁹ esset si deliberaret de dicto sz nō de iuramēto qꝛ sic ñ peccat mortaliter lz sit veniale graue. Similiter est peccatū veniale quādo de neutro deliberat sed totum profert ex surreptiōe nisi quis deliberare posset ⁊ tamen contemneret: quia sic mortaliter peccaret etiā ex surreptione propter contemptū. Datur etiam alia limitatio ꝟm Pe. aureo. ea. d. Si iuramētū fit per ea ꝑ que homines consueuerūt iurare quando volunt veritatem infallibilē assumere in testimonium dicti sui vltimatū. Secus esset si assumeret signū q d nō ē ad tale testioniū istitutū ⁊ sine animo iurandi intellige quando periurat per deum sicut communiter iuratur qꝛ sic non esset peccatum mortale ꝟm eum quod no. qꝛ facit pro istis mulierib⁹ que iurant per meam fidem in veritate per istū ignem ⁊ hmōi vt nō peccēt mortaliter cū periurant. qꝛ nec iurare intendunt nec quibus iuratur accipiunt pro iuramento.

☞ De notatis in hoc. §. ⁊ ꝙ periurium facit contristari donū aut. cui relictū. ⁊ ibi bal. col. iiij. ꝟsi. no. ꝙ de⁹. C. d indic. vidu. ⁊ est mendaciū iuramento firmatū. Bal. in. l. fi. C. de reb. credi. ⁊ nō pōt remitti. vt per eundem Bald. in autē. quod eis in fi. C. de nup. ⁊ habet solum deum vltorem. l. ij. ⁊ ibi glo. Bal. ⁊ Saly. ⁊ doc. C. de re. credi.

¶ Scdo mō dicit̄ ꝑiuriū iuramēti transgressio ⁊ si iuratio fuit sup re mala vt ñ ire ad eccl̄iaz ⁊ similia sic peccauit mortaliter iurādo ⁊ tenet̄ de p̄cepto facere oppositū. xxij. q. iiij. c. j. ij. iij. ⁊ iiij. Qd limito de re mala d peccato mortali sec⁹ de veniali de q dic. vt. s̄. iuramētū. v. §. ij. si vero fuit sup re suparrogatiōis sic similiter peccauit mortaliter iurādo sz nō tenet̄ facere oppositū qꝛ nō tenetur intrare religionē q iurauit nō itrare nō tñ tenet̄ iuramētū ꝟuare hec Aureo. si aūt iuramentū promissorium erat licitū ⁊ obligatorium sic peccat mortaliter periurando. s. non seruando quod iuramento promisit. fallit hec in. xxvij. casibus in quibus non obligat de qb⁹ vide. s̄. iuramentum. v. 1

¶ Tertio mō dr̄ ꝑiuriū indiscreta iuratio. s. cū qs iurat sine iudicio discretionis cōsiderādo qd iuret. ⁊ vtrū sit verū vel seruabile ⁊ sic ꝟm Gofr. est peccatū veniale. xxv. di. §. crimis. in fi. ber. ꝟo in c. tua. de iureiu. dicit ꝙ si fiat cū deliberatione sic est: peccatū mortale de iureiu. sicut ex literis. Si ꝟo iocose ⁊ incaute. sic ē pctm̄ veniale. xxv. di. §. alias eademū. ⁊ cū Ber. concor. S. Boñ. Ricar. ⁊ theologi. in. iiij. di. xxxix. 2

¶ Quarto modo dicit̄ periurium affirmatio dubitationis vt cū quis illud de quo dubitat asserit cū certitudine efficaci iuramēto ꝯfirmata ⁊ sic pecat mortaliter ꝟz Aureo. Sec⁹ si assereret illd humano mō sicut pōt sciri in talibus sicut respondet ordinandus q̄tū permittit humana fragilitas qꝛ nō esset mortale ꝟm eundem aureo. 3

¶ Quid de illo q iurat ꝑ verbū credo cū tñ in veritate nō sic crdat. Rñ. quod quo ad deū periur⁹ ē ⁊ peccat mortal̄r sed quo ad forū cōtētiosuz nō ēt si ꝓbaret̄ postea ꝯtrariū ei⁹ qd iurauit. vt no. Pa. in. c. ex literis. de iureiu. ⁊ facit. c. cū impositionib⁹. de iureiu. li. vj. Ratio qꝛ nemo pōt dare testimoniū de conscientia alterius nisi ipse cuius est et deus. 4

¶ Utrū credēs cōtrauenire iuramēo q tñ nō facit. exēplum nō credebaz satis- 5

UVA. BHSC. IyR_213

factuz creditori cui iuraueram cũ tamẽ foret satisfactũ peccet mortaliter. rñ. ꝙ sic ꝟm not. per pa. in. c. q̃to. de iureiur.

6 ¶ Utrũ oĩs periurus sit infamis. Rñ. pa. in. c. testimoniũ. de testi. ꝟm leges distingnit aut quis iurauit de preterito vel de p̃senti ⁊ sic efficitur infamis ip̃o iure licet falsum. iurauerit p. l. j. ij. ⁊. vl. ff. de crimine stellio. ⁊ sic intellige. c. cũ dilect⁹. in fi. de or. cog. Si tñ cõdẽnaret efficeretur infamis nõ tm̃ rõne iuramẽti q̃ falsitatis. Si ꝟo iurauit de futuro ⁊ nõ seruauit tũc si iurauit sibi vel deo nõ efficitur infamis. Sec⁹ si iurauit ei cũ quo cõtraxit cõtraueniendo iuramẽto vel pactioni qꝛ sic efficitur infamis ⁊ sic intellige. l. si quis maior. C. de trãsl. ⁊ hoc voluit in effectu glo. ⁊ bar. in. l. lucius. ff. de his qui no. infa. sentit. Jo. de lig. in. d. c. testimonium. ⁊ arch. in. c. auctoritatẽ. xv. q. vj. ⁊ in. c. paruuli. xxij. q. v. ⁊ plz etiam de iure canonico cum nõ reperiam cõtrarium.

7 ¶ Utrũ vis vel met⁹ excuset a peccato mortali periurũ. Rñ. ꝙ iauramẽto assertorio cõmuniter tenetur ꝙ non. c. sacris. ꝙ metus cã. qꝛ nullus potest absolute cogi ad iuramentũ falsum sz in iuramẽto ꝓmissorio fuit diuersitas Tho. xxij. q. iij. ar. j. ⁊ ricar. vbi. s̃. ar. ij. q. iij. et mlti alij tenent ꝙ peccat mortalr si nõ seruat ad. c. verũ. de iureiu. Rñ. ꝙ loquitur i iudicio for. pe. Aureo. vbi. s̃. tenẽt ꝙ peccat venialiter. ⁊ hoc sequit Joan. an. et multi alij ⁊ placet ⁊ vide. s̃. iuramẽtum. v. §. ix. cũ duobus se.

8 ¶ Quod est grauius periuriũ vel homicidiũ. Rñ. quidã dicunt ꝙ periurium est grauius peccatũ quia est contra ratiõis ordinem directe ⁊ immediate respiciẽtem deum ⁊ homicidium contra ordinẽ respicientẽ proximum alij contra vt Ric. vbi. s̃. q. iiij. arti. j. ꝙ non sit grauius ratio quia homicidium directe cõtrariatur actui ⁊ virtuti digniori. scz charitati respectu act⁹ secũdarij. s. diliges proximũ: periurium autem directe est cõtra actum virtutis latrie: sz charitas est nobilior q̃ latria quia nobili⁹ ẽ proximũ diligere q̃ verum ex causa legitima iurare ergo est grauius homicidiũ q̃ periuriũ ⁊ magis placet. ⁊ primam rationẽ dico negandã simpliciter qꝛ sic sequeretur ꝙ laborãs in festo grauius peccaret q̃ homicida qđ nõ est verũ. Verum est ꝙ periurium est grauissimũ post homicidium. Jdeo imponit penitentia ꝙ ieiunet. xl. dies in pane et aq̃. ⁊. vij. sequẽtes annos peniteat ⁊ nũ q̃ sit sine pnia. vj. q. j. quicũq̃. ⁊. xxij. q. v. si quis periura.

¶ Utrũ sit graui⁹ ꝑiurium adulterio. 9
Rñ. ric. vbi. s̃. ar. ij. ꝙ sic rõ qꝛ pctm̃ dicitur grauius qđ corrũpit ordinem dignioremꝛ certũ est aũt ꝙ ille ordo est dignior qui debet esse hominis ad deum immediate ⁊ directe q̃ ille q̃ debet esse ad deũ ⁊ proximũ mediante proximo. prim⁹ aũt ordo corrumpitur per periuriũ. secundus ꝑ adulteriũ nec ꝑfectus corrũpitur. Secũdus per adulteriũ q̃ prim⁹ per ꝑiuriũ adulteriũ non est propinquius maxime iniurie q̃ possit esse contra deũ immo econuerso ꝑiuriũ est ꝓpinquius blasphemie que est contra deum ex odio eius q̃ adulterium homicidio.

¶ Utrũ peccet etiã ꝑsona priuata que 10
exigit iuramẽtũ de eo qđ nescit sz dubitat de veritate. Rñ. ꝟz an. qꝛ hoc ex hũana infirmitate ꝓcedit ꝙ nõ peccat sed si scit veritatẽ ⁊ cogit iurare quẽ sit falsum iuraturum peccat mortaliter. xxij. q. ij. q̃ exigit quod intellige vt. s̃. iuramentum. iij. §. xj.

¶ Utrũ clericus nulla necessitate coactus veniẽs cõtra propriã ꝓmissionem 11
vallatã fidei interpositiõe sit priuãdus suo bñficio. Rñ tenẽt. Jo. ber. ⁊ hos. i. c. q̃relã ne prelati vices suas pa. in. c. q̃relam. de iureiu. ꝙ dz priuari qꝛ sic est ꝑiurus q̃ fide interposita ꝓmissum frangit sicut q̃ periurat ⁊ cũ ꝑiur⁹ sit priuãdus bñficio ⁊ deponẽd⁹ ab ordie vt ꝓbat̃ i. c. cũ nõ ab hoie đ iud. sic ⁊ frãgẽs ꝓmissuz fidei interpositiõe vallatũ. archi. i. c. iuramẽti. xxij. q. v. tz ꝙ nõ qꝛ nõ est ita graue pctm̃ ꝯtrauenire ꝓmissiõi

tali

UVA. BHSC. IyR_213

tali sicut iuramẽto ⁊ cũ archi.ẽ.d.ant.⁊ magis placet car.in.c.ij.de spõ.⁊ in.ca. ad aures. ꝙ metus cã.cũ non inueniat̃ talis pena expressa sicut ꝯtra periuros Sed p̃ma opi.vr̃ verior. Et q̃ differẽtia sit inter fidei interpositionẽ ⁊ iuramentum vide iuramentũ.j.§.vj.

12 ¶Utrũ collatio facta de bñficio ecclesiastico periurio sit nulla ip̃o iure. Rñ. pa.in.d.c.querelam.de iureiur.ꝙ sic de re.iur.infamibus.

13 ¶An aũt p̃iurus cũ sit infamis perdat ip̃o iure bñficiũ vide.s̃.infamia.§.ix

Remissio q̃t mõis accipit̃.vide.j.vsura.ij.§.xiij.

Permutatio est vnius rei certe pro alterare certa vicaria p̃statio.C.d̃ re.p̃mu. l.j.i gl.⁊ no.ꝙ p̃mutatio nõ inuenit̃ nisi in genere et sic adaptat̃ cõtractib⁹ noiatis ⁊ innominatis s̃m ꝙ not. in.rub. e. ti.ff.⁊.C. vñ qñ dat̃ vna species ꝓ altera sic ẽ cõtract⁹ inoiat⁹ ⁊ nõ p̃mutatio in spẽ ꝓ hoc tex.i.l.naturalis.§.j.ff. de p̃scri.ver.gl.tñ ⁊ bal.in.l.j. C.e. dicũt ꝙ imo inuenit̃ p̃mutatio i spẽ.s. qñ datur spẽs certa pro specialia certa pura iste liber valẽs cẽtũ pro illa possessiõe eiusdẽ precij.Sz quãdo datur gen⁹ ꝓ gñe vel pro specie: vel species pro genere tũc est contractus innominat⁹ nõ p̃mutatio in specie ⁊ sic intelligũt.di.l.naturalis.⁊ est verius q̃ꝫ primum.

☞De notatis in hoc.§.⁊ ꝙ mutatio est species alienationis not. Spe.in tit. de re.permut.in principio.v̄si ceterum. ⁊ per Bar.in.l.sicut.§.promiserit.ff.quibus mo.pig.vel hypo.sol.et est nomen generale ad omnes contractus, gl.⁊ Barto.in rub.C.de re.p̃mu.⁊ an ⁊ in q̃bus differat a venditione.Bar.in.l.j.⁊. ij.C.de re permu.gl.et Bart.in.l.j.ff.eo. vbi tandem concludit.ij. esse differentias.

1 ¶Quomodo cõtrahitur permutatio. Rñ. rerũ interuentu non ex solo pacto qꝛ ex sola conuentione p̃mutatiõis nulla re hincinde secuta neutri cõpetit aliqua actio.C.e.l.ex placito.qꝛ est nudũ pactum vt not.glo.in.d.l.j.

2 ¶Utrũ statutum loquens de emptione habeat locũ in permutatione.Rñ.ꝙ in statutis iuris communis appellatione vẽditiõis venit permutatio s̃m Nic. de nea.in.l.j.§.si q̃s in fraudem.ff. si q̃s in.frau.patro.⁊ guil.de cu.i.l.d̃ quib⁹. ff.de leg.dicit ꝙ omnia que de iure cõmuni loquuntur in venditione. habent locũ in permutatione facit. ca.j. de his que fi.a prela.in v̄bo vẽdere vel p̃mutare.In statutis v̄o municipalib⁹ tunc si est odiosum nõ habet locum.Si vero est fauorabile sic habebit locũ ⁊ sic cõcor.iura que videntur diuersa ⁊ doc.

3 ¶Utrũ permutatio beneficiorũ possit fieri sine autoritate superioris. Rñ. qd̃ nõ.c.quesitũ.e.ti.⁊ de exces.pre. c. sicut vnire. de cẽsi. prohibemus de preben. maiorib⁹ ⁊ qui propria temeritate hãc permutationem fecerint priuãdi sunt eo.ti.cũ olim. Fallit hoc quãdo agitur solum de proprietate puta cũ duo episcopi litigãt super aliqua ecclesia quaꝫ vnus dicit debere esse sibi subiectam alter possidens negat sic poterit fieri permutatio ꝙ vnus habeat vnam ecclesiam sibi subiectam alter alteram. Secus si ageretur vt talis in tali beneficio reciperet̃ vel mutilaretur qꝛ nõ potest sine autoritate superioris.

4 ¶Utrũ clerici possint inire tractatum de permutatione prebẽdarũ vel dignitatum ⁊ aliorum ecclesiasticorum beneficiorum.Rñ.di.ꝙ conuentionem inter se facere non possunt vt in di.ca. quesitum tractatum autem inire possunt dũmodo promissionem vel pactionem nõ faciant.⁊ de hoc habes tex.cum glo. in cle.in verbo volentibus.eod.tit.⁊ tenet Jo.an.in addit.ad Spe.j.Rñ. eod. ⁊ in ca.j.eo.ti.lib.vj.⁊ Pa.in.d.c quesitum. Ratio qꝛ tractatus non includit deliberatũ cõsensum.c.fi.de his que fi. a ma. parte ca.⁊ ideo possunt tractare sed nõ concludere sed supponere se dispositioni superioris ad quem pertinet talis collatio.Inno.tamen in di.ca. quesitũ. tenet quod prebende ⁊ eiusdem eccle

UVA. BHSC. IyR_213

ꝛ eiusdē qualitatis possunt etiam permutari sine autoritate superioris licet contrarium teneant Host. ꝛ Jo. de lign. in.c.fi.eo.ti.qd̄ est tutius licet Inn.opi. possit teneri post factū ꝑm Jo. de imo. Multi tamē doc.tenent ꝙ nec etiā fratrem tractatū in permutatione beneficiorū possunt habere sꝫ mihi nō placet tū qꝛ eps aut alius prelatus ad quem spectat non pōt dictā permutationem facere sine eis quorū sunt ꝑm do. Ant. in.c.j.eo.nisi ex necessitate vel ex causa ꝑm gl.in.c.j.de re.eccl.non alie.q̄ tñ nō ꝑm assertionem episcopi credetur scd̄m Guil. in Cle.prima de elec. Sꝫ oportet ꝓbetur.ꝛ sic patet ꝙ oportet eis prius tractare aliter essent bestie tū etiā quia nisi prius tracterent nūq̄ cōuenirent: ante prelatū pro permutatione fienda.

5 ¶Utrum autoritas pertineat ad ep̄m de permutatione suorum inferioꝝ.Rñ. ꝙ nō nisi ad ipsum pertineat collatio: vel institutio illorum beneficiorum sed pertinet ad eū quem collatio vel institutio ꝑtinet ar.c.ad hoc.§.fi. de offi.archi.ꝛ in.c.super e.in fi. de officio deleg. si vero ad vnū pertinet electio.puta ad canonicos et ad aliū confirmatio necessario requirit̄ consensus eorum qui habent eligere secundū Jo.an.ar.d.c. ad hoc.Si autem eps permutet cū capitulo requiritur autoritas Archiepi. c.j.de reb.ec.non ali. cum vero permutare vult cū alijs sufficit consensus capituli sui ꝑm ho.Quādo vero pertinet ad superiorem ꝛ capitulum collatio sic requiritur consensus vtriusq̄ nec potest capitulū per se nisi quando sedes vacat de ma.obedi.c.his que.ꝛ.c. cum olim.ꝛ.c.vnico de ma.ꝛ ob.li.vj.

6 ¶Utrū possit dari pecunia pro recompensatione maioris beneficij cōmutati sine simoni.Rñ.Pa.i.c. ad questiones. eo.tit.ꝙ sic si pecunia detur in recompēsatiōe prouenticiū temporalium nō spiritualium quia si occasione spiritualium iuriuꝫ de quibus plus habet vna ecclesia q̄ alia pecunia tribuatur simoni erit puta quia habet maiores autoritates in administratione spūalis et huiusmodi. Et ideo conclude ꝙ tria requiruntur. vt licita sit permutatio beneficiorū ecclesiasticorum. ¶Primo ꝙ non paciscatur. Sed solum habeat tractatum partis. ¶Secundo ꝙ non fiat sine autoritate superioris permutatio.

¶Tertio ꝙ aliquid temporale nō det pro recōpensatiōe spiritualis puta maioris autoritatis vel administrationis spiritualis ꝛ huiusmodi existentis in alio beneficio i quo fit permutatio. 7

¶Utrum habētes expectatiuas pape possunt permutare.Rñ.i.c. cum olim. eo.ꝙ sūt gratie p̄sonales ꝛ nō excedūt personā cui conceduntur.c.si cui.de p̄ben.lib.vj. 8

¶Utrū tales habentes expectatiuas ad prima vacātia possint impedire permutationē.Rñ.ꝙ nō.c.iꝫ. eod.li.vj.immo si talia bñficia cōferantur alijs ip̄is permutare volentibus nō vꝫ ipso iure in cle.vnica eo.ti.

¶Utrū mācipia ecclesie possint ꝑmutatari cum emancipatis priuatorū.Rñ.ꝙ nō nisi ad hoc vt libera fiāt.c. mācipia. eo.ꝙ est verū ꝑm ho.nisi vbi expediret ecclesie cū donari possint ꝙ est fortius xij.q.ij.si q̄s q̄libet ꝛ qñ fit permutatio oꝫ dēt̄ duo alij ea.q.c. eps q̄ emācipia. 9

¶Utrū serui fugitiui permutari possint.Rñ.ꝑꝫ Inno.i.d.c.mācipia.ꝙ sic ꝛ distrahi.c.iniustū.eo.ti.quod est verum patefacto vitio emptori scd̄ꝫ ber.ꝛ post q̄ redierūt.Sed in fuga dum sunt vendi vel permutari nō possant.C.ad. l. faui.de pla.l.in fuga. 10

¶Utrū permutationes que fiunt mercatoribus de lana ad pannum ꝛ huiusmodi liceāt.Rñ.ꝙ sic dummodo fraus ꝛ dolus non interueniat.ꝛ ea que dicta sunt in. c.emptio.§.vij.tertij item ꝙ nō fiat ad damnum. iij. sicut fit quando dat pānos textoribus pro mercede laboris est inde grauetur laborator illicitū est. ꝛ restituere teneretur nisi a principio sic conuenissent: vel sic esset consuetudo dandi tantum de damno. 11

UVA. BHSC. IyR_213

Perplexitas est dubium de quo dic. vt.ſ.dubium.

Pertinax ꝓ Iſi.li.ethimolo gias ꝺr q̃ ẽ ꝓtrudẽ ter tenẽs quaſi oſo tenax.q.d.in ſuo ꝓpoſito quaſi ad victoriã ꝓſeuerat pluſq̃ opz ne videat minus ſapiẽs q̃ alij ⁊ opponit ꝓſeuerãtie ſm. Tullũ i Rethorica ſua q̃ perſeuerans q̃tum opz fiat pertinax pluſq̃ opz. mollis vero minꝰ quam opz. vnde ſi q̃s firmat ſe in ſua ſnia quod etiam ſi eccleſia determinaret cõtrariũ vl in eo q̃ pertinet ad fidẽ vel bonos mores tenet oppoſituz eius q̃ dicitur a doctoribus mortaliter peccat ⁊ ſapit hereſim diſt. viij. qui coatenta alias niſi per accidens rõne ſcanda li pertinatia non eſt peccatuz mortale.

Perſeuerãtia ſcõz Tullũ in Rethorica ſua ẽ i rõne bene cõſiderata ſtabilis ⁊ ꝓpetua manſio ſine ipſa nihil valet velociter currere de pe.di.iij. in caſſum ⁊ ꝓpterea laudatur. vij. q. j. ſuggeſtũ. ℣ Ad ꝓpoſitũ cozp que hic dicunt et q̃ perſeuerãtia eſt animi declaratio vt animi indicium ſic fuiſſe a principio. Bal. no. in. l. q̃cũq; col. pe. C. de ſer fugi.

Perſona Miſerabilis q̃ dicat. vide. ſ. Miſerabilis.

Perſonatus Vide. ſ. Dignitas i ꝑn.

Pietas accipit aliq̃n pro cultu diuino. vñ pietas idez eſt q̃ religio latine grece aũt latria ſeu theoſebia vnde ꝓprie pietas eſt theoſebia. ideſt cultus dei interior qui ꝓprie pertinet ad ſeruitutes theologicas religio vero eſt latria que pertinet ad ſeruitutem diuinam exteriorẽ iſtud elicitur ab aug. ꝛ. ō ciuitate dei. c. iiij. aliquãdo vero accipitur pro miſericordia mãſuetudie ⁊ clementia. de quo vide. ſ. Miſericordia. ⁊ ſic dicit quãdo reuelationẽ indigentie proximi ⁊ compaſſionẽ ⁊ ineius calamitate. et ſic accipitur prima ad thi. iiij. pietas ad omnia valet ſuper quo gmb. pietatem ſequẽs inquit ſi laꝺbricum carnis patiatur vapulabit. ſed non peribit quia ꝓ hoc q̃ aliquis pietatis operibus vacans in peccato mortali ſe diſponit ad gratiam vt non facile ꝓmittat in ꝓditionẽ ire. ⁊ de iſta dicitur. xxij. q. ij. ſi qualibet. xl. diſtinctio. ℌ. j.

Pignus ꝺr a pugno. vnde ꝓprie ꝺr pignꝰ res immobilis tradita ꝺ pugno ſeu manu. ad pugnum ſeu manũ. ff. de ver. ſig. l. plebs. ℌ. pignus. ⁊ differt ab ypotheca in nomine ⁊ re. quia ypotheca eſt obligatio rei immobilis inſtitu. de act. ⁊ oblig. ℌ. inter pignus. Unde pignus dicitur cũ tranſit in creditorez. ypotheca vero cũ non tranſit. Sed quantum ad actionũ non differunt inter ſe quia ꝑ vtraq; pignoratitia datur debitor ypothecarius creditori. ℌ. inter pignus. Unde dicitur ypotheca ab ypos quod ẽ ſub et teſtis quod eſt poſitio q̃ſi res ſuppoſita obligationi. differt etiam ſecundam grammaticos pignus pignoris ⁊ pignus pignoris vnde greciſmus: pignora natorum dicuntur pignera rerum. licet hoc non ſeruetur.

℣ De notatis hoc. ℌ. ⁊ an pignꝰ poſſit propria auc. debitoris auferri creditori. Bal. poſt gl. no. quod nõ ſz debet agi act. pig. in. l. ſi quis in tãtam. C. vnde. vi. nec etiam per creditorem. ⁊ conſtituit pignus per verba mutua mihi. ꝛ. ſup hec. lib. j. Codicis. ℌ. inſtituto. ⁊ ibi Bart. ff. de lega. ij. vide Barto. in. l. fundus. quem. de an. leg. ⁊ Bal. in. l. j. C. cõmunia. deleg.

¶ Que res poſſunt pignori obligari. I

Rñ. q̃ dq̃cũq; vendi poſſunt ⁊ que vẽdi non poſſunt nõ poſſunt pignori dari. ff. que res pig. da. poſſ. l. j. ℌ. eam rez. Quedam tamẽ vendi poſſunt que non poſſunt pignori dari. vt ſunt aliena q̃ vẽdi poſſunt. ff. de contrahen. empti. l. rem alienam ſed pignori non poſſunt. dari niſi noſtra. C. que res pign. da. poſſ. l. qui filios. Intelligẽ q̃ res aliena poteſt vendi ſi eſt immobilis quia ſi mobilis eſt ſi contractat inuito domino eã furtum cõmittit vendẽs nec valet. vens

UVA. BHSC. IyR_213

dictio si vēditor ⁊ emptor sciunt nec empti. Ihc. l. si in emptiōe. ff. de cōtrahēd. emp. Rō. diuersitatis ponit in gl. d. l. rē alienā. ⁊ ibi vide. Itē ḡnalis obligatio bonoꝝ ecclesie pōt fieri ꝑ obseruatiōe cōtractꝰ a clericis. sz non specialis sine solēnitate. de qua. ff. Alienatio. Ita no. Pa. i. c. nulli. ꝑ hyber. de pigno. Itē pñt pignori dari res pñtes ⁊ future vt fructꝰ pēdētes ptꝰ ancillaꝝ. fetꝰ pecoꝝ ⁊ ea q̄ nascunt. ⁊. de pign. l. ⁊ q̄ nondū et q̄ res suas obligat de pñtib⁹ ⁊ futuris intelligit ḡnis nō expmat. l. vlti. C. q̄ res pign. oa. pos. Sed tñ videt exceptū oc̄ illud ꝙ obligaturus specialiter nō erat vt vestes supellectilia ⁊ mancipia q̄ in vsu habebat filia. l. j. C. que res pigno. ob. ꝓ. ⁊. l. obligatiōe ⁊. l. deniq. ff. de pig. Si ꝯ ꝺs dicat mobilia ⁊ im mobilia ⁊ se monētia nō venūt actiōes nec nola debitoꝝ. ff. de re iudi. l. a viuo pio. H. in vēditiōe. itē pignorari pñt res corpales ⁊ incorpales ⁊ nola debitoꝝ. ff. de pig. l. cōuenit. Itē seruitutes ꝓdiales vt vsus ⁊ vsusfructꝰ. ff. eo. l. si his. H. vsumfructū. itē seruitutes ꝓdiales ⁊ rustice vt q̄ diu pecunia nō soluet nō liceat ipsis vti ⁊ si. j. certuz tps nō fuerit soluta liceat vēdere. l. sz anvie. ff. eo. Itē cōmoditas seruitutū ꝓdiorum vbanorum sicut in rusticis hoc cōtinget. vt. f. liceat creditori ire ⁊ agere. d. l. sz an. vie. iura autem nō. vt. d. l. si his. H. vti.

2 ¶ Que res ꝓhibentur pignori obligari. Rñ. ꝙ hoies liberi etiā ꝑ debito. c. ij. eo. de q̄ dic. vt. S. Obses. Itē nec ecclesie in aut de alie. ⁊ emphy. H. ij. qm. Item monumenta. l. ij. C. que res pign. obli. pos. Item sacra vasa vestimēta libri vel alia ornamenta ecclesiastica. l. sancim⁹. C. de sac. san. ec. l. j. ff. q̄ res pign. obli. po. ⁊. c. j. eo. Nisi necessitate vt eſt redēptio captiuoꝝ ⁊ ꝓ pauperibus alendis ⁊ huiusmodi vt no. i. d. c. j. ⁊. ij. q. ij. aurum.

3 ¶ Quot modis Ihc pignꝰ. Rñ. ꝙ duobus modis scilicet tacite ⁊ exꝑsse. Tacite ꝓtrahit ⁊ sunt obligata ola bona vndecim ꝓsonaꝝ. Primo administratoris bonorū ipsi ecclesie. ar. ij. q. j. illud tenet. gl. ⁊ pa. in. c. ex literis. de pign. Secūdo viri respectu dotis vroꝝ sue. vide S. dos. H. xj. ⁊ etiā ꝑ paraphernalib⁹ et dona ꝓpter nuptias. vt. S. dos. H. xij. et parapherna. H. ij. Tertio illi⁹ qui dotez ꝓmisit. de iſtis duob⁹ habetur. C. de rei vx. ac. l. vnica. et. d. c. ex literis. Quarto cōtrahētis cū fisco ipsi fisco. C. i quib⁹ can. pi. ta. ꝓtra. l. j. ⁊. ij. Quinto tutoris pupilli ⁊ curatoris minoꝝ. C. in quib. can. pig. ta. ꝓtra. l. si mater. ⁊. l. fi. C. de le gi. tuto. Sexto conductoris omnia bona inuenta seu illata in rustico ꝓdio domino sciente ꝑ pensione debita. Jn vrbano vero non distinguit. an sciat vel ignoret qz tacite obligantur. ff. i quib⁹ casus pl. vel hipo. contrahi. l. si horreū ⁊. l. hoc iure. ⁊. C. i quibus can. pi. ta. cōtra. l. sancimus. Septimo patre tacite obligantur filijs ꝑ bonis aduētijs et precijs eoꝝ. C. de bo. que lib. l. cū oportet. sed tamē nō habet rō male administratiōis vel quod male versat⁹ sit in dictis bonis contra patrem. l. pe. ⁊ vl. ibidez. Octauo matris cōuolātis ad secūdas nuptias filijs ꝓpijs matrimonij ꝑ restitutiōe eoꝝ que a primo viro lucrata fuit. C. de secun. nupt. l. hac edicta li. H. pluraliter. ⁊. C. in quib⁹. can. pi. ta. cōtrah. l. si mater. Nono defuncti pro legatis ⁊ fideicommissis. C. communia de le. l. j. Decimo primipilari fisco. C. q̄. mo. pi. ta. ꝓtra. l. satis. Undecimo bona conductoris vectigalium fisco. l. semꝑ. H. conductores. ff. de iur. immu. Duodecimo cōtrahitur hypotheca in naui ei qui dedit ad eam reficiendam vel armandam. l. interdum. ff. qui pot. in pigno. habe. secus si dedisset ad emendū eam quis haberet hypothecā i ea. Idē dic de eo qui mutuauit ad militia emēdam ꝙ habet in ea tacitam hypothecā secūdū hosti. in summa. Aduerte tamē ꝙ ex tacita hypotheca non potest conuenire possessor principali discusso. vt in aut hoc si debitor. C. de pig.

4 ¶ Que pacta ꝓhibent in pignore Rñ. ꝙ omne pactū turpe ipossibile illicitū

UVA. BHSC. IyR_213

Itē pctm̄ legis cōmissorie qd̄ est pactuz quo debitor se obligat se insolutū dare pignus.ff.de sol.calipodius. itē qn̄ cōuenit ne pignus redimat in ꝑpetuū vl' ante diē sibi p̄fixam.ar.c.p̄carium.ff.de preca. Itē quādo fit pcm̄ ne liceat creditori pignus vēdere post interpellationem debitoris.l.si creditor.§.vl.ff. de distra.pig.ꝛ de istis dicit in.c. significante. eo.ti.

5 ¶Quid si fiat pcm̄ vt die p̄fixa nō solvēte debitore creditor ex tūc rē habeat in feudē.Rn̄ ꝙ nō vz.qꝛ fieret fraus legi vt in cōsti.Federi.de feu.da.inuicē.l. cōmisso.c.j.ꝛ de his pactis. vide s̄. Pactū §.xv.cum sequenti.

6 ¶Utrū pactū ꝙ amissio pignoris quocunqꝫ casu liberet debitorē valeat. Rn̄. ꝙ sic.C.de pig.ac.l.que fortuitis.

7 ¶Quid pōt facere creditor de pignore an possit vēdere.Rn̄.ꝙ aut cōuenit expresse vt posset vēdere ꝛ sic dz primo denūciare debitori.ꝛ postea ꝑm formā cōuētam poterit vendere aliter non. Aut conuenit ꝙ nō venderet ꝛ tūc debet ter debitori denūciare vt soluat inter vnaz denunciationem ꝛ aliam debet esse triduum.ff.de pign.ac.l.si conuenit.de distra.in glo.ꝙ si nō soluerit poterit vendere alias vēdendo sine trina monitione teneretur furti. Si vero nulla fuit facta mentio de vendendo vel nō vēdendo tunc debet semel nunciare.vt soluat ꝛ postea elapso biennio vendere poterit.hec probatur in.d.l. si conuenit. de distrahen.

8 ¶Sed q̄d si creditor vēdito pignore bona fide minus accepit q̄ꝫ sit debitū suū. Rn̄ ꝙ residuum repetet a debitore. Si vero plus debito vendidit tenet illud plus restituere debitori.C.d̄ iu.do.l. vl.

9 ¶Utrū pignus possit ꝑ creditorē alteri pignorari.Rn̄.ꝙ sic vt est tex.in.l.j.C.si pign⁹ pig.da.sit.Et lz Spec. dicat non licere vltra tres vices. Tenet tn̄ ꝛ veri⁹ Ang.in.d.l.j.ꝙ etiā per mille vices: qꝛ ius quesitū a creditore i pignorē ē reale ꝛ est transitorium de persona ad personam in mille man⁹.ꝛ sic cōcludit tex. d.l.j.in verbo tandiu esse ꝛc.

¶Quid si ali⁹ cui res pignorata fuit alteri vēdidit qui forte absentauit se ꝙ remediū dabit p̄mo debitori ad ꝯsequendū rē suā.Rn̄.spe.dicit ꝙ aget ꝯ primū creditorē:sz prim⁹ creditor liberabit cedendo sibi actio.ꝯtra eū cui legitime pignorauit.ꝛ sic alius respectu tertij. ꝛc. 10

¶Utrū sit pignorari vsurarijs nr̄i tp̄is q̄ hn̄t ex p̄uilegio ꝙ post annū lucrant pign⁹.Rn̄.ꝙ sic.ꝛ si ꝑdit dānū erit debitoris.qꝛ ꝙ fit lege ꝑmittēte nō meret penā.l.grach⁹.C.d̄ adul.ꝛ iō cū lex ꝑmittat pign⁹ pignori obligari sibi iputet debitor. Qd̄ tn̄ limito verꝫ si mō non pignorauit nisi pro q̄ntitate sibi debita qꝛ pro plus nō licet in aliquo casu. Item si hoc fecit ꝑ necessitate vel vtilitate sua. qꝛ ꝑ alio respectu nō licet sub vsuris accipere. Item.iij.si hoc notificauit debitori istis nō cōcurrentibus nō liceret. 11

¶Utrum creditor teneat fruct⁹ pignoris ꝯputare in sortē.Rn̄.ꝙ tā fruct⁹ q̄s ꝑcepit q̄ꝫ q̄s ꝑcipere potuisset ꝛ ex sua negligētia nō ꝑcipit tenet cōputare in sortē:ꝛ ꝙ plus superest restituere debitori.ita tenet gl.i.c.cū ꝯ.eo.ti. ꝛ seq̄t pa. ibidē.ꝛ Jo.an.in.c.j.ꝛ.ij.de vsuris. Ho. i.summa tz oppositū quo ad ꝑcipiēdos s.ꝙ nō teneat nisi fuerit in dolo vel lata culpa.vt puta:quia erat solita locari vl' erat q̄ querebat cōducere.hoc idē sequitur.d.Ant.Sz mihi magis placet opi. Cal.qui tenet ꝙ si sorti est satisfactū tenet etiā de ꝑcipiēdis. qꝛ est male fidei possessor in nō restituēdo rem Si vero sorti nōdum est satisfactū sic non tenet de ꝑcipiendis qd̄ intelligo verum nisi sit in dolo vel lata culpa.ꝛ sic tene ꝛ limita ꝛ cōcor.l.j.ꝛ.ij.C.de pign.ac.ꝛ doc. 12

¶Sed q̄ro quā pensionem soluet ꝑ domo pignorata creditor.Rn̄.Sp.tz ꝙ solū ad illā q̄ntitatē quā idez creditor prestitisset.l.in summa.§.in frumēto. ff. de cōdi.inde.Sed pa.in.d.c.cum. cōtra distiguit.ꝙ si fuit simplicit pignorata tūc tenetur ad eam pēsionem que communiter inuenitur a quocunqꝫ alio. Si ꝟo fuit actū vt solum illa soluatur que si- 13

UVA. BHSC. IyR_213

ibi placet sic esset verum dictū. Spec. ℣ uis durū. ſz ego limito verū isto. ij. casu in modico: ſz in aliqno notabili nō credo verū aliter esset via aperiēdi aditū vſurarijs ⁊ iniqtati. Nec ob. ℌ. i frumento: qz loquit quādo p errorem limitatio habitatio fuit tradita ita. d. ꝑa. vbi. ℣. fuit facta qz tūc nō obligat creditor ni ſi inquantū fuit factus locupletior: qō bene not. quia pauci aduertunt.

14 ¶Utrū liceat pignore vti. Rñ. pa. in. c. j. de depoſito q̄ ſi pacto iterueniēte eo vtit vſurā cōmittit. ſi ꝓmoditas quā cō ſequit ex vſu eſt extimabilis ꝑcio. c. j. de vſur. ⁊. d. c. cū ꝑtra. ⁊ tenet reſtituere. Si ℣o nō interuenit voluntas dñi ⁊ ℣ ei⁹ voluntatē vtit eo furtū cōmittit. l. ſi pignore. in prin. ff. de fur. niſi ſimiliter crederet dñm ꝑmiſſurū vt not. i. c. dudū. el. ij. de ele. ⁊ inſti. de obli. q̄ ex quaſi delic. naſcū. ℌ. placuit. Attamē ſemp fructus ſeu extimatio vſus eſt ꝓtāda in ſortē: niſi ſit talis res cuius vſus iter amicos gratis ſolet concedi.

15 ¶Utrū creditor repetet expenſas quas fecit in pignore. Rñ. q̄ ſi bona fide eas fecit poterit repetere niſi ſint ī moderate. l. ſi ſernos. ff. de pig. ac. ⁊ ar. l. in fundo. ff. de re. vē. Ber. tñ i. c. j. de vſuris. intelligit q̄ repetet expenſas neceſſarias nō voluptarias. Sz tu dic q̄ ēt vtiles dū modo nō nimis magnas. vt not. glo. in l. creditor. la. j. C. de pig. ac. tex. eſt i. d. l. ſi ſervos.

16 ¶Quid ſi res pignorata perijt aut deteriorat. Rñ. q̄ tenet de dolo lata culpa ⁊ leui, ita no. glo. in. l. ſi creditor. C. de pignore. ac. tex. eſt inſti. q̄. mo. reco obli ℌ. ſi ff. de pign. ac. l. ſi cum venderet in fi.

17 ¶Utrū remittēs pignus vel bidellus reſtituēs libū ſibi aſſignatū ſocio conſueto vel famulo illius cuius eſt teneat ſi talis cui dedit ī fideliter egit. Rñ. pan. in. c. fi. de fur. q̄ nō. ar. in. l. cū q̄. ⁊ in. l. ar gentū. ff. cōmo. facit. c. ſignificāte. eo. ti. ⁊ ſequitur Bar. i. l. ſi quis vroꝛi. ℌ. apud labeonē. ff. de fur. Item dicit ſi eum aſſignauit alicui⁹ deferēti aliqō ſignū illi⁹ cuius erat ⁊ facit. d. c. ſignificāte. cū ibi no. non eſt tunc credendum de facili ta li ſigno ſi res eſt preciosa. arg. ca. j. et. ij. de fide inſtru.

¶Quātū durat pign⁹. Rñ. donec facta fuerit tota ſoluti⁹ debiti vſq; ad minimū q̄dtātē. i. quādiu. C. ō diſtra pigno. 18

¶Utrū poſſit creditor ꝓſcribere pign⁹. Rñ. q̄ nō nullo tpe. l. pignori rem acceptam. ff. de vſucapio. 19

Pigritia eſt q̄dā tarditas ad exequēdū bonū. Tor por ℣o ē remiſſio in executiōe boni que q̄n ſit mortale peccatū pz. ℟. archidia. ℌ. j.

Pirrata ōr q̄ldet q̄ i mari aut in fluminib⁹ depdat vt no. in aut. nauigia. C. de fur. Et tales ſi de pdantur in mari ſunt excōicati excōicatione papali q̄ proceſſum curie cum oibus receptatorib⁹ eoꝝ ⁊ dantib⁹ eis auxiliū cōſiliū vl fauorē. Ita etiā no. Joand. ⁊ do. Ant. in. c. excōicationi. de raptoribus q̄ ter in anno ab oꝛe ſummi pōtificis excommunicantur.

¶De pirratis ⁊ q̄ cōparant hoſtib⁹ fidei xp̄iane ⁊ poſſunt impune decollari. aut. nauigia etiā ibi bal. C. ō fur. vbi etiā q̄ ſunt ipſo iure diffidati ⁊ poſſunt puniri in loco vicino mari in quo delinquunt. bar. ⁊ doc. in. l. inſule. ff. de naut. videlicet. j. centum miliaria ſm bar. in tract. ibi. per. ij. de inſula in prin.

Placere velle hoib⁹ vtrū ſit petm̄. Rñ. ſz Tho. ij. ij. q. cxv. q̄ aut ꝺs q̄rit placere ꝓpter charitatē nutriēdā. vl vt in eis ſpūaliter ꝓficiat vel vt ꝓuocēt ad bonū ⁊ i his q̄ ſunt bona vt cātare i eccleſia horas vel laudes diuinas ⁊ hmōi. ⁊ ſic laudabile ē. Aut q̄rit placere ꝓpter inane gloriā vl ꝓpter lucrū vl in malis ⁊ ſic taleꝑm ē quale eſt illō ꝓpter q̄ō placere cupit. de q̄b⁹. ꝑs. Deus diſſipabit oſſa eorum q̄ hoib⁹ placēt. ⁊ ad Galatas. ij. Si hoibus placerē xp̄i ſeruus nō eſſem. Intelige q̄n ē mortale illud ꝓpter q̄ō vel in quo cupit placere puta ſi ꝓpter vanam gloriā. ſic eſt mortale petm̄ talis ꝓplacētia q̄n talis vana gloria ē mortalis. vel ſi queritur talis cōplacentia per opera

UVA. BHSC. IyR_213

peccati mortalis sic erit mortale peccatum alias veniale.

Pollicitatio est solus promittētis spōsio. vt quādo promisso fit ō alicuno alicui. & illi⁹ consensus cui fit promissio nō extat acceptans. vl' qz erat absēs. vñ pollicitatio differt a pacto. qz pollicitatio ē vni⁹ tantū. Pactū vero duox ad min⁹. Pollicitatio vero tūc transit in pactū qñ pernunciū vel literas mittit & acceptat qz ibi est duox cōsensus. l. pactū. ff. de pollici. Uñ polliceri dicimur qñ nullo p̄cedente rogamine aliqua promittimus. Promittere vero ꝓprie est p̄cedēte rogatiōe. Uñ & pollicitatio differt a nudo pacto no. gl. in cle. romani. de iureiur. & pau. in. l. cum iuramento de homici.

☞ De nota. in hoc. §. vide gl. in. l. j. ff. duox. ff. de pac. & in rub. c. de do. ꝓmiss. & quod notatur. §. in ver. pactū.

1 Utrū ex pollicitatione quis obligeꝫ. Rñ. ꝙ nō nisi quādo pollicetur ciuitati: vniuersitati clero ecclesie vel pauperib⁹ alicuius loci & cū causa puta ad honorem dei vel similem. Si vero sit alijs a predictis sine cū causa sine non. vel p̄dictis sine causa nō obligatur nisi ceperit aliquid ꝓtextu promissionis. ff. de pollicita. l. j. §. facit glos. in. c. scimus. xij. q. j. q̄dicit ꝙ ex pollicitatiōe facta deo potest qs̄ q̄uenire. facit. c. ex. pte. de cēsib⁹.

Pollutio nocturna alquādo cōtingit ex precedēte cogitatione carnali. ñ. qñq; ex supfluitate cibi & pot⁹. qñq; ex debilitate nōnullius viscerū. & ꝓ ꝙ causa est peccatū ita extimāda est

1 Utrum necessario impediat celebrationem vel eucharistie sumptionez. dic. vt. §. eucharistia. iiij. §. xxxix.

2 Utruz nocturna pollutio que incipit i somno & p̄ficitur in vigilia sit pctm̄. Rñ. ꝓ̄m sanctū Tho. in. iiij. dis. ix. ꝙ nō qz nō reputat⁹ euigilasse quousq; recuperauerit verbū aut visum. Posset tñ cōtingere in ipsa vigilatiōe plenaria pctm̄ scilicet si pollutio placeat ꝓpter delectationez que quidem complacētia si sit ex surreptione est pctm̄ veniale. Si vero sit cuz consensu deliberatiuo & p̄cipue cum ep petitur futuri. sic erit peccatū mortale. Si aūt placeat vt est exoneratio nature nō credit pctm̄. Et eodē mō dico ꝙ predicta ꝙ appetere pollutionē in somnis sine omni delectatione ꝓpter alleuiationem nature non est peccatum. sed dare operam vtēdo calidis vel alio modo esset mortale peccatum si ꝓpter hoc facit. Secus si faceret ꝓpter gulositatē dubitando nihilominus de ea quia sic esset veniale peccatum.

Utrū omnis pollutio i vigilia sit peccatum mortale. Rñ. ꝙ nō. aliqñ enim est sine peccato sicut in pacientib⁹ fluxū seminis. aliqñ cū pctō veniali qñ ꝓter voluntatē & propositū prouenit ex aliquo tamen peccato veniali. puta cogitatiōe non morosa aut auditiōe. peccatū vero mortale semp⁹ est qñ voluntarie p̄curatur ex quacūq; causa aut quādo prouenit ex cogitatione locutione vl' tactu morosō de quo habes supra cogitatio §. ij. 3

Portio canonica vide. §. canonica portio

Possessor bōe fidei & male qs dicatur habes restitutio in litera possessor.

Postulatio est q̄dā gratie petitio superiori facta ō ꝓmouēdo aliquē ꝓlationē ad quā ō iure cōi ꝓpter defectū aliquē vel aliō impedimētū eligi nō potest seu ꝓmoueri. Aliter si postulet ille qui potest eligi nihil fit & ecōtrario ꝓ̄m Pa. in rub. de postu. ꝓla. & intellige de defectu vel impedimēto qui non ē peccatum in ꝙ puta quia nō habet etatē vel est illegitimus vel alteri ep̄iscopatui seu ꝓlationi obligatus & hmōi. Fallit in mutilato de corpore vicia. c. exposuistis. & in bigamo & irregulari quia tales inhabiles non possunt postulari. similiter criminosus non pōt postulari vt in. c. j. & ij. de post. prela.

☞ De notatis in hoc. §. & quō intelligatur quis postulare bal. not. in. l. fin. §. il

UVA. BHSC. IyR_213

ind.C.de tẽp.appel.ꝛ in.l.j.C.de litisco. ꝛ quid sit postulatio ꝛ qualiter fiat ꝛ q̃liter presentetur superiori no.spe.in ti. de inquisi.§.ij.versꝰ.in summa.

¶A quo oz postulari ab eo q̃ põt dispẽsare in tali defectu vel impedimento.

¶Quis potest postulare.Rñ.post.q̃ q̃ potest eligere.c. bone.el.ij.ꝛ per totũ.c. ti.ꝛ de ele.innotuit.ꝛ debent sic cõclude re vt papa dignetur prebere assensum.

4 ¶Quot voces requirũt.Rñ.q̃ ad minus due partes oim ẽm ho de elec.ca. scriptũ.§.fi.aliter nõ facit iniuriã superiori si nõ admittit.d.c.bone alias sic.ff. de aqua quoti.ꝛ est.l.j.§.pe.pa.tñ in d.ca.bone.el.j.tenet cum Hof.q̃ sufficit maior pars vocum.

¶Quis effectus postulatiõis.Rñ.pañ. in.c.primo de postula. q̃ postulatus ad missa postulatiõe psequit ius ac si fuisset electus ꝛ cõfirmatus. Uñ nõ idiget alia cõfirmatiõe vt in.ca.ij.de postu.Intellige qñ postulat ab eo qui potest super omni impedimẽto postulati dispẽsare.ꝛ hec oz solẽnis postulatio:sz postulatio nõ solẽnis hec nõ opat.Uñ lz canonici postulẽt ab abbate monachũ l epz ꝛ abbas cõcedat nihilominus oz denuo eligat ꝛ confirmetur.ꝛ in ista nõ oz seruare formã.c.qz propter.de elect.sed dñi prima solẽni.vt no.pa.i.d.c.qz pter.ꝛ de hac ptranseo qz hodie parũ vł nihil valet ꝛ pessime propter ambitionem.

5 ¶Est ꝛ postulatio idẽ q̃ aduocatio de qua.§.aduocare..

Posthumus v. modis oz. prio dr̃ post mortẽ patris.ij. post testm̃ ante mortẽ vt.ff.oꝫ iusto rupto q̃ test.l.ij.iij.arrogatꝰ filiꝰ.iiij. post mortẽ aui q̃ incipit nepos i sui patris potestate eẽ vt posthumus. v.nepos auo moriẽte filio patre hec no. glo.C.de posthu.i.Rubrica.

Prebẽda ppie cõsistit in fructũ p̃ceptione. Canonice vero in iure alicuius q̃ in canonicũ est receptus ad qõ ius postea ptinẽt prebẽda ꝛ stallus in choro ꝛ locus in.c. de hoc habem⁹ de const.cum.W.de in fil.c.j.ꝛ per Inno.i.c.relatũ.c.c.dilect⁹ de prebẽ.ꝛ in.c.olim.de ver.sig.

¶Qui pñt hẽre p̃bendas.vide.§.bñficiũ.§.ꝓiij.ꝛ de magꝭ⁹.vide magister.

¶Utrũ valeat ꝓmisso de prebenda vacatura.Rñ.Inn.q̃ nõ de prebẽ.c.relatũ. dicit tamen glo.ibidẽ q̃ potest committi canonico tam recepto.

¶Utrum prebenda sit quid spirituale. Rñ.quod partim sic ꝛ partim nõ.

Precariũ dicit in qõ precibus petẽti vteñ.pfectũ rẽ din q̃diu is q̃ concessit petitur vt in.c. vlti.es.l.j.ff.eo.ꝛ est Ꝺctus gratuitus si nihil aliꝰ gratuitis. Sz in multis differt a dãnatiõe q̃ nõ reuocat regulariter, differt a cõmodato.qz in cõmodato debet esse vsus certus ꝛ tps saltẽ tacite determinatũ.vnde si vnũ istoꝝ deficit erit precariũ nõ cõmodatũ.Si eñ pcessi tibi librum vt illum trãscriberes erit cõmodatum qõ ad certũ vsum ꝛ tps tacite ꝺ terminat.s.cẽtum cõmode trãscribi potest.l.interdũ.ꝛ.l.continue.§.cuz ita.ff. de ver.ob.ꝛ nõ potest reuocari añ vsum cõpletũ vt.i.c.j.de cõmo.precariũ autem potest reuocari ad placitũ etiã si in terueniisset pactũ de nõ reuocãdo vt i.c. fi.eo.nisi fuisset appositũ ꝓuiã cõditiõis qz sic viciat Ꝺctũ.facit.c.fi.de cõditio.ap positis.ꝛ qõ no.bar.in aut.ingressi.C.õ sa.san.ec. Ratio secũdũ Bar.in.l.in cõmodato.ff.com. qz nõ est cõcessũ ad certum vsum. hoc limito verum nisi vellet reuocare sine causa ꝛ cum magno damno alterius quia obstaret sibi exceptio. doli cum non possit negari quin precarium sit beneficiũ.ergo benivola actio ꝛ ideo non debet quis aduersari in beneficio concesso sicut diximus in mutuo concessio viatori qui ipsum detinuit post modum quia cum penituit vt no. Joan.and.in proemio decretaliũ. Item differt qz in precario venit solum dolus ꝛ lata culpa sed nõ in commodato venit ienissima.vt in.l.quesitum.§.ꝛ illud. ff.de precario.ꝛ.l.Ꝺctus.ff.de re.in.ꝛ ibi redditur ratio diuersitatis.hec electio ꝛ Cy.in.l.ij.C.com.ꝛ bar.in.d.l.in com

UVA. BHSC. IyR_213

modato. Jo.an.in.c.vnico.de cō.ꝛ pa. in.c.fi.de preca.ꝛ idē in.d.c.vnico.dicit ꝙ etiā precarium potest cōcedi ad certū vsum ꝛ distinguet a cōmodato per nomen precariū puta cū dicit cōcedo librū ad transcribendum precario nomine.

☞ De notatis in hoc.§.ꝛ an ꝛ in quo differant precarium.ꝛ commodatū glosa no.ꝛ Bar.i.l.j in prin.ff.de p̄ca.Bar. in.l.cōmodato.§.sicut.ff.cōmo.ij.oppo. nam precariū fit ad certū tēpus ꝛ vsum incertū cōmodatū ad certum.vide Bal. in.l.ij.in fi.C.commo.

1 ¶ Quot modis soluit precarium.Rñ.ꝙ primo volūtate eius qui concessit.l.j.ff. eo.ij.morte eius cui cōcessum fuerat.c. fi.eo.quia est cōcessio personalis qua extinguitur cū p̄sona vt in regula priuilegium.de re.iu.li.vj.iij.alienatiōe rei precario concesse si is cui est alienata a primo domino velit reuocare.pre.fi.iiij.finito tempore ad ꝙ res fuerat concessa. l.cum precario.ff.eodem.

2 ¶ Sed nunquid reuocatur morte cōcedentis.Rñ.Pa.in.c.precario.so ꝙ nō.et ibi tex.ex quo infert vnum notabile qđ vbi actus validitatis pēdet ex volūtate alterius nō reuocatur p̄ illius mortem. ideo qꝛ presumitur quis mea volūtate p̄seuerare in qua q̄s decedit.c.maiores. de bap.ꝛ ideo lꝫ prior claustralis possit reuocari ad libitū abbatis.vt in.c.cum ad monasteriū.de sta.mo.nō reuocatur tamen p̄ mortē ipsius abbatis.intellige si ab abbate cū.c.apl'o fuit p̄positus.vt s̄.ep̄is.§.ix.pro hoc facit.c.fi.ne sedeva. Secus si esset cōcessum vsq̄ ad beneplacitum suum:quia p̄ mortē reuocatur.c.si gratiose de rescrip.lib.vj.vide Bar.in.l. centesimis.ff.de ver.obliga.

3 In quibus reb⁹ cōsistit p̄cariū.Rñ.ꝙ in rebus mobilib⁹ ꝛ īmobilib⁹ ꝛ in corporalibus nā seruit⁹ p̄cario pōt cōcedi.ff. eo.l.ij.§.vlt.ꝛ.l.iij.ꝛ.iiij.j.Rñ.ī re p̄pria cōsistere nō potest.d.l.iiij.§.itē si rem.ꝙ verum est q̄tum ad dominiū ꝛ proprietatē Sed bene q̄tū ad vsum possessiōis seu detentionis.l.certe.§.vltimo.ff. eodem.

Precaria feminini gn̄is placet p̄ducta ꝛ p̄carie ipiurali numero s̄m Panor.i.ca.j.eo.dicit ꝙ non differunt inter se.Sed bene differūt a precario:quia precaria dicitur contractus ad preces alicuius vel aliquorum initus vsq̄ ad certum tēpus s̄m ꝙ partes cōuenerūt nec ante illud tempus potest reuocari:vel dr̄ precaria ad p̄ces aliquoꝝ facta donatio vsq̄ ad mortē accipiētis.x.q.ij.p̄carie ꝛ in glo.c.j.ꝛ dicit Bar.in aut̄ ingressi.C.de sac.san.ec.ꝛ in l.si finita.ff.de dā.infec ꝙ in omnibus ꝛ per oīa precaria est eiusdē nature cū cōtractu emphyteotico.ꝛ idē voluit.in.l.j. C.de iu emphy.est gl.x.q.ij.precarie ergo sequit̄ naturā emphyteosis pro hoc bonus tex.in.aut̄.de nō alie.§.lexitaq̄ vbi ptꝫ ꝙ c̄ctus nouus inuētus a p̄suetudine ex quo resultat idē effectus qui resultat ex aliquo c̄ctu inuēto a lege cōseatur eiusdem nature.ꝛ hoc intelligo verum vbi non fit gratis,sed aliquid soluitur differt nihilominus qꝛ renouatur de quinquēnio in quinquēnium nō emphy.Uñ no.ꝙ precaria fit aliqñ etiā non gratis sicut quādo sup̄ solo ecclesie fit aliquod edifictū ꝛ soluitur annuatiꝫ aliquid.fit etiā qñ aliq̄s dat alicui ecclesie possessionē vnā ꝛ recepit ab ecclesia duplū aut triplum.vteñ.toto tēpore vite sue.ꝛ no.in.d.c.ij.p̄carie.x.q.ij.fit etiā qñ clerico vel laico datur aliquid vteñ. toto tēpore vite sue.Aliqui volūt ꝙ precaria ꝛ p̄carie in hoc differant,qꝛ p̄caria est solum vsq̄ ad mortē illius cui cōceditur vl' etiā circa.Precariū vero aliqñ durat post mortē.ꝛ oꝫ ꝙ de quinquēnio in quinquēnium renouaretur.sꝫ precaria non.

¶ Utrū p̄caria possit fieri sede vacāte sine ecclesia.Rñ.ꝙ nō.x.q.secūda p̄carie. 1

¶ Utꝝ cuilibet possit fieri.Rñ.ꝙ nō economo vel ei⁹ cōsāguineo.x.q.ij.hoc ius. 2

¶ Utrum requiratur solennitas in precaria sicut in alienatiōe rei ecclesie.Rñ. ꝙ in reuocatiōe certum est ꝙ nō requiritur vt no.Abb.in.c.j.eo.et dicit quod p̄latus solus sine consensu capituli pōt 3

UVA. BHSC. IyR_213

eam facere. facit tex. in. l. si pupillorum. §. j. ff. de rebus eorum ⁊. ꝙ no. Barto. i aut. hoc ius. C. de sacrosan. eccle. In cōcessione vero credo ꝙ requiratur si est talis rei vel tanti temporis que alienari non possit nisi cum debita solennitate vt patet ex dictis tum quia nō potest reuocari ante tempus cōuentum.

¶ Utrum requiratur necessario ꝙ renouetur de quiquennio in quinquennium Rñ. ꝙ sic ⁊ cadit a iure suo post quiquēnium si non renouat. vt dicit gl. in dicto c. j. ⁊ hoc verum in rebus ecclesiasticis. in laicalibus vero non credo ꝙ ꝑm consuetudinem debet reuocari quia presumitur actum quod est consuetum. l. semper in stipulationibus. ff. de reg. iu.

¶ Utrum habens rem precario nomie vel sicut precaria possit eam prescribere Rñ. gl. xvj. q. iij. clerici ꝙ regulariter nō potes nisi ex magna longinquitate temporis domin⁹ obliuiscatur de possessione taliter ꝙ nesciat vbi sita sit. quod posset habere locum si possidēs esset in bona fide aliter non.

Preceptū Est iussio vel iperium faciēdi aliquid vel non faciendi. Quomodo distinguitur. Rñ. dupliciter. s. per affirmatiuum ⁊ negatiuum affirmatiuum stricto sumpto vocabulo dicitur preceptum ⁊ obligat pro semper. i. ad om̄e tempus. vnde filius non tenetur semper ad honorandum patrez in omni tempore quia hoc est impossibile sed solum cuz opportunitas occurrit ⁊ temp⁹ requirit. negatiuū autem preceptum proprie dicitur prohibitio que obligat pro semper ⁊ ad semp quia teneor semper ⁊ in omni tēpore nō mechari no. hoc Arc. in. c. si peccauerit. ij. q. j. ⁊ Pa i. c. nouit. de iudi. ⁊ tho. in. iij. senten. dist. xxxvij.

a ¶ Quot sunt genera preceptorū legis diuine veteris. Rñ. ꝙ tria. Quedaz sunt moralia que sunt de dictamine legis nature vt sunt precepta decalogi. Quedā sunt figuralia seu mystica q̄ aliud significant preter id ꝙ litera sonat. horum alia sunt sacramentalia sicut illa de quibus ratio reddi potest quare ad literaz sic precepta fuerunt vt de circuncisione ⁊ de obseruatione sabbati. Alia cerimonialia sicut illa de quib⁹ ratio reddi non potest. quare sic precepta fuerint ad literam vt illud non arabis cum boue et asino ⁊ illud non facies vestem de lana ⁊ lino et huiusmodi. Et de istis nota. in glo. j. §. is ita respondetur. vj. di. Quedaz sunt iudicialia vt illa que in decisione causarum sunt determinata vt Exo. primo et sunt determinationes iustitie inter homines seruande Et hodie figuralia tam sacramētalia quā cerimonialia non tantum non sunt seruanda sed etiam sunt peccatum mortale post christum ipsa seruātibus vt talia. Precepta vero iudicialia sunt mortua. q̄a nō obligant nisi illū qui habet potestatē statuere obseruanda quia tunc non obligarēt vt iudicialia legis antique sed vt ius can. vt ciuile aut municipale in quo p̄cipiuntur ꝑm Sco. in. iiij. disti. xij. q. v. ⁊ panor. in. c. j. de homi. facit text. in. l. j. C. de ve. iu. enu. vbi dicitur omnia merito faciam⁹ nostra quia ex nobis omnis impartitur autoritas. ⁊. c. si apostolice. de preben. lib. vj. moralia autē precepta comprehenduntur in decem preceptis decalogi que ponuntur Exo. xx.

¶ Quomodo ordinantur precepta decalogi moralia. Rñ. ꝑz cōmuniorez modum qui habetur ab Augu. super exo. j. vt primum preceptum non habebis deos alienos coram me ⁊ nō facies sculptile nec omnem similitudinem. Secundum non assumes nomen dei tui in vanum. Tertiū. Memento vt diez sabbati sanctifices. ⁊ hec ad primam tabulā dicuntur pertinere. primum preceptum secunde tabule est. honora patrem tuum et matrem tuam. Secundum non occides. Tertium non mechaberis quartuz non furtum facies. quintum non loqueris contra proximum tuum falsum testimoniū. sextum nō concupisces domum proximi tui nō seruū nō ancillā nō bouē

UVA. BHSC. IyR_213

nō asinū nec oīa que illius sunt. vij. nō desiderabis vxorem magistri tui in .iij. di.xxxvij.ponit.vij.pro.vj.

5 ¶Circa primū preceptū notan. qđ tria ꝓhibent nobis. Primo oēs ꝓphane pactiones demonū siue fiant per incantationes verborum siue per inscriptiōes characterum vel imaginū siue per imolationes sacrificiorum. Et hoc vel ad ludificationē sensuum vt faciunt hystriones. Uel ad transmutationem naturarum vt fecerunt magi pharaonis vel ad inuestigationem futurorum contingentium seu ocultorum. sicut faciunt diuini omnia prohibent sub pena mortalis pcti quia in his attribuit creature qđ debetur creatori ⁊ ideo peccāt mortaliter contra istud non habebis deos alienos corā me Exo.xxij. ꝓhibent oēs false ⁊ superstitiose inuētiones erroruz vel obseruantiarum contra fidem ⁊ bonos mores. cum dicit. Non facies tibi sculptile hmōi autem errores ⁊ superstitiones ꝓcedunt Aut ex improbo ausu inuestigationis ꝓhibite. Aut ꝑuerso intellectu sacre scripture. Aut ex inordinato affectu carnalitatis humane de quibus. Jere. stultus fact⁹ est oīs homo a sciētia sua confusus est artifex sculptili suo vana sunt opa eoꝝ ⁊ risu digna ⁊ i tpe visitationis peribūt. Uñ semꝑ est in mortale peccatū nisi i casu vt habes .s. hereticus. in prin. ⁊ in casu vt habes .j. Supersticio.§.j. Tertio ꝓhibēt oēs ꝑuerse appreciatiōes creaturarum cū dicitur nec oēm similitudinez ⁊c. Omnis aūt peruersa apretiatio creaturaꝝ procedit aut ex sublimitate aut ex cupiditate. aut ex delectatione. Primo modo est ydolatria superborum. Secūdo modo auarorum. Tertio modo luxuriosoruz. Unde hiero. ꝙ quis pl⁹ veneratur. et amat hoc illi deus ⁊ ideo superb⁹ colit similitudinem celestiū qꝛ diligit super omnes preferri. Cupidus ꝟo tollit similitudinē terrestriū. quia super omnia cupit d tari. Lasciuus aūt. similitudinem aquatiliū. quia super omnia cupit delectari ⁊ flectitur in delicijs sicut aqua. ad ph.iij. quorū deus venter est. Quomodo autem superbia auaritia et luxuria sunt peccata mortalia habes in titu. suis.

¶Circa secundū preceptum not. ꝙ nomē dei tripliciter assumit. Prio ad efficiendū vt in sacramētis sicut in baptismo cū dicit ego te baptizo ⁊c. ij. ad promittendum vt cuz quis iurat vouet vel ꝓmittit aliquid deo vel sanctis. Tertio ad exprimendum vt cum quis loqu t cū iuramento. Similiter multipliciter assumitur in vanum. Primo per sacramenti frustrationem sicut cum quis nō credit vt hereticus vel gratiā sacramenti deserit ⁊ huiusmodi quod semꝑ mortale peccatū est. Secundo per voti fractionem ⁊ hoc fit tripliciter. Primo per traditionē implendi. Secundo per cōtrariā voluntatem seu fractionem voti. Tertio ꝑ apostasiaz ⁊ quomodo sit mortale habes. j. Uotuz. iij. ⁊ apostasia in prin. cum duob⁹. §. sequē. Tertio assumitur nomē dei in vanum per hominis blasphemi locutionē. vide s̄. blasphemi locutionem. vide. s̄. blasphemia. iiij. assumit in vanū in predicatione que fit vana intentione. de quo vide. s̄. honor. §. vij. ⁊. j. vana gloria. §. j. vt in oratione que est sine vila cordis affectione de quo dic vt. s̄. oratio. §. xvj. in conuersatiōe seu operatione in qua forma sanctitatis assumitur tantum in exteriori opere nō pro deo sed solum pro humano fauore de quo vide Simulatio ⁊ vanagloria. §. xvij. ꝑ iuramenti peruersionē. ⁊ hoc dupliciter aut iurando ꝑuerse aut nō seruando de quo vide iuramētū per totum ⁊ periurium ꝑ totuz. viij. ꝑ vsurpationem adiurādoque non defet de quo vide adiuratio. §. iiij. 4

¶Circa. iij. ꝑceptū no. ꝟz orige. ꝙ sabbatū dr̄ se ꝑatū ab vsu cōi ad cultū dei ꝑcetū de sctificando sabbato ē vt cor a cuius supfluis separet ⁊ diuino cultui mācipet ⁊ hoc ē vacare deo. hoc aūt fit tripl'r. Prio gñalit. s. dū nos a vitijs sepamus ⁊ liectionē nr̄am ad sabbatū. i. requiē eternitatis habem⁹. Scđo spāl'r dū 5

UVA. BHSC. IyR_213

ſ.tẽporib⁹ ſtatutis ⁊ ad hoc deputatis nos etiaz a licitis ſeparantes opib⁹ deo orãdo ⁊ meditãdo vacam⁹ ⁊ hoc ẽ ſanctificatio ſabbati.tertio ſpãliſſime ſicut eſt i viris pfectis cõtẽplatiuis q̃ ab oib⁹ mũdanis ſe ſ.pant.vt deo familiariter intẽdãt.ꝓma ſcti ficatio eſt neceſſaria.ũ. debita.ũ.pfecta Aduertendũ eſt etiam q̃ vocatio ad deũ eſt duplex.Alia in habitu.⁊ hec non recipit taxationẽ tpis q̃ tñ ad eos q̃ ſũt i charitate qz offert deo i habitu totũ tpꝰ vite ſue ẽptũ ad ſeruiẽtes deo ex tunc pene bꝰ taxationẽ tẽporis.alia ẽ vocatio i actu q̃ etiã recipit taxationẽ tpis qz nõ ſemp hõ mortalis põt deo vacare actualiter.⁊ ex hoc ptz q̃d vult ꝓma clauſula hui⁹ ꝓcepti.ſ.Memẽto vt die ſabbati ſcti fices.ad ditur.ũ. cl's in q̃ ꝓcipitur opari determinato tpe ꝑ ociositatẽ cũ ſubdit ſex dieb⁹ operaberis,facies oia opa tua ꝓ quo ſciẽdum q̃ triplex eſt labor primus eſt debitus. Et iſte eſt dulex.ſ.vnus excludẽs otium ale inimicũ. et ad hũc tenent oẽs qi q̃libet tenet ſe exercere in aliquo vtili rõne cui⁹ excludat a ſe tẽtatiõis igreſſum ꝛ illud ecc.xxxiij.Mitte illũ i opationem ne vacet ꝛc.alius itroducẽs fructũ iſte eſt triplex vn⁹ ꝓlatorũ de cura ſubditorũ de quo ꝓme Thimo.v.ali⁹ activorũ circa ſpũalia vt ẽ labor ꝑdicatorũ ⁊ ꝓſbyteroꝝ miniſtrantium ſpũalia ſeu ſacramẽtalia⁹ eſt ꝓcẽplatiuoꝝ i q̃bus ⁊ quieſcat corꝰ a ſtrepitu mundi tñ mens mũdꝫ ⁊ lat ſolicitãdo deo placere ⁊ alijs gram i petrare. Unde ꝑdictis laboribꝰ laboꝛantes põt viuere de eleemoſyna qz ꝓ illis a q̃b⁹ accipiũt vtiliter laboꝛãt.ũ.labor eſt cõceſſus.ſ.hoim mũdi circa occupatiões tpalium.vt habeãt vnde viuant ſm ſtatum eorum ⁊ alijs ſubueniãt de quo ad ephe.ũ.laboꝛet autez operãdo manibus ꝛc.⁊ ad hũc tenent fortes corpore ne coganꝫ viuere ociose de bonis q̃ debent alijs.ũ. eſt labor ꝓhibitus.ſ. curioſitatis cupiditatis qui extinguit ſpũalẽ quietez dei Sequitur in clauſula in hoc ꝓcepto in qua interdicit opationem in ſabbato cũ dicit ſeptima aũt die ſabbatũ dñi dei tui eſt nõ facies in eo oẽ opus tu ⁊ filij tui ⁊ ſeruꝰ tui ⁊ ancille tue ⁊ aduena q̃ eſt intra portas tuas. Un ad iſtam ꝓcipit vt hõ vacet a corporalibus operib⁹ que vocationẽ ad deũ impediunt in ſolennitatib⁹ vt eſt negociatio ⁊ hmõi opera ſeruilia. Scias igitur q̃ opus ſeruile ꝺr a ſeruitute.Unde vt melius intelligas aduerte q̃ eſt triplex ſeruitus.ꝓma eſt ſeruit⁹ dei⁊ hec nõ ꝓhibetur.vñ.glo.numeri. xxviij. dicit q̃ fabri ⁊ hmõi artifices ſociantur in die ſabbati lector autem diuine ſcripture nõ deſiſtit ab opere ſuo nec tñ contaminaꝛ ſabbatum.ſcõa ſeruitus eſt petis Jo.viij.qui facit peccatũ ſeruꝰ ꝛc. ⁊ hec ꝓhibet intelligẽdo de mortali nõ de veniali.vñ peccãs mortaliter facit contra iſtud ꝓceptũ nõ tñ ſortit ſpẽm ex hoc niſi moueret ad petm̃.vt ꝓuaricaret iſtud preceptum qz vt dicit.phi.v.ethicoꝝ.c. iiij.Si q̃s luxurietꝫ vt lucret auꝝ⁹ eſt ſi aũt vt delectet luxurioſ⁹:eſt tñ circũſtãtia que ſpãli prohibitiõe ꝓhibet. Et iõ duplex eſt peccatum ratiõe reatus. ſm Alex.de ale. Tertia ſeruitus eſt qua homo ſeruit hoi.vnde opera corporalia in tantũ dicunt ſeruilia inq̃ntum propie ptinent ad ſeruientes. Inquãtum autẽ ſunt cõia ſeruis ⁊ liberis non dicunt ſeruilia. ⁊ ideo opus corporale pertinens ad ſalutem ꝓpriam ſiue primi ſine ad cuitañ.damnuꝫ imminẽs exteriozis rei nõ eſt obſeruãtia ſabbati vt ꝓz Jo. viij. ⁊ Mat.xij.⁊ i.c.lz.x.c.cõqueſt⁹.de feriis xxiij.q.viij.ſi nulla.de cõſe.di.j.ſicut nõ alij.qz hec ꝓcipiuntur omnib⁹. ꝓuer. xxiij.Erue eos quiducuntur ad mortẽ. deutro.xxij. non videbis bouẽ aut ouẽ fratris tui errantem ꝛc. Et ideo nõ ptinet ſolum ſeruis ſed etiam liberis. Et de hoc vide vel dic vt ſupra Ferie .ſ. ix. ⁊ ſequenti.

¶Sed quare magis ꝓcipit obſeruatio ſabbati quam aliarum ſolẽnitatuꝫ. Rñ.quia cum omnes ſolẽnitates veteris legis ſint inſtitute in commemoratiõe alicuius beneficij diuini vel ꝓteriti compiemoraꝛi.vel futuri prefigura

UVA. BHSC. IyR_213

vi. Ideo magis sabbatuz precipit quia beneficium creationis in hoc cōmemoratur. quando est precipuuz inter pra cum dicitur. exo. xx. Sex dieb⁹ fecit. celum ꝛc. Similiter beneficiuz ꝓfigurale ꝓcipuum ꝛ finale. i. quies mētis in deo vel in psenti p gratiā vel in futuro p gloriā que beneficia omnia cōplectuntur. Nō sic autez alie que solum ꝑpter particularia beneficia commemorantur. vt pasca ꝑpter liberationez de egypto ꝛ figuram xpi.

7 ¶Utrum conuenienter sit mutatū in dominicā. Rñ. q sic ꝛ sabbatum figurabat quietē dñi in sepulchro die. vij. ꝛ requiem sanctorum futuram in celo p xpi meritū. in. vij. etate. ꝛ iō aduenīente ꝓtate debuit cessare figura. itē debuit cessare propter exclusionem erroris ne forsitā quis crederet q obligatio ad se rimonias veteris legis maneret sicut pz de cōse. di. iij. peruenit. vnde cōueniēter debuit in aliū diem mutari nec alī fuit qui magis conueniret q̄ prim⁹ itū ꝑpter beneficiū creationis celi ꝛ terre ꝛ resurrectiōis xpi ꝛ multis alijs de quibus vī di. lxxvij. q. die dñico. de cō se. di. iij. sabbato. ꝛ. c. leiunia.

8 ¶Circa. iiij. scien. est proprie ꝛ p se honorari precipit in hoc ꝓcepto homo q̄ est principium in esse naturale vt est pater ꝛ meter carnalis et homo qui est principiū in esse gratie propter ministerium sicut est prelat⁹ spualis ꝛ cōstitit iste honor reuerētia ꝛ subtentatione vt dicit gl. ad eph. vj. Reuerentia vero cōsistit in trib⁹. s. in affectu. s. timendo patris offensam ex amore leuiti. xix. vnus quisq̄ patrem ꝛ matrem timeat. In effectu. s. obediēdo ad epheſ. vi. filij obedite parentibus. in signo. s. assurgendo ꝛ huiusmodi. Sustentatio vero consistit in solatio verborum in seruitio operum ꝛ in exhibitione necessariorum. In isto etiā precepto. Sm theologos intelligitur mādari quicquid ptinet ad reddeñ. debitum cuicūq̄ persone sicut successorū icludit̄ in ꝓncipali. ꝛ de hoc ꝓcepto. vide. ē. filius. ē. xxx.

¶Circa. v. preceptū aduerte q̄ hoc pre 9
cepto explicite phibetur homicidium. Implicite vero omnis motus ire sicut mōstrat dominꝰ Matth. v. in hoc ergo precepto phibetur omnis lesio que fit in persona primi ꝛ ideo peccat mortaliter quisquis eum occidit truncat mutilat verberat ledit notabiliter. vel animum deliberatum ledēdi habet nisi in casibus a. i. cōcessis de quibus. ē. homicidium. j. ꝛ. ij. ē. percutere. ꝛ. ē. defensio idem dic de incarceratiōe de quo. ē. carcer. ē. iij. phibetur duellum de quo. ē. Duellum. item torneamētum de quo j. torneamētum item bellum. de quo. ē. bellum. Item alex. de al in ij parte sū. in expositione huius precepti dicit notq̄ interpretatiue in hoc precepto phibetur occisio spiritualis q̄ qs est alteri occasio ruine in peccato mortali ꝛ spūalis mortis sicut persuasio mali ꝛ factū minus rectum prebens occasionē alteri ruine vel q̄ moriatur in cōfessione ꝓpria vt per odium vel i aliena vt per detractionē de quo dic vt. ē. detractio scādalum odium ꝛ aliis locis suis.

¶Circa. vj. preceptū no. q̄ licet mecha 10
ri idem sit quod adulterari ꝛ sic videatur solum adulterium prohiberi tamē secundum Aug. in hoc precepto prohibetur omnis illicitus coitus et illoꝝ membrorum omnis vsus illicit⁹. xxxij. questio. iij. meretrices. Omnis autem illicit⁹ vsus determinatur per. viij. differentias. s. per fornicationem de quo ē. fornicatio. per meretricium q̄ fit duobus modis. s. per vagam infectationez libidinis ꝛ mulierum solutarum et sic differt a fornicatione que etiam cū certa et vna sola persona. item meretriciū est solutarum mulierum venalis ꝛ publicus cōcubitus. d. c. meretrices. per adulterium de quo. ē. adulterium. per stuprum. vide. j. stuprum. per sacrilegū concubitum qui est inordinatus concubitus in quo contumelia deo sacrata leditur siue violatur. sacrata dico p ordinē sacrum aut religionem seu votū continentie. per incestum. qui est inor-

UVA. BHSC. IyR_213

dinatus coitus quo vinculū cōsangui-
nitatis vel affinitatis vel paternitatis
violatur per peccatū sodomiticū ꝙ est
inordinatus coit⁹ quo naturalis vsus
in illū peruertitur qui est ꝯ naturā et
viij.ꝑ libidinosum coitū cōiugalem.de
quo.s̄. debitū.Prefataꝝ dr̄iaꝝ. vij.pri
me semꝑ sunt pctm̄ mortale.viij.v̄o ali
quando sic aliqñ non vt.s̄.debitū patet
et.s̄. luxuria

¶Circa.vij.p̄ceptū no.ꝙ furtū dicitur
tripliciter.i.proprie de quo.s̄.furtuz in
prin.ꝛ cōiter ꝛ sic est oīs illicita vsurpa
tio rei aliene ꝟm Aug.i.lj.q.Exod.xxij.
ꝛ sic cōprehēdit rapinā vsurā ꝛ omnez
illicitā vsurpationē reꝝ alienarū.vt.d.
c.meretrices.iterpretatiue vero dicitur
oīs illicit⁹ possessio reꝝ ꝛ totū hoc ꝓhi
betur in prefato precepto ꝛ ideo habē
tes superflua respetu status sui ꝛ fami
lie si nō subueniūt indigētibus ꝑ loco.
ꝛ tpe mortaliter peccāt.multomagis si
indigētes sunt in extrema necessitate.
ꝛ de hoc habes.s̄.eleemosyna.§.j.Itez
committūt furtū prelati qui res eccl̄ie
dant meretricibus cōsanguineis potē-
tibus non indigentibus ꝛ hmōi.Simi
liter indebite seruando.Item commit-
tūt furtuz qui res accipiunt ab eis qui
alienare nō possunt ꝛ hmōi de hoc ha-
bes.s̄.furtū rapina vsura restitutio ꝛc.

12 ¶Circa.viij.no.ꝟm Alex.in.iij.ꝑte sū.
de isto p̄cepto ꝙ ꝓhibet̄ in hoc p̄cepto
oē gen⁹ mēdacij ꝙ est pctm̄ mortale nō
aūt illud ꝙ est veniale et hoc large sed
stricte solū mēdatiū i iudicio ꝓhibetur
etiam falcitas aperte dicētis.ꝛ taciturnitas
quis mentiendo.vide.s̄.menda-
cium.vel tacēdo veritatē habes.s̄.con-
fessio.j.§.vij.et.j. festis.§.xxvj.

13 ¶Circa.ix.ꝛ.x. p̄ceptū vbi no.secūdū
Alexan.in expositione hoc preceptorū.
qđ tripliciter potest concubina sumi.
Uno modo pro appetitu vegetabili.et
talis concubina prout est inordinata
est a fomite mouente.i.a corruptione
originalis culpe.alio modo potest dici
appetitus sensibilis.et hoc prout est
inordinata est a mouente sensualitate
cū fomite.Tertio mō cōcupiscentia est
appetit⁹ rōnalis.ꝛ sic est a liberi arbi-
trij volūtate cōcupiscētia.primo modo
est in suggestiōe.scđo in delectatiōe.ter
tio in cōsensu.ꝑ hec ergo p̄cepta nō ꝓ
hibet̄ mot⁹ prim⁹ ꝛ secūd⁹ cōcupiscētie
q̄ cōsistit.j.limites sensualitatis sz ex
prohibitiōe hui⁹ p̄cepti ꝓhibet̄ cōsen-
sus volūtatis in op⁹ vel delectationez
ꝛ hoc sub pena mortalis peccati.

¶Utrū mala volūtas ꝛ opus sint duo 14
pctā.Rñ.ꝟm Alex.vbi.s̄.ꝙ qñ volūtas
ꝛ op⁹ exteri⁹ ꝯsiderat̄ in radice.i.libidi
ne ꝛ intentiōe sunt idē peccatū forma-
liter.Intellige si sunt cōiūcta.vt cā ꝛ ef
fect⁹.Si v̄o ꝯsiderat̄ volūtas i se ꝛ op⁹
i se.sic sunt diuersa peccata.qꝛ alie sūt
circūstātie boni debite actui exteriori
q̄ volūtati.qꝛ diuersificant̄ mod⁹ loc⁹
ꝛ tp̄s ꝛ q̄dā alie.lz circūstantia finis sit
eadē.Si ergo vt dicit Aug.peccatū est
act⁹ incidēs ex defectu boni. Ali⁹ aūt
defect⁹ est hinc alius ide.ergo ꝟm hoc
aliud pctm̄ intellige naturaliter.Simi
liter esset aliud quādo sunt ꝟm aliud ꝛ
aliud tp̄s.ita ꝙ inter medio cadat ali-
quid aliud qꝛ diuerse auersiones et sic
formaliter diuersa peccata.

¶Quare magis ꝓhibet̄ seorsum volū 15
tas.ꝛ op⁹ in mechia ꝛ furto q̄ in alijs.
Rñ.ꝟm Ale.vbi.s̄.qꝛ delectatio mechie
ꝛ vtilitas diuitiaꝝ sunt ꝓpter se appeti
bilia inq̄tum habent rationē delecta-
bilis.vel vtilis.ꝛ iō debēt in eis ꝓhibe
ri opus ꝛ concupiscentia.Sed homici-
dium ꝛ falsitas habent in se horribilia
ꝛ secundum se ita sunt ergo sufficit eo-
rum prohibitio.

¶Quare magis ꝓhibent̄ i spāli auari 16
tia ꝛ luxuria quam alia pctā mortalia.
Rñ.qꝛ ꝑꝑ iprobitatē libidinis citi⁹ ꝓ-
grediūt̄ i op⁹ exteri⁹ nihilomin⁹ alia ca
pitalia ꝓhibēt̄ iplicite.Supbia ꝓhibet̄
i adoratiōe dei ꝛ honorificatiōe ꝓximi.
Inuidia ꝛ ira in ꝓhibitiōe homicidij:
Accidia i sctificatiōe sabbati. Auaritia
i ꝓhibitiōe furti.Luxuria ꝛ delectatio
iordinata carnalis sibi inicē ꝯiūcta ꝓ-
hibent̄ i ꝓhibitiōe mechie ꝛ adulterij.

UVA. BHSC. IyR_213

17 ¶Quot sunt genera ꝓceptoꝝ euãgeli coꝝ. Rñ. ꝑm aste. li. ſ. ti. xliij. ꝙ quedaꝫ sũt specialia respectu ꝑsonarũ presidẽtiũ. vt illa q̃ specialiter dãt apls. Mat x. q̃ omitto. Quedã sũt gñalia respectu oiz de q̃b⁹ Mat. lvj. c. vij. Luce. vj. q̃sic ordinãtur ab euangelista primum ꝓhibet ire cuꝫ dicitur auditis qꝫ dictũ est antiquis nõ occides. c. de hoc habeť. ſ. homicidiũ ꝛ Jra. Secõm ꝓcipit reconciliationẽ respectu eiꝰ cui lesiꝰ cũ dicit si offers munꝰ ꝛc. valde corporaliter si sit presens vel spũaliter si sit absẽs. sez motu cordis reconciliari fratri tuo veniã petẽdo ꝛ satisfaciendo ei si te lesit ꝓpter ꝙ eũ odis valẽ odiũ cordis signi ꝛ operis dimittẽdo. hec duo ordinãt ira scibilẽ. Tertiũ ꝓhibet volũtatẽ mechãdi. ibi q̃ viderit mulierẽ ꝛc. de quo. ſ. cogitatio. q̃rtũ ꝓcipit declinationẽ occasiõis mechie ibi si oculꝰ tuꝰ scãdalizat ať vbi no. ꝙ in oculo vel manu ꝑsiderať vitiũ sine actꝰ vitiosus. ꝛ iste est absciděndus. considerať etiã mẽbroꝝ ꝛ istud cũ sit bonũ est diligẽ. Jdẽ dicendum de quocũq; ꝓximo. Quintũ ꝓhibet separationẽ ꝑsingũ excepta cã fornicationis ibi. qui dimiserit vxorẽ. hec ãt tria ordinant ꝓcupiscibilẽ. Sextũ cũ sequentibꝰ quatuor ordinãt rationalẽ. ꝛ est illud q̃ dico vobis nõ iurare omo de q̃ iura mẽtũ. Septimũ ꝓcipit pniaz respectu lesionis corporis ibi si quis te ꝑcussit in maxillã ꝛc. Jtẽ respectu obligatiõis reram. ibi si voluerit tunicã ꝛc. da ei. ꝛc.

Jtem respectu angarie operum. ibi et quicunq; angariauerit te. hec autẽ intelligũtur ꝑm Augu. quo ad animi preparationem. vt. ſ. nolit propter talia illa tã pacem cordis per odium amittere aliter ꝓsiliũ est. Octauũ est ꝓceptũ erogationis ibi oi petẽti te tribue de quo eleemosyna. Ꝟ. ſ. Nonũ est preceptũ dilectiõis jnimicoꝝ. vide diligere. Ꝟ. ſ. Decimũ regulat intẽtionẽ cũ sequẽtibꝰ. Et est ꝓhibitiuũ obliq; itẽtionis ibi attẽdi te ipsũ ꝛc. Vide intentio. Undecimũ remouet inordinatã affectionẽ ꝑ alliũ ibi nolite solliciti. Vide. Ꝟ. Auaritia. duodecimũ ꝓhibet temerariũ iudiciũ ibi nolite iudicare. vide Judicare. tertiũ decimũ ꝓcipit debitã cautelã. ibi attendite a falsis ꝓphetis. Quartũdecimũ adducit auxiliũ gr̃e peteñ. ibi petite vide oratio. Ꝟ. x. Quintũ decimũ. ꝓcipit eq̃tatẽ legis nature. ibi q̃cũq; vultis vt faciant vobis ꝛc. ſ. necessario alr̃ cõsiliũ ẽ. Sextumdecimũ. tanq̃ ipletum impomit canoniũ ad deiamoꝛẽ cum dr̃ intrate ꝑ angustã portã. ſ. charitatẽ. ꝑm gl. ꝛ ibidem. vide. Ꝟ. C Haritas. 18

¶Sũt ꝛ alia ꝓcepta ab ecclia indicta gñaliter oẽs litigãtia q̃ sũt ꝑmũ de celebratione festoꝝ. ꝑm de auditiõe misse tertiũ de iciunio in q̃dragesima. ꝛ aliꝫ vigiliꝫ. quartũ de ꝓfessiõe. v. de cõione vj. de decimis. vij. de vitãdis excõmunicatis. Multa sunt alia q̃ tangit ꝑcialeꝫ ꝑsonas de q̃bus dr̃ in diuersis capitulis hui⁹ sũme vt facilius inueniãtur.

Predicare quis põt. Rñ. vt colligo ex car. in cle. dudũ. ꝺ̃ sepu. ꝓio papa põt. xix. di. in mẽmoriã ꝛ q̃libet cui ipse ꝙmittit de of. bele. c. ſi. Cõmissariꝰ ꝙ eius alteri sub delegare non pñt. d. c. ſi. ꝛ epi etiã in alienis diocesib⁹ nisi ꝓhibeant ab epis diocesis. xxj. di. i nouo ꝛ q̃libet diacon⁹ cui ipi ꝙmittit pñt i eoꝝ diocesi sed nõ extra. xxj. q. vij. Nullꝰ oino. Tertio oẽs ꝓlati ecclesiastici si sunt diacones pñt suis subditis ꝓdicare sed non alijs nisi ab epo approbatis aut ꝓuilegiatis. vt de here. excõicam⁹ el. j. Ꝟ. sũt clerici. iij. Ꝟ. aliq̃s q̃libet clericꝰ. Ꝺ̃ limito verũ vt sit dyacon⁹ nõ ꝓhibitꝰ specialr̃. xix. d. Ꝟ. ꝛ ibi no. glo. ꝛ Jnn. ꝛ ho. ẽher. i. d. c. excõmunicam⁹ el. j. Ꝟ. minores. ꝛ ꝑdicatores ab eorum prelatis licentiati. di. Cle. dudũ. Unde si predicare volunt. ſ. septa mõasteriꝰ ipiorũ vel in loco alijs eorum licet sint longe a domibus eorũ dummodo sunt ad eorum vsum posſunt sine aliqua licẽtia ꝑm Lau. ꝛ zenze i. dicta clementina. Similiter quando. volũt predicare in plateis communibꝰ nec possunt prohibere in prefatis locis nisi hora q̃ prelati. idest habẽt mrisdis

UVA. BHSC. IyR_213

tionē quasi epalē. vt no. Car. ⁊ gl. in. d. cle. dudū. predicāt solenniter. i. publice populo generaliter. vel faciūt coram se solenniter predicari.

☞ De notatis in hoc. §. ⁊ ꝙ predicādi officium non pōt alteri delegari. Bald. no. in. l. j. §. ne aūt. col. j. ver. sz nunquid. C. de cadu. tol.

1 ¶ Sz nūq̄d vicarius epi silr hoc poterit Rñ. car. ibidē ꝙ sic si ipse vult predicare vt epi vicarius. Secus si vt alius p̄latus vellet corā se predicari facere qr in hoc nō representat personam epi. ⁊ sic non tenentur cessare p̄fati fratres.

2 ¶ Quid si talis habēs quasi iurisditionē epalē vellet occupare totam horam matutinalē. Rñ. Car. vbi. s. ꝙ nō pōt et Laudu. ibidē dicit ꝙ dz ptiri illa hora matutinalis maxie si dicti fratres non habent aliam horam competentē. arca. mandata de presump.

3 ¶ Quid si volūt p̄dicare in plateis priuatis aut ecclesijs alioꝝ. rñ. Car. ibidē ꝙ nō possunt sine lnia eoꝝ q̄rū sunt sz de eoꝝ lnia possunt etiā hora illa qua p̄lati predicāt: excipiūtur solum eorum loca ⁊ publice platee in quibus illa hora predicare non possunt.

4 ¶ Utrū laici possint p̄dicare. Rñ. Pau. in. c. sicut. in vna de her. ꝙ nō alias peccant mortaliter.

5 ¶ Utrum tempore interdicti possit predicari ⁊. Rñ. Car. gl. ⁊ Pa. i. d. cle. dudū. ꝙ sic ⁊ quilibet admittatur de cōse. di. j. c. eps nullam.

6 ¶ Sz quā sciaz dz habere p̄dicator. rñ. Alex. in. iij. parte sum. ꝙ triplex ē actus docēdi. primus simpliciter exhortādo et iste est oim ⁊ istis sufficit scire mādata. ⁊ credenda. secūdus est predicādi ⁊ iste est eorum q̄ habēt ex offō ⁊ istis est necesse scire exponere credēda ⁊ mādata s̄m. illud prime Pe. iij. parata oino poscēdi reddere rationē. tertius cathedrā tenēdi ⁊ istis est necesse scire oia q̄ pertinēt ad eorum doctrinam.

7 ¶ Quā conscientiam debet habere p̄dicator. Rñ alex. vbi. s. ꝙ simplicit existēs in peccato siue occulto siue manifesto docēs ⁊ predicans si non studeat dolere de peccato simpliciter dicitur cōtēnere ⁊ ideo peccare. ⁊ ego credo mortaliter sic nō in mortali. iuxta illud p̄s. ꝓpterea deus destrues ⁊c. l. di. quidē hoc ⁊. c. cū exaudiero. ⁊. xxxv. di. c. vj. die. i fi. ⁊. xl. d. multi. Tho. i. iiij. tenet ꝙ si docet sacrā scripturam ex officio prelationis ꝙ peccāt mortaliter si est in mortali siue manifesto. sz si docet sicut magister sic est in peccato occulto nō peccat mortaliter. facit ꝓ hoc. supra correctio primo. §. iiij.

8 ¶ Utrū teneatur predicator facere que predicat. Rñ. Ale. vbi. s. ꝙ sic quicq̄d asserit faciēdū de necessitate salutis non autem ꝙ predicat faciendum de perfectione religionis.

9 ¶ Quid si predicet propter honorē. vide. s. Honor. §. vij.

10 ¶ Predicatores sacris literis semp debēt insistere nec tunc queratur discere cū ex officio alios debeāt docere. xxxvj di. §. ecce. ꝓpterea nomine doct. veniūt predicatores ⁊ prelati glo. j. c. vnico. de summa tri. li. vj.

11 ¶ Circa que docenda debeant insistere. Rñ. ꝙ circa primo credenda sicut articulos fidei: secundo faciendi et seruanda. sicut precepta. iij. fugienda sicut peccata. iiij. timenda sicut mors eterna. v. appetenda sicut gloria. et vt predicatio eorum fructificet etiam prius debent orare. vt dicit glosa. Se. xxiiij.

Preces an inducant simoniā. vide simonia. v. §. iiij.

Precedētia determināt sequentia. xxiiij. qō. vij. apostolus.

Preciosum est omne rarū. xciij. di. legimus.

Precipitatio ē vitāda. l. di. sponderet. Estautē p̄cipitatio qñ q̄s ptrāsitis gradibus ⁊ regule diuine vel hūane rōis per ipetū volūtatis vel passionis fert in precipitiū ⁊ si hoc facit contemnēs et repudians diuina documēta erit pctm̄ mortale

UVA. BHSC. IyR_213

mortale similiter quando licet nõ contemnat diuina documenta tamẽ est cũ detrimẽto eoꝝ que sunt de necessitate salutis si sic ẽ erit peccatũ mortale vel circũstantia que reperitur in omni peccato mortali. Unde dicit iniquitas omnia precipitat. al's erit veniale peccatũ. et qꝛ luxuria maxime absorbet rationẽ. ideo precipitatio ponitur eiꝰ filia.

Predia Urbana vel rustica qñ dicunt vide seruitus in principio.

Predo Dicit quadrupliciter. primo q̃ iniuste alios p̃datur sicut q̃ spoliat viatores ⁊ iste est excommunicatus. xviij. q. iij. si q̃s romipetas. cũ duo. c. seq. ij. dicitur q̃ tollit a p̃sonis vltra stipendia sibi taxata. xiij. q. j. militare. ⁊ tales sunt raptores et sicut predo continetur sub raptore sic species sub gñe. xiiij. q. v. non sane. in fi. ⁊ sic dꝫ puniri pena raptorũ. iij. ꝟm Go. et ho. dicitur prelatus qui vt seruitiũ impẽdat legato vel alij plus exigit a subditis q̃ soluat de immu. eccles. qꝛ plerique. iiij. dicitur predo ꝟm host. Iudex qui iurgiũ alienũ deputat predam suam aut officialis indebite pecuniam accipiens. l. omnes. C. ad. l. iul. repetũ.

1 ¶Quo p̃cepto prohibetur preda. Rñ. furti nomine. xxxij. q. iij. meretrices.

2 ¶Cui debet dari preda in bello acquisita. Rñ. de iure principi. xxiij. questiõe. v. dicat. Sed tu dic latius vt. s̃. bellum in principio.

Prefatio Nulla debet dici in missa nisi illa d̃ qua in. c. inuenimꝰ de cõse. di. j. ⁊ in. c. sanctorũ. lxx. dis. vide. s̃. missa. §. xxx.

Prelatus large dicit ois habens curam aiarum ꝟm Inno. c. firmiter. de sum. tri. ⁊ in. c. qm̃. vt lit. non cõte. stricte vero dicũtur solum habentes iurisdictionẽ vt probatur in. c. decernimus. de iudi. iũcta glo. in. cle. dudum. de sepul. vbi ponitur prelatus et rector separatim do. Bar. in cle. j. de elec. cum glo. ibidem et Lau. dicit ꝙ nomine prelati comprehẽditur quilibet administrator habẽs p̃petuum officium etiam si sit talis qui ad nutũ superioris possit ammoueri. allegat de sup. neg. p̃la. ca. j. ad fi. xvj. q. j. de presentiũ. addit pan. ibidẽ quocunq̃ nomine cẽseatur de ver. sig. quãuis cle. j. de rescrip. ⁊ quod ibi no. Et ex glo. prefata dicit Car. obtinuisse ꝙ minister ⁊ custos minorum ⁊ prouincialis predicatorum sunt prelati ⁊ ꝙ possunt esse procuratores quia cle. j. de p̃cu. loquitur de religioso nõ prelato. ⁊ ꝙ etiã possunt esse delegati pape. vt supra delegatus. §. iij.

☞ De notatis in hoc. §. ⁊ ꝙ prelatus debet esse electiuus non datiuus. Bal. nota. in. l. quicunq̃. C. de bo. que libe. cola. j. in fine. versi. non obstat. et non potest prelatura permutari cũ alia. vt per Bal. in. l. j. col. iij. C. de emã. li. ⁊ nõ transit ad heredes. glo. ⁊ Bar. in. l. tutela. la. ij. in. j. no. ff. de tut.

¶Utrum omnis prelatus sit iudex ordinarius. Rñ. glossa. in capi. ij. de iudi. quod sic. 1

¶Utrum negligẽtia prelati sit peccatũ. Rñ. gl. in. c. ea que. de offi. arc. ꝙ sic. ⁊ mortale quãdo est in omissiõe necessariorũ ad suum officium. vt visitationis correctiõis ⁊ huiusmodi. ⁊ ꝟm ho. ⁊ Ber. in. d. c. ea que. tenetur nõ solũ de dolo ⁊ lata sed etiam leui culpa de dãno ecclesiasticarũ rerum ergo fortius animarum. 2

¶Utrũ prelatus teneatur omnia agere cum consilio capituli sui. Rñ. pan. in capi. nouit. de his que fi. a prela. ꝙ negocia minora potest sine cõsilio vt no. doct. in di. cap. nouit. et Innocẽ. in cap. fi. de maio. et obe. ⁊ l. ij. C. de iura. calũ. Nam rectores ex offõ iniuncto explicant hec minora vt in di. l. ij. facit cap. edoceri. de rescri. Negocia vero ardua causa rationabili existente quam bonus vir arbitrabitur: potest sine cõsilio capituli. alias non. 3

¶Utrũ teneatur dicere suam culpam subdito qd̃ excessit in corrigẽdo. Rñ. c. quãdo. lxxxvj. dist. ꝙ nõ. Intellige nisi 4

UVA. BHSC. IyR_213

a ꝓposito hoc faceret. vt. s. Correctio. j. §. ij.

5 ¶ Utrum prelatio sit appetenda. Rñ. ꝙ nõ nec desidia fugiẽda. xvj. q. j. nos autẽ. viij. q. j. olim ⁊ tribus. c. seq. xl. distin. multi. vnde appetẽs eam efficitur indignus. j. q. j. pricipat⁹ ⁊ peccat mortaliter si deliberate appetit. vt ꝑsit vide. s. ambitio. ⁊. s. eps. §. ij.

6 ¶ Utrũ prelatus possit fugere. vide. s. eps. xxiij.

7 ¶ De quibus specialiter sunt interrogandi prelati. Rñ. s. interrogatiões circa prelatos.

Prescriptio est quoddã ius ex tẽpore cõgruẽs autoritate legũ vim capiẽs penã negligentib⁹ inferẽs ⁊ litibus finez imponẽs. Et similiter diffinit vsucapio. ⁊ aliquãdo vnũ comprehendit reliquum sed proprie differunt quia vsucapio est in rebus mobilibus ⁊ se mouẽtibus. prescriptio vero in immobilibus ⁊ iuribus incorpalib⁹ vt insti. de vsucapionib⁹ ⁊ lon. temp. prescrip. j. Rñ. Iure tamẽ cõsultus ita diffinit. Vsucapio est acquisitio dominij per cõtinuationẽ possessionis temporis spatio. l. diffiniti. in. l. ij. ff. de vsucapio. hoc Pan. no. i rubri. extra eo. tit.

☞ De notatis in hoc. §. et ꝙ i hoc differant prescriptio ⁊ vsucapio: qꝛ prescriptio est de re immobili. vt per Bald. in l. j. col. vj. in. iij. oppo. C. de ser. fugi. vsucapio vero de re mobili: vt ibi et not. insti. de vsucapio. in principio. ⁊. ff. e. in rub. licet quandoq̃ prescriptio pro vsucapione ponatur. Unde exceptio prescriptio. non dicitur inceptio cõtra rem mobilem cum intelligatur pro exceptione vsucapionis: vt per Bald. in di. l. j. col. vij.

1 ¶ Que requiruntur i prescriptione ꝑm ius canoni. ⁊ conscientiã. Rñ. ꝙ. iiij. primũ bona fides. s. ꝙ is qui possidet rem q̃ possidet credat esse suam. vel credat tradẽtẽ esse dñm vel habere ius distrahẽdi. lz in facto erret. ff. de verb. sig. l. si bõe fidei. hoc limito verũ i prescriptione vbi requiritur aliq̃s actus possitiuus secus vbi nuliũ factum requiritur vt i prescriptione libertatis contra seruitutem rusticam. qꝛ licet sciaz me tibi debere seruitutẽ eundi. tamen ego possum prescribere libertatẽ. ex quo ego nihil facio ꝙ sit peccatũ hoc tenet Bar. in. l. sequitur. §. si viã. ff. de vsuca. ⁊ pau. i. c. si. de pres. Idẽ dic de prescriptiõe actionis ꝑsonalis mere penalis vt in rapia respectu quadrupli q̃ est vsum ad annum post annum simpli. isti. de vi bo. rap. in prici. vt. j. §. xlij: tex idem dic de similibus.

¶ Sed quid si erret in iure. Rñ. ꝙ nõ ꝑscribet. l. j. §. si a pupillo. ff. pro emp. et l. nũq̃. la. ij. de vsucap. Secus si errabat in facto ar. l. qd̃ vulgo. ff. pro ẽpto. ⁊ propterea dicit Inno in. c. si diligẽti. eo ꝙ possidẽs contra ius nõ presumitur bone fidei nisi sit possessio longi tẽporis: vel probabilib⁹ ratiõibus fuerit acquisita facit. c. cum ecclesia sutrina. de causa pos. ⁊ ꝓprie. Ex quo patet ꝙ si ius in quo errauit erat dubium ꝙ error excusaret i prescribendo ⁊ facit tex. in. l. cum dilectus et ibi Pau. de cõsue. quod. not. Itẽ tenet Host. in cap. cura. de iure pa. ꝙ error mixtus. scilicet iuris ⁊ facti non tollit bonam fidem dat exemplum in donatione rei aliene facta vxori qua vir non est effectus pauperior vt quia ex ipsa re non tenetur cõmodanti vel deponenti vel quia dominus consensit q̃ mulier credit valere quia vsucapiet. l. si vir vxori. ff. de donatio. Bar. tamẽ in l. si fur. ff. de vsuca. et i. l. sz ⁊ si. §. scire. ff. de pe. here. et refert Pau. in. c. grauis de restitu. spo. distinguit et bene ꝙ quedam sunt iura que prohibent aliquos actus. et faciens contra etiam ex errore non presumitur in bona fide. ⁊ sic intellige glosam dicta lege si fur. que dicit ꝙ error iuris impedit vsucapionem. ꝙ etiam limito nisi esset tale ius obscurum ⁊ dubium. Quedam sunt iura non prohibentia. sz actui non assistentia vt puta testamentum non solenne non approbatur a iu

UVA. BHSC. IyR_213

re vt valeat ⁊ circa talia errãs non pre
sumitur in malafide.d.§.scire.

3 ¶Quid de illo qui tẽpore p̃scriptiõis
habuit conscientiam lesam postea inci
pit habere non lesam.Rñ.Pa.in.fi.eo.
cum do.ant.ꝙ si ex legitima cã habuit
lesam interrupta est prescriptio.⁊ sic in
cipiet prescriptio postq̃ conscientiam
lesam reformauit per legitima iudicia.
ur.eorum que no.in.c.de quarta.eo.ti.
d.c.cura.Si vero fuit lesa ex leui iudi
tio.quã tamẽ reformauit ex aliis legiti
mis iudiciis.sic nõ fuit iterrupta.Pau.
tamen includat ꝙ omnino interrũpat
⁊ incipiat prescriptio.de nouo tpe refor
mationis.sed verior est prima opi.nisi
conscientia se firmasset q̃uis ex leui iu
ditio ꝙ res erat aliena.

4 ¶Utruz dubitans an res sit sua vel ne
⁊ habens iustam causam dubitãdi pre
scribat.Rñ.fm.do.ant.i.d.c.fi.ꝙ nõ.qz
iura requiruntnedum ꝙ non sit in ma
lafide.sed quod sit in bonafide ⁊ ideo
licet non sit in malafide non est tamen
in bona.Quod tamen limita nisi dubi
tatio esset momentanea ⁊ vacillans si
cut non est heretic⁹ q̃ dubitat.sed non
fixe ⁊ deliberate.c.j.de her.qz.sic nõ im
pediret.Et hec opi.l foro anime est ve
rior quo ad vsucapionẽ rei.sz respectu
fructuũ lucrandorum sufficit malam fi
dem abesse.⁊ quãuis Pa.⁊ communis
opi.⁊ glo.in.d.c.fi.teneant ꝙ dubitatio
etiam firma nõ impedit prescriptionẽ
etiam quo ad rẽ facit ꝑ ipsis.xxiiij.q.
ij.si virgo.sed hoc.de eorũ quo ad forũ
contentiosum tene.non quo ad consciẽ
tiam.

5 ¶Secũdũ quod requiritur in prescri
ptione est iustus titulus.c.si diligenti.
extra eo.⁊ dicitur hic titul⁹ causa possi
dendi vt donatio.venditio.⁊ huiusmo
di.Exigitur ergo causa vera non legiti
ma secũdũ Gof.vnde titul⁹ errone⁹ vt
quia credebat procuratorez suũ emisse
prestat causam prescribendi.ff.pro soci.
l.fi.Et propterea dicit glo.in.d.c.si dili
genti.quod pro tanto dicitur titul⁹ iu
stus quia dat causam prescribendi li
cet in veritate non sit iustus.quia tunc
nõ esset prescriptio necessaria Et ideo
minus iustus titul⁹ dat causam p̃scri
bendi.si modo adsit bona fides.vt cre
dat titulum sufficere ⁊ esse iustũ.⁊ hoc
verum ꝙ requiritur titulus quãdo ali
quis iure communi possidere non po
test.vt laicus decimas.Ideo requirit
titul⁹.alias est semꝑ in mala fide.Sed
vbi res possunt de iure communi possi
deri.si non requiritur titulus in iurib⁹
p̃scribẽdis vt sunt seruitutes.Et ꝙ nõ
requirat titul⁹ tenẽt communiter do
cto.Sz Pa.in.d.c.de quarta.eo.limitat
verum primo quando prescriptio non
est ꝯtra ius commune.ꝑ.c.j.eo.ti.li.vj.
facit.l.quemadmodũ.C.de agri.⁊ cen.
⁊c.Secundo quando non est in vsufru
ctu prescribendo.qz licet sit ius in cor
porale.l.j.in.fi.ff.ad.l.fal.⁊ q̃dam serui
tus in reb⁹ alienis.l.j.ff.de vsufru.ac
cre.tamẽ requiritur titul⁹ in eo prescri
bendo alias non.prescriberetur spacio
x.vel.xx.annorum.vt probat in.l.fin.C.
de prescri.lõ.tem.vnde dicit gl.in.l.cor
ruptionem.C.de vsufru.ꝙ si etiam vsu
fructus cõsistit in re mobili.tamẽ actio
personalis ad ipsam non tollitur trien
nio ⁊ idem videtur diceñ.in acquisitio
ne ipsius ⁊ etiam in acquisitiõe cuiuscũ
q̃ rei immobil.nõ precedit prescriptio
sine titulo nisi sit longissimi tẽporis.C.
de prescri.xxx.anno.l.si.quis emptur⁹.
Dico tamẽ fruct⁹ q̃ capiuntur ex agro
alieno ex bona fide vsucapiuntur trien
nio.tex.est.no.in.l.sequit.§.fruct⁹.ff.de
vsuc.⁊ ibi ꝑ Bar.qz ibi nõ agit de p̃scri
bẽdo iure.Et iõ cũ dr ꝙ tenet restituere
fruct⁹ extãtes.i.c.grauis.de.resti.spo
Intellige nisi possessor ꝑ triẽniũ ⁊ bõafi
de possideret Tertio limita qñ nõ agi
tur de seruitute per quaz persona obli
gatur vel astringitur ad aliquod serui
tium.qz cum sit quid graue necessario
req̃ritur in tali iure p̃scribendo titul⁹ vl
lapsus longissimi tẽporis ⁊ sic potest in
telligi.l.cum de in rem verso.ff.de vsu
ris.et.not.Dy.in regula possessor.de re
iu.lib.vj.

UVA. BHSC. IyR_213

6 ¶ Tertiū qđ requirit est continuatio possessionis ꝙ sit res possessa continue vsq; in finē prescriptionis sine interruptiōe. c. illud. extra eo. đ reg. iur. regula sine possessione. li. vj. Et ꝙ possideat. vt proprium. qꝛ qui alieno nomine possidet vt coloni. ⁊ qui precario. ⁊ huiusmodi. non proprie possident. sed hi quorū nomine possident. c. cum venisset. de resti. spo. ⁊ in. glo. c. clerici. xvj. q. iij. Si tñ interrupta possessione quādo possessor recuperat est bonefidei sic prescriberet ea interruptione nō obstāte. l. fin. C. de prescrip. xxx. an.

7 ¶ Utrū possessio ciuilis. i. ꝙ sit talis ꝑsona q̄ possit legitime de iure cōi possidere. ꝟm gl. in. c. causam. de prescrip. necessario requiritur ad prescriptionem. Rñ. ꝙ ad vsumfructū p̄scribēdū nō. sed sufficit naturalis seu corporalis possessio. l. fi. C. de prescrip. lō. tē. not. Pa. i. c. ad audientiā. eo. ti. In alijs aūt vbi prescriptio inducitur ad acquisitionez rei vel iuris. tunc requiritur in ciuilis possessio. ⁊ sic intellige tex. ⁊ gl. in. c. causaz e. ti. ⁊ ideo naturalis nō sufficit. de quo plene per. Dy. in regula sine possessione li. vj. Ubi vero p̄scriptio inducit ad extinguēdū solūmodo ius alteri⁹ ⁊ ad defensionē cōtra ius alteri ꝯgruēs. tūc tali defendēti nō ē necesseria ꝟa possessio vel quasi. alias sequeret ꝙ nō p̄scriberent actiōes personales cōtra id qđ habet in. l. ij. C. de ꝯsti. pe. ⁊ in. l. sicut. C. de prescri. xxx. an. qꝛ nemo vere eā possidet. nisi his cuivere cōpetit. vt. no. Inn in. c. i literis. de resti. spo. hec est notabilis distinctio. Cal. in. c. cum nō liceat. eo. Aduerte hic ꝙ possidēs bonafide ⁊ vēdēs sub cōditiōe nō iterrūpit possessionē. vnde si deficiēte cōditiōe vēditio resoluatur priora tpa cū posterioribꝰ cōtinuare poterit ꝟm Pa. i. c. illud aūt. e. ti.

8 ¶ Utrum possessio longissimi tēporis de cuius initio nō est memoria habeat vim tituli. Rñ. ꝟm Jo. an. in. c. ij. de preben. li. vj. ꝙ sic quando capacitas. dat in exercente alias non. vnde laicus q̄tumcunq; exercuerit actū spūalem vel alicuius ordinis nunq̄ tñ potest illum p̄scribere. Et not. ꝙ fama p̄bet iustam causam credendi vt no. in. c. inq̄sitiōi. de sen. ex. ⁊ c. cum cōtingat. de rescri. ⁊ per Bart. in. l. ij. C. si ser. vel liber. ⁊ in. l. celsus. ff. de vsucap. Et si fama erat ꝙ res fuit legata vel ꝙ tale fiebat ꝑ p̄uilegiū pape quod fuit perditum tpe guerre ⁊ huiusmodi sic curret prescriptio. vt. no. in. l. ꝙ vulgo. ff. ꝓ empto. qꝛ sic facit. titulū sicut in illo cui⁹ ꝓcurator dixerat se emisse ⁊ sic credebat.

¶ Quartū ꝙ requirit est ꝙ res non sit vitiosa ⁊ possit prescribi ⁊ dicitur vitiosa si sit furtiua aut vt possessa vt ist. de vsuca. §. ꝙ aūt. ⁊ subdit tex. ꝙ nec vll⁹ alius q̄uis ab eis bonafide emerit vel ex alia causa acceperit vsucapiendi ius hz. Et aduerte ꝙ in re mobili oportet ꝙ iustus titulus interueniat a principio aliter nunq̄ prescribit quie sine titulo cōtra volūtatē dñi cōtract⁹ furtuz cōmittit ⁊ sic furtiua est secus est in re immobili: qꝛ q̄uis mala fides fuerit in primo potest tamē ꝑ alios prescribi ex eorum bona fide. Et ideo nūq̄ res mobilis in cōsciētia potest teneri q̄tūcūq; per lōgū tp̄s sit possessa ⁊ bona fide in si qui habuit eaz a principio habuerit cū titulo. propterea dicit tex. in. d. §. ꝙ autez. Unde in rebus mobilibus nō facile ꝓcedit vt bonefidei possessori vsucapio competat. Quod nota quia sepe venit in practica. Limita tamen ꝟm ꝙ j. dico. §. xliiij. 9

¶ Quero vtrū omnes alie res que nō sunt vitiose possint p̄scribi. Rñ. ꝙ regulariter omnis res oē ius oīs actio prescribi potest. capi. ad aures. eo. ti. Sed hz multas exceptiōes qꝛ sunt multa q̄ prescribi non possunt vt. j. §. xij. cum sequentibus. 10

¶ Sed que requirunt ad prescribēduz iura seu seruitutes que habent causam continuam vel quasi. Rñ. ꝙ requirūt v. Primum bona fides. s. ꝙ vsus fuerit eo animo ꝙ vsus fuerit iure suo ⁊ ꝙ posuerit etiam aduersario cōtradicēte. secus si causa amicitie qꝛ nunquā preseri 11

UVA. BHSC. IyR_213

bet.l.fin.z ibi not.ff.quemadmo.seruitutes amit.z.l.qui iure familiaritatis.ff.de acquir.pos. Secundum tempus debitum vt.j.patebit. Tertiuz quod vsus fuerit sciente aduersario.l.ij .C. de seruit. z ibi glos. z doc. z etiam patiente.l.quoties. la.ij.ff.de seruit.quia scientia z patientia in iuribus incorporalibus aduersarij constituit quasi possessionem. Et ideo sine ipsa non posset prescribi nisi sit tempus longissimum.f.xxx.anno. vel.xl.annozum fm Pau.de cast.in.l.ij.C.de seruit. Item nisi habuisset prescribens titulum ab aliquo tertio qui eam vt dominus illius fundi concessit quia sic ignorante domino potest prescribi. vt not. Cyn.Pe.tenere in.l.ij.predicta. Quod nota pro limitatione illius quod in incorporalibus non est dare quasi possessionem sine scientia z patientia aduersarij.quia pauci aduertūt vt in pascuis aqueductu iurisdictionibus piscandi. Et not. fm Innocen. q̄ istud tempus icipit currere ex quo quis cepit illo vti non vi nec clam.nec precario sciente illo cui fit preiudicium z non contradicente.quartum in negatiuis puta alicui nō tollendi requiritur prohibitio not. glo.in.l.qui luminibus.ff.de seruit.vrb. prę.z phibitio debet esse ex parte pretendentis seruitutem.quintum q̄ sit dominus fundi z cuius seruitus est acquirenda quod not.

12 ¶Que sunt que p̄scribi nō possūt. Rn. xvj.primo cōtra peccata de iure canoni co z i foro anime.immo diuturnitas auget.c.cum haberet.de eo qui du. quam pol.per adul.c.nō satis.z.c.cum i eccle sie.de simonia de in.ciuili vero peccatū est mōetaneū.tunc lapsus temporis allenuat penam in.l. si diutino tēpore. ff.de pe.z quandoq; ex toto tollit. Unde communiter doc.z sequitur Pa.in.c. cū habeere.dicunt q̄ aduersus quodlibet crimē regulariter ꝓcedit p̄scriptio.x.anno.vt post lapsum q̄s ne queat accusari.z in.l.adulter.C.de adult.dicitur q̄ post quinquēnium non potest quis accusare adulterium.nisi in duobus casibus vide glo.d.l.adulter.

¶Secundo contra obedientiam visitationem z procurationem que debet ratione visitationis.cum nō liceat eo. cū similibus. 13

¶Tertio ecclesia loca religiosa nec nō ius decime primitie vel oblatiōis z oia alia iura spiritualia non possunt p̄scribi laicis qz illa possidere non possunt. vt i.c.causam.eo etiā simile anni trāsierunt.vt.S.dixi fm Jo.an.in.c.ij. de prę ben.lib.vj. Ab eis autem a quibus possideri possunt bene prescribuntur.vt in c.ad aures .eo. 14

¶Quarto annexa spiritualibus.vt ius patronatus similiter prescribi nō p̄nt a laicis. Dicit tamen Pa.in.d.c ad aures q̄ papa posset cōcedere priuilegiū laicis vt possiderent spiritualia aliqua: qz pōt dare potestatem eis excommunicādi.z sic tūc prescribere possent que possidere possunt. Limita istud ad laicos seculares.qz laici cōuersi iz non debeāt tamē possunt tractare spiritualia cū clericis z prescribere.vide tex. iuncta. glo. in.c.ex eo.de elec.lib.vj. 15

¶Quinto non potest p̄scribi limes vel quod adheret limitib⁹ episcopatuū prouinciaz vel parochiarū.xvj.q.iij.iz.z.c. in regulis de paroch.sup eo.ratiōe termini confundantur puinciarū vel parochiarum. 16

¶Sexto liber homo p seruo possessus non potest p̄scribi.xvj.q.iij.S. potest. 17

¶Septimo publice functiones agroz in pēsiones nō p̄nt a colono p̄scribi nec fundus quē colit.d.S.pōt.C.de p̄scrip. xxx.vel.xl.an.l.male agitur. 18

¶Octauo via publica non potest prescribi ex non vsu populi. l.viā.ff. de via publica. 19

¶Nono aqueductus ad publicū vsuz ciuitatis z alia iura ciuitatis ad publicū vsum destinata p̄scribi non possunt. C.de aqueductu.l diligenter. 20

¶Decimo reseruata p̄ncipi signū subiectiōis vt tributū z similia p̄scribi non p̄nt.vt.l.cōpit serenitas nr̄a.C.d p̄scrip. xxx.an.facit q̄ no.in.c.cū nō liceat. eo. 21

UVA. BHSC. IyR_213

22 ¶ Undecimo res quā lex vel canō alienari prohibet nō prescribit sic tñ distingue. sm Pa. in d. c. cum non liceat quod aut lex prohibet alienationem qr eius rei nō est commercium nec potest possessio haberi. vt in rebus sacris nō spiritualibus ⁊ religiosis respectu laicorum ⁊ sic non valet p̄scriptio. Aut prohibet alienationem simpliciter fauore ipsius rei. exemplum in fundo dotali. ⁊ sic p̄scrip. nō pōt inchoari. l. si fundum. ff. de fun. dot. glo. ⁊ Bar. in l. ij. C. de vsuca. p emp. Sed si erat inchoata anteq̄ talis esset dotalis fundus ⁊ huiusmodi sup quas se fundat ius tūc nō impedit vsucapio. tex. est in d. l. si fundum. Idem diceñ. quando res peruenit ad personam priuilegiatam cōtra quam nō posset p̄scribi. vt not. Jo. an. i. c. vnico de. iur. pa. li. vj. intellige si ignorat prohibitionem iuris probabiliter aliter nō. Aut lex p̄hibet alienationem non simpliciter sed sine certa solēnitate. vt in rebus minoꝝ ⁊ eccle tūc data bona fide ⁊ excluso errore iuris procedit prescriptio si hz cōcomitantia alia: puta emi a minore quē credebam maiorem vel rem a p̄lato. sz putabam capitulū ꝯsensisset ⁊ huiusmodi. Secus si errabam in iure credens ꝙ prelatus sine capitulo posset vel minor sine decreto. ⁊ sic intellige glo. in. c. ij. de his que fi. a prel. ⁊ tex. iuncta glo. in. c. j. de re. ec. nō alie. lib. vj.

23 ¶ Quid si est p̄hibita alienatio per defunctū. Rñ. idem diceñ. sicut de prohibita a lege. s. ꝙ vsucapi non potest tex. est in. d. l. ij. ⁊ ibi gl. ⁊ Bar. Et hec intellige quādo predicta prohibitio fit ex causa p testatorem sine causa enim non valet vt legit ⁊ not. in. l. filiꝰ. §. diu. ff. de lega. primo. ⁊ ibi per Bar. plene.

24 ¶ Utrum similiter sit dicendum quando res p pactum prohibita est alienari puta cum res obligatur ⁊ obligans apposuit pactum vt illa res interim non alienetur ⁊ impedit dominij trāslatio. vt in. l. si creditor. §. vlti. ff. de distra. pigno. Rñ. ꝙ sic quia non currit prescriptio. vt no. Bart. in. l. vbi lex. ff. de vsuc. pa. tamē in. d. c. cum non liceat. tenet ꝙ currat prescriptio ⁊ credo verius si aliꝰ a p̄dictis contrahentibus prescribat.

25 ¶ Duodecimo res que tenetur precario nomine quia non ipse sed dominus possidet. l. certe. §. his qui rogauit. ff. de preca. Idem de colono ea ratione. l. male agitur. C. de prescrip. xx. an. idem de eo qui possidet nomine alieno ea ratione. capi. cum venisset. de resti. spo. Idez de pignore quod non potest prescribi a creditore ⁊ vsufructuario quia censentur in mala fide. Dicit tamen Pan. in d. capitu. cum non liceat. colonus et tenens precario nomine ⁊ qui possidet alieno nomine non possunt prescribere tales res tamen si colonus vendit alteri. ⁊ qui emit bona fide prescribit sed dominus petit restitutionem in integrum si ignorauit ex clausula generali. l. j. ff. ex quib. cau. ma. secundum Spec. eo. titu. ⁊ glo. in cap. cum nemo. C. de ac qui. pos. et placet per ea que. j. dicam licet Barto. in. l. cum solus. ff. de vsuca. aliter sentiat.

26 ¶ Tertiodecimo res empta a prodigo vel luxurioso aut lusore alienante distinguit tamen Pan. in capi. si diligenti. eo quod aut talibus est interdicta administratio ⁊ sic non valet contractus nec infertur vsucapiendi conditio. vt. l. qui fundum. §. qui sciens. ff. de empti. Aut non est interdicta administrātio bonorum ⁊ tunc aut ignorabat ꝙ in malum vsum volebat consumere ⁊ sic pōt vsucapere quia est bone fidei. vt in. l. si quis cum sciret. ff. de empt. si vero sciebat quod in malum vsum volebat expendere precium sic non valet vsucapere. vt in. d. l. si quis cum sciret. ⁊ est text. no. i. l. si vero nō remunerādi causa. §. si adolescens luxuriosus mandat tibi vt pro meretrice fideiubeas idēq̄ tu sciēs mandatum susceperis nō habebis mādati actionem quod simile est quasi perdit iura pecuniam sciens credideris. Sed ⁊ vlterius directe mandauerim tibi vt meretrici pecuniam credas non obligabitur mandati quasi aduer-

UVA. BHSC. IyR_213

sus bone fidei mandatum sit hoc text. ff.mandat. Nec obstat.l.affectionis.ff. de dona.quia ego intelligo ante factuz nō valere in ista lege valeret post factū fornicationis soluēdo. hāc decisionem posuit barto.in.d.l.si quis cum sciret.ꝛ ꝑm hāc limitarem ego.l.fin.ff.de alea. vbi valet contractus venditiōis factus alteri a collusore scilicet verum quādo non putabat precium in ludo velle cōsumere alias talis emptor non poterit prescribere. Multominus valet contractus factus i ludo cum collusore vnde nec tenet venditio nec tenetur emptor de euictione cum simul delinquant.l.fi. §.j.ff.qua.re.ac.nō da.ꝛ per cōsequēs cum sit in mala fide ꝛ cōtractus sit prohibitus a iure non poterit prescribere quod no.bene.

27 ¶ Quartodecio res ignorantis nō pōt prescribi ita tenet do.pe.de pusio i tractatu de canonica portione episcopi.c. ij.allegat.l.cum sex.ff.de edi.edic.cū cōcor.in.gl.ibidē. Unde concludit ꝙ quādo quis ignorat habitu ꝛ actu ius sibi factum ex quo resultat sibi ius agēdi ꝛ sic nō currit p̄scriptio. Idē quādo quis ignorat actu sed non habitu sic etiā nō currit puta collator scit se habere ius ꝯferēdi bn̄ficium sed ignorat factum ex quo resultat sibi ius agēdi scz actuz vacationis ꝛ sic nō currit prescriptio.c. quia diuersitatem .de conces.pre.ca.literas de supplē.negli.pre Panor.vero in.d.c. vigilanti.dicit ꝙ contra ignorantem vel absentem currit sed prescriptio nisi ignorās vel abn̄s possideat ciuiliter quia tunc non currit prescriptio vt i l.male igitur.C.de prescri.xxx.vl̄.xl.an. ex quo infert ꝙ si me absente aut ignorante ingreditur quis possessionē meā nō incipit tunc prescriptio licet fuerit igressus bona fide quia per hūc igressum non perdo possessionem vt in.l.si id quod .ff. d̄ acq.po. sed anteq̄ incipiat prescribere oz prius perdam possessionem puta quia sciens aliū ingressum suscipe me posse repelli vel tradidi obliuioni ꝛ eam neglexi per decēniū vt in.d.l.si id quod ꝛ ab eo tempore incipit currere p̄scriptio ꝛ nō prius.vt not. Dy.in regula sine possessiōe li.vj.ꝛ sentit gl.ꝛ apertius bart.in.l.j.C.de seruitutibus. Addit tn̄ ꝙ licet ꝯtra ignorātē currat prescriptio tn̄ si ignorātia fuit ex iusta causa vl̄ ꝓbabilis ꝙ tūc subueniꝛ. ar.c.cū illoꝝ.de sē.excō.ꝛ hec subuentio erit ꝙ restituetur in integrum vt voluit Barto.in.l.j.§.si quis autem.ff.de actu itinereq̄ pri.facit glo.in.l.j.C.d̄ pa.po. ꝛ tex.optimus in.l.antepe.ff.de acqui. here.sz magis mihi placet opi.Pe. Ubi tamē ignorātia nō est crassa vel supina. Incorporalia vero nō possūt quasi possideri nisi sciēte eo qui possidebat p̄ꝰ. Et data eius ignorantia nō possunt p̄scribi.l.ij.C.de serui.ꝛ aqua.not Inno. in.c.bone.el.ij.de po.prela.

¶ Quintodecimo res excōicati vt dicit Pa.in.c.j.eo. quia cū sit impeditus a lege nō debet ꝯtra eū currere prescriptio l.fi.in fi.C.de āna.exce. Quod limito verum in eo q̄ nō est in mora petende absolutionis secus si esset in mora quia tūc impedimentum oritur ex culpa sua ꝛ ideo curreret. 28

¶ Sextodecimo res future vel vi possesse nec etiaz ea que ex ipsis nascūtur vt isti.de vsuca.§.furtiue.do quo dic vt j.§.xliiij. 29

¶ Que sūt tpa in q̄bus prescriptio nō currit sed dormit.Rn̄. Pa.i.cap.ex trāsmissa.eo ꝙ nouē tempora. Primū tempus hostilitatis ꝛ vbi ius non redditur.sz hoc limitat Inn.in.d.c. quando propter guerram.ꝛ huiusmodi actor agere voluit sed non potuit quia non erat qui ius redderet.l.sed si per pretorem.§.si ferie.ff.ex qui.ca. maio.ꝛ propter hoc dicit Barto.in.l.de etate.ff.ad treb.ꝙ citatus tempore pestis habet iustam causam nō cōparendi. alle.ca. ad supplicationem.de renuncia. facit glos. in.capitu. si vero de iureiur. Et ideo dicit idem Barto.in lege naturaliter.ff.de vsuca. ꝙ tempore pestilentie nō currit p̄scriptio vbi q̄s fugit ex tali timore aut certe erit iusta causa petē 30

UVA. BHSC. IyR_213

di restitutionez in integrū.ex.cl'a gñali idem dic de omni alia iusta causa q̄ ipe dit ne quis rem suam petat.l.qđ quidē ff.ex qui.cau.ma ſm tēpus est qñ eccle- sia nullū habet prelatū seu hz inutilem ad agendū.vt puta quia est excōicatus suspēsus vl' captiu⁹ .ca.qr diuersitatē. de cōces.prebē..xvj.q.iij.c.j.de.elec.qr diligētia.Aut est dilapidator aut male alienans prelatus vti .c.si sacerdotes. xvj.q.iij.ꝛ qđ no.i.c.de in integ.resti.li. vj.Nam toto tēpore prelati male alie nātis nō currit.Tertiū tempus quan- do q̄s de iure impedit agere sicut filius familias vt.l.j.in.fi.C.de anna.excep.et in vxore viuēte marito respectu rer̄ do taliū.l.i.rebus.C.de iure.do.Itē in pu- pillo durante etate pupillari.l.sicut vl- tra medium.C.de prescri.xxx.an.Quar tuz tempus est schismatis quo ad eccle siā romanā vt i.c.cū nobis.eo.ti. Quin tum tēpus conditionis quia res sub cō ditione non prescribitur.l.cū notissimi. §.sed illud.C.đ p̄scrip. xxx.annor̄.qr nulla currit mora.Sextum tēpus feria rum repentinarū qr precaueri non pos- sunt vt dicitur i.di.§.si ferie.Quidā ta- men dicunt ꝙ curit sed indulgetur re- stitutio Septimū tēpus absētie reipu- blice cā tñ Inno.isto casu.cū precedēti tz ꝙ currit p̄scriptio sz datur restitutio qñ prescriptio fuit cōpleta tpe feriaruz aut absentie vel parū post.Sec⁹ si post magnū tp̄s qr tunc nō datur restitutio. facit.l. ab hostibus.§.sed quod simplr. ē.ex qui.cau ma.ꝛ satis placet licetalij teneāt indistincte non currere.Octauū tempus est furie vel prodigalitatis ſz Jo.an.in addi.ad spe.eo.tit.Nonum ē iacentis hereditatis ꝛ nō stat per here dem quin eaz capiat sed aliquo mō est impeditus ſm Pa.i.c.de quarta de pre scrip.sed do.Ant ibidem tenet ꝙ currit sed restitueretur ex generali cl'a.

31 ¶Sed quero an in prfatis casibus ita dormiat ꝛ impediatur p̄scriptio ꝙ non sit op⁹ petere restitutionē.Rñ.diuersa fuit.opi.legistar̄ in.l.senat⁹.ff.de offic. presi.ꝛ canonistarum in.c.ex transmis sa eo.sz mihi placet opi.Inno.ꝙ impe ditur ipso iure nec est necessarium pete re restitutionem nisi solum in tpe absen tie ꝛ feriarū pōt dici cū simili ratiōe tē pus ꝓdigalitatis etiā: ꝛ sic illa tēpora subducuntur de medio p̄scriptionis.ra tio sua quare nō currit ē qr p̄scriptio ē odiosa vt patet ex eo qđ legit ꝛ no.i.c. vigilanti.eo.Ergo nō ē laxāda.

¶Quantū tēpus requiritur in prescri- 32
ptiōe.Rñ.ꝙ diuersimode ſm ꝙ a diuer sis ꝛ contra diuersa fit prescriptio.

¶Cōtra ecclesiā romanā nō currit mi 33
nor q̄ cētenaria.intellige in his que spe ctant pricipaliter nō secundario ad ip- sam ſm glo.in.c.ad audiētiam eo.vnde dic ꝙ generaliter oia que imediate pti nent ad dispositionē pape gaudent pri uilegio vt ē ecclesia leteranēsis ꝛ res ip sius ꝛ exemptio ꝯ quā nō currit minor prescriptio q̄ cētenaria.Ita tenet Joā. an.in regula sciēti.lib.vj.in mercu.ꝛ qđ no.pan.in cle.frequēs de exces. prela.ꝛ pan.in.d.c. ad audiētiam.Fallit hoc in casu.c.ij.§.j.e.li.vj.vbi catholici prescri būt ꝯ ecclesiā romanā bona hereticor̄ qui ignorabātur in vita ꝙ essent here- tici si per.xl.ānos bona fide ea possede runt nec in isto casu poterit romana ec clesia petere restitutionem vt in.d.cap. ij.patet vbi prohibet omnē molestiam post rescriptionem.

¶Contra ecclesiā inferiorez a romana 34
siue fiat prescriptio a p̄uato vl' ab alia ecclesia si est immobilibus corporalib⁹ siue incorporalibus iurib⁹ habentibus continuam causam vel non sic requiri- tur quadragenaria ānorum p̄scriptio vt in.c.de quartꝯ eodem.ꝛ in.ca.primo eodem lib.vj.nec requiritur titulus in hac quadragenaria prescriptione sed sufficit bona fides nisi sit contra ius cō mune qr sic requiritur titulus verus vel putatiue verus cap.si diligenti.eo- dem titu.vel tempus de cuius initio memoria non est dicto.cap.primo.nisi in casu quādo ius ciuile exigit contra priuatum tempus de cuius initio me- moria non est quia tunc multo fortius

UVA. BHSC. IyR_213

requireretur cum prescribitur cōtra ec
clesiam. Si vero est in mobilibus sic ꝑm
Pan. in. c. cū dilecta. de cō fir vti. vel inu
til. nō habet locū vsucapio triēnalis cō
tra ecclesiā romanā sz ꝯ alias ecclesias
credo ꝙ habeat locū nisi in rebus que
alienari possunt sine debita solennitate
de quibus. s. alienatio. §. v. ⁊ quatuor.
§. seq. Et ꝙ p̄scribat habes i aut. quas
actiōes posita. xvj. q. iij. §. fi.

35 ¶ Quid si laicus habet rem cōem cum
ecclesia ⁊ indiuisibilē. Rñ. Pañ. in. di. c.
de quarta ꝙ requiritur quadragenaria
prescriptio propter ecclesiā. ar. l. si ꝯmu
nem. ff. quēadmo. serui. ami. Jo. an. in. c.
vnico. de iure pa. i nouel. dicit ꝙ vbi ius
ecclesie potest remanere illesum p̄scri-
ptio communis contra laicū sufficeret.
facit quod no. in. ca. ad audientiam. eo.
⁊. xvj. q. iiij. nolumus.

36 ¶ Sed nunquid requirit quadragena-
ria in re que deuenit ad ecclesiā que cū
esset laici incepit ab aliquo p̄scribi. Rñ.
Pa. in. d. c. de quarta cōior ⁊ verior opi.
est ꝙ nō sed pro preterito vtetur priui-
legio priuati ⁊ pro futuro tempore p̄ui-
legio suo. ar. in. l. fiscus. la. j. ff. de iure fi-
sci. ⁊ ideo si ꝯ priuatū p̄ntem currerūt
quinq; anni anteq̄ veniret ad ecclesiaz
sufficiēt postea. xx. postq̄ venit ad eccle
siam. Et idē dic in similibus priuilegia
tis. facit aut. si quis. C. de prescrip. lōg.
temp. ⁊ sic in isto casu mutat prescriptio
nem.

37 ¶ Utꝝ prescriptiōes iudiciales currāt
contra ecclesiā. Rñ. Pan. i. c. fi. de in ite.
resti. ꝙ sic vt sunt ꝙ post decennium nō
appelletur ⁊ huiusmodi sed restituitur
sicut ⁊ minor iure speciali vt in. d. ca. fi.
⁊. l. j. C. si sepius in inte. restit. fue. pos. ⁊
ibi sequitur Barto.

38 ¶ Utrū res patrimoniales clericorum
gaudeāt isto priuilegio quadragenario
Rñ. ꝙ nō sz prescribunt cōi spacio sicut
alie laicorū tenet glo. in. c. possessiones.
xvj. q. iiij. ⁊ in. c. q̄q̄. de censibus. lib. vj.
⁊ spec. in ti. de resti. in integrū. tenet ꝙ
non potest restitutionem petere si fuit
lesus in talibus bonis sicut facit in lesis
ne in rebus ecclesie ⁊ iura que dicūt qđ
bona clericorum gaudent eodem priui
legio sicut bona ecclesie dicit quod itel
liguntur quo ad defensionez allegat. c.
ecclesiarum seruos. xij. qō. ij. facit quod
dicit Pe. ⁊ Abb. in. ca. cū fit. de foro ꝯpe
ꝙ. s. raptores prefatoꝝ bonoꝝ nō ꝯuer
tunt corā iudice ecclesiastico qr priuile-
giuz nō dz extēdi nisi in casibus iure ex
pressis. ⁊ idez cōcludit do. Anto. nisi sit
eadē oino rō cū expressis a iure qđ not.

¶ Quid de legatis ad pias causas. Rñ. 39
ꝙ solūmodo habebit locū p̄scriptio. xl.
anno. ꝑm. glo. in aut. de eccle. titu. §. pro
tēporalibus. ⁊ i. c. pe. xvj. q. iij.

¶ Contra hospitalia ⁊ alia pia loca re- 40
quiritur. xl. annoꝝ. sicut ꝯ ecclesiā vt est
text. no. in. l. oia priuilegia. C. de epis. et
cle. no. Jo. an. i. c. ij. de re. in integ. lib. vj.

¶ Contra principē distinguit pañ. in. c. 41
cum nobis. eo. ti. sic aut sunt bona reser
uata principi in signū subiectionis ⁊ in
tributo vl' censu ⁊ sic nullo tpe currit. l.
competit. C. đ prescrip. xxx. vel. xl. an. vl'
in signum singularis priuilegij vel dñij
vt legitimare spurios: creare notarios:
exigere vectigalia ⁊ pedagia. et huius-
modi ⁊ sic requiritur scia principis ⁊ tā
tum tēpus de cuius initio memoria ho
minum nō existat vt est tex. in. c. sup qui
busdam. de ver. signi. ⁊ per Barto. in. l.
cunctos populos. C. de sum. tri. ⁊. l. si pu
blicanus. ff. de publi. ⁊ in. l. j. ff. de aqua
plu. arcen. Aut sunt bona pariter possi
dibilia ⁊ si ista sunt principi incorpora-
ta requiritur spacium. xl. anno. vt in. d.
l. comperit serenitas nostra. ⁊ sic proce-
dit glo. in. §. fisci insti. de vsucap. Si vero
non sunt incorporata sed duntaxat de
lata tanq̄ vacantia seu ex causa publi-
cata ⁊ tunc in bonis delati propter ve-
ctigal non solutum sufficit tempus q̄n-
q̄ annoruz. vt. l. ij. C. de aposta. In alijs
vero si precessit denūtiatio sufficit tem-
pus. xl. anno. vt. l. intra quatuor. ff. đ di.
⁊ temp. prescrip. Si vero denūtiatio nō
interuenit ⁊ sic si habuit bonam fidem
tantum requiritur tempus. xx. an. l. in
omnibus. ff. de diuer. ⁊ tempo. prescrip.

UVA. BHSC. IyR_213

Si autem vltra bonam fidem habuit titulum sic sufficit tempus.x.annorum sic loquitur.l.quis.ff.de vsucap.⁊ not. Bar.in.d.l.in omnibus.

24 ¶ Contra quoscunq; alios a p̄dictis distinguo: aut sumus in actionibus p̄sonalibus ⁊ sic requiritur spaciū.xxx.annorum. Quod limitat Pau.in.c.in causa.de causa pos.⁊ proprie.verum quando concurrit sola patiētia. Secus si cuz patientia interuenisset aliud vt est tex. in.l.procula.ff.de proba.vbi ex tacitur nitate lōgi temporis presumitur dimissum fideicommissum debituz si sepius de aliis habita ratione nō sit habita de fideicommisso mētio Aut sumus in rebus corporalibus immobilibus ⁊ sic si possidet cum titulo requiritur spacium x.annorum. inter presentes continue ⁊ per.xx.inter absentes ⁊.l.fina.C.de prescrip.long.tempo. Si vero partim fuit presens partim absens duplicabit̄ tempus absentie solum.auten.q̄ si quis q̄busdam.C.de prescrip.long.tempo. Sine titulo per.xxx.annorum bona fide ⁊ reliquis prescribitur vt in.c.sanctorum eodez titulo.xvj.q.iij.c.placuit.⁊.l.si q̄s emptionis.C.de prescrip.xxx.annorum Aut sumus in corporalibus vt sunt iura ⁊ seruitutes ⁊ sic non requiritur titulus sed solum vsus sufficit sic distinguēdo qz aut sumus in seruitutibus ⁊ tunc si habent causam continuam vel quasi regulariter prescribitur longo tempore scilicet.x.annorum inter presentes. ⁊.xx.inter absentes sicut immobilia.text. ē in.l.fi.C.de prescrip.longi tempo.⁊ in l.ij.C.de serui.⁊ ibi glo.⁊ doc.hoc notāt Si vero seruitus habet causam discontinuam vt seruitus vie ⁊ seruitiorum extraordinariorū prestatio tunc regulariter nō prescribitur vt est textus in.l.seruitutes la.iiij.ff.de seruitu.⁊ ibi per do. Fallit primo quando quis vsus est tanto tempore.cuius contrariuz memoria non existit.l.hoc iure.§.ductus aque.ff. de aqua quoti.⁊ esti.nota.glo.⁊ doct.in dict.l.seruitutes.⁊ tempus centum anno.est tempus de cuius initio nō extat memoria.vt tenet do.Anto.in.capit.veniens.de testi.⁊ Car.in.ca.si diligēti.de prescrip.Item.ij.quando habuit titulū concessionis a domino quia prescribet in.x.annis inter presentes.⁊.xx.iter absentes ita no.gl.in.di.l.seruitutes.Sil'r ⁊.iij.prescribit̄ qñ habuit verū titulū a tertio qz p.x.inter p̄ntes ⁊.xx.inter absētes ·p tex.i fi.l.in.fi.C.de p̄scrip.lō.tēpo. s̄m Pau.de castro in.d.l.seruitutes.Aduerte q̄ est dr̄ia inter prescribēdo rusticanam ⁊ vrbanā seruitutē qz rusticana p̄dit̄ p nō vsum sed vrbana nō nisi alius simul vsu rapiat libertatez: puta habeo fenestras q̄s lz obstruā non p̄do ius sz si alius p idē tp̄s altius eleuauit murū suū amitto.hec probant̄ in.l.hoc autem iura.ff.de serui.vrb.p̄.q̄d autē si seruitus vrbana ⁊ rusticana vide seruitus in pricipio. Et nota q̄ tūc seruitus dicitur habere causam continuam vel perpetuam quando est in vsu actualiter ⁊ potentialiter.vt seruitus aq̄ ductus ⁊ seruitus altius non tollēdi ⁊ similes.ratio quia licet a principio requiratur factū hominis non tamen semper quia postq̄ a qua est deriuata in canale facto nature continuatur et per seipsam semper fluit et in seruitute tigni iniuncti vel oneris ferendi qd̄ postq̄ semel est immissum cōtinuatur.aliquando vero dicitur habere causam quasi continuam vel quasi perpetuam quādo perpetuo seu continuo potentialiter sed nō actualiter est in vsu vt est seruitus stilicidij vel ductus aque ex celo cadentis.ratio quia licet non semper exerceatur actu tamen apta nata semper exerceri sine facto hominis quia cum pluit stilicidium.est semper actum recipere aquā sine facto hominis postq̄ stilicidium est idem est eligendi iure ⁊ percipiendi decimas ex agro aliqñ seruit⁹ dicit̄ habere causam discōtinuā quādo nō est semper in vsu actual'r nec potentialiter sed necessario requirit factum hois qd̄ non pōt esse cōtinuū vt est seruitus itineris vie ⁊ similium.hoc no.p glo.⁊ doct.in.l. seruitutes.la.ij.ff.de seruitu.⁊ in.l.fora-

UVA. BHSC. IyR_213

mē.ff.de serui.vr.pre.aduerte hic quia in seruitute q̄ amittit̄ p non vsum si hz solū interualla dieꝝ vel noctiū tantum vel breuioris spacij p̄scribit̄.p.x. annos inter p̄ntes ⁊.xx.inter absentes. Si aūt habeat interualla annoꝝ vel mēsiū req̄rit̄ tp̄s duplicatuz quo ad p̄ntes vz.xx. annoꝝ sz q̄ ad absentes aliq̄ tenēt ꝙ nō duplicat̄.Sz credo ꝙ duplicat̄ s̄m Jo. gl.in.l.fi.C.de seruitu.quē sequunt̄ cōiter gl.Acursij Bar.⁊ Bal.⁊ doct.idē. et Jnn.in.d.c.de quarta. quia pro vltima opiniōe hāc ponit q̄ ē sua iuxta gl. not. in.l.q̄ filiū.§.sabin⁹.ff.ad trebel.vbi dicit̄ ꝙ vltima opi.i dubio est tenēda. itez no.ꝙ.d.duplicatio nō hz locū in p̄scriptiōe.xxx.vel.xl.annoꝝ nec i p̄statione annua vt vult gl.in.l. cū notissimi.§. fi. C.de prescri.xxx.anno.⁊ d̄r habere interua la dierū vel noctiū qñ alternis diebus vel die seu nocte mihi lz ⁊ tibi altero die ⁊c. Tēpus ꝟo annoꝝ vel mensiū qñ de q̄nquēnio in quinquēniū: vel de anno quolibet vna die vl' plurib⁹ lz ducere aquā. Aut sumus in seruitute q̄ debet̄ a re p̄sone vt vsusfruct⁹ vsus. iurisdictio ⁊ hmōi.q̄ licet requirāt factū hominis tñ nō dicunt̄ hr̄e cāz discōtinuam qz aio possideri possunt.q̄ cōtinu⁹ est lz actus hois sit discōtinu⁹ nō sic in seruitute q̄ a re rei debet̄ cum res aim nō habeat. Jste seruitutes ergo q̄ debent̄ a re p̄sone lōgo tp̄e p̄scribēt̄ cū titulo tñ vero qz ad similitudinē cū dñio qd̄ longo tp̄e non p̄scribit̄ sine titulo vt est casus in.l.vlti.in.fi.C.de prescri.lon. tēp.et intellige de titulo habito a nō dño qz si a dño nō opz p̄scribere aut sumus i seruitute p̄sonali q̄ p̄sone a p̄sona debetur ⁊ sic p̄scribit̄ aliqñ quinquēnio qñ.s. pr̄ tēpore mortis gessit se p libero nō in fuga nec latitans sed in bona fide sic post quinquēnium elapsum in quo non est passus filius controuersiam status efficitur liber.no.Pa.in.c.licet.de cōiu.seruo. Jn persona vero ꝓpria requirit̄ tēpus.xx.anno.cum bona fide nec requiritur titu.fauore libertatis. vt in.l.ij.C. de prescri.long.temp.alias seruit⁹ ois p̄sonalis cū sit cōtinua ꝓpter aim q̄ nō pōt esse in seruitute reali sine titulo req̄ritur tēpus longissimū.s.xxx.an.vt no. Cy.i.l.ij.C.de ser.⁊ aqua cū titulo vero p.x.inter p̄ntes ⁊c. Aut sum⁹ in debitis legatis aut stipulationib⁹ ⁊ sic s̄m Bar. in.l.cum notissimi.C.de presc.xxx.an. si obligatio sit de p̄senti.lz exactio. sit dilata in diem sicut cū testator legat cētum alicui ita ꝙ tradāt̄ sibi.x.omni an. solū sit vnica prescriptiōe tolletur ⁊ per spaciū illud quo alie res.ar.l.senat⁹.§. fi.ff.de do causa mor.⁊.c.de quarta.eo. ti. vbi vnica p̄scrip.quadragenaria tollitur quarta debita ep̄o q̄ cōiter soluit̄ omni anno.qz obligatio est de presenti orta licz exactio sit dilata si vero obligatio sit in diē vt in legato simpl'r facto vt annatim det̄ aliq̄d qz tot sunt legata quot annue p̄stationes.d.l.senatus.in fi.⁊ s.c nō currit p̄scri.nisi a die extantis obligationis ⁊ sic opz tot sint p̄scriptiones quot legata. Sz aduerte ꝙ si heres testatoris scit se teneri vt communiter presumitur vt not.in.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de verbo.obli.nullo tempore potest prescribere s̄m Petr.de perusio tractatu de canonica portione ep̄i.quia habet malam fidem. Jdem dic de quocunq̄ debitore.vt no.Ang.in.l.qui seq̄tur.§.si viā.ff.de vsuca.⁊ dicit ꝙ hic communiter tenetur cōtra Bar.etiam si statuto caueatur.vt prescriberet.⁊ hoc seq̄tur.Jo.an.in.c.ij.de excep.lib.vj. Host. in.c.per tuas.de dona.⁊ Car.in.c.vigilanti.eo.ti.⁊ est glo.no.in aut̄.vt ecclesia romana centum an.ha.pre. que dicit ꝙ tale statutum esset iniquum presidium ⁊ sequitur Bald.in.ca.si quis per xxx.si de feu.fuer.controuer.vbi dicit ꝙ prescribens scienter debitum semp poterit denunciari. Secus esset si ignorabat ꝓbabil'r ac p̄scriberet etiam quo ad cōsciam.vt voluit Jnn.in.c.cura.de iure.pa.⁊ in.c.quia plerīq̄.de immu.ecc. Pau.tamen in.c.fin.de prescrip.distinguit ꝙ aut debitor sciens debitum non tenebat̄ offerre ita ꝙ cessando absolutiōe nō fuit in culpa.⁊ sic p̄scribet qz nā

UVA. BHSC. IyR_213

ſit in mala fide eo q̄ potuit cogitare q̄ voluit donare vl relaxare. ꝛ qñ tenet of ferre vide bonū tex. cū glo. in. l. itē mela. ff. de cōſti. pecu. ꝛ pleni⁹ p Bar. ꝛ me. Ż. Obligatio. §. viij. addit tñ q̄ poterit denūciari iudici eccleſiaſtico. Si aūt te n̄ baſt offerre ſic nō ſcribet. qz eſt i ma la fide. Aut ſum⁹ i actiōib⁹ ꝛ exceptionibus ꝛ cū varie ſint vario mō ſcribun tur. puta exceptio de nō numerata pecunia poſt biēniū nō pōt apponi. l. in Żctibus. C. de nō numera. pecu. repetitio debitozum in alea non ſcribit niſi per l. an. vt i. l. aleaꝝ ludos. ff. de aleat. ꝛ huiuſmodi que multe ſunt que ſz pa. i. c. cū cā. de emp. ꝛ vē. etiā currūt Ż eccleſiā ſm ſpacium decretū a iure ciuili. a quo ſunt inuente nec exꝑectat ſpaciū. xl. an no. vnū tñ no. q̄ omnis obligatio vel exceptio ſpacio. x. vel. xx. annoꝝ ſcribit. l. obligationū fere. §. placet. ff. de ac. ꝛ obl. Aduerte etiā ſm Bar. i. l. ſi ab hoſtibus. C. qui. nō obici. lō. tē. ſcri. actiōes Ptoxie rei ꝓſecutozie ſunt ꝓpetue niſi dē tur Ż ius ciuile puta redhibitoria. qz dā tur Ż cōtractū validū de iur. ci. ideo ſi nit anno. Sec⁹ ſi Ż Żctū inualidū de iure ciuili. qz ſic eſt ꝓpetua q̄ no. itē dicit que qz actio eſt data in penā ſolū ſi ꝓ ſcribit etiā ſciente debitoze in cōſcia qz in penalibus nō tenet in cōſcia. xij. q. ij. fraternitatis in glo. Si ẏo data nō ē in penam ſed in ſatiſfactionē leſi. vt actio ẽpto minoris. ꝛ hmōi ſic data ſcia debitoris non ſcribit in cōſcia dn tenet ſa tiſfacere leſo. xiij. q. vj. ſi reg. Aut ſum⁹ in rebus mobilib⁹ ꝛ ſic currit vſucapio q̄d recꝛit vide vſucapio. §. ij. Aduerte tamē q̄ cōtra minores nō currit vſucapio vt no. in. l. ſicut. C. in quibus cau. reſtitu. in integ. non eſt nece.

43 ¶ Sed q̄d dicem⁹ de fundo dotali qui iam inceperat preſcribi anteqū daret in dote. Rñ. q̄ preſcriptio nihilomin⁹ curret. licet nō poterit inchoari poſtquā eſt factus dotalis. Secus erit de pupillo alteri ſuccedenti cōtra quē nō currit preſcr. durante pupillari etate licet an teq̄ fuiſſet incepta ſz differetur vſq̄ poſt pupillarem etatem. C. de preſcript. xxx. vel. xl. anno.

¶ Utrū ſucceſſor ſingularis inuasoris 44
preſcribat p. x. an. inter pñ. teſ. ꝛ. xx. iter abſentes. Rñ. Pa. i. c. nihil. eo. ti. q̄ non quātūcūq̄ habeat bonā fidē ꝓpter vitium reale q̄ ſequit quēlibet poſſeſſorē. l. vitia. C. de acqui. po. ſz oportet currat ſpaciū. xxx. vel. xl. an. ꝛ ſic bñ preſcribit etiam in rebus inuaſis. vt not. inſti. de vſuc. §. furtime. dūmodo ſit bone fidei ꝛ a ſe vult incipere ſcription ē. vt no. gl. in. d. §. furt ue. Succeſſor ẏo vniuerſalis non ſcribit de ire ciuili ſi defunctus habuit malā fidem etiā ſine violētia qz cenſet eadē perſona cum defuncto in aut. de iureiu. a mo. ſſ. Dy. tamē in regula poſſeſſor, ꝛ glo. in regula qui in ius. lib. vj. ꝛ gl. in. c. de. iiij. eo. ti ꝛ alia glo. i. c. cura. de iur. pa. tenet q̄ de eāta te canonica ſi eſt bone fidei poſſeſſor in ꝑſonam ſuam ichoat ſcriptionē ſcribet. Sed pañ. poſt do. Anto. in. c. ſi diligēti. tenent q̄ nō ſcribit. ꝛ melⁱ qz cū nō habeamus ius canonicū Ż ius ciuile exꝑſſum in hoc nō debemus ab eo recedere. ꝛ iura q̄ allegāt loquunt de ſingulari ſucceſſore nō de vniuerſali. Aduerte tñ hic q̄ ſz mala fides defuncti noceat heredi nō tamē nocet emptori ab herede ſecundū Bar. in. l. poſt plurib⁹ in fi. ff. de vſuca. ꝛ dñm Franc. de are. in d. c. ſi diligenti.

¶ Utrū dns ſoluens indebitum teneat 45
poſtea cognoſcens indebitū. Rñ. q̄ nō quātumcunq̄ tempus deſtiterit. ſz poteſt deſiſtere a ſolutione decetero. l. tribus. C. de ag. cen. ꝛ co. c. pervenit. de cēſi. xxv. q. iij. clerici. eſt gl. x. q. iij. c. quia.

¶ Qnō interrūpit ſcriptio. Rñ. q̄ duo 46
bus modis. ſ. naturaliter. ſicut quando deficit vnum de ſubſtantialibus ſcriptionis. vt ſi pdit poſſeſſionem ꝛ huiuſmodi. Civiliter ẏo pditur dupliciter quo ad ſortem cōtentioſuz. de quo vide pa. in. c. illud autem. eo. ti. ſz quo ad cōſciam qualitercunq̄ quis conſtituat in mala fide ante completā ſcriptionem vel vſucapionē quomodocūq̄ hoc fiat

UVA. BHSC. IyR_213

semper interrumpitur. ꝛ hoc tene.

47 ¶ Utrū tutus prescriptione teneat in foro aie restituere rem prescriptam cuꝫ cognoscit rem fuisse alienā. Rn. Pa. in c. vigilāti. eo. ti. q̄ nō ex multis rōnib⁹. Sz melior est quam ponit in. c. fi. eo. ti. qz q̄ iure possidet iuste possidet ꝛ si iuste bene ergo nō alienum sed suum ergo non peccat nō restituēdo xuij. q. iiij. qđ dicā. ꝛ hāc opi. tenet gl. in. d. c. vigilanti. Jo. Vincen. Tanc. Sof. Jo. An. in regula possessor li. vj. in mercuriis. ꝛ Jnn. i. c. fi. eo. ti. Hug. in. c. fi. xxxiij. q. j. Jo. Sco. in. iiij. di. xv. domin⁹ An. in. d. c. vigilanti. dicit se disputasse q̄ quo ad forum anime tenetur. Ratio quia causa prescribendi nō est omnino sufficies quo ad forum contentiosum dicit teneri. Alij aūt indistincte tenent q̄ tenetur. Sz ego teneo opinionem q̄ nō teneat nisi foret ita cēt scrupulosus q̄ non posset deponere conscīam quin teneat. qz sic teneret. xj. q. iij. cui est illa. Nec obstat nō domini ant. de pscriptiōe ꝫ eūz qui nō potest imputari de negligētia qz haberet remedium petendo restitutionē ex clausula gñali quam si petet in cōscia erit restituēdus. si vero nō petet nō tenebitur restituere per not. p. Jnno. in. c. quia plerīq; de immu. eccl. Itē qz pscriptio ō inre canōico nō solū est in odium negligentis. sed etiā propter bonum ꝛ equum. xvj. q. iij. ꝫ. pōt. Unde sicut dicit Bal. in. c. si qs p. xxx. si de feu. ꝛ trouer. fue. q̄ statutum laicoꝝ denegās audientiā in foro seculari propter equū seu bonū publicū valet in cōscia nec habet locum denūciatio i iudicio ecclesiastico. puta si statuto cauetur q̄ non soluens gabellam instam nō audiatur vel instrumentum quod non reperitur registratū in li. communis presumitur falsum. Jdem dicit Bart. in extrauagāti ad reprimendam in. ꝫ. denūciationem. de velleiano ꝛ macedoniano q̄ nō valet denūciatio in foro ecclesiastico qz dat eis maxima equitate naturali. sic a fortiori non habebit locum in prescriptiōe que tam a iure ciuili quaz canonico propter bonum publicuz est inuenta ꝛ cum maxima equitate ꝛ iō verissimā crede etiam in consciētia opi. Pa. ꝛ sequentium eum.

¶ Sedquero quod remedium poterit habere ille contra quem est completa prescriptio. ꝛ cui nulla potest imputari negligentia. Rn. quod si aliquo legitimo impedimento fuit detētus. communiter tenēt docto. quod petere poterit restitutionem in integ. vsq; ad. iiij. annos sequentes qui incipiunt a die scīe tie post cessationem impedimenti legitimi. Ratio quia istud quadriennium non currit ignoranti. vt in capitulo primo de restit. ꝛ integ. libr. vj. Jn verbo si quis negligenter omiserit. Jgnorans enim non negligit. vt probatur in. capitu. q. iuncto. c. quia diuersitatē. de concess. prebē. Et hanc opi. tenet Jo. de ligna post zēze. in cle. vna. de in integ. rest. ꝛ Pa. in. c. ex literis. de restitu. in integ. ꝛ placet mihi vt sapiat naturaz eius in cuius loco subrogatur. ar. c. ecclesia. vt lit. pen. ꝛ istud quadriennium succedit loco annui vtilis qui olim cōpetebat. vt in. l. fin. C. de temp. i integr. resti. ꝛ ideo a principio erit vtilis. licet postea sit continuus. 48

¶ Utrū ecclesia petat restitutionem in integrum post completam prescriptionē. Rn. communiter tenetur quod sic in capitulo primo eo. ꝛ gl. in capitulo primo de restit. in inte. vsq; ad. iiij. ann. vt ꝫ. dixi de impedimēto legitimo. ꝛ ad. c. sanctorum. eodem titulo dico quod est verum quod nō datur quando ecclesia prescribit cōtra ecclesiam vt ibi. si velles tenere secundum aliquotū opi. qđ currit semper prescriptio in casibus in quibus dixi dormire. dic qđ dabit illis similiter restitutio vsq; ad quadriennium. 49

¶ Sz posset dicere aliquis ad quid valet prescriptio si talis contra quē prescripsit potest petere restitutionez. Rn. quod valet ad hoc quo ad forum cōscie tie secundum Jnno. in capitu. quia plerīq; de immu. eccle. quod nō tenet eō

UVA. BHSC. IyR_213

restituere nisi petatur ⁊ si non petitur infra tempus debitum iam ampli⁹ nō tenebitur etiā si petatur nisi fuerit impeditus ex facto iudicis vel aduersarij vt vult gl. in cle. vnica de restit. in inte. ꝙ nota.

15 ¶ Utrū negligēs possit agere contra illum qui rem suam alienauit. postq̄ ille cui fuit alienata vsucepit rē sibi alienatam. Rñ. ꝙ sic qꝛ talis alenator tenetur sibi ex delicto ⁊ sua negligētia non fecit cessare delictum illi⁹ de quo vide ꝙ no. Bart. in. l. iij. ff. de alie. iu. mutan. causa fact.

Presūptio p̄mo erga aliq̄d aliō ē a se triplex Prima est iuris tantum que est quando ius super dubio ⁊ verisimili presumit aliquid. Scda est iuris et de iure q̄ est quando ius super aliquo presumit ⁊ vltra disponit ita esse nec posse cōtrarium probari. ⁊ de istis habes in gl. in c. j. his qui de spō. ⁊ differt ista presumi scda a fictiōe iuris. qꝛ p̄sumptio est sup facto dubio in quo ius vadit per coniecturas presumendo ita esse ⁊ disponēdo ꝙ vult ita esse ⁊ nō posse ꝓbari cōtrariuꝫ. Fictio vero est super certo vno modo consistente quod tamen aliter a iure esse fingit̄ puta certa est lex ꝙ mulier non est stipulata dotem sibi reddi tamen fingit stipulationem interuenisse. le. vnica. in prin. C. de re. vxo. ac. Idē in arrogato qui semper fingitur. stipulat⁹. iiij. parte de bonis arrogatoris si emācipetur. l. si arrogator. ff. de adop. ⁊ hanc differētiam no. gl. in. d. l. vnica. in. §. accedit. et sic contra fictionem iuris nō potest probari. quia lex omnino intendit contra veritatem fingere. glo. est in. l. a diuo pio. §. pignora. ff. de re iudi. sed p̄sumptio iuris. ⁊ de iure aliquādo admittit probationem vt no. in. d. c. is qui fidem. de spon. ⁊ in auto. sed iam necesse. C. de donat. ante nupti. Tertia est hominis ⁊ hec trilpex. prima violenta. vt cum inuenitur solus cum sola in loco suspecto. puta lecto ⁊ hmiusmodi de qua in. c. literis. ⁊. c. se. d̄ presumpti. xxxij. q. j. dixit dominus. ⁊ hec valet ad probādum omnia excepto crimine maxime. graui facit. c. literas. de presūpt. vbi ex vehementi presumptione nō punitur quis de crimine: quia in crimine debent esse probationes lumine clariores. C. de probat. l. fi. v. q. vj. epiphaniū vnde ex ista iudicans proximum suū in animo solum in aliquod delictum cōmisisse non peccat quia licet ex tali iudicare vt pꝫ in. d. c. literis. ⁊ tenet Nicol. de lira super Mat. vij. c. ⁊ Alexā. de al. ij. ij. Secūda est ꝓbabilis que insurgit ex aliquib⁹ suspitionib⁹ ⁊ probabilibus ⁊ hec facit semiplenā probationē ⁊ siquis infamat⁹ sit iducit purgationē de pur. c. si q̄s de gradu ⁊ aliquādo cū vno teste vel iuramēto facit plenā ꝓbationē de presum. illud ⁊ in hac debem⁹ aspicere actū scdm suā existētiam ⁊ naturā vt in. c. literas. ⁊. c. tertio loco. e. ti. nō s̄m accidētalia ⁊ ideo maledicit gl. in. c. absit. xj. q. iij. dū dicit ꝙ videns clericū osculantē mulierem debet presumere ꝙ benedicat eā. Nam factū ꝯ. l. nō debet p̄sumi nisi malū art. c. j. eo. ⁊. l. nā Lud. noxi⁹. ff. ad. l. acq̄. sicut est talis act⁹ cū etiā cleric⁹ ꝓhibeatur sol⁹ cuꝫ muliere fabulari. lxxxj. di. clericus. Et ex ista possumus iudicare sine peccato malū qd̄ videm⁹ sed iudicare aliud qd̄ nō videm⁹ cui⁹ ista est p̄sumptio est mortale peccatū si ꝑueniat ad firmā assertionē cū ꝑtinatia s̄m Alexā vbi. s̄. veniale ꝟo si stat in sola suspitione. ⁊ hec est tutior opinio. q̄q̄ gl. in. d. c. lr̄is. ⁊. d. c. si q̄s de gradu. videat̄ tenere fore licitū ēt iudicare ex hac suspitione. Alia est temeraria q̄ surgit ex malis hominib⁹ vel ex causis leuibus vel vbi actus pōt eque referri ad bonū sicut ad malū. ⁊ de hac loquit̄. c. estote. de re iu. ꝙ debem⁹ interpretari in meliorem partē. vñ no. s̄m. Nic. ⁊ Alex. vbi. s̄. ꝙ. ex talib⁹ leuib⁹ signis dubitare de bonitate fr̄is est peccatum veniale qꝛ ꝓcedit ex humana fragilitate nec dicitur iudiciū ꝓprie sed suspitio sed ex talibus firmiter tenere in animo ꝙ frater sit ma-

UVA. BHSC. IyR_213

ius malo peccati mortalis sic ē peccatū mortale. ⁊ hoc ꝓprie dicitur iudiciū. quod est contra charitatē fraternam. Secus si iudicaret de peccato veniali quia esset veniale. Si vero ex talibus ꝓcedit ad punitionē multo fortiꝰ ē mortale ⁊ de talibus intelligit illd. Nolite iudicare. s. ex leuibus signis. Unde hec presumptio hominis dr̄ firmatio conceptꝰ mentis ab homine facta ex aliq̄bus ꝯiecturis collectis ⁊ differt ab opinione vel suspitione qꝛ opinio vel suspicio nō firmat conceptum vt no. Bar. in l. admonendi. ff. de iureiu. vt not. Pa. in ca. fi. de iureiu.

☞ De notatis i hoc versi. ⁊ ꝙ presumptio habetur pro carta liquida. l. j. C. de pe. l. quicunq̄. C. de apo. pub. Bal. in. l. j. §. j. circa fi. C. de re. vxo. ac. et non est vera probatio Barto. in. l. iij. in. ij. no. C. de fide instru. nisi presumptio iuris. l. si tutor. et ibi glossa. et Bald. C. de peri. tuto.

Presumptio secūdo erga seipsū scdm ꝙ accipit a theologis. in. iij. dis. xxvj. maxime a Ri. est duplex. Una q̄ orit ex ꝓpria virtute ꝑ quā q̄s audet in opera excedentia propriam virtutem sicut cū quis ponit se ad audiendum confessiones cum ignorans sit ad medeñ. cū nesciat ad consuleñ. et huiusmodi vnde si ei hoc potest sequi aliquod periculum anime vel corporis vel notabile damnū est mortale pctm̄. Secus si q̄d paruū malū qꝛ esset veniale. item cum quis ponit se ad iudicādum quos non pōt vt laicꝰ clericū vel ad faciendū officiū ad qd̄ non ordinatꝰ. ⁊ hmōi communiter est mortalis presumptio ⁊ hoc est species superbie ⁊ opponitur magnanimitati. vꝫ dicit ph. iiij. ethi. ⁊ oritur ex vana gloria Uñ Grego. xxxj. mora. ponit p̄sumptionē nouitatum vane glorie. Alia est p̄sumptio q̄ est peccatū in spiritū sanctū q̄ opponitur virtuti spei. ⁊ hec directe oritur ex supbia s̄m Ri in. iij. d. xxvj. q. vj. ar. j. qua quis talē se existimet quod deꝰ eum etiam peccātē nō excludet a sua gratia vel non puniet. ⁊ sic parui pēdit diuinam iusticiam ⁊ hec est grauius peccatū q̄ prima. Sꝫ grauius ista est desperatio. ⁊ de istis vide. s̄. peccatū. §. iij.

Primas q̄s sit. xcviij. di. §. j. ⁊ vi de patriarcha.

Primitia s̄m Alexan. l. iij. parte summe est pars prima frugū domino offerenda.

¶ Utrum sit de precepto. Rñ. secundū Alexan. ꝙ sic in duobus casibus. primus quando est consuetudo. Secundus quando ecclesie ministri indigent ⁊ ipsas petunt. Intelligo de ministris illius ecclesie cui debentur. alias sunt de consilio sunt enim de iure naturali et diuino ⁊ de precepto iudiciali sicut et decime. et secundum distinctio. vt. s̄. decima. §. ij. 1

¶ Cui debetur. Rñ. ꝙ eccl̄ie parochiali. ar. c. doctos ⁊ ca. moderamine. xvj. q. prima. 2

¶ Quota pars pro primitia debet dari Rñ. ꝙ quidaꝫ dicūt ꝙ ad minus de. lx. vnum. Alij dicunt ꝙ in fetibus semper primogenitum in alijs aridis et liq̄dis de xl. vnum ad plus vel ad minus de lx. Sed placet mihi magis opini. Inn. in capitulo. j. de decimis ꝙ ex quo non inuenitur expressum in iure canonico reliquitur in optione dantis vt det q̄tum vult nisi cōsuetudo regionis aliud indicat ⁊ hoc tene. 3

Princeps i spiritualibꝰ dicit papa. In tp̄alibus vero imperator regens etiam ciuitatū habetur loco principis vt not. glossa. ⁊ Cy. in. l. fi. C. de prescrip. lon. tēp. ⁊ barto. in. l. hostes. ff. de capti. et ideo sicut scientia principis supplet defectum cuiuslibet solennitatis. vt dicit Bald. in. l. nullus. C. ad. l. iul. ma. ⁊ quod no. Inn. in. c. cū oporteat de accu. sic si fiat aliq̄d de licentia aut conscientia regentis ciuitatem. ꝙ verū credo in temporalibus non autem in omnibus spiritualibus.

¶ Utrū princeps possit alicui auferre rē suaꝫ ⁊ dare alteri. Rñ. cōiter tenetur

UVA. BHSC. IyR_213

q nõ sine causa vide. ix.q.iij.p pricipalem.ꝛ.C.si contra ius vel pub.vtili.

2 ¶ Utrũ princeps obligetur ex ꝯtractu suo.Rñ. sũt opiniões in.l.digna vox.C. de legibus.Bal.tñ de vsib⁹ feudoꝝ in Rub.de natura feudi.tenet q sic.vnde dicit q si princeps inuestiuit aliquẽ de baronia vel castro q nõ põt eum p̃uare sine culpa nec successores i imperio: vl' regno vt extra de iudi.nouit.nec ob. q hꝫ plenitudinẽ ptãtis qꝛ deus subiecit ei leges sed nõ cõtractus ex quibus obligatus est.

Priuilegiũ ꝓprie est qñ aliquid cõceditur cõtra iura.ꝛ sic dicitur quasi p̃uata lex. vt pꝫ.iij.di.priuilegia. Si vero aliquid cõcedatur q sit preteritus cõe sine preiudicio alicuius sic proprie dicunt̃ beneficiũ ꝛ nõ priuilegiũ.hoc no.Pau.in c.olim.de ver.sig.

☞ De priuilegio ꝛ q dicatur poti⁹.s. q̃ contractus commune no.Bal.in.l.j. col.pe.versi.vnde queritur.C.de fur.et in.l.j.C.de thesau.li.x.ꝛ Bart.in.l.nulla.sic oppono d̃.l.si vna.ff.de legi.ꝛ priuilegium continens ius cõe d̃r ius cõe: vt per Bal in.l.j.col.pe.v̄si.vnde queritur.C.de fur.

3 ¶ Quod sunt species priuilegioꝝ.Rñ. quinq; quoddam reale vt illud q ecclesie dignitati ciuitati vel alicui loco vel aliquibus personis ratione loci vel alicuius rei conceditur extra eo.cuꝫ olim. ꝛ.c.se.ꝛ tale est perpetuum.quia ad heret rei nisi forte res p̃imatur.xxv.q.ij. c.j.ꝛ per totũ vel nisi reuocetur ex causa.c.recolẽtes.§.j.de sta.mo.Quoddaꝫ singulariter personale vt illud q alicui vel aliquibus personis conceditur certis ꝛ proprijs nominibus expressis de officio le.volentes ꝛ tale non egreditur personam cui conceditur nisi hoc exprimatur de conces.p̃.c.constitutus.ꝛ.si cõceditur obtentu dignitatis non vtitur eo si aliam dignitatem adipiscatur ca. bone.§.fi.de postu.prela.Quoddam est communiter personale quod conceditur personis non expressis proprijs nominibus sicut de priuilegio minorum. xxv.annorum.ff.de mino.l.j.per totuꝫ. Quoddã singulariter p̃sonale est cõmuniter corporale vt illud q alicui collegio vel vniuersitati cõcedit̃ sic q quilibet singulariter de illa vniuersitate se possit iuuare d̃ sen.exc.c.cõtingit.hmõi sunt priuilegia concessa fratrib⁹ minoribus.ꝛ predicatorib⁹.Quoddã tñ cõiter corporale vt illd̃ quo solũ cõitas nõ singl'aris põt se iuuare sicut dr̃.xij.q.ij q̃ manumittit̃.ꝛ iõ priuilegia talia dicũtur corporalia.qꝛ cũ collegio pereũt sicut corpus cui inherent.

¶ Quis põt cõcedere priuilegiũ.Rñ.q 2
papa in sp̃ualib⁹ ꝛ imperator in tẽporalib⁹ regulariter: ꝛ cõcedit etiã imperator priuilegia ecclesijs ꝛ clericis d̃ immu.ec.p totũ.similiter papa etiã in tẽporalib⁹ vt no.in.c. per venerabilem.q̃ fil.sint legi.Item ep̃s ꝛ superiores cuꝫ voluntate suorum capitulorũ eodeꝫ cũ olim et.ij.secundum Gof.ꝛ breuiter dicas qui potest facere constitutioneꝫ potest priuilegium concedere respectu sue constitutionis vel rei ad se pertinens secundum hosti.

¶ Quomõ est interpretandũ p̃uilegiũ. 3
Rñ.q priuilegiũ ꝓprie q est cõtra ius dꝫ stricte iterpretari.vt minus deroget iuri cõi q̃ possit.vt.c.cũ dilectus.de consue.Unde priuilegiũ quo dispensatur aliquis illegitim⁹ vt possit ad ordines promoueri intelliget̃ de minorib⁹ tãtũ vt.s.ordo.iij.§.xv.immo si nõ exprimit̃ cã quare cõcedit aut non fit ex certa scientia vel motu nõ p̃sumitur de volũtate pricipis.l.j.C.de pe.bo.imo p iportunitatẽ obtentũ.vt.l.j.C.d̃ fũdis linteosis Bal.i.c.lꝫ causaꝫ.de ꝓba.vult q ponatur simul ex certa scia ꝛ motu ꝓprio. Idẽ dic i rescripto q tollit ius tertij.idẽ in p̃uilegio ad bñficia.vt in.c.q̃uis.de prebẽ.li.vj.Et hec limita nisi ꝯsuetudo aliter interpretet̃ vt no. i.c.q dilectio. de cõsangui.ꝛ affi.Item nisi verba alid̃ exprimãt.quia non recedimus ab ipsorũ propria significatione. nisi de mente aliter cõstet.ita not.in capitulo olim.

ꝛ in.c.

UVA. BHSC. IyR_213

et in.c.i his de ver.sig. Aduerte hic ꝑm Pa.i.c.cū ad hec.de cle.nō.resi.ꝙ si p̄uilegiū enormiter ledit ecclesiam vel aliū nō valet nisi fiat mētio ꝺ hac enormi lesione qꝛ in dubio nō presumit̄ p̄nceps cōcedere aliquid cū graui dispendio alterius.l.quotiēs.C.de preci.ipe.off.et in.c.suggestū de deci.et in.l.ij.§.si quis a principe.ff.ne q̄d in loco pu.ergo taciturnitas inducit surreptionē.c.postulasti.ꝺ rescri.Uñ priuilegiū immunitatis ab oneribus personalibꝰ cōcessum alicui a principe nō liberat eum ab alijs onerib⁹ que pōt breuiter et leuiter expedire.casus i.l.decurio fortunā.C.de decurio. Si ꝟo accipiam⁹ p̄uilegiū largo modo.s.ꝑ oi cōcessiōe que ē preter ius sic dico ꝙ latissime p̄uilegiū p̄ncipis est interpretādū in preiudiciū ipsius concedentis.sed in preiudiciū aliorū dꝫ districte interp̄tari.c.qꝛ circa.de priui.in vi.gl.et ꝑ Inn.in.c.olim.de ꝟb.signi.si etiā sit cōcessum causa pietatis vt no.Pa.in.c.cū dicat.de ec.ed.In dubio tamen debet potius interpretari vt aliquid valeat.ca.abbate.de ver.sig.et l.quotiens.ff.de ver.ob.nisi preiudicet iuri diuino vel libertati spūs.vt no.pa.in.c.lꝫ de regula.

4 ¶Sed quid dicem⁹ de priuilegio.seu gratia cōcessa persone cum simpliciter loquit̄.Rñ.ꝙ intelligetur ꝑm conditionē ꝑsone.l.si quis filio.§.irritum.ff.de iniust.test.c.placuit.et.c.sic viue.xvj.q.j.et.l.plenum.§.ij.ff.de vsu.et habi.vnde dicit Bal.in.l.ex militari.ff.de testami.ꝙ priuilegium concessum ep̄o de celebrādo tempore interdicti videtur cōcessum vt possit celebrare in pōtificalibus ꝑm qualitatem suam.

5 ¶Quomodo amittitur priuilegium circa negotia.rñ.v.modis prio vnico actu cōtrario dicere si fiat ab eo q̄ hꝫ ptātez renūciandi priuilegia.de consti.c.cū accessissent. Limita istud verū vbi p̄uilegiū est ad non faciendum et concessum persone priuate.Sec⁹ si esset concessuꝫ cōmuni vel ecclesie qꝛ nō perdit̄ vnico actu sed requirit̄ tēpus.lx.an.in ecclesiasticis vt no.gl.et doc.in.d.c.cū accessissent.ij.perditur spacio an.x.qñ datū est ad aliquid faciendum si priuilegiatus eo nō vtitur.l.j.ff.de nundinis quod limitat pa.in.d.c.cuꝫ accessissent. verū quādo nō confertur ecclesie alias secus.et maxime hoc locum habet qñ nō faciens permittit facere actum contrariū.l.hec autem iura.ff.de serui.vr.pre.iij.ꝑditur ꝑ scd̄m priuilegiū faciēs mentionem de priori.vel si non facit mētionē si primū erat generale et scd̄m speciale.xxv.q.ij.per totū de prescri.veniēs et ibi vide qꝛ lōgam habet caudā iiij.per renunciationem propriāde quo dic.vt.j.renunciatio.v.per reuocationē cōcedētis vidēs alios modos amittēdi in.c.suggestū de deci.per doc.

¶Qualiter priuilegium sit exhibendū 6
Rñ.ꝙ a locorū ordinarijs requisitis in loco cōgruo et securo aut aliquibus viris prudentibus et omni suspitione carentibus deputatis per ordinarios ad hoc tenetur priuilegiatus exhibere integraliter et cl'am de qua controuersia est transcriptam.cap.cum persone.eo.ti..lib.vj.

¶Utrū priuilegiati socius gaudeat eodē priuilegio.Rñ.Pa.i.c.q̄ sit.de iudi. 7
ꝙ sic qñ priuilegiū esset inutile priuilegiato si socij nō gauderēt alias facit.c.lꝫ.de priui.li.vi.

¶Utruꝫ impetrantes lr̄as familiaritatis a cardinalibus gaudeāt priuilegio familiariū.Rñ.pa.in.c.cum dilectus.de cle.nō resi.ꝙ nō debent in aliquos gaudere.facit.c.fi.de ver.sig.lib.vj. 8

¶Utrum priuilegiatus ex aliquo et nō vtēs eo gaudeat priuilegio vide supra Arg.§.iij. 9

Probatio alia euidētissima q̄ fit ꝑ p̄uilegia vl instrumēta indubitata sicut in simili loq̄tur tex.i.c.pia.de excep.li.vj.Alia em̄ omnes et clara que fit per testes vel facti euidētiā de co ha.cle.et mul.tua.et.ij.q.j.scelus et i.c.j.et ibi glo.Alia min⁹ euidēs que fit per cōiecturas.c.afferte.de presum.Sūt etiam versus ponētes.ix.

UVA. BHSC. IyR_213

modos probationū.s.Aspect⁹. sculptū testis notoria scriptū. Jurans cōfessus presumptio fama probabunt.

☞ De notatis in hoc.§.⁊ quid sit ꝓbatio no. bal.plene in rub.C. de ꝓba. col. j.versi.redde igitur.⁊. l. ea quidē.col. vij.versi.deinde pono.C.de accu.appellatione probationis venit plena probatio vt ꝑ Ang.⁊ pet.de su.in.l.j.C.quoꝝ bo.bal.in.l.ꝑemptorias ad fi.C.sen.rescin.nō pos.⁊ Alex.i.l.eū quid ꝺ iureiu.

1 ¶ Utrū in criminibus possit ꝓcedi per verisimiles presumptiones.Rñ.ꝙ non sed debēt esse luce clariores.l.sciant cū cti.C.de proba.posita.q. viij.c.j.⁊.v.q. vj.epiphanium.Fallit in crimine simonie ca.sicut de simo. et heresis ca. cum contumacia.de here.libr.vj.et in.l.j.C. de hereticis.

2 ¶ Utrū equiuoca inducant probationē.Rñ.ꝙ nō quia hoc non probat esse ꝙ ab hoc cōtingit ab esse.c.ij.de trāsla. prela.⁊ in.l.neq; natales.C. de ꝓbatio. Facit ꝙ no.Pa.i.c.illꝺ quoq; de p̄sum. vbi datio anuli quādoq; signat inuestiturā.vt in.c.ex ore.de his que fi. a maio.parte.c.quādoq; dationem libertatis.l.ij.C. de iure aur.anulo. quādoq; cōtractū matrimoniū in.c. femine.xxx. q.v.Quandoq; est signū dignitatis. vt in.c.clerici officia.de vi.⁊ ho.cle.⁊ iō arguere ad vnum solū nō valet.Facit qꝺ no.idē Pa.in.c.fi.de causa pos.⁊ ꝓprie. vbi dicit ꝙ census solutio nō facit probationē subiectionis.vt in.c.recepimus de priui.aliquādo sic vt in.c.omnis ala de cen.⁊ hoc ꝑm subiectam materiam.

Procurator

q̄s dicat̄ vide. s̄. economus.

1 ¶ Utrū procurator qui vadens pro facto domini incidit i latrones ⁊ fuit vulneratus spoliat⁹ ⁊ huiusmodi sit a domino in aliquo releuādus.Rñ.Pa.i.c. cū pro causa de procu.ꝙ non de necessitate videtur tex.in.l.inter causa.§.non omnia.ff.māda.quia hec sunt extrinseca a mādato ⁊ imputāda casui fortuito.Secus in socijs quia vnus imputat alteri dāna que occasione societatis cōtingunt.l.cū duobus.§. quidam sagariam.ff.pro soc. sed solū expēsas quas fecit eundo et redeundo et stando pro causa etiam si a prin. nihil dictū sit de expensis et etiam q̄tuncunq; voluntarie assumpserit mandatum. Si autem principaliter iret aut staret pro negocijs suis non potest petere nisi ꝙ expenditur pro causa.sed de hoc vide.s̄.mādatum.§.v.

¶ Utrū administrator ecclesie possit instituere procuratorem Rñ.ꝙ sic.c. petitio de procu.licet nō sit dominus. vt in c.ij.ꝺ don.q̄uis regulariter a solo dño possit institui. 2

Prodigo

est filia auaricie de qua hēs. Interrogationes circa auaritiam.

☞ De hic notatis et ꝙ proditor dicit is q̄ sine causa. ⁊ diffidatione offendit eū qui de ipso confidebat. Item q̄ offēdit maiorem suum sine causa. Item q̄ bellum mouet sine diffidatione. Item qui dat alteri venenū in potionem not. Bal.in.l.fi.C.de summa trini.⁊ q̄b⁹ modis alias dicatur quis proditor vide alexan.in.l.respiciendum.§. delinquūt autē depenis.⁊ Bal.⁊ Saly.in.l.ij.C que res expor.non debent.

Prodigalitas

Utrum sit pctm̄ Rñ.ꝙ sic cū mediū libertatꝫ corrūpat. est tamē minus peccatū q̄ auaritia ꝑm philo.iiij.ethicorum.quia magis elongatur a liberalitate cui magis pertinet dare in quo excedit prodigus q̄ recipere vel retinere. in quo excedit auarus.

Professio

tacita quō fit.vide.s̄.nouici⁹.§.xij.

☞ Adde notat.in hoc.§.et quod professus non dicetur per duo semestria non continuata.Ange. in. lege sina.§. quotiēs.ff.de pub.iud.i.et dicitur mors ciuilis.l.deo nobis. C. de epis. et cle. et bar.in.l.j.col.iij.versi.quero dr̄ hic.ff. ꝺ test.⁊ non tenet professio filie facta ob reuerentiam patris.vt per Jo. de imo. in.l.si cum dotē.§.eo.autez.ff.sol. ma.⁊ Alexā.l.j.§.j.quarum te. act.nec etiam

UVA. BHSC. IyR_213

ꝓfessio facta per patrem de filio infante. vt ꝑ Bar. ⁊ doc. i pupillari. ad versi. si inquantum. §. pe. Gui. de vul. ⁊ pupil. ⁊ potest ipsu ꝫ penitere vsq; ad. xiiij. annos. l. lucius. Spe. ff. ad mu. tex. cum gl. C. cū simi. ⁊ c. cum matri. de regula.

1 ¶ Que reqrunt ad ꝓfessionem expressam. Rñ. sex primo ꝙ profitens compleuerit. xiiij. annu ꝫ si masculus. vel. xij. si mulier. vt in. c. j. de regu. li. vj. Fallit in casu de quo. s. nouitius. §. ij. scdo ꝙ professio fiat ei q̄ pōt religioni incorporare vel de licentia eius ꝑm Innoc. ⁊ Pa. in. c. porrectū. de regula. ⁊ sic professio facta per se solum aut in manu episcopi nō solēnizat votum ꝑm do. Ant. i. d. c. porrectū. ita ꝙ si matrimoniū ꝯheret teneret nisi reciperet noie alicuius incorpare valētis: qr valeret post ratificationē. nō aūt ante ⁊ sic nō teneret mr̄imoniū. Secus si non reciperet nomine eius. qr ratificare nō posset. Ge. i. d. c. cōstitutionē. de regula. li. vj. tꝫ cū Lappo ꝙ si professio sit in manibus alicuius habentis administrationē religiosam obligat religioni i gñe saltem nō i spē nisi recipiat ab eo q̄ pōt icorporare illi. ꝙ crede verꝫ si talis habēs administrationē pōt illā religionē i qua habet administrationē obligare tali quē recipit aliter nō vt pꝫ ꝑ ea q̄ dixi. s. nouitiꝰ. §. xiiij. tertio ꝙ fiat alicui religiōi approbate. c. vnico. de voto. li. vj. etiā si fieret i domo ꝓpria in manu p̄lati. tꝫ. d. c. porrectū. iiij. ꝙ p̄latꝰ requirat ꝯsiliū capituli sui. aliter nō valet ꝑm Jo. an. in q̄dā apostilla in. c. ad apl̄icaꝫ. de regula ⁊ sequit Pa. ibidē. Sed verꝫ est ꝙ nō tenet seq. ꝑm Jo. an. ⁊ cōiter doc. ⁊ nisi reqrat cōsiliū ꝙ actus sit nullus patet in. c. nouit. iūcta gl. de his q̄ fiūt a p̄la. vnde vacāte monasterio nō pōt aliq̄s recipi. vt in simili dicimus de collatiōe spectante ad episcopum. vt in. c. ex vnico. ne sede. vacan. li vj. iuncto. c. fi. de reg. li. vj. quod verū credo nisi haberet abbas vel prelatus ex cōsuetudine vel priuilegio ꝙ ipse solū reciperet etiam cū cōsilio. Secus est de iure: qr creatio monachorū de iure ꝑtinet ad abbatē ⁊ ꝯuētū ꝑm Jo. an. in. d. c. fi. allegat. c. ea noscit. de his. q̄ fi. a p̄la. ⁊ iō vacante monasterio ñ poterit cōuētꝰ recipere. Sꝫ p̄lato viuente nec p̄latꝰ sine cōuētu: nec cōuētus sine prelato poterit aliquem recipere. vt no. i. d. c. fi. v. ꝙ. fiat simplr̄ d̄ tribus votis. s. obediētia castitate ⁊ paupertate: ꝙ si nollet ꝓfiteri nisi obediētiam solū ⁊ q̄ ad alia non teneri nō esse ꝓfessus ꝓprie si exp̄sse hoc deducit. i pactū. qr remota ꝑte substātiali actꝰ remouet totū vt i. c. tua. de spō. sed predicta tria sunt substātialia ꝓfessiōi religionis. c. cū ad monasteriū. de sta. mo. Si ꝟo expresse nō deducit in pctm̄. valet ꝓfessio d̄ vno voto obediētie solū dūmodo addat ꝓmitto obediētiā ꝑm talē regulā ⁊ sic itellige Inn. d. c. cū ad monasteriū. in reliquis vero lꝫ nō seruet forma tredita puta in regula monachorū. in ꝓfitēdo tamē tꝫ ꝓfessio ꝑ quecunq; verba fiāt qr defectus forme nō substantialis nō debet vitiare actū sicut dicimꝰ i excōicatiōe. c. sacro. de sen. exc. Ita no. pa. in. d. c. porrectū. Sexto requirit. ꝙ votū fiat vni religioni. qr vt refert dominus Ant. i. c. rursus. q̄ cle. vel vo. doc. Boñ. cōsuluerunt ꝙ si quis fecit ꝓfessionem certe regule. puta i ordine minorꝫ q̄ tñ ꝓfessio non valet. puta qr ante annum ꝓbatiōis. lꝫ nō possit redire ad seculū tamē si cōtrahit matrimoniū tenebit. rō qr nō est facta vnde religionibꝰ approbatis vt requirit i. c. vnico. de voto. li. vj. quia cū nō valeat quo ad fratres minores nō est factū vni sed in genere remansit votum de profitendo vnam. d. c. non solum. de regula. li. vj. ergo nō dirimet.

¶ Sꝫ nunquid sine peccato mortali poterit cōtrahere talis. Rñ secūdū Lap. Abb. ⁊ recitat Ge. in. d. c. non solum. qd̄ si profitens intendit illam solum ⁊ non aliam sic nō peccat mortaliter. ratio qr iste non profitetur regulam minorum. quia non valet. nec aliam quia non intēdit ergo votum nullū. Si vero profitens indifferenter intenderet si non isti 2

UVA. BHSC. IyR_213

saltē illi tñc peccat mortaliʳ. ꝛ ꝫ Se. in d. c. nō solū. velit ꝙ etiā diminuat matrimoniū post ℣ctū. ex quo pfessionē fecit intēdēs se obligare saltē alteri tamen ego nō teneo sed dico cum Lap. ꝛ Cal. vt ipse eos recitat ꝙ expresse pfessus in ordine mendicantium. ℣. ann. non obligatur taliter quin teneat matrimoniū si cōtrahat licet peccat mortaliter quā do intendebat si non illi saltē alteri se obligare. vt dictuꝫ est. quod not. ꝛ vide ad hoc. S. nouitius. §. xiij.

3 ¶Utrū femina pfitēs religionē masculoꝝ in manib⁹ ipsoꝝ efficiat religiosa ꝫ nō igrediat monasteriū ſz remaneat in domo sua. Rñ. pa. in. c. insinuante. q̄ cle. vel vouen. ꝙ sic etiā si non susceperit habitū dūmodo expresse sit professa. vt in. d. c. porrectū. ꝛ idē dic de masculo ꝙ ex cā pōt pfiteri cum pacto ꝙ stet extra monasteriū ſm Inn. in. d. c. insinuate ꝛ Bart. in aut. ingressi. C. de sac. san. eccl. sequit Pa. in. c. ex publico. de cōuer. cō iu. ꝛ ad. c. monachū. xx. q. iij. rñdet ꝙ verū sine cā fieri nō posse. Ex quo ꝑz ꝙ habitus nō est de substātia regule sed de accidētalibus vt no. idem. Pan. i. d. c. porrectum.

Promissio Vide. S. pollicitatio.

Proprietas ꝓprie capit ꝑ dño. ꝛ iō idē ē dicere causa ꝓprietatis sicut cā dñi. et ideo in statutis sola possessio non verificatur proprie. not. Pa. in. c. j. de. causa pos. ꝛ proprie.

1 ¶Quare fuit inuenta proprietas not. xij. q. j. dilectissimis vbi dicitur propter iniquitatem. scilicet negligentia ſm gl. ibidem.

Prosoneta q̄ ℣ct⁹ faciunt vsurarios. vide Inno ꝛ Jo. an. i. c. michael. ō vsu. gl. ꝛ archi. xlvj. d. c. sicut nō suo. tu. dic. vt. j. Restitutio. j. in verbo vsurarius §. v.

Protestatio vide. j. Recusatio. §. ij.

Provincia ꝓpe ōz q̄ ꝫ. ꝛ. vł xj. ciuitates et

vnū regē vt. q. iij. Scitote.

Prudētia ꝫ phi. ethi. vj. ēre cta ratio agibilū.

¶Qui sunt actus eiꝰ. Rñ cōsiliarij. de 1
cōsiliatis ꝛ inuētis iudicare cōsiliata et iudicata ad opus applicari ꝓcipere. Et iste. iij. actus est ꝑncipalis. q̄ alij duo ordinantur ad illuꝫ ſm ph. vj. Ethico.

¶Quot sunt eiꝰ partes. Rñ. q. vj. ꝓia 2
dicit monastica ꝙ quā ꝺs regit seipsuꝫ Scōa economica ꝙ quā quis regit vnā domum vel vnam familiam. Tertia militaris per quaꝫ quis regit exercitum. Quarta politica architectonica sine regnatiua vel regis ꝓsitiua ꝙ quā ꝺs regit ciuitatē vel regnū. Quinta politica. s. simplr dicta subditoꝝ. ꝙ quā bene se habēt ad conseruationē polices bene ordinate de ꝺbus. vj. Ethicoꝝ. ꝛ. iij. politicorum.

¶Que opponunt prudētie. Rñ. in. pru 3
dētia q̄ q̄dē pōt dici peccatū generale ꝙ participationē inq̄tum. s. in quolibet pcō est defectꝰ in aliquo actu rationis dirigentis. ꝛ ideo ſm pcā circa que est tale peccatum erit habet etiam imprudētia sub se spēs. j. precipitatio qua aliquis per impetum passionis. vł volūtatis fertur ad aliquid agendum ꝓtransitis mediis per que opz ordinate discēdere recta consiliādo. Que media sunt memoria preteritoꝝ. Intelligentia presentium. Solertia in considerando futuros euētus. Rō cōferens vnum cū alio. Et docilitas per quaꝫ quis acquiescit aliorum sententijs. Habent etiam temeritatez que est contemptus regule dirigentis vnde temere dicuntur illa fieri que ratione non reguntur ex contemptu regule dirigentis. Habēt ꝛ inconsiderationez quem certe iudicando deficit. Est ꝛ inconstantia que deficit in precipiendo. Est ꝛ negligentia q̄ est per defectum voluntatis. ꝛ est ꝓprie in actus interioris defectu ad quē pertinet electio. Est et pigritia ꝛ torpor de quib⁹. S. ꝛ quando ꝺdicta sint peccatum mortale dicas ꝙ solum qñ sunt ℣ aliquod necessariū ad salutem ꝙ precis

UVA. BHSC. IyR_213

pitur vel ꝙ est prohibitum. alias cõiter sunt peccata venialia.

4 ¶Que sunt vitia q̃ similitudinẽ habẽt cũ prudẽtia. Rñ. ꝙ sũt quatuor: Primũ est prudẽtia carnis inq̃tũ studiũ rõnis ordinat ad finẽ qui nõ est vere bonꝰ et q̃dẽ si sumat̃ ſm absolutã rõnẽ ita ꝙ in cura carnis aut mũdanorũ finis totius vite sit sic est pctm̃ mortale qꝛ per hoc auertit̃ homo totaliter a deo. cũ ĩpossibile sit esse plures vltimos fines. et de hac dicit̃ ad Ro.viij. Prudentia carnis inimica est deo. Si aũt sumat̃ ſm rõnẽ ꝑticularis prudẽtie sic ẽ pctm̃ veniale: qꝛ sicut affectio ad aliquod delectabile carnis vel mũdi ĩordinata sine auersione a deo est pctm̃ veniale sic est studiuꝫ ad illã. Sil'r dic de prudẽtia seculi. Si vero q̃s curã carnis in finẽ ordinat honestũ puta comestionẽ ad carnis sustẽtationẽ vt deo seruiat sic nõ erit prudẽtia carnis. Similiter nec prudẽtia seculi quãdo vtitur rebus mundi ad finem honestum. vide de hoc Tho.xxij.q. lix. Secũdũ est astutia. Tertiũ dolꝰ. Quartũ fraus. ⁊ lꝫ hec tria cõueniũt inq̃tum q̃s ꝑ vias nõ veras ⁊ simulatas vult cõseq̃ aliquẽ finẽ. Tamẽ differunt inter se qꝛ ad astutiã ꝑtinet excogitatio hmõi viaꝝ. Ad dolũ ⁊ frandẽ ꝟo pertinet ꝓprie excusatio opis. sꝫ dolus cõsistit in ꝟbis ⁊ factis fraus ꝟo ꝓprie in factis.

Pubes q̃s dicat̃ habes. s̃. xx. q. ij. §. cũ ergo. ⁊. q. ij. c. si. qualibet. ⁊ de despõ. impu. c. pubes. ibi dicit̃ puberes sunt vocati a pube. i. pudẽtia corpis. qꝛ hec loca prio lanuginẽ ducũt. ⁊ hodie dic. ꝙ est masculus. xiiij. an. ⁊ femina. xij. vt. s̃. Impubes.

Publicũ dꝛ dupliciter. ſꝫ Pan. in. c. ex literarum. de temp. or. vide Notoriuꝫ. ⁊. s̃. Ocultum. Itẽ publicũ differt a cõi. qꝛ cõe dꝛ qd̃ est oibus animãtibꝰ etiã brutis cõe. sꝫ publicũ dꝛ qd̃ est in vsu hoim tm̃. vnde publicũ. quasi populicum.

Pudicus dꝫ esse sacerdos: vt verbis: moribꝰ pudorẽ indefinẽter exhibeat. xliij. di. §. j.

Pudicitia ẽ animi virtꝰ qua q̃s verecũdat̃ de actibus de quibꝰ homines magis verecundantur vt sunt actus venerei scd̃m Aug. de ciuita. dei comitẽq̃ habet fortitudinem vt potius quelibet mala toleret q̃ malo consentire decernat. xxxij. q. v. ita ne.

Punitio nõ dꝫ esse sine causa lꝫ aliquãdo sine culpa de re. iu. sine culpa. li. vj. de quo vide s̃. Correctio ⁊ pena. et vbi debet puniri. vide. s̃. Pena. §. xxiiij. cum sequenti.

Purgatio quadruplex. alia spũal'. s. a peccatis ⁊ hec fit ꝑ baptismũ. ⁊ pñiam de cõse. dist. iiij. nõ põt. Et ꝑ sacramẽtorũ receptionẽ de cõse. dist. ij. cum omne. Et per fidei feruorem. xv. q. vl. c. vlti. de coha. cle. ⁊ mu. c. vestra. ⁊ per quelibet opera pietatis. xxij. q. ij. si quelibet. Alia dicit̃ ignis purgatorij. de qua. j. purgatoriũ. Alia dicitur vulgaris que a vulgo ẽ inuenta ⁊ hec fit cum ferro candẽte aqua feruenti. Aut cũ duello ⁊ si euaserit ille sus fit immunis ⁊ hoc ꝓhibet̃ sub pena mortalis peccati. ij. q. v. mẽnã. ⁊. c. consuluisti ⁊ de pur. vul. per totum. qꝛ est ꝯtra id deuteronomij. vj. Nõ tentabis dñm. Alia dicit̃ canonica a iure canoni. inuenta. ⁊ hec fit per iuramẽti p̃stationem coram suo iudice. ⁊ illis apud quos infamatꝰ est sic iurãdo sup euãgelia ꝙ tale crimen non commisit super quo est infamatus nec ad id operã dedit ⁊ huiusmodi. ⁊ debet habere tot cõpurgatores quot indicenti purgationem canonicã videbitur attenta enormitate criminis qui sint bone opinionis. ⁊ non sit verisimile eos periurare. ⁊ qui eius conuersationeꝫ sciant ⁊ sint eiusdẽ ordinis si est possibile qui simul iurẽt ꝙ credunt cuꝫ verum iurasse vel ꝙ bonũ exhibuit iuramentum hec probãtur de purgatiõe canonica per totum.

¶Quãdo debet induci canonica purgatio. Rñ. ꝙ qñ apud iudicem suum q̃s est infamatus ⁊ infamia publica laborat ⁊ apud graues ⁊ bonos viros et nõ 1

UVA. BHSC. IyR_213

sit orta ab inimicis. tūc index debet ipsum citare ad terminū vt si quis vult accusare cōpareat. & si accusator apparet audiatur canonice. Si vero non apparet infamia mala crebrescit tūc procedat index ad inquisitionem & si nullus apparet etiam denūciator nec comminciū tunc cōpellat eū ad purgationem canonicā. hec not. Jo. ij. q. v. ꝓsbyter. & per totum. de purga. cano. per totum per doc.

2 ¶Sed numqd index ex sola suspitione poterit purgationē canonicā indicere. Rñ. q; si infamia nō laborat. vt dixi non poterit. nisi forte fuerit accusatus. ij. q. v. ℌ. ecce qualiter. Vñ not. q; verisimilis suspitio sufficit ad indicēdā purgationē ꝑdictā & nō fit ifamat⁹ & temeraria suspitio repellit extra. e. ca. si qs de gradu. ij. q. j. c. j. Violētia aūt sufficit ad sentētiā. xxij. q. j. dixit. no. Archi. ij. q. v. omnibus. Jnno. hosti. in. d. c. si qs de gradu. Limita hoc vt. ℌ. Presumptio ꝑmo verum in leuibus.

3 ¶Utrū ad dictū vni⁹ mulieris sit indicēda. Rñ. q; sic si infamia ex hoc apud graues resultat. c. significasti. de adul.

4 ¶Que pena deficientis in purgatione. Rñ. q; si accusat & iudicat sibi purgatio si deficit puniet ac si fuisset cōuictus de simo. c. de hoc si vero per modū inquisitionis agatur aut denūciationis pena erit arbitraria. Ut no. Hos. hosti. & Pa. in. c. accedēs. de accu. Similiter dic q; si nō precessit aliquis modus agēdi neq; p accusationē inquisitionem aut denūciationem sed solum ꝓpter infamiam index inducit purgationē tūc similiter si deficit punit extraordinarie. & est casus. c. significasti. de adul. Et sic eum intellige & aduerte qz dicit Jnno q; cū index hoc casu procedat ex presumptiōe q; dz multū temperare sentētiā. vt no. in. c. afferte. de presump.

Purgatorij est pena grauissima minor tamē infernalis. vt patet. xxv. d. c. qualis. de pe. di. vij. c. ij.

1 ¶Qui sūt q; purgāt. Rñ. q; illi q; moriūt in charitate q; tñ nō satisfecerūt ꝓ eorum peccatis in hac vita. xxv. d. c. qualis. & c. seq.

¶Quō iuuant ales defunctorum. vide. j. 2 suffragia per totum.

Purificatio post partū mulierū nō est necessaria. vñ si voluerint intrare ecclīam vt gratias agāt nō peccant. Si tamē ex veneratione aliquā diu voluerint abstinere deuotio earū nō est prohibēda de purgatio. post par. c. vnico.

Pusillanimitas opponitur magnanimitati ꝑ defectū: qz deficit pusillanimis a ꝓportiōe sue potētie dū recusat in illō tēdere quod ē cōmēsuratū sue potentie & sic est peccatū & tale qualis est obligatio ad illud in qō tēdere recusat. sine sit preceptū sine sit ꝓhibitio. Sec⁹ si sit circa cōsilia vt inträdi religionē audiendi cōfessiones vel predicandi. quib⁹ ex officio nō incūbit de necessitate qz sic est petīm veniale. hec ex Tho. xxij. q. cxxxiij. & est filia accidie.

Quadragesima quādoq; quō fuit instituta not in. c. q̄dragesima. de cōse. dist v. vbi dz a xpo fuit institūta & vt decimā annoz̄ deo reddamus. Quando est incipienda & a quibus abstinēdum. Et qua hora comedendū. vide. ℌ. Jeiuninum.

¶Ad notata hoc versi. quid si alicui iniungatur ieuniniū trium quadragesimarum an debeat fieri per tres annos. vide Corse. sing. suis i versi. q̄dragesima. q; debent fieri in vno anno vbi ponit tpa & textus hoc probantes.

Quarta falcidia vel trebellianica. vide legitima. Quarta funeralis. vide canōica. portio.

Questuarij dicunt q̄ discurrūt ꝑ ecclesias nis q̄ nullomodo recipi debēt nisi veras literas aut apostolicas aut diocesani ostendāt. et ponit forma literarū capitulo ex eo. de pe. et re. et si habent literas apostolicas non debent acceptari

UVA. BHSC. IyR_213

nisi prius sint per epm examinati cle.
1 alusionibus de pe. ⁊ re.
¶ Utꝝ tales q̄stores sint ꝑ mittēdi predicare. Rñ. ꝙ nō nisi solūmō ꝙ i literis ꝯtinet populo proponere vt in. d. c. cuꝫ ex eo. et de here. vt officium libr. vj. ⁊ di.
2 cle. allusionibus.
¶ Quid si ꝯtinetur i eoꝝ literis. Rñ. ꝙ i locis religiosis honeste ⁊ charitatiue recipiant et ꝙ fideles ad eorū exhortationē cōuocēt. Rñ. ꝙ nihilominꝰ clerici ⁊ rectores ecclesiarū nō tenētur inuiti p̄dicta facere: qꝛ tales litere q̄tū ad huiusmodi conuocationes sunt reuocate ipso iure. vt habet in extrauaganti Cle. iiij.
3 ¶ Quō nō debēt in tabernis aut alijs locis incōgruis manere. aut inutiles expensas facere. aut habitū falsei religionis protere. aut idulgētias vel alia mēdaciosa proponere: habentur in. di. cle. abusionibus. ⁊. d. c. cū ex eo.
4 ¶ Sed nunq̄d si publice deliquant tales poterūt ab odinarijs puniri. Rñ. ꝙ sic licet sint exēpti de priuil. ca. tuarū.

Questus dr omne qd ex opa cuiuscūq; descēdit. ff. ꝑ soci. l. questus glo. j. lucrum

Rancor ē disciplicētia ꝯ aliquem ꝑꝑ quē desiderat vel querit q̄s malū alteri ⁊ est filia accidie qñ ꝓcedit ꝯ aliquē eo ꝙ iducit vñ ab bñ opandū aliqñ filia ire. ⁊ est pctm̄ mortale si malū ꝙ alteri q̄rit vel optat est quid alicuius importantie et cū deliberatione voluntatis. vt elitio a Tho. xxij. q. xxxv. limita tamē vt supra odium.

☞ De notatis in hoc. §. ꝙ rancor sit remittēdus lꝫ nō iniuria no. Bar. in l. si tibi. j. in. vlt. q. ff. de pac. censetur tamen rancor remitti non pena per euꝫ qui in cōfusione sacramenti remittit iniuriā Barto. in. i. si tibi. §. quidam. in vlti. q. ⁊. ibi omnino Bal. ⁊ Pau. de ca. ⁊ Alexā. col. j. verā extra glo. querit. ff. d pactis. vide Bar in. l. nō solū. §. j. ⁊ ibi ꝑ Alex. ⁊ Bal. sing. ꝟsi quero. in xlvj. ff. de iniu.

Ratio hꝫ triplicē gradū in hoīe ꝑꝫ philo. j. ethicorū. ¶ Primus est ante cōpletū septēniū. vbi non intelligit nec per se nec ab alio cape potest ⁊ ideo illo tēpore nulli contractui est aptus. Secundus gradus est cū ab alijs capere potest licet imperfecte sed ipse per se non sufficit ad intelligendū ⁊ istud est in fine primi septēnij regulariter ⁊ tūc potest promittere aliqua ad que natura inclinat non tamen cū obligatione perpetua. ¶ Tertius est quando ab alio cape pōt ⁊ ꝑ seipsum cōsiderare ⁊ istud est in anno pubertatꝫ. ⁊ tūc potest se obligare quo ad ꝑsonam. s. ad votū religiōis matrimoniū ⁊ hmōi. sed quo ad exteriora nō nisi i fi. xxv. anno. Ratio finalis est anima legis vide lex. §. iij. et quomodo cognoscatur qñ ratio est finalis vel impulsiua. vide supra Causa.

Ratiocinia sunt redditiones rationum ad quas quis obligat ad ministrationē reipublice vl' ꝑuate. Nā sūt q̄dā ratiocinia publica quibus obligant officiales curie ex administratione aliquarum ad rempublicā pertinentium. vt. C. de epi. ⁊ cle. l. officiales. Quedam dicuntur priuata quibus obligantur homines ex administratiōe rerū priuataꝝ vt tutores curatores actores ꝓcuratores executores extra de obl. ad rō. c. vno.
¶ Utꝝ obligatꝰ ad rōcinia possit ordinari. Rñ. ꝙ post dimissionē administrationis si est obligatus reipublice ex administratiōe ꝓmoueri ñ pōt añ reddita rōcinia. c. p̄terea. l. di. secus si esset obligatus ex mutuo vel alia causa. l. rescripto. ff. de mu. ⁊ ho. C. de epi. ⁊ cle. quisquis emēsis. si ꝟo est obligatꝰ ꝑsone p̄uate tūc si tenet d dolo ⁊ fraude ⁊ ꝯstat repellit. Si ꝟo cōstare nō pōt vel tenet ex alia culpa sic pōt promoueri. in officio aūt administratiōis exñs an possit promoueri. Mihi placet opir Inn. in. d. ca. vnico vbi dicit ꝙ si q̄s gerat. tutelā vel curam legitimam vel necessariam a legibus sibi impositā. vel etiā suscipiat

UVA. BHSC. IyR_213

legibus sibi impositā. vel etiā suscipiat aut miserabiliū personarū aut ecclie ꝓ curatiōes seu administratiōes ⁊ maxime cū lñia episcopi ꝙ nō impeditur ordinari cū possit talia suscipere etiā ordinatus alias autē prohibetur. lj. di. per totum. ⁊. d. l. officiales.

2 ¶ Sz nunquid magister scolarium vel alius famulus qui iurauit ꝑ annū seruire poterit religionē intrare. Rñ. ꝙ sic ꝑm hug. liij. d. c. legā. lz dicat ꝙ nemini ꝯsuleret. host. d. ꝙ tutius est implere ꝙ iurauit nisi obtineat lniam. quā si non vult dare poterit intrare auctoritate. c. ꝑuenit. el. ij. de iureiu. Addo ꝙ etiā liceret quādo immineret sibi periculū mortalis peccati.

3 ¶ Utrū obligatus causa pignoris possit ꝓmoueri. Rñ. ꝑz host. ꝙ nō ante redditam rationem. ar. c. significante. et. c cum contra. de pigno.

4 ¶ Utrum filius vsurarij possit promoueri. Rñ. ꝑm host. ꝙ nō si succedat. nisi clamores patris emēdet vl' hereditatē repudiet. c. tua nos. de vsu.

Raptor proprie dr̄ q̄ rapit res imobiles. Predo vero res mobiles. vñ rapina dr̄ i rebꝰ imobilibꝰ. De predatio vero i mobilibus. et se mouētibꝰ. vt aialibus ⁊ hmōi ꝑm Jo. an. quē sequitur Pan. in. c. j. de rapto. q̄uis vt plurimū equiuoce sumātur ⁊ fit rapina cū quis publice ⁊ violēter rapit vt in. c. penale. xiiij. q. v. d hoc vide insti. de vi bo. rap. post prin. ⁊ ē grauiꝰ peccatum q̄ furtum. vt in. d. c. penale.

1 ¶ Utruz raptores largo mō ꝓ quibuscunq̄ publice violēter res alienas depredantibus tā mobiles q̄ immobiles possint recipi ad ꝯfessionē nisi restituāt rapta vel que cōbusserūt destruxerunt depopulauerūt aut alio modo dānificauerūt ꝓximū sicut tenēt. l. duabꝰ. §. si quis iurauerit. ff. de iureiu. ⁊. l. cū te cuz solū. C. qd̄ me. cā. Rñ. tex. i. c. sp eo. de rapto. sic ꝙ q̄cūq̄ surrexerit i rapinā siue ecclesiarū violationē ⁊ manifeste fuerit deꝑhensus nisi prius ablata restituat si poterit vel emēdādi plenā securitatē fecerit pñie bñficiū ei penitꝰ denegēt. Si vero vsq̄ ad obitū in ꝯtumacia sua durauerit. ⁊ in extremis positꝰ remedium pnie postulauerit humiliter si emendationē vel emēdandi securitatē ꝑstiterit ei pnia ⁊ ecclesiastica sepultura ꝯcedat. Qui aūt in sanitate obstinata mēte non emēdauerit ⁊ i morte securitatē ꝑstare non poterit. si de pctō contritus fuerit viaticū nō denegēt ⁊ sic nec ꝯfessio ⁊ absolutio. sz tamē nullus clericoꝝ sepulture eius intersit. nec eius eleemosynā ꝑsumat accipere. lz sit sepeliēdꝰ i cimiterio. Et q̄cūq̄ clericꝰ vl' presbiter cōtrafecerit dz apponi ab ordine irrepabilit̄ s. sine dispēsatiōe ⁊ bñficio carere ecclesiastico. hec in. d. c. super eo. Si vero nō sunt manifesti poterūt recipi ad confessionē sicut alij peccatores ꝑm abbatē in d. c. sup eo. ⁊ etiā lz essēt manifesti si tñ moniti nunq̄ fuerūt ꝑm ho. i. d. ca. sup eo. dūmō sint dispositi restituē. vt tenēt.

¶ Quid de raptoribus depredantibus romipetas. Uide. s. excōmunicatio. v. casu. xxix. 2

¶ Utꝝ raptor virginis sit puniēdꝰ pena. l. vnice. C. de ra. ꝟ. Rñ. pa. i. c. cū causa. de rapto. ꝙ si precessit tractatꝰ determinatus de matrimonio ⁊ ob hanc causam adducit non cōmittit pena de iure canonico cui stamus in hoc. Si vero ꝑdictus tractatus nō ꝑcessit etiā si puella fuit volūtaria cōmittit pena. xxvij. q. vltima. lex illa. ar. xxvj. q. j. §. ex hac. i. fi. ⁊ obligat ad restitutionē nō solum subtracti lz etiā lucri qd̄ habuisset. ille sub cuius potestate erat ꝑm dñm Jo. de platea. Institu. de actio. que ex delic. nascūtur. §. Interdum. 3

Rapina fit prio in naufragijs. ¶ Secdo i pedagijs. ¶ Tertio inquilinis talijs ⁊ similibus. ¶ Quarto in bello. ¶ Quinto in extorsionibus officialium plus debito.

☞ De notatis in hoc. §. ⁊ ꝙ rapina est plusquam furtum ⁊ furto improbrior not. in lege si cum. §. qui vim. ff. quod metus causa. Barto. in lege prima. ff. de effrac. ⁊ tenet raptor in rapina depre

UVA. BHSC. IyR_213

hensus actiõe furti manifesti. Bar. no. in. l. si vendidero. §. raptor. & i. c. si quis ex domo. ff. de fur. & non fit sine violẽtia l. quo naafragium. in fi. ff. de incẽ. rui. & naufra. & Alexã. in. l. iij. §. quod pretor. ff. ne quis eum qui.

¶ Utrum dñs agri vel territorij teneat de rapina in eo facto. Rñ. pa. i. c. Izdere stitu. spo. q si fuit sciẽs & potuit phibere & nõ prohibuit sic tenet. l. j. C. de fal. mo. Secus si nõ potuit prohibere. l. j. §. is aũt. ff. si fa. fur. fe. di Et idẽ dic de villa & castro. & hec est cõis opi. fm Bar. in l. ne dd. ff. õ incẽ. rui. & nau. Similiter nẽ tenetur non criminaliter fm predictos.

¶ Sed nunquid stabitur iuramẽto super quãtitate rerũ amissarũ robato. Rñ. cõiter tenent oẽs legiste in. l. si qñ. C. vñ vi. & pa. i. ca. in peo. de his que vi. q vbi qs pdenit ex dolo alteri⁹ nõ admittitur probatio p iuramẽtum in litem. Sz qñ conuenit. de dolo suo. sic credet iuramẽto allegantis damnũ. pterea dicit Inno. in. d. c. sup eo. q dic. c. habebit locũ i qualibet vi compulsiua ablatiua expulsiua turbatiua & inquietatiua. Ex quo infertur q si probo furtũ vel rapinã cõtra raptorẽ stabit iuramento meo de ẽstitate rapte. Et not. q furtũ vel rapina pbat p socios familiares & huiusmodi.

Ratihabitio vide. §. cõsensus. §. iij.

Recõciliatio ecclie vio Cõsecratio.

Recõpẽsatio vide. Cõpensatio.

Recusari põt iudex delegatus ex multis cas. vt no pan. i ca. accedẽs. vt nõ lite nõ conte.

¶ Primo quia consanguineus aduersarij. ¶ Secundo quia commensalis ipsius.

¶ Tertio quia oriundus de eius terra idem de districtu. ¶ Quarto quãdo nõ potest habere accessus ad iudicem nisi per terram inimicorum. ¶ Quinto qñ loquitur in aure & familiariter cum aduersario. ¶ Sexto quando in alia causa litigabat cũ eo. Item no. pan. c. j. de iudi. ¶ Septimo qñ est impius et habet assessorem suspectũ ibidẽ pan.

¶ Utr̃ protestatio de nõ acceptãdo eũ tollatur p ꝓtrariũ factum. Rñ. pan. in. c. vnico de litis cõtes. q nõ. nisi factum cõtrarium tollat protestationẽ pro per intellectũ aliũ intermediatũ. verbi gratia. Interrogatur an vera sunt que cõtinentur in libello. Rñ. reus. Rẽspõdebo cum protestationem q̃ non intẽsto: cõtestari litem p hanc rñ. & sic respondet nõ contestatur p istud factũ contrariũ. secꝰ si his dictis diceret iudex non admitto hãc protestationẽ & postea ipse reꝰ rñderet sine ꝓtestatione repetita ad libellum tale factũ contrariũ tolleret protestationẽ. lis esset contest. Secus si iterũ repeteret & ego protestor nolle contestari litem quia nihil mediũ intervenit. et pro hoc fa. cle. vnica. de dolo. & qõ dicit de constit. c. cũ. M. & l. vbi repugnantia ff. de re. in. & in. c. sollicitudinem de appe. vel dic fm Bar i. l. vnica. C. de lit. contesta. q qñ protestatio respicit vnum & factum aliud. Nam in litis contest. oritur quasi contractꝰ. protestatio vero ordinatus ad tollẽdum istũ quasi cõtra. nõ autem responsionẽ & sic sunt diuersa. & tũc per factum Jrij non tollit. Sed quando concernũt vnum protestatio. & fctm vt punta quia respõdet. & protestatur q animo nõ eundi. tunc tollit talis ꝓtestatio per contrarium factum. quia concernit idem factum. Vel dic fm pa. in. d. c. cum. M. q qñ protestatio sit in depẽdẽtibus a mera voluntate protestãtis valet protestatio. vt si dicat nolle aliud dicere contra fidem & postmodũ dicit ꝓtestatio defendit eum. xxiij. q. j. hec est fides. Si vero depẽdet a volũtate ꝓtestãtis & alterius si aliter consentit valet. c. cumana. & q ibi no. de ele. & c. fi. de ꝓdi. appo. Si vero nõ consentit nec est iusta causa protestandi nõ valet. Secꝰ si subesset iusta causa: punta metꝰ vel vis. punta vis contraham alias interficies me ꝓtestor q quicquid dicat facio animo nõ contrahendi & valet. xxxj. q. ij. lotharius. Similiter quãdo iudex delegatus

UVA: BHSC: IyR_213

nō cōsentit recusationi. ⁊ si nō cōpareo excōicabit de facto cōpareo cū ꝓtestatione de nō cōsentiendo in ipsum valet nec cōparitio preiudicat. aduerte tñ ꝙ ꝓtestatio dz precedere actuz sup quo fit vt. ff. de concub. l. in concubinatu.

Regularis dr q̄ ad viuēduz regulariter est astrictꝰ. siue sit monachus siue canonicꝰ regularis de stat. mo. c. ꝙ dei timorē siue sit clericꝰ siue sit laicꝰ licet laicꝰ nō possit recipi in canonicum. vt in. c. ij. de institu. tñ pōt recipi in ꝯuersum de elec. c. cū ex eo. li. vj.

Religiosus dr tripliciter. ¶ Primo largissime. ⁊ sic est q̄libet christianꝰ. vñ in ca. pro humani de homi. lib. vj. dicit christiana religio. ¶ Secūdo large. ⁊ sic cōprehendit omnes clericos seculares. et omnem christianum honeste viuentem nam in eo ꝙ deo impendit debitam religionem potest dici religiosus. sic sequitur. j. q. j. c. nullus el. ij. ⁊. xxxiij. q. v. qđ deo. ar. de voto ex multa. vbi de hoc

¶ Tertio accipit ꝓprie ⁊ sic religiosus est qui professionem fecit alicui de religiōibꝰ approbatis ꝑ sedē apostolicam de voto. c. ꝙ votū. §. pñti li. vj. ⁊ talis ꝓprie dicitur religiosus ⁊ religiones approbate sunt quatuor. Pria Basilij. Secūda bñdicti. Tertia Augustini. Quarta beati Francisci vt not. Laudu. i cle. quia regulares de supplen. neg. prela. Sub istis militāt oēs proprie religiosi. Exceptis cartusiēsibꝰ q̄ hñt sua statuta.

1 ¶ Utrum dispositio odiosa cōcepta erga regulares seu religiosos extēdatur ad fratres de tertio ordine beati Francisci ⁊ huiusmodi. Rñ. Pan. i rub. de re. ꝙ non quia tales proprie non dicuntur religiosi vnde potius eorum regula est quidam modus bene viuēdi licet sit approbatus per Papam ⁊ ideo solum cōprehendet illos qui tria vota substātialia promiserunt in religiōe approbata sm Joan. and. in glo. j. ⁊. ij. cle. j. de decimis. ⁊ hoc verum nisi addatur nisi puta quicunq̄ religiosi. Nam tunc etiam comprehenderētur hospitalarij hierosolymitani qui non possunt contrahere matrimonium ⁊ promittunt obiam superiori. ⁊ nō pñt retroducere ab illo statu nō tñ cōprehenderent alij hospitalarij qui vtuntur matrimonio licet portēt certum habitū qr nō sunt religiosi. nec stricto nec largo mō in fauorabilibꝰ ꝟo bene comprehendūtur prefati fratres quia largo modo vidētur sub regula ratione promissionis facte superiori eorum.

¶ Quid de inuenientibꝰ nouū ordinē. 2
Rñ. ꝙ nō sunt religiosi nisi a papa exp̄sse approbentur. qr cū sit ꝓhibitū nouū ordinez vel religionē inuenire. vt in ca. religionū de reli. domi. li. vj. Ideo nō religiosi sed potius irreligiosi sunt cēsendi tales ⁊ hodie excommunicati ipso facto per extrauagantem Joā. xij. que incipit. Sancta romana. Recitat pan. i. c. fi. de relig. domi.

¶ Religio beghinarum reprobatur et omnes eam sectantes sunt excommunicati ipso facto ac religiosi dantes eis auxilium consilium vel fauorem in prefato beghinatum clemē. prima de religi. domi. ⁊ not. quod sorores tertij ordinis sācti Frācisci non sunt ille beghine vt notat glos. ibidem. cum habeant regulam approbatam a sede apostolica. et multo minus sorores sācte Clare.

¶ Quis potest effici religiosus. Rñ. ꝙ q̄libet qui non habet aliquam de infrascriptis. viij. conditionibus. quarū prima est etas immatura de quo dic vt. s. nouitius. §. j. 4

¶ Scđa seruilis ꝯditio. Seruus quippe sine consensu domini non potest intrare religionē. ar. xliiij. d. c. nullus episcoporum. Prescribitur tamen triennio a religione que hoc ignorat si dominꝰ scit ⁊ non repetit. xvj. questio. ij. si quis incognitus. Iste tamen si repetatur a domino religiosus erit secundum hugo. ibidem. arg. xxvij. q. j. de viduis. et religioni tenebitur q̄tum in ipso est et 5

UVA. BHSC. IyR_213

si manumitteret nō posset ꝯhere. Nec ob.c.q̄dā.de cōuer.cōiu. qꝛ illi q̄ habet vxorē nō pōt obseruare castitatē ea inita.ꝛ sic religiosus esse nō pōt.sꝫ seruus sic.qꝛ nō requirit corpꝰ liberū vt sit monachus cuꝫ in domo ꝓpria quis possit esse religiosus.d.c.de viduis.

6 ¶ Tertia debitoꝝ obligatio qui em̄ dꝫ aliquid alteri nō possit illud licite p̄termittere vt religionē ingrediat.liij.di.c. generalis. Si tñ debitū pecunie vel talis debitor nō hꝫ vñ satisfaciat. tūc faciat qđ pōt scꝫ cedat bonis suis creditori ꝛ sufficit ꝓpter pecuniā em̄ nō obligat ꝑsona liberi hoīs.sꝫ tm̄ ad recōpensaꝫ.Uñ lꝫ ei rebꝰ suis exhibitis religionē igredi nec tenet in seculo remanere vt ꝓcuret vñ soluat debitū.si mō ex zelo dei ꝛ feruore charitatis hoc facit: qꝛ spiritussancti autoritate hoc facit cui nemo pōt resistere.xix.q.ij.due de regula. lꝫ.Si tñ monasteriū qđ ingredit aliq̄d acquireret ꝑ successionē hereditariam vel ꝑ donationē aut legatū rōne ipsius solū sic tenet satisfacere q̄tū se illud extēdit qđ habuit eius occasione solūmodo.ar.c.si qua mulier.xix.q.iij.

7 ¶ Utrū talis tenet in religione laborare vt creditoribus soluat.Rñ q̄dā tenēt ꝙ sic.Sed ꝯriū credo cū ex toto sit religioni subiectus ita ꝙ nō est momentū in quo a p̄lato nō possit occupari ꝛ non hꝫ velle nec nolle.c. religiosus. de elec. lib.vj.Itē si stetisset in seculo ꝛ cessisset. bonis non teneret laborare vt satisfaceret scđm Pet.de pal.l.iiij.di.xxxviij.Ergo cū ex ꝓfessione cedat bonis pꝫ ꝙ nō tenet laborare vt satisfaciat posset tñ p̄latus cū consensu monasterij hoc ei cōcedere alias non.

8 ¶ Quid si talis etiā cū iuramēto ad tale debitum erat astrictus.Rñ.itē ꝑ omnia dicendum.arg.c.lꝫ.de regu.

9 ¶ Quid si ꝓmisisset talis opari manibus vt satisfaceret.Rñ.ꝟm Petr.de pal. vbi.s̄.ꝙ hoc non obstante poterit religionez intrare.sed si bona sua sufficiūt satisfaciat ei ad interesse. ꝛ sic dic de eo qui accipit vxorem que patit aliquod interesse ex hoc ꝙ debet ei satisfacere si habet aliqua secundum eundem Pet.

¶ Quarta rōcinoꝝ detentio.Unde obligatus ad rōcinia intrare nō pōt. liiij. di.c.legē.Et hoc verū in obligatis perpetuo.In alijs aūt secꝰlꝫ honestū sit ꝙ prius se expediant.Ex quo pꝫ ꝟm Gof. ꝙ potestas qui iurauit regimen ciuitatis ꝑ annū.magister scholariū q̄ similiter iurauit legere per annū ꝛ hmōi possunt intrare religionem autoritate. ca. peruenit.el.ij.de iureiu.vide.s̄. ratiocinia.de hoc.§.j.ꝛ.ij. 10

¶ Quinta est p̄rna subuētio.Et vt scias si potest filius intrare religionez dimisso p̄re cui tenet subuenire.Exo.xx.not. ꝟm Alex.in.iij.ꝑte sum. ꝙ si parētibus nr̄is obsequia nr̄a necessaria sunt ita ꝙ sine ipsis substētari nō p̄nt tūc nō lꝫ religionē intrare.si mō talia obsequia nō inducūt nos ad aliq̄d agēdū qđ sit nō ꝯ deū. ꝛ sic ꝯtrariū consulētes pharisei increpant a dño Mat.xv.ꝛ sic secundū doc.intellige illud.c.si q̄.xxx.di. Si vero eis non pōt seruire vel debita obsequia exhibere sine ꝓprie salutꝫ dispēdio: tūc necessitudini generis diuine religionis pietas antefert vt dicit Amb.sup.Lu. ꝛ sic poterit intrare ipsis dimissis. ꝛ sic loquit hier. in epl'a ad eliodoꝝ ꝙ solū genus pietatis est in hac ꝑte esse crudelē. ꝛ saluator Lu.xiiij.si q̄s venit ad me ꝛ odit.Si aūt non sunt in tali necessitate.sic filius ipsis etiā inuitis pōt intrare.etiā si cū eis possit sine dispēdio proprie salutꝫ ꝑmanere.ꝓbat i.c.j.ꝛ.ij.xx. q.ij.Addit tñ Th.l.iij.quol.q.vj. ꝙ nō solum ꝓ indigētia maxima.sꝫ etiā pro mediocri ꝑemptū puta qꝛ posset viuere sꝫ tamē cum notabili iactura ꝛ detrimento sui status ꝛ cōditionis sue puta qꝛ oportebit eū mēdicare vl' alijs seruire cū maxima indecētia sui statꝰ dimittendus est ingressu religionis.etiā si ex voto haberet placet qñ pōt sine periculo salutis hoc facere. 11

¶ Sexta est dignitatis astrictio vt sunt epi ꝛ alij superiores qui sine licētia pape nō p̄nt intrare.c.lꝫ.de regu. Inferio 12

UVA. BHSC. IyR_213

res ꝺo epis ꝑñt etiã inuitis suis epis. vt. xix. q. ij. ꝺue. sicut sũt decani ꝓpositi archidiacon. archipresbyteri. curati. a oês alij inferiores epis. bñficiũ tñ eorũ alteri nõ ꝺz cõferri nisi expresse vel tacite ꝓfessi fuerint vel apparuit ꝙabsolute vo luerint vtã mutare. c. beneficiuz. de re gu. li. vj. debent tñ petere iniam ꝯquis non obtineantur. vt in. ꝺ. c. licet.

15 ¶Sed cuiꝰ erãt fructꝰ bñficij ãte ꝓfessionẽ. Rñ. ꝙ ꝺz assignari debita portio ipsoꝝ fructuũ alicui ꝙ seruiat ꝓ ipso. vt in. ꝺ. c. beneficiũ. reliquũ ꝺo erit ipsiꝰ vt nõ sit onerosus monasterio qõintrauit tpe ꝓbationis. xj. q. vj. de lapsis qz nec ꝓprie ẽ religiosus vt ꝓz in. c. religioso. de sen. exc. lib. vj. ergo iure suo nõ debet de fraudari vt. xvij. q. ij. cõsaldus. not. Tanc. Bar. bzix. a interim remanet canonicus curatus vel decanꝰ sicut prius erat nec beneficium vacat.

14 ¶Septima matrimonij obligatio. s. post cõsũmationẽ. nam tũc nõ põt religionẽ intrare nisi ꝑm ꝙ ꝺico matrimonium. iij. intellige etiaz si copula est habita post ꝰctum matrimonium vel sponsalia. Sed nõ si ante. qz sic nõ impediret nec matrimonij ꝺiceret ꝓsũmatũ. ar. c. veniens. de spõ. vbi ꝓz ꝙ copula ꝓcedẽs sponsalia nõ facit matrimoniũ. facit. c. verum. t. c. ex publico. et parte ꝺ quer. cõiu. ꝺ requirũt cõsũmationẽ a est illud qõ sequitur nõ qõ antecedit.

15 ¶Sed qd ꝺe illo ꝺ intrauit aliquaz ꝺucere in vxorẽ. nũquid poterit itrare. Rñ ꝙ sic auctoritate. c. puenit. el. ij. ꝺe inrein rã. t. c. commissum. ꝺe spon. in quo ostenditus est ꝛc. Intellige quo ad opinẽ ꝺe facto ꝺicatur cõtra iuramentum feciſſe non quo ad veritatem ꝑm Ricar. in. iiij. ꝺic etiam. vt. ẽ. ꝟ. ix.

16 ¶Octaua coactiõis ꝙpositio nam opz vt sit voluntariꝰ aliꝰ nõ tenet ingressus vt ꝺe regu. c. j. xx. q. iij. ꝓfs. In religiõe aũt minoꝝ vltra ꝓdicta. viij. requirunt alia. v. s. ꝙ sit corpore sanꝰ. legitie natꝰ: nulla vulgari infamia notatꝰ: alio prõptus. cõpetẽter lꝛatꝰ: vel ad honestos labores aptꝰ. attũ si quis reciperet ꝺe ficiens in aliquo istorum teneret receptio nisi sit. j. ij. iij. iiij. v. vij. vel. viij. ꝙ aliquãdo reddũt receptionem nullam. vt patet per predicta.

¶Quõ debet quis intrare aut qua intẽtione. Rñ. vt moriatur mundo a seruiat ꝓ. xij. q. j. c. ij. 17

¶Utrũ quilibet debeat reputare votũ religiõis ꝓportionatum sue infirmitati. Rñ. ꝑm Ric. in iij. ꝺi. xxxviij. ar. vj. q. j. ꝙ sic nisi per etiam coniecturam seu experientiam sibi constaret de contrario propter enim custodiam que magis ad hibẽt religiosis ꝯ secularibus. Et propter bona exempla que vident ibi frequentius. Et ꝓpter bona verba que frequẽtiꝰ audiũt. ex ꝓpter maiores consolationes quas diuina benignitas ob fauorem religionis et sancta societate infundit eis efficitur eius obseruãtia proportionata in ipsa existenti que proportionata esset remanẽti in seculo. 18

¶Utrũ qs possit ꝓfiteri in aliqua religione ita ꝙ liceat sibi retinere sua. Rñ. pa. in. c. insinuante. qui cle. vel vo. ꝙ si qs simpliciter vouit cum tali cõditione. videt in ꝺubio ꝙ sibi reseruauerit illa bona vt obediẽtiarius monasteriꝰ. qz verba apposita in ꝯctu debẽt intelligi ꝑm naturã ꝯctꝰ vt in. l. si vno. ff. loca. etiam in proprietatis ꝟbis vt ibiꝺ. in ꝑn. et in ꝺ. c. insinuãte. ꝟz vnũ intellectũ vt res potiꝰ valeat ꝯ pereat. l. quoties. ff. ꝺe ver. obli. t. c. abbate. ꝺe ꝟ. si. a sic erit religiosus a ꝓlata bõa habebit ad vsũ ꝓ necessitate sua. Idẽ ꝺic si ꝓfiteꝛ vt i domo sua cũ oĩbus bonis suis moꝛeꝛ vt no. Ber. Inn. a host. i. ꝺ. c. insinuãte. qz hoc nõ ẽ ꝯ substantiam monachatus. vt quis in certo loco moꝛeꝛ. aut ꝺ certis redditibꝰ viuat cũ hoc possit supior cõcedere. c. cũ iter. R. ꝺe elec. a si postea supior velit eã ammonere poterit lz nõ ꝺebeat nisi ex iusta cã. Si ꝺo voluit sibi reseruare vt ꝓprium ita ꝙ nõ sit locꝰ interpretationi. a tũc si fiat reseruatio ꝓ viã ꝺitiõis resolutine vl̃ suspẽsiue sic ꝺicaꝛ actꝰ a nõ cõditio vt l. c. ff. ꝺe cõꝺi. appo. a sic nõ erit religiosꝰ. Sikꝛ si fiat ꝓ pactũ pura qz ꝺi-

UVA. BHSC. IyR_213

cit aliter nō intēdo ꝓfiteri nec alio mō qꝛ hec verba habent vim cōditiōis vt dicit Bar.in aut.ingressi.C.de sac.san. ec. Si aūt simpliciter per viā pacti vel modi reseruat sibi ꝓprietatē vel facultatē cōtrahēdi matrimonium sic facit transire ꝓfessionez in aliā speciē qꝛ vbi est pactū ꝯ naturā ꝯctꝰ ⁊ impropriatis aliquatenus verbis pōt trāsire in aliū ꝯctū fit iterp̄tatio alteriꝰ ꝯctꝰ.vt ē tex. no.in.l.vbi ita donat.ff.de dona.causa mor.⁊ in.l.cum manu sata.ff.de contrahē.emp.⁊ sic erit iste nō religiosus proprie.sꝫ oblatꝰ monasterio.lꝫ nō in totū. ⁊ sic obligabit ad oīa p̄terq̄ ad reseruata.ꝙ si verba nō patiant vt fiat trāsitꝰ ad aliū ꝯctum tūc pactū inficit ꝯctum in totum in.l. per seruum.ff.de vsu. ⁊ hab.iuncta glo.in.d.l.cum manu sata.

20 ¶Utrum intrās religionē ex cā inhonesta puta vt esset abbas vl̄ meliꝰ gauderet:⁊ hmōi teneat. licet nō cōsequat suā intentionē.Rñ.Pan.in.c.vt clerici. de reg.ꝙ sic qꝛ effectꝰ est religiosus hoc nō obstante vt tꝫ gl.in.d.c.vt clerici.et facit bonꝰ tex.cum glo.in.c. qđ interrogasti.xxvij.q.ij.ad materiam.

21 ¶Quid de illo q̄ dolo iductꝰ ē ad religionē.Rñ.ꝙ nihilominꝰ erit religiosus de.cōuer.cōiug.c.ex pte.el.ij.⁊.c. veniēs.⁊.c.dudū.quod me.cā.cū dilectꝰ et ibi no.Bar.⁊ Host.⁊ Jo.xx.q.iiij.c. vsu.

22 ¶Quid de illo q̄ timore mortis efficit religiosus.Rñ.ꝙ si timor inferatur ab hoīe sic nō est religiosus qđ metus cā perlatū nec obligat per tale votuz nisi postea rectificet vt in.c.porrectū.⁊ in.c. si nobis.de reg.Et hoc intelligo quando talis timor infert ab homine vt ꝓfiteatur.vel facit tale votū sic loquit ⁊ debet itelligi.d.c.perlatum.quod me.cā. Si vero metus sit casualis seu naturalis puta infirmus vel in mari,tpe tēpestatis vel in periculo latronū aut inimicoꝝ sic talis metꝰ nō impedit q̄n sit obligatꝰ religiōi ⁊ voto Si modo de liberate hoc fecit vt indictis.c.porrectū. ⁊ sicut nobis.qꝛ deꝰ q̄ñq̄ tales timores imittit vt ꝯuertatur.xvj.q.j. reuertimini.de cōfec.di.iiij.sanctum.in aut.vt nō luxu.cōtra na.§.j.⁊ hoc sequit Ber.Hosti.⁊ pa.in.d.c.sicut.Alij dicunt ꝙ si q̄cito conualescentiam vel euasionem periculi sentit contradicat.non tenet etiā in metu casuali si votū fecit.alleg.c.ex transmissa.⁊.c.vlti.de renunc.Sed melior est opi.host.⁊ pa.

23 ¶Utrū allectus blandicijs sit religiosus.Rñ.ꝙ sic ⁊ stare tenetur licet bona sua parētibꝰ vel heredibꝰ remanere debeant nō monasterio allicienti vt.xx.q.iij.constituit

24 ¶Quō aūt debeat ꝓfiteri vide.s.ꝓfessio.in pri.⁊ quomodo tacite inducit.s. nouitius.§.xij.et aduerte ꝙ tunc dicit proprie quis intrare religionem ⁊ effici religiosus cum profitetur tacite vel expresse quia verba sunt cum effectu accipienda.

25 ¶Ad q̄ obligat religiosꝰ.Rñ.ꝙ ad obseruātiā illius regule quā ꝓfessus est. nisi in casu.c.non soluz.de reg.li.vj.vel q̄ñ solū tacite est ꝓfessus qꝛ tunc solū obligatur religioni in genere vt.s.nouicius.§.xiiij.

26 ¶Sed quero vbi remanebit iste talis obligatꝰ religioni in genere per professionē tacitam.Rñ.ꝙ debet aliquā religionē itrare quā vult ⁊ pōt.Si vero nullam iueniat que eū velit recipere debet stare in illa in q̄ tacitam professionem acit:qꝛ illa tenet eū recipere ex q̄ passa est tacite eū ꝓfiteri vel si noluerit poterit in ꝓpria domo remanere ⁊ esse religiosus ꝓfessus.xxvij.q.j.de viduis.ꝙ limita vt.s.professio.§.j.

27 ¶Utꝝ religiosi teneant eē ꝑfecti.Rñ. ꝙ nō nisi ea ꝑfectiōe ad quā se obligauerūt.sꝫ tenent ad ꝑfectionē tēdere ꝯꝫ Tho.xxij.q.cxcvj.cui cōtrariatur perfectionis cōtemptus.Unde nō sunt mendaces q̄uis gerāt ab extra statum perfectionis quia illud non assumunt quasi profitentes se esse perfectos:sed quādo profitentes se ad perfectionem tendere vnde bene essent mendaces si ab intentione perfectionis animum reuocarent secundum asten.li.vj.titu.xlvij.

UVA. BHSC. IyR_213

28 ¶ Utrũ religiosus teneatur de precepto ad omnia que continentur in regula quã ꝓfitetur. Rñ. Hẽri. de gandauo m. vj. quol. q. xvij. tenet ꝙ cuꝫ quis simpliciter promittit aliquam regulam seruare ꝙ tenetur ad cõtenta in ea omnia etiã sub monitiõe sicut ad ꝑcepta. Sed istd nõ credo verũ. qꝛ sic sequeret ꝙ monachi beati bñdicti obligarent ad oia cũ dicat regula. c. est de disciplina fratrũ. ꝙ si. nouici⁹ habita deliberatione ꝓmiserit se oia in regula custodire cõtẽta ꝙ tũc recipiat. Et hoc est expresse ꝯ cle. exiui. §. cũ igit. de verb. sig. Et ideo dico ꝙ simplr ꝓmittẽs. regla vel ꝓmittens sic quod est tuti⁹ vt faciunt minores. s. ꝓmitto seruare regulã fratrũ minoꝝ. s. viuendo sine proprio ꝛ in castitate. ꝙ talis nõ tenet nisi ad tria vota ꝑm ꝙ modificata sunt in illa regula preceptorie vel inhibitorie. seu sub verbis equipollẽtibus alias nõ de precepto s ꝫ de bono cõsilio. Et ꝑ hoc est bon⁹ text. l. c. exit q̃ seminat ꝛ c. de verb. sig. li. vj. Nã idẽ est dicere ꝓmitto seruare regulam talem. ac si diceret ꝓmitto cõuersationem ꝑm illam regulam. Et sic intelliguntur illa verba tam ex consuetudine vouentium q̃ recipientium. tamen magis cautum est dicere. vt dixi ꝙ fratres minores seruant. addit. S. T. xxij. q. clxxxvj. ꝙ transgressio aliorum a preceptis positis in regula vel oreten⁹ factis a prelato obligat soluꝫ ad mortale propter cõtẽptuꝫ regule. qꝛ hoc directe contrariatur professioni per quam quis vouit regularem vitã. vel dic ꝑm eũdẽ Tho. vbi. s. ꝙ religiosus tenet ad perfectionẽ tẽdere. cui cõtrariat perfectionis cõtẽptus. ꝛ ideo est mortale. Et vt scire possit quisq̃ ad q̃d tenet quilibet religiosus incipiñ. cẽsui a regula beati Francisci q̃ q̃uis fuerit vltima in executiõe tamẽ est pria nobilitate ꝛ ꝑfectiõe. de qua dicit in. d. cle. exiui. hec est illa celestis vite forma ꝛ regula et in. c. exit q̃ seminat de verb. sig. li. vj. hec est illa apud deũ et patrẽ munda ꝛ immaculata religio q̃ descẽdẽs a ꝑre luminũ per eius filium exẽplariter ꝛ verbaliter apl'is tradita ꝛ demũ ꝑ spiritũ sanctũ beato Frãcisco ꝛ eũ sequentib⁹ inspirata totius in se quasi continet testimonium trinitatis hec est cui attestante Paulo nemo debet de cetero esse molestus quam xp̃s passionis sue stigmatibus confirmauit volens institutionem ipsius sue passiõis ꝛ suis signis notabiliter insigniri. hec ille cuius declaratio cũ sit firma ꝛ certa vtpote a spiritu sancto emanata a quo regulabatur sacrũ concilium vienense in quo fuit declarata plenissime ꝙ errare non potuit circa predicta. cum pertineant ad fideꝫ ꝛ bonos mores. xxiiij. q. v. a recta iõ tutissimũ est in. d. religione viuere. vbi nõ opinionib⁹ hoim viuitur aut doctorũ. sed sancti spiritus declaratione ꝛ quilibet alius religiosus timorat⁹ ex eius declaratiõe poterit scire quomodo suam debeat intelligere ꝓfessionem ꝛ ad que teneatur de ꝑcepto vel ne dicit ergo text. Cle. exiui. de ver sig. edite in. d. cõsilio. declaramus ꝛ dicimus ꝙ fratres minores nõ solũ ad tria vota nude ꝛ absolute accepta ex ꝓfessione sue regule obligant sed etiã tenent ad oia implẽda q̃ sunt ꝑtinẽtia ad hec tria q̃ regula ipsa ponit. Nã si ad hec tria ꝑcise ꝛ nude tãtũ ꝓmittẽtes se seruare regulã viuẽdo in obediẽtia castitate ꝛ sine ꝓprio ꝛ nõ etiã ad omnia cõtẽta in regula qui hic tria modificãt arctarent ꝓ nihilo ꝛ vane ꝓferrent hec ꝟba ꝓmitto semꝑ hãc regulã obseruare. ex quo ex his verbis nulla obligatio nasceret. Nec tamẽ putãdũ est ꝙ beatus Franciscus ꝓfessores huius regule q̃tum ad oia cõtẽta in regula modificãtia tria vota. seu ad alia in ipsa expressa intẽderit equaliter esse obligatos. q̃n poti⁹ apte discernit ꝙ quo ad quedã ipsoꝝ ex vi verbi trãsgressio est mortalis ꝛ quo ad q̃dã alia nõ cũ ad quedã ipsoꝝ verbũ apponat ꝑcepti vel equipolentis eideꝫ ꝛ quo ad q̃dã alia nõ. Itẽ qꝛ ꝑter ea ꝑ exp̃sse verbo ꝑcepti ac exhortationis. seu monitionis ponuntur in regula nõ nulla ꝟbo

UVA. BHSC. IyR_213

imperatiui modi negatiue vel affirmatiue apposito iferũt hacten⁹ extitit dubitatũ an tenerent ad ista vt habentia vi p̃cepti. dicim⁹ q̃ lz frates non ad oiz q̃ sub verbis iperatiui modi ponuntur in regula sicut ad p̃ceptoꝝ seu p̃ceptis equipollentiũ obseruãtiã teneãt. Expedit tamẽ ip̃is fratrib⁹ ad obseruãdũ puritatem regule ⁊ rigorẽ q̃ ad ea sicut ad equipollẽtiã p̃ceptis se nouerit obligatos q̃ hic inferi⁹ anotãt. Ut ãt hec q̃ videri p̃nt equipollẽtia preceptis ex vi verbi. vel saltẽ ratione materie. de qua agit seu ex vtroq̃ sub cõpẽdio habeãtur. Declaram⁹ q̃ illud qd̃. ponitur in regula de non habẽdo plures tunicas q̃ vnã cũ caputio ⁊ aliam sine caputio. Itẽ de non portandis calciamentis et non de equitando extra casum necessitatis. Item q̃ fratres vilib⁹ induãtur. Item q̃ ieiunare a festo oim sanctorũ vsq̃ ad natiuitatem dñi ⁊ in sextis ferijs teneantur. Itẽ q̃ clerici faciant diuinũ officiũ ꝟm ordinem romane ecclesie. Item q̃ ministri ⁊ custodes pro necessitatib⁹ infirmorũ ⁊ fratrib⁹ induendis solicitam curam gerant. Itẽ q̃ siq̃s in ifirmitate ceciderit alij fr̃es debent ei seruire. itẽ q̃ fratres non p̃dicent in ep̃atu alterius ep̃i cũ ab illis fuerit cõtradictũ. itez q̃ nullus audeat ppl̃o penitus predicare nisi a generali ministro vel alius quib⁹ id cõpetit fuerit examinatus ⁊ approbat⁹ ⁊ ad hoc institut⁹. itẽ q̃ fratres q̃ cognoscerent se nõ posse regulam spiritualiter obseruare debeant ⁊ possint ad suos ministros recurrere. Itẽ quod omnia q̃ ponũtur in regula ad formam habit⁹ tam nouiciorũ q̃ professorum. nec non ad receptionis modũ ad professionem spectãtia nisi recipientib⁹ quoad habitũ nouiciorum sicut dicit regula ꝟm deũ aliter videatur hec inq̃ omnia sunt a fratrib⁹ tanq̃ obligatoria obseruanda. item ordo communiter sensit tenet ⁊ tenuit ab antiquo q̃ vbicũq̃ ponitur in regula hoc verbũ teneãtur obtinet vim precepti ⁊ obseruari debet a fratribus sicut tale hoc in. d. cle. Ex quib⁹ omnib⁹ patet nihil fore speciale in hac expositione magis q̃ in alijs nisi hoc vltimũ qd̃ dicit de verbo teneant sz verba ipsa ex sua natura se important vel ratiõe materie. vel ratiõe vtriusq̃. Regula beati Basilij ꝟm q̃ inueni habet solũ ista vltra tria vota scilicet. Abstinentia a carnib⁹. Ieiuniũ ab exaltatione sancte crucis vsq̃ ad pascha exceptis dominicis silentiũ de nocte modũ offitij q̃ comedant in communi refectorio legant in mẽsa vacent lectioni. ⁊ labore manuum ne sint ociosi que vtrũ sint precepta vel ne: non inueni ab aliquo declaratum. sed per precedentia possent declarari. Regula beati Augustini iudicio meo l digeret papali declaratione. Nam hẽricus de Sãdauo. in. vj. quol. xvij. ⁊ quidam alij tenent qd̃ omnia que in ipsa sunt cadũt de precepto propter verbuz q̃ ponit Augustinus in principio dicẽs. hec sunt que vt obseruetis precepimus. Alij dicũt contrarium quorum opinio videt mihi verior ⁊ benignior. quia sicut i sacra scriptura quedã sunt que habẽt modum et intentionem precepti. vt illud hoc est preceptum meuz vt diligatis inuicem. Joannis. xv. Quedam que habent preceptum in intentiõe. sed nõ in modo. vt illd̃ Exodi. xx. Nõ furtum facies. ita sunt quedã que habẽt modum precepti. sed non intentionem. vt illud. Mar. vj. precepit eis ne cui dicerent. quia ex hoc non obligabat ad mortale eos si predicassent miraculũ. Sic fatendũ est de regula beati Augustini. ideo exponerẽ eã scd̃m q̃ sacrum concilium exposuit regulã beati Francisci impropriando verbum precipim⁹ ratione materie sicut impropriãtur verba modi imperatiui propter materiam in. di. regula minorum. Regula beati Benedicti similiter indigeret declaratione papali alijs plura precepta alijs pauciora ponentibus tamen ego secundum declarationem regule minorũ. ita exponerem eius verba. De fratribus predicatorib⁹ tenet Joã de nea.

UVA. BHSC. IyR_213

l.xiij.quol.q.xvj.ꝙ tenētur seruare oīa contenta in regula beati Aug.ꝛ in constitutionib⁹ eorū prout sunt in ea et in eis cōtēta hoc est precepta vt precepta ꝛ cōsilia vt cōsilia: dato ꝙ prelatus nō precipiat nec mandet eis seruare. Nec ob.ꝙ dicūt quidam.ꝙ non promittunt seruare regulaꝫ.sed obedire prelato ꝟꝫ regulaꝫ ꝛ constitutiones.qꝛ sicut elect⁹ prelatus licet nō promiserit tenetur tñ seruare ea q̄ pertinent ad statū p̄latoꝝ ꝛ xp̄ianus ea que pertinent ad statum xp̄ianorum: sic frater p̄dicator eo ip̄o q̄ profitetur ordinē predicatoꝝ.ꝛ vult eē frater predicator ꝓmittit consequenter seruare spectantia ad talē ordinem saltem tacite ꝛ si non expresse.

28 ¶ Utrū aūt obligent̄ ad mortale transgregiēdo.quidā tenēt ꝙ non nec etiam ad veniale.sꝫ solū ad penaꝫ nisi faciāt ex cōtemptu allegātes Tho.xxij.qōne clxxxvj.hoc dicētē ꝟm hoc est falsuꝫ qꝛ cōtrariū tenet Joā.d̄ neapo.vbi.s̄.Ubi dixit ꝙ trāgressio alioꝝ a tribus votis est peccatū mortale vel propter preceptum factū a prelato oretenus siue in regula expressum. Item in ꝓlogo cōstitutionū ipsoꝝ dr̄. Constitutiōes nostre nō obligant nos ad culpā nisi propter p̄ceptū vel contēptū ergo vbicūq; interuenit preceptū obligant̄. Unde q̄cquid est contra votū castitatis vel paupertatis ante preceptū regule.vel constitutionū certe est mortale.et Tho.vbi.s̄. loquit̄ de preuaricatione aliorum q̄ nō sunt de precepto in eorū regula vel constitutionib⁹ ꝙ solū obligant ad penam ꝛ sic est verū. Et meli⁹ ꝛ securi⁹ est i constitutionib⁹ fratrū minorū sub regulari vita degentiū q̄ non obligant eos ad aliquam culpam nec etiam penam nisi per prelatos eis imponat̄ ꝛ sic liberalissima ꝯscientia viuūt lꝫ habeāt mltas ꝯstitutiōes ꝓ eoꝝ regulari vita ꝯseruāda factas.regula beate clare hodie ꝑ d̄clarationē Eugenij.iiij.hꝫ.v.q̄ obligāt ad mortale. Primū obediētia: ꝟm paupertas. Tertiū castitas. Quartū electio abbatisse. Quintū clausura ꝛ ea q̄ pertinēt necessario ad predicta. Ad alia vero non obligantur de precepto nisi eo mō q̄ obligāt̄ vl'a deo vl'ab eccl'ia gn̄aliter sicut alij talis stat⁹. Aliaꝝ monacharū nō vidi regulas ideo pertrāseo qꝛ per predicta possūt intelligi qñ obligāt ad mortale.vel non.

¶ Utꝝ religiosi teneātur d̄ p̄cepto obedire p̄lato in oib⁹. Rñ.ꝙ aut prelat⁹ p̄cipit aliq̄d qd̄ est scd̄m regulam aut.j. aut.ꝯ.aut.s̄. regulaꝫ. Si p̄latus p̄cipit qd̄ est ꝟꝫ regulam sic tenent̄ obedire nedū si sunt scd̄ꝫ regulam explicite sꝫ etiā implicite vt sūt obsequia cōmunitatis ꝛ negocia ordinis promouēda sine quib⁹ cōseruari non posset ordo regularis obseruātie. Itē ea que faciūt ad regule pleniorē obseruantiā. hec implicite sūt ꝟm regulā.ꝛ in hoc cōcordant communiter doc. Si autē precipiat p̄ter regulā vt q̄ in ipsa non ꝯtinent̄ nec ad cōtēta in ea expediunt vel ordinant̄.vt leuare festucā vel aliq̄d hmōi.sic duplex ē opinio.vt dicit Pe.in.q.quadā de quol'.q̄dā dicūt ꝙ in grauioribus non tenent̄ sed veri⁹ est ꝛ cōius tenet̄ ꝙ nec in grauioribꝰ nec in leuib⁹ que sunt preter regulam tenentur obedire qꝛ ad hoc nō habuit animū obligandi se.ꝛ facit pro hoc quod not.Pa.in.c.literas.de resti. spo.ꝛ in capitulo ex literis.de spō.ꝛ ꝙ nota.Innocen.in capitulo veniens.de iureiur. Si autem.j.regulam sic tenentur vt reficere corpus ꝛ hmōi. Si vero sunt contra regulam tunc distinguo. Aut prelat⁹ pōt in tali precepto regule vel prohibitione dispensare contra qd̄ precipit ꝛ sic si ex rationabili causa mouetur ad id precipiendū tenetur subdit⁹ eidem obedire q̄uis videatur subdito ꝙ nō sit rationabilis puta prelatus precipit ꝙ frangant ieiunium quia probabiliter presumit de eius debilitate quamuis subdito videatur ꝙ sit fortis debet in hoc iudicium suum supponere iudicio prelati ꝛ ei obedire.qꝛ sepe euenit vt alij magis perdant debilitateꝫ alterius ex aspectu q̄ ipse qui hꝫ siue in experiētia.siue ex feruore ali qñ

similiter

UVA. BHSC. IyR_213

similr si dubiū sit an ꝯtra regulā vl'an possit dispēsare tenet obedidire, xxiij. q.j.q̄d culpat. Si aūt sit certū ꝙ est cōtra regule p̄ceptū vel prohibitionē in qua non pōt dispēsare p̄lat⁹. vel si pōt clarꝝ est nō ex rōnabili cā illud p̄cepit sic nō est ei obediendū. ⁊ de hoc hēs. s. dispēsatio. §.j.et.viij. ꝙ si p̄lat⁹ ꝑcipiat ea que sunt. s. regulā. sic si sunt ad cautelā peccati ꝯmittēdi. vt puta p̄lat⁹ p̄cipit vt ieiunet ī pane ⁊ aqua qꝛ videt eū luxuriosum sic nō tn̄r obedire. nisi qn̄ verisilr videt non posse aliter euitare pctm̄. Si vero sunt q̄ precipiūt in pena peccati ꝯmissi sic tenet. c. dilect⁹. el. ij. c. qm̄. de simo. Si autem sunt in augmētū meriti. vt recipere martyriū ⁊ hmōi sic nō tenet obedire. ⁊ sic loq̄t. c. gesta. lxxiiij. d. vbi. dr nō posse iudici strictiorē vitā aliquib⁹ qd̄ ꝟissimū credo quādo sol⁹ prelat⁹ hoc precipit. sꝫ nec etiā maior ꝑs pōt aliā religionē īponere sine consensu oīm ⁊ superioris ꝟm host. in. c. dilecti. ꝙ me. cā. Si ꝟo in eadē religione maior ꝑs faceret statutū arctās ad strictiorem viā. sic tꝫ Inno. vt refert Pa. ⁊ sequit i. c. sup. e. de regula. ꝙ oēs obligant. Sed ego dubito de hoc ⁊ potius teneo contrariū qꝛ hoc austeritas maior q̄ꝫ regula cōcernit oēs de religione vt singulos nō vt vniuersos ⁊ sic requirit cōsensus oīm. Facit regula. Qd̄ om̄s tangit lib. vj. ⁊ qd̄ obijcit de. c. periculoso de sta. reg. lib. vj. pōt dici illud nō debere dici. s. regulā sꝫ ꝟm regulam ⁊ ibi modus cōuersandi taxat ꝟm naturā rei vt dicit ibi Jo. mo. et arch. cū non deceat mulieres euagari. c. mulieres. d̄ iudi. li. vj. ⁊ ꝟm p̄fatam distinctionē potes reducere ad cōcordiā qd̄ no. Ber. i c. relatū. nec cle. vel mo. ⁊ Jo. an. in. d. regula. quod oēs ⁊ pa. in. d. c. sup eo. ⁊. s. Bo. i. ij. d. vl. q. vl. ⁊ Alex. in. iij. ꝑte summe ⁊ Tho. scd̄a secunde. q. ciiij.

30 ¶ Utruꝫ oīs inobediētia sit pctm̄ mortale vide. s. inobedientia.

31 ¶ Utrū religiosus magis teneat obedire patri carnali necessitatem patienti ⁊ requirēti q̄ꝫ prelato suo contrariū imperāti. Rn̄. ꝙ qō habet varietatē inter doc. Ric. tenet ꝙ religiosi magis tenentur p̄ri carnali q̄ꝫ p̄lato in his q̄ ꝑtinent ad necessitatē illius p̄cepti. Honora patrē tuum: qꝛ sic tenetur de iure nature ⁊ diuino a quo precepto nulla ꝓfessio absoluit qꝛ consilia obseruātur: vt perfectius precepta impleantur. hoc idē tenet Henri. de gan. in. vj. quol. q. xviij. tenetur ad necessitatem vite naturalis parentum ⁊ ꝙ preceptū de honore est per se ⁊ obligatio voti religionis est ꝑ accidēs ⁊ quod est per se nō debet solui per illud quod est per accidens. In alijs autem in quibus non obligantur ex prefato p̄cepto. Honora p̄rem tuū dicit ꝙ magis tenetur p̄lato sp̄uali q̄ꝫ patri. Alexa.. vero vbi. s. dicit ꝙ illa q̄ potest religiosus sine detrimēto regularis ordinis solūmodo teneatur patri exhibere sicut orare, ꝯsulere honorare. Alia autem sicut est subuenire eius necessitatib⁹ cum nihil habeat nō tenet. ⁊ sic videt tenere ꝙ poti⁹ p̄lato sit obediēdum. Sed mihi videtur dicēdum: vt colligo ex Nico. de lira Mat. xv. ꝙ aut pater erat ī tali necessitate anteq̄ꝫ filius ingrederetur religionem. ⁊ sic dico ꝙ magis tenetur patri vel matri in tali necessitate subuenire q̄ꝫ p̄lato precipiēti cōtrariū ratio qꝛ actio ex cōtractu vel quasi aliquē cōpetens nō extinguitur ꝑ religionis ingressum. Aut si extinguitur vt volūt quidā doc. qꝛ pro mortuo habet vt. C. de episc. ⁊ cle. l. deo nobis §. hoc etiā cognitum: tamē ꝟm eos ex edicto de capitis diminutione restituitur. l. tutelas. §. iniuriarum. ff. de capi. dimi. vn̄ dicūt doc. ꝙ post ingressum poterit ex actiōe seu obligatione q̄ ꝑus tenebatur cōueniri. sꝫ per abbatem vel syndicū respondebit vt. C. de epis. ⁊ cle. aut. causa q̄ cū monacho. ⁊ no. in aut. de mona. in prin. ⁊ ī autē. de sanc. epis. §. prouidere ergo multo forti⁹ ex obligatione precepti diuini immo etiaꝫ de iure positiuo tantū tenetur filius patri ꝙ pater potest eū vendere pro necessitate famis. l. ij. C. de pa. q̄ fi. di. tenetur

UVA. BHSC. IyR_213

etiã ad alimenta.l.filia.C.de patri.po-
testate et si pr̃ sit relegat⁹ pp incestuo-
sas nuptias vt in aut.de incest.z neph.
nu.& nõ debet priuari iure suo sine cau
sa vt no.in.c.satis peruersum est.ivj.d.
z in ca.vltimo.xviij.q. vlt.facit optime
tex.xxx.d.c.si qui filij. imo vt si ex in
gressa sit inhabilis ad patri subueniẽ-
dum q monasteriũ teneatur qi monas-
terium est loco heredis z filij ingredi-
tis vt in aut.de san.epis.§. sed hoc pre-
senti de proba.in presentia in fi.z lex di
cit q heredes iz extranei tenent presta
re alimẽta ar.l.si quis a liberis.§. item
rescriptum.ff.de lib.agno.ergo ꝛc.aut
pater z mater non erant in tali necessi
tate q filius teneatur ei subuenire sed
post ingressum.in talẽ necessitatem de
uenit z sic dico q non poterit ei subue
nire cõtradicẽte imperio prelati:qz iã
est ei obligatus per votum z sic deo et
sic maiou vinculo ligatur prelato q̃ pa
tri vel preceptum de obseruatione vo-
ti est de prima tabula de honore parẽ-
tũ de secũda.Item primũ est negatiuũ.
9m affirmatiuum:ergo magis stringit
preterea semel deo dicata non pñt con
tra voluntatẽ ipsius vsurpari:facit re-
gula semel de reg.iur. li.vj. nã religio-
sus abdicauit a se nedũ tẽporalia iz z.p
priũ velle.xviij.q.vlti.statutum⁹.xij.q.ij.
nõ dicatis.ff.õ reg.iu.l. velle nõ credit.
ergo nõ stringitur nisi ei in cui⁹ manu
sua velle possit qi inanis est actio quã
excludit inopia debitoris. l. nãis. ff.de
dol.impossibilũ nulla est oblatio.ff. de
re.iu.Nec ob.q preceptũ diuinuz erat
ante ingressum quia licet esset nõ tamẽ
oblatio quia cum sit affirmatiuum non
obligat nisi pro loco z tempore iõ cum
nõ esset tunc obligatus non poterit te-
nere postea regula factum legitime.de
re.iu.li.vj.sicut si dispensasset bona sua
pauperibus patre nõ indigẽte nõ pos
set repetere licet veniret postea ad ne-
cessitatẽ ad ea inde q̃ potest exhibere.s.
que permittitur a prelatis bene tene-
tur ingẽtũ potest sine regularis obser-
uãtie detrimẽto sicut ozare consolari z
huiusmodi vt dicit Alex.

¶Quid de ingrediente religionem ali 32
cuius monasterij in quo nõ seruatur re
gula puta comedũt carnes in monaste
rio sci Benedicti vel tãgunt recipiun
tur pecunie i monasterio sancti Franci-
sci z hmõi.Iz scire regulam aliter precẽ
pere. z sic profitetur 9m cõsuetudinem
quã inuenit.Rñ. Alex. q nõ excusat qi
qui profitetur regulã profitetur nõ cõ
suetudinem z ideo non excusatur si re-
gulã nõ obseruat.xx.q.ij. cõstituit. qõ
metus causa.cũ dilect⁹.z.c.fin.Et si dis
cas q nemo obligat nisi ad id ad qõ se
obligare intendit.Rñ.q hoc verũ est ex
plicite.sed implicite nõ.qz qui vult prin
cipale puta eẽ frater minor vult z acces
sorũ.s.obligationem ad precepta regu
le minorum.sed hoc non intendat. z de
hoc est casus rotũdus in ca.ex parte.de
regula.Nam ex quo habitũ religionis
detulerũt qui pfessis datur z alia fece
rũt q̃ professis conueniunt professionẽ
tacitã ad minus fecerunt z sic si non il-
li religioni saltem alteri in genere sunt
obligati z obseruationi cõtentorum in
eis.Et hoc tene iz Pa.in.c.frater.cõ re
gula aliter teneat. Sz q prima opinio
est Inn.Ho.in.d.c. super eo.Pa. pos
set intelligi quando talis erat simplex
nec scinit nec potuit scire obligationez
regule solum credidit q ad illa obliga
ret 9m que vinebat quia credo talis
posset aliam religionem: licet latiorem
intrare sed si ibi vult remanere. tenet
9m regulam viuere nisi ex aliqua ratio
nabili causa posset presumi q aliquod
preceptorum nõ seruatur quia sic etiã
excusaretur vt.3.dixi Monachus.§.vj.

¶Utrum religiosus assumptus ad ali 33
quam dignitatem. puta episcopatum
vel etiam inferiorem teneatur ad regu
le obseruantiam.Rñ.q sic ad omnia q̃
facere potest sine preiudicio prelatiõis
vel officij sibi impositi vt no.Tho.xxij.
q.clxxxv.z vide supra Monachus.§ se
ptimo.

¶Utrum religiosus possit transire ad 34
aliã religionẽ. Rñ. colligẽdo dicta doc.

UVA. BHSC. IyR_213

q aut est latior ad quā trāsire vult ⁊ si in sua religione nō seruat regula tunc poterit ad latiorem transire ꝟm. Inn. ⁊ Pa. i. c. sane. de regula. Quod ego limito ꝟm Jo. an. ⁊ bene verum quādo nō est in prouincia aliud monasteriū eiusdez religionis ad quod possit transire vel in quo possit intrare nec est spes reformationis monasterij sui. Si vero in suo monasterio seruatur regula tūc nō potest ad latiorem transire sine licētia pape sine causa legitima. sed cuz eius licētia sic si etiā non subest cā legitima ꝟm gl. in. c. cum singula. de prebē. li. vj. quā gl. credo verā quo ad ecclesiā militātē sz nō quo ad deuz. ar eoꝝ. que not. in. c. non est voti. de voto. q si cā subest sic tz Inn. ⁊ sequit. Pa. in. c. non est dubium. de regula. q eps potest dispēsare ar. c. nō mediocriter. de ꝯse. di. v. do. An. to. in. d. c. nō est dubiū itenet q si causa est vrgens potest eps. sed si cā nō indiget tali celeritate recurrendū est ad papam. Sed ego dico q considerandū est an religiosus talis sit exēptꝰ vt cōiter sunt ⁊ sic eps nō poterit dispensare cū nullam autoritatem habeat sup ipsum sed dispēsabit p̄latus suus qui loco epi p̄est illi religioni scdm gl. in. d. c. nō dubium. aut si talē non habet recurret ad papā. Si vero nō sit exemptꝰ sic credo veraz opi. Inn. Et do. An. loquit de cōsilio. facit p hoc. c. nō cogant. xlj. di. Et cā legitima erit debilitas corporis aut delicata ꝯplexio ⁊ hinōi. aut religio ad quā vult trāsire est equalis sue. ⁊ sic sine cā pōt de licentia pape solummodo etiā q ad deū Si aūt cā subest sic poterit eps aut ꝓpriꝰ p̄latus cum cōsensu capituli dispensare scdm gl. i. d. c. nō est nobis dubium. Facit. d. c. statuimꝰ. xix. q. vlt. ⁊ xij. q. sine exceptiōe aut religio ad quā trāsire vult est strictior tūc requiritur. Primo q nō trāseat ex temeritate aut leuitate vel odio prioris p̄lati sz ex zelo melioris vite ⁊ si est ꝯrietas inter p̄latū ⁊ subditum in hoc sic iudiciū superioris amborum requirendū est ⁊ ad eum potest subditꝰ appellare. Scdo requiritur quod nō solim religio sit strictior sed quod actualiter arctius ibi viuatur quia licet esset strictior si tamen ibi latius viueretur. non liceret etiam si ex dispensatione latius viuunt. Facit. c. sane. de regu. Nam transitus est pmissus vt quis ducat arctiorem vitaz qz p̄sumit motꝰ spūssacti vt. i. c. licet. de reg. ⁊ xx. q. iiij. c. j. que rō cessat qn̄ i suo monasterio viuit strictiꝰ respectu regule ⁊ constitutionum q̄ in eo ad qd vult transire. Unde Guilliel. naso. in. d. c. sane. dicit q licet regula beati Bn̄dicti sit arctior q̄ regula beati augustini. tamē fratres predicatores qui regulam beati aug. p̄fitentur tantum se arctauerūt per constitutiōes suas q eorū religio est arctior q̄ illa monachorum ⁊ ꝓpter ea dicit q nō effugiūt apostasiā trāseūtes ad. d. regulam monachoruz. Ideo dicit Jo. an. i. d. c. sane. qd iura nō pmittūt transitū respectu melioris religionis seu maioris vl respectu finis. vt puta qz fructuosior aut alio mō. sz solū respectu arctioris vite ⁊ qz ibi viuit strictius vt i. d. c. licet. tertio requiritur qd petat licentiā vt in. d. c. licet. ⁊ istis concurrentibus poterit transire quāuis licētia non obtineat etiā si primum monasteriū esset priuilegiatū quo ad hec vt quis nō posset transire ad arctiorez. addit. Inn. iiij. si prior religio nō incurrit grauē iacturam vel infamiam. ex tali trāsitu quia si incurrit non licet. arg. c. licet. de regula. xj. q. iij. si q̄s vero. Aduerte hic si frater minor transferatur ad alium statuz per papā puta ad epatū vel ad aliam religionem q tunc bona alteri iā quesita nō recuperat vt. C. de senten. pas. l. ij. ⁊ l. tutor. Si vero nō sunt alteri quesita. puta quia nondum sunt mortui eius parentes quibus debet succedere sic succedit si illi qui sunt in statu ad quē translatus est possunt succedere quia restituitur ad omnia p talem trāslationem. vt in. l. j. C. de sent. pas. ⁊ l. j. §. qui mortis. ff. ad ter. Secus si trāsferet p alium modum puta propter demerita sua et huiusmodi. vt in

UVA. BHSC. IyR_213

d.l.j.⁊ d.§.qui mortis.

35 ¶Sz a quo dz peti lnia.Rñ.ꝙ quo ad religiosos dz peti a suo p̄lato ordiario puta in ordie minoꝝ a custode. vel ministro. In ordine p̄dicatoꝝ a prouincia li. In mōachis ab abbate ⁊ hmōi. Qui p̄lati sine cōsensu capituli dare nō pñt ꝟm.gl. i.d.c.singula. Quo ad ep̄os requirit licētia obtēta a papa.vt.s̄.dixi. Quo ad p̄latos inferiores ep̄is si non sunt immediate sub papa sufficit petitio ab ep̄o suo lz nō obtineatur ꝟm Jo. an.i mercurialib⁹ in regula cū nō stat. li.vj. Qui ꝟo subsunt immediate pape nō possunt ipso denegāte.sed eo nō respondēte possunt. Similiter clericus tenet petere licentiā ab ep̄o si eccl̄ia grauiter ledit aliter etiā sine licentia poterit ꝟm Jnn. Sz aduerte ꝙ si prelat⁹ dicit velle habere cōsiliū sic tenetur expectare debito tp̄e alias nō. Itē ista licentia dz peti ante factū ꝟz Pa.i.d.c.licet. Ad ep̄atū vero si est electus pōt licētiare prelatus non requisito capl̄o.c.si religiosus.de ele.lib.vj.sed non ante electionem.

36 ¶Utrū aliter trāsiēs ad aliā religionē q̄ vt dictum est licere sit apostata.Rñ. Pan.i.d.c.sane.ꝙ nō apostasia maiori de qua.in.c.fi.de aposta. Sed bñ efficit apostata apostasia minori qz certū est ꝙ retrocedit. Ex quo no.intellectū singularez ad.c.ij.ne.cle.vel mo.lib.vj.ꝙ dimittēs habitū pure incurrit excōicationē cum sit ꝓprie apostata. Sed assumens habitū alterius religionis etiam latioris nō incurrit excōmunicationē. Hoc sentit Jo.an.ibidem in nouella.qz tex.ibi sentit in eo qui facit cā euagationis que cessat in eo qui intrat aliā religionem.⁊ pro hoc vide bonum tex.iūcta gl.i.c.ex parte.de tem.or.⁊ hoc etiā sequit Pa.i.d.c.sane. Aduerte tñ hic ꝙ recedēs a religiōe lege ꝑmittente recuperat oīa bona sua indistincte.c.ꝙ a te. de cleri.ꝯiuga.⁊.c.ex trāsmissa.d renū. alias nō.de quo dic.vt.j.§.xliiij.

37 ¶Utrū religiosus possit assumi ad bñficia simplicia.Rñ. Pa.in.c.super eo.de regula.ꝙ ñ ⁊ cū dispēsatiōe.⁊ facit iste tex.d.c.sup eo.⁊ vide gl.i.c.quorūdaz. lxxiiij.di.que dicit monachū non posse hr̄e canonicatū in eccl̄ia scl̄ari lz possit ibi eē ep̄s.vt i.c.vno.xviij.q.j.⁊ hoc ē ꝓpter bonū cure q̄ cā cessat i bñficijs simplicib⁹ vt no.in.c.qd̄ dei timorē.de stamo.vide.s̄.dispēsatio ⁊ dic vt ibi.§.iij.

38 ¶Utrum religiosus de ordine mendicantium trāsiēs ad ordinem nō mēdicantium etiā autoritate apostolica possit assumi ad dignitates in illo ordine ad quē trāsiuit.Rñ.ꝙ nō nec ad prioratus administratiōes nec ad quecūq; officia etiā tanq̄ vicarius seu minister siue tanq̄ locū alioꝝ tenēs nec animarū curā aut regimē potest ꝑ se aut ꝑ alios exercere.⁊ q̄cq̄d ꝯtriū fuerit attētatum irritum est ipso iure.cle.vt professores. de regula.

39 ¶De voto religionis habes.j.votum. iiij.§.vij

40 ¶Quid tenēt facere monachi qui ex redditibus quos ꝑcipiūt tenent ad curā aliaꝝ quādo vident abbatē negligere dictā curam.Rñ.ꝟm sanctum Tho. in quol.ꝙ debēt supplicare abbati vt ꝓuideat.⁊ si ñ vult debēt appellare cōtra eum sicut contra aduersarium veritatis ⁊ nulli consulendum est vt in tali monasterio ingrediatur.

41 ¶Utrū religiosus q̄ pri⁹ emiserat votū de arctiori religiōe ⁊ tamē ītrauit latiorē sit absolut⁹ a voto.Rñ.ꝙ sic.vt in c.q̄ post.de reg.li.vj.dz tamē penitere de voto nō adimpleto vt ibidē.de alijs vero votis quomodo commutantur in votum religionis.vide votum. iiij. in princ.

42 ¶Utrū religiosus electus vel fugitiu⁹ q̄ nō pōt impetrare recōciliationem ꝟz formā.c.fi.de reg.possit trāsire ad aliā religionē latiorē.Rñ.ꝙ nō si pōt inuenire in ꝓuincia monasteriū sue religiōis qd̄ eū velit recipe ꝙ sic nō pōt poteriti trare latiorē cū licētia sui p̄lati si potest habere alias poterit viuere alio modo regulariter ⁊ debet ꝟm.Ray.

43 ¶Sz quis dicit fugitiu⁹.Rñ.pa.in.c.

UVA. BHSC. IyR_213

fi.de regul.ꝑm Joā.an. Ille q̄ morat̄ extra monasterium ⁊ cedat se abbati. facit.l.si quis fugitiuus.ff.de edi.edic. vnde eo ipo ꝙ recedit a monasterio ⁊ non subest obedientie prelati apostata ē vt no.Jno.in.c.fi.de reunn.de hoc.s. apostata.

44 ¶Quid erit de bonis q̄ religiosus cōtulit mōasterio qñ vadit ad aliā religionē.Rñ.ꝙ si exijt cū lnia sic vsusfructꝰ illaꝝ rerū erit monasterij ad ꝙ trāsit donec ibi vixerit solūmodo.tex.est cū glo. xvj.q.vj.de lapsis.xxvij.q.j.si q̄s rapuerit.ꝑm Hosti.si vero vadit in casu nō cōcesso sic nō recuperat.immo abbas pōt eū vēdicare cum omnibus bonis. capi. abbates.xviij.q.ij.de hoc vide.s.monasterium.§.vj.

45 ¶Quid efficit religio.Rñ.ꝙ hoiem ad deūproprie cōducit si modo religio sua sequat̄ regularē obseruātiā ita ꝙ meliores inueniri nō possunt eis.vt ait Aug. in.c.quātumlibet.xlvij dist.

46 ¶Utrū tollat ꝑ ipsius ingressum oim peccatorū penā.Rñ.sic.patet qꝛ si milia milium ducatoꝝ in eleemosynas darētur ab aliquo censeret̄ merito ab oi peccatorū pena liber.iuxta illud.Da.5.peccata tua eleemosynis redime.multomagis in ingressu religionis. vbi homo ex toto se offert deo qui valet plus q̄ milia milium ducatoꝝ. Itē si ꝑ penitentiā pōt ⁊ meret̄ oim peccatoꝝ remissionem de pe.di.vij.in fi.ergo multomagis cuz excedat omne genus satisfactiōis ⁊ publice pnie vt patet.xxxiij.q.ij.admonere.hoc satis patet ꝑ glo. in.c. scripture. de voto ⁊ de pe.dis.j.§. his autoritatibus.vbi concludit̄ qd̄ nulla penitentia tali ingrediēti est dāda. imo si papa imposuisset ei ꝙ ieiunaret aut ꝙ iret romā in pergrinatione aut in hierl'm ⁊ commutat eā in ingressum religionis ē absolutus.c.q̄ bona agūt.xvij.q.j.facit ad hoc aut̄.de mo.in prin.vbi d̄r oēm quidem eius humanā maculam detergat. idē legit̄ in vitis patrum ꝙ cōsequit̄ eā gratiā quaz baptizati. istud seq̄t̄ Tho. xxij.q.vlti.⁊ gloriosus Bernardinus de senis in suo quadragesimali ⁊. S. Ber. in li.de precepto ⁊ dispē.c.xl. dicit ꝙ religio amatores suos angelis similes facit dissimiles hominibꝰ immo diuinam in hoie reformat imaginē configurās nos xp̄o ad instar baptismi hoc ille.

¶Utrū eripiat a prima ptāte.Rñ.ꝙ sic vt not.in aut̄.ingressi. ⁊ in aut̄. si q̄ mulier.C.de sac.san.ec.⁊.c.cū scimꝰ de reg. tex.est cum gl.xvj.q.ij.c.j.sequitur bar. ⁊ glo.in.l.si ex cā.§.papinianꝰ.ff.de mino.⁊ Fede.cōsi.xxxliij.⁊ Albe.in.d.aut̄. si modo pubes est. 47

¶Utrū tollat irregularitatē vide.s. irregularitas.ij. 48

¶Utrum patre intrante monasterium filius possit petere legitimam. Rñ. ꝑm Bar.in.d.aut̄.si qua mulier posita.xix. q.vlt.ꝙ nō de subtilitate iuris. qꝛ ltima non debetur nisi post mortē naturalem patris.l.j.§.si puberi.ff.de colla.bo.Sz de equitate canonica dico cū Bal.i.d. aut̄.si qua mulier. ꝙ poterit petere ne habeat postulare alimenta a monasterio ⁊ placet. 49

¶Quid de peculio aduētitio filij cuiꝰ vsusfructꝰ est patris qñ pater ingredit̄ religionē.Rñ. ꝑm bar. in aut̄.idē est.C. de bo.q̄ li.ꝙ ex quo patria potestas soluit̄ ex facto p̄ris remanebit solū medietas.d.vsusfructꝰ apud patrē.l.cū opz.§. cū aūt.C.de bo.q̄.li.⁊ sic ad monasteriū in qd̄ pater est ingressus glos.in.d.aut̄. Idez est.tenet ꝙ nō finitur.Marti.vero tenet ꝙ ex toto fini. ⁊ dicit ita fuisse decisum Bono ñ.i facto.⁊ ad gl.Rñ.ꝙ loquit̄ de vsufructu quē hz p̄r in alijs bonis que non sunt filiorū. sed opi. Bart. videtur magis equa. 50

¶Utrū bona igrediētis sint mōasterij. Rñ.ꝙ sic ipso iure aut̄.ingressi.C.de sa. san.ec.qꝛ ingrediētibꝰ.xix.q.iij.nec abusus aliquarū ptiū q̄ sibi vsurpant talia pōt valere nec indicare p̄scriptionē. cū in rebꝰ inuasis aut furtiuis non currat vt.s.p̄scriptio.§.xix.Itē transeunt feuda de quo dic vt.s.feudū.§.x. Reseruabitur tamē legitima descendentibꝰ.xix. q.iij.c. fi. idē videtur in ascēdentibus 51

UVA. BHSC. IyR_213

52 ¶ Utrū vsusfructꝰ amittat ex ingressu. Rñ.fm Inn.in.o.c.in pñtia. q̄ no ꝛ̄ durat donec viuat. hoc idē sequit gl.ꝛ Al. in auc.igressi.C.de sac.ſanc.ec. hoc limitat aliq̄ vez q̄ monasteriū pōt habere proprīū in communi aliter non fm gl.

53 ¶ Utrū emphyteosis similiter transeat ad monasteriū. Rñ.ꝑ̄ Bal.i.d.auc.igressi q̄ sic.ar.i.peto.ff.de leg ij. O do.tñ ibidem limitat verū nisi emphyteosim haberet ab alia ecclesia q̄ tūc esset i optione ecclesie an vellet rem vel canonē. aduerte bene q̄ auc.ingressi. non ꝯ̄ locum nisi in monasteriis q̄ nō habēt nisi in cōi. nō in ꝯ̄ q̄ habēt in ppio sicut ordo militie ſcē Marie ꝛ tertij ordinis ſcti Frācisci ꝛ ecclesie seculares ꝑ̄ Bal. in.d.auc.ingressi.

54 ¶ Quid ſi ingredies fecerat testamentum ante ingressum nihil relinquendo monasterio ꝑ̄ extraneū heredē instituendo.Rñ.ꝑ̄ do.Anto.in.c.in presentia.de pba.q̄ aut exp̄sse cōtulit bona sua tpe ingressus nulla facta mentiōe de testamēto ꝛ tūc si hoc fecit incōtinēti post cōditū testamētū sic non reuocat testamētum nec erūt monasteriū illa bona ꝑ̄ solā illa collatio bonoꝝ p̄sumitur facta ad tps vite sue.q̄ nō videtur quis inclinanti mutare aīm.arg.l.nō ad ea.ff.de condi.ꝛ de.Si vero hoc fecit ex interuallo post testamentum conditū tunc p̄sumitur mutasse aīm fauore religionis ꝛ sic rumpit testamētū ꝛ erūt monasteriū illa bona aut nō ꝓtulit exp̄sse bona sua monasterio ꝛ tūc remanebit testamētū ꝛ monasteriū solū petet portionē suā aliter q̄ rūpēdo testamētū.Pa.vero.in.d.c.in pñtia.ꝛ Zuin.ſcz q̄ nō petet portionem suam. sed ego in fratribus minoribus credo verū in aliis aūt qui pñt habere in cōi opi.do.Ant.eſt humanior religioni sed illa Pa. vī verior de subtilitate iuris p ea q̄ nō.Albe.in.d. auc. ſi q̄ mulier. sed talis ea bona nō capiet nisi post mortē naturalem fm multos doct. quos recitat Albe.ꝛ multi alij dicāt q̄ statim post professionem.

55 ¶ Utrū p̄digus vel dissipator bonorum cui interdicta sunt bona possit intrare religionē.Rñ.Albe.in.d.auc.ingressi.q̄ sic dūmodo sit rationis capax etiā quo ad bona sient de minore est verum.

¶ Utrū filiusfamilias intrās monasterium possit disponere de bonis peculij. 56 Rñ.fm Pa.in.d.c.in pñtia. q̄ de castrē si vel quasi nō est dubiū q̄ potest.l.pen. C.q̄ testa.fa.po.Similiter de p̄fectitijs q̄ nō pōt q̄ illa sunt in dispositione patris. Sed dubiū est de aduētitijs de q̄bus nō pōt disponere in vita p̄ris etiam cū cōsensu patris inxta ea q̄ not.in.d.l. penul. Sed Pan.ꝛ ibidē q̄ pōt q̄ statim p ingressum gaudet illo priuilegio auc.p̄ bizeros.C.de epi.ꝛ cle.ex quo q̄ est laicis aduēticiū est clericis quasi castrēse ꝛ ideo priuabit p̄ in vita sua vsu fructu illoꝝ bonorū. pariformiter dico in aduenticijs aduenientibus post ingressum.do. tñ Ant.in.d.c.in presentia tenet cōtrariū. ſ. q̄ nō poterit disponere taliter q̄ pater priuetur vsufructu in vita sua de aduēticijs ante acquisitis sed bene poterit disponere de directo dñio ꝛ etiā vtili taliter q̄ mortuo patre trāsibit ad eum cui relict illud vt in auc. de mona.Illud. Secꝰ de acquisitis post ingressum q̄ sunt monasterij.

¶ Quid de libris datis a p̄e filio familias.Rñ.ꝑ̄ trāsibūt cū eo ad religionez fm dispositionē ingredientis.fm Jaco. de rane.ꝛ recitat Pan.i.d.c.in pñtia.q̄ censent quasi castrēse peculiū.Pe. vero dicit hoc vez in libris collatis doctoribus vel magistris. Secꝰ in datis scholaribus. Et hoc idē sequit Bar.in.l. filie.C.fami.herc.ꝛ hoc verius. 57

¶ Utrū religiosus succedat i bonis parentū ꝛ hmōi.Rñ.q̄ sic nec parētes p̄nt eos exheredare ꝓpter crimē ingratitudinis cōmissum in seculo.C.de epi.ꝛ cle.l. deo nobis.xix.q.iij.c.ſi. Fallit i frīb⁹ minoribꝰ.d.cle.exiui.q̄ nō succedūt ō iur. 58

¶ Quale aget monasteriū in pñatis in quib⁹ succedit vel ei acquiruntur.Rñ. Pa.in.d.c.in pñtia.q̄ aget his actibꝰ q̄bus ille egisset ante ingressum ꝛ prō gestis antea per ipsum tenebitur mo- 59

UVA. BHSC. IyR_213

nasteriū ingressū ad ipsum monasteriū p̄ uenit de bonis ingressi fm Inn.ar.i.ij C.de ipu.ꝛ ali.sub. Uel forte ꝛ verius ē tm tūc possit petere restitutionem tenendo q̄ monasterium iure successionis venit vt.ꝫ. monasterium.C.iij.

60 ¶Utrū ingressus possit renocare testm̄ factū añ ingressū.Rn.pan.i.d.c.i pn̄cia. quo ad fratres minores non est dubiū qz nō pōt.ꝫz q̄ ad alios tenēt Pe.ꝛ Cy.i aut.si q̄ mulier.C.de sac san.eccl.q̄ sic. ꝫz Bar.dict.pa.tz q̄ nō pōt vllo modo pariformiter nō poterit facere testm̄ si ante nō fecisset.ex quo pfessus est mori tur mūdo.Et hoc credo verius. excepto causa dicte aut.que pmittit post ingressum inter liberos disponere.

61 ¶Utr̄ religio tollat crimē ingratitudinis.Rn.q̄ tenet cōiter q̄ sic i.c.ij.ō spōsta.ꝛ in.c.vl.de eo q̄ fur.ot.suscep.ꝛ i.ca q̄tūlibet.xl vij.d.ꝛ i.c.nō liceat.xix.q.vl.

62 Quid si cōdēnat⁹ ad mortē ꝛ liberat⁹ tali cōditiōe q̄ si egrediet puniet pena priori.si ingrediet potiꝰ ab vrore egredit vt tenet.Rn. nō pōt puniri illa pena ꝫz Bar.bzir.i q̄stionibus suis.q.j.ꝛ sequit Alb.i.d.aut.ingressi.Ratio quia coactꝰ exīt.

63 ¶Utr̄ retrahēs aliquē ab ingressu religiōis teneat restituere. Rn.ꝫz Ric.in quol.iij.q.xix.q̄ aut retrahit qz nō credit aptū religioni siue vtilē.ꝛ si hoc credit pbabiliter si nō tenet religiōi. quia potiꝰ dānū ipsiꝰ impedivit aut scōs retrahit ppter vtilitatē suā ꝛ si ē spūalis. pura qz eiꝰ ꝛ filio bñ vivit si nō peccat. qz ex charitate possum potiꝰ bonū meū spirituale preeligere q̄ alterius. Idem dicerē q̄n retrahit qz videt q̄ vult terra religionē in qua nō vivit regulariter ꝫz q̄ tenēt̄ qz sic pcurat bonū eius. Si vero est tēporale puta qz spectat ꝓmotionē honorē ꝛ hmōi si fecerit in seculo sic peccat qz tēporale ꝓposuit spiritual non tñ tenet̄ religioni.ꝫz. subtracto orando: bonū persuadendo ꝛ salutez prenunciando plusq̄ priꝰ.aut tres retraxit ex amicitia.ꝛ si est naturalis aut consanguinitatis sic licet peccet non tenet̄ religioni tamen. Si vero est amicitia lasciua sic magis peccat ꝛ tenet in iustis duob⁹ subtractor ꝛ magis in faciendo q̄ in primo vt dixi pcurādo bonum eiꝰ nō tñ religiōi.aut quatuor retraxit animo impediēdi vtilitatē religionis ꝛ sic tenet ꝫz posse suū facere q̄ illa psona intret ꝛ si nō pōt satisfaciat religioni ad arbitriū boni viri vel melioris ad eā inducat.Et etiā subtracto si nō potest eū inducere vt intret religionē fm q̄ dixi pcurādo salutē eiꝰ solvit? q̄ pas obligatū ꝓ religiōi retrahēs ꝫz Sco.in iij.d.xv.tenet laborare vt redeat.ꝛ si nō pōt tenet ipse si est psona idonea ꝛ habilis religioni religionē intrare ꝛ vt sic satisfaciat religiōi ꝛ ozare ꝓ e diverso vt ōz q̄ fecit Ray.Ego tñ credo q̄ si nollet intrare nō propterea esset in statu damnationis sed sufficeret si q̄ ꝓ posse alio modo satisfaceret religioni ꝛ etiam cui quem pernertit.

¶Utrum religio minuat peccatū.Rn. 64
q̄ licet pctm̄ religiosi sit grauius peccato secularium vel ratione voti contra quod facit.vel ratione contēptus si maior adest. vel ratione scandali.tamen ceteris paribus dico. peccatum religiosi esse leuius peccato secularium. primo propter intentionem quam habet erectam ad deum licet ad horam intercipiatur ex qua de facili reuertit. tñ qz habet plura que eū reducūt ad delectationē ipsi⁹ peccati hec ex.S. Tho.xxij. q.clxxxvj.

¶Que precipiūtur religiosis vniuersa 65
liter.Rn.multa ꝛ vtimo in cl.religiosi.ō primile.sunt notāde.j.scripta. primo ne in sermonibus ecclesiarum prelatis detrahant.Intellige ad specialia descendēdo. Secundo ne retrahant aliquos ab ecclesiarum suaꝝ frequentia scilicet detrahendo eis ꝛ huiusmodi illicitis Tertio ne pronūcient indulgentias in discretas scilicet falsas vel secundū q̄ dico. Indulgētia.S.vltimo. Quarto cū confessionibus testamentorum interesse nō debitis aut legatis matricib⁹ eccle

UVA. BHSC. IyR_213

sijs faciendis Pet.de.pal.in.iiij.dixit ꝙ possūt procurare vt magis eis legetur q̄ alteri dummodo nō faciant cum verbis illicitis aut animo maligno contra ecclesias matrices.qꝛ nulli aufert suū cum nullum ius iterū acquisiuissēt.Sꝫ frater aluarus tenet ꝙ peccant mortaliter.ꝛ videtur verius in religiosis. Secus in alio casu ab isto:qꝛ tūc haberet locū opi. P.Quinto ne legata vel debita aut mala ablata icerta sibi vel sui ordinis fratribus vel conuentionibus in alterius preiudicium fieri vel erogari procurēt.Sexto ne absoluāt a casibus reseruatis pape vel epis.Hec oīa in virtute sancte obedientie ꝛ sub interminatiōe maledictionis eterne inhibentur. Septimo sub eadem ꝓhibitiōe ꝓhibet eis ne ꝑsonas ecclesiasticas p̄sertim coram iudicibus delegatis a sede apostolica suā ꝯ eos iustitiā ꝓsequētes vexare indebite aut ad loca plura ꝛ presertim multū remota ꝯuenire p̄sumant Octauo precipit̄ prelatis religiosis ad quos aliquid ꝓuenit occasione p̄missoꝝ ꝙ nisi.j.mēsez plene satisfecerint ecclesiasticis dānificatis ꝺ eo ꝙ ad eos peruenit postq̄ fuerint req̄siti ipo iure sint suspēsi ꝛ quousq̄ debitā fecerint satisfactionē.Nono ne ministrēt extremā vnctionem eucharistie sacramētum solēniz ēt matrimonium nō absoluāt excōicatos nec absoluant a pena ꝛ a culpa de qua dic vt.s.excōicatio.v.casu.xij. Decimo nullꝰ religiosus pōt vigore literarū apostolicarū vel legatoꝝ alibi ꝯuenire aliquem sibi subditū ratiōe aliquoꝝ locorum nisi corā eo corā quo ꝺ iure ꝯuenit cle.j.de rescrip.Undecio nullus religiosus potest eligi i prelatū alterius religionis vel habitus nisi solum in episcopum cle.j.de electio.Duodecimo prohibentur alienare prelati religiosi res ecclesie vt in cle.j.de reb.eccle.non alie.vide.j.suspēsio.j.§.xxxj.Tertiodecimo p̄cipitur eis ne ad iurandū vouēdum ꝛc. iducat aliquos vt sepulturā eligāt apꝺ eos.ꝺ quo.j.sepultura.§.xxxv.Quartodecimo ne decimas ecclesijs debitas vsurpēt cle.j.ꝺ deci ꝺ quo.s.excōicatio vij.cāu.xxxvij.Quitodecimo p̄cipit̄ mēdicantibus ne aliquē ad ꝓfessionē recipiant añ cōpletum annū quintūdecimū c.nō solum ꝛ.c.cōstitutionē.de reg.lib. vj. Sextodecimo ne statum biguinarū foueant cle.j.de relig.do.vnde excōicatio.vij.casu.xl.Decimoseptimo ꝙ horis debitis in ecclesijs eoꝝ offm̄ ꝑsoluant cle.j.de cele.mis.Decimooctauo.qꝺ nō dimittant habitum sue religiōis nec vadant ad studia vel phisicam aut leges audiant.c.vt ꝑiculosa.ne cle. vel mona. li.vj. vide excōmunicatio.vij.casu. vij. Decimo ꝙ nō dicāt aliqua vl' trahant audientes a solutione decimarū.ꝛ ꝙ requisiti predicēt de eis populo ꝛ ꝙ confessores non omittant facere conscientiam confitentibus cle.cupientes.de penis.vide excommunicatio.vij.cāu.xliiij. Uigesimo ꝙ mendicantes non capiāt loca ꝺ nouo.c.cum ex eo.de exces.prel. lib.vj.ꝛ cle.cupientes.de penis. vide loca per totum.ꝛ.s. excommunicatio.vj. casu.xliij. Uigesimo primo.ꝙ nō celebrent in castris vel villis nisi quatenꝰ eis a iure conceditur.ca.eporum.de priuile.lib.vj.Uigesimo secundo ꝙ seruēt interdictum quodcūq̄ quod viderint seruare matricem ecclesiā cle.j.de sen. excō.vide interdictū.vij.§.viij.ꝛ idez decessationibus a diuinis.d.c.cle.j. Quedam alia precipiuntur monachis de q̄bus vide.s.monachus.§.x.

Religiosus locꝰ ꝺr omnis domus monasteriū tēplū hospitale ꝛ q̄cūq̄ alia autoritate pape vl' epi ad pios vsus edificata ꝺ relig.do.c.de synodochis.ꝛ.ca.ad hec.Secus si sine autoritate epi vel pape sunt edificata a principio vel ex post facto ꝺ ꝯsec.d.j.nemo.ꝙ ē ꝯ leges q̄ volunt ꝙ vbicūq̄ sepelitur aliq̄s locus ille sit religiosus ꝙ nō est verū per tex. c.fi.de sepul.ꝛ ibi sequitur Pau.

¶Utrum loca religiosa possint ad humanos vsus transferri. Rñ. ꝙ nō.d.c. ad hec.xij.q.ij.nulli. 1

¶Per quos debent regi prefata loca. 2

UVA. BHSC. IyR_213

Rñ.ꝙ per religiosos eiusdē monasterij vel alterius eiusdē religionis.ꝛ non viuunt regulariter:debent repelli ꝛ poni alij districtioris vite aut saltem clerici seculares.si alias non possunt remanere ordinarij.ꝛ hoc potest eps sine papa secūdū gl.ꝛ Jo.an.ꝛ Pa.i.c.iter quatuor. de relig.do.Fallit in hospitali de quo vide.s̄.hospitale.§.ij.

Reliquie sanctoꝝ esse venales nō possūt.l.nemo.la.ij.C.d sa.san.nec extra capsam oñdi dñt nec de nouo inuēte in publico venerari nisi pri⁹ autoritate romani pōtificis fuerint approbate.de reli.ꝛ ve.san.c.ij.precipitur prelatis ne permittāt varijs figmētis ꝛ falsis documentis decipi homines q̄ vadunt ad eoꝝ ecclesias cā venerationis propter miracula q̄ ibi fiunt sicut in plerisq̄ locis causa questus fieri consueuit in.d.c.ij.ꝛ dicit pa.in.di.c.ij.ꝙ etiam dñr vēdi quādo pro questu ostenduntur.

☞ De notatis in hoc.§.ꝛ ꝙ reliq̄e sanctoꝝ nō sunt in ꝯmercio.l.nemo martyres.ꝛ ibi Guil.d cung.ꝛ Bal.in prin.C. de sacrosan eccle.ꝛ ibi per Bal.in pri.q. qualr puniat vendēs reliquias sctōꝝ.

1 ¶ Qua autoritate possunt corpa sctōrum ꝛ eoꝝ reliquie trāsferri.Rñ.ꝙ solū autoritate pape vel epi aut sancte sinodis de cōse.di.c.corpora vbi dicit Joannes hoc verū qñ corpus est traditū perpetue sepulture C.de reli.ꝛ sump.fu.l. vltimas.nisi necessitas immineat.qꝛ tūc sufficit autoritas presidis prouincie.l. j.C.de reli.ꝛ sum.fun.quia quando nō sunt tradite perpetue sepulture tūc bñ possunt transferri sine alicui⁹ autoritate ad alium locum religiosum.C.eo.l.si nec dum.

2 ¶ Quid si furtiue subtrahātur. Rñ.ꝑm Rodo.sacrilegium est.xvij.q.iiij.quisq̄s etiam si ex deuotione hoc faciāt secūdū eundem.ꝛ.hug.

3 ¶ Utꝝ sit simonia reliq̄as vēderet.Rñ. ꝑm Ray.ꝛ Gof.ꝙ sic.j.q.j.qui stude.

4 ¶ Utrū reliquie sanctorū debeant portari ad collū. Rñ.ꝙ nō.ar.d.ll.si nec dū ꝛ.l.vltime.ꝛ.d.c.corpa.licet possent poni super aliquo ꝑ aliquo tpe ex magna causa.ar.di.l.j.ꝛ hoc tene q̄uis Thom̄ xxij.q.xcvj.teneat ꝙ liceat ex deuotione sine aliqua supstitiōe super se portare.

Remissio peccati ꝑ autoritatē fit a solo deo.j.q. j.c.ita.ꝛ.ca.vt euidēter de pe.di.j.verbū ꝑ officiū autē seu ministeriū:fit a p̄lato etiā malo.xxiij.q.v. remittūt.ꝑ meritū ꝟo solū a bono fit.j.q.j.remissionem.de consec.di.iiij.quomodo.

¶ Que requiruntur in pctōre vt fiat ei remissio peccati.Rñ.Pe.an.i.iiij.d.xvij. q.j.ꝙ nisi meritū xp̄i applicet actualiter isti vel illi nulla culpa pcti delet cū solū in virtute passiōis xp̄i deleat ꝛ ideo cuꝫ sacramēta sunt imediatū applicantium passiōis christi ad nos opꝫ si clpa debet dimitti ꝙ ꝑ aliquod sacramētum vl de facto exhibitus vel in voto fiat:propterea adultus q̄tumcunq̄ contritus nisi simul concurratoris ꝯfessio in facto vel adiminus i voto nō ꝯsequit remissionē peccati de remissio. vide.s̄.indulgētia.

Remittere idē ē qd dare vt ptꝫ i.c.veniēs.el j.de testib.ꝛ.j.q.iij.c.ea que i glosis.

Renuntiatio est rei vl iuris proprij fata sciēt itimare futatio.vij.q.j.q̄ ꝑiculosū.

☞ De hic positis ꝛ ꝙ renūtiatio bñficij fieri dbeat i manib⁹ ꝯfirmātis barto. no.in.l.fi.C.de defen.ciui.j.vel eligētis quoniā,nō est confirmator.l.legatus.de offi.presi.ꝑ barto.in.l.si quis vi.§.differentia in vlti.q.ff.de acqui.pos.ꝛ in.l.j. C.de peti.bono.subla.li.x.versicu.item. l.prebenda.

¶ Qñ renuntiatio dicit illegitima.Rñ. ꝙ ex tribus.primo rōe ꝑsone renūciantis vt puta qꝛ est minor de iudic.c.si annum.lib.vj.aut alius qui non potest renunciare. 1

¶ Secundo ratione persone in cuius manu fit renūciatio est illegitima.cap. cum dilecti.ꝛ ca.admonet.ꝛ.c.ꝙ in dubijs de renūc.vbi nulli ecclesiastico lꝫ renunciare alicui beneficio ecclesiasti- 2

UVA. BHSC. IyR_213

eo nisi in manu sui prelati ad quē perti
net collatio.d.c.admonet.xviij.q.ij.ab
bas.qđ limita in bñficio acq̄sito p.c.ve
niens de renū.ꝛ in ep̄atu qui nō pñt re
nunciari nisi in manibus pape.c.nisi.de
renū.Quō aūt possit tractatꝰ haberi iu
per renūciatione vide simonia.ꝛ.§.xxij.
3 ¶Utrū renūciatio aliorū iuriū sit fien
da aduersario.Rñ.ꝙ sic vl' notario pu
blico vel iudici noie aduersarij recipiē
ti.l.ij.ff.rem pup.sal.fo.
4 ¶Tertio ratiōe rei q̄ renūciari nō pōt
qꝛ renunciatio illegitima.Nā iuri natu
rali ꝛ agnatiōis ꝛ sanguinis nemo pōt
renūciare vt.l.ius sanguinis.ff.đ re.iu.
ꝛ.l.ius agnatiōis.ff.de pac.Juri v̄ro po
sitiuo qđ cōcernit certā formā vel solen
nitatē nō pōt quis renunciare vt puta
quod testamētū cū tot testibus vel sti
pulatiōes fiāt certo mō.l.nemo pōt.ff.
de leg.j.facit.c.qꝛ ꝓpter.de elec.ꝛ.c.cū
esses.ꝛ quod ibi.no.de.test.Si vero nō
cōcernit certā formā vel solēnitatē sed
publicam vtilitatē similiter nō potest.l.
ius publicū.ff.de pact.ꝛ in.c.diligēti.de
fo.cōp.Si aūt cōcernit publicā ꝛ priua
tam ꝛ publica pōt separari a priuata sic
potest q̄tū ad priuatā.l.iuris gentiū.§.
sed ꝛ si paciscat.ff.de pac.puta ius dat
actionez ꝓ alali morboso tñ partes pñt
pacisci vt nō possint agere.facit tex cuz
ibi not.in.c.cū venissent.de insti.Si v̄ro
nō potest separi sic renūciari nō pōt di.
c.cū venissent.Si v̄ro sit solū in fauorem
priuatū tūc ille in cuiꝰ fauore est potest
dūmō nō sit ꝯ bonos mores vl' nō indu
cat ad pctm̄ talis renūciatio qꝛ nō vale
ret.vt.in.l.alia.§.elegāter.ff.fo ma.ꝛ.l.
cōuenire.ff.de pac.do.Si aūt sit solū in
odium alteriꝰ tūc si cessat rō illiꝰ odij p̄t
renūciari vt in.l.si.C.ad mace.alias nō
vt.l.nā ꝛ si.ff.ad mace.vid.Panor.in.d.
ca.si diligenti.
5 ¶Quid si aliquid sit introductū in fa
uorem amboꝝ.Rñ.ꝙ alter sine altero re
nūciare nō pōt vt dicit glo.in.c.ad apo
stolicā.de reg.facit.l.ꝙ fauore.ff.de leg.
vñ đꝛ ꝙ in cōiure potior est cōditio ꝓ
hibentis.ar.ff.đ serui.vr.pre.l.ꝑ fundū
ff.cōi.d.l.sabinus.ff.de lib.causa.l.ij.iij.
ꝛ.iiij.Si tñ aliquid cōcedit pluribꝰ siue
vniuersitati sed in fauore principaliter
particulariū sic bñ posset quilibet renū
tiare iuri suo ꝛ sic loquit ca.ad apostoli
cam predictū ꝛ.c.dilecti.de fo.cōpe.Fal
lit hoc in priuilegio qꝛ licet cōcernat fa
uorem tertij potest impetrans renūcia
re anteq̄ sit presentatum nisi appareat
ꝙ cōcedēs statim voluit concedere ius
illi tertio qꝛ cōiter nō acquirit nisi in pre
sentatione seu noticia.c.j.de conces.p̄b.
li.vj.ꝛ quod ibi no.Ge.Idem dico ꝙ nō
potest renunciare qñ ꝑ procuratorē im
petrauit qꝛ statim acq̄rit ius illi tertio.
vt in.d.ca.j.sil'r si fuit concessum motu
proprio.
¶Utrum exemptus possit renunciare 6
exemptioni.vide.s̄.exēptus.§.v.
¶Qualiter fiēda est renūciatio.Rñ.qđ 7
primo volūtarie.vij.q.j.q̄uis itē scien
ter ꝛ ideo qñ quis aliquod ius ignorat
debet ei notificari vt i aut quō oportet
epi.§.igit ordinamꝰ.qꝛ ei qđ ignorat re
nunciari nō potest.l.mater.ff.de inoffi.
te.et hec est ꝯ notarios qui ponunt cl'as
renūciatiōis quas ignorant q̄ ꝯhunt et
propterea tenētur eis de dāno ꝙ aliter
nō incurrissent puta qꝛ renūciassent si sci
uissent.Tertio sine coactione ꝙ me.cā.
ad audientiam.Quarto quo ad benefi
cia ecclesiastica debet fieri pure ꝛ abso
lute de offi.dele.c.ex parte el.j.de simo.
ex insinuatiōe.Unde dans vel remittēs
vl' renūciās aliquid spirituale pacto vl'
conditione temporali interueniente si
moniacus est.j.q.ij.c.q̄ pio.
¶Sz nūquid si renunciat absolute tñ 8
in mēte gerit vt sibi aliqđ tp̄ale det.Rñ
ꝙ simoniacusē.de simo.c.tua in fi.verꝝ
est ꝙ sola penitentia absoluetur.capit.
vlt.de simo.
¶Utrū quis possit renunciare liti sup 9
bñficio ecclesiastico vl' spirituali aliquo
tēporali sibi dato.Rñ.pa.l.c.cū pridē.đ
pac.ꝙ nō etiā si recipiat illđ noie expē
sarū:qꝛ si renūciās hz ius renūciat spi
rituali tēporali dato ꝙ est simonia.d.c.
ex parte.et quod ibi no.dicit tñ Inno.ꝛ

UVA. BHSC. IyR_213

posti.in.c.nō sine.de arbi. q vz cōpositio autoritate superioris vt ꝓpacis bono det aliqd tpale ei de quo nō est cert: de iure sibi ꝓpetēt vt cedat liti vl renūciet ti qō ius hz.c.nisi.de pbē. Secus si fiat autoritate partiū qz sic esset simonia nisi quādo hz ortū a iudice puta quia cō promissuz est in eo vel ipse sic diffinit. z licet gl.in.d.c.cū pdē. dicat nō sufficere nisi interueniat pape cōfirmatio tñ cōmuniter doc.ibidem tenent cū opi. do. Anto. q nō requirat z ibi pa. sequitur.

10 ¶Utrū qs possit dare pecuniā alteri vt desistat a lite q̄ est de re spūali. Rñ. pa. in.d.c.cum pridē. q si sit certus habere ius in illo beneficio bene pōt dare aduersario sine simonia vt desistat vel ne liti moueat. Si vero nō sit certꝰ hz dubitat tūc nō pōt nec excusat autoritas pape in beneficio qō anexā hz potestatem claniuni qz vī data pecunia ꝓ illa potestate spūali. facit. d.ca. ex pte. in fi'r z q no. j.q.iij. salnator z.c. ex miltis. Jn aliis autē beneficijs bene excusaret autoritas pape cū talis simonia sit de iure positiuo sm gl.in.d.c.cū pridē. Quod no. qz pauci aduertūt hodie. Posset tamen iudex pro bono pacis ex officio suo cōponere partes vt habēs ius in beneficio det aliquid nō habenti ius sm formam.c.nisi. de pben. sm pan. in.c. sup eo. de transact.

11 ¶Quid de illo qui expectās prime vacaturā primā in aliqua ecclesia renunciat ꝓpue tenui vt pcindat via alteri expectāti. Rñ. q ꝓ hoc nō impedit primū expectātē si hoc pōt pbari si vero pinguius resignāti cōferat eo ipso detegit fraus z carebit habita quā resignauit z ambita de renūci. c. fi te. lib. vj.

12 ¶Utrū renūciatio iuris futuri valeat. Rñ. q si ius futuꝝ appet si vz sic aūt nō appet adhuc nō vz qz pacta nō referūtur ad ea q̄ apparere nō possunt/ vt i.l.i lege z alijs cōcor. ibi positis in glo. ff. de cōtrahē. emp. z qō nō est renūciari non pōt. l. tres fratres. ff. de pac. Sed de hoc vide bar. in. l. conditionis. C. de pac. qz parum ad nos.

Additio hic tamē aduerte qz filiā renūciādo ꝫ re-
datati pñez ꝓmittēdo ampliꝰ nō petere
nihilominꝰ legitimā vl eiꝰ supplemētū
petere poterit nisi expresse de ipsa dixerit vt. l. si quādo. ff. generaliter z ibi doc. to. C. de inoffi. testa.

¶Quid faciet ꝓlatus q̄ beneficiū hz ꝓ 1
simoniā vel alias intrusus est. Rñ. q teneꝫ renūciare z si est epūs z est i articulo mortis nec pōt adire papam nō tamen hz dimittere possessionē quam de facto hz sine licētia pape. Sz adhineata per ceptione fructuū excepta stricta necessitate vite. z querat q̄ cito poterit resignare z de hoc vide Ber. Jnno. Posti. de renun. nisi cum pridem. et Archi. vij. q. j. eum qui.

Represalia ꝺi rex alia ꝙge neralis iniēctio autoritate ꝓncipis vl ciuitatis ꝓ r-cōpēsatione, dāni dati iduita. elicit ex c. dñs. xxxij. q. ij. z est quādo vnꝰ de vno dñio nō vult cōsequi ius ꝫ aliquem de alio dominio retinet res oim qui sunt sub tali dominio ꝓ satisfactione.

¶De notatis i hoc. ff. z q̄ represaliās abutēs punit pena de qb⁹ in auē. z ibi no. C. ne vxor ꝓ marito sm Bal. ibi i fi. vbi dicit verū etiā si minima quātitate abutat nisi error excuset z an in foro cō scie. no. Saly. z pe. de sm. i. d. auē. z oino z Bar. i tracta. represa. in pun. q. prime. verticulo quero. an sint licite in foro cō scientie.

¶Utrū sint licite. Rñ. q̄ sic qñ ista iter 1
uenit. ꝓmū q dñs vel ciuitas requirat vt emēdet qō a suis imꝓbe factū est. Scōm q cōstet de negligētia iustitie administrāte. Aduerte hoc hz Bar. in tracta. de represaliās quod aliquādo superiorē habet ille qui debet dare de iure. sed non de facto. vt puta quia non obeditur ei. Sicut imperatori. z tūc nō est necesse adire superiorē. Alquādo hz superiorē de facto. sed nō de iure. vt puta. qz tyrānꝰ est dominus z si fuit electus ex timore vel per vim. et habet cōiter ꝓ domino. sic valent que facit sm Jnn. in

UVA. BHSC. IyR_213

c.nihil de elec.& sic debz adiri. Si vo nõ fuit electꝰ.sed p vim occupat dñiuz. Et habꝛ cõiter p Tyranno. Si cũ nõ valeat q facit nõ ẽ necesse vt cum adeat. aliquando hz superiorẽ de iure & de facto.qz est verus dñs & ei obedit̃ Iz tamẽ nõ expedit creditori eũ adire puta qz expẽderet plusq̃ sit ꝓncipale debitũ vꝫ est panp.tũc ꝑm Bar.vbi.s.põt ꝓcedere sicut si nõ haberet superiorẽ eius õbitor.arg.l.si seruos.ff.õ pi.act.& l.me diterranee.C.de ãno.& tribu.& sic patet qñ ꝓdicta ono nõ requirunt. Tertiũ q index ꝓprius det sniam sup negligentia & iustitie defectu & cõcedat autorita tẽ repsaliaꝝ. Limita hoc verũ qñ nullꝰ inueniꝛ superior qui de ciuitate vel dño negligẽte faciat iustitiaꝝ ꝑm. Sui. ẽpm cõcordiẽsem qz si inueniret superior nõ ualeret autoritas iudicis ꝓriũ.quo ad illos qui nõ sunt sue iurisditionis.& ita intelligit.c. dñs.xxiij.q.ij.q ciuitas ple ctenda est p suũ.l.in dicem cõcor.Jo.de fanto.& frã vercellensis.in.c. vnico.de iniurijs.li.vj.Quartũ q nõ excedãt dãnũ.Quintũ q nõ extendaꝛ ad clericos. vel ecclesiasticas psonas.hec elitio ex archi.i.d.c.vnico.Sextũ ꝑm directoriaz ti.de pig.q nõ fiãt in psonis qꝛ istud ẽ iniquũ q in psona alius ꝓ alio grauetur.& ꝑm ipsum nulla ꝓsecutio valeret cũ sit cõtraria legib⁹.C.de ac.& ob.l.ob es alienum.& anꝛ.ibidẽ imo.& C.q̃ res pig.obli.posꝛ.l.q filios.& in anꝛ.vt nulli iudi.H.qz vero.& C.ne vx.pro ma.l.vlt.& in anꝛ.ibidẽ.sed oino alias istis nõ con currentib⁹ ipsis repsaliꝰ vtꝛ quadruplũ restituere cogit & actiõe ꝓ qua hoc facit cadit.vt in anꝛ.ne pignorationes fiant que est ꝓdicta anꝛ.sed oino.

¶Sed nũquid tenet ad restitutionem q̃ aliquid ꝓ repsalias illicitas exigit ab alio a suo debitore.Rñ.Arch.i.d.c.vnico.q̃ icipit & si pignorationes q̃ si nec aliter seruari poterit nisi restituat.xiij. q.vj.si res.de vsu.cum tu.de re.iur.non remittitur.lib.vj.

¶Quid de illis q̃ repsalia cõcedunt ꝛ ecclesiasticas ꝓsonas aut eoꝝ bona.vel concessis vtunt cõtra ipsas vide excommunicatio.vij.casu.xxxiij.& Interdictũ iij.quasi in fi.

¶Utrũ repsalia cõcessa ꝛ puta florentinos debeant extẽdi ad florentinos habẽtes domiciliũ senis.Rñ. ꝑm pa. in.c. quoniã.de offi.oꝝ.q̃ non qꝛ odiosa.facit q̃ no.Barto.in.l.prouinciales.ff.de verbo.signi. 4

¶Utrũ statutũ possit fieri q̃ ꝺlibz possit capi ꝓ delicto alteriꝰ.Rñ.bar. vbi.s. q̃ nõ terras vel villas sibi nõ subditas nõ põt ꝛz bene ꝛ sibi subditas vt.C.õ oi agro õ ser.l.i.& vz statutũ q̃ vxoꝛ possit capi ꝓ viro fallẽte vt.l.satis.C.i. q̃ can. pi.vl̃ hypo.ta.ꝛ sit filiꝰ ꝓ pẽ.l. fi. C.de ꝓui.etiã si nõ heres.& aduerte hic q̃ terre cum certis pactis submisse protectioni dñoꝝ nõ dicunt sibi subdite ꝛz federate & iõ ꝛ eas non valet tale statutũ. Nõ no. ꝓ limitatione sexte conditionis in.§.j.dicte. 5

¶Sz q̃rit an tale statutũ possit exercesi extra territoꝝ statuentis. Rñ. Bart. vbi.s.q̃ sic poterit agere ꝛ tales cõditione ex statuto.qz actio vsq̃ sequit eo qui bꝰ cõpetit.v.l.fi.C.de ꝓscri.lõ tẽp.Nõ limita nisi filiꝰ sortiret domicilium alibi anteq̃ ꝑ rũperet. ar.l.cines.C.de icol. Sic̃ si filꝰ eẽt natꝰ postq̃ rupit ꝑ eius qꝛ iura itelligunt de filio existẽte tpe q̃ rupit.l.i delict̃.H.si extraneꝰ,ff.õ noxal. & l.iij.ff.de test.mil.Et idẽ dic qñ statutũ dicit q̃ holes vniꝰ terre vn⁹ teneat ꝓ alio Nã ille q̃ de nouo est effectꝰ illiꝰ terre nõ tenet ꝓ debitis ãtiq̃s.l.puidẽdũ.C.de decu.& qñ not.Dy.i.l.icolã.ad muni.Sic̃ tale statutũ itelligit de debitis ẽctis itra territoriũ nisi aliõ addat vt.l.cũ vnꝰ.H.is.q̃.ff.õ bo.anꝛ.indi.posꝛ. 3

¶Quid si talis q̃ habuit recursum ad iudicẽ debitoris & reportauit iniquam sniam.Rñ.bar. vbi.s. q̃ dz appellare et adire iudicem appellatiõis alr repsalie nõ erũt licite vel si prohibetur appellare vel non est iudex appellationis tunc potest recurrere ad suum iudicem.

Residere debẽt clerici i suꝫ bñficijs & õ hoc vide.ꝛ.

UVA. BHSC. IyR_213

clericꝰ.vij.

Rescriptū ꝓprie ē id qd p̄nceps scribit ad iurꝫ cōseruātiā vt qñ cōmittit cām decidēdā inter aliquos ⁊ differt a priuilegio qd ē ꝯ ius quasi priuata lex.iij.di. priuilegia. Et etiā differt a bñficio qd stricte sumptū est gratia cōcessa p̄teritꝰ a principe ⁊ hec est q̄ latissime interp̄tāda est vt.i.c.oliz.⁊ qd ibi no.de ꝟ.si. Latissime tamen rescriptum accipitur pro oibꝰ istis.hec Pan.in rubri.de rescrip.

☞ De notatis i hoc.§.⁊ ꝙ rescrip.habetur pro lege.Jo.de por.in l.fructus. col.iiij.ff.sol.mat.quod intellige si est conforme iuri communi quo casu potest allegari ad differentiarum decisionem.gl.in.l.j.in ver.subscriptionē.⁊ ibi doct.C.quomodo ⁊ quādo iudex.⁊ i.l. ij.C.de legi.

1 ¶Rescriptū ⁊ ꝓcessus ꝑ ip̄m rescriptū habitꝰ ipetratū ab excōicato sup alio q̄ sup excōicatiōis vl' appellatiōis articulo ipso iure est nullū.c.j.de rescrip.li. vj.fallit hoc in multis casibus q̄ not.ꝑ Gemi.i.d.c.j.

2 ¶Rescriptum ꝑpetuatur per solā citationem de rescrip.ex tenore ⁊.c.significauit in glo.

3 ¶Rescriptū impetratū tacita veritate aut suggesta falsitate vl' etiā q̄cūq; alio tacito vl' exp̄sso qd si tacitū non fuisset vel false expressuz papa nō ita faciliter cōcessisset nō valet eo.ti.super literis.

4 ¶Rescripta nō extēdunt̄ ad res vel ꝑsonas in eis nō comprehēsas qm̄ ꝑsonalia sunt ⁊ stricte intelligēda.c.significauit.eo.ti.

5 ¶Rescriptuz non viciatur ꝓpter defectū lr̄e vel syllabe. Secus.si eēt ibi falsum latinū de fi.instru.c.ex ꝑte.in text. et in glo.

6 ¶Rescriptum primum tollit̄ per scd̄m posterius faciēs mentionē de primo: si vero nō facit mētionem non valet secūdum ꝯ primū ope exceptionis.vt in.c. ex literis.⁊.c.pastoralis.de offi.dele.s̄m Gof.in sum.eo.ti.nisi impetrans primū fuisset i mora p̄ntādi per annum vt in c.si aūt.eo.ti.

¶Repscriptum inseri debet in literis citationis s̄m eundem Gof.propter duo Primo vt citatꝰ sciat iurisditionem citantis aliter non tenetur comparere. Secundo vt possit deliberare. 7

¶Rescriptū ꝑdit̄ ꝑ negligētiā ipetrantis āno elapso quo vti potuit ⁊ noluit. Si s̄m ipetret̄ ꝯtra p̄mū.c.si aūt.de rescri.⁊.c.plerūq;.al's semꝑ valet de iure canonico durāte mādatore s̄m gl.i.d. c.si aūt.q̄uis de iure ciuili duret ꝑ decēniū.C.de di.rescrip.l.falso. 8

¶Rescriptū d̄r falsuz ipetratū sine mādato vt in.c.nōnulli.eo.i.gl.nisi ipetret̄ ab his ꝑsonis a q̄bꝰ d̄ iure nō exigitur mandatū vt in.d.c.nōnulli in fi.⁊.c.ex ꝑte in fi.eo.ff.de procu.l.sed he ꝑsone. 9

¶Per rescriptū sedis ap̄lice aut legatoꝝ aliq̄s nō pōt impetrari ꝓ iudice nisi ille q̄ est in dignitate cōstitutꝰ vel canonicꝰ eccl̄ie cathedralis vel hz ꝑsonatū ⁊ talis nō pōt audire cām nisi in locis insignibꝰ vt ciuitatibus vbi possit copia haberi ꝑitoꝝ: nec aliq̄s pōt cōueniri virtute talis rescrip.vltra vnaz dietam a fine sue diocesis.de quibꝰ omnibus vide in. c.statū.de rescrip.l.j.vj.et quod ibi no. 10

Res iter alios acta nō p̄iudicat alijs nec ꝓdest.ff.q̄ po.i pig. hab.l.claudina i fi.⁊ d̄ re.iud.c.quāuꝫ fallit in quibusdam casibus vide in.d. c.quāuis.glo.⁊ doc.qꝛ parum ad nos.

¶Quilibet in traditiōe sue rei pōt peccatum apponere dummodo nō legibꝰ improbatū.l.in traditiōibus.ff.de pac. de cōdi.c.verum.in gl.Rē habere videtur qui fruit̄ p̄cio eiꝰ.ff.de vsufru.l.qꝛ q̄ p̄cio.q̄ de tota re vēdicāda dicta sunt eadē ⁊ de ꝑte intelligēda sunt.ff.de rei vē.l.que de tota.Res vna ⁊ eadē diuerso iure cēseri nō dz.de deci.c. cū in tua. xij.q.ij.cognouimus. 6

Restitutio q̄d est ⁊ q̄s restituere tenetur. Sciēdū ꝙ restitutio ē in p̄stinū statū repositio.l.restituere.ff. de ver.sig. Unde dicit tex.in.l.plus est.ff.de ver.si.Resti-

UVA. BHSC. IyR_213

tuere est nō solum presentiaz rei prebere sz possessorē facere fructusq; reddere. Sed quia ius diuinum ⁊ canonicuz vtitur aliquando verbo reddāt ꝑ verbo restituere vt in.c.cū tu.de vsu.quod est verbum latius q̄ restituere.vt.l.verbum reddendi.ff.de verb.signifi.⁊ aliquando verbo emēdent vt in.c.ij.de rap.aliquando vero verbo satisfaciāt vt.in.c.iij.c.in literis.de rap.et satisfactum intelligitur qualitercūq; voluntati satisfaciat.l.si rem alienam.§.omnis.ff.de pign.act.⁊.l.j.ff.q̄ satisda. cog.iō ego hic restitutionem accipio pro quacunq; satisfactione facienda proximo.

☞ De notatis in hoc.§.scilicet restitutio male ablatorum incertorum ⁊ rapinarum per quem debeat fieri.⁊ quib⁹ not.Bal.in.c.incuria.col.ij.ver.quero. quā satisfactionē de pa.iura.in vsi.feu.

1 ¶ Quis tenetur satisfacere. Rñ.quilibet qui habet de alieno vel qđ ad aliū spectat seu debetur ex cōtractu vl' quasi ex maleficio vel quasi vel ex quacūq; alia causa.ar.c.si res.xiiij.q.vj.⁊.l.iustitia.§.iuris precepta.ff.de iusti.et iure. Quod vt melius intelligatur per casus infrascriptos ꝑz ordinem alphabeti annotabo.

¶ Accipiēs aliquid vt nō accuset an teneat restituere. vide.s̄.accusatio.§.vj.

¶ Accipiens aliquid in fraudē creditorum quomodo tenet.dic vt hic.j.i ver. raptor.§.j. ⁊ in ver.vsurarius.§.xvij.⁊ s̄.alienatio.§.xxvj.

¶ Accipiens alquid ab ecclesiasticis vl' ab illis qui nō possunt donare quomodo teneat.vide donatio.§.xxxviij.et.s̄. clericus.ij. §.iiij.⁊ cleric⁹.xiij.§.ij.⁊.xj.

¶ Acquirens ex peccato aliquid puta adulterio sodomia ⁊ hmōi quomō tenetur.vide.j.i verbo mulier.

¶ Administrator bonorum aliorū quomodo teneatur.vide.s̄.administratio. §.j.⁊.ij.

¶ Adulator obtinens beneficium an teneatur restituere.vide adulatio.§.ij.

2 ¶ Adultera concup sciens filiū ex adulterio quomodo teneatur. vide adulteri ū.§.iiij.

¶ Adulter filiꝰ qūo tenet restituere.vide adulteriū.§.v.⁊.vj.

¶ Aduocatꝰ quando tenet restituere vide aduocatus.§.xij.⁊.xiij.

¶ Alchimista qūo tenet.vid alchimia.

¶ Alienationē rei recipiens ab eo q̄ nō pōt alienare.vid alienatio.§.xiiij.⁊.§. xx.⁊ donatio primo.§.xxxviij.

¶ Alimenta denegans ei cui tenet exhibere an teneat.Rñ.ꝙ sic ⁊ q̄s teneatur.vide alimenta.

¶ Ambasiatores quomodo tenētur.vide absens.

¶ Aiaz ledēs rōnabilē vtꝝ teneat ad restitutionē.Rñ.ꝙ sic.ꝑ cuiꝰ itelligētia est scien.ꝑm sco.i.iiij.di.xv.q.ij.ꝙ est duplex bonū aie.s.naturale ⁊ accidētale. In bonis igit naturalib⁹ aie cū sint incorruptibilia sicut ⁊ ipa aia ñ pōt eā ledere directe ⁊ talia sunt bona illa sine q̄b⁹ nō cōtingit aiam esse.vt est intellectꝰ liberꝝ arbitriū volūtas ⁊ hmōi. Indirecte tñ pōt q̄s in talib⁹ bonis aliū ledere ꝑz Bo.i.ij. di.xxv.ar.j.q.iiij.j. partis.s.vsu taliū priuādo sicut si q̄s poculū daret vl' aliud faceret quo amētē aliquē redderet vñ talis aliquē talr ledēs qm̄ dignā leso recōpēsationē facere nō pōt maxime si in perpetuā amētiā deducit. Iō arbitrio boni viri satisfacere tenet.ar.c.deteriores.vj.q.j.vñ ꝑ regula tradit cōiter a doc.vt no. Ricar.i.iiij di.xxv.ar.v.q.iij.ꝙ quādo restitutio nō pōt fieri ꝑm dānū datū tūc arbitrio boni viri relinquat.itē dat aliā regulam supradictus Ric.vbi.s̄.ꝙ qñ res male ablata nō pōt restitui restitutio dz fieri i equiualenti si possibile est extra. ne lit.pē.ali.Inno.c.ecclie.s. Marie. el.ij. ⁊ ꝑz sco.vbi.s̄.lz.q̄s digne nō possit satisfacere ꝓxio de dāno sibi illato nihilominus ex hoc nō liberat quin nō teneatur satisfacere saltē q̄tū pōt. Unde i casu p̄dicto bonus vir iudicabit.vt petat veniā per se vel si nō pōt ꝑ interpositā ꝑsonā deide vt satisfaciat ꝑm posse dāna q̄ leso ⁊ aliis suis euenīūt ex tali lesiōe.vt.j.dicet de vulnerāte et occidēte

UVA. BHSC. IyR_213

in verbo homicidiū. In bonis aūt accidentib⁹ ale cuiusmodi sunt bona gratie morū ⁊ virtutū tā acq̄sita q̄ acquirēda. pōt quis ꝟz Sco. vbi. s. indirecte aliquē ledere. ⁊ dispositiue. s. inducēdo ad act⁹ viciosos seu pctā q̄b⁹ talia corrūpūtur: puta ꝯtaminādo suo malo exēplo suadēdo blandiendo rogādo precipiēdo vt talia faciāt ⁊ hmōi ⁊ talis multo magis tenetur ad restitutionē quā dānificātes in bonis tpalib⁹. vj. q. j. sunt pl'z. propter ea tenet doctrina auxilio ꝯsil. oratione. ⁊ hmōi q̄tū pōt ⁊ in se est p seipsuz. ⁊ p alios dūmō pctm̄ occultū nō pandat talem lesum ad bonum reducere. Directe autem in talibus accidentalibus nemo potest alium ledere qm̄ talia nō corrū pūtur nisi per pctm̄ ⁊ peccatum esse non potest nisi sit volūtarium. xv. q. j. non est.

¶ Appellās iniuste qūo tenetur. vide appellatio. §. xv.

¶ Arbiter vel arbitrator qūo tenet. vide arbiter. §. j. ⁊. vj.

¶ Archidiaconus qūo tn̄r si aliq̄d perijt de reb⁹ eccl'ie. vide Archidiacon⁹.

¶ Arras recipiens q̄mō teneatur restituere. vide Arra.

¶ Artifices facientes ea que proximi dannificantur. vide ars. §. ij.

¶ Assessor qūo tenetur. vide Judex. §. ix. et. §. xxij.

¶ Banniens iniuste aliquem qūo tenetur. vide Bannitum. §. j.

¶ Bellātes qūo tn̄r. vide bellū in prin. ⁊. §. v. vj. vij. viij. ix. x. vsq̄z. xlvj. ⁊. xxij.

¶ Bn̄ficia eccl'iastica pl'a hn̄s qn̄ tenet restituere. vide bn̄ficiū. §. xxxiiij.

¶ Beneficij vacātis fruct⁹ vsurpātes qūo tenentur. ibidem. §. xl.

¶ Bn̄ficiū iniuste possidens qūo tenet ibidem. §. xliij.

¶ Bn̄ficiat⁹ non dispensando fructus qūo tenet. vide cleric⁹. iij. §. j. ⁊ qn̄ male dispensat. vide ibidem. §. iiij.

¶ Bn̄ficiat⁹ nō residēs qn̄ tenet restituere. vide clericus. vij. §. iiij.

¶ Bn̄ficiū recipiēs nō intēdēs ꝓmoueri qūo tenet. vide clericus. vij. §. v. ⁊. vj.

¶ Beneficiat⁹ existens in mortali quomodo tenetur restituere fructus. vide clericus. viij. §. v.

¶ Bn̄ficiat⁹ inducens ad relinquendū sibi si erat q̄s relictur⁹ eccl'ie qūo tenetur. vide clericus. xiij. §. vij.

¶ Bn̄ficiat⁹ nō dicēs horas qūo tenet restituere fruct⁹. vide. hora. §. xj.

¶ Utrū ꝯferēs bn̄ficiū indigno teneat ad aliq̄d. Rn̄. ꝟz Car. in. cle. j. de eta. ⁊ q̄. q̄ vltra pctm̄ mortale q̄ ꝯmisit tn̄r ad restitutionē toti⁹ itereisse ecclesie quā lesit ꝟm Pe. de ancha. ad instar magistratus q̄ min⁹ idoneo tutelā pupilli ꝯmisit. ff. de magi. cōue. per totum.

¶ Bone fidei possessor. vide possessor.

¶ Canonica portio cui est restituenda vide eo. ti.

¶ Carcerans aliquem qūo tenetur. vide Carcer. §. ij. iij. ⁊. v.

¶ Causam dans damno proximi qūo tenetur. habes Causa. §. vj.

¶ Cessationem a diuinis inducēs qūo tenetur. vide cessatio. §. j. ij.

¶ Cleric⁹ nō exn̄s ꝑsonaliter horis canonicis ⁊ recipiens distributio. qūo tenetur. Uide clericus. vij. §. viij.

¶ Clericus negociādo qūo tenet. vide Clericus. ix. §. vj.

¶ Comedēs de alieno qūo tenet. vide furtum. §. xxv. ⁊ hoc in. ꝟ. raptor. §. j.

¶ Comodās ⁊ reuocās ante tps comodatū: qūo tenet. vide comodatū. §. iiij.

¶ Comodatari⁹ vtēs re comodata ad aliū vsum qūo tenet ibidē. §. vj.

¶ Comodans rem vitiosam qūo tenet ibidem. §. vij.

¶ Comodatari⁹ si res comodata perijt qn̄ tenetur ibidē. §. x. vel si deterioratur ibidem. xij.

¶ Concussionez faciens qūo tenet. Uide Concussio. §. ij.

¶ Confessor absoluēs quē nō pōt qūo tenetur. vide confessio. v. §. xiiij.

¶ Consentiēdo qūo quis tenetur. vide cōsentire. §. ij. ⁊ Furtū. §. xix.

¶ Conseruatorē faciēs intromitere in his q̄ dz qūo tenet. vide cōsernator. §. j.

¶ Consulēs dānuz alterius quomō te

UVA. BHSC. IyR_213

netur. Uide consilium. §. j.

¶ Consiliarij locorum q̃ faciũt stratuta iniqua q̃uo tenentur. vide Lex. §. xxij.

¶ Contractum illicitum faciẽs quomodo tenetur. Rñ. ꝙ si contractus est nullus vel vsurarius tenetur ẽt fructus restituere nisi bona fides excuset eũ. vt. j. possessor. Si vero contractus tenuit de iure lz possit rescindi. puta qꝛ minꝰ iusto precio emptũ ⁊ hmõi tũc si nec dolꝰ nec fraus interuenit non tenetur fructus restituere sed supplere iustũ precium hoc elicitur ex. l. ij. C. de rescin. vẽ. et gl. in. c. cũ dilecti. de emp. ⁊ ven. in ca. ꝑ tuas. de dona. ⁊. c. illo vos de pign. Et l. j. C. de distr. pig. qđ no. qꝛ sepe in practica venit.

¶ Cõtumeliator quomodo tenet̃. vide Contumelia.

¶ Cooperans in dãno proximi q̃uo tenetur. vide furtum. §. xiij.

¶ Culpabilis ex qua culpa teneatur vide Culpa. §. vj.

¶ Custos qñ tenetur restituere vide custos in princi.

¶ Dãnator ũ restitutoꝝ bona habẽtes q̃uo tenetur vide. s̃. damnatus. §. ij.

¶ Decimam fraudans q̃uo tenetur vide. Decima. §. xiij.

¶ Defendẽs se q̃uo teneatur. Uide defensio. §. v.

¶ Delegatus aliquid accipiẽs q̃uo tenetur. vide iudex. §. viiij.

¶ Denarios falsans radens vel falsos expendens q̃uo tenetur. vide falsarius. §. iiij. cum seq.

¶ Depositariꝰ q̃uo teneat̃. vide depositum. §. iij. iiij. vj. vij. viij. xij. ⁊. xv.

¶ Derisor dicꝙ tñr sicut ⁊ cõtumeliator.

¶ Detractor q̃uo tenet̃. vid̃ Detractio §. iij. ⁊ iiij.

¶ Dñs qui nõ hz iustũ titulũ aut cuiꝰ officiales delinquũt q̃uo tenet̃. vide dominus in princi. ⁊. §. iiij.

¶ Donationẽ recipiens ab eo qui non põt dõare quomodo tenet̃ vide donatio. §. xxxviij.

¶ Dotez quando tenetur quis restituere. vide Dos. §. xxiij.

¶ Emẽs vel vendens iniusto precio vl̃ rẽ vitiosam quomodo tenet̃. vide Emptio. §. vij. viij. ⁊. xxiiij.

¶ Utrũ sciẽter emẽs rẽ raptã vl̃ furatã teneat̃. Rñ. ꝙ tenet̃ ad quinqꝫ siue sit p̃mꝰ vel secũdus vel quicũqꝫ alius vsqꝫ i infinitũ q̃ emit qm̃ idẽ iuris est ac si p̃mus esset. ff. de mi. l. sed vbi. ff. de petit. her. l. sz si lege. §. si ãt. Prio tenet̃ restituere rẽ raptã. nec excusat̃ lz sit statutũ determinãs ꝙ qñ emitur publice i mercato vel hmõi sit emẽtis ꝟm direct. tit. de fur. nec sine mortali peccato põt eaz tenere qñ scit eiꝰ dñm ꝟm Ho. ar. c. vulterane. xij. q. ij. ⁊. l. ij. ff. de fur. Scđo tenetur si rẽ non hz siue qꝛ vendidit vel aliter quomodocunqꝫ alienauit siue qꝛ amisit aut ꝑijt qualitercũqꝫ etiã violẽter siue quocunqꝫ casu ab vsu cecidit p̃ciũ restituere ꝟm optimũ statũ rei. l. ꝟm ꝙ valuit plus postq̃ꝫ fuit ab ip̃o empta c. grauis. de re. spo. ⁊. l. i re furtiua. ff. đ fur. ⁊. l. si nauis. §. si gñaliter. ff. đ rei vẽ. ratio qꝛ est furtũ cõmisit rẽ alienã inuito dño cõtractãdo. l. j. ff. de fur. Et fur semꝑ est in mora. l. si pro fure. ff. de condi. fur. Excipitur casus qñ rẽ dño loco ⁊ tempore obtulit ⁊ ip̃e eã recipere recusauit: tũc em̃ purgauit morã. d. l. in re furtiua. Et iõ si periret vel deteriorarẽt sine culpa sua nõ tenerẽt. tertio nõ poterit petere pretiũ a dño rei. l. in ciuile. C. de fur. ẽt si statutũ eẽt ꝙ posset petere. quia tale statutum est contra bonos mores nec ẽt a venditore in foro contẽtioso nisi expresse cauerit. l. si mãcipiũ. C. de rei ven. Secus in consciẽtia quia bene posset a venditore precium recipere ⁊ rẽ eidẽ restituere qꝛ põt potius sibi consulere q̃ꝫ alteri ꝟm alex. de ales in. iiij. Quarto tenentur restituere fructus ꝑceptos ⁊ qui percipi potuerũt intermedio tp̃e. d. c. grauis. exceptis expẽsis de quibꝰ dic. vt. s̃. Expense. §. iij. Ultimo perdit expensas voluntarias de quo dic. vt. s̃. expense. §. eodem

¶ Quid si talis ignorabat fore ꝓhibitũ a iure tali emere. Rñ. ꝟz cõit̃ do. ꝙ nihilominꝰ tenerẽt sicut ille đ q̃ i p̃cedẽti

. §. dictum

UVA. BHSC. IyR 213

§. dictuz est qz hec prohibitio a iure naturali traxit originem cuius ignorātia non excusat.

5 ¶ Utrum ignorantia facti crassa vel supina excuset talia emētes vt puta ep̄s excōicabat tales raptores vel qz emit a stipēdiario calicē vel missale aut qz cōmuniter tenebant rapta fuisse vel bellū iniustū. vñ habita sunt. Rñ. ho. ꝙ nō qz debuit cogitare ⁊ iō similiter tenet sicut ille de quo in ante precedenti. q. dictū est ar. l. late culpe. ff. de ver. si. ⁊. ca. aplice. d cle. exco. mi. c. q̄ i hūanis. xij. q. ij. c. si cupis. xvj. q. j. Similr tenet idem host. de illis qui dubitabant nec tñ proposse posuerūt ꝙ pariformiter tenent.

4 ¶ Utrū emēs rē raptā vel furto habitā bona fide. s. nō credens raptam silr teneātur. Rñ. ꝙ nō sed hec bona fides. v. sibi cōfert. Primū qz bona fide durāte nunq̄ tenet eā restituere etiā si perūt. l. ij. C. de fur. ꝑm qz fructꝰ cōsumptos bona fide durāte nūq̄ tenet restituere. l. bōe fidei. ff. d acq. re. do. ⁊. l. fructꝰ ⁊. l. si ex diuerso. §. fi. ff. de rei vē. sz solū tenet restituere fructꝰ extātes vel inq̄ factus ē locupletior. de q̄ dic vt. s. fructꝰ. §. j. ⁊. ij. Tertiū qz si dictā rē alienauit vēdēdo vel alio mō durāte bona fide nō tenet reddere p̄ciū nec aliđ nisi solū lucrū si extat aliqđ ex q̄ factꝰ est locupletior. l. nā ⁊ hoc natura. ff. d cōdi. inde Quartū qz pōt expensas quas fecit in bona fide circa rē cōseruādā vel meliorādā retinere vt. v. Expense. §. Quintū. qz si iudice sniante restituerit eam habebit actionē etiā in foro contentioso ꝯ vēditorē. d. c. vulnerāte. nō aūt si ad sacerdotis imperiū restitueret. l. si rē. ff. de euic. Unde ꝯsuleñ. ē ei vt faciat se citari in iudicio a domino rei si citatus annūciet venditori vt ipsum defendat et seruet. In ꝯscia autē qualitercunq̄ restituerit eam domino venditori tenetur ei ad p̄cium. c. fi. de emp. ⁊ ven.

5 ¶ Utrū emētes p̄dicta furata non vt ea retineāt sz vt restituāt dño q̄ al' ipsa habere nō posset aut non pro tāto paruo precio possint preciū quo emerāt a nō dño repetere. Rñ. ꝑm ho. ⁊ Monal. qđ sic qz vtiliter gesserūt negociū cuiꝰ res erant ⁊ ēt expensas moderatas nisi de re empta habuissent vtilitatē qz tūc tenētur cōpensare fructus rei cū expēsis ⁊ p̄cio ar. l. sz an vltra. §. ij. ff. d neg. ge. ⁊. c. cū dilecti. §. fi. de accu. ⁊ si pirēt sine sua culpa aut eas amitterēt nō tenerētur. Aduerte tñ ꝙ in foro cōtētioso nō credetur talibꝰ ēptoribus nisi publice ꝓtestati fuissent ꝙ in ea intētione emerunt. ar. l. nesēniꝰ. ff. de ne. ge. ⁊. l. ij. C. de fur. ⁊ in. c. vnico. vt ecclesiastica bñfi. licet secus sit in cōscientia.

¶ Quid faciet ille q̄ emit rē quā scit fuisse raptā nec inuenit dñm eiꝰ. rñ. ꝑm ho. ⁊ Mo. ꝙ postq̄ fecit diligētē inquisitionē tūc tenet p̄cium ipsius rei vel ipsam rē dare pauꝑibus cū fructibus ipsiꝰ si emit mala fide. Si aūt emit bona fide reddat eā rē vēditori recupato precio suo si pōt vl' si nō pōt restituat rē vel p̄ciū pauꝑibus cum fructibus non consumptis bona fide ⁊ publice. ꝑm cōsil. Ray. vt oīs suspicio vitet ⁊ sic erit liberatus ar. c. quatuor. xij. q. ij. 6

¶ De emēte rē ecclesie sine solennitate qūo teneatur. vide alienatio. §. xiiij 7

¶ Utrū emens de pecunia alteriꝰ aliq̄d noīe suo teneat. Rñ. ꝙ nō qz res ēpta ē sua secus si emissēt noīe illius cui erat pecunia qz tūc res ēpta est illius cuius erat pecuniaria. l. si patruꝰ. C. cō. vtr. iudi. ⁊. l. si ex ea. C. d rei vē. ⁊. l. ad ꝓbationē. C. de ꝓba. fallit hoc i re ēpta. de pe. eccle. vt. s. immunitas. §. xxxj. itē de pecunia militis. l. si vt ꝓponis. C. d rei. vē. Itē de pecunia pupilli. l. iij. C. arbi. tu. Itē de pecunia data cōiugi. qñ res emitur a marito. l. vxor. ff. de do. inter vi. et vx. nam in istis casibus ēptum est noīe suo efficitur illius cuius erat pecunia. In conscientia tamē teneret ad satisfactionem si res ēpta non esset predictis tm̄ vtilis sicut precium. 8

¶ Utrū emēs a furioso ꝓdigo vl' minore ⁊ hmōi quibꝰ vel ꝑ ius vel iudicē est interdicta potestas vēdēdi. teneat eam restituer. rñ. ꝙ sic qz male fidei possessor 9

UVA. BHSC. IyR_213

est cōtra interdicta legū emit.l.quēadmodum.C.de ag.ꝛ cē.co.

¶Executor vltime voluntatis quomodo tenet̄ vide executor per totum.

¶Expēse qñ sint restituēde vide.s̄.expēse.§.j.ꝛ.iij.ꝛ.s̄.expositus.§.ij.

¶Falsarius qūo teneat̄.vide falsarius.§.iij.iiij.vij.viij.ix.ꝛ.xj.

¶Famulus alicui⁹ dñi accipiēs pecuniā ꝓ dño mutuo inscio dño.ꝛ de ea lucrū faciens tenet̄ lucrū restituere dño si taliter paup erat ꝙ pecunia mutuo accepta erat ꝛ periculum domini.ꝑm sco. in quodam tra. al's non.

¶Famulo infirmāti an teneat̄ dare salarium.vide Familia.§.ij.

¶Fideiussori suo qñ quis tenetur.vide Fideiussor.§.xv.ꝛ.xvj.

¶Fraudē faciens legi quomodo tenetur habes.s̄.fraus.

¶Fugere faciēs detētū in carcere pro debito.an tenet̄ ad restitutionē.Rñ.ꝑm do.Jo.de platea.i.l.quotiēs.C.d̄ exact. trib.ꝙ sic ꝙ verū credo de illis q̄ se liberare possēt soluēdo debitū nō de illis q̄ ita sunt paupes ꝙ nullo mō pñt soluere nec hñt parētes q̄ ꝓ ip̄is soluere vellēt qm̄ tales iiuste d̄tinēt̄ ꝛ ꝯ charitatē si ꝓati sunt cedere bōis.C.q̄ bo.ce.pos. l.j.ꝛ no.gl.i.c.odoardus.d̄ solu.qm̄ q̄ bonis cedit nō dz pati cruciatū.nec carceres nec vituperiū ꝓ debito facto ex ꝯctu vl' q̄si.l.fi.C.q̄ bo.ce pos.ꝛ iō iprobātur ꝯsuetudines i ꝯtriū q̄s Aug.quādā appellat frustratoriā ꝛ ihūanā ꝛ irrōnabilē seuitiā.xiiij.q.vj.si res.ꝛ iō q̄tūcūq̄ lōga ꝛ statuto firmata sit non valet.

¶Utrū faciēs fugere vel occultans officiales tpe sindicat⁹ teneatur ad restitutionē.Rñ.ꝑm bal.i.l.iij.C.de asses.ꝙ sic ꝛ in quadruplū qd̄ credo verū in cōsciētia post ꝯdēnationē.sz añ solū tenetur ad dānū qd̄ restituere debebāt ipsi officiales si syndicati fuissent.

¶Fugere faciēs incarceratū pro delicto an teneat̄.vide fugere.§.j.

¶Fur qūo tenet̄.vid̄ furtū.§.x.ꝛ.§.xiij. cū seq.vbi inuenies qūo iussione ꝯsilio cōsensu ꝛ cetera participatiōe in furto quis tenetur.

¶Edificans in solo alieno.vel de alieno vel i dānū proximi qūo teneatur.vide edificans per totum.

¶Heres qñ tenet̄ ex delicto defuncti.vide heres.§.iiij.

¶Heres qūo tenet̄ soluere legata i testamēto min⁹ solēni facta ibidem.§.v.

¶Heredes qūo tenēt̄ ex cōtractu vl' q̄si defuncti.§.vj.ibidem.

¶Heredes qñ sūt plures quomō tenētur ad debita legata ibidem.§.viij.

¶Homicida qūo tenet̄ ad restōnē.Rñ. ꝑm Sco.in.iij.d.xv.ꝙ tñr totā vitā suā expēdere ꝯ infideles vl' hr̄ticos i satisfactionē occisi vl' i or̄onib⁹ ieiunijs ꝛ huiusmodi qd̄ si nō vel nō vult.hoc facere tñr saltē ad aliquā restitutionē arbitrio boni viri ꝛ vltra eā tñr placare lesos q̄tū pōt si occisus aliquos sustentabat tñr ill' ad tātā satisfactionē q̄tā vtilitatē siue lucꝝ occisus deddisset ꝛ extimabit̄ ꝑm tp̄s quo verisil'r victur⁹ ꝛ opatur⁹ sicut extimat.l.hereditatū cōputationē.ff.ad.l.fal.ꝛ.l.cū hi.§.modus q̄q̄ ff.de transac.Cōsiderabit̄ ḡ ars quā faciebat q̄litas ꝑsone ꝛ etas ꝛ lucrū qd̄ acq̄rebat.ꝛ hmōi vt fiat digna restō.qd̄ lito verū nisi q̄s aliquē occidisset q̄ euz aggress⁹ ē.ꝛ occidisset cā sue defensiōis lz aliq̄liter modū excessisset.qꝛ talis nō sic stricte teneret̄ qꝛ difficilimū est iustū tēperare dolorē.Itē nisi q̄s ordine iusticie iterfecisset.Idē dic de vulnerāte aliquē irremediabiliter.puta abscindēdo mēbrū vl' mutilādo ꝙ tenet̄ nō solū ad placationē lesi ꝛ expensas in medicos. sed ēt ad oē lucrū qd̄ potuisset acquirere.Si aūt vulnerauit remedialiter non tenet̄ vltra predicta de placatione ꝛ expensis nisi ad lucrū qd̄ ꝑdidit tpe infirmitatis fuisset lucratur⁹.his cōcordat Ric.ꝛ Land.in.iiij.ea.di.

¶Horas canonicas clericus nō dicens qūo tenetur.vide hora.§.ix.ꝛ.xj.

¶Hospitalarij qñ tenentur restituere. vide hospitale.§.iij.

¶Ieiunij frangens an teneatur ad restitutionem.vide ieiunium.§.xx.

UVA. BHSC. IyR_213

Immunitatem frangens ecclesie quo modo tenetur. Uide immunitas.§.xx. xxx.xxxj.xxxij.xxxv.xxxvj.

Impediēs aliquē a cōsecutiōe alicuius bn̄ficij. vtruz teneat̄ ad restōem. puta volebā emere possessionē ⁊ tu impediuisti. vel aliq̄s volebat legare mihi aut donare ⁊ tu noluisti. ⁊ hmōi. Rñ. scdm Ric.i.iiij.di.xv. ꝙ aut talis ipediuit alio dānificādi ꝓximum. ⁊ sic tenet̄ arbitrio boni viri dānificato nō tamē tātū q̄tū erat illud beneficiū qd̄ nōdū habuerat maxie qd̄ als ne haberet potuit impediri. Facit ad hoc istitu. de rerū diui.§. illud q̄ situ. vbi hr̄ ꝙ si q̄s bestiā vulnerauerit. ⁊ fugiēs ali⁹ eā accepit ꝙ sit accipiētis. rō ibi ponit̄ qz multa accidere potuissent ne vulnerās eā haberet. Dicit tñ Tho.ij.ij.q.lxij. ꝙ si iā erat determinatum ꝙ talis tenet̄ ad equiualens de quo habes.s̄.legi.j.§.xxx.ij aut fecit animo cōsulēdi ꝓprie vtilitati. ⁊ sic nō tenetur si hoc procurauit per viam licitam et modo licito. ar. ad hoc in.l.ij.ff. de no.ope.nunc. et in.l.si in meo.ff.de aqua piu.ar. vnde dicit tex.in.l.nemo. ff.de reg.iu.nemo damnum facit nisi qui id facit quod facere ius non hz fallit hoc i casu de quo.s̄.cleric⁹.xij.§.vij.

¶ Utrū ipediēs rusticū iniuste ne opas suas exequat̄ aut piscatores vel aucupes captione pisciū vel auiuz teneatur ad restōnē. Rñ. ꝙ sic. rō qz qñ res ē ad aliquid destinata naturaliter qz ipsam iniuste ipedit tenet̄ ꝑm ꝙ not. in.l.j.ff. de in lit.iur. ⁊ in.l.si idē.ff.de iuris.om. iud. ⁊ per Bar.in.l.inter.stipulātē.§.sacrā.ff.de ꝟ.obli. Et iō qz rustico ⁊ venatori aufert̄ suus ꝓpri⁹ vsus qui erat sui ꝓprij iuris ⁊ fruct⁹ in eoꝝ vsu causaliter ⁊ q̄si feneraliter cōtent⁹ iō tenet̄ ad restitutionem dāni arbitrio boni viri q̄ bon⁹ vir attēdet si verisimiliter talē vtilitatē habuisset et si restitui faciet. Si ꝟo verisil'r nō fuisset secuta sic nihil faciet restituere qd̄ plz Bar.in.d.§.sacrā. Et de hoc vide.j.vsura.j.§.lxxviij.i.ñ.

¶ Sz q̄d de fodiētib⁹ semina agri. Rñ. ꝑm Rodo. ꝙ non tenent̄ ad oē qd̄ poterat ꝓuenire sz ad tantum solū quātum fruct⁹ agri i dubio illo vēdi potuissēt.

Incēdiarius quomodo teneat̄ vide incendiarius.§.ij.

Incendiū patiētibus rapiens res q̄uo tenetur vel destruens domum. vide ibidem.§.iij.⁊.iiij.

Infideles spolians q̄uo teneat̄. vide infidelitas.§.vij.

Iniuriator q̄uo tenet̄. vide iniuria.§.vj.

Inquisitor quando tenet̄ restituere. vide inquisitor.§.v.

Insignia aliena assumētes q̄uo decipiūtur ppl'i an teneant̄ ad restitutionem. Rñ. ꝙ sic ⁊ illi ⁊ cui⁹ signa acceperūt si aliqd̄ damnū est passus ⁊ populo decepto ⁊ de hoc vide.s̄.insiguia per totū.

Inuēta q̄uo sint restituēda ⁊ quādo vide.s̄.inuenta per totum furtū.§.xxix.

Jude⁹ q̄uo tenet̄ restituere lucratū ex officio publico. vide iudeus.§.xlij.⁊ vl.

Judicans ꝑm allegata quo tenet̄. vide iudicare.§.vij.

Judex petēs salariū vl' aliud q̄uo tenetur. vide.§.viij.cum seq.

Judex si ex negligētia dānificauit. q̄uo tenetur ibidem.⁊.xxj.⁊.xxiij.

Judex ex malitia dans iniustam sentētiam vel grauans partes in non dādo sententiam ⁊ huiusmodi vide ibidem.

¶ Utrū iudices q̄ deputant̄ a populis vt iudicent in aliq̄b⁹ causis qz credunt̄ boni viri lz sint iudices ignari teneant̄ ad restitutionē si ex ignorātia dederūt iniustā sniam. Rñ. ꝙ sic si fuerūt in culpa ad iquireñ. peritos aut alio modo. Si vero de cōsilio ꝑitoꝝ ipsaz dederūt ⁊ bona fide non tenent̄ eo qz tales nō ꝓfitent̄ se peritos nec locāt se pro iudi.

¶ Utrum iudex q̄ ꝓpter iniuste iudicauit teneat̄ ad restitutionē. Rñ. ꝙ si metus fuit q̄ potuit cadere in cōstātē virū ⁊ cū accepit officiū non credebat verisimiliter ad istud venire lz mortal'r peccauerit tamē nō tenet̄ ad restitutionē. Si ꝟo nō est metus q̄ potuit cadere in cōstantē virum vel cum accepit officium dubitabat de eo. vel verisimil'r poterat credere tūc secūdum Bal.in.l.fi.C.de

UVA. BHSC. IyR_213

pe.iud.qui ma.indi.tenetur ad omne
damnum.ff.q.j.in primis.

¶Quid de iudicibus vel officialib⁹ q̄
occidūt malefactores sine sacramēto⁹
p̄ceptiōe.Rñ.q̄ si petebant ea mortali
ter peccauerūt ⁊ anime ipsorum erunt
p̄o ipsis.cle.j.de pe.⁊ remiſ.

¶Dedēs p̄orimū in p̄sona aut in bo
nis nō a ꝓpoſito ſz ex aliq̄ culpa quo
⁊ qñ teneat ſiue p ſe ſeſerit aut p ſuos
vel ſua aialia eſt ſcien.ſm doc.i.c.ſi.de
iur.q̄ tripliex eſt actio vna que ꝺr legis
acquilie et hac actione directa tenetur
quicunq; liber homo damnū dedit ſua
culpa puta aperiendo ciſternam in via
publica vel p̄ciendo lapides vbi ho
mines tranſeunt ⁊ huiuſmodi.Indire
cte aūt vel vtili tenetur quando aliq̄
aial ſuū vl ſeruus ſua culpa aut negli
gētia dānū dedit puta ſi equus teneb
gāte recalcitrauit ⁊ aliquē leſit vl aial
q̄ erat fer.vt ſunt lupi leones canes
mordaces ⁊ hmōi q̄ cōiter nocere cētāt
tenebas in publico nō taliter ligata q̄
nō poſſent nocere vl qz tenebas in do
mo.aliqs miſſus a te leſus fuit ⁊ talis
tenet ad oē dānū qd ex culpa ſua dedit
primo ſi pōt recōpēſari ſi ñ pōt ſatiſfa
ciat arbitrio boni viri.Scda ꝺr actione
de pauꝑie ⁊ hac actiōe tenet q̄s quādo
ſine ſua culpa aial ſuū alicui dānū de
dit puta bos ñ cognouerit nec equ⁹ re
calcitrat ſm conſuetudinē tamē p̄eter
cōſuetudinē ⁊ ſiue culpa ſua calcitran
do leſit aliquē ⁊ tūc nō tenet ad aliud
niſi ſolum ad dandum animal predi
ctum vel ſi nō vult dare ſatiſfaciat le
ſo.Tertia actio dicitur noxalis et hac
actione tenetur quis quādo ei⁹ ſeru⁹
ſine culpa damnum dedit ⁊ iſte ſimili
ter tenetur vt dictum eſt de actione de
pauꝑie.⁊ de his omnibus vide gl.et
doc.in.l.j.ff.ſi qua.pau.fe.di.⁊ inſti.eo.

¶Utrū p̄ciēs aliqd de domo ſua in
via publica quo leſit aliquē vel in veſti
mētis vel i p̄ſona teneat.Rñ.ſm Spe.
tit.de iniur.§.ſequit.q̄ ſic ſi ꝛ tenet ſi
tenebat appēſum extra domū ſup viā
publicā ⁊ effuſus eſt.Idē ꝺic de labora
te niſi pōat ſigna vt faciat p̄clamata :

¶Utrū p̄cides arboꝛē vicini ſui q̄ pen
dēs ſup domū ei⁹ dabat ei dānū teneꝛ 7
tur.Rñ.ſm.Spe.vbi.§.q̄ nō ſi fecit au
toꝛitate iudicis.l.ſi p̄es.§.j.ff.a.⁊ fur.
ceſa.vl et autoꝛitate ꝑpria ſi tñ demun
ciauerit illi cui⁹ erat vt icideret vex eſt
qō hec denūciatio ꝓpter foꝛ cōtētioſū
ꝺz fieri p publicū inſtrm.aduert e etiā
q̄ ſi icideret ita male q̄ nihil de ea poſ
ſet fieri cū alias poſſet incidi vtiliter q̄
teneretur in cōſcientia ad tale damnuꝫ.

¶Quid de illis q̄ impediūt frumentū
vel alia merces ne veniat i aliq̄ terra vt
ipſi carī⁹ vēdāt.Rñ.q̄ tenent reſtituere
illud q̄ pl⁹ vēdiderūt ⁊ etiā ſatiſfacere
illis quos impediūt ſi aliqō dānū ſunt
paſſi.ſimiliter ꝺic de illis q̄ ꝓcoꝛdāt oēs
merces emere vt poſtea ad libitum ven
dāt q̄ tenent ad oē dānū.l.ij.ff.ad.l.in
lia.de anno.⁊ in gl.in.l.annona de va.
⁊ extra.oꝛdi.cr.

¶Utrū ciues deputati ad diuidēdum 4
collectas oib⁹ ſm extimationē quā ha
bent in regiſtro cōtatis q̄ aliquos ma
gis grauāt debito ⁊ alios exonerant.te
neant.Rñ.ſm Wo.ti.iij.reſti.q̄ ſi plus
ꝺebito grauāt aliquē tenent ei ad illō
pl⁹.Si aūt.alleniāt amicos ſuos ⁊ col
lecta ē determinata puta de cētū tūc te
neē ſibi reſtituere illō alleniamētū illis
q̄b⁹ dānū dederāt vt puta qz ſepi⁹ ēre
rata illa collecta ſup ciues ⁊ tūc tenēt
ciuib⁹.vl qz dñs q̄ debebat hēre min⁹ de
bito habuit ꝺz inſtitiā ⁊ tūc dño tenēt.
Si ꝓo collecta erat ideterminata puta
qz debebāt exigere cētū poterāt hone
ſto mō tūc lz mortal⁹ peccēt ſe ⁊ alios
alleniādo qz mētiunt ſaltē ſcō pnitio
ſe.xxij.q.ij.p̄mū tñ nō tenēt reſtituere.

¶Utrū illi qui cū ſint ignoꝛātes aſſu 5
mūt aliqua officia ex q̄b⁹ p̄rimi dāniſi
cāt⁹ vt ſūt notarij iudices ⁊ hmōi te
neantur.vide culpa.§.vj.

¶Quid de tenētib⁹ colūbas in colum 6
bariis.Rñ.ſm Pet.de pal.in.iiij.q̄ te
nentur ad reſtitutionē de dānis datis
ꝺñis agroꝝ q̄ limito verū q̄n eas nō
debite paſcūt vel nō tantū de poſſeſſio

UVA. BHSC. IyR_213

nibus circū circa habēt ꝙ versil'r in ipsis vt plurimū pascant̄ qđ iudicio boni viri credo sit remittēduz Astē.ꝟo lib.v. ti.xxix.refert quosdā tenereꝙ tm̄ vtilitatis prestant in comedēdo vermes ⁊ stercorizando q̄ntū dāni ⁊ ideo dicit nō precipitandā sniam ⁊ ꝟm predicta habes quid dicendum est de tenentibus quecunq̄ animalia.

Legata defunctorum nō implētes qūo tenent̄.vide executor.

Legata impedientes. vide legatū.j. §. xxxiij.⁊.s̄.impedientes.

Legem iniquā cōdentes qūo teneant̄. vide lex.§.xxij.

Libellos famosos faciētes qūo tenent̄. vide libellus famosus.§.ij.

Literis dānificans qūo tenet̄. vide.j. scripturas.

Litigātes temere qūo tenent̄. vide litigiosa res.§.ij.⁊.s̄. argumentum.

Locator ⁊ cōductor qūo tenent̄.vide locatio..§.xxiij.xxiiij.xxv.Et familia.§. ij.

Ludens qūo teneat̄.⁊ quando.vide ludus.§.ij.vij.⁊.viij.

Magister vtrū teneat̄ restituere exacta a scholaribus.Uide magister.§.xj.

Mandās quādo teneat̄.vide mandatum.§.v.⁊ furtum.§.xvij.

Medicus qñ tenet̄.vide medicus. §.j.

Meretrix quādo tenet̄ restituere. vide s̄.meretrix.§.vltimo.

Metus cā aliquid acquirēs an teneat̄ ad restitutionē.vide metus.§.xiij.⁊.xv.

Missam ꝓmittēs diuersis ꝑsonis quomodo teneat̄.§.lij.in.c.missa.

Monasterium qñ tenet̄ ex facto monachi.vide monasterium.in prin.

Morosus in soluēdo qđ tenet̄ qūo obligat̄ ab interesse. Uide mora.§.ij.

Morosus in reddēda alteri re vtruz teneat̄ si ꝑijt.Rñ.ꝙ sic qualitercūq̄ ⁊ quomodocunq̄ perierit ꝟm Accur.i.l.ꝙ te. ff.de reb⁹ credi.⁊ ꝓbatur per.l. cū res. §.vltimo.ff.de leg.primo.Quod limito in conscientia verum nisi eodem modo fuisset peritura apud alium.

Mulier q̄ nō est publica meretrix. vtrū teneatur restituere acquisituz ex opere luxurie.Rñ.Cy.vr̄ tenere ꝙ sic in.l. cuz te.C.de conditio.ob tur.causam alij.vt Monal.titu.restō.ij. tenet ꝙ non tenet̄ in foro aie de necessitate. lz fiscus iniuste acquisita possit auferre per.l.lucius. ff.de iure fis.Sed ego distinguo ꝓ concordia eoꝝ que not.in.c.quia plerīq̄.de immu.ec.⁊ in.c.ex trāsmissa.de deci.⁊ i c.nō sane.xiiij.q.v.ꝙ aut ista mulier facit dānum alteri puta qꝛ scientibus vicinis suis cōmittit adulteriū ꝓpter pecuniā vel aliud qđ sibi dat̄ ex quo redditur in vilipendiū apud alios vir eius ⁊ sic tenet̄ de necessitate satisfacere iniurie facte alteri.⁊ iō ei restituere in satisfactionē.Aut facit sine alterius infamia puta qꝛ occulte ignorat̄ ⁊ sic non tenetur restituere de necessitate in foro aie qꝛ cū nullū ledat nisi seipsam. iō nō habebit satisfacere nisi deo per pniam. Idē dic de masculo q̄ ꝑꝑ scel⁹ aliud recipit.⁊ idē de quocūq̄ recipiēte aliquid ꝓpter aliquam turpitudinē scđm predictam distinctionē. presupposito qđ ille qui dat potest dare cui vult.

Naufragiū patientes p̄dantes quomō tenentur.vide naufragiū.§.j.ij.⁊. iij.

Nauta qñ tenet̄.vide Nauta in princi.

Negligens in suo officio qūo tenetur. vide Negligentia.§.ij.

Omittens facere qđ tenet̄ ne dānū det̄ ꝓximo qūo teneat̄.vide.§.furtū.§.xxvj.

Officiales accipiēdo aliquid a litigātibus qūo tenentur.vide iudex.§.ix.

Pacto nudo quomodo tenetur.vide. Pactum.§.iiij.

Palpās qūo tenetur.vide Furtū.§.xxj.

Participantes in dāno ꝓximi.⁊ q̄t modis. vide furtū.§.xiij.cum sequētibus.

Pedagia exigens vel fraudans qūo tenetur.vide pedagium per totum.

Penam quādo quis tenetur soluere.vide pena per totum.

Permutatio facta in damnū qñ est restituenda. vide Permutatio.§.xj.

Pignus accipiens quomodo teneatur. vide pignus.§.xij.vsq̄.§.xix.

Possessor bone fidei quomodo teneat̄. vide fructus per totum.

UVA. BHSC. IyR_213

¶ Quis dicit malefidei possessor. Rñ. ſm Pa.in.c.grauis. de re. spo. ꝙ est is q̄ possidet rē ⁊ scit ad aliū pertinere. Et ecōtra bonefidei possessor ē q̄ cū ignoret se possidere alienū possidet cogitatiōe dñi.tex.est in.c.si viros.xxxiij. q. ij. Possessor malefidei vtrū teneat restituere nō solū rē quā mala fide possidet sz etiā ⁊ fructꝰ ipsius rei. Rñ. ꝙ q̄libet malefidei possessor tenet restituere rē si extat.c.si res.xiiij.q.vj.⁊.c.cū tu.de vsu.vl si perijt aut est deteriorata tenet eā restituere ſm extimationem illam ⁊ distinctionē de qua dixi.s.hic teneri ementem rē raptā sciēter. tenet etiā nō solum ad fructꝰ ꝑceptos sed etiā ad illos quos ipse dñs percepisset si eā possedisset. c. grauis.de resti.spo. ⁊ in.l.re furtiua.ff. de condi.fur.et.l.si nauis §. vltimo. ff. de rei ven.intellige si res erat fructuosa ⁊ de fructibus q̄ honeste percipi potuerūt.l.fructꝰ.ff.de rei vē. Ex quo ad conscientiā limito verū si dñs eo ꝑcepisset si talis nō occupasset ꝓbabiliter quia si nihilominus nullos fructus habuisset. vt puta.qꝛ oino nō locasset domū sic in cōsciētia nō tenet. Limito etiā predicta ꝟa quo ad possessorē male fidei qui rez habuit sine aliquo titulo vt.l.generaliter.ff.de reg.iu. Sz quo ad possessorem ꝑdictū q̄ rē habuit cū titulo. tene ꝙ nō tenet nisi de fructibus ꝑceptis ⁊ nō ꝑcipiēdis.l.si fundū.C.d rei vēd. nisi talis titulus habitus fuerit ꝑ metū qꝛ tūc teneret etiā de ꝑcipiēdis.l.sed ⁊ partꝰ .ff. ꝙ me.cā.vbi glo.addit tres alios casus in quibꝰ possidens mala fide etiā cū titulo tenet de ꝑcipiēdis. Primꝰ est qñ titulus est habitus ꝯ interdicta legum.l. quēadmodū.C.de agri.cen.⁊ colo. Secūdus est qñ titulus habet in Fraudez creditoꝝ.l.j.ff.de his q̄ in frau.cre. Tertius est qū titulus habet ex emptione rei fiscalis vel ecclesiastice sine debita solēnitate nec distinguo in istis possessoribus male fidei.

¶ Utrū res restituēda fuerit aliena puta qꝛ nō trāsiuit in dñiū eius. aut fuerit alteri debita puta qꝛ de iure ciuili trāsiuit in dñiū eiꝰ sz tamē cū obligatiōe restitutiōis.qꝛ qualitercūq; tenet fructus restituere ſm distinctionē ꝑdictā. vt pz l.cum fundus.ff.si cer.pe.⁊.l.indebiti. i principio.ff.de cōdi inde. Et clariꝰ in.l. videmus.§. infauiana quocunq; .ff. de vsu.vbi dicit tex. Nam verbū restituas ꝙ in hac re pretor dixit plenā hz significationē vt fructus quoq; restituant et ideo cū restitui pretor iusserit veluti interdicto vnde vi.etiā fructꝰ sūt restituēdi.hec ibi. Ergo a fortiori cū dei vel sacri canones hoc dicunt. Et de hoc vide Pa.in.c.grauis.de rest.spo.⁊ glos. in.c. non liceat.pape.xij.q. ij.

¶ Quid si res nō sit lucrosa nisi ex industria tantū vt sunt pecunie. ⁊ huusmodi. Rñ. ſz cōem opi.theoloꝝ. vt patet ꝑ Sco.⁊ Ricar.in.iiij.di. xv. ꝙ non tenet restituere lucrū.sed sufficit restituat ꝑncipale acceptum.⁊ hoc tene in conscientia.quo ad necessitatē q̄uis aliqui velint ꝙ etiam teneat restituere lucrum vt not.Archi.xiiij.q.iiij. Si quis vsurā. Nota tamen secundum Sco. ⁊ Ric. vbi s. ꝙ si directe dedit damnuz puta quia fuit necesse ꝓpter carētiā talis rei creditorem emere frumentū tpe quo magis valebat vel recipere ab alio sub vsuris vel possessiōes distrahere ꝑ minori precio.⁊ hmōi ꝙ tenetur satisfacere dānuz passo. Unde ꝑ regula.no. istā di.ꝙ aliꝺ est esse causatiuum alicuius effectꝰ sufficienter ⁊ efficaciter ita qꝺ sine eo non sequeretur ⁊ talis tenetur ad restitutionem damni causati. Aliud est esse causatiuum alicuius damni sed non sufficienter ⁊ efficaciter ⁊ talis licet peccet non tamen tenetur ad restitutionem.

¶ Quid de expēsis factis in re quā q̄s possidet mala fide.vide.s.expēse.§.iij. Prescriptio an excuset a restitutione vide eodem.xlvij.⁊.j.vsucapio.

Raptor quomodo teneatur.vide.s. Raptor.§.j.⁊.ij.

¶ Quid de vxore filijs aut alijs q̄ viuūt de rebꝰ raptoꝝ. Rñ. aut tal raptor ꝑ taliū cōsūptionē aut receptationē nō efficit nō soluēdo.⁊ tūc dico ſz alex.iō ꝙ lia

UVA. BHSC. IyR_213

te de hmōi bonis raptoꝝ pñt viuere ⁊ reci pe dūmō nō viuāt de impie acq̄sitis in specie vel numero puta de oue capone ⁊ hmōi raptis. ꝙ si ita sunt mixta ꝙ nesciūt discernere tūc habeāt in mente semp viuere de iuste acq̄sitis. ⁊ sic lz ꝟz p̄dictū Alex. cū q̄ cōcor. Ulderic⁹ ⁊ gl. Ray. d̄ talib⁹ aut ipie acq̄sitis q̄ nō trā seūt in dñiuz raptorꝫ nullo mō lz alicui viuere nisi in casib⁹ d̄ q̄b⁹. j. dicā qñ nō est soluendo. Si ꝟo ex tali ꝯsumptione efficit non soluēdo. puta qꝛ tāta sunt q̄ dz restituere q̄ta oīa q̄ hz tūc nō lz alicui de talib⁹ viuere nisi i. iiij. casib⁹. primus qñ q̄s agit negociū spoliatoꝝ. s. inducēdo raptores ad restitutionē. ar. c. qm̄ multos. xj. q. iij. ⁊. ca. inter alia. de sen. excō. qd̄ limitat Ro. veꝝ qñ ꝯtinue instāt opportunis horis nō de illis q̄ solum semel in āno vl̄ bis instant. ⁊ hoc siue faciāt in gñali p̄dicatiōe vt p̄dicatores siue speciali ꝑsuasiōe siue sequatur vtilitas siue nō. l. sz an vltro. ff. d̄ nego. ge. ꝙ limito etiā ꝟm directū tit. de restitutiōib⁹. verū si spes correctiōis habeatur ⁊ si fiat cū tali moderamine ꝙ propter hoc nō efficiātur non soluēdo in totum vel in magna ꝑte alias non liceret ar. ij. q. vj. ca prioꝝ. Scd̄s qñ nec ꝑ eleemosynā nec alio mō honesto pōt necessaria vite inuenire. nā necessitas nō habet legē de. ꝯse dist. j. Sicut ⁊. di. v. discipulos. de re iu. qd̄ non est cū magna tñ parcitate dz sumere ⁊ dolere in mēte. atq̄ ꝓpōere satisfacere si possibilitas aduenire t. Tertiꝰ ē cū vtiliter laborat bona raptoris augmētando siue cōseruādo aut curādo ⁊ hmōi qꝛ hoc cedit i vtilitatē creditoꝝ. Intellige si vtilitas ē tāta q̄tus sumpt⁹ aliter nō ꝙ non viuat. vel accipiat de ipie acquisitis in specie. Quartus casus est qñ quis hz multa i certa restituere ⁊ ep̄s cū ipso dispēsauerit vt de ipsis icertis tanq̄ pauꝑ viuat No. etiam ꝙ precium rerum raptarum venditarum non est furtiuū. l. qui vas §. fin. ff. de fur.

¶ Ratum habens damnū proximi quomodo tenetur. vide. s̄. furtum. §. xx.

Receptator damnificantium proximū vl̄ rerū ablataꝝ quomo tenet̄. vide furtū. §. xxij. xxiij. ⁊. xxv.

Religiosum retrahens vel a religiōe remouens aliquē quomodo teneat̄. vide religio. §. lxiij

Represalias faciens vel concedens qñ tenetur. Uide Represalia. §. ij.

Reuelare nolens rē furatā proximo qñ tenet̄. Uide furtū. §. xxvij.

Rixam faciēs quomodo tenetur. vide Rixa per totum.

Seditionem concitans quādo teneat̄. vide seditio per totum.

Seducēs mulieres vl̄ pueros subtrahēdo eos q̄litercūq̄ siue blāditijs siue minis ab his sub q̄ꝝ ptāte sūt qꝛ legib⁹ vocāt̄ plagiarij. Utrū teneat̄. Rñ. ꝙ sic nō solū subtractos restituere. sz etiā oē lucrū qd̄ habuissēt ab eis hi sub quorū ptāte erāt toto tpe quo subtracti steterunt ꝟm. do. Joā de platea. Insti. de ob. que ex delict. nascun.

Quid de seducente virginē. vide stuprū §. j. ⁊. ij.

Sententiam iniustam dans quomodo tenetur. vide Judex hic. s̄.

Quomodo tenetur ille ꝑ quo data est iniusta sentētia. vide sentētia. §. vij.

Sepulturā recipiētes indebite quō tenētur. vide sepultura. §. xxxij. ⁊. xxxiij.

Simoniace acquisitū qñ est restituendum. vide Simonia. vij. per totū.

Socius quādo tenetur ex societate. vide societas per totum.

Solutionē an teneat̄ q̄s facere obligatus ex nudo pacto. vide Pactū. §. iiij.

Solutio quomodo ⁊ quando est fiēda. vide solutio per totum.

Scripturas falsans vel destruēs an teneat̄. Rñ. ꝙ sic isolidū d̄ oī dāno dato ꝓximo ꝑ hoc siue fiat i lib. mercatoꝝ aut q̄rūcūq̄ aliaꝝ scripturaꝝ. l. j. ff. d̄ magi. ꝯue. ⁊. l. q̄ tabulas. ff. de furtis. Idē dic de vtentibus falsis scienter. vide falsarius. §. iij.

Sed quid de occultātibus. Rñ. secundum. S. Bernardinuz in tractatu restitutionū ꝙ peccant mortaliter nec pos-

UVA. BHSC. IyR_213

sunt absolui nisi publicent nō tñ tenen
tur ad restitutionē. nisi qñ requisiti ma
litiose pādere noluerūt ex tali occulta
tione postea deuentū est ad talē condi
tionem q creditores sua habere nō po
terunt. qz sic tenent de omni damno eo
qz causam dāt efficacē dāno primi.

¶ Quid de illo qui ex iſis suis dat dā
num primo sicut si aliqs mercator scri
beret q alique merces valēt multuz in
tali patria cū nō sit verū. Rñ. q aut lite
re dirigebant ei cui dedit dānū z sic te
nentur ad restitutionez ei. Aut nō dirige
bant ei. seu ipse eas apuit. Et sic lz mor
taliter peccet scribēs tñ non tenet adre
stitutionē. lz sibi iputet qui eas apuit.
Si aūt misit. iij. vt fraudulēter decipiat
aliquē sic scribens tenet insolidū. z etiā
exequēs si sciēter hoc fecit vltra pecca
tum mortale q committunt.

Sponsalia ꝺhens quādo teneat. vide
Sponsalia. H. xvj.

Stuprans virginē quādo tenet. vide
Stuprum. H. s. z. ij.

Tabellio quando tenetur z quomodo
vide Tabellio. vj.

Talias exigentis qūo tenet z qñ. vide
Talia per totum.

Testis qñ tenetur. vide Testis. H. xxvj.
z. xxx.

Torturam faciēs alicui indebite. vide
Tortura.

Transigēs propter indebitam causaz
Quomodo tenet. Vide Trāsactio. H. v.

Turpe Lucrū. Utrū turpiter acquisituz
de necessitate restituēdū. Rñ. q aut ac
quisitū turpiter. i. cū pctō fuit acquisit ū
Interueniēte dolo fraude vel extorsiōe
seu metu aut deceptiōe z hmōi casibus
in quib⁹ dat repetitio p actiones de do
lo. vl metus causa z similes vel p offm
iudicis. Et sic tenet de necessitate resti
tuere illi a quo sic extorsit. vel eius he
redibus si quos habet z scit. vel saltez
pauperibus si ignorantur. z in hoc con
cordant doct. sequētes Inno. in. ca. qz
plericz. de immu. ec. Aut acquisitum cū
peccato z turpiter fuit acquisitum sine
dolo fraude z ceteris predictis ita q ei
qui dedit nulla ꝓpetit repetitio p actio
nes vel p offm iudicis. Et isto casu fue
runt varij doc. ho. in. c. cū sit. de iudeis
lz id. ſtincte q est restituēdū pauperib⁹
alij. i. d. c. qz plericz allegātes. Inn. silr i
ꝓcluſiōe tenēt z sic videt q̄si cōis opi. sz
cū nullo iure. pbet dico q lz sit bonū cō
silij vt i pauperes eroget. vt sic satisfa
ciat in q deliqt tñ nō ē de necessitate sa
lutis. z hoc lz Car. i. d. c. qz plericz. z gl.
z Ray. in ti. de rapto. H. lz qd. ō focarūs.
Et iudicio meo ēt hoc lz Inn. i. d. c. quia
plericz. lz cōiter doc. q tenēt ꝺcium p se
adducant z male qz si itelligeret illō q
ōt ipe Inn. fore necessariū q sacerdos
debeat ei imūgere vt in pios vsus expē
dat q acqſiuit faciēdo illicitas negocia
tiones vel q alias inste acqſiuit sine ca
lūnia alicui facta certe sibi ꝺiceret qz
supi⁹ ibi ō ꝓmisit q vibicūqz aliqd ma
le acqrit vl ex negociatiōe vel extorsio
ne ex q̄ tñ restituere nō tenet nō dānat
eū si heredib⁹ relinqt. Itē ibidē dixit q
mathematic⁹ nō tenet restituere i casu
ꝓdicto. Itē dicit de eo q i ludo aliqd lu
crat q nō tenet nisi fuerit in dolo aluz
trahēdo z tñ isti cū pctō acqrūt. Et ideo
opz itelligat q sacerdos dz ei imūgere
vt restituat paupib⁹ ō bono z equo nō
tñ de necessitate. z sic tene qz tali fanet
ius naturale in retētiōe pp cōsensū dñi
tradētz. nā nihil tā naturale vt acqſitio
fiat ꝑm volūtatē dñi tradētis. vt in. l. ni
hil tā naturale. ff. de reg. iur. z isti. ō re.
dimi. H. p traditionē. Et facit optie q ha
bet in. c. fi. ō simo. z glo. in summa. xvij.
q. v. z in. c. ex trāſmissa. de deci. Et ad. c.
cū sit. de iudeis qō adducit ho dico q i
penā illud est statutū qz assumpsit offi
ciū ꝺ dispositionē iuris z nō excedet ea
sum suū. Silr. nō ob. c. nō sane. xvij. q. v.
qz loquit ꝓsultine ꝑm Pa. i. c. qz plericz.
Nec etiā. c. si qs ꝓtumar. xvij. q. iij. z. c.
magne. z. c. q sup his. ō voto q allegat
Inno. qz nō ꝓbant dictū suū si sic itel
ligatur vt teneatur ō necessitate. Quod
no. bene quia facit ad multa.

¶ Utz recipiens aliquid p cessando a
vexatiōe indebita primi teneat illō re-

UVA. BHSC. IyR_213

stituere. Rñ, fz ꝑa. i. c. dilect⁹. de simo. q sic faciat. l. j. c. l. gñaliter. ff. ō cal. c. l. iij. ff. de condi. ob tur. causā. Rō diuersitatz est qz est cū calūnia acq̄sitū. c. sic cō tra volūtatē dñi fz i casu p̄cedēti nō. ex hoc ptz q qñ qs dedit aliq̄d vl' ex timore etiā reuerētiali vel vt ꝑ seq̄ret suū debitū vel euitaret aliq̄ malū ille q̄ extorsit ex ꝑdictis causis sic tenet ad restitutionem nisi ille liberaliter velit dare.

¶Sed q̄d de ypocrita q̄ sub forma boni xp̄ani vel religiosi cū nō sit eleemosynas acq̄rit. Rñ. fz Inn. c. i. c. qz plerīq; ō immu. ec. q tenetur ad restitutionē non forte illi q̄ dedit qz mercedē suā iam est consecutus. Sz tu dic cū Hz Jo. de Rip. in ℨctibus suis qō aut talis dans eleemosynā vl' quid aliud erat in p̄sona puta qz credit dare Ticio et dat dyonisio. Dynus tenetur ei restituere vel illi cui intēdebat dare. Aut errat in fortuna puta qz dat diuiti credēs dare pauperi. et sic talis recipiēs tenet ei q̄ dedit vl' pauperi restituere nisi ipse recipiens effectus fuisset postea paup. Aut errat i cōditiōe altera puta credit dare Sctō. vel celebraturo. t hmōi. t tūc si ꝓditio nō inest recipiēs tenetur restituere vel satisfacere p se vel p aliū fm intentionē dantis. Alij dicūt verū hoc si datū est p̄cise tanq̄ ex cā finali pp illō sicut si daret sic exprimēdo secus qñ dat qz sic credit. qz tūc nō tenetur sicut si darē tibi. qz credo sis amicus meus cum tamē nō sis quia non teneris restituere et magis placet quia vt dicit. l. si repetenti. C. de condi. ob. cau. da. Cōditio in corde retenta nō inducit repetitionem maxime in casu isto quia vt supradictum est talis dans illi qui credit sanctum licet non si tam habet mercedez suam ꝓ qua dedit. s. ꝓ deo qui indicabitur causa finali ex quo aliud nō est expressum. Et ex ꝑdictz patet q̄ isti questores qui faciunt se talis religiōis cum non sint. t qui promittunt dicere multas missas cum non dicāt. t q̄ nutriūt multos infirmos vel redimunt captiuos cum tamen non faciant q̄ teneantur ad restitutionem vel illis qui dederunt vel ꝓ quo dederunt quia ex quo petunt ꝓ tali causa dantes intelliguntur dare ꝓ eodē si aliud non exprimunt. Nec ob. d. l. si repetēti. qz satis cā ē exp̄ssa ex quo petūt ꝓ ea. Secus de illo q̄ petit ꝓ deo. hz fingat se sanctū. t ille nō daret si sciret eum nō fore sanctū. qz causa ꝓ qua accipit est sol⁹ deo licet secundaria. Sanctitas ficta. i. nō attenditur. sed causa principalis.

¶Tutor quomodo teneat. vide Administratio. H. j.

¶Uendentes rem plus iusto ꝓcio. quō teneantur. vide ēptio. H. vj.

¶Uenatores dantes damnum in agris q̄n teneat. vide venatio. H. ij. c. iij.

¶Uisitator a visitatis recipiens aliq̄d quando teneatur. vide visitator. H. iij.

¶Usufructuarius quando teneat. vide usufructus. v. H. vij. c. xij.

¶Usurarius mētalis. Utr teneatur restituere id q̄ est sibi datū a mutuo recipiēte vltra sortē. Rñ. q hz doctores, sint Frij. In hoc tñ eos p̄cordādo sic distinguo videlz q̄ aut mutuū accipiens dat liberaliter credēs mutuantē hoc nō exigere aut velle. t sic non tenetur restituere de necessitate. t isto mō intelligenda est opi. Ric. in. iij. d. xv. q. v. ar. v. t Sco. ea. distin. Alex. lō bar. t Car. in. c. consuluit. c. l Cle. ex graui de vsu. quitenēt q̄ non tenetur restituere. Et facit ꝓ hoc tex. in. l. iter oēs. H. recte. ff. de fur. Ubi ōr contractans rem credens inimicz dñm committit furtū: sed furto non est obligatus si dñs erat. Volens ad idem facit in stit. de obli. que ex quasi delic. nasc. H. placet in fi. nec ob. l. si ego. la. j. ff. si cert. pe. Ubi dicitur qō si voluit tibi rē donare. t tu credebas eā tibi mutuo dari nō efficit tua aīa cōsumptionē qz in hoc casu intentio recipientis. t cōcedentis discordat sed in casu predicto concordant quia ille liberaliter dat. t iste scit se liberaliter datuz recipe. Item non ob. ratio Jo. an. in mercurialibus regula peccatum. qz contractus a principio fuit vitiosus. t iō effectus similiter qz verū esset. si effectus procederet a dicto contractu

UVA. BHSC. IyR_213

si effectus procederet a dicto cōtractu. sed nō est verū sed ꝓcedit ab alio.s.libera donatiōe qua ille donat.⁊ iste donatum liberaliter recipit aut mutuū recipiens nō dat liberaliter. Sed ideo dat quia per signa videt mutuantē sic velle aut ne mutuū auferat.⁊ iō sic dat ⁊ tūc dic ꝙ talis tenet acceptū, restituere de necessitate.⁊ sic limita ⁊ intellige.c.ꝯsuluit.de vsu. In.⁊ host.ac pau.ibid cū Jo. an.in.d.regula pctm̄ qui tenēt ꝙ tenet.

¶ Sed quō scire poterit si dedit liberaliter vel nō. Rñ.ꝙ si signis vel circūlocutionib⁹ significauit ꝙ aliq̄d vellet vltra sortē ⁊ tūc tenetur restituere ꝙ non liberaliter dedit qꝛ vt dicit.l.si ꝟo nō remunerandi.§.idē papi.ff.mā.ꝙ qñ aliquis simpliciter rē cōcedit p̄sumitur donare illi qui prius donauerat sibi.sic in ꝓposito.quia ex signis oñdit se nō mutuare gratis iō credēdū est etiā illū eo aīo dare.s.non gratis. Si vero nullū signū oñdit q̄ vellet aliquid vltra sortē sꝫ poti⁹ ꝙ mutuabat fatēdū est ēt eū gratis dedisse ⁊ hoc verꝝ nisi aliud de mente ei⁹ constet.

2 ¶ Utrū ille q̄ mutuauit gratꝫ teneat restituere id qd̄ sibi datū est ad mutuū accipiēte. Rñ.ꝙ si crediteū gratis dare nō tenet q̄uis ille nō gratis dederit qꝛ vt dicitur i.c.sicut ep̄m.j.q.ij.nulla obligatio suscipiēti culpe maculā ingerit q̄ nō ex ambiētis petiōe ꝓcedat ⁊ obligatio ātidotoꝝ iustā parit receptionē ꝑ errorē soluti.l.si testis.§.j.ff.de fideius.nisi esset error facti alieni.vt puta putabat per suū ꝓcuratorē esse promissum cū tñ nō esset qꝛ sic teneretur. Rod.⁊ astē.dicūt ꝙ nō tenet q̄diu bona fides durat nec de ꝯsumptis sed postq̄ scit ꝙ nō liberaliter dedit tenet de extantib⁹ nisi ꝑ vsucapionē vel p̄scriptionē sua facta essent:q̄ opi.ē tutior in ꝯscia q̄ illa Lau. de rod.in suis ꝯctib⁹ q̄ dicit ꝙ etiā non tenetur postq̄ scit nō liberaliter dedisse ⁊ addit idem Rod.ꝙ talis qui dedit si habet de bonis ipsius mutuū dātis ꝙ potest sibi per retētionem consulere de eo ꝙ sic soluit i ꝯscia ꝙ verū est ante prescriptionem sed non post.

¶ Utrum vsurarius teneatur non solū restituere rem sed fructus dic vt.s. Possessor malefidei. Et similiter de lucrato ex pecunia vsuraria.vt ibidem.§.j. 3

¶ Utꝝ inducēs aliquē ad fenerandum consulēdo vel pecuniam mutuando vl societatē ꝯhendo ⁊ hmōi teneat ad restitutionem totius vsure. Rñ.ꝫ Alexā. lombar. Mona.ti.vsura.v.ac.Rod.ꝙ nō nisi inq̄tū ꝑuenit ad eū qꝛ in dādo mutuum sub vsuris non damnificatur ꝓximus.sed in exigendo vsuras alij tamē dicunt ꝙ tenetur ꝙ non credo. 4

¶ Utruꝫ prosonete seu sensales vsurariorū contractuuꝫ teneantur restituere oēs vsuras ipsoꝝ. Rñ.ꝫ Bal.in ti.de cōtrouer.feudi terminanda.§.similiter.ꝙ nō. Sed gl.in.l.si sciēter.ff.ad.l.pomp. ff.de peric.indistincte vult qd̄ teneatur cū qua cōuenit Bar.⁊ Ang.ibidē qui dicūt ꝙ pari pena sunt puniendi tales ꝓsonete sicut illi qui faciūt contract⁹.hoc ibidem tenet Girar.obd.⁊ ad idez facit l.is.cuius ope.in pricip.ff.de adul.multoforti⁹ minister alius.xlvj.di.sicut non suo.ꝙ credo verum de ꝓsonetis cooperantibus in exactionib⁹ vsuraꝝ vel inuenientibus cautas fictiones quib⁹ vsure soluantur quia dāni dant causam efficacem. Non autem credo verum de ꝓsonetis solum cooperantib⁹ vt mutuū detur potius pro necessitate debitoris. ar.not.in.l.si quam.C.de oper.li.immo nec peccant si ad hoc nullum inducunt vt feneretur sed solum ad paratos dare sub vsuris accedunt. 5

¶ Quid de notarijs qui cōficiūt instr̄a de debito vsurarū. Rñ.ꝫ Girar. obdo. ꝙ aut palliant vsuras i instr̄is.puta qꝛ faciunt certas de duplo vel subnomine emptionis.⁊ huiusmodi ⁊ sic tenentur totaꝫ vsurā restituere. Si vsurari⁹ ipse non restituet nisi secundum quosdam hoc fecisset in fauorem potius receptoris mutui quam vsurarū quod potest teneri licet mortaliter peccet instrumentum falsum faciens. Si autez nō āpliāt vsuras.sed aperte ptꝫ per instr̄a tunc 6

UVA. BHSC. IyR_213

nõ tenet qꝛ nõ dãt causam efficacẽ. ⁊ sꝫ Bal. in Rubrica de ꝓhi. feu. alie. ꝑ Fe. c. ij. tales cõsentiẽtes sciẽter instrumẽta in fraudẽ vsurarũ debẽt omnimodo ab officio ammoueri ob infamiam. arg. in verbo scriba ibi posito.

7 ¶ Utrũ testes taliũ instrumẽtoꝝ silr teneant sicut notarij. Rñ. ꝙ sic sm predictam distin. qꝛ instrumenta non valent sine testibus Idem dic de ꝑlatis qui se subscribunt vel sigillant cedulas vsurarioꝝ ⁊ cũ his cõcordat Gof. Host. ⁊ Directo ti. de vsuris.

8 ¶ Utruꝫ aduocati ꝓcuratores iudices statuarij ⁊ alij quoꝝ patrocinio ⁊ fauore sciẽter vsure in iudicio vel extra iudiciũ exigunt vel nõ restituunt cũ repetũtur teneant ad restitutionẽ. Rñ. ꝙ sic in solidum nec excusant ex eo forte ꝙ scripture eis porrecte apparebãt iuste si cõsciẽtia eis dictabat ꝙ erant de contractibus vsurarũ sm Hostien. ⁊. Inno. in ca. Michael. de vsu. ⁊ Arch. in. c. si quis oblitus. xxiiij. q. iiij.

9 ¶ Quid de dñis terrarum qui in terris suis vsurarios morantes nõ cogunt vt vsuras restituãt. Rñ. sm Rod. qꝛ tenent insolidũ si pñt. ⁊ nõ faciunt nihil peruenit ad eos. Alex. aũt lombar. dicit ꝙ lꝫ mortaliter peccẽt tñ restituere nõ tenentur nisi inq̃tum ꝑuenit ad eos de ipsis vsuris. Quod aũt mortaliter peccẽt nõ credo verũ nisi de iudeis vsurarijs de q̃bus precipitur eis in. c. post miserabilem. de vsu. vt cogãt eos ad restituẽdũ vsuras extortas. ⁊ similiter posset dici quo ad ipsos esse veram opi. Rod. quo ꝟo ad xp̃ianos vsurarios non credo qđ peccent mortaliter vel teneant ad restitutionem nisi quando requisiti nolent iustitiam ministrare.

10 ¶ Utrum socij tutores factores ⁊ hmõi q̃ ad vsurã dãt vel vsuras exigunt pro alijs teneant ad restitutionem. Rñ. sm Rod. ꝙ si apud eos residet q̃si principalis autoritas mutuãdi tenẽt in solidum si illi ꝑ q̃bus dederunt non restituunt. Si vero nõ fuerunt autores sed solum executores sic illi qui ad solam manualem traditionem vsurarum mancipati sunt ita ꝙ non taxant precium contractum impiorum nec cum eis contrahitur pactum de vsura. sed soluꝫ pecuniã tradunt ⁊ pignus recipiunt sic lꝫ mortaliter peccent non tenentur ad restitutionẽ nisi coactiue exigant vsuras. His concordat Girar. obd. Ray. ⁊ Bartolomeus brixieñ. in. d. c. sic non suo. ⁊ addit Host qđ ille in cuius vtilitatem versum est tenetur principaliter alteri in subsidiũ. l. ex hoc edicto. §. j. ff. de eo ꝑ quem fac. erit. ⁊. l. elegãter. §. pe. ff. đ dol. Pa. in. d. c. Michael. vult etiam vt in primo casu non teneantur si vsurarius est soluendo sm ꝙ dixi. tene.

11 ¶ Utruꝫ pupillus ꝑ quo tutor multos cõtractus vsurarios fecit teneatur restituere. Rñ. ꝙ si pupillꝰ dicat tutori tãto tpe habuisti pecuniã meam ⁊ ꝓpterea ista retineo ꝑ lucro qđ debeo ex ipsa hr̃e ⁊ si sic ista intẽtiõe retineat non tenet restituere lꝫ sit versum in suã vtilitatẽ. sꝫ solum tutor nisi vsura excederet moderatũ lucrũ ꝙ ꝓcessisset si in possessiões vel aliam iustam negociationem. vt debebat ipsam constituisset vt patet. j. tutella. §. ij.

12 ¶ Sed nũq̃d cũ vniuersitas ciuitas vl collegiũ recepit vsurariũ emolumentũ singuli teneant insolidum restituere. Rñ. sm Host. in summa ti. de pe. §. fi. ꝙ sic lꝫ cã vniuersitatis nõ sit cã singulorum. xj. q. ij. manumittitur nec obligantur tanq̃ vniuersitas q̃ aiam nõ habet sꝫ tanq̃ singuli. c. ꝯquestꝰ de vsu. c. sicut virũ. vij. q. j. c. si habes xxiij. q. iij. l. metũ. §. aiaduertẽdũ. ff. qđ me. causa. Concordat Jo. an. post alia. l. d. c. cõquestꝰ. sꝫ monal. ti. vsura. v. ⁊. Ro. limitat hoc veꝝ de regentibꝰ ⁊ ꝓhibere volentibus vel cõpellẽtibꝰ aut ꝑcipientibus taliter fenerari nõ aũt de alijs nisi ꝑticipauerit cõmodũ bursale vel ex huiusmodi releuati fuerint ab expẽsis quas fecisset de suo qꝛ tũc in tm̃ restituere tenent ⁊ nõ plꝰ ⁊ hoc tꝫ incõscia cũ quo Mon. concor. pe. de pal. l. liij. di. xv. ⁊ Asten. ⁊ Jo. an. in. d. c. conquestus. de vsur.

UVA. BHSC. IyR_213

13 ¶Utrũ ipediẽs volẽtẽ mutuare gratꝫ ⁊ faciẽs vt mutuet sub vsuris teneat̃ ad restõnẽ. Rñ. ſm Rod. ꝙ sic qꝛ ipediuit i debite ꝓximi vtilitatem. Idẽ dic de impediẽte ꝯctũ licitũ ⁊ redducẽte ad contractũ vsurariũ concor. Monal̃. ti. Usura. iij. Idẽ dic de confessoribus q̃ absoluũt vsurarios aut recipiũt ad sacr̃a vl̃ sepulturã ꝙ tenent̃ restituere si ex taliũ denegatione fuisset facta restitutio.

14 ¶Quid de fideiussorib⁹ vsurariorum Rñ. La. de redul. i suis ꝯctib⁹ ſm lap. ⁊ Pa. de leazaris ⁊ multos alios ꝙ etiaꝫ si p̃ncipalẽ se cõstituat pro vsuris restituendis ꝙ nõ tenet̃ nisi in tantũ inq̃tuꝫ vires hereditatꝫ vsurarij tpe fideiussionis valebãt ⁊ nõ plus nec min⁹. distinguit tñ idẽ pau. inter fideiubere simpl̃r ꝑ vsuris restituẽdis ⁊ sic nõ teneturnisi vt dictũ ẽ: ⁊ iter obligare se simpl̃r ad restitutionẽ vsurarum qꝛ talis tenetur q̃tum sue facultates portant licet vsurarius sit non soluendo.

15 ¶Utrũ heres teneatur restituere oẽs vsuras illius cuius est heres. Rñ. ꝙ sic in quãtum hereditas sufficit ſm cõiter doc. in. c. cum tu. ⁊. d. c. tua nos. de vsu. ⁊ vide. s̃. heres. §. iiij. ⁊. vj.

¶rij Utrũ quãdo duo sũt heredes vsurar debẽtes restituere. c. ⁊ diuisa hereditate de mille inter eos vn⁹ efficit̃ nõ soluẽdo de. l. an alter teneat̃ in totũ de ipsis. c. Rñ. Pe. de anch. in regula pcti venia. de re. iu. li. vj. q. xviij. ꝙ licet diuisa hereditate obligatio hereditaria diuidat̃ ipso iure. l. j. C. si cer. pe. ⁊. l. pro hereditarijs. C. de her. vel ac. vẽd. Et sic si vn⁹ efficiat̃ non soluendo in foro ciuili alter non teneatur. l. legatorum. ff. de lega. ij. tamen in foro canonico quo dicit tex. i. d. c. tua nos. ꝙ heredes ea sunt qistrictione cogendi qua defunctus si viueret quo ad es alienum ex delicto et peccato ꝓueniẽs tenet̃ insoli dum nec in tali ere hꝫ locum diuisio. xij. ta. ar. d. c. cũ tua. d̃ vsu. ⁊ vt dicit etiã pa. i. c. tua. nos. cõiter doc. in. fauorẽ. aĩe hoc sequũtur. sꝫ ego ꝑ clariori intelligẽtia distinguo ꝙ aut loquimur in reb⁹ formaliter datis ꝑ vsuris ⁊ sic dũ talia semper sint obligata illis q̃ ea dederũt tenet̃ de necessitate illa restituere q̃sq̃s illa habuerit vt in. q. seq. patebit. Aut sunt res spãliter empte de pecunia vsuraria spãli alicui⁹ ⁊ sic sil̃r tenet̃ illis de q̃ꝝ pecunia sunt empte. d. c. cũ tu. Aut loq̃mur de alijs reb⁹ q̃ nõ sunt formal̃r date ꝑ vsuris nec spãl̃r empte de pecunia vsuraria ⁊ sic tene ꝙ cũ bona vsurarioꝝ ſꝫ cõem opinionem. doct. in. d. c. tua nos. nõ sit tacite hypothecata ꝑ vsuris restituen. ꝙ nõ tenet̃ de necessitate nisi pro medietate quãnis alter heres sit fact⁹ nõ soluendo licet dicant doc. ꝙ opi. glo. in. d. c. tua nos. ⁊ antiquorũ doc. qui tenent ꝙ oĩa bona vsurarioꝝ sunt tacite hyppothecata sit i foro anime practicãda ꝙ intellige de bono ꝯsi. cũ nullo iure ꝓbet̃ ⁊ ſm hanc di. intellige ⁊ limita Pe. de ancha. ⁊ doc. in hoc.

¶Quid de accipiẽtib⁹ de bonis vsurarioꝝ. Rñ. distinguẽdo ꝙ aut accipiũt rẽ idẽ datã ꝑ vsuris q̃ nõ trãsit in dñium vsurarij ⁊ sic tꝫ indistincte ꝙ tenet̃ eam restituere si extet vt notabil̃r tꝫ Bal. in l. rẽ quã in fi. C. de iure. dot. nec põt extimationẽ dare cõtra voluntatẽ dñi. l. j. i p̃n. ff. si cer. pe. ⁊ tex. est clar⁹. xiiij. q. vj. si res ⁊. in. c. cũ tu. de vsu. Et qñ trãsferat̃ dñium. vide. j. vsura. ij. §. xviij. aut accipiũt nõ rẽ i spẽ datã de q̃. s̃. sꝫ alias q̃scũq̃ ⁊ tũc distinguo qd̃ aut vsurarij cuꝫ talia accipiũt nõ soluẽdo: ⁊ sic hoc sciũt restituere ẽt obligant̃ qꝛ dant dãni cãm efficacẽ ⁊ si dubitãt an sit nõ soluẽdo dico ꝙ si res adhuc extat ꝙ tenent̃ ne pro re tꝑali in discrimine aĩam ponãt scd̃m alexã. in. iiij. ꝑte. Si v̄o ignorãt ⁊ credebãt ꝓbabiliter ꝙ de bonis suis eis daret sic nõ tenent̃ de cõsumptis bona fide durãte sꝫ solũ de extãtib⁹ nisi inq̃tũ facti sũt locupletiores. aut cũ talia acceperũt erat soluẽdo. sic nõ tenent̃ etiam si postea fact⁹ est ex alia cã nõ soluẽdo nisi esset res habita seu empta ex pecunia vsuraria quã si habuit tit. lucratiuo põt ille cui⁹ pecunijs est empta de eq̃tate canonica eã ab eo aduocare officio

17

UVA. BHSC. IyR_213

ndicis.vt p3 per gl.ꝛ doc.in.d.c.cū tu. in fi. Addit tamen Io.ꝛ Bof.q̄ si talis res etiam ex cā lucratiua pernenit ad illū qui soluerat vsuras.q̄ ille cui p3 donata fuerat liberat.l.oēs debitores. ff.de ac.ꝛ obli.ꝛ etiaz vsurarius. Si vero habuit ex ti.oneroso sic nō tenet restituere quāuis postea efficiat nō soluē dor ex predictis patet quid dicendum de multis questionibus.

8 Quid de emētib⁹ pignora p dita ab vsurarijs. Rñ.q̄ tenent sicut emētes rapta ꝛ fm illā di.de qna.ℨ.emētes.verū est q̄ potērūt repetere vel retinere id q̄ verisimiliter vsurari⁹ sup illo pignore mutuauit. posset etiā teneri q̄ si res nō extat vel pignoraī dns eius si extat nō teneri tale emptorē dare pauperib⁹ ni si solū illō pl⁹ q̄ valebat res vltra id q̄ eam abvsurario emit lz tuti⁹ esset dare totū excepto mutuo accepto ab vsurario ab illo qui eam pignorauit.

19 Quid de filia vsurarij dotata. Rñ.q̄ rē habuit datā in spē p vsuris tenetur indistincte sicut dictū est de emēte pignora fm illā modificationē. si vo habuit alia sic nō tenet nisi p hoc sit fact⁹ nō soluēdo.ꝛ hoc sciebat gener. quia si hoc ignorabat nihilominus fm Rod. potest dotē recipere ꝛ retinere etiā si postea sciat. q̄ est nō soluendo q̄ est dictū mirabile ꝛ mihi nō placet. q̄ nullo iure ꝓbat. si vero p hec nō est fact⁹ nō soluendo sed postea ex alia cā nō tenet gener. q̄ hz dotem ex ti. oneroso. Nec etiā filia fm Fed. cōsilio. xij. q̄ licet habeat dotē post solutum matrimoniū ex causa lucratiua q̄ tamē illa nō ē pecunia ālīs fluit in bonis mariti. sed est alia q̄ p̄ficiscit ex bonis mariti. Ideo non tenetur. Nec ob. tex. c. cum tu. de vsu. fm eūdez Fe. q̄ vt dicit loquit de possessionibus emptis ex pecunia vsuraria. vlz. d. Ant. ꝛ pe. de anc. videant tenere q̄ imo tenet. q̄ lz non sit illa tamē succedit loco illi⁹ pecunie date. Itē q̄ mulier nō habet quartaz suam nisi deducto ere alieno. l. pape. Saluū. ff. de inof. test. cū qua vī concordare Sco. in iiij. di. xv. tamē ego credo verissimū dictū Fe. vt p3 p predicta nisi esset possessio empta ex pecunia vsuraria ꝛ data p dote q̄ tūc soluto matrimonio teneret filia eaz restituere si p̄ er⁹ foret postea fact⁹ nō soluēdo p. d. c. cū tu. q̄ factū legitime non debet retractari.

Quid faciet gener aut filia qui dotē habuerūt aut de reb⁹ in spē datis pro vsuris aut cum socer esset nō soluēdo. Rñ. fm Sirar. obdoñ. q̄ ille p quē non stat quin restituat in cōscia. quia vnus sine altero restituere nō pōt durāte matrimonio. Remedium tamen esset vt si pater habet multa incerta ad restituendum ꝛ est soluēdo pro certis adeat episcopum qui ei dictam dotem tanquam pauperi cōcedat si non sunt habita in specie p vsuris aut componat cum creditoribus. 20

Quid de famulis vsuriozū. Rñ. q̄ aut seruūt vtiliter puta laborādo agrū edificando domum habēdo curam rerū ꝛ huiusmodi. Et si vtilitas pōt cōpensari cum eo q̄ accipiūt pro mercede sic licite eā accipiunt sine sint vsurarij soluendo. vel nō dummodo non accipiāt rē habitaz in specie pro vsuris quia talem nunq̄ licet accipere. vt. ℨ. patuit. si vero nō seruiūt vtiliter sz potius inutiliter sicut qui canes aut accipitres custodiunt ꝛ hmōi sic si est non soluendo nullam mercedem possunt accipere et si accipiunt tenentur restituere. Item dic de vendentibus res ad gulositatez vel pompam pertinētes. quia restituendi dant causam efficacem facit. l. ait prator. ff. de his que in fr. cre. ꝛ. l. si. in prin. ff. de eo per quem fa. erit. 21

Utrū ille qui mutuat pecuniam vsurario possit repetere eius restitutionez Rñ. q̄ aut mutuat scienter ad indū vel alio mō ad psumen. inutiliter. ꝛ sic si est nō soluēdo nullo modo potest recipere eius restitutionem ꝛ si recipit tenetur restituere. Si vero ignorabat probabiliter quod vellet eam inutiliter consumere sic ꝛ secundū Pe. de pal. in. iiij. distin. xv. ꝛ Aste. ꝛ Rod. potest recipere 22

UVA. BHSC. IyR_213

eius restitutionem multo magis si dedit vt vtiliter eam expenderet. Idē dic ꝙ debentes habere ab vsurarijs ex cōtractu vel quasi vel ex delicto vel quasi ꝙ possunt recipere ꝙ sibi debetur licet vsurarius sit non soluendo.

23 ¶ Quid de seruientibus vel ministrantibus necessaria ad vitaz vsurarij. Rñ. ꝙ licet quo ad forū cōtentiosum si nō est soluendo non possint recipere mercedem vt colligitur ex glo. in. c. quia in omnibus de vsur. tñ in cōsciētia credo possint recipere nisi sint tales q̄ ex p̄cepto charitatis teneantur ei facere eleemosynā ⁊ subuenire qd̄ qñ sit habes. s̄ eleeemosyna. §. j.

24 ¶ Quomodo recipiētes eleemosynas vel viuētes de bonis vsurariorum licite possint habes. s̄. Raptor. §. j. ⁊ ſm illā distinctionē qz quo ad deū vsurarius. raptori comparatur circa bona habita ex vsuris.

25 ¶ Vxor quādo non pōt dare eleemosynas ⁊ accipere de rebus viri. vide Eleemosynas. §. vij. ⁊. j. vxor. §. v. cum se.

Restō. ij.

scz cui facienda sit ⁊ quo ordine pro cuiꝰ declaratione queruntur plura.

☞ Facit ad notata in hoc. §. qd̄ notaui. s̄. in prece. §. ⁊ quod nota. Bart. in. l. j. §. j. paulo post princi. ff. de esti. ⁊ ꝙ dicatur fieri proprie restitutio rei sub tracte quando res ipsa restituitur sed improprie quando eius estimatio que ꝓprie facta liberat alios correctos si ab vno tantum fiat secus si fiat improprie quia non liberatur possessor secunduz flo. i. le. item mela. §. si plures. col. iij. ff. ad. l. acquil. ⁊ nota. i. l. stichū. §. dolo. de solu. ⁊ in. l. etiam. §. pe. de peti. heredi.

1 ¶ Vtrum res rapta vel qualitercunqz accepta iniuste a vero domino sit semper ei restituenda. Rñ. ꝙ sic regulariter. iij. q. j. reintegranda. de re. spo. quasi per totum de homic. sicut dignum. §. eos. Fallit tamen hoc in quinqz casibꝰ. Primus si iniusto bello postea sit priuatus ea. Secundus si edicto imperiali siue ecclesiastico sit ei interdicta ad tēpus vl̄ simpliciter d̄ hereti. c. ex cōmunicamꝰ. el. j. de homi. c. pro hūani. li. vj. Et tūc restitutio differret̄ si iterdictū est ad tp̄s vel dabit̄ illi cui est applicāda per tale edictū. Tertiꝰ si dñs est pupillꝰ vl̄ furiosus aut minor qz tūc nō illi sed tutori vel curatori eiꝰ restituet̄. Quartus qñ dñs mortuꝰ est qz tūc dz restituere heredibꝰ ꝓprie dictis. ⁊ q̄sunt habes. s̄. heres in p̄nci. ⁊. §. ij. Et si dñs in morte oīa sua reliquisset paupibꝰ distribuēda tūc paupibꝰ dz dari ſm Inn. i. c. qd̄ sicut. de elec. Quintꝰ quādo lenones ⁊ hmōi aliq̄d acceperūt a p̄latis eccl̄iasticis qz restitui nō eis dz sz eiꝰ supiori vl̄ successori vel in vtilitatē eccl̄ie expēdāt ar. c. si q̄s i atrio. xvij. q. iiij. ⁊. c. cū vos. de of. or. ⁊. c. de hoc. de simo. ⁊ hoc autoritate iudicis pniarij. ſm Rich. vel ſm Ho. ⁊ gl. Ray. si eccl̄ia satis abūdat dabit̄ pauperibꝰ. ar. d. c. si q̄s i atrio. ⁊ hic idem tenet Mon. tit. Restitutio primo.

2 ¶ Vtrum res ablata ab eo qui nō erat dñs. sz iusto titulo possidebat sit ei restituenda. Rñ. ꝙ sic nec vero dño dz restitui sine eius voluntate. l. is cuius. ff. de fur. ⁊. l. si quis conditionis. C. loc. etiam si sit fur q̄ eā tali titulo alteri dedit. d. l. si q̄s. Fallit hoc qñ eā recepisset sub tali titulo in fraudem veri dñi. qz tunc teneret̄ facere ꝙ dñs eā haberet ei denūciādo rē caute tamē sine scādalo alicuius. xxj. q. v. hoc videtur.

3 ¶ Vtrum habētes de bonis infideliū ex vsura. ⁊ hmōi teneantur eis restituere. Rñ ſm Mona. ij. restitutio. iij. ꝙ sic nisi ecclesia habeat bellū contra ipsos qz tūc non eis sed pauperibus xp̄ianis restitui debent.

4 ¶ Vtrum acceptū ex turpi causa respectu dātis in cēsu in quo restituere tenetur possit restitui illi q̄ dedit. Rñ. ꝙ nō sz debet pauperibꝰ erogari. si ille q̄ dedit potuit alienare. qz in pari cā turpitudinis potior est cōditio possidētis. l. si ob turpē. §. porro. ff. de ꝯdi. ob turpez causaz. ⁊. l. ij. C. eo. ti. iuncto. c. cū tu. de vsu. Fallit hoc in duobꝰ casibꝰ. Primus quādo in iniuriam alterius est datū: qz

UVA. BHSC. IyR_213

tūc illi in cuius iniuriam est datum dz restitui: vt ptz in simoniace dato qz restituitur illi eccl'ie in cuius iniuriā est datū. d.c. de hoc. Secūdus casus ē quā do turpiter datum acceptū. ipo iure applicatur fisco vel primato qz tunc nō debet dari pauperibus. Sed illi cui applicatur. qz de alieno non est facienda eleemosyna. i. q. j. nō est putanda. Si tamē exceptio isto casu. fi. restituisset ei q̄ dedit esset liberat⁹ ab obligatiōe restitutionis quia nullo iure hoc prohibetur et pene sunt restringēde. c. odia. de re. in. li. vj.

5 ¶Utrū acceptū ex turpi cā respectu solū ipsius recipiētis: dz dari restitueñ. in casu quo restituere obligat: puta dedit quis alicui ne faceret tale malum vel vt faceret id ad qō tenebatur. Rñ. q̄ sic vnde index qui nō vult dare sententiā nisi data sibi pecunia ꝛ hmōi ei qui dedit debet restituere. l. j. ꝛ. ij. ff. ō cōdi. ob causam. ꝛ expresse in. c. nō sane. xiij. q. v. Fallit hoc in casu. c. cū sit. de in deis. vbi ea q̄ infidelis lucratus fuit a christianis occasiōe officij publici iter ipos restituere tenetur pauperib⁹ p̄m proui dentiam episcopi.

6 ¶Quid de obligatione recepta a manifestis vsurarijs. rñ. q̄ licz sint opi. diuerse in. c. qz omnib⁹. de vsu. Tu tñ dic p̄m Jo. an. q̄ aut vsurarius inchoauit restituere vel est paratus: ꝛ sic restituetur ei vt ipse restituat quib⁹ extorsit: ꝛ sic intelligēda est secūda opi. q̄ est in gl. d. c. qz oibus. Si vero nō est paratus restituere. Tūc habebit locū prima opi. in predicta glo. quam sequit̄ Sof. Inno. ꝛ hosti. vez q̄ fiat episcopo: vt ipse restituat dāmificatis qō vez credo. Quādo episcopus est talis qualitatis. q̄ hoc faciet al ter ipse qui recipit damnificatis restituet.

7 ¶Sed quid si ille cui restitutio est facienda lōge distat ꝛ nō pōt ei mitti sine sumptib⁹. Rñ. q̄ restitutēda est ei nisi sit modicū quid respectu illius cui debetur. qz habūdans est: qz tūc p̄m Rodof. posset pauperibus dari pro anima eius.

¶Quid si nescit vbi habitet. Rñ. q̄ nō 8
tenetur enagari vt eam querat ar. g. l. q̄ nisi fiat. ff. de oper. li. ꝛ ideo pauperibus dabitur nisi expectetur verisimiliter rediturus.

¶Sed cui⁹ sumptib⁹ mittetur ei qñ 9
scitur vbi ē. Rñ. pa. in. d. c. cū tu. de vsu. q̄ si est malefidei possessor. puta fur aut vsurarius aut hmōi ꝛ ipse recessit de loco vbi ea accepit vel extorsit tenet̄ suis sumptibus ei dimittere. Si vero ille cui⁹ erāt fuit ille qui se transtulit alibi tūc suis sumptibus ei mitteret ꝛ sic intelligēda est glo. in. d. c. ꝛ sic distinguit lex in re legata. l. cū res. ff. de leg. j. Nō limito verum nisi inueniretur aliquis fidus q̄ gratis vellet ōferre. ar. c. significāte. de pign. No. tamen p̄m Ber. q̄ si sumptus excedūt summā rei restituende q̄ tūc pauperibus est dispensanda ar. d. c. cū tu. ꝛ. c. aūtiozū. ij. q. vj. Si autem est malefidei possessor: iz aliquo iusto titulo habet tūc credo arbitrio boni viri sit sequeñ. cuius sumptibus mittatur pēsata causa ꝛ qualitate absentie et non fuerit in mora.

¶Utrū cū plures sunt obligati alteri 10
in solidū ꝛ vno soluente totū alij teneātur eidē solueti qlibet p parte sua. Rñ. mō. titul. Restitutio. vj. q̄ sic in foro cōscientie: qz vtiliter egit negociū eo⁹. l. cū pecuniā. ꝛ. l. soluendo. ff. de neg. ge. Fallit hoc in raptoribus ꝛ furib⁹ ꝛ hmōi: qz si ille qui habuit rem satisfecit non tenetur alij eidem satisfacere nisi in 11
quantum de talibus bonis peruenit ad eos.

¶Sz qd fiet qñ qs nescit cui restitutio ad quā tenet̄ fieda sit nec eius heredes cognoscit. Rñ. q̄ nihilominꝰ pauperib⁹ vel in pias causas est restitutio facienda. ar. d. c. cū tu. ꝛ. c. diuine. lxxvij. di. ꝛ. c epi. lxxxvij. di. ꝛ. c. cōtesso. xij. q. ij. ꝛ casi. vj. q. iij. ꝛ. c. j. de rapt. Unde dicit Th. scōa scōe. qō. lxij. q̄ si ille cui restitutio dz fieri sit oino ignot⁹ facta diligēti inquisitione de persona eius vel eius heredibus dz homo restituere dando eleemosynas p̄o salute ipsius siue sit mortu⁹

UVA. BHSC. IyR_213

siue viuus. Et addo ꝙ inter pauperes eligēdi sūt pauperiores ⁊ inter eq̄liter paupes iustiores. qꝛ ⁊ si oib⁹ debetur mia iusto tñ ampli⁹ vt dicit Amb. in. li. de officijs. ⁊ no. in. c. nō satis. lxxxvj. di. ⁊ vt hier. ⁊ no. in. c. si. xvj. q. j. i pauperibus nō tam pauptas q̄ religio attendenda est.

12 ¶ Quid si facta restitutione in p̄dictos pauperes appareat dñs rei. vel ei⁹ heres. rñ. ꝙ si talis q̄ restituit fecit debitā diligentiā ad ip̄z inuenieñ. sic nō tenetur ampli⁹ qꝛ bona fides nō patit̄. vt semel exactū exigat̄. c. bona fides. de re in. li. vj. Secus si nō adhibuit debitam diligētiam qꝛ sic iterū teneret̄ qꝛ vt dicitur i. c. sicut dignū. §. eos. de homi. Nō enim aliena cū ip̄a potuissent eis quorum fuerunt restituere debuerunt pauperibus erogari.

13 ¶ Utruꝫ restitutio p̄dictorū incertoruꝫ sit necessario faciēda pauperib⁹ illius loci in quo predicta restituēda sunt habita vel dānum est datū. Rñ. ho. ⁊ aliq̄ alij doc. in. d. c. cū tu. tenent ꝙ sic. qꝛ citius pōt ꝑuenire forte ad heredes. vl̄ ad eos quibus est fiēda sed Fede. consilio xxiij. do. Anto. ⁊ Pa. tenēt ꝙ ē de bono ꝯsi. non de necessitate. ⁊ hoc tene qꝛ iura simpliciter dicūt ꝙ erogatio fiat in pauperes. vt in. d. c. cum tu. ⁊ in. d. c. sicut dignū. Nec ob. c. j. de rap. qꝛ ibi sciebatur persona cui facienda erat restitutio alias ep̄s nō fuisset motus excōmunicare ex officio suo nisi ad petitionem partis. c. innotuit. in fi. de elec. ⁊ l. iij. §. hoc autem. ff. de dā. in fec.

14 ¶ Sed quero an requiratur autoritas superioris ꝑ tali restitutione incertoꝝ Rñ. Inn. de imu. ec. in. c. qꝛ plerique. dicit ꝙ debet fieri autoritate ꝯfessoris. Ray. ꝟo tꝫ ꝙ fiat autoritate ep̄i. vel p̄niarij vel capellani in cuius diocesi habita sunt. c. diuine. lxxxvij. di. c. ep̄s. la. vl. lxxxviij. di. cōcesso. xij. q. ij. host. in ca. cū sit. de iudeis. ⁊ in. d. c. cuꝫ tu. tenet ꝙ necessario requirit̄ autoritas ep̄i. Sed tu tene cum Scot. in. iiij. di. xv. q. ij. lꝫ sit bonum habere consilium confessoris aut alterius bone persone. tamē magis securū est ꝙ ille qui debet restituere ipse restituat. Et quod non requiratur alia autoritas. tenet Archi. i. c. ij. de testa. ⁊ i c. non sane. xiiij. q. v. ⁊ Jo. mo. in. c. q̄q̄. d̄ vsu. li. vj. Jo. d̄ li. Pa. ⁊ Gemi. ⁊ Jo. cal. sup̄ cle. j. de priui. Pau. in. di. c. cum sit. Et facit ad hoc. d. c. cū tu. ⁊ d. c. sicut dignū. §. eos. in gl. ⁊ in. c. tua. de testamē. ⁊ alia iura q̄ cōiter dicūt ꝙ obligatus ad restitutionē dꝫ restituere. Nec ob. d. c. cū sit. qꝛ loquit̄ de iudeo de q̄ presumit̄ ꝙ non recte dispensaret ꝓpterea ibi d̄ꝛ ꝙ fiat autoritate ep̄i. ⁊ rō non extendet̄ ad casum dissimilis ratiōis. Tamē veꝝ est ꝟm predictū Archi. ꝙ i. iiij. casib⁹ ep̄s pōt se intromittere de restitutiōe incertorū. Primus qñ mortuo illo qui debebat restituere nullus est relictus heres vel executor ad restitueñ. Si ꝟo heres eēt relict⁹ vl̄ executor. tūc solū req̄reret̄ de ꝯsilio ep̄i autoritas. facit. c. de laicis. xij. q. ij. ⁊ l. nulli. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ i hoc cōcordat Jo. ⁊ vin. ⁊ Ber. in. d. c. cū sit. in gl. imo etiā ep̄o prohibēte debent et possunt restituere vt in. c. religiosus. in fi. de testa. li. vj. Secund⁹ casus in quo potest ep̄s se intromittere est qñ ille cui dꝫ restituere nō vult ⁊ in iudicio agitur contra eum. Tertius est quando restituēs male dispensaret puta amicis qui non indigent ⁊ hmōi qꝛ ep̄s pōt se intromittere vt legitime iterum dispensaret qꝛ nō d̄ꝛ factū ꝙ aliter est factum q̄ debuit. de re. iu. qui ex timore nec etiaꝫ excusaretur si interueniente autoritate ep̄i male distribueret: quia ep̄s hꝫ se intromittere nisi ꝙ beneficia ꝓpterea ambo celestem incurrent iracundiam. l. si quis ad declinandum. in fin. C. de epis. ⁊ cle. Quartus casus est quādo talia incerta sunt manifestorum vsurariorum qꝛ tunc ep̄o dispensare pertinēt vel ei⁹ autoritate. ⁊ addit Joā. de ligna. in di. c. cū sit. ꝟꝫ Jo. cal. in quodā cōsilio suo ⁊ fratrem clarum ⁊ hug. ꝙ ep̄s excommunicare nō potest de iure sacerdotes qui se intromittunt de dispēsatione incertorum. Ex quo patet ꝙ multomin⁹ religiosos

UVA. BHSC. IyR_213

religiosos exēptos. ⁊ ꝙ nō est casus suꝰ nec sibi pōt de iure retinere nisi in. iiij. casibꝰ p̄dictis alr̄ bene posset sacerdotes excommunicare.

15 ¶ Utrū vsurariꝰ sit tutus qñ premisso edicto gñali ꝙ qui soluit vsuras veniat infra tot dies pro restitutione habenda quibus diebus elapsis ep̄s fert sniam ꝙ cū nullus appareat bona sunt incerta ⁊ ipse tāq̄ icerta assignat ep̄o si post terminū p̄dictū appareat aliq̄s. Rñ. fe. in suis ꝯsi. tz ꝙ sic. Sz ego distinguo ꝙ aut sunt dispēsata pie. ⁊ sic verū. di. ⁊ securꝰ est. aut nō sunt dispēsata pie puta qꝛ partē dedit ep̄o pro mēsa sua. ⁊ partem sibi retinuit non tñ vt paup. sed vt statū teneat: ⁊ sic non est tutꝰ nisi talibꝰ satisfaciat. ⁊ ex p̄dictꝫ collige ꝙ si habetur ep̄s talis ꝯditiōis q̄ redditꝰ suos dispēset in pauperes reseruata sibi soluz necessitate ꝙ tunc tales hñtes dispēsare incerta nō debēt id facere sine eiꝰ cōsilio ⁊ autoritate. qꝛ sumeñ. est ꝙ nouit meliꝰ paupes aliquis q̄ alius. Si vero talis ē ep̄s q̄ de pauperibꝰ nihil curat: sz potiꝰ de pōpis. ⁊ statu aut sublimatione parētū tūc tali non sunt danda talia incerta qꝛ qui tali ea daret non esset tutus in consciētia sed ip̄e ea dispenset vel videat quomodo dispēsetur.

16 ¶ Quo ordine tenet̄ quis satisfacere q̄ pluribus habet restituere ⁊ ex diuersis causis ⁊ non valēs om̄ibus satisfacere Rñ. ꝙ prio ⁊ necessario dz restituere certa. Quia restitueret incerta ex qua restitutione efficeret̄ non soluendo ꝓ certis non satisfecisset. imo potiꝰ dānationē sibi aquireret. vt pz ex predictis. qd̄ facit cōtra heredes vsurarioꝝ q̄ conueniūt cum ep̄o de incertis vt sepeliatur cadauer vsurarij. cū tñ non sit soluēdo creditoribꝰ sup certis. Secūdo restitueū. est habētibꝰ actiones ad rem. puta qꝛ res restituēda est aliena. que semper dño restituenda est ꝑm ꝙ. ꝫ. patuit. Idē etiām si habeat rē que fuit alteriꝰ ⁊ ab eo sine iusta causa abdicata puta ꝑ metum. vel aliter. ff. ꝙ me causa. l. metum. §. cum autē. idē dic de rebꝰ depositis si extāt. ⁊ gñaliter semp dñi rerū si extant ip̄e res sunt preponēdi omnibus. l. veri. §. in bonis. ff. de priui. cre. ꝙ si res extant ⁊ fuerant vēdite nō habita fide de precio cum non sint translate in dñium ementis. ipsi vendēti cuius erant est satisfacieñ. de precio prius q̄ alijs. l. iulianus. §. offerri. ff. de ac. ⁊ ven. Si vero habita fide de p̄cio sunt tradite. sic non p̄ponentur alijs. multo minꝰ si nō extarēt sed alie subrogate fuerūt ex precio illarū non p̄ponentur. nisi vt j. dicā de habētibus actiōes ꝑsonales quia tales res subrogate sunt pro precio obligate. l. quidam. ff. de in rem ꝟsi. vbi est nota. tex. ⁊ rō est quia preciū ex illa re redactū non erat obligatum. ergo nec res q̄ emitur ex ipso. Idē quocūq̄ dic in permutatione qꝛ vbi species in obligatione est non succedit altera loco alteriꝰ vt. ff. de ꝟ. sig. l. labeo. ⁊. ff. de rei ven. l. mat̄ Fallit hoc in ēpto ex speciali pecunia alterius de quo dic. vt. j. Solutio. §. xj. sed tñ in hoc casu non p̄ponuntur habētibus actiōes reales. Post predictos habentes actiones ad rē veniūt vxores ceteris paribus ꝓ dotibꝰ suis q̄ preferuntur non solum pretendentibꝰ personalē obligationē. sed etiā habentibꝰ tacitam ypothecā. etiā anteriorē. l. assiduis. C. qui po. in pigno. ha. facit. l. vbi. C. de iur. do. ⁊. l. ij. C. de ser. pi. da. Fiscus quoq̄ sile priuilegiū hz cū vxoribꝰ. ⁊ ideo prior tēpore p̄feret̄. l. q̄uis. C. de priui fis. Ipsis tamē vxoribus ⁊ fisco preferuntur anteriores creditores exp̄ssas ypothecas hñtes sed non posteriores vt in gl. d. l. assiduis Sed ego teneo cōtrariū quo ad vxores de habentibus expressas ypothecas vt. §. dos. §. xj. no. tñ ꝙ creditores ex quorum pecunia domus vel nauis est edificata vel reparata ⁊ ipsis specialiter obligata preponuntur in illa re mulieribus in dotibus earum. §. is consequens. et ibi Aug. in auten. de col. do. Ratio quia ꝑm bal. in d. l. assiduis lex nō tollit id ꝙ ꝑ petiñ sibi creditores quesierūt vnde creditor habens specialem ypothecā in aliqua

UVA, BHSC. IyR_213

re speciali p̄fertur ī illa priori creditori habenti anteriorē hypothecā generalē et specialē in alia re ab illa q̄ creditori est specialiter obligata. vt est tex. no. in l. ij. C. de pi. Post predictos veniūt oēs habētes expressas hypothecas ⁊ posteriores. ⁊ post ip̄os habētes tacitas hypothecas ⁊ in istis hn̄tibus expressas q̄ prior est tp̄e potior est in iure. Aduerte tamē hic ꝙ expense facte in funerando prius sunt restituēde q̄ satisfacien̄. habētibus tacitas vel expressas hypothechas ī bonis ipsius defuncti. vt ē tex. in l. pe. ff. de reli. ⁊ sum. fu. ⁊ i. l. at si q̄s. §. j. e. ti. Post istos veniunt deponentes. si depositū non extat. l. si hominem. ff. de po. §. fi. Et idē dic de habētibus pecuniam in illam negociationē. vt. j. Solutio. §. xj. non tamen tali priuilegio gaudent qui sub nomine depositi mutant ad vsuram vt patet in. d. l. si hominem. Tertio restituēdum est habētib⁹ actiones personales. Et inter istos primo veniūt simplices priuilegiarij. s. habētes priuilegia personalia non realia: quia priuilegiū hypothece cum sit ad rē est potior priuilegio personali. l. repertuū. ff. de pac. post host. veniūt omnes chirographarij pro rata nō attēta p̄oritate cōtractuū. quia licitū est debitori propter cumulum creditorum facere deteriorem causam priorum creditorum nō tn̄ dominiū vel hypothecam. seu priuilegiū habentium. l. j. §. contrario. ff. de sepa. bo. ⁊ ista ē ratio quare in chirographarijs creditoribus non attenditur tempus. Cum predictis omnibus concor. Bal. in. l. pro debito. C. de bo. aut. iu. pos. que credo vera. nisi per statutū municipale aliud caueatur. vt Janue in mercatoribus fallentibus. quia tunc illi stabitur nisi contineat iniquitatem expresse.

17 ¶ Quid de herede qui habet multos cui debet ex legatis ⁊ alios creditores ex alijs causis. Rn̄. ꝙ si debita sunt contracta p̄ eū cui⁹ est heres ⁊ fecit legata tūc debet proponere creditores ex contractu vel quasi. seu maleficio. vel q̄si ip̄is legatarijs si oib⁹ nō pōt satisfacere. Si v̄o legata sūt facta p̄ eū cui⁹ ē heres ⁊ debita per eū. q̄ est heres. et q̄ dz soluere sic prius soluet legata q̄ bona defūcti sūt tacite hypothecata p̄ legatis ⁊ fideicōmissis. l. j. C. cōmuni. de le.

¶ Quis est preponēdus an ille cui debetur ex contractu vel quasi vel ille cui debet̄ ex maleficio vl̄ quasi. Rn̄. quidā dicunt ꝙ ille cui debet̄ ex contractu vel quasi. sz ego hoc nō. credo cū nullo iure probetur. ⁊ ideo restituet s̄m ordinē predictum. 18

¶ Quid de simpliciter soluēte non seruato ordine suprascripto nūq̄d in ꝯsciētia liberat̄. Rn̄. Rod. tenet ꝙ nō nisi credidisset fore soluēdo oib⁹ vl̄ nisi ignorasset vnū creditorē fore potiorē alio cū q̄ cōcordat Hostiē. ⁊ Monal. ti. restō. ix. Quod verum credo. nisi laborasset tali ignorātia que eum non excusaret cap. apostolice. de cle. excō. mi 19

¶ Utrum restitutio incertorum q̄ pauperib⁹ dz dari. vt. s. patuit possit autoritate ep̄i cōuerti in reparationē ecclesie vel monasterij seu edificationē. Rn̄. Jo. an. i. c. religiosis. de testa. tenet sic dicēs fuisse disputatū p̄ excellentissimos doc. ⁊ si ecclesia indiget necessaria augmētatione. puta q̄ ppl̄s non potest in ea stare ad offm̄ nec facultates ecclesie sufficiūt ad ei⁹ reparationem q̄d potest ep̄s propria autoritate. sine pauperum graui dāno talia incerta conuertere in eius reparationē. Si v̄o facultates ecclesie sufficiūt vl̄ reparatio non est necessaria. sed voluntaria vel nimia fames iminet sic nō pōt. sed tenetur pauperibus dare. c. pastoralis. xcvj. d. ⁊ pro ista opi. facit q̄ bona ecclesiastica sic sunt pauperibus obnoxia. sicut illicite acquisita. vt in. c. aurū. xij. q. ij. ⁊ c. fi. xvj. q. j. Et tamē ep̄s pōt pro reparatione ecc. dare centēsimam vel quinquagesimā ca. bone. xij. q. ij. c. apostolice. de do. Ergo ⁊ de illicite acquisitis idem poterit facere. Facit ad idē. c. ecc. ⁊ c. statuim⁹. xvj. q. j. sz ꝙ nō possit tz Pe. de peru. intra. d̄ ce. portiōe ep̄i. c. xij. ⁊ d̄t ꝙ p̄dcā d̄ 20

UVA. BHSC. IyR_213

terminatio non est bona. quia videtur contra casum. Cle. quia contingit. de religi. do. Ubi pz ꝙ ea q̄ relinquūtur ad vsus pauperum non possunt sine autoritate in alium vsum cōueniri. per quā cle. dicit idem Petrus ꝙ executor testamenti incerta non poterit distribuere nisi pauperibus. quam opin Pe. credo veram in legatis factis pauperibus nisi in casu quando talis ecclesia vel monasterium reparetur. Ex cuius reparatiōe populus multum haberet ꝓuocari ad obseruantiam christiane religionis. quia tunc liceret. Et sic limitarem opi. Jo. an. predictam qꝛ in tali casu fit bonū pauperū eo ꝙ fideles ad eleemosynas abūdantius per hoc inuitantur alias nō ita tamen quod nō immineat nimia fames. sed in alijs incertis restituēdis nō est vera. sed tene opinio. Jo. an. quia. d. Cle quia contingit nō loquitur de talibus.

Restō. iij. scz quādo q̄s tenet̄ ad eā faciēdā pro cuius intelligētia.

☞ Adde pro his que dicuntur i hoc. §. ꝛ in. §. sequēti quod posui in p̄ce. §. ꝛ in alio precedenti.

1 ¶ Queritur vtrū quis teneatur statim restituere cū pōt. Rñ. ꝙ sic quod petat per. c. spe. contingit. de rest. spo. ꝛ rō est ſm Sco. i. iiij. di. xv. qꝛ preceptum est de restituēdo licet videatur affirmatiuum tamen cadit sub illo precepto negatiuo Nō furtum facies. Exo. xx. que p̄cepta negatiua obligāt ꝛ pro semp ꝛ ad semper. ꝛ hoc est ꝙ voluit dicere Tho. ij ij. q. lxij. scilicet ꝙ sicut accipere. rē alienā est cōtra iustitiam ita ꝛ detinere eam. ꝛ ꝓpterea dicit. tex. in. d. c. sepe contingit non multum interest quo ad periculū anime iniuste detinere ac inuadere alienum. ideo totiens mortaliter peccat q̄s quotiēs scit se debere restituere aut satisfacere ꝓximo ꝛ potest ꝛ non vult. vt per p̄dicta patet nec potest absolui nisi prius restituat potens restituere. c. si res. xiiij. qō. vj nisi in casu quādo doleret ꝙ non restituit quamprimum potuit ꝛ ꝓponit quamprimum poterit satisfacere.

¶ Quid de illo q̄ cū possit restituere nō vult sed heredib⁹ vt restituāt imponit. Rñ. ꝙ ꝑ hoc nō est in statu salutis sed poti⁹ dānatiōis. ꝛ si sic morit̄. oīno dānat̄. Si tñ ob hoc imponeret heredi satisfactionē qꝛ meli⁹ ꝑ ip̄m heredē poterit fieri q̄ per seipsum proponēs firmiter ꝑ seipsum satisfacere si sic posset. ita erit in statu salutis. 2

¶ Quid de ꝯstituto in articulo extreme necessitatis an teneatur restituere. Rñ. ſm. Sco. vbi. s. ꝙ nō. qꝛ i extrema necessitate oīa sunt cōia. l. j. §. cū i eadē. ff. ad l. rho. de ia. vñ ista res iure poli efficit̄ detinētis existentis in tali articulo nisi ille cui dz restitui sil̄r sit in tali extrema necessitate. qꝛ tūc illi debet̄ q̄ pri⁹ in talē deuenit necessitatē ꝛ si eodē tp̄e deuenerūt dño est restituēda. qꝛ duob⁹ cōcurrentibus preualet quod est potius. ar. l. querit̄. ff. de sta. ho. Et subdit Sco. ꝙ si talis detētor eā rē nō occupauit añ talē necessitatē. licet veniat ad pinguiorē fortunā. nō tenet̄ restituere. Secus si preoccupasset ante talem necessitatem. 3

¶ Utrū debitor qui non est in articulo extreme necessitatis sed tamē nō pōt restituere sine magno suo dāno tp̄ali puta destructiōe artis ex qua viuit ipse ꝛ familia sua qꝛ oporteret vendere iustr̄a vel libros vel capitale ex quibus victū lucratur. similiter statim teneatur restituere. Rñ. ſm Sco. vbi. s. ꝙ si ille cui debet̄ est abūdās ita ꝙ competenter pōt transire sine eo ꝙ sibi debetur. tunc nō tenetur statim restituere sed debet petere licentiam disserēdi restitutionē per se vel ꝑ interpositā ꝑsonā si fieri potest sine periculo quā si dat pōt differre ſm ꝙ cōuenerūt. Si vero nō vult dare tūc ſm. Jo. de neapo. i quolibeto. ix. q. xxij. etiā differre pōt annuatim aliq̄d restituēdo ꝓut meli⁹ poterit. ꝑ cuius dicto facit in ar. c. sicut. hi. in ver. inuadere cū gl. xlvij. distin. ꝛ. c. si quis. de fur. vbi patet ꝙ magna necessitas etiā si nō sit extrema excusat a restitutione dz tamē si 4

UVA. BHSC. IyR_213

bi cauere a supfluis qꝛ nõ põt viuere cũ honore ⁊ cũ decẽtia status quis de alieno ꝟm Ri.iiij.di.xv.q.ar.v.iiij.⁊ si ipse i vita nõ poterit satisfacere iubeat heredibus vt ipsi cõpleant. Si vero illa cui debet ita eget sicut ⁊ ipse tũc statiꝫ tenetur restituere qꝛ nõ lꝫ cũ incõmodo alieno meũ cõmodũ facere de alieno, quia prima charitas incipit a seipõ.c.nõ satis.lxxxvj.di.nisi ille cui debet liberaliter cõcedere licentiam differendi.

5 ¶Utrũ restitutio sit differenda quãdo nõ põt fieri sine dãno aie alicuius aut corpis.aut fame. Rñ. ꝙ sic donec cessẽt p̃dicta pericula qꝛ ordie charitatis aia ⁊ corpꝰ ⁊ fama debẽt p̃poni rebꝰ tpalibus facit.c.officij.de pe.⁊ re nisi ille cui facienda est restitutio esset in extrema necessitate.qꝛ tũc salꝰ corporis illiꝰ est p̃ponẽda in re sua saluti corporali alterius ⁊ fame nõ aũt aie. his oibus concordãt Sco.⁊ Ricar.in.iiij.xv.distin.et hẽri.de gãda.in.vj.quolibeto.q.xxiiij. ⁊ Jo.de neapo.vbi.s̃.

6 ¶Utrũ ille a quo res põt aduocari petita restitutione in integrum iure spãli vel generali teneat eã restituere in foro aie anteq̃ imploret. Rñ.ꝟm Jnno in c.qꝛ pleriq̃.de immu.eccle.ꝙ si cõtractus tenuit mero iure nõ tenet nisi his q̃ põt petere restitutionem fuerit lesus malitia cõtrahentis. Addo etiã vel nisi impediret petere aliquo iusto timore puta qꝛ dubitat nõ posse obtinere in iudicio propter fauorem talis debentis ⁊ hmõi: qꝛ sic etiã si nõ aduocat tenet in cõsciẽtia qđ no. Si vero ꝯctus nõ tꝫ.sꝫ est nullus ipõ iure puta quia res ecclesie est vendita sine debita solẽnitate et hmõi sic tenet lꝫ non petatur. Quod limitat do.Anto.in.d.c.quia pleriq̃.quo ad consciam verum nisi ꝯctus teneret quo ad metas iuris naturalis.puta qꝛ fuit legitima cã alienãdi rẽ ecclesiasticã ⁊ debitũ p̃cium est solutũ lꝫ defuerit solẽnitas.nihilominꝰ in foro aie nõ tenet qꝛ solennitates sunt adinuẽte propter deceptiones vitandas.⁊ ideo vbi cessant cessabit in foro aie ipa lex.facit quod dico.s̃.electio.§.vltimo.

Restõ vltimo qũo tollit eiꝰ obligatio.rñ.dicẽdũ ꝙ q̃ ad foꝝ ꝯtẽtiosum remittit absolutiõe.solutiõe.rei interitu ⁊ cessiõe. Sꝫ hic solũ dicã qũo remittit quo ad cõsciam.⁊ primũ p̃.absolutionẽ ⁊ hoc p̃ questiones melius cognosces.

¶Utrum absq̃ rei restitutione ex sola absolutiõe creditoris vel relaxatiõe absoluat quis ab obligatiõe restitutiõis. Rñ.ꝙ licet Girar.de se.⁊ Dy in regula pctm̃ de reg.iu.li.vj.videant tenere ꝙ non sed ꝙ necessaria sit ei restitutio vel p̃ciũ si nõ erat. Tamẽ tu tene cũ Egid. ordi.eremitarum.⁊ Jo.an.in.d.regula peccatũ.Lap.de castel.⁊ multis alijs ꝙ vlꝫ ⁊ libere est absolutꝰ si tamẽ dicta relaxatio liberaliter fuit facta etiaꝫ si debitor nõ habuerit debitã dispositionẽ ad solueñ.qꝛ i translatiõe dominij rerũ seu circa i p̃as res attẽdit plꝰ voluntas domini earũ q̃ alterius.insti.de fur.§. placuit.e.l.inter oẽs.§ pe.ff.de fur.et pꝫ p̃ ea q̃.s̃.dixi restitutio.j.in prin.Et ꝟm Egidiũ p̃dictũ i quolibeto.lꝫ talis debitor male dispositꝰ ad restitueñ.indiget pnia.de tali mala dispositione. aliter nõ absoluet a deo: tñ penitendo de tali mala dispositione nõ tenet amplius restituere. Aduerte hic qꝛ sunt casus in quibꝰ relaxatio creditoris nõ absoluit ab obligatiõe restitutionis. Primus est in cle.nolẽtes.de heret.de quo s̃.Excommunicatio.vij.casu.xlij. Secũdus casus est in.c.felicis.de censi.li.vj. de quo habes.j.visitationem.§.iij. Tertius casus est.s̃.iudex.§.viij.

¶Quid si talis absolutio seu remissio sit facta nõ liberaliter.sed p̃ metuꝫ seu desperationẽ puta ne eiꝰ indignationẽ incurreret.vel qꝛ oino nihil habere posse credebat vel parum. Aut cuꝫ fraude vi obtenta.puta dicendo ꝙ nihil poterat soluere vel parũ.cuꝫ tamẽ totũ posset vel plusq̃ dixerit. Rñ.ꝙ nõ valet nec talis est obligatus ab absolutiõe restõnis. Hosti.tñ in summa.ti.de vsu.tꝫ ꝙ si aliqua honesta p̃sone tractat cũ aliquo

UVA. BHSC. IyR_213

dicēs si ex corde residuū volueris remittere faciā ꝙ talis restituet tibi tm̄. ⁊ ille remittit ꝙ talis debitor ē liberat⁹. Qd̄ credo verū qn̄ talis ꝑsona honeste hoc tractat puta intendēdo gerere negociū amborū vtiliter. ⁊ quo ad obligationē restitutionis. sed nō quo ad pctm̄ male dispositionis. de quo tamē sufficit peniteat sine alia restitutione.

5 ¶Sed nunquid quilibet cui debet̄ pōt hāc absolutionē facere. Rn̄. ꝙ nō sed solum illi qui liberā de suis rebus habēt administrationē. Et qui possunt donare ⁊ qui sint. vide donatio. j.

4 ¶Utrū cōsiliū vniuersale vl' ciuitatis ⁊ hmōi possit remittere qd̄ debet̄ singulari persone cōtra eius voluntatē. Rn̄. ꝑm Inno. in. c. in nostra. de iniur. ꝙ sic. si debetur iure ciuili tantum.

Additio vn̄ princeps restituit in inte. ex certa scia cū p̄iudicio tertij licite. facit ad hoc. l. fi. C. de sē. pas. ⁊. l. in cause. ff. de mino. ⁊ qd̄ not. Bar. in. l. gallus. §. ⁊ quid si tm̄. ff. de lib. ⁊ post. Sec⁹ si debet̄ iure naturali qꝛ nō pōt. Qd̄ limita sine cā qꝛ cū cā ēt pōt. vt no. idē Inno. in. c. q̄ in ecclesiaꝝ. de cōsti. ⁊ gl. i. l. fi. C. si cōtra ius vel vtipu. vbi tꝫ ꝙ publica vtilitas sit licita cā vt tollatur qd̄ alteri debet̄ etiaꝫ de iure naturali qd̄ est notādū singulariter. qꝛ facit ad cognoscendumqn̄ papa pōt dispensare sup̄ certis ⁊ quādo dn̄i vel cōmunitates qui habuerūt bellum inter se possunt cōponere sup̄ dānis datis. de quo vide. s̄. bellum. §. xiiij.

5 ¶Utrū cū quis nō vult restituere. quia non potest nisi cum magno suo incōmodo. ⁊ ille cui tenet̄ nō vult dare dilationem vel remissionem aliquā possit absolui a suo confessore. Rn̄. ꝑm Direct. ti. restitutio. ꝙ etiā si nō immineat periculum vite restituere debēt vel aliud graue incōmodum potest cōfessor conscientiam suam formare. ex eo ꝙ intēdat negocium vtiliter gerere creditoris. eo qꝛ videt ꝙ nō ita cito vel ita commode vel nunq̄ posset rem suam recuperare. ⁊ sic dare absolutionē peccatori potest dum modo ꝓmittat bōa fide satisfacere certo die. vel aliā cautionē faciat nō tn̄ iuramentū exigat. vt ita creditor habeat suū ⁊ pctōr nō recedat a cōfessore d̄speratus. ꝑ quo facit. l. soluēdo. ff. d̄ nego. ge. ⁊. l. ait p̄tor. §. j. ff. de mio. Et cū hoc ꝯcor. ho. in summa. Qd̄ bn̄ notent ꝯfessores q̄ nō solū vtiliter nō gerūt negociū creditorū. sꝫ poti⁹ dānose absoluendo illos qui restituerent si absolutionē negarent qꝛ tenētur ipsi de omni dāno dato creditoribus.

¶Utrū ep̄s vel proprius ꝯfessor possit dare licentiā differendi restitutionē incertoꝝ. Rn̄. d. Anto. in. c. cū tu. de vsu. tenet ꝙ ꝯfessor non pōt nisi habeat autoritatē ab ep̄o. Alij autem tenent ꝙ etiā proprius cōfessor. Sꝫ ego dico ꝙ ⁊ ep̄s ⁊ proprius cōfessor pōt quādo ex rationabili cā hoc facit ita tamen ꝙ per hoc non ledant̄ pauperes sicut faciunt qui talia incerta cōcedūt ad pōpā ⁊ ad statum illorum qui debēt restituere. ⁊ ad damnationem tam concedētium q̄ q̄bus conceditur. 6

¶Utrū dn̄s q̄ si totū vēderet qd̄ hꝫ nō possit restituere quicquid ipse vel sui p̄decessores idebite a subditis rapuerūt habeat aliquē modū liberationis. Rn̄. ꝑm Monal. ti. Restitutio. iiij. ꝙ sic vꝫ vt remittat oībus suis in recompensationem aliquam seruitutē ad quā tenētur ei imperpetuū: vel det eis aliquā certā imunitatē. vel faciat aliqd̄ hospitale vl' aliā eleemosynā de consensu ⁊ volūtate dāda passoꝝ vl' alioꝝ successoꝝ. ⁊ cū hoc concordat Directo. ti. de resti. 7

¶Utrū heredes quib⁹ relictū est ꝙ soluāt mille libras ꝑ incertis habitis ex vsuris cū nō appareat de dictis vsuris nisi ꝑ ꝯfessionē testōris. liberēt̄ ꝑ prescrip. xxx. ann. a dicta restitutione. Rn̄. Lau. post. Fede. ꝙ sic si bona fide sp̄ sic possederūt nec per ep̄m ampli⁹ poterūt molestari. Rō qꝛ cū actio que competit ex testamento vel conditio que competit episcopo per. l. nulli. C. de episc. ⁊ cle. sit personalis spacio. xxx. annoruꝫ claudatur. C. de prescrip. xxx. vel. xl. an. l. per 8

UVA. BHSC. IyR_213

consequens. Ideo heredes bone fidei non poterunt molestari. Nec obstat quod actiones que competunt episcopis durent. xl. an. quia hoc intelligitur de actionibus competentibus episcopatui vel vt episcopo sed vt economo et administratori pauperū. Quo vero ad eos quib⁹ bona sunt alienata vel relicta si spacio x. an. possederunt indubitanter sunt liberati ab obligatione restitutionis. qz actio personalis non competit contra successorem singularem. l. j. §. heres ff. ad tre. Secus si talis heres vel universalis aut singularis fuisset male fidei possessor vel si aliter apparet de usura per factum. quia sic non esset liberatus. vide etiam q̄ dico. §. p̄scriptio. §. xlij.

9 ¶ Quo etiam per prescriptionem aut vsucapionem quis liberatur ab obligatione restitutionis vide. §. prescriptio. §. xlij.

10 ¶ Utrum per cessionē bonorum tollat obligatio restitutionis. vide. §. cedere bonis.

Resuscitatus quomodo restituitur in integrū vide. §. mors. §. iij.

Reuelare vtrū q̄s teneat̄ placito q̄ scit requisit⁹ ab eo p̄ excōmunicationē aut alio precepto. vide. §. confessio delicti et denūciatio et inquisitio. Itē de sigillo cōfessionis et secreti vide. §. confessio vi. §. an teneat̄ vxor reuelare marito adulterium. vide. §. iuramentum. iiij. in prin.

¶ De notatis in hoc. §. no. spe. in. titu. de. pba. et demō. circa fi. Alex. in. l. vtrum de pari. et doc. et flo. in. l. in inte. §. si et si quis. ff. ad. l. aquil.

Reuerētia differt ab honore eo quia reuerētia est p̄cipū motiuū honoris ingētum. s. quis ex reuerentia quam habet ad aliq̄ ipsum honorat. Itez respectu finis ingētū. s. quis honorat̄ vt ab alio in reuerentia habeatur.

¶ In q̄b⁹ p̄fistit reuerētia. Rñ. q̄ in. vj. primo in dilectiōis affectu. xcv. di. Esto subiectus. ij. q. v. habet. Sed⁹ in obtemperationis obedientia. xciij. di. §. j. et. c. sed. ij. q. vij. Sacerdotes. vij. q. j. ca. quis. et de ma. et obe. si quis. Tertio committendo et subtrahendo. xcv. distin. non oportet. Quarto in temeratis nō reprehendendo vel indicando. xxj. di. nolite. Quinto defectus eorum non reuelando sed cooperiendo. xcvj. distinct. in scripturis. Sexto honorem debitum aut consistit in quibuscunq̄ signis exterioribus exhibendo.

Rigor est iuris excessus qui quādoq̄ statuit ad terrorem alioz. vt i. c. ij. de tornea. et i. l. aut facta ti ff. de pe. ij. q. iij. si q̄s ēpm. Quādoq̄ tñ sumit pro ordine iuris ēm regulas ip⁹ scriptas vt in. c. sup literis. de rescript. Quādoq̄ p subtilitate vt no. in. c. vtcōstitueret. l. dist. et differt ab eq̄tate q̄ est ordinata iustitia tēperata dulcedine misericordie vt no. in. c. fi. de trāsac. facit. c. disciplina. xlv. dist. Jus vero est mediū inter equitatem et rigorem et accipit pro communi decisiōe que fit ex communes regulas iuris. hec Pa. in. c. in literis. de resti. spo. et in. ca. iure gentium. de sen. et re in. Quādo autez rigor aut equitas sit seruanda dic vt in. d. c. fi. de. trāsact. et in. l. placuit. C. de ind. qz parum ad nos pertinet.

Risus Utrū sit pctm̄. Rñ. q̄ aliquādo q̄nit ex serenitate ꝓcedit ꝓfluuio et suauitatis diuine et iste ptinet ad fructū spūs q̄ est gaudiū. Aliq̄n ex mansuetudine nature. et sic attestat bonitatē nature. Aliq̄n ex mordacitate inepte leticie de quo dr ecclē. vij. Melior est ira risu. et sic isto modo solū est peccatum. hec Alex. in. ij. ij.

Rita videt quoddā pignatum bellū q̄d agit inter psonas priuatas nō ex aliqua publica auctoritate sed magis ex inordinata uolūtate et semp est peccatū mortale i innadēte. In defendēte vero se aliquādo est sine peccato vt quādo solo animo defendendi cū moderamine culpate tutele fit. de quo ff. defensio per totū. aliquādo si cū peccato veniali. s. cum nō multum excedit

UVA. BHSC. IyR_213

moderamē aut qñ est leuis motus animi ad vindictā. Aliqñ ꝯo cū mortali. s. cū animo effrenato insurgit i impugnā tem ad occidēn. vl grauiter ledendum eum z de ista intelligitur illud ad Gal. v. z est filia ire vt dicit Bre. xxxf. mora. cō cor. Tho. ij. ij. q. xlj.

1 ¶Quid si ictus z sempronius percussissent se ad inuicē z cōtumeliā dixerint nunqd ista paria delicta tollant mutua compensatione vt ꝺr in. c. intelleximus. z. c. ff. de adul. Rñ. q nō ꝼz pa. in. c. j. ō iureiu. z in. d. c. ff. etiā si nō agat ciuiliter qr nō fūt circa idē factū eo q factū tuū nō est meū vt probat in. l. apud celsū. ff. marcell°. ff. ō do. except. z iō quilibet potent ägere de iniuria sua z dāno nec potent repelli ab agendo ꝓpter iniuriam factā vt dicit Inn. multomin° tollunt si agat criminaliter ad pēnā legalē qr cuiuslibet delictū punit pena cōdigna. l. ij. ff. ō adul. Et dicta regla paria delicta intelligitur vera solum quando delictū est circa idē commissum vt puta circa idem matrimonium. z agitur ciuiliter.

2 ¶Sed nunqnid peutiēs ex iusto calore iracundie teneatur. Rñ. spe. ti. ō accu. §. j. tz q nō qr calor iracūdie vicio caret eo iumte. ff. ad turpil. l. j. §. qri posset. Sz cōtrariū credo qr iniuriā propriā nō ꝺz vlcisci. C. qñ licet sine iudice per totū. ar. p locum a speciali. l. si ex plagijs. §. tabernarius. ff. ad. l. aqui. facit. c. primum de iureiu. z. l. ij. ff. de sic. Mitius tamen agitur cum eo quia difficile est iustū tē perare dolorē. l. si adulteriū. §. iperatores. ff. de adul. z sic tene in ꝓscia q tenetur. Et quod dicit. spectu habere locū in aiali irrōnali ꝓuocato si occideret qui a sic non teneretur dñs de quo in. l. j. §. cū arietes. ff. si qua. pau. fe. di.

Rogationū Dies sūt dies tres immediate p̄cedētes festū ascēsiōis dñi i quib° ieiunādū est z festandū. Serat z ancille debent esse liberi ab ope seruili z ꝺ agrestimali. cibo vel ꝺbent homes vt ꝺ. i. c. pronunciandū. z in. c. rogatiōes. de cel. di. iij. quib° abrogatū ē quo ad ieiunia z festa. z male. attñ excusant ꝓtra facientes a pctō sed nō a pena qr credendum est q multa bona in fructib° prestarent nobis a deo si illo tpe quo incipiūt eoꝝ maiora pericula hostes p ieiuniuz z satisfactionem in letanijs conuenirent ad poscendaz eius largitatem.

Sacerdos nomen est ꝓpositū ex greco z latino qñ sacrū dās xxj. di. cleros. Et° offm est sacramētū corpis z sāguinis dñi cōficere oratiōes dicere z bñdicere dona dei vt i. c. perlectis. xxv. di.

¶De no. in hoc. §. z q sacerdos nullo tempore p̄scribat sacerdotiū nota. bal. i. j. q. iij. C. de eman. li. z q sacerdotium liberat a patria ptāte bal. no. in. l. apud hostes. col. ff. ver. z quero. de suis z le.

¶Utr̄ appellatione sacerdotis veniat 1
solū p̄sbiter. Rñ. q i materia fauorabili nomie sacerdotis venit p̄sbiter dia conus z suddiacon° facit ter. in. c. j. xv. q. v. Secus i materia odiosa quia solū venit p̄sbyter facit. c. si quis cū. de cohabi. z mu. z ibi pa. hoc no.

¶Sacerdos parochialis ꝺz visitare is 2
firmos spe. ca. j. de cel. mis. Itē ꝺz fiare ieiun° vicz ad horā ꝓgruā celebrādi z si celebrat nō ꝺz sumere purificationē ꝓpter necessitatē nisi habeat aliū p quē possit supplere vt no. pa. c. j.

¶Utrū possit ministrare sacramēta pe 3
regrinus z hospitibus conuictibus ad ecclesiam suā rñ. pa. i. d. c. j. q sic. vnde mortuos ibi sine electiōe sepulture se pelluntur ibidem. Aut si alibi elegerūt debetur eis quarta portio.

¶Utrū sacerdos volens suscipere eu 4
charistie sacrm puta qr infirmus vl alis impedit° a celebratiōe debeat habere oratiū sine stolā. rñ. q sic z ita circa collū z sup vtrūq humerū q signū crucis preparet in suo pectore sic et. q qñ vult celebrare vt in. c. ecclesiastica. xxiij. dist. ter. aperte clamat.

¶Sed nunqnid cū facit offm diacona- 5

UVA. BHSC. IyR_213

ep vtek stola sicut cū celebrat. Rñ. q nō. ar. c. precipim⁹. z quod ibi not. xciij. d. l. sed vtetur sicut diacon⁹ vti dz. s. q habeat stolā sup humerū sinistruz taliter q veniat ãte z retro sub brachio dextro z humerū dextrū cū eius brachio sit liberum ad ministeriuz sacerdotale. xxv. di. vnum oratiū. glo. tñ. d. c. ecclesiastica dicit q potⁱ est sequēda cōsuetudo per. c. scit facta. xij. d. z istud tene. Sz ij cōsuetudo nō appareat dic q nō vtetur nisi vt diaconus. qz tandiu quis habet primilegium ẽpdm locum tenet priuilegiati. l. vlti. C. de test. mi z. c. generaliter. xxj. q. j. d. c. precipimus.

6 ¶Utz in pctō mortali possit exequi officiū suū. Rñ. q nō sine pecato mortali. xv. q. vlti. ca. vl. lxviij. dist. c. j.

Sacramētū est secunduz hug. de sctō victoreli. vj. ō. Sacramētis parte. ix. c. ij.

Materiale elemētō extrinsecus oculis suppositū ex institutione figurans ex similitudine representās z ex sanctificatione aliquam gratiā inuisibilem conferens Et elemētum sumit pro quacūq re sensibili. Sicut oculus p omni sēsu. Similitudo vero pro repsentatione secundum quandā proportionabilitatē scz vt sicut se hz aqua ad lauādū sordes corporales sic gra ad spuales z cōpetit hec diffinitio sacramētis none legis i q bus sunt tria. s. naturalis similitudo ex qua hñt aptitudinē repsentādi actualis institutio oculis vel ex psessa ex qua hñt determinatā ordinationē respectu huj⁹ significati z spualis sactificatio ex qua habēt virtutē efficiēdi illud significatū. ☞ Ad ppositū eox q hic notāt z q sacra res nō sit sola institutiōe sz solū per pontifices vt no. Bal. cōtra glo. in. l. nō dum. C. de fur. per. l. in tantum. ☞ facta ff. de re. dini.

1 ¶Jn quo ꝓsistūt sacra. Rñ. magr sniaz in. iij. dis. j. q in duob⁹. s. i verbis z in rebus ita q sub verbis cōprehēdāt intentio pferētis z sub rebus factū seu facta

2 ¶One sunt necessaria in oñi sacramēto. Rñ. q. iij. Primū elemētū siue ōbita materia. Secundum forma verborum. Tertium minister debitus. Quartū intentio ministrantis z de istis habes. ē. Baptismus z in alijs locis suis.

¶Sacrm tñ ōt putain baptismo ablutio sub forma ꝑborū in eucharistia ipa hostia cōsecrata z hmōi res sacri in baptismo z alijs in qb⁹ imprimit est caracter. Jn qb⁹ ꝑo nō iprimit ē q̄dā ornatus ale. Jn scrō sūt corporis xpi est ipz corp⁹ xpi vere sub illa spē cōtentū et est corp⁹ misticū. scīa ecclesia q̄ tñ in ipso nō ꝓtinetur sz signat. Est etiā quod dā qd est res z nō sacrm. z istud est gratia gratū faciens siue effect⁹ sacramēto ꝝ. 3

¶Qō sunt sacramēta none legis. Rñ. q. vij. s. baptismus cōfirmatio eucharistia. penitentia extrema vnctio. ordo et matrimoniū. Jn quib⁹ sūt imprimatur caracter. vide. ē. caracter. 4

¶Utz aqua bñdicta sit sacramētum. Rñ. Ric. in. iiij. d. j. q nō qz p eā⁹ alīquē nem remittuntur pcā p modū meriti impetum. s. excitat motum charitatis seu feruorem voluntatis p quē fit remissio non autem tanq̄ per vim sacramenti. 5

¶Quot sūt sacramēta necessitatis. Rñ. v. scz baptismus cōfirmatio. pnia post pctm mortale commissum eucharistia z extrema vnctio. vt no. j. q. j. ☞ hz nōdū. z in. c. veniēs. de trā fact. i glo. que ideo dicunt necessaria qz sine ipsis non pōt ds salnari. si ex ꝓtēpto omittūtur z haberi pñt. de primo habes de ꝑse. dis. iij. ☞ j. de scō ibidē i. c. uall⁹ ministroruz z. d. v. c. ieiunij. ō. iij. de pe. d. j. quasi per totū de. iij. de cōse. d. ij. ois homo. de. v. xxvj. q. vij. ab infirmis alia duo scz matrimonium z ordo dicuntur sacra volūtaria. quia sine ipsis potest homo saluari si ea nō vult. 6

¶Quō sunt dāda. Rñ. q eo modo quo dicitur i suis locis cū quodlibz habeat suum modum. Jn vno tñ oia cōueniūt. q i signo crucis oia sacra sūt dāda ar. c. non observatis. xxvj. q. vij. 7

¶A quo sunt suscipēda. Rñ. q baptismus potest suscipi in necessitate i oñi bus vt. ē. baptism⁹. v. Alia aūt excepto 8

UVA. BHSC. IyR_213

matrimoniū non nisi a sacerdotibus ⁊ de hoc dic vt in suis locis.

9 ¶Utꝝ possint recipi ab eo q̄ est in peccato mortali. Rñ. vt. s̄. clericus. viij. §. ij

10 ¶Quibus debēt dari. Rñ. ꝙ diuersis. diuersimode ſz ꝙ sacr̄a sunt d̄ quo vid̄ in locis suis vnū tñ notādum est ꝙ nullus exñs in pctō mortali pōt aliquod sacramētū suscipere quin peccet mortalr. xl. di. multi. xxiij. di. illd̄. xj. q. iij. audi. sicut nec aliquis minister pōt ea ministrare i peccato mortali quin peccet mortaliter nisi ſm aliquos illa administraret vt layc⁹ in necessitate. puta quia baptizat quod habeo valde dubium.

11 ¶Que sacramenta possunt iterari. Rñ. oia illa in quibus nō imprimit̄ caracter xxxij. q. vij. licite. ⁊. j. q. j. qd̄ quidā.

12 ¶Quid cū dubitat̄ an quis recepit aliqd̄ sacramentū puta baptismū ⁊ hmōi. Rñ. ꝙ si dubiū est ꝓbabile vel verisimilis resultat ꝯiectura reiterañ. ē ſm ꝙ di xi. s̄. baptism⁹. vij. §. ix. qꝛ non d̄r iteratū qd̄ nescitur factū de ꝯse. di. iiij. si nulla. ⁊ de p̄sby. non bap. c. veniens.

15 ¶Utꝝ sacr̄a vel sacr̄alia sicut est oleum sctm̄ aqua baptismalis ⁊ hmōi possint recipi ꝓ sanitate acquirenda vl̄ ex alio sine ꝙ eo propter que sunt istituta. Rñ. ꝙ non sine pctō mortali si talis sit finis pricipalis. qꝛ vti sacr̄is ad aliū finē q̄ꝫ. ad eū ꝓ quo ordinata sunt. est ipsis abuti. Excipit tñ Pe. de pal̄. i. iiij. scr̄m mr̄imonij. ꝙ ſm eū q̄s ꝯhēdo ex alio fine puta ꝓpter diuitias ⁊ hmōi nō peccat mortaliter vt. s̄. habes matrimoniū. ij. §. xxv. Secus si vteret̄ quis talib⁹ sacr̄is principaliter ex fine suo secūdario propter sanitatem acquirendam sicut fecit Constantinus imperator. quia sic non peccaret.

Sacrilegiū est sacre rei violatio vsurpatio ⁊ accipit̄ hic violatio ꝓ quacūq; irreuerētia aut dehoneratione ⁊ d̄r ſm Inn. quasi sacrilegiū vl̄ ſm Lau. quasi sacrilegis lesio. ⁊ d̄ hoc habes gl. xvij. q. iiij. in. c. sacrilegium.

☞ De hic notatis ⁊ ꝙ sacrilegium est violatio vel vsurpatio rei sacre. l. si nondum. ⁊ ibi Bal. versi. quero quot req̄rāt. C. d̄ fur. ⁊ Barto. i. l. sacrilegij. la. ij. ff. ad l. iul. pecu. ⁊ in. l. diuus. eo. titu.

¶Quod modis cōmittit̄ sacrilegiū. Rñ. ꝙ tribus modis. Primo rōne ꝑsone. sicut cū quis ledit ꝑsonā ecclesiasticam. xvj. q. iiij. q̄squis. Scd̄o ratiōe loci sicut cū violat̄ immunitas ecclesie vel cimiterij ⁊ ibidē. c. si q̄s. el. j. cū multis. c. seq Tertio ratione rei ⁊ istud fit tripliciter s. auferēdo sacꝝ d̄ sacro. s. loco vl̄ nō sacrum de sacro vl̄ sacrum de nō sacro vt no. in. d. gl. ⁊ hic loquor de sacrilegio ꝓprie. Nā large ꝯmittit̄ multꝫ modis vt no. in di. gl. ⁊ ibi vide qꝛ nihil ad nos. 1

¶Aduerte ēt ꝙ om̄e pctm̄ qd̄ cōmittit persona ecclesiastica materialiter ⁊ q̄si per antecedēs d̄r sacrilegiū. Unde dicit hiero. ꝙ nuge in ore sacerdotis sunt sacrilegiū vel blassemia. Sed formaliter ⁊ proprie sacrilegiū est illud pctm̄ qd̄ ꝑsona facta sacra agit ꝯ eius sanctitatez directe. vt si virgo deo sacra fornicet̄ et hmōi. Large etiā sacrilegiū est cū rem ecclesie quis indebite vsurpat. xvij. qō. iiij. §. qui autem. 2

¶Que pena sacrilegoꝝ hēs i. l. si quis i hoc. C. de epi. ⁊ cle. ⁊. xvij. q. iiij. ꝑ totū ⁊ ibi vide. qꝛ nihil ad nos sed ad forum cōtētiosuz solū. Sed quo ad ꝯsciam est excōicatio de qua vide. s̄. excōicatio. v. casu. j. ⁊. vj. ⁊. ix. ⁊. xiij. ⁊. xxviij. ⁊ excommunicatio. vij. in multis casibus. 3

Sacrista siue custos ecclesie hz pulsare cāpanas ad horas iubēte archidiacono. Itē custodire palas seu liteam ia altaris. ⁊ oia vtē silia ecclesie. Itē lāpades curare nec supramodū lucēdo oleū depereat aut minus lucēdo obscurior sit ecclesia. Item prouidere de incēso luminarib⁹ pane ⁊ vino pro celebrando. Item oblationes ⁊ decimas secundum iussum archidiaconi inter fratres diuidere. hec no. in. c. perlectis. q̄si in fi. xxv. ⁊ de officio custo. per totum.

¶Quis dz deputari sacrista. Rñ. quod aliquis de sanctioribus ecclesie vt in. c. 1

UVA. BHSC. IyR_213

ij. de officio custo.

¶ Ex qua culpa tenetur si quid pereat vide. s. custos.

Sagitarius dicit q̃artem balistariorum exercet ⁊ vtrũ liceat vid. s. ars.

Salariũ An debeat famulo i firmãti aut similib⁹. vide. s. familia. §. ij.

Sãctus q̃s debeat hr̃i. vid. s. canonizato ⁊ reliq̃e.

Saracenus d̃r q̃ deos d̃as q̃ colit. immo demones nec nouũ aut vet⁹ testamẽtum recipit hoꝝ tẽpla. p̃cipiunt claudi sub pena mortis ⁊ amissione bonorũ. C. de pag. ⁊ sara. tẽplis eoꝝ. l. j. ⁊. ij. ⁊ quasi p omnia quo ad ꝓbatiões iudeis comparant. C. e. l. vt phanos. ⁊ extra de iude. ⁊ sara. quasi p totum. Et ideo vide. s. iudeus qui ꝓhibẽtur christianis erga ipsos excipit tñ cas⁹. qꝛ cũ saracenis christian⁹ comedere nec habitare prohibetur. xj. qõ. iij. ad mensam sed bene cũ iudeis. xviij. q. j. oẽs. qꝛ magis sunt nobis ꝑuersi. iudei ⁊ i cibis nos cõtemnũt tñ Lau. ⁊ Jo. ⁊ multi sequaces tenẽt ꝙ cũ saracenis etiã nõ licet ꝯmedere. qꝛ etiã ipsi in multis iudaizant quod verũ credo quãdo in cibis talia obseruãt. alias nõ. Item quia iudeis permittitur eorũ signagoga. Sꝫ saracenis nullo modo ꝑmittit inter xp̃ianos publicam inuocationem facere machometi neq̃ peregrinatio ad aliquẽ suoꝝ sicut ad sctm̃. Et q̃cunq̃ eoꝝ dñs xp̃ianus q̃ hoc eis ꝑmittit peccat mortaliter qꝛ facit ꝯ preceptũ cle. vnice. de iudeis. Item qꝛ cum iudeis possunt christiani habere commertium sed cuz infidelibus seu saracenis extat hodie prohibitio sub pena excõicatiõis papalis quã incurrunt ipso facto q̃ tẽpore guerre cum eis habent commertium vel qui deferunt eis prohibita. de quo. vide supra excommunicatio. v. casu. xxj.

☞ De saracenis ⁊ an iurent ꝑ machometũ. gl. i. l. nõ erit. in pri. ꝟsic. supstitionem. ff. de iure. ⁊ Bar. in. l. ait p̃tor. §. iurari. eo. ti. c. dixi. s. in. §. iuramentum.

¶ Utꝝ xp̃ani possint furari quos detinent ieoꝝ seruitio. Rñ. ꝙ sic quia nullo modo licite possunt tenere eos. 1

Satisfactio d̃r dupliciter. vno modo recõciliatio ⁊ sic qꝛ oẽs partes pnie ordinãt ad recõciliationẽ q̃libet eaꝝ satisfactio dici potest. Alio modo d̃r solutio pene debite ⁊ sic est pars vna pnie q̃ est assumptio siue adimpletio pnie iniũcte vl debite ⁊ nihilomin⁹ tñ etiã partib⁹ alijs penitẽtie. ꝯuenit ꝑ accidẽs vt cõtritioni rõne doloris ꝯiuncti q̃ est in parte sensibili ⁊ cõfessioni rõe erubescẽtie. hec. S. Bo. in. iiij. distin. xvj. circa literam.

¶ Satisfactio ſm culpã p̃teritã ⁊ iniurie illate recõpẽsatio ſm equitatẽ iusticie ſm ꝟo culpã futurã est pctõꝝ cãs excedere ⁊ eoꝝ suggestionibus aditum nõ prebere de pe. di. iij. c. satisfactio.

¶ Utrũ deo quis possit satisfacere pro pctõ. Rñ. ꝙ cũ ipsi⁹ adiutorio valet cũ merito passiõis xp̃i cuius homo per veram fidem efficitur particeps sic potest alias nõ vt no. Rica. in. iiij. di. v. 2

¶ Utꝝ vn⁹ hõ possit ꝓ alio satisfacere. Rñ. ꝙ accipiẽdo satisfactionẽ ꝓ preseruatõe ⁊ cautella culpe future sic nõ põt qꝛ quis ieiunãdo non affligit corpus alterius vt viuat caste nisi inquãtum per bonũ exemplũ alicit eũ ad similia facienda siue inq̃tum põt alteri mereri augmẽtũ gratie ꝑ talia vt sic facili⁹ euitet pctm̃. Si vero accipiat satisfactio ꝓ recõpensatiõe iniurie illate sic vn⁹ potest ꝓ alio satisfacere homini. Deo ꝟo etiã potest si mõ ille qui cõmisit pctm̃ sic cõtritus de eo alias nõ. ꝓ pnia vero iniuncta nõ põt vnus pro alio satisfacere nisi interueniat autoritas cõfessoris qui in illa potest dispẽsare vel nisi interueniat casus ꝙ ille cui imposita est nunquam eam poterit in hoc mundo implere qꝛ posset tunc per alium fieri. hec habentur ex dictis Ricar. ⁊. S. Bon. in quarta dist. xx. 3

¶ Sed nũquid ille cuius satisfactionẽ alter in se suscepit moriendo statiz euo- 4

UVA. BHSC. IyR_213

labit. Rñ. ꝙ nõ sz opz ꝙ primo ille q̃ eã suscepit impleat qꝛ nemo paradisum ingreditur nisi sit extra oẽ debitum ita ꝙ nec ipse nec alius pro eo sit debitor. ſm S. Bo. in. iiij. di. xx.

5 ¶ Utrum talis ꝑ alio satisfaciẽs satisfaciat etiã ꝑ seipso. Rñ. diuersorũ fuit opi. sed mihi plz opi. quã Ric. i. iiij. di. xx. refert ꝙ etiã est satisfactoriũ ꝑ seipso non ex debito sz ꝑ diuinã misericordiã que magis charitatẽ attẽdit q̃ op⁹. xiiij. q. v. si q̃d. Uel dic ꝙ ꝑ alio sit satisfactoriũ ꝑ modũ solutionis pene. ꝑ seipsis vero est satisfactoriũ ꝑ modũ meriti de congruo. dicit em̃. S. Bo. i. iiij. di. xv. ꝙ lz de rigore iustitie nõ sit satisfactoriũ id qđ facere q̃s ad qđ alias tenet̃ tñ credit qđ diuine misericordie benignitas tanta est ꝙ acceptat totũ ⁊ quasi ꝑ nihilo saluat nos ⁊ de hoc. j. suffragium. §. ij.

6 ¶ Utrũ satisfactio facta in pctõ mortali valeat. Rñ. aut loquimur de ea q̃ fuit imposita a cõfessore penitẽti ⁊ postea recidiuãti añ illi⁹ ꝯplemẽtũ ⁊ sic dic vt. s. pnia. §. xiiij. Aut loquimur de alia quacũq; volũtarie assumpta. ⁊ sic dico ꝙ nõ vz quo ad diminutionẽ pene debite pro pctõ nisi ꝑ accidẽs vt puta qꝛ citi⁹ ꝯuertet̃ ⁊ verã aget pniam. sed q̃tum ad culpam futuram euitandã valet.

7 ¶ Que sunt ꝑtes satisfactiõis. Rñ. tres s. oratio Jeiuniũ eleemosyna. Sũt tamẽ alie secũdarie vt vigilie ꝑegrinationes discipline ⁊ hmõi vñ oia opa afflictionis ad ieiunium reducunt̃ oia opa mie ad eleemosynam. omnia opera spũalia ad orationem. hec ex. S. Bo. in. iiij. dis. xv. parte. j. ar. j. q. iiij.

8 ¶ Utrũ flagella missa a deo vel ab hominib⁹ etiã ꝑ pctis nr̃is sint satisfactoria. Rñ. ꝙ sic inq̃tũ cadũt sub volũtate patienter ipsa acceptãte ⁊ patienter sustinere volente dũmodo alias sit i charitate. ⁊ de hoc vide. s. Mars.

9 ¶ Utrũ aliqua p̃dictoꝝ triũ partium satisfactionis sit magis satisfactoria. Rñ. ꝙ eleemosyna in se includit v̄tutẽ oronis ⁊ ieiunij ꝓpter duo. Primo qꝛ cõstituit eũ cui dat̃ debitorem ad orãdũ pro eo q̃ dedit. Scđo. qꝛ eleemosyna data ꝓpter deũ est quasi quedã oblatio deo facta que oblatio deo facta hz vim orationis. et similiter bonoꝝ exteriorum subtractio ꝑ eleemosynã facta cõtinet virtualiter ieiuniũ in quo macerat̃ corp⁹. Similiter oro v̄tute cõtinet ieiunium. qꝛ intẽtio interius ad deũ debilitatem corporis parit ꝯpletiua tñ eleemosyna habet vim satisfationis q̃ oro ⁊ ieiuniũ. ꝓpterea dr. j. Thimo. iiij. corpalis q̃dẽ exercitatio ad modicũ. vtilis est. Dicit glo. ois summa discipline xp̃iane est in misericordia ⁊ pietate. Si tamen generaliter loquamur põt dici ꝙ in satisfactione sunt tria. s. vitatio culpe augmẽtatio gr̃e ⁊ solutio pene ⁊ hoc tertiũ infimum in satisfatione. Ad primũ vz oro. Ad ſm vz eleemosyna qꝛ quis sibi facit amicos de mamona iniquitatis q̃ impetrãt gr̃am. Ad tertiũ valet ieiunium. hec ex Ricar. in. iiij. di. xv. ar. ij. q. iij.

¶ Utrũ restõ rei aliene sit pars satisfactionis. Rñ. ꝙ ꝓprie non qꝛ dz p̃cedere oẽm ꝑtẽ. pnia cũ dicat cessationẽ ab iniuria de q̃ vide. s. Restitutio. ij. i p̃nc. Sz large accipiẽdo restitutionem ꝓut dicit oẽ illud qđ ad debitam satisfactionem exigitur sic est pars satisfactionis. 10

Scãdalũ est dictũ vel factuz min⁹ rectum p̃bẽs alteri occasionẽ ruine ita not. Cardi. in Cle. j. de officio ord. ſm Lan. ⁊ scandalũ grece qđ latine dr ruina vel offensio vel impactio pedis. ⁊ elicit̃ a Hiero. sup illud Mat. xv. Scis qꝛ pharisei audito hoc v̄bo scãdalizati sunt. Unde sicut quãdo aliquid ponit̃ in via corporali ꝑ qđ ipingẽs disponit̃ ad ruinã sic in via spũali q̃cũq; ꝑfactũ suũ seu dictum minus rectũ. i. vel malũ scđm se vel habẽs speciẽ mali disponit̃ aliquẽ ad casuz in aliquod peccatũ ꝓprie scãdalũ ei facit. Hosti. in summa ti. de renũ. dicit graue scãdalũ dr quãdo ex dicto vl̃ facto alij trahunt̃ in cõsensuz mortalis peccati ⁊ ꝓpterea gl. de renũ. i. c. ij. nisi i ver. pro graui dicit ꝙ nõ est curandũ de scãdalo nisi sit graue de no. ope. nun. capi. ij.

UVA. BHSC. IyR_213

ꝛ de vo.c. magne.de reg.iur.q̄ scādali zauerit ꝙ no.

☞ De notatis in hoc.§.ꝛ qđ scādalū facit fieri qđ al's non fieret.not.specu. in ti.đ iquisi.§.qñ autē .ver.vtrū autē. ꝛ Alex.consi.j.volu.ij.

1 ¶ Quotuplex est scandalū.Rñ.duplex scilicet actiuū ꝛ passiuū sicut dupliciter pōt q̄s esse causa peccandi alteri.Uno mō ꝑ se puta qñ quis aliqđ malum facit ꝓpter illud intēdēs alium deducere in pctm̄ aut si nō intendit tñ factum est tale ꝙ đ sui rōne hz vt sit iductiuuz ad peccādū ꝛ sic istud dicit scādalū actiuū altero mō quis ꝑ accidēs pōt esse causa peccādi alteri puta qꝛ p̄ter intentionem scandali dādi id facit.ꝛ ex cōditione operis nō est vt quis scandalizet. Si tamē alius male dispositꝰ est aut ex inuidia quā habet aliū, aut alio modo ideo scādalizat ꝛ talis nō dat occasionē quātū in se est tali scādalo: ꝓpterea vacat scandaluz passiuum sine actiuo. quādoqꝫ etiā scādalū acctiuum simul ꝛ passiuū in altero qui dat ꝛ passiuū cum ille qui accipit peccat.Aliqñ est actiuū sine passiuo.puta cum aliquis inducit aliquē ad peccandū.sed ille nō peccat. hec ex Alexā.ij.ij.ti.de scandalo ꝛ Ric. in.iiij.distin.xxxviij.

2 ¶ Utrū scandalum sit spāle pctm̄ mortale.Rñ.ꝙ aut scādalū passiuū est tm̄ i pactio ad veniale pctm̄.puta cū aliq̄s ex dicto alterius monet ad pctm̄ veniale ꝛ sic est veniale pctm̄ aut est cū impactiōe ad mortale peccatum.ꝛ sic non est mortale nōtamē aliud pctm̄ spāle ab illo ꝙ cōmittitur.quia sumere occasionē pcti ex dicto vel facto alteriꝰ nō ꝯstituit spālē rōnē peccati qꝛ nō iportat deformitatē spāli virtuti oppositam sz solū peccatum qđ cōmittit.Si aūt loquimur de scādalo actiuo ꝛ si sit per accidēs sic nō est spāle pctm̄.qꝛ ꝙ est ꝑ accidēs nō cōstituit spēm tñ qñqꝫ potest esse pctm̄ veniale vt qñ actū cōmittit venial' pcti vel actū qui de se nō est malū sed solum habet spēm mali cū aliq̄ leui iductione qñqꝫ est mortale siue qꝛ cōmittit actum mortalis peccati siue quia contēnit salutem ꝓximi vt ꝑ ea seruāda nō pretermittat aliquis facere qđ sibi libuerit. facit.c.cauendū.x.q.iij.ꝛ.d.§.ꝑ graui.j. q.j.hij q̄scūqꝫ Si v̄o sit scandalū actuū per se.puta quia intēdit ducere ad peccatum ꝛ siquidem intendit iducere ad peccatuz mortale sic peccat mortaliter. Sil'r si intēdat inducere ad pctm̄ veniale per actum peccati mortalis. Si autē intendit inducere ad peccatum veniale etiam ꝑ actum pcti venialis: sic veniale peccatū ꝛ isto mō scandaluz actiuū per se est speciale pctm̄.qꝛ ex intentione finis sortitur peccatū rōne spālis peccati ꝛ opponitur directe correctioni fraterne.ꝓpter hoc ꝙ intendit spāle proximi nocumētū.hec oīa ex Alex.ꝛ ri.vbi.s̄.ꝛ Tho.ij.ij.q.xliij.ꝛ ad illđ Mat.xviij.necesse est vt veniant scandala ꝛc. verꝫ est necesse nisi hoies vitam mutent.

¶ Utrū aliq̄s teneat dimittere aliqđ bonū opꝰ ne ꝓximꝰ scādalizet.Rñ.s̄m Rica vbi.s̄.ar.j.q.ij.ꝙ aut bona opa sunt necessaria ad salutē vt sunt p̄cepta: aut sūt suꝑrogatiōis vt consilioꝝ ope aut i genere idifferētia vt comedere carnes. bibere vinū.retinere tꝑalia debita repetere.ꝛ hmōi.Opa em̄ prima non sunt ꝑ quocūqꝫ scandalo omittēda. qꝛ nullus dz velle dānationē suam ꝑ euitāda illa ꝓximi sui.Facit.c.ij.đ no.op.nū.ꝛxij. dist.illa.xj.q.iij.inter v̄ba.xxiij.q.iij.§.j. añ fi.hic aduerte s̄z Inn.vt recitat Pa. de renū.in.c.nisi cū.§.ꝑ graui quoqꝫ ꝙ i p̄ceptis iurꝫ naturalis ꝛ euāgelici ē verū hoc sz veritas iuris positiui ex cā est tēperāda relaxanda ꝛ ꝯtriū statuenduz propter scandalum.vt no.de conces.prebē.c.ꝓposuit.de voto.c.primo.Secunda etiam opera nō sunt omittenda propter scandalum proximi proueniēs ex malitia qꝛ ꝑ hoc volentibꝰ malitiose ipedire bōa opa daret materia ꝛ occasio malignādi. Si v̄o scandalū ꝓuenit ex infirmitate ꝓximi vl' ignorātia sic sunt ad tp̄s intermittenda.quousqꝫ.s. adhibeat sufficiēs diligētia ad hec. vt ignorās instruat.ꝛ infirmꝰ aliquo modo cō

UVA. BHSC. IyR_213

fortetur vt nō de bono ope scādalum sibi sumat. nec talis retardatio merito preiudicat. qꝛ non minuit de ꝑfectione charitatis: sed magis disponit ad augmentuꝫ non tamē oīno sūt talia pretermittenda ꝓpter scandalum ꝓximi. Tertia etiā opa. s. indifferētia quoruꝫ omisso alteri non preiudicat. nisi ipsi omittenti ⁊ etiā in tēporalibus tantuꝫ sic sunt omittēda de precepto quādo ꝓbabiliter ꝓximꝰ scādalizabitur ex infirmitate scādalo mortalis peccati. Sꝫ si venialis erit de ꝯsilio. Si aūt scādalizatur ex malitia vt puta qꝛ ostēsum est sibi ꝙ nō debet scādalizari. ⁊ modo debito sua sunt vt nō scādalizeꝛ. ⁊ tamen vult scandalizari qꝛ sic ꝓuenit ex malicia. ⁊ tunc nullum opꝰ est pretermittēdū ꝓpter scandalum ex malicia proueniēs. Alex. vero in tertia parte summe. c. de preceptis pnie tꝫ ꝙ si sim infirmꝰ ⁊ timeo casum meū ex nō repetitiōe rerū meaꝝ potius teneor vitare scādalū meum q̄ꝫ ꝓximi. Similiter si sum perfectus ⁊ repetam debito modo licet sicut preponderat bonū cōmune bono spāli sic ꝑpōderat scādalū cōitatis ⁊ pluriū. s. dissipatio pacis ⁊ vtilitatis cōis ⁊ incētinū delinquēdi. q̄ oīa accederent. ⁊ si nō liceret sua repetere ꝓpter scandalū ꝓximi sui singulare. Aduerte tñ hic ꝙ lꝫ de iure ciuili nō sit curādū de scādalo qđ pōt cōtingere circa ꝑsonā detētoris iniuste rē meā immo liceat talem occidere quādo aliter nō potest recuperari. vt no. Bar. i. l. furē. ff. de sica. tamē de iure canonico ⁊ in cōscia ꝟm Pa. i. c. nihil. de prescri. nō cōsulerē bono viro ꝓ repetitiōe rerū tēporalium aliquid facere quo verisiꝫ valde sua ⁊ horribilia deberent euenire facit. c. suscepimꝰ. de homi. ⁊ in. c. ij. de noui ope. nun. et c. si vero. el. j. de sentē. excom. ⁊ qđ ibi no. Inno. Si tamen faceret non credo mortaliter peccaret quando scandalū prouenit ex malitia.

4 ¶ Sꝫ nūquid quodlibet bonum sit faciendū ne proximꝰ scandalizeꝛ. Rñ. vt colligo ex doctrina Alex. in. ij. ij. trac. de scandalo aut bonū ꝙ expetit ꝓximus rōnabiꝫ petit. puta qꝛ pauꝑ petit vestimētū ⁊ hmōi ⁊ tūc si ad hoc teneor alꝫ de ꝑcepto casꝰ est clarꝰ si nō teneor de precepto sic debeo ei illud manifestare qūo nō toneor. ⁊ qūo rōnabiꝫ illđ nō facio. ⁊ tūc sufficit ⁊ si scādalizaꝛ sibi i putet qꝛ scādalū ē phariseoꝝ q̄ scādalizabanꝛ. quia discipuli nō lauabāt manus ⁊ tamē cū dñs satisfecisset scādalū accipiētibꝰ dixit sinite illos ⁊c. Ma. xv. Si ꝟo non rōnabiꝫ tale opꝰ omitto sic ne ꝓximꝰ scādalizeꝛ de mortali teneor illđ tacere. facit. c. ij. đ noui op. nu. aut ꝙ petit irrōnabiꝫ expetit. ⁊ sic non teneor. sꝫ sufficit satisfacere pro posse ne scādalizeꝛ ex ignorātia vel infirmitate ⁊ si nō acceptat iā scādalū ē phariseoꝝ ⁊ sic ꝟm Aug. exponiꝛ illud oī petēti te tribue. s. vel q̄ꝫtū ad ꝟbū rōnabiꝫ te excusando vel q̄ꝫtum ad factū quādo rōnabiꝫ teneris. et sic pꝫ qūo dꝫ intelligi illud facilius scandalum nasci ꝑmittiꝛ q̄ꝫ ꝟitas deferaꝛ. s. veritas vite q̄ comprehēdit omnia ꝑcepta ⁊ cōsimilia veritas doctrine ad ꝑdicādū ⁊ ꝟitas fuisse ad puniēdū. qꝛ loquiꝛ eo modo quo supra dixi. et adde ꝙ ea q̄ sunt de iure positiuo ꝑcepta sunt ꝑtermittēda quādo quis scandalizaꝛ ex infirmitate vel ignorātia nō tamē simpliꝫ sꝫ ad tp̄s vt dixi de cōsilijs suꝑ rogationis. Idē dic de punitione malorum.

¶ Quid de fama vtꝝ sit defēsanda ne alij scādalizentur dic. vt. s. fama. §. j. 5

Sciētia aliqñ habeꝛ ꝑ cām ⁊ hoc ꝓprie est scire et de hoc loq̄ꝛ pl̄. i libro poste. et. vj. ethi. facit. l. scire. ff. de legi. ⁊ c. itelligētia. de ver. si aliquādo sciētia habeꝛ ꝑ aliquē sensum corporeū. vt quia scio ꝙ habes caputiū i capite. qꝛ video. scio ꝙ dixisti tale verbū qꝛ audiui. Scio ꝙ tale quid est dulce qꝛ gustaui est durū vel molle. qꝛ palpaui. ⁊ talis sciētia requiritur in teste. ff. de te. l. testiuꝫ fides. ⁊. iij. ⁊. q. ix. testes. Credulitas tꝫ mediū inter scientiā ⁊ nescientiam qꝛ nec in totali ignorantia cadit credulitas nec in sciētia vt

UVA. BHSC. IyR_213

nota.ff.de iur.⁊ fac.igno super Ru.et Bar.in.l.admonēdi.ff.d̄ iure iur.⁊ qd̄ not.glo.in.c.ij. de test.lib.vj.

¶ Cui scientie est insistendū. Rñ ꝙ clerici ⁊ ecclesiastice persone debēt insistere illi scientie que est necessaria circa suū officium. Religiosi vero que sibi est precepta vel prohibita vel de iure aut per regulam. Curam animarum habētes aut cōfessores circa casus cōsciētie debent insistere.⁊.sic de ceteris. Clerici tamen ⁊ religiosi possunt intēdere sciētijs triuialibus que ideo triuiales dicūtur quasi triuiū.qꝛ triplex est via ad idem.s.eloquētiā que sunt. grāmatica dialectica ⁊ rhetorica.⁊ sic itellige.c.j. ⁊.c.quia nō nulli.de magistris non tñ ad voluptatē.sꝫ vt sciāt discernere verū a falso.xxvij.dist.§.cur ergo.multo magis i sacra scriptura theologia ⁊ iure canonico nec non in philo.naturali ⁊ morali.xxxvij.di turbat.⁊.c. q̄ d̄ mēsa ⁊.c.si quid viri.⁊.c.relatum in fin. In scientijs vero quadriuialib⁹.s.arismetica.musica.geometria.et astrologia nō credo debēāt intēdere.excepta musica.qꝛ tacis sciētie lꝫ in se contineant veritatem ſm.hie.non tamen ducunt ad pietatem.xxxvij.di.si quis grāmaticā. immo habet maxime astrologia multū curiositatis ⁊ aliquando noxie vanitatis. Leges aūt ⁊ phisicam possunt similiter audire nisi sint religiosi vel sacerdotes.vel habētes ꝑsonatus.seu dignitatē.seu curā animarū.vt.s̄.excōicatio. vij.casu.vj.⁊.vij. Sunt tamē inexcusabiles apud deū q̄ ꝑfatis sciētijs intendētes que eis sunt necessaria vel ad eorum officium ignorant.xxxviij.dist.que ea. Et que scientia requiritur.dic ꝙ specialiter a quocūqꝫ exigitur illoꝝ preceptorū ⁊ prohibitionū cognitio que ad eū ꝑtinent vel ratione officij.aut stat⁹ aut alio modo.christiani autem cōiter tenentur scire que pertinēt ad fidē que dā explicite ⁊ quedam implicite vt. s̄. Fides.§.vj. Et propterea Aug.i.c.vos ante omnia.de cōsec.distin.iiij.dicit.ꝙ patrini debent docere quos tenuerūt in baptismo symbolum ⁊ orationē dominicā. Unde ex dictis in.d.§.vj. pꝫ ꝙ parentes q̄ non docent filios ⁊ filias se signare dicēdo. In noie patris ⁊ filij et spirit⁹ sancti. Amen.⁊ Credo paruum ⁊ decē precepta legis.⁊ pater nr̄ videntur peccare mortaliter qñ omittūt ex negligētia. eos docere vel doceri facere si possunt similr̄ nō excusāt̄ a mortali qui nesciētes talia nō adiscūt si possūt cū sint necessaria ad salutē. Aduerte tamen ꝙ quis possit scire precepta putasi iterrogat̄.adorar̄ deos alienos est cōtra preceptū.respōdere sic ⁊ id est de alijs. Uñ tali sufficit licet nesciat ordinate dicere Et idē posset dici de aliquo q̄ nescit. Credo paruū.tñ si interrogaret̄ de⁹ est vn⁹. Respōderet ꝙ sic ⁊ ꝙ creauit oia iesus xp̄s est ei⁹ filius ⁊ sic de ceteris. Rñderet ꝙ sic.ꝙ sufficeret sibi lꝫ nesciret prefatū Credo. Et idē dicerē de pater noster.qd̄ quādo quis sit ꝙ est orādū ⁊ petēda sal⁹ ⁊ gratia ⁊ remissio peccatoꝝ ⁊ hmōi lꝫ nesciret dicere pater noster ꝙ excusaret̄.lꝫ cōsulēdū sit omnibus.vt potius tā pater noster q̄ Credo adiscant.

¶ Que sciētie possunt docerialijs a predictis vide.s̄.magister.§.iij. 2

Schisma ꝓp̄e ⁊ stricte ē illicita diuisio ꝑ inobediētiā vnitate eccl̄ie facta.xxxiiij.q.iij. Iter chisma ex̄ d̄ schisma.⁊ ad succidendos.li.vj.⁊ hoc est aliqñ cū heresi.vt in grecis q̄ ab vtilitate eccl̄ie se separauerūt. Aliquādo schisma est sine heresi sicut sunt illi qui credūt romanā ecclesiā nec aliā volūt cōstituere sed eā credunt esse apud se.vt cōtingit quādo duo vl̄ plures cōtendūt de papatu. Aliquādo Schisma accipit̄ large.s.cū qui ꝓpriū ep̄m eijciūt sedem episcopalē sibi vsurpantes ⁊ presbyteros sibi ordinantes Schisma.iij.accipitur largissime ⁊ sic schismatici sūt oēs q̄ sunt i pctō mortali.qꝛ sunt extra charitatē.c.audi.j.q.iij. hoc no.Inn.in.c.j.eo. ⁊ sequit̄ Pan. in.d.Rub.eo.ti.

☞ De notatis i hoc.§.⁊ ꝙ schismatic⁹

UVA. BHSC. IyR_213

nõ potest testari no. Bart. in. l. fi. col. ij. i prin. ꝟ. secũda cõclusio. est. C. si a nõ cõpe. iudi. ⁊ ꝙ nõ põt eligi in papã vl' epz nec eligere: vt per. bald. in trac. scis. quẽ posuit in rubrica. C. si quis aliquẽ test. prohi.

1 ¶ Utrũ oẽs scismatici sint excõicati. rñ. Pa. in. d. Rub. ꝙ proprie scismatici cum heresi. clarũ est ꝙ sic. c. excõicam⁹. de here. Sed sine heresi scismatici ꝓprie non sunt excõicati vigore. c. j. eo. ti. sz vigore c. licet. de elec. vbi dr̃ ꝙ gerẽs se pro papa cum nõ sit oibus sibi adherẽtibus excõicationi subiaceãt. ⁊ sic sunt excommunicati ipo iure. Limita tñ Pa. in. d. Ru. verũ in casu vbi nõ cadit ꝓbabilis error vl' ignorãtia. Ubi aũt qõ foret dubia. ⁊ maxime si cõstiterit in facto intricato ⁊ lõgeuo ꝓut euenit in scismate ꝑterito. tũc putarẽ oẽs euitar̃ excõicationem ⁊ pctm̃. l. regula. ⁊. l. ij. ff. de iur. et fac. igno. ⁊ in. c. aplice. de cle. excõ. mini. ⁊ in. c. vt animarũ. de cõst. li. vj. dũ tñ in voluntate habeãt semper adherere vero pape qñ per ecclesiaz. vel alio modo cõstaret de veritate. Schismatici vero large non sunt excõicati nisi per violẽtiam factam epo ⁊ hmõi alias non nec schismatici largissime.

2 ¶ Utrum emens rem ecclesiasticã aut alio mõ acquirẽs. eã scismaticis ꝓprie sit excõicatus. Rñ. ꝙ sic vt in. c. j. eodem q̃uis alias occupãs rem ecclesie nõ sit excõicatus. c. ꝯquestus. de foro compe.

3 ¶ Utrũ tenens beneficiũ ecclesiasticum a scismatico sibi ꝯcessuz. vel consentiẽs ordinatiõi facte per eundẽ sit excõicatus. Rñ. ꝙ sic vt in. d. c. j. Sed hoc intelge in ordinatiõe quo ad executionẽ ꝟm gl. ⁊ Pa. in. di. c. j. qꝛ ordo bene cõfertur si forma seruet̃ sz non executio si scienter tali recipiat̃. si vero ignorãter Inn. tenet ꝙ etiã executio ꝯfertur. sz Ho. tz ꝙ verũ est ꝙ executio ꝯfertur q̃diu ẽ occultus. sz postq̃ fuerit patefactus req̃ritur dispensatio. istud est tutius.

4 ¶ Sz quis dispẽsabit cũ tali. Rñ. Pa. in c. fi. ꝙ in episcopatu sol⁹ papa. c. qꝛ diligentia. de ele. Multo magis si dignitas fit ẽpta. vt in. c. cũ venerabili. de cõsuet. In alijs vero ordinib⁹ distingue. Aut recessit sciẽter vel ex ignorãtia crassa aut supina a tali scismatico. ⁊ sic sol⁹ papa. Aut ex ignorantia ꝓbabili. et sic epz dispẽsare põt vt in sil̃ dr̃. i. c. j. ⁊. ij. de ordine ab episc. qui re. nõ tñ ab illo epo qui eum ordinauit q̃uis postea redierit ad vnitatẽ vt no. gl. in. d. c. fi.

¶ Utrum cõtract⁹ alienationis fact⁹ in vtilitatẽ ecclesie teneat. Rñ. ꝙ sic. vt tz gl. in. d. c. j. al's non. 5

Scriptura aliqñ dr̃ a pocha vl' apodixia ⁊ hec fit iter partes. Aliquãdo dr̃ epla ⁊ hec ẽ q̃ mittitur ad absentẽ ⁊ cõiter dr̃ lr̃a missiua: Aliqñ dr̃ liber rõnũ ⁊ hec ẽ quẽ cõiter solent facere exercentes talẽ artez seu boni ⁊ curiosi p̃ressami. Aliqñ dr̃ publica ⁊ h̃ ẽ q̃ fit a publica ꝑsona. scz notario cũ publicis solẽnitatib⁹ req̃sitis aliqñ dr̃ antẽtica ⁊ hec est illa q̃ ad sui validitatẽ non requirit aliud. Qñ aũt faciat fidẽ. Uide doc. maxime. pa. in. c. scripta. de fi. instru. ⁊ in. c. j. e. ti. ⁊ in c. post cessionẽ. de probati. ⁊ ibi dicit̃ ꝙ scripturã sigillata aliquo sigillo autentico cum subscriptione duorum vel triũ plenam fidem facit. aduerte ꝙ vbi. ius scriptura exigit si non extant prababit qui stat pro solennitate ꝟz Inn. in. c. in notuit. de eo qui fur. or. fu. ⁊ iõ clericus probare habet ꝙ sit clericus si scripturã nõ habet. no. Pa. in. c quoniam contra de probati.

☞ De cõtentis in hoc §. vide notata in §. lr̃a. vbi multa q̃ hic cõueniunt dixi.

¶ Utrũ sit danda fides scripture antiq̃rũ. Rñ. Pa. i. c. cũ causam. de ꝓba. ꝙ sic ⁊ no. Bar. i. l. j. ff. si cer. pe. no. gl. i. c. iter dilectos. de fi. instru. Quod limita verũ quãdo non tractatur de magno dãno. Idẽ dic de scriptura in lapide. ⁊ diffuse. vide pa. vbi. s̃. de hoc.

Scurrilitas. differt a stultiloquio ꝟz Alex. secunda secunde ti. eo. qꝛ scurrilitas refertur ad lasciuiam affectionis. stultiloquium vero ad indiscretionem

UVA. BHSC. IyR_213

rõnis: possunt tñ coincidere ⁊ inuicē cõuenire ⁊ semper est peccatū ꝓprie accepti ⁊ filia luxurie. Sumit tñ aliqñ ꝓ vanitate sermonis ⁊ hoc ipropue. ⁊ tūc si adsit finis debitus vt cõseruatio amicitie bone vel remotio tristicie vel accidie nõ est peccatū: dūmodo nõ fiat per verba turpia. Si aūt fiat per verba turpia vel inutilia ⁊ tantū risum inordinatū ꝓcūrans peccatū est: ⁊ sic ad ephe. v. Nõ nominet in vobis turpitudo aut stultiloquium aut scurrilitas que ad rẽ nõ pertinet. i. nullius vtilitatis. Et magis peccant q̄ tales audiẽdo sustinent cum sint autores. sceleris.

Secretū qñ ds vz reuelare. vide cõfessio delicti. in pri. ⁊ cõfessio viti. ⁊ familia. H. vij. ⁊. viij.

Seditio est tumultꝰ ad pugnam vt dicit glo. ij. Cor. xij. differt a bello ⁊ rixa. qz ista importāt mutuā impugnationē i actu Sz seditio pōt dici siue hmōi ipugnatio fit in actu siue sit ꝓparatio ad talē pugnā. Item qz bellū ꝓprie est ꝑ hostes extraneos q̄si multitudis ad mltitudinē. Rixa aūt est vnius ad alterū vel paucoꝝ ad paucos: sz seditio proprie est inter partes multitudinis vnꝰ inter se differẽtes: vt cū vna pars ciuitatis excitat ad tumultū ꝑ aliam. differt tñ a scisma: qz scisma contra vnitatem spiritualem hec contra temporalem.

¶ Utrum seditio sit peccatum mortale Rñ. q̄ sic ex gñe suo. vt pz. i. Cor. xij. ⁊ nedum in eis qui seditionem procurant sz ēt in sequacibus talium ⁊ tenẽtur de omni damno inde secuto. Idem dico de tenentibus partialitatem. concor. Tho. sc̄da secunde. q. xlij.

¶ Utꝫ perturbās regnū tirāni sit seditiosus. Rñ. q̄ nõ qz tale rēgnū nõ ordinat ad bonū cõe sz ad bonū ꝓuū vt dicit phil. iij. pol. ⁊. viij. et hi. ⁊ tõ nõ hz rationē seditiõis talis ꝓturbatio. imo est laudãdus q̄ multitudinē liberat a tirānica ꝓtāte. nisi forte qñ sic inordinate ꝓturbaret q̄ mltitudo subiecta maꝫ ꝏ trimentū pateret ex ꝓturbatione cõtinuata. Idē dic de oi resistente seditionis.

Sensualitas inordinata qñq̄ ē sine oi culpa. qz etiā ali qñ vitari non pōt ⁊ tunc ē qñ volūtas nõ ē cā illi⁹ deordinationis nec ꝓmittēdo nec omittēdo nec aī cedēter nec committāt vt cū corpꝰ calefacit sine aliqua apprehēsione mētis ⁊ hmōi. Qñq̄ est cū pcto veniali. ⁊ tūc est qñ talis inordinatio insurgit insensualitatē ꝑ negligētiā volūtatis. Qñq̄ est cū pcto mortali qñ. s. est ꝑ actū ꝓprium vt insurgens ex voluntatis iperio de liberato vt retēta ⁊ acceptata sicut ē in cogitatiõe morosa. ⁊ fortius i deliberata hec ex Ric. in secūdo sententiarū.

¶ Quis est processus tentatiõis ⁊ delectatiõis qui icipit a. sensualitate. Rñ. q̄ iste. Nā ꝓio delectabile offertur siue ꝓcipit. secūdo delectatio aduertit. Tertio in id ad quod delectatio trahit consentit. Primū est sensualitatis. secūdus inferiores rōnis partis q̄ hz diiudicare interiores motꝰ qō nō est partis sensitiue diffinire. ꝙo an delectatio sit ãpliꝫ ctēda vel refutanda est superioris ꝓprie rationis. Cōtingit aūt delectari ad apprehensionem delectabilis. ante aduertionē delectatiõis ⁊ hec est sensualitatis ⁊ est pcm̄ veniale vel nullū vt dixi.

Sentētia ꝓprie ꝺm Boff. ⁊ tan. est iudicialis diffinitio q̄ ꝓnouersꝝ. finē iponit ꝓnūciatiõe cõpetēt; iudicis ꝺdemnationē vꝫ absolutionē cõtinẽs. ff. ꝺ sen. ⁊ re iudic. l. j. extra. eo. c. ij. Ex q̄ ꝑ q̄ excõicatio ⁊ interdictū ipropriē dr̄ snia qz excõicatio proprie nõ est. snia. qz snia finez ipo nit vt. xj. q. iij. summopere ⁊ no. gl. iij. q. vj. didū. sed non excõicatio. sed est pena. xj. q. iij. nemo. xxiiij. q. iij. corripiant̄r de sen. excõ. sacro. Se. in. c. vt aiaꝝ. de cõsti. li. vj. concludit q̄ ꝓprie non est snia. ⁊ in statutis vbi fit mentio de snia nõ veniret excommunicatio. est em̄ snia interlocutoria cum ois vox iudicis ad cām faciens possit dici snia. facit gl. in anten. de litig. H. si oẽm. ⁊ glo. ij. qō. vj.

H. diffinitiua

UVA. BHSC. IyR_213

§.diffinitiua.⁊ ideo per viam iudicialē non pōt ferri die feriata.

1 ¶Quotuplex est sententia.Rñ.duplex Pria dr̄ interlocutoria. Scda diffinitiua.Interlocutoria snia ē iudicialis declaratio super aliquo summarie ius tribuēs inter ptes dicta a mō proferendi qr quasi loquēdo iter ptes sine aliqua solēnitate fert de sen.⁊ re iu.c.ꝙ ad cōsolationē.ij.q.j.i summa. ⁊ est semiplena snia q̄ fertur inter principiū cause ⁊ finē.nō sup principali. sed sup incidētibus qstionibus vel emergētib⁹ de app. c.significātib⁹ ⁊ de testi. significauit.el. j.⁊ de offi.deleg.c.cū oliz.⁊ ꝙ nō sit plena diffinitio pz.ff.de arbi.l. qualē. Uñ q̄ eam tulit pōt reuocare etiā post decēniū siue sit iudex ordinari⁹.ff.de sent.⁊ re iu.l.qd̄ iussit.siue sit delegat⁹ de ap. c.cū cessante. ēt si fuerit appellatū ꝑm Arch.vbi.s̄.⁊ cōiter doc.i.d.c.cū cessante.Et hoc verum nisi appellationi detulisset vt in.c.cū appellationib⁹. de app. li.vj.vel nisi pars fecisset expēsas ad ꝓseqūn.appellationē.ff.de condi.ob.cām l.si pecuniam.in prin.si tñ. vellet sibi de eis satisfacere posset reuocare d̄ appel. c.interposita.§.illd̄ deniq̄. Silr̄ dic de arbitrio iuris a quo pōt appellari. d.l. qualē.Dicit ēt glo.in aut.de here.⁊ falci.§.illud.in ver.de cetero.ꝙ quodlibet p̄ceptū factū per iudicem vel eius nuncium dr̄ snia iterlocutoria. Diffinitiua snia dr̄ qr per eā principalis qō diffinit extra de sen.⁊ re iud.c.ij.ff.e.l.j.cui per eundē iudicem nō potest aliquid addi vel minui.nec mutari detrahi aut reuocari postq̄ lata ē.d.l. qualē.nec a delegato qr funct⁹ est offō suo de off.dele. in lr̄is nec ab ordinario nisi sit ꝯtra ius constitutionis.de sen.et re iud.c. cū inter.nisi ꝑ bñficiū restitutionis extra eo. casib⁹ cū bertol.fallit hoc in. vj. casib⁹ in quib⁹ ordinari⁹ pōt. Primo. si nulla est vel anullāda ꝓpter errorē facti retractare potest.xxxv.q.ix.§.j.ꝑm Jo.C. qūo ⁊ qñ iudex.l.si p̄ses ⁊.l. si vt ꝓponis.itē scdo pōt iudex ordinari⁹ retractare in multa q̄ ꝓp inopiam est remittēda.C.de mō mul.l.fi.i fi.ff.de of.p̄si.l. illicitas.§.fi.Itē.iij.i fructib⁹ ⁊ expēsis ⁊ alijs accessorijs ꝯsimilib⁹ in quibus eadē die pōt suppleri nō tñ minus sic intelligitur.ff.de sen.⁊ re.iu.l.paulus.rñdit.Itē.iiij.si aliq̄s absens ꝯdemnatus veniat adhuc iudice ꝓ tribunali sedēte. ff.de resti.i integ.l.diuus ⁊.d.c. cū Ber. §.postmodum.Item.v. rōne publice vtilitatis. tex. est.ff. de decre.ab or.fa.l. qd̄ semel.Itē.vj. vbicūq̄ vertit ꝑiculū ale ⁊ de errore fit fides d̄ sen.⁊ re iu.c. inter ceteras.de cōsue.c.ff.de prescri.c. quoniā.princeps tñ pōt semper qñ voluerit reuocare mutare. ⁊ corrigere de resti.in integ.ca.ex literis.

¶Utrū i oi snia sit ordo iuris seruād⁹ 2
Rñ.ꝙ sic ⁊ diffinitiua si sit lata cōtra ordinē substātialē iudiciorū vt est citatio. inducie.litis cōtestatio ⁊ testiū receptio nulla est ipo iure.intelligo si petantur inducie.xvij.q.iiij.vxor.Si vero contra ordinē q̄ nō est de substātia tz. ⁊ d̄ hoc in.d.c.biduū. Interlocutoria ꝟo bñ tz lz.peccet g̃uiter q̄ tulit sine ordie iuris ipsam et aliqñ est suspensus vt in snia excōmunicatiōis in.c.j.de sen. ex. li.vj.

¶Qualis dz eē snia diffinitiua.Rñ.absolutoria vl' ꝯdēnatoria.d.§.diffinitiua. 3
C.de sen.⁊ iterlo.om.iudi.l.iiij.certa vt ff.d̄ sen.⁊ re iu.l.j.i sum. puta vt.ff.quādo app.sit.l.j.§.biduū.⁊. d.c.biduū.aduerte tñ ꝙ conditio est intrinseca. puta cōdēno reū si actor ꝓbauerit ꝙ tz in d.c.biduū.⁊ ibi glo.⁊ Bart. in. l.a diuo pio.§.in venditione. ff. de re iudi. Secus si conditio esset extrinseca vt condemno te si papa venerit ⁊ vide glo. e Bald.in.l.cum iudex.C.de sen. ⁊ interlo.om.iudi.et iusta debet esse super omnia.

¶A q̄ pōt dari.Rñ. ab eo qui habet iurisditionem ordinariā vel delegatā vel per compromissum. 45

¶Qūo debet dari snia diffinitiua. Rñ. sedēdo nō i pedib⁹ stādo. al's est nulla c.⁊ si snia.§.fi.e.ti.li.vj.Itē partib⁹ pñtib⁹ vel cōtumacib⁹ in scriptis recitare al's eā solū in scriptis dando sine reci

UVA. BHSC. IyR_213

tatione est nulla. C. de senten. ex pic. resci. l. j. fil' si non recitet in scriptis. l. vl. C. ō sen. ex pe. recī. z. d. c. si snia. fallit i dnib' z cautis viliū psonaꝝ. C. ō sen. ex pī re. aut. nisi ité in cā matrimoniali. Ité qñ de partiū cōsensu pcedit. no. ij. q. j. c. in primis p archi. z Jo. Ité ipi q dat snīam debet ipe legere seu recitare nisi sit epūs aut alī illustris. d. c. si snia. z. C. ō sen. ex pī. recī. l. ij. z. ij. q. vj. añrio. rū. ℣. ille. in fi. multa essent videnda. sed qz mhil ad nos omitto brevitatis cā. Sz tu vide si plz ho. in summa eo. titu. Directio iuris. z spec. qūo in mītis casi bus ē nulla quomodo ānullāda quomodo exequēda. z quomodo trāit in rem iudicatam.

6 ¶Utrū religiosi lūgētur sententijs suo rū ꝓlatoꝝ extra locū eoꝝ. rñ. Jnn. i cle. duda m. de sepul. q nō. z vī sequi opin. Laudi. z Hostie. in. c. cū illoꝝ. de sen. ex. Car. vero in. d. cle. dudū. dicit hoc dictū pcedere quo ad cōtētiosam iurisdictionē qz nō pōt ponere sedē quis i alieno territorio de offi. ordi. c. cū epūs. lib. vj. sz respectu snie volūtarie iurisdictionis et ad quas non procedit in forma iudicij verior est snia aliozꝝ q tenent q ligantur de offi. leg. noūt z plz mihi z etiam quoad contentiosam iurisdictionem in monasterio suo qz dicit pa. in. ca. cum cōtingat. de fo. cōp. Monachoꝝ vbiēqz est semper de iurisdictione abbatis quē vice dei sup caput suū imposuit. xix. q. iij. Statuimus. de elec. c. fi religiosus ii. vj. z fictione iuris semper est in claustro vt not. Jnno. z Abb. in di. cap. cum illorum. z Arc. in. c. vt periculosa. ne. cle. vel mo. li. vj. facit quod. ℣. dixi excōica tio. ij. ℣. x. z. xj.

7 ¶Utrū sententia duret post mortē sentētiātis. Rñ. pa. i. c. a nobis. ei. j. de sen. exc. q aut hz causam successiuā sine est ad effectū pducēdū puta interdicit ali cui arte suā seu officiū z tunc si est cum cause cognitiōe lata durat. vt in. l. j. C. de postu. z sic intellige. l. j. ℣. sz vbē. ff. de offi. ꝑfec. vba. vbi plz qō ꝑfectꝰ pōt in ꝑpetuū aliquē ꝑuare offō adnocatio nis. licet ipe sit tpalis. Si vero nō est lata cū cāe cognitione z sic nō durat z sic loquit. l. fi. ff. de pe. Si aūt snia est q ad effectū pducti. puta qz vinculū iniecit tpe ꝓlationis. z sic durat ēt post mortē. Excēpīt in excōicatione vel publicatiōe bonoꝝ qz nisi absoluat sp erit excōicatꝰ vt in. c. vnico. ō maio. z obe. li. vj. facit c. pastoralis. ℣. de offi. ordi. Quomō etiā snia extē dat effectum extra territorium habes. ℣. pena. ℣. xxiij.

¶Utrū ille ꝓ quo data est iniusta snia 8
post cognitā iniusticiā teneat restituere q̄cq̄d habuit. Rñ. pa. in. c. j. de cōcess. ꝑbē. q si est declaratiua sic tenet alr nō saluabit qz talis snia nō aufert directū dñium vt no. i. i. iulianus. ff. de cōdi. indebi. nec alteri accrescit ius. vt no. Jn. i c. qz plerīq. ō iniu. ec. tñ ea declarauit ad eū ptinere. l. sicut. ℣. iz si q̄rit. ff. si ful vē. c. forma. de ver. si. Et ōr declaratiua sp qñ inder inter ligantes snīat ad istū vel ad illū ptinere sine dari debere. Si aūt snia est ꝓuatiua puta cū aliqs petuat bñficio eccliastico: z concedit alteri. talis cui cōcessum fuit nō tenet restituere z cognoscat postea iniustā snīam fuisse. qz ex quo nō appellauit vī renūciasse z iō cū vacaret potuit isti concedi. Vide ꝓ hoc bonā gl. insti. de offi. iudi. l. fi. z per Cy. in. l. j. C. cōia vtriusq; iudi. z per Bar. in. l. pōpo. ff. de acq̄r. here. z p Jo. cal. i. c. ꝓposuit. de ꝓcess. ꝑbē. Quod quidē limito nisi talis fuerit in cā iusticie. Item secundo nisi sint alia a beneficijs eccliasticis. vt puta res temporales alterius quis sic in foro aie teneretur. vt not. Jnno. in. d. c. quia plerīq nisi post snīam tempore debito bona fi de prescripsisset.

Sepultura est possessio sicue terra vbi aliqs sepeliend⁹ est vt ōr locꝰ cōcanus in loco eccliastico vel cimiterio factus in quo corpꝰ catholici conquiescit. Uñ si talis possessio seu terra seu quodlibet aliud vas pro sepeliēdo sit per epm seu de eius auctoritate ad sepulturam deputatū sic est locus religiosus sine ibi

UVA. BHSC. IyR_213

Et aliqs sepult⁹ siue nō ⁊ vēdi non pōt de sepul.c.abolēde.⁊.xij.q.ij.q̄sta ē.⁊.c. postq̄.⁊.c.pcipiēdū.Si aūt autoritate epi talis terra seu loc⁹ nō est ad sepulturā deputat⁹.lz ibi sit aliquis sepult⁹ nō ꝓpterea est religiosus ꝑm canones vt no.Inn.i.d.c.abolēde.facit.c.ad hec de relig.do.⁊ qđ supra dixi.Religiosus locus.Uēdi tamē nō pōt vt in.d.c.questa.⁊ postq̄.licet aliud sit ꝑm leges qꝛ religiosus dicit.ff.de reli.⁊ sump.fu.l.ij.Aliqñ dicit sepultura terra deputanda seu locus deputandus sepulture ⁊ hoc vendi potest.xij.q.ij.aurū.

De hic notatis et ꝙ sepultura pōt esse vbiq̄ qꝛ domini est terra ⁊ plenitudo eius.xiij.q.v.vbicunq̄ no.i.c.sacrū. de sepul.flo.i rubr.ff.de reli.⁊ sump.fu. et.Bar.cepo.de ser.vꝛ pred.c.fi.i fi ⁊ nō debet denegari reis criminis mortuis lite pendente.l.j.§.quotiēs.⁊ ibi Jo.de imo.ff.de iniur.quod verū est ꝑm Bal. i.l.j.col.j.ver.sicut primo igit pars.C. ex delic.defunc.cum licentia iudicis cōdemnātis.

1 ¶Sepultura aliquando accipitur pro officio ꝙ impeditur sepeliendis ⁊ talis sepultura vendi nō potest clericis qui habent beneficium ratione cuius tenētur:puta quia sacerdos parochialis et huiusmodi.immo simoniam committerent si venderent.j.q.j.dictū. xxx.q.ij. precipiendum.⁊ in.c.ecclesiastico.⁊ desimo.cū i eccclie.licet clerici petere nō possint laici tamē tenent ad laudabilē consuetudinez seruandam ⁊ videtur ꝙ nisi seruent peccent mortaliter.argu.c. ad apostolicam.de simo.⁊ ita credo nisi ex aliqua rationabili causa desistant. alij autem clerici qui ad tale officiū nō tenentur ratione beneficij potuerūt vēdere nō quidem officium.sed laborem suum qꝛ nō tenentur de suo facere hoc ar.c.charitatē.xij.q.ij.đ p̄scri.cū ex officij.⁊.d.c.abolende.

2 ¶Ubi debet esse locus sepulture.Rñ. secundum.Inn.i.d.c.abolēde.ꝙ apud ecclesiam consecratam.quia cum cōsecrari debeat vt i.c.sicut.xvij.q.iiij.Ideo ad locum non consecratum non potest accedere.de consec.ec.vel aita.c.eccliā. li.vj.pōt tamē etiam esse remotus proper fetorem. 3

¶Quis hz ius funerandi.Rñ.ꝑm.Inn. i.c.j.de sepul.ꝙ nō ois eccl'ia sz solū illa q̄ hz ppl'm vel cui ex priuilegio est concessum.⁊ hoc de iure canonico.Sed de iure ciuili cōpetit oib⁹ q̄b⁹ inest ius inferēdi mortuos vt.ff.de mor.ife.p totū. Aduerte hic ꝙ pactū factū cū rectore eccl'ie circa sepulturā nō recipiendā vz ēt factū ab his q̄b⁹ a sede aplica concedit libera sepultura.c.pactū.đ pa.li.vj.

¶Utrū habētes ius funerādi possint 4 ltrare alteri⁹ parochiā ⁊ p se accipe funus.⁊ alia consueta facere.Rñ.ꝙ si habēt ex priuilegio pape vt habeāt liberā sepulturā.sicut sunt minores ⁊ p̄dicatores.vt cle.dudum.de sepul.sic possunt etiā nō obstāte ꝯdictiōe epi vel curati. ⁊ etiā nō obst.statuto qđ excōicat intrātes alienā parochiā vt not.Old.cōsil. ccxxiij.⁊ sequit.Ge.in.c.vt aiaꝝ.de consti.li.vj.⁊ do Car.in.d.cle.dudū.Jo.de lig.ibidē.⁊ patet in.c.cū liberū.⁊.c.presentia.de sepul.Ratio qꝛ cōcessa.libera sepultura cōcessum est iter eūdi ad capiēdū fun⁹.sicut in sili dicit lex qñ concedit haust⁹ aque videt ꝯcessuz iter ad illud.ff.de serui.ru.p̄di.l.iij.§.pe.⁊ vlti. ⁊ facit qđ dixit.ē.Libere.Si ꝑo nō ꝯcedit libera sepultura.sz.tñ sepultura sic domi.Ant.tz ꝙ etiam possunt.Ri.de senis tz ꝙ nō.Sz istud Ge.in.d.c.vt aiarū.dicit ꝓcedere vbi cōcedit solum qđ possint recipere eligētes sepelire apud eos.Sz ego teneo qđ nō possunt sine licētia curati vel epi nisi habeāt liberam sepulturā.qꝛ de duab⁹ seruitutib⁹ vna sublata remanet altera dicit gl.magna in.c.omnis vtriusq̄ sexus.de pe.⁊ re.

¶Quis potest eligere sepulturam.Rñ. 5 quod omnis fidelis ⁊ qui habent liberꝝ arbitrium.⁊ etatem legitimam scilicet quod sit pubes quāuis sit in potestate patris tamen potest eligere sine cōsensu patris.c.licet.in p̄ncipio.de sepultu. li.vj.Impubes vero ⁊ qui nō est com-

UVA. BHSC. IyR_213

pos sue mentis eligere nõ põt ar.c.vlti. de suc.ab intesta.

6 ¶Utrũ religiosus possit eligere sepulturã. Rñ.ꝙ ñ.nisi qñ extra monasteriũ moriť.ad qđ cõmode deferri nõ posset. qꝛ tũc põt eligere sepulturã vbi placet c.religiosi. eo.ti.li.vj.

7 ¶Utrũ seruꝰ similiter possit. Rñ.ſz do. Pe.de pu.in tractatu de quarta canonica portiõe eccl'ie ꝑrochialis ꝙ sic si est pubes. Si vero est impubes eliget dñs Ita.no. Jo.in.c.de vxore eodem.

8 ¶Utrũ q̃s possit eligere sibi sepulturã in loco minꝰ religioso q̃ sit locꝰ ibi de iure deberet sepeliri. Rñ.oli fuit diuersitas: hodie clarum est ꝙ sic per.c.eum quis.eo.lib.vj.

9 ¶Utrũ pr̃ possit eligere pro filio impubere cũ ipse impubes eligere nõ possit. Rñ.dñs Pe.supradictꝰ vbi.s̃.ꝙ sic ꝯsuetudine sic disponente.vt in.c.lz.ꝛ idem credit Ge.in.d.c.licet.de matre sicut de patre.qñ sic hz cõsuetudo. Et hoc solum pro filio legitimo naturali nõ aũt ꝑ spurio vel naturali tãtũ: qꝛ appellatiõe filioꝝ nõ veniũt naturales tantuz vel spurij.l.gñaliter.C.de insti.ꝛ substi. ꝛ in Cle.pria de bap.sz pro adoptiuis vel arrogatis bene potest.

10 ¶Utrũ auus possit eligere pro nepote impubere. Rñ.idẽ Petrus vbi.s̃.ꝙ nõ qꝛ i materia odiosa appellatione filiorũ nõ cõtinenť nepotes.aliter eniz filij aliter nepotes appellanť. Secꝰ appellatiõe liberoꝝ.vt i.l.q̃d si nepotes.ff.de testa.tute.multominꝰ frater aut alius collateralis.

11 ¶Utrũ pr̃ possit eligere pro filio adulto seu pubere. Rñ.idem ibidẽ ꝙ nõ qꝛ d.c.licet.solum ꝑ impubere cõcedit electionem sepulture.

12 ¶Utrum decapitandus ꝛ huiusmodi possint eligere sepulturã. Rñ.qui.s̃.ibidem: ꝙ si sententia est data nec appellatione suspensa nõ potest qꝛ nullã vltima volũtatẽ potest dimittere.l.eiꝰ.ff. de test.qui etiam non potest pro anima aliquid relinquere vt no. Jo.an.in addi.ad Specu.in tit.de instru.editione. põt tñ oia sacramẽta petere.ꝛ recipere Cle.j.de pe.ꝛ re. Si vero sñia nõ est data vel est appellatiõe suspẽsa sic potest eligere.

13 ¶Ubi dz q̃s sepeliri qñ nõ elegit sepulturã. Rñ dñs Pe.prelatꝰ vide.s̃.ꝑ multos casus quos ego reduco ad vndeciz vt totalis habeať itelligẽtia circa hec.

14 ¶Primꝰ est de ꝑochianis q̃ debent sepeliri nõ i ꝑochia sz in ecclesia vbi sunt maiores sui.ita dicit gl.c.j.eo.lib.vj.facit.c.primo de sepul.ꝛ est casus in.c.is qui.eo.tit.lib.vj ꝛ ibi hoc tz archi.ꝛ Jo.

15 ¶Sed quero qui dicanť maiores. Rñ. Idẽ Pet.vbi.s̃.ꝙ in isto casu intelligiť pater ꝛ auus.text.est.in.c.ebron.xiij.q.ij.iuncto.c.j.de sepul.ꝛ ideo lz ꝓauus ꝛ attauus essent alibi nõ tñ ibi sepelieť sz vbi pr̃ ꝛ auus.sz si pr̃ esset sepultꝰ in vno loco.ꝛ auus ꝛ alij maiores in alio nõ sepelieť filiꝰ cũ pr̃e sed cũ auo ꝛ ceteris maioribꝰ ſm Jo.an.ꝑ.c.ij.in prin.ꝛ c.fraternitatẽ.de sepul.ꝛ ꝑ.c.cũ q̃ de sepul.li.vj.lz alij.ꝯriũ teneãt ꝑꝑ tex.contrarios.xiij.q.ij.sed primũ videť veriꝰ.

16 ¶Scđs est qñ nõ appet vbi sint sepulchra maioꝝ.qꝛ tũc sepelieť i eccl'ia vbi audiuit diuina et percepit eccl'iastica sacr̃a.d.c.j.ꝛ ibi ꝑ Inno.ꝛ.est casus i.d.c.is qui.ꝛ in.c.nostra.eo.

17 ¶Tertiꝰ est quando quis nõ hz sepulchra maioꝝ.ꝛ i vna ecclesia audiuit diuina ꝛ in alia ꝑcepit sacr̃a.vel est parochianꝰ duaꝝ ecclesiaꝝ ꝛ tũc si vtraq̃ ecclesia hz ius funerãdi.tũc locꝰ est ꝑuentioni.de rescri.c.duobꝰ.li.vj.sz.obuẽtiones quare diuidenť.c.cũ q̃s.eo.lib.vj. Et si nõ est ꝑuẽtio sed contẽdũt.diosesanus concordabit partes.

18 ¶Quartꝰ est quãdo eccl'ia ẽ iterdicta. vel cimiteriũ vbi de iure deberet sepeliri.ꝛ tũc si est ecclesia sepulchri maioruz suoꝝ sepelieť in ꝑrochia. Si ꝟo est ꝑrochia sepelietur in ecclesia cathedrali.et si oẽs iste essent iterdicte cũ nullus ibi debeat sepeliri.c.vt priuilegia.de ꝑuil. ꝛ.c.si ecclesia.de priuil.li.vj.ꝛ.c.fi.de sepul.lib.vj.tunc sepelietur in monasterio ꝑꝑinquo.scđm archi.c.j.eo.li.vj.ꝛ

UVA. BHSC. IyR_213

Jo. an.in nouel. ibidē vel vbi debebat soluere decimas ꝑm p̄dictos.

19 ¶Quint⁹ casus est de peregrinis ⁊ aduenis q̄ sepelient̄ in parochia vbi moriunt̄ si nō scit̄ vbi sint sepulchra maiorū suorū vel si scit̄ ⁊ nō possunt cōmode deferri. Jnno. Host. tenēt in.c.j. eo ꝙ in ecclesia cathedrali. Alij aūt ꝙ vtraqꝫ ecclesia habet ius ⁊ locus est p̄uētioni. Et istud verius credo. Jdē dic de dānatis ad mortem quando sepeliri permittuntur qđ de peregrinis.

20 ¶Sext⁹ casus est de filio pubere. ⁊ debet sepeliri apud maiores. vt in primo casu vel si est ꝑm secundū vel tertiū casum. illud serua.

21 ¶Septimus casus de filijs illegitimis si sūt naturales tm̄ sepeliunt̄ cū p̄re nisi p̄r fuisset i dignitate. l. ex facto. §. si q̄s rogat⁹. ff. ad treb. ⁊ qđ no. i. d. l. gn̄aliter. Si aūt sunt spurij non sepelient̄ cū p̄re qꝛ nec filij noiandi sūt. aut̄. ex cōplexu. C. de ince. ⁊ iuti. nup. nec etiam si legitiment̄ a p̄ncipe nisi ad petitionē p̄ris et eo viuente fecisset facit qđ no. in aut̄. q̄. mo. na. effi. sui. Sepelient̄ ergo tales in sepulchro matris ꝓbat̄. ff. ad muni. l. j. nisi sit illustris femina. Si vero sint filij adoptiui vel arrogati. si viuente patre adoptāte moriunt̄ in eius sepulchro sepelient̄ secus si mortuo qꝛ tunc sepeliūtur cum patre naturali ꝑm no. ꝙ no. plene in. c. vnico. de cogna. lega.

22 ¶Octauus casus de vxore. ⁊ dic ꝙ si ē carnaliter cognita vel ad domū viri ducta. tūc sepelit̄ in sepulchro viri. qꝛ iam cōsecuta est domicilium mariti ꝑ cōductionem. l. cum quadam puella. ff. de iurisdic. om. iu. vel qꝛ effecta vna caro cuꝫ viro. d. c. ebron. alias non.

23 ¶Quid si sit cognita ⁊ tn̄ ꝓpter adulterium separata. Rn̄. ꝙ nō sepelient̄ cū viro qꝛ non est amplius de domo viri nisi sit reconciliata.

24 ¶Sed q̄d si mortuo viro recessit de domo mariti. Rn̄. ꝙ licet fuerint opi. tamē mihi placet opi. archi. ⁊ Jo. in. c. is q̄ §. mulier. e. li. vj. ꝙ sepelient̄ i sepulchro viri qꝛ licet ad aliud domiciliū se transferat. tn̄ retinet domiciliū mariti vt. l. filij. §. vidua. ff. ad munici. vel dic qđ locus erit p̄uētioni. Et q̄d de illa que habuit plures viros dic ꝙ vltimus cōsiderat̄: qꝛ vna caro est cum eo.

25 ¶Sꝫ pone ꝙ vir habeat in vna eccl̄ia sepulchra maioꝝ suoruꝫ ⁊ in alia eligit sepulturā ⁊ sepult⁹ est ibi vbi sepelient̄ vxor eius. Rn̄. ꝙ in ecclesia vbi maritus actualiter ē sepult⁹. d. c. ebrō. Qđ intellige qn̄ marit⁹ fuit ibi legitime sepultus qꝛ si fuisset excōicatus vel interdictus nō sepelient̄ ibi. sil̄r intellige si cōmode p̄t illuc deferri al̄s nō. arg. d. c. religiosi.

26 ¶Non⁹ casus de nouitijs religiosis q̄ si nō erant obligati religioni in genere debēt sepeliri in eccl̄ia vbi de iure ꝯuenit. nō i monasterio. vt dicit Arc. i. c. cuꝫ q̄s. eo. li. vj. sec⁹ si erat obligat⁹ religiōi in gn̄e. ⁊ idē dic de illis q̄ nō sunt plene translati. qꝛ vt habēt sua in proprio.

27 ¶Decim⁹ casus est de p̄latis ecclesiaꝝ nā regulariter debent sepeliri in eccl̄ia vbi hn̄t p̄laturā. ⁊ si in duab⁹ locus est preuētioni vel dic si morit̄ in vna earuꝫ ibi erit sepeliendus ꝑm Arch. in. d. c. cū quis. Alij aūt clerici debēt sepeliri in ecclesia vbi sunt clerici seu beneficiati.

28 ¶Undecim⁹ casus ē de illo q̄ hꝫ domiciliū in ciuitate vel in villa ⁊ trāsfert se ad villā ruralē recreatiōis causa. vel vt rura colat ⁊ ibi morit̄. qꝛ nō sepelit̄ i ecclesia naturali. sꝫ in sepulchro maioruꝫ suoꝝ. ꝑm ꝙ dixi in trib⁹ casib⁹. primus si cōmode ad eū pōt portari. d. c religioso. vt no. Arch. ⁊ Jo. in. d. c. is qui.

29 ¶Qui sunt q̄ priuant̄ eccl̄iastica sepultura. Rn̄. ꝙ. xij. differētijs personarum interdicitur ecclesiastica sepultura. Primo excommunicatis. Cle. j. de sepul. et de pena contra facientiū habes. s̄. Excommunicatio. vij. casu. xxxv. ⁊ hoc verum nisi absoluant̄. Secūdo māifestis vsurarijs. d. cle. j. ⁊. q̄q̄ de vsu. li. vj. habes. s̄. d. casu. xxxv. hoc verum nisi peniteant ⁊ faciant cautionem. Tertio qui in torneamentis moriuntur. ca. j. de torneamē. Quarto raptoribus qui pertinaciter cū possint i vita nō satisfaciūt. ⁊ in

UVA. BHSC. IyR_213

morte non possunt.c.ij.de rap. Quinto blasphematoribus dei ⁊ sanctorum.ca. ij.de maled. Hoc verum si illam penitentiam sibi impositam contēnunt. Sexto qui nō cōmunicāt semel in anno nec cōfitent.ca.omnis vtriusq;.de pe.⁊ re. nisi signa contritionis ostendant. Septimo qui morit in pctō mortali notorie.c. cuz grauia.xiij.q.ij. Octauo nominatim interdictis.d.cle.j.⁊ hoc sub excōicatiōis pena. Alij aūt interdicti similiter priuātur vt in.d.casu. xxxv. Nono illi cui est interdictus igressus ecclesia.c. his.qui. de sen.excō.lib.vj. Decimo illi qui sacerdotem tutorē filijs suis istituit.lxxxviij. dist.neq; apud gl. ibi cōtrarium tenet. Undecimo iudeis vel paganis de cōse. di.j.ecclesiam.⁊.c.se. Duodecim corporalibus extanti.vel diuisis. vt.s. excommunicatio.v.casu. xxxij.

30 ¶ Quid si tales de facto sepuliuntur in ecclesia vel cimiterio. Rñ.ꝙ si possūt discerni exhumādi sunt alias.c.nō sacris. eo.ti.⁊ ecclesia cimiterium recōciliañ.c. consuluisti.de conse.ecclesie vel alt.

31 ¶ Quid de puero extracto de vētre matris mortuo. Rñ.ꝙ nō dz sepeliri cū matre.sed extra cimiteriū. secus si nō esset cōtract⁹ sm ho.qz fetus est pars vētris de conse.di.iiij. Si qua intellige si mortuus est qz si viueret deberet scindi matre iā mortua ⁊ extrahi ⁊ baptizari sed matre viua nō posset extrahi sine pctō mortali ꝑ scissurā.qua mater moriatur.

32 ¶ Qua pena puniēdi sunt q̄ ad sepulturā recipiūt aliquē i casu nō cōcesso. Rñ. tñr ad restitutionē corpis si petat. Itez oim q̄ occasiōe illi⁹ receperūt .c. fraternitatem.⁊.c.ex pte.el.j.⁊.c.cū liberꝝ.eo. ti.⁊ alijs penis.vt.s.dictum est excōicatio.vij.casu.xxxv.

33 ¶ Quid si sacerdos parochialis corp⁹ eius qui alibi eligit sepulturam violenter rapuerit vel fun⁹ anteq̄ deueniret ad manus eorum quibus debebat spoliauit. Rñ.sm host.⁊ Jo. in.c. cum liberum ⁊ Jo.in.ca.certificari.eo. ti.⁊ Old. cōsil..ccxxiiij. ꝙ tenet restituere q̄cquid accepit ⁊ ipsum corpus. Et vltra hoc ꝑdit quartam canonicā ad similitudinē heredis res hereditarias subtrahentis qui in eis quartam trebellianicam ꝑdit ⁊ ius institutionis debitū qđ alias erat detracturus.l.paul⁹ rñdit.ff.ad.l.falci. ⁊.l.rescriptū.ff.de his q̄.vt indi. qz prohibere videt inferre in sepulchruz. siue in locum inferre ꝓhibeat siue in itinere. l. §.prohiberi.ff.de mor.infe.do. Pe.in tractatu vbi.s.tenet quo ad canonicam partem cōtrarium qz delictum ꝑsbyteri non debet nocere ecclesie de ord.cog.c. ij.xvj.q.vj.si ep̄m.⁊ ꝙ no.in regula relictum.li.vj.⁊ glo.in.l.si quis in tantam. C.vnde vi. Sed ego teneo cum host. et Jo.si tale quid fiat a p̄lato qz p̄latus solus bene potest p̄iudicare ecclesie in acquirēdis.xvj.q.vj.§.si sicut seruus dño preiudicat in acquirēdis.l.fi.C.de.acq̄. pos.secus in acquisitis.

¶ Utruz p̄textu debiti sepeltura possit impediri. Rñ.ꝙ nōnec p̄textu cuiuscūq; alterius obligationis.l.cum sit iniustū: C.de sepul.viol.nec dz inferri molestia. j.x.dies ab obitu alias pro tunc est inutile quicquid fit.vt iaut. sz nec ante.C. de sepul.vi.q̄ vero ad domū morientis. accedit ⁊ ip̄m vel alios molestat vel rebus eius insignia ponit ipso iure cadit ab actiōe ⁊ in tantūdē heredibus iniurati cōdemnat ⁊ publicat tertia ꝑs bonoꝝ suoꝝ ⁊ est infamis.⁊ idē in eo qui circa fun⁹ peccat in aut.itē qui domū. C.de sepul. vio. 34

¶ Utrū inducētes ad iurañ.voueñ.vel fide interposita seu alias ad promittendū de sepultura eligēda peccent. Rñ. ꝙ clerici ⁊ religiosi cuiuscunq; status aut cōditiōis existāt q̄ ad voueñ. vel iurandū seu alias ꝓmitteñ.aliquem inducūt vt apđ eoꝝ ecclias eligāt sepulturā vl iā electā vlteri⁹ nō mutēt sunt excōicati excōicatiōe papali a q̄ p̄terq̄ in mortis articulo nō possunt absolui citra papam. Cle.cupiētes.de pe. Si vero nō inducunt ad voueñ.vel promitteñ.sed solum vt simpliciter eligāt siue si inducunt ad voueñ.⁊ promitteñ.nō tamen vt eligant apud suas ecclesias non incurrūt 35

UVA. BHSC. IyR_213

istam penā nec etiā credo peccent si n ō
dolose nō facūt. Quod no. pe. de anc. ꝛ
Jo. mo. in. d. Cle. capientes.

56 ¶ Sed nunq̄d ligantur ista pena si hoc
faciant indirecte. Rñ. q̄ sive directe vl̄
directe publice vl̄ occulte per se vl̄ per
alium hec facūt ligantur ꝑm zēze. ꝛ re
fert Car. in. d. cle.

57 ¶ Utrū sola inductio iudicat hanc pe-
nam. Rñ. q̄ nō nisi habeat effectum sez
q̄ ille faciat ad q̄ alter inducebat scōm
do. Car. in. d. Cle. capientes. Facit q̄ no.
Arch. xvij. q. j. ℌ. si ergo. ꝛ Jo. an. i. c. mu
lieres de iudi. li. vj.

58 ¶ Utrū prefati clerici aut religiosi q̄ ta
le votū vel promissionē fecerunt fieri te
neant restituere corp⁹ illi⁹ q̄ talē ꝓmis
sionē fecit ℓ apō eos est sepultū. Rñ. q̄
sic si petatur ꝛ ota q̄ occasione funeris
habuerūt. ꝛ hoc. j. decēnio quo d currit
quo ad restitutionē corporis a die peti-
tionis: sed quo ad restitutionē alioꝝ sta
tim currit a die repetitionis. ℌ Jo. an.
i. c. j. ō sep. li. vj. ꝑ fatū. c. addit an. c. ple
ri q̄. de pac. Ꝺ si nō faciūt ipso trāsa-
cto ōcēnio eoꝝ ecclesie ꝛ cimiteria eccle
siastico tandiu sunt interdicto suppos
ta donec plene restituerint prefata vt i
d. c. j. Limita hoc verūmsi esset eccle
sie i qua de iure eēt sepeliēdus. q̄ nō te
neretur restituere. nec corporis nec aliō
ꝑm veriorem opi. vt no. Se. in. d. c. j.

59 ¶ Sed nunquid illi qui tale votum fe-
cerunt seu promissionem poterūt alibi
eligere sepulturā. Rñ. q̄ non sed sepeli
entur apō ecclesias ad quas de iure ali
as essent deferendi. vt in. d. c. j.

40 ¶ Quid de illo qui nō suasione alicuo
rum sed motu proprio fecit votum vl̄ in
ramentum de sepultura electa non mu
tanda. Rñ. ſecundum ho. q̄ sine causa
mutare non poterit. ꝛ sic intellige. ca. si
vero, de iureiu. In quo dicitur q̄ nemo
potest venire contra proprium iuramē-
tum sic vero nona causa post iuramen-
tum est ota de q̄ nō cogitauit quando
intrauit sic poterit sepulturā mutare et
sic intelligit ꝛ limitat opi. legistarū q̄ ta
men tale pactū non tenere seu iuramē-
tum. C. ō. le. l. non dn. in fi. ff. de pact. le.
iuris gentium. ℌ. si paciscar.

¶ Utz illi q̄ hñt capellas a religiosis 41
seu ꝓlatis ꝓcessas sibi in quibus fecerūt
sepulchrū ꝓ se ꝛ suis ō domo possit eis
inuitis ipsis priuari seu alīs in ipsis se
pulcris ℌ eoꝝ voluntatē ponī. Rñ. doct.
ꝑe. vbi. ℌ. q̄ nō quia talis capella ad se
pulcrū reputat tāq̄ hospitiū xiij. q. j.
cbion. sed de iure est q̄ in fundo i quo
quis habet vsum nō potest dña inhabi
tare inuito vsuario. ff. de vsu. ꝛ habi. leg.
l. si heres. ℌ. fi. ꝛ. l. se. ꝛ vide q̄ d no. Azo
in sum. isti. de vsu. ꝛ ha. ℌ. si vero vsus. ꝛ
ℌ. illud not. Si tamen essent extincti: ꝛ
eorum domus per mortem ꝛ bene pos-
sēt alīs cōcedi quia mortuo vsuario il
le vsus redditur ad proprietariū libere. l.
pe. C. de vsufruc.

Additio ego vero credo q̄ de
iure canonico ꝓlat⁹
ex iusta cā possit ēt ipse inuitis aliis imit
tere. vt ēt ā ts Ludovic⁹ de roma i suis
no. ꝛ dictū ꝑe. ꝓcedit ō iure ciuili vel
q̄ ꝑpē hoc ipse ipedirēt imittere suos

¶ Utz possit fieri pactio sup electione 42
sepulture. Rñ ℌ Host. quicqd tpāle dat
vl̄ ꝓmittit. vt talis electio fiat simonia
est. j. q. j. ℌ. pios. de pact. c. ſi.

¶ Quid de his qui hñt sepulturas in 43
bus nō ponit nisi cōfrater vel canonic⁹
Rñ. si facūt petm̄ aut ē taxa ꝓ ℌto ex-
trane⁹ debeat ibi sepeliri q̄ simonia ē ō
simo. c. audiuim⁹. ꝛ. c. sicut q̄ nec ꝓ ter
ra nec ꝓ offcio aliq̄d recipi dz.

¶ Quid ō illo q̄ mādat corpus suū nō 44
ōbeſ sepeliri. Rñ. q̄ nō dz sepeliri. ff. de
cōdi. instit. l. quidam. ꝛ not. xxj. di. ℌ. nec
autem in glo.

¶ Cui⁹ expensis fiet sepultura. Rñ. q̄ 45
si est vxor q̄ hz dotem ꝛ alia bona si hec
ota remanēt apud maritum ipse tñ fa
cere expēſas oēs. si vo solū dos apud
eū remaneret. ꝛ alia bona ad alios irēt
sic quilibet pro rata sua puta dos sunt
cētū alia bona. cc. tenebit ꝓ tertia parte
ꝛ alīs ad quos dicta bona veniunt pro
alīs duab⁹. Si vero dot ēt restituit ſe
tenentur heredes vxoris. l. celsus. ꝛ le.

UVA. BHSC. IyR_213

nec dotē nec alia bona sic tenet vir face re eas. l. j. ꝛ. l. si q̄s. ff. de re. ꝛ ſū. fune. Si sūt ſūt alij ab vxo. ſic tñr hñt. aut pr̄ re ſpectu filij aut dñs reſpec. fui. d. l. ſi q̄s

4 ¶ Quę valeat ſi ſtatutū factū a laycis. q̄ nō valeat niſi tñ expendi in ſepultura. Nō. q̄ nō ꝟ Ludo. ō ro. q̄ licet nō ſit fa ctū ſup ſpūalibus. eſt tñ ſup cōtrs eiſ dem. ar. l. q̄ ſi nolit in fi. ff. de edi. edic. i ꝛ. cum layc. de re. eccle. nō alie. Quod limita. vt. ſ. immunitas. ℌ. xlvij.

Seruitus

ē multiplex ꝓria ē ſeruit⁹ dei. Scōa eſt ſeruit⁹ pctiō q̄b⁹. ſ. preceptū. ℌ. v. Tertia ſeruit⁹ ē q̄ hō ſeruit hoīni ꝛ ſic diffinit. Fuet⁹ ē inſtitutio iuris gētiū qua quis dñio alieno ꝯ naturā ſubijcit. inſt. de iure pſo. ℌ. ſeruitus. di. j. ca. inſtitutio. xij. q. ij. c. cū redēptor. eſt alia ſeruit⁹ lar go mō dicta q̄ ē illa de aſcripticijs q̄ de betur a pſona rei. Eſt ꝛ alia ſeruit⁹ reali⁹ q̄ eſt illa q̄ debet a re rei ſicut eſt ſer uitus vrbana ꝛ ruſticana qz nō debet ꝓ ſone ſz predio. vt i. l. ſi vn⁹ ex ſocijs. ff. ō ſeruit. ruſt. pd. Uñ nota q̄ vrbana pdia dicūtur oia edificia cauſa habitandi fa cta ꝛ ſtabuli illis cōtigui. ſiue ſint in ci uitate vel villa vbicūq. ff. de ℣. ſi. l. vrba na predia. ff. cōia. tam vrba. q̄ ru. p. l. j. Ruſtica. vero predia dicūt oia predia ſi ne domo ad habitandū licet habeant tectum ꝓ fructib⁹ colligēdis vel ſtabu lum ꝓ equis vel iumētis ſeparatum ab offic edificio habitatiōis vt. l. hoc iure. ff. qui. mo. pig. vl̄ ypo. taci. ℌ. hi. ꝛ ſecūdū hoc ſeruit⁹ ōr vrbana vel ruſtica. de qui bus habes in. c. eccliā. de pſti. Eſt alia q̄ ōr mixta q̄ ideo mixta ōr qz nō eſt mere perſonalis que debet a pſona perſone nec eſt mere realis q̄ debeat a re rei. ſed eſt mixta eo q̄ debet a re perſone. que etiā pſonalis appellatur. vt. l. j. ff. de ſer ui. qz cū pſona ſemp finitur. vt. l. iij. ℌ. j. ff. qui. mo. vſufruc. amit. que etiā realis ōr qz tāq̄ ins reale vēdicatur ſed nō rei vēdicatiōe qz in corpale eſt ſed quaſi vē dicat cū agit in iuriaꝝ ſi phibetur ire. ꝛ hmōi. vt. l. vti fruī. ℌ. vtꝝ āt. ff. ſi vſufruc. pe. vt no. ☞ in Rub. C. de vſufru. ſpēs

huj⁹ ſunt tres. ſ. vſ⁹ habitatio ꝛ vſufru ctus ꝛ de iſtis non loquor hic ſed ſoluz de iſta tertia qua perſona eſt ſerua pſo ne de qua loquor in infraſcriptis.

☞ De nota. in hoc. ℌ. ꝛ q̄ ſeruitus nō cō putat in bonis. gl. in. l. j. in ℣. ex bōis ꝛ ibi Bar. ꝛ doc. ff. de vſufruc. leg. Bart. in. l. pe. C. ſi res alie. pig. data. ſit. eſt co ta in toto ꝛ in qualibet pte. l. ſi cui. ꝛ ibi Bart. ff. ō ſer. ꝛ tota retinetur per vſum patris. l. ſi eo. ℌ. j. ſi ℣. vēdi. ꝛ. l. j. ꝛ ibi bar to. in ꝑn. ff. quemad. ſer. amit.

¶ Quō efficitur quis ſeru⁹. Nō. q̄ qua dripliciter. Primo ex natiuitate vt cū quis naſcit de ſerua. hodie tamē de cō ſuetudine non ſeruatur. ꝛ vide. ſ. filius. ℌ. xx. De iure etiā nō eſſet ſeru⁹ ſi i aliq̄ tpe quo mater cū habuit i vētre fuiſſet libera vel i partu vt inſti. de ingenuis. ℌ. ſufficit. Notāt Ber. Inn. ꝛ Hoſt. in. c. ſi. de ſeruis. nō ordinandis. Scō efficit ſeruus ex bello. de quo dic vt. ſ. Bellū i pzin. Tertio ex delicto vt cū libert⁹ rōe ingratitudinis reducit in ſeruitutē. l. ſi manumiſſus. C. de. liber. ꝛ eo liber. vl̄ cū alio mō a lege ꝓ pctīs imponit vt a ra ptore puelle. xxvj. q. j. ō rap. vel in idē ferentibus prohibita ſaracenis qui effi ciunt ſm capictiū vt ptz ꝓ extrauagan tes multoꝝ pontificū. ꝛ de. iu deis. c. ita q̄ūdā. ꝛ. c. ad liberandā. Quarto ex ꝓ pria voluntate ſicut cū maior. xx. an. cū intentione participandi ō precio quod quidem in veritate participat ſciens ſe eſſe libertum conſentit alicui venditori qui ſimiliter ſit eū liberū eſſe vt ipſum vendat. Nam iſtis cōcurrētib⁹ eff. citur ſeruus. vt no. i. l. j. ff. qui. ad liber. ꝓ cla. nō licet. l. liberis. ff. de lib. cauſa. ſi aliq̄d ꝓdictorū deficiat non valet ꝛ ſi nihil de ficiat de predictis non tñr dominus q̄ eum emit recipere precium ſi non valt ꝛ ſi manumittatur erit libert⁹ nō inge nuus. l. liber homo. ff. ō ſta. ho. vl̄ ō pre dictis habes inſti. de iure perſonaruz. Fallit hoc in filio quem pater neceſſita te famis vigente poteſt vendere non ta men mater ꝛ talis filius venditus ing genuitatē recipit quādocūq̄ precium

UVA. BHSC. IyR_213

emptori restituet ipse vel alius quicunq; pro eo. vt in.l.j.⁊.ij.i tex.⁊ gl.C.de patrib⁹ qui fi.dist. Addo.v.modū ex quo quis efficit seru⁹ de q̄ habes.s̄.colon⁹. s.de illis q̄ fingunt se inualidos vt mēdicent.

2 ¶Quō serui efficiunt liberi.Rñ.q̄ multis modis.s.ꝯuincēdo i iudicio reū nec dñi sui.Itē accusando falsariū monete. Itē raptorē virginis dissimulatiōe p̄teritū.Itē desertorē militie d̄ q̄b⁹ habes i l.j.C.pro qui.ca.serui.ꝓpremio lib.ar.⁊ forti⁹ in ꝯscia credo q̄ possit fugere ancilla.qñ dñs cogit eā ad pctm̄ fornicationis ⁊ sic stare vt libera Facit autoritas Pa.j.ad cor.vj.fugite fornicationē. Facit regula q̄ nō est de re.iur.⁊ priuilegium meretur amittere qui cōcessa abutitur potestate de iure etiam potest iplorare officiū ep̄i.vt cōpellat dñm eā manumittere.⁊ potest cōpelli.l.si lenones. C.de epi.au. Multi sunt alij cas⁹ quos amitto qz nō sunt i vsu efficiunt etiā ex manumissiōe De quo vid.s̄.Manumissio.Item expositione serui languidi vel denegatione alimentoꝝ facta a dño.Vide.s̄.Expositus.Itē ex emptiōe facta a iudeo de seruo xp̄iano.vide.s̄.iudeus.

3 ¶Utrum seruus possit ordinari.Rñ.q̄ non nisi plene libertati sit restitutus de quo habes plene.liiij.di.per totū.

4 ¶Quid si seru⁹ ordinet.Rñ.q̄ si ordinatur dño sciēte nō ꝯdicēte.eo ipso efficitur ingenu⁹ ⁊ liber ad quoscūq; ordines sit promotus.liiij. di.c.si seru⁹ sciēte.si v̄o dño ignorāte ⁊ p̄ñtatore ⁊ ordinatore sic si fuit ꝓmot⁹ ad minores redigitur i p̄stinā seruitutē.liiij. di.nulli. Si vero fuit promot⁹ ad sacros ordies s.subdiaconatū ⁊ diaconatū dabit vicariū vel preciū ⁊ remanebit liber.liiij.di. ex antiquis.quod si non habet vl' nō potest debet deponi ⁊ restitui dño.vid gl. in.c.ij.de ser.nō or.Si vero ad sacerdotium sic seruiet in his que ordinem suū decent aliter nō ⁊ hoc verū si dñs repetet eum.j.annum a die scientie s̄m Ho. q̄uis alij dicant a die ordinatiōis quia post annum nō potest repetere.liiij.di. si seruus.Idē tenet Ray.de originarijs ascripticijs ⁊ colōis proprie dictis q̄ nō possunt promoueri ⁊ promoti restituūtur.vt.s̄.de seruis.

5 ¶Utrum talis depositus gaudeat priuilegio clericali.Rñ.q̄ nō nisi tantum q̄ verberari non potest.vt no.glos.in.c.ij. liiij.dist.alias verberans ipsum esset excōmunicatus.s̄m Inno.

6 ¶Sed nunquid tenetur continere talis.Rñ.qd̄ sic vt not.In.liiij.di.c.nulli.

7 ¶Utrū seruus possit contrahere matrimonium alius a predictis ordinatis. vide.s̄.matrimonium.iij. impedimento.iiij.§.iiij.

8 ¶Utrum tempore persecutionis liceat christianis se subijcere seruituti i fideliū cum pacto q̄ ritus christianorum nō dimittent.Rñ.Inn.de renuncia.c.nisi cuz pridem: q̄ sic.

9 ¶Qui sine cā seruū occiderit nō minus puniet q̄ q̄ alienū seruū occiderit.l.j.in fi.de his q̄ sunt sui vel alie.iuris.

Sigillū q̄s pōt habere.Rñ.vt not.i.ca.dilecta.d̄ exces.p̄lat.⁊ dic vt supra de insignijs assumendis.⁊ secundum eam distictionem s̄.in signia.

Simonia p̄mo q̄d est.Rñ.q̄ est spiritualiū vel spiritualib⁹ annexoꝝ aut a spiritualib⁹ dependentium vel consequentium vel ad spiritualia antecedentur ordinātiū precedente peccato omissionis promissionis conditionis modi seruitij precij vel cuius vis temporalitatis receptio siue donatio hanc descriptionē electio ex dictis doctoꝝ que clarius.j.patebit ☞ De notatis in hoc.§.⁊ q̄ symonia ē crimen publicū ⁊ equiparatur criminilese maiestatis.Bal.no.in.l.si quēquam in.l.nota.C.de epis.⁊ cle.fa.gl.in.§.per contrarium insti.de here.que ab intest. defe.in verb.post mortem.et Alexan.in l.j.ff.de pub.iudi.

¶Quero quid in predicta de scriptiōe intelligatur nomine spiritualium.rñ.vt colligo ex Pa.in.c.cōsulere.de simo.et alijs doct.maxime Rica.in.iiij.di.xxv.

UVA. BHSC. IyR_213

arti.iij.q.ij.⁊ Asten.li.vj.tit.lv. Spūale dr̄ dupliciter in proposito. Primo ꝑ comparationē ad spiritum humanum. Spirituale p̄mo mō dictum tripl'r accipit̄.s. primo ꝑ essentiā vt gr̄a ⁊ virtutes gratuite ⁊ istud spūale nec de iure nec de facto pōt vēdi. qꝛ nō cadit in cōuētionē ⁊ de his hēs.j.q.j.c.j.⁊ ibi glo. Secūdo accipit̄ ꝑ causalitatē ⁊ dispositionem vt sunt sacr̄a q̄ sunt quodāmō cā gr̄e ⁊ virtutū. qꝛ ꝑ ea ꝯsequimur gr̄aꝫ ⁊ virtutes ⁊ ista cū sint corporalia cadūt in pactū sed nō sine simonia vt in.c.nō satis.⁊c. cū i ecclesie.eo. Tertio accipit̄ spūale p̄mo modo dictum per effectum. vt sunt ea que conueniūt alicui ex aliquo dono vel officio spūali. Ut prophetizare miracula facere. diuinū officiū celebrare. ⁊ talia spūalia non possunt vendi redimi vl' resignari ꝑ pecunia.c.querelā.eo.j.q.j. nullꝰ eps.el.ij.nisi ꝟꝫ ꝙ.j.dicā. Spūale vero ꝟo modo dictū per cōparationem ad spm̄ humanū dr̄ dupliciter. Primo per essentiā vt sunt scie oēs que per inuestigationē humanā ⁊ doctrinā acquiruntur. ⁊ hec nec de iure nec de facto vēdi pn̄t vt pꝫ ꝓuerb.xvij.quid iq̄t ꝓdest stulto hr̄e diuitias cū non possit emere sapiētiā. Secūdo dr̄ spūale per cām vt doctrina predictarū sniaꝝ q̄ de iure ⁊ facto vendi pōt aliquādo. aliqn̄ vero non sine simonia vt patebit.j.

2 ¶Quid dicitur annexum spūali primo modo dictū scꝫ per cōparationē ad spiritū sanctū. Rn̄.ꝙ omne illud.i quo spirituale ministerium vt vasa sacra ecclesia cimiterium ⁊ reliquie sanctorum vestis sacerdotalis vt sacra res ⁊ huiusmodi.

3 ¶Quid dicit̄ dependere vel consequi a spirituali primo modo. Rn̄.quod omne illud quod ex spirituali depēdet siue cōsequitur. vt habere ecclesiam vel dignitatem ecclesiasticā canonicam. Uel prebendam siue aliud beneficium ecclesiasticum vel ius percipiendi decimas primitias vel oblationes. Et quicquid cōpetit clericis ratione ordinis vt pulsare campanas claudere hostia ecclesie ⁊ similia. qꝛ hec omnia ordini clericali sunt annexa. qꝛ solis clericis conueniunt. et istud annexū vel dependēs non potest vendi.c.ad aures.c.ad nostrā.eo.ti.aliter cōmittitur simonia ⁊ propterea procuratores reꝝ ecclesiasticaꝝ vt prepositus yiconomus ⁊ vicedominus qui est qui preest rebus ep̄i. ⁊ sil'r defensores vt aduocatus vniuersitatis ecclesie sindicꝰ s.qui preest causis eccl'ie. ⁊ castaldꝰ siue maior dn̄s q̄.s.habet curā reꝝ exteriorum ep̄i ⁊ iudex ep̄i. ⁊ sil'r subiecti regule vt archidiaconus archip̄sbyter canonicus monachus ⁊ quilibet ecclesiastico mancipatꝰ offō. tales si per pecuniaꝫ ordinaut̄ simoniaci iudicantur secūdū hug. ⁊ Archi.j.q.iij.saluator. Sed ray. limitat verum qn̄ talis administratio habet annexū aliq̄d spiritualitatis.

¶Quid dr̄ ad spūale primo modo acceptū antecedēter ordinari. Rn̄.ꝙ ius patronatꝰ quod est ptās pn̄tandi ad officiū ecclesiasticū quod quidē sil'r vēdi nō pōt sine simonia. vt in.c.j.de iure patro. sed transit cū vniuersitate temporali vt in.c.literis.de iure patro. 4

¶Quid dr̄ annexū spūali ꝟo modo acceptū.s.ꝑ cōparationē ad spm̄ humanū vl' depēdēs. Rn̄.ꝙ sunt schole libri ⁊ huiusmodi ⁊ talia vendi pn̄t de iure nisi ecclesia locū scholariū assignasset docto. 5

¶Utrum sola voluntas vendendi vel emēdi spiritualia facit aliquē simoniacum. Rn̄. Tanc.⁊ Ber.c.vlt.e.ti.t⁊ nēt ꝙ nō. pro eis facit.c.tua nos in fi.⁊.d.c.fi. eo.ti.⁊.c.vt nostrā vt ecclesiastica beneficia. sed ego distinguo cum hosti.quod quo ad deum ⁊ peccatum mortale sola voluntate committitur. vnde cum quis dicit missam audit confessiones exhibet sacr̄a ⁊ huiusmodi p̄ncipaliter hac intentione vt propter id recipiat pecuniā vl' aliud tēporale peccat mortaliter ⁊ simoniacus est quo ad deum similiter qui hac intentione dat. Secus si daret pro sustentatione ministri principaliter vel ob reuerentiā l sacr̄i vel ad ꝟuanduꝫ laudabilē consuetudinē. qꝛ sic lꝫ.j.q.ij. sicut ep̄m.facit.c.qui ꝑ pecuniam.j.q.j. 6

UVA. BHSC. IyR_213

sed quo ad ecclesiā non vt in.c.tua nos eo.ꝛ ideo sola pnia sine alia restitutiōe deleꝛ vt i.c.fi.eo. Qđ quidē limitat Hosti.ibidē verꝝ in casu quo simonia est solum de iure positiuo.immo tenet ꝙ nec etiā peccat.sꝫ vbi simonia est de iure diuino sic tꝫ ꝙ talis ita dꝫ induci ad restituendum q̄cq̄d accepit sicut ꝛ vsurarius mētalis ꝛ placet Pa.in.d.c.fi. Sed hoc nō teneo quo ad pctm̄q̄ sine dubio peccat mortaliter si habet voluntatē deliberatā ad dādū spūalia ꝑ tpalib⁹. est bene verū ꝙ nisi sequaꝛ effect⁹.s. datio spiritualis ꝑ tpali nunq̄ erit simoniacus vt no.i.c.nēo.eo. Quo aūt ad restitutionem dic.vt.j.simonia.vij.in p̄n. Quo ad alias penas ipositas a iure cōtra simoniacos firmiter tene ꝙ requiriꝛ pactio. ideo in diffinitiōe dixi p̄cedēte pctō.

7 ¶ Sꝫ q̄d si neq̄ ministrās spūale. neq̄ accipiēs aliq̄d dat vel accipit vel paciscit de dādo vel accipiēdo sꝫ ipsis ignorātibus amicus accipientis spūale dat aliq̄d cū pacto cōsiliario ministrātis ad ministrañ.inducat.Rñ. ꝙ lꝫ dās spūale.ꝛ recipiens nō sint simoniaci ex quo nō sciunt aliq̄d tñ tam amicus p̄dictus q̄ cōsiliarius.simoniaci sunt.j.q.statuimus.ꝛ.c.si qui a simoniacis.

Simonia.ij. in q̄b⁹ casib⁹ pactio ꝓmissiōis omissiōis cōditiōis modi seruitij p̄cum ꝛ hmōi tpaliū ꝑ re spirituali vel annexo seu dependenti a spūali non inducit simoniā.Rñ.ꝙ.xvij.casibus.

☞ De hic notatis ꝛ ꝙ si p̄latus donat aliquid suo promotori post suā promotionem ꝙ committit simoniā Bal. not. plene in.l. ab anastasio.col.ij.versi. deinde inducas.C. manda.

1 ¶ Primo qñ possessio daꝛ cū pctō vt in eo cōstruaꝛ ecclesia vt in.c.olim cām.de rest.spo. Uñ etiā pōt dari lnia construēdi ip̄am ecclesiā sub certo pctō vt in.c. q̄to.de censi. ꝛ in.c.insinuatiōe.eodem. qꝛ talia pacta reputanꝛ spūalia sicut et in.c.significatum.de p̄ben. vbi daꝛ prebenda cum pacto qđ quotidie celebret in tali ecclesia.ꝛ ꝙ non possit eā dimittere ꝛ lꝫ quia in traditione rei sue quilibet pōt ꝙ sibi placuerit apponere pactū c.verum.de condi.appo.

¶ Utrū laicus dādo rē tpalem ecclesie possit apponere ꝯditionē spiritualē puta ꝙ fiat anniuersarium vel dicanꝛ tot misse vide.j.simonia.iij.§.xj. 2

¶ Utrū offerēs bona sua ecclesie vt efficiaꝛ canonicus ꝛ ex illis bonis post modū istituaꝛ sibi p̄bēda sit simoniac.Rñ. ꝙ sic.tex.est i.c.tua nos.eo.sec⁹ si pure ꝛ liberaliter donasset. ꝛ post humiliter peteret admitti in canonicū ꝛ retinere p̄dicta in p̄bendam ꝛ clerici pure cōsentirent quia tunc liceret. 3

¶ Quid de eo q̄ cōstituit de bonis suis p̄bendā i aliqua eccl̄ia sibi retinēdo potestatē ꝯferēdi eam aliqui alteri.Rñ.qđ pōt sine simonia retinere sibi ius patronat⁹ vel in ꝑpetuū vel ad tp̄s.sꝫ nō valet nisi fiat de cōsensu ep̄i ꝛ fratrū eius si qui sunt ibi in constitutione eius. 4

¶ Pone ꝙ statuto caueꝛ ꝙ nouiter receptus in canonicū vel monachū teneaꝛ soluere certū q̄d. Queriꝛ vtrum sit simonia post receptionē illud soluere.rñ.pa in.c.dilectus.el.ij.eo.ꝙ sic ex quo p̄cessit taxatio.qꝛ talis solutio vr̄ facta virtute illi⁹ taxatiōis ꝛ nō libere.facit tex. p̄fati.c.dilect⁹.ꝛ.c.ex multis.j.q.iij.ꝛ.c. veniens.eo.ti. Qđ.limitāt verū aliq̄ qñ tale solutum cedit in vtilitatem priuatam aut canonicorum secus si solueret ꝑ fabrica ecclesie vel alijs ad diuinum cultū ꝑtinentibus s̄m Host.ar.de cōsti. c.cū oēs.ꝛ.c.ex pte. Nā laudabilis ꝯsuetudo dꝫ seruari.c.ad apostolicā.eo.ꝛ.c. significatū.de p̄bē.nō tñ dꝫ retineri prebēda loco pignoris.ar.d.c.significatū. vel etiā pōt retineri si cōsuetudo sit qđ nō assigneꝛ prebēda quousq̄ tale quid soluerit. In hoc em̄ casu fit permutatio spūalis ad spūale qđ licet de re.ꝑma.c. ad questiones. Pa.tñ in.c.iacobus.eo. tꝫ.ꝙ si statutū imponit tale on⁹ recipiēdo vel recepto de nouo vt teneaꝛ soluere certū q̄d etiam ecclesie vel ad cultū dei quod non valet sine simonia.ꝛ facit d.capitu.ex multis cum alijs. Si vero 5

UVA. BHSC. IyR_213

statutū īponit onus p̄bende, sic vz in fa
uorē cult⁹ diuini. ar. c. significatū de pre
bē. ⁊. c. vnico. vt eccle. bñ. sic. ⁊ ar. i. c. si ꝓ
pter tua debita. de rescri. li. vj. ⁊ hec ma
6 gis placet sed nec p̄mā opi. condēno.
¶ Scd̄s est cū aliq̄d ꝓ obib⁹ spū alibus
alicui p̄sbytero datur q̄ ad ea al's nō te
net. xj. q. ij. charitatē. Aduerte tñ ꝙ in
hoc fuerūt opi. vt refert Pa. i. c. signifi-
catū. de p̄bē. magis ista opi. placet Pa.
⁊ gl. i. d. c. significatū. ⁊ Ric. i. iiij. di. xxv.
articulo. iij. q. j. ⁊ Ho. ⁊ Gof. ⁊ Inn. i. c.
qm̄. ne p̄la. vices suas. q̄ tz ꝙ licite pōt
aliq̄d recipe sacerdos ꝓ missis celebran
dis ⁊ alijs spūalib⁹ administrādis dū
modo nō intēdat vēdere spūale seu reci
pere pecuniā ꝓ spūalib⁹ sz poti⁹ ꝓ serui
tio ⁊ recō pēsatiōe laboꝝ dānoꝝ q̄ susti
net trahēdo ibi morā ꝓ sua sustēatione
Et ꝙ ad ea exhibenda non sit ex officio
obligat⁹ qꝛ si intēderet recipe ꝓ spūali
esset symonia. c. iudices. j. q. j. Sil'r esset
symonia si sacerdos parochialis a suis
subditis hec exigeret qꝛ ad hoc tenetur
q̄ nec ēt ꝓ sumptu aliq̄d p̄t accipere ab
eis sine symonia ꝓ quocūq̄ spūali. c. vē
dētes. j. q. iij. ab alijs aūt bñ pōt.. Ueꝝ
ē ꝙ Gof. ⁊ Ray. dicūt ꝙ si talis sacerdos
q̄ ēt nō obligat̄ ex officio hz sūpt⁹ neces
sarios aliūde qd̄ dz gratis cātare qd̄ si
facit pro pecunia aut erit symonia aut
auaritia sed cū symonia nō possit eē cū
nō itēdat vendere spūale: ⁊ nēo teneat̄
suis stipēdijs militare. c. cū sit eo. ḡ ibi
vr̄ turpe lucrū vt pz i. d. c. iudices. ⁊ ar.
xij. q. j. Illi q̄ vel ad min⁹ hz spēm mali.
Tu v̄o tene ꝙ tria cōcurrere debēt vt
liceat. Primū qd̄ nō capiat nisi ꝓ sum-
ptu vel labore. Scd̄m ꝙ nō sit ex offō
obgligat⁹ ministrare. Tertiū qd̄ nō ha
beat aliunde sumptus necessarios.
7 ¶ Sed si sacerdos parochialis non hz
sumpt⁹ necessarios nunq̄d poterit sine
symonia exigere aliq̄d ꝓ spūalib⁹. Rñ.
s̄m Pa. i. c. Suā. eo ꝙ si pōt aliūde sibi
honeste victum querere puta scribēdo
⁊ hmōi sic nō pōt exigere. sed laborare
debet manib⁹. xcj. di. c. cleric⁹. Si v̄o nō
potest tunc ep̄s debet sibi ꝓuidere vel
populus potest compelli ad p̄standum
sibi necessaria ꝓ victu ⁊ facit glos. bona
in. c. omnis xp̄ianus. de conse. distinc. j.
que dicit ꝙ potest subtrahere sacramē-
ta populo nisi oblationem faciat ⁊ s̄m
hanc dist. intellige glo. ⁊ tex. in. c. p̄cipi-
mus. xxj. q. ij. ⁊ s̄m predicta limita quia
vnum sine reliquo non procedit. j. q. iij.
si quis obiecerit.
¶ Terti⁹ est qñ dat̄ aliquid ꝓ vita eter 8
na vel remissione suoꝝ pctōrū s̄m istud
daniel'. iiij. pctā tua eleemosynis redi-
me. de testa. c. fi. xxxiij. q. ij. anime. lxxxij.
di. p̄sbyter. i gl. Rō qꝛ p̄dicta ꝓponunt̄
nobis venalia a deo ꝓ moneta dilectio
nis ⁊ opibus charitatis qꝛ eleemosyna
nō est p̄tiū vite eterne nisi inq̄stū impe-
rat̄ a charitate nō sic alia spūalia q̄ con
feruntur per ministros ecclesie.
¶ Utrū faciēs votū deo vt obtineat q̄d 9
temporale sit simoniacus. vide. j. votuz
primo. §. ix.
¶ Quart⁹ est quādo dat̄ aliq̄d pro redi 10
mēda vexatione q̄ sibi fit in re spiritua-
li. c. dilect⁹. el. j. eo. Quod limito verū qñ
certus est de iniustitia q̄ sibi fit. secus es
set in dubio qꝛ non liceret. Unde si ep̄s
me iniuste excōicet possum sibi dare pe
cuniam vt sniam reuocet ⁊ me absoluat
s̄m glo. in. c. ad aures. ⁊ Inno. ibidē te-
net cōtrarium scilicet ꝙ nō possit sine sy
monia. Sed Jo. an. ibidē ⁊ sequit̄ pa. di
cit ꝙ si tali imminet aliqd̄ graue preiu-
diciū ex dilatata absolutione puta quia
debebat eligere vel eligi vel currit sibi
p̄scriptio ⁊ huiusmodi sic vera est opi.
gl. qꝛ tunc redimit vexationem suā. d. c.
dilectus. Si nō subest sibi aliquod p̄iu-
dicium ex dilatiōe absolutiōis tunc est
vera opi. Inno. ⁊ ideo habeat recursum
ad superiorē. ar. c. null⁹. de iurepa. Idē
dic de suspēsione vel interdicto.
¶ Utrū possit aliquid dari cōtradicen- 11
ti mihi de iure vel de facto ne cōsequar
aliqd̄ spiritua. Rñ. pa. i. c. mattheus eo.
ꝙ nō licet pro iure querendo sine symo
nia. ar. c. significasti. de elec. Nec etiam ꝓ
possessiōe habenda post ius quesitum
s̄m Inn. c. ad aures. de symo. gl. xvj. q.

UVA. BHSC. IyR_213

vij.decimas sed ꝑ iure quesito sic.vt in d.c.dilectꝰ.Ubi Pa.etiã addit limitãdo p̃dicta ꝙ si ꝓpter potẽtiã aduersarij.non posset apud superiorem de facili consequi possessionem tunc vt euitet magnum incommodum posset aliquid dare sine symonia sicut dictuz est de absolutione ab excõicatiõe. Si vero iniuste possidet non potest aliq̃d dare sine symonia vt nõ vexet̃.Silr ne eps eũ iuste deponat.vel ne accuset̃ iuste vel illi qui p̃tẽdit ius in beneficio qꝛ tunc non esset redimere vexationem vt.not.in.c.nemo.eo.ti.Hic aduerte ꝙ reddẽs spirituale qd̃ vsurpat solũ ex pecunia.licet dãs possit sine symonia redimere tamẽ a quo redimitur est symoniacꝰ secũdũ Hostien.

12 ¶Utrũ possit sine symonia aliq̃d dari presbytero pro baptismo q̃ nõ vult aliter baptisare.Rñ.Pau.i.c.cum in ecclesia.eo.ti.ꝙ in adulto nõ qꝛ propter cõtritionẽ põt saluari.ar.c.debitũ ⁊ qd̃ ibi notat̃ de baptismo ⁊ i.c.de p̃sby.nõ bap.Sz ꝑ ifante sũt opi.Aliq̃.vt Tho.ij.ij.⁊ pe.de traren.⁊ Pet.de pal.in.iiij.⁊ gl.in.c.baptisandis.j.q.j.dicunt ꝙ nõ lz qꝛ non sunt facienda mala vt veniãt bona.xiiij.di.c.quod ait Loth.⁊ ibi.gl.⁊.xlvj.dist.sicut.Sed pau.vbi.s̃.⁊ Ricar.⁊ Lan.in.iiij.di.xxv.reputant verũ in adulto qꝛ bona volũtas ei sufficit in tali casu. Sz quãdo quia habet pueꝝ ⁊ nõ reperit̃ alius qui possit baptisare vel sciat vt puta quia est mutus vel nõ habet manus ille qui querit ꝙ baptizetur nec aliuz habet ꝙ tunc licite dat qꝛ nõ emit spũale.nec hoc debet intendere sz remouere vexationẽ ⁊ impedimẽtũ ⁊ dz intẽdere emere tꝑale.s.aquãsolum ⁊ hoc tene.

13 ¶Utrũ licite detur pecunia pagano vt se baptisare ꝑmittat.Rñ.in gl.j.q.ij.in c.q̃pio recitant̃ opi.sed tene opi.Pa.in c.cum lecclesi.eeo qui dicit ꝙ si ꝓpter paupertatẽ timeret venire ad fi.tunc licet ei aliquid dare vt veniat.Si ꝟo nõ habet volũtatẽ veniẽdi nisi ꝓpter cupiditatẽ tunc nõ lz qꝛ baptismus ei parũ prodesset.xv.q.j.non est.imo peccat qꝛ abutit̃ bono.⁊ silr dãtes.ar.xxiij.q.v.ad finẽ nisi ꝓbabiliter p̃sumeret ꝙ postea mutabit voluntatem.

¶Quid si ecclesia mea vel prebẽda me remoto alteri est assignata.Rñ.si ꝑ precio eã recupero vel redimo.symonia est siue iuste siue iniuste sim ammotus.Secus ante priuationẽ si iuste tenebãt qꝛ sic est redimere vexationem meam concordat Inn.in.c.ad aures.eo.⁊ Pau.in c.matheꝰ.eo.ti.Intellige quãdo remotus est a prelato superiori.qꝛ secus si expelletur ab aliquo tyrãno.nã tunc etiã post remotionem posset dare. 14

¶Utrum sit symonia si pecunia datur episcopo vt nõ cõferat symoniace.Rñ.pau.in.d.c.cum in eccl̃ie.ꝙ sic ex parte recipiẽtis sed non ex parte dantis. 15

¶Utrum capitulum dans aliquid alicui qui electionẽ impedit de quo cõstat ꝙ in electiõe nullũ ius habet vt desistat sit symoniacuz.Rñ.ꝙ non si impediret ne simpliciter electio fieret sed si impediret ne iste vel ille eligeret̃ sic non posset si ille cuius electionem impediret ꝟm Rodo. 16

¶Quintꝰ casus est qñ ꝓcuratio datur epo ꝑ visitatiõe ꝯsecratiõe eccl̃ie de cẽsi.c.cũ apl̃s.⁊ de symo.c.cũ sit romana.d̃ p̃scr.c.cũ ex officij.⁊.x.q.iij.relatũ.⁊ lz doc.diuersimode velint assignare rõnẽ tu tamen dic ꝙ hoc fit legis autoritate ⁊ ideo non peccatur.xxiij.q.iiij.qui peccat.Aduerte tamen ꝙ tũc licite potest dari quando est procuratio moderata de qua vide.j.visitatio.§.iij.aliter non liceret. 17

¶Sextus casus est qñ exigit̃ in pactuz expresse qd̃ a iure ꝑmittit̃ vt dictũ est in p̃cedẽti.§.vel quod inerat.vt in.c.olim.el.j.de resti.spo.⁊ ibi pa.Ideo vt dicit idem Pau.in.c.j.de eo qui mit.in pos.qꝛ lz spiritualia non accipiant extimationẽ tamen interesse ex eis ꝓueniens bñ põt esse extimabile ⁊ sup eo tanquã super tꝑali ꝓcedit vt dicit gl.in.c.corã.de offi.deleg. 18

¶Utrum vicarius recipiendo salariũ 19

UVA. BHSC. IyR_213

sit simoniacus. Rñ. pa. in. c. j. ne prela. vi. su. ꝙ nõ qꝛ locat operas suas sicut nec assessor vt in. c. statutũ. de rescrip. li. vj. nec aduocatus. xiiij. q. v. non sane.

20 ¶ Septimꝰ casus est quãdo qđ exigit per modũ insinuationis exigitur vt si dicatur volẽti intrare religionẽ quod aliquid secũ aportet vñ possit viuere. Quod verum credo ꝑm Pan. in. c. nõ satis. eo. dummodo nõ deducat in pactũ. ⁊ ita cõcordat Inno. in. c. tua. eo ti. qui videtur tenere ꝙ non lꝫ dicere si vis viuere mecum porta tecũ. ⁊ gl in. d. c. non satis. q̃ dicit ꝙ licet sic dicere. de quo tamen dic. vt. j. simoniac. iiij.

21 ¶ Octauꝰ casus est qñ subest cõsuetudo vt aliquid pro spiritualibꝰ exigat de quo tamẽ dic vt. s. cõsuetudo. §. xij. Aduerte etiã ꝙ illud hꝫ locuꝫ vbi a laicis debet aliq̃d clericis sꝫ vbi cõsuetudo est vt a clericis aliq̃d exigat tũc dic ꝑm. pa. in. c. iacobꝰ. e. ꝙ ad priuatũ commodũ clericoꝝ nõ vꝫ sꝫ bene in fauorẽ diuini cultus si nõ ꝑcessit exactio ãte sacramẽtorũ exhibitionẽ ⁊ ꝓpterea dicit Inn. ⁊ Joã. de lig. in. d. c. ad apostolicã. ꝙ cõsuetudo que dat aliquid ante receptiõnẽ sacramentorũ est corrupta nec valet q̃tũcũq̃ lõga ⁊ quãdo nõ precessit exactio. quare valeat in laicis ⁊ non clericis. Ratio diuersitatis est quia laici videntur se obligasse sub nomine cuiusdam oblationis facit quod no. in. c. nouum genus. de deci.

22 ¶ Nonus casus est quando quis causa permutationis aliquid dat in recompensationem maioris beneficij de quo dic vt. s. permutatio. §. vj. et aduerte ꝙ tractatus permutationis inter partes super beneficijs nõ inducit simoniam vt. s. permutatio. §. iiij. immo vt dicit Car. in. cle. vnica. de. re. permut. in renũciatiõe exprimi potest ꝙ causa permutationis renunciat sine simonia quia a iure permittitur de elec. significasti. de rerum permu. c. vniuersorũ. ⁊ c. vnico. de reũ permu. lib. vj. ⁊ d. c. cle. vnica.

23 ¶ Decimus casus est qñ vasa sacra vendunt q̃ lꝫ sint annexa spũali tñ vendi pñt sine simonia non habito respectu ad formã cõsecrationis ꝑm Ri. in q̃. ij. q. xxj. ita tamẽ ꝙ alteri ecclesie in eadẽ forma vendantur. sed persone seculari non licet vendere nisi redacta in pristinam massam ⁊ idem dico de vestibꝰ sacris ꝙ alteri ecclesie vendi possunt.

¶ Sed nunquid lꝫ aliquid exigere ꝓ chrismate habito respectu ad liquoreꝫ Rñ. Pa. i. c. ea q̃ de auaricia. eo. tit. ꝙ nõ sine simonia: qꝛ chrisma ĩq̃tũ sacr̃m ẽ nõ solũ est spũale. sꝫ etiã inq̃tũ liquorẽ q̃d spũale. j. q. j. placuit. el. ij. silr nec ꝓ pane bñdicto vel candelis benedictis. 24

¶ Undecimus casus est qñ vendit dependẽs siue ꝯñs ad id quod dependet a spirituali ꝑm Ri. vbi. s. sicut est perceptio decimaꝝ ⁊ fructus beneficioꝝ panis oblatꝰ; vel cera granum ⁊ hmõi q̃ offerunt in ecclesia. Nam ius percipiendi spũale est ⁊ vendi non potest sꝫ bene fructꝰ. ⁊ ideo dicit pa. in. c. j. ne ꝑ. vi. su. ꝙ prelatus bene põt vẽdere obuẽtiones iurisditiõis tanq̃ fructus ꝑm gl. ibidẽ: sꝫ tene ꝑm Inno. non debet vẽdi exercenti illã iurisditionẽ ⁊ bene qꝛ ꝓpter cõnexitatẽ vidẽt vendere ipam iurisditioneꝫ. j. q. iij. c. si quis obiecerit. Silr alij fructus ecclesie ꝑm Host. vẽdi possunt cũ sint corporales. itellige veꝝ a bñficiato q̃diu ipse viuit non a ꝑlato q̃ habet ius ꝯferẽdi arg. c. vnico. §. fi. vt eccl. benefi. ⁊ silr dicit idẽ pa. in. c. fi. ne. ꝑ. vi. su. ꝙ pñt locari laico obuentiones eccl̃ie. dũmõ ponat clericũ loco sui ꝓ recolligẽdis nec ꝑsumptuose ad altare accedat vbi fiũt oblationes. arg. c. j. ⁊. ij. ne cler. vel mo. 25

¶ Utrũ dãs pecuniã ꝓ administratiõe reꝝ eccl̃iasticaꝝ cõmittat simoniã. Rñ. pa. i. c. cõsulere eo. ꝙ sic. ⁊ ibi tex. hoc. limito ꝑm glo. i. c. saluator. j. q. iij. qñ talis administratio hꝫ aliq̃d spũale annexũ alꝫ nõ qꝛ temporalẽ iurisditionem posset dare sub pensiõe annua. ⁊ idem dic. s. simoniacũ si dat ꝓ administratione pauperũ ⁊ hospitaliũ. j. q. vij. si q̃s omnem. in glo. ⁊ in aut. de san. epis. §. sꝫ neq̃ ꝑm Petrũ de perusi. tracta. de ca- 26

UVA. BHSC. IyR_213

nonica portiõe epi.c.iiij.siue hospitalia sint autoritate epi constructa siue non. secꝰ si dat vt recipiat ad seruien.solũ si ne aliquo iure cõsequendo.ꝛ sic intellige.c.vnicũ vt; eccle.bñfi.ꝙ ecclesia.j.p̃latura sub anno cẽsu ꝯcedi nõ põt.de simo.c.nõ satis.xxj.q.ij.p̃cipimus.Unde emẽs prepositurам ꝛ canonicatũ vice dominiũ aduocationẽ. castaldatum et hmõi simoniacꝰ est.j.q.j.si quis eps.ꝫ tamẽ limitationẽ predictam.

27 ¶Utrũ dãs aliquid vt seruiat tanq̃ vicarius in ecclesia sit simoniacꝰ.Rñ. pa. i.c.ad nostrã.eo ꝙ sic vide bonũ tex.cũ gl.in.c.licet de penis.

28 ¶Utrũ vendẽs villã ꝛ ius patronatus qđ hꝫ in ea sit simoniacꝰ.Rñ.pa.in.c.q̃ relã.đ simo.ꝙ sic qꝛ copulatiua facit venire copulatũ principaliter.ꝛ non accessione.Secus si dicatur vẽdo villam cũ iure patronatus ꝛ sic intellige Jo.an.i c.j.de iure pa.li.vj.Ego vero quoad cõscientiã recurrerem ad intẽtionẽ si habuit.s.animũ vẽdendi ius patronatus specialiter ꝛ sic fit simoniacꝰ qđ pꝫ qñ plus vendit villam alias non.

29 ¶Undecimꝰ casus est qñ eps recipit clericũ ad seruitiũ spũale ꝛ tpale p̃stañ. sibi cũ ꝓmissiõe ꝙ annuatim soluet sibi certũ salariũ donec sibi ꝓuiderit de beneficio.Nã licet hoc ꝑm ho. dũmodo spãliter nõ se obligauerit ad seruitium tẽporale p̃stã.nec cõmittit simonia postmodum remittendo salariũ cũ confert bñficium quia salarium erat sub conditione ꝛ facta collatione beneficij expirat cõditio insti.de ver.ob.§.nõ omnis. Secus si promissio salarij fuisset pura ꝛ perpetua.c.veniens.eo.ti.Quod quidẽ pa.in.c.cum essent.eo.credit verum ꝙ licet qñ prelatus non inducitur principaliter propter seruitium.sed qꝛ ille meretur si aliter causa finalis sit seruitium non licet.arg.ca.graue.de prebẽ. secus si sit cã impulsiua.

30 ¶Quid de illo q̃ recipit promissionem bñficij prestandi ꝓ voce electionis dãda.Rñ.simoniacꝰ ẽ.c.de hoc.eo.ti.Itez dic si recipit pro electiõe nõ ipedienda siue ante siue post.dũmõ nondũ sit ius acquisitũ in ea electiõe.nã acquisito iure.licet redimere suam vexationem.vt ꝑ.iiij.casu.

31 ¶Tertiusdecimꝰ casus est qñ pecunia. dat ꝓ tẽporali iurisditiõe hñda.ꝫ pa.i. c.j.ne p̃la.vic.su.sꝫ tñ tꝫ nõ sit simonia est graue pctm̃.facit ad hoc.c.nẽo.ꝛ qđ ibi no.e.ti.ꝛ.j.q.j.in sum.ꝛ gl.j.i.c.qm̃. ne p̃la.vi.su.que tenet ꝙ est simonia.dꝫ intelligi vera ꝑm pa.i.d.ca.qm̃ quãdo tẽporalis iurisditio hꝫ dependentiam ab offõ ecclesiastico qꝛ ꝑ talẽ ꝯnexitatẽ cõmittit simonia.d.c.cõsulere.eo.ti.sed qñ nõ habet dependẽtiã ab offõ ecclesiastico nõ est simonia sꝫ turpe lucrũ et ꝯtra legẽ ꝫ pa.in.d.c.j.vt i aut.vt ind. sine quoquo suf.ꝛ in aut.de man.prin. §.illd.ho.tñ tꝫ ꝙ sit simonia dare pecuniã vt promoueat quis in imperatorẽ vel regẽ ptãtẽ vel rectorẽ alicuiꝰ ciuitatis qꝛ iurisditio ẽ spũalis.j.qđ.iij.ex mltis.Uñ vẽdere gastaldionatũ vel yconomatũ ẽ simoniacũ.j.q.j.si quis epus ꝛ.j.q.iij.Saluator.Ois enim potestas a deo est.ꝛ iõ spũalis vr̃.Sed credo sit verior opi.pa.imo.Ge.tꝫ ꝙ etiã lꝫ dare aliquid prohabẽdo offõ temporali.de quo vide supra officiũ.§.j.ꝛ dic vt ibi.

32 ¶Quartusdecimꝰ casus est qñ spũale pro spirituali exigitur puta vnꝰ dꝫ dicere primam missam alter secundam.ꝛ ꝯueniũt adinuicẽ ꝙ vnus dicat missam ꝓ alio ꝛ ecõuerso. Tho.vero tene ꝙ si interueniat pactũ erit viciosum nisi beneficio vel personatui sit annexum tale onus vt puta prebẽde.s.ꝙ qui eam habuerit dicat missam đ beata virgine.vt extra de prebẽ.ca.significatũ.Similiter vr̃ tenere Rica.in.iiij.di.xxv.arti.iij.q.j. dicens ꝙ si duo sunt baptizandi ꝛ vnꝰ dicat baptizabo te tali pacto quod baptizes me.ꝙ est simoniacũ.Ratio qꝛ in talibꝰ nulla pactio vel cõuentio dꝫ iteruenire.c.tua nobis.eo.tit.ꝛ hoc ꝓpter duo.Primo qꝛ res a nõ dño emit sicut a ministro sacr̃orum qui nõ est dñs.Secũdo qꝛ est cõtra rõnẽ gratie ꝙ vẽdat sꝫ tu aduerte ꝙ qñ vnꝰ tenet dicere pri

UVA. BHSC. IyR_213

mā missam ⁊ cōuenit cū eo q̄ tenet dice re scdam pro secūda dicenda vt alius dicat p̄mā ꝙ li.p.nō denotat apprecia tionē sz adminiculationē cū ille nō pos sit dicere missam p alio nisi dicat p eo. ⁊ iō licet sed i casu p̄dictoꝝ doc.li.p.di cit appreciationē.⁊ iō illicitū est pactum sed bñ posse dicere ſm p̄dictos do.ho. die ego.dico p te.vel te baptizo.⁊ rogo vt cras dicas pro me.vel baptizes me postea ⁊ hmōi sine pactione.

33 ¶Quintusdecimꝰ casus qñ datur ra tione prouocationis ad orandum sicut quando dat eleemosyna religiosis pau peribus vt prouocētur orare et missas dicere.pro eis de quo dic vt infra.simo nia.iij.§.ix.

34 ¶Sextusdecimꝰ ratione punitionis si cut in absolutione excōicationis exigit pecunia nō pro absolutiōe qꝛ eēt simo nia.sz p punitione pcti.c.ad aures eo. cōcor Rica.vbi.s̄.⁊ addit caueat absol uens ne in hoc magis intendat deserui re cupiditati q̄ correctioni.

35 ¶Decimusseptimꝰ rōne liberalitatis qꝛ gratis datur ⁊ gratis accipit nō rō ne alicuiꝰ spūalis.j.q.j.q̄cq̄d.sz tñ nata bilitas in tali dato facit presumptaz si moniam.vt.c.⁊ si qōnes.eo.ti.

Simonia iij. circa bñficia dignitates officia ⁊ prio circa electionem seu promotio nem queritur

☞De notatis hic ⁊ ꝙ simōia in curia romana cessat.Bar.no.in.l.j.in prin.ff. ad le iul.d ambi.⁊ Fel y.c. cū venissent. col.j.v̄si.in q̄tum abbas.de symo.

1 ¶Utrū reges ⁊ principes ⁊ alij recipiē tes pecuniā vt cōsentiant electioni seu promotioni ad aliquā dignitatē vel p̄ laturā sint simoniaci.Rñ. Pau.in.c.de hoc.e.ꝙ sic⁊ tenent restituere illi eccl'ie d cuiꝰ prelatura agebatur.lz non esset de bonis ecclesie.vt ptz in eo.c.de hoc.

2 ¶Quid d canonco q̄ ꝯuenit cū alijs ca nonicis.vt ꝯplaceāt sibi d aliq̄ canonico recipiēdo ⁊ postea ipse eis cōplacebit d alio.Rñ.ꝙ simonia est.ca.q̄pio.j.q.ij.

3 ¶Quid si dicat aliquis eoꝝ nunq̄ cō sentiā ꝙ aliq̄s fiat canonicus nisi mihi cōsentiatis de meo.Rñ.ſm Ray.Simo niacus est.Si tñ cōsuetudo esset ꝙ qñ vnus fuit exauditꝰ in vna ꝙ alter post ea exaudiatur in alia posset tunc talem cōsuetudinē rogare seruādam.ar.lxiij. d.qꝛ igitur de consti.c.cum omnes.

4 ¶Utrū ꝯmittat simoniā facit pctm̄ cū illo q̄ bñficiū ꝯfert vt retineat aliquam portionē ex redditibꝰ bñficij.rñ.pa.i.c. j.vt eccl'ia.bñ.ꝙ sic.no. tñ ꝙ ep̄s ex iu sta cā ⁊ necessaria pōt statuere vt reddi tus certi tp̄is bñficij vacātis deputen tur ad certū vsum laudabilē facit.c.vl. de ver.sig.Itē pro solutiōe suoꝝ debet intelligi si ꝯtractoꝝ nomine ecclesie se cus si ꝯtraxisset nomine priuato vt no. gl.in.c.j.de sol.facit.c.si propter tua.de rescrip.lib.vj.

5 ¶Utrū ꝓmouēdus in rectorē alicuius ecclesie ⁊ paciscas vt soluat pēsionem maiorē collatori sit simōiacꝰ.Rñ.pa.i.c. cū clerici.de pac.ꝙ sic.sil'r etiā si promo uēdus propria autoritate obliget se ad pensionem non tenet collatio ſm pau. ibidem lz Jo.an.teneat ꝙ tenet.

6 ¶Circa officia q̄ritur de p̄sbytero q̄ vē dit offm̄ portādi aquā benedictam per suam parochiā.Rñ.ſm Ro.ꝙ licite po test fieri si vēdit emolumēta sibi ex cō suetudine ꝓuenire consueta.Si autem vēdit tale officium non est simonia.sed turpe lucrū. Si aūt vendit aquā bñdi ctā vel panē bñdictū sic est simonia ſm Alexā.⁊ Ro.qꝛ in receptione talium cō fert remissio venialiū peccatorum.

7 ¶Quid si quis vēdat officiū clauden di hostia vel pulsandi cāpanas.et hu iusmodi.Rñ.ſm Rod.ꝙ simoniacꝰ est sumpto nomine simonie large sicut ta lia officia sunt spūalia large.Si tamem datum sit alicui tale offm̄ gratis ⁊ ꝯsue tudo sit loci ꝙ possit ponere aliū loco sui ⁊ locare ⁊ vendere ad vitam ipsius dantis non esset simonia ſm Ro.Sed tu aduerte quia.j.q.ij.ca.j.dr̄ ꝙ non est sacri muneris offm̄ claudere hostia ec clesie sed tm̄ sibi annexum vel vnitum. Et dicit glos. ibi q d tunc est simonia emere

UVA. BHSC. IyR_213

emere aliquem ad ministrationem. vel officiū ecclesie qñ est annexū alicui spirituali vel consuenit per clericum exerceri solū. z sic tenet q̄ est simonia vendere officiū. secus vendere redditus.

¶ Quid de dātib⁹ aliquid vt possint in parochia vel ep̄atu q̄rere vel questuare Rñ. fm tho. i quol. q̄ sacerdotes prelati recipientes simoniaci sunt cū persuasio sacerdotj spūalis sit z ei credat q̄ p̄lati sunt p̄sbyteri sūt z sic est simonia respectu prelati vel p̄sbyteri concedentis respectu vero dātis sacrilegiū est quia ibi est defraudatio eleemosynarū cōtra intētionē dātiū z tenet vterq; ad restitutionē si tales q̄stores sūt scelerati vt sūt chiaratant sed q̄ ad restitutionē dic. vt Restitutio primo in verbo turpiter. §. j.

9 ¶ Utrū liceat dare vl accipere pecuniā p̄ oratione p̄dicatione dei laudes vel p̄cessione. Rñ. fm Ric. vbi. §. z Alie. li. vj. tit. vlt. q̄ nō. hec tñ. z sibi dicūt spūalia ic̄ta ex gratia p̄cedit z ad gr̄am disponūt q̄ tñ p hominū misteriū exhibētur. z tō vēdere in his q̄ est spūale simonia est. Et nō q̄ predicat principalr vt laudem vl fauorē cōsequatur humanū vl lucrū simoniac⁹ est. sed mētalis. j. q. iij. nō solū. Aduerte tñ. q̄ dantes eleemosynas pauperib⁹ aut religiosis vt impetrent orationis suffragiū nō dāt quia si intēdant emere orationes sed quasi. per gratuitam beneficientiam eos prouocare ad orāt. pro ie gratis z ex charitate. z sic nō peccant.

10 ¶ Quid de fratrēt̄ib⁹ i aliqua ecclia q̄ petitio nō fiat in alio funere nisi tñtaz pecuniā legasset eccle. Rñ. fm. Ray. z tho. q̄ simoniaci sūt. ar. 8 incētu. c. sicut el. j. z. ij. secus si fratres ret q̄ legatibus talē sum̄ā fieret talis honor vel p̄cessio ar. extra eo. c. cū sit. Nō diuersificatis est qz i primo è exactio p̄supponit q̄ p minori non fiat in secundo habet spēm gratuite recompensationis qz nō negatur ne etiam fiat pro nō legantibus. ar. de iureiu. c. sicut. el. j. z. ij.

11 ¶ Utrū liceat dare pecuniā p̄ āniuersario celebrādo z hmōi. Rñ. Ri. in. iij. dis. xxv. q̄ nō lz p̄ hoc p̄cm facere de dāda pecunia sed li ex deuotiōe det ecclia debet celebrare Jon. fo. m. c. qm̄ enormis. ne. p. vi. iu. dicit q̄ nō solū lz sed ēt ē meritorū aliquos reddus cōstituere in ecclia vt ibi fiat anniuersariū. p alt q̄ sic d hoc cōstitui non p̄t p̄ donatorē qz nō lz ei cōditiones spūales apponere, sed tm̄ tales vt redēptiōe captiuorū. xij. q. ij. aut sed p̄t cōstitui p̄ illos q̄ fiat anniuersariū facere extra de p̄bē. c. significauit. Host. in. d. ca. qm̄. lz q̄ p̄t imponi tale onus redditib⁹ sed dicit tut⁹ fore relinquere sic relinquo tales ecclie annuatim. x. li. sup tali possessiōe dividendas inter eos solummodo qui meo anniuersario intererit. et rogo vt fiat omni anno.

¶ Utrū canonic⁹ vadēs ad horas canonicas p̄cipaliter p̄ denarijs horarijs sit simoniacus. Rñ. Po. in. c. olim. de vsur. fig. z sequit Jo. an. de cle. nō re. c. vnico li. vj. licet q̄ nō est p̄a simonia qz nulla expressa pactio intercedit lz q̄ grauiter peccat z mētalē simoniā p̄mittit lz p̄ solam p̄miā satisfacit. c. tua nos. de limo.

¶ Quid si cleric⁹ p̄ pcio vigilet ad dess cū z dicat psalteriū. Rñ. Host. q̄ si facit pcm̄ p̄ eo legere psalteriū q̄ simonia est. Si aūt q̄ vigilaret nō ē simonia licet sit tacite q̄ debeat legere psalteriū. ar. de prebē. c. significauit: qz sic vēdit labore q̄ nō tenetur impendere.

¶ Quid si maior ecclie nō portetur nisi p̄ certo pcio. Rñ. Po. q̄ ē signū anarthie z ducit vicio simonie. c. audiuimus. eo. Similiter est simonia quando tabat p̄ certa pecunia ds ponat i tali sepultura cū ibi sint plures fm Host. 14

¶ Utrū p̄cto delecto redimen. anteq̄ corpus ad ecclesiā deferat sit simonia. Rñ. q̄ nō qz lect⁹ z hmōi ē qd tēporale z tō p̄t vēdi redimi z hmōi. si tū clericus nollet sepelire nisi prius p̄posito pcio de eo redimēdo sic vt simonia cum fiat pcm̄ de pelli ad spūale fm Po. facit. c. vl. de re permu. sic cōmittit simonia si clici nollet sepelire nisi staret eis cautio ab heredib⁹ defuncti de receptione eo⁹ 15

55

UVA. BHSC. IyR_213

q̄ cū kanere portant ꝛ sitr qñ nolūt se-
pelire sine pecunia.ca.q̄sta est.xij.q.ij.

16 ¶Utrū sit simonia p matrimonio dare pecuniā. Rñ.fm Ric.i.iij.di.xv.ar.ij.q.
j.q. put matrimoniū ē sacm̄ cadēs in
dispēsationē instrōꝝ eccle sic vēdi non
pōt ꝛ iō simoniac⁹ est q̄ p bñdictiōe nu
bentiū pecuniā exactā accipit.c.cū in ec
clesie.eo. put vero matrimonium offm̄
natura sic licet dare ꝛ accipere preciū si
cut ꝛ pro aliis officijs ciuilibus et cor-
poralibus.

17 ¶Sed q̄d si nolit benedicere nisi data pecunia.rñ.Alex. q. dz recurrere ad su
periorē qui si voluerit cogere pr̄s bite
rū vt bñdicat gratis tutius est absline
re ēt̄ peccādi occasionē dare. pa. tñ in
c.dilect⁹.el.ij.eo.ti.q. lz in sacris volū-
tarijs nō lz aliq̄d pare p eis bñdis.sz i
necessarijs.et sic videret tenēdo opi. q.
non possum consumare matrimoniū si
ne bñdictiōe vbi cōsuetū ē q. licite dare
pōt cū intētione dandi pro redimenda
vexatione nō emēdi benedictionem.

18 ¶Quid de sacerdote q̄ nō vult dare li-
cētiā pochiāno alteri confitēdi nisi da
ta pecunia.rñ.ro.q. simōiac⁹ ē. Idē dic
ō lnta cōicādi aut bñdicēdi spōsas. Ad
uerte tñ q. si nō intēderet licētiā cō fiten
di cōicādi vel bñdicēdi spōsas. ꝛ hmōi
vēdere sed sibi p̄uidere sub obuētioni-
bus ꝛ oblatiōibus q̄ eū contingerent ꝛ
non plus nō esset simoniacus.fm Ro.

19 ¶Utr̄ sit simonia ex pcō dare aliquid
pro calciamentis vestibus ꝛ lintheaminib⁹
bñdicēdis.Rñ.Rex. tz q. nō qz nō imme
diatur nisi i crismate baptismo cōiōe eu-
charistia balsamo sepultura ꝛ basilica ō
dicāda.j.q.j.diuina.c.placuit.c.vt vn⁹
quisq; extra.e.ti.cū in ecclesie. sz tu dic
Ysua Sof.ꝛ ho. q. est simonia.c.ad no-
strā.eo. Idē dic p benedictiōe abbatum
vel abbatissaꝝ relatione virginū q̄ qua
bñdicta ꝛ hmōi fm pe.de pal.

20 ¶Utr̄ archidiacon⁹ q̄ hz examinare p
monēdos vl̄le q̄ rñdeat i scrutinio or-
dinādi fm formā.c.ij.de scru. vl̄le mi-
nister q̄ legit euangeliū cū sit ordiatio
sit simoniac⁹ si aliq̄d recipit ab ordi-
dis.Rñ.q. sic fm dñm.Ant.i.c.pe.eē.e.

¶Utrū pretēdens scitatē quā non hz 21
vt promoueatur ad ordines vel benefi
cia sit simoniac⁹.Rñ.q. nō sed dz agere
penitentiam.c.mandato extrā.eo.

¶Utrū notari⁹ sine simonia possit alī 22
quid recipere p scriptura facta de ordi
natiōe.Rñ.Zan.ꝛ sequit̄ ber.baſ.in.c.
sicut ep̄m.j.q.ij.q. nō nec p laboze nec
p charta.sed ep̄s dz sibi p̄curare. pa.
vo i.c.j.ō simonia tz cū gl.ibidē cōiter
doc.q. vez ē in notario q̄ habet salariū
de publico sec⁹ est in illo q̄ non hz sala
riū qz recipere pōt p suo laboze solū cō
sideratē q̄tatē negocij nō ordinis sicut
faciunt q̄ clicaen tñ p diaconatu pl⁹
ꝛ hmōi qz sic est. simonia ar.x. q.ij. pca-
rie. Idē dic q. est simonia exigere aliq̄d
p sigillo nisi expensas cere ꝛ sigillatio
nis clericorum ad hoc deputatoꝝ in-
tellige super re spūali ꝛ in iurisdictione
ecclesiastica cū nihil aliud sit nisi q̄dā
testificatio iudicis super illud.

¶Utrū recipiēs aliquā p̄stationē spiri 23
tualitatis.puta beneficij ꝛ hmōi p alio
quo negocio p̄morendo apud sedem
apostolicam sit simoniacus. Rñ.pa.in
c.cum essent.eo.q. sic vt ibi.

¶Utrū statutū in fundatione alicui⁹ ec. 24
clesie factū q̄ caueat.q. q̄sq; tm̄ in reddi
tib⁹ annuatim dederit in ꝑpetuū reci-
piat p canonico ꝛ hēat q. dederit p pre
bēda sit simoniacū. Rñ.Ro.q. si tale sta
tutū fiat ad tp̄m ꝛ principaliter intētione
augēdi dei cultū: ꝛ qō dans principali-
ter pp devotionē det ꝛ sit dign⁹ tolera
ri pōt ꝛ idē dic de monasteriis de nouo
fundatis ꝛ egenis. s.qō q̄sq; daret tm̄
reciperet ad illud monasteriū vsq; ad
certū numerum.ar.c.tua nos.extra eo.

¶Utrū aliq⁹ dign⁹ ordiari vel bñficia 25
ri dās ex pacto.vel exact⁹ iuramēto vt eū
ad ep̄m p̄mutat it raſ ad peteñ. bñficiū
vel ordinē vel electiōis p̄lumatiōē sit
simoniac⁹.rñ.fm Ro.q. non si nō dat in
tētione corrupta.s.vt p intercessionē ei⁹
cui dat cōsequatur intentū. qz si cū tali
intentione daret esset simoniacus.

¶Utrū aliquis possit induci. vt intret 26

UVA. BHSC. IyR_213

religionē ꝓpter pecunias dādā. Rñ. nō. t. dilect⁹ ei. ij. eo ti. Sz vt ꝺs ꝙuertatur ad fidē dicit gl. in. d. c. dilect⁹. ꝙ potest dari. Hoc addit id posse dici in sacramētis necessarijs sed nō in voluntarijs. qđ limitat Pan. in. d. c. dilect⁹. ꝙ ex pacto vt cōuertatur vel intret religionem vel recipiat sacramēta nō tz. sed bene si ne pacto vt alicui ad ꝺdicta capiēda.

27 ¶Quid de fraternitate⁹ ita constitutis ꝙ nulli⁹ recipiatur ad eas nisi ꝓmittat vel iuret ꝙmutatū solue. et. x. deñ. Rñ. ꝙ si fiat ꝓpter cām honestam puta. pauperibus alēdis captiuis redimēdis. Et hmōi nō é ibi simonia imo laudabile fut. et ꝺcenſ. ꝺspicit anathematizādā. c. xlij. di. ij. qđ ꝺspicit. c. ar. xvj. q. xvij. sane. Rod. in. dicit ꝙ si statutū est sub forma negatiua nō tz qz excludit pietatez. Hz sub forma affirmatiua. tz. s. vt ꝺsquis iurerit recipi⁹ de cētum tz nō placet ꝙ stat in tramitis ꝓpter periculū perinde.

28 ¶Utrū ꝙ iustitia faciēda dare pecunias vel eā ꝓhibēs sit simonia. Ric. i. iij. dist. xxv. ar. iij. q. iij. tz ꝙ sic loquēdo de iustitia ecclīastica vt qñ dat eꝑo vel alīs ꝓ redēptiōne sup spūalib⁹. i. q. cōcor. gl. in c. vēdētes. j. q. iij. Idē tz Rod. etiā sup tpālib⁹ si sit ꝑsona ecclīastica q̄ tz recedere tue rōne iurisditiōis ecclīastice. secus esset si esset iudex secularis seu laicus tz alīs grauiter peccat. Alex. ꝺ. al. tamē tz qđ etiā in iudice seculari vēdere iudiciū iustū sit simonia. quia ipse est actus virtutis. et ita quo ad aliquid est spūale sed p adnotatiōe sue ꝓfessionis nō ē tm in eā spūalis licet aliq̄d accipere sine simonia sed gl. i. d. c. vēdētes. et Ric. vbi. S. z forte verius tenēt ꝓtrariū qđ est solū graue peccatū accipere ꝓ iustitia in rebus tpalibus. et q̄ est iudex.

29 ¶Utrū sit simoniacū occultare petīm aliquis ꝓ pecunia quādo ad eius officium pertinet illud reuelare. Rñ. quod sic. c. nemo. co. in. vo etiam occultare respectu ꝑsone cōsanguinitatis vel affinitatis vt ibi ꝺcitur. sed Ric. vbi. S. limitat verū si talia respiciūt cām spūalem alīs non sed est graue peccatum.

¶Utrū testificari ꝓ pecunia sit simoniacū. Rñ. Ric. vbi. S. tz ꝙ sic eā spūali aliter ñ licet sit graue petm̄. Alex. ꝺo ꝺcit ꝙ in causis ecclīasticis et a ꝑsonis ecclīasticis si testimoniū vēdatur simoniacū est. In alijs grauiter peccatur.

¶Sed nūqđ aduocat⁹ sibi committit simoniā si ꝓ pecunia patrocinat. Rñ. ꝙ nō qz patrocinū et cōsilium administrat⁹ exteri⁹ cause. sed testimoniū ē ꝺ subtātia cause. et iō tenet cogūt. nō aduocari ꝑ ma Alexā.

¶De simonia magistro⁹. vide. ti. de magistr. h. x. cum seq.

¶De simonia sepulture. vide. S. sepultura in ꝑin. §. j. et. xlij. et. xlvij.

¶Utrum patron⁹ sine habēs ius ꝑsentādi q̄ aliq̄d recipit ꝓ ꝑsentādo sit simoniac⁹. Rñ. Pa. i. c. veniens. el. j. de test. ꝙ sic. tex. bon⁹ de trāsact. §. preterea. quā do inter.

¶Circa ꝓmutatione. vide. S. permutatio. §. iij. et. xlij. et. vj.

¶Circa transactionem. vide. j. Transa ctio. §. iij.

¶Circa renūciatiōne et remissiōne vitio id ꝙ habes. S. renūciatio. Quero. vtrū renūcians iris sup beneficio ecclīastico obtinēdo sit simoniacus. Rñ. Pa. i. c. ad audientiā. de recrip. ꝙ sic si sit ex pacto de aliq̄ tpali recipiēdo siue ꝓ certa pēsiōe recipiēda. gl. i. d. c. ad audientiā. tenet ꝙ est simonia in eo q̄ cōsequit⁹ est beneficiū. sed ideo q̄ nōdū cōsequut⁹ est beneficiū ꝙ nō sit simonia. Sed in tēpore q̄ est simonia etiā in hoc casu si dat aliq̄d ex pactiōe ꝓmissorū si ex officio iudicis vel mediātib⁹ bonis viris renunciatio ex vna ꝑte pure fiat et altera ꝑte aliq̄d tpale det. vt colligit. in c. sane. de renū. et de pac. c. cū ꝑdē. Silr nō est simonia si renūciet talib⁹ literis ex eo quod dat sibi spūale puta bñficiū ꝑ ma Inn. et Hos. de rescri. c. ad audientiā. qđ limita cum sit permutatio si cōcurrat q̄. S. ꝺcit permutatio. §. iij.

¶Utrū dās aliq̄d tpale ꝓlato ne remoueat eum a ꝓlatura vel beneficio sit simoniac⁹. Rñ. Rodo. qđ. sic si necessitas

UVA. BHSC. IyR_213

vel vtilitas sit ꝙ ammoneat: alias non dummodo intētio nō sit corrupta. Silr simoniacus est qui dat spūale vt obtineat debitū tpale ꝙ suū est ꝑm Tho. in iiij. di. xxv. de quo ego dubito ꝑ ea q̄ di xi. s. simonia. ij. §. xvij. et xviij. ⁊ potius credo ꝙ non sit simonia. ar. c. j. de vsu.

¶ Utrū renūciās, bñficio vt alteri certe ꝑsone det sit simoniac⁹. Rñ. ꝙ nō nisi in pactuz deducat. c. delictū. de prebē. Nā habere spem de hoc nō est simonia c. cum pridē. de pac. j. q. j. ordinationes.

40 ¶ Utrū remittēs debitū. tpale ꝑ spūali ꝯsequēdo sit simoniac⁹. Rñ. Pa. in. c. veniēs. el. j. de test. ꝙ sic quia remittere idem est ꝙ donare vt in. glo. predicti. c. ⁊ in. l. q̄netiā. ff. de calū Limita tñ glo. ⁊ in. d. c. verum. quādo ex tali remissiōe aliqd cōmodū applicat pti. Addit Pa. ibidē aliā limitationē. s. quod est veruz ꝙ remittere est dare quando debitū est liquidum. sed quādo debitū est dubiū tūc dr potius facere q̄ donare vt dr in trāsactione in. l. siue apud. C. de transa.

41. ¶ Utrū ꝓmittens nihil petere ab ordinatore vel presentatore vsq̄ ad tot annos sit simoniacus. Rñ. Pan. in. c. per tuas. el. iij. ꝙ sic: quia ex quo ordinato tenetur assignare isti post ordinationem portionem que cōsideratis fructibus est q̄d tpale talis remittit tpale ꝑ spūali consequendo ⁊ ideo simonia est.

42 ¶ Utrū dās pecuniā vt q̄s nō ordinet vel eligatur vel electio non confirmet aut eccl'ie nō cōsecrent. ⁊ hmōi sit simoniacus. Rñ. ꝙ sic extra. eo. ti. nemo. Idē dic quādo ꝑ gratiā ꝯsangninitatis vel affinitatis. vl' penitētie nō recōciliat. dominus penitētē absoluit vel pctm̄ celat. vt in. d. c. nemo. Dicit tamen Inn. ibidē ꝙ verū est similitudinarie dr simoniac⁹ talis ꝑ gr̄am sic faciēs: qr sic punit. i. ac si simoniac⁹ esset. pan. ⁊ gl. i. d. c. nemo. tz ꝙ est simonia ⁊ est verius.

43 ¶ Utrū corrūpens iudicem vel testem in causa spūali ꝓpter pecuniā sit simoniac⁹. Rñ. pa. in. c. tua nos. e. tit. cū hos. ꝙ sic ꝑ. q̄dā cōnexitatē quā habēt cum spūalib⁹ vel ē q̄si simonia ar. d. c. nemo. Secus in causa mere temporali.

¶ Utrū aliq̄d accipere ꝑ iuestitura ecclesiarum sit simonia. Rñ. ꝙ sic. tex. in. c. in tātū eo. ⁊ ibi dicit. Pa. ꝙ nō tātū ꝑ inuestitura iuris. sz etiā facit. s. ꝑ iductione in corporalē possessionē etiam si ibi sit consuetudo. 44

¶ Quid de dātibus primos fruct⁹ beneficij in cura ⁊ soluentib⁹ taxā bullarū ⁊ ceterorū ꝑm stylum curie. Rñ ꝙ nō sunt credendi simoniaci quia talia non soluunt pro spiritualib⁹ sed pro sustentatione curie ⁊ officialium. ⁊ sic tene qr illa de volūtate pape sunt ordinata. Sz secus iuditio in curijs episcoporū ⁊ aliorū prelatorum habētibus vnde viuant. ꝑm decētiā nō ꝑm pōpā. qr simoniacum est tales taxas facere ꝑ dispēsationib⁹ absolutionib⁹ ⁊ hmōi. j. q. iij. ex multis. Secus si ꝓpter victus decentiam. quā alias non habent si hoc non fecerint. 45

Simōia. iiij.

circa igressuz religionis. Utrū itrās mōasteriū cū pcō de dādis tpalib⁹ sit simoniac⁹. Rñ ꝙ sic. c. in tātū. c. veniēs. e. dicit tñ hos. ⁊ Gof. Ray. ⁊ Ber. ⁊ i. c. qm̄ simoniaca ē ꝙ si mōasteriū eēt tenue q̄ possēt dicere volēti itrare. Si vis viuere mecū porta tecum qr licet te libenter recipere vellemus tamē bona nostra nō sufficiūt. Sz tu tene in cōsciētia opin. Tho. in summa qui dicit ꝙ pro ingressu monasterij non lz aliquid recipere vel exigere quasi p̄ciū. sz pro victu persone recipiedē lz aliquid recipere si non sufficiant opes ad hoc monasterij. Similiter etiam licitum est ꝓpter deuotionē quā q̄s ostēdit monasterio largas eleemosynas faciēdo eidē ꝙ facili⁹ recipiat sicut licitū ē ecōuerso ꝓuocare aliquē per tpalia beneficia ad deuotionē monasterij licet nō sit licitum aliquid ex pacto dare vel recipere vt recipiat. c. q̄pio. j. q. ij. Rodoff. etiam tenent ꝙ quando monasteriū est tenue ⁊ indigēs ꝙ nō est simoniacum pacisci in talibus dummodo nō fiat ꝑ spūalibus ꝯferēdis sed pro expēsis faciendis vel recompensandis. vnde tz ꝙ licet ex

UVA. BHSC. IyR_213

primere nota ꝛ ꝓhibitaꝫ numerus ꝛ plz mihi q̄ ad cōsuetā. ad.c. q̄ vident ꝛia ꝛ maxime.di.c.qñ simoniaco. dic q̄ loquāt quo ad fo⁹ ꝓtēsionaz ꝓpter fraudes.ꝛ ideo tandāt se sup ꝓsumptiōe q̄ cessat in foro aie vel loquunt.vt nihil p ingressu.sed nō loquunt quin pro relatione sumptus qñ monasteriū aliter non poteſt.

Simonia.v. Circa ea que ꝓhibēt dari vel deduci in pactū ꝑ aliquo spūali vel annexo vel ab eo dependēte. Et primo.

De notatis i hoc.§.ꝛ an sit simonia solvere notario ꝑ scriptura.bal.q̄ nō i sua mar. in versi.solvere.in.fi.ꝛ an committat in matrimonio interuētu pecunie bal.q̄ nō in ru.C.de spō.no.in.l. ticio.§.j.ff.de cōdi.ꝛ demō.ꝛ Bar.in.l.ille aūt.in vlti.oppo.ff.de here.inſti.

1 Utruz solū sit simonia qñ intervenit pcm̄ de pecunia.Rñ. q̄ nō ſz dic q̄ triplex eſt mun⁹ q̄ inducit simoniā i spūalibus ſi deducat in pctm̄. Primū ē munus a manu vt eſt pecunia capiēdo ꝑ ut accipit.j.q.iij.torū ꝑ oi re temporali. Scōm munus eſt a lingua. Tertium ab obſequio vt.j.q.j. sūt nulli. Additur ab aliqua.bns. Quartū mun⁹ sanguinis q̄ eſt cū quis cōfert eccleſiā vel prebēdam alicui intuitu ꝓsanguinitatis vel amicitie. Nam ſm gl.in cap.vt eccleſia. benefi. ſed ſolum cōfert. ꝓpter consanguinitatem vel amicitiam ꝛ alias non conferret ſimoniacus eſt. Sed alex. de ale.ſcōa ſcōe.ꝛ Tho.ſcōa ſcōe.ꝛ in. iij. ꝛ in quo limitant veram qñ intendit ex hoc aliq̄ bonum redūdans in ſeipſo: vt puta q̄ magnificet vel nobilitet. vel vt faciat ſibi aliquā recompēſationem ꝛ hmōi. Secus ſi ſolum intēdens bonum tale illius cui datur ꝛ non alterius q̄ tunc lz ſit grane peccatum nō ēt ſimonia eſt in hoc.iij.munere. q̄ nihil datur vel recipitur ꝛ magis placet. De hoc ēt. vide Dan.in ca.tuam.de eta. et qual.or.ꝛ.j.q.j.c.ſi quis.ꝛ.c.ſunt nōnulli. poſſet ēt dici etiā tunc eſſe ſimoniacus qñ ꝓlatus aliq̄ bñficiū eccleſiaſticū daret alicui cū petō vel intētiōe. vt ipſe ſuis conſanguineis proſideret.

¶Sz nūq̄d q̄cūq; mun⁹ a manu inducit ſimoniam in ſpūalibus. Rñ. q̄ ſic ſi petit̄ p̄ceſſit. Si vero nō p̄ceſſit tūc ſi ſit adeo parum⁹ q̄ nō debeat inducere pro monētis aim in p̄ctis cū tpe ꝛ qualitate p̄ſonarum ſic nō facit ſimoniam.c. ſi gōes.e.ti. Valde.n.inhumanū eſt a ne mīte velle recipere.ſed vilißimū eſt oia ab oib⁹.ff.de offō p̄cō.l.ſolent.§.vlti. et hoc verū ſi quo ad eccleſiam.ſz quo ad deū quicquid dat vel recipit corrupta intentiōe q̄cūq; minimū ꝑ ſpūali ſimonia cum eſt.ſed ſola pena ſine reſignatione beneficij purgat.ꝛ ſic intellige.c.nemo. ea.ſm Hoſ. aduerte tamen q̄ qñ datur aliquid ſine petō nō vt nō debitū ſed vt dari conſuetū nō eſt ſimonia. ſm Rod.

¶Quid ſi id q̄ datur ſit de rebus eccleſie. Rñ. q̄ nihilominus ſimonia erit ꝑ ſanctum Tho. 3

¶Quid ſi nō det munus a manu. ſz a lingua ꝑ ſpūali habēdo. Rñ. ſimonia ē. Aduerte tamē q̄ mun⁹ a lingua aliqñ ōr ipſa laus ptinēs ad fauorē humanū q̄ ſub ꝓtio cadit aliquādo ꝓtes ex q̄b⁹ fauor humanus acquirit vel ꝓrarū vita tur.ꝛ ideo ſi q̄s principaliter ad hoc intēdit ſimoniā cōmittit.ꝛ principaliter ōr intēdere qñ ꝓ indigno admittēdo datur vel recipitur. Sz circa dignū diſtinguit Hoſ.ꝛ hoſt. q̄ aut ꝓmouet quis precibus ſuis ꝛ ſic ſi petit ꝓlationem que datur ꝓ electionē tunc eſt ſimonia.j.q. vſi. cut is qui. Si aūt nō dat ꝓ electionem ſi ſit ſimplex beneficiū ſic lz ſi indiget. Si non eſt ſimplex ſz habens dignitatē vel curam alarum ſic non.lz.ar.j.q.j. ordinationes.ꝛ.viij.q.j.in ſcripturis.ꝛ eſt ſimoniac⁹ ſm Ugo. Ray. hoſtiē. Tho. ſecūda ſecūde.ꝛ directo.li.iij. q̄ eo ipſo q̄ petit indign⁹ ē. Sz. Rodoff. credit q̄ lz i dignitate ꝛ cura. Facit.c.tua nos.e. ti. Quod ego credo verū ſi indiget puta. q̄ non hz alūde. vnde vivat alias non.c. ad aures.e.ti. ſi modo dignus eſt ꝛ intendat ꝓdeſſe ꝛ non preeſſe. Si vero ꝓmouet precibus alterius ſi indi-

UVA. BHSC. IyR_213

guo. sic ꝓ ꝯs simonia est. j. q. j. de ordi nationibus. Si vero pro digno tunc si sunt spiritualeꝫ nō est simonia. j. q. j. lastorem. Si vero preces sunt carnales. et tuuntur carnales quādo tūc qui precā tur attendunt ad parentelam principa liter vel amicitiam rogantium ꝛ prelatus propter ipsas principaliter monet sic est simonia. quia preces succedūt loco precū. d. c. ordinationes. et sunt non nulli. j. q. j. Si vero prelatus principaliter nō sequitur precis ꝫ merita. seu qꝫ dignus est non simonia. c. quibusdā. j. q. j. c ar. c. finem. to. ti. tenent etiam pa. in. c. tua nos. e. ti. q; humiles ꝓces emissę a digno non inducunt simoniam nec etiam aliquod peccatum. vt ex dictis. c. tus nos. ꝛ. c. latorē patet. immo fortius tenet pa. ibidē q; donans aliquid cardinalib⁹ vel ꝓlatis ꝛ rogās pro aliquo beneficio dummodo non ducat principali intentiōe vt ꝓ talia seruitia ꝛ ꝓces adipiscat spūale. cuius secundario habeāt talē spē q; extra oēm norā indicat qꝫ in ſte ista possunt fieri sine spe primaria. vt. d. Inn. ꝛ hos. fa. c. qđ ꝓderit. lxj. di. j. q. j. sunt nōnulli ꝛ i. c. tua. de et. ꝛ qua.

5 ¶ Circa nun⁹ ab obsequio ḡro vtrum seruiēs alicui ꝓlato vt cōsequaꝫ beneficiū spūale vel monasterio vt recipiat ꝛ hmōi sit simoniac⁹. Rñ. pa. in. c. cum essent. eo. ti. gl. ibi tꝫ q; non quādo sine oi pactiōe seruit ꝛ intētiōe secūdaria ꝓdicta habēdi nō primaria si modo sit ido neꝰ nec ꝓlatus aut monasterium directe ꝓpter hoc seruitiū intēdat et de beneficio. puidere vel recipe: qꝫ si sic esset munus ab obsequio ꝛ simonia quādo ꝓncipaliter ꝛ directe. d. c. ordinatiōes. Jō dic q; si in seruitio intērnerit pactum semper est simonia. c. cum essent. eo. ti. Si nō interuenit pactū si seruiat ꝓncipalr gratis ꝫ sēcario. vt habeat aliqđ spūale nō est simonia ꝛm Sof. ꝛ sic cōcordāt ra ḡ vident ꝫta. Jo. tamē etiam tenuit q; si seruitium corporale sit honestum ꝛ dignus dignum obsequium prestat q; licite pōt etiā seruire ꝓncipaliter dūmodo pactū non interuenit vt si quis episcopo seruiat romam eundo eius negocia procurando a contrario sensu. c. sunt nonnulli. j. q. j. Sed in seruitio indigno vel pro indigno sic erit simonia. similiter dic q; in seruitio spūali q; si pactū interuenit simonia est nisi tale beneficio sit annexū illud oꝰ. vñ no. q; nō solū ꝑ dicta inducūt simoniā in dāti bus seu pactscētib⁹ sed etiā in cōsentiē tib⁹ siue mediatorib⁹ ꝛc. c. ꝓ inchsitionē de ele. ꝛ. c. ij. de cōfes. necnō in pactscētibus aliqđ dare vel facere ministrātibus sed etiā ministris seu familiaribus ad ministrantis. sicut dicimus in Jezi. qui fuit seruus helisei. j. q. j. in summa. dicit tamen. Ri. q; ꝫs ēps fecerit pactū vel promissionē pro aliquo beneficio dādo ꝛ postea oblit⁹ talis pacti pure ꝛfert q; nō est simoniac⁹ quo ad ecclesiam: nec etiam ille qui recepit tale beneficium si hoc pactum ignorabat ꝛ ideo non tenet reſignare q; bene po.

¶ Utrū autorius pape excuset a simo- 6
nia. rñ. pa. in. c. j. eo. ti. Dicit doct. q; in curia romana titulus de simonia non habet locū sicut nec lex talia de abitu in curiā principis. glo. vero ꝛ ho. in. c. ex parte. eo. titu. dicit ꝛ sequit pa. in. d. c. j. verum in his que sunt simoniaca de iure positivo. solum. sed non in his q; sunt simoniaca de iu. diuino. ꝛ iō tꝫ pa. ibi dē q; cū tit. beneficij habentis administrationē ordinis vel executionē clauiū sit de iure diuinio sicut ipsa executio clauium q; papa talem ti. vēdens et simoniac⁹ sicut ille qui emit nec valet excusare eius autoritas. habes bonam glo. in. c. licet de pen. ꝛ tex. est cum gl. in. c. ex diligenti de simo. cuius. d. car. teneat q; omnis tit. beneficij sit de iure positivo ꝛ sic ꝑm eum excusaret eius dispēsatio. sed tu tenę cuꝫ pa. secus in alijs nō habentibus executionem clauium.

¶ Sed nunqđ ordinarius videat dispensa- 7
re ex quo scit ex certa sciētia ꝛ tollerat. Rñ. Jo. de lign. e. ti. c. j. dicit q; sic ita q; nō cōmittat simoniā q; ego credo verum qñ simonia cōmittit. vt cū papa vi. puncta qs habuit bñficiū mediāte pecunia

UVA. BHSC. IyR_213

a papa hoc sciente. z ad hoc ꝓsentiente. ꝙtũc scis ꝓncipis ꝓnrgat hoc vitiũ z ita talis nõ incurreret penas iuris sine simonia sit de iure diuino sine positiuo nec teneretur resignare si simonia ẽ de iure positiuo. ℞. de datis a liȝs a papa ȝ ipe sciat ꝙ dñi z curiales exigãt z tollieret nõ ꝓpter hoc dispẽsare vide tur z ideo in penis innoluuntur. Facit ℣. dispẽsatio. ℣. xij.

Simonia. vj. quo ad penã. Sciẽdũ ꝙ ẽ ꝯdra pler. prima ẽ suspẽsio. Querit vtrũ ois simoniacus in ordine recipiẽdo sit suspẽsus ipso iure. rñ. vt colligo ex Inn. z pa. in. c. tanta. z. c. per tuas. el. ij. e. ti. qõ sic z quo ad se quo ad alios z nõ soluꝫ quo ad ordinẽ sic susceptũ sed ab oĩbꝫ aliȝs ordinibꝫ etiã licite receptȝ z ꝓ ꝑis est remotus ab administratione tẽpaliũ bñficiorꝫ. suorꝫ facit gl. ℣. q. recipiunt z vide gl. in cle. cupientes. de pen. nec potest dispensari cũ eo nisi ꝑ papam. j. q. j. gratia.

℟ Ad ꝓpositũ eorꝫ que hic dicunt z ꝙ simonia ꝑdd canonistas idem est ꝙ ambitus apud legistas Ba. no. i. l. j. C. ad legẽ iuli. de ãbi. z vicia. ꝓmissionẽ epi ad episcopatũ z obligat etiã ꝑsẽtẽtes. l. si quemꝯ. z ibi Bal. C. de epis. z cle. z in auc. quõ opor. epis. ℣. j.

1 ¶ Utꝝ simoniacus in ordine dãdo sit sit suspẽs⁹. Rñ. Sof. tȝ ꝙ sic ꝑ triẽniũ sed Inn. in. c. pe. e. ti. z pa. in. d. c. ꝙ tuas. tenẽtꝯ ꝓpetuo sit suspẽsus. z vñ ver⁹ ꝙ hoc tex. inuicta. gl. i. c. si quis a simoniacis. j. q. j. z. ℣. verum. xxij. dist.

2 ¶ Utꝝ simoniacus in bñficio sit suspensus. Rñ. pa. in dictis. ca. vbi. ℣. ꝙ sic. tȝ si est occultus est suspensus quo ad se nõ quo ad alios. tȝ suspendẽd⁹. ar. j. q. iij. c. j. z. ij. vñ si renunciat bñficio taliter acquisito potest vti ordine suo post pactã pniam z aliȝs bñficiis licite habitis. sr bñficio illo retẽto in quo simonia est cõmissa nõ potest agere pniam vt in c. inquisitionis de accu. Si vero est manifestus sic est suspẽsus q ad se z alios ipso iure. d. ℣. vez. vñ ꝗuis renunciet bñficio iterũ indiget dispẽsatiõe sicut ꝙlibꝫ notoriꝫ criosus. vt in. c. fi. de tẽp. ord. sed eps põt dispẽsare dũmõ non sit ille cũ q commisit simoniã vt not. j. q. v. ꝓcultũ. z aduerte ꝙ tunc ẽt occultus tȝ Rod. qñ nõ constat p confessionẽ in iure factã nec per rei euidentiam q nulla possit tergiuersatione celari. Limita tũ predicta ois qñ simonia est cõmissa eo sciẽte. Secus si ignorante puta ꝑ patrem vel amicos. qz tunc non est suspensus quo ad alios. nec quo ad se nisi i ordine z beneficio sic habito non autẽ in aliis ordinib⁹ susceptis aut beneficijs habitis vel habendis. ca. de simoniace. eo. ti. vbi hoc voluit Inno.

¶ Sed q̃ro ds põt dispensare in simoniaco in ordine vel bñficio. Rñ. gl. z cal. in. c. post trãslationẽ. de renũ. z. d. ant. z pa. in. d. c. de simonia. post multa tenet ꝙ in simoniaco in ordine solꝰ papa qñ sciẽter. Sed qñ eo ignorante cõmissa est simonia tũc eps põt dispensare. j. qõ. v. ꝓtiũ. z etiã põt eps dispẽsare cũ tali licet qñ hoc sciuit non renũciauit. tȝ mini stranit i ordie suscepto. aut ad alios ascẽdit ꝙm Rod. In simoniaco vero in beneficio scienter solus papa potest dispẽsare tȝ Ber. Ray. z Hoff. sine in illo beneficio sine in alio quocũq; ꝙm gl. z Jo. an. in. d. c. de simoniace. Sed Host. tenet ꝙ potest eps dispẽsare in simplici bñficio solũ. pa. vero in. d. c. j. de simoniace. eo. ti. tȝ ꝙ põt ẽt dispẽsare i curato vt illud habeat i alꝫ eccliã ẽt cũ executiõe ordinũ si mõ spõte renũciat tȝ ad illõ bñficiũ i q̃ fuit simonia ꝑmissa vt illõ habeat nõ ꝑ nisi ꝑ papam fieri. Itẽ in ecclesia empta nõ ꝑ ex dispensatione episcopi habere nisi simplex beneficium. z cũ executiõe minorũ ordinũ solũ. Si vo expectat sententiam condemnatoriam tunc vllo modo episcopus potest dispensare in illa nec in alia vt habeat quodcũq; beneficium. In eo vero qui ignoranter est promotus ad beneficiũ non potest nisi solꝰ papa vt illud habeat. tȝ in aliis potest episcopus vt no. i. d. c. ꝓtiũ. z qõ no. in. c. sunt. z. c. nobis. eo. ti. Sed Tan

UVA. BHSC. IyR_213

cre.in.c.sicut nobis.eo.ti.tz.q̄ ēt in bñficio illo i quo fuit ꝓmotꝰ pōt eps dispensare si ipe eps nō est i culpa ⁊ placet.

4 ¶Sed nunq̄d idē sit iudiciū de mediatoribus quo ad suspensionez ⁊ quo ad dispēsationē. Rñ. q̄ sic ꝑ regulā accessorium. de reg. iur. li. vj

5 ¶Utꝝ eps possit dispēsare cum symoniaco circa offā mortuoꝝ bñdictiōes nubētiū. sepulturas crisma bñdictiōes vasoꝝ. ⁊ hmōi. Rñ. hos. q̄ sic post peractā ꝓniaz qꝛ nō prohibet. ar. c. nuper. de senten. excō. nec obstat. c. Erga. j. q. j. qꝛ loq̄tur de simoniaco in dignitate.

6 ¶Quid de prelato q̄ ꝓmisit bñficiū alicui pro pecunia ⁊ re integra reuocat pactionē. Rñ. ꝯz Ri. q̄. s̄. talis peccauit grauiter faciēdo pcm̄ qꝛ tñ ad effectū pacti nō ꝓcessit nō incurrit penas suspensionis ⁊ irregularitatis.

7 ¶Utrū ordinatus ab epo quē audiuit simoniacuz possit ministrare. Rñ. q̄ pōt in suscepto ministrare. sz nō poterit alios ab eodē recipere nisi deponat ꝯsciaz c. ꝑ tuas. el. ij. e. ti. Ubi not. host. v. notabilia. Primū qd̄ ex varijs dictis in alterius p̄iudiciū nō est ꝯscia formāda. Secūdum q̄ sic formata est ad ꝯsiliū p̄lati deponēda. Tertiū q̄ si deponi nō pōt ē oibꝰ modis seq̄nda. Quartū q̄ est virtꝰ cui de ꝯscia scrupulosa fit bona ⁊ in melius informat ⁊ ecōtrario est debilitas animi ⁊ nimia simplicitas. Quintuz q̄ in differentibus potest vnusquisq̄ prout sibi placuerit cōsciētiā informare q̄ bene not. ⁊ ideo talis debet ministrare ⁊ ꝯsciam deponere.

8 ¶Secunda pena contra simoniacos ē depositio ⁊ infamia ⁊ hec imponit si de hoc in iuditio constiterit. v. q. iij. sane de accus. inquisitionis.

9 ¶Tertia pena est excōicatio papalis Nā Martinꝰ in ꝯsilio ꝯstantiensi in extrauagāti q̄ incipit multe ita. inquit. sacro approbāte ꝯsilio declaramꝰ q̄ ordinati simoniace ab executiōe suoꝝ ordinū sint ipso iure suspēsi. Electiōes āt postulatiōes ꝯfirmationes ⁊ qua suis ꝓuisiōes simoniace eccl'iaꝝ monasterioꝝ dignitatū ꝑsonatuū officioꝝ ⁊ bñficiorū quorūcūq̄ deinceps facte nulle sint ipso iure nullūq̄ ꝑ illas ius cuiq̄ acquirat nec promitti ꝯfirmat aut ꝓuisi faciant fructus suos ad alioꝝ restitutionē tāq̄ iniuste ablatoꝝ teneant statuētes insuper q̄ dans ⁊ recipiēs ipso facto sulam excōicatiōis incurrat etiā a pōtificali aut cardinalatꝰ refulgeat dignitate. In alia extrauagāti fctā an. ij. sui pōtificatꝰ mātue data q̄ incipit dānabilē ꝯfirmatiōes excōicatiōes suspēsiōes priuatiōes ⁊ interdicta ⁊ alias cēsuras latas a sūmis pōtificibꝰ ꝯ simoniacos quas vult incurrere ipso facto oēm simoniacū occultū vel manifestū vbicūq̄ simoniā cōmiserit cuiuscūq̄ statꝰ etiā si ep̄atus aut cardinalatꝰ vel quauis alia ecclesiastica vl' tpali p̄fulgeat dignitate dictaꝝ excōicationū suspēsionū ⁊ penarū absolutionē sibi reseruās nisi in mortis articulo nec vult q̄ virtute ꝯcessionis indulti aut cuiuscūq̄ facultatis absoluēdi ꝯcesse vel ꝯcedēde a sede apl'ica possint absolui nisi specialiter de pctō simonie autoritatē absoluēdi ꝯtineāt. hoc idē. Eugeniꝰ in alia extrauagāti q̄ incipit cū detestabile. data rome apud. S. Grisogonū anno sui pōtificatꝰ. v. Pau. ij. in ꝓcessu quē in die ionis sancta fecit excōicat oēs simoniacos tā in ordine q̄ etiam in bñficio et absolutiōem reseruat sibi ⁊ successori eiꝰ p̄terq̄ in morte nec vult sicut ⁊ Martinus possint absolui ex quacūq̄ ꝯcessiōe nisi faciāt mētionē d̄ simonia. Idē fecit Sixtꝰ. iiij. ⁊ sic tene q̄ oēs simoniaci i ordine ⁊ bñficio solum sunt excōicati. Alij vo simoniaci nōsz ipso facto cadūt i penas ꝯ ipsos latas a iure de q̄bꝰ dictū ē hic. s̄. Ne te moueat ca. reperiunt. j. q. j. similiter. c. quicūq̄ ibidē. ⁊ ca. placuit. ibidē. sil'r. ⁊. c. ex multis. ij. q. ij. qꝛ lz sub anathema ꝓhibeāt tñ loquūtur solū d̄ ordine ⁊ bñficio ⁊ sic in nullo iure inuenitur sub pena excōicatiōis prohibita omni simonia nisi vt dixi in ordine ⁊ beneficio. Et ideo illi soli sunt excommunicati.

¶Quarta pena simoniacoꝝ est q̄ pre- 10

UVA. BHSC. IyR_213

cipitur sub pena excōicatiōis late sentē tie omnibus cuiuscunq; dignitatis aut status ꝙ si sunt presentes in romana curia reuelare teneant pape vel eius apostolice sed in camerario aut suo vice gerenti in vnius vl' duoꝝ testiū presentia infra duos dies naturales postq̄ sciuerint aut ad eorū noticiam peruenerint aliquem commisisse simoniaz a qua nō n. si per romanum pontificē possunt p̄terq̄ in mortis articulo absolui. ⁊ hoc ꝑ predictam extrauagantem Marani dā nabilē. Cui eugeni⁹ in dicta extrauagāti. Cum detestabile addit quod nō solū qui sciunt aliquē simoniam cōmisisse vl' procurasse. sed etiā qui sciūt illos q̄ fuerūt mediatores teneant reuelare pape vel ei⁹ camerario. vl' cui ipse duxerit comittēdū per se vel ꝑ alios q̄ citius ⁊ ꝙ non possint absolui donec reuelauerit. quod intelligo si comode p̄nt ⁊ si sciunt veraciter nō per suspitiones aliter non credo incurrere dictam excōicationem. Credo etiā hodie nō ligare cū sit abrogata ꝑ nō vsum. Aduerte tñ ꝯz asteñ. li. vj. ti. lv. ꝙ qñ simonia est solū mentalis sine omni pactione ꝙ non ligatur talis aliqua predictarum penaruz quod no.

Simonia vij. q̄ ad restitutionē Querit vtrū datū simoniace sit restituēdū. Rñ. ꝯm Pa. i c. tua nos. e. ti. ꝙ aut datū ē sine pactiōe sed cū sola intētione habēdi spiritualia ⁊ tunc dicunt aliqui quos sequitur Inno. ⁊ Host. ꝙ si talis simonia est de iure positiuo sic restitutio non est necessaria ad salutē. Si vero est de iure diuino. sic necessario est restitueñ. acceptū. Alij vt Jo. an. ⁊ sequitur pa. tenent indistincte ꝙ nō est restitueñ. de necessitate. ꝑ. d. c. fi. vbi est tex. apertus. Sed quia dictum ca. fi. loquitur in simonia que est de iure positiuo. ideo dico ꝙ in tali casu non est necessaria Et que si ratio. licet Joan and. ⁊ Hosti. multas adducant tamen nulla efficax est secundum hec solum. quia ius sic declarauit secundum ipsuz non extēdenda ad simoniam que est de iure diuino ⁊ ideo necessario restitueñ. ⁊ sic tene ꝯm distinctionē vsurarij mentalis de qua restitutio. j. in litera vsurarius i principio. Si vero datū sit mediāte pactiōe sic absq; dubio de necessitate restitueñ. est ꝯm cōiter doct.

¶ Cui dz restitui acceptū simoniace pro ingressu monasterij vel ecclesie. rñ. pa. i ca. de hoc. eo. ti. Si loquimur de ecclesia seculari tunc si ille qui dedit non habet vnde viuat restituetur ei. ar. c. veniēs. e. ti. Si vero habet vnde viuat tunc si oēs de ecclesia reliquerunt dz dari ecclesie ⁊ criminosi expelli. Si aūt nō expellantur dz dari fisco pape ꝯm Ho. qui distribuat i pias causas Turpia lucra a fisco extorquentur. l. fiscus in questionem. ff. de iur. fif. Si vero nō oēs deliquerunt sed. solus prelatus vel particularis. tūc dabitur ecclesie i cuius ignominia erat datum. Si loquimur de ecclesia regulari. Si oēs deliquerunt datur ei qui dedit vt intret ꝯz monasteriū. vt in. d. c. veniens. cū non possit stare in monasterio. vt i. c. qm̄. e. ti. Si vero particulares deliquerunt tūc pecunia dabit scdo monasterio quo ad vsum fructū tm̄ ⁊ mortuo ingresso redibit ad primum monasteriū ⁊ sic intellige glo. i. d. ca. de hoc. ⁊ cōcordat cū predictis Hos. ⁊ d. Anton. 1

¶ Quid fieñ. cū cōmode non potest applicari vbi vel in cuius contumeliaz est data pecunia. puta qr in remotis ꝑtib⁹ est vel videretur incōueniēs eā ibi dari cum ecclesia sit quasi. de relicta ⁊ huiusmodi. rñ. ꝙ pauperibus dabitur. 2

¶ Utꝝ recipiēs beneficiū simoniace teneatur illd resignare. rñ. ꝙ sic ⁊ restituere oēs fructus ꝑceptos ex eo. ⁊ qui recipi potuerunt a diligēti possessore. ca. si res. xiiij. q. vj. de re. spo. c. grauis. intellige qñ scienter simoniace habuit vl' q̄uis ignoranter tamen postea sciuit de perceptis post sciam tm̄ tenetur nō autem in bona fide nisi extantes vel inq̄tum fact⁹ est locupletior. l. certū. C. de rei ven. 3

¶ Cui debz restitui datū pro ordine habendo. rñ. videtur ꝙ ecclesie cathedrali in cuius iniuriam videtur datū. si non 4

UVA. BHSC. IyR_213

est ordinatus nō titulū alicuius ecclesie sed si est ordinatus ad titulum alicuius beneficij. vel ecclesie ille dabitur. secundum Vlde. & Rodo.

¶ Quid si pecunia ex pacto sit data pape. Rñ. pa. in. c. j. e. ti. q nihilominꝰ non potent retinere tale bñficiū etiam in casu in quo papa nō cōmitteret simoniā. sicut in simili disputat Jo. an. in regula cui licet. de re. iu. ii. vj. in mer. de ludēte cum epo ad azardū qui epm fecerat statutum excōicans ludentes. qz licet episcopus nō liget tali statuto ligat tamen ille qui fecit ludit. Sic in ꝓposito papa recipiendo pecuniā nō suspendit cōstitutionē de simonia & plene disputauit idē pa. in. c. extirpāde. in. ℌ. qui verū de ꝓbē. Sed ℌ. dixi. Simonia. v. ℌ. & ē ꝓpius Nec obſt. similitudo de ludēte cū epo. qz episcopus nō potest facere q̄ stante statuto suo contrauenies nō ligetur. Sed bene papa pōt. Et ideo tene qđ dixi. ℌ. q̄ non est simonia. & sic beneficium poterit retinere.

Simplicitas est duplex ſm pa. ſ dicta. dilecti. ō iudi. q̄dā ꝓtraria discretiōi hec reperit. xxx. q. i. c. petrꝰ diacon⁹ & xxj. q. j. si cupis q̄dam ꝓtraria dolositati. & hec amplectanda de q̄ in euangelio estote simplices sicut columbe & bonus tex. cū glos. in. c. veritatis. ō turcu. & vj. q. j. ex merito. & hec est illa de qua dicit tex. inſti. de legati. agno. succ. ℌ. qđ ad feminas simplicitatem amicam legibus amplexantes &c.

ℌ De simplicitate & q̄ presumatur in rustico & in muliere & minore not. Bal. in rubri. C. de re. per. ver. item queritur. & aliquid in. j. lege in princip. C. ne fi. p patre.

Simulatio idē est q̄ ypocrisis. Unde ōr Jſido. lib. ethi. q̄ hypocrita grece latine ōr simulator. vl̄ dic q̄ se habēt sicut superiꝰ & iferiꝰ. qz ois ypocrisis. simulatio est sed nō ois simulatio est ypocrisis ꝛ tātū illa qua ds cū sit malꝰ intus se bonū simulat & palā ostendit vt bonus videatur per gloriam humanā. vt dicit glo. Math. v. & est filia inanis glorie secundum Hie. xxxj. mor.

ℌ De notatis in hoc ℌ. et quotuplex sit simulatio. no. bal. in. l. cū ꝑtibus. C. de ꝓba. & qualiter ꝓbetur. & Bal. in nota. iij. versicu. quero qualiter. C. plus va. quo agitur.

¶ Utr ois simulatio sit pctm̄ Rñ. vt colligo ex. S. bona. in. iij. di. xxxviij. & alex. de ales. ij. ij. ti. de ypocrisi. quod est triplex simulatio. ꝓma est cautele et hec licet vt ꝓbatur in. c. vtilem. & q. ℌ. & in. ℌ. qñqz. xxij. q. ij. Nam dolū nō cōmittit qui fraudem excludit. l. cumpatet. ℌ. plane. ff. de leg. ij. ar. c. ꝓlatū quod me. causa. c. carisim⁹. de ꝓue. ꝑia. puta vt emitet aliquod malū fingit alicd. Scđo simulatio est instructionis. et hec non est pctm̄. & hec fuit in xꝓo qñ finxit se longiꝰ ire Luc. viii. in. quo innuit exhibēdū. hospitium peregrinis ex quo coegerunt eū manere. ex quo meruerūt eum cognoscere. Et ideo ille religiosus qui maiorē sanctitatē quā hz simulat vt ꝓximi edificent. & ad bonū ſcitent non peccat. sed potiꝰ meretur. vt patet ꝓ Hie. xxxj. mor. Tertia simulatio est duplicitatis. et hz rōnem mēdacij & semp est pctm̄. vt ꝓprie est ypocrisis. Addita lex quarta. scz significatiōis sicut Jacob se simulauit esau. & hec nō est pctm̄. Sicut etiā quis in repsētatiōe ministerij passiōis xꝑi finxit se iudeū vel christum vel pilatum & huiusmodi.

¶ Utr aliqs possit ei simulare malum. Rñ. ſm alex. i. ij. q. nō. qz aut est hoc ꝙ opa mala sine vere sine apparēter & sic efficit talis quale. est illō opus. aut hoc fugit ꝙ opera bona vere & apparēt. & sic nunqz potest ex hoc apparere malus.

¶ Utr gerens habitū sctitatis. vel religiōis qui tñ nō hz meritū sit ypocrita. Rñ. q̄ si ex infirmitate post assūptionē talis habitꝰ cadit a pfectione nō est hypocrita. quia non tenet̄ revelare suum peccatum nisi loco & tempore debito. vñ non tenetur deponere habitum secūdū Hie. xxxj. mor. si autē ex malitia a pfec-

UVA. BHSC. IyR_213

ctione.deponit sic est hypocrita.

4 ¶ Utrū hypocrisis sit pctm̄ mortale.rñ. vt colligo ex.S. Bo.ꝛ Ale. vbi.s̄.ꝛ sctō Tho.i quol.ꝙ in hypocrisi duo sūt.s.defectꝰ sanctitatis ꝛ simulatio eius. Si ergo intentio hypocrite refert ad vtrūq̄. s.quia non vult habere sanctitatem nec currat. sed tantum vult sanctus apparere sic est peccatū mortale ꝛ sumitur in sacra scriptura Job.xiij. Non veniet in conspectu eius oīs hypocrita. ꝛ Matt. xxiij. Ue vobis hypocrite. Si autē accipiat hypocrita nō ꝓ qualitate vite male. sz ꝓ simulatiōe sic aliqñ ē pctm̄ mortale. puta si hoc facit ex fine q̄ est cōtra charitatē dei vel ꝓximi puta. Simulat se sanctū vt possit semmare heresim. vel consequatur dignitatem ecclesiasticam vel q̄cūq̄ alia bona in quibus cōstituit finē. Si aut finis non sit ꝯ charitatem. sic erit pctm̄ veniale. qꝛ solū delectat in laude. qꝛ ꝟm phil.iiij.ethi. magis dicit vanus q̄ malus. Sed si finis sit bonus puta ad laudem dei ꝛ salutē animarum vt proximi edificent sic meritorium est. si tñ nō cōtēnat bonā vitā dicit tñ Aureo.in.iiij.di.xvj.q.j.ꝙ si ex hypocrisi sequit oppositum honoris dei ꝛ proximi salutis ꝙ est peccatum mortale. Similiter qñ solū facit vt possit habere vanaz gloriam ꝛ huiusmodi ꝙ limito verū in vana gloria que sit mortalis alias erit veniale solum.

Sobrietas dr̄ mensura debita circa ea q̄ sunt necessaria ad vitā vñ sobriꝰ quasi sobriā idest mēsura seruās ꝛ nomine sobrietatis tēperantia significa. hoc exigit in oībus. sed maxime. in ministris ecclesie.xxxv.di ꝑ totū.xlj.di.ꝑ totū.de vi.et ho.cle. c.clerici a crapula.j. thi.iij. Itē in regibꝰ ꝛ principibꝰ ꝓuer. xxxj. Noli regibus dare vinuz. Quomodo peccat mortaliter cōtra ipsam. vide Ebrietas. gula.ꝛ ornatus.

Societas.j ꝟm Marcum tulliū ꝛ no. azo l sūma titulo ꝓ socio est duorū pluriū vel cōuentio cōtracta ob comodiorē vsum et vberiorem questū facere. ad hoc.l.si non fuerit.§.plerique.ff.ꝓ soc. vnde contrahitur solo.consensu. vnde si meꝰ socius aliquem admiserit quez meum socium esse noluerit ei solū socius est non mihi.ff.pro so.l.qui admittitur. ꝛ contrahitur ad tempus ꝛ in perpetuum.i. dum viuent socij ꝛ sub cōditione vt.ff. pro soc.l.j.ꝛ.C.e.j.pe.sine fine vero cōtrahi.non potest.l.nullam.ff.eo.

☞ De notatis i hoc.§.ꝛ ꝙ societas est quando lucra ꝛ damna communicantur. Bald.in.l.vnius.in princ.ff.pro so. ꝛ an dicatur quando res datur alicui ad meliorandum vt meliorata diuidatur Barto.quod sic dūmodo mihi dominium totum non trāsferatur sed in parte.ibi not.in.l.si.tibi are.ff.de prescrip.ver.

¶ Qui pñt cōtrahere societatē. Rñ.ꝙ ille ꝑsone que pñt se obligare ꝛ ꝯhere de quibꝰ multos casus habes.s̄. Donatio j.per totum. 1

¶ Quō pōt ꝯhi societas. Rñ.dicit tex.i l.societatem.ff.ꝓ so.societatem coire et re ꝛ verbis ꝛ per nunciū posse nos dubium non est. 2

¶ Circa quid potest cotrahi societas. Rñ.ꝙ circa oīa bona.itē circa aliquam negociotionem. Item circa vnam rem. ff.eo.l.societas tz in re turpi ꝛ flagitiosa contrahi nō potest.ff.e.l.neq̄ pretermittendum est. 3

¶ Est vnus qui ponit pecuniā in manu mercatoris seu artificis ꝛ mecator seu artifex ponit industriam suam seu exercitiū circa talem pecuniam. seu aliquis ponit pecuniam ꝛ operā ꝛ alter operā solum vel pecuniā solum vel ābo pecuniā ꝛ operas vt ide ex.tali negociatiōe ꝛ arte habeat lucrū vtrum liceat. Rñ.ꝙ sic ꝟm Ang.de perusio i trac.de societate.ꝛ hoc tā de iure ciuili q̄ canonico qꝛ opera alicuius sepe valēt ꝓ pecuniā.l. j.C.pro so.Insti.eo.§.ij.no.glo.in.c.plerique.xiiij.q.iij. Et hoc dūmodo duo cōcurrant. Primuz qd̄ ars ꝛ negociatio sit licita.c.ꝑ vr̄as.de do.iter vi.ꝛ vx. Scdz qd̄ equitas seruet omnibus qꝛ secūdū 4

UVA. BHSC. IyR_213

Hoſt. dãna debẽt. eſſe cõia in oib⁹. vt in d. gl. c. plerisq; ꝛ. d. l. j. C. e. ꝛ ſm idustriã pticulũ ijmõl ita vt. q̃ plus poſuit pecuniæ vel opẽ plus habeat de lucro. d. l. ſi nõ fuerint in pin. ꝛ ad arbitriũ boni viri q̃ in hac actiõe ſequẽ. eſt. l. i. ꝓpoſita. ff. p ſocio. Alias cũ iſta equitas non ſeruat nõ poterit eſſe iuſta nec licita. qz cũ ſocietas ſit fraternitas. l. vez i pn. ff. p ſoci. pz q̃ erit iniqua ꝛ leonina. d. l. ſi nõ fuerit l. ſi. q̃ bñ no. q̃ tota iſta materia. Et rõ q̃re licite accipit de lucro ſocietate ꝛ nõ in mutuo eſt qz in mutuo transfert oĩũ pecuniæ in accipientem. In ſocietate ꝛo nõ qz dicit tex. in. l. ſi tibi aree. ff. de pſcrip. verſi. nemo. ſocietatẽ cõtrahẽdo rei dñs eſſe deſinit.

¶ Sed nunq̃d rõne pacti erit licitũ q̃ quis habeat caput fractum ꝛ alĩ⁹ ſanũ ſ. q̃ q̃ habeat de lucro ꝛ nihil de dãno vel magis ꝛ lucro q̃z importet. id q̃ ponit i ſocietate ꝛ minus de dãno ꝛ ijmõl. Rñ. q̃dã dixerũt q̃ ſic ſaltẽ de mre ciui. qz cõtract⁹ ex cõuentiõe legẽ accipũt. c Ject⁹ de re. iu. l. vj. ſed iu tene cũ Azo. et Accur. in. d. l. ſi nõ fuerint. d. Anto. in. c. ſi. de vſu. ꝛ ang. vbi. ſ. ꝛ ſm theologos ꝛ veritatẽ q̃ nullo mõ iz vt dixi ſocietas ẽ q̃dã fraternitas ꝛ tale pactũ eſt ẽ ei⁹ naturã tõ nõ vz. l. cũ ꝓcario. ff. de ꝓcar. ꝛ c. ſi. de ꝓreca. Et tõ cõſcia tenet reſtituere vel ſatiſfacere oẽ q̃ indebite habuit vel i q̃ pnmũ grauauit ꝛ ex hoc pacto.

¶ Utrũ ponẽti operas tm̃ liceat facere pactũ q̃. ſ. tm̃ valt certũ q̃ opa ſua ꝛ de dãno nihil vult ſentire. Rñ. q̃ ſic. qz ſm Ang. vbi. ſ. nõ eſt iſte Jct⁹ ſocietatis. ſz locatõis operarũ ſuarz. ꝛ hoc verũ. niſi dãnum cõtingeret ex dolo ſuo vl culpa qz ſic nõ liceret. l. item q̃rit. in pin. ꝛ. l. ſi merces. ff. qui colũnã. ff. ꝓ ſo.

¶ Utrũ tradens cẽtũ ducatos in ſocietate cũ pcõ q̃ valt ſentire iſm̃ capitale ſaluũ nec de eo vult ſentire aliq̃ dãnũ ſz de lucro vult ſm diſcretionẽ ſocij ẽz tuz ſibi placuerit dare licite facit. Rñ. q̃ nõ ſed eſt vſurari⁹. c. ꝓſuluit. ꝛ. c. ſi. de vſu. Et ꝓpterea ſm Bal. in. l. ſ. q. ff. p ſocio talis quicquid accipit de lucro ex tenuat ſortẽ quis tenet cõpenſare vel a verũq; habuit tenetur reſtituere lucrũ. aduerte tamen q̃ ſi quis nolet periculo capitalis ſe exponere ꝛ inueniret alĩ quem qui eum vellet aſſecurare ꝓ alĩ quo ſibi dato nõ eſſet vſura ſe liberare a periculo per talẽ aſſecurationẽ licet p lucro accipiat de capitali ſic aſſecurato q̃ quidem lucrum parit negotiatio talis capitalis dati in ſocietatem. Et idem dicerem quando ſocius accipiens iſm capitale ꝓueniret libere cũ ſocio dante capitale de dãdo ſibi tale modicum de lucro q̃ ſimiliter q̃libet alĩ⁹ ſic faceret ſi dãna capitale retineret totum lucruz aliquod q̃ deberet habere ex tali ſocietate eo q̃ cũ aſſecuret ꝓ principali. imo ſi nihil eſſet lucri ſolueret nihilominus aſſecurationẽ. vt pote quãdo negociatio eſt talis qualitatis q̃ aſſecurationẽ inueniret ſoluendo tria vel quatuor ꝓ centenario. Et tamẽ cõmuniter p lucro ſocietatis eſſet recepturus. vj. vel. viij. ꝛ aliquando plus ꝛ ſic cõueniret cum ſocio q̃ ſolum daret ſibi. iij. vel quatuor ꝓ lucro ꝛ eũ de capitali aſſecuraret. ꝛ ſic intelligo illud q̃ tz Jo. an. in. c. per veſtras. de do. inter vi. ꝛ vxo. in dote data mercatori. de q̃ habes. ſ. Dos. ſ. rſ. Ratio q̃ in iſto caſu pecunia poſita in ſocietate bene ſtat piculo ponentis. licet illud periculũ redimat ꝓcio q̃ licet. Et ideo non eſt priuilegiũ dotis. qz licite poteſt fieri in quocũq; capitali ſic dato dummodo concurrent duo. Primum q̃ ſocius accipiens libere hoc velit facere nõ ſolũ accipiẽdo tale capitale ſed etiã ſi non acciperet ꝓ tali mõ aſſecuraret. Secũm q̃ tm̃ plus poſſit verſimiliter lucrari de tali ſocietate vltra ptẽ ſuã ẽtũ eſt illud q̃ ſolueret ꝓ tali aſſecuratiõe cuicunq; cõter. Tut⁹ tamẽ eſſet ſi quis niret cum ſocio de ſoluẽdo ſibi tantum ꝓ aſſecuratione capitalis. quãtum q̃libet alĩ⁹ acciperet ſi vellet aſſecurare ꝛ i diuidẽdo lucro pri⁹ ſolueret cõuentũ ꝓ aſſecuratione. ꝛ q̃ ſupeſſet de lucro ſibi contingẽte illud retineret. Nec ob. c. nauigãti. de vſu. qz ibi aliter nã mutauit

UVA. BHSC. IyR_213

nisi.periculum ⁊ lucrum pro periculo re
ciperet.

8 ¶ Utrū vidua seu q̄libet ali⁹ q̄ dat mer
catori in societate cētū cū pacto ꝙ ip̄m
capitale sit saluū cū intētione tamē re-
tinēdi in se periculū ipsi⁹ capitalis.sed
solū facit tale pcm̄ ne decipiat̄ a mer-
catore vt nō capitale ꝑeat ip̄i mercatori
si sine sua culpa periret licite sine vsura
hoc faciat.Rñ.ꝙ lz vsura i hoc ꝯctu nō
tamē sz v̄a societas tamē peccat morta
liter ꝓpter mēdatiū ꝑnitiosum ꝙ dicit
in sui infamiā.xxij.q.j.c.j.⁊.iō tenet̄ no
tā facere itētionē suā ne forte etiā mor
te p̄uēta heredes vellēt i suo robore cō
tractū ꝑmanere nō tenet̄ restituere lu-
crū ꝙ habuit s̄m.S.Bernardinū si nis
ꝯctib⁹ ⁊ bñ qꝛ ꝑ.l.j.⁊ totū ti.C.p l⁹ va.
ꝙ agi iste ꝯct⁹ est v̄a societas in re:⁊ iō
nō restituet lz alij dicāt ꝯriū q̄ possent
saluari quādo ex hoc aliqd̄ dānū pas
sus est mercator ꝓpter timorē periculi
vel quādo ex notificatiōe sue volūtatis
nō cessat scādalū ꝙ ꝓximo dedit.qꝛ tūc
credo tenet̄ restituere eo ꝙ fama rebus
est preponenda. vj.q.j.deteriores.

9 ¶ Utrū ponēs cētū apud mercatorem
ita ꝙ medietas vel.iij pars aut.iiij.vel
aliq̄ ꝑs ipsoꝝ cētū stet periculo merca
toris sit vsurari⁹.rñ.ꝙ in hoc fuit diuer
sa opi.doc.quibusdā dicētib⁹ ꝙ sic.vt
S.Bernardin⁹ ⁊ mlti alij quibusdā ꝙ
nō qꝛ licite hoc pōt fieri vt gl.in.c.ple-
riq̄.xiiij.⁊ multi alij q̄dē diuersitas eue
nit ex diuersa opi.dubietatis sequētis

10 ¶ Utrū dānū debeat esse cōe.si capita-
le ꝑdat̄ an solū illi⁹ q̄ eū posuit q̄busdā
dicētibus ꝙ debet esse cōe:vt Ja.de ar.
ꝑ.l.si id ꝙ.§.itē celsus.⁊.l.cum duob⁹
§.quidam sagariā.ff.ꝑ so.quibusdam
dicentibus ꝙ quaten⁹ est commune lu
crū ipsi⁹ capitalis eatenus ⁊ dānū ꝑ.l.
si non fuerit.§.j.ff.pro so.⁊ ꝑ.l.manife-
stissimi iuris est.§.sed cū in scd̄am a cō
trario sensu.C.de fur.Quibusdā alijs
dicentib⁹ ꝙ solū perire debet danti vt
glo.i.d.§.j.Ratio qꝛ sic d̄ capitali nihil
lucrat̄ socius sed tantum debet redire
ad eum qui dedit si inuenit̄ saluū i fine
societatis.ita nihil dz habere de dāno
ipsi⁹.Sed tu dic ꝯcordādo op.ꝙ si nul
lū sit pcm̄.vel alia cōsuetudo tunc dic
vel s̄m Pe.vt refert Cy.in.l.j.C.ꝑ so.ꝙ
periculū capitalis si pereat rōne socie-
tatis ad opas exhibitas sit cōe si post
aliquas exhibitas etiam aliq̄d sentiat
de dāno.sed si post oēs operas exhibi-
tas ꝑdat̄ soli illud ⁊ sufficit alteri perdi
tio suaꝝ oparū q̄ equissima est p̄sertim
in conscientia vel s̄m Bal.in.l.j.C.pro
soc.siue aūt operas siue post qd̄ perdat̄
solū ponēti ꝙ forte verius est de iure qꝛ
sic non erat habiturus de lucro ipsius
capitalis.sed solū de lucro ꝙ debebat̄
sue industrie.ita nullū debet pati dānū
de ipso.⁊ sic tenendo istam opi.Pe.vel
Bal.non licet facere pactum qd̄ perica
lum capitalis sit alteri⁹ quam illius q̄
posuit.Rō qꝛ i fine sotietatis si nihil es
set nisi capitale totū rehabebit.⁊ ideo
cū soci⁹ nō habeat de lucro ipsi⁹ capita
lis nō dz habere de dāno.Si v̄o pactū
fieret ꝙ periculū capitalis sit cōe qd̄ lz
vt vult gl.p̄dicta vel si haberet consue
tudo:tūc scias qd̄ eaten⁹ capitale ip̄m
esset diuideñ.i fine societatis si nihil in
uenit̄ de lucro q̄ten⁹ erat pcm̄.vel cō
suetudo de ꝑiculo ⁊ iō qꝛ.s.Ber.p̄dict⁹
⁊ multi alij tenuerūt qd̄ i fine societa-
tis etiā si nihil de lucro sit capitale inta
grū dz redire ad dātē ꝓpterea tenēt nō
licere facere pcm̄ de aliq̄ parte ipsius
capitalis periculi ⁊ sic tene.Sed si ip̄m
capitale erit diuideñ.in fine societatis
si nihil inueniretur de lucro s̄m qd̄ pci
sunt.vel est cōsuetudo de ꝑiculo sic est
vera opi.d.gl.quā sequit̄ ang.vbi.s̄.s.
qd̄ lz tale pactū.alias nō. Et si pactum
nullū esset factū de dāno sed solū de lu
cro intelliget̄ de damno sicut de lucro
qd̄ ipse dās non intēdebat aliquid sen
tire de damno capitalis ⁊ in fine simpli
citer ipsum habere sic esset vsurari⁹ mē
talis ⁊ eo modo tenere t̄ restituere sicut
vsurari⁹ mētalis.de q̄.s̄.Restitutio pri-
mo in verbo vsurarius.

11 ¶ Utrum liceat facere pactum.quod
vnus habeat duas partes lucri et vnā

UVA. BHSC. IyR_213

alia vel duas dãn.& vnã lucri & hmõi Rfi.q in cõsciẽtia oẽ pactũ.qõ nõ facit deteriorẽ ptẽ alteri⁹ arbitrio boni viri ita q̃ q̃ plus posuit plꝰ habeat licitum erit q̃ & sequitur Ang.vbi.ẽ.alias nõ.

32 ¶Utrũ imponẽs opam in societatem. s. nauigãdo ædificãdo & hmõi teneat sum ptib⁹ & in ponere.Rfi fm Bald & Jac. de are.& Cy.in.l.j.C.p so.q nõquando pficisceret cã societatis qz lucr̃ intelligit deductis expensis.l.illud.C.de cod.l. mutuus ff.p soc.qõ limitat Bal.vbi.ẽ. vel exceptis expẽsis q̃s domi fecisset qz ille nõ debẽt fieri de corpore societatis.ar.l.sed si ex lege.ẽ q̃ aũt.ff.ẽ petither.Ang vero vbi.ẽ.dicit hoc vel nisi ẽsuetudo aliter haberet.q̃ si esset deberet seruari.nisi contingeret iniquitatem aptam qz videt actũ q̃ est cõsuetũ.l.q̃ si nolit.ẽ qui assidua.ff.de edi.edic.

33 ¶Quomodo tenent socij ex disparib⁹ partibus qui fundũ vel apotheçã conduxerũt.rñ.fm Bald in.l.j.C.pro soc.& Ang.vbi.ẽ.q̃ locãti tenent pro equalibus partib⁹.iter & ẽo tenent p rata societatis.vnde etiã supellectilia & vasa debent diuidi fm ptes quibus diuidetur societas.

34 ¶Utrũ ille qui semel posuit capitale i societate & pditũ est.ante finitã tps societatis teneatur iterum aliud ponere Rfi fm gl.in.d.l.si non fuerit.ẽ.j.& in l.j.C.pro.soc.& Ang.vbi.ẽ.q̃ nõ sine periculum communi fuerit siue nõ.

35 ¶Utrũ dãnũ psone illius q̃ ponit operas in societate debeat cõcare ad inuicẽ puta cũ socius resisteret.volentibus sibi auferre pecuniã vulnerat⁹ est & fecit multas expẽsas ad curam.& hmõi. rñ q̃ sic qũ euenit ppter societatẽ vt ex pte esse vulnerat.l.cũ duobus.ẽ.dã sagariã negotiatione vt dicit tex.coiecũt alter ex his ad cõparãdas merces pfectꝰ in latrones incidit suãq̃ pecuniã pdidit serui ei⁹ vulnerati sunt resq̃ proprias pdidit dicit Julian⁹ dannũ ẽ cõe.Iõq̃ actiõe p socio dãni ptẽ dimidiã agnoscere debere tã pecunie q̃ rer̃ ceterarũ ẽs facẽ nõ tulisset soci⁹.nisi ad merces cõi note cõparãdas pficisceret.sed & si q̃d i medicos ipẽsũ ẽ p pte socij agnoscere debere rectissime Julianus.pbat hec ibi.ff.p soc.Nec ob.l.socij.ẽ.soc⁹. ff.p so.qz illud intelligit qñ culpa socij id cõtingit fm gl.ibidẽ qz ille nõ tenet. Adnerte fm Bal.i.l.j.C.p soc.q̃ dãnũ oẽ extrisecũ q̃ rõne societatis euenit dz ẽ cõe.puta debita & credita dz dãnũ matrisecũ.l.ipsi⁹ capitale nisi vt dixi.ẽ.

¶De q̃ culpa teneat socius alteri socio. 36 rñ.q̃ si ẽt⁹ est solũ societatis tenet de dolo lata & leui culpa non leuissima qz sufficit talẽ diligẽtiã adhibeat in reb⁹ cõib⁹ sicut i ppriis.vt.l.cũ duob⁹.ff.p soc.Unde ẽtus aliẽs expẽsse periculũ i se suscepisset nõ tñ intelliget de illo q̃ euenit culpa socij.l.placet.C.de mandat. fen.Q̃n ẽo cũ societate ẽ ẽt⁹ locatiõis vel ali⁹ cõtract⁹ q̃o teneat ex qua culpa habes.ẽ.Comodatum.ẽ.rj.& Locatio.ẽ.xxiij.

¶Q̃o dz dimidi societas si nihil inter 37 ipos ẽ cõuẽtũ expẽsse vel tacite:puta qz nulla ẽ cõsuetudo.de hoc rñ.fm Bal.i. l.j.C.p soc.q.ij.& Ang.vbi.ẽ.q̃ si alẽ posuit cẽtũ & alter opas & de lucro habẽt duãcẽta extrahet prio q̃ posuit cẽtũ sua cẽtũ & sic de quocũq̃ alio q̃ alq̃d posuit q̃ extracta reliq̃ ducẽta q̃ sunt de lucro diuident iter se oẽs ita tamẽ q̃ q̃ plus posuit i societate puta opas & pecuniã vel duas ptes pecunie respectu illi⁹ q̃ solũ vnã ptẽ posuit nõ respectu eius q̃ opas posuit.qz opa dz tãtũ sicut pecuniã q̃ ponit habebit plꝰ de lucro vt.d. l.si nõ fuerint ipi.& l.q̃d essi.ff.p socio. & hoc arbitrio boni viri.& id q̃ dicebat q̃ sic q̃ posuit cẽtũ p prio extrahit cẽtũ.sic & ille q̃ posuit opas dz extrahere alia cẽtũ p opa sua nõ dz nec debuit diuino ciuili vel canonico qz opa hois nihil est aliud ẽ offiũ diuinuz vt.l.j.ff. de ope.libe.imo opa hois dicit fructus ei⁹ esse vt. Litj.& seq.ff.de op.ser.Et iõ ille q̃ posuit opas tñ nõ dz posuisse aliq̃d cõstituens in sorte vel capitali.sed solum fructũ siue psone q̃ fruct⁹ aut vsus

UVA. BHSC. IyR_213

cõmoditatẽ filioꝝ centũ ꝑ q̃ dãfact.d. l.cũ duob⁹.§.si incoeũda. Precũ inq̃t ẽ vel amẽtum artis. Et sic intelligẽ illud qõ sepe opa alicui⁹ ꝑ pecunia vꝫ. vel in rẽ. ꝑ so.§ũ.l.ꝑ 2 moditate et vsũ fructu seu interuallo dicte pecunie. Et iõ si alter solum posuit opas et alter cẽtum solum et lucrũ sunt ducenta ille qui posuit opas habebit centum solum ille qui posuit centum habebit illa centum et postea alia centum de lucro.

18 ¶ Quãtũ durat societas. Rñ. ter. in. d. l. societatem dissociamur renũciatione morte capitꝭ diminutiõe intelligẽ put ẽ mor⁹ ciuilis ꝑm gl. ibidẽ et egestate dicit gl. incidẽte vt si q̃s ex socijs bonis cesserit vt ff. l. e. §. itẽ vel fuerũt publicata. vt in. l. actiõe. §. publicatiõe. ff. ꝑ soc. Adde q̃ dissoluit ꝑm q̃ q̃nerũt i tpe duratiõis illo finito. Itẽ ex cõsuetudine si nihil actũ ẽ de tpe. d. §. q̃ assignat.

19 ¶ De societate iter fres et alios qũo tacite ẽnit hẽs. ff. pecuniũ. §. xxvj. cũ se-

Societas. ij.

circa alia q̃ dicit soci dum alias cõtrahitur. vꝫ. modis.

¶ Primo mõ qñ alias exꝑsse traditur gra societatis hẽdi vt dicit glo. in. l. si pascẽda pecora. C. cõ. puc. Vl qñ ex exꝑsse nõ dicat q̃ gra societatis tradũtur tacite dant gra societatis ex qñ dicit vt sint cõis. et sic ẽnitur societas vt. l. si tibi aree mee. ff. cõ. pscri. ꝑ. et facit qõ no. bal. i. d. l. si pascẽda. Et qz hoc mõ aliqñ ẽnitur in aliis⁹ grossioris gñis aliqñ in minutis. Cõ ꝓtio ꝓponã quot modis alias grossa dant gra societatis exꝑsse vel tacite. Et aduerte q̃ alias grossa dicit que ꝑ fructꝰ regulr nõ ascẽdit ad valorẽ mris in anno vt sunt bones eq̃ mull. et hmõi. Alias aliqñ dant extimata aliqñ inextimata: aliqñ cũ terra: aliqñ sine cõmunio ne terre q̃s fieri põt. vt in. d. l. cum duobus. §. incoeunda.

1 ¶ Qñ dant extimata et sine terra tũc periculũ casus fortuiti est cõmune inter socios vt ẽt in. d. l. cũ duob⁹. §. dãnamec mirũ qz extimatio hoc casu facit emptionẽ. l. extimate. ff. sol. ma. et sic ꝑ parte dñiz remanet apud tradentẽ. et tacite ꝑ alia pte rõne cõionis in illũ cui cõcant. et si ne traditiõe trãsfert. l. j. §. j societate. ff. ꝑ socio. et perinde est ac si ille q̃ dat mutuasset pecũ medietatis socio. et ipse postea fuisset alia medietatẽ et cõiter ab ipsis duob⁹ essent empta: et sic in societatem posita. Et iõ q̃libet de periculo tenet ꝑ dimidio nisi culpa vel dolo alteri⁹ esset nocuerit. Nã tũc sol⁹ culpabilis esset. d. §. dãna. Bal. tamẽ in. l. j. C. ꝑ so. distinguit q̃s Aut pereũt casu fortuito. et sic erit cõe. Aut pereꝑtio venit ex natura rei. et tũc dicit periculũ solũ esse dãtis. qz sic ẽt penes eũ fuissent mortuura nec est verꝫ eũ q̃ ista extimatio faciat vẽditionẽ vt. d. §. dãna. et in. l. iij. ff. locati. et. l. cum manu sata. ff. de ẽmp. vbi dr nemo eꝫ rẽ vẽdidisse de cui⁹ dñio id agit ne emptorẽ transeat ꝫ hic aut locatio aut aliud genꝰ ẽt hec ibi. Sꝫ salvo meliori iudicio hoc nõ teneo cũ meliorantem tacitã naturalia in hoc casu cõcenſ. vt d. l. si nõ fuerint sic cõuenit vt pericula sint etiã naturalia diuidãtur sine cõcentur. nec vꝫ q̃ adducit q̃ extimatio nõ facit vẽditionẽ in isto casu. imo facit vt ꝓ. d. l. iij. ff. loca. Et iõ tene q̃ periculũ etiã naturale erit cõe. vt tenent multi doct. maxime. Ang. vbi. §. Qõ tamen limito vꝫ nisi exꝑsse aliud sit cõuẽtũ et sic tel ligit ille. §. nemo. l. d. l. cũ manu sata. vt nisi de ꝑsuetudine aliud sit: qz intelligit actũ qõ est cõsuetũ. l. q̃ si nolit. §. q̃ assidua. ff. de edi. edi. Et ideo si pactũ sit q̃ periculũ capitalis nõ sit cõe nõ erit licitus ista ẽt⁹ in foro aie, nisi recipiẽs vel alius q̃n vno alimentatur in alio equivalenti grauaretur. l. ꝑm naturã. ff. de regiuris. Pactũ vero circa fructus vel circa tempus oportet cõtineat equalitatem arbitrio boni viri. Unde nõ videt iustum qõ fructus in hoc casu dibeant per medũ partiri. Si alter ipsorum ponit operas: qz ipsas operas plusquam alius socius ponit. cũ tantũdem in societatem posuerit. Et propterea debet attendi si opere possunt fieri per minores et pupillos et hmõi quorum opere

UVA. BHSC. IyR_213

nō sunt in magna extimatione. licet ali que sint. vt. d. l. fi. ff. de li. causa. vel si re cōpēsantur p lacticinia ⁊ hmōi ⁊ de pa lea seu feno quod dat ad comedēdū. et sic attēdere. ꝙ q̄libet ipsoꝝ equalr tm̄ posuit i societatē ⁊ vltra. vide qd̄ vltra pōit alius puta rusticus qꝛ operas ⁊ sic nisi recōpensaretur in alio debet habe re plus de fructib⁹. aliter esset vsura cū ex mutuo interpetrato plus grauaret̄ c. consuluit. c. in ciuitate. de vsuris.

3 ¶ Quando autem dant̄ inextimata. et sine terra. ⁊ tūc si nullum pactum sit de capitali aut fructib⁹ vel tpe sunt quedā extrauagātia ⁊ iura posita inter extra ordinaria capitula feudoꝝ i fi. decime collonis sic dicētia. Ille qui accipit iu mentū vel vaccā debet tenere per. v. an nos. ⁊ oēs poledri vel vituli debent esse cōes. ⁊ quicquid poledri quesierūt tpe triturationis. Jumētū vero vel vacca da ta debet cē illius q̄ eū vel eam posuit in fine societatis: nisi ille q̄ accepit ad so cietatē tertiam partē precij dederit so cio ponēti: qꝛ si dedit tertiā partem tūc in fine ipsuꝫ iumentū vel vacca erit cōe. Tu tamē attendēs in cōscientia ad ar bitriū boni viri. vt equalitas seruetur. ita quod qui plus ponit plus habeat vt. s. dictum est. Si vero pactum sit fa ctum cum pluribus modis contractus concipi possint cū plura sint negocia q̄ vocabula. l. natura. ff. de prescrip. ver. Attendendū est ꝙ cōtineat equalitatē arbitrio boni viri p regulā in. d. l. si non fuerint. ⁊ l. pposita. ff. p socio. Aduerte tn̄ ꝙ qn̄ aial dat̄ inextimatū nō potest pactū geri licite ꝙ periculū sit alterius q̄ eius q̄ ipsum dedit. hoc etiam tenet Bal. in. d. l. si pascenda. Nam cū dictum aial positū in societate i fine debeat esse ponentis. si pactum fieret ꝙ piculū ad ipsum ponentē non spectaret. eēt inie quū ⁊ si ipse pdit aial e soci⁹ pdit ope ras. Nec obstat qd̄. s. dixi de capitali pecunie. qꝛ non vꝫ silitudo. Rō qꝛ pecu nia sil ipo vsu cōsumit̄. ⁊ sic in ipa socie tate totalr exercet̄. Sꝫ secus ē in aialib⁹ q̄ nō sic ꝯsumuntur sed qn̄q̄ melioran tur. Un̄ sicut melioramētū pertinet ad dantem sic ⁊ periculū pertinere debet. d. l. ꝑm naturā. si tn̄ dās in aliquo plus grauaret̄. puta qꝛ recipiēs nollet tene ri in fine de dāno ipsi⁹ aialis q̄d euenit culpa sua. sꝫ solū in parte cū teneat̄ in totū. l. cū duob⁹. §. i coeūda. ⁊. §. dāna. ff. p socio. sic posset in alio aleuiari q̄ ad periculū ipsius aialis per regulā. in. d. l. ꝑm naturā. et ex p̄dictis ptꝫ ꝙ ille q̄ dat aialia inextimata cū pacto: ꝙ de p̄inis fructib⁹ capitale suuꝫ detrahat: illicite facit ⁊ tenet̄ restituere q̄ q̄d accepit in grauamē alteri⁹ socij. Nā socium i hoc grauat ꝙ operas ⁊ expēsas q̄s fecit si statū extracto valore capitalis periret ipm capitale amitteret. ⁊ sic ipe esset in tuto ⁊ alter soci⁹ in periculo. sꝫ pone ꝙ nō pit. sed cum tempore mltū lucrat⁹ ē alter socius ad quam restitutionem te nebitur predictus. Rn̄. ꝙ ad tm̄ q̄tum arbitrio boni viri extimabitur pericu lum perditionis operarum ⁊ expensa rū quas perdere poterat.

¶ Qn̄ v̄o dātur aialia grossioris gene ris cū terra vt puta cōico socio vnū par boum cū certa qualitate terre quā ara re debeat. et tūc si extimata tradidi pi culū totum ad me ptinebit. Si vero ex timata periculū erit cōe. di. §. dāna. nisi dolus vel culpa alteri⁹ pmiserit vt ibi dr̄. Silr fruct⁹ terre erit cōis qn̄ extia ta sū ⁊ tradita. rō qꝛ vn⁹ pōit ptē bouꝫ. terrā. alter partē bouꝫ quā vr̄ emisse rō ne extiatiōis ⁊ operas. ⁊ equitas vlt vt eq̄lr ptiatur fruct⁹: nō aūt erūt cōes fru ctus qn̄ p̄dicta aialia dāt̄ in extiata. rō qꝛ alter solū pōit operas ⁊ alter aialia ⁊ terrā. Qd̄ verꝝ itelligo nisi forte indu stria socij tm̄ extiaret̄ aut plus. Et iō ar bitrio boni viri iudicādū erit: vt equa litas seruetur. d. l. preposita. 4

¶ De aialib⁹ minutꝫ aut ouib⁹: porcis capris ⁊ hmōi. aduerte ꝙ inuenit̄ i extra uagātib⁹ positis in fine decie collonis feudoꝝ ꝙ talia aialia dn̄t dari ad tres ānos ⁊ in vnoq̄q̄ anno dꝫ dari p capra duodeciꝫ formaticos optios ⁊ p pecu d̄ sex nec tm̄ grossos q̄tū facerēt. xx. pe cudes nec tm̄ 5

UVA. BHSC. IyR_213

nec tātum parnos ḡtum facit vna mu
gitura vaꝫ pecudis, sed mediocres ar
bitrio boni viri. Ju fi. ꝺo capta vt onus
data an ola erit ipsius tradentis nisi il
le qui accepit solueret tertiā partē pcij
ipsius qꝝ sic erit cōis. capreti ꝺo ⁊ agni
⁊ lana erūt cōes. i porcis ꝺo ol ano fūt
percipiēdi porcelli. nā ille q̄ accepit vo
luerit tenere eos vsq; ad tres annos.
⁊ in fi. triū ānoꝝ ol a partiri debēt per
medū ⁊ ēt porcelli nati de porcellis. Si
tñ psuetudo vel pcō aliud ecē vel exti
mata data essent duc fm ꝙ dictū est de
animalibus grossioribus vt oino seruē
tur equalitas ⁊ inuisticia nullo fiat al
teri ab altero.

6 ¶ Secūdo mō cōtrahīt societas sic. dā
tur alialia sz nō cōsumāt nec eoꝝ dōiuz
trāsferatur sed solū custodie alteri⁹ com
mittūtur aliquo dato vt recepto pcio. ⁊
tūc ppue ꝙ ract⁹ locatiōis est ⁊ cōdi
ctiones. l. ij. ff. loca. Si aūt non interue
nit pcium. sz tradens dicta alialia recī
pit aliq̄ vt puta ꝓ bob⁹ vt arēvel pro
pecudib⁹ vt sterc. vīēt ⁊ hmōi. Aut reci
pit ille cui tradūt ꝓmercede. custodie
vel opa alīs vt stercorizatio ꝓ merce
de ꝓpēsetur. q̄ oēs tres modi ꝓsiderari
pūt vt i fūi inferno dicit tex. in. l. j. §. si
q̄s seruū. ff. depo. sic erit ꝙract⁹ inolat⁹
⁊ regulabit fm Jctū locatiōis cui ma
gis assimilat vt in. d. §. seruū. ⁊. l. natu
ralis. in pnn. ff. de p̄scrip. ff. cui⁹ natu
ra ē vt fruct⁹ ⁊ periculū ptineat ad dōz
rei locate. l. ītē si pcio. §. j. ⁊. ij. ff. locati. ⁊
de eo habeo. ff. locatio.

7 ¶ Tertio mō dant alialia ⁊ in totū trās
ferūt in accipiētē cū pacto qō teneat ea
ad meliozādū ⁊ sic meliorata cōtentur
⁊ sic ōr Jctus innominatus vt dicit tex.
in. l. si tibi aree mee. ff sz si puer. ff. ꝺe
ſſ. ver. Uñ pcīū dictoꝝ animaliū si vē
dāt dz eē cōe vt. d. l. si tibi aree me. ⁊ sit⁹
fruct⁹ ibi p. l. si pascēda. C. de pac. ⁊ sit⁹
periculū dz eē cōe. sicut ⁊ vtilitas. l. muti⁹.
ff. p. soc. aduerte tñ hoc Jctus magis
assimilat Jctui societatis q̄ locationis.
Jō pūt circa hoc ītelligi q̄ dixi. §. i pmo
casu qñ datur inextimata vel extimata
si vero meliozamētū non sequat. credo
qꝫ integra ad dōz tradentē fint restituē
da quasi cā data. ⁊ cā nō secuta. ff. ꝺ cōdi.
cā data. ⁊ cā non secuta per totum.

8 ¶ Quarto mō dāt alialia vt cooperiant
vel vt cooperiāt. puta thaur⁹ vt vacca
⁊ hmōi ⁊ ē ꝙract⁹ inolat⁹ ⁊ tū ad arbi
trū boni viri reducēt ne cum aliena fa
ctura quis lucretur. i nā hoc natura. ff.
de condi. inde.

¶ Quito mō dāt alialia aliq̄n extimata
tali ꝙ cōmodū ⁊ icōmodo sit recipiētis 9
⁊ sic resultat cōtract⁹ emptiōis ⁊ vēdi
tiōis. ar. l. extimare. ff. so. ma. ito si aliq̄d
accipiet vltra pcīū rōnē ptis ecē vsura
c. cū saluit. ⁊. c. i ciuitate. de vsu. nisi emp
tor alialiū p ceptis fructib⁹ multū tra
heret in solūcōe pcīū qꝫ tunc p inter
ē posset petere ptē fructuū. l. carnibꝰ.
C. de act. em. ⁊ vē. ⁊ tz gl. cōmuniter dō
ctores. c. conquestus. de vsuris.

¶ Sexto mō sunt data alialia nec eppā 10
ret an cū societatis vel quō mortuus pti
cipalib⁹ ⁊ tūc fm ꝙ psuetū est talia dā
ri sic extimabit. d. §. q̄ assiduā. vel si dē
psuetudine nō apparet psumet ꝙract⁹
inolat⁹. ij. ff. de p̄scrip. ver. ⁊ sic cēsebi
tur cōtract⁹ societatis ⁊ per ola fiet de
fructib⁹ ⁊ relīs sicut ius societatis exi
git vel saltē fiat receptori alialiū debitꝰ
ꝓpēsatio fm exigentiam sumptuū et la
bouis sui. ⁊ hoc actiōe mādati. ex q̄ pīa
positionem dñi pascēda suscepit. l. j. ff.
mā. vl saltē actiōe in factū sine ꝑscri. ff.
d. l. ij ex p̄dictis igit ptz quō societas
sit licita vl illicita ⁊ q̄d diceñ. de multis
casib⁹ cū infinitis modis possint cōcipi
vti. d. l. natura. ff. ō ꝑs. ff. Et ꝓpteres ad
tēdite ꝙ Jctū societatis aliq̄n interue
nit rō mutui interꝑtati. puta q̄n dāt ex
timata alialia vel exigit ꝙ sint ad pcīu
lum accipētis ꝙtra naturā societatis. eō
tūc si granat in aliquo accipiens ꝓpter
hoc erit vsura. Silr aliq̄n cū societate
q̄ currit Jctꝰ locatiōis ⁊ ꝓpterea eōtus
artēdat. ⁊ ꝙ ꝓuenit tali Jctꝰ vt sic sciam
discernere qñ ē iniustitia vel iniquitas.

Sodomia est turpitudo in masculuz facta

UVA. BHSC. LyR_213

rrh.q.vj.vij° ℣ est grauꝰ petm̃ adulterio. vt in di.c.vsus. ℣ grauꝰ ꝯ cũ matre ibidẽ. c. adulteriũ. Vñ clericꝰ dz deponi ℣ i monasterio detrudi ad agẽdã pniaz. Laicꝰ excõicari ℣ penitẽ; reddi alteriꝰ ℣ cõtra fidelẽ. c. clerici. de excess. pla. fm̃ li. debet igne cremari ℣ in antien. vt non inr. cõtra naturã. vnde dr q; ppter impios actꝰ sodomitarũ fames ℣ terremotus ℣ pestilentie fiunt. ℣ ciuitates cum hominibus pariter pereunt.

Solicitudo Utrũ sit petm̃ Rñ. q; si loquar de solicitudine ꝓpalli sic triplex est. Una ẽ ãxietatis ℣ anxietie. ℣ hoc petm̃ semp̃ mortale petm̃ ℣o ẽ ex fi. puta q; ꝓpallat finis in pijs q̃dis pati ois fatere pp̃ ipa habẽda. Vñ aug. i li. de opibus monachoꝝ cũ dicit dñs nolite solliciti esse ꝛc. hoc dr vt nõ ista intueamur ℣ pp̃ illa faciam⁹ q̃ cõd in euãgelij pdicatõe fieri debet. Alio mõ est mortale petm̃ ex mõ qñ tm̃ in hmõi anxietur q; omittit necessaria ad salutẽ ℣ suffocat mẽtẽ in talib⁹ ℣ de hac loq̃t Bern. xlix. d. c. hinc esm⁹ ℣bo gibb⁹. Alia solicitudo dr dubitatiua ℣ diffidentie. cũ hõ timet ne ꝓpalia sibi deficiãt. ℣ iõ anxiat̃ p ipsis nõ th aliqd faceret cõtra dei ꝑcepta vel omitteret ℣ ista ẽ petm̃ venialẽ. ter tia necessitatis ℣ prudentie. ℣ hec non est petm̃ imo bona ℣ laudabilis. vnde glo. Matth. v. Non labor℣ prouidentia damnatur sed sollicitudo mentem suffocans. ℣ de hac tertia loquit̃. c. diuine. Item dist. Solicitudo ℣o spualium p se est bona ℣ ad hãc xp̃s inducit nos. matth. vj. Primum querite regnum dei ꝛc. Posset esse petm̃ p accidens qñ hõ tm̃ intenderet spualibus q; omitteret pulsionem humanã debitam. qz esset tẽtare deum contra illud Matth. iij. Nõ tẽtabis dominum deum tuum.

Solutio est ei⁹ qõ debẽt reddi tio. ff. q̃ mo. tol. obli. i pr. ff. Large solo est ab obligatione liberatio. q̃cũq; mõ. ff. ꝺ so. l. solonis. Nã qualitercũq; satisfactũ sit creditori sd voluntatẽ suã p̃ soluto habẽt ff. so lutũ nõ sit. ff. de pig. act. l. si rẽ alienã. ois. hic ng. Sof. ℣ host. in sum. eo. ti. §. j.

☞ De notatis in hoc. §. ℣ q; solutio est facti nõ iuris. no. in. l. consilio. §. fi. ff. de cura. furio. iõ soluẽs in debitum sciẽter donare videtur bar. no. l. j. C. ad. l. fal.

¶ Quod sũt spẽs solonis. Rñ. due vna naturalis sine vera q̃ ẽ p̃ redditionẽ ei⁹ qõ ꝺbet. Alia ciuil̃ sine imaginaria. ℣ hec fit multis mõis. s. p̃ nouationẽ q̃ est qñ extinguitur ꝑ ob̃o ℣ i. aliã obligationẽ ciuilẽ vel naturalẽ trãsferr̃. ff. de nouis. l. j. Aut p̃ delegationẽ q̃ ẽ qñ aliũ reꝺpice sua creditori. vl̃ cui ipe inserit dat. ff. de accep. l. j. Aut p̃ obligationẽ facti ℣ tpe ℣ loco ꝛgruo. C. ꝺ so. l. obligationẽ. ff. e. l. si solutur⁹. ℣. l. q̃ decẽ in pn. ff. de pign. l. creditoꝝ. non tm̃ p̃ deb̃t ob̃o si non cõsigneẽ. C. de vsu. l. fi. ℣. l. acceptã. Item dr q; fiat cui debẽt vel eo absente iudici ℣ si iudex deficiat honestis personis. C. de vsu. l. fic reditrici. de offi. ordi. cap. pastoralẽ. in fi. Item q; res depositis dure tur qz si in vsus suos cõuertat non est tut⁹ offerẽs. l. debitoꝝ. ff. de vsur. ℣ si sic deposita res amittat nihilomin⁹ debitor est liberat⁹. ff. de arb. l. arbiter. la. iij. ff. depo. l. j. §. si pecunia i sacculo. ℣ hoc vex. in obligatione quãtitatis. qz si obligatio esset in specie. sola obligatio sufficeret. ff. eo. l. hominem. §. j.

¶ Utrũ solo debiti in q̃titate exñtis sit ℣ faciẽda fm̃ pecunie valorẽ currẽtẽ tpe solutiõis vel fm̃ q; valebat tẽpore ꝛct⁹ Rñ. q; in quacũq; dispositione cõtractus sit debitũ solo semp̃ dr fieri fm̃ monetã q̃ currebat tpe cõtract⁹ debiti ℣ si nõ reperitur qz ẽ repꝺbata vel diminuta in põdere puta qz tonsa vel p̃ lõgũ vsum effecta grossa qz argẽtũ in superficie corruit ex lõgo vsu' vel alio mõ ꝑtinõ est alterata tũc ꝺz solui ipsi⁹ estimatio fm̃ qõ cõiter tenẽt p̃ legistas et canonistas in. l. paul⁹. alias incipit creditorẽ. ff. de sol. ℣ i. l. in mutuo. C. in qui. cau. in integrũ. nõ est nece. ℣ per cano. in capitu. ꝯto. de iureiu. ℣ in. ca. olim. de censi. ℣ ly Bar. in. ꝺ. l. paulus limitet ista vt verum quãꝺo talis diminutio ꝓtigit i moneta

UVA. BHSC. IyR_213

grossa z nō i minuta. ſm do. Anto. i. d. c. quāto. z ſequit Pa. ibidē ez ita hēt locū in moneta parua ſicut in magna qū deterioratio directe attingit ipſam pecuniā puta. qz duo antiqua nō valent niſi vnū de nouis. voluit etiā Cy. z Pa. i. d. l. in mino. z Hoſt. in. d. c. quāto. q qñ ſolū pecunia eſt reprobata nō deteriorata q ō ea pōt fieri ſolutio ex quo currebat tpe cōtractus. Sz ſpe. ro. tit. z ibi Jo. an. z Pan. in. d. c. cūm. tenent q non pōt z cū cōis opi. qz magis moneta cōſiderat rōne curſus quā reſpectu materie vt videt tex. in. d. c. olim. facit etiā. c. cūm ſecundum. in fi. vij. di. ſi ſo alteratio non eſſet ppetua ſz ad tpa vt cōtingit q florenus hodie magis valeat q̄ crastina q creſcit vel decreſcit ſm tpa cōtēplatē variationem nō debere attēdi. ar. l. ſcia. ff. ad. l. falc. ſicut enim creditor vellet ſibi vt ſolueret ſi plꝰ valeret. ita dz recipere ſi minus valet cū ſperat argumentū. ſic voluit Bar. in. d. l paulꝰ z alij in. d. l. minoz. Qō mihi vt equum nili quando nō eſſet ſpes q de primo deberet habere augmentū. qz ſic videt q debeat ſolui ſm extimationē tpis cōtracti qz poſſet de q nūq creſceret. ar. in. l. iuriſperitos. in prin. ff. de excu. tu. z quod no. glo. i cle. ij. de reſcrip. Jac. de are. z Bar. in. d. l. paulus. z hoſt. in. d. c. quāto. tenēt q ſi ē alteratio reſpectu curſus nō reſpectu materie z ppetua puta qz princeps nō vult expēdat niſi p tēpo vt forte recolligat z cudi faciat. q nihilominꝰ de ea pōt fieri ſolutio ſi debitor non fuit in mora. Sz Oldra. z Fede. in. d. l. i minoz. z do. An. i. d. c. quāto. tenēt q dz ſolui nō extimationē antiq̄ currentis tpe cōtr. qz ea dē rō q̄ eſt de toto z ō parte arg. l. q̄ de tota. ff. de rei ven. z. c. paſtoralis. §. Itē cū totū. de. offi. delega. z vt pbat. in. d. l. olim. z vt magis equū. et ſic pcla. dat q ſiue ſit reprobata i toto ſiue alterata in pte in ppetuū reſpectu curſus lz non reſpectu materie ſiue deteriorata reſpectu materie q nō pōt fieri de ea ſolutio ſz debet ſolui extimatio tpis cōtr. z hoc ſiue ſolutio ſit facta rōne cōtr. ſiue ex cōdēnatiōe iudicis de cōdēnatione eſt. que ſit rōne ſtatuti Spe. lz q debet ſolui de moneta currēte. Sz pa. in. d. c. quāto. vī tenēte q̄ de moneta currēte tpe facti ſtatuti. Ego teneo cū ſpec. qz in penis mitior eſt interpretatio. c. odia. de re iu. ii. vj. de ſolu. vero q̄ debet fieri ex mādato precipis vel alicuꝰ dñi ſeu ex eo gra dicit do. an. in. d. c. quāto. q ſi dñs ignorabat valorem monete ſic fiet ſm curſum currēte tpe gl. z Zan. i cle. ij. de dec. ſi ſo ſcribat of valorē ſic fiet ad ꝰ ſolutio ſm extimationē tpis ipſiꝰ mādati ſeu gre facte. ar. d. c. olim. z. l. ſi. ff. de cu. z arg. le. ſi ſo ſolutio eſt reſpectu legati ſic fiet ſm extimationē tpis tcſti cōditi licet teſtō poſtea multū ſupmiſcerit i tātū q ſit mutata ita q̄ ſoluit Oldr. z facit tex. i. l. ꝓcurē. §. teſtō. ff. de leg. iij. z. d. l. ſi. z ſequit do. pe. de anch. in. d. c. olim. z Jo. an. in addi. a d Spe. e. ſi. z pa. i. d. c. quāto. idez dicit Old. in precipo arbitroꝝ idē dicit pa. vbi. §. i precipo in dictis cōdēnatis in certa quātitate z hic no. qz ſepe i practica. Limita tamē p dicta in debito cōtracto ex mutuo ſm diſtinctionem quam ponam. j. vſura. §. xxxvj.

¶ Quis teneāt ſoluere. Rñ. q̄ ille q̄ eſt obligatus ſiue ſit principalis debitor ſiue fidemſor. 5

¶ Utrū q̄libet poſſit p alio ſoluere. Rñ. q̄ ſic etiam ſi debitor hoc ignorat z nō velit. ff. eo dē. l. ſolmere. ff. de neg. ge. ſolūēdo z tenēt tanq̄ ſatiffacere p̄cepto. ſolūēti p eo ſi modo ſua intererat vt ſoluat. l. cum pecuniam. ff. de nego. geſtis. 4

¶ Utrū tutor z curator vel alī admīſtrationem habens teneatur ſoluere de bonis illius cuius curam gerit. Rñ. q̄ ſic. l. quotiens. §. ſicut autez. ff. de admi. tutorum. 5

¶ Utrū heres teneat ſoluere debita defuncti. Rñ. q̄ ſic i totū. ſz in rōscia quantū ſe extēdit facultas hereditatis. vt. §. habes. §. vj. ſec. ſi eſſet legatarius. qz tūc nō tenēt niſi quando hereditas eſt nā ſoluendo. quia tunc ea precedit legatū vt. §. reſtitutio. ij. §. xvij. 6

UVA. BHSC. IyR_213

7 ¶Utrū successor platus teneat̄ soluere
p̄decessoris sui debita. Rñ. q̄ sic si p̄ ne
cessitate sue persone. vel necessitate seu
utilitate ecclesie sunt facta extra eo. c. s.
Aliàs nō tenet̄ eccl̄ia nec successor eo.
x. q. ij. hoc ius. de fideiuss. c. q̄ō q̄busdā.
Item credo de successore in domino tē
porali laici.

¶Cui dz fieri solutio. Rñ. q̄ creditori
vel eius successori cui cōpetit actio obli
gatiōis si tñ sit compos mētis. & maior
xxv. annis. vel alteri de mandato ipsi⁹.
etiā si creditor sit accusatus ad mortē.
ff. eo. l. reo. & C. e. l. mihi interesse. potest
etiā fieri eius socio si vtrūq; eor̄ est obli
gat⁹ in solidū. ff. de pactis. l. si vn⁹. i p̄nc.
& ff. dōno. re. p̄hi. l. ij. & iij. & no. s. c. eā te.
de iureiur. Aut etiam procuratori eius
dūm sit reuocat⁹ & ignoret reuocatio.
l. ei⁹ i p̄n. ff. si cer. pe. ¶Aduerte tamē hic.
q̄ si quis solueret filiofamilias sine cō
sensu patris. vel minori sine cōsensu tu
toris vel curatoris nō satisfaceret. l. j. &
per totū. ff. ad mace. & l. pupillus. ff. de
actio. & obl. Nisi solutū sit conuersum in
vtilitatē patris vel minoris. l. j. & ij. C.
si aduers. credi. & l. q̄ si forte. §. fi. & l. in
pupillo. ff. de solutio.

9 ¶Debitor nō habēs pecuniā ad solue
dū pōt offerre rē meliorem & teneat̄ credi
tor accipere. aut. hoc nisi. C. d. so. Eccle
sia vero nō tenet̄ offerre meliorē sed aliā
vt aut. hoc ius. C. de sacro. san. eccle.

10 ¶Quis est p̄ponēdus in solutione. vi
de restitutio. ij. §. xvj.

11 ¶Utrū possit q̄s repetere pecuniā ha
bitā ex vēditiōe rei sue in subsidiū. Rñ.
Aud. i no. q̄ sic vt est casus i. l. i ciuile.
C. de rei vēdi. & l. si cū seruū. ff. si cer. pe.
& l. ff. ff. de neg. ge. Sic & ecōtra pōt age
re ad rē emptā ex sua pecunia in subsi
diū. Iz nō sit mihi obligata. Et q̄ possit
agere est gl. i. l. pcul⁹. ff. de iure. do. & ca
sus i. l. vxor marito. ff. de do. inter vi. et
vxo. Itē p̄ponit ille q̄ pecuniā dedit ne
gociatori facienti diuersa negotia in ea
negotiatiōe & aliis q̄ eidē dederit in
aliis negociationibus. text. in. l. pcura
tores. §. si plures. ff. de tribu. ¶m Jo. pla
gienſem & Aud. de roma. in nota.

¶Utrū excōicatio sit facienda. Rñ. q̄ si 12
sit Iz tamē nō dz fieri etiā si ex iuramen
to tenebatur. vt. S. excōicatio. viij. §. ij.

¶Utrū liceat soluere creditori creditō 15
ris mei. Rñ. Bar. i. l. solutū. §. solutā. ff.
de pign. act. distinguit q̄ si creditor cre
ditoris mei hz bona obligata: puta q̄ cō
duxi domū ab eo q̄ eā ab alio cōduxe
rat sic liberor ipso iure etiam creditore
meo inito. l. vtrū p̄sente. ff. de ꝓhi. pe cū
possent ab eo cōpelli. l. nomen. C. q̄ res
pi. obl. po. Sitr quādo talis factus est
creditor pp me. puta. q̄ creditor meus
gerēdo negotia mea accepit mutuo ab
eo vt in. l. si liber homo. ff. de nego. ge.
Si vero eā sit olim separata a mea si sit
eo volēte indubie liberor. l. inuito. ff. de
solu. & l. pe. & l. fi. ff. de ne. ge. aut eo igno
rāte & ꝓtingit liberatio ope exceptiōis.
l. si opa. ff. de doli excē. gl. tñ Iz difficile
q̄ liberat̄ inſti. q̄ mo. tol. obl. in prin. et
d. l. pe. Sz tu teneris Bar. q̄ ad forū p̄tē
tiosū q̄ ad ꝓfcis teneat̄ gl. q̄ creditor libe
rat ex tali solutione etiā si erat inuit⁹.
d. l. solendo. & ideo satisfactum est ei.

¶Utrū recipiēs scienter solutionē alte- 14
ri debitā ꝓmittat furtū. Rñ. gl. in. c. cū
te. de iureiur. q̄ sic nisi creditor ratū ha
buerit. aliàs. falsus. §. j. ff. de fur. q̄ ve
rum est secundum. Pan. ibidem si sine
iusta causa recipit. Secus si ex iusta cā
puta q̄ credebat ad eū pertinere. vl̄ q̄
erat gestor negociorum creditoris.

¶Nō dz fieri solutio. Rñ. q̄ dz fieri de 15
illo q̄ est in obligatiōe q̄ vnū pro alio
solui nō pōt creditore nō cōsentiēte. in
fi. q. mo. tol. ob. & j. failit hoc ecclia de
bitrice. d. aut. hoc ius. Itē eo q̄ dz au
rū in cui⁹ substātia aurū nō inuenit. C.
de sol. aut. hoc nisi debitor. & ff. de le. j. l.
si dom⁹. §. q̄ p̄tēt. Itē eo q̄ hz seruū cu
ius vult soluere precium quia dicit̄ eum
suum cognatum. Item in notali actio
ne. ff. de re in. l. milles. §. j. & ij. Itē de pe
cuniis vide pecunia. §. ij. Sz quādo nō
hz q̄ debet soluere. & sunt distrahēda
bona sua pro solutiōe tunc primo incis
piendum est a mobilibus & si non suffi

UVA. BHSC. IyR_213

cilis ad immobilia ꝛ postea ad iura ꝛ si nō inueniūtem ptorē def in solutū credi tori. vide m.l.a dino pio. ff. de re in.

16 ¶ Quid de eo q̄ tenet sub alternatiōe. Rñ. q̄ regulare est q̄ in alternatiuis ele ctio est debitoris vt in.l. pierūcz. in fi. ff. de iure. do. cū cōcor. positis in glo.

17 ¶ Utrum debitor teneat ire vel mittere ad domū creditoris. Rñ. vt .S. obligatio. §. viij.

18 ¶ Quid si creditor esset in mora ꝛ vellet purgare. Rñ. q̄ tenebitur ire ad eius domū. l. cum quid. C. de conditio. insert.

19 ¶ Quid si obligatio sit solū ad hoc si vo lo acquirere. Rñ. q̄ tenetur adire domū creditoris ꝛ solnere etiā sine monitiōe ꝑm Bar. in. l. Lite illa. ff. de ꝓbti. pecunia. siue cōmodū sit ꝓsonale qz reliquit libertas seruo si solnit decē. ꝛ hmōi sine sit cōmo dū bursale puta alicui legauī localia si solnerit vestē. d. l. cuz q̄dam. aduerte tñ qz in casib⁹ istis vbi q̄s tenet ad domū creditoris ire sufficit q̄rere eū apud vici nos ꝛ notos ꝛ in locis in q̄bus est solit⁹ cōuersari nō p loca clandestina. ar. ij. q. vj. c. biduū. ꝛ voluit Bar. i. l. p̄dicta item illa ꝛ pa. sequit. in. c. significāte. de pig.

20 ¶ Utrū mittēs debitū p nūciū ꝺ̄liciter se habēt excuset. ñ. pa. in. d. c. signi ficāte. Aut species erat debita ꝛ ipsa re mittebat ꝓ nūciū q̄ putabat fidelis ꝛ sic ꝓiculū ptinet ad creditorē. Nō qz casus fortuit⁹ nō iputat ex q̄ culpa nō ꝓcessit c. vnico. de cōmoda. aut erat q̄stitas debita q̄ mittebat ꝛ sic ꝓiculo debitoris. Nō. qz eo ipso q̄ pecunia mihi mu tuasti mea fecisti. l. ij. ff. si cer. pe. ꝛ iō pūt mihi añs veniat ad man⁹ creditoris si pūt qz adhuc dñs. no. bar. i. l. eū q̄. ff. cō mo. ſz pena si erat apposita nō icurrit.

21 ¶ Quid de eo q̄ solnit id debitū an possit repetere. Rñ. pa. i. c. fi. de sol. distinguit q̄ aut est in debitū ciuil⁹ ſz natural⁹ debi tū. ꝛ sic gl. in. d. c. fi. distinguit q̄ si solnit ꝓ errorē iuris nō pōt repetere. si aūt ꝓ errorē facti poterit vt puta heres solnit legata integra credēs nō posse retinere falcidiā errat iure nā natural⁹ erat debitū ſz nō ciuiliter ꝛ nō repetet. Si aūt sciebat sibi competere falcidiaz sed cre didit itelligē ꝓbabiliter vt in. c. aplice. de cle. exc. mi. ꝛ in. c. fi. de cōſti. li. vj. f. he reditatē sufficere cū tñ nō sufficeret hoc errat i facto ꝛ repetet. l. error C. ad. l. fal cōiter tñ tenet q̄ minor mulier miles ꝛ hmōi cū excusent ab errore iuris repe tēt si ēt ex errore iuris soluerunt. vt in. l. cū de idebito. §. fi. ff. ō ꝓba. Sz q̄ ad hāc excusationē q̄dā Zuli tenēt. sed primū veri⁹. Silr magis repetet i cōcia si est idebitū naturaliz ciuiliter sit debitū multo magis si ē indebitū naturaliz et ciuiliter tā in ꝓscia q̄ in foro ꝓtēctoso q̄ cūq; ignorātia solueris nisi i aliq̄b⁹ casib⁹ de q̄bus i gl. l. cū q̄s. ff. de iur. ꝛ fac ignorā. ꝛ ibi Bar. ꝓcor quos dimitto qz ad ꝓsciaz nō ptinet. Sec⁹ q̄n soluit sciēter qz tūc vt donasset. cui⁹ p errorē. ff. ō re. iur. exceptis solutis ꝓ vsuris que re peti possunt. c. debitores. de iurem.

¶ Quid de illo qui conuenitur a credi 22
tore ꝛ nō habet vnde solnat. Rñ. q̄ si de bitor est ex maleficio sic pōt verberari. xliij. q. vj. si res ꝛ sic nō pōt ap̄l⁹ q̄uenīri. d. c. si res. q̄s intelligē q̄n creditor sic exegit. vt ꝓbereť. ꝓ debito alias bñ tenet ad interesse si verberet ꝓ maleficio. ar. xij. q. ij. fraternitas. Si ꝛo est debitor ex ꝛcto vel quasi. tunc cedat bona.

¶ Quo fit cessio bonoz. Rñ. fit i iudicio 23
vel extra iudiciū ꝓ nūciū vel epistolaz. ff. qui bo. ce. pos. l. i. nol. Dic vt. §. cedere bonis. Et ad q̄d valet vt ibidē. Aduerte q̄s vt valeat oportet ꝓfiteatur debitū l. pe. ff. de ces. bo.

¶ Sed nūqd cū debitor petit dilationē 24
q̄nquennij a pluribus suis creditoribus ꝛ aliq̄ dare nolunt ei dabit. Rñ. q̄ sic si maior pars consentit ꝛ intelligit maior respectu summe debitoꝝ ꝛ nō p̄sonaꝝ. Et si oia sint equalia iterū valebit dilatio data. l. vl. C. q̄ bo. ce. pos.

¶ Quo dz fieri solutio. Rñ. ꝑm Joan. de 25
ſse. dis. j. solet. Cū aut dies ē adiect⁹ fa uore debitoris ꝛ pōt ꝓmerī. Aut fauore creditoris. ꝛ sic nō pōt ꝓmerī. l. esi q̄. ff. ō annuis le. Silr nō pōt q̄s repetere q̄ tēpe debitū. c. vnico. ō pl⁹ pe. nisi i ter

UVA. BHSC. IyR_213

hac cessib⁹. Primus in viro vergẽte ad
inopiã. Scõs in debitore fugiente. l. aut
pro. ff. debitorib⁹. ff. de his q̃ fu. in fran.
cre. Tertius in debitore suspecto q̃ põt
cogi dare cautionẽ. l. si id decusser. ff. ff.
q̃ sunt. reg. Limita nisi fuisset suspect⁹ tẽ
pore cõtractus q̃ nõ cogeret. Aut dies
nõ est adiect⁹. adic vt. ff. Mora. §. 1. obli
gatio. §. viij.

26 ¶ Quo posit solutio. Rñ. q̃ si debitũ sit
scriptũ creditor velit probare p testes et
hanc scripturam solutionẽ. opz q̃ probet p
testes. negates q̃ testificari possint p solu
tione facta vel quã volunt facere. et ita
p possessione creditoris. Si vo debitũ sit
cãcellatũ liberat debitor nisi creditor p
bet ꝯrariũ. l. si ex cyrographũ. ff. de proba.

Sors ppriæ dr cũ aliqd fiat ex⁹
casu cõsiderato aliquid
occultũ inotescat. vt puta cũ accipiant
festucæ equales q̃ habebit breuiorẽ sit
talis vel faciat sic q̃ hmõi fraudi.

¶ De notatis in hoc. §. 1 q̃ sunt lata
per sortes valet not. Bart. i. l. si duo. ff.
vti possi. rebus. in. l. ij. C. quãdo q̃ quib⁹
quarta pars. q̃ glo. in. l. si duas. inverti.
eliget. ff. de excu. tuto.

1. ¶ Quotuplex ẽ sors. Rñ. triplex prima
dr diuersoria cum quæri q̃d cuilibet sit
dãdũ siue illaũ sit res siue honor siue pe
na. aut actio aliqua. secũda dicit̃ psultoria cũ inquirit q̃d sit agẽdũ. e hoc fz se
nõ est mala sz rõne circũstantie põt alis
q̃d mali in se ꝓmere. vñ phibet ne sub
hac spẽ sortes i ydolatria labant. xxvj.
q. ij. §. Sortes. ita. q. ideo est peccatũ mortale. vt in ea. nisi in necessitate. vt. j. dicam.
Tertia ẽ diuinatoria q̃ sic diffinit Sors
est ars diuinandi facta a sanctis patri
bus dãnata sub anathemate. xxvj. q. v.
sortes. q̃ diuinatio semp accipit i malã
sicut pphetia i bonã partẽ. j. q. j. nunq̃.

2 ¶ Vtrum sit licitũ vti sorte in aliq̃ casu.
Rñ. fz gl. i. hmõi. xxvj. q. ij. q̃ sorte dmissoria q̃ expectat euẽt⁹ ex fortuna solũ et
nõ fit aliqua suppstitio. q in rebus tpalibus solũ sic. Sortes vo q̃ fiũt p magicas incantationes vel q̃ fiũt ad experiendas vanitates aliquas vel ad inquirẽdũ occulta vel futura q̃ dicunt diuinatorie sunt phibite nec vnq̃ licuerit. xxvj. q. ij. hi q. 1. c. illud. Sorte vero psultoria q̃ fit causa necessitatis ad sciẽdũ q̃n aliter nec̃ scripture autoritate. vel alio ap
ꝓto põt sciri nõ est illicitũ vt in. d. q. ij. c. nõ exẽplo. 1. q. v. nõ iz. Nã cũ nõ sup
est humanũ mirabiliũ tũc ad diuinũ posse recurrere. vt xxvj. q. ij. q̃rit vt puta.
Civitas ẽ obsessa dubitat clarus q̃s de
beat fugere vel q̃s remanere tũc oꝛone
ꝓmissa fm Aug. sorte erit diuinãdũ. fa
cit. l. iz cũ ambo. ff. de indi. z. l. si duob⁹. ff
pun. C. cõis de leg. z fm hãc necessitatẽ
intelligo eadẽ q. c. sortes: vbi dr. q̃nõ est
aliq̃d mali q̃ limita fz pa. i. c. ff. de sor
tile. verũ q̃ ea iz vti in tali necessitate si
quatuor cõcurrãt. Primo in rebus tpa
libus sz in spualibus vt in electione seu
tractatu: aut in electione cõpromissa
rioꝝ q̃ttũ ad officia ecclastica est in ca
su phibita. Scõo si fiat sine oi superstitiõe. Tertio q̃ndo euẽtus sortiũ exspectat a deo qz si a diabolo erit illicitũ.
Quarto q̃ndo fit cũ magna deliberatione ꝓmissa oꝛone. sicut apli. act. j. i ele
ctione mathie petẽdo a deo ei⁹ voluntatem in hoc. Aliter aliquo modo deficiente erit illicita. Lan. tamẽ archi. z hostiẽ. te
nẽt i diffinicte q̃ ois sors ꝓprie accepta
est phibita ꝓpter. d. c. sortes. Sz tu dic
verũ in sorte diuinatoria z cõsultoria ex
tra predictum casum necessitatis. secũ
m diuisoria.

¶ Quot modis fit sortilegiũ siue indi 3
uinatio. Rñ. q̃ tribus modis. Primo p
manifestã invocationem demonum. z
hoc sine nomine nigromantia. vel are
mantia aut quibuscunq̃ noibus fin q̃.
fit diuersimode semp est ꝑtim mortale
grauissimum z tenetur nedum desistere ab ea sed etiã libros cõburere. aliter
ab solui nõ põt. Et qui tales diuinationes addiscit mortaliter peccat seu etiã
artem magicam q̃ fm Ric. in. q̃. dis. viij.
ar. ij. q. iij. non est sciẽtia sed suppstitio z
in fi. tales a diabolo decipiunt z mole
terminant. z de hac habes. 8. xxvj. q.
iij. c. igitur. z co oꝛ noibus. z quo demo

UVA. BHSC. IyR_213

nes sciunt futura ⁊ tales decipiunt. habes vidē in .c. sciēdū. ⁊ .c. seq. ⁊ ppterea de noie nō curo ex quo patet de inuocatiōe demonū. Aduerte tn q̄ aliud est inuocare dēmonē q̄ nō lz aliud occurrēti aliq̄d precipere sicut faciunt sancti cogētes eos aliq̄d dicere qñ in corporib⁹ obsessis sunt q̄lz cūis periculosū sit nisi ex institu sp̄ūsancti fiat de quo dic vt ff. adiuratio. Scōo fiūt sortes siue diuinatiōes sine manifesta inuocatione dēmonū. sz ex sola ispectiōe aliquox corporū sicut faciūt astrologi. ⁊ illi dex inspectione lineamentox mgnā vel oculox aut corpis hois vel alialis aut ex eox garritu vl volatu siue ex eox obuiatiōe futura occulta pronosticant. vt scias qñ talis diuinatio sit phibita. aduerte vt colligas ex dictis Bo. i. ij. d. viij. ar. ij. q. iij. ꝑ Th. ij. q. xcv. ar. v. ꝑtio si tale futorū sit in re ꝑsiderata sicut in cā ppria ⁊ p se ⁊ sic nō est ꝓhibita. vñ astrologi pñt diuinare ex cōsideratiōe astrox q̄ cras fiet eclyps sol' vl lūe. vel pluuia. vl vētus vl frigus aut calor ⁊ hmōi. ⁊ sic talis diuinatio non est phibita. Si vero tale futurū nō est in tali re nisi dispositiue. puta bona habitudo corporis indicat bonā q̄litatē mētis. ⁊ ecōtrario mala ⁊ buiusmodi. sic sīr lz diuinare. ſ. q̄ talis erit inclinatus ad tale vicīū habilis ad tale studiū dūmō libertas liberi arbitrij nō excludat q̄ dñari pt ⁊ astris ⁊ ꝯ quā cūq; dispositionem seu terminationem corporis. Si etiā tertio insit sensitiue sicut est aialibus irrationalibus que q̄ ratione non impediunt facilius sentiunt mutationē corporū celestiū ꝓpter quā faciunt aliqua signa sic diuinare q̄ pluet vel tempus mutabitur vl vigebit frigus: non est prohibitum quando ad aliud non extenduntur talia signa nisi ad influentias corporum celestiuz diuinandas. Si aūt tale futurū nō ēt in tali corpore inspecto. nec sicut in causa per se nec sicut i dispositiōe nec sicut tertio mō sic diuinare velle est pctm̄ mortale ⁊ supstitiosū sicut faciūt q̄ ēs obuiāt lepori vel femine pgnāti. dicūt malū futurū ⁊ hmōi. xxvj. q. ij. c. illos. ⁊ .c. seq. Similiter supstitiosi sunt q̄ ex q̄ libero arbitrio subiacēt certitudinaliter scire volunt ⁊ diuinare ex dictis habes. xxvj. q. ij. c. illud quoq; Jō Tho. vbi. ſ. iqt q̄ ꝑdicta signa extēdant ad ea q̄ nō subiacent ḡtati corpox celestiū. sicut sūt actus liberi arbitrij. ⁊ ea q̄ p accidēs eueniūt sic diuinatio ē illicita. ⁊ Bo. vbi. ſ. diuinatio astrologox q̄ pretēdāt vltra vim astrox ē p diabolica cōmercia. ⁊ sic ptz q̄ ē mortale pctm̄. Tertio fit cū aliquo rū supstitioso observatiōe ⁊ istud oio phibēt q̄ibi ē tacita demonis inuocatio ⁊ sic cōuenit cū primis timētoribus de li. vt dr. xxvj. q. ij. c. q̄ sine salutore. ⁊. q. v. c. nec mirū. sicut facīt illi q̄ per taxillum proiectū super libro punctorum vt tam vel mortem vel bona seu malā fortunam alterius scire volunt. Similiter qui furta vel hmōi occulta per inspectionem astrolabij vel libri vel mscriptionem inuestigant scire ⁊ huiusmodi. de ista habēt de sortileg. cap. ex tua ram.

4 ¶Que pena sortilegox. Rñ. ſm leges debēt decapitari. ⁊ si ad domos aliorū vadunt debēt igne cremari. Item bona eox publicari. vt. l. nullus. l. nemo. l. cuipa. C. de male. ⁊ mathe. ſm Canones si est occultum imponitur penitentia quadraginta dierum. c. ſ. eodē tit. Si notorium est infames fiunt ⁊ etiam qui ad eos cōcurrunt. ij. q. viij. quisquis. ⁊ de testib. cap. testimonium. Si clericus debet depōi ⁊ i monasterio retrudi. xxvj. q. v. non deportet. ⁊ .c. si quis episcop⁹. ⁊ .c. seq. laici si sūt serui verberibus subiiciūtur. si liberi sunt inclusione signa detrudendi. xxvj. qō. v. contra ydolorū. ⁊ omnes tales efficiuntur irregulares si sit notorū tamē episcopus poterit dispensare ſm Ber. in .c. ij. eo. ti.

5 ¶Qz licet vt ſomnijs ad sciendū futura. Rñ. quod si quis sit certus ꝓdere ea ex diuina reuelatiōe sic lz. S. lz vtiens ad ꝓcognoscēdam naturalem causam intrinsecam. vel extrinsecā puta ac cēsionē cholere aut alterī⁹ humoris seu

UVA. BHSC. IyR_213

febris future vel pluuias ⁊ hmōi. nō tñ certitudinaliter qꝛ multipliciter possūt impediri. Ratio qꝛ talia futura sunt in parte sensitiua sicut in dispositiōe non sicut i causa. Si vero hmōi somnia causentur ex reuelatiōe demonū qđ est qñ inuocantur expresse vel tacite puta sup stitiones obseruando sic erit illicitum ⁊ mortale peccatū. Et ideo quia difficile ē intelligere qñ accidāt ex causis naturalibus vl' supnaturalib⁹ a deo vel ab angelis ꝓpterea eis curiosa obseruatio est temeraria ⁊ ꝓhibita. vnđ ezech. xxxiiij. Sicut parturiētis cor tuū falsitas patit nisi ab altissimo imissa fuerit visitatio. Pro clariori tñ intelligētia aduertit ꝙ qntuplex est futurorū dr̄ia q̄ ad somnia ꝑtinet. prima est quorūdā q̄ habēt causam naturalem determinatam in omni somniāte sicut febris ⁊ habūdātia cholere eo ꝙ natura rep̄sentat in homie in quo supabūdat cholera in somnis imaginationē febris future. Similit̄ si somniat de occupationib⁹ ignis signū ē ꝙ cholera predominat̄. Si de aere vel volatu signū sanguinis. Si de aqua vel liquorib⁹ signū flegme. Si de terra signū melanconie ⁊ hmōi somnia sunt signa nō causa accidētiū futuroꝝ i hoie. Scđa est quorūdā q̄ habēt causaꝫ naturalem extra hoiem somniantē vt sunt illa q̄ proueniant ex aliqua determinata influētia corporꝝ celestiū vt pluuie siccitas. ⁊ hmōi. sicut etiā faciunt elemēta i brutꝫ ⁊ sic somnia erūt signa nō cā futurorum nec necessaria. sꝫ cōtingēter quia multa pñt ipedire taꝫ ista q̄ꝫ illa prima puta media ⁊ dispositio superiorū. Tertia est quorūdam hñtiū causam voluntariam in homine somniāte. vt sunt illa q̄ depēdent ex opere ipsius somniantis ⁊ hec sunt a casu. nisi habeantur per reuelationē: sicut cū q̄s aliquādo somniat ꝙ est voluntarie facturus quod tñ facere nō cogitauerat. Quarta est quarūdam ꝑ aliquā causam determinatam ex volūtate creata p̄uident̄. vt cū homo multū solicitus in vigilia de aliquo nō potēs cognoscere q̄ ꝑficiat aliqñ somniando p̄uidebit ꝑꝑ sedationē motuuꝫ interioꝝ ⁊ exterioꝝ. Quinta est quarūdam hñtiū causā volūtariā in alijs hominib⁹ a somniāte vt. s. ꝙ illa somniat q̄ alij facere disposuerūt ⁊ talia p̄uidere nō pñt in somnijs per aliquā causaꝫ determinatā aut naturalē. Sꝫ si aliq̄s illa somniat hoc est a casu: iō dicūt̄ talia a casu ꝑ acidēs s̄m ph̄. de som. ⁊ vigi. ⁊ hec sunt a diabolo vt decipiat fidē adhibētē vl' aliqñ a deo aut sctis āgelis. prima ergo ⁊ scđa nō ē ꝓhibitū inq̄rere ꝑ somnia dū tñ nō certitudinalit̄ credat. silr̄ nec quarta. sꝫ tertia ⁊ quinta sunt ꝓhibita ⁊ diabolicum est. vt dixit nisi sit certus de diuina reuelatione.

Spectacula vide lud⁹ ꝑ totū ⁊ chorea.

Spōsalia sūt futurarū nuptiarū ꝓmissio. xxx. q. v. nostrates. ⁊ dicūt̄ a spōdeo. des. vt i. l. ij. ff. đ spōsa. hinc spōsus qausi ꝓmissus ⁊ spōsa quasi promissa. ⁊ iō post cōtractū matrimoniū verba de pñti nō dicunt̄ spōsus nec sponsa ꝓprie sꝫ vxor ⁊ maritus. vñ. si legat̄ aliquid alicui si cōtraxerit matrimoniū cuꝫ berta illico debetur sibi legatum quo contraxit ⁊ verba de presenti licet nō consumauerit. vt in. l. cuꝫ fuerit. ff. de condi. ⁊ de. Facit. c. sufficiat. xxvij. q. ij.

☞ De hic notatis ⁊ ꝙ sponsalia nudo consensu ꝯhuntur no. in. l. ij. ff. de spon. nō tñ ꝑ solam traditionē ad domuꝫ. l. q̄ situm ⁊ ibi Bar. eo. ti. ⁊ nō mutāt domiciliū. l. eo. q̄. cū glo. ff. ad muni. ⁊ Alexā in. l. pe. ff. de inris. om. iu.

¶ Utrū nomine maritare veniat sponsa ꝓprie. Rñ. Pa. in Rubri. eo. ti. ꝙ in odiosis. Ex quo infert ꝙ si statuto cauet̄ ne maritata succedat cū fratrib⁹ in bonis parentuꝫ. ꝙ sponsa bene succedet. Nec sponsus vl' sponsa de presenti venit nomine mariti vel vxoris. Nec matrimonij nomine veniunt sponsalia. vt idem dicit in. cap. iij. loco de presum. Indifferentibus vero veniunt solum spōsalia de presenti sꝫ in fauorabilibus bene venit sponsa de futuro. pro hac bonus

UVA. BHSC. IyR_213

quis non tenetur per tale iuramentum
ter.in.l nō sint.C. de bo.que li.& ibi per
Cy.& alios vide bonā glo.insti.de nup.
ff.sed si proc.xxvij.qō.ij.i princi.Et hoc
verum nisi addatur aliqua qualitas de
terminans & distinguens.puta marita-
ta & cognita & hmōi.

1 ¶Quis potest ptrahere sponsalia.Rñ.
q̄ quilibet qui pōt matrimoniū contra
here fm canōes.licet sit secus fm leges
vt patet.l.si quis officium.ff.de rit.nup.
& in.l.solet.ff.de his qui no.infa.& etiam
qui non potest contrahere matrim̄oniū
potest cōtrahere sponsalia vt.j.dicam.

3 ¶Utrū absentes possint ptrahere.Rñ.
q̄ sic per nuncium vel literas.l.sufficiet
ff.ō spon.& extra q̄ cle.vel vo.c.veniēs.&
xxx.q.v.nec illud.Et si nuncium vel pro
curatorē reuocauit antq̄ ꝺheret nō erūt
sponsalia fm Host.sz nūcius ignorauit.

4 ¶Utrū alius sine mandato alteri⁹ pos
sit ꝺhere sponsalia.Rñ.q̄ sic vt pater p
filio & mr̄ p filia & tutores & curatores &
quicūq; alij.Quis nō habeāt mandatū
a principio.sz tamē spōsāa nō sunt do-
nec ille vel illa scierit et ratū habuerit
& hoc fm canones q̄ non requirunt nisi
consensum vt in.c.sufficiat.& extra.e.ti.
c.cū locū.de despō ipu.c.vnico.li.vj.Ad
uerte tamē q̄ si pater pmēte filio ꝺhit ex
presse tenēt spōsalia qz taciturnitas ope
ratur cōsensum vt i.d.c.vnico.Secꝰ aūt
in alijs ab ipsis patre & matre quia non
sufficit sola pmentia.sz opz alter cōsentiat
expresse vel tacite.facit.c.ad id qō.de spō.
nec cures.de gl.in.d.ca.vnico.quia Jo-
an.in nouella eam correxit.

5 ¶Utrū minor possit cōtrahere sponsa-
lia.Rñ.q̄ sic dūmō sit.vij.annoꝝ cōple-
torū quia minor.vij.an.nō pōt cōtrahe
re & si contrahit non tenent. Nec oritur
publice honestatis iustitia.d.cap. vni-
co.etiam si alter sit maior.nisi postea ra-
tificet.

6 ¶Quomodo contrahuntur sponsalia.
Rñ.q̄ duob⁹ modis.primo simpliciter
& absolute.Scōo sub cōditiōe.

7 ¶Quot modis ptrahunt sponsalia ab
solute.Rñ.quatuor modis. Primo per
ba de psenti fiendo sunt impuberes vel
alter eoꝝ.Nā iuris interpretatiōe sunt
sponsalia de futuro.c.fi.de.despon.ipu.
et clari⁹ in.d.c.vnico.Secundo p verba
de futuro ad hoc apta.vt puta promitto
vel iuro q̄ te accipiā i vxorē & similia vt
in.c.pe.de spon.Tertio p anuli subtrac
tionē.xxvij.q.ij.Si quis desponsauerit.
Quarto p arrarū dationē.Sed quo ad
istos duos vltimos modos dicit pa.i.c.
fi.de despon.ipu.q̄ sic posset dicere ma
trimoniū.sicut sponsalia vt in.c.femine.
xxx.q.v.Et iō aduertēdū qō si pcesserūt
verba apta ad ꝺhēdū matrimoniū tunc
anuli subarratio vel datio arrarum fa
ciunt matrimoniū non sponsalia.Si vo
precesserūt verba de futuro sic erūt spō
salia.Si vo nulla verba pcesserunt tunc
fm ꝙsuetudinem iudicabit aut pro ma
trimonio vel sponsalib⁹ Et si ꝙsuetudo
non sit in hoc alīq̄ sic nihil ꝓbabunt.Si
aliud certū non pōt cōcipi qz talia sunt
signa equiuoca ad multa.& iō nihil cer-
tū ꝓbāt.c.illud.de pfum.pz qz arre etiā
dant i alijs ꝺcitib⁹.vt Jnsti de ꝺhē.ēp.in
prin.Si aūt solū vnī⁹ ꝺba pcesserūt.tūc
immissio anuli.& acceptio arrarū deno-
tat cōsēsū alteri⁹ expressū.Et sic erūt spō
salia vel mātimoniū fm ea.vt no.gl.f.in
c.pe.de spō.Jn dubio tamē i subarratio
ne per immissionē anuli ꝓsumēdū est
pro matrimonio:qz res fauorabilis est.
vt in.c.licis.de ꝺlāp.& in.c.fi.de re.iu.di.

¶Utr̄ aliquis ꝓmittēdo ꝺhere puellis 8
vnā ipsarū accipe ꝺhat spōsalia.Rñ.qō
nō vt in.c.sponsalibus.de spon.li.vj.nisi
aliqua earum facto in eam specialiter
consensit.

¶Quid si pater iurauit dare vnā de fi- 9
liabus suis.Rñ.Host.& Sot.qō spōsalia
non sunt.sed tñ pater tenetur vnā dare
& qua voluerit.ibi..de actio.ff.preterea.
Et si vnā obtulit & ipse nō acceptauit e
absolutus a promissione.ff.de ver.obli.
stipulatus sum.& si oēs moriantur pter
vnam illaz dare tenetur.ff.de cōtrahen.
emp.l.si in emptiōe.ff. eptio.Quod li-
mita veruz si puella voluerit:alias non.
qz non tenet pater p tale iuramentū nisi

UVA. BHSC. IyR_213

ad faciē. q̄ i eo est no glo. i. ꝙ per literis. z. ca. sicut. de spō. z licet de iure ciuili p̄mittēs factū alienū nō obliget nisi specifice eā p̄miserit se facturū vt ibi nō inutil. sup. §. si q̄s alīū. tū q̄n p̄misit cū iuramēto etiā simplr̄ tñ ītare operā ip̄e potest sicut si specifice se obligasset. arg. c. ad nostrā. de iureiur. z. tū pater. §. filias matrem. ff. de le. ij.

10 ¶ Quid si prom. sit vnam determinate z si illam non posset dare alt̄ rā. Rñ. q̄ si prima consensit non potest aliam habere. quia inest publice honestatis iustitia etiam si propter impedimētū affinitatis cū prima nō potuit ītere. Sec⁹ si nō ꝓsensit q̄ tñ secūdā dare de spon. c. ex literis. ei. ij. z ō re. spo. ex parte.

11 ¶ Sed quid si aliquis p̄mittit alicui q̄ eam desponsabit. Rñ. q̄ si promissio fuit q̄ desponsaret eā de futuro. sic nō erūt spōsalia antecē desponset eā fm Vin. z do. Ant. in. ca. is qui. de spon. si vo promissio fuit q̄ desponsaret eā. s. p verba de p̄senti sic talis promissio facit sponsalia fm Car. in. d. c. is qui. Et si sumus in dubio tūc videtur vbi ꝓsentū ē q̄ cōiter accipiūtur p verba de futuro non erūt sponsalia iudicanda. Sz vbi cōiter accipiuntur per verba de p̄senti sine aliis sponsalibus erunt sponsalia contracta per talem promissionem q̄ bene no. quia sepe in practica.

12 ¶ Vtr̄ in distincte possit in sponsalibus arrarum traditio interuenire. Rñ. pa. in c. gemma. eo. ti. z Jo. an. z dicūt distincte tamē quātitatē personarū z ītitatem arrarum. si enim inter viles personas interuenit traditio magnarū arrarum. sic non valet q̄ est eadē ratio in eis sicut z in pena z hanc opi. vt tenere Cy. l. i. mulier. C. de spon. Et licet bart. in. l. titia. ff. de verb. ob. in distincte velit q̄ admittātur dummodo non excedant ītitatem dotis vel donationis propter nup. tamē prima opi. est equior in conscientia q̄ cum habemus rationem legis non est curandum de verbis. l. non dubium. C. de legi.

¶ Sed q̄ requiritur vt valeāt arre. Rñ. q̄ duo. primo q̄ ītitas sit vere numerata z tradita parti. Secus vbi pars cōstaret tñ se recepisse fm Bar. l. d. l. titia. z Fede. p̄. dicūt. Et etiā dicit bar. ibidē q̄ si vtraq; pars cōstaretur se recepisse ab altera etiā si vere interuenisset solutio sz postea restituta fuit q̄ si solui tibi mille z a te recepi alia mille non videor solvisse. ar. l. q̄ solvit. ff. de sol. licet multi teneāt ꝓra eam in hoc vlt. de quo videbal. in. l. fi. C. de spō. z videt equior opi. bar. z eā sequit pa. z do. An. m. d. c. gemma. q̄ facit⁹ quis. p̄mittit ītē exbarser. z ideo non videt exbarse requiritur recipit statim z pptera tenet bar. ibidē fūdū nō posse dari loco arrarū etiā si vēdens cōstituat se nole alterius possidere q. l. fi. C. de spon. loquit. de arris tradītis in ītitate. z ānullat aliam penam. ergo nō bebem⁹ extra illū casum arras approbare. Sed ō bar est Ang. z Imo. in. d. l. titia. z do. Lucas de grassis. dicētes q̄ predicta. l. fi. nō facit mētionē de ītitate sū. fm eos potest dari fundus est verior opinio. Secūdo requirit q̄ non sint in tali ītitate respectu dātis q̄ trā seunt in locum pene vt. ff. dixi. Aduerte tamen q̄ cessat perditio arrarum quando per eum non stat nec causam prebuit vt non fieret matrimonium. C. de spō. l. vl.

¶ Vtr̄ pena apposita in sponsalib⁹ valeat. Rñ. pa. i. d. c. gēma. colligēdo dicta doc. in. d. c. gēma. z in. d. l. titia. q̄ aut pena apponitur inter cōtrahentes. z indistincte non valet fm cōiorem opi. z tz Bar. in. d. l. mulier etiā. de illa pena q̄ ē in lucro perdendo. vnde si dixero p̄mitto tibi donare centum si mp̄serio nihil non valebit. vt in. l. si ita stipulatus. §. si tibi mp̄sero. z ibi per Barto. ff. de verbo. obliga. Quod tamen limita vtrūq; is cui promissio fit esset nobilior. q̄ tūc videretur potius donare animo recompensandi rātione nobilitatis. pro hoc facit q̄ not. bart. in. l. i. C. de do. ān nup. z. l. si voluntate. C. de do. prom. Aut pena apponitur inter parentes ipsorū cū trahentium seu alios ita coniunctos cū

UVA. BHSC. IyR_213

trahẽtib⁹ ipſis q̃ verſimiliter eſſi indu
cerent ad ℣tũ matrimoniũ ne parẽtes
vel amici eox incurrãt ſen ſoluãt penã.
& ſic nõ vz vt in.d.c.gẽma ſm vnũ ſi elle
ctum & in.d.c.titia.& in.l.heres meus.in
fi.ff.de cõdi.& demõ. Valeret tamen illa
q̃ eſt in lucro pdendo.vt per bar.in.l.ti
tio.℣.titio. el.j.ff. de ẽdi. & de. aut pena
apponit inter alios a predictis & ſic vz
etiã ſi talis extraneus promiſerit nolle
mulieris ſub certa pena ſm cõem opi.
Aduertẽdũ ſingulariter q̃ tales ꝓmiſ
tẽtes ſub pena q̃ tũs ℣het cũ ſemproꝫ
nio ſi q̃tũ mi⁹ ipſe eſt facitũ nõ incurrũt
penã qz difficultas ex quo factum eſt in
obligatõe alteri⁹ excludit cõmiſſionem
pene.vt eſt tex not.in.l.ſi vehẽda. idem
iuris erit el.j.i fi.ff.ad.l.rod.de iac. & in
l.ij.ff.ſi q̃s cautio.& hoc tenuit. Jo. pla.
vt refert ffede.ꝑſi.clxvij.& do. Ant.in.d.
c.gemma. ſequit Pan.ibidẽ.facit q̃ no.
Bar.in ſimilibus terminis in.l.cõtinuus
℣.illud.ff.de.ver. obli.q̃ not.q̃ dicit vt
ille qui in contractib⁹ ſub pena ꝓmittit
p filia vel amico q̃ ratificab.t.qz ſi facit
q̃ in ſe eſt exitat penam. & hoc verũ de
pena q̃ cõſiſtit in pdendo vel minuẽ
do de patrimonio. ſecus de alia q̃ eſt in
acquirẽdo. quia ceſſaret lucrum niſi im
pleretur promiſſum.

15 ¶Utrũ poſſit iteruenire pignus p ma
trimonio ℣hendo. Rñ. fuit opi. diuerſa.
Jnno. tenet q̃ ſic p .l. vnicũ. C. ſi rector.
pio. do. Ant. tz q̃ nõ põt niſi p intereſſe
preſtando. Jo. an. dicit diſtinguendum
ſm qualitatẽ pſone qz ville pign⁹ nõ hz
intimidare magnũ virũ & ſic põt inter
uenire. Sz de iure videt verior opi. do.
Ant. p qua facit q̃ no. glo. in.l. ſi ita ſti
pulat⁹ fuero. ℣. ſi tibi nupſero. ff. de ver.
obli. que dicit q̃ ois ſtipulatio talibus
eſt reprobata & in.d.l.vnica. ℣ino arra
rũ vocãt pignus. Et ideo nõ obſtat.

16 ¶Utrũ intereſſe poſſit peti. Rñ. Jac. de
are. Cy. & cõiter doc. i.l.j.C. de ſpon. & in
d.l. titius q̃ nõ põt peti niſi dolo ſe pars
ſe habuerit qz tũc petet actiõe de dolo.
non aũt ꝓpter ſtipulationem. quia nec
cõfeſſione iuris altera pars põt a ſpõſa
libus deſiſtere. & ne matrimonium inde
mideꝫ propter ſolutionem pene & ſtipu
lequitur. hoſtien. in ſum. & Pan. in. d. c.
gemma.

¶Quẽri an recepiẽs arras incret eas 17
℣to matrimonio. Rñ. ffede. in. d. conſi.
poſt Jo. pla. & pa. in. d. c. gẽma. & non. &
ſe quit. hoſt. in ſum. licet in. d. c. gemma
teneat q̃ lucrẽtur. ſed nõ eſt verũ cũ mul
lo iure prohibeꝫ. & iõ reſtituet. ſz ſi non
ſequat ex defecta alteri⁹ ꝑtis ſic lucra
bitur. Si vero ex defectu ſuo ſic reddet
duplum. Larris. d. l. fi. q̃ icipit mulier. C.
de ſpon. hoc verũ ſi accipiẽs eſt maior.
xxv. annis vel ſi veniam etatis ipetrauit
alias nõ tenet niſi ſimplũ reſtituere. d. l.
fi. q̃nis defectu ſuo non fuerit ſecutum
matrimonium.

¶Quo ℣hunt ſponſalia ſub cõditione. 18
dic vt dicit ſi eſt de matrimonio ſm illas
regulas vide matrimonium. ij. impedi
mẽto. iij. Un adnerte q̃ añ adnẽtũ cõdi
tiõis ſpõſalia nõ ſũt nec oꝛit publice ho
neſtatis iuſtitia vt in. d. c. vnico. de ſpõ.
li. vj. niſi p factũ a cõditiõe recedat pu
ta cognoſcẽdo eã. de cõdi. appo. c. de ilꝫ
in tex. & in glo. & in. c. ſuper eo. & in. c.
per tuas.

¶Quid ſi q̃s dicat alicui do tibi fidẽ q̃ 19
te accipiã i vxorẽ & illa nihil rñdeat nec
ẽbo nec ſigno. Rñ. q̃ ſponſalia nõ ſunt
Sed tñ cõpellẽd⁹ ẽ talis q̃ dedit fidẽ vt
eã ſeruet ſi alter voluerit ſm Rod. Sed
ego nõ credo q̃nalĩq̃ itermedia inferne
nerũt antaq̃ aliter cõſentiam. demõſtra
uerit. ff. de ver. oblig. l. cõtinuus.

¶Quo ſpõſalia diſſolunt. rñ. q̃ l. xvij. 20
modis. primo p mutuũ cõſenſum etiã
ſi erãt iurata hoc tz ſpec. ti. delegato. ℣.
nunc ofendẽ. & Pan. in. c. prætꝛea. de
ſpon. dicit hãc eſſe cõmuniorẽ opi. iz gl.
in. d. c. ꝓterea teneat nõ poſſe fine petõ.
Sed mihi placet diſtinctio Jnno. in. d.
c. j. q̃ aut iuraꝫt ritum dei aliquã mu
lierem acꝛipe in vxorem & nõ poteſt illã
remittere. Si vero nõ ritum dei. ſed pro
pter eius complacentiam. ſi poſſunt ſe
abſoluere.

¶Sed manẽd ſi ſpõſalia nõ erãt iura- 21

UVA. BHSC. IyR_213

ſa poterit alter nō cōſentiēte alteri recedere a ſpōſalib⁹ Ẏcto. Rñ. ſm glo. i. l. j. C. de ſpō. qō ſic etiaz de iure canonico z ſequtur Cy. ibidē z hoc idē vī ſētire gratian⁹ lz duble. xxvij. q. ij. §. ſz aliud. z. §. fi. Nec obſtat. c. de ſpōſata. xxvij. qz loq̄tur i matrimonio de pāti. Ẏtē nec. l. j. ff. ex q. cau. infa. irro. Ubi ſpōſa efficit infamis ſi dimittat ſpōſalia Ẏhit qz eſt verū niſi ſpōſalibus ꝑmiſs renūciet. ſz qñ ipſis renūciat hz lo. ū. l. j. C. de ſpō. que dicit vna de ſpōſata alteri nō ꝓhibetur nubere. Nec obſtat q nūdū pactū eccleſia cō pellit obſeruare. c. j. ō pac. qz iſtud ē ſpeciale in matrimonio ꝓpter rōnem līe vt ſit oto libez. ar. c. requiſiuit. de ſpō. qō no. Inn. in. c. veniēs. de iurem. z placet mihi qñ aliqua nona cā eu⁹ ad hoc inducit que ſi a principio fuiſſet impedimentū dediſſet nec cōtra hꝛet aliter nō credo ſine pctō mortali poſſit recedere a ſponſalib⁹ ꝑmiſe cū alia contrahendo
22 altera nō conſentiente.

¶ Scdo quādo alter intrat religionem etiā ante ꝓfeſſionē. c. veniens. quicle. vel vo. ſm vnū intellectū qō facere poſſunt ante carnalem copulam etiam altero inuito. vt. §. matrimoniū. ij. §. xvij.

23 ¶ Tertio quādo alter Ẏhit cū alia ꝓſona ꝓ verba de ꝓſenti vl ꝓ verba de futuro carnali copula ſubſecuta. d. c. ſi inter virum z. c. j. de ſpon. duo.

24 ¶ Sz qd ſi cognouit poſt ſpōſalia Ẏcta aliā mulierē z poſt coitū Ẏrit cū ea ſponſalia etiā. Rñ. qō ꝓia nō ſolnent ꝓpter hoc. ſed oportet coit⁹ ſequat contractū ſponſalioꝝ. c. veniēs. el. ij. de ſpon.

25 ¶ Sed qd ſi prima ſpōſalia fuerūt Ẏcta ſimiliter ſcōa ẏo cū iuramēto. Rñ. q teneꝛ redire ad primā qz nō diſſoluunt ꝓ tale iuramentū. c. ſicut ex litis. de ſpon. xxij. q. iij. in malis ꝑmiſſis. Et hoc eſſet verū ſi nō intenderet a primis recedere. Sec⁹ ſi a primis intendit recedere ex cā cū poſſit vt dixi. ideo ſcōa tenebunt. ad d. c. ſicut ex litis. dic q loquit⁹ quando ſine aliqua nona cauſa vult frangere fidem quā dedit prime alios non.

16 ¶ Quarto qñ alter ſe trāſfert ad aliam regionē vnde ſi nō eſt ſpes de ꝓximo reditu credo q diſſoluat etiā iurata. vt vī ſentire pa. in. d. c. de illis. eo. ti. z etiā gl. in. d. c. de illis. dō dicit ſm. ll. q̄ innuat aliud eſſe de iure canonico z plz mihi ꝓpter periculū incontinentie. Nam ſm leges ſi p biēnium expectauit alter eu⁹ qui eſt in ꝓincia z nō execut⁹ fuit mag̃ ptias libere alteri pōt nubere. C. de ſpō. l. ij. z ſi eſt in alia ꝓincia dz expectare poſt tres annos. vt in. l. ij. C. de repu. z hoc ſi eſt abſens ex ꝓbabili cā tm. Si vero ſit abſens ex ꝓbabili z neceſſaria cā. debet expectare donec adſit vt. ff. de ſpō. l. ſepe. vide glo. que hoc tenet. i. d. c. ij. C. de ſpō. nec ob. d. c. ex iris. qz licet dicatur q per quatuor annos vel quinq; expectauit hoc non conſtabat. licet ſit allegatū. z ſi cōtraſſet papa nō impoſſet de periurio. vel poſſes dicere qō ideo ibi imponit ꝑna qz ſine auctoritate ſuperioris nō debuit cōtrauenire iuramento. Sed ſi cū auctoritate ſuperioris cōtraxiſſet tūc credo euitaret etiā pnā arraꝝ vt nō eas amitteret ſi interuenerit quānis etiam nō expecket tpo ſtatutum per leges z ſm Hoſtie. in. d. c. de illis. z alios doct. poſt ipſum in dex debet talē abſoluere ꝓpter periculū fornicationis. quod bene no.

¶ Quinto quādo certus terminus tempoꝛis appoſit⁹ fuit. Nā ipſo elapſo ille per quem nō ſtetit liber eſt z nubit ſine periurio. ſed alteri imponit penitentia de periurio vt in. c. ſicut ex literis. eo. titu. Et hoc verū niſi a principio fuiſſent pactacta z poſtea cōuenerūt de die ptiarū qz ꝓ lapſum illius diei nō liberat alter qz terminus ex poſtfacto fuit appoſitus ꝓ ſolicitādo iplemēto ꝑmiſſionis iam facte z pure nō alias finiendā ꝑmiſſionē. ſm theoricam do. Ant. in. d. c. ſicut ex litteris.

¶ Sexto qñ alē lepꝛa vl paralyſim icurrit aut viſum vel naſuz amiſit aut ei aliquid turpis⁹ euenit. vt in. c. literas. de cōiug. lepꝛo. z. d. c. ſicut z. i. c. quēadmodū. de iureiur. in tex. z in glo. Et hoc verū ſi turpitudo ꝓdnenit poſt Ẏctū. ſecus ſi tē

UVA. BHSC. IyR_213

pore ꝯctus inerat. sicut nec contrahens pōt allegare suspectum debitorē ꝓpter paupertatē precedentem seu mores ad qd facit. c. creditores. ff. d̄ p̄uileg. credi. ⁊ l. fi. C. de spō. ⁊ ibi per Bar. ⁊ Pa. in. c. quemadmodum. de iureiuran.

29 ¶ Septimo qñ alter fornicat quo ad innocētem. sed ille qui fornicatus est non pōt resilire si alter innocens velit ꝯhere secū. c. ij. de trāsla. prela. Et si etiā fornicatio esset violēta pōt sponsus eā dimitter̄ ꝑz Jo. an. ⁊ gl. i. d. c. quēadmodū ⁊ sequit Pa. ibidem ⁊ hug. xxvij. q. ij. raptor. ⁊ etiā tz ꝙ pōt dimitti si tempore desponsationis erat corrupta cū tamen crederet virginem.

30 ¶ Octauo quādo alter eoꝝ efficit hereticus qꝛ est fornicatio spūalis. xxviij. q. j. non solum. ⁊ c. iam nunc.

31 ¶ Nono ꝓpter capitalē inimicitiā supueniente inter sponsum ⁊ sponsam pōt alter petere separationē ꝑm Hostiē. in summa per rōnē. c. ij. de spon. ⁊ c. reqsisti. eodem. ti.

32 ¶ Decimo qñ ꝓmisit sponsa dare certā q̄ntitatē ꝓ dote ⁊ nō pōt dare sic soluit sponsus ab obligatione ꝑm Jo. an. in. c. de illis. de condi. apo. Idem dic de quacūq; alia cōditiōe interueniēte si deficit

33 ¶ Sed q̄d si spōsa ꝯxit spōsalia. ⁊ nō ꝓmisit dotem certam. rñ. ꝙ vr̄ promisisse oīa bona sua i dote vt no. i. l. mulier bona. ff. de iu. do. ⁊ ꝑ Bar. i. l. si cōstante. ff. sol. ma. Et iō si labit̄ i facultatib⁹ et nō pōt dare nō cogit̄ spōsus eaz ducere. qꝛ deficit cōditio subitellecta. s. si res in eodē statu ꝑmāserit vt in tex. ⁊ in gl. et in d. c. quēadmodum. facit. c. ꝑ vestras. de do. post diuor. rest. ⁊ quod ibi no.

34 ¶ Undecimo quādo superuenit affinitas vt si sponsus cognoscit consanguineam sponse vel eꝯrio. xxvij. qō. ij. si q̄s spōsam de eo qui cog. cōsa. vxor. sue. c. in literis. ⁊ pluribus alijs. c.

35 ¶ Sed quid si supuenit publice honestatis iustitia nunq̄d dissoluent̄ prima spōsalia. rñ. ꝙ nō qꝛ per sponsalia prio ꝯcta fuit prio inducta publice honestatis iustitia ⁊ per scdo iducta nō pōt tolli prio iducta sicut i simili. lvij. di. si q̄s.

36 ¶ Duodecimo si fama sit ꝙ iter eos sit canonicum impedimētū ⁊ de fama vel scandalo doceat̄. c. cum in tua. de spon. de consang. ⁊ affi. c. ij. de testib. c. super eo. ꝑm Hosti.

37 ¶ Tertiodecimo quando spōsalia fuerunt contracta infra annos pubertatis et post pubertatem petit absolui ante aliquem tacitum consensum habitum in pubertate. c. d̄ illis. el. j. ⁊ c. a nobis. de despon. impub. etiam si nulla sit causa quare vult absolui post pubertatem ꝑm Pa. in. d. c. de illis. Secus si pubes contraxit cum impubere ipse non pōt resilire. Similiter nec impubes ante pubertatem.

38 ¶ Quartodecimo ꝓpter susceptionem sacri ordinis secundum Anto. post Jo. and. in rubrica de spon. Facit. xxvij. qō. ij. §. ecce.

39 ¶ Quintodecimo ꝓpter cognationem legalē vel aliud ipedimētū de quo dic vt. s. matrimonium. iij. per totum.

40 ¶ Sextodecimo ꝑꝑ votū simplex castitatis postea factū vt in. c. veniens. qui cle. vel vo. ꝑm vnū itellectū. ⁊ licet directo recitet Inn. Host. ⁊ Gof. tenentes ꝙ votū simplex d̄ castitate nō soluit spōsalia iurata. qꝛ eq̄le vinculū est iuramētū voto. Et iō qd̄ p̄cedit obtinet tamē tz ꝙ soluit spōsalia qꝛ minus bonū est continere quaz nubere. ⁊ iō ēt licite pōt fieri si bono zelo fiat. Et spōalia soluit ꝙ et sequitur do. Jo. andr. in. d. c. de illis. de despon. impube.

41 ¶ Septimodecimo ꝓpter senitiā spōsi ꝑm Pan. in. d. c. veniens.

42 ¶ Quero vtrū in prefatis casib⁹ reqratur autoritas iudicis ecclīastici. rñ. ꝑm Joā. an. in. d. c. de illis. de spon. ꝙ sic qꝛ corā eo dz ꝓbari cā. c. porro. d̄ diuor. aliter grauiter peccat vt videt̄ per. c. si duo pueri. de despō. impu. Facit. xxxiij. q. ij. seculares. Fallit hoc i. ij. casu. ⁊ iij ⁊ vij. ꝑm Ri. i. iiij. d. xxvij. ⁊ x. xj. xiiij. xv. xvj. scdm dominum. Jo. Ant. i. c. de illis. de spon. Sed ego credo ꝙ etiam fallit in alijs casibus quando notorie de

UVA. BHSC. IyR_213

eo casu constat propter quē dissoluuntur. Similiter si sponsalia sunt secreta idem dic secundum Ricar. vbi. s. quia secreta non subsunt iudicio ecclie. Et licet non debeāt alias separari sine iudicio ecclesie tamē si faciūt in casib⁹ predictis sine iudicio ecclesie. Non credo mortalr peccēt. ꝛ. c. si duo pueri. p̄fatū cum. d. c. seculares. loquantur quando non inest aliqua causa de predictis. et maxime quando non sunt iurate sponsalia. Si autem quis recedat a sponsalibus nō ex aliquo predictorum casuum peccat mortaliter secūdum Tho. licet ecclesia non cogat vt no. i. c. requisiuit. de spon.

Statutū Quis potest facere. Rñ. ꝙ ille q̄ pōt facere legem. d̄ quo vide. s. Lex. §. ij.

1 ¶ Utrum statutuz ordinarij liget extra territorium delinquentem subditū suū vide supra. Excommunicatio primo. §. x. et. xj.

2 ¶ Utrū delinquētes in loco exempto ligentur statuto episcopi. rñ. Semi. i capitulo vt animarum. de constitutione libro sexto. Joan. Cald. ꝛ Joan. Anto. ibidem disputauit ꝙ non per dictum capitulum vt animarum ꝛ per dictum capitulum cum episcopus. de offi. ordina. li. vij. ꝛ per glossam in. c. cleri. q̄uis de fo. compe. Ratio quia locus exēpt⁹ ꝛ locus extra diocesim equiparat̄. Allegat. capitulum luminoso. xviij. q. ij. c. j. de statu regu. in. fine libr. vj. ꝛ Clementina finali de priuilegijs. ꝛ mihi placet. ꝛ est verior opinio. Licet Federic. de senis. ꝛ D. Marsilius teneant contrarium in consilio secūdo predicti Federici.

3 ¶ Sed nunquid si statutum prohibet ne vadāt ad locum exemptum ligabūtur euntes. Rñ. dominus Philippus de perusio in dicto capitulo vt animarum ꝙ sic. si ex causa hoc fecerūt: quia sic facere possunt. Facit quod no. Bar. in. l. relegatorum ff. de interdict. vbi vult ꝙ ciuitas propter commodum ciuitatis vel odium eorum ad quos non vult vadāt ꝓhibere pōt ciuib⁹ suis ne vadant ad talē terrā. ꝛ no. idē Pan. i. c. postulasti. de fo. cōpet. qd̄ bene no. pro statuto epoꝝ excōicātib⁹ accedētes ad mōasteria monialiū. qꝛ ligāt quādo ex cā legitima hoc faciūt in odiū monialiū q̄ ꝓpter sua scelera hoc merētur. Secus si facerēt in penā illi⁹ ꝯ quē fertur sniā qꝛ tūc nō possunt ꝓhibere s̄m Pa. vbi. s. nisi habeāt iurisditionem in loco exēpto puta qꝛ possunt arcere accessum vt in. c. attendentes. de statu. mo. de quo vide. s. monialis. §. iij.

¶ Utrū statutū liget religiosum qd̄ excōicat acceptātes aliqd̄ offm̄ extra ordinē nisi pri⁹ resignauerit libros ꝛ alia q̄ hz in ordine si promot⁹ in ep̄m assentit sine resignatiōe. rñ. vt. s. excōicatio primo. §. x. 4

¶ Utrū stātutū liget nō subditos delinquentes in territorio data sniā statuti. Vide i. d. §. x. quādo obliget ad culpā solū vel ad penā. vide inobediētia. §. j. 5

¶ Utrū ignorātia excuset a pena statuti. vide in. d. §. x. ꝛ. s. ignorantia. §. iiij. 6

¶ Utrū statutū laicoꝝ loquens generaliter extēdat̄ ad clericos. rñ. vt. s. lex. §. v. ꝛ de statuto ipediēte liberā facultatē dādi ecclesijs vel circa mortuaria. vide. s. immunitas. xlvj. ꝛ. xlvij. 7

¶ Utrū statutū factū a cōitate ꝙ ciues dānificati nō possint petere satisfactionem valeat. rñ. pa. i. c. in nostra. de iniur. ꝙ non qꝛ statutū in preiudiciū singuloꝝ nō valet nisi ipsi consenserint. ꝛ cōitas non pōt statuere super iuribus singulorū sz solū sup iurib⁹ vniuersitatis vt est gl. sing. in. l. iij. C. q̄ sit long. cōsue. ꝛ. in. c. cum oēs. de cōsti. facit. l. id qd̄ nostrū. ff. de reg. iur. Nā solius p̄ncipis est tollere ius alteri⁹. nec eā potest sine causa vt no. in. c. que in ecclesiarum. de consti. ꝛ in. l. si. C. si contra ius vel pub. vti. ꝛ in cle. pastoralis. de re iudi. vnde si debet valere opz vel qd̄ singuli cōsentiant qd̄ est imposibile cum ibi sint multi infantes vel quod cōitas haberet iura principis ꝛ ꝓpter bonum publicum et ad tolleñ. scādalum hoc 8

UVA. BHSC. IyR 213

faceret ar.d.c.q̄ i ecclesiarū.⁊ q̄ ibi no. al's non pōt obesse non consentientib⁹ ar.di.c.cū oēs.⁊.l.j.ff.de magistra.⁊ qd̄ no.archi.⁊ Semi.in.c.lz. de cōstit.li.vj. facit quod no.Ludo.de roma. in no.di cēs ꝙ inferior a principe nō potest statuere in preiudiciū alterius non citati neq̄ cōsentiētis.vt in.c.fi.de ma.⁊ obe. ⁊ in.c.fi.de his que fi.a prela.c.cuz oēs. de constit.

9 ¶Utr̄ statutū quo cauet̄ ne filia succedat extendat̄ ad bona sita extra territoriū statuentiū. Rñ.ꝑm Bar.in.l.cūctos populos.de sum.tri.ꝙ nō.sed succedet facit quod dico.s̄.pena.§.xxiij

10 ¶Utrū in re cōi plurib⁹ vt singulis valeat quicq̄d maior pars collegij statuerit.Rñ.Pau.in.d.c.cū oēs.de ꝯsti.ꝙ nō nisi singuli cōsentiāt,fallit in quatuor casibus. Primus qñ vellet deputare rē ad vsum destinatū insti.de rer̄ di.§. religiosum. in.ꝟ.cōe sepulchrū. Secūdus qñ fit fauore administratiōis bonorū pupilli.l.iij.ff.de admi.tuto. Terti⁹ qñ fauore liberatiōis.qr tunc vz qd̄ maior pars facit.l.maiorē.ff.de pac.l.fi.C.qui bo.ce.pos. Quart⁹ fauore litigij dirimēdi.nā vz sētētia duor̄ ex trib⁹ arbitrijs Et hoc intellige in re q̄ ꝯuenit plurib⁹ vt singularib⁹ iure singulari.Sec⁹ si iure ecclesie vt sunt prebende que nō conueniūt canonicis vt singulis s; iure ecclesie qr super talibus bene pōt maior pars disponere ⁊ deputare ad piū vsū vt est tex.no.in.c.fi.de his que fi.a ma. par.c.⁊ ibi per Inn.

11 ¶Utrū collegiū possit disponere super reb⁹ priuati.Rñ.Pa.in.d.c.cuz oēs.ꝙ si nō hz iura regalia.puta qr habet dñm sup se non pōt. Uñ maior ps scholariū nō pōt obligare vnū scholarē vl' disponere de rebus suis vt no.gl in.l.ij.C.q̄ sit lō.cōsue.nisi forte ꝑm qd̄ no.Bart.in l.iiij.ff.de re iudi.quando vniuersitas eēt obligata.⁊ nō eēt soluēdo qr tūc posset ponere collectā singulis.vt est glo. no.in.l.j.ff.ꝙ cuiusq̄ vniuer.Itē nō solū cā necessitatis.s; etiā pietatis.vt in d.c.fi.itē ꝑz Inn.⁊ cōiter do.ēt i casu vtilitatis.⁊ probatur in.ca.j.de his que fi. a ma.par.c.Ex mera enim voluntate nō potest disponere de iurib⁹ alterius.vt no.gl.in.d.c.cū oēs.⁊ Inn.ibidē ⁊ Ioā. an.in regula.Qd̄ oēs tangit. lib.vj.in mercurialibus.Sed ego limito verum in preiudicium.Sz in bonū ⁊ vtilitatem bñ posset.qr maior pars ficte representat totum.l.aliud.§.refertur.ff.de regu. iur.⁊.l.quod maior.ff.a dmuni.Itē aduerte ꝑm pau.in.d.c.cū omnes.ꝙ si dispositio fit in dānum vel dedec⁹ vniuersitatis vel priuate cōsuetudinis vnus solus pōt resistere vt in.d.c.j.⁊ no.Inn. in.c.accedentibus.de priuile.

12 ¶Sed quero quot de vniuersitate debeāt cōuenire vt act⁹ valeat.Rñ.pa.in d.c.cū oēs.ꝙ communis sententia canonistarum ⁊ legistarum est vt saltem due partes vniuersitatis cōueniant vt in.l. nulli.ff.ꝙ cuiusq̄ vni.⁊.l.nominationū. C.de decurio.Et ex his duabus ꝑtibus maior pars debet consentire.Ita sentit Inn.in.c.ij.de oper.no.nūc.⁊ Bar.in.l. omnes populi.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ d̄ hoc vide.s̄.electio.§.xvj.

13 ¶Sed q̄d si nō conueniūt due partes. Rñ.Pa.i.d.c.cū oēs opi.canonistarū est ꝙ si est aliquis ad aliquem spectat conuocatio vniuersitatis ⁊ ad mādatū ei⁹ nolūt ꝯuenire ꝙ tūc pñt explicare qui cōuenerūt.lz nō sit maior pars collegij hoc voluit Inn.in.c.j.de ma.⁊ obe.⁊ in d.c.ij.qr nolētes venire faciūt se alienos vt i.c.cū nobis.de elec.⁊ sic nō ꝯputāt. Si vero nō est aliq̄s ad quē spectat officiū ꝯuocādi.tūc si instat tp̄s termini p̄fixi vniuersitati ad act⁹ expeditionem minor ps potest ꝯuocare maiorē ⁊ nolentem venire potest explicare.qr minor pars non dz priuari iure suo ꝓpter negligentiam vl' contemptum maioris partis vt no.in.c.in causis.de elect.⁊ in d.c.cum nobis.Si autem terminus nō est prefixus.tunc oportet sint due partes ⁊ mouere tertiam alias tertia pars poterit agere de contemptu vt ꝓbatur in.d.c.ij.⁊.c.in causis.⁊.d.l.nominationū.Et hoc tene lz legiste aliter dicant.

UVA. BHSC. IyR_213

14 ¶ Quomodo statutū debet interpretari. Rñ. pa. in. c. cū dilectus. de cōse. ꝙ vt euitetur correctio legis seu iuris cōmunis dz latissime. vel strictissime iterpretari. sicut electio capit̄ pro cōfirmatione. in. d. c. cū dilectus. nō tamē taliter ꝙ ꝟba ipropriētur vt iuri cōi conueniāt. Facit ꝙ no. bar. i. l. iiij. §. pretor ait. ff. d dā. infec. Qd limito qñ verba sūt clara sz vbi verba sunt dubia vel habēt multiplices intellectus tunc debem⁹ facere interipretationē. ⁊ intellectū etaim impropriū. vt min⁹ recedamus a iure cōi q̄z fieri pōt. vt no. i. d. c. cū dilectus. ⁊ in l. ij. de nox. vide ꝑ bar. i. d. l. oēs ppl̄i. ita tamen. ꝙ aliquid operet̄ addat ad ius cōmune etiā qñ est ꝑm ius cōe ꝑz pan. ⁊ doc. in. c. ex parte. de ꝟ. sig. Facit. c. si papa. de priuile. vbi verba debent aliquid operari vt dicit bar. in. d. §. p̄tor. ꝙ si statuto cauet̄ vt iudex possit ꝓcedere fcā citatione ad faciē vel domum. non debet alternatiua impropriari vt fit ordinis licz per hanc impropriationem statutū concordaret cum iure communi sz debet intelligi ꝓprie vt sufficiat imple[illegible] alteram partez vt aliquid operetur.

15 ¶ [illegible] nūq̄d dz stricte interpretari qñ gen[illegible]aliter vt ali⁹ lucret̄. Rñ. ꝙ nō. ar. l. ꝓspexit. ff. q̄ ⁊ aq̄b⁹. sz vbi agit̄ de diminutiōe patrimonij sic dz stricte iterpretari ne alius iniuste incurrat damnum vt plene no. in. d. l. oēs populi. ⁊ videt̄ tex. in. d. c. cum dilectus. ⁊ in. d. l. ij. C. de nox. ⁊ pa. in. c. ꝯstitutus. de rest. in iteg. hoc sequitur bar. i. l. sancimus. C. i q̄b⁹ cau. in iute. resti. non est nec.

16 ¶ Utrū verificet̄ i casu ficto. Rñ. pa. i. c. cū dilect⁹. de cle. nō resi. ꝙ si statutū loquitur ⁊ disponit in materia iuris cōis in qua casus fict⁹ eq̄parat̄ ꝟo vt puta in casu in quo nō residēs habetur ꝓ residēte vt in. d. c. cū dilect⁹. sic verificatur qz ꝯstitutio disponēs regulariter id qd ius dz recipere oēs limitationes iuris. Facit. d. c. cū dilect⁹ ⁊ clar⁹. c. ad audiētiā. ibidē. Si ꝟo statutū esset cōrra ius vel preter ⁊ odiosum tunc nō verificat̄ in casu ficto sed verba debent intelligi proprie. in suo proprio significato. ⁊ sic itellige. l. iij. §. hec verba. ff. de nego. ge. ⁊ c. in nr̄a. de iureiu. ⁊ facit qd. no. bart. i. d. l. oēs pl̄i. Facit. l. ij. C. d nōxal. i. c. ex parte. de ꝟ. sig. facit qd dicit Lud. d ro. in suis no. qd argumētū a cōtrario sensu valet in statutis nisi querat̄ vt q̄s incidat in penā. qz tūc nō valet. l. conuēticulā. C. de epi. ⁊ cle. hēs gl. in cle. j. i. ꝟ. facere. d vsu. hoc limitat Gemi. in. c. vt circa de elec. li. vj. Uerū qñ statutuz nō redderetur illusoriū signo recedat̄ a ꝓpria significatione verboꝝ sed quando redderetur illusorium. tūc est recedēn. ar. l. si qñ. in prin. ff. de leg. j. ⁊ qd no. i. c. ad audientiā. de deci. ⁊ tunc indefinita equipollet vniuersali vt vult Bar. in. d. l. omnes populi. 8

17 ¶ Quomodo debet intelligi statutum seu ꝯstitutio qñ partim est fauorabilis ⁊ odiosa. puta qz imponit penā. Rñ Jo. an. videt̄ sibi ꝯtrarius in. c. ex rescripto de loca. ⁊ in. c. sciāt cuncti. ⁊ in. c. fina. de elec. li. vj. Sz ego concordo sic ꝙ quando principale intentū cōstituētis est ꝓbere fauorē. tūc dicat̄ fauorabile si odiū tūc dicat̄ odiosum. Ita cōiter notāt legiste i. l. q̄ exceptionē. ff. de cōd. inde. et ibi gl. Si vero ignorat̄ pricipale intētū disponentis tūc dico ꝙ quaten⁹ ꝯtinet fauorē debet extēdi. quaten⁹ vere penā dz restringi. ⁊ hoc vr̄ fuisse d mēte bal. i multis locis. Et facit ad hoc ꝙ dixi. s̄ excommunicat. o. v. casu. vj. §. iij.

18 ¶ Utꝝ statutarij d̄putati a populo possint iterpretari statuta ꝑ se edita. si oriatur aliquod dubiuz. Rñ. pa. in. c. ex parte. de ver. si. Jo. an. i. d. c. ⁊ cōiter legiste ⁊ Bart. in. l. oēs populi. p̄dicta concludunt ꝙ non ex quo functi sūt offō suo. Nec ob. ꝙ eius est interpretari cui⁹ est cōdere quia in veritate illi non cōdiderūt. sed ppl̄us q̄dedit autoritatē qz is facit cuius autoritate. fit. c. si diligēti. de p̄scrip. ⁊ iō dz recurri ad ppl̄m seu concilium generale. hoc limitat pañ. vbi s̄. quando interpretatio est valde dubia. Secus si est clara ⁊ iuri ꝯsona quia tūc iudex coraz quo vertitur qō poterit interpretari

UVA. BHSC. IyR_213

interpretari sicut ꝛ legem cõmunem et
priuilegium ꝓncipis. vt no. Inn. in. c. cũ
speciali. de ap. ꝛ bar. in. d. l. eẽs ppli. Fa
cit. l. ben. gn⁹. ff. de leg. ꝛ. l. ff. de cõsti.
prin. l. vnica. C. de ꝓfeq. in. vi. cons.

19 ¶ Quãtum durat statutũ. Utrum post
mortẽ statuentis. Rñ. pa. in. ca. a nobis.
ei. j. ó sen. ex. q. licmiſi expreſſe reuocet
vt ẽ tex. in. c. ñ. ó of. leg. Ũñ ſm fed. ꝙſi.
xvj. tã statutũ factũ a. c. iede vacãte du
rat creato nouo eꝓ niſi reuocet p eꝓ
creatum. quod patet arg. no. ne ꝓia. vi
ces ſuas. ca. vit.

20 ¶ Qñ ligat statutũ. Rñ. q statꝰ habita
notitia de q̃ dic vt. ẽ. ex. §. rij. ꝛ. xiij.

21 ¶ Quo tollit statutũ. rñ. q tollit p vnũ
actũ factũ ꝓ collegiatos ter a statuentibus
vel eoꝝ ſucceſſoribus cõtra statutũ ſm
poſt. ꝛ Jo. an. in. d. c. ad audientiam. de
cle. nõ reſi. ꝛ Pan. in. c. cum acceſſiſſent
de cõſti. nec requiritur fluxus tpis ſm
Pan. in. d. c. ad audientiã. ꝛ in. d. c. cũ ac
ceſſiſſent. in. c. pro illoꝝ. de preben.

22 ¶ Utrũ statutũ quod concedit priuile
giũ nõ ſubdito. ſeu extraneo poſſit re
uocari puta ſtatuto caueꝰ q̃ quicũq; ve
nerit habitandũ in tali territorio ſit ex
empt⁹ ab omni collecta. Rñ. pa. in. c. no
uit. de iudi. q̃ nõ quo ad illos qui iam
venerũt. qꝛ tranſmittẽ ipm in quaſi ꝓpa
ctũ quo etiã princeps obligat vt in. ca.
j. de ꝓbꝫ. et hoc voluit Bar. expreſſe
i. l. q̃ ſemel. ff. de decre. ab or. fa. ꝛ in. di.
l. oẽs populi. Intellige niſi ipſi conſen
tiãt Quo vero ad illos qui nondũ ve
nerũt ꝓt reuocari. ex quo res eſt inte
gra. a. l. ſi pecuniã. in pan. ff. de cõdi. ob
cauſam. Et hoc verũ qñ ġnaliter fuit
edictũ. Secus ſi ſpecialiter fuit conce
ſſum qꝛ reuocari non poſſet cũ habuit
vim ſuã imediate cũ puenit ad notitiã
priuilegiati. c. j. de cõceſ. ꝓb. li. vj. Facit
qõ diſpoſitata per Ange. i qua determi
nat nõ poſſe reuocari ſtatutum quo di
ſponebatur vt poteſtas haberet quar
tam partẽ condemnationis poſtq̃ po
teſtas eſt electus et conſenſit electioni.
Idẽ dic de priuilegio conceſſo non ſub
dito ꝛ q̃ hoc infert Bart. i. l. priuilegia.
C. de ſac. ſanc. ec. q̃ laici q̃ ſtatuerũt ſin
gulis annis quãda certaꝫ quantitatem
ꝓ eleemoſyna clericis vel religioſis nõ
poterũt reuocare. allegat. c. ad apoſto
licam. de ſimon. hoc ſequitur. Innoc. in
d. c. nouit. ꝛ Archidiacon⁹. xj. q. j. quicũ
q̃ ſuper glo. Facit q̃ not. Semi. in. c. lꝫ
cet. de conſti. lib. vj.

¶ Quid ſi ſtatutũ eſt factum comodũ ſubditoꝝ. Rñ. Semi. in. c. lꝫ. de cõſti. lib. vj. q̃ aut ſubditi conſentiunt reuocatio ni ꝛ põt reuocari. aut ſinguli nõ conſen tiũ ſed reuocantur per maiores regẽ tes cõmunitatẽ. ꝛ tũc ſi fit ex cauſa les gitima ſic põt reuocari ſm vnũ caſum Inn. in. c. in noſtra. de immu. maxime qñ ſtatutũ diſponebat ſup eo ſuper quo ci uitas non erat obligata ibi delcarat Inn. Aut fit ſine cauſa legitima ꝛ ſic nõ vꝫ reuocatio in prꝫiudiciũ minorũ iuxta no. ꝓ Inn. i. c. q̃ in eccleſiarũ. de ꝓſti. hoc limito verũ quãdo ſtatutũ diſpõit de comodo ſubditorũ circa bona eorũ vel qñ habet actũ momentaneũ ita q̃ priuilegiũ eſt ſortitum ſũ ſuum effectũ. Se cus ſi cõcerneret circa exercitiũ iuriſdi tiõis. qꝛ tunc põt reuocare qꝛ ſuperior eſt qꝛ hꝫ adminiſtrare. ita ſentit Archi. in. d. c. lꝫ. idem dic qñ habet actum ſuc ceſſiuum quo ad futuros actus.

¶ Utrum ſtatutũ ġratũ tollat ꝓ clau- 24
ſulã non obſtantibꝫ quibuſcũq; conſti. tutionibus ꝛ ſtatutis. Rñ. glo. in. c. cum nõ deceat. de ele. li. vj. q̃ non idem dicit Zu. de ro. in ſuis no. q̃ conuentioni vel pactum ġratum non tollatur per gene ralem cl'am non obſtantibus quibuſ cunq; pactis gloſ. eſt in cle. dudũ. §. pe. de ſepul.

¶ Utrum ſtatuentes poſſint recedere 25
a ſtatuto confirmato per ſuperiorẽ vel ſedẽ apoſtolicam ſine alia licentia. Rñ. pa. in. d. c. cum acceſſiſſent. ꝛ bar. in. d. l. oẽs populi. tenet q̃ ſic ſm Bal. i. l. oim C. de teſt. lꝫ q̃ nõ ſed pa. ꝓcordat q̃ aut ſtatutum concernit principaliter fauo rem ſtatuentium ꝛ ſic eſt vera opi. Bar. facit. c. pro illoꝝ. de preben. ſi ſtatutum cõtineat talem materiã q̃ nõ valuiſſet

UVA. BHSC. IyR_213

sine superiore. vt idē Pa. in. c. cū. M. de consti. Si vero concernit fauorē aliorū vel bonum publicum sic est vera opin. Bal. ꝙ nō possunt sine licētia superioris. Ratio quia cōfirmando videtur superior suam dispositionē facere. Nam omnia nostra facimus quibus autoritatem impartimur. capi. si apostolice. de p̄bē. li. vj. ꝛ. l. j. C. de vete. iure enu.

Stipulatio. Quid sit hēs supra pactū in principio.

☞ De stipulatione ꝛ ꝙ est cōtract⁹ nominat⁹. Bar. no. in. l. fi. col. ij. ff. de cōdi. ob cau. in ꝯtractu tñ innolato hꝫ ei⁹ naturā vt per Bar. in. l. cū nota. ad fi. C. de trās. ꝛ Alex. in rub. ff. de verb. obli. in fi.

1 ¶ Utrum stipulatio transeat ad heredes. Rñ. ꝙ sic. l. veteris. C. de cōtrahen. ꝛ cō. sti. ꝙ intellige verum ꝑm gl. ibidē qñ pōt ꝑ aliū impleat factū ꝓmissum.

2 ¶ Utrum aliquis possit alteri stipulari pro altero. Rñ. ꝙ nō nisi sit ei⁹ seru⁹ vel fili⁹. Insti. de innuti. stipul. §. si quis alij vel si procurator. l. si ꝓcuratori presentis. ff. de verb. obli. tamen quotiens el. j. j. q. vij. ꝙ ꝺ iure canonico ꝓ mittēs titio se daturū sempronio centum obligatur. ar. c. iuramēti. xxij. q. v. maxime si interuenit iuramentum. ar. l. j. ff. de cōsti. pecu. Itez per iudices officiales executores tabelliones alteri acquirit. l. eum pro quo. ff. de in ius vocan.

3 ¶ Quomodo debet esse actus stipulātis ꝛ compromittentis. Rñ. ꝙ sit continuus quia si post interrogationem se diuertit ad alia nihil proderit licet eodem die promisisset. l. continuus. ff. de verb. obli.

4 ¶ Obligatio stipulata sine conditione neqꝫ ad certum diem presenti die debetur sed non possunt peti illo die quo stipulata est. Institu. de verb. obli. §. omnis stipulatio. et. §. cum quis. Nota ꝙ non valet stipulatio vel legatum factū in genere de aliqua re nulla demonstrata. ff. de iur. do. l. cum post diuortiū sed delegato dic vt supra legatum. j. §. xxxiiij.

Stola qūo debet vti sacerdos qñ cōicat ꝛ legit euangeliū ꝛ diacon⁹ hēs. s. sacerdos. §. iiij.

Studium clericorū. et religiosorū. vide. s. Magister. ꝛ. s. sciētia ꝛ qūo studiū liberalum artium ad vtilitatē ecclesie suadeatur habes. xxxvij. di. de quibusdam in poetis prohibet eidē per totum. Itē in theologia cōmēdatur in legibus et phisica reprobatur de quibus. vide s. Magister ꝛ scientia.

Stultitia ꝺ ꝛ a stupore vnde ꝑm Isido. xj. et ymologiarū. Stultus est qui propter stuporem non mouetur. ꝛ differt a fatuitate ꝑm eūdēqꝛ stultitia importat hebetudinē mentis. Fatuitas autē importat ipsius sensus priuationē vide ꝺ hoc. s. hebetudo. Et tunc stultitia est peccatū quando aduenit eo ꝙ homo immergit se taliter in terrenis ꝙ nō pōt percipere q̄ dei sunt alias nō cōcordat. Tho. xxij. q. xlvj.

Stultus est qui nō vult discere a quocunqꝫ licite potest. xxij. di. de constantinopolitana.

☞ Dic ꝙ stultus dicit qui obligat sibi malum cū aliter possit. insti. quod non eo. §. sed erit. ꝛ Bal. in. l. j. col. j. ꝟ. extra no. C. communia. de succes. ꝛ non succedit in feudum. idem Bal. in. l. quotiens. colla. iij. versi. post hoc nota. C. de suis et legiti.

Stuprum est inordinal⁹ cōcubit⁹ quo virginalis integritas corrūpitur. Uel stuprū est illicitas defloratio virginū sub parētum cura existentium.

¶ Utrum stuprans virginem teneatur ad aliquid. Rñ. Pa. in capitulo prio de adulterio. ꝙ sic si seduxit vel decepit eā tenetur eam dotare et vltra dotationē eam accipere in vxorem si pater voluerit eam sibi dare vt in dicto capitulo primo et secundo eodem titu. Uel si nō vult eam accipere debet corporaliter puniri. Unde sola cōstitutio dotis nō liberat eum ꝑm eundem pa. si paren-

UVA. BHSC. IyR_213

tes volunt eam sibi dare. q̄ si nolūt sal
tē ad dotationē teneāt et sūm cōscia mis
sum. Ro do. cōmponeret cū ea vel sibi re
mitteret quod no. O confessor ꝑpter il
los q̄ sua deceptione accipiendi in vxo
rem puellas decipiunt. qz tales ex quo
acceperunt eas vel promiserunt accipe
re in vxores. z sic habuerūt copulā q̄ te
nent de necessitate eas accipere. Iz tunc
habuerint animum ipsas decipiendi z
habenti copulā q̄ si cōtraxerunt cum
alia matrimoniū vel pater nō vult eam
dare saltē tenent ad dotē nisi sūm Tho.
esset tāta mēdacitas q̄ potuit decipi se
fingendo q̄ sit decepta. Nec aliter pōt ab
solui ante cōtrahat cū alia si parētes
volūt eā sibi dare nisi vere eaz accipiat
in vxorē z faciat dotē nisi ipsa dotē sibi
remiserit. hec exale. xxij. tractatu de sti
pro. z Ric. z Sco. in. iij. di. xv. Scōm le
ges vero dz relegari z dimidia pars bo
norūz eius publicari. Si vero sit vilis
ꝑsona dz verberari. infti. de pub. iudi.
§. ij. Si aūt per vim fecerit capite ple
ctitur. infti. vbi. §. finaūtē.

2 ¶ Quid si non sedauit eam. sed sponte
acquieuit. Rñ pa. in. d. c. j. iz q̄ hz etiam
locū dispositio ꝑfati. c. qz si nō essent ho
minis insidie tātū faciunt nō perpe
trasset. vt dicit tex. in. l. vnica. C. de rap
tu virgi. Tamē ꝑsumit seducta. Sed
ego credo vez i foro cōtētioso. Sed in
cōscientia sufficit q̄ querat eam in bono
statu reducere cētū in ipso est. Facit re
gula scienti. Et q̄ ibi no. de reg. iur. lib.
vj. Et si contraxit an pater teneat eam
dotare. vide. §. Dos. §. iij.

Suasio quo obligat in dam
no dato. Vide. §. Furtum. §. xvij. z xix.

Subarratio Vide. §. spō
salia. §. ij. z.
supra arra.

Subdelegare nō pōt ō legatus
nisi ꝑcipis et deputat⁹ ad nullū ministe
riū qñ ē magnū z graue sicut iudicare z
similia facere. Sec⁹ qñ est paruū qz pōt
c. q̄ aūt. de iure patro. z magnum seu
graue z parvum arbitrio⁹ dicis relin
quitur. c. ñ. de. dol. z contu.

Utrū ille cui cōmittit ꝑdicare crucez 1
excōicare vel absoluere aliqs vt dispen
sare cū irregularib⁹ vel iungere ꝑnias
possit subdelegare alteri. Rñ. q̄ nō nisi
sit legat⁹ a latere. vt i. c. ñ. ō. officiū lega.
Sīr vbicūq; cōmittit alicui. vt istō ꝑsona
liter exerceāt subdelegare nō pōt. z vbi in
cōmissiōe videt electa industria perso
ne vt in. d. capi. ñ. z de hoc vide. §. dele
gatus. §. vj.

Subditus ōz triplicit. ratio
rōne domicilij.
Scdo rōne originis ꝑpter vt ꝑne. ar. c.
iij. de tē. ordi. li. vj. z. l. j. z in. Longine. C.
de munici. z ori. l. r. Facit. l. assumptio. z
qō ibi no. ff. ad muni. z. l. rescrip. §. ñ. ff. ō
mu. z hono. z tales tenāt ad onera ꝑso
nalia si ibi reperiat iz alibi transtulerit
domicilū. de q̄ p. Bar. i. d. l. assumptio.
Facit in mulliere que contraxit cum vi
ro habente aliunde domicilium que nō
potest cōueniri in loco originis de quo
in. l. ñ. §. Item rescripserunt. ff. ad muni
ci. Tertio ratiōe delicti. sed large vt di
cit. glo. in. capi. nuper. de sent. et excom.
non autem ꝓprie. licet ibi sortiatur fo
rum no. glo. in. cle. vnica. de for. compe.
quod no. pro statutis z alijs dispositio
nibus odiosis facientibus mentionem
de subditis vt non comprehendatur fo
rēsis delinquens in territorio. z idē dic ō
ꝓtrahētib⁹ eadē rōne no. pa. i. d. c. nu
per. z in. ca. proposuisti. de for. compe. 1
¶ Utrum subditus rōne domicilij. cui
tur der precipit sub pena excommunica
tiōis late sniē vt satisfaceret tali die ali
cui transferens domicilium sit excōmu
nicatus. si postea nō satisfacit. Rñ. pa.
in. d. c. proposuisti. cum Joan. and. in re
gula cum sunt partiū. de regulis iuris.
lib. vj. quod sic quia tam ꝑcētus erat
z vide ibi late p eos.

Subdiaconus ī appel
lat quis
subiacet z ꝑcepīz z officijs z leuitaz ob
latiōes leuitī defert. xxj. di. cleros. Iz ē
ad subdiaconū ptinet calicē z patenam

UVA. BHSC. IyR_213

ad altare xpi deferre ⁊ leuitis tradere ⁊ eis ministrare vrceolū cū aqua manutergium corā epo ⁊ p̄sbyteris ⁊ leuitis tenere ⁊ lauandis manib⁹ ante altare aquam prebere. xxv. dist. perlectis.

1 ¶ Utrū teneant ad castitatez. Rñ. ꝙ sic xxxij. di. in summa. §. j. ⁊. ij.

Subornatio scdm Laudi. ⁊ zen. vt refert Card. i. cle. d testi. est d aliq̄ falso exp̄mēdo ⁊ ꝟo tacēdo i testimonio testamenti per aliquem facta informatio et dicitur subornare quasi subtus in aures aliquod malum ornare ⁊ sub colore ponere. vt in aut. de testi. §. quia vero. Unde talis peccat mortaliter ⁊ tenet ad restitutionē leso. de iniur. c. fi.

Subsānatio differt a dri sioē. qr derisio fit ore. i. ꝟbo cachio. subsānatio aūt fit naso rugato vt dr gl. sup illud psal. Domin⁹ i celo deridebit eos sed conuenit cū ea in fine: quia vterq; intēdit erubescentiaz ꝓximi. Quomodo autem sit peccatū mortale. Dic secūdū ꝙ derisio est vt. s. derisio.

Substitutio ē secūdaria ꝯditionalis istitutio. Nā substitutio cōtinet i se institutionē. ⁊ iō institutus dr prim⁹ gradus etiam si multi fuerint instituti. Et substitutio secundus gradus. ⁊ est cum quis instituit heredem sic. talis est mihi heres. Et si non eris vel decesseris titium substituo. iste titi⁹ dicit substitutus. l. j. ff. de vulga. pupil. substi.

1 ¶ Quot sunt spēs substitutionū. Rñ. ꝙ duplices. alia indirecta. alia directa. Indirecta substitutio siue obliqua. siue fideicommissaria siue precaria est illa ꝑ quam q̄s capit hereditatem alio herede mediante vt cum testator fideicommiserit. A. heredi vt hereditatem. P. restituat.

Additio ⁊ dr obliqua ratiōe. q̄ a ꝑ aliū capit. Itez fideicommissaria. quia olim committebatur fidei heredis in totum. Non em̄ cogebatur restituere. sed hodie sic per l. pe. C. ad terbe. Item precaria q̄a sit verbis p̄carijs. i. rogatorijs vt puta. A heredem instituo ⁊ rogo ⁊c. verbia aut huius indirecte substitutionis sunt. volo. mando. rogo ⁊ huiusmodi vt restituas hereditatem. Sunt tamen quedam verba communia que possunt trahi ex proprio significato ad substitutionem directam ⁊ indirectaz vt verbum substituo vel verbum moriatur tali habent enim duplicem sensum vcz ꝙ moriatur tali. i. ꝙ talis sit heres mere vel moriat tali. i. ad vtilitatem talis iam effect⁹ vt capiat hereditatem de manu primi heredis. Idez dic de verbo succedat ⁊ verbo accipiat licet ergo per fideicommissum. P. sit substitutus. A. debet hereditatem adire ⁊ aditaz. P. restituere ⁊ sic A. mediāte ⁊ operāte peruenit hereditas ad. P. Et no. ꝙ si. A. adiuerit sponte hereditatem retinebit quartam trebellianicam ⁊ reliquas tres partes hereditatis restituet. P. Si vero iudicis officio compulsus adierit totam hereditatem restituet. P. insti. de fidricommis. here. §. in primis. ⁊. ff. ad trebel. l. nam quod. §. qui compulsus.

¶ Directa ꝟo substitutio est qua quis capit hereditateē defuncti ex dispositione testatoris nullo alio mediāte vel sibi cooperāte vt cum dicit testator. A. mihi heredem instituo. sed si ipse non erit heres. C. sit heres. ⁊ sic. C. substitut⁹ ē dicere. 2

Additio ⁊ hec fit ꝑ ꝟba mere directa et ciuilia. vt ꝟbū heres esto. vl' heres sit vl' ꝟbū instituo heredē. Aliquando etiā fit ꝑ verba cōmunia vt dictū est in. §. j. Aliquando per verba geminata. sic. A. filium meuz impuberem mihi instituo heredem. Et si in pupillari etate decesserit. B. substituo. ⁊ hec substitutio est directa. Si. A. morietur in pupillari propter verba geminata sed si post pubertatem erit fideicommissaria. vt communiter tenet ⁊ si diceret heres sit. diuiditur autem in quintuplici differentia. quaꝝ prima dicit substō vulgaris. Et hec duplex. Alia

UVA. BHSC. IyR_213

expressa que fit per istam negationem non hoc modo valet instituo mihi heredem. A. z si ipse noluerit vel non potuerit heres esse. p. sit heres vel. p. substituo. Alia tacita quando. scilicet negatio non exprimitur sed includitur vt cū dr. A. z. p. mihi heredes instituo z eos inuicez substituo per hec verba eos inuicem substituo tacite subintelligitur si alter eorum heres non fuerit. Scilicet qz noluit vel non potuit quando decessit ante aditā hereditatē alter sit heres insolidum. vt. ff. de here. instituendo. l. cū in testamēto. §. hec verba. Et dicit vulgaris qz a quolibet de vulgo scz testatore fieri pōt z cuilz sine pupillo. vl minori ꝛc. Et de hac habes. Inst. de vulg. substi.

5 ¶Effectus huius substitutionis est vt bona testatoris tantum que debebant venire ad instituti veniant ad substitutum non bona instituti. insti. de pu. substi. §. quo casu.

4 ¶Qñ expirat hec substō. Rñ. q quācto instituti adierit hereditatem sine postea decedat cū liberis siue sine liberis. C. de impu. z alijs substi. l. post aditā. z hoc nō solū qñ expresse fit p negotiationē. sz etiā qñ tacite. Unde licet titi⁹ z sempronius fuerint instituti heredes. z adinuicē substituti si tamē sempronius vel titi⁹ adierit hereditatē expirat substitutio. vt in. d. l. post aditam.

5 ¶Secūda directa substitutio dicit pupillaris qz fit foli pupillo. vel pupillus nec pōt tps excedere pupillare sz exspirat ad introitū pubertatis pōt etiā fieri in min⁹ tps vt si dicat. Si filius me⁹ infra quartū vel ḡntū annū decesserit sit p. heres z hec duplex. Scz tacita q̄ non hz formā pupillaris substitutiōis. Sed sub eis⁹ verbis includit. vt cū dr. A. filiū pupillū meū heredem mihi instituo. Et si ipse mihi heres non fuerit. p. sit heres. Et hec expressis est vulgaris ex tacitis est pupillaris. Uñ siue sit. A. heres siue nō si i etate pupillari decesserit. hereditas directo iure puenit ad. p. sed ex vulgari succedit tm i bonis testatoris ex pupillari ꝛo succedit i bonis testatoris z pupilli. alia est expressa que fit per verbum affirmatiuum et facit expresse mentionem de pupillari etate z sub ea includitur vulgaris tacita. vt instit. de vul. z pupil. substi. §. j. z. ff. de vul. z pupillis. substi. l. iam hoc iure. z fit cū dicitur. A. filium meum heredem mihi instituo. z si ipse mihi fuerit heres. z in etate pupillari decesserit. p. sit heres vt substituo. z in ista requirantur duo scilicet verborum affirmatio z temporis pupillaris comprehensio.

¶Quid requiritur ad istā substitutionem pupillarem. Rñ. quatuor. primū q ille cui fit substitutio sit de liberis testatoris. Et accipio hic liberos nō tantum pro filijs sed etiam pro nepotibus. Secundum quod sit impubes. Tertium q̄ sit in potestate testatoris. Quartum qō ille cui fit substitutio instituatur vel exheredet z potest fieri nō tantum impuberi filio iam nato. sed etiam posthumo si tamē nascendo esset sub ptāte testatoris si viueret ipse testator z etiā nepoti. si tamen sit recasurus in potestatem patris sui post mortē aui. ff. de vul. z pup. substi. l. ij. §. posthumus. 6

¶Quis effect⁹ ē huius substitutionis. 7
rñ. ē vt nō solū sit. p. heres iure directo z capiat bona z hereditatem vtriusq; si A. decesserit in etate pupillari sed etiam excludit matrem. Ita quod etiam legitimam petere non poterit. vt no. Bart. z doc. in. l. papinianus. §. sed nec impuberis. ff. de inoff. testa. z oēm aliam psonā q̄ ipsū pupillo abintestato succedere potuisset. ff. ō vul. z pu. sub. l. luci⁹. z hoc verū est in expressa. In tacita autem habet locum quādo alter filius testatoris frater pupilli substituitur. Sed si sit extraneus substitutus tunc mater admittitur z substitutus repellitur. l. precib⁹ z. l. cum quidam. C. de impu. z ali. sub. nisi in quatuor casibus. primus quādo pr̄ expresse phibet ne aliquid habeat. scōs quando reliqt aliqd vxori z vult esse cōtentā. tertio si fuit inimica est patri quarta qñ frater ipuberis substitutus z nota qō in hac tacita extraneus non

UVA. BHSC. IyR_213

excludit fratrē vtroq; parēte cōiunctū.
8 ¶ Quō euanescit hec substitutio. Rñ. q̄ prio ꝑ aduentū pubertatis. Scdo si hereditas pr̄is nō sit adhuc adita. qr cum nullꝰ appeat heres testamētū pr̄nuz vr̄ destitutū ⁊ sic euanescit etiā pupillaris. l. sz si plures. §. sz si ex asse. ff. de vulg. ⁊ pu. sub. Tertio si nascit posthumꝰ de q̄ mētio non est facta in testō. ff. de vulg. ⁊ pup. substi. l. si pr̄ filiū. Quarto si patiat pupillꝰ capitis diminutionē maximam mediā vl̄ etiā minimā. ff. de adop. l. nec ei. Rō. quare est inuēta est. qr cū filiꝰ in pupillari testari nō possit permittit pr̄i ipso filio testm̄ facere ⁊ de herede ꝓuidere durāte tali etate tm̄. d. §. quo casu.
9 ¶ Tertia directa substitutio dr exēplaris qr fit ad exēplū pupillaris sz differt ab illa. prio qr illa fit tm̄ a parēte q̄ euz hz in ptāte hec aūt fit nedū a patre sed etiā a mr̄e filio furioso vl̄ mētecapto nō existēte in eoꝝ ptāte. Scdo qr illa tm̄ fit pupillis ista adultis vel maioribꝰ. Tertio qr i illa pōt substitui q̄libet quē voluerit i ista nō sz certo ordine sic vt si hz liberos ei substituant. Si ꝟo nō hz tunc fratres substituant. Qd si nō hz nec filios nec fratres tūc quē voluerit substituet. C. de ipu. ⁊ ali. sub. l. humanitatis. Quarto qr illa expirat adueniēte pubertate sz hec solū adueniēte sana mente. Quito illa solū ipuberi hec adulto tm̄. Sexto illa fit ipuberi siue sit sane mētis siue sit furiosus hec solum fit furiosis ⁊ mētecaptis. hec ꝓbāt Insti. de pu. sub. §. qua rōne. Et fit isto mō. A. filiū meuz furiosum mihi heredē instituo: ⁊ si decesserit anteq̄ sanus mēte fiat eiꝰ filium vel fratrē vel aliū puta Titiū ei substituo ⁊ sic bona vtriusq; trāsibūt ab substitutū. Et fuit equa valde vt furioso et mentecapto pater vel possent ꝓuidere de substitutione.
10 ¶ Sed q̄d si aduenit sana mēs ⁊ nullo testō facto iteꝝ reuertit i furiā. Rñ. q̄ nō euanescit substitutio. ar. l. qd fauore. C. de legibꝰ ⁊ magis plz lz alij dicāt nihilominꝰ expiraret. ar. l. q̄ q̄sq;. ff. d re iu.
11 ¶ Quarta directa substitutio dicit compendiosa qr sub cōpendio huius aduerbij q̄ncūq; fit ⁊ cōtinet tacitā pupillarē que alias fit ꝓlixioribus ꝟbis. Et lz hec dictio quādocūq; se extendat ad oē tp̄s tamē hic restringit ad tp̄s pupillare solū virtute horum verboꝝ. P. sit heres qr ꝑ hmōi ꝟba directa videor voluisse filio meo infra tempus pupillare prouidere de herede qd infra aliud tp̄s mihi facere nō licet. d. §. quo casu. Forma huius est. A. filium meum heredē instituo verūtamē quādocunq; dictus filiꝰ meꝰ decesserit. P. sit heres. Et sic solū in tempus pupillare videtur voluisse prouidere filio de substituto siue herede. d. l. precibus.
12 ¶ A quo potest hoc fieri. Rñ. q̄ a milite ⁊ q̄uo nō explico qr nō est in vsu Item a pagano. i. quolibet nō milite sz opz fiat filio pupillo ⁊ in potestate existēti. ⁊ cōtinet pupillarē exp̄ssam qr hz eundē effectū. ⁊ ideo solū filio pupillo ⁊ in potestate existēti pōt fieri vt dixi. Verūtñ lz hec substitutio sit directa de sui natura simpliciter pñt tamē apponi in ea ꝟba vel dictiones vel aliqua mutari q̄ cā in fideicōmissum cōuerterēt ⁊ ad ius ⁊ ad naturā fideicōmissi reducerent.
13 ¶ Quomodo hec substitutio compēdiosa potest ad naturam ⁊ ius fideicōmissi deduci. Rñ. quatuor modis sicut sub q̄tuor formis potest fieri. Primo sic. A. filium meum impuberem mihi instituo heredem ⁊ si quandocūq; decesserit. A. substituo. P. Nam hoc verbum substituo trahit hanc substitutionē ad fideicommissum vt vult gl. in. d. l. precibus. ⁊ l. centurio. ff. de vul. ⁊ pup. sub. ⁊ in. c. raynutius. de test. ⁊ p̄dictū aduerbium in hoc casu seruat propriam significationem ⁊ respicit omne tempus et rem omni tēpore suadet valere. l. quotiens. ff. de reb. dub. Hinc est q̄ quocūq; tempore moriat siue in pupillari vel maiori etate virtute huiꝰ verbi substituo vr̄ rogatus esse a testatore ꝑ fideicōmissuz post mortem suam restituere hereditatē ⁊ bona testatoris substituto. Uñ ipso instituto moriēte mater ⁊ quicūq; suc-

UVA. BHSC. IyR_213

cessores siue ex testō vel ab intestato ad ipsum hereditatē z adītā substituto restituent iure fideicōmissi. ifti. de fideicōhēr. §. fi qz stipulatiōes. defalcabūt tñ z retinebūt legitimaz ipsi⁹ q̄ est tertia pars totius hereditatis testatoris. Sm̄ veriorez z cōiorē opinio. si ipse. A. erat de liberis ipsius testatoris ad quos legitima spectat qz in hac testator grauare eū nō potuit C. de inoffici. testa. l. q̄m. De reliqs vero de falcabūt tertiā trebellianicā z sic habebūt medietatē hereditatē. Alterā vo medietatē restituēt substituto iure fideicommissi. restituēt et sibi oia bona ipsius. A. qz testator de suis tñ rogasse intelligit non heredis. Si vero. A. nō erat de liberis defalcabūt tñ trebellianicā z habebit etiā alia bona q̄ ipse. A. aliūde q̄siuit Et hec substitutio qz iuxta fideicōmissi hz pōt fieri cuicūq; heredi z a quocūq; testatore. insti. de fideicō. here. §. i primis. z. §. se. Et aduerte q̄ hz in prefata forma non addatur q̄cūq; decesserit sine liberis. Sitñ. A. erat de liberis testatoris intelligetur hec clausula sine liberis qz p regula est q̄ q̄cūq; quis rogat eligere de bonis suis alteri hereditatē restituere post mortē suā semper intelligitur tacite hec q̄ditio. s. si decesserit sine liberis qz non est credēdū q̄ aliquis excusa p le filij sui voluerit ad alterā puenire hereditatez. Sed in extraneo herede non est talis tacita cōditio nisi addatur expresse. C. ō insti. z substi. sub condi. fact. l. generaliter. §. vl. Ecōo fit sic. A. filiū meū impubere mihi heredē instituo sz si dictus. A. q̄cūq; decesserit sine liberis. p. sit heres. Et tunc si moriē infra tempus pupillare vz iure directo z sic substitutus capiet totam hereditatem sine deductione alicuius quarte. dicta l. centurio. z. c. Si pater. ō testa. li. vj. Si vero moriē in pubertate secundum opinionem Joan. and. erit totaliter fideicommissaria quia licet per istam dictionem sit heres videat dicta: tamen per istam additionem sine liberis trahuntur ad fideicōmissum vt probat in. l. sceuola. ff. ad trebel. qz ista additio inuit q̄ in quocūq; tempore decesserit sine liberis in pubertate ex presumpta voluntate testatoris videt rogatus per fideicōmissum restituere heret ditatē post mortem vt probatur in. d. l. precibus. Et ideo quocunq; tēpore i pubertate moriatur si nec liberis mater aut quicūq; successores restituent hereditatē substituto deductis supradictis. ff. de vul. z pup. sub. l. cohe redi. §. cū filie. z sic tene licet cōis opinio legistarum teneat q̄ nunq; obligatur. Sed expirat per aduentū pubertatis. Tertio sit. A. mihi heredem instituo sz si vicas. A. quandocūq; decesserit sine liberis. p. substituo. Et hec omni tēpore est fideicōmissaria z idem ius z eundez effectū habet per omnia sicut pria predicta tñ rōne verbi substituo tñ rōne sine liberis. z lō dic vt de illa. Quarto sit. A. filium meum mihi heredem instituo si tamē filius meus decesserit in pupillari etate vel postea quandocūq; sine liberis. p. sit heres vel substituo sub hac forma comprehenduntur tres substitutiones vna pupillaris expssa p hoc q̄ dicitur. si decesserit i pupillari etate. Et ex hac resultat tacita vulgaris que sub pupillari expressa cōtinetur vt dictū est z hanc nō pōt facere nisi pater pupillo ppter pubertatē expssam q̄n sit directe nisi sit miles. d. l. cēturio. Tertia fideicō missaria est ppter illud dicit vel postea quādocunq; sine liberis. Sed si vult q̄ clarius iste tres resurgāt dicat testator. p. pupillariter vulgariter z per fideicō missum substituo. Et vnaquaq; istarum habet suum effectum. Nam si. A. sit heres z in pupillari etate decesserit substitutꝰ vocatur iure directo excluso matre z alijs legitimis successoribus z hoc pp effectum pupillaris expresse que matrem repellit z substitutum admittit lege lucius. ff. de vul. z pup. sub. Si autem. A. non sit heres vel si nolit vel nō posse tunc substitutus erit heres iure directo propter tacitam vulgarem que et iam surgit ex pupillari. Ut dictum est. Si vero. A. heres erit donec eius pubes quandocunque sine libe-

UVA. BHSC. IyR_213

ris moriet habebit locū fideicōmissaria. vnde eo moriente sine liberis successores restituēt hereditatē cum defalcatione vt dictū est. Et vt dixi iste quatuor forme substōnuz nō possunt fierri nisi filiofamilias pupillo p pupillarē exp̄ssā que ꝯtinet in ea. vnde ornatarij ex ꝯsilio meo qñ aliquis hz filiū ipuberē cui vult substituere nō solū i pupillari sed qñcū ꝙ facias q̄libet p se. s. primo pupillarē Sic. A. filiū meū mihi heredē instituo. Verū tñ si dictꝰ. A. filiꝰ meꝰ mihi heres erit ⁊ in pupillari etate ꝺcesserit. P. heres sit vl' fratres eius superstites heredes sint deide facias fideicōmissariam hoc mō. si ꝟo dictꝰ. A. pubes factꝰ postea qñcūq; decesserit sine liberis. substituo ei per fideicommissum sup̄stites fratres eius ⁊ premortuorū fratrū eius liberos in stirpes ⁊ nō in capita. si testator vult ꝙ vsq; ad ipsos. vadat. Nā vt sis cautꝰ scias ꝙ verba substitutionis non extendūtur vltra illos quos testator expressit. Si enim institutis tribꝰ vel pluribꝰ filijs ita adijciat ⁊ si aliq̄s eoꝝ decesserit sine liberꝫ substituo sup̄estites. Certe si decedit vnus eoꝝ relicto filio. deinde moriat sine liberis filius illius qui prio decessit nō admittitur cum patruis vel sine patruis ad fideicōmissariū hereditatē illiꝰ filij testatoris qui sine filijs decessit qꝛ non extitit conditio substitutionis in persona patris eius. Illos tantummodo testator substituit q̄ superuiuerēt illi. Et Adde vt dixit si testator sic vult.

14 ¶ Quita directa substitutio ꝺr breuiloqua qꝛ in breui cōtinet substitutiōes. s. duas pupillares exp̄ssas ⁊ duas vulgares tacitas. Prima pupillaris est vnius alteri. Secunda alterius alteri vñ si. A. fuerit heres ⁊ i pupillari etate decesserit. B. sup̄uiuēs heres erit iure directo ⁊ ecōuerso ⁊ in vtroq; excludunt mater ⁊ ceteri veniētes ab intestato p effectum pupillaris exp̄sse quo ꝟo ad effectū licz nō quo ad ꝟba ex eisdē verbis due tacite vulgares etiā resultāt qꝛ si vnꝰ illorū nō fuerit heres qꝛ noluit vel non potuerit alter est insolidū heres. ⁊ sic hoc modo testator hñs duos filios vel plures ipuberes sub sua ptāte pōt facere hoc mō. A. ⁊. B filios meos ipuberes mihi heredes instituo ⁊ eos inuicē substituo. hanc substitutionē lex appellat reciprocā vt. ff. ꝺ vul. ⁊ pu. sub. l. iā hoc iure. nō pōt aūt hec substitutio fieri nisi instituti sint filij pupilli in potestate testatoris alias nō eēt substitutio breuiloqua sz tacita vulgaris. Et aduerte ꝙ verbū substituo non ꝯuertit oēz substitutionē in qua ponit ad fideicōmissariā sz natureilliꝰ substitutiōis se coaptat i qua ponitur ⁊ eā in directo iure cōseruat excepta sola cōpendiosa in qua si ponat statim eā ad fideicōmissariā ꝯuertit. vt pz ex dictis. Multa alia essent dicenda sed breuitatis causa hec que magis cōsueta sunt reseruaui vt itelligas aliquid ꝺ successione legitima.

¶ Quomodo autem igrediens religionem excludat substitutuz. vide. s. heres. §. xviij. Et de legitia. vide Legitia multa alia ad istam materiam. 15

¶ Substitutio talis cōditionis si sine liberꝫ decedat alter fit heres euanescit ēt si naturales hz. Secꝰ si addat legitimis non aūt si filios habuit sed premoriuntur. Nam videtur sine liberis decedere Si autez dicatur sine herede decesserit nomine heredis soli filij intelliguntur. Item si non habet filium. sed nepotem ex filio substituto euanescit. vide gl. in c. in p̄ntia. de ꝓba. vbi hec ponunt 16

¶ Utꝝ rogatꝰ restituere hereditatem possit eam alteri alienare. Rñ. vide. s. heres. §. xij. 16

¶ Quid si q̄s ex descendētibꝰ p rectā lineā sit rogatꝰ pure restituere hereditatem. nulla facta mētiōe de liberis. rñ. ꝙ si postea habuerit filios vel nepotes vl' ꝓnepotes. ⁊. c. substitutio euanescet. de proba. in presentia in gl. in. l. cum acutissimi. C. de fideicōmissis. 18

¶ Ille cuiꝰ idustria ē electa nō pōt aliū substituere. c. fi. de of. dele. ⁊. c. his cui. de of. dele. li. vj. l. vnica. §. ne autez. C. de cadu. to. le. statuliberos. ff. de statu lib. 19

UVA. BHSC. IyR_213

Fallit nisi velit substituere filium secundum Ludo.de ro.in.suis no.

20 ¶ An quis per substitutū possit deseruire. Rñ. ꝙ nō.tex.ē in.l.nullꝰ qui nexu. C.de ꝺcur.li.x.ꝛ in.l.sciēdū.§.lega.ff.de lega. Fallit ꝫ Ludo vbi.s̄.nisi se absentet electus ꝓ vtili sibi ꝛ necessaria causa qꝛ tunc pōt vt si vadat ad balnea.l.si absente.ff.de lega.ꝛ.l.de pollicitatione.ff. de pollici.

Subtilitas i iure an sit bona. Rñ.pa.i.c. dilecti.ꝺ iudi.post Ui.ho.Jo.an.ꝛ do. an.ꝙ aut est ad capiēdos ꝛ decipiēdos simplices i iudicio vl' extra ꝛ hec reꝓbatur vt i.d.c.dilecti.ꝛ in.c.si cupis.xvj.q. j. Aut ē ad iterp̄tationē iuris.ꝛ tūc si est ratiōabilis ꝛ iuri ꝯsētanea laudat.vt.i. c.capellanꝰ.ꝛ ꝺ ferijs.ꝛ bonꝰ tex.i.l.vnica.C.de ꝓfes.q̄ i vrbe cōstā.li.xj.vbi ꝺꝛ ꝙ doctor legens dꝫ habere subtilitatez interpretādi facit tex.i.l.nō pōt.ff.de leg. ꝛ idē qñ adhibet extra iudicū ad ꝟitatē eliciendā ēt in foro aie.vt in.c.j.ꝺ pe. di.vj in ꝟbo subtilis inuestigator sapiētis ꝛ quasi astute interroget pctōrē. Si vero ē irratiōabilis sicut quorūdā q̄ tm̄ volunt subtilizare ꝙ seipsos non intelligunt ꝛ verba ꝑuertūt sic est mala.ꝛ improbat vt in.c.j.xlix.di.vbi ꝺ hoc ꝛ in.c. cum sancti.xxiiij.q.iij. Uñ impator in.l. vlti.C.de legi.dicit vanā subtilitatē eoꝝ derisimꝰ quā corrigēdā cēsemus.

Successio vid.s̄. hereditas

Successor aliꝰ singularis q̄ in re certa ꝯstituit aliꝰ vl'is q̄ in tota hereditate vl' reliqua. vide gl.in.c.cū ad sedē.ꝺ rest.spo.ꝛ.ij.q prima.capitu.in primis de iudic.quia Guilelmus.

☞ De notatis in hoc.§.ꝛ ꝙ successoris appellatiōe in dubio inteligitur de vniuersali.no.glo.in.l.filiū.§.adijcit in ver. dominium.ff.de dam.infecto ꝛ Bart.in l.pater.§.mater.in.j.oppo.versi.alij dicunt.ff.de lega.iij.

1 ¶ Quomodo successor tenetur stare cōtractui facto a suo predecessore. vide locatio.§.xx.ꝛ.s̄.dignitas.§.j.

Suffragia facta ꝑ vnū. Utꝝ possint valere alijs. Rñ.ꝙ ad iq̄rēdū aliquē statū.puta beatitudinē ꝑ modū meriti valere non possunt sꝫ bñ ꝑ modū oꝛonis scꝫ merito ꝯgrui.sicut cū quis ꝑ orationē alteri impetrat primā gr̄am ex bonitate diuina nō ad merita recipiētis sꝫ ad effectū. ad acquirendū vero aliq̄d qꝺ cōsequit statū alicuiꝰ vel est accessorū ad statum sic opus vniꝰ potest alteri valere nō solum de ꝯgruo sed etiā ꝺ cōdigno ꝛ hoc dupliciter. Uno mō ꝓpter cōicationē in radice meritorij opisq̄ est charitas ꝛ sic quilibet de bono alteriꝰ hꝫ emolumētū si ē in charitate iuxta illud ꝑticeps ego sum oim timentiū te.ꝛc.alio mō intentione facientis vt cū quis aliqua opera specialit ad hoc facit vt tali ꝓsint. Uñ tūc talia opa efficiunt eoꝝ ꝓ quibꝰ fiūt quasi eis a faciēte collata vñ pñt eis valere ad satisfactionē implēdā vel ad aliq̄d qꝺ statū eorum nō mutat.ꝛ istis duobus modis valēt suffragia nedū viuis sed etiā mortuis nō vt mutāt eoꝝ statū sed vt liberent a penis qꝺ nō est mutare statū.qꝛ vt dicit Aug.i enchiridiō.c. lxv.dum si hac vita viuerēt meruerūt vt hec sibi postea prodesse possent. Et illꝺ ij.cor.v. Unusq̄sq̄ ꝓpriā mercedez accipiet prout gessit in corpore.ꝛ illud ecclesiastes.ix.vbi ꝺꝛ ꝙ non habēt partem in opere quod sub sole geritur intelligitur quo ad status mutationem. Nam premium essentiale vel penam eternam quilibet habebit ex opere suo non alieno.

¶ Utꝝ suffragia facta ꝑ peccatores valeāt. Rñ.si loquimur de opere operato sic sacrificiū altaris ꝛ alia sacramēta ex se ipsis habēt efficatiaz absq̄ ope operantis quā equaliter explent pēr quēcūq̄ fiāt si autē loquimur de opere operantis sic distinguo quia potest fieri ꝑ malum dupliciter. Primo vt per actorem ꝛ sic non prosunt nisi forte per accidēs ꝛ ex consequēti. puta per eleemosinas mali hominis boni paupes excitati orant 1

UVA. BHSC. IyR_213

pro defunctis illis proquibus ille mal⁹ dedit secūdo vt per ministrū. ⁊ sic aut vt ꝑ ministrū ecclesie publicū vt est sacerdos qui celebrat exequias mortuorū ⁊ talia semꝑ ꝓsūt qꝛ militia ministri non nocet operi boni actoris. Aut vt ꝑ ministrū priuate ꝑsone ⁊ tūc si ad ꝑceptum existētis in charitate vl' ad ꝯsortiū sicut cum duo legūt psalmos vel officiū mortuorū ⁊ vnus est bonus alter malus sic prosunt illi pro quo fiūt. Si vero ad ꝑceptū nō existētis i charitate qñ mādauit fieri ⁊ sic non prosunt defunctis nisi postea esset i charitate qñ talia fiunt et de nouo demādet vel demandationem de nouo acceptet. qꝛ sic valerent. Si aūt erat i charitate qñ mādauit licꝫ postea nō sit qñ exequuntur nihilominu⁹ valēt defunctis. ⁊ aduerte ꝙ licet quis exñs i charitate demādādo consequat̄ fructū operuꝫ. licet ille executor sit in mortali nō tñ tm̄ suffragiū sicut si exequeretur per existētē i charitate. qꝛ tūc talia opa eēnt meritoria ex duab⁹ ꝑtibus. hec ex Ricar. in. iiij. di. xlv. ar. iiij. q. ij. ⁊ ceteris theologis. ibidem.

2 ¶ Utrū recipiēs multos ad ꝑticipationem bonoꝝ suorum sua opa sint illi minus vtilia. rñ. ꝑm Ricar. in. iiij. di. xlv ꝙ nō: qꝛ plus sibi affert illud op⁹ charitatis. scꝫ talis receptio bona sua cōicando ꝙ sibi detrahatur etiā quo ad remissionē pene sue de fructu bonoꝝ cōicatoꝝ ⁊ talia bona sic cōicata faciēt ea i nullo minus sed magis quo ad augmentum premij in gloria valēt. Tho. i. iiij. ea. di. tenet ꝙ non valent ad expiationem pene proprie nisi per mediū meriti de congruo. s. ex gratia nō ex debito. Rō quia duo reatus nō dimittunt̄ ꝑ vnā satisfactionem que ei nō adequat̄ sed primuꝫ est verius. quia charitas operit multitudinem peccatorum ⁊ maior charitas plura peccata. vide de hoc supra satisfactio. §. v.

3 ¶ Utrum defūcti quorum legata nō exequuntur plus in purgatorio tardent. Rñ. vide executor. §. xxiij.

4 ¶ Que sunt suffragia q̄ prosunt defunctis. Rñ. Gre. ꝙ. iiij. modis anime d̄functoꝝ soluunt̄ aut oblatiōib⁹ sacerdotū aut ꝑcib⁹ sctōꝝ aut eleemosynis charoꝝ aut ieiunijs cognatoꝝ. xiij. q. ij. anime. ⁊ duo primi modi sunt magis efficaces in q̄tum feruntur i deū q̄ duo vltimi qui ferunt̄ in proximū nisi forte ꝑ accidens inq̄tū. s. eleemosyna ipetrat prima duo vel vnum eorū vel aliqñ alia tria.

5 ¶ Utrū cultus exequiarū valeat defunctis. Rñ. ꝑm Ric. i. iiij. di. xlv. ar. vj. q. j. ꝙ sepultura valꝫ per accidēs inq̄tum. s. inspicientes recordant̄ ⁊ orant pro eis. vñ dr̄ monumentū quasi monens mētē vt dicit Au. j. de ciui. dei. Itē valet sepultura in loco sacro qꝛ frequentius orant ꝑ exñtibus apud se q̄ alibi. ⁊ eccl̄ia generaliter magis ꝑ exñtib⁹ in loco sacro q̄ alibi sine qꝛ cōmēdant̄ alicui sctō rōne cuius ibi eligit sepulturam ⁊ similia. Alij aūt a sepultura vt sunt ei⁹ ornamēta candele incensum pāni ⁊ hmōi cōsolatiōes sunt viuoꝝ nō suffragia mortuorum qꝛ eis prodesse non possunt nisi ꝑ accidēs inq̄tū incitāt ad orādū ⁊ alia bona faciēda ꝑ defūctis aut inq̄tū pauꝑes fructū capiūt vel inq̄tū eccl̄ia decorat̄ ⁊ sic eleemosyna ꝯputat̄. tobie. xij. c.

¶ Utrū suffragia facta ꝑ pluribus tm̄ valeant cuilibet sicut si fierēt ꝑquolibꝫ eorū in singulari. rñ. ꝙ cōis opi. theologoꝝ. in. iiij. di. xlv. est ꝙ non. fallit hoc in casu de quo. s. §. ij. ⁊ missa. §. lij. ⁊ iiij.

7 ¶ Quibus defunctis valent suffragia. dic. ꝙ solum exñtibus in purgatorio ⁊ nō alijs. facit. c. cum Marte. de celebratio. missarum.

Superbia est appetit⁹ ꝓprie excellētie vnd̄ sup̄b⁹ dicit̄ q̄ super vult videri ꝙ est secundum Isido. lib. ethi. ⁊ ideo si sumatur secundum propriam speciē quā habet ex rōne proprij obiecti sic ē speciale pctm̄. ⁊ sic ē iordinat⁹ appetit⁹ ꝓprie excellētie. Oportet ergo actualiter intendens propriā excellentiā aliquid iordiate faciat vt sit speciale peccatum supbie. Si vero sumatur ꝑm q̄dā redūdātiā i alia pctā sic hꝫ quādā gñalitatē inq̄tū oia pctā

UVA. BHSC. IyR_213

pñt oriri ex ea. Et hoc dupliciter primo inq̃tũ alia pctã ordinant ad finez sup bie q̃ est propria excellẽtia ad quã ordi nari potest omne ꝙ quis appetit inor dinate. Est.ij. generale peccatũ q̃tũ ad effectũ quia in omni peccato est effectꝰ supbie.s.non subdi legi dei.sed q̃tũ ad effectum non est generale peccatum.vt quãdo procedit peccatũ ex infirmitate vel alia causa ⁊ ideo est aliqd̃ pctm̃ quo ad effectũ qd̃ nõ est quo ad effectum si cut volẽs occidere hominem occidit pa trem nesciẽs sic q̃tũ ad effectũ est patri cida sed non q̃tum ad affectum.hec ex Frãcisc.de may.in scdo sen. Tertio mo do indirecte ⁊ ꝑ accidẽs.s. remouendo prohibẽs inq̃tum .s. homo ꝑ superbiã contemnit legem diuinã ꝑ quam pro hibet a peccando ⁊ ideo Gre.xxx.mora. non ponit eam peccatum speciale. sed reginam omnium.

1 ¶ Utꝝ sit pctm̃ morta.Rñ.ꝙ ꝟm speciẽ suã accipiẽdo ex genere suo est peccatũ mortale qꝛ p̃supponit ꝯtemptũ diuine regl̃e ⁊ legis cui nõ vult subijci ex amo re proprie excellẽtie cõsequẽdo. Et hoc verum est si fit in deliberatione volũta tis.preuaricatio vero.diuine legis aut in opere aut in voluntate qñ ꝓuenit ex ignorãtia vel ex infirmitate sic nõ est su ꝑbia.Qñ v̄o est solũ ex cotẽptu sic est su perbia ꝓut est generale vitiũ qñ v̄o est vt quis cõsequat ꝓpriã excellẽtiã sic ꝓ prie est supbia ⁊ speciale peccatũ mor tale ratione finis.

2 ¶ Quot sunt species superbie. Rñ. ꝟm Gre.xxiij.mor.ꝙ quatuor. Prima cũ bo num ꝙ habet a se extimat.habere.Se cũda cum extimat. ꝙ dat sibi superiꝰ a deo pro suis meritis dari. Tertia cum se iactat habere quod non hz. Quarta cũ despectis ceteris singulariter appe tit videri habere quod non hz.Aduer te tamẽ ꝟm.Tho.xxij..q.clxi. quod v̄a extimatio põt corrũpi dupliciter.primo in vniuersali in his q̃ ad fidẽ pertinent. ⁊ hoc ꝑ infidelitatẽ. Scdo in aliquo pti culari eligibili ⁊ hoc non facit ĩfidelitas sz aliud sicut fornicator extimat pro tẽ pore illo bonũ fornicari ⁊ non ꝓpter in fidelitatem.sed ꝓpter delectationẽ.Jõ in vl̃ dicere fornicationẽ esse bonũ. vel bonũ aliqd̃ habere a se ⁊ non a deo vel suis meritis hoc ꝑtinet ad infidelitatez ⁊ ẽ pctm̃ mortale infidelitatis.Sz ꝙ ali quis ex inordinato appetitu proprie ex cellẽtie ita de bonis suis glorietꝫ acsi ea a se hr̃at vel meritis suis hoc ꝑtinet ad supbiã ⁊ ẽ mortale pctm̃ ⁊ est ĩ deliberatione voluntatis. Nec intelligas ꝙ iste species supbie ꝯsistãt in extimatiõe.qꝛ cũ extimatio ꝑtineat ad rõnem non esse pctm̃ cũ pctm̃ solũ sit in volũtate prici pal̃r.sz.qꝛ ꝙ q̃s vehemẽter appetit faci liter extimat. Jdeo pctm̃ supbie ꝯsistit in inordinato appetitu ꝓprie excellẽtie ex quo facil̃r extimat se eã habere a se vel suis meritis vel ꝙ plus habet vel ceteros despicit.

¶ Que sunt eiꝰ fille.Rñ.ꝙ sunt ambi tio p̃sumptio arrogãtia ꝑtinacia curio sitas ingratitudo iudicium temerariũ irrisio tentare deum.⁊ adulatio.de qui bus in locis suis. 3

Superstitio ĩ vitiũ cõtra riũ religioni nõ qꝛ plꝰ exhibeat ĩ cultũ diuinũ q̃ vera religio.sed quia exhibet cultum diui num vel cui non debet.vel eo mõ quo nõ debet.Unde superstitiosi dicti sunt ꝟm Jsydo.li.ethi.eo ꝙ depcabãt ⁊ imo labãt vt sui liberi superstites fierẽt gl. autem ad cor.ij.dicit superstitio est reli gio.s̃.modum seruata vbi accipit me thaphorice religio.sicut quãdo dicimꝰ bonus latro.

¶ Utrũ sup stitionũ duerse sint species Rñ.ꝙ sic ꝟm diuersa obiecta vel diuer sos fines ꝟm hoc em̃ actꝰ morales spẽs sortiuntur.Unde prima spẽs superstitionis est cum exhibetur cultꝰ deo cui exhibẽdus est.sed modo indebito.vt si quis coleret deũ nunc ꝟm legis veteris obseruantiã.Secũda est cum cultus di uinus exhibet cui nõ debet.s.creature cuicũq̃ ⁊ ista hz multas sub se species. Nam si reuerentiã deo debitã exhibet creature est idolatria.Si vero hoc facit 1

UVA. BHSC. IyR_213

vt instruat ab ea fieri est diuinatio q̄ dem-
mones cōsulit p aliqua pacta inita taci
cite vel exp̄sse cū eis. Si aūt hoc fit pro
pter directionē humanorū actuū. z sic
ē superstitio quārūdā obseruātiaꝝ. z hoc
dr aug. ii. de doc. xp̄iana. Superstitiosum
est inq̄t quicq̄d institutū est ab homini
bus ad faciendā et colendā idola sicut
deū vel aliā creaturā. Ecce primū sub
dit vel ad cōsultatiōes z pcā quedā si
gnoꝝ cū denotionib⁹ placita atq; fede
rata ecce. Secūz post subinfert. Ad hoc
ergo ptinēt oēs ligature execrabiliū re
mediorū q̄s nō p̄tendat ars medicorū
seu in precationibus seu in caracteribꝰ
suspendendis atq; ligādis in quib⁹ oi
b⁹ ars demonū est ex quadā pestifera
hoim z malor angelorū exorta. Unde z
cūcta vitāda sunt xp̄iano z oio penit⁹
execratione repudiāda. atq; dānanda.
xxvj. q. v. nec mirū. z i. c. illud. j. q. ij. Pri
ma aūt spēs superstitionū simpl⁹ est pec-
catū mortale. Secūa vero spēs si militer
est mort. le p̄tm. z ū hac habes. ś. sors
sed quādo cōsilia solū in obseruatione
quārūdam obseruantiaruz sic aduerte
q̄ solū est mortale peccatū quādo duo
concurrunt. Primū aliq̄d superstitiosum.
Secūdo q̄ sciat superstitiosum esse id ser
uās quacunq; intētione hoc faciat se-
cus si ignoraret superstitiosum qr sic nō
esset mortale peccatum.

2 ¶Sed quero q̄o pōt cognosci q̄st ale
q̄d sit superstitiosum. Rñ. q̄ p cōsiderā dū
est vtrū naturaliter videantur posse ta
les effectus causare pro quibus effecti
bus causandis talibus q̄s vult vti. z si
sic non erūt superstitiosa. licet essi causas
naturales ad inducēdum effectus pro
prios adhibere. Si vero nō pōt natura
liter cāre tales effectꝰ z cōsequēs est q̄
nō adhibeantur ad hos effectus caus
sandos vt cause. sed tātū vt signa. z nō
vt signa diuina. Sicut sunt sacramen-
talia signa. Sed tantū signa. vana. z su
perstitiosa. z sic ptinent ad pacta signa
tionū cū demonib⁹ inita. z superstitio-
sum. Nec ob. q̄ sicut corpora naturalia
subdunt corpib⁹ celestib⁹ ita. z corpora
artificialia. vt imagines. Ergo sicut illa
ita. z ista sortiunt aliquas virtutes ex im
pressione corpoꝝ celestiū ad aliquos ef-
fectꝰ causandos. qr Rñ. q̄ naturales vir
tutes corporū naturaliū cōsequūt̄ sub-
stantiales formas ipsoꝝ quas sortiunt
ex impressione corporuz celestiū. z ī eo ex
earundem impressione formarū sortiun
tur quasdā virtutes actiuas. Sz forme
corporū artificialiū procedunt ex cōces
ptione artificis. Et ideo cum nihil aliud
sint q̄ cōpositio. z ordo. vt ōr. ij. phi. non
possunt naturalem virtutem habere, ad
agen. Et inde est q̄ ex impressiōe corpoꝝ
celestiū p̄m q̄ sunt artificialia nullā sor
tiunt virtutem. sed tm̄ p̄m materiā na-
turalē. Et sic patet q̄ faciunt annulum
in tali cōstellatione vel ipsum ūt imagi-
nē vt valeat ad febres. z hmōi superfiti-
osi sunt. cōcor. Tho. ij. q. xcvj.

¶Utrū ars notoria sit illicita. z iefficax. 3
Rñ. q̄ sic qr illis q̄b⁹ vtitur nō habēt vir
tutem causandi sciam vt cā. sed tanq̄ si
gna. qr ineffica est ad sciam acquiren-
dam. qr cū querat acquirere sciam non
p modū cū naturale hoi. s. adinueniendo
vel adiscendo oportet illud expectet a
deo sicut sancti hoies faciūt nō per va-
nas sz p verū deū cultū. aut a diabolo. vt
faciūt q̄ arte notoria vtunt̄ p vanas sup
stitiones q̄ demones cum nō possint il-
luminare intellectū. ī nūq̄ sciam pote
runt dare licet aliquando exprimāt ali-
qua documenta sciarum. z ideo mortali
ter peccant tali arte vtentes. z vt plurī
mum efficiunt fatui.

¶Utrū ymaginatiua possit immu 4
tare corpora naturaliter. Rñ. Aulcēna.
vj. naturaliū. c. vlt. q̄ sic accipiēdo yma
ginatiuā p ipsius virtutib⁹ interioribus
vt p3 in trabe posita super aquam. z in
terra. z multis alijs exemplis. z etiā ex-
tranea q̄ non credo. qr nimis extendit
eius virtutē etiam nō intelligas in qua
cūq; immutatione sed in aliquib⁹ alijs
impedimentis sublatis.

¶Utr̄ fascinatio sit possibilis. rñ. q̄ ac 5
cipiendo fascinationem p illusione sen
suū p arte magica facta

UVA. BHSC. IyR_213

sic certū ē ꝙ sit possibilis nisi ꝓhibeat a deo mediante ministerio angelorum vel sanctorū. Si accipiatur fascinatio ꝑ invidia ⁊ sic est etiā possibilis sicut multipliciter experiētia docet. Si aūt accipiat ꝑ immutatiōe ad malū facta i corpore alteri⁹ ꝑ oculos alteri⁹ respicientis i eū sic silr est possibilis naturalr. vt dixit Auicena vbi. s. sz nō i oi. corpe neq; ab oi aspectu. vide Ri. in quolibet. q̄ hāc qōnē format vnde pōt vetula infecta aspiciendo puerum ipsum inficere.

6 ¶ Utrū herbe vel armonie habeāt vtutē ꝯ demones. Rñ. ꝙ nō nisi ꝑ accidēs. nā cū act⁹ actiuoꝝ sint i patiēte disposito scdo de aia. Si demō iuenit passionē melāconiā intēsiorē acri⁹ vexabit eū in quo est quādo est in maiori dispositiōe quā qñ est in minori ⁊ sic cū herbe ⁊ armonie valeant naturalr ad talē passionē leuādā vel minuēdā nō cōsequēter valēt ꝯ demonē vt minus possit vexare illū. Sz directe ⁊ ꝓprie nulla herba aut res corpalis pōt agere in purū spiritū naturalr ⁊ si aliquādo valet potius ex aliqua superstitione que prohibita est.

7 ¶ Utꝝ liceat suspēdere breuia ad collū. Rñ. ꝙ sic si. v. ꝯcurrāt. Primū ꝙ sint nomina cognita ⁊ nota nō ignota. Scdm ꝙ illa noia aut verba sint noia sancta puta euangeliū aut sacre scripture aut aliquoꝝ sanctoꝝ. Tertiū ꝙ in eis non ponant aliq̄ caracteres seu signa preter signū crucis. Quartū ꝙ non inserat aliqd vanū seu falsum. Quintū ꝙ i scribēdo seu suspēdēdo aut portādo ñ obseruet aliqd supstitiosum sicut qñ credit minus valeāt scripta ante euangeliū vel alio die vel per puerū virginē ⁊ hmōi aliter istis nō concurrentibus superstitiosū est. vt. pz. xxvj. q. vj. non liceat. ⁊. c. non obseruetis.

8 ¶ Utrū incātatio serpētū ⁊ aialiū sit licita. Rñ. ꝙ si in incātatiōib⁹ serpētū et similiū habeat respect⁹ tantū ad sacra verba ⁊ ad virtutē diuinā nō est illicitū. Sed qr vt plurimū fiūt illicite, obseruātie circa tales incātatiōes ⁊ ꝑ demones sortiunt effectum ideo reprobant

¶ Utrū carminatrices ⁊ carminatores q̄ carmināt infirmos aut pueros peccēt mortaliter. Rñ. si nihil supstitiosum dicunt aut docent aut faciunt. Sed tamē vtuntur licitis p̄cibus ⁊ adiurationib⁹ sicut per passionē ⁊ crucē ⁊ similia non est peccatū. sed non debent consuli nisi discretis personis vel religiosis. qr cōmuniter superstitiones immiscent. 9

¶ Quid de illis q̄ dicūt missam de mortuis ꝑ viuis vt moriant. Rñ. ꝙ peccāt mortaliter. xxvj. q. v. quicunq;. ⁊ idē dic de exuentib⁹ altaria aut operiētib⁹ imagines sanctorum vt in. d. c. quicūq;. Similiter de dicētibus psalmos aliquos ad hoc. 10

¶ Utrū colligentes aliquas herbas vanas obseruatiōes faciētes peccēt mortalr. Rñ. sic si scientes supstitiosum esse faciunt. vt patet. xxvj. q. v. c. nō licet. et q. vj. non liceat. 11

¶ Quid de obseruatiōib⁹ vanoꝝ ad p̄cognoscenda infortunia ⁊ hmōi. Rñ. ꝙ oia ꝓhibita sunt qr sunt signa ex vanitate hoim cooperante diabolo nā cū in hmōi a principio aliqd veri euenit a casu iceperūt hoies animū i his applicare. Et iō diabol⁹ multa facit euenire in talib⁹. vt hoies curiosiores fiant in talibus ⁊ laqueis erroꝝ implicent vt dicit Aug. j. de doc. christiana ⁊ no. in. c. faciēdum. xxvj. q. iiij. 12

¶ Utrū sciēs maleficiū possit sine peccato illud soluere. Rñ. Petrus aureo. in iiij. di. xxiiij. q. ij. ꝙ ꝑ aliud maleficiū fieri nō pōt sine peccato infidelitatis. Si tamen q̄s esset actu dispositus ad facien. maleficiuz potest aliquis vti eo qr licet malo alteri⁹ vti ad bonū suū: sicut dicit aug. de iuramento infidelis iurātis in nole dei sui. Unde licet q̄s nō possit inducere aliquē ad aliqd maleficiū faciēdum tñ si est aliquis dispositus actualiter facere aliqd maleficium vt aliud destruat possum illo vti ad bonū meum. Pōt etiā tolli ꝑ destructionez maleficij si scit qr eo destructo demō non amplius fatigaret qr ex peccato nō assistit. nisi q̄diu durat tale signuz. vñ dicit. Sco. ea. 13

UVA. BHSC. IyR_213

di.q nedū nō est pctm̄ummo meritorū q̄ infligit ꝓpter participationē cum ex destrnere opera diaboli nec hoc est in cōicato solū ꝑmat ꝓceptione sacramē fidelitas aliqua q̄ destruēs nō acquie torū ⁊ ꝓpter hoc nō pōt eligi sz bñ eli scit operib⁹ diaboli.sed credit demonē gere ⁊ exercere iurisdictionalia quoꝛuz.
posse vexare ⁊ velle fatigare dū tale si ¶Prim⁹ ponit i.c.vj.xviij.di.Ubi eps. 2
gnū durat ⁊ destructio signi talis ipe ē suspēsus duob⁹ mēsib⁹ ab offō si post
nit sine veratiōi.pōt et destruere quis mutiale ꝓsiliū celebratū.j.scr mēses
maleficia p sacramēta adiurationes di nō connocat oēs abbates ꝓbyteros ⁊
uinas orationes.⁊ hmōi meritoria. clericos ⁊ nō refert eis oia acta concilij.
14 ¶Utrū credentes se cū alijs nocturnis ¶Scōs ponit ur in.c.nullus.iv.di.Ubi 3
horis equitare ⁊ vbicūq; voluerint su eps ipso iure suspendit p annum a cele
bito posse trāsire aut in aliā spēm cre bratione misse si ordinat solenniter pe
ature posse mutari peccent mortaliter. nitentem scienter.
Rñ.q sic posticē super talibus audierūt ¶Tert⁹ ponit in.c.j.⁊.ij.lxxiiij.di.vbi 4
veritatē ⁊ sunt infideli deteriores.xxvj. eps suspendit p annum a celebratione
q.v.episcopi.Sec⁹ si ex simplicitate an misse.si ordinat aliquem imutū de quo
te informationem de veritate. dic vt.s.ordo.iij.§.xxiij.
15 ¶Quid de observatiōe lune aut dierū. ¶Quart⁹ ponit.xxvij.di.c.nulli⁹.⁊.xv. 5
Rñ.Arch.i.c.si q̄s clericꝰ.xxvj.q.v.q; si q.viij.scilicitātib⁹.Ubi clerici notarij cō
q̄s obſeruet ad ꝓcognoscēdos fatu cubinarij sunt suspēsi.de quo dic vt.s.
ros euētus fortuito vel etiā ad ꝓoco concubinatus.§.iij.
gnoscēdū futura opa hoim p certitudi ¶Quint⁹ ponit.lviij.di.c.fi.vbi eps q̄ 6
nē sic illicitū est ⁊ ars demonū.Si vero ordinat monachū sine lnia abbatis est
q̄s vtat tali obſeruatiōe vel alia cōside suspēsus a cōione aliorum a sua dioceſi
ratiōe astroꝝ ad ꝓcognoscēdū futura q̄ aliqui dicūt ab alijs episcopis.
ex celestibus canuntur.puta siccitates ¶Sextus ponit in.c.ni hil.est ⁊ in.c.cū 7
pluuias ⁊ hmōi sic nō est peccatum qm̄ in cūctis de elec.Ubi clericꝰ qui elegit
dubium nō est qui res circa lunarē glo indignū q̄tū ad eratꝫ legitimitatē scit
bū ꝓfitute ꝓ supiora reganꝫ ⁊ imutent tiā ⁊ mores electiōe accima pro illa vi
⁊ procurent ⁊ quod dicit Aug.in.c nou ce est ꝑmat⁹ ⁊ a beneficijs eccleſie per
observetis.xxvj.q.vj.intelligitur secun tritū est suspēsus.Eps ver⁹ q̄ facit
dum ꝑmū modū non ſm secundum. vel permittit fieri ꝓ illa vice ꝑmat⁹ est
Suspēsio.j. de q̄ hic loq̄r ptātē cōferendi beneficium illud si ad
ē q̄dā ecclīastica cēsura q̄ iter dicit aliq̄s officio vl exercitiū cōpetens certe psone ecclīastice aliquādo a iure aliquādo a iudice pro lata elicit ex gl.in.c.ad reprimendā.de offi.ordi.⁊ in cle.cupientes.de penis.
NB De notatis in hoc.§.⁊ sequenti in eodem verbo nihil per canonistas tangitur ideo hic non insistio.
1 ¶In quibus casib⁹ ⁊ iure incurritur aliqua suspensio.Rñ.licet glo.in.d.cle. cupientes.multos numeret tamen ego dico secūdum parvitatem ingenij mei ad.xxxvij.casus reduco qui pertinent ad suspensionem maiorem que ꝓprie dicitur suspensio naz suspensio minoꝛ ad ꝑtem ꝓpter hoc nō pōt eligi sz bñ eligere ⁊ exercere iurisdictionalia quoꝛuz.
2
3
4
5
6
7
8
9
10
vel illiteratos vel nō subditos.De qui

UVA. BHSC. IyR_213

dus dic vt.s.in precedenti casu.

11 ¶ Decimus ponit i.c.quorundam.de solu. Ubi suspensus est ab administratione spualiu qlibet grauans ecclesiam sibi commissam p debitis alienis.aut lras siue sigillu cocedes qbus possint ecclesie obligari.Verum est q no ligat hec suspensio nisi inferiores epis fm Jo.in gl.ibidem et q p epm etiam pot relaxari.sz no debet facere nisi prius sit satisfactus iudenitati ecclie.c.cum olim.de.v.sig.

12 ¶ Undecimus ponitur i.c.j.de clericis pugnantibus in duello. Ubi clericus duellum suscipiens vel alteri offerens suspensus est:poterit tamen eps cum eo dispensare si mors vel mutilatio non sit secuta.

13 ¶ Duodecimus ponit in.c.prouida.de ele.li.vj.Ubi suspenduntur quicumq iudices per annu ptinuu ab epoz cofirmatione et consecratione q se intromittut de cognitione negociorum in causis electionu epatuu qn antea ad papam est appellatu.Aut qui pfirmationem aut cosecrationem coferut electis post talez appellationem.et si solu confirmationem conferut sunt suspensi ab ea tantum. Si cofirimationem et cosecrationem sic sut ab vtraq suspensi. Silr si partibus recedentibus ab appellatione ea pferat.nisi prius inqrat si ptes aliq prauitate iterueniente recesserut a dicta appellatione.

14 ¶ Tertiusdecimus ponit in.c.tanta.d excess.prela.h no seruantes interdictu de quo dic.vt.s.interdictum.vij.§.vij.

15 ¶ Quartusdecimus ponitur in.c.sacro.d sen.ex.Ubi suspendit per mensem ab ingressu ecclesie proferes sniam excomunicationis nisi premissa canonica monitione coram idoneis testibus.

16 ¶ Quintusdecimus ponit in.c.cuz medicinalis.de sen.exc.li.vj.Ubi suspendit per mensem ab ingressu ecclesie et a diuinis officijs ferens sniam excoicationis interdicti vl suspensionis no i scriptis. Idem est si no conscribat causam sententie.Idem etiam est si requisitus non tradat infra mensem exemplum scripture.De quo dic vt.s.Excoicatio.ij.§.ij.

¶ Sextusdecimus ponit i.c.qz sepe.de ele.li.vj.Ubi suspenduntur ab officijs et a quibuscumq beneficijs conuentus capitula collegia aut singulares persone ifrascriptaz ecclesiaz q decedente prelato alicuius ecclie cathedralis vel regularis vl collegiate bona ab eo dimissa vel vacationis tpe obuenientia occupant.et hec qdiu ea non restituant vel ecclesie aut successori no obstante quacumq consuetudine priuilegio aut statuto et in cle. statutum.de elec.declaratur id habere locum in omni emolumento.et intellige qn prelatus principalis decedit.vide.s.beneficium.§.xl. 17

¶ Decimusseptimus ponit in.c.hac constitutione.de off.dele.li.vj.vbi coseruator suspendit p vnu anu ab offo si sciter intromittit se de alijs qm de manifestis de quo dic.vt.s.conseruator.§.j. 18

¶ Decimusoctauus ponit in.c.hec cosultissimo.de re.ec.no alie.li.vj.vbi prelati submittentes bona ecclesiaru.seu iura sine consensu sui capli et sedis apostolice snia laicis sunt suspensi per triennium ab offo.i.executione officij et ab administratione.s.tpaliu fm Jo.an.Item clerici q hec scientes non denunciant superiori sut suspensi per triennium a perceptione beneficioz illius ecclie.quid autem requirat vt hec suspensio incurrat dic q illa q requirut vt laici sint exconicati q vi aut metu id exigut ab ecclesiasticis de quo excoicatio.vij.casu.xj. 19

¶ Decimusnonus ponitur i.c.cu eterni. de sen.et re iudi.li.vj.Ubi suspenditur p annu ab offo iudex ecclesiasticus ordinarius vel delegatus qui cotra iustitiam et cosciam in grauamen ptis alterius in iudicio qcqm faciens p gram vl sordes.sz hoc non hz locu in arbitrio fm Ber.qd litat Jo.an.vez nisi succedat in locu ordinarij vel delegati de of.dele.c.vno delegatoru.et eadem ratione nec in auditore. 20

¶ Vigesimus ponitur in.c.pnti.de offi. ordi.li.vj.vbi epi et superiores suspenduntur ab ingressu ecclie.inferiores vo ab officio et beneficio qui in subiectis sibi dignitatibus personatibus prioratibus vl 21

UVA. BHSC. IyR_213

ecclesijs bona in ipsis imeta post mortez rectoris earū vel tpe vacationisobuenietia quoquo mō occupant tandiu dōec restituerit occupata nisi ex speciali priuilegio aut cōsuetudine discriptaeis ꝓueniat. Et aduerte ꝙ hic loquitur ne alijs bonis ab his de qb⁹ in.c.ḋa sepe.de elec.li.vj.de quibus.S.H.xvij.

22 ¶Vigesimusprim⁹ ponit in.c.exigit.de censi.li.vj. Ubi epi et superiores suspendūtur ab ingressu ecclesie. inferiores ab officio et bñficio ꝙ visitantes exigunt pecuniam vel munera vel non a visitatis recipiūt procurationem.de quo dic vt.j.visitatio.H.ij.

23 ¶Vigesimussecundus ponit in.c.vsurarū.de vsu.li.vj. Ubi suspēdūtur epi et maiores ꝙ vsurarijs mānifestis nō oriūdis quocūq; ti.ꝓcedūt domos ad fenus exercendū donec eos expellant.

24 ¶Vigesimusterti⁹ est i.c. epoꝫ ōpti nile.li.vj. vbi interdicit ingressus ecclie illis ꝙ celebrāt pūtib⁹ excōicatis publice vel interdictis. aut eos recipiunt sacra mēta ecclesiastica vel sepulturam et tādiu donec ad arbitrium excōicatoris satisfecerint ꝓpetēter. et si hoc iterdicto durāte dimisi se ingerant i ecclesia in suo agētes officio sicut prius efficiunt irregulares.c.is cui.de sent.exō.li.vj. et Archi. hic limitat istud ad excōicati ab homine ꝓpter verbū donec arbitrio eius cuius sniaz. Tū Jo.de fan.quē sequit Semi.ibidē intelligit ei⁹ de sent. itur. et sic illud verbū cui⁹ sniam. si ēt re. ꝙditoris si hois hois. simile hēs i.c. nup.de sen.exc. et sic tenet Jo. vt recitat Semi.ibide arguit ꝙ predicta pena solū hz locum quo ad exemptos non quo ad clericos nō exemptos. et posset tenere post factū. hz ante factum sic tenendū ꝙ etiā ligat non exemptos.

25 ¶Vigesimusquart⁹ ponit i.c. statuim⁹ de ele.li.vj. vbi suspēdunt in triennio a bñficijs ꝙ de defecerit in ꝓbatiōe eius ꝙ obiecerit ꝫ personā electi ad aliquā dignitatē vel pīonatū ad q̄ bñficia si se ingesserit. j. illud tps ꝓpetuo priuatus est nisi mānifestissime ꝓtet ꝙ ealūnioſe non egerit intellige i beneficijs que habet in illa ecclesia ꝓ qua electio celebratur. c. si cōpromissarius. de elec. li. vj.

¶Vigesimusquintus pōit. in. c. cupiē tes. de elect. o de quo. S. electio. H. ix. 26

¶Vigesimussextus est in. c. si ꝓmissari⁹. de elec. li. vj. Ubi eadē suspēsio in pōit ꝓmissario si eligit sciēter indignum nisi compromittentes illud habuerit ratum. 27

¶Vigesimusseptim⁹ ē in. c. solet. de sen. exc. li. vj. vbi suspensus est ab oi actu legitimo excōicatus maiou excōicatiōe. 28

¶Vigesimusoctauus ponitur in. c. nō solū. et. c. ꝑstitutionē. de reg. li. vj. Ubi suspēdunt a receptione quorūlibet ad professionē mendicantiū ordinū ffes ꝙ aliquem ante annū probationis cōpletum recipiunt ad professionem. 29

¶Vigesimusnonus ponit in cle. qm de vi. et ho. cle. de qua. S. clerici. iuj. H. ij. cōtra clericos virgatis vestibus vtentes. 30

¶Trigesim⁹ ponit in cle. j. de re. ecc. nō ali. vbi suspendit ab offō q̄libet religios⁹ sus ꝑsidēs mōasterio ꝓratui eccle. seu administrationi cuilibet si illa reddit⁹ vel possessiones eiusdē alicui ad vitam seu ad certū tps ꝓcedit q̄is titulo nisi necessitas aut vtilitas id expescat monasterij vel ecclesie et tūc cum consensu cōuēt⁹ si hz. aut si nō hz sui prelati. hoc tñ nō extendit añ locationes et venditiōes fructuū ad modicū tps. vt ibidē. 31

¶Trigesimusprimus ponit in cle. reli gios⁹. de decī. Ubi suspēdūtur religiosi habētes administrationes vel beneficia ab officijs et administrationibus ꝙ noualiū aut decimaliū aut decimarum debitarū facūt frandēsi. reqsiti. j. mēse nō defiterit vl nō satisfecerit vsurpat ꝫ j. duos mēses et tādiu dōec satisfecerit. 32

¶Trigesimussecūdus ponit in cle. cupiētes. de pe. vbi suspēdunt ab officio ꝑdicationis oēs religiosi exceptis illis ꝙ decimas recipiūt ꝙ postq̄ fuerit req̄siti ꝓ rectores ecclesiarū sciēter omiserint facte cōscientiam confitentibus de decimis soluēdis et hoc ꝑdīi non fecerint si comoditatem habuerint. 33

¶Trigesimusterti⁹

UVA. BHSC. IyR_213

34 ¶ Ttrigesimustertius ponitur in cle.j. de sta.mo. Ubi suspenditur a beneficio rū collatiōe abbas vel prior nō habēs abbatē vel propriū. alius vero ab administratione si quā hz ꝙ si nō hz inhilitatur ad habēdū bñficiū ⁊ administratio ⁊ hoc ꝑ annū si sotulares nō corrigiatos ⁊ alios vel caputia nō fixa portare presumpserit. itē ſm ꝑmissam personarū distinctionē prefatas penas suspensiōis inhabilitationis ꝑ bienniū ipo facto incurrūt. si venationi aut auchpationi clamorose. vel alias cū canib⁹ aut auib⁹ ex proposito interuenit ⁊ loquit̄ de mōachis nigris ⁊ collatio ꝑtinet ad priorem claustralē cū cōsilio ⁊ cōsensu maioris partis capituli seu conuentus durante tpe suspensionis abbatis vel prioris vt ibi.

35 ¶ Ttrigesimusquartus ponit̄ in cle. cū sit de magistris vbi suspēdunt̄ quilibet etiā ipi ⁊ supiores ꝑ sex mēses sequentes a collatione magisterij seu doctoratus qui aliquē ꝓmouerūt ad tale offm̄ nisi prius recepto iuramento ꝙ vltra tria milia turonensium argenteorum in tali doctorationis solennitate non expendet.

36 ¶ Trigesimusquint⁹ ponit̄ in cle. multorū de here. Ubi suspendunt̄ epi per trienniū ab offō si odij gratie aut amoris vel cōmodi tpalis obtētu contra iustitiā ⁊ conscientiā omiserit procedere in crimine heresis cōtra quēq̄ vbi fuerit procedendū. aut obtētu eodē prauitatem ipsam vel impedimētū sui officij imponēdo quoquo modo vexauerint aliquem.

37 ¶ Ttrigesimussext⁹ pōit̄ i cle. religiosi. de priui. Ubi suspendunt̄ religiosi q̄ ex administratiōe eucharistie extreme vnctiōis vel solennizatione matrimonij: aut quacunq̄ absolutione indebita aliq̄d acq̄sierūt n si postq̄ fuerint req̄siti. j. mēsez restituerint donec satisfecerint.

38 ¶ Ttrigesimusseptimus ponit̄ in. c. qz in oib⁹. de vsu. Ubi clerici suspēdūtur ipo iacto ab officij executione ſm pau. ibidē q̄ recipiūt ad cōionē vl̄ oblationē altaris manifestos vsurarios. ⁊ tandiu donec ad arbitriū epi satisfecerint.

39 ¶ Est ⁊ alia suspensio q̄ dr̄ minor hanc incurrit q̄s ex duob. primo ex quocūq̄ mortali peccato in quo quis existēs antequā peniteat est suspēsus ab oi sacro ꝑticipatiōe vt i. c. q̄situm. de coha. cle. ⁊ mu. Scdo ex ꝑtipatione cū excōicatis i q̄ icidit maiorē excōicationē. Jūlth si sic suspēsi celebrēt nō efficiunt irregulares. vt. c. si celebrat de cle. ex. mi.

40 ¶ Est ⁊ alia suspēsio qua quis est suspēsus quo ad alios sz non quo ad se ꝑdprie suspensio nō pōt dici ⁊ ista ligātur clici ꝑegrini. vt i. c. j. ⁊. iij. ⁊ de cle. ꝑeg. Nā tales nō pñt celebrare i publico antequā fidē certā fecerint de eoꝝ ordinatione sed bene in secreto vt in. d. c. iij. si tñ celebrarent non essent irregulares. vt no. Pau. in. d. c. si celebrat.

41 ¶ Null⁹ epus aut superior incurrit sententiā interdicti vel suspensionis impositam a iure vel a iudice nisi de eis fiat specialis ⁊ expssa mētio, c. qz ꝑiculosuz. de sen. excō. lib. vj.

Suspensio.ij. quo ad ꝓlationē.

Sciendū ꝙ dz fieri in scriptis monitiōe ꝑmissa ⁊ ceteris sicut excōicatio. Et iō qd dixi de sententia excōicationis. 3. Excōicatio. ij. dic de prolatione suspensionis vel interdicti. vt patet in. ca. j. de sen. excommu. lib. vj.

1 ¶ Utrū appelatio suspēdat interdictū vel suspēsionē sicut excōicationē. rñ. ꝙ sic si ꝑcedat vt in. c. ad hoc qm̄ de ap. a ꝯtrario. Si tñ appellatio fieret ēt post suspēsionē a tpalib⁹. vt puta ab ingressu domus vinee ⁊ hmōi. vel interdic. ignis vel aq̄. ⁊ hmōi bñ appellatio post sequēs suspēderet ēt. l. nō tm̄. ff. de ap. nisi casus eēt i quo dānatū publice interesset statiz puniri. l. cōstitutiōes. ff. de app. Ex quo pz ꝙ suspēsionē a bñficio ab officio vl̄ ab ingressu ecclesie nō tollit appellatio sequēs qz spūalia sunt. Et sic itellige Jnn. i. d. c. ad hoc qm̄. Secus si suspēsio ē a ꝑceptiōe fructuū bñficij q̄ tpalis est vel a ꝑbēda qz appel-

UVA. BHSC. IyR_213

latio dñi suspēdit & post interposita. Secus si suspēderet qđ a canōica qz spūalis é. io. an. i. c. is cui. dñi sē. ex. ii. vj. tz q & tollit appellatio sequēs suspensionē a dñō. vñ dñi qđ vt nō supēdere appellatione sequēte interdictū vel suspēsionem dicit habere locum in mere spūalibus per que ligatur anima.

2 ¶ Quid si iniq suspēsiōis aut interdicti feratur sub ꝯditione. Rñ. nō ligabit donec exstet ꝯditio. q breuit qđ dr ō excōicatione dr ō suspēsione ꝑm Jo. an. i. c. is. ñ sē. ex. ii. vj. cū eadem quasi sit ratio.

3 ¶ Quis pōt suspēdere vel interdicere. Rñ. q & pōt excōicare z econtra. sīr qui pōt excōicare pōt suspēdi vel interdici z q pōt p cēsurā eccl̄iasticā cogere pōt hec tria facere. s. excōicare suspendere z interdicere q tria intelligūtur noie cē sure eccl̄iastice. c. querēti. de ver. sigm.

Suspēsio iij. q ad pena do.

latis intricate io qđ. quis pa. in. c. cū dilectus. ō cōsue. z in. c. ii celebrat. de cle. excōi. mi. clarius dixerit nihil tamē tu vt clarius capias.

4 ¶ Adnerte p mo z distingue sic quedā suspēsio é a iure vt i casib⁹. s. positis q dā ab hoie z hanc suspēsionū q dā é ab aliquo q ꝓprie cā act⁹ alieni⁹ odiis puta a celebratiōe ab offō ab ordie. z huiusmodi q dā ab alijs actib⁹ q nō pertinēt ad aliquē ordinē. si suspensio sit ab actib⁹ alieni⁹ odiis sic aut tal⁹ suspēsio é cū tali modificatiōe. s. q̄ cq̄ satisfecerit vl̄ pmiserit. z sic si ēt a iure. vt. xvj. xx. xxj. xxij. xxiij. xxv. xxvj. xxvij. di. sic fōm Arc. z no. Hēm. in. d. c. qz supe. nō efficiūt irregulares si celebrēt vl̄ exerceāt actū ordini deputatū. qz ex eū ista potē videt a deo suspēsi cū a iure si vo talis suspēsio sit a nobis sic erūt irregulares. Juxta tñ tz gl. j. d. c. pñti. q ēt suspensio iure tali nō sunt irregulares cui⁹ opi. tenerē. nā factū. si post factū si l⁹ Arc. Si vo dicta suspensio nō sit cum tali modificatiōe. sine sit a iure vel a nobis efficiūt irregulares exercētes actū alieni⁹ ordis vt i. c. j. ō sē. ex. ii. vj. z i. c. j. ē sē. z re in. ij. vj. si. ēt dicta suspēsio nō sit circa ea q̄ pertinēt ad act⁹ ordinis. sz circa alia ab ipsis sic non essent irregulares eā nō seruātes. sz alio nō dñt puniri z dicta duo. c. loquūtur proprie qñ exercet aliqđ deputatū certo ordini. vt no. in. d. c. cū dilect⁹. z. c. ii celebrat. z in. d. cle. cupientes.

¶ Et aduerte scdo q q̄dam suspensio 2
ab actibus ordinū q̄ sit a pticulis vel a iure de qua dic vt dixi his. s. Quedā q̄ sit a pfessorib⁹ ad certū tps vl̄ ēt simplr z talis nō inducit irregularitatem licz nō seruet ꝑm Jo. an. i. c. is q. de sen. exc. li. vj. qz nō imutat nre expessum.

¶ Aduerte. iij. q vt pz ex supradictis in 3
tu. suspēsio pmo. Suspēsio multiplicit er imponit. z no. gi. in. cle. cupientes. et ō vt icias qñ cocernit actū ordinū ex planabo. Aliqñ. n. quis suspēdit a pōtificalib⁹ solū z sic si celebrāt ēt in pontificalib⁹ non efficit irregularis ꝑm ho. z dñm durādū qz nō sunt. de sūa ordinis vel officij qz sine ipsis quodlz officiū pōt celebrari. Ego tñ tenēdo q ēpatus sit ordo vt cōiter tenent canonīste ego credo q si celebrat in pontificalib⁹ vel exercet aliqđ qđ ad ordinem ēpatus pertineat efficitur irregularis. Secus exercendo iurisditionalia qz illa sunt sepata ab his q̄ sunt ordinis ēpal̄. z nō ēps suspensus a pontificalibus non est suspensus a iurisditionalib⁹ vt no. pa. in d. c. cū dilect⁹. Aliqñ suspendit a sacramentoꝝ ꝓceptione vel participatione z sic sīr nō est irregularis si ꝑtra faciat vt no. i. c. si celebrat de cle. ex. mi. qz ptcipare nō est ordinis vel officij: qz laici etiā participant ꝑm Jnn. in. c. j. de sen. ex. lib. vj. idē tz Jo. aliqñ suspenditur a collatione sacroꝝ. sic sīr licet conferat nō est irregularitas qz sine solēnitate cōferunt & sacra a laicis ꝑm Jnn. in. d. c. j. z Jo. ibidē. Limito verū qñ conferet sacramēta nō vt tanq̄ habēs ordinem sed simpliciter sicut z laicus. Aliqđ dō suspenditur quis ab ordine subdiaconi z sic si exercet officium diaconi vel presbyterterii irregularis. Secus si ab ordine, presbiteri esset suspensus

UVA. BHSC. IyR_213

qz posset exercere officiū inferiorꝝ ordi
nū.c.significauit.de cor.vitio.Sz suspē
sus ab officio sacerdotij seu sacerdotali
bus est suspensus ab epālibus.sed nō
ecōtrario.Similiter suspensus a collā
tione ordinū simpliciter est suspensus
a collatione cuiuslibet ordinis.Sed si
spensus a collatione sacerdotij non est
suspensus a collatione ordinis inferio
ris Sed suspensus ab inferiori intelli
gitur suspensus a collatiōe superioris
ordinis ꝓm Jo.m.c.dilect⁹ filius.de tē
po.ordi.z nō efficiunt irregulares si cō
tra faciant.aliquando suspēdit ab offi
cio z sic suspensus est a pontificalibus
etiā.Jō si ordinat vel celebrat efficitur
irregularis.Unde suspensus ab officio
idē est sic de suspenso ordine z talis est
suspēsus ab ord⁹ q̄ fundauit in ordine
ꝓm pa.i.c.cū dilect⁹.de cōsue.z iō est in
spēsus a iurisditiōe spāli ꝓm cōem opi
nz glo.in.c.si celebrat de cle.excō.in.cē
nea.Sīū z male ꝓz pan.ibidē.Rn.qz re
mota executiōe fundamēti.remouet et
accessoriū q̄d ē iurisditio.nec obstat.c.
dilecta.de ma.z ob.vbi abbatissa q̄ nō
hz ordinē tñ cōfert būficia qđ ē iurisdi
tiōis qz illud ꝓcedit sibi rōne religiōis.
sed nō religioso nō dat iurisditio spūa
lis nisi rōne ordinis nō tamē credo in
currat irregularitatē si ea q̄ sūt iurisdi
tiōis exerceret.ar.d.c.j.de sen.ex.li.vj.
Jtē no.glā.c.sepe.de elec..li.vj.z i.c.pn
ti.de offi.ordi.li.vj.q̄ suspensus ab of
ficio ipsofacto suspensus est ab oib⁹ be
neficijs.sed nō ecōtrario.Sz gl i.d.cle.
cupientes.sic cōcor.vt suspēsus pro leui
causa puta facto ex quo ignuit scādā
lū de quo dubitat an sit mortale sic nō
ꝑsal.Si ꝙ est ꝑ delicto grauī sic si est
in mora petende absolutionis priuat
ꝓceptiōe fructuū būficij.qz ꝓpter offi
ciū dat beneficiū.Si nō est in mora nō
ꝑmabit fructibus beneficij.z sic cōcor
dat opiniōes diuersas.Aliquādo suspē
dit ꝙs a diuinis officijs.Et tūc nō pōt
nec officiari nec cum alijs interesse su
audire secūm ꝑost.Sot.z Ray.No
men erit irregularis si solūz interfit vt
simpliciter laycus vt patet ex dictis

¶Utrum interdictus ab ingressu eccle 4
sie possit officiari extra ecclesiam.Rn.q
sic sed non ecōtrario z cui interdicit ec
clesia intelliguntur interdicta ecclesiastica
sacramēta.extra.j.q.j.latez.z ꝑm Jo.si
cōtrarium cōmuniter tenēt.hoc ca
su.qz talis celebrare pōt extra ecclesiā.

¶Quid si interdict⁹ ab ingressu eccle 5
sie intrat et audit ibi diuina. Rn.q si
mortaliter peccet nō tamē efficit irregu
laris nisi spe celebret quasi vtēs officio
suo sicut ꝓmo ꝑm Gem.in.d.c.ts rui.
de sen.excom.li.vj.

¶Sed numq̄d pōt intrare ecclesiā ad 6
orāū.ꝛpe quo ibi diuina nō celebrantur.
Rn.quidā tenēt q̄ non.sed Cald.quem
sequitur.Se.in.d.c.is qui.ꝛ q̄ sic licite.
z placet per rationem ꝓtaxi.c.is cui.

¶Aliquando suspēdit quis ab admi 7
nistratiōe ecclesie tam in spalibus q̄ in
spūalib⁹ z talis celebrās nō ē irregula
ris qz nō ē suspēsus ab ordine ꝑ pa.i.
c.si quorundā.de sol.z Jo.an.ibidē.

¶Aliquādo suspendit quis ab aliquo 8
officio puta ab officio pdicatiōis z non
efficitur irregularis si predicat.vel cele
brat vt i cle.cupientes.ō pen.s.no.pan.
z sequitur Cald.ibidē.Secus si ab alī
quo alio officio annexo alicui ordini.

¶Aduerte quarto quādo quis suspen 9
sus est a canone ꝓpter defectū corpo
ralē ꝓpter quē prohibet promoueri.de
quo habes.s.corpore vitiatus z talis si
promoueat z celebret iz mortaliter pec
cet nō efficit irregularis ꝑm pau.in.d.
c.si celebrat.

¶Quid si iudex post appellationē po 10
suerit interdictū vel suspēsionē et post
quis celebrauerit z iudex appellatiōi
pronunciauerit appellationem non te
nere erit ne irregularis talis q̄ celebra
uit.Rn.secundū Ber.z ho.i.c.pastora
lis.de sp.qđ si appellauit ex causa fri
uola z nō probabili.sic erit irregularis.
alias.non.

Suspensio.xiij. seu in terdic
tum quomodo relaxatur.Aduerte

UVA. BHSC. IyR_213

qō ſi ſponſ᷒ a mre vl̄ iudice ſic donec ſatisfecerit vel penituerit ſic facta ſatisfactiōe vel pena relaxat ipo facto. ſz Pan. in. c. cū ſu. de vſu. no. in. c. nō eſt. de ſpō. in tex. ⁊ in gl. ſi vo imponit ſimplr ſic neceſſaria eſt abſolutio. Et de hoc vide. ō. Interdictum. viij. in principio.

¶ Sed qs pōt abſoluere. Rñ. Fm cōiter dot. in. d. c ſi quotiēdā. q ſi ſimpliciter eſt impoſita a iure pōt eps niſi vbi conditor canonis ſibi reſeruat. arg. c. nup per. de ſen. excō. Si vo nō ſit ſimplr. ſz ad tps facta ſit ſz gl. in. c. cupientes. de elec. ii. vj. ⁊ in cle. j. de hereti. q ſolus cōditor canonis pōt abſoluere. pa. etiā i. d. c. ſi quotiēdā tz q etiā ſi ſimplr ſit iniuncta ꝓpter peccatū qz eps nō pōt niſi i caſib⁹ i q̄b⁹ pōt diſpenſare. qz pena ꝓpter delictū poſita intelligit perpetua. vt in. l. ſeruo⁹. C. de penis. no. Inno. in. c. ex literis. de conſt. Sec⁹ eſſet ſi ꝓpter cōtumaciam eſſet inflicta quia ſic poſſet eps abſoluere. ar. in. d. c. ex literis. ⁊ q̄ no. Inn. in. d. c. ſ. de excel. prela. Jn ſnia vero ſuſpenſionis ſimpliciter facta ab hoſte abſoluet qui tulit vel eⁱ⁹ ſuperior ſecundū q̄ dicit de ſnia excōicationis. xiij. q. j. ſi petrus.

2 ¶ Sz qño abſolutio fiet. Rñ. ſolo verbo fm. ho. Dicendo reuoco vel remoueo. vel abſoluo a tali ſnia ⁊ hmōi. Faciunt ad prefata que no. ō. Interdictum qñ relaxat quia ambulāt pari paſſu interdictum. viij. per totum.

3 ¶ Jn q̄b⁹ caſib⁹ ſuſpēdit q̄s ⁊ tamē nō pōt reſtitui a ſuo ſuſpēſore ſz ſolū a papa. Rñ. q in trib⁹. primis quādo clerici vel regulares ꝓpter exhibitionē ſacroꝝ hereticis aut ꝓpter receptionē excommunicatoꝝ vel oblationū ab eo vl̄ ꝓpter eradicationē eccleſtice ſepulture pdictorū hereticoꝝ ſunt priuati ab eoꝝ ordinis officio. c. excōicamus de hereti. Secūd⁹ eſt in ſuſpēſo a collatiōe bñficioꝝ p cōciliū poſt primā ⁊ ſecundā monitionem innūcto culpabili in cōferēdo bñficia indignis. c. graue. de pbē. Poſſet tñ ille ab vno principali patriarcha reſtitui vt in. d. c. graue. Tert⁹ in degradato. c. ex. tue. de cle. non reſi.

Suſpitio vide. ō Judicare. ⁊ c. Preſumptio.

Suſurratio eſt obloc̄utio mala ō primo facta occulte ad diuidēdā amicitiā alioꝝ q̄ Cōuenit eſſe cū ōtractiōe qz ytero ōt malū de primo i eⁱ⁹ abſēcia. Sz i ite tiōe diſtinguit. qz ſuſurro itēdit diſcordiam inter amicos diſſeminare. vt ōt gloz ad ro. j. Detractores aūt alioꝝ bōa minuūt. vl̄ negāt ⁊ honorē ſeu famā tendūt primere ōt ſuſurro bilinguis. qz vt plurimū duabus liguis vtit dicēs vna malū ō alio ⁊ ecōtrario. ⁊ nedū c pctīs mortale. ſz grauiſſimum. vt p3 puer. vj. Sex ſunt q̄ odit de⁹ ⁊c. ⁊ ſeptimū qō de teſtat alia eius. ſ. q ſeminat inter fratres diſcordias. Rō qz amicitia. ꝑmittit inter bona exteriora eccleſiaſtica. vj. amico fideli nulla eſt cōparatio ⁊ grauius peccat q̄ detractator q̄ famā eripit. aut cōtumelioſus q̄ honorē ledit. quia. viij. ethi. Melior eſt amic⁹ q̄ honor: ⁊ amari q̄ honorari. Et tenetur multomagis ad reſtitutionē q̄ fures ⁊ latrones. Et ideo nō pōt abſolui niſi q̄tum pōt reſtituat amicitiā quā abſtulit. vel alio mō ſatiſfaciat ſi eā reſtituere nō pōt. Hec ex Tho. ij. ij. q. lxx. iij. ar. j. ⁊ ij.

Tabellio ōr hñs publicū officium ſcribēdi inſtrumēta ad faciēdā fidē alias ōr tabularius. vt i. l. gñali. C. de tab. ſcribē. ⁊ ō multiplici eⁱ⁹ nole not. in. c. qñ. contra de proba.

¶ Adde ad ꝓpoſitū eoꝝ q̄ hic ponūtur qō no. ō. in. ver. notarius.

¶ Quis pōt facere aliquē tabellionem. Rñ. q̄ ꝓnceps ⁊ cui ipſe cōmittit. Jtē reges q̄ nō cognoſcūt ſuperiorē ⁊ ciuitates q̄ habēt iura principis ⁊ papa. vt vult Inn. in. c. cū. p. de fide inſtru. ⁊ Bar. in l. infamē. ff. de publ. in. Idē dic de aliis magiſtratibus ſeu dñis iuriſdictionem habētib⁹ reſpectu iuriſdictionis eoꝝ ⁊ nō ſolū ſtatu in tpalibus ſz etiā in ſpiritualib⁹. de hoc. vide pa. in. d. ca. cū. p.

UVA. BHSC. IyR_213

2 ¶Sz q̄rit an notarij cōstituti a talibus possint vbiq; cōficere instrumenta. Rñ. sm Pa.in.d.c.cū.P.q̄ nō nisi in territorio cōstituētis vnde creatus ab imperatore nō cōficiet i terris pape nec ecōtrario. Sed bene instrumenta confecta in territorio illius qui eum constituit valent etiam extra territorium secundum communem opini.vt in.d.c.cum.P. no. Pan.

3 ¶Utrū possint clerici esse tabelliōes. vide.s.Clericus.ix.§.ix.

4 ¶Utrum religiosus si in seculo fuerat possit tale officium exercere. Rñ. q̄ non nisi contra hereticos.vt no. Jo.an.in.c. vt officium.de here.lib.vj. dicit tamen Guil.in Speculo q̄ vetera poterit complere.sed non noua assumere.l. alienationes.ff.famli. herc.ꝛ de iudeis. capi. iudei.

5 ¶Utrū tabellio puniat̄ si cōficiat istrumēta de actu reprobato a iure. Rñ.pa.i c.j.de fid. instru.q̄ sic.l. iubemus.C. de sac.san. ec.gl.in.d.l.generali.no. Spec. in ti.de instru.edi.

6 ¶Quā sciam dz habere. Rñ. Bar.i.l.fi. C.de tabu.q̄ dz scire summā ꝛ similia q̄ pertinēt ad artē notarie alias imputabit̄ sibi nō tamē tenet̄ esse doc. Facit qd̄ no. Inn.i.c. cū in cunctis.de elec.ꝛ ideo parti tenet̄ restituere dānū q̄ imperitia sua dedit.facit.l.illicitas.§. sicuti.ff. de of.presi.no.Pan.in.d.c.j.

7 ¶Que requirunt̄ ad validitatē instrumentorum. Rñ.q̄.xiiij.q̄ no. Pa.in.d.c. j.Dz imponere. Prio inuocationē nōis dñi. Scdo annū dñi. Tertio nomen imperatoris in terris sibi subiectis. vel regis vel pape.quarto nomē consulis.sz istud nō seruat̄.quinto locum cōtract⁹. Sexto mēsem ꝛ diē. Septimo indictionem. Octauo seriem facti. Nono testes. Decimo signū cōsuetū notarij. Undecimo q̄ cōfecta corā ptibus legant̄. Duodecimo q̄ sit constitut⁹ notari⁹ ab eo q̄ hz ptātē. Tertiodecimo q̄ appareat q̄ notari⁹ fuerit rogatus. Quartodecimo q̄ talis notarius sit habilis. qꝛ si esset excōicat⁹ notorie vel priuat⁹ potestate ꝛ hmōi nō valeret de q̄bus oibus vide per eundem.P.in.d.c.j.si placet.

Taciturnitas aliquādo ē act⁹ virtutis quādo cōgruo tpe tenet̄. Aliquādo v̄o est nomē vitij. Unde Greg. Si inordinatū silētiū culpa nō esset ꝓpheta nō dixisset ve mihi qꝛ tacui.ꝛ est in genere delicti ꝛ est aliqñ mortale pctm̄ quādo.l.nō loquit̄.cum tenetur loco ꝛ tēpore puta tēpore cōfessionis correctionis instructionis ꝛ hmōi necessario fiēde vt in glo.xxv.di.§.alias.aliquādo veniale. vt quādo homo nō loquit̄ cū deberet tñ sed nō de necessitate. Aliquādo nullū qñ expectat̄ loc⁹ ꝛ tp̄s ꝯgruū.ꝛ sm hoc itelligit̄ illud.ij.thi.vlti. Justa iportune opportune. Ubi glo. opportune q̄tū ad eos q̄b⁹ placet. Importune q̄tū ad eos q̄b⁹ displicēt dummodo in futuro prodesse possit. Sed qñ oīno nō poterit ꝓdesse sz sunt incorrigibiles sic cessandū est sm illud nolite sanctū dare canibus Matth.vij.nisi sit p̄iat⁹ ꝓpter alios ne corrūpant̄ tenet̄ talem tradere satane de quo vide.s.Correctio.j.§.ij.

Taliā vel exactionē collectā seu questā vtrū possint domini suis subditis iponere. Rñ. vt ex Ric. i.ij.di.xliiij.q.ij.ar.j.colligo q̄ princeps sol⁹ potest de nouo imponere pro bonicōis ꝓmotione aut defensione compensata subditorū qualitate ꝛ q̄titate ꝛ qñ eius facultates nō sufficiunt ad hoc.ff. de pub.ꝛ vec.l.vectigalia. Similiter rex qui nō cognoscit superiorem vel alij q̄ prescripserūt iura imperij. Nam null⁹ nisi princeps solus aut qui p̄scripserūt iura imperij potest sup talia ꝛ exactionibus leges condere vel priuilegia cōcedere vt patet. in.l. vnica.C. de vaca. mu.ꝛ.l.semper.§.fi.ff. de iure immuni. vnde alij licet sibi vsurpent errant vt patet in eo qd̄ legitur ꝛ no.in.c. per venerabilē.q̄ si sint legi.ꝛ.c.sane. de priui. no.Bar.in.l.infamiā.in fi.ff. de pub.iu. l.hostes.ff. de captiuis.ꝛ in.l. si publicanus.§. in omnibus vectigalibus.ff. de pub. Si vero talia non sunt ad vtilitatē

UVA. BHSC. IyR_213

boni cõis nõ põt eas iponere z si impo-
nit subditi non tenent ei obedire. Alij
aũt dñi a pfatis nõ possunt de nouo tas-
sas imponere suis subditis nisi legem
vel statuti cõmunis vel cõstitutionẽ pnci
pis cõcedat. d. l. vnica. vel p cõcessio-
nẽ a principe ei cã z specialiter ipetra-
tã. l. vnica. C. de sup indic. li. x. not. Bre. i
c. si qs rompetas. xxiij. q. iij. z qõ legit
z no. m. c. innouamꝰ. de cõst. vel p cõsue-
dinẽ diuinã nõ p violẽtiã sz sponte ap-
probatam ab oibus cõiter. C. de cadu. tol-
lẽ. lau. vna. in. fi. li. x. z qñ sit talis cõsue-
do de cuius initio nõ extet memoria, vt
in. c. sup qbusdã. de cõsti. sigm. z vide qõ
no. Bar. in. d. C. in oibus vestigialibus.
aliter si exigũt tenent ad restitutionem
illis a quibꝰ extorserũt si sciãt. vel eorũ
hered. bꝰ aut si nesciũt pauperibus vẽ
ad bonũz cõmune sm Tho. in epistola
ad quandã ducissam. limitat hoc pa. in
c. pernenit. de immu. ecc. vbi quando
imponũt p publica vtilitate aut p alio
respectu. sed si imponũt pro necessitate
ipsius ciuitatis licitẽ faciunt.

¶ De notatis in hoc. §. z vltra not. §. i
§. gabella. no. q talie seu angarie sub-
ditis iponunt nisi ex consuetudine vel
pacto. bal. in. l. his qbus. C. de fideicõ.
li. non tamẽ capitalis nisi bellum sit iu-
stum. Idem in. A. nã z seruꝰ. ff. de nego.
gest. z alex. in. l. fi. ff. de cup.

1 ¶ Sz qñ dicunt ad vtilitatẽ boni cõis
talie. Sñ. Fm Ric. vbi. §. q aliqñ directe
puta qñ iponunt p defensione fidei vel
regni p refectione pontium viarum et
hmõi. aliqñ indirecte. vt puta qñ eius
frater vel filius est captiuus vel aliqua
terra est sibi capta z rex iponit talias vt
recuperet. qz sic redũdat vt bonũ subdito
rũ qz reddit rex magis potẽs vel mari-
tat filiã z hmõi. addit sñ Ricar. vbi. §. q
negocio expedito si facultates regis su
per abũdãt z aliq cõites nimis gravat
q dz ei subuenire sicut facit caput mem
brũ. dicit etiam idẽ Ric. in quolibet. iij.
q. xxvij. q iz nõ debet subditos taliare
qñ facultates sue sufficiũt: tamẽ non est
dicendũ facultates sufficere quãdo nõ
potest se defendere vel cõmune bonũ p
mouere nisi ita depauperet se q nihil ibi
remaneat in thesauro quo se iuuare
posset iterum. j. bene tñ debet ab aduersa
rius inuaderet maxime si malitos habet
indiatores. Tali em regi necessarꝰ est
thesaurus qz aduersarij hoc sciẽtes ma
gis eum timẽt z magis pacifice viuit z
posset regnũ iz melius esset thesaurizare
amorem hominũ subditorũ q̃ argẽ-
tum vel aurum.

¶ Utrũ dñi qui auferũt a subditis vsu
rariũ quẽ hñt in aliquo nemore z hmõi
teneant restituere. Rñ. Fm Rod. q tenẽ
tur ad restitutionẽ. nisi sint tales subdi
ti quos seruat. ita q nihil hñt proprium.
sed ipsum vsurarium habent quasi pro
peculio ita qũ dominꝰ ad libitũ possit
reuocare. Similiter alij qui vsurpãt ip-
sum tenent eis non dominis.

¶ Quid de platis qui p eo q aliqd im- 3
pẽderũt legato vel alijs maloꝝ exi-
gunt pluscq̃ expẽderũt a subditis. Rñ.
q tenẽt extorta restituere z tantundem
de suo pauperibus erogare z si super-
rior cui q̃rela de hoc fit fuerit negligẽs
canonice subiaceat vltioni. cap. qz ple-
rique. de immunitate eccle.

¶ Quid de deputatis ad talias diuidẽ 4
das qui vnum magis grauant z alterũ
magis alleuiant. Rñ. tenentur ad resti-
tutionem aggrauato inq̃tum plus ag
grauauerunt. vide. §. restõ. j. in verſi. se-
dens. §. quarto.

¶ Utrũ occultãtes bona sua ne talient 5
fm suas facultates teneantur. Rñ. q si
talia est imposta tenentur illis qui propter
hoc fuerũt magis gravati. Si vero nul
lus fuit propter hoc magis gravatꝰ. Sed
dñs minus habuit sic tenent ipsi dño
nisi forte aliqñ fuissent iuste ab eo gra
nati qz possent compensare. Si vero ta
lia est imposta nõ tenent qz possũt occul
tare licite. Idem dic qñ talia est indeter
minata puta deputant aliqui vt exigãt
q̃tum possunt fm facultates subditoꝝ
nõ tenent se ppalare nec similiter tenẽ
tur restituere exactores qui aliquos ex

UVA. BHSC. IyR_213

leuiāt lz peccēt mortaliter.ar.ca.j.xxij. q.j.qz ex hoc nullꝰ grauat nisi esset necesse sepius reiterare.qz.tūc tenerentur ad restitutionē aggrauatoꝝ exactores q̄ ꝯtra ꝯsciam aliquos alleuiarunt concordat Mon.titulo resti.

6 ¶ Utꝝ possit alicui cōcedi imunitas taliarum.Rñ.pa.i.c.puenit.de immu.ec. ꝙ a principe ꝛ ex ꝓprio motu sic.sed ad preces nō nisi ponat in priuilegio clausula ñ obstāte.l.fi.C. si ꝯ iꝰ vl' pn.vti.qz cū sit ꝯ publicā vtilitatē opz fiat mētio de ea.vt no.bar.i.l.vacuatis.C.de decurio.ꝛ in.d.l.fin.ꝛ facit.c.ex.pte.d capel. mo.ab inferioribꝰ aūt alijs pōt ꝯcedi. sed cōitas nō dz grauari sed minuetur puta si dabant centū ꝛ vnꝰ eximit q̄ dabat.x.non prestabit cōitas nisi.xc. aliter in p̄iudiciū cōitatis ꝯcedere nō potest. silr prefati inferiores ꝛ cōitates pñt cōcedere nō suis subditis imunitatē hāc lz nō habeāt iura impij vt veniāt ad habitandū in eorū terris si cut fit quotidie medicis doctoribꝰ ꝛ hmōi sz non iā subditis nisi in p̄iudiciū solū concedentis.

7 ¶ Quid ergo d militibꝰ cōitatibꝰ dñis ꝛ hmōi qui q̄tidie talias iponūt ad libitū suū nūc plꝰ nūc minꝰ exigētes.rñ.sz hos.ꝙ fures sunt ꝛ latrones ne hz locū ꝯsuetudo vbi cuz violētia est itroducta

8 ¶ Quid de iponētibꝰ talias sup rebus eccle ꝛ p sonarū ecclesiasticaꝝ.rñ.ꝙ tenētur restituere nisi in casibus cōcessis de quibus.s.Immunitas.§.xxxvj.cū.vij. §.seq.

9 ¶ Utrū per statutū posset fieri vt licitte aliq̄d certū daret dño.rñ.ꝙ sic sz hos. si fiat d ꝯsensu ipsorū subditoꝝ multo magis excusant dñi si a principio de tali conuenerunt libere non ex violentia

10 ¶ Utꝝ excusentur dñi qui talem cōsuetudinē inuenerunt ꝙ capiūt a subditis de mobilibꝰ bonis ipsoꝝ q̄tū volūt ꝛ quādo volunt.Rñ.Rodoff.ꝙ si certū est.ꝙ ab itio sit tale onus ipositū sine fraude ꝛ malitia sic possūt tolerari. Si vero nō est certum.aut credant verisimiliter quod non sit ab initio legitime impositum sic tenētur restituere.In.dubio tamen ex quo ab ecclesia tolerātur non esset eis absolutio deneganda simpliciter sed cū dubitatione prestanda.

Tantū est dictio taxatiua solū respectu eorū q̄bus annectitur ꝛ excludens et tacite negans respectu aliorum vbi gradus eligendi spectat ad canonicos tantum li tantuz respectu canonicoꝝ ponit respectu aliorum negat vt tex.i cap.cum ecclesia.de causa pos.ꝛ proprie

Temperantia vide sobrietas.

Temere facit q̄ sciēter actum sibi iure ꝓhibitū sub colore fraudulēt facit.c.p venerabilē.i verbo videbat qui filij sint legitimi.ꝛ per Pa.in.cle.j.de sepul.ꝛ.ar.optimum in.capi.auaritie de ele.li.vj.no.Se.ibidem ꝙ nota.bene pro dispositionibus penalibus.

☞ Et ideo est ꝙ temeritas ascribit culpe ꝛ non dolo.l.iuli.§.item qui furē.cū glo.ff.de act.em.ꝛ.l.si alteriꝰ.ꝛ ibi bar. C.si minor se ma.dixe.

Temeritas ē audacia i malum.l.iubemꝰ C.d sac.san.ec.no.Car.de sum.tri.cle.j.

Tempus anni qñ req̄rat cōpletū vl' sufficit iceptuz.Rñ.pa.in.c.ad nostrā.de regul.ꝙ dubio iuris tenendum est qd in dignitatibus fauor consideratur.Et ideo annus inceptus habet pro completo.ꝛ ita tenet glo.in.d.c.sed fallit i ep̄atu vbi est speciale ꝙ sit completus.in regule obseruatione vbi est grauitas ꝛ labor.ꝛ sic odium ideo complet⁹ exigitur.ar.ca.qz in insulis.de regula.ꝛ sic intelligitur. xx.questione.j.si in qualibet.ꝛ in capi.significatū de regula.Regulariter vero debet esse completus.nisi aliud iure caueatur vt notat.Archi.in capitulo si annum quartum decimum.de indi.lib.vj. de quo vid.s.etas per totū hora.xxiiij. pars diei.Punctus est quarta pars hore.Momentum est decima pars puncti sm Joan.an.in.d.c.de causa pos.ꝛ sic xl.momentis hora constat.

UVA. BHSC. IyR_213

Tergiuersator est q̄ in toto[m] a lite recedit q. iij. ff. notādū. ij. vide. ff. Accusat⁹. fviij. q̄ n̄ pōt iter giuersatiōe celari de notorū i. c. cū⁹ ō coh. cl. ī mu.

Tētare propie est per experimentum sumere ō eo q̄ tentatur. fm Tho. ij. ij. q. xcv.

¶ Quō tentat q̄s deum. Rñ. duob⁹ modis. s. verbis ꝛ factis verbis q̄n deo in oratione colloquit ꝛ petit ea intētiōe: vt exploret dei sciam aut potestatē seu voluntatē. ꝛ idē exprimentū sumat. Factis vero tentat deū q̄n ea que facit intendit exprimētum sumere diuine potestatis sapiētie vel pietatis. fz quasi interpretame deū tentat qui si nō intēdat exprimētum sumere de deo aliq̄d tñ petit vt facit ad nihil aliud nisi ad pbādū deū. Nō verū est q̄n sine necessitate vel vtilitate hoc facit. q. in necessitate vel proutilitate q̄n quis se cōmittit deo in suis orationibus aut factis non est tentare deū sicut. ij. pali. xx. Cū ignoram⁹ quid agere debeam⁹ ad te sunt oculi nostri. Et ideo dicit gio. Mat. iij. deum tentat qui habēs q̄d faciat sineroē cōmittit se periculo explēs vt ꝑ liberari possit a deo.

¶ Vtꝝ tentare deū sit peccatū. rñ. q̄ sic q̄ presupponit ignorātiā ꝛ dubiū de diuina perfectiōe. Nullus em̄ presumit tētare eū de cuius excellētia est certus. ꝛ eū tentare isto mō pertineat ad dei irreuerentiā opponitur directe religioni ꝛ sic est graue petīm minus tñ q̄ sup̄stitio q. ꝛ tētans protestat tm̄ dubitationē verbo vl facto. sed sup̄stitiosus ꝓtestatur errorē facto. vt ptz. ī. Sup̄stitio. ff. j. Si vero experimentū quis summat de pertinentibus ad dei prefectionem solum vt alijs demonstret hoc nō est tentare deum si subest necessitas iusta vel pia vtilitas ꝛ alia que ad hoc cōcurrere debent sicut apostoli petierūt in nomine christi facere signa act. iiij. vt in fidelibus innotesceret virtus christi. Item no. quod dupliciter quis petit signum a deo. Primo explorando dei potestatem aut dicit eius veritatem ꝛ hoc est tentare deū. Secūdo vt instruatur quid sit circa aliquod factum placitum deo ꝛ hoc non pertinet ad dei tētationes tale quando quid per sacram scripturam nō est reuelatum aut ꝑ sanctos seu per ecclesiam.

Testamētū ē volūtatis rō stre iusta sentētia de eo q̄ ds vult post mortē fieri cuꝫ heredis institutione vt habetur in. l. j. iūcta glo. ff. de testa. vn̄ de bene dicit mo sta sniā. q. ꝛ si est iusta. puta vult exhere dare filium sine causa nō est seruanda ibi. qō. ij. si quis. aut si precipiat corp⁹ suum tractari in mari. ff. de conditio. institu. l. quidā suo testō. vel ꝫ bonos mores aut pietatem aut verecūdiā. l. conditiones. ff. de cōdi. insti. ꝛ. l. fil⁹ ibidē. Item oportet q̄ instituatur heres q. sine eius institutione non erit testamentū vt insti. de leg. ante heredis. Et sic differt a codicillo quia per codicillū nō potest dari hereditas vl adimi. insti. de codicil. codicillis.

¶ De hic notatis ꝛ ꝑ discursum huius ff. ꝛ testm̄ cōstat ex quatuor substātialibus. s. forma vel solennitate. psona testatoris psona heredis vel legatarioꝝ ꝛ substantia seu tenore testamēti. not. Bal. in. l. milites. i. prin. C. de testa. militā. ꝛ Bart. in. l. neq̄ñ. ff. deporta. in prin. ff. eodem titu.

¶ Quis potest facere testm̄. Rñ. q̄ deus q̄s nō prohibet. ꝛ qui prohibent. Rñ. q̄ xix genera personarū. Primo furiosus seu mēte captus q̄ nō hz lucida intervalla. c. fi. de test. l. furiosum. C. qui test. fa. nō pos. Secō surdus ꝛ mut⁹ a natiuitate cecus a casu ꝛ scit scribere. l. discretꝫ. C. qui test. fa. nō pos. Tertio nō valens articulate loq̄ ita vt nō possit exprimere nomē heredis nec scribere. l. mbem⁹. C. eo. ti. Quarto ipubes instituꝫ quibus non est per. fa. testa. ff. preterea. Quinto filiusfa. nisi de castrēsi peculio vel quasi vt in. c. licet. de sep. lib. vj. ꝛ. l. pe. C. qui testa. fa. nō pos. qō limita vt. ff. religio. ff. lxvj. Sexto p digne cui est interdicta a iudice bonorū administratio. l. iocun-

UVA. BHSC. IyR_213

ff.eo.ti.Sed testm ante factū valebit vt ibi.Septimo dānat⁹ ad mortē naturalez vel ciuilē.vt sunt deportati etiā si fuerunt de manu in dictū vt ff.eo.ti.l.eius ꝛ qō ibi no.ꝛ.l.qui vltio supplicio.ꝛ ibi Bar.ff.de pe.ꝛ dānati ad perpetuū carcerē.l.ij.ff.de publi.in. Secus si esset dānatus ad penam inferiorem. Octauodecimo festus vsurarius nisi prestet p⁹ cautionem fm formam.cā.cōpō.de vsu.li.vj. Nono excōicatus fm aliquoꝝ opi. quā sequitur glo.in.c.decernimus.de sen.ex cō.li.vj.Sed contrariū cōiter tenetur. Decimo seruus.xlij.q.ij.illō ꝛ.l.filij.ff. eo.ti.Undecimo quilibet religiosus q̄ profitetur tria vota substantialia vt in.c.ij. de test.xij.q.ij.nō dicatis.Sec⁹ de aliis vt sunt eremite ꝛ hmōi.xix.q.vlt.Secundum paul⁹.Duodecimo hereticus quia oia bōa sua fūt p fiscata ipso in.c.cū fz leges.de here.li.vj. Tertiodecimo dubi⁹ de fta.fuo.ſ.an sit in eo statu in quo testari possit vel ne.l.de statu.ff.eod.ti. Exemplum captus a latronibus dubitat an sit seruus vel liber vt in lege.j.in prin.ff.de lega.iū. Quartodecimo obsides intellige de illis christianis apud infideles datis.aut de illis qui erant captiui populi romani.non autem de obsidibus qui dantur ab vna ciuitate ad aliam vt legitur ꝛ.no.in.l.obsides. ff.eod.ti. Quintodecimo damnatus ob carmen famosum seu libellum in iniuriam alterius.quia etiam infamis effic̄itur vt.l.is qui.§.si quis ob carmen.ff. eo.d.ti.Bar.tamen ibidem ꝛ communiter tenetur q̄ ex alia causa infames nō prohibentur testari.Sextodecimo reus criminis le se maleſtatis.l.qui§quis.C. ad.l.iul.ma.vj.q.j.§.verum.Decimoseptimo qui est apud hostes captiu⁹.le. eius.ff.eo.ti. Intellige istud de hostib⁹ romanum imperij. Decimooctauo vtroq̄ carens lumine.Hodie tamen testar dun modo seruet quod no.in.l.hac cōsultissima.C.qui te.fa.po.que sunt ista fz angare.infti.qui.nō est per.te.§.sec⁹.primo q̄ sint.vij.testes.ꝛ notarius vel al⁹ loco notarij specialiter ad hoc vocat⁹. secundo q̄ predictos coram se adnocet ꝛ manifestet q̄ vult testari sine scriptis. tertio q̄ in prin testamenti ꝛ ante legata fiat instō heredis.iij.q̄ ōi nde faciat legata ꝛ fideicommissa.v.q̄ notarij manū omnia scribantur in presenti testamento.vj.q̄ predicti testes se subscribant ꝛ etiam tabellio.vij.q̄ tam a testibus q̄ a tabellione vel ab illo alio teste loco tabelliōis posito sigillet.ita q̄ sint.vij. sigilla.viij.q̄ de his omnibus notarius faciat mentionem.fallit hoc fm bal.ibidem nisi testetur inter liberos quia tūc sufficiunt.ij.testes. hoc idem seruandū est in codicillis cecoꝝ vt in.d.l.hac cōsultissima. Decimonono q̄ cardinales sequutus ē hostiliter vel penssit aut cepit vel socius fuerit aut fieri mādauerit aut cōsiliū vel auxilium dederit vel fautorem vel ratum habuit nec etiam talis ex testamento aliorum aliquid capere potest nec ex successione.ca. felicis .de pe. lib.vj.

¶ Utq̄ prefati qui testm nō possunt facere possint disponere i pias causas.rñ q̄ non primi nec quarti simpliciter nec quinti nisi de peculio castr.vel quasi fz bal.in.l.j.C.de sa.san.ec.ꝛ no.in.d.cap. licet nec.sexti nec septimi nec octaui simpliciter fm bar.ꝛ idez dicit de quolibet decedēte in mortali. Sed pau.in rub.ō testa.in hoc vltimo tenet p̄ius ꝛ bñ q̄ ecclesia recipit obiatiōes publicoꝝ pctōꝝ nisi vbi specialiter phibētur vt patet in gl.i.c.obiatiōes.x.v.dis. Ergo forti⁹ eleemosynas nec.x.nec.xj. nec.xij. nec.xvj. nec.xviij.sed de.xlij.est dubiū iter doc. Sz ego teneo cū Bar.quē sequit p auvbi.§.q̄ potest aliq̄ aūt sic etiam si loqui non possunt duz signis annuant. Unō ponit bal.in.l.j.C.de sa.san.eccle.exemplū de quodam aduocato qui nō valēs loqui interrogatus si volebat q̄ tot darent p alia sua pauperibus aperiret librum in figura ipse aperuit.ꝛ q̄ valet affirmat.

¶ Testamētoꝝ quot sunt species.Rñ. due.vna dr testm nuncupatiū.ꝛ sine scriptis ꝛ est illud i quo testōr ꝛ heredis

UVA. BHSC. IyR_213

¶legatarioꝝ nola ꝛ oia que in eo contin-
mentur cozā testibus nūcupank.i. manī
festanť ꝛ ōr sine scriptis.i. subscriptiōe
testiū ꝛ aliꝫ solennitatibꝫ que requirū
tur in testamento scriptis facto de quo
in.l. hac consultissima. C. de test. Et etiā
quia sine omni scriptura inde facta po
test quis testari nuncupatione: dūmō
coram testibus et conditione legitimis
nuncupet heredem ꝛ suam explicet vo
luntatem. Insti de test. §. si ideo. si quis
nō habet notarium aduocet legitimum
numerum testium ꝛ explicet nomen he
redis ꝛ alias institutiones ꝛ legata et
roget eos vt sint testes ꝛ valebit aliud
ōr testamētum in scriptis ꝛ istud potest
facere ḋs qñ nō vult ꝙ testes vel aliqs
sciat suam dispositionem. Qñ requirit
multa de substantia vt in.l. inbemus.
C. de testa. ꝛ. d. l. hac cōsultissima. ꝛ nisi
quis sit bñ doctus facilter errabit in ip
so pdēdo. Ideo habeat aliquē doctorē
pro cōsilio ꝙ vult eū facere de quo ꝙ
nō est in vsu omitto vt dixi. Aduerte et
ꝙ quis potest relinq̄re sic dicendo cozā
notario ꝛ testibꝫ. Volo ꝙ heres meꝰ fa
ciat in omnibus ꝛ per oia prout continet
i quadā mea cedula scripta manu mea
que est apud talē religiosum ꝛ valebit
sm alex. de tmo. ꝛ. l. stipulationū. §. illud
ff. de verb. ob. ꝛ bar. in. l. si ita scripsero.
ff. de cōdi. ꝛ de. ꝛ pau. de ca. in. d. §. illō.
ꝛ bal. in. l. captatorias. in. q. v. C. de test.
mi. Jo. de ime. in. l. filia instō. ff. de here.
insti. ꝛ in. c. cū tibi. de testa. Ratio quia licz
in testamento nuncupatiuo debeāt pa-
lam nuncupari que sunt vt a testibꝫ ex
audiantur. l. heredes palam in princi.
ff. de testa. ꝛ in. l. inbemus. C. eo. quia pa
ria sunt implicite ꝛ explicite exprimere
d. §. illō. ꝛ. d. l. si ita scripsero. Ideo va
let. Sed videat qui sic vult ꝙ taliter li
tera sua cognoscatur vt non sit dubia ꝛ
de ea quia aliter esset periculosum. Sz
nō valeret mstitutio heredis. si diceret
instituo heredem illum cuius nomē est
in quadam mea cedula apud talem Sz
bar. in. d. l. si ita scripsero. quem sequi-
tur Bal. ꝛ aug. ibidem.

¶Quot testes requiruntur in testamē 4
to. rñ. ꝙ. vij. legitimi ꝛ ꝙ sint rogati vñi
testamētum sine scriptis habeat minus
cñ. vj. vel si sunt. vij. nō tamen rogati nō
valet. l. heredes palam. §. pe. ff. de testa.
fallit hoc in testamento ceci vbi sunt ne
cessarij. viij. In testamento rustici in ra
re facti vbi plures non possunt inueni
ri sufficiunt. v. In testamēto facto inter
liberos similiter sufficiunt duo sm bal.
in. l. hac consultissima. C. qui testa. face.
pos. in testō facto in pñtia imperatoris
pribus sibi porrectis vt audist sufficit
vnus. an aūt notarius cōputet pro vno
dicendū ꝙ sic sed cautius est ꝙ par sint
vij. sine eo. insti. de testa. §. fin. de proba.
qm. ꝛ in. d. l. hac ꝙsultissima. ꝛ. l. omniū.
C. de testa. In testamēto militis in exer
citu sufficiūt duo testes i testō ꝛ in bello
prout volut. l. milites. C. ō mil. test.

¶Sed nunqd in foro anime valeat tes 5
tamentū factū cozā duobus testibꝫ fo
luz. Rñ. pa. in. c. cū esset. de test. tz ꝙ sic in
dispositis ad pias causas ꝛ i hoc cōiter
ꝛ. doc. Imalijo ad nō pias cās pau. tz
ꝙ vltra duos testes reqrit pñtia sacerdo
tis parochialis vel loco eiꝰ duo alij tes
tes aliter nō valeat nec requirit ꝙ sint
rogati vt ꝙ sint masculi oēs. ḋd tenēt
indistincte ꝙ valeat cozam duobus sed
ego dico ꝙ si nō subest suspitio fraudis
valeat quia cessat ratio legis si vero sit
suspicio fraudis dico requirit solennita
tem iuris ciuilis. ꝛ ad. c. cū oēs. ꝛ. c. relā
tum. el. j. cod. ti. dico ꝙ habēt locū inter
ris ecclesie vt patet ex eorum subscri
ptione.

¶Sz quinō pñt esse testes in testamē 6
tis. rñ. ꝙ oēs ꝙ pro testibꝫ reprobātur
a iure vt. j. testis. Item in testō specialis
ter non potest esse mulier. ff. de te. l. qui
testamēto. §. mulier. Jtē hermafroditus
in quo prevalent muliebria. l. querit. ff.
de sta. ho. Itē sile cui hoc est interdictum
per fiscum vel a iudice. Jtē seruus. Itē
ois ꝙ hz in potestate heredē sicut pater
anus ꝛ similes probant hec insti. de tes.
§. testes. ꝛ. c. seq. Jtē ḋ nō est testamēti
capax sicut spurius testiū. s. hereticus

UVA. BHSC. IyR_213

dānatus ad metallū ⁊ similes. Idez q̄s leges iprobos ⁊ intestabiles iubēt esse vt sunt de crimine famoso dānati ⁊ muliebria passi.ff.de testi.ob carmē. Itē legatarius nō potest esse nisi quo ad questionem vertentē inter heredez ⁊ extraneum.insti.de testa.§. legatarius. Sed quo ad factum suum inter se ⁊ heredez non potest.

7 ¶Ex quibus causis testamentū dr̄ nullum.Rñ.ꝙ loquēdo de testamēto nūcupatiuo ⁊ sine scriptis ex quatuor. Prio si testator nō erat habilis ad testañ. Secundo si instituit heredem non capacē vel nullum instituit heredem. Tertio si preterijt iam natum quē instituere vel exheredare debuit. Quarto si non sit legitimus numerus:testium legitimoruz ⁊ rogatorum.

8 ¶Quādo testamētum tenet.sed tamen irritat̄ ⁊ rumpitur.Rñ.ꝙ ex. vij.causis. Primo quando testator nō preuidit de posthumo qui post testamentum est natus si tamen idem posthumus moreretur ante mortem testatoris testamentū nō rumpitur quo ad effectum. idem dic de quasi posthumo.vt est arrogatus vt ille qui tempore testamēti non erat suꝰ Sed tēpore mortis sic.Itē quādo causam exheredatiōis iprobat heres suus ꝑ sentētiam rescinditur. Itē si testator patiet̄ capitis diminutionem nisi iterū fiat ciuis romanus vel sui iuris. Itē ꝑ ſm testamētū reuocatorium primi. Itē si heres nō adiuit hereditatez vel ante aditam decessit vel conditio sub qua institutus fuit defecit ⁊ similia de quibus insti.qui.mo.testa.infir.per totum.

9 ¶Utrū legata facta in.testamento nullo vel irritando debeant̄.Rñ.ꝙ si testamentum est nullum ex preteritione iam nati vel rumpitur ex preteritione posthumorum vel quasi posthumorum vel rescinditur per sententiā proposita querela de inofficioso vel cōtratabulas sic legata debetur licet institutio non teneat.C.de libe.prete.aut̄.ex causa.similiter dic si testamentum rumpitur ex falsa causa vt puta.A.instituit. B.⁊ substituit eidem.B.C.moritur.B.testator.A. facit aliud testametum dicens quia heredes habere volui ⁊ habere non possum.Tu.D.esto heres.Licet em̄.C.rūpat q̄tum ad institutionē tamē legata debent̄.Si ꝟo testamētū sit nullū puta qꝛ instituit heredē nō capacē vel nullū qꝛ nō fuerūt testes debiti tñc an debeātur legata est differentia inter doc.⁊ dic vt.s̄.heres.§.v.

¶Quid si testm̄ sit cuz clausula in fine ꝙ si nō vz iure testi valeat iure codicillorū saltē vel iure cuiuscunqz alterius vltime volūtatis velere voluit ⁊ tenere Rñ.ꝙ si testamentū patiat̄ defectuz vel iuris repugnantiā in his q̄ sunt de substātia eius nihil facit hec clausula nisi testet̄ inter liberos ſm communcz opi. Si vero patiat̄ defectum solēnitatis debite ꝑtermissa sic valebit iure codicilliorum.C.de codicil.l.fi. dummodo solēnitas sufficēs codicillo sit apposita.s.v.testes licet nō rogati ⁊ sic legata in eo relicta debentur instit.de codicil.in prin.Et institutio que in eo erat scripta licet directa videatur tamē i casu fideicōmissi ꝯuertit̄.l.sceuola.ff.ab treb.Et iō ab intestato venientes accipient hereditatē et quasi rogati videant̄ restituere tenent̄ instituto per fideicommissum.arg.C.de fideicō.l.eam quam frater tuus. 10

¶Utrum vltimum testamētum semper valeat.Rñ.ſm glo.in.c.lz.de.consti.lib. vj.ꝙ sic allegat capitulū vltima voluntas.xiij.q.ij.ff.de leg.j.l.si mihi etiaz de primo non faciat mentionem Fallit in duobus casibus. Primus in testamento facto iter liberos.C de testa.aut̄.hoc inter liberos.Secundus cum ipse testator sibi legem induxit videlicet si fecero aliud testamentum non valet nisi de alio fecero mentionem tunc opz faciat mētionē aliter non valeret vltimū.ff.de leg.iij.l.si quis. Item si ſm testm̄ sit sub conditiōe q̄ est de ꝑterito vel pñti puta instituo heredem titium si sempronius est vl̄ fuit consul tunc si cōditio fuit vel est ꝟa rñpitur primum. Si ꝟo nō ē ꝟa nō rumpit̄. Si vero testū sit sub condi- 11

UVA. BHSC. IyR_213

tione futura tūc fit cōditio est possibilis etiā si nō adueniat rōpit primū testm. Sīr si cōditio sit impossibilis hr ꝙ nō adiecta z rūpit primū testm vt habes i.l. cū in stō testō. ff. de iniusto rup te.

¶ Cui⁹ pena nō ipuntis voluntatē de funct. Rñ. ꝙ aut est heres extraneus z sic pōt tota hereditatē de volo. c. iz. xj. q. j. ymmo et ō testa. c. si heredes. Si vo heres ē filius tūc si hereditas ē diuisibilis amittet solū reseruata sibi lītra. C. de fideicō. aut. hoc amplius. Si aūt est indiuisibil pūta qr ducat regnū z hmōi sic tota pdet. d. c. iz. in fi. z hec intelligo in dispositis in testō ꝙ ipse iure habeāt an tozitatē vt sunt legata z substitutiones. z hmōi. Jn aliis aūt necessario hēs seruare nō tenet vt si peciat filius ꝙ ficut simul vixz ad tale tps vl ꝙ mbat tali vt nō mbat talī. z hmōi. Sz si testōr volt i hmōi heredez obligare efficaciter adiciat penā heredē dānando in legato pstando eā pene pūta petre heres ei⁹ dato. c. tūc si tale qd nō feceris z. qr sic tenebit tale legatum dūmodo qd preciū nō sit impossibile vel turpe contra leges. inst. de leg. §. pene quoq.

¶ Cui⁹ expēsis seruus fugitiu⁹ legat⁹ sit querēdus. Rñ. pe. in. c. indicāte. de testa. gl. i. l. cū seruus. ff. de leg. j. distinguit quatuor tpa. primū testi. z si nūc erat in fuga sic expēsis heredis. Intelligo si lōge absens erat sic z de alia re legata dicimus vt in l. cum res. ff. de lega. j. Secus si ppre. Scōm tēpus post testm ante mortē testatoris z sic tūc fugit culpa heredis sic tenet ad extimationē heres si sine culpa non tenetur nisi peruenīat ad eius manus. Et idem dic in quarto tempore. sez post aditam hereditam. Rō qr sicut heres liberatur in peritu rei relicte intelligo quādo res debet in spē nō in genere vel in ītitate. l. ꝙ te mihi. ff. si cer. pe. sic z in fuga serui sine sua culpa liberat. Sed in primo casu vr testator sic voluisse.

¶ De detractiōe falcidie trebellianice z legitime. vide. §. legitima. z sic dīuide hereditatem in. xij. vncias. z qui debet habere legitimā accipiet ꝙnor vncias primo. Si postea dz restituere alteri hereditatem detrahet quartā miparte. s. duas vncias z sic medietatem restituet vel quartam falcidiam z quomodo cessat. vide. §. legitima.

¶ Utrū institut⁹ heres in certa re possit detrahere trebellianicā. Rñ. ꝙ nō fz solū heres vniuersalis. ita cōsulit bal. p l. primā. ff. ad. l. fal. z recipiat. pan. in. c. raynaldus. de testa. z intelligit heredē vniuersalem non solum q̄ instituit insolidū sed etiam ille qui instituit in certa quota hereditatis. Sicut videmus de falcidia q̄ detrahi pōt p heredē constitutū in dimidia portione hereditatis vt probat. in. c. raynaldus. extra eodem. 15

¶ De executoribus testamētorum vide exetutor. 16

¶ In quo differt testam. a codicillo. Rñ. ꝙ i. viij. ¶ Prio qr i codicillis nō pōt fieri recta institutio fz tm fideicōmissaria secus in testō. Secundo ꝙ p codicillos non admittur hereditas heredi institutio p testm nisi in vno casu q̄n in cōdicillo dicit heredem instituta nō mereri volūtatē suā qr tūc tanq̄ indigno auferr hereditas siue sit sol⁹ heres siue sit vn⁹ de plurib⁹. Idē dic de oibus si sic dicat oēs nō mereri. l. dini seuerus z Antoni⁹ ff. de adi. lega. In reliquis vero fideicōmiss vel legatis in testō bene pōt per codicillos adimere. Inst. de adop. lega. p totū. Tertiū ꝙ exhereditatio non pōt fieri p codicillū. inst. de codicillis. §. cōdicillis. Quarto heredi instituto pure cōstituto in testō nō pōt cōditio adiici in codicillo q̄ obstet sibi. Institutā de codicillis. §. z directo. Quinto qr heredi i testamēto non pōt fieri substitutio directa i codicillo licet facta trahatur ad fideicōmissariā qr videt testator rogare institutū vt hereditatē restituat illi quē i codicillo substituit. el. l. scenola. ff. ad trebel. Sexto qr in codicillo sufficiunt. v. testes etiam nō rogati. C. de cōdi. l. vlti. Fallit hoc i codicillo ceci de q. §. §. j. sed in te

UVA. BHSC. IyR_213

stamento.vij.rogati ⁊ in codicillo testis potest esse mulier sed nō in testamento. l. q̄ testō.§.mulier in testō.ff.de test. Septimo qꝛ pōt quis decedere pluribus codicillis relictis validis nisi sibi ꝯtradicāt.ff. de iure codi.l.diui seuerus sꝫ nō plurib⁹ testamētis Octauo qꝛ si q̄s dū esset filiusfamilias fideicōmissuꝫ in codicillis reliquerit ⁊ postea pater familias decesserit eadē volūtate durante valebūt codicilli. Hoc aūt esse non poterit in testamēto.ff.deleg.iij.l.j.§.si filiusfa.ex q̄b⁹ pꝫ ꝙ codicillus est quedam sine institutione dispositio vltime voluntatis quia sicut testamentum ita codicillus morte confirmatur.C.de cadu.tol.l.vnica.

18 ¶Utrum heredis institutio possit cōmitti in alteri⁹ voluntate expresse.Rñ. ꝙ nō immo oportet ꝙ ore ꝓprio nomē heredis exprimat vel per ꝓpriā scripturam.l.hac cōsultissima ⁊.l.iubemus.C. eo.immo tenuit Joā.an.i.addi.ad spe. eo.ti.post albertum papiēsem.Quod si quis ad interrogationē alteri⁹ puta dicētis vis talez instituere heredem.Rñdeo sic non valere testamentum quamuis glo.in.d.l.iubemus.teneat contrarium.tenetur tamen in.c.cū tibi.eo.tit. ꝙ de equitate canōica valeret.Limitāt hoc distinguendo Bar.Inn.⁊ Ho.in.c. cum tibi.eo.ti.ꝙ aut committit in volūtate heredis.s.an voluerit esse heres vl' ne ⁊ sic valet.l.verba hec.ff.de condi.insti.Aut committitur in volūtate alteri⁹ ab herede expresse vt puta istituo heredem quez titius voluerit ⁊ sic nō valet. ff.de here.inst.l.si quis sempronium et l.captatorias.Si tamen q̄s ita diceret cōmitto omnia bona mea arbitrio titij vel dispositioni titij valet ⁊ titius tenet distribuere in pias causas.in q̄bus habemus regulam iuris humani gētium ⁊ diuini que est ꝙ pre oībus dispenset in religionē diuinam vt pctā eleemosynis redimant ⁊ sic dispensando nō pōt velle aliud q̄ volūtas testatoris.sed si dispēsaret in ꝓphanis cum nullam habeat regulam posset alio modo dispēsare q̄ sit volūtas testatoris ⁊ hoc sequit bar.i.l.j.C.de sa.sā.ec.⁊ pa.i.d.c.cū tibi.

¶Quid si tacite istitutio heredis ꝯmittat alterius dispositioni.Rñ.ꝙ valet.l. ille institutiones.ff.de here.insti.⁊.l.nō nunq̄.ff.de cōditio.⁊ demōstra.⁊ eodē modo legatū tacite potest committi voluntati alterius.ff.de le.ij.l.prima.sꝫ nō expsse.ff.de le.j.l.captatorie ⁊ dicit tacite alterius volūtati commitere sic. Instituo te heredē vel lego hoc tibi si titi⁹ capitoliū ascēderit.expresse vero qñ dicit Instituo illū heredē quē titi⁹ voluerit vel lego tale q̄d cui sēpronio placuerit. 19

¶Utrum institutio posset fieri incerte persone vt puta istituo heredes meos pauperes xp̄i.Rñ.glo.in.d.c.cum tibi. ꝙ sic ⁊ secūdum Bar.in.l.captatorias. C.de testamen.mili.etiam ⁊ adderet eligendos per priorē talem ⁊ huiusmodi ⁊dicit ꝙ.d.l.loquitur quādo ius institutionis confert in voluntatē alterius sed non quando electio persone solum vt in casu nostro ⁊ iō non est contraria 20

¶Utruꝫ institutio heredis possit fieri sub cōditione.respondeo ꝙ sic dummodo non instituatur ad tempus certū vt puta vsq̄ ad pascha vl' ad tres ānos qꝛ non valet talis cōditio ⁊ vitiat non tamē vitiat.vt Institu.de heredi.instituē. §.heres sed ad incertum potest vt puta donec vixerit vl' talē instituo postq̄ absolut⁹ fuerit ab excommunicatione. ff.de heredi.instituen l.in tempus Fallit in milite qui potest instituere etiam ad tempus certum.l.miles ita.ff.de milita.testamē. Hic aduerte ꝙ institutus heres ad diem certum alio herede non dato semp erit heres vt in.l.hereditas ex dic.ff.de heredibus instituendis.Et idem dic quando instituitur ad diem incertū quia nemo pro parte potest decedere testatus ⁊ pro parte intestatus. l.ius nostrum.ff.de regu.iuris.Hoc tenet Joannes de imo.et Bald.⁊ Ant.in d.l.hereditas.Ideo si quis instituere tur heres donec vixerit alio dato herede erit perpetuus hoc.firmat Bald.et Salicetus in.l.extraneum.C.de here. 21

UVA. BHSC. IyR_213

di.isti.⁊ Pau.de ca.i.l.ceteri.C.de test. mili. Et lz Bar.in.d.l.hereditas,teneat ꝙ si testator aperte voluerit.vt nō esset heres nisi in vita vel vsqꝫ ad talē diē ꝙ nō erit ꝑpetuꝰ tamē cōiter doc.tenēt ꝯ eū vt Dy.in.l.si q̄s ita heres istituat̄ excepto fundo.ff.de her.inst.Bal.⁊ Ang. i.d.l.hereditas ⁊ ē veriꝰ de rigore iuris qꝛ testator nō pōt ius accrescēdi prohibere nec respectu rei nec respectu tp̄is quia causa testati trahit ad se causam intestati qꝛ dignior.d.l.hereditas.facit l.si miles vnū ex fundo.ff.de tes mili.⁊ ꝓbat̄ in.l.siquis in legatis.tamē bene pōt ꝓhibere ius accrescendi:⁊ ita loq̄t̄ l.dñs.ff.de vsufr.Secꝰ in hereditatibꝰ vt in.d.l.si quis vbi institutus ex certo fundo detracta mentione de fundo habet totā hereditatē. Nam testator non pōt facere ꝙ iura nō valeant in suo testamēto vt i aut̄.vt cū.de appel.cogno. §.ceterū. Posset tamē dici ꝙ de equitate ⁊ in cōscia opinio Bar.est. vera in eo q̄ erat simplex ⁊ hec ignorabat. Secus in eo qui hanc dispositionez iuris sciebat quia videtur voluisse quod.ius volebat. Item dic ꝙ pōt institui sub cōditiōe dūmodo cōditio sit possibilis ⁊ honesta excepto filio q̄ nō pōt institui sub oī cōditiōe sꝫ sub illa q̄ est in ptāte instituētis vt in.l.suꝰ quoqꝫ in prin.ff.de here.insti. Nā nō pōt filiꝰ grauari in debito bonorū subsidio.C.de inoffi.tes.l. quoniam in prioribus.

22 ¶ Utruz possit fieri institutio heredis in certa parte. Rñ. ꝙ sic sed si alius istituit̄ heres in vniuerso erit talis potius legatarius q̄ꝫ heres.l.quotiēs.C.de here.institu.§.heres.possunt tamen plures instituti equis portionibus.institu. de heredi.institu.§.si plures instituantur.et per capita ⁊ partim per stirpes vt in.d.§.si plures.no.hic.ꝙ institutis pluribus heredibus distributio fideicommissorū in casu in quo accrescit heredibus non fiet. secundum distributionem rerum in quas erant instituti sed secundum partem institutoꝝ equaliter nisi voluntas defuncti manifeste contradicat vt.l.quotiēs.§.si duo.ff.de heredi.instit.et.l.nunq̄ꝫ.⁊.l.quotiēs.ff. ad treb.

¶ Quot modꝫ fit istitutio heredis. Rñ. 13
duobꝰ modis.s.directe ⁊ oblique Directa istitutio non pōt fieri nisi in testō:et est qñ ꝟbis rectis siue obliq̄s recto iure istituit̄ heres ad quē vult testōr hereditatē suā siue illud i q̄ istituit puenire ⁊ illud capere nullo mediāte.obliq̄ vero istitutio siue fideicōmissaria hereditas reliq̄ pōt testō ⁊ codicillo ⁊ fit cū rogat̄ i codicillo hr̄s.institutꝰ i testō vl̄ heres ab itestato veniēs vt hereditatē restituat alteri. Is em̄ cui restituit̄ hereditas erit heres ꝑ fidei commissum.insti. de codicil.§.pe.⁊ de fidei cō here.§.pe

¶ Quot sunt differentie heredum. Rñ. 24
ꝙ tres.nāquidā sunt necessarij tantuz sicut si seruus instituatur heres a domino suo ⁊ dicit̄ necessariꝰ qꝛ velit nolit tenet̄ hereditatē ēt suspectā adire si modo cū hereditate cōsequat̄ simul libertatē eo testō dñi ⁊ tp̄e mortis erat in ptāte domini alij sunt sui ⁊ necessarij ⁊ isti sunt liberi qui sunt in ptāte testatoris tp̄e mortis vt filiusfamilias et descēdētes ex masculis filijs:descendētes.n.a filiabus sunt in ptāte p̄ris eoꝝ vel aut paterni sꝫ est differētia qꝛ viuēte filio meo meꝰ nepos nō erit mihi suꝰ heres sꝫ bene mortuo filio meo qꝛ nihil est mediū quo ipediat̄ ⁊ sic de ceteris. Et dicunt̄ sui qꝛ domestici ⁊ qꝛ viuo patre quodāmodo extimant̄ domini:necessarij vero qꝛ de iure ciuili cogebant̄ fieri inuiti heredes sed de iure pretorio permittit̄ eis ab hereditate abstinere si velint. Alij sunt extranei heredes vt sūt oēs q̄ nō sūt sub ptāte testatorꝫ nec subiecti iuri eiꝰ sicut sunt filij emancipati filij etiā a matre instituti qꝛ femine nō habēt filios in ptāte. Probāt̄ hec omnia. Insti.de here.quali.in prin. Itē heres aliꝰ testamētarius vtille qui est in testamento scriptus. Alius est substitutus.scꝫ qui alij substituitur heredi. Alius fideicōmissarius cui ex fidei cōmisso est hereditas restituta. Alius le-

UVA. BHSC. IyR_213

gitimus vt ille qui ipso iure sine testamento defuncto succedit.

¶ Utrū ex pretermissiōe legitimi heredis testū reddatur nullū. Rn. q̄ sic si sūt ibi alij ad quos stricto iure legitima spectat hereditas z nisi rite exheredētur. Et q̄ sint tales aduerte q̄ sunt tres lineę cōsanguineoꝝ scz ascendentiū descendentiū z collateraliū testiū aūt cōsidū hȝ aliquē de descendētib⁹ tenet illi heredē instituere vel exheredare si est cā z si talem instituit sine sit filius vel nepos mortuo filio vel pronepos ꝛc. non tenetur de aliquo ascendentiū mentionem facere q̄ descendentes in infinitū preferunt, instit. de here. q̄ ab intest. i pri. deficientib⁹ descendentib⁹ vel ex heredatis tenetur suos ascendētes instituere vel exheredare si quos hȝ. l. quotiēs. C. ad sena. cōsul. otil. Collaterales autem nūq̄ tenet instituere vel exheredare sz deficientibus descendētib⁹ vel ascendētibus legitimis intellige non de illegitimis pōt quos vult instituere heredes siue attinētes siue non attinentes nulla facta mentione de collateralibus verū est q̄ frater rūpit testū fratris q̄n instituit turpē personā. s. infamē z intelige de fratre consanguineo et vterino vel consanguineo tm̄ non de vterino tum. C. de inoffi. te. l. fratres vterini, nisi in isto casu de aliqua re eum instituerit vel nisi crimen ingratitudinis in fratres commisisset vt in auth. de nup. §. ingratitudines.

26 ¶ Sed nūquid testū cūi vel ingrediētis religionē. erit irritū ex preteritione ltimi heredis. Rn. q̄ nō p verbuz libere positū in. c. q̄ nos. extra eo. ti etiam. q̄ sūt milites sicut no. gl. in. l. pe. de testa. ml. Et ideo sicut nō rūpitur testū militis ex pteritione ltimarū personarū sic nec ittoꝝ hoc apte sentit Bar. in auth. si qua mulier. C. de sa. san. ec. de ingrediēte religionē z Bar. in. d. c. q̄ nos de nūpbus. z vide Feder. de se. in cōsil. iv. z sic pōt intelligi aut. pōdyctoros. C. de epis. z cle. Itē volēs intrare religionē pōt si ne ltimo nūero testū testari et p parte decedet testat⁹ z pro pte intestat⁹ sicut miles potest per tex. auth. de mona. §. id quoq; iuncta. l. j. ff. de mil. test. facit. c. §. fe. xvj. q. j. tamen petere poterit ltimā ltimi pteriti vigore auth. si q̄ mulier. C. de sa. san. eccle.

¶ Sz pone q̄ ds hȝ filios z filias. tenet⁹ 27
ne oēs instituere. Rn. q̄ sic oēs legitimos vel exheredare si quē nonvult z sub est cā. Instit. de exhered. liber. inpn. etiā filias dotatas. sed sm aliquos iuste sicut instituere in dote. Alij vt ego dicūt q̄ oportet infringant in aliquo modico preter dotē. z est tuti⁹ z etiaz pfessos in religionē. C. de epi. z cle. l. fi. §. hoc etiaz cognitū. z idē dic in nepotib⁹ q̄n filij p mortui sunt. instit. de here. q̄ ab intest. de se. §. ita demū. z etiā in posthumis. C. de posthu. here. instit. i. quod certarum. et quis dicat posthum⁹. vide posthum⁹.

¶ In quot aptē tenet instituere tales. 28
Rn. q̄ in quota voluerit cūq̄ modica hȝ portea talis aget ad supplemētū legitime tm̄ testū nō rūpet z dūmō sit tm̄ sicut⁹ heres nō legatarius puta q̄ dicat instituto talē meū heredē in tali q̄ diceret lego filio meo talez domum nō valeret q̄ eā preteriit⁹. l. quotiēs. C. de here. instit.

¶ Utrū legitima possit tolli in totū vel 29
in partez p statuta vel consuetudinez. vide. §. legitima. §. j.

¶ Sed nūquid in ultima cōputabūtur 30
q̄ pueneruntfilio dc vt. §. ultima. §. xv.

¶ Utrum filij instituti⁹ hȝs possit repu- 31
diare hereditatem retēta legitima. Rn. pa. in. d. c. raynutius q̄ nō. z hoc tenet Bar. in. l. gerit p heredē. ff. de acqui. here. z Bal. i. l. vnica. C. q̄n nō pe. partos. z eadē ratione dic. de parte. scz decedēte ab intestato quia nō potest pro parte agnoscere hereditatem et pro parte repudiare. ar. l. j. §. si ex fūdo. ff. de heredibus. instit.

¶ Utrū sit aliqs casus i quo posthum⁹ 32
preteriti⁹ nō rumpat testū. Rn. q̄ sic si i testō matris cū decedit in puericia sz succedet cuz aliis fratribus vel nepotibus equaliter. Si tū mater instituerit

UVA. BHSC. IyR_213

extraneū aget de inoff. testa. ⁊ rumpet. C. de inof. tes. l. si mater.

1 ¶ De cautela illius q̄ vult facere testamentū ⁊ disponere sua in pias cās nec audet. sed timet de potētia aliquoꝝ. vide pactum. §. xiiij.

Testes ātiquitꝰ supstites vocabāt eo q̄. s̄. causarū statutū ꝓferebāt nūc parte nominis ablata testes vocāt d̄. ver. sig. c. forꝰ. §. testes

☞ De notatꝫ i hoc. §. ⁊ q̄ testes ⁊ istrumēta parū vim habēt. no. doc. i. l. i exercēdis. C. de fide instru. saluis. limita q̄ ponūtur. in. l. optimaꝫ. de contrahen. ⁊ commit. stipu.

¶ Quis pōt esse testis. Rñ q̄d quilibet qui non prohibetur cum edictum de testibus sit prohibitorium sicut ⁊ de procuratoribus. ff. de procura. l. mutus de spon. c. cum apud.

2 ¶ Que req̄rūt i testibꝰ. Rñ. q̄. vij. cōditiōes. s. cōditio sexꝰ etas discretio fama fortuna fides. Prima conditio. vt non sit seruꝰ quia talis sepe metu dominantis supremit veritatem. di. c. forus. C. de test. l. qm̄ liber. ⁊. iiij. qō. iij. §. item incriminalibus.

3 ¶ Utrū monachꝰ ⁊ frater minor possit eē testis. Rñ. q̄ sic. ar. l. j. ff. de test. ⁊. ar. i aut. de mo. §. cogitādū no. Spec. i. ti. de testi. facit rō predicta cū nō inueniat̄ ꝓhibitū ⁊ lꝫ sint mortui mūdo non tamē ꝑ oia no. pa. in. c. nūcius. eo. ti. hoc limita verū corā iudice seculari de lñia sui superioris alr non vt tꝫ Spe. ibidem et Jo. an. in addi. ibidē. ⁊ Albri. i. Rub. C. de test. facit. c. monachi. el. ij. xvj. q. j. ⁊. c. placuit. ij. q. vij.

4 ¶ Sꝫ nūq̄d si testificat̄ sine licētia. Rñ. s̄m Pa. in. d. c. cū nūcius. q̄ nihilominꝰ valet. Idē dicit Ang. in. §. si ꝟo libertꝰ. i aut. de test. Ubi declarādo. §. cogitādū in aut. de mōachis dicit q̄ si clericus vl religiosus deponit vim coram iudice seculari sine mādato superioris non valꝫ Secus si volēs alle. c. testimoniū. xii. q. ij. ⁊ no. in. di. c. j. cōtrariū. s. q̄ nō valeat tenet. Jo. an. in. d. c. j. ⁊ est verius.

5 ¶ Scdo sexus non sit mulier. quia licꝫ de iure ciuili admittatur in ciuilibus et criminalibus. xv. q. iij. c. ex eo. ff. de tes. l. q̄ testō. §. mulier. isti. de testa. §. testes. nisi in testamētis tātum. vt in prefatis. §. sed in cōdicillis ⁊ alijs vltimis voluntatibus sic s̄m Accur. d. §. mulier. tamē de iure canonico qꝛ variū ⁊ mutabile semꝑ femina ꝓducit. di. c. forꝰ. C. de inof. test. l. filia. nō admittitur in criminalibꝰ criminaliter. xxxiij. q. v. mulierē nisi in criminibꝰ exceptis. s. simonia. c. tāta. de simonia ⁊ sic intellige. d̄ c. forus. in ciuilibus autem ⁊ spiritualibus ⁊ quibuscūq̄ alijs. ⁊ etiam vbi de crimine agitur ciuiliter vt in denūciatione. aut etiam in inquisitione nisi vbi inuenitur prohibitum expresse vt testamēto admittitur. no. Jo. an. in addi. ad Spec. e. ti. facit. c. qm̄. ⁊. c. taꝫ literis. de testi. ⁊ quomodo non dꝫ detrahi. ad iudicium pro testimonio sed ad eas mitti dr̄ in. c. mulieres. de iudi. li. vj.

6 ¶ Tertio etas vt nō sit ipubes. sed pubes in cā ciuili. in criminali vero req̄ritur etas. xx. an. ff. e. l. initi. la. ij. ⁊. l. j. i testimonium. iiij. q. iij. testes.

7 ¶ Sed nūquid poterit pubes testificari de his q̄ vidit in impubertate. Rñ. q̄ si erat doli capax quando vidit poterit. ar. ist. d̄ inu. sti. §. pupillꝰ. ff. d̄ ne. ge. l. in negocijs alꝫ nō hoc no. xxvij. d. relatū.

8 ¶ Quarto discretio vt non sit furiosus iij. q. vij. §. tua. ⁊ hoc nisi habeat lucida iterualla. ar. c. dilectus. de spō. xxxij. q. vij. neq̄ furiosus. vij. q. j. q̄uis.

9 ¶ Quinto fama. vt. s. nō sit infamis nō enim iustitia potest habere cū homine scelerato cōmertiū. d. c. forꝰ. §. fi. et in. c. testimonium. in gl. eo. ti.

10 ¶ Sexto fortuna nā diuiti magis creditur. ff. de test. l. iij. C. ad. l. fal. aut̄ sꝫ cum testōr ideo pauper repellitur si est talis cōditiōis q̄ pecunia corrūpi possit alꝫ nō. ar. insti. de suspe. tu. §. vl. equalis in opiniōe sempar diues preponitur quia potētioribus pares esse nō possumus. ff. de ali. iudi. mu. l. iij.

11 ¶ Septimo fides. qꝛ nullꝰ ifidelis ꝯ fidelem admittitur. ij. q. vij. nō pōt. ff. de testibus

UVA. BHSC. IyR_213

teſti.l.ij.nec hereticus de here.excõicamus addunt alia.v.q.q̃ aliqñ repellũt.

12 ¶ Octauo conſanguinitas vñ.l. teſtis ff.c.dicitur teſtis ydoneꝰ pꝛ filio aut filiis patri non ẽt.x.iij.q.ij.§. ītẽ teſtis qñ limita vera vbi nõ agit de correctione vel pꝛhibitiõe pcti vel de illuminatione fidei qꝛ miſtis vbi affectio carnalis cõiter nihil operat vꝫ ſicut teſtimoniũ xpi de pꝛe.x no.Pa.in.c.in oi extra.e.ti.

13 ¶ Quid in matrimoniũs nunqd pꝛ vel mꝛ poſſũt eſſe teſtis.Rñ.pa.in.c.vꝛ hoc. qui mã.acu.poſ.cõcludendo ſm̃ hoſt. q̃ ſi ſpõſus eſt dictoꝛ x nobiliꝰ nõ creditur ex.S. ſo eſt equalis vel inferioꝛ ſic admittit niſi appareat ex aliqua cauſa filiam affectare. matrimonium. Tu vero dic q̃ inder attendet ſi ſponſa vel ſponſus eſt reprobaturus cõmodũ vel incõmodum honoꝛem vel vituperium ſic admittet.vel nõ admittet.ar.l.iij.ff. eo.x bona gl.in.c.exiſtis.extra eo.ti.

14 ¶ Nono familia uã quos teſtes actoꝛ pdixit de familia ſua non admittũtur. l pe.ff.e.nec familiaris.C.õ his qui ad eccl.pfu.l.ſi.§.ſane.iij.q.v.c.j.

15 ¶ Sed nũqd illi de collegio admittuntur ſuper facto vel non facto a collegio ipſo.Rñ.pa.in.c.iij.loco de proba.q̃ ſic quãdo eſt tale quod p alios pꝛari non poteſt ꝛex.eſt in.c.veniẽs extra eo.ti.ſicut x pater teſtis eſt ſuper etate x gener pro filio.qui ſi.ſint leg.tranſmiſſe.ff.de prob.l. etiam matris et in teſtõ de peculio caſtrenſi.l. qui teſtamento.§.j.ff. de teſtamen.

16 ¶ Utrũ cũ monaſterij reperit pfeſſum poſſint illi de cõuentu adduci p teſtib⁹ ſuper profeſſione facta ab illo qui repetitur.Rñ.pa.in.c.ſuper.e.ti.q̃ ſic qꝛ cã non eſt ſingularis ſed monaſterij x ſic non dicuntur teſtificari in cauſa ꝓpria. Unde etiam prelatus fratrũ minoꝛum poteſt eſſe in iudicio repetẽdo fratrum ſuis ordinis vt patet ibidẽ x multo magis alij plati. Idem dic de clericis in cã eccleſie ine x de ſingularibus in cã vniuerſitatis qꝛ non eſt cã ſingulorum.xij.q.ij.q̃ manumittit.Limita niſi tales pmõſterio vel vniuerſitate fuerint actoꝛes vel reſponſales.vt in cap.inſuper. eo.titu.

¶ Decimo inimicos x multos alios re- 17
pellere poteſt iudex ſeu admittere qui ſi in caſibus expreſſis a iure dicẽ.ẽ mdicẽ.tñ magis ſcire potes quis admitti debeat vel repelli.ff.eodem.l.iij.§.j.ſcz ex circũſtãtijs x aliꝰ affectionibꝰ partiũtaribus.

¶ Undecimo laicus contra clericũ i cã 18
criminali cã criminaliter procedit non admittit.ij.q.vij.c.ipũ.

¶ Duodecimo ſocius criminis nõ põt 19
eſſe teſtis.ix.x.d.ſi quis in gl.Falue in crimine leſe maieſtatis.x ſimonie.vt in d.gl.x hereſis.

¶ Utrum in cã ꝓpria ds poſſit eſſe te- 20
ſtis.Rñ.q̃ nõ põt negari quin aliq̃s ds teſtificetur in cauſa ꝓpria attẽtis circũſtantijs pſonarũ x cãe.vt in.c.ſi.de inrem.x in.c.ſi.e.ti.li.vj.x expreſſius in.c. ex ratiõe de.pcu.facit q̃ no.Bar.l.i.ſ.admonẽdi.ff.de inrem.qui vult q̃ quãdo actoꝛ ſcit plene veritatem.vt puta de mutuo a ſe facto x eſt perſona honeſta ſi habet pro ſe vnum teſtem bonum deferetur ei iuramentum x faciet probationem perfectam.

¶ Aduerte q̃ tria detrahuntur fidei te- 21
ſtis ſi variat ſi vacillat ſi negatiuaꝫ modare cõtẽdit.c.cũ in eccleſia.de cã poꝛ x ꝓpue.x ibi pan.diffuſe.

¶ Quot teſtes in qualibet cã ſufficiant 22
rñ.in teſtis x codicillis.vide.ſ.teſtiñ.§. iij.In donatiõe cã mortis requiruntur v.C.de dona.cã moꝛ.l.vlt. Similiter in cõtractu qui excedit libꝛã auri facto in ſcripti ab imperito in ciuitate.C.ſi cert. pe.ſat ſi nouo idẽ in eo q̃ vult probare ſolutionem debiti cõtracti ſcriptis.C. eo.l.teſtiuꝫ in purgatione canonica pꝛ byteri.vij.requiruntꝫ. In diaconi tres diacões ſubdiacon⁹ ſo x alij ſimiles pſit ſola manu ſe purgare.ij.q.v.l ſumma.In purgatiõe epi requiruntꝫ.xij.ij. q.v.oib⁹ in ſi.Epe cardinalis nõ dꝫ cõdẽnari.niſi cũ.lxxij.teſti.preſbiter cardinalis cũ.lxxij.Diacon⁹ cardinalis cuꝫ.

UVA. BHSC. IyR_213

xxiiij. Subdiaconus ⁊ inferiores cardinales. cū. vij. vt. ij. q. iij. p̄sul. ⁊. c. seq. Regulare aūt est in ore duoꝝ. vel triū stat oē verbū si mō sunt oī exceptiōe maiores. de test. c. cū esses. ⁊. c. relatū ꝑm ho.

23 ¶ Utrū testes singulares probēt regulariter. Rñ. ꝑz Pan. i. c. bōe memorie. el. j. de elec. ꝙ nō. Rō qr diuersitas tēporū pōt īducere diuersitatē reꝝ vti c. i p̄sentia de probationi. Et dñr testes singulares qñ deponūt sup diuersis factis ita ꝙ quilibet est singularis de fctō suo rēspectu obiecti. Sz qñ obiectū sup quo deponūt fuit representatū sensibus testiū eodē tpe tūc sunt cū testes ⁊ nō singulares qr tūc vident deponere de fctō eodē ꝯcordat huic snie tex. i. c. cū dilec. de elec. ⁊. c. tā lr̄is. de testi. limita tñ ꝙ testes singulares nō probāt ꝓut limitat Gl. in. l. ob carmē. ff. de testi. ⁊ Ang. in disputatione q̄ incipit. Astensis miles. et qđ no. gl. iij. q. ix. Nihilominꝰ veruz qñ actus nō hz ꝯtinuitatē qr si hz ꝯtinuitatē. puta fornicatio ⁊ ꝑ foramē vnꝰ post aliū videt valet testimoniū facit. c. testes ⁊ ꝑ Inn. ⁊ Jo. an. i. c. q̄liter ⁊ qñ. el. ij. đ accu. vbi pz ꝙ possidēs rē pōt ꝓbare ꝑ testes singulares. ⁊ sic dic in similibus.

24 ¶ Utrū vnꝰ testis sufficiat. Rñ regulare est ꝙ vox vniꝰ vox nulliꝰ. c. veniēs in fi. extra. e. ti. ⁊. c. cū a nobis. e. ti. ⁊. c. qm̄. i fi. de ꝓba. tñ sunt casus in q̄bꝰ vz vt i papa. d. c. a nobis. Itē đ ꝯsuetudine cūrie statur dicto cardinalis de his q̄ dicta vel acta sūt corā eo vt no. ho. de ap. ꝯstitu. ij. Item in his in q̄bꝰ nullū parat̄ p̄iudiciū ⁊ vbi agit̄ ad peccatū īpediendū. facit. c. sup eo. el. ij. eo. ti. no. glo. in. c. nuper. eo. ti. ⁊. ij. q. j. multi. ⁊ iō vnus impedit mr̄imonium contrahendū. Item vz de cōsensu ꝑtium Itē vbi testōr mādauit stari super aliq̄bus dicto alicuiꝰ quē dicit in formatum de sua intentiōe. qr nihil pōt ei opponi vt no Bart. in. l. theopōpus. ff. de dote prele. no. Pa. in l. i noie dñi. e. ti. Itē ꝙ quis sit cōfessus c. testimoniū. eo. ti. Itē de monitiōe charitatiue facta. ij. q. j. si peccauerit. extra eo. ti. c. in oī. Item sup ꝯscia alicuiꝰ. extra eodē. c. tā lr̄is. §. fi. de homici. significasti. el. j. §. fi. ⁊ multis alijs similibꝰ vt in d. c. vniꝰ. cū fama. d. c. tam literis. ⁊. c. veniens. c. mulieri. de iure iuran.

¶ Quomō testificari debēt. Rñ. ꝙ prio regulariter nō debēt. nec p̄nt recipi ante l. ꝯtest. Fallit tñ hoc in. xx. casibus vide in. c. qm̄. vt lit. non ꝯtest. ⁊ ibi glo. et Pan. Aduerte tñ ꝙ qñ ignorat̄ ꝑsona que cōmisit maleficiū testes possunt recipi etiam ante citationem malefactoris iuxta no. per Inn. in. c. bone. el. j. de elec. sequitur Pa. in. c. in nōie dñi. extra eo. ti. Secundo ꝙ non se ingerat quia tunc repellitur tanquā suspectus. arg. l. vxori. §. j. ff. de fal. ⁊ per Bart. in. l. que oīa. ff. de proc. Facit. c. qualiter. de elec. Tamen si nō fuit citatus sed per partem productus iudici non presumitur se ingerere. vt tenēt domini de rota decisione. cccl x. Facit. c. constitutis. eodem ti. ⁊ pan. in. c. tua. de spōsa. Tertio ꝙ iuret tactis sacro sctis euangelijs. nisi. sit episcopus vel sacerdos. C. de epis ⁊ cle. aut. sz iudex. Isti nō iurant super libro. sed super pectore suo de iuramē. cal. c. vltimo. Quarto ꝙ vtraq̄ pars sit presens. vel contumaciter absens dicto. c. in nomine domini. Quinto ꝙ viua voce deponat non in scriptis. c. a nobis q̄ma. accu. non po. iij. q. viij. testes. Sexto ꝙ testificetur de auditu proprio vel visu vt in ca. ij. de cōse. non de alieno quia non est proprie testimoniū vt no. gl. in. l. in summa. ff. de aqua plu. arcē. Ratio quia debet dicere de eo quod factum est in presentia sua vel dictum. c. testis. iij. q. ix. no Pa. in. c. taz literis. eo. ti. et aduerte quia testis debet ⁊ potest testimoniuz dicere de visu si res de qua interrogat̄ subiacet visui puta vidi qr verberauit talem ⁊ huiusmodi de auditu si subiacet sono puta dixit talia verba ⁊ hmōi. ⁊ sic de ceteris sensibus Septimo ꝙ non vacillet vel contraria proferat vt in dicto ca. licet. de proba. Octauo ꝙ nihil taceat de contingentibꝰ super quibꝰ interrogat̄ aliter eēt falsus testis. vt i. c. dilecti. đ accu. vt puta exp̄mit

UVA. BHSC. IyR_213

qd facit p aliquo ꝛ que cōtra eū essent tacet. Nono exprimat locū tp̄s ꝛ modū rei de qua ꝑhibet testimoniū. Decimo ꝙ solū testificet sup iuratis ꝛ nō super aliis quia non valeret. ar.c.de testi.extra.eo.ti.

26 ¶ Utrū testis teneat ꝑhibere testimoniū. Rñ.pan.i.c.j.de test b.cog.post Archi.xxij.q.ij.§.itē ꝙ si iterrogatur a iudice ꝓprio.ꝛ.de his de quibus pōt iterrogare.i.de manifestis vel de his de quibus infamia p̄cessit vt.s.cōfessio delicti.in.prin.ꝛ inquisitio celādo veritatē mortaliter peccat.d ma.ꝛ obe.c.ij.xj.q.iij.qui resistit. Secus vbi interrogat de non spectantibus ad suum officiuz. Idē putat in quocunq; qui ꝓducit in testem vel celat veritatē vt no.i.c.q̄sq̄s xj.q.iij.ꝛ tenet ad restitutionē dāni qꝛ testis falsus dicit.l.nulluz.C.de testib. Idem ꝛ in eo qui hz ex officio dicere sz hoc non placet mihi nisi limitet in ciuilibus vel quādo in criminalib⁹ ciuiliter agit seu pro liberatione proximi ne indebite puniatur. Inno.in.d.c.j.distinguit ꝛ bene ꝙ quando non est pctm̄ tacere illud sup quo inducit nō dz compelli alias sic.exeplū agit cōtra aliquē ad penā tm̄ ꝛ sic nō est peccatū tacere. ar.ij.q.j.si peccauerit nisi ꝑseuerare velit in peccato.arg.c clericorū.de vi.ꝛ hone.cler.xxij.q.v.hoc videt vt pena reuocet a malo quos dei timor nō reuocat. Intellige qñ pctm̄ nō est oino occultū sed qui illud facit est infamat⁹ aliqualiter de eo qꝛ tunc tenet requisit⁹ vt testis. Secus si requireret vt denūciator cum non possit ꝓbare vel quādo ille de quo querit nō est de tali aliquo modo infamat⁹ qꝛ sic non tenet nisi solū dicere illis qui possunt ꝓdesse ꝛ non obesse vt.s.inquisitio.§.xj.ꝛ.j.§.xxxj.

27 ¶ Utrū testis peccet mortalr dicēdo se inimicū alicui⁹ cū non sit vt euitet testimoniū dice. Rñ.Pa.in.c.inquisitiōis.§.tertie de accus.ꝙ sic qꝛ dicit mēdacium in dānū proximi.xxij.q.ij.ne q̄s ꝛ de falsa.c.j.limito hoc verꝝ quādo requirit ꝓ damno euitando vel pro debito consequendo. Sec⁹ vbi requirit solū ꝓ pena inferenda nisi casu quo cōpellit a iudice ordine iuris seruato.

28 ¶ Utrū testis q̄ recipit pecuniā vt non dicat ꝟitatē peccet mortaliter. Rñ.ꝙ sic quādo iterrogat⁹ a iudice eā tacet maxime quādo iurauit de ꝟitate dicenda ꝛ tenet pena falsi.vt no.Bar.i.l.j.ff.qd cū eo.ꝛ Pa.i.c.j.de cri fal.ꝛ est turpe lucrū ꝛ ꝯ bonos mores.l.iiij.ff.de ꝯdi.obtur.cāz.silr est turpe lucrū aliq̄d recipe ꝓ ꝟo dicendo.xliij.q.v.nō sane ꝛ tenet restituere ei qui dedit si modo nō dedit ad corrumpēdam sed ad redimendaz vexationem suaz. Si vero dedit ex liberalitate credo pauperib⁹ sit errogandū de bono consilio.expensas tamē potest petere ꝛ recipere a ꝓducēte eum.iiij.q.iij.venturis.

29 ¶ Quid si iurauit testimoniū non perhibere. Rñ.temerariū est ꝛ vbi est certū ꝙ tenet sub peccato ferre testimonium ꝓpria autoritate pōt ꝯuenire alis nō nisi autoritate supioris.xxij.q.iiij.i malis etiam si sciret ꝙ ipse solus interfuisset et non posset probari nisi per eum ꝟm Goffre.qꝛ dictū vnius facit semiplenā probationem ꝛ delatio iuramenti faceret plenam.C.de re.cre.l.i bone fidei.ꝙ credo verū in casu quo hoc fieri potest alias vbi nullum effectum potest habere testimonniuz eius nō credo teneatur nisi ad preceptum superioris cogeret modo debito ꝛ ordine.

30 ¶ Utrū testis falsus semp peccet mortalr. Rñ.ꝙ falsum testimoniū semp est pctm̄ mortale nec aliq̄ circūstantia pōt excusari si est cū iuramēto seu ꝑiurio factum si vero sine periurio nō semp erit mortale pctm̄ sicut nec oē mendatium: Et hoc intelligo ꝙ sit mortale qñ scienter scit. Secus si bene cogitādo errasset qꝛ esset veniale etiam si iurasset ꝛ tenet ad restitutionem toti⁹ damni dati proximo quādo sciēter vel ex ignorātia indebita falsum testimoniū dixit.l.generaliter.§.illud.ff.de calū.ꝛ.xvij.q.iiij.si quis in atrio.

31 ¶ Utrū testes super occultis circunstā-

UVA. BHSC. IyR_213

tis criminis sine interrogādi. Rñ. Pa. in.c.qualiter.ꝛ.qñ.el.j.de accus.ꝙ sic ꝟz Inno.ꝛ Host.quādo crimē nō est occultū ꝛ quādo talis ꝯ quē testificat est ifamat⁹ ꝛ etiā si iurasset nō reuelare qꝛ tale iuramētū est temerariū.c.j.de cri.fal. ꝛ.c.intimauit.de testi.nisi sciret in confessione sacramētali.qꝛ sic scit vt deus ꝛ ꝓducit vt homo.vt in.c si sacerdos.de offi.ordi.ꝛ.c.dilect⁹.de exces.p̄la.ꝺ hoc vide.s̄.inquisitio.§.xj.

52 ¶ Utrū ꝓsonete siue mediatores cōpellant testificari sup̄ cōtractibus quoruꝫ fuerūt autores. Rñ. Pa.in.c.dilectoruꝫ. de testi.cog.ꝙ si sic partes ambe cōsentiūt. Si ambe dissentiūt nō pñt Si vna consentit altera conpelli non possunt sed testificari possunt si volunt.in.aut. de testi.§.qm̄ vero.

53 ¶ Utrū testis teneat ꝓhibere testimoniū de his q̄ sibi sunt dicta in secreto. Rñ.ꝟz Tho.ij.ij.q.lxx.ꝙ sunt aliqua q̄ statim vt hō scit tenet ꝓpalare his que possunt prodesse sicut si q̄s ꝯtaminaret multitudinē vel vbi aliqꝺ malū ꝓximo spūale vel tp̄ale imineret ꝛ ad ista celāda nemo pōt obligari qꝛ frāgeret fidē quaꝫ alteri dꝫ.sunt alia q̄ nō sunt talis qualitatis ꝛ ideo obligare se pōt q̄s ad celādū ꝛ talia etiā ed p̄ceptuꝫ supioris non tenet reuelare qꝛ nihil pōt precipi homini qꝺ sit cōtra naturale.de se.S. vero Bo.in.iiij.di.xxj dicit ꝙ etiā tenet qꝛ intelligit in tali promissione excepta autoritas superioris .sed tu ꝯcorda verū quādo superior hoc req̄rit ex aliquo bono respectu ꝛ vt pater ꝓuideat ꝛ dictū sancti Tho.intelligit qñ solum vt puniat vel de alio de quo non pertinet acquirere.

Thesaurus vide.s̄.inēta. §.j.ꝛ .j.ēptio §.xxiiij.

Timor q̄dā filialis q̄ hō timet offēsā dei quā diligit ꝛ timet ab eo separi.xxiij.q.vj.§.ex his ꝓpe finē. Et iste semp̄ bonus ꝛ sanctus iuxta illud psal. Timor dñi sanctus p̄mānet. Ali⁹ seruilis ꝛ iste causat ex amore sui.vnde qꝛ pena est detrimentū proprij bōi eā timet.c.ex his ꝛ iste aliquādo est cū charitate sicut cū q̄s simul timet ꝛ ꝓpter penā ꝛ ꝓp culpam ꝛ iste timor dicit initialis qꝛ est p̄ncipiū cōuertēdi.ꝺ pe.di.ij.sicut seta. Aliquādo est sine charitate ꝛ tūc semp̄ mal⁹ nō in se. sed qꝛ a mala ꝓcedit radice.i.ab inordinato amore sui. Alius est timor mundanus quo homo distinguit a deo ꝓpter mundana q̄b⁹ innitit tanq̄ fini.xvj.q. ij.c.j.post mediū ꝛ iste semp̄ est peccatū mortale. Si tamē i mūdanis nō ꝯstituret finē.i.nō eēt parat⁹ facere ꝯ dei p̄cepta sic eēt pctm̄ veniale sicut cū retrahe a bono qꝺ ē de ꝑfectiōe.vl pōt eē nullū peccatū qñ q̄s rationabilē cām hꝫ tū mēdi.ꝟz Alex.ij.ij.ti.de timore.

¶ Utrū timor excuset a pctō. Rñ.ꝙ nō ex toto.s.quin sit mortale si illud qꝺ fit sit ꝯ p̄cepta dei.xxij.q.v.ita ne ꝛ qꝺ met. cā.c.factis.i alijs quomodo excuset vide.s̄.mens.§.vj. 1

¶ Timor ex accidia aliqñ prouenit aliquādo ex aliquo cōminato vel accidēti ꝛ ꝺr timor filia accidie ꝛ est peccatū mortale quando ex timore facit ꝯtra p̄cepta alias veniale. 2

Tolerātia tūc bona est qñ q̄s paciēter tolerat ea q̄ solū sunt ad propriū detrimentum siue in corporalibus siue in temporalibus siue quādo aliqua tolerantur ꝓpter maius maluꝫ euitandū ꝛ de hac habes.iiij .di.deniq̄ꝫ.xlvij.di.omnes.in fi.xcvj.di.in scriptis.xlv.di.licet.vj.q.j. sūt plurimi ꝛ.c.ex merito.xxiij q.iij.sex differentie ꝛ.iiij. q.hec autē. Mala vero est cum tolerantur ea que sunt in ꝓprie salutis detrimentum vel mali vbi nō est periculū mortis mali vel scādali ꝛ aliquando est peccatum mortale aliquando veniale ꝛ de hac habes Correctio.j.§.iij.

Tonsura clericalis vide clericus.iiij §.j.

Torneamētū ꝺr q̄a circuiendo se percutiūt ad ostēsionē virium aliqui ex

UVA. BHSC. IyR_213

condito de tor.c.j.

1 ¶ Utrũ torneamẽtũ sit ꝓhibitũ. Rñ. ꝟm host.in.c.j.eo.ti. ⁊ sequit. Pa. ꝙ sic ⁊ oĩs lud⁹ etiã ad ostentationẽ viriũ fact⁹ ex quo iminet ꝑiculũ mortis probabil'r et nedũ de iure cano. vt in.d.c.j. sꝫ etiã. de iure ciuili. C.d gladi.vnica.li.xj.⁊.l.j.§. Itẽ senatus.ff.de posthu. dꝫ intelligi de alio ludo qꝛ vt dicit in aut. vt oẽs obe. ind.§.j.fortitudo sine iustitia nõ est laudabilis ⁊ loquit ibi de fortitudine que exercet cũ armis sic nec istud cũ ibi non possit esse iustitia ꝓpter rõnẽ que in.d. c.j.ponit. alius aũt ludus cã virtutis experiẽde vbi nullũ imminet periculum mortis lꝫ ꝟm hosti. etiam de iure cano. ⁊ casus cõtingens nõ imputabit.l. qua actiõe.§.si quis.ad.l.acqui. Et ꝟm hoc potes scire quando hastiludia licent et quando non.quod no.

2 ¶ Utrũ moriẽs i torneamẽtis sit priuãdus eccl'iastica sepultura. Rñ. pa.in.d. c.j.ꝙ si accesserit cã pugnãdi sic priuat lꝫ pnia ei cõcedat. Si ꝟo venit cã ,vidẽdi vel repetendi debitũ aut q̃cunqꝫ alia ex causa q̃ꝫ pugnandi sic nõ priuat nisi constet mortuum in peccato mortali.

3 ¶ Utrum cum aliquis in torneamentis occidit vel mutilat sint irregulares oẽs qui illuc venerant cã pugnandi lꝫ ipsi nõ occiderint vel mutilauerint. Rñ. ꝟm hosti.⁊ Gof.ꝙ sic sicut ille q̃ in bello illicito interest causa bellandi.xv.q.j.c. fi. de pe.di.j.si quis cũ telo.lj.di.si q̃s post acceptam sed episcopus potest dispensare sicut dictũ ẽ.s̃.irregularitas de existentibus in bello iniusto non occidentibus.

Torpor est filia accidie ⁊ diuidit in tria. Primũ est ociositas nihil operãs que est cã multorũ.peccatorũ. de cõse. di .v. nunq̃ꝫ de renũc.c.nisi.semp est mortale peccatum cum omittit necessaria ex ea. Scdm pigricia q̃ tarde facit bona.puta tarde vadit ad ecclesiã ad p̃dicationem ⁊ hmõi. Tertiũ dicit tepiditas q̃ facit bona sed nõ cũ ea diligẽtia ⁊ feruore sed tepide ⁊ dr etiã somnolẽtia q̃ tria similiter ponit. Grego sub vno.s.torpor circa p̃cepta q̃ quãdoqꝫ est mortalis aliquãdo venialia.hec Tho.ij.ij. q.xxv.

Torturã alicui faciens iudex sine indicijs p̃cedẽtib⁹ peccat mortaliter ꝟm Lud. de ro. i suis no.qꝛ nõ dꝫ vt no.C.de ser.fug.l.q̃cũqꝫ.ff.de.qõ.l.maritus.C.ad.l.iul. maie.l.si q̃s alicui vbi gl.⁊.Bal.⁊ confessio facta ex tali tortura,sine indicijs nõ valet.vt in.l.j.in princip.ff.de qõni.Nec indicia post aduenientia cõfirmãt illam cõfessionem vt vult gl.in.l.maritus.ff. eo. ⁊ sequitur.Bal.in.l.fi.C.de accu. Idem dic quãdo torquet quos de iure torquere nõ põt sicut sunt minores.xxiiij. anno.lꝫ cedi possint.l.cũ sile.C.ad sil. item milites mulierẽ p̃gnantẽ ⁊ hmõi. Idem dic quãdo torquet indirecte dãs alicui falsa ad comedẽdũ vt sic cruciet vl' quãdo sepi⁹ torquet nullis nouis indicijs apparẽtib⁹ sufficiũt tamẽ variationes ꝟm.Inn.i.c.qm̃ de ꝓbs.⁊ Bar.i.l.de minore.§.pe.ff.de qõni. puta qꝛ vno sero dicit de vno ⁊ alio sero de alio.

☞ De notatis i hoc.§.⁊ ꝙ tortura ⁊ suspitio vel met⁹ torture equiparant. no. Bal.in.l.iterposit⁹.circa.fi.ver.itẽ adde C.de trãs.⁊ Alex.i.l.j.§.diuus.ff.de q̃sti. ⁊ in quibus delictis sit permissa. Bar.i l.edictum.eo.ti.ꝙ in grauioribus.

¶ Sed que indicia ⁊ q̃lia requirant ad torturã vide.s̃.indiciuꝫ arbitrari: tamẽ hꝫ qui publicã autoritatẽ exercet qualia indicia sufficiant.C.de questi.l. milites.§.opꝫ.⁊.d.l.de minore.§.tormenta. no.Inn.c.pe.de no.ope.nun.et.Bal.de pace tenẽ.⁊ eius viola.c.j.sed videat vt regulet arbitriũ ei⁹ ꝟm rõnẽ. qꝛ inique torquẽs vltra peccatũ mortale tenet de iniuria ⁊ damno leso satisfacere.

Trãsactio est de re dubia ⁊ lite incerta et nedũ finita non gratuita pactio sꝫ aliquo dato vel retẽto vel ꝓmisso.ff.de trans.l. j.extra.eod.titu.c.super eo.C. eo. tit.l. trãs. Litẽ intellige p̃sentẽ vel futuram qꝛ ante litem ex quo discordia est orta trãsigi põt.ff.de condi.inde.l. elegãter.

UVA. BHSC. IyR_213

.§.si quis post. Uñ trãsfactio ỹ quasi actiõis transitu eo q̃ qui tranligit ab actiõe trãsit ⁊ discedit. ⁊ sic ꝓprie dicit trãsigere his qui agi. C. eo. ti. ij. ⁊ differt trãsactio a pactoꝝ compositione q̃ possunt fieri amicabiliter nullo dato vel retento extra eo. ti. c. super eo.

¶ De hic notatur ⁊ q̃ trãsactio nõ reducatur ad arbitriũ boni viri. no. Bal. in. d. l. ſi. §. sed ⁊ si ds col. j. ver. ité nota q̃ licet. C. cõmunia. de le. ⁊ quid sit not. Spe. i ti. de pac. ⁊ trãsact. ver. trãsactio.

1 ¶ Quis põt trãsigere. Rñ. q̃ qui põt donare. vide. §. donatio. j. Ité dominus rerum siue actionũ tutor curator ⁊ procurator ſ. hz speciale mandatũ vel liberam administrationẽ bonoꝝ vel cause. ff. de procu. l. procurator cui libera. ⁊ l. manda to. capit. ad agendũ. §. j. de pcura. li. vj.

2 ¶ Utrũ plat⁹ in causis ecclesie possit trãsigere sine cõsensu capituli. Rñ. q̃ non extra eo. ti. contingit.

5 ¶ De quibus poteſt fieri trãsactio. Rñ. q̃ de ciuilibus. ff. ⁊ C. eo. ti. p totũ de criminalib⁹ distinguendũ est. vt. §. accusatio. §. xxj.

4 ¶ Utrũ in reb⁹ ſpũalib⁹ possit trãsigi. Rñ. q̃ aut petit ecclesia ab alia ecclesia sibi deberi subiici in iure institutionis correctionis ⁊ sacramẽtoꝝ perceptiõe vel eps petit iura epalia in aliqua ecclesia. ⁊ sic de ſpũali ad ſpũale põt fieri ſpũto qõ remittat infitiũto vel aliquod sacramentũ. ⁊ aliud ſpũale prestet. ca. ad questiones. de rer. permu. Sed de ſpũali ad tpale nõ lz extra eo. tit. c. cõstitut⁹. ⁊ de re. pmu. ca. vl. Aduerte tamẽ q̃ vbi nomine subiectionis petunt ſpũalia simul ⁊ temporalia sicut cum eps petit a quadam ecclesia sibi subiecta q̃ ab eo percipiant consecrationes ecclesiarum: ordinationes clericorum ⁊ similia ſpiritualia. ⁊ nichilominus petit aliqua temporalia vtpote. partem vel annuã pensionem ratione illorum ꝓpalium posset transactio fieri cum temporali ⁊ sibi annua pensio dari. ar. c. cũ venerabilis. de censi. ⁊ de reli. do. constitutus. Aut petitur res temporalis vt proprietas. vt cũ ecclesia petit decimas ex predijs in sua parochia cõstitutis. ⁊ tunc distingue q̃ ſi agit cõtra ecclesiasticam ꝓsonam ⁊ sic põt fieri transactio autoritate episcopi vel archiepi ⁊ erit ꝓpetua. c. statuimus. extra eod. ti. ſi fit sine autoritate epi vl3 sed est tpalis. nec excedit vitam transigẽtis. extra. e. c. de cetero. nisi per papã fuerit cõfirmata eo. ti. veniẽs aut agit cõtra laicum ⁊ tũc ſi agit de perceptis ⁊ subtractis potest fieri. c. cũ apostolica de his q̃ fi. a ꝓla. sed nõ de futuris. xvj. q. vij. decimas quas. Unde nõ põt fieri compositio nec trãsactio cum laicis vt minus soluant nisi autoritate pape. c. pe. de cõfir. vti. vel inuti. Aut petit res spiritualis vt beneficium puta quia dicit se electũ vel canonice in eo fuisse institutum. ⁊ tunc transactio fieri nõ põt sine simonia. sed bene amicabilis cõpositio. extra. eo. ti. c. sup eo. ſ. vt q̃ ille qui ius nõ hz vel nõ credit habere penitus renũciet iuri suo sine aliqua datiõe. vel ille q̃ habet ius recipiat sine datione ſi tñ neuter litigantiũ posſideret. ſz vterq; cõtendit aliq̃ beneficium sibi dari tunc valet trãsactio. de ele. c. cũ inter. Rñ. de ꝓben. nisi essent no. Jo. j. q. iij. ea que. et breuius cõcludo q̃ spirituale cũ ſpũali eiusdẽ generis: puta de iure decimatio ms istius ecclesie cũ illo illius ecclesie põt fieri transactio. sed de ſpirituali ad ſpirituale. alterius generis non lz Fm Ber. in. c. sup eo. ⁊ est tutꝰ ẽtiã Inno. in. d. c. statuim⁹. ⁊ ter. cũ gl. i. d. c. ad qõnes. videant in distincte tenere q̃ lz de spirituali ad spirituale.

¶ Utrum trãsactio facta ꝓpter inde 5
bitam obligationem saltem iure naturali excusat eum qui aliq̃d recipit vt eã obligationem remitteret. Rñ. q̃ non. ſz restituere tenetur. l. presẽs. puncie. C. de transac. ⁊ l. ſi. ff. de dolo. ⁊ gl. in. c. sup eo. de transac. dicit q̃ ſi euidens est calumnia non lz transact. l. in summa. j. Rñ. ff. de cond. inde.

¶ Utrũ dispositio legis ſi ds maior. C. 6
de trãsac. possit teneri l3 cõtra. Rñ. q̃ sic q⁹ imperator in penã non obseruantis

UVA. BHSC. IyR_213

potuit hoc facere z etiã hz locũ in quo cunqz ꝓcu iurato fm doc. ibidẽ. z d.l. si quis maior hoc vult vt ille q̃ tranſactionem iuranit z volũtarie nõ ſeruat quẽta vt ſit infamis. Intellige hoc ſi cõdemnetur. Itez eſt priuatus ipſo iure actiõe quam habebat ꝓ illũ cũ quo tranſactionem fecit. itez ſi quid habuit per ipſam tranſactionẽ ſiue pecuniã ſiue rem tenetur eã reſtituere et omne emolumentum quod ex ea habuit. Quod credo verum quo ad conſcientiã poſt cõdẽnationẽ ſed non ante. niſi quatenus dãnificatus eſt ille cũ quo tranſegit vl ex debito antea debebat habere.

Tranſitus de vna religiõe ad aliã. vide ſupra religioſus. §. xxxiiij.

1 ¶ Epiſcopus tranſire nõ poteſt ad aliã eccleſiã. ſine legitima pape. vij. q. j. mutationes de tranſla. epi. capi. inter corporalia. Inferior poteſt cum legitima ſui prelati. ar. l. viij. dist. c. ij. ix. q. iij. con queſtus.

2 ¶ Trãſiſſe dr aliquis cũ corporalẽ poſſeſſionem obtinuit de illa ad q̃ trãſiuit xxj. q. ij. quis iam tranſlatus z cõfirmationẽ obtinuit. alias ſec⁹ xcij. dist. ſi qui epi. de elec. c. cũ in cunctis.

Treuga eſt ſecuritas preſtita perſonis z rebus ad tẽpus conceſſa diſcordia non duz finita z vocaꝫ fedus vel induciã. ff. de capti. z poſtl. re. l. non dubito. z. l. poſtliminiũ. §. inducie.

¶ De notatis in hoc. §. z q̃ treuga nõ ſufficit vbi pax requiritur not. Ange. z Pau. de caſt. in. l. cõuẽtionẽ. z ibi Alexã. col. q. ſi. ite facit iſte tex. vbi eos refert. ff. de pac. z treuga finita nõ inducit bellum ſz probat guerram preceſſiſſe. Barto. in. l. legata in pin. §. fi. i decre. ff de aditio. leg.

1 ¶ Quot ſunt ſpecies. xi. dux: prima cõuentionalis z hec ſeruãda eſt etiam infidelibus. xxiij. q. j. noli. Alia canonica de qua extra eo. ti. c. j. Sed hodie nõ ſeruatur z male ſed non inſiſto. quia ſatis patet per ea que dixi. §. bellum.

Tributũ vide. §. immunitas. §. xxxvj. z §. manus.

Triduatio ẽ medicina ꝓ ſeruatiua. v. gõ. v. nõis. Aliquãdo ad meritũ. vij. q. j. aduerſitas. xj. q. iij. i cũctis. aliquãdo ad purgandũ. vj. q. j. ſunt plurimi.

Triſtitia õ morte ſuorũ proꝓhibetur. xiij. q. ij. ẽ prepoſterũ. z §. hoc aũt.

Turpe lucrũ dicit quicq̃d acquritur ex cauſa ihoneſta vl ꝓhibenda facit. ca. qm̃ multi. xlij. q. iij. z xxj. q. j. c. j. in princi.

¶ Turpia lucra ſunt ab heredibus ex torquẽda. l. in heredẽ. ff de calũ. z

¶ Utr̃ de turpitr acquiſitis poſſit fieri eleemoſyna. vide eleemoſina. §. viij. Et an ſint neceſſario reſtituẽda. vide reſtitutio. j. ſub litera. Turpe lucrũ. z

Tumor mẽtis eſt filia ire q̃ ẽ q̃dã conat⁹ ſeu audacia hois ineꝓtãtis vindictã. z eſt qñ omis implicat mentem deliberate in variis modis z vijs quibus poſſet proximum offendere. que eo modo eſt mortalis quo ira ex qua procedit. de quo. vide §. ira in prin.

Tutela ẽ triplex alia legitima vt illa q̃ defert a lege qñ nullꝰ tutor datꝰ ẽ a patre filio ineſtamento quam ille qui deberet ab inteſtato ſuccedere tenetur hmõi tutelã ne ſpere. Alia teſtamẽtaria vt qñ pr̃ in teſtõ dat filio tutorẽ alia datiua. ſci q̃ dat a iudice qñ nullꝰ tutoꝛ datꝰ i teſtõ tribꝰ extantibꝰ cõſanguineis idoneis ad tutelã iudex ex officio ſuo dat tutorẽ z durat tutela vſq; ad. xxij. annũ cõpletũ. inſtitu. quibus modis tu. fi. z inſtitu. de tuto.

¶ De notatis hic z q̃ tutela ẽ magis honor q̃ bonus. no. Bald. in. l. cum quidam. in. ij. oppo. C. de verbo. ſig. licet aliter videatur tenere in. l. mẽminimus. in fi. C. de leg. here.

¶ Utr̃ clerici teneanꝫ ſuſcipere tutelã rñ. q̃ nec clici nec monachi aut epiſcopi 1

UVA. BHSC. IyR_213

cognitur vllā tutelā accipe clericus nō
tenēs pñt suscipe legitimā si volūt testa
mentar ā vel datiuā nō pñt sīr oēs reli
giosi clerici vel ep̄i tenent recipere tute
lam miserabilū psonaꝝ ꝛ religiosi cū
suis suoꝝ platoꝝ pñt etiā recipe legiti
mā vt.xvj.q.j. monachi. Et sic cōcorda
lxxxviij.dist.c.j.ꝛ ff.xvj.q.j.gñalit.xxj.
q.iij.cypian⁹.lxxxvj.q.j.dist pernenit.

2 ¶Quid ptinet ad offm tutorū. Rñ. tria.
Primū vt pupillos a criminib⁹ tractos
ꝓtegant. Scōm q res eoꝝ ab iniuria p̄
seruent.xij.q.j.c.j.facit.l.j.ff.de tute.vñ
tutores dicti sūt quasi tutores i.di.l.j.
tertiū q pecuniā eoꝝ vel bona mobilia
q̄ ad nihilū valēt eis seruata quertāt in
predijs ex q̄b⁹ ꝓcipiāt aliquē fructū qz
fm bar.in.l.tutor q̄ reperitorijs.ff.de
admi.tu.si tutor pecuniā pupilli nō po
nit in p̄dijs tenet pupillo ad.fructꝫ q̄s
poterat habere deductis expensis ꝛ pi
culis qō limita vñ si potuit habere pu
ta erāt q̄ volebāt vēdere vl alio mō licī
te lucrari poterat alias nō idē dic vbi cī
set statutū vt tantū q̄ oia bona mobi
lia distra herent ꝛ venderēt vt de pecu
nia acq̄reret pupillus lucrum. Si tutor
nō fecit cū poterit tenet ad interesse. ꝛ
bal.in.l.fi.C.de ꝛdi.inde.ꝛ Jo. de ane.i
c.qz in oib⁹ ō vsu. tenēt q vbicūq; oli tu
tor tenebat fenerari de pecunia, pupilli
q hodie cū vsure sint prohibite tenetur
pecuniam pupilli ponere in instā nego
ciatione ad partē lucri ꝛ dāni. Aduerte
o tutor q si vis esse tutus q nō teneaꝝ
nec tu nec heredes tui ꝓ aliquo facto ꝓ
pupillo illud face cū ꝓsilio cōiunctoꝝ pu
pilli.ꝛ facias poni in instrumēto qz cōsi
lium ꝓpinquoꝝ facit p̄sumptionē q̄
dolus ꝛ culpa abesset tutore.arg.l.etiā.
C.si tut.vl cu.inter.fm Bal.i.l.polla.C.
de his qui.vt indig.ō hoc vide quomo
do tenetur tutor supra clericus.nū.K.
v.ꝛ.vij.

3 ¶Utꝫ tutor teneat facere inuētarium
de reb⁹ pupilli.rñ.q sic nisi causa neces
saria vel iustissima impediat.tex.ē in.l.
tutor q̄ reportorijs.ff.de admi.tu.Idē dic
ꝛ Bar.ibidē de curatore.ꝛ causa neces
saria dicī fm eūdē.Bar.ex parte tutoꝝ
mozb⁹ puta qz pod agrossus ꝛ hmōi im
peditus est vel ex parte rei qz nō reperi
tur adhibita diligēs iquisitio. Cā ꝓ tu
tissima ōr si testōr remisit cōfectionē in
uētarij vt i.l.fi.C.de.tu. Qō limitat bar.
vbi.ē.nisi ex cā iudicialī vl deat vt i.l.i
ꝓfirmādo.ꝛ.l.vtile.ff.de ꝓfir.tu. Fallit
hoc i duob⁹ casib⁹ in q̄b⁹ nō tenet face
re inuētariū fm bar.vbi.ē. Primo si con
suetudo esset vt nō fieret. Scōo si in dex
ex causa remitteret qz posset.

4 ¶Qñ tenet facere.rñ.fm.Bar.vbi.ē.q
glo.ibidē ꝛ cōiter doc.tenent q̄ mor.i.
ꝑtimū poterit.facit.l.hec ꝓdicto.ff.ō
ꝓdi.ꝛ de.aliter videtur i dolo. Intellige
si administrauit alias nō. Jtē nō vī i do
lo si fecit illa q̄ dilationē nō recipiūt vt
quo necessario ꝓcedūt ꝓfessionē inuen
tarij vt ꝓscriptio subsistāt heredi/tarie
vel ea q̄ nullo mō pñt obesse pupillo. ſz
bñ ꝓdesse: qz talis agēdo añ ꝓfectionez
inuentarij non presumitur in dolo fm
Bario.vbi.ē.

5 ¶Qualiter dz fieri.rñ.tex.in.l.tutores
C.de admi.tu.q in pñtia publicarū per
sonarum. Si tamē ibidē dicit q̄ sufficiat
vnus notarius.pñtia ꝛo in dicio nō ē ne
cessaria fm bar.vbi.ē.ꝛ cōiter doc. nisi
vt faciat fidē ꝛ debitores nolīt quorū
nota scribunt in inuētario.ꝛ ita tene cū
nis gl.i.d.l. tutor teneat q ē necessaria.

6 ¶De q̄b⁹ dz fieri inuētariū.rñ.tex.i.di.
l.tutores q omnium rerum ideſt corpo
ralium secundum Bar.vbi.ē.ꝛ instru
rum.i.omnium iurium incorpaliū de q̄
bus appareāt instrā seu ꝓbationes in bo
nis pupilli de alijs nō.

7 ¶Quo mō pdit tutelā siliq.rñ. pa.in.c.
vxoratus de q̄er.qui.g. q dupl'r primo
si trāsit ad scōas nuptias scōo si incōti
nenter viuit.de hoc ē gl.quā sequit bal.
in auc.matri ꝛ auie.C.qñ mu.tu.offi.fū.
potest.facit tex.in.l.fi.eo.tit.vbi requiri
tur q publice vmat quod not.gl.in.l.fi
dei cōmissum.C.de fideicō. Ubi vult q
vxor relicta si incontinēter viuat pdat
legatum sibi factū a marito ꝛ auferatur
sibi tanq̄ ab indigna vel ex presumpta

UVA. BHSC. IyR_213

voluntate defuncti reuocat qđ maxime procedit ſi virtꝰ incōtinēter tpe vite mutat ipſo ignorāte ꝓ hoc gl.no.in.l. ſozorem.C.de his q̄.vt indig.z pōt inferri ꝓ hoc qđ oēs penas q̄s trāſiēs ad ſcōas nuptias ſfra annū incurrit q̄ z ipa ſiꝰ q̄ nō.Sz limita q̄ ad lucrū pdēdū.Sz nō quo ad penam aliam incurrendā.

Vana gloria vno modo ſtappetitiuū dignitatis z excellētie z ſic ē idē cū ſuperbia z eſt capitale viciū qz animꝰ directe mouet ad dignitatē z excellētiaz appetēdā.Alio mō ſt appetitiū laudis z ſic ē filia ſuperbie.hec ex.S.Bo.i.ij.di. xxj.q.ij.

¶Utrū ſit mortale petīm.rñ.ſm qđ colligo ex Alexā.ij.ij.z Tho.ij.ij.q.cxxxj.z hen.de gan.in quol.ſ.q.xxxiij.q̄ vana gloria ō ſe nō dicit aliq̄d qđ ſit ꝫ charitatem dei vel primi attꝰ dupliꝰ pōt ꝫrari charitati dei.Prio rōne rei ſup qua ārikitur vel gloria.Et hoc mō pōt eſſe peccatū mortale tripliciter.primo qñ gliat de re q̄ eſt ꝫ deū.ſ.q̄ eſt mortalis peccati de q̄b⁹ ōz i pſal.Quid gloriaris i malitia.Secus eſſet ſi gliaret de re pcti venialis ſolum qz ſic nō eſſet mortalis vana gloria.Scōo eſt mortale petīm qñ id de quo gloriat prefert deo ſicut ille ō q̄ Ezc.xxviij.Eleuatū ē cor tuū dixiſti deꝰ ego ſum.Jſtud euenire ſolet qnādo hō ꝓpter inanez gloriā prefert teſtimoniū hoim teſtimonio dei puta ꝓpter gloriam humanam non perdēdam nō confitet deum vel fidē tempore debito vel nō vult p̄dicare vel dicere veritatem loco z tpe qñ tenet.tertio ē mortale pcm̄ qñ ea q̄ ſunt ordinata ad gloriā dei.vt ſunt ſacra z ea q̄ ptinent ad fidē ſpem z charitatem principaliter facit ad gloriam ſuam.Unde dicit Aug.lib.j.de doc. chriſtiana.Ad fidē ſpē z charitatē tota militat diuina ſcriptura q̄ principaliter ordinat ad honorem dei in quo deꝰ cōtemnitur ſi principaliter ad alteriꝰ honorem ordinetur.hec ille.Unde ſi quis principaliter propter gloriā predicaret vel diceret miſſā z huiuſmodi peccaret mortaliter.Secus ſi aliquid aliō qđ nō pertinet ad diuinā ſcripturam vel ſacra mēta ꝓpter gloriā faceret qz peccaret venialiter.z amitteret fructū bone operationis.Cōtrariaꝫ ſecūdo vana gloria charitati dei ratione finis ſeu intētionis ipſius gloriantis.vt puta qz cōſtituit finem vltimū in gloria vana paratus facere quecūq̄ ꝓpter illā.Et ſic eſt peccatum mortale.ſi eſt i deliberatione voluntatis.z hoc eſt quod dicit aug.v.de ciui.dei hoc viciū tunc eſt mimicū pie fidei.ſi maior ſit i corde cupiditas gloie q̄ dei timor z amor.hec ille.Aliqñ eſt cōmuniter peccatum veniale.

¶Que ſunt eius filie.rñ.prima i mode ſtia ornatꝰ vide ornatꝰ.Scōa inobediētia.Tertia iactātia.Quarta pertinacia. Quinta hypocriſis.Sexta diſcordia.Septima contētio.de quibus in ſuis locis.

Vaſa ſacre eccle debēt eſſe ſacra z honeſta z tātū ab hominibꝰ ſacratis tractari ſi ſint facta inutilia vel vetuſtate cōſumpta debent comburi z cineres condi in loco honeſto nepedibus intrantiū cōculcent.de ꝑſe.di. j.c.altaris.c.in ſancta z.c.veſtimēta z ō reli.do.c.ad hec.de rerū pmu.māciptū. de eorū ꝓfecratiōe vide.ſ.bñdictio z cō ſecratio de eorū mūditia dī in.c.ij.de cultu.eccl̄ar.i fine precipimus quoq̄ vt oratoria vaſa corporalia et veſtimenta minꝰtrox pale altaris nec nō z ipſa corporalia munda z nitida cōſeruētur.Nimis enim videtur abſurdū in ſacris locis negligere que decet etiam in prophanis hec ter.ibi ac.Ex quo patet qđ peccat mortaliter quia illa tenet ita immanda ac ſi eſſent ꝓ ſeruitio ruſticoꝝ.

Vaſallus ōz q̄ hz feudū ab aliq̄ō ꝫ feudum.

Vectigal eſt q̄ ſtat ex his rebus q̄ vēdūt, Tributum vero vel annona vel publica pſtatio ſeu functio eſt que ratione fundi vel ſoli apoſſidēte preſtatur.Jdeō dicitur cenſus ſecundum Azan ſum.Et ideo.vide pedagia.

UVA. BHSC. IyR_213

Relatio virginis viri supra se cratio virginis.

Venatio triplex una opprimua hominū z hec sep. p hibita. xxxvj. dist. c. qui venatoribus. z. c. seq. Tertia dicit falsuosa q̄ fit in silvis z saltibus z hec omnibus prohibitatem pore quo homines tenent esse in eccla et orare. xxxvj. dist. an putatis. de cse. dist. iij. arreligiosa. z dist. v. leuuia nisi forte necessitate famis imgruente. c. lx. de feriis aut alia similia. Alias autē dieb' est licita laicis de deci. c. non est in potestate. Clericis vero z religiosis est prohibita nisi ex necessitate ecclesie vigente vt dictus est. Possunt tamē prelati z alij ecclesiastici causa recreationis vel excitandi appetitū z hmōi eis retib' et laqueis z et canibus cum silentio z modestia alioq̄ venari nisi tpe quo debent visitare vl'pdicare extra. de cē. capi. cum apostolus. §. ar chidiaconi. Et sic intelligi ad ne clerici, vel mona. c. j. z iura que videntur contraria secundus hoc. sunt intelligenda de illis qui nimis mentem talibus implicant.

1 ¶Utrum serui teneantur obedire dominis volentibus venari tempore prohibito. Rñ. Roma. qō non. An autem excusentur a peccato propter metum. dic vt supra metus. §. vj.

2 ¶Utrū venatores qui cōculcāt agros vineas z segetes z quotum canes occidunt gallinas z animalia pauperum et alioꝝ teneantur ad restitutionem. rñ. Aliens. q̄ sic ad extimationem alias peccant mortaliter nisi ita modicum sit dānum q̄ probabiliter non curarent.

3 ¶Quid de dominis qui occidūt vl' mulāt homines propter leones et sylue stria animalia capita. rñ. Aliens. qō mortaliter peccant si faciant libidine vindicte. vel amore huius modi animalium aut venandi. Credo etiam quod si sit cō suetudo loci vel statutuz quod pro vno actu venationis tanta pena infligatur quod non excusat a mortali omnes observantes eam. vt notat. Jac. c. qui condant leges iniquas. z Trancre. in summa titu. de rapina.

Venditio Vide supra emptio

¶ De hic notatis z quod vendere est facti non iuris. not. in. l. consilio. §. fina. z ibi glo. in versi. facte. ff. loca. et qō potest etiā pro vno numero fieri vt per gl. z Barto. in. l. si quis ante. in. ij. oppo. ff. de acquirē. possē.

¶Utrum quis possit compelli ad vendendum inuitus. Rñ. quod regulariter non sicut nec emere. Unde dicit ter. in l. inuitum. C. de cōtrahē. emp. Inuitum comparare vel distrahere posse latentis iustam causam si continet de lite rum hec ibi facit. l. nec emere. C. de iure delibe Fallit hoc in multis casibus de quibus vide gl. in. l. iulianus. §. idem celsus. ff. de ac. emp. z ven. z in pallegatis legibus.

Beneficiū vide ꝫ sortilegiū.

Veniale vide supra peccatuz.

Verberatio vide ꝫ percussio.

¶ Adde an verberare sit ritum publicum Barto. no. quod non nisi in tribus casibus ibi per eum notatis in. l. lege iulia. in. iij. notab. di. ff. ad legem iuliā. de vi. pub.

¶Utrum ille qui non valens soluere in ciuib' fuit in corpore si veniat ad plus quoꝝ fortunam teneatur amplius soluere. rñ. Bald. in. l. fina. de in ius vocā. q̄ non quia laicio corporalis cedit loco solutionis. facit. l. sed si vnus. §. si ante ff. de inīu. glos. est in. c. sicut dignum. de homicid. vide glos. in regula peccatum li. vj. Limita. ꝫ. solutio. §. xxij.

Vestis z cetera iduēta eccle debēt esse sacrata z honesta nec debēt tangi a nō sacratis hominibus. de cōse. dist. j. capi. in sancta et dnobus. c. seq. nec femine etiam sacrate debent ea tangere. dist. xxij. sacrate. z

UVA. BHSC. IyR_213

intelligit ſm hoſti. in ſum.ti. de euch. quādo ſunt per pontificez benedicta.c. ad hec.de religio.do.

1 ¶Utrum de veſte alicuius domine poſſit fieri caſula.Rñ.gl.in.c.ed nuptiarū. de conſe.di.j.ꝙ nō Cui nō aſſentio.immo eo ipo quo dedicatur deo purgat omnis macula. Facit.c.non liceat.xvj. q.vltima.

2 ¶Utrum veſtes ⁊ manutergia eccleſiaſtica poſſint deputari ad vſus laicorū. Rñ.gl. quod non in.c.mancipia. de re. permuta.

Vicarius eſt q̄ vices alterius generi ſine i officio nō cōtentioſo.vt extra.eo.titu. per totū ſine i cōtentioſo.C. de offi. eius q̄ vi.al. ge.per totum.

☞ De notatis in hoc.§.vicarius ⁊ delegatus differunt:ſed in quo not. Bart. in.l.j.§.fi.ad finem verſiulo ſed quero. ff.quis ⁊ a quo.⁊ omnes per Alexan.in rubrica.ff.de officio ordi.⁊ in.l.preter.in fine.ff.de iuriſdi. omnium iudicium.

1 ¶Quot ſunt ſpecies vicariorū.Rñ.do. Car.in cle.vnica.eo.ti.ꝙ quatuor. Quidam ſunt perpetui eccleſiarum parochialium ⁊ tales facit eps ſm Lau. ex quo ſuſcipiunt curam animarum. vnde quotiens quis eſt deputatus autoritate epiſcopi curato beneficio vicarius eo ipſo eſt perpetuus ⁊ immutabilis.p c.vnicum.de capel.mo.lib.vj.⁊ non debent deputari niſi in parochialib⁹ habentibus latitudinē parochie vel aliā neceſſitatez.Et talis habere debet.xxv. an.⁊ ordinari ad ſacerdotium.infra annū.d.clem.vnica.alias priuatus eſt ipſo facto ⁊ ſi recipiat eccleſiam aliā cum cura perdit vicariam.extra.eo.titu.cap. ad hec.

2 ¶Quid ſi deputent ad eccleſias nō parochiales puta rurales.Rñ. ꝙ nō erūt ꝑpetui.⁊ ſic poterūt mutari ad velle p̄lati ꝙ tz etiam gl.in.d.cle.vnica.

3 ¶Utrū talis vicarius ꝑpetuus habeat indiſtincte curā animaꝝ. Rñ.d. Car. in d.cle.vnica ꝙ ſic quo ad omnē effectuz qꝛ poſſidet ſuo nole ad inſtar conducētis nō ad modicū temp⁹.l. fi.ff.ſi ager. vec.pe.

¶Utrū poſſit inſtituere aliū vicarium. 4
Rñ.do.Car.ibidē ꝙ nō ꝑpetuū.ſz bene temporalem vt cōmuniter tenent doc.

¶Quidam ſunt vicarij tēporales ſicut 5
mercenarij qui ad tp̄s aſſumuntur ad adiuuandū ad curā aiarū ⁊ tales pñt aſſumi i curatis ēt ſine lnia epi de iure ꝯmuni niſi ſtatuto epi ꝓhiberet.vj.q.j. illud.c.nihil.Et lz tali aſſumpto confiteri licet non habeat curā aiarū ſm Pa qñ rector ꝑ viā delegatiōis ei cōmittit autoritatem audiēdi.qꝛ pōtetiā nō habēti curā aiaꝝ.Et hoc verū niſi ſit ꝓhibitus ad exercitium cure vt pegrinus ⁊ ignotus.de cle.pe.per totū:quia tunc non teneret talis cōmiſſio quia ad ſolū epm ꝑtinet de cle.pe.c.tue.⁊.c. ſi.⁊ ſimiliter dic quādo committit religioſo cui a regula vel ſuo p̄lato prohibetur. de hoc dic.vt.s.iij.§.iiij.

¶Quidam ſunt vicarij q̄ deputant ad 6
aliquā prouinciā aut dioceſim vel locū de quibus extra.e.ti.c.pe.⁊ xvj.q.j. adicim⁹.⁊ tales vicarij iuriſditionales tātā poteſtatē habēt q̄tuz menſuram⁹ ex eoꝝ cōmiſſiōe.pro hoc de priuil.accepimus.⁊.c.porro.

¶Quidā ſunt vicarij q̄ conſtituunt ad 7
omnia incūbētia p̄lato nō ſolū reſpectu cure.ſz etiā reſpectu oium incūbētiū et eſt dr̄ia iter illos ꝓprie ⁊ officiales epo rū,qꝛ officiali ſolū committit cognitio cauſarū toti⁹ dioceſis.non autez inquiſitio correctio exceſſuum amotio a bñficijs niſi ſpāliter ſit eis commiſſuz.Vicarij aūt generales oia hec pñt excepta beneficioꝝ collatiōe.vt in.c.cum in generali.eo.ti.li.vj.Sz in Italia rata eſt differētia ⁊ iō videat eoꝝ ꝯmiſſio vt ſciat autoritas.⁊ iſtos ꝯſtituit eps ſine ꝯſenſu capituli.ſm hoſti.allegat.c.ea noſcitur.de his que fi.a prela.

¶Utruz vicarij tp̄ales.ſ.ſecundi.tertij. 8
⁊ quarti poſſint aliū vicariū inſtituere. Rñ.ꝙ nō extrā eo.tit.c.clericos.Fallit i archip̄ſbytero q̄ cum ſit vicarius epi in ſpūalib⁹.de of.archipreſbyte.c. miniſte

UVA. BHSC. IyR_213

rium. Aliū tñ vicariuz pōt instituere. vt ibidem dz. Et intellige nō posse nisi speciaiter eis committatur.

9 Utrum plati possint vices suas alicui cōmittere sub ānno cēsu. Rñ. q nō sine simōia. extra. ne plati. vi. suas. c. ij. x. iij. qz sicut p cōmissōe iurisdictionis nō iz recipere certā pecuniā ḡtitatē ita multominus iz recipere quotā ptē puētuū sm ho. Bene pōt vicario tale salarium constituere. immo ad hoc teneť. xij. q. ij. charitatē habet etiā talis vicarius ius petēdi sibi assignari congruā portionē de reddituz ecclie ex qbz comode possit sustētari extra eo. ti. c. ad hoc fz ho. z ideo posset dicere. Ego do tibi p salario tuo centum z totū lucrū habis mihi de exercitio iurisdictionis sm Inno.

10 Qui sunt casus i qbz licite p aliū desernnt eccle. Rñ. q multi. s. si parochia sit lata si cecidit i infirmitatez sine sua culpa debilitatē vel defozmitatem vel necessitas abstandi seu vtilitas ecclie hmōi. Et de hoc habes. ŝ. Clericz. vij.

Vidua ppie ex significatione vocabuli seu sm etymologiā q̄z mulier sine viro etiā si nūq̄z vi rū habuisset quasi sine diuitare. Et dz a vi. q est sine vecors. s. sine corde ita dz tex. i. l. malū. ŝ. vidaas. ff. de verb. signi z tex. in. c. vidua. xij. dis. z gracianus ibi vult q dicat illa cui⁹ maritꝰ mortuꝰ ē Dz intelligi ex cōmuni vsu loquendi. z itellige si ab eo fuit cognita alias nō vtibi. z iō in quacūq̄ materia etiam penali vsus loquēdi pfert ppio si finificato verboz sine ppriuz signficatū elliciatur ex etymologia seu ex diffinitione siue ex autoritate iurz. l. libroz. ŝ. q tñ cassius. ff. de leg. iij. z. l. cū delamōis. ŝ. asinam. ff. de fun. instru. le. q z. l. labeo ff. de sup. le. no. Bar. in. l. oēs populi. ff. de iust. z iurz. Inno. in. c. olim. de ẏ. sig. z gl. in. c. nonnulli. de rescriptis.

Villicus dz ville custos z q̄ fructibz pcipiēdis z colligēdis iponit. ff. de instru. l. fi cū villico.

Vindicatio Utz sit petm. Rñ. q ad satisfactionē animi irati z in malū primi solū nūquā licet: imo est petm mortale xxiij. q. iij. si ecclesia. z. c. quisquis christianus. z ca. ea vindicta. Si vero fit ex zelo iustitie z ad correctionem peccatorum z ab eo qui ex officio potest sic meritoria est. vt in dictis capitu. et. qō. v. non vog.

☞ Adde an possit p statutū permitti vide z an iure alteri possit demandari Bal. no. q nō in. c. j. ẏ. j. col. j. ẏ. z hoc facit ad statutū. in. ti. de pace iur. fir. z in l. iniij. fi. c. cum dini.

Utrū aliquis possit vindicare suā in iuriam. Rñ. hoste q non etiam si superiorē nō habet vnde licet princeps non subsit legib⁹. l. digna vox. C. de legib⁹. tamē ipse delegat de iudi. c. j. ẏ. his ipse punire posset z sic intellige z limita ca. olim. el. j. de resti. spo. c. significati. el. ij. de homi.

Violētia que est filia anaritie. vide rapina.

Virginitas sm Ri. in. di. xxiij. dupl. cit sumit. Primo modo ipie. p integritate carnis z sic qlibet naicit ẏgo z istud nō est virtus. Secūdo modo virginitas sumit pro habitu quo voluntas determinat ad respuendū pōpte z facile oēm delectationē veneream etiam licitā vt mens liberius spūalib⁹ vacet qz vt dz ad cozi. vij. Virgo cogitat q̄ domini sūt vt sit sancta corpore z spū z hec est virt⁹ z diffinit ab aug. li. de nup. Virginitas est in carne corruptibili incorruptiōis p petua meditatio. i q virgo dz gerere i ppōsito vt in hoc pseueret ppetuo. et ex hoc pz q integritas carnis nō est de essentia virginitatis. sed est quidā ei⁹ decor accidētalis extrinsecus exns. qui perdi pōt sine diminutiōe virtutis. virginitatis. vt pz. xxxij. q. v. in princi. z. c. tol rabilius.

Utrū virginitas sit virt⁹ spālis. Rñ. sm Ri. vbi. ŝ. q nō. sed addit vltra castitatē cōmgalē statū pfectionis z magis plz ẏ opinio illoz qui volūt q sit virt⁹ spālis. qz sic sequeretur. qō virtus aiali

UVA. BHSC. IyR_213

ti posset sine peccato nec valet respõsio q̃ votum requiritur in virginitate q̃ non est verum sed bene propositum qõ tamẽ posset mutari sine peccato alijs occurrentibus de nouo

2 ¶Que requirunt vt amittat virginitas. Rñ. q̃ requirit. p̃mo pollutio ꝑprie ta. Vbi sciẽdũ q̃ triplex humor ỹ genitalib⁹ stillat. s. semen. Secũdus hmõi similis seminj q̃ est medi⁹ & stillat quã doctz ex solo tactu. vel auditu turpium Tertiꝰ est vinus. pdit aũt virginitas ꝑ solã seminis resolutionẽ q̃ locũ coitus supplet vel ei⁹ cõplet delectationẽ. Secũdo requirit vt amittat q̃talis delectatio sit ex voluntate operantis vel consentiẽte vel nõ dissentiẽte. vel nõ ꝓtum põt resistente. Alij tamen volunt q̃ si etiaz pollutio nõ sequatur vt in illis q̃ sunt ante tempus seminis. qui tamẽ ex plẽt coitum vel per turpẽ tactum. vel p commixtionẽ cum alio & hmõi amittatur. & placet tamen recuperabitur ꝑ penitentiam.

3 ¶Quid si ante pollutionẽ nec in ipa interuenit volũtas sed post est contenta. Rñ. pdit virginitatẽ. sed recuperat ꝑ pniaz alij dicũt q̃ nõ recuperat ex quo pollutio est secuta & cõsensus mẽtis sine ante sine post is ꝑmũ mihi videt verꝰ.

4 ¶Utrũ illi q̃ corrũpunt in somnijs vel ebrietate & hmõi amittant. Rñ. q̃ non amittunt virginitatez ꝑm Tho. iiij. di. xxxij. nisi hac intentione fuerint dormitum vel se inebriauerint. eadem dicendum de habentibus fluxũ seminis & si post sint contenti amittet. sed ꝑ pniaz recuperatur.

5 ¶Utrum puelle anteq̃ coitum possint explere aliquid carnale committẽtes perdant virginitatẽ. Rñ. q̃ si sunt dolicapaces pdũt quidem mentaliter solũ sed ꝑ penitẽtiam recuparabunt. Si vero nõ sunt dolicapaces sic nec etiã mẽtaliter pdũt. dicit cñ. alex. ij. ij. ti. de luxuria q̃ quo ad mẽtẽ requirit ꝓpetuitas quo ad finalem incorruptionẽ mentis quo vero ad corp⁹ requirit ꝓpetua incorruptio ꝗtuz est de volũtate mentis aliter non potest esse virginitas.

¶De consecratione virginuz. Vide. 3. consecratio virginum. 6

Virtus nomẽ vl nobilitatẽ dat. ope. di. j. ℌ. finaliterẽ. xxd fit. xxxij. q. v. de pudicitia vbi dicit glos. q̃ est habitus mentis bene constitute. de pe. di. iij. ille ter. et q̃ virtutes sunt velamenta anime. de pe. di. j. sapiens et q̃ sunt gradus etiam in eadem virtute. de pe. dist. ij. ℌ. hec que de charitate.

Vis qd & in quo differt a metu vide. ℨ. Met⁹. ℌ. vltimo. Dicit etiam vis ꝓ omni violentia.

¶Adde de hic dictis & q̃ vis nõ est sine dolo sz bene dol⁹ est sine vi. no. in. l. ij. ℌ. doli. ff. de bo rap.

¶Quotuplex est vis. Rñ. duplex. vna dicitur publica & hec est que fit nedũ cũ armis vt. l. j. ff. de vi. pu sed. etiam cum omni quod potest nocere. vt in. l. armatos. ff. eodem titulo. armatos non vtiqz solum intelligere debem⁹ eos qui tela habuerint. sz etiam eos qui aliud quo nocere possunt hec ibi et hac lege tenetur non solum in vi facta cum armis. sed etiam si armate intrat domum vel possessionem alterius sine causa legitima puta ꝓ vsu venandi itineris nauigationis vel mercationum. vt in. l. j. & ij. ff. de vi pu. Alis dicitur priuata. que scilicet fit sine armis alicui etiã coadunatis hoibus vel si res debitoris sine iudicis auctoritate occupet. De hac plene habetur per totum. ff. de vi. priuata. 1

¶Que est pena inferẽtis vim. Rñ. ꝓ vi publica deponitur. vt not. glo. in. c. qui dolo in fin. de vi pu. ꝓ vi priuata punitur in tertia parte bonorũ & nõ potest esse iudex senator vel alium aliquem honorem habere tanq̃ infamis. vt i. l. j. ff. de vi priuata. alijs alle. in gl. in. c. cum dilectus. de or. cog. 2

¶Utrum liceat alicui hostium aut murũ frangere et vim inferre. Rñ. q̃ si ꝙs habet possessionem alicuius rei potest tam in personam impedientem ꝗm in hostia & muros illi⁹ loci vt valeat vti iu- 3

UVA. BHSC. IyR_213

re suo nedum iudex. sed ⁊ quilibet vt i c. j. de immu. ec. no. Pa. quia nō vult aliquid de nouo sed solum ius suū defendere vel perditam incontinēti recuperare. Si vero non habet possessionez in re aliqua licet habeat actionem hypothecariam vel aliam ad illam cōsequēdam tunc non potest etiam si sit iudex vel prelatus propria autoritate. Et isto modo loquitur. c. eum qui. de prebend. lib. vj ⁊. l. si quis in tantam. C. vnde vi. Iste enim non debet propria autoritate violentiā inferre quia dicere sibi in contra. l. vnicā. C. ne quis in causa sua.

4 ¶ Utruz liceat vim vi repellere. Rñ. dic vt. s. defensio siue inferat in personam propriam vel proximi vel in rebus.

Visitationē pōt facere qlibet hñs ordinariā iurisditionem in aliquos sicut archiepiscopus in tota prouincia. de censi. capi. romana. ⁊ cap. perpetuo lib. vj. ⁊ episcopus in sua diocesi. de offi. ordi. conquerente. Item archidiaconus ⁊ decanus. de censi cum apostolus. de offic. archi. cap. mandamus. Item abbates et prelati religiosorum visitant monasteria ⁊ monachos. secūdum eorum institutā. vt. in cap. peñ. ⁊ vlti. de sta. mo. Item legati apostolice sedis. ⁊ quibus committitur a papa vel a prelatis ordinariis existentibus ipsis impeditis. x. q. j. episcopum. de offi. ord. cap. inter cetera. ⁊ eo. ti. c. si episcopus. li. vj. Quidā tamen dicūt inferiores episcopis non posse per aliū visitare cōsuetudine obstante exceptis prelatis religiosorū qui visitant etiam per alios.

1 ¶ Quem ordinem debet tenere visitator. Rñ. ꝙ archiepiscopus debet primo propriam diocesim visitare totam. incipiendo a capitulo sue ecclesie. primo et sic tota visitata transibit ad alias dioceses vt dicitur in. c. romana. de censi. lib. vj. Similiter faciat episcopus. Primo incipiendo a suo capitulo. Legati autem de latere non tenētur istum ordinem seruare ꝑm hostien. nec visitatores religiosorum. sed seruabunt eorum statuta. vt dicitur in. d. c. romana. et ibi vide quod not.

¶ Quomodo dz fieri visitatio. Rñ. prio dz ꝓponere ꝟbū dei ⁊ demū ꝺ vita ⁊ cōuersatione ministrantium in ecclesijs ⁊ locis alijs diuino cultui deputatis. ac ceteris q̄ ad officiū suū spectāt inq̄rat. ⁊ sine iuramēto ⁊ coactiōe ad eoꝝ emendatiōē ꝑ salubria ꝯsilia iducat lenib⁹ ⁊ asperis sicut sibi videbit expedire. Qd si de aliq̄b⁹ orta fuerit infamia ꝯtra aliquem ordinario denunciet vt inquirat. notoria vero corrigere poterit ⁊ punire vt in. d. capi. romana. ⁊ ista forma est de p̄cepto omnibus prelatis ordinario iure visitātibus exceptis religiosoꝝ consuetudinib⁹ ⁊ regularibus institutis. vt in. d. c. romana. 2

¶ Utrum visitator possit aliq̄d recipere a visitatis. Rñ. ꝙ sic ad procurationē. ⁊ aduerte ꝙ opz primo ꝙ ꝓcuratio soluz recipiat. Secūdo solum a locis visitatis. ⁊ nō ab alijs. Tertio ꝙ solū sit pro victu illius diei siue sit in victualib⁹ siue sit i pecunia. Quarto ꝙ tātū vna die vnam procurationem recipiat siue vnā vel plures visitet ecclesias. Quinto qd ipse ordinari⁹ ꝑsonal'r visitet al's istis nō cōcurrētib⁹ recipe nō pōt. Et siquid alio mō receperit ipse vel aliq̄s de suis familiaribus tenet duplū restituere ecclesie a qua illud receptū est infra mensem alioquin patriarche acchiep̄i ⁊ ep̄i sunt iterdicti ip̄o facto ab igressu ecclesie. Inferiores vero ap̄dictis sunt suspēsi ab officio ⁊ bñficio donec dictum dupluz restituāt nec vz remissio vel dātiū liberalitas seu gratia eos liberare nisi restituāt. hec colligūt ex. c. exigit. iūcto. c. felici. de cēsi. li. vj. ⁊ in. d. c. romana. 3

Viciatus corpore vide. s. corpore viciatus.

Vicium Vide. s. Peccatum.

Vnanimiter de suo significato requirit nullam discrepantiam ꝙ probatur in. c. bone. el. ij. de post. prel. ⁊ in. ca. et si vnanimiter eodem titu. ⁊ tenet Inno. i

UVÁ. BHSC. IyR_213

c. cū ecclesia de cā pos. ⁊ proprie. ⁊ ibi se quitur Pan.

Uniuersitas Uide supra collegium.

Unctio extrema ē vnū d̄ sacramentis ecclesie de quo habes in ca. vnico de sacra vnctione.

1 ¶ Que est ei⁹ materia. Rñ. oleū. vt in. d. c. vnico. Pe. aurea. i. iiij. dist. xxiij. dicit ꝙ oportet sit oleū oliuarum ⁊ cōsecratuz ab ep̄o solū nō ab inferiore vt dicit magister in. iiij. di. xxiij.

2 ¶ Que forma. rñ. est illa de qua i ordinario. s. dicendo per istam sanctam vnctionē ⁊ suā pijssimam misericordiā indulgeat tibi dñs quicquid oculorū vicio deliq̄sti. In noie patris ⁊ filij ⁊ spūs sancti amē. Et sic de ceteris sensibus.

3 ¶ Quis pōt eā ꝯferre. Rñ. sol⁹ sacerdos vt patet in. d. c. vnico. ⁊ de ver. sig. c. q̄siuit. ⁊ si vnus deficeret alter dz suppiere vbi primus omisit.

4 ¶ Quib⁹ pōt cōferri. Rñ. infirmis existētib⁹ i piculo mortis de q̄b⁹ ꝓbabilr dubitat de morte. pueris aūt vel euntibus ad bellū aut alio mō in periculo casuali mortis nō dat ꝑm cōiter doc. nec etiam amētib⁹ ante amentiā ipsam petijssent ⁊ dādo nullā irreuerētiā facerēt. sz ⁊ ꝑz S. Bo. i. iiij. di. xxiij. tm̄ dz dari infirmis q̄ in mortali nō sunt. ⁊ ratione vtētib⁹ ⁊ in articulo mortis eūtib⁹ ⁊ veniale peccatū habentibus. alijs non.

5 ¶ Que ptes corpis debent vngi. Rñ. ꝙ instr̄a quinq̄ sensuum. s. oculi aures manus nares labia pedes ⁊ renes. mulieribus tamē non vngunt renes propter honestatem. Mutilati vero vel ceci vngunt in locis magis propinquis p̄dictis si nō habēt predicta menbra.

6 ¶ Quis effect⁹. Rñ. ꝙ vel agit vl̄ auget inuisibilē vnctionē spūssancti si digne accipiat vt dr̄ i. c. vnctio. Aureol⁹ i. iij. dis. xxvij. ponit. vij. fruct⁹ prim⁹ deiectio venialium. Scd̄s diminutio pene debite pctō mortal. Terti⁹ gratie augmētatio q̄ vi hui⁹ sacr̄i augeri hz non tm̄ ex deuotiōe mistrātis ⁊ suscipiētis. sz ēt ex ꝟtute opis opati mia dei assistēte operi suo ⁊ aucta gr̄a auget ⁊ gl̄ia. Quart⁹ ē interior leticia ⁊ robur ꝯ domonis insidias q̄ potissime tūc isunt. Quit⁹ arctatio diabolice ptātis. qz nō est ita potēs sumpto isto sacr̄o. Sext⁹ corp̄is sanatio vbi expedit saluti. Uñ i primitiua ecclesia multi sanabant. Jacobi. vj. oino alleuiabit infirmū. Septimus ꝓtestatio decedētis ꝙ ꝑmāserit in fide militātis ecclesie. ex quo signo vadit ad eccl̄iam triūphantē tanq̄ q̄ fideliter pugnauit. Octau⁹ ꝑm. S. Tho. i. iiij. di. xxiij. tollit pctm̄ veniale ⁊ mortale etiā q̄tū ad culpam dummodo nō opponatur obex ex parte recipientis.

¶ Utruz istud sacr̄m sit de necessitate. Rñ. ꝑm. S. Bo. i. iiij. di. xxiij. ꝙ nō si tñ omittatur ex contēptu dānabile est. Secus si ex negligentia. 7

¶ Utrū sit iterabile. Rñ. ꝑm Tho. vbi. s. ꝙ sic sine iniuria etiā in eadem infirmitate dūmodo sit casus diuersus puta hidropicus nunc est in articulo mortis postea euadit ⁊ durante infirmitate aliquo tempore longo iterum venit ad articulū mortis potest ei iterum dari qz status ⁊ casus est diuersus licet sit eadē infirmitas. 8

Voluntas bona vtrū sufficiat sine bono opere. Rñ. vt. s. intentio. §. iiij. vñ dicit Amb. lxxxvj. di. c. nō satis est bene velle nisi studeas bene facere. facit in ar. capitu. j. de eo qui mit. in pos. ⁊ in cap. cū aliquib⁹ de sen. ⁊ de re iu. ⁊ l. promissor §. constituto. ff. de consti. pe. vide gl. in di. cap. j.

☞ Adde de hic notatis ⁊ ꝙ voluntas sola sufficit ad obligādum deo. l. si q̄s. ratio. §. voto. ff. de polli. ⁊ bar. i. l. gerit. colū. j. ver. probo. per rationez. ff. de. ac qui. here.

Additio mala vero voluntas quo ad peccatū sufficit sed quo ad incurrēdā penam iuris que imponitur ipsi facto non sufficit nisi perfecto actu. vt disputat. Joā an. in mercu. in reg. in penis de regulis iuris. libro sexto.

UVA. BHSC. IyR_213

1 ¶ Utrum volũtas hominis duret post mortẽ eiꝰ. Rñ. ꝙ sic pz in. c. fi. de p̃cario ꝙ nõ expirat morte concedẽtis. Secus de bñplacito qꝛ illud expirat ꝑ mortez c. si tibi gratiose de rescri. li. vj. ⁊ hec no. qꝛ faciũt ad q̃stionẽ. Judex. posuit aliquẽ cõsignatũ donec reuocaret: moriť an expiret ꝯfiniũ dic ꝙ nõ. i. l. cẽtesimis §. fi. ff. de ver. obl. ꝑ bal. i. j. cõstitutiõe. ff. ⁊ in. l. j. C. de postu. ⁊ per Salyc. in. l. in ementis. C. de cõtrahẽ. ẽp. ⁊ in. l. hec venditio. ff. de cõtrahen. ẽp. Item ad q̃stionẽ ꝙ prior claustralis nõ reuocatur morte abbatis. Iz posset reuocare qñ voluisset ⁊ ad p̃dicta est tex. clarus i. d. c. si tibi gratiose.

2 ¶ Quot modis dr̃ voluntas bona. Rñ. ꝙ voluntas accipitur tripliciť. Prio ꝑ potentia aie ⁊ sic est bona ex virtute et habitu bona. bonũ em̃ ẽ qđ habet qualitatẽ bonã. Primo topicorum. Secundo accipitur pro habitu siue dispositione seu affectione volũtatis derelicto ex actu voluntatis siue ex vsu ⁊ hec bona vel mala ꝟm actiões qꝛ tales generanť habitꝰ vel dispositiões quales sũt actꝰ. iij. ethicoꝝ. Tertio accipitur ꝑ actu ip̃iꝰ voluntatis potentie ⁊ iste est bonus ex ordine eius sufficienti ad debitũ finem ⁊ vt hoc sit quatuor requirunť. Primũ ꝙ finis sit bonus in se. Secundũ ꝙ sit ipse finis melior his q̃ appetũtur propter ip̃m. vnde dicit Aug. xix. de ciui. dei c. iij. ꝙ q̃ laudant deum propter pecuniam non habent bonum finez neq̃ bonam voluntatem. Tertium ꝙ illa sint ꝟm rationem rectã ordinabilia ⁊ apta ad talem finem consequendum. Quartum ꝙ volũtas ordinantis ratione regulata ordinet vel velit bona in genere in differentia ad bonum finem. aliter his deficientibus non erit bona voluntas. hec ex. S. Bona. in. ij. distin. xxxviij. questione j. ar. j.

3 ¶ Utrũ vniꝰ solius bone voluntatis sit vnus solus finis. rñ. ꝙ sic. s. pricipalis. Unde sciẽdũ ꝙ actus põt habere plures fines tripl'. Primo. ꝙ vnꝰ sit sub altero. ⁊ ꝑꝑ illũ Secũdo ꝙ vnus sit principalis finis alter nõ principalis. ita tñ ꝙ non principalis non referť ad principalẽ. Tertio ꝙ vterq̃ sit pricipalis. exẽplũ de eo qui vadit ꝑ distributiõibꝰ ad ecclesiã. qꝛ aliqñ intendit principaliter dei honorẽ ⁊ cũ hoc sil'. habere pecuniã illã ad hoc vt ad dei honorẽ illã distribuat vel in alios vsus licitos cõuertat. Aliquãdo intẽdit dei honorẽ ⁊ vult simul acquirere pecuniã. ita tamen ꝙ acquisitionẽ pecunie nõ redigit ad honorẽ dei nec etiã pecuniã illã finem principalẽ statuit. qꝛ eã propter se non diligit qꝛ ẽt nõ daret̃ iret. nec ꝑꝑ eã hñdã aliquid contra deũ cõmitteret. Aliquãdo intendit deo placere. ⁊ sil' etiã pecuniã acquirere. vt possit thesaurum suũ augere ⁊ in eo delectari. Primo mõ ire ad ecclesiam est meritoriũ ⁊ pertinet ad bonã voluntatem. Secũdo modo non est bone volũtatis loquẽdo formaliter non tñ ei sic repugnat. quin in ea stare possit. ẽ em̃ ibi pctm̃ veniale nõ mortale ⁊ hoc est qđ dicit Augu. lib. cõfes. minꝰ te amat q̃ te cũ aliquid amet ꝙ nõ ꝑpter te amat. Tertio mõ ẽ cõtra bonã volũtatẽ qꝛ nemo potest duobus dñis seruire. Math. vj. cum em̃ sit vnum solum verum bonuz. ꝙ quietat humanũ desiderium oportet ꝙ volũtas ab hoc vt sit bona ⁊ recta statuat sibi vnicum finem vltimum. hec ex. s. Bona in. ij. di. xxxviij. ar. iij. q. j.

¶ Utrũ bonitas actualis volũtatis addat aliquã bonitatẽ sup bonitatẽ ipsiꝰ habitus gratie. vide. s. intentio. §. v. 4

¶ Utrum teneamur conformare voluntatẽ nostram volũtati diuine in volito. Rñ. fuit diuersa inter thelogos opi. in primo sen. di. vlt. Sed ista vr̃ mihi ꝟior scz ꝙ teneamur cõformare quãtum ad illa volita q̃ exprimunť a deo signo precepto in lege explicite vel implicite vl' q̃ nobis manifestaret sic velle de p̃cepto. Sz q̃tũ ad alia cõsiliũ est nõ preceptũ ꝯsiliũ dico si sunt expressa sub signo cõsiliũ tacite vel expresse. Si vero nõ sunt exp̃ssa nec etiã de cõsilio teneamur nisi ꝯueniat nobꝫ illđ velle sicut dicit Aug. in enchi- 5

UVA. BHSC. IyR_213

in enchi.c.lx. Aliqñ inquit bona voluntate vult hō ꝙ nō vult deꝰ sicut bonus hō vult p̄rem viuere quē deus vult mori et gl.illa.s̄.psal.que dicit cor tortum hz homo qui non vult ꝙ vult deus. Intelligitur de his que nobis patēt ꝙ de precepto vult nos ea velle.

6 ¶ Utrū teneamur ꝯformare voluntatē i mō volēdi cū deo. Rñ. s̄m alex. lōbar. in p̄ria di.xlviij q̄ non absolute qꝛ si hō honorat patrē suū nō ex charitate, seu ex beniuolētia nō peccat sed tenet̄ cōditionat̄r.s.vult mereri vitā eternā. S.bo. in p̄rio di.vl.d̄t.ꝙ tenemur conformare volūtatē nr̄am volūtati diuine i mō volēdi affirmatiue.s.ꝓ loco ⁊ tp̄e qñ vlz tenemur exire i actū charitatꝫ qꝛ sicut tenemur ꝙ nunq̄ ꝯtraria velimus deo.s. ex libidine cū deꝰ velit ex charitate. Ita tenemur vt sub.eadem ratione velimꝰ pro loco ⁊ tempore et hoc si habemus charitatem. Si autē nō habemus nō tenemur ad hoc. sed ad equiualēs quia tenemur facere qd̄ i nobis est vt eā habeamus ⁊ hoc ꝓ loco ⁊ tēpore vt dictū est. Et si querat̄ qñ locꝰ ⁊ tēpꝰ est dicit idē bōa. ibidē ē ꝙ qñ dominꝰ visitat talem interiori locutiōe vel exteriori p̄dicatione vel aliquo tali in quo est oportunitas redeūdi ad cor. Uñ tūc si negligat incidit i cōtemptū ⁊ omissionis peccatū. Alex.vero de alex. s̄a s̄e. tractatu de negligētia.q.viij.dicit ꝙ quādo peccator cogitat de peccato suo qd̄ sit tm̄ malū ⁊ graue ⁊ ꝯuertit̄ sup ip̄m ⁊ excitatur a gratia dei ad conuertēdum qꝛ hoc modo excitat euz qñ facit peccatorē cogitare de pctō suo tunc tenet̄ actu dolere de illo ⁊ si nō dolet ⁊ cōteratur. tūc peccat ꝑ negligētiā ⁊ innouat̄ peccatum aliqd̄ ꝙ est negligētia mortalis hec ille. Et sic patet qñ tenetur.conformare volūtatem in modo volendi cum deo de precepto quod no.bene.

Votum secundū Rircar.in.iiij. di.xxxvj.ij.arti.iij.q.ij. est propositi supererogantis promissio deo facta propter bonū finem ex.deliberatione firmata.

¶ De notatis i hoc.§.cū seq.⁊ ꝑ eoꝝ discursum puta ꝑ legistas ⁊ qd̄ votū a quo ⁊ ait Bar.no.post gl.in.l.ij. in fine ff.de publi.

¶ Notātur dicit̄ superogantis boni qꝛ in voto de re necessaria ad salutē nō ꝓprie inuenit̄ rō voti. Rō qꝛ votū ꝓprie loquēdo ē q̄d volūtariū respectu principij a quo ꝓcedit ⁊ respectu eiꝰ qd̄ vouet̄ lz large dicatur votū ꝙ fit de necessario ad salutē.d̄ q̄ habet̄.xvij.q.j.c.j.s Uñ grauius peccat qui preuaricat̄ p̄ceptū diuinū qd̄ vouit q̄ qui nō vouit. 1

¶ Secūdo dicit̄ notāter ꝓmissio deo facta ad differētiā ꝓmissionis facte hoi q̄ nō proprie hz rationē voti. Nā solꝰ deꝰ est cui se totū homo potest obligare qꝛ solū ei cōuenit potestas sup totum hominem et ideo proprie votum fit deo qui totuz hominē obligat. Sanctis ꝟo qꝛ aliquo modo conuenit potestas sup totū hoiem inq̄tū ꝑ eorū orationes tota salus hois ꝓmouet̄. Ideo fit eis eliquo mō votū. non tamen habens plene rationem voti nec est necesse ꝙ ista promissio exprimat̄ ore sed sufficit etiā si fit in corde quo ad deum ⁊ cōsciam. 2

¶ Tertio dicit̄ notāter propter bonū finē ad excludēdū vota q̄ fiūt ꝓpter malū.finē vt cū quis vouet se ieiunaturum vt possit interficere inimicū et huiusmodi q̄ nō valēt sed grauiter peccāt talia vouētes. Sicut nō valeret votū factū d̄ re mala qꝛ deꝰ nō acceptat aliq̄d ꝯ se. 3

¶ Sed q̄d si vouet ꝓpter finē indifferētē. Rñ.qd̄ valet accipiendo indiferens respectu adēptionis vite eterne. Sicut cū quis vouet aliq̄d ꝓpter aliqd̄ bonū tēporale ꝙ habere non est vtilius ei ad vitā eternā q̄ carere eo. Si tamen veniret casus ꝙ esset malum. tunc non obligaret vt in voto. Jethe. 4

¶ Utrum votū possit fieri de re inutili ad salutē. Rñ.ꝙ nō de iure qꝛ qd̄ nō est ad dei honorē nec vtilis ad salutem offerētis per quācūq̄ circūstantiā aditā nō acceptat deus. Et ideo talis obligatio nō tz ipso iure.⁊ sic sunt vota stulta mulierum.s.de nō pectinando caput in 5

UVA. BHSC. IyR_213

sabbato ꝛ hmōi.non comedere de capite al.qñ propter decollationē Joannis baptiste ꝛ hmōi ſm Alb.ꝛ Ray. potius sunt frāgēda q̄ seruāda. Tutiꝰ tñ credo sit petere dispēsationē seu declarationēa cōfessore saltē ꝓpter reuerētiā.

6 ¶ Quarto dr̄ ex deliberatione firmata ad dr̄iam votorū q̄ fiūt ex surreptione. ꝛ sine deliberatiōe sicut faciūt aliqñ aliqui in angustijs q̄ nō obligāt de necessitate.sed tm̄ ex q̄dā conguitate.Jō ꝯ ipsa venire etiā ex ꝓpria autoritate non est pctm̄ mortale.Et qñ hoc fit pōt perpēdi ex hoc.qñ statim trāsacto ꝑiculo seu angustia sunt male contenti se tale votū emisisse.qꝛ vr̄ indeliberata factuꝫ. Secus qñ deliberate vt euadāt ꝑiculū vouent.qꝛ obligantur.

7 ¶ Addit.v.ſm aliq̄s ꝓ intētione obligādi se ad ipl̄ñ.ꝓmissuꝫ qꝛ ſm eos sola deliberatio nō firmat ꝓmissionē. Et lꝫ Ric.l.iiij.di.xxxviij.a quo p̄dicta sunt extracto nō firmet se i hoc. sꝫ ꝑtrāseat solū recitando.Tñ.mihi vr̄ ꝙ verisimile req̄rat̄ eo mō quo infra dicā.s. saltez tacite.sicut tꝫ gl.in.c.lr̄aturā co.ti. Uñ debes aduertere ꝙ votum hꝫ diuersos status ſm quos diuersa sortitur vocabula et effectus. Primus statꝰ est in origine.s.cū quis disponit aliquid boni facere.ꝛ tūc dr̄ deliberatio.d q̄ dr̄.xvij.q.j.q̄ bona agūt. ꝛ hoc cōfringere nō est pctm̄.Scd̄s status est professus cū ꝓcedēdo ꝓponit firmiter se facturū.ꝛ tunc dr̄ propositū.vt.xvij.q.ij.nos nouimus ꝛ sic non obligat ad mortale.sed veniale vt pꝫ in.c.lr̄aturā de voto. Et seq̄tur ibi Pa.ꝛ etiā vr̄ gl.hoc tenere ibidem si bene tota legatur.ꝛ gl.xvij.q.j.in sum. lꝫ allegēt Hug.tenere ꝙ peccat mortaliter talis sed nō loq̄t̄ in isto casu. sed de eo q̄ fecit votū in corde.lꝫ ore nō expresserit.vt pꝫ si bene attēdat̄. Sequit̄ etiā hoc.ar.in.d.ca.qui bona.s.ꝙ non obligat̄ ad mortale. Tertius status est consummationis.s.cū qd̄ firmiter ꝓposuit ꝓmittit alo obligandi se qꝛ nemo obligat se nisi q̄ alium obligādi se hꝫ.l.obligationū.la.j.ff.de act.ꝛ obli.ar.l.si ago ff.si cer.pe.nec etiā sufficit habere alium obligādi se nisi se ꝑ ꝓmissionē obliget siue promissio fiat corde siue ore.ꝛ iō iura q̄ vident̄ dicere ꝙ ꝓpositū deliberatū siue absolutū obligat vt in.c.nuptiarū.xxvij.qō.j.ꝛ.d.c.qui bona agūt.ꝛ.i.c.cōsul.de reg.cum similibus intelligēda.sunt de ꝓposito cū promissione firmato.ſm Pa.in.d.c.lr̄aturū.Qd̄ no.qꝛ facit ad multa.Aduerte tñ ꝙ lꝫ ꝓmittēdo nō habuerit animū exp̄sse obligādi se.Si tñ nō habuit animū cū ꝓmittebat nō obligari ex tali ꝓmissione nihilominus obligat̄.qꝛ tacite intelligit̄ obligatio. Quartꝰ status voti est solēnizatiōis s.qd̄ fit ore alicui homini vel solēnizat̄ ꝑ aliquē institutū ab ecclesia. vt ē ordo sacer.ꝛ religionis professio.

8 ¶ Quot sūt genera votoꝝ.Rñ.q̄tū ad nos spectat duo.s.simplex ꝛ ē hodie oē aliud votū a voto solēni q̄tumcūq̄ cū multis solēnitatibꝰ sit factū.aliud dicitur solenne ꝛ istud est solummodo illud qd̄ solēnizat̄ ꝑ susceptionē sacroꝝ ordinū aut ꝑ ꝓfessionē tacitam vel expressam factā alicui de religionibꝰ approbatis. vt no.i.c.vnico.de voto li.vj. Et de hoc vide.s̄.nouitius.§.xij.cū duobꝰ seq.ꝛ.s̄.religiosꝰ.§.iiij.cū duobꝰ se.ꝛ ꝓfessio.§.j. Itē votorū quoddā purū siue absolutū.s.sine aliqua cōditione factū aliud cōditionale.vt cū q̄s vouit facere si deus dederit mihi salutē corporis vel filium ꝛ hmōi.tunc non obligat nisi extāte cōditione de condi.appo.ca. verum.et tex.a contrario in capi.vnico. xxxij.q.vlt.

9 ¶ Sed nunq̄d licet facere votū sub tali ꝯditione.Inn.tenuit ꝙ non.qꝛ simonia cū est:qꝛ vult emere sanitatem a deo ꝓ tꝑali.Facit.c.q̄ studet.j.q.j.sed ego credo ꝙ nō sit illicitū qꝛ cum deo simonia fieri non potest. Rō qꝛ dedicare deo aliquid etiā sub cōditione est spūale.Sed spūale ꝓ spūali potest cōmutari sine simonia.c.ad qōnes de re. ꝑmu. Et hoc sequit̄ ho.ꝛ Pa.in.c.scripture de voto. allegat. ca. medicina.de pe. dis. vbi dr̄ pctā tua eleemosynis re.ꝛ.x.ij.q.ij.ale

UVA. BHSC. IyR_213

defunctorum.

10 ¶ Utrū faciēs votū sub cōditiōe ex cuius culpa cōditio non iplet teneat. Rñ. Ri. vbi. s. ar. iij. q. v. ꝙ sic. ar. c. sicut ex literis de spon. Unde ille q̄ fecit votū vt deus eum preseruaret ab aliquo peccato si non facit ꝙ in se est. vt preseruetur sicut fecisset si votum non emisisset vel sicut intendebat facere quando votum emisit. vel si volūtarie se p̄cipitat in peccato. nihilominꝰ obligatur voto facto.

11 ¶ Utrum votum sub conditione quaꝫ quis nollet impleri obliget. Rñ. Ri. vbi s. q. vltima ꝙ votum factum sub conditione de re bona, ꝛ ꝓpter bonuꝫ finē. qđ vouens intendit consequi per executionē illius boni quod vouit est obligatorium extante conditione siue illa conditio sit bona siue mala. siue vouens illā malam conditionem velit impleri sicut cum quis volens concubere cuꝫ muliere vouet religionem intrare. si sibi consenserit in illo malo facto siue nolit eaꝫ impleri. Sicut cū quis horrēs aliquod malū cōmittere, vouet si commiserit intrare religionē. Et q̄uis nolit etiam absolute intrare religionē imo abhorreat nō ꝓpterea minꝰ obligat. qꝛ nō requirit ꝙ absolute aliq̄d velit. sꝫ qđ velit ꝛ potest quis velle sub cōditiōe qđ tamē nolet absoluere.

Votū. ij.

qs pōt facere. Rñ. ꝙ q̄libet q̄ ē sane mētis ꝛ sui iuris q̄ ad illđ qđ vouet ꝛ nō ꝓhibitus a iure. ex quo pꝫ ꝙ. viij. sunt q̄ vouere non possunt.

1 ¶ Prio epi ꝛ alij supiores p̄lati nō pñt facere votū quo vinculū inter ip̄os ꝛ ecclesias suas dissoluat sine licētia pape. de renū. nisi cū pridē. vel quo diu ab ecclesia sua habeant absentari. de voto. c. magne. si tamē fecerit votū peregrinatiōis soluet expēsas q̄s fecisset in eūdo ꝛ redeūdo. ꝛ laborē vigilijs ꝛ oratiōibꝰ cōpēsabit vt valeant in sui preiudiciuꝫ. ꝑm qđ no. in. d. c. magne. Nō pōt etiam facere votū quo graue p̄iudiciuꝫ fieret eccl̄ie sue. viij. q. j. clemens. In alijs aūt sic ex quibꝰ prebeat bonū exemplum.

2 ¶ Secūdo clerici beneficiati in beneficijs in q̄bꝰ requirit residētia nō possunt facere votū longe peregrinationis sine licētia epi. dictis. c. magne. ꝛ. c. nisi cum pridē. de ꝯse. di. v. nō opꝫ. el. ij. posset tamen facere votū religionis. vt. s. religiosus. §. xij. Et ꝑm aliquos de accipiendo crucē. c. ex multa. de voto. qꝛ vident licētiati a papa q̄ ad illos qui pssunt esse vtiles terre sancte. sed contrarium. s. qđ nō possunt. nisi tempore generalis passagij est verius secundum ho. pa. in. c. fi. de voto soluēt tamē expensas ꝛ rediment laborē secūdū ꝙ dictū ē đ episcopis. In alijs autem possunt.

3 ¶ Tertio religiosi nullū votum facere possunt. Rñ. ꝓpter altitudinē religiōis ita ius statuit. xx. q. iiij. monacho nō iꝫ vouere sine cōsensu abbatis. Si aūt vouerint frangendū erit ꝛ placet magis q̄ opi. eoruꝫ qui distinguunt aut possit sine p̄iudicio prelati quia a monachis ꝛ religiosis est abdicatum velle ꝛ nolle ꝛ ideo non credo ꝙ possint vouere sine peccato nisi p̄supponāt cōsēsum prelati tacitum nec ꝙ vouerūt exequi debēt nisi habeant consensum expressum prelati si eius presentia haberi potest nisi sit de quo nullū p̄iudiciū fit prelato vel regulari vite ꝛ hoc sequitur Ric. in. iiij. ꝛ Tho. ij. ij. q. lxxxviij. ꝛ Ray.

4 ¶ Quarto abbas ꝛ p̄lati religiosoruꝫ nō possunt facere votū ꝑ qđ p̄iudicium generet in eoꝝ officio sine licētia suoꝝ superiorū. xviij. q. ij. abbates. de alijs vero possunt vouere.

5 ¶ Quinto filiusfamilias non pōt vouere aliquid quod sit cōtra regimē domꝰ vel familie seu de pertinētibꝰ ad illam nisi de licentia patris. nisi votum religionis. ar. l. ti. si. de polici. ꝛ votuꝫ terre sācte quod pōt. c. ex multa extra. eo. itē oē votū quo nihil derogat cure ꝛ regimini rei familiaris. Itē si hꝫ peculiū castrense vel quasi de illo pōt vouere. qꝛ i hmōi est sui iuris.

6 ¶ Sexto ipubes nō pōt facere votuꝫ religionis. etiam de cōsensu patris. ꝛ si facit nō tenet ēt post pubertatē q̄lrcunq̄

UVA. BHSC. IyR_213

intēderet cū fecit.c.ad nostrā.d regula. requirit eñ pubertas cōpleta.vt.s.nouitius.§.j.Tho.ij.ij.q.vlt.tz ꝙ si impubes hz vsum rōnis ꝙ obligat q̄tuz est ex se.nisi irritet.de quo dicto ego dubito.qz cōtra ipsum est tex.in.c.j.de regu.li.vj.Ubi ille q̄ fecit ꝓfessionē añ.xiiij. annū libere pōt redire ad seculum qd non esset si aliqualiter teneretur.Alia autem vota facere possunt sicut ⁊ filius familias si est doli capax.⁊ sane mentis.c.ij.de voto.Uerū tamē tutores possunt irritare.⁊ etiam curatores si votuz est reale vsq̄ ad.xxv.an.nisi veniret accessorie vt in intrante religionem cum quo transeunt bona sua.Si tamē ratū hz in pubertate tenetur ꝑm.Tho.ij.ij q.lxxxviij.

7 ¶Septimo seruus qui non potest facere votum de operibus corporalib⁹ aut temporalibus in preiudicium domini sui qui quo ad talia est ei subiect⁹.De spūalibus vt dicere orationes ⁊ hmōi q̄ nullū preiudiciū faciunt domino pōt ar.in.c.relatuz.de.sent.excō.⁊.c.si seru⁹ sciente.liiij.di.

8v ¶Octauo vir ⁊ vxor nō possunt facere votū p qd p̄iudiciū generet alteri q̄ ad debitū reddē.qz quo ad hoc sūt pares c.gaudem⁹.de diuor.⁊ ideo cū vxor nō possit vouere abstinentiā sine consensu viri vt in.c.manifestū.⁊.c.noluit.xxxiij. q.v.Silr nec vir.ꝑz Inn Sed Pa.i.d.c. scripture.tenet ꝙ vir aliquod votū abstinentie facere pōt dūmodo non sit in p̄iudiciū vxoris.Sed vxor nullum pōt facere sine cōsensu viri.immo dicit.ꝙ si vir consentit ꝙ nihilominus poterit renocare.lz male faciat nec vxor poterit ꝯdicere vt est tex.in.d.c.manifestum ⁊.c. noluit lex.Sz ego teneo ꝙ sicut vxor ñ pōt aliq̄d in p̄iudiciū viri vouere vt de abstinētia dormire cū camisia surgere ad matutinū ⁊ hmōi sic nec vir nec in hoc sunt impares.Sed quo ad eleemosynas ⁊ ea que ꝑtinēt ad curā rei familiaris sunt bene impares.⁊ ideo pro regula tene sicut videt velle gl.i.d.c.manifestum.ꝙ vxor pōt vouere ea que nō sunt in preiudiciū viri.⁊ ecōtrario vir. Unde si vxor hz p̄ter dotē potest facere votum de ipsis dandis ⁊ similia.Uerū est ꝙ caueat ne in scandalū iuris aliq̄d voueat nisi sit scādalū phariseoꝝ vt.s. dixi.Scādalū.§.iij.Fallit in voto peregrinationis in subsidiū terre sancte qd vir sine lnia vxoris pōt facere.c.ex multa.d voto.De voto religiōis quo tenet quādo fit a viro vl vxore vide.s.matrimonium.iiij.§.ix.cum sequenti.

¶Sed nunquid peccāt tales vouētes q̄ iplere nō possunt.Rñ.ꝙ si quādo vouent sciūt se non posse vouere.⁊ aduertunt de hoc sic videt ꝙ peccent mortaliter nisi p̄sumāt de volūtate eoꝝ quorū interest.Si vero de hoc nō cogitāt sic nō peccant.qz subintelligit ꝙ vouent q̄tū in eis est.⁊ multo magis non peccāt.si explicite hoc intendunt. 9

¶Utrū p̄latus.abbas.tutor.maritus. dominꝰ.⁊ hmōi peccent reuocādo vota p̄fatoꝝ q̄ non potuerunt facere.Rñ.qd nō.nisi cōsensum eis dederint.qz tunc peccarent lz p̄fati nō peccēt obediendo eis vt in.d.c.manifestum. 10

¶Pone p̄fati votū fecerūt añq̄ essent sub tali impedimēto.Rñ.ꝙ nihilominꝰ non poterunt implere. 11

¶Sed nunq̄d peccauerunt mortaliter tale impedimētū acceptando puta ep̄s q̄ anteq̄ esset ep̄s fecerat votū religionis acceptando ep̄atum vel mulier cōsentiēdo mr̄imonio.R.vt colligo ex.c. per vestras.de voto qd sic si de hoc aduertebat quādo tali impedimēto assensit.si vero tunc nō aduertebat nec cogitabat ꝙ assumebat impedimētum quo votum implere nō posset.sic non credo mortaliter peccauerit.lz.debeat dolere ꝙ votum implere nō pōt.⁊ recompēsare in eo in quo pōt.Potuit bene forsitā peccasse mortaliter ex tardatione vt infra dicā.Excipit ab hoc ille q̄ religionē assumit qz non peccat.sed meret ⁊ pōt oia vota i istud commutare si vult.Et ip̄o iure erit ab oib⁹ absolut⁹ sine alia dispēsatione ⁊ autoritate.vt no.Inno. ⁊ Pa.in.c.scripture.quia prima obliga 12

UVA. BHSC. IyR_213

tio vr̄ cōfusa in posteriori. facit qd̄ not. in cle. si domū. de reli. ⁊ vene. sanctoꝝ.

12 ¶Utrū p̄fati qui existētes in talib⁹ impedimentis fecerūt aliqua vota teneātur iplere sublato impedimēto tali. puta filiusfami. postq̄ factus est sui iuris vel vxor mortuo viro ⁊ hmōi. Rñ. Inn. ⁊ hug. ⁊ multi alij tenēt ꝙ sic. Pa. i. c. scripture eo. ti. dicit se dubitare ꝓpter. c. q̄dā. c. plz de cōuer. cōiu. Ubi pz ꝙ maritus q̄ intrauit religionē contradicente vxore restitut⁹ nō tenet̄ a mortua religionē intrare. qꝛ emisit votū tp̄e inhabili ergo idē erit in filiofami. Ex quo commissionē erit voti nō cōtulit ad tp̄s habile. ⁊ ꝓ hoc videt̄ tex. ff. de pollici. l. ij. facit qd̄ no. in. l. si non sortē. §. libert⁹. ff. de cōdi. inde. ⁊ hoc dicit verius. Pa. Sz ego distīguo ꝙ aut votū erat perpetuū ⁊ tūc aut fuit irritatū ꝑ eū q̄ potuit. ⁊ sic amplius nō tenet̄ nisi ad id ad qd̄ se potuit obligare. ⁊ iste proprie est casus in d. c. quidā. ⁊. c. plz. Nā reuocat⁹ ille qui fecerat votū religionis sine lnia alteri⁹ cōiugis nō tenet̄ illo mortuo redire ad religionē. sz solū viuere caste. qꝛ illd̄ potuit ꝓmittere. s. nō exigere. ⁊ ideo seruare tenet̄. Aut votū ꝑpetuū nō fuit irritatum ab eo q̄ potuit. ⁊ sic dic ꝙ soluta patria potestate vel vinculo quo impediebat̄ tenet̄ illud implere. ⁊ iste est casus. c. ꝯsuluit. de ꝯuer. ꝯiug. vbi vir igressus religionē vxore ipsum nō petente in vita ea mortua cogit̄ stare in religiōe. Si vero votum nō erat ꝑpetuū sed tēporale sic nō tenet̄. nisi intētio fuisset ad obligandū se ad tp̄s illud facien̄. in quo nō erat se obligare. similiter tenet̄ si qñ fecit votū intēdebat se obligare saltem post solutā patriā potestatē vel si remoto impedimēto ratificauit vt in. c. ij. in tex. ⁊ in glo. eo. ti. Si vero de nullo istorū cogitabat sed solū de illo impedimēto tempore patrie potestatis si fuit irritatum non tenetur ⁊ s̄m hanc distin. cōcorda opi. contrarias.

Votū. iij.

q̄ ad obligationem. ⁊ querit̄. vtrū oē votū licitū sit obligatorium. Rñ. Ri. vbi. s̄. ar. v. q. j. ꝙ sicut promissio licita facta cū intentione obligandi se ⁊ ex deliberatione si acceptetur ab eo cui fit ⁊ qui eā acceptare pōt obligat ꝓmittentē nō tm̄ ex p̄cepto legis diuine sed etiā legis nature. sic cū votum sit promissio vt. s̄. dictum est ⁊ deus illud acceptet cui fit. iō est obligatoriū extra de vo. c. licz. Fallit hoc in quatuor casibus s̄m eundem Ricar ibidem. Primus propter impotentiā implendi. Unde ille qui vouit ieiunium qd̄ sine magno detrimento corporis seruare nō potest si facultas adeundi superiorem deest pōt ꝓpria autoritate frāgere s̄z Tho. ij. ij. q. lxxxviij. ar. ij. peccat tamē vouens qd̄ sibi est impossibile. nisi speret fieri possibile. scd̄s propter autoritatem dispensantis. Intellige si subest legitima causa alias nō. vt in. c. magne. eo. ti. ⁊ in glo. in. c. nō est. e. ti. Tertius propter defectum cōditiōis apposite. xxxij. q. viij. c. non solum in fi. vel ꝓpter defectum cause principaliter mouentis. puta mulier fecit votum ieiunādi vt obtineret salutē filij q̄ morit̄. nō tenet̄. Quart⁹ casus qñ id qd̄ tp̄e facti voti erit licitū factū est illicitū postea. puta qꝛ fecerat votū continētie ante mr̄imoniū post ꝯctū non pōt licite denegare debitū petēti. ⁊ hmōi ⁊ ꝓpterea dicit Tho. in. iiij. ea. di. ꝙ. q̄c q̄d votū fieri impediret si pñs esset obligationē etiā voto facto affert. Qd̄ bene no. Adde. v. qñ irritat̄. ab eo qui pōt vt puta prelate viro tutore ⁊ hmōi.

¶Utrum votū de minori bono sit obligatorium. Rñ. Rica. vbi. s̄. ar. iij. q. ij. qd̄ nō si est exclusione strictioris qd̄ limita verum quādo illud minus bonū nō est sufficiēs ad salutē. s. quod tūc nō teneat Secus si est sufficiens ad salutē. qꝛ tunc tz q̄tū ad illud sed nō q̄tū ad exclusionem maioris boni. 1

¶Quādo tenet̄ quis votū implere. Rñ. Pan. in. c. non est voti. de voto ꝙ statim nisi autoritate superioris q̄ sup hoc pōt dispensare vt differat. ar. d. c. a ꝯrio. ricar. vo dicit ꝙ statim intēdebat se obligare sic stati tenet̄. Si vero ad tp̄s. sic s̄z 2

UVA. BHSC. IyR_213

q̄ se intendebat obligare faciet. ego vero credo sic distinguendū. Q̄ aut q̄s sic vouebat sic de implendo cogitabat vel statim vel ad tp̄s & sic obligat p̄s q̄ se obligare intēdebat quādo vouit. Si vo de tpe nō determinauit aut nō cogitauit aut si cogitauit nō tamē ad illud se obligauit ex voto. Sic distinguēdum etiā q̄ aut differt. qz denot⁹ & quieti⁹. aut cōmodi⁹ tardādo iperat iplere. & si nō peccat taliter mortaliter. & sic intelligo gl. veram in. d. c. nō est q̄ dicit q̄ in voto subintelligit si cōmode pōt q̄tuz vt nō statim teneat & difficultas sicut in iuramento sic & in hoc excusabit. Aut differt solū ex negligētia & si est p̄babile periculū imminēs impossibilitatis in implendo si tardat vt puta qz q̄s vouit religionē nisi hoc anno ingrediat postea non erit aptus vel nō poterit sic peccat mortaliter differēdo si hoc auertit. Si aūt tale periculū nō imineat vel si imunet nō auertit sic dicere q̄ sit p̄cīa mortale differre videt dux q̄us forte sit verū per arg. ℣ gio sensū. d. c. nō est voti trāsgressor q̄ autoritate aplice sedis q̄ vouit distulit ergo erit trāsgressor si sine autoritate differat. & ideo dicet q̄ aut iste excitat̄ a gr̄a ad implēn. q̄ p̄misit puta qz sepi⁹ sibi ad mentē reducit & cogitat quod illō dz implere & hmōi & sic velle differre erit p̄cīa mortale. q̄si a deo sit monit⁹ vt illud p̄ficiat & sic constituere in mora. Aut differt qz de eo nō cogitat vel nō recordat. & sic nō erit p̄cīa mortale. nisi sit notabilis & valde lōga dilatio ar. eo. q̄. §. dixi. Obligatio. a. §. viij.

3 ¶Utrū ille q̄ vouit ad certū diem. puta ieiunare vigiliam assumptionis gloriose virginis. Marie immediate sequentem. & hūmodi & seruauit teneatur alio die illud implere. Rn̄. pa. in. c. per tuas. de vot. q̄ sic quasi sit obligat⁹ ad duo sicut ille q̄ se obligat certo die dare decem alicui si die statuto non dederit tamen obligat⁹ remanebit. Facit. c. cuz dilecti. de do. & contu. & l. celsus. ff. de ar b. §. j. vbi iussus dare. x. j. kal. septemb. dicitur duo habere precepta vnum dādi. x. alterū. j. kal. Et est tutior opinio q̄ aliud tenere nisi vnde vouens non habeat animum obligandi se nisi ad illum diē qz sic nō tenet alio die ieiunare sed penitere de voto facto.

4 ¶Utrū votum de nō vouendo aliquid nisi in scriptis vel i manu talis & hmōi valeant. Rn̄. ꝑm Ric. vbi. §. ar. ij. q. iij. q̄ sic qz nō simpliciter p̄hibet factionē voti ℣ p̄auet p̄cipitationē & ideo sit p̄trariū facit. s. vouēdo nō i scriptis. vel sine cōditiōe apposita peccat vt transgressor primi voti. & sic est mortale & nihilominus tenet̄ seruare votū q̄ fecit sine illa cōditione qz votū de nō vouendo non obligat. licet obliget votum q̄ nō vouebit nisi cum tali circūstātia. vt illud seruet in vouendo.

5 ¶Utrū cessante causa ꝓpter quā quis vouit obliget. Rn̄. p̄ost. & q̄ sic & sit facilior redemptio alle. c. magne. §. fin. de vo. Sofr. & q̄ nō obligāt. per. d. c. fina. nisi in voto religiōis quod ex falsa causa non viciat. c. duduum. de conuer. coniu. Sed ego dico q̄ si causa erat finalis ita q̄ non intendebat obligari ipsa non extante non obligatur. c. cum cessante. de appe. Si vero causa erat impulsiua vel inductiua sic & cesset obligabit nihilominus facit. c. ex parte el. ij. de conuer. coniu. In dubio dico q̄ obligatur quando ignorat si fuit finalis vel nō. l. quicquid astringende. ff. de ver. ob. Nā omni voto causa finalis vt esse vt placeat deo. & ideo alle cause videntur impulsiue & ideo ipsis cessantibus remanet obligatio.

6 ¶Utrū q̄s possit obligare aliū ex voto suo. Rn̄. q̄ non nisi aliter consentiat vñ mater licet vouerat q̄ filius ieiunabit. Et hmōi nisi ipse cōsenserit non obligabitur. sed quo ad res tēporales bene posset obligare heredem suum sed non ad aliquid personale si ipse non consentit. vt. j. patebit.

7 ¶Utrū ille q̄ nō pōt p̄ficere votum per se teneat̄ p aliū p̄ficere. Rn̄. q̄ non qz in omni voto intelligit illa q̄dicio generalis si deo placuerit si poterit & hmōi et

UVA. BHSC. IyR_213

si nō expssmaꝫ vt no.in.c. quēadmodū. de iureiu. ꝫ in.c.beatus.xxij.q.ij.q̄ si nō extat tollit voti obligatio vt no.glo.i c. nō est.e.ti. Ad cap.q̄ sup his ō voto re sponderi pōt p̄z pa.in.c.j.de voto q̄ loquit quādo impedimentū nō est omnino impeditiuum. Sed solum difficultuosum. Distinguit tñ Inno.in.c. scripturę.e.ti q̄ si q̄s vouit visitare terrā sctā p subsidio impēdendo q̄ licet tunc vt itrare non possit tamē subsidium tenet̄ spendere melioꝛi modo quo potest̄ que sit ad hoc obligatus. ꝫ idem dicas in eo q̄ fecit votū visitādi. S. Jacobū. ꝫ aliq̄d dādi. ꝫ hmōi. Si ꝝo soluz vouit visitare ob deuotionē. tūc nō tenet̄ p alīz exēd impedimēto sup̄ueniēte. pa in. ca. lz. e. ti. addit aliā limitationē. s. q̄ non tenet̄ nisi tpe voti emissi erat cert⁹ q̄ impedimentū erat ppetuū. qꝛ sic teneret̄ p aliū implere ne votū sit derisoꝝ. Secus si nō erat certus de impedimēto p petro lz eū habceret tpe voti qꝛ tūc solū tenet̄ q̄primū como de potent. ar. in. l nepos proculo. ff. de ꝛ. signi. licz hosti. idiſtinc te velit q̄ teneat̄ p aliū q̄n impedimentū erat tpe voti. Sed videt̄ verior opin. pau. Addo ꝫ tertiā limitationē. s. q̄ nō teneat̄ p aliū verū nisi prius fuisset in mora in executione voti. quia tunc tenetur vel commutare vel redimere. vt patet leui. xxij. vbi dicitur q̄ si mortuꝰ fuerit imputabitur sibi in peccatum. ar. i. ij. in prin. ff. si quis cau. ꝫ in cap. fin. de iniur.

8 ¶ Utꝝ heres teneat̄ implere vota sibi imposita a b̄ illo cuiꝰ ē heres. rñ. q̄ aut exp̄sse essent sic teneꝝ dūmodo acceptet hereditatē si sub spe habendi hereditatem solū p̄sensit alias si simpliciter p̄misit sic teneret. ꝫ ita intelligo do. ant. in. o. d. c. lz. Nec distinguo vt q̄dā. an sit peregrinationis vel abstinētie. qꝛ quasi le cunq̄ sit tenet̄. Facit. l. veteris. §. de cō mi. stipula. ꝫ. C. vt ac. ab here vel contra here. mci. l. vnica. c. q̄ sup his ꝛca. licet. eo. ti. Si vero nō assensit heres. tunc si votū est p̄sonale. s. obligans p̄sonā suā nō tenet̄. Si ꝝo ē p̄sonale ad incertū p sonā puta mittere aliquē ad sctm̄ Jacobū sic tenet̄. Sic̄ si est reale solū vt facere monasteriū. vestire pauperes ꝫ hmōi. sic etiā tenet̄. Itē si ē reale simꝫ ꝫ p̄sonale ꝫ expssum virūq̄ vt ire ad sctm̄ Jacobū. ꝫ ibi offerre. x. sic tenet̄ ad offerēdū x. sed nō ad eundē vel mittendū aliquē nisi recūdū q̄ supra dixi. §. vij. an obligaꝫ p aliū implere. Si aūt est reale ꝫ p̄sonale. sed p̄sonale ex p̄ssum solū est. vt puta ire ad sanctū Jacobū. lz accessorie veniāt expensę nō tenet̄ qꝛ sublato principale. i. q̄ nō teneat ire. nō tenet̄ ad expēsas. Si ꝝo nihil i hoc disposuit sic dic q̄ si defunctus tenebaꝫ p aliū votū suū iplere. vt i casib⁹ de q̄b⁹. ff. dictū est sic si militer etiā tenetur ꝫ hoc ex q̄ adiit hereditatē. qꝛ adeūdo quasi ptraxit. Facit q̄ legit. ꝫ no. in. l. ij. ff. de pol. ꝫ in l. inote. ff. de acq̄r. here. p quo ter. i. c. si here des. ff. ō te. ꝫ hoc iteligę i q̄tū vires hereditatis patiūt. Credo tñ q̄ si filiꝰ gra naretur i legitima p hmōi votis implēdis q̄ haberet causā legitimā impetrādi dispensationem.

¶ Quid de illo q̄ defūcto p̄misit implere votū ab eo emissuz. rñ. q̄ in oi casu p mittēdo itellexit p̄sonā suā obligare ꝛc tenetur implere ob p̄missionē factā. Sz si p̄mittebat tanq̄ heres sperans hereditatē adire a qua mutato p̄sito postea abstinuit nō tenetur ar. cap. venerabilem. §. fi. de elec. ꝫ no. Inno. ꝫ Bar. in. d. c. licet. 9

¶ Utrū ille q̄ vouit religionē aliquā intrare q̄ eū nō vult excipere sit absolut⁹. rñ. p̄z Ri. vbi. §. ar. j. q. v. q̄ si intētio sua erat determinata solū ad vnā religionē sic nō tenet̄ aliā itrare si illa eū nolit recipere. qꝛ factū est ei impossibile votum suū. Si ꝝo intētio sua erat indeterminata sic tenet̄ se tot religionib⁹ offerre q̄ousq̄ vnā inueniat si pōt q̄ eū recipiat nisi sit talis religio de qua pbabiliꝫ credit q̄ si de ea cogitasset nullo mō intrare consensisset nec credo q̄ teneat per mundū discurrere vt vnam inueniat que eū recipiat qꝛ hoc cogitauit nec ad hoc veri similiter se voluit obligare. 10

UVA. BHSC. IyR_213

11 ¶Sed q̃d faciet ille q̃ indeterminate
votuit religionẽ cũ tñ nullã inueniat q̃
cũ velit.rn Ioan.voluit qs̃ p̃ maneat sub
obedientia ep̃i.z sit monachus eius.
Sed ego hoc nõ teneo de necessitate sz
q̃ põt nubere z stare in seculo.

12 ¶Quid si dubitat an determinatam in
tentionẽ habuerit vel ne.rñ in dubio tu
tior pars est eligẽda.c.inuenis de spõ.z
idẽ faciat sicut q̃ indeterminate p̃misit.

13 ¶Utrũ qui penitet eo q̃ fecit votum
peccet mortaliter.rñ.q̃ nõ.qz sicut ante
votum poterat nõ vel vouere ita post
põt nõ voluisse vouere dũmodo pur im
pleat ex quo fecit.

14 ¶Utrũ ille q̃ fecit votũ de nõ intrãdo
religionẽ sit obligatus ad nõ intrãdũ
rñ.Ricar. in quol.iij.q.xiij. q̃ nõ qz si
cut illicitũ est intrare nõ facere bonum
ita z illicitũ est vouere nõ itrare religio
nem q̃ est maximũ bonũ. Hos.tñ. distin
guit q̃ illectus nõ põt intrare.z votum
obligat vt nõ intret illud mõasterĩ.qõ
p̃pter lucrũ habendũ ip̃m circũeunt z
allicit sed aliud mõasterĩ põt vt.xx.q.
iij.cõstituit de cõuer.cõiu.duõũ. Inspi
ratus aũt a dño põt itrare.c.gaudem⁹.
de diuor.z plz z pbat in.c.beatus.xxij.
q.ij.z i.c.ij.de iureiurã. Nec cureso di
cto Gratia.xxij.q.iij.§.vlti.i fi.qui nõ est
tenẽdus in hoc vt infra patebit.

15 ¶Utrũ ille q̃ habet votũ religionis eli
gẽ in ep̃m teneat⁹ intrare. Rñ. q̃ si
de voto.c.per tuas.

16 ¶Utrum ille q̃ vouit religionẽ intrare
possit aliã intrare.rñ.q̃ nõ laxiorẽ.sz bñ
strictiorẽ z ex̃m distinctionẽ de qua.§. re
ligio.vj.§.xxxiij.excepto q̃ nõ tenet̃ pe
tere licentiã si est strictior.

17 ¶Sed q̃d si de facto intrat religionem
laxiorem.Rñ. tenet ingressus z penite
re debet ꝺ facto voto de regu.capi.que
postlib.vj.

18 ¶Utrum ille q̃ vouit intrare religionẽ
satisfaciat voto si itrat z postea egredi
tur.Rñ.Hz Ri.in.iij.di.xxxviij.ar.vij.q.
iij.q̃ aut ille qui itrare religionẽ vouit t
actualiter ꝓponebat in religione ꝑma
re.ita tñ q̃ illud ꝓpositum nõ cadit sub
voto.sed ipsũ comitat tm̃. Aut actus
ill⁹ ꝓpõit expiri vt si sibi placuerit stet
sinautez egrediet. Aut de nullo illorum
cogitat actualiter sed tm̃ vouet intrare
qz sibi vt bonũ aie sue aut dũ vouet hz
ꝓpositũ exeũdi posteꝯ intrauit. Si pri
mo modo vouit z itrat z postea exijt sa
tisfecit voto. Et hz hoc dictũ nõ ꝑbet Ri.
põt tñ sic ꝓbari.Nam vt dicit Henri.de
gã.i.iij.quol.qõ.xix.hz quis cõcipiat di
uersa ꝓposita circa idẽ puta visitandi li
mina sancti petri pedib⁹ nudis die ve
neris z vni istoꝝ apponat votũ z sub p
missione voti.astringat se ad implendũ
vnũ illorũ tm̃ liez alia maneãt absolute
sub rõne ꝓpositi tñ nõ tenet ad ea sicut
ad votũ. Sic in ꝓposito. Item alla rõne
posset ꝓbari q̃ satisfecit sic.qz sicut iura
mentũ factum in materia iuris recipit
oẽs limitationes iuris sic z votũ cũ am
bulent pari passu vt dixi.§. iuramẽtum
iij.§.j.Ergo intelliget vt ꝓbaret sm̃ q̃
statutũ est in iure. z cũ hac opiõe.Rica.
cõiter cõcurrũt theolog. immo plus di
cit.Ri.ibidez q̃ etiã si intrauit alio exeũ
di cũ volũtate tñ dandi operã vt deꝰ im
mutet ꝓpositũ suũ q̃ satisfecit voto. Et
idẽ dicẽdũ si vouit mõ secũdo.s.cũ volũ
tate experiẽdi. Aut tertio mõ.s. de nullo
istoꝝ cogitãs.s.q̃ satisfecit. si tñ itraret
cũ ꝓposito exeũdi.z nõcꝫ dãdi operam
vt mutet suum ꝓpositũ nullo mõ apud
deũ satisfeciss̃et qz plus deus ponderat
affectũ q̃ manũ. xiij.q.v. Si q̃d in cisti.
Et talis est i malignitate non in infirmi
tate. sicut ille qui intrando habet aium
exeundi tamen mutandi si aliu⁹ inspire
tur. Si autẽ quarto modo. quis vouet
s.cum proposito exeũdi posteꝯ intraue
rit.hoc potest esse tripliciter. Primo qz
vouet intrare vt exeat. Secundo quia
vouet introitum z exitum. Tertio quia
solum vouet introitũ sed cõcomitat ꝓ
positũ exeũdi.z quocũq̃ istoꝝ modorũ
illicitũ est votũ. Vouere em̃ vt exeat est
vouere ꝓpter finẽ malũ. sic nõ hz votũ.
Vouere etiã introitũ z exitũ ẽ temerariũ
ꝓp̃ cõiunctionẽ ptis male.s.exit⁹. Sic̃
intrare religionẽ cũ voluntate exeundi

UVA. BHSC. IyR_213

est dictū. ⁊ iō temerarioꝝ si nō vult dare operā vt mutet ꝓpositū suū qđ not. qꝛ sepius in practica cōtingit.

19 ¶ Utrū votū factū ex metu obliget vid̄ s. metus. viij.

20 ¶ Utrū votū factū de re licita nō tñ vtili ad salutē sit obligatoriū. rñ. ꝑz Ri. vbi Ar. xix. q. iij. ꝙ nō vñ qñ aliq̄s vouet aliquid qđ in vno casu pōt esse vtile ad salutez ⁊ in alio casu inutile obligat ad obseruātiā voti i illo cāu i quo est vtile ad salutē non in alio i quo ē inutile ad salutem puta aliquis vouit nunq̄ petere dispēsationē votoꝝ euenit casus ꝙ ꝓbabilr timet de trāsgressiōe alicuius voti. sic pōt petere dispēsationē nō obstante voto p̄fato. Si ꝟo casus talis non euenit sz magis sibi expedit ad salutē ꝑuare. sic tenet votū ꝑditū. ⁊ nō poterit petere dispēsationē nisi fuerit intētio vouētis ꝙ si nō obligat i oi casu nō obliget in aliquo.

21 ¶ Utꝝ votū de aliquo faciēdo vl nō faciēdo q̄ salꝰ corpalis amittit sit obligatoriū. rñ. ꝑm Ho. q̄ nō vt puta quis vouit nō comedere carnes. a medicis dicitur ꝙ est in periculo mortis nisi vtat. sic nō obstāte voto vtet. No. hoc atiā hu. ꝑa ꝑe. q. iiij. c. non solum.

22 ¶ Quid de illo q̄ vouit dare vnā mēsurā grani annuati pauperibꝰ ⁊ nō d̄terminauit de qua mēsura. rñ. ꝑz Ho. ꝙ i arbitrio eiꝰ erit dare adquā mēsurā vouerit extra de cēsi. c. ex parte. vl dic ꝙ ad eam de qua cogitabat.

23 ¶ Utrū vouēs ex duabꝰ causis puta vt visitaret romā. ⁊ vt ibi inueniret germanū suū teneat si vna illarū deficit. puta qꝛ germanꝰ inde recessit. rñ. ꝙ sic. l. celsus. ff. de arbi. Intellige si intēdebat se obligare vna illarū extante. alꝰ non in conscientia.

24 ¶ Quid si q̄s fecit duo vota diuersa. rñ ꝑm Tho. i. iiij. di. xxxviij. ꝙ si vtrūq̄ pōt ꝑuari tenet. Si vero sunt i cōpassibilia seruet maiꝰ: ⁊ satisfaciat de minori ꝑz arbitriū p̄lati. pōt etiā dici ꝙ nō peccat q̄ votū in maius bonū cōmutat vt ifra patebit. Si vero sunt equalia impleat qđ prius promisit.

¶ Utrū dñiū rei q̄ ex voto est deo vl alicui ecclie ꝓmissa maneat penes vouētē rñ. pe. de ꝑusio tractatu de canonica portiōe ep̄i. c. iiij. ꝙ sic sz ꝑsonali obligatiōe tenet votū iplere. de quo plene i. l. si q̄s rē. ff. de polli. vbi dr̄ ꝙ ꝑsona obligatur nō res. trāsit tñ i heredē talis obligatio vt ibidē si. Facit. l. pactū. ibidem. Et sic coget ꝑsonali obligatōe. c. ex ꝑte. de cēsi. Qđ limita quo ad heredē vt. s. §. viij. 25

¶ Sz q̄s aget. Rñ. q̄. s. Qđ sicut ille cui licitū est solū legatū agit d̄ iure. ⁊ nō aliꝰ l. j. ⁊ ij. C. cōia de leg. sic ⁊ ille cui factū e votū. Et ex quo infert ꝙ legatū factum imagini xp̄i nō acquirit ecclesie nec p̄lato nec cōtēplatione ecclesie vel p̄lati est factum: lz imago sit i parochia. ⁊ vr̄ casus in. c. nimis. el. j. d̄ exces. p̄la. Facit. c. requisiti. de testa. Sed c ēset deo factū ⁊ eiꝰ cōtēplatiōe. vt vr̄ esse casus. xij. q. ij. p̄dia. ⁊ iō aget ep̄s qui hz cogere. d. ca. ex ꝑte. ⁊ dabit ecclie vbi testator habuit domiciliū. s. cathedrali. vel si nō sit digniori. ar. eorū que no. in aūt. de ecclesia. tit. §. si quis in nomine magni dei. Si aūt factū esset cōtēplatōe ecclesie parochialis sine sit talis imago in ea. sine non ecclesie parochiali acquirit. capi. cū inter vos. de verb. sig. Et sic aget rector ipsiꝰ ecclesie. de iudi. cap. cum deputati. cle. j. de re scrip. Sic idem dicendum in voto facto per respectum ad ecclesiam vt puta ad beatū Jacobum. Et sic p̄latus illius ecclesie. d. c. ex ꝑte. In voto vero facto simpliciter deo vel magni ⁊ huiusmodi aget episcopꝰ. Aduerte hic quia multi decipiuntur credētes quod quis vouens dare vni ecclesie puta imaginē vel cereū ⁊ huiusmodi vel alicui pauperi. x. teneatur taliter ad implere votū ꝙ nec etiam per dispensationem possit liberari ex quo tales possunt agere quasi sit eis ius acquisitum ex tali voto. Sz decipiuntur qꝛ tales non acquirunt aliquod ius in re quā sic talis vouit eo ꝙ nec eis vel aliquibus pro eis acceptātibus fuit facta pollicitatio sed solū deo. Et ideo tales agunt seruent vt votū so- 26

UVA. BHSC. IyR_213

lũ ꝯditiõe.d.c.ex parte.ꝛ.c.scim⁹.xij.q.j ꝛ similib⁹. Cũ ergo autoritate supioris cõmutat̃ i eq̃ gratũ deo talis liberatus est ab obligatiõe quã cõtraxerat cũ deo ꝛ ꝓpterea absolut⁹ est. Et ideo sic tene qñ ꝯmutatio fit i maius vel eque gratũ deo vel etiã i minus gratũ causa exñte in vouẽte. Fallit. hoc in voto in quo q̃s aliq̃d ꝓmisit in subsidiũ terre sctẽ. Facit c.ex multa eo.ti.ꝙ sine autoritate pape cõmutari non põt.

¶ Utrũ peccet mortaliter totiẽs q̃tiens
27 q̃s frãgit votũ.rñ.ꝙ si votũ est negatiuũ nulli dubiũ qđ sic si ꝟo est affirmatiuũ puta de ieiunãdo non nisi prima vice q̃ comedit nõ secũda vel tertia vice comedẽs si facit sine ꝯtẽptu sꝫ quasi reputãs sibi impossibile plus illo die ieiunare. Sec⁹ si ex cõtẽptu. puta qꝛ si etiã possit ieiunare nõ faceret ꝛ similia tꝫ etiã. Pe. de palu.in.iiij.dist.xv.ꝙ qñ quis vouit ad certum diẽ non bibere vinũ puta die sabbati qđ solũ peccat mortaliter ꝑma vice. Secus si fecisset votũ ad tp̃s ꝑpetuuꝫ vel ad certos dies qꝛ si ad tẽpus ꝑpetuũ totiẽs quotiẽs bibit peccat mortaliter qꝛ oẽ tẽpus est in obligatiõe. Si ad certos dies solum dies est in obligatione. ꝛ nõ totũ tp̃s. Et ideo non peccat nisi semel ꝓ quolibet die. Et dat exemplum de idulgẽtia que est in perpetuũ in eccl̃ia quia totiẽs habetur quotiens intrat. Si est ad diẽ solum habebit qui semel nec plus qui pl̃es in eodem die visitauerit. Si ad diuersos dies sic quolibet die visitauerit. ꝛ satis est benigna ista opi. sed prima est verior. c. tutior qꝛ exemplum de indulgentia est valde dissimile.

Votũ.iiij. q̃ ad commutationẽ vel dispẽsationem queruntur plura.

1 Utrum votum sit cõmutabile in aliud opus pietatis. rñ. ꝙ sic. tex. ẽ l.c. magne .§. cũ igitur. de voto.

2 ¶ Utꝝ possit q̃s sine autoritate superioris votũ suũ in melius commutare. rñ. ꝟm. Pa. i.c. scripture. de voto quod sic lꝫ sit tuti⁹ habere dispensationẽ ꝛ cũ hoc transeunt cõiter docto. ꝛ facit. d. ca. scripture. ꝛ ca. peruenire. el. ij. de iureiu. Sed cõtra est. c. primũ de voto vbi sine arbitrio p̃sidentis non debet fieri etiam in melius ꝛ sequit̃. Ri. vbi. s̃. arti. viij. q. j. Item facit ꝯtra. l. ij. si cer. peta. insti. q̃. mo. tol. ob. in prin. vbi patet ꝙ non liberatur ꝙ soluit rẽ etiã meliorẽ nisi soluatur ꝙ debetur. Et ideo dic ꝙ aut cõmutatur in religionem ꝛ sic potest fieri sine autoritate supioris. d. c. scripture. Nam ꝟm Ri. vbi. s̃. ar. viij. q. ij. cum quis profitetur actualiter vel habitualiter intendens nõ amplius teneri ad vota q̃ pri⁹ fecerat: sed solũ voto religionis absoluitur ab illis ipso iure. Secus si quãdo professionẽ facit itẽdebat actualiter vel habitualiter velle remanere obligatus illis votis q̃ pri⁹ fecerat quia sic idiget dispensatiõe. Posset etiã esse tale votuꝫ de q̃ ꝓbabiliter possꝫ dubitari an meli⁹ eẽt illd̃ seruar̃ aut eo dimisso religionem itrar̃ aut si aliq̃s magn⁹ rex fecisset votũ de acquirẽda terra sctã ꝛ hmõi. in q̃bus tũc papa esset ꝯsulendus ꝛ ꝟm eius autoritatẽ ꝓcedẽdum nõ simpl̃r in religionẽ cõmutandũ. Similiter non cõmutat̃ i religiõis votuꝫ illud quo q̃s vouit aliq̃d dare in subsidium terre sctẽ sine lnia pape scđm Rodo. Secus si solũ fecisset votũ peregrinatiõis qꝛ absolueret̃ ꝑ religionem. Aut. cõmutatio voti vult fieri in aliud a religiõe. ꝛ sic requiritur autoritas supioris. aliqñ solũ petita licet nõ obtẽta. vt qñ est certũ qđ illud in qđ cõmutat est meli⁹ ꝛ magis deo acceptum vt i.c.lꝫ. de voto si etiã fieret sine lnia supioris cõmutatio in melius bñ est claꝝ qđ est melius nõ peccaret ꝑ. d. c. ꝑuenit. si ꝟo nõ est claꝝ ꝙ sit melius sic oportet autoritas obtineat̃. ꝛ multo magis qñ commutatur in eque bonum vel minus bonum est necessaria dispensatio superioris.

¶ Sed q̃d si votũ erat factũ deo intuitu alicuius certe ꝑsone vel loci puta tal̃ monasterii vel talis paupis de dãdo sibi aliq̃d. rñ. ꝙ licet actio acq̃rat̃ talibus ad agẽdũ. vt cõpellat̃ redder̃ qđ vouit 3

UVA. BHSC. IyR_213

s.dictum est.tamē in religionē commutādo absoluit ab illa obligatiōe cū fuisset psonalis. Secꝰ esset si nō ex voto solum deo facta. Sed ex aliquo alio respectu se homini obligasset qꝛ sic nō absolueret per religionis ingressum nec etiā per dispensationem superioris. nisi ſm ꝙ dixi.s. papa.§.vj.ꝛ iuramentum.vj. in principio.

4 ¶Utrū ille qui promisit patri aut alteri votum eorū implere possit illud in religionem cōmutare. Rñ. Tho. in quadā qꝛ.de quol.ꝙ sic quia sicut sufficit ꝑ se. ꝛ ita pro patre.

5 ¶Utrū oē votum possit commutari autoritate superioris. Rñ.ſm.Ri.vbi.s.ar. ix.qō.j.ꝙ sic.ꝛ de hoc.s.papa.§.j.ꝛ hoc firmiter teneas qꝛ nullum est votuꝫ voluntarium quin possit in melius ꝯmutari.ꝛ nō ipsi cui cōmutat saltez cōmunitati. Itē aliqñ votū militaret ꝯ salutez propriam. vt pꝫ in illo qui castitatē vouit quā tñ ex fragilitate sua videt veri similiter se fracturū. Et ideo superioris autoritas nobis dimissa est a deo in huiusmodi prouidendis. ꝛ nō cures de tenentibus aliud.

6 ¶Quis est superior cuiꝰ autoritate vota possint cōmutari. Rñ.ꝙ quo ad quatuor vota solus papa dispēsat.s. i voto religiōis. In voto hierosolymitano voto sancti Jacobi.ꝛ voto visitandi limina apl'orum Petri.ꝛ Pauli.ꝛ sic seruat in facto.licꝫ nullo iure inueniat expressum nisi de voto ꝑ subsidio terre sancte vt in.c.ex multa de voto vbi tenet Pau. ꝙ etiā legatus de latere nō pōt dispēsare cū requirat specialis delegatio.vt in d.c.ex multa.patet. Sed si factum esset solum pro deuotione non pro subsidio sic tenet idē.Pau.ibidem ꝙ episcopus potest dispēsare. Et similiter si vouisset solum ex deuotione ire ad sctm̄ Jacobū non in subsidium prestañ. et facit pro hoc tex.c.ꝙ super his.ꝛ.c.ex multa.e.ti. q̄ fūdant se super subsidia terre sancte Et licet istud sit verum de iure. Quia tñ ꝯsuetudo ita se habꝫ vt etiā ex deuotione factū ꝑtineat ad papā eius dispēsatio.ꝛ etiā qꝛ maiores cause ad papaꝫ sunt referēde vt in.c. maiores. de bap. Ideo ꝯsulo recurrendum fore semꝑ ad papam in hmōi. Si tamē eps dispēsaret quando opi. Pau.credo valeret qꝛ posset dici ꝙ licet communiter remittātur ad papam non tamen propter hoc est casus papalis.pōt enim quis mitti ad papā aliquādo ad terrorē.aliquādo ꝑ maiori cautela. aliquādo ex reuerentia.ꝛ iō hoc nō ꝓbat esse qđ ad hoc contingit abesse.l.neqꝫ natales.C. de ꝓba. In alijs aūt votis a p̄dictis pōt eps dispensare q̄ ad suos subditos. Abbas et alij p̄lati religiosorum pñt quo ad religiosos eis subditos. siue votū fecerint ante ingressum religionis siue postea. Alij aūt inferiores epis q̄ nō sunt p̄lati religiosoꝝ dispēsare nō possunt nisi tales haberēt iurisditionē epalē in personas de iure spāli. Facit gl.i cle.j.de re. ecc.nō alie.ꝛ qđ no. Inn.i.c.statumꝰ. de ma.ꝛ obe.ꝛ pa.i.c.significasti.de fo. cōpe.vel ex speciali iure vel cōcessiōe hoc eis cōcederet. Et hoc sequuntur cōiter doct.in.c.fi.de post p̄la.host.tamē in.c. j.de voto.dicit ꝙ text.d.c.j.ꝓbare videt ꝙ quilibet p̄sidēs in istis votis dispēsare posset. Fatet tñ ꝙ de cōsuetudine seruat vt iferiores epis nō possint dispēsare nisi vt dictum est ꝛ minime mutanda q̄ longa consuetudine iterpretationem acceperunt.l.minime.ff.de legi.

¶Utrū eps.ꝛ similes possint dispensare in votis a se emissis sicut pñt dispensare in subditorum votis. Rñ.Pa.in.c. magne.de voto ꝙ non.et facit istud.c. magne.iuncta gl.ꝑ hoc nam non debet quis autorizare in facto suo ꝓprio vt in clemen.ij.de re.ec.non alien.ꝛ.in.l.j.ff. de auto.tuto. 7

¶Utrum abbas vel prelatꝰ religiosus cōcessit licentiam eius subdito vouendi possit cū eo postea dispēsare. Rñ.Ric. vbi.s.ar.iiij.q.iij.qđ ante votū emissum pōt licentiam reuocare ꝛ sic nō tenebit postea factū sed post votuꝫ emissum dicit tutius esse ꝙ subditꝰ recurrat ad superiorē sui prelati vel ad papā si alium 8

UVA. BHSC. IyR_213

nõ hz ⁊ ista opinio est satis equa ne videat autorizare in facto suo sz tamẽ de veritate iuris põt dispẽsare. ar. c. manifestũ. Et qđ ibi no. xxxiij. q. v. Itẽ sicut rõnabiliter cõcessit licẽtiã põt etiã rõnabiliter si cã occurrat dispensare nec est istud in facto ꝓprio sed alieno nisi forte solũ vellet dispẽsare ꝓpter suũ cõmodũ qꝛ sic non posset alꝫ sic ꝓpter necessitatem subditi.

9 ¶ Quid de voto castitatis an inferior a papa possit dispẽsare. Rñ. diuersa fuit opi. sz saluo meliori iuditio credo dicẽdũ ꝙ aut votuz castitatis est simplex et ꝑpetuũ ⁊ tũc ꝓpter duo eps põt dispẽsare. Primũ si votũ castitatis fuit aliqualiter meticulosum a prin. lz non fuerit iustus metus vt vult gl. in. c. veniens. qui cle. vel vo. Scđm ꝓpter periculum fornicationis quãdo verisimiliter timetur de incõtinẽtia. Et hoc etiã tz. d. car. ⁊. d. An in. d. c. veniens. ⁊ sic limito dictũ Spec. ti. de le. H. nũc. de epꝝ. ꝟ. ciij. ⁊ Jo. an ⁊ doc. q̃ dicũt epm posse dispẽsare quãdo votũ castitatis est simplex ⁊ ꝑpetuũ ⁊ gl. in. c. rursus. qui cle. vl vo. q̃ dicit ecclesiã posse dispẽsare. In alijs aũt casibus solꝰ papa dispẽsabit. Et sic itellige gl. i. c. j. de vo. cũ alijs doc. tenẽtibꝰ ꝙ nõ põt eps dispẽsare. A fortiori põt dispẽsare cũ eo q̃ fecit votũ non nubẽdi qꝛ ꝓprie nõ est votũ castitatis: qđ pz qꝛ si fornicaret nõ frangeret votũ lz peccaret mortalr. Si ꝟo nõ fit simplex sz ad tps puta vsq; ad annũ ⁊ hmõi sic potest eps dispẽsare. Similiter dispẽsat eps in voto castitatis emisso ab altero ꝯiugum ratione periculi. vt etiã exigere possit vt notãt doc. i. d. c. rursus. Et ibi do. Jo. an. de sancto Georgio eps. Alex. Si vero votũ sit solẽne. sic solꝰ papa similr dispẽsat ꝟm oẽs in. c. cũ ad monasterium. đ sta. mo. vbi etiam aliq̃ voluerunt ꝙ nec etiã papa possit licet nõ sit verum secundum Arch. in. c. sunt q̃dã. xxv. q. j.

10 ¶ Quid reqrit vt dispẽsatio vel cõmutatio sit ltima. Rñ. Inn. in rub. de obser. ieiu. ⁊ Arch. i. c. ꝓsbyter. lxxxix. dis. dicũt ꝙ duo requirunt. s. cã legitima in vouẽte. Et scđm. ꝙ votũ cõmutet in melius vel deo magis acceptum. Pa. ꝟo in. c. j. de vo. dicit ꝙ si cã legitima subsit i vouẽte lz non cõmutet in aliquid meliꝰ tñ ẽ legitima dispẽsatio. dũmodo cõmutet in aliud simile. facit. c. magne. de vo. et legit ⁊ no. i. c. j. de re. ꝑmu. i simili. Ego tamẽ credo ꝙ etiã si nõ cõmutet i aliud simile ꝙ valeat dũ necessitat vl vtilitas id ꝑsuadeat. Necessitas puta qꝛ est debilis. Itẽ familiam magnaz habet quã oportet sustentet ⁊ hmõi. Utilitas puta qꝛ maiꝰ bonum est cõitati cõmunicatio q̃ si seruaret. ⁊ similia q̃ arbitrio supioris sunt relinquẽda vt in. c. ex multa. circa fi. de vot. vbi textus alternatiue loq̃tur dicẽs. si necessitas exigit vl vtilitas ꝑsuadet. Si vero cã legitima nõ subsit in vouẽte tũc oportet fiat cõmutatio in meliꝰ. Et ita itelligo ⁊ limito tex. c. j. de voto qđ vult vt in meliꝰ fiat cõmutatio vel saltẽ in eque bonum ⁊ gratuz deo.

11 ¶ Utrum dispensatus sine causa legitima sit tutus in cõscia vide. s. dispensatio ꝙ non.

12 ¶ Quid dz attendere dispensator voti. Rñ. q̃d liceat scđm equitatem quid deceat scđm honestatẽ q̃d expediat secundũ vtilitatẽ vl necessitatẽ. Itẽ qualitatẽ ꝑsone causam ⁊ qualitatẽ ⁊ q̃titatẽ cõmutationis. Nã si cã cessat facilius dispẽsatur. Qualitas ꝟo vt fit votum peregrinatiõis eximet expensas quas fecisset eundo ⁊ redeũdo ⁊ ipsas i pios vsus cõuertat laborem itineris ⁊ ipsum ieiuniorꝝ ⁊ orõnum labore cõpenset. Si aũt sit votũ ieiunij attẽdat ꝙ pauper homo parua pecunia redimere põt sed nõ diues. itẽ vtrũ impedimentum sit tpale. ⁊ sic solum dilationẽ cõcedat aut perpetuũ vt faciliter absoluat hec habent. in c. magne. de voto. ⁊ ꝙ ibi no.

13 ¶ Utrum habens aliena incerta. qui ea vouit in subsidium terre sancte possit ꝑ epm dispẽsari vt in alios vsus ꝯuertat. Rñ. ꝟm Rodo. ꝙ non etiam si religionẽ ingrediat.

14 ¶ Utrũ votũ de sabbato festãdo sit cõ

UVA. BHSC. IyR_213

matādū. Rñ. ꝙ. si fecit ex quadā supstitione credēs ꝙ sit melius initi lr̄e veteris testamenti sic votū nō tz. Si vero fecit ex deuotione vel reuerētia virginis tūc si haberet inducere iudaizationem qz cohabitat vbi multi sunt iudei sic commutandū est omnino. alias nō. sed pōt seruari. Idē dic de voto ieiunādi in dominica ꝙ si q̄s fecit vt magis sit dispositꝰ ad spūale gaudiū aut contēplationem diuinorum sic licite fit ⁊ seruat. si vero vt fit affligendo carnē satisfaciat deo de peccatis ⁊ carnē subijciat spiritui tunc non dz ieiunare in dominica. sed in sabbato precedenti ꝑm Jo. de neapo. in quoli. viij. q. xxv. quia debet tale ieiunium interpretari. vt facit ecclesie vniuersitas. si aūt non cogitauit neq̄ de spirituali gaudio neq̄ de afflictione carnis. sed simpliciter ieiunare vouit in dominica sic consulendum est. vt potius ieiunet in sabbato. vt xp̄ianis se cōformet ꝑm eūdē Jo. ne videat singularis.

Votū. v. quo ad icommēdationem.

1 ¶ Utruz expediat homini vouere. Rñ. ꝑz Ri. vbi. s. ar. vj. q. j. Aut homo vouet bona quorū obseruatio vr̄ ꝓbabiliter ꝓportionata infirmitati sue ⁊ sic expedit homini vouere qz ꝑ hoc firmat amplius volūtatē suā in bono ⁊ pro magna ꝑte excludit a se libertatē male faciēdi ⁊ facit actū virtutis latrie ⁊ ideo vouēdo meret. Si vero vouet iproportionate sic nō expedit nec lz. Tale em̄ votū nō haberet discretionē comitem. cū ꝑ hoc vouens magis videret se illaqueare q̄ augere securitatem de sua salute.

¶ Utrū sit magis meritorium opus bonū factum cū voto q̄ sine. Rñ. Ric. vbi s. q. ij. ꝙ sic. ⁊ probat primo. qz opꝰ inferioris virtutis magis est meritoriū impetratū a supiori virtute q̄ ab iferiori sed latria est superior virtꝰ q̄ abstinētia peregrinatio ⁊ hmōi. Ergo cuz vouere sit actus latrie est magis meritorium bonum abstinentie factū ex voto. vt potem petratum a latria q̄ sine. Secūdo qz q̄to opus ꝓcedit a volūtate magis firmata in bono tāto est virtuosius ⁊ cōsequenter magis meritoriū. Ad operari virtuose requirit firmiter ⁊ immobiliter operari ꝑz phil. iiij. et. c. iiij. sed ceteris paribus volūtas est firmior in voto q̄ sine. ergo ⁊c. Ponit ansel. li. de similitudinibus exemplū. s. ꝙ qui facit opꝰ cum voto quasi qui dat arborem cū fructibus sed qui sine quasi qui dat solum fructꝰ. hoc ꝓbatur. xxxiij. q. v. tūc saluabitur. xxviij. q. j. iaz nūc vide gl. in cle. si dominium. de reli. ⁊ vene. sanctorum.

Vsucapio

ē acq̄sitio dominij ꝑ cōtinuationē possessionis tēpore lege diffiniti dicit tex. i l. ij. ff. de vsuca. triennium est tempus qd̄ hz locum tātum in vsucapiōe. insti. de vsucap. in princip. not. Jo. xv. qō. iij. in summa.

¶ Quare fuit inducta. Rñ. ꝓ bono publico ⁊ vtilitate publica ne dominia rerum sint incerta. ff. de vsuca. l. j. insti. e. §. j. Et vt finis litibus ponatur. ff. pro suo. l. fina. 1

¶ Que requirunt ad vsucapionez. Rñ. ꝙ quatuor Primuz ꝙ requiritur est bona fides nedum in vsucapiente toto tēpore vsucapiōis. sed oportet quod fuerit bona fides in prin: cōtractus ex parte tradentis ⁊ accipiētis. ar. ff. de emp. l. ij. §. si eam. Itez quod res sit mobilis. quia circa immobile est p̄scriptio. Itez ꝙ res tradat vel q̄si aliter possessio non haberet sine traditiōe. C. de pac. l. traditionibus. instit. de. re diui. §. per traditionem. vel aliomodo possideat tēpore debito. s. triennio. Itē titulus verus nō putatiuus nec falsus. ff. ꝑ lega. l. ij. ⁊. iij. C. de vsu. pro here. l. fi. ⁊ ibi azo et q̄ sint veri tituli īfra subijciā si tamē esset putatiue verꝰ titulus ex errore facti non iuris nō īpediret: vt. l. j. C. de vsuc. pro dote ⁊. l. quod vulgo. ff. pro emptore. ⁊. l. iiij. ⁊ vlti. ff. pro lega. 2

¶ Que possunt vsucapi. Rñ. ꝙ oīa exceptis que prohibentur vt furtiue res et que vi possidētur vt no. gl. in sum. xvj. q. iij nec res sacra vel religiosa nec deci 3

UVA. BHSC. IyR_213

ma.de prescrip.cãm q̃ Jtẽ nec seruꝰ fu gitiuus. Nec pbaꝫ inſti.de vſuca.§. ſz aliqñ do.ꝛ.§.sequẽt. Jtem quicũq; p hibeꝫ alienatio.ꝛ vſucapio regulariter phibeꝫ.ff.de fun.dota.l.li fundum.ff.de verb.ſig.l. alienationis.

4 ¶Quis põt vſucape. Rñ. eis q̃ põt licite poſſidere. vt pater famili. filiuſſ. i peculio pupilli ſi hẽ aim poſſidẽdi. ſz nõ interuenerit auctoritas tutoris ꝛ furioſus ſi ſane mẽtis vſucapere cepit ſz iciꝑe nõ põt oñrãte furoꝛe. ff. de vſu. l. ij. §. j. ꝛ ij. ij. §z ſeruꝰ vſucapere nõ poteſt qz nihil põt poſſidere. i. labeo. ff. de vſuc. l. j. §. itẽ acquirimus. ff. de acquir. poſ. niſi peculiariter ex ſcientia dñi poſſidere. vt in dictis legibus.

5 ¶Qui ſunt titulꝰ trãſferẽtes dominium vt ſciamꝰ q̃o vſucapio currat. rñ. ſũt. x. Primꝰ p ſoluto q̃ hẽ locũ q̃ñ ego credo tibi debeꝫ. puta cẽtũ ex q̃cũq; cã ꝛ tu idẽ credis. ꝛ ſic ſoluo vel aliq̃d loco eiꝰ ꝛ ſic vſucapies. ff. pſo. l. j. ꝛ ſic iuſtꝰ error dat cãm pſcribẽdi. Fallit quãdo cã emptionis q̃ nõ pceſſit ſolutꝰ aliq̃d. qz nec pro emptoꝛe cũ nõ preceſſerit. nec p ſoluto. qz ex cã. q̃ptiõis tradit. l. ij. Rñ. ij. ff. pro emptoꝛe. p ſol. l. pe. Secũdꝰ pro emptoꝛe ꝛ q̃ hẽ locũ cum q̃s in veritate emit rez aliẽ. vel a furioſo quẽ credebat ſane mẽtis ꝛ bona fide. vt. ff. e. l. pignoꝛi. §. j. ꝛ ff. p emp. l. ij. §. ſi a pupillo. ꝛ in iſto requirit. vt dixi bona fides in rebꝰ mobilibꝰ tã tradẽtis q̃ accipientis. Jtẽ q̃ emptio ſit pura nõ cõditionalis. ff. pro emp. l. ij. §. ſi ſub cõditiõe. Jtẽ q̃ precium ſoluat vel fides habeat de precio. qz aliter nõ trãſferet dominium inſti. de re. diui. §. vendite. Jtẽ q̃ ea de res q̃ eſt empta tradat. qz ſi alia daret nõ vſucaperet p emptoꝛe. l. ij. §. cum ſti chũ. ff. pro emp. Tertius pro tranſacto qui habet locum in re tradita vt a lite recedat ab eo q̃ credebat domin. C. p tranſacto. l. ex cã. C. de tranſa. l. ſi. pfun do. Quartꝰ p herede q̃ hẽ locũ vbi q̃s eſt verus heres vel ſaltẽ mſte ꝛ probabiliter hoc putet. Sed non habet locũ i ſuis heredibꝰ. qz quo dã. modo quinte eo hereditariarũ rerũ dñi extimãt l. ij. §. filiũ p here. C. pro her. l. nihil pro herede. Sed in extraneis heredibus diſtingue q̃ aut res eſt vitioſa. puta quia furtiua. vel vi poſſeſſa vel res fiſci. que nullo tpe pſcribi põt. C. cõmunia deꝛfuca. l. ſtã pupilꝛ. vel res pupilli. vel res data pũpilli contra. l. iul. repetundarum. ff. de acq̃r. re. do. l. bõe fidei. ꝛ ſic heres generalis. vel ſucceſſoꝛ ſpecialis rei alicuius pſcribere nõ poteſt. ff. de publi. l. ſz hi. §. actionũ hãc. de quo vide. §. pꝛe ſcriptio. §. xxxiij. Si vero res non eſt vitioſa ſic dic. vt. §. pſcriptio. §. j. Quartꝰ p donato qui habet locũ in vero nõ in opiniõe aliquid eſt donatũ bona fide. C. de don. l. vlt. itẽ q̃ donatio tenent qz ſi pr̃ donat filio ꝛ decedat nõ vſucapiet p donato filiꝰ qz donatio nõ valuit rõne patrie ptãtis. ff. p dona. l. j. §. j. ff. pro here. l. ij. §. filiũ ſz tamẽ rẽ alienã q̃s nõ poſſit donare quo ad hoc vt dñi trãſferat in pũdiciũ veri dñi qz q̃s non ꝑ trãſferre nõ põt. C. de donat. l. ſi filiꝰ Valet tamẽ vt vſucapiat. ff. p dona. l. ſi is q̃ aliẽ. ꝛ. l. ſi. de iur. pat. c. cura. Sextus p derelicto qui habet locũ in ea re q̃ credebat a dño derelicta ꝛ alij poſſidere ſcipit cũius ignoret a quo ſit derelicta. ff. p derel. l. ſi id q̃ p derelicto. Septimus pro legato qui ꝑ locum cũ alicui res legaꝫ aliena bona fide. ff. pl. g. c. p legato. la. j. Et cũius legatum adẽptũ ſit tamẽ vſucapio currit. d. l. p leg. ꝛ. l. vlt. oñmõ pbabilꝰ error excuſet. puta credit teſtatoꝛem fuiſſet ſane mẽtis. cũ tamen foꝛet furioſus. vel ignoꝛat legatum vel codicillum ademptum eſſe. Octauꝰ pro dote qui ꝑ locũ cum res aliena pro dote bona fide datur. l. vlt. ff. pro dote Nonꝰ pro ſuo q̃ habeꝫ cum quis poſſidet rem quam credit ſuã alio quo iuſto tit. ff. pro ſuo. l. j. ꝛ. vltima. Decimus pro iudicato qui habet locũ cũ res eſt iudicata a qua nõ eſt appellatũ ſpacio decem dierum vſucapit qz tranſit in rem iudicatam. ij. qõ. vj. anteriorum. vñ. in vſucapione requiritur aliquis de iſtis titulis ꝛ bona fides. ꝛ q̃

UVA. BHSC. IyR_213

tēs non sit vitiosa. ⁊ capi. vt dictum est
6 ¶ Quis effectus vsucapionis. Rñ. secū dum omnes est vt rei vsucapte dñium directum acquiratur. C. de pactis. l. tra ditionibus. ff. de vsucapi. l. j. ⁊. iij. ff. pro suo. l. fina.
7 ¶ An habeat locuz i ꝯsciētia dic vt. s. p̄ scriptio. §. xlix. ⁊ multa ibi ad hoc faciūt per totum.

Vsura secūdū Host. i summa est q̄dcūq; solutioni rei mutu ātē accedit ipsius rei vsus gratia pactiōe iterposita. vl' hac itentiōe habita i cōtractu. vel exactione habita post contractuz. Pro cuius declaratione attende quod primo dicitur quodcunq; scilicet quodcunq; nomine cēseatur siue cōsistat in dando sine i faciendo dummodo precio sit extimabile. Et vltra sortez exigatur erit vsura. xiiij. questio. iij. vsura ⁊ capitu. pleriq;. Secūdo additur rei mutuate. quia in solo mutuo vero vel inter pretatiuo consistit vsura secundū omnes docto. dicitur. Tertio ipsius rei vsus gratis. quia si non vsus gratia. i. cōsum ptionis. sed si pene vel interesse loco apponeretur non esset vsura vt infra patebit. Concluditur in quarto pactione interposita ⁊c. quia sine pactione vel exactione aut intentione et gratis aliquid datur non erit vsura ꝓut infra plenius patebit per dubia sequētia ☞ De vsuris ⁊ ꝙ sint ꝓhibite ēt de iure ciuili. no. i aut. de ec. ti. §. j. ⁊ l. l. j. ⁊ ibi Guil. de cūg. Bar. Bal. ⁊ Saly. C. de sū. tri. ⁊ in aut. ad hec. C. de vsuris.

1 ¶ Utrum sola spes recipiendi vltra sortem faciat vsurarium. Rñ. vt colligo ex gl. super Luc. vj. mutuū. date ⁊c. quod aliquis potest mutuare dupliciter propter spē lucri. Uno modo principaliter ita quod non mutuaret nisi lucrum inde speraret. ⁊ tunc vsurarius est vt patet in capi. j. ⁊ c. ꝯsuluit. de vsur. ⁊. xiiij. questio. iij. si feneraueris. Et in hoc concordant communiter Joan. and. Arch. ⁊ Gemini. in. ca. primo eod. titu lib. vj. ⁊ in. d. ca. cōsuluit. ⁊ theologi in. iiij xv. di. Sed attēde ꝙ ista intētio tripliciter potest contingere. Primo ante mutuū. Unde si post mutuū cognoscens peccatum mutuat itentionem poterit sponte donata recipe sine vsura. Secūdo subsequēter qꝛ post mutuū sperat aliquid ⁊ sic etiam vsurarius est. Tertio cōcomitanter puta qꝛ mutuās nullū sperabat lucrū. sz debitor ꝓpter mutuū dat sibi p̄miū ⁊ mutuās ꝓpter eandē causaz recipit. Et sic etiam vsurarius est ⁊ talis tenet restituere secundū ꝙ dixi. Restitutio. j. in verbo vsurariꝰ. Alio modo q̄s sperat lucrū scz. secūdario qꝛ etiā si crederet nō hēere vltra sortē mutuaret nihilominꝰ ꝓpter charitatē ⁊ talis spes nō facit vsurariū ꝟm Ri. in. iiij. dist. xv. ar. v. q. v. ar. c. q̄d proderit. lxj. dist. ⁊. c. i singul'. lxxvij. di. iix. di. si officia. j. q. ij ꝙ pio. in hoc concor. Inno. Ber. ale. Pa. ⁊ multi alij in di. ca. consuluit. ⁊ dicit Joan. in regula pctm̄ li. vj. qd̄ cōmuniter hoc tenet a doc. Cū enim aliq̄s dar alicui mutuū scire dz esse sibi debitorē ad antidota naturaliter obligatū. de testa. c. cū offi. cijs. l. sed ⁊ si lege. §. cōsuluit. ff. de peti. here. Aduerte hic ꝙ mutuans hac spe siue intentione vt ille sibi remutuet alia vice nō ex vi mutui sed ex accipiētis charitate non est vsura ꝟm alex. i. iij. ꝑte sūme. ti. de p̄cepto mutui caret tñ merito si principal'r ꝓpter hoc facit Rod. So. ⁊ Ho. vero tenēt ꝙ est vsura. Sed verius dicit Alex. ⁊ prefati verū dicūt qñ deducitur simpliciter in pactū. Facit ꝙ infra dicā. §. iiij.

¶ Utrū mutuās ad captandū amorem 2
sit vsurarius. Rñ. ꝟm Tho. ꝟa. ꝟe. q. lxxviij. non limitat hoc Jo. ā. cal. in. c. fi. de vsu. verꝝ nisi spes vlteriꝰ ꝓcedat quia si quis mutuaret pape vel imꝑatori. ⁊ huiusmodi ad captandū beniuolētiam vt post posset cōsequi beneficiū vel castrum aliquod esset vsura. Hoc limito verū qñ ex mutuo separaret. sed quādo ex amore cōcepto erga ipsuz ex mutuo facto nō esset verū immo licite posset separare. quia illud non seperat ex mutuo sz ex amore ⁊ qd̄ liceat tz Tho. vbi. s. argu. ij. in. Rñ. tertij argumenti

UVA. BHSC. IyR_213

¶ Utrum mutuare ad hñda ea q̃ pecunia nõ mẽsurantur sit vsura. Rñ. tho. vbi s. q̃ nõ ex q̃ pz q̃ lz separare rẽ cui⁹ vsus iter amicos ꝯcedi solet si comodat liber. Item iniurie remissionẽ ab illo q̃ me iniuste ꝑsequebat cũ multo meo dãno. c. dilect⁹. el. j. ⁊ c. ad aures. d̃ simo. Secus eẽt si iuste. qꝛ nõ liceret sine vicio vsure mutuũ dare sub tali spe. et sic intellige glo. i. c. qm̃ multi. xiij. q. iiij. que dicit q̃ vsure pñt peti. vt dãnũ euitet.

4 ¶ Utrum liceat petere mun⁹ a lingua vel ab obseq̃o ꝓpter mutuũ. rñ. ꝯz Th. vbi s. q̃ nõ qꝛ extimat pecũia vt pz i illis locãt ad hoc opas suas. Nec ob. q̃ obligat ad antidota vt dictũ est qꝛ vt dicit gl. in. d. c. si feneraueris nõ põt deduci in pactũ. Rõ ꝯz Ar. ibidẽ qꝛ antidotũ ẽ debitũ simplex. sz cũ deducit in pactũ nascit obligatio ciuilis q̃ est pl⁹. Et iõ plus exigitur qd̃ põt extimari pecunia ⁊ ꝓpterea esset vsura. Addit tñ gl. p̃dicta q̃ si eguerit talis mutuãs q̃ poterit ꝑ modũ gratitudinis petere talia seruitia non ex necessitate vl̃ ex. l. sz ex gratitudie sine vsura ego tñ credo q̃ qñ naturalis obligatio deducit tali modo in pactum q̃ non magis tenetur q̃ ex ip̃a naturali obligatiõe vt puta dicẽdo ego mutuo tibi. vt tu mutues postea mihi si idiguero ⁊ hoc comode facere potueris. quia non sit vsura. Quod etiam tenet ho. in sum. quia istud non est exigere plusq̃ velit natura contractus. Facit ad hoc. ca. significasti. de elec. Sec⁹ esset qñ simpl̃r deduceretur in pactum vt sibi remutuaret. q̃a sic eẽt vsura ⁊ sic intellige ⁊ limita p̃dicta. ⁊ Tho. vbi. s. qui cum Archidia. cõcordat.

5 ¶ Utrũ dñi qui mutuant rusticis. vt eorũ possessiones colãt sint vsurarij. Rñ. ꝯm Grego. de armino in quest. de monte. q̃ non si istud concurrat. s. q̃ alias satisfaciet ipsi rustico de operibus positis ad colendam possessionẽ ꝯm q̃ iustum est. Secus esset subtraheret aliq̃d propter mutuũ qꝛ vusra eẽt. Idẽ dicẽdũ ẽ de eo qui ꝯcedit terminũ. vt trahat emptores ad suã apothecam vel ad suum molendinũ vl̃ ad scolas. et huiusmodi si nullũ dannũ incurrũt. ⁊ ita bene ⁊ faciliter ⁊ satisfit ab ipsis mutuãtibus sicut fieret ab alijs ꝑ eãdẽ rõnẽ. Et ideo Jo. cald. in. d. c. fi. ⁊ Jo. and. in mercu. super regula peccatũ. ⁊ Lau. de rodo. florẽti. in. ij. ꝑte cõtractuũ suoꝝ. q. xxxviij. ⁊ Rod. ⁊ multi alij qui tenent q̃ sit vsura debẽt intelligi qñ ꝓpter hoc magis grauant vel non ita bene satisfit eis ab ipsis mutuãtib⁹ sicut fieret ab alijs vel qñ hoc deducit in pactũ simpl̃r. Sec⁹ si mutuat vsq̃ q̃ vadat ad scolas. nec. ob q̃ efficitur maioris cõcursus ⁊ fame. qꝛ tale q̃d sperat non facit vsuram cũ non ematur pecunia sil̃r nõ ob. q̃ aufert eis libertas indirecte ex q̃ reuocat multũ qꝛ non est veꝝ. Nã cuz mutuans possit tp̃s sui mutui limitare. l. vinũ. ff. si cert. pet. nõ aufert eis libertatem si mutuat donec vadant ad ei⁹ scolas vel molendina sed p̃figit terminũ mutui sui. ⁊ sic tene sicut tz etiam San. Bernardinus in suis ꝯctibus al̃r ois multitudo esset vsuraria cũ nõ possint hodie fundi sine mutuo locari colonis.

¶ Utrũ mutuãs centum Joanni cũ pacto q̃ det sibi. l. in numeratis ⁊ alia. l. in debitoribus vel i rebus puta in pãno ⁊ hmõi ⁊ ipse ꝓmittit sibi soluere centum in numeratis quos debitores ⁊ res steriles nõ accepisset Johãnes nisi ꝓpter mutuũ de. l. sit vsurari⁹. Rñ. ꝯz Lau. de re. i suis cõtractib⁹ q̃ fit in fraudẽ ⁊ iõ cũ grauet Johãnez noie mutui erit vsura ⁊ cõcor. Bal. q̃ alle. bar. i. l. vir. ab eo ꝑ illũ tex. de iu. do. i. l. cũ al̃r. C. de vsur. Idem dic cũ ratione mutui aliq̃d vẽdit debitori plus debito p̃cio. xiiij. q. xiij. si feneraueritis. Idẽ dic qñ emitur min⁹ iusto p̃cio ꝓpter anticipationẽ solutionis Tho. vbi. s. qd̃ bene no. qꝛ multum practicatur iste contractus. 6

¶ Utrũ gerẽtes negocia stipẽdiariorũ s. recipiendo pagas eorum et faciendo alia obsequia ⁊ mutuando eis in necessitatibus eorũ recipiendo certum salariũ sint vsurarij. Rñ. Lau. in suis ꝯctib⁹. q̃ nõ q̃tũ ad id q̃ ꝑcipiũt rõe laborum 7

UVA. BHSC. IyR_213

rum sed ẽtũ ad id q̃ recipiẽt rõne mu
tui sunt vsurarũ. item dic de collectori
bꝰ dñoꝝ q̃ a cõitatibꝰ aliq̃d accipiũt vt
mittꝰ cũ eis agãt expectãdo q̃ licite ac
cipiunt si rõne laborum z expensarũ ac
cipiũt sed si rõne expectationis. sic est
vsura. cõcor. Tho. vbi. ꝫ.

8 ¶Utrũ ciuis q̃ mutuat cõitati vt eximat
collectas sit vsurarꝰ. Specu. ti. de vsu.
ꝫ q̃ non qz aliud est de suo non tribue
re. z aliud nõ capere. l. penult. ff. de dã. in
fe. z aliud nõ acq̃rere aliud nõ admittere
re. l. j. §. si his bona. ff. ꝺ col. bo. z aliud
lucrũ aliud sumptꝰ q̃s erat facturus. l.
cũ filius. ff. de leg. z aliud pena exadere
aliꝺ aliq̃d lucratiue pcipere. C. ꝺ vsur.
l. cũ allegas Joan. and. z ꝺo. Anto. in. c.
cõsuluit. de vsu. limitant dictum. Spec.
cu. q̃si collecta esset incerta z sic ouꝰ ex
traordinariũ. Sed si esset certa z ordi
naria esset vsura. Rõ quia idem est re
mittere. q̃ dare. c. veniẽs. el. j. ꝺ testamẽ.
vlij. q. iij. talia. l. quinctiam. ff. de calum.
Et hoc tene.

9 ¶Utrũ ille q̃ mutuat. x. illi q̃ sibi debe
bat alia. x. q̃ sibi denegabat cum tali pa
cto qꝺ satisfaet sibi oportune. de. xx. sit
vsurarꝰ. Rñ. q̃ non. sm Hoſ. i sum. c. ti.
z iõ illꝺ verbũ qꝺcũq̃ positũ i diffinitio
ne intelligit qꝺcũq̃. s. ad lucrũ vel sup
habũdãtiã. vl qꝺcũq̃ extiabile pecũia
q̃ sit plꝰ. ꝺ. c. ꝙsuluit. z. xiij. q. iij. p totũ.

10 ¶In quibꝰ casibus accipit vltra sortẽ
sine vsura. Rñ. ꝫ gl. z doc. i. c. cõqueſtꝰ.
de vsur. inuento. xiij. casus.

11 ¶Primus q̃ ecclesia vel laicꝰ recipit
a suo vasallo feudũ in pignus. de quo
ꝫ. feudum. §. xxxj.

12 ¶Secũdus q̃ emphyteota vl vsufru
ctuarius pignoret dño vel ꝓpietario.
De quo. ꝫ. feudum. §. xxxij. z. liij.

13 ¶Tertius q̃ ꝺs retinet possessionem
meã possum in pignore accipiẽdo fru
ctꝰ meos facere sine vsur. quia recipio
tantum meũ. de vsu. ꝺ. c. j. z. ꝺ. c. conque
stus. secus esset in possessione alterius
in pignore accepta quia vsura esset fa
ciendo fructus suos quia reciperet vl
tra sortẽ, nõ sunt de pigno. c. Uo vos.

¶Quartus q̃ sine omni pacto z spe re14
cipit gratis oblatũ vnde. j. q. ij. sic nul
lã inquit lex. ob suscipiẽti culpe macu
lã ingerit q̃ nõ ex ambitiõe petitiõe pro
cedit. intellige q̃ bona liberaliter dat
sciens se non teneri nec credens credi
torem hoc exigere z recipiens recipit li
beraliter vt. ꝫ. dictum est. Restitutio. j.
in verbo vsurarius.

¶Quintus q̃ qꝺ recipit ratione inter15
esse recipit. z ho. sm Pet. de ancha. z ꝺ
anto. in. c. salubriter. e. titu. z Pau. in ꝺ.
c. ꝙqueſtus. q̃ interesse cõsistit nõ soluz
in dãno habito. ꝫ in lucro cessante dum
mõ. lucrũ cessans esset in actu vel quasi
in actu hoc est probabiliter fuisset. quia
sic ꝺr peti qꝺ aliquo modo ẽ: sec̃ esset
si solũ esset in possibilitate: qz sic ꝺr po
tiꝰ nõ esse hoc pz. p. l. si iactũ retis. ff. de
ac. em. z ven. Ubi pz q̃ licita est emptio
q̃ fit de sola spe probabili quasi in actu
z idẽ de partu futuro. l. nec. ẽptio. ff. de
cõtrahen. emp. Secus esset de eo q̃ est
solũ in possibilitate. ex q̃ pz quid dicendũ
de multis casibus quos inferam ꝑ ma
iori declaratione.

¶Quid de illo qui non soluit ex culpa 16
sua creditori solito mercari in termino
debito. Rñ. q̃ tenet ei ad lucrũ cessans
iudicio bonoꝝ mercatorũ. Et ideo talis
creditor licite recipit vltra sortẽ. Idem
ꝺe illo q̃ volebat negotiari vel pos
sessionẽ emere quod licite recipit vltra
sortẽ tãtũ qtũ lucratꝰ fuisset veriſimili
ter vl habuisset de fructibꝰ possessiõis
aut alterius rei dãmõ. v. cõcurrãt. Pri
mũ q̃ cõputet pericula z expẽſas qz lu
crũ intelligit ꝺeductis expẽſis. ſ. labo
ribꝰ ex pienlis. l. j. C. ꝺe fruc. z lit. exp. et
l. fructꝰ. ff. so. ma. Secũꝺũ q̃ nõ sit ei in
tẽtio lucrãꝺi principaliter ꝑ hãc viam
sed potius ꝑ mercãtiã vel ẽptionẽ. Ter
tium q̃ nõ cõtrahat pactũ ad semp sed
ad aliqꝺ tẽps qz aliter ꝺad iudicũ hũa
nũ videretur q̃ potiꝰ vellet lucrari isto
modo q̃z ꝑ aliã viã. Quartum q̃ ille cui
mutuat nõ sit in tam arcta neceſſitate et
creditor in tali opulẽtia q̃ nõ teneatur
gratis mutuare qꝺ qñ sit. vide eleemo

UVA. BHSC. IyR_213

syna.§.j.quintū ꝙ id ꝙ accipit sit vere interesse suū ꝓbabilr ⁊ iteresse accipiat aliter eēt vsura idē dic ꝑm ino.⁊ Ray.d illo q̄ merces volēdi deferre ad aliū ꝙ licite plus accipit quātū extimat lucrū qd habuisset si p̄fata ꝯcurrāt. Sz Host. dicit ꝙ hec opi.Inn.⁊ Ray.multos duxit ad infernū.Jo.an.ꝟo concor.dicēdo ꝙ si statim p̄ciū soluit cessat rō Ho.⁊ est ꝟa opi.Inno.si ꝟo ꝓciū nō statim soluitur sic nō lz.⁊ inn.itellexit qñ p̄ciū stati soluit.et hāc distinctio. Jo. an. sequūt Jo.cal.Pe.d āch.⁊ henri.boic.i.c. i ciuitate d vsu.⁊ La.de rodul.i suis ꝯctib⁹. sz. d.Ant.i.d. c. i ciuitae dicit ꝙ etiā si p̄ciū nō stati soluit ꝙ licet qñ ꝓbabilr est certū ꝙ luc rat⁹ fuisset.Et qd dt Ho. ⁊ Jo.an.Dicit ꝙ loquūt p̄sumptiue. sz qñ certum est ꝙ nulla fraus interuenit licet ⁊ p̄sumptio cedit veritati.idē tenet Pa.ibidē ⁊ si tenet i ꝯsnia.Nec ob. dictū Tho.vbi.s.q̄ dicit ꝙ non licet deducere in pactū id qd de pecunia nō lucrat itelligit eñ qñ p̄dicta nō ꝯcurrūt. vt ptz ex.rōne sua cū dicit qz nō dz vendere qd nondū habet ⁊ pōt multiplicit impediri qz istis concurrētib⁹ non pōt impediri alr nisi sic intelligeret ꝯdiceret sibijpsi ibidē vbi tenet licere dedure in pactū recōpēsationē dāni per qd subtrahitur sibi aliqd ꝙ debet habere. ⁊ contra id ꝙ expresse tenet scda scde. qō.lxij.ar.iiij.de quo.j.§.lxxvij.

17 ¶Quid d illo q̄ hñs ducētos ducatos tradit.c.Joāni ꝓ suis necessitatibus expēdēdos cū pacto ꝙ tātū sibi vltra sortē redderet quātū lucrabūtur aiij. c. q̄ ponit i negociationē.Rñ.Jun.⁊ Jo. an. in.c.fi.d vsu.tenēt esse vsurariū. Qd verū credo qñ nolebat eas in negociationē ponere.sz si oēs ducētos volebat in negociationez ponere ⁊ ad instantiam Joānis sibi taliter dedit erit licitus cōtractus dummodo concurrāt predicta v.precedentis.q.

18 ¶Utrū ille qui vendit possessionem vel quid simile ⁊ tradit ēptori possit si emptor nō sibi soluit in termino. post terminū fructus possessionis suos facere sine vsura.Rñ.gl.i.d.c.cōquest⁹.ꝙ pōt in pignus accipere trāsacto termino ⁊ fruct⁹ suos facere ꝑm doc.⁊ in hoc casu habet actionē ex cōtractu vel officio iudicis ad interesse ꝑm Ho.C.de ac. em.⁊ ven.l.ij.⁊.ff.de act.em.ij.⁊ ꝙ liceat habes gl.in.l.ij.C.de vsu.⁊ i.l.curabit. C. de ac.em.⁊ ven.Et idem dic si non vult soluere preciū trādēdo vult ⁊ conuenit vt sibi soluatur fictū seu pensio debita donec preciū soluerit tex.est in di.l. curabit.⁊ vide.s.emptio.§.v.ex his patet ꝙ lucrum cessans licite exigit sine vsura ⁊ ꝓ hoc est tex.in.l.iij.in fi.ff.de eo ꝙ cer.lo.⁊ in.d.l.curabit.⁊ facit.ꝙ no. in.l. Julianus.§.offerri.ff.de act. em.⁊ ven. ⁊ qd no.Inn.in.c.sacro.d sen.ex.⁊ doc. in.d.c.conquestus.

¶Respectu damni emergētis tz Ttho. vbi.s.licere. Pro cuius declaratione q̄ritur vtrū fideiussor qui pro defectu debitoris cōpulsus fuit accipere sub vsuris vt solueret creditori vel soluit vsuras et capitale creditori. qz iurauerat possit ipsas exigere a debitore. Rñ.ꝙ sic ⁊ oia damna q̄ occasione debiti habuit:qz seruari debet indemnis de fideius.c.ij.de foro cōpe.ca.fi.li.vj.ff.de ac. em.et ven.l.si sterilis.§. cum per venditorē.ff.mād.l.si mādato.§.si fideiussor. ff.de admi.tu.l.ij.§.vltimo.Et hec ē cōmunis opi.licet Alanus cōtradicat de vsuris solutis.Sed tū dic secundū eā distinctionē d qua habes supra fideiussor.§.xvj. 19

¶Utrū liceat exigere vsuras quas soluit ab eo qui non soluit in termino.Rñ. ꝙ sic si duo concurrant. Primum si illi qui dixit ꝙ erat eis necesse accipere sub vsuris. Secundū si non poterat aliter inuenire mutuum nisi sub vsuris secūdum Alexan.de ales Facit pro hoc ca. quoniam.xiiij.q.iiij.⁊.c.si quis de clericis.xij.qō.ij. Posset etiam dici ꝙ etiam si mutuum potuisset inuenire gratis. quod nihilominus poterit exigere vsuras solutas:qz nō tenetur se alteri obligare.quod faceret si mutuo acciperet gratis.Sed tamen primum est equius 20

UVA. BHSC. IyR_213

21 ¶ Utrū ille a quo emi lapides tigna et huiusmodi ex quibus non percipit̄ aliquis fructus teneat̄ mihi soluere vsuras quas solui. vt sibi satisfacerez si ip̄e non mihi tradidit p̄dicta in termino. sz fuit in mora. Rñ. ꝑm Bald. in. l. vsuras. C. de vsuris ꝙ sic tanq̄ interesse. Facit tex. no. in. l. lucius titius ꝑm vnam lecturam. ff. de actionibus. empti ⁊ vendi. Idē tz Jun. dicendū esse in similib⁹ contractib⁹. puta locationibus vēditionibus ⁊ hmōi. cōcor. Lau. de Rodo. i suis cōtractibus. sed Saly. in. d. l. vsuras reprobat Bal. dicens ꝙ interesse vsurarū quas soluit nō debet imputari debitori ante moram. sed tu tene primam opinionem quando accipit sub vsuris taliter quod alio modo non accepisset nisi propter complacentiam vel vtilitatē quam consecutus erat ex tali emptiōe. et ideo cum talis ex falsa promissione priuauerit eum tali vtilitate vel cōplacentia quam plus vel tantum extimabat quantum interesse vsurariū. Ideo talis ei tenetur Et sic concorda.

22 ¶ Utrū recipiēs denarios sub vsuris qui postea autoritate ꝓprie alicui amico sub eadē vsura mutuat sit vsurari⁹. Rñ. Monald⁹ tenet qd̄ sic. Sed Jo. cal. in repetitione. c. si. de vsuris distinguit. ꝙ aut facit vt vsurario satisfaciat ⁊ se indemnem preseruet. Et sic licet qr nō sit stipulatio vsurarum: sed vt euitet dānū ꝙ licet vt in. c si quis cleric⁹. xiiij. q. iiij. quoniam non tenetur cū suo damno alteri subuenire. ff. de prescrip. ver. l. q̄ seruandarum in principio aut facit alio respectu quā vt se seruet indemnē. Et sic non licet. ⁊ esset vera opi. Monal. puta qr licet non mutuasset amico non propterea. volebat soluere vsurario. Cōcor. Pe. de ancha. post Jo. an. in. c. j. eodem libro. vj.

23 ¶ Utrum ille qui occasione mutui labores subijt vel damna possit in recōpensationem facere fruct⁹ pignoris suos sine vsura. Rñ. Hosti. in sum. ꝙ si de re. ec. non alie. c. ad nostram. vel etiā aliq̄d pro labore licite percipit vltra sortē ꝑm eundem ibidem.

24 ¶ Utrum liceat mutuare sub vsuris illi qui vsurpat mea que aliter non possum habere donec sim satisfactus. Rñ. secundum Alexand. lomba. quod sic quia non recipio alienum sed meum. facit. capitu. ab illo. xiiij. questio. iiij. et c. j. ⁊ ij. de vsu. Quod limitat nisi scandalum sibi imineret vel alij: quia tunc non liceret.

25 ¶ Utrū gener qui accepit in pign⁹ certas possessiones a socero pro dote non soluta faciat fruct⁹ suos. Rñ. ꝙ sic tex. est in. c. salubriter. de vsu quod intellige si primo concurrat quod sustineat onera matrimonij vt in fin. d. c. salubriter. ⁊ l. pater in princip. ff. de dol. excep. Secūdo quod dos sit promissa simpliciter. Nam si dedisset terminum de dote soluenda nihil posset recipere qr ante morem nihil debetur ⁊ potuit vxorē accipe sine dote. dicat ergo gener. Ego sustineo onera matrimonij vel ducēdo sustinebo da dotem. ⁊ si socer non pōt dicat ei sustine onera matrimonij dando mihi possessionē in pign⁹ vt ex fructib⁹ sustineā. Dicit etiam pas. in. d. c. salubriter. quod si gener accipit pign⁹ ⁊ postea dedit terminū socero de soluēdo dotē quod nihilominus poterit bona conscientia tenere fruct⁹ pignoris: quod verum credo quādo dedit terminū ad redimendum pignus aliter nō. Tertio quod fructus non excedāt onera quia causa cessante cessat effect⁹ de appella. cum cessante. ⁊ cōmuniter onera extimantur secundum quantitatem dotis. nam mulier secundum quantitatem dotis est alimentanda. l. si cum dotem. §. sin autem. ff. sol. ma. ⁊ capitu. per vestras. de do. iter. vi. ⁊ vx. Quarto secūdum Jo. an. do. Anto. ⁊ Joan. de lig. in d. capitulo salubriter. ⁊ Lau. de Rod. i suis cōtractibus oportet quod fruct⁹ subijciantur fortune. Unde secundum eos non liceret genero recipere cautionem vel promissionem cuz pacto ꝙ interim ꝙ dos non soluat̄ ꝓ oneribꝰ detur sibi certa quātitas annuatim. cōtrariū

UVA. BHSC. IyR_213

scs q certa ḡtitas recipiat licite tenet Pan. de elea. Jo. cal. Pe. de anch. & Pau. d. c. saluberrer. & est verius cū sit eadē ratio. s. ppter itereſſe dāni emergētis. Limito tamē ꝓdicta ꝙa quādo gener si dotē haberet ponere et in poſſeſſionē vel in negociatione ex q̄bus ꝓbabiliter tantū haberet. alꝫ nō cū nullum paciat intereſſe.

26 ¶ Utrū mutuās ſummam pecunie debitā p dote genero ꝓfato & recipiēs ab eode poſſeſſionē quā ipſe in pigꝰ hz a ſocero p dote faciat fructus ſuos ſine vſura ſicut gño facit. Rñ. Bal. i ru. C. de vſu. q. ſi. Rō qr mutatiōe ꝓſone mutat ꝓuilegiū quotiēs ꝓſona eſt immediata cā ꝓuilegij. l. j. C. de ipo. lucra. deſert. & l. locatio. alias incipit licitatio. ff. fin. ff. de publ. Sz hoc nō eſt rō qr iſtud nō eſt ꝓuilegiū ꝓpter dotē. Iz ius cōe ꝓpter itereſſe. Jdeo cū iſte mutuās nō ꝓpter intereſſe. ſz ꝓpter lucrū accipiat fructꝰ ex mutuo erit vſurarꝰ. dicit tamē Rod. q̄ ſi mutuaſſet liberaliter & gener ſibi ſimiliter liberaliꝫ trāſferret totuz ius qō hz in poſſeſſiōe ꝓfata licite faceret fructus ſuos: quia eos non reciperet rōne mutuiſed ratiōe liberalis donationis.

27 ¶ Utrū emēs a genero ius ꝓfate poſſeſſionis faciet fructꝰ ſuos. Rñ. q̄ ſic nec ſibi pōt eſſe vſura niſi fingeret emere cū intēdat mutuare. Facit pro hoc qō dicam. j. §. ixvj.

28 ¶ Utrū heredes mariti ſine vſura ſimiliter faciāt fructꝰ ſuos. Rñ. hz. Jo. an. & Pa. l. d. c. ſaluberrer q̄ nō qr rō eſt diuerſa. Nā heredes ſtatim poſſunt ſe expedire reddendo illi pigꝰ quod non pōt maritus de iureu. tua nos. el. ij.

29 ¶ Utrum relicta cui heredes obligent ꝓfatā poſſeſſionē faciet fructꝰ ſuos. Rñ ino. & ho. & Bar. & d. An. i. d. c. ſaluberrē tenēt. q̄ nō. hz ꝓutabunt i ſortē. facit. l. titia. ff. de ſol. ſit ergo cauta & faciat poſſeſſionē vēdi vel inſolidū ſibi dari. l. a diuo pio. §. ſi ſup rebus. ff de re iudi. Sz ego credo cōtrariū. ſi nō hz alunde vñ viuat. q̄ facit ſuos fructus licite. Et etiā teneo q̄ pōt recipe certuz quid annuatim ab heredibus donec ſibi reſtituāt dotem. vt. §. dixi. Dos. §. xxviij.

¶ Ex ꝓfatis pz q̄ rōne itereſſe vel lucri ſo cceſſantis vel dāni emergētis aliq̄d accipere vltra ſortē nō ē vſura. Sz aduertendū eſt q̄ quādo intereſſe euenit rōne lucri ceſſantis ſiue ex abſētia vel deſtructiōe rei alicuꝰ. extimatio nō debet deduci in infinitū. ſed vbi res principalis eſt extimatio nō debet excedere duplū rei principalis ſm cōem extimationē ipſiꝰ rei. vbi ꝙo res nō hz cōem extimationē: qz alia nō eſt q̄ cōiter vendat vel vbi res eſt incerta. vt verbi gꝝ captura piſcis de q̄. l. j. ſi tactū ff. de ac. emp. & vē. tūc extimatio fiet arbitrio boni viri: lz excedat duplū. adeo tamē q̄ in immē ſū nō excedat. vt. l. j. C. de ſen. q̄ p eo q̄ inter pſer. quando ꝙo intereſſe euenit rōne dāni emergentis ſi hoc euenit rōne omiſſionis ſolū cōſiderat intereſſe ſolū intrinſecū. vt. ff. de ac emp. & ven. l. ſi ſterilis. §. cū p vēditorem. exemplū frumentū nō eſt datū emptori in termino. ſolū cōſiderabit illud qō plꝰ valuit qō eſt itereſſe intrinſecū nō qō alia mortua ſunt qō eſt extrinſecū itereſſe. ſi aūt intereſſe euenit rōne commiſſionis ſic tenet. de extri ſeco dāno. Exēplū ꝓmiſiſti mihi dare frumētū in tali termino & ꝓpterea nō potui mihi aliter. Et ex quo tu nō dediſti. nō potui. potidere ex quo alia mortua ſunt ſic tenetur ꝙ omiſſionē & cōmiſſionē. i. falſam ꝓmiſſionē ſalte i ꝓcia. Qō ita ergo q̄n aliꝫ ſibi. puidiſſet ſi nō fuiſſet talꝫ ꝓmiſſione fraudatꝰ. Aliud exemplū. Dedit quis tignū vſq latū ſcienter nec aliq̄d dixit emēti tenebit etiā de ruina domꝰ & de pēſiōe ſoluta qō eſt itereſſe extrinſecū vt. A. Julianꝰ. i ꝓin. ff. de ac. emp. & ve. Nō tamē in iniſtitū vnde nō venit pēſio domꝰ p lonḡū tp̄s: ſed videt q̄ veniat ſolū ꝓma pēſio. ar. l. in hoc iudiciū. & l. neratius. ff. ō ſeruo corrupto. vbi corruptor ſerui tenet nō ſolū de ſeruo. ſed de oībus rebus q̄s aſportauit tūc fugiens nō autē de alīs q̄ poſtea ſucceſſit furatꝰ eſt.

¶ Sextus caſus i quo licite vltra ſortē ꝛc

UVA. BHSC. IyR_213

exigit et qñ ic qđ capitur fit rõne pene. Aduerte tñ ꝑm. Sco. in. iij. dis. xv. ar. ij. q ſi creditor malet debitorẽ ꝓbitus in currere penã cũ in termino ſibi ſoluere eſſet vſura. Similiter ꝑſumit vſura ſup pena appoſita mutuo qñ excedit tres ſe. de q̃ dic vt. ſ. pena. ff. xij. Itẽ ꝑſumit in fraudẽ vſurarũ quãdo apponens penã eſt ꝓfect⁹ fenerati. l. iulian⁹. ff. idem. ff. de act. empt. et ven. et extra de pig. illos vos. ff. de pig. act. l. vel vnius. xiij. Itẽ quãdo ꝓ ſingulos mẽſes vel annos dicit ꝓmitti. aut. ad hec. C. de vſu. ſumpta de corpore aut. vt nulli⁹ mutua agri. In iudicio tamẽ aie ſi apponat ſolum vt ille ſoluat in termino. qz de pecunia intẽdit aliud facere tunc et magis cupit q̃ ſoluat cũ penã cõmittat et veriſimiliter credidit penam non incurrere quando appoſuit poterit exigere ſine vſura etiã ſi excedat intereſſe ꝑm Rodo. quia intereſt publice vtilitatis vt pacta ſeruẽtur. ſi vero ponit in fraudẽ vſurarũ vel qñ appoſuit veriſimiliter credidit penã incurſuꝝ aut magis cupit incurrere penã cũ ſoluere vſurarij erit. xij. q. ij. fraterni tas. et in. c. legibus. de arbit. c. dilecti. et qđ ibi not. Itẽ aduerte q̃ quãdo nõ ſoluit in termino ꝓpter impotẽtiã vel ꝓpter nõ culpã ſuã. q̃ pena nõ põt exigi ſine vſura. qz vbi nõ eſt culpa nõ dz eſſe pena. l. ſancim⁹. C. de pe. Ergo exigeret rõne excreſcẽtie q̃ facit vſurã. d. c. ſi fenerauerit. Itẽ quãdo ptẽ ſolvit nõ poteſt tota pena exigi quãdo obligatio eſt diuidua. de q̃ dic vt. ſ. pena. ff. xij. et xiij.

32 ¶ Quid de ſtatuto vel conſuetudẽ q̃ ord nat vt miſſus in poſſeſſione lucret fructꝰ ad rõnẽ quinq̃ ꝑ cẽtenario donec ſibi fuerit ſatisfactũ vel q̃ ſibi deb ſolutũ id qđ valet quinq̃ ꝑ trib⁹. Rñ. Bal. i. l. acceptã. C. đ vſu. q. xviij. et Jo. de Imo. in. l. ſi finita. ff. iulian⁹. ff. đeiud. in fe. q̃ licite ſine vſura illi accipit. qz illos lucrat rõne intereſſe. et dicit notari in glo. ſup. ff. ſi ꝑ. l. auc. de exhi. re. q̃ ſingularis eſt ꝑm eũ. Bar. vero. in. l. ſi finita. ff. Julianus. ff. de dam. infect. et Jo. de anania. in. c. ſalubr. ter. de vſu. et Lau. de redol. dicũt q̃ talis cõſuetudo vel ſtatutũ eſt ꝓ ius diuinũ et in fraudem vſurarũ. Sed ego dico q̃ ſi tale ſtatutum vel cõſuetudo emanauit in penã vt debitores artentur ad ſatisfaciẽdũ. et debitor ex culpa ſua nõ ſatisfecit q̃ eſt ꝓ ta opt. Bal. dummodo cõcurrat recta intẽtio vt. ſ. dixi in precedenti. q. nec mirũ cũ auctoritas ꝓtoris ꝓpter nimiam cõtumaciam hoc facere poſſit. l. fulcini⁹. ff. ſi. ff. ex q. cau. in poſſeſſ. Si vero ſit in fraudez et mutuãs potius velit incurrere penam debitoriam et ꝯmõi. ſic vera eſt opinio. Bar. et erit vſura. Opz ergo ad hoc vt liceat q̃ iuſte ſit miſſus in poſſeſſionem cum nõ tãtũ ex ordine. ſed etiã ex cã. hoc eſt qđ in veritate ſit creditor. et ꝓpter iteresſe illud plus accipit. puta qz poti⁹ vellet ſua puta cẽtũ cũ domũ q̃ valet cẽtũ xx. aliter illud. pl⁹ teneret reſtituere vt dicit⁹ de pignore in. l. ſi. in. ff. ſi naute. biẽnũ. C. đ in. đo. impe. vel ad punien. ꝓtumacia debitoris ſup abũdãtiã ꝑdictam accipiat: puta qz ille contumaciter non vult ſoluere.

¶ Septim⁹ rõne dubũ recipit vltra ſortem ſine vſura. de quo in. c. in ciuitate. et in. c. nauigãti. de vſu. puta emẽs rẽ pro minori ꝓcio cũ valeat tpe emptiõis recepturꝰ eã tpe quo verſilꝫ pl⁹ vel min⁹ valere põt nõ erit vſura. ſi caſus accideret qđ pl⁹ valeret qz ꝯ gl. i. c. nauigãti. de vſu. tã emptor cũ venditor eqaliter cõmodũ vel intõmodũ ex dilatione expectat. exẽplum emit đs frumẽtum tpe mad̃ vel oleũ et ꝯmõi in quo vna mẽſura vlꝫ vnũ ducatũ ꝓ vno florẽo recepturus ipm tpe augẽti. ſi eſt frumentũ vel tpe natiuitatis ſi eſt oleũ in quo tẽpore ꝓſilꝫ põt valere tãtũ min⁹ de vno florẽo cũ tũ pl⁹ nõ erit vſura lz valeat plus. Eſſet bñ vſura ſi tali ꝓcio emeret q̃ verſilꝫ min⁹ valere nõ põt. vel quia modicũ. ſed bñ multũ pl⁹. Qđ aduerte ꝓ iſtis q̃ emũt oleũ tali ꝓcio q̃ parũ minus põt valere. ſed bene multũ pl⁹. qz vſurarij ſũt. Aduerte etiã hic q̃ ſi ille q̃ emit rẽ recepturꝰ alio tpe eã credebat eã pl⁹ valere. cuius iudicio meo veriſi-

UVA. BHSC. IyR_213

militer sit plꝰ vel minꝰ valitura erit vsu
ranius minꝰ emẽdo ꝓpter ꝗuẽtionẽ so-
lutiõis ſm Inn. 2 do. An. in. d. c. i cuius
te. ꝙuis nõ teneat ad restitutionẽ si ve-
rissiꝫ plus vel minꝰ erat valitura. lz ipe
nõ sic crederet. Sicꝫ dic de illo q̃ vendit
frumẽtũ vel oleũ 2 hmõi pluſcꝫ valeat
tpe ẽctus vl ꝑtium recipit tpe quo veri
similiꝫ põt plus vel minꝰ valere si ãtea
nõ erat vẽditurꝰ q̃ lz. Unde clariꝰ Sco.
in. iij. di. xv. dicit aut vẽdẽs frumẽtum
tpe natiuitatis ponit ꝑcium qõ tũc vꝫ 2
spectat vſq; ad mediũ solutionem: 2 sic
misericordiam facit. Aut ponit minus
ꝑtiũ ꝙ tũc valeat. 2 tũc distigue si erat
vẽditurus in natiuitate sic erit vsura. si
ꝯo nõ erat vẽditurus. sed voledat serua
re vſq; ad mediũ. 2 solũ ꝓpter inflãtiaz
reqrẽtis vẽdit tũc si ponit ꝑtium tale tñ
q̃ verisimiliter in medio põt plus vale
re vel minus nõ erit vsura p. d. c. naui-
gãti. Si ꝯo ponat tale ꝑtiũ q̃ ponat se
in tuto vt i plurib⁹. 2 illũ cũ quo cõtra-
hit in periculo vt in pluribus. puta qz
raro põt plus valere. sed minus sic cõ-
ter est vsura. Et in hoc cõcordãt cõiter
canonistę in dictis. c. in ciuitate. 2. c. cõ-
suluit. x. 2. nauiganti.

34 ¶Sz q̃d si nõ ponit ꝑciũ. sed vẽdit cũ
pacto q̃ ꝙtũ valebit in medio tñ vnit.
Rñ. q̃ sic vt dixi erat seruaturꝰ lz. Si ꝯo
nõ erat seruaturus erit vsura. Aduerte
tñ q̃ cũ oleũ vinũ 2 frumẽtũ 2 hmõi de
cresc̃at. illiõ qõ decrescit nõ poterit fine
vsura vẽdere. Itẽ si necessarię ꝓ eꝰ con
dition vſq; ad illud tẽps haberet alij-
quas epẽsas facere. puta vulnerizatio
nis aut locationis vasoꝝ seu domus 2
hmõi si ipsas non detraheret esset vsu
ra. Et ꝓpterea dico q̃ ꝓfessor dz multũ
ponderare ꝑfata ne simul ruat cũ ipis.
Et ideo. c. in ciuitate ꝑfatũ merito dicit
consulte holes facerẽt. si a tali ẽctu ces
sarẽt cũ cogitatiões hoim nequeant oi
potẽti deo occultari Ratio qz tales ma
gis sunt cõtenti ita expedire ꝙ pericu-
lo suo vſq; ad aliud tempus seruare. et
etiã vt plurimi sunt incerti si erãt seruа
turi vſq; ad aliud tẽps cũ videamus pro
pter quedam emergentia ꝓpositum se
pius mutari. Et propterea est periculo-
sus contractus nisi bene clausuletur.
Et magis dubiꝰ est casus q̃ non ponit
ꝑtiũ tũc. sed ꝙtum valebit in principio
madii vel in medio aut in fine cum cer
tum sit q̃ totũ si hz multitudinẽ nõ po
tuisset ita prefixe in principio vendere
vel in vno die 2 cõiter mutat ꝑtiũ. Si tñ
vellet tñ ꝙtũ valuerit plus in medio.
Sic. esset vsura aperta. Si ꝯo simplici-
ter dixit quãtũ valebit in medio. sic ſm
iudiciũ humanũ attendet mediocritas
vt nõ plus vel minus capiat. ſ; mediũ.
ar. in aut. de cõsulibus. §. qñ etiã nos.
sed tamen periculosum est. cum forteve
diturus fuisset in illo tpe quo minus va
luit in illo mense.

¶Utrũ emens reddit⁹ alicui⁹ ciuitatis 35
ex guerra ãgustiate ꝓ vili ꝑcio. 2 demũ
facta pace lucrat. x. pro quo sit vsurarius.
Rñ. qñõ rõne dubij. l. cũ bꝰditate 2. l. q̃
si in venditione. ff. de here. 2 ac. vẽd. ſm
hosti. 2 Archi. consulõt tamen vt inde
largas faciat eleemosynas.

¶Utrũ mutuãs rẽ cũ pacto q̃ eadẽ res 36
in põdere nũero 2 mẽsura sibi restituat
sit vsurarꝰ exẽplũ puta pecuniã ꝓ pecu
nia marchã argẽti ꝓ alia marcha argẽ
ti granũ ꝓ grano. vinũ ꝓ vino et hmõi.
Rñ. ex pe. de an. i. c. vsuraꝝ. de vsufr. li.
vj. 2 Jo. cal. i. d. c. fi. 2 Rodo. q̃ aut ꝑties
dubitat q̃ tpe solutiõis tñ minus põt
valere ꝙtũ plus. aut q̃ nõ plꝰ valebit.
et sic nõ est vsura nec pctñ. vt in. d. c. fi.
qz sicut creditor teneret eã recipere si vi
lior esset facta q̃ ad estimationem vt pz
i. l. vinũ. ff. si cer. pe. 2 no. gl. i. l. siqs clerꝰ
cus. xliij. q. iiij. qz nõ est necesse q̃ si eiꝰ
dem estimatiõis lz debeat restitui eiꝰ-
dẽ bonitatis ꝙlitate intrinseca Jõ nõ pec
cabit recipiẽdo ꝑciosiorẽ q̃ ad extrimatio
nẽ. aut verissiꝰ est q̃ erit ꝑciosior tpe so
lutiõis. 2 tũc si creditor erat seruaturꝰ
2 auferet libertatem debitori liberãdi se
quãdo vellit. ſ. terminũ sic lz. Si ꝯo nõ erat
seruaturꝰ ſ; interim ꝙsumpturꝰ sic ẽ vsu
ra. Sꝑter qñ auferret libertatẽ debito
ri liberãdi infra terminũ ꝙuis eẽt seruа

UVA. BHSC. IyR_213

tur erit vsura. Et hꝭ ꝓcor. Arch. i. d. c. si ꝙs cleric⁹. dicit tñ Rodo. q̄ ꝙ̄ erat ſer natur⁹ ⁊ non sbtulit libertatē debitor liberādi se ꝯtus iō mutuauit vt se periculo exoneraret. ⁊ ꝑmū periculo submittere nō tñ ꝓpterea teneret ad restitutionem lucri de necessitate. ꝛ peccauerit ⁊ in ꝓna vt restituas sit ei consulēdū. Ita. tñ de redo. in suis Ꝯtib⁹ tꝛ i distinctē qō si le cōmutuat primo ducatū q̄ mō valet quatuor libras si postea recipiat quin i q̄s libras vt vꝛ tpe restitutiōis q̄ hoc licite facit siue erat seruatur⁹ siue nō. Sꝛ opi. Arch. est equior ⁊ rationor.

37 ¶Octau⁹ casus i quo recipit vltra sortē sine vsura est rōe periculi ꝙ̄ qō supabūdātia pōt recō pensare fm Alex. lō. Restm extra periculū existētes plus valēt ꝯres eius dē specie in periculo. Et sic hec re cōpēsatio reducit ad naturā rei q̄ ꝓpt periculū extimat plus vel min⁹ valere. ⁊ sic excusat ab vsura. Et i hoc ꝓcor. Lau de rodo. Monal magister Fran. de empoli. pe. de anc. Card. Jo. de anna. i. d. ca. nauigāti. ⁊ cōiter oēs. ⁊ est casus in. l. in naue. ff. loca. ⁊ hoc patebit ex sequentibus dubijs clarius.

38 ¶Utꝛ mutuās pecuniā nauigaturo cū tali pacto q̄ si nauis cū capitali periclitet nihil sibi teneat. Si ꝙ res emptas portauerit saluas teneat sibi pecuniam mutuatā cū parte lucri tradere; sit vsurarius. Rñ. q̄ sic casus ē in. d. c. nauigā ti. aduerte q̄ doc. diuersimode istū tex. exponūt quare est vsura in ꝛso casu. tamen tene q̄ ratio est q̄ talis mutuās nō vult mutuare nisi cū tali pacto susceptionis periculi. ⁊ ꝓpterea grauat. debitorē in aliq̄d plus ex mutuo. ⁊ iō vsura est. Si autem quis liberaliter mutuaret. Wende post mutuum ad instātiam ꝑbitoris susciperet periculū q̄ dō cessaret ratio licite posset aliq̄d lucri suscipere ſ ne vsura. ⁊ rō diuersitatis est q̄ recepit primo casu vltra sortē directe cōcernit multum in quo ois supabūdātia prohibetur. Luc. vj. xiij. q. iij. ca. ij. ꝛ i scō casu nō sic. q̄ nō ex mutuo ſꝛ ꝓpter fcm. ſ. securitatē. vnde est Ꝯs⁹ immolatus iste scōs vltra mutuū. Ite q̄ accipe aliq̄d ꝓ assecuratione ꝛ fm oēs. Ergo mutuū q̄ ꝑius q̄ fecit nō facit eū peiores conditionis. Et iō tene q̄ sine mutuo dederit sine nō pōt licite aliq̄d recipe q̄n periculū alicuius rei i se suscipit nō ꝓpter mutuū ſꝛ ad instantiā debitoris. Si ꝙ ꝓpter mutuū cogeret debitorē vt periculū ei daret cā alicuius lucri sic esset vsura. ⁊ sic loq̄t. d. c. fi. ꝛ hocrisicio a do Lau. ō rodo. in suis Ꝯtib⁹. ⁊ hoc locū hꝭ ne dū in susceptione periculis maris. ſꝛ etiā cum scūq̄ fm magistrū Frā. de ampul.

¶Utrū accipiētes aliq̄d ꝓ saluo cōductu licite accipiāt. rñ. q̄ sic si duo ꝛcurrāt. Primū q̄ ipse nō teneat tenere strictas vel vlā securā. Scōm q̄ obseruet q̄ promisit. Sed si ipe forte esset cū talis periculi iminute vl nō seruaret ꝓmissꝛ teneret restituere q̄d accepit et vltra de omni damno satisfacere. 39

¶Quid de pactis q̄ fiūt iter aliq̄s cōtrahentes. ſ. q̄ tale q̄d erit vltalis fecit tale q̄d vel fuit ali⁹ ⁊ ponūt. x. rñ. q̄ in hmōi nō iducitur aliq̄d turpe votū captāde mortis sicut in illis q̄ ponūt q̄ ff talis mortuus est vl mozlet ifra annū. sic erit vanū si ꝙ tale turpe iducit sic erit tur. ⁊ tenetur de bono ꝙsilio dare lucratum pauperibus. 40

¶Utꝛ. A. q̄ fideiubet ꝓ. B. C. aq̄. C. B. pecuniā mutuo accipit cū pacto q̄ vult duos florenos ꝓ cētenario fideiussiōis sit vsurari⁹ die vt. ſ. fideiussor. ſ. xx. 41

¶Utꝛ mutuās pecuniā Joāni vsq̄ ad x. annos cū pacto q̄ ſi. j. decēnio mortuꝰ fuerit alter eoꝝ debitor sit liber. si ꝙ supuixerit ꝛbo debit sibi aliq̄d vltra sortē sit vsurari⁹. rñ. fm Alex. lōb. q̄ sic. rō q̄ periculū nō excessat vbi cā tpis nō ꝓpriū aliq̄d pl⁹ accipit ſꝛ nō cā tpis tūc pericula excusat. vl dic q̄ iō ē vsurari⁹ q̄ ex mutuo exigit obligationē alicui⁹ vltra sortē ꝛ sub periculo. d. c. fi. de vsuris. 42

¶Utꝛ cuius ē mutuat cōitatiꝭ. xx. ducatos q̄ cōitas hꝭ ex statuto q̄ quicūq̄ habens filā vni⁹ anni. xx. dederit habeat quingentos ꝓ ipsa marita da si vixerit vsq̄ ad. xv. annū. si ꝙ sū ꝑstum tps 43

UVA. BHSC. IyR_213

mortua fuerit totū amittat sit vsurari⁹ Rñ. ꝙ sic. qꝛ in mutuis veris vel interp̄tatis spe lucri principaliter factis piculum vel dubiū nō excusat a fenore. d. ca ñ. Nec ob. dictū Ri. in. iij. di. xv. ar. v. q. v. qd vult qd qñ capitale ⁊ lucrū stat ad periculū mutuātis licite recipiat vltra sortē qꝛ illud est verū qñ periculum euenit ex natura rei q̄ allegat. d. c. fi. sed in casu isto est piculū ex lapsu tpis. ⁊ ideo cōtractus illicit⁹ est vsurarius.

44 ¶ Quid de illis q̄ dāt eccl'ijs pecuniā vt recipiāt ab eis certas possesiones tenendas toto tp̄e vite ipsorū. ⁊ post mortē debeāt redire ad ecclesias. rñ. host. tz ꝙ lz. ⁊ hoc rōne periculi seu incertitudinis. alleg. l. j. C. de pac. ⁊. l. j. ff. de cōdi. ⁊ de mō nisi habeāt prauā intētionē. Go. tz ꝙ est ꝯctus vsurari⁹ qñ dat pecunia. Sec⁹ qñ daret vnā possessio. ecclesie ⁊ reciperet equiualentē vsurus ⁊ fruiturus vtraq̄ in vita sua vt post mortē ei⁹ ad ecclesiā ambe cū pleno dñio reuertātur. qꝛ sic lz recipe i duplo valētē plusq̄ sua quā cōfert. Sil'r si suā ex nūc voluerit in ecclesiā trāsferre oīno vt ip̄e ea nō vtat seu fruat poterit licite ab eccl'ia recipere possessionē valētē in triplo. vt. x. qō. ij. p̄carie. Ego dico qd qñ etiā dat pecuniaꝙ lz dūmō seruet eq̄litas iuris naturalis ꝯz Ric. i. ij. quol. q. xxiij. art. iij qꝛ talis ꝯct⁹ nō est ꝯct⁹ mutui veri vl'ap parētis. sz poti⁹ est ꝯct⁹ innoiat⁹ q̄ magis assimilat ꝯctui ēptiōis ⁊ vēditiōis. Et ideo si dz licere opz vt non appareat quis habeat partē meliorem. sed qd videant equales tā vendēs q̄ emēs aliter esset illicitus Idem dicit Ri. de eo qui emit annuos redditus etiam pecuniarios vel censum pensionē vel prediū hereditatem vel ad vitā emētis qd lz si debita seruetur equalitas. ⁊ Alex. lōb. i quol. suo idē tz cōiter oēs doc. parisiē ⁊ Canoni. in. d. c. in ciuitate. verꝝ est qd Inn. ibi idē limitat i redditib⁹ ꝯstitutis nō ꝯstituēdis de nouo tp̄e ꝯct⁹. sz nō est in diuersitatē dūmō reddit⁹ sit realiter in re nō ficticie: idē tz Inn. ibidē de emptiōe nois debitorꝝ ꝙ lz facit. l. iubem⁹ la. ij. C. de sac. san. ec. ⁊ idē dicēdū si prefata emant i perpetuū. Pe. de anch. i disputatiōe mōtis florētie. dicit ꝙ si redditus de nouo ꝯstituti sint pecuniales qꝛ hñt magnā vicinitatem cū mutuo poti⁹ taliū ēptio dr̄ ꝯct⁹ vsurari⁹. ⁊ est verū q̄ ad p̄sumptionē Secus esset in ꝯscia qñ vere emerent. Rodo. tñ dicit ꝙ qñ emit reddit⁹ ad vitā ēptoris ꝙ tūc nō est tutum. ne vēdēs desiderat mortē ēptoris ⁊ plz mihi rō qꝛ pactū qd inducit votū captāde mortis nō vlz. l. fi. C. de pactis ⁊. l. stipulatio hoc mō. ff. de ver. obli. ⁊ iō ꝓhibet ꝓmissio p̄bēde nō vocātis i. c. ij. de cōces. p̄ben. lib. vj. ⁊ hoc qꝛ ē ꝯ bonos mores. Jō nō dz admitti. l. pacta. C. de pac. Qd tñ nō est dicendū ꝙ sit mortale pctm̄ vēdere vl' emere ad vitā ꝯm se. qꝛ hoc nō iuenit ꝓhibitū si debite seruent circūstātie. al'r vsusfruct⁹ nūq̄ posset cōstitui q̄ finit morte. §. finit. insti. de vsufruc. Emere aūt vl' vēdere ad vitā vēditoris magis lz. qꝛ tale votū nō pōt iteruenire. Nec ob. qd dixi de emptiōē redditū pecuniariorꝝ ꝙ pecunia nō est vēdibilis. qꝛ qd est mediū vēditionis non pōt esse termin⁹. Qꝛ sciendū est qd sicut in bonis nr̄is habem⁹ mobilia ⁊ immobilia sic ⁊ ius vtrorūq̄ ⁊ ip̄m ius pōt vēdi sicut ip̄a mobilia ⁊ imobilia Nō ergo vēdit pecunia sed ius ꝑcipiendi ipsos reddit⁹ pecuniales quo vēdito trāsit ipsa pecunia sicut ius patronat⁹ qd vēdi nō pōt trāsit vēdita terra q̄ illud hz. Aduerto tñ qd si q̄s dat cētū titio vt ipse titius cōstituat se debitorē reddit⁹ ānualis maioris q̄titatis q̄ accepat vsura est qꝛ in re nullus est reddit⁹ q̄ emat: nisi Titi⁹ esset ꝑsona que soleret locare operas suas ad tm̄ ꝓ āno ⁊ ipsas vēdere. Similit vsura videt qñ exigit plus de redditu q̄ res q̄ posset emi tali p̄cio reddat in fructibus de lucro ꝯm Inno. in. d. c. i ciuitate. Quod bñ no. qꝛ pauci aduertūt ⁊ attende qd talis ꝯct⁹ q̄ q̄s emit reddit⁹ possessionū vl' dom⁹ cōiter sit sub ꝯctu ēphyteoticosiue libellario. ⁊ cū pcō qd ille q̄ soluit pēsionē possit reemere ⁊ se liberare a dicto cēsu. vñ dr̄

UVA. BHSC. IyR_213

i aliquibus vēditio a ficto ꝛ a cathe frā chi.ꝛ ꝓpterea lꝫ locatio possit fieri ꝓ p̄cio toti⁹ reddit⁹ quē reddit dom⁹ vl̄ possessio. Nō tñ sic poterit fieri in isto ꝯctu libellario qꝛ talis tenet manutenere rez suis expēsis.l.j.C.de iu.emphy.ꝛ tenet etiā soluere pensionē.licet res pereat casu fortuito dūmodo maior pars non pereat. Sec⁹ in cōductore qꝛ nō tenet suis sumptib⁹ manutenere.l.colonus i prin. ff.loca.nec tenet p̄eunte re casu sine culpa.ca.ꝓpt sterilitatē de loca.ꝛ iō si tm̄ vult de cēsu q̄tum soluere.ꝯductor simplex ē iust⁹ ꝯctus ꝛ iō in fraudē vsure ꝓpter pactū de retrouēdēdo de quo.j. §.lxvj.cū seq. Et ꝓpterea dꝫ haberi respect⁹ nō ad fruct⁹ si excedūt.sꝫ ad q̄titatē pecunie solute ꝓ p̄cio.ita qd̄ talis pēsio multiplicata p.xx.annos ascēdat ad totalē extimationē rei sic locate. Et sic erūt.v.ꝓ centenario.vt est tex.in aut.de nō alie.§.qꝛ ꝟo.ꝛ i aut.ꝓpetua.C.de sa. san.ec.ꝛ ibi no.gl.ꝛ sequit Bar.in.d.l.j. ꝛ do.Bartho.cepol. veronensis.ꝛ ideo locaret simpl'r ꝓ.vj.non poterit dari ad libellū nisi ꝓ quiq̄. Unde qꝛ cōiter grauat talis in censu iudico cōiter ꝯctū talē illicitū ꝛ in fraudē vsurarū.

45 ¶Utrū emēs frumētū i herba vl̄ vinū i vite aut oleum ꝛ hmōi añq̄ sint matura min⁹ q̄ valebūt tpeq̄ matura erūt sit vsurarius cū videat mutuū iterpretatū Rñ.fm.Bal.in Rn.C.de vsu.ꝙ aut pñs numeratio ē cā dāni ipsi⁹ vendētis.ꝛ sic ē vsura p.c.i ciuitate de vsu. Aut sola cōuentio.qꝛ p̄ciū nō soluit de pñti ꝛ sic ꝯct⁹ lꝫ nō sit vsurari⁹ ē tñ illicit⁹.aut neutrū est cā dāni qꝛ nō pl⁹ valet frumētuꝫ vel vinū sub tali qualitate ꝓpter piculū cui subiacet ꝛ sic lꝫ.l.fistulas.§.frumenta.ꝛ.l.si debitor.§.verisil'e.de ꝯh.emp. Hoc intelligo qñ emit in genere scꝫ determinate.s. frumentum istius agri in herba vel vinū istius vinee ꝛc.

46 ¶Tene.ergo ꝓ toto isto.viij.casu melius intelligēdo hāc regulā ꝙ si mutuū fit principal'r spe habēdi vltra sortē nullū piculū pōt excusare quin sit vsura talis ꝯctus. Si vero mutuū fit liberal'r et postea ꝓpt piculū aliq̄d accipit excusat.

47 ¶Nonus casus est ratione administrationis puta tenebatur q̄s collocare pecuniam alteri⁹ in emptionem predioꝝ: vt tutor vel in aliud fructuosum ꝛ non fecit ille cuius erat pecunia poterit tm̄ vltra principale accipere q̄tuꝫ lucri habuisset.verisimiliter si vt debuit collocasset.l.tutor qui repertorium.§.si post depositionem.ff.de admi.tuto. Et facit ꝯ p̄latos q̄ pñt acq̄rere ecclesie ꝛ nō faciūt xij.q.ij.quisquis eps.

48 ¶Decim⁹ casus est rōe hostilitatis.nā quē possum perseq̄ gladio ꝛ bonis spoliare iuste possū etiā licite vsuras ab eo extorquere.xiiij.q.iiij.ab illo dūmodo non sit scandalū alijs.

49 ¶Undecim⁹ casus rōe ostētatiōis. Exēplū do tibi pecuniā signatā ad ostentationē vel etiam ad supponendū pignori ita ꝙ volo illaꝫmet quam tibi dedi in numero mihi restituas ꝛ vltra eam aliquid lucri. Nam talis contractus licet cum non sit mutuum.sed potius locatio.vt no.gl.i.c.si feneraueris.xiiij.q.iij. ꝛ in.d.c.conquestus.ꝛ facit.l.iij..§.vlt.ꝛ l.seq.ff.commo.concordat Sco.i.iiij.distin.xv.

50 ¶Duodecim⁹ ē rōe alteri⁹ ꝯctus a mutuo ꝟo vel interpretato. Nam i solo mutuo ꝟo vl̄ interpretato cōsistit vsura qñ aliq̄d supra sortē.i.mutuatum exigit qꝛ vsus rei i mutuo nō est separat⁹ a consūmatiōe ipsius rei mutuate seu dñio. Jō. exigēs aliq̄d vltra sortē rapit vsuꝫ.ꝛ sic dicit vsura.nō sic i alijs ꝯctib⁹.ꝛ qꝛ aliqñ ꝯct⁹ apparēter nō vr̄ mutuū.ꝛ tñ est faltē interpretatum: ꝓpterea de multis qōnibus subinferam q̄ fiunt in diuersis ꝯctibus a mutuo apparenti.

51 ¶Et primo circa cābia sciendum ꝙ oia reducūtur ad tria.scilicet realia solum. ꝛ secūdo ad realia ꝛ per literas.ꝛ tertio ad sicca.

52 ¶De cābio reali solū. Utrū cābiū reale liceat qñ rōne ei⁹ aliq̄d lucri accipit ꝛ est qñ q̄s hꝫ ducatos i auro vellet monetā vel habēs monetam vellet aurum vel alterius generis pecuniam campsor

UVA. BHSC. IyR_213

vult tñ pro ducato v̄rñ sit vsurari⁹. rñ. q̄ non qz nō potest esse mutuū in cam-
psore in hoc. vñ minnere sortem nō po-
test esse vitra ſz bene augere. ter. est no.
l.i. rogasti. ff. si tibi dedero. ff. si cert. pe.
posſz bene esse iniſtitia qñ excessinū lu-
crū acciperet respectu laboris. Et licet
quidā dicāt licere cāpsorib⁹ solum q̄ de
hac facūt artē nō aliis: tñ ego nō video
rōnem: diuersitatis cur nō possim extī-
mare laborē numerationis vnius duca
ri vñ soldū sicut q̄libet alī: tñ est ver-
q̄ aliqđ plus pñt rōabiliter accipere illi q̄
de hoc facūt artē qz maiores labores
portant cū semp sint parati.

¶Utz cābiū reale z per lras licet z fit
55 duobus modis. Primo hoc mō. Ego oha
beo hic Janue. c. aureos vellē q̄ mihi rñ
derent rome cōuenio cū cāpsore vt fa-
ciat mihi lras dñe deñt mihi. xxv. solū
reliquū Inuenit. rñ. sm Bal. in. c. j. de pl⁹
pet. q̄ iste⁹ est talis Jctus z necessarius
iure gentiū manif⁹ naturali rōne. eo q̄
cāpsor habit pericula viorū z dāna nū-
cioꝝ pensiones oparū z salariorū facto
rū. vt no. in l. pīcul. ff. de nauti. feno. z. l.
traiectitie in pñ. ff. de ac. z ob. z. l. q̄ rome
. ff. ff. de ver. ob. vñ si aliqđ lucrat hoc ē
iuſtū cuz industria accedat rei licite. l. si
heres. ff. ad. l. fal. preterea numeranti mi
hi. x. ſz paciſci q̄ ei nō reddā nisi nouem
cū nō posſt esse vſura minnere sortē. ſz
bene augere vt dictū est. posſz tñ esse in
iuſtitia qñ excessiuū lucrum caperet reſ
pectu labor⁹ z expensar⁹ z periculi vel qñ
pecunias non bonas darent. Fit. Sēdo
modo cābium p lras z reale hoc modo
Est vltramontan⁹ q̄ habēs mille duca-
tos venetos z intendēs ferre eos venes
tias vbi pl⁹ valēt z ibi expēdere inenit
campsorem in ſus patria habentē tabu
lam cambū venetijs z tradit ei ad ſoꝝ
cambū venetiarum vt ſibi venetijs red
dant. Talis cōtract⁹ pōt esse licit⁹ z est
qñ nō intēdit pter priorē traditionem
habere lucrū ſz rōne patrie illud repor
tat. Si vero ex hoc q̄ prius tradit vltra
montes cū recipiat venetijs intendit lu
crū habere erit vſurari⁹ cū por traditio
inducat rōem mutui z spez habendi vl
tra sortē. z sic erit vſura.

¶Utz cābiū siccū sit licitū. rñ. q̄ nō: qz
dicit siccū eo q̄ in veritate ē siccū a cha
ritate prumi z siccat aiam a gratia dei z
fit. vñ. modis. Primo hoc mō. Recipio
florētie a cāpsore decē libras grosſoꝝ q̄
tic valēt centū florenos cū pacto q̄ te-
neat ipſi cāpsori tantū dare cū tūi infra
x. dies post celebratū Jctū valebūt libr̄
grosſoꝝ venetijs q̄ aliqñ valēt pl⁹ aliqñ
min⁹ z hoc hic ad mēsez receptionis eo
rū vl si pl⁹ vult tenere de mēse in mēsez
renocat mō p̄dicto z tale cābium est illi
citū z vſurari⁹ Jctus qz est ibi mutuū cū
spe habēdi vltra sortē qz iz aliqñ min⁹
valeāt tñ vt in pl⁹ pl⁹ velēt nec excu
sat ꝓpter periculū vt. ff. patuit. ter. est clas
rus habēti oculos cordis i. d. c. si. ē vſu.
z talis contractus est ad pniciē ciuitatū
experientia teste que est oīum magistra.
c. cū sit. de elec. lib. vj. z p̄ sit illicitus cōi
ter tenet z doc. Sēdo sit hoc modo. ha-
beo hic Janue. c. aureos z trado eos pe
tro vt mihi totidē rñdere faciat hinc ad
mēsem rome vbi pl⁹ valēt ꝑ similiter z
credit z silr vſurari⁹ est qz ē mutuū cum
spe habēdi vltra sortē. c. ꝓsuluit. z. c. in ci
uitate de vſu. Tertio sit hoc modo. ha-
beo hic Janue cētū aureos q̄s do petro
indigenti vt mihi rñdere faciat a Lon-
dres sen bruges hic ad tres mēses alte
rius generis monetā: puta tot libras ō
sterili z hmōi. Iste Jctus cōiter est vſura
rius. sm Host. in sum. titu. de vſur. §. an
tiq z gof. qz cōiter fit vt ide lucretur. Et
iz aliqñ nihil lucret tñ in estimatiōe ha
bet lucrū z sic mutuū cum spe habendi
vltra sortē erit vſura. Nec ratio periculi
excusabit sicut dictū est. Idē dic quando.
Janue existens emit turonēses recipiendos in francia in talibus nūdinis
sēm Dierū. cū tales emāt plus. vel mi
nus sm tēporis dilatiōem. z intēdāt lu
crū quod cōiter euenit. Fit quarto hoc
modo Janue existens dat certam mone
tā alicui vt sibi reddat in sinis. Lugdu
ni tpe feriē q̄ ibi fiet. verbi gra estimat
hic. Janue scu tū. xx viij. z sic dat tantam

UVA. BHSC. IyR_213

monetam ad rationē de.xxviij.pro cen
to q̄ ascēdet añ centos centum q̄ cur
in ingdano.vt plurimum valēt.xxx.vel
saltē plus de.xxviij. Idē dic de hinc nea
politz ad tot tarinos p ducatis z hmōi
fm Mona. iunt vsurali. alleg. c. eccies.
lxxxviij. di. z. d.c.fi. de vsu. Quinto modo
fit sic. ego indigeo pecunia hic Januē q̄
ro mutuo z nō inuenio nisi hoc pacto q̄
recipiā ad rōnē cābiox de Lōdres vel
Bruges cū ego accipiēs nō habeā ban
chū in Londres vel Bruges nec mu
tuans. Ideo non mutuat isto modo qz
velit deferre suas pecunias a londres.
sed vt sic incret ex tali Zctu. nūc de Ja
nua a londres. z de londres ad Januā.
z sic pz q̄ nō Iz vnde dic q̄ est vsura. Fit
z sexto modo pessime. Et dr cambiū re
cābiū z fit hoc mō. Ego indigēs pecu
nia. hic Janne ḡro aliquē qui mihi mu
tuū dat. est aliqs q̄ dat mutuū ad rōnē
cābiox de londres cū pacto q̄ scribat
literas z tū nō mittit. sed ipsas retinet z
fm q̄ lucrant cābia in eūdo. z reddēdo.
ita accipiet vltra sortem z vsurarius
pessimus est. Septimo mō fit cābiū in
romana curia qđ quidē est vsura clara
Iz sub cābio palliet. z fit. sic clericus cōse
quutus de nouo aliqđ bñficiū. p expedi
tione bullax ipsius indigens pecunijs
petit a cāpsore sub mutuo certā summā
puta centū ducatos restituendos in pa
tria. puta turonie hinc ad sex mēses mo
nete ibi currētis et quē pfatus campsor
statuerit mutuat campsor. Iz vltra cam
biū exurgens ex varietate valoris mo
nete in diuersis locis exigit. v. vl. viij. p
centenario tales cāpsores vsurarij sūt
indubitāter. Et Iz quidā conati fuerint
defēdere q̄ licite pōt fieri tale cābiū sic
cū primo scdo tertio quarto z quinto z
vj. mō dictū. Dicēdo q̄ nō est cōtract⁹
mutui sed pmutationis vel emptionis
seu Zctus innominat⁹ saltē z lucrū pue
niat rōne dubij vt patrie. Jō nō pōt esse
vsura. Sed Z ipsos est ter. dicti. c. fi. a. Z
rio sensu vbi dr. Zlle quoq̄ q̄ dat decem
solidos vt alio tpe totidē sibi grani vini
vl olei mēsure reddant q̄ Iz tūc pl⁹ va
leāt tamē vtrū plus vel minus solutio
nis tpe sint valiture veritatē dubitatur
nō dz ex hoc vsurari⁹ reputari. Hec ibi
Ergo a ptrario si veritatē pl⁹ pfm meren
tur valiture tpe solutiōis esset vsurari⁹
z ille Zct⁹ videt emptiōi. vel pmutatio
nis aut saltē Zctus innominatus quia
dat pecunias recepturus granū z hmōi
q̄ magis diligāt a ducatis cū sterlin. pro
pterea tenejndubitāter q̄ est Zct⁹ mu
tui interpretati cū spe habēdi vltra sor
tē celebratus. Nec ob. q̄ aliquādo mu
nus: qz vt plurimū z extimatiōe intēn
dunt lucrū z ineſt. alz Archi. flo. in sum
ma teneat q̄ tales solū sūt vsurarij mē
tales. Tu tū eos dices esse vsurarios
etiā reales qz mutuū petenti nō volūt
dare nisi cū isto pacto. Et sic pz q̄ sunt
vsurarij mentales et reales. vñ Host. et
Sof. d. tales vsurarios cū tūc ūcq̄ sub spē
pmutationis emptionis vl alter⁹ Zct⁹
pallient z oib⁹ execrabiliores sunt q̄ de
nūdinis ad nūdinas tales Zct⁹ faciunt
cū excedāt cēteſimā fm Ho. cū quocō
cor. Alex. lō. Est tamē casus in quo nō
dicerē contractū vsurarū nec illicitū. vi
delicet est aliqs qui vellet ire de Janua
lōdres p negociatiōe nollet secū defer
re pecunias ppter pericula q̄rit aliquē
cui det suas pecūias hic Janne qui fa
ciat sibi respondere totidem londres.
sed quia ppter abusum pfatorum mer
catorum non pōt pręfigi determinate
q̄t libras. d. sterlin valeāt sue pecunie
accipit literas secūdū cursum cambij a
q̄dā hic Janne eni dedit suam pecuniā
z inde lucrat aliqđ. Dico q̄ si ille nō iō
hic dat vt inde p cābiū lucret sed solu
vt suas pecunias londres habeat q̄ ta
le lucrū sibi adueniēs nō faciet cū vsu
rarū cū aduenerit sibi potius rōne ter
ritudinis seu patrie q̄ excusat ab vsura
añ mutuū nō fit spe habēdi vltra sortē.
Si tū posset scire pretiū sue pecunie pci
se. z sic habere vellet hmōi literas cam
bij esset vsurari⁹. qz est intēdere et lucrū
ex mutuo nec incitando eū excusaret
d. c fin.

¶ Utrū deponens pecunias apud cam 55

UVA. BHSC. IyR_213

psorem vel mercatorem vel artificem p qua negociatur dat deponenti certum quid p centenari licite recipiat. Respō deo sm Bald.in.l.j.C.pro socio. Aut talis deposuit in specie. ꝛ tunc qꝛ illicite vsus est pecunia deposita tenet omne lucrum restituere deponenti. qꝛ ex re illius locupletior factꝰ est. argumēto.l.q̄ sine vsuris.ff.de negocijs gest. sꝫ ego nō credo i cōsciētia ꝙ teneat̄ de necessitate per ea q̄ dixi. Restitutio primo de lucro qd̄ vsurariꝰ pcepit ex pecunia vsuraria qd̄ nō tenet̄ restituere. Aut vsus est licite. qꝛ deposuerat in numero. ꝛ tūc si deponēs non habuit animū fenerandi et cāpsor liberaliter dat vl̄ ex quadā equitate sic licite recipere pōt sine vsura. Si vero dat ex quadā necessitate credens se obligatum excusatur deponēs quādiu bona fides durat. s. credēs qd̄ liberaliter dedit. Nā obligatio antidotorū iustā parit receptionē per errorē soluti. l. si testamēto. §. j. ff. de fideius. Ri vero deponēs habuit animū aliquid habendi lucri sic vsurarius est. qꝛ verū mutuū ē cū spe habēdi vltra sortē cū sit in numero nō in spē nisi deposuisset rōne societatis cū periculo suo. sed quo ad restitutionem dic. s̄. restitutio prio in verbo vsurarius.

56 ¶ Utrū deponēs pecuniā dotalē apud mercatorē ita ꝙ sit salua. ꝛ recipiat aliq̄d de lucro sit vsurariꝰ. Uide. s̄. dos. §. xj. ꝛ societas. j. §. vij.

57 ¶ Circa ꝯctū emptiōis ꝛ vēditionis qꝛ sepe interuenit mutuū verū vel iterpretatum. Ideo plura queruntur.

58 ¶ Utrū mercator seu artifex sit vsurariꝰ q̄ illi q̄ statim soluit rē vendit p minori ptio q̄ illi q̄ nō soluit incōtinēti. sꝫ vult terminū. Rñ. p̄suppono prio ꝙ dt Sco. in. iiij. di. xv. q. ij. ꝛ ri. i. ij. quol. q. xxiij. ar. iiij. ꝙ pēsatio valoris rerū vsualiū nō pōt fieri a nobis nisi p ꝯiecturalē seu pbabilē opin. Et hoc q̄dā nō pūctualiter se sub quadā latitudie eq̄litatis vñ paruꝰ excessus equalitatē illā nō corrūpit. sꝫ tūc solū. qñ ibi est tātꝰ excessꝰ ꝙ ineq̄litas clare vr̄. Et talis excessus cōtractū vitiosum reddit. ꝛ hoc p̄suppo sito. Rñ. ad. q. cū distinctiōe ꝙ aut talis venditor nō excedit p̄fataꝫ equalitatis latitudinē cū illo q̄ vult terminū lꝫ. pro minori daret si statim solueret p̄tium. ꝛ sic nō est vsura. exēplū extimāt̄ p̄tia talia pāni ab aliquibus. x. ab alijs. xj. ab alijs. vij. statim soluēti libēter daret p ix. vl̄. x. nō soluēti vult. xij. nō est vsura. cū nō excedat rōne tp̄is equalitatē latitudinis iusti p̄tij. si vero p̄fatā latitudinis eq̄litatē trāscēderet. vt puta qꝛ vellet. xiij. vel. xiiij. sic esset vsura. c. cōsuluit de vsu. Idē dic de eo qui non vult prorogare terminum debitori. nisi aliquo dato. d. c. consuluit.

59 ¶ Quid si ex lueterata mala cōsuetudine ꝛ paucitate pecunie currentis cōiter vēdit̄ ad tp̄s plusq̄ iuenire posset ēptorē statim soluētē. Rñ. Scūs Tho. i quadā. q. ꝛ Gira. obd. i suis ꝯctibꝰ ꝙ si tales solū hoc faciūt vt iustū p̄tiū extorqueāt: nō erūt vsurarij. vñ ne decipiaris attende si p̄tium occurrens sit iustum an nō. ꝛ hoc vbi demonstrare poterit si attendatur an mercatores si vēderent tali p̄tio cōsideratis laboribꝰ ꝛ ceteris debitū lucrū cōiter reportarēt. qꝛ si sic esset plꝰ nō posset vendi sine vsura. Si vero nullū lucrū cōiter haberēt sic ē clarū ꝙ nō est iustū p̄tiū illud ꝙ taxat̄ de p̄senti soluenti. sꝫ hoc ꝓueniat potiꝰ ex nimia cupiditate pecunias habentiū q̄ tali p̄tio volūt. emere. vt postea mō suo vēdāt. ꝛ iō si plus vēdūt illo p̄tio ad tp̄s dūmodo iustū p̄tiū nō excedāt. qd̄ deberet valere si talis corruptela nō esset nō erit vsura qꝛ nihil vltra debitū exigunt rōne tp̄is. Aduerte etiā qd̄ si q̄d esset i tali loco in q̄ cōiter emētes nō habēt pecunias. sed emūt ad tp̄s posset vēdere aliquid plꝰ iusto p̄tio occurrēti sine vsura. Rō quia mercator pōt magis extimare mercātiā illā q̄ tardiꝰ expendit̄ q̄ q̄ citiꝰ. Et ideo si plꝰ aliq̄d vēdūt soluꝫ habendo respectū ad lucrū qd̄ rationabiliter deberent reportare ex tali negociatiōe nō ex tp̄e nō cōdēnabo eos si tātū plꝰ solū vēdūt ad tempus ꝙ moderatum lucrū repot-

UVA. BHSC. IyR_213

tēt pēsatis laboribꝰ ⁊ expēsis ⁊ ceteris hmōi:nō haberet tñ locū istud in illo q̄ defert aliquas merces ad aliquē locū vbi credebat multum vēdere.⁊.lucrari posse ꝓpter eoꝝ raritatē.sꝫ qꝛ alie multe supuenerūt vides ꝙ nedū lucrū immo dānū reportaret si vēderet p̄cio occurrēti vēdit ad tp̄s plꝰ.vt sic nō patiatur dānū qꝛ hoc esset vsura.Sicut enim noluisset minuere de p̄cio si nulle alie supuenissent ita aduenientē abūdantia rōe tp̄is nō poterit aliquid plꝰ vēdere. Nā i casu isto hꝫ locū illud qđ dicitur. Res tātū valet q̄tū vendi pōt.l.j.§.si heres.ff.ad treb.et querebatur primo. Rñ.ad.l.fal.⁊.l.si quis vxore.§.vlti.ff. de fur Sed in casibus superioribus limitatur.verum quod res tantum valet quantum vendi potest.s.si predicta abusiua non obstarent.⁊ ita respondit Tho.ij.ij.q.lxxvij.ad.l.p̄tia.ff.ad.l.fal. Ubi dicitur Pretia rerum nō ex affectu singulorū.sed communiter funguntur dicit veruꝫ nisi affectio sit rationabilis ex parte venditoris.vt est i p̄dictis duobus casibus:non in isto.vlt.

60 ¶Utrū vēdēs rē alicui qui pecunia indiget vt statim reemat pro minori p̄tio sit vsurarius.Rñ.ꝙ sic qꝛ pinde est ac si pecuniā mutuaret.Et iste est ꝯctꝰ pessimus.qui dicit stoch.⁊ bistoch.puta cōiter plꝰ vēdūt.⁊ sic vnū gladiū infligūt ⁊ postea minus reemūt.Et sic aliū gladium imponunt.Si tamē simplr̄ q̄s vēdidisset pro iusto p̄tio nō cogitās emere.⁊ emptor nō inueniēs emptor vellet venditori vendere pro minori nō esset vsurarius minꝰ emēdo.sꝫ posset esse iniustitia ⁊ cōiter in eo accidit.Et iō illicitus contractus.

61 ¶Utrū vēdens rem ad tp̄s plusq̄ cōi extimatiōe valet sꝫ tamē plus valet vel valore naturali.vel propter vtilitatem ementis.vel qꝛ erat multū vtilis vēdēti.⁊.ꝑm illud exigit p̄tiū sit vsurarius. Rñ ꝑm Sco.Ric.vbi.s̄.⁊ Tho.ij.ij.q. lxxvij.ꝙ res nō pōt extimari vt tali pretio vēdat salua iustitia.Nec ꝑm valorē naturalē:qꝛ si musica valeret plusq̄ totū auꝝ mūdi ⁊ oia inanimata. Nec secūdū vtilitatē emētiū qꝛ sic herba medicinalis vel potio q̄ valet alicui ad liberationē a morte pretio inextimabili foret vendenda.sed opꝫ vt extimet cōi extimatione ꝑm ꝙ dictuꝫ est in lit.§.et ideo si plus tali extimatiōe vēderet rōne tp̄is erit vsura.Si nō rōne tp̄is vel alio respectu erit iniustitia nisi vēdatur scienti ⁊ volēti vt.s̄.emptio.§.vij.bene aūt posset plꝰ extimari q̄ valeat res cōi extimatione sine vsura rōne ꝓprij.vtilitatis.puta habeo rē multū mihi vtilez ex q̄ multum mihi proficio ⁊ eiꝰ absentia multuꝫ dānificabor ꝓpterea liberet instanter postulāti eā sibi vendere nō q̄tū valet cōi extimatiōe.sꝫ q̄tū est mihi vtilis ⁊ q̄tū extimat dānū ex cuiꝰ carētia ⁊ iō nō esset vsura quātus iterueniret tp̄s solutionis fiēde.Rō qꝛ res salua iustitia pōt tali p̄tio vēdi.⁊ iō plꝰ ꝙ accipit.nō accipit ex tp̄e sed ex natura rei.lꝫ q̄ ad apparētiā videat vsurarius.

62 ¶Utrū vendens vinū vel frumētum ⁊ hmōi pro p̄tio qđ currit cū pacto tamē ꝙ si plus vsq̄ ad pasca valuerit illud plus vult.Si vero minus non vult minuere pretium sit vsurariꝰ.Rñ.ꝙ sic facit.l.pe.C.de so.⁊.l.qui bona.§.si quis. ff.de dam.infec.No.archi.xxiiij q.iij.§. j.⁊ hos.in summa.Facit.l.si nō fuerint. §.aristo.ff.pro so hoc intellige ꝙ sit vsura quando tale pactū facit rōne dilationis solutionis⁊ aliter esset iniustitia non vsura.vñ. Sco.in.iiij.d.xv.q.ij.ar. ij.ponit duas regulas circa hāc materiā obseruādas.Prima est ꝙ vēdēs nō vendat tempus.qꝛ.non est in suum.Secunda est non ponat se in tuto de lucro vel semper.vel vt in pluribus aliter est vsura.

63 ¶Utrū emēs a Joāne centum q̄ dꝫ hr̄e hinc ad tres annos a petro seu ꝓlegato.seu ꝓficto molēdini vl̄ qualitercūq̄ pro.xcv.que nūc soluit de p̄nti sit vsurariꝰ.Rñ.ꝙ aut ad instantiam ioannis emit aut spōte.si ad instātiā Joannis solū ⁊ ꝓpterea minꝰ emit qꝛ extimat verisimilit̄ iteresse suū puta:qꝛ volebat đ

UVA. BHSC. IyR_213

ipsa pecunia negotiari negotiatione q̄ verisimiliter lucrat⁹ fuisset tamē deductis periculis z laboribus.vel qz tantū nunc̄ h̄t extimat laborē in retrahendo et pericula z hmōi si non est vsura. nā nostra iteresse utilit⁹ z sum: pribus nō vetari vt l.minoribus.ff.de minor. Sic do spōte z principaliter facit ppter lucrum z minuit pēcū solū ppter hoc.qz nūc solvit vt in futuro rehabeat plus ppter p̄maturā solutiōē sic est vsura.c. fi. de vsu.z in hoc cōuenit Jo.an.in ad di.ad spe. Nec ob.illud qđ dr pl⁹ solvit q̄ ante tps solvit. Justi.de ac.§.plz.z de pl⁹ pe.c.j.qz vltrā est vex: i eo q̄ añ tps solvēdo patit aliqđ interesse.z iō cogēs cū pl⁹ petit. Unde ista plus petitio sine respectu tpis: qz cū obligēt hinc ad annū solū z tamē hodie exigit sine sit respectu rei.puta q̄ debeā tpe messis petitur tpe anteriori quo pl⁹ valet sine sit respectu loci.puta q̄ debeā in vno loco petit in alio sine sit respectu cause. Ex̄e plū vt qđ debeā alternative vel non est obligat⁹ petit determinate tātū solum pōt diminuere h̄tum extimat interesse tuū verisimil⁹ sine lucri cessantis sive dāni emergētis.alias ppter p̄maturā solutionē diminuere de principali esset vsura ām Tho.ij.ū.q.lxxviij.i rñsione vltimi argumēti. Idē dico ō illo q̄ vadit ad artificē debitorē mercator: p pānō centū q̄ dr hinc ad annum z facit sibi dari xv.mō ab artifice z ipse se obligat soluere cētū in termino mercatoris ām pāctā di. Aduerte tamē q̄ si talis pecunia seu debitū eēt litigiosum nō liceret eme re de quo dic vt.ff.cessio.actionū p totū. Itē si eēt mutuū vel cōmodatū factum alicui vsq; ad tres annos z supueniret casus in quo mutuās vel cōmodās indigeret.z vellet sibi restitui non liceret cōmodatario vel mutuū accipienti aliqđ minuere p iteresse suo qñ sibi iteresse icurrit mutuās z cōmodator.nec aliqđ de pudisset vt sibi euaderet si talis cōmodator vel mutuās nō subuenisset.et sic intellige z limita.l.in rebus.ff.commo.

64 Utrū emēs pagas.puta p.lxxviij.ad rōnē de.xv.solidis p libra. qz sic ē cōis eoꝝ extimatio Januē sit vsurarius cuꝫ possea sit habitur⁹ sibi hinc ad duos annos.xl solidos p libra. Rñ. Quidam multū errātes conati sūt simplr asserere nō eē h̄ctū vsurariū.sz solū.tanqđ iurcū. Aliq etiā dixerūt q̄ licite fit. Moti primo q̄ talis nō ē h̄ct⁹ neutr⁹.sz emptionis i q̄ vsura eē nō pōt s. solū z iustitia. Secō qz ibi est pīculū z labor i rehabēdo tertio: qz cōis extimatio nō pl⁹ indicat valere. Quarto qz sicut pl⁹ vz fructꝰ maturꝰ p̄fect⁹ h̄ acerbꝰ iō licite q̄n ē acerbus min⁹ emit. Sed certe iste rōnes nihil valēt: qz iz formaliter h̄ct⁹ emptionis tñ eq̄ualēter ē mutuū cū spe habēdi vltra sortē.qđ sepe cooperit sub h̄ctu emptionis vt pz i.c. cōsulunt. x.c.i ciuitate.z clari⁹ i.c.fi.ō vsu. Nec labor seu pīculū excusat qz ibi nō est q̄ nō habeat totū.z sine oi labore i tpe.iō minutio pēcū sit solū respectu tpis.qđ pz qz h̄cto pl⁹ tarde habent solui tātonin⁹ emtūr pp p̄maturā solutionē z cōis extimatio est corruptela pz ex memoria hoīm q̄ recolūt q̄ sub cōi extimatiōe eadebat q̄ h̄ct⁹ vsurari⁹ eēt z sic pseuerasset nisi fuisset dās magistri i theologia nō bone ꝑscie qz sine oi fūdamēto iuris imo h̄ tex. ap tū a ꝑto sēsu in.c.fi.de vsu.licitū eē ꝑsuluerūt nō intelligētes q̄ iz fruct⁹ agrestis min⁹ possit emi h̄ maturꝰ nō tñ minus h̄ qñ cōputatis pīculis semp plus sit valitur⁹ h̄ emāt.qz etiā si emāt tātonin⁹ pp p̄maturā solutionē q̄ verisimil⁹ pl⁹ debeat h̄ min⁹ valeret certe vsura erit p tex.cla.z in dict.c.p alle. Si ergo dr licere opz q̄ pp p̄maturā solutionē nōmin⁹ emāt qñ possit etiā min⁹ valere imo pl⁹ dicit.d.Pe.de anc.i dispntatiōe mōtis florētie q̄ si quis emeret ad duos vel tres annos in p̄fata vl loca p̄dicta z peteret magis h̄ dedit q̄ eēt vsura.qz nō est ꝑe empto cū reddit⁹ sit de primo reuertur⁹ ad vēditorē nec locatio qz pecunia statim soluit.p alia pecunia vnde accedit ad cōtractū mutui. z ꝓpterea mihi videt vicē sum sicut de casu p̄cedēti q̄ si q̄s ad mūtūā ami

UVA. BHSC. IyR_213

ei emit pagas ꝓdictas q̄ potꝰ vellet negociari cū suis pecuniis ꝛ talis emere ꝙ poterit tātom in⁹ emere ꝛtū estimat similiter itereſſe suū ꝓpter picuſlū vero vl'aboze nō credo poſſet plus de vno ſolido minuere cum iudicio eōi nō extimeꝫ aut valde modicū ꝗd ſi ꝙs iō emit ꝓſtas pagas s. vt ſic lucret vſurariꝰ eſt ꝛ ſic ſerua ipſcia q; nō inue ni q̄ poſſet aliter determinare ꝗuis ad nocatꝰ fuerit coīa doctoūb⁹ ꝛ magiſtrꝫ ꝓ iſta materia. cōcedo tñ ꝙ formaſr nō eſt cōtractꝰ vſurariꝰ iz bñ equipolēter ꝛ re ꝛ in ꝓſcia ꝛ q̄ ad deū ſicut i ſimili dꝰ m. d. c. i cinitate. 2. c. ſi.

65 ¶Fit alꝰ ẑct⁹ qui dicit ꝑtio ſcriptarū bāchi q̄ ſit hoc modo. debet q̄s habere in bancho talis cāpſoris cētū ſed quia campſor nō tenetur ſoluere niſi hic ad tot dies vel menſes vendit iſtā ſcriptā hoc eſt iſta cētum pro. xcv. alteri ſtatiꝫ ſoluenti. De quo dic vt de ſuperiori caſu dictum eſt.

66 ¶Utꝝ emēs predū vel domuz cū pcō de retrouēdendo vſq; ad tot āños vel ſemp faciat fructꝰ ſuos ſine vſura tēpore medio añq; recuperet. Rñ. ꝙ ſic ſi bona fiō abſq; fraude emāt. ꝛ hoc ē ꝙ i ꝑtate itēdat emē ꝛ ſolū pcīm de retrouēdēdo faciat ex cōplacētia venditoris ꝛ ꝙ potꝰ vellet ne reemeret. ẑ ſibi libere dimitteret. ꝛ ꝙ liceat patet p. l. ſi fundū. C. de pac. iter. em. ꝛ ven. ꝛ. l. quotiens. ff. de in diem addic. ꝛ tz hn. ſequit Arch. in. c. qz plerīq; xiij. q. iij. ꝛ Ioan. ꝛ Joan. an. ꝛ cōiter doc. i. c. ad nāz. ō emp. ꝛ vē. Si ẑo emeret i fraudē q̄z itēdit mutuare nō emere. ꝛ ſi crederet venditorē nō reempturū nō emeret ſi eſſet vſura paliata ſub tali vēditiōe. ꝛ ſic preſumitur ſm doct. in. d. ca. ad noſtram. ex tribus. Primo qñ pretium eſt modicū reſpectu rei. Facit. l. quamuis. ꝯ ſi cū eſſem. ff. ad velle. ꝛ hoc maxime quādo poſuit pactū ꝙ niſi redimat infra certuz tp̄s non poſſit poſtea reemere. qz videt pactū l. cōmiſſoie. ſ. mutuaſſe puta centum et recepiſſe pignꝰ de cētum. xcv. ita quod niſi redimat infra tale tēpus ſit amiſſū Uez eſt ꝙ res nō valet ſi vēdat cū tali cōditiōe ꝙ ſemp poſſit reemi q̄ ſi vēderet ſimplr. ar. l. ſi ꝗd ptem. ff. de contra. hē. emp. Scdo ꝓſumit in fraudem qñ fit pactū vt reſtituat aliꝗd plꝰ q̄ fuerit p cū. vt. no. i. c. nullo vos. de pignor. ꝛ. d. Anto. i. d. c. dio ceſi de vſu. Tertio ſi emptor ꝓſequit excercera vſuras. l. ꝙ il no lit. ff. aſſidua. ff. de edil. edic.

Utrū emēs cū pacto de retrouēdēdo 67 apponēs clauſulā ꝙ nō vt ꝙ poſſit redimer añ ꝗnquēniū vl'ocēnū ſit vſurariꝰ. Rñ. ẑo. ꝛ Jo. an. i. d. c. ad noſtrā. in nouella tenēt ꝙ preſumit in fraudē vſure. Sz ego dico ꝙ ſi hoc fecit bonafide puta qz vult ſpinguare poſſeſſionē q̄ pluedo nō cōſumit vſq; ad tot annos. ꝛ ꝓpterea non vult ꝙ redimat niſi ſibi ab alio mō velit ſatiſſacere de expēſis ſic ẑ. ſi ẑo fit in fraudē vt lucret fructus ex pignore ſimulato ſic eſt vſura.

Utꝝ emēs cū pacto de retrouēdēdo 68 ꝛ locās vēditori ꝙ certo affictu ſit vſurariꝰ. Rñ. ꝙ nō ſi ſine fraude fit vt dictū ē ẑ. Eſſet tñ illicitꝰ ſi ex pacto cōmodū vl incōmodū excepto affictu affictu ptineret ad vēditorē. Nā hoc eſt cōtra naturā emptiōis cū rei empte ꝙmodū vel icōmodū debeat pertinere ad emptorē l. illud. ff. de peri. ꝛ com. rei ven. niſi affictꝰ eſſet ita modicus ꝙ venditor relevaretur in illo i quo grauatur contra naturam contractus. Itē reddit illicitus quando ipſe venditor non poſſet ſe q̄ vellet ab huiuſmodi conductione liberare quia cum talis obligatio vendicet partem precij. di. l. partem fundi ꝛ emptor ſolū inſtum pretium rei ſoluet ſic habebit ſupra iſtud preciū iſtā obligationem. Et idē dic ſimiliter ſi vellet q̄ obligaret ſe ad conductēdum q̄ eſſet illicitus in alio ailenaret conductorem. Preſumitur tamen vſurarius ex predictis in anteprecedēti ꝛ etiam qñ. ꝓpoſitos vēderet ad hmōi ẑctꝰ facīedos cū nō preſumat icōſtinēti velle ꝑtraria agere. l. nō ad ea. ff. de cōdi. ꝛ de mō.

¶Utꝝ emēs tēpore meſſū granū vel 69 vindemiarū vinū ꝓ pretio ꝙ tūc va-

UVA. BHSC. IyR_213

et cū pacto q tot mēsure sibi reddant tpe paschali sit vsurarius.rñ.ho.i sū.t Jo.an.cū gl.i.d.c.fi.q sic.xliij.q.iij.vsura. Nec.ob.q aliquā do sūt vtiliora qz ad ea q̄ raro eueniūt non cōsiderant leges.l.nā ad ea.ff.de legi.l.aut.vt si phitiōe.ℌ. qz ho post multā t cōis curi⁹ est q sint cariora qui extimandus est. c.certificari.de sepul.t.l.ℌ.j.ff.de fluminibus.

7° Vtrū emens frumentū vinū t hmōi tpe quo colligit vt postea carius vēdat alio tpe sit vsurari⁹.Rñ.q nō.Et tñ tur pr incp.primo si est ecclesiastica psona q hoc facit.xliij.q.iij.c.q̄cūq tpe.Sedo si hoc facit ppter auariciā.s.vt carius vēdat nulla alia necessitate pēsata vel vtilitate aut vt caristiā inducat talr q̄ hoies cogant emere ab eo t ipe ad libi tū possit vendere.Et peccat mortalr.t credo q teneat restituere dānū si q̄ dedit ex hoc cōmunitati sive alicui q̄ alio modo sibi puidisset si talis non ipedīsset taliter emendo sicut faciunt illi q̄ fiunt in portu ciuitatis. vt totū granū nouum emant t procurant ne deferat in platesm ad vendendum. t de istis intellige pfatū. c.quicūq.Si vero talis emeret ppter bonum cōe vt fecit Joseph.s.vt prouideat ne populus suus fame pereat sic meretur.ñ. aūt emeret ppter pullonē suū t suoz.t postea nō indigens tanto illud vēdit q̄ supest p̄cio occurrēti.Vt si hoc facit ppter exercendam iustam cōmutationem; pmodū mercantie nō vt caristiam inducat sed pot⁹ vt lucrū aliquod ex ope suo recipiat ppter sustentationē sue familie vl ppter pietatē vt dispēset in pauperes sic lz dumodo moderate faciat t caristiam non inducat.hoc ex Inno.ho.et Raū.Rod.t summistis t pe.de ancha. in.c.j.de vsur.lib.vj.

7 Quid de his q̄ emunt oues vl bones t hmōi a pauperib⁹ q̄s nō hñt.Rñ.Ro. q̄ si emēs a paupe vel diuite scit vel credit ea nō habere t q̄si iā ea tradidisset locat ei p p̄cio ānne pēsiōis sic pmittit vsurā qz clar p3 q̄ fit i fraudē vsure.

Si ho credēs eos habere sine fraude t bōa fide emptio fiat nō ē credēdū q̄d dum bōa fides durat emptorē peccare nec ad restitutionē teneri ō p̄sumpt3 bōa fide durāte lz de ex tālib⁹ vel i q̄tū fact⁹ ē locupletior, credo teneat i casu q̄n ois no ab alio nō emissetnec aliq̄ interesse patitur ex tali emptione.

Quid de emente eq̄ t hmōi sibi reddendos a vēditore in certis nūdis pro minori p̄cio q̄s valeāt i tpe ꝛct⁹.rñ.Ro. q̄ est vsura nisi verisimr dubitet vel credatur plus vel minus sint valituri tempore solutiōis vt p3 ex supradictis. 72

Vtr locās rez quā extimat cū pacto q̄ qualitercūq̄ pdatur seu deteriorēt vult p̄ciū rei sue recuperare cū alio lucro sit vsurari⁹.rñ.q̄ sic vt no.Bar.i.l.ſ vt certo.ℌ.nūc vidēdū.ff.cōmo.t.l.j.eo. lz extimatio nō faciat semp vēditionem tñ cū tali pacto facta videt facere vēditionē.Et ideo pinde ē ac ſ vendidisset quia p̄ciū expectat exigit vltra sortez t sic vsura est aut saltē cōtract⁹ illicit⁹ est t pniciosus.Et ideo restituere tenet qō vltra sortem accipit. 73

Vtr mutuās granū vet⁹ t hmōi vt postea recipiat nouū sit vsurarius.Rñ. ho.t Sot volūt q̄ sit vsura i ſ facit hoc vt meliorationē recipiat sed ſ facit ne frumētū pcat t vt accipienti gr̄az faciat nō erit vsurari⁹ dūmō p3 ro. nō auferat libertatē debitori liberādi se vet⁹ solvēdo.t plz qz ſ sine alīq̄ iniusti tia t pīudicio alteri⁹ q̄sequor vtilitatem meā ſ ero tibi iniustius se marie qñ tpe solutionis p̄fixr non extimat plus valituru alīs non liceret.Idē dicendum fm Mona.ſ alīqs haberet equū de q̄ nihil facit t acciperet mutuo ab aliquo cētū cum tali pacto q̄ teneat equū suū t pascat eū t vtat eo sine pīudicio eq̄ q̄ talis accipiens non erit vsurarius.Ratio qz nullū dānū facit primo immo alleuiat eū pascēdo equū.Idem dicit de domo pignorata mutuāti que vtilis est sibi qz eā locare nō vult vel non potest t mutuans custodit domum a ruina propteres addit qō in istis casibus consi

derandum

UVA. BHSC. IyR_213

derañ. est ꝓter mutuũ. Utrũ pares sint nõ erit vsura. vt i calibus ꝓdictis qꝛ ꝙ hz equũ alienat aliũ ab expensa ꝛ ꝙ hz domũ ꝓseruat eã. cũ dño nullum in cr̃ũ ex ꝓpio eẽt habitur⁹ ꝙ bñ no. qꝛ facit ad mꝛta nõ. tñ extẽdes ista ad lucrũ ꝙ ds facit ex pecunia mutuo accepta.

75 ¶ Utrũ dans decẽ vinas panni ꝓ aliꝰ dece i futurũ dãdo sit vsurari⁹. rñ. Ro. ꝙ nõ qꝛ est ꝺ⁹ cmutatiõis et cũ dr̃ de mẽsura itelligẽ d̃ mẽsura modũ ꝛ lagenę ꝛ ceteroꝝ vasoꝝ quib⁹ grana vt liq̃da mensurantur.

76 ¶ Utrũ hñs pecuniã quã timet i futuro ꝓpe minorari mꝛta ordinatiões dñorũ vl cmutatũ possit sine vsura ipam dare alicui hoc ꝓcõ vt ꝑbit reddat ineq̃lẽ ꝓportiõ inq̃ est qñ ei dat. Rñ. ꝟ alex. lõ. i q̃l. q. de vsu. ꝙ sic illeq̃ recipit mox expẽdere vult i ꝓpe im q̃ tñ valet. qꝛ nihil vltra sortẽ recipit nã potuisset ẽt aliq̃d emẽ ꝙ postea vẽdẽs rehabuisꝛ eq̃alẽs pecũe ꝛ plz mihi nã quãtus in mutuo nõ licea⁹ ꝑare lucrũ tñ vitare dãnũ sine dãno alteri⁹ hz aliq̃ teneãt ꝙ sit vsura.

77 ¶ Utrũ ciuis aq̃ cõitas ei⁹ indigẽs pecũia accipit certũ cõtra ei⁹ ꝓvolũtatẽ licite sine vsura possit recipe certũ q̃d puta. viij. libras ꝙ cẽtenario ꝙ sibi ãnuatim ipa cõitas ꝓstituit. Rñ. q̃uersi diuersa scripserũt ꝟ saluo meliori iudi. mihi vr̃ dict. ꝙ aut cõitas ipa hz ãnnos redditus aut nõ. Si hz sicut ẽ ciuitas. Jaꝰ ꝛ de ipsis redditib⁹ assignat certã ꝓtẽ tali a q̃ pecũias habuit ꝟ ꝓportionẽ pecunie habite. ita ꝙ tantũ habeat oĩ anno de tali redditu ꝑm ꝙ reddit⁹ ipe bñ vel male. rñ. det sic licite talis accipit. qꝛ talis cõitas talẽ pecuniam accipit nõ noie mutui cũ nũq̃ velit eã reddere ꝟ ꝙ ꝓcio talis ꝓtis suoꝝ redditũ ꝺs ꝙ solutiõe pecunie habite vẽdit tali ciui ꝛ sic est ẽptio redditũ ciuitatis q̃ fieri põt sine vsura vt. ff. dicti ẽ. ff. xliij. Nec ob. ꝙ ꝓfati ciues nõ intẽdebãt eme re. qꝛ hz nõ itẽderẽt emere tñ cõitas potuit eis dare ꝙ ꝓcio talẽ redditũ isolutũ ꝛ sic erit emptio ꝛ venditio sic posset eis aliquã possessionẽ dare isolutã ꝟ eo rũ volũtatẽ sicut fit sepe. Et ꝑm hãc viã intelligo. Jo. ꝺ saxonia i sua ſũ. ꝛ Jo. an. ꝛ do. Ant. ꝛ cõiter modernoes in. c. i ci uitate ꝙ dicũt licite tales illo in cr̃ũ accipe. et ꝟ hoc loca Janue mõs florẽtes ꝛ in ꝓtita venetiarũ sunt licita ꝛ sine vsura. Si ꝟo cõitas hz redditꝰ vel si hz tñ exhaustit in ꝓcu supradicto vl alio mõ sic talis ciuis nõ pot aliq̃d vltra sortez accipe sine vsura. qꝛ q̃cq̃d accidit sorti i mutuo vsura ẽ nisi affuerit mutuũ tyero i tereſſe ꝙ põt extimare certũ ex dubio eueꝛtu ꝑm ꝓditiões ꝓsonaꝝ ꝛ negociorũ ꝑm Tho. Fa. Pe. q. lxij. artꝰ. iiij. vbi dicit ꝙ oꝑtr ꝺs dãnificat. ꝓcio mõ cũ ei auferꝛ tit ꝙ actu habebat ꝛ tale dãnũ est restituẽ dũ ꝑm recõpẽsationẽ cq̃le. Secũdo modo dãnificat ipediendo ne adꝙiꝛat ꝙ erat in via habendi ꝛ tale dãnũ nõ opꝰ recõpẽsare ieq̃li qꝛ unꝰ est habere alq̃d virtute q̃ habere actu. videꝰ q̃ erat in via habendi aliquid hz illũ solutum in virtute vel potẽcia. Et ꝓpterea si reddat rei vi habereti actu nõ hꝫret simpliſ hz mꝛplicatũ. ꝙ nõ est de necessitate restitutionis. Tenet tñ aliquis recõpensationem facere ꝑm ꝓditionem ꝑsonarum ꝛ negociorum. hec ille. ꝛ sic ꝓz qñ non potest poni interesse certum ꝓ incerto vt dicit ꝺo. Ant. in. c. ſalubriter. de vſu. ꝛ sic intellige Alexan. Lo. b. ſ. certũ Bernardinum cum ſimilibus qui tenẽt non licere sine vsura aliquid accipere ꝛ hoc bene no.

78 ¶ Quid de sponte dãtibus cõitati vt tale quid annuatim habeãt Rñ. Za. de rodol. in suis ꝛcib⁹ ꝙ ſi. v. ꝺ. cõmittat ꝙ interuenientes ꝙ redditus non sit excessiuus sed conuenies. Secũdũ ꝙ reddit⁹ fiat de bonis ꝛ super bonis cõitatis quia ſi fieret relatio tantum ad ꝑsonã cõitatis esset illicitũ. Tertiũ ꝙ non detur facultas resoluẽdi cõtractũ ꝓ maiori vel minori ꝓcio. ꝟ solũ occurrẽti. Quartũ ꝙ tẽ pꝰ sit certũ. qꝛ si reddit⁹ ꝛ tpa fortẽ certa tũc ibi eẽt maior cẽtitas ꝓpter ꝛ tpa cẽ illa ꝙ ꝺs ciuitati videret ꝓtract⁹ vsurarij. Quintũ ꝙ tales exẽptes non sint vsurarij. istũ est vez ꝙ ad ꝑsumptionẽ

VVA. BHSC. IyR_213

solū. ꝛ iō si vere emit in foro aie ꝛz. Ista aūt nō cōcurrūt cōtenti. qz ō rōe vna res est vt cōmittat circa mutuū voluntas riū nō violētū. ꝛ ꝓterea i talib⁹ nō est rō formalis vsure. ꝛz bñ in istis voluta rijs q̄ intēdūt mutuare nō emere.

79 Utrū ementes iura ꝓfato ꝓ ciuium q̄ nutra cōitate certū q̄d annuati ex reditib⁹ ciuitatis recipiūt vt dictū est sint vsurarij. Rñ. ꝙ nō ꝛz do. An. ꝛ Jo. de lapo. vbi. ē. ratio qz emūt reddituū in pecunijs iā cōsumptis. itē idē reddituū crescit ꝛ decrescit nec est maior q̄ reddit⁹ possessionis immobilis. itē. stat pecunia ēptoris. ꝛ mlta alia q̄ vide in ꝓe. de āch. in c. vsurarū de vsu. li. vj. q̄ his cōcordat. limito tñ ꝓdicta vera nisi cōtas ipsa notabiliter lederet. ex ipsis emptionib⁹ q̄ cuz ꝓpitio ꝓparet vt. i. rē publicā. C. de in re republica. Jō eius administratores nō possent eā dānificare nec factū eorū valeret ꝛ i dānū reipublice vt. l. ordis. C. de cre. decu. ꝛ. l. ꝓses. C. de trāsac. ꝛ. l. ambitiosa. ff. de decre. ab ordi. fa. Jō nō valeret talis venditio nec emptio facta ab illis q̄ hoc sciūt sed tenerentur restituere totum q̄ receperunt.

8 Utrū liceat mutuare cōi meo vel alicui domino ꝓ aliquo officio habēdo ex quo spero consequi magnum honorem ꝛ lucrū. Rñ. ꝑm Jo. de saxo. vbi. ē. ꝙ nō sine vsura. qz mutuans sic recipit expresse ex mutuo vltra sortem. Ego tñ credo ꝙ si ex officio non habeo consequi nisi lucrū ꝙ debito modo debeā tali exercitio cum non possim illud habere nisi me diante mutuo ꝑ sum aptus ad tale officium exercēdū ꝙ possum mutuū dare vtilliud habeā sine vsura. qz exercitio lucri nō respicit mutuū sed q̄ citium principaliter. ꝛz secundario poterit mutuū q̄ lucrū secundario. sperare ex mutuo non est vsura. vt. ē. dictū est. ē. j. Si tā ex statuto vel antiqua consuetudine volens habere tale officiū teneret aliquid soluere. ꝛ vt talē solutionē emeret mutuū daret esset vsurarius.

81 Utrū mutuans sup pignore aliquo tā diu ꝓcō ꝙ donec debitor sibi restituerit pecuniā ipe creditor habeat fructus pignoris. Rñ. ꝙ vsurarius ē. c. illo vos. de pig. ꝛ quid teneat restituere. habes ē. pignus. ē. j.

Vsura. ij. de eiꝰ ꝓhibitione penis tam ꝓ vsurarios q̄ cōtra fautores eorum.

Utrū vsura sit ꝑcm mortale. Rñ. ꝛz oēs tā theologos in. iij. di. xv. q̄ canonistas in. c. q̄m multi. xl vij. di. ꝛ in. c. super eo. de vsu. ꝛ in multis alijs locis ꝙ sic. Nā vsura est malū nō solum in se sicut homicidiū ꝙ posset ex aliqua circūstātia fieri sine ꝑcō vt i iudice ꝑuato ordine debito ꝛ hmōi. ꝛz etiā est malū ꝛz se. ꝛ iō cū nulla circūstantia pōt bñ fieri de ptāte ordinata etiā a deo ꝛ hoc probat s. ꝙ sit malū in se ꝛ ꝛz se tali rōne. qz est ꝓ rōnem naturalis ꝓpietatis pecunie ad q̄d secūt vlterius ꝙ vendit ibi illud quod non est. ꝛ hec est rō philosophi. v. ethic. ꝛ ꝓmo pol. vbi ꝓbat ꝙ ꝓpri⁹ vsus pecunie ꝛ principalis est eius consumptio sine distractio. qz est inuēta ad mutationes faciēdas. ꝛ iō ꝑm se est malū ꝙ vsu pecūie mutuate ꝑcū recipe qz hoc est vēdere bis vt vēdere q̄d nō est. Probat ꝛ alia rō ꝛz Sco. in. iiij. di. xv. q. ij. arti. ij. sic pecunia mutuo accepta trāsit in dñiū debitoris ita ꝙ sit sua. ꝛ ib magna est inequalitas ꝙ aliquis in re sui primi lucrū querat cū nullū dānū in ille quicq̄d de re cōtingat incurrit. Multe alie rōnes assignant a doctorib⁹. Sz ꝙ sit ꝑcm mortale meli⁹ ꝓbat auctoritate diuine legis Ezechi. xviij. ibi ad vsuras dāte ꝛc. i psal. xiij. ibi qui pecuniā nō ꝛc. ergo ex quo non vinet nec habitabit i regno dei demōstrat esse ꝑcm mortale. phibet etiā Exo. xxij. Si pecuniaz cōmodaueris ꝛc. facit. c. super eo. de vsu. Unde si quis ꝓtinaciter asserat vsuras exercere nō esse ꝑcm vt hereticus ē puniēdus. ꝛ ꝓcedi ꝛz ꝓ infamatos vel suspectos de hmōi erroze. sicut cōtra infamatos de hereſi cle. ex graui. de vsuris. Nec etiā de iure ciuili hodie ꝓcedunt. immo sunt ꝓhibite. vt no. gl. i. c. quid dicā. xiij. q. iij. ꝛ i. c. qz in oibus. de vsu.

UVA. BHSC. IyR_213

Quia per.xxx. dicit se amplectere quatuor cēlia quoꝝ vnū.s.nicenū eas p̄hibet in.d.c.quoniā multi.vt in auc.de eccliesia.ti.circa p̄incipiū.itē leges imitāt̄ canones i matrimonijs.z vsuris vt in an.t.vt cle.apud p̄ti.eos conue.ij. q.iij.§.hinc colligit z de no.op nunc.c. literlitim⁹.z in casu in quo videat̄ p̄mitti nō est vsura.sz rōne itereſſe illud pl⁹ exigit.nec obſt.Deuteronomij.xxij.nō fe neraberis fratri tuo.sz alieno.qz in Ie rusa nō habet illud sz alieno.sz si fuit p indeos appositū.a fortiori dicetur sibi ſcri ptura:vt pz Exo xxij.deuteronomij.ij. vel dic q̄ fuit p̄missio ſicut libell⁹ repu dij ne maius malum faceret.vt pz Isa. lvj.itē nec illud deutronomij.xv.fene raberis multis gentib⁹.z ipse a nullo fenus accipies qz ibi ponit cōſequēs p antecedēte quaſi dicat:tātā abſidātia habebis q̄ poteris multis fenerari ſi volueris z tu a nullo mutuari indigebis.Item nec illud.c.ab illo.xiiij.q.iij. quod intelligit nō vſura.Sed recuperatio debiti.j.vſura.z ſic sz dummodo non ſit ſcandalum.vt.ē.patet vſura.j. §.xxiij.z.xlviij.

2 Vltrū liceat accipe ſub vſuris.Rñ.vt colligoꝝ ric.i.iij.d.xv.q.v.z.ar.v.Th. ij.ij.q.lxxviij.ar.iij.z Inn.i.c.ſuper.eo. ti.z Jo.an.in.c.dilectus.de ſimo.z pa. poſt Host.in.d.c.ſup eo.de vſur.hug.z Archi.in.c.monet.xx.q.j.Q̄ aut ille q̄ accipit ſub vſura hoc facit p opere illi cito.Et ſic nullo mō sz imo.Fm Archi. z Rod.peccat mortaliter.Aut facit p opere licito.z ſic diſtiguo.qz aut tale ē extre me neceſſitatis.Et ſic sz Inn.i.d.c.ſup eo.q̄ ſi nō poſſum inducere primū ad mutuū.gratis z ego fame pereo nisi mutuet.q̄ sz mihi inducere eū ad mutuū.ſub vſuris vt maj⁹ malū euitet.ſ. homicidiū.z licet puma fronte videat hoc dictum mirabile:eſt tamen rationabile nec eſt hoc pcurare peccatū.ſed volenti cōmittere peccatum perſuaſio eſt vt ſaltem minus peccet quod sz.xij.di. duo.Si aūt opus nō eſt talis neceſſitatis extreme.tunc ſubdiſtinguo.aut ille paratus eſt dare ſub vſuris.z ſic sz accipere ab eo ſub vſuris ſolū p omni operaliter neceſſario qō ſi omitteret notabiliter damnificaret vel notabilē pateret penuriā ego vel alter vel ꝓpter ſubuētionem neceſſitatis ſine vel aliter.us Fm Ric.z Tho.vbi.ē.vel Fm Archi.vbi.ē. etiā.p opere vtili.ex quo habeo ſpem vtilitat̄ vel Fm Host.z Pan.Inn.ant. de bu.z Jo.de anna.in.d.c.ſup eo.etiā pro omni ope indifferēti.e placet qz Fm Aug.in enchi.Deus vtiq̄ olim⁹ peccatis ad aliū bonum.ſic ſimiliter nos poſſumus.aut ille nō eſt paratꝰ dare ſub vſuris.z ſic nō licet inducere eū ad mutuū ūum ſub vſuris.nisi cū peccato mortali inductus excepto caſu maioris mali euitandi vt dictū eſt Fm Inno.

¶Quib⁹ penis ſubiiciuntur vſurarij. 3
Rñ.q.vltra penas q̄b⁹ puniunt a deo ſi ſunt vſurarij manifeſti incurrūt multas penas a iure eis inflictas.

¶Pria ſunt infames infamia turis.C.ex 4
q̄ cau.iurio.ita.l.ipſoꝝ Tā.vt dicit Bo. ant.in.c.rapuimus.de teſtis.etiaꝫ de re ciuili hoc e eis vſurarij eſt infamia. z ita dicit etiā notat.Bart.i.d.l.impiorum.z per hoc fuiſſe determinatum q̄ ſi frater meus mutuauit vſuram ſuo herēdem quod ego poſſum rumpere teſtamentum per querelam inoff.co.ſi.C. de inof.teſta.l.fratres.z quod ſic de facto obtinuit z conſulunt multo magis ſunt infames de iure cano.vt in capitulo infames.iij.q.vij.z.vj.q.j.ifames.

¶Secunda quod ad communionem 5
altaris non ſunt admittēdi.capi.qz in omnibus de vſu.z intelligit abbas z ſequitur pan.in.d.capitulo quia in omnibus.quod non debent admitti ad ecclesiam.quando celebrantur diuina.q̄ aſſiſtentes in eccleſia tunc dicuntur admitti ad communionē altaris z placet vt confuſi reſipiſcant vt dicimus de excommunicato in.c.pia.de excep libe.vj.

¶Tertia q̄ non admittuntur ad obla 6
tionem offerendum.d.capitū.quia in omnibus.

¶Quarta q̄ nō ſepeliant in eccleſia

UVA, BHSC. IyR_213

ea sepultura.d.c.qz in olb⁹ q̄ pena cū
duab⁹ p̄decētib⁹ ett tatera cōcilij posi
ta in.d.c.qz in olb⁹.z tradit ibidē q si
q̄s cleric⁹ Iuenerit.s.recipiendo vsura
riū ad cōtonē vel oblationē ipso facto
ett fusp ēsus ab execatiōe sui officij p̄m
pa.in.d.c.qz in olb⁹.qm sicut ho c ver
bū sublimacet inducit suiam ipso facto.
vt no.gl.in.c.vnico.de inmr.li.vj.facit.
c.si q̄s mādēte.xvij.q.iij.Ergo fortius
istud jvbū manebit z tādiu donec ad ar
bitriū epi satisfecerint z silr in vsura-
rijs vnfligunt ipso iure p̄m eūdē pa.in
d.c. i ū in eo nullū verbum ponat per
q̄s in ta pois exigat.Bar.vero et hosti.
ibidē videnr tenere q nec contra cleri
cos nec contra vsurarios irrogant ipo
facto. Sz primū puto verū sepelientes
vero tales vsurarios sunt excōicati ipo
facto.vt i cle.eos.de sepul.de quo.s.ex
cōicatio.vij.casu.xxv.nisi cauerit ido
nee ipi⁹ p̄s q infra dicā. Uel si nō potue
rūt.z si gna tamē cōtritōis ostēderint.
heredes eoz incōtis hereditas sufficit.
vt in.d.c.q̄q̄.no.de vsu.li.vj.

8 ¶Quinta pena ett q nō possunt recipi
ad cōfessionē suoz pctoz donec de vsu
ris fuerit p̄s facultates eoz plenius sa
tisfactū vl idonee cautū illis q̄b⁹ debēt
restitui vsure extorte si sunt p̄sentes vel
aliis q̄ possunt eis acq̄rere vl eis absen
tibus loci ordinario vel ei⁹ vicario vel
p̄sbytero parochie in qua habitāt vsura
rij vel tabellioi de mandato ordina
rij ita q̄ certa q̄titas exprimat in can
tione manifesta si apparet vel si nō ap
paret manifesta exprimat alia q̄titas q̄
ad arbitriū ei⁹ q̄ cautionē recipit vide
tur q̄ si sciēter minorē receperit tenebit
ipe de suo.multo magis si nullā hoc ha
beā in.c.q̄q̄.de vsuris.lib vj.z no.hic
q̄ noie idonee cautiōis intelliguntr plg
nora vl fideiussores.l.si mādato titij.
§.fi.ff.mādā.q̄si non possunt dare p̄m
Bar.z Jo.an.iurabūt se hoc dare non
posse z facturos qđ p̄mittūt.ō sen.exc
c.fi.§.illis.li.vj.Aduerte etiā q illi qui
possunt nobis acq̄rere sunt filij quos
habem⁹ in potestate nostra.Itē serui

ppij.Itē serui in q̄b⁹ habemus vsum
fructū Itē serui alieni quos bona fide
possidem⁹ tāq̄ seruos.vt infti.p quas
pso.no.acq̄.§.j.Procurator aūt dño ab
senti hāc psonalē obligationē nō acq̄re
ret p.l.quēadmodū.ff.ō acq̄.pos.z.l.ge
neraliter z.l.q̄ meo.eo.ti.Fz Bar.z Jo.
an.i.d.c.q̄q̄.Itē no.q̄ p loci ordinariū
p̄m Jo.an.vbi.ō.intelligo eūm de iure.z
idē de decano archipsbytero vl abbate
q̄ alias de cōmetudine iurisditione has
beret i spūalib⁹ in loco in quo vsurari⁹
degit.itē qō dicit de rectore parochie i
q̄ vsurari⁹ habitat multo fortiꝰ intelligē
de rectore parochie debitoris licit cū sit
q̄si index z minister eius p̄m Bar.z Jo.
an.facit.l.eū p quo.ff.de in ius voc. Itē
scito q̄ p hoc qō dicit de mādato ordia
rij arguit.Jo.an.q̄ tabellio in hoc casu
nō acq̄rit actionē extraneo ex sua stipu
latiōe nisi faciat istō ō mādato ordiarij
Et hoc bñ notabis p̄ multos p̄fessores.

¶Sexta pena ett q̄ null⁹ d̄z interesse eo 9
rū testamētis:nisi satisfecerint.vt dictū
ett in precedenti questione.d.c.q̄q̄.

¶Septima pena ett q̄ testamēta eoz 10
sunt nulla ipo iure si nō satisfecerit.vt
dictum ett.d.c.q̄q̄.

¶Sz nūq̄d idē ett de codicillo sicut de 11
testō.Rñ Bar.z Jo.an ibidē q̄ sic z de
qualibet vltima voluntate alia vt p̄z ex
p̄n.d.c.q̄q̄.qz large codicill⁹ testatiō
mentis dicitur.xvij.q.ij.§.sed aliud.

¶Sz q̄d si facit testm̄ z postea cauet 12
idonee.vt.ś.dictū ett nūq̄d valebit.Rñ.
Bar.tenuit q̄ nō p regulā nō firmat de
reg.iur.lib.vj qz ab initio nullū fuit sz
magis plz opi.Joā.an.q̄ tz q̄ sufficit q̄
añ mortē cauerit idonee.Nō qz testm̄
confirmat i morte.Itē qz oia iura fauēt te
stamētis.l.j.C.de sa.san.ec.Facit i ar.l.
j.§.ij.ff.ō le.ij.Ubi legata ad pias cās
relicta facta a filiofa.z a seruo l̄z tpe te
stamēti inspecto nō valeāt.si tñ emanci
pat⁹ vel manumissus psenerat in eadē
voluntate valebūt.Itē accipe cautionē
ett quādoq̄s accipere sicut z dare.ett
quādoq̄s dare.j.q.j.eos.z p̄fata regu
la non firmat de solo tractu tpis loq̄r.

UVA. BHSC. IyR_213

¶ Octaua pena ē ꝙ nulla vniuersitas
13 vel collegiū vel singularis ꝑsona vsura
rios nō oriūdos de terris ipsorū exercē
tes vel exercere volētes pecuniā fene-
brē ꝑmittāt habitare i terris ipoꝝ. sed
ꝙ expellāt nūq̄ de cetero admittendo.
vt in.c.vsuraꝝ.de vsu.li.vj. ⁊ incurrunt
penam interdicti vniuersitas vel colle-
giū.epi vero ⁊ superiores suspensionis.
epis iferiores ecclesiastici excōicatiōis
ipso facto si nō expulerint de terris suis
j.tres mēses vel domos prefatis ad ex
erceñ.fenus locauerint vel sub quocūq̄
alio titulo cōcesserint etiā venditionis
ꝟm Joan.an.quā penā si ꝑ mēsem sub-
stituerint indurato animo terre eorum
q̄dīu in ipsis morantur sunt ipso facto
interdicte.alij laici debent ꝑ excōicatio
nem ad hoc idem cōpelli.non obstante
quocūq̄ eorum priuilegio.Et de hoc vi
de.s̄.Excōicatio.vij.casu.xxxij.
14 ¶ Sed q̄d dicemus de dñis ⁊ cōitatib⁹
quo ꝯcedunt iudeis vt possint exercere
vsuras ⁊ locāt eis domos ⁊ faciūt con-
uentiones cū eis sup vsuris exercēdis
⁊ vt iudices cogāt debitores ꝟm cōuen
ta ⁊ huiusmodi.Rñ.d.Andreas barba
tius ⁊ Pau.de castro.cōsilio.ccclxxvj.⁊
pe.de ancha.cōsilio.ccxxx.⁊ quidā alij
conati sunt tenere ꝙ licite facere pote-
rant dūmodo autoritas seu lnia ab or-
dinario obtineatis.⁊ hoc q̄a accedit ad
bonum cōmune totius reipublice. Itē
quia sic est consuetudo de cuius initij
memoria non existit.contrārium. ⁊ tol-
lerātia romanorū pontificū p̄sertim in
terris tpaliter ecclesie subiectis. Et iō
videtur valere. Itez quia ista concessio
nō est pcti nutritiua ex parte xp̄ianoꝝ.
vt.c.super eo. de vsu. Ex parte ꝟo iu-
deoꝝ nihil nobis de his qui fores sunt
vnde dicit tex.in.c.qui sincera.xlv. dist.
superuacue rei videtur dare operam q̄
arcere nitit̄ iudeos a pctō vt pote dāna
tos ꝓpter ꝑfidiam.Et ideo tollerantur
in eorū ritib⁹.hec sunt in summa eorū
motiua.Sed salua eorum reuerētia de-
monstrabo. ꝙ nedum vere, sed aperte
erronee cōsuluerunt. Unde pro clariori
intelligētia no.ꝟm Girar. de sentis ⁊ re-
fert.Jo.an.in mercurialibus. in regula
peccatuz.lib.vj.ꝙ triplex. est ꝑmissio cō
tra legē.prima simplex indulgens pe-
naz solū.sed nō culpā.⁊ hoc mō ꝑmittit
ecclesia prostibula ꝓpter maius malū
seu pctm̄ euitandū vt in.d.c. deniq̄.iū-
cta glo. in verbo venia. iiij.di.⁊ in cap.
veniēs.iuncta gl.fi.q̄ cle. vel vo. Scda
permissio est tollens impedimentum. et
isto modo ecclesia tollerat ritus iudeo-
rū ꝓhibēs xp̄ianis ne eos ipediāt. dis.
ca.qui sincera.⁊.c.sicut de iudeis. Ter-
tia ꝑmissio est p̄stās iuuanē ꝟm quē mo
dū eccl'ie ꝑmittit clericū occidi a secula
ri iuste qr eū degradat ⁊ tradit. vt in.c.
degradatio.de penis.li.vj. et de hac ha
bes in.c.nouim⁹ de ver.sig.⁊ prime cor.
v. Prima fit ꝓpter maius malū euitañ.
Scda ꝓpter bonū ꝙ inde cōseq̄ sperat̄.
vt.s.iudeos tollerādo lucrari possit vt i
d.c.q̄ sincera.vt nobis veritas in eorum
ritib⁹ fiat no.vt dicit Au. Tertia ꝟo nō
potest fieri nisi de eo ꝙ licitū est. Nā li-
citū est ꝙ maleficia nō remaneāt impu-
nita.c.vt fame de sentē.excom.⁊ in.l.ita
vulnerat⁹.ff.ad.l.acq̄. Ideo merito tra
dit clericū. Frāciscus in.ij.sen. dicit qd̄
duo sunt genera malorū vt dicit glo.su
per illud ab occultis meis munda ⁊c.
Quedā sunt nostra q̄ a nobis oriunt̄ et
his nullomō ꝯsentire debem⁹ nec dire-
cte nec idirecte. Quedā ꝟo sūt aliena q̄
fiūt ab alijs ⁊ his nūq̄ cōsentire debe-
mus directe ꝯsensu approbatiōis. Ali-
qñ tñ lz ꝯsentire indirecte ꝯsensu ꝑmis-
sionis.sicut de⁹ ꝑmittit aliq̄ mala ex cā
rōnabili. Si ꝟo cā rōnabili non lz. Uñ
dicit qd̄ recipe mutuū sub vsuris ex rō
nabili cā puta necessitatis vel vtilitatis
licet alias nō. hec ille.ex q̄bus ego cō-
cludo ad.q.ꝙ tales peccāt mortaliter ⁊
sunt excōicatie tenent̄ ad restitutionē
oīm vsurarū ex tali cōuētiōe solutarū si
iudei nō restituent. Nā licet pricipes et
communitates possint ꝑmittere vsura-
rios pria ꝑmissiōe vt tz Bal.⁊ Bar.in.l.
cūctos populos.C.de sum.tri.qd̄ tamē
ego admitto simpliciter: qr maius ma⁹

UVA. BHSC. IyR_213

lum est vsura que ē petīm mortale quā quodlibet dānū tēporale vel corporale ḡ̄ emittat ꝓpter vsurā. z ideo nō pōt ꝑ quēcūq; ꝓpter maius malū euitandū solū cēdere dictum. Bal. z Bar. qñ maiora pcā si nō permutarent simpliciter haberent pcequi. vt puta homicidia z hmōi. Alias nō credo excusentur etiā simpliciter pmittēdo. ar. c. posā misserabilē. de vsuris vbi precipit eis vt cōpellant iudeos restituere vsuras. Ergo a fortiori pe exigant pudere tenent. Nam faciūs impedunt faciendo ḡ̄ tollerentur iā facta. vt in. d. c. quēadmodū. de iureiū. z. l. patre furioso. ff. de his q̄ sunt sui vel alie. iur. Nihilominus permissione sūa permittere nō possunt cū nullū bonū sequat. imo multa mala vt ptz vltra experiētiā ꝑ ca. vsurarū. de vsu. li. vj. Et multo minus ꝑmissione tertie vt est in ꝓpositā. q. Nā nullus pōt petīm cōmittere seu cooperari vt cōmittat ꝑ quoḋ ḡ bono obtinēdo seu malo euitādo ab alio. c. sup eo. de vsu. facit. c. primū. xxij q. ij. z. c. sorte. xiij. q. v. c. qō aut. xiij. di. in gl. z i. c. non magno. ne cle. vl̄mo. Liceret dū alicui qñ eidē imponere necessitas duoꝝ malorum ꝓpene sz nō culpe. Itē liceret velēti facere vnū de duobus malis culpe ei ꝑsuadere vt minus faciat z magis dimittat. sed nō certus ꝑmissiōe sz solū prima z scḋa. Intelligo qñ aliter nō posset ꝓpesci quin vnū faciat. alīs nō z ita loquit. c. duo. xiij dist. z ideo cū tales nedū cōsentiāt. imo cooperant vsurarie prauitati exercēdepatet q̄ peccāt mortaliter z etiā sūt excōicati ex quo paciscunt cū indeis vt possint exigere vsuras aut q̄ eis instituis fiat de vsuris exigēdis. multo magis ſ̄ad hoc iterponūt decretū. Talia em̄ pacta vel decreta facta ab illis q̄ habēt ptātem condēdi leges vl̄ statuta dicunt leges vel statuta vt in. l. penal. C. de donatio. inter virū z vxorē z in. l. cesar. ff. de publi. z vbiq; p. Bar. z p cūdē Bar. in. l. xiij. §. actor. ff. d̄ re in. Nō q̄ faciētes talia pacta nedū intendunt se obligare immo ꝓpcipaliter volūt obligare oēs de ciuitate z districtu z obligant etiā illi q̄ nō offendēdūt ergo sūt statuta cū ex pactis meris nō obligent nisi cōsentientes. vt in. l. j. ff. de pac. Sz statuēti s vel ꝑsumētes indicare q̄ vsure soluant sunt excōicati. cle. j. de vsu. q̄ cuz in distincte loquat hz locū etiā de decretis factis cū iudeis. vt hz Lau. ibidē cū gl. z do. Cardi. z Jo. de imo. facit qō no. Semi. in. c. j. de vsu. li. vj. q̄ vult q̄ pene eiusdē. c. ligāt etiā locātes domos iudeis. z idē hz. d. Lau. de reḋol. tracta. de vsu. q. cxlvj. Et q̄ teneāt ad restitutionē ꝑz q̄ tām efficacem dāt dānō ꝓxim̄ sine qua nō dānificarēt tur. nō tenent insolidū si illi nō restituēt vt ꝑz. S. restitutio primo in ꝓbo vsurari⁹. §. viij. aduerte tñ ſm Lau. z Pan. in cle. de vsu. q̄ si supradicti ꝓhiberent ne maiores vsuras exigēt dū nō ꝓsentiant de minoribꝰ nō incurrēt penā excōicatiōis. z sic tu ferua qō. S. dixi vt. ēt cōsuluit do. Alex. de imo. Ultimus z multi ꝑlatiores doc. in scia z ꝑscia ḡ̄ supra allegati q̄ ꝑsuluerit Iudē. nec ob. eorum motiua. Et primo auctoritas ap̄i. q̄ non pōt dispēsare ꝫ ius cōe edictū ꝑ sacrū scriū nisi ex cā necessaria z verisimiliter non ꝑ cogitata ꝑ sacrū cōciliū. ita no. Bal. in l. oēs ppli. ff. de iusti. z imr. vt. §. dixi dispēsatio. §. v. q̄ nō est hic in proposito. z multo minꝰ obstat cōsuetudo. cū sit corruptela q̄m̄ ꝓtinet in se petīm. c. flagitia. xxxij. q. vij. Nec tollerātia summoꝝ pōtificiū. Nā papa nō pōt dispēsare cū alt quo etiā in deo vt minuat subsuris. d. c. sup eo. vt ꝑbani vsura est malū i se ꝑz se. Et ideo ꝓ nullo bono pōt licere vt in d. c. sup eo ꝑz. Multominꝰ pōt cooperari nec̄ auxiliū dare vt vsure exigantur. qz agētes z cōsentiētes digni sunt morte. ad Ro. j. Si ergo potest expresse nec etiam tacite. Et ideo de tali tollerentia ḃz q̄ō pmittimꝰ non approbamꝰ. c. hac rōne. xxxj. q. j. z sic dicit etiā multa ꝑ patientiā tollerant que si in iudicium deducerem⁹ cassarent. c. cū iam dudū de ꝓbē. Non ob. etiā q̄ō nil ad nos ꝓtinet. de his q̄ fozis sunt. c. multi. ū. q. j. quia hoc verbū nisi in duobus casibus. ꝑis

UVA. BHSC. IyR_213

mus qñ illi qui sūt fortis tenētur xpianos vt iuriant eis qz sic ptinet ad ecclesiā. Ita no. Inno. & doct. in. c. sup his de. vo to. & Host. & Jō. an. & cōiter alij in. c. gau demus de diuor. q si infidelis delinquit cōtra legē nature vl cōtra ius diuinū pōt puni ri a iudice ecclesiastico. Et sic est in ppo sito. & ideo impedit se ecclesia vt pz i dī. c. post miserabile. Scōs casus in quo nō vlz est qñ coopamur alicui eorū in pctō qz ptinet ad nos sicut etiā in ppōsita q stiōe. Intelligit igit ppne mihi ad nos fm gl. in. c. mandet. de iudeis scz vt eis pe nās spūales infligamus vel vt faciamus eis canōes. aut christianā quersationē imponamus eis iuitis. c. de iudeis. xlv. dist. ppterea si attēdas totū tit. de vsu. tam in decretalib⁹ cōis in. vj. & clemen. ec clesia nō tolerat aliqua tolerantia vsu rarios. nec vult tollerent a principibus xpianis vt pz in dictis. c. post miserabile & c. vsurarū. immo q vsurā exigant a christianis p indeos est valde ignomi niosum cū xpiani sint filij & angarient a iudeis qui sūt serui. c. & si iudeos. de iu deis. Nec valet qō christiani efficiuntur vsurarij qō erit maior malū. dā et si gra uior peccet christianus in eodem genere peccati cōis infidelis vno respectu tamen iudei grauius peccant alijs respectib⁹ & in maius nocumentum christianitatis qz vltra vsurā habēt odiū extra christia nos ās spoliant. Jcē sepius q lucrati sūt a christianis exportant ad partes infi delium non sic xpiani. qui vt sepius re stituunt.

15 ¶Nona pena est q si vsurarius soluit alteri vsuras nō pōt repetere nisi prius ipse restituat illas q̄s extorsit ipse vel ille cuius heres est vt in. c. Michael de vsur. Fallit hoc in clerico. vl procuratore q̄ nocie ecclesie repetit vsuras quas sol uerūt quibus non potest opponi q̄stio ipsi sint vsurarij secundum pan. in. d. c. Michael.

16 ¶Decima pena est q cōtra quis cedat bonis vsurarij nō habet ei respectū ne egeat vt habeat in alijs debitoribus. vt in ca. odoardus. ō sol. & in ca. ij. de pigno. ita no. gl. in. d. c. in omnibus.

¶Undecima pena est qō admodū re- 17
ptoruz et furū nō solū tenent restituere quā acceperūt p vsuris vt. c. cū i tu de vsu. fz & fructus quos peceperūt & qui pcipi potuerūt a xpo dño fm Ric. in. iij. xv. dī. & cōiter oēs doct. p. quo facit. l. vi. deamus. Sim fantana quoq. ff. de vsu. Ratio quia est male fidei possessor sine titulo. vt in se. q. latius patebit. Et ideo sic tenetur sicut supra dixi de possessore male fidei. Restitutio prima in verbo possessor.

¶Utrū solutū p vsuris trāseat in dñiū 8
vsurarij. Rñ. distingēdo q aut sūt res cōsumptibiles vsu. vt q̄ ponūtur in nume ro pōdere & mensura. vt pata pecunia granū vinū & hmōi & cū ista recipiāt fū ctionē in genere suo. l. ij. §. ff. si cer. pe. absq̄ dubio in istis transfert dñiū quā sunt permixta. seu cōsumpta. l. si alteri nūmi ff. de solu. & l. nā & si fur. ff. si cer. pe. & l. si frumētū. ff. de rei vendi. Aut ta le solutū sunt res mobiles q̄ seruando seruari possunt. vel immobiles & in his an transeāt in dñiū vide ne fuerunt opi. glo. & Inno. in. c. Michael de vsu. tenē q vsurarius tenet ad restitutionē ex qua si ptractu per cōditionem indebiti. & sic cōsequenter qō dominiū sit translatuz cū oēmo condicat rez suam pterq̄ a fu re. l. ff. in fi. ff. vsufruc quem ad ca. et in fi. de ac. §. sic itaq̄ Idem videtur tenere glo. in. c. si quis vsurā. xiij. q. iij. & in c. si epūs. xv. q. vj. & in capi. ex trāslatis de deci. & in. c. debitores. de in reiu. & potest esse ratio quia quādo traditio habet consensum dñi tradētis transfertur dñiū. l. cōtractus. & ibi per gl. C. de fide instrumē. et in l. multū C. si quis alteri vl sibi. & notatur. in. l. traditionibus. C. de pact. & si tradat volūtate coacta tamē volūtas est sufficiens ad translatiō nē dñi. l. si mulier. ff. qō me. causa. xv. q. j. merito. Sed his nō obstantib⁹ salua semp meliori determinatiōe/uxta illud l. claudius felix in. fi. ff. qui po. i pigno. hab. Dico q nullo modo trāsfertur do minium. Qō probo sic ex nuda traditio

UVA. BHSC. IyR_213

ꝙ nō transfert dñium.l. nunq̄ nuda ꝛ ibi p gl.de acquirē.re.do.l. traditiōib⁹. C.ō pact. Sed solutū p vsura nude trā dat pz ſi ſuſpiciant oēs tituli ex q⁹ res alterius acquirit quo ad dñiū q̄ fuit iſti p empto.p mutuo p tranſacto.p here de.p derelicto.p legato p dote. p ſuo. p donato.p vſucapio.p ꝓſcriptio. p cō miſſo.p indicato.p pena p ſocio.p ſolu to.d q̄nq habes.ff.Vſucapio.ff.v.quo rū nullo vest it. Si dicis ꝙ vestit titulo pro ſoluto rōne pacti ſeu promiſſiōis.Ad hoc dico ꝙ tale pactū ſeu promiſſio eſt nulla.nec orit aliqua obligatio natura lis vl ciuilis vt patet in.d.c.debitores.ꝛ ibi hoc tz prima gl.ꝛ Joā. de imo.ꝛ pa. Ratio qz cū ex reſtitit nō orit obligatio etiā naturalis etiā ſi alteri ẏ̄ēti tm̄ re ſiſtat.l.cū lex.ꝛ ibi bar.ff.de fideiuſ. Sz cū vſura pḥibeat pagina vtriuſq; teſti. c.ſup eo.ō vſu.ꝛ etiā ſit ẏ̄natūrā.vt pro bat Art.j.poli.Igit̄ ſequit ꝙ tale pactū ſeu promiſſio ſolūdi vſuras nō inducit obligationē.Ergo nō pōt dici ꝙ veſtiat p ſoluto.Si aſſeris ſaltē ſolut credēs ſe debere.ꝛ ſic p errorem qō ſufficit ad tranſlationem dñij.vt not.in.c.ſi.de ſo. nr̄gatur hoc qz cōter ſcitūr ſe nō obliga tos.ſi dicis ergo ſolutū ſciēter indebitū ꝛ ſic trāſſert dñiū cū pſumātur donare l.cui⁹ p errorē.ff.ō reg.iur.Ad hoc.Rñ poſt.ꝙ eſt verū ꝙ ſolutū ſciēter indebi te pſumitur donatum in ſolutione nō.ꝛ probata a iure.ſed nō i alia q̄ improba tur a iure.vt eſt in caſu nr̄o ſeq̄tur ergo ꝙ nō eſt donatio vera qz nemo ſic intē dit nec pſumpta qz ī probata a iure nec ſolutio debiti veri vel putatiue veri.er go nuda traditio ꝛ ſic nō trāſſert dñiū. Hoc idem probatur p gl.in.d.l.traditio nib⁹.qz vult ꝙ ad hoc vt traditio trāſ ferat dominiū req̄rat̄ .primo ꝙ ſit fa cta cū cauſa.vt.d.l.nūq̄.ꝛ ꝙ ea ſit ido nea.ff. per traditionem. inſti. de reſtit. dīni.ꝛ a dño.l.traditio.ff.de acquir. re. do. qō nō eſt inſoluto .p vſuris. qz ꝛ ſi ſit cauſa tñ idonea nō probat etiā ideꝫ iſta rōne. Ex cōtractu nullo ꝛ cui lex re ſtituunq̄ tranſfertur dominium.l. nō dubiū.C.de legi.tenet Bar.ꝛ cōiter doc in.l.j.ff.ſi vir vxori.ff.de acquir.poſ. Cuz ergo ẏ̄cus vſurarius ſit hmōi.vt patet in.c.ꝛ.iij.ꝛ.c.cōſulut de vſu .Ergo non tranſfert dñium ꝛ hanc opinionē vidē tur tenere cōiter doc.in.c.i literis.ꝛ ibi Jo.an.i.c.q̄q̄ de vſu.li.vj. ꝛ ibi Jo.an. ꝛ ge.ꝛ Fed.in ſuo ꝓſi.xxij.ꝛAng. in ſua diſputatione que incipit Aſtēſis miles circa fin.que dicūt ꝙ vſurarius tenetur ex delicto ad reſtitutionē ꝛ dānato ac te probato pagina vtriuſq; teſti.vt dictū ē ꝛ patet in ca.tua nos.ibi in crimine ꝛc. ergo patet ꝙ nō acquirit.dñium: quia qui tenet ex delicto ad aliquam rē reſti tuendā nō eſt dñs. vt patet i fure.l.i re furtiua.ꝛ.l.ſi non manifeſtus.ff.de cōd. fur. Hāc etiā ſequuntur cōiter theolo gi.ꝛ hec eſt tenenda preſertim in foro cō ſcientie.qz.ſicut dicit Archi.in.c.ſi quis vſurā.xxij.q.iij.ſicut vt compuliſnārē alienā rapiens fictione iuris ciuilis eſt ficitur dñi rei tamē iure pretorio penes priorē dñm rei dñiuz remanet.l. metuz ant in preſentē.Julianus.ff.qō me.cā. Sic ſaltem dicendū eſt in ſoluto ꝙ vſu ris.ꝛ bene facit tex.ibi dum dicit quis res in bonis eſt eius qui vī paſſus eſt. Nec ob.gl.in ẏ̄trariū adducte.qz poteſt. dici ꝙ ibi ñ figūt pedes.patet qz volue runt etiā inducere hypothecā ſuper om nibus bonis ꝙ vſuris reſtituendis. vel dicēdum ꝙ loquūt in rebus cōſumpti bilibus. Non ob.etiā rō adducta in cō trariū qm̄ nō ſolum requirit̄ traditio ꝛ cōſenſus tradētis.ſed etiam titulus ve rus vel putatiue verus vt.ff.pbatū eſt. Et ſi quis vult cōtendere ꝙ fictione iu ris ciuilis efficit dñs tamē iure diuino ꝛ canonico oportet cōcludere qō domi nium rei remaneat apud ſolutem niſi aliud ex eius voluntate diſponatur. Et ſic perinde eſt conſcientia quoad om nem effectum acſi non eſſet tranſitauz dominium. Hoc patet quia ſi res extat ſemper vſurarius tenetur eam reſtitue re cum fructibus.vt.ff.dictum eſt Reſti tutio primo in verbo vſurarius.ff.iij. Nec poteſt dare tantumdē ſeu extima

UVA. BHSC. IyR_213

tionē ꝯ voluntatē dñi cū iura astringāt eum ad restitueñ.qđ tam praue accepe rūt.c.cū tu.đ vsu.ibi donec reddā quod tā.praue acceperūt.facit in ar.ad hoc.l. ij.in prin.ff.si cer.pe.ꝛ tex.clarus in.c.si res.xiiij.q.vj.Si ꝟo alienauit tūc de eq̄ tate cononica tertiꝰ possidens pōt cōue niri ꝛ ab eo dicta res aduocari officio iu dicis.vt notabil'r tꝫ bal.i.l.rē quā.C.de iur do nulla habita distinctiōe an pos sideat titulo oneroso vel lucratiuo.Nā dicta distinctio bñ debet fieri in re em pta ex pecunia vsuraria vt ꝑ gl.i.d.c.cū tu.i fi.sed in re ipsa formal'r data ꝑ vsu ris nō cadit dicta dist inc.sed pōt peti a quocūq; possidēte etiā titulo oneroso ex quo res est affecta illo vitio.Facit.l.si cū exceptiōe.§.aliqñ.ꝛ.l.mutū.§.Julianꝰ. ff.qđ me.cā.iūcta eq̄paratiōe archi.i.d. c.si quis vsuram.de qua.s̄.dictū est.

19 ¶Sed q̄ro q̄s dicat̄ manifestꝰ vsurariꝰ vt subijciat̄ penis supradictis.rñ.vt col ligo ex Jo.an.ꝛ Pa.i.c.qꝛ i oibꝰ.ꝛ Joan. an.ꝛ Archi.i.c.j.de vsu.li.vj.Ille dr̄ ma nifestꝰ.Primus q̄ ē notoriꝰ de iure puta qꝛ cōuictꝰ vel cōdēnatꝰ de vsuris.seu co rā iudice spōte cōfessus.c.olim.ꝛ.c.su ꝑ q̄busdā de ver.signi.Scđo qui est noto rius de facto notorietate facti.puta te net altare paratum vel mutuat in came ra omnibus volentibꝰ sicut meretrix i prostibulo patet cuilibet.arg.de co.cle. ꝛ mu.capitu.tua ꝛ capitu.fina.ita dicit bar.in.l.ij.ff.de fur.ꝛ bal.i.l.heredes pa lā.ff.de test.Itez tertio dr̄ manifestꝰ ꝟm Glo.i.c.ij.đ vsur.li.vj.qñ q̄s corā.sacer dote ꝛ testibus cōfessus in articulo mor tis esse vsurariū ꝛ mādauit restitui vsu ras ꝛ resignauit libros.Quā gl.Federi cus cōsilio.viij.dicit verā qñ simul oīa ꝑ fata ꝯcurrūt alias cōfessio sola extra iu dicialis non faceret manifestum.Facit c.venerabilibus.§.secus.de sen.excō.li. vj.Nec solum mandatum de vsuris re stituendis alias manifesti non aliquo predictorum modorum.sed vel per fa mam tm̄ aut alio modo a predictis nō incurrunt ipso iure prefatas penas ꝟm cōiter doc.nisi publicentur per ordina rium loci.

¶Quid requirit̄ ad publicationem fa ciendā.rñ.ꝙ sufficiunt certa argumēta cū fama.d.c.tua.ꝛ licet nullꝰ accusator appareat nihilominꝰ ordinariꝰ ꝓcede re pōt ex officio.Aduerte tamē ꝟm pañ. in.c.ad nostrā.de empt.ꝛ ven.ꝛ ꝙ si est publicū ꝛ indubitatum qđ plꝰ q̄s vēdit ad credentiā quā ꝑ precio statim soluē do testm̄ eoꝝ est nullū.ꝯ ipso iure ꝓpter dispōnem.c.q̄q̄ đ vsu.li.vj.qꝛ tales sūt vsurarij.vt patet in simili in.c.nauigan ti de vsu.ꝛ sūt publici.ex q̄ publice hoc exercent vt patet i libris eorū.Nec ob qđ sūt ficti qꝛ.d.c.ad nostrā penā ꝯ vsu rarios instituta exercetur etiaꝫ ꝯ fictos vsurarios quoniam in veritate sunt vsu rarij.Facit.l.non dubiū.C.de leg.Item no.ꝟm Fede.consi.viij.ꝛ sequitur Pañ. in.c.cuꝫ in diocesi.de vsu.ꝙ lꝫ q̄s in vita non fuerit declaratꝰ vsurariꝰ.ꝛ fecerit te stamentum nihilominus post mortē po terūt fieri probationes ad declarañ.qđ erat manifestus.ita tꝫ Jo.an.in.c.j.de vsu.li.vj.in nouella.ꝛ Gemi.ibidē.ꝛ oēs iste erant bone probationes puta si dif ferebat solutionez.vt plus venderet vt in.c.i ciuitate de vsuris.itez si emit pos sessiones cū pacto đ retrouēdendo pro maiori precio vel secūdum bal.in.c.j.de feu.dato in vj.le.com.quādo emit cum pacto de retrouendendo post quinquē nium ꝛ nō ante si est consuetus similes contractus facere presumitur vsurariꝰ. ar.d.c.illo vos.de pigno.item presumi tur vsurarius quando facit facere quis confessionem coram episcopo ꝙ instru mentum est de ꝟo ꝛ puro capitali quia censetur collusio in framdem vsurarum presumptione prefati.c.illo.vos.secun dum Bal.in.l.j.C.de collusione dete.qđ ca.j.hoc articulo praualet confessioni. Et sic fuit obtentū corā episcopo ruder tino contra vnum qui multas cōfessio nes tales fecerat fieri itē quando pars dicit in instrumento quod nō per simu lationem sed per veram veritatem talē contractum facit oritur presumptio va hementissima ꝟm Bald.i.l.iij.C.plꝰ vale

UVA. BHSC. IyR_213

q̄ agi. Facit gl. in. l. si quis sub conditione. ff. de condi. insti. & q̄ no. gl. peg rinas in. l. cū allegas. C. de usu. & pulchrum dictum ang. i. l. ficut. §. superuacuū. ff. quemo. pig. vel hypo. fol. Itē probat usurarius ex libris suis vel per instrumēta ſm Archi. in. c. q̄ sincera. xlv. di. probat per ar. d. c. dicit etiā Bal. in. l. donatio. C. de do. q̄ manifestus usurarius probat etiam per priuatam scripturam. Item q̄n est commanis opi. q̄ sit usurarius vt dicit Bal. in. l. j. & in. iij. colum. C. de sac. sanc. eccle. Item quando tot & totiens fenerat⁹ fuit q̄ non possit nisi esse liquidum in populo. vt dicit Bal. in. l. j. in. iij. colum. C. de falsa adiec. le. Item quando ex coniecturis apparet usurar⁹ & indicijs. vt dicit Bal. in. l. cum proponebatur in princ. ff. de leg. ij. & in. l. ciues. C. cō apellā. & breuiter dic quod iudex habet arbitrari ex additis cohærentijs quod sit manifestus. puta quia publice fenerat⁹ q̄ pro usurario habetur communiter & reputatur quod alias fuit declaratus & similia. ita dicit bal. in addi ad Spe. in. ti. de appel. in ver. an autem sit manifestus. Dicit etiam Fed. ziſi. vij. q̄ est manifestum de quo in. d. cōsi. lxxiij. dicitur. Cuius probatio est euidens et manifesta. verbi gratia. Defunctus visus & auditus & sciēs in nō palam appareat oib⁹ & ñ subijcēdo ex animi sit euidens & manifestus vt i. c. ij. de. presum. Sic q̄n p̄ modicā examinationē promptā & facilē patia per libros rationum & hmōi sit euidens. dñ manifestus & ideo adhuc alī & procuratores qui defendūt eorum contractus feneraticios peccent mortaliter per. c. j. cū ibi no. de of. defe. & per. c. j. de usur. lib. vj. & tenentur ad restitutionē vt. ż. Restitutio. j. in verbo usurarius. §. viij. Propteres bene dicit tex. i. l. j. §. ñ. ff. de do. ple. Restatis demonstrate frustra sit demonstratio. hec ibi.

Usus clauū vid⁹ ż claues eccle & ż confessio. v. & quo ad excommunicationem vide supra absolutio tertio. & supra interrogatione in fine.

Usus ē ius vtēdi reb⁹ alienis salua rerū substātia secūdum Azo. in summa.

¶ Usurarius dicitur cui tantum re ad vsum quotidianū vti licet. Insti. de usu. & habitu. §. j. vnde nō solum usurarius potest sumere quātum sibi expedit sed etiam sibi et familie sue plenū in fi. ff. de usu. & habi. 1

¶ Quid si usus domus sit relict⁹ mariti. o. rñ. poterit habitare in ea etiam vxor parentes filij serui & liberti hospites in domo recipere & si pensionem habeant dummodo vna cū hospite & non separatim domum inhabitet vt. l. ceterum in principio. ff. eodem. Idem dic in macellare etiam si vidua erat. a. postea nupsit. ff. de usu. & habi. l. cui usus. & l. ceterum & l. non solum. 2

¶ Quid si pecoris usus sit redditus alicui. rñ. quod neq; Lana neq; lacte neq; agnis vti poterit sed ad stercorizandū & modico lacte vti poterit. ff. cō. usu. & habi. l. plenū. §. fi pecoris. 3

¶ Utr ille cui legat⁹ usus solus possit licidere. & vēdere fici vsufructuari⁹. rñ. q̄ sic qz aliter nihil habitur⁹ esset ex lega. to. ff. de usu & habi. l. diuus. limitat hoc Ang. are. ibi quando silua est longe vt pro conducendis lignis possit vendere. alias nō. 4

Usufructus est ius alienis reb⁹ vtēdi fruēdi salua rerū substātia qz est ius i corpore q̄ sublato & ipsū tolli necesse est. ff. de usufr. l. j. & Insti. eo. ti. i pncip. Differt usufructuari⁹ ab emphiteota qz ille hz vtile dñium nisi solū ius itēdit. Itē differt ab usurario. Nā is cui nud⁹ vs⁹ mādi datur. nihil hz vlteri⁹ in eo nisi vt oleribꝰ pomis feno & huiusmodi vtat ad vsum quotidianū in eo morat. sed nulli alij ius quod hz aut vendere aut locare. aut gratis precedē potest. sed vsufructuarius sic. Insti. de usu et habitu. §. f. Vltro magz differt ab vsufacti nō iuris. sed quo fratres minores vtuntur in quo vsurarius nullū ius habet sed tantum factū pro necessitate vite de verb. signi.

UVA. BHSC. IyR_213

c.erit q̄ seminat.li.vj.z ꝓpteres addi
tur verbum fructus.

1 ¶Qualiter ꝓstituat vsufruct⁹.Rñ.pa-
ctionib⁹ z stipulationibus z familie her
ciscũ de cõpositione z ꝓsensu,itē in testõ
legãde.vt.ff.ō vsufru.l.oim z.l.vsufru
ctus plurib⁹.Itē,cũ q̄s legat habitatio
nē i domo sua est perinde ac si legaret
vsũfructũ habitatiõis vt est casus in.t.
cũ antiquitas.C.de vsufruc.z ideo pōt
locare vt ibi z cõmodare.l.j.¶.inter cõ-
modatum.ff.cõmo.

2 ¶In q̄b⁹ rebus ꝓstituit vsufruct⁹.Rñ.
in oibus reb⁹ q̄ vsu nõ ꝓsumunt ꝓpte.
vt.ff.eo.l.oim.i reb⁹ ño q̄ vsu ꝓsumunt
nõ ꝓpte vsufruct⁹ cõstituit ꝛ ytilitatis
cã receptũ ē vt etiã in his ꝓstituat.
ergo cõstituit in pecunia vno grano et
hmõi inkit.e.¶.cõstituit.vñ no. q̄ illud
q̄ nõ renascit nõ dr esse in vsufructu.l.
dinoztio.¶.si fundũ.z ¶.si vir i fũdo.ff.
sol.mat.ideo lapis q̄ nõ renascit nõ est
in vsufructu z creta z hmõi q̄b⁹ no.q̄ le
gato vsufructu nõ venit talia. Idē ar
bores cedue vt salices. z hmõi sunt in
vsufructu.ꝛ arbores fructi fere nõ pos
sent cedi ꝓ vsufructu.

3 ¶Ad q̄d tenet vsufructuari⁹.Rñ.tenet
ꝓstare cautionē in rebus q̄ vsu nõ cõ
munt arbitrio boni viri ipsis vtet sal-
va rerũ substãtia sicut q̄libet bon⁹ vir
z vtiz fruitur re ppria z scõo q̄ finito
vsufructu restituet ꝓprietario id q̄ sup
erit.In reb⁹ ño q̄ vsu consumunt dz
prestare cautionē de exhibendo id ea
qualitate vel si vult cõsumere prestabit
estimationē illoz bonoz.d.c.vj.in glo.
de pig.hoc no.ff. de vsufru.eaz rerũ. q̄
vsu consumunt.l.j. scõa z tertia.z di.¶.
constituitur.

4 ¶Sed q̄d de his rebus q̄ vsu nõ cõsu
munt,ſz minuunt vt vegetes z similia
q̄ vsu veteraſcũt z minuuntur nõ aũt ip-
so facto sicut vinũ oleum z similia.Rñ.
pa.l.d.c.ſl. q̄ cauebit de restituendo q̄d
sup erit finito vsufructu vt ꝑz l.l.j.ff.de
vsufr.quēadmo.caueat.vbi.ē casus. fa
cit.l.j.ff.de vsufr. eaz rerũ vbi ista duo
ponunt vt.diuersa.ſ.q̄.vsu cõsumũt.z q̄
vsu minuunt z lõ iura q̄ volunt vt extis
matio ꝓstet loquunt in his que vsu con
sumunt.vt i.l.ſi tibi vini olei.ff.de vsuf.
eaz re.ergo nõ debẽt extendi ad ea q̄ nõ
cõsumunt.ſz minuunt.qz aliter vsufru
ctuario esset ꝓiudiciũ.Et facit ꝓ hoc exē
plum in re cõmodata q̄ vsu minuit vbi
dānum ptinet ad dñinũ nõ ad cõmo-
datariũ.l.cum q̄.ff.cõmo.

¶Utrũ vsufructuari⁹ nõ ꝓstãs cautio- 5
nē a principio z recipiẽs fruct⁹ teneatur
eos restituere.Rñ. Paul.in.c.cũ ꝓstet de
pig.do.cõtra distinguit ꝛ ꝛdndãdo gl.
iuris ciuilis q̄ sunt ꝛue sic aut bona fi-
de recipit puta qz nõ fuit exacta cautio
nec malicioſe distulit ꝓstare.z hz locum
gl.in.l.vxor.la.j.ff.de vsufr.lega.q̄ tz q̄
nõ tenet restituere.Aut exactus nõ ꝓsti
tit cautionem vel fuit in mala fide mali
cioſe cum sciret ſe obligatum z nõ ꝓsti
tit sic tenetur restituere tanq̄ indebite
perceptos qz nõ facit suos z sic intelli-
gẽda eſigl.in.l.ſicutus.ff.de vsufruc.fa
cit.l.sed z ſi.¶.scire.ff.de petit.here. Ubi
errãs in iure facit fructus suos nõ ma-
lefidei possessor.

¶Sed nunq̄d testator poterit remitte- 6
re ne cautio prestet.Rñ.pa.in.l.j. C. de
vsufru.z in.l.scire.C. vt in pos.lega.q̄s
sic in rebus que vsu cõsumunt.Jn reb⁹
ño qui vsu nõ cõsumũt non pōt.Rõ.qz
daret materia delinquendi nec curare
vt sicut bon⁹ vir sed in alijs cessat cum
solũ teneat ad estimationē q̄d verũ eſt
nisi ꝓprietas fuisset eidē vsufructuario
legata vsq; ad certum diē z vsufruct⁹
pure qz hoc casu cautio nõ est prestãda
vt in.l.ſi vsufructus.¶.plane.ff.vsufru.
quēadmo.caueat.

¶Utrũ sufficiat cautio iuratoria.Rñ.q̄ 7
vsufructuarius ē persona suspecta nõ
sufficit alias sic.z hoc sequit.pa.in.c.cũ
cõstet.de pigno.arg.in.c.ꝓ vras.de do
te post dinoz.resti.vbi hoz tex.i simi
li z in aut.generaliter.C.de epi.z cle.

¶Utrum vsufructuarius teneatur ad 8
expensas in re de qua habet vsũfructũ.
Rñ.Ludo.de ro.in not.q̄ sic ad expen-
sas parvas et ad collectas et ad reſo-

UVA. BHSC. IyR_213

ſtionē ō collecta q teneat habes.l.ōro. ff.de vſufru. leg.l.apud iulianū.§.heres.ff.de lega.j.7.l.hacten⁹.ff.ō vſufru. Qō limita niſi qñ collecta tanta eſſet q equaleret pceptiōi fructuū qz ſolū tenet dñs.glo.eſt.in.l.qui cōcubinā.§.qui hortos.ff.ō lega.iij.quā ſequunt Dy.7 Bar.in.l.his ꝓbis.§.idē teſtator.ff.de leg.iij. Idē dic in expenſis ꝓ refectione niſi eſſet ei legat⁹ vſufruct⁹ generaliter oim rerū quia ſic tenetur ad oēs expenſas vl renūciare.d.l.hacten⁹.7 q ibi no. de fide inſtru.c.§.perpetuus.in glo.

9 ¶Sed q̄d de vſurario. Rñ.idē ibidē q aut dñs participat in cōmodoreī cuius mihi legat⁹ eſt vſus.puta qz domus eſt ampla 7 tūc tenet dñs tōtū. Aut nō ptcipat.ſz ſol⁹ vſurari⁹. Et ſic tenetur ad expēſas.l.ſi domus.ff.de vſu.7 habi.

10 ¶Quero quid erit quando teſtator reliquit vxorem dñam 7 vſufructuariam omniū bonoꝝ ſuoꝝ ſ̄ꝫ dū vixerit vel vt tam viduale durit.dic vt ſupra legatuz §.vlt.poteſt tamē talis vxor laudare 7 laudemiū recipere.nec per hoc videt cōditio heredis deterior fient nec eccleſie ſi prelatus būficia vacantia cōferat vel electos confirmet cū talia nō poſſit retinere ad manus ſuas de inſti.c.fi.de officio archipreſbyteri.c.fi.7 feuda anti qua concedat.c.ſecūdo. de feudis.

11 ¶Sed nūquid ex vſufructu legato grauabit heres illegitima.Rñ.q non nec q̄ ad ꝓprietatē nec quo ad vſufructū.C.ō moſ.teſtamēto.l.qñ.7 aut.nouiſſima.7 l.ſcim⁹.§.cū aūt.idē dic in trebelliānica quo ad aliū heredē vel adalios quibus legitima debet qz detrahēt quartā ſuā heredes de tali vſufructu legato. niſi ſit ipſe heres cui vſufruct⁹ eſt legat⁹. etiam.d.l.ꝓzori.7.ff.de vſufr.omnium.7 l.ſi mihi.7ibi.

12 ¶Vtrū illicui eſt relict⁹ vſufruct⁹ oim bonoꝝ teneatur ſolvere es alienum de ipſis bonis.Rñ.ſm.hoſti.q ſic. Sec⁹ ſi ſolū eſſet relict⁹ vſufruct⁹ aliquaꝝ rez ff.de vſufr.le.l.ſi.pau.ō ca.ꝙſi.cccixxv dicit q ꝓprietari⁹ tenet ꝓncipatr.ſ. ad vendendum de bonis ꝓ ſolutiōe eris alieni.7 ſic vſufructuarius ſecundaria participabit in ſolutiōe. 7 ſic minorem vſumfructū habebit. ꝓ quo facit.l. ſi. §. ſi autem alienum.C.de bo. q̄ libe.et eſt verior opinio.

¶Quo amittit vſufructus.Rñ.q qua 15
tuoꝝ modis.primo ꝓ mortē vſufructua rij de pigno.c.fi.in glo.

¶Sc̄ho p maximā 7 mediā capitis di- 14
minutionē nō aūt ꝓpter minimā 7 maximā diminutio. capitis eſt cū aliās ſimul 7 libertatē.7 ciuitatē amittit qō accidit his q̄ efficiunt ſerui pene ꝓpter delictū ſuū.vel q̄ ꝓpter ingratitudinē re dīgunt in ſeruitutē. Medis cū ciuitas amittit, 7 libertas retinet qō accidit cū aqua.7 ignis iterdicit vel in inſulā deportat. Minima ē ciuitas 7 libertas retinet,ſz ſtat⁹ mutat qō accidit his qui ſunt iuris erāt facti ſunt iuris alieni. vl ecōtra.inſti.de capi.dimi.prime due ſūt mortes ciuiles.ff.ꝓ ſocio.l. ſocietatem. Tertia nō qz oia iura trāſeūt ad partē cui arrogatus ſe donāt.Inſti. de adop. §.ſed hodie.C.de ſac.ſan.ec.aut.ſed in greſſo de teſta.c.qz ingredientibus.

¶Tertio amittit ſi res perierit in qua 15
erat vſufruct⁹.inſti.eo.§.finit.ff.d.mo. vſufruc.amit.l.j.7 per totū.vbi ſi erat conſtitutus.d.l.j.Qz quod non eſt.amiti non poteſt in glo. ibidem cum cōcordantijs.

¶Quid ſi vniuerſitati ſit vſufruct⁹ le- 16
gatus.vel ciuitati. Rñ. durabit ſpacio centū annoꝝ.ff.eo.tit.l.an vſufructū niſi in ciuitate aratrū inducatur.ita q̄ deſinat eſſe ciuitas vel vniuerſitas.ff. qui. mo.vſufru.amit.l.ſi.

¶Vtrū cum plures ſint vſufructuarij 17
vn⁹ morit reuertat ad ꝓprietariuz.Rñ. qnō ſz accreſcit alteri vſufructuario.ff. de vſufr.accre.ꝓ.totū.7.ff.d.mo. vſufr. amit.l.excepta. ſolū ergo redit ad ꝓprietariū qñ oēs deficiūt.inſti.eo.§.j.

¶Quid ſi vſufruct⁹ reliquat alicui do 18
nec filiꝰ pupillꝰ ad pubertatē venerit.7 pupillꝰ morit añ pubertatē.Rñ. vſufruct⁹ durabit vſq ad etatē cōpletā.Si ſo ſit relict⁹ ſub incerto tpe,puta donec ta

UVA. BHSC. IyR_213

lis furiosus resipuerit ⁊ anteq̃ resipiscat morit̃. sic durabit toto tpe vsufrucaturij. qꝛ possibile fuit. vt toto eiꝰ tpe in furia pseueraret. Ut i. l. Ambiguitatem. C. eo.

19 ¶ Quarto amittit̃. vsufruetꝰ p nõ vsuꝫ nõ simplr̃. sed eo modo quo etiã dñiũ rei pdit̃ vt p p̃scriptionẽ. vt. s̃. p̃scriptio dictum est. no. in. l. pe. C. eo.

20 ¶ Si. ad quẽ reuertet̃ vsusfructus qñ p capitis diminutionem amittit̃. Rñ. si est filiꝰ ad patrẽ si seruꝰ ad dñꝫ si pater vel aliꝰ trãsibit ad filiũ aut heredẽ eiꝰ nõ ad ꝓprietariũ vt in. l. fi. C. eo. itellige qnãd in viuet ille cui vsufructꝰ fuerat legatus. ar. l. predicte. l. ambiguitatem.

21 ¶ Utrũ cũ vsufructus vniuersaliter gregis vel armẽti est legatus si moriat̃ teneat̃ vsufructuarius refitere. Rñ. ꝙ ex gnatis gregũ tenet̃ submittere alia loco mortuoꝝ capitũ. Secꝰ si tm̃ in aiabꝰ leget̃ vsufructus qꝛ nõ tenet̃ reficere si moriant̃ sine sua culpa. ff. e. l. vetꝰ. insti. de re. diui. §. sꝫ ⁊ si gregis. idẽ dic ꝙ dꝫ i vineaꝝ mortuaꝝ ⁊ arboꝝ locũ al's instituere ⁊ colere. Nã quasi bonus. paterfa. debet vti vt in. d. §. sꝫet si gregis.

22 ¶ Utrũ vsusfructus legatꝰ filio existẽti i ptãte patris amittat̃ p mortẽ eiꝰ. Rñ. Bar. i. l. ex literis. C. de vsu. ⁊ habi. ꝙ nõ extinguit̃. qꝛ presumit̃ cõtẽplatiõe patris legatꝰ sed remanebit patri. Si ꝟo pater p̃moriat̃. sic p̃sumit̃ cõtẽplatione filij legatꝰ ⁊ nõ extiguetur sed erit filij aduenticium.

23 ¶ Utrũ vsusfructuariꝰ possit cedere vl' vẽdere comoditatẽ vsusfructꝰ. Rñ. Bar. in. l. interest. C. de vsu. ⁊ hab. qđ sic. Sꝫ non ius vsusfructus. Similiter ille cui legata est in testamento domus ad inhabitandũ poterit alteri locare ⁊ finiet̃ solum morte ipsius cui legata est. l. Si habitatio. ff. de vsu. ⁊ habi. ⁊ institu. eo. §. fina.

Uxor dr mulier postq̃ contraxit p ꝟba de presenti. licet nondum consũmauerit. ⁊ hoc in oibus fauorabilibus. sed in odiosis appellatione vxoris venit soluꝫ illa que matrimonium consummauit. vt in. l. non sine. C. de bo. q̃ libe. No. Pau. in. c. iij. loco. de presump. vide. s̃. sponsalia. §. j.

¶ Utrũ vxor sit in ptãte mariti. Rñ. s̃m Bal. de cõsu. feu. ti. an maritꝰ succedat vxori in bene ꝙ non iure romano nisi que ad debitũ carnis ⁊ operãdum. vt no. gl. C. de condi. inser. l. si vxor. ⁊ nota insti. ad tertu. §. j. in. fi. C. de. ser. fugiti. l. fi. ⁊ adde quod no. instit. de pa. potestate in gl. ordinaria tex. est in. l. j. §. fi. ff. de iniur. ⁊ ibi gl. ⁊ text. i. l. is cuiꝰ ope. §. fi. ff. de adul. Erit ergo sub ptãte patris. d. l. si vxorẽ. ⁊. l. sicut. ff. de ope. liber. sed iure lombardo erit sub ptãte viri. sed apud nos vacat. Aliq̃ tamẽ tenẽt ꝙ de iure canonico est sub potestate viri. ar. c. mulieres. de sẽt. excom. sed nõ credo.

¶ Utrũ vxor cedat lucro viri. Rñ. Pa. in c. literas. de test. spo. tenet ꝙ sic quantũ ad operãdum. alle. l. sicut patronꝰ. ff. de oper. libert. Facit. l. sed vir in princi. ff. de dona. iter virũ ⁊ vxor. ⁊. c. hec ymago. ⁊. c. mulierẽ. xxxiij. q. v. Sꝫ saluo meliori iudicio. dico ꝙ aut operat̃ i bonis viri ꝓ suo vsu. vt puta in lana viri vt sibi faciat vestimẽtũ vel in lino. vt sibi faciat litheamina ꝓ vsu. ⁊ sic dico ꝙ cedit lucro viri qꝛ non minus tale vestimentum erit viri q̃ si nihil operis i eo fecisset nec p̃ciũ laboris a viro in hoc casu poterit petere. Et sic loquit̃. d. l. sed si viri apud quẽ alimẽtat̃. aut laborat in rebus viri. vt ide habeat lucrũ. vel i alijs q̃buscũq; vt puta est textrix vel filat. vel est negociatrix ⁊ hmõi. ⁊ sic nõ cedit lucro viri sed sibi acq̃rit nisi in casu quãdo non hꝫ dotem sufficientem ad alendum se ⁊ cões liberos cum marito vbi maritꝰ nõ hꝫ alia bona sufficiẽtia. Sed si habet dotem sufficientez ad alenduꝫ se ⁊ cõmunes liberos vel saltem se quãdo maritus habet alia bona sufficientia sic credo non teneatur cedere lucro mariti. sed põt ineiꝰ bonis vel alijs laborare vt habeat preciũ laboris ⁊ sibi acquiret ⁊ hoc videtur sequi bar. ⁊ sic limitare glo. in. d. l. sicut patronus. in. l. gaio. ff. de alimẽ. leg. facit. C. de do. iter

UVA. BHSC. IyR_213

virus ⁊ vxor. l. ⁊ si pecunia tua. Probat idem qr vxor nō tenetur laborare pro viro. si habet dotem sufficiētē ꝑ parte onerum supportanda vt patet. gar. c. ꝑ vestras de donatio. inter vir. ⁊ vxor. ⁊ in l. si cū dote. ff. sol. ma. ⁊ no. idem Pa. in c. literas. de resti. spo. vbi determinat ꝙ nec etiam causatiue potest vir eam cōpellere ad laborādum subtrahendo. s. alimenta ergo sibi poterit laborare Si vero nō portauit dotem sufficientez ad sustentanda onera matrimonij saltem pro ꝑte sic credo ꝙ debeat laborare ꝑ ipsis onerib⁹ supportādis ⁊ si nō vult vir pōt ei denegare alimēta. ⁊ sic tenet. Nec obstant iura que vidētur velle qđ simpliciter cedat lucro viri. qr. dicta. l. sicut que dicit ꝙ dz esse in officio viri debet intelligi scilicet ad debitum reddēdum ⁊ gl. ibidem intelligenda est secūdum ꝙ dixi dum laborat in re viri pro vsu suo: alias nō habet veritatem: nec iure ꝓbatur. si alio modo intelligitur ⁊ similiter. c. hec imago. ⁊. c. mulierum in quib⁹ dicitur ꝙ est pene famula viri et ꝙ ē de dominio viri intellige nō simpliciter sed secundū quid suquātū est sub ei⁹ cura. debet regi ab eo ⁊ quo ad debitum coniugale. alias non qr non trāsit in potestatez viri vt. s. dictum est. vel dic ꝙ predicta debēt intelligi de operibus obsequialibus in domo puta coquina vel faciendi lectum aut scopandi ⁊ hmōi de quo vide. supra Peculiū. §. xxxj.

3 ¶ Utrū marit⁹ possit verberare vxorē. Rñ. ſm Host. ⁊ Gof in. c. quemadmodū de iureiu. ꝙ sic ex magna cā ⁊ leui verberatiōe ar. in. l. preceptoris. ff. ad. l. acq̄li. de hoi. ad audientiā. sed sine cā vel grauiter verberās vir punit ad dādū ei tertiam partez donationis ꝓpter nuptias vt i aut. liceat matri. ⁊ aut. §. si q̄s autem propriā. ⁊. C. de repudijs aut sz nouo iure vide in. l. cōsensu. C. de repu. dicit ꝙ ꝟbera ingenuis aliena sunt. facit glo. vij. q. j. in. c. sicut.

4 ¶ Utrū vir possit interficere vxorē adulterātē. Rñ. lex ciuilis penam non imponit. l. grach⁹. C. đ adulte. xxxij. q. ij. iter hec si interuenit in actu adulterij sz lex diuina hoc dicit. Non occides. Et ideo nō licet. vide hodmicidium. j. §. vj.

¶ Utrū vxor possit agere ad restitutionē dotis viuente viro. Rñ. ſm pa. in. c. ex literis. de pigno. ꝙ sic vir incipit male vti substantia sua ⁊ male versari. ⁊ dicit male versari quādo exulat a patria sua ꝓpter maleficiū ꝓprium ⁊ maxime cū peruenit ad distractionez bonorū. d. c. per vestras. videt tex. in. l. vbi. C. de iure do. etiam ꝙ possit petere donationē ꝓpter nuptias licet alij quo ad donationem predictam cōtrariū teneāt iten potest petere vbi matrimonū venit separandum quo ad thoꝝ. vt in. c. de dote post diuor. resti. 5

¶ Utrū vxor habens virum prodigum licite possit abscondere aliqua bona eo inuito. vide furtum. xxv. 6

¶ De dote vide. s. dos. de donatio. inter virum ⁊ vxo. s. donatio. De debito vide debitum de voto vide. s. votū. ij. §. viij. De parafernalibus vxoris habes. s. parafernalia. 7

¶ Utrū possit de rebus viri prouidere filijs pr mi matrimonij. Rñ. ꝙ non nisi ſm ꝙ pōt eleemosynas facere vt. s. eleemosyna. §. vij. 8

¶ Utrū vxor teneat sequi virū suū. Rñ. ſz ꝙ colligo ex no. i. c. si q̄s necessitate. xxxiij. q. ij. ꝙ aut trāsfert domiciliū ⁊ sic tenet eū seq̄. Et hoc verꝝ nisi pactū fuisset vt nō transferret qr sic non teneret nisi post pactū aliqua necessitas aduenerit que ipediret maritū ibi manere. puta ifirmitas vel capitalis inimicitia qr sic tenet sequi nō obstante pacto. ar. vnaqueq̄. xiij q. ij Si ꝟo nō trāsfert domiciliū sic non tenet eū sequi ſm Host. Similiter nō tenet eū seq̄ si est vagabūdus ſz. gl. i. d. c. vnaqueq̄. nisi sciēs eū vagabundū cōtraxit cū eo. qr sic tenet. Hoc totū limito verū quādo ex cā honesta vel trāsfert domiciliū vel est vagabūdus. Secus si ex cā inhonesta vel si vellet eā trahere ad pctm̄ vel imineret sibi periculuz vite. qr sic non teneretur 9

UVA. BHSC. IyR_213

cum sequi vt sentit gl.in.d.c.si quis.facit.l.q̄ nisi.ff.de oper.libertor. Vbi patet quod libertus nō tenetur sequi dominum vagabundum ad prestandum ei operas vide in capitulo de illis.de sponsa.

Hypocrisis vide.ś.simulatio.

Hypotecha vide pignus.

Hyronia vide in litera.h.

Hystrio vide in litera.h.

Zelus ppie ē tristitia de bono alteri⁹ nō ex eo q̄d illud habet sed ex eo qō sibi deest dicit philosophus ethicorum. Si est zelus circa bona honesta est laudabilis Scōm illud prime corin. Zelatimini carismata meliora. Si vero est de temporalibus sic pōt esse cum peccato sicut auaritia. Si autē quis dolet de bono alterius quia eū excedit in talib⁹ bonis sic est inuidia. Accipitur etiam aliquando zelus pro feruore seu cōmotiōe diuine charitatis vt in. Psal. Zelus domus tue comedit me. ꝛc. Et iste zelus postremo dict⁹ fuit qui me ad prefatam angelicā summā cōpo nendā coegit ad laudē dñi nostri Jesu xpi cui est honor ꝛ gloria in secula seculorū. Amen. Laus deo.

¶Ad lectorem.

Cpsiano ăgelicus ḋcūq; audire loq̄las
Ore cupis. Psens plege lector op⁹.
Hic sacros canones hic et ciuilia iura:
Hic sanctę inuenies religiōis opes.
Maxia multoꝝ q̄ vix dabat añ librorꝝ
Sarcia. Id ăgelicus dat tibi sū. bzeuis.
Angel⁹ est autor sacre de⁹ ordis ingēs
Seraphici ꝛ tante religionis honos
Sy plūbo veneta formaꝫ georgi⁹ vrbe
Curauit primus cui dat artis honos
Atque clare deduct⁹ origine Mātus
Pro quo tota viget nobilitata dom⁹
Autorē atq; opus ipressuꝫ felicia dona
Clamassima tua terra beata viro.
Nec carleta min⁹ gēs felix vñ creatus
Angel⁹ ăgelicis dign⁹ adesse choris.

¶Explicit summa angelica de casib⁹ cōsciēcie. per fratrē Angelū de clamasio cōpilata. maxima cum diligentia reuisa ꝛ fideli studio emēdata sicut ipsum opus per se satis attestabit.

Registrum

AA.BB.a.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.p. q.r.s.t.v.x.y.z.A.B.C.D.E.F.G.H. J.K.L.M.N.O.P.Q.R.S.T.U.X. Y.Z.AA.BB.CC.DD.EE.FF.GG. HH.JJ.KK.LL.MM.NN.OO.

Omnes sunt quaternsiones preter.BB primus qui est sexternus.

FINIS.

UVA. BHSC. IyR_213

UVA. BHSC. IyR_213

HVBER. In ea urbe:erudita & docta:& intelligit Athenas. Vel plura:id est etiam plura. P
muri;puerbialis hyperbole. Leuis:par.ut in præcedẽti epistola. Misera est illa quidẽ cõsolati
tim & ciui & uiro:sed t amẽ necessaria:nihil esse præcipue dolendum cuiꝫ in eo quod accidit uniu
dimicant:qui sunt cum Cæsare. Alteri timent uictoriam:qui discesserunt a bello timent ne Ca
Grauior:maior. Illa:quæ sequitur. Nec enim:hæc est illa cõsolatio:hominem non debere
gi ulla re:nisi culpa & delicto suo:utitur autem sæpe Cicero hac cõsolatione recte cõscientiæ.

ciabor. Dum ero:dum uiuam. Quũ uacẽ: quũ carea m. Omni culpa:quia nihil sensi aut feci un quam cõtra rempu.sed semper ei optime cõsului.

Si non ero.i.si non uiuam. Oĩno carebo: sen/ su nõ sentiam hæc mala. Sed rursus: quia supra dixit:Sed in ea urbe:in qua hæc uel plura ornatio ra ipsi parietas loqui posse uideantur:& postea rur sus reuersus est ad consolãdum Torquatum. ideo nunc dicit sed rursus γλαυκας εις αθηνας id est noctuas Athenas:subaudi porto. Erat autem p/

Prouerbiũ uerbium:quasi solemus uti cum deferimus aliquas res ad locum:ubi ea res abundet: ut dicamus aquã mari addis. Abundat enim attica regio noctuis: unde finxerunt poetæ noctuam esse in tutela mi/

Noctua neruæ quæ maxime colitur Athenis. Dicit ergo nunc Ci.noctuas Athenas porto.i.s. præcepta phi losophica ad te scribo q es in urbe ubi uel ipsi mu ri ea sciunt γλαυξκος significat noctuã. Qui.s. ego. Ad te:subaudi scribã. Mihi:cõcludit epi/ stolam dicens & ipsum Torquatũ; & omnia sua eẽ sibi maxime cure foreq; dum uiuet.

Sed in ea es urbe in qua hæc uel plura ra parietes ipsi loqui posse uideant. I cõfirmo:& si leuis est cõsolatio ex m rum nihilo te nunc maiore in discri quẽuis aut eorum qui discesserũt aut manserunt:alteri dimicant.alteri ui Sed hæc consolatio leuis est:illa gra uti spero:ego certe utor.Nec enim d gar ulla re quum omni uacẽ culpa:& ro sensu omnino carebo.Sed rursus αθηνας qui ad te hæc Mihi tu tui om xime cure sunt & dum uiuã erunt.

PHI. Sed in ea es urbe:quoniam ista quæ ad consolationem eius de morte tolerande in aduers

UNIV. BIBLIOTHEK INNSBRUCK

CLAVASIO

Summa

Angelica

Biblioteca de Santa Cruz

IyR 213

UVA. BHSC. IyR_213